

ION NECULCE

OPERE

EDIȚII CRITICE

ION NECULCE

OPERE

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI
ȘI
O SAMĂ DE CUVINTE

Ediție critică și studiu introductiv
de
GABRIEL ȘTREMPEL

EDITURA MINERVA — BUCUREȘTI, 1982

L Inv. nr. 1521237

INTRODUCERE

Mărturisim de la bun început că am fost cuprinși de multe îndoieli și ezitări când, după colăționarea ultimei pagini de cronică, a trebuit să schițăm acest modest cuvînt de introducere în opera unui scriitor revendicat, cu egale drepturi, de istorici, literați și filologi. Bibliografia lucrărilor despre Neculce — interesante sau modeste — se cifrează la peste trei sute, mai multe decît cele consacrate lui Miron Costin¹. Unele dintre acestea sînt semnate de personalități a căror amintire este încă vie, la mulți ani după ce sunetul cuvîntului lor s-a stins sub cupola sacră a Academiei². Alte studii,

¹ O bibliografie utilă cercetării, chiar dacă nu este întocmită după toate regulile bibliografice, a alcătuit Dumitru Velciu sub titlul: *Bibliografia lui Ion Neculce (opera cronicarului și lucrările privitoare la viața și opera lui)*, publicată în *Limbă și literatură*, XII (1966), p. 503—536 (și extras). Cf. și C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*, în *Limbă și literatură*, vol. 1/1973, p. 67—68.

² Amintim, în primul rînd, capitolul consacrat cronicarului de către N. Iorga, în *Istoria literaturii române în sec. al XVIII-lea (1688—1821)*, vol. I, București, 1901, p. 236—272. Portretul moral schițat de N. Iorga este acela al unui bătrîn înțelept, cu frică de lege, care privește cu seninătate la trecutul lui și scrie o operă ce excelează prin spiritul obiectiv, o operă lipsită de patimă, de defăimări, sau lingușiri. N. Iorga scrie despre Neculce cu simpatie, aproape cu duioșie. Furat, probabil, de farmecul neasemuit al lecturii, marele istoric a trecut cu vederea conținutul contradictoriu al multor capitole și subiectivismul cronicarului. Nu mai puțin elogioase sînt paginile pe care i le rezervă Sextil Pușcariu în *Istoria literaturii române. Epoca veche*. Ediția a doua revăzută și întregită. Sibiu, 1930, p. 154—161. La fel de drept, de obiectiv, de iertător cu slăbiciunile altora îi apare și eruditului lingvist. Ca și pentru Iorga și pentru Sextil Pușcariu „cele mai strălucite pagini literare, în tot cursul literaturii noastre vechi, le-a scris Ion Neculce”. N. Cartoian, care face în *Istoria literaturii române vechi*, vol. III, București, 1945, p. 189—197 o temeinică analiză literară a cronicii și o urmărire atentă a vieții cronicarului, nu se abate nici el, pe bună dreptate, de la portretul aureolat zugrăvit de predecesori. Își începe și el capitolul, ca și Sextil Pușcariu, cu sublinierea că Neculce „ocupă, prin resursele nesecate ale darului său de povestitor, locul cel mai de frunte pe linia ascendentă a cronicarilor moldoveni”. Cartoian, nefiind istoric, este mai puțin (sau deloc) preocupat de conținutul

mai recente, aduc note și idei atât de originale, încât ne obligă să le îmbrățișăm, datorită veracității lor³. În sfârșit, cei mai puțin numeroși, care au scos din lectura miilor de documente o pagină de date necesare schițării frământatei vieți a scriitorului nu îngăduie nici acestia să fie adăogate prea multe fraze în plus la ceea ce ei

cronicii, de caracterul obiectiv sau pătimas al paginilor acesteia, de exactitatea afirmațiilor și de încondeierea pentru posteritate a unora din personajele prezente în opera sa. În sfârșit George Călinescu, în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, 1941, p. 28–30, atribuindu-i marelui povestitor calitățile excepționale pe care toți istoricii literari și toți cercetătorii, fără deosebire, i le-au recunoscut, observă totuși firea malițioasă a cronicarului și unele inconsecvențe în judecățile formulate asupra contemporanilor.

³ În special doi sînt învățați care răstoarnă clișeele despre bunătața, seninătatea, obiectivitatea, iertarea lui Neculce (care nu sînt întotdeauna atribute ale bătrîneții!), cu care am fost obișnuiți din școală, de la manualele lui Gh. Nedioglu și P. V. Haneș și pînă la cursurile universitare; este vorba de Șerban Cioculescu și Iorgu Iordan. Cel dintîi a dat o foarte originală orientare studiilor despre cronicar în articolul *La bicentenarul lui Neculce*, publicat în *Revista Fundațiilor*, XII (1945), serie nouă, nr. 2, p. 331–345 și republicat în volumul *Varietăți critice*, București, 1966, p. 70–85. La republicarea din *Varietăți critice* studiul a fost urmat de un al doilea, tot atât de incisiv la adresa cronicarului, intitulat *Ion Neculce și Cantacuzinii* (p. 86–92). Amîndouă lovesc, fără menajamente, în soclul statuar de obiectivitate, bunătațe, credincioșenie, iubire de oameni, ridicat de predecesori, recunoscînd în același timp meritele literare ale povestitorului, pe care le amintește, de altfel, numai în treacăt. S-ar părea totuși că decanul criticii noastre literare nu și-a temperat suficient condeiul cînd l-a suspectat de atîta răutate și lipsă de milă pe Neculce. Acesta a fost, într-adevăr, mîhnit de cîte i s-au întîmplat în viață, de lăcomia boierilor, de confruntările rudelor dinspre mamă, de decăderea Moldovei, de politica Brîncoveanului. Dar sentimentele de iertare nu-i lipsesc cu totul și sfîrșitul tragic al unora îl privește ca pe o întîmplare de care un om cuminte nu poate să se bucure.

Iorgu Iordan, care n-a cunoscut studiul lui Șerban Cioculescu (o mărturisește singur în *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*. Text stabilit, glosar, indice și studiu introductiv, ed. a II-a, revăzută, București, 1959, p. CXIII, nota), și deci n-a putut împărtăși, sau combate, punctele de vedere ale acestuia, întocmește un studiu introductiv de pe poziții științifice, cu o analiză temeinică a implicațiilor politice, economice și sociale din Moldova primei jumătăți a sec. XVIII. Personalitatea lui Neculce este tratată cu un entuziasm potolit, dar subliniindu-i-se toate calitățile de patriot, iubitor al pămîntului în care s-a născut, de om politic (și aici aduce critici lui G. Călinescu pentru lipsa de înțelegere față de limitatele cunoștințe de politică externă ale cronicarului). Sigur că unele aprecieri de ordin istoric, privind situația Moldovei din primele două decenii ale sec. XVIII, ar putea fi expuse

de mult au conturat⁴. Din aceste documente, păreri și interpretări, la care adăogăm *Letopisețul* său — inepuizabilă frescă a epocii — vom creiona, după puteri, destinul omului și rostul operei sale.

unei noi analize (să nu uităm că au trecut mai bine de 20 de ani de la apariția cărții). În schimb analiza literară la care supune opera cronicarului, precum și amplul studiu lingvistic (de aproape 30 de pagini) fac din *Introducerea* la ediția domniei sale cel mai complet studiu scris pînă astăzi despre Neculce. Între studiul lui Șerban Cioculescu, publicat în *Revista Fundațiilor*, și *Introducerea* lui Iorgu Iordan trebuie situat articolul lui Grigore Scorpan, în aceeași idee a corectării opticii despre cronicar, excelent scris, intitulat *Ion Neculce* și publicat în *Iașul nou*, II (1950), nr. 8, 59–71. Se cuvine să fie subliniate aici contribuțiile consacrate cronicarului de alte două personalități ale istoriei noastre literare. Este vorba de George Ivașcu și Alexandru Piru. Cel dintîi, transformă capitolul său de analiză istorico-literară din *Istoria literaturii române*, I, București, 1969, p. 269–279 într-un adevărat poem dedicat Saint-Simon-ului moldovan, cum îl numește pe primul autentic memorialist român. Pentru noi acestea rămîn printre cele mai frumoase pagini literare închinat lui Neculce. Mai reținute, bine documentate dar nu mai puțin admirative sînt paginile lui Al. Piru din *Istoria literaturii române*, vol. I, ed. II, Editura Academiei R. S. România, București 1970, p. 596–619, precum și cele din *Istoria literaturii române de la origini pînă la 1830*, București, 1977, p. 318–348. În sfârșit o lucrare meritorie rămîne *Introducere în opera lui Ion Neculce* de Valeriu Cristea, București, 1974, în care paginile *Letopiseșului*, mai ales, sînt supuse unor observații analitice demne de reținut. Vom căuta să folosim lucrările amintite și vom adăoga la locul potrivit propriile însemnări, în așa fel încît cititorul să poată pricepe, pe cît posibil, de ce Ion Neculce a exercitat și exercită încă o fascinantă impresie asupra atîtor slujitori ai scrisului.

⁴ Cel dintîi care îi schițează biografia, numai pe baza elementelor autobiografice din cronică, este M. Kogălniceanu, în *Letopiseșile Țării Moldovii*, tom. I, Iași, 1852, p. XIX–XXII (capitolul de introducere intitulat: *Notiție biografică a cronicarilor Moldaviei*). Cercetările temeinice în fondurile de documente istorice încep de la I. Tanoviceanu, *Cîteva notiții biografice asupra cronicarului Ican Neculce*, în *Arhiva*, Iași, II (1890–1891), nr. 6, p. 330–333; *Un document istoric*, în *Arhiva*, Iași, IV (1892–1893), nr. 7–8, p. 335–350 (este vorba de cunoscutul proces al lui Neculce pentru moșia Boian din anul 1720); *Contribuțiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni*, în *Analele Academiei Române*, mem. sect. ist., s. II, tom. XXVII (1905), p. 227–246 (și extras) și continuă cu: Iulian Marinescu, *Documente relative la Ioan Neculce*, în *Buletinul Comisiei istorice a României*, vol. IV, București, 1925, p. 1–104 (primele zece pagini sînt ocupate de o schiță biografică a cronicarului, întocmită după documente originale); Mihai Costăchescu, *Satul Prigoreni, cu trupurile sale Avrămenii și Rîitul* (schiță istorică), în *Ioan Neculce*, *buletinul Muzeului municipal Iași*, V (1925), p. 40–69 (și extras). Este un studiu fundamental cu privire la spița genealogică a lui Neculce. Interesante sînt și contribuțiile lui Sever Zotta

Neculce este ultimul mare cronicar al Moldovei. El continuă opera — năprasnic întreruptă — a lui Miron Costin, care, la rândul său, o completase pe cea a lui Grigore Ureche. S-au mai interpus și altele: un Nicolae Costin, câteva cronici anonime (din care unele au fost folosite și de Neculce), parte din opera lui Cantemir — aceea privitoare la români. Toate, fără excepție, cronici erudite sau compilații, folosesc un stil livresc, un stil căutat, foarte adesea artificial sub influența limbii latine, sau a celei neogrecești. Singură cronică lui Neculce este scrisă în limba grăită pe ogoarele Moldovei, în limba poveștilor populare, în limba prin care a fost transmisă înțelepciunea neamului din generație în generație.

Marii predecesori ai lui Neculce, inclusiv Nicolae Costin, au avut norocul să zugrăvească veacurile de aur ale Moldovei, să desprindă din letopisețele slave interne și din istoriografia vecinilor zilele de glorie ale voievozilor, despre care nu s-a putut spune că le-a ruginit vreodată spada în teacă. Neculce, în istoria sa de optzeci și doi de ani, nu găsește decât un singur voievod gata să se sacrifice pentru a pune stavilă decadenței și umilinței Moldovei: pe Dimitrie Cantemir. În rest el este martorul conștient și neputincios al scăderii

publicate în *Arhiva genealogică*, I (1912), p. 16 (cu privire la înrudirea sa cu Văcăreștii), p. 182—196: *Un proces verbal din 1742*, și II (1913), p. 127—138: *În jurul unui letopisef*.

Un material documentar foarte prețios a fost dat de N. Iorga în volumele de *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, din care unele pagini au fost publicate de către I. Tanoviceanu, sau republicate de Iulian Marinescu: în vol. III, Buc., 1901, p. p. 31—45; în vol. V, Buc., 1903, p. 55, 93, 405—406, 410—411 și 592; în vol. VI, Buc., 1904, p. 98—99, 258, 261—263, 276, 291—292, 307, 345, 391, 395, 399, 405—407, 439, 569; în vol. XXII, Buc., 1913, p. 61—62, 237—238. În buletinul Muzeului municipal Iași, amintit mai sus, care poartă numele cronicarului, au apărut, prin grija lui M. Costăchescu, mai ales, numeroase documente neculcene: în nr. 3 (1923), p. 40—41, 82, 135—138, 151—152; în vol. IV (1924), p. 4—5, 11, 31, 70; în vol. 5 (1925), în afara studiului și documentelor privitoare la Prigoreni, amintite mai sus, altele la p. 162—165, 324, 358; în vol. VI (1926—27), p. 92—93, 108, 290—292; în vol. VII (1928), p. 61, 322; în vol. VIII (1930), p. 175, 182, 240 și în ultimul volum, IX (1931), p. 11—12, 202, 272, 275, 279. În sfârșit vom aminti contribuția istoricului Teodor Bălan (care a publicat un număr mare de documente, multe dispărute astăzi, inclusiv documente cu privire la cronicar și urmașii lui) în *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuți, 1937, p. 118—119, 123—124; în vol. IV, Cernăuți, 1938, p. 5, 15, 20—21, 66—67, 72, 73, 94, 104, 126—127, 140—142, 168—169, 184, 196—197, 212, 223; în vol. V, Cernăuți, 1939, p. 8—9, 47, 80—82, 105—106; vol. VI, Buc., 1942, p. 266—269, 412. Evident am amintit numai unele din colecțiile de documente (pe cele mai reprezentative) și pe cei mai autorizați cercetători ai arhivelor.

demnității domnești, al înlocuirii domnilor de țară cu domni străini trimiși de la Constantinopol, al incapacității acestora de a apăra țara pînă și de incursiunile unor detașamente de leși sau de tătari ce nu treceau, foarte adesea, de câteva zeci de oameni. Neculce este martorul dezagregării morale a societății moldovenești (este vorba, bineînțeles, de boierimea moldovenească, al cărei tipic reprezentant a rămas pînă la sfîrșitul zilelor sale), este martorul introducerii unor obiceiuri noi (și nu întotdeauna de ordin fiscal), contrare bunului-simț și spiritului său întru totul conservator. El este chemat să scrie istoria celei mai întunecate epoci din viața Moldovei, pe care n-a cunoscut-o numai din lecturi, sau din relatările bătrînilor, ci a trăit-o, în bună parte, zi de zi, umplîndu-și sufletul de amărăciunea pe care a lăsat-o, prin paginile *Letopisefului*, moștenire generațiilor de după el vreme de două sute și patruzeci de ani.

Neculce subliniază lipsa de unitate a boierilor divaniți, spiritul de intrigă și lăcomia fără margini a unora dintre ei. Avea s-o simțit el însuși, multă vreme după întoarcerea din pribegie. Îi înfierăază, fără ocol, pe cei mai mulți dintre ei, străini sau neamuri, deopotrivă. Deplînge zilele de odinioară, cînd boierii erau mai uniți, mai puternici și „se puneau pentru țară”.

Neculce nu se îndepărtează, totuși, de casta căreia îi aparține. Știa exact din ce viață se trage și nu puține vrăjmășii și-a creat, inclusiv în sinul micii boierimi, cu care nu înțelegea să stea la masa de stîină a treburilor țării.

Cronicarul era un paraponisit. Din fragedă tinerețe și pînă la bătrînețe a cunoscut urcușuri și, mai ales, coborișuri dintr-acelea care lasă urme adînci și-l acresc pe om.

Și totuși, în pofida tuturor încercărilor, care n-au ocolit nici pămîntul Moldovei — pe care l-a iubit, ca nimeni altul — și nici pe el ca om, produs al humei moldovenești, Neculce găsește adesea resurse optimiste și, mai ales, un umor nestăvilit, care îl face pe cititor să uite că în paginile cronicii sale este vorba de vremea Ducăi-vodă și de aceea a lui Dumitrașcu Cantacuzino.

Istoriografia moldovenească din veacul său urmează și ea spiritul decadent al vremii. Drept este că nici Grigore Ureche și nici Miron Costin n-au scris pagini de memorii, n-au fost martorii întîmplărilor relatate (ultimul a trăit abia 27 de ani din epoca pe care a descris-o, ceea ce este extrem de puțin). Nimic, în afară de îndemnul interior, nu i-a împins să scrie cronică Moldovei. Contemporanii lui Neculce scriu toți, sau aproape toți, din îndemnul sau porunca vreunui domnitor sau mare boier. *Cronica racovișeand-buhușească (1661—1705)*, pe care o va folosi și Neculce, este plină de osanale la adresa patronilor din ordinul cărora a fost scrisă. Vanitosul Nicolae

Mavrocordat se va sluji de mai multe condeie, însărcinate să-i illustreze domniile din Țara Moldovei: Nicolae Costin, Axinte Uricariul; o cronică paralelă a domnilor Țării Românești și Moldovei a fost scrisă tot din îndemnul său, după cum Radu Popescu din Țara Românească tot sub oblăduirea sa își alcătuiește cronică. Nicolae Chipa: Issă scrie despre „victoriile” din 1716 ale lui Mihail Racoviță și Constantin Ipsilanti (viitorul hatman al lui Grigore Ghica din a doua domnie, cel cu piele de iepure la spate) asupra cătanelor ce veniseră în podghiaz până la Hlincea, lângă Iași, Vasile Buhăescu, fostul cămăraș, scrie o istorie paralelă a Țărilor Române din porunca lui Constantin Mavrocordat. Cît privește pe Ghiculești, aceștia vor avea în Grigorie al II-lea Ghica pe un atent și stăruitor reprezentant pentru ilustrarea domniei lor. Din ordinul lui va fi scrisă *Cronica Ghiculeștilor* (1695–1754), precum și redacția grecească a lui *Pseudo Alexandru Amiras*. De altfel partea privitoare la începutul domniei sale din ultima cronică (*Cronica anonimă a Moldovei 1661–1729*) ocupă aproape jumătate din întregul volum, ceea ce o definește ca pe o cronică oficială, ca pe o „producție de comandă”, cum denumește D. Russo acest gen de creații⁵.

Întrebarea se pune: fost-a Ion Neculce cronicarul oficial al vreunuia din cei nouă domni, care s-au perindat pe tronul Moldovei, de la a treia domnie a Ducai-vodă celui bătrîn și pînă la Constantin Mavrocordat, sub care a trăit, fiind om în toată puterea cuvîntului? Sau, fost-a Ion Neculce cronicarul unei facțiuni boierești, legat de aceasta prin interese comune și ținut, ca atare, să-i laude faptele și mai ales, să-i justifice scăderile și mîncătoriile (ca să folosim cuvîntul său, atît de categoric, cînd este vorba de abuzuri)? Nu, hotărît nu! Ion Neculce s-a bucurat de aprecierile și bunăvoința Cantemireștilor și în special de a lui Dumitrașcu, pe care l-a urmat, în mod loial, dincolo de Nistru. Dar Neculce, scriind istoria lui Dimitrie Cantemir, scrie de fapt cea mai fierbinte pagină a memoriilor sale, în care măsurînd cu dreaptă cumpănă, spune tot, plăcut și mai ales neplăcut, despre ținărul și învățatul domn. La data cînd redactează Neculce aceste capitole ale cronicii, Cantemireștii erau morți de mult, sau, în orice caz, nu se mai punea problema întoarcerii vreunuia din ei pe tronul Moldovei. Neculce pătîmise destul de pe urma lor și n-avea de ce să le poarte recunoștință veșnică. Putea să-și scrie *Letopiseșul* cu obiectivitate, măcar din acest punct de vedere; n-avea cine să-l tragă la răspundere pentru judecățile aspre și nici să-l răsplătească pentru laudele nemeritate.

⁵ Cf. D. Russo, *Cronica Ghiculeștilor (1695–1754)*, în *Buletinul Comisiei istorice a României*, vol. 2 (1916), p. 3.

Cît privește apartenența lui Neculce la vreo grupare boierească anume, aceasta este încă și mai mult exclusă. Schițînd biografia sa, în cele ce vor urma, vom observa, dimpotrivă, că el nu s-a dat în lături să-și exprime resentimentele față de cele mai apropiate rude, Cantacuzinii, necum să intre cu ei (și mai puțin cu alții, străini) în vreo înțelegere. Neculce este boier mare, feudal în toată ființa lui și susținător al intereselor clasei mari boierești. El exprimă punctul de vedere general al acestora, dar nu al unei grupări. Neculce nu este, nici pe departe, întru totul obiectiv, dar cronică lui este produsul exclusiv al observațiilor sale și al inimii sale. Nimeni nu i-a comandat-o și pentru nimeni n-a scris-o.

Materialul documentar cu privire la viața cronicarului este destul de bogat. El a fost utilizat, în general, corect de către cei — și nu puțini — care s-au apropiat cu interes de existența sa⁶. De altfel, cum aminteam mai sus, Neculce n-a fost zgîrcit nici în *Letopiseș* cu știrile despre viața lui, el fiind participant direct al evenimentelor descrise, pentru cea mai mare parte a cronicii. Mai greu de precizat au fost datele cu privire la ascendența sa dinspre tată, despre care el nu vorbește nicăieri. Și nu numai el, dar nici documentele istorice. Tirziu, pe la 1740, un postelnic, Ștefan Ghindă, alcătuiind o genealogie a sa, legată de aceea a lui Vasile Lupu, amintește de un om oarecare (al cărui nume nu-l precizează), care s-a însurat de două ori. Din prima căsătorie, cu o vară primară a domnului moldovean, a avut ca fecior pe marele postelnic Stamate, din vremea lui Vasile Lupu, și pe o fată, Arhonda, măritată cu Miron vameșul (bunica lui Ștefan Ghindă) și cunoscută în documente sub numele de Arhonda Mironeasa. Din a doua căsătorie — cu o femeie nenumită — i s-a născut *Neculce vistiernicul*.⁷ Acest Neculce vistiernicul

⁶ La numărul istoricilor menționați mai înainte îl adăugăm pe Dumitru Velciu, care, în afara bibliografiei amintite, a dat printre cele mai autorizate studii asupra vieții cronicarului, rezultat al folosirii critice a documentelor publicate, dar și al unor asidue cercetări personale. Amintim: *Neculce vistiernicul, tatăl cronicarului Ion Neculce*, în *Limba și literatură*, XV (1967), p. 19–33; „*Iordăchioaia vistiernicului*”, *bunica dinspre mamă a cronicarului Ion Neculce*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XVI (1967), nr. 3, p. 449–466 și, în sfîrșit, unica monografie scrisă pînă astăzi, *Ion Neculce*, București, (1968), Editura Tineretului, colecția „Oameni de seamă”, 245 p. + 8 f. pl.

⁷ „Să s(ă) știe și aceasta c-au avut mo(a)șă-mea Arhonda și alt frate, pe Neculce vistiernic, tatăl dumisale vornicul Ion, însă frate dintru tată, iar nu și de o mamă...” Documentul are cota Academiei V/26 și a fost publicat de N. Iorga în *Studii și documente...*, III, p. 31–33.

va fi tatăl cronicarului⁸. Care era originea acestui bunic, obscur, și cu ce se ocupa este greu de precizat. Se știe că unchiul său, postelnicul Stamate, fratele vitreg al tatălui, era numit Hiotul, ceea ce l-ar putea apropia de o origine grecească, insulară, a neamului său dinspre tată⁹. Dar înrudirea cronicarului, fie ea chiar mai îndepărtată, cu familia Hurmuzachi, de obârșie macedoneană¹⁰, precum și aversiunea sa față de greci, manifestată în tot cuprinsul cronicii, ar putea înclina spre o origine macedo-română a sa. În ce ne privește socotim a doua versiune probabilă. Oricum familia venise din sudul Dunării și preocupările ei erau, ca a celor mai mulți macedoneni și greci veniți în sec. XVI și XVII, îndreptate spre negoț. Îl vom întâlni pe tatăl cronicarului ocupându-se, alături de marele vistiernic Gheorghe Ursache, viitorul său cumnat, cu comerțul spre părțile nordice, în Polonia, după anul 1667¹¹.

⁸ Numeroasele confuzii pe care le-au comis cercetătorii, pînă în zilele noastre, între Neculce vistiernicul, tatăl adevărat al cronicarului, și Enache grămaticul, al doilea soț al Ecaterinei Cantacuzino, pot fi urmărite mai ales la I. Tanoviceanu, *Contribuțiuni...*, p. 15–16 și la M. Costăchescu în *Satul Prigoreni...*, p. 50–51 (ultimul distinge pe cei doi soți ai Ecaterinei — spre deosebire de Tanoviceanu — dar îi încurcă în final, atribuindu-i tatălui cronicarului calitățile de învățat „spudeos”, pe care le avea în realitate Enache grămaticul), după care s-au luat aproape toți istoricii literari. Cel care a clarificat lucrurile a fost C. A. Stoide în recenzia la prima ediție a cronicii, publicată de Iorgu Iordan: *Cronica lui Ion Neculce. Considerații cu ocazia noii ediții a acad. I. Iordan*, în *Luceafărul de ziuă*, II (1957), p. 96–99. D. Velciu, în *Neculce vistiernicul...*, p. 19–21, lărgeste problema și subliniază că, în pofida precizărilor lui C. A. Stoide, confuziile au persistat la unii istorici și critici literari, insuficient documentați.

⁹ Cf. C. A. Stoide, *loc. cit.*, p. 99.

¹⁰ Cf. Sever Zotta, *Documente*, în *Ioan Neculce*, IV (1924), p. 166–171. Vezi, a aceluiasi, și *Genealogia familiei Hurmuzachi*, în *Arhiva genealogică*, I (1912), nr. 9–10, p. 129–160 și II (1913) nr. 4–6, p. 80–83.

¹¹ Marele vistiernic Gheorghe Ursache era căsătorit, a treia oară, cu Maria, fata lui Iordache vistiernicul, devenind astfel cumnat cu tatăl lui Neculce. Nunta a avut loc în anul 1666. (Cf. I. C. Filitti, *Arhiva Gheorghe Grig. Cantacuzino*, București, 1919, p. XXVI.) Este vorba de același Ursache, pomenit de Neculce în a treia domnie a lui Duca-vodă, care a fost prigonit de domn, pentru firea lui dreaptă, dar și pentru că îl reclamase la Poartă pentru abuzurile lui fiscale. Drept răzbunare Duca-vodă a chemat în țară pe un negustor de la Liov, Alexandru Balaban, cu care Ursache avusese niște litigii pentru bani, l-a îndemnat să-l reclame pe marele vistiernic la Divan și a dat câștig de cauză negustorului. Urmarea a fost că Ursache și-a pierdut averea și a fost supus bătăilor în fiecare zi, pînă a rămas olog. Înaintea procesului de la Iași, amintit de Neculce, a mai fost un proces între Balaban și Ursache în Polonia, la Stanislavov,

Tatăl lui Neculce, vistiernic al doilea, sau al treilea, slujbă măruntă pe care a obținut-o, probabil cu ajutorul fratelui său Stamate, este întâlnit în documente începînd cu anul 1660, cînd cumpără împreună cu Miron, pîrcălabul de Hotin, satul Drăgușani din ținutul Dorohoiului pe valea Podraghii, pe o sumă apreciabilă: 300 de galbeni¹². El nu-și poate păstra însă proprietatea și nici alte pămînturi cumpărate de la niște rude ale lui Vasile Lupu (ca și Drăgușanii), din pricina dreptului de protimisis¹³. Această lege îi permite lui Gheorghe Ursache, căsătorit la acea dată cu o nepoată a lui Vasile Lupu, să răscumpere proprietățile, fiind rudă apropiată celor ce le vindeau și-l obligă pe vistiernicul Neculce să le cedeze¹⁴.

Aproximativ peste zece ani (prin 1669–1670) vistiernicul se căsătorește, luînd de soție o Cantacuzină, pe Ecaterina (sau Catrina cum apare, mai ales, în documente), fiica marelui vistiernic Iordache Cantacuzino.

În cazul ascendenței dinspre mamă știrile nu se mai află sub semnul incertitudinii. Dimpotrivă. Un mare număr de documente și relatări de cronică (și nu numai ale lui Neculce) lasă cercetătorului posibilitatea alcătuirii unui foarte complex arbore genealogic, deosebit de complicat, care ni-l prezintă pe cronicar înrudit cu cele mai

încheiat la 3 august 1671, în care este implicat, pe lîngă alți negustori, și Neculce, tatăl cronicarului. (Cf. E. Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. III, supl. 2, București, 1900, p. 202–203. Întreaga problemă pe larg tratată la D. Velciu, *Neculce vistiernicul*, p. 29–30.)

¹² Zapisul, redactat la Iași la 28 noiembrie 1660, are cota Bibliotecii Academiei R. S. România 11/CXXXII și a fost publicat de Iulian Marinescu în *Documente relative la Ioan Neculce* sub nr. 3, p. 17–18.

¹³ Dreptul de preemțiune, de întîietate (sau protimisis) se aplica în cazul vânzărilor de pămînturi și bunuri imobiliare de așa manieră încît ruda cea mai apropiată avea întîietate la cumpărături și putea răscumpăra, prin judecată, o proprietate vindută unui străin sau unei rudenii îndepărtate (dincolo de gradul VII, corespunzător nepotului de văr al doilea). Cf. Valentin Al. Georgescu, *Preemțiunea în istoria dreptului românesc*, București, 1965, p. 12–13, 64–72.

¹⁴ După întărirea colaborării negustorești cu Ursache, Neculce vistiernicul va putea să cumpere alte pămînturi și loc de casă în Iași de la aceleași rude comune, fără ca marele latifundiar să-i mai facă opoziție. Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 19, doc. nr. 5 și p. 36–37, doc. nr. 10.

reprezentative familiei boierești și cu majoritatea domnilor sub care a trăit ¹⁵.

Cantacuzinii din Moldova și Țara Românească și-au făcut apariția la nord de Dunăre, la curtea lui Radu Mihnea, pe la 1620. Acesta, în lunga lui stăpânire continuă în cele două țări (între 1611—1626) înghesuit de datorii, dar și din dorința de a pune rînduială în finanțele și economia țărilor, a favorizat pătrunderea în Principate a unui mare număr de negustori greci și oameni pricepuți în mînuirea banilor. Fenomenul a dus la mișcări anti-grecești în rîndul boierimii, dar fără rezultate practice ¹⁶. Printre acești oameni au venit și cinci feciori ai lui Andronic Cantacuzino, boier influent la Constantinopol, feciorul vestitului dregător la Poartă, Mihai, poreclit Șeitanoglu. Andronic murise și el, decapitat ca și tatăl său, iar feciorii, proteguiti de Radu Mihnea s-au stabilit — în funcție de interesele acestuia — în Moldova patru, iar în Țara Românească unul, postelnicul Constantin (tată Stolnicului, lui Șerban Cantacuzino, lui Drăghici, spătarului Mihai și bunic, prin una din fete, Stanca, lui Constantin Brîncoveanu). Din cei patru feciori stabiliți în Moldova: Mihai (tatăl domnului Dumitrașcu Cantacuzino), Enache, Toma (a cărui fată Nastasia, a fost mamă domnului Mihail Racoviță) și Iordache, cel mai mic, pe noi ne interesează Iordache, a cărui fiică, Ecaterina va fi mama lui Ion Neculce.

Pe Iordache Cantacuzino îl găsim, după ocuparea unor dregătorii mai mărunte, (începînd cu anul 1632), mare vistiernic al lui Vasile Lupu, așadar îndeplinind sarcini ce necesitau deprinderi, moștenite, în cazul său, din tată în fiu ¹⁷.

Oameni de casă ai lui Vasile Lupu, Iordache și fratele său Toma (mare vornic al Țării de Sus) sînt asupriți cumplit de către

¹⁵ Tot lui D. Velciu îi datorăm sistematizarea datelor privitoare la legăturile dintre Neculce și Cantacuzini în atît de densul studiu amintit, *Iordăchioaia vistiernicească*, și reluate în monografia despre cronicar. Cum într-un cuvînt de introducere nu pot fi prinse toate detaliile, ne vom mulțumi să amintim ceea ce ne apare esențial pentru cunoașterea implicațiilor pe care aceste rude le-au avut în viața cronicarului și cum sînt, unele, reflectate în opera sa.

¹⁶ Cf. C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. III, partea I, București, 1942, p. 22—25. A se vedea și D. Russo, *Elenizmul în România*, în *Studii istorice greco-române*, t. II, București, 1939, p. 522—541.

¹⁷ Între domn și Iordache vistiernicul erau și legături de rudenie. Erau căsătoriți amîndoi cu două surori: Tudosca și Catinca Bucioc. Știri despre Iordache Cantacuzino întîlnim sistematizate în monografia lui Constantin I. Andreescu și C. A. Stoide, *Ștefăniță Lupu, domn al Moldovei (1659—1661)*, București, 1938, p. 103—108 (capitolul consacrat boierilor voievozului moldovean).

Gheorghe Ștefan ¹⁸. După domnia acestuia, Iordache s-a bucurat de aprecierea urmașilor săi în scaunul Moldovei ¹⁹. În domnia lui Dabija-vodă, cu care se încuscrise (a căsătorit-o pe cea mai mare dintre fete cu feciorul vitreg al domnului, Lupașcu Buhuș, rodul căsătoriei Dabijoaiei cu marele vistiernic Dumitru Buhuș,) el deținea demnitatea de mare spătar. Dar în primele luni ale anului 1664 Iordache moare ²⁰.

Observăm mai sus (la nota 17), că Iordache Cantacuzino a fost însurat cu Catinca Bucioc. Din această căsătorie, care nu știm cînd s-a contractat și cînd a luat sfîrșit ²¹ (probabil prin moartea Ecaterinei), a rezultat un fiu, Toderășcu, fost mare vistiernic. În cea de a doua căsătorie a luat de nevastă pe Alexandra, fata cea

¹⁸ Într-una din legende din *O samă de cuvinte*, brodate în jîrul domniei lui Gheorghe Ștefan, este povestită prinderea celor doi boieri, amenințarea lor cu înecarea în apele Bistriței, deposedarea de avere și, în final, iertarea lor, în urma intervenției lui Constantin Șerban, domnul Țării Românești.

¹⁹ Cuvinte deosebit de elogioase are Miron Costin vorbind despre cei doi frați Cantacuzini. Cronicarul (care mărturisește că era „pururea în casă la Iordache vistiernicul” după întoarcerea din Polonia, pe la 1652—53), amintind de pericolul în care se aflau cei doi frați prinși de Gheorghe Ștefan și ținuți în sat la Buculești, și de intervenția lui Constantin Șerban, conchide: „...ce oameni au fost acești doi, aicea în țara aceasta, ales Iordache vistiernicul, fără scrisoarea mea credzu că va trăi numele lor în veci într-această țară de pomenirea oamenilor, den om în om”. (Cf. Miron Costin, *Opere*, ed. critică de P. P. Panaitescu, București, 1958, p. 140 și 169.)

²⁰ Neculce, zgîrcit în aprecieri, chiar cînd era vorba de rude foarte apropiate (nici nu pomeneste, măcar, că-i era bunic!) are cuvinte de laudă la adresa lui, redată în primul capitol al *Letopiseșului*: „...Și încuscrindu-să Dabije-vodă cu Iordachie, l-au pus spătaru maré și n-au pestit vremé multă ș-au murit Iordachie spătarul, caré cu multă pofal(ă) și cu maré jelé dispré toți pemintenii l-au îngropat înu Bîrnovschii; că, măcar că era grec, omu strein, dar era om bun: să punea taré pentru peminteni la domnie”. (Cf. *ed. de față*, p. 198.)

²¹ Cf. Iulian Marinescu, *Documente...*, p. 65. I. C. Filitti, *Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino*, p. XXV—XXVII. N. Iorga, *Studii și documente...*, vol. V, București, 1903, p. 581 (nota pentru doc. 179). Știm doar că una din fetele lui Iordache din a doua căsătorie, Maria, s-a căsătorit la 1666 cu Gheorghe Ursache, marele vistiernic. A doua căsătorie a putut deci avea loc pe la 1644—1648. Vezi mai sus nota 11.

mai mică a lui Gavrilaş Mateiaș, fost mare logofăt sub Vasile Lupu și a soției acestuia Sîrbca.²²

Mateiaș era bucovinean și Alexandra a fost crescută în satele din jurul Cernăuților, unde părinții ei stăpîneau 82 de sate întregi, precum și alte proprietăți, adică aproape întregul nord al Bucovinei.

Din căsătoria Alexandrei, cunoscută în documente mai ales sub numele de Iordăchioaia, cu Iordache Cantacuzino s-au născut trei fete și un băiat: Safta, măritată cu Lupașcu Buhuș, Maria, căsătorită cu Gheorghe Ursache, (cum am menționat, ocupîndu-se de bunicul dinspre tată al cronicarului), Ecaterina (sau Catrina), căsătorită cu Neculce vistiernic și Iordache, fost mare stolnic.

Imensa zestre a Alexandrei Mateiaș (rămăseseră numai trei frați) lipită la averea tot atîta de întinsă a lui Iordache Cantacuzino, la care s-a adăogat, în 1670, dania foarte mare a surorii Alexandrei, Ileana, rămasă văduvă și fără copii, precum și dispariția, în 1664, a marelui vistiernic, au scos în evidență energia remarcabilă pe care a cheltuit-o de-a lungul anilor Iordăchioaia, pentru buna administrare a moșiilor și așezarea celor patru copii. Pe una din fete numai, pe Catrina, s-ar părea, că măritînd-o după un vistiernic de al doilea, a comis o mezialianță. Unii istorici au explicat acest lucru pretinzînd că mama cronicarului ar fi fost mută.²³ Pe de altă parte, într-un document din 20 iunie 1728, la care ne vom mai referi, prin care sora vitregă a cronicarului, Sanda, se plînge de nedreptatea ce i-a făcut-o acesta și cumnatul său, Ștefan Luca, se subliniază că, aflînd maică-sa Catrina, „... mare ceară au avut cu dumnealor, zicîndu-le căci n-au îngăduit...”²⁴ Mai multă greutate ni se pare însă că are Radu Greceanu, în *Viața lui Constantin Brîncoveanu*, unde, amin-

²² Despre Gavrilaş Mateiaș să se vadă Constantin și Marcela Karadja, *Documentele moșiilor Cantacuzinești din Bucovina*, în *Buletinul Comisiei istorice a României*, X (1931), p. 5—77, unde este dat și un tablou genealogic la p. 20, precum și Dimitrie Dan, *Un manuscript slavon scris în 20 mai 1650 în satul Bârnova din Moldova*, în *Arhiva genealogică*, II, p. 35—38. Ultimile cercetări și o bibliografie foarte bogată la D. Velciu, *Iordăchioaia visterniceasa...*, p. 454—455.

²³ I. Tanoviceanu în *Contribuțiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni...*, p. 16 (unde face însă confuzie de nume), precum și în arborele genealogic de la sfîrșitul studiului, unde familia Neculce este numită Mutu și Mutenco. Acolo, un nepot al cronicarului (fiul lui Alexandru) mort către 1801 este numit Vasile, zis și Mutu. Cf. și Aurora Ilieș, *Contribuții la biografia cronicarului Ion Neculce*, în *Anuarul de filologie*, Iași, tom. XV (1964), p. 165—168.

²⁴ Documentul la Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 62, doc. 26. A se vedea și D. Velciu *Iordăchioaia visterniceasa...*, p. 461. Este de prisos să stăruiam asupra contradicției: mutul nu se poate certa!

tind de Ion Neculce îl numește pe rînd: „Ioniță, marele spătar, feciorul Mutei, den viața și sămînța Cantacuzineștilor”, „Ion Țăruș hatmanul” și „Ion spătarul, feciorul Mutii”²⁵.

În ceea ce ne privește înclinăm să credem că mama lui Neculce va fi avut un defect de vorbire și din pricina aceasta era tăcută, stătea ca o mută, vor fi zis contemporanii; sau, mai degrabă, că era o fire puțin comunicativă, o taciturnă, o femeie ursuză, pe care cei din jur, înciuțați de caracterul închis, au poreclit-o „Muta”.

Zestrea Catrinei era mare. Dintr-un document aflăm că aceasta se compunea din 21 de sate întregi, printre care și Prigoreni, vatra cronicarului, în afară de alte jumătăți și sferturi de sate, împrăștiate în județele: Cernăuți, Iași, Sorocea, Dorohoi, Cîrligătura, Fălciu, Roman, Neamț.²⁶

Unicul copil care s-a născut din căsătoria vistiernicului Neculce cu Catrina Cantacuzino a fost Ion, viitorul hatman și cronicar. Data nașterii sale o deducem dintr-un splendid document, cu multe elemente autobiografice, din 10 iulie 1732, la care vom mai face apel, unde precizează că are 60 de ani.²⁷ Așadar anul nașterii sale este 1672. Venind pe lume el se așază pe ramurile groase ale unui arbore genealogic care îi cuprinde pe toți Cantacuzinii din Moldova și Țara Românească, pe Constantin Brîncoveanu, pe Mihail Racoviță, iar la periferie pe majoritatea marilor boieri ai țării.

Neculce vistiernicul n-avea să trăiască însă multă vreme după nașterea copilului. Nu știm cînd a murit și dacă sfîrșitul lui a fost năpraznic, sau a fost secerat de vreo boală. La 15 iunie 1679 Catrina era măritată a doua oară cu Enache grămaticul.²⁸ În ceea ce-l privește pe micul Ion, acesta a fost luat de Alexandra Iordăchioaia, la conacul său din Blăgești, în apropiere de Pașcani, unde a crescut. Sînt primele sale dureri, pe care bunică-sa, cu toată dragostea ce i-o fi arătat-o, n-a izbutit să i le risipească cu totul. La bătrînețe, în documentul din 1732, cînd își mărturisește vîrsta, pomeneste cu

²⁵ Cf. Radu logofătul Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brîncoveanu voevod (1688—1714)*. Studiu introductiv și ed. critică de Aurora Ilieș, București, 1970, p. 156, 185, și 230.

²⁶ Cf. Biblioteca Academiei R. S. România, documente istorice CXX-60. Publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 33—34, doc. nr. 7.

²⁷ Cf. și Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 67, doc. nr. 29. Publicat de I. Tanoviceanu sub titlul: *Cîteva notițe biografice asupra cronicarului Ion Neculce*, în *Arhiva societății științifice și literare din Iași*, II (1890), nr. 6, p. 332.

²⁸ Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni...*, p. 51. A se vedea și D. Velciu, *Un diac din secolul al XVII-lea: Enache grămaticul, cămăraș de ocină, tatăl vitreg al cronicarului Ion Neculce*, în *Limbă și literatură*, XX (1969), p. 199—207.

tristețe de acele zile: „... vei ști, mărie-ta, că eu rămîind mic de părinți, *de tată*, am crescut în casa dumisale Iordăchio(a)e(i) vister-*nices(ăi)* cei bătrîne, care mi-au fost mie mo(a)să...”²⁹.

Catrina n-a avut mai mult noroc nici cu al doilea bărbat, Enache, om practic, pe lingă gospodărirea satelor primite de zestre, avea și o slujbă, modestă dacă o raportăm la marile dregătorii, dar aducătoare de venituri: era cămăraș de ocnă la Tîrgu Ocna. Acolo l-a surprins în 1686 o năvală a unor soldați polonezi, care au făcut mai multe omoruri — zice cronicarul — și l-au tăiat la o mină și pe Enache grămăticul. Se pare că acolo și-a găsit și moartea. Rămasă văduvă, cu două fete mici (născute după 1680), una, Maria, măritată mai tîrziu cu Ștefan Luca, marele vistiernic al lui Dimitrie Cantemir și apropiat al cronicarului și a doua, Sanda, măritată în Țara Românească după un obscur (la început) căpitan de margine, Done, și amenințată, ca întreaga țară, de neîncetatele prădăciuni leșesti, se refugiază cu maică-sa Iordăchioaia și cu fratele său (viitorul Iordache stolnicul) la neamurile numeroase și mari din Țara Românească. Era și timpul căci după incursiunile amintite Moldova este invadată de Ioan Sobieski, Polonia avînd dispută cu turcii mai ales din pricina cetății Camenița. *Pătrunderea* lui Sobieski este prinsă în *Letopiseș*, cu toate consecințele ei pentru Moldova: prădăciuni, omoruri, distrugeri de recolte, arderea satelor și conacelor boierești; inclusiv Prigoreni și celelalte proprietăți ale cronicarului³⁰.

La data refugierii în Țara Românească Ion Neculce avea 14 ani; vîrsta susceptibilităților dar și vîrsta la care, cei apropiați ar fi trebuit să se ocupe de pregătirea lui. Fără să intrăm în amănunte privitoare la istoria Țării Românești, dominată la acea vreme de Cantacuzini, vom aminti că în sînul mării familii frămîntările erau în toi. *Neînțelegerile* dintre Șerban Cantacuzino și frații săi, stolnicul și Mihai spătarul, la care vor lua parte și rudele colaterale cresc de așa manieră încît doi ani după ce rudele oropsite din Moldova se așează pe moșiile lor, probabil la stolnic, Șerban moare, în împrejurări suspecte, dacă este să-l credem pe nepotul său de vară primară, pe Neculce³¹.

C. Brîncoveanu, urcat pe tron de cei din neamul lui, pe care îi slujea, de stolnic în primul rînd, continuă politica unchilor, împrăștiind familia lui Șerban Cantacuzino fără pic de milă, deși el trăise în casa lui și se bucurase de încrederea sa.

²⁹ Vezi nota 27.

³⁰ Cf. *ed. de față*, p. 310.—312.

³¹ *Ibidem*, p. 321.

În această atmosferă întunecată Cantacuzinii munteni n-au fost preocupați de educația și instrucția feciorului Mutei, nepotul Iordăchioaiei. Mai mult, maniera în care cronicarul vorbește de neamul cantacuzinesc, în tot cuprinsul cronicii, ne face să bănuim că primirea lor în Țara Românească n-a fost din cele mai calde. Orgoliul Cantacuzinilor va fi căzut ca o insultă peste inimile cernite de moartea lui Enache grămăticul și de privațiunile impuse de o fugă pripită din fața unui pericol iminent³².

Au stat totuși acolo patru ani, căci n-aveau încotro. Dar în cronică sa Neculce nu amintește nicăieri de zilele petrecute în Muntenia. Abia în 1732 în documentul din 10 iulie, de două ori folosit, pomeneste de șederea lor „cu toată casa” în Țara Românească. Acolo a murit și bunica sa Iordăchioaia, departe de locurile nașterii sale, de Bucovina. Iar la întoarcere au găsit satul Blăgești — pentru care depune mărturie în sprijinul lui Iordache Cantacuzino-Pășcanul, împrăștiat³³. Și nu numai Blăgeștii ci și alte multe moșii, de vreme ce, în același document Neculce subliniază că după moartea unchiului său, mătușă-sa a rămas săracă.

Am fi vrut să ne aliniem și noi istoricilor care au văzut în refugiul cronicarului în Țara Românească un cîștig substanțial sub raportul învățămîntului și educației³⁴. Nu credem însă că învățatul stolnic s-a ocupat cîtuși de puțin de el. În tot ce a scris Neculce este mult talent înăscut (moștenirea bunicii sale), dar sînt puține cunoștințe ce se acumulează sistematic, într-un proces de instruire bine orientat. Sub raport literar cronică sa este o capodoperă; sub raport istoric însă este mult inferioară celei a Costineștilor. Nici măcar latinitatea limbii și a poporului român, nici măcar unitatea de neam a moldovenilor, muntenilor și ardelenilor nu sînt amintite vreodată, în ceea ce a scris. Pe acestea, cel puțin, le-ar fi putut reține

³² Să se vadă cele două studii ale lui Șerban Cioculescu, amintite mai sus (nota 3), în care sînt magistral prinse raporturile cronicarului cu neamurile sale din Țara Românească precum și cauzele urii nesimulate, cu care îi urmărește pe Cantacuzini și pe Brîncoveanu pînă la moarte.

³³ Cităm din documentul amintit; „...și i-am apucat pe cei o(a)mini tot în sat la Blăgești, stăpinindu-i Iordăchio(a)e vister-niceasa. Și, la vre(me)a mării-sale lui Cantimir-vodă, am fugit în Țara Munteniască de răul leșilor și am șidzută 4 ai cu toată casa noastră. Și acolo au murit mo(a)șe no(a)ștră Iordăchio(a)e. Și noi, viind în țară înapoi cu unchiu-miu Iordache stolnicul, ficeorul Iordăchio(a)e(i) cei bătrîne, am găsit acel sat împrăștiat, neavînd cine-i stăpîni. Și după ce-am vînit i-am strîns iar pe toți și pe cii o(a)mini la un loc la sat la Blăgești...”

³⁴ Ne referim, în special, la păreri exprimate de Dumitru Velciu în monografia sa.

la această vîrstă de la stolnic, ca pe niște realități atît de viu și categoric exprimate de el, dacă stolnicul Constantin Cantacuzino i le-ar fi împărtășit. El le va descoperi mai tîrziu, în cronicile predecesorilor săi. Iar la data cînd și-a scris cronica ideea latinității și unității noastre de neam devenise axiomatică; secolul luminilor își întindea timid razele și asupra pămîntului românesc, trezind conștiințele și pregătind spiritele pentru înțelegerea vremilor ce aveau să vie.

În anul 1690 Ion Neculce și familia sa — mai puțin bunica Iordăchioaia — se înapoiază în Moldova, stabilindu-se, probabil, la Prigoreni. Cronicarul avea în jur de 18 ani, iar domn în Moldova era Constantin Cantemir. Incursiunile polonezilor nu încetaseră. Un an după întoarcerea la Prigoreni, Sobieski pătrunde din nou în Moldova, la instigațiile Brîncoveanului, pretinde Neculce³⁵. Fără rezultate deosebite, fiindu-le și vremea potrivnică, se retrag, nu înainte ca plăieșii de la Cetatea Neamțului să-l înfrunte pe „viteazul rigă”. Spre sfîrșitul domniei lui Constantin Cantemir, Neculce este martorul indirect al uciderii Costineștilor (Miron și Velicico hatmanul), domnul fiind instigat de Rușești. Ne vom opri asupra acestui tragic moment, pe care l-a condamnat fără rezerve, în pofida relațiilor sale atît de strînse cu feciorii lui Constantin Cantemir, atunci cînd ne vom ocupa de cronică. Deocamdată, urmărindu-i pașii tinereții, îl găsim în 1693 pe cea dintîi treaptă a scării onorurilor, aceea de postelnicel, sub Constantin Duca cel tînăr, participînd la nunta domnului cu domnița Maria, fata Brîncoveanului. La acea căsătorie la care „boerim(ea) a doo țării nuntiră 3 săptămîni”, „și eu, Ion Neculce, vel-vornic, eram tînăr postelnic și mergeam cu alții postelnici împreună, cu togești a min(ea), pe gios, înainte domnului”³⁶.

Aceasta nu-l împiedică însă pe cronicar să-l prezinte pe tînărul voievod de 17 ani — cum a și fost — unealtă docilă în mîinile boierilor munteni și jucărie în cele ale socrului său. Portretul în ansamblu al lui Duculeț, rezultat al observațiilor scriitorului din amîndouă domniile, este totuși printre cele mai obiectiv zugrăvite.

Cîțiva ani (între 1693—1699) n-avem date despre Neculce. Nici *Letopisețul* nu-i înregistrează prezența, în vreun fel. Abia în 1699, în timpul primei domnii a lui Antioh Cantemir, cu prilejul retrocedării Căminței către polonezi (atît de amănunțit și cu atîta culoare de epocă prinsă), îl găsim vîtaf de aprozi, cum singur scrie:

³⁵ Cf. ed. de față, p. 330.

³⁶ *Ibidem*, p. 355.

„Și atunce eram și eu, Ioan Neculcé, vel-vornic, pe acie vreme vîtav de aprozi”³⁷.

Anul 1700 va fi an bogat pentru cronicar. În primăvară fusese ridicat la rangul de mare agă, cum mărturisește, și însărcinat de domn cu grija lui Rafaël Leszczyński, sol polonez în drum spre Țarigrad³⁸. Interesante sînt, pentru moravurile vremii și pentru felul cum se respectau la noi anumite uzanțe protocolare, însemnările de cronică ale lui Neculce despre acea vizită³⁹. Ne întrebăm dacă nu cumva cunoștințe de limbă polonă, deprinse de la bunica-sa, Iordăchioaia, care bucovineancă fiind, putea foarte bine să știe leșeste, l-au recomandat pe Neculce ca atașat pe lîngă persoana prea nobilului leah? Și, pentru a nu mai reveni, în legătură cu pretinsa ignoranță a lui Neculce în materie de cunoaștere a limbilor străine vom spune că este de neconceput să se afirme că după o ședere de șapte ani în Polonia, cronicarul s-a înapoiat de acolo fără să știe limba acelei țări.

Tot în același an Neculce participă, foarte probabil, la căsătoria lui Dimitrie Cantemir cu domnița Casandra, fata lui Șerban Cantacuzino, care a avut loc la Iași, în împrejurări interesant reținute în *Letopisețul*⁴⁰. Această căsătorie, contractată împotriva voinței lui Constantin Brîncoveanu, a dus la înăsprirea și mai accentuată a raporturilor dintre Cantimirești și Brîncoveanu, în ciuda eforturilor pe care le făcuse Antioh Cantemir de a-l împăca pe influentul său vrăjmaș la Constantinopol. Astfel că la mijlocul lui septembrie 1700 Brîncoveanu obține mazierea lui Antioh Cantemir și înlocuirea lui cu fostul său ginere, Constantin Duca.

Aceasta-i dà prilejul lui Ion Neculce, ajuns biv-vel-agă (fost mare agă) să-și vadă mai mult de gospodărirea moșiilor și de viața sa particulară. În vara anului 1701 se căsătorește cu Maria, fata hatmanului Lupul Bogdan. Foaia de zestre semnată de socrul său, este datată 11 iulie: „Moșii, țigani, bucate ce-am dat fiilor noștri lui Ion aga și Marii, să se știe” și cuprinde trei sate întregi și părți din alte patru, în afară de vii, țigani, stupi și vite⁴¹. Zestrea nu era

³⁷ *Ibidem*, p. 400.

³⁸ Numirea a avut loc după 8 martie, căci la acea dată mai semnează în calitate de „vîtav za aprozi”, pe o lungă listă de țigani „Partea dumisali Ion vîtav și cu a surorilor dumisali, fii dumisali Catrinii vist(iernicesii). Vleato 7208 (= 1700), martii 8”. Documentul în coecțiile Academiei sub cota CXX-64.

³⁹ *Ibidem*, p. 406 Cf. și P. P. Panaitescu, *Căldtori poloni în Țările Române*, București, 1930, p. 103 și 115.

⁴⁰ Cf. ed. de față, p. 398.

⁴¹ Înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-68, documentul a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 38—39, nr. 12.

foarte mare, dar adăogată la firea molcomă, se pare, a Mariei l-a mulțumit pe cronicar.

Socrul făcea și el parte dintre Cantemirești. Fire aprigă, din cite grăiesc unele cronici ⁴², el era cumnat cu Antioh și Dimitrie Cantemir, cu a căror soră vitregă Ruxandra (sau Lupa, cum îi spune Neculce în cronică) era căsătorit. El i-a urmat lui Velicico Costin în funcția de hatman, în primăvara anului 1690, când Constantin Cantemir, mereu înfruntat în Divan de către Costinești, și mai ales de Velicico, pentru abuzurile nenumărate, hotărâște să-l înlocuiască.

Vrăjmaș lui Constantin Duca cel tânăr, fuge în Țara Românească (atunci când Duculeț încetează să dea ascultare sfaturilor muntenestii), iar sub Mihail Racoviță, în prima domnie a acestuia, îl întâlnim mare vornic. Spre sfârșitul domniei, când se zvonea de întoarcerea în scaun a doua oară a lui Antioh Cantemir (în primăvara anului 1705), Mihail Racoviță, știindu-l de casa Cantemireștilor, l-a invitat la o cafea și, pretinde Neculce, l-a otrăvit.

După această necesară digresiune legată de persoana socrului său, întorcându-ne la scriitorul nostru, îl întâlnim ocupându-se de unele chestii familiale, din care împărțirea proprietăților pe care le dețineau frații de la maică-sa Catrina, încă în viață, ne lasă un gust ușor amar. Într-adevăr un document ⁴³ din 15 iulie 1702 redactat înaintea mitropolitului, înaintea lui Iordache Ruset și a unor rude foarte apropiate, ne confirmă această împărțire, făcută în dauna surorii sale mai mici Sanda ⁴⁴. Lui Ion Neculce care „n-au luat parte

⁴² Pseudo Nicolae Costin, *Cronica Moldovii dintre anii 1661–1709*, în M. Kogălniceanu, *Letopisișe...*, II, p. 62.

⁴³ Înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-69 și publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, sub nr. 13, p. 39–41.

⁴⁴ Aceasta se va plînge într-o „Însămănare pentru nedreptate ce am avut de cătră frate-mieu Ion hatmanul și de cătră cumnatu-mieu Ștefan Luca logofătul pentru moștenire frățască ci ni-au rămas de la răposaii părinții noștri, cum arată în gios anume. Iunie 20, let 7236 (=1728). În documentul respectiv, de o mare valoare biografică (pomenit de noi mai sus, la nota 24) Sanda se plînge că a fost nedreptățită, dîndu-i-se proprietăți fragmentate, lipsind-o de bijuterii, ba pînă și de niște cărți grecești pe care le avea de la tată-său, Enache grămăticul, recunoscut de toți ca om învățat (spudéos). Vinovatul principal este fratele său Ion hatmanul, care le-a hotărît toate, împotriva îndemnurilor spre dreptate primite încă atunci, la împărțire, de la Iordache Ruset;

Această Sanda, căsătorită în 1707 în Țara Românească, cum am mai arătat, avea să devină bunica lui Ienăchiță Văcărescu. O fată a sa, Ecaterina, a fost măritată cu marele spătar, Ștefan Văcărescu, tatăl poetului și lingvistului, care a lăsat splendidul mesaj

ca noi nici din odoară, nici din alti cheltuele la nunții sali“ fi revin definitiv Prigoreni. Tot acum i se hotărâște și stăpînirea asupra Boianului, întinsă proprietate, în afară de numeroase altele.

Înlocuirea lui Duculeț cu Mihail Racoviță nu aduce nici o îmbunătățire în situația sa de boier mazil, deși domnul îi era văr de al doilea. În schimb, împreună cu Ștefan Luca, îl întâlnim ocupat cu procese pentru încălcări de moșii, sau martor la diverse vânzări de pămînt. Dar în primele luni ale anului 1705, îl găsim la Constantinopol, pregătind, cu noul domn Antioh Cantemir, detaliile plecării spre țară în a doua domnie, precum și procesul intentat lui Mihail Racoviță (înaintea plecării lui Antioh-vodă spre Iași) pentru niște bani luați ca bir și nedepuși la Poartă ⁴⁵.

Întors în țară, probabil odată cu Antioh-vodă, este căltănit de acesta ca mare sulger. Dar mearta socrului său, Lupul Bogdan, sfetnicul de taină al lui Antioh Cantemir, întimplată spre sfârșitul anului 1705, despre care Neculce are cuvinte elogioase, numindu-l „cap întreg și cunoscător la giudețe și vrednicu la toate trebile, cu-nțelepciune“ ⁴⁶, îl obligă pe domn la mișcări în rîndul boierilor divaniți. În felul acesta Neculce ajunge printre cei mai apropiați ai voievodului: „Și pe mine, Ion Neculce, din sulgerie cea mari, m-am pus spătar mare“ ⁴⁷.

S-ar părea, după unele însemnări ale cronicii, că, cel puțin pentru perioada imediat următoare morții socrului său, Neculce, nu era întru totul mulțumit de domnia lui Antioh Cantemir, sau, mai degrabă, nu era mulțumit de încrederea, încă limitată, pe care i-o acorda domnul. Acesta avea ca sfetnici apropiați, din cuvîntul cărora nu ieșea, pe marele vistiernic Ilie Cantacuzino (văr bun cronicarului!) și pe grecul Panaiotache Morona. Amîndoi îl împingeau pe domn să pună tot felul de biruri grele pe țară, unele din ele atînguîndu-i și pe boieri (cum era cornăritul, care se punea pe vitele destinate exportului). Și conchide Neculce, plin de duh: „Și s(ă) potri-vis(ă) amîndoi acești doi bolari într-o firé, dup(ă) cum să dzică: «calul rîios găsește copaciul scortos»: iuți, mîndri, mincinoși, fățarnici, giur(ă)tori pentru hiecé, amăgitori. Care, cît era Antiohi-

cunoscut, urmașilor săi Văcărești, Cf. Sever Zotta, *Comunicări mărunte* (Ion Neculce), în *Arhiva genealogică*, I (1912), nr. 1, p. 16. Comunicarea a fost reluată de N. Iorga, *Originea moldovenească a lui Ienăchiță Văcărescu*, în *Analele Acad. Rom.*, mem. secț. ist., s. III, tom. X (1929), p. 345–351. Date interesante despre Done, soțul Sandei, la D. Velciu, *Ion Neculce*, p. 77–78.

⁴⁵ Cf. *ed. de față*, p. 457

⁴⁶ Cf. *ed. de față*, p. 460

⁴⁷ *Ibidem*.

vodă de strașnic la minie, că de multe ori la Divan cu buzduganul azvirlie în oameni(i) cei vinovați și taré și drept çunos(că)tor la giudecată, dar nu ținea minie mult, și nu-l putea nime into(a)rce din dreptate la giudecată, nice iubie minciuneli, dar acesții doi boiari, ce mai sus s-au pomenit îl întorses(ă) pe Antiohi-vodă de li să potrive. Că mai toți domnii sint buni, numai să timplă de s(ă) află de cestu fel de oameni de s(ă) lepăscu mai lesné, mai la toții domnii de le stric(ă) firea ce bună...⁴⁸ De altfel nu peste multă vreme, în primăvara lui 1706, domnul îl prinde pe Ilie Cantacuzino cu acte de hiclenie și îl înlătură din slujbă.

Merită amintită și soia lui Neculce la nunta unuia din feciorii, lui Brîncoveanu, Dinu, cu o fată a vornicului Balș din Moldova. Dacă nunta, ce nu era domnească, ci crăiască, cum o numește cronicarul, a fost reușită, intervențiile sale pe lângă domn, pentru desțindere — ca să folosim un cuvînt la ordinea zilei — n-au fost fructuoase: Brîncoveanu a refuzat să trimită acasă boierii fugari, potrivit lui Antioh Cantemir.

Un an mai târziu, în 1707, Neculce primește din partea domnului (plecat pentru lucrări de consolidare la cetatea Tighina, din porunca turcilor) dovada deplinei aprecieri: este designat, împreună cu alți trei boieri, drept caimacam, în absența sa. Se pare că aceasta a fost ultima lor întrevedere. Cîteva luni mai târziu Antioh-vodă, mazilit, era luat de la Tighina și dus la Țarigrad. El nu va mai reveni pe tronul Moldovei, iar Neculce va intra, nu peste mult, în vîltoarea ce-i fusese hărăzită de soarta, prea puțin îngăduitoare cu dînsul, de la leagăn și pînă la mormînt.

Toate aceste elemente biografice sînt desprinse, fără dificultate, din paginile cronicii, a cărei lectură nu poate fi de nimic egalată, pînă la proza lui Ion Ghica și Creangă.

Succesorul lui Antioh Cantemir a fost Mihail Racoviță, cu a doua domnie. Știindu-i pe pirișii săi la Constantinopol și pe boierii de casa lui Antioh-vodă, a luat măsuri, înainte de a intra în țară, să-i prindă pe toți. Printre ei erau Ilie Cantacuzino, vărul primar al lui Neculce (despre care acesta are în cronică cuvînte de batjocură, descriind prinderea lui, numai în cămașă, și țîrrea pe ulițele Iașilor de către zapcii), Panaiotache Morona, care a fost sugrumat în odăile seimenilor și cronicarul însuși. Acesta a scăpat cu fuga în Țara Leșască, de unde s-a întors peste patru luni. „Ș-apoi mi-am făcut pace, ș-amu vinit înapoi, la casa mea, și n-am avut despre nimé nice o nevoie. Ș-am avut cînsté și căutaré în dzilé(le) mării(i)-sali”⁴⁹.

Cînsté va fi avut, dar căutare nu, pentru că vărul său nu-i încredințează nici o boierie și nici o slujbă în tot timpul domniei. Aceasta n-a fost, de altfel, prea lungă; la mijlocul lui octomvrie 1709 el este înlocuit cu Nicolae Mavrocordat, cel care inaugurează domniile fanariote în Țările Române. Numirea acestuia nu schimbă prea mult situația cronicarului. Nu-l găsim, evident, boier de Divan. Retrăgîndu-se la moșiile sale din Bucovina, va fi fost găsit util să i se încredințeze abia slujba de staroste al ținutului Cernăuți, cum apare într-un document din 27 august 1710⁵⁰. În felul acesta nu era periculos nici pentru domnul care, pârtaș „mojicilor”, nu s-a sfiit să-i bată pe marii boieri la șezut (Neculce folosește alt termen).

Dar nici domnia acestui auster, învățat și mai blînd voievod cu cei săraci n-a durat decît un an (între 17 noiembrie 1709 — 4 decembrie 1710).

În locul lui turcii l-au trimis pe Dimitrie Cantemir, cu mandat special să-l prindă pe Brîncoveanu. Poarta a avut o încredere deosebită în feciorul Exaporitului, cînd l-a numit domn în Moldova. Neculce precizează că era numit de marele vizir „slugă împărătească” și că i-a dat domnia fără bani (adică n-a cheltuit oficial nici o pungă pentru obținerea ei). Mai mare încredere avea însă în Dimitrie Cantemir, care-și petrecuse cea mai mare parte a vieții la Țarigrad. Cît de îndreptățită a fost această încredere și cîte implicații a avut domnia de nouă luni a lui Dumitrașcu Cantemir în viața lui Ion Neculce, vom căuta să arătăm în cele ce urmează.

Nu înainte însă de a ne opri un moment asupra unor stări de lucruri din Moldova ce se cer explicate, pentru a pricepe mai bine sensul politicii lui Dimitrie Cantemir, adeviziunea lui Neculce (și cît anume de totală a fost) la această politică și consecințele ei. În fapt sîntem obligați cu o trecere în revistă a acestor fenomene, acum, pentru că ne aflăm la cumpăna dintre cele două epoci distincte ale vieții sale, la care însuși capitolul despre domnia lui Dimitrie Cantemir și urmările ei, ne împinge. Acesta ocupă o cincime din întregul *Letopiseș* și poate fi considerat printre cele mai dramatice din întreaga noastră istoriografie veche.

La data cînd D. Cantemir vine, în mare grabă, pentru a doua oară, să ocupe tronul Moldovei, găsește o țară sleită economicște, cu o boierime divizată și cîndat stratificată și cu relații sociale de tip feudal înăsprite la culme. Starea economică, rezultat, în parte, al incursiunilor poloneze, tătărăști, austriace, care au robit și ars sate

⁴⁸ Ibidem, p. 461.

⁴⁹ Ibidem, p. 474

⁵⁰ Înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-81.

care au amenințat liniștea și siguranța gospodăriilor de-a lungul ultimilor patru decenii, era la limita ei de jos. La aceasta se adăoga — și nu în al doilea rînd — exploatarea turcească. Aprovizionarea Țarigradului, hrana armatei (părțile de început ale cronicii lui Neculce sînt pline de relatări privitoare la obligațiile domnilor de a trimite cantități uriașe de produse cerealiere, vite, lemne pentru poduri, mîna de lucru pentru acțiunile militare ale osmanliilor), sumele considerabile de bani care se vărsau oficial și mai ales neoficial la Poartă, toate afectau în mod dezastruos viața economică a bieteii Moldove.

Pe măsura creșterii eșecurilor militare ale turcilor, și acestea au fost catastrofale în această vreme, au crescut și pretențiile lor față de Țările Române. Imperiul lor s-a îngustat, sursele de aprovizionare au scăzut, iar monopolul asupra grînelor, vitelor, mierii produse la noi s-a înăspriț în așa fel, încît pătrunderea elementelor capitaliste a fost întîrziată cu aproape o sută de ani; prețurile fixate la Țarigrad pentru aceste bunuri, întotdeauna scăzute, au dus la sărăcirea țării. La toate acestea se adăoga și o slabă dezvoltare a economiei tîrgurilor și orașelor moldovenești, a breslelor și negustorilor.

Relațiile sociale talonează de aproape decadența economică. Talpa țării, țărănimia, este redusă la ultima expresie a sărăciei și a umilinței. În seama ei cade, în primul rînd, puzderia de sarcini economice amintite. Fiscalitatea veche bazată pe dijma în natură, este înlocuită aproape în întregime cu contribuția în bani, cu pecetluiturile și, mai tîrziu sferturile, de care este plină cronica lui Neculce. Vecinii, țărani dependenti de marii proprietari, devin în așa măsură aserviți boierilor, încît pierd pînă și dreptul de a se muta de pe o moșie pe alta. Mai mult, boierul poate să-l mute, în funcție de interesele sale, de pe o proprietate pe alta, ceea ce îl apropie pe țaran sensibil de starea de sclavie.

Vechea boierime, dependentă de domn în veacurile de glorie ale Moldovei, a dispărut aproape în întregime. O nouă boierime, bazată pe slujbe la curte — mici la început, — pe slujbe plătite, sau provenind din boierimea mică ce avusese îndeletniciri ostășești, sau, în sfîrșit, provenind din specialiști în mînuirea finanțelor, se dezvoltă pe la începutul secolului XVII (așa cu fost Rusetștii, Cantacuzinii pe care i-am urmărit în paginile de mai sus, Costineștii, Costăcheștii, Cantemireștii, familia Buhuș, Mateiaș etc.). Această boierime a concentrat în mîinile sale latifundii ce egalau ținuturi sau jumătăți de provincii istorice ale țării. Ea va exercita o puternică influență asupra domnilor, predecesori lui Dimitrie Cantemir, impunîndu-le întotdeauna voința și provocînd, după interese, mazălirea unora și

alegerea altora. Alături de ei trăia o mică boierime, în permanentă luptă pentru păstrarea micilor proprietăți, și care se angajează foarte adesea în oștile leșești sau rusești, fie pentru a obține bani necesari cumpărării de noi pămînturi, fie pentru că erau certați cu domnii stăpînitori, sau cu marii boieri sfetnici ai acestora. Este interesant de observat că unele nume de boieri, care figurează în lista prezentată de către D. Cantemir lui Petru I, pentru a-l însoți în Rusia, le întîlnim, cu destui ani înainte, fie în conflict cu unii domni, fie slujind la leși și la ruși.

Dimitrie Cantemir cunoștea atotputernicia boierilor de țară. O observase la tatăl său (chiar dacă bătrînul domn încercase, spre stupefacția lui Neculce, să se sprijine la un moment dat pe mica boierime „pe moșici”) și apoi la fratele său, Antioh voievod. A putut-o observa, la Constantinopol, în timpul numirii celorlalți domni, care trebuiau să conducă țara după „sfaturile” celor care le-au facilitat ascensiunea.

Împotriva acestei atotputernicii boierești se va ridica Dimitrie Cantemir. El este ultimul voievod care încearcă o întărire a autorității centrale, o limitare a puterii boierești și o reglementare a succesiunii la tron, în favoarea casei sale.

Cronica lui Ion Neculce, care pentru domnia lui D. Cantemir, cum spuneam mai sus, are valoare de memorii, redă detaliile numirii încă în capitolul consacrat primei domnii a lui Nicolae Mavrocordat. Rușii pregăteau o campanie împotriva turcilor, ca represalii la atacurile tătarilor din Ucraina, și acest lucru era cunoscut la Țarigrad. Nicolae Mavrocordat, fiind grec, nu le prezenta turcilor suficientă încredere și se cerea înlocuit. Pe de altă parte D. Cantemir ar fi dorit înlăturarea lui Brîncoveanu din Țara Românească, unde el se socotea îndreptățit să ocupe scaunul, ca ginere al fostului domn Șerban Cantacuzino. Aceste realități politice sînt ignorate însă în parte de Neculce, care pune obținerea firmanului de numire mai ales pe seama marelui amiciții a lui Dimitrie Cantemir cu Daul Ismail-aga, apropiat al curții sultanului și capichiaia lui Devlet Ghirai, hanul Crimului. Acest Ismail-efendi, căruia Cantemir îi cînta din tambură și pe care îl cinstea cu vin („că poate fi bea și vin!”) a intervenit pentru el la han, iar acesta la sultan⁵¹. Neculce redă dialogul dintre Cantemir și marele vizir dinaintea plecării din Țarigrad, dialog pe care l-a deținut — dacă este autentic — de la domn. Prin el era reglementată prinderea lui C. Brîncoveanu și era subliniată promi-

⁵¹ Cf. ed. de față, p. 509. O afirmă și N. Costin în *Domnia lui Nicolae Mavrocordat în Țara Moldovii*. Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisișile...*, II, p. 99.

siunea făcută lui Cantemir de a domni, neschimbat, în Țara Românească.

Investirea lui D. Cantemir se face în noiembrie 1710, cum însuși mărturisește în *Istoria imperiului otoman*⁵³, iar plecarea spre Iași în foarte mare grabă.

Ajuns în capitala Moldovei, a treia zi a „boerit boerii pre obicei”. Numai că, contrar obiceiului altor domni, de a încredința puterea reală unor mari boieri, D. Cantemir înlătură din Divan pe Iordache Ruset și pe toți frații lui. Încredințează slujbele de conducere unor boieri mai puțin compromiși și mai de încredere, unor boieri mai tineri și mai docili. Printre aceștia doi, mai ales, vor juca un rol de seamă, legându-și viața de a tânărului domn: Ion Neculce, numit mare spătar și Ștefan Luca, viitorul mare vistiernic, cumnatul, cronicarului. Motive deja amintite: vechile legături cu Cantemireștii, inclusiv de rudenie, și aversiunea cronicarului față de Brincoveanu explică totala adeziune a lui Neculce la politica voievodului; el devine primul sfetnic al acestuia, cum singur mărturisește în cronică: „Iar mai de credință, și mai ales toate trebile domniei era după mine, Ioan Neculce vel-spatar”⁵⁴.

La data numirii sale ca domn intențiile de colaborare cu rușii erau de mult hotărâte. Se știe că D. Cantemir luase legătura cu contele Petre Tolstoi, trimisul lui Petru cel Mare la Țarigrad⁵⁴ față de care se angajase în acest sens. O confirmă și Nicolae Mavrocordat, în septembrie 1711, în vremea când turcii încearcă să-și explice trădarea celui mai devotat dintre ghiauri, cum îl socoteau ei pe Cantemir⁵⁵. Așa se justifică, de altfel, și încrederea constantă pe care a avut-o țarul în domnul moldovean, în ciuda numeroaselor reclamații primite din partea unor boieri și chiar a mitropolitului Ghedeon. Este locul să amintim aici că D. Cantemir, aflând că hatmanul Antohie Jora îl vorbea de rău, în scrisorile confidentiale

⁵³ Vezi D. Cantemir, *The history of the growth and decay of the ottoman empire*, Londra, 1734, p. 451. Pentru tot ceea ce privește domnia lui D. Cantemir, inclusiv premisele războiului ruso-turc din 1711, să se vadă excelenta monografie a lui P. P. Panaitescu, *Dimitrie Cantemir. Viața și opera*, Editura Academiei R. P. R. București, 1958, 265 p., unde este dată și o bibliografie bogată. Încă utilă rămâne și cartea lui I. Minea *Despre Dimitrie Cantemir. Omul-scriitorul-domnitorul*, Iași, Editura Viața românească, 1926, 420 p.

⁵⁴ *Ed. de față*, p. 515.

⁵⁵ O spune singur într-o scrisoare adresată țarului, tirziu, în 1721. Cf. Ștefan Ciobanu, *Dimitrie Cantemir în Rusia*, în *Analele Acad. Rom. mem. sect. lit.*, s. III, tom. II (1923), p. 496—497.

⁵⁶ Cf. Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. XIV, partea 1, București, 1915, p. 447.

trimise țarului și căuta să-i nimicească prestigiul de care se bucura, l-a înlăturat din Divan, încredințând răspunderea de conducător al armatei moldovenești lui Ion Neculce.

Referindu-se în cronică la adeziunea domnului și a majorității boierilor la politica rusească, Neculce o socotea ca pe o hotărâre generată de prezența trupelor rusești la graniță și de nesatisfacerea promisiunilor vizirului, inclusiv arestarea lui C. Brincoveanu. Este probabil că hatmanul nu cunoștea planul domnului, sau, dacă îl cunoștea, l-a ocolit cu bună știință, date fiind consecințele pe care le-a suportat cronicarul după 1711. Dacă este să-l credem pe Neculce, acesta n-a aflat de intențiile domnului decît atunci cînd, primind de la vizir semnalul de arestare a Brincoveanului, a ezitat să-i dea curs și a mărturisit singur că se aliază cu rușii. În acele pagini se dezvăluie Neculce și de acuzațiile ce i s-au adus, precum că el l-ar fi îndemnat pe D. Cantemir să-i cheme pe ruși⁵⁶.

Se știe că între D. Cantemir și țar a fost încheiat un tratat în localitatea Lutk, din Volhinia, la 13 aprilie 1711, adică la mai puțin de două luni de la declararea războiului, și că trimisul domnului moldovean a fost vistiernicul Ștefan Luca, Nicolae Costin, în *Istoria domniei lui Nicolae Mavrocordat în Moldova*, precizează însă că, încă iarnă fiind „cînd se afla hanul în pradă, în Țara Moscului”, D. Cantemir a trimis la Petru I pe căpitanul Pricopie cu cărți, în care se angaja să se unească cu moscalii, dacă aceștia vor coborî în jos. N. Costin, care era marele logofăt al lui D. Cantemir, menționează că domnul său „știindu-se el pre sine foarte a fi învățat, n-au socotit ca să întrebe sfat de boierii cei bătrîni”... cînd a făcut acel lucru⁵⁷.

Într-adevăr, D. Cantemir, cunoscînd punctul de vedere al marilor boieri și opoziția acestora, a redactat singur textul tratatului amintit, care a fost semnat de țar și de cancelarul său, cneazul Golovkin. Acest tratat⁵⁸ diferă sensibil de textul pe care îl dă Ion Neculce în cronică⁵⁹. Fără să intrăm în amănunte⁶⁰ vom sublinia doar că textul autentic cuprinde, în cele 17 capitole, două idei fundamentale ale politicii lui D. Cantemir: stabilirea domniei ereditare în Moldova prin sine și urmașii săi și reducerea totală a puterii boie-

⁵⁶ Cf. *ed. de față*, p. 539—540.

⁵⁷ M. Kogălniceanu, *Letopisișile...*, II, p. 102.

⁵⁸ A fost publicat în românește de D. A. Sturdza, *Acte și documente relative la istoria nașterii României*, vol. I, București, 1900, p. 15—18.

⁵⁹ Cf. *ed. de față*, p. 526—528.

⁶⁰ Pentru detalii se va consulta P. P. Panaitescu, *op. cit.*, capitoul *Alianța lui D. Cantemir cu Rusia*.

rești, mai exact instituirea unui absolutism, la modă atunci în întreaga Europă.

Cronicarul vorbește pe larg de opoziția pe care au făcut-o boierii domnului, când le-a fost prezentată forma tratatului, mult atenuată, din *Letopiseș* (în care marilor boieri li se recunoștea privilegiu, pe care textul autentic, cum am amintit, dinpotrivă, le suprima), în legătură cu domnia ereditară a lui D. Cantemir⁶¹. Capul acestei opoziții a fost Iordache Ruset, care a plătit îndărătnicia cu doi ani de închisoare la Kiev, fiind arestat din ordinul țarului și luat, după Stănilești, în Rusia. Aceste discuții au avut loc în luna iunie, când armatele țarului pătrunseseră în Moldova și când, după destule ezitări și temeri, fusese stabilit contactul cu rușii.

Este de amintit că primele detașamente rusești, conduse de brigadirul Kropotov, au pătruns în Iași la 30 mai. Domnul le ieșise în întâmpinare la Prut, lăsând tabăra moldovenească de la Cetățuia (unde era și doamna Casandra cu copiii, vreo șase, șapte, toți mici) în grija hatmanului Ion Neculce. Din această zi datează și proclamația lui D. Cantemir către țară, prin care dezvăluie tuturor locuitorilor noua stare de lucruri și cheamă toată lumea la oaste⁶². La 6 iunie grosul armatei condusă de feldmareșalul Șeremetiev trecuse și el Prutul și generalul este vizitat de domn și de hatmanul său. Abia acum temerile lui D. Cantemir, atât de atent înregistrate de Neculce, despre o posibilă defecțiune a planului său, prin intervenția turcilor, iau sfârșit. La 24 iunie, pe neașteptate, Petru cel Mare sosește în Iași.

Martor al evenimentului Neculce descrie amănunțit această vizită, subliniază considerația deosebită și dragostea țarului pentru D. Cantemir, pomeneste masa care a avut loc și schițează un veridic portret al împăratului rus. După trei zile de ședere, Petru cel Mare s-a înapoiat în tabără, nu înainte de a-l invita pe voievod și pe 15 boieri la banchetul pe care urma să-l dea de ziua lui (Sf. Apostoli Petru și Pavel). Ion Neculce n-a lipsit din grupul celor 15 boieri, care împreună cu mitropolitul Ghedeon, chemat să slujească liturghie pentru armată, l-au însoțit pe domn. El descrie cu amănunte pitorești scenele care au avut loc; printre ele focul armatei, tras din

⁶¹ *Ed. de față*, p. 556—557. Lucrurile au avut loc după pătrunderea primelor detașamente rusești în Moldova și după ce Cantemir a dezvăluit planurile sale boierilor, care, cu excepția lui Iordache Ruset, au fost toți pentru alianța cu Rusia.

⁶² Cf. P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 108. Pentru mișcările de trupe să se vadă *Jurnalul feldmareșalului B. P. Șeremetiev despre campania de la Prut* (1711), publicat de C. Șerban, în *Relații româno-ruse în trecut, studii și conferințe*. București, 1957, p. 73—95.

toate armele prezente, a lăsat o impresie deosebită ca și vinul franțuzesc servit, care i-a făcut să nu mai știe cum au dormit în acea noapte nici domnul și nici boierii⁶³.

Acțiunile militare ale rușilor n-au fost, de data aceasta, bine pregătite. Petru cel Mare, încrezător în sprijinul polonez (care s-a dovedit inexistent), în aportul lui C. Brincoveanu (care s-a dovedit o promisiune în deșert), în contingentele sirbești și ale altor popoare balcanice (care n-au fost lăsate de Brincoveanu să treacă prin Țara Românească) și în proviziile strinse de Cantemir și Brincoveanu (inexistente și acestea), a venit cu o armată puțin numeroasă (cam o cincime din efectivul turcesc), obosită de marșuri îndelungate, fără artilerie suficientă și flămândă. Mai mult, ascultând sfaturile lui Toma Cantacuzino, fugit cu o mină de oameni de la C. Brincoveanu, a dislocat o parte a cavaleriei — cea mai bună — pe care a trimis-o sub comanda generalului Rönne să atace și să cucerească Brăila⁶⁴. Neculce stăruie în cronică asupra acestei greșeli, făcută de țar și cu sfatul lui D. Cantemir, orbit de ura sa împotriva lui C. Brincoveanu, susținând că l-a îndemnat pe voievod să renunțe la acea măsură, periculoasă pentru desfășurarea ostilităților viitoare, dar că domnul n-a vrut să-l asculte.

Lucrurile au început să se precipite după ce turcii au trecut Dunărea. În număr considerabil, spune cronică. Armatele rusești și contingentele moldovenești, cu domnul și cu hatmanul Ion Neculce, n-au putut face față învăluirii turcești. Cronicarul, care descrie în detaliu acțiunile militare, vorbește și de îndărătnicia și suspiciunea rușilor („cum e hirea moscalilor, temătoare de viclesug”) care nu se consultau cu nimeni și care nu cunoșteau nici configurația terenului, cum n-o cunoștea nici D. Cantemir. Neculce se simte jignit ca hatman, că nu i se acordă mai multă atenție și-l vorbește de rău pe domn; acesta, „vădzindu-s(ă) în cinsté la moscali, să văznosisă și cu nime nu s(ă) sfătula”⁶⁵. Sint norii, albi deocamdată, ai relațiilor sale cu boierii, care vor căpăta însă întunecimi regretabile după ce vor părăsi, împreună, pământul Moldovei, luând calea pribegiei.

După câteva zile de ciocniri crâncene, împăratul Rusiei, dându-și seama că bătălia este pierdută, și pentru a se salva pe sine și pe

⁶³ Cf. *ed. de față*, p. 565. Banchetul a avut loc cu o zi mai devreme, la 28 iunie. El este pomenit și de N. Costin, care adaugă și alte detalii. Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisișile...*, II, p. 114.

⁶⁴ Pentru luarea cetății dunărene să se vadă C. Șerban, *Un episod al campaniei de la Prut: cucerirea Brăilei* (1711), în *Studii și materiale de istorie medie*, II (1957), p. 449—455.

⁶⁵ Cf. *ed. de față*, p. 568.

împărăteasă, îi cere lui Neculce să-l scoată din tabără, dacă găsește vreo modalitate. Cronicarul, înfățișându-i gravitatea deosebită a situației și riscul foarte mare, refuză să se angajeze într-o acțiune sortită eșecului⁶⁶. Într-adevăr în luptele care au avut loc la Stăni-lești, în ținutul Fălcu, între 8–12 iulie 1711 (stil vechi), întreaga armată a fost înconjurată și rușii obligați să ceară un armistițiu și să semneze o pace puțin onorabilă pentru ei, dar foarte sănătoasă, dacă ne gândim ce s-ar fi întâmplat dacă țarul ar fi fost prins; sau dacă regele Suediei, Carol al XII, de la Tighina, ar fi participat și el la acțiunile armate. Așa, datorită lăcomiei marelui vizir Mehmet Baltagi-pașa⁶⁷, Petru cel Mare s-a putut retrage cu armata, cu moldovenii și cu Dumitrașcu Cantemir, nestingherit, în Rusia. Cerându-l turcii pe voievodul moldovean, Petru I l-a ascuns într-o trăsură cu două roți — spune Neculce —, pretextând că a dispărut din tabără încă la începerea ostilităților. Numai hatmanul și cu doi feciori din casă știau locul unde era ascuns domnul.

Urcând tabăra în sus, pe apa Prutului, când au ajuns în dreptul Iașilor moldovenii s-au împrăștiat, care, încotro. D. Cantemir, întovărit de vreo 200 de muscali, s-a repezit în oraș, de unde și-a luat familia și ceea ce a putut aduna din avutul său și peste două zile era din nou în tabără. Același lucru l-a făcut hatmanul Ion Neculce și o mină de boieri devotați, de condiție mai modestă, care și-au legat soarta de aceea a domnului lor. Un număr apreciabil de oșteni moldoveni s-a atașat, de asemeni, acestui grup, îndreptându-se încet spre nord-est⁶⁸. Mulți dintre ei, în frunte cu domnul, n-aveau să mai vadă pământul Moldovei.

Neculce dă lista celor 24 de boieri mai de seamă⁶⁹ (în frunte cu el) care au fost incluși într-un document prezentat țarului de către domn, după trecerea Nistrului, cu rugămintea ca să fie miluiți de acesta. Petru cel Mare le-a hotărât Harcovul ca loc de iernat. Spre acest oraș s-a îndreptat Neculce împreună cu familia sa și cu moldovenii, cu gândul nemărturisit să se oprească la Kiev și să se înapoieze, mai apoi, în Moldova.

Într-adevăr, nu fără peripeții, au ajuns în capitala Ucrainei, unde urmau să se odihnească două săptămâni, după încercările prin care au trecut și de unde trebuiau să-și continue drumul. Când au

⁶⁶ Cf. *ed. de față*, p. 574.

⁶⁷ De o savoare nemaipomenită este povestirea în care sultanul pedepsește pe marele vizir și pe trimisul acestuia pentru lăcomia lor. Cf. *ed. de față*, p. 628–629.

⁶⁸ Cf. P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 116–117.

⁶⁹ La p. 601–602, *ed. de față*.

fost să plece mai departe, Neculce și alți boieri a refuzat să-l întovărească pe D. Cantemir, hotărât să se întoarcă în pământul Moldovei. Cantemir a făcut uz de întreaga sa autoritate. Cu documentul de așezare în Rusia, semnat de țar, a cerut comandantului garnizoanei din Kiev escortă pentru toți opozanții, în frunte cu hatmanul Ion Neculce⁷⁰. N-a rămas în Kiev decât vistiernicul Ștefan Luca. Acesta, venit mai târziu, și neinclus în lista lui D. Cantemir, se va putea înapoia, un an mai târziu, în Moldova, fugind. Teama ca nu cumva boierii să se întoarcă în țară și să uneltească împotriva rușilor a fost explicația pe care domnul a dat-o acestei măsuri brutale⁷¹, care a săpat o prăpastie între el și hatman. În realitate D. Cantemir — cum vom mai vedea — voia să-i aibă pe moldoveni lângă sine, să se simtă domn stăpînitor și în exil. Ori spiritul de independență al lui Neculce, asociat cu dragostea sa pentru Moldova, de toți subliniată, nu se puteau împăca cu măsurile lui D. Cantemir. De aici înainte cronica lui Neculce este plină de critici la adresa domnului. Ajuns la Harcov, spune cronicarul, „Dumitrașco-vodă nu vrea să ție pre moldoveni cu dragoste, ca pre niște streini ce ș-au lăsat casele și s-au streinat de moșile lor pentru dînsul, ce vrea să-i ție mai aspru decît în Moldova. Că i se schimbasă hirea într-alt chip; nu precum era domn în Moldova... Să scribila, și ușa fi <era> închisă, și nu lăsa pre moldoveni nicăieri din tîrgu să iasă afară, fără ocazul lui”⁷².

Dar încă în toamna anului 1711 D. Cantemir a înaintat țarului o suplică, prin care cerea să-i fie reglementată stăpînirea asupra Harcovului și a țării din jur, precum și asupra moldovenilor pe care îi avea cu sine. Împăratul a înaintat cererea sa senatului, iar acesta (în rîndul căroră D. Cantemir avea destui dușmani) a hotărât să i se dea lui Cantemir pămînturi întinse mai departe, înspre Moscova, de unde să nu poată lua legătura în vreun fel cu Țarigradul. Cît îi privește pe boierii și pe oștenii moldoveni care erau cu el, aceștia

⁷⁰ Cf. *ed. de față*, p. 608.

⁷¹ Radu Greceanu în *Istoria domniei lui Constantin Brîncoveanu*, ed. A. Ilieș, relatează astfel, la p. 185, neînțelegerea de la Kiev: „Iar pre Ion hatmanul, carele nicidecum nevrînd să ducă cu el, ascunzîndu-se, umbla cercetîndu-l den casă în casă pren Chiov, să-l prinză. Și așa, aflîndu-l, supt vartă l-au pus și cu mare ocară l-au dus. Dă care lucru necuvios, nespūsă turburare și <s>gomot cu mintea lui cea proastă în toată cetatea au făcut, ca pe ticăloșii boiari, după a sa cumplită voe la supunere să-i aducă. Dă aceasta nu puțin s-au turburat și nacealnicii Chiovului, dar nimic ticăloșilor dă boiari nu putea să le osfintească, pentru că ocaz de la țarul avea cumplitul Cantimir...”

⁷² Cf. *ed. de față*, p. 610.

să primească, la rindul lor, pământ tot acolo, dacă vor să rămână pe lângă D. Cantemir; cei ce nu vor vrea, să primească ucaș de înapoierie în țara lor.

În primăvara anului 1712 D. Cantemir s-a dus la Petersburg, refuzând să-i ia și pe boieri cu el, cu gândul ascuns — spune Neculce — că va obține de la Petru cel Mare dreptul de a-i reține pe boieri definitiv pe lângă el. Neculce relatează (dar aserțiunea sa este dubioasă, de vreme ce nici un moldovean nu era cu domnul la Petersburg) că D. Cantemir i-a vorbit de rău țarului pe boieri, că aceștia sînt înclinați să se întoarcă la turci și că acestea au fost motivele pentru care i-a adus sub escortă de la Kiev. Dar împăratul plin de solitudine „au răspuns lui Dumitrașco-vodă, mai virtos pentru mine, Ioan hatman: „Dac(ă) nu va să șadă, volnic să fie: Dumnedzeu să-i agiute să margă unde i-i voia, că nu mi-i rob”⁷³.

În urma acestei hotărîri D. Cantemir a fost obligat să-i lase pe boieri să-și hotărască fiecare statutul său. Pe al lui Neculce îl cunoaștem. Despărțirea de D. Cantemir, de familia domnului și de moldovenii care au rămas acolo, a fost dureroasă. Neculce pomeneste de numeroasele promisiuni pe care i le-a făcut Dumitrașcu Cantemir, numai ca să-l determine să rămână cu el. Dar motivele pe care le invocă hatmanul în ideea plecării sînt prea mari ca să-l mai poată opri. Unele, legate de atitudinea lui D. Cantemir, le-am amintit mai sus. Altele, cele mai numeroase, se refereau la stările de lucruri din Rusia, cu care hatmanul nu se putea deprinde: „Deci de viața mea îmi era cum îmi era — adaogă el —, dar mai mult îmi era pentru copiii miei, la ce vor rămînea, că numai doar sălțați să fie, iar la alte boiarii nu încap feciorii unora ca a cestora”⁷⁴. Și, deasupra tuturor, dezrădăcinarea de pămîntul Moldovei, idee cu care el nu se putea împăca.

Plecînd din Harcov spre Kiev, a trebuit să facă față la altă opoziție, aceea a generalului Șeremetiev. Acesta, avînd feciorul ostatec la Țarigrad, spera într-o redeschidere a ostilităților cu turcii și la o recuperare a lui în eventualitatea unei victorii. Din această pricină nu lăsa nici un moldovean, fie el boier sau negustor, să se înapoieze acasă. A trebuit amenințarea Porții, care, prin feciorul său a intervenit la Șeremetiev și a obținut slobozenie pentru toți.

Încheindu-și în cronică relatarea șederii sale în Rusia, Neculce lasă o pagină de sfaturi boierilor moldoveni de felul cum trebuie să se poarte cu domnii. Oricum ar fi însă lucrurile, și orice s-ar întîmpla „cu domnul niciodată să nu pribegesti, măcar cum ar hi, și

nu numai în țară străină, ce nici în Țarigrad cu dînsul să nu mergi, fiind tu moldovan... căci streinii caută numai pre domn să-l miluiască și să-l cîntească; iar pe boiarii ce sînt pribégi cu domnul, într-o nemic(ă) sînt... Și apoi domnul să visadză că iaste tot puternic, ca la țara lui, cînd este domn, și va să ție așa, ca s(ă) năcăjască pre acei boiari și nu socotește slujba ce i-au făcut, că s-au înstreinat, ce nemică invoial(ă) nu-i face...”. Și încheie cu una dintre rarele sale comparații, pe care o va reproduce și la începutul celei de a doua domnii a lui Grigore Ghica: „Nădejdea domnului iaste ca sînînul ceriului și ca încetul mării; acmu iaste senin și să face nuor, acmu iaste marea lină și să face fortună”⁷⁵.

Pentru reconstituirea vieții lui Ion Neculce de după eliberarea sa din Rusia sîntem obligați să recurgem la alte informații decît cronică. Viața sa a fost prinsă în cronici numai în măsura în care aceasta avea implicații directe în viața domnilor, cu care foarte adesea era confundată istoria Țărilor Române. După plecarea de la Kiev și stabilirea în Polonia (nu știm unde anume, probabil în jurul Cameniței⁷⁶, în așteptarea unui act de iertare din partea Porții și a permisiunii de a intra în Moldova), Neculce nu mai vorbește despre sine. El reia istoria Moldovei de după Stănilești și pomeneste boierii divaniți amestecați în evenimentele grele care au urmat; dar numai cînd și cînd amintește de soarta boierilor „fugiți la Moscu”, a lui, mai ales, și a vistiernicului Ștefan Luca. Din fericire cîteva documente din anii 1712, 1718 și 1720 ne ajută, împeună cu unele aluzii din cronică, să urmărim anii de privațiuni și disperare ai cronicarului.

Retragerea rușilor, urmată de cumplite jafuri în sud din partea tătarilor, a necesitat intervenția marelui vizir pentru a opri țara de la risipire. Un vornic mare, Lupul Costache, din neamul cel urgisit al Gavriliteștilor — cum îl numește Neculce — vrăjmaș al Cante-mireștilor, s-a dus singur la Baltagi-pașa și i-a reproșat numirea lui D. Cantemir în scaun, fără asentimentul boierilor. În fața dovezilor de loialitate față de Poartă, marele vizir l-a numit caimacam împreună cu Macsut postelnicul. Amîndoi au început persecuțiile împotriva celor bănuiați de pactizare cu rușii, aruncîndu-i în închisori și jefuindu-le bunurile. Este ușor de înțeles ce s-a întîmplat pe întinsele moșii ale cronicarului. Unele au fost încălcate de răzeși și

⁷³ *Ibidem*, p. 620.

⁷⁶ Din localitatea Nejboje în apropiere de Camenița, des amintită în cronică sa, este datată scrisoarea adresată la 27 noiembrie 1718 cancelarului rus Golovkin. Cf. Ștefan Ciobanu, *op. cit.*, p. 137—138.

⁷³ *Ibidem*, p. 618.

⁷⁴ *Ibidem*, p. 619.

mănăstiri. Prigoreni au fost luați, abuziv, de cumnatul său Ilie Catargiu, iar celelalte au trecut, mai apoi, în seama domniei.

Turcii n-au privit cu ochi buni abuzurile caimacamlor (la care se asociase și fostul hatman Antohie Jora) și l-au închis pe Lupul Costache și pe ceilalți la Varna o bucată de vreme (nu doi ani, cum spune Neculce). Dar, bucurându-se de sprijinul hanului tătarăsc și de cel al lui C. Brincoveanu (iată încă un motiv de ură a lui Neculce față de domnul Țării Românești!), Lupul Costache se întoarce în Moldova, unde la 1 august 1712 i se consfințește stăpînirea asupra satului Boian, una din cele mai mari moșii ale lui Neculce și asupra jumătății din satul Bărboși, partea vistiernicului Ștefan Luca⁷⁷. Cronicarul nu era de față și nu se putea apăra de învinuirile ce i se aduceau. O va face în 1720 la procesul pe care-l va avea cu urmașii Lupului, într-o splendidă apărare, asupra căreia vom reveni la vremea potrivită. Deocamdată reținem, după elementele documentului din 1720, că Lupul Costache nu i-a luat numai Boianul, ci și alte proprietăți „și încă i-au mai luat multe ce au mai aflat la casa dumsale la Prigoreni și di pe la alte sate, stupi și alte bucate și toată

⁷⁷ Documentul este dat în dublu exemplar — cu conținut aproape identic. Unul este semnat de mitropolitul Ghedeon, de episcopi și de întregul Divan, iar celălalt de către Nicolae Mavrocordat. Prin el cei doi boieri sînt acuzați că „cu sfatul lor <D. Cantemir> au fost umblat de au fost adus pre țariul moschicescu cu oști aicea în țară și au fost luat și bani de au făcut oaste de s-au fost rădicat asupra puternicului împărat; și, neputînd săvîrși lucrul, au pribegit cu totul în Țara Moschicescă. Și, din pricina faptelor lor, au cădzut țara la mare pradă și robie și ardere... Ce apoi... numai dumnealui iubit fratele nostru Lupul vornicul... s-au dus cu capul a mină la oastea turcească la... Mehmet-pașa ce să poreclia Baltagiul... și la... Dovlet Chiri hanul și au cădzut la picioarele lor... Pentru a lor faptă și hainlic, ce au fost făcut asupra înpărătii(i), au cădzut dumnealui... și la închisoare la Varna... Care aceste toate răutățile a țării și a dumsale s-au timplat din faptele acelor boiari vicleni ce s-au dus cu moscalii, carii s-au pomenit mai sus. Deci, rămîndu-le moșiile, s-au luat în sama domniască, iar un sat, anume Boian, cu vecini și cu tot vinitul, de la ținutul Cernăuților, carele au fostu a lui. Ion hatmanul și giumătate de sat Bărboși... de la ținutul Fălciului, carele au fostu a lui Ștefan Luca vistiernicul, am socotit noi cu toții și împreună cu prealuminat domnul nostru Ion Nicolae Alexandru voevoda și s-au dat fratelui nostru, dumsale Lupului vornicul, pentru acea multă slujbă ce-au făcut țării și pentru prada închisoare ce-au pătimit pentru faptele și îndemnările lor ce-au făcut rele, nu numai împotriva domniei, ce și asupra țării... Iară acei boieri vicleni, de ar vini cîndva în țară, să fie lipsiți în veci de aceste moșii, căci li-au pierdut în viclenie...” Cf. Biblioteca Academiei LI-10 și 13. Documentul a fost publicat în ambele variante de Iulian Marinescu în *Documente relative la Ioan Neculce*, p. 41—45.

pojiie casti... și vile de la Bezenghești, încă nu li-au lăsat să le lucreze alte rude și li-au pustiit...”⁷⁸.

Ștefan Luca se înapoiază mai repede, probabil prin 1713, „numai cu trupul, iar alt ce-au avut, tot au rămas-acolo, în Chioiv”⁷⁹ și după multe intervenții la N. Mavrocordat își obține proprietățile, luate cu japca de către Lupul Costache. Acesta aflînd că hatmanul Ion Neculce este la graniță și încearcă să obțină iertarea Porții și încuviințarea să intre în țară, a făcut totul ca să împiedice acest lucru „gîndindu-să că a peri în pămînt strein și-i va rămînea moșiile lui...”⁸⁰. Cronicarul, obține totuși, de la N. Mavrocordat, care îi păstra, încă din prima domnie, o amintire plăcută, intervenția pentru iertarea lui de la doi pași (pașa de Hotin și cel de Tighina), precum și invitația de a-și trimite jupineasa în țară. Intervenind însă în decembrie 1715 trecerea lui N. Mavrocordat ca domn în Țara Românească, Lupul Costache n-a dat curs firmanelor, ascunzîndu-le. Cît privește pe soția hatmanului, spune același document, „au ședzut un an în țară, tăinuîtă... căci dumnialui Lupul vornicul... sta de dzi de noapte de-i făcea înpedecături și tulburări despre turci și despre alții ca să nu vie la pămîntul său...”⁸¹.

S-a întîmplat însă un lucru care, în mod firesc, ar fi trebuit să precipite întoarcerea acasă a cronicarului și intrarea în toate drepturile sale. La plecarea lui Nicolae Mavrocordat din Iași, Lupul Costachi, impulsiv și lipsit de omenie, l-a insultat pe domn în mod gratuit. Acesta, fiind mazil, nu putea să ia atunci nici o măsură împotriva lui. Dar a promis mitropolitului Ghedeon că zilele Lupului sînt numărate⁸². Și, într-adevăr, spune Neculce, ajuns în Țara

⁷⁸ Cf. conceptul redactat, probabil, de cronicar, în anul 1720, drept poruncă a domnului Mihail Racoviță pentru restituirea Boianului, stăpînit de urmașii Lupului Costache, la Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 48. Biblioteca Academiei R. S. România LI-27.

⁷⁹ Cf. al doilea concept, mult mai larg, din același an și în aceeași idee la Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 52. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-88.

⁸⁰ *Ibidem*, p. 53.

⁸¹ Cf. primul concept, p. 48. În al doilea concept (p. 53) se spune: „și giupine(a)sa dumsale, care cu porunca mării(i)-sale lui Neculai-vodă o triimisese în țară, (au) ședzut un an în păduri”.

⁸² În al doilea concept de hotărîre a domnului pentru restituirea moșiei Boian, din 1720, amintit mai sus, este povestit astfel incidentul: „...Și sfinție-sa părintele mitropolitul, chir Ghedeon, mărturisii înainte Divanului nostru că, cînd au vrut să porceagă mările-sa Neculai-vodă în Țara Munteniască cu domnie, ș-au făcut molitvă de drum, după obicei, și ș-au ispovedit, și cu mare ciudă ș-au jăluit Neculai-vodă cătră mitropolitul pe Lupul vor(nicul)

Românească, în vara anului 1716 N. Mavrocordat l-a pîrît pe Lupul Costache vizirului Gin Ali (ucigaşul lui C. Brîncoveanu), că întreţine legături cu muscalii. Vizirul a trimis un capigiul la Mihail Racoviţă cu poruncă să ridice pe marele vornic şi să i-l aducă în tabără (căci erau pregătiri de război cu imperialii şi vizirul era pe drum). Ajungîndu-l capigiul pe vizir pe cîmp, acesta a poruncit să-i taie capul, Lupului Costache, fără judecată. „Iar trupul lui au rămas neîngropat — spune cronica — de l-au mîncat pasirile”⁸³.

Din cauza înrăutăţirii situaţiei din ţară, pricinuită de războaiele cu imperialii şi pătrunderea cătanelor în Moldova⁸⁴, precum şi de foamete şi ciumă, domnul, deşi era pârtaş întoarcerii vărului său, n-a putut interveni la Poartă pentru obţinerea firmanului de iertare. A mărturisit-o singur în acelaşi document din 1720 la care ne-am mai referit. Probabil că în 1719 Mihail Racoviţă i-a obţinut, în sfîrşit, firmanul respectiv⁸⁵. Un an mai tîrziu se ţine procesul pentru restituirea Boianului, în care Neculce se poate, în sfîrşit, apăra de toate acuzaţiile şi poate explica stările de lucruri din 1711, care n-au fost cauzate de el, dar pentru care pe nedrept a pribegit nouă ani de zile.

Aceste două concepte de documente, amîndouă redactate de către I. Neculce (o deducem din stilul atît de personal şi din unele afirmaţii pe care le găsim aproape neschimbate şi în cronică), trec în revistă evenimentele din anii 1710—1711 şi atrag în hora legă-

dzicînd: Părinte, mare cinste şi mult bine i-am făcut Lupului, iar el, în loc de mulţămîntă, după cum îi învăţat, multă supărare, ocară, îmi face; pentru care să ştii, sfinţie-ta, că mă voi nevoi scurte să-i fie dzilele lui, şi de la mine să-i fie piure”. Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 58. Despre Lupul Costache să se vadă şi studiul lui C. A. Stoide, *Izvodul Costăchesc*, în *Studii şi articole de istorie*, VI (1964), p. 13—17, 30—33, 39—41, unde sînt adunate toate greşelile faţă de Mavrocordaţi şi ţară, ce au dus la pieirea sa. Că Lupul Costache era un om orgolios, fără măsură în vorbe, mai ales la beţie, o spune şi Neculce în capitolul consacrat celei de a doua domnii a lui Antioh Cantemir, cînd o masă domnească a fost turburată din pricina insultelor aduse domnului. Vezi *ed. de faţă*, p. 466.

⁸³ Cf. *ed. de faţă*, p. 656.

⁸⁴ Cum arată şi Neculce vorbind de a treia domnie a lui Mihail Racoviţă. Cf. *ed. de faţă*, p. 658—664.

⁸⁵ Două scrisori, una din 14 decembrie 1718 de la marele sulger Diamandi şi alta din 2 iunie 1719 de la Nicolae Mavrocordat, adresate lui Neculce, îl încurajează şi-i vorbesc de iminenta întoarcere în ţară, pentru că toţi sînt cu bunăvoinţă faţă de el. Cf. Iulian Marinescu *op. cit.*, p. 45 şi 46 (doc. nr. 16 şi 17).

turilor cu ruşii pe aproape toţi boierii care au semnat⁸⁶, alături de mitropolitul Ghedeon, cedarea Boianului vornicului Lupul Costache, Teama tuturor boierilor, inclusiv a mitropolitului⁸⁷, ca nu cumva Ion Neculce întorcîndu-se în ţară, să dezvăluie adevărul tuturor la politica rusească, a atîrnat şi aceasta destul de greu în cumpăna opoziţiei făcută hatmanului, cînd a fost vorba de obţinerea actului de clemenţă pentru fuga lui cu D. Cantemir.

„Deci dumnealor Ion hat<manul> şi Luca vist<iernicul> — spune documentul — aşea dederă samă că nu sînt ei harnici, sau stăpînul lor Dumitraşco-vodă, să ridice puterea împărăţiei<i> Moscului să vie asupra Porţii turceşti; că puterile împărăteşti nu cu mică sumă şi cînd să rădică unul asupra altue, sau cu mici pricini... şi s-au strîcat pace ce au avut turcii cu moscalii mai înainte cu vro 2—3 săptămîni ce au vinit Dumitraşco-vodă în scaun... Aşjdere c-ar hi fost sfetnic ai <lui> Dumitraşco-vodă de s-au închinat la Mosc, dumnealor dederă samă, cu frica lui Dumnedzau, cum că ei nu l-au sfătuit, nici l-au îndemnat să să închine, numai slugi au fost, n-au putut taina lui, după ce au vădzut-o să o vădiască...⁸⁸, nici au ştiut numai iei, ce au ştiut toată boiarime şi au fost bucuroşi muscalilor şi greşiţi Porţii. Şi mergînd Luca vist<iernicul> cu cărţi la împăratul Moscului au găsit acolo pe alţii, mai înainte trimişi soli de boieri, fără ştirea lui Dumitraşco-vodă... Ş-au adus un vrav de cărţi a boierilor ce au fost trimis la împăratul Moscului: a sfinţii-sale părintelui mitropolitului, chir Ghedeon şi a lui Antohi <Jora> hatman şi a lui Savin banul, ş-a altor mulţi, scriînd cu feliuri de feliuri de înbunături deşerte, dzicînd că... poşteşte ţara cum mai în grabă să trîmîtă împărăţia Moscului vro 10.000—15.000 de muscali să lovască Eşii, să prindă pe domn... Care mărturisind dumnealui Ion hat<manul> şi Luca vist<iernicul> înainte Divanului, n-au putut tăgădui părintele mitropolitul înainte Divanului nostru... Şi dumnealui Lupul vor-

⁸⁶ Singurul boier care n-a vrut să semneze, şi pentru adeziunea căruia a fost nevoie de intervenţia domnului, a fost Nicolae Costin, pe atunci mare logofăt. Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 56.

⁸⁷ În scrisoarea sulgerului Diamandi adresată lui Neculce la 14 decembrie 1718, prin care îl încurajează şi îl ţine la curent cu tot ce s-a întreprins pentru iertarea lui, pomeneşte şi de mitropolitul Ghedeon, care i-a făcut lui Neculce în trecut opoziţie („pesemne că cu svinţia-sa mitropolitul ai can avut dumniata vrece pricină”), dar care acuma îi este şi acesta binevoitor. Ghedeon n-a avut nici o neînţelegere cu Neculce. Singura lui teamă era ca nu cumva să fie acuzat de prea mult zel în sfinţirea armatelor ruseşti din 28 iunie 1711...

⁸⁸ Aproape aceeaşi expresie în cronică. Cf. *ed. de faţă*, p. 539.

«nicul» încă... au luat bani de la Dumitrașco-vodă să cumpere zaharea... și au trimis limbă, tătar, la împăratul Moscului și au scris că are câteva mii de oaste gata și va eși la Fălci înainte. Când au început a trece viziriul Dunărea în ceastă parte, îndată au răpedzit la împăratul Moscului de i-au dat știre... Dacă au fost dumnealui drept Porții pentru «ce» au dat știre muscalilor că trec turcii Dunărea? ... Spătarul Costantin «Costache» încă au luat bani de la muscali, 3.000 ruble, să cumpere vite; și încă dumnealui mai cu dreptate au slujit muscalilor decât alții, că alții cîți bani au luat tot i-au mîncat, iar dumnealui dintr-acești 3.000 ruble, 2.000 li-au trimis înapoi. Tocma la Nistru au agiuns banii pe muscali... Și dumnealui vor«nicul» Lupul acolea era față: pentru ce au lăsat de-a trimis banii înapoi, dacă au fost drept? «De ce» nu i-au dat viziriului?...»

Cît privește intervenția personală a Lupului Costache la marele vizir, nici aceasta nu este exactă. Adevărul — zice Neculce în document — este că a fost luat de capegi-bașa și a fost dus la vizir și a vorbit acolo împotriva lor, cum a făcut la toate domniile trecute, cum a făcut și cu Nicolae Mavrocordat, care însă i-a scurtat zilele. Neculce amintește apoi, pe o pagină întreagă, toate abuzurile Lupului Costache din vremea cînd era caimacam, inclusiv luarea moșiilor sale, mai tîrziu, inclusiv abuzul făcut cu moșiile dintre Prut și Nistru, date tătariilor, fără să fie ale lui, numai ca să scape din închisoarea de la Varna. Și continuă documentul: „... Și răspundînd aceste răspunsuri, dumnealui Ion hat«manul» au strigat cu glas mare înainte noastră și a tot sfatul nostru, cu blăstăm au grăit, de-l va lua sfinție-sa părintele mitropolitul și cu toți boerii sfatului nostru asupra sufletelor lor, precum este numai el singur vinovat și iaste adevărat făcut ispisocul vor«nicului» Lupului numai pe dînsul, și alții nici au fost bucuroși, nici au fost amestecați, nici sint vinovați, atunce nu numai de Boian să fie el păgubaș, ce și de viață să fie pierdut, de viu în foc să să dea.

Deci sfinție-sa părintele mitropolitul și cu toți boerii sfatului îndată cu glas mare au strigat și-au mărturisit înainte noastră cum toți au fost vinovați și amestecați și bucuroși muscalilor și greșiți preluminetei Porții“.

În urma acestei dramatice dezbateri Mihail Racoviță, scrie documentul, a dat uricile în mîinile mitropolitului, cerîndu-i să procedeze, el și sfatul domnesc, după cum le va porunci cugetul. „Și nici unul n-au putut să dzică ceva împotriva hatmanului Ion... Ce singur părintele mitropolitul, de bună voe lui au dat uricile în

minule hat«manului» Ion ca să-și ție moșiile; precum au ținut-o moșii și strămoșii lui, așa și el și ficiorii ficiorilor lui...”⁸⁹

Am redat fragmentele semnificative din acest document, fundamental pentru istoria anului 1711, pentru că acestea sînt mai explicite decît oricare comentariu.

În plus ele aparțin sistemului de gîndire a cronicarului, sînt specifice temperamentului său, pe care-l intuim aprins, dramatic, dar în același timp cuminte, măsurat și drept. Documentul este opera lui. Acesta trădează o inteligență scriitoare și o logică strînsă, de nimic alterată.

Ion Neculce își reia viața între ai săi și pe pămînturile sale. Ani de zile va avea procese pentru încălcări de moșii, fie cu vecinii, fie mai ales cu călugării mănăstirii Putna (tot vecini, dar mult mai dificili!)⁹⁰. Vremurile fiind relativ liniștite Neculce a putut să facă și unele cumpărături, mai ales locuri de case în Iași⁹¹.

Dar în timpul domniei lui Mihail Racoviță n-a participat sub nici o formă la viața publică. Și nici în primii ani de domnie ai lui Grigorie al II-lea Ghica⁹². Probabil că ar fi fost sortit să se ocupe în continuare de treburile personale, inclusiv de redactarea cronicii, dacă în vara anului 1730 nu s-ar fi petrecut o încercare de hainire

⁸⁹ Documentul la Biblioteca Academiei R. S. România CXX-88. A fost publicat mai întîi în *Arhiva*, Iași, IV (1892—1893), nr. 7—8, 335—350, apoi de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 51—58. Un comentariu just la Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 134—139.

⁹⁰ Cu putnenii procesele începuseră încă din tinerețe. De data aceasta intervine pentru ei, cu amenințări, un fost mitropolit, Sava, într-o scrisoare din 22 iulie 1722; care nu l-a speriat însă pe cronicar. Cf. N. Iorga, *Un mitropolit în fața unui cronicar — mitropolitul Sava și Ion Neculce*, în *Bis. ort. rom.*, LVI (1938), nr. 11—12, p. 715—718. În 1739 încă nu intervenise o soluționare în conflictul de o viață cu abuzivele fețe duhovnicești. La 14 mai din acel an Ion Neculce întocmește o lungă listă de documente și explicații în legătură cu săliștea Ostrița, dependentă de Boian „pe care o fac călugării că este a lor” și cere domnului Grigorie al II-lea Ghica „să-i trimită hotarnici buni cu minte și cu frica lui Dumnezeu, ca să afle hotarul cel vechiu...” să puie semne și capăt acestui lung proces. (Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-123. Publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 75—80. Doc. nr. 34.) Este ultimul pe care îl cunoaștem relativ la conflictul său cu mănăstirea Putna.

⁹¹ Cf. documentul din 7 iunie 1726 la Biblioteca Academiei R. S. România CXI-137, publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 61, doc. 25.

⁹² La 28 decembrie 1728, participînd ca martor la împărțea la între copii a averii surorii sale Maria, soția Lucăi vistiernicului, semnează ca biv «fost»-hatman. Cf. Biblioteca Academiei R. S. România XIII-41, publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 63—64, doc. nr. 27. La 13 noiembrie 1730 îl găsim tot „fost hatman”.

din partea unor boieri, în frunte cu Iordache stolnicul, feciorul vechiului său vrăjmaș Lupul Costache. Acesta, uneltind înlocuirea domnului cu unul din boierii participanți la complot, a plătit — ca și tatăl său — cu capul, lipsa de omenie. Ceilalți au fost scoși din funcții și închiși. „Atuncea au pus pre Constantin Ruset vornic de Țara de Gios, iar pe mine Ioan Niculce, biv-hatman, m-au pus vornic de Țara de Sus...”⁹³ Schimbarea a avut loc, probabil, cum se obișnuia, cu prilejul noului an, căci în februarie 1731 semnează în noua calitate de vel <mare>-vornic⁹⁴.

Om apropiat de șasezeci de ani, cu o experiență de viață cum n-au avut mulți boieri moldoveni, Neculce nu se mai lasă amăgit de ceea ce vede în jurul său și nici nu-l găsim amestecat în probleme delicate ale domniei. Nici sub raportul sarcinilor vornicești nu-l înregistrează documentele în mod deosebit. Numai cronică, relatând foametea din anii 1731 și 1732 din partea de nord a Moldovei, când Grigore Ghica a luat măsuri de combatere a ei, ne lasă să presupunem că a fost ocupat cu organizarea transporturilor de grâne dinspre Fălciu și Chișinău, înspre regiunile înfometate⁹⁵.

În 27 decembrie 1731 Neculce se adresează sfatului boieresc, în frunte cu Antonie mitropolitul Sucevii, și obține de la acesta o mărturie (adică o confirmare) asupra tuturor proprietăților pe care le avea, pe baza documentelor prezentate. Era o măsură în plus de siguranță că, după moartea lui, nu vor fi contestate urmașilor drepturile de stăpânire asupra pământurilor și viilor. Documentul este interesant și prin datele biografice pe care le acumulează, și, evident, pentru toponimia nordului Moldovei⁹⁶.

În toamna anului 1732 Grigore Ghica, însoțit de mitropolit și boierii mari, îi face vornicului său de Țara de Sus o vizită la Prigoreni. Era, fără îndoială, un act de cinstire din partea domnului, pe care Neculce îl reține în cronică⁹⁷. După vizita la Prigoreni, domnul și suita, din care făcea parte și cronicarul, au vizitat o sumedenie de mănăstiri din nordul Moldovei, și moșii ale unor boieri, lucru puțin obișnuit în istoria noastră. Neculce reține această „excursie”, ca pe o dovadă a preocupării domnului pentru starea mănăstirilor, a conacelor boierești și pentru regimul economic al moșiilor⁹⁸.

⁹³ Cf. ed. de față, p. 711.

⁹⁴ Cf. *Documente A. Locuri*, în *Ioan Neculce*, fascicola III (1923), p. 82, doc. XLIII.

⁹⁵ Cf. ed. de față, p. 713.

⁹⁶ Documentul se păstrează la Biblioteca Academiei R. S. România MCCCLXXXIV, f. 160^v și a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 65—67, doc. nr. 28.

⁹⁷ Cf. ed. de față, p. 716.

⁹⁸ *Ibidem*, p. 718.

Ar fi trebuit să sublinieze mai degrabă interesul voievodului pentru călătoria în sine, pentru partea turistică a turneului. În portretul pe care îl face lui Grigore Ghica, Neculce nu uită să redea înclinația domnului pentru „ieșiri la cîmp”, pentru chefuri și veselii, la care invita întotdeauna și pe boieri⁹⁹. De altfel de portretul acestuia, atît de contradictoriu schițat, vom mai avea prilejul să ne ocupăm. Deocamdată trebuia să înregistrăm că un an mai tîrziu Grigore Ghica este schimbat cu domnia în Țara Românească și înlocuit cu Constantin Mavrocordat. Schimbarea se face în aprilie, dar din noul Divan Neculce nu mai face parte. Domnia grea a lui Constantin Mavrocordat este descrisă ca atare, probabil, și pentru că domnul nu l-a reținut în sfatul domnesc.

Obișnuit cu soarta schimbătoare, la care de atîtea ori s-a referit în cronică, Neculce găsește cu ce să-și umple timpul. Povestea Moldovei trebuia continuată. Pe de altă parte familia sa nu era complet așezată. Printr-un act din 17 februarie 1734 Neculce îi întocmește Ilenii, unica fată, o foarte bogată zestre, la căsătoria ei cu marele pitar Costin Darie¹⁰⁰. Este un document din cele mai interesante cu privire la inventarul unei gospodării boierești din veacul al XVIII-lea. Pe lângă înșirarea tuturor moșiilor, viilor, Țiganilor, vitelor de prăsilă, cailor, stupilor, sînt trecute bijuteriile, inventarul de îmbrăcăminte, de dormitor, de sufragerie, de bucătărie etc.

Prima domnie a lui Constantin Mavrocordat n-a durat decît pînă la 27 noiembrie 1735, cînd este înlocuit cu Grigore al II-lea Ghica, numit din nou. În greaua și relativ lungă domnie de șase ani a acestuia Neculce este numit iarăși mare vornic al Țării de Sus, pentru puțin timp. Dar vremurile nu mai erau cele de altădată și boieria mare pe care o deținea nu-l mai încîntă ca odinioară hătmănia, sub Dumitrașcu Cantemir. În această parte a cronicii, cu numeroase intervenții autografe, nemulțumirile sale umplu paginile și soarta tristă a Moldovei îi pricinuieste accente dureroase de milă și revoltă. Punîndu-se, probabil, de-a curmezișul politicii fiscale și practicilor abuzive ale domnului și înconjurimii sale grecești, Grigore Ghica

⁹⁹ *Ibidem*, p. 725.

¹⁰⁰ Documentul, în colecțiile Bibliotecii Academiei R. S. România CXX-110, a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 68—69. Cf. și Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 154, unde se ocupă de generele cronicarului. Nu mai puțin interesantă este și lista autografă a lui Neculce de ceea ce a cheltuit la nunta fiicei sale, ce cuprinde patru pagini și care, după cîte știm, este inedită. Documentul, intitulat *Izvod de ce-a) m cheltuit la nunta Ilenii*, se află în fondul de documente al Bibliotecii Academiei R. S. România sub cota CXX-127.

il înlocuiește din Divan la mai puțin de un an de la numire¹⁰¹. Este ultima demnitate pe care a deținut-o. Cronica nu înregistrează schimbarea survenită în viața lui, dar liber de orice obligație morală față de Grigore Ghica, îi prezintă domnia plină de abuzuri și lășități, fără menajamente.

La Frigoreni, unde obișnuia să locuiască atunci când nu era reținut la Iași, prin funcții, Neculce și-a revizuit și ținut la zi cronica, după anul 1736 și, probabil, a stat în jurul soției sale, pe care o bănuim suferindă; în ianuarie 1738 aceasta se stinge din viață, după o conviețuire cu cronicarul de aproape patruzeci de ani. Într-un lung *Izvod de ce s-au cheltuit la moarte soțului* (*sic*) *mieu Marii* (*i*), *să să știe*, datat 20 ianuarie 1738¹⁰², Neculce înregistrează cu o minuțiozitate mai greu de explicat, pe patru pagini dense, tot ce a cheltuit cu moarta, amintind toate pomenile pînă la jumătate de an. Deducem din document că soția sa a închis ochii la 19 ianuarie, într-o joi, pentru că un capitol al cheltuielilor este intitulat *Grije a moa dza, ghen* (*arie*) 28, *simbădă*. De menționat că lista sărindarelor *Izvod de sărindare ce am dat Marii* (*i*) este scrisă de mîna sa.

Acesta este unul din cele mai complete și mai vechi documente de obiceiuri la înmormîntări și pricepem, parcurgînd lista cheltuielilor, grija celor vechi pentru comînd, pentru împlinirea tuturor datinilor. Neculce a făcut, fără să vrea, un real folos studiilor de folclor din zilele noastre, redactînd această listă dar ne întrebăm, pe bună dreptate, ce l-a determinat să o facă: o excepțională organizare a economiei casei sale, sau un spirit meschin, pe care nici dispariția tovarășei de o viață, nu l-a putut ostoi? Sau poate și una și cealaltă. Căci dacă este explicabilă și obișnuită foaia de zestre pe care o dă fiicei sale Ileana, lista cheltuielilor cu nunta, de care aminteam mai sus (vezi nota 100), în care este trecută pînă și valoarea unui pieptene, nu ni se pare firească, după cum inutil ne apare și izvodul cheltuielilor de îngropăciune.

Dar să-l iertăm pe bătrînul hatman al lui Dimitrie Cantemir: preț are pentru noi ceea ce a lăsat posterității și el a lăsat destul, ca să-i trecem cu vederea niscaiva scăderi ale bătrîneții. Și apoi suferințele sale n-au luat sfîrșit cu pierderea Mariei, soția sa. Norii grei ai unor războaie între ruși și turci s-au ridicat la granițele bieteii Moldove, încă în vara anului 1738. Victorioși, rușii trec Nistrul și la începutul lui septembrie 1739, sub comanda generalului Münich

se îndreaptă spre Iași¹⁰³. În rîndul armatei se aflau ca ofițeri și cei doi feciori ai lui Antioh Cantemir, Constantin și Dimitrie, fugiți în Rusia, care revenind acuma, au fost întîmpinați cu toate onorurile de către mitropolit și boierii caimacami lăsați de Grigore Ghica. Cronica lui Neculce nu ocolește jafurile și prădăciunile la care s-au dat cei doi feciori de domn, nici lista obligațiilor la care era impusă Moldova de către comandantul armatelor țarului și nici cumplita retragere, în care au fost robiți oameni din ținuturile Cernăușilor și ale Hotinului.

La înapoierea în scaun a lui Grigore Ghica, în octombrie 1739, Ion Neculce are de dat explicații domnului asupra purtării sale din timpul scurtei ocupații moschicești. Dar să lăsăm cronica să vorbească despre ceea ce i se reproșă: „... Așijderea și pré mine, Ioan Neculce vor<nicul>, timplindu-mă de am fost la vreme moscalilor în Eș<i>, m-au amestecat ciocoi și cu alți neprieteni la Gligori-vodă, și m-au închis la bașbulucbaș citiva dzile. Și copiii miei s-ascunsésă în laturi, și au triimis un post<elnic> dé i-au căutat în toată țara, dindu-mi și mii pricin<ă> că am bătut un ciocoi la vrême moscalilor, socotind că am fost și eu amestecat la niscaiva fapte. Dar pre urmă au aflatu că n-am fost și m-au slobodzit și pré mini la țară. Și atunce, la ace primejdile, am cheltuit mulți bani, caré de samă la Dumn<ă>dzău cini m-au amestecat“¹⁰⁴.

Este lesne de înțeles că Neculce a fost suspectat de simpatii pentru ruși; cei doi Cantemirești îi erau rude prin alianță și s-ar putea ca el să-și fi manifestat în vreun fel entuziasmul la vederea armatelor în care-și pusese și el nădejdea cu treizeci de ani în urmă. S-ar putea să fi bruscăt și vreun grec din cei ce „dobîndis<ă> mindrie și obraz, cu clevité și făr<ă> rușine asupra bieților boeri și cu nebăgaré în sam<ă> într-o nimică pré moldoveni“¹⁰⁵. În orice caz suspiciunile domnului n-au durat mult, de vreme ce îl înțîlim designat să participe la unele judecăți, sau ca martor în acte de danie ale voievodului¹⁰⁶.

Ultimul capitol civic al vieții cronicarului, scurt și modest, se consumă în timpul celei de a doua domnii a lui Constantin Mavrocordat. Aceasta începe în septembrie 1741 și va fi caracterizată printr-o serie de reforme de mare importanță pentru viața economică și socială a Moldovei. Printre reforme, cea judecătorească îl aduce

¹⁰³ Evenimentele sînt redată în detalii de cronică. Cf. *ed. de față*, p. 821—837.

¹⁰⁴ Cf. *ed. de față*, p. 841.

¹⁰⁵ *Ibidem*, p. 839.

¹⁰⁶ Cf. D. Velciu, *Ion Neculce*, p. 198—199.

¹⁰¹ Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 185.

¹⁰² Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-121. Documentul a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 72—75.

și pe Ion Neculce pe prim plan, impunându-l, alături de alți mari boieri, fără funcții în Divan, ca judecător în Iași, la toate pricinile, primind ca leafă 50 de lei pe lună¹⁰⁷, și mai târziu, în vara anului 1742, ca membru al unei comisii care avea menirea să precizeze categoriile de boieri. Constantin Mavrocordat va mai folosi experiența lui Neculce, ca ispravnic al ținutului Cîrligăturii, ca zlotăș, în sfârșit sarcini mărunte dar remunerate de către vistierie. Tot domnul îi va solicita punctul de vedere în legătură cu evoluția impozitelor din Moldova¹⁰⁸, domeniu de care Neculce nu era străin, după cum o mărturisește atât de des cronica însăși.

Neculce a avut vreme, în pofida vârstei de peste 70 de ani, să se ocupe și de proprietățile sale, să mai adauge câteva răzoare de vie, iar în iunie 1743, în preajma mazărilii lui Constantin Mavrocordat, să cumpere o moșie întreagă, Priporeni¹⁰⁹.

Sub urmașul acestuia, Ioan Mavrocordat, cronicarul se pare că a mai fost menținut ca staroste al Cîrligăturii. Va fi fost mai mult un act de condescendență din partea domnului pentru bătrânețile cronicarului, decît o utilizare efectivă a sa, deși în anul 1744 îl mai întîlnim rezolvînd pricini de hotar din porunca domnului¹¹⁰. La 11 decembrie 1744 face un schimb de țigani cu marele vornic Costache Razul. Tranzacția este prinsă într-un zăpis, redactat în dublu exemplar, cel al lui Neculce fiind dat pentru el „și coconii dumisale...”¹¹¹. Dar ca orice bătrîn echilibrat și cu simțurile întregi, observînd că-l cuprinde negura, premergătoare întinericului veșnic, la 25 februarie 1745 lasă dispoziții scrise feciorilor cu privire la datoriile pe care le are, precum și cheltuielile ce urmează să se facă cu astrucarea, comîndul, grija și sîrîndarele pentru sufletul său¹¹². Cu solitudinea deosebită pe care i-o cunoaștem — și pentru care, probabil, că l-am suspectat pe nedrept — arată deslușit de unde să se realizeze banii necesari: este un tipic bilanț contabil veac XVIII.

La moartea sa, întîmplată în același an, 1745, Neculce avea 73 de ani. A fost îngropat la Prigoreni, alături de soția sa, unde în 1934, i-au fost găsite osemintele¹¹³. Probabil că încă în viață fiind și-a împărțit averea la cei trei feciori: Gavril, Ilie și Alexandru, pe care îi va fi rostit la casele lor¹¹⁴ și că actul de împărțeala averii rămasă de pe urma cronicarului, despre care vorbește Ilie, într-un document din 12 ianuarie 1746, se referă la resturi de avere, rămase în seama capului familiei, pînă la stingerea acestuia din viață¹¹⁵.

Feciorii nu s-au ridicat la nivelul tatălui. Numai Alexandru (singurul care a avut urmași) a ajuns pe treapta onorurilor pînă la demnitatea cronicarului, aceea de mare vornic¹¹⁶. Prin el familia Neculce și-a perpetuat neamul pînă aproape de zilele noastre¹¹⁷. Dar monumentul nepieritor, pe care vremea nu l-a măcinat nici nu l-a surpat, ci l-a făcut din zi în zi mai strălucitor, pe măsură ce generații după generații s-au adăpat din izvorul său de frumuseți, opera sa, îi transmite amintirea cu mai mare fidelitate decît ar fi făcut-o cei mai devotați urmași. De această operă vom încerca să ne ocupăm în cele ce urmează.

Letopiseșul Țării Moldovei, ultima cronică de proporții scrisă în veacul al XVIII-lea, după aceea a mult învățatului Nicolae Costin, contemporanul său, a fost privită mai ales ca o creație literară — cea mai înaltă a vechii noastre literaturi — și mai puțin ca un izvor narativ istoric, cum este în realitate. De aici numărul relativ mare de studii critice care au apărut în ultimii douăzeci de ani, scrise evident, de condeie alese, și lipsa aproape totală de considerațiuni privitoare la valoarea documentară a cronicii.

Letopiseșul lui Neculce nu este nici pe departe un izvor narativ singular, pentru perioada istorică la care se referă. În afara izvoadelor, adică a micilor cronici de familii boierești, sau de domni, cele mai multe pierdute astăzi sau absorbite de letopiseșe, topite în

¹⁰⁷ Cf. ed. de față, p. 849.

¹⁰⁸ Cf. scrisoarea lui Constantin Mavrocordat către Ion Neculce din 7 decembrie 1742, publicată de N. Iorga în *Studii și documente...*, VI, partea II, București, 1904, p. 291—292.

¹⁰⁹ Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 212.

¹¹⁰ Cf. M. Costăchescu, *Sineștii*, în *Ioan Neculce*, IV (1924), p. 31 și același *Goeștii*, în *Ioan Neculce* III (1923), p. 41—42.

¹¹¹ Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-135. Documentul a fost publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 80—81, doc. 35.

¹¹² Documentul, în colecțiile Bibliotecii Academiei sub cota CXX-137, este redactat de mîna străină, dar semnat citeț, deși tremurat: Ion Neculce biv-vor(ni)c. A fost publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 81—82, nr. 36.

¹¹³ Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 215. Prigoreni sînt moșteniți de feciorul său Alexandru, apoi de fiul acestuia Vasile (zis Mutu), pe care îl găsim în viață în februarie 1800, apoi de Constantin Neculce (feciorul lui Vasile, pe care îl întîlnim pînă în 1849). Urmașul lui Constantin Neculce, spătarul Iancu, vinde Prigoreni în același an lui Iorgu Voinescu. Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni*, p. 63—68.

¹¹⁴ Cf. I. Tanoviceanu, *Contribuțiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni...*, arborele genealogic de la finele studiului.

¹¹⁵ *Ibidem*, p. 14.

¹¹⁶ Cf. D. Velciu, *Ion Neculce*, p. 155.

¹¹⁷ Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni...*, p. 69, unde amintește pe urmașii cronicarului de la finele sec. XIX.

cuprinsul larg al acestora (cum au fost izvoadele lui Tudosie Dubău, Vasile Demian, Miron logofătul¹¹⁸, sau izvodul Costăchesc¹¹⁹), constatăm existența următoarelor cronici scrise fie înaintea lui Neculce, fie odată cu el: *Cronica racovițeană-buhușească* (1661–1705), atribuită pe vremuri lui Nicolae Muste¹²⁰; *Cronică a Moldovei dintre anii 1661-1709*, atribuită lui Nicolae Costin¹²¹; *Cronică anonimă a Moldovei de la 1661 pînă la 1729*, atribuită lui Alexandru Amiras¹²²; *Cronica Ghiculeștilor* (1695–1754)¹²³. Mai pot fi amintite două istorii paralele a Țării Românești și a Moldovei¹²⁴, precum și trei cronici oficiale, foarte limitate în timp¹²⁵. Se știe de mult că între cronica lui Neculce și celelalte izvoare narrative nu există raporturi de dependență, cu excepția *Cronicii racovițene-buhușești*, pe care a folosit-o drept schelet pentru prima parte a *Letopisețului*¹²⁶,

¹¹⁸ Cf. C. Giurescu, *Contribuțiuni la studiul cronicelor moldovene* (Nicolae Costin, Tudosie Dubău, Vasile Demian), în *Analele Acad. Rom.*, mem. sect. ist., s. II, tom. XXX (1908), p. 273–309. Ibidem, *Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron logofătul și Vasile Demian*, în *Bulet. Com. ist. a României*, I, p. 165–214. A se vedea și D. Velciu, *Izvodul lui Miron logofătul*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XXV (1976), nr. 1, p. 45–50.

¹¹⁹ Vezi C. A. Stoide, *Izvodul Costăchesc*, în *Studii și articole de istorie*, VI (1964), p. 7–45.

¹²⁰ Publicată ultima oară de către C. Giurescu într-o ediție critică sub titlul *Letopisețul Țării Moldovei de la Istratie Dabija pînă la domnia a doua a lui Antioh Cantemir* (1661–1705), București, 1913, 112 p.

¹²¹ Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisețe...*, II, p. 3–77.

¹²² Cf. *Cronica anonimă a Moldovei 1661–1729* (*Pseudo Amiras*), studiu și ediție critică de Dan Simonescu, București, 1975, 170 p.

¹²³ Cf. *Cronica Ghiculeștilor. Istoria Moldovei între anii 1695–1754*. Text grecesc însoțit de traducerea românească, cu prefață, introducere, glosar și indice. Ediție îngrijită de Nestor Camariano și Ariadna Camariano-Cioran, București, 1965, LV + 808 p.

¹²⁴ Cf. *Istorie paralelă a Țării Românești și a Moldovei sau Letopisețul Țării Românești și a Moldovei* (1290–1724) atribuită lui Axinte Uricariul și *Istorie paralelă a Țării Românești și a Moldovei* (1290–1733) scrisă de cămărașul Vasile Buhăescu pentru Constantin Mavrocordat.

¹²⁵ Una a lui Nicolae Costin, *De domnia lui Nicolae Alexandru-vodă în Țara Moldovei* (1710–1712), utilă pentru cercetarea cronicii lui Neculce din acești doi ani, alta a lui Axinte Uricariul consacrată celei de a doua domnii a lui N. Mavrocordat (1712–1716) și ultima, a lui Nicolae Chiparissă, pentru anii 1716–1717.

¹²⁶ Cel care a pus lucrurile la punct în legătură cu folosirea *Cronicii racovițene-buhușești* de către Neculce a fost istoricul C. Giurescu în introducerea la ediția sa critică din 1913. Vezi nota 120.

În *Predoslovie* sa, scrisă cum vom mai avea prilejul să subliniem, după elaborarea întregii opere, introducere care ni s-a păstrat doar în două copii, Neculce mărturisește însă că scriind „întru pomenirea domnilor” pînă la Duca-vodă cel bătrîn (pînă la sfîrșitul domniilor acestuia!) s-a folosit și el de „niște izvoade ce au aflat la unii și alții”, adică de mici cronici, pe care nu le precizează. Poate că unele vor fi aparținut familiei sale (lui Iordache Cantacuzino, sau lui Gavriș Mateiaș), sau vor fi fost scrise de Enache grămaticul, tatăl său vitreg, și le va fi găsit după moartea acestuia. Alte știri, pretinde Neculce, le deține „din audzitele celor bătrîni boiari”. Aceasta ne duce la concluzia că el avea obiceiul să-și facă însemnări și că și-a redactat cronica, foarte probabil, în etape. Bănuielile ne obligă să revizuiem ideea pe care a îmbrățișat-o quasi unanimitatea cercetătorilor cu privire la vremea cînd a fost scrisă opera. Deocamdată să aruncăm o privire asupra celei dinții părți a *Letopisețului* și să încercăm să reținem eventuale date sau fapte ce nu aparțin *Cronicii racovițene-buhușești*, din care au izvorît și *Pseudo Nicolae Costin* și *Alexandru Amiras*.

Prima domnie, aceea a lui Dabija-vodă, ne dezvăluie de la primele rînduri izvorul de bază folosit:

CRONICA RACOVITĚANĂ-BUHUȘEASCĂ

„LETOPISEȚUL” LUI NECULCE

„După moartea lui Ștefăniță-vodă, fiul lui Vasile-vodă, au trimes boerii pre Chirița Draco Ruset, cum s-au zis, la Poarta împărăției, cu rugămintea de la țară și de la boeri să le dea domn de țară...”¹²⁷

„După moartea lui Ștefăniță-vodă, ficiorul lui Vasile-vodă, în anul 7170 (=1661), au trimis boiarii la Poartă pre Chirița Drace, cu rugămintea de la boieri și de la țară, pre cine or vrea fei să le dea domnu de țară...”¹²⁸

Și nu numai acestea, ci și altele, în care pana bătrînului nostru cronicar a intervenit încă și mai puțin, cum este sfatul pe care îl dă marele postelnic Stamate lui Dabija-vodă, fugar de la Leva și

¹²⁷ Cf. *Letopisețul Țării Moldovei...*, editat de C. Giurescu, p. 53.

¹²⁸ Cf. *ed. de față*, p. 195.

inclinat să pribegască în Polonia împreună cu Grigore Ghica domnul Țării Românești:

CRONICA
RACOVITEANĂ-BUHUȘEASCĂ

„LETOPISEȚUL“ LUI NECULCE

„Să nu fugi, măria-ta, ce să te întorci înapoi la vizirul, că apoi poate să vie din urmă poruncă de la vizirul la țară să te prinză; ce lasă pre Grigorie-vodă să facă ce știe el...”¹²⁹

„Să nu fugi, mărie-ta, ci să te întorci înapoi la vizirul, că apoi poate să vie din urmă poruncă la țară să te prinză; ci s(ă) lași pi Gligorie-vod(ă) să fac(ă) el ce știe...”¹³⁰

Nu vom exemplifica cu alte citate dependența lui Neculce de cronică amintită. Vom observa și noi, alături de majoritatea istoricilor literari, largirea substanțială a capitolelor, prelucrarea acestora în stilul fermecător, propriu primului nostru autentic scriitor și folosirea tradițiilor orale: „audzitele celor bătrâni boiari”.

Spre deosebire de *Cronică*, Neculce amintește anul investirii lui Dabija-vodă ca domn: 7170 (= 1661), toamna, adăogăm noi, dar omite precizarea *Cronicii* că trimisul la Țarigrad, Chiriță Drace, făcea parte dintre Rușești: este viitorul domn Antonie-vodă Rușet¹³¹.

Capitolul cuprinde în plus numeroase știri cu privire la Cantacuzini, pe care le deținea, evident, de la rudele sale. Este menționată căsătoria feciorului vitreg al lui Dabija-vodă, Lupașcu (fiul doamnei Dafina, din căsătoria ei cu boierul Dumitru Buhuș), cu fiica mai mare a lui Iordache Cantacuzino, bunicul cronicarului. Încuscrirea, zice Neculce, i-a adus lui Iordache boieria de mare spătar. La puțină vreme însă (în 1664, precizăm noi) Iordache a murit, regretat de toți, căci, deși era grec, era om bun și făcea opoziție domniei pentru pămînteni, adică pentru boierii de țară.

Interesantă sub raport istoric este relatarea procesului ce a avut loc la Viena (unde se stabilise Grigore Ghica, în final, după pribegirea în Polonia) între stolnicul Constantin Cantacuzino și Grigore Ghica, acuzat de omorîrea la Snagov a postelnicului Con-

stantin Cantacuzino. Povestește Neculce că la procesul ținut „înaintea Divanului împărătesc”, Grigore Ghica, plîngîndu-se că nu este vinovat și că este năpăstuit de stolnic, acesta a cumpărat o slugă a lui Grigore Ghica, anume pe Ionașco Cap de ghindă, care a depus mărturie împotriva stăpînului său (dar mărturie dreaptă, pentru că, într-adevăr, postelnicul fusese omorît nevinovat la Snagov). Socotit vinovat, fostul domn al Țării Românești și-ar fi pierdut și capul dacă un prieten nu l-ar fi sfătuit să treacă la catolicism. „Și — conchide Neculce — așea, priimind, ș-au dat și un copil la împăratul, de l-au botezat și i-au pus și nume copilului Leopold, pe numele împăratului”¹³².

Dar după o vreme, Grigore Ghica s-a dus la Constantinopol și, cumpărîndu-i pe turci, a obținut pentru a doua oară domnia. Detaliile numirii, consemnate sec și de *Cronica racoviteană*, capătă la Neculce forma unei povestiri de aventuri de cea mai aleasă calitate, demnă de o antologie a genului. Predecesorul lui Ghica, „Antonie-vodă den Popești”, unealtă docilă în mîinile Cantacuzinilor și plătit de vistierie cu cîțiva gologani pe zi, de cheltuială, este mazilit și pornește la Țarigrad însoțit de marii boieri din care urma să se aleagă un domn, după obicei. Aceștia nu știau însă că fostul domn este la Constantinopol și mai puțin că ascultă de vizir, unde poate fi toată conversația lor cu vizirul. Întrebați de vizir, unde poate fi Grigore Ghica și dacă nu care cumva l-ar vrea domn, boierii au început să-l înjure și să spună că nici într-un caz n-ar avea nevoie de el. A doua zi Cantacuzinii, alegîndu-l pe Drăghici de domn și prezentîndu-se cu el vizirului, după invitația făcută în ziua precedentă, acesta l-a scos pe Grigore Ghica și l-a îmbrăcat cu caftan. Iar pe boieri i-a dat pe toți pe mîna lui. Numai Șerban, viitorul domn, a scăpat, avertizat în ultima clipă de un prieten, dar fără să-i poată anunța și pe ceilalți. Și, continuă Neculce singur, pe Drăghici l-a omorît, iar pe ceilalți i-a închis și i-a supus la bătăi și torturi. Același tratament a fost aplicat și soției lui Șerban logofătul și celorlalte „giupînese”¹³³.

¹²⁹ Cf. *ed. de față*, p. 202. Radu Popescu și *Anonimul cantacuzinesc*, cele două cronici muntene de care s-ar fi putut folosi Neculce, nu amintesc de acest proces.

¹³³ Pentru a doua numire a lui Grigore Ghica pe tronul Țării Românești să se vadă *Istoria Țării Românești (1290—1690)*, *Letopisețul Cantacuzinesc*, ediție critică de C. Grecescu și D. Simonescu, București, 1960, p. 164, unde nu se face însă nici o aluzie la împrejurările numirii. Cît despre Drăghici spătarul, spune aceeași *Istorie*, la p. 157, acesta fusese otrăvit la Constantinopol încă în anul 1668. Mai apropiată — dar departe de a putea fi socotită izvod pentru Neculce — este povestirea episodului în *Cronica* lui Radu Popescu

¹²⁹ *Letopisețul*, ed. Giurescu, p. 54—55.

¹³⁰ Cf. *ed. de față*, p. 200.

¹³¹ Sublinierea la *Pseudo Nicolae Costin*. Vezi *Letopiseșile...*, tom. II p. 15. A se vedea și Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Românești*, ediție critică de Const. Grecescu, București, 1963, p. 163. Cf. și C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. III, partea I, București, 1942, p. 144.

Tot Neculce precizează că Dabija-vodă, fiind originar din ținutul Putnei și știind că oamenii care cultivau via realizează venituri bune din vânzarea vinului, a introdus pentru prima dată o dare nouă, pogonăritul, „de pogon cite un leu să dea”. Cum darea se aplica numai răzeșilor, Neculce nu-și înmoaie condeiul în venin, ca în alte situații care îi vor prejudicia și pe boieri.

Neculce a lăsat posterității câteva amintiri, pe care le deținea de la bătrâni, despre calitățile lui Dabija-vodă. Era om milos. Trimitea mâncare oamenilor săraci pe care îi vedea lucrând prin curte, socotind că au flămânzit și că n-au cu ce să-și cumpere cele necesare. Podgorean de naștere, nu disprețuia vinul bun, băut din oală de lut. Însă din pricina vinului, nu a oalei, judecățile Divanurilor de după amiază „nu cădeau toate prea cu laudă”. Era un om integru, căruia nu-i plăceau minciunile și nici răutățile.

Vom continua să răsfoim paginile consacrate domniilor lui Gheorghe Duca, din care Sadoveanu a croit un roman istoric, și vom căuta să desprindem partea ce revine exclusiv cronicarului precum și valoarea ei informativă.

Primele două domnii ale lui Gheorghe Duca (1665—1666 și 1668—1672) pot fi tratate împreună. Între ele nu se interpune decât aceea a lui Iliaș-vodă, care nu ocupă în *Letopiseș* decât trei pagini. A treia domnie însă, povestită foarte pe larg și cu implicații deosebite, inclusiv de istorie universală, care se situează după domniile lui Ștefan Petriceicu și a lui Dumitrașcu Cantacuzino, n-ar putea fi legată de cele dintâi decât în mod artificial.

Originea rumeliotă a lui Gheorghe Duca, precum și începuturile sale modeste sînt subliniate de Neculce după *Cronică*. Singurul element în plus este anul urcării pe tron: 7174 (= 1665), în toamnă. Precizări privind împrejurările, aproape ridicole, ale mazăririi din prima domnie — o spionare a hanului, cerută de Poartă, care s-a întors împotriva lui — ne dă Neculce: nu hanul, ci pașa de Vozia a trimis scrisorile la Țarigrad. Dar pînă să se lămurească lucrurile, căci vizirul de la care primise însărcinările respective era plecat în campanie, Duca a rămas fără scaun.

În ceea ce privește a doua domnie este de observat faptul că Neculce nu tratează cu interesul la care ne-am fi așteptat răscoala

(p. 145—146), cu care hatmanul lui Cantemir se înrudește temperamental. Despre Drăghici precizează și Radu Popescu că a murit la Constantinopol fie otrăvit de greci, fie mai degrabă de ciumă „dupre cum în urmă s-au dovedit” (p. 136). Aceste nepotriviri de situații ne obligă să folosim *Letopiseșul* lui Neculce cu oarecare prudență cînd este vorba de rudele sale muntenesti, cum au observat, de altfel, aproape toți istoricii literari din zilele noastre.

orheienilor și a lăpușnenilor, condusă de serdarul Mihalcea Hîncul și medelnicerul Apostol Durac (Neculce zice serdar), deși aceasta era îndreptată împotriva grecilor veniți cu Duca-vodă de la Țarigrad. Redă faptele numai după *Cronica racovițeană-buhușească*, deși avem temeiuri să credem că el a cunoscut mai multe detalii ale mișcării. Părerea noastră este că răscoala fiind îndreptată și împotriva marii boierimi (se și spune, de altfel, că a fugit *toată boierimea* și că răsculații au intrat *prin casăli boieresti*), Neculce, din solidaritate de castă, nu s-a bucurat de succesele insurgenților și că în sine a dezavuat mișcarea micii boierimi. Este vorba de acea boierime despre care Neculce va vorbi cu dispreț în domnia lui Constantin Cantemir (mojicii, codrenii și gălățenii) dar care va fi element de discordie în toată perioada premergătoare domniei lui Dimitrie Cantemir. Este mica boierime pe care se va sprijini Dimitrie Cantemir în 1711 și care îl va însoți, în număr destul de mare, în Rusia.

Neculce pomeneste în plus, față de *Cronică*, despre încercările pe care le-a făcut marele vizir Köprülü (apelînd pentru aceasta și la Duca-vodă) pentru a-l determina pe sultan să renunțe la gîndul cuceririi Cameniței, dar fără succes. În plimbarea sultanului la Iași, descrie cu mai multă culoare de cître Neculce, decît o face *Cronica*, acesta adaugă și detaliul că hogaș a strigat din clopotnița bisericii sf. Nicolae, spurcînd-o. Abia în vremea lui Antonie-vodă Ruset biserica a fost redată cultului.

Cîteva detalii cu privire la rolul jucat de Ursache cel bătrîn ruda sa, în mazălirea lui Duca-vodă, lipsesc în *Cronică*. Din pricina reclamației acestuia domnul a fost bătut și a scăpat cu viața numai dăruind sultanului — prin intermediul vizirului — o foarte rară blană neagră de vulpe de Mosc ¹³⁴.

O frumoasă pagină consacră și un deplin omagiu aduce Neculce predecesorului său, lui Miron Costin, la sfîrșitul capitoului domniei lui Duca-vodă (care lipsește în întregime din *Cronică*), cînd îi atribuie splendida replică, de un înălțător patriotism, dată vizirului.

Cerîndu-i noului domn, Ștefan Petriceicu, un sfătuitor dintre boierii țării pentru felul în care ar trebui asigurată, în viitor, securitatea Cameniței, acesta i l-a trimis pe Miron Costin. Fericit de succesul reputat, vizirul l-a întrebat pe cronicar dacă este și el bucuros de luarea cetății. Răspunsul lui Miron Costin, de o elegantă demnitate și franchețe, a rămas pe veci în analele noastre: „sîntem noi moldovenii bucuroși să să lătasă în toate părți (1) i cît de mult (împărăția), iar pestă țara no(a)stră nu ne pare bine să să lătasă” ¹³⁵.

¹³⁴ Precizarea și la Radu Popescu, *op. cit.*, p. 151.

¹³⁵ Cf. *ed. de față*, p. 221.

Tot cu acel prilej, povestește numai Neculce, Miron Costin a salvat țara de așezarea trupelor turcești în ea, determinându-l pe vizir să se retragă, iar la observațiile unora dintre boieri — după înapoierea de la vizir —, că vor invada polonezii țara, replica lui Miron Costin a fost aceea a unui diplomat, a unui om de stat: mai bine să prade polonezii țara, decât „să rămână turcii șezători și să nu se mai ducă“.

Între cele două scurte domnii ale lui Gheorghe Duca, Neculce prezintă, ca într-o pagină din *O samă de cuvinte*, capitolul domniei lui Iliș voievod, total diferit de cel al *Cronicii*. Iliș voievod, sărac și urmărit de creditorii tatălui său — căci unii domni „rămîn săraci după ce s(ă) mazălesc, din blăstămul cel mult a oamenilor“ — îi urma coșciugul cu osemintele, pe ultimul drum, cînd un ceaș îm-părătesc l-a luat și l-a dus la serai unde a fost numit domn în locul Ducăi-vodă. „Iară pîn-a-l îmbrăca cu căftanul, foarte rău să spăriasă, că nu știe la ce-l duce și la ce“¹³⁶.

Portretul făcut lui Iliș-vodă este acela al unui domn blînd, darnic, fără noroc și sărac. Atît de sărac, încît la mazălie, trecînd Dunărea, „n-au fost avîndu de cheltuială, s-au fost îndatorindu la boerenași“. Aceasta nu l-a împiedicat însă — o spune tot Neculce — ca în timpul domniei să-i pue pe boierii lui Duca-vodă să dea „împrumutare“, adică să le ia cu împrumut forțat bani, ce nu se mai restituiau și, conchide tot Neculce, „pe caré boiari îi aflasă c-au fostu sfetnici la rădicarea țării asupra tătîne-său, lui Alexandru-vodă, încă nu lă prea căuta cu biné“¹³⁷. Este de presupus că toate datele privitoare la domn le deținea de la membrii familiei sale. Nu sînt excluse însă nici reminiscențe ale lecturii cronicelor muntenești.

O extensiune deosebită și o curioasă prezentare datorăm lui Neculce în tratarea domniei lui Petriceicu-vodă. Evidentă și aci dependența *Letopiseșului* său de *Cronica* editată de C. Giurescu. Numai că Neculce adaogă elemente istorice noi, pe care nu le găsim în izvoarele narative contemporane, nici în *Cronică* și nici în *Letopiseșul anonim al Moldovei*, atribuit lui Nicolae Costin.

Așa spre pildă *Cronica racovișeană-buhușească*, relatînd despre războiul care a avut loc între polonezi și turci în 1673 la Hotin (polonezii fiind conduși de Ioan Sobieski), subliniază că la sfatul ce-a avut loc în cortul lui Husein-pașa pentru felul cum urmau să se poarte ostilitățile, a participat numai Grigore Ghica, domnul Țării

Românești. Amenințările lui Husein-pașa, pentru sfaturile date numai pe el îl priveau, iar defecțiunea și trecerea în tabăra leșească a fost hotărîtă numai de munteni.

Neculce vine însă cu precizarea că la sfatul lui Husein-pașa a fost prezent și Ștefan Petriceicu și, evident, a participat cu moldovenii la înfrîngerea turcilor, alături de munteni și polonezi. Neculce deținea știrile din relatările participanților la luptă, sau de la polonezi, din vremea pribegiilor sale în țara vecină. Putea să fie, pînă la urmă, și o deducție logică, de vreme ce Ștefan Petriceicu s-a retras și el, odată cu Sobieski, în Polonia, în timp ce Grigore Ghica, mai iute la minte, a coborît în jos, i-a păcălit și pe polonezi și și-a recîștigat și tronul, făcînd să fie decapitat vrăjmașul său, Husein-pașa.

Sfîrșitul capitolului despre domnia lui Petriceicu-vodă este total diferit de izvodul racovișesc. El ne introduce, în parte, în viața politică a neamurilor sale din Țara Românească, a Postelniceștilor și, pe de altă parte, ne înfățișează — pentru a cita oară?! — dependența domnilor de marea boierime: în cazul de față retragerea lui Petriceicu-vodă în Polonia și părăsirea lui de către boieri.

Cronica relatează în cîteva cuvinte că Grigore Ghica a cerut vizirului să-l lase să se ducă la Țarigrad, ca să-și vadă doamna și copiii, înainte de a-și relua domnia, că odată ajuns acolo s-a îmbolnăvit și a murit. Neculce povestește însă că, întors la Constantinopol, domnul a avut de înfruntat, într-un proces ținut la Poartă, acuzațiile urmașilor postelnicului Constantin Cantacuzino „pentru cazne și răutăți ce li-au făcut“, în a doua domnie.

Relatarea acestor întîmplări este făcută de Neculce cu multă pasiune, malițiozitate și sarcasm, tratîndu-și fără menajamente neamurile. Fragmentul pe care îl dăm este cel mai incisiv la adresa Cantacuzinilor, din întreaga primă jumătate a *Letopiseșului*. Nu știm de unde a deținut aceste detalii, pentru că ele nu sînt relatate de cronicile Țării Românești. De altfel ele n-au izul unor amintiri de lectură, ci mai degrabă ale unor povestiri, auzite de mult. Neculce a reținut situațiile, stările de lucruri; patosul era în el, iar ironia îi va ține isonul ori de cîte ori va fi vorba de rudele din Țara Românească, pînă după dispariția lui Ștefan Cantacuzino și a tatălui său, stolnicul, în 1716: „Ce Grigorii-vodă era un om harnic și tare, și sămățu, și gata la răspunsu și la toate socotelile, și să pîrîia față la față înaintea Divanului împărătescu cu Postelniceștii, cu Șaitaniceștii, cărora le zicu și Cantacozineștii. Și mai virtos giupîneșele lor îl pîrîia înaintea Divanului împărătescu, că li-au fost puindu pe

¹³⁶ *Ibidem*, p. 209. Detaliile numirii, ca întregul portret moral, se apropie de cele relatate de Radu Popescu, amintind în treacăt de domnia lui Iliș. Cf. *op. și ed. cit.*, p. 134.

¹³⁷ Cf. *ed. de față*, p. 210.

giupîe de au fost cărînd var și pîiatră, împreună cu țigani cei de dîrvală, la curțile domnești.

Ce Grigorie-vodă au mijlocit cu priiatinii lui și iară i-au dovedit și i-au pus iară pre toți la poprială. Și Șerban logofătul iară prinsesie, de veste și să ascunsesie, ca și întii. Ce ceașii împărătești l-au găsit ascunsu în casă la Duca-vodă, în pod, și de acolo l-au luat și l-au făcut surgun la Crit. Și mult mustra Grigorie-vodă și să ciortia cu Duca-vodă, ce să pune pentru niște oameni răi ca aceia... Numai Dumnezeu iaste mult milostiv, iar apoi de sîrgu întoarce mila sa. Că îndată s-au războit Grigorii-vodă și au murit. Nărocul Cantacozineștilor! Dzicu unii să fie agiunsu Cantacozineștii cu un doftor și să-l fie otrăvit¹³⁸.

Așadar Dumnezeu a fost milostiv cită vreme Șeitaniceștii (unchii și verii săi!) erau la popreală! Și ce lehamite și ciudă în acel „Nărocul Cantacuzineștilor!”. Cît despre final, este prima dată, dar nu singura dată, cînd cronicarul îi acuză pe Cantacuzini de asasinat. Așa va muri Șerban Cantacuzino; la moarte va fi trimis tot de ei, nepotul lor, Constantin Brîncoveanu. Hotărît, Neculce nu-i va ierta pentru relele îndurate de ai săi în timpul pribegiei și pentru cele suferite de Moldova din cauza lui Constantin Brîncoveanu, mai ales, nici pe patul de moarte.

După ce a rămas Petriceicu-vodă singur, boierii moldoveni temîndu-se de consecințele hainirii și observînd cumințenia lui Grigore Ghica, s-au hotărît să-l părăsească. S-au dus deci la domn și, invocînd pericolul unei posibile invazii tătărăști, i-au cerut permisiunea să se retragă să-și adăpostească familiile, urmînd ca să se întoarcă din nou în tabără.

La refuzul semeț al domnului, care se baza pe oastea poloneză ce era așteptată să coboare în număr mare, Miron Costin i-a replicat tăios, în numele tuturor boierilor prezenți, cu spiritul de independență al clasei, care a făcut mult rău Țărilor Române: „Ori să fie voia mării-tale, ori să nu fie, noi nu ne vom lăsa casăli să le ia tătarii”. „Și s-au închinat și i-au dzis: «Să fii măriia-ta săn(ă)tos» și au eșit afară... Iară Petriceicu-vodă a rămas numai singur, numai cu Hăbășescul hatmanul și cu casa lui. Și au început a plînge și a blăstăma pe Miron și pe alții și a dzice la ce l-au adus...”¹³⁹

Iar boierii au coborît înspre sud, tocmai la vreme ca să-l întîmpine pe noul domn, Dumitrașcu Cantacuzino, fostul capichihaiaua

lui Petriceicu-vodă, pus de Poartă și văr cu Ion Neculce. Era prin noiembrie 1673.

Acesta, spune Neculce în capitolul său, mult dezvoltat, dar pornind totuși de la *Cronica*, „era grec țarigrădean de felul lui, neam de împărat creștinescu di Ca(n)tacozonești”. Ascendența îl privea, deci, și pe cronicar. Dar predestinat să trăiască toată viața la marginea imperialelor sale rude, nu le va ierta acestora destinul care i-a ridicat pe culmi, cum a fost cazul lui Constantin Brîncoveanu, și se va bucura, răutăcios, atunci cînd soarta le va fi potrivnică. Dintre ei cel mai batjocorit — nu cel mai urît — va fi Dumitrașcu Cantacuzino. Vom aminti aci ambele domnii și, după cum ne-am propus, vom stăruî numai asupra părții originale, atribuită lui Neculce.

Prima domnie a lui Dumitrașcu Cantacuzino (1674—1675) este tributară sub raportul informațiilor istorice *Cronicii* și *Izvodului* lui Miron logofătul¹⁴⁰. Mai mult chiar, fraze întregi care descriu excesele tătarilor trimiși să ierneze în țară sînt aidoma luate din *Cronica racoviteană*; dar tabloul, în ansamblu, este zugrăvit în culori pe care nici un penel contemporan nu le-ar fi putut reda. Se întîlnesc acolo elementele întunecate ale silniciilor tătărăști, amestecate cu obiceiurile gospodărești ale moldovenilor și ale polonezilor.

Cronica îi învinuiește pentru toate grozăviile care s-au abătut asupra țării pe boieri, și mai ales pe Miron Costin logofătul, care n-au vrut să garanteze domnului, printr-un act scris, că polonezii nu vor ataca Moldova. Neculce ridică năpasta aruncată de *Cronica* asupra marelui său predecesor și o trece în contul celui mai disprețuit dintre cîți domni au stat vreodată în scaunul Moldovei: „Dar accesste voro(a)ve nu-s nemic, făr(ă) cît Dumitrașco-vodă, fiindu grec tălpiz și fricos, cu piele de iepure la spată (ca alt grec, Constantin Ipsilanti, 50—60 de ani mai tîrziu), și neavîndu nice o mil(ă) de țară, punea pricini asupra bolarilor ș-a lui Miron, că sfătuescu și-i biné să ernerdeză tătari și ei n-au priimit să facă zapis. Dar lui îi era voe și silie spré acela lucru, că s(ă) temea să șadză în Iași, să nu vie nescariwai poghiiazari să-l la din Eși” (subl. noastră)¹⁴¹. Tot Dumitrașcu Cantacuzino este vinovat, după Neculce, de distrugerea cetăților Moldovei, deși *Cronica* atribuie vizirului această idee: „Scriu atunce viziriul la Dumitrașcu-vodă, eșînd nemții din cetățile Țării Moldovei, să triimiță să le stricé toate, ca altă dată să nu

¹³⁸ Ibidem, p. 231.

¹³⁹ Ibidem, p. 233.

¹⁴⁰ Cf. *Letopisețul Țării Moldovei*, editat de C. Giurescu, p. 66—69, precum și *Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron logofătul și Vasile Demian*, p. 191—195.

¹⁴¹ Cf. ed. de față, p. 238—239.

mai vie oștii să între într-insălă. Așe să vorovesște, că mai mult sfatul și-ndemnătura lui Dumitrașco-vodă au fostu, decît voia viziriului”¹⁴².

Un lung paragraf consacră Neculce stărilor de lucruri din Polonia, greu încercată sub raport militar din toate părțile și lipsită și de un conducător, după moartea regelui Mihail Vișnovețchi, întimplată în anul 1673. El povestește cum s-a ajuns cu turcii la pacea de la Juravno, cît de mari au fost pierderile teritoriale ale Poloniei și cum a fost ales rege Ioan Sobieski, prieten al hanului tătarăsc. Aceste date, absente din izvodul narativ de care s-a folosit, *Cronica racovișeană-buhușească*, ne descoperă fața unui istoric bine informat, cel puțin pentru cazul în speță, asupra situației din țările vecine (Polonia, Ucraina, Turcia). *Letopiseșul* său — cum bine se știe — va cuprinde, mai ales în a doua sa parte, numeroase pagini de istorie universală, care îl vor plimba pe cititor, adesea în tovărășia unei superbe naivități, pe multe din meridianele atunci cunoscute ale globului. Neculce rămîne cel mai preocupat dintre cronicarii noștri de istoria popoarelor din jur; paginile sale trebuiesc socotite ca dovezi ale dorinței lui de a cunoaște și de a lărgi orizontul cititorilor cărora le era menită osteneala sa.

Tabloul domniei lui Dumitrașcu Cantacuzino este sumbru prezentat atît de *Cronică*, cît și de *Pseudo Nicolae Costin*. La toate cele amintite mai sus se adaogă și introducerea de către domn, pentru prima dată în Moldova, a fiscalității pe cap de locuitor (capitatio), incluzîndu-i și pe boieri, nu numai pe oamenii de rînd¹⁴³. Sistemul „hîrtiilor”, cum era numită darea, îl vor aplica și alții, dar Neculce pe el îl judecă, mai ales, pentru noutatea lui. Lucrurile noi, de orice natură ar fi — cu atît mai mult impozitele — îl deranjează pe Neculce în cel mai înalt grad: „Făcut-au acestu domnu Dumitrașco-vodă un obicei rău și spurcat în țară, caré n-au mai fost pînă atunci, de au dat hîrtii de scriu fețele oamenilor de la mic pîn’ la maré, care au rămas poman(a) lui, de n-o mai las(ă) nice un domnu să să uitē acea pede(a)psă a s(ă)racilor”¹⁴⁴.

Capitolul consacrat celei de a doua domnii, care n-a durat decît un an și patru luni (febr. 1684—iunie 1685), cuprinde doar cîteva date furnizate de *Cronică* sau de *Pseudo Nicolae Costin*; el poate fi socotit și prin proporții, și prin varietatea conținutului, absolut original. Este urul din capitolele cele mai interesante sub

¹⁴² *Ibidem*, p. 244. Este probabil că Neculce a cunoscut și *Cronica Moldovei dintre anii 1661—1709* (*Pseudo Nicolae Costin*), unde vinovat de distrugerea cetăților moldovenesti este socotit tot Dumitrașcu Cantacuzino. Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisișile...*, II, p. 14.

¹⁴³ O spune *Pseudo Nicolae Costin*. Cf. *Letopisișile...*, II, p. 15.

¹⁴⁴ Cf. *ed. de față*, p. 245—246.

raport literar ca și sub raportul viziunii personale asupra societății și moravurilor acesteia.

Dumitrașcu Cantacuzino intră în Iași în timpul unei cumplite foamete ce dura de trei ani. „Era oameni(i) tot leșinați și morți pe drumuri și pe uliți, cît să minca om pe om”, scrie Neculce, folosind textul *Cronicii*. Din cauza podghiazurilor poloneze gospodarii n-au putut ara. Cete de tîlhari atacau drumurile, iar țara era pustie din sus de Cotnari. La aceste nenorociri se adăoga și prezența permanentă a turcilor, care asigurau Camenița cu cele necesare și care, neputînd fi satisfăcuți, devastau așezările boierești. A trebuit să vină Șerban Cantacuzino, din Țara Românească, cu „pîne de a lui, arată cu plugurile lui, cîteva sute de caré, de au dus-o la Cameniță”, precizează Neculce. În Iași, din cauza lipsei de lemne de foc, oamenii au stricat gardurile, acareturile și „curțile boierilor... de au arsu tîrgul mai giuimate”. Un tablou mult mai întunecat înfățișează *Pseudo Nicolae Costin*¹⁴⁵, care, îl face răspunzător, în parte, de această situație, pe domn, în care „nimică bun nu era... numai lăcomie și luătură nespusă”.

Interesant, că deși sub raport documentar capitolul este mult mai bogat decît al cronicilor amintite, în ceea ce privește abuzurile de tot felul ale lui Dumitrașcu Cantacuzino, Neculce folosește un ton potolit în prezentarea lor. Este un ton al neputinței, al resemnării, pe alocuri al justificării unor situații, impus, probabil, de faptul că „boiarilor celor mari le arăta dragoste și cinste”. Este drept, adaogă Neculce, „că nu-i da mina într-alt chip să facă”. Așa, în al doilea an de domnie, cînd au început a veni carele tătarăști din Bugeac cu mălai de vînzare în Iași, domnul a luat măsuri corespunzătoare pentru scăderea prețurilor (oprind cumpărarea timp de trei zile „și făcînd mierța mare”). „Decé au început sāraccii oameni a să satura. Numai era greu, că murie, că era hămisiți”. A încercat să stîrpească tîlharii, chemîndu-l pe hatmanul Buhuș, pribeag în Țara Românească, să-i fie de ajutor¹⁴⁶. Dar acesta refuzînd, Dumitrașcu Can-

¹⁴⁵ Cf. *Letopisișile...*, II, p. 39.

¹⁴⁶ Contradictorie ne apare prezentarea activității lui Alexandru Buhuș în Țara Românească. Pe de o parte, acesta refuză să dea curs invitației lui Dumitrașcu Cantacuzino de-a se întoarce în Moldova „vădzînd vremili neașădzatē... și fiind și bolnav... Caré i s-au tîmplat așeș și moartea acolo, în sat în Ruși”, iar pe de altă parte, îl găsim activ în sprijinirea politicii lui Șerban Cantacuzino de înlăturare a vărului său de pe tronul Moldovei, chemîndu-i pe boieri, prin intermediul lui Gavrilă vornicul, cu care s-a întîlnit la Focșani, să fugă în Țara Românească. Sînt schițate preliminarile înlocuirii lui Dumitrașcu Cantacuzino cu Constantin Cantemir, atît de bine șesute de Neculce în paginile capitolului consacrat celui dintîi, dar de care ne vom ocupa la locul potrivit.

tacuzino, în batjocură, a numit hatman pe cel „mai sărac și mai prost” dintre boieri, pe Zosin Bașotă, care „măcar că era de niim vechiu (ceea ce în concepția feudală de clasă a lui Neculce însemna mult) nu era harnic de acéla boierie la aceli vremi”.

Lăcomia domnului, atât de vehement înscrisă în *Letopiseșul* atribuit lui Nicolae Costin, nu este exemplificată de Neculce (cu excepția pomenirii din nou a introducerii fiscalității pe persoană) decât prin două cazuri: însușirea banilor lăsați de ctitorii mănăstirii Rîșca și „judecata” pe care a făcut-o feciorilor vornicului Chiriac Sturdza și mamei lor vitrege pentru niște bani, pe care, pînă la urmă, i-a luat tot Dumitrașcu Cantacuzino. Nimic din torturile aplicate lui Gavril Brăescu, marele jicnicer, sau lui Toder Nacu, fecior de boier, pentru stoarcerea unor sume de bani, sau de faptul că odăile seimenilor erau pline de datornici siliți, de care amintește *Pseudo Nicolae Costin*, nu răzbate pînă la Neculce. În schimb imoralitatea domnului revoltă în cel mai înalt grad pe binecredinciosul cronicar, iar portretul desfrînatei sale rude n-are egal în literatura noastră prin ridiculizarea scăderilor, a senilității și decrepitudinii, opuse pretențiilor sale de berbant. Vom mai întîlni revolta, dezgustul și disprețul lui Neculce față de imoralitatea bătrîneții atunci cînd va povesti, cu iz de cumătră, văduvia doamnei Anastasia, soția lui Gheorghe Duca. În cazul lui Dumitrașcu Cantacuzino însă, cronicarul este revoltat nu numai de afișarea publică a legăturilor sale cu fata Arhipoaei, ci și de umilințele pe care le aduce boieroaicelor din protipendadă, obligate să însoțească crîsmărița în plimbările sale la yîi sau la feredeu. Nu mai puțin scandalos era și obiceiul domnului de-a neșocoti posturile, mîncînd carne alături de turcii.

Și totuși, cu toată revolta sa, portretul zugrăvit de Neculce nu este lipsit de un oarecare umor, care-i conferă, parcă, un plus de autenticitate: „... Și era om nestătător la voro(a)vi, tîlpiz, amăgitor, geambaș de cei de la Fener din Țarigrad. Și după-acestea, după(ă) toate, era bătrîn și curvar. Do(a)mna lui era la Țarigrad, iar el aice își luas(ă) o fată a unei rachierîță de pe Podul Vec(hiu), anume Arhipo(a)la, care o chema Anița, țîitoare, de o purta în vede(a)lă între toată boierimea, de o ținea în brați, de-o săruta. Și o purta cu sălbi de galbeni și cu hainé dé șahmarand, cu șlic dé sobol și cu multe odo(a)ră înpodobită. Și era tînră și frumoas(ă) și plin(ă) de suleiman, ca o fată de rachierîță. Și o triimite cu car(i)ta domne(a)scă, cu siimeni și cu vornici și cu comiși dzuoa amidzidzea mari pe uleți, la feridiu și pe la mănăstiri și pe la yîi, în prinblări. Și făce și pe boiari de-ș triimite giupînesăle cu dînsa.

Și după(ă) ce vinie de la prinblări, triimite giupînesilor daruri, canavețe, bilaco(a)s(e), căce i-au făcut cînstea de-au mărșu cu

dînsa în primblaré. Și după(ă) ce s-au mazilit, au luat-o cu dînsul și-au dus-o în Țarigrad cu dînsul și-au măritat-o după-o slugă a lui, după-un grec.

Căutații, frații, iubii cetitori, de vedeți ce iasté omenie și curvie grece(a)scă! Că el, de bătrîn, dinții în gur(ă) n-ave. Dimine(a)ța fi înclie, de-i punea în gur(ă), iar sara fi desclie cu încrop și-i punea pe mas(ă). Carné în toate posturile cu turcii de(n)préun(ă) minca”. Și, din perspectiva anilor numeroși pe care-i avea la data alcătuirii operei, lasă să-i scape, în încheiere, aceste dureroase cuvinte de compasiune pentru Moldova lui Ștefan, cele mai sincere din cîte a așternut în paginile cronicii: „... Oh! oh! oh! Sărac(ă) țar(ă) a Moldovei, ce nărociré de stăpîni c-aceștea ai avut! Ce sorți dé viaiață ț-au cădzut! Cum au mai rămas om trăitor în tine, de maré miraré iasté, cu atitea spurcăciuni de obiceiuri ce s(ă) trag pîn-astădzi în tiné, Moldovă!”¹⁴⁷

Toderașcu vistiernicul, feciorul lui Iordache Cantacuzino și frate cu mama lui Neculce, n-a putut împiedeca mazilirea domnului deși „el era alfă și omega atunce în Țara Moldovii”, după cum n-a putut împiedica nici abuzurile financiare ale acestuia, pentru căre s-a judecat la Constantinopol cu Dumitrașcu Cantacuzino, pus s-o facă, se pare, de către Șerban, domnul Țării Românești. Neculce are cuvinte bune la adresa unchiului său, care din vistiernicie a rămas dator cu vreo 20 de pungi de bani, dovadă a corectitudinii sale. Ba are cuvinte de laudă și pentru Șerban Cantacuzino, care după moartea ce i s-a întîmplat lui Toderașcu la Adrianopol, i-a adus oasele cu cheltuiala sa și le-a încredințat feciorilor de i le-au îngropat în mănăstirea Bisericiani. Aceasta, mazilia, s-a produs în urma intervențiilor domnului muntean la Poartă și a atras după sine, la plecare, reacții antigrecești, la care se asociază, evident, și Ion Neculce și care se cer explicate.

Xenofobismul lui Neculce — cînd este vorba de greci — este unanim cunoscut și a fost suficient speculat, ca să nu stăruim prea mult asupra lui. Paginile *Letopiseșului* său abundă de ironii, batjocuri, etichetări, stigmatizări, la adresa elementului grecesc, fie el fanariot, rumeliot, insular sau din Tesalia. În fond Neculce nu face altceva decât să se alinieze atitudinii generale, adoptate de populația Iașilor și de boierimea de țară împotriva grecilor, vinovați de relele care s-au abătut asupra Moldovei. Prin ei se exercita exploatarea Porții, ei erau sfetnicii odioși ai unora dintre domni, cu ei a crescut venalitatea, lăcomia, delațiunea și au decăzut, implicit, moravurile

¹⁴⁷ Cf. ed. de față, p. 290—292.

sănătoase ale societății moldovenești. La ei constată Neculce lășitate, frica de iepure, lipsa de rușine. Și nu numai Neculce, ci și *Cronica* atribuită lui Nicolae Costin. De altfel mișcările antigrecești pe care le înregistrează istoria Țărilor Române în veacul al XVII-lea grăiesc de la sine. Nu este de mirare că la mazălirea lui Dumitrașcu Cantacuzino „s-au făcut mari gilece și calabăcu. Flondor armașul și cu frate-său Gheorghiță Ciudin, cu Mitre căpitanul, cu Milăstii și cu alții au buzurluit tot târgul și slujitorimea asupra grecilor, tot cu pietri și cu bețe, de era curtea domniască plină de oameni. Și pe zidiuri sta oamenii, iar grecii tot în casă șidea, lângă Dumitrașcovodă, și să ascundea carii pe undă putea. Și mai virtos căuta pe un grec, pre anumé Sară Eni, carele au fost de au bătut stupii lui Gavrilă vornicului și au fost dat știubeilor foc... Și purcegiundu din Iași Sară Eni și alți greci tot denaintea lui Husein-beiu mergea, ca să nu-l poată lua moldovenii”¹⁴⁸.

Neculce povestește cu mult umor cum tot atunci a fost prins de către același Flondor armașul un alt grec, paharnicul Mavrodin, care după ce a fost bătut, dezbrăcat „de l-au lăsat numai cu cămeșe” a fost pus călare pe un cal, cu fața spre coada pe care o ținea în loc de frâu și plimbat prin oraș pînă la Copou. Slugile armașului îi cereau să pronunțe o frază, dificilă pentru un grec, spre marele haz al spectatorilor: „Dzi, grece, cal murgu la Fintina Bordii, iar el nu putea..., ce dzicea «alogo (= cal, grecește) murgu sto Fintina Bordii»”¹⁴⁹.

În legătură cu această întâmplare I. C. Chițimia, într-un interesant studiu consacrat *Informației istorice și artei literare în cronica lui Ion Neculce*,¹⁵⁰ menționează un document descoperit de domnia sa¹⁵¹ în care este relatată o revoltă antigrecescă în vara anului 1743, în vremea domniei lui Constantin Mavrocordat, pe care însă Neculce o trece sub tăcere — menționează autorul —, din considerațiune față de domn. Cu acel prilej — spune documentul — au fost prinși mai mulți fanarioți, dați „pe mîna țăranilor di-i purta prin toate ulețile târgului. Îi bătă și-i învăța moldovinește să zică: «Cal murg la Fintina Bordei». Și ei nu pută zici, ce zicea «alogo murgu sto Futina Bordii». Și li da țăranii pi spate cu toieșile și li tot zicea: «Zi, grecule, cal murg la Fintina Bordei» și ei tot pi grece zicea”¹⁵².

¹⁴⁸ *Ibidem*, p. 298—299.

¹⁴⁹ *Ibidem*, p. 300.

¹⁵⁰ Publicat în volumul său *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, București, 1972, p. 315—338.

¹⁵¹ Păstrat în fondurile Bibliotecii Academiei sub cota CCCLX-8.

¹⁵² Cf. I. C. Chițimia, *Probleme de bază...*, p. 321.

Răscoala respectivă ar fi avut loc cu prilejul mazălirii lui Constantin Mavrocordat și cu aproximativ doi ani înainte de moartea cronicarului, cînd *Letopisețul* său era redactat.

Documentul, intitulat *Carte de blăstăm în contra grecilor de la 7251, noemu(rie) 8*, ar fi fost scris de Teodor Sion medelnicerul¹⁵³, ca un angajament al semnatarilor (care adunaseră peste 5.000 de oameni, înarmați cu tot felul de arme) de a lupta împotriva grecilor.

În realitate documentul este un fals, o mistificare, destul de grosolană, redactată, după toate particularitățile paleografice, de un membru al familiei Sion, pe la 1830—1840. Este știut, de mult, încă din veacul trecut, că Sioneștii erau meșteri în falsuri, dar nu de ei ne ocupăm. Credem că Antohi Sion este autorul celui de față. Cîteva elemente de fond sînt suspecte: mai întîi nici un alt document, nici măcar narativ, nu atestă o mișcare antigrecescă în anul 1743, necum una la care să fi participat — cum spune documentul —, 5.374 de oameni, nici mai mulți, nici mai puțini. În al doilea rînd, unele nume amintite, cum este grecul Mavrodin, sau Ionașco Cap de Ghindă, sînt personaje din *Letopisețul* lui Neculce, care au trăit cu 60—70 de ani înainte de Const. Mavrocordat. În sfîrșit, numărul semnatarilor, peste 150, numele lor și calitatea acestora sînt, ca restul textului de 7 pagini de coală, simplă invenție. Tot de la Neculce a luat, evident, și expresia stilcîită a grecului, pe care o aduce cu atîtea decenii mai aproape. De altfel familia Sion poseda, cu siguranță, un text al *Letopisețului*, căci îi găsim copiind pe unii dintre ei, la 1804, un exemplar: este manuscrisul 114 al Academiei, însemnat în aparatul critic cu sigla G¹⁵⁴.

Dar, revenind la Neculce, acesta relatează că Mavrodin paharnicul nu s-a speriat prea tare de cele petrecute, că s-a întors în Moldova și sub alți domni — inclusiv sub domnia lui Mihail Racoviță — „pînă ce au murit de bătrîn și nu s-au mai putut curăți țara de dînsul”. Și își completează astfel paharul urii sale, îndreptate împotriva ciocimii grecești (cum bine o definește Șerban Cioculescu): „Așia socotescu eu cu firea mea această proastă: cîndu a vrea Dumnezeu să facă să nu fie rugină pe fier, și turci în Țarigrad să nu fie, și luppii să nu minînce oile în lumé, atunceea poate nu vor fi nici greci în Moldova și în Țara Munteniască, nici or fi boiari, nici or putea minca acéste doao țări, cum le minîncă. Iar alt liac n-au rămas cu condeul

¹⁵³ El vorbește la persoana întîi, relatînd găsirea lui Mavrodin sub patul doamnei (curios lucru, tot Mavrodin îl chema și pe acesta, ca pe eroul lui Flondor armașul!).

¹⁵⁴ Cf. *Nota asupra ediției* noastre, p. 141—142. Cu privire la familia Sion să se vadă suita de cinci articole ale lui Șerban Cioculescu, reunite în volumul *Varietăți critice*, p. 137—176.

mieu să mai pomenescu, ca să pot gici. Focul îl stingi, apa o ezăști și o abați pe altă parte, vîntul cînd bate, te dai în lături, într-un adăpost, și te odihnești, soarele intră în nuor, noaptea cu întunerecul trece și să face iar lumină; iar la grec milă sau omenie, sau dreptate, sau nevicleşug, nici unele de acēste nu sînt, sau frica lui Dumnezeu. Numai cîndu nu poate să facă rău să arată cu blîndețe, iar inima și firea, tot cît aru putea iaste să facă răutate. Căutați de cetiți la hronograful grecescu, de vă încredințați și mai bine, pe cînd au fost grecii pătērnici și împărăția era a lor, ce făcea pre atuncea și cē lucra!"¹⁵⁵

Dacă este să explicăm, să justificăm, antipatia cronicarului față de elementul grecesc trebuie să aderăm la opinia lui Șerban Cioculescu, cu privire la „drama de familie” a pribegilor moldoveni la rîdele bogate din Țara Românească și să acceptăm punctele de vedere, pe care le socotim cît se poate de logice, ale criticului Valeriu Crîstea¹⁵⁶. Într-adevăr, bunica sa, „bătrîna Iordăchioaia”, fata lui Mateias, bucovineancă neaoșe „l-a sustras pe Neculce din raza focarelor de grecizare ale familiei sale”¹⁵⁷, după ce ea a rămas văduvă și după ce neamurile sale grecești din Moldova și din Țara Românească își vor fi dezvăluit munții de egoism, răutate și lăcomie, atît de limpede văzute de cronicar¹⁵⁸.

¹⁵⁵ Ed. de față, p. 301—302. Cit. privește aluzia la *Hronograful grecesc*, se cere amintit faptul — care schimbă optica noastră cu privire la limitele orizontului său cultural — că Neculce este autorul, în parte, al unei copii de *Cronograf* tip Danovici, păstrat în colecțiile Bibliotecii Academiei R. S. România sub cota 4793 și realizată, probabil, după întoarcerea sa din pribegie, sau chiar mai devreme, cînd era încă în Polonia, dată fiind vigoarea scrisului său, foarte urît; dar perfect lizibil. Cf. *Un manuscris inedit al cronicarului Ion Neculce*, în *Analele Universității „C. I. Parhon”*, București, seria științelor sociale, Filologie, VI (1957), nr. 10, p. 35—46.

¹⁵⁶ Cf. *Introducere în opera lui Ion Neculce*, București, 1974, p. 93—96.

¹⁵⁷ *Ibidem*, p. 95.

¹⁵⁸ M. Kogălniceanu a observat resentimentele cronicarului față de greci, și într-o notă de la p. 253 a *Letopisitelor*, t. II, la sfîrșitul domniei a doua a lui Dumitrașcu Cantacuzino, face următoarea mențiune: „Orice este zis în patimă își găsește lesne întîmpinarea sa; vornicul Alecsandru Beldiman (vezi mai departe nota paginii 442) s-au însărcinat a răspunde imputărilor ce Neculce face grecilor”.

Răspunsul lui Alecu Beldiman, așezat de Kogălniceanu în sub-solul unei pagini ce cuprinde a doua domnie a lui Grigore Ghica, acolo unde Neculce își dezvoltă ultima răzvrătire antigrecescă (*ediția noastră*, p. 805), nu dovedește o înțelegere deplină a vederilor cronicarului. Cum arătam, și cum au arătat și alții, Neculce n-a fost vrăjmașul poporului grec, ci al ciocoimii grecești. Pagina amin-

Între cele două domnii ale lui Dumitrașcu Cantacuzino, Neculce situează, firesc, domnia lui Antonie-vodă Ruset (1675—1678) și a treia domnie a lui Duca-vodă (1678—1683). Pentru amîndouă punctul de plecare rămîne *Cronica racoviteană-buhușească*, din care include fraze întregi, aproape neschimbate, în *Letopiseșul* său. Acestea sînt, de obicei, fraze de început, sau considerațiuni generale.

Redacția capitolelor sale este amplificată de cel puțin trei ori, cu date și povestiri originale, cu prelucrări izvorite din alte izvoade, sau, mai ales, din ineputabilul său condei. Folosind izvodul buhușesc, Neculce lărgeste mult relatarea activității militare a ultimului hatmân viteaz al Moldovei, care a fost Alexandru Buhuș. Aserțiunea rămîne valabilă și pentru capitolul relativ la Gheorghe Duca, cu a treia domnie.

Un interes major acordă Neculce situației din Țara Românească, la sfîrșitul capitolului despre Antonie-vodă Ruset. Șerban Cantacuzino fugit la Adrianopol, în absența lui Duca-vodă, căuta să-i ia locul. Duca-vodă, amăgit de stolnic și de Constantin Brîncoveanu, care se aflau și ei cu domnul în tabără, la Ceahrin, i-a lăsat să plece și pe aceștia la Adrianopol, sub pretextul că-l vor determina să se întoarcă în țară. Și s-a întors, într-adevăr, Șerban Cantacuzino, însă ca domn. Între timp blîndul Antonie-vodă Ruset a fost mazilit și dus direct de la Ceahrin la Constantinopol. Cel care a venit cu firmanul de mazălie al lui Duca-vodă a fost chiar Constantin Brîncoveanu care, adăogă Neculce, a umblat mult să-i prindă pe vrăjmașii Cantacuzinilor. Și pe care i-au prins, „dup(ă) ce au vînit Șerban-vodă, pe toți i-au omorît cu grele și cumpbite morți”.

tită din domnia lui Grigore Ghica este întru totul concludentă în acest sens. Iată și mesajul lui Alecu Beldiman, adresat, postum, cronicarului: „Eu, vornicul Aleco Beldiman, întorcîndu-mă cătră tine, istoriografule, care cu atîta patimă vorovești asupra grecilor, îți voi cere ertăciune mai întîiu, și după aceasta voui zice că vorovești cu patimă și că te rătăcești întru cele ce zici, cu totul; căci în cursul istoriei hronografului acestuia am văzut domni pămînteni carii au făcut mai multe cruzimi și prădări, au desbrăcat țara fără cea mai mică muștrare de cuget, luînd hrana din gura pămîntenilor și puînd cuțitul în sinul patriei sale fără de milostivire, stricînd pronomiile patriei și a patrioților, spre îndestularea lăcomiei lor. Mă plec a huli pre acei răi și îndărăpnici din greci, dar nicidecum tot neamul lor, căci cu aceasta apoi hulești și tot neamul moldovenesc, avînd îndestulă pildă de ocîrmuirea ră a domnilor moldoveni. Eu mă plec a erta un grec, care vremelnicește este aice, și nu-i pasă de patrie, fiindu-i străină; dar un pămîntean, pămîntean patriot, fiu patriei acēstiea, a prăda pe maică-sa, a prăda și a nu-i fi milă de frații și patrioții sei, aceasta nicidecum nu voui pute-o erta. Eartă-mă, te rog, cetitorule, și mă giudecă de am avut dreptate a mă împotrivi la zisele istoriografului”.

Capitolul se încheie cu un portret făcut lui Antonie-vodă Ruset și cu o succintă analiză a împrejurărilor care au dus la sfârșitul domniei lui. Acestea rămân pentru istorie aproape singurele date relative la domnia lui Antonie-vodă Ruset. Domnul era blind și bun, milos-tiv și cu frica lui Dumnezeu; „măcar că era grec și strein, țarigrădean, dar era mai bun domnu decît un pementian”. Însă din pricina unui sfetnic ticălos și fără rușine, rudă cu el, anume Alexandru Ramandei „grec simățu, mindru, nebun, lacom”, precum și din cauza nebu-niilor și abuzurilor feciorilor domnului, prea răsfățați, care-și băteau joc de moravurile, încă sănătoase, ale țării, a fost pîrît la Poartă de boieri. Acesta a fost motivul osîndei lui: dezmățul feciorilor săi. Dus la Constantinopol, povestește Neculce, ca în *O samă de cuvînt*, a fost cîmplit torturat, i s-au luat toți banii și apoi a fost lăsat slobod. Iar cînd a ajuns acasă, ca o culme a nenorocirilor, îi ardea și casa, încît a ajuns „cu feciorii la mare lipsă; să hrănie cu pascărie în Țarigrad”.

Printre cei vinovați de osînda domnului s-au aflat hatmanul Alexandru Buhuș¹⁵⁹ și Miron Costin, cronicarul. Dar nici de casele acestora, conchide Neculce, nimica nu s-a ales. Cel puțin Miron Costin, cînd a fost omorît din porunca lui Constantin Cantemir, „striga în gura mară că nu-i vinovat cu nemic lui Cantemir-vodă... Numai osînda lui Antonie-vodă îl gonesc, și pentru-acia pier, că l-au pîrît pe strîmbătate”¹⁶⁰. Deci boierii să nu-i pîrască pe domni, la Constantinopol, pentru că aceștia sînt stăpîni și unși ai lui Dum-nezeu (pomăzanici). Iată, într-o frază, concepția lui Neculce despre rostul voievozilor, care l-a apropiat de Dimitrie Cantemir pînă la identificarea aspirațiilor cu acelea ale celui mai autentic vrăjmaș al clasei sale.

Ultima domnie a lui Duca-vodă ar încheia, după propriile mărturisiri din *Predoslovie*, folosirea izvoarelor streine la elaborarea *Letopisețului* său. Capitolul este lung și datele în plus destul de numeroase, dar mai mult pentru detalii.

Domnia lui Gheorghe Duca este împărțită în două, după mo-delul *Cronicii*. Cea dintîi, pînă la plecarea cu vizirul și cu Șerban Cantacuzino la asediul Vienei, deși include patru ani de domnie, este expedită cu oarecare grabă. La doi ani după urcarea pe tron, descoperind un complot al marelui vistiernic Vasile Gheuca, al lui Gheorghe Bogdan mare jicnicer și al lui Lupu sulgerul, după o jude-

cată sumară a Divanului, i-a dat pe mîna lui Flondor armașul care le-a retezat capetele, ziua în amiaza mare, înaintea porții domnești. Neculce povestește faptele fără comentarii, pentru că hiclenia era dovedită. Ori, cum arătam mai sus, pentru el persoana domnului era sacră.

La puțină vreme după aceasta, relatează Neculce, folosind *Cronica*, domnul a plecat la Poartă pentru rezolvarea unor neînțe-legeri cu viitorul său ginere Ștefan beizadea, feciorul lui Radu Leon (1664–1669), care era logodit cu fiică-sa Catrina. Dar cum beiza-dea „era grozav la față”, domnul „punea pricină” și nu vre să i-o dea”. Divanul n-a luat în seamă asemenea mofturi și l-a obligat pe Duca-vodă să facă nunta, ceea ce acesta a și făcut, de îndată ce s-a înapoiat în Moldova. N-a plecat însă din Țarigrad decît după ce, cheltuind aproape 1.000 de pungi, a obținut hătmania Ucrainei. Aceasta i-a conferit dreptul de a avea trei tuiuri, asemeni marilor demnitari turci. Spune Neculce, subliniind ambițiile domnului, că Gheorghe Duca „să ținea și vorovie în casa lui, de s(ă) ispite să fie craiu în Țara Unguriască, și un ficior a lui în Țara Moldovei domnu, și altul în Țara Munteniască, și ginere-său hatman în Ocraina”¹⁶¹.

Cronica menționează nunta Catrinei cu urita beizadea¹⁶², ca pe un fapt oarecare. Neculce însă creează un poem epic povestind nunta de două săptămîni de la Iași, pe care, probabil, că a văzut-o, copil fiind. Cu același realism, cu aceeași mișcare — subliniată de mai mulți critici — ce învie eroii și epoca și dau farmec scrisului său, va zugrăvi și nunta lui Duculeț, feciorul lui Gheorghe Duca, la care a participat, cum aminteam în paginile consacrate biografiei, ca boier tînăr. Acestea sînt documente interesante și unice ale vre-mii, ce înregistrează obiceiuri și datini de basm, de mult dispărute.

Dar hătmania Ucrainei și nunta Catrinei au costat bani grei. Neculce completează cu un tablou sumbru, abia schițata opresiune fiscală din *Cronică* ce lovea deopotrivă boierime și sărăcime. Cei din urmă erau deprinși, oarecum, cu răul, dar boierii au suportat din cale afară de greu pe acest monstru de lăcomie și ură. Impozitul personal „hîrțile”, scoase mai multe decît numărul contribuabililor, au fost aruncate asupra tuturor și obligați să le plătească în totalitate. Mai mult, în loc de un galben, cît era impunerea inițială, Duca-vodă a perceput 16 galbeni. Și, cum mulți contribuabili își lăsau casa și fugeau, neavînd de unde plăti, erau obligați ceilalți oameni să achite birul pentru ei. „Și pe unde era pustiu — relatează cronicarul —

¹⁵⁹ Cf. G. Ștrempel, *Hatmanul Alexandru Buhuș și maziia lui Antonie vodă Ruset*, în *Omagiu acad. Ștefan Pascu*, Cluj, 1974, p. 326–334.

¹⁶⁰ Cf. *ed. de față*, p. 257.

¹⁶¹ Cf. *ed. de față*, p. 282.

¹⁶² *Cronica* atribuită lui Alexandru Amiras spune că era „can lipsit de minte”.

face pe zlotăș(i) de plătie de la casă lor. Și-i bate pe zlotăși cu buzduganul, de au omorât vro doi, trei. Deci vădzind că mor de buzdugan, au făcut un bătu în optu muchii, de bate pe boeri și pe zlotăși cu bățul. Și-i punea pe boieri dăjdi și-nprumute pesté puțința lor, citu nu să mai putea plăti... Ce lera pline închisorile de boieri și grosurile de cei săraci, de-i bate și-i căznice cu capeteli pen garduri, și leșinații de fo(a)mé, și bărbații și femei. Și murie prin grosuri. Și giupines(ă) sărace încă le lega la pușcii și le închidea la simeni pentru bani..."¹⁶³ Mulți boieri au fugit, cum au fost Teodosie Dubău, mare spătar și autor de izvod, Savin Zmucilă medelnice și postelnicul Gheorghiță, fratele său, ultimii doi tovarăși de pribegie ai lui Neculce, după Stăniilești, și alții mulți.

Nu i-a scăpat pe oameni de urgia lui Duca-vodă decît plecarea sa la oaste, în 1682, împreună cu vizirul Cara Mustafa.

Neculce urmărește cu un interes vădit — este drept că folosește din plin *Cronica racovișeand-buhușească* — campania turcilor împotriva imperiilor, asediul și despresurarea Vienei, precum și întoarcerea domnului, împins de blestemul mulțimii să-și isprăvească ultimul act al domniei în mod grotesc, la moșia sa, Domnești. Era toamnă tîrzie, 1683, cînd Duca-vodă, nevrînd să asculte de Șerban Cantacuzino și de Mihail Apafi ca să se ferească de incursiunile poloneze din Moldova, și părăsit de boieri, a trecut prin pasul Oituz în țară. S-a lăsat sfătuit, zice Neculce, de sfetnicii lui de casă, Miron Costin logofătul și Alexandru Buhuș hatmannul.

În vremea aceasta Ștefan Petriceicu a intrat în Moldova, a încercat să adune parte din boieri și a trimis o mină de oaste să prindă pe domn. Auzind de venirea lor, domnul a încercat să-și ia măsuri de siguranță, retrăgîndu-se spre Focșani. Dar Miron Costin l-a sfătuit să rămînă pe loc, atribuindu-i Neculce replica, luată aidoma din *Cronica*, după ce i-a categorisit de fîlhari: „Ce putere au ei să vie asupra mării(i)-tali? Să nu dăm locul, că pămîntul acesta iaste frămîntat cu singele moșilor și a strămoșilor noștri!”¹⁶⁴

După o busculadă și după trădarea lui Dedipl serdar, zice Neculce, folosind exact *Cronica*, au intrat „leșii și căzaccii și moldovenii, au luat pré Duca-vodă și pe alți boieri, (și) pre toți, dezbrăcîndu-i, i-au lăsat în peile goale”. Original este echipajul care l-a dus pe domn în Polonia, de unde nu s-a mai întors, ca și călătoria prin Țara de Sus, descrise numai de Neculce, huiduit și ocărit de lume: „Și cîndu-l duce pe drum, îl puses(ă) într-o sanie cu doi

cai, unul albu și unul murgu, și cu hamuri de teiu, ca vai de dînsul. Ocări și sudălmii de audzie cu urechile. Ș-agiuungîndu la Suceav(ă) la un sat, au poftit puțintel lapte să mîncînce. Iar femeia, gazda, i-au răspunsu că „n-avem lapte să-ți dăm, c-au mîncat Duca-vodă vaceli din țar(ă), de-l va minca vermiu iadului cei neadormiții”. Că nu știe femeia acie că iaste singur el Duca-vodă. Iar Duca-vodă, dacă au audzit că iaste așa, îndat-au început a suspina și a plînge cu amar”¹⁶⁵

Neculce ne-a lăsat portretul fizic al domnului în două fraze, după ce a stăruit, în multe pagini, asupra celui moral: „Era om nu prea nalt și gros, burduhos și bătrîn. Numai țș(i) cernea barba. Pe atîta să cunoștea că n-are acătaré minte sau frica lui Dumnezeu”¹⁶⁶. Datele ce lipsesc din *Cronica* sînt adăogate de Neculce din tradițiile orale, din povestirile bătrînilor, cum tot după aceste izvoare va urmări și parte din viața aventuroasă a doamnei Anastasia, ca o implacabilă pedeapsă pentru păcatele soțului său¹⁶⁷.

Cu domnia lui Constantin Cantemir intrăm în cea de a doua parte a *Letopiseșului*, pe care cronicarul nostru a avut-o scrisă în inima sa, după propria-i mărturisire din *Predoslovie*. Vom constata însă, fără nici o dificultate, că el continuă să folosească știrile *Cronicii racovișene-buhușești*, e drept, în măsură mult mai mică. De altfel, începînd cu Constantin Cantemir, capitolele consacrate de Neculce domniilor moldovenești sînt tratate mult mai pe larg, întreaga istorie avînd izul unei povești, în serie, în reprize, la gura sobei, dar cu o grijă crescută pentru adevăr. *Letopiseșului* — scris după întoarcerea sa din Rusia — deci după „trădarea” lui Constantin Brîncoveanu din 1711 — nu-i scapă nimic din amestecul acestuia și al rudeior sale în viața Moldovei.

Preliminariile domniei lui Constantin Cantemir sînt tratate de Neculce în capitolul precedent, cel consacrat lui Dumitrașcu Cantacuzino. Se spune acolo că Șerban Cantacuzino, în mare dușmănie cu vărul său Dumitrașcu, i-a îndemnat pe boierii moldoveni să fugă la el. Dar nu numai vrăjmășia personală, adăogă Neculce, a fost mobilul interesului domnului muntean pentru situația Moldovei. „Gîndul și gătirea lui Șerban-vodă era să fie el împărat în Țarigrad. Și cu acel mijloc silia să facă pe Cantemir domnu în Moldova, coborîndu-s(ă) și lășii să să înpreune, să să facă tot unii asupra turcilor”¹⁶⁸. În această campanie antiotomană, la care mai luau parte rușii și

¹⁶⁵ Ed. de față, p. 281.

¹⁶⁶ Ibidem, p. 282.

¹⁶⁷ Viața doamnei lui Gheorghe Duca este amintită de Grigore Scorpan în *Ion Neculce*, p. 69.

¹⁶⁸ Cf. ed. de față, p. 295.

¹⁶³ Ed. de față, p. 265.

¹⁶⁴ Ed. de față, p. 277. Vezi și *Letopiseșul...*, ed. C. Giurescu, p. 76-77.

nemții, lui Șerban i-ar fi revenit un rol de seamă, în care era însă stinjenit de un domn prea credincios turcilor, cum era Dumitrașcu Cantacuzino.

Boierii, în frunte cu Gavriliteștii, sau Costăcheștii, din familia cărora făcea parte și vrăjmașul cronicarului de după 1711, Lupul Costache, fugiți la Șerban-vodă au ales dintre ei, cu sprijinul bănesc și influent la Poartă al domnului muntean, „pre Costantin Cantemir cliucéruil, fiind om bătrîn, ca de șaptezăci de ani, și om prost, mai de gios, că nice carte nu știia; socotind boierii că l-or purta precum le va fi voia lor”¹⁶⁹.

Constantin Cantemir s-a angajat atunci față de Șerban Cantacuzino să nu iasă din cuvîntul lui. Aceasta însemna, în fapt, să lase Moldova pradă incursiunilor poloneze, care atacau drumul Cameniței și care urmau să atace Imperiul otoman la Dunăre, coborînd, în acest scop, tot prin Moldova.

Mai trebuiau suprimați Rusetestii — sau Cupăreștii — dușmanii Cantacuzinilor. Gavrilică vornicul l-a pus și el să jure pe bătrînul Cantemir, adaogă Neculce, pregătindu-l pe cititor pentru conflictele sale cu Gavriliteștii, „să nu să atingă sabia lui de dînsu sau de vreun ficior a lui, pentru căci el videă și cunoștea Gavrilică pe ficiorii lui că nu sînt toți așezați la minie (subl. noastră)”¹⁷⁰. Printre ficiori era și Lupul Costache. Povestește Neculce de ei că aveau și slugi tîlhari la casa lor, care atacau la drumul mare și furau cai de la tătarii din Bugeac. Și nimeni nu putea să le zică ficiorilor ceva, de frica lui Gavrilică vornicul.

Toate discuțiile acestea, relatează Neculce, au fost duse la Oblucița, în Dobrogea, la Suleiman-pașa, prietenul lui Șerban-vodă. Acolo au ajuns și boierii trimiși pentru judecată de către Dumitrașcu Cantacuzino. Văzînd că domnul lor a fost mazilit, s-au unit și ei cu ceilalți boieri și au ticluit mascarada ce urmau să i-o joace lui Dumitrașcu-vodă. I-au scris, anume, că au obținut din nou caftan de domnie pentru el și că Husein, pașa din Tighina, și cu Flondor armașul au și pornit înainte, cu caftanul, iar ceilalți boieri fugari au fost arestați și urmează să-i fie trimiși, îndată. Dumitrașcu Cantacuzino, credul, le-a ieșit înainte celor doi, care au sosit, într-adevăr, și nu i-au comunicat firmanul de mazilie de cît după ce au ajuns la curte, în Iași. Plecarea lui, și a grecilor, în huiduielile mulțimii, trebuiesc completate cu încă un detaliu al lui Neculce: „Și la eșitul din curtea domniască, Dumitrașcu-vodă arăta fantaziile, de dzicea surleli și trimbițeli și bătea dobeli”¹⁷¹.

Domnia propriu-zisă a lui Constantin Cantemir începe cu biografia și portretul pe care i le face Neculce, folosind și *Cronica racovițeană-buhușească*. Într-o pagină numai, acest meșter inegalabil al povestirii, rezumă tot ce era util cititorului pentru a-l avea pe Cantemir viu în față: mic de stat, gros, burduhos, rumân la față, buzat, barba albă ca zăpada. Era sănătos, minca bine, bea bine. Avea semne multe pe trup de la războaie, la cap și la mîini. Carte nu știa, abia iscălea, dar vorbea mai multe limbi. Nu era mîndru, nu era cheltuitor. Om de țară, îi știa pe toți pe nume, însă era din oameni proști, de la ținutul Fălciului.

Așa, de oameni proști, cum a fost, și socotit de boieri inofensiv, Constantin Cantemir s-a dovedit, cel puțin în prima parte a domniei, incomod atît pentru ei cît și pentru protectorul său, cu veleități imperiale.

În vremea lui Constantin Cantemir s-au petrecut o seamă de evenimente ce n-au scăpat observațiilor lui Neculce, sau, mai degrabă, detectării lor din povestirile celor din jurul său. Mai întîi incursiunile polonezilor, de care am mai amintit. Neculce consacră pagini întregi prădăciunilor acestora, precum și încercărilor domnului, hatmanului Velicico, fratele lui Miron Costin, turcilor și tătariilor de a face față acestor permanente amenințări. Mai mult, în 1686 a intrat în Moldova însuși Sobieski. După ce a fost arsă toată partea de sus a țării, inclusiv moșiile și conacele familiei sale (proprietăți pe care Neculce le înșiră din amintirile proprii, căci avea 14 ani), el se refugiază în Țara Românească, cum am văzut. Domnul, rămas aproape singur, a coborît înspre sud, dar n-a dat curs sfaturilor lui Șerban Cantacuzino, nu s-a închinat polonezilor. Aceștia s-au retras, de altfel, luînd cu ei și pe Dosoftei mitropolitul, a cărui personalitate intelectuală și ecleziastică o conturează Neculce. Este unicul document narativ ce ne-a rămas despre cel dintîi mare poet al românilor. Din păcate Neculce nu amintește nicăieri activitatea cărturărească a acestuia, despre tiparnița de la Iași, sau despre versiificarea *Psaltirei*. De altfel aspectele culturale ale Moldovei au fost ignorate nu numai de Neculce, ci și de predecesorii săi. Nici măcar preocupările lui Dimitrie Cantemir nu le va aminti în cronică.

Incursiunile polonezilor, mai rare, vor continua în toată domnia lui Constantin Cantemir.

În atari împrejurări relațiile cu Șerban Cantacuzino s-au deteriorat sensibil. Mai mult, după un început de opresiune a Cupăreștilor, îndepărtată cu cîteva pungi de bani, Constantin Cantemir le-a dat acestora țara pe mină și le-a dezvăluit toate intențiile domnului muntean. Iar cînd Cantemir l-a trimis pe vornicul Gavrilică — cel care se refugiasse la curtea lui Șerban Cantacuzino și aranjase înlătu-

¹⁶⁹ Ibidem, p. 294.

¹⁷⁰ Ibidem, p. 296.

¹⁷¹ Ed. de față, p. 299.

rarea lui Dumitrașcu Cantacuzino — ca să împace lucrurile, acesta s-a întors de acolo fără rezultat și în scurtă vreme a murit, otrăvit — zice Neculce — de Șerban Cantacuzino.

Cronicarul deplînge soarta țărilor surori, supuse la cheltuieli imense de reprezentanții la Țarigrad ai celor două grupuri boierești vrăjmașe: Cupăreștii (sau Rusetesții) din Moldova și Cantacuzinii din Țara Românească: „Țineți-vă, săracelor țări, dac(ă) sinteții putencio(a)s(e), de acmu să biruiți nevoile din pizmel(e) vechi la ce s-au început să să lucredzē!”¹⁷⁸ Deplînge mai ales Moldova, ajunsă pe mina unor oameni abuzivi, cum au fost Iordache Ruset, feciorii acestuia de la Constantinopol, sau Gavriliteștii. Domnul neștiind carte, nu ținea socoteala vistieriei, iar spre bătrînețe a căzut cu totul sub influența lor.

Prădăciunile polonezilor, ale tătarilor și turcilor, au atras după ele constituirea unor bande de tîlhari, împotriva cărora, spune cronicarul, domnul, ajutat de unii boieri (și în special de Miron Costin, care era staroste de Putna), a dus un război permanent. Parte din măsurile luate de stăpînire împotriva lor, inclusiv torturile cumplite, sînt redată și de *Cronică*. Printre altele domnul a început să-i ierte pe unii și să constituie din ei detașamente de apărare și de luptă împotriva celorlalți. Măsura s-a dovedit eficace, dar radicalizarea tîlhăritului va cere încă mulți ani de combatere. Abia sub Mihail Racoviță, spune Necuice, a fost stîrpit tîlhăritul la drumul mare.

O bună parte a capitolului privitor la Constantin Cantemir, Neculce îl consacră stărilor de lucruri din Țara Românească. Sînt evidente amintirile sale despre oameni și fapte din Muntenia, în care de bine de rău a trăit patru ani și despre care va continua să aibă vești proaspete, prin familia sa, încă un număr de ani.

Șerban Cantacuzino, tocmai cînd se pregătea să-l înlăture pe Constantin Cantemir din Moldova și să-l înlocuiască cu Ilie Drăguțescu, a murit, otrăvit — zice Neculce — de frații lui. Portretul pe care i-l face cronicarul este mai agreabil decît al altor Cantacuzini: om mare, cu ochi ca de bou; harnic, darnic, făcea milă la străini și la slujitori, cheltuitor, ca să-și facă nume; cînd era iritat: „nu veghea nimănui voia”, adică nu menaja susceptibilitățile nimănui, nu ținea seama de nimica.

În locul său, Constantin stolnicul și cu Mihail spătarul au impus ca domn pe nepotul lor de soră, pe Constantin Brîncoveanu, cu toate că Șerban avea un fecior ce i-ar fi putut succede. Mai mult chiar, pe doamna lui Șerban și pe fiul lor i-a ținut sub pază la moșia

lor la Drăgănești. Ginerele lui Șerban, aga Bălăceanu, fugit la nemți, a venit cu un detașament nemțesc, condus de un general, Heissler Donat, care a ridicat pe doamna lui Șerban — feciorul fugise mai devreme — și a dus-o în Ardeal. Neculce nu știa însă că pătrunderea lui Heissler în Țara Românească era determinată de politica de apropiere inițiată de Șerban-vodă față de imperiali, la care însă frații lui nu voiau să subscrie. Un an mai tîrziu (era în 1690), relatează Neculce, Brîncoveanu și un detașament de moldoveni condus de hatmanul Bogdan (viitorul său socru) au însoțit trupele turcești și tătărești într-o acțiune militară în Transilvania, menită să-l așeze pe tronul Ungariei pe Emeric Tököli. Povestește Neculce că la marginea Țării Românești „unde să chiamă Cîmpina” s-au ciocnit cu Heissler și cu aga Bălăceanu și că aceștia au fost înfrinți. Cel dintîi a căzut prizonier, iar aga a murit în luptă. Drept răzbunare Brîncoveanu i-a pus capul într-un prepeleac în București, la casa lui, pe care a spart-o mai apoi, rămînînd loc gol, jăriște — zice Neculce.

Cronicarul le redă pe toate corect, cu excepția satului unde a avut loc ciocnirea cu nemții. Bătălia nu s-a dat la Cîmpina, ci în Țara Birsei, între Zărnești și Tohani, la 11 august 1690¹⁷⁹. Neculce mai pomeneste de necazurile pe care le-a avut Bogdan hatmanul la înapoierea în Moldova, cînd a fost atacat de secui în trecătoarea Oituzului. El este, de asemeni, bine informat asupra evoluției politice din Transilvania, a înfrîngerii lui Tököli de către imperiali și a plietiselilor pe care i le-au cauzat lui Brîncoveanu rămășițele armatei acestuia, așezate în Muntenia.

Neculce nu precizează însă datele, nu fixează anii, și aceasta îi conferă *Letopiseșului*, odată în plus, caracterul unei povestiri și îl îndepărtează oarecum de valoarea izvoarelor narative anterioare (Ureche și Costineștii) atît de mult folosite de istoriografia noastră.

Interesant sînt tratate în *Letopiseș* raporturile dintre Constantin Cantemir și boierii Moldovei. Ridicat la domnie de marii boieri, fugiți în Țara Românească de răul lui Dumitrașcu Cantacuzino, aceștia au vrut să aibă o unealtă docilă în minile lor, cum a și fost, pînă la urmă, bătrînul clucer. Arborele său genealogic fiind modest, marii boieri nu s-au sfiit să-și impună de la început pretențiile, cum am văzut în cazul familiei lui Gavrilă Costache. El însuși se pare că încerca un sentiment de jenă, în primul an, fiind obligat să hotărască în pricini ale unor nume ilustre din Moldova. Neculce spune că trăia bine cu boierii, la început. L-a primit „cu

¹⁷⁸ Ibidem, p. 341.

¹⁷⁹ Cf. Radu Greceanu, *Istoria lui Constantin Brîncoveanu*, Buc., 1970, p. 78. Vezi și C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, III, p. 1, p. 171.

milă și cinste" pe Miron Costin, care se întorcea scăpat din Polonia. L-a boierit și pe el, și pe cei trei feciori ai lui, iar pe Velicico l-a făcut hatman. Câtă vreme i-a ținut pe Rusetesți departe de treburile țării, în speță de vistierie, raporturile cu boierii au fost bune. Când Iordache Ruset cel bătrîn și cu liota de feciori, cinci la număr, dintre care trei capichihăi la Constantinopol, s-au împăcat cu domnul și au pus mîna pe vistierie — ajutați și de hatmanul Bogdan — a început seria abuzurilor, făcute în numele unui domn, depășit de vîrstă și de măsura realității. Rusetesții îl tratau ca pe un copil, promîțîndu-i că-l vor face domn în Țara Românească. Iar domnul asculta numai de ei și numai de ginerele său Bogdan, care l-a înlocuit în hătmănie pe Velicico. Relatează Neculce că aceștia au scos pe țară o mulțime de biruri, inclusiv pe mazili și pe breslași, care — precizează tot el — au fost complet distruși economicște.

Costineștii, mai ales, dar și Costăcheștii, făceau o dîră opoziție domnului pentru aceste abuzuri. Este bine cunoscută vorba pe care Neculce o pune în gura Costineștilor, în legătură cu mulțimea „orînduieilor”, a impozitelor: „Mai des cu păharăle, mărieta și mai rar cu orîndueléli, că țara îi ertată de la Po(a)rtă, ș-ei vrea să-ți dai mărieta sama odată și nu-i pute”. În special Velicico Costin, fire aprigă, om de curaj — Neculce ni-l prezintă ca pe un om neînfîricat ce „năvălea în războiu singur, cu sulia a mină” — se certa rău cu domnul și cu Iordache Ruset¹⁷⁴.

Cronicarul mai subliniază un lucru, anume, că domnul reținuse bine disprețul marilor boieri față de el, ridicat de jos și, odată stăpîn pe soarta Moldovei, nu mai avea încredere în ei. „Era boiarii de la o vreme prea supărații de Cantemir-vodă, că era la curte boiari-nași, tot ficiori de mojiți, codreni și gălățeni. Și dzice Cantemir-vodă că domnul face ne(a)murile, domnul le stîngé. Și-i era urîții ficiori(i) cei de boer, să nu-i vadză într-ochi, de pe cum îi era nătura lui. Și era în cinste numai hatmanul Bogdan, ginere-său, și cu Iordachi visternicul Rusăt. Acești doi schivernisîia și minca țara, cum le fiera voe. Decé boiarii pe acela vré(me) nu mai putea suferi să fie călcați de acei doi boeri și de mojiicia celorlalți mai mici de curte. Că, cînd eșie la țară cu slujbe, boiari-nași(i) făce multe năcazuri casălor celor mari a boerilor”¹⁷⁵.

¹⁷⁴ În *Cronica anonimă a Moldovei*, atribuită lui Alexandru Amiras, se spune că în cursul unei astfel de discuții, la masa domnească, Velicico l-ar fi insultat pe domn zicînd: „că omul care nu știe carte iaste ca un dobitoc”. Cf. *ediția critică* a lui Dan Simonescu, p. 58.

¹⁷⁵ *Ed. de față*, p. 334.

Acestea toate au dus la un complot pus la cale de boierii nemulțumiți, în toamna anului 1691. Aflîndu-se la o nuntă mai sus de Bîrlad, boierii s-au sfătuit să fugă în Țara Românească și să-l impună domn pe Velicico. Unul dintre participanți, Ilie Țifescul, poreclit Frîge-vacă, a îndeplinit însă rolul de Iudă al acelei mese de taină. Cum nunțile țineau atuncea cu săptămînile, Țifescu a avut timp să-l încunoștințeze pe domn, iar acesta să trimită niște slujitori care i-a prins pe unii dintre ei. (Alții au scăpat cu fuga în Țara Românească.) Printre cei arestați a fost și Velicico hatmanul. La insistențele Rusetesților, Constantin Cantemir i-a tăiat capul și a trimis să-l prindă și pe Miron Costin, care — pretinde Neculce, — nu știa nimic de sfatul celorlalți. Cînd l-au arestat, cronicarul se afla la moșia sa Bărboși, unde își îngropa soția. L-au luat trimișii domnului și, fără să țină seama de cererea sa de a fi dus la Iași ca să se explice, i s-a tăiat capul la Roman. Alți boieri au fost închiși, iar cei fugiți în Țara Românească, neascultînd de sfatul lui Brîncoveanu și ducîndu-se la Constantinopol, cu pîra, au fost trimiși plocon în Moldova de marele vizir, care era prieten cu Constantin Cantemir. Dar n-a mai fost omorît nici unul.

Printre cei închiși în turnul palatului se afla și un oarecare spătar Dediul albănezu, care a izbutit să fugă, coborînd cu o frînghie, împreună cu un fecior al său. Portretul sugestiv pe care li-l face domnul, prin pana lui Neculce, oprindu-i pe urmăritorii să-l mai caute, este acela al unui Novac, capabil să sară în goana calului de pe un cal pe altul, sau să sară peste trei cai așezați unul lîngă celălalt. Fuseseră împreună în război și un iz melancolic al aducerilor aminte învăluie povestirea, de un autentic rafinament, a marelui scriitor. Neculce îi împacă, în final, spre satisfacția deplină a cititorului.

Redarea complotului, desfășurarea consecințelor, uciderea Costineștilor sînt făcute cu o mare tensiune dramatică și avînd toate aparențele cunoașterii depline a adevărului istoric. Celelalte cronici contemporane relatează evenimentele ca pe niște fapte diverse. Singur *Letopiseșul* atribuit lui Nicolae Costin furnizează unele detalii diferite de ale lui Neculce. După acesta, Miron Costin ar fi fost omorît acasă, la Bărboși, și îngropat împreună cu soția sa, iar la omorîrea lui Velicico, întîmplată după înapoierea vîtavului Macri de la Bărboși, ar fi fost de față „pentru credință”, fiul domnului, Dumitrașcu beizadea¹⁷⁶.

Finalul domniei lui Constantin Cantemir este dominat de regretele bătrînului voievod pentru crimele comise, ca și de sentimentul

¹⁷⁶ Cf. M. Kogălniceanu, *Letopiseșile*, II, p. 43.

iertării și al împăcării dintre feciorii lui Miron Costin, ce participă la înmormântarea domnului, și fiul acestuia, Dimitrie Cantemir. Acesta, ridicat în scaun de boierii Rușești, nu se poate menține decât trei săptămîni. Banii lui Constantin Brîncoveanu, spune Neculce, l-au impus pe Constantin Duca, sau Duculeț, viitorul ginere al domnului muntean.

Povestirea primei domnii a lui Constantin Duca (1693—1695) debutează cu o greșală de cronologie; acesta își începe domnia nu în anul 1691, cum spune Neculce, ci în anul 1693, cum precizează *Letopiseșul* atribuit lui Nicolae Costin și, bineînțeles, documentele istorice. Este încă o dovadă în plus că Neculce n-a utilizat acest izvor narativ. Tot în cuprinsul acestei domnii este dat, pentru prima dată, Divanul domnesc, care nu va lipsi din expunerile relative la domniile viitoare și care lipsește în *Cronica racovișeand-buhușească*.

Materialul documentar utilizat și mai ales nararea pe 15 pagini a acestei scurte domnii de doi ani, mai mult decât a altor voievozi, ne descoperă un Neculce cu un spirit extrem de ascuțit pentru treburile politice, cu un simț al măsurii tipic omului înțelept și experimentat. El critică lipsa de seriozitate a boierilor de la Constantinopol și a domnului tânăr care la numire au cheltuit sume imense de bani pe tot felul de lucruri inutile, destinate fastului, cînd vistieria țării era secătuită. Și în loc să vie în țară, îndată după numire, care a avut loc în martie, a stat cu boierii, cu slugile, cu seimenii (vreo 200, angajați cu plată), încă trei luni la Țarigrad, pe promisiunile lui Lupu Costache care „ca un bezmetic ce era la minte” îl îndemna pe domn să cheltuiască fără grije, că-i țara bogată.

Neculce subliniază și eroarea comisă față de turci de același Lupu Costache (marele său vrăjmaș de mai tîrziu) care îi acuza pe feciorii lui Constantin Cantemir că tatăl lor a luat 1000 de pungi de bani din țară, cînd Moldova era iertată de bir. De atunci, conchide Neculce, turcii n-au mai ocolit birul țării, pe baza acelor afirmații greșite, făcute din dorința de a lovi în fiul domnului de curînd decedat.

Ajuns, în sfîrșit, în Iași, împreună cu unii din grecii care-l împrumutaseră cu bani, Constantin Duca a continuat seria cheltuielilor. Mai întîi a măritat-o pe soră-sa Ileana cu cronicarul Nicolae Costin, cînd în toată vistieria nu erau mai multe decât 100 de pungi de bani, precizează Neculce. Iar toamna s-a însurat domnul însuși, luînd pe Maria, fata lui Constantin Brîncoveanu, cu care se logodise încă la Constantinopol, înainte de a pleca spre țară. Nunta, la care, cum am mai amintit, a participat și cronicarul, tînr postelnic fiind, și care a durat trei săptămîni, a fost făcută tot cu cheltuiala țării. Iar după acestea toate, adaogă Neculce antitetic, „începur-a. vinii datornici(i) de la Țarigrad și a-ș ceré datoriile, că li s(ă)

plinis(ă) dzua. Și-ncepur-a vini și poroncii de la Po(a)rtă, havalé, a ceré obiceiurile țării (adică birul, *n.n.*), că nu vrea să le iarte, ca la Cantemir-vodă”¹⁷⁷. Domnul, lipsit de experiență și avînd un Divan de boieri tineri, n-a putut face față situației și Neculce îi urmărește erorile crescînde pas cu pas, pînă la mazălire, rezultatul lor firesc. Mai întîi oprimarea micii boierimi — privită de Neculce cu satisfacție răutăcioasă — „cei rădicați din ne(a)muri pro(a)sté, ce dzicea Cantemir că i-a faci ne(a)muri, și-ncepură a-i baté ș-a-i închide pen temniți și pe la simeni. Și-i sărăciră, de rămasără cum le-au fostu postrigul, mojici”¹⁷⁸. Apoi birul pentru banii steagului (adică pentru cheltuielile numirii), mai apoi „lepra sau fistula în pîntece: văcărîtul”, care-i pune pe marii boieri la cheltuieli imense. Mai apoi pogonăritul, alt bir greu, pe bieții oameni săraci, care cultivau porumb cu mijloace primitive; este prima atestare documentară a culturii porumbului în Moldova.

La aceste nemulțumiri interne s-au adăugat altele mai grave față de turci și față de munteni. Constantin Duca nefiind în stare să asigure securitatea transporturilor de provizii spre Camenița, a dat posibilitatea polonezilor să împrăstie o imensă caravană ce se îndrepta spre cetate și să irite la culme pe sarascherul de la Oblucița, care l-a reclamat la Poartă ca incapabil să guverneze. Altă dată l-au prins turcii că violează corespondența lui Tököli cu francezii, transmisă prin intermediul său la Paris. În sfîrșit, ca să nu le amintim pe toate, l-a omorît la Iași, simulînd o incursiune a leșilor, pe capegi-bașea care venise după bir și pe care domnul îl suspecta că are poruncă să-l mazălească.

Nemulțumirile muntenilor erau de ordin bănesc. Aceștia, văzînd că Duculeț are o situație cum nu se poate mai rea la Poartă și fiind răspunzători pentru el la bancherii greci, îl zoreau mereu cu restituirea banilor. Iar el, adaogă Neculce, fiindu-le ginere, căuta să nu-i supere și să le achite tot, fără să țină socoteala cît a dat și cît mai are de plătit; „era numai cu numele domnu, că-l stăpînieu muntenii”.

Neculce nu folosește alt izvor, în capitolul primei domnii a lui Constantin Duca, decât *Cronica* și propriile amintiri. Acestea dacă au fost fidele în problemele de istorie internă, se dovedesc deficitare atunci cînd amintește de lucruri petrecute în afara Moldovei. Iată-l pe Constantin Brîncoveanu, în acești ani (fragmentul este inserat înaintea omorîrii capigiului) întîmpinîndu-l pe sultanul Mehmet (înapoiindu-se dintr-o campanie în Ungaria, unde a fost

¹⁷⁷ Ed. de față, p. 355.

¹⁷⁸ Ibidem, p. 352.

bătut de nemți), și conducându-l prin țară cu mare spaimă (din lipsa proviziilor) până la Dunăre. Este vorba, în realitate, de sultanul Mustafa al II-lea, bătut la Zenta, în 1697, de către Eugeniu de Savoia, care s-a înapoiat, într-adevăr, prin Țara Românească și a fost întâmpinat de Brîncoveanu cu toată atenția ce se impunea. Știa el bine, Neculce, de ce îl avertizează pe cititor în *Predoslovie* asupra posibilității de a fi greșit „niscaiva veleaturi a anilor”. Amintește apoi de dovada de amicitie arătată de buiuc imbrohorul lui Brîncoveanu cu acel prilej, când a făcut să fie omorâți doi nemți prizonieri, ce se pregăteau să-l denunțe vizirului pentru legături cu austriecii. Aceste detalii ar fi trebuit incluse în capitolul consacrat primei domnii a lui Antioh Cantemir, unde este făcută o descriere a bătăliei de la Zenta, confundată însă cu cea de la Petrovaradin.

Plecarea lui Constantin Duca seamănă, într-un fel, cu aceea a lui Dumitrașcu Cantacuzino. Aceeași agitație, aceleași nemulțumiri și reproșuri ale boierilor pentru abuzurile săvârșite, vociferări ale slujitorilor neplătiți și blesteme ale oamenilor pentru impozitele grele puse în sarcina lor. În plus bocetele muntenesti ale dezmierdatei fiice a Brîncoveanului, ce urma să închidă ochii cîteva luni mai tîrziu, secerată de ciumă la Țarigrad: „Aolo, aolo, că va pune taica pungă de pungă din Bucuresștii pînă în Țarigrad și, zău, nu ne va lăsa, și iar ne vom înto(r)ce cu domnie îndărăpt”¹⁷⁹.

Într-adevăr Constantin Duca s-a întors, tot cu ajutorul bănesc al lui Constantin Brîncoveanu, în toamna anului 1700, pentru o domnie ce avea să dureze trei ani, alternînd cu aceea a lui Antioh Cantemir. Și, după obiceiul nenorocit al domnilor, cu foarte puține excepții pentru timpul istoric parcurs de Neculce, prima grijă a lui Constantin Duca, după numirea Divanului boieresc, a fost să-l reclame la Poartă pe predecesor. Dar Antioh Cantemir, închis la început, și-a aranjat mai apoi lucrurile iar Duculeț „să îmbracă cu cămeșe de gheață”, fu prins adică de frică pentru riposta ce putea veni. Raporturile cu muntenii, bune la început, s-au deteriorat de îndată ce aceștia au încercat să-și recupereze datoriile bănești. Au început reclamațiile la Poartă, concomitent cu îndemnul adresat boierilor ca să-l părăsească pe Duculeț: o țesătură perfect realizată de Neculce pe mai multe pagini, ca unul care fusese martor spectator al acestor intrigi diabolice la care s-au dedat de-a lungul istoriei marii boieri, ațîțați — în cazul de față, dar nu numai într-acesta — de Constantin Brîncoveanu. Este remarcabilă arta cronicarului de a prezenta în planuri paralele concepțiile, acțiunile, metodele folosite de personajele sale, individuale sau grupate după interese.

În relatarea celei de a doua domnii a lui Duculeț este inserat un lung capitol de istorie privitoare la popoarele din jur. De data aceasta Neculce își îndreaptă atenția asupra stărilor de lucruri din Polonia, Suedia și Rusia. Informațiile sale politice — sau, poate, explicațiile pe care le dă el singur unor întîmplări, cu consecințe capitale pentru istoria țărilor nordice — sînt dintre cele mai curioase. Ca să scape de August al II-lea, electorul de Saxa (1670—1733), care era și rege al Poloniei („și să giuca în cărți cu do(a)mnelé celi frumoașe(a) a leșilor. Și care-i plăcea, o ținea cîte doo, trei luni la dînsul”), polonezii l-au îndemnat să atace orașul Riga, ce aparținea Suediei lui Carol al XII-lea. Suedezii, puternici, au pătruns în Polonia, August i-a chemat în ajutor pe rușii lui Petru cel Mare ce „vrea să-și ispitească nărocul oștii sale” și așa s-a ajuns la ocuparea Narvei, la scoaterea din Polonia a lui August al II-lea de către suedezi și înlocuirea cu Stanislav Leszczinski și la pregătirea luptei de la Poltava (pe care Neculce nu o pomeneste, evident, aci), cu urmările cunoscute pentru istoria Europei.

Detaliile acestor acțiuni sînt înșirate de Neculce din postura de cunoscător deplin al lucrurilor. Dar și aici, ca în întreaga cronică, lipsește fundarea istorică pe izvoare, documente, date.

Din *Cronica racovișeană-buhușească* Neculce copiază aidoma două pagini¹⁸⁰, privitoare la abilitatea lui Constantin Brîncoveanu, amenințat cu mazilia de către vizirul Rami. Acesta — zice Neculce — observase „că muntenii au prăpădit Moldova cu meștersugurile lor” încă de cînd a participat la pacea de la Carloviț ca reiz-efendi (ca ministru de externe) și a promis că dacă va ajunge vreodată vizir îl va înlătura pe Brîncoveanu și va sprijini Moldova. Însă cu ajutorul banilor, Brîncoveanu i-a cumpărat pe toți la Poartă. Mai mult, a întors lucrurile de așa manieră încît i s-a oferit și stăpînirea asupra Moldovei, de către însuși vizirul Rami. Nu l-au lăsat unchii săi să accepte, zic amîndouă letopisețele, dar noua situație i-a ușurat înlăturarea din Moldova a fostului său ginere și alegerea lui Mihail Racoviță.

Mazilirea lui Constantin Duca este descrisă de Neculce în toate detaliile ei, cu o excepțională capacitate de redare a agitației, cauzată de eveniment. De la sosirea capégiului cu spahiii, sub pretext că merge în nordul țării să precizeze granița cu polonezii și pînă la surghiunirea lui Duculeț la Cavala, Neculce pune în mișcare spiritele, adună mulțimile, închide porțile curții domnești, arestează boierii, îndepărtează pericolul din preajma domnului, care, ajuns la Dunăre, pune în funcții pe însoțitori ca și cum ar fi fost încă pe tron.

¹⁷⁹ *Ibidem*, p. 375.

¹⁸⁰ Cf. *ed. de față*, de la p. 433, r. 13, pînă la p. 436, r. 13.

Nu vom urmări numirea lui Mihail Racoviță, înainte de a pomeni cea dintâi stăpânire în Moldova, a lui Antioh Cantemir, tratată, cum era și firesc, între scurtele înscăunări ale tinărului Constantin Duca.

Dintre toate domniile incluse în *Letopiseșul* lui Neculce, cele ale lui Antioh Cantemir ne apar oficiale, de casă (excluzînd-o, bineînțeles, pe aceea a lui Dimitrie Cantemir, care are un regim special). Neculce le consacră — mai ales celei dintâi — multe pagini; detaliile și precizările neesențiale, ce țin de persoana domnului și a familiei acestuia, sînt mai numeroase, în sfîrșit, fapt mai rar întîlnit la Neculce, el trece cu vederea domnului unele măsuri — cum sînt impozitele, spre pildă — găsind justificări care să-l așeze întotdeauna pe acesta într-o lumină favorabilă. În a doua domnie, cînd Antioh Cantemir, împins de nevoi, scoate văcărit și cornărit pe țară, vinovați de aceasta vor fi sfethicii săi apropiați, musaipii, Ilie Cantacuzino și Panait Morona; de care am mai amintit și ale căror trăsături de caracter le zugrăvește Neculce cu penelul înmuiat în otravă.

Domnul era tînăr, în prima domnie, în jurul a 20 de ani, masiv, chipeș, cam violent din fire, dar om de onoare: își ținea cinstit „horba”. A alcătuit Divanul boieresc din marii boieri, căci deși l-au întîmpinat „boerinașii tătine-său, lui Cantemir-vodă”, cu bucurie, n-avea la ce-i folosi; „așe era de bătuți și de stîlciți și de jăcuiți, cît rămăses(ă) cu peile”. Rusetștii erau cei mai numeroși în Divan. De data aceasta Neculce nu le mai găsește cusururi. Venise din Rodos, din exil, și Lascarache Ruset, care i-ar fi fost de folos lui Antioh Cantemir la Constantinopol, dar era „bolnav di dropic(ă) și-n scurtă vreme au murit. Și nu-i era lui Rascarachi atîta jeli de mo(a)rte, citu-i era jelea că-i vinis(ă) zamanul și nu pute să-ș răsplăte(a)să răutate ce trăsese(ă) dé cătră munteni”. Cumplită înverșunare în ură, de vreme ce nici perspectiva morții nu i-a putut-o ostoi, și subtilă capacitate a scriitorului de-a o reda, înfășurată într-o foarte străvezie pînză de umor și ironie!

Spre deosebire de tată-său, care încerca „să să puie împotriva unei crăii cu o mină de oameni slabi”, Antioh Cantemir a făcut pace cu polonii și convenție să-i anunțe despre incursiunile tătarilor în nord. Cu Constantin Brîncoveanu raporturile au fost rele, în pofida multor încercări ale lui Antioh Cantemir de a-l împăca, sau măcar de a-l neutraliza. A încercat să și-l facă socru, dar Brîncoveanu punea condiții de neacceptat, în afară de disprețul pe care îl avea față de neamul de jos al Cantemireștilor. Cu greutate a izbutit Antioh Cantemir să o aducă pe Casandra Cantacuzino, fiica lui Șerban care era logodită cu Dimitrie, și să-i facă nuntă fratelui său, în vara anului 1700, căci Brîncoveanu se împotriva din răspuțeri. Mărturisește Neculce că, după așezarea tinerilor căsătoriți la Constantinopol,

Brîncoveanu a fost cuprins de mare teamă ca nu cumva Casandra, vara sa primară, să dezvăluie turcilor legăturile sale cu imperiului; a făcut toate eforturile posibile ca să fie înlocuit Antioh din scaunul Moldovei, lucru pe care l-a izbutit, pînă la urmă, la cîteva luni după evenimentele de mai sus.

Lui Antioh Cantemir i-a fost dat să se ocupe, ca domn al Moldovei, de ultima aprovizionare a Cămenitei. În iarna anului 1696—1697 și în primăvara anului 1697 (date pe care le deducem după text, căci, conform obiceiului, Neculce nu le precizează), o armată de 12.000 de tătari „și Antiohi-vodă cu toată oastea sa, ca la 1.500 de slujitori” au întovărășit „zaharaoa și haznaoa”, ca la 1.500 de cară, cu cirezi de vite și oi, ferindu-se de incursiunile polonezilor. Trecerea Nistrului, învolburat, se face cu mare dificultate, dar cu mare laudă pentru domn. Doi ani mai tîrziu, în urma păcii de la Carloviț (1699), Antioh Cantemir a participat la retrocedarea Cămenitei polonezilor, fapt pe care Neculce îl descrie cu lux de amănunte, redînd întregul protocol urmat de ambele părți, ca unul ce a participat efectiv la eveniment. În acest sens trebuie interpretată expresia lui: „Și atunce eram și eu(ăcolo!)”, Ion Neculce vel-vornic, pe acie vrême vătav de aprodzi”¹⁸¹. Și, pentru că am amintit de protocol, Neculce consacră două pagini trecerii prin Iași a solului polonez Rafaël Leszczinski la Poartă, pe care îl însoțea, ca mare agă, și descrie eticheta stabilită cu acel prilej și impusă de orgoliul lui leah.

În materie de istorie europeană, lui Neculce nu-i scapă evenimentele, mai ales că acestea au avut răsunet în lumea întreagă. Mai întîi descrie vestita bătălie de la Zenta, din 1697, după relațiile foarte probabile ale lui Dimitrie Cantemir, care a participat la ea. Neculce comite o singură greșală: confundă Zenta cu Petrovaradinul și denumeste bătălia din 1697 (a cărei an nu-l dă însă) drept bătălia de la Varadin. (Bătălia de la Petrovaradin a avut loc abia în 1716.) Pe Mustafa al II-lea îl confundă cu Mehmed, cum am mai amintit. Relatează pacea de la Carloviț și implicațiile ei pentru Moldova și Europa. „Leși încă cerea taré Țara Moldovei, dar turcii au răspunsu pentru Țara Moldovei că Țara Moldovei nu pöt să o de să le fie lor podani, că iaste volnică; că turcilor fi închinată, nu-i luată cu sabie”. Polonezii au obținut Cămenita și Ucraina și au cedat toate cetățile Moldovei și localitățile din nord pe care le dețineau. În febul acesta, după mulți ani, Moldova revenise la granițele ei firești, sub Antioh Cantemir.

Plin de fantezie este dialogul dintre Petru cel Mare și împăratul Leopold al Austriei în problemele păcii de la Carloviț, cel dintîi

¹⁸¹ *Ibidem*, p. 400.

rugându-l pe al doilea să nu facă pace cu turcii, pentru că îl va sprijini din plin în campania antiotomană: „Dar împăratul nemțescu n-au putut să-i facă pe voie, să nu facă pace cu turcii, că slăbis(ă) taré, și-i dzicea Moscului: « Măcar că te apuci că me-i da cîțiva ani cheltuiala oștii, dar nu poci, că acmu el mă roag(ă), dar pe urmă, cine știe, sau m-a ruga, sau ba, că poate să s(ă) lunge(a)scă mulții ani înainte bătaia. Și eu am slăbit, că eu nu m(ă) bat numai cu Turcul, și m(ă) bat și cu Franțujul, și acolo amu mai mare bătaie decît cu Turcul ».

Déce împăratul Moscului, întorcîndu-s(ă) înapoi la țara lui, îndată atunce s-au și apucat a rade barbele boiărilor ș-a slujitorilor, ș-a le și schimba hainelă, ș-a facé obiceiuri și orînduial(ă) tot nemțască”¹⁸².

Înainte de a aminti actul mazălirii, care s-a produs — după Neculce — fără incidente deosebite, dar cu mari regrete pentru țară, cronicarul pomenește de măsura pe care a luat-o domnul de a repopula marginile țării, rămase pustii după incursiunile și jafurile armatelor turcești, tătărești și poloneze.

Cea de a doua domnie a lui Antioh Cantemir, de numai doi ani, (1705—1707) este punctată de Neculce prin puține lucruri de seamă. Mai întîi încercarea lui Constantin Brîncoveanu de a se împăca cu Antioh Cantemir și cu Iordache Ruset, promițîndu-și reciproc să nu se mai pîrască la Poartă. „Și — rezumă Neculce — așe au ținut dé bine această paci, pecum țin cînei vinerili”¹⁸³.

Neculce pomenește de birurile puse pe țară de Antioh Cantemir, împins de cei doi sfinici ai săi, dar și din dorința de a-și plăti datoriile la Țarigrad. Antioh Cantemir a scos „obiceiul” nou pe țară, vădrăritul (impozit pe vin), dar numai pe țărani și pe micii boieri, de la agă în jos. Zice Neculce, cam iezeit, că domnul n-a vrut nici-cum să introducă impozitul respectiv „numai nu putea, că-l tot îndemna Panaitachi și Ilie vîsternicul”.

Mai multe învinuiri au avut loc la Constantinopol, între vechiul domn, Mihail Racoviță și Antioh Cantemir, pentru bani luați din țară și netrecuți în contul birului. Unul dintre aceste procese, povestit în parte de cronicar, dă vioiciune capitolului despre a doua domnie a lui Antioh Cantemir, lipsit, în general, de animația cu care am fost deprinși parcurgînd celelalte pagini. Mihail Racoviță, aflat la închisoare, l-a pîrît sultanului pe Antioh Cantemir pentru un asemenea abuz. La cererea vizirului, domnul a trimis din țară oameni care să-i susțină interesele: „Antiohi-vodă îndată ales(ă) de trimis(ă) cîțiva boiarii, care-i știe că-i sînt înpotriviré, și cîțiva breslași,

megiiași de-(a) lui Mihai-vodă, vasluiani tot de cei buni dé gur(ă) și dé pîr(ă). Și s-au pîrît dé faț(ă) înainte Divanului împărătescu. Breslași(i) în gura maré strîga: « Vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i la cochi-vechi (adică la mezat, n.n.), ciocoilor, ca pe mascuri și ca pe oi! » Carei numai ce huia Divanul împărătescu, și s(ă) mira toți pașii și agalari(i) dé pîr(a) ce-i dau. Și așea l-au dat iar rîmas, să plăte(a)scă iar bani la visterie împăr(ă)te(a)scă, și iar (i)l închisăr(ă), încă mai la gre închisoară, la Babagefer”¹⁸⁴.

Mazălirea i-a venit lui Antioh Cantemir la Tighina, plecat acolo cu boieri și cu salahori pentru repararea și extinderea cetății. Tirziu, revăzînd textul, Neculce a adăugat celorlalte aduceri aminte: „Și s-au dus la Po(a)rtă și acol(o) au murit. N-au mai ișit domnu”.

Putem urmări, în continuare, primele două domnii ale lui Mihail Racoviță și apoi cea dintîi domnie în Moldova a lui Nicolae Mavrocordat. Cezura va trebui pusă înainte de Dimitrie Cantemir; acolo a fost cumpăna vieții sale și acolo se situează cumpăna izvoarelor de informație care împart *Letopiseșul* în două: pînă la Dimitrie Cantemir și după Dimitrie Cantemir.

Domniile lui Mihail Racoviță sînt apropiate între ele: 1703—1705, 1707—1709. Relatînd numirea în prima domnie, care n-a durat, în realitate, decît un an și jumătate, Neculce îi țese preliminariile în finalul capitolului consacrat lui Duculeț. Acestea corespund sub raportul informațiilor istorice cu cele pe care le dă *Cronica racovișeană-buhusească*, în lungul capitol apologetic consacrat lui Mihail Racoviță, cu care se și termină, dealtfel, *Cronica*. Alegerea lui Mihalache Racoviță a avut loc la Adrianopol și a fost rezultatul înțelegerii dintre Constantin Brîncoveanu (ca de obicei) și boierii fugiți de la Constantin Duca, în frunte cu Iordache Ruset. Aceștia, boierii, au înșelat așteptările lui Antioh Cantemir, ale cărui intervenții tardive n-au mai putut fi luate în seamă: alegerea fusese sancționată de sultan.

Tocmai în timpul prezenței boierilor moldoveni pentru alegerea domnului s-au produs turburările mari la Țarigrad și Adrianopol, pentru depunerea sultanului Mustafa al II-lea, cel înfrînt la Zenta și înlocuirea lui cu Ahmed al III-lea. Neculce povestește cu mult patos, imaginație și insinuare această „zorbă”, în care era amestecat și marele muftiu: „Ș-au pus pe un frate a lui, soltan Mustafa, împărat, iar pe soltan Mehmet l-au pus la închisoară (Neculce îi confundă pe cei doi sultani) și peste o săptămîn(ă) l-au otrăvit, de au murit. Muftiul s-ascunses(ă) și, găsindu-l, l-au muncit de-au luat mulți bani de la dînsul, pîn’ l-au omorît.

¹⁸² *Ibidem*, p. 397—398.

¹⁸³ *Ibidem*, p. 457.

¹⁸⁴ *Ibidem*, p. 465—466.

Și au pus un pop(ă) de legea no(a)stră și altul armenesc de l-au prohodit, și au mărșu înainte-i cu cîntării și cu cădelniță, pîn' l-au scos afar(ă) din ordie și l-au îngropat, dzicînd c-au fostu ghiaur. Și-n pârâutul cel mazil i-au fostu pustu (= amant, *n.n.*) lui, și el făce ce-i era voia de schimba pașii și domnei totdeona. Iară pe Rami vizirul nu l-au putut găsi, că nică le lera pre cu voie capitilor să-l găsească. Că să vorovie atunce că cu îndemnarea și știrea lui să fie fostu aceasta, că nu pute să vizire(a)scă de răulu muftiului¹⁸⁵.

Cronica racovișească-bukusească înregistrează opoziția făcută de noul ales, care nu voia să primească domnia, evident, din falsă modestie și dezinteres, pretinzînd că-i este mai comod să se ocupe de treburile sale gospodărești. Neculce, care l-ar fi vrut, bineînțeles, pe Antioh Cantemir domn, batjocorește iezuitismul lui Mihail Racoviță (despre care, de altfel, nu va avea cuvinte prea elogioase pentru nici una din cele trei domnii), comparîndu-l cu o fată rușinoasă, dar dornică de dragoste: „Să făce a nu-i plăcea să priimască domnie, ca și fata cie ce dzis(ă) unni vo(i)nic: « Fă-té tu a m(ă) trage, și eu oi merge plîngînd ». Așe să făcea și Mihail-vodă că nu-i trebuiaște domnie”¹⁸⁶.

Neculce critică cu asprime dezordinea și lipsa de protocol de la curtea noului domn, unde toți erau tari și mari, unde slugile erau obraznice și fiecare intra în casa domnească cu rost și fără rost „de nu sămîna curte nemic a domnie, de atîta obrăznicie ce lera”. Aceste considerente sînt întovărășite și de altele și ele trebuiesc judecate împreună: Mihail Racoviță era potrivnic boierilor lui Antioh Cantemir și Constantin Duca, iar Neculce nu figurează în Divan. În plus impozitele grele, mai ales cel personal, „rumta pe țară, cu pecetluit roșiu, pe față, <de> tot omul” l-au făcut impopular. Aceasta era darea, pe care a vîndut-o la mezat slujbașilor ce strîngeau impozitele, „de nu putea scăpa nice un becînic pe necăiuri să nu ie pece-tluit” și pentru care s-a judecat la Constantinopol cu succesorul său, Antioh Cantemir.

A doua domnie a lui Mihail Racoviță debutează printr-o goană după boierii potrivnici cînd — precizează cronicarul — domnul era încă la Țarigrad. Printre ei, o rudă apropiată a lui Neculce, Ilie Cantacuzino, este ținta ironiilor și a bucuriei sale răutăcioase: „Atunce au prinsu și pe Ilie Ca(n)tacuzino cel taré și măré, perifan, numai cu cămeșea și desculțu și făr(ă) sliz, că s(ă) tîmplas(ă) de nu știe nemic și dormie. L-au luat și l-au dus pe uleță de l-au închis, și zapcii(i) carei îl duce așea gol pe uliță îl muștra, de-i dzice:

¹⁸⁵ Cf. ed. de față, p. 442.

¹⁸⁶ *Ibidem*, p. 444.

« Ține-té, cerbulé, cu co(a)rneli celé buoré ce ne înprăștiei, că té prinsă astădzi leul în mîn(ă) »¹⁸⁷. Atunci, după venirea domnului, a fost omorît și Panaiotache Morona, postelnicul, care-i trăda pe toți domnii, grecește, dar pentru moartea căruia Neculce îl învinuiește pe Mihail Racoviță de cea mai crasă lipsă de recunoștință: „Această mulțămîită și plată au avut Panaitachie dé la Mihail-vodă pentru harzul ce au făcut cu mîna lui la înpăr(ă)ție, de l-au poftit domnu la domnie întîiu”¹⁸⁸.

Un loc important îl ocupă în capitolul celei de a doua domnii a lui Mihail Racoviță războiul ruso-suedez, care a culminat cu bătălia de la Poltava, precum și politica de apropiere a domnului față de ruși. Acesta, sătul de închisorile primei domnii — zice Neculce — și văzînd că are în Brîncoveanu și în boierii fugari în Muntenia vrăjmași implacabili, s-a hotărît să renunțe la scaun și să fugă la moscali. A intrat în legătură cu ei și a urmărit să-l prindă pe regele Suediei, care era refugiat la Tighina și care era foarte imprudent în mișcările lui (Neculce povestește că pleca la vînătoare numai cu cinci, șase oameni, departe de cetate, cale de ore de drum). Mihail Racoviță pregătise cu abilitate fuga, cînd, în urma reclamațiilor lui Constantin Brîncoveanu, un om de încredere al sultanului, trimis „tiptil” la Iași, a confirmat intenția voievodului. Din porunca sultanului un capegiu cu 300 de spahii l-a prins și l-a închis în Edicule „cu mare urgie, care nime nu mai dzicea c-a videa lumea”.

Boierii, îngroziți, se temeau de transformarea țării în pașalic. S-au adresat lui Constantin Brîncoveanu — pe care de data aceasta Neculce nu-l mai socotea pacostea Moldovei — rugîndu-l să cercezeze cu ajutorul întinșelor sale antene și să le comunice dacă îi paște acel pericol. Răspunsul negativ al domnului muntean i-a mai liniștit.

Pe alt plan cronicarul desfășoară sulul îtelor de la Țarigrad pentru ocuparea scaunului rămas vacant. Antioh Cantemir, sprijinit de vizir și dorit și de țară, avea cele mai multe șanse. N-a vrut însă să plătească 300 de pungi cerute, sperînd că cu jumătate de preț i se va da totuși lui domnia. Și atunci s-a petrecut ceea ce avea să aibă urmări rele pentru Țările Române: vizirul a dat Moldova pe seama lui Nicolae Mavrocordat, primul domn fanariot. Neculce amintește drama petrecută în casa Mavrocordaiilor, cînd Alexandru Exaporitul, tatăl noului domn, auzind că feciorul său a acceptat invitația marelui vizir, a început să se jeluiască, socotind această

¹⁸⁷ *Ibidem*, p. 473.

¹⁸⁸ *Ibidem*, p. 474.

numire începutul nenorocirilor familiei sale și în câteva zile a și murit de inimă rea.

Domnia lui Nicolae Mavrocordat (1710—1711) care n-a durat decât un an, ocupă puțin loc în *Letopiseș*. Dealtfel, cum aminteam și mai sus, pe măsură ce opera sa devine produsul exclusiv al însemnărilor și memoriei sale, capitolele diverselor domnii se interferează aidoma rețelei metalice din betonul fortificațiilor, concepute să dureze cît lumea.

Nicolae Mavrocordat nu semăna însă cu domnii de țară. Încă de la Galați, spune Neculce, a poruncit slujbașilor ce strîngeau birul, zloțașilor, să restituie îndată banii oamenilor de rînd, pe care cronicarul din mojiici nu-i scoate.

„Pé la toate conaceli tot divanuri de zloțași era cu mojiicii. Și zloțașii, ca vai de capeteli lor, înbla și purindu-s(ă) și rugindu-s(ă) mojiicilor, și-ndatorindu-s(ă) și-ntorcînd mojiicilor. Și le făcea și zăpis, să-i mai aștepte, și mojiicii nu priimie. Iară după ce au sosit în Iași rădicatu-s-au tot tîrgul asupra zloțașilor, de nu putea răzbii pe ulei de nărod de oameni, după cumu-i rîndul proștimei... Ce i-au bătut Neculai-vodă cu buzduganul și i-au închis în temniți cu tîlharii, pîn' s-au vîndut ce-u avut tot, s-au plătit țăranilor pîn' la un ban”¹⁸⁹.

Prea mult temei și cîinste nu punea Nicolae Mavrocordat nici pe marii boieri, cel puțin nu în prima domnie. Tot Neculce descrie cum l-a bătut pe un sulger și pe un postelnic la șezut, spre stupefacția celorlalți, care nu erau deprinși cu asemenea tratament. Mulți dintre ei au fugit prin țările din jur, mai ales în Polonia. Printre fugari Neculce îi amintește pe unii cu care va împărți pîinea amară a exilului un an mai tîrziu: Luca vistiernicul, banul Zmucilă, Rugină, Abăza, Mireștii și alții.

Portretul lui N. Mavrocordat schițat de Neculce după înapoierea din pribegie, cînd raporturile cu domnul erau foarte bune, ne apare astăzi obiectiv. Domnul era foarte sobru („desfătării, voro(a)ve de glumé, nimic nu să făcea înainte lui”), rezervat (îi era ușa mereu închisă), mîndru („vre să stăpîne(a)scă Moldova ca Po(a)rta Turce(a)scă, cu mărîre mare”), aprig la minie, dar om foarte învățat, „cunoscător la o(a)meni”, îndatoritor cu cei ce-l slujeau; avea și greutate, neștiind românește și necunoscînd obiceiurile țării. „Iari țării, prostimei, vrea să le arete milă și dreptate și vrea să le fie de parte”.

Începuse să facă sate pe la marginile granițelor, în aceeași idee ca a lui Antioh Cantemir, de a popula regiunile pustii, bătăto-

rite de incursiunile și tîlhăriile tuturor liftelor. Dar viața tihnită nu-i era dată bietului moldovean. Încă în vară (anul 1710), Poarta a început să se pregătească de război cu Rusia, ațîțată de Carol al XII-lea, dar și de o parte din polonezi. Spre toamnă l-au arestat pe solul rușilor și l-au închis în Edicule, iar în iarnă au pregătit două incursiuni masive ale tătarilor în Ucraina rusească. Acțiunile armate urmau să aibă loc în anul următor. În cadrul acestor preparative de război situează Neculce și înlocuirea lui Nicolae Mavrocordat cu Dimitrie Cantemir.

Capitolul dedicat savantului voievod, de mari dimensiuni, care se abate fundamental de la metoda folosită de cronicar în tratarea istoriei domniilor anterioare, nu poate fi urmărit în toată desfășurarea lui. O mare parte din el am observat-o vizînd viața lui Neculce, împletită zi de zi cu evenimentele dramatice din vara și toamna anului 1711. Agitația, pasiunea, teama, speranța, acestea și alte sentimente, greu de definit, care fac parte componentă din trăirile eroilor, transformă capitolul domniei lui Cantemir într-o tragedie a Moldovei și a voievodului său. Comentariile sistematice pe marginea acestui capitol ne apar de prisos. Ne vom mărgini să subliniem că Neculce redă întîmplările în stilul reportajelor moderne, pe măsură ce lucrurile se precipitau. Așa se și explică întinderea celor nouă luni din domnia lui Dimitrie Cantemir pe zeci de pagini. D. Cantemir este urmărit în acțiunile sale zi de zi. Pana lui Neculce îl surprinde ezitînd și așteptînd semnalul de arestare a lui Constantin Brîncoveanu, pe care dorea, în adîncurile lui, să nu i-l comunice vizirul niciodată. Îl observăm pe domnul Moldovei obligat să fie propriul său sfetnic într-o problemă crucială pentru viitorul său și al țării, de vreme ce nu avea suficientă încredere în loialitatea Divanului. Îl găsim părăsit de majoritatea boierilor, luptîndu-se cu privațiuni de tot felul, inclusiv cu lipsa banilor, încît nu-și putea plăti nici lefegii, porniți din această cauză pe răscoală. Dimitrie Cantemir se decide să cheme ajutorul militar rus exact atunci cînd i-a venit și porunca vizirului să-l aresteze pe Constantin Brîncoveanu; prilej pentru cronicar să se justifice în fața posterității că n-a fost el sfetnicul necredincios al domnului, ci dimpotrivă. Este de reținut această înăscută artă la Neculce de-a cultiva întîmplările de senzație, coincidențele, patosul. Acestea dau sarea necesară unei plăcute lecturi a *Letopiseșului*.

Zarurile odată aruncate, domnul se simte descătușat. Poporul de asemeni. Iașul seamănă cu un oraș sud-american în carnaval. Devastarea prăvăliilor turcești și jaful asupra turcilor sînt prezentate într-o notă de frenezie și entuziasm care disimulează realitatea: „Iar băcăliile sta vărsate pre uliță, de era sătui și copiii. Strafide,

¹⁸⁹ *Ibidem*, p. 495—496.

smochine; alune era destule pre la toate babele”¹⁹⁰. Dar Neculce, om înțelept, ține să-i amintească domnului, prin condeul copilului ce știa turcește și ale cărui cunoștințe sînt puse la încercare, că „nu iaste mai mare blăstămat în lumé decît omul cela ce aré o fărîmă de piine în mîna și o leapădă pe acéia și cearcă să afle alta mai mare”¹⁹¹.

Moldovenii, chemați la oaste și plătiți din vistieria țarului, răspund cu entuziasm. Calfele de croitori, de blănari, de ciubotari, crișmarii, își lasă rostul și se angajează în armată, iar boierii rămîn fără slugile atrase de același miraj al banului și al aventurii.

Treptat, paginile de clocot, de agitație dispar și altele ies de sub condeul lui Neculce. Sînt acelea care descriu armata muscalilor, văzută de el și urmărită de el în toate acțiunile, pînă după reversul Stănileștilor. Între ele doar momentul vizitei lui Petru cel Mare la Iași, larma boierilor la perspectiva eredității Cantemireștilor în Moldova și diversiunea lui Toma Cantacuzino, fugit din Țara Românească, fac notă aparte. Pe Toma, ruda sa și asociatul lui Cantemir în politica rusofilă, Neculce nu-l iubește. Toma Cantacuzino a plătit dureros spiritul de aventură: „Așea aduc tineréțele pre om, cînd au pre multă vole și dezmiardăciune la un stăpîn, precum au avut și Toma la Brîncovanul-vodă; că la cea de apoi s-au înstreinat de neamul său și de binele său cel mult și au murit în țări streine”¹⁹².

Neculce n-avea aptitudini militare și nici priceperea specialistului în materie de strategie și tactică. Luptele la care a luat parte ca observator — și, foarte probabil, și direct, împreună cu mica armată de moldoveni, deși nu o spuné nicăieri —, sînt descrise cu naivitate, dar cu o remarcabilă culoare autentică. El este bucuros că moldovenii săi — după ce, ieșiți în afara taberei pentru luptă, și rău hăituiți de turcii mai bine înarmați — au fost admiși din nou în tabără și erau puși la adăpost. „Deci cum au istovit turcii dovă (= rugăciunea, n.n.), s-au și apucat a da năval(ă) de trei, patru părți în obuzul moschicescu. Și așea să bătea, cîte un ceas și giună-tate ținea năvala. Iar moldovenii ședea acolo, în mijlocul obuzului, ca cum ar ședea la casele lor, așea nu avea nici o grijă. Că pușcile turcești nu le meșteșugula bine și trecea preste obuz. Și arunca și cumbarele de cîte mare; și, suindu-să sus, nu apuca să cadă gios și să spărgea. Și deși cădea vreuna, cădea în laturé, nu nemerila în obuz. Și cînd sta cîteodată(ă) bătae și începe trîmbișile moschicesți a dzice, pre atita cunoștem că n-au spartu turcii obuzul”¹⁹³.

Iată cum este descris și punctul culminant al bătăliei, după care lucrurile se vor domoli treptat, treptat, asemeni unei cumplite furtuni însoțită de grindină: „Iar cînd au fost marți dimineata, turcii s-au strîns toți de(o)parte, și acolo ș-au făcut meteredzu și ș-au așădzat toate pușcile. Și au început a să bate prea vrăjmaș, cît întunecas(ă) lumea, de nu s(ă) vedea om cu om, și să vedea numai para cum eșila din puști. Ca cum ar ardé un stuh mare (de) treștiile pe niște vînt mare, așea să vedea focul eșind din puști. Numai ce voiu să dzic, poate—fi Dumnedzău ferește la războiu, că dintr-o l. 000 de sinéte abiia să tîmplă de lovéște un om. Că de ar hi nemerit cît foc slobodzila, n-ar fi mai rămas nici la turci, nici la moscali om de povéste. După cum dzice un cuvînt Miron log(o)fătul: «Mare iaste omul, iar la războiu prea mică-i iaste țînta»”¹⁹⁴.

Armistițiul care s-a încheiat, rezultat mai ales al lipsei de informații din tabăra turcească și al spaimii — zice Neculce — care a intrat în armata otomană, în urma unor contraatacuri rusești, deși n-a durat decît trei zile, a fost mai cumplit decît războiul însuși, pentru că nu aveau nimic de mîncare. Iar după trei zile, rezervate tratativelor de pace, armata rusă, însoțită de un ceauș turcesc, s-a putut în sfîrșit mișca spre nord. Și de înfometăți ce erau, mulți ruși fugeau la turci, ca să scape cu viață.

Interesante sînt concluziile cronicarului despre mersul operațiunilor și consecințele pe care le-ar fi putut avea războiul asupra ambelor părți. Și unii și ceilalți ar fi putut învinge: rușii, dacă nu și-ar fi dispersat forțele, turcii, dacă n-ar fi acceptat propunerile de pace. „Numai ce vom să dzicem, voia lui Dumnezeu au fost, de nici moscalii nu le-au dat Dumnezeu chiverniseală ca să biruiască pe turci. Așijderea și turcilor le-au luat Dumnezeu mintea, de nu s-au prăpădit moscalii de tot. Nu bat cei mulți pre cei puțini, nici cei puțini pre cei mulți, ce numai cum va Dumnezeu”¹⁹⁵.

După două zile de drum, cînd a ajuns tabăra în dreptul Iașilor, moldovenii au plecat, cei mai mulți, pe la casele lor.

Neculce urmărește, în finalul capitoului domniei lui Dimitrie Cantemir, întîmplările Moldovei pe două planuri distincte. Acordă prioritate vieții domnului său și a moldovenilor care l-au întovărășit în Rusia, depănîndu-și, totodată, propriile amintiri, cum am văzut, și redă, întîmplările din Moldova pînă la înscăunarea lui Nicolae Mavrocordat în a doua domnie, cîteva luni mai tîrziu. Acestea n-au fost lipsite de pericolul transformării Moldovei în pașalic. Un anume Curt-pașa trimis de vizir ca să potolească lumea după retragerea

¹⁹⁰ Cf. ed. de față, p. 542.

¹⁹¹ *Ibidem*, p. 544.

¹⁹² *Ibidem*, p. 562.

¹⁹³ *Ibidem*, p. 581.

¹⁹⁴ *Ibidem*, p. 584.

¹⁹⁵ *Ibidem*, p. 596—597.

lui Dimitrie Cantemir, s-a așezat cu temei să conducă Moldova, să boierească, să-și câștige simpatii printre boieri, ca să-l ceară domn.

Lupul Costache — recunoaște și Neculce, cu toată dușmănia ce o avea pentru el — a fost acela care, mergând la vizir (ca unul ce se opusese lui Cantemir, organizând chiar și o tabără militară în sudul Moldovei, la Bursuci), a înlăturat pericolul. Numit caimacam, l-a somat pe Curt-pașa să părăsească Iașul, ceea ce turcul a făcut, nu fără mari și explicabile regrete.

Neculce speculează lipsa de măsură a Lupului Costache și abuzurile săvârșite de el. Reclamat marelui vizir, acesta îl înlocuiește cu Ioan Mavrocordat, caimacam al fratelui său, și poruncește unui capegiu să-l aresteze „să-l pună în obezi” și să-l exileze la Varna, împreună cu încă doi boieri, mai puțin vinovați: Antiohie hatmanul și Macsut postelnicul. Încheie Neculce, cu o splendidă vorbă luată din înțelepciunea populară: „Și s-au plinit atunci un cuvânt prost ce zicoc: «Cu iarba cea uscat(ă) ardă și cea verde»”¹⁹⁶.

Capitolul despre a doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat (1711—1715) suferă, evident, de lipsa de informații cu privire la evenimentele din Moldova. Neculce nu amintește decît Divanul și măsurile luate în primul an de domnie, pentru adunarea celor pribegiți, pentru potolirea nemulțumirilor negustorilor turci jefuiți și maltratați în timpul lui Cantemir și de încercările făcute de domn pentru scoaterea suedezilor așezați prin țară. Restul capitolului, mai bine de patru cîcimi, este consacrat istoriei europene. Neculce nu s-a putut folosi de istoria celei de a doua domnii a lui Nicolae Mavrocordat, scrisă de Axinte Uricariul, contemporan cu el, iar alte izvoare narative nu avea.

Dintre problemele europene dezbătute de Neculce, primul loc îl ocupă încercările turcilor de a-l scoate pe Carol al XII-lea de la Varnița și de a-l trimite în Suedia. Erau obligați la aceasta și prin tratatul de pace încheiat cu rușii, după Stănilești. Numai că toate pregătirile turcilor, la care se adăogau preparativele tătarilor și ale lui Nicolae Mavrocordat, care urma să dea căruțele trebuincioase, s-au lovit de refuzul îndărătnic al viteazului rege de a da curs planului de evacuare. Acesta era informat că între tătari și generalul Șeremetiev exista o înțelegere de trădare și de facilitare a prinderii lui de către ruși. S-a ajuns, în final, la lupte în regulă între turci și ostașii suedezi. Regele a fost prins și dus la Adrianopol și apoi trimis, prin Ucraina, în Pomerania. Neculce urmărește cu multă pasiune războaiele regelui cu coaliția ruso-polono-daneză, la care

s-au asociat și prusienii, pînă la pierderea Pomeraniei și plecarea lui Carol al XII-lea în Suedia.

A doua chestiune de istorie universală reținută de Neculce, în maniera sa, puțin precisă sub raport documentar, dar suculentă ca povestire, a fost încercarea lui Stanislau Leszczyński, de a obține, cu sprijin turcesc, tronul Poloniei. Pentru Moldova această acțiune la care, pe lângă ițele de culise, au fost luate și măsuri de ordin militar, s-a încheiat cu pierderea Hotinului și a Cernăuților, ocupate de garnizoane turcești, precum și cu prezența permanentă în Moldova a turcilor și tătarilor, care asigurau aprovizionarea garnizoanelor.

Nu sînt neglijate nici războaiele dintre nemți și francezi pentru succesiunea la tronul Spaniei, a căror motivare Neculce o înțelege întocmai: „Atuncea, pre acéla vrémé, cu cîțva ani mai nainte, să tot bătea Franțojul cu Neamțul pentru Țara Șpaniei, care de care să o la, să o stăpînească, neavînd crăiu”¹⁹⁷.

Aproape două pagini sînt consacrate sfîrșitului tragic al lui Constantin Brîncoveanu și al familiei sale. Pentru Neculce „mînia lui Dumnezeu” a căzut atunci pe capul domnului muntean și blestemele celor pe care i-a năpăstuit, și în primul rînd blestemele Moldovei. Într-adevăr, Neculce amintește și cu prilejul acestui cumplit spectacol, pe care îl descrie, evident, din relatările altora, unele din relele strălucitei sale rudenii din Țara Românească, dar sfîrșitul singeros al acestuia nu-l bucură, cum au încercat unii istorici literari să dovedească. Neculce, om credincios, nu se putea bucura de acest sfîrșit al lui Brîncoveanu, el care nu se manifestă niciodată în paginile sale ca un adept al vărsărilor de sînge. Neculce nu este om blînd, fără îndoială, mai ales cînd își judecă adversarii, dar este departe de el bucuria răzbunării singeroase. De toate relele care i-au ajuns pe vrăjmași se bucură, dar nu de sîngele lor vărsat. El înfierează pe Gin Ali-pașa, vizirul ucigaș, chiar cu prilejul masacrării familiei domnului, tocmai pentru că era „un păgîn rău, preste samă”. Același lucru îl face și la vestea morții „păgînului rău, turbat și mare sorbitoriu de sînge asupra creștinilor”, în campania de la Petrovaradin. „Acesta au omorît pre Brîncoveanul-vodă cu copiii lui... și pre alții mulți”, zice Neculce, începînd schițarea portretului odios al cruntului vizir a cărui intenție era ca „de a birui pre nemți, să pue pași și în Moldova și în Țara Muntenească”¹⁹⁸.

Nicolae Mavrocordat este înlocuit brusc de Neculce în redarea evenimentelor, prin Mihail Racoviță, ce obține tronul Moldovei pentru a treia oară, și pentru o lungă perioadă de timp: 1715—1726.

¹⁹⁷ *Ibidem*, p. 644.

¹⁹⁸ *Ibidem*, p. 657.

¹⁹⁶ *Ibidem*, p. 625.

În capitolul consacrat ultimei domnii a lui Mihail Racoviță, ca de altfel în toate domniile ce vor urma, observăm, în alternanța de evenimente din țară și de peste hotare, un mare interes acordat istoriei generale. Este evidentă influența contactelor sale cu străinii, fie că au fost polonezi sau ruși, precum și orizontul larg deschis până la vîrsta cînd își redactează a doua parte a cronicii.

Inaugurînd domnia, Mihail Racoviță a designat Divanul țării, aproape toți membrii fiind rude ale sale. Neculce observă, prezentînd domnia celui care îi facilitase întoarcerea în țară, și pe care o tratează destul de convențional, că n-avea rivali la Constantinopol și că dacă ar fi fost vremuri de pace ar fi putut trăi liniștit. Este printre puținii domnitori căruia cronicarul nu-i zugrăvește portretul, deși a domnit în trei rînduri. Știm numai că avea casă grea: opt copii, din care doi feciori erau zălog la turci și că doamna „era de treabă, bună și milostivă“.

La puțină vreme după urcarea în scaun a izbucnit războiul dintre turci și austrieci, corect relatat de Neculce, consumat în celebra bătălie de la Petrovaradin în 1716, care avea să aibă consecințe însemnate nu numai pentru harta Europei de sud-est, ci și pentru Moldova. În expansiunea lor austriei au ajuns pînă la Olt (pacea de la Passarowitz din 1718 consfințează — cum pomeneste Neculce — stăpînirea lor asupra Olteniei), iar în Moldova s-au infiltrat pe versantul oriental al Carpaților, ocupînd Cetatea Neamțului și mănăstirea Cașin, și dominînd, prin amenințările permanente, întreaga Moldovă, pînă la Siret. Domnul Moldovei, zice Neculce, nu stăpînea efectiv, decît regiunea Iașilor și Orheiul. Fiind informat Mihail Racoviță că nemții se pregătesc să-l prindă în Iași și pentru a preîntîmpina o asemenea eventualitate, a chemat cîteva mii de tătari în ajutor. Aceștia au sosit exact la vreme (cum se întîmplă adesea în relatările lui Neculce: „cît ai rumpe un pîr din cap de n-au luat pre Mihai-vodă de grumadzi, din curțile domnești“), ca să pună capăt pericolului. În încăierările care au avut loc în jurul mănăstirii Cetățuia și la Hlincea între „cele 300 de cătane cu moldoveni“ și cei „mai bine de 5.000, mai la șese mii“ de tătari, mulți au pierit din austrieci. Peste trupurile lor a fost ridicată o cruce cu o inscripție care relatează bătălia¹⁹⁹. Pe tătari, zice Neculce, nevrînd sau neavînd cu ce-i plăti i-a lăsat domnul să jefuiască propria țară, între Siret și munți, socotindu-i pe locuitori hainiți nemților.

Cronicarul n-a fost martor al evenimentelor, pentru că nu se întorsese încă din Polonia. El trebuie să fi cunoscut vreo relatare

¹⁹⁹ Cf. D. Russo, *Studii istorice greco-române*, II, București, 1939, p. 473, nota 1.

oficială a acestor întîmplări, fie *Cronica* lui Nicolae Chiparissă²⁰⁰, fie, mai probabil, Pseudo Alexandru Amiras²⁰¹, ale căror afirmații au fost bine filtrate însă de Neculce. Acesta reduce la dimensiuni aproape ridicole întîmplările care fac, în concepția cronicilor amintite, din Mihail Racoviță un erou: „Scris-au Mihai-vodă și la Poartă de izbîndă ce-au făcut. Și n-au scris cum au fost, ce-au scris c-au fost multîmă și i-au bătut. Pentru acéia ș-au agonisit mare credință și laudă și nume de vitiaz de la turci“²⁰².

Neculce povestește, printre altele, turburările din Polonia care s-au petrecut „tot întru acel an“ în care a avut loc incursiunea cătanelor și „tot în acel an“ în care a murit Carol al XII-lea. Deducem că este vorba de mișcarea șleahței poloneze împotriva regelui August de Saxa, care a avut loc, într-adevăr, în anul 1717, care nu este însă și anul morții lui Carol al XII-lea: 1718. Fac parte și aceste „datări“ din categoria acelor pentru care Neculce își cere scuze în *Predoslovie* că nu vor fi corespunzînd întocmai adevărului. În orice caz, aflîndu-se în Polonia în această vreme, cronicarul a reținut teama nobilimii poloneze fără funcții, a șleahței, asemănătoare, oarecum, mazărilor noștri, de a implica în această mișcare toată mujicimea: „Dar Lidihovschii, care era cap pre mazili, au dat sfat că nu-i bine să rădice țara, să s-învete mujicii la războiu; și dacă i-or rădica pe toți, sint mai mulți de un întuneric de oameni și or bate pe sași și poate ne-or bate și pre noi și ne-or lua moșiile... și a fi mai rău, că ne-or lua mojiicii țara. Ce mai bine, fraților, noi să ne vîrsăm singele, iar mojiicii, lasă-i să șadză, ca niște mojiici“²⁰³.

N-a fost nevoie să se apeleze la „întunericul“ (adică la miliionul) de mujici; prin înțelegerea survenită între Confederația de la Tarnograd (constituită din toți adversarii regelui), și regele August, din februarie 1717, șleahța obține cîștig de cauză. Este drept că o mină de ajutor au dat și rușii, care l-au trimis pe cneazul Dolgoruki cu 30.000 de oameni „ca să stea să-i împace. Și au venit cîlăzul la Lublin și au stătut de li-au făcut pace“²⁰⁴.

Orientarea lui Neculce este și aci categoric feudală. El nu se abate, în concepția sa de boier, pentru nimic în lume de la vederile sale, nici măcar în probleme de istorie europeană și cu atît mai puțin cînd este vorba de Moldova: boierii și cu mojiicii nu pot face cartel de interese; între ei nu poate fi așezat niciodată semnul egalității.

²⁰⁰ Cf. I. Crăciun, și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 110.

²⁰¹ Cf. *Cronica anonimă a Moldovei 1661—1729* (Pseudo-Amiras), ed. Dan Simonescu, p. 76—86.

²⁰² *Ed. de față*, p. 665.

²⁰³ *Ibidem*, p. 667—668.

²⁰⁴ *Ibidem*, p. 669.

Din rîndul evenimentelor anilor 1717—1718 Neculce amintește de vizita împăratului Petru cel Mare în Franța, pentru tratative antiturcești și stăruie asupra complotului țareviciului Alexie, urzit în timpul absenței sale, și a reprimării lui. De precizat că unele manuscrise cuprind interpolări substanțiale cu privire la procesul țareviciului și la reorganizarea bisericii rusești, amestecată și ea în încercarea de a se opune modernizării Rusiei. Acestea aparțin în special lui Ioasaf Luca.

Neculce a cunoscut destul de exact clauzele păcii de la Passarowitz, pe care le tratează în acest capitol. Precizează și anul 1726, dar nu și localitatea unde a fost semnată pacea. Nu uită să pomenască de consecințele ei pentru Țara Românească: pierderea Olteniei, unde a fost instalat guvernator Gheorghe Cantacuzino, fiul lui Șerban și eliberarea lui Nicolae Mavrocordat, luat prizonier de către austrieci în București, în toamna anului 1716.

„Pre acele vremi a avut loc și campania rusească în sud, dincolo de Caucaz, în Persia, la care a participat și Dimitrie Cantemir. Evenimentele sînt tratate cu multe amănunte și nu ne putem explica mijloacele sale de informare decît acceptînd ideea că unui moldoveni, participanți la acea campanie cu Dimitrie Cantemir, s-au înapoiat mai apoi în Moldova și au povestit cronicarului cele văzute.

Sfîrșitul lui Dimitrie Cantemir nu-i lasă hatmanului său vreo impresie deosebită, în afară de resemnarea omului cuminte, care știe pentru ce deșertăciuni a venit pe lume și că nu se poate sustrage legilor firii: „Dumitrașco-vodă încă, după ce au venit de la perși, n-au trăit prea mult și s-au plătit și el datorie acestii lumi, cea strămoșască, și s-au dus către părinții săi”²⁰⁵.

În ultimele pagini ale capitolului, Neculce se întoarce din nou la viața Moldovei. Pomeneste de focul care a mistuit curțile domnești, odată cu o bună parte din oraș, la 20 aprilie 1723 „în al optule an a domniei”, după „cronologia” sa, care este aceea a poveștilor, și de care nu este nevoie să se țină numai decît seama. Această întimplare i-a dat domnului prilejul — spune Neculce — să scoată numeroase biruri pe țară, inclusiv văcăritul, atît de urgisit de marea boierime.

Mihail Racoviță este domnul care pune capăt tîlhăritului, după mulți ani de încercări ale predecesorilor săi. Neculce descrie torturile la care erau supuși răufăcătorii și își exprimă satisfacția pentru rezultate, dar le-ar fi vrut fără excese, mai ales că unii piereau și nevinovați, din pricina unui armaș grec, „fost crișmar în Țari-grad”, om abuziv și lacom.

Mazilirea lui Mihail Racoviță a fost cauzată de un complex de situații, care s-au adăugat, evident, la domnia prea lungă, în concepția Porții. Mai întîi — zice Neculce — grecii de care se folosea domnul s-au constituit în două tabere, ce se certau între ele și se pîrau lui vodă și la Poartă. Mihail Racoviță a ținut partea „celor blăstămați, de să sfătua cu dinșii”. Cei care au plecat la Constantinopol și erau influenți, în frunte cu Constantin Ipsilanti, l-au reclamat pe domn marelui vizir. Tot în vremea aceasta s-au refugiat din Țara Românească niște boieri, pe care Mihail Racoviță, somat de vizir să-i prindă și să-i predea unui capegiu, a refuzat s-o facă, pretextînd că au fugit în Transilvania. În sfîrșit la aceste necazuri s-au mai adăugat și reclamațiile marelui rabin din Constantinopol, precum că Mihail Racoviță ar fi închis niște evrei moldoveni acuzați, pe nedrept, de omorîrea rituală a unui copil de creștin.

Nu este lipsită de culoare maniera în care au vrut boierii mazili să-l batjocorească pe domn la plecare: „Vrut-au atunce o samă de mazili să-i facă gilceavă, să lege știubele deșerte, să le spînzure pe lîngă drum, pre unde a trece Mihai-vodă, pentru căci li-au rămas de la dînsul obiceiul de deseatină... Numai căimăcamii n-au lăsat să-i facă acea ocară”²⁰⁶. În final Neculce lasă să se întrevadă o caracteristică a domnului, bine marcată de cîte izvoare: arghirofilia, lăcomia de bani. Împrumutase sume de la mazili și nu-i restituise; sau, avea obiceiul de împrumuta bani de aur noi și restituia bani vechi, uzați, mai ușori la cîntar.

Succesorul său la scaunul Moldovei, Grigorie al II-lea Ghica (1726—1733), era o figură curioasă de om plecat spre petreceri, spre fast, om cultivat, cu întinse relații la Poartă. Cronicarul își redactează opera, în partea finală, concomitent cu trăirea evenimentelor. Curios este faptul că deși el nu se abate cu nimic de la planul de structurare a capitolelor precedente și cu toate detaliile interesante pe care le dă cu privire la domniile lui Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat, finalului cronicii îi lipsește strălucirea cu care am fost obișnuși. Entuziasmul, verva, spiritul ușor sarcastic au pălit odată cu dispariția eroilor cu care a dus război pasional, decenii de-a rîndul. Rămas singur, sau aproape singur, Neculce înregistrează evenimentele, participă la ele, uneori implicat direct, dar găsindu-se de partea cealaltă a versantului, acestea nu-l mai scot din proverbiala sa cumînțenie, nu-l mai fac să ardă, asemeni făcliei destinată să-i lumineze veghea de om aflat la capătul firului. Marile vrăjmașii, dispărute, aștern în sufețele celor mai mulți melancolia și sentimentul zădărniceii. Cronica lui e plină de vrăjmașii, dar finalul

²⁰⁵ *Ibidem*, p. 681. D. Cantemir moare la 1 septembrie 1723.

²⁰⁶ *Ibidem*, p. 694.

acesteia, dacă nu este melancolic, este în orice caz lipsit de pasiune. Este un jurnal obiectiv și rece.

Firea petrecăreață și iubitoare de fast a domnului se vedește de la înscăunare. El n-a venit ca toată lumea pe uscat, ci a făcut drumul de la Brăila pînă la Galați pe apă, în două vase (șeici, le zice Neculce), „cu multă pofală, dzicînd din trimbiță și din naiuri și dînd și din puști”²⁰⁷. Începuturile domniei au fost periclitate de o răscoală a tătarilor din Bugeac împotriva hanului Crimeii, care amenințau și țările din jur și mai ales Moldova. Neculce descrie evenimentele și arată cauzele care au generat pericolul pentru Moldova de a fi pustiită. Erau fugiți în Bugeac și niște boieri care îi așteptau pe tătari. Dar, pînă la urmă lucrurile s-au potolit și Grigore Ghica a obținut și despăgubiri bănești, cîteva sute de pungi. Acestea nu au putut compensa însă pierderile teritoriale, prin extinderea tătarilor din Bugeac spre nord, ocupînd suprafațe mari de pămînturi ce nu le-au aparținut niciodată. Neculce relatează că după ce s-au potolit lucrurile, domnul a făcut reparații mari la mănăstirea Balica, sau Frumoasa, precum și la Galata, Birnova și Bărboiu. Mănăstirea Frumoasa urma să servească drept loc de agrement pentru domni.

„Iară în scurtă vreme”, adică în 1730, domnul este amenințat cu mazălirea, în timpul unei răscoale a ienicerilor, care vor să-l impună domn în Moldova pe un oarecare Buțucachi. Dar sultanul, înăbușind răscoala, a rețezat și capul pretendentului, înainte ca acesta să fi plecat din Țarigrad. Tot atunci domnul are de înăbușit un complot al unor boieri. În urma acestui fapt Neculce este numit mare vornic al Țării de Sus; dar, cum adaogă cîteva pagini mai jos, din cauza grecilor „boerii de țară era numai cu numele, că la nemică nu-i mai întreba”²⁰⁸.

Capitolul domniei dintîi a lui Grigore Ghica se impune însă interesului cititorilor prin portretul pe care Neculce îl face voievodului, cel mai complet din toate, în pofida rolului destul de șters pe care acesta l-a jucat în istoria Moldovei. În cumpăna judecății ar afirma mai mult scăderile domnului, fără îndoială, dar acesta a avut sfințici răi și ei sînt vinovați de abuzurile lui Grigore Ghica — asemeni sfințicilor lui Antonie-vodă Ruset, sau Constantin Cantemir. „Era acest domn Grigorie-vodă la stat mic și supțire, la față uscat”. Atît din portretul fizic. Cel moral se întinde pe trei pagini. Desprindem din el mici fragmente: „Numai era cu toane, atîta cît la unele să arăta prea harnic, bun și vrédnic, milostiv și răbdătoriu. Și în viața lui era tot cu mese mari, cu cîntări și cu feliuri de feliuri de muzici în toate dzilele... Și pre boeri totdeauna îi poftia să fie cu

²⁰⁷ Ibidem, p. 695.

²⁰⁸ Ibidem, p. 728.

dînsul la primblări. Și dacă eșea la cîmpu, era prea lascav (= blind, n.n.) și darnic. Iară pre une locuri i să arăta lucrurile dă blăstămăciune. Că să potrivia unor boieri, sfénici ai lui, cari-i avea, 2 greci și un moldovan, anume Costantin Psiolu (= Ipsilanti) hat<man> și cu fiiu-seu Enache-aga, lazi de niamul lor, oameni tirani și curvari; iar din moldovéni avea pre Sandul Sturdzea hatmanul, om viclian și închis la inima lui și lacom...

Era acest domn și curvar. Multe țiitori fete mare ținea, și apoi le îndzăstra și le mărita, cu haine, cu odoară, ca pre niște fete de boiar. Numai nu să amesteca la fete de casă mare, ce de căpetenii mai de gios. Și avea doamnă și cuconi, și nu să rușina, de-ș făcea casa de ocară... Și la toate era desfrinat. Curtea lui poftia să fie tot îmbrăcată. Pre nime din boieri să nu-i audză jăluindu-să că-i scăpat, sau olecîindu-i-să că sînt timpurile réle... că să foarte minia, și la minie era foarte grabnic... La giudecată îi părea că giudecă foarte bine, și cumu-i părea, așa rămînea. Și pre urmă, deși vedea că au greșit, nu întorcea... Da sume mare de bani la Poartă și turcilor agi ce vinia de la Poartă cu trebi. Căruia era să-i dea o pungă de bani îi da cinci, șease, tot ca să-l laude la Poartă... De să clintia pînă-afară den tîrgu sau pînă la vreun boiar, tot cu căruța cea de cupărie după dînsul. Că preste tot ceasul bea ori vin cu pelin, ori vutcă. Și încotro megea, tot cu gloată, ca doao-trei sute de slujitori... Cu pușca da pre bine. Greci mulți adusese în țară, de mînca léfe tot din vistierie... Dar avea și trecere mare la Poartă, cît pre turcii balgii din țară foarte-i înfrinasă și se temea de dînsul...

Pociu dzice că Grigorie-vodă, precumu-i era firea, de ar fi avut niscăi oameni cu frica lui Dumnedzău pre lîngă dînsul sfénici, ar fi fost de mirare de pomenire [Grigorie-vodă] în domnii cei de frunte și de laudă, iar nu cu cei de ulă”²⁰⁹.

Succesorul lui Grigorie Ghica, trecut în Țara Românească, este vărul său, Constantin Mavrocordat, ce venea din țara vecină. Prima lui domnie, de numai doi ani și jumătate (1733—1735) este caracterizată de Neculce prin permanentele intrigi la Constantinopol împotriva predecesorului său, și prin cheltuieli aferente imense pentru care cronicarul are cuvinte de amărăciune: „Vai de aceste 2 țări creștine, cu acești domni străini! Ce di amar di bani dau pentru vrăjbiile celi ticăite a lorui!”²¹⁰ Impozitele sînt multe și mari, grecii veniți cu domnul numeroși, iar boierii divaniți — printre care nu mai figurează Neculce —, numiți „după mită”. Grecii stăpînesc economicește țara. „Toati boeriile și pîrcălbăile și vămășiile celi di pi

²⁰⁹ Ibidem, p. 725—729.

²¹⁰ Ibidem, p. 734.

marginii, cu agonisit<ă>, tot ei le cuprinses<ă> de li-au luat...“²¹¹ Cheltuielile curții domnești sînt foarte mari: daruri enorme făcute slujbașilor turci (mai mari decît la Ghica-vodă), ca să le obțină bună-voința și lauda la Poartă); lefurile unor slujbași apropiați și „lista civilă“ a rudelor sale, inclusiv a „țitoarelor măritate a tătîne-său vreo zece, cu bărbații lor“, în afară de haraciu, îl fac pe Neculce să căneze de mai multe ori biata Moldovă.

În raporturile cu boierii domnul a dat dovadă de multă condescendență poftindu-i zilnic la cafea și acordindu-le multă cinste. Mai tîrziu, în al doilea an de domnie, va ușura pe boierii mazili de unele impozite, de teamă să nu fugă la rivalul său din Țara Românească.

Neculce separă capitolul în două părți aproape egale, cea de a doua fiind consacrată evenimentelor din țările învecinate. Între ele, în cîteva cuvinte, fixează trăsăturile fizice și morale ale lui Constantin Mavrocordat: „... Era un om pre mic de stat, și făptură pro<a>stă, și căutătura încrucișetă, și vorba lui înneacă. Dar la hirle era nalt, cu mi<n>drie vre să s-arete, dar iera și omilenic (= milos, *n.n.*). Cazné, bătăi rele la o<a>mini nu făce, nici la singe nu iera lacom, și răbdător. Mult îi era dragă învățătura, corăspundeții din toate țările striine să aibă, pre silitor spre vești, ca s<ă> știi ce s<ă> faci pîntr-alte țări... Minciunile îi era pre drag a li asculta... Giuruia pre mult unora și altora, dar la mai mulți nu da dintr-aceli giuruință. Era om di-l întorce și alții“²¹².

Dintre chestiunile de istorie universală un loc important acordă Neculce luptelor de succesiune la tronul Poloniei, după moartea regelui August și amestecul țărilor europene pentru impunerea diverșilor pretendenți. Dintre ei Stanisław Leszczyński a izbutit să fie ales pentru scurtă vreme rege al Poloniei. Atacat la Gdansk de ruși, a izbutit să fugă din cetate, recurgînd la șiretlicuri demne de *O samă de cuvinte*, pe care Neculce le descrie cu pasiunea atît de des întîlnită. Sînt amintite incursiunile rușilor în hanatul Crimeei, luptele dintre turci și perși și neînțelegeri dintre francezi și nemți, cauzate de intervențiile Austriei în treburile succesiunii la tronul Poloniei. Informațiile și datele pe care le dă Neculce cu privire la luptele dintre turci și perși nu pot fi utilizate decît cu mare prudență. Tendința sa spre exagerare, adeseori întîlnită în materie de istorie europeană, este bine cunoscută. În cazul de față, din cele vreo două, trei sute de mii de turci participanți la război n-au scăpat decît o mie, două. Rămîne însă esențialul: frumusețea povestirii și farmecul naivității.

²¹¹ *Ibidem*, p. 734.

²¹² *Ibidem*, p. 740—741.

Plecarea lui Constantin Mavrocordat și revenirea pe tron a lui Grigore Ghica se face pe nesimțite. Capitolul noii domnii (1735—1741) este cel mai cuprinzător, după cel închinat lui Dimitrie Cantemir: peste 45 de pagini. Întoarcerea în Moldova însemna o scădere a prestigiului pentru cel care venea din Țara Românească, socotită mai bogată și cu o stabilitate economică mai bună. Grigore Ghica, supărat și rușinat, cum a venit la Iași i-a și arestat pe doi boieri, bănuți că au fost autorii morali ai coborîrii sale. Soarta unuia dintre ei, mai ales, a vornicului Sandul Sturdza, care fusese în grațiile domnului în prima domnie și care era gata să-și piardă viața la cîteva ceasuri de la intrarea domnului în Iași cu a doua domnie, îi amintește lui Neculce cît de nestatornice sînt firile domnilor: „Să potrivești cu linul mărilor și cu sîninul ceriului. Cînd nu gindești, să tulbură mările și ceriul nuoriadză. Așe sînt și hirile domnilor. Cînd trage omul nedejde de bucurile, atunce vine la scribă!“²¹³ Frumoase comparații pentru un scriitor cu un pronunțat simț epic! Ele întăresc convingerea — și nu numai acestea — că Neculce era un om de mare sensibilitate, un iubitor al poeziei.

Divanul, constituit, ca de obicei, cîteva zile mai tîrziu, îl include și pe cronicar ca vel-vornic, cum a mai fost. Dintre boierii mari făcea parte, ca vel-logofăt, și Constantin Costache, a cărui moarte subită de la mănăstirea Sucevița o descrie Neculce amănunțit și o deplînge, în pofida faptului că făcea parte dintre Gavriliștii care i-au stăpînit moșiile. Acesta „s<ă> punea tari în prici cu domnii și cu alții pentru țară... ca s<ă> nu o jăcuiască... Că boierul cari stă cu biné pentru țară di s<ă> pune, macar di-ar vini și la primejdia v<i>eții, i s<ă> cade de la ace țară și di la peminteni a-i da mai multă cinste di laudă, dicît de hul<ă>“²¹⁴.

Moartea acestuia o încadrează Neculce între pagini pline de măsuri draconice luate de stăpînire pentru stringerea puzderiei de biruri, căzute năpastă pe bieții țărani, pe mănăstiri și pe boierii mazili. Din pricina celui mai greu, impozitul pe cap de locuitor, scos în săptămîna patimilor, „nu pute o<a>minii nici în biserică să margă, să-ș cati de sufletu, să s<ă> pricistuiască, sau la Paști să păscuiască, ce păscuia prin păduri, cu ferăli sălbatic“²¹⁵. Neculce reține toate birurile și ni le transmite cu mare fidelitate. Din acest punct de vedere *Letopisețul* său poate fi utilizat ca izvor informativ de prim ordin, cum a și fost folosit de toți istoricii noștri.

²¹³ *Ibidem*, p. 754.

²¹⁴ *Ibidem*, p. 757—758.

²¹⁵ *Ibidem*, p. 758.

Disputa dintre Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat pentru stăpînirea Țării Românești, prinsă în *Letopiseș*, cu amănuntele unui jurnal, nu ne interesează în mod deosebit. Ea are izul evenimentelor petrecute azi, acuma, sub ochii cronicarului, pe care timpul n-a avut cînd să le decanteze, de aceea sînt înșirate pe pagini întregi. Alte știri de natura aceasta, întimplale, de mult, sînt redade, pentru domniile mai vechi, în cîteva fraze.

Sfîrșitul *Letopiseșului* — căci capitolul acesta, cel din urmă revăzut și corectat de cronicar, încheie suita evenimentelor mari din istoria universală — îi dă prilejul lui Neculce să rețină atenția cititorului pe multe pagini cu acțiuni militare rusești de proporții, în Crimeea, unde vor pune capăt stăpînirii tătărăști, precum și cu începerea unui nou război ruso-turc (1737—1739), favorabil rușilor, care îi aduce pentru a doua oară în Iași; de data aceasta fără să fi fost chemați de un Dimitrie Cantemir. Neculce precizează evenimentele, se dovedește mai bine informat, în special cu privire la numărul trupelor și mișcarea acestora. Stilul rămîne însă cel naiv, intim, străin de maniera savantă folosită de istoricii europeni ai vremii.

Imperialii, care au început și ei atacurile în Balcani, cu mai puțin succes decît altă dată (prin pacea de la Belgrad din 1739 ei vor fi obligați să evacueze, printre altele, și Oltenia) se infiltrează atît în Țara Românească cît și în Moldova (ca pe vremea lui Mihail Racoviță), urmăriți de Neculce pas cu pas. Pe cît erau ei de pașnici de data aceasta, căci „stricăciuni n-au făcut nimic în țară; tot cu bani cumpăra ce li trebuia”, pe atîta era de fricos Grigore Ghica. Fugit la Țuțora, n-a coborît la Galata decît după ce a obținut ajutoare — vreo 6.000 de oameni, zice Neculce — de la pașii din jur. „Și au mai eșit frica lui Grigorie-vodă de nemți. Și de frica viziriului și de rușine s-au întorsu iarăși înapoi la Gălata...”²¹⁶

În vremea aceasta (1737) Grigore Ghica a fost vizitat și de fratele său, terzimanul, trimis la ruși pentru obținerea unui armistițiu. Relatînd vizita, Neculce nu-și poate ascunde resentimentele față de greci, care nu vedeau cu ochi buni posibilitatea scuturării stăpînirii turcești: „Ș-au purces terdzimanul, ș-au vinit pre la Grigorie-vodă, frate-său, la Gălata; și l-au benchetuit 1 dzi cu mari cînste. Și l-au mai învățat și el meștersuguri di-a lui, ce au mai știut. Că ave Grigorie-vodă mare jeli și fric(ă), c-or lua creștinii țara; ce nu numai el, ce și grecii lui, și n-or ave ce stăpîni și ce minca la Țarigrad”²¹⁷. Și, ca să încheiem suita ironiilor și a dovezilor de

antipatie față de ciocoismul grecesc, redăm un scurt fragment cu care se încheie acțiunea nemților în Moldova, retrași dincolo de munți, sub presiunea unui grup de ostași trimiși împreună cu două steaguri de cazaci, comandați de hatmanul Constantin Ipsilanti: „Iar hatmanul cu o(a)ste, precum mai sus scrii, nici gium(ă)tate de cîas n-au zăbăvit și s-au și-ntorsu înapoi, fiind grec cu pele de iepure la spate. Au fugit toat(ă) noapte, făcîndu-i-să dzuă la Bistriță, negonindu-l nimé, nici vîdzînd pre nimé; după cum iaste vorba, că nu fac toate muștile m(i)eré. Că, cînd s-au tîlnit cu o(a)ste nemțasc(ă) tremura de fric(ă) și vre să fug(ă). Iar turcii, vîdzînd că vrea să fugă, au început a-l sudui ș-au scos și sabiele asupra lui să-l taie. Și vîdzînd așea, că fac turcii zorbă asupra lui, s-au slobozit de fric-asupra nemților”²¹⁸.

Tot frica l-a făcut și pe domn — relatează Neculce — să cheme turci și tătari să ierneze cu el în Iași, în iarna anilor 1737—38. Paginile care descriu abuzurile, silniciile și ticăloșiile lor amintesc de vremea lui Dumitrașcu Cantacuzino, iar revolta lui Neculce față de Grigore Ghica nu este depășită decît de paginile consacrate acelei domnii.

Partea centrală a capitolului o constituie pătrunderea rușilor în Moldova din vara anului 1739. Aceștia, cam 120.000 — apreciază Neculce —, sub comanda feldmareșalului Münnich au atacat mai întîi Hotinul — raia turcească la acea vreme —, apărât de Colceagpașa, ocupîndu-l după o serie de lupte ce au avut loc, unele nu departe de Boian, moșia cronicarului. După Hotin, armatele turcești s-au retras, vîzînd că nu pot face față rușilor, iar aceștia și-au continuat înaintarea spre Iași. Grigore Ghica n-a întîrziat nici el prea mult, ci le-a urmat; a pus caimacami în Iași și a coborît spre Galați. Neculce urmărește cu mare tensiune acțiunile armate și relatarea sa rămîne, pentru această vreme, izvorul narativ intern cel mai autorizat și folosit ca atare de istoriografia noastră.

În rîndurile armatei ruse se aflau și doi feciori ai lui Antioh Cantemir: Dumitrașcu, avînd gradul de maior și Constantin, cel mai mare, ca general de brigadă. Lor le-a fost încredințată misiunea de a strînge provizii pentru armată și de a se ocupa de lichidarea detașamentelor răzlete turcești și tătărăști ce ar mai fi existat prin partea de nord a Moldovei. Încercarea lui Constantin Cantemir, de a-l prinde pe domn n-a fost încununată de succes. În schimb, „tot jăcuind”, a intrat în Iași în ziua de 2 septembrie 1739, primit cu mare bucurie — zice Neculce — de mitropolit, boieri, negustori și alți orășeni care „i-au închinat cheilé țării și stiagurile slujitorilor”²¹⁹.

²¹⁶ *Ibidem*, p. 782.

²¹⁷ *Ibidem*, p. 787.

²¹⁸ *Ibidem*, p. 794.

²¹⁹ *Ibidem*, p. 824.

A doua zi a intrat în Iași și feldmareșalul Münnich. Timp de o săptămână, spune Neculce, în fiecare zi invita pe mitropolit și pe boieri la masă. Apoi lucrurile s-au schimbat în rău, pentru că Münnich a impus Moldovei, prin boierii caimacami, o sumă de obligații foarte grele, cuprinse în 12 puncte. Moldova era obligată să adăpostească și să hrănească iarna 20.000 de soldați, să dea 100 de pungi pentru masa mareșalului în fiecare an, să asigure 3.000 de salahori pentru repararea cetăților, să i se dea, imediat, un plocon de 90 de pungi de bani și altele. Iar dacă boierii, chemați să le iscălească, vor refuza, va da foc orașului. Cu aceasta s-a încheiat — adaogă Neculce — cinstea acordată boierilor: „Că vinul cel ungurescu, dulce, s-au făcut venin amar, și risul, plînsu, și voia cea bun<ă>, gro<a>z<ă> și frică”²²⁰.

După acestea Münnich a trecut Prutul, așteptînd la Zagarance să i se îndeplinească cererile, în timp ce feciorii lui Antioh Cantemir căutau să-l prindă pe Grigore Ghica. Între timp, mergînd să ocupe Tighina, Münnich a fost înștiințat că s-a încheiat pace. Cu toate acestea el n-a încetat să-i amenințe pe boierii caimacami și să ceară împlinirea tuturor obligațiilor impuse, ascunzîndu-le semnarea păcii de la Belgrad. Abia la mijlocul lui octomvrie a început retragerea, luîndu-i pe caimacami cu el la Hotin și jefuind tirgurile și satele. A trebuit intervenția tătarilor ca să fie alungate rămășițele oștirilor rusești din Iași.

Întorcîndu-se Grigore Ghica în capitală a pus biruri grele pe țară și a început să-i urmărească pe boierii bănuîți de simpatii față de ruși. Nu putea să scape de năpastă nici Neculce, care, mărturisește singur a cheltuit mulți bani ca să fie eliberat. Cît îl privește pe mitropolitul Antonie, care își manifestase mai direct adeziunea pentru ruși, făcîndu-le slujbe și sfințindu-le armata, acesta i-a întovărășit în retragere și a ajuns mitropolit al Cernigovului.

Sfîrșitul capitolului este ocupat de frămîntările din Rusia, survenite la moartea împărătesei Ana și turburările legate de succesiunea la tron, precum și de mazilirea domnului. Neculce precizează evenimentele descrise în acest capitol cu date exacte. Cum menționăm mai sus, valoarea istorică a ultimelor capitole crește, pe măsură ce ne apropiem de vremea în care Neculce și-a redactat *Letopisețul*.

În locul lui Grigore Ghica este numit, pentru a doua oară, Constantin Mavrocordat (1741—1743). Capitolul domniei lui, cu care se încheie *Letopisețul*, foarte interesant din punct de vedere istoric, căci se referă la majoritatea reformelor introduse de domn, este mai palid sub raport literar. Neculce amintește mai întîi reforma judecătorească, în care era și el implicat, reformă care atenua mult

abuzurile din trecut. Au fost reglementate impozitele — mai ales darea personală — și au fost desființate acele dări care declanșau nemulțumiri grave, cum au fost văcăritul, pogonăritul, și altele. Este amintită de Neculce, singura dată, preocuparea unui domn pentru cultură. Constantin Mavrocordat reorganizează învățămîntul, dezvoltînd școlile grecești și slavonești existente și înființînd altele noi, pentru fiii boierilor mazili, pe care-i invita stăruitor să se dedice învățăturii. Sînt amintite de Neculce măsurile luate de domn pentru organizarea arhivelor, introducîndu-se condicile de documente. Tot el reglementează și situația unor mănăstiri închinat Sfîntului Mormînt, care ieșiseră, în vremea războaielor, de sub oblăduirea grecească. În sfîrșit Neculce acordă, ca de obicei, cîteva pagini evenimentelor din țările vecine, în special celor din Rusia, continuîndu-le pe cele relatate în capitolul precedent.

Se observă în finalul *Letopiseșului* o anumită grabă a lui Neculce pentru consemnarea celor petrecute sub ochii săi. Domnia de reforme a acestui luminat voievod, poate cel mai bun gospodar dintre toți fanarioții, a fost tratată în mai puțin de opt pagini, fără convingerea și patosul pe care de atîtea ori i le-am urmărit în capitolele cronicii. Totuși și acesta rămîne produsul inegalabil al strălucitoarei sale minți și al grijii nedezmînițite pentru nevoile și soarta Moldovei.

Letopiseșul lui Ion Neculce este precedat de un număr variabil de povestiri — de la manuscris, la manuscris — cunoscute sub titlul de *O samă de cuvinte ce sînt auzite din om în om, de oameni vechi și bătrîni și în lătopisăde nu sînt scrise, ce s-au scris aicea, după domnita lui Ștefăniță-vodă, înaintea domniei Dabîjii-vodă*.

Este de observat de la bun început — înainte de orice considerații privitoare la valoarea istorică a *cuvintelor* —, că acestea au fost redactate de autor în legătură directă cu *marile compilații de cronici*, compilații realizate adeseori după izvoare narative dispărute de mult²²¹. Referindu-ne la cronicile moldovenești vom reaminti cititorului tendința ce se observă, Neculce fiind încă în viață, de a fi adunată, în același volum, întreaga istorie a țării, și de a structura volumele după un cuprins pe care ni-l precizează înseși manuscrisele reprezentative folosite la elaborarea ediției de față²²².

O asemenea compilație de cronici ne prezintă Teodor Codrescu în *Uricarul* său, copiată în anul 1807 de către un oarecare Iosaf monahul, pentru Constantin Brașoveanu, după un alt manuscris

²²¹ Titlu generic dat de N. Iorga celor mai reprezentative letopiseșe ale Moldovei și Țării Românești. Cf. *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, vol. I, Buc., 1901, p. 61—272.

²²² A se vedea mai jos *Nota asupra ediției*, unde sînt descrise manuscrisele compilației de cronici: 253, 53, 254, 252 etc.

²²⁰ *Ibidem*, p. 828.

din 1724, februarie, lucrat de ieromonahul Savva pentru Atanasie, episcopul de Roman²²³. Așadar în anul 1724 existau manuscrise care difuzau întreaga istorie a Moldovei până la anul 1661, până la moartea lui Ștefăniță Lupu²²⁴. Dacă n-am fi avut însemnarea lui Teodor Codrescu pentru manuscrisul din 1724, probabil dispărut astăzi, am fi socotit drept cea mai veche compilație de cronici păstrată, copia manuscrisului 253, adică manuscrisul corectat de Neculce, care stă la baza ediției noastre. Mai mult, l-am fi putut considera pe Neculce drept inițiatorul compilațiilor, de vreme ce opera sa a fost transmisă, în primul rând, prin intermediul unor asemenea manuscrise cumulative. Problema, care nu ne interesează aici, decît tangențial, nu trebuie tratată însă fără să se țină seama și de implicațiile lui Axinte Uricariul în elaborarea compilațiilor de cronici.

Neculce, continuînd istoria Moldovei, rămasă cu Miron Costin la anul 1661, și vrînd să conexeze *Letopisețul* său la compilațiile care circulau în Moldova, pe de altă parte observînd omisiunile din cronicile anterioare, s-a simțit obligat să le completeze, creînd *cuvintele*, pe care le-a așezat, cum singur precizează, înaintea domniei lui Dabija-vodă. Mai tîrziu, după moartea sa, unii copişti zeloşi²²⁵ au repartizat o parte din *cuvinte* în cuprinsul cronicilor lui Ureche sau a Costineștilor, la locul impus de cronologia Moldovei, de obicei la sfîrșitul capitolelor despre Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Lăpușneanu etc. Acest fapt a cauzat greutăți unor cercetători, care au ignorat existența *cuvintelor* din unele volume compilații de cronici, și care n-au avut — pe bună dreptate — fantezia să le caute la capitolele respective redactate de predecesorii lui Neculce. Așezarea de către unii copişti a legendelor, după cronologia lor, ne întărește convingerea că ele au fost create, cum spuneam mai sus, pentru completarea cronicilor anterioare și nu „pentru a inaugura cu ele lucrarea sa”, adică *letopisețul*, cum pretinde N. Iorga, și nici „pentru învățătura cetitorilor, cînd vor avea să răspundă, ca în cazurile date de

²²³ Manuscrisul se păstrează astăzi în colecțiile Bibliotecii centrale universitare din Cluj sub cota 1/1924, fondul G. Sion. Cf. Theodor Codrescu, *Uricarul, sau colecțiune de diferite acte care pot servi la istoria românilor*, vol. XXIV, Iași, 1895, p. 334—381. N. Iorga, în *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, vol. I, p. 269—272, vorbește și el, folosind *Uricarul*, de manuscrisul din 1724, numindu-l „compilație”. Vezi și L. Onu, *Critica textuală și editarea literaturii române vechi*, București, 1973, p. 229 și 238—243.

²²⁴ *Pinax*-ul, adică tabla de materii, pe care o reproduce *Uricarul* în întregime la p. 337—346, este identic cu acela al compilațiilor ulterioare, lipsindu-i, evident, cronica lui Neculce.

²²⁵ Despre care amintim în *Nota asupra ediției*.

tradiție, pentru moralizarea lor”²²⁶. În felul acesta subscriem și noi, în parte, la concluziile lui C. Boroianu din excelentul studiu consacrat *cuvintelor*²²⁷.

Cercetarea *cuvintelor* este mult păgubită de absența lor din manuscrisul 253, cel corectat de Neculce. Acesta ne-ar fi precizat care anume legende au fost elaborate de către cronicar și, implicit, tratamentul la care trebuie să supunem cele cîteva legende descoperite în zilele noastre și care lipsesc din edițiile anterioare²²⁸. Titlul dat de cronicar, legendelor, în *Pinax*-ul manuscrisului 253, conexasă la afirmația despre proveniența lor păstrată în *Predoslovie*, sau în titlurile din alte manuscrise, ne indică sursele de inspirație de care s-a folosit Neculce²²⁹. Acestea au fost adunate, pe de o parte din *letopisețele* cele vechi ale țării, probabil din *Letopisețul* lui Eustratie logofătul²³⁰, unde găsindu-le predecesorii săi (Neculce se referă numai la Miron Costin, cînd, în realitate cele mai multe legende privesc perioada istorică tratată de Grigore Ureche) le-au ignorat, pe de altă parte din *auzitele oamenilor vechi*. Titlul din *Pinax*: *O samă de cuvinte ce scriu pentru lucrurile domnilor și pentru țară, culese din letopisețele țării cele vechi, care le-au lădat Miron logofăt(ul)*, negăsindu-le scrise în cronicile străine este întărit, în ideea folosirii legendelor din *letopisețe*, de *Predoslovie*: „Mai socotit-au și din *letopisățul* lui Eustratie logofătul și a lui Simion dascalului și a lui Misail călugărului nește cuvinte cîteva, de nu le-au lăsat să nu le scrie, ce le-au scris ...”²³¹. Cit privește „auzitele din om în om”, transmise, ca explicație pentru proveniența *cuvintelor*, acestea figurează în manuscrisele copiate după textul de bază de către nepotul

²²⁶ Cf. N. Iorga, *op. cit.*, vol. I, p. 250.

²²⁷ Cf. C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*, în *Limba și literatură*, vol. I, 1973, p. 67—78.

²²⁸ „Descoperite în zilele noastre” este un fel de a vorbi. Cel puțin trei dintre ele (cea privitoare la Aron-vodă și cele privitoare la Gheorghe Duca) au fost publicate de Teodor Codrescu în *Buciumul român*, Iași, anul I (1875), p. 17—18 și 548—549. Mențiunea și la N. Iorga, *op. cit.*, vol. I, p. 252, nota 2.

²²⁹ O analiză aprofundată sub raport științific la *O samă de cuvinte* a dat C. C. Giurescu: *Valoarea istorică a tradițiilor consemnate de Ion Neculce*, în *Studii de folclor și literatură*, București, 1967, p. 439—495.

²³⁰ Cf. C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 440. Despre originea tradițiilor neculcene vorbește și studiul lui I. Șiadbei, *Cercetări asupra cronicelor moldovene*, I, *Eustratie logofătul, Grigore Ureche, Simion Dascalul, Ion Neculce*, Iași, 1939, p. 1—10 (capitolul *Izvoarele povestirilor din „O samă de cuvinte” de Ion Neculce*).

²³¹ Originalul *Predosloviei* nu s-a păstrat. Aceasta, lipsind și din manuscrisul 253, a fost transcrisă după copii ce redau textul la persoana a 3-a singular și nu la persoana I.

său, Ioasaf Luca, căruia îi aparține explicația, și au în vedere întimplări apropiate de zilele lui Neculce: Vasile Lupu, Gheorghe Ștefan, Ștefăniță-vodă Lupu, Nicolae Milescu, Duca-vodă.

Referindu-se la *cuvintele* reținute de Neculce din lectura letopiseșelor Moldovei, dar din care unele fuseseră consemnate, totuși, și de către Grigore Ureche, sau Costinești (este vorba de legendele privitoare la veacurile vechi), C. C. Giurescu socoate, pe bună dreptate, că legenda privitoare la Dragoș-vodă este creația lui Neculce, întrucât ea nu este întâlnită schematic, în nici un text de cronică, cu excepția *Letopiseșului* contemporanului său, Nicolae Costin²³².

Încercînd o trecere în revistă a principalelor legende și povestiri, a căror valoare literară a fost unanim recunoscută și al căror farmec neasemuit le-a impus ca subiecte de inspirație pentru mulți din poeții reprezentativi ai veacului trecut, vom aminti cititorului că multe din aceste povestiri nu sînt lipsite de un adevăr istoric, fie că este sau nu atestat documentar în mod riguros.

Povestirile privitoare la Ștefan cel Mare, grupate la începutul *cuvintelor* sînt cele mai numeroase. Însemnarea lor, convențională, cu cifre, nu poate sluji nici măcar trecerii lor în revistă, de vreme ce sub același număr sînt prinse, în realitate, mai multe legende. Așa, spre pildă, sub numărul III al edițiilor precedente consemnăm: Legenda despre clădirea mănăstirii Putna și tradiția — contemporană cronicarului — cu privire la arcul și paharul rămase, tot acolo, de la marele voievod.

Sub numărul imediat următor, IV, sînt redată trei legende: cea privitoare la refuzul mamei lui Ștefan de a-și primi feciorul în Cetatea Neamțului, aceea cu privire la precizia tunurilor din cetate, minuite de un neamț, și, în sfîrșit, aceea care relatează vizita lui Ștefan la sihastrul Daniil de la Voroneț. Și exemplificarea ar putea continua.

A doua dintre povestiri, cu privire la statutul vechi al cetăților Chilia și Cetatea Albă, precum și cu privire la prezența tătarilor în Bugeac, inexactă din punct de vedere istoric²³³, credem că este o creație a lui Neculce, menită să explice cititorilor situația politică deosebită a sudului Moldovei. Însăși concluzia: „Și turcii apoi au adus tătari din Crim și i-au așezat în Bugiac, *carii stau și pîndă astăzi, precum au așezat și la Hotin lipcani*” (subl. noastră) ne întărește bănuiala. Cuvîntul are, de altfel, mai degrabă izul unei relatări

²³² Cf. C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 443.

²³³ C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 473.

istorice seci, decît a unei tradiții transmise din generație în generație, în care misterul, senzaționalul, insolitul, dau farmecul povestirilor respective.

Tradiția privitoare la raportul dintre războaiele purtate și mănăstirile zidite de Ștefan este o completare a cronicii lui Grigore Ureche, în care se vorbește de numărul de mănăstiri, 44, ridicate de voievod²³⁴. Este evidentă aci reminiscența lecturii de cronică.

Legenda mănăstirii Putna poate fi împărțită, dintru început, în două. Cea dintîi, cu un pronunțat caracter folcloric, se referă la stabilirea locului mănăstirii. Jertfirea copilului din casă, care a îndrăznit să întindă arcul mai mult decît stăpînul său, ar putea fi socotită ca jertfa trebuincioasă pentru ridicarea marilor construcții, motiv întâlnit în folclorul perimetrului balcanic și nord-dunărean. Partea a doua, care se referă la înlocuirea candelabrelor și a sfeșnicelor de argint, de către un domn, nenumit, cu altele de spije, adică de fontă „care li-am apucat și noi” și folosirea acestora din urmă la turnarea unui clopot, amintesc de tradiții mai noi, demne de încredere. Mai veridice sînt povestirile privitoare la arcul — sau harbaleta cu vîrtej — lăsat de Ștefan cel Mare ctitoriei sale și dispărut în timpul incursiunilor poloneze din timpul domniei lui Constantin Cantemir, ca și aceea cu privire la paharul de iaspis rămas de la Ștefan și spart în vremea domniei a treia a lui Mihail Racoviță de niște zlotaiși și de egumenul Misail Chisăliță. Cu siguranță că Neculce deținea aceste detalii, ce nu pot fi puse la îndoială, chiar dacă documente istorice speciale nu le relatează, de la călugării mănăstirii Putna, cu care cronicarul a avut legături foarte strînse (mai mult rele decît bune) toată viața.

Lupta de la Războieni (1476), crucială pentru însăși ființa Moldovei și a voievodului său, a dat naștere la mai multe povestiri din care unele sînt atestate și de alte izvoare narative, iar altele rămîn în cadrul larg al legendelor. Din capul locului trebuie exclusă prezența mamei sale, Oltea doamna, moartă la 4 noiembrie 1465 și îngropată la Pobrata²³⁵. Nu se verifică, așadar, dialogul dintre

²³⁴ Cf. Grigore Ureche, *Letopiseșul Țării Moldovei*, ed. îngrijită de P. P. Panaitescu, ed. II, București, 1958, p. 121.

²³⁵ Piatra de pe mormint a fost descifrată și publicată de N. Iorga în *Inscripții din bisericiile României*, fascicula 1, București, 1905, p. 61, inscripția 136.

ea și fiul său sub zidurile Cetății Neamțului, cum nu se verifică nici eliberarea de către ea a neamțului din închisoare, atât de meșter în ale balisticii, încât „și boldul de la cortul împăratului l-au sfărâmat”²³⁶. Legenda, consemnată și de către Dimitrie Cantemir²³⁷, a circulat însă în Moldova, ca atâtea alte legende despre Ștefan, probabil încă din veacul al XVI-lea.

Cronica moldo-germană²³⁸ confirmă, în schimb, succesul artileriei moldovene din Cetatea Neamțului, care, distrugând tunul cel mare, și omorînd și pe comandantul artileriei turcești, a determinat retragerea lui Mohamed al II-lea. Cît privește ultima dintre povestirile legate de lupta de la Războieni, vizita lui Ștefan la Daniil Sihastrul și îmbărbătarea voievodului de către călugăr își găsește justificarea istorică atât în existența reală a lui Daniil cît și în ridicarea, la 1488, a mănăstirii cu hramul Sf. Gheorghe, așa cum a promis domnul²³⁹.

La una din legende, cea relativă la ajutorul aprodului Purice dat lui Ștefan în lupta de la Șcheia cu Hroirot ungurul, care a ridicat neamul Movileștilor, Neculce se referă direct în *Predoslovie*: „Și pentru neamul Movileștilor, și cum li s-au numit acest nume, dintru Ștefan-vodă cel Bun, Moghila, iar nu-i basnă”²⁴⁰. Intuiția lui Neculce (mai mult decît documentele cunoscute de el) este confirmată de aceeași cronică moldo-germană, care relatează cum în focul bătăliei ce a avut loc la 6 martie 6994 (= 1486) la Șcheia, pe Siret, Ștefan căzînd de pe cal, a stat ascuns printre cadavre de dimineața și pînă

²³⁶ Cf. *ed. de față*, p. 165.

²³⁷ În *The history of the... othman empire...*, I, p. 48. Despre o posibilă influență a literaturii medievale occidentale asupra lui D. Cantemir la Constantinopol, să se vadă Laetiția Cartoian, *Legenda „Mama lui Ștefan cel Mare”, D. Cantemir, izvorul baladelor din secolul al XIX-lea*, în *Cercetări literare*, V (1943), p. 65—95. O mențiune a articolului la N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*, III, p. 196. Cf. și punctul de vedere, îndreptățit, al lui C. C. Giurescu, în *Valoarea tradițiilor...*, p. 485, nota 86.

²³⁸ Descoperită de O. Górka la München și publicată mai întîi în limba polonă, în 1931, și apoi în limba română sub titlul *Cronica epocii lui Ștefan cel Mare (1457—1499)*, în *Revista istorică română*, IV (1934), p. 215—279 și V—VI (1935—1936), p. 1—84 și republicată în volum, sub aceeași traducere a lui Emil Biedrzyński, în 1937, în colecția *Biblioteca Revistei istorice române*, vol. I.

²³⁹ Cf. C. Turcu, *Daniil Sihastru, figură istorică, legendară și bisericească*, în *Studii și cercetări istorice*, vol. XX (1947), p. 246—259. Vezi și C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 490, nota 190.

²⁴⁰ *Ed. de față*, p. 158.

la amiază și cum a fost recunoscut de un boier călare, cu numele Purice, cu care a ieșit domnul de acolo și și-a adunat oștirea²⁴¹.

Cuvîntul privitor la înzestrarea logofătului Tăutu de către regele Poloniei cu 11 sate, după așezarea păcii cu Ștefan cel Mare, este în realitate o confirmare a unui act istoric bine atestat documentar²⁴².

Cuvîntul următor, relativ la Purcel, care ara în zi de duminică, „pe apa Vasluiului, cale de patru ceasuri” de tîrg este, evident, lipsit de teme istoric. Legenda are menirea să sublinieze spiritul de dreptate al marelui domn.

Legenda Dumbrăvii Roșii a preocupat pe Neculce în mod special. În *Predoslovie* aduce critici lui Miron Costin că a omis cu bună știință să spună că Dumbrava Roșie a fost arată de „Bogdan-vodă cu lășii” (ca și cum Miron Costin ar fi scris letopisețul Moldovei pentru vremea respectivă!), deși „acéla zicu să nu fie basnă”. Relatînd legenda și pomenind cele trei dumbrăvi: Dumbrava Roșie la Botoșani, cea de la Cotnari și cea de din jos de Roman, seminate „pentru pomenire, ca să nu s(ă) mai acolisască <leșii> de Moldova”²⁴³, îl dezaprobă din nou: „Numai mă mier de Miron logofătul cum au acoperit acest lucru de nu l-au scris”²⁴⁴. Avînd pentru Miron Costin o deosebită prețuire, manifestată de mai multe ori în cuprinsul cronicii, Neculce este descumpănit de faptul că cel mai mare cronicar poate trece cu vederea asemenea „adevăruri”.

Legenda circula în Moldova, împrumutată, probabil, din folclorul rus²⁴⁵. Dar o găsim și în *Letopisețul* lui Grigore Ureche, la sfîrșitul unei incursiuni a regelui Albert din anul 1500, oprită de Ștefan cel Mare, în jurul Botoșanilor: „...și fu izbînda la Ștefan-vodă și multă oaste leșască au perit și pe mulți i-au prins în robie... Au pus Ștefan-vodă de au arat cu lășii pe o culme de deal la Botășani și au simănatu ghindă și s-au făcut dumbravă mare, de ieste pînă astăzi copaci mari”²⁴⁶. Dimitrie Cantemir pune legenda în legătură cu

²⁴¹ Cf. *Cronica epocii lui Ștefan cel Mare*, București, 1937, p. 126 și 149. Despre prezența istorică a lui Purice spătarul vezi C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 451.

²⁴² Cf. Ilie Corfus, *Încă un „cuvînt” de-al lui Neculce se dovedește a nu fi legendă*, în *Studii*, XVII (1964), nr. 3, p. 597—598.

²⁴³ Cf. *ed. de față*, p. 168.

²⁴⁴ *Ibidem*.

²⁴⁵ Cf. N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*, III, p. 196. Cf. și C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*, p. 73.

²⁴⁶ Cf. Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei...*, p. 116—117.

pădurea de la Cotnari²⁴⁷. Mențiunea Dumbrăvii Roșii de la Botoșani trădează la Neculce o amintire de lectură.

Ultimul *cuvînt* cu privire la Ștefan cel Mare este acela în care i se atribuie pe patul de moarte sfatul dat urmașului său, Bogdan, de a închina țara turcilor, fiind aceștia „mai înțelepți și mai puternici“. Ideea închinării o mai întâlnim și în *Letopisețul*, unde, relatînd pretențiile polonezilor la pacea de la Carloviț (1699), motivează refuzul turcilor de a dispune de Moldova prin aceea că țara era închinată și nu cucerită cu sabia; avea, așadar o cvasi independență. *Cuvîntul* nu corespunde adevărului istoric decît în măsura în care Ștefan l-a putut sfătui pe fiul său Bogdan să se bazeze mai mult pe turci decît pe vecinii din jur, nestatornici și mai slabi²⁴⁸. Este o parafrază a ultimului fragment din domnia lui Ștefan cel Mare, scrisă de Grigore Ureche, în care voievodul, chemînd pe toți sfetnicii, i-a sfătuit să se închine la turci, „arătîndu-le cum nu vor putea ține țara, cum o au ținut-o el“²⁴⁹.

În aceeași idee, a închinării, îl întâlnim pe logofătul Tăutu, trimis la Constantinopol de Bogdan al III-lea cel Orb, într-o legendă plină de umor, care separă *cuvintele* despre Ștefan de cele dedicate lui Petru Rareș. Prezența marelui logofăt la Poartă este atestată de *Letopisețul* lui Grigore Ureche²⁵⁰, evident, fără detaliile savuroase ale tratării de către vizir cu cafea fierbinte, pe care logofătul, frîgîndu-se la gură, a azvîrlit-o cu ceașcă cu tot (cu felegean cu tot — se spune într-o variantă), spre hazul celor prezenți, cafeaua fiind pentru moldoveni o băutură cu totul nouă. Tradiția aceasta poate avea la bază întîmplări reale, transmise posterității de oameni din suita sa, dată fiind personalitatea logofătului Tăutu.

Prima din cele trei povestiri despre Petru Rareș, amestec de real și plămădire, ni-l prezintă pe fiul nelegitim al marelui Ștefan, negustor de pește, întovărășind carăle pe apa Bîrladului, la Docolina, în drum spre Iași și spre Suceava. La un popas de noapte a avut, un vis, asemănător cu cel al biblicului Iosif, pe care argații săi l-au interpretat ca pe un semn de bun cîștig negustoresc. Dar ceea ce era să se îplinească — și ceea ce Petru Rareș aștepta de mult — s-a împlinit; abia porniți la drum, a fost înfîmpinat de popor (de gloată, zice Neculce), care l-a proclamat domn. Printr-un gest de mărinimie el dăruiește carăle cu pește slugilor sale și le promite slo-

bozenie de dări. Reală este, probabil din această povestire, îndeletnicirea cu negoțul de pește a domnului, în tinerețe²⁵¹, dacă nu cumva amintirile de lectură ale lui Neculce din *Letopisețul* lui Grigore Ureche, privitoare la ajutorul dat de niște pescari lui Petru Rareș, după prima domnie, în timpul fugii sale prin munți, spre cetatea Ciceului, au fost interpretate de către Neculce în sensul unei solidarități de breaslă cu aceștia²⁵².

Și al doilea *cuvînt*, privitor la trecerea domnului prin tîrgul Piatra (Neamț), în drum spre Ardeal, și atitudinea dușmănoasă față de el a orășenilor, și mai ales a unui popă, are o parte de atestare în *Letopisețul* lui Ureche. Se spune acolo că după ce a trecut Petru Rareș prin Piatra și a ajuns la mănăstirea Bistrița (care este așezată abia la cîțiva kilometri de oraș, n. n.) și vrînd să se odihnească, a văzut lume multă înconjurînd mănăstirea și vrînd să-l prindă. Domnul, încălecînd degrabă, a fugit singur în munți²⁵³. Atunci, după legendă, a fost urmărit de un popă, pe care vodă l-a trimis, odată cu o săgeată bine trasă, să-și continue liturghia, să n-o lase neterminată. Înapoiindu-se în a doua domnie, Petru Rareș i-a plătit și popii și pietrenilor.

Cea de a treia legendă, împărțită în două părți în manuscrisul după care a fost copiată (ms. 53), trebuie privită ca atare. Prima parte este o relatare după *Letopisețul* lui Ureche, a măsurilor întreprinse de Petru Rareș pentru a scăpa din captivitatea ungurească de la Ciceu: scrisoarea scrisă, în sirbește, de soția sa, ce era din neamul Despoților; slobozirea scrisorii pe fereastră, din turnul cetății și transmiterea ei, prin intermediul unei slugi, la Poartă, și, în sfîrșit, intervenția sultanului pe lîngă unguri pentru eliberarea domnului, ca să poată merge la Constantinopol²⁵⁴.

Partea a doua, evident, legendă, ni-l prezintă pe domn iertat de sultan, la intervenția marelui vizir, dar nu înainte ca padișahul să-și îplinească jurămintul de a trece cu calul peste el, jurămint făcut atunci cînd domnul, prin actele sale de vitejie, potrivnice Porții, arătase că este fiul marelui Ștefan. Vizirul a rezolvat scrupulele de credință ale sultanului: l-a scos pe Rareș la cîmp și, culcat fiind, sultanul a sărit cu calul peste el (după altă legendă ar fi fost băgat sub un pod și sultanul ar fi trecut peste pod de trei ori), după care Petru Rareș și-a reluat scaunul Moldovei.

²⁴⁷ Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, tradusă de Gheorghe Adamescu, București, 1942, p. 63.

²⁴⁸ *Ed. de față*, p. 168.

²⁴⁹ Grigore Ureche, *Letopisețul*..., p. 121.

²⁵⁰ *Ibidem*, p. 135.

²⁵¹ C. C. Giurescu, *Valoarea tradițiilor*..., p. 453.

²⁵² Grigore Ureche, *Letopisețul*..., p. 155.

²⁵³ *Ibidem*, p. 154.

²⁵⁴ *Ibidem*, p. 158. Comentariul și la C. C. Giurescu, *op. cit.* p. 453—455.

Domnia lui Despot-vodă, printre cele mai contradictorii din întreaga istorie a Moldovei, n-a rămas nici ea în afara *cuvintelor*. Despot, urgisit de țară, nu putea să fie, după Neculce, decît un impostor, care furînd actele stăpînului său și declarîndu-se nepot al acestuia, a ajuns în scaunul Moldovei. Adevărul istoric, subliniat de C. C. Giurescu²⁵⁵, este altul: Despot-vodă deținea, într-adevăr, o diplomă de principe de Paros și de stăpîn al Samosului, dată lui de Carol Quintul la 22 octombrie 1555. Cu aceasta și cu inteligența sa a izbutit să ajungă domn.

Ultima tradiție din veacul al XVI-lea la care ne referim este aceea, mai puțin cunoscută — de vreme ce n-a fost inclusă în nici o ediție anterioară —, relativă la raporturile dintre Aron-vodă și unchiul său, mitropolitul Nicanor. Provenind din mediul călugăresc, probabil de la mănăstirea Agapia, povestirea este amplă și intrigantă și bine legată. Aron-vodă, tînăr îl însoțea pe unchiul său la Agapia cea veche, unde acesta, ctitor fiind, obișnuia să meargă pentru treburi gospodărești. Fără știrea mitropolitului, el se ducea la plimbare la un schit, Hilioara, unde se avea în dragoste cu o călugăriță (precizarea finală se găsește în manuscrisul D, cu cota 112). Într-o zi, întorcîndu-se Aron-vodă de la Hilioara, s-a întîlnit într-un loc strîmt din munte, „tăiat cu ciocanul”, cu unchiul său, care, bănuind de unde vine, l-a bătut. Nepotul a fugit prin munți, s-a dus la Țarigrad și, cu vremea, ajungînd domnul Moldovei, l-a prins pe unchiul său și, drept răzbunare, l-a scos. Iar în locul unde s-a întîlnit cu mitropolitul Nicanor — devenit schimnicul Nil — a pus să se sape într-o stîncă povestea acelei întîmplări; stîncă este cunoscută sub numele de Piatra lui Aron-vodă²⁵⁶.

Cuvintele privitoare la domnia și evenimentele din secolul al XVII-lea sînt cele mai numeroase. Valoarea lor crește din punct de vedere istoric, atît prin timpul relativ scurt care s-a scurs de la întîmplările respective și data cînd au putut fi receptate de către cronicar (cu mult înainte de a le fi așternut pe hîrtie!), cît mai ales prin sursele de unde le deținea, cele mai multe parvenindu-i din mediul familial, sau din unul foarte apropiat lui.

Sublinierile biografice privitoare la Mavrocordați, făcute în intenția de a-i lega, genealogic, prin fiul lui Petru Rareș, de Ștefan cel Mare, n-au nici pe departe caracterul povestirilor anterioare, ci pe cel al *Letopiseșului*. Constantin Mavrocordat, în vremea căruia, la 7242 (= 1734), se redactează însemnarea biografică, „să trage de pre

²⁵⁵ În *Valoarea tradițiilor...*, p. 474.

²⁵⁶ Păreri contradictorii privind veracitatea tradiției la C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 466.

strămoașe-sa niam din domnii cei vechi moldoveneshti”. Credem că Neculce deținea acest fir mai degrabă de la domnul însuși, cu al cărui tată, Nicolae Mavrocordat, cronicarul fusese în termeni buni (în a doua domnie, corespundase cu el, iar domnul stăruise la Poartă pentru iertarea lui), decît de la Dimitrie Cantemir, cum afirmă Al. Piru²⁵⁷.

Cu privire la domnul credincios și demn, care a fost Miron Barnovschi, Neculce ne-a lăsat două *cuvinte*, amîndouă în legătură cu călătoria tragică făcută la Constantinopol. Pe drum, întovărășit de boieri (printre ei fiind și Costin postelnicul, tatăl lui Miron²⁵⁸), la un popas de masă Miron Barnovschi a fost apucat de o quintă de strănuturi, ce nu-l părăsea, cu toată urarea tradițională: „Săn(ă)tos, doamne, și pe voia mării(i)-tale”. Unul din boieri (știind — din bătrîni — că strănutul va înceta dacă-i va aminti de un lucru neplăcut, sau de unul la antipodul urării de sănătate) i-a zis „Viermi, doamne” și îndată a încetat de strănutat. Legenda, sau povestirea adevărată, s-a născut, probabil, după moartea voievodului, cînd boierii și-au amintit de călătorie și au făcut legătura între cele întîmplute. Ea a fost, apoi, difuzată în mediul boieresc de unde a reținut-o Neculce.

A doua povestire, despre moartea calului domnesc, odată cu stăpînul său, decapitat de turci (deși Neculce subliniază că „*Letopiseșul*” de aceasta nu scrie nimic iară oamenii așa vorbăscu, că au apucat unii dintru alții”), este relatată de fapt după capitoul privitor la domnia lui Miron-vodă Barnovschi, din *Letopiseșul* lui Miron Costin: „Nu putem să trecem cu pomenirea niște tîmplări ce s-au prilejitu în Țarigrad, după perirea cestui domnu... De un cal al lui Barnovschi-vodă, ducîndu-l la grajduri împărătești, după perirea lui, în cîeș dîi s-au trîntitu calul gios și au muritu în locu”²⁵⁹.

Din numeroasele *cuvinte* privitoare la domnia lui Vasile Lupu unele au izul unor relatări de letopiseș²⁶⁰. Așa, spre pildă, politica de austeritate economică de la curte, din primii trei ani de domnie pe care o deținea, probabil, de la neamurile sale, Cantacuzinii, ce

²⁵⁷ În *Istoria literaturii române*, I, ed. II, București, 1970. Editura Academiei, p. 600.

²⁵⁸ Era rudă cu domnul și a fost designat de acesta, înainte de moartea cumplită la Constantinopol, drept executor testamentar. Cf. *Arhiva istorică a României*, București, 1866, tom. I, partea II-a, p. 187—190.

²⁵⁹ Miron Costin, *Opere*, ediție critică de P. P. Panaitescu, București, 1958, p. 103.

²⁶⁰ Încă un prilej de a evidenția studiul lui C. Boroianu privitor la *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*.

fuseseră slujbași ai domnului, îl interesa în mod special pe Neculce. Un singur lucru n-a fost bun, remarcă Neculce, darurile pe care le-a făcut domnul sultanului, vizirului și celorlalți mari demnitari turci „că au rămas obicei de dă țara baraiamlic de atunci încoace, în toți anii”²⁶¹. Ultimul dintre *cuvinte*, privitor la închiderea lui Vasile Lupu în Edicule și pira domnilor din Muntenia, Moldova și Transilvania asupra lui, însoțită de mari promisiuni de bani — 3000 de pungi! — numai ca să fie omorât, are, în prima parte, forma austeră a relatărilor de cronică. Partea finală, a cărei autenticitate n-o putem nici confirma, dar nici infirma, seamănă însă, prin caracterul insolit, cu povestirile sale inegalabile²⁶².

Alt *cuvint*, deși nu este confirmat de izvoarele narrative, pare de asemeni o completare de cronică. Vasile Lupu, lacom de bani, a stricat mănăstirea Putna, crezând că va găsi averi ascunse în ea, dar n-a găsit. Acoperișul, care era de plumb, a fost folosit de către ginere-său, Timuș Hmelnițki, la fabricarea gloanțelor, la Suceava, în timpul războiului cu Gheorghe Ștefan. Acesta, ajungând domn, a reclădit mănăstirea, ce rămăsese neterminată de la Vasile Lupu, dându-i forma de care pomeneste Neculce.

Interesantă, și poate că nu într-un totu lipsită de adevăr²⁶³, este relatarea manierei în care rafinatul Vasile Lupu și l-a făcut prieten pe un demnitar turc, trimis în Moldova în vederea înlocuirii lui. Mai întâi domnul a trimis o mulțime de slujitori pe parcurs — de la Galați la Iași, —, ca să observe turcul că țara este bine populată, aceasta concomitent cu desfășurarea unei mari activități pe ogoare. Apoi, după ce a ajuns turcul în Iași, și a fost găzduit, i-a trimis un plocon de 5 000 de galbeni. Aceeași sumă i-a dat-o și după convorbirea pe care au avut-o amândoi și în decursul căreia Vasile Lupu i-a mărturisit că știe că-i este domnia amenințată. Plecând turcul din Iași, pe drum a mai primit 5 000 de galbeni, iar la Constantinopol, odată ajuns, l-au întâmpinat alți 5 000 de galbeni. În fața unor dovezi atât de „elocvente” turcul din vrăjmaș cum îi era, a început să-l laude marelui vizir, cât este țara de bogată și domnul de harnic și să-i propună exilarea pretendentului; ceea ce vizirul a și făcut. Și, conchide Neculce, ca de atâtea ori în cuprinsul *Letopiseșului*: „Așa țin turcii prietășugul, pentru voia banilor”²⁶⁴.

Cele mai numeroase *cuvinte*, opt la număr, se referă la domnia și viața agitată a lui Gheorghe Ștefan. Îl vedem pe Gheorghe Ștefan

²⁶¹ *Ed. de față*, p. 178.

²⁶² *Ibidem*, p. 182.

²⁶³ Vezi comentariul la C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 467—468.

²⁶⁴ *Ed. de față*, p. 180.

încă boier, fiind văduv, om fără frâu, când era vorba de femei, întorcînd cu sila rădvanul Saftai, din neamul Boeștilor, pornit la Iași spre casa lui. „Și pre urmă au priimit și ia și s-au cununat cu dînsul, care au agiunsu de au fost și doamnă”²⁶⁵. A împărțit cu el destinul pribegiei în apusul Europei. Dar nestatornic, cum îi era firea, Gheorghe Ștefan a repudiat-o și a trimis-o în țară. „Și el s-au fost luat o slujnică, țiitoare, dintru aceli țări streine”²⁶⁶. Este vorba de Ștefania Mihailova, care i-a fost devotată pînă la moarte și care i-a adus osemintele de la Stettin, din Pomerania, unde domnul a închis ochii în ianuarie. 1668 și i le-a îngropat la mănăstirea Cașin²⁶⁷. În sfîrșit, tot în legătură cu apucăturile lui Gheorghe Ștefan este și relatarea într-un alt *cuvint*, despre prinderea frumoasei încă, cercheze, doamna lui Vasile Lupu, pe care a vrut s-o batjocorească. „Ce doamna lui Vasiliu-vodă l-au probozit și au început a-l blăstăma și a-l sudui și a-i zice dulău fără de obraz, cum nu să tème de Dumnezeu, că i-au fost domnu-său stăpîn și i-au mîncat pita. Și așa i-au dat pacé...”²⁶⁸ Sursa de informație pentru aceste *cuvinte*, ce nu pot fi puse la îndoială, rămîne în cea mai mare parte familia Cantacuzinilor, unde se vor fi comentat — ca în sinul tuturor familiilor boierești — atari întîmplări. Un *cuvint* ni-l înfățișează pe Gheorghe Ștefan, logofăt, stînd gînditor în Divan cu toiagul la gură și dîndu-i dușmanului său, Iordache Cantacuzino, răspunsul oracolului, abia mai tîrziu înțeles: „Zic în fluier să mi se coboare caprile de la munte, și nu mai vin”. Caprele fiind oștile din Ardeal, pe care le aștepta să-i vină în ajutor și să-l răstoarne pe Vasile Lupu.

Un altul, amestec de strălucire și grotesc, relatează conversația cu bivolarul său din Roman, ce l-a întâmpinat beat în mijlocul orașului, pe cînd domnul, în fruntea oștilor, sigur de victorie, trecea spre Suceava. Bivolarul, veche slugă, apreciindu-i ținuta de domn, răspunde cu umor invitației lui Gheorghe Ștefan: „O bute de vin am neguțat și n-am bani să o plătesc, să beu pentru săn<ă>tatea mării<i>-tali și a oștii mării<i>-tali! Atunce Ștefan-vodă s-au zîmbit a ridé și au zis la șoltuzul: «Pas'să ți-o plătiască». Și au mărșu de au băut butea cea de vin toată, cu soțiile lui”²⁶⁹.

²⁶⁵ *Ibidem*, p. 182.

²⁶⁶ *Ibidem*, p. 185.

²⁶⁷ Cu privire la repudierea doamnei Safta să se vadă N. Iorga. *Din pribegia lui Gheorghe Ștefan-vodă*, în *Revista istorică*, IX (1923), p. 97—103. Despre Ștefania Mihailova amintește C. C. Giurescu în *Istoria românilor*, III, p. 133. Comentariul *cuvintului* respectiv la C. C. Giurescu, *Valoarea tradițiilor*, p. 460.

²⁶⁸ *Ed. de față*, p. 183.

²⁶⁹ *Ibidem*.

Mai interesant și cu evidente elemente de cronică este povestită prinderea fraților Toma și Iordache Cantacuzino, după victoria asupra lui Vasile Lupu, despuieră lor de toate averile și, în final, salvarea lor de la moartea ce-i amenința, prin intervenția lui Constantin Șerban, domnul Țării Românești. Iuțea cu care căpitanul ce ducea scrisorile a parcurs drumul de la București la Iași — și care i-a adus mai apoi porecla de Ușurelul — a salvat zilele celor doi Cantacuzini.

Întimplarea este atestată pe de o parte de Miron Costin în *Letopiseșul* său ²⁷⁰, pe de altă parte de către cronică lui Radu Popescu, unde este dat și numele căpitanului: Badea Conțeș Bălăceanul ²⁷¹.

Nu vom stărui asupra celorlalte povestiri cu privire la Gheorghe Ștefan. Este de subliniat că ele se încadrează printre cele mai savuroase din întregul cuprins al operei neculcene și se bazează aproape toate pe adevăruri atestate documentar, sau transmise de contemporani ai evenimentelor.

Cea mai întinsă dintre povestirile din *O samă de cuvinte* rămâne aceea închinată prieteniei nedesmințite dintre Gheorghe Ghica (1658—1659) și marele vizir Mehmed Küprülü. Copii săraci amândoi, unul albanez, celălalt turc, se duc în lume să-și caute norocul. Pana măiastră a lui Neculce redă dialogul de basm dintre cei doi copii flămânzi și fără adăpost, în drumul lor spre Constantinopol: „Și au dzis Ghica-vodă: «Tu ești turcu, poți să ajungi să fii om mare, și ce mi-i face pre mine, atuncea?» Iar turcul au zis atuncea: «De voi fi eu om mare, te voi face de vii fi mai mare în Chipru, giudecătoriu». Dialogul a survenit, copilărește, după promisiunea, mai terestră, pe care și-o făcuseră să se caute reciproc dacă vor găsi, până una-alta, piine, ca să-și potolească foamea! Dar viața i-a despărțit, și găsindu-și fiecare rostul, nu s-au mai revăzut. Gheorghe Ghica a ajuns, cu vremea, vornic mare în Moldova, sub domnia lui Vasile Lupu, iar Mehmed Küprülü mare vizir la Poartă, după ce a dovedit calități militare remarcabile.

Într-o zi Gheorghe Ghica, aflându-se cu treburi la Constantinopol cu alți boieri, în timpul domniei lui Gheorghe Ștefan, este recunoscut de marele vizir. Acesta pune pe un slujbaș să-l ia pe Ghica și să-l aducă la el, după divan, fără să-i spuie de ce anume. Dezvăluirea duioasă din camera vizirului, după un dialog ce evocă promisiunile din copilărie, precum și împlinirea cuvintului dat, nu înainte de a sublinia caracterul lui Gheorghe Ghica, ce a intervenit

în favoarea domnului său, sint redată cu inegalabilă sa artă de povestitor.

Cele două tradiții privitoare la Ștefăniță-vodă Lupu îi dezvăluie caracterul inegal și impulsiv: desconsideră boierii ce-l însoțeau la plimbare, luându-le friiele cailor și alergându-i apoi, de-și spărgeau capetele; nesocotește sfatul Cantacuzinilor, în materie de impozite, amenințându-i cu hangerul, cu același hanger cu care, într-un *cuvînt* privitor la Nicolae Milescu, l-a pus pe călău de i-a tăiat acestuia nasul. Sint tradiții despre veracitatea cărora nu ne mai îndoiim, de vreme ce de unele grăesc documente narative ²⁷², iar altele proveneau din relatările bunicului și ale unchiului său. Numai sfîrșitul agitativului fecior al lui Vasile Lupu diferă de tradiție. După Miron Costin, Ștefăniță-vodă a murit de „lungoare“, adică de febră tifoidă ²⁷³, și nu otrăvit.

Cu o desăvîrșită artă schițează Neculce viața tumultuoasă a spătarului Nicolae Milescu, urmîndu-l în țară, mîndru și bogat, „învățat și cărturar“, îndrăgit de Ștefăniță Lupu și viclenindu-l, pentru că „nu s-au săturat de bine și de cînte ce avea“, în Germania, unde un doctor i-a făcut o operație estetică („i-au crescut nasul la locu, de s-au tîmăduit“ ²⁷⁴), și, în sfîrșit, la Moscova, unde s-a angajat tîlmaci la curte și profesor la viitorul Petru cel Mare. Trimis în ambasadă la împăratul Chinei, a zăbovit acolo doi, trei ani și s-a înapoiat cu „un blid plin de pietri scumpe și un diiamant ca un ou de porumbu“. La înapoiere, arestat de boierii ruși, depozat de avere și exilat în Siberia, a stat acolo pînă cînd Petru cel Mare, ajuns împărat, s-a interesat de soarta lui și l-a pus din nou la mare cinste. „Și cînd au ras barbeli, împăratul, a moscalilor, atuncea cînd s-au schimbat portul, atuncea singur împăratul i-au ras barba, cu mîna lui“ ²⁷⁵. Acolo, la Moscova, și-a sfîrșit zilele, în mare cinste, tirziu, în a doua domnie a lui Mihail Racoviță.

Adevăruri și ficțiune, Neculce avea de unde să le dețină, de vreme ce eroul îi este în bună parte contemporan: tradițiile de familie, „auzitele“ sale de la ruși, în vremea cînd a stat acolo, și poate de la împărat direct, sau prin intermediul lui Dimitrie Cantemir.

Ultimele două *cuvinte*, absente din edițiile anterioare, sint singurele care se încadrează în epoca zugrăvită de *Letopiseșul* său. Este vorba de două povestiri privitoare la Gheorghe Duca. Cea dintîi vorbește de un turc rumeliot, de pe pămînturile căruia își

²⁷⁰ Miron Costin, *Opere*, p. 169.

²⁷¹ Cf. Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Românești*, ediție critică de C. Grecescu, București, 1963, p. 111—112. Cf. și C.C. Giurescu, *Valoarea tradițiilor...*, p. 460—461.

²⁷² Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Românești*, p. 127.

²⁷³ Miron Costin, *Opere*, p. 200—201.

²⁷⁴ *Ed. de față*, p. 190.

²⁷⁵ *Ibidem*, p. 191.

trăgea Duca-vodă obirșia, venit la el după dajde și îndemnându-l să renunțe la domnie și să se înapoieze acasă. Refuzul lui vodă, după ce l-a dăruit cu de toate pe turc, a fost categoric: „Mergi tu, dar eu nu voi mărge“.

A doua povestire, cu un pronunțat caracter moralizator, cuprinde lecția de bună purtare pe care Duca-vodă o dă fratelui său Cîrstea, mare vameș, ce aștepta să fie salutat de toată lumea, el, cel dintii.

Este de amintit, în final, încă o dată, că povestirile din *Letopiseș* sînt apropiate, prin structura stilistică, de *O samă de cuvinte*.

În fruntea operei este așezată o *Predoslovie*, o trecere în revistă a istoriografiei în limba română, privitoare la Moldova, anterioară lui, însoțită de o mărturisire explozivă a dragostei sale de neam.

Predoslovie lipsește din textul de bază. Mai mult, ea nu este inclusă nici în *Pinax*, ceea ce pledează, evident, pentru o tîrzie redactare a ei, posteroară revizuirii făcute de Neculce cronicii și adăogirilor sale autografe²⁷⁶. Este de presupus că a existat o redacție autonomă a *Predosloviei*, de celelalte texte, lucrată de Neculce cu puțin înainte de moarte, reluată de către Ioasaf Luca și inclusă în cele două manuscrise, singurele care ne-au transmis-o: ms. 53 și 254. În amîndouă, *Predoslovie* este așezată în fruntea volumelor și a fost supusă, în parte, modificărilor gramaticale de persoană: uneori se vorbește la persoana a treia singular, în loc de persoana întii.

Înainte de a încheia se cere, dacă nu elucidată deplin, măcar enunțată, o problemă dintre cele mai interesante, care a preocupat pe majoritatea istoricilor noștri, și anume, cînd și-a scris Neculce opera?!

Pentru N. Iorga²⁷⁷, Sextil Pușcariu²⁷⁸, N. Cartoian²⁷⁹, ca și pentru alți istorici literari²⁸⁰, lucrurile sînt limpezi: Neculce și-a scris opera la bătrînețe, indiferent de părțile componente ale acesteia, „așteptîndu-și senin sfîrșitul“²⁸¹. Cel care a stabilit acest adevăr, în mare parte valabil și astăzi, mai ales pentru partea de sfîrșit a *Letopiseșului*, a fost N. Iorga. La ideile sale vor adera și ceilalți istorici amintiți.

²⁷⁶ Păreri diferite, interesante, la L. Onu, *Critica textuală...*, p. 265.

²⁷⁷ N. Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, vol. I, p. 247–248.

²⁷⁸ Sextil Pușcariu, *Istoria literaturii române, epoca veche*, p. 156.

²⁷⁹ N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*, III, p. 192.

²⁸⁰ Al. Piru, în *Istoria literaturii române*, I, p. 599.

²⁸¹ N. Iorga, *op. cit.*, p. 246.

Cel dintii care a văzut lucrurile altfel decît „tradiția“ predecesorilor a fost C. Boroianu. Într-un studiu al său²⁸², el este de părere că Neculce și-a scris opera în mai multe etape, în funcție de agitata sa viață. Începutul cronicii l-ar fi scris foarte devreme, îndată după înapoierea din Țara Românească, pe la 20 de ani, completat apoi pînă pe la 1731, și constituind, cu evenimentele pînă la această dată, o primă versiune a cronicii. În timpul refugului în Rusia ar fi scris capitolul domniei lui D. Cantemir, precum și *O samă de cuvinte*. În vremea cînd a fost mare vornic, continuă autorul, Neculce a revizuit prima versiune și a completat-o. În sfîrșit, *Predoslovie* a fost scrisă ultima și datează din anul 1743. Un an mai tîrziu²⁸³, subliniind că Neculce prelucrează *Cronica racovișeană-buhușeană*, își revizuieste implicit și păreriile despre începuturile cronicii, de vreme ce aceasta nu putea fi scrisă înainte de a fi dată în vileag cea dintii.

L. Onu consacră numeroase pagini acestei chestiuni²⁸⁴ stabilind, în esență, că „Neculce și-a redactat cronica și culegerea *O samă de cuvinte* în mai multe reprize“, că expunerea propriu-zisă a cronicii sale începea cu anul 1684, că *Letopiseșul* lui Neculce a stat la baza *Letopiseșului anonim* (publicat de C. Giurescu) și nu invers, că *Predoslovie* a fost elaborată cel mai devreme în anii 1732–33, că Neculce și-a scris opera după înapoierea din exil, că prima parte a cronicii a fost scrisă între anii 1731–1733, că numeroasele completări autografe datează din ultimii ani de viață: 1743–1745, că *O samă de cuvinte* a fost redactată cea dintii dintre opere, în vremea exilului, și că, în sfîrșit, după *O samă de cuvinte* a început să scrie *Letopiseșul* de la anul 1705 înainte. Este de prisos să stăruim asupra argumentelor, rezultat al numeroaselor investigații pe care le-a făcut în izvoarele narative și documentele epocii.

În ceea ce ne privește, după sumarele observații pe care le-am putut înregistra, în timpul zecilor de lecturi ale operei lui Neculce și analizînd, pe cît posibil, ideile foarte interesante și demne de reținut ale predecesorilor noștri, sîntem de părere că Ion Neculce a avut cel puțin două redacții ale operei sale. Pe cea dintii a scris-o în mai multe reprize, începînd cu anii de pribegie și pînă în jurul

²⁸² Cînd a fost scrisă cronica lui Neculce, în *Revista de istorie și teorie literară* (1968), nr. 4, p. 673–677. Studiul a stîrnit o polemică dusă cu D. Velciu. Cf. articolul acestuia, *Cînd și-a redactat Neculce cronica*, în *România literară*, nr. 20/1969, p. 13, precum și răspunsul lui C. Boroianu, *În legătură cu datarea cronicii lui Neculce*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XVIII (1969), nr. 4, p. 691–694.

²⁸³ Vezi, *În legătură cu datarea cronicii lui Neculce*, p. 692.

²⁸⁴ În *Critica textuală*, p. 258–276.

anului 1730. Cea de a doua, la care va adăoga intervențiile sale autografe, a fost scrisă după anul 1733.

Socotim că *O samă de cuvinte* au fost redactate încă fiind în exil, și că tot acolo a fost concepută istoria primei domnii a lui N. Mavrocordat, ca și aceea a lui D. Cantemir. Credem că partea din *Letopiseș*, consacrată anilor 1661—1709, a fost redactată după întoarcerea din exil și că este tributară *Cronicii racovișene-buhușești*. Istoria domniilor lui Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat a fost elaborată aproape concomitent cu desfășurarea evenimentelor și n-a cunoscut decât o singură redacție. Cît privește *Predosloviea*, cum menționam mai sus, aceasta a fost scrisă în anii 1743—1744, aproape de moarte.

La capătul acestei introduceri ne exprimăm mulțumirea că am putut duce la bun sfârșit o sarcină deloc ușoară. Dacă unuia măcar, din cei care vor răsfoi paginile cărții, îi va fi de folos în studiile sale despre inegalabilul cronicar și povestitor, vom putea spune, cu cuvenita modestie, că n-am trudit degeaba.

GABRIEL ȘTREMPEL

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Ideea unei ediții critice Neculce a încolțit în mintea noastră încă în anul 1968 (de atunci datează primele însemnări privitoare la răspîndirea manuscriselor sale și unele particularități ale acestora). Bănuind însă greutățile pe care aveam să le întîmpinăm, am aminat desțelenirea textelor, împrăștiate integral sau fragmentar în nu mai puțin de douăzeci de manuscrise, în speranța, mărturisită numai nouă înșine, că poate, într-o zi, vom abandona gîndul acestei munci istovitoare. Dar n-a fost așa. În septembrie 1975 ne găseam în fața primei pagini a ms. 53 (care completează lacunele textului de bază), pregătiți pentru toate îndoilele și disperările. Morbul curiozității și fascinația pe care o exercită vechile texte asupra celor care se ocupă de ele, de mult și de mulți observată, au fost mai puternice și de data aceasta.

Utilitatea edițiilor critice pentru operele vechii noastre literaturi n-ar trebui pusă la îndoială¹. Într-o țară ca a noastră în care tiparul, deși introdus de timpuriu, n-a slujit literatura laică decât foarte tîrziu, și în care manuscrisele au suplinat, pînă în plin veac al XIX-lea, cartea imprimată, stabilirea textelor autentice și redarea variantelor — adeseori foarte interesante ele înșile — sînt absolut necesare. Lucrurile sînt și mai evidente cînd este vorba de literatura istorică. Interesul stîrnit în rîndul boierimii și al tîrgoveților de către letopiseșe și cronografe a determinat copierea acestora în zeci de variante, dintre care, unele sînt îndepărtate substanțial de redacția primară. A știut-o bine și Kogălniceanu, cel dintîi — și în multe privințe cel mai bun — dintre editorii *Letopiseșelor*. Înainte de ediția din 1845—1852 — suficientă îndestul ca să rămînă, numai prin aceasta, unul din cei mai de seamă oameni ai neamului — a adunat un număr impresionant de volume de cronici, pe care le-a cercetat cu atenție, pînă să stabilească textele autentice încredințate tiparului. Dar, oricît de măreț a fost scopul urmărit de el și de cei care au pregătit revoluția de la 1848 și Unirea, prin publicarea cronicilor, Kogălniceanu n-a putut da ediții critice.

¹ Cf. Dan Simonescu, *Însemnătatea edițiilor critice de cronici*, în *Limbă și literatură*, XI (1966), p. 201—211.

Nici n-aveau cui să se adreseze, atunci, asemenea lucrări. Regretabil este însă faptul că nici după zeci și zeci de ani, cînd literatura istorică pătrunsese în cultura maselor și cînd exista un public de specialitate, interesat de critica textelor, edițiile critice continuau și continuă să fie rare. În cazul lui Neculce, cronicarul cel mai gustat și mai iubit, pentru spontaneitatea și savoarea stilului, constatarea este încă și mai neplăcută¹. Sperăm că ediția de față va umple acest gol. Ar fi unica noastră satisfacție.

Stabilirea textului de bază pentru *Letopiseș* — manuscrisul 253 de la Biblioteca Academiei R.S.România², însemnat cu sigla A — nu ne-a creat nici un fel de problemă. El a fost apreciat ca cel mai important ms. de către M. Kogălniceanu și aprecierea lui a rămas definitivă (apariția unui manuscris autograf Neculce, cuprinzînd întreaga sa operă, este puțin probabilă)³. Motivul principal pentru care ms. 253 este socotit de către toți cei ce s-au ocupat de Neculce drept cel mai prețios și autentic text este determinat de faptul că acesta a fost văzut de către cronicar. Intervențiile

¹ Odată cu înființarea Comisiei istorice a României, în 1910 punîndu-se problema editării izvoarelor narative ale României sarcina elaborării unei ediții critice a cronicii lui I. Neculce a fost încredințată istoricului Iulian Marinescu de care am mai amintit în introducere. Cîțiva ani mai tîrziu, în 1915, la apariția celui dintîi volum din *Buletinul Comisiei istorice*, în prefața acestuia se vorbește despre iminenta trimitere la tipar a ediției științifice Neculce. După un an la această operațiune era antrenat și Ioan Bogdan, istoricul și slavistul. Dar declanșarea războiului a împiedicat apariția ediției, dacă aceasta a fost într-adevăr terminată, cum se pretindea. După război Iulian Marinescu a publicat documente privitoare la Neculce, în vol. IV al *Buletinului*, folosite și de noi. În prefața lui N. Iorga, președintele Comisiei, acesta subliniază existența ediției „bătrînului hatman moldovean”, a cărei publicare este condiționată de găsirea fondurilor necesare. În anul 1929 Iulian Marinescu moare, fără ca ediția să fi apărut vreodată. Personal ne îndoim că lucrarea a fost terminată. Probabil că au existat însemnări privitoare la particularitățile manuscriselor cunoscute atunci, poate un text copiat parțial, dar nu o ediție critică definitivă. Întreaga problemă este pe larg și interesant tratată de C. A. Stoide: *Cronica lui Ion Neculce, în Luceafărul de ziud*, II (1957), p. 93—95.

² Manuscrisul a fost descris, după metoda vremii și cu erorile inerente, de către V. A. Urechia în Miron Costin, *Opere complete...*, tom. I, București, 1886, p. 22—23 (Codex U). Cf. și Ioan Bianu, *Catalogul manuscriselor românești*, tom. I, București, 1906, p. 552—555. Vezi și Ioachim Crăciun și Aurora Ilieș, *Repertoriul manuscriselor de cronici interne, sec. XV—XVIII privind istoria României*. București, 1963, p. 73—74.

³ Pe cea dintîi filă liminară a manuscrisului găsim următoarea însemnare: „N. 1 a letopiseșelor, ce mi-au slujit la colecție pentru Neculce. M. Kogălniceanu”.

autografe, făcute mai ales în partea finală, precum și faptul că este unicul manuscris în care cronicarul, vorbind despre sine, folosește persoana I, îi conferă cu prisosință acest drept¹.

Ms. 253 nu cuprinde în exclusivitate cronică hatmanului. El face parte din rîndul numeroaselor manuscrise din sec. XVIII, copiate la cererea boierilor și a cărturarilor (care cumulează întreaga — sau aproape întreaga — operă a cronicarilor, Ureche, Costinești, cronici anonime, Neculce, Canta), dornici de a avea adunată într-un singur volum toată istoria Moldovei. Cronografele, nu mai puțin rîspindite în această vreme, suplineau, tot prin manuscrise, absența unei istorii universale tipărite în românește.

Manuscrisul 253 a fost copiat pentru Ion Neculce, sub directă supraveghere a cronicarului. Volumul este un in folio de 479 file, după numerotarea mecanică a Bibliotecii, avînd dimensiunile 28,5 × 18 cm. Numerotarea veche cu cifre chirilice a fost făcută pentru cea mai mare parte a manuscrisului (pînă la f. 381, corespunzătoare filei 427 a numerotării mecanice), de către cel care a întocmit *Cuprinsul* (f. 1—4^v) și care este unul dintre copiii de seamă ai cronicii. Aceasta nu concordă nici pe departe cu numerotarea mecanică, din

¹ Manuscrisele care au difuzat opera lui I. Neculce au făcut obiectul unor studii și însemnări bibliografice, adeseori interesante și utile. M. Kogălniceanu descrie cel dintîi cîteva din manuscrisele pe care le-a avut la îndemînă; printre ele nr. 253, 53 și 114. Cf. *Letopiseșile Țării Moldovii*, tom. II, Iași, 1845, p. 466. Primul dintre ele, în zilele noastre, îl datorăm acad. Iorgu Iordan. Este vorba de *Studiul manuscriselor și problema transcrierii cronicii lui Ion Neculce* apărut în *Studii și cercetări de istorie literară și folclor*, II (1953), p. 233—246. Cum era și normal concluziile esențiale au fost reluate în *Introducerea* edițiilor sale din 1955 și 1959. De contestat doar includerea printre manuscrisele Neculce a celor două texte, cuprinzînd *Letopiseșul anonim al Moldovei* (1661—1705), aflate în manuscrisele Academiei 123 și 232. O lucrare fundamentală pentru cercetarea cronicilor privitoare la români, în care capitolul Neculce este lucrat — ca toate, de altfel —, cu grijă, rămîne aceea a lui Ioachim Crăciun și Aurora Ilieș, *Repertoriul manuscriselor de cronici interne, sec. XV—XVIII*, amintită mai sus. Dumitru Velciu, în *Bibliografia lui Ioan Neculce (opera cronicarului și lucrările privitoare la viața și opera lui)*, publicată în *Limbă și literatură*, vol. XII (1966), p. 503—536, utilă istoriografiei, consacră paginile 505—507 descrierii sumare a manuscriselor. În sfîrșit, de un interes deosebit pentru problemele fundamentale de filiațiune, copisti, grafie, limbă este lucrarea lui Liviu Onu *Critica textuală și editarea literaturii române vechi, cu aplicații la cronicarii moldoveni*. București, ed. Minerva, 1973, în care, deși se ocupă cu prioritate de opera lui Grigore Ureche și Miron Costin, consacră numeroase pagini și studiului *Letopiseșului* lui Ion Neculce, inclus în aceleași manuscrise. În special manuscrisul 253 a fost supus unor atente și definitive observații, formulate la p. 251—258, 342—363.

pricina numeroaselor file ce lipsesc. Filele de la sfârșit (382—532, corespunzătoare filelor 428—478) au fost numerotate la mijlocul veacului trecut.

După *Pinax*, manuscrisul continuă cu opera lui *Miron Costin*, *De neamul moldovenilor* (f. 5^v—34; fila 5 recto este albă), cu *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii și până la 1601 al lui Nicolae Costin* (f. 34—125, cu lipsuri la început și la sfârșit) și cu *Letopisețul Țării Moldovei al lui Miron Costin* (f. 125—214^v, de asemenea cu lipsuri la început și la sfârșit).

Opera lui Neculce, care ne interesează pe noi, este reprezentată în manuscris numai prin *Letopisețul*, *O samă de cuvinte* lipsind în întregime¹. *Letopisețul* ocupă f. 215—478^v și este rezultatul osteneții mai multor copişti.

Dealtfel, cum a mai fost observat, manuscrisul în întregimea lui este rodul colaborării a nu mai puțin de 13 copişti, iar stabilirea pe cât posibil exactă a contribuției fiecăruia deloc ușor de precizat². Partea care privește cronică lui Neculce a fost rescrisă, după redactarea autorului, de către 8 copişti, dar numai doi dintre ei au avut o contribuție masivă. Prima mină³ copiază filele 215—326, cea de a doua⁴ filele 326 (mijloc) — 427. Ceilalți copişti își împart restul de pagini din final (aproximativ 100), acolo unde intervențiile autografe ale lui Neculce sînt mai numeroase și unde copişti au lucrat sub îndrumarea imediată a cronicarului.

Manuscrisul are numeroase foi lipsă. Golurile din text, precum și bizarele particularități lingvistice din prima parte a cronicii, datorate copistului B, fac din ms. 253 o variantă incomodă a cronicelor moldovenești. Și, cum aminteam mai sus, numai adaosurile și corec-

¹ Că manuscrisul a avut inițial *O samă de cuvinte*, ne-o spune *Pinax*-ul, care le intitulează astfel în ultimele rînduri ale filei 3^v: „O samă de cuvinte ce scriu pentru lucrurile domnilor și pentru țară, culesse din lîtopiseșeli țării cele vechi, care le-au lepădat Miron log(o)-f(ățul), negăsindu-le scris(e) în cronicile streine. List 214”.

² Aceasta a fost făcută, în final, de către L. Onu în cartea mai sus amintită, unde redă (între p. 254—255) și un tabel cu succesiunea intervențiilor copiştilor. În ceea ce ne privește, după observațiile pe care le-am făcut, socotim aprecierile autorului exacte. Mai puțin convingătoare este recunoașterea într-un oarecare G. Gherghel a copistului A din manuscrisul 253. Cf. L. Onu, *Aspecte din tradiția manuscrisă a cronicii lui Ion Neculce. Contribuția căpitanului Gavril Gherghel*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XXV (1976), nr. 1, p. 83—93.

³ Pe care L. Onu o numește B, cu o contribuție substanțială la realizarea întregului volum. Nici unul din copişti n-a putut fi identificat.

⁴ Denumită A.

turile autorului ne-au obligat să-l socotim drept cel dintîi dintre manuscrise.

Lipsurile din text se văd încă de la începutul cronicii¹. Între f. 214—215, acolo unde ar fi trebuit să figureze *O samă de cuvinte*, se constată un gol de 25 file (după numerotarea veche, din păcate neconcludentă, date fiind erorile din neglijență ale copiştilor). Lipsește și începutul domniei lui Eustratie Dabija, completat, ca și *O samă de cuvinte*, după ms. 53, de care ne vom ocupa mai jos. Lipsesc încă aproximativ 24 foi (așezate între filele, numerotate mecanic, 225—226, 240—241, 246—247, 288—289, 340—341, precum și după fila 478), așa cum se observă, dealtfel, din parcurgerea ediției de față, toate completate de noi fie cu ms. 53 (sau B, cum apare în aparatul critic), fie cu ms. 254 (denumit ms.C). Faptul că textele respective au fost transmise de aproape toate copiile ulterioare, începînd cu cea mai veche datată (ms. 53), dovedește că dispariția filelor a avut loc tîrziu, la peste 20 de ani de la moartea lui Neculce, dacă nu cumva, între textul văzut de Neculce (ms. 253) și manuscrisele 53 și 254 a mai existat un intermediar.

Nu vom stărui prea mult nici asupra completărilor autografe ale cronicarului. Acestea sînt subliniate, de altfel, în aparatul critic și-i conferă manuscrisului 253 o valoare bibliofilă cu totul deosebită. Amintim doar că ele abundă în ultimele pagini ale cronicii, și au fost scrise odată cu evenimentele trăite. Intervențiile lui Neculce au fost observate de către toți istoricii și filologii care s-au ocupat de opera sa și au avut la îndemînă ms. 253, începînd cu Kogălniceanu². Unele dintre acestea completează, fie marginal, fie printre rînduri, cu idei noi, textul primei redacții transcrise de copişti. Pentru altele, de întindere substanțială, au fost rezer-

¹ Cf. I. Iordan, ed. II, *Introducere*, p. CXIX. *Repertoriul de cronici* al lui I. Crăciun și A. Ilieș menționează, ca și *Bibliografia* alcătuită de către D. Velciu, lipsurile, în general, ale cronicii. L. Onu în *Critica textuală*, p. 255—256, le precizează pînă în detalii. Vezi și nota 1 de la p. 256 a aceleiași lucrări.

² O însemnare tîrzie, în alfabet de tranziție, a unui anonim (f. 436 bis), care transcrie o intervenție autografă a lui Neculce de la f. 436^v, îi acordă lui Neculce (greșind, desigur) un rol foarte mare în elaborarea întregului manuscris: „N(ota) b(er)e. Aceste rînduri sînt copiet de pe fila 490, din dos (f. 436^v), scrise chiar cu mina vornic(ului) Neculce. Și oriunde să va vede asemenea icoană este tot a lui. Însă trebuie luat sama că ce mai mare parte din această carte este scrise (sic) tot de dînsul, deși să vedi a fi mai frumos decît rîndurile di sus pomenite”.

Cf. și Iorgu Iordan, *Despre limba lui Neculce*, în *Studii și cercetări lingvistice*, V (1954), nr. 3—4, p. 337—345, unde se ocupă de autografele hatmanului.

vate spații libere de către grămăticii, probabil la cererea cronicarului. În felul acesta, în cinci cazuri, textul lor este intercalat cu al autorului (filele 436, 438^{r-v}, 439, 453); fila 474^{r-v} este scrisă în întregime de Neculce (cu excepția unui singur rînd).

Referindu-ne, în final, la particularitățile formale ale manuscrisului 253 vom adăuga că acesta are titlurile, colontitlurile (unele adăugate de Neculce) și inițialele scrise cu chinovar. Două frontispicii îngrijite, în peniță neagră, împodobesc filele 1 și 5^v. Numeroase vinietele în negru și roșu, ca cele de la f. 32, 34, 43, sînt răspîndite în întregul manuscris. Legătura veche în piele, de factură modestă, se păstrează sub legătura modernă. Două parafe în tuș albastru, cu semnătura lui M. Kogălniceanu, de la f. 5^v și 478^v, atestă, odată în plus, că volumul a făcut parte din biblioteca marelui învățat.

Manuscrisul a fost dăruit Academiei de către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice la 30 iulie 1882.

Opera lui Neculce a fost difuzată mai întîi prin grija și cu osteneala unei rudeni foarte apropiate. Este vorba de ieromonahul Ioasaf Luca, fiul surorii sale Maria (soră numai după mamă, cum am văzut în *Introducere*) și al Lucăi vistiernicul, cumnatul său, a cărui viață o găsim adesea împletită cu aceea a cronicarului, mai ales în zilele războiului din 1711 și ale pribegiei. Nu mai puțin de șapte manuscrise întregi sau fragmentare au ajuns pînă la noi, toate purtînd caracteristicile severe ale grafiei colțuroase și intens negre a lui Ioasaf¹. Trei dintre ele, cum vom vedea, sînt compilații de cronici moldovenești. Patru volume cuprind exclusiv opera lui Neculce. Trunchiul lor comun rămîne manuscrisul 253.

Cum feciorii lui Neculce nu s-au dovedit a fi preocupați de treburi cărturărești, volumul a ajuns, probabil, în proprietatea vărului lor, om nu numai cu vădite înclinații pentru cercetarea trecutului Moldovii, ci și cu un pronunțat simț al limbii. Copiile lui cuprind pe lingă completări, uneori interesante, la cronică, și redacții noi, în care se vorbește de cronicar la persoana a treia și se „modernizează” stilul, sub influența graiului de dincoace de Mîlcov, ce se face simțit, începînd cu a doua jumătate a sec. XVIII, în întreaga literatură românească.

Manuscrisul 53 (însemnat în ediția noastră cu sigla B) este cel dintîi din această suită și cel mai important². Datat 1766, el cuprinde

¹ Cf. G. Ștrempel, *Copiști de manuscrise românești pînă la 1800*, vol. I, București, 1959, p. 139—140.

² Cf. I. Bianu, *Catalogul...*, I, p. 128—133. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 12. Vezi și Miron Costin, *Opere complete...*, ed. V. A. Urechiă, tom. I, p. 40—41 (Codex DD).

(cu puține lipsuri) întreaga operă a lui Neculce. A fost folosit de noi la completarea golurilor din textul de bază, iar în aparatul critic s-a bucurat, alături de ms. 254 (sigla C), de înregistrarea tuturor particularităților grafice.

Avînd același format ca și ms. 253 și un număr de 437 file, volumul are următorul titlu (f. 2): *Hronograf care să chieamă moldovenește Scrisoarea anilor, scris, cum să va arăta înmăinte, cine ce au scris. Și s-au scris în zilele preluminatului și preînălțatului domnu și stăpînitoriu a toată Moldaviia Ioan Grigorie Alexandru Ghica voevoda, în anul de la zidirea lumii 7274, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul 1766, luna martie 27 de zile, întru pomenirea răposaiilor domni a pămîntului Moldovii, cu toată cheltuiala post(elnicului) Alexandru Hurmuzachi.*

Postelnicul respectiv nu era nici el străin de Neculce și nici de copist; era nepot lui Ioasaf Luca, a cărui soră, Ilinca, fusese măritată cu Hurmuzachi Cîrstea, pitar. Hurmuzachi a dat mai apoi numele Hurmuzăcheștilor; Alexandru, fiul Ilincei și al lui Cîrstea, nu se va mai numi Alexandru Cîrstea, ci Alexandru Hurmuzachi¹.

Volumul a fost interesant structurat sub raportul așezării materialului istoric și cuprinde: f. 2^v—3^v *Ion Neculce, Predoslovie*; f. 3^v—6^v *Miron Costin, Predoslovie la „De neamul moldovenilor”*; f. 7—10^v *Pinax, adică Scară*; f. 11—35^v *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. 35^v—109 *Nicolae Costin, Letopiseșul Țării Moldovei*, text fragmentar; f. 109^{r-v} *Ion Neculce, O samă de cuvinte* (legenda despre Aron-vodă); f. 109^v—187^v *Miron Costin, Letopiseșul Țării Moldovei* text fragmentar: f. 188^{r-v} albă; f. 189—201^v *Ion Neculce, O samă de cuvinte*; f. 201^v—426^v *Ion Neculce, Letopiseșul Țării Moldovei*. Filele 427—437, adăugate în veacul trecut, sînt albe.

Volumul are o numerotare originală a filelor destul de ciudată, dacă este să ne gîndim la felul în care și-a elaborat Neculce opera și la sursele sale de inspirație. De la începutul volumului și pînă la f. 297 (care corespunde sfîrșitului celei de a doua domnii a lui Duculeș, anul 1703) observăm o numerotare a filelor făcută de Ioasaf Luca, ce corespunde cu numerotarea mecanică.

Cu domnia întîi a lui Mihail Racoviță, succesorul lui Constantin Duca cel tînăr, adică de la f. 299 (fila precedentă este albă), numerotația copistului reîncepe de la 1 și continuă pînă la sfîrșit. Va fi

¹ Cf. Sever Zotta, *Genealogia familiei Hurmuzachi*, în *Arhiva genealogică*, I (1912), nr. 9—10, p. 129—160 și II (1913), nr. 4—6, p. 80—83. Datele au fost folosite de către D. Velciu în *Ion Neculce*, p. 171.

folosit copistul o redacție a *Letopiseșului* care începea cu anul 1703 și care va fi fost opera parțială a lui Neculce?! Greu de precizat, cu atât mai mult cu cât ms. 254, copiat în același an, avînd, de asemenea, o numerotație originală diferită, începe numerotarea *Letopiseșului* lui Neculce cu f. 1 de la domnia Dabijii-vodă.

Manuscrisul n-are însemnări vechi. Singurele mențiuni privind istoria sa ni le oferă Alexandru Sturdza, unul din posesori și Mihail Kogălniceanu. Cel dintîi numerotează și parafează volumul, la 10 septembrie 1839, făcînd mențiune scrisă despre aceasta la f. 437. M. Mogălniceanu apreciază astfel (la f. 1) valoarea deosebită a manuscrisului: „*Letopiseșul* lui Ioan Neculce, cel mai complet care astăzi se găsește, fiindcă originalul ce este la d(umnea)lui banul Mălinescu are o mulțime de file rupte. M. Kogălniceanu. 20 august 1845. N. 2 a letopiseșelor ce mi-au slujit la colecția întreagă M.K.”

Manuscrisul este scris în întregime cu o cerneală neagră, de tuș, este lipsit de ornamentații, cu excepția unui frontispiciu lucrat în peniță la f. 11, precum și de legătura originală. După moartea lui Alexandru Sturdza-Miclăușanul volumul a rămas feciorului său, lui D.A. Sturdza, care l-a dăruit Academiei la 13 sept. 1885, cum atestă o însemnare a bibliotecarului acesteia, Ioan Bianu.

Al doilea manuscris Ioasaf Luca, avînd cota Bibliotecii Academiei Române 254, și sigla C în ediția noastră, face parte tot din compilațiile de cronici sistematizate de ieromonah¹ și a fost copiat, se pare, concomitent cu ms. 53. Are 415 file și dimensiunile 29 × 19,5 cm. O numerotație originală diversă separă cronica lui Neculce de restul volumului, cum menționam mai sus. Plasate între cronica lui Miron Costin și aceea a lui Neculce, filele de la O *samă de cuvinte* n-au fost numerotate de ieromonah.

Titlul este azeșat la f. 1: *Hronograf, care să chîmă slovenște Leatopisășu, iar pre limba românească A anilor scrisoară al <sic> Țării Moldovii, scris de mulți istorici, precum să va arăta înaintea cîne ce au scris. Și s-au scris în zilele preluminatului, preînălțatului domnu și stăpînitoriu a toată Moldavia Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, în anul de la zidirea lumii 7274, iar de la întruparea domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru I<isu>s H<risto>s 1766, luna aprilie 7 zile, cu toată cheltuiala dumisați Iordachi Cantacozino vel-spatar*². În continuare posesorul precizează: „Și esti scris acestu

Liopisăș de părintele Iosav Luca, ficior Lucăi vist(iernicul), cu toată cheltuiala mea, cîndu eram vel-spat(ar). Iordachi Cantacozino, vel-vor<nic>”. Tot Iordachi Cantacozino mai semnează, ca vel-vornic, sub o mențiune, ce nu este scrisă de mîna lui: „Piră aicea am găsit de am izvodit acest *Liopisăș*, dar de aicea înainte urmașii mei, cercetînd, vor afla”.

Cuprinsul manuscrisului este următorul: f. 1^v–2^v *Ion Neculce, Predoslovie*; f. 3–5^v *Miron Costin, Predoslovie la „De neamul moldovenilor”*; f. 5^v–8^v *Pinax, adevă Scară*; f. 9–31^v *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. 31^v–99 *Nicolae Costin, Letopiseșul Țării Moldovei*, text fragmentar; f. 99^v–175^v *Miron Costin, Letopiseșul Țării Moldovei*; f. 176^{r-v} albă; f. 177–191^v *Ion Neculce, O samă de cuvinte*; f. 192^{r-v} albă; f. 193–414 *Ion Neculce, Letopiseșul Țării Moldovei*; f. 414^v–415 albe. Identitatea dintre aceste două manuscrise este evidentă.

Volumul a rămas în proprietatea familiei Cantacuzino pînă la 23 aprilie 1829, cînd Gheorghe Matei Cantacuzino îl dăruiește lui Alexandru Hasdeu¹. Parafele în tuș violet de la f. 1 și 413^v, cu semnătura lui Kogălniceanu, arată că în preajma pregătirii ediției de cronici și acest manuscris se afla în biblioteca sa. La filele 3 și 9 se găsesc două frontispicii în peniță, identice cu cel din ms. 53. O legătură artistică în catifea verde, din secolul trecut, se păstrează sub scoarța modernă.

Manuscrisul a fost dăruit Academiei de către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice la 30 iulie 1882.

Ultima compilație de cronici lucrată de Ioasaf Luca, pe care o cunoaștem, este aceea din ms. 252 (însemnată cu sigla E) și a fost elaborată în aceeași vreme cu cele amintite mai sus, sau la puțin timp după ele². În orice caz, după o însemnare asupra căreia vom reveni, la anul 1775 manuscrisul era deja copiat. Rău conservat, cu multe foi lipsă, el rămîne totuși printre cele mai apropiate ramuri ale trunchiului din care s-au desprins toate. Are dimensiunile 29 × 15,5 și, după legarea lui prin grija lui Alexandru Sturdza la 1840, un număr de 520 file, ocupate astfel: f. 1–7^v albe, adăugate în anul 1840; f. 8 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*, scurt fragment final din *Predoslovie*; f. 8–11^v *Pinax, adevă Scară*, incomplet;

¹ Cf. Ioan Bianu, *Catalogul...*, I, p. 555–558. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 74. Descriș de V. A. Urechii în Miron Costin, *Opere complete...*, la p. 36–37 (Codex cantacuzinean).

² Este vorba de Iordache Cantacuzino-Pășanul. Cf. N. Iorga *Genealogia Cantacuzinilor*, București, 1902, p. 46.

¹ O însemnare a acestuia de pe f. 1 liminară o confirmă: „A lui Alexandru Hăjdeu. Primit în dar de la prinț(ul) Gheorghie Mathci Cantacuzino, 23 apr<ilie> 1829. Chișinău”.

² Cf. Miron Costin, *Opere complete...*, ed. V. A. Urechii, p. 16–18 (Codex L). Ioan Bianu, *Catalogul...*, I, p. 548–552. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 112.

f. 12—13^v albe, adăugate în anul 1840; f. 14—37 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. 37—118^v *Nicolae Costin, Letopiseșul Țării Moldovei*, text fragmentar; la sfârșitul unor capitole sînt așezate legende din *O samă de cuvinte*, menționate, de altfel, și în aparatul critic (f. 46^v; 76^v—80; 92^v—93^v; 103^v); f. 118^v—201 *Miron Costin, Letopiseșul Țării Moldovei* (legende din *O samă de cuvinte* la f. 152^v; 158^v; 186^v—188; 196^v—197^v); f. 201^v însemnări; f. 202—477^v *Ion Neculce, Letopiseșul Țării Moldovei* (cu filele 474—475^v albe și, evident, un gol în succesiunea cronicii, subliniat în aparatul critic); f. 477—520 albe, adaose de către Alexandru Sturza, în intenția, probabilă, de a completa lipsurile din manuscris după textele pe care le avea la îndemînă în ms. 53.

Manuscrisul are cîteva însemnări care îi dezvăluie, în parte, soarta. Prima dintre ele, cea mai veche și cea mai importantă, este a copistului. Așezată sub textul filelor 14—19 (în realitate a început cu cel puțin o filă în urmă, fila ce lipsește din *De neamul moldovenilor*), ea glăsuiește astfel: „Acest *Letopiseș*, ce să zice românește *Scrisoarea anilor*, l-am dăruit dumisali nepotului Matei Hurmuzachi, vel-paharnic, în anul de la facerea lumii 7283; iar de la nașterea Domnului I<isu>s H<ristos>s 1775, luna ghenarie 5 zile. Și am scris ca să s<ă> știe. Ioasaf Luca, ieromonahul“.

O însemnare mai lungă, de la f. 201^v, completează informațiile genealogice ale Hurmuzăcheștilor¹: I. „Însămnat-am ca să s<ă>, știe di cînd au răposat dumneaiei cucoana Anastasiica, spătăreasa, soțul dumnealui cuconului Ioniți Cantacuzino, biv-vel-spătar, fiica dumnealui răposatului paharnic Mateiu Hurmuzachi, la let 1793, noemvrie 28, simbătă spre duminică, la 2 ceasuri din zi, în care zi s-au întîmplat și un cutremur foarte mare, duminică sara, la 6 ceasuri din noapte. Și au ținut cutremurul 25 de minute și pîr-in zio s-au mai cutremurat de doi ori, dar n-am știut, fiind trudiți. Și la moarte<a> dumisali au lăsat diiată făcută ca să stăpîniască dumnealui cuconu toate lucrurile mișcătoare și nemișcătoare, cum și moșii și alte toate; iar din bani să de milostenii la mănăstiri. Și s-au îngropat răposata în biserică în satu dumisali Podoleni, ci esti hram sfinții arhangheli Mihail și Gavriil, care veșnică să-i fii pomenire; și cini va ceti, toți să-i zică: Dumnezău să o erte. 1793, noemvrie 28, 2 ceasuri. Sluga dumneaiei, cuconiții, Petrache Veisi“.

II. „Cum și eu m-am întîmplat la această răposari a dumneaiei cucoanii Nastasiică. Gligori Ralet“.

¹ Reprodusă și de Ioan Bianu în *Catalog...*, I, p. 552.

În sfîrșit, la f. 520^v, Alexandru Sturza numerotează și parafează volumul. Un ex libris în tuș, de la f. 8, ne indică pe alt posesor: Constantin D. Sturza.

Ca și volumele precedente și acesta este împodobit cu două frontispicii de aceeași factură, așezate la f. 8 și 118^v. Din vechea legătură nu se păstrează decît cotorul, așezat la sfârșitul volumului. Manuscrisul a fost donat Academiei Române la finele veacului trecut de către D. A. Sturza.

Dintre cele patru manuscrise Ioasaf Luca, ce cuprind numai opera lui Neculce, două au fost folosite de noi în aparatul critic: 112 (însemnat cu sigla D) și 3416 (sigla V); cel dintîi pentru că cuprinde cîteva legende din *O samă de cuvinte*, cel de al doilea pentru deosebiri textuale pe care le-am socotit demne de reținut și pentru că ni se pare cel mai vechi din rîndul grupeii de patru.

Manuscrisul 112 are 242 file¹, dimensiunile 28,5 × 19 cm. și o numerotare originală ce începe cu 191 și continuă, cu lipsuri, pînă la 437. Au dispărut din text (cum atestă aparatul critic) cîte două file între cifrele actuale 201—202, 202—203. Lipsește, de asemeni, sfîrșitul, cu domnia lui Constantin Mavrocordat.

Legende din *O samă de cuvinte* (care ocupă f. 1—7, și care au titlul întreg) sînt în număr de 19 și nu au o succesiune cronologică. Cele mai multe privesc domnia lui Vasile Lupu și a fiului său Ștefăniță-vodă, cu care și începe, de altfel, manuscrisul; urmează apoi legende despre Nicolae Miclescu, Bogdan, succesorul lui Ștefan cel Mare, Iliș, fiul lui Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanu, Despot-vodă, Aron-vodă, Ieremia Movilă. Cît privește *Letopiseșul*, acesta începe cu f. 7 și continuă, cu golurile de care am amintit, pînă la sfîrșit. N-are titlu, cum nu are nici un *Letopiseș* Neculce copiat de Ioasaf Luca.

Numerotarea capitolelor *Letopiseșului* este aceea a manuscriselor compilații de cronici: domnia lui Dabija-vodă începe cu cap. 78. Dat fiind și faptul că numerotarea originală a filelor începe cu 191, credem că nu greșim afirmînd că manuscrisul D constituie un fragment copiat de Ioasaf Luca, ce urma să întregască un asemenea tom, cu opera unchiului său.

Volumul este lipsit de însemnări. Numai la fila 235^v, un cititor subliniază în următorii termeni interesul lui Neculce pentru econo-

¹ De menționat că primele șapte file au fost tăiate atît de adînc la legarea manuscrisului — înainte să ajungă în fondurile Bibliotecii Academiei — încît cifrele au dispărut și numai coada celei dintîi, a sutei, ne arată de unde începe numerotarea. Pentru aceste file custodele din subsolul paginilor ne înlesnește urmărirea succesiunii textului.

mia țării: „Acestui scriitoriu să cunoaște că îi plăce vinul, fiindcă adesea pomenesti și jelești lipsa vinului“.

Ultimele 30 de file ale volumului au fost ușor deteriorate de umezeală, iar din legătura originală în piele nu se mai păstrează astăzi, sub legătura modernă, decât una dintre scoarțe. Manuscrisul a fost cumpărat de Academie de la anticarii Șaraga din Iași, la 3 februarie 1894¹.

Manuscrisul V (cota 3416) cuprinde un fragment substanțial din *Letopisețul* lui Neculce (evident, lipsește textul la *O samă de cuvinte*), de la prima domnie a lui Nicolae Mavrocordat (1710) și până la sfârșit². Dimensiunile filelor sînt diferite de ale celorlalte texte, menționate pînă aci: 25,5 × 18,5 cm. Numerotarea originală începe de la 1 (prima filă s-a pierdut înainte de numerotarea mecanică a Bibliotecii) și continuă fără întreruperi pînă la 171.

Textul este scris, după toate aparențele, în perioada de tinerețe a activității de copist a lui Ioasaf Luca: litera este mărunță, scrisul mai îngrijit, în poșida unei hîrtii cu o tentă gălbuie, de o calitate inferioară celei folosite la alcătuirea compilațiilor de cronici. Și totuși nu putem susține, cum am dori, că acest manuscris constituie copia primă a unui fragment din cronică, elaborat într-o anumită etapă, care mai apoi a fost inclus în compilație definitivă, de tipul manuscriselor B, C, E. Nu ne permite numerotarea capitolelor consacrate domniei a doua a lui Nicolae Mavrocordat, și domniei a treia a lui Mihail Racoviță, făcută ca și în manuscrisele de compilații, mai exact ca în manuscrisul 253.

La finele volumului se află numeroase încercări de condei și însemnări de lector, fără importanță, din care unele sînt datate: 1778, 1781, 1783, 1793. O singură însemnare de familie, despre nașterea unui fiu, ajută într-un fel la datarea manuscrisului (coroborînd-o și cu celelalte elemente) între 1755—1765. Aceasta se găsește pe ultima filă, 171 (nenumerotată mecanic): „Să s(ă) știi de cînd s-au făcut fiul meu Ștăfan. Din mila lui Domnează umbla viliatul 7227, dic(hemvrie) 3“.

Părintele care însemnează data nașterii feciorului, 1718, nu putea avea mulți ani peste 60, după scrisul încă energic pe care-l folosește. Ar însemna ca această inscripție să fi fost așternută pe la 1760 (dacă la nașterea fiului, tatăl a avut 20 de ani).

¹ Mențiunea la Ioan Bianu, *Catalog...*, I, p. 259, unde este făcută și descrierea codicelui. Cf. și I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 111.

² Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 113.

Manuscrisul păstrează legătura originală în carton și piele (prima scoarță este deteriorată în partea inferioară), care a fost ornată cu chenare artistice și un medalion central. Academia l-a cumpărat de la Radu Rosetti la 15 octombrie 1908.

Din suita de manuscrise Ioasaf Luca, numai două n-au fost utilizate în aparatul critic; este vorba de manuscrisul deținut de către pr. Paul Mihail din Iași și de manuscrisul păstrat la Biblioteca Universității din Iași sub cota II-3 (fost 228), amîndouă pentru aceleași rațiuni: sînt posterioare copiilor amintite mai sus și nu aduc elemente interesante față de textele amintite, care să fi meritat efortul înregistrării particularităților lor.

Cel dintîi a constituit obiectul unei prezentări făcută cu probitate de către deținător¹, cu care, în genere, am fost de acord. Într-adevăr, manuscrisul a fost copiat înainte de 1781, dar mult după 1766. Însemnarea de la sfârșitul manuscrisului: „Acestu *Leato-pisde* este scris de Luca ermonahu. 1781“ nu este a copistului, ci a unui lector, sau posesor, neidentificat.

Manuscrisul are 269 file de dimensiuni 29 × 20 cm., așadar dimensiunile volumelor A, B, C, E și a fost scris de Ioasaf Luca spre bătrînețe, într-o grafie mai puțin îngrijită decât manuscrisele precedente.

Din opera lui Neculce lipsesc *Predoslovie*, *O samă de cuvinte*, o filă din interior (fila 108, înlocuită cu o filă albă) și două file de la sfârșit.

O legătură originală în carton și piele, cu imprimări geometrice, protejează volumul.

Ultimul manuscris Luca, cercetat de noi, în original², prin bunăvoința conducerii Bibliotecii Centrale a Universității din Iași — căreia îi aducem și pe această cale mulțumirile noastre colegiale — are cota II-3 (cotă veche 228) și a fost descris în *Repertoriul de cronici*, fără să fi fost identificat copistul³. Dimensiunile reduse ale colilor: 19,5 × 14,5 cm., n-au fost utilizate la nici unul din manuscrisele copiate de el. Stabilirea copistului a fost făcută pe baza

¹ Cf. Preot dr. Paul Mihail, *Cronica lui Ioan Neculce, în copie din 1781*, Iași, 1948, 8 p. (Publicațiile Institutului de Istorie națională „A. D. Xenopol“). Descriș și de I. Crăciun și A. Ilieș în *op. cit.*, p. 114—115. A fost publicat sub titlul: *Cronica lui Ion Neculce, copiată de Ioasaf Luca. Manuscrisul „Mihail“*. Ediție de Zamfira Mihail și Paul Mihail. *Cuvînt înainte de Ștefan Ștefănescu*. București, Editura Litera, 1980, XXXI + 263 p.

² O copie fotografică în colecțiile secției de manuscrise a Bibliotecii Academiei, sub nr. 162.

³ Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 114.

comparațiilor atente și observațiilor sistematice efectuate asupra textelor Luca și nu vom stărui asupra lor.

Manuscrisul are 282 file numerotate cu cifre chirilice și 27 file nenumerate, la început, ocupate de domnia întâi a lui Mihail Racoviță (cu care începe manuscrisul), de a doua domnie a lui Antioh Cantemir și a lui Mihail Racoviță. Numerotarea filelor începe cu prima domnie a lui Nicolae Mavrocordat și continuă până la sfârșitul volumului, care se încheie cu știri privitoare la surghiunirea împărătesei moscovite Ana¹. Lipsesc, deci, două file de la sfârșit. Capitolele sînt numerotate în continuarea compilației de cronici alcătuită de Ioasaf Luca după care a fost copiat și acest text. Credem că ms. 252 a slujit la copiere.

O particularitate deosebită a manuscrisului o constituie numărul foarte mare de ștersături, de anulări de text, uneori de dimensiunile paginilor. Așa lipsește întregul paragraf în care se dezvinovățește cronicarul că l-ar fi sfătuit pe Cantemir să se închine la moscali, așezat la p. 227—228 ale ediției de față, de la „*Măcar că mulți dzic că eu l-am îndemnat să să închine... și pînă la ... au pus pe piatră picioarele mele, i proci*” (f. 33^v—34 ale originalului). Sînt anulate cu condeiul mici texte (de un rînd) privitoare la captivitatea lui Iordache Ruset în Rusia, în 1711, și la fuga jupînesei sale și a fetei în Țara Ungurească (p. 239 a ediției, f. 49 a manuscrisului), precum și întregul text în care Neculce blamează pe Iordache pentru că s-a ridicat împotriva lui D. Cantemir: „*Căutați, fraților, acum, cum nu trece osînda pre sluga... Au cine-l știe ce gîndiți ? !*” (p. 239—240 ale ediției; f. 49—50 ale ms.). Anulat textul: „și vro 2 copii din casă îl ștîla” (p. 261; f. 78^v). Este vorba de ascunderea lui Cantemir în butcă, după bătălie, ca să nu fie predat turcilor. Este anulată descrierea tentativei de fugă a boierilor de la Kiev (p. 270; f. 91^v—92), așa cum este relatată în ms. E.

Este anulat, mai ușor, încît textul este lizibil, fără dificultate, fragmentul în care este relatată rezistența grupului de suedezi încartiruiți la Prigoreni și constrînși să părăsească țara: „*Iar atuncea fiind suedzi și în sat în Prigoreni... După aceasta curînd au venit răspunsu de la Poartă să le dea pace șfedzilor*” (p. 285—286; f. 113^{r-v}).

Anulată trecerea lui Stanislas Lescinschi pe „la Mărgineni, la Ștefănișe Ruset vornicul” (p. 286; f. 114^v), tratamentul aspru la care au fost supuși solii rusești, în urma dezvăluirilor lui Carol al XII-lea despre intenția muscalilor de a-l captura cu ajutorul tătarilor: „*Nici pînă la umblătoare ... și de afară*” (p. 287; f. 115). Este anu-

lată amenințarea la adresa lui Lupul Costachi, ce-i stăpînea moșiile pe nedrept: „*Și nu să temea de osînda lui Dumnezeu ... în cîteva rînduri au tras*” (p. 287; f. 116). Din rechizitoriul pe care-l face Neculce la moartea Brîncoveanului lipsește insinuarea relativă la tratamentul aplicat mătușii sale, doamnei lui Șerban Cantacuzino: „*au poate fi și a unchiu-său, a casei lui Șărbănu-vodă*” (p. 294; f. 125^v); la f. 140 (p. 303) este anulată îndoiala privitoare la omorîrea lui Cuza spătariul din porunca lui Mihalache Racoviță în a treia domnie: „*Ce să nu știie ... că n-au fost scris*”. A fost anulat (și nu poate fi reconstituit) un comentariu în legătură cu acțiunea lui Mihail Racoviță împotriva cătanelor și cu faptul că a înfățișat turcilor, vădit exagerată, această acțiune (p. 304; f. 140^v—141^v). Anulat textul de la p. 306 privitor la introducerea obiceiurilor noi: „*Fraților ... în Țara Leșască*” (f. 145). Anulat: „*Așea fac și boierii noștri ... să-l istovască*” (p. 307; f. 146^{r-v}). Anulat de la p. 310 (f. 150^v) un scurt fragment relativ la intențiile țareviciului rebel: „*și să-și lepede și pușcile ... îl va istovi de tot*”. La f. 155 sînt anulate și înlocuite cîteva expresii la persoana întâi, cu altele, la persoana a treia, în contextul înapoierii moșiilor de către Mihail Racoviță. Este, evident, o neglijență de redactare a lui Ioasaf Luca; nu este vorba de o copie elaborată în timpul vieții cronicarului, ci de una corectată ulterior, după moartea lui. Anulat textul: „*Iar domnița s-au mutat, pînd a gîdi curțile domnești... Domnița nu să temea că-i va mai strîca nime, nemică*” (p. 316—317; f. 160^v—161^v). Anulat textul cu privire la stîrpirea și schingiuirea tîlharilor: „*Pusese patru furci... Și pe gura aceluia mulți pătîmila*” (p. 317; f. 162^v—163). A fost anulat textul cu intenția maziilor de a-l huida pe M. Racoviță la maziire: „*Vrăut-au atuncea o samă de mazi... scriind Grigorie-vodă de la Țarigrad*” (p. 320; f. 167^{r-v}). Anulați o parte din boierii părtași intrigilor lui Iordache Costache stolnicul din prima domnie a lui Grigore al II-lea Ghica: „*și Ioan Păladi ... și cu Iordache Cantacuzino spătariul*” (p. 330; f. 179^v).

La f. 262^v—263 (p. 400—401) sînt adaose, marginal, într-o scriere cursivă de la sfârșitul sec. XVIII, cîteva fragmente omise la copiat și colaționate după manuscrisele C sau E.

La f. 268^v (p. 404) este anulat un mic text privitor la cererea lui Grigorie-vodă făcută la Țarigrad pentru afurisania mitropolitului Antonie, plecat cu moscalii.

Ștersăturile mai mici de texte sînt fie repetări de expresii, fie încercări de stilizare, în genere intervenții care nu modifică înțelesul frazelor.

Credem că intervențiile masive sînt ale unei persoane ostile întrucîtva cronicarului și atașată politicii duse de Rusetști și Raco-

¹ Desinit: „... Și așea pornindu-i, au început a trage clopotile și a slobodzi pușcile cele mari și au început”. Cf. *ed. de față*, p. 837.

vițești. Ceea ce ar fi putut compromite buna reputație a acestora a fost înlăturat.

Manuserisul nu este datat și nu are însemnări care să ne ajute la stabilirea vremii când a fost scris. Că este un extras din marile compilații de cronici (ms. B, C, E) este neîndoios; numerotarea capitolelor este concludentă. Mai greu de explicat este însă această copiere fragmentară, observată la patru manuscrise, a părții de cronică pe care Neculce a trăit-o și a zăgrăvit-o. Să fi fost făcută ea la cererea unor boieri cu implicații directe în evenimente, sau a urmașilor acestora? Este nu numai posibil, ci și probabil, după opinia noastră. Aceasta ar justifica și intervențiile, de care aminteam mai sus.

Manuscrisul a fost legat în carton și piele, cu imprimeuri artistice, din păcate șterse de vreme.

A doua grupă de manuscrise care ne-a transmis, în copii, mesajul bătrânului cronicar, am denumit-o grupa manuscriselor Vartolomeu Măzăreanu¹. Nu sînt numeroase: două manuscrise întregi și patru fragmente în limba română, precum și o redacție rusească. dar intervențiile învățatului arhimandrit putnean, nu atîta în completarea informațiilor (deși nici acestea nu-s, adesea, de neglijat), cît mai ales în structurarea frazelor, situează copiile respective, ca importanță, îndată după cele ale lui Ioasaf Luca.

Din originalul compilației lui Vartolomeu Măzăreanu realizată în anul 1773 nu s-a păstrat, după toate investigațiile, decît fragmentul de 20 de file din manuscrisul 238 al Academiei, de care va fi vorba ceva mai tîrziu. În schimb ne-au fost transmise două copii complete, una din anul 1785, alta făcută cîțiva ani mai tîrziu, amîndouă reținute cu fidelitate în aparatul critic pentru deosebirile textuale și nu pentru particularitățile paleografice, care ne interesează mai puțin cînd este vorba de texte din ultimele două decenii ale sec. XVIII.

Copia din anul 1785, păstrată la Arhivele Statului din Iași sub nr. 1737 și denumită de noi, în textul variantelor, manuscrisul

¹ Un studiu monografic asupra activității neobositului iluminist (rămas pînă astăzi cel mai complet), ne-a lăsat Dimitrie Dan: *Arhimandritul Vartolomei Măzăreanu, schiță biografică și bibliografică...*, în *Analele Acad. Rom.*, Mem. secț. lit., s. II, tom XXXIII, (1911), p. 243—345 (și extras). Cf. și V. A. Urechiă, *Arhimandritul Vartolomei Măzăreanu (1720—1780), notiță biografică și bibliografică*, în *Analele Acad. Rom.*, Mem. secț. ist., s. II, tom X (1889), p. 183—233 (și extras). Despre activitatea de copist a lui Vartolomeu Măzăreanu vezi G. Ștrempel, *Copiști...*, p. 146—147.

M, a fost realizată la Iași de un oarecare Ștefan Țicău¹. Are 736 pagini cu numerotație chirilică reluată și dimensiunea de 29 × 19,5 cm.

Titlul, la pagina 1, este următorul: *Leatopiseșul Țării Moldovii, carile întii au fostu scrisu pînă la un locu de Nestor Ureche vornicul, iară de la un locu de Miron logofătul, iară de acolo de Ioan Neculce, iară preste totu de Ioan Cantacuzino vel-spătariu, iară al cincile rînd iarăși preste totu s-au scrisu în sfînta mănăstire Solca, fiind mitropolit Moldovii preosfinție-sa chiriu chir Gavriil mitropolit, după trupu frate mării-sale Ioan Theodor voevod, și episcop Rădăuțului preosfinție-sa chir Dosoftei Herescul, prin ostințala și ostirdie a lui Vartholomei Măziranul, arhimandrit sfîntei mănăstiri Solcăi, ca să-mi fii pentru a me trebuință și a celor ce vor vre să citească. Iară după a me moarte, să fie a sfîntei mănăstiri Solcăi.*

Și l-am scrisu în anii de la Hristos Mintuitoriul nostru 1773, începîndu-l în luna lui ienuarii. Iară al șasile rînd s-au scris în tirgul Iașii, la începutul domnii(i) mării(i) sale Alecsandru Ioan Mavrocordat v(oe)voda, de dumn(e)alui Costandin Greceanul, biv-vel-spătariu, prin scrisoare și ostințala a me a lui Ștefan Țicău, la let 1785; ienuarii în 30 zile s-au începutu cu agiutoriul lui Dumnezeu. 1785 let. Ștefan Țicău.

Manuscrisul cuprinde: p. 2—53 Miron Costin, *De neamul moldovenilor*; p. 54—186 Nicolae Costin, *Letopiseșul Țării Moldovei*; p. 186—315 Miron Costin, *Letopiseșul Țării Moldovei*; p. 315—570 Ion Neculce, *Letopiseșul Țării Moldovei*; p. 571—581 Ioan Cantacuzino, *Letopiseșul Țării Moldovei*; p. 1, reluată, — 125 *Cuprins foarte detaliat al compilației de cronici*; p. 126—128 albe; p. 129—139 *Listă a domnilor Moldovei*; p. 140 albă; p. 1 reluată, — 2 *Hramul mitropoliilor, episcopiilor și a unor mănăstiri din Moldova*; p. 3—4 albe; p. 5—7 *Moartea domnilor din Moldova*; p. 8—9 *De cîte ori au prădat Țara Moldovii tătarii, turcii, leșii și alții*; p. 10—12 albe; p. 13—15 *Cîte cărți au tălmăcit și au și scris arhimandritul Vartholomei Măziranul*.

Titlul dat de Ștefan Țicău este explicit în ceea ce privește dependența copiei sale: el a avut la îndemînă prelucrarea lui Vartolomeu Măzăreanu, păstrată printre hîrțile arhimandritului², după

¹ Descriș mai întîi de V. A. Urechiă în Miron Costin, *Opere complete...*, tom. I, p. 44—46 (Codex Țicău), după ce fusese menționat și la p. 11. Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 79. Menționat și de L. Onu, *op. cit.*, p. 214 și 235.

² Compilația de cronici este menționată ca aflîndu-se în biblioteca sa, în lista de la sfîrșitul volumului, care cuprinde cărțile tălmăcite și copiate de arhimandrit după înapoierea lui, în 1770, din Rusia.

care a lucrat copia de care ne ocupăm, pentru spătarul Constantin Greceanu¹. Ștefan Țicău a căutat să-l imite pe Vartolomeu Măzăreanu în scris și în ordonarea paginilor cu chenarele duble caracteristice și cu frontispiciile geometrice tipice învățatului putnean. Manuscrisul este lipsit de însemnări. Numai la pagina 1 folcloristul G. T. Kirileanu dă o notă privitoare la circulația manuscrisului, care a aparținut prof. Climescu de la Universitatea din Iași (la data când a fost cercetat de V. A. Urechă) și care a fost donat de soția acestuia, în 1933, Bibliotecii Fundației Universitare, de unde, după al doilea război mondial, a trecut în proprietatea Arhivelor Statului din Iași.

Al doilea manuscris care îl copiază pe Neculce prin intermediul lui Vartolomeu Măzăreanu este manuscrisul nr. 1 din fondul românesc al Bibliotecii Naționale de la Paris². Acesta este un volum de

¹ L. Onu pretinde că între copia lui Ștefan Țicău (manuscrisul *M*) și aceea a lui Vartolomeu Măzăreanu ar fi existat o copie intermediară, a lui Ilie Carp, din 1777 (pe care el o numește *Xn*), pierdută astăzi. Nu opinăm pentru această afirmație, făcută pe baza însemnării lui I. Mălinescu din ms. 912, f. 1, dealtfel prea puțin argumentată. Copistul spune clar că a cincea copie este a lui Vartolomeu Măzăreanu, iar a șasea este a lui. Sintem în schimb mai degrabă de acord că prelucrarea arhimandritului a fost făcută după manuscrisul *E* (ms. 252 de la Academie), care, neavând titlu, s-ar putea să fi aparținut spătarului Ioan Cantacuzino. Celelalte două compilații Ioasaf Luca (manuscrisele *B* și *C*) n-au stat în nici un caz la baza trudei Măzăreanului.

² Manuscrisul, o compilație de cronici moldovenești, a ajuns la Paris — cum pretinde C. C. Giurescu — adus de către vreunul din fugarii pașoptiști. Prezența stampilei „Bibliothèque Impériale” la f. 1, 190 și 313^v arată că volumul era acolo înainte de 1870. O descriere a lui a dat înții Ovid Densusșianu: *Note asupra trei manuscrise românești din Paris*, în *Revista critică literară*, III (1895), p. 285. Mult mai completă descrierea la C. C. Giurescu: *Les manuscrits roumains de la Bibliothèque Nationale*, în *Revue Historique*, II (1925), nr. 1—3, p. 5—7. În sfârșit, o prezentare detaliată a lui a fost făcută de L. Onu: *Observații pe marginea unui manuscris românesc miscelaneu de la Biblioteca Națională din Paris* (fondul românesc, ms. 1), în *Limbă și literatură*, XV (1967), p. 139—149. L. Onu consacră un capitol special manuscrisului parizian în *Critica textuală...*, p. 218—226, precizând lucruri interesante cu privire la textul operei lui Miron Costin, inclusiv înrudirea acestei părți a volumului cu părțile respective din manuscrisele 401 și 580 ale Academiei. Pentru opera lui Neculce observațiile sale sînt mai reduse și pe alocuri greșite. Spre pildă afirmația domniei sale privind absența scrierii *O samă de cuvinte* trebuie corectată. Într-adevăr, legende nu constituie un întreg, care să preceadă *Letopiseșul*, dar unele dintre ele sînt răspindite în cronica lui Miron Costin așezate, de obicei, la sfîrșitul capitolelor despre domnia voievozilor respectivi, așa cum se prezintă situația și în cazul manuscrisului *E*.

30,5 × 20,5 cm. avînd 313 file scrise într-o cursivă extrem de mărunță, dar relativ regulată, care nu prezintă dificultăți de lectură. Numerotația veche: 1—306. Pînă la cronica lui Neculce, așezată aproape de sfîrșit, volumul mai cuprinde: f. 1—4 *Pinax, adică, Însemnare de cele ce să află într-această carte*; f. 4^v—6^v albe; f. 7—30^v *Miron Costin, De neamul moldovenilor* (și poemul *Viața lumii* cu anexele sale)¹; f. 31—194^v *N. Costin, Letopiseșul Țării Moldovei*; f. 195—245 *Miron Costin, Letopiseșul Țării Moldovei*; f. 245^v—310^v *Ion Neculce, Letopiseșul Țării Moldovei*; f. 310^r—313^v *Ioan Canta, Letopiseșul Țării Moldovei*.

Cîteva legende din *O samă de cuvinte* au fost redată în cuprinsul cronicii lui Miron Costin: la f. 220^v povestirile privitoare la Mironvodă Barnovschi; la f. 237^v—238^v sînt grupate toate legende privitoare la viața singulară a lui Gheorghe Ștefan; la f. 243^{r-v} este inserată lungă relatare a prieteniei dintre Gheorghe Ghica și marele vizir Küprülü.

Din parcurgerea integrală și detaliată a cronicii lui Neculce, ca și din reținerea și redarea tuturor deosebirilor textuale față de manuscrisul 253, tragem fără dificultate concluzia că la baza manuscrisului parizian a stat o copie de tip Vartolomeu Măzăreanu, poate chiar manuscrisul *M*, cu care acesta are izbitoare asemănări. Dealtfel am redat în aparatul critic variantele celor două manuscrise, consecutiv, tocmai pentru a demonstra apropierea dintre texte.

Manuscrisul nu este datat. O însemnare din interiorul copertei posterioare, relativă la cumpărarea unor salvări și care poate fi atribuită copistului, necunoscut, este datată 4 februarie 1786. Înaintea acestui an trebuie, așadar, situată copierea volumului².

Sub raport artistic este de menționat faptul că manuscrisul are numeroase frontispicii colorate în negru, roșu și verde, precum și majuscule lucrate în aceleași culori. Grafia, deosebit de fină, nu ne este cunoscută din alte manuscrise și nu putem bănuși cui aparține. Legătura originală în piele, ca și cotorul, sînt bogat ornate cu motive florale. Pe prima copertă este imprimat un medalion cu o coroană sprijinită pe capetele a doi lei ce țin între labe un scut oval, ale cărui simboluri sînt greu de precizat.

Din preocupările lui Vartolomeu Măzăreanu pentru cronicile Moldovei face parte și fragmentul autograf de 20 de file din manu-

Personal am cercetat manuscrisul în toamna anului 1972 și în vara anului 1978, cu prilejul unor călătorii de studii în Franța. O fotografie după întreaga compilație se păstrează în fondurile Academiei sub nr. 176.

¹ Pentru precizări cf. L. Onu, *op. cit.*, p. 220—223.

² Alte opinii privitoare la datare la L. Onu, *op. cit.*, p. 219—220.

scrisul 238, de care aminteam mai sus. Acesta este așezat la sfîrșitul unei compilații de cronici, scrisă de Grigoraș sin Vasile Uricariul¹, care cuprinde *Letopisețul* lui Nicolae Costin, al lui Miron Costin, *Cronica anonimă* atribuită lui Alexandru Amiras și, după fragmentul Neculce, *Letopisețul* lui Ioan Canta. Partea care ne interesează ocupă filele 318—338 (dimensiuni 32,2 × 20,5 cm.), corespunzătoare numerotației originale 302—322, și se referă la finalul cronicii, de la domnia lui Grigore Ghica pînă la sfîrșit². Întregul manuscris (care are 346 file) a aparținut lui M. Kogălniceanu și a fost dăruit Academiei la 30 iulie 1882.

Scrierea lui Vartolomeu Măzăreanu este deosebit de îngrijită, folosind o cerneală rădăcinie și o așezare în pagină, între chenare, tipică manierei sale de a scrie. De menționat că și *Letopisețul* lui Ioan Canta este copiat tot de el. Unde se va fi pierdut restul manuscrisului, nimeni nu știe astăzi.

În colecțiile Bibliotecii Academiei se găsește un microfilm cu nr. 344, care cuprinde o traducere în rusește a compilației de cronici, efectuată de Vartolomeu Măzăreanu între anii 1770—1773³.

Într-o lungă prefață — foaie de titlu de tip rusec —, sînt arătate împrejurările în care a fost efectuată traducerea. Se spune acolo, printre altele, că traducerea a fost făcută la cererea feldmareșalului Rumianțev și că aceasta a fost realizată în anul 1773. În realitate lucrul a început în anul 1770, căci cîteva rînduri mai sus, în aceeași prefață, el mărturisește că i s-a cerut să folosească o cronică în care să se scrie despre toți voievozii Moldovei de la Dragoș pînă în anul trecut, 1769. Prefața se încheie cu precizarea: „Iar acest *Letopiseț* moldovenesc l-a tradus și l-a scris arhimandritul Vartolomei Măzăreanu de la mănăstirea Solca, cu hramul sfinților Petru și Pavel”.

Vartolomeu Măzăreanu a alcătuit, deci, compilația de cronici, din care s-a păstrat fragmentul din ms. 238, folosită ulterior de Ștefan Țicu, și a efectuat concomitent traducerea în rusește.

¹ Cf. G. Ștrempel, *Copiști...*, p. 90. Descrierea manuscrisului în: Miron Costin, *Opere complete*, ed. V. A. Urechii, tom. I, p. 9—11 (Codex E); Ioan Bianu, *Catalogul...*, tom. I, p. 517—518; I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 83.

² *Incipit*: „Postelnicul Costantin s-au dus la Poartă, s-au înștiințat pentru hatmanul Dumitrașco că iaste în Dobroge...”
Desinî: „... Și începuse a-și boeri pre ciocoi, socotind că domnița lui nu va ave sfîrșit. Ce Dumnedzău iaste drept giudecător tuturor”.

³ Cf. G. Bogaci, *Letopisețul lui Vartolomeu Măzăreanu*, în *Pagini din istoria literaturii și culturii moldovenești*. Chișinău, 1979, p. 160—170. Datorăm informația bibliografică de mai sus prof. Gh. Mihăilă de la Universitatea din București, căruia îi mulțumim încă o dată.

Cele 720 pagini, cite are manuscrisul după numerotația originală, sînt ocupate astfel: p. 3—57 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; p. 58—198 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 198—344 *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 344—699 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 700—720 *Ioan Canta, Letopisețul Țării Moldovei*. La sfîrșit, un număr de 28 pagini, cu paginație reluată de la 1, sînt ocupate de extrase din cronici și o detaliată tablă a cuprinsului. Lipsesc din manuscris legende incluse în *O samă de cuvinte*.

Ultimul manuscris ale cărui variante au fost prinse în aparatul critic este manuscrisul Academiei 114 (sigla G) copiat în anul 1804¹. El face parte din rîndul manuscriselor care cuprind exclusiv opera lui Neculce. Numai că pe lîngă *Letopiseț*, asemeni manuscrisului 112 (sigla D) din care se pare că derivă, și acesta redă, la sfîrșit, cîteva legende din *O samă de cuvinte*. Pentru această rațiune și pentru unele intervenții în text ale copistului principal, Antohi Sion, a fost utilizat în aparatul critic.

Volumul are 237 file de dimensiuni 30 × 21 cm. Numerotație veche cu cifre arabe 2—226 (f. 1—226), avînd fila originală 185 numerotată de două ori. Lipsește prima filă numerotată și, probabil, încă o filă cu titlul manuscrisului și date privitoare la împrejurările copierii și modelul folosit². Sioneștii, care au copiat manuscrisul, nu sînt deloc zgîrciți în a da explicații despre ei și osteneala lor, nici în cuprinsul acestui volum, nici în altele³. Este o trăsătură a neamului lor, observată și la cei din sec. XVIII și la urmașii din veacul trecut.

Textul continuă, fără întreruperi, pînă la sfîrșitul *Letopisețului*, ce coincide cu fila 226. Restul manuscrisului cuprinde: f. 226^v albă; f. 227—228 *Postfața lui Antohi Sion*, principalul autor al copierii. Este un cuvînt lung în care cere iertare pentru greșelile săvîrșite la copiere, după tiparul îndeobște cunoscut: fila 228^v *Versuri ale copistului*, în aceeași idee; f. 229^{r-v} albă; f. 230—231^v *O samă de cuvinte* (titlul întreg) cu legende despre: logofătul Tăutu, Iliș, feciorul lui Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanu, Despot-vodă, Aron-vodă, averile lui Ieremia Movilă, omorîrea hatmanului Ieșesc Jolcovschî de tătărul fără noroc, Vasile Lupu. Din legende de acestuia nu figurează decît cea dintîi, relativă la înțelegerea cu turcii pentru plata

¹ Descrierea manuscrisului la Ioan Bianu, *Catalogul...*, I, p. 260—263. Cf. și I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 111.

² *Incipit*: „Dabița-vodă cu Iordachie visternicul l-au pus pre Iordachi spătar mare. Și n-au zăbăvit vreme multă și au murit Iordachi spătariul...”

³ Cf. G. Ștrempel, *Copiști...*, p. 219—220.

birului după 3 ani și un scurt fragment dintr-ă doua, relativă la prăzile joimirilor¹. Restul textului s-a pierdut. Cele două file albe care urmează: 232—233^V sînt adăogate ulterior. Filele 234—237 cuprind extrase din *Letopisețul* lui Nicolae Costin, intitulate: *Din izvoarele răpusatului Nicolai Costin ce-au fost vel-logofăt*. Fila 237^V este albă.

Cu excepția însemnărilor lui Antohi Sion, de la f. 226, pe care le redăm în întregime, manuscrisul n-are alte elemente privitoare la istoria lui: „1804, avg(u)st <anulată luna> fev(ruarie) 6, am început a scrie, săpt(em)v(rie) 14 am sfîrșit acest leatopisăt de scris. A(ntohi) S(ion). Și s-au scris de mini iubitorii de ostenele, prin osteniala dreptei mele mîini, în zilele preluminatului și prefnălt(a)-tului domnului nostru Alexandru Muruz, voevoda a toată Moldo-vlahiia, la let 1804, săpt(emvrie) 14. Antohi Sion”.

Și mai jos: „Să să știe că întru acest leatopisăt sînt 5 mîini: ce dintii iaste a mea; ce de al doilea iaste a frăține-meu, a lui Ioa-niță; ce de al treilea iaste a logofătului Ion de la moș Ianachi Dan, biv-jic(ni)cer; ce de al patrulea iaste <a> văt(a)v(ulni) Costachi Bogzan; iară ce de al cincile iaste a bădișului Vasili Tăut(u) de la Balș. 1804, săpt(emvrie) 14. Sfîrșit și lui Dumnezeu laudă, celui ce m-au învrednicit după început de am văzut și sfîrșitul. Con(e)ț i B(o)gu slavu. Antohi Sion”.

Într-adevăr manuscrisul este copiat de cinci mîini, care își alternează scrisul, foarte adesea pe cuprinsul aceleiași pagini, de așa manieră încît este imposibil de precizat contribuția fiecăreia dintre ele. Dealtfel numai aceea a lui Antohi Sion (care copiază singur primele 33 de file și aproximativ filele 150—237^V) poate fi identificată, dar cu eforturi care nu sînt pe măsura interesului științific. Această alternanță este foarte obositoare pentru ochi (Cf. f. 34^V, 87^V, 107^V, 114 etc., etc.). Ea dovedește că copierea a fost făcută sub dictare, la intervale scurte de timp.

Scrierea este cursivă, a unor oameni cultivați, făcută cu cerneală neagră și rădăcinie. La filele 178^V—179^V se folosește chinovarul pentru colontitluri, începuturi de paragrafe și numerotarea acestora. Titlurile și cifrele marginale sînt ornate naiv în peniță pe quasi totală întindere a manuscrisului.

Vechea legătură a volumului a dispărut. Acesta a făcut parte din biblioteca lui D. Sturdza-Scheianu.

Din aparatul critic lipsesc trei manuscrise tîrzii, ale căror deosebiri textuale față de manuscrisul A nu meritau efortul înregistră-

¹ Desinit: „...niște joimiri slujitori în Țara Leșască și prăda în multe rinduri în țara aceasta a Moldovei. Deci”.

rii lor. Acestea sînt: manuscrisul 1664 de la Arhivele Statului din Iași, de la finele sec. XVIII sau începutul celui următor (o fotografie se păstrează în colecțiile Bibliotecii Academiei sub nr. 170); manuscrisul Academiei 4161, datat 1838 și, în sfîrșit, copia realizată pentru M. Kogălniceanu înainte de 1845, în vederea publicării, și păstrată astăzi la Biblioteca Centrală a Universității din Iași sub cota III-1 (fost ms. 68; o copie fotografică la secția de manuscrise a Academiei, sub nr. 165).

Manuscrisul 1664 de la Arhivele Statului din Iași¹ este o compilație de cronici care, pentru opera lui Neculce, urmează întru totul textul manuscrisului 252 (ms. E), ce i-a slujit copistului de model. Volumul are 394 file numerotate cu cifre arabe, plus 5 file la început și 3 la sfîrșit, numerotate, de dimensiuni aprox. 29,5 × 19,5 cm. și cuprinde: f. 1 nenumerotată — 3 „Predoslovie” lui Nicolae Costin la „Letopisețul Țării Moldovei”; f. 3^V nenum. — 23 Miron Costin, De neamul moldovenilor; f. 23—95^V Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei; f. 95^V—167^V Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei; f. 167^V—387 Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei; f. 387—394^V Ioan Cania, Letopisețul Țării Moldovei. Ultimele trei file nenumerate cuprind Scara.

Asemeni manuscrisului E și manuscrisul 1664 are mai multe legende din O samă de cuvinte (exact aceleași), răspindite de obicei la sfîrșitul domniilor respective, după cum urmează: la f. 59—62 legendele cu privire la Ștefan cel Mare; la f. 72^V—73^V cele privitoare la Petru Rareș; la f. 82^V—83 legenda despre originea lui Dăspot-vodă; la f. 127^V—128^V povestirile privitoare la Radu-vodă; la f. 132^V—133^V legendele despre Miron-vodă Barnovschi; la f. 155^V—157 numeroasele și savuroasele legende despre Gheorghe Ștefan și, la sfîrșit, la f. 163^V—164^V, lunga poveste a lui Gheorghe Ghica, prieten cu marele vizir Küprülü.

Manuscrisul nu este datat și nu cunoaștem numele copistului². Nu are nici însemnări vechi. La sfîrșitul volumului se află cîteva note ale lui Mihai Costăchescu privitoare la biografia lui Neculce.

¹ Descriș de I. Crăciun și A. Ilieș în *Repertoriul...*, p. 94. L. Onu în *Critica textuală* îi acordă, la p. 213—218, o importanță mai mare, credem, decît o merită, cel puțin pentru opera lui Neculce.

² Aprecierile lui Mihail Costăchescu, formulate la sfîrșitul volumului, preluate de Aurora Ilieș în *Repertoriu* și de L. Onu în *Critica textuală*, nu rezistă unei cercetări mai atente. Este vorba de un manuscris copiat în jurul anului 1800, și nu mai devreme. Grafia, în primul rînd, hîrtia, numerotarea cu cifre arabe în al doilea rînd, sînt elemente care se obligă spre o asemenea datare. Cît privește aserțiunea că manuscrisul ar fi fost copiat la 1782 de către Lavrentie ieromonah de la mănăstirea Coșula, nu este probată în

Al doilea manuscris, 4161 de la Biblioteca Academiei, este o copie din 1838 după compilațiile de cronici, lucrată de Ioan Diclescu pentru Teodor Balș¹. Are 313 file, o numerotație veche cu cifre arabe până la 310 (f. 4—313) și dimensiunile 32,5 × 20,5 cm. Manuscrisul este împărțit astfel: f. 1^{r-v}, 2^v, 3^v albe; f. 2 titlul: *Hronograf despre întâmplările și prefacerile ce au urmat în Țara Moldovii, de pe un izvod vechiu și s-au scris, în zilele prîi înălțatului domn stăpînitor Mihail Grigoriu Sturza voevod, la anul de la Mîntuitorul H<risto>s 1838, noemv<rie> 6, cu toată cheltuiala domnului domn colonel și cavaler Teodorișă de Balș*; f. 3 dedicația copistului; f. 4^{r-v} Ion Neculce, *Predoslovie*; f. 5—28 Miron Costin, *De neamul moldovenilor* (întrerupt între filele 7^v—9 de un *Pinax*); f. 28—81 Nicolae Costin, *Letopisețul Țării Moldovei*; f. 81^v—139^v Miron Costin, *Letopisețul Țării Moldovei*; f. 140—149 Ion Neculce, *O samă de cuvînt*; f. 149—313 Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei* (f. 215^{r-v} albă). Lipsește din final *Letopisețul* lui Ioan Canta.

Singurul lucru de semnalat este prezența, după domnia lui Aron-vodă (la f. 81^{r-v}), a legendei despre conflictul cu unchiul său, mitropolitul Nicanor, așa cum ne este transmisă de manuscrisele C, D, și G (înregistrate în aparatul critic). Dealtfel credem că manuscrisul 4161 a fost copiat după manuscrisul C.

Textul este redat într-o scriere cursivă de o excepțională finețe. Este lipsit de însemnări și ornamente. A intrat în colecțiile Bibliotecii Academiei Române în anul 1912, fiind cumpărat de la I. Berindei.

Pe cotorul în piele, bogat împodobit, se află imprimat: „Chronologie historique de la Moldave” <sic>.

Ultimul manuscris din grupa celor tîrzii este cel păstrat la Biblioteca Universității din Iași sub nr. III-1 (cotă veche 68)². Este un volum de 587 file de dimensiuni aproximative 25 × 18 cm., care cuprinde numai opera lui Neculce, copiată pentru M. Kogălniceanu în vederea tipăririi ei în *Letopisișe*, vol. II. La baza textului a stat copia postelnicului Hurmuzachi, adică manuscrisul 53, cel mai complet dintre toate. Cum menționam mai sus, copia a fost realizată înainte de anul 1845. Intervențiile autografe ale lui Kogălniceanu, inclusiv indicațiile de ordin tipografic, sînt foarte numeroase și energic făcute. Unele pagini sînt transcrise în întregime de mîna sa; pe ultimele două file Kogălniceanu propunea o variantă de final a cronicii, pe care ulterior a anulat-o. Este dată, tot acolo, și lista de manuscrise folosite la redactarea vol. II din *Letopisișe*, așa cum, dealtfel, a și apărut la sfîrșitul volumului.

Din lunga și obositoare listă a manuscriselor ce cuprind opera lui Ion Neculce ne-a rămas să amintim trei fragmente, fără semnificație deosebită, păstrate în manuscrisele Academiei 912, 2690 și 3410, toate derivînd din compilația lui Vartolomeu Măzăreanu.

Manuscrisul 912 este constituit din 63 de foi (34 × 22,5 cm.) scrise de I. Mălinescu în anul 1839, în ideea completării unor goluri dintr-un manuscris pe care el îl socotea autograful lui Neculce¹. Primele 18 file cuprind note explicative ale lui Mălinescu și fragmente din opera lui Miron Costin. Fragmentele din *Letopisețul* lui Neculce sînt așezate între f. 18^v și 58 și cuprind domnia lui Dabija-vodă, a lui Duca-vodă (prima și a treia), a lui Petriceicu-vodă (amîndouă), a lui Dumitrașcu Cantacuzino (a doua), a lui Antioh Cantemir (prima domnie), o filă din domnia lui Dimitrie Cantemir² și a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat. Între filele 58 și 63 este inclusă cronică lui Ioan Canta.

I. Mălinescu pretinde că aceste fragmente le-a copiat după manuscrisul sulgerului Ilie Carp, datat 1777. În acest caz, copia Carp, pierdută astăzi, era făcută după compilația lui Vartolomeu Măzăreanu, așa cum după aceeași compilație este realizată și copia Țicău (ms. M), cu care fragmentele Mălinescu sînt identice.

Volumul a intrat în colecțiile Academiei în 1896, fiind cumpărat de la anticarii Șaraga din Iași.

Manuscrisul 2690 este un voluminos în folio de 347 file (dimensiuni 35,5 × 23,5 cm.), copiat în prima decadă a sec. XIX și cuprinde cronică lui Nicolae Costin, a lui Miron Costin, pseudo Alexandru Amiras și Ioan Canta³. Fragmentul Neculce este așezat între filele

mod serios și nu poate fi luată în considerare. Grafia manuscrisului are însă izbitoare asemănări cu *Ceasornicul domnilor* (manuscrisul Academiei 5973) apreciat de noi, la alcătuirea ediției critice, ca fiind copiat în ultima decadă a sec. XVIII. Cf. Antonio de Guevara, *Ceasornicul domnilor*, traducere din limba latină de Nicolae Costin, București, 1976, p. XLV.

¹ Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 77—78.

² Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 114.

¹ Cf. Ioan Bianu și Gh. Nicolăiasa, *Catalogul manuscriselor românești*, tom. III, Craiova, 1931, p. 120—212; I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 112—113. Ample considerații la L. Onu, *op. cit.*, p. 250.

² *Incipit*: „Și de vreme că, cînd au fost prins pe turcii aceia, au fost ucis un turc, moldovenii, stătut-au Dumitrașcu-vodă de au înapăcat acel lucru...”

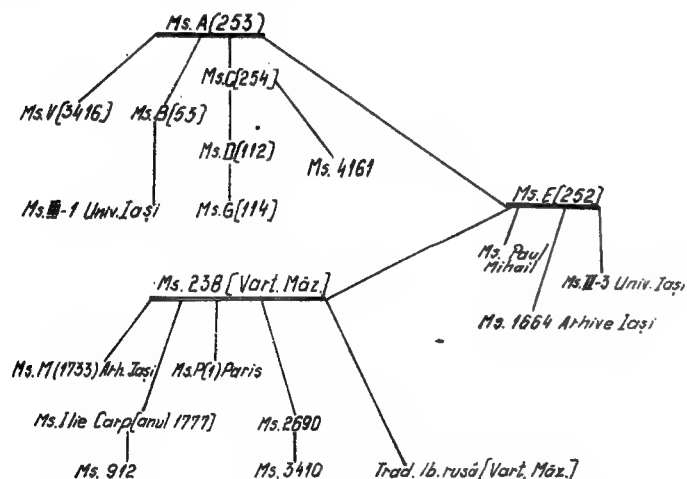
Desinît: „...Și s-au rugat bregadiriului Cropotchin de i-au dat 2 căpitani cu 2 steaguri draguni și de sară s-au întors la Cetățue unde-i era doamna”.

³ Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 89.

318—340 și include sfârșitul cronicii sale, de la partea a doua a domniei lui Grigore Ghica și până la sfârșit¹. El coincide exact cu fragmentul autograf Vartolomeu Măzăreanu din ms. 238, după care a fost copiat, împreună cu întregul manuscris.

Ultimul fragment se află inserat în manuscrisul 3410². Este o compilație de cronici din primele două decenii ale sec. XIX, identică cu cea din manuscrisul 2690. Fragmentul începe la f. 315 și se termină la f. 338. A fost copiat după manuscrisul 238, sau după un intermediar, poate chiar după 2690, împreună cu întregul text.

Pentru a încheia toate investigațiile în legătură cu manuscrisele și implicațiile lor în ediția de față, ne mai rămâne să încercăm schițarea unei steme, așa cum o bănuim.

I. Neculce este cronicarul cel mai citit și din vechea noastră literatură scriitorul care s-a bucurat de cea mai largă audiență posibilă. Căci dacă un Miron Costin sau un Dosoftei au interesat, după caz, fie cercul istoricilor, fie pe cel al literaților, Neculce a fost adoptat, în egală măsură, și de unii și de ceilalți. Studiile și articolele despre el sînt mult mai numeroase decît cele despre oricare altă personalitate a veacurilor trecute, cu excepția, poate, a lui D. Cante-

mir. Și totuși opera sa, cum remarcă și Iorgu Iordan¹, n-a fost publicată în totalitatea ei decît în puține ediții. În schimb au apărut, pentru uzul școlarilor, al studenților, al profesorilor de licee, tot felul de extrase, de publicări parțiale, care de care mai trunchiate și mai puțin îngrijite. Ediția critică proiectată de Iulian Marinescu, cum observăm la începutul acestei note, n-a fost dusă pînă la capăt; și din ea n-a rămas decît ideea, care, deși mereu prezentă, abia acum a putut fi materializată.

Prima ediție o datorăm lui Mihail Kogălniceanu. Ea a apărut în anul 1845 și are următorul titlu: *Letopiseșile Țării Moldovii*, publicate pentru întîiași dată de M. Kogălniceanu. Tom. II, Iași 1845, la Cantora Foaiei Sătești. Opera lui Neculce, care ocupă p. 193—464, adică sfârșitul volumului, este așezată după *Letopiseșul* lui Nicolae Costin și *A doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat* de Axinte Uricariul. Ediția este tipărită cu caractere chirilice și a rămas, pînă astăzi, cea mai bună dintre ele.

În amplul studiu introductiv al acad. Iorgu Iordan, la ediția domniei sale, apreciind opera lui Kogălniceanu, îi reproșează marelui istoric că a modernizat textul și că n-a ținut seama de particularitățile lingvistice ale manuscrisului 253, care, menționează acad. Iorgu Iordan, „a stat la baza ediției din 1845”². Acad. Iorgu Iordan are dreptate numai în parte. M. Kogălniceanu n-a folosit pentru ediția *Letopiseșilor* ms. 253, ci ms. 53, pe care a pus să-l copieze, pe care l-a colationat și corectat singur, după ms. 253, și pe care a dat indicații de ordin tipografic. Este ms. III-1 (fost 68) de la Biblioteca Centrală a Universității din Iași, descris mai sus la p. 144. Acest manuscris, copie după Ioasaf Luca, redă un text muntenezat, un text literar, sub influența spiritului înnoitor din a doua jumătate a sec. XVIII. Corecturile lui M. Kogălniceanu sînt mai ales de ordin istoric, reținînd intervențiile lui Neculce, și prea puțin de ordin stilistic sau lingvistic.

În 1872 M. Kogălniceanu dă o nouă ediție a cronicilor moldovenești, cu litere latine, socotită de toți cercetătorii inferioară celei dintîi, datorită, mai ales, ortografiei, încă neprecizată de Societatea Academică. Titlul noii ediții este schimbat: *Cronicele României sau Letopiseșele Moldaviei și Valahiei*, vol. II, București, 1872, p. 175—421.

Pînă în anul 1932 mai apar șase ediții școlare, cu părți alese din *Letopiseș* și *O samă de cuvinte*, pentru ca în anul respectiv Al. Procopovici, profesor la Universitatea din Cernăuți, să dea o ediție completă a operei lui Neculce, folosind, cum o spune în prefață, textul

¹ Incipit: „Postelnicul Constantin s-au dus la Poartă, s-au înștiințat pentru hatmanul Dumitrașco că iaste în Dobroge...”

² Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 91. Rectificăm o eroare din *Repertoriu* unde, pentru amîndouă manuscrisele, sfîrșitul fragmentului Neculce este greșit dat: nu fila 338, ci 340 (pentru ms. 2690) și nu fila 336, ci 338 (pentru ms. 3410).

¹ Cf. I. Neculce, *Letopiseșul...*, ed. II, p. CXIV.

² *Ibidem*, p. CXV—CXVII.

ediției Kogălniceanu din 1845. El împarte ediția în două volume: cel dintâi cuprinde *O samă de cuvinte* și *Letopiseșul* pînă la domnia dintîi a lui Nicolae Mavrocordat (inclusiv), cel de al doilea începe cu domnia lui Dimitrie Cantemir și se încheie cu un indice de cuvinte, de persoane și de nume geografice. Paginația este dată în continuare pentru ambele volume. O introducere destul de săracă (24 de pagini) și un număr de 13 reproduceri bine alese, avînd în vedere categoria foarte largă de cititori cărora le era adresată, completează cartea: *Cronica lui Ioan Neculce*. Ediție îngrijită de Al. Procopovici. Cu o prefață și o introducere. Vol. I—II, Craiova, Scrisul românesc, 1932. XXXV + 520 p. + 13 f. pl. (Colecția clasicii români).

Ediția fiind, în general, bine primită de public și elogios recenziată a determinat scoaterea unei noi ediții, în 1936, o ediție stereotipă, care diferă de cea dintîi doar prin publicarea unor hărți, reprezentînd, una, Europa din vremea lui Neculce, cu identificarea localităților și populațiilor pomenite de cronicar, și a doua, hotarele Moldovei și ale regiunilor vecine. Evident, indicii geografici au fost și ei amplificați. În rest totul a rămas neschimbat.

Este de remarcat utilitatea celor două hărți, dată fiind aria geografică deosebit de largă în care Neculce își plimbă eroii, fie că este vorba de moldoveni, fie că se referă la implicațiile politice ale vecinilor în istoria euro-asiatică și dată fiind redarea, foarte adesea, deformată a localităților și populațiilor.

Studiul introductiv a rămas la fel de sărac. Autorul ar fi avut măcar obligația lărgirii lui cu elementele de istorie și de limbă necesare bunei înțelegeri a cronicii și a cronicarului.

În sfîrșit, în 1942, în aceeași editură craioveană, apare a treia ediție, care o reproduce pe a doua, fără modificări.

Între timp, începînd cu anul 1933 și pînă în 1953, mai apar texte alese din Neculce, folosînd ediții deja publicate, fără investigații în manuscrisele de cronici.

Este meritul acad. Iorgu Iordan de a fi elaborat prima ediție Neculce în spiritul cerințelor moderne, și de a fi dat un studiu științific complet, din care cercetarea manuscriselor nu lipsește. Ediția a apărut în anul 1955 la Editura de stat pentru literatură și artă: *Ion Neculce, Letopiseșul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*. Ediție îngrijită, cu glosar, indice, și o introducere de Iorgu Iordan, București, 1955, 461 pagini.

Primele 100 de pagini sînt consacrate *Introducerii*, rezultat evident al unor atente cercetări biografice, istorice, lingvistice și stilistice. Cum era și de așteptat, studiul lingvistic este precumpănit. În ceea ce privește ediția în sine, aceasta a fost lucrată după ms. 253, iar paginile lipsă completate cu ms. 53.

Au fost reproduse cîteva pagini de manuscrise Neculce, precum și cîteva gravuri reprezentînd figuri de domnitori. În final, un amplu glosar explicativ, precum și indice de nume și de locuri.

Din păcate unele inconsecvențe în transcriere, prezența adesea a unui „u” final, acolo unde nu se găsește în original, au atras după sine critici îndreptățite¹.

Cea de a doua ediție, publicată în anul 1959, de aceeași editură, a ținut seama de unele din observațiile formulate. Studiul introductiv a fost lărgit (are 128 pagini), iar textul a fost îmbunătățit.

Sub raport tipografic este de observat calitatea superioară a reproducerilor (imprimare pe hîrtie cretată) și, în general, a condițiilor în care a apărut cartea.

Textul stabilit de acad. Iorgu Iordan, cel dintîi text ce reproduce în întregime ms. 253, a fost utilizat ulterior de numărul mare de ediții Neculce apărute în numeroase edituri din țară (Editura Tineretului în 1960 și 1968; Editura pentru literatură și apoi Editura Minerva în 1963, 1972, 1975, 1980; Editura Științifică, 1968; Editura Ion Creangă, 1972; Editura Junimea din Iași, 1972; Editura Albatros, 1976), mai multe decît în 100 de ani de la apariția primei ediții, dovadă de netăgăduit a interesului cititorului modern și a învîlmîntului pentru frumusețea operei neculcene.

Se mai cer amintite cele două ediții apărute la Chișinău în anii 1969 și 1974, care folosesc și ele tot textul stabilit de acad. Iorgu Iordan, după cum mărturisesc editorii în *Nota asupra ediției*. Iată titlul primei ediții: Ion Neculce, *O samă de cuvinte. Letopiseșul Țării Moldovei*. Studiul introductiv de E. Russev. Îngrijirea textului, glosar și indice de P. Dimitriev și T. Celac. Chișinău, Cartea Moldovenească, 1969, 452 p. + 2 f. pl.

De remarcat glosarul explicativ, larg, și foarte bine alcătuit, precum și utilitatea, pentru aceleași calități, a indicilor de nume de persoane și a numelor de locuri, redați la p. 394—506 ale celei de a II-a ediții.

*

Am ajuns la granița ce separă nota noastră de textul propriu-zis, al lumii eroilor lui Neculce. Noi n-o putem însă trece, înainte de a da seamă cititorului de metoda pe care am folosit-o la alcătuirea ediției noastre.

¹ Vezi, mai ales, C. A. Stoide, *Cronica lui Ion Neculce*. Considerații cu ocazia noii ediții a acad. I. Iordan, în *Luceafărul de zînd*, II (1957), Brașov, p. 91—108.

Am ales ca text de bază, pentru *Letopiseșul*, ms. 253, însemnat în aparatul critic cu sigla A; în rarele situații în care au fost înlocuite unele expresii rău scrise de copist, cu altele corecte, am apelat la manuscrisele imediat următoare ca importanță (de obicei ms. 53, sau B).

Pentru O samă de cuvinte am folosit, în principal, ms. 53, dar, cum indicăm la marginea textului, unele legende, absente din ms. B, au fost redată după ms. C (cota Academiei 254).

Am arătat, la începutul notei, valoarea manuscrisului de bază și nu vom reveni asupra motivelor care l-au impus ca prim manuscris al ediției. Ceea ce n-am arătat însă, sînt particularitățile ciudate de limbă, observate atît de Kogălniceanu, cit și de Iorgu Iordan, pe care le vedește unul din copişti, particularități care au făcut dificilă transcrierea textului¹.

Într-adevăr copistul B, cel care lucrează filele 215—326 din ms. 253 (corespunzătoare *Letopiseșului* de la început, pînă spre jumătatea primei domnii a lui N. Mavrocordat), substituie litera „ș” cu „s” (scrie *dînsii*, în loc de *dînșii*; *s-ar*, în loc de *ș-ar*; *s-au*, în loc de *ș-au*; *să-s*, în loc de *să-ș* etc.), substituie litera „s” cu „ș” (*fuseșă*, în loc de *fusesă*; *giupîneșile*, în loc de *giupînesile*; *pușesă*, în loc de *pusesă*), pe „z” cu „j” (scrie *Josen Bașotă*, în loc de *Zosen Bașotă*; *jîmbii*, în loc de *zîmbii*; *jorbă*, în loc de *zorbă*; *tălpji*, în loc de *tălpiz*); pe „j” cu „z” (*dăzdi*, în loc de *dăjdi*; *ogrăzo(a)ra*, în loc de *ogrăjo(a)ra*). Copistul diftonghează pe „e” final aproape în mod frecvent (scrie *anumea*, în loc de *anume*; *celea*, în loc de *cele*; *cumperea*, în loc de *cumpere*; *desprea*, în loc de *despre*; *locurile*, în loc de *locurile*; *marea*, în loc de *mare*; *multea*, în loc de *multe*; *oastea*, în loc de *oaste*; *poatea*, în loc de *poate*; *prea*, în loc de *pre*; *relea*, în loc de *rele*). Întîlnim

¹ Într-o notă de la p. 195 a *Letopiseșelor* (ed. 1845), sub *Pre-cuvîntarea* lui Neculce, Kogălniceanu însemnează: „Ortografia păzită de Ioan Neculce în cronică sa este întocmai aceea a lui Nicolai Costin, contimpuranul seu; numai cu atîta deosebire că în multe rînduri în loc de „ș” el se slujește de „s”; aceasta ar denota o meteahnă în pronunția autorului.

Ideea „metehnei de pronunțare” o acceptă și acad. Iorgu Iordan (cf. *Introducere*, ed. II, p. CX XII).

L. Onu, în lucrarea atît de des pomenită, după un amplu studiu pe care îl consacră, la paginile 342—363, abaterilor ortografice ale copistului B (care era și copistul cronicii lui Nicolae Costin), ajunge la concluzia că acesta era un ciangău de neam, a cărui limbă maternă era româna, dat fiind faptul că atari variante de consoane sînt întîlnite în limba acestora. Dacă este să luăm în considerare faptul că Prigoreni sînt situați într-o zonă cu populație numeroasă de ciangăi, putem îmbrățișa, pînă la concluziile definitive — rezultante posibile ale altor cercetări — ideea emisă de L. Onu.

însă, foarte des, și situații în care „e” final rămîne nediftongat, în forme ca *ace*, *așe*, *ave*, *doile*, *merge*, *plăce*, *șede*, *trece*, *vide*, specifice graiului moldovenesc. Copistul nu-l diftonghează nici pe „o”, în cuvinte ca *doamnă* (scrie *domnă*), *foamete* (scrie *fomete*), *oaste* (scrie *oste*), *oameni* (scrie *omeni*), *Poartă* (scrie *Portă*), *scoată* (scrie *scotă*), ci în cuvinte unde diftongarea este lipsită de sens: *oasteneială*, în loc de *osteneială* (de observat și fenomenul de înlocuire a lui „ea”, cu grupul „eia”). Copistul dublează foarte adesea pe „i” final, în forme nearticulate (*leșinații*, în loc de *leșinași*, *mazilii*, în loc de *mazili*; *oștii*, în loc de *oști*; *toșii*, în loc de *toși*); după cum întîlnim frecvent și fenomenul invers, de folosire a unui singur „i” în finalul articulat (*boeri*, în loc de *boerii*; *dînși*, în loc de *dînșii*; *oameni*, în loc de *oamenii*; *turci*, în loc de *turcii*). În sfîrșit, foarte des este întîlnit grupul de consoane „șș” (*bărbătesște*, *cresștini*, *domnesști*) și aproape frecventă este absența lui „ă” final (*cas*, în loc de *casă*; *frumoas*, în loc de *frumoasă*; *înpus*, în loc de *înpusă*, *trecus*, în loc de *trecusă*).

În transcrierea textului am încercat să fim consecvenți acordînd aceleași valori semnelor chirilice, de la început pînă la sfîrșit.

Observațiile atente asupra manuscriselor ne-au determinat să transcriem fonemele susceptibile de interpretări, după cum urmează: **†** = „ea”, sau „é”, acolo unde diftongarea nu se folosește astăzi; **▲** = „ia” sau „ie” (*boiari*, *pașia tăiat avusesse*, *mersesse*, *vițe*); **⌒** = „ă”, sau „î”, semnul avînd și în sec. XVIII valoare dublă (*căftian* și nu *ciftian*; *cîmp* și nu *câmp*; *Drăghici* și nu *Drîghici*; *mind* și nu *mînd*; *pînd* și nu *pând*; *tîlhar* și nu *tălhar*); **¶** = „ce”, sau „ci”, după cum reclamă limba zilelor noastre; **ψ** = „ge”, sau „gi”; **⌒** = „î”, „în”, „îm” (în ultimul caz înainte de labialele *p*, *b*: *împlut*, *împărîi*, *îmblat*).

Cînd **⌒** a fost urmat de „n” (chiar dacă acesta a fost suprascris) a fost redat prin „î” (*înpărat*, *îmblat*, *împins*). Aceasta pentru a acorda lui „n” valoarea sa nediminuată. Au fost păstrate vocalele și consoanele duble: *cetaate*, *lupp*, *soale*, *suppue*.

Particularitățile copistului de care aminteam mai sus le-am rezolvat, pe cît posibil, de așa manieră încît să nu fie anulate, dar nici să nu încărcăm aparatul critic peste măsură. Pentru frecvența lor foarte mare am transcris „ș”, în toate situațiile unde acesta fusese înlocuit de copist cu „s” (*dînșii*, în loc de *dînsii*, *ș-au* în loc de *s-au*, *să-ș* în loc de *să-s*, *ș-ar* în loc de *s-ar*), fără a le menționa în aparatul critic. Am făcut același lucru cu „ș” care îl înlocuiește pe „s”, transcriind (*alesesă*, *fusesă*, *pusesă*, în loc de *alesesă*, *fusesă*, *pușesă*, cum copiasse gramăticul. În celelalte cazuri, mai rar întîlnite, am procedat astfel: „j”, care îl substituie pe „z”, a fost înlocuit cu forma

normală: *iălpiz, zorbă, Zosen*, dar a fost redată în subsol forma rebarbativă a originalului (*iălpiz, jorbă, Josen*). Am scris, de asemeni, *ogrăjo(a)ra, dăjdi*, dar am menținut între variante forma originală (*ogrăzo(a)ra, dăzdi*).

Diftongarea inutilă a lui „e” final am arătat-o prin „é”. În ceea ce privește transformarea în „e” deschis a lui „ea”, specifică imperfectului verbelor din graiul moldovenesc și în general din graiurile nordice, aceasta a fost respectată. Am transcris, deci: *merge, șede, îdie, vene*. Am redat întocmai și pe „e” final întâlnit la substantivele feminine de declinare a III-a articulate: *bucurie, hătmănie, împărăție, nevoe*, numele de locuri, tot feminine, terminate în „ă”: *Camenia, Nisoriș, Obluciș, Suceavă*, precum și cuvintele: *acele, aceste, atunci*. Cît privește nediftongarea lui „o” din substantive ca: *codă, dobitoce, morte, omini*, ne-am îngăduit să o rezolvăm prin așezarea vocalei „a” între paranteze unghiulare, pe de o parte redînd particularitatea grafică întocmai, pe de alta facilitînd lectura celor interesați exclusiv de conținutul operei neculcene: *co(a)dă, dobito(a)ce, mo(a)rte, o(a)mini*.

Am respectat grupul vocalic „eia” din cuvinte ca: *mazileiască, osteneială, steiaguri*, substituit diftongului „ea”.

Am păstrat dublarea lui „i” final nearticulat, des întâlnită: *cuprinșii, leșinașii, oștii, toșii*. Absența lui „i” final din formele articulate am completat-o utilizînd croșetele: *bani(i), boeri(i), mazili(i), turci(i)*.

Vocala finală „ă”, absentă în numeroase cuvinte, am completat-o de asemeni cu ajutorul parantezelor unghiulare *afar(ă), întorcîndu-s(ă), învățătur(ă), s(ă), toat(ă), treac(ă)*.

Am transcris, fără nici o eliminare, grupul de consoane „șș” întâlnit mai ales în prima parte a manuscrisului, în cuvinte ca: *bărbătesște, creștini, domnesști*. Este o particularitate fonetică mai rar întâlnită în textele noastre vechi și am socotit obligatorie redarea ei întocmai.

Moldovenescul *dzealo s*, mai rar întâlnit decît în alte manuscrise, a fost, evident, copiat ca atare: *civedzi, dzile, dzise, grumadzi, ședzui*.

În sfîrșit, „u” final a fost transcris numai atunci cînd este prezent ca semn grafic distinct: *fiindu, gîndindu, mărșu, știindu, răs-punsu*. N-am redat niciodată semnul moale ă de la sfîrșitul cuvintelor prin „u”.

În completarea textului ne-am folosit de paranteze unghiulare <>. În cazul paginilor datorate copistului B, aceste paranteze sînt destul de numeroase. Parantezele drepte [] exclud textul de prisos (foarte rar întâlnit). Am utilizat lema] pentru marcarea deosebirilor esențiale dintre textul de bază și variante.

Pentru a ușura compararea textului manuscris cu cel tipărit, după uzanțele întocmirii edițiilor critice, am redat marginal filele recto și verso ale manuscrisului. O linie verticală indică sfîrșitul unei pagini și începutul celei următoare.

În aparatul critic au fost redată detaliile paleografice și fonetice numai pentru manuscrisele B (53) și C (254); din celelalte manuscrise au fost reținute numai deosebirile textuale, inclusiv cele care privesc succesiunea diferită a cuvintelor din fraze. Pentru a reduce din aparatul critic, anevoios și de alcătuit, dar și de urmărit, am subliniat adeseori în cadrul aceleiași fraze din variante deosebirile textuale dintre două manuscrise apropiate și textul de bază, așezîndu-le între paranteze unghiulare. Situația este des întâlnită mai ales la manuscrisele M și P.

Rîndurile au fost separate prin două linii oblice: //, iar cuvintele aceluiași rînd printr-o linie: /.

Redăm, încă o dată, lista manuscriselor folosite și a simbolurilor acestora, precum și succesiunea lor în variante:

Ms. 253 = A; 53 = B; 254 = C; 112 = D; 252 = E; 114 = G; 3416 = V; Arh. St. Iași 1733 = M; Bibl. Naț. Paris 1 = P.

Ediția se încheie cu un *Glosar*, pe care l-am conceput cît mai larg cu putință, dar totuși pentru categorii de cititori deprinși cu lexicul limbii române vechi.

Sperăm că *Indicele* de persoane, precum și cel geografic, vor sluji la lămurirea unor pasaje mai obscure.

Am încerca o reală și îndreptățită satisfacție dacă strădania noastră ar fi folosită cît mai multor specialiști și cît mai multor iubitori ai vechii literaturi românești.

G. Ș.

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI

DE LA DABIJA-VODĂ

PÎNĂ LA A DOUA DOMNIE

A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

ȘI

O SAMĂ DE CUVINTE

ms. 53, Acest pământ al Moldovii n-au fost așezat de demult
f.2^v de oameni, să fie fost trăit într-însul cu pace, ce în câteva
rînduri au fost și pustiiu. Decii pentru acela nu să află
5 lētopisește scrisă de pămînteni vechi. Ce de la o vreme,
de la descălecatul lui Dragoș-vodă, tîrziu, s-au apucat
Urēchi vornicul de au scris din istoriile a doi istorici
leșești. Și l-au scris pînă la domniia lui Aron-vodă.

Apoi au mai făcut după Urēche vornicul și un Simion
10 dascal, și un Misail călugărul, și un Evstratie logofătul,
și iar l-au scris, cît au scris Urēche vornicul, pînă la Aron-
vodă. Numai aceștia, poate-fi, au fost oameni neînvă-
țați, de n-au citit bine la istorii, că au defăimat pre mol-
doveni, scriind că sînt din tîlhari. Pentru aceasta dară
15 nimenea din scrisorile lor, nici cele ce ar fi fost adevărate,
auzite sau văzute a lor, nu le pot oamenii crede.

Iară pre urma acestora s-au apucat dumnealui Miron
Costin, vel-logofăt, de au făcut un lētopisătu. Și cît n-au
putut istovi Miron logofătul l-au istovit fiiu-său, Nicolai
20 Costin, biv-vel-logofăt, și l-au scris di-nceputul lumii,
arătînd cine au trăit pre acest pământ, cu mărturii a
istorici streîni. Și l-au scris pînă la Dragoș-vodă, și de la
Dragoș-vodă l-au scris di pe izvodul lui Urēche vornicul
pînă la Aron-vodă. Însă mult l-au mai înpodobit, mai
25 frumos, și Miron logofătul și fiiu-său Nicolai Costin.
Iar mai înnainte nu să mai găsește scris de Miron sau de
fiiu-său Nicolai. Poate-fi, de or fi și scrise de Nicolai
logofătul, dar or fi poate-fi tănuite, și pînă acum la ivală
n-au eșit.

2 după așezat ad. de un feliu C/ lipsește de demult C// 5 lipsește scrisă C// 6 lipsește
descălecatul lui C// 7 Urēche C/ de au scris] a scrie C/ istoriile] lētopiseștele C//
81-au] au C// 9 Grigorie Urēche C// 10 dascalul C// 111-au] au C/ după vornicul ad.
iară C// 20 lipsește biv C// 21 după arătînd ad. niamurile, cine din ce strămoși sînt
și C/ cu] tot cu C// 24 înpodobit C/ lipsește mai frumos C// 25 după Costin ad.
ogofătul. Și l-au scris pînă la Dabijea-vodă C// 26 după Miron ad. logofătul C/
său] nici C// 27 Poate de or și fi scris C// 28 lipsește poate-fi C/ și] că C//

f. 3 Iară de la Dabijia-vodă înainte îndemnatu-s-au și Ion Neculcé, / biv-vel-vornic de Țara de Sus, a scrie întru pomenirea domnilor. Însă pînă la Duca-vodă cel bătrîn l-au scris di pe nește izvoade ce au aflat la unii și alții și din auzitele celor bătrîni boiari; iară de la Duca-vodă cel bătrîn înainte, pînă unde s-a videă, la domniia lui Ion-vodă Mavrocordat, nici de pre un izvod a nemărui, ce au scris singur, dintru a sa știință, cît s-au tîmplat de au fost în viața sa. Nu i-au mai trebuit istoric strein să cîtiască și să scrie, că au fost scrisă în inima sa.

Deci vă poftescu, cetitorilor, pre unde ar fi greșit condeiu mieu, să priimiți, să nu gîndiți că doară pre voia cuiva sau în pizma cuiva, ce, precum s-au tîmplat, cu adevăr s-au scris. Doar niscaiva văleături a anilor de 15 s-or fi greșit, iară celeralte întru adevăr s-au scris.

Mai socotit-au și din létopisățul lui Evstratie log(o)-fătul și a lui Simion dascalului și a lui Misail călugărului nește cuvinte cîteva, de nu li-au lăsat să nu le scrie, ce li-au scris, măcar că dumnealui Miron logofătul și cu 20 Nicolai fiu-său nu li-au scris, și-i ocărește. Și să cade să-i ocărăscă, undé face că sînt moldovenii din tîlhari. Bine face că-i ocărește și zice că sînt basne. Iar pentru Dumbrava Roșie, cum că au arat-o Bogdan-vodă cu lésii, Miron logofătul au lăsat de n-au scris. Dar acéia 25 zicu să nu fie basnă. Și pentru niamul Movileștilor, și cum li s-au numit acest numé, dintru Ștefan-vodă cel Bun, Moghila, iar nu-i basnă. Și altele multe n-or fi știut istoricii streini, ca să le pomeniască toate. Decii o samă de istorii mai alése și noi nu li-am lăsat să nu le scriem./

f. 3^v 30 Însă nu li-am scris la rîndul lor, ce s-au pus de o parte, înainte domniii Dabijii-vodă s-au scris. Ce cine va vrea să le criadă, bine va fi, iar cine nu le va créde, iarăși

bine va fi; cine cu_n fi va fi voia, așa va face. Că mulți istorici streini, de alte țări, nu le știu toate cîte să fac într-alt pămîntu. Tot mai bine știu cei de locu, decît cei streini; însă ce să face în viața lor, iară nu în delungate 5 vremi, iar istoriile celi véchi mai bine le știu istoricii, că le au scrisă, iară nu auzite.

Deci, fraților cetitorilor, cu cît vă viți îndemna a ceti pre acest létopisătu mai mult, cu atîta veți ști a vă feri de primejdii și veți fi mai învățați a daré răspunsuri la 10 sfaturi, ori de taină, ori de oștire, ori de voroave, la domni și la noroade de cinste./

1 lipsește Iară C/ Evstratie Dabijea-vodă C/ lipsește înainte C// 2 biv-vel-vornic de Țara de Sus] vornicul C/ întru] pentru C// 3 lipsește domnilor. Însă C// 5 iar C// 6 undé C/ la domniia lui Ion-vodă] pînă la a doao domnie a lui Costantin-vodă C// 7 di pe C// 8 au] l-au C// 10 scrise C/ în] întru C// 11 vă poftim C/ undé C/ ar și greșit condeiu mieu] ar fi vreo greșală C// 14 vleături C// 15 iar C// 16 logofătul C// 17 călugărul C// 19 măcar C// 20 după ocărăște ad. pentru aceasta C// 22 basne] minciuni C// 23 lipsește cum C// 24—25 cu lésii, și au lăsat Miron logofătul de n-au scris, acéia nu-i basnă. C// 25 Movileștilor C// 26—27 acest nume Moghila, dentru Ștefan-vodă cel Bun și Vitiaz, iar nu-i basnă C// 28 pomeniască] scrie C// 29 istorii] lucruri C/ lipsește mai C/ alése C/ lipsește și noi C/ li-am] li-au C/ scrie C// 30 li-am] s-au C/ pus] scris C// 31 lipsește s-au scris C// 32 iarăș C//

2 de pintr-alte C// 3 pămînt C// 4 iar C/ în] întru C/ îndelungate C// 5 lipsește istoriile C/ le știu mai bine C// 6 scrise C/ lipsește iară C// 7 Decii C/ veți C// 8 mai mult pre acest létopisețu C// 10 oștiré C// 11 cinsté C//

«O SAMĂ DE CUVINTE»

ms. 53, f. 189 *O samă de cuvinte ce sînt auzite din om în om, de oameni vechi și bătrîni, și în létopisătu nu sînt scrise, ce s-au scris aicea, după domnița lui Ștefăniță-vodă, înaintea domniîi Dabijii-vodă. Decii cine va ceti și le va crede, bine va fi, iară cine nu le va crede, iară va fi bine; cine precum îi va fi voia așa va face.||*

ms. 254, f. 177 *I. Zaci<alo> I. Dragoș-vodă, așa povestescu oamenii cum că, dacă au descălecat Țara Moldovii, au descălecat 10 tîrgul Sirétiului. Și i-au fost scaonul domniî<i> sale acolo. Și au făcut zamcă, cetate de pămînt, și în zamcă case domnești și lîngă zamcă biserică de piatră. Și hramul bisericii iaste Sf<i>nta Troițe, care și pînă astăzi iaste și să slujește sfînta liturghie. Iar doamna lui Dragoș-vodă, 15 așa povestescu oamenii acei de locu, de la tîrgul Sirétiului, cum să fie fost de lege sască. Și au făcut și la o biserică de piatră, săsască, mai depărțisor de la zamcă, spre tîrgu, cărila biserici săsești fi sta zidurile și pînă în zioa de astăzi. Și așa domnul Dragoș-vodă duminicile și 20 la sărbători mergea la biserică cea creștiniască, care era*

2—5 O samă de cuvinte ce nu sînt scrise în létopisăt, ce numai din om în om s-au auzit, care s-au scris înaintea D// 2—6 <f. 230> O samă de cuvinte ce nu sînt scrise în létopisăt, ce numai din om în om s-au auzit. Deci cine le va crede G// <f. 76^v> Știrșitul lui Ștefan-vodă. Aice am înșămnat o samă de cuvinte ce s-au auzit din om în om, din oamenii cei vechi, de demult <ad. marginal>. Cine va ceti și <ad. marginal> B, E le va crede, bine va fi B, E// 2 sînt auzite] s-au auzit C// 3 lipsește de oameni vechi și bătrîni C/ létopisețe C// 4 lipsește ce C// 4—5 lipsește aicea, după domnița ... Dabijii-vodă C// 5—6 Și cine la va crede, bine va fi C// 6 iar C, D, E, G// 7 iar bine va fi C, iarăși bine va fi G/ iarăși D, iar E/ precum] cum C// 8—r. 10 din p. urm. figurează numai în ms. C (f. 177^{r-v}), E (f. 46^v) și ms. 1664 de la Arhivele Statului — Iași (f. 32); cu îngăduință am putea socoti și ms. B (f. 44^{r-v}) din rîndul acestora // 8—20 lipsesc D, G//

f. 177^v de dînsul zidită și doamna iarăși mergea la biserică cea săsască, care era de dînsa zidită. Mai aflatu-s-au și o biserică de lemn, făcută iarăș de Dragoș, la Volovăț, lîngă episcopie Rădăuților, pre care biserică o au mutat
5 dintru acel locu Ștefan-vodă cel Bun la mănăstiré la Putna. Și iaste hramul bisericii Vovedenie. Și au zidit Ștefan-vodă la Volovățu altă / biserică, de piatră, vrînd
ca să facă evlaviia mănăstirii Putnii, ca să să chieame acéia întîi, fiind acea biserică mai de demult decît alte
10 mănăstiri a lui Alexandru-vodă cel Mare. //

ms. 53, II. (1) Ștefan-vodă cel Bun, luund domniia Moldovii,
189 și viind turcii în zilele lui să triacă în Moldova, la Gălați, i-au bătut foarte rău pre turci și au luat și Cetatea Albă și Chilia de la turci. Apoi mai pe urmă iar li-au luat
15 turcii acéste doao cetăți. Și în cîteva rînduri s-au bătut Ștefan-vodă cu turcii. Iar cînd s-au bătut la Războieni, atuncea s-au așezat turcii cu Ștefan-vodă. Și li-au dat hotar și olat Bugiacul și au făcut pace. Și turcii apoi au adus tătari din Crîm și i-au așezat în Bugiac, carii stau
20 și pînă astăzi, precum au așezat și la Hotin lipcani.

III. (2) Ștefan-vodă cel Bun multe războaie au bătut. Și așa să aude din oameni vechi și bătrîni, că, cîte războaie au bătut, atîte mănăstiri cu biserici au făcut.

IV. (3) Ștefan-vodă cel Bun, cînd s-au apucat să facă
25 mănăstirea Putna, au tras cu arcul Ștefan-vodă dintr-un vîrvu de munte ce iaste lîngă mănăstiré. Și undé au agiunsu săgiata, acolo au făcut prestolul, în oltariu.

1—27 *lipsește* D, G// 11—18 Ștefan-vodă cel Bun, fiind domnu, au luat Cetatea Albă și Chilia de la turci și li-au ținut. Și s-au bătut în cîteva rînduri cu turcii, precum scrie létopisățul. Apoi, mai pe urmă, iar li-au luat turcii acéste doao cetăți, Chilia și Cetatea Albă, de la Ștefan-vodă. Și atuncea s-au așezat cu Ștefan-vodă și Ștefan-vodă încă li-au dat hotar C/ <f. 76^v—77> Ștefan-vodă cel Bun, fiind domnu au luat Cetatea Albă și Chilia de la turci și li-au ținut. Și s-au bătut în cîteva rînduri cu turcii, precum scrie létopisățul. Iar apoi, pe urmă, iar li-au luat turcii aceste doao cetăți, Chilia și Cetatea Albă, de la Ștefan-vodă. Atuncea s-au așezat turcii cu Ștefan-vodă și Ștefan-vodă încă li-au dat hotar E// 20 precum au așezat turcii și acum la Hotin pre lipcani C, precum au așezat și acum, în vremile noastre *turcii* <ad. marginal> la Hotin lipcani E// 21 2]3 C//22 așa C, E/ să aude] să vorbește E/ *lipsește* din oameni vechi și bătrîni E/ *lipsește* vechi și bătrîni C/ războaie C, E// 23 cu] și C// 24 *lipsește* 3. Ștefan-vodă cel Bun C/ *lipsește* cel Bun E/ cînd] și cînd C/ s-au apucat să facă] au făcut // 26 vîrvu C munte înalt <ad. marginal> E/ ad. marginal acolo au făcut mănăstirea C// 2/ prestolul, în oltariu] mănăstirea C/ în oltariul bisericii E// 7

f. 189^v Și iaste mult locu de unde au tras pînă în mănăstiré. Pus-au și pre trii boerenași de au tras, pre vătavul de copii și pre doi copii din casă. Decii undé au căzut săgiata
5 vătavului de copii au făcut poarta, iar undé au căzut / săgiata unui copil din casă au făcut clopotnița. Iar un copil din casă zicu să fie întrecut pe Ștefan-vodă și să-i fie căzut săgiata într-un delușel ce să chiamă Sion, ce iaste lîngă mănăstiré. Și iaste sîmnu un stîlpu de piatră. Și zic să-i fie tăiat capul acolo. Dar întru adevăr nu să știe,
10 numai oamenii așa povestescu. Fost-au și bisericucé de lemn întru acel delușel și s-au răsipit, fiind de lemn. Și așa au fost făcut mănăstirea de frumoas(ă), tot cu aur poleită, zugrăvala mai mult aur decît zugrăvală, și pre dinlăuntru și pre denafară, și acoperită cu plumbu.
15 Și zicu călugării să fie fost făcut și sfeșnicile cele mari și cele mici și policandru și hora tot prisne de argint, și pe urmă să li fie luat un domnu și să fie făcut alteli de spiie, care li-am apucat și noi. Iar strîcîndu-s(ă) un clopot mare la mănăstiré și făcînd călugării clopotul a
20 doo oară, au pus acéste toate ce scriu mai sus în clopot, ca să fie mai mare.

(4) Lăsat-au Ștefan-vodă cel Bun la mănăstirea Putna, după moartea lui, arcul lui și un păhar, ce vorbeia călugării la mănăstiré că iaste de iaspis, ce era în chipul marmurii albe și al farfurii(i), ca să fie întru pomeniré la
25 sfînta mănăstiré. Și arcul l-au fost trăgînd cu vîrtej. Și

1—26 *lipsește* D, G// 1 de unde au tras Ștefan-vodă cu arcul E/ în] la E// 2 boerenași de a lui C, E/ tras cu arceli E/ pre un vătav C, pre un vătav E// 3—14 Și un copil din casă zic să fie întrecut pre Ștefan-vodă și zicu că i-au tăiat acelula capul. Și au pus un stîlpu de piatră întru acel locu undé au căzut săgiata, într-un delușel ce iaste lîngă mănăstirea ce să chiamă Sion. Iar a altuia, a vătavului de copii, au căzut [acum] undé iaste clopotnița acum. Iar a altui copil din casă au căzut undé iaste acum poarta. Și așa au fost făcut mănăstirea de frumoasă, tot cu aur zugrăvită, și pre dinlăuntru și pre denafară, și o au acoperit cu plumbu C/ <f. 77^{r-v}> Și undé au căzut săgiata vătavului de copii au făcut clopotnița; iar a unui copil din cas(ă) au căzut săgiata undé au făcut poarta, iar a altui copil din cas(ă) dzicu să fie întrecut pre Ștefan-vodă și zicu să-i fie tăiat capul acelula. Și au pus și un stîlpu de piatră întru acel locu undé au căzut săgiata, într-un delușel ce iaste lîngă mănăstiré, ce să chiamă Sion, care să pomenéște și astăzi. Și așa au fost făcut mănăstirea de frumoas(ă), tot cu aur zugrăvită și acoperită cu plumbu E// 15—21 *lipsește* Și zicu călugării... ca să fie mai mare C, E// 22—26 Lăsat-au Ștefan-vodă cel Bun arcul lui și un păhar la mănăstirea Putna, întru pomeniré. Și păharul să pomeniia că iaste de piatra ce să chiamă iaspis și era în chipul marmurii albe și a farfurii(i). Și arcul C// 22—23 cel Bun la moartea sa arcul lui și un păhar E// 23 ce] care E// 24 ce era] fiind E// 24—25 ad. marginal ce era ... al farfurii(i) B// 25—26 *lipsește* ca să fie ... mănăstiré E//

la vremea lui Costantin Cantemir-vodă, fiind răscoale, au venit niște căzaci cu lăși, cu moldoveni joimiri, vrînd ca să jecuiască de ari găsi în mănăstire. Decii fiind un turnu cu bună țările, nu putea să jecuiască. Decii au zis călugărilor să dea turnul, că nu vor lua a mănăstirii nemică. Iar călugării, necrezînd, nu vrea să dea turnul. Iar acei căzaci cu lăși și cu moldoveni îndată cu aprinsu mănăstirea; iar călugării, văzînd că aprind mănăstirea, îndată au dat turnul. Atuncea, îndată, avînd pușci de 10 apă, acei căzaci, lăși și moldoveni au stînsu focul. Decii atuncea au jecuit tot din turnu ce au fost a boiari și a neguțitori, iar a mănăstirii n-au luat nemică, fără numai arcul lui Ștefan-vodă. Iar păharul au fost pînă la a triila domnie a lui Mihai Racoviță-vodă. Și scoțîndu-l din 15 turnu un egumen, pre anume Misail Chisiliță, și vrînd să să faliască, au baut la masă cu acel păhar a lui Ștefan-

f. 196
1—16 *lipsește* D. G. // 1 fiind răscoale C. // 1 fiind vreme de nepăce E. // 2— r. 3 din p. urm. au venit niște căzaci. // 2 fiind multă avere într-un turnu la mănăstirea unde era arcul și păharul lui Ștefan-vodă, și a mănăstirii odoarăle bisericii și multă avere a mulți boieri și neguțitori și oameni, și neputînd ca să ia acea avere, fiind turnul cu bună țările, au adevărit că gîrămint că nu vor lua a mănăstirii nemică, numai să deschiză turnul să-l dea; iar nedîndu-l, vor aprinde mănăstirea. // 3 vrînd acei căzaci și joimiri ca să aprinză mănăstirea și toate chiliile ce era înăuntrul mănăstirii, au datu călugării turnul pre mina căzacilor și au prădat și au jecuit tot ce au fost în turnu, boerescu și neguțitorescu și omenescu. Iar a mănăstirii n-au luat nemică, fără numai arcul lui Ștefan-vodă cel Bun, carele îl lăsase la mănăstirea sa, Putna, întru pomenirea lui. Iar păharul au fost la mănăstire de au trăit pînă la a triila domnie a lui Mihai-vodă Racoviță, pînă în anul 7234 (= 1726). // 4 și atuncea un egumen, fiind cu niște slugi boerești, zlotăși, la masă sezînd, au scoș și păharul lui Ștefan-vodă ca să-l vază. // 5 și bînd cu acel păhar și fiindu beți, ca niște oameni de nemică au stricat un lucru de minune, ca acela C. / rari venit niște căzaci și cu joimiri moldoveni. // 6 și fiind într-un turnu unde era odoarăle bisericii, a mănăstirii Pătnii, și arcul lui Ștefan-vodă și păharul și era și a altora avere, a boiari și a neguțitori și a oameni, și neputînd ca să ia averea aceia, din turnul acela, fiind turnul cu țările, au zis că nu vor lua a mănăstirii nemică, numai să deschiză turnul, să-l dea; iar nedîndu-l turnul, vor aprinde acoperemîntul mănăstirii. // 7 vrînd acei joimiri ca să aprinză mănăstirea, au dat călugării turnul. // 8 și au prădat căzații și joimiri tot și au jecuit ce au fost în turnu, boerescu și neguțitorescu și omenescu. Iar a mănăstirii n-au luat nemică, fără numai au luat arcul lui Ștefan-vodă cel Bun, carele îl lăsase la mănăstirea sa, să fie întru pomenirea lui. // 9 Iar păharul au fost la mănăstire pînă la a triila domnie a lui Io Mihai Racoviță voevoda, la anul 7234. // 10 și atuncea bînd un egumen la masă, anume Misail Chisiliță, fiu(nd) om de nemică, cu niște ciocoi, slugi boerești, ce era zlotăși, și fiind beți, ca niște oameni de nemică au stricat un lucru de minune ca acela, domnescu. E. //

vodă, cu niște slugi boerești, ce era zlotăși. // 11 și bînd mult cu acel păhar, s-au îmbătat. // 12 și, fiind beți, au stricat un lucru, șumpu, domnescu și de minune, ca acela.

1—16 *lipsește* V. (5) Ștefan-vodă cel Bun, bătîndu-l turcii la Războieni, au mersu să între în Cetatea Niamțului. // 2 și fiind mureșu sa în cetate, nu l-au lăsat să între și i-au zis că pasirea în cuibul său piare. // 3 Ce să s(ă) ducă în sus, să strîngă oaste, că izbînda va fi a lui. // 4 și așa, pe cuvîntul minie sa, s-au dus în sus și au strînsu oaste.

10 (6) Iară împăratul turcescu au venit cu toată puterea lui la Cetatea Niamțului. // 2 și au suit pușcile deasupra unui munte pre despre Moldova. // 3 și au început a bate Cetatea Niamțului foarte tare. Iar pre aceia vreme era un niamțu închis în cetate. // 4 și, văzînd că bat cetatea, au zis pazi-tilor să spuie murei lui Ștefan-vodă să-l sloboadă de la închisoare, din temniță, pre dînsul, că el va mîntui ceta-tea, de acel greu. // 5 Decii, slobozîndu-l pre acel niamțu de la închisoare, s-au și apucat acel niamțu de au îndreptat pușcile din cetate asupra turcilor, unde sta acolo în munte 20 de avea nevoie cetatea. // 6 și au și lovit în gura unii pușci turcești, de au sfărmat-o. // 7 și au început a bate în corturele f. 190 turcilor, cit și boldul de la cortul împăratului l-au sfărmat. // 8 Decii n-au mai putut sta turcii întru acel virvu de munte, de unde avea cetatea nevoie, ce numai li-au 25 căntat a să da în laturi de la acel locu.

(7) Iară Ștefan-vodă, mergînd de la Cetatea Niamțului în sus pre Moldova, au mersu pe la Voroneț, unde trăia un părinte sihastru, pre anume Daniil. // 2 și bătînd Ștefan-vodă în ușa sihastrului, să-i descuie, au răspunsu

1—29 *lipsește* D. G. // 4 536 E. Pre Ștefan C. E. // 5 mersu C. // 5—6 fiindu maică sa în Cetatea Niamțului C. // 6 ad. marginal în cetate B. // 7 au purces turcii și au mersu de la Războieni la Cetatea Niamțului să ia cetatea. Iar mergînd Ștefan-vodă să între în Cetatea Niamțului și fiind maică sa în cetate, nu l-au lăsat să între în cetate și i-au zis că pasirea E. // 7 pierce E. // 8 așa C. E. // 9 maică sa C. E. // 10 617 E. // după turcescu ad. soltan Mehmet E. // 11—13. și au suit pușcile deasupra cetății, suind pușcile pre dincoaci, pre despre Moldova. // 14 și au fost bătînd cetatea tare. G. // 11—12 unui munte, deasupra Cetății Niamțului, suind pușcile pre dincoaci, pre despre Moldova. E. // 13 *lipsește foarte* E. // 13 erau fost C. // ad. marginal un niamțu C. // 14 în Cetatea Niamțului C. E. // bate C. // 15 spuie C. E. // 16 *lipsește* de la închisoare C. E. // cetate C. // 19 *lipsește* în munte C. // 20 nevoie C. // 21 sfărmat C. // 23 virvu de munte E. // locu C. // 24 de unde avea nevoie cetatea C. // 25 de la dîntu C. // 26 718 E. // 27 *lipsește* pre Moldova, au mersu C. // *lipsește* Moldova, au mersu pe E. // Voronețu E. // 29 *lipsește* Ștefan-vodă C. E. // ușa C. E. // *lipsește* să-i descuie C. E. //

sihastrul să aștepte Ștefan-vodă afară pînă ș-a istovi ruga. Și după ce ș-au istovit sihastrul ruga, l-au chemat în chilie pre Ștefan-vodă. Și s-au ispoveduit Ștefan-vodă la dînsul. Și au întrebat Ștefan-vodă pre sihastru ce va mai face, că nu poate să să mai bată cu turcii; închina-va țara la turci, au ba? Iar sihastrul au zis să nu o închine, că războiul iaste a lui. Numai, după ce va izbîndi, să facă o mănăstire acolo, în numele Sfîntului Gheorghie, să fie hramul bisericii. Decii au și purces Ștefan-vodă în sus pe la Cernăuți și pre la Hotin și au strînsu oastea, feliuri de feliuri de oameni. Și au purces în gios. Iar turcii, înțelegînd că va să vie Ștefan-vodă cu oaste în gios, au lăsat și ei Cetatea Niamțului de a o mai bate și au început a fugi spre Dunărea. Iar Ștefan-vodă au început a-i goni în urmă și a-i bate, pînă i-au trecut de Dunăre. Și întorcîndu-s(ă) înapoi Ștefan-vodă, s-au apucat de au făcut mănăstirea Voronețul. Și au pus hramul bisericii Sfîntul Gheorghie.

VI (8) Ștefan-vodă cel Bun, cînd s-au bătut cu Hroit ungurul, precum zicu unii la Cașen, iar létopisățul scrie că s-au bătut la Schéia pe Siretiu, au fost căzut calul cu Ștefan-vodă în războiu. Iară un Purice aprodul i-au dat calul lui. Și nu putea în grabă încăleca Ștefan-vodă, fiind om micu. Și au zis Purice aprodul: „Doamne, eu
191 25 mă voi face o moviliță, / și vino de te sui pe mine și

1—25 *lipsește* D, G // 2 chemat E // 3 *lipsește* Ștefan-vodă^a C, E // 4 la dînsul, la sihastru E // 5 va|a C / că nu mai poate E / *ad. marginal* că nu poate să să mai bată cu turcii B / și închina-o-a C, închina-o-a E // 6 i-au zis C // 7 va|a C // 8—9 acolo, întru slava lui Dumnezeu și hramul bisericii să fie Sf(î)ntul, marele mucenic Gheorghie E / în numele Sfîntului Gheorghie, să fie hramul bisericii și să-i pue hramul Sviatii Gheorghie C // 10 *lipsește* în sus C, E / pre C / oaste C, E // 11 jos E // 12 vile C // 11—12 Iar turcii atuncea s-au fost suit pînă la Suceavă, precum scrie létopisățul. Iar înțelegînd E // 12 *lipsește* cu oaste C // 13 ei|lei C / *lipsește* de C // 12—14 în jos, au lăsat și lei cetățile a le mai bate și au purces spre Dunăre de s-au dus. Iar E // 15 *lipsește* de E // 17 făcut|zidit C, E / Voronețul, întru slava lui Dumnezeu și întru cînstea slăvitului, marelui mucenic Gheorghie, purtătorul de biruință. E // 17—18 Și hramul bisericii au pus Sf(î)ntul Gheorghie C // 19 8|9 E // 19—22 Hroit ungurul la Schéia pe Siretiu, iar alții zicu că au avut războiu Ștefan-vodă cu Hroit ungurul la Cașen, atuncea au fost căzut Ștefan-vodă de pre cal gios, în războiu E // 20 *lipsește* precum zicu unii C // 20—21 *lipsește* iar létopisățul ... pe Siretiu C // 22 Iar C, E / Purece C // 24 au zis acel Purece E / Pureci C // 25 eu m-oi face C, D / vin' C, E / sule C, sue E / pre C, E //

încalecă“. Și s-au suit pe dînsul Ștefan-vodă și au încălecat pre cal. Și atuncea au zis Ștefan-vodă: „Sărace Purece, de oi scăpa eu și tu, atuncea ți-i schimba numeli din Purice, Movilă“. Și au dat Dumnezeu și au scăpat amîndoi. Și l-au și făcut boiar, armaș mare, pre Purece. Și dintru acel Pureci aprodul s-au tras niamul Movilăștilor, de au agînsu de au fost și domni dintru acel niam. Dar și aprozii atuncea nu era din oameni proști, cum sînt acum, ce era tot ficiori de boiari. Și portul lor: era înbrăcați cu șarvanale, cu cabanițe. Așa trebuia și acum să să afle slugi, să slujască stăpînului, și stăpînul să miluiască pre slugă așa.

VII (9) Cînd au așezat pacé Ștefan-vodă cel Bun cu leși, fiind Ion Tăutul logofăt mare, l-au trimis sol la 15 leși. Și au dăruit craiul leșescu Tăutului acéste sate la margine: Cîmpul Lungu rusăscu, Putila, Răstoaceli, Vijnița, Ispasul, Milița, Vilavcea, Carapciul, Zamostiia, Vascăuții, Voloca. Toate acéste li-au dăruit craiul leșescu Tăutului logofătului. Și au pus hotar apa Cirimușul, 20 întru o duminică diminița.

VIII (10) Ștefan-vodă cel Bun, vrînd să margă la biserică întru o duminică diminița, la liturghie, în tîrgu în Vaslui, și eșînd în polimari la curțile domnești ce era făcute de dînsul, au auzit un glas mare de om strigînd 25 să aducă boii la plug. Și mirîndu-s(ă) ce om iaste acela să are duminica, și îndată au trimis în toate părțile, ca să-l găsească pre acel om, să-l aducă la dînsul. Și l-au aflat pre om în sus, pre apa Vasluiului, cale de patru ceasuri, arînd la o movilă ce s(ă) chiiamă / acum Movila
f. 191^v

1—29 *lipsește* D, G // 1 pre C, E / s-au suit Ștefan-vodă pre dînsul E / *lipsește* Ștefan-vodă C // 3 *repetă* și tu C, E // 4 Purece C // 5—6 Și l-au și făcut Ștefan-vodă pre Purece boiariu, armaș mare. Și i-au schimbat numeli de i-au dzis din Purece, Movilă. Și dintru E / boiariu, armaș mare, pre Pureci aprodul și i-au schimbat numeli de i-au zis din Purece, Movilă. Și au dat Dumnezeu și dentru Purece aprodul C // 7 ajunsu C / ajunsu unii și domni E / *lipsește* de au fost C / dentru C / după niam *ad.* precum scrie létopisățul E // 10 *lipsește* cu șarvanale C / șarvanăle E / cabaniță C / Așa C, E / *lipsește* și acum C, E // 12 așa C, E // 13 9|10 E / *lipsește* cel Bun C, E // 14 *lipsește* Ion C / după trimis *ad.* Ștefan-vodă pre Tăutul logofătul C // 15 dăruit C / Tăutului logofătului E // 16 după margine *ad.* din hotarul leșescu E / Răstoacele C // 17 Vilavce C, E // 18 Toate acéste sate ce sînt la ținutul Cernăuților le-au dăruit C, E // 19 după logofătului *ad.* din hotarul leșescu E // 21 10|11 E // 22 întru o zi C // 21—23 să meargă într-o zi, duminică, la biserică în tîrgu în Vaslui E // 22 *lipsește* la liturghie C // 23 *lipsește* și C // 23—24 în polimari casilor domnești, în sală, au auzit E / curțile|casile C / *lipsește* ce era făcute de dînsul C // 25 mirîndu-să Ștefan-vodă E // 26 trimis C // 28 după Vasluiului *ad.* în sus C // 29 să chiiamă C //

lui Purcel. Că pe acel om încă îl cheama Purcel. Și ducindu-l pe acel om la Ștefan-vodă, l-au întrebat Ștefan-vodă: el au strigat așa tare, și pentru ce ară duminica? El au zis că au strigat el, să aducă boii la plug, și ară duminica, că iaste om sărac, și într-alte zile n-au vrut frate-său să-i dea plugul, și acum duminica i-au dat. Decii Ștefan-vodă au luat plugul fratelui celui bogat și l-au dat fratelui celui săracu, să fie a lui.

IX (11) Ștefan-vodă cel Bun și cu fiul său Bogdan-vodă, de multe ori au avut războaie cu lésii. Și multe robii au făcut în Țara Leșască, cît au pus pe lési în plug de au și arat cu dinșii, de au sămînat ghindă, de au făcut dumbrăvi pentru pomeniré, ca să nu s(ă) mai acolisască de Moldova. Dumbrava Roșie la Botășeni și Dumbrava Roșie la Cotnari și Dumbrava Roșie mai gios de Roman. Și lésii încă nu tăgăduescu, că serie și în cronica, în létopisățul lor. Numai mă mier de Miron logofățul cum au acoperit acest lucru de nu l-au scris. Și așa vorbăscu oamenii, că, cînd au fost arînd cu dinșii, cu lésii, i-au dat împungînd cu strămurările, ca pre boi, să tragă. Iar ei să ruga să nu-i împungă, ce să-i bată cu biciușcile; iar cînd îi bătea cu biciușcile, ei să ruga să-i împungă.

X (12) Cînd au murit Ștefan-vodă cel Bun, au lăsat cuvînt fiului său, lui Bogdan-vodă, să închine țara la 25 turci, iar nu la alte niamuri, căci niamul turcilor sînt mai întălepti și mai putérnici, că el nu o va putea ținea țara cu sabila, ca dînsul.

XI (1) După ce au luat Bogdan-vodă domniia, au și trimis pre Tăutul logofățul sol la turci cînd au închi-

nat țara la turci. Și așa vorbăscu oamenii, că l-au pus viziriul de au sezut înaintea viziriului pre măcăt, și n-au fost avînd mestei la nădragi; că, trăgîndu-i cibotile, numai cu colțuni au fost încălțat. Și dîndu-i cafe, nu stîla cum o va bea. Și au început a închina. Să trăiască împărățul și viziriul! Și închinînd, au sorbit felegianul, ca altă băutură.

XII (1) Cînd au pus țara întii domni pre Petr(u)-vodă Rareș, el nu era acasă, ce să timpulse cu măjile lui la Gălați, la pește. Și au trimis boiarii și mitropolitul haine scumpe domnești și carță domniască cu slujitori, unde l-ari întimpina, să-l aducă mai în grabă la scaon, să-l puie domnu. Decii el întorcîndu-s(ă) de la Gălați, au fost agiunsu la Docolina, de au mas acolo cu zece cară, cîte cu șase boi carul, pline de pește. Și piste noapte au visat un vis, precum dialul cel di cea parte de Bîrlad și dialul cel di-ncoaci era de aur cu dumbrăvi cu totul. Și tot sâlta, giuca și să plecă, să închina lui Rareș. Și deșteptîndu-s(ă) din somnu diminiata, au spus visul argaților săi, celor ce era la cară. Iar argații au zis: „Bun vis ai visat, giupine, că cum om sosi la Iași și la Suceavă, cum om vinde peștile tot”. Și au și îngiugat carăle diminiata. Și au purces Petr(u)-vodă înainte carălor. Și cînd s-au pogorit în vadul Docoli(n)i, l-au și întimpinat

argății lui. Iar argății au trimis cară la Bîrlad, pre apa Bîrladului, din gios de țirgul Vashuiului și au fost mas C // 13—15 la Gălați cu carăli cu pește, au fost agiunsu la vad la Docolina, pre Bîrlad, din gios de țirgul Vashuiului și au fost mas C // 13—15 la Gălați cu carăli cu pește, au fost agiunsu la vad la Docolina, pre apa Bîrladului, din gios de Vashui și au mas acolo cu cîteva cară pline de pește E // 15 șase C / lipsește carul C / preste E / și mîind acolo la acel locu, preste noapte C // 16 di/din E // 16—18 cel di-ncoaci de Bîrlad, amîndoao dialurile, cu dumbrăvi cu tot să făcia de aur. Și tot ginca și sâlta și să pleca și să închina spre Petr(u)-vodă Rareș C, E // 19 după deșteptîndu-s(ă) ad. Petr(u)-vodă E / lipsește din somnu C, E / după diminiata ad. Petr(u)-vodă Rareș C // 19—20 au spus visul slugilor și argaților lui ce era la cară C // 20 lipsește celor ce era la cară E / argații slugile și argații C // 21 om/vom E // 22 lipsește cum C, E / după tot ad. bine C, E // 24 înaintea C // 24—1 Și îndată l-au întimpinat oaste în vadul Docolinii și au început a i să închina C, E //

1—27 lipsește D, C // 1 pre C / ducînd C, E // 2 lipsește Ștefan-vodă C, E // 3—4 așa tare de dimineată să aducă boii la plug, și C, E // 4 El / Și acel om E // 6 să-i dea plugul să-ș are și întru acela duminică i-au dat plugul să-ș are C, să-i dea plugul să-ș are și acum, duminica, i-au dat plugul să-ș are E // 7 a fratelui C, E // 9—11 / lipsește cel Bun C, E / fiu-său C, E // 10 au avut războaie / s-au bătut C, E / multă robie C, E // 11 pre C, E // 12 aratu C // 12—13 ad. marginal de au făcut dumbrăvi pentru pomeniré B // 14 Botășeni C, E / lipsește și C // 15 Cotnari C, E / lipsește și C / mai/din E / mai gios de Roman / la Roman din gios C // 16 nu tăgăduescu aceasta C / lipsește în létopisățul C, E // 17 lipsește mă mier de C / cum de au E / lipsește cum C // 18 așa C, E / vorbescu C / zic E // 19 lipsește că C / arîndu C / lipsește cu dinșii C, E // 20 împungîndu C / pe E // 21 ei/lei C, lési E // 22 cînd dacă E / împungă cu strămură(ri) E // 23 / lipsește C / Iară cînd C / lipsește cel Bun C // 26—27 căci el, Bogdan-vodă, nu va putea să ție țara ca dînsul, cu sabila E / nu va putea C / ținea / să ție C // 28 / lipsește C / Iară după ce C // 28—29 După ce au luat domniia Bogdan-vodă, ficiorul lui (sin G) Ștefan-vodă cel Bun, după învățătura tătneș-ău au și trimisi D, G // 28—r. 7 din p. urm. lipsește E // 29 cînd / și cînd C //

1 lipsește și C, D, G / Așa să povestește din oameni, că D, G / Așa C // 2 veziriul G / înaintea C, D / veziriului G / pe D, G // 3 avîndu D / mestii C / lipsește la nădragi C, G, lipsește la nădragi; că D / că și C, ce G / cibotili D, cibotele G // 4 au fost încălțat numai cu colțuni C, D, au fost încălțat numai cu colțuni și cu obele G / cafe C, D // 5 cum să o bea C / cum a sorbi. Ce au închinat D, G // 6 veziriul G / după sorbit ad. au băut C / felegianul C // 7 după băutură ad. și, frigîndu-s(ă), au zvrîlit felegianul de s-au strîcat, G // 8—9 lipsește D, G // 8 Alte cuvinte ce s-au auzit din om în om și în létopisățu nu sînt scrise (f. 92^v—93^v) E / 1 / 13 C, 4 E / lipsește întii C, E // 9 după timpulse ad. cu cîteva cară C, după timpulse ad. dus E // 10 lipsește la pește C, E // 11 lipsește scumpe C // 12 și unde C / la scaonul domnescu la Suceavă, să-l puie C, la scaonul domnescu E // 13—14 la Gălați cu carăle, au fost agiunsu la vad la Docolina, pre Bîrlad, din gios de țirgul Vashuiului și au fost mas C // 13—15 la Gălați cu carăli cu pește, au fost agiunsu la vad la Docolina, pre apa Bîrladului, din gios de Vashui și au mas acolo cu cîteva cară pline de pește E // 15 șase C / lipsește carul C / preste E / și mîind acolo la acel locu, preste noapte C // 16 di/din E // 16—18 cel di-ncoaci de Bîrlad, amîndoao dialurile, cu dumbrăvi cu tot să făcia de aur. Și tot ginca și sâlta și să pleca și să închina spre Petr(u)-vodă Rareș C, E // 19 după deșteptîndu-s(ă) ad. Petr(u)-vodă E / lipsește din somnu C, E / după diminiata ad. Petr(u)-vodă Rareș C // 19—20 au spus visul slugilor și argaților lui ce era la cară C // 20 lipsește celor ce era la cară E / argații slugile și argații C // 21 om/vom E // 22 lipsește cum C, E / după tot ad. bine C, E // 24 înaintea C // 24—1 Și îndată l-au întimpinat oaste în vadul Docolinii și au început a i să închina C, E //

gloata, și au început a i să închina și a-l înbrăca cu haine domnești. Iar el s-au zimbit a rîde și au zis că „de mult așteptam eu una ca aceasta să-mi vie“. Și cînd au purces de acolo, argații lui au zis: „Dar noi ce om face, 5 doamne, cu carăle cu peștile?“ Iar el au zis: „Să fie carăle cu pește, cu boi cu tot, a voastre. Și viniți după mine, să vă fac cărți de scutială, să nu dați nemică în zilele méte“.

f. 192^v XIII (2) Petr(u)-vodă Rareș, fugînd pin tîrg pin Piiatră, și gonindu-l pietrenii, l-au fost agiungînd un 10 popă. Și au tras Petr(u)-vodă înapoi în popă cu arcu și l-au lovit cu săgiata în oblîncul șelii. Și i-au zis: „Întoarce-te, popo, înapoi, nu-ți lăsa liturghie nesfîrșită“. Iar după ce au vinit Petr(u)-vodă domnu cu a doa domniie, au scos ochii popii și pietrenilor acelor ce l-au gonit 15 și li-au făcut și blăstăm, afurisanie.

XIV (3) Petr(u)-vodă Rareș, cînd era închis în cetatea Ciceului în Țara Unguriască, avea nevoie de nemți și de unguri. Iar fiind doamna lui sirboaică, de niamul Despotilor, fată lui Despot crai, au scris o carte sir- 20 bască la împăratul turcescu și la viziriul, cu rugăminte. Și au învâțat pre o slugă a lor, sirbu, ce avea, să să ducă cu cartea la Poartă, la viziriul. Și mergînd sluga acéia la Poartă, a lui Petr(u)-vodă, au scris viziriul la ȕnguri să-l sloboadă 25 pre Petr(u)-vodă. Și după ce l-au slobozit, s-au dus la Poartă.

1—26 *lipse* D, G // 2 el] Petr(u)-vodă E // 3 așteptam] am așteptat C / viie C, E // 5 el] Petr(u)-vodă C, E / au] li-au C // 6 peștile C // 7 facu C // 8 2] 14 C, 5 E / tîrgu C, E // 9 ajungînd C // 10 cu arcu înapoi și au lovit în oblîncul șelii pre popă C / *lipsește* înapoi în popă E // 11 *lipsește* cu săgiata E / după șelii ad. pre popă E / Și au zis Petr(u)-vodă C // 12 nu-ți lăsa slujba, liturghia E / *după* liturghie ad. slujba singură C // 13 Petr(u)-vodă domnu cu domniia al doilea rînd E // 14 *după* domniie ad. al doilea rînd C // 15 și li-au făcut afurisanie de i-au blăstămat E / și afurisanie de i-au blăstămat C // 16 3] 15 C, 6 E / Cînd era închis Petr(u)-vodă Rareș în C, E // 17 Ciciului C / *lipsește* în Țara Unguriască C // 18—20 Iar doamna lui, ia, fiind de niam sirboaică, fată lui Despot craiul sirbăscu, au scris C, Iar doamna lui Petr(u)-vodă era de niam sirboaică, fată lui Despot craiul sirbăscu și știind carte au scris sirbăște cuvinteli la împăratul turcescu și la viziriul E // 19 *repetă* au scris C / sirbască] cu slova sirbască, cuvinteli sirbești C // 21 *după* cetate ad. preste zidiu C, E // 22 lor] lui E / *lipsește* cu cartea C, E // 23 *după* Poartă ¹ ad. la Țarigrad C // 23—24 sluga acéia a lui Petr(u)-vodă la Poartă, și dînd cartea la viziriul, au scris viziriul C, sluga acéia a lui Petr(u)-vodă la Poartă cu cartea, au scris viziriul E // 25—26 s-au dus Petr(u)-vodă la Poartă la Țarigrad C //

(4) Iară după ce s-au dus Petr(u)-vodă la Poartă, așa vorbăscu oamenii, că au grăit viziriul împăratului să-l iarte și să-l puie iar domnu în Moldova. Iar împăratul au răspunsu că-i giurat, pînă nu va tréce cu calul preste 5 dînsul, să nu-l lasă. Decii viziriul au zis că-i „pre lésne a plini măriia-ta giurămîntul“. Și l-au scos la cîmpu și l-au culcat la pămînt, învălit într-un harariu, și l-au sărit împăratul de trii ori cu calul. Iar alții zicu că au șezut supt un pod, și împăratul au trecut de trii ori pe pod. 10 Decii l-au înbrăcat cu caftan, să fie iarăși domnu în Moldova. Decii cum au slujit / mai pre urmă turcilor, scrie létopisățul.

f. 193

XV Iliiaș-vodă, ficiorul lui Petr(u)-vodă, după ce s-au turcit, zic să fie rămas o fată creștină după moartea 15 lui. Și au luat-o un grec mare, bogat, vestit la Poartă, anumé Scarlat, carele și sulgeriia împărătiască o ținea ei. Și cine s-au născut dintru acea fată, mai gios arată, la rîndul său.

XVI Alexandru-vodă Lăpușnianul, fiind domnu, au 20 făcut mănăstirea Slatina. Și așa zicu oamenii că, trăind un săhastru acolo și fiind un paltin, copaciu mare, undé iaste acmu prestolul în oltariu, videa acel săhastru spre

1—12 *lipse* D, G // 1 4] 16 C, 7 E / la Poartă Petr(u)-vodă C, E // 2 așa C, E / vorescu C // 4 că-i] că iaste C / n-a tréce C / lasă] iaste C, E / că-i] că iaste C, E // 6 l-au scos pre Petr(u)-vodă E // 7 *lipsește* învălit C, E // 9 împăratul au trecut pre acel pod de trii ori C, E // 10 Decii] Și C / *după* înbrăcat ad. după acéia C / după caftan ad. și l-au pus C / iarăș C / După acéia l-au înbrăcat pre Petr(u)-vodă cu caftan și l-au pus să fie E // 11 cum] precum E / scrie létopisățul] mai sus s-au scris întru acest létopisățu. Sfîrșitul domnii lui Petr(u)-vodă Rareș <f. 93^{r-v}> E // 13—22 *lipse* E // 13 ante Iliiaș 17 C, 1 D / Iliiaș v<oe>vod G / ficiorul G / Petr(u)-vodă Rareș, C, D, Pătru v<oe>vod Rareș <f. 230> G // 14 zicu C / zicu să-i fie D / să fie fost G // 15 luatu-o G // 16 careli D / sulgerie C, D // 17 mai jos C, *lipsește* D, G // 18 *după* său ad. la domniia Radului-vodă <voevod G> celui Mare D, G // 19 ante Alexandru 18 C, 1 D / v<oe>vod G / Lăpușneanul, fiind domnu în Moldova C / Lăpușnianul, în domniia dîntii, au zidit mănăstirea D, G // 20 făcut] zidit C // 20—7 Și așa povestescu călugării de la mănăstiré de la Slatina, și alți oameni bătrîni de pre acéle locuri, că trăind un sihastru acolo au fost vâzîndu nopțile spre duminicile și spre sărbători mari multe lumini, într-un paltin, copaci mare. Și i s-au arătat și Maica Precistă în vis a celui sihastru și i-au zis să margă la Alexandru-vodă să-i zică să facă mănăstirea la acel locu. Și mergîndu sihastrul la Alexandru-vodă și spuindu-i așa, pe zisa celui sihastru s-au îndemnat Alexandru-vodă de au făcut mănăstirea Slatina. Și întru acel locu ce au fost paltinul au făcut sf<î>ntul prestol în oltariu. Și au C, Și zicu călugării de la mănăstiré de la Slatina și alți oameni bătrîni de pre acel locu că, trăind un sihastru acolo ... <ca C>. Și mergînd sihastrul la Alexandru-vodă și îndemnînd pre Alexandru-vodă s-au apucat de au zidit mănăstirea Slatina. Și întru acel locu ce au fost paltinul au zidit prestolul în sfîntul oltariu. Și au D, G //

- duminici și spre alte zile mari multe lumini întru acel paltin la vreme slujbii bisericii. Și i s-au arătat Maica Precistă în vis și i-au zis să meargă la Alexandru-vodă, să-i zică să facă mănăstirea. Și mergînd săhastrul la Alexandru-vodă, s-au îndemnat Alexandru-vodă de săhastru de au făcut mănăstirea Slatina întru acel loc, undă au fost paltinul. Și au adus și capul Sfîntului Grigorie B<o>goslov, de stă pînă astăzi la sfînta mănăstire la Slatina, ferecat cu argint și cu pietri scumpe.
- 10 XVII Începerea lui Despot-vodă cum au fost de au agiunsu de au fost domnu. El n-au fost rudă lui Despot cel Mare, ce au fost slugă lui Despot. Și murind Despot, precum zicu unii, la Veneție, iar alții zicu că au murit la Rim, s-au sfătuit cu cele slugi să zică că el iaste nepot
- 15 lui Despot, și să împartă ei averea a lui Despot și să-i dea lui toate scrisorile cîte au avut Despot cel Mare și puțin din averea lui, iar cēlalaltă averē au împărțit-o cēlalalte slugi. Și așa, mărturisind cătră venețianii că-i iaste nepot lui Despot / cel Mare, au crezut venețianii
- 20 că-i iaste nepot lui Despot. Și n-au luat nemică din averili lui Despot venețianii, ce toate averili lui Despot cel Mare au împărțit-o slugile. Iar Despot, ce au zis că-i iaste nepot, au luat numai scrisorile și hrISOVUL cel de la Carol, împăraturul nemțescu, și cu aceli scrisori au făcut meșterșug
- 25 de au agiunsu de au fost domnu, precum scrie létopisățul.

1—9 *lipsește* E // 7 Grigoriu D // 8 stă iaste D, G, iaste și stă C / la mănăstirea Slatina D, G / *lipsește* la² C // 10 *ante* Începerea 19 C, 20 E, 1 D // 10—11 cum, au fost de au luat domniia C, D, E, G // 11 *lipsește* El D / rudă niam C, rudenie G, niam, rudenie D // 12 celcelui D, E, G / *lipsește* ce au fost slugă lui Despot C, D, G / lui la E / Și ce D, C, G // 13 *lipsește* precum zic unii C, E / Veneția C, D // 13—14 *lipsește* iar alții zicu că au murit la Rim, C, E // 14 sfătuit el E / cēlelcēlalalte E // 13—25 zicu să fie murit în Rim. Decii murind Despot acel Mare, care avea hrISOAVE de despotie <despotie G> de la împăratul nemțescu, și rămîindu-i oarece averē acelu Despot <Dispot G>, s-au sfătuit Despot-vodă <v<oe>vod G> cu cēlalalte slugi să zică cum că Despot <Dispot G>-vodă <lipsește G> iaste nepot lui Despot acelu Mare, ca să nu le ia averea ce li-au rămas de la stăpînu-său Despot. Decii făcînd așa meșterșug n-au luat venețianii sau rimlénii nemică din averile lui Despot <Dispot G> celui Mare, ce toată averea ce au avut o au împărțit slugile, dinpreună cu Despot-vodă <v<oe>vod G>, fiind el slugă la Despot. Numai lui Despot-vodă <v<oe>vod G> i-au făcut parte mai puțin, pentru că Despot-vodă au luat hrISOVUL careli era de la Carol chesariul și împăratul nemțescu și toate scrisorile lui Despot <Dispot G> celui Mare, făcîndus<ă> el că-i iaste nepot; și pentru acēia au luat el din averile lui mai puțin. Și cu acel hrISOV și cu aceli scrisori au făcut meșterșug de au apucat domniia Moldovii. Și el au fost de niamul lui de la ostrovul ce s<ă> chiamă Samuș <Samos G> sau Critul <Crit G> și numele lui <era G> Iacov Vasilie, precum <il G> adeverește și létopisățul Moldovii. D, G // 15 ei]ei C / a lui]lui C //

XVIII De la a doa domnie a lui Alexandru-vodă Lăpușnianul au început domniia a să așeza mai cu temeii în scaon în Iași. Și cînd au purces de la Poartă cu a doa domniile, zicu să-l fie învățat turcii să taie boiarii, să-i slăbască; și pe cuvîntul viziriului au tăiat atîta mulțimē de boiari. Și au trimis și au ales din curtēni de țară, pre Racovițaști și pre Sturzaști și pre Bălșaști și pre alții mulți.

ms. 53,
f. 109

XIX Iară pentru Aron-vodă așa să povestește din om în om cum fiind el de niamul lui moldovan de aici din Moldova și slujind la un mitropolit, anume Nicanor, fiindu-i nepot mitropolitului, și acel mitropolit fiind ctitor la mănăstirea Agapiia cea vechē din dial și mergea de

14—25 de la p. 172 iaste nepot lui Despot, pentru să nu le ia ce au rămas de la stăpînu-său, averea ce rămăsese. Și așa mărturisind cēlalalte slugi cătră venețianii <și> încă i-au și pîrit că nu le plătește simbria lor. Și așa, făcînd meșterșug, au crezut venețianii că el iaste nepot lui Despot. Și n-au luat nemică din averili ce rămăsese de la Despot, ce au împărțit slugile toată averea ce-au rămas de la Despot. Iar lui Despot-vodă i-au făcut mai puțină parte din averea ce au rămas de la stăpînu-său. Numai cît au luat el toate scrisorile ce au avut Despot și hrISOVUL cel de despotie de la Carol, al cinceli chesar al Rimului. Și apoi cu aceli scrisori au făcut meșterșug Despot-vodă de au agiunsu domnu în Moldova, precum scrie létopisățul mai sus. <f. 103v> E // 15—25 de la p. 172 și să-i dea lui hrISOVUL ce avea de la papa de Rim și de la împăratul nemțescu și alte scrisori toate, cîte au avut Despot cel Mare. Și temîndu-să slugile că or lua averea lui Despot, neavînd ficiori, nici alt niam, au făcut meșterșug și l-au pîrit pre Despot, cum că murind Despot cel Mare, un nepot al lui ce au rămas, nu va să le plătiască simbria lor, ce au slujit pre Despot cel Mare. Și așa l-au dat platnic să le plătiască slugilor simbria lor, ce au slujit. Și crezînd venețianii, n-au luat nemică din averile lui Despot celui Mare, iar slugile au împărțit toată averea lui Despot celui Mare. Iar hrISOVUL și alte scrisori toate li-au dat lui Despot-vodă și oarece puțin și din averea lui Despot. Și el cu aceli scrisori au făcut meșterșug de au agiunsu și domnu în Moldova, precum scrie și létopisățul C // 1—13 *lipsește* E // 1 *ante* De 20 C, 1 D / doao D / domniie C, D / Alixandru C / v<oe>vod G // 2—3 așa mai bine, mai cu temeii în scaonul domniei în Iași G // 3 scaonul domniiei C, D / Și cînd au purces Alexandru-vodă cu a doa domniie de la Țarigrad, de la Poartă, zic C // 3—8 Și cînd au purces Alexandru-vodă Lăpușnianul cu a doao domniile <doa domnie G> la Moldova din Țarigrad de la Poartă, zicu să-l fie <fi G> învățat turcii, viziriul <veziriul G> să taie <tae G> pre boiari, să-i slăbască, ca să nu mai facă amestecături, aducînd oști streine de printr-alte țări <țări G> pentru domniia Țării Moldovii. Și așa, pe cuvîntul viziriului, au tăiat atîta mulțimē de boiari de li-au stînsu niamurili lor. Atuncea au trimis și au ales din curtēni, din căpitēniile de țară, din curtēni de țară, pre Cehănești, cărora le zic acum Racovițaști și pre Sturzaști <Sturzești G> și pre Bîlșești și pre alții mulți. D, G // 4 boiarii]pre boiari C // 5 pre C // 6 Și] Atuncea C / *după* trimis ad. Alexandru-vodă C // 7 Racovițaști C / Sturzești C / Bălșești C // 9—25 din p. urm. Aron-vodă, așa povestesc oamenii, că au fost slujind la un mitropolit, pre nume Nicanor, fiindu-i nepot. Și acel mitro-

multe ori mitropolitul acolo la mănăstiré de[și] ședea, fiind ctitor. Iar fiind cu dînsul Aron-vodă, de multe ori eșia fără știrea unchiu-său, mitropolitului, afară la o mănăstioară de călugărițe, afară din munte, ce era pre 5 moșia mănăstirii, ce să chiamă Hilioara. Acolo eșia la plimblaré.

Și așa eșind Aron-vodă într-un rînd la primblaré la Hilioara și întorcîndu-s(ă) la mănăstiré, numai ce s-au tîlnit cu unchiu-său mitropolitul, mergînd și mitropolitul 10 de la mănăstiré la moșiile mănăstirii. Și tîlnindu-s(ă) la un locu, undé iaste drumul tăiat în pîiatră cu ciocanul și văzind Aron-vodă pre unchiu-său, mitropolitul Nicanor, de frică au fugit drept la dial, pre după o stîncă mare de pîiatră. Și după ce au fugit, nu s-au mai întorsu la 15 unchiu-său mitropolitul, ce s-au dus în Țara Unguriască și din Țara Unguriască s-au dus la Țarigrad.

Și apucîndu-s(ă) la oameni mari de au slujit și zăbăvînd acolo cîtăva vrémie, apoi au eșit și domnu în Moldova. Și acolo undé s-au întîmpinat cu mitropolitul 20 Nicanor, la / drumul acel tăiat în pîiatră cu ciocanul, au pus de au săpat într-o stîncă de pîiatră mare, făcînd și sâmnu de asupra stîncii undé au călcat calul cu piciorul, scriînd și istorie pre stîncă. Care acum, de mulțimea anilor, nu să poate ceti să să înțăliagă cum că au fugit pre 25 la acel locu în Țara Unguriască.//

polit fiindu ctitor la mănăstirea Agapiia cea veché din dial, caré au fost zidită dinceputul lei de doamna Iliana a ui Petr(u)-vodă Rareș și prin evoința celui mitropolit, fiind vechil <ad. marginal>, ce mai sus s-au scris, Nicanor. Decii mitropolitul Nicanor fiind ctitor la mănăstirea Agapiia mergea de multe ori de-și șidea acolo, de zăbăviia. Iar Aron-vodă, fiind cu unchiu-său mitropolitul, de multe ori eșia afară la primblaré, și fără știrea mitropolitului, la o mănăstiré de călugărițe, afară din munte, ce era pre moșia mănăstirii ce să chiamă Hilioara. Și așa, eșind Aron-vodă într-un rînd la primblaré și întorcîndu-să la mănăstiré, numai ce s-au întîlnit cu unchiu-său mitropolitul, eșind și mitropolitul de la mănăstiré, afară, la moșiile mănăstirii. Și tîlnindu-să la un locu, unde iaste drumul tăiat cu ciocanul și văzind Aron-vodă pre mitropolitul Nicanor, pre unchiu-său, de frică au fugit drept la dial, pre după o stîncă mare de pîiatră. Și după ce au fugit, nu s-au mai întorsu la unchiu-său mitropolitul, ce s-au dus în Țara Unguriască și din Țara Unguriască s-au dus la Țarigrad. Și apucîndu-să la oameni mari de au slujit și zăbăvînd acolo cîtăva vrème, s-au tîmplat de au eșit domnu în Moldova. Și după ce au venit în Moldova, acolo undé s-au fost întîmpinat cu mitropolitul Nicanor, în munte, la drumul acel tăiat în pîiatră cu ciocanul, au pus de au săpat într-o stîncă de pîiatră mare, și au scris istorie precum au fugit pre la acel locu. Și pîiatra să cunoaște săpată pînă în zioa de astăzi. Și deasupra pietrii încă iaste ocnită undé au călcat calul cu piciorul, de să va cunoaște în mulți ani C // 1—25 lipsesc E // ccontinuu la p. 175 //

ms. 53,
f. 193^v

XX Ieremiia-vodă au fost pus multă averé la mănăstiré la Sucevița, într-un beciu supt curțile domnești. Iară după moartea lui, vinit-au doamna cu ginerii ũei din Țara Leșască și au luat acea averé toată, de s-au dus 5 cu dînsa, de au făcut oaste în Țara Leșască, și au vinit în Moldova. Care stau tainele și pînă astăzi deșarte, undé au fost acea averé.

XXI Cînd au bătut turcii pre Gașpar-vodă la Țuțora, întorcîndu-s(ă) lésii înapoi, tăiat-au un tatar pre Jolcovichii, hatmanul leșescu, lingă Movilău, precum scrie 10 și létapisăful. Numai tatarul nu l-au știut că iaste Jolcovichii, hatmanul leșescu. Ce, după ce l-au omorît, au

Aron-vodă, așa vorbăscu oamenii bătrîni și călugării de la mănăstirea Agapiia că au fost slujind Aron-vodă la un mitropolit anumé Nicanor, fiindu-i nepot mitropolitului. Și acél mitropolit fiind ctitor la mănăstirea Agapie cea veché din dial, fiind mănăstirea zidită cu cheltuiala și agiutoriu doamnei Elenii a lui Petr(u)-vodă Rareș, care doamna Eléna au fost fată lui Despot craiului sirbăscu. Decii cu cheltuiala doamnei Elenii și prin ostentia celui mitropolit s-a zidit mănăstirea Agapiia în dial, precum s-au zis. Și fiind și mitropolitul Nicanor ctitor mergea de multe ori la mănăstiré de[și] șidea și mergea și nepotu-său, Aron-vodă. Decii Aron-vodă de multe ori eșia afară de la mănăstiré la primblaré la o mănăstioară de călugărițe ce era pre moșia mănăstirii, ce s(ă) chiamă Hilioara, avînd dragosté cu o călugăriță tînără. Și așa, eșind Aron-vodă într-un rînd la primblaré la Hilioara și întorcîndu-s(ă) la mănăstiré la Agapiia în dial, numai ce s-au tîlnit cu unchiu-său, cu mitropolitul Nicanor, mergînd și mitropolitul afară la moșiile mănăstirii. Și s-au tîlnit la un loc undé iaste drumul tăiat în pîiatră cu ciocanul. Decii mitropolitul să fie bătut pe nepotu-său, Aron-vodă. Iar după acéia Aron-vodă s-au dus în Țara Unguriască, fugind de la unchiu-său, de la mitropolitul. Și din Țara Unguriască s-au dus Aron-vodă la Țarigrad și s-au apucat la oameni mari de au slujit. Și cu vrème au eșit domnu în Moldova. Și să fie prinsu pre unchiu-său, pre mitropolitul Nicanor și să-l fie făcut hadîmbu, să-l fie scopit, căruia mitropolit îi iaste mormîntul la mănăstiré în dial. Și s-au fost sihăstrit luund shimă și zicîndu-i din schimnicie Nil, care așa scrie pre pîiatra di pe mormînt: shimnoje Nil. Iar acolo undé s-au tîlnit Aron-vodă cu unchiu-său mitropolitul au pus de au săpat o stîncă mare de pîiatră, scriînd și istorie pre pîatră și deasupra stîncii încă au săpat, ca să s(ă) cunoască, pe undé au fugit. Care acésta sémne sînt de să văd și pînă astăzi. Și să chiamă acea stîncă de pîatră, Pîiatra lui Aron-vodă. D(f. 6^r.^v), G(f. 230^v—231) // 24—25 ad. marginal pre la... Unguriască B // 1—12 lipsesc E // 1 ante Ieremiia 22 C / v<oe>vod D(f. 231) G / avére D // 2 Sucevița C / Sucevița, undé au fost zidit kuhne, magheriile, supt D, G // 3 Iar C / lui Ieremii-vodă C / după ũei ad. ce era lési C // 3—4 Iar după moartea Ieremii-vodă <Ieremie v<oe>vod G> și după ce s-au dus doamna în Țara Leșască, au vinit mai pre urmă doamna și cu ficiorii și cu ginerii ũei <ei G>, ce era lési și au luat D, G // 4 de] și C // 5 în Țara Leșască, de au făcut oaste C / oasté D // 6—7 Care stau taineli undé au fost averea și pînă astăzi, de să cunoaște undé au fost acea averé ascunsă. C / Care stau tainele undé au fost acea averé ascunsă, de să cunoaște și pînă astăzi. D, G // 8 ante Cînd: 23 C, 1 D / v<oe>vod G // 10 pre hatmanul leșescu, pre Jolcovichii C / Jolcovichie G // 11 lipsește și C, D, G / létapisăful Moldovii D, tct(o)pisetul Moldovei G / iaste el C / lipsește Jolcovichii D, G // 12 leșescu C, D //

f. 194^v găsit ceasornicul, în sîn, de aur cu diiamanturi. Și aflînd tătărul că au fost hatmanul leșescu, să fie zis tătărul acela că nu trebuiaște să trăiască omul în lumé, dacă nu va avea năroc, / și să să fie giunghiiat singur.

5 XXII Avînd Radul-vodă o fată din trupul lui, să fie fugit cu o slugă, eșind pre o feriastă din curțile domnești din cetatea Hirlăului. Și s-au ascunsu în codru. Și au făcut Radul-vodă năvod de oameni și au găsit-o la mijlocul codrului, la o fîntînă ce s<ă> chiiamă Fîntîna Cerbului, 10 lîngă podul de lut. Decii pre slugă l-au omorît, i-au tăiat capul, iar pre dînsa au dat-o la călugărie, de au călugărit-o.

XXIII Radul-vodă făcînd nuntă cu fiul său Alexandru-vodă, domnul muntenescu, au luat pre fata lui Scarlat celui bogat de la Țarigrad. Care să pomeneste într-alt 15 rînd mai sus, că au ținut Scarlat fata lui Iliiaș-vodă celui turcit. Și avînd fata lui Scarlat albață pre un ochiu, n-au avut viață bună cu Alexandru-vodă. Și au trimis Scarlat ferman înpărătescu de ș-au luat fata de după Alexandru-vodă, de au dus-o la Țarigrad, și au dat-o 20 după un grammatic, anumé Mavrocordat. Și acel Mavrocordat au făcut pre Alexandru Exaporitul, și Alexandru Exaporitul au făcut pre Nicolai-vodă, și Nicolae-vodă au făcut pre Costantin-vodă, careli au fost domnu aicea la noi în Moldova, în anii de la zidirea lumii 7242 (= 25 = 1734) careli să trage de pre strămoașe-sa niam din domnii cei vechi moldovenești.

1—4 *lipesc* E // 1 *lipsește* de aur C // 1—3 Și aflînd din sluga lui cum că acela au fost Jolcovschii, hatmanul leșescu; să fie zis acel tătăr că nu trebuiaște C, și aflîndu-s<ă> din sluga lui cum că au fost Jolcovschii, hatmanul leșescu, iar tătărul acela să fie zis că nu trebuiaște D, G // 3—4 dacă n-are năroc D, dacă nu are noroc G // 4 și să să fie giunghiiat tătărul singur. Așa să povestește. D, G, *lipsește* C // 5—26 *lipesc* D, G // 5 Și aceasta să povestește din om în om, că avînd Radul-vodă o fată <f. 152^v—153> E / *ante* Avînd: 24 C / *lipsește* Radul C // 6 slugă, zugrav C, slugă domniască ce era zugrav E / *lipsește* din curțile domnești C // 7 *lipsește* Și s-au ascunsu C, E // 8 *lipsește* Radul C / și o au găsit C, E / la în C, E // 9 să chiamă C // 10 pre slugă, pre zugrav C, E / *lipsește* i-au tăiat capul C // 11 o au dat C / *lipsește* la călugărie C / iar pre dînsa o au călugărit E / au călugărit C // 12 *ante* Radul 25 C, 14 E / cu fiul său, cu E // 13—15 pre fata lui Scarlat, care s-au scris mai sus, la domnița Radului-vodă celui Mare, că au ținut C // 14—16 Care acel Scarlat au ținut o fată a lui Iliiaș-vodă, celui ce s-au turcit E // 15 pre fata C // 17 trimis C // 19 *lipsește* de au dus-o la Țarigrad C // 20 după Mavrocordat ¹ ad. la Țarigrad C // 21 *lipsește* Alexandru ² C, E // 22 Nicolae C, E // 23 Costantin-vodă Mavrocordat C, E / aici E // 24—26 *lipsește* în Moldova... cei vechi moldovenești E // 25 care C // 26 moldovenești a Moldovii C / *după* Moldovii ad. *ulterior* Costantin-vodă au făcut pi Alixandru-vodă, ci domnești acmu, let 1783 C //

XXIV Barnovschii-vodă mergînd cu multă gloată de aicea din țară la Poartă, cu mulți boiari și mazili și curténi, f. 194^v și cu di ceialaltii mai proști, și preoți și cu / călugări, și mergînd pe drum și poposind și șezînd la masă, au început 5 a strănuta Barnovschii-vodă des și tare. Iar boiarii carii era la masă cu Barnovschii-vodă, după obicei: „Săn<ă>-tos, doamne, și pe voia mării<i>-tale!“ Iar pre urmă, văzînd că tot strănută, un boer să fie zis: „Viermi, doamne“. Și cum i-au zis „viermi, doamne“ au și tăcut de strănutat.

10 XXV Cînd i-au tăiat capul lui Barnovschii-vodă, calul lui a și început a sări, cît n-au mai putut să-l ție comisul în mînă. Și, scăpîndu-l din mînă, pe loc au căzut de au murit. Și văzînd turcii, mult s-au mirat și au zis: „Nevinovat au fost acest om“. Și au cunoscut pre Bar- 15 novschii-vodă turcii că au fost drept și s-au căit pentru că l-au tăiat. Și s-au giurat ca să nu mai taie de acum domnu de Moldova. Numai létapisățul de aceasta nu scrie nimică. Iară oamenii așa vorbăscu, că au apucat unii dintru alții.

XXVI Vasilie-vodă, după ce au luat domnița de la 20 Țarigrad, s-au rugat viziriului să lasă țara de bir trii ani, și al triili anu să dea birul țării o dată, și pre turcii pre carii

1—18 *lipesc* D, G // 1 *ante* Barnovschii: 26 C, 8 E // 1—7 Barnovschii-vodă, mergînd la Poartă cu multă gloată, precum mai sus s-au scris, fiind pe drum și șezînd la masă la popas cu boiarii, au început Barnovschii-vodă a strănuta foarte tare. Și boiarii după obicei zicea: „Săn<ă>-tos, doamne, și pe voia mării<i>-tale!“ E <f. 158^v>, P <f. 220^v> // 1 multe gloate C // 1—2 de aicea din țară de țară C // 2 *după* Poartă ad. la Țarigrad pe drum C // 2—4 *lipsește* cu mulți boiari... și mergînd pe drum și poposind C // 4 *după* masă ad. cu boiarii C // 5 strănuta B // Barnovschii a strănuta des și tare C / Iar // 5—6 *lipsește* carii era la masă cu Barnovschii-vodă C // 6 *după* obicei ad. zicea C // 7 pre C / *lipsește* pre urmă, C, E, P // 8 *după* strănută ad. atuncea C / boiarii C, boiar E, boeriu P // 10 Povestește-s<ă> și aceasta din oameni bătrîni cum cînd au tăiat E, P / *ante* Cînd 11 C / i-au / au C, E, P // 11 să-l mai ție C, să-l mai ție E, să-l mai ție P // 12 *lipsește* comisul în mînă C // 12—16 Și scăpîndu-l din mînă comisul, s-au și slobozit singur și s-au lovit cu capul de zidiul cetății și îndată au căzut mort calul. Și atuncea, văzînd turcii, mult s-au mirat și au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost om drept. Și să fie zis turcii: „Nevinovat au fost acest om“. Și s-au căit și s-au giurat ca să nu mai taie C / Și, scăpîndu-l din mînă, așa s-au slobozit singur și s-au lovit cu capul de zidiul cetății și îndată au căzut calul mort. Și atuncea, văzînd turcii, mult s-au mirat și au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost drept. Și să fie zis: „Nevinovat au fost acest om“. Și s-au căit și s-au giurat ca să nu mai taie E, P // 17 nemică C, E // 18 Iar E, P / așa au apucat unii de la alții din bătrîni a povesti E, P, așa au apucat de vorbescu unii dintru alții C // 19—21 *lipesc* E // 19 *ante* Vasilie 28 C, 1 D / v<oe>vod G / domnița Moldovii C // 20 veziriul G / lase G // 21 triilea C, D, treile G / an D / tot birul C / tot birul de trii ani, și pre D, G / țării o dată de acei trii ani C / *lipsește* pre ² C, D, G / or<vor> C, D, G //

or avea datorie în țară să-i scoată, să nu supere oamenii. Și i-au făcut pre voie viziriul. Și după ce au venit el în țară, la scaonul domnii, contăș cu soboli n-au înbrăcat trii ani, ce numai cu hulpi. Și pe zi numai o mierțe de 5 pîine să mînca și doi berbeci și o ialoviță la curtea domniască. Cheltuială puțin, mai mult de doi galbăni pe zi nu eșia. Și au făcut cărți de slobozie în toată țara. Și nemică din țară n-au luat pînă nu s-au plinit trii ani. Numai din desetină și din mortasipii, din goștină și din f. 195 10 vamă ce lua, / să chivernisiia. Iar pînă în trii ani s-au umplut țara de oameni. Și au scos atunci pre țară fumărit, cîte un leu de casă. Și au plinit atunci tustreli birurile, de li-au trimis la Poartă; și încă au rămas și lui Vasilie-vodă o mic de pungi de bani dobîndă. Atunci 15 au trimis la Poartă poclon, de au mulțamit împăratului și viziriului și altor turci mari, blane de spinări de soboli pentru bine ce au făcut de au așteptat țara. Care acest dar n-au fost nici de un folos țării, că au rămas obicei de dă țara baraiamlic de atunci încoace, în toți anii. 20 De mirat lucru iaste că au fost domnu strein și nu au fost grabnic la lăcomie.

XXVII Tot atunci, cînd au venit Vasilie-vodă în scaon, era niște joimiri moldoveni în Țara Leșască și prăda în multe rînduri țara aceasta a Moldovii. Decii Vasilie- 25 vodă scria la lăși să poroncească oamenilor săi celor de oaste să nu strice Țara Moldovii. Iară lășii să mîntuia

1—26 *lipesc* E // 2 voe G / veziriul G / venit G // 2—4 au venit el în scaonul domnii, trii ani contăș cu blane de soboli n-au înbrăcat, ce numai cu blane de hulpi C / au venit el în scaonul domnii, trii ani contăș cu blane de samur n-au înbrăcat, ce numai cu blane de hulpi D, G // 4 mierță C, G // 5 *lipsește* să C / pîine și doi berbeci și o ialoviță mînca la curtea cea domniască D, G // 6 Și cheltuială C / *lipsește* pe zi C // 7 slobozii C, D, slobozie G // 9 *lipsește* și C, D, G / mortasipile C, D, mortasipie G / *lipsește* și² C // 10 luoa C / piră G // 11 inplut G / pe D, G // 12 tustreli birurile / aceli trii biruri C // 13 trimis D / și încă i-au mai rămas C, D, G // 14 v<oe>vod G // 15 după trimis ad. Vasilie-vodă C / trimis D, triimis G // 16 veziriului G / soboli / samur D, samuri G // 17 au i-au D, G / țara de bir C, D, G // 18 nici de un folos n-au fost C, D, G / *lipsește* țării C, D, G / că au rămas țara cu obicei de dau baraiamlic C, D, G // 19 *lipsește* încoace C / ani D // 20 miera C // 21 lăcomie G // 22 ante Tot 29 C, 2 D / după atunci ad. pre acea vreme C / Vasiliu v<oe>vod în scaonul domniei G / în scaonul domnii C, D // 23 nește C / joimiri, slujitori moldoveni D / moldoveni slujitori G // 24 Moldovei G / Vasiliu D // 24—26 *lipsește* Vasilie-vodă scria... să mîntuia G // 25—26 să poroncească acelor joimiri să nu strice Țara Moldovii C, să poroncească acelor joimiri să nu strice țara D // 26 *lipsește* Moldovii D / Iar C, D / mîntuia D //

de către Vasilie-vodă și zicea că nu sînt lăși, ce sînt moldoveni aceia ce pradă. Ce Vasilie-vodă, văzînd că-i dau acel răspunsu de la lăși, au ales și el puțințe moldoveni de ai lui și au strigat în lăfe oameni de oaste, slujitori, 5 și i-au pornit a prăda în Țara Leșască. Decii moldovenii cei din Țara Leșască ce strica și prăda aicea în țară, văzînd așa, au venit toți la Vasilie-vodă de s-au închinat. Și au început și fei a prăda în Țara Leșască. Apoi lășii, văzîndu așa, au început a scrie cu bănat la Vasilie-vodă, iar 10 Vasilie-vodă răspunzînd: „Ceia ce prăda țara mea aceia 1. 195^v pradă și țara voastră“. Și / nu au ținut aicea pre mult aceea gîlceavă, și s-au așezat cu lășii Vasiliu-vodă, și pre joimirii aceia i-au așezat la margine slujitori. Numai pre doi, ce era mai căpetenii, neașezîndu-s(ă), i-au omorît. 15 Și apoi s-au făcut bună pace.

XXVIII La domniia lui Vasilie-vodă rămăsese o beizadea a Radului-vodă, tînăr. Și au fost avut Radul-vodă un turcu mare priiatin la Poartă. Și să ruga acel turcu viziriului totdeauna pentru acel beizadea a Radului-vodă 20 să-l facă domnu în Moldova în locul lui Vasilie-vodă. Și poroncîndu viziriul să-l aducă să-l facă domnu, au zis că-i pre tînăr, dacă l-au văzut viziriul. Și au zis turcului să mai aștepte vreo doi, trii ani, și apoi l-a face domnu la Moldova. Și au trimis pre acel turcu la Moldova viziriul 25 cu o triabă, și să vadă și pre Vasilie-vodă și țara cum iaste. Iară Vasilie-vodă oblicisă, pentru acel turcu, că-i iaste nepriiatin și-i iaste stricată domniia despre acel turcu. Și au și răpezit la Gălați, și i-au eșit mulțimea de slujitori înainte, și la Bîrlad, și la Vaslui, și la Scînteia, și la Iași 30 încă și mai mulți slujitori. Și la arum au poroncît, și i-au eșit mulțime de pluguri și țară înainte, de-i videa turcul.

1—31 *lipesc* E, G // 1 *lipsește* de C / Vasiliu D // 2 aceia ce pradă Țara Moldovii C, D / aceia D / Ce / Iar C, D // 4 și în lăfă C, și în lăfe D / *lipsește* oameni de oaste, slujitori, C, D / ad. marginal de oaste B // 5 moldovenii C, D // 6 *lipsește* și prăda C, D // 6—7 văzînd așa C, D // 7 așa C, D // 10 răspunzînd C / după răspunzînd ad. așa li-au scris C, D / Ceia C / aceia C // 12 acea C / Vasilie D / pe C // 13 aceia C / i-au așezat Vasilie-vodă D / margine C / Numai / Și C, D / pre vreo doi C, D // 14 căpetenie C, D // 15 pacă D // 16 ante La 30 C, 3 D / Vasiliu C / *lipsește* vodă D // 17 beizade D // 19 totdeauna D / acel / acea C, D // 20—21 repetă să-l facă domnu în Moldova ... să-l aducă B // 21 poroncîndu-i C, poroncînd D / veziriul D / după aducă ad. să-l vază C, D // 21—22 să-l facă domnu; iar dacă l-au adus la viziriul și l-au văzut, au zis viziriul că-i pre tînăr. Și au zis C, D // 23 *lipsește* vreo D // 24 la 1° în C, D // Și au trimis viziriul C, D // 26 oblicis(ă) D // 27 domniia lui D // 28 Și auzînd că vine, au și răpezit D // 29 înainte C, înainte D // 31 mulțime de oameni cu pluguri C, D / înainte C, D //

Și cum au sosit la gazdă în Iași, cum i-au trimis Vasile-vodă cinci mii de galbăni de aur. Și apoi, după ce s-au înpreonat cu Vasile-vodă, poronca ce au avut acel turcu îndată au plinit. Și stînd la vorbă cu turcul, Vasile-vodă
 f. 196⁵ au spus poveste cum / că el știe că i-i domniia stricată despre dînsul. Și i-au mai dăruit și atuncea la purces cinci mii de galbăni de aur. Și, după ce au purces turcul pe drum, i-au mai trimis și alte cinci mii de galbăni de aur. Iar cînd au agiunsu turcul la Țarigrad, i-au mai dat alte
 10 cinci mii de galbăni de aur, carii s-au făcut preste tot doaozăci de mii de galbăni de aur. Iar după ce au mărșu turcul la viziriul de s-au înpreunat, întrebîndu-l viziriul de Vasile-vodă, au început turcul a zice viziriului: „Bine ai nimerit, măriia-ta, de nu ti-ai grăbit să-l mazilești pre
 15 acest domnu harnic și de triabă și putincios; că iaste mulțimé de oameni în țara lui, și de l-ai fi mazilit, s-ar fi făcut mare greșală, că are niște slujitori mulți și țară cu puteré mare, și poate s-ăr fi hainitu și ar fi vinit și el la o peiré. Și acmu el știe că vei măriia-ta să-l mazilești
 20 și să pui domnu pre ficiorul Radului-vodă, și iaste în grije. Decii, de vii socoti măriia-ta, să faci surgun pre ficiorul Radului-vodă, să audă Vasile-vodă, și atuncea îi va eși grije“. Decii viziriul îndată au poroncit de l-au făcut surgun, și s-au tîmplat de au murit ficiorul Radului-
 25 vodă în surgunie. Și s-au mîntuit Vasile-vodă cu doaozăci de mii de galbăni de aur și au rămas în pace. Așa țin turcii prieteșugul, pentru voia banilor.

XXIX Vasile-vodă, aproape de mazilie, au greșit lui Dumnezeu, că i s-au întunecat minte spre lăcomiile,
 30 de au stricat mănăstirea Putna, gîndind că va găsi bani, /
 f. 196^v și n-augăsit. Și s-au apucat să o facă de nou iarăș, precum

1 — 31 *lipseșc* E, G // 1 *după* sosit *ad.* turcul C, D / cum i-au] i-au și C, D / triimis C, D / 3 *lipsește* cu Vasile-vodă C, D / și poronca C, D // 4 Și stînd Vasile-vodă la vorbă cu acel turcu C, și stînd Vasile-vodă la vorbă cu turcul D // 5 i-au spus C, D / știie D / că-i iaste domniia C, D // 8 triimis C / *după* aur *ad.* la Gălați D // 9 cînd] după ce C, D / ajunsu C, D / alte] și alte C, D // 11 mersu C, D // 12 înpreonat C, D // 14 nimerit] făcut C / să-l] să D // 15 harnicu C, D // 16 oameni] om C, D // 17 nește C // 18 hainit C, D // 19 acum C / vei] vii C, D // 20 și vii să pui domnu în Moldova C / domnu în Moldova D // 21 de vii] de-i C, D // 22 ficiorul C, D // 24 *după* surgun *ad.* pre ficiorul Radului-vodă C, D // 25 surgunie D / Vasili C // 26 Așa C, D // 27 priateșugul C // 28 *ante* Vasile 31 C, 4 D / mazilie D // 29 mintea C, D // 30 stricat] răsipit D / *după* bani *ad.* în zidiul bisericii C, D // 31 și n-au găsit] și răsipind mănăstirea n-au găsit nemică C / Și s-au apucat a doa oară D / *după* facă *ad.* a doa oară C //

au fost, și nu i-au agiutat Dumnezeu să o facă. Că au zidit-o numai din temelie din pămînt pînă la ferestri, și i-au luat Du mnezeu domniia. Că s-au sculat Gheorghi Ștefan logofătul cu oaste asupra lui și l-au scos din domnie.
 5 Iar plumbul cu careli au fost acoperită mănăstirea Putna l-au luat căzácii lui Timuș, a ginerei lui] Vasile-vodă, de l-au dus la cetate la Suceavă, de au făcut glonțuri de pușcă, să apere cetatea Sucevii despre Gheorghie Ștefan-vodă. Ce știu că au apărat-o bine; că s-au osîndit și Timuș
 10 pentru prada și jacurile ce au făcut pe la sfinteli mănăstiri. Și s-au pus și el capul de glonțu, precum scrie létopisătul. Și pre urmă au gătit mănăstirea Putna Gheorghie Ștefan-vodă, după ce au luat domniia, de iaste zidită precum să vede acum.

15 XXX După ce s-au dus Vasile-vodă la Poartă, l-au închis turcii în Edicula. Și-l pîrșia domnul muntenescu și domnul moldovenescu și Racotii, craiul ungurescu, și sta tare asupra lui, să-l omoară înpărătia. Și giuruia trii mii de pungi de bani. Iar Vasile-vodă iș pierdus<ă> toată
 20 nedejde de viață. Și s-au chiebat toate slugile, cîte avea pre lîngă dînsul, acolo la Edicula și s-au înpărțit toată avere lor. Și li-au zis, de a peri, să fie averea acéia a lor, iar de nu va peri, să i-o dea iarăș înapoi. Și-s aștepta numai ceasul, să vie să-l omoară. Iară atuncea viziriul au chemat
 25 pre toți pașii ce era la Poarta înpărâtească și au sfătuit cu dînșii și li-au spus cum dăruescu trii mii de pungi de

1—26 *lipseșc* E, G // 1—2 Că o au zidit din temelie, din pămînt, numai pînă C, D // 4 oaste C, D / domniie C, D / *după* domniie *ad.* pre Vasile-vodă C // 5 care D / *lipsește* Putna C // 5—7 Putna, viind Timuș, ginerele lui Vasile-vodă, cu căzácii lui, l-au luat de l-au dus la cetatea Sucevii D // 6 lui Vasile-vodă C // 8 puști C, D / *lipsește* Sucevii D // 9 bine] așa de bine C // 9—11 apărat-o așa de bine; că s-au osîndit de s-au pus și el capul de glonțu D // 10 *lipsește* prada și C / *lipsește* pe la sfinteli mănăstiri C // 11 de glonțu] de au perit de glonțu C // 12 Și] Iar mai D / *lipsește* Putna C // 14 *după* acum *ad.* pînă astăzi C, D // 15 *ante* Iară după ce: 32 C, 5 D / *după* vodă *ad.* la Țarigrad C // 15—16 Iară după ce s-au dus Vasile-vodă la Țarigrad, la Poartă, după ce l-au scos din domniie Gheorghie Ștefan; l-au închis turcii pre Vasile-vodă în Edicula D // 16—17 Și-l pîrșia domnul muntenescu pre Vasile-vodă, și domnul moldovenescu, și craiul ungurescu C // 17 Racotii D // 18 numai să-l omoară C, D / înpărătia] turcii C, D // 19 Vasili C, D / pierdusă C // 20 nădejde C / slugile lui pre carii li avea C, slugile lui carii avea D // 21—22 toată averea lui ce-au avut, de au dat-o la dînșii. Și au zis că de va peri C / lor] slugilor lui D // 22 Și au zis D / *după* peri *ad.* el D / aceea averé C, *lipsește* D // 23 înapoi C, D / Și iș aștepta Vasile-vodă numai D // 24 ceasul numai C / *lipsește* să vie să-l omoară C / Iar D / Iar viziriul atuncea C / chiebat C // 25 pașii și agalarii ce sînt la C, pașii și meghistanii ce sînt la D //

f. 197 bani, ca să-l omoară / pre Vasilie-vodă. Și toți au sfătuit să-l omoară. Numai unul dintre dînșii au zis că mulți bani sînt, dar la o înpărăție o liafă nu agiungu bani(i) și nu sînt mulți. Și acest om poate-fi iaste trebuitoriu, de 5 giuruescu lei atîtea pungi de bani să-l omoară; că acest om să cunoaște că-i harnic. Și poate să vie o vreme să trebuiască și să slujască înpărății mai mult prețel decît trii mii de pungi de bani, îndzăcit decît giuruescu lei. Și grăind acel pașla acel cuvînt, au lăsat toți după cuvîntul 10 lui. Și l-au ertat înpărăția pre Vasilie-vodă și l-au slobozit din Edicula. Și după acēia curund era să-l puie domnu. Iar n-au zăbăvit și au murit.

XXXI Gheorghie Ștefan-vodă, cînd era boiaru, murindu-i giupîniasa, au rămas văduvoi. Și tîlnind o giupî- 15 niasă săracă, frumoasă, tînără, anumé Safta, de niamu Boeștilor, au timpinat-o pe drum, mergînd cu rădvanu la Iași. Și au poprit rădvanul cu sila, și s-au suit fără de voia lei în rădvan, și au întorsu rădvanul înapoi, la casa lui. Și pre urmă au priimit și ia și s-au cununat cu dînsul, 20 caré au agiunsu de au fost și doamnă.

XXXII Gheorghii Ștefan-vodă, cînd era logofăt mare, au fost șezînd odată în Divan cu toiagul în gură. Iar Iordachi Cantacozino cel bătrîn, vel-vist(iernic): „Ce zici în fluer, dumneata, logofete?“ Iar el au răspunsu: 25 „Zic în fluer, să mi să coboare caprile de la munte, și nu

1—25 *lipsesc* G // 1—12 *lipsesc* E // 1 *lipsește* pre Vasilie-vodă C, D // 3 banii acēste C, acēști bani D // 4 poate-hi C / iaste un om trebuitoriu C, D // 5 giuruescu lei atîtea bani să să omoară; și acest om D / să-l omoară] să să omoare C / că]și C // 6 că-i] că iaste C / vile C / vrémie D // 9 după pașla ad. așa C // 10 *lipsește* înpărăția pre Vasilie-vodă C, *lipsește* pre Vasilie-vodă D // 11 din] și din C / curînd C / era să-l facă și domnu, să-l puie C, era să-l facă să-l puie domnu în Moldova D // 12 Iar] Ce C // 13—25 *lipsesc* D // 13 ante Gheorghie: 33 C / boiar C // 14 jupiniasă C // 13—19 [52] Gheorghie Ștefan-vodă, cînd au fost boiar, log(o)făt mare, purcegînd din Iași să margă la Buciu-lești și fiind el văduvoi, că-i murisă giupîniasa, au tîlnit o jupiniasă săracă, tînără și frumoasă, anumé Safta, de niamu Boeștilor. Și timpinindu-o pe drum, mergînd la Iași cu rădvanul[și] au poprit rădvanul cu sila și s-au suit fără de voia lei în rădvan. Și au întorsu rădvanul înapoi la casa lui E [Povestirile cu Gheorghie Ștefan între <f. 186^v—188>, P <f. 237^v—238^v>] // 14 văduvoi C // 14—17 Și tîlnind o jupiniasă săracă la Podul Iloaia, merge la Iași și fiindu aceea jupiniasă frumoasă și tînără, anumé Safta, de niamu Boeștilor, au timpinat-o mergînd la Iași cu rădvanul C // 17 Și îndată au poprit C // 19 pe C // 20 care C / ajunsu C // 21 ante Gheorghie: 34 D, 53 E, P / era] au fost C // 23 cel bătrîn ce era vel-vist(iernic) i-au zis E, P / după vist(iernic) ad. i-au zis C // 24 logofete C // 25 Zicu C / caprele C //

mai vin“. El au răspunsu în pildă, și alții nu s-au priceput. Că el aștepta oștii ungurești să vie de preste munte.

XXXIII Gheorghie Ștefan-vodă, trecînd cu oastea unguriască prin Roman, să scoată pre Vasilie-vodă din 5 domniie, iar un bivolar bătrîn al lui au eșit înainte dintr-o cîrcimă, fiind bat, în mijlocul tîrgului, și au început a rîde și a bate în palme și a zice: / „Dragul badii, Ștefan-vodă, mai bine îți șade în domniie decît în boierie. Așla să mi te porți!“ Iar Ștefan-vodă l-au întreat: „Ce ți-i voia, 10 mîi?“ Iar bivolariul au dzis: „O bute de vin am neguțat și n-am bani să o plătescu, să beu pentru săn(ă)tatea mării(i)-tali și a oștii mării(i)-tali!“ Atunce Ștefan-vodă s-au zîmbit a rîde și au zis la șoltuzul: „Pas' să ți-o plătiască“. Și au mîrsu de au băt butea cea de vin toată 15 cu soțiile lui, cu cine au fost, și au plătit șoltuzul butea cea de vin.

XXXIV Gheorghie Ștefan-vodă, după ce au luat pre doamna lui Vasiliu-vodă din Suceavă la mîna lui și pre Ștefăniță-vodă, pre fiul său, l-au însămnat la nas pușintel, 20 și pre doamna au vrut să-și ridă de dînsa. Ce doamna lui Vasiliu-vodă l-au probozit și au început a-l blăstăma și a-l sudui și a-i zice dulău fără de obraz, cum nu să tème de Dumnezeu, că i-au fost domnu-său stăpîn, și i-au mîncat pita. Și așla i-au dat pacé și o au trimis la Buciu- 25 lești de au închis-o în curțile lui. Și i-au luat averea și multă spaimă i-au făcut.

XXXV Gheorghie Ștefan-vodă, după ce au prinsu pre Toma vornicul Cantacozino în Suceavă, l-au înbunat pînă a aduce pre frate-său Iordachi Cantacozino din Țara

1—29 *lipsesc* D, G // 1 *lipsește* El E // 2 *lipsește* el P / oștile C, E / vile C vii P / de preste] despre P // 3 ante Gheorghie: 35 C, 54 E, P / oaste E, P // 5 domnie E / i-au eșit înainte C / înainte P // 5—6 *lipsește* dintr-o cîrcimă, fiind bat C // 6 cîrsmă E, P / *lipsește* fiind E, P // 7 palmi P / zice C, P // 8 bini P / șadi P / domnie C, E, P / boerie C, E, boerii P / Așa C, P // 9 Iar Gheorghie Ștefan-vodă E, P / Iar Gheorghie Ștefan-vodă s-au zîmbit a rîde și au zis: C / ți-i voia P // 10 buti P // 11 sănătatea C // 12 Atunce Gheorghie Ștefan-vodă E, P // 12—13 Atunce Gheorghie Ștefan-vodă au zis la șoltuzul C // 13 zîmbit E, P // 14 mersu C / *lipsește* toată C, E, P // 15 lui] sale E, P / și o au plătit C // 17 ante Gheorghie: 36 C, 55 E, P // 18 Vasilie C, E // 19 *lipsește* pre E, P / și pre fiul său Ștefăniță-vodă l-au însămnat C // 20 doamnă C, E, P // 21 Vasilie E, Vasili P / propozit P // 22 zice C, P // 23 domnul său P // 24 așa C, P / pace C, P, paci P / au trimis-o E, trimes-o P / după triimis ad. pre doamna C // 25 după Buciu-lești ad. pe Bistriță, la satul lui, la tînutul Niamțului C / de] și C / după averea ad. ce au găsit C // 27 ante Gheorghie: 37 C, 56 E, P // 28—29 în Suceavă, deodată l-au înbunat pînă au adus și pre C, E, P // 29 Iordachi] Gheorgachi C / *lipsește* Cantacozino E, P //

Leșască, cu giurământ, de la Cameniță. Și apoi, prinzind pre amândoi frații, i-au închis pre amândoi frații împreună cu doamna lui Vasiliu-vodă la Buciulești. Și acolo multă groază le făcea și umbla noaptea cu luntre pre apa Bistriții, de-i spăria că-i vor răsturna în Bistriță. Și li-au luat tot ce au avut, și sate, și haine, și odoară, și haine, și bucate, și bani gata noaozăci de mii de galbeni de aur ungurești. Și au trimis pre armașul cel mare, pre Hăbășescul, să-i omoară. Ce Hăbășescul / nu s-au grăbit cu moartea. Și au scris în doao rînduri Gheorghe Ștefan-vodă numai să-i omoare, și tot n-au vrut să să grăbască să-i omoare. Iar al triile rînd, scriind Gheorghii Ștefan-vodă la armașul Hăbășescul numai să-i omoară, și stînd cărțile gata pre masă, întru acel ceas au sosit un căpitan din 15 Țara Munteniască, anume Ușurelul, cu cărți de la Constantin-vodă Băsărabă, domnu nou, poftind cu scrisoare pre Gheorghe Ștefan-vodă să-i sloboadă pre acei doi boiari, să nu-i omoară. Iar de-i va omori, vor strica prieteșugul, și să fie gata de războiu. Și Gheorghe Ștefan-vodă nu 20 știia nemică de moartea lui Matei-vodă. Că, cum au murit Matei-vodă, au și rădicat domnu pre Costantin-vodă slujitorii și boiarii și țara. Întru acel ceas au căzut cu rugămintă Costantin postelnicul Cantacozino, fratele Tomii vornicului și a lui Iordachi visternicului, de au scris

1—24 *lipesc* D, G // 1 Cameniță P / prinzindu C, prinzindu-i P // 2 *repetă* i-au închis pre amândoi frații C / *lipsește* frații² E, P // 3 Vasilie E / Buciulești C // 4 și umbla noaptea cu luntre pre apa] și-i punea în luntre noaptea pre apa C // 5 de-i spăria rău C / de-i spăria că-i vor omori, să spuie averea domniiei și a lor. Și E, P / că-i vor omori, să spuie averea domniiei și a lor. Și C // 6 au avut: moșii, sate, haine și odoară și bucate C / au avut și moșii, sate P / au avut și moșii, sate și odoară E / *lipsește* și haine¹ E / și haine² P / 8 ungurești de aur E, P / triimis C, triimes P / pre¹] și pre E // 9 omoare C, P / *lipsește* Ce Hăbășescul nu s-au grăbit cu moartea P // 10 *după* moartea ad. să-i omoare C, să-i omoară E / Gheorghii E / *lipsește* Gheorghe Ștefan-vodă C // 11 *lipsește* numai E, P / omoară E, P // 11—13 *lipsește* și tot n-au vrut... numai să-i omoară C // 12 omoară E, P // 12—14 Iar a triia oară stînd cărțile gata pre masă scrise și pecetluite, să li trimiță, numai să-i omoare, întru acel ceas E, P // 14 *după* masă ad. scrise și pecetluite să le trimiță, numai să-i omoare C // 15 pre anume E, P // 17 Gheorghii E / *după* boiari ad. pre Toma Cantacozino vornicul și pre Gheorgachi Cantacozino vistiaricul C, E, P / visternicul P // 18 omoare C, E, P / prieteșugul E // 19 Și] Iar C, E, P // 20 moarte C, P // 21 după rădicat ad. munténii E, P / pre Costantin-vodă domnu C // 22 *după* vodă ad. Băsărabă în Țara Munteniască E, P / slujitorii și boiarii și țara] în Țara Munteniască C, *lipsește* E, P / întru] Și întru C // 23 fratele E // 24 *lipsește* vornicului E, P / Iordachi] Gheorgachi C / *după* Iordachi ad. fiind cumnat lui Costantin-vodă E, fiind Costantin-vodă cumnat lui P / *lipsește* visternicului E, P / *după* vistiaricului ad. Cantacozinești C //

Costantin-vodă Băsărabă la Gheorghii Ștefan-vodă, precum s-au pomenit mai sus. Și căpitanul acela, ce-au venit cu cărțile, întru o zi și într-o noapte din București au agiunsu în Iași, i-au pus munténii numé de atuncea, 5 Ușurelul. Careli după acéia multă milă au avut de la Cantacozinești. Și așa, cu această tîmplare, i-au ertat Gheorghii Ștefan-vodă pre acești doi boiari și li-au dat moșiile innapoi, iar altă nemică nu li-au dat ce le luasă.

XXXVI Gheorghii Ștefan-vodă, după ce s-au dus în 10 Țara Unguriască, umblat-au pin multe părți de loc, ca să-i dea oaste, pe la nemți, pe la léși, pe la Moscu, pe la șvezi. Și au dăruit împăratului moschicescu o crucé ferecată cu aur și cu pietri scumpe de patru sute de pungi de bani, ca / să-i dea oaste, să vie în Moldova. Și tot l-au 15 purtat cu voroave și nu i-au mai dat oaste, pînă ce i s-au tîmplat de au murit acolo, la Moscu. Și pe urmă i-au adus oasăle lui în Moldova, în mănăstirea lui la Cașen, de l-au îngropat.

XXXVII Iară pre doamna lui Gheorghii Ștefan-vodă, 20 pe Safta, ce o luasă cu sila, precum s-au scris mai sus, o urisă Gheorghii Ștefan-vodă, umblînd pin țări streine, și au triimis-o în țară aicea, pînă a nu muri el. Și el ș-au fost luat o slujnică țitoare dintru acéii țări streine. Iar doamna Safta au trăit aicea în țară, cu pace multă 25 vréme și după moartea lui Gheorghii Ștefan-vodă.

1—25 *lipesc* D, G // 1 *după* Băsărabu ad. *marginal* care acest Costantin-vodă B(asarab) era cumnat lui Costantin stolnicul Cantacozino C / Gheorghe C, E, P // 2 pomenit] scris C / ce au C // 3 *după* cărțile ad. au venit C / noapte C // 4 ajunsu C / i-au] și i-au E, P // 4—5 și i-au pus nume munténii acelu căpitan de atuncea Ușurelul C // 4 numé munténii E, P // 5 Care C, E, P / *după* avut ad. acel căpitan Ușurelul E, P // 6 așa C, P / tîmplat E, C, tîmplare P / i-au] au P // 7 *după* boiari ad. Cantacozinești C // 8 altă nu li-au dat nemică E, P // 9 ante Gheorghe: 57 E, P / [38] Iară Gheorghe Ștefan-vodă, după ce l-au mazilit împărăția, s-au dus în C // 10 prin C, E, P // 10—11 de loc și țări, ca să-i de oaste să vie iarăș în Moldova. Fost-au la nemți E, P / *după* loc ad. și țări C // 11—18 ca să-i dea oaste să vie aicea în țară, în Moldova, ca să mai fie domnu, pre la nemți, pre la léși, pre la șvezi, pre la Moscu, pînă au murit acolo la Moscu. Și pre urmă i-au adus oasele lui la mănăstirea lui, la Cașen, de l-au îngropat C // 11 *lipsește* pre²⁻⁴ E, P // 12—16 Și avind o crucé foarte scumpă, ferecată cu aur, cu diamanturi și cu pietri scumpe, care prețul lei era patru sute de pungi de bani, o au dăruit împăratului moschicescu, ca să-i dea oaste. Și așa, zăbăvindul moscalii, i s-au tîmplat de au murit la Moscu, E, P // 16 pre E, P // 17 oaseli lui aicea în țară la mănăstirea lui E, P / Cașin E, Cașin P // 19 Iar C / ante Iară: 58 E, P / Gheorghe E // 20 pre doamna Safta E, P / luasă cu de-a sila C / precum mai sus s-au scris E, P // 21 urisă C / *lipsește* Gheorghii Ștefan-vodă C, E, P / prin C, E, P // 22 aicea în țară C, E, P // 23 *repetă* o slujnică P / țitoare C // 24 doamna lui, Safta C / cu pace C, P cu pacé E // 25 Gheorghe C, E //

XXXVIII Fost-au luat Iordachi Cantacozino și Toma frate-său toate moșiile Ceaureștilor, pentru acea pradă ce li-au făcut Gheorghii Ștefan-vodă, cu dreptate și cu giudecată. Dar mai pre urmă s-au socotit Toma vornicul și cu 5 frate-său Iordachi visternicul de voia lor și li-au dat iar la niamurile lui moșiile, la Ceaurești, să le stăpîniască. Iară Răcovițăștii, nu să știie din ce pricină, au fost luat și lei moșii de-a Ceaureștilor atuncea și nu li-au mai dat înapoi, care moșii din niamul Racovițăștilor și astăzi 10 le țin de le stăpînescu, satul Roznovul și alteli.

XXXIX Ghica-vodă, de niamul lui fiind arbănaș, copil tînăr au purces de la casa lui la Țarigrad, să-ș gă-sască un stăpîn să slujască. Și cu dînsul s-au mai luat un copil de turcu, iar sărac, din ostrovul Chiprului. Și mergînd 15 amîndoi denpreună la Țarigrad, multe vorbe bune au vorbit: de vor găsi pită, să s<ă> caute unul pre altul. Și au dzis Ghica-vodă: „Tu ești turcu, poți să agiungi să fii om mare, și ce mi-i face pre mine atuncea?” Iar f. 199 turcul au zis atuncea: „De voi fi / eu om mare, te voi 20 face de vii fi mai mare în Chipru, giudecătoriu”. Și mergînd în Țarigrad, s-au despărțit unul de altul, să-ș caute stăpîni.

Decii copilul cel de turcu au nemerit la un agă, ce era de curtea împărătiască. Și au slujit așa din stăpîn în stă- 25 pîn, pînă au agiunsu de era pașia. Și fiind pașia sărac, avea un priiatin musaip împărătescu. Și mergea totdeauna la vorbă la acel musaip împărătescu. Și pre acéia vrême

1—27 *lipse* D, G // 1 *ante* Fost-au: 39 C, 59 E, P / Iordachi] Gheorgachi C / și] și cu E, P // 3 ce li-au făcut] ce le făcuse C, E, P / Gheorghie C // 4 judecată C / *lipse*ște vornicul C // 4—5 socotit Toma și Iordachie de voia lor, E, P // 5 *lipse*ște cu frate-său C / Iordachi] Gheorgachi C / *lipse*ște visternicul C / de bunăvoia C / *lipse*ște lor C // 6 *ad. marginal* moșiile B / la niamul lui, Ceaureștilor, înapoi C, la niamul lui, la Ceaurești, înapoi E, P / *lipse*ște să le stăpîniască C, E, P / 7 Racovițăștii C, Racovițăștii E, P / nu să știe C, nu știu E, P // 8 *ad. marginal* atuncea B // 9 înapoi C, E, P / carii C, E, P / *lipse*ște moșii C, E, P / Racovițăștilor C // 10 *lipse*ște le țin de C, E, P // 11 *ante* Ghica: 40 C, 36 E (f. 196^v), 37 P (f. 243^{r-v}) / *după* vodă *ad.* cel bătrîn C / neamul P // 14 săracu C / din ostrovul Chiprului] de la Chipru E, P, *lipse*ște C / mergîndu C // 15 dinpreună C, E, P / și multe E, P / au vorbit amîndoi C, E // 16 vor] or E, P // 17 ajungi C // 18 *lipse*ște să fii C, E, P // 19 *lipse*ște atuncea, C, E, P / Eu de oi agiunge om mare pre tine te voi face de-i fi E, P / De voi fi] De oi agiunge C / te voi] te-oi C // 20 de vii fi] de-i fi C / judecătoriu C, E / mergîndu E, P // 23 Și s-au apucat copilul acel de turcu la un agă mare ce era C // 24 curte împărătească P / așa C, P / așa E // 25 ajunsu C / *lipse*ște de era C, E, P // 26 ave P / pretin P // 26—27 totdeauna la musaip la vorbă C, E, P // 27 *lipse*ște acel C, E, P / *lipse*ște împărătescu C, E, P //

să tîmplas<ă> de era multe zorbale în Țarigrad, de nu s<ă> mai putea așeza Poarta. Decii Chiupruliolu au zis cătră acel priiatin musaip de casa împărătiască: „De m-ar pune pre mine viziriu, aș potoli eu zorbalele acéste”. Iar împăra- 5 tului i să supăras<ă> cu zorbaleli, și s<ă> miera ce va face, și întreba sfat și pre unul și pre altul. Și aflînd vre- mîa acel musaip împărătescu, au spus împăratului că iaste un pașia sărac, și el zice să-l pui măriia-ta vizir, că a potoli toate gîlcevile acéste, pre careli îl chiamă Chiup- 10 pruliolu”. Decii împăratul îndată l-au adus și l-au pus viziriu. Și cum l-au pus viziriu, îndată au și pus și au strigat oastea, și pre de altă parte au început a tăia capetili celor vicleni, pînă i-au spăriiat, de au așezat toate zor- baleli. Și au rămas viziriu laudat la turci, precum s-au 15 văzut și să véde și pînă astăzi niamul lui.

Iară Ghica-vodă, întrînd în Țarigrad, au nemerit la capichihăile moldovenești de au slujit, apoi au vinit la Moldova cu neguț<i>torie, apoi la Vasilie-vodă, lipindus<ă> de curte, fiind și Vasilie-vodă tot de un niam, arbănaș. 20 Și vrînd și Dumnezeu, au agiunsu de au fost capichihăia / f. 199^v la Țarigrad și vornic mare aici în Moldova. Decii tîm- plîndu-s<ă> atuncea, la vrêmia lui Gheorghii Ștefan- vodă, de au fost la Poartă cu alți boiari, viziriul, vâzin- du-l, l-au și cunoscut cine iaste. Iar Ghica-vodă nu-l 25 cunoștea pre viziriul. Decii viziriul Chiupruliolu au și chieimat pre haznatariul lui și i-au zis în taină: „Vezi cel boiariu bătrîn moldovan ce iaste la Divan? Să-l ție și să-l aduci la odaia ta, pînă s-a rădica Divanul, și apoi

1—28 *lipse* D, G // 1 tîmplasă C, P / nu să mai C, P // 2 pute P / Decii pașia acel săracu Cupruliolu C, Decii pașia Chiupruliolu E, P // 3 priiatin al lui C / împă- rătiască] împăratului C // 4 vezir C, E, vizir P / zorbalele P // 5 supărasă C / să mira C, să miera P // 6 faci P / vrême C, E, vreme P // 7 că]cum că, C, E, P // 8 săracu E / vezir E / că]că el P // 9 *lipse*ște toate C, E / a potoli gîlcevile și zorbalele acéste C, E, P / carile P / Chiupruliolu E // 11 vezir 1-2, E, vezir 1 C, vizir 2 C, vizir 1-2 P // 12 oaste P, oameni de oaste C / capetile C, E, capitile P // 14 zor- baleli P / vizir C, P, vezir E // 16 *ante* Iară: 41 C, 37 E / *ante* Iar: 38 P / în- trînd] mergînd C / în]la C / au nimerit P / s-au apucat a sluji C // 17 *după* mol- dovenești *ad.* și s-au apucat E, P / de]și C // 18 neguțitorie, C, neguț<i>torii E / lipindu-să de curtea domniască C, E, P // 20—21 Și avînd și nărocîre, au ajunsu și vornic mare aicea la Moldova și capichihăia la Țarigrad C // 20 vrînd și Dumnezeu] avîndu și năroc E, P / *lipse*ște de au fost E, P // 21 *lipse*ște aici în Moldova E, P // 22 tîmplîndu-să C, P / vrême C, E, P / Gheorghie E // 23 boeri P / veziriul E / vâzîndu-l P // 25 nu-l cunoștea pre Cupruliolu viziriul E, P / veziriul 1-2 C / Chiupriliolu E, P // 26 *lipse*ște Vezi C, E, P // 27 boiar C, E, boeriu P //

să-l aduci la mine în taină, că-mi trebuiaște". Iar Ghica-vodă, după ce îl luase dintre ceilalți boiari, să spăriiasă tare, că nu știa poveste ce iaste. Și după ce s-au rădicat Divanul și l-au dus la viziriul, l-au întrebat viziriul 5 ce om iaste și de unde iaste, și au zis: „Cunoști-mă pre mine, au ba?” Iar Ghica-vodă s-au spus de unde iaste de locul lui, iar a cunoaște pre viziriul, nu-l cunoștea. Atuncea viziriul Chiupruliolu s-au spus și au dzis: „Ții minte ce am vorbit cînd viniām amîndoi pre calé?” Și 10 au zis: „De ai uitat tu, dar eu n-am uitat, și iată că te voi face domnu în Moldova; numai să taci mîlcom”. Iar Ghica-vodă au și mîrsu de i-au sîrutat mîna și s-au rugat atuncea pentru stăpînu-său, să-l lasă să fie domnu, să nu-l maziliască. Iar viziriul au răspunsu: „Acum deodată 15 îl las să fie, iar mai pre urmă cuvîntul mieu gios nu l-oi lăsa, ce te voi face pre tine”. Și pre urmă, chiemînd la Poartă pre Gheorghii Ștefan-vodă, și nevrînd Gheorghii Ștefan-vodă să margă, au pus pre Ghica-vodă domnu în Moldova, după cum scrie létopisățul. Așea au fost poveste 20 eșirii acestor doi oameni, Chiupruliului viziriului și Ghicăi-vodă; că unde iaste voia lui Dumnezeu să biruiescu toate firili omenști. /

f. 200 XL Ștefăniță-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, fiindu domnu tînăr, dezmiardat și inimos, de multe ori eșind cu 25 boerii la primblări, punea de lua frile din capeteli cailor

1—25 *lipsesc* G // 1—22 *lipsesc* D // 1 mini P / trebuiaște P // 2 după ci-l luasă P / luasă C / aceiași C / boeri P / să spăriiasă C, el să spăriiasă E, P // 4 l-au dus haznatiul E, P / la veziriul E // 5 esti¹ P / de unde iaste de locul lui și l-au întrebat viziriul zicînd: „Cunoști-mă C, de unde iaste și l-au întrebat zicîndu: „Cunoști-mă E, P // 6 *lipsește* Iar Ghica-vodă s-au spus de unde iaste de locul lui C / Ghica-vodă]el E, P // 7 pre viziriul au zis că nu-l cunoaște E, P / după viziriul ad. au zis că C // 8 Atuncea C, Atunci E, Atunce P / veziriul E / Chiupruliul E, P // 9 ce am vorbit amîndoi cîndu viniām pre calé E, P // 10 au zis viziriul E, P / *lipsește* dar P // 11 te-oi face C / în]la E, P // 12 mersu C, E / *repetă* și s-au C // 13 atunce P / după stăpînu-său ad. Gheorghie Ștefan-vodă E, P // 14 mazilească P / veziriul E // 15 fie C, E, P / jos C, E // 16 te-oi face C / Și mai pre urmă C / chemînd P / 17 Gheorghie C, E ad. marginal B // 17—19 și nevrînd să margă Gheorghie Ștefan-vodă la Poartă au pus domnu pre Ghica-vodă, după cum scrie létopisățul C, E, P // 19 Așa C, E, P // 20 după oameni ad. mari E, P / veziriului E, viziriul P // 20—21 acestor oameni, amîndurora, de au eșit oameni mari, Chiupruliolu viziriului și lui Gheorghie Ghica-vodă. celui bătrîn; că unde C / și lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn E, P // 21—22 să biruiescu și firile toate cele omenști C, să biruiescu și firile toate omenști E, P // 23—25 *lipsesc* E // 23 ante Ștefăniță: 42 C, 1 D / Vasili C. / fiind C, D // 24 inimos]mînios C, D // 25 boierii C, D / plîmblare D / de le luoa C, de le lua D / capetile C, D //

boerilor și le da chiot cailor, de cădea boerii gios de-ș sfărma capetile, cît să îngrozise boierii a mai merge cu dînsul cu cai buni la primblări.

5 XLI Ștefăniță-vodă vrînd odată să scoată fumărit pe țară cîte șase orți de casă, și înaintea vrîmîe era obicei de da numai cîte un leu de casă, iar Toma vornicul și cu Iordachi, frate-său, Cantacozineștii nu-l lăsa să-l scoată mai mult decît un leu și-i zicea să nu facă obicei nou, că nu-i bine. Iar Ștefăniță-vodă îndată s-au mîniat 10 și au scos hamgériul și s-au răpezit să dea într-înșii, și ei au fugit din casă afară. Măcar că acei boiari era greci, dar să punea tare pentru țară și pentru obicei nou să nu s(ă) facă, că obiceiurile cele noao fac răsipă țărîlor și peirea domnilor.

15 XLII Auzind aceste fapte rale Vasilie-vodă, tată-său, la Țarigrad, nu-i părea bine, și-i scrie de multe ori să lasă. Și de nu ar fi murit, era numai să-l scoată din domniile pre fiu-său, să vie el domnu în Moldova, că cunoștea că nu va procopsi fiul său în domnie, Ștefăniță-vodă.

20 XLIII Era un boiar anumé Neculai Milescul spătariul, de la Vaslui de moșia lui, pre învățat și cărturar, și știa multe limbi: elinește, slovenește, grecește și turcește. Și era mîndru și bogat, și umbla cu povodnici înaintea, domnești, cu buzdugane și cu paloște, cu soltare tot sirmă 25 la cai. Și lui Ștefăniță-vodă îi era pre drag, și-l ținea pre / bine, și tot la masă îl punea, și să giuca în cărți cu dînsul, și la sfaturi, că era atuncea grammatic la dînsu. Iar cînd au fost o dată, nu s-au săturat de bine și de cînte ce

1—28 *lipsesc* E, G // 1 boierilor C, D / după cailor ad. și pleca caii fuga D / boierii C, D / jos C, D // 2 după capetile ad. și-ș stîlciia trupurile D / îngrozisă C, E // 4 ante Ștefăniță: 2 D / să scoată odată C // 5 șasia D / *lipsește* vrîmîe C, D // 7 și Iordachi vistiarnicul D / Iordachi vistiarnicul C // 7—8 să scoată C // 10 ei]iei C, D // 11 Și măcar C, D / aciei C // 12 dar]și C / *lipsește* tare C / obicei C / nou]noao C / nu să C // 12—13 dar să punea pentru obicei nou să nu să facă în țară, că obiceiurile noao fac D // 13 obiceiurile C / *lipsește* cele C // 14 perirea D / *repetă* domnilor B // 15 ante Auzind: 43 C, 3 D / de aceste C, D / rale C, ad. marginal B / rale a lui Ștefăniță-vodă, tată-său Vasilie-vodă la Țarigrad D // 16 scria C, D // 17 după murit ad. Vasilie-vodă C, D // 18 după fiu-său ad. Ștefăniță-vodă D / *lipsește* în Moldova C, D // 19 fiu-său Ștefăniță-vodă în domnie C, D // 20 ante Era: 44 C, 4 D / boierii D / pre anumé D / Nicolai D // 20—21 Iară pre acea vrîmîe, la domnia lui Ștefăniță-vodă, era un boiar pre anumé Nicolai Cîrnul spătariul, ce-i zicea Milescul, de la Vaslui C // 21 Vaslui D / *lipsește* lui C, D // 22 slovenește C / *lipsește* și D // 23 înaintea D // 24 *lipsește* și D / cu]și cu C, D // 26 după îl punea ad. cu dînsul D / după dînsul ad. și în tavlîi C, D // 28 de bineli D / cîntea D //

avea la Ștefăniță-vodă, ce au șezut și au scris niște cărți
 viclene și li-au pus într-un bătu sfredelit și li-au trimis la
 Costantin-vodă cel bătrîn Băsărabă, în Țara Leșască, ca
 să s<ă> rădice de acolo cu oști, să vie să scoată pre Ște-
 5 făniță-vodă din domniie. Iar Costantin-vodă n-au vrut
 să s<ă> apuce de acéle lucruri ce-i scriia, ce s-au sculat și
 au trimis bățul acel sfredelit cu cărți cu tot înapoi la
 Ștefăniță-vodă, de li-au dat. Decii Ștefăniță-vodă, cum
 au văzut bățul cu cărțile, s-au pre mîniat și l-au și adus
 10 pre acel Nicolai Milesul înaintea lui, în casa cea mică,
 și au pus pre calău de i-au tăiat nasul. Scoțînd Ștefăniță-
 vodă în grabă hamgériul lui din brîu, au dat de i-au tăiat
 calău nasul. Și n-au vrut să-l lasă pe calău să-i taie nasul
 cu cuțitul lui calău, ce cu hamgériul lui Ștefăniță-vodă
 15 i-au tăiat nasul. „După acéia, Nicolai Cîrnul au fugit în
 Țara Nemțască și au găsit acolo un doftor, de-i tot slo-
 boziia sîngeli din obraz și-l boțîia la nas, și așia din zi în
 zi sîngele să închiega, de i-au crescut nasul la locu, de s-au
 tîmăduit. Iar cînd au vinit aicea în țară, la domniia lui
 20 Iliiaș-vodă, numai de abiia s-au fost cunoscînd nasul
 că-i tăiat. Numai tot n-au șezut în țară mult, de rușiné,
 ce s-au dus la Moscu, la marelî împărat, la Alexii Mihailo-
 vici, la tatul marelui Petru împărat, carele au vinit la noi
 aicea în Moldova, și pentru învățătura lui au fost terziman
 25 împăratului și învăța și pre fiul împăratului, pre Petru
 Alexievici, carte. Și era la mare cinste și bogăție. Și l-au
 f. 201 trimis împăratul Alexii Mihailovici / sol la marelî împărat
 al chitailor, de au zăbăvit la Chitai vreo doi, tri ani. Și

1—28 *lipesc* E, G // 1 la]de la C, D / néște C // 2 triimis C // 4 să să C, D /
 să viie C, D // 6 să să C, D / acéli C, D / după scriia ad. Neculai Cîrnul C,
 Nicolai Milesul spătar D // 7 triimis C // 9 *lipsește* și ² D // 10 acel Nicolai Milesul
 Cîrnul C / Nicolai Milesul]boiariu D / înainte D // 11 calo C // 12 *lipsește* în grabă
 C, D // 13 calo ¹⁻² C / după nasul ad. cu hamgeriul lui C / *lipsește* Și C, D / pre
 C // 14 *lipsește* lui calo C, *lipsește* calău D / hamgeriul C // 15 *lipsește* i-au tăiat
 nasul C, D / Iar după acéia C / *lipsește* Nicolai Cîrnul C // 16 au găsit un
 doftor acolo C / *lipsește* tot C // 17 sînge C / și-l]și să C / așa C, D / 18 închiega
 C / *lipsește* de i-au crescut nasul la locu C // 19 Iar]și C, D / după țară ad.
 Neculai Cîrnul C // 20 cunoscîndu D // 21 *lipsește* că-i iaste tăiat C / rușine
 C // 22 marelî împărat, la]mareli cîiaz, țariu C / la împăratul Alexii Mihailovici,
 la tatăl D // 23 *lipsește* la ¹ C / tatul lui Petr<u> împărat C / Petr<u> D /
 carile D / *lipsește* la noi aicea C, D // 24 au fost]au ajunsu C, D // 25—26 și învăța
 carte pre fiul împăratului, pre Petr<u> Alexievici C // 25 *lipsește* și ² D / Petr<u>
 D // 26 bogăție D // 27 triimis C / marele C //

au avut acolo multă cinste și dar de la marelî împărat al
 chitailor, și multe lucruri de mirat au văzut la acea în-
 părăție a chitailor. Și i-au dăruit un blid, plin de pietri
 scumpe și un diiamant ca un ou de porumbu. Și întor-
 5 cîndu-s<ă> pe drum înapoi, s-au tîmplat de au murit
 împăratul Moscului, pre anumé Alexii Mihailovici, iar se-
 natorii de la Moscu i-au eșit întru întimpinare și i-au luat
 acéli daruri și tot ce au avut și l-au făcut surgun la Sibir.
 Și au șezut cîțiva ani surgun la Sibir.

10 Iară mai pre urmă, rădicîndu-s<ă> Petru împărat,
 fiul lui Alexii Mihailovici, carele au vinit aicea în țară,
 în Moldova, de s-au bătut cu turcii la Prut, la Stănilești
 din gios de Huși, în ținutul Fălciului, agiuns-au Cîrnul
 din Sibir cu cărți la dînsul, la împăratul Petru Alexievici,
 15 de i-au făcut știré de toate ce au făcut și cum iaste surgun.

Atuncea Petru Alexievici împărat îndată au chemat
 senatorii și au întrebat zicînd: „Undé iaste dascalul meu,
 cel ce m-au învățat carte? Acum, curund, să-l aduceți“.
 Și îndată au răpezit de olac și l-au adus la Petru Alexie-
 20 vici, împăratul Moscului, în stoliță. Și l-au întrebat ce au
 văzut și ce au pățit și i-au plătit lucrurile toate acéle de
 la senatori ce-i luas<ă>, pînă la un cap de ață, și diiaman-
 tul cel mare. Și împăratul, după ce l-au văzut, s-au mirat
 și l-au dat în haznaoa cea împărătiască, iar Cîrnului i-au
 25 dat optzăci de pungi de bani. Și l-au luat iară în dragoste
 și în milă și l-au pus iar sfétnic. /

f. 201^v Și cînd au ras barbeli, împăratul, a moscalilor, atuncea
 cînd ș-au schimbat portul, atuncea sîngur împăratul i-au
 ras barba, cu mîna lui. Și au trăit Cîrnul pînă la a doa

1—29 *lipesc* E, G // 1 dar]daruri D // 2 mirat]mirare C, miraré D // 4 ca]oit
 C, D / după porumbu ad. de mare D / întorcîndu-să C // 5 după înapoi ad. la
 Moscu C, D // 6 *lipsește* pre anumé C, D // 9 *lipsește* Și au șezut cîțiva ani surgun
 la Sibir C, D // 10 ante Iară: 45 C, 5 D / Petr<u> D // 10—12 Petr<u> împărat,
 careli au vinit aici în Țara Moldovii, fiul lui Alexii Mihailovici, careli s-au bă-
 tut C // 11 au vinit la noi aici în Țara Moldovii D // 12—13 *lipsește* la Prut,
 la Stănilești... în ținutul Fălciului C, D // 13 ajuns-au C / Nicolai Cîrnul D //
 14 *lipsește* împăratul C, D / Petr<u> D // 15 *lipsește* de ² C, D / ce au]ce i-au C /
 după făcut ad. senatorii D // 16 Petr<u> D / Alexievici C / împăratul C, D /
lipsește îndată C, D // 17 au]i-au C / zicîndu C // 18 curînd C // 19 de olac]în grabă
 C, D // 19—20 l-au adus la împăratul Petr<u> Alexievici în stoliță C, D // 21 cé
 C, D // 22 sãnatori C / luasă C, D // 23 cel]acel D / după ce] dacă C, D /
 mîrat C, D // 24 hazneaoa C / *lipsește* cea C, D / iar Cîrnului i-au dat]și i-au dat
 Cîrnului C // 25 după dat ad. pre dînsu D / iarăș C, iar D / iarăș C // 26 după
 sfétnic ad. în mare cinste D // 27—29 *lipsește* Și cînd au ras barbeli ... cu mîna lui
 C, D // 29 Cîrnul]acel Nicolai Cîrnul Milesul spătarul C / doao C //

domniile a lui Mihai-vodă Racoviță, și atunci au murit. Care mare cinste i-au făcut împăratul la moartea lui și mare păreré de rău au avut după dînsul, că era trebuitoriu la acéli vremi.

- 5 Rămas-au acelui Cîrnu ficiori și nepoți, și au agiunsu unii de au fost polcovnici spre slujba oștirii. Că să însuras(ă) el acolo, de luas(ă) moscav(că). Și s-au mai dus după dînsul de aicea din Moldova trii nepoți de frate, de să așezasie și ei pe lîngă unchiu-său. Și aceia avea milă de 10 la împărăție, și acolo au murit.

1—15 *lipsesc* E, G // 1 Mihai Racoviță-vodă, aicea la noi, în Moldova, și atunci au murit D // 3 părere D / după dînsul *ad.* cînd au murit C // 5 *ante* Rămasu-i-au: 46 C, 6 D / ajunsu C // 6 însurăsă C, D // 7 luasă D / moscavcă C, moscavcă D // 8 de aicea și de aicea C // 9 așezase C, așezasă D / ei/iei C, D / pre C, D / acéia C // 11 *ante* Ștefăniță: 47 C, 7 D // 12 Tighine D // 13 Bender C // 14 adevăr D / știe C, D / că la létopisătu C, D // 15 *după* lucru *ad.*: [48] Duca-vodă cel bătrîn, fiindu de oameni de gios de niamul lui de la Rumele, din Țara Grecească, după ce au luat domniia aicea în țară, în Moldova, au venit stăpînul lui, spahiul, cu ferman împărătescu la Duca-vodă, de i-au cerșut dajde după obicei ce au spahii(i) de eu de la oamenii săi, pre izvod, de la împărăție. Și după ce au venit spahiul l-au cinstit Duca-vodă, puindu-l și la masă. Iar turcul, spahiul, șezînd la masă cu Duca-vodă, au fost zicînd lui vodă: efendi, blem la Rumeli. Iar Duca-vodă au fost zicînd să margă turcul: pas tu, dar eu nu voi merge. Și i-au dat și haine și i-au dat și bani ce i să făcea și mai mult decît i să făcea. [49] Duca-vodă avea un frate mai bătrîn decît dînsul și-l pusésie vameș mare; și numele lui era Cîrstea. Și așa era de fudul, că cînd mergea prin tîrgu nu vrea să-ș ia șlicul denaintea nemărui. Iar neguțitorii și alți oameni din cei mai proști, văzîndu-l că nu-ș ia șlicul denaintea nemărui, au început și lei a nu-ș lua șliceli înaintea lui. Apoi el s-au dus și s-au jeluît Ducăi-vodă, frățîne-său, că nu-l cinstescu neguțitorii să-ș ia șlicele înaintea lui. Apoi Diuca-vodă l-au întreat, el ia-ș șlicul înaintea lor? Iar el au zis că nu-ș ia. Iar Duca-vodă, i-au zis: Pas pre uliță și-ți ia tu șlicul și apoi, dacă nu-ș vor lua ia șlicile, vin'de-mi spune mie, că știu eu ce oi face. Decii el au și purces pre uliță, cum îi poroncis(ă) frate-său, Duca-vodă. Și au început a-ș lua șlicul. Iar neguțitorii s-au și sculat în picioare, și au început a-ș lua șlicile și a să închina. Și apoi au mersu la Duca-vodă și i-au spus că luîndu-ș șlicul el, iș eu și neguțitorii șlicile înaintea lui. Atuncea Duca-vodă au zis că dacă va cinsti el pre alții, îi vor cinsti și pre dînsul alții, măcarî că iaste frate de domnu. C // [39] Duca-vodă cel bătrîn, fiind de oameni de gios de niamul lui de la Rumele, din Țara Grecească, după ce au luat domniia aicea în țară, în Moldova, au venit stăpînul lui, turcul spahiul, cu ferman împărătescu la Duca-vodă, de i-au cerșut dajde după obicei ce au spahiii de iau de la oamenii săi pre izvod de la împărăție, de cîțiva ani. Și după ce au venit spahiul l-au cinstit Duca-vodă și i-au dat haine și la masa lui cea domniască încă l-au pus de au șezut cu dînsul. Decii turcul, avînd voie a grăi înaintea Ducăi-vodă îi zicea în limba lui turcească: efendi, efendi, blem la Rumele. Iar Duca-vodă îi răspundea: mergi tu, dar eu nu voi merge. Și i-au dat Duca-vodă tot ce i să făcea dajdea și mai mult decît i să făcea. Și așa turcul s-au dus la Rumele, la țara sa.

XLIV Ștefăniță-vodă zicu unii că pentru vrăjmășia lui și supărarea ce făcea boiarilor, atunci la Tighinea, la Bender, cînd s-au bolnăvit, să fie murit de otravă. Dar adevărul nu să știie că létopisățul nu scrie nemică de 15 acest lucru.

[40] Duca-vodă avea un frate mai bătrîn decît dînsul. Și-l pusésie vameș mare. Și numele lui era Cîrstea. Și așa era de fudul, că cînd mergea prin tîrgu, nu vrea să-ș ia șlicul înaintea nemărui. Iar nici neguțitorii, nici cei proști, dacă l-au văzut că nu-ș ia șlicul, nici lei nu-ș lua șlicile înaintea lui. Apoi el s-au dus și s-au jeluît frățîne-său, Ducăi-vodă, că nu-l cinstescu neguțitorii, să-ș ia șlicele. Apoi Duca-vodă l-au întreat, el ia-ș șlicul? Iar el au zis că nu-ș ia. Iar Duca-vodă i-au zis: pas pre uliță și-ți ia tu șlicul și apoi, dacă nu-ș vor lua lei șlicile, vin'de-mi spune mie, că știu eu ce oi face. Decii el au și purces pre uliță, precum îi poroncis(ă) frate-său și au început el aș lua șlicul întii. Iar neguțitorii, văzînd, s-au și sculat în picioare și au început a-ș lua și lei șlicile și a să închina. Și apoi au mersu la Duca-vodă și i-au spus că, luîndu-ș el șlicul, iș iau și neguțitorii șlicile înaintea lui. Atuncea Duca-vodă au zis că dacă va cinsti el pre alții, l-or cinsti și pre dînsul alții, măcarî că iaste frate de domnu (f. 39^{r-v}) D //

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI
DE LA DABIJA-VODĂ
PÎNĂ LA A DOUA DOMNIE
A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

5

DOMNIA DABIJII-VODĂ. CAP 78

1. După moartea lui Ștefăniță-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, în anul 7170 (= 1662), au trimis boiarii la Poartă pre Chirița Drace, cu rugămintea de la boiari și de la țară, pre cine or vrea iei să le dea domnu de țară. Și li-au eșit
10 răspunsul de la împărăție să margă boiarii toți la Poartă și acolo, pre cine or alége ei, pre voia lor vor face.

2. După acéia mers-au toți boiarii la Țarigrad, după poronca viziriului. Și cu dînșii era și Evstratie Dabije vornicul. Și dintre cei boiari mulți carii trăgea nedejdea /
f. 202 15 domniii, numai Toma vornicul și cu frate-său vistiiarnicul Iordachi, Cantacozineștii cei bătrâni, s-au agiunsu cu nepotu-său, cu cupariul Rusăt cel bătrîn. Avînd cupariul

---

1—17 *lipse* E, G // 1—4 *lipse* M // 5 Domnia lui Efstratie Dabije-voevoda M / după vodă ad. În anul 7170 C, P / Cap 75 C, *lipse* M // 6 moarte M / voevoda M / ficior C, P / Vasili C, M // 7 voevoda M / în anii 1662 M / *lipse* în anul 7170 P / Poartă] Țarigrad M // 8 Chirița C / după Drace ad. dinpreună cu Alecxandru Costin postelnicul P / boeri M // 9 pre]ca pre M / vre ei M / dea] facă M / *lipse* Și M / ante Li-au venit răspuns: 2 M // 10 răspunsu C / împărăție M / toți boerii M / după toți ad. la Țarigrad, C // 11 pe C / or]vor M, P / ei]fei C, P / vor]or C // 12 2]3 M / *lipse* După acéia M / mâr-s-au C // 13 veziriului C / Istratie Dabijea C, Efstratii Dabije M // 14 dintr-acéi C / *lipse* carii C, D / nedejde C / Și dintr-acei boeri mulți doria să fii domn M / cei]acei P // 15 *lipse* numai M / vistérnicul C, *lipse* P / Iordachi vistiiarnicul D // 15—16 4. Thoma Cantacuzino vor]nicul și cu Iordachi Cantacuzino visternicul s-au agiuns M // 17 nepotu lor M / *lipse* cu C / Rosăt M //

trece^{re} și cinste la Poartă, au isprăvit lucrul de domnie pentru Dabije vornicul. Și eșind boiarii înaintea viziriului, să ținea di cela să-i aliagă de domnie. Iar Dabije vornicul nemică nu știia, nici în gînd nu-i era. Ce cum 5 întrară boiarii în casă la viziriul, fiind lucrul tocmît și așezat de cupariul, și întrebă viziriul care iaste Dabije. Și arătîndu-l boiarii, l-au și înbrăcat cu caftan de domnie. Iar alți boiari ce trăgea nedejde domnii au rămas numai cu nedejde.

10 3. Vinit-au Dabijea-vodă în scaonul domnescu în Iași, tuturor cu bucurie de bună părere pentru domnu bun de boiaru de țară. Și era tuturor cu bine. Și nu era nici un boiaru în prepus sau în minciuni la acest domnu, nici țara nu era înpresurată cu dările pre acéia vrême.

15 4. Acest domnu avea obiceiai, cînd șidea la masă și videa niscaiva oameni săraci dvorind pin ogradă, învăța de lua cîte doao, trii blide de bucate din masa lui și pîine și vin și le trimitea acelor oameni acolo în ogradă, de mînca acei oameni. Și zicea cătră boiari: „De mult or fi zvorind 20 ei și or fi flămînzi, neavînd de cheltuială“. Și făcea divanuri dese, ca să nu zăbăvască oamenii mult, dacă or vini

1—21 *lipesc* E, G // 1—2 la Poartă, și au isprăvit domnia lui Efstratii Dabije vor<nicul> M // 1 domnie C // 2 Și eșind] 5. Eșit-au M / boerii M / înaintea C // 3 veziriului C / veziriului, și fieștecarile să nădăjduia de domnie M / de¹ C / de² la C // 4 *lipsește* vornicul M / nemică M / nici] și nici M / Ci cum au intrat M // 5 boerii M / *lipsește* în casă M / veziriul C, M / *lipsește* tocmît și P / lucrul așezat și tocmît D / *lipsește* și așezat C, M // 6 și întrebă] au și întreat D, i-au și întreat M / veziriul C, M / carele M, P // 7 boerii M / caftan C / domnie M // 8 Iară ceelalți boeri M / ce] care M, *lipsește* P / trăgea nădejde de domnii D, trege nădejde de domnie M / domnii] de domnie C, P // 9 nădejde M // 10 3] 6 M / Venit-au C / Dabije C, Evstratie Dabije P / scaon P / Efstratii Dabije voevoda au venit în Iași în scaonul domnesc M / domnescu] domnii C // 11 tuturor cu bună păreri de bucurii P / părere C / și tuturor cu bucurii pentru domn bun din boerii de țară M // 12 de] din D, P / de boiaru de țară] fiind mai înainte vrême boiariu de țară C / Și tuturor le era cu bine. Și la acest domn nu era M // 13 la acestu domnu C, *lipsește* M // 14 nici] și nici M / înpresurată] asuprită M / *lipsește* pre acéia vrême M // 15 4] 7 M, *lipsește* C / obiceiai C, obicei M / șede M // 16 vede vreun sărac zvorind prin ograda lui M / prin ogradă la curte domnească P / învăța] poroncia M // 17 luoa C / de] cu M / *lipsește* și M // 18 trimite C / *lipsește* acelor oameni C, D, M, P / după mînca ad. fiindu, săracii, flămînzi și neavînd de cheltuială M // 19 *lipsește* acei oameni M / De mult] Săracii, aceia, de mult M // 20 *lipsește* ei și or fi M / fi] hi C / ei] ei C / *lipsește* Și M / ante Divanuri făce adese: 21 M // 21 după desie ad. de multe ori C / dese] de multe ori, adesia D, de multe ori, totdeauna P //

la Iași pentru nevoile lor. Și multe divanuri făcea și din amiazăzi în desară. Care aceli divanuri den amiazăzi / f. 202^v în desară nu cădea toate pre de laudă. Așijderea el bea vin mai mult din oală roșie decît din păhar de cristal, 5 dzicînd că-i mai dulce vinul din oală decît din păhar. ms. 253, Și el era de locul lui din ținutul // Putnii, și știindu elu f. 215 încă din boiarie că au o<a>meni<i> săraci dobîndă bună din vie, din toate cele relé au scornit și el acestu obicei rău de vii: de pogon cîte un leu să dea; care să tragă și 10 pîn<ă> astădzi.

5. Avînd un hiiastu al său, anumé Lupașco, făcut de Dabijo<a>]a cu Buhuș, căce Dabijo<a>e au avut și alți bărbați mai nainte, pîn-a o lua Dabije, făcut-au mare nuntă în curțile domnești cu acel hiiastu al său, cu Lu- 15 pașco, care acel Lupașco au agiunsu mai pi urmă și spătar

1—15 *lipesc* E, G // 1—2 De multe ori și după amiazăzi M / *lipsește* și² D // 2 Care] Și M / din C // 2—3 *lipsește* Care aceli ... în desară P // 3 nu cădea] nu era M, P / *lipsește* pre M / după Așijderea ad.: acest domnu C / 9. Acest domnu vinul îl be mai mult M // 4 *lipsește* de cristal M, *lipsește* decît din păhar de cristal P // 5 zicînd M / *lipsește* vinul D, M / după oală ad. roșie C, P, roșe M / după păhar ad. de cristal C, D, M, P // 6 Și acest domnu era de locul lui C / 10. Acestaș domnu din locul lui era din M / știind B, C, știia M / el C, *lipsește* M // 7 boerii B, boeriia lui M / oamenii B, C / cei săraci P / că oamenii cei săraci au bună dobîndă M // 8 vii B, C / cele rele B, C / acestu] un P / acest obiceiai B, C // 9 vii și din toate. Și pentru acestea au scornit M // 8—10 obiceiai rău, cîte un leu să dea de pogonul de vie; care multă vrême s-au tras acel obiceiai la mulți domni, pînă l-au ertat prelumații domni D / obiceiai rău, adic<ă> pogănaritul de pe vii: să dei toți cite un leu de fieștecarile pogon, care dajde și acmu să tragi. M // 9 *lipsește* de vii C, P / de pogonul de vie B, P, de pogonul de viie C / să de tot omul citi un leu P / cîte B, C // 9—10 care s-au tras multă vrême, la mulți domni B, care s-au tras multă vrême, la mulți domni, după dînsul C, cari s-au tras acel obiceiai în multă vremi și în mulți ani P // 11 5] 11 M / Și avînd el C, Aluvindu A, Avînd el D / Ave M, P / hiiastu B, C, D / pre anumea B // 12 doamna Dabijcae B, doamna Dabijoala C, D / *lipsește* cu Buhuș M, P / căce] pentru căci că B, D, căci C, că M, P / doamna Dabijoala au mai avut B, dcamna Dabijcaia au mai avut și alt bărbat, pe Buhuș, mai înainte C // 12—r. 4 din p. urm. Dabijo<a>]a încă mai înainte, pînă a nu o lua Dabije, au mai avut și alți bărbați. Pre acest hiiastu al său Dabije voevod l-au logodit cu o fată a lui Iordachi Cantacuzino visternicul; și i-au făcut mare nuntă în curțile domnești. 12. Încuscrindu-să Dabije voevod cu Iordachi Cantacuzino visternicul, l-au făcut spatar mare. Însă peste puțin<ă> vrême au murit Iordachi Cantacuzino pre carile M, Dabijo<a>]a încă mai înainte, pînă a nu o lua Dabije, au mai avut și alți bărbați. Pre acest hiiastu al său Dabije-vodă l-au logodit cu o fată a lui Iordachi Cantacuzino visternicul; l-au făcut spatar mare. Însă peste puțin<ă> vrême au murit Iordachi Cantacuzino pre carile P // 13 mai înainte, pînă a nu o lua B / pînă a lua C, pînă a nu o lua D / Dabije-vodă C, D / mare B, C / mare și frumoasă nuntă D // 14 după nuntă ad. și frumoasă C / curțile B, C / domnești B, C / hiiastu B, C // 15 care B, C / pi] pre B, C //

maré în Țara Munteniăscă și au luat o fată a lui Iordache visternicul Ca(n)tacozino. Și încuscrindu-să Dabije-vodă cu Iordachie, l-au pus spătaru maré, și n-au pestit vreme multă ș-au murit Iordachie spătarul, caré cu multă pofal(ă) 5 și cu maré jelé dispré toți peminteni l-au îngropat înu Bărnovschii; că, măcar că era grec, omu strein, dar era om bun: să punea taré pentru peminteni la domnie.

6. Într-aciia vrémé timplatu-s-au de ave oştiré Turcul cu Niamțul. Și au vinit poroncă la Dabijea-vod(ă), de 10 s-au gătit dé oasté, de au mǎrsu la Uivaru, în Ț(a)ra Nemțască, și au trecut Dunărea pré la Rușava, înpreună(ă) cu Grigorie, ficiorul Ghicăi-vod(ă), domnul Țării Munté-nești. Și înpreunându-s(ă) cu viziriul, au bătut cetate Uivariul ș-au dobîndit-o de la nemți, și s-au întorsu 15 înapoi cu multă dobîndă moldovenii și muntenii, / aducînd cară încărcate de hainé și dé multé lucruri.

7. Iară la anul după această oştiré, iar au vinit poroncă de la Po(a)rt(ă) la Dabijea-vod(ă) și la Gligorie-vod(ă),

1—2 *lipsește* maré... incuscrindu-să G // 1 mare B, C / *lipsește* maré în Țara E / Iordachi B, C // 2 visternicul B, vistiernicul C / Cantacozino B, C // 3 cu Iordachi Cantacozino vistiarnicul, l-au pus pre Iordachi spătar mare D, cu Iordachie visternicul, l-au pus pre Iordachi spăt(ar) mare G / spătar C / mare B, C / n-au pestit și n-au trecut D / pestit] trecut C, zăbăvit E, G / vrémé B, vrémie C // 4 și au B, C / Iordachii B, Iordachi C / spătariul B, C / care B, C, pre carele D / pohfală B, pohvală C, G / pohval(ă) și cinste M // 5 mare jeale B, mare jale C, mare cinste și jeale E / *lipsește* cu mare M / jale C / despre C / pămînteni C // 5—6 despre toți pămînténii și în mănăstirea Barnovschii l-au îngropat B / l-au adus și l-au îngropat în mănăst(irea) lui Barnovschie-vodă în Iaș G / în mănăstirea Barnovschii în Iași C, în mănăstirea lui Barnovschii-vodă în Iași D, în mănăstire Barnovschii M, P // 6 că]și C / era]au fost M, P / om C / dară C / era]au fost M // 7 bun]foarte bun M, P / și să punea G / și mai mult să pune pentru țară M, P / tare B, C / pentru pămînteni, pentru țară la domni G / pămînteni B, C / domni C, G // 8 6]13 M / Întru acéla vrémé B, Iară într-acéla vrémé C / avea B, C / Turcul]turcii G // 8—11 Turcul și cu Niamțul ave oștire. Lui Efstratie Dabije voevod încă l-au venit poroncă de la veziriul să margă cu oaste moldoviniăscă la cetate Uivar, în Țara Nemțască. S-au gătit Dabije voevod și purcegînd au trecut M, P // 9 Niamțul]nemții E, G / Dabije-vodă B, C // 10 de oaste, B, C / Uivar B, C / Țara C // 11 pre B / pre la cetatea Rușava C / Rușava B, E, Rusova A, Roșova M]Hirșova D / împreună B, împreună C // 12 împreună cu Grigorii-vodă Ghica, domnul muntenescu, ficior lui Gheorghe Ghica-vodă celui bătrîn. Și D, E / Grigorie-vodă, ficiorul lui Ghica G / Grigorii-vodă B / vodă C, voevod M / a domnului C / Munteniști B, C // 13 Și]Deci M, P / împreunîndu-să B, împreunîndu-să C, E / cu]și cu M, P // 13—14 cetatea Uivarul și au B, cetate Uivarul și au C // 14 Uivarului G / dobîndit-o]luat-o M, P / și au dobîndit-o, au luat-o D / și moldovenii s-au întorsu M, P // 15 înapoi C / moldovenii și munténii B, C, *lipsește* M, P // 16 încărcate de multă avère, de haine E / haine B, C / de multe B, C // 17 7]14 M, 8 P / *lipsește* Iară M, P // 17—r. 2 din p. urm.: oștire, au venit de la veziriul și altă poroncă lui Efstatie Dabije voevod și lui Grigorie Ghica-vodă, domnul muntenesc, să margă cu oștile în Țara Nemțască, la Liva. Deci împreunîndu-să M, P // 18 Poartă B, C / Dabije B, C / vodă 1—2 B, C / Grigorie B, C //

de s-au gătit dé oştiré, de au mǎrsu în Țara Nemțască, la Leva, împreună cu oștili turcești, cu viziriul. Au lăsat viziriul la Leva pe un sarascheru cu oastea turce(a)scă și pré un soltan cu triidzăci de mii dé tătari și cu domni(i) 5 acestoru țări la cetate la Leva, s-o dobîndiască. Iară viziriul să dusésă la altă cetate, mai în l(ă)untru, și l-au bătut pe viziriul nemții de la acea cetate. Și după(ă) ce l-au bătut pe viziriul nemții, s-au dat viziriul cu oastea sa în laturi ș-au răpedzit cum mai degrabă să margă și oștile 10 caré lăsas(ă) la Leva, să margă la viziriul, să-i dea agiu-toriu. Ce n-au apucat să margă la viziriul, că i-au și lovit nemți(i) și pe cea oasté dé la Leva, de i-au bătut nemții și i-au răsipit. Că li s(ă) și sup(ă)ras(ă) turcilor a mai oști, fiindu vrémé de to(a)mnă, pré la Simedru, și tră- 15 gîndu și nedejdé ca do(a)ră i-or slobodzi să margă pe la casăli lor. Și Dabije-vodă și cu Gligorii-vod(ă) sfătuis(ă) să fug(ă) în Ț(a)ra Leșască. Și cum au lovit nemții acolo la Leva, fugîndu oasștea înapoi spré Dunărea, ei au și trecut Dunărea cu oștile lor, fără șt(i)re viziriului, ș-au f. 216 20 vinit prin Ț(a)ra Munteniăscă. Iară Stamatie, ci era / postelnicu maré la Dabije-vod(ă), au dzis Dabijă(i)-vod(ă): „Să

1 de B, C // 2 împreună B, împreună C, dinpreună D / oștile turcești B, C / veziriul C / Și au lăsat C, D, G // 2—3 și cu veziriul au mers la cetate Liva. Veziriul au lăsat la cetate Liva M, P // 3 după Leva ad. împreună cu oștile turcești C / pre B, C / sarascheriu B, C / *lipsește* cu oastea turce(a)scă C / oaste turcească B // 4 pri B, C / sultan M / de tătari B, C // 4—5 *lipsește* și cu domni(i)... la Leva M, P / domni acestor B, C // 5 cetate B / să o dobîndiască B, C / Iar B, C // 6 veziriul C / dusésă B, C / cetate B, cetate C // 5—6 să o dobîndiască și să o ia. Iară el cu cealantă oaste s-au dus mai înlăuntru, la altă cetate M, P // 6 lăuntru B, C // 7 veziriul C / cetate B / iar nemții au bătut pe viziriul de la ace cetate P / *lipsește* și l-au bătut... cetate M / după B, C // 8 veziriul 1—2 C / *lipsește* pe viziriul nemții M, P / *lipsește* viziriul 2 M, P // 9 în laturil]într-o parte M, P / și au C / ș-au răpedzit]și au trimis E / mai în grabă C, E, M, P / și]cu M, P // 10 oștile careli le lăsas(ă) B / carile le lăsasă D / oștile care le lăsasă la cetate la Leva C / oștile de la Liva la dînsul să-i dei M, P / veziriul C // 11 Ce oștile M, P / veziriul C // 11—13 că și pre aceștie din Liva i-au lovit alți nemți și i-au bătut și i-au răsipit M, P // 12 nemții B, C / pre B / ceajacea B, D, acia G, acéa C / oaste de B, C, D, E, G // 13 li să supărasă și M, P / să B, C / supărasă B, C // 14 fiind B, C / vrémé] A / toamnă B / toamnă, în luna lui octomvrie și trăgînd nădejde M, P / pre la Sviatii Dimitrii B, C, D, E, G / trăgînd B, C // 15 nedejde B, C / doară îi vor B, M, doar îi vor C, P / pre B, C // 16 *lipsește* Și M, P / ante Dabije voevod: 16 M / *lipsește* vodă P / *lipsește* cu C / Grigorie-vodă, B, C, voevoda Ghica M / să sfătuisă B, G, M, P // 17 fugă B, C, D, E, G / Țara B, C, D, E, G / au]iau M, P / nemții B, C // 18 la cetate la Leva E / Liva M, Litva P / fugînd B, C / după oastea ad. turcească B, G / înapoi C / spre Dunărea, domni aceștiia, acestor țări, au și trecut B / spre C, D, E, G / ei] iei C, domni G, domni acestor țări E / ei, domni M, P // 19 *lipsește* cu oștile lor M, P / fără de știrea B, D, G, P, fără(ă) de știrea M / veziriului C / și au B, C // 20 Țara C / Iar C / ce B, C // 21 postelnic C / mare B, C / vodă 1—2 C, voevod 1—2 M / Dabijii B, C //

nu fugi, măriea-ta, ci să te întorci înapoi la viziriul, că apoi poate să vie din urmă poroncă la țară să te prindă, ci s<ă> lași pi Gligorie-vod<ă> să fac<ă> el ce știe". Dece Dabije-vod<ă> s-au întorsu și s-au tocmi lucrul dispre viziriul.

- 5 8. Gligorie-vod<ă>, neștiindu nimic di întorsul Dabijăi-vod<ă>, s-au pornit do<a>mna cu toată casa lui di au trecut în Țara Unguriască, iară el au vinit prin Ț<a>ra Moldovii, ca s<ă> aflé pe Dabije-vod<ă> în țară. Și au mârșu pîn' la Suce<a>v<ă> și, neaflîndu-lu pe Dabije-vod<ă>, i s-au răzlețit și oastea sa, ce ave, de dînsul și au rămas numai cu 50 de oameni. Și temîndu-s<ă> să nu sar<ă> țara după dînsul să-l prindă, au purces no<a>pte di la tîrgul Sucevii spre Botășeni și di acolo au lovit la Prut la Bogdăneștii. Și di acolo au luat asupra Nistrului
- 10 15 s-au trecut tocma la Movilău. Și cîndu au trecut dimeniața pe o negură pe lîngă Botășeni, i s-au rătăcit un cămăraș a lui, anume Iștoc, c-o păreché di disagi dé galbeni, și cădzindu pré mîna Jorăi, ci iera atunci vornicu în Botă-

1 Mărie-ta, nu fugi, ci te întoarce M,P/ măriia-ta B, măriia-ta C/ ce B,C/ întorci B,C/ veziriul C// 2 apoi, mai pre urmă M,P/ poate B,C,D,E,G/ viie C/ lipsește din urmă M, P/ după țară ad. de la viziriul D/ te B,C,D,E,G/ după prință ad. și să te trimată. Lasă pre Grigorie voevoda M,P/ ce să B,C,D,E,G/ 3 pre B, pe C,D,E,G/ Grigorii B, Grigorie C// 3-4 vodă 1-2 B,C// 3 facă B,C, stîie B,C/ Decii B,C, lipsește M,P/ Dabijea B// 4 s-au întors Dabije voevoda la veziriul și s-au M,P/ tocmițășăzat G/ lucrurile despre veziriul și iarăși au venit domn în Moldova. G/ despre B,C/ veziriul C// 5 8] 17 M, 10 P/ Grigorie-vodă B, Grigorii-vodă C, Grigorie Ghica voevod M,P/ Iară Grigorii-vodă E/ neștiind nimic B,C/ lipsește nimic M,P/ de B,C/ Dabijii-vodă B,C/ de întoarcere lui Dabije voevoda M,P/ 6 după vodă ad. la veziriul G,M,P/ doamna B,C/ de B,C// 6-8 doamna și toată avere în Țara Unguriască, au venit prin Moldova M,P/ 7 iar C/ au venit din Țara Munteniască în Țara Moldovei ca să afle G/ Țara C// 8 să afle B,C] să găscă M,P/ pre B/ Dabijea-vodă B,C, Dabijia voevoda M/ lipsește în țară. Și M,P// 9 pînă B,C,D, lipsește M,P/ la] pre la D/ Suceavă B,C/ neaflîndu-l B,C/ pre B/ Dabijea-vodă B,C// 10 oastea A, oaste C// 10-17 voevod, s-au dus oaste ce era pre lîngă dînsul. Din Suceavă au purces noapte spre Botoșeni. Pre lîngă Botoșeni au trecut diminița, pre o negură, i s-au răzlețitu un cămăraș, anume Iștoc, la care era o părechă di disagi plini M,P// 10 avea B,C/ de] cu G// 11 cînză B,C/ temîndu-să C// 12 sară B,C, sae G/ noaptea B, noapte C// 13 de 1-2 B,C/ Botășeni B,C// 14 Bogdănești B,C/ Și de la Bogdănești au lovit asupra Nistrului G/ de B,C// 15 și au B,C/ tocma la Moghilău Nistrul în cea parte. Și cînd au fost trecut într-o duminică diminița pe E, tocma la Movilău Nistrul în cea parte. Iar cînd au fost trecut într-o dimineață pe G/ cînd B,C, diminița B,C// 16 pre 1-2 B/ Botășeni B,C/ după cămăraș ad. a lui Grigorii-vodă D// 17 și cu o părechă G, cu o părechă C/ părechă B/ de desagi cu galbeni B,C/ de] cu D, E/ lipsește și M,P// 17 - 18 și prinzindu-l Jora, ce E// 18 - r. 4 din p. urm. au căzut Iștoc cu galbenii pre mîna Jorăi vornicului de Botoșeni. Pre Iștoc l-au trimis la Dabije voevoda, iară banii i-au luat. Jora au despecetluit desagi, au luat cîtiva galbeni, apoi l-au trimis rămășița la Dabije voevod, zicînd că desagi i-au găsit despecetluit și numai atîta galbeni au fost, cîți i-au trimis M,P// 18 căzînd B,C/ pre B,C/ ce B/ era B,C/ atuncea B,C/ vornic B,C/ Botășeni B,C//.

șeni, au luat banii și l-au triimis pré Iștoc la Dabije-vod<ă> și cu bani<i>. Numai, pîn-a-l triimite, au despecetluit banii Jora s-au luat cîtiva galbeni s-au dat samă cătră Dabijea-vod<ă> că așa, despecetluit, i-au găsit.

- 5 9. Gligorie-vod<ă> n-au zăbăvit mult în Ț<a>ra Leșască
- f. 216^v s-au/ trecut pren Ț<a>ra Unguriască, de s-au luat do<a>mna, s-au trecut cu to<a>tă casa lui la Beciu, la împărat nemțescu, s-au zăbăvit acolo cîtiva ani, la Beci.

10. Decé pi acie vréme, audzindu stolnicul Costantin
- 10 Ca<n>tacozono, fratilé lui Șerban-vod<ă>, îndată s-au dus și el din Ț<a>ra Munteniască la Beciu, de au făcut jalobă la împăratul nemțescu pi Gligorie-vod<ă>, precum, cîndu era Gligorie-vod<ă> domnu în Ț<a>ra Munteniască, au închis pi tată-său, pe Costantin postelnicul, la m<ă>n<ă>-
- 15 st<i>ré la Sniagov și i-au făcut acolo multe cazné, și i-au luat mulți bani, și l-au și omorît. Și el n-au fost vinovat lui Gligorie-vod<ă> cu nemic. Iară Gligorie-vodă tăgădue, dzicîndu că-l năpăstuesște înainte Divanului împărătescu. Iar Costantin stolnicul s-au agiunsu cu o slug<ă> a lui

1 trimis B,C/ pre C/ Dabijea-vodă B,C// 2 banii C/ pînă B,C/ trimite B,C/ despecetluit B,C// 3 și au 1-2 B,C/ galbeni B,C/ Dabije C// 4 vodă B,C/ așa C/ după găsit ad. au fost D// 5 lipsește 9 M,P/ Iară Grigorie-vodă G/ Grigorie-vodă B, Grigorii-vodă C/ Țara C// 5-8 Grigorie Ghica voevoda au mers la Prutu, la Bogdănești și de acolo asupra Nistrului și au trecut Nistrul la Movilău. Și în Țara Leșască n-au zăbăvit mult, ci s-au dus în Țara Unguriască de s-au luat doamna. Apoi, cu toată casa lui s-au dus la Beciu la împăratul nemțescu B,M// 8 Pre Grigorie voevod l-au priimit împăratul și acolo au șezut cîtiva ani. M/ și acolo la Beciu au șezut cîtiva ani P// 6 și au 1-2 C, și au 1, 2 B/ și au trecut din Țara Leșască prin Țara Unguriască E/ prin B,C/ Țara Unguriască B,C/ doamna B,C// 7 și au trecut din Țara Unguriască cu toată G/ toată B,C/ împăratul nemțescu B,C// 8 și au B,C/ Beciu B,C// 9 lipsește 10 M/ Decii B,C/ pre B,C/ acéla B,C/ vrémie C/ auzind B/ ad. marginal stolnicul G/ Cantacozino B,C, Cantacozino G// 9-18 Costantin Cantacozino stolnicul au pîrit la Divanul împărătesc nemțesc pre Grigorie voevod, cum că au omorit pre tată-său în Țara Munteniască și cum că l-au luat toți banii și toată avere. M,P// 10 fratele B,C/ vodă C// 11 Țara C/ la Beciu] la Viena, la Beciu D// 12 împăratul C/ nemțescu A/ pre B,C/ Grigorii-vodă B, Grigorie-vodă C// 13 Grigorii-vodă C/ Țara C// 14 pre 1-2 B,C, lipsește pe 2 E, G// 15 mănăstiré C/ Sneagov C/ multe cazne și munci B,C, multe munci și cazne E// 15-16 multe munci, de l-au muncit, și i-au luat mulți bani, și mai pre urmă l-au și omorît G// 17 Grigorie-vodă 1-2 B, Grigorii-vodă 1-2 C/ nemică B,C/ Iar C/ tăgăduia B,C// 18 zicînd B, dzicînd C/ năpăstuiaste B, năpăstuiaste C/ innainte B,C/ împărătescu C// 19 slugă C// 19-r. 12 din p. urm. Și dovedindu-l cu un martur, anume Ionașco Cap-de-ghindă, împăratul nemțesc au închis pre Grigorie voevoda. Și l-au sfătuit un prietin cum că de nu va priimi să fii catolic, într-alt chip nu va pute scăpa de moarte. Și așa, priimind, l-au slobodzit și s-au dat și un copil la împăratul. Și botezîndu-l împăratul i-au pus numele Leopold, pre numele său. M, P//

Gligorie-vodă, anumé Ionaşco Cap-di-ghind<ă>, şi l-au scos martur înainte Divanului împărătescu, de au mărturisit cum că l-au omorît stăpînu-său, Gligorie-vodă, fără nice o vină, pe Costantin postelnicul.

5 11. Dece Gligorie-vodă, dac-au vădzut că mărturisesşte aşe sluga lui, n-au avut ce mai răspunde, că s-apucasă pe cap înainte Divanului că e-i năpasté, ş-au rămas vinovat ş-au cădzut la-nchisoare şi-n maré grij<ă>. Sfătuitu-s-au c-un prietin să s<ă> fac<ă> catolic, că într-alt chip n-a pute scăpa de moarté. Şi aşe priimind, /ş-au dat şi un copil la împăratul, de l-au botedzat şi i-au pus şi nume copilului Leopold, pe numele împăratului.

12. Căutatu-ş-au vreme ş-au fugit de la Beci la Vineţie, şi aşe i s-au trăgănat vrémea, de au zăbăvit în strein<ă>-tate 7 ani, pîn' ş-au făcut pace la turci. Şi s-au duş pri taină iar la Țarigrad, <şi> şedea în Țarigrad pri taină, di nu-l ştie nime.

13. Iară boiarii munteneşti rădicas<ă> cap un domnu în locul lui Gligorie-vodă pe un om prostu, anume Antonie, şi-i da nafacă lui pe dzi di cheltuial<ă> cîte 10 potronici. Iar viziriul au triimis de au chemat pe acel domnu la Po<a>rtă, cu boiarii di<n>préun<ă>, dzicînd să le înno-

1 Grigorii B, C / pre numé B / Cap-de-ghindă C // 2 înainte B, înainte C / împărătescu C // 3 cum]precum E, C / lipseşte că E / l-au omorît pre Costantin postelnicul stăpînu-său, Grigorie-vodă, fără de nici o vină. G / Grigorie B, C / fără de nici B, C, D // 4 pre C / postelnicul C // 5 Decii Grigorii-vodă B, C / dacă B, C / mărturisesşte B, C // 6 aşe C / că să B // 7 înainte B, înainte C / că-i iaste năpaste B, C, G // 7-8 şi au 1-2 B, C // 8 închisoare B, C / şi în mare grije B, C // 9 Sfătuitu-s-au atuncea Grigorii-vodă cu un prilatin al său să facă catolic C, G, Sfătuitu-s-au atuncea Grigorii-vodă cu un priatin, priimind să fie catolic E / cu un priatin B // 10 nu va putea B, n-a putea C / moarte C / repetă Şi aşe priimind B / aşe C / după priimind ad. să fie catolic C, E / Şi aşe priimind Grigorie-vodă de s-au făcut catolic, ş-au dat G // 10-11 ş-au dat şi un copil a lui la împăratul nemăscu C // 12 pre B / împăratului C // 13 după vréme ad. Grigorie-vodă B, D, E, G, Grigorii-vodă C / şi au B, C / Beciu B, C / Venetia B, C // 13-17 Di la Beciu au fugit la Venetia, iar de acolo la Țarigrad. 7 ani au fost în străinătate. Şi în Țarigrad trăia pre taină, pînă ce ş-au făcut pace cu turcii. Şi mai pre urmă Iarăş l-au făcut domn în Țara Muntiniască M, P // 14 aşe B, aşe C / trăgănat]tmplat E, G / vrémia B, vréme C / îndelungă vréme D / zăbăvit A / streinătate C, streinate B // 15 şapte B, C / pînă B, C / turcii A / pre B, C // 16 şi şidea B, C, şi şădia G / după Țarigrad² ad. ascunsu C / pre B, C // 17 ştia B, C / nimé B, C // 18-22 lipseşc M, // 18 boerii B / munteneşti B, C / un]pre un D, E, lipseşte G // 19 Grigorii B, C / pre B, C / prost B, C / anumé C, pre anumé B // 20 lui nafacă C / pre B, C / pe zi cîte zéce potronici de cheltuială E / de B, C / cheltuială C / zéce B, C / după potronici ad. adecă cîte o sută de bani, C, G // 21 chemat B, C / pe C / la Poartă B]la Țarigrad, la Poartă C // 22 dinpreună B, C / să le]să-i C //

iască domnie. Şi-ndată s-au rădicat pi poronca viziriului cu Antonie-vod<ă> ş-au mărşu la Po<a>rtă, neştiindu nemic de vinirea lui Gligorie-vodă, că-l ţinea viziriul tănuit.

14. Dece împreunîndu-s<ă> boiari<i> cu viziriul, rugatu-s-au viziriului să le puie un domnu dintre dînsăi, pi caré ş-ar alegé iei, că acel domnu ce-l rădicasă ei iaste un om prea prostu. Atuncea i-au întrebat viziriul pe boiari pintru Gligorie-vodă, undé să află şi, de i-ar scrie, o<a>ré n-ar vini? Iar muntenii flu suduia, că-i omu rău şi nici a mai vini de unde fi dus. Dzisu-le-u viziriul: „Alegiţi-vă / un domnu dintre voi, pe cine v-a plăce, şi viniţi mîné diminiată să vi-l fac“. Iar Gligorie-vodă, după perdeao<a> viziriului, asculta toate. Ducîndu-s<ă> boiari<i> la gazdă, sfătuitu-s-au ş-au ales dintre dînsii pi un frate mai maré a lui Şerban-vodă, anumé Drăgîciu. Şi cum au purces cu dînsul a dooa dzi la Po<a>rtă să îmbrace căftan, ş-au intrat în cas<ă> la viziriul.

15. Iară viziriul au şi scos pi Gligorie-vodă şi l-au îmbrăcat cu căftan. Iară boiari<i> munteneşti, dacă l-au vădzut, numai ce au încremenit. Şi i-au dat pi toţi dé grumadzi pi mîna lui Gligorie-vodă. Numai ce au scăpat Şerban-vodă dintre dînsii<i>, că, vrînd şi el să între în casă la viziriul, după cielalţi, un prietin i-au spus

1-23 lipseşc M, P // 1 domnia B, C / îndată B, C / după rădicat ad. boiarii G / pre B, pe C / după veziriului ad. boiarii C // 2 vodă C / după vodă ad. domnul lor G / şi au B, C / Poartă B, C / neştiind nemică B, C // 3 Grigorii B, C / veziriul tănuit şi ascunsu C, veziriul ascuns, tănuit G // 4 Decii B, C / împreunîndu-să C / boiarii B, boiarii C / veziriul C / după rugatu-s-au ad. boiarii G // 5 veziriului C / le B, C / dînsii B, C / pre care B, C // 6 ş-ar alége B, ş-or alége C / ce-l rădicasă ei]ce l-au fost rădicat iei C / ei]iei B // 7 pre prost B / prost C / Atuncea B, C / întrebat B, C / viziriul B, veziriul C / pre B, C // 8 pentru B, C / Grigorie B, C / i-ar]i-ari B, C / scrie B / oari n-ari vini B, C, oare n-ar vini iar D // 9 Iară G / muntenii]boiarii munteneşti B, D, E, boiarii munteneşti C, boiarii munteneşti G / il suduia şi zicea că iaste om B, C, E, G, il suduia şi-i zicea că iaste om D // 10 de undé iaste dus B, C, D, unde iaste dus G / Dzisu-li-au B, Zisu-li-au C / Dzisu-le-au atuncea G, ad. marginal Dzisu-li-au veziriul E / veziriul C / Alegeţi-vă B, Alegeţi-vă C, Alegeţi-vă, dară, un G // 11 pre B / plăcea B, C / mîiné B, mîini C // 12 Grigorie B, Grigorii C / după]de după B, C, E, G / perdiaoa B, C // 13 Şi ducîndu-să C, Iar ducîndu-s<ă> E, Iară ducîndu-să G / boiarii B, boiarii C la gazdele sale C // 14 ş-au]şi-au B, şi ş-au C / pe B, C / mare B, C // 15 Drăgîciu B, C // 16 doa B, C / la Poartă B, C, ad. marginal G / îmbrace B, C / caftan B, C / şi au B, C, D // 17 casă C / veziriul C // 18 pre B, pe C / Grigorie B, C, Grigorie Ghica-vodă G // 19 îmbrăcat B, C / caftan B, C, caftan de domnie G / Iar C / boiarii B, boiarii C / munteneşti, B, C // 20 i-au dat veziriul E // 20-21 pre 1-2 B, C // 21 de B, C / Grigorii B, C // 22 dînsii B, C // 23 să între şi el în casă B, C / cielalţi B, cielalţi C, cielalţi boiari G / un]iar un C, G / priatin B, G, priatin C //

în taină că-i Gligorie-vodă în cas(ă) la viziriul. Și el n-au mai apucat să spue celorlalți frați, și-ndată au fugit și s-au ascunsu. Iar pe Drăghiciu Ca(n)tacozono și pe frate-său Mihaiu și pe frate-său Constantin, caré îl pîrîs(ă) pe Gligorie-vodă la Beci, și pe frate-său Mateiu și pe Iordachi, i-au luat pe aceștea pre toți de grumadzii, i-au dus în Țara Munteniască. Dece pe Drăghiciu l-au omorît, iară pe cielalți i-au închis înu curțile domneștii la simeni. Ș-au răpedzit Gligorie-vodă o(a)menii săi înainte cu schimi-aga, de au prinsu pe giupîne(a)sa lui Șerban și pe celelalte a celorlalți boiari, de li-au închis la simeni. f. 218 Și dup(ă) ce au mârșu în Bucuresștii, / Gligorie-vodă îi tot bătea și-i căznie pe acei boiari și pe, giupînes(ă). Caré lăsăm acmu povestea lui Gligorie-vodă, de omu 15 scrie mai înainte, cîndu i-a vini rîndul. Și-ncepem iar a Dabijăi-vodă, la rîndu nostru.

16. Dabijea-vodă, aice în țară domnindu cu pace și cu domnie aședzată, cu țară întemeiată, era omu bun și blîndu, fără nice o răutate. Și neplinindu biné 4 ani a 20 domneii lui, fiindu și om bătrîn, au plătit și el datorie ce de opștie, de-au murit. Și l-au dus cu to(a)ță boieri-

1-16 *lipsesc* M, P // că. Grigorii-vodă iaste în casă B, C, G, că-i în casă Grigorie-vodă D / Grigorie G // 2 spuie B, C / cerolalți C / îndată B, C // 3 Iară C / pre B, / Cantacozino B, C // 4 Mihai B, C / pre ¹⁻² B, C / care B, carele C // 5 pîrîsă C // 5 pre ¹⁻² B, pre ² C / Grigorii B, Grigorie C / Beciu B, C / Matei B, C // 6 pre B / pre aceștia B, C / grumazi C // 7 Decii B, C // 7-8 pre ¹⁻² B // 8 iar C / cielalți B, celalalți C, ciialalți frați G / în curțile domnești B, C // 9 siimeni B, C / Și au B, C / răpedzit / triimis E / Grigorie B, Grigorii C / oamenii B, pre oamenii C / innainte B, C // 10 schimni-aga B, C / pre B / giupîniasa B, C // 11 pre B / siimeni B // 12 după C / Bucuresști B, C // 12-13 Și după ce au mârșu Grigorie-vodă în Bucuresști fi tot bătea E, G // 12 Grigorii B // 13 căznia B / pre ¹⁻² B // fi tot bătea și-i căznia Grigorii-vodă pe aciei boiari C / căznie / munciia E, G / giupînésie B, C, giupînéseli lor D, E, giupînesile lor G // 14 Care B, C / Care acum lăsînd istoria lui D / Care să lăsăm G / acum B, C / poveste B / istoria G / după poveste ad. istoria C / Grigorie B, C / o vom scrie B, o vom scrie C // 15 innainte B, innainte C / cînd B, C / Și începem B / iară B / iar a scris E / Vom începe istorie iar a Dabijii-vodă D // 15-16 Și începem a scrie iar a Dabijii-vodă, la rîndul domnii noastre, a Moldovii C / Și începem iar a Dabijii-vodă istorie, la rîndul nostru, pentru domnii moldoveni G // 16 Dabijii B / rîndul B // 17 16 // 18 M, 11 P / Dabije C / aicea B, C / pacé B // 17-19 Dabije voevoda au venit iarăș în țară și au domnit cu pace, cu domnie aședzată cu țară P / întemeiată. Era om blînd, bun și făr(ă) de M, P // 18 domnie B, C / cu ² și cu C, G / om C // 19 blînd B, C / fără de B, C, D, E, G / nici B, C, D, E / răutate B / Și încă M, P / neplinind C / bine B, C / *lipsește* M, P / patru B, C // 20 domnii B, C / fiind B, C / *lipsește* fiindu și om bătrîn M, P / datoria B // 21 cea de obștie B, cea de obștie C / datoria acestii lumi cea de obștie E, G / obștie G / de au C / au M, P / după murit ad. schimbîndu-să dintru această viață D / dus / petrecut M, P / *lipsește* cu M / toată B, C / boierimea B, boiarimea C //

mea, cu maré cinsté, de l-au îngropat în mănăstirea lui, în Bîrnova, carii iaste de dînsulu isprăvită, iară din temeiu ei au fost-o început-o Barnovischie-vodă și n-au apucat s-o isprăvască, c-au perit la Po(a)rtă, cum să pomenește mai sus.

DOMNIIA DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN.

CAP 76. L(EA)T 7174 (=1666)

Zaci(alo) 1. Duca-vodă era dé moșie din Țara Gréceiască, de la Rumelea, și, viindu aici în țară de copil, 10 au slujit la Vasilie-vodă în cas(ă) și la alți domni, pîn-au agiunsu la boerie maré. Și s-au și-nșurat aicea în țar(ă), f. 218 de au luat o fată a do(a)mni(i) Dabijooia, anumé / Nastasie, ce iera făcută cu Buhuș, ș-au agiunsu de au fost și visternicu maré în dzilele Dabijăi-vodă. Ce, după ce au 15 murit Dabijea-vodă, au mârșu do(a)mna Dabijo(a)i(a) în Țarigrad, cu Duca visternicul, ginere-său, avîndu pe Cupăreștii cei bătrîni în Țarigrad, purtători de trébile

1 mare cinsté B, C / deși M, P / mănăstire lui Barnovschii (Bîrnova P), care M, P // 2 carea B, care C / dînsul B, C / iaste isprăvită de dînsul de zidit E / după isprăvită ad. de zidit C / iar B, C // 3 temeiu / temelie B, C, D, E, M / ei / lei B, C, ei M, B, *lipsește* D / au fostu începutu-o Barnovschii-vodă a o zidi B, E, au fost început Barnovschii-vodă a o zidi D, au fost-o început Barnovschii Miron Moghila voevoda C, au fost începută de Barnovschii voevoda M, P / *lipsește* vodă E // 2-3 iar din temelie această sfîntă mănăstire au fost început-o Miron Barnovschie-vodă a o zidi G // 4 să o B, C / s-o isprăvască Barnovschii-vodă de zidit / după isprăvască(ă) ad. Barnovschii M, P / că au B, E / că au perit la Țarigrad, la Poartă C / Poartă B, E / precum să pomeneste mai sus B, precum mai sus s-au scris E, G, *lipsește* M, P // 5 pomeneste C // 6-7 *lipsesc* M / Domnia întâi a Ducăi E, Domnia dintii a Ducăi G / Cap 79 B, P, *lipsește* E, G / În anul G / Anul 7174. Cap 76 C, În anul 7174. Cap 79 D / *lipsește* L(ea)t 7174 B, P // 8 *lipsește* Zaci(alo) B, C, D, E, M, P / vodă cel bătrîn G / voevoda de patrie era (*lipsește* era P) din M, P / de moșie B, C, de moșia lui E, G / Grecească B, Greciască C // 9 Rumele B, C / viind aicea B, C / în țară în Moldova, în țară C, *lipsește* M, P / de copil mic C // 9-10 în țară, au slujit la Vasilie-vodă de copil în casă G // 10 după slujit ad. încă M, P / voevoda M / casă C / repetă și M // 10-11 în casă și au fost și cămăraș mare la Vasilie-vodă și au slujit și la alți domni pînă au agiunsu la boerile mare E / pină C / pin', ce-au agiuns și la M // 11 boerile B, boiarie C / mare B, C / înșurat B, C / țară C / după țară ad. în Moldova D // 12 deși D, G, *lipsește* M, P / doamnei B, C, *lipsește* M, P / Dabijooia B, C / anumé / pre anumé D, pre anumi G, pre M, P / Nastasie B, C // 13 era B, C / și au B, C // 13-14 cu Buhuș. Și în zilele lui Dabije voevoda au fost și visternic mare M, P // 14 visternic mare B, C / Dabijii B, C / Ce / Iară M / după cte C // 15 Dabije C / voevoda M / doamna Dabijooia B, C / doamna Dabijooia au mers M, P // 16 visternicul B, visternicul C / avînd B, C, deci avînd M, P // 17 pre Cupăreștii B, C / purtători de grije (grijă G) / de trebile domnii B, C, D, E, G, M de / la M, P //

domnii(i), la viziriul și la alte căpetenii a Porții împărătești. Scris-au și Toma vornicul Ca(n)tacozono la nepoții lui, la Cupăreshti, ca s(ă) fie nevoitori pentru Duca visternicul. Și așa i-au isprăvit de l-au îmbrăcat cu căftan de domnie în Țara Moldovei, în locul Dabijăi-vodă.

2. Dece viindu în scaonul domni(ei), în Iași, le iera tutoror cu biné, fiindu și el din boiari(i) țării domnit, cît nu să plîngea nimé nice dé o strîmbătate. Dar numai giuătate de an au domnit, și i-au și vinit mazilie, pentru 10 poveste unei cărții ce au scris iel la hanul tătărăscu.

3. Dzac că atunci să cerca acel hanu să s-închiné la împărăția Moscului și să lipsască de supt împărăție Turcului. Și-nțelegîndu la împărăție dé poveste aceasta, n-au credzút, ce au scris viziriul la Duca-vodă aice în țară, să caute

15 numai să adevere(a)scă acestu lucru, să-i fac(ă) șt(i)re. / f. 219

4. Și viziriul, din Ț(a)rigrad au purces la oaste. Duca-vodă, vrînd să ispitească pré hanul, să aflé adevăriul pe poronca viziriului, au scris și el la hanul, cum și el iasté robu și plecat supt puterea hanului, și altelé 20 multe ca acestea. Și mărînd omul Ducăi-vodă pré la

1 repetă și M, P / Porții împărătești B, C // 2 Scris-au și de aicea E, Și scriind și Thoma Cantacuzino vornicul M, P / Cantacuzino B, C / nepoții B, C // 3 lui săi M, P / Cupăreshti B, C / să fiie C // 4 visternicul C / așa C / înbrăcat C / după înbrăcat ad. veziriul E / caftan B, C // 5 domniile B / după domniile ad. să fie domnu C, D, de domnie, să fie în Țara Moldovei domn G / Moldovii B, C / Dabijii-vodă, în anul de la zidirea lumii 7174 B / Dabijii C / voevoda M // 6 Decii C / Duca voevoda M, P / Decii viind Duca-vodă B, E, G, Decii Duca-vodă viind D / viind în Iași în scaonul domnii C / domnii B / era B, C / tutoror le era M, P // 7 bine B, C / fiind B, C / boiarii B, boiarii C / Țării Moldovii B, G / lipsește domnit M, P // 8 nici de B, C / Dar / Însă M, P / Dar numai n-au ținut mult că numai giuătate C // 9 mazilie B, C // 10 poveste B, C / pricina E, G, M, P / unii cărți B, C / au / i-au M / el B, C // 11 lipsește 3 C / Dziu B, C / atunci B / han B / acel han să cerca atunci C, E, M, P, atunci acel han să cerca G / să s-închine B, C // 12 împărăția 1-2 B / împărăția Moscului C / moscali M, P / să lipsască de supt ascultarea împărăției Turcului C, E, G, să nu mai fie supt stăpînire Turcului M, P, ad. marginal și să lipsască de supt împărăția Turcului D // 13 Și înțelegînd împărăția B, C, D, Și înțelegînd împărăția Turcului G / de poveste B, C / crezut B, C // 13-15 Și înțelegînd împăratul turcesc de aceste n-au crezut; însă veziriul au scris în Moldova la Duca voevoda ca să cerceteză și să adevărească M, P // 14 ad. marginal viziriul D / aicea B, C / țară / Moldova E, G // 15 adevărească B, C / acest B, C / să-i facă știre B, C, și să-i facă știre G, și să-l înștiințaz(e) M, P // 16 4 / 3 C, lipsește M / lipsește Și M, P / Veziriul M / din Țarigrad C / după aceia E, G, M, P / oaste C / după oaste ad. asupra nemților E // 17 Iar Duca-vodă B, C, E, G, P, Iară Duca voevoda M / să / ca să M / ispitiască B, C / pre B, C / afle B, C / adevărul B, C // 18 lipsește pe poronca viziriului G / lipsește și el M, P / cum / precum E, G, cum că M, P // 19 iaste B, C / plecat hanului supt a lui stăpînire și alte M, P / alte B, C // 20 acéste B, C / mergînd B, C / lipsește vodă M, P // 20-1 pre la cetatea Voziia B, pre lingă cetatea Voziia G / pre C / Voziia C, E / trecătoare C / pașia B, C //

Văzia, la trec(ă)toarea Niprului, l-au prinsu pașea de Văzia; și fiindu pașea neprietin Ducăi-vodă, i-au și triimăsu cărțile la Ț(a)rigrad, la camaicanul. Și camaicanul, neștiindu povestea, îndată au arătat cărțile împărăției. Și împărăție au triimis de l-au mazilit. Și era să-su puie și capul. Atunce în grab-au pus împăratul pe Iliiaș-vodă, ficioriul lui Alexandru-vodă, domnu.

5. Numai nărocul Ducăi-vodă ce au fost, de nu ș-au pus capul, că camaicanul au triimis acelea cărți a Ducăi-vodă 10 la oasté, la viziriul, de li-au vădzut. Dece viziriul au scris la împărăție cum că Duca-vodă cu poronca lui au scris la hanul, ca să-l ispitiască, și nu-i vinovat. Și așa au scăpat Duca-vodă cu dzilé, de n-au perit. Iară mazil tot au rămas, că apucas(ă) împărăție de puses(ă) pré Ilieșu 15 domnu. Și au domnit Duca-vodă numai șes(ă) luni într-această domnie întîiu.

f. 219^v

6. Și cînd i-au vinit mazlie, era ieșit Duca-vodă la / primblaré cu to(a)ță casa și boiarii lui pe Prut în sus, la Bere-

2 Voziia B, C, D, E, G / fiind B, C / pașia B, C / neprilatin B, C / și fiindu pașea de Voziia pizmaș Ducăi voevoda, îndată M, P / lipsește și 2 M, P // 3 triimis B, trimis C / cărțile / scrisorile M, P / Țarigrad C / caimacamul 1-2 B, C, D, E, caimacami 1 M, P, caimacamii 2 M, P / Și / Iară M, P // 4 neștiind B, C / poveste B, C / pricina M / îndată au dat scrisorile Ducăi la împăratul. Iară împăratul îndată M, P / cărțile B, C / împărăției B, C / împărăția B, C // 5 împărăția îndată au triimis G / trimis B / l-au mazilit pre Duca-vodă B, C, E, G // 6 să-ș, G, M, P / lipsește și 2 G / după capul ad. să piară G / Atuncea B, Și atunci C / grabă B, C // 5-7 au mazilit pre Duca voevod. Duca-voevoda era să-ș pue capul atunci. Că împăratul în grabă au pus domn pre Iliiaș voevoda, ficioriul lui Alecsandru-voevoda M, P // 6 împăratul A // 7 Iliiaș B, Iliiaș C / ficioriul B / Alixandru C / pre Iliiaș-vodă domnu în Moldova, pre ficioriul lui Alexandru-vodă D, pe Iliiaș-vodă să fie domn în Moldova, ficioriul lui Alexandru-vodă, în locul Ducăi-vodă G / pre Iliiaș-vodă, în locul Ducăi-vodă E / lipsește ficioriul lui Alexandru-vodă, domnu E // 8 5 / 4 C / Atuncea numai nărocul E, G / voevoda M / lipsește ce G // 8-9 lipsește ce au fost... capul M, P // 9 după capul ad. de n-au perit G / caimacamul B, C / caimăcamii M, P / trimis C / acéli B, C / voevoda M // 10 la / în M, P / oaste B, C, lei-au A / Decii B, C / Iară M, P / au / au și M, P // 11 împărățiile B, C / împăratul M, P / cum / precum E / voevoda M // 12 după hanul ad. acéli cărți E, acéli cărți G / lipsește ca M, P / și / iară el M, P / nu / i-l nu iaste M, P / după vinovat ad. Duca-vodă G / așa C // 13 zile B, C / lipsește de n-au perit E, G, M, P / Iar B, C / mazil B, C // 14 apucasă B, C / împărăția B, C / împăratul M, P / pusésie B, C / pusăsă domn pre Iliiaș voevoda M, P / pre B, C, D / Iliiaș-vodă B, D, G, Iliiaș-vodă C / pusése pre Iliiaș-vodă domnu în Moldova, pre ficioriul lui Alixandru-vodă în locul Ducăi-vodă. Și E // 15 Și așa M, P / voevoda M / șeasia B, C // 16 întru B, C / domniile B, C / dintii B, C, G / lipsește într-această domnie întîiu M, P // 17 6 / 5 C, lipsește M, P / mazilie B, maziliia C / eșit B, C / vinit mazilie Ducăi-vodă, era Duca-vodă eșit la primblare C / lipsește Duca-vodă M, P // 18 cu toată casa lui la prinblare și cu boerii lui M, P / toată B, C / pre C / Berihoești B, C, E //

hoiești, de-ș lua sama oiloru ce ave din boiarie. Și acolo, fără nedejdé, i-au vinit mazîlie, și de acolo luîndu-l aga împărătescu, cu toată casa lui, de l-au dus la Ț<a>rigrad.

DOMNIA LUI ILIIAȘ-VODĂ,
FICIORIUL LUI ALEXANDRU-VODĂ. CAP 77

- 5 <Zacialo 1>. L<a> ace vrémé ce au vinit cărțile Ducăi-vodă la Poartă, carele scrisesă Duca-vodă la hanul și le prinsesă pașea dé Vuzîia, precum arată mai sus, s-au tulburat taré împărăție, ș-au întrebat împăratul ce domni
10 să află aice la Țarigrad mazli. Și tîmplîndu-s<ă> de muris<ă> Alexandru-vodă, tatul lui Iliiaș-vodă, rămîindu sărac și la maré lipsă și cu datorii multe, de pre cum iasté obiceiul domnilor mazli, de rămîn săraci după ce
15 s<ă> mazlînescu, din blăstăm¹ul cel mult a oamenilor.
<2>. Mergea și Iliș-vodă dup-oasăle tătine-său la îngropare, cu multă grij<ă> și fric<ă> dé datornicii tătine-su, să nu-l prindză, să-l închidză. Și tîmplîndu-s<ă> într-acel ceas de l-au tîmpinat, cu oasele ducîndu-lé la

1 luoa C / oilor B, C / ce le ave încă M, P / avea B, C / boerie B, boiarie C // 2 fără de B, C, D, E, G / nedejde B, C / după venit ad. și M / mazilie B, maziliia C / luundu-l B, C / l-au luat M, P // 3 împărătescu C, lipsește M, P / cu]și pre M, P / lipsește de C / de l-au]și i-au M, P / după Țarigrad ad. la Poartă C // 4 voevod G, M // 5 ficior lui B, C, ficiorul lui C]sin lui G / voevod M / Cap 80 B, D, P // 7174 G, lipsește E, M // 6 lipsește Zacialo B, C, P / La acia vrémé C, La vrémé B / venit G / voevoda M // 7 carele B, C / scrisesă B, C // 7—11 pre care le scrisă la hanul, s-au tulburat foarte (hanul) împăratul și au întrebat ce domn mazil să află în Țarigrad. Și tocma atunce întîmplîndu-s<ă> de au murit Alexandru voevoda M, P // 8 prinsesă B, C / pașia B, C / de B, C / Voziia B, C, E / precum arată mai sus] precum mai sus s-au scris E, precum mai sus s-au arătat G // 9 turburat B, C / tare B, C, prea tare G / împărăția B, împărăția C / și au întrebat B, C // 10 aicea B, C / mazili B, C / tîmplîndu-să C / murisă B, C // 11 Alixandru C / lipsește tatul lui Iliiaș-vodă P / tatul lui]și M / voevoda M / rămîind B, C // 12 lipsește și¹ M, P / mare B, C / cu]grele M / cu datorii multe]în greli datorii P / dupre cum B, C, după cum M, precum G // 13 iaste B, C / obiceiul B, C / domnilor celor mazili B / mazili C // 14 ce s<ă>]ce-i M, P / mazlînescu B, C / din]pentru. M, P / al B, C // 15 ante Mergea: 2 B, C, D / ante Atuncea dară mergea: 2 E, G / lipsește și M, P / Iliiaș B, Iliiaș C / după C / oasăle C / tătine-său A // 16 îngro- pare B, îngropare la besărică G / cu]însă cu M, P / grije B, C / frică de B, C / frică și grije M, P / de B, C]despre M, P // 17 să-l]și să-l M, P // 18 întru acel B / tîm- plîndu-să C / întîmpinat B, întîmpinat M, P / oasăle B / după oasăle ad. tătine- său C, M // 18—1 oasăli tătine-său, ducîndu-li la grobniță să li îngroape E, oasăle tătinesău ducîndu-le la îngropare să le îngroape, un om G / grobniță C] îngro- pare M, P / om B, C / împărătescu C //

- gropniță, un omu împărătescu și tîmplîndu-să la acea întrebare a împăratului de domnii mazli de Moldova, iar acel omu împărătescu, cine-r hi fostu, au dat samă c-au vădzut acmu pe Iliiași mîrgîndu după oasăle /
1. 220 5 tătine-său. Și așa îndată au răpedzit împăratul un ceauș, de l-au luat de la îngroparea tătine-său și l-au dus la saraiu, de l-au îmbrăcat cu căftan de domnie, de l-au pus domnu în Moldova în locul Ducăi-vodă, pecum să pomenesște mai sus. Iară pîn-a-l îmbrăca cu căftanul, foarte rău să
10 spăriiasă, că nu știe la ce-l duce și la cé. Ce mila dumn<e>- dzăiască iasté maré, de bucură pe om cîndu nu gîndesște.
3. Și după ce au vinit Iliiaș-vodă domnu în țară, pré acie vrémé era pace. Și acestu domnu era bun țării și boiarilor, fi ave în cînsté. Numai, fiindu născut, crescut
15 în Țarigrad, nu știe limba țării, ce grăia cu tîlmaciu la divan. Și multe giudețe a lui, fiindu cu tîlmaci, nu să giudeca biné, și cîteva ispisoaacă au ieșit pe urmă réle.

2 întrebare C / împăratului C / mazili B, C // 3—5 împărătesc, fiindcă întrebasă în- păratul pentru domnii cei mazili din Moldova, au întrebat pre alții și acela au dat samă că Iliiaș voevod iaste acole și is petrece oasăle tătine-său M, P // 3 iară B / om C / cine ar hi fost B, C / după samă ad. la împăratul E, G // 4 că au B, C / pre B / Iliiaș B, Iliiaș C]Iliiaș beizade D, E, G / mergînd B, mergîndu E, mărugîndu A / oasăle B, C // 5 așa C / răpedzit]trimis E, G / împăratul C / un]pre un G // 5—6 Deci ceaușul împărătesc îndată au luat pre Iliiaș-voevoda de la îngropare M, P // 6 îngropare C / saraiul împărătescu B, saraiul împărătescu C, D, E, G, saraul împărătesc M, P // 7 de]și M, P / îmbrăcat împăratul B, îmbrăcat împăratul D, E, G, M / îmbrăcat C / caftan B, C / domnie B, C / de]și G, M / după pus ad. să fii G / domnu în Moldova]domn Moldovii M, P // 8 voe- voda M / precum C / pomenesște B, C / precum mai sus s-au scris E, G, lipsește M, P // 9 Iar B, C / pînă C / înbrăca C / caftan B, C, E / după caftan ad. pre Iliiaș-vodă D / foarte B, C / lipsește rău E // 10 spăriiasă B, spăriiasă C / nu știia B, C / la cé il ducé și la ce B, la cé il ducé și la cé C, la ce-l duc și pentru ce D, la cé il ducé și pentru cé E, G / la ce il aduce M / lipsește și la cé M, P / Ce]Iar mare iaste E, Însă M, P / dumnezeiască B, dumnezăiască C]lui Dumnezeu M, P // 11 iaste mare B, C / de]și M, P / pre B, C / nu]nici P / cînd nu gîndesște B, C, cînd nici să găsaști M // 12 3]2 M / lipsește vodă G / țară] Moldova E, G / pre acéia B, C // 12—14 Venit-au Iliiaș voevoda domn în Moldova. Și era milostiv cătră țară și pre boiari M, P // 13 pacé B / Și acest domn Iliiaș-vodă au fost bun G / acest C // 14 îi]și îi D / avea în cînsté pre boiari B, C, D, E, G / în]la M, P / fiind B, C / crescut]și crescut M // 15 nu știia B, C / după țării ad. moldo- venește C / limba țării]moldovinești M, P / țării]moldoveniască E, G / grăia B, C // 15—17 ce la divanuri grăia cu tîlmaci. Și fiind cu tîlmaci, multe giudecăți nu să giudeca bine M, P // 16 giudețe B]giudecăți C, D, E, G / fiind B, C / tîlmaciu B C // 17 după și ad. mai pre urmă M, P / cîteva ispisoaacă B, C / după ispisoaacă ad. de a lui E, G / eșit B, C / pre B, C / au eșit mai pre urmă réle E, G / au eșit rele M, răli au eșit P //

Așijdere pe o samă dé boiari ce era dé casa Ducăi-vodă i-au pus cițva bani dé au dat împrumut, și pe caré boiari îi aflasă c-au fostu sftetnici la rădicarea țării asupra tătîne-său, lui Alexandru-vodă, încă nu lé prea căuta cu 5 biné.

4. Timplatu-s-au pré acea vréme de au vinit și un ficioru a lui Batiște visternicul cu domnie din Ț<a>rigrad. Și aflîndu pe un orheian, anumé Bosiie, caré au ucis pe tată-său, Batiște visternicul, l-au fost închis în vartă, 10 făr<ă> șt<i>rea domniei. Iară dup<ă> ce au vădzut alți<i> că l-au închis, pe afar-au început a striga și a gilcevi, f. 220^v ce poate să fie acest lucru. Dece / domnie, înțelegînd, îndată au poroncît de l-au slobodzit și poroncîndu să nu să tîiamă nimé de nemic, că acelé lucruri toate li-au 15 ertat. Și-ncă au ținut și pe ficiorul lui Batiște rrău. Și țara era împresurată cu dărilé, că să făcea cheltuelé mari la vistérie, și era și darnic: bacșizuri da mari, că era om bun. Și așa să pomenesște că, după ce s-au mazilit și au trecut Dunărea, n-au fost avîndu de cheltuială, s-au

1 Așijderea B, C / de 1-2 B, C // 1-3 Pre cițva boeri ci era de casa Ducăi voevoda i-au pus dî-au dat bani împrumut. Pre boerii ce-i aflasă M, P // 2 de B, C / împrumutură C / pre carii B, C // 3 că au fost sfetnici B, C // 4 Alixandru C / Alexandru-vodă sîn <sic> Iliiaș, încă nu le căuta pre cu bine G / voevod M / nu le B, C / pre B, C / nu le căuta bine M, nu le căuta pre bini P / bine B, C // 6 4]5 M, lipsește D / pre B, C / acéla B / au fost venit G / ficior B, C // 6-7 Cu acest domn venis<ă> <din Țarigrad P> și un ficior a lui M, P // 7 Batiște Vivelî B, C, D / visternicul B, C / cu domniia cu Iliiaș-vodă den Țarigrad G, lipsește P, M / domniia B, C / Țarigrad C // 8 Și] carile M, P / aflînd C / pre 1-2 B / Bosiie B, C, Bosie G / carele au fost ucis B, G, care au fost ucis C, E, care ucisése D, carile ucisăs<ă> M, P / pre 2 C // 9 Batiște B, pre Batiște E, pre Batiște Vivelî C / visternicul B, C / l-au și l-au G / închis A / după închis ad. pre acel orheian B / în]la M, P // 10 fără de B, D, E, G, P, făr<ă> de C, M / știrea domniî B, C / domniei]lui Iliiaș voevod M, P / iar C / după ce C / alții C // 11 închis B, C / pre B / afară C / au început pe afară E, G, M, P / striga B, C / după gilcevi ad. și a dzice C, dzicîndu E, zicînd G, P zicînd M // 12 fiie C / Decii domniia B, C // 12-13 Auzindu aceste Iliiaș voevoda, îndată M, P / în]tălegînd B, C / slobodzit pe Bosiie E, slobodzit pe Bosie și au poroncît G / lipsește și M, P / poroncînd B // 14 tiamă B, C / nemică B, C / acéle B, acéli C, aceste G / ertat A / le-au ertat B, li-au ertat domniia C / nime să nu s<ă> tiamă de nemică, fiindcă pre toți i-au ertat M, P / încă B, C / pre B / Batiște B, C / rău B, C / Și foarte au probozit pre feciorul lui Batiște M, P / lipsește Și M, P / ante Și: 5 C // 16 înpresurată C / dărilé B, C / cheltuiale B, C // 17 vistérie B, vistérie C / după era 1 ad. acest domnu Iliiaș-vodă C, Iliiaș-vodă E, Iliiaș-vodă G / darnicu E / bacșizuri B, C / că]și E, G / că era om bun]fiind mi- 18 așia B, așa C / pomenesște B, C // 18-1 Așa zic că după ce l-au mazilit și au trecut Dunăre, nici de cheltuială nu avia, ce s-au fost îndatorit la boernași M, P / mazilit B, C / și au]s-au A / după Dunărea ad. în cea parte C / avînd C / și s-au fost îndatorînd C, D, E, G / boernași B, boernași lui C, boernași lui D, E, boernași lui G //

fostu îndatorindu la boerénași de bani, de au fostu cheltuind pe drum. Și puțin n-au plinit 3 ani cu domnie și s-au mazilit. Și fiîndu Duca-vodă domnu mazil la Po<a>rtă, au eșit domnu al doilea rîndu la velet 7177 (=1669).

5 DOMNIIA A DOOA A DUCĂI CELUI BĂTRÎNU. CAP 78

Zaci<alo> 1. Viîndu Duca-vodă cu a dooa domnie în țară, arătă-să la hiré mai aspru decât cum era cu domniia dintîii. Și și începu a zidi mănăstirea Cetățuia, că era țara plină de oameni și cu hrană și agonisită biné.

10 2. Iară în al triilea anu a domniei lui, la vl<ea>to 7180 (=1672), rădicatu-s-au Hîncesști<i> cu toți orheianii și f. 221 lăpușnenii cu oaste / asupra lui, pentru urficiunea grecilor ce adusesă prea mulți dé la Țarigrad.

3. Și mai ales pentru Cupăresști, ce iera aice în țară. 15 Dece viînd Hîncul și cu Durac sârdariul aice în Eși, cu toată oștîli, striga să prînză pe greci, să-i omoară. Fugit-au

1-2 lipsește de bani ... pe drum M, P // 1 fost C / cheltuindu B // 2 lipsește Și P / împlinit M, P / trii B, C / cu domniia B, C, lipsește M, P / s-au]l-au M, P // 3 mazilit B, C / fiînd B, C / voevoda M / lipsește domnu M / mazil B, C / după Poartă ad. la Țarigrad C // 3-4 domnu de Moldova mazil la Poartă au luat domniia al doilea rîndu E, domn de Moldova mazil la Poartă au luat domniia al doilea rînd G // 4 iarăși l-au pus pre Duca voevod domnu M, P / doilea rîndu cu a dooa domnie în anul 7177 B / doile C / după rînd ad. în Moldova C / la velet] în anul D / lipsește la velet 7177 C, E, G, M // 5 Ducăi-vodă B, D, E, Ducăi v<oe>voda G / bătrîn B / după bătrîn ad. în anul 7177 C, E, G / A dooa domni a Ducăi voevoda celui bătrîn M, P / Cap 81 B, D, P, lipsește E, G, M // 6 lipsește Zacialo 1 B, lipsește Zacialo C, D, E, G, M, P / Viînd B, C / Viînd Duca-vodă domnu în țară cu a dooa domnie, să arătă E, G / voevoda M // 7 țară]Moldova M, P / să arătă B, C / s-au arătă cu fire M, P / fire B, fire C / decit B, C // 7-8 decit la domniia ce dintii. Și îndată au început M, P // 8 dintii B, C / Și au și început E, G / zidi B, C // 9 plină de hrană și cu oameni și cu agonisită bună M, P / și cu agonesită bună B, E, G / bună C // 10 lipsește Iară M, P / triile B, C / an B / a domniî B, al domniî C / a domniei Ducăi-vodă celui bătrîn, în a dooa domnie E, G / la vl<ea>to]în anul B, D, E, G, în anii <loc gol> M, P / ad. marginal, în anul 7180 C // 11 lipsește 7180 M, P / s-au rădicat M, P / Hîncesști B, C / și]și cu M, P // 12 lăpușnenii B, C / caste C / lui]Ducăi-vodă C, D, E, G, P, Ducăi-voevoda M // 13 adusése B, C / după adusése ad. Duca-vodă E / grecilor, că pre mulți greci adusăs<ă> de la Țarigrad M, P / pre B, C / de B, C // 14 lipsește 3 M, P / Și]Iară M, P / aleși A / Cupăresști B, C / era B, C / aicea B, C / ad. marginal ce era aici în țară D // 15 Decii B, C / viînd în Iași M, P / Mihălcea Hîncul B / aici B, aicea C / Iași B, C / lipsește aice în Eși M, P / toate B, C / viînd Mihălcea Hîncul ce fusése sârdar și Durac sârdariul aicea în Iași D / viîndu Mihălcea Hîncul ce fusése sârdar și cu Duracu E, G // 15-16 și cu toată oaste lor, striga M, P // 16 oștile B, C, oștile lor E, G / striga B, C / să]să-i B / pre B, C / omoare C / Fugit-au atuncia E, G //

to<a>tă boiarimea care încotro au putut. Iară Duca-vodă, vădzindu că s-au rădicat atîta țară asupra lui, au ieșit din curtea domne<a>scă cu toată casa lui ș-au purces în gios pre iaz. Iară Hînceștii au întrat în curté și pin casăli
5 boiaresști și neguțitoresști, pen tîrgu, strîgîndu și jăcuind. Și prindzindu pré greci, pre ciți i-au găsit, pe toți i-au omorît.

4. Duca-vodă au trecut déodată pesté Dunăré, și cu o samă dé boiari, iară o samă trecusă în T<a>ra Munteniiască. Și isprăvindu-și Duca-vodă de la Po<a>rtă,
10 și ș-au luat tătari ciți i-au trébuit, de i-au triimis cu Alexandru Buhuș, ce iera pe acie vrême sárdariu, de au lovit pin oastea Hînceștilor la Iepureni și i-au bătut pe Hînceștii și i-au împrăștiat.

5. Iară tătarii, după ce au bătut pe Hînceștii, pe
15 mulți oameni au robît dintr-acelea ținuturi și pe mulți din căpetenii, căpitani, hotînogii, prindzindu-i, i-au spînzurat; și pe unii i-au înțepat Duca-vodă, după ce s-au întorsu dé pisté Dunăré. Iarna era maré atunce. Hînceștii
f. 221^v atunce nu știm, n-au vrut/au n-au îndrăznitu să facă vrun
20 rău domnului. Ce pentru doi, trii vinovați au périt mulții

1 toată B, C / Și au fugit toți boerii M, P / boerimea B, C / carii încătore B, C / Iar C / voevoda M // 2 văzind C / eșit B, C // 3 domniască B, C / și au B, C // 4 Iar B, C, *lipsește* M, P / Hînceștii B, C / în curtea cea domniască B, D, în curtea domniască C, E, G / casăle C // 5 boerești B, C / neguțitoresști B, C / pin B, C, și pin G / *lipsește* pen tîrgu M, P / strîgind B, C / jecuiind B, C // 6 prinzind B, C / pre greci C, *lipsește* B / și pre ciți E, G, M, P / pre B, C // 7 4]3 M, P / Iară Duca C / voevoda M / deodată B, C / deodată au trecut M, P / preste B, C // 8 de B, C / *după* samă *ad.* de boiari C, E, G, M, P, *ad. marginal* D / Țara Munteniiască C / Munteniiască B // 9 — 10 4. Duca voevod ș-au isprăvit de la Poartă și au luat M, P // 9 Poartă C // 10 și tătari C, tătari B / trebuit B, C / de]și M, P / trimis B, C // 11 Alixandru C / era B, C / pre ácîia B, C / vrém<e> A / *lipsește* ce iera pe acie vrême M, P // 12 pin] pre B, C, D, E / Epureni B, C, D, E, G // 11—13 sárdariul, care viind la Epureni au lovit oaste Hînceștilor și au împrăștiat-o M, P // 13 pre Hîncești B, C / împrăștiat C // 14 *lipsește* Iară M, P / tătarii B, C / pre ¹⁻² C, pre ² B / Hîncești B, C // 15 dintru acéle B, dintr-acéle C / pre B // 16 căpetenii B / *lipsește* din căpetenii E, G / *după* căpitani *ad.* și G / hotnogi B, C / *după* prindzindu-i *ad.* Duca-vodă C / i-au spînzurat prinzindu-i G // 17 și]iar C / pre B, C // 17—18 i-au spînzurat; iară pre alții i-au spînzurat și i-au și înțepat. Duca-voevoda au trecut Dunăre și iarăși au venit în scaun. Iarna era foarte mare M, P // 17 înțapat B, C / *după* înțapat *ad.* iară C // 18 de preste B, de piste C / Și iarna au fost E, Și iarna încă au fost G / mare B, C / atunuce A // 18—19 atuncea ¹⁻² B, C, *lipsește* atuncea ¹ M, P / Și Hînceștii atuncea nu să știe E, Iar Hînceștii atuncea cînd au mîrs cu oști la Iaș(i), nu s<ă> știe, n-au vrut G, Hînceștii atuncea, la vreme oștirilor, nu să știe, sau că n-au vrut, sau că n-au îndrăznit M, P // 19 îndrăznit B, C / *lipsește* vrun M, P // 20 domnului Ducăi-vodă B, C, D, E, G, lui Duca voevod M, Ducăi-vodă P / Ce]Atuncea G, Însă M, P / perit B, C / mulți nevinovați B, C / mulți au perit M, P //

nevinovații, și s-au potolit toții. Numai numelé Hînceștilor au rămas în pomenirea oamenilor de atunce pîn-astădzi.

6. Iară dup-acesștea zarvé, cît s-au făcut vară, s-au gătît împărăție Turcului și au purces cu oști să vie asupra
5 T<ă>rîi Leșeștii, să dobîndiască vestita cetate Camenița. Și au triimis poroncă la Duca-vodă să-i triimiță chip și starea cetății Cameniței, să vadză ce loc și ce tîrie aru ave.

Duca-vodă au triimis pé un nemiș din ținutul Hotinului, anume Gligorie Cornescul, ce iera foarte meșter
10 dé scrisori și dé sâpături la pietré și la alté lucruri, de au făcut chip cetății Cameniței de ciară, cu toate tocmeléle iei dinluntru și dénafară. Și o au triimis la împărăție, dé o au vădzut, și mult s-au mirat dé mărirea ei, ce iera din singură starea locului, cu apă și cu stînci dé pîiatră
15 împrégiuriu minunat locu. Și mai mult aceasta au îndemnatu pe împărăție dé au vinit la Cameniță.

7. Viziriu era atunce Chioțărăliolu. Și nu-i era cu voie să-i vie împărăție la Cameniță, ș-au scris și la Duca-vodă, cît aru putea să puie pedică, arătîndu că-i prea tare Ca-
20 ménița și n-a pute-o lua. Dar nemic n-au putut isprăvi.

1 și]apoi M, P / toți B, C / Numai]Iară M, P / numele B, C / Hînceștilor B, C // 2 în] intru B, C, E, G / atuncea B, C / pînă în zioa de astăzi C, G / de atunce și pîn<ă> astăzi au rămas întru pomenire oamenilor. M, P // 3 după acéste zarve B, C / s-au și gătît G // 4 7. Împărătul turcesc s-au gătît cu oști și au purces să vie M, P / împărăția B, împărăția C / și au și purces E, G / să vie C // 5 Țării Leșești B, C / dobîndiască B, C / cetaate B // 6 trimis C / trimiță B, C / chipul E, G, M // 7 cetății Cameniței B, C / să]ca să M, P / ari avea B, C, are M, P // 8 Iară Duca-vodă C, D, G / *ante* Duca voevoda: 8 M, 7 P / trimis C / pre B, C // 9 anumé C, pre anumé B, D, pre anume E / Grigorie B, C / era B, C // 10 de ¹⁻² B, C / pietri B, C / și la alte B, și la alte C, și și la alte M, P / au]s-au M // 11 chipul C, E, M / cetății B, C / Cameniței B, C / ceară B, ciară C / tocmelele B, tocmelele C // 12 dinlăuntru și denafară B, C / cetății Cameniței dinlăuntru și denafară și au făcut-o de ceară M, P / trimis C / împărăție B, împărăție C // 13 de ¹⁻² B, C / mirat împărătul C, mîerat împărătul D, E / Și Duca voevoda au trimis la împărătul. Împărătul turcesc, dacă au văzut chipul acei cetăți, <acei cetăți = acéla P> foarte s-au mirat M, P / de B, C / iei B, C / era B, C // 14 din singură] de însuș M, P / de B, C // 15 împregiur B, împregiur C / împregiur și de locul ei cel minunat M, P / Și]Deci M, P // 16 îndemnat B, C / împărăția B, împărătul C / de B, C / la cetate la Cameniță B, E, la cetatea Camenița G // 17 7]10 M, 9 P / Vezir C / atuncea B, C / Chiupruliolu B, Chiupruliolu C, P, Chiupriliu M / Veziriu era atuncea cu împărătul. Și nu-i era cu voe veziriu-lui să vie E, G / Și lui M, P // 18 să vie împărăția B, să vie împărăție C, să vie împărătul M, P / și au B, C / scris-au veziriu la Duca voevoda M, P // 19 cit]ca cit M, P / ari putea B, C / pedică B, pîiadică C / arătînd că iaste pre tare Camenița B, arătînd că iaste pre tare cetatea Camenița C, D, E, și să aret că Camenița iaste tare M, P // 20 n-a pute să o ia C, nu o va putea lua E, G / Dar]Însă M, P / nemică B, C //

- f. 222 Numai ce s-au pornit împărăție, la Obluțea sosindu, au găsit podul gata peste Dunărea și au și trecut /cu oștile salé. Leșii, neștiindu nemic, nice avî<n>du vesté, nu să gătisă nimic de oaste.
- 5 8. Duca-vodă gătindu conace și poduri [și păreia] peste toate pîreile cu multă grijă, să nu-i afle împărăția vro pricină, să-și puie capul. Vinit-au și Gligorie-vodă cu oastea sa, după poronca împărăției, de era de agiutor împreună cu Duca-vodă.
- 10 9. Într-acestu anu făcutu-s-au și o minune mare, arătare la Hotin, într-o m<ă>n<ă>stio<a>ră mică ce iaste supt cetaatē. Au lăcrămat icoana Maicii Precistei, cît să răntuna lacrimile pe chipul icoan<i>, de le vide toți oamini<i>. Și pica într-o tepsie ce iera pusă supt icoană,
- 15 de iera de mirare a prăvi arătare și sâmnu ca acela, carele au fo<s>tu adevărat sâmnu de peirea a mulți creștini în Ț<a>ra Leșască și începătura durerii și stricării țării no<a>stré. Că de-atunce din an în anu tot rău și amar de creștini și pustiiré au rămas locurile pré acolo.

1 Și numai C, E, G / împărăția B, împărăția C / Obluțea B, E, Obucă C / sosind B, și sosind C, E, și sosind G / preste B, piste C // 1-2 Și <Ce P> numai ce au purces împărătul și viind la Oblușniță, au găsit M, P // 2 și îndată au și trecut cu toate M, P / lipsește și ² B, C, D, E, G // 3 oștile sale B, C / după sale ad. împărătul C / ante Leșii: 11 M, 10 P / Leșii B, iar leșii C / neștiind B, C / nemică B, C / după nemică ad. de vinirea turcilor E / nici B, C / avînd B, C / lipsește nice avîndu vesté M, P / veste B, C // 4 nu s-au gătit de oaste M, P / nemică B, C, nemică P / oaste C // 5 8] 12 M / voevoda M / gătind B, C, au gătit M, P / lipsește și păreia C, M // 6 preste B, C / pirăle B, C / cu]și cu M, P / grije B, C / frică M, P / afle B, C / împărăția B, împărăția C / împărătul M, P // 7 vreo B, C / să-ș B, C, și să-ș M, P, să nu-ș E / ante Venit-au: 13 M / Grigorie-vodă, domnul muntencescu, B, C, Gligorie voevoda, domnul muntinescu M, P, Grigorie-vodă Ghica, domnul muntencescu D, E // 8 oaste C, E / după] din E, M, P // 7-8 Grigorie-vodă, domnul muntencescu, din poronca împărăției, cu oastea sa, de era G // 8 împărății B, împărății C / împărătul M, P / de ¹ B, C / agiutoriu B, C / lipsește de ² C / era întru agiutori Ducăi voevoda M, P // 9 împreună B, C // 10 9] 14 M, 11 P / Întru acest an B, C / aceștaș M, aceștaș P / s-au făcut M, P / minune B / mare B, C // 10-11 minune mare într-o mănăstioară mică M, P // 11 arătare C / întru B / mănăstioară B, mănăstiré C // 12 iaste B, C / era E, G / cetaate C, cetaate Hotinului D, cetate Camenița M, cetățui Camenița P / Au]și au M / Maicii Preciste B, C / Maicii Precurate M, P // 13 cit]și M, P / răsturna M, P / pre B / di pi M, P / chipul icoanii B, C / icoană M, P / vide B, C // 14 oamenii B, C / întru o tipsie B / tipsie C // 14-15 era ¹⁻² B, C // 5 mirare B, C / privi B, C / după privi ad. fiind E, G / o arătare și un sâmn M, P / carele B, C // 16 fost B, C / peire C / creștini C / care sâmnu adevărat că au fost de perire a multor creștini M, P // 17 Țara C / noastre B, C / și a stricăciunii Moldovii M, P / lipsește țării no<a>stré M, P // 18 atunce B, C / anu B // 19 creștini B, C / pustii E, G, M, P / locurile B, C / pre B, C //

10. Trecut-au împărăția Dun<ă>rea, și dé acolo purceasă pe Prut cu multă oaste și cu multe tunuri grele și mari. Și la un tun punea cîte 80 dé bivoli. Unelé era și mai mici; feluri de feluri de harmate. Și sosindu la Țuțora, 5 au șădzut cu toată oastea de au odihnit 8 dzilé. Țara era bejănită numai din slăhul oștii, iar în laturi sta toți cineși pe la casăli lor; n-ave nimé nice o névoie, nicé la mărșu, nice la întorsu.

11. Vinit-au în prinblaré împărăție de la Țuțora în 10 Eși și s-au scoborît pe la Nicoriță în Căcaina și s-au / f. 222^v suit pin tîrgul boilor și-au descălecat în cîmpu, supt saivan, de la diāl dé tîrgul boilor. Și Duca-vodă mergea cu toții boiarii pri gios pe lîngă împărăție. Și s-au tinsu cîteva bucății de atlazuri și de tăfții pe înbe părțile dé uliță, 15 pe unde mergea împărăție.

12. Iară dac-au discălecat împărătul supt saivan, Duca-vodă i-au închinat multé daruri: cîțiva cai turcesști cu podo<a>bé scumpe și leghin cu ibric de argint și alté lucruri scumpe. Și d-icé iar s-au întorsu împărătul

1 10] 15 M, 12 P / împărăția B, împărăția C / împărătul M, P / Dunărea C / de B, C // 2 purceasă A, au purces B, D, E, G, M, P / pre B / oaste B / cu multă oaste pe Prut G / grele B, C // 3 Și] Că M / tun di celi mari E, G / cite B, C / optzăci B, lipsește C / de B, C / Unele B, Unele pușci C / Era uneli E, G // 4 féliuri ¹⁻² B, C / după harmate ad. pușci mari B, C, D, G / hărmăți M / lipsește Și G / sosind B, C / după sosind ad. împărăția E, G // 5 șezut B, C / la Țuțora cu toată oastea au odihnit opt zile D / oaste B, C / oastea sa E, oastea lui G / au]s-au G, M, P / opt B / zile B, C / Țara] Moldova M, P / ante Moldova: 16 M, 13 P / lipsește era P // 6 bejenită B, C / după bejenită ad. atunce E, G / lipsește numai M, P / șliahul B, șliavul C, P / lipsește toți E / cineș B, C // 7 pre B, C / casăle C / nu avea B, n-avea C / nici B, C / iară printr-alte părți era fieșticarile pre la locurile lor; Și nu ave nici o nevoe M, P / nevoie B, C / nici ¹⁻² B, C / la mărșul împărății<i> E // 9 11] 17 M / Venit-au C / primblaré B, primblare C / împărăția B, împărăția C / împărăția în primblaré E, G / Iași B, C / Împărătul de la Țuțora au venit în primblare pînă în Iași, M, P // 10 lipsește și ¹⁻² M, P / pogoritu M / P / s-au pogorit pre lîngă mănăstirea Nicoriță în pîriul Căcaina E, G / pre B / Necoriță B, G / pin] prin B // 11 și au B, C // 12 dial C / de B, C // 11-12 lipsește și-au descălecat ... tîrgul boilor G // 12 lipsește Și M, P // 13 toți B, C / pre ¹⁻² B, pe ¹ C / Duca voevoda și cu toți boerii merge pre gios M, P / împărăția B, împărăția C / împărătul M, P / s-au întinsu B, au întins M, P // 14 bucăți B, C / lipsește de ¹⁻² M / atlaz M, P / tăfți B, C / pe înbe B / pe de amîndoao C, E, G / părțile B, C, E, G / de B, C, E, G / lipsește înbe părțile dé M, P / ulițe E // 15 undé B / împărăția B, împărăția C / împărătul M după împărăția ad. și au descălecat supt saivan, în cîmpu, de la dial de tîrgul boilor G // 16 12] 18 M / Iară dac-au] După ce au M, P / dacă B, C / descălecat B, C / împărătul C / împărăția D, E, G // 17 Duca-vodă] atunce Duca voevoda M, P / multe B, C / turcesști B, C // 18 cu]și cu M, P / podoabe B, C / scumpe] frumoașă și scumpe M, P / lighin B / și ibric cu leghin D // 19 alte B, C / scumpe B, C / multe și scumpe M / Și de cii B, C, D, E // 19-1 lipsește Și d-icé iar ... la Țuțora M, P //

la urdie la Țuțora. Și iar după acie au mai venit împăratul în prinblare și s-au suit în diial la m<ă>n<ă>st<i>ré la Cetățuia, de au vădzut-o și prăvind locul în toate părțile. Și iar s-au întorsu la urdie la Țuțora. Dzac atunce să fie
5 strigat și hoguea în clopotniță la Sfeté Neculaiu, ș-au stătut beserica pecetluită pîn'la vinirea cu domnia lui Antonie-vodă.

13. Decé boiari<i> atuncea, aflîndu vrême, au jăluit pe Duca-vodă la împărăție foarte taré, mai cu de<a>dinsu
10 Ursachi cel bătrînu. Și era atunce să-l mazileiască la Țuțora. Numai viziriul au grăit împăratului că nu-i biné să-l mazileiască pi calé, ca să nu fac<ă> smintial<ă> pentru celé ce trébuescu să grijască: conace, poduri și de alté ce
f. 223 trébuescu pentru triaba / împărății pîn'la Nistru. Și așea
15 l-au îngăduit împăratul, pecum au dzis viziriul, pîn'la Nistru; nu l-au mazilit acolo. Purces-au împărăție dé la Țuțora pe Prut în sus, fiindu boiarii orînduiți de-a purta grije cé era traba: pîné, ordzu, iarbă, lemné, țărushi, ialoviță, berbeci, unt, mieré și de alté multe cé trébuia la conacé;

1 Iară după aceia iarăși au mai venit împăratul M, P / acéia B, C / împăratul C // 2 primblare B, primblare C / dial B, C / mănăstire C, *lipsește* la mănăstire G / *lipsește* la ² M, P // 3 de au văzut mănăstirea E, G / privind B / părții A, părți B, D // 4 Și Apoi M, P *lipsește* G / iarăși M, P / urdie C / Dziu B, *ante* zic: 20 M, 14 P / atuncea B, C, că atuncea M, P // 5 hogue B, C / la lui M, P / Sviatii Nicolai C, D, Sviatii Nicolai în Iași B, E, M, P / și au B, C // 6 biserică B, C / ș-au stătut beserica și ar fi fostu și biserica M, P / pină C / domnia B, C / Antonii-vodă Rusăt B, C, D, E, Antonie-vodă Roset G, Antohie Rosātu vovoda M, P // 8 13] 21 M / Decii B, C, *lipsește* M, P / boiarii B, boiarii C / atuncea] aice B, C / voevoda cu mare jalbă, iar mai cu diadinsul pre M, P / foarte tare B / foarte taré la împărăție C / mai] iar mai C, și mai E, G / deadinsu B, diadinsul C // 10 bătrîn C / Și atuncea la Țuțora era să-l maziliască împăratul M, P, și era atuncea împăratul să-l maziliască pe Duca-vodă E / atuncea B, C / maziliască B, C, maziliască pe Duca-vodă G // 11 Numai] lînsă M, P / după împăratului ad. zicînd D, E / nu-] nu iaste M, P / bine B, C // 12 maziliască B, C / pre B, C / cale C / facă C / să nu să facă M, P / smintială C / céle C // 13 trébuescu B, C / cele trebuincioasă, ci să-l lasă să grijască M, P / conace și E, G / și și M, P / alte B, C // 14 trébuescu B, C / triaba B, C / împărății B, împărății C / pină C / așia B, așia C // 15 împăratul] împărăție D / precum B] după cum M, P / *lipsește* pecum au dzis viziriul C / pină C // 15—16 au zis veziriul și nu l-au mazilit pîn'la Nistru M, P // 16 *lipsește* acolo M, P / pină acolo E, G / împărăția B, C / după împărăția ad. după acéia E, G / de B, C / Împăratul au purces de la M, P / *ante* Împăratul: 15 P // 17 fiind B, C, *lipsește* D / boiarii era orînduiți de purta de grije D / de purta grije B, C, M, P, de purta de grije E // 18 cé era traba] pentru cele trebuincioasă M, P / triaba B, de triabă E, G / de trebuință la oaste C / pîne B, C / iarbă de cai E, G / lemne B, C / țărushi de corturi B, țărushi de bătut la corturi E, G / ialovițe B, C // 19 miare B, C / și și de alte M, P / alte B, C / *lipsește* multe M / trebuia B, C / conace B, C //

14. Acestu împărat era căl<ă>reți bun și vînător. Mergea tot pe cîmpu cu puținei oameni de curte lui pîn'la conac. Și într-acestu anu era maré bișug în țară de toate, și duce o<a>meni<i> la urdie de vinde făr<ă> nice
5 o grije: <i>ialoviță, mieré, unt, poame de tot felul, cini dé ce ave, de s-împlusă oameni<i> dé bani. Cîndu au sosit la Nistru, era podul gata pisté Nistru, din gios de Hotin, la un sat anumé Virnovița. Și trecîndu împărăție, iară Duca-vodă sta la capul podului, di cie parte dé
10 Nistru, aștepta pentru slujba să-l îmbrace cu căftan. Iar împăratul, avîndu pi dînsul mărâz și gîndu să-l mazi- liască, cum au trecut, au și făcut sâmnu dé luară pé Duca-vodă, de l-au dus de l-au închis la baș-ceauș. Atuncea s-au vădzut că-i mazil. Și i-au scris, tot ce au avut, la
15 împărăție, și din pîra lui Ursachi l-au bătut împărăție. Ș-au cheltuit mulți bani, și era să și piară.

15. Numai, nărocul lui, s-au tîmplat o blană de hulpé de mosc ne<a>gră prea bună și scumpă. Ș-aceia i-au scos capul, că, ducînd-o la viziriul, viziriul au arătat-o împăra-

1 14] 23 M / Acest B, C / era foarte G / călăreț B, C / vînătoriu bun G // 2 pre B / cu] cite cu D / curtea B, C / pină C // 3 *lipsește* Și M, P / întru acest B, C / an B / era] au fost E, G / mare B, C // 4 ducea B, C / oameni B, C / urdie C / vindea B, C / fără de nici B, E, G, fără<ă> de nici C // 5 ialovițe B, C / miare B, miare C / poame B, C // 4—6 la ordie: ialoviță, miere, unt, poame de tot felul, cine de ce ave și le vinde fără de nici o grija, de să umplu<ă>, M, P / féliul B, C / cine di cé avea B, C, cine ce avea E / să umplu<ă> B, să împlu<ă> C / oameni B, C / de ³ B, C / Cînd B, Și cînd C, G, Și cîndu E, *lipsește* M // 7 *ante* Au sosit împăratul: 25 M, 16 P / după Nistru ad. împărăția E, G / podul era gata M, P / piste C, preste B / *lipsește* pisté Nistru M, P // 8 trecînd B, C] au trecut E, G / împărăția B, împărăția C] împăratului M, P // 9 iar B, C / voevoda M / sta în céia parte, în capul podului, așteptînd ca pentru slujba ce-au făcut M, P / cie] céia B, C / de ³ B, C // 10 după slujba ad. ce-au făcut C, ce făcu<ă> E / îmbrace C / căftan B, C // 11 Iară B / avînd B, C / pre B, C / gînd B, C / să-l maziliască B, C / ca să-l maziliască avea gîndu E // 12 cum] îndată ce M, P / de B, C, de-l E, M, P / pre B, pe C // 13 voevoda M / de ¹ și M, P / Atuncea B, C, Și atuncea M, P // 14 s-au văzut Duca-vodă că iaste mazil B, C, D, E, G, s-au văzut Duca voevoda că iaste mazil M // 15 la împărăție B, C] să fie împărătești M, P / *lipsește* și M, P / l-a B / împărăția B, C / după împărăția ad. pe Duca-vodă E, G / din pîra lui Ursachi l-au bătut împărăție] Iară pre Ursache l-au bătut și era numai să-l omoară M, P // 16 Și au B, C, M, P / cheltuit C / după bani ad. Duca-vodă C / și era să-ș pue și capul să piară E] de ș-au scos capul M, P / să s<ă> pie A, să și piiae C, să piiae G // 17 15] 26 M, 17 P / Pre Duca voevod era să-l omoară, numai M, P / nărocul lui au fost că s-au tîmplat de au avut o blană G / o blană de au avut, o blană de vulpe de moscu D / hulpe B, C // 17—18 nărocul lui au fost de n-au perit că s-au tîmplat de au avut o blană de vulpe niagră de moscu prea bună E / că s-au îstîmplat di-au avut o blană de vulpe niagră foarte frumoasă și scumpă M, P // 18 moscu B, C / niagră B, C / pre B / Și acéia B, C // 19 ducîndu-o B, C / veziriul ¹⁻² C, viziriul ² B / au arătat-o C / împăratului C //

f. 223^v tului, caré /s-au mirat și-npăratul de acea blan(ă). Și atuncea au găsit vrémé viziriul, fiindu-i prietin, de au grăit: dé n-a hi apucat a peri, să fie mila împărăției să-l erté. Și atuncea împăratul l-au ertat dé cap și l-au dat pe mîna unui agă, dé l-au adus prin Iași, dé l-au rădicat cu tot ce au avut și l-au dus la Țarigrad. În loc de milă și cinsté ce aștepta să aibă, ei l-au mazilit.

16. Ieșit-au răspunsu boiărilor: pe ciné vor alegé dintre dînșii să margă să-l îmbracé cu căftan di domnie. 10 Sfătuit-au cu toții ș-au ales dintre dînșii pe Petriceico cluceriul. Și l-au dus la cortul viziriului, neavîndu el nice un cuget al său să ias(ă) la domnie, l-au îmbrăcat cu căftan dé domnie. Apoi și Petriceico-vodă, ce l-au ales boiării, vide-viții la cită stîngere și robie au dus ț(a)ra cu 15 fapte(le) lui, cum omu scrie pe rîndu mai gios.

17. Lésii, neavîndu grije, dé vinirea Turcului la Cameniți așea făr(ă) vesté, nice oasté au gătit împotriva Turcului, nice Camenița au întărit-o cu neșticavai oștii,

1 care B, C și M, P / s-au mîerat și singur împăratul D / mîerat B, C / împăratul B, C / blană frumoașă M, P / blană C // 2 vrémé B, C // 1-4 Și atuncea veziriul ș-au găsit vreme la împăratul, fiind veziriul prietin Ducăi-voevoda, de au grăit împăratului să nu piară Duca voevoda, ci să-l erte. Deci împăratul pre Duca voevoda l-au ertat M, P // 2-3 și veziriul fiindu prietin Ducăi-vodă de au grăit împăratului E, G / priiutin B // 3 de B, C / fi B / fiie C / împărății B, C // 4 iarte B, C / atuncea B, C // 4-5 de¹⁻³ B, C / pre B // 5 adus]dus C, M / Iași B, C // 6 totul M / Și în locu C // 6-7 Și aceasta au cîștigat-o Duca voevod, în loc de milă ce o aștepta M, P / și]și de E // 7 cinsté B, C / după aștepta ad. Duca-vodă E, G / ei]lei C / mazilit B, C / lipsește să aibă, ei l-au mazilit M, P // 8 16]27 M, 18 P / Eșit-au B, C / Eșit-au poroncă de la împăratul: pre cine vor alege ei M, P / pre cine vor alege B, pre cine vor alege lei C / is vor alege D, E, G // 9 lipsește dintre dînșii M, P / înbrace B, C / caftan B, C / de domnie B, C // 10 Sfătuitu-s-au boiării E, G, Boerii s-au sfătuit M, P / lipsește cu toții M, P / și au B / dintre dînșii B, lipsește M, P / pe Petriceico cluceriul B, pe Petriceico cluceriul C, pre Ștefan Petriceico cluceriul E, G // 11 veziriului C / neavind B, C / nici B, C // 12 lipsește al său M, P / iasă C / domnie B, C / l-au]veziriul au M, P / cu]pre Petriceicu voevoda cu M, P / l-au înbrăcat viziriul D, E, și l-au înbrăcat veziriul G / înbrăcat C // 13 caftan B, C / de B, C / și]și pe B // 13-15 Domnia lui Petriceico voevod. <după vodă ad. Cap. 82 P> După alegire boerilor, stăut-au domn Ștefan Petriceico voevod, însă spre stîngere și robia țării care au urmat din faptele lui, precum veți vede înaintea M, P // 13 Petriceico B // 14 videa-véti B, vide-veți C / stîngere B, stîngere C / robie B, C / au adus B, C, D / țara C // 15 faptele C / precum vom scrie B, D, precum omu scrie C / precum vom scrie mai înaintea pre rîndu E, G / pre rînd B, C // 16 17]2 M, 1 P / Neștiind leșii și neavind nici o griji că a veni Turcul M, P / neavind B, C / dé B, C / venirea C / turcilor la cetate Camenița E, G / la cetate la Camenița D / Camenița B, C // 17 așa C / fără de veste B, E / nici¹⁻² B, C / oaste C, E / n-au gătit G, n-au fost gătit / împotriva C // 18 Turcului]turcilor G / Cetatea Camenița B, C, D / nici cetate Camenița n-au fost întărit-o E, nici cetatea Camenița n-au întărit-o G //

să să spréjîniiască de turcii, că pe acea vremé avegilcevi cu sfedzii, nice țara lor nu s(ă) bejenis(ă) pen pâlânci, neștiindu nemic.

18. Craiu leșescu era atuncea Mihail Vișnoveschie, 5 și hatman Sob(e)țichie, caré pe urmă au fostu și craiu. Sta sateli pe marginea Țării Leșesști pliné dé oameni, și lé spunea moldoveni(i): „Fugiți, fugiți, că vin / turcii în țara vo(a)stră!” Ei nu crede, sta pe loc. Turcii, cum au trecut Nistrul, cum au început a prăda ș-a robi ș-a da 10 foc, cît au putut agiungé pin Ț(a)ra Leșască, făr(nice) o griji dé leși.

19. În Camenița era numai vro 6.000 de drăgani, de paza porților, și tîrgoveții. Și cum au agiunsu turcii supt Camenița, trei, patru dzilé, ș-au bătut din pușcii, și s-au 15 și închinat cei din cetate Cameniței, adeverindu-le turcii milă, dacă să vor închina. Și deschidzind porțile, au întrat turcii ș-au făcut dovă în limba lor și ves(e)lie maré de izbîndă, c-au luat cetate ca acie vestită, Camenița,

17-2 n-au gătit asupra turcilor <Turcului P> și nici cetate Camenița n-au întărit-o cu oști multe, să să poată apăra de turci, iară deosăbit că leșii atuncea ave oștire cu șlezii M, P / niscaiva oști B, C // 1 sprejeniască B, C / turci B, C / pre B / acia C / vrémé B. vrémie C / avea B, avea leșii C / gilceavă B, D, gilceavă leșii E, G // 2 slezii B, șvezii C, E, G / nici B, C / după lor ad. Țara Leșască D / nice țara lor]Țara Leșască M / nu s(ă) bejenis(ă) C / prin B, pin C / pin pâlânci și pin zemci E, G / zâmci G, C // 3 neștiind nemică B, neștiind nemică C]fiindcă n-au știut de venire turcilor M, P // 4 18]4 M / atuncea C / Vișnovetșcii, B, C // 5 și] iară M, P / hatman era M, P / hatman corunnii Sobetșcii B, hatman corunnii era Ioan Sobetșcii C, E / Jan E / hatman vielchi corunnii era Sobetșcii D, hatman corunniei era Jan Sobetșchie G / carele B, carele mai M, P / care mai C, D, E, G / pre¹⁻² B, C, D, E, G / fost B, C / craiu leșilor E, crai leșilor G // 6 Iar atuncea sta satele C, și sta satele E, G / satele B / Satile pre margine Țării Leșesști sta pline M, P / Leșesști B, Leșesști C / pline de B, C // 7 le B, C / moldovenii B, C / după moldovenii ad. și le dzicea C, de le dzicea E, G // 8 voastră B, C / Ei] Și lei C, Și ei E, G, Iară ei M, P / nu credea B, C / sta]și sta M, P / pre B / locu C / Iar turcii C, E, G // 9 cum]îndată M, P / au și început E, G / și a¹⁻² B, C, a¹ M // 10 agiunge B, a agiungé C / prin B / Țara C / fără de nici B, C, E, G // 11 grije B, C / de leși B, C // 12 19]7 M / În cetaaté în Camenița B, D, În cetaate în Camenița C, În cetaaté în Camenița E, G, În cetaate Camenița M, P / vreo șasie mii B, C / draguni C // 13 porților cetății D / Au venit turcii supt cetate Camenița M au venit turcii supt Camenița P / lipsește au B / supt cetate, supt Camenița D // 14 trii B, C / au șazut trei G, și numai trii M / zile B, C / și au bătut B, s-au bătut C, au bătut-o M, P / pușci B, C / s-au închinat G, M // 15 cetaate Cameniții B, cetaatea Cameniții C / lipsește Cameniței M, P // 16 deschizind B, C / porțile B, C // 17 și au B, C / duva M, după dova ad. strigîndu E, G / și veselie mare]ci mare bucurie M, P / veselie C // 18 mare B, C / după izbîndă ad. ce au făcut G / că au B, C / cetaate B, C / c-au luat o cetate vestită ca aceia și așa M, P / acia B, C //

aşe prea lesné, fără nice o scădere de osşti şi vărsări de
sîngé. Aşa da din tunuri, cît să cutremura locul. Şi au
ieşit toţii lăcuiitori Cameniţai pe porţi afară, pe tot ce au
avut. Şi i-au aşezat pe toţii pe denafară, pe lîngă cetaate,
5 să lăcuiască.

20. Iară Volodiovshie, starostelē de Cameniţă, dac-au
vădzut că s-închină cetate, el au întrat în erbărie de
au dat foc, de au arsu şi el cu iarba, socotindu mai biné
să-ş facă moarté cu mînulé salé decît să încapă în mî-
10 nulé păgînilor, rob.

21. Déci turcii, întărindu cetate cu puşci şi cu zahara
şi cu o<a>sté, au aşezat şi paşi şi prădîndu cît au putut
f. 224^v agiungé oştii turcesşti în sus prin Ţara Leşască, / au
purces împărătie în gios, iar pe acel şlah, ce au vinit,
15 ş-au trecut Dunărea la Obluşiti cu mult plen de robii şi
de dui<u>m.

22. Iară pe Petriceico-vodă l-au lăsat cu oastea sa, cu
moldovenii, în Hotin, ca să fie di paza ţării ş-a şlahului

1 aşea pre lésne B, aşa pre lésne C / prea de G / fără de nici B,C,E, şi fără de
M, P / scăderé B, C / repetă şi fără de scădere în oşti M / oşti B, C / şi fără
de vărsare M, P / de sînge B, C // 2 Şi aşia G / Aşa da din tunuri, din puşcile
céle mari B, D, Şi aşia da din tunuri, din puşcile céle mari C / Şi atunce
atîta băte tunurile de tare M, P / Şi aşia da din tunuri de bucurie mare' cît
E / locul, pămîntul C / şi pămîntul M, P // 3 eşit B, C / toţi B, C / au eşit toţi
oamenii, lăcuiitorii G / lăcuiitorii din cetaate Cameniţii B, lăcuiitorii Cameniţii
cetăţii C, lăcuiitorii cetăţii Cameniţii D / pre B // 3—4 lăcuiitorii din Cameniţă (pre
porţi P) afară cu totul ce au avut şi pre toţi i-au aşezat pre dinafară, să tră-
iască pre lîngă cetate M, P // 4 pre¹⁻³ B, C / după aşezat ad. turcii E / toţi B, C /
cetaatē B // 6 20]9 M, 2 P / lipseşte Iară M, P / Volodiovshii B, C / starostele
B, starosteli C / dacā B, C // 6—7 lipseşte dac-au vădzut... cetate M, P // 7 să în-
chină C / cetatea B, cetaate C / el]însuş el M, P / în erbărie, undé era pravul cel de
puşcă E, G. în puşcarie, unde era pravul cel de puşci C / de]şi C // 7—8 erbărie
şi dîndu-i foc au ars M, P // 8 lipseşte au² C / arusu A / şi el împrună cu pravul cel de
sineţu, socotind E, G (sineatā G) / cu iarba]cu pravul cel de sineţ B, D, împrună cu
pravul cel de puşci C / socotind C / bine B, C, bine iaste M, P // 9 moarte B, C / după
moartea ad. singur E / mînule¹⁻² B, C / sale B, C / cu mînulé salé]însuş M, singur P /
încapă C / în]pre M, P // 10 robu B // 11 21]10 M, Decii B, C, lipseşte M, P / întărind B, C
au întărit M, P / cetatea B, C, cetatea Cameniţa E, G / zaharea B, C, zairea E // 12
oastē B, oaste C / paşiei B, C, E / şi paşie în cetate D]şi au pus i paşie în cetate M, P /
prădînd B, C, prădînd oştile turcesşti M, P // 13 agiunge B, C // oştile turcesşti B, C,
lipseşte M, P // 14 împărăţia B, împărăţia C / împăratul turcesc M, P / iarăş pre acelaşi
M, P / pre C / şlah B, C ce]pre carile M, P / au fost vinit G, au şi vinit M, P // 15 şi au
B, C / la]pre la D / Obluciţă B, C, E / plian B, C / lipseşte de¹⁻² M / robi B, C / diuim B, C //
17 22]11 M / lipseşte Iară M, P / Petriceaico B, Petriceaico C / voevod M / oaste C //
17—18 cu oaste lui la Hotin, adică cu moldovenii, ca M, P // 18 moldovenii B, C / în
cetate în Hotin E, G / fiile C / de B]pentru C / de paza ţării şi a cetăţii Hotinului şi a
şlahului cetăţii Cameniţii D / şi a şlahului Cameniţii B, şi a şlahului cetăţii Came-
niţii C //

Cameniţai, ca să nu închidă leşii drumul neguţitorilor,
să nu flămînzască o<a>stea din Cameniţă.

23. Trimis-au viziriul la Petriceico-vodă, cînd era
împărătie la Nistru, să ale<a>gă un boiaru care-i mai dé
5 tre<a>bă să-lu triimată la cortu lui, că-i trebuiaşté. Ales-au
Petriceico-vodă din toţii boiari<i> ţării mai di triiabă la
vorovi pe Miron Costin, care au fost mai pe urmă şi logofăt
maré. Şi mîrgînd Miron la cort viziriului, pusu-l-au
viziriul de au şădzut înaintea lui. Şi i-au dzis vizirul
5 să-i spuie dreptu: pare-lé lor biné c-au luat împărătie
Cameniţa, au ba? Iar Miron au răspunsu că să temé
a spuné drept. Vizirul s-au zimbit a rîde şi i-au dzis să
grăiască, să nu să tiiamă. Atunce Miron au dzis că „sîntem
noi moldovenii bucuroşi să să lăţască în toate părţi<i> cît
15 de mult, iar pesté ţara no<a>stră nu ne pare biné să să
lăţască“. Atunce viziriul iară au ris şi i-au dzis: „Drept
ai grăit“, ş-apoi l-au întrebat cum socotesşte: lăsa-o-a
oastea turcească la Hotin cu Petriceico-vodă să fie de

1 lésii B, C // 1—2 neguţitorilor / apoi să flămînzască oaste la Cameniţă M, P // 2 oaste
din cetate din Cameniţă B, E, G, oaste din cetaate Cameniţii C // 3 23]12 M // 3—4
Cînd era împăratul la Hotin au trimis veziriul la Petriceicu voevodă, să M, P / Tri-
imis-au B, C, Triimis-au atunce E / Petriceaico B, Petriceaico C // 4 împărăţia B,
împărăţia C / după Nistru ad. şi au dzis E, G / aliagă pre un boiaru B, aliagă un boia-
riu C / care iaste E, G / de triabă B, C // 5 să-l trimită B, să-l trimată C, şi să-l triimată
E / carile ar fi mai vrednic şi să-l triimată M, P / cortul B / trebuiaşte B, C // 6
Petriceaico B, Petriceaico C / 13. Petriceico voevod, din toţi boerii ţării (boerii
moldoveni P) au ales mai vrednic la voroavă M, P / toţi B, C / boiarii B, boiarii C /
ţării B, C / de triabă B, C // 7 voroavă B, C, D, E / pre B, C / Costin B, C / care B / ca-
reli mai pre urmă au fost şi logofăt mare C, M, P, care mai pre urmă au fost şi ve-
logofăt G / pre B / mare B // 8 ante Şi: 14 M / mergînd B, C / cortul B, C / l-au pus M,
P // 9 şezut B, C / de i-au şezut înaintea P / înaintea C / lipseşte viziriul² M // 10 spue
B / drept B, C / pare-le B, C / bine B, C / că au B, C / spue (spune-mi P) drept de vă
pare bine M, P / împărăţia B, împărăţia C / împăratul M, P // 11 cetatea Cameniţa
B, D, M, P, cetaatea Cameniţa C / au bajau nu M, P / lipseşte Iar M, P / ante Miron
15 M, 4 P // 12 spune B, C / Veziriul C, Iar veziriul G / s-au zimbit C, au zimbit G,
s-au jinbit A // 13 grăiască]grăiască drept G, spue M, P / tiamă B, C / Atunce B,
C, lipseşte M, P / ante Miron: 16 / au dzis]au răspuns M, P / lipseşte că M, P / sîntem
B, C, E, G, împărăţia turcească M, P / cit de mult şi în toate părţile, iară M, P / păr-
ţile B / lipseşte cit de mult C // 15 iară C / piste B, C / noastră B, C / bine B, C / lipseşte
să să lăţască M, P // 16 Atunce B, C, lipseşte M, P / ante Veziriul 17 M // 16 iar C / şi
apoi i-au zis B, C, şi iarăşi i-au zis M, iarăş au răspunsu şi i-au zis P / ante şi: 18
M // 17 întrebatu M / ş-apoi l-au întrebat]şi iarăşi i-au zis P / socoteşte B, C, socoteşti
M / lăsa-vom şi oaste M, P // 18 oaste C / Petriceaico B, Petriceaico C / cu Petriceicu
voevod la Hotin M, P //

paza țării ș-a Cameniței pîn-în primăvară și n-a <a>ve vro primejdă de leși?

- f. 225 24. Iară Miron / au răspunsu că nu-i bine să lasă oasștea turcescă, că este vreme de iarnă, și să șadză 5 oasștea de iarnă la un loc n-a pute-o birui țara de fin și de grăunță și de alte bucate, că-i țara sărac(ă), ș-a flămîndz(i). S-o răschire pin saté, satilé își rari, și or lovi poghiiazuri din cea parte, astădzii într-un sat, mîne 10 într-altul, și pîn-în primăvară a peri oastea împărăte(a)scă toată, și pentru oastea turce(a)scă oru strica poghiazurilé și țara. 25. Numai oastea turcescă să să duc-în gios. Numai să lé de voie împărăție să scrie moldovenii la leși, cu rug(ă)minté și cu înbun(ă)turi, fiindu tot de o legé. Or crede leșii s-or lăsa de n-or facé stricăciune Moldovei, 15 și or chiverniși și cetate di bucate pîn-înu primăvară. 26. Și așea au lăsat vizirul după sfatul lui Miron, iar unii din boiarii, după(ă) ce li i-au spus Miron sfatul, dzice

1 și a cetății Cameniții B, C, D, E, și a cetății Cameniții G, *lipsește* M, P // 2 nu va avea vro primejdă, n-a avea vro primejdă C, nu va avea oastea vro primejdă D, și oare nu va avea oaste turcescă vro primejdă M, P / leși B, C // 3 *lipsește* 24 G, M, P / *lipsește* Iară M, P / *lipsește* că M, P / nu-înu iaste M, P / bine B, C // 4 că fiindcă M, P / iaste B, C / vreme B, C / după șază ad. țara M // 5 oastea B, oaste(a) C / *lipsește* oasștea de iarnă M, *lipsește* de iarnă P / locu B, C / nu o va putea B, E / ad. marginal birui C / cu finul, cu grăunțele și cu alte M, P // 6 de grăunțe B, C / că-îcă iaste B, E / că țara iaste săracă M, P, *lipsește* C / și a flămînzii oastea B, M, P // 7 Să o răschire B, C / Să să împartă M, P / prin M / sate B, C / satele sînt rare B, C, satilé sînt rari E / lovi vîni C, P, veni M // 8 podghiazuri B, podghiazuri C, poghiiazuri leșești D, podghiazuri leșești E, G / cea B, C / astăzi B, C / mîne B, mîni C // 9 pînă C / a peri oaste turcescă și poghiiazurile acele or strica și țara M, P / împărătiască B, împărătiască C // 10 oaste turcescă C / or B, C / strica B / podghiazurile B, podghiazurile C / podghiazurile leșești E // 11 și țara și țara Moldovii, raioa împărătiască D / 25 / 24 G, *lipsește* M / Ci oaste turcescă iaste mai bine să să ducă în gios M, P / oaste B / după turcescă ad. iaste bine G / ducă C // 12 Numai însă M, P / le dea B, C / împărăția B / împărăția voe G / după împărăția ad. moldovenilor C / scrie C / moldovenii B, *lipsește* C / leși B, C / rugăminté C // 12—13 să le dei împăratul moldovenilor voe să scrie cu rugăminté și cu înbunături la leși, fiind M, P // 13 înbunături C / fiind B, C, și fiind E, G / lége B // 14 crede B, C / leși B, C / leși vor crede și vor lăsa M / s-or și or B, C / leși și să vor lăsa E, G / Că și leși vor crede și nu vor face stricăciune P / de nu vor face E, nu vor face B / face C / Moldovii B, C / țării M // 15 or chivernisi moldovenii și pre cei din cetate M, P / chivernisi B, C / cetatea B, cetatea C / de B, C / di bucate / mîncare M, P / pînă C / în B, C / *lipsește* pînă în primăvară M, P // 16 26 / 25 G, 19 M, 5 P / așia B, C / vezirul C, și vezirul M / *lipsește* iar M, P // 17 boiari B, boiari C / după cîe C / li-au spus B, C / Miron logofătul M / sfatul vezirului E / *lipsește* sfatul M / zicea B, ei zicia G / dzice că-i mai bine / au dzis așa, că mai bine iaste C //

că-i mai bine să lasă turci(i), că po(a)te pe dinși(i) să-i pradé leși(i) țara. Iară Miron dzice că n-or prăda-o, iar de or și prăda-o, nemic n-a hi, decît să lé ia inecerii muarile și copii(i) și să rămîie și așadzători, să nu să mai ducă.

5 DOMNIA LUI ȘTEFAN PETRICEICO-VODĂ. CAP 78 < sic >

- f. 225^v Za(cialo 1). Stătu domnu Petriceico-vodă la vl(ea)to 7180 (=1672). / Și dac(ă) s-au aședzat domnu, au rămas cu o(a)stea sa la Hotin, pentru grije podului ș-a Cameniței, pîn-în postul Crăciunului. Apoi au venit la 10 Iași în scaon.

2. Iară de primăvară au venit împărăție pîn' la Oblucișă ș-au trimis pe Husain-pașea cu oștii la Hotin. Mărs-au și Petriceico-vodă, cu oastea și cu toții boiarii(i) săi, și domnul muntenescu Gligorie-vodă, iarăș cu o(a)sștea 15 sa, la Hotin, iar la Țuțora au stătu caplan-pașea cu oastea turce(a)scă.

1 că-i mai bine / că mai bine era M, P / bine B / să lasă turcii să ernezé B, să lasă turci, oaste, vezirul C, să lasă vezirul turci E, să lase vezirul oaste turcescă G / poate B, C / pre B / dinșii B, C // 2 prade B, C / leși și țara B, C, D, E / să lasă pre turcii în țară, că fără de veste, fără(ă) de dinșii or prăda țara leși M, ca fără de dinșii poati or prăda leși țara P / Iar C, E, *lipsește* M / zicea B, au dzis C, li-au zis G / li-au răspunsu G / că n-or prăda-o țara B, că țara n-or prăda-o E, că n-or prăda țara G // 3 de o vor și prăda B / nemică B, C / n-a fi B // 2—3 < lipsește P: Miron au răspuns: leși nu vor prăda țara >, iară de vor și prăda-o tot nemică n-a hi, că mai amar ar fi fostu cînd li-ar filuat inițiarii femeile M, P // 3 le B, C / încearii B, nițiarii C / muerile B, C // 4 copiii B, C / rămîie B, C / așezători B, C, șezători M, P / după ducă ad. din țară E, din țară G // 5 Petriceico B, Petriceico C, G / după vodă ad. în anul 7180 C, anul 7180 E, după voevoda ad. în anul 7180 G / Cap 82 B, D, *lipsește* E, G / *lipsește* Domnia... cap 78 M, P // 6 *lipsește* Za(cialo) B, C, D, E, G, P / Stătu-au C, D, E, G / Petriceico C, Ștefan Petriceico B, E, G / la vl(ea)to în anul B, D / *lipsește* la vl(ea)to 7180 C, E, G / În anii 1672, Petriceicu voevoda < lipsește voevoda P > au stătu M, P // 7 dac C / domnu / cu domnia C / *lipsește* dac(ă) s-au aședzat domnu M, P // 8 oastea B, C / grija B, griji C // 9 și a Cameniții B, și a cetății Cameniții C, D, E, și a cetății Cameniței G / pînă C / Apoi / Și după aceia M, P // 10 în scaonul domnescu E, G // 11 22 / 21 M / *lipsește* Iară M, P / de / în B, E, G / împărăția B, C / De primăvară împăratul turcesc iarăși au venit la M, P / *lipsește* pîn(ă) C / Oblucișă B, C, D, E, G // 12 și au B, C / trimis B / pre B / Husain-pașia B, C / oști B, C / la Hotin pre Husain-pașea cu oști turcești M, P / Mărs-au A, Mers-au C // 13 Petriceico B, Ștefan Petriceico C // 13—15 Petriceicu voevoda cu boerii și cu oaste sa, așijdere și Grigorie voevoda domnul muntenesc, împreună cu pașa au mers la Hotin M, P / toți boiarii B, toți boiarii C // 14 și Grigorii-vodă domnul muntenescu C / Grigorii B, Grigorie Ghica-vodă G / oastea B, C // 15 *lipsește* sa E / la Hotin / au mărșu la Hotin C / iară B, *lipsește* M, P / ante la 2: 23 M / pașia B, C / după pașa ad. iarăși M, P // 16 oaste C / turcescă B, C //

3. Atunce leșii gătindu-și oastea, au venit asupra turcilor la Hotin Sobetichii, hatmanul coronii, care pe urmă au fost și craiu, și cu Sinavischii, hatmanul polnii, cu frumoasă oashtë. Iar Mihail, craiul leșescu, era cu 5 to(a)tă puterea sa la Leovi.

Turcii, vădzindu că viné oastea asupra lor, făcut-au șanțuri pe lângă cetate Hotinului ș-au înțrat în șanțurii, iar moldovenii și cu munteni(i), osăbiți într-alté șanțuri, încungiurați. Cé ei, ca ciia cu nevoe, s-au sfătuit // Iei 1. 212 10 înde iei, Grigorii-vodă cu Petriceaico-vodă, să să închine la leși, să stea cu toții să bată pre turci, ca să nu s(ă) apucé a să așeza în cetatea Hotinului pașia, precum să așezas(ă) în Cameniță. Că așezindu-s(ă) în Hotin pașia, decii în Moldova, n-are di cé mai domni domnu. Și agiun- 15 gîndu-s(ă) cu leșii, ei fi chiema să vie mai curund, că ei încă vor ținea cu dîșii asupra turcilor. Decii leșii au priimit cu bucurie și îndată s-au pornit asupra Hotinului.

4. Husain-pașia, ce era sarascheriu, cu alți pași ce era în Hotin, înțălegînd că vine oaste leșască asupra lor, să

1 3]24 M / Atunce B, C, *lipsește* M, P / leșii B, C / s-au gătît cu oaste și M, P / oaste B, C // 2 Sobetichii B / Sobetichii Ioan, hatman mare de corona leșască, care mai pre urmă C, Ian Sobetichii ce era hatman coronii, careli mai pre urmă E / Sobetichii ce era hatman coronii D / Ian Sobetichie, ce era hatman G // 2—3 Hotinu. Și era mai mari preste oști Sobetichii, hatman coronii și Sinavschii, hatman polnii M, P / *lipsește* care pe urmă... și craiu G // 3 *lipsește* și² B / după craiu ad. leșilor E / și cu Adam Sinavschii ce era hatman polnii coronii E, G / Sinavschii hatman B, C // 4 cu frumoasă oaste B, C, *lipsește* M, P / *lipsește* Iar M, P / Mihail Vișnovetichii D, E, Mihail Vișnovetichie G / după leșescu ad. Vișnovetichii B // 5 toată B, C / Liov B, C, D, E, G / Mihail craiul cu toată putere sa era la Liov M, Mihail, craiul leșăsc, cu toată puterea era la Leov P // 6 Iar turcii G / ante Turcii: 26 M / văzînd B, C / vine oaste B, C, vine oaste leșască D, vin leșii M, P / au făcut M, P // 7 pre B / cetatea B, cetatea C / pe lângă cetate]împregiurul cetății M, P / și au B / șanțuri B, C // 8 moldovénii B, C / *lipsește* cu M / munténii B, C / într-alte, B, C // 9—11 încungiurați, ca cei cu nevoie. Grigorie voevoda, domnul muntinescu, și cu Petriceaico voevoda [*lipsește* voevoda P], domnul Moldovii, s-au sfătuit însuși între sine, <în de sini P> să să închine leșilor M, P // 9 Ce B, C / ei]iei C / ceia B, cea C / nevoie B, C // 10 Petriciaico C // 11 să C // 12—14 Hotinului, zicînd că în Cameniță s-au așezat pașe. Și de să va așeza și alt pașe în Hotin, apoi în Moldova nu mai are ce domni. Deci amundoi domnii agiungîndu-să M // 12 cetaatea C / pecum]cum C, D // 13 să așezas(ă)]s-au așezat C, D / așezîndu-să C / în]și în C / *lipsește* pașia C, D // 14 Și agiungîndu-s(ă)]Deci amîndoi domnii agiungîndu-să M, P / agiungîndu-să C // 15 ei¹⁻²]iei C / mai curînd să vie, făgăduîndu-să că și ei or ține M, să vie mai curînd, făgăduîndu-să că și ei or ține P // 16 vor]or C / dîșii]leșii G / *lipsește* Decii M, P / ante Leșii: 28 M / au și priimit D // 18 4]29 M, 7 P // 18—19 și cu cealalți pași, auzînd că vin oști leșești M, P // 19 în]la C / în cetate în Hotin G / oastea C //

sfătuia cum ari tocmi oastea acolo în șanțuri pedestrima și cum ari tocmi călărimea afară din șanțuri, să să bată cu leșii. Au chiebat și pre domni, pre Grigorie-vodă și pe Petriceaico-vodă, la sfaturi, să vază cum ari socoti 5 și iei. Decii Grigorii-vodă și cu Petriceaico-vodă ruga Dumnezeu și aștepta să vază cum mai degrabă izbînda leșilor asupra turcilor, ca să nu s(ă) poată așeza turcii în Hotin.

5. Dzis-au pașia acestor domni, după ce au venit la 10 dînsul: „Marele și putérnicul împărat ne-au trimis cu oaste la această cetaaté, la Hotin, cu puterea sa cea nebiruită, să ținem locul și cetatea aceasta și să purtăm de grije, și de aret să fim cetății Cameniții, care iaste de curund luată din nărocită primblarea împăratului, nostru, ce s-au 1.212^v 15 primblat pînă aicea / ca să fie raialii Țării Moldovii, ce iaste supt ascultarea împărății. Să fim de aret de apărare despre leși, aflîndu-s(ă) nepriiatini împărății despre această marginé. Acmu cum socotiți să tocmin oastea, pedestrima și călărimea, să putem lua izbînda nepriia- 20 tin(îl)or celor ce vin acmu asupra noastră cu oști?”

6. Iară Grigorii-vodă au răspuns pașii și au dzis: „Eu de aceasta nu pociu sfătuî într-alt chip, fără numai oastea putérnicului împărat, fiindu deprinsă la loc largu călărăște a da războiu, foarte iaste tare și cu nedejde de 25 izbîndă fără de nici o smintială, iar din șanțuri iaste cu grije a să lupta cu nepriiatinii cei denafară. Că de multe

1 oaste C / oaste pedestrime acolo în șanțuri M, P // 2 din]de M, P / 3 Și au E / Au chiebat]30. Chiebat-au M, Chiebat-au P // 3—4 pre domnii acestor țări, pre Grigorie-vodă, domnul muntinescu și pre Petriciaico-vodă, domnul Moldovei G / Grigorii C / Petriciaico C / voevoda¹⁻² M / la acel sfatu M, P // 4 ari]vor M, P // 5 și iei]iei P / *lipsește* Decii M / ante Grigorii: 31 M / voevoda¹⁻² M / Petriciaico C / ruga pre M, P // 6 *lipsește* și aștepta M, P / mai în grabă M, P // 7 să poată C / în cetate în Hotin E, G // 9 5]32 M / Pașa au zis M, P // 10 ni-au trimis C // 11 cetaate C // 12 cetaatea C / gri]ă), să fim și de paza cetății M, gri]ă și să fim de apărare și cetății G, gri]ă și să fim de paza cetății P // 13 de aret, adecă de apărare cetății D / aret]apărare E / Cameniții G, P / care C / *lipsește* de curund luată M // 14 nărocita C / a împăratului C, P / ce]carile M, P // 15 aicea]acolo M, P / să fiie C / ce]care M // 16 iaste supt stăpinire marelui împărat M, P / după împărății ad. despre această marginé C / *lipsește* Să fim de M, P / *lipsește* de C / *lipsește* de aret G / *lipsește* de apărare C, D, M, P // 17 aflîndu-să C, aflîndu-s(ă) ei M, P // 18 marginé]parte de margine M, P / Deci acmu M, Deci acmu P / oaste C // 19 pedestrime C / după călărimea ad. din nou pedestrimé P / să]ca să M, P / putem C / luoa C / nepriiatinilor C // 20 celor ci ne vin P / acmu D / cu oști asupra noastră M, P // 21 6]33 M, 8 P / *lipsește* Iară M, P / au]au P / *lipsește* pașii și au dzis M, P // 22—23 fără decît fiindcă oastea preputernicului M, P // 23 fiind C / iaste M, P / largu și M, P // 24 tare iaste P // 26—1 ciei din nafară¹⁻² C //

ori să prilejaște, cei denafară încungiură pre cei din-lăuntru și-i țin închiși și-i flămînzăscu, și pre urmă de nevoie să închină și cad în mîinile vrăjmașilor săi, fără de nici un războiu. Ce eu socotescu să eșim de aicea cu oastea, să lăsăm cetaatea Hotinului și să ne pogorîm în gios pre Prut, undé vom alége loc largu și bun de bătalie. Și de vom videa că nu putem sta înprotiva nepriiatinilor, vii trimite măriia-ta de a vini și caplan-pașia cu oaste de la Țuțora și-i vom bate”.

- 10 7. Iară sarascheriu-pașia, dacă au auzit pre Grigorie-vodă dzicîndu-i să lasă cetaatea, să iasă la loc largu cu oștile, s-au mîniat pre tare pre Grigorii-vodă, cît au scos hamgériul să-l lovască, să-l omoară, și au răcnit de i-au dzis că pentru cetatea aceasta l-au triimis pre dînsul f. 213 15 înpăratul. Iar Grigorii-vodă cu Petriceaico /-vodă s-au îngrozit și de sîrgu au eșit de supt cort afară. Și cum s-au dus la otacul lor, îndată au trimis la lési să vie mai curund, să nu zăbăvască. Vinit-au oastea leșască aproape de Hotin tăbărîndu-s<ă> ș-au tocmit oastea pre orînduiala lor de războiu. Eșit-au și turcii, oaste aliasă, călărirea din șanțuri, și Petriceaico-vodă cu moldovenii, și Grigorii-vodă cu munténii. Și începînd războiu, mergea turcii cu năvală asupra polcurilor leșești, iar lési încet pășind sprejenia năvala turcilor pînă au vinit aproape de șanțurile turcilor.

1 prilejaște]tîmplă E, întîmplă G, M, P/ de încungiură C, E, G/ciei C// 2 și-i²]pînă C, D, P, *ad. marginal* pînă M/ și mai pre M, P/ pe C// 3—4 și fără nici un războiu cad în mîinile vrăjmașilor săi M, P// 4 eu]iau P/ *lipsește* cu oastea C// 6 pe C/ bătalie]războiu G/ după bătalie *ad. de războiu* C// 7 Și vom vede cum nu vom pute M, P// 8 oaste C// 9 și-i vom bate pre nepriiatini E, și vom bate pre nepriiateni G, și vom birui pre leși M, P// 10 7]24 M, 9 P/ *lipsește* Iară M, P/ Iară Husain sarascher-pașia D/ sarascher-pașea C/ Grigorii C// 11 voevod M/ cetaate C/ și să iasă E, G, M/ locu C// 12 cu oștile, foarte tare s-au mîniat M, P/ Grigorie C/ voevoda M/ cît]și M, P// 13 omoare C/ ș-au răcnit C/răcnîndu P/ i-au răcnit asupra lui și i-au zis G, au răcnit asupra lui și i-au dzis E/ de au dzis C/jcînd M, P// 14—15 pentru această cetate m-au triimis înpăratul M, pentru această cetati ni-au triimis înpăratul. P// 14 trimis C// 15 *lipsește* Iar M, P/ *ante* Grigorie: 35 M, 10 P/ voevoda M/ cu]și cu E, M, P/ Petriciaico C// 16 sîrgu] grab' E, grabă M, P/ *lipsește* cum C// 17 și îndată C/ au]au și M, P/ să vie mai de sîrgu C, să vie mai de sîrgu în grabă D, să vie cum mai în grabă M, P/18 *ante* Venit-au: 36 M/ oaste C/ aproape de Hotin]la Hotin aproape M//19 și tăbărîndu-să C/ pre]după M, P/ pe rînduială C// 20 *lipsește* de războiu M, P/ *lipsește* din șanțuri M, P// 21 Petriciaico C/ voevoda¹⁻² M/ și]iar P// 22 începîndu C/ începînd a da războiu G/ turcii merge M, P// 23 lăsești C// 23—24 *lipsește* iar lési... năvala turcilor M, P// 24 pînă ce M, P//

Și stînd lési vitejaște, s-au și închinat Petriceaico-vodă și cu Grigorii-vodă împreună cu oștile lor la lési și s-au amestecat cu lési și au și început cu toții asupra turcilor a-i tăia.

- 5 8. Decii călărirea turcilor, văzînd așa, n-au mai avut vreme să facă năvală asupra lésilor, ce numai le-au căutat de au întrat în șanțuri la cea pedestrimă a lor, ca să să apere; iar stiagurile husărești, pășînd înainte, au întrat în șanțurile turcești, și după dînșii cîialaltă oaste. Și au și început a-i tăia pre turci, cît n-au mai putut să să mai îndrepte turcii. Și au și purces în răsipă. Unii au apucat pre pod, ce era preste Nistru supt cetatea Hotinului, alții pin Nistru da, de să înneca, alții pre supt cetatea de stîncă da, de să zdrobiia. Și podul încă s-au 15 rumpu de năvala turcilor la mijlocul Nistrului, de s-au f. 213^v înneecat mulțimé / de turci. Numai cîți au apucat cu pașia înainté de-au trecut asupra Cameniții, atîtea au hălăduit. Perit-au optsprăzece mii de turci. Umplutu-s-au lési și moldovenii și munténii de cai turcești, și de haine, 20 și de arme, și de bani, și de alte lucruri bune.
9. După ce au făcut lési această izbîndă, chemat-au pre acești domni de s-au sfătuit să purcează în gios, să triacă Dunărea în Țara Turcească. Și au orînduit pre moldoveni și pre munténi să margă înainté pre Prut să 25 le fie de straje și să strîngă oștii zaharea. Și cu acea soco-

1—2 Petriciaico C/ Grigorii-vodă, cu oștile lor împreună la lési E/ Petriceico voevoda și cu Grigorie voevoda și cu toate oștile lor s-au și închinat la leși M, P// 2—3 *lipsește* și s-au amestecat cu lési G// 3 au început G, M, P/ cu toții a-i tăia pre turci P// 5 *lipsește* 8 M, P/ așa C, P// 6 vîrmie C/ să mai facă E/ ce numai ce E// 7 de au întrat]a intra M, P/ la cealantă M, la cîialaltă G, P/ la cîialaltă oaste a lor, pedestrimă, ca E// 8 stiagurile C/ *ad. marginal* înainte C// 9 și cealantă M, cîialantă P// 10 oaste C/ Și au început E, M, P/ pe C/ n-au putut G, M, P// 11 îndreptezé E, îndreptéză G, îndreptez(e) M, P/ Și au purces P/ purces turcii G//12 pe C/ apucat preste Nistru, pre podul ce era făcut supt G, au apucat pre podul ce era supt P/ piste C//13 pe supt C//14 supt cetaate C/ *lipsește* de stîncă C/ *lipsește* da D/ da de stîncă M, P/ de²]și P/ după zdrobiia *ad. și să sfărîma, cum era mai rău C/ lipsește* Și M, P/ după încă *ad. de la o vreme* E// 15 năvală C/ *lipsește* turcilor C, D]lor M, P// 16 *lipsește* de turci M, P/ Și numai G/ Numai acei cîți M, P/ Și numai cîți au scăpat de au apucat E// 17 înainte C/ înainte cu pașea M, P/ de au trecut Nistrul și au luat asupra cetății Cameniții C/ atîția C/ după hălăduit *ad. de au scăpat E, G// 18 după* Perit-au *ad. atuncea/ optsprăzece C/ S-au inplut G//19 lipsește* și¹ M, și² P, și³ M, P/ *ad. marginal* și munténii G/ cai buni E, G// 20 *lipsește* și¹⁻² M, P// 21 9]37 M, 11 P/ Iară după E, G/ Leșii, după ce au făcut această biruință, au chemat M, P/ chemat-au C// 22 acești doi domni G]amîndu domni M, P/ de] și M, P/ după sfătuit *ad. cu dînșii E, G/ purceadă C]margă M, miargă P// 23 să triacă și Dunăre M, și să treacă și Dunăre P/ Dunăre C/ pe C// 24 pe¹⁻² C/ înainte C// 25 fiie C/ zairea E, G/ acia C//*

tială au purces domnii în gios pre Prut, iar lésii, așteptînd să le mai vie oasté pre urmă, au luat de la Hotin pre supt codru asupra Toporăuților întru întimpinarea ceiălalte oști ce viniă despre Sneatin, ca să să înpreune cu toată
5 oastea la un locu, să purcează în gios, precum le era sfatul.

10. Decii domnii au trecut Prutul pre la Zaluciă în ceasta parte, și de acolo s-au despărțit. Petriceico-vodă au mărșu la satul lui la Tătărășeni și de la Tătărășeni au luat pre supt codru asupra Iubăneștilor, întru întimpinarea lésilor; iar Grigorie-vodă au luat în gios, că nu
10 avea într-alt chip cum face, că-i era doamna și coconii în Țarigrad, în mîna turcilor. Decii hatmanii leșești, văzîndu-l pre Grigorie-vodă că au luat în gios, și calea nu-i era într-acolo, au triimis un domnu să-l întrebe pre
15 Grigorie-vodă di cé merge pre acolo, că calea oștii nu-i într-acolo. Iară Grigorie-vodă au dat samă cătră acel domnu că merge să dea știré țării să nu fugă, nici să să bejeniască, și să orînduiască conace pentru triaba oștii.
20 Că într-alt chip n-are pre undé mergé, că să vor spăriia oamenii și să vor bejeni, și nemică nu vor găsi hrană de triaba oștii. Și acest răspunsu au luat acel domnu leșescu și s-au întorsu înapoi la hatmani.

11. Grigorie-vodă, după ce au purces acel domnu leșescu înapoi la hatmani cu acel răspunsu, scris-au o

1 domnii] amîndoi domnii M, P// 1—5 *lipsește* iar lésii, așteptînd ... precum le era sfatul M, P// 2 vile oaste C/mai pre urmă G/ pe C// 5 toate oștile D]toții C/ purceadă C// 6 10]38 M, 12 P// *lipsește* Decii M, P/ după Domnii ad. amîndoi M, P/ Zalușce M, Zalușcea P// 7 Petriciaico C/ voevod M// 8 și au mersu P/ și iar M, P/ Tătărășiani² C// 9 pe C/ Iubăneștilor M, P// 10 Grigorie C/ voevod M/ *lipsește* au luat M, P// 11—12 nu ave să făcă într-alt chip, că doamna și cuconii lui era în Țarigrad M, P// 11 cuconii C// 12 minule E, minile G, M, P/ lésiești C// 12—22 *lipsește* Decii hatmanii leșești ... s-au întorsu înapoi la hatmani M, P// 13 văzînd G/ *lipsește* pre Grigorie-vodă C, D/ după calea ad. oștii E// 14 era]iaste C/ trimis C/ au triimis pre un ficior de domnu leșescu E, au triimes pre un ficior de domn leșesc G/ pe C// 16 Iar C/ Grigorie C/ cătră acel ficior de domnu leșescu E, cătră acel ficior de domn leșesc G// 17 mergé C/ țării C// 18 bejeniască A// 19 pe C/ merge C// 19—20 să vor spăriia oamenii și vor fugi și să vor bejeni E// 21 acel ficior de domnu leșescu E, G// 22 la hatmanii leșești D// 23—24 *lipsește* Grigorie-vodă... acel răspunsu M, P// 23 Iară Grigorie-vodă C, E, G/ acel ficior de domnu leșescu E, acel ficior de domn G// 24 înapoi la hatmanii leșești D// 24—4 dar întii au scris la hatmanii leșești să-l erte și să priimască de la dînsul acia izbîndă ce au făcut, iară mai mult nu poate M, dar întii au scris la hatmanii leșești să-l erti și să priimască de la dînsul ace slujbă, că izbînda ce au făcut, iar mai mult nu poate P//

carte la hatmanii leșești, și au triimis-o pre de altă parte, să-l iarte și să priimască de la dînsul acea slujbă cu izbîndă ce au făcut. Că atîta au putut, iar mai mult nu poate, fiîndu-i doamna și copiii în Țarigrad, în mîna păgînilor. Și au purces cum mai degrabă în gios Grigorie-vodă
5 de au trecut Dunărea pre la Gălați. Și au triimis de au dat știré viziriului, la Obluciță, că și el au scăpat cum au putut și vine la poala împărății.

12. Decii viziriul, dacă au auzit că vine Grigorie-vodă,
10 s-au mîerat, știîndu-l că s-au închinat la lési, avînd viziriul veste de la Husain-pașia că s-au închinat la lési. Nu credea viziriul că vine și tot trimitea ni pre unul, ni pre altul înaintea lui, să vie mai curund. Sosînd Grigorie-vodă la Obluciță, au mărșu la viziriul, și l-au întreat cum au fost
15 lucrul lui Husain-pașia sarascheriul la cetatea Hotinului de au prăpădit oastea.

13. Atunce avînd calé Grigorie-vodă cuvintelor sale, au spus viziriului cum au sfătuit pre Husain-pașia să iasă
i. 214^v din șanțu cu oastea împăratului, pentru căci că / oastea
20 împăratului iaste deprinsă a da războiu nepriiatinilor la largu, iar nu la strîmtoaré. Și Husain-pașia s-au mîniat și au scos hamgériul să-l omoară, și i-au făcut de au întrat în șanțuri și pre moldovéni și pre munténi. Și viînd oastea leșescă i-au încungiurat din toate părțile, și numai
25 pașia au scăpat pre pod preste Nistru, iar pre dîșii pre toți i-au cuprinsu lésii. Ce pre urmă ei au făcut cum au putut și ș-au adus capul la poala împărății. Decii viziriul, dacă au auzit așa, au dzis că „bine ai fost sfătînd, și nu ti-au ascultat“. De care lucru așa ș-au tocmît lucrul,

1 lésiești C/ trimis-o C/ pe C/ după parte ad. scriîndu-li hatmanilor lésiești să-l erte E, scriîndu-le hatmanilor leșești așa, să-l iarte G/ după parte ad. scriînd așa M, P// 2 acia C// 4 copiii]coconii C, E, cuconii G/ minule E, minile G// 5 mai în grabă M, P/ *lipsește* în gios M, P/ Grigorie C/ voevoda M// 6 de]și E, G, P, *lipsește* M/ pe C/ trimis C// 6—8 Au mers la veziriul la Obluciță, ș-au tocmitu trebile și de acolo s-au dus în Țarigrad. Și l-au făcut iarăși domn în Țara Muntiniască. Însă n-au apucat să mîrgă cu domnia în Țara Muntiniască, ci au muritu acolo, în Țarigrad M, P// 9—29 *lipsește* M, P// 9 Grigorie C// 10 mult s-au mirat C, D/ că s-au fost închinat E, că au fost închinat G/ după lési ad. și nu credea viziriul că vine C/ *lipsește* viziriul C// 11 că] precum E, G/ închinat Grigorie-vodă E, G/ Și nu E, G// 12 veziriul C/ pe¹⁻² C// 13 viie C/ curînd C/ Și sosîndu E, G/ Grigorie C// 14 l-au întreat viziriul D// 15 sarascheriului C// 16 oaste C// 18 cum]precum E, G/ Husain-pașia sarascheriul C// 19 șanțuri D/ pentru că E, G]căci C/ *lipsește* că D// 20 a da războiu la loc largu nepriiatinilor E/ la locu largu C, G// 21 iară C/ strîmtoare C// 22 hamgériul C// 23 pe¹⁻² C// 24 și oastea D/den C// 25 pe C/ piste C/ pe¹⁻³ C// 27 ante Decii: 14 G// 29 s-au tocmît C//

că au adus și marturi Grigorii-vodă înaintea viziriului, de au arătat. Decii viziriul au trimis de au tăiat capul lui Husain-pașă.

14. Și pre Grigorie-vodă, de bucurie mare ce avea
5 viziriul că au venit de s-au închinat de la lăși la dînsul, i-au dat iară domniia în Țara Munteniască, să fie domnu. Că înțelegînd că iaste hain, pusésie domnu pre Duca-vodă în locul lui, fiind Duca-vodă mazil la Țarigrad, și luas<ă> și pre doamna lui Grigorii-vodă cu coconii la saraiul
10 înpărătescu, să-i turcească. Decii viziriul îndată au răpezit la Țarigrad de au slobozit pre doamna lui Grigorii-vodă și pre coconi. Și au poprit și pre Duca-vodă să nu margă în Țara Munteniască.

15. Decii Grigorii-vodă s-au rugat viziriului să-l lasă
15 să margă pre la Țarigrad, să-ș vază casa și copiii, că i să și supărasă cu oastea. Și mergînd la Țarigrad, apucatu-l-au munténii cu multe pîri, mai vîrtos Postelniceștii, fiind
f. 215 și cu a Ducăi-vodă îndemnătură, temîndu-să / să nu-i smintiască domniia ce-i didésie.

20 16. Și Postelniceștii fusésie eșiți de la închisoarea lui Grigorii-vodă mai dennainte vrême. Că, după ce au venit Duca-vodă mazil de la Moldova în Țarigrad, și Șerban logofătul, careli pre urmă au fost și domnu, au scăpat, de nu l-au fost prinsu la mînă să-l ia, precum au
25 fost prinsu pre ceiialalți frați a lui, precum să pomenéște mai sus, la céialaltă povéste a lui, au fost isprăvit Șerban logofătul, cu mijlocul Ducăi-vodă, de au fost mârso

1—27 *lipsesc* M, P// 1 adus]dus C, D/ *lipsește* și G/ Grigorie C// 2 *după* arătat *ad.* mărturisind C/ trimis C// 4 14]15 G/ Și]Iară E/ pe C/ Iară veziriul de bucurie mare ce avea pentru Grigorie-vodă că au venit G// 6 iarăș C/ fiie C// 7 *după* înțelegînd *ad.* veziriul C/ pusésie]au fost pus E, G/ pe C// 8 *după* lui *ad.* în Țara Munteniască C/ luasă C// 9 pe C/ Grigorie C/ la saraiul înpărătescu cu coconii C// 10 veziriul C/ răpezit]trimis E, G// 11 pe C/ Grigorie C// 12 pe¹⁻² C/ și pre¹]cu G// 14 15]16 G// 15 pe C/ să-ș vază casa, pre doamna și coconii D/ să-ș vază pre doamna și coconii că i să supărasă<ă> E/ casa și copiii]doamna și coconii C, pre doamna și cuconii G// 16 supărasă C// 17 și mai vîrtos G// 18 *după* îndemnătura *ad.* și învățătură C/ *după* temîndu-să *ad.* Duca-vodă E, G// 19 ce-i]cie-i C/ *după* didésie *ad.* în Țara Munteniască C, înpărăția D// 20 16]17 G/ *după* Postelniceștii *ad.* Cantacozineștii C/ fusésie eșiți]au fost eșiți E, G// 21 denainte C// 23 Șerban Cantacozino logofătul D/ careli]care C, D, care mai E, G/ pe C/ *după* domn *ad.* în Țara Munteniască G// 24 au scăpat]au fost scăpat C, D/ *după* mină *ad.* Grigorie-vodă D/ pecum C// 25 *lipsese* fost G/ pre]pi C/ ceiialalți C/ pecum C/ pecum să pomenéște mai sus]precum mai sus s-au scris E, G// 26 povéste] istorie E, G/ la céialaltă istorie a lui Grigorii-vodă C, D/ au fost]și au fost C// 27 cu]prin D/ mijlocul]mijlocirea E, G/ mersu C //

un capegi-bașia de au luat pre toți frații lui Șerban și niamul lui din închisoarea lui Grigorii-vodă din București. Și mergînd Grigorii-vodă la Țarigrad, s-au tîmplat și iei acolo și ș-au aflat vrême a-l pîrî, féliuri de féliuri de pîrî
5 pentru cazne și răutăți ce li-au făcut.

17. Ce Grigorii-vodă era un om harnic și tare, și să-mătu, și gata la răspunsu și la toate socotelile, și să pîrîia față la față înaintea Divanului înpărătescu cu Postelniceștii, cu Șaitaniceștii, căroră le zicu și Cantacozineștii.
10 Și mai vîrtos giupînésele lor îl pîrîia înaintea Divanului înpărătescu, că li-au fost puindu pe giupînésie de au fost cărînd var și piatră, împreună cu țiganii cei de dîrvală, la curțile domnești.

18. Ce Grigorie-vodă au mijlocit cu priiatinii lui și
15 iară i-au dovedit și i-au pus iară pre toți la poprială. Și Șerban logofătul iară prinsésie de véste și să ascunsésie, ca și întii. Ce ceausii înpărătesți l-au găsit ascunsu în casă la Duca-vodă, în pod, și de acolo l-au luat și l-au făcut surgun la Crit. Și mult mustra Grigorie-vodă și
f. 215^v 20 să ciortiia cu Duca-vodă /, ce să pune pentru niște oameni răi ca aceiia. Și Grigorii-vodă să gătiia să purceadă cu mare vilfă de al triilea rînd în Țara Munteniască cu domniia.

19. Numai Dumnezeu iaste mult milostiv, iar apoi de sîrgu întoarce mila sa. Că îndată s-au războlit Gri-
25 gorii-vodă și au murit. Nărocul Cantacozineștilor! Dzicu unii să să fie agiunsu Cantacozineștii cu un doftor și să-l fie otrăvit.

1—27 *lipsesc* M, P// 1 bașe C/ pe C/ Șerban logofătul D / frații lui Șerban și pre alții din neamul lui E, G// 2 închisoarea]chisoarea C// 4 și au aflat C// 5 cazne]munci E/ cazne și munci și răutăți G// 6 17]18 G/ Ce]Iară C, E, G/ Grigorie C/ harnic, cheșchin și tare și simătu E, G/ simăți C// 7 socotelele C, socotelili lui E, socotelele lui G// 8 *lipsese* înaintea Divanului înpărătescu C/ Postelniceștii C// 9 *lipsese* cu Șaitaniceștii E, G/ dzic C/ Cantacozoneștii G/ *după* Cantacozineștii *ad.* înaintea Divanului înpărătescu C// 10 *după* pîrîia *ad.* pre Grigorii-vodă C, E, G/ innainte C// 11 puind C/ *lipsese* pe giupînésie G/ au fost cărînd]cără G// 12 cei]ciei C// 14 18]19 G/ C]Iară C, E, G/ Grigorii C// 15 iar¹⁻² C/ *după* dovedit *ad.* i-au rămas C// 16 iar C// 19 să mustra C// 20 ciortiia]priciia E, G/ *după* Duca-vodă *ad.* și-i dzicea C, D, și-i dzicea Grigorii-vodă, Ducăi-vodă E, și zicea Grigorie-vodă G/ néște C// 21 aceia C/ Grigorie C/ să purceadă din Țarigrad cu mare vilfă și alai E// 22 *după* vilfă *ad.* și pohvală din Țarigrad C/ vilhvă D, vilhfă și alaiu G/ cu domniia în Țara Munteniască C, E, G// 23 19]18 C, 20 G/ iaste]ii C/ milostiv și îndelungu răbdătoriu D, milostiv și drept giudecător și degrab-întoarce E/ *după* milostiv *ad.* că de și pedesește pre cineva C/ iar apoi]și G// 25 Așa dzic C, D zicea E// 26 fie]fiie C/ *după* agiunsu *ad.* atunci C// 27 *după* otrăvit *ad.* pe Grigorie-vodă C, Dar adevărul nu să știe E//

20. Și apoi, murind Grigorie-vodă, au purces Duca-vodă cu domnița în Țara Munteniască. Și mai cu vreme, după ce au mărșu Duca-vodă în Țara Munteniască, au stătut cu mare cheltuială de au scos și pre Șerban-vodă din surgunie de la Crit și l-au adus în Țara Munteniască și l-au făcut logofăt mare.

21. De aicea înainté lăsăm pentru Țara Munteniască să scrie munténii, și noi iară ne întoarcem la urmă, să scriem pentru țara noastră.

22. Petriceico-vodă era om bun și slabu, prost, n-au cutezat să facă ca Grigorie-vodă, să margă la turci, și de la Tătărășeni s-au dus la Iubănești, așteptînd pre lési să s(ă) scoboare în gios și gîndind că să vor mai strînge moldovéni, să să înmulțască oastea, să strîngă zaharea, ca să fie de triaba oștii leșești.

23. Iară boiarii moldovéni carii era cu dînsul, văzînd că Grigorii-vodă s-au despărțit și s-au dus la turci, sfătuitu-s-au și iei înde iei și s-au agiunsu și cu toate capetile, căpitani(i) slujitorilor, să ție la un cuvînt. Și s-au dus cu toții la Petriceico-vodă și au început a se ruga lui Petriceico-vodă să-i lasă pe acasă, să-ș ia fimeile și copiii, să-i dea în laturi, să nu-i ia tătarii, și iarăș or vini întru întîmpinarea lui Petriceico-vodă. Ce Petriceico-vodă,

1-9 *lipesc* M, P//1 20]19 C, 21 G/ Grigorii C // 2 *vremie* C// 4 cu]și cu E/ *lipsește* și D/ pe C/ vodă]logofătul C, *lipsește* E// 5 adus]dus C// 7 21]20 C, 22 G/ înainte C, *lipsește* D// 8 scrie C/ iarăș C// 9 după scriem ad. istoria C/ după noastră ad. a Moldovii C, pentru Moldova E, G// 10 22]21 C, 23 G, 39 M, 13 P/ Petriceico C// 10-11 Iară Petriceicu voevoda era om slabu la fire și prost și pentru aceia n-au îndrăznit să facă ca Grigorie voevoda M, P//11 Grigorii C/ și]ci M, P// 12 *lipsește* de la Tătărășeni M, P/ Tătărășeni C/ la Ibănești și acolo aștepta M, P// 13 să scoboară C, să să pogoare M, să s(ă) pogoari P/ și gîndind]și să socotiia M, și să socotie P/ să vor]s-or C/ că s-a mai strînge oaste moldoviniască M, ca să mai strîngă oasti moldovenească P// 14 și moldovéni E/ *lipsește* să să înmulțască oastea M, P/ zairea E, G// 14-15 zahara pentru oștile leșești M, P// 16 23]22 C, 24 G, 40 M/ *lipsește* Iară M, P/ dînsul]Petriceico-vodă E, G, P, Petriceicu voevoda M// 17 s-au despărțitu Grigorie Ghica voevoda M, P// 18 s-au sfătuitu înde sine, apoi s-au agiuns M, s-au sfătuit și ei înde sini, apoi s-au agiunsu P/ *lipsește* și³ M, P/ capeteli C// 19 căpitani C/ capetile, căpitani(i)]căpiteniile M, P/ ție C, ție toți M, P/ fie G/ după cuvînt ad. să ție G/ s-au dus]mergînd M, P// 20 Petriceico¹ C, M// 20-21 la Petriceicu voevod, s-au rugat să-i lasă să să ducă pre la casă lor M, la Petriceico-vodă s-au rugat cu toții să-i lasă să să ducă pre la casă lor P// 21 corectat ia D/ *lipsește* și M// 22 după tătarii ad. robi M, P/ iar E// 23 Petriceico-vodă¹ C, *lipsește* D, M, P/ *lipsește* Ce M, P/ *lipsește* Ce Petriceico-vodă C/ voevoda M//

f. 216

neștiind că și slujitorii sînt cu dînșii la un cuvînt, oarecum / cu simetie le grăia, și nu-i credea și nu vrea să-i sloboază, zicînd că și oaste leșască vine multă.

24. Iară Miron logofătul au răspunsu: „Ori să fie 5 voia mării-tale, ori să nu fie, noi nu ne vom lăsa casăli să le ia tătarii“. Și s-au închinat și i-au dzis: „Să fii măriia-ta sãn(ă)tos“, și au eșit afară. Și așa toți boiarii și căpitani au purces, cela după cela, pre rînd, a să închina și a eșit afară. Și cum au eșit afară, au început a încăleca 10 pre cai și au purces cu toții în gios.

25. Iară Petriceico-vodă au rămas numai singur, numai cu Hăbășescul hatmanul și cu casa lui. Și au început a plînge și a blăstăma pe Miron și pe alții și a dzice la cé l-au adus, și au trecut codrul întru întîmpinarea 15 leșilor de la Iubănești spre Cernăuți.

26. Iară boiarii, după ce au purces și au mărșu la Căcăceni, s-au sfătuit și au scris cărți la boiarii cei de Țara de Gios, la Gavrilă și la Buhuș și la alții, precum 20 iei și cu toată oastea s-au despărțit de Petriceico-vodă și vin în gios la dînșii. Ce să facă știré viziriului, să poftiască domnu dintre dînșii, să-ș pue pre cine vor socoti. Și, fără zăbavă, și ei îș vor alege domnu și vor merge cu toții la viziriul. Și au dat cărțile la Gheorghită Mitre, să le ducă la boiarii carii sînt pomeniți mai sus.

1 neștiind nemică C/ slujitorii cu dînșii sînt la un cuvînt D, slujitorii sînt toți într-un cuvînt cu dînșii M, slujitorii sînt toți la un cuvînt cu dînșii P// 2 simetie C/ le grăia oarecum cu sămîiile M, P/ nu²]nici M, P/ *lipsește* și nu vrea E, G/ sloboază]lasă P// 3 că]cum că P// 4 24]23 C, 25 G, 41 M, 14 P/ *lipsește* Iară M, P/ ad. marginal: au răspunsu B/ răspunsu]zis M, P, *lipsește* au răspunsu D/ au răspunsu zicînd G/ fiie C// 5 cu voia M, P/ tali C/ fiie C/ după casăle ad. și copiii C// 6 să le ia] să-i ia C/ s-au închinat luundu-și dzioa bună și au dzis E, s-au închinat luînduș zioa bună și zicînd G/ și i-au dzis]zicînd M, P// 7 așa C/ căpitani]căpiteniile M, P// 8 cela după celajunul după altul G/ *lipsește* pre rînd C, D, M, P/ a i să închina M// 9 afară, îndată au încălecat pre cai G/ au și început E, M, P/ *lipsește* pre cai C, D, M, P// 11 25]24 C, 26 G, *lipsește* M, P/ Petriceico C/ voevod M/ *lipsește* au rămas numai E/ *lipsește* numai G/ *lipsește* numai singur M/ *lipsește* numai singur, numai P// 12 hatmanul Hăbășescul E, G, M, P/ casa] casnicii M, P// 13 plînge C/ Miron logofătul M, P/ alții]celalți M, P/ dzicé C/ a zice: iată la ce m-au adusu M, P/ și] deci M, P/ codrul di la Ibănești întru întîmpinare leșilor și s-au dus spre Cernăuți M, P// 15 Iubănești C// 16 26]25 C, 27 G, 42 M, 15 P/ *lipsește* Iară M, P/ după cie C/ la]pină la G// 17 Căcăceni C/ au sfătuit C, D, s-au sfătuit cu toții G/ scris]trimis C/ *lipsește* cărți M, P/ ciei C/ de]din M// 18 Gavrilă]ști P/ *lipsește* și¹ M, P/ alții]celalți M, celalți P/ precum]cum că M, P// 19 *lipsește* cu P/ după oastea ad. slujitorimea E/ Petriceico C/ voevoda M// 20 *lipsește* ce P/ Ci ei să facă M/ la veziriul M, P/ poftiască]facă P// 21 să-ș pue C, să-ș pue, să-ș aliagă E, G/ pe C/ vor]or C// 22 și iei și-or alege C, D/ vor²]or C// 23 veziriul C/ Gheorghite C// 23-24 să le ducă la acei boeri M, P/ să le ducă la boiarii carii mai sus s-au scris D, E, G// 24 *lipsește* carii sînt pomeniți mai sus M, P//

27. Decii cînd au mîrsu Gheorghîță, au găsit pre toți boiarii în Gălați și pe Dumitrașco-vodă Cantacozino pus domnu de la împărăție. Și cum au văzut pre Gheorghîță Mitre că au venit cu cărțile, l-au și chiebat, de i-au spus
 ms. 253,5 de toate, și s-au bucurat // și l-au boerit, l-au pus postelnic
 f. 226 al doilea. Ș-au și păzit de au scris, de au făcut șt(i)rē viziriului, cum că toții boiarii și toată slujitorime și ț(a)ra s-au lăsat de Petriceico-vodă ș-au venit și ș-au adus capeteli suptu mila împărăției.

10 DOMNIA LUI DUMITRAȘCO-VODĂ CANTACOZINO,
 L(EA)T 7182 (= 1674). CAP 79

Zaci(alo 1). Audzindu vizirul, fiind la Obluciță, de lucrurili ce s-au făcut la Hotin și cum s-au hainit Petriceico-vodă, de s-au închinat la leși, acolo, în grabă, nice
 15 un domnu sau ficior de domnu mazil nu era, nimi. Numai ce s-au aflat Dumitrașco-vodă, carē era ca capichihaia lui Petriceico-vodă și fusesă mai înainte vrēme și visternic marē în Ț(a)ra Munteniască, la Gligore-vodă.

1 27]26 C, 28 G, *lipsește* M, P/ Ghiorghîță Mitre C, Gheorghîță Mitre D, E, G/ pe C// 2—3 și cu dinșii pre Dumitrașcu voevoda Cantacuzino pus domn de împărătul turcesc. M, P// 3 *lipsește* Și D/ după văzut ad. Dumitrașco-vodă E, G/ pe C/ Ghiorghîțe C// 4—7 c-au venit, îndată l-au chemat. Și cetind <gătindu P> Dumitrașcu voevod cărțile și spuindu-i și Gheorghîță Mitre de toate cite li s-au întimplat, s-au bucurat Dumitrașcu voevod și au boerit pre Gheorghîță Mitre, făcîndu-l al doilea postelnic. Și au și scris la veziriul făcîndu-i știre cum că toți boerii M, P// 4 după chiebat ad. Dumitrașco-vodă C// 5 după bucurat ad. Dumitrașco-vodă G/ boiarit C/ după boerit ad. pre Gheorghîță Mitre G// 6 doile C/ Și au B, C/ păjit A/ știrē C// 7 toți B, C/ slujitorimea B, C// 8 țara C/ Petriciaico C/ și au venit B, C/ și ș-au adus/ aducîndu-și M, P// 9 capetile B, capetele C/ împărăției B, C/ împărătului M, P// 10 Dumitrașcu Cantacuzino voevod M, Dumitrașco Cantacozono voevod P// 11 l(ea)t în anul B, C, G, anul E/ *lipsește* l(ea)t 7182 M, P/ Cap 83 B, P, Cap 82 D, *lipsește* E, G, M// 12 *lipsește* Zaci(alo) B, C, D, E, G, M, P/ Auzind B, C/ viziriul B/ lucrurile B/ În anul 7182, fiind viziriul la Obluciță și auzind de lucrurile D, În anii 1674, fiind veziriul la Obluciță și auzind de lucrurile M, P// 13 făcut la cetate în Hotin G/ cum că M, P/ Petriciaico C// 14 voevod M/ de]și B, C/ la leși B, C/ leșilor M, P/ a(colo) E, deci acolo M, P/ nici B, C// 14—15 nici un domn mazil, sau vreun fecior de domn mazil G, nici un domnu mazil, sau ficior de domnu P// 15 mazil B, C/ nimē B, C, *lipsește* nimi M// 16 care B, C/ *lipsește* ca D, G// 17 Petriciaico C/ fusēșie B, C/ au fost E, G/ înainte C// 15—17 Ci numai ci era Dumitrașcu Cantacuzino, carile mai-nainte au fost și vist(i)ernic mare M, Ce numai era Dumitrașco-vodă Cantacozono, carile mai înainte au fost și visternic mari P// 17 visternic B, visternic C// 18 mare B, C/ Țara C/ Grigorii B, C/ voevod M//

Și era grec țarigrădian de felul lui, niiam de-npărat creștinescu di Ca(n)tacozonesștii, și știe rîndul acestor țări. Și neaflîndu-s(ă) nimē atunce, cum să pomenește mai sus, l-au pus pe dînsul vizirulu domnu în Moldova în
 5 locul lui Petriceico-vodă. Și luîndu căftan dē domnie, au mîrsu / în tîrgu în Gălați. Și s-au strînsu toată boiariimea la dînsul și oastea, ca pui(i) di potrinichi, după cum s-au scris mai sus. Ș-au orînduit vizirul și un paș(ă) cu cîtăva oasște turce(a)scă și un soltan cu 20.000 de tă-
 10 tari, ca să-l duc în scaon în Eșii și să să bată și cu acei leși ce or vini asupra lui.

2. Dēce leșii, dac(ă) s-au tîlnit cu Petriceico-vodă sprē Cernăuții, au purces în gios pîn' la <loc gol>, tot dēpreun(ă) apoi s-au despărțit, ș-au trecut obuzul leșesc în gios, pîn'
 15 lîngă Movila Răbîii. Dumitrașco-vodă, din Gălații au pornit pe acel pașē cu turcii și pe soltanul cu 20.000 de tătari și cu oasștea moldovene(a)scă și cu o samă de boiari moldoveni, anumē Alixandru Buhuș hatmanul și cu Costantin Cantemir, sărdarul, care au fostu pe urmă și
 20 domnu, și cu Ștefan Cerchezul comisul si cu Mitre și cu frate-său Ghiorghîță și alții mulți, ș-au purces în tîmpi-

1 *lipsește* grec P/ țarigrădian B/ țarigrădian grec C/ feliul B, C/ *lipsește* de felul lui M, P/ însă niiam M, P/ niiam de împărat B, C/ *anulat* niiam de-npărat creștinescu D// 2 creștinescu B, *lipsește* C/ de Cantacozinești B, C/ știa B/ știa rîndul bine acestor țări C// 2—5 acestor țări. Deci veziriul pre acesta l-au pus domnu Țării Moldovii în locul M, P// 3 neaflîndu-să C/ atunce B, C/ atunce din domni mazili, sau din ficiorii de domni mazili, precum mai sus s-au scris, l-au pus E, G/ cum] precum B, D/ pomenește B, pomenește C/ pre B// 4 viziriul C, veziriul să fie G// 5 Petriciaico C/ voevoda M/ luund B, C/ caftan de domnie B, C// 7 boerimea B/ la]cu G/ puii de potîrniche B, C// 7—8 *lipsește* și oastea... mai sus M, P// 8 mai sus s-au scris E, G/ Și au orînduit B, C, Orînduit-au viziriul M, P/ și pre un pașia C, M, P/ pașia B//, 9 oastē B, oaste C/ turcească B, C/ și pre un soltan B, E, M, P/ doaozăci de mii de tătari B, C// 10 să ducă pe Dumitrașcu voevoda M, să aducă pe Dumitrașco-vodă P/ ducă C/ la scaonul domnescu în Iași E, G/ Iași, B, C/ acia C/ leși B, C/ și să bată pre leși(i) ce ar veni M, și să bată pre leși ce vor veni P// 12 2]3 M/ Decii B, C, *lipsește* M, P/ leșii B, C/ dacă C/ întîlnitu M, P/ Petriciaico C/ voevod M/ spre B, C// 13 Cernăuți B, C/ *lipsește* pîn' la B, C, D, E, G, M, P/ dinpreună B, C, împreună M, P// 14 și au B/ obujul A/ leșesc B, C/ pînă C// 15 lîngă]la M, P/ Iar Dumitrașco C, E, G/ ante Dumitrașco: 4 M, 2 P/ Dumitrașco voevoda au trimis pre acel pașē din Gălați cu turcii M, Dumitrașco-vodă au triimis acel pașā la Gălați cu turcii P/ Gălați B, C// 16 pre B, C/ pașia B, C/ și pre acel soltan C/ cu] cu acele M, P/ doaozăci de mii B, C/ tătari B, C// 17 oaste moldoveniască B, C// 18 moldovēni B, C/ Alexandru B/ *lipsește* cu M, *lipsește* și cu P// 19 sărdariul B, C, *lipsește* M, P/ carele B/ carele mai pre urmă au fost și G, M, P, careli au fost mai pre urmă și E/ fost B, C/ pre C// 20 *lipsește* cu¹ M/ Cerchez E, G/ *lipsește* și cu¹⁻² P, și cu² M/ Mitre vornicul E, G// 21 Gheorghîță B/ Gheorghîță Mitre și cu E, G/ și alții B, C, și pre alți M, P/ și au C/ întru întîmpinarea B, C, E, M, P//

- narea leșilor. Și era în obuzul leșescu cap hatmanul Sinavschii. Și după <ă> ce s-au tîlnit acolo la Răbîia, le-au dat războiu pre taré, și s-au bătut to<a>tă dzua. Iară cînd au fostu no<a>pté, au făcut leșii mulțimé de focuri, f. 227 5 un om cîte 5, 6 focuri. Dece pașea au chemat <pe>. Buhuș și pe Cantimir și i-au triimis să ăa limbă. Și cîndu au mărșu, au găsit numai locul și focurile, iar obuzul leșescu să-ntorses<ă> înapoi, că fuses<ă> de toții șes<ă>, șapte miei de leși. Dece spuindu Buhuș pașei, s-au bucurat, 10 ș-au mai mărșu o samă după<ă> dînșii, pîn-au trecut din Eși leși<i>. Și turcii și cu tătari<i> s-au întorsu înapoi, că era în postul Crăciunului, vréme de iarnă. Și leși<i> s-au tot dus în țara lor, și Petriceico-vodă încă s-au dus cu dînșii, și hatmanul Hăbășescu înpréun<ă> cu dînsul. 15 Numai ce au lăsat o samă dé nemții în Cetate Ne<a>m-țului și-n Sucevi, caré s-au tîmplat de au ședzut acei nemții într-acele cetății mai bini de un an. Și era acele

1 leșilor B, C / cap oștilor C / 5. Hatmanul Sichiavschii <Sănevețchie P> era mai mare preste oaste leșască. Deci după ce M, P / cap pre oastea leșască Adam Sinavschii, hatman polnii coronnii E, cap Adam Sinavschie, hatman polnii coronnii G / 2 după C / după întîlnit ad. oștile M, P / la Movila Răbîiiei, în gios, pre Prut C / 2—3 la Movila Răbîi și au datu războiu foarte tare, toată zioa s-au bătut M, P / li-au B, C / li-au leșilor dat G / 3 pre tare B, pre tare leșilor C, D, leșilor pre tare E / toată zioa B, C / iar B, C / ante Iară: 6 M / 4 fost C / noapte C / leșii B, C / leșii au făcut M, P / 5 cinci, șase B, C / Decii B, C, lipsește M, P / pașia B, C / ante pașea: 7 M, 3 P / chemat B, C / 5—6 pre¹⁻² B // 6 pre Buhuș hatmanul și pre Cantimir sărdariul C, D, E, G / trimis C / cînd B, C / 6—7 Și cîndu au mărșu / Deci mergîndu M, P / 7 mărșu ei E, G / focurile B, focurile C, focurile P / 8 să întorsese înapoi B, C / fusese B, C, au fost E, G / că au fost puțin, numai vro 7000 M, P / de toți B, C lipsește de toți E / șese B, C, șase E / 9 șapte C / mii B, C / de leși B, C, lipsește M, P / Decii B, C / Și M, P / spuind B, C / Buhuș hatmanul D, hatmanul Buhuș E, G / pașii B, C / 10 și au B, C / după C / de E, G / dînșii B, C / pînă C / 10—11 dînșii, turci și tătari și din oastea moldoveniască, pînă au trecut de Iași în sus leșii E, G, dînșii, pînă ce au trecut leșii și din Iași. Și după aceia turcii și tătarii M, P / 11 după Iași ad. în sus C / leșii B, C / Și Iar C, lipsește B, E, G / ante Turcii: 3 E, G / lipsește cu C / tătari B, C / întorsu înapoi B, C / dus la locurile lor M, dus înapoi la locurile lor P / 12 la vréme D / lipsește și M, P / leșii B, C / ante Leșii: 8 M / 13 în pînă în M, P / lipsește și M, P / Petriceico C / voevod M / 14 dînșii / leșii P / lipsește și M, P / Buhășescu hatmanul încă s-au dus cu Petriceicu voevod M, Hăbășescu hatmanu încă s-au dus cu Petriceico-vodă P / Hăbășescu încă s-au dus cu Petriceico-vodă, cu leșii. D / 15 Numai ce] Leșii M, P / ante Leșii: 10 M, 4 P / după lăsat ad. leșii E / o samă cîți<i> va M, P / de B, C, lipsește M, P / de leși, nemți în cetatea Socevi și în Cetatea Niamțului G / nemți B, C / Cetatea Niamțului și în Suceavă B, Cetatea Niamțului și în cetatea Sucevi C / 16 și în cetatea Sucevi D / carii B, care C / 16—17 și în cetate Sucevi, și acei nemți au fost întru acele cetăți M, P / acei C / 17 nemți B, C / într-acele cetăți C, lipsește B, E, G / bine B, C / mult M, P / ad. ulterior de un an A / de] de cit P / acele cetăți B, C / acele cetăți era M, P /

cetății pline de odo<a>re și de hainé a to<a>tă ț<a>ra, boiaresștii și neguțitoresștii, după<ă> cumu-i obiceiul la vréme de răsco<a>lé, de-ș pun oameni<i> ciné ce aré mai bun. 3. Iar în Hotin, după<ă> ce au bătut leșii pe turcii, 5 n-au mai lăsat nici oaste; l-au lăsat pustiiu.

4. Dumitrașco-vodă, după<ă> ce au vădzut că s-au curățit de leși, rădicatu-s-au cu toată boiarimea și s-au dus în scaon, în Eșii, și s-au aședzat la scaon. Dece Dumitrașco-vodă temîndu-s<ă> de leși să nu slobo<a>dză f. 227 5 nescariva poghiiazuri cu-ndemnarea lui Petriceico-vodă, să-l ăa, scris-au la viziriul de au făcut șt<i>ré de toate de acestea cum sau tîmplat. Déce viziriul au poroncit să ernedzé tătari în țară pentru să aperé și pe dînsul și raiaoa. Iar mai multu au fostu socotiala turcilor pentru 15 ca s<ă> slăbască raeoa să nu s<ă> poată haini lesné. Dzik să fie dzis viziriul lui Dumitrașco-vodă, cîndu l-au pus domnu, la Oblușit: 5. De s-or apuca boiarii să fac<ă>

1 pline B, C / odoară M, P / haine M, P / după haine ad. mai M, P / toată țara B, C // 2 boerești B, C / neguțitoresști B, C / după cum iaste B, C / obiceiul B, obiceiul C // 3 vréme de B, lipsește C / răscoale B / după răscoale ad. și la vréme de nepace C / oamenii B, C / cine B, C / are B, C // 3—4 lipsește de-ș pun ... mai bun. 3. M, P // 4 după bun ad. prin cetăți și prin mănăstiri B, E, G, pre la cetăți și pre la mănăstiri C, prin cetăți și prin mănăstiri, pentru apărare D / lipsește 3 B, C, D, E, G / Iar cetaate Hotinului C, Iară în cetate în Hotin E, G, Iar Hotinul M, P / după C / leșii B, C / pre turci B // 5 lipsește n-au mai lăsat nici oaste M, P / nici oaste în cetaate în Hotin, ce au lăsat cetaate pustie C, nici oaste în cetate, ce au lăsat cetaate Hotinului pustie D, nici oaste, ce au lăsat cetatea Hotinului pustie E, G / l-au] ce l-au B // 6 4] 3 D, lipsește M, P / Iară Dumitrașco C / după C / voevoda M // 7 curățit] mîntuit M, P / s-au cu<ă>rit de leși D / leși B, C / s-au rădicat M, P / boierimea B, C / boierimea din Gălați și au vinit la scaonul domnescu E, G // 8 în] la B / Iași B, C / lipsește și s-au aședzat la scaon M, P / Decii B, C, lipsește M, P / ante Dumitrașcu voevoda: 11 M / Dumitrașco P // 9 temîndu-să C / leși B, C / să nu sloboadă niscaiva B, C] să nu vie cu M, P // 10 podghiazuri B, poghiiazuri C / indemnarea B, C / Petriceico C / voevoda M // 11 să-l] și să-l M, P / au scris M, P / veziriul C / de] și M, P / au] au B, C / știré C // 12 lipsește de M, P / aceste B, C / cum] precum B, E, G / întîmplat P / Decii B, C / Iar M, P / ante Iar: 12 M / viziriul B, veziriul C // 13 ernéze B, ernéze C / tătari B, C / în Țara Moldovii, ca să-l aperse cum pre dînsul, așa și pre țară M, P / lipsește pentru G / să] să-l B, C / pre B / dînsu] Dumitrașco-vodă E, G // 14 Iar] însă M, P / mult B, C / fost C / socotiala B, C / lipsește pentru M, P // 15 să 1—2 C / raiaoa B, raiaoa C] Iar M, P / poată] mai poată M / poată să să hainiască țara P / lesne B, C, lipsește M, P // 16 Dzik B, Zic unii C, Dzik așa E, Zic că așa G / ante Zic: 13 M / viziriu<i> C // 16—17 Zic că veziriul fiind la Oblușit, cîndu au pus domnu pre Dumitrașcu voevoda, i-ar fi zisu că de să vor M, P / cînd B, C // 17 Oblușit B, C / după Oblușit ad. ca să iernéze tătari în țară. Și au zis viziriul C / 5] 4 D / s-or] să vor B / facă C // 17—1 boerii cu zapisu că n-or veni M, P //

zapis la mîna viziriului, cum că n-or vini poghiiazuri să strîce țara și domnie va trăi cu pace în Iași, or rădica să nu ernalăză tătarii în țară. Dece o samă de boiarii s-au fost apucîndu să fac(ă) zapis, dar Miron logofătul dzicu să nu fie priimit la acel sfat, dzicîndu că s-au făcut multă vrajbă cu leșii și știindu și pe Petriceico-vodă că-i dus cu dînșii, nu să vor putea răbda să nu s(ă) slobo(a)dză poghiiaz, să strîce țara, și pe urmă a căde greu în capetelê lor; iar așe, de or erna în țară, mai biné a hi, că or apăra și țara dé poghe(a)zuri, că și în Țara Leșască văs că ernalăză joimiri și nu mai iaste nimic. Și așea au socotit și n-au vrut să fac(ă) zapis și au lăsat de au ernal tătarii în țară. /

- f. 228 6. Dar acesște voro(a)ve nu-s nemic, făr(ă) cît
15 Dumitrașco-vodă, fiindu grec tîlpiz și fricos, cu piele de iepure la spate, și neavîndu nice o mil(ă) de țară, punea pricini asupra boiariilor ș-a lui Miron, că sfătuescu și-i biné să ernalăză tătari și ei n-au priimit să facă zapis.

1 cum]precum D, E / n-or]nu vor B, E / podghiazuri B, poghiiazuri lăsești C, E, G / 2 strice C / și]și cum că M, P / domnia B, C / pace B / vor rădica B / 2—3 apoi va rădica pre tătari să nu ernalăză M, P / 3 ernalăză B, lerneze C / tătarii B, C / Decii B, C / de C / boiari B, boiari C / 4 apucînd B, C / supuind M, P / facă C / după zapis ad. la veziriul M, P / dar]iară M, P / 5 dzic C, lipsește M, P / să nu fie]n-au M, P / lipsește la C / dzicînd B, C / și ar fi zis M, P / 5—7 că cu leșii s-au făcut multă vrajbă și fiind dus cu dînșii și Petriceicu voevod, nu să vor putea M, C / cu leșii s-au făcut multi zarve și vrăjbi și fiinducă Petriceico-vodă era dus cu dînșii nu să vor pute P / 6 lășii B, C / știind B, C / Petriceico C / că-i]că iaste D, E, G / 7 cu dînșii B]la lăși C, cu lășii D, E, G / să nu să sloboază poghiiazuri C, să nu sloboază podghiazuri D / 8 podghiazuri B, podghiazuri lăsești E, G / poghiiazuri și să nu strice M, P / strice B, C / țara și apoi, atunce tot greul a căde <lipsește a căde P> în M, P / pre B / in]di P / capetile B, capetile C / 9 așia B, C / iarna C / după erna ad. tătarii B, D, E, G, M, P / bine va fi B, C / că vor B / 10 de podghiazuri B, poghiiazuri C / lipsește că or apăra ... poghe(a)zuri M, P / vazu că B, C, lipsește M, P / 11 erniază B, C / joimirii B / și lăcuitorilor nu le mai iaste nimic M, P / nemică B, C / așa C / 12 facă C / 12—13 lipsește și au lăsat ... în țară M, P / 14 6]5 D, 14 M, 5 P / acește B, C / voroave B, C / ad. marginal ulterior: cu piele de iepure la spate A / pilele C / epure C / lipsește cu piele de iepure la spate B, E, G / 16 spate]spinare M, P / neavînd B, C / nici B, C / milă C / 17 după pricini ad. ca aceste G / ș-a]și a C / 17—2 asupra boerilor, iară mai alesu asupra lui Miron; însă chiar <că P> lui îi era voia să ernalăză tătarii în țară, fiindcă era fricos și să teme fără oști a trăi în Iași <țară P> ca să nu vie M, P / ș-a lui Miron]și asupra lui Miron logofătul D, și lui Miron logofătul E, ș-a lui Miron logofătul G / sfătuescu ei B, E, G / 17—18 că au sfătuit și au dzis că iaste bine să ernalăză tătarii și cum că iei C / 18 bine B / după tătarii ad. în țară B, E, G / și ei]și cum boiarii D, și boiarii E, G /

Dar lui îi era voe și silie spré acela lucru, că s(ă) temea să sadză în Iași, să nu vie nescarivai poghiiazuri să-l ia din Eși.

7. Dece întrat-au tătarii în țară, ca lupii într-o turmă
5 de oi, dé s-au aședzat la iarnatic pin saté, pe oameni, din Prut pînă în Nistru și mai sus, pînă în apa Jijiei, nemărui nefiindu nice o mil(ă) de sāraca de țară, cum aru hi fostu t(a)ra fără domnu. Așe iera jac într-însa, cum aru hi fostu ei, sāraccii, pricin(a) răutății, cum aru fi ei, sāraccii,
10 sfătuit să vie leșii cu oastea la Hotin. Cum s-au îndurat a da țara în prad(ă), făr(ă) nice o nevoie! Numai pentru frica ce blăstămățască și chivernisala lui au socotit, de au ernal tătarii în țară pîn-în primăvar(ă)!

Joimirii în Țara Leșască, ce mănîncă gospodarii casăi
15 mănîncă și ei, și au fric(ă) di strînso(a)re de rohmistrii lor, dé nu pot face oamenilor răutății.

- f. 228^v 8. Iară tătarii sînt lupi apuc(ă)tori, pradă, robăscu, bat și căznescu pe creștîni, neavîndu grije, nice strînsoare / de mîrzaccii lor. Și tătarii nu mîncă, ca joimiri(i), ce mîncă gos-
20 podarii, ce mîncă tot carne de vacă și de oai, dé nu-i pute să-i biruiască cu hrana, pe dînși(i) și pe cai(i) lor. Că un sac

1 după lui ad. Dumitrașco-vodă D / voia B, voia C / după voia ad. așa D / siliia B, să siliia C / spre B, C / să C / 2 vile C / niscăiva B, C / podghiazuri B, podghiazuri C, podghiazuri lăsești D, E / să-l]și să-l M, P / din Iași B, C, lipsește M, P / 4 7]6D, 15 M / Decii B, C, lipsește M, P / au întrat G / întru o B]în M, P / turma M, P / 5 de² B, C / și M, P / ernatec B, C / sate B, C / lipsește pe oameni M, P / 6 Jijiii B, C / 7 nefiind B, C / fiind M, P / nici B, C / milă C / lipsește de² M, P / cum]precum E, ca cum M, P / ar fi fost B, ar hi fost C / 8 țara C / fără de B, E, G, M, P / Așia B, C / era B, C / cum]precum E, ca cum M, P / ar fi fost iei B, ar hi fost iei C / 9 pricină B, C / răutății B, C / cum]precum E, ca cum M, P / ar fi sfătuit iei, sāraccii, să vile C, M, P / sfătuit sāraccii D / 10 lășii B, C / oaste B / Cum]și cum de M, P / îndurat Dumitrașco voevod M, P / 11 pradă B, C / fără de nici B, E, G, P / lipsește făr(ă) nice o nevoie M, P / 11—12 Și numai pentru puțină frică a lui ce blăstămățască și pentru chivernisala lui ce re M, P / 12 cea B / chivernisala B, C / 12—13 lipsește au socotit... în primăvar(ă) M, P / 13 pînă C / primăvară C / 14 ante Joimirii: 16 M / după Leșască ad. cîndu ernalăză pin casă, cele M, P / după casăi ad. acele M, P / 15 ei]iei B, C / și² iară deosăbit că M, P / frică C / și frică de rohmistrii <rohmistrii P> lor M, P / și strînsoare B, C, lipsește M, P / 16 de B, C / și M, P / răutății C / 17 7]D, lipsește M, P / sînt B, C / apucători B / lipsește și E / 18 lipsește și căznescu M / și muncesc P / pre creștîni B, C, M, P / neavînd B, C / grije C, nici grije M / nici strînsoare B, C / nici frică P, lipsește M / 19 lipsește Și M, P / ante Tătarii: 17 M, 6 P / nu mănîncă G, P / lipsește ce mîncă gospodarii M, P / după gospodarii ad. casii B, C, E, G / 20 carne B, C / oate B, C / putea B, C / putea bietii oameni E, G / 21 biruiască]îndestulează M, P / hrană C / cum pre dînșii M, P, și pre dînșii G / dînșii B, C / și]așa și M, P / pre caii B, M, P, pe caii C / 21—1 Că în fieștecare zi da cîte un sac de orzu de tot calul M, P, și da orzu mult la cai C /

dé ordzu da pe dzi unui cal, și cît nu pute să mîncînce un cal într-o dzii îl deșerta din traisté și-l strîngea deuseghii; și dac-î<1> și firșe bietul om ordzul din gro<a>p<ă>, iar tătărul îl făce pe om de cumpăra ordzul cela ce strîngea iel de pen traisté. Mîncat-au tot, și pîné, și dobitoc, ș-au jăcuit tot pîn' la un cap dé ață. Pe mulții au și robîit, cu furiș, femei, feté, copii. Rămas-au biețfi oameni numai cu sufleteli, bătuții și struncionații cum era mai rău și mai amar, cum nu s<ă> poate nice a scrie, nice a s<ă> povesti 10 caznelé și ucisurili lor ce au avut de tătari. Dece viindu primăvara, s-au rădicat tătarii din țar<ă>.

9. Iară nemții tot șădea pen cetății, în Ne<a>mțu și-n Suce<a>vă, și jăcuia ce pute prinpregiurul cetăților pentru mîncaré. Și moldovenii sta cu oastea prinpregiurul 15 cetăților, ca să-i sco<a>tă, și nu-i pute, și sta penpregiurul cetăților și totdeauna avea cu dînsii bătaie. Și boiarimea di pinprégiur era bejenîți de răul lor.

1 de B/ da unui cal pe zi D/ pe dzi în doao, trii zile E, G/ putea B, C/ să] să-l M/ mîncînce B// 2 un cal într-o dzii] cai C/ zi B/ deșerta B, C, deșărta tătărul G/ deșerta orzul din traistă E/ traiste B, C/ strîngea] pune M, P/ deo-săbi B, C, D, E, M, P, osăbit G// 3 dacă îș firșia B, C, D, E, dacă îș sfirșia G/ bietul C/ groapă B, C// 4 făcea B, C/ pe] pre B// 4—5 cumpăra de la dînsul orzul acela ce-l strînge el din traistă M, cumpăra de la dînsii orzul acela ce-l strînge din traistă P/ ce] ce-l C, E// 5 lei C/ de pin C] din B, D, E, G/ traiste B, C/ ante Mîncat-au tătarii 18 M/ Mîncat-au tătarii P/ pline B, plîne C/ dobitocace E// 6 și au jecuit B, C/ pînă C/ de B, C/ Pre mulți B, Pe mulți C, Și pre mulți D, Pre mulți moldoveni M, P/ ante Pre: 19 M/ cu] pre M, P, lipsește B, C, E, G// 7 fimeii B, C/ fete B, C/ și copii M, P/ Și au rămas C/ ante Rămas-au: 20 M/ bieții B, C// 8 sufleteli B, C/ bătuți B, C/ după bătuți ad. și stîlciți E, G/ lipsește și M, P/ struncinați B, C/ cum] precum B, E, G, și cum M, P/ lipsește mai rău și M, P// 9 cum] cît M, P/ să C/ nici a să scrie B, D, E, nici a scrie C/ nici B, C/ a povesti C// 10 caznele B, C/ ucisăturile B, E, G, ucisăturili C, ucisăturile bieților oameni ce D/ nici a povesti băta-ile, ucisăturile și muncile lor M, P/ de] de la E, M, P/ tatarî B, C/ Decii B, C, lipsește M, P/ Viind B/ ante Viind: 21 M, 7 P// 11 prim<ă>-vara C/ după țară ad. și s-au dus M, P// 12 9] 8 D, 22 M/ lipsește Iară B, C/ nemții B, C/ șidea prin cetăți B, C// 12—13 șide în Cetate Nîamțului și a Sucevii M, P/ în Nîamțu și în Suceavă B, C, în Cetate Nîamțului și în cetatea Sucevii E, G, și în Cetatea Nîamțului și în ce-tatea Sucevii D// 13 jecua B, C/ putea B, C// 14 mîncare C, mîncarea lor M, P/ Și] Iar M, P/ moldovenii B, C/ prinprégiurul] inpregiurul M, P/ prinpregiurul B, C// 15—16 lipsește ca să-i sco<a>tă și nu-i pute și sta penpregiurul cetăților C// 15 putea B/ putea scoate E, G/ lipsește și sta penpregiurul cetăților E, M, P/ prin B// 16 totdeauna C/ dînsii B, C/ bătaie D/ boerimea B// 17 de prinprégiur B, C//

f. 229 10. Purces-au al doili anu viziriul cu oastea în Țara Leșască, pe Nistru, pe di cie parté, tot strîcîndu și ardzin-du / pin Podolie cetățile și tîrgurilé cu balemezurile, și hanul cu tătarii robîndu to<a>tă Podolie în sus, pîn-au 5 agiunsu la Zăravna.

11. Iară aice au orînduit pe caplan-pășea, cu oaste turcească și cu moldova<ni>, de au stătut prinpregiurul cetății Sucevii cîtva vremé, și nu pute sco<a>te pe nemții, pînă au flămîndzit și s-au închinat de bună voie 10 și viindu-le și poroncă de la leși să iasă.

12. Iară cei din Cetate Neiamțului, neavîndu bucate, n-au zăbăvit mult, ce au ieșit legînd tabăr<ă> de au mărșu la Sucevi, la ceialaltii nemții. Era atunce Alexandru Buhuș hatman, și cum i-au tîmpinat hatmanul Buhuș la 15 Podișoari, apro<a>pé de tîrgul Sucevii și dîndu-lé năval<ă>

1—5 La al doile an veziriul cu oaste turcească și hanul cu tătarii <viziriul, hanu cu oasté tătărăscă și turcească P> au purces în Țara Leșască, pe de cea parte de Nistru, strîcînd și arzînd prin Podolia cetățile, tîrgurile, satile, robînd și (arzîndu) tăind, pîn-au agiunsu la Zaravna M, P// 1 10] 9 D, 23 M / Purces-au la al doilea an al domni<i> lui Dumitrașco-vodă Cantacuzino viziriul cu oaste B, E, G/ al] la al C/ doilea an C/ oaste C// 2 pre¹⁻² B/ cea parte B, C/ strîcînd B, C/ arzînd B, C// 3 prin B/ Podolia B, C/ tîrgurile B, tîrgurili C/ tîrgurile, mergîndu turcii cu balimezurile, cu purcile <sic>, cu harmatei céli mari și hanul E, tîrgurile, mergînd cu balimezurile, cu pușcile, cu harmatele cele mari și hanul G/ după balimezurile ad. cu pușcile céle mari B, D/ balimezuril] pușci mari C// 4 robînd B, C/ prădînd și robînd C/ toată C/ Podolia B, Podolia C/ pînă C// 5 ad. marginal au agiunsu C/ Jaravna B, D, E, G, Jaravna C// 6 11] 10 D, 24 M/ Iară aicea B, C] în Moldova M, P/ Iară aicea în Moldova D, E, G/ orînduit veziriul G, M] rădicat viziriul P/ pre B/ pașia B, C/ oasté B// 7 și cu moldovianii B, și cu moldovenii C, și cu oaste din Moldova D] și moldovîntască M, P// 8 cîtăva vréme B, C/ nu] nu-i G/ putea scoate B, C] pute să scoată M, P/ pre B, C// 9 inemții A/ după nemții ad. ce era în cetate B, E, G/ pînă ce M, P/ au] i-au E, G/ și atunce s-au închinat și de nevoce, că le venisă M, P/ închinat ei E, G/ voia lor C, D// 10 ad. ulter-rior și viindu-le și poroncă de la leși să iasă A/ viindu-le poroncă și de la leși să iasă din cetate, au eșit E, G/ léși B, C/ după iasă ad. din cetate B, din cetaate C// 11 12] 11 D, 25 M/ Iară nemții E, G/ ce]l] ciei C/ Cetaatea Nîamțului B, C/ neavînd B, C// 11—13 Așijdere și cealanți nemți din Cetate Nîamțului, iarăși, neavîndu ce mîncă, n-au putut să mai șaz<ă>, ci <și P> au eșitu și s-au dus la Suceavă la ceialanți nemți M, P// 12 eșit B, C/ și legînd G/ și legîndu tabără au purces de au mărșu E/ tabără B, C/ mersu B// 13 Suceavă B, C/ ceialaltii B, ceialaltii C/ nemți B, C/ după nemți ad. ce era în cetate Sucevii E, G/ atuncea B, C/ Și atuncea era E, G/ Alixandru C// 13—1 Pre aceia vreme hatmanul Alecsandru Buhuș era cu oaste <cu oaste era P> la Suceavă. Deci acesta Buhuș, cum i-au întîmpinatu pre nemți la Podișor, aproape de tîrgul Sucevii, îndată cu slujitorii au datu năvală vitejaști asupra lor și au rumptu M, P// 14 au întîmpinatu B, E, au tîmpinat C/ Buhuș pre nemți, D, E, G// 15 Podișoare, aproape B, C/ ad. marginal tîrgul D/ dîndu-le B/ năvală C/ dîndu-le războiu și năvală D/ năvală și războiu E, G//

vitejeshtë acolo cu slujitori(i) săi, au rumtu tabăra nemților în doa. Atunce au ucis calul de supt hatmanul Buhuș, și cădzusă hatmanul într-un răzor, cu fața în sus, de nu să pute îndată să să sco(a)li. Și nemți(i) năvălie să-l apucé, iar un căpitan moldovan, anumé Décusar(ă), au grăbit cu calul asupră-le, și s-au apucat hatmanul de coada calului lui Decusar(ă), și ținindu-s(ă) biné, l-au scos din năvala nemților. Dece hatmanul, încălecându și pi alt cal, le-au mai dat năval(ă) în cîteva rînduri, și mulți din nemții au perit, iară pe unii i-au prinsu vii, iar o sam(ă) s-au tot apărat, pîn-au întrat în Suceavă / la ceîalaltii. Trimis-au nemții cei vii, ce i-au prinsu în războiu, și capeteli celor morții în Iași la Dumitrașco-vodă, și Dumitrașco-vodă i-au trimis la împărăție. Și șade pregiur cetate oaste, și nu-i putea scoa(a)te; și doi ani tot au ținut nemții cetate Sucevii, nu i-au putut sco(a)té.

12 <sic>. Tîmplatu-s-au de au murit și craiul leșescu

1 vitejaște B, C / acolo la Podișoare E, G / slujitorii C / rumptu B, C // 2 doao B, C / Atuncea C / Atuncea au lovit dintr-un sineț calul B, Atuncea au lovit dintr-un sinețu, nemții, calul E, Atuncea au lovit dintr-o proașcă, nemții, calul G / ucis/înpușcat C, înpușcat nemții M, P // 3 hatmanul de pre cal gios, într-un răzor E, G / răzor A // 4 de nu să pute [și] nu pute M, P / putea B / scoale C / Și/Iară M, P / nemții năvăliia B, C / apuce B // 5 după moldovan ad. orheian G / Decusară B, C, Decusară orheian E // 6 asupra nemților C, G / asupra nemților, hatmanul s-au apucatu cu mîinile de coada M, P / lipsește hatmanul E // 7 lui/căpitanului C, D, E, G, lipsește A, M, P / Decusară C / țindu-să C / bine B, C / l-au scos din răzor și din E, G // 8 Decii B, C, lipsește M, P / Deci Buhuș hat<manul> G / Hat<manul> îndată au încălecat pre altu cal și iarăși li-au mai dat M, P / încălecind B, C / lipsește și D / pi/pre B, C // 9 li-au C / năvală nemților C, E, G / cîteva B, C // 10 nemți B, C / iar B, C / pre B, C / iară B / o samă de nemți C, M, P // 11 pină B, C / în cetatea Sucevii la ceîalaltii nemți B, D, E, G / Suceavă]cetaate Sucevii C / ceîalaltii C / cielanți nemți M, P // 12 Triimis-au B / Triimis-au hatmanul pre nemții C, Triimis-au hatmanul Buhuș pre nemții D, E, G / capetile B, C // 12—13 Trimis-au hatmanul Buhuș nemții cei vii și capetile nemților celor omoriți în Iași, la Dumitrașcu vovoda <Dumitrașco-vodă P> M, P // 13 morți B / și/Iar M, P / ad. marginal și Dumitrașco-vodă G // 14 triimis B / la împărățiile la Țarigrad. Și oastea moldoveniască șidea E, la împărăție la Țarigrad. Și oastea moldoveniască șadea împregiurul cetății Socevii G / șidea B, C / șidea oastea D / cetaate C, cetatea Sucevii B, D, E // 14—15 lipsește și șade... și nu-i pute sco(a)te M, P // 15 oastea B / scoate pre nemți E, G / ad. marginal au ținut G // 16 nemții B, C / cetatea B, cetaate C / nu-i]nu C / nemții doi ani au ținut cetate Sucevii și alții n-au putut să-i scoată M, P / scoate B, scoată C / după scoate ad. pină <pină de la o vreme G> pină i-au flămînzit și s-au închinat ei de bunăvoia lor. Și viindu-le și poroncă de la leși, nemților, să iasă din cetate Sucevii, au eșit pre cum mai sus s-au scris E, G // 17 12]13 E, G, 28 M / Tîmplatu-s-au A / Tîmplatu-s-au atuncea E, G / lipsește și G // 17—1 craiul leșescu, pre anumé Mihail Vișnovetșchii E, craiul leșesc anumé Mihail Vișnovetșchii G / Mihail Vișnovetșchii B, C, D / Vișnovetșchii, craiul leșesc au murit. Și M, P //

Vișnoveschie. Și era multă amestecătur(ă) între leși, că nu-ș pute alegé craiu. Și din sus cu sfedzii nu era biné aședzații, din gios îi bate turcii și cu tătarii, pecum s-au pomenit mai sus. Dece leșii au agiunsu la to(a)tă cress-
5 ținătate, cîți sint în Ievropa, și la niiamțu, și la Moscu, și la venețian, și la papa. Toate crăiile cîte sint cress-
tinesștii au scris cărții la împăratul și la viziriul turcescu să dea pacé leșilor, să nu s(ă) mai atingă dé dînși(i),
că apoi lei, cu toții, s-or scula asupra lor.

10 13. Dece vizirul atunce era la Jăravina, și era hanul pe dé altă parte și alți pași pe alte locuri, de tot strica zidurile cetăților și ardea și prăda. Dece atunce la Jăravna, cum au vinit acelea cărții dé la cressțin(ă)tate, au și stătut viziriul cu leșii la pacé, că acolo la Jăravina era
15 strînsă și oastea leșască. Și așe s-au aședzat: să dea toată Podolie olat Cameniții, din Nistru dé la Buceci, pe la Satanova și pîn' la / Nejiboje, și pe la Lăticiova, cît cuprinde Podolie to(a)tă și Ocraina, și s(ă) ias(ă) și

1 multă amestecătură B, multe amestecături C / leși B, C // 2 putea alége B, C / multe amestecături între leși pentru alegire craiului M, P / șvezii B / bine așezați B, C / cu șvezii încă tot nu era E / nu]încă nu G // 2—4 lipsește și din sus... pomenit mai sus M, P // 3 bătea B, C / precum B, C / precum mai sus s-au scris E, G // 4 ante Decii 14 E / Decii leșii B, C / toată creștinătatea B, toată creștinătatea C // 5 cit A / sint B, D, E, M, P / cită iaste în Evropa C / în]în toată M, P / Evropa B, E, G, M, P / lipsește și M, P / niamțu B // 5—6 și la Moscu și la franțoz și la venețiani B / și la Moscu și la niamțu și la franțoz și la venețian și la papa de Rîm și la toate crăiile C / și la Moscu și la franțoz D, E, G / venețiani E / papa de Rîm și la toate crăiile E, G / papa de Rîm. Deci toate crăiile D / la nemți, la moscali, la franțuji, la venețiani, la papa de Roma și la toate crăiile M, P // 6 cite B / sint creștinești B, sint în Europa creștinești G // 7 și au scris cu toții C, E, G, și aceștie toți au scris M, P / cărți B, lipsește C, M, P / împăratul turcescu B, C, D, E, G / veziriul C / lipsește turcescu D, E, G // 8 să dea]scriindu așa să dea E, G / să dei bună pace M, P / pace C / leșilor C / să C / atingă]amestece M / de dînșii B, C, cu dînșii M, P // 9 ei B / lipsește lei, cu M, P / toții B, C / să vor scula B, C // 10 13]15 E, G, 29 M / Decii B, C, lipsește M, P / viziriul B, C / atuncea B, C / Jăravna B, Jăravna C, Jurovna M, Jorovna P / și/Iar M, P / lipsește era P / hanul era M // 11 pre de B, C / și pașa iarăș pre alte locuri M, P / pre B / de tot]și toți M, P / strica B, C // 12 zidiurile B, C / lipsește și M, P / ardea tîrgurile și satele G / prăda Țara Leșască M, P / Decii atuncea B, C / lipsește la P / Jăravna B, Jăravna C, Jurovna M, Jărovna P // 13 aceli B, C / cărți B, C / de B, C / creștinătatea B, C / de la toată creștinătate, veziriul au și stătut M, P // 14 leșii B, C / Jăravna B, Jăravna C, Jurovna M, Jărovna P // 15 oaste leșască strînsă M / așa B, așa C / după aședzat ad. cu leșii C / după dea ad. leșii B, C, E, G // 16 Podolia B / la olatul M, olatul P / Podolie turcilor să fie olat cetății Cameniții C / cetății Cameniții B, D, E, G / de B, C // 17 pină B, C / Mejiboje B, D, E, G // 18 Podolia B, Podolia C / toată C / și Ucraina B, lipsește C / să iasă C / iasă B //

nemții de pen cetății din Moldova, și poghiiazuri în Moldova să nu mai facă, și Camenița să aibă pace de poghiiazuri.

14. Și s<ă> corone<a>scă și pe hatmanul Sobetichi, 5 să le fie craiu, căce hatmanul Sobetichi ave prietășug bun cu hanul. Ș-au stăut hanul la mijloc cătră viziriul, de au așezat să-l puie pe dînsul leșii craiu, și așe, așezindu-s<ă> de înbe părtilé, s-au întorsu viziriul înapoi pe Nistru, pe la Tighinea, de s-au dus la Po<a>rt<ă>.

10 15. Scris-au atunce viziriul la Dumitrașco-vodă, eșind nemții din cetățile Țării Moldovei, să triimiță să lé strice toate, ca altă dată să nu mai vie oștii să între într-însălé. Așe se vorovesște, că mai mult sfatul și-ndemnătura lui Dumitrașco-vodă au fostu decît voia viziriului.

15 16. Trimis-au Dumitrașco-vodă pe Panaitachii ușerul Morona c-un ag<ă> turcu, pentru să strice cetățile, și cu alții boiari. Și atunce, eșind nemții din Suce<a>vă, au intrat acel Panaite, talmaci agăi, și cu acel

1 nemții B, C / pin B, C / cetăți B, C, cetățile E, G / din Moldova] Moldovei M, P / poghiiazuri B, podghiazuri C, podghiazuri leșii E, G // 2 să nu să M, P / șiiașidere și M, P / cetaatea Camenița B, D, E, G / poghiiazuri B, podghiazuri C // 4 14] 16 E, *lipsește* M / coroniască B, să coroniască C, coroniască leșii D / *lipsește* și² M, P / hatmanul, al triile Ioan Sobetichii E / pre B / Sobetichii B, Ioan Sobetichii C // 5 *lipsește* să le fie M, P / căci C / pentru căci B, pentru căci că D, pentru că E, G / Sobetichii B, C, Sobetichie hat<manul> G / bun preteșug M, P // 6 Și au C // 7 pre B / așezat cu leșii să-l puie pre hatmanul Sobetichii să le fie craiu leșilor și așa E, G / să-l pue leșii pre Sobetichii craiu M, P / așa B, așa C / așezindu-să C // 8 înbe B, C / amindoa E / părțile B, C // 8—9 pre¹⁻² B, *lipsește* pe² M, P / pe la Tighinea, pe la Bender D / deși M, P / Poartă B, C / Țarigrad M, P, Țarigrad, la Poartă E, G // 10 15] 17 E, G, 30 M / Viziriul au scris atunce la Dumitrașcu voevod ca M, P / atunce B, C / viziriul B, C // 11 nemții leșii M, P / cetățile B, C / Moldovii B, C / trimiță B, C / le strice B, C // 12 oști B, C, oști streine D // 13 Așa zic că pentru stricăciune cetăților mai multu s-au silit Dumitrașcu voevoda decît viziriul M, P / îndemnătura B, C // 14 fost B, C / viziriului B, viziriului C / voia și poronca viziriului D // 15 16] 18 E, G, 31 M / Triimis-au B, C / pre B / Dumitrașcu voevoda au trimis pre Morona Panaitachi ușeriul M, P / Panaiotachi B, C / ușeriul B, ușeriul C / Panaiotachi Morona vel-ușiar D, Panaiotachi Morona vel-ușer și cu un E, G // 16 cu un agă B, C / agă turc și cu alți boeri să strice cetățile M, P / *lipsește* pentru C / strice B, strice C / cetățile B, C // 17 alți B, C / după boiari ad. dinpreună D / Și iar și G / atunce B, C / nemții B, C / din Suceavă C, din cetatea Sucevii D, E // 18 Panaiotachi B, C, Panaiotachi Morona D, Panaiotachi ușeriul E, G / *lipsește* talmaci agăi B, D, E, G, *autograf Neculce* A // 18—1 Panaiotachi Morona ușeriul, talmaci celui agă turcu și au spart săcriele C, au intrat Panaitachi cu aga turcul și cu alți boeri să strice cetățile și au spart săcriile M, P /

agă ș-au spart săcriile și lădzile unora și altora, care au fostu pus<ă> acolo, și multe lucruri scumpe și odoară au luat, de s-au înplut de averé. Iară mai pe urmă i-au rămas ficiorul dé murie dé foamé, a lui Panaitachie. /

f. 230^v 5 17. Déce atunce au stricat cetatea Sucevii ș-a Ne<a>m-țului ș-a Hotinului.

18. Pe hatmanul Buhuș ilu ținea la maré cinsté Dumitrașco-vodă pentru vitejilé ce făcus<ă> acolo la cetății. Când au vinit de la oasté la Iaș, făcutu-i-au maré cinsté 10 și alaiu cu toții slujitorii curții, cu dobé, cu surlé, ca unui hatman ce iera vestit, de slujia domnului cu dreptate și țării.

19. Făcut-au acestu domnu Dumitrașco-vodă un obicei rău și spurcat în țară, caré n-au mai fost pînă atuncé, 15 de au dat hirtii, de scriu fețelé oamenilor de la mic pîn' la

1 după agă ad. talmaci fiind Panaiotachi agăi B / acel turcu agă, fiind Panaiotachi talmaci, dragoman, celui turcu agă și au spart D / acel agă turcu, fiind Panaiotachi talmaci talmaci celui agă turcu și au spart E, G / ș-au și au B / săcriele B / lăzile B, C oamenilor, a unora și a altora E, G / a unora D / carii B, C / fost B, C // 2 acolo în cetatea Sucevii D, acolo cetate E / scumpe B, C / luat B, C // 3 umplut B, C / avere B / Iar C / pre B / ficiorul lui Panaiotachi C / de B, C // 3—4 Iar mai pre urmă precum au fost moartea lui Panaiotachi să va scrie la rînd. Așiderea și un ficior ce i-au rămas din trupul lui muria de foamé. Așa sînt judecățile lui Dumnezeu, cu dreptaté D, Iar mai pre urmă au avut numai un ficior Panaiotachi Morona ușeriul și au agiusu la mare săracie <la mare lipsă și săracie G>, cît muria de foamé, agiungind osîndă din blăstăm ul oamenilor E, G, Iară mai pre urmă un ficior a lui Panaiotachi au rămas de muria <lipsește muria P> de foamé M, P // 4 muria B / de foamé B, C / *lipsește* a lui Panaitachie C / Panaiotachie B // 5 17] 19 E, G, 32 M, *lipsește* C / Decii B, C, *lipsește* M, P / stricat B, C / au stricat și au răsipit E, G / cetaatea B, C / ș-a] a M, P / și a Niamțului B, C, și cetaate Niamțului D, E, G // 6 ș-a] a B, C / și cetaatea Hotinului D, E, G // 7 18] 17 C, 20 E, G, 8 P, *lipsește* D, M / Dumitrașco-vodă pre hatmanul Buhuș il ținea la mare cînsté E, G, M, P / Iar pre hatmanul Alexandru Buhuș il ținea Dumitrașco-vodă la mare cînsté D / Pre B / il B, C / la] in C / mare B, C / cînsté B // 8 vitejile B, C, vetejie P / făcusă C / cetăți B, C, cetate M, P // 9 Cînd] și atunce cîndu M, P / oaste B, C / cetăți M, P / lași B, C / mare cînsté B, C / făcîndu-i E / mare cînsté i-au făcut M, P // 10 toți B, C / curții B, C / curții domnești, cu surle și cu dobe E, G / cu surle și cu dobe, cu toată tabulhanaoa domniască, ca unui C / dobe B / surle B // 11 era B, C / de] și M, P / slujia B, C / domnului său M, P / domniie E, G / dreptaté B, dreptaté C // 12 și] după cum și M, P / Țării Moldovii D // 13 19] 18 C, D, 21 E, G, 34 M / Dumitrașcu voevoda au făcut un obicei M, P / acest B, C / obicei B, obiceiai C // 14 *lipsește* în țară G / care C, carele G // 14—1 în țară și foarte spurcat, carile <caré P> pînă la dînsul n-au mai fostu, că au dat hirtii oamenilor, scriindu-le fețle de la mic pînă la mare; și această pomană a lui au rămas de n-o lasă M, P // 15 de au dat] de au scos de au dat E, de au scos hirtii au dat oamenilor G / de au scris C, E, G / scriind D / fețeli B, C / micu C / pînă B, C //

maré, care au rămas poman(ă) lui, de n-o mai las(ă) nice un domnu să să uite acea pede(a)psă a s(ă)racilor.

20. S-au scornit o cium(ă) maré în to(a)tă ț(a)ra în dzilele acestui domnu la vl(ea)to 7183 (= 1675), de
5 la luna lui iuni, ș-au ținut pîn' la ghenar. Ș-au murit mulți oameni, cît nu-i pute îngropa și-i arunca prin gropi, de-i năruia.

21. Iară Dumitrașco-vodă, vădzindu atîta omor, au eșit în dial la Gălată cu bofarii, și acolo șede. Și atunce
10 s-au tîmplat un pașé, anumé caplan, fiindu la Țuțora cu oaste, petrecîndu haznalele ce mergea la Cameniță, i-au vinit farman de la Po(a)rtă să mazilească pe Dumitrașco-vodă. Déce caplan /-pașea cum i-au sosit farmanul, au
f. 231 și triimis la Dumitrașco-vodă, de l-au chemat la Țuțora,
15 și i-au arătat fărmanul cel de mazilie. Și de acolo nu l-au mai lăsat s(ă) să mai înto(a)rcă la Iași, ce l-au și pornit

1—2 de la mare pînă la micu. Și fiind atunce mitropolit *păriniele* (ad. marginal) Chiriu, chir Theodosie, au luat doao, trii, hîrtii și au mărșu în casă la Dumitrașco-vodă și au zis: Ce sînt acéste, sémnele lui Antihrist?! Decii Dumitrașco-vodă s-au mîniat foarte, dar acel obicei i-au rămas pomană lui, de nu-l mai lasă nici un domnu să să uite acea pediapsă a sáracilor D// 1 mare B, C/ i-au rămas pomană C, G, i-au rămas lui pomană E/ n-o]nu o B/ nici B/ nu-l mai lasă acest obicei nici C// 2 ca să să uite M, P/ această pediapsă a sáracilor să să uite C/ această M, P/ pediapsă sáracilor B/ pediapsă a oamenilor, a sáracilor, în mulți ani G, pediapsă a sáracilor în mulți ani E/ după ani ad. 22. Decii la acea vréme fiindu mitropolit țării <lipsește țării G> chir Theodosie Barbovșchii au luat doao, trii hîrtii și au mărșu la Dumitrașco-vodă și arătîndu hîrțile au dzis: Ce sînt acéste, măriia-ta? Au doară sînt <lipsește doară sînt G> sémnele lui Antihrist?! Iar <Decii G> Dumitrașco-vodă, mîniîndu-s(ă), au scos pe mitropolitul Theodosie din cas-afară, cu necinste E, G// 3 20]19 C, D, 23 E, G/ Scornitu-s-au și o ciumă, mare omor în toată țara C/ S-au scornit atunce și G/ și o ciumă mare B/ toată țara B// 3—4 Scornitu-s-au atunce, în zilele lui Dumitrașco-vodă și un omor, ciumă mare, în toată țara, în anul 7183 E// 3—5 În zilele acestui domnu, în anii 1675, fost-au mare ciumă în toată țara, de la iunie și pînă la ghenuarie M, P// 4 zilele B, zilele C/ la vl(ea)to]în anul B, C, D, G/ de la]din D// 5 iunie B, iunii C/ și au¹⁻² B, C/ pînă în luna lui ghenar C, D, E, G// 6 putea B, C/ îngropa cei vii pre cei morți E, G/ prin]pin C// 8 21]20 C, D, 24 E, G, lipsește M/ Iar C, lipsește M, P/ văzînd B, C// 9 au eșit din Iași E/ la Galata în dial și acolo șide cu boerii M, P/ dial B, C/ șidea B, C// 9—10 lipsește Și atunce s-au tîmplat un pașé, anumé M, P// 10 pașia B, C/ caplan-pașia B, C, D, E, G/ Caplan-pașea cu oaste era la Țuțora, de petrece M, P/ fiind B, C// 11 oastea B/ petrecînd B, C/ haznelile B, haznalele C, haznelile împărătești E/ lipsește ce mergea M, P/ la cetaatē la Cameniță B, E, G/ i-au]și i-au C, E, și aceluia i-au M, P// 12 ferman B, C/ de la Poartă B/ aceluia pașia C/ maziliasci B, C// 13 voevoda M/ ante Decii: 22 B, 25 E, G/ pașia B, C/ lipsește Déce... farmanul M, P/ fermanul B, C/ au]și au M, P// 14 trimis B/ voevoda M/ chieamat B, C, chieamat acolo G// 15 și i-au arătat]cetiîndu-i M, P/ fermanul B, C/ lipsește cel P/ maziliia B, C/ lipsește Și M, P// 16 lipsește s(ă) să mai înto(a)rcă la Iași, M, P/ să C/ întoarcă B, C/ ci îndată l-au pornitu M, P//

în gios la Ț(a)rigrad. Numai ce au triimis la Iași, de ș-au luat agîrlîcul, că do(a)mna lui era la Țarigrad. Iar în locul lui au pus domnu pe Antonie-vodă Rusăt.

DOMNIA LUI ANTONIE-VODĂ RUSĂT,

5 VL(EA)TO 7184 (= 1676). CAP 80

Zaci(alo 1). Dac-au mazilit caplan-pașea pe Dumitrașco-vodă la Țuțora, au vinit domnu Antonie-vodă Rusăt, iară grec țarigrădiian, rud(ă) cu Dumitrașco-vodă. Acesta, dac-au vinit în scaunul domniei, fiindu bun și
10 milostiv, s-au apucat a face lucruri dumnedzăresști, beserici, să rămîie poman(ă). Au dires clopotnița la Sfetei
f. 231^v Neculaiu, o au șindilit pesté tot și au făcut / zidu înpregiur și au zugrăvitu pristolul, cum să vedé, și au adus

1 Țarigrad B, C/ Ce numai P, și numai M/ ș-au]i-au// 2 argalicul M/ doamna B, C/ locul lui Dumitrașco-vodă C, E, G, locul lui Dumitrașco-vodă Cantacozino D// 3 după pus ad. împărăția C, E, G/ domnu în Moldova D/ pre B, C/ Antonii B, P/ vodă Rosăt G, Roset voevoda M, Rusăt-vodă P// 4 Anuton A/ Antonie Rusăt voevod P// 5 vl(ea)to]în anul B, C, E, G/ lipsește vl(ea)to 7184 D, P/ Cap 84 B, Cap 83 D, 84 Cap P, lipsește E, G// 4—5 lipsește M// 6 lipsește Zaci(alo) B, D, E, G/ lipsește Zaci(alo 1) C/ Dacă B, C/ După ce au mazilit E, G/ pașia B, C/ Dumitrașco-vodă Cantacozino E, G// 6—7 1. În anii 1676 caplan-pașea, din poronca împăratului au mazilitu pe Dumitrascu voevod și au venit M, P// 7 Antonii B, C/ Roset G, Rosăt voevod M, P// 8 după Rusăt ad. în anul 7184 D/ iar C/ lipsește iară grec ... Acesta P/ țarigrădiian D, C, lipsește M/ rudă B, C, și rudă M/ Dumitrașco-vodă Cantacozino B, C, D// 9 Acesta] 2. Antonie voevoda M/ dacă B, C/ scaonul B, C/ domniia B, C, domnescu M, P/ fiind B, C// 10 dumnezeesști B, C, dumnezeesști a diré E, G/ biserici B, lipsește M, P// 11 biserici a drége să-i rămîie C/ să-i rămîie C, E, și-i rămîie G, M, P/ pomană B, C, pomenire D, M, P/ Au dres B, și au dres C// 11—12 3. Clopotnița de la Sfeti Nicolai au tocmit-o și au șindilit-o M, P/ Sviatii Nicolai din Iași și B, Sviatii Nicolai în Iași și au acoperit, o au șindilit C, Sviatii Nicolae în Iași și o au șindilit biserica D, Sfintul Nicolae cel Mare și o au șindilit biserica E, Sfintul Nicolae din Iași, cel Mare și o au șindilit G// 12 preste B, C, piste E/ zidiu B, zidiul C, și zidiu M, P// 13 lipsește și au zugrăvitu ... să vedé M, P/ zugrăvit B/ pristolul]biserica preste tot B/ zugrăvit la prestol cum să vedé și pînă astăzi și biserica preste tot C/ cum]prezum D// 13—2 și o au zugrăvit piste tot și deasupra prestolului au făcut cerdăcelul poleit, pecum să vedé și pînă astăzi și au adus și apă pe oale pin zidiul acestii sfinte biserici de au făcut fintînă, cîșmea, care mai pre urmă E, și o au zugrăvit piste tot și deasupra prestolului cerdăcel poleit piste tot, precum să vedé și pînă astăzi. Așijderea o au îngrădit și cu zidiu înpregiur această sfintă beserică și au adus și apă pe oale pin zidiul acestii sfinte beserici, de au făcut fintînă, cîșmea, în colțul zidiului, precum să cunoaște pînă astăzi unde au fost, care pre urmă s-au astupat cu vrémi, nedregînd-o nîmi. Așijderea au zidit G//

și ap<ă> pe oale, pîn-în zidul aceștii béserici, carei pe urmă cu vréme s-au astupat, netocmind-o nimé. Zidit-au și la mănăstirea Sfetei Savei zidulu înpregiur, ce n-au apucat să-l istovască. Alu doilea anu a domnii<i> lui au
5 vinit poroncă de au mǎrsu la oaste cu vizirul la Ceahrin.

2. Mǎrs-au și Duca-vodă, domnul muntenescu, și bătîndu cetatea Ceahrinului cîteva săptămîni, și viînd oastea moschiciiască cu un cneadzu, anume Ramadan, au bătut pre turcii, și mulții turcii s-au înecat în apa
10 Tesmenul. La Antonie-vodă era hatman Gavrilă. Iară dac-au mǎrsu oaste la Ceahrin, fiindu știind Halil-pașea pe Buhuș hatmanul, carele au mǎrsu cu o zahara la Cameniță, și Buhuș hatmanul făcea pod pesté Nistru, și viînd oastea leșască, ținea calea să nu las<ă> zaharaoa să o
15 tre<a>c<ă> la Cameniță. Și s-au făcut un războiu maré, undé sta Buhuș vitejessțe. Acel pașé întrebîndu pre

1 *lipsește* și M/ *lipsește* și ap<ă> P/ apă B, C/ pre B/ oale B, C/ pîn-în/pin C/ zidiul B, C/ aceștii B, C/ biserici B, C, sf<i>nte biserici D/ după biserici ad. precum să véde C/ care B, C/ *lipsește* carei pe urmă ... nimé M, P/ pre B, C/ 2 ad. *marginal* cu vremea C/ netocmind-o B, C/ după nimé ad. precum să véde și pînă astăzi la colțul zidiului sfintii biserici E/ 3 La Sfeti Sava au zidit zidiu înpregiur M, P/ Sfintului Savvei B, E, G, Sf<i>ntului Savii D, Sfintului Savvii din Iași C/ zidiul B, C/ înpregiurul mănăstirii C, înpregiur pe de o parte E/ 3—4 *lipsește* ce n-au apucat să-l istovască M, P/ 4 istovască isprăvască C, E, G, isprăvască peste tot de zidit D/ Alu Iar al B, C, Iar în al E, G/ doile<a> C/ an B, C/ domnii B, C, domniei lui Antonii-vodă E, domniei lui Antonie-vodă Roset G/ lui/sale D/ 5 i-au vinit, B vinitu-i-au C/ după poroncă ad. de la Poartă D/ la Icu M, P/ oasté B/ vizirul B/ după Cehrin ad. în Țara Căzăcească G/ 6 2/6 M/ Mǎrsu-s-au A/ voevoda M/ 7 și bătînd B, C/ bătut-au M, P/ cetaate C/ cîteva B, C/ săptămîni/zile M/ 8 oaste C/ moschicească B, C/ Venit-au Ramadan cniázul cu oaste moschiciiască și au bătut M, P/ cniáz B, C/ anumé B, C/ Ramadanovschii D, E, G/ 9 turci¹⁻² B, C/ mulți B, C/ înecat B, C/ 10 Tesmenului G/ La Iar la C, D, G/ Iar la Antonii-vodă Rusăt la acea vréme era E/ voevod M/ vodă Roset G/ Gavrilă Costachi B, C, D, E, G/ Iar dacă au mǎrsu B, C/ Iară atunce cînd au mersu M, P/ 11 oastea B, oaste turcească E, G/ fiind B, fiindu-l C/ Halep A/ 11—13, fiindu Halil-pașea și știîndu pre Buhuș hatmanul, făcea pod E/ 11—12 Halil-pașea știînd pre Buhuș, carile mai întii mersăsa cu M, P/ pașea B, C/ 12 pre B/ carele B/ carele *acel pașea ad. marginal* C/ au fost mǎrsu C, mersăsa<ă> G/ cu zaharaoa B, C, cu zaireaoa G/ 13 după pod ad. atunce C/ preste B, piste C/ viînd B, C, atunce viînd M/ oaste C/ 14 ținea/popria M, P/ lasă C/ zaharaoa B, C, zaireaoa G/ 15 triacă B, C/ după triacă ad. în cea parte de Nistru să o ducă G/ făcut atunce C/ mare B, C/ 16 undé sta/undé au stătut C, la care au stătut M, P/ hatmanul Buhuș G/vitejessțe B, C, foarte vitejessți M, P/Acel/și acel B, D, E, G, M, P/ 16—1. Și știîndu-l *acel pașea* de atunce au întreat pre Antonii-vodă C/ pașea Halil E, Halil-pașea G/ au întreat M, P/ Antonii-vodă Rusăt B, E, G/ voevod M, *lipsește* P/ undé G/ hatmanul Buhuș G, M, P/ *lipsește* iar M, P/

Anton-vodă unde iaste Buhuș hatmanul, iar Antonie-vodă au dat sam<ă> că au bolnăvit și n-au putut vini în oasté. Și au făcut pre Antonie-vodă de au triimis, cum mai dé sîrgu, de l-au adus pre Buhuș tocma acolo la Ceahrin. Și mǎrgîndu Buhuș, cu slujitorii ce ave, pre cîmpu
5 pustiiu, au dat preste niște căzaci ce ținea șle<a>vul turcilor la nisște stîncii de piatră, și nimé nu lé putea strîca nemică. Iară lovindu-i Buhuș, i-au luat /pe toții de grumadzii, pîn-apuca lei să între în stîncă. Și mǎrgîndu
10 la adunare, au închinat la pașé, pentru caré slujbă au dobîndit cînsté și nume bun de la pașé. Și îndat-au poroncit pașea lui Antonie-vodă de l-au pus hatman, și s<ă> nu aflé că-l mai schimbă din hătmănie. Dece pentru Buhuș era și Duca-vodă, domnul munténescu, îndemnător la
15 pașé ca să-l puie hatman. Dar și hărnicie lui flu arăta la stăpîni, cum și atunci n-au mǎrsu cu mînulé go<a>lé la pașé.

3. Iară la anul dup-aceasta au mǎrsu turcii cu oaste și cu domnii acestor țării la Ceahrin și au dobîndit Ceahrinul

1 Antonii² B, C/ 2 vodă Roset G/ voevod M/ au dat samă B, C/ au dat samă zicînd G, au răspunsu M, P/ că/cum că M, P/ au/s-au M, P/ vini/să vie B, E, G/ 3 oaste B, C/ Și au făcut pre/și au poroncitu lui M, P/ după făcut ad. *acel pașea E/ Antonii B, C/ voevoda M/ 3—6 triimis să vie hatmanul Buhuș cum mai în grabă, tocma acolo la Cehrin. Buhuș hatmanul cu slujitorii ce ave, mergîndu prin locuri pustie P/ 4 de sîrgu C/degrab' B, E, G/ 4—6 în grabă să vie Buhuș hatmanul tocma la Ceahrin. Buhuș hatmanul cu slujitorii ce ave, mergînd pre locuri pustii M/ 5 mergîndu B, mǎrgînd C/ avea B, C, avea cu dînsul E, G/ cîmpiu A/ 6—7 niște¹⁻² B, néste¹⁻² C/ ce/carii E, M, P/ ținea B, C/ șliavul B, C/ turcilor, carii mergea la Cameniță și șidea în niște stînci E/ stînci B, C/ piatră C/ după piatră ad. la Nistru B/ nime B/ le B, C/ strîca B, C/ 8 Iar B, C/ lovindu-i/viînd M, P/ pre toți B, C/ 9 grumazi B, C/ pînă a apuca B, C, D, E/ pînă a nu apuca să între ei M, P/ stînci C, D/ mergînd C, mergîndu Buhuș B, E, G/ 10 adunare B, C/ au/i-au M, P/ i-au închinat la pașea pre căzaci B, E, G, i-au închinat la pașea pre aciei căzaci C, D/ care B, C, care a lui M, P/ 11 dobîndit/ciștigatu M, P/ cînsté B, C/ pașé/acel pașea D/ pașea B, C/ *lipsește* și M, P/ îndată B, C/ Pașea îndată au poroncit M, P/ 12 Antonii C, Antonii-vodă Rusăt B/ voevoda M/ de l-au pus/să pue M, P/ hatman pre Buhuș M, P/ hatman pe Buhuș și au dzis să nu afle B, E, hatman pre Buhuș și zicînd să nu afle G/ să nu afle C/ 13 schimbă/scoate D/hătmănie C/ Decii B, C, *lipsește* M, P/ 14 erau fost M, P/ voevod M/ muntenescu B, C/ îndemnătoru C/ la/cătră M, P/ 15 pașea B, C/ *lipsește* ca M, P/ pue B/ după hatman ad. fiindu-i cumnat B, E, G/ după hatman ad. pre Buhuș D/ hărnicia B, C/vrednicia D/ il B, C/ arăta vrednic la stăpîni M, P, arăta la stăpîni vrednic B, E, G/ 16 cum/de vreme că M, P/ atunce B, C/ cu minile goale B, cu mîinile goale C/ în deșărt M, P/ 17 pașea B, Halil-pașea C/stăpîn M, P/ 18 3/12 M/ *lipsește* Iară M, P/ după C/dup-aceasta/Iarăși M, P/ *lipsește* cu oaste M, P/ 19 cu/însă cu M, P/ țări B, C/ au do-bîndit-o Ceahrinul G, dobîndit Ceahrinul B, dobîndit cetaatea Ceahrinul C, D/*

cu vicleșugul lui Ramadan. Dzac să fie cădzuț în robie un ficior a lui Ramadan, dintr-un poghiiaz ce au mârșu spre Crîm, mai înainte de oștirea turcilor la Ceahrin, și l-au fost turcit. Și înțelegîndu el că iaste tată-său cu oștiii 5 moschicesștii acolo la Ceahrin, au spus turcilor și să-l duc(ă) și pre dînsul acolo, că, dac(ă)-l va ști tată-său, el va închina cetate.

4. Déce mărgîndu turcii a do(a) o(a)ră cu oștii la Ceahrin, au dus pré ficiorul lui Ramadan, și au scris la 10 tată-său să silească să-l sco(a)tă din robie. Și agiungîndu turcii și cu bani la Ramadan, el au făcut vicleșug, scoțîndu-și ficioriul din robie. Au înbătat cu holercă pre căzacii cei din cetate și, dormind beții, au dat șt(i)ră turcilor, și au întrat turcii, în cetate și au prinsu pre 15 toții căzacii și au arsu cetate pîn-în pămînt, că era de f. 232^v lemnu și de pămînt. Iară / Ramadanoschi s-au făcut a fugii și timpînîndu-să cu oastea moschice(a)să ce vinie asupra turcilor la Ceahrin, dac-au înțeles c-au luat turcii Cehrinul, s-au întorsu înapoi în deșert.

1 vicleșugul B, C/ lui]cniazului C/ Ramandi cniazul M, P]/Ramadanovschii D, E, G/ Dziu atuncea E/ să fiie C/ cădzuț]agiuns G/ în robie la turci B, E, G// 1—5 Zic că un ficior a lui Ramandi, încă mai înainte de oștire turcească la Cehrin, mergînd el cu un poghiiaz spre Crîm, au cădzuț în robie la turci și l-ar fi și turcitu. Carile înștiințîndu-să de tatăl său cum că iaste cu oștile acolo M, P// 2 Ramadanovschii B, D, E, G/ podghiaz C/ au fost mârșu moscalii spre B, E, au mârș moscalii G// 3 înainte B, C// 4 l-au fost turcit <și turcit E, G> pre acel ficior al lui Ramadanovschii B, E, G/ l-au fost și turcit turcii C/ înțelegînd C]anzind B, E, G/ iaste B, C/ tată-său Ramadanovschii E/ oștile moschicești B, C// 5 spus]zis M, P/ lipsește și B, E, G/ și au zis să-l ducă C// 6 ducă B/ dînsul B/ dacă îl B, C// 7 el]apoi el le M, P/ cetatea B, cetaate Cehrinului C// 8 4]3 D, lipsește M/ Decii B, C/ mergîndu B, mergînd C]cînd au mersu M, P/ turcii la Ceahrin a doa oară cu oști la Ceahrin, au G/ a doa cară B, C/ cu oști C, lipsește B, M, P// 9 dus]adus G/ au dus pré ficiorul lui Ramadan]l-au luat și pre dînsul M, P/ și pre B, C, D, E, G/ Ramadanovschii B, D, E, G/ și]și el M// 10 să siliască B, C, să să silească M, P/ scoată B, C/ robiie C/ ajungînd C// 11 Ramadanovschii B, D, E, G, Ramandi M, Romandi P/ lipsește el G/ vicleșug B, C// 12 ficiorul C/ robiie C/ horică B, C, holercă G/ pe C// 13 cetaate C/ după dormind ad. căzacii C, D, G/ beți B, beți C, lipsește M/ știră C// 14 au întrat]întrînd M, P/ lipsește și² M, P// 15 toți B, C/ cetaate C, și cetatea B/ pînă C// 15—16 cetate, că era <care era P> de lemnu și de pămînt, pînă în pămînt M, P// 16 lemnu C/ Iar B/ Ramadanovschii B, Ramadanovschii C, Ramandi M, Romandi P// 17 fugi B, C/ întimpînîndu-s(ă) B]întîlnîndu-să M, P/ moschicească C/ viniia B, C// 17—19 oastea ce moschiciască, care merge la Cehrin asupra turcilor, li-au spus cum că au luat turcii cetate Cehrinul și s-au întorsu și acela oaste înapoi. M, P// 18 dacă au înțales B, C/ că au B, C// 19 Cehrinul C/ după întors ad. oastea moschicească G/ înapoi B, C/ lipsește în deșert M, P//

5. Pé urmă, înțelegîndu de vicleșugul lui Ramadanovschii, l-au prinsu înpăratul moschicescu și-au topit banii ce au luat de la turcii și i-au turnat în gura lui Ramadanovschii. Și așa și-au luat plata după(ă) fapta lui.

5 6. Iară la Po(a)rta înpărăției turcesștii pe acia vrême înbla Dumitrașco-vodă Ca(n)tacozono să mazîlescă pré Anton-vodă, și Șerban Ca(n)tacozono logofătul înbla pentru domnie Țării Munteneșștii, să mazîlescă pre Duca-vodă, domnul muntenescu. Că pe Șerban logofătul îlu 10 lăsas(ă) Duca-vodă camaican în Bucuresștii și ispravnic, să fac(ă) curțile domnesștii acolo în Bucuresștii. Și dac-au gătit curțile, el n-au mai așteptat pe Duca-vodă să vie de la Ceahrin, că atuncea au găsit vrême bun(ă) de fug(ă), și s-au dus cu to(a)tă casa lui și cu tot neamul lui Ca(n)tacozonesștii. C-ave mulții și mari neprieteni la Duca-vodă, 15 de sta în tot ce(a)sul să-i mînînce capul, pe toții Cupăresștii și pe alții boiari de Țara Munteniască, tovarăși cu Cup(ă)resștii. Șii sta tot de pîr(ă). În doo rînduri l-aduses(ă) Duca-vodă, pe gurile lor, la Bucuresști, să-i taia f. 233 20 capul. Numai să pune do(a)mna / și cu fratele do(a)mnei, Lupașco spătarul, fiindu-i cumnat lui Șeriban, de-iscote capul. Iar pe urmă, tîmplîndu-s(ă) de au murit Lupașco

1 Pe B/ înțelegînd C/ înțelegîndu moscalii B, D, E, G/ ad. marginal moscalii D/ vicleșugul B, C// 1—3 Înăpăratul moschicesc, mai pre urmă, s-au înștiințatu de vicleșugul lui Ramandan <Romandi P> și au poroncit de au topitu banii acela ce-i <ce P> luasă Ramandi <Romandi P> M, P// 2 și-au]și au B, C// 3 ce au fost luat B, E] carii îi luasă C/ turci, B, C/ Ramandi M, Romandi P// 4 așa B, așa C/ după B, C/ fapta lui]faptele sale M// 5 6]14 M, 2 P/ Poarta înpărăției turcești B, C/ pre acia B C// 5—6 Pre acele vrême la Poarta înpărăției turcești, Dumitrașcu <Dimitrașco P> Cantacuzino voevod înbla M, P// 6 umbla B, C/ Cantacozino B, C/ maziliască B, C/ pre B, C// 7 Antonii-vodă Rusăt din Moldova B, Antonie-vodă de aici din Moldova C, Antonii-vodă Rusăt de aici din Moldova E, G, Antonie Rosetu voevoda M, P/ Cantacozino B, C/ logofătul din Țara Munteniască B, E, G/ umbla B, C// 8 domniia B, C/ Muntenești B, C/ lipsește înbla pentru domnie Țării Munteneșștii M, lipsește pentru ... Munteneșștii P/ maziliască B, C/ voevoda M// 9—22 lipsește domnul muntenescu ... Lupașco M, lipsește Că pe Șerban logofătul ... Lupașco P// 10 îl lăsasă B, C/ caimacam B, C/ București B, C// 11 facă curțile domnești B, C/ lipsește acolo G/ București B, C/ dacă au B, C// 12 curțile B, C/ viie C// 13 atuncea B, C/ vremă C/ bună B, C/ fugă B, C// 14 toată B, C/ niamul B, C/ Cantacozinești B, C// 15 Că avea B, C/ mulți B, C/ nepriiatini B, C// 16 după ceasul ad. de-l pirîia B/ mînînce B, C/ pre C/ toți B/ Cupăreștii B// 17 alți B, C// 18 Cupăreștii B, C/ Și B/ de-l pirîia B, C, D, E, G/ Și în doao B, C, E, G// 19 îl adus(ă) C]l-au adus B, E, G/ gurili C/ București B, C/ tae B// 20 pune B, C/ doamna B, C/ fratele C/ doamnii B, C// 21 cu Lupașco C/ spătarul B, C/ lipsește fiindu-i E, G/ cumnat fiind lui Șerban logofătul B/ Șerban logofătul C, E, G/ scotea B, C// 22 pre C/ tîmplîndu-să B, C//

spătarul, au vădzut Șerban că n-are cine să mai puné pentru dñsul; numai ce au căutat de au fugit.

7. Déce Duca-vodă, dac-au înțales dé la Cehrin c-au fugit Șerban log<o>fățul la Udriiu și cu tot ne<a>mul lui, s-au mñhnit. Chemat-au pe Costantin stolnicul, fratele lui Șerban logofățul, și pe nepotul său, Costantin Brincovanul postelnicul, de le au giurat Duca-vodă cum că n-a ave nici o névoie, să s-into<a>rcă iar înnapoi. Că stolnicul Costantin îl créde Duca-vodă, că-i era cumnat, și s-apuca c-a-nto<a>rce pe frate-său de la Udriiu înnapoi. Și așe au amăgit și ei pe Duca-vodă, de i-au triimis și pe dñșii dé la oasté tocma la Udriiu, la célalaltii. Déce Șerban-vodă, dup<ă> ce au vădzut și pe frate-său scăpat de la Duca-vodă, n-au căutat să s<ă> mai into<a>rcă înapoi, ce, avñdu prieteni la Po<a>rta înpărăției, au făcut cum au putut, cu cheltuial<ă>, ș-au eșit domnu în Țara Muntene<a>scă. Înșă pe Duca-vodă nu l-au putut mazili, ce au mazilit pe Antonie-vodă. Ș-au vinit Duca-vodă din scaonul muntenescu aice în Moldova, în locul lui Antonie-vodă.
- 20 Înțorcñdu-s<ă> Antonie-vodă dé la Ceahrin, au vinit pñ' la Soroca. Și-l pñrsă o samă de boiari pe / Antonie-
- f. 233^v

1—17 *lipsește* spătarul au vădzut... Țara Muntene<a>scă M, P// 1 spătariul B, C/ Șerban logofățul B, D, E, G/ n-are B, C/ pune C// 2 și numai ce i-au căutat B, E, G/ auji-au C, D// 3 Decii B, C/ dacă au B, C/ de B, C/ Cehrin C/ că au B, C// 4 logofățul B, C/ niamul B, C/ lui/său G// 5 Chemat-au atunce pre B, E, Chemat-au atunce Duca-vodă pre C, G/ fratele B, C/ *lipsește* fratele lui Șerban logofățul D// 6 pre nepotu-său B, C/ Brincoveanul B// 7 de li-au B, C/ *după* vodă *ad.* pentru Șerban logofățul B, E, G// 8 nu va avea B/ avea C/ nice C/ nevoie B, C/ *după* nevoie *ad.* Șerban logofățul D/ să să întoarcă C, numai să să întoarcă B/ *lipsește* iar B/ înnapoi iară G/ Că pe B, E, G, Că pre C, D// 9 credea B, C// 10 să apuca B, D, s-au apucat C, să apucasă el G/ că va întoarce B, G, că a întoarce el C// 11 Așia B, C/ ei]iei C/ trimis C// 12 de B, C/ oaste B, C/ celalaltii B, C/ Decii B, *ante* Decii: 8 C// 13 vodă] logofățul B, E, G/ după ce C/ dacă B/ *după* frate-său *ad.* Costantin stolnicul C// 14 să C/ întoarcă B, C/ înnapoi B, C// 15 avñd B, C/ priiatini B, priiatini C/ Poarta B, C/ înpărăției B, înpărății C// 16 chieltuială B, C/ *lipsește* au E/ și au C/ ș-au eșit domnu în Țara Muntene<a>scă și au luat domniia Țării Muntenesti B// 17 Munteniască C/ voevoda M/ mazili B, C, mazili într-alt chip M, P// 18 pre B, C/ Antonii-vodă Rusă C, E, G, Antonii-vodă Rusă din Moldova B, Antonie Roset voevod, domnul Moldovii M, Antonii Rusă-vodă, domnul Moldovei P/ Și au B, C/ din scaonul muntenescu] din scaonul domniiei muntenesti E// 18—20 Ș-au vinit... Antonie-vodă] Iară în locul lui au pus veziriul domn Moldovii pre Duca voevoda M, P// 19 aice] domnu aicea B, C/ Antonii-vodă B, C, Antonii-vodă Roset G// 20. Decii întorcñdu-s<ă> Antonii-vodă B, E, G, Și întorcñdu-să Antonii-vodă C, Iar Antonii-vodă întorcñdu-să D/ de B, C // 20—3 Antonie Roset voevoda întorcñdu-să di la Cehrin și viñd la Soroca, l-au pñrit o samă de boeri la veziriul. Deci Antonie voevod <Antonie Rusă-vodă P> au cheltuit la veziriul 100 pungi de bani și ș-au tocmit trebile. Și luñdu-și zioa bună M, P// 21 pñă B, C/ pñrsă<ă> B/ Antonii B, Antonii C//

- vodă, și Antonie-vodă cheltuis<ă> o sută de pungi de bani și mai biné atunce la viziriul. Și știe că ș-au tocmit lucrul. Ș-au mǎrsu de ș-au luat dzua bun<ă> de la viziriul ș-au înbrăcat căftan să margă la Iași cu domnie. Iar
- 5 Buhuș și alții boiarii carei îl pñrsă<ă>, dac-au vădzut c-au înbrăcat căftan de la viziriul, au început a-și prinde caii, să fug<ă> carei încotro or putea. Mǎrs-au Antonie-vodă și la chihaiaoa, să-ș ia dzua bun<ă>. Atunce au și nemerit un ag<ă> de la înpărăție cu mazilie. Și acoloa, de la chi-
- 10 haioa viziriului, i-au luat căftanul din spaté și l-au pus în heré și l-au dus la înpărăție la Udriiu. Ș-au pus camai-can pe <loc gol>, pñă a socoti înpărăție să pue domnu. Atunce audzind boiarii căia ce iera să fug<ă> s-au bucurat ș-au dat laudă lui Dumnedzău.
- 15 8. Iar pe Duca-vodă atunce nu l-au mazilit. Ș-au mǎrsu de la Ceahrin la Bucuresștii și în Bucuresștii au triimis de l-au mazilit. Au vinit cu mazilie Costantin Brincovanul postelnicul în Bucuresștii, cu cealma în cap, făr<ă> dé vesté, de nemic nu știe Duca-vodă, împreun<ă>

1 Antonii B/ cheltuisă C/ pungi B, C/ de B, C // 2 bine B, C/ atunce B, C/ viziriul B, C/ știe B, C/ *repedă* că E/ tocmit jasezat B, E, G// 3 Și au B, C/ zioa bună B, C/ veziriul B// 4 și au B, C/ l-au M, P/ cu caftan de domnie ca să margă la Iași M, P, cu caftan să margă la Iași cu domnie în Moldova B, E, G, cu caftan să margă în Moldova la Iași cu domniia C/ *lipsește* cu domnie M, P/ *lipsește* Iar M, P// 5 și]și cu M, P/ alți B, C/ boiari C/ carii B, C/ *după* pñrsă *ad.* pre Antonii-vodă C/ dacă au B, C, dacă l-au M, P/ că au B, C// 6 că l-au înbrăcat cu caftan de domnie, îndată au început să-și prinză M, P/ caftan B, C/ viziriul B, C/ de la viziriul Antonii-vodă E/ a-ș B, C// 7 să fugă carii încăt B, C/ vor putea C, a putea M, P/ Mers-au B, C, Și mergñdu E/ Antonii B, Antonie C/ Antonie Roset voevoda M// 8 chihaiaoa veziriului B, E, G, M, chihaiaoa viziriului C, D, chihaia viziriului P/ zioa bună B, C/ Atunce C, Iar atunce B, E, G, Și tocma atunce M, P/ *lipsește* și² M, P// 9 un agă B, C, un turcu agă D/ înpărățiile C/ înpăratul M, P/ mazilie B, maziliia C/ cu maziliia lui Antonie Roset voevoda, Și acolo, la capichehaiaoa <capichiaha P> viziriului M, P// 10 veziriului B, C/ caftanul B, C/ spate B, C// 11 hieră B, hieră C/ înpărăție C/ Farigrad P/ la Odriiu la înpăratul M, P/ Și au B, C/ *lipsește* pus P/ caimacam B, caimacami C// 12 pe]pre boiari C, *lipsește* B, E, G, M, P/ va socoti C/ înpărăția C/ *lipsește* să pue domnu M, P/ pe cine va pune domnu C// 13 Atunce B, C, *lipsește* M, P/ Auzind aceasta boerii, s-au bucurat M, P/ cei ce era să fugă B, cea ce era să fugă C// 14 și au B, C/ Dumnezeu B, C/ laudă]slavă M, P// 15 8]9 C, *lipsește* M/ Iară B, C/ pre C/ *lipsește* Iar pe ... mazilit M, P/ atunce B, C/ Și au B, C// 15—16 Iară Duca voevoda din Cehrin s-au dus la București. Iară din București au venit în scaunul său în Moldova, unde au fost orñduit de inpăratul M, P// 16 mersu B/ București¹⁻² B, C/ în]la C/ și în București dacă au mersu au triimis înpărăție B, E, G// 17 au trimis înpărăția D/ Și au B, C, E, G/ maziliia C, Brincoveanul B, C// 17—19 *lipsește* Au vinit... împreun<ă> M, P// 18 București B, C// 19 fără de veste B, C/ fără de veste. Decii Duca-vodă nemică nu știa și împreună D/ de nu știa nemică C, și nemică nu știa B, G/ și împreună schimni-aga B, E, și împreună cu schimni-aga C, G //

cu schimi-aga, să-l ducă în Țara Moldovei, și-n locul lui să fie Șerban logofătul.

9. Înblat-au Brîncovanul postelnicul, nepotul lui Șerban-vodă, ca să prindză pe toții neprietinii lui Șerban-
f. 234 5 vodă, / să-i ție la-nchiso(a)ră, pîn-a vini Șerban-vodă cu domnie, pîn-a vi(ni) de la Țarigrad. Dece pe Cupărești, fiind greci, nu i-au putut lua de la mîna Ducăi-vodă. Iar pe boiari(i) muntenesștii carei (e)ra dușmanii lui Șerban-vodă, Staico păharnicul și cu alții, dac-au prinsu de vesște, au făcut cum au putut ș-au fugit ș-acéla în Moldova. Iar pe Hrizea și pe alții mulții boiarii muntenesștii au prinsu-i și, dup(ă) ce au vinit Șerban-vodă, pe toți i-au omorît cu grele și cumplite morți. Iar Duca-vodă au purces la scaonul său în Moldova, în postul Crăciunului.
- 10 10. La vremea lui Antonie-vodă, dup(ă) ce s-au întorsu de la Jăravina vizirul și cu hanul, coronit-au leșii pe Sobetichie craiu la vleato (loc gól). Și dup(ă) ce l-au coronit, stătu-au cu toată recipospolita dé au ales pe un domnu mare leșescu, de l-au triimis sol la Po(a)rtă pin-
20 (tru) întemeierea și așădzămîntul păcei, ce au fostu făcut la Jaravina. Ș-au trecut pen tîrgu pen Iași cu maré pofal(ă), și i-au eșit Antonie-vodă înainte și i-au făcut

1—2 *lipșesc* M, P // 1 ducă B, C/ ducă pe Duca-vodă E / Moldovii B, C Moldovii, să fie domnu D, Moldovii, în scaonul domnescu E / și în C // 1—2 și în locul lui în Țara Munteniască să vie să fie domnu Șerban logofătul B, și în locul lui în Țara Munteniască să fie Șerban logofătul D, și în locul Ducăi-vodă în Țara Munteniască să fie domnu Șerban logofătul E, și în locul lui să vie să fie domn Șerban Cantacozino logofătul G/ după logofătul ad. domnu Țării Muntenesști C // 3 9]10 C/ Umblat-au Brîncoveanul postelnicul atuncea C/ Vrut-au atuncea Costantin Brîncoveanul postelnicul B, E, G // 4 vodă Cantacozino, ca să prindză G/ și au umblat ca să prinză pre toți B/ pre toți C/ nepriiatinii B, C // 5 ție C/ la închisoare B, C/ pînă B, C // 6 domniia B, C/ pînă a vini C, *lipșeste* B, E, G/ Decii B, C // 7 fiindu B/ luoa B, C // 8 boiarii B, boiarii C / muntenesști B, C/ carii B, C/ după dușmani ad. nepriiateni G // 9 după vodă ad. pre anumé C/ Stoica B, G/ și cu alții B, C, și alții D/ dacă B, C/ vésťe B, C // 10 și au fugit B, C/ și aceia B, și aceia C // 11 pre¹⁻² B, C / mulți B, C / boiari B, boiari C / muntenesști B, C/ i-au prinsu B, C, E, G // 12 după B, C/ ce/cie C / pre B, C // 13 grele B, grele C // 15 10]11 C / Iară la vréme B, E, G, Iară la vrémia C / Antonii-vodă B, Antonii-vodă Rusăt C, G / după B, C // 16 Jeravna B, Jiravna C / viziriul B, C // 16—17 coronit-au leșii atuncea pre Ioan Sobetichii să fie craiu în Țara Leșască în anul B, coronit-au leșii pe Sobetichii să le fie craiu în anul 7180 C, coronit-au leșii pre al triile Ioan Sobetichi să fie craiu leșilor în Țara Leșască. Și după E, coronit-au leșii pre hat(manul) coronniei, anume pre al triilea Jan Sobetichie să fie craiu în Țara Leșască. Și după G // 17 la vleato] în anul 7186 (anul este ad. ulterior) D/ după B, C // 18 recepospolita B, C // 18—19 de¹⁻² și B, E, G / de C / pre B, C // 19 Poartă B, C / pentru B, C // 20 întemeiere B, C / așădzămîntul, B, C / păcii B, C / fost B, C // 21 Jeravna B, Jiravna C / și au B, C / pin¹⁻² B, C / tîrgu] Moldova B, E, G // 21 mare pohvală C, mare și multă pohvală B / Antonii B, C / înainte B, C //

maré cinsté și pofal(ă). Ș-au făcut multă zăbavă la Țarigrad. Tîrdziu s-au întorsu la ț(a)ra lui.

11. Antonie-vodă, măcar că era grec și strein, țări-
grăde(a)n, dar era mai bun domnu decît un pementiian,
f. 234^v 5 că nicé un obicei rău în țar(ă) în dzililé lui n-au făcut, / ce încă și cîte au găsit de alții relé, multe au lăsat. Numai la toții domnii să află cîte un musaip om rău. Așe și la Antonie-vodă era o rud-a lui, anumé Alixandru Ramandei, postelnic maré, grec simătu, mîndru, nebun, lacom.
- 10 Trece peste toții, nu cunosștea pre nimé, avînd trecere și cinsté de la Antonie-vodă.

12. Dar încăși, pecum vād acmu, musaipéi la domnu, nu numai streini, ce și de a noștri moldoveni, carei au cinsté și sint apro(a)pi la domni, au întrecut cu dzecé
15 părți cu răutate și neomenie pe Ramandiu; că Ramandiu nice un obicei rău n-au îndemnat pe domnu să fac(ă), nice au făcut. Iar accesștie de pe acmu, cîte ciუმé și rău-tății toate le-au scornit și le-au făcut, precum le-ții videa la rîndul lor înainte, că s-au însămnat tot anumé la ce
20 domnu s-au făcut și ciné au fostu musaipii.

1—2 *lipșesc* M, P // 1 mare cinsté B, C / pohvală B, C, pohvală cu alaiu G / Și au B, C // 2 Și tîrziu B, E, G / țara lui B, C, țara lui, în Țara Leșască G // 3 11]18 M / era]au fost E, M, P / strein]om strein C / *lipșeste* și strein M, P / țarigrădian B, țarigrădian C // 4 era]au fost E, M, P / *lipșeste* domnu G, M, P / pămintian B, C // 5 nici B, C / obicei B, C / că în domnie lui nici un obicei rău n-au făcut, și încă M, P / țară B, C / *lipșeste* în țar(ă) D / zilele B, C / n-au făcut în zilele lui G // 6 de alții obiceiuri réle D, de alții obiceiurile réle E, de alții obiceiurile réle G / de la alții obiceiuri rele li-au stricat. Însă la toți M, P / réle B, réle C // 7 toți B, C / Așia B, Așia C / După cum M, P // 8 Antonii B, C / voevod M / era]au fost M, P / rudă M, P / Ramandii B, C, Ramandie G, Ramandii M, Rămădan P // 9 Și era postelnic mare C / mare B / grec de niamul lui B / după simătu ad. dirzu E / mîndru]dirzu D // 10 Treclă C / preste toți B, C / cunoștea B, C / nime B, C / avîndu B / trecere B // 11 cinsté B, C // 10—11 Și trece preste toți, nu vre să știi pe nime, fiindcă ave trecere la Antonie voevoda M, P / Antonii B, C // 12 *lipșeste* 12 B, E, G, M / precum videm D, precum sint B / acum B, C / musaipii B, C / domni B, C // 12—15 Ci nu iaste lucru de mirat, de vreme că și acmu vedem și pre alți musaiپی la domni și nu numai străini, ce și moldoveni de ai noștri, carii avîndu cinsté și trecere la domni, apoi cu zăce părți întrec cu răutate și cu neomenie pre acel Ramandii; căci că Ramandii M, P // 13 ai noștri B, C / moldoveni C / carii C // 14 cinsté C / sint C // 13—14 *lipșeste* moldoveni, carei ... la domni B, E, G / aproape C / zéce B, C // 15 răutatea B, C / și]și cu C, D, E, G / neomenia C / Ramandii¹⁻² B, G // 16 nici B, C / obicei B, C / obicei rău n-au făcut, nici au îndemnat pre domnu să facă E / pre B, C / domnu] Antonie voevod M, P / să facă B, C, să-l facă M // 17 nici B, C / *lipșeste* nice au făcut M, P / aceștia B, C / di C / pre B, *lipșeste* M, P / cite răutăți au scornit și li-au și făcut M, P / ciუმé C, ciუმé réle B / răutăți B, C // 18 li-au¹⁻² C, li au² B / li-ți videa B, să vor videa C // 19 înainte B, C // 19—20 *lipșeste* că s-au însămnat ... musaiپی M, P / cé B, C // 20 cine B, C / fost B / musaiپی B //

13. Fost-au și ficiorii lui Antonie-vodă dezmerdații. Fără frică înbla prin țar(ă), cu mulții ficiori de mazili, nebuni, strinși cu dinșii, de făcea multe jocuri și beții și nebunii prin țiguri și prin saté boiaresții, de lua femeile și fetele oamenilor cu de sila, de-ș rîdea de dînsăle, ce nu numai a oameni prosștii, ce și a oameni de frunte. Ce, deși oblicie Antonie-vodă, încă nu lé dzice nemic și nu-i certa cu cuvîntul, / ca un părinte ce le era. Și pentr-acie poate în osîndă mai pe urmă Antonie-vodă au cădzut.
- f. 235 14. C-au mǎrsu boiari(i) la Po(a)rtă de l-au pîrît pre taré la Po(a)rtă, cu multe năpăștii, în loc de biné ce au făcut Antonie-vodă țărî, de n-au scos nicé un obiceiu rău. Cu acestu fel de mulțamită boiarii i-au mulțamit, că l-au închis turcii, și l-au bătut, și l-au căznit cu fel de fel de cazne. Pîn' și tulpanuri supțiri îl făce de înghiție, ș-apoi le trăgea înapoi, de-i scote mațalé pe gur(ă). Și l-au făcut de au dat 1000 de pungii de bani și mai biné. Și dup(ă) ce l-au slobodzitu-l turcii să margă la casă-ș, și apropiindu-și de casă-ș, numai ce-au vădzt 20 că-i ardé și casa; și puțințelé odo(a)ră ce-i mai scăpas(ă), mistuite în casă; au arsu și acelea.

1 13|12 B, E, G, 20 M/ Antonii B, Antonie C/ voevoda M/ dezmerdați B, C// 2 Fără de B, E, G, Și fără de C, M, P/ umbla pin țară B, C/ mulți B, C/ mazili B, C// 3 lipsește strinși cu dinșii M, P/ dinșii B, C/ făcea A/ multe B, C/ lipsește și M, P/ beții B, C// 4 și multe nebunii P/ sate boerești B, C/ lipsește de M, P/ luoa fimeile B, C// 5 fetele B, C/ de-a sila B, di-a sila C/ ride B/ de B, C/ dînsăle B, C/ ce]și G, M, P// 6 a]la M, P/ proști B, C/ ce și de la ceide frunte M, P/ de frunte și de cînte B, E, G/ Ce]și B, E, G, M, P// 7 obliciia B, C/ Antonii B/ obliciia tată-său Antonie-vodă G/ voevoda M/ dar nimică nu le zice <făce P>, nu-i certa ca un tată ce le era M, P/ nu le zicea nimică B, C// 8 pentru acéia B, C// 9 poate fi G/ pre C/ Antonii B, C/ poate fi au și cădztu în osîndă mai pre urmă M, P/ lipsește Antonie-vodă M, P/ cădztu]agiunsu B, E, G// 10 14|13 B, E, G, 21 M/ Că au B, Și au C/ boiarii C/ la Poartă B, C, la Poartă la Țarigrad G/ de l-au pîrît pre taré]și foarte l-au pîritu M, P// 11 tare C/ lipsește la Po(a)rtă B, C, G, M, P/ cu]și cu M, P/ năpăști B, C/ locu C/ bine B, C// 12 ce au făcut]ce le făcusa lor M, P/ Antonii-vodă B, C, lipsește M, P/ și țării M, P/ nici B, C// 13 obiceaiu B, C/ acest B/ feliu B, C// 13-14 i-au mulțamit boerii, că pe pira lor l-au închis M, P// 14 l-au muncit cu feliu de feliu de munci B, C, E, G, M, P// 15 Pină B, C/ făcea de înghițila B, C// 16 și apoi B, C/ înapoi B, C/ scotea B, C/ mațale B, mațale C// 17 gură B, C/ au]li-au P/ o mie B, o mîle C/ pungi B, C// 17-19 pungi de bani. Și apoi l-au slobozit; și apropiindu-să de casă-ș M, P// 18 bine B, C/ după B, C/ l-au slobozit B, C, D// 19 casă-și¹⁻² C/ apropiindu-să B, C/ ad. marginal și apropiindu-să de casă G/ ce au C// 20 arde B, C/ casa]casăli E, casile G/ puțințeli B, puțințele C/ odoară B, C/ scăpasie C// 20-21 și i-au arsu și acele puțințele odoară ce mai rămăsă(ă) în casă mistuite <mistuite în casă P> M, P// 21 arsu A/ acéle B, C//

15. Vedeții păcatul și osînda la cé aducé pe om la vréme dé bătrînețé: sārăcie și caznă! Cît au mai trăit, cu milostenie iș ținea viața lui, și ficiorii lui, la mare lipsă, să hrănie cu pascărie în Țarigradu.

- 5 16. Dar și boiarii ceia cé l-au pîrît, încă nemic nu s-au mai ales de casăle lor. L-Alixandru Buhuș hatmanul nemic nu i s-au ales de casa lui și de ficiorii lui, caré să ved și pîn-astădzi. Așijdere și Miron Costin logofătul, cîndu au pus Costantin Cantemir-vodă de i-au tăiat capul în f. 235^v 10 Roman, ce-i povestea scris(ă) înainte la rîndu /. [17] dzicea și strîga în gura mare că nu-i vinovat cu nemic lui Cantemir-vodă și peré pe <ne>dreptate; numai osînda lui Antonie-vodă îl gonesșté, și pentr-acéia pieré, că l-au pîrît pe strîmbătate. Și alții mulții ca acesta.
- 15 Déce bine <a>r fi, fraților, să nu vă îndesații a pîrî domni(i), că-s stăpîni și pomăzanici a lui Dumn(e)dzău. Măcar de v-ar și poronci domnul atunce, care-i stăpînitor, încă din celé drépté să lé mai înpuținații, iar năpăștii

1 15|14 B, E, G, 22 M/ Vedeți B, Videti C/ aduce B, C]duce P/ pre C// 1-2 pre om la vîrsta bătrîneților: sārăcie și munci! Și cit M, P// 2 de bătrînețe B, C/ sārăciile G/ caznă]munci B, E, G/ și caznă și munci C, și cazne și munci D/ Și cit C, D/ Și cit au mai trăit Antonie-vodă B, E, G// 3 milostenie C/ ținea]chivernisila G/ la mare lipsă au agiunsu, să hrănia B, la mare lipsă agiunsésie, cit să hrănia C, D, la mare lipsă și sārăcie au fost agiunsu, cit să hrănia E, la mare lipsă agiungînd, cit să hrănia G, au rămas la mare lipsă și să hrănie M, P// 4 pascăria C/ Țarigrad C// 5 16|15 B, E, G, lipsește M/ și]și de M, P/ cei ce B, acei ce C/ încă]iarăși M, P/ nemică B, C// 6 lipsește mai M, P/ casăle B, C/ La Alexandru B, Că de Alexandru C, Lui Alecsandru M, P/ nemică B, C// 7 nu s-au ales M, P/ de B, C/ și]nici M, P/ care B, C]după cum M, P/ vedé B, C// 8 pină B, C/ Așijderea B, C/ ante Așijderea: 16 B, E/ Costiu B, C/ cînd B, C// 8-10 Lui Miron Costin logof(ă)tu]l mai pre urmă Costandin Cantimir voevoda au poroncit de i-au tăiatu capul în țîrg în Roman. M, P// 10 care iaste istorie scrisă la rînd innainte B, ce iaste scrisă povéste innainte la rîndu C, ce-i iaste istoriia scrisă innainte la rîndu D, ce-i iaste istorie scrisă la rînd innainte E, G, lipsește M, P/ lipsește 17 B, C, D, E, G, M, P// 11 au zis și au strigat B/ striga C/ mare B, C/ lipsește că M/ nu-i]nu iaste B, C, E, G/ nemică B, C// 12 pieré B, pilare C// 11-14 cu nimică nu iaste vinovat lui Costandin Cantemir voevoda, ci l-au agiunsu osînda lui Antonie voevoda, că l-au pîritu cu năpaste. Și și alții M, P// 13 Antonii B, C/ gonéște B, C/ pentru B, C/ pieré B, pilare C/ pe]cu B, E// 14 alții mulți B, C// 15 Decii B, C, D, E, G, lipsește M, P/ ante Decii: 17 C, D, E, G, 25 M/ ar fi B, C/ fraților boiari G/ îndesați C]îndemnați B, E, G// 16 pre domni că sint B, C, E, G// 15-16 Bine iaste, fraților, să nu pîriți pre domni, că acei(a) sint stăpîni și unșii lui Dumnezeu M, P// 16 pomazanici B, pomazanici, aleși C/ Dumnezeu B, C// 17 domnul carele va fi atunce în scaon stăpînitor B, E, domnul carele va fi atuncia în scaon stăpînitori ca s(ă) pîriți încă G/ atunce C/ care-i]carele iaste C, D// 18 céle B/ drepte B/ le B// 17-18 domnul cel ce v-ă stăpînești ca să pîriți pre cel mazil, ce voi și din cele adevărate să le mai scădeți, împutînați <și să li mai împutînați P> M, P/ céle ce sint drepte să le mai lăsați și să le mai împutînați C// 18 împutînați B/ năpăști B C//

să nu puneții, că osînda nu s<ă> iartă, nici trece. Pe mulții amu vădzut îndesîndu-s<ă>, pentru cînsté să dobînde<a>-scă, de pîrăscu domni și s<ă> laudă între dînșii, că s<ă> tem domni<i> de dînșii, că știu bine a pîrî. Iar pe urmă 5 de cest fel de hărnicii nice pe unul n-am vădzut viindu la precopsal<ă>.

DOMNIA DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN
A TRIE ÎN ȚARA MOLDOVEI. [CAP]

Zaci<alo> 1). Vinit-au Duca-vodă cu domnie în Țara 10 Moldovei din Țara Muntene<a>scă cu a trie domnie la vl<ea>to 7187 (= 1679). Ș-au intrat în Iași în șes<ă> dzilé a lui deche<m>vri<e>, la Sfetei Neculaiu. Vinit-au și cîțiva boiari muntenesștii aice în țară cu Duca-vodă, / f. 236 de frica lui Șerban-vodă, pecum s-au scris mai sus. Atuncea 15 era greu în țară pentru zaharelé și meziluri la drumul Camenițai și cheltuial<ă> cu schimbatul pașilor din

1 puneți B, C/ nu să B, C/ nici trece pre om. Încă pe mulți am văzut B, nici trece. Că pe mulți am vădzut C, nici trece pre om. Că pe mulți am vădzut G/ nici trece pre om E// 2 îndesîndu-să C/ am văzut pentru ca <lipsește pentru P> să cîştige cînsté, să îndesăscu și pîrăscu pre domni M, P/ dobîndiască B, C// 3 domni B, pre domni C, D, E, G/ să B, C/ între dînșii/între dînșii și <de E>zicu B, E, întru sine zicînd M, P// 4 lipsește că s<ă> tem domni<i> de dînșii B, E/ să C/ domni C/ dînsăi A/ bine C/ pre B, C// 5 de cest/ cu acel B, E, G, de aciei C, de acel D// 4—6 Iară mai pre urmă nici pre unul n-am vădzut procopsit M, P/ feliu B/ hărnice B, harnici C/ nici B, C/ pre B/ nici pre unul dintru acia G/ viind la vreo procopsală <procopseală C, pricopseală D> B, C, D, E, G// 7 Domniia a tria a Ducăi-vodă celui bătrîn B, C, G, A tria domniie, a Ducăi-vodă celui bătrîn <Ducăi voevodă bătrînul M, Ducăi-vodă cel bătrîn P> D, M, P// 8 lipsește Țara C/ în Țara Moldovei M, P/ Moldovii B, Moldova C/ după Moldaviei ad. în anul 7187 G/ Cap 81 B, Cap 80 C, Cap 84 D, Cap 85 P, lipsește E, G, M // 9 lipsește Zaci<alo> B, C, D, E, G, M, P/ Venit-au B, Venit-au domn G/ cu a tria domnie B, E, G/ cu a tria domniie C/ Moldovii B, C// 9—10 Duca voevoda din Țara Muntiniască au venit domn în Moldova cu a tria domnie în anii 1679 M, P// 10 Munteniască B, C/ lipsește cu a trie domnie B, C, E// 11 la vl<ea>to] în anul B, C, D, E/ lipsește la vl<ea>to 7187 G/ Și au intrat în Iași la scaonul domnescu, deche<m>vrie în șase zile, în zioa Sfîntului Nicolae B <Necolai G> B, E, G/ Și au intrat C/ șasie C// 12 zile C/ dechemvrii C/ la Sfetei Neculaiu] în zioa Sfîntului Nicolae C, D, în zioa pomenirii Sfîntului Nicolai M, P/ Venit-au B// 13 muntenesștii B, C/ aicea B, C/ după țară ad. în Moldova B, E, G// 12—13 Și de frica lui Șerban Cantacozino voevod au venit în Iași și cîțva boeri munteni M, P// 14 precum B, C/ mai sus s-au scris D, E, G, lipsește M, P// 15 zaharelé B, zaharéli C/ drumurile D// 15—16 În țară era greu pentru zăhărale la Cameniță și pentru maziuri la drum și pentru cheltuiala cu M, P// 16 Cameniții B, C, D/ cheltuială B, C/ din] de la M, P//

Cameniță. Din Iași pîn-în Cameniți era pustiu încă din iernatul tătarilor din dzilele lui Dumitrașco-vodă. Și aședzînd slujitori în Tabără și în Ștefănesștii, Antonie-vodă ținea mezilul din Ștefănesștii pîn-în Cameniță. Iar pe 5 urmă au aședzat oameni în Hotin și-n Pererita. Viniia poghiiazuri din Țara Leșască la drum Camenițai, de lovie pe turcii și pe neguțitori<i> ce mergea la Cameniță, și făce multe pagubé și stricăciuni.

2. Iară dac<ă> s-au întorsu solul de la Po<a>rtă, cel 10 leșescu ce trecus<ă> la Antonie-vodă, au ales loc Camenițai și-au hotărît to<a>rtă Podolie să fie olat Camenițai: din Nistru de la Bucaci pîn-în Ocraia și cu Ocraia cu tot pîn-în Cehrin și pîn-în Vozie în gios au rămas tot supt ascultarea turcilor. Ș-au ieșit mulțime de ruși din- 15 luntru, din Țara Leșască, de s-au aședzat în olatul Camenițai, de s-au făcut sate și raia, de-u pus subași pen sate dup-obiceiu lor. Și înbla turcii la leși și leșii la turcii făr<ă> nice o grij<ă>. Atuncea și-n Moldova s-au aședzat

1 Din] Și din B, C, D, E, G/ Iași B, C/ pînă în Cameniță B, C, pînă în cetaate în Cameniță D / după era ad. locul B, E, G// 2 iernatul B, C, iernaticul M, iarnaticul P / zilele B, C/ domniia M, P/ Dumitrașco-vodă Cantacozino B, D // 3 așezîndu B, C// 2—4 Încă fiind domn Antonie Roset voevod, au așezat puțini slujitori în tabără și în Ștefănești și ține mezilile pîn-în Cameniță, din Ștefănești M, Antonie-vodă încă fiindu domnu au așezat puțini slujitori în tabără și în Ștefănești și ține mezilurile din Ștefănești pînă în Cameniță P// 3—4 Ștefănești¹⁻² B, C/ repetă Antonie-vodă A, Antonii B, Antonii-vodă Rusă C// 4 ținea] au ținut E pînă B, C/ în cetate în Cameniță D/ Iar mai B, E, G// 5 Iară mai pre urmă s-au <au P> așezatu și lăcuiitori în Hotin P, M/ și în Pererita B, și în Peririta, lipsește M, P/ Atuncea viniia B, E, G, Și viniia// 6 podghiazuri C / la drumul Cameniții B, C, la Cameniță pe drumuri P // 7 lovia B, C / turci C / neguțitorii B, C / ce] carii B, M, P// 8 făcea C, le făcea B, G, pagube B, C/ stricăciuni B, C// 9 lipsește 2 M / dacă C / Poartă C // 9—10 Iară după ce s-au întorsu solul cel leșescu de la Poartă ce trecusă în zilele lui Antonii-vodă B, E, G, Iar dacă s-au întorsu solul leșesc, carile mersă<ă> încă în domniia lui Antonie Roset voevod, de la Țarigrad, leșii au ales M, P// 10 trecusă C/ Antonii C/ alesu B/ Cameniții B, C, cetății Cameniți G// 11 toată Podolia B, C/ fiie C/ olatul M/ olat cetății C, E/ Cameniții B C// 12 Bucéi B, Buécia M, P/ pînă, B C / în Ucraina și toată Ocraia pînă în M, P / Ucraina¹⁻² B// 13 Ceahrin B, C/ pînă în B, C / Vozia B, C// 13—14 în gios toate aceste au rămas să fie supt stăpînire turcilor. Și au și M, P/ au rămas să fie tot suptu B, E, G // 14 Și au eșit B, C / mulțime C / ruși B// 15 lăuntru B, C/ de]și B, E, G, M, P/ olatul cetății C, E, G / Cameniții B, C// 16 de]și G, M, P, s-au făcut multe sate raia C/ de-u] de au C, și au B, E, G, și turcii au M, P// 16—17 pus turcii pîn sate subași B, E, pus turcii subași după obiciaiul lor prin sate G// 16 prin C // 17 după C/ obiceaiul C/ umbra B, mergea C, umbra de mergea G/ leși B, C/ leșii B, C / Și după aceste M, P/ turci C // 18 fără de nici / B, D, E, G / grije B, C/ Atuncea B, C, Și atuncea M, P/ și în B, C//

slujitori pe la mezliuri și pe la marginé și a s(ă) facé și slobodzii pe la Cernăuții și pe la Hotin.

3. Iară în al doilea anu au tăiat Duca-vodă pe trei boiari, anumi pe Vas(i)lie Gheuca vel-visternic și pe 5 Ghiorghe Bogdan vel-jicnicer și pe Lupul sulgeriul, carei f. 236^v au fostu făcut cărții / hicleni, cu iscăliturilé lui Dumitrașco-vodă, la orheeni și la lăpușneni, să s(ă) rădice cu oastea, să margă să prindză pe Duca-vodă, cu toată casa lui, și pre o samă de boiari a lui, și cu izvod de ce morți 10 să-i omo(a)re pe toții, și triimițindu carte acie cu Lupul sulgérul, ca cum vrea hi de la singur Dumitrașco-vodă, la căpitanii de la acelea ținuturi. Iar un căpitan, anumé Decusar(ă), dac-au înțeles ce scrie într-acea carte, s-au făcut a triimite poronca la alții căpitani, iar pe de altă 15 parte au și vinit cum mai de sirgu la Iași, de au mărșu la Buhuș hatmanul de l-au întrebat, c-o lui șt(i)re iashtë? Ce Buhuș, neștiindu nemic de acestea îndată au mărșu la curte de au spus Ducăi-vodă. Și Duca-vodă au triimis pe

1 mezliuri B, C/ și au început a să face și slobozii B, C, D, E, G, și s-au făcut și slobozii M, P/ 2 Cernăuți B, C/ și în ținutul Hotinului M, P/ 3 3/6 M/ *lipsește* Iară în M, P/ doile C/ *după* an ad. a domniului lui B, C, E, G/ *după* voevoda ad. capetele M, P/ pre C/ a M, P/ trii B, C/ an a Ducăi-vodă celui bătrîn, a domniului în domniia a triia au tăiat Duca-vodă D/ 4 anumé B, C, pre anumé pre E/ pre¹⁻² B, C/ pe¹ a lui M, P/ Vasilie B, C/ *lipsește* vel M, P/ visternic B, C, visternic M, P/ și pe¹ a lui M, P/ 5 Gheorghie B, C/ *lipsește* vel M, P/ jicnicer B, C, jicnicerul M, P/ și pre Lupul sulgérul (sulgiariul C) B, C, și a Lupului sluger M, P/ carii B, C/ 5-7 care au fost scris vicleni cărți cu iscălitura lui Dumitrașco voevoda cătră orheeni M, P/ 6 fost B, C/ cărți viclene B, C/ iscăliturile C, iscălitura B, D, E, G/ Dumitrașco-vodă Cantacozino B, C/ 7 orheiani B, orheiani C/ *lipsește* la M, P/ lăpușneni B, C/ ca să rădice M, P/ să B, C/ oaste B, C/ 8 și să margă M, P/ pre B, C/ voevoda M/ cu¹ și cu D/ 9 din boerii lui M, P, de boiari a Ducăi-vodă / ai lui B, C/ și cu izvod de cii să-i omoare pre toți C, D, și cu izvod și cu cile morți vor vrea să-i omoare pre toți G/ Și încă cu izvod de ce felii de morți M, P/ de¹ cu E/ cé B/ 10 omoară B/ pre toți B/ triimițind B, triimițind C/ cartea B, C/ scrisoarea M, P/ acéla B, C/ cu¹ pre D/ 11 sulgérul B, C/ ca cum ar fi fost de la singur B, C, E, G/ ca cum ar fi fost chiar di la Dumitrașco voevoda M, P/ 12 acéle B, acéli C/ Iară C/ ad. marginal anumi G/ 13 Decusar B, C/ dacă au întăles B, C/ ce¹ cum M, P/ scrie C/ intru acea B, intru acia C/ carté C/ 14 făcut că G/ trimite B/ alți B, C/ ce¹elanți M, P/ *după* căpitani ad. de la celalante ținuturi M, P/ pre B, C/ 15 au și purces de au vinit la Iași, cum mai degrab'și au mărșu la B/ au venit cum mai degrab'la Iași și au mărș (mergind M, P) la G, M, P/ sirgu¹ grab' E/ de² și C, E/ 16 hatmanul Buhuș C/ *lipsește* de M, P/ cu a lui știré iaste C, cu a cui știré iaste B, E/ cu a cui știré iaste, au cu a lui iaste (lipsește iaste P) acest lucru. Iară Buhuș M, P/ 17 Ce¹ Iar B, E, G/ Buhuș hatmanul B/ neștiind C/ nemică B, C/ aceste B, acéte C/ mersu B/ 18 curté C/ curtea domniască B, D, E, G/ de¹ și B, C, E, G, M, P/ Ducăi¹ lui P/ voevoda¹⁻² M/ *lipsește* și M, P/ Duca-vodă îndată P/ trimis B/

Ghiorghiță Ciudin sârdarul de au prinsu pe Lupul sulgerul cu acea carte vicle(a)nă. Iar Gheuca și Bogdan nu știe nemic. Ce cum l-au adus pe Lupul sulgerul la Duca-vodă, l-au întrebat Duca-vodă pe Lupul sulgérul c-o cui 5 învățatur(ă) au făcut acestea.

4. Iar el au spus că l-au triimis Gheuca și Bogdan. Și îndată Duca-vodă au triimis niște bulubași cu simeni de i-au luat de pre la gazde(le) lor și i-au închisui-i. Și a doa dzi i-au scos la divan, între to(a)tă boiarimea, și ei 10 nemic n-au mai putut să tăgăduiască faptele lor, și au spus drept că ei sint vinovații. Deci Duca-vodă mult i-au muștrat. 5. Și au orînduit pe To(a)der Flondor vel-armaș de le-au tăiat capetele a tustrii, dzua ami(a)-dzădzii la fîntîn(a) denainte porții domnesștii. Și în locul f. 237 15 Gheucăi au pus visternic maré / pe Toderașco Ca(n)ta-cozono, ficiorul lui Iordachi celui bătrîn. Fost-au giupî-ne(a)sa Gheucăi vară primaré cu do(a)mna Ducăi-vodă, Nastasie, dar nemic nu i-au putut folosi.

6. Iară dup(ă) ce s-au plinit 2 ani de domnie Ducăi- 20 vodă, au mărșu la T(a)rigrad, la împărăție, avîndu pîr(ă) cu Ștefan-vodă, ficior Radului-vodă, pentru logodna ce

1 Gheorghită B, C/ Ciudin Gheorghită M, P/ sârdariul B, C/ dc¹și B, E, G, M, P/ pre Lupul sulgérul B, C, pre Lupul sârdariul, sulgeriul D/ 2 vicliană B, C/ Gheuca B, C, Gheuca visternicul G/ Bogdan jicnicariul G/ știa B, C/ 3 nemică¹ că l-au prins M, nemică că l-au prinsu P/ Deci cum au adusu pre M/ Deci l-au adus îndată pre sulgeriul P/ pre B, C/ sulgérul B, C/ 4 voevoda M/ *lipsește* Duca-vodă pe Lupul sulgérul M, P/ pre Lupul sulgeriul B, C, *lipsește* G/ cu a cui învățatură B, C/ 5 acéte B, C/ 6 *lipsește* 4 G, M/ spus¹ răspunsu M, P/ 7 *lipsește* și M, P/ Duca voevoda îndată M, P/ nêste C, *lipsește* M, P/ cu¹ și M, P/ siimeni B, C/ 8 *lipsește* pre M, P/ gazdele B, C, P/ i-au închisui-i A, i-au închis B, C, E/ *lipsește* și M, P/ 9 toată boerimea B, C/ și¹ deci M, P/ *lipsește* ei B, E/ 10 nemică B, C/ n-au putut să mai tăgăduiască P, n-au mai putut tăgădui M/ faptele B, C/ 11 i-au spus drept Ducăi-vodă că-i sint vinovați B, G/ și¹ ci M, au¹ i-au E/ drept Ducăi-vodă E/ că cum că M, P/ ei¹ lei C/ sint vinovați C/ Decii B/ voevoda M/ 12 *lipsește* 5 B, E, G, M/ Și au poruncit lui Toader Flondor M, P/ pre Toader Flondor B, C/ 13 arumaș A/ vel-armaș¹ armașul D/ *după* armaș ad. poroncindu-i B/ 11-au B, C/ capetile B, C/ zioa amiază B, C, zioa amiază mare G/ 14 fîntînă B, C/ porții domnești C/ porții curților domnești B, porții curții domnești D, E, P, curților domnești G/ 15 visternic mare B, C/ pre B/ Toderașco¹ Dimitrașco P/ Cantacozino B, C/ 16 Iordachi Cantacozino C, D, G/ Iordachi celui bătrîn Cantacozino E/ giupiniasa B, C/ 17 Giupiniasa lui Gheuca au fost M, P/ Gheucăi visternicul G/ primare B, C/ cu doamna Nastasiia a Ducăi-vodă, dar B, E, G, cu doamna Anastasiia, doamna Ducăi-vodă D, Nastasiia doamna Ducăi, ce nemică M, P/ doamna C/ 18 Nastasiia C/ nemică B, C/ 19 6/4 B, E, G, 9 M, 2 P/ după B, C/ s-au împlinit P, au împlinitu M/ doi B, C/ de domniia B, C, a domniului E, M, P/ Duca-voevod M, Ducăi-vodă a triia D/ 20 au mersu B, au mărșu Duca-vodă D, G/ au mărșu s-au dus M, P/ Tarigrad B, C/ la împărăție B, la împărăție C, *lipsește* M, P/ avînd pîră B, C/ 21 Ștefan voevod M, Ștefan beizade B, E, G/ ficiorul M, P/ ce făcusi C, ce o făcusi M, ce au fost, făcut B, E, G, ce-au făcut P/

făcus<ă> cu fiică-sa Catrina; că, fiindu ficiorul Radului-vodă grozav la față, punea pricin<ă> și nu vre să i-o dea. Dece au rămas ficiorul Radului-vodă pe Duca-vodă de la Divan împărătescu.

5 7. Atuncea au cheltuit Duca-vodă mulți bani la Po<a>r-tă, apro<a>pé de o mie de pungii de bani. Și i-au dat turcii și hătănănie Ocrainei, căftan și șlic și buzdugan și un tui. Și din Țarigrad au purces depreună cu ficiorul Radului-vodă, ginere-său, cu 3 tuiuri și cu buzdugan, 10 de-l duce înainte lui, cu maré alai întrindu în Iași.

8. Îndatăși s-au apucat de au făcut maré și frumoas<ă> nuntă. Triimis-au în to<a>tă țara de au poftit pe to<a>tă Boiărimea și mazilimea de la mic pîn'la maré, și de alté căpitenii, ce nu cu poroncă și cu poftă. Și dup<ă> ce s-au 15 strînsu cu toții la Iași, făcutu-le-au oboroa<ce>, tuturor de la domnie, de le da de to<a>te ce le trebuie, de nu cheltuia nime, nemic.

9. Așijdere mai adus-au opt soli: 2 din Țara Munte-
f. 237^v ne<a>scă și / 2 din Țara Ungure<a>scă și 2 din Țara Le-
20 șască și 2 din Țara Căzăce<a>scă ce maré de pisté Nipru,

1 Ecaterina M, P/ fiind B, C/ 2 voevod M' după pricină ad. Duca-vodă B, C, G/ și] de P/ vrea B, C/ 3 Decii B, C/ Deci ficiorul Radului <Radului-vodă P> au rămas pre Duca voevod M, P/ 1-au rămas D' pre B/ 4 Divanul C/ împărătescu B, C/ 5 7] 5 B, E, G, 10 M/ cheltuit C/ Poartă B, C/ Duca voevod mulți bani au cheltuit atuncea M, P lipsește la Po<a>rtă M, P/ 6 aproape B, C/ miile C/ pungi B, C/ 6—7 de bani. Împăratul turcesc au făcut pre Duca voevoda și <lipsește și P> hatman Ucrainii, 1-au înbrăcat cu caftan, i-au dat șlic, buzdugan și tuiul M, P/ 7 hătămănia Ucrainii B, C/ caftan C, osăbit caftan B, E, G/ tuiul B, C/ 8 Și au purces din Țarigrad dinpreună B, E, Și au purces din Țarigrad dinpreună cu Ștefan beizadea, ficiorul G, Și din Țarigrad au purces Duca-vodă dinpreună C/ 9 Radului voevoda, cu ginere-său M, P/ ginere-său, fiind Duca-vodă domnu cu trii tuiuri D/ trii B, C/ 10 de-l ducea înaintea B, C, pre carile le duce M, P/ cuși cu M, P/ mare B, C/ întrind C, au intrat M/ au trecut P/ 11 8] 6 B, E, G, 12 M/ Și îndatăș B, E, Și îndată C, G/ Duca voevoda îndată M, P/ mare B, C/ frumoasă C/ nuntă mare și frumoasă, domniască G/ 12 nuntă domniască B, E/ toată¹⁻² B, C/ pre C, lipsește M, P/ 13 boerimea B, C/ mazilimea B, C/ și pînă la mare, și și de alte M, P/ pînă B/ mare B, C/ alte B, C/ 14 căpetenii C/ ce] și C, M, P/ și] ce B, C, D, E, G, M, P/ pohtă C/ după B, C/ s-au strînsu] au venit M, P/ 15 toții B, C/ făcutu-li-au nafacale tuturor, G, făcutu-li-au tuturor nafacali E, făcutu-li-au oboroace, tainuri, tuturor C, tuturor li-au făcutu tain M, P/ 16 domniile C/ de] și M/ toate B, C/ trebuia B, C/ 17 nimé C/ nemică C/ nici un ban B, E, G, nemică, nici un ban D/ 18 9] 7 B, E, G, lipsește M/ Așijderea B, C/ au mai adus G, M, P/ doi B, C/ Munteniască B, C/ 18—20 opt soli: 2 din Țara Leșască, 2 din Țara Muntiniască, 2 din Țara Căzăcească cea mare de peste Nistru, 2 din Țara Unguriască; <opt soli: 2 din Țara Leșască, 2 din Țara Căzăcească ce a mari de pesti Nistru, 2 din Țara Munteniască și 2 din din Țara Unguriască P> și acei soli multe și frumoasă daruri au adus și li-au închinat Ducăi voevoda M, P/ 19—20 doi¹⁻³ B, C/ Unguriască B, C/ 20 Căzăcească cea mare B, C/ piste B, C/

de au adus soli<i>, multe daruri și frumoas<ă>, de au închinat Ducăi-vodă. S-au veselit 2 săptămîni cu feluri de feluri de muzici și de jocuri și pelivani și de pușcii. Și giuca 2 danțuri pen ograd<ă> și pe ulițe, cu toții boiarii 5 și giupînesé înpodobiți și toți neguțitorii și tot tîrgul. Și un vornic maré purta un cap de danțu și alt vornicu maré alt capu de danțu, înbrăcații cu șarvanalé domnesștii. Numai mirili și mire<a>sa, fiindu ficiori de domnu, nu giuca în danțu pe afară, numai ce giuca boiarii. Cît nu 10 era nuntă, și era minuné. Și dup<ă> ce au nuntit, au mulțămît solilor și i-au dăruit biné, și s-au dus la ț<ă>rile lor.

9. <sic>. Pé urmă s-au gătit ș-au purces la Ocraina, la Nemirova. Și s-au strînsu to<a>tă căzăcimea acolo la Duca-vodă, la Nemirova. Ș-au ales din capete dintre 15 dînși<i> ș-au pus giudecători și polcovnicii și sotnici și le-u pus și-n locul lui nemesnic, în loc de hatman, să lé poarte de grije lor, anumé Ene Gredinevici, omu slujit, știindu limbă căzăce<a>scă, de ne<a>mul lui grec. Ș-au făcut și curții lingă Nemirova, în marginea Buhului, 20 ș-au făcut și alté curții în marginea Nistrului, la Țicanovca, împotriva Sorociei. Și de-colo s-au întorsu de to<a>mnă la Iași. Și stăpînie Duca-vodă și Ocraina și Țara Moldovei,

1 de] și B, E, G/ solii B, C/ frumoasă C/ 2 Și s-au B, C, E, G, M, Și au D, Și i-au P/ doao B, C/ 2—3 feliuri¹⁻² C, feliuri¹, feliuri² B/ 3 muzici B/ lipsește și de] M, P/ jocuri C/ și] și de D/ pelivani B, D, ad. ulterior și pelivani A/ și cu pușci B, E, G, lipsește M, P/ pușci C/ 4 juca C/ doao danțuri B, lipsește C/ pin ograda curților domnești B, pin ograda curții domnești C, D, E, G/ toți B, C/ 5 jupîneseli B, jupînesele C, giupînesăle G, M, P/ tot tîrgul] tîrgoveții M, P/ 6 lipsește și M, P/ mare B, C/ și alt vornic mare purta B, C, D, E/ și iarăși alt vornic M, P/ 7 lipsește maré M/ cap C/ înbrăcați B, C/ șarvanale C/ cabanițe B, E, G/ domnești B, C/ după domnești ad. cu cabanițe D/ 8 Și numai M, P/ mirele B, C/ miriasa B, C/ fiind B, C/ domni B, C/ 9 juca¹⁻² C/ lipsește pe M, P/ după afară ad. ce numai în casă, iar la danțu B/ lipsește numai ce giuca boiarii M, P/ 10 nu era ca o nuntă <ca la o P>, ci ca <ca la P> un lucru de mirare M, P/ și] ce C/ minune B/ după minuné ad. de mirare C, E/ după B, C/ 11 bine B, C/ dus fiestecarii E, G/ țărili C/ 12 9] 8 B, E, G, 10 C, D, 13 M/ Pe B, Iară pe C/ Pé urmă] Duca voevoda M, P/ după gătit ad. Duca-vodă C, G/ și-au purces B, C/ și s-au dus M/ Ucraina B, C/ 13 toată B, C/ căzăcime C/ 14 voevoda M/ 14—15 Și au¹⁻² B, C/ lipsește din G/ 15 dînșii B, C/ polcovnici B, C/ 16 li-au pus și în B, C/ și namesnic în locul lui G/ namesnic B, namesnic C, E/ și în locul său li-au <i-au P> pus și nemesnic, adică în loc de hatman M, P/ să le B, C/ 17 grija C/ pre anume B, D, E, G, anumé pre C/ Eni B, C/ Iane D/ Gredineviciu B/ ca să le poarte de grija, pre Ene Gredinevici M, P/ om C/ 18 știind C, știind și B, E, G/ căzăcească B, C/ niamul B, C/ grec fiindu B, E, G, fiind grec C/ de niamul său grec, dar știia și limba căzăcească M, P/ Și au făcut B, Și ș-au făcut C/ 19 curți B, C/ 20 și au făcut B, și ș-au făcut C, și au mai făcutu M, P/ alte curți B, C/ Țiconovca M, Țiconovca P/ 21 după Sorociei ad. di cefia parte C/ de acolo B, C/ toamnă B, C/ de toamnă s-au întorsu în Iași M, P/ 22 Și așa M, P/ stăpînia B, C/ voevoda M/ Ucraina B, C/ Moldovii/

domnu cu trii tuiuri. Și acolo, cîndu au fostu la Ocraina, multă cînsté cu făcut căzaciloru. /

f. 238

10. Dup-acéia mîrs-au în prinblaré la un sat a lui, ce iasté în ținutul Ne<a>mțului, anumé Prăjăstii, avîndu și 5 curții acolo, cu to<a>tă casa lui, cu ginerei și cu ficiorei lui și cu to<a>tă boiarimea și curte lui. Ș-au zăbăvit acolo vro 2—3 săptămîni, înblîndu pe la vînatu și pe la alte sate a lui. Chematu-l-au în cînsté și un boer, anumé Costantin postelnicul Ciobanul, la un sat a lui, anume la 10 Silește, de l-au cînstit 2 dzile. Și așe iar s-au întorsu la Iași la scaon.

11. Duca-vodă, vrîndu să sco<a>tă banii ce cheltuis<ă> la Po<a>rtă pentru hătmănie Ocraenei și avîndu și cas<ă> grea, cu maré cheltuial<ă>, și nu cheltuia ca un 15 domnu, după puțința țării, și vrea să cheltuiască ca un craiu, și vîdzînd și vicleșugul boiarilor celora ce i-au tăetu-i, de cum era rău de fel, încă mai rău s-au făcut și mai gro<a>znîc asupra boiarimeii și asupra țării. Scos-au nisșté hîrtii pe țară, mari cîte de 6, de 8 ug<hi>, și cîte 20 n-au înbrăcat pe fețé, le-au dat năpăștii pin saté. Și

1 domnu fiîndu cu trii tuiuri B, C, *lipsește* M, P/ cînd C/ fost C/ Ucraina B, C// 2 căzacilor B, C// 3 10]11 C, D, 9 E, G, 14 M/ După acéia B, C, Iară după acéia G, *lipsește* M, P/ După acéia, dacă au vînit la Iași E/ mers-au B, C/ primblare B, primblare C/ după primblare ad. Duca-vodă C, G// 3—4 Duca voevoda au mers în primblare în ținutul Nîamțului la un sat a lui, anume M, P// 4 iaste B, C/ Nîamțului B, C/ Prăjăstii B, C, Prăjăstii A/ avînd C// 5 curții B, C/ toată B, C/ *lipsește* cu t<o>ată casa lui M, P/ ginerei B, C/ *lipsește* cu³ C// 5—6 *lipsește* și¹⁻² M/ ficiorii B, C// 6 *lipsește* lui M, P/ toată B, C/ boerimea B/ și cu curtea lui C, și cu toată curte lui M, P/ curtea B/ Și au zăbăvit B, C// 7 *lipsește* acolo E/ vreo doao, trii B, C, vro trei M, P/ umblînd B, C/ pre¹ B, *lipsește* M, P/ pre¹⁻² C// 8 Chiematu-l-au B// 9—10 Costandin Cioban vel-post<elnic> <log<o>f<ăt> P au poftit pre Duca voevoda în cînsté la un sat al său anume Săliște, lingă Români; doao zile l-au cînstit. Apoi iarăși s-au întors M, P// 8 boiaru B, boiar C/ pre anumé B, E// 9 *lipsește* la² E/ anumé B/ un sat anumé a lui C// 10 Săliște B, E, Săliște C/ doao B, C/ așia B/ iarăș B, G/ așa s-au întorsu iar C// 11 Iași B, C// 12 11]10 B, E, G, 12 C, D, 16 M/ vrînd C/ să-ș scoată B, C, D/ ce au cheltuit B, P, ce cheltuisă C, ce au fost cheltuit E, G, ce l-au cheltuit M// 13 la Poartă B, C, *lipsește* M, P/ hătmăniia B, C/ Ucrainii B, C/ avînd B, C// 14 casă B, C/ cu mare cheltuială B, C, și cu multe cheltuele M, P/ și² că M, P// 15 *lipsește* și vrea să cheltuiască M, P/ ca]ci ca M, P// 16 vîzîndu B/ vicleșugul B// 16—17 a celor ci l-au tăiat, pre cit era rău de fel pre atita și încă și mult mai rău s-au făcut <mai mult s-au făcut rău P> M, P// 17 ce i-au tăiat B, D, E, G, ce i-au tăiat C/ rău de feliul lui B, C/ în-ă și B// 18 gro<a>znîcu B/ boerimii B, boiarilor C, G// 19 niște B, nește C, *lipsește* M, P/ pre C/ cite de șease galbeni și altele mai mari, cite de opt galbeni și cite n-au înbrăcat B, E, G, cite de șasia galbeni și cite de opt galbeni și cite n-au înbrăcat C, D/ pre țară hîrtii mari <pre mari P>, cite de 6 și cite de <lipsește cite de P> 8 galbeni M, P// 20 după înbrăcat ad. zloțașii D/ pe fete B, C, pe fețele oamenilor M, P/ la-au A/ li-au dat năpăști B, C/ sate B, C//

dup<ă> ce au dat tablelé în visterie, au aruncat orînduelé pe hîrtii, de un galbăn 16 galbeni. Care luas<ă> hîrtie de șesă galbeni îi face mai biné de o sută. Și dacă nu găsie cu ce plini de la om, lua <a> altue pentr-acela. Și 5 pe unde era pustiiu, face pe zloțaș<i> de plătie de la casăle lor. Și-i bate pe / zloțași cu buzduganul, de au omorît vro doi, trei. Deci vîdzînd că mor de buzdugan, au făcut un bătu în optu muchii, de bate pe boeri și pe zloțași cu bățul. Și-i pune pe boiari dăjdi și-nprumute 10 pesté puțința lor, citu nu să mai putea plăti că era boul 2 galben<i> și vaca 1 ug<hiu>, și <nu> istovie zloțași<i> tot, nice cu odo<a>răli ce le zălojiia pe la neguțitori. Ce iera pline închisorile de boiari și grosurile de cei săraci, de-i bate și-i căznice cu capeteli pen garduri, și leși- 15 nații de fo<a>mé, și bărbații și femeii. Și murie prin grosuri.

12. Și giupînes<ă> sărace încă le lega la pușcii și le închidea la simeni pentru bani. Pentr-acea vrăjmășie

1 după B, C/ au dat zloțașii B, C, E, G/ tablele B, C, table M, P/ visteriile C/ aruncat]eșit, B, E, G, scos D/ orînduiale B, orînduiale C, orînduiele M, orînduiale, cive-turi D, E// 2 șeasesprăzece B, sasiasprăzece C// 2—3 galbeni¹⁻² C, *lipsește*¹ G/ Carile M, P, și carii E, G/ Și carii luasă B, și care om luasă C/ hîrtiia C// 3 șease B, șasie C/ îi făcea C, li să făcea B, i să făcea D, făcea să dea E/ mai bine de o sută de galbeni C/ noao-zăci și opt de galbeni B, noaozăci și șease de galbeni E, 98 G, mai mult de cit 10 galbeni M, P/ după de galbeni ad. să dea C// 4 găsiia B, C/ inplini M, P/ omu B/ luoa a altuia B, C, D, E, de la altul M, P/ pentru B, C// 5 pre¹⁻² C/ undé B, C/ făcea B, C/ plătiia B, C// 6 casăle B, C/ bătea B, C/ pre C/ casăle lor și bate pre zloțași de plătiia de la casăle lor. Pre zloțași îi bate cu buzduganul și au M// 7 vreo doi, trii B, C/ trii oameni M, P/ Decii B, C/ vîzînd Duca-vodă C/ că mor zloțașii B, E, G// 8 au]ș-au M, P/ opt C/ muchi B, C/ bătea B, C/ pre¹⁻² C/ în trii muchi cu care bate M, P/ *lipsește* și E, G/ boiari, boiari C// 9 *lipsește* cu bățul M, P/ Și P/ pre C/ dăzdi A/ la dăjdi grele G, la dăjdi și la inprumute M, P/ inprumute B, C// 10 piste B, preste C/ cit B, C/ că boul era cite M, P/ doi galbeni B, doi galbeni C// 11 și¹ iară M, P/ vaca un galbin B, C, D, E, vaca cite un galbin M, P/ istoriia B, C/ zloțașii B, C// 12 după tot ad. la visteriile C/ *lipsește* tot, nice M, P/ nice]și nici B, C, E/ odoarale B, C, odoarale lor M, odoarele boerilor P/ ce le zălojiia A, ce le zălojiia B, C, zălogîndu-le M, P/ după neguțitori ad. <ad. marginal C> nu să putea plăti B, D, E, G, nu putea plini someli banilor cu carii era încărcăți D// 13 era M/ închisorile B, C/ Și era închisorile plini M, P/ grosurile B, C/ di cei B, de cei C// 14 de-i]ii M, P/ bătea B, C/ cîzniia C/ munciia B, E, G, M, P/ îi pune cu capitile M, P/ pin B, C/ *lipsește* și² M, P/ lesinați M, P// 15 foame B, C/ *lipsește* și¹ M, P/ bărbați și fimei B, C/ Și mureia B, C/ Muerile M, P/ pin B// 17 12]13 D, *lipsește* B, C, E, G, M/ Și pe giupî-nesc B, Și pre giupînesc C, Așjderea și pe giupînesc G/ Pre giupînescăle cele sărace le lega pre la M, P/ *lipsește* încă E/ pușci B, C// 18 siimeni B, C/ Pentru acea B, Pentru acia C/ vrăjmășie C//

și gro(a)ză ce-i înplus(ă) inema diavolul de lăcomie ce
ave, urît-au toții pre Duca-vodă. Și s(ă) ruga toți lui
Dumnedzău să-i mîntuiască de mînule lui, și-l blăstăma
de la mic pîn'la maré, de audzie slugeli lui cu orecheli.
5 Atunce fugit-au mulții boiarii și mazîli de gro(a)za lui
pentr-alte țări, de ș-au pustiit casălă. Tudosie Dubău
vel-spătar au fugit într-o no(a)pte din tîrgu din Iași în
Țara Leșască. Așijdere și Savin Zmucil(ă) vel-med(ēl-
nicer) și cu frate-său Ghiorghită postelnicul. Și i-au
10 agiunsu gonașii, lepcanii, în Codrul Herței, și s-au bătut
f. 239 cu dînsăi, și nu le-au pututu strica nemică. / Și Moțoc și
alții mulții. Iar la anul, la v(ka)to 7191(=1683), găt-
tu-s-au vizirul de oaste, să margă asupra nēmților.

13. Vint-au poroncă și la Duca-vodă să margă în
15 oaste. Făcut-au mare gătire de oaste, c-au adus și cîteva
polcuri de căzaci de la Ocraia, și călărășimé, și lefecii,
și curteni, și hînsari. Și pe țară au orînduit oameni de
oaste, și boerii, și mazîlii, cîte cu 10—12 slugii. Ș-au pus

1 groază B, C/ la săimeni și tot pentru bani. Fiindcă-i umplușă diavolul inima de
toată vrăjmășia și lăcomia M, P/ ce îi umplușă inima B, cie-i umplușă inima C/
lăcomia banilor C/ ce avea B, C, *lipsește* M, C// 2 uritu-l-au toți B, C, E, G/ pe B/ voe-
vod M/ să C// 3 Dumnezeu B, C/ dejdin B, C, D, M, P/ minuli C// 4 pină B, C, și pină
M, P/ mare B, C/ de auzia B, C, de-i auzia M/ slugile B, C/ urechile B, C// 5 Atunce
B, C/ Fugit-au atunce D/ mulți B, C/ boiari B, C/ mazili B, C/ mulți boeri
și mazili au fugit M, P/ groaza B, C/ răul M, P/ lui] Ducăi-vodă C// 6 pintr-alte
țări B, C/ prin țări străine M, P/ s-au A/ casăli B, casăle C/ Anumé Tudosie B, C, G,
Pre anumé Tudosie E/ Theodosie D// 7 după spătar ad. de răul lui M, P/ noapte B,
C/ *lipsește* din tîrgu din Iași M, P// 8 Așijderea B, C/ Zmucilă B, C/ medelnicear B,
medelniciar C// 9 *lipsește* și M/ fratele său M/ Gheorghită B, C/ după postelnicul
ad. au fugit M, P// 10 după lipcanii(ă) ad. cie-i trimisese Duca-vodă după dînsii C/
Și măcar că i-au agiunsu în Codrul Herții gonașii lipcani M, P/ în] la C/ Herții
B, C/ dînsii B, C/ *lipsește* și s-au bătut cu dînsăi M, P// 11 și] însă M, P/ li-au putut
B, C/ nemică nu li-au putut strica M, P/ Moțocu B/ Și Moțoc încă au fugit C, A/ mai
fugit și Moțoc M, P// 12 alții mulți B, C/ *lipsește* mulți D/ Iară în anul 7191 găt-
tu-s-au B, D, E, G, Iar la anul după acéla, 7191, gătutu-s-au C// 12—13 În anii
1683 veziriul s-au gătut cu oaste M, P// 13 veziriul B, C/ oaste B, C/ asupra nem-
ților să meargă M, P// 14 13] 11 B, G, 14 D, 18 M, 4 P/ Venit-au B/ voevoda M/
oaste B, C// 15 Făcut-au atunce Duca-vodă mare gătire de oaste B, Și au făcut
Duca-vodă mare gătire de oaste C, Gătindu-să veziriul de oaste să margă asupra
nemților, făcut-au și Duca-vodă mare gătire de oaste G/ de] în P/ și au adus B, E, G,
că au adus C, adus-au M, P// 16 Ucraina B, C/ și călărimé lefecii B, E/ călărimé D, G/
lefecii C/ curteni B, curtenii C// 16—17 Ucraina, călăreți, pedestrii și lefecii,
curteni și oaste de țară M// 16—18 *lipsește* și călărășimé... oameni de oaste, și
P// 17—18 *lipsește* și hînsari... oameni de oaste, și M// 17 pe țară încă au orînduit să
facă C/ oameni] o samă G// 18 oaste B, C/ boiari B, boiarii C, și pre boiari G/ mazili
B, mazili C/ zéce B, C, *lipsește* M, P/ doasprăzéci B, C/ slugi B, C/ Și au pus B, C//

și pe un Brah(ă) căpitan de au făcut un stiaș de oameni
tot din vătăjii boiariilor ș-a giupînesilor celor săraci.

14. Ș-au purces cu to(a)tă oastea sa dé aice din Iași
în 20 dzili a lui aprilu. Boiarii și țara, toții era bucuroși
5 să purce(a)dză Duca-vodă în oaste, să hălăduiască dé
vrăjmășie lui. Și-l blăstăma toții să nu s(ă) mai înto(a)rcă
de unde mergea. Că și atunce, la purces, multă strîn-
soaré (făcea) pentru rămășița banilor birului, să isto-
vască boieri(i). Și nu pute istovi, că bani nu era necăiuri,
10 vîndzare în vite nu era. Ce și pre calé, pîn la Focșenii,
mărgîndu cu oastea, tot zapceituri era. Mergea încet și
făce oturace, cîte 5—6 dzilé și mai mult, la un loc, pentru
tătari. Trecîndu hanul cu tătările pre la Fălciu, atunce
multe jacuri au făcut pen țară, slobodzindu-s(ă) tă-
15 tarî prin saté și pre la casălă boiaresții, pîn-au trecut
în Țara Muntene(a)scă, mărgîndu la oaste. Și dac(ă)
f. 239^v s-au strecurat tătările di prin țar(ă), / ș-apoi au trecut
și Duca-vodă pe la Focșeni, cu toată oastea lui. N-ar hi

1 Brahă B, C// 1—2 Și au pus căpitan pre Brahă preste un stiaș, oșteni tot din M, P// 2
vătăjii B, C/ și a jupîneselor B, C/ *lipsește* celor M, P/ sărace, B, C// 3 14] 15 D, *lipsește*
B, E, G, M/ Și au B/ Și au purces Duca-vodă C, G/ Și au purces Duca-vodă de aicea din
Iași cu toată oastea sa D/ toată B, C/ oaste C/ de aicea B, C// 3—4 Și, april 20 (la
apriili în P) au purces cu *lipsește* cu P) toată oaste din Iași M, P// 4 doaozéci de
zile a lui april B, doaozéci de zile a lunii lui aprilie C/ toți B, C/ țara toată s-au bucu-
rat de purcedere Ducăi voevoda M, P// 5 purcează B, C/ oaste C/ în oaste, să să mîn-
tuiască și să hălăduiască B/ să hălăduiască] ca să s(ă) mîntuiască M, P// 6 de vrăjmă-
șia B, C/ toți B, C/ să] ca să M, P/ să C/ întoarcă B, C// 7 merge B, mēge C/ să duce
E// 7—12 Duca voevoda chîr la purcesul lui multă strînsoare au făcut pentru ră-
mășița banilor. Și boerii nu pute isto-ri, că vînzare nu era în nemică; vitile nici să
întreba, că bani nu era. Așijdere și pre cale pînă la Focșani mergînd cu oaste în
bieții oameni, tot zapceituri era pentru bani. În adinsu merge încet și făce otacuri
M, P// 7 atunce C/ după purcesul ad. Ducăi-vodă la oaste C// 8 strînsoare făcea B,
E, G/ după birului ad. au făcut D/ să] ca să C// 9 boiarii B/ după boiarii ad. la vîstie-
rie C/ Și boiarii nu putea C/ putea B/ nicăiri B, C// 10 vînzare B, C/ vită A/ cale C/
pină B, C/ Focșani B, C// 11 mergîndu B, mergînd C/ zapceituri B/ zapceituri de bani
era C/ Merge B/ încetu B// 12 făcea B, C/ cinci B, C/ șease B, șase C/ zile B, C/ *lipsește*
și mai mult M, P/ la un loc B, C/ într-un loc P/ pentru tătari C, *lipsește* B, M, P// 13
Trecînd atunce C// 13—14 Atunce trecîndu hanul cu tătările pre la Fălciu în
oaste, multe jacuri au făcut pîn țară B. Hanul cu tătarii au trecut prin Fălciu și
atunce multă stricăciune au făcut tătarii în țară M, P/ tătările C/ atunce C// 14
pîn C/ slobodzindu-să C/ *lipsește* tătarii M, P// 15 sate C/ casăle B, C/ sate G/ boe-
rești B, boiaresții C/ după boerești ad. de au făcut multă stricăciune B/ pînă C,
pină ce G, M, P// 16 Munteniască B, C/ mergîndu B, mergînd C/ la oaste B, C, la
ceelaltă oaste M, P/ *lipsește* Și M/ dacă B, C// 16—18 *lipsește* Și dac(ă) s-au
strecurat... oastea lui: P// 17 de B, C/ di prin] din M/ țară C/ și apoi au trecut C, atunce
au purces M// 18 voevoda M/ pre B/ Focșani C/ Și n-ar fi făcut B, C, E, G//

făcut tătarii atita stricăciune în țară trecînd, de-r hi dat Duca-vodă poclon deplin pecum cerea. Numai Duca-vodă n-au vrut să-i dea.

15. Rămas-au camaicani în Iași Neculaiu Răcoviță
5 logofătul și Păladé spătarul și Toderășco visternicul,
carei, la purcesul Ducăi-vodă, s-au sfătuit cu o samă de
boiari de cee ce au mărșu cu domniia în oasté ca, d(e)
s-ar mai înto(a)rce Duca-vodă, ei să nu vie cu dînsul,
că nicé ei nu-l vor aștepta în Eși, ce să vor ducé să-ș
10 prindză capeteli printr-alte țări, că nu-l mai pot sătura.
Mărgînd Duca-vodă cu oastea prin Țara Muntene(a)scă,
au trecut pesté munte și au mărșu alături cu Țara Ungu-
re(a)scă pre la Sibii, pré la Logoj, pré la Timișvar, pre
la Sarvaș, pre la So(l)nnoc, ce iasté la apa ce s(ă)
15 chiimă Tisa, și de acolo la Dunăré, la cetate Buda. Au
trecut Dunărea pe pod din gios de Buda. Într-un cîmpu
au agiunsu pe Șerban-vodă cu oastea, și au vinit Șerban-
vodă de s-au adunat cu Duca-vodă, iar vizirul cu oastea
și tătarîmea era înainte la Stonbeligrad. Viziriul Kara
20 Mustafa-pașea atunce cu acéia gătîré mergea, anumé,

1—2 Tătarii n-ar fi strîcat atita în țară, de li-ar fi dat Duca voevoda poclonul deplin M,P/1 stricăciune B,C/ în pin B,G/ de ar hi B,C/2 poclon hanului E/ deplin hanului C/ precum B/ precum au cerut tătarii să dea G, după cum îl cere ei M,P/ Numai Ce M,P/ voevoda M/ 3 să dea B,E,G, să le dea M,P/ 4 15] 12 R,E,G, 16 D, 24 M/ Rămas-au atunce B,C/ caimacami B/ în Iași caimacami C/ În Iași au rămas caimacami <lipsește caimacami P> M,P/ Nicolai Racoviță B,C/ 5 lipsește logofătul M,P/ lipsește și¹ M,P/ Păladie B, Păladii C/ spătarul B,C/ Toderășcu Cantacuzino M/ Toderășcu visternicu(1) Cantacuzono, căimăcani P/ visternicul B, visternicul C/ 6 voevoda M/ s-au sfătuit cu ce lanți boeri ci au mersu M,P/ 7 de aceia B, di cea C/ ce au mersu B, ce au fost mărș G/ domniia Duca voevoda M,P/ în oaste B,C, lipsește M,P/ de B,C/ 8 s-ari C/ de să va mai întoarce M,P/ întoarce B,C/ voevoda M/ ei/iei C/ vi/ie C/ 9 nici B, nice C/ ei/iei C/ nu-l vor mai B,G,P/ Iași B,C/ duce B,C/ 10 capetile B,C/ duce printr-alte țări să-ș mîntuiască capetele, că M,P/ 11 Mărugînd A/ Iar mergîndu B,E,G, și mărgînd C/ Duca voevod mergînd M,P/ cu oaste C, ad. marginal D/ Munteniască B,C/ 12 piste B, preste C/ mersu B/ alătura B, alătura C/ Unguriască B,C/ 13 lipsește pre B,C/ Sibiiu B,C/ pre¹⁻² B,C, lipsește pre¹⁻⁴ M,P/ 14 iaste B,C/ la²] pre M,P/ 15 să chiamă C/ Dunăre C/ cetatea B/ la Buda C/ Și au B,C,D,E,G // 16 Dunăre B,C/ Dunăre au trecut-o pre pod M,P/ pre B/ din gios de cetaatea Buda D/ Și acolo într-un B, Și într-un G/ după cîmpu ad. și acolo C, acolo M,P/ 17 pre B,C/ Șerban voevoda, domnul munte-
nesc cu oaste și Șerban voevoda au mers de s-au adunatu M,P/ 18 adunat în preo-
nat C,G/ veziriul cu oastea și cu hanul cu tărarîmea B/ lipsește iar M,P/ viziriul C/ 19 și și cu D,E, și cu tătarii M,P/ înainte B,C/ Stonbeligrad B,C/ 19—20
Atunce vezir era Kara Mustafa-pașea și cu aceia B/ Iar veziriul C, G/ pașea C/
atuncea C, era atuncea D/ Veziri era Kara Mustafa-pașea. Și acest veziriu merge
cu aceia gătire <cu ace gătire merge P> adică anume M,P/

să dobînde(a)scă cetate Enicul, ce iasté în marginea Țării Nemțestii, cu îndemnarea lui Tiuchil grof și altor domni unguresții, ce îndemnă(a) pe viziriul să margă. Decé nemții, avîndu vesșté de vinirea oștilor turceștii la
5 Enic, au grijit cetate cu oasté și cu bucate.

- Sosindu vizirul cu oastea la Enic, au prinsu limbă,
caré au spus că cetate Enicul iasté grijită foarte biné
și cu tărie maré; nu o va pute dobîndi. Iar cetate Beciul
iasté făr(ă) dé nice /o grijă: nice oastea, nice bucate nu au
f. 240
10 sosit, numai cei de locu în cetate. De va mergé, prea
lesne o va dobîndi. Luîndu această vesté, viziriul nemic
lîngă Enec n-au zăbăvit, ce au și purces cu oastea în sus,
pre lîngă Dunăré, la Beci și au tăb(ă)rît lîngă Beci.
Și-n 5 dzile a lui iulie au început a baté din tunuri.
15 16. Înpăratul nemțescu era cu oștii atunce într-altă
parte, de să bătea cu alții megiași ai săi, iar în Beci era
numai un ghinărar, anumé Sterimbeg, cu 25 000 de nemții.
Și au zăbăvitu turcii pregiur cetate Beciului din 5 dzile a
lui iulie pînă în 2 dzile a lui sept(emvrie). Și nepărăsit

1 dobîndiască B, C/ cetatea B, C/ Enicul B/ Înăul M, P/ ce] care E, care cetate M, P/ iaste B, C/ 2 Nemțăști B, C/ îndemnare C/ Tiuchiun A/ și a altor D, E/ 3 ungurești B, C/ îndemnă(a) B, C/ pre C/ veziriul B/ lipsește ce îndemnă(a) ... să margă M, P/ după margă ad. să la cetaate Enicul C/ 4 Decii B, C, lipsește M, P/ nemții B, C/ avînd C/ veste B, C/ știre M, P/ venirea B/ turcești B, C/ 5 Enicu B, Enic C, Eniț M, Enuțu P/ la cetate la Enic E/ cetatea B, cetaate C, cetaatea bine D/ oaste B, C/ cu bucate] mincare M, P/ 6 Iar sosind B, C, E, G/ veziriul B, viziriul C/ lipsește cu oastea C/ la Enuț cu oaste M/ Enic B, Enuțu P, Enic, la cetaate C/ 7 care B, C/ lipsește caré au spus M/ că] cum că M, P/ cetatea B, cetaatea C/ Enicul B, C, Enuț M, P/ iaste B, C/ bine B, C/ 8 tării C/ mare tării M, P/ mare, B, C/ nu o vor putea dobîndi] și nu va pute să o ia M, P/ putea C/ Iar cetaate Viena, ce să zice Beciul C, D/ 9 iaste B, C/ fără de nici B, C/ grije B, C/ după grijă ad. este P/ nici¹⁻² B, C/ oaste B, C/ bucate nu au și sint numai B, E, G/ 10 și numai M, P/ cei] ciei C/ de loc sint C, D, M, P/ cetaat C, D/ Și de va merge C, E, G, Și de va <vor P> merge acolo M, P/ pre B, C/ 11 lesne B/ dobîndi] lua M, P/ Și luund C, G/ Iar veziriul luund această veste, nemică B/ veste C/ 11—12 Veziriul luind această veste, nemică n-au <n-au mai P> zăbăvit lîngă cetate Enuț <Inuc P>, ci M, P/ veziriul C/ nemică C/ lîngă cetaate lîngă Enic C/ Enic B/ lipsește și E/ 12 oaste C/ 13 Dunăre C/ Beciu B, la cetaate la Beciu C/ tăbărit C/ lipsește și au tăb(ă)rît lîngă Beci B, M, P/ Beciu² C/ 14 Și în cinci zile B, C/ lipsește dzile M, P/ a lunii lui iulie D, G/ iulie B, C, iunie P/ a bate cetaatea B, E, a bate cetaate, a bate cetaatea Beciul D, G/ 15 16] 13 B, E, G, 17 D, lipsește M/ Iară înpăratul C, G/ nemțesc B, C/ era atuncea cu oști B, E, G, atuncea era cu oaste <oști P> M, P/ oști C/ atun-
cea C/ 16 alți B, C/ ai] al A/ Beciu B, C/ 17 ghenal B, C/ pre anumé D/ Șterimbergu B, Șerimbergu M, P/ doaozéci și cinci de mii B, C/ lipsește de M, P/ nemții B, C/ 18 zăbăvit B, C/ înpregiurul cetății B, C, E, G, M, P/ cinci B, C/ din] de la P/ cinci B, C/ lipsește dzile M, P/ a lui] a lunii lui C/ 19 Iulie B, C/ doao B, C/ zile B, C, lipsește G/ a lui] a lunii lui C/ septemvrie B, C/ nepărăsit] neincetat M, P/

da din tunuri, cum și din cetate să apără bărbătește. Și era în mare strînsoare cei din cetate, cît era în cumpănă de peiré, neviindu-lé agiutoru nice dé o parte, pîn' ce au vinit Sobetichi, craiul leșescu, cu oaste și au 5 bătut pe turcii și au mîntuit cetate Beciului de năvala turcilor. Și întorcîndu-să vizirul fără de nicé o izbîndă, l-au zugrumat în Beligrad și i-au dus capul la împărăție. Că el s-apucasă că va aduce cheile cetății la împărăție, a Ianicului, apoi și a Beciului, iar Dumnedzău 10 nu i-au agiutat după simetie lui. Ce au rămas Țara Nemțască prădată și arsă, cît numai pămîntul au rămas pe urma lor.

Dacă s-au întorsu oastea turcească de la Beci, au vinit la Buda, și pogorînd și oastea leșască pe Dunărea în 15 gios la Hostrohon. Iar turcii s-au simetît și s-au întorsu înapoi și-au lovit pe leși, și leșii, fiindu netocmiți, nu i-au putut sprejînii și-au îndreptat înapoi a fugii. Atunci au perit ficiorul hatmanului polniia și alții mulții, și aproape

1 da din tunuri și bătea cetatea, cum și cei D/ cum și cei B,E,G/ cum]dar M, P/ cetaate C/ bărbătește B, C, vitejaște M, P/ 2 mare strînsoare B, C/ cei]ciai C/ 2-3 Însă cei din cetate era în mare <iara în mare P> strînsoare și neviindu-le di niciuri agiutori, era în cumpănă de perire M, P/ lipsește cît era B, E, G/ 3 cumpănă B, C/ peire C/ neviindu-li B, neviindu-le C/ agiutoriu B, C/ nici de B, C/ 3-4 de o parte, cît luasă turcii locul pre denafară <repetă>, undé iaste biserică Sf<i>ntului arhidiiakon Ștefan, pînă ce au vinit și Sobetichii D/ 4 pînă ce B, C, lipsește M, P/ au vinit al trilea Ioan Sobetichii E, G/ Sobetichii C, Jan Sobetichii B/ oaste B, C/Venitu-li-au <Venit-au P> întru agiutoriu Sobetichii, craiul leșesc, cu 30.000 oaste M, P/ 5 pre C/ turci B, C/ cetatea B, C/ 6 lipsește și M, P/ întorcîndu-să B, C/ veziriul B, viziriul C/ fără de nici B, C/ 7 după zugrumat ad. turcii D/ Biliigrad B, Beligrad C/ împărăție B, împărăția C/ 8 să apucasă B, s-au fost apucat C/ cetății Enicului la împărăție și apoi D, E, G/ 9 împărăția C/ Ianicului C/ 8-12 cheile cetății <împărății P> Ianicului și a Beciului la împărăție; iară Dumnezeu, vîzînd semiția lui, nu l-au agiutat. Însă pre urma turcilor au rămas Țara Nemțască prădată și arsă, cît numai pămîntul au rămas pre acolo pre unde au mers <mergiia P> ei M, P/ Dumnezeu B, C/ 10 agiutat C/ după B, C/ simetia C/ 11 arsă B, C/ au fost rămas C/ 13 Iar dacă B,C,E/ Beciu B, C/ 14 au venit B/ la Buda au vinit C/ Oaste turcească, dacă s-au întorsu de la Beciu, au venit M, P/ pogorîndu B/ pe Dunăre în gios B, în gios pre Dunăre M, P, lipsește C/ 15 Ostrogon B, C, E, G, Ostrohon D, Astrahon P, Hotin M/ și iarăși s-au întorsu M, P/ 16 înapoi B, C/ și au B, C/ pre leși B, C/ și iar B/ leșii B, C/ fiind C/ fiind oaste netocmită E/negățît fiind de războiu G/ 17 sprejîni C/după sprejîni ad. pre turci B,D/și au C/ce au B/ îndărăptat înapoi B, C, D, E]dat dos M,P/fugi B, C/ Atunce C/ 17-1 Atunce au perit ficiorul hatmanului polni, fiindu pe lingă craiul strigîndu craiul „ratuisia motpanie” și alții mulți ficiori de domni leșesti au perit și nu era mult să piară B/ 18 au perit în războiu G/perit și M, P/polni C, polcăi M, polnisii P, polni corunnii E, G/ alții C/mulți C/ mulți ficiori de domni leșesti D,E,G/ și n-au fost <nu era G> mult să piară E, G/ aproape C/

1. 240^v era să piară / și craiul Sobetichi. Numai nărocirea lui a fostu că l-au tîmpinat niște polcuri de husari, de l-au mai rătuit, pîn-au agiunsu și pedestrima, nemții. Dece iar i-au înfrînt pe turcii și-au rămas izbînda la creștini, iar 5 cu mare scăderé oștii leșesti.

17. Și pîn-a vini peirea vizirului și zăbăvind la Buda, nice pré domn<i> acestor țării nu vre vizirul să-i lasă să vie înainte.

Pîritu-s-au atunci Duca-vodă cu Șerban-vodă la vizirul 10 pentru o somă dé bani, ce au rămas la Duca-vodă, a Țării Muntenesștii, cîndu au fostu domnu în Țara Munteniască. Și l-au rămas Șerban-vodă pe Duca-vodă să plătească toții banii la vistérie împărătească. Decé luîndu-și dzuoă bună Duca-vodă atunci de la vizirul, 15 să vie în țară au lăsat zălog la vizirul pentr-acei bani pe Apostol Catargiul vel-comis și pe Tănase de Soroca, pîn-a triimite banii. Și Duca-vodă au purces în gios, de au vinit la ținutul Putnei, la sat la Domnesștii, iară do(a)mna cu casa lui au lăsat-o în Focșeni. Că fugisă do(a)mna 20 din Eșii mai-nainte de leși, la Brăila și i-au eșit Ducăi-vodă înainte la Focșenii. Vizirul încă, dac-au purces Duca-vodă,

1 piară C/ Sobetichii B, Sobetichi C/ 2 fost B, C/ întimpinat B, C, D, E, G, M, P/ niște B, nește C/ 2-3 polcuri de a lui, husari, și aceia l-au mai apărât, pînă ce-au venit și pedestrima, nemți <nemțască P> M, P/ 3 rătuit, apărîndu-l B, E, G, rătuit, adică l-au apărât C/ pînă C/ nemții B,C/ Decii B,C/ Și după aceia M,P/ 4 înfrînt leșii M,P/ turci B,C/ și au C/ și au rămasu B/ creștini B,C/ iarjînsă M,P/ 5 mare B, C/ leșesti B, C/ 6 17] 14 B, 18 D, 32 M, 6 P/ pînă B, C/ veni B, peire(a) B/ veziriului B,C/ 6-7 Veziriul încă viu fiind acolo la Buda, pre Duca voevoda și pre Șerban voevoda n-au vrut să-i lasă M,P/ 7 nici pre domni B,C/ țări B,C/ vrea B, C/ veziriul B, viziriul C/ lasă B, C/ 8 vile C/ înainte B, C/ 9 ante Piritu-s-au: 14 E, G, 33 M/ atunce B, C/ voevoda¹⁻² M/ veziriul B, viziriul C/ 10 somă B, C/ de B, C/ ce au fost rămas B, E/ voevod M/ 11 alai M/ Muntenesștii B, C/ cînd C/ fost C/ lipsește cîndu au fostu domnu în Țara Munteniască M,P/ 12 l-au]au M,P/ voevoda¹⁻² M/ pre B, C/ plătiască B, C/ 13 toți B, C/ banii aceia M, P/ visterie B, vistieria C/ împărătiască B, C/ Decii luîndu-și B, C/ 14 zioa bună B, C. atunce B,C/ Deci atunci cîndu și-au luat zioa bună de la M,P/ 14-15 veziriul¹⁻² B, viziriul¹⁻² C/ 15 vile C/ în țară]la Moldova M,P/ pentru B/ lipsește pentr(u) acei bani C/ 16 pre¹⁻² B, C/ Tănase B, C, Athanasie M, Athanasachi P/ de la Soroca D, M, P, lipsește C/ 17 pînă B, C/ trimite B/ lipsește banii G/ lipsește și M, P/ voevoda M/ jos C/ după gios ad. au intrat în Țara Moldovii M, P/ lipsește de M, P/ 18 Putnii B, C/ la¹⁻² în M,P/ Domnești M,P/ iar pre doamna B,D,E,G/ 19 cu]și pre toată M,P/ în]la C/Focșani B,C/fugisă C/doamna B, C/ 20 Iași B,C, înainte B,C leși B, C/ 19-21 Că doamna din Iași încă mai înainte fugisă la Brăila și cînd au auzit că s-au întorsu Duca voevoda i-au eșit înainte la Focșani M,P. ad. marginal A/ 20 Duca-vodă B, C, G/ 21 înainte B,C,Focșani B, C/ Veziriul B, Iar veziriului C/ anulat încă G/ dacă B,C/

încă i-au vinit sconcenie, pecum scrie mai sus, de au perit iar boiarii caré era zalog, atunce, perind vizirul, atunce au fugit. Ce n-au vinit la Duca-vodă, ce s-au dus în Țara Ungure<a>scă, că le-au fostu casălă acolo, cu alții boiarii 5 ce pribegis<ă> din Moldova.

18. De la Domneștii Duca-vodă scrie la camaicani, la Neculai Răcoviță vel-logofăt și la Toderașco vel-vis-
ms. 53, <ternic> și la altă boerimé, să iasă din Hangu din bejenie, f. 230 10 să margă la dînsu // la Domnești, să nu să tiamă de lēși, că lēșii sînt niște tîlhari. Iar boiarii, cum i-au văzut car-tea, îndată au făcut pătășci și au fugit pe potică în Țara Unguriască, în Giurgevu, cu toate casăle lor, ca să nu mai dea într-ochi cu Duca-vodă.

16. Iară cînd ș-au luat zioa bună Duca-vodă și cu 15 Șerban-vodă de la veziriul, și i-au înbrăcat veziriul cu caftane, au fost zicînd Șerban-vodă, Ducăi-vodă: „Ia, că în Țara Moldovii să aude că au eșit lēși. Blem pe la mine, că îți iaste și doamna la Brăila, și-i șidea cîtăva vrême acolo, și te voi griji de conace, și pînă vii videa cum a mai 20 fi. Și de acolo te vii putea chivernisi și vei merge cu temei“.

1 i-au venit concenie, precum s-au scris mai sus B/ sconcenie, sfîrșit, peire C/ sconcenie, sfîrșitul D / concenie, precum mai sus s-au scris E, G / precum C// 1—5 după ce au purces Duca voevoda au peritu, după cum s-au zis mai sus. Atun-ce comisul Catargiul și Athanasie <Athanasachi P> de la Soroca, dacă au văzutu că au murit veziriul, ș-au găsit vrême și au fugitu. Dară n-au venit la Duca voevoda, ce s-au dus în Țara Ungurească, că acolo li era și bejenii, înpreună cu alți boeri ci pribegisă din Moldova de răul Ducăi voevod. M, P// 2 carii B, C/ atuncea¹ B, C/ veziriul B, viziriul C/ atuncea C, lipsește B, E, G/ au fugit atuncea D// 3 s-au dus în Țara Munteniască și alții în Țara Unguriască D// 4 Unguriască B, C/ li-au fost B/ fost C/ casăle B/ giupinésăle E/ după casăle ad. giupinésăle C/ alți boiari B, alți boiari C// 5 pribegisă C// 6 18] 15 B, E, G, 19 D, 35 M/ Iară Duca-vodă de la Domnești scria la boiarii caimacami B, Duca-vodă de la Domnești scria la boiarii caimacami D, Duca voevoda de la Domnești scria la caimacami Iași M, P/ Domnești C/ scria C/ la caimacami C, la boiarii caimacami E// 7 Nicolai Racoviță B, C/ Tode-rașco Cantacozino D, E, M, P/ visternic B// 8 altă boerimé] alți boeri M, P/ repetă din¹ G/ bejenii B, C// 10 nēște C/ lipsește Iar M, P/ cum au văzut cartea ce le scria E, cum au văzut carte Ducăi voevoda M, P// 12 Giurgev C, Giurgeu M, P/ lipsește cu toate casăle lor M, P/ casăli C// 13 dei M/ întru ochi C/ voevoda M// 14 16] 19 C, 20 D, 37 M/ Iară] Atuncea C, M, lipsește D // 14—15 luat Duca voevoda <și Șarban-vodă P> zioa bună de la veziriul și Șerban voevoda, încă fiind viu veziriul, în Țara Unguriască și i-au înbrăcatu M, P// 15 viziriul¹⁻² C/ cu caftane pre domni C, cu caftan pre amindoi domni G// 16 voevoda¹⁻² M/ Ia] lată C, D// 16—19 Eu, zice <Au, ice P>, am auzit că în Țara Moldovii sîntu lēși. Să mergim <frate P> amundoi la București, că și doamna îți iaste la Brăila și de cîtăva vrême șede acolo; iar eu te voi griji M, P// 17 Blăni D/ pre C// 18 că-ți iaste C/ și vii șidea C, D/ cîteva zile acolo G// 19 și te-oi griji C// 19—20 de conace. Și de acolo te vii putea chivernisi și pînă vii videa cum va mai fi și vii mēge cu temei E, G/ om mai vide cum va fi P/ cum va mai fi D// 20 acolo M/ de acolo ti-i putea chivernisi cum va mai fi și vii merge cu temei C, de acolo te vei putea chivernisi cum a mai fi și cînd vii merge, vii merge cu temei D/ și atuncea vei merge în Moldova cu nădejde temelnică M, P//

Iar el n-au vrut să facă așa, pecum îi zicea Șerban-vodă, și au trecut Dunărea în ceasta parte, de au vinit drept pin Țara Unguriască, de au mărșu pe la Apafi Mihai, craiul ungurescu, la Biliigrad. Și i-au făcut craiul masă fru-
5 moasă Ducăi-vodă, și l-au cinstit tare, și au giucat amîndoi și cu toți boiarii. Și craiul ungurescu încă îi spunea Ducăi-vodă să nu vie în Țara Moldovii, că au vinit în țară alt domnu de la lēși, ce să aștepte acolo la dînsul, și-i va da de toate ce i-a trebui, sau, / de a vrea, să-i dea cîteva mii
f. 230^v 10 de cătane, să-l pitriacă pînă la scaon. Și el nici așa n-au priimit.

Și purcēindu de acolo și agiungîndu la Cotele, lîngă Brașov, o samă de boiari a Ducăi-vodă, cărora le era giupînésele în Țara Munteniască cu doamna și era la un 15 sfat cu ceialalți boiari din Moldova, cu caimacamii, sfătuia pe Duca-vodă să triacă de la Brașov, în Țara Munteniască, gîndind că-ș vor apuca giupînésele și să vor închina la lēși cu ceialalți boiari, ce era caimacami.

17. Iară Miron logofătul și cu Buhuș hatmanul și cu 20 Costantin postelnicul Ciobanul, fiind mai aproape de casa Ducăi-vodă, n-au priimit acel sfat să triacă de la Brașov în Țara Munteniască, zicîndu: „Dacă n-am mărșu pin Țara Munteniască, cîndu ne înbie Șerban-vodă, iar de aice ce să căutăm? Ce mai bine iaste să mergem drept pe 25 Oituz, și dacă om videa că n-om putea merge la Iași de răul lēșilor, noi om lua pe Trotuș în gios și om mergé la Focșani“. Și pe acel sfat au purces și au eșitu pe Oituz.

1 el] Duca-vodă D, E, G/ așa C/ precum C/ îi zicea] i-au dzis E// 1—2 lară el nu l-au ascultat și trecînd Dunăre au venit în ceasta parte, M, P// 2 și] ce D/ de] și M, P/ venit M// 3—5 prin Țara Unguriască, pre la Beligrad. Și acolo era Apafi Mihai, craiul unguresc. Acel craiu au făcut masă frumoasă Ducăi voevod, i-au M, P// 5 lipsește tare M, P/ și au și giucat M, P/ și au giucat amindoi și cu toți boiarii și i-au cinstit tare D// 6—7 Acelaș craiu încă sfătuia pre Duca voevoda să nu margă în Țara Moldovii M, P// 6 lipsește ungurescu C, D, E, G// 7 să nu mai vie G/ vii C/ că în Moldova au venit alt domnu M, P// 8 ce] și pentru acela M, P/ să mai aștepte M, P/ după dînsul ad. cîtăva vrême E// 9 toati celi ce-i va trebui P/ ce] di ce D, E/ i-ar trebui G/ va vrea D/ lipsește de² M, P/ Și el] Ci Duca voevod M, P/ el] Duca-vodă E, G/ așa C// 12 purcēind C] au purces P/ agiungînd la C] au mersu pre la M, P/ pre lîngă M, P// 13 Brașov D/ după Brașov ad. și au eșitu pre Oituz, în Moldova M, P// 13—27 lipsește o samă de boiari... au eșitu pe Oituz M, P// 15 lipsește cu ceialalți boiari din Moldova C, D// 16 Brașov D// 17 că ș-or apuca C// 18 ș-or închina C/ ceialalți C/ lipsește ce era G// 19 17] 20 C, 21 D/ Iar C/ lipsește cu¹⁻² C, D, G// 20 repetă mai D/ 21 Brașov D// 22 zicîndu] ce au zis C, D/ cînd ne înbiia C// 24 aicea C// 26 om lua C/ jos C/ vom D// 27 eșit C//

Decii oastea Ducăi-vodă, fiindu supărată de la Sviatii Gheorghe pin'la Sviatii Nicolai, s-au și răsipit, carii încătro au putut pre la casăle lor. Și au rămasu numai doao stiaguri de lipcani și puținii siimeni. Decii la Iași n-au avut cu cine merge și au luat în gios de s-au dus la Domnești.

f. 231 18. Boiarii carii sfātuia pe Duca-vodă de la Brașov să margă pin Țara Munteniască, dacă au văzut /că nu li s-ascultă sfatul lor, ei s-au răzlețit de Duca-vodă, de la 10 Brașov, și s-au coborît în Țara Munteniască, de ș-au găsit giupîneșele acolo, după cum le era sfatul cu ceia-lăți boiari, cînd au purces din Iași la oaste, ca să-l părăsască pre Duca-vodă, să nu-l mai vază în ochi. Anumé Gavrilă Costachi vel-vornic și Ion Racoviță vel-păharnic 15 și Gheorghită tretii-logofăt și alții s-au dus în Țara Munteniască, pecum mai sus s-au scris.

19. Viindu vête în Țara Leșască precum craiul Sobețchii și cu nemții au bătut pe turci la Beciu, au și început a să slobozi poghiiazuri în Podoliia, în raiaoa turcească, a tăia și a robi pre turci. Decii turcii, cîți au putut 20 prinde de vête au fugit și s-au închis în cetate în Came-niță, iar prostimea, satele, s-au răsipit carii încătro au putut. Și au început a să slobozi tîlhărit și în Moldova și

1 *lipsește* Decii M, P/ oastea lui, a Ducăi-vodă C/ Ducăi-vodă]lui D/ fiind C/ Sfeti M, P, Sfintul C, D// 2 Ghiorghe C/ Sfeti M, P, Sfintul C, D/ după Nicolai ad. cum au intratu în Moldova M, P/ *lipsește* și D// 3 Și Iară cu Duca voevoda M, P/ rămas C, rămas cu Duca-rodă E// 4 *lipsește* de M, P/ puținii C, D, puținii M, P/ siimēni C// 4—6 Deci Duca voevoda n-au avut cu cine să margă la Iași și purcegîndu în gios s-au dus la Domnești M, P// 5—6 la Domnești de s-au dus C, D, E, G// 7 18]21 C, 22 D, *lipsește* M/ Iară boiarii G/ pre C/ Brașov D// 7—16 Boerii încă vorovindu-să mai înainte, cîndu au purcesu din Iași ca să părăsască pre Duca voevoda, să (și să P) nu-l mai vază în ochi, anume Costache Gavrilă vel-vornic și Ioan Racoviță vel-paharnic și Gheorghită tretii logofăt și împreună cu alții, fiind încă în Țara Unguriască și sfātuind pre Duca voevoda să margă de la Brașov prin Țara Munteniască. Deci dacă au văzutu că nu li să ascultă sfatul lor, ei încă de acolo de la Brașov s-au răzlețitu de Duca voevoda și s-au pogoritu în Țara Munteniască și acolo ș-au găsit giupîneșele și au rămas acolo. M, P// 8 văzut]auzit C, D/ nu li să C// 9 ad. *marginal* sfatul lor G/ ei]lei C// 10 Brașov C, D/ scoborît C// 11 ceialăți C// 13 *lipsește* pre Duca-vodă C, D/ într-ochi C, D// 14 păharnicu C// 15 și s-au dus C, G// 16 precum scrise <scie D> mai sus C, D// 17 19]22 C, 23 D, 41 M/ Viindu C/ pecum C/ cum că M, P/ craiul lor M, P// 18 pre C/ au și]atuncea leșii îndată <*lipsește* îndată P> au și M, P// 19 a slobozi D/ podghiazuri C/ raghiaoa turcească M, raeoa Hotinului P// 20 a-i tăia și a-i robi D/ pe C// 20—21 cîți au apucatu a fugi, prinzind de veste s-au închis M// 21 în cetaate C, *lipsește* D, M, P// 22 prostimea, rușii, satele E, G// 23 Început-au unii <și unii P> din tîlhari a să slobozi poghiiazuri și în Moldova, M, P/

Brăneștii de la Cernăuți, și au început oamenii de la cîmpu a să bejeni spre munte.

20. Atuncea boiarii caimacami îș făcea spaimă, mai mult ei decît alții. Îș găsîsă vrême de au spăriiat pre 5 doamna Ducăi-vodă, de au fugit în gios la Brăila. Și au fugit și boiarii la munte, să nu mai dea ochi cu Duca-vodă, să-și mai dea sama de atîta mulțimé de rămășiță ce le era asupra, precum mai sus s-au scris. Atuncea și oamenii carii era închîși cîte de un an și mai bine pe la tîrguri 10 și grosuri s-au slobozit și au dat laudă lui Dumnezeu. /

f. 231^v 21. Rădicatu-s-au Petriceaico-vodă din Țara Leșască, cu boiarii carii era pribégi cu dînsul, și au vinit cu oaste în Moldova. Și s-au coborît Petriceaico-vodă la Suceavă cu Demidețchii și cu Conețchii și cu puținii oaste căzăcească, 15 să ia Moldova, să margă să bată Bugeacul, fiindu tătarii duși în oaste la Beciu.

Și de la Suceavă s-au coborît Petriceaico-vodă la Iași și au triimis pe Savin medelniceariul Zmucilă, carele pe urmă au fost și ban, și pre alții prin bejenii, de scotea 20 oamenii la oaste, pe moldoveni, pe unii de voie, pe alții

1 *lipsește* și Brăneștii de la Cernăuți M, P/ de la ținutul Cernăuților C// 1—2 Atuncea oamenii de la cîmpu au început a să bejeni <bejănire P> la munte M, P// 3 20]43 M, *lipsește* C, D/ Atuncea și C, D, E, G/ boiarii C// 4 ei]lei C// 3—4 Atuncea și boerii caimacami, însuș ei ș-au făcutu mai multă spaimă ș-au găsit vrême M, P// 4 vrême C/ pre]și pre C// 5 *lipsește* Ducăi-vodă C/ Ducăi voevoda și ia, temîndu-să/ au fugit M, P/ Și iei au fugit la munte C, D, Iară boerii au fugitu la munte M, P// 6—7 dea]dei⁻² M, P/ voevoda M/ să-ș C// 7 rămășiță a birului, carele era asupra lor M, P// 8 precum s-au scris mai sus C, *lipsește* M, P// 9 carii]cîți C, M, P/ *lipsește* cite un an și mai bine M, P// 10 și]pin C, D, prin G/ și prin grosuri pentru bir, pre toți i-au slobozit M, P/ după Dumnezeu ad. de acēia C, de acēia că i-au izbăvit din minuli Ducăi-vodă D// 11 21]23 C, 24 D, 44 M/ Petriceaico C// 11—12 Petriceaico voevoda și cu boerii cei pribegi din Țara Leșască și au venitu M, P// 12 *lips:ște* cu dînsul C, Ejacolo G// 13 scoborît C, D/ Petriceaico C// 14 Dimidețchii C, D// 13—16 Și au mersu cu Conețchii la Suceavă și cu puținii oaste căzăcească <ca să è toată Moldova, să miargă și la Bugiac să-l bată P> fiind tătarii în oaste la Beciu M, P// 15 Moldova și C, E/ Bugeacul C/ fiind C// 16 *lipsește* duși C, D, E// 17 scoborît C/ Petriceaico-rodă C, *lipsește* E/ Petriceicu voevod de la Suceavă s-au pogoritu la Iași M, P// 18 medelniceariul C/ pre Savin Zmucilă medelniceariul G, pre medelniceariul Savin Zmucilă M, P// 18—19 care mai pe urmă au fost și ban C, E, careli mai pre urmă, la alți domni, au agiunsu de au fost ban mare D, carele mai pe urmă au fost și ban mare la alți domni G, *lipsește* M, P// 19 pe C/ pin C/ pre la M// 19—4 scotea pre oameni, moldoveni, la oaste și cu voe și fără de voe. Petriceicu voevod au rămas în Iași, iară Conețchii cu căzacii și cu moldovenii <cu moldovenii și cu căzacii P> s-au dus în <la P> Bugiac, au tăiat și au arsu în Bugiac <Bugiacu P>, spinteca tătarcile cele burduhoasă și le pune M, P// 20 de voie, iar pre alții și de nevoie E, de voe, iară pre unii și de nevoe G//

de nevoie. Și s-au dus împreună cu căzaci și cu Conetchi în Bugeac, iar Petriceaico-vodă au rămas în Iași. Decii tot tăia și ardea în Bugeacu, tătarcele cele burduhoas(ă) le spinteca și puneau copii(i) pin pari, și sloboziia robii de 5 pin obezi, și-i lua cu bucatele cele tătarăști, și aducea duiumuri multe, cât nu mai putea să le ia sama. Că nu avea cine să le stea împotriva. Și așa au umblat cîtăva vreme, arzindu și stricîndu Bugeacul.

22. Duca-vodă, dacă s-au așezat în Domnești, au 10 trimis pe Buhuș hatmanul de au bătut pre niște adunatori ce era cu Vasile Hăbășescu. Să strînsese multe căpitonii și oameni de țară la Movileni, în malul Sirétiului, despre Tecuci. Și era și aceiia mergători la Bugeac. Și i-au răsipit, cât nu s-au putut apuca de nemică.

f. 232¹⁵ 23. Petriceaico-vodă, dacă au sosit în Iași, îndată / au slobozit poghiiaz căzaci și lési, cu Demidețchi și cu Costantin Turculeț polcovnicul și cu Bainschii sârdariul, să margă să lovască pre Duca-vodă la Domnești. Și purcegîndu poghiiazul din Iași, au mersu pre Sirétiu în gios, 20 și luundu mazili și căpitani și slujitori și pre cine afla pin țară, să se înglotiască cît de mulți.

24. Duca-vodă, înțelegîndu că vine poghiiaz pe Sirétiu, s-au sfătuit cu boiarii cum vor face. Buhuș hatmanul sfătuiă să să coboare Duca-vodă din Domnești la Focșani, 25 la margine, că iaste mai fără de grije, și să vor găsi și

2 Bugiac C/ Petriceaico C//2—3 Deci, dacă au mers în Bugeac, tot tăia și ardea prin Bugiac G//3 Bugiac C/ pe tătarcele C, D/ burduhoasă C//4 copii C/ pin]în P/ lipsește și² M, P// 4—5 pre robi i-au slobozitu din obezi și i-au luat cu vitile cele tătarăști M, P// 5 luoa C/ bucateli C// 6 și au adus mulțime de duiumuri <duium P> M, P/ pute nime M, P/ Fiindcă n-au avut M, P// 7 n-avea C/ împotriva C/ așa C// 8 arzind C/ stricînd C/ Bugiacul C// 9 22]24 C, 25 D, 45 M/ voevoda M/ lipsește dacă M, P//10 trimis C/ ad. marginal de au bătut D, lipsește M, P/ pre]spre P/ nește C/ adunături C// 11 Că să strînsă M, P/ strînsese C// 12 și]de G/ la]tot P// 13 lipsește și² M/ acela C/ mărgători C// 14 Și i-au răsipit și i-au înprăștiat E, Și i-au răsipit hatmanul Buhuș G, Deci pre toți i-au bătut și i-au răsipitu M, P/ s-au mai putut M, P// 15 23]25 C, 46 M/Petricaico C// 16 slobozit]trimis M, P/podghiaz C/ căzaci C/ Dimidețchie C// 16—18 cu Dimidețchie și cu Bainschii sârdariul și Constantin Turculeț polcovnic să margă D// 16—17 lipsește cu Demidețchi și cu ... polcovnicul și M, P/ lipsește și cu Constantin Turculeț polcovnicul C// 17 Banitchie G/ lipsește sârdariul C, M, P// 18 voevoda M/ purcegînd C/mărgînd G// 19 podghiazul C/ lipsește au mersu E/ Siret C/ jos C// 20 luund C/au luat M, P/ lipsește și²⁻³ C, D, M, P/ lipsește și slujitori și E/ prin C// 21 să să C// 20-21 pre cine au putut afla în țară <și P> s-au înglotit oaste M, P// 22 24]26 C, 27 D, 47 M/ Deci Duca G/ voevoda M/ înțelegînd C/ podghiaz C/ pre Siret C// 23 boiari săi G/ vor]ar M, P// 23—24 Buhuș hatmanul au sfătuitu pre Duca voevoda să să pogoare în gios la margine, spre Focșani, că iaste M, P//24 scoboare C, scoboare D, E// 25 marginé C//

slujitori în lăfe, dacă ar trebui, că în Domnești iaste cu grije. Doamna Ducăi-vodă încă vinis(ă) de la Brăila în Focșani. Iar Miron logofătul au sfătuit să nu să clintiască nicăiri din Domnești, că aceiia ce vin sînt niște 5 tîlhari. „Ce putere au ei să vie asupra mării(i)-tali? Să nu dăm locul, că pămîntul acesta iaste frămîntat cu sîngele moșilor și a strămoșilor noștri!”

Și cu acest sfat înșelătoriu nu s-au clătît Duca-vodă din Domnești, ce au făcut căutare slujitorilor siimenilor, 10 și s-au aflat numai șeasedzăci de siimeni. Și i-au băgat în curte, că pînă atuncea era denafară. Era și lipcani, optzăci de oameni, la doao steaguri. Aceasta au fost luni, în zioa de agiunul de Crăciun. Și au trimis Duca-vodă doisprăzeci lipcani cu Muharecico, căpitanul lor, în sus f. 232^v 15 spre Răcăciuni, de straje. Și a doa zi era să / margă și hatmanul, în zioa de Crăciun, cu ceiialalt lipcani întru întimpinarea poghiiazului. Iar sosindu poghiiazul la Răcăciuni întru acea seară, au prinsu pre lipcani acolo, în Răcăciuni, și i-au tăiat pre toți. Numai unul au scăpat 20 și, viind noaptea să dea știré, au dat piste niște oameni la Copăcești, pe apa Troțușului. Și dîndu-i un om să-l ducă la Domnești, el l-au dus pintr-o dumbravă, rătăcindu-l pînă în zio. Și cînd au sosit lipcanul drept Domnești pin dumbravă, atuncea și poghiiazul au fost agiunîndu 25 la curte în Domnești fără de veste. Și încungiurîndu curtea,

1 dac-or trebui C/ de or fi trebuitori M, P/ că] iară M, P/ iaste lucru M, P// 2 Și doamna M, P/ încă a Ducăi-vodă E/ voevoda M/ vinisă C/ de la]din M, P/ în]la M, P// 3 l-au sfătuit M, P/ au sfătuit Duca-vodă C/ clintiască]ducă M, P/ după clintiască ad. Duca-vodă E// 4 după Domnești ad. dzicîndu E/ aceia C/ nește C// 5 Ce]și ce M, P/ ei]lei C/ lipsește ei să vie M, P/ vite C// 6 singele C// 7 și a]și C, D// 8 Și cu]Cu D, Deci cu M, P/ ante Și 27 C, 28 D/ clătît]clintit G, dus M, P/voevoda M// 9 ce]și M, P/ căutare C/ lipsește slujitorilor D, E, G, M, P/ siimenilor C// 10 s-au]au M/ numai 60 de <lipsește de P> oameni și 80 lipcani. Și s-au mutat oștenii în curte M, P/ șasiezăci C/ siimeni C// 11—12 lipsește Era și lipcani... la doao steaguri M, P//12 au fost]era D//12—13 Și aceste s-au făcut luni, în zioa de agiun de Crăciun M, Și aceste s-au făcut luni în agiunul Crăciunului P//13 în agiunul de Crăciun C, în zioa de agiunul Crăciunului G, în zioa de agiunul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos D/ au trimis C/ lipsește Duca-vodă C, D, E, G, M, P// 14 doisprăzeci C// 15 după Și ad. în zioa de Crăciun C, D, E, G, M, P// 16 lipsește în zioa de Crăciun C, D, E, G, M, P/ ceiialalt C/ după lipcani ad. să iasă G// 17 podghiazuri C/ sosind C/ podghiazul C// 18 într-acia, într-aceiași M/ sară C, M, P// 19 lipsește pre toți M, P/ Și numai M, P/ Numai unul dintr-înși D// 20 să dea știré Ducăi-vodă D/ nește C//21 Căpocești M// 21—22 apa Troțușului, cari i-au dat un om să-l ducă la Domnești. Ci omul acela l-au dus M, P// 24 lipsește pin dumbravă M, P/ podghiazul C/ poghiiazul sosia la curte M, P/ ajungînd C/ încungiurînd curte C// 25—1 și fără de veste, încungiurîndu curte, un rotmistru <rohmistru P> ci era înainte era să între pre poartă. Ce M, P//

era să între pe poartă un rohmistru ce vine înaintea. Ce întâmplându-să în poartă un bulubașe, anume Cercezu, au văzut că sint lēși și au dat cu pușca și au lovit pre acel rohmistru, de nu s-au mai clătīt. Și au apucatu poarta de o
 5 au închis siimenii cu mare greu, că năvălisă lēșii la poartă să între.

Duca-vodă atuncea șezusă la masă. Lipcanii, luund banii de léfe, era toți la gazda rohmistrului, de le înparția léfele. Au plecat fuga cine încătō au putut să scape;
 10 caii lor <era> pre la gazde prin sat; n-au apucat să să încălăreze. Miron logofătul șidea cu Duca-vodă la masă și cu Costantin postelnicul, iar Buhuș hatmanul era la o casă departe de curte, mai în gios. Și dacă au auzit gîlceava la curte, numai cu Dédiul sărdariul și cu vreo cinci,
 15 șese lipcani, ce scăpasă călări, și au purces spre curte. Ce timpinîndu-s<ă> cu căzaci<i> și cu lēși<i>, n-au putut răzbi spre curte, știindu că în curte era slujitori siimeni și curtea lui vodă și să vor apăra. Ce ș-au întorsu giupiniasa
 f. 233 de au fugit în / luncă cu sanie, iar el hărățindu-s<ă> oarece
 20 au dat dos, oarece sprejenindu-s<ă> și lēșii cu moldovenii a-i goni. Și nemică nu li-au stricat, că nice gonașii nu pre îndrăznia.

1 viniă C/ ante Ce: 28 C/ Ce prilejindu-să, întâmplindu-să C// 2 întâmplindu-să] prilejindu-s<ă> D// 2-3 în poartă Cercez bulubașia, au văzut C,D,E,M,P, în poartă un cerchez bulucbașe, au văzut G// 3 sint C/ au dat cuțau slobozit M, P/ lovit] înpușcatu M,P// 4 rotmistru <rohmistru P> și îndată cu căzut mortu. Și au și apucat M, P/ clătīt] clintit C/ apucat C/ de au închis-o D,M,P, de au închis poarta C// 5 cuținsă cu M, P// 7 Duca voevoda atuncea șede M, P/ Lipcanii Ducăi-vodă, luund banii léfelor lor D// 8 depe P, de pe M/ era cu toții D/ rotmistrului M/ căpitanului E, G// 9 léfe C,D,M,P/ Plecat-au fuga C, Atuncea au plecat fuga G, Și îndată au plecat fuga M, P/ cine] care M, P// 10 iar caii lor C/ că caii lor era <le era P> în sat pre la gazde M, P// 11 să să încălăreze] să încalece M, P/ șidea] era E, lipsește D, G// 11-12 Duca-vodă era la masă și din boiari Miron logofătul și Costantin postelnicul C, Duca-vodă la masă, cu Miron logofătul și cu Costantin postelnicul G/ Miron logofătul și cu Costantin postelnicul Ciobanul era la masă cu Duca voevoda; Buhuș M, P// 12 lipsește cu D// 13 lipsește mai M, P/ jos C/ ante Și: 29 C, D// 14 lipsește vreo C/ lipsește cinci M, P// 15 șase C/ lipcani, ci era la dînsul, au încălecat și au purces spre curte M, P/ scăpasie C/ călări, și au purces călări G/ ad. marginal spre D// 16 timpinîndu-s<ă> C/ căzaccii C/ lēșii C// 16-17 n-au putut răzbate la curte și știind M, P// 17 știind C/ siimēni C// 18 lipsește și curtea lui vodă M, P/ lui vodă, gîndind că să vor apăra G/ să vor pute apăra M,P// 18-19 S-au întorsu și ș-au pornit giupiniasa cu sanie în luncă să fugă, iară M, P/ jupiniasa C// 19 sania C/ lipsește de au fugit D/ el] hatmānul E, hatmanul Buhuș C/ oarișce cu lēșii M, P// 20 lipsește oarece M, P/ sprejenindu-să C/ și] iară M, P/ repetă și lēșii G/ cușii cu M, P// 21 a-i goni] goniă M, P/ Și] însă M, P/ nici C// 22 nu le pre îndrăznia C//

25. Au triimis hatmanul în Focșani la doamna pre Manolachi sulgériul, să dea bani să facă oaste de acolo, din Focșani, și să vie la dînsul, să margă să s<ă> bată cu lēșii, să poată face vreo izbîndă. Și dacă au mǎrsu
 ms. 253, 5 Manolachi la doamna, // n-au pus să strîgē în lefi nescai
 f. 241 slujitori, ce au și-ncălecat Ștēfan-vodă, ginērelē Ducăi-vodă, cu niște siimeni și cu slugii de pe la boiarii ce iera cu do<a>mna. Și-ntr-acea noapte au vinit la hatmanul în Zăbrăuții, la Șoldeștii. Iară hatmanul, dac<ă> l-au vădzut
 10 pe ginērelē Ducăi-vodă, numai ce s-au ciudit pentru ce au vinit. Că el vrea să margă, cu glo<a>ta ce iera, să de războiu cum aru hi putut, iar cela vrea fii stătut în laturi, și lîngă dînsu vrea rămînea cea ce vini<să> hatmanului într-agiutor.

31. Purces-au cu toții din Zăbrăuții și au mǎrsu de 15 noapte în Cornul Dumbrăvii, dreptu Domneștii. Ce n-au vrut să lovască noapte, tēmîndu-s<ă> să nu răpue oameni<i> ce au socotit să aștepte pîn-în dzuo, să vadză cine sint. Iar ne-ndrăznindu-lē să va întoarce și va strîngē oaste, știindu că în curte era 60 dé simeni și boerinașii de curte
 20 și altă gloată. Să vor apăra cîteva dzilē, că și bucate și hran<ă> de cai și iarbă de pușcă de agiunsu ave. Și dac<ă>

1 25] 30 C, D, 51 M/ după triimes ad. atuncea G/ după hatmanul ad. atuncea C/ Hatmanul Buhuș au trimis în Focșani M, P// 2 sulgériul C/ după bani ad. doamna C/ să facă] să strîngă ceva, M, P/ lipsește de M,P// 3 din] la M, P/ vile C/ să bată] 4 lipsește să poată face vreo izbîndă M, P/ vro C// 5 Manolachie C// 4-6 Și mergîndu Manolachi la doamna, bani nu i-au datu, nici a striga în lefe <liafă> P n-au poroncitu, ci au și încălecat M, P/ strige B, C/ léfe B, C/ niscai B, C, niscaiva D// 6 încălecat B, C// 6-7 vodă] beizade B, D, E, G/ voevoda¹⁻² M/ ginerele B, ginerele C// 7 néște C] puțîn M, P/ siimēni C/ slugi B, C/ pre B/ boiari B, boiari C/ lipsește ce iera cu doamna M, P/ era B, C// 8 doamna B, C/ Și întru acea B, Și într-acia C, Și întru aceș P/ au venitu tocma M, P// 9 Zăbrăuți B, C/ la Șoldești B, C, lipsește M, P/ Iar B, C/ dacă au văzut B, C, D, E// 9-10 S-au <Și s-au P> minunat hatmanul dacă au văzut pre Ștēfan voevoda că au venitu M, P// 10 pre B/ ginerele B, ginerele C/ numai ce s-au mirat și s-au ciudit C/ ciudit] mirat B, G, mierat E/ ce] cie C// 11 gloata B, C/ era B, C/ să dea B, C// 11-13 lipsește Că el vrea ... hatmanului într-agiutor M, P// 12 ar fi putut B, C/ fi stătut B, C// 13 vinisă C/ întru agiutor B, într-agiutoriu C// 14 31] 26 B, E, G, lipsește M/ Purces-au noapte M, P/ toții B, C/ Zăbrăuți B, C/ mersu B// 14-15 au mersu în Codrul Dumbrăvii M, P// 15 drept C, drēptē A/ Domnești B, C/ Ce] Dară M, P// 16 să lovască pre leși M, P/ noaptea B/ tēmîndu-s<ă> B, tēmîndu-să C, răpue C/ oamenii B// 16-21 tēmîndu-să să nu i<nu le P> piară oamenii, ci au așteptatu pînă ce s-au făcutu zioa, știind că în curte era 60 sǎimeni și boernașii de curte și și alte gloate, și pot să să apere; că finu pentru cai, mîncare pentru dîșii și praf de pușcă ave<au> de agiunsu M, P// 17 pînă în zio B, C/ sintu B, sint C// 18 neîndrăznindu-le B, C/ stringe B, C// 19 știind C/ șeazezăci de siimeni B, șasiezăci de siimēni C/ boerenași B, boerenașii C// 20 zile B, C// 21 hrană B, C/ iarbă] prav B, D, E, G, praf C/ ajunsu C/ avea B, C/ dacă B, C//

s-au făcut dzuă, s-au apropietu prin arini, lingă sat, pe din gios de curté, într-o rîp<ă>, și au eșit de au prinsu limbă pe un celednic leiav. Și acela au spus cite stiağuri sint de căzaci și cite-s dé leșii și de moldoveni, de toții ca 500 de 5 oameni. Leșii sta denainte curții țiindu cai<i> de frîu, că f. 241^v ave /grijé de Buhuș, să nu vie cu tătarii să-i lovască.

32. Hatmanul Buhuș, vâdzindu-i că stau stoliții, au scos pré Dedul sârdarul cu vro 20 slujitori ai lor, de au 10 mârso spré oastea leșilor, ca doar aru încălica și s-ar slobodzi asupra lor. Și atunce, depărtîndu-s<ă> de lingă curté, să de năval<ă> și hatmanul cu ai săi, să apucé dispré curté și, eșindu și cei din curté, să vor baté cu leșii. Că ceialaltă gloată de țar<ă>, cé era luată cu de-sila în 15 poghiiaz, era toții gata de fug<ă>, cît ar videa pré hatmanul. Ce mîrgîndu Dedul sârdarul pîn-apro<a>pi dé dînșii, au încălecat numai trei <i>nși den gloata leșilor și le-au eșit înainte, întrebîndu-i ce caută. Dedul sârdariul au răspunsu în limbă turcească, iar ei au dzis: 20 „Vă știm noi cine sinteții; mai biné să viniții să fimu tot de unii”. Și s-au întorsu înapoi la al săi, iar temeii lor, a leșilor, sta neclătit înainte<a> curții.

1 zio B, C/ apropiat B, apropiat C/ lingă B, C/ pre B, C/ 2 jos C/ curte B/ rîpă B, C/ lipsește au eșit de M, P/ 3 pre B, C/ celednic C, celiadnic D/ liav B, C, D, liav E, M, P/ au li-au M, P/ stiağuri sint B, C/ 3—4 cite stiağuri de căzaci și de leși sintu și cîți moldoveni sintu cu dînșii, de toți 500 oameni M, P/ 4 cite sint de leși B, C/ cite sint D/ cite steaguri sint de leși G/ moldovéni B, C/ toți B, C/ ca la D/ cinci sute B, C/ 5 Lésii B, C/ denainte porții curții B/ curții C/ țiind B, C/ caii B, C/ 6 avea B, C/ grije B, C/ Buhuș hatmanul B, C, E, G, hatmanul Buhuș D, M, P/ viile C/ tătarii/tătărilea C/ 8 lipsește 32 B, E, G M/ Iar hatmanul C, E/ vâzîndu-i pre leși D/ stoliți B, C/ 9 pre B, C/ Dediul sârdariul B, C/ vro B, C, D, lipsește M, P/ doaozaci de slujitori B, C, D, E, G/ lipsește ai lor M, P/ 10 mersu B/ spre B, C/ oastea leșilor B, C/ leși M, P/ ari încăleca leșii și s-au slobozit B, ar încăleca și ei și s-au slobozit E/ ar încăleca C/ 11 s-au slobozit A, C, D, G/ 10—17 ar încăleca și atunce să-i poată depărta de la curte. Și mergîndu Dediul sârdariul aproape de leși, au încălecatu numai trii din gloata leșilor M, P/ Și Socotîndu că E/ atunce depărtîndu-să leșii B/ atunce depărtîndu-să C/ lipsește lingă G/ 12 curte, B, C/ dea năvală B, C/ apuce B/ 13 despre B, C/ curte¹⁻³ B, C/ eșind B, C/ bate B, C/ leșii B, C/ 14 ceialaltă B, C/ țară B, C/ ce B, C/ luați C/ cu de-a sila B, cu di-a sila C/ 15 podghiaz C/ era gata toți de fugă, numai cit ar fi văzut pre D/ toți B, C/ fugă B, C/ ar fi văzut E/ pre B, C/ 16 mergîndu B, mergînd C/ Dediul sârdariul B, Dediul sârdariul C/ sârdariul/spătarul E/ pînă aproape de B, C/ 17 închelecat A/ tri inși B, C/ din B, C/ lipsește den gloata leșilor D/ leșilor B, C/ 18 li-au eșit B, C/ înainte B, C/ întrebîndu-i B, C/ ce caută/ce căutați M, P/ Dediul B, Iar Dediul C, E/ 19 tulcească A/ ei/lei C/ 20 sinteți B, C/ ci mai bine veniți la noi M, P/ bine B, C/ viniți B, C/ fim B, C/ 21 s-au întors la ai săi înapoi G/ după întorsu ad. Dediul sârdariul C/ înapoi B, C/ al/ai E/ temeii leșilor M, P/ 22 a leșilor B, al leșilor C, D/ neclătiți C, P, neclintiți B/ înaintea C, dinnaintea B, P/ curții/porții M, P/

Hatmanul încă s-au dat în giosu spré gîrlé, triimețîndu să-i mai vie agiutor, și decé să vie asupra leșilor anumé, că siimeni<i> din curte vor sta pentru domnu. Iar ei, cum s-au clătît hatmanul de acolea, au și deschis portița, 5 de s-au închinat la poghiiaz un bulubaș, anumé Dedul, nicé de o nevoie, nice de o strînsoari, numai dé vicleni cé era. Și întrînd leșii și căzaci și moldovenii, au luat pré Duca-vodă și pe alții boiari, pre toții dezbrăcîndu-i i-au lăsat cu peilé goalé. Și s-au întorsu poghiiazul cu f. 242 10 dobînd<ă> ș-au dus pe Duca-vodă / în Ț<a>ra Leșască, și acolo au murit. Și cîndu-l duce pe drum, îl puses<ă> într-o sanie cu doi cai, unul albu și unul murgu, și cu hamuri dé teiu, ca vai de dînsul. Ocări și sudălmii de audzie cu urechilé. Ș-agiuîndu la Suceav<ă>, la un sat, 15 anume <loc gol>, au poftit puțintel lapte să mîncîncé. Iar femeia, gazda, i-au răspunsu că „n-avem lapte să-ții dăm, c-au mîncat Duca-vodă vaceli din țar<ă>, de-l va mîncia vermii iadului cei neadormiții”. Că nu știe femeia acie că iasté singur el Duca-vodă. Iar Duca-vodă, dacă au

1 Iar hatmanul Buhuș C/ încăș B/ ad. marginal s-au A/ s-au datu mai gios M, P/ gios B, jos C/ spre gîrlé B, C, lipsește M, P/ trimițînd B, trimițînd C/ 2 să-îlsă M, P/ viile¹⁻² C/ agiutoriu C/ decii B, C/ apoi G/ leșilor B, C/ anume B/ 3 siimenii B, siiménii C/ 2—4 agiutoriu, și atunce să vie asupra leșilor, a_vîndu nădejde pre siimenii din curte că vor sta <că să vor pune P> pentru domnu. Iar ei, cum am văzut că s-au dusu hatmanul au și deschis M, P/ ei/lei C/ 4 deschis B, C/ 5 poghiiazu B, podghiaz C/ bulubașe B, bulubașla C, D/ Dediul B, C/ 6 Dediul, carile fără de nici o nevoie și fără de nici o strînsoare M, P/ nici¹⁻³ B, C/ strînsoare B, strînsoare C/ ce numai M, P/ de vicleni ce era B, C/ viclianu M, P/ 7 după era ad. au deschis portița M, P/ Și întrînd Intrat-au M, P/ leșii B, C/ lipsește și² M, P/ moldovénii B, C/ după moldovenii ad. în curte M, P/ luat-au M, P/ 8 pre¹⁻² C, pe¹, pre² V/ voevoda M/ alți B, C/ ceelanți M, P, lipsește G/ toți B/ pre toți carii era cu Duca-vodă și dezbrăcîndu-i C/ lipsește dezbrăcîndu-i E/ 8—10 pre toți. Dezbrăcîndu-i-au pre toți; lăsatu-i-au numai cu peile goale. Luat-au pre Duca voevoda și așa s-au întorsu la poghiiaz cu izbîndă M, P/ 9 pieile goale B, C/ podghiazul C, lipsește D/ 10 dobîndă B, C/ cu dobîndă și cu izbîndă D, E, cu izbîndă și cu dobîndă G/ și au dus B/ și au luat pre Duca-vodă de l-au dus în Țara Leșască C/ după voevoda ad. tocma M, P/ Țara B/ 11 au și murit P/ Și Însă M, P/ cîndu îl ducea B, cînd îl ducea C, D/ pusése B, pusése C/ 12 sanie C/sanie proastă și cu M, P/ 13 de B, C/ sudălmii B, C/ 14 auzia B, C/ de le auzia M, P/ urechile B, C/ Și agiuînd spre Suceavă B, Și agiuînd la Suceavă C/ 14—15 Și agiuîndu la un satu aproape de Suceavă, au cerșutu la o fimeii puțîn lapte M, P/ 15 anumé B, C, anumé Băncești <ad. ulterior> D/ mîncînce B/ 16 fiméa B, C/ ad. marginal i-au răspunsu C/ au răspunsu: „Nu avem lapte să dăm dumitale M, P/ să-ți B, C/ 17 după dăm ad. dumitali C/ că au B, C/ voevoda M/ vacile B, C, vacile toate M, P/ din țară B, C, lipsește G/ 18 de-l vor mîncia scîndurile patului și vermii B, C, D, E, G, de l-ar mîncia M, P/ ei/lei C/ neadormiți B, C/ știa B, C/ fiméa B, fiméa C/ 19 acéa B, C/ că iaste el singur Duca B, C, că acela iaste însuși <insuși iaste P> Duca voevoda M, P/ singur/însuș G/

audzit că iasté așea, îndat-au început a suspina și a plînge cu amar.

Că el să ținea și vorovie în casa lui, de s(ă) ispite să fie craiu în Țara Ungureiască, și un ficior a lui în Țara Moldovei domnu, și altul în Țara Munteniască, și ginere-său hatman în Ocraia. Că el își ținea lucrul prea sus. Curte lui, masa lui, cheltuiala lui, ca un craiu ținea. Și cînd eșie afar-în nărod, tot posomorît căuta, ca să-i ia oamenii de fric(ă). Că el apucas(ă) învățatur(ă) de la Vas(i)lie-vodă, fiind cămăraș mare la Vas(i)lie-vodă. Era om nu prea nalt și gros, burduhos și bătrîn. Numai își cernea barba. Pe ațita să cunoștea că n-are acătare minte sau frica lui Dumnedzău. Și ce gîndie iel să fac(ă) și la ce să ispitie, și la ce l-au adus păcatul și osînda de la Dumn(e)d-zău ! / Și așe l-au dus pe Duca-vodă în Țara Leșască, de au murit acolo. Așe s-au agonisit de lăcomie banilor, ce ave.

34. Era un boieru, anume Ursachi, bogat într-această țară a no(a)stră, de cîndu vinie birul de la împărăție, de

1 Auzind aceste Duca voevoda, îndată au începutu M, P/dacă au auzit așa, au început B/ *lipsește* că iasté E, G/ că iaste așa C/ îndată C, *lipsește* G/ a suspina și a plînge/ a suspina și a lăcrăma, a plînge B/ a plînge C/ a lăcrăma E, G/ 2 *lipsește* cu amar B, E, G/ 3 *ante* Că: 27 B, E, G, 33 C, D/ voroviia B, C/ de să C/și B/ ispitie B, ispitia C/ 3—6 Acesta iaste Duca voevoda, cela ce voroviia în casa lui cum că el va fi craiu unguresc și un ficior a lui domn în Moldova, iară celalant ficior a lui domn în Țara Munteniască, iară ginerile (ginere P) său hatman în Ucraina M, P/ 4 fiie C/ Ungureiască B, C/ a lui să fie E, G/ 4—6 ficior a lui să fie în Țara Moldovii, și alt ficior să fie domnu în Țara Munteniască și ginere-său să fie hatman în Ucraina B/ 4—5 ficior a lui domnu în Țara Moldovii și alt ficior a lui domnu în Țara Munteniască C, ficior a lui domnu în Țara Moldovii și altul domnu în Țara Munteniască D/ 5 și alt ficior să fie domnu în E, G/ ginere-său să fie G/ 6 Ucraina C/ și B, C/ lucrul/ lucrurile C/ pre sus/ pre înalte C/ Curtea B/ 6—7 Acesta iaste Duca voevod, cela ce-ș ține lucrul susu: curte, masa și toată cheltuiala sa le ține ca un craiu M, P/ 8 eșia afară B, C/ norod B/ 9 frică B, C/ apucasă C/ 8—10 căuta, că așa apucasă și el de la Vasilie voevoda, fiindu cămăraș mare atunce (fiind atunci cămăraș mare P), ca să-i ia toți (toți oamenii P) de frică M, P/ 9 învățatură B, C/ Vasilie B, Vasilie C/ 10 mare B/ *ad. marginal* fiind cămăraș mare la Vasilie-vodă E, *lipsește* C/ 11 înalt B, C/ cerniia B, C/ 10—14 Acesta iaste Duca voevod, carile era om nu pre înaltu, dar gros și burduhosu. Și măcaru că era bătrîn, dar barba tot își cerne. Deci și pre aceasta să cunoște că iaste om fără (fără de P) frica lui Dumnedzău. Ci socotiia el să facă și la ce să ispitia M, P/ 12 să cunoștea B, C/ că n-are C/ că nu avea B, E, G/ acătare B, C/ minte C/ 13 Dumnezeu B, C/ gîndia el săa fcă B, C/ că B/ 14 ispitia B, C/ la cé B, la cie C/ Dumnezeu B, C/ 15 așa B, așa C/ Dus-au leșii pre Duca voevoda în Țara Leșască și acolo au și muritu în pediapsă M, P/ pre C/ 16 Așa B, Așa C, Și-așa G/ s-au-ș-au B, C, au G/ 16—18 *lipsește* Așe s-au agonisit... împărăție, de M, P/ lăcomia B, C/ avea B, C/ 17 34/28 B, E, G/ Și era pre acia vreme un boiaru C/ boiaru B/ pre anume D/ întru B/ 18 a noastră a Moldovii B, C/ de/ decii B, E, G/ cînd C/ viniia să ia birul B, C, G, veniia birul să-l ia E/ npărăția C/

multe ori, cîndu era în grab', îl încărca de la casa lui și-l pornie la Po(a)rtă, și mai pe urmă își lua de la țar(ă). Și nu l-au putut să-l rebde Duca-vodă pe acel boeru, precum sintu mulții pentr-alte țării boerii bogații. Ce den domnie al doa au început a să acolisi de dînsul și-a-l prădaré, și neputînd răbda Ursachi pe Duca-vodă, l-au pîrit la Po(a)rtă, pecum mai sus s-au pomenit. Iar mai pe urmă acmu, știînd Duca-vodă pe Ursachi c-au avut gilcevi c-un neguțitor mare din Țara Leșască, anume Băl(ă)ban, și giudecată acolo în Țara Leșască, multă, pentru nîșste bude, trâmăs-au Duca-vodă la acel Băl(ă)ban, de au venit în țar(ă) de au pîrit pe Ursachi. Și i-au făcut strîmbătate lui Ursachi, că l-au dat rămas să de lui Băl(ă)ban vro patru, cincii suté de pungii. Și așea i-au luat tot și l-au închis în temniță cu tîlhari(i). Și-l scote în toate dzileli de-l băté la talpe, pîn' i s-au zgîrcit vinelé / ș-au rămas olog pîn' la moarte lui. Și la moarte lui, din ce bogăție multă, n-ave cu ce-l griji. Au vîndut un sat la Bacău, anume Fîntîneleli, de l-au grijit. Așe au făcut Duca-vodă lui Ursachi; și pe urmă i-au plătit Dumnedzău și Ducăi-vodă.

1—21 *lipsește* M, P/ 1 cînd C/ grabă B, C/ de la casa lui de-l lua și-l pornia B/ 2 pornia C/ Poartă B, C/ luoa C/ luoa Ursachi banii de la țară B, E, G/ țară C/ 3 rabde B, C, răbde D/ putut Duca-vodă răbda pre G/ pre B/ boiaru B, boiaru C/ 4 sint mulți pîntr-alte țări, B, C/ boiari B, boiari C/ bogați B, C/ 5 din B, C/ domniia B, C/ domniia lui a doa G/ a doa B, C/ acolesi B, C/ 6 și a-l prădaré B/ și au început a-l prăda (prădare G) C, G/ neputîndu răbda acel boiaru Ursachi B/ 7 la și la B, C/ Poartă B, C/ împărăție E, G/ precum B/ pomenit/ scris B, E, G/ după pomenit *ad.* la a doa domniie a Ducăi-vodă C/ 8 acmu/ în domniia a triia C, la a trie domnie E, *lipsește* B, G/ știîndu B/ *lipsește* Duca-vodă C/ că au B, C/ 9 gilceară C, gilceavă și piră B, E, G/ cu un B, C/ neguțitoru C/ mare B, C/ 10 Bălăban B, C/ și au avut și giudecată B, G/ *lipsește* multă D/ 11 nîște B, nîște C/ după bude *ad.* ce au fost făcut ei aicea în Moldova, înpreună B, ce au fost făcut aicea în Moldova, amindoi C, ce făcuse dinpreună E, ce au făcut ei înpreună G/ trimis-au B, trimis-au C/ *ante* trimis-au: 29 B, E/ 12 Bălăban B, C/ de/ și B/ după rinit *ad.* aici în Moldova C, *ad.* aicea G/ în țară, aici B, pre B/ după Ursachi *ad.* la Duca-vodă C/ Și au B/ 13 strîmbătate C/ strîmbătate Duca-vodă D/ lui Ursachi, Duca-vodă B, E, G/ dat pe Ursachi să dea B/ dea C/ 14 Bălăban C/ vreo B, C/ cinci B, C/ sute B, C/ pungi de bani B, C, D, G/ așa B, așa C/ 15 după tot *ad.* lui Ursachi B, *ad.* ce au avut C, D/ tîlharii B, C/ scotea B, C/ zilele C/ 16 pînă C/ pînă ce B, E, G/ 17 vinele B, vinele picioarelor D, vinele de la picioare E, G/ vinele de la picioare și-l ducea cu scaunul la curte de să giudeca și au rămas C/ și au B/ după olog *ad.* de picioare E/ pînă B, C/ moartea¹⁻² B, C/ 18 din cea bogăție multă ce a ruseșe B/ din bogăția lui cea multă C, D/ n-avea B, C/ cu ce îl C/ 18—19 cu cé să-l grijască. Au vîndut un sat la Bacău, anume Fîntîneleli, întru o mie de lei, unui grec ce-l chiema Aslan, cămăraș de ocnă (*ad. marginal*) de l-au grijit D/ Și au vîndut C/ anume Fîntîneleli B, C/ 19 Așa B, Așa C/ 21 Dumnezeu B, C/ după vodă *ad.* precum mai sus s-au scris D/

35. Fost-au și trii semnē mari în dzileli Ducăi-vodă, cînd au purces la Beci. Că s-au arătat o stea pe cer cu co(a)d(ă), de s-au vădzut multe dzilē. Mînca și lupul oameni. Fost-au și cutremur prea marē. Cădzut-au atunce și turnul cel marē din cetate Sucevei, ce-i dzice turnul Nebuisăi.

36. Iară do(a)mna Nastasiia a Ducăi-vodă, dup(ă) ce-au luat leșii pe Duca-vodă, ia au rămas deodată în Țara Muntene(a)scă. Ș-au înblat mult pentru Duca-vodă, ca să-l răscumperē de la leși. Și-l negușas(ă) cu leșii drept 70 de pungii de bani, să de leșilor și să-l las(ă). Și triimi-
10 tînd banii pen Țara Ungure(a)scă, i-au poprit ungurii cu-ndemnarea lui Șerban-vodă, temîndu-să c-a leșii și l-a smintii din domnie. Duca-vodă atunce era în Leov
15 slobod și oblicind c-au poprit ungurii banii, l-au lovit cataroia, de voia rea, ș-au murit în loc.

37. Iară do(a)mna Ducăi-vodă, vădzind așea, s-au
f. 243^v dus cu to(a)tă casa / ei la Țarigrad. Așe au început a o apuca datornicei, unei de o parte, alții de alta, cu feluri de

1 35]30 B,E,G, 59 M/ semnē B, C/ zilele B, C// 1—2 În zilele Ducăi voevoda, cînd au purces el cu oaste la Beciu, au fostu trii sāmne pe cer M, P// 2 purces la oaste la Beciu B/ Beciu C/ *lipsește* la Beci D/ *lipsește* Că M, P/ pe ceriu B, C/ *lipsește* M// 3 coadă B, C/ pre cer s-au arătat o ste cu coadă P/ de]și M, P/ în multe M, P/ zile B, C/ Mîncat-au și lupii E, G/ *repetă* Mîncat-au B/ lupii B,C,D// 3—4 Lupii mînca oameni. Cutremur mare au fost. Atunce au căzut turnul M, P// 4 pre mare B, C/ atunce B, C// 5 mare B, C/ cetatea B/ Sucevii B, C/ zice oamenii B, zicea oamenii C, E// 6 Nebuisii D, E, Neboisii G, Neboisla M, P// 7 36]31 B,E,G, 60 M, 10 P/ Iar C, *lipsește* M, P/ doamna B,C, Nastasiia B, Nastasiie C/ după B,C// 8 ce au C/ luat B// 7—9 Nastasiia doamna Ducăi voevoda era în Țara Muntenească M, P/ lēșii B,C/ *corectat* deodată D// 9 Munteniască B,C/ Și au umblat B, C/ *lipsește* mult. G/ voevoda M// 10 răscumpere B, C/ lēși B, C/ Și-l]și P/ negușas(ă) B, C/ *lipsește* cu M/lēșii B, C// 11 șeptezăci B, șeptezăci C/ pungi B, C/ de bani tocmiş(ă) și așezasie să dea D/ să dea lēșilor, B, C/ lasă C/ trimițindu B, trimițind C// 12 pin B, C/ unguriască B, C/ oprit G/ ungurii]nemții E// 13 îndemnarea B, îndemnare C/ Șerban-vodă Cantacuzino G/ că va eși C// 13—14 temîndu-s(ă) Șerban-vodă că va eși și-l va sminti B, temîndu-să că va eși Duca-vodă și-l va sminti Duca-vodă din domnie. Duca-vodă atunce D, temîndu-s(ă) de Duca-vodă că va eși și-l va sminti din domnie E// 14 sminti C/ domnia C/ voevoda M/ atunce B, C/ era atunce E/ Liov B,C// 15 oblicind]luîndu veste M,P/ că au B,C, că i-au M/ungurii] nemții E/l-au lovit cataroi, ce să zice dambla B,E,G, l-au lovit damla, ce să dzice cataroi C, l-au lovit damla; *anulat* cataroi ce-i zice D// 15-16 ungurii banii(banii, ungurii P), de (el de P) scîrbă l-au lovit cataroi (ataroiul P) adică damla (dambla P) și îndată au murit.M, P// 16 și au B,C/în locu B, *lipsește* D,M,P// 17 37]32 B,E,G, 62 M/doamna B,C, doamna Nastasiia a Ducăi-vodă E/văzîndu B/așia B, așă C// 17—18 Auzînd doamna Ducăi (vodă P) de aceste s-au dus cu totul la Țarigrad M, P// 18 toată B, C/ ei]iei C/ Și așia B, C, Și așă C, G/Și acolo îndată M, P// 19 datornicii B, C/ unii B,C/ alții B,C/ de altă parte C,M, dintr-altă parte P// 19—1 fēliuri¹⁻² B, C//

feluri dé priceni, ș-a o îngrozi, ș-a o închide, ș-a o jăcui, caré cum pute, agiungînd-o osînda creștinilor.

38. Caré mai pe urmă au vinit și mai la marē osînd(ă) și ocară, c-au amăgit-o un grec, de s-au măritat după
5 dînsul. Avînd ia doi ficiori și patru fete, n-au socotit cînte iei, că era mai mult bătrîn(ă) decît tînără. Și după ce au mărșu dup-acel grec, au amăgit-o de-au dat bani și odo(a)ră cîte (a)u mai avut, de-au dat turcilor de l-au pus beiu la Mana. Și au mai șădzut vro săptămă-
10 mîn(ă) cu dînsa, pîn' ș-au făcut cheful, și s-au dus la Mana, dzicînd c-a duce-o și pe dînsa. Și așea vro doi, trei ani au șădzut acolo și n-au mai triimis la dînsa să o ia, pîn' s-au hainit și el dé la turci. Iar ia, la bătrînețē, au rămas și sărac(ă), și ocărită de voro(a)va oamenilor,
15 și cu o cas(ă) plîn(ă) de copii. Așe au plătit și Dumnedzău Ducăi-vodă, pecum au făcut și el altora.

1 de pricini B,C/ și a¹⁻³ B, C/ îngrozi A/ jecui B, C// 2 carii B, C/ putea B, C/ agiungîndu-o B, C// 1—2 feluri de pricini: îngrozitu-au, închisu-au și au și jăcuit-o, care cum pute, pentru că o agiunsă osînda creștinilor M, P/ și osînda C/ creștinilor B, C// 3 *lipsește* 38 B, E, G, M/ Care B, C/ Iară M, P/ vinit]agiunsu M, P/ Și la mai mare osîndă B, C, E, M, P// 4 că au B, C/ ocară, un grec au înșelat-o și ia s-au măritatu M, P// 5 fete B, C/ cîntea ei B// 5—9 patru fete și fiîndu și bătrînă nu ș-au socotit (ia P) cînte ei. Deci acel grecu iarăși au mai înșălat-o, că i-au dat bani și odoară cîte îi mai (lipsește mai P) rămăsă(ă); iară grecul luînd banii și odoarile ei li-au dat turcilor și l-au făcutu beiu la Mana // 6 bătrînă B, C// 7 mersu B/ după B, C/ grecu B/ de au dat B, de i-au dat C, D// 8 odoară B, C/ cite au B, C/ de au dat B, C// 9 șezut B, C/ șezut cu dînsa vro săptămînă M, P/ vreo C/ săptămînă B, C// 10 pină B, C, pină ce D/ și apoi s-au dus E// 11 că o va duce B, C, D, E/ zicînd că mai pre urmă a aduce-o M,P/ pre B, C/ dînsa acolo B, D, E, G, M, P/ după acolo ad. la Mana D/ așia B, așă C/ vreo B// 12 trii B,C/ șezut B,C// 11—15 Au trecutu și (lipsește și P) trii ani și grecul acela n-au mai trimis să o ia, pînă ce s-au hainitu (și el P) de la turci și au fugitu (și au fugit de la turci P). Iar ia au rămasu săracă și ocărită de oameni la vîrsta bătrîneților și cu o casă M, P/ trimis C// 13 pină B, pină de la o vîrmie C/ de B, C/ bătrînețe B, C// 14 ad. marginal au rămas B/ săracă B, C/ voroava B, C// 15 casă B, C/ plînă B, C/ Așia B, Așă C/ Și P/ *lipsește* și² C, E, M, P// 15 Dumnezeu B, C/ precum B/ după vodă ad. precum mai sus s-au scris. D/ Ducăi voevoda, după cum și el au făcut altora. M,P//

Zaci<alo> 1. Petriceico-vodă, dup<ă> ce-au înțeles c-au bătut pe turcii la Beci, s-au scoborît cu moldovenii pri-
5 begii și cu puținei leși în țirgu în Suce<a>vă ș-au început a strînge pe boeri, pe unei de nevoe, alții vinie de bun<ă> voe.
Și de acolo s-a scoborît la Iași ș-au trimis poghiiaz de
au luat și pe Duca-vodă. Ș-au trimis și moldoveni în
Bugiac, cu puținei căzaci cu Conețichie, a prăda ș-a
10 strîca, de pe cum le-i obiceiul moldovenilor, gata la jacuri,
dup<ă> cum s-au pomenit mai sus la domnie Ducăi-vodă.

2. Decii în scurtă vreme au nemerit și tătarii de la
Beci la Bugeac<u>g și vâdzind de<a> tîta stric<ă> ciuné
ce le i-au făcut moldovenii și căzacii, datu-le-au maré
15 războiu moldovenilor și căzacilor. Decé moldovenii, cum
sînt gata la jac și gata și la fug<ă>, în scurtă vreme au
început a să răsîpi în fug<ă>, de au perit ca vai de dînșii,
și în Prut s-au înecat. Iar căzacii, cu tabăra legată

1 al doa A/ Petriceico B/ Ștefan Petriceico-vodă C, D/ Domnia lui Petriceico-
vodă a doa E, A doa domnie a lui Ștefan Petriceicu voevod M, P/ 2 lési B/ după
lési ad. în anul 7192 C, în anul 7191 G/ lipsește de la leșii M, P/ Cap 85 B, Cap 84 D,
Cap 86 P, lipsește E, M/ 3 lipsește Zaci<alo> B, C, D, E, G, M, P/ Petriceico-
vodă, dacă au înțeles că au bătut B, E, G/ Ștefan Petriceico-vodă, după ce au înțel-
les, că au bătut nemții C/ 3—11 Ștefan Petriceicu voevoda, după ce au trimis
pre Duca voevod în Țara Leșască s-au fost așezatu în scaunul domniei în Iași M,
P/ 4 turci B, C/ Beciu B, C/ s-au coborît și au venit cu moldovenii pribegi B/ mold-
dovenii pribegi C/ 5 lési B, C/ Suceavă B, C/ și au B, C/ 6 boiari B, boiari C/ pre
unii de nevoie B, C/ iar alții B, C, D, G/ viniia B, C, viniia și G/ bună B, C/ voie C,
voia lor B/ 7 repetă Și de acolo E/ după acolo ad. de la Suceavă D/ s-au C, D/
s-au coborît de au mersu la Iași/ și au C/ și au trimis B/ podghiaz C/ de B, C/ 8 au
luat pe Duca-vodă E/ după vodă ad. precum mai sus s-au scris C, E/ Și au trim-
mis B, C/ moldoveni B, C/ 9 Bugiacu B, Bugeiac A / cu²și cu D/ Conețichii B, Co-
nețchie C/ după Conețichii ad. căruia îi zicea și Polschie, și au început G/ 10 și a strica
B, C/ de pe după B, E, dupe C/ le iaste obiceiul B, li-i obiceiul C/ moldovenilor
B, C/ gata/ de sînt gata C, E, G/ 11 după C/ după cum <pecum E> mai sus s-au
scris la B, E, G/ domnia B, C/ 12 Decii B, C/ după vreme, ad. fără zăbavă G/
după tătarii ad. din oaste B, G/ de C/ de la B, G/ 13 Beciu B, C/ după Beci ad. din
oaste E/ 13—15 Însă fără zăbavă au venit și tătarii de la Beciu la Bugiac. Și
văzind tătarii cită stricăciune le făcuse moldovenii și căzacii, pre carii îi trimisă<ă>
Petriceicu voevod, după cum s-au pomenit la domnie Ducăi voevod, datu-li-au
moldovenilor și căzacilor tari războiu M, P/ Bugeacu B, Bugiac C/ atîta B, C/
stricăciune, B, C/ 14 ce li-au B, C/ moldovenii B, C/ datu-li-au B, C/ mare B, C/ 15
moldovenilor B, C/ Decii B, C/ moldovenilor A, moldovenii B, C/ cum/ precum E, după
cum M, P/ 16 jacu B, jacuri M, jafuri P/ și/ sînt B, C, D, așa sînt E, G / și gata
și/ așa și M, P/ fugă B, C/ în/ și în B, E, G/ vreme B, C/ 17 ad. marginal au început
a să răsîpi D/ în fugă B, C/ și a fugi M, P/ de/ și M, P/ dînșii B, C/ 18 Prutu B/ în
Prut încă E/ înecat B, C/ și s-au înecat și în Prut M, P/

au trecut peste Nistru. Decii tătarii au prădat ș-au tăiat
în țară cît le-au fostu voe. Iar Petriceico-vodă, vâdzind
că n-are cu ciné să stea, s-au întorsu din Iași iar la Suceavă,
și-nțelegînd c-au pus turcei domnu pe Dumitrașco-vodă
f. 244^v 5 Ca<n>tacozino, luat-au și el/ mieré și vin, vaci, boi,
turme de oi, ce-au putut apuca, și s-au dus în Țara Leșască.
Ș-au stăpînit și el, dé la leși, de la noiemvri pîn' la făurar.
Bogat bine și folos au rămas țării și dé la Petriceico-vodă,
prad<ă> și fo<a>mete maré! Și s-au dus și din boeri
10 cu dînsul: Miron Costîn vel-logofăt și Apostol Catargiul
vel-comis și Îlie Drăguțescul sărdariul și Savin Zmucil<ă>
medelnicer și frate-său Ghiorghită și alții.

DOMNIA A DOA A LUI DUMITRAȘCO-VODĂ
CA<N>TACUZINO, LA VELET 7192 (= 1684). CAP 82

15 Zaci<alo> 1. Înțelegînd turcii de ce să lucre<a>dză în
Moldova, cum au luat pe Duca-vodă leșii, au pus domnu
pe Dumitrașco Ca<n>tacozino. Și viind la Gălații, ră-

1 au trecut Nistrul în cea parte B, C, G/ lipsește peste M, P/ Întrat-au tătarii în
Țara Moldovii <lipsește în Țara P> și au prădatu și au robitu cit M, P/ și au tăiat
B, C/ 2 le au B, li-au C/ fost voia B, C/ ante iară: 3 B, E, G, M, 2 P/ lipsește Iar M,
P/ Petriceico B, Petriceico C/ voevoda M/ 3 n-are cu cine B, C/ să stea inpro-
tiva tătarilor C, să stea inproiva oștilor tăărăști D/ să stea inproiva tătarilor,
din Iași s-au întorsu iarăși în Suceavă M, P/ iară C/ 4 lipsește și M, P/ înțelegîndu
B, înțelegînd C/ că au B, C/ 4—5 Înțelegîndu Petriceicu voevoda că turcii au pus
domn în Moldova pre Dumitrașco Cantacuzino voevoda, au mai prădat și el țara
<Țara Moldovei> P; au luat miere <lipsește miere P>, vin M, P/ turcii domnu în
Moldova B, C, turcii domnu de la dînșii în Moldova D/ 5 Cantacozino B, C/ miere
B, miaré C/ vin, cirezi de vaci și de boi și turme G/ vaci și boi și turme B/ 6 turme
C, și turme E/ ce au B, C, și ce au mai M, P/ 7 Și au B, C/ de la leși B, C/ noemvrii
B, C/ Stăpînit-au și el cu domnia de la leși M, P/ pină B, C/ februar B, C, fe-
bruarie M, februarile P/ 8 Destul și bogat bine E, bine B, C/ de B, C/ Petriceico
B, Petriceico C/ voevod M/ 9 pradă B, C/ foamete mare B, C/ Dusu-s-au cu dînsul
și din boeri, anume M, P/ din boiari B, lipsește C/ 10 Costin B, C/ log<o>făt C/
lipsește și M, P/ 11 lipsește și¹⁻² M, și² P/ Îlie Drăguțăscul M, P/ sărdariul Îlie
Drăguțăscul M, P/ vel-sărdariu E/ 12 vel-medelnicear E/ după medelniceariul adăogat
ulterior marginal: și Alexandru Ilasi căpitanul D/ lipsește și¹ M, P/ și¹⁻² și cu/
frateli său M/ Gheorghită B/ și cu alții M/ 13 Domnia lui Dumitrașco-vodă, a
doa, Cantacozino E/ A doa domnie a lui Dumitrașco Cantacuzino voevod M, P/ 14
Cantacozino B, C/ Cap 82, în anul 7192 B/ la velet în anul C, E, G/ lipsește la
velet 7192 D/ cap 85 D, cap 87 P, lipsește E/ 15 lipsește Zaci<alo> B, C, D, E, G, M,
P/ Înțelegîndu B, Înțelegînd C/ după turcii ad. înpărăția D/ de ce/ de cele ce G/
di ce să lucrîază B, di ce să lucrează C/ Înștiințîndu-să înpăratul turcescu de toate
cite să lucrează M, P/ 16 cum/ cum că C, precum D, G/ lési B, C/ lipsește domnu
B/ 17 Dumitrașco-vodă Cantacozino B, C, E, G, Dumitrașco-vodă Cantacozino în
anul 7192 D/ și cum că leșii au luat pre Duca voevoda <lipsește voevoda P>
au pus domn Moldovii <lipsește Moldovii P> M, P/ Cantacuzino voevoda M, Gălați
B, C/ au răpezit G/ trimis-au E, au și trimisu M, P/

pedzit-au cărții în toate părțile, să-ș vie cineș la locurile sale, că de la puternica împărăție sînt toții ertatii, oricine ce greșal(ă) ar hi făcut. Dece ciné de pe unde au fost ș-au audzit, de pen Țara Ungure(a)scă și din Țara Mun-
f. 245 5 tene(a)scă, / toții au vinit, făr(ă) cît numai Buhuș au rămas în Țara Munteniască. Și cei din Țara Leșască n-au vinit, au mai zăbăvit ș-au vinit la domnie lui Cantemir-vodă.

Dece viind domnie în Iași, ș-așădzindu-s(ă) în scaon, era maré fo(a)meté, că fuses(ă) țara toată bejănită și
10 nu putus(ă) oamenii ara și nu s(ă) făcus(ă) pînă. Era oameni(i) tot leșinații și morții pe drumuri și pe uliți, cît să mînca om pe om. Poghiiazuri din Țara Leșască tot-deuna să slobodzie de strica și prăda. Tilhăret mult era. De la Cotnar în sus era țara pustie.

15 2. Pesté Prut păzîia joimirii drumul Cameniței, de jăcuia. Tătarii făce maré gîlcevi pentru prada lor. Ce viind fărman la hanul de la Po(a)rtă, s-au aședzat. Pînă aduce oameni(i) de pen Țara Ungure(a)scă și de la tătari, cîte puțintea. În Iași era maré, maré nevoe. Că
20 trece pași la Cameniță cu haznalé și cu zaharalé, și nu era

1 cărți B,C/ părții A, părți C, E/ viie C/ cine C/ fîieșticarile M, lipsește G/ locurile BC// 2 sali C/ puternica C// 1—2 la locul său (ei P), fiindcă puternica împărăție pre toți i-au ertatu M, P/ împărăție C/ sintu B/ toți B, C/ ertati B, C/ oricine B, C// 3 greșal B, C/ ar fi B/ Decii cine di pe undé B, C/ și au B, C// 4 pin B, C/ Unguriască B, C// 4—7 Și auzind aceasta (aceste P) cu toții cei din Țara Unguriască și cei din Țara Muntiniască, fără cit Buhuș au rămas în Țara Muntiniască. Și cei din Țara Leșască iarăși (iar P) au mai rămas și au venit la locurile lor. M, P// 5 Munteniască B, C/ toți B, C/ fără cit B, C, fără de cit E, G/ Buhuș hatmanul B, C, E, G// 6 Și cei/ Și boiarii ciei C/ n-au jîncă n-au D, E// 7 și au B/ domniie B, C// 8 Decii B, C/ domniia B, C/ după domniia ad. Dumitrașco-vodă D/ și aședzindu-s(ă) B, și aședzindu-să C/ in² la E, G/ Viind Dumitrașco voevoda în Iași și așezindu-să M, P// 9 mare foamete B, C/ fusésie B, C/ au fostu M, P/ toată țara M/ lipsește toată P/ bejenită B, C// 10 nu putusă C, P, n-au putut B, n-au fost putut E, G/ și cit arasă încă nu să făcusă piinē D// 9—10 lipsește și¹⁻² M, P/ nu să făcusă C, nu s-au făcut B/ piine B, piinē C/ Și era E, G// 11 Oamenii era M, P/ oamenii C/ toți G/ oamenii tot hămesiți și leșinați B/ leșinați C/ morți C, morți de foame B, D, E, G/ lipsește și² M, P/ uliță B, C// 12 citărită cit M, P/ Și poghiiazuri B, Și podghiazuri C, E, G// 13 totdeauna să slobozia C, totdeauna să slobozia în Moldova B, E, G/ lipsește de M, P/ strica B, C/ Tilhărit C, Tilhărit foarte mult B, E, G, Tilhărime era pre multă M, P// 14 Și de la B, C, D, E, G/ Cotnariu C/ Țara de la Cotnariu în sus era pustie M, P/ pustie C// 15 2/6 M/ Piste B, C/ păzia B, C/ Cameniții B, C/ deși M, P// 16 jeculia B, C/ Și tătarii încă făcia B, E, G/ făcea C/ mari B, C/ prada lor din Bugeacu E, G/ Ce/ Și B, E, G, Însă M, P// 17 viindu C/ ferman B, C/ lipsește la hanul D/ Poartă B, C/ de la Poartă lă hanul (han P) s-au liniștit tătarii M, P/ după așezat ad. cu moldovénii G// 18 Piinē B, C/ aducea B, C, aducea atuncea G/ oamenii B, C/ de pin B, C/ din M, P/ Unguriască B, C/ și/ și M, P// 19 tătari B, C/ cite B, C/ puțintea B/ lar în Iași B, E, G/ mare B, C/ lipsește maré² B, C, D, E, G, M, P/ nevoie C// 20 trecea B, trecea C/ haznăle B, haznăle C, haznăle P/ zairéle B, E, zaharale C// 20—1 nu era oamenii harnicii de bucate E/

harnicii să-i grijască de bucate și dé cai. Și îmbla turcii sînguri pe la gazdelé boerilor de le lua caii. Atuncea domnul muntenesc Șerban-vodă au încărcaț pînă de a lui, arată cu plugurile lui, cîteva sute de cară, de-au dus-o
5 la Cameniță, avînd poroncă de la-npărăție.

f. 245^v Oamenii în tîrgu în Iași arde curțili boiarilor / și ogrădzilé și<a> altora, de au arsu tîrgul mai giumatate, că nu era ciné să aduc(ă) lemne. Viteli era scumpe, mierea era scumpă, găineli mai nu era în țară. Găina cîte un leu,
10 oul cîte un potronic, oca de untu cîte doi orții bătutii și un zlot, oca de brîndză cîte doi potronici. Bani eșis(ă) mulții în țar(ă), dar bucate nu era.

3. Iară cînd au fostu în al doile anu a domn(i)ei, început-au a vini mulțimé dé taberi de car(ă) tătărăștii
15 cu mălaiu dé vîndut în Iașii. Decé Dumitrașco-vodă pus-au de au făcut mierța maré ș-au pus de au strîgat crainecul să nu cumperé nimé pîn-in trei dzili, că-l va înțepa caré va cumpăra. Și așe au rumtu prețu mirtăi cîte un leu bătut, și peste doo, trei săptămîni s-au scoborit mierța și la zlot.
20 Decé au început săracii oameni a să sătura. Numai era greu, că murie, că era hămnisiți.

1 harnici B, C/ grijască sprejeniască D / de cai B, C/ umbla B, C// 2 pre B, C/ gazdele B, C/ casăle M, P/ boiarilor B, boiarilor C/ de luoa cai B/ luoa C// 2—5 lipsește Atuncea domnul ... de la (i)npărăție M, P// 3 muntenescu B, C/ piine B, piinē C/ de ai lui B// 4 plugurile B, plugurili C/ de au C/ și au G// 5 avindu B/ împărăție B/ împărățiile C// 6 Iar oamenii B, E, G/ ardea B, C/ curțile B, C/ Oamenii cei din Eși arde curțile și ogrăzile boerilor (boeresti P) M, P// 7 ogrădzile B, ogrăzile C/ și a C/ deși M, P/ de arseșe B, E, G/ repetă tîrgul E/ lipsește mai G// 8 cine B, C/ să aducă B, C, să le aducă M, P/ lemne B, C/ mierea C/ miere iarăși scumpă M, P// 9 găinele B, C, găini M, P/ Găina era B, D, E/ În țară să vindea găina C// 10 oul cîte dzece bani B, M, P, oul era cîte zece bani E, G/ unt B/ după unt ad. era C/ cîte doi orți bătutii B, C// 20 părăle M, P/ și era și cîte un zlot B, E, G/ și cite un C/ și cite 30 părăle M, P// 11 oca de brîndză era cîte doaozaci de bani B, E, G, M, P/ Bani C, Iar bani B, E, G// 13 3/4 E, G, 10 M/ fost B, C/ lipsește Iară cînd au fostu M, P/ doilea an a domniiei lui Dumitrașco-vodă Cantacozino B, C, doilea an a domniiei lui Dumitrașco-vodă C, D, G, M, P// 14 de tabere C, lipsește B, E, G/ lipsește dé P/ de cară tătărăști B, C, de cară tătărăști, tabere M// 15 de vîndut B, C/ să-l vinză M, P/ Iași B, C/ Decii B, C, lipsește M, P/ voevoda au poroncit de au făcut M, P// 16 mare B, C/ și au pus B, C/ și au (mai P) poroncitu M, P/ strigat B/ crainicul B, C// 17 cumperé B, C/ nime B/ pînă C/ trii B, C/ dzile B, zile C/ că care va cumpăra il va înțepa M, P/ înțepa B, C/ care C/ pre carele B, D, E, G// 18 așia B, așia C, lipsește P/ rumptu B, C/ prețul B, C/ mirtăii B, C/ lipsește bătut M, P// 19 și/ iară M, P/ piste B, preste C/ doao B, C/ și au (mai P) trii M, P/ scoborit B/ s-au pogorit un zlot prețul mirtăii P/ mierța/ prețul mirtăii M/ la un zlot E, G// 20 Decii B, C/ și atunci M, P/ au început bieții oameni, săracii, a-și sătura G/ oamenii, săracii C// 20—21 Însă mulți muria dacă să sătura, fiindcă au fost hămnisiți M, P/ muria B, C/ că era hămesiți și leșinați de foame B, C/ era cu greu, că era hămesiți(i) și leșinați(i) de foame și unii muria G//

4. Chemat-au Dumitrașco-vodă de cîteva ori, să vie în țară, pe Buhuș hatmanul, fiind om harnic la osțiré și trebuitor la acéia vréme. Dar el, vădzind vremili neaș(e)-dzaté în Moldova și fiind și bolnav, n-au vrut să vie.

5. Iar Dumitrașco-vodă, vădzind că nu va să vie, au căutat în piz(mă) ș-au ales un boiaru caré era mai sárac și mai prost, anumé Zosen Bașotă. Măcar că era de niim vechiu, / dar nu era harnic de acéia boerie la celi vremi, nice iel n-ave acéia nedejé, nice în gînd nu gîndie. Așea făr(ă) vesté din tîrgu l-au luat și l-au dus la curte de l-au înbrăcat cu căftan, de l-au pus hatman.

6. Dumitrașco-vodă era un om bătrîn, grec țarigră-de(a)n de ne(a)mul lui, de Ca(n)tacozonesștii. Și mai nainte vremé fuses(ă) visternic maré și-n Țara Munté-ne(a)scă, la Gligori-vodă. Și era om nestătător la voro(a)vi, tîlpiz, amăgitor, geambaș de cei de la Fener din Țarigrad. Și dup-acestea, dup(ă) toate, era bătrîn și curvar.

1 Chiemat-au C/ viile C// 1-2 Chemat-au Dumitrașco-vodă atuncea de cîteva ori pe Buhuș hatmanul să vie în Moldova din Țara Munteniăscă, fiindu B,E,G/ Dumitrașcu voevoda în cîteva rînduri au chematu pre Buhuș hatmanul să vie din Țara Munteniăscă, fiindu om vrednic M,P// 2 osțiré B,C// 3 trebuitoriu B,C/ acele vremi B,M,P/ el/Buhuș B,E/ văzindu B, văzind încă P/ vremile neașezate B,C, vremile încă neașezate M//4 fiindu B/ lipsește și¹ M/ viile C//5 Care B,C//Și acolo M,P/ așla)așeas A, așeși E, așeși C, lipsește G,M,P/ lipsește acolo M, P//6 Iară B,C, lipsește M, P/ lipsește vodă M/ viile C/ să vie Buhuș B,D// 6-10 că nu vra Buhuș să vie, innadins au căutatu și au alesu un boeriu carile era mai prost și mai sárac, însă de niam bun și vechiu, anume Zosin Bașotă, carile nu era vrednic de ace boerie și tocma la aceia vreme, și nici el M,P// 7 pizmă B,C/ și au ales pre un boiaru B/ și au C/bolariu C/care B,C, careli E// 8 pre anumé B,E/ Zosim B,C,D,E,G, Joșen A/ Măcar C, și măcar E, lipsește G/ niam vechiu B, C//8-9 Că era și niam prost, dar nu era el harnic G//9 nu era el harnic B,E/ acéie B/boerile C/ la acéii B,C//10 n-a ave A/ nice el nu avea acéia nedejde B,C/ nici B,C//10-11 în gîndu nu era. Și așla numai fără de veste B, în gîndu nu-i era, nici gîndia. Și așla numai fără de veste E, G, și nici în gînd nu-i era. Ci chiar așa fără de veste l-au luat din tîrgu și aducîndu-l la curte M, P/Așa C, Numai așea D// 11 fără de C,D/ la curtea domniăscă B,D,E,G//12 caftan B,C/ deși B,E,G,P, lipsește M/ pus/făcut M,P// 13 vodă] Cantacuzino M,P/ lipsește un G,M,P/ țarigrădian B,C// 13-16 țarigrădian; și mai innainte vreme au fost țarigrădian di niamul lui. Fost-au și visternic în Țara Munteniăscă M, P//14 niamul B,C/ Cantacozinești B,C// 15 innainte B, innainte C/ vréme B,C/ fusésie C/au fost B,E,G/ visternic B,C, și visternic E/ mare B,C/ și în C/în B, G/ Munteniăscă B,C// 16 Grigoriu-vodă Ghica B/ voevod M/ Și/insă M, P/ nestătătoriu la voroavă B, C, nestătornic la cuvîntu M, nestătătoriu la cuvînt P// 17 telpizu B, telpiz C, tîlpiz A/ amăgitoriu B, C/ giambaș B/ di ciei C/ Fener B, C// 18 după¹⁻² B, C/ acéste B, C/ lipsește Și după ... bătrîn și curvar M, P//

Do(a)mna lui era la Țarigrad, iar el aice își luas(ă) o fată a unei rachierită de pe Podul Vec(hiu), anumé Arhipo(a)ia, care o chema Anița, țiiitoaré, de o purta în vede(a)lă între toată boerimea, de-o ținea în brați, de-o sáruta. Și o purta cu sálbi de galbeni și cu hainé dé șahmarand, cu șlic dé sobol și cu multe odo(a)ră împodobită. Și era tînără și frumoas(ă) și plin(ă) de suleiman, ca o fată de rachierită.

Și o triimite cu carîta domne(a)scă, cu siimeni și cu vornici și cu comiși dzuoa amidzidzea mari pe uleți, la feridui și pe la mănăstiri și pe la vii, în prinblări. Și face și pe boiari de-ș triimite giupînesăle cu dînsa. Și dup(ă) ce vinie de la primblări, triimite / giupînesilor daruri, canavețe, bilaco(a)s(e), căce i-au făcut cinstea de-au mârșu cu dînsa în primblare. Și dup(ă) ce s-au mazilit, au luat-o cu dînsul ș-au dus-o în Țarigrad cu dînsul ș-au mărîtat-o dup-o slug(ă) a lui, dup-un grec.

Căutații, frații, iubiții cetitori, de videți ce iaste omenie și curvie grece(a)scă! Că el, de bătrîn, dinții în gur(ă) n-ave. Dimine(a)ța îi înclie, de-i punea în gur(ă), iar sara îi desclie cu încrop și-i punea pe mas(ă). Carné în toate posturile cu turcii de(n)preun(ă) mînca. Oh!

1 Doamna B, C, Și doamna E,M,P/ iară C/ aicea B, lipsește G/ după aicea ad. în Moldova, la Iași C/ își luasă B,C/ Iară el aice face multe fărădelegi M, P// 1-3 lipsește își luas(ă) ... anumé Arhipoia M, P// 2 pre o fată B, E/ unii B, C/ rachierite B/ di pe B,C/ Vechiu B, Vechiu C/ anumé acea rachierită Arhipoia C, cé numé Arhipoia D// 2-3 pre anumé rachierita Arhipoae <i>și zicea rachierității G</i>, iar pre fată o chiema Anița și era țiiitoare la Dumitrașco-vodă și o purta B,E,G// 3-17 lipsește care ... grec M,P// 3 care/pe care C,D/ chiema C// 4 în vedială B/în vederea tuturor G/ de oși o B,E/ brațe B, brață C// 4-5 boerimea, de o sáruta și o purta între toată boerimea cu sálbi G// 5 haine B,C// 6 de¹⁻² B, de¹ C/ șahmarind C/ și cu șlic de samur B,E/dé²cu C/ odoară B,C// 7 frumoasă B, C/ plină B,C// 8 siliman B,C/ după rachierită ad. ce era C// 9 trimitea B, triimitea C/ rachierită B,C// 10 comisi B, C/ zioa B,C/ amiazăzi mare B,C/ pre C/ ulițe B, uliță C// 11 feredeu B,C/ pre¹⁻² C, / primblări, B,C/ făcea B,C/ făcea pre G// 12 pre B/ trimitea B, triimitea C/ jupînesile B, jupînesele C/ după B, C// 13 viniia B,C/ trimitea B, triimitea C/ jupîneselor B,C// 14 canavețe B, canavețe C/ belacoas(e) B, belacoase C/ căci B, C/ pentru căci D/ cînste B,C/ de au B,C// 15 dînsă A/ primblare B, C/ după B,C/ cé C// 16 o au luat D/ și au B, C/ de au G/ lipsește cu dînsul² B, C,E,G/ ș-au²și au B,C// 17 după¹⁻² B,C/ slugă B,C// 18 Căutații B,C/ frați C, fraților B,E/ iubiți B,C/ de videți C, lipsește E/ cejie C/ iaste B,C// 18-19 Socotiți, fraților iubiți <i>iubiților P</i> cititori, cit iaste fire grecească M,P// 19 omenia C, neomenia B, E, G/ curvia B, C/ grecească B, C, lipsește E/ dejera G/ de bătrîn ce era M, P/ dinți B,C// 20 gură B, C/ n-avea C, nu avea B/ Diminața B,C/ îi încliea dinții, fiindu legați cu sîrmă de-i punea B, E, G/ înclieia C/ gură B,C// 21 iară B, C/ sara/sările P/ desclieia B,C/ uncrop B, C/ masă B, C/ Carne C, Și carne B, G// 22 posturile B,C/ mînca cu turcii M, P/ dinpreună B, C, lipsește M, P// 22-1 Oh, <O, D> sáracă țară a Moldovii C//

oh! oh! sărac(ă) țar(ă) a Moldovei, ce nărocire dé stăpîni c-aceștea ai avut! Ce sorții dé viață ț-au cădzut! Cum au mai rămas om trăitor în tine, de mare mirare iasté, cu atîtea spurcăciuni de obiceiuri ce s(ă) trag pînă astăzi în tiné, Moldovă! Și din vremé în vremé tot s-au mai adaos spurcateli de obiceiuri, carii mai înainte s-or pomeni cineș la rîndul lor.

7. Tîmplatu-s-au de-au găsit cîțiiva mii de galbeni acolo, în mănăstiré în Rîșca, puși de titor(i) pentru tre(a)ba mănăstirei. Și i-au luat toții și nemic n-au lăsat mănăstirei de schivernisal(ă), sau să tocmască ceva, fiind mănăstirea sărac(ă).//

ms. 53, 8. Așijderea ficiorii lui Chiriia Sturzii vornicului, f. 238^v Ion și cu Sandul, care acel Ion au agiunsu mai pe urmă și vornic mare la alți domni, acești boiari pîrîia pe o maștehă a lor la Dumitrașco-vodă, zicîndu cum că ar fi rămas mulți bani de la tatul lor Chiriia Sturzea, și lor nu va mașteha lor să le facă parte. Decii Dumitrașco-vodă, cu meștersugurili lui, au aflat undé era banii și au trimis și i-au

1 săracă țară B/ Moldovii B/ țară Moldovo M, țara Moldovă P/ nenorocire M,P// 1—2 del¹⁻² B,C// 2 ca aceștia B, ca acéste C/ avutu B/ sorți B,C/ ț-au cădzut]ți s-au vinit E, G// 3 Cum de M, P/ trăitoriu B, C/ de]și de M, P/ mare B, C// 4 iaste B,C/ atite B/ atite obiceiuri de spurcăciuni C/obiceiuri B/ să C/ pînă B, C// 4—5 ci să tragu în tine și pînă astăzi, Moldovo M, ce să trag în tine și pîră astăzi în tiné, Moldovo P// 5 tine B,C/ vréme¹⁻² B,C// 6 spurcatele B/ acele spurcati obiceiuri M,P/ obiceiuri B,C/ care B, careli C,D,E// 6—7 lipsește carii mai înainte... rîndul lor M,P/ înainte B,C/ să vor scrie fieștecare la rîndul lor B,E,G// 8 Tîmplatu-s-au atunci de s-au găsit cîteva mii de galbeni B,E, Tîmplatu-s-au atunci, la domniia lui, de au găsit cîteva mii de galbeni, C, Tîmplatu-s-au în zilele acestui domnu, Dumitrașco-vodă Cantacozino de s-au găsit cîteva mii D, Tîmplatu-s-au atunci, în zilele acestui domn de s-au găsit G// 8—10 în sfînta mănăstire Rîșca era puși de ctitori, pentru trebuințele mănăstirii, cîteva mii de galbeni. Iară Dumitrașcu voevoda pre toți i-au luat M,P// 9 lipsește acolo B,C,D,E,G/ în¹⁻²]la C,D/ ctitori B, C// 10 triaba C]trebuința D/ mănăstirii C/ triaba mănăstirii, cîndu să vor gâsi să s(ă) înnoiască în mănăstire ce ari trebui B/ ctitorii mănăstirii, cîndu să vor afla să fie pentru cheltuiala mănăstirii la céle ce ari trebui E, ctitorii besăricii, carii, cînd s-ar gâsi, să înnoiască în mănăstire cele ce ar fi de trebuință în mănăstire G// 10 toți galbenii Dumitrașco-vodă B, toți Dumitrașco-vodă D, G/ toți C/ nemică B, nemică C// 11 mănăstirii B, C// 10—12 și mănăstirii nemică n-au lăsat de chivernisală, sau să driagă ceva în mănăstire, fiind G/ chivernisal(ă) B, chivernisală C/ ceva]cele stricate M,P/ după ceva ad. în mănăstiré D,G// 12 săracă B,C// 13 ficiorii vornicului Chiriia Sturzii G// 14-15 Ioann și Sandul, ficiorii Sturzii lui Chiriia <lu Chiriia Sturzii P>, au pîritu pre o maștihă M,P// 15 lipsește acești boiari C,D/ pre C/ maștihă C// 16 voevod C/ zicînd C/ lipsește cum C,D,M,P// 17 tatul lor]tată-său C,D/ Sturzea vornicul D/ lipsește Sturzea C,M,P// 17—18 și la <lipsește ia P> nu vra să le facă și lor parte M,P// 18 mașteha sa E, mașteha-sa G, lipsește C,D/ voevod M// 19 unde C/ era]au fost, C sint D,E,M,P// 19—1 și trimețîndu au luat banii toți, iară lor nemică nu li-au dat M, și trimețînd i-au luat toți, iar lor nemică nu li-au dat P//

luat toți, și nemică nu li-au mai dat acestor boiari, nici lor, nici maștihă lor. Și după ce s-au mazilit Dumitrașco-vodă, s-au dus mașteha acestor boiari, vorniceasa lui Chiriia Sturzii, la Țarigrad, de au zăbăvit giumătate de an 5 și ș-au aprinsu rogojini în cap, de l-au pîrît la împăratul pe Dumitrașco-vodă. Și nemică n-au putut face, să isprăvască ceva. Și au mîncat banii toți Dumitrașco-vodă.

9. Iară boiariilor celor mari le arăta dragoste și cinste, că nici pre mult n-au domnit a doa domnie, nici vremile 10 nu-i slujia. Ce nu avea într-alt chip cum face, ce numai îi căuta să le arăte dragoste, că nu-i da mîna într-alt chip să facă.

10. Șerban-vodă, fiindu domnu în Țara Munteniască, era veri primari cu Dumitrașco-vodă di pe Cantacozinești, 15 și avea vrajbă și pizmă între dîșii încă di pe cîndu era tineri, di pe la Grigori-vodă, și s(ă) tot pîrîia la Poartă unul pe altul.

Atuncea au chiebat Șerban-vodă pe Buhuș hatmanul f. 239 și l-au învățat să margă la Focșani / și să să agiungă cu 20 boiarii moldovenesti și să le dzică să fugă la dîșul în Țara Munteniască, că el le va purta de grije. Să nu șază în Moldova, că Dumitrașco-vodă au făcut ferman să-i taie pre toți boiarii din Moldova, dzicîndu că boiarii au adus pre lēși de au luat pe Duca-vodă și au prădat Bugia-25 cul, și ținea acel ferman ascunsu gata. Decii Buhuș hat-

1 lipsește acestor boiari C,D// 2 maștihii C// 2—7 lipsește Și după ce ... Dumitrașco-vodă M, P// 3 lipsește Dumitrașco-vodă D/ maștiha C/ acestor boiari]lor C,D// 3—4 lipsește vorniceasa lui Chiriia Sturzii G// 4 au zăbăvit 6 luni, giumătate de an G// 5 ș-au]au C, D/ împăratul C// 6 lipsește pe Dumitrașco-vodă C, D/ lipsește să isprăvască ceva C,D,E// 6—7 Și nemică n-au putut isprăvi. Că au mîncat G// 7 lipsește Dumitrașco-vodă C// 8 9]17 M/ lipsește Iară D,M,P// 9 în a doa domnie E] în domniia a doa C, lipsește M,P/ nici]au doară nici M,P// 10 Ce]însă M, P/ cum face]să facă M, P// 11 lipsește îi căuta M, P/ arate C/ lipsește că nu-i da mîna... să facă M, P// 13 10]18 M/ Șarban voevoda Cantacuzino M,P/ fiind C/ Țara Româniască G// 14 lipsește primari C,M,P/ cu Dumitrașco Cantacuzino voevoda M,P/ lipsește di pe Cantacozinești M, P// 15 și]însă M, P, lipsește C,D/ vrajbă între dîșii și pizmă G// 15—16 între dîșii încă din tinerete, de la Grigorie-vodă C,D/ între dîșii și tocma din tineretă, de la Grigorie voevod M,P// 16 după vodă ad. marginal Ghica. D/ să C/ și tot să pîrîia G/și tot să pîrîia unul pre altul la Poartă M, P/altul]altul C// 18 Chiebat-au atunci C/Chiebat-au Șerban-vodă pe Buhuș D,M,P/ lipsește hatmanul D,M,P/după hatmanul ad. fiind la acea vréme în Țara Munteniască C// 19 lipsește și² D,M,P// 20 lipsește și D,G,M,P/ dzică]scrie G// 21 grije C/ lipsește Să nu șază în Moldova M, P// 22 că]fiind că M, P/ voevoda M/ făcut]scos M, P/ să taie C, D// 23 zicînd că boiarii C]puindu-le pricină cum că ei M, P// 24 după lēși ad. în Moldova C/voevoda M// 25 și<lipsește P>cum că ține acel ferman gata M,P/ține C/ lipsește hatmanul C,D//

manul, pe poronca lui Șerban-vodă, s-au dus la Focșani și au spus lui Gavrilă vornicul.

11. Decii Gavrilă vornicul, cum au înțales, s-au și rădicat cu ficiorii lui și cu alți boiari din Țara de Gios, 5 cu câțiva, și au fugit în Țara Munteniască, la Șerban-vodă. Iar Șerban-vodă, după ce i-au văzut că au venit la dînsul, tare s-au bucurat și au și răpezit la Poartă harzuri de la boiari, cu pîră asupra lui Dumitrașco-vodă. Și cu silința și cheltuiala lui Șerban-vodă au isprăvit să margă boiarii 10 la Obluciță, la Suliiman-pașla, fiind sarascheriu acolo, să le ia sama cu Dumitrașco-vodă, să-i giudece.

Decii Șerban-vodă, avîndu prieteșug cu Suliiman-pașla și avîndu nedejde pe dînsul, au chiebat pre boiari de au sfătuit pe cine vor rădica domnu dintre dînșii, 15 după ce or isprăvi. Și au socotit cu toții pre Costantin Cantemir cliuceriul, fiind om bătrîn, ca de șaptezăci de ani, și om prost, mai de gios, că nice carte nu știia, socotind boiarii că l-or purta precum le va fi voia lor. Și de va fi și rău, încă nu va trăi mult, că era bătrîn. Că alții mai 20 de cînte și mai de niam nu priimiia să fie domnu. Și au giurat Costantin Cantemir cliuceriul lui Șerban-vodă că f. 239^v din cuvîntul lui nu va eși; / ce-i va poronci, pe voie i-a face de toate.

1—2 Buhuș, după poronca lui Șerban vovoda, au venitu la Focșani și toate aceste li-au spus lui Gavrilă vornicul M,P// 2 și au spus și au scris de au făcut știré E// 3—4 s-au și rădicat, cum au înțales, cu ficiorii G// 3—5 cum i-au spus Buhuș, îndată s-au gătit împreună cu ficiorii lui și cu alți boeri, s-au rădicatu din Țara de Gios cu ciț<i>i>va boeri <i>lipsește</i> boeri P> M,P// 4 dinjé G// 5 după cițiva ad. de aicea din Moldova C// 5—6 vovoda¹⁻² M// 6 lipsește Iar M,P/ după cejdacă M,P/ i-au văzut <au auzit P> că vin la dînsul, foarte s-au bucurat M,P/ i-aujan C/ după venit ad. boiarii din Moldova C// 7 răpezit triimis E,M,P/ arzuri C, arzul P// 8 cu mare pîră P// 8—9 vovoda¹⁻² M/ Și]Deci M,P// 9 și și cu M,P/ după isprăvit ad. ferman C,M,P// 10 lipsește fiind M,P/ lipsește acolo M,P// 11 vovoda și M,P/ judece C// 12 lipsește Decii M,P/ vovoda M/ avînd C]ave M,P/ priateșug C// 13 avînd C] ave M,P/ bună nădejde M,P/ pre C/ chemat-au Șerban vovoda M,P// 14 de au] și s-au M,P// 15—16 sfătuit, ca <i>lipsește</i> ca P> după ce vor isprăvi pre cine vor rădica domn dintre dînșii M,P// 17 de ani și nici carte nu știia E/ lipsește mai C,D/ lipsește mai de gios M,P/ nici C// 17—18 de ani și socotind că nici carte nu știia și gîndind boiarii că-l vor purta după cum le va fi G// 18 lipsește boiarii C,M,P/ precum <cum M,P> li-a fi voia C,M,P/ lipsește lor C,D,M,P/ lipsește de C// 19 că era]fiindu M,P// 19—20 Că alții n-au priimit să fie domn <domni G> E,G// 20 n-au priimitu M,P/ să fite C/ domni P// 21 lipsește Costantin C,D// 21—23 Costantin Cantimir au giuratu lui Șerban vovoda cum că nu va eși din cuvîntul lui și orici i-ar poronci, de toate să-i facă pre voia lui M,P/ lipsește cliuceriul C,D// 22 ce i-a poronci C,D/ pre C//

Și i-au dzis Șerban-vodă lui Cantemir să nu fie protivnic creștinilor, că el încă nu iaste. Căci Șerban-vodă avea bună nedejde că va dezbate toată creștinătatea din Țarigrad încoaci de supt mîna turcilor. Că pe acéia vreme 5 să bătea sultan Mehmet cu nemții, cu Leopold, împăratul nemțescu, și-l tot bătea Niamțul pe Turcu și luas<ă> mult loc Niamțul de la Turcu. Și să agiunsese Șerban-vodă și cu nemții, și cu Moscul, și cu lésii. Și moscalii încă bătusă la acea vreme cetatea Azacul și era să margă și la Crîm. 10 Și gîndul și gătirea lui Șerban-vodă era să fie el împărat în Țarigrad. Și cu acel mijloc silia să facă pe Cantemir domnu în Moldova, coborîndu-s<ă> și lésii să să înpreune, să să facă tot unii asupra turcilor.

Și iarăș au mai giurat Cantemir lui Șerban-vodă, 15 pentru doi boiari greci ce era în Moldova trăitori, frați, pré anume Iordachi și Manolachi, fiind de niamul lor acești doi boiari Rusătești, cum a merge Cantemir cu domnie, să-i și prinză să-i omoare. Și mai ave acești doi boiari încă trii frați la Țarigrad, pre anumé Lăscărachi 20 și Mihălachi și Scarlatachi, cinci ficiori a cupariului celui bătrîn, tot de un niam di pe maică cu Șerban-vodă. Numai să apucas<ă> de să învrăjbisă de la vreme Ducăi-vodă, cîndu era domnu Duca-vodă în Țara Munteniască.

1 vovoda M/ lipsește lui Cantemir M,P/ nu fiie C// 2 că el încă]că nici el M,P/ Căci]Pentru căci că D, Pentru că G// 2—4 lipsește Căci Șerban-vodă ... de supt mîna turcilor M,P// 3 creștinătatea C// 4 încoace C/ turcilor]turcului C, D, sultan Mehmet, împăratul turcescu C,D,G// 4—7 aceia vreme sultan Mehmet, împăratul turcescu, ave războ<a>le cu Leopodu, împăratul nemțescu; și Niamțul tot birula pre Turc și mult loc luasă Niamțul de la Turcu M,P// 6—7 lipsește și luas<ă> mult loc Niamțul de la Turcu C// 7 agiunsese C// 8 lipsește și C// 7—9 Și să agiunsă și Șerban vovoda cu nemții, cu moscalii și cu lésii. Că moscalii luasă Azacul și era M,P// 8—9 Și moscalii bătusă atunce. Azacul și era C, Și atunce moscalii bătusă Azacul și era D// 9 la acea vreme] atunce E,G// 10 Și]Deci M,P/ repetă Și gîndul B/ vovoda era ca M/ să fite C// 11 Și pentru aceia să silia M,P// 12 scoborîndu-să C]ca pogorîndu-să M,P// 12—13 înpreune cu toții și să margă asupra turcilor M,P// 14—17 Mai giurat-au Cantemir lui Șarban vovoda pentru Iordachi și Manolachi, frați Rosătești, greci care trăia în Moldova, ca cum ar veni Cantimir M,P// 15 lipsește frați, pré G// 16 lipsește pré C,E/ anumé C// 16—17 fiind de niamul lor acești doi boiari]cărora le zicu C,D, cărora le dzicea E,D// 17 Rusăteștii C// 18 domniia C/ cu domnie în Moldova E/ cu domniia în Moldova, îndată să-i prinză și să-i omoară pre amîndoi M,P/ avea C// 18—23 lipsește Și mai ave ... în Țara Munteniască M, P// 19 lipsește pre C, G/ Lascărachi C// 20 cîte cinci ficiori cupariului C, tuscinci ficiorii cupariului D // 20—21 celui bătrîn, a lui Roset G // 21—22 Numai apucasă C, D, G // 22 învrăjbisă] pizmuluisă C, D // 23 cînd era Duca-vodă domnu C, D, E, di pe cînd era Duca-vodă domn G//

Așijderea au mai giurat Cantemir și lui Gavrilă: luund domniia Cantemir, să nu să atingă sabiia lui de dînsu sau de vreun ficior a lui, pentru căci el videa și cunoștea Gavrilă pe ficiorii lui că nu sînt toți așezați 5 la minte, ce o samă sînt și can zlobivi. /

f. 240 12. Și cu acēste lucruri, după ce s-au sfătuit și li-au așezat, au purces cu toții la Obluciță, la Suliiman-pașla. Decii și Dumitrașco-vodă despre partea lui au ales boiari de frunte și de cînstē și i-au trimis acolo la Suliiman-pașla, 10 să stea la pîră cu ceiialalți boiari.

Și au șezut acolo la pîră cîteva zile. Și într-o zi, numai-ce au înbrăcat cu caftan de domnie în Moldova pe Cantemir. Și au gătit pe Husain, beiu de la cetatea Voziia, de l-au triimis cu maziliia înainte la Dumitrașco-vodă, să-l 15 ia din Iași, să-l ducă la Țarigrad.

13. Iară boiarii cei trimiși despre partea lui Dumitrașco-vodă, dacă au văzut că au înbrăcat pe Cantemir cu caftan de domnie, s-au închinat lui Cantemir-vodă. Decii Cantemir-vodă i-au și pus pe dînșii, pe acei boiari, 20 pe Balșe vornicul și pe alții, de au scris cărți cu vicleșug lui Dumitrașco-vodă, pecum au isprăvit ei caftan pe voia lui Dumitrașco-vodă. Și l-au trimis înainte pe Husain,

1 *lipsește* și D, G/ Gavrilă vornicul C, Gavrilă vornicului D, E // 1—3 Mai giurat-au Cantemir și lui Gavrilă că dacă <de P> a fi Cantemir domn, sabie lui să nu să atingă de dînsul, nici de vreun ficior a lui M, P // 2 Cantemir domniia C // 3 dînsul C/ s-au de ficiorii lui C/ după lui ad. dzicind E/ *lipsește* el C, D, G/ vede D, E, G // 4 cunoaște D, E, G/ pre C // 3—5 *lipsește* pentru căci ... sînt și can zlobivi M, P // 4 nu sînt]nu-s D/ așezați la firē și la minte C, D // 5 o samă dintre dînșii C, G/ sînt dintre dînșii E // 6 s-au]li-au C, M, P // 7 au purces toți boerii moldoveni M, P // 8 Ales-au <și P> Dumitrașcu vovoda despre parte lui boeri M, P/ dispre C // 9 cînstē C/ triimis C/ după pașla ad. la Obluciță C // 10 la pîră]zăbăvindu G, *lipsește* P/ la pîră cităva vrēme, cîteva zile C // 11—12 Iară într-o zi Suliman-pașla, chemindu-i pre toți, îndată au înbrăcatu pre Cantemir cu caftan de domnie în Țara Moldovii M, P // 12 înbrăcat C/ domniie C // 13 de la cetate de la Voziē E, de Voziia C, D, M, P/ de²]și M, P // 14 triimis]pornit C, D/ înainte C // 14—15 înainte cu maziliia să ia pre Dumitrașcu vovoda din Iași și să-l ducă M, P // 15 și să-l ducă G // 16 cei]carii era G/ *lipsește* trimiși C // 16—17 Atunce boerii cei ce-au fostu trimiși<i> <cei ci i-au fost trimis P> de Dumitrașcu vovoda să ștei la <ace P> giudecată, Baltă vornicul și cu alții, dacă au văzutu M, P // 17 după vodă ad. Balșe vornicul și alții C, D, E, G/ Cantemir vovoda M // 18 domniie C/ îndată s-au închinatu M, P // 18—19 vovoda¹⁻² M // 19 *lipsește* Decii M, P/ Cantemir]Costandin P/ i-au]au M, P/ *lipsește* pe dînșii M, P/ *lipsește* dînșii, pe acei E/ *lipsește* pe acei boiari... pe alții C, D, G // 20 *lipsește* pe Balșe vornicul și pe alții E/ pre acei boeri ce au fost trimiși<i> de Dumitrașcu vovoda di-au scris M, P // 20—21 cărți la Dumitrașco-vodă cu vicleșug C // 21 lui]la M, P/ vovoda M/ ei]lei C // 22 după vodă ad. de la Suliiman-pașla C, D, E G/ înainte C // 21—2 precum ei s-au nevoitu și i-au isprăvitu caftan de domnie pre voia lui Dumitrașcu vovoda de la Suliman-pașla și cum că căftanul i l-au trimis înainte cu Husain, beiu<1> de Tighinea și cu Theodor Flondor armașul M, P //

beiu de la cetate de la Tighinea, cu caftanul înainte, împreună cu Toader armașul Fliondor. Că armașul Fliondor încă fusese pribagu cu ceiialalți boiari.

Numai ceiialalți boiari a lui Dumitrașco-vodă scriia 5 bine de dînsul, cum nu-i nici un vinovat, că nu s-au amestecat cu ceiialalți boiari pribegi. Iar pre aceia boiari, pe Cantemir și pe Gavrilă, i-au pus Suliiman-pașla tot în fieră și i-au dat pe mîna lor să-i aducă cum mai de sîrgu la Dumitrașco-vodă.

10 14. Decii Dumitrașco-vodă, cum au văzut cărțile boiarilor lui, a lui Balșe vornicul și a celoralalți, îndată au / crezut. Și s-au bucurat și s-au gătit cu mare alai, de au eșit întru întimpinarea lui Husain-beiu la Valea Adîncă după obiceiul.

f. 240^v 15 Și întimpinîndu-să cu Husain-beiu acolo, s-au înpreonat cu dînsul, și nemică nu i-au spus, nici Dumitrașco-vodă n-au priceput de mazilie. Și acolo și Toader Fliondor s-au înpreonat cu dînsul, și-l căia Dumitrașco-vodă pe Fliondor și arăta dragoste și milă cătră dînsu. 20 Și de acolo s-au întorsu înapoi, după ce s-au înpreonat cu alaiul și cu caftanul înainte, pînă ce au intrat în Iași, în curțile domnești.

1 după beiu ad. de Voziia C, D, de la cetatea Voziia G/ *lipsește* de la cetate de la Tighinea C, D, E, G/ *lipsește* cu G // 3 fusēsie C]au fost E, G/ cu ceia boiari ce pîris<ă> pe Dumitrașco-vodă D // 2—3 *lipsește* Că armașul ... cu ceiialalți boiari M, P/ *lipsește* cu ceiialalți boiari C // 4—5 Numai scriia bine de dînsul ceiialalți boiari, cum nu-i C, Numai Balșe vornicul scriia bine de dînsul la Dumitrașco-vodă, cum nu-i D, Numai au scris bine de dînsul boiarii lui Dumitrașco-vodă, precum nu-i vinovat armașul Fliondor, <lipsește armașul Fliondor G>, că E, G // 4—6 *lipsește* Numai ceiialalți boiari ... boiari pribegi M, P // 6 *lipsește* boiari pribegi C, D/ Iar pe ceiialalți C, D, E, G // 6—9 Și cum că Suliiman-pașla <pașla Suliiman P> pre ceelanți boeri ci i-au trimis Șerban vovoda împreună și pre <cu P> Cantemir i-au pus pre toți în obezi și i-au trimis la Dumitrașcu vovoda, dîndu-i pre mîna lui Husain <Husain-aga P> beiu de Tighinea să-i ducă la Iași M, P // 8 hieră C/ pre mîinile lor G // 9 sîrgu]grab' G // 10 *lipsește* Decii M, P/ vovod M // 11 lui]săi M, *lipsește* P/ a lui Balș și a altora M, P/ *lipsește* vornicul C, D // 12—13 îndată au și crezut. Și foarte s-au bucuratu și au eșitu cu mare alaiu întru M, P // 16—17 *lipsește* întimpinîndu-să cu Husain-beiu M, P/ înpreunat C // 16—17 nemică nu i-au spus de mazilie, nici el n-au priceput de mazilie C/ nemică n-au spus Husain-beiu lui Dumitrașcu-vodă, nici el n-au priceput D/ nemică nu i-au spus și nici el nu s-au priceputu cum că iaste mazil M, P // 18 înpreunat C // 17—19 Acolo și Flondor armașul s-au înpreunat cu Dumitrașcu vovoda și Dumitrașcu vovoda îl căina pre Flondor și-i arăta milă și dragoste M, P // 18 și-l]și G/ *lipsește* Dumitrașco-vodă pe Fliondor C // 19 și-i arăta G/ dragostē C/ *lipsește* cătră dînsu M, P/ dînsul C // 20 Și]Deci M, P / înapoi C/ înpreunat C // 20—21 s-au întorsu înapoi cu alai și cu caftanul înainte M, P // 21 cu alai și au purces cu caftanul înainte C //

15. Și așteptîndu Dumitrașco-vodă să-i pue caftanul în spate Husain-beiul, iar el i-au cetit fermanul de mazilie și au pus caftanul în spatele lui Ion Racoviță vornicului, să fie caimacam, pînă a vini Cantemir-vodă în scaonul 5 domniii.

16. Iară Toderășco vistiernicul, ficiorul lui Iordachi Cantacozino celui bătrîn, fiind văr primare cu Dumitrașco-vodă, era în mare cinste la Dumitrașco-vodă. El era alfa și omega atuncea în Țara Moldovii. Pusu-l-au, pe dum- 10 nealui, Husain-beiu în fieră și l-au dus la gazda lui, ca să-l pue la poprială pînă a vini Cantemir-vodă, să dea samă de răsipă țării. Decii mai pe urmă au stătut boiarii caimacami și cu puținea cheltuială la Husain-beiu, și l-au dat pe chizășie lor să stea față.

15 Iar Dumitrașco-vodă văzîndu acēste, plîngea de să răsiپیا înaintea a tot nărodul. Și s-au gătit pînă a triia zi și au purces la Țarigrad, precum iaste obiceiul domnilor mazili. Și la purcesul lui Dumitrașco-vodă din Iași s-au făcut mari gîlcevi și calabalîcu. Fliondor armașul și cu f. 241 20 frate-său Gheorghîță Ciudin, cu Mitre /căpitanul, cu Milēstii și cu alții au buzurluit tot tîrgul și slujitorimea asupra grecilor, tot cu pietri și cu bețe, de eră curtea domniască plină de oameni. Și pe zidiuri sta oamenii, iar

grecii tot în casă șidea, lîngă Dumitrașco-vodă, și să ascundeă cărîi pe undē putea.

Și mai vîrtos căuta pe un grec, pre anumē Sară Eni, carele au fost de au fost bătut stupii lui Gavrilîță vornicului și au fost dat știubeilor foc. Și oblicind Husain-beiu 5 de la gazdă, au alergat mai degrab' cu cîțiva turci, slujitori ai lui, și au început a bate și a înprăștiia nărodul. Și au prinsu pe fratele Milescului, de l-au bătut pre rău cu buzduganul Husain-beiu. Și purcegîndu din Iași Sară 10 Eni și alți greci, tot denaintea lui Husain-beiu mergea, ca să nu-l poată lua moldovenii. Că să agiunsēse Dumitrașco-vodă cu Husain-beiu, de ținea cu dînsul. Și la eșitul din curtea domniască, Dumitrașco-vodă arăta fantaziie, de dzicea surleli și trimbițeli și bătea dobeli. Dar năroadele 15 tot îi suduļa și-I hitcăļa și arunca cu pietri și cu lēmne după dînsul.

Și cu această cinste frumoasă au eșit Dumitrașco-vodă din Moldova. Și i s-ar fi căzut pre calē și mai mare cinste să pitriacă, că de la dînsul s-au scornit hîrtiile; el li-au 20 scos întîi, de iaste acel madem bun și pînă astăzi în Moldova.

17. Așijderea la acea gîlceavă prins-au Fliondor ar-

1 lipsește Și D // 1—2 Așteptînd să-i pue caftanul în spate Husain-bei C / Așteptînd numai să-i pui caftanul în spate Husain-beiul, iar Husain-beiul îndată i-au cetit M, P // 2 citit C / ferman C, G // 3 caftan G / spateli C / lui Neculaiu Racoviță vornic P / vornicul M // 4 să fiie C, să fie el M, P / Cantemir-vodă domnu în scaon D / în scaon C, în scaun M, P // 5 lipsește domniii C, M, P // 6 lipsește Iară M, P / vistiernic P // 7 cel bătrîn C, lipsește M, P / lipsește primare C, M, P / voevoda M // 8 era]l-au avut M, P / în]la M, P / la]și la M, P / voevoda M // 9 lipsește atuncea în Țara Moldovii M, P // 10 bei C / hieră C, E // 9—11 Deci Husain-beiu au pus pre dumnealui vistiernicul Toderășcu în filară și l-au dus la gazda lui la oprială, pînă M, P // 11 puia C / voevod M // 11—12 lipsește să dea samă de răsipă țării M, P // 12 Decii] Dar M, P / pre C // 13 puține C / bei C // 13—14 caimacami la Husain-beiul și luîndu-l în chizășie, cu puțînă cheltuială l-au scosu. M, P // 15 văzînd C // 15—17 Toate aceste văzîndu-le Dumitrașcu voevoda plînge cu amar înainte a tot norodul. S-au gătit Dumitrașcu voevoda și a triia zi au purces M, P // 16 înainte C // 17 lipsește precum iaste obiceiul domnilor mazili M, P // 18 lipsește mazili C, E / lipsește Și M, P / lipsește Dumitrașco-vodă din Iași C, D, E, G / voevoda M / lipsește din Iași M, P / s-au]au P // 19 mare gîlceavă M, P / și calabalîcuri D, lipsește M, P / l'oa-der Fliondor D // 20 Gheorghîță și Ciudin C / și cu Mitrea G // 19—2 armașul și cu Ciudin fratele său și cu alții mulți au turburatu tot tîrgul și slujitorimea asupra grecilor și arunca în greci cu pietre și cu bețe. Și era curte și zidiul plinu de oameni. Iară grecii șide tot în casă lîngă Dumitrașco voevoda, iară alții să ascunde pe unde pute M, P // 21 cu Milestii C, și cu Milēstii G // 22 și bețe E // 23 lipsește domniască C / lipsește de oameni C, D, E / pre C //

1 lipsește vodă G // 2 să ascundeă ca undē ari putea să scape D / pre C // 3—5 lipsește Și mai vîrtos ... știubeilor foc. Și M, P // 3 lipsește pre C / Saris Eni C, Sari Eni E, Sari Iani D // 4 careli fusēsie de bătusă stupii C, D / au fost]fusēse E / vornicul E, lipsește C, D, G // 5 au fost dat]didēsie C, D / lipsește Și D / bei C // 6—7 de la gazdă, că s-au turburatu tîrgul, cum mai în grabă au alergatu cu cîțva turci și au început M, P // 8 pe]și pe C, E, G / fratele C / de]și G // 8—9 fratele Milescului, Husain-beiu; și însuși Husain-beiu l-au bătut cu buzduganul foarte rău M, P // 9 bei C / lipsește Și M, P / purcegînd C / Saris Eni C, Sari Iani D // 9—10 Purcegînd din Iași Husain-beiu cu Dumitrașcu voevoda, Sară Iane grecul și cu ceelanți greci merge tot înainte lui Husain-beiu, ca M, P // 10 bei C // 11 nu-l]nu-i M, P / luoa C]apuca M, P / ajunsēsie C // 11—15 Dumitrașco voevod să agiunsă<ă> cu Husain-beiu și la purces l-au zis și surlele, arătîndu fantaziie grecească. Însă tot norodul îl suduļa și-l hăscăļa, aruncîndu cu petri. M, P // 12—13 Și la eșitul lui Dumitrașco-vodă din curtea domniască din Iași arăta C, D // 13 după domniască ad. cînd au purces E // 14 de zicea și surlele C, D / lipsește și trimbițeli și bătea dobeli C, D // 15 lēmne intr-însul, după cum iaste obiceiul <sic> norodului, oamenilor celor proști D / după dînsul]intr-însul C, M, P // 17 lipsește Și D / lipsește frumoasă M, P / Dumitrașcu voevoda au eșitu M // 18 din Moldova]din Iași M, P, din Iași de la scaonul domniii din Moldova C / lipsește pre calē C // 18—20 Lui Dumitrașcu voevoda i s-ar fi căzutu o petrecanie și mai de cînste, de vreme că el au scornitu acel madem bunu, adică hîrtiile, care lucru blăstămat și pînă acmu iaste aice în Moldova M, P // 19 hîrtiile C / lipsește el li-au scos întîi C, D // 20 după bun ad. și pediapsă a săracilor D / astăzi] acum E // 22 la turburare ce s-au scris mai sus, Flondor armașul au prinsu M, P //

- mașul la gazdă pre un grec, anume Mavrodin păharnic și l-au bătut și l-au dezbrăcat, de l-au lăsat numai cu cămeșe. Și l-au legat și l-au pus pe un cal îndărăpt, cu fața spre coada calului, și-i didese coada în mâini de o
- f. 241^v 5 ținea în loc / de frîu. Și-l ducea pin mijlocul tîrgului la Copou la primblare și-l priviia tot nărodul zioa, amiazăzi mare. Și-i dzicea ficiorii ce-l ducea: „Dzi, grece, cal murgu la fîntîna Bordii“, iar el nu putea dzice „cal murgu la Fîntîna Bordii“, ce dzicea „alogo murgu sto Fîntîna Bordii“.
- 10 Iar slugile lui Fliondor îi da palme și-i dzicea: „Dzi, grece, bine; nu dzică așa“. Acest fîl de zeefet frumos i-au făcut. Și după ce au vinit Cantemir-vodă, iar l-au mai bătut și l-au surgunit. Iar apoi la Constantin Duca-vodă iar au vinit în țară, de au fost vistiernic mare. Și
- 15 mai pe urmă iar l-au prinsu Antiohii-vodă Cantemir, și l-au jecuit, și l-au pus și în ocnă. Și la Mihai-vodă iar au vinit în țară, de au trăit pînă ce au murit de bătrîn, și nu s-au mai putut curăți țara de dînsul.
- 20 Așijderea tîmplatu-s-au și alt grec la maziliia lui Antonii-vodă Rusăt, anume Palaloga, de l-au luat cu piele gol din feredeu și pre acela, de să pomenêște pînă astăzi.
19. Și la Alexandru-vodă Iliiaș iar, ce au pățit Batiște

1 păharnicul C, D // 2 *lipsește* și¹⁻² M, P / de]și M, P // 3 cămeșia C // 3—5 Apoi legîndu-l l-au pus pre un cal cu fața îndărăpt, spre coada calului. Datu-i-au coada calului de o ține în mină în loc de frîu. Dusu-l-au prin M, P / pre C // 4 coada]dosul C / didêșle C / în mină E, *lipsește* C, D // 5 după ducea ad. în Iași C / prin C // 6 la Copou, de-l prăviia tot nărodul la primblare C, D, tocma la Copou, de-l vede tot norodul M, P / *lipsește* zioa, amiazăzi mare C, D, M, P // 7 Și E / ce-l]carii îl E / Și-i zicea slugile boerești, ficiorii ce-l ducea D / Iară slugile acele ce-l duce îi zice M, P / grécule E // 8 iar el]grecul M, P // 8—9 nu pute zice așa, ce zice M, P / *lipsește* iar el ... la Fîntîna Bordii C / *lipsește* nu putea ... la Fîntîna Bordii, ce D // 9 ce]și el C // 10 *lipsește* Iar D // 11 nu dzică așa C]zi M, P / Și acest M, P / feliu C // 12—16 Pre acesta grec Cantimir vovoda l-au bătutu și l-au surgunitu. Acesta grec iarăși au mai venitu mai pre urmă în Moldova. Iară Antohie Cantimir vovoda l-au jăcuitu și l-au trimis în ocnă, M, P // 12 *lipsește* iar C, D // 14 de]și G / fostu C // 15—16 Și după ce au vinit Antohii-vodă Cantemir iar l-au prinsu și l-au jecuit E // 15 *lipsește* mai pe urmă iar D / pre C / *lipsește* iar C, G // 16 pus]triimis E, G / după ocnă ad. de au șezut G // 16—18 *lipsește* Și la Mihai-vodă ... de dînsul M, P // 17 *lipsește* în țară, de au trăit D / după țară ad. aicea în Moldova C / de au trăit]și G / *lipsește* de bătrîn G // 18 nu să mai putea C, D, E // 19—21 Cînd au mazilitu pre Antonie vovoda, pre Paleologa grecul l-au luat moldovenii din feredeu, chiar cu pielea goală, de să M, P // 19 mazilie C // 20 *lipsește* Rusăt C, D / după anume ad. acel grecu C / Paliologa D / piiale C // 21 *lipsește* și pre acela C, D / pînă]și M, și piră P // 22 *lipsește* 19 C, M / Așijderea și la mazilie lui C / după pățit ad. grecii E / ad. marginal Batiște E // 22—r. 4 din p. urm. La maziliia lui Alecsandru Iliiaș vovoda pre Batiște grecul

și alții, și la alți domni! Și în Țara Munteniască de cîteva ori în cîteva rînduri s-au tîmplat grecilor de au pățit necinste și răutate. Și nu s-au mai putut curăți aceste doao țări de dînsii.

- 5 20. Așa socotescu eu cu firea mea această proastă: cîndu a vrea Dumnezeu să facă să nu fie rugină pe fier, și turci în Țarigrad să nu fie, și luppii să nu mînînce oile în lumé, atunceea poate nu vor fi nici greci în Moldova și în Țara Munteniască, nici or fi boiari, nici or putea mîncă
- 10 aceste doao țări, cum le mînîncă. Iar alt liac n-au rămas cu condeiul mieu să mai pomenescu, ca să pot gîci. Focul
- f. 242 11 stîngi, apa o / ezăști și o abați pe altă parte, vîntul cînd bate, te dai în laturi, într-un adăpost și te odihnești, soarele intră în nuor, noaptea cu întunérecul trece și să
- 15 face iar lumină; iar la grec milă sau omenie, sau dreptate, sau nevicleşug, nici unele de aceste nu sînt, sau frica lui Dumnezeu. Numai cîndu nu poate să facă rău să arată

l-au tălatu moldovenii cu topoarale, în mici fărîme. Așijdere și la alți domni; și și în în Țara Munitinască, iarăși, în multe rînduri s-au întimplatu grecilor unile ca aceste. Dar cu toate aceste, aceste 2 țări niciodată nu s<ă> mai pot curăți de greci; că ei rabdă toate, numai să trăiască întru aceste doao țări M, P // 1 după alții ad. precum scrie leatopisățul D / citeva]cite C, D, G // 2 *lipsește* în citeva rînduri C, D / citeva]cite G // 3 *lipsește* necinste și C, D, E, G răutate C // 5 20]40 M, 10 P, *lipsește* C, D / Așa au socotit unii cu firea lor cea proastă C // 5—r. 5 din p. urm. Eu așa socotesc (au zis scriitorul letopiseșului moldovinesc), că doar de ar vre Dumnezău să nu fie rugină pre fier și Turcul să nu stăpînască Țarigradul, lupii să nu mînînce oile în toată lume, arapul cel negru să s<ă> spele cu sopun <sopon P> și să să facă albu, deci de ar fi toate aceste <asa P> atunceea poate nici greci n-or fi <n-or fi nicigreci P> în Moldova și în Țara Muntinască; atunce n-or mai fi boeri greci să mai mînînce aceste doao țări, după<ă> cum le mînîncă acmu. Iară într-alt chip nu să poate. Pre foc îl stînge apa; cînd bate vîntul ne dăm la loc într-adăpostu; soarele intră în nouri; noapte cu întunericul trec și iarăș să face lumină. De cade iarnă gre măcaru că să sparie oamenii, dar iarăș să la omătul și iarăși să bucură oamenii; iară la grec milă, omenie, nelăcomie, dreptate, nemîndrii, nevicleşug, sau și frica lui Dumnezău, nici unile de aceste nu sînt. Și și cînd nu poate de față și de să și arată cu blîndeț, însă la inima lui iaste plinu de răutate. Căutați, fraților, și cetiți la hronograful lor cel grecescu și apoi ve viți încredința și mai bine; că ce lucră și face atunce cîndu era ei puternici cu anevoe iaste a le și asculta. Și de acolo veți pute cunoaște toți pre greci ce nîam spurcat sînt M, P // 6 cînd C / ad. marginal Dumnezeu E / fiie C / hier E // 7 turcii C / *lipsește* să nu fie C, E, G / lupii C / mînîncă C // 8 atunci C / n-or fi C / *lipsește* nici G // 9 or¹⁻²]vor D, or]vor G // 10 cum]precum D / *lipsește* Iar D / n-au mai rămas G // 11 cu condeiul a să pomeni C / pomenescu]scriu E, G // 12 ezești C // 13 *lipsește* în laturi D / întru adăpost D / adăpostu E, *lipsește* și te odihnești C, D / și]de E, G // 14 trece C // 15 *lipsește* iar C, D / după omenie ad. sau nelăcomie C, D // 16 nevicleşug C / nu sînt] nu-s C // 17 cînd C / Numai cînd nu poate din față să arată C, D / după rău ad. din față, E, G //

cu blîndete, iar inima și firea, tot cît aru putea iaste să
facă răutate. Căutați de cetiți la hronograful grecescu, de
vă încredințați și mai bine, pe cînd au fost grecii puter-
nici și împărăția era a lor, ce făcea pre atunci și ce
5 lucra!

21. Iară după ce au vinit Cantemir-vodă la scaonul
domnii în Iași, trimis-au boiari de țară la Poartă după
Dumitrașco-vodă de l-au pîrît la Udriiu. Și au trimis și
pe vîru-său Toderășco vistiernicul Cantacozino, împreună
10 cu ceilalți boiari, de l-au pîrît tot la ochi. Și l-au închis
pe Dumitrașco-vodă și l-au făcut de au cheltuit mulți
bani. Numai, nărocirea lui, au scăpat cu zile, că au apucat
de au dăruit un hamger de mare preț veziriului. Și așa
au hălăduit cu viață. Și după aceia n-au prea lungit,
15 fiind mazil acolo, și au și murit. Și i-au rămas casa în
multă și mare sărăcie.

22. Așijderea și Toderășco vistiernicul, după ce s-au
pîrît cu Dumitrașco-vodă acolo la Udriiu, s-au războlit
și au murit. Și fiindu Șerban-vodă cu dînsul văr primare,
20 au trimis cu mare cheltuială de i-au luat oasăle de la
Udriiu. Și li-au adus pin Țara Munteniască și li-au adus
în Moldova, de li-au îngropat ficiorii lui în mănăstire în
Biserican, fiindu ei ctitori, acești boiari Cantacozineștii,
la acea sfîntă mănăstire. Și au rămas dator, din vistér-
25 nicie ce au fost vistiernic mare la Duca-vodă, cu vreo /
f. 242^v doaozăci și mai bine de pungi de bani. Așa sînt de bune
boeriile în Țara Moldovii, de la Vasile-vodă încoaci!

1 hirea C / ari putea C // 2 să facă] cu D / răutaate C // 3 încredințați] încredeți
C lipsește pe C, D, E, G / grecii] ei G, lipsește C // 4 era] au fost E / lip-
sește și împărăția era a lor C, D / lipsește pre atunci C, D, E, G //
6—27 lipsește M, P // 6 21] 19 C, 20 D / lipsește Iară D / lipsește la sca-
onul domnii C, D // 7 trimis-au C // 9 vistiernicul C / lipsește Canta-
cozino D / împreună] dinpreună C, D // 10 ceilalți C // 11 lipsește pe Dumit-
rașco-vodă C, D / cheltuit C // 12 Numai nărocul lui au fost de au
scăpat C, D, G // 12—13 Numai nărocirea lui au fostu că au apucat
de au dăruit E // 13 hamgeriu C / prețu C / așa C // 14 pre C // 15
lipsește Și G // 16 lipsește multă și C, D / multă lipsă și mare G / sărăcie C //
17 22] 21 D, lipsește C // 19 fiind C // 20 trimis C // 21 adus] trimis C, D //
23 lipsește acești boiari G, lipsește acești boiari Cantacozineștii E // 23—24
lipsește fiindu ei ctitori ... la acea sfîntă mănăstire C, D // 24 da-
toriu C // 25 vistiernicie C / lipsește ce au fost vistiernic mare la
Duca-vodă D / vistiernic C / lipsește mare C / la Duca-vodă și la Du-
mitrașco-vodă E, la Duca-vodă și la Dumitrașco-vodă Cantacozino
G / vro C // 26 de pungi de bani și mai bine G / Așa C / sînt] au
fost D / boeriile de bune G // 27 după boeriile ad. atunci E / după în-
coaci ad. pînă la o vreme C, D, G //

<Zacialo 1>. Venit-au domnu Țării Moldovii Costantin
Cantemir-vodă, pre careli l-au ales la domnie boerii
5 Țării Moldovii în locul lui Dumitrașco-vodă, cu nevoința
și chetuiala lui Șerban-vodă, domnului muntenescu, pe-
cum mai sus s-au scris. Acest domnu Cantemir-vodă au
fost de oameni proști de la ținutul Fălciului. Și dacă s-au
rădicat la vîrstă, s-au dus în Țara Leșască de au slujit
10 la oaste, pînă au agiunsu de au fost rohmistru. Apoi
viindu în Moldova, s-au dus cu Grigorașco-vodă Ghica în
Țara Munteniască și au fost acolo ceauș spătărescu. Și
era om vitiazu și cu sfat bun. După aceia, viindu aicea în
țară în Moldova și slujindu bine, l-au pus căpitan mare.
15 Și apoi au fost și sărdariu, și mai pe urmă au fost și cliu-
cér mare. Fost-au și capichiaha la Poarta Împărăției(i),
știindu limbi și fiind om bătrîn. Cu alesul tuturor boiarilor
ce era pribégi în Țara Munteniască l-au rădicat domnu,
cu cheltuiala lui Șerban-vodă, domnului muntenescu,
20 precum mai sus s-au scris. Și titlușul lui nu scria Cantemir
voevoda, ce numai Costantin voevoda.

1 A doa domnie a lui P / a lui G / vodă C, D, E, P // 2 în anii 1685 M / lipsește în
anul 7193, iunie 10 D, P / lipsește iunie 10, Cap 83 M / lipsește 10 C / lipsește Cap 83
E, Cap 86 D] 88 P // 3 Vinit-au C / lipsește Moldovii C // 3—6 Costandin Can-
temir au venit <În anii 1685 Costandin Cantemir-vodă au venit> domnu Moldovii,
pre carile boerii țării l-au alesu la domnie în locul lui Dumitrașco voevod, însă
prin sîlînța lui Șerban voevoda M, P // 4 lipsește vodă C, D / după Cantemir ad.
în anul de la zidirea lumii 7193, în luna lui iunie în zece zile D / boiarii C // 5 lipsește
Moldovii C // 6 lipsește și cheltuiala C, D, E, G // 7 precum C] după cum M, P / s-au
scris <zis P> mai sus C, D, M, P / lipsește Acest domnu M, P / Costandin Cantemir
voevoda M, P // 8 de] din C, M, P / din oameni proști, de locul lui de la ținutul D / au
fost de niamul lui de la ținutul E, G / de la] din M, P // 9—13 la vîrstă, au slujit
în Țara Leșască, apoi au fost ceauș spătărescu în Țara Munteniască. Și era om
vitiaz C, D, M, P // 10 după rohmistru ad. mai mare pre 100 de oameni de oaste G //
11 Grigori-vodă Ghica E // 12 și fiind om de treabă au fost acolo G // 14 lipsește
în Moldova E // 13—16 După aceia, aicea în țară slujind, l-au pus căpitan mare
și apoi sărdar și pre urmă cliucér mare C, D, După aceia au slujitu aice în țară
și l-au pusu căpitan mare, apoi sărdariu, iară mai pre urmă și cliucer mare M, P /
după bine ad. domnilor G / l-au pus] au fost F // 15 și cliucer mare au fost G // 16
capichiaha C / împărății C, lipsește M, P // 17 știind limbi bine C, știind limbi multe
M, P, știind limbă turcească D / Cu] Și cu C / boiarilor moldoveni G // 17—18 Deci
fiind și om bătrîn, prin alegire tuturor boierilor pribegi l-au pus domnu Mol-
dovii M, P / boiarilor pribegi l-au pus domnu C, D // 18 ce] carii G // 19—
20 lipsește cu cheltuiala lui ... mai sus s-au scris C, D, M, P // 20 după
lui ad. în cărțile lui D // 21 lipsește voevoda¹ C, D, M, P / vodă² C,
D //

Carte nu ştiia, ce numai iscălitura învătaş(ă), de o făcea. Practică bună avea la voroavă, era sănătos, mîncă bine şi bea bine. Sămne multe avea pe trup de la războaie, în cap şi la mîini, de pe cîndu fusese slujitoriu în Ţara

5 Leşască. La stat nu era mare; era gros, burduhos, rumăn la faţă, buzat. Barba îi era albă ca zăpada. Cu boiarii /

f. 243 trăia bine pînă la o vreme, pentru că era om de ţară şi-i ştiia pe toţi, tot anumé, pre careli cum era. Şi nu era mîndru, nici făcea cheltuială ţării, că era un moşniagu

10 fără doamnă. Şi avea doi ficii, beizadele, pre Antiohii şi pe Dumitraşco, şi era zălog la Poartă şi cu alţi ficii de boiari.

Şi era bine în ţară dintr-alteli, numai nu putea trăi oamenii de poghiazuri leşeşti, că era ţara pustie din Iaşi în sus.

15 Şi din toţi boiarii era mai ales la acest domn Gavrilă vornicul şi cu ficii lui. Era el boiaru şi chivernisiia

1 Şi carte C/ iscălitura sa M, P învătaşă C/ de o făcea de iscăliia G// 2 după făcea ad. de iscăliia D/ Practică G/ la voroavă avea C/ La vorbă era practicu bunu, sănătos, M, P/ sănătos era C// 3 lipseşte şi C, D, M, P/ avea multe C, D, M, P/ războaie C// 4 mină M, P/ lipseşte de pe C/ lipseşte pe M, P/ cînd D/ fusese C/ au fostu M, P/ slujitor C// 5 Nu era mare la stat C, D/ gros era şi burduhos C/ lipseşte era D, M, P/ după burduhos ad. plin la trup G// 6 lipseşte buzat E, G, M, P/ lipseşte îi era C, D, M, P/ lipseşte albă G/ zăpada omătul M, P/ boerii C// 7 pentru căci că D/ căci C/ pentru că era om de ţară fiind <tot P> pămîntian M, P// 8 şi pre toţi îi ştiia <tot P> anume, şi care cum iaste. Mîndru nu era M, P/ pre C/ pre care cum era cum care iaste C, D// 9 cheltuială multă nu făcea ţării M, cheltuială ţării nu făcea multă P/ cheltuială mare G/ moşniag C/ fără de D, G, şi fără de M, P// 10 lipseşte Şi M, P/ după ficii ad. anume M, P/ lipseşte beizadele C, M, P/ lipseşte pre¹⁻² M, P/ Antiohie C// 11 şi² carii împreună M, P// 11-12 cu alţi ficii de boeri era zălog la Poartă M, P/ lipseşte şi C, D/ după Poartă ad. După ce s-au asezatu Cantimir voevoda în scaunul domniei, au trimis boeri de ţară la Poartă, după Dumitraşcu voevoda de la uşă. Trimis-au şi pre vărul său, Toderăşcu, cu cealanţi boeri de au pîrit pre Dumitraşcu voevoda tot de faţă şi l-au închis şi l-au făcut de au cheltuit mulţime de bani. Şi numai norocul lui i-au slujitu de au scăpatu cu zile, că au apucat de au dăruit vezirului un hamger de mare preţ, şi aşa <lipseşte aşa P> au scăpatu cu viaţă. Însă nu după multă vreme s-au bolnăvit şi au muritu mazi în Ţarigrad; iară casa lui au rămas în mare sărăcie. Toderăşcu Cantacuzino visternicul, iarăşi acolo la Odrii (după ce s-au pîritu cu Dumitraşcu Cantacuzino <lipseşte Cantacuzino P> voevod) s-au războlit şi au murit. Şerban voevod era văr primare cu Toderăşcu visternicul. Trimis-au cu mare cheltuială de i-au luat oasăle de la Odrii şi aducîndu-le prin Ţara Muntiniască li-au trimis în Moldova. Şi l-au îngropat ficii lui în mănăstire Bisericiani ci iaste în ţinutul Niamţului. Rămas-au datoriu din visternicie ce-au fostu la Duca voevod cu vreo 20 pungi de bani. Aşa sînt de bune boeriile Moldovii de la domnia lui Vasili voevod încoace. M, P// 13 În ţara Moldovii din altele era bine, numai M, P/ dintr-altele C// 14 de răutate poghiazurilor M, P/ podghiazuri C/ leşeşti C/ pustie C/ că din Iaşi în sus era ţara pustie M, P// 15 la acest domn din toţi boerii era mai ales Gavrilă M, P/ la acest domn mai ales G/ lipseşte mai C, D, E// 16 lipseşte Era el boiaru M, P/ Şi el chivernisiia M, P/ el jaci C//

precum îi era voia. Şi era o samă din ficii lui can fără de ispravă, zlobivi: Lupul şi Solomon şi Costachi. Avea slugi tîlhari la casele lor, de ţinea drumurili, de ucidă turcii şi fura bucate din Bugeac, cai, epe. Şi să făcea

5 farmutale totdeauna şi slimuri cu tătarii pentru faptele lor, şi nu putea să dzică nime nemică de frica lui Gavrilă. Şi domnul, deşi ştiia, răbda.

2. Vinit-au atuncea şi Miron logofătul din Ţara Leşască, foarte scăpat, şi l-au avut Cantemir-vodă în milă

10 şi în cinste. Şi avîndu trii fiiciori, i-au boeritu. Pe Ioniţă l-au făcut sârdariu, pe Nicolai logofăt al triile, pe Pătraşco cămăraş mare. Şi s-au logodit Cantemir-vodă şi o fată cu dînsul, pre anumé domniţa Safta, iar pe Miron logofătul l-au făcut staroste la Putna.

15 3. Pre aceia vreme pusese Cantemir-vodă hatman pe Velicico, ce era frate cu Miron logofătul. Şi într-acea

f. 243^v vreme eşit-au hatmanul Velicico cu puţintea oaste / ce avea spre ţinutul Sucevii împotriva a multe poghiiazuri leşeşti, ce umbla de strica în ţară. Găsit-au atuncea un

20 poghiiazu mare la Bac. Şi s-au lovit hatmanul Velicico

1 precum cum C, D, M, P/ după lui ad. Gavrilă vornicul G/ şi can fără de C// 1-3 îi era voia. Lupul, Solomon şi Costachi <Costandin P>, ficii lui Gavrilă, era oameni fără de ispravă şi zlobivi. Ave slugi multe M, P// 2 lipseşte zlobivi D/ şi zlobivi, anume G, zlobivi, pre anumé E/ lipseşte şi¹⁻² C, D// 3 lipseşte de¹⁻² M, P/ drumurile C/ ucidă pre turci P// 4 lipseşte şi M, P// 4-7 fura cai şi epe din Bugiac. Şi pentru faptele lor să făce farmutale <farmutale P> cu tătarii; să înbăta şi făce gilcevi prin tîrguri. Şi de frica lui Gavrilă nime nu putea să le zică nimic. Şi de ştiia şi Cantimir voevoda de faptele lor, însă toate le răbda. M, P/ Bugiac C/ epe, boi, vaci, D// 5 lipseşte totdeauna D// 4-6 Şi să făcea farmutale de la tătari şi slimuri cu tătarii totdeauna pentru faptele lor şi beţii, gilcevi pin tîrguri şi nu putea să zică nimé, nemică C// 6 după şi ad. beţii şi gilcevi pin tîrguri, de nu D, beţii multe şi gilcevi şi băta făcea prin tîrguri şi nebunii <lipseşte şi nebunii E> şi nu E, G// 7 după Gavrilă ad. vornicul G/ după domnul ad. Cantemir-vodă D/ după răbda ad. şi tăcea C// 8 2]4 G, 6 M, 5 P// 9 avut priimitu M, P/ voevoda M// 10 întru M, P/ cinste C/ avînd C/ ficii C/ boerit C// 11 sârdar C/ Şi au boeritu pre trii ficii a lui M, P/ lipseşte l-au făcut M, P/ pre Nicolai l-au făcut E// 12 s-au au M, P// 12-13 Cantimir voevod fata lui după dînsul, M, P// 13 după fată ad. ce avea C, D/ lipseşte pre anumé domniţa Safta C, D, E, M, P// 14 repetă la B/ după Putna ad. la Focşani D// 15 3]5 G, 7 M/ Iar pe C/ pusese C/ au pus G/ lipseşte Cantemir-vodă C/ lipseşte Pre aceia vreme ... hatman pe M, P// 16-18 Velicico hatmanul, fratele lui Miron logofătul, cu puţină oaste, au mersu spre ţinutul M, P// 16 lipseşte ce era D/ intru acia vrémie C// 17 lipseşte hatmanul Velicico C, D, G/ 18 împotriva C/ asupra M, P/ multe multor M, P/ podghiazuri C// 19 carii umbla şi jăcuia ţara M, P/ după Găsit-au ad. Velicico hatmanul D/ lipseşte atuncea C, D, M, P// 20 podghiaz C/ la Baia C, la tîrgu la Baia D/ repetă Şi s-au C/ lipseşte hatmanul¹⁻² C, hatmanul¹ E, G//

[hatmanul] cu dinșii prea tare, cît l-au lovit pe hatmanul dintr-un sinețu, de i-au rupt dzaoa di pe lingă grumaz. Velicico năvălie în războiu singur cu sulița a mină, și altul l-au lovit de i-au rumptu spogîrniceala de la frîul
 5 calului și altul i-au lovit din sineț dirlogul de la șea, și
 ms. 253, n-au putut // să izbînde<a>scă, ș-au purces moldovenii
 f. 247 în răsipă, ș-au fugit hatmanul, și multă stric<ă>ciună au făcut acel poghiiaz leșesc. Și și alte multe poghiazuri leșești lovie pe alte locuri, de strica în țar<ă>.

10 4. Mai lovit-au un poghiiaz leșescu pe Velicico hatmanul între vii la Copou, de l-au gonit pîn-în Iași.

Velicico era un om de firé și de tre<a>bă la toate socoteléle, și-ndrăznețu, bun, numai neavînd nice cu ciné, hi do<a>ră nice năroc la războiu n-avea, că pe unde merge
 15 îl tot bătea.

5. Atuncea avînd nemții oasté cu turcii încă dé la Beci, și tot bătea nemții și s<ă> lăție. Decé și leșii era la un cuvînt cu nemții și da lefe moldovenilor. Să duses<ă>

1—5 cu dinșii pre tare. Și <lipsește și D,E,G> Velicico năvăliu în războiu singur, cu sulița a mină, cît l-au lovit dintr-un sineț <dintru o pușcă G> de i-au rumptu zaoa de pre lingă grumazi. Și altul l-au lovit dintr-alt <cu alt D> sineț <lipsește dintr-alt sineț E, G> de i-au rumptu spogîrniceala calului C,D,E,G/ cu dinșii. Înșuș Velicu cu sulița a mină au năvălitu asupra lor atîta citu au lovit dintr-o pușcă de i-au rumptu zaoa de pre lingă grumaz. Iară altul l-au lovit de i-au rumptu spogîrniceala calului M,P// 3 și iară M,P// 4 după altul ad. cu alt sineț D// 5 i-au iar l-au C, l-au G,M,P/ dintr-alt sineț C, dintr-un sineț G, lipsește D,M,P/ în dirlogul M,P// 6 izbîndiască B,C// 6—7 și au¹⁻² B,C/ moldovenii B,C// 7 răsipă B,C/ hatmanul Velicico B,D,E, G/și Velicu hatmanul M, P/ stricăciune B, stricăciune C// 8 poghiazu B, podghiaz C/ leșescu B, C/ lipsește și² B, E,G/ poghiiazuri B, podghiazuri C// 9 leșești B,C/ lovia B, C/ de strica B,C/și multă stricăciune făcea D/ țară B,C/ poghiazuri, leșești venia în multe locuri în Moldova și strica foarte M, P/ în țară B, C, lipsește M, P// 10 4/6 G, P, lipsește M/ poghiazu N, podghiaz C// 10—11 Pre Velicu hatmanul l-au mai lovit un poghiiaz între vii M, P// 11 deși M/ pînă B,C/ lipsește în G// 12 Și Velicico C, Velicico hatmanul B,E,G/ dé¹ B/ diafirea C/ era de firea om și foarte de treabă P/ și foarte de treabă M/ socotelile B, socotelile lui C// 13 și îndrăznețu B, și îndrăzneț C, și bun, îndrăznețu M, P/ neavîndu B/ nici C/ cine B, C/ hiiau B, C, D,E,G/ doară B, C// 13—15 neavînd oaste de agiunsu, sau poate că nici norocire <norocul P> lui nu-i slujila, de vreme că oriunde merge, tot el rămîne biruit M,P// 14 nici B,C/ la războaie, poate fi nu avea să-i slujiască G/ nu avea C/n-ave să-i slujiască B,E/ undé C/ mergea B,C// 16 5/7 G,P, 8 M/ avîndu B/ nemții oaste B,C/ încă di pe cîndu s-au fost bătut la Beciu B,E,G/ de C/Beciu C// 16—17 Nemții ave oștire cu turcii, încă de la războiul cel de la Beciu și la toate războaile îi biruia nemții și să lăția nemții. Leșii încă era M,P// 17 nemții C/nemții pe turci B,D/ să lăția B, C, să lătișă nemții G/ Decii leșii B,C// 18 nemții B,C/ și deci leșii M,P/ léfe B,C/ da leșii moldovenilor léfe E,G/ da bune lefe M,P/ moldovenilor B,C/ Și să B,E,G/ duse B, dusea C/ Și să dusă la leși <Eși P> M, P//

mai toții moldovenii, boiarinași și sluji boereștii, slujitori și vinie de jăcuia în țar<ă>.

6. Vénis<ă> 3 sirbi ce fuses<ă> ches<ă>gii, la Duca-vodă aice în țar<ă>, să slujască, anumé Ileii și Stanciu și
 5 Dima Iuruc. Ispoveduitu-s-au la un călugăr în Gălații, grec, trecînd Dunărea. Și acel călugăr i-au pîrit lui Duca-vodă, de le-au luat 70 de pungii de bani și multe odo<a>ră scumpé. Și pe urmă ș-au găsit vréme de s-au dus în Țara Leșască; și aceia au bătut pe Velicico hatmanul la Bae.
 10 Și făcea multe poghiiazuri și răutății țării, că era oameni harnici. Și așa s-au tîmplat într-un poghiiaz, de i-au /
 f. 247^v înpresurat mulțimé de tătari. Stanciul au perit acolo, în războiu, iar ceilalții au scăpat cu multe rané. Decé dintr-acelea rané s-au spăriiat și s-au dus în Țara Nemțască,
 15 de-au agiunsu acolo de iera cap la împăratul nemțescu pe

1 toți B,C/ moldovenii la leși B,E,G/ lipsește moldovenii M,P/ boernași, slugi boerești viniu B, C/ lipsește și D,E,G/ slugile boerești moldovenii și aceia venia poghiiazuri de jăcuia M,P// 2 jecua B,C/ după țară ad. în Moldova B,E,G// 3 Vinis<ă> B, Vinisă C/ trii B,C/ sirghii A/ sirbi C/ după sirbi ad. la Duca-vodă B// 3—4 Venisă trii sirbi la Duca-vodă aicea în țară să slujiască, carii acei sirbi mai înainte vréme fusese chesegii, pre anume E, Venit-au aicea în țară trii sirbi la Duca-vodă, să slujască, carii acei sirbi mai înainte vréme au fost chesăgii, pre anume G, În domniia Ducăi voevoda venisă aicea în țară trii sirbi și au fost casegii <sacagii P> la Duca voevod; numele lor M, P// 4 aici B, aicea C/ țară B,C/ după slujască ad. carii acei sirbi mai înainte vréme fusese chesăgii B/ pre anumé B,D/ Ilie B,C,E/ lipsește și¹ M,P/ Stanciul B,C,E// 5—6 Și după ce au trecut Dunărea la Gălați s-au ispoveduit la un călugăr grec B// 5 Și s-au ispoveduit C, E, G/ călugăr grec în Gălați C,E,G// 6 trecînd după ce au trecut E,G/ Acești sirbi, trecînd Dunăre, s-au ispoveduit în Gălați la un grec, călugăr M,P/ Și iară M,P/ călugăr grec M,P/ lui la B,C,E, G// 7 Duca-vodă pre acei sirbi și li-au luat Duca-vodă șaptezăci de pungi B,C,E,G/ Duca voevoda și Duca voevoda li-au luat M, P// 8 odoară scumpe B,C/ Deci acei sirbi mai pre urmă ș-au găsit vréme P, M/ după vréme ad. acei sirbi B/ deși M,P// 9 Țara Lechască B/ și viind <cu P> poghiiazuri în Moldova, aceia M,P/ aceia B/ aciei sirbi C/ peși pre M,P/hatmanul Velicico B,D,E,G/ Velicu M, P// 10 Și făce țării multe răutăți, că era M,P/ podghiazuri C/ repetă și² E/răutăți C/ răutăți în țară B/ țării aicea în țară G/ după țării ad. acei sirbi C// 11 foarte harnici B,E,G, foarte viteji M, P/ așa B, așa C/ s-au lii s-au E, G/ poghiazu B, podghiaz C// 11—12 Iară la un poghiiaz i-au încungiuratu tătarii și era mulțime de tătari <tătari mulțime P>. Și atuncea Stanciul sirbul M, P// 12 mulțime B/ tătari B,C/ Decii Stanciul D/ Stanciul Și unul ce-l chiea Stanciul C/ în război, acolo G/ lipsește acolo M, P// 13 ceilalți B, ceilalți doi C/ ceilalți doi, Ilie și cu Dima Iuruc, au scăpat D/ rane B, C/ Decii B,C,D/ dintru acéle rane B, dintr-acéle rane C// 15 de au B/și au C/ acolo Ilie D/ acolo Ilie și cu Dima Iuruc de era <au fost G> E, G/ era C/ acolo Ilie și cu Dima Iuruc de era capete mai marii la împăratul Niamțului B// 15—1 în Țara Nemțască. Ilie sirbul au agiunsu de era la împăratul nemțesc, <la împăratul nemțesc de era P> mai mare preste 20.000 sirbi M, P// 15 cap/ capete C,E,G/ nemțescu C, Niamțului G/ ad. marginal la împăratul nemțesc G/ pe/ mai mari pe G/ doadzăci de mi/ 20 A/sirbi B, C //

doadzăci de mii de sîrbii. Iar Dima Iuruc mai pe urmă
 5 Ş-au făcut pace ş-au venit în ţară, de iera baş-bulubaş la
 Costantin Duca-vodă. Ş-au perit şi el de foc, împreună cu
 Totoescu, vel-căpitan, cînd s-au aprinsu erbărie în Iaşii.
 5 Videţii acmu ce-au făcut acel dohovnicu grec! De dragul
 să te ispovedueştii la dînşii!

7. Coborîtu-s-au şi doi hatmani leşesştii cu oştii pe
 Prut în gios, pîn' la sat la Boian. Eşitu-le-u Suleman-
 paşea sarascherul înaintea şi cu Cantemir-vodă şi le-au
 10 dat leşilor războiu prea taré şi frumos. Caré leşii n-au
 putut ţinea războiul, şi peste no(a)pte pe-ntreg au tăiat
 lunca ş-au trecut peste Prut. Iar Suleman-paşa cu tătarii
 şi cu Cantemir-vodă s-au întorsu înapoi. Caré Cantemir-
 vodă de atunci au dobîndit de la turcii mare cînsté şi
 15 laud(ă) şi credinţă, căcé merge prea biné şi frumos la
 războiu. C-aşa merge în frunte, de nu s(ă) pute ţinea /
 f. 248 | cei tinării de dînsul.

8. Decî leşii dintr-acéia au prinsu şi mai mare pizmă

1 Iurocu sîrbul M, P // 1—2 Iar după acéia, mai pre urmă, Dima Iuruc, după ce
 s-au făcut pace, au venit C // 2 şi au venit aici în ţară, în Moldova, de au fost
 baş-bulubaş B,E,G / deşi C / era C / şi viind în Moldova au fostu baş-bulubaş
 M,P // 3 vovod M / şi au B,C / lipseşte şi C / focu B // 4 Totoescul B, C / lipseşte
 împreună cu Totoescu, vel-căpitan E, G // 3—4 Şi cînd s-au aprinsu erbăria în
 Iaşi, împreună cu Totăescul vel-căpitan, au peritu şi el de focu M, P / cîndu
 B / aprinsu pravul cel de puşcă în turnu la <în G> curtea <cea G> domniască
 în Iaşi E, G / erbăria C / Iaşi B / după Iaşi ad. pravul cel de puşcă <sineţ D>
 în <din D> turnu la <de la D> curtea domniască C, D // 5 Videţi B / acumu B /
 Videţi, fraţilor, acum ce au C / duhovnic B, dohovnic C / De] Drept B,C,D,E,
 G, M, P // 6 ispovedueşti / să să ispoveduască cineva la dînşii / B, E, G /
 dînşii] greci M, P // 7 7] 8 G, P, 10 M / Coborîtu-s-au atunci B, C, E, G / leşeşti
 B, C / oşti C // 7—8 Doi hatmani leşeşti s-au pogorît cu oştile leşeşti <lipseşte
 leşeşti P> în Moldova, în satu în Boian M, P // 8 pînă B, C / după Boian ad. în ţinu-
 tul Cernăuţilor C / Eşitu-li-au B, Şi li-au eşit C, G / Suliman-paşa B, Suliman-paşa
 C // 9 sarascheriul B, C // 8—10 Sarascheriul Suliman-paşa cu oşti turceşti şi Costandin
 Cantimir vovod cu oşti moldovineşti li-au eşitu înaintea şi au datu M, P // 9 li-au
 dat leşilor B, C // 10 pre C / tare B / Carii B, Care C / leşii B, C / Care războiu leşii nu
 li-au <li-au P> putut răbda, şi M, P // 11 piste B, preste C / noapte B, noapte C /
 pi-ntreg B, C / tăiat C // 12 şi au C / şi au trecut piste Prut şi au fugit B / preste C /
 Suliman <Suliman C>-paşa şi cu B,C,E,G / cu turcii, cu tătarii M, P // 13 vovod
 M / înapoi B, C / Care B, C / lipseşte M, P // 14 atunci C / de atunci au dobîndit,
 de atunci de la turci mare şi cînsté şi laudă B / turci C / mare C // 13—17 Costandin
 Cantimir vovod de atunci au cîştigatu mare cînsté şi credinţă la turci, fiindcă la
 acel războiu s-au purtat foarte bine. Că atita au mersu în frunte, cît nici cei tineri
 nu s(ă) pute P> ţine de dînsul M, P // 15 laudă C / căci B, C / pentru căci D,
 pentru că E, G / mergea C / pre bine B, C // 16 Că aşia B, Că aşia C / mergea B, C / după
 frunte ad, războiului C, oştii G / nu s(ă) putea B, C // 17 cîei C / tineri B, C // 18 8] 12 M, 11
 P / Decii B, C, lipseşte M, P / leşii B, C / dintru aceasta P / prinsu] pus M, P / mare B, C //

pe dînsul, de slobodzie poghiiazuri în toate părţi, de
 strica. Şi ţara era tot bejănită, lipsă de pînă, că nu putea
 ara oameni(i). Iar stupi(i) şi vinul să făcea, că era om
 nărocit.

5 Țara bir nu da, că era ertată de la Po(a)rtă. Numai
 nu putea de vrajbă, că şi cai(i) lui din ceir i-au luat
 Crupenţichi c-un poghiiaz leşescu. Caré pe urmă acel
 Crupenţichi au agiunsu de au fost şi jicnicer mare. Şi
 domnie în Iaşi, după(ă) ce i-au luat caii, nu pute şădea,
 10 ce s-au mutat în Cetăţuia. Că de nu s-ar hi mutat în
 Cetăţue, cînd au bătut poghiiazul pe Velicico hatmanul la
 Copou, l-ar hii luat şi pe dînsu din Iaşii.

9. După(ă) voro(a)va ce au avut Şerban-vodă cu
 Cantemir-vodă, prins-au pe Iordachi post(elnicul) Rusăt
 15 de l-au închis şi l-au muncit, că i-au cetluit capul. Ş-au
 dat vro treidzăci, patrudzăci de pungii de bani. Şi pe

1 dînsul] Cantemir-vodă G / pe dînsul, pe Cantemir-vodă D, E / pre Cantimir vovod
 şi pentru aceia trimite în Moldova poghiiazuri în toate părţile de strica şi
 jăcuia M, P / slobozia B, C / după podghiazuri ad. în Moldova C / părţile B, C // 2 de
 strica în ţară B / strica C / ad. ulterior tot B / bejenită B, C / bejenită şi era lipsă D / şi
 lipsă de pîine încă era C / lipsă de pîine foarte mare, mare era, că nu putea oamenii
 să facă pîine de răul poghiiazurilor B / lipsă <şi lipsă G> de pîine foarte mare era,
 că nu putea oamenii să facă pîine de oşti <lipseşte de oşti G> E, G / Şi ţara era
 toată băjănită <tot bejănită P> ; oamenii nu pute eşi să are; în pîine era lipsă.
 Stupii M, P / oamenii C // 3 stupii B / stupii să făcea buni şi vin încă să făcea mult,
 că C / stupii să făcea buni şi vinul, că G / lipseşte că era om nărocit M, P // 5 Țara
 atunci C / că era ertat birul țării B, că era birul ertat C, că birul țării era ertat G,
 că era ertat birul țării de la împărăție de la Poartă E / Poartă B, C // 5—7 Numai nu
 putea trăi oamenii <oamenii trăi E, G> de poghiiazuri leşeşti <lipseşte leşeşti G> că
 şi caii lui Cantemir-vodă din ceair <ceiriu G> i-au luat Sandul Crupenschii B, E, G,
 după ce i-au luat şi caii, s-au temutu să mai şază în Iaşi, ci s-au mutat în
 Cetăţuia M, P // 9 putea şădea B, C // 10 fi B / Că de nu s-ar hi mutat în Cetăţuia] Şi
 C // 10—12 lipseşte Că de nu s-ar hi mutat ... din Iaşii M, P // 10 Cetăţuia B / pod-
 ghiazul C // 12 Iar fi B, C, atunci I-ar fi E / dînsul C / Cantemir-vodă B, D, E, G /
 Iaşi B, C // 13 9] 13 M 12 P / După B, Iară după C, G / voroava B / avut] vorbit
 B // 13—15 Cantemir vovoda după giurămîntul ce-au făcutu lui
 Şerban vovoda, au prinsu pre Iordachi Roset postelnicul, l-au închis,
 l-au muncitu M, P // 14 prins-au Cantemir-vodă B, E, ad. marginal prins-au
 Cantemir v(oe)vod G / postelnicul C / Iordachi Roset post(elnicul) G // 15 de
 B, C / lipseşte că M, P // 15—16 Şi l-au făcut de au dat vro triidzăci B / Şi au C / vro
 triidzăci C / Şi l-au luat vro 30 sau 40 pungi M, P // 16 de pungi B, C / Şi mai pre C //

urmă l-au luat Gavrilă și cu Velico în chizășie, cum că n-a fugii din Moldova, și l-au slobodzit. Iar pe urmă i-au dat vestea Velico hatmanul că-i stă cu price Șerban-vodă și iaste să pie(e). Și-nțelegînd, au fugit în Țara 5 Ungure(a)scă.

f. 248^v 10. Atunce, cînd au mărșu / Suliman-pășea cu Cantemir-vodă înainte leșilor la Boian, vinit-au și Șerban-vodă cu oaste din Țara Munteniască pîn-în Iași, de-u descălecat cu oastea la mănăstirea lui Aron-vodă, de-u șădzut vro 10 4, 5 dzile de ș-au isprăvit dé la Suliman-pășea avînd grija de nemții. Și s-au întorsu înapoi pe Bîrlad, tot vînd vînatu și pessté.

Iară în al doile anu a domn(i)ei lui Cantemir, scoborîtu-s-au craiul Sobetichie cu to(a)tă puterea sa, și cu 15 toții hatmanii, și cu to(a)tă recipopolita, și cu multe poghiiazuri în to(a)te părțile, în toată țara, pré la Ocnă, pe la Bîrlad, pe la Bujoreni, de nu rămîne un loc neprădat și nestrîcat.

Tăiat-au atunce leși(i) pe do(a)mna Rucsanda, fata 20 lui Vas(i)lie-vodă, la cetate la Ne(a)mțu, și pe Andrie-

1 Gavrilă vornicul B,C,E/ Velico hatmanul B,C,E/După aceia Gavrilă și cu Velico l-au luat M, P/ l-au luat Gavrilă vornicul în chizășie și cu Velico hatmanul, cum G/ chizășie C// 2 nu va fugi B/ fugi C/ Iar mai B, E/ însă mai M, P/ pre C// 3 i-au dat veste lui Iordachi, Velico B/ veste C/ i-au dat vestea i-au spus M, P/ i-au dat veste că i-au spus Velico hatmanul că-i stă pricină G/ Velico M/ că-i cum că-i M, P/ stă pricină B, E/ price C// 4 vovoda M/ iaste să piaie B, iaste să piară C, iaste numai să piară G/ Și înțelegînd Iordachi Rusăt post(elnicul) B, Și înțelegînd Iordachi C, Și înțelegînd Iordachi Rusăt D, G// 5 Unguriască B,C// 6 10/14 M, 13 P, lipsește C, D/ Atunce B, C, Iară atunce G/ Suliman C/ pașia B, C// 7 înaintea B, C/ asupra M, P/ leșilor B, C/ lipsește la Boian M, P/ venit-au B, C/ vovoda M// 8 oaste B, C/ pînă în B, C/ la M, P/ de au C/ și au B, E, G, M, P// 9 la în G/ lipsește mănăstirea lui M, P/ de-u și au B, C, M, P/ șezut acolo G/ vreo patru B, C, lipsește M, P// 10 cinci B, C/ zile B, C/ de/ și B, E, pînă C/ de B, C/ Suliman-pășia B, C/ avîndu B/ grije B, C// 11 nemți B, C/ Și de B/ înapoi C/ după înapoi ad. și au mersu B, E, ad. marginal și au mărșu G/ vîndu B/ pște B, C// 13 ante Iară 10 C, D, 11 B, E, G, 15 M, 14 P/ lipsește Iară M, P/ în întru M, P/ doilea an al domnii B, C/ Cantemir-vodă B, D, E, G, P, Cantimir vovod M/ coborîtu-s-au B// 14 craiul leșescu, Jan al triile Sobetichi B, craiul leșescu, al triile Ioan Sobetichii E, G/ Sobetichii C/ toată B, C/ putere C/ lipsește și C, M, P// 15 toți B, C/ hatmanii a Țării leșesti B, E, G/ lipsește toată M, P/ toată recepopolita B, C/ multe B, C/ podghiazuri C// 16 toate B, C/ părțile B, C/ țara Țara Moldovii B, E, G, Moldova M, P// 16-17 pre¹ C, pre¹⁻³ B, lipsește M, P// 17 pre Bîrlad D/ Bujoreni B, C/ nu rămînea un loc B, C, nu rămăsese(e) nici un loc G, n-au rămas nici un loc M, P// 18 nestrîcat B, C// 19 atunce B, C/ leșii atunce D/ leșii și cu căzaci B, E, G/ pre B/ doamna B, C/ Roxanda B, Ruxanda C// 20 Vasili B, Vasile C/ la Cetatea Niamțului C, în Cetate Niamțului M, P/ și iară M, P/ și pre o jupiniasă anume Andrieșoie B, D, E, G/ Andrieșoia C//

șo(a)ia, și pe Enache gramaticul la ocnă, și pe alții mulți. Că să făcus(a) tîlhari nu numai dé la o(a)stea leșască, și și din munții ungureștii, de jăcuia mănăstireli, și alții dispre Buge(a)u. Încotro căutai, tot de tîlhari dai.

5 Atunce mulții boiari și giup(i)nes(a) săraci ș-au lăsat casăle ș-au fugit în Țara Munten(a)scă de răul tîlhăretului.

f. 249 Atunce craiul s-au coborît în gios pen tîrgu pen Iași/ ș-au mărșu în gios pe Prut pîn' la Pagul. Și dé la Pagul n-au putut mergé mai nainte, că i-au eșit turcimea și cu 10 tătărîmea înainte. Și s-au întorsu înapoi, încungiurat de tătari: caré cum eșie din obuz, cum îlu lua tătarii. Și s-au întorsu iar pen Iași înapoi. Și era și Petriceico-vodă cu dînsul. Ș-au lovit pe la Tîrgul Frumos, și n-au agiunsu cailor obuzului, ap(ă), heleșteul cel maré de la Prigoreni. 15 Ș-au luat Siretul în sus ș-au lovit pe la Cernăuții la Snea-tin în țara lui. Iară Cantemir-vodă l-au gonit cu tătari(i) pîn' la Siret, la Hărmănești.

1 Ianachi B, Ianache C, D/ gramaticul C/ gramaticul, fiind (ce era D) cămăraș la ocnă B, D/ și la ocnă pe Ianachi gramaticul, fiindu cămăraș la ocnă E' G/ la ocnă la o mină A/ și și M, P/ pre B/ alții B, C// 2 făcusă B, C/ nu și nu M, P/ de B, C/ dé la din M, P/ oastea B, C// 3 și i'ce B, C, D, G, M, P/ munții ungurești B, C/ după ungurești ad. eșia tîlhari B, E, G/ de/ și M, P/ jecua B, C, E, G/ mănăstirile B, mănăstirile C/ și iară M, P/ alții C, alți tîlhari B, E, G// 4 despre B, C/ Bugeac B, Bugiac C/ Încătro C, Și încătro C, Și ori încotro M, P/ căutai mergei M, P/ tot de tîlhari dai tot tîlhari era în toate părțile B, E, G, tot preste tîlhari nemerei M, P// 5 Atunce B, C/ ante Atunce: 12 B, E, G/ mulți B, C/ jupinése B, jupinése C/ să-race B, C/ casăle B, C// 6 și au B, C/ ș-au fugit ș-au dus G/ Munteniască B, C/ după Munteniască ad. de aici din Moldova D/ tîlhăritului B, C, tîlharilor M, P// 7 Atunce B, C/ craiul Sobetichii B, D, E, G/ jos C/ pînă¹⁻² B, C// 7-8 Pogoritu-s-au craiul în giosu în tîrgul Iașii și de la Iași au mersu M, P// 8 și au B, C/ jos C/ pînă B, C/ Și Iară M/ de B, C// 9 merge B, C/ înainte C/ după înainte ad. și s-au întorsu înapoi, că B// 9-10 ad. marginal că i-au eșit turcimea și tătărîmea înainte G/ turcii înainte și tătarii M, turci și tătari înainte P// 10 înainte B, înainte C// 10-11 Și așa s-au întorsu încungiurat de tătari și carele cum eșia din obuzul leșescu B/ înapoi C// 11 și carii (carei E) cum eșia C, E/ care/ care M, P/ de tătari; și din obuzul leșescu carele cum eșia, cum îl și lua tătarii de grumaz G/ obuzul leșescu, cum îl și lua tătarii de grumazi E/ îl și lua B, M, P, îi lua C// 12 după întorsu ad. craiul B, C, D, E, G/ iar iarăși M/ s-au întorsu înapoi iarăși prin Egi P/ pîn B, C, prin M/ înapoi B, C, lipsește E/ lipsește Și M, P/ Petriceico B, Petriceico C// 13 dînsul craiul D/ Și au B, C/ era cu dînsul și Petriceicu vovoda. Și au mersu pre la M, P/ ajunsu C// 14 obuzului leșescu apă de băut B, E/ apă de băut G/ apa din hăleșteul C/ hăleșteul B/ apă din tot heleșteul M, P/ mare B, C/ de la din M, P/ Prigoreni B, C// 15 Și au¹⁻² B, C/ De acolo au purcesu pe Siretiu în sus și au mersu pre la Cernăuți M, P/ Siretiu B, C/ Cernăuți B/ după Cernăuți ad. și de la Cernăuți C/ Snea-tin A// 16 Iar B, C/ Iar Cantemir vovoda și cu tătarii l-au gonitu pînă M, P/ l-au gonit pe craiul B, E, G/ l-au tot gonit C/ tătarii B, C// 17 pînă B, C/ la Hărmănești pe Siretiu B/ Siretiu C/ Hărmănești C//

11. Atuncea au arsu leșii și tătarii multe curții boia-
rești la țar(ă) și la Iași. Ars-au în Lungani, în Obrezeni,
în Popi, în Doroșcani, la Leca, în Căcărădzeni 2 părechi,
în Podobiții, într-alții Lungani, în Albesștii, în Brăesștii,
5 în Prigoreni, în Gănesștii, în Țîrgul Frumos, în Crivesștii,
în Petrișu, în Heleșteieni, în Hăbășesștii, în Rugino(a)sa,
în Hălăucesștii, în Cozmesștii, în Purcelesștii, în Stolnici-
ceni, în Pășcani și pe alte locuri multé. Tot curții șendilite
boiaresștii au arsu atuncea, fiind oameni(i) închiși pe
10 mănăstirii de frica leșilor ș-a tătarilor. Era în Golîa oca
de ap(ă) un potronic.

12. Atuncea au luat craiul și pe Dos(o)fteiu mitropo-
litul din Iași cu / toate hainele de odoarălă Mitropolii(i).
Ș-au luatu și moșteile lui Sfetei Ion Novei de la Sucevi,
15 caré le-u fostu adus aceste moștii din Țar(a) Turce(a)scă
Alexandru-vodă cel Bun. Și le-u dus acele moștii împreună
cu Dosoftei mitropolitul în Țara Leșască, la un Țîrgu a

1 11]13 B, E, G, *lipsește* M, P/ lésii B, C/ curți B/ boerești B, C// 2 țară B, C/
Eși B/ în Iași și la țară M, P/ după Iași ad. la ținutul Cîrligăturii C/ Au ars E, G/
Obrejeni B, Obrejéni C, E// 2—9 *lipsește* Ars-au în Lungani ... boiaresștii au arsu
M, P// 3 Léca C/ doao B, C/ părechi C// 4 Podobiți B, C/ într-alți Lungani C, *lipsește*
G/ Albești B, C/ Brăești B, C// 5 Prigoreni B, C/ Gănești B, C/ după Frumos ad. la
ținutul Romanului C/ în³la C/ Crivesți B, C// 6 Petrișu B, C/ Hălășteni B, Hăle-
șteieni C/ Hăbășești B/ după Hăbășești ad. la ținutul Sucevii C/ în⁴la C/ Rugi-
noasa B, C// 7 Hălăucesți B, C/ Cozmești B, C/ Purcelești B, C/ Stolniceni B, C// 8
multe B, C/ curți bune șindilite B, E, G, curți șindilite C// 9 boerești B, C/ fiindu B/
oamenii B, C/ oamenii fiind M, P/ pin B, pren C// 10 mănăstiri B, C/ lésilor B, C/
și a C/ tătarilor B, C/ Era atuncea în mănăstire în Golîa C, E / în mănăstire în
Golîa D/ după Golîa ad. atuncea B, G/ În Golîa era M, P// 11 apă B, C/ un po-
tronic]zéce bani B, C, E, G, M, P/ un potronic, zéce bani D// 12 12]14 B, E, G, 18 M,
17 P/ Atuncea B, C/ Dosoftei B/ mitropolitul Dositheu C, Dosithe mitropolitul
Moldovii D// 12—13 au luat craiul leșesc din Iași pre mitropolitul Dosoftei cu
toate veșmintele și odoarale Mitropolii M, P// 13 Iași B, C/ cu toate veșmintele și
odoarale sfintei Mitropolii B, D/ hainele de veșminteli și C, E/ toate veșmintele și
odoarale Mitropoliei din Suceavă G/ odoarali C/ Mitropolii(i) C// 14 Și au luat B, C,
Luat-au M, P// 14—16 moștile Sfîntului Ioan <repétă Sfîntului Ioan G> cel Nou ce au
fost la Suceavă, care au fost adus aceste sfinte moștii din Țara Turcească Alexandru-
vodă cel Mare și Bun B, E, G/ moștile Sf(i)ntului mucenic Ioan cel Nou de la Suceavă,
carele au fost aceste sf(i)nte moștii adusă de la Cetatea Albă de Alixandru-vodă
cel Mare C/ moștile Sf(i)ntului mucenic Ioan cel Nou de la Suceavă, care aceste
sf(i)nte moștii au fost adusă din Țara Turcească cu multă cheltuială de Alexandru-
vodă cel Mare și Bun D// 14—17 moștile Sfîntului Ioan Novi <lipsește P> de la
Suceavă, pe care sfinte moștii <moaște P> din Țara Turcească li-au fost adus
în Moldova Alecsandru vovod cel Bun. Deci craiul acele sfinte moștii <moaști P>
și pre Dosoftei mitropolitul li-au <1-au P> dus în Țara Leșască M, P// 16 Și luindu-le
li-au dus G/ li-au B, C/ aceli sfinte moștii B, C, E/ *lipsește* acele moștii G/ împreună
B, C// 17 Dosiftei B, C, D//

craiului Sobețichii, anumé Jolfa, de stau acolo pîn-în
dzuoa de astădzii. Și Dosoftei încă acolo au murit.

13. Acestu Dosofteiu mitropolit nu era om prostu de
felul lui. Și era ne(a)m de mazil; preînvățat, multe limbii
5 știe: elinesște, lătinestește, slovenesște și altă adîncă carte
și-nvătatur(ă). Deplin călugăr și cucernic, și blînd ca un
miel. În țara no(a)stră pe ceasta vrême nu este om ca
acela.

Dup(ă) ce l-au dus la Jolfa, îl punea craiul Sobețichie
10 de s-înbrăca cu hainele cele scumpe și odo(a)răle Mi-
tropolii(i) țării no(a)stré, de făce leturghii la dzilé mari
și iordan la Bobote(a)dză, dup(ă) obiceiul țării no(a)-
stré, de s(ă) mira craiul și toții domnii leșesștii și lăuda
de frumo(a)s(ă) țărămoni(a) ce are beserica țării
15 no(a)stré.

1 Sobețichii B, C, *lipsește* M, P/ Jolcfa B, C, Jolcva E, Joltcva M, P/ după
Jolcfa ad. marginal ulterior și pe urmă în zilele lui Costantin Moruz D/
stau]sint G/ pînă C, și pînă B, E, G// 2 zioa B, C/ astăzi B, C/ și acolo stau
acele Sfinte moști <moaști P> și pînă astăzi. Iar mitropolitul Dosoftei acolo
au și murit M, P/ Și Dosiftei mitropolitul încă au șezut acolo șapte ani,
pînă la sfîrșitul vieții sale, și acolo murit D/ Și Dosiftei mitropolitul
încă au rămas acolo și au șezut șapte ani și acolo i s-au tîmplat săvi-
șirea vieții sale G// 3 13]15 B, E, G, 19 M, 18 P/ Acest Dosoftei mitropolitul
B, C, D/ *lipsește* mitropolit P/ nu era <om E> din oameni proști de niamul lui
B, D, E/ prost C/ felul]niamul C/ nu era]nu au fost M, P/ de felul lui din niamul
lui M, *lipsește* P// 4 mitropolitul era fecior de neguțitoriu și preînvățat G/ Ce
era fecior de neguțitor <grec D>; și <era D> preînvățat B, D, E/ ne(a)m de
mazil]fecior de neguțitor, și C/ Ci era din mazili și foarte învățat M, P/ limbi știia
B, C/ știia multe limbi M, P// 5 elineste B, C / lătineste B, C/ slovenesște B, slove-
nește C/ și alt adîncu din cărți știia B, și alte adîncuri a cărților D, și adîncu din
cărți știia E, G/ după carte ad. știia C/ învățatură C/ elinești, slovenești, latinești
și și alte învățături adînci M, P// 6 Și deplin B, C, D, E, G]Era desăvîrșit M, P/
lipsește și¹ M, P/ cucernic B, C/ blindu B// 7 noastră B, C// 7—8 *lipsește* În țara...
om ca acela M, P/ pre aceste vremi nu să află om B, E/ pre acești vremi C/ nu
iaște C]nu afla G// 9 Și după C, M, P/ Iar după D/ ante Iară după: 16 B, E, G/
1-au dus]au mărșu B, E/ dus craiul P, adusu craiul M/ Jolcfa B, C, Joltcva M,
Jolducfa P/ craiul Sobețichii, *lipsește* M, P// 10 să înbrăca B, C/ hainele]veșmintele
B, C, D, E, G, M, P / cele scumpe B, C/ și]cu M, P/ odoarale Mitropolii B, odoarali
cele scumpe a Mitropolii C/ și scotea și odoarele G// 10—11 cele scumpe a Mitro-
poliiei țării noastre și slujia liturghie E// 11 noastre B, C/ de făcea C/ și slujia C, D,
G, M, P/ liturghie B, C, D, G, sfînta liturghii M, P/ zile B, C // 12 iordanul M/
Bobotiază C/ după Bobotiază ad. cu țăremonie B, E / la Bobotează ior-
dan cu țăremonie G/ după B / după obiceiul bisericii răsăritului
și a țării noastre C // 13 de]și B, E, G, M, P, să B, C / miera B/
toți B, C / leșesști B, leșesști C // 14 *lipsește* de C, E, G/ lăuda țărămoniia
ce frumoasă <lipsește cea frumoasă P> pre care o are M, P/ frumoasă
B, C/ țăremonie B, țăremoniia C/ are B, C/ biserică răsăritului și a țării
noastre B, E, G/ țării no(a)stré] răsăritului C/ după noastre ad. a răsăritului D//

f. 250 Cantimir-vodă să miniesă pe cel mitropolit și-i făcus<ă> afurisănie de la patrierhii. Dar / nemic dé dînsul nu s-au atinsu, că dzic oameni<i> că-i sfînt; iar de Cantimir-vodă s-au atinsu, că l-au găsit legat. Ce nu s<ă> știe, dintr-aceia 5 pricin<ă>, au dintr-alte.

14. Cantimir-vodă, cînd au vinit craiul, rămăsese mai sîngur. Boerimea, slujitorimea fugis<ă> care încotro putus<ă>. Numai prea cu puținei rămăsese, oameni de curte. Și-l îndemna o samă dé boiari să s<ă> închiné 10 la leși. Și-i scrie și Șarban-vodă să s<ă> închiné, că s-a închina și el, că i să scobor și nemții despre Țara Nem-țască, și moscalii încă mǎrgu la Crîm, și s-or facé tot una.

15. Iară Cantimir-vodă nu s-au potrivit. Una, că știe rîndul leșilor, că<i> slujisă; a dooa, fi era ficiorul la Po<a>r- 15 tă zălog, Antohie-vodă be<i>zădeoa. Ce nu-i da mîna. Ce îel cu ciné au avut s-au tras spré Fălciiu înainte tătarilor, cum mai sus s-au pomenit. Și cu această au nemerit, de i-au eșit maré laud<ă> de la turcii.

1—5 *lipseste* G// 1 Iar Cantimir C/ ante Cantimir voevod: 20 M, 19 P/ să miniasă C/ s-au fost miniat foarte rău B,E/ pre acel B,E, pe acel C/ s-au miniat pre Dosof-tei mitropolitul M,P/ și-i făcus<ă> și i-au fost făcut B,E/ și trimisese de-i făcusă carté de afurisenie C// 2 și afurisanii M,P/ patriiarși B,D/ după patriiarși ad. pentru căci s-au dus în Țara Leșască și ș-au lăsat scaonul și eparhiia aicea în Mol-dova C/ Dar] Însă M,P/ Dar de dînsul nemică M,P/ nemică de B// 3 dzicu B, zicu C] spun M,P/ oamenii B,C/ că iaste sf<i>ntu C,M,P/ că trupul lui sîntu moștii de sfîntu B,E/ că iaste sfînt trupul lui, zicu că sînt moștii D/ Cantimir C/ voevoda M/ după vodă ad. dzic oamenii că B/ zicu oamenii că s-au atinsu blăstăm că D/ s-au atinsu] zicu oamenii C// 3—5 *lipseste* iar de Cantimir...au dintr-alte E// 4 că dup<ă> ce au murit l-au găsit legatu M,P/Ce] Însă M,P/ să B,C/ știie C/ dintru acéia pricină B,C/ dintru acela sau dintr-altă pricină M,P// 5 dintr-alta C, dintr-altă pricină B// 6 14] 17 B,E,G, 21 M, 20 P/ Iară Cantimir C/ voevoda M/ au vinit craiul leșescu Sobetchiu B,E,G, cîndu venisă leși în țară M,P/ rămăsese B, rămăsese C// 7 fugisă carii încătro B,C// 8 putusă C] au putut B,E,G// 7—9 Că boerii fugisă; așijdere și slujitorime, care încotro au putut. Și rămăsă numai pre cu <cu pre P> puțini oa- meni de curte. Și o samă de boeri îl îndemna să M,P// 8 pre C/ puținei oameni de curte rămăsese B,E,G/ rămăsese C// 9 de B,C/ 9—10 să să închine¹⁻² B,C// 10 leși B,C/ scria B,C/ Șarban B,C/ voevoda M// 11 să va închina B,C/ că și el să va închina și cum că-i vin și nemții din Țara Unguriasă M,P/ că să scoboară B,C,E,G, că vor să să scoboare D/ nemții B,C/ despre B,C// 12 la] in C/ s-or face C, să vor face B,D,E,M,P/ toți una M,P/ tot de unii B,E,G// 13 15] 18 B,E,G, *lipseste* M,P/ Cantimir C/ voevoda M/ știla B,C// 14 leșilor B,C, leșilor cum sint G/ că slujisă C, că slujisă la dîșii B, că slujis<ă> la leși D] de cîndu slujisă la dîșii M,P/ *lipseste* că slujisă E,G/ a doa B,C] alta M,P/ Poartă B,C// 14—16 că-i era Antohie <Antohi P> voevoda, ficiorul său zălog la Poartă. Și nu-i da mîna. Și pentru aceia cu cine au mai avut s-au tras atunce la Fălciiu M,P// 15 jălog A, zălogu B/Antiohii B,C/ *lipseste* vodă B,E,G/ beizade B, bejădeoa A, beizediaoa C/după mîna ad. într-alt chip B,D,E,G// 16 el B,C/ cine B,C/ după avut ad. pe lîngă dînsul B,E/spre B,C/ innaintea C] asupra B,E,G// 17 cum] precum B,C,D,E,G/ cum s-au pomenit mai sus M,P/ pomenit] scris B,E,G/ nemerit bine B,E,G// 18 de] că B,E,G,M,P/mare laudă B,C, mare laudă și cînte G/ turci B,C//

16. Pé cie vréme era vro 40 și mai biné de codréni tîlhari, de ținea drumurile în Țara de Gios. Agiuns-au la Cantemir-vodă de i-au ertat. Ș-au vinit toții în Eșii, și i-au dus pe toții în mănăstire în Gălata, de au giurat cum 5 or sluji lui Cantemir-vodă și țării cu dreptate. Și le-au dat le<a>fă cité 4 lei de lun<ă>. Și au pus capete dintre dîșii / f. 250^v pe Zaharie și pe Sandul și le-u dat cărții de volnicie, să strîngă cît de mulții. Și cum au sosit la Piatră, au găsit un poghiiaz de leși cu căzaci, vro 200 și mai bine. Și așe 10 i-au lovit fără veste, pe o negur<ă>, de i-au spart și i-au spîrcuit și i-au prinsu și vii, de i-au dus la Cantemir-vodă, de i-au tot înțapat și i-au spîndzurat.

Dece dintr-aceia izbînd<ă> au început Cantemir-vodă a faci ste<a>guri de lefecii în Roman și în Cozmesștii și-n 15 Tîrgul Frumos, în Hîrlău, în Podul Liloia, în Iași. Ș-au început a-i birui pe tîlhari ș-a-i prinde, de-i ducea la Cantemir-vodă, de-i tot omorîia cu fel de feluri de cazne.

17. Așijderea și Miron logofătul, fiind staroste la Putna, au făcut siimeni și hînsari ș-au început și dintr-a- 20 colo a răsîpi tîlharii. Că numai o dată la o bătaie au prinsu 40 de tîlhari și i-au tot tăiat cîte în patru bucății, de i-au

1 16] 19 B,E,G, 22 M, 21 P/ Pre acéia B, C, D, M P/ vreo B,C/ patruzăci B,C/ era 40 tîlhari codreni de ține M, P/ bine B, C/ *lipseste* și mai biné G// 2 drumurile B,C/ Agiuns-au acei codréni B, E, G/ Și au agiunsu C, carii au agiunsu M, P// 3 Și au B,C/ toți¹⁻² B,C/ Iași, B,C/ *lipseste* și i-au dus pe toții M, P// 4 pre B// 5 or] vor B, C// 4—5 și au giuratu lui Cantimir voevod precum îi vor sluji lui și țării M, P/ dreptate B,C/ li-au B,C// 6 liafă B,C, lefe M,P cîte B,C/ lună B,C] om M,P/ capete] căpitenii M,P// 7 Zahariia C/ Sandul] Alecsandru M,P/ li-au B,C/ cărți B,C/ *lipseste* de volnicie M, *lipseste* de volnicie, să strîngă P// 8 să strîngă oameni de oaste B,E,G, să strîngă slujitori C/ ciți de mulți C/ Și au purces spre munte și cum au sosit B,E,G/ Și aceștii cum au sosit M,P/ Piatră C/ au] au și M// 9 poghiiazuu B/ leși B,C/ cu] și cu B,E,G,M,P/ vreo doao sute B,C/ așa B, așa C// 10 fără de veste B,C,D,G/ negură B,C/ spartu B/ Și fiindu negură i-au lovit fără veste și îndată i-au spart M,P// 11 spîrcuitu B/ i-au prins pre unii B,E,G/ prins-au si vii dintre dîșii M,P/ de] și M,P/ voevoda M// 12 de i-au tot omorît cu groznice morți, că i-au tot spînzurat și i-au înțapat C, și pre toți i-au spînzuratu și i-au înțapatu M,P// 13 Decii B,C/ pentru acea B, dintr-acia C/ izbîndă B,C] biruință M, P/ Cantemir-vodă au început a face C/ voevoda M// 14 a face B, *lipseste* P/ stiaguri B, C/ *lipseste* și¹⁻² M, P/ Cozmești B, C/ și în³ B,C// 15 și în Hîrlău și la <în D> Podul Iloae <Iloaia C,D> și în Iași B,C,D,E,G/ și în Iași M,P/ Și au B,C// 16 a birui M,P/ pre B,C/ și a-i prinde B,C, *lipseste* M,P/ și-i ducea M, și-i aduce P// 17 voevod M/ cu feliuri de muncă și de cazne B, cu feliuri de feliuri de cazne C, D, cu feliuri de feliuri de cazne și munci G, cu multe feliuri <de munci și P> de morți M, P// 18 17] 20 B,E,G, 23 M, *lipseste* P/ la] de M,P/ după Putna ad. la Focșani D// 19 făcut] strînsu M,P/ husari C,M,P/ și au B,C// 19—20 și au început și el a răsîpi dintr-acolo pre tîlhari M,P/ răsîpi B,C// 20 Prins-au numai la o bătaie 40 tîlhari M,P/ la o bătae, la un războiu au prinsu B,E/ bătaie] războiu G// 21 patruzăci B, C// bucăți B,C/ de] și B,E,G,M,P//

pus pen prepeleci pe la drumuri. Pus-au Miron log(o)-
fătul de au lărgit și drumul la Lunca Mîndrișcăi, că, fiind
drumul strîmtu, nu putea să înblă de răul tilharilor. Și
așea cu acestea au început a s(ă) mai stîrpii. Că de ce-i
5 omorîia, de ce să făce mai mulții în dzileli acestui domnu.

f. 251 Așijderea atunce, cînd au vinit craiul mai nainte,
dup(ă) ce au /făcut Cantemir-vodă slujitorii, vâdzind
Șerban-vodă că înblă tilhăret mult în Moldova și n-are
cine să lé stea înpotrivă, și Cantimir-vodă n-au ținut
10 parola, cum s-au apucat, cînd l-au pus domnu, să omo(a)-
r(e) pe Iordachi Rusăt, ș-au fugit în Țara Ungure(a)scă,
triimis-au și el pe Mănăil(ă) căpitanul cu saragelē să
prindză pe giupîne(a)sa lui Iordachi Rusăt. Decē aflîn-
du-s(ă) giupîne(a)sa lui Iordachi cu multă bejenie pe
15 Oituz, la un sat Grozăștii, de frica unui poghiiaz leșescu
ce vinie din sus, au (a)pucat numa ȧa, Iordăchio(a)ȧa
sîngur(ă), cu rădvănu. Numai de n-au prins-o sarageleli,
iar altă ce au avut așrîlc, i-au luat tot sarageleli. Și

1 pin prepelece B, C/ logofătul C// 2 de au mai tăiat <tăiat C> pădurea de au mai
lărgit B, C/ după logofătul ad. marginal de au tăiat pădurea D/ lărgit] mai lărgit
E/ lărgit] făcut G/ lipsește și C, D, G, M, P/ după drumul ad. mai mare și mai bun
G/ fiindu B// 3 lipsește fiind drumul strîmtu G/ nu putea oamenii să umble
B, C, G/ să umble oamenii D, E/ nu pute nime să între <umblu P> de M, P// 4
așa C, lipsește G/ aceste B, C/ a să mai sterpi B, C, D, E, G/ după sterpi ad. tilharii
C, D, E, G/ Și cu de aceste au început a să mai înpuțina tilharii M, P// 4-7
lipsește Că de ce-i omorîia ... vâdzind M, P/ di ce-i B, di cîe-i C// 5 după
omorîia ad. pre tilhari D/ de acēia să făcea <făcia C> B, C, D, E, G/ mulți
B, C/ zilele B, C/ după domnu ad. a lui Cantemir-vodă B, D, E, G// 6 ante Așijderea:
21 B, E, G, 18 C, D / atuncea B, C/ craiul leșesc Sobetchi B, C, G / craiul
Sobetchi în Moldova mai înainte B, C/ înainte B// 7 după B, C/ lipsește
Cantemir-vodă slujitori G// 8 umblă B, C// 8-12 Șerban voevod auzindu că sîntu
tilhari mulți <mulțime P> în Moldova și vâzindu că Cantimir voevoda nu s-au
ținutu de parolă să omoară pre Iordachi Roset <după cum s-au apucatu cîndu
l-au făcutu domnu și cum că Iordachi Rosetu lipsește P> au fugitu în Țara Ungu-
riască, deci s-au miniatu și au trimisu pre Manoli <Manoli P> M, P/ tilhărit
B, C/ n-are B, C// 9 le B, C/ înprotivă C/ Cantemir B, C// 10 cum] precum C, D/ cîndu
B/ după domnu ad. în Moldova B, E, G/ omoară B, C/ 11 pre Iordachi Rusăt și Ior-
dachi Rusăt au fugit B, C, E, G/ Unguriască B, C// 12 el] Șerban-vodă C/ pre B, C/
Mănăilă B, C, Manole G/ căpitanul de Focșani B/ sarageli B, saragele C// 13 pre
B, C/ giupîniasa B, jupîniasa C/ după Rusăt ad. din Moldova C/ Decii B, C/ Și M, P/
aflîndu-să C// 14 jupîniasa B, C/ Iordachi Rusăt B, D, E, M, P/ multe bejenii B, C, E// 15
Oituz B/ sat <pre D> anumē Grozeștii B, C, D, E, G// 16 viniia B, C/ apucat C/
numai B, C/ lipsește ȧa C// 16-1 carile venie din sus, s-au înștiințatu că vin să o
prinză muntenii. Și <Ce P> numai ȧa <lipsește ȧa P> cu rădvănu au scăpatu; iară
tot ce au avutu i-au luat muntenii și s-au întorsu la Șerban voevod M, P/
Iordăchioaie B, Iordăchioaia C// 17 sîngură B, C/ după rădvănu ad. de au fugit C,
de au fugit și au scăpat G/ lipsește Numai C, G/ Numai de au fugit și au scăpat de
n-au prins-o saragelili B, E/ saragelile C// 18 ce-au C/ saragelili B, saragelile C//

pestē noapte s-au întorsu sarageleli pestē munte în Țara
Munteniască. Și bej(ă)nari(i), cinē au fost, au sărit după
dînșii a dooa dzii pe șle(a)h și nu i-au putut agiungē,
și s-au dus cu paci.

5 18. Triimis(ă) sol pe Gavrilă în Țara Munteniască,
la Șerban-vodă, Cantemir-vodă, că vâdzu că s-au miniat
Șerban-vodă pentru Iordachii și pentru căci nu s-au
închinat la leși, de pe cum să adevēris(ă), cîndu l-au pus
domnu. Și-ntorcîndu-s(ă) Gavrilă înapoi, îndată au
10 și murit. Dzac să-l fie otrăvit Șerban-vodă. Caută de
<a>cmu înainte de vedzii ce s-au lucrat zavistie și răutate
în Moldova și-n Țara Muntene(a)scă, de pizma lui Șerban-
vodă ș-a Cupăresștilor, ce-u avut veche. /

f. 251^v 19. Îndată s-au făcut pacē cu Cantemir-vodă, de au
15 vinit, de la Țarigrad în Iași, Cup(ă)resștii. Ș-au pus pe
Iordachi visternic marē, de i-au dat Cantemir-vodă chie
țării în mîn(ă), și i-a(u) da(t) și o sa(mă) de bani din
cei ce-i lua(să) iar pentru o sa(mă) i-a(u) da(t) tî(r)gul
Scheia și Dră(c)șan(ni), și pe frate-său Manolachi, staroste

1 piste¹⁻² B, piste¹ C, preste² C/ saragelile B, C// 2 bejenari B, C/ cine B, C/ după
fost ad. acolo B// 3 doaa B, C/ zi B, C/ șliah B, C/ după șliah ad. de i-au gonit B/ agiungē
B, ajunge C// 4 pace B, C// 5 18] 22 B, E, G, 19 D, 25 M, 22 P/ Triimis-au B, D, E, Tri-
imis-au Cantemir-vodă C, G/ Gavrilă vornicul B, C, D, E, G// 5-7 Cantimir(-vodă
P) au trimis pre Gavrilă în Țara Muntiniască sol la Șerban voevod pentru Ior-
dachi Roset și pentru că nu M, P// 6 lipsește Cantemir-vodă C, G// 7 Iordachi
B, C// 8 leși B, C/ căci n-au vrut să să închine D/ de pe] după B, C, D, E, G, M, P/ să
adeverisă C/ s-au făgăduitu M, P/ cînd C// 9 după domnu ad. în Moldova B, E, G/
întorcîndu-să C/ Gavrilă vornicul B, C, D, E, G/ înapoi B, C// 10 au murit G/ zicu
C/ Și dzicea unii că l-ar fi B, G, Dzicea unii că l-ar fi E, Zic unii că l-ar fi M, P/ file
C/ voevod M/ după vodă ad. Dar adevărul nu să știie B, E/ ante Caută: 20 D/ de
acum înainte B, C// 11 vezi B, C/ De aice înainte caută și vezi ce au lucratu M, P/
ce au C/ zavistila C/ din zavistie și din răutate B, E, G/ și răutatea C, lipsește M, P//
12 și în B, C/ Munteniască B, C/ de] din B, D, E, G, M// 13 voevoda M/ și a Cupăresș-
tilor B, C/ ce au avut pizmă vechē di demult B, ce au avut de demult vechiē C, ce
au avut pizmă de demult veche G/ pizmă vechē D, E/ lipsește ce-au avut veche M, P//
14 19] 23 B, E, G, P, 21 D, 27 M/ ș-au făcut pace B, C// 14-15 Cupăresștii ș-au fă-
cutu pace cu Cantimir voevoda și din Țarigrad au venitu în Iași. Pus-au M, P// 15
Cupăresștii B, C/ Și au B, C/ după pus ad. Cantemir-vodă G// 16 visternic B, visternic
C/ mare B, C/ de i-au dat] datu-i-au M, P/ lipsește Cantemir-vodă G, M, P/ chēla B, C//
17 după țării ad. adică visterniciia M, P/ mină B, C/ și i-au dat] întorsu-i-au
M, P// 17-19 ad. marginal și i-a(u) da(t) și o sa(mă) ... și Dră(c)șan(ni) A// 17
samă C/ samă din banii cei M, P/ din] pentru B, E, G// 18 cîei C, lipsește P/ luasă C/
după samă ad. de bani C, D/ o samă] ceelanți bani M, P// 18-19 samă de bani ce
i-au fost mai rămas i-au dat tîrgul Scheia și satul Drăgșan(i) B, E, G// 19 după
Scheia ad. pe Sirētiu și satul Drăgșan(i) C/ Scheia pe Sirētiu D/ și Drăgșanu M, P,
lipsește D/ și pe] iar pre C, făcut-au pre M, P/ după Manolachi ad. l-au pus B, E, G,
l-au făcut C, D//

la Putna, de s(ă) mai adăoge vrăjibile cu muntenii. Pus-au și pe frații lor, acestor doi, pe Scarlatachi și Lațcarachi și pe Mihalachi, capichihăi la Țarigrad.

Ține-te, sărac(ă) Moldov(ă), de acmu înainte de jac și de mîncături! Toți aceștie tuscincii, ficiori Cuparului celui bătrîn, de nu s(ă) satura unul cu o sută sau doo de pungi!

20. Dat-au Cantemir-vodă to(a)tă taina ce au avut cu Șerban-vodă lor. Bucurat-au Cupăreștii pe Cantemir-vodă că l-or faci domn în Țara Munteniască. Și așe tot să pîrîia și s(ă) mîncă unei pe alții.

21. Murind Gavrilă cel bătrîn, pus-au vornic mare în locul lui pe fiu-său Vas(i)lachie, dar nu în trecerea tătine-său, și pe <ce>la(la)ți frați a lui a-i mai scăde din volniciia ce avea cînd trăe tată-său.

Scos-au și pe Velicico din hătmănie și l-au pus vornic mare de Țara de Sus, și hatman au pus pe ginere-său Bogdan.

f. 252

Decé / Iordachi visternicul au și legat frăție cu Bogdan hatmanul vâdzind că-i gineri lui Cantemir, de ținea

1 la Putna, la Focșani D/ de să C/ pentru ca să B, pentru ca să E, pentru să G, de să-și M, P/ adaoga vrăjibile B, adăoga vrăjibile C/ munténii B, C // 2 pre¹⁻² C/ frații B, C/ lipsește lor D, G / lipsește acestor doi M, P/ doi boiari B, E, G/ Scarlatachii C/ și pe Lascarachi B și pe Lascarachii C, D, G, M, P// 3 și pe Mihălachi și pe Lascarachi să fie capichihăi E/ Mihălachi B / pre Mihălachi C/ să fie capichihăi B, G// 4 săracă Moldovă C, săracă Țară Moldovă B, E, G/ acum B/ înainte B, C/ jacu B, jacurile M, P// 5 mîncari A/ aceștia B, C/ tuscincii/ cîte cinci C/ Cupariului B, C// 5-7 și de mîncările a cinci feciori a Cupăreștilor carii unul nu să satura nici cu 200 pungi de bani M, P// 6 de/ carii B, E, G/ să B, C/ cu/ cîte cu B, C, G/ sau doao sute de pungi de bani C, sau și doao sute de pungi de bani pe an, B, E, D/ ad. marginal pre an D/ o sută de pungi de bani sau și doao sute pe an G// 8 20/24 B, E, G, 22 D, 29 M/ Dat-au/ Spus-au C/ toată taina Cantemir-vodă B, C, E, G// 8-10 Cantemir voevoda toată taina ce-au avut-o cu Șerban voevoda au descoperit-o Cupăreștilor. Iară Cupăreștii au bucurat pre Cantemir voevod, cum că ei îl vor face M, P// 9 lor/ Cupăreștilor E, G, lipsește C/ Cupăreștii B, C/ pre C// 10 că-l vor face D/ face B, C/ tot așa M, P/ așa B, așa C// 11 să B, C/ unii pre alții B, C// 12 21/25 B, E, G, 30 M, lipsește C/ Gavrilă vornicul, C, D// 12-14 Murind Gavrilă vornicul cel bătrîn, pus-au Cantemir-vodă vornic mare pre fiu-său Vasilie; dar nu avea <asa> G/ trece-er la domnie <lipsește la domnie E, G> ca tată-său B, E, G// 13 lui/ tătine-său M/ pre C/ Vasilachie C, Vasili M, P/ dar/ însă M, P/ dar nu așa în cinste și în trece-er ca tată-său C, dar nu era în trecerea ce avea tată-său la domnie D// 14 pre C/ ceialalți B, ceialalți C/ ai lui au început a-i mai scădea B, C, D, E, G// 15 volnicie C// 14-15 și au mai scăzut și pre ceelanți frați ai lui din volniciia ce-au avut-o atunci cîndu trăia tatăl lor M, P/ cîndu B, pe cînd D/ trăia B, C// 16 Scos-au atunci B, E, G/ pre C/ Pre Velișco l-au scos din hătmănie M, P// 17 mare B, C, lipsește M, P/ repelă de Țara D/ și iară, M, P/ lipsește pus C/ pre B, C/ pre Bogdan ginerile său M, P/ Lupul Bogdan D// 18 Decii B, C, lipsește M, P/ Iordachi B, C, Iordachi Rosetu M, P/ vistiernicul B, C/ frăție B, frăție bună C// 19 vâdzind că-i gineri/ cu ginerile M, P/ că-i/ că iaste B, E, că iaste C, G/ gineré B, ginere C/ Cantemir-vodă B, D, E, M, P/ voevoda M//

la un cuvînt, și pe celalții boiarii a-i călca din obiceiurile lor. Și scote mulțime de orînduiali pe țar(ă), și pe mazili dăjdui grêle, și pe breslași greutate, de s-au stîns de atunci. Că era breslași mulții în țar(ă) atunci, cu mii de stupi.

5 Și Cantemir-vodă carte nu știe, sama nime nu-i lua, că-i supusesă pé celalții boiari, că țara era ertată de bir de la-npărățiile. Iară Lăticărachi tot triimitea la suté de pungi de lua, ni c-o pricină, ni cu alta. O(a)ricé sta înpotrivă pentru țară Miron logofătul și cu frate-său Velișco vornicul. Îi dzice lui Cantemir-vodă și lui Iordachii visternicul la mes(ă): „Mai des cu păharălă, mărie-ta, și mai rar cu orîndueléli, că țara îi ertată dé la Po(a)rtă, ș-ei vrea să-ții dai mărie-ta sama odată și nu-i pute“. Și Velicico și mai taré totdeauna să sfădie cu Cantemir-vodă 15 și cu Iordachii visternicul. Caré dintr-acelea voro(a)ve avînd fric(ă), au cădzut și la prepus, de ș-au pus și capeteli.

1 la/ tot la M, P/ cuvîntu B/ iară pre ceelanți boeri nu-i băga în samă, după obiceiul lor M, P/ pre C/ ceialalți B, ceialalți C/ după boiari <boiari C> ad. au început B, C, D, E, G/ obiceiurile B, obiceiurile C// 2 scotea B, C/ orînduiala B, C, rînduele M/ obiceiuri G / țară B, C/ mazili dăjdui B, C// 3 pre C/ breslași¹⁻² B, C/ greutate B, C/ stînșii A/ stîns atunci G, stîns de atunci B, C/ mulți B, C// 3-4 mare greutate, atita cît s-au stîns de sărăcii. Că pre atunci era mulți breslași în țară și ave mii de stupi M, P// 4 țară B, C/ atunci B/ după atunci ad. și era bogați de avea C/ lipsește cu C/ de B, C// 5 lipsește și M, P/ voevod M/ nu știa B, C/ și sama nime nu le mai lua C/ nu-i/ nu le B, D, E, G// 6 că pre ceelanți boeri îi supusă. Țara era M, P/ supusé B, supusé C/ pre B, pre C/ ceialalți B, ceialalți C/ că birul țării era ertat de la înpărăție B, țara de la înpărăție era ertată de bir G// 7 înpărăție C/ Iar B, C/ Lascarachi C, Lascarachi capichihăia B/ trimitea B, C/ sute B, C// 8 pungi de bani, B, C, D, E/ lua C/ Iară Lascarachi <Lescărachi P> Roset tot trimete din Țarigrad în țară de lua sute pungi <de M> bani M, P/ cu o pricină B, C/ Oarece B, Oarece C/ ante Oarece: 24 D/ înprotivă C// 8-10 Miron logofătul cîte puțin sta înprotivă pentru țară, agiutîndu-i și frati-său <fratiele-său P> Velișcu vornicul <Velișcu hatmanul caré era vornic P> M, P// 9 Velicico B, C// 10 Îi/ și P/ dzicea B, zicea C/ voevoda M/ lipsește și lui Iordachii visternicul B/ Iordachi C, Iordachi Rusă P/ vistiernicul C, vistiarnicul D, E// 11 la masă B, la mésie C/ cîndu șide la masă M, P/ păharăle B, păharăli C/ măriia-ta B, măriia-ta C, lipsește G// 12 orînduiale B, orînduiale C/ că birul țării iaste ertat de la Poartă B, că țara de la înpărăție este ertată de bir G/ îi/ iaste C, D, E, M, P/ Măriia-ta, mai des cu păharul și mai rar cu orînduelele M, P/ de la Poartă C/ și-i vrea B, C// 12-13 și odată îi vre mărie-ta să dai samă și nu-i pute M, P, și-i vrea măriia-ta să-ți dai sama odată E// 13 să-ți B, C/ măriia B, măriia C/ putea B, C// 14 tare B, C/ totdeauna C/ sfădiia B, C/ voevoda M// 15 Iordachi vistiernicul B, C, Iordachi Rusă visternicul M, P/ Care B, C/ dentru acele B, dintr-acele C/ voroave B, C// 15-17 Deci dintru aceste vorbe, fiindu suptu prepus, mai pre urmă ș-au pus și capetele M, P// 16 avîndu B/ frică B, C/ cădzut/ agiuns G/ lipsește și¹ B, G/ după prepus ad. pentru domnie C/ capetile B, C//

22. Șerban-vodă făcus<ă> gătire maré dé oștii / în Țara Muntene<a>scă, și făcus<ă> citeva vas<ă>, șeici, la Argeș, cu zahara, de sta gata să scobo<a>re pe Dunăre. Și s-agiunses<ă> cu toate capeteli sîrbiimea pe di cieia 5 parte de Dunăre și triimises<ă> și la nemții pe frate-său Iordachi spătarul și pe ginere-său, aga Băl<ă>ce<a>nul, ca s<ă> vie cu o samă dé o<a>ste nemțască. Agiunses<ă> și la Moscu, să s<ă> scobo<a>re la Crim.

23. Și stînd înpotriva sfatului un cne<a>dzū mare, 10 cheltuit-au Șerban-vodă dé l-au otrăvit, ca s<ă> nu mai hie potrivnic sfatului. Agiunsesă și cu craiul Sobetichie, ca s<ă> să scobo<a>re în gios la Buge<a>g. Și așea și el să purce<a>gă cu această gătiri, să apucé Țarigradul, cînd or hii turcii la Beligrad, la nemții. Numai era pedic<ă> 15 Cantemir-vodă cu Cupăresștii, că-l tot pîrîia la Po<a>rtă. Déce Șerban-vodă, vădzînd înpedicarea lui Cantemir-vodă, au strînsu cîtiiva boiari moldoveni cé iera în Țara Munteni-
niască pribegii, unii dé frica lui Cantemir-vodă, alții pen-
tru frica poghiiazurilor leșesștii. Strînsu-i-au pe toții la

1 22] 26 B,E,G, 21 C, 25 D, 31 M, *lipsește* P/ Șerban B,C/ făcusă C/ mare B,C/ mare gătire G/ de oști B, de oaste C// 1-2 Șerban voevoda în Țara Muntiniască, făcusă mare gătire de oști și făcusă și citeva șeice la Argeș <Arțăști P> M, P// 2 Munteniască B,C/ făcusă B,C/ vasă B, vase C// 3 Argēs B, zaharea C/ de]și M,P/ să să scoboare B,C,D,E, să să pogoare M,P/ Dunăre B,C// 4 să agiunsesē B, să ajunsēsē C/ capetile B,C/ sîrbimea B,C, sîrbilor M,P/ cēia B,C// 5 Dunăre B,C/ trimisēsē B, triimisesēsē C/ nemți B,C// 5-6 pre¹⁻² C, pre² B/ frateli său P/ spătariul B,C/ ginerile său M,P/ Bălăceanul B,C// 7 să vie C/ de oaste B,C/ Agiunsesē B, ajunsēsē C, și agiunsesă G,M,P// 8 moscali M,P/ pogoare M,P/ să să scoboare moscalii să margă la Crim B,E,G, ca să să scoboare moscalii la Crim C,D// 9 23] 27 B,E,G, 26 D, *lipsește* C,M,P/ stîndu B/ înprotiva C/ sfatului] acestui sfat G/ cînz C/ cînz mare la Moscu B,E,G/ *lipsește* mare P// 10 au cheltuitu M,P/ voevod M/ după vodă ad. mulți bani G/ de B,C/ să B,C// 11 fie B, fiie C/ potrivnic B,C, înprotivnicu D/ hie potrivnic] stei înprotiva M,P/ Agiunsesē B, Să ajunsēsē C,G, Agiunsesē-se D/ cu craiul leșecu, cu Sobetichii B,C,E,G// 12 să scoboare B,C/ Și să agiunsesă și cu Sobetichii, craiul leșesc, ca să vii în gios. M,P/ Bugiacu B, Bugiac C/ așa C// 13 purceadă B,C/ gătire B, gătiré C// 12-14 Și atunce să purceagă și el cu ace gătire, și cînd or fi turcii la Beligrad la nemți, să apuce Țarigradul M,P/ apuce B// 14 și cînd or fi B/ fi C/ Biligrad B, Biligrad C/ nemți B,C/ *lipsește* cînd or hii ... la nemții D/ la nemți la Biliigrad G/ era pedică B,C// 15 voevoda M/ cu]și cu B,E,G/ Cupăresștii B,C/ Poartă B,C// 16 Decii B,C/ *ante* Deci: 32 M, 24 P/ voevoda¹⁻² M/ vâzîndu B/ înpedicarea B,C/ lui] ce-i <ce P> făce M,P// 17 cîtiiva B,C/ moldoveni B,C, *lipsește* P/ ce era B,C// 18 pribegi B,C/ pribegi ce era în Țara Muntiniască M,P/ de B,C/ alții B,C// 19 poghiiazurilor C/ lēșēști B,C/ după lēșēști ad.fugis<ă> de s<ă> dusēs<e> din Moldova G/ pre toți B,C// 18-5 unii de frica poghiiazurilor, alții de frica lui Cantimir voevoda. Și după ce i-au strînsu pre toți la sfat, au alesu să facă domn în Moldova pre Ilie Drăguș-

dînsul la sfat, la Bucuresștii. Ș-au ales pe Ilie Drăgușescul să-l facă domnu în Moldova, cu to<a>tă / cheltuiala lui, ca să <să> mîntuiască de Cantemir-vodă, să nu-i mai fie piedic<ă>. Și n-au zăbăvit dup-acesta sfat Șerban-vodă 5 ș-au și murit. Dzac să-l fie otrăvit frații lui, stolnicul Costantin și spătar Mihai, că era un om groznic: nu veghea nimărui voia. Om maré la stat, cu ochi ca de bou, harnic, darnicu, mil<ă> făce maré la streini, la slujitori. Cheltuia mult, să-ș facă numé, iar nu să strîngă. 10 Cantemir-vodă încă de acestea oblicind de toate, pîrîis<ă> la Po<a>rtă pe Șerban-vodă. Și turcii nu pute să-l mazîile<a>scă, că s<ă> temea de numeli lui Șerban-vodă, ce scrisesă la hanul să să gătédzé să margă să ier-
nedzé în Țara Muntene<a>scă, să prindză pe Șerban-vodă. 15 Ce gătîndu-s<ă> hanul, i-au și vinit vestea c-au murit. Ce gîndesșté omul nu dă Domnul! Că ciné știe la ce cum-
pănă aru hii vinit și Țara Muntene<a>scă, de n-ar hii murit atunce.

cul și cu toată cheltuiala lui Șerban voevod. Însă dup-aceste <aceasta P> n-au trecut multă vreme și au murit Șerban voevod M, P// 1 București B, C/ Și au B,C/ pre B,C/ Drăgușcul B,C// 2 toată B,C// 3 să C/ fiie C// 4 pedică C/ după B,C/ aceasta A/ după sfat ad. pre mult B// 5 și au murit C,D,G, *lipsește* B/ Zicu C, Dzicea unii B,E/ să-l fiie C]că l-ar fi G/ frații B// 5-6 frații lui, spătariul Mihai și cu stolnicul Costantin, că era C// 5-9 *lipsește* Dzac să-l fie otrăvit ... iar nu să strîngă M,P// 6 spătariul B/ după Mihai ad dar adevărul nu să știe E/ după era ad. Șerban-vodă G// 7 și nemărui nu veghia voia B,E,G nu <le D> veghia voia nemărui C,D/ nemărui]nulea A/ Era om mare B,E,G/ mare C, era mare D/ cu ochii mari C,D/ *lipsește* ca de bou C,D// 7-8 cu ochi mari, își părea că sînt ca de bou; era harnic și darnic B,E,G// 8 om harnicu D/ milă făcea mare B,C, făcea milă mare G/ la cei streini și la B,E,G// 9 ca să-ș facă B,E,G/ nume B/ iară C/ nu ca să strîngă avere multă G/ strîngă avere B,E// 10 *ante* Cantemir: 28 B,E,G, 33 M/ aceste B,C/ pîrîsă C, au pîrît B,E,G// 10-16 Cantemir voevod, încă fiind viu Șerban voevoda, să înștiinșasă de toate aceste și scrisăsă la Poartă și era să vii hanul cu tătarii să erneze în Țara Muntiniască și atunce să prinză pre Șerban voevoda. Iară dacă au auzitu că au murit, s-au potolit. Că ce gîndești omul nu dă Domnul M,P// 11 Poartă B,C/ pre C/ putea B,C// 12 maziliască B,C/ să B,C/ numele C// 13 scrisesē B, scrisēsē Poarta C, scrisēsē înpărășiia G// 14 ernezé B, ernezé C/ Munteniască B,C/ pre C// 15 gătîndu-să C/ vête B,C/ că au murit Șerban-vodă B,C,D,E,G// 16 Precum să dzice un cuvînt pentru că nu iaste precum gîndesște omul, ce iaste precum dă Domnul E, Pentru că nu iaste cum gîndesște omul, ce precum dă Domnul G/ gîndesște B/ cine B, C/ cé B, cie C// 17 ar fi B, ar hi C// 16 — r. 6 din p. urm. *lipsește* Că ciné știe ... biné cu do<a>mna M, P// 17 Munteniască B, C/ Munteniască atunce, de n-ar fi murit Șerban-vodă G/ de n-ar fi murit Șerban-vodă atunce B, C, D, E//

24. Rădicat-au frații lui Șerban-vodă, Costantin stolnicul și cu Mihai spătarul, domnu atuncea pe un nepot a lor dé soră, anumé Costantin Brîncovanul Băsărab, în locul lui Șerban-vodă. Ave Șerban-vodă ficior maré,
f. 253^v 5 și n-au vrut frații lui Șerban-vodă să puie / pe dînsul, căcé nu trăia biné cu do(a)mna.

25. Dup(ă) ce s-au așédzat Brîncovanul în scaun în Bucuresștii, gîlce(a)va și zavistie cu Cupăresștii tot au rămas și la Brîncovanul, cum era și la Șerban-vodă, de
10 s(ă) tot pîrîia unii pe l-altii la Po(a)rtă, de s(ă) tot făcea cheltuial(ă) amînduror țărilor.

26. Început-au Brîncovanul a sup(ă)ra pe do(a)mna lui Șerban-vodă cu feluri de feluri ș-a-i lua bani dé pe unde era mistuiții. Că fiindu-i nepot și-n cînsté la dînsul,
15 îl știe. Decé aga Bălăce(a)nul, ginerele lui Șerban-vodă, dac-au înțeles de acea supărare, n-au vrut să vie de la nemții ș-au rămas acolo la Sîbiu. Iar Iordachi spătarul, fratele lui Șerban-vodă, au vinit la Brîncovanul de la nemții, de unde-lu trimises(ă) Șerban-vodă. Decé do(a)m-
20 na lui Șerban-vodă cădzus-în maré prepus, vâdzind c-au rămas ginere-său Bălăce(a)nul la Sîbiu. Și pușesă trei

1 24]29 B, E, G, 22 C, 27 D// 1-3 frații lui Șerban-vodă, Mihaiu spătarul și cu Costantin stolnicul atuncea domn pre un nepot de sor(ă) a lor, anume pre G// 2 spătarul B, C/ pre B, C// 3 de sor(ă) B, C/ pre anumé B/ Brîncoveanul B/ Băserab A, Băserabă C, Băsarabă D, Basarab E// 4 A-rea B, C// Li rămăsés(e) lui G/ mare B, C// 5 frații B, C/ să-l pue B, C, E, să-l puie D// 5-6 pe dînsul domnu, pentru că nu trăia bine cu doamna lui Șerban-vodă B, E, G/ după dînsul ad. domnu C/ căcé pentru căci C/ doamna C// 7-21 *lipșesc* M, P// 7 25]30 B, E, G, 23 C, 28 D/ După B, Iară după C, G/ așezat B, C/ Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/ scaon B, C, scaonul domniei G// 8 București B, C/ gîlceavă B, C/ zavistiia B, C/ Cupăresștii B, C// 9 Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/ cum]precum D, G/ cum era]precum au fost E// 10 să B, C/ pre B, C/ alții B, C/ Poartă B, C/ să B, C// 11 cheltuială B, C/ țărilor B, C// 12 26]31 B, E, G, 24 C, 29 D/ Brîncoveanul-vodă B, D, G, Brîncovanul-vodă C/ supăra B, C/ pre B/ doamna B, C// 13 feliuri de feliuri de supărări B, C, E, G/ și a-i lua B, și a-i lua C/ banii B, C/ di pe undé B, de pre undé C// 14 mistuiți B, C/ Că-i A/ după nepot ad. lui Șerban-vodă B, C, E, G/ și în cînsté B, C// 15 îi știia banii pre unde era B, E, îi știia pre unde era G, îi știia banii pre undé era mistuiți C/ fiindu-i lui Șerban-vodă nepot, îi știia banii pre unde sint D/ Decii B, C/ Bălăceanul B, C/ ginereli B, C// 16 deaca au înțales B, dacă au înțales C/ acia C/ supărare B/ după supărare ad. a doamnei D/ viie C// 17 nemți C/ și au C/ Sibiui C// 16-19 de la nemți de unde îl trimisése Șerban-vodă B, E, G/ spătarul C// 18 Brîncoveanul-vodă C, D// 19 nemți C/ undé îl triimisése C/ Decii B, C/ doamna B, C// 20 căzusă C/ era E, G/ mare B, C/ vâzindu Brîncoveanul-vodă că au rămas B, G, vâzindu Brîncoveanul că au rămas E/ că au C// 21 aga Bălăceanul D/ aga Bălăceanul la Sibiui, în Țara Unguriscă B, E, G/ la Sibiui, Bălăceanul C/ *lipșeste* și G/ pusése B, pusése Brîncoveanul-vodă C/ trii B, C//

st(ea)guri de lefecii moldoveni, anumé Beșlaga și Vicol și Tatul, de-o păzia pe dînsa și pe feciorul îei, Gheorghie be(i)zadea, la sat de Drăgănesștii, să nu fug(ă) la ginere-său la nemți.

5 27. Iară dup(ă) ce-au trecut un an a domniei Brîncovanului, coborîtu-s-au Bălăce(a)nul cu oștii nemșesștii și cu Hezăr ghenărarul de au vinit în tîrgu în Bucuresștii. /

f. 254 28. Dar ficiorul lui Șerban-vodă, cum au înțeles c-au trecut nemții munteli în Țara Munteniască, dé vin la
10 Bucuresștii, într-o sar(ă) s-au înbrăcat cu hainé pro(a)sté ș-au eșit printre straj(a) de la Drăgănesștii ce-l păzia și s-au dus înainte oștii nemșesștii. Ș-au rămas numai do(a)mna singur(ă) la Drăgănesștii în pază.

29. Brîncovanul, dac-au vâdzut că s-apropie oștile
15 nemșesștii de Bucuresștii, au lăsat Bucuresștii și s-au scoborît la sat la Ruși, cu to(a)tă casa lui, și boiari, și curte, slujitori, ș-au ședzut acolo la Ruși vro doo, trei, săptămîni. Îel șede în Ruși și nemții în Bucuresștii, cale de opt, noo ce(a)suri unei di alții. Și-i purta de grij(ă)
20 Brîncovanul de zahara, de le da tot de-agiunsu dé ce li trebuia, și pe de altă parte au făcut știré la Po(a)rtă și la tătari să vie.

1-22 *lipșesc* M, P// 1 steaguri B, stiaguri C/ léfecii B/ moldovéni B, C/ anumé]cu căpitanii lor, pre anumé B, cu căpitanii lor (pre E) anumi E, G/ după anumé ad. căpitanii C/ Beșlaga B, C// 2 păzia B, C/ pe dînsa] pre doamna B, D, E, G, pre doamna lui Șerban-vodă C/ pre² B/ ficiorul ei, pre Gheorghie beizadea B, E, G/ ficiorul C// 3 beizadea C/ de]la C/ Drăgănești B, C/ fugă B, C// 5 27]32 B, E, G, 25 C, 30 D/ după ce au trecut B, C/ domniia B, C/ Brîncoveanului-vodă B, D, E, G, Brîncovanului-vodă C// 6 aga Bălăceanul B, C, E, G/ oști nemțâști B, C// 7 Heizer C/ ghenearul B, C/ București B, C/ după București ad. la scaonul domnesc G// 8 28]33 B, E, G, *lipșeste* C, D/ după vodă ad. Gheorghii beizadea D, G(heorghie) B(eizadea) B/ înțales B, C/ că au B, C// 9 nemții B, C/ muntele C/ Munteniască B, C/ de B, C/ București B, C// 10 sară C/ cu]în G/ haine proaste B, C// 11 și au B, C/ pintre C, pin B, E, prin G/ straje B, E, străji C/ Drăgănești B, C/ păzia C/ după păzia ad. necunoscîndu-l străjarii B, E// 12 înaintea B, C/ nemțâști B, nemțesști C/ Și au B, C// 13 doamna singură B, C/ Drăgănești B, C// 14 29]34 B, E, G, 26 C, 31 D/ Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/ dacă B, C/ că să apropie B, că să apropie C/ oștile B, C// 15 nemțâști B, nemțesști C/ București B, C/ Bucureștii B, C// 16 coborît B, C/ toată B, C/ boiarii și boerenașii din curte și slujitorii și au șezut B, E, G, și boiari și cu slujitorii curții și au șezut C// 17 *lipșeste* la Ruși C/ vreo doao, trii B, C// 18 Îel]Brîncoveanul vodă B, C, D, E, G/ șidea B, C/ nemții B/ nemții șidea în București C, E, G// 18-19 calé de șapte, opt ceasuri D// 19 *lipșeste* noo B, C, E/ alții]altă A/ ceasuri de departe unii de alții G/ ceasuri unii de la alții B, E, ceasuri unii de alții C/ Și purta B, și le purta C, D/ grije B, C// 20 Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/ zairea, B, zaharea C/ după da ad. nemților C/ de agiunsu B/ di⁴ B, C, D/ cé B]céle ce D/ le B, C, D// 21 și]iar B, E, G/ șire C/ Poartă B, C// 22 tătari B, C/ viie C//

30. Trémăs-au atuncea ghenărar Heizăr pe un culonel
cu vro sută de nemții la Drăgăneștii, de au luat pe
do(a)mna lui Șerban-vodă de au dus-o în Bucuresștii.
Cu voia Brîncovanului era, că Drăgăneștii de Ruși nu
5 era departe, calé de doo ce(a)suri.

31. Dup<ă> ce au rădicat pe do<a>mna din Drăgă-
nesştii, vinit-au numai sîngur ghen<ă>rar cu capul lui,
cu vro sută dé oameni, de la Bucuresştii la Drăgănesştii.
Şi s-au sculat şi Brîncovanul din Ruşi, de s-au dus la dînsul
f. 254^v 10 în Drăg<ă>nesşti / de s-au împreunat cu dînsul ; ş-au min-
cat ş-au vorovit cinci, şes<ă> ce<a>suri ce i-au trébut.
Şi aşea s-au întorsu ghen<ă>rar iarăşi la obuzul
lui în Bucuresştii, şi Brîncovanul s-au întorsu la obuzul
lui la Ruşi. Ţara n-o lăsa să s<ă> bejăne<a>scă. Pe cine-i
15 prinde le tăia nasul, urecheli, de sta pe loc, ca s<ă> po<a>rte
de grijea zaharalei oştirilor.

32. Atuncea toții boarii muntenesștii îndemna pe Brîncovanul să s-îchiné la nemții. Numai unchiu-său, stolnicul Costantin, n-au priimit acestu sfat și nu l-au 20 lăsat să s-îchiné. Cîn<d> va Dumnedzău, și omul nemeresse sfatul.

33. Atuncea fiindu domnie noo, și viind oștii, și neavind cu ce să chiverniși în grabă, trebuind bani, au

1—23 *lipsește* B, P|| 1 30|35 B,E,G, 27 C, 32 D/Triimis-au B, C/ gheeneralul B,C/ Heizer C/ pre B,C/ colonel B,C|| 2 vreo B,C/ nemți B,C/ Drăgănești B,C/ pre B|| 3 doamna B,C/ dusu-o B,C/ București B,C|| 4 Și cu voia Brincoveanului-vodă, au fost G/ Și era cu voia Brincoveanului-vodă C/ Brincoveanului-vodă B, D, E/ Drăgăneștii B, C|| 5 era|sint B,D,E,G/ cale B,C, calé numai D/ doao ceasuri B,C/ 6 31|36 B,E,G, 28 C, 33 D/ După B,C, Iară după G/ pre B,C/ doamna B,C, doamna lui Șerhan-vodă D,G/ Drăgănești B,C|| 7 venit-au B/ gheeneralul Heizăr B,E,G, gheeneralul Heizer C,D|| 8 cu|și cu G/ vreo B,C/ de B,C/ București B,C/ Drăgănești B,C/ 9 Brincoveanul-vodă B,C,D,E,G/ din|de la C/ *lipsește* din Ruși B,G/ dinsul|gheeneralul B,E,G, gheeneralul Heizer D|| 10 Drăgănești B,C/ înpreonat B,C/ 10—11 și au mîncat și au băut și au vorovit B,E,G/ și au¹⁻² C/ cinci B,C/ șase B, șase C/ ceasuri B,C/ ce li-au trebuit B,C,D|| 12 gheeneralul B, C, gheeneralul Heizer B/ iar|și B,C/ 13 București B,C/ Brincoveanul-vodă B,C,D,E,G/ 14 la sat la Ruși B/ Iară pe țară B,E,G, Iar țara C/ nu o lăsa să să bejeniască B,C/ Că pe cine îi prindea B,E; Și pe cine prindea fugind C, Că pe cine-i prindea fugind G/ 15 nasul și urechile B, E, G/ nasurii și urechili C, D/ *după* sta ad. oamenii B, G/ locu B/ *după* loc ad. toți C/ să poarte de grije zairelii B, să poarte de grije de zahareli C/ 17 32|37 B, E, G, 29 C, 34 D/ toți B, C/ muntenesți B, C/ pre B, C|| 18 Brincoveanul-vodă B, C, D, E, G/ să să închine B,C/ nemți B,C/ *lipsește* unchiu-său G/ 19 acest B,C|| 20 să să închine B, C/ Cîndu B, Cînd C/ Pentru că cînd vra G/ Dumnezeu B, C/ nemerește B, C/ nemerește și omul statul G/ 22 33|38 B,E,G, 35 D, *lipsește* C/ fiind domniia noao B, fiind domniia noao în Țara Munteniască G/ fiind domniia noao a Brincoveanului-vodă D/ oști B, C/ 23 cé B/ chivernisi B, C/ grab' B/ trebuindu B, trebuind C/

scos văcăret întîiș dată un tult dé vită și doi orții de cal, de au rămas obicei pînă astădzii. Și dé acolo, de la munteni, pesté cîțiva ani, la domnie lui Costantin Ducăi-vodă, au sărit scînteia și la noi în Moldova, de s-au aprinsu acestu pojar de obicei.

34. Déce în scurtă vreme au purces și tătării a vini în Țara Muntenească. Brîncovanul îndată atuncea au dat șt(i)ră țării să să dea în laturi la munții, ș-au triimis do(a)mna la mănăstiré la Brad, la munte, și el au purces în tîmpinarea soltanului la Buzău. Și numai într-acea dzii să nu s(ă) fie tîmpinat cu soltanul, era să prade țara. /

36. Iar nemții, dac-au înțeles că vin tătari, s-au rădicat cu do(a)mna lui Șerban-vodă și cu toții din Bucuresștii ș-au trecut munții la Brașov. Și tătari(i) cu Brîncovanul i-au gonit pîn-i-au trecut munții, și nemic nu le-u putut strîca. Iar pe țară au strîcat-o rău tătari(i), că numai căce n-au luat robii, iar altă, ce-au găsit, tot au luat. Că acolo sînt munții golii, nu pot să s-ascundă oameni(i) și dobito(a)celi(i), și era vrème și de iarnă; ce au rămas oameni(i) numai cu sufleteli.

37. Iar de vară, după ce s-au făcut, trecut-au țarțarii doo, trei rînduri pen Țara Munteniască. Și la mîrsu și la întorsu tot pen Țara Munteneiască tréce, de mergea la Beligrad, unde să băte turcii cu nemții, de făcea bogată stricăciuné Țarfi Muntenesti.

1—25 *lipsesc* M, P// 1 văcărit B, C/ întâia C/ *după* dată *ad.* Brincoveanul-vodă G/ tultu B/ de B, C/ orți B, C// 2 obiceai B, obiceiau C/ pină astăzi C/de au fost în mulți ani B,E,G/ de B,C// 3 muntēni B,C/ piste B,C/ domnia B, C// 5 acest C/ obiceai rău B,G, obiceiau rău C,E// 6 34/39 B,E,G, 36 D, *lipsește* C/ Decii B,C// Munteniască B,C/ Brincoveanul-vodă B,C,D,E,G// 8 știrē B,C/ munți B,C/ și ș-au triimis B,D,E,G, și au trimis C// 9 doamna B, C, pre doamna D, pre doamna lui G// 10 intru întimpinarea B,C,E,G, intru întimpinarea D/ într-acia C// 11 zi B,C/ să B,C/ întimpinab B, timpinab C/ să prade tătării Țara Munteniască B,E,G, să prade Țara Munteniască C, să prade tătării țara D// 12 36/40 B,E,G, 30 C, *lipsește* G/ Iară nemții, dacă au înțales B,C/ tătării B,C// 13 doamna B,C/ toții B,C/ București B,C// 14 și au B, C/ munții în Țara Unguriască la Brașov B, munții la Brașov, în Țara Unguriască G/ munții C/ Brașev C/ Și/Iar G/ tătării B,C/ Brincoveanul-vodă B,C,D,E// 15 pină B,C/ munții B,C/ nemică B, nimică C/ li-au putut strica B,C// 16 Iară C/ pre C/ stricat-o B,C/ rău/foarte rău B,E,G/ tătării B,C// 17 căci C/pentru că B, G, cit D, *lipsește* E/ robi B,C/ n-au luat robi/n-au robii C/ ce au B,C// 18 munții goli B,C/ și nu pot să ascunză C/ oamenii B,C// 19 dobitoace B,C/ *lipsește* și³ B,E,G// 20 oamenii B,C/ sufletele B, sufleteii C// 21 37/41 B,E, 31 C, 40 G/ Iară după ce s-au făcut vară, trecut-au B,C,E,G// 22 doao B,C, în doao E,G/ trii B,C,E/ *după* rinduri *ad.* în Țara Unguriască C/ pin B,C// 23 pin B,C/ Munteniască B,C/ trecea B,C/ merge B// 24 Biligrad B, Beliigrad C/ undē C/ bătea B,C/ nemții B,C/ bogatăl multă C, bogată și multă D// 25 stricăciune B/

38. În al doilea anu dé domnie Brîncovanului rîndu-
it-au înpărătie turcească pe munteni și pe moldovenii și
pe tătari și pe un sarascher cu turcii, o samă, să duc<ă>
pe Tucul grof să-l puie craiu în Țara Ungure<a>scă.
5 Decé de aicea din Moldova au mârșu hatmanul Bogdan
cu o samă dé moldovenii, și un soltan cu tătari, și Brînco-
vanul cu capul său. Și, agiungînd la marginea Țării Mun-
tenesștii unde să chiiamă Cîmpina, eșitu-le-u Heizăru
ghen<ă>rar înainte și cu aga Bălăce<a>nul și cu cîteva
10 miei dé nemții. Ș-au dat războiu foarte taré, de înbe păr-
țilé, și groznic, cîteva ceasuri, și pe urmă au spart pe
nemții. Ș-au purces nemții în răsîp<ă>. Și atuncea au
f. 255^v prinsu / pe Heizăr ghen<ă>rarul la mîna-i lui Tuchil
grof, și Bălăce<a>nul au perit în războiu; dar au perit și
15 sarascherul turcescu, că l-au lovit un glonțu tocma în
gură. Dzac că la acel războiu să fie fostu mai mult izbînda
despré parte căzacilor Brîncovanului, caré le era cap
căzacilor un moldovan, anumé Costîn, ficiorul Nenului.

1 38/42 B, E, 41 G, 34 M, *lipsește* C/ *lipsește* În al doilea ... Brîncovanului M,
P/ Iar în al doile an a domnii Brîncoveanului-vodă C/ ÎnÎntu D, Iară în G/
an a domnii Brîncoveanului-vodă B, D, E, G/ 1—3 Înăpăratul turcescu au rădicat
<prădat P> pre moldovenii, pre munteni, pre tătari M, P/ 2 înpărăția B/ pre¹⁻³
B, C/ munténii B, C/ moldovénii B, C/ tătari B, C/ 3—4 pre¹⁻² B, pre¹ C/ sa-
rascheriu B, C/ cu o samă de turci C, G/ turci B/ ducă B, C/ cu cîțva turci
să ducă pre Duful graful și să-l pue M, P/ 4 Tiuchil B, C/ pue B/ Ungu-
riască B, C/ 5 Decii B, C, *lipsește* M, P/ aici B/ 6 de moldovénii B, C/ și cu
un sultan E, M, P/ tătari B, tătarii C/ și iară M, P/ 7 Brîncoveanul-vodă
cu capul său, cu munténii B, E, G, Brîncovanul domnul muntinescu, au mersu
însuș cu oaste sa M, P/ Brîncoveanul-vodă C, D/ ajungînd C/ Muntenesști B, C/
8 undé C/ chiamă B, C/ Cîmpina B, C/ eșitu-li-au B, C/ li-au eșitu înainte Herzău
ghenerariul <ghinăralul P> și cu aga M, P/ Heizăr B, Heizer C/ 9 ghenerarul B, D,
gheneral C/ înainte B, C/ Bălăceanul C/ *lipsește* și² M, P/ 10 mii de nemți B, C/
Și ș-au B, E, G, Și au C/ foarte tare și groznic de amîndoa părțile, cîteva
B, C, G/ tare C/ înbe amîndoa C/ părțile C/ 11 șiși foarte M, P/ și mai pe urmă
M, P/ spartu B/ 12 nemți B, C/ Și au B, C/ nemții B, C/ în răsîpă B, *lipsește* C/
lipsește Și atuncea M, P/ 13 pre B, C/ Heizer C/ gheneralul B, C/ la mîna lui Tiuchil
B, C/ Pre Herzău ghenerariul <ghinăral P> l-au prinsu viu și l-au dat pre mîna
lui Duful graful M, P/ 14 *lipsește* și¹ B, C/ aga Bălăceanul B, C, E, G/ 14—15 dar și
sarascheriul turcescu au peritu, că M, P/ sarascheriul C/ dar au perit și sarascheriul
turcescu ce era mai mare pe oastea turcească, că B/ 15 turcescu
ce era pe oastea turcească E/ după glonțu ad. de pușcă E/ în] pin B,
prin G/ 16 Și dzicu B, G, Zicu C/ *lipsește* Dzac că la M, P/ fost B, C/
izbînda mai mult D/ 16—18 *lipsește* Dzac... Nenului M, P/ 17 despre B, C/ partea
C/ Brîncoveanului-vodă B, C, D, E, G/ și care C/ căroră B, E, G/ 18 *lipsește* căzacilor
B, *lipsește* cap căzacilor C/ un moldovean B, un moldovan boiar D, un boiaru
moldovean E/ pre anumé C/ Costin C, Costin căpitanul de Focșani B/ 17 ficior
Neniului din Moldova B, E, ficior Neniului de aici din Moldova G/ Neniului C/

39. Dup<ă> ce au aflat Brîncovanul pe Bălăce<a>nul
mort în războiu, trimisu-i-au capul la Bucuresștii, de l-au
pus într-un prepele<a>c în mijlocul ogrăzii lui, de-au
ședzut vru<n> an cu capul în prepele<a>c. Și au învățat de
5 i-au răs<i>pit și curțile și og<r>ad<a>, de au rămas numai
jăriște.

40. Dup<ă> izbînda ce au făcut acolo, întrat-au Tuchil
grof în Țara Ungure<a>scă cu toate oștile cé scriu mai sus.
Ș-au început a strîca și a ardé ș-a robii pe caré nu vrea să
10 s-închiné lui. Și așa au înblat cîteva dzilé, strîcînd pen
Țara Ungure<a>scă, pîn' ce s-au rădicat altă oasté nem-
tască, ș-au purces asupra lor. Decé hrof cu turcei și cu
tătarii n-au cutedzat să stea înpotrivă-lé ș-au fugit pesté
munții înapoi în Țara Munténe<a>scă. Iar Bogdan hat-
15 manul, vrînd dréptu să ias<ă> pe Oituz la Țara Mol-
dovei, eșitui-au țărănimea, săcui<i> înainte la Oituz,
la strîmtori, de i-au dat războiu to<a>tă no<a>pte<a>,
de cu maré greu au scăpat de au eșit din mîna lor, că era
să piară / cu toții. Iar tătari s-au dus în Bugeg acasă,
f. 256
20 iar Tucul grof cu oastea lui, cu ungurimea, au rămas
în Țara Munténe<a>scă de au ernat ș-au și vărat, și multă
strîcăciuné face țării. Numai, pîn-a să rădica Tucul grof,
de s-au dus în Țara Turce<a>scă, foarte cu puține
o<a>ste, curuții dé a lui, rămăsés<ă>, că puses<ă> Brîn-

1—24 *lipsește* M, P/ 1 39/43 B, E, 32 C, 42 G/ După B, Iară după C, G/ Brînco-
veanul-vodă B, C, D, E, G/ Bălăceanul C, aga Bălăceanul B, E/ 2 trimisu-i-au B/
București B, C/ 3 prepeliac B, C/ ogrăzii B, C/ de i-au șezut B, C, E/ 4 vreu B/ *lipsește*
cu B, C, E, G/ prepeliac B, C/ 4—5 Și au pus de i-au răs<i>pit curțile acele din Bucu-
rești și ograda G/ 5 răsîpit C/ curțile B/ casăle C/ ograda B, C/ 6 jeriște B, C/ 7 40/44
B, E, 43 G, *lipsește* C/ După B, Iară după G/ Și după acea izbîndă C/ Tiuchil B/
8 Unguriască B, C/ oștile B, C/ ce B, C/ ce mai sus s-au scris G/ 9 Și au B, C/ strica
B, C/ arde B/ și a robii B, C/ pre carii B, C/ 10 să s-închine B, C/ după lui ad. Tiuchil
grof B, E, G/ așa B, așa C/ umblat B, C/ zile B, C/ strîcînd B, C/ pin B, C/ 11 Ungu-
riască B, C/ pină B, C/ oaste B, C/ 12 și au B, C/ Decii B, C/ hrof Tiuchil grof
B, D, E, Tuchil graf C, Tiuchil G/ cu turcii B, C, *lipsește* E/ 13 să le stea înpotrivă
C, să stea înpotrivă oștii nemțasti B, D, E, G/ și au B, C/ piste munți înapoi B, C/ 14
în Țara Munteniăscă înapoi C/ Munteniăscă B, C/ 15 hatmanul Bogdan D/ vrînd
să iasă drept pe Oituz B, C, E, G/ Moldovii B, C/ 16 săcuii B, săcuii C, săcuiimea
G/ înainte B, C/ Oituzu B/ 17 strîmtori C/ războiu într-o noapte, toată noaptea
B, E, G/ toată noaptea C/ 18 delși B, E, decii C, *lipsește* G/ mare B, C/ mină mi-
nile B, G/ 19 piară B, C/ toții B, C/ tătarii B, C/ s-au dus la casile lor la Bugeac, iar
G/ Bugiac B, C/ acasă la casăli lor B, E/ 20 Tiuchil B, Tuchil C/ oaste C/ 21 Munte-
niăscă B, C/ și au B, C/ și au vărat G, și au vărat acolo E/ 22 strîcăciune B, C/
făcea Țării Muntenesști B, C, D, au făcut Țării Muntenesști G/ pină B, C/ Tiuchil B,
Tuchil C/ 23 Turcească B, C/ cu puținea oaste B, cu puțînă oaste C/ 24 curuți de
ai lui rămăsésie B, C/ rămăsés<ă>] au fost rămas G/ pusésie B, pusésie C/ au fost
pus G/ Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/

covanul oameni dé a lui; pe caré curuți îl găsiia. în laturi, pe taină îl și ucide.

41. Făcut-au leși la Zvancea ocop, din sus de Zvance, de au aședzat oaste. Triimis-au și <în> cetate Sorocei un 5 polcovinic iar cu oaste. Aședzat-au și-n ținutul Cernăuțului în cîteva locuri, de-au făcut părcané de au aședzat oaste joimiri moldoveni și leși: în Vasileu, pe Nistru, drăgani; în Orășeni pe Zaharoțichie cu leși: în Coțimani <pe> Dobravischie tiji cu leși; în Bănila pe Turculeț 10 cel maré, cu moldoveni; în Hliniță <pe> Botedzu tiji moldoveni; în tîrgu în Cernăuții <pe> Brănești; în Cuciur <pe> Turculeț cel mic cu moldoveni. Și așe cuprinses<ă> tot ținutul Cernăuțului de-l ținea. Și altă tre<a>bă n-ave; În toate zilele să bâte cu turcii supt Cameniță, 15 că păziia drumul Cameniței. De<ci> cune tréce, tot îi lua de grumadzii și-i robie, și s<ă> slobodzie furis în Moldova și-n Bugeg, dé apuca herghelii a cui găsiia, și f. 256^v lua / și limbă. Și cîndu duce turcii zaharali în Cameniță, le eșie înainte ori la dus ori la întorsu, de-i lovie, și de 20 bogate ori fi și smintie. Așijderea și lepcanii din Cameniță și cu turcii eșie și lovie pe joimiri, pe unde era aș<ă>dzații, fără vesté, și de bogaté ori îi strîca.

1—22 *lipseșc* M, P// 1 de ai lui B,C/peși pe B,C,E, și pre D,G/care B, C/curut B,C/ ilcum il C//2 ucidea B,C// 3 41/33 C, 45 E, 44 G/ *după* lésii *ad.* atunci B,C,E,G/ den B/ Zvancea² C// 4 oaste B,C/ și în B,C,D/ cetatea B/ Sorocii B,C/ un]pre un B,D,E,G// 5 polcovnicu B, polcovnic C, polcovnic cu oaste E/ și în B,C/ Cernăuților B,C,D// 6 de au B,C/ părcane B,C// 7 moldovéni B,C/ lési B,C/ Vasileu B,C, în sat în Vasileu G//8 drăgani]au pus drăgani B, au pus drăgani lési E, au așezat drăgani, lési și moldovéni G/ în Orășeni B,C, în Orășeni pre Prut D/ pe Zaharovschii B, C,D/ au pus pre Zaharovschii E, au pus pre Zaharovschie G/ lési B,C/ Coțmani B,C/ în Coțmani au pus pe E,G// 9 Dubravschiu, B, E, Dobravschiu C/ tiji C]iară B,C,E/ *lipsește* tiji cu leși G/lési B,C/ iar în Bănita G/ în Bănila pe Ciri-muș au pus pe Turculeț E/ au pus pe Turculeț B// 10 mare B,C/ moldovéni B,C/ Hlinițe C/ pre Botezu tiji cu moldovéni C, pe Botez iar cu moldovéni B, au pus pe Botez iar cu moldovéni E/tij]iar G//11—12 în Cernăuți au pus pe Brănești cu lési și cu moldovéni; în Cuciurul cel mare <mic G> pe Turculețu cel mic B,G/ în Cernăuți au pus pe Brănești cu lési și cu moldovéni E/ Cernăuți C/ *după* Brănești *ad* tiji cu moldovéni C// 12 în Cuciur au pus pe Turculeț E/ cu moldovéni B, tiji cu moldovéni C/ așa B, așa C/ cuprinsése B, cuprinsése C// 13 Cernăuților B,C/ triabă B,C// 14 nu avea B, n-avea C/ zile C/ bătea B,C//15 păziia B,C/ Cameniții B,C/ Decii B,C/ trecea B,C// 16 luoa C/ grumazi B,C/ robii B,C/ să slobozia B,C/ și în B,C// 17 Bugeacu B, Bugiac C/ de B, C/ găsiia B,C/ a cui și găsiia G//18 luoa C/ cind C/ ducea B,C/ zairele B, zahareli C/ în cetate în Cameniță D//19 eșia B,C/ înainte B,C/ de-i lovia B,C, *lipsește* G//20 bogate]multe C,D,G/ *lipsește* și² G/ smintia B, C/ lipcanii B, C/ din cetate din Cameniță G// 21 *lipsește* și cu turcii C/ eșia B, C/ lovia B, C/ pre¹⁻² B/ undé B, C/ așezați B, C// 22 fără de veste B, C, D, E, G/ bogate]multe B, C, E, G/ îi strica C]să timpla de-i și strica B//

42. Tătarîi din Buge<a>g, hanul, soltani<i>, cité de trei, patru ori mergea în Țara Leșască, de-i prăda cît le trebuia. Și la-ntorsu, slăbindu-lé cai<i>, fiind une-ori iarnă, eșie joimirii de pen zămcii de-i lovie pe urmă 5 și scote duiumuri și robii, iară uneori îi lovie tătari pe dinșii.

43. Odată, eșindu Turculeți cel maré la Ștefăneștii, la drumul Cameniței, să ia limbă, au vădzut vro 40 de turci pe șlah viind de la Cameniță. Deci Turculeți trecînd 10 Prutul să margă la dinșii să-i lovască, au <a>pucat de au trecut numai vro treidzăci de joimiri, și s-au și rumtu ghiața, că era dé primăvară. Ș-au rămas o<a>stea cea multă a lui Turculețu di ceasta parte, neputînd trece Prutul, că să rumses<ă> ghiața. Déce Turculeți au eșit 15 înainte celor 40 de turcii, și așa s-au bătut față la față vro doo ceasuri, că nu putea cie o<a>sté să tre<a>că să lé de<a> agiutor. Și i-au înfrînt pe turcii și i-au prinsu vii, caré n-au perit la bătaie. Numai doi au scăpat, și i-au f. 257 luat robii / de grumadzii de i-au dus în Țara Leșască. Pe 20 unei i-au triimis la craiul, de ș-au făcut numé și cinsté;

1—6 *lipseșc* M, P// 1 42/46 B,E, 45 G, *lipsește* C/ Bugeac B, Bugiac C/ sultani<i> B/ cite B,C// 2 trii B,C/ ori pe an B,D,E,G/ *după* Leșască *ad.* pe an C/ de prăda B,C,D,E// 3 întorsu B,C/ slăbindu-le caii, fiindu B//3—4 uneori slăbindu-li caii de iarnă eșia de-i lovia și joimirii di pin zămcii C// 4 eșia B/ pin B/ zămcii B/ lovia B,C// 5 scotea B,C/ robii B,C/ iar B/ lovia tătarii B,C// 7 43/47 B,C, 46 G, 35 M, 25 P, *lipsește* C/ Iară odată G/ eșind C/ Turculeț B, Costantin Turculeț C,D/ mare B, C/ Ștefănești B, Ștefăneștii C// 7—9 Venit-au odată Turculeț cu oaste să ia limbă. Și dacă au sositu la Ștefănești, la drumul Cameniței au văzut cît<i>va turci viind spre șlah de <de la P> Cameniță M, P// 8 Cameniții B,C/ vreo patruzăci B,C// 9 șlah B,C/ Decii Turculeț B,C// 10 Prutul pre ghiața să margă la turci și au apucat M, P/ au apucat B,C// 11 vreo triizăci B, C/ *lipsește* vro M, P/ *lipsește* și² G,M,P/ ruptu B, rupt C// 12 de B,C]despre E/ prim<ă>vară B/ *lipsește* că era dé primăvară M,P/ Și au B,C/ oastea B, oaste C, oaste ce mai multă M,P// 13 *lipsește* a lui Turculețu M, P/ Turculeț C/ de aceasta B, de aceasta parte de Prut C/ tréce B,C//13—14 *lipsește* neputînd trece ... ghiața M, P//14 rumsése B, rumsése C/ ghiața / Decii B,C/ Turculeț B,C, Turculeț ca un vitiaz D//15 inna-ntea B, înainte C/ acelor C/ patruzăci B,C/ așa C/ vreo doao B,C, vreo 2,3 G// 15—16 înainte turcilor și era ca la 40 turci și vro dao ceasuri s-au bătutu față la față că <căci P> nu pute să <le P> triacă cealantă oaste să M, P// 16 cea B, cea C/ oaste B,C/ cealaltă oaste a lui Turculeț să treacă D/ triacă B,C// 17 le dea, B,C/ agiutoriu B, ajutoriu C/ i-au <au D> înfrîntu Turculeț B,D/ turci B,C//18 carii B,C, pre carii D/ bătălie B]războiu G// 18—20 și pre carii n-au peritu la bătaie, i-au prinsu vii. Și numai doi turci au scăpat. Deci pre cei vii i-au luat de grumaz robii <robi de grumazi P> și i-au dusu în Țara Leșască. Și de acolo pre unii i-au trimis înlăuntru la craiul M,P// 18 și]iar pre ceialalți B,C,E,G// 19 *după* luat *ad.* pre ceialalți D/ robii B, C/ grumazi B, C/ Pre B, C// 20 unii B, C/ trimis C/ craiul Sobetchiu C/ nume B/ cinsté B/ cinsté și nume M, P//

pe alții i-au ținut la dînsul, la Bănila, de s-au răscur-părat. Ș-au găsit atuncea la acei turcii neguțitori 50 de pungi de bani gata, fără-odoar(ă) și hainé și cai.

44. În al șes(ă)lea anu a domn(i)ei lui Cantemir-vodă 5 coborîtu-s-au craiul Sobetichii cu oștii gré(le) iar în Țara Moldovei, fiind îndemnații și de munteni, de Brîncovanul, de pe cum era învățat ca s(ă) facă rău acestei țări, de să acolișie de dînsă totdeauna, precum și mai pe urmă, de au adus și pe moscali cu faptele lui. Caré, 10 Dumn(e)dzău, pentru suspinurile săracilor, i-au plătit de s-au stînsu pomenire lui, cu totul. Ș-au vinit craiul cu obuzul pe la Botășeni și pen Cotnarii pîn' la Tîrgul Frumos, și de la Tîrgul Frumos iar s-au întorsu la țara lui, că era vreme de to(a)mnă. Și atuncea, întorcîndu-s(ă), 15 au lăsat oaste cu bucate în cetate, în Ne(a)mțu, și-n Sucevi, în mănăstirea arméne(a)scă, și-n Agapie în mănăstiré, și-n Săcul, și-n Cîmpul Lungu, și-n Hangu. Și cînd au agiunsu cu obuzul pe Siret pe la Ropce, așe i-au lovit o plo(a)ie cu ninsoaré, de i-au ținut acel vicol vro trei,

1 pre alții B,C, iară pre alții M, P/ i-au ținut i-au popritu M, i-ar fi poprit P/ la dînsul la casa lui, la dînsul G// 2 Și au găsit B,C, Găsit-au M, P/ atuncea Turculeț M, atuncea Turculețul P/ aciei C/ turci B,C/ cinzăci de pungi B,C, vro 50 pungi M, P// 3 *lipsește* gata B,D/ fără de odoară B,C,D, G/ fără deosăbit de alte M,P/ odoară, haine și cai turcești M,P/ haine B,C// 4 44]48 B,E, 34 C, 47 G, 36 M, 26 P/ Iară în B,C,G/ șasele B, șasele C/ an B,C/ domniia B,C, *repetă* a domniia E/ voevoda M// 5 craiul leșescu B,D,E, G/ Sobetichii B,C/ oști grele B,C// 6 Moldovii B,C// 5—11 Sobetichii, craiul leșesc, cu multe și grele oști, iarăși au venit în Moldova, fiind îndemnat de Brîncovanul, domnul muntinesc, ca să aducă stricăciune Moldovii, că așa era învățat. Însă mai pre urmă au ascultat Dumnezău suspinurile săracilor și au peritu pomenire lui, și a tot nîamului lui, cu sunet M, P// 6 fiindu B/ fiind lésii D,E/ fiind îndemnați lésii C/ îndemnat B,G/ munténi B,C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncoveanul-vodă C// 7 de pe după B,C,D,E,G/ să B,C/ aceștii B,C// 8 de să tot acolesia B/ acolesia C/ dînsa B,C/ totdeauna B,C/ precum B,D// 9 de au chemat pre moscali de i-au adus cu faptele lui G/ Care B,C// 10 Dumnezeu B,C/ suspinurile B, suspinurile C// 11 cu totul pomenirea lui E/ pomenirea B,C/ Și au B,C// 11—12 Venit-au craiul leșesc cu obuzul lui la Botoșeni M,P// 12 obuzul A/ pe lîui G/ Botășeni B,C, Botoșani P/ și pin B,C/ la M,P// Cotnar B,C/ pînă B,C/ și iară M,P/ *lipsește* de la Tîrgul Frumos D/ *lipsește* iar M, P/ fiind vreme de iarnă s-au întorsu la țara lui M, P/ după întorsu ad. craiul C// 14 vréme B,C/ toamnă B,C/ *lipsește* atuncea M, P/ întorcîndu-să B,C// 15 au lăsatu din oaste lui oșteni în Cetate Niamțului M, P/ Niamțu B,C// 15—16 *lipsește* și¹⁻² M, P// 16 și în Suceavă B/ și în cetate în Suceavă și în C/ armeniască B,C, cea armeniască D/ și în mănăstiré în Agapia B,C,E,G, și în mănăstirea Agapia D, în mănăstire Agapie M,P// 17 și în mănăstirea Săcul B,E, și în mănăstiré în Săcul C,G/ și în²⁻³ B,C/ și-n¹⁻² în M, P/ și în mănăstirea <ad. marginal> Hangu D// 18 agiunsu craiul B,C,E,G,M,P/ obuzul A, obuzul lui B,E, obuzul său M, P/ Siretîu B/ Ropcea C/ așa B, așa C// 19 ploae B, ploae C/ ninsoare C/ de i-au]de au C, și au M,P/ vreo C/ trii C, *lipsește* M,P/ zile C//

f. 257^v

patru dzili, de au murit oastea mai biné de giurămate, înghețată și leșinată, că era pe la noemvrii. Iar caii le-au / murit toții din obuz, de le-au rămas carăle și carîțeli și pușceli toate la Ropce. Dzik că nice craiul mai n-au 5 fostu avînd cal să-ncalece. De(a)bie au mărșu pîn la Sneatin, că i-au fostu lovit minie lui Dumnezău, de nu era numai vicolul, ce-i lovis(ă) și o bo(a)lă, de murie și oameni și cai. Și la anul au triimis din Țara Leșască de-au luat pușcelé dé la Ropce.

45. Tătarii și cu Cantemir-vodă n-au vrut să margă mai nainte dup(ă) dînșii de la Crivesștii, ce s-au întorsu înapoi. Îndemnau-i-au Cantemir-vodă pe tătari să margă înainte că, de-r hii mărșu, i-ar hi luat pe toți de grumadzii. Numai tătarii n-au vrut să margă.

46. Dzik că Sobetichii s-au fostu agiunsu cu tătari, de au fos(t) tot una. Numai în vide(a)la leșilor s-arăta neprietin. Că odată s-au fostu tîmplat într-o no(a)pte de au tăiat pe niște tătari pre rău Turculeț rohmistru cu moldovenii. Și a doo dzi vădzindu Sobetichie, au fostu

1 de]și M, P// 1—2 oaste înghețată și leșinată, mai mult de giurămate, că era în luna lui noemvrii M, P/ bine B,C// 2 înghețați B,E,G, leșinați B,E,G/ pe la luna lui noemvrii C,E,G // 3 toți B,C/ obuzu B/ de]și M, P/ li-au B,C/ carăle B,C/ carile C/ carile toate și și pușcele la Ropce M, P// 4 pușcele C, pușcele cele mari toate B,D,G/ Ropcea C/ Și dzicu B,E,G, Zicu C/ nici B,C/ *lipsește* mai M,P// 5 fost B,C/ avîndu B/ încaleci B, încalece C/ De abiia B,C/ pînă B,C// 6 Sletin A// 5—7 n-au avut cal bun să încalece, ci au mersu pre un cal foarte slab. Și cu anevoi au mersu pin(ă) la Sne(a)tin. Urgia lui Dumnezău îi lovisă, că nu era M, P// 6 fost lovit B,C/ minia B,C/ Dumnezeu B// 7 lovisă C/ boală B,C/ muria B,C// 8 oamenii B,C/ caii B,C/ după anul ad. de prim(ă)vară B,E,G// 7—9 și boală <repetă și boală P> gre ca aceia, de mure și ei și caii. Și tocma la anul au triimis la Ropce de s-au luat pușcele M, P/ de au B,C// 9 pușcele B,C/ de B,C/ Ropcea C// 10 45]49 B,E,G, 35 C, 38 M, *lipsește* P// 10—12 Tătarii cu Cantemir voevoda <Cantemir-vodă cu tătarii P> au mersu dup(ă) leși pin(ă) la Crivesști. Iară de la Crivesști tătarii n-au <mai P> vrut să mai margă după leși, ci s-au întorsu înapoi M,P// 11 înainte, B,C/ după B,C/ Crivesști B,C// 12 înapoi B,C/ tătari B,C// 13 înainte B,C/ de ar fi B,C// 12—13 Cantemir voevod mult au îndemnat <îndemna P> pre tătari să mai margă după leși. Și, adevărat, că de ar fi mersu, pre toți i-ar fi luat de grumazi M, P/ după mărșu ad. tătarii D/ fi B/ pre B/ grumazi B,C// 15—19 *lipsește* M, P// 15 46] 50 B,E,G, *lipsește* C/ Dzik unii că craiul Sobetichii B, Dzicea unii așa că Sobetichii C/ că craiul Sobetichii D,E,G/ fost B/ ajunsu C/ tătarii B,C// 16 fost B,C/ *lipsește* tot D/ vediala leșilor B,C/ să arăta B,C/ să arăta craiul nepriatin tătariilor D// 17 nepriatin B, nepriatin C, nepriatin tătariilor E/ fost B,C/ noapte B,C// 18 au] i-au D/ pre B,C/ tătari B,C/ *lipsește* pre rău G/ pre rău polcovnicul Costantin Turculeț al nostru cu moldovenii E/ Turculețul B/ rohmistru C/ al nostru B,G/ moldovenii B,C/ ad. marginal Turculeț rohmistru cu moldovenii A// 19 doa B,C/ vâzind B, vâzindu-i D/ craiul Sobetichii B,C,D,E,G/ fost C//

jăluind pe tătari: „Păcat c-au perit atîtea vitejii!” Ş-au fostu dzicînd lui Turculeţu pentru ce i-au lovit no<a>pte, furiş, că el ave prieteşug cu dînşii încă din hătmănie.

47. Dup<ă> ce s-au dus craiul în ţara lui, scris-au
5 cărţii la-npăratul Ne<a>mţului şi la papa de Rim, de s<ă>
f. 258 fălie pecum au luat atîtea cetăţi din Ţara/Moldovei.
Şi pe celi scrisori papa de Rîm tot îl crede şi-i trimite bani
să fac<ă> o<a>sté asupra păgînilor. Căcé aşe era voro-
viţii şi cu înpăratul Ne<a>mţului: el să margă pe de o
10 parte, şi celalalt pe de altă.

48. Triimis-au Cantemir-vodă o samă de tătarii cu
moldoveni lefcii în Cîmpul Lungu şi-n Hangu, de au
prădat ş-au arsu, ca s<ă> sco<a>ţă pe joimirii. Şi nu i-au
putut sco<a>te, iară duium şi robii au luat mult tătarii.
15 Şi-ntorcîndu-să înapoi pe la Iaşi, în sat, le-u dăruit Can-
temir-vodă tuturor mîrzacilor postavurii şi atlazuri,
şi s-au dus în Buge<a>g.

49. În al şeptilea anu a domn<i>ei lui gătitu-s-au
Cantemir-vodă cu oastea lui de au mărşu să ia cetate

1—3 *lipse*sc M, P// 1 jeluind B,C/ *după* tătari *ad.* şi au fost dzicîndu B,E,G, *ad.* şi i-au fost cîind şi au fost zicînd C, *ad.* zicînd D/ că au B,C/ atîte C/ vitejii B,C/ Şi au fost B,C// 2 dzicîndu B/ Turculeţ B, C/ că B, cîe C/ lovit/ logit A/ noaptea B,C// 3 avea B,C/ *după* hătmănie *ad.* di pre cîndu au fost hatman G// 4 47] 51 B,E,G, 39, M, 28 P, *lipse*şte C/ După C, Iară după B,D, E,G, / *după* craiul *ad.* leşescu Sobetchi D, G, *ad.* Sobetchi E/ înjla D,G/ cărţi B,C// 4—7 Craiul leşesc, după ce s-au dusu în ţara lui au scris la înpăratul nem-
taşc şi la papa de Roma, lăudîndu-să cum că au luat în Moldova atîtea cetăţi.
Iar papa tot îl crede M, P// 5 împăratul Niamţului B,C, împăratul nemtaşcu D// 6
să hvăliia B,E, să hfăliia C, să făliia şi să lăuda D, să hălăliia şi să lăuda G/ precum
că C/ atîte C/ cetăţi B, C/ Moldovii B,C/ *după* Moldovii *ad.* scriind şi mănăstirili
tot cetăţi D// 7 Că şi C/ aceli B,C/ credea B,C/ trimitea B,C// 8 facă oaste B,C/
după păgînilor *ad.* a turcilor D/ Căci C, Că M, P, Pentru că B,E,G/ aşia B,C/ vo-
roviţi B,C// 9 *lipse*şte şi E/ Niamţului C/ *după* Niamţului *ad.* împăratul nemtaşcu
B/ el/craiul D, împăratul nemtaşcu E,G, *lipse*şte B// 9—10 pre de¹⁻² B,C/ celelalt/in-
păratul să margă D, craiul leşescu Sobetchi să margă B, E, craiul Sobetchi să
margă C, craiul leşesc să margă, G/ altă parte B,C, D, E, o parte G, altă parte
asupra păgînilor M,P// 11 48] 52 B,E,G, 36 C, 40 M, 29 P/ Cantimir voevod au
triimis M,P/ pre o samă G/ tătari B,C/ cuşi şi cu B,E,G// 12 moldoveni B,C// 11—12
tătari în Cîmpul Lungu şi în Hangu împreună cu moldovenii lefcii, de au M,P/
Cîmpul B,C/ şi în B,C// 13 şi au B,C/ să scoată B,C/ pre joimiri B,C// 14 scoate
B,C/ iar B/ robi B, C/ mulţi P/ *lipse*şte tătarii C// 15 întorcîndu-să C/ înapoi B,C,
*lipse*şte M, P/ în sat/jîncă E,G, *lipse*şte B,C,D,M,P/ le-ujli-au C, încă li-au B// 16
postavuri B,C/ Cantimir voevoda tuturor mîrzacilor au dăruit postavuri M,P/
atlaze M]alteli P// 17 şi s-au dus tătarii cu dobîndă D, şi aşia s-au dus G/ Bugiac B,
Bugiacu C/ *după* Bugiac *ad.* la casăle lor B,E,G// 18 49] 53 B,E,G, 37 C, 41 M
30 P/ Iară în C,E,G] la M,P/ şapteli B,C] şeasilea G, şaşale M/ an B,C/ al domni
B, a domni C// 19 voevda M/ cetatea C/ 19—3 cu caste sa,
împreună cu Daltaban <Daltan P> paşa, sarascheriul Obluci şi cu <lipseşte cu P>
hatmanul Steţu al Ucrainei hanului şi cu cîteva mii de tătari şi au mersu cu toţi
să ia cetate Sorocii. Şi au M,P//

Sorocii, împreună<ă> cu Daltaban-paşa, sarascherul Oblu-
şiţai, şi cu hatmanul Steţu a Ocrainii<i> hanului şi cu
cîteva mii de tătarii. Ş-au stătut pen pregiurul cetăţi
cîteva săptămîni, de-u tot bătut-o cetate, de au făcut
5 meteredzuri şi lagumuri. Ş-au dat năvăli prea taré, şi n-au
putut-o lua, şi au perit multă oaste atunce, cînd da
năvăli turcii şi moldoveni<i>. Şi nu era atîta oaste în
cetate, ca doo, trei sute de drăgani şi c<a>zaci; numai ei
din cetate nemerie tot în om, iar cei den afară nu pute să
10 lé stricé nemic. Şi s-au întorsu înapoi la Iaşi, făr nicé o
izbînd<ă> şi cu multă pagub<ă> de oaste.

50. Tot într-acel anu, mai înainte ce au mărşu la Soroca,/
f. 258^v strînsu-s-au toţi ficiori<i> lui Gavrilă şi cu alţii boerii
mulţi de Ţara de Gios la nunta lui Ion Pălăde, la Băcani,
15 din sus de Bîrlad. Şi acolo au fostu şi vornicul Velico,
fiind cumnat lui Pălăde. Şi strîngîndu<ă> acolo la cea
nuntă, au sfătuit şi s-au giurat cu toţi, ei înde ei, să
fug<ă> în Ţara Muntenescă la Brîncovanul, să lé
de agiutor de cheltuial<ă>, să margă la Po<a>rtă să pî-
20 rască pe Cantemir, să-l sco<a>ţă din domnie, să rădice
domnu dintre dînşii pe Velico vornicul.

51. Dece s-au sculat un boiaru dintre dînşii, anumi

1 împreună B,C, dinpreună G/ paşia B,C/ sarascheriul Obluci B,C// 2 *lipse*şte cu¹
E,G/ Steţ C/ al Ucrainii B,C// 3 tătari B,C/ Şi au B,C/ pin B, prin C/ prejurul
C/ cetăţi B,C// 4 cîteva B,C/ de au bătut cetatea B, de au bătut cetaate C, şi
tot au bătut cetate M,P/ de]şi B,C,D,E, G,M,P// 5 Şi au B,C/ pre tare B,C/pre
mari G/ şi n-au putut-o lua C, şi n-au putut lua cetatea B,G// 6 oaste B,C/
cîndu B// 7 turci B,C/ moldoveni<i> B, moldovenii C// 8 cetaate C/ doao, trii
B,C/ *după* drăgani *ad.* lăşi G// 7—8 Şi în cetate nu era oaste multă, ci numai
vro trii sute căzaci şi drăgani M, P/ căzaci B, C/ numai] însă M, P/ ei]ei
C// 9 cetate B, cetaate C/ nemeria B,C, nemeria de da G/ om]oameni A // 10
nu putea să le strice nemică B,C/ *după* întorsu *ad.* Cantimir voevod M,P/
înapoi B,C, *lipse*şte M, P/ fără de nici B,C,D,E,G,M,P// 11 izbîndă B,C/biruintă
M,P/pagubă B,C/ de oaste B,C, în oaste M,P// 12 50] 54 B,E,G, 42 M, 31 P, *lipse*şte
C/ intru acel an B,C/ înainte B,C/ ce]di cé D/ mai înainte, pînă a nu merge la
Soroca G// 12—15 Mai înainte, pînă a nu mergi Cantimir voevod la Soroca, s-au
adunat boeri mulţi şi feciorii cei de boeri şi cu a lui Gavrilă, la nunta lui Ioan
Pălădi la Băcani, din sus de Bîrlad <lipseşte şi cu a lui Gavrilă, la nunta P> M,P//
13 toţi ficiorii B,C/Gavrilă vornicului D,E,G/ alţi B,C/ boiari B, boiari C// 14 mulţi
B,C/ Pălădi B,C// 15 fost B,C// 16 fiindu B/ Pălădi B, Pălădi C, Ion Pălădi D//
15—16 *lipse*şte Şi acolo ... la cea nuntă M,P/ stringîndu-să C/ acea B,D, acia C// 17
au]s-au G/ Şi cu toţi s-au sfătuit şi s-au giurat între sine să fugă M,P/ toţi
B,C; ei¹⁻²]ei C// 18 fugă B,C/ Munteniască B, C/ Brîncoveanul-vodă B, C, D, E,
G,M,P/ să le dea B,C// 19 agiutoriu B/ de B,C]şi M,P/cheltuială B,C/ Poartă B,C//
20 Cantemir-vodă B,C,E,G,M,P/ scoată B,C/ domniie C/ să rădice B,C, şi să ră-
dice G]şi să pui M, P// 21 *lipse*şte dintre dînşii M,P// 22 51] 55 B,E,G, 38 C, 43 M,
*lipse*şte P/ Decii B,C/ boiar B, boiaru C/ anumé C]pre anumé B,D,E,G/ *lipse*şte
Dece...anumi M, P//

- 11iie Țifăscul, caré îl poreclis(ă) pe urmă Frigé-vacă, și i-au pîrît la Cantemir-vodă, de le-au spus tot sfatul. Că era boiarii dé la o vréme prea supărații de Cantemir-vodă, că era la curte boiarinași, tot ficiori de mojici codreni și gălățeni. Și dzice Cantemir-vodă că domnul face ne(a)-murile, domnul lé stîngé. Și-i era urîțu ficiori(i) cei de boer, să nu-i vadză într-ochi, de pe cum îi era nătura lui. Și era în cinsté numai hatmanul Bogdan, ginere-său, și cu Iordachi visternicul Rusăt. Acești doi schivernisîia și mîncă țara, cum le iera voe.
- Decé boiarii pe aceia vré(me) nu mai putea suferi să fie călcați de acei doi boeri și dé mojiciia celorlalți mai mici de curte. Că, cînd eșie la țară cu slujbe, boiarinași(i) făce multe năcazuri cașălor celor mari a boerilor.
52. Déce Cantemir-vodă, cum au înțeles acel sfat, din 11iie Frigé-vacă, a boiarilor, au și răpedzit într-o no(a)pte boerinași de (ai) lui / și slujitori, să-i prindză pe toții pe acie. Déce unii au scăpat în Țara Munténe(a)scă, iar pe carei i-au prinsu i-au adus la Iași. Și pe Velicico vornicul, dup(ă) ce l-au adus la Iași, era zăvistie mai

1 11iie Dabije B,E,G/ caré]pre carele B,G, pre careli C,D,E/ poreclisă C, porecliă B,G/ pre urmă C] mai pe urmă de-i dzicea B, D,E,G/ Frige-vacă B,C// 1-2 11iie Țifăscu pre <lipsește P> carile mai pre urmă l-au poreclitu Frigé-vacă, încă au fostu la acel sfatu cu dinșii, însă au mersu și i-au pîritu la Cantemir voevoda și i-au spus tot sfatul lor M,P// 2 după vodă ad. pe boiari B, pre ceialalți boiari E, G/de]și C/ li-au B, C/ sfatul lor B,E,G// 3 de¹ B,C// 2-14 lipsește Că era boiarii ... celor mari a boerilor M,P// 3 pre C/ supărați B,C/ de]pre G// 4 după curtea ad. domniască B,C,E,G/ boerenași B, boiarenași C/ mojici B,C/ codreni B,C// 5 gălățeni B,C/ dzicea B, zicea C/ lipsește că G/ niamurile B,C// 6 le stînge B,C/ urîți B,C/ ficiorii B,C/ cei]ciei C// 7 boiar B, boiari C/ în ochi B,C/ de pe]după B,C,D,E,G/ nătura lui]obiceaiul, natura lui B,E,G, natura, obiceaiul lui C,D// 8 cînsté B,C/ lipsește ginere-său B,E// 9 vistiernicul B, visternicul C/ după doi ad. boiari E,G/ chivernisîia B,C// 10 cum]după cum B, precum E,G/ era voia B, C// 11 Decii B,C/ după boiarii ad. ceialalți G/pre aceia vréme B,C// 12 acei C/ boiari B, boiari C/ de B,C, lipsește G/ mojicie B, mojicii C// 13 după mici ad. carii era boerinași la curtea domniască G/ de curté B, de la curtea domniască D,E/ cîndu B/ eșia B,C/ eșia afară la țară ad. marginal] cu slujbe la țară boerenași D/ boerenași B,C// 14 făcea B/ necazuri C/ boiarilor B, boiarilor C// 15 52]56 B,E,G, 39 C, 44 M, lipsește P/ Decii B,C lipsește M, P/ înțales B,C/ după sfat ad. a boiarilor B,E,G// 16 11iie C, 11iie Țifăscul D,G, 11iie Dabije Țifăscul B,E/ Frigé-vacă B,C/ lipsește a boiarilor B,E/ răpedzit]trimis în grabă E// 17 noapte B,C/ boerenași B,C// 15-17 Cantemir voevoda, cum au înțales de acest <acel P> sfat, noapte au trimis boerenași și slujitori M,P/ de ai lui B,C,D,E,G/ și]și cu B,C,D,E,G// 18 pre toți pre F,C/ aceia B, acéia C/ Déce]Însă M,P/ Decii acei boiari unii B,E,G/ Munteniască B,C// 19 pre carii B,C/ adus]dus B,E,G// 19-3 iară pre aceștie i-au prinsu și i-au adusu <dus P> la Iași, anume pre Velicu vornicul, pre carile, după ce l-au adusu <dus P> la Iași, atunci în grabă, Cantemir voevoda M,P// 20 după B,C/ adus]dus B,E/ zăvistiia B/ mai mare B,C, cea mai mare E, G//

maré despré Cup(ă)resști, înpungîndu-s(ă) cu horba mai dénainte vremi. Și ave și siial(ă) dé dînsul, căce era mai om decât toții. Atunce, în grab, Cantemir-vodă, în minie, l-au bătut cu buzduganul și l-au închis în beci.

- 5 Deci neprietinii lui Velicico atunci au și aflat vréme de au dzis lui Cantemir-vodă: „De vréme că te-i grăbit dé l-ai bătut, nu-l lăsa viu. Păzește de-l omo(a)ră că, de <va> scăpa viu, miné, poimîni el ne omo(a)ră pe toți“.

Și el încă îndată au ascultat și l-au scos no(a)pte de 10 i-au tăiat capul denainte porții. Pentru bineli ce au dat șt(i)re Velicico lu(i) Iordachi vis(ternicul), de au fugit cînd vre să-l omo(a)re Cantemir-vodă, acmu i-au multă-mînt și Iorda(chi) vi(stericul) într-acesta chi(p), ca un gre(c). Și aflar(ă) atunci neprietinii vréme de-au 15 dzis lui Cantemir-vodă: „Acmu, dé vréme c-ai omorît

1 despre Cupărești B,C/ înpungîndu-s(ă)]înpomcișîndu-să B,C,E,G/ vorba B,C// 2 denainte B, denainte C/ vréme B,C/ avea B,C/ siială B,C/ de B,C/ căci C]pentru că B,E,G, pentru căci D// 3 decât B,C/ toți B,C/ Atunce B,C/ grabă C// 4 l-au bătut cu buzduganul în minie M,P/ beciu B,C// 5-r. 7 din p. urm. Iară pizmașii lui Velicu atunci ș-au găsit vréme și au zisu lui Cantemir voevoda să-l omoară pre Velicu. Și l-au scosu noapte și i-au tăiat capul denainte porții. Mai întii Velicu vornicul au mintuit de moarte pre Iordachi Roset visternicul, iară acum Iordachi Roset visternicul <lipsește visternicul P> au sfătuit pre Cantemir voevod de i-au tăiat capul <lui Velicu P>. Și iată ce multămită i-au datu că l-au izbăvit atunci de moarte. Pre Vasili vornicul și pre Solomon fratele său și pre Costachi fratele său, pre Gheorghită Mitre, pre Dediu spatoriul <sărdariul P> arbănașul, pe trustee ficiorii lui Miron logăfătul i-au închis pre fiestăcarile deosăbitu. Lupul, ficiorul lui Gavrilă și Costandin Lambrino, Ivașcu și Antohie Jora, Bujoreneștii, și din alți Bujorenești, au scăpatu în Țara Muntiniască la Brincovanul; și de acolo ș-au gătitu și ș-au dus la Ordiu la Poartă să pîrască pre Cantemir voevod. Brincovanul, domnul muntinesc, li-au zisu atunci să nu să grăbească a mergi la Poartă că veziriul este prietin Cupăreștilor; dar ei nu l-au ascultat. Pizmașii au aflatu atunci vréme și au sfătuit pre Cantemir voevoda să omoară și pre Miron log(o)-făt(ul), pre fratele lui Velicu, căruia atunci îi murisă giupîniasa. Și nimic nu știia de sfatul frăține-său, nici de sfatul altor boeri; și întru nimică nu era vinovat. Deci Cantemir voevod nu ș-au socotit vîlața sa, că era om trecut cu vîrsta bătrînețelor, ave șaptezăci ani din naștere sa numai citu nu-i sosisă ceasul morții, ș-au potrivit pizmașilor lui Miron log(of(ă))tul, iară sufletul său nu ș-au cruțatu M,P// 5 Decii B,C/ nepriiatinii B, nepriiatinii C/ atunci B,C, lipsește G/ au și aflat]au găsit G// 6 De]Din D,E/ ti-ai B,C// 7 de B,C/ Păzește B,C/ omoară B,C// 8 de va scăpa B, de a scăpa C/ mîini B, mîne C/ ne va omori pre toți B,C,D,E,G// 9 după el ad. Cantemir-vodă D/ el încă]Cantemir-vodă C/ noaptea B,C// 10 denainte B, denainte C/ după porții ad. domnești B,C, ad. curții domnești D,E,G, binele ce au <i-au E> făcut de au dat D,E,G/ știré C// 10-12 Pentru bineli ce au făcut Velicico de au dat știré lui Iordachi vistiernicul, de au fugit în Țara Unguriască cîndu vrea să-l omoară B// 10-14 ad. marginal Pentru bineli... ca un grec A// 11 Velicico vornicul C, vornicul Velicico D/ lui C/ visternicului C,D] Rusăt G/ după fugit ad. în Țara Unguriască E,G// 12 vrea C/ omoare C/ acmu]iar mai pe urmă B, mai pe urmă E,G, și apoi C// 13 Iordachi B,C/ vistiernicul B, visternicul C/ întru B/ chip C, repetă chip B// 14 grecu B, grec C/ aflară B,C/ nepriiatinii B// 15 dzisără B,C,D,E,G/ de vréme B,C, din vréme D/ că ai B,C//

pe Velicico, triumite de prind(e) și pe frate-său, Miron log(o)fătul, de-l omo(a)ră, ori vinovat, ori nevinovat, să nu scapi, c-apoi încă a hii mai rău și de tiné și de noi”.

Deci Cantemir-vodă nu s-au socotit viața lui, că era
5 tricut cu bătrînețeli, om de 70 de a(n)i, de numai cît nu-i
sosîsă ce(a)sul și lui, ce s-au potrivit neprietinilor și nu
s-au cruțat sufletul. Ce ca un tiran au triimăs pe Macrei,
vătavul de păhărnicea, cu slujitori din Roman, de l-au
10 luat de (a)colo, de la casa lui de la Bărboși, de l-au dus
pîn’ în Roman, și i-au tăiat capul. Și cînd l-au găsit Macrei
acolo, la Bărboșii, atunce-i muris(ă) și giup(i)ne(a)sa.
f. 259^v Și nemic nu știe de statul frăține-său sau de a celoralții
boeri /, că nu era amestecat cu celalaltii boerii la sfat.
Că el pornis(ă) atunce pe un ficior a lui, pe Neculaiu,
15 să ia fata Ducăi-vodă de la Țarigrad și s(ă) gătas(ă) și
cu celalalt să ia fata lui Cantemir-vodă, să s-încuscredzé,
și nicé cu gîndul nu gîndie că i-a vini o furtun(ă) ca acie.
53. Dziu-i-au slujitori(i), cînd l-au găsit la Bărboși,
să fugă, că nu-i departe, în Ne(a)mțu, iar el n-au priimit,
20 știindu-s(ă) drept. Gîndie că l-or ducé la Iaș(i) și s-a
îndrepta. Iar după(ă) ce i-au vinit Macrei, și vîind zapciu
dup(ă) zapciu să piar(ă), nu l-au mai îngăduit s-au pus
de l-au tăiat în Roman. Și mult s-au rugat lui Macreiu
să-l duc(ă) pîn’ în Iași, iar Macrei, ca un om rău și de

1 trumite B,C/ prinde B,C/ lipsește pe G// 2 logofătul C/ omoară B/ ori vinovat, ori
nevinovat, de-l omoară C// 3 scape B,C/ că apoi B,C/ lipsește încă C/ a fi B,C/
tine B,C/măria-ta E,G// 4 Decii B// 5 cu bătrînețeli B, cu bătrînețeli C, cu vîrsta
bătrînețelor E/ ca de șaptezăci C/ șaptezăci B/ ani B,C/ de³și E// 6 sosîsă ceasul
morfii B,C,E,G/ potrivit C/ nepriiatinilor B, nepriiatinilor C// 7 sufletul său B,E,
G, sufletul lui D/ lipsește ca un tiran E,G/ trimis B,C/ Macrii B,C// 8 păhărnicea
C/ lipsește din Roman M,P/ de B,C// 9 de acolo B,C// 8—10 și au luat pre Miron
de la casa lui din Bărboși și ducîndu-l pînă în Roman i-au tăiat capul M,P// 9
de³⁻⁴ B,C//10 pînă B,C/ cîndu B//10—24 lipsește Și cînd l-au găsit... rău și de
M,P//10 Macrii B,C//11 Bărboși B,C/ atunce îi murisă giupîniasa B,C//12 nemică
nu știia B,C, nu știia nemică E/ celoralții boiari B, celoralții boiari C//13 ameste-
cați A/ celalaltii boiari B, celalaltii boiari C//14 pornisă B,C/ atunce B,C/ pre¹ B,C/
al lui C/ pe²janumé E/ Nicolai B, Neculai C//15 pre fata D, pe fata E, pre o fată a
C/ să gătis(ă) B,D, să gătia C,E/ lipsește și² D//16 cu celalalt ficior, cu Pătrașco
cămărașul, să ia B/ cu celalalt ficior, cu Pătrașco să ia pre fata D/ cu celalalt ficior,
anumé Pătrașco, ce era cămăraș mare, să ia pe fata E/ celalalt fecior G/ lipsește
vodă D/ să s-încuscreze B,C// 17 nici B,C/ gîndia B,C/ că a vini asupra E, că a
vini asupra-i G/ fortună B,C/ acéia B,C//18 53]57 B,E, 54 G, lipsește C/ Zis-au G/
slujitorii B,C, slujitori atunce E,G/ cîndu B//19 Niamțu B,C/ după priimit ad. să
fugă C,D// 20 știindu-să C/ Gîndia B,C/ că-l vor ducé C/ duce B/ Iași C/ să va
îndrepta B// 21 după B,C/ i-aujau D,G/ Macrii B,C/ după Macrii ad. zapciu E//22
după B,C,E/ piară B,C/ și au pus de B,C// 23—24 Macrii¹⁻² B,C/ ducă B,C/ pînă
B,C/ în]la E/Iași B,C// 24—1 iar Macrii n-au vrut și nu i-au fost B,E,G/ de
nemică C/ fost C//

nemic, nu i-au fost milă de sufletul stăpînu-său și s-au
grăbit de l-au omorît. Că de l-ar hii dus în Iași, poate
s-ar hii îndreptat și n-ar hii perit. Că multe sluji să tîmplă
la domnii vrednice, de nu s(ă) grăbăscu și ferescu pe stă-
5 pîni de păcat, și pe urmă cad la laud(ă) și despré stăpîn,
și despré oameni, și despré Dumnedzău. Iar acesta, ca un
varvar, nefiind de ne(a)m, n-au socotit.

54. Cantemir-vodă după-acéia mult să căia ce au făcut
și de multe ori plînge între to(a)tă boerimea și blăstăma
10 pe ciné l-au îndemnat de au grăbit de i-au tăiat. Că, după-
aie, n-au trăit un an nice Cantemir-vodă, s-au murit. /

f. 260 55. Iar pe Vas(i)lie vornicul, ficiorul lui Gavrilă,
și pe frate-său Solomon și pe frate-său Costachi și pe
Ghiorghiță Mitre și pe Dedul spătar arbănaș și pe tustrei
15 ficior(i) lui Miron, pe toți pe aceștie i-au prinsu și
i-au închis, unei în turnu, pe unei la simeni, pe alții pen
beciuri; și pe Neculaiu, mîrgînd să s-însoare, l-au întorsu
de la Birlad de l-au închis și pe dînsul.

56. Iară Lupul, ficiorul lui Gavrilă, și Costantin
20 cumnatu-său, păharnicul Lambrino, și cumnatu-său Ivașco
și Antiohie Jora și Bujorănesștii și alții din Bujorănesștii
au scăpat în Țara Munteniască, la Brîncovanul, și de

1—7 lipsește M,P// 2 fi B,C// 3 fi¹⁻² B,C/ slugi B,C// 4 domni vrednice B,
domni vrednici C,D,G/ de B,C/ după nu s-ă grăbăscu ad. la morți și la pedepse
a omori și a pedepsi C/ pre B,C// 5 cad la laudă]sint laudați B, E, G// 5—6
și despré oameni și despré stăpîni și despré Dumnezeu B, și despré Dumnezeu,
și despré stăpîni și despré oameni și ferescu. Iar D/ laudă C/ despré¹⁻³ C/
stăpînu C/ Dumnezeu C// 6—7 lipsește Iar acesta... n-au socotit B, E, G// 7
niam C// 8 54]58 B,E,G, 40 C, lipsește M, P/ Atunce Cantemir-vodă, după
acéia, mult s-au căit B,E,G/ după C/ mult să căia]mult s-au fost cînd C/
După aceste Cantimir voevoda mult s-au căit și de multe ori plînge M,P// 9
plîngea B,C]au fost plîngînd E/ toată B,C/ blăstăma]au fost blăstămind E// 10
pre C/ cine B,C/ lipsește de au grăbit G/ de B,C/ după B,C/ aie]acéia B,C//
10—r.5 din p. urm. lipsește Că, după-ae ... s-au păzit de au mîrsu M, P// 11
nici B,C/ și au B,C// 12 55]59 B,E,G, lipsește C/ Iară B/ pre C/ Vasilie C/
Gavrilă a vornicului D// 13 pre² C// 14 Gheorghiță B, C/ pre¹⁻² B, C/
Dediul B/ Dediul spătarul C/ arubănaș A, arbănașul B,D/ tustrii ficiorii B,C//15
Miron logofătul B,C,D,E,G/ pre¹⁻² B,C/ aceștia B,C// 16 unei]pre unui B,C,D,G/
după turnu ad. la curtea domniască B,E,G/ unei]junii B,C/ siimeni B,C/
pre¹⁻² C, pre¹ B/alții B,C/ pen]pin B, prin C// 17 după Nicolai ad. ficior lui
Miron log(o)fătul B,E, ficiorul lui Miron logofătul C,D,G/ mergîndu B, mergînd
C/să s-însoare B,C/ după însoare ad. la Țarigrad B,E,G, însoare la Țarigrad
să ia pre fata Ducăi-vodă, precum mai sus s-au scris D/ după întorsu ad. di pe
drum C// 18 de²]și G/ pre C// 19 56]60 B,E,G, 41 C/ ficior lui Gavrilă vornicul
B,E,G, ficiorul lui Gavrilă vornicul și cu D// 19—20 și Costantin păharnicul
Lambrino, cumnatu-său, și G// 20 Librano A/ și]și cu D// 21 Antohii B,C/
Bujorănesștii B,C/ alții lipsește din Bujorănesștii B,C,E,G/ din boiari D// 22
Brîncoveanu-vodă B,C,D,E,G/ de B,C//

acolo s-au gătit și s-au dus la Odrei, la Po<a>rtă, să pîrască pe Cantemir-vodă.

Și le-u dzis atuncea Brîncovanul să nu s<ă> grăbască să margă atuncea la Po<a>rtă, că-i prietin vizirul Cup<ă>-5 resștilor. Ei n-au ascultat ș-au păzit de au mârșu.

57. Iară Cantemir-vodă, dup<ă> ce au înțeles, au răpedzit și el pe Bogdan hatmanul și pe Iordachie Rusăt visternicul, cu alții boerii mulții dé țar<ă>, de s-au pîrit dé față cu toții la Divan. Și i-au dat pe toții în obedzii 10 de grumadzii, de i-au adus la Cantemir-vodă în Iași.

58. Déce Cantemir-vodă, dup<ă> ce i-au adusu-i, i-au pus la închiso<a>ré, și nu i-au omorît, c-au poroncît Po<a>rtă să nu-i omo<a>r(e). Și ș-au adus aminte și dé giurămîntul / ce-au giurat Cantemir la Gavrilă celui f. 260^v 15 bătrîn, să nu-ș atingă sabie de ne<a>mul ficiorilor lui. Ce i-au pus bani<i> pe toții, să-i înto<a>rcă cheltuial<a> ce au cheltuit la Po<a>rtă, pe unii cîte dzeci pungi, pe alții cîte 5, pe alții cîte cum au socotit. Și dup<ă> ce ș-au plînit bani<i> i-au dat pe chizășie și i-au slobodzit. Deci

1 lipsește s-au gătit și G/ Udriiu B, C/ Poartă B,C/ 3 li-au B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ să C/ 3—4 să nu să grăbască atuncea să margă la Poartă G/ 4 atuncea B,C/ Poartă B,C/ că-i<ă> iaste C,D,E,G/ că iaste vizirul priiatin Cupăreștilor B/ 5 Și ei B,C,E,G, Dar ei D/ și au păzit B,C/ 6 57/61 B,E,G, 42 C, 47 M, 33 P/ după B, C/ înțeles B, C/ răpedzit trimis B, E, G/ 6—7 S-au înștiințatu Cantimir vovoda că Lupul, ficiorul lui Gavrilă și cu ceelanți boeri pribegi din Țara Muntîiăscă s-au dus la Poartă să-l pîrască și au trimis și el pre Bogdan N, P/ 7 pre¹ C/ Iordachi B,C/ 8 visternicul B, visternicul C/ cuși cu E, și pre M, și P/ boiari B, boiari C/ mulți B,C/ de¹⁻² B,C/ țară B,C/ 8—9 s-au pîrit cu toții de față la Divan B, s-au pîrit cu toții de față la Divan, înaintea vezirului E, s-au pîrit la Divanul împărătesc G/ 9 toții C/ pre toți C/ obezi C/ 10 grumazi C/ pe toți de grumazi de <și G> i-au pus în obezi și <de G> i-au adus B,E,G/ vovoda M/ lipsește în Iași G/ 11 58/43 C, lipsește B,D,E,G, M,P/ Decii B,C/ lipsește Déce Cantemir-vodă M,P/ după B,C, Și după M,P/ i-au adus B,G/ 12 i-au pus la închisoare<ă> i-au închis M,P/ închisoare B, închisoare C/ că au poroncît Poarta B,C, că-i poroncîsă de la Poartă M,P/ 13 omoare B,C/ Și ș-au adus Iară deosăbitu că ș-au adus M,P/ 14 de B,C/ ce au B,C/ ce-u giurat ce au fost giurat D, M/ Cantemir-vodă B,C,D/ el M,P/ Gavrilă vornicul celui bătrîn B, Gavrilă vornicului celui bătrîn C, D/ 15 să nu s<ă> atingă sabia lui B,C, adică să nu s<ă> atingă sabia lui M,P/ niamul B,C/ sabia lui de dînsul sau de feciorii lui G/ ficiorilor lui Gavrilă D/ 16 pre C/ toți B,C/ întoarcă cheltuială B,C/ 16—19 i-au pus numai de i-au întorsu banii cîți cheltuisă <el P> la acia giudecată în Țarigrad. Și dîndu-i în chizășie i-au slobozitu M, P/ 17 lipsește ce au cheltuit la Po<a>rtă B/ cheltuit lăcut G/ Poartă C/ pe unii și i-au pus pe unii B,E,G, pre unii i-au pus C/ zéce B,C/ pungi de bani B,C,D,E,G/ pre² C/ 18 cinci pungi de bani B,C, cinci pungi E/ pre C/ au ș-au G/ după B,C/ 19 banii B,C/ chizășie C, chizășia altora G/ 19—3 Decii C/ Iar B/ carii B,C/ avut C/ carii au fost mai neputincioși au sezut mult închîși și pe unii i-au și bătut B/ lipsește Deci carei... i-au slobodzit E,G/ lipsește Deci carei au <a>vut... ș-au plătit bani<i> M,P/

carei au <a>vut puțină și prietini, mai curund au dat, și i-au slobodzit, iar carei au fostu mai neputincioși au șădzut mult închîși, și i-au bătut pîn' ș-au plătit bani<i>.

59. Iară ficiorilor lui Miron nu le-u luat nemic și i-au 5 dat pe chizășie și i-au slobodzit.

Din toții boerii rămăsese Dedul spătarul arbănașul închis în turnul clopotniții la Trei Sfetiteli. Și-l puses<ă> 10 pungi de bani, și n-ave cu cé plini, că era un om mai scăpat. Și po<a>te ave și pizmă pe dînsul, că-l scoses<ă> 10 în doo rînduri să-i taie capul. Decé el într-o no<a>pte au înbătat pe siimeni, pe străjeri<i> ce-l păzie, și s-au slobodzit cu o frenghie pe o ferastră din turnu pîn' gios ș-au apucat de-u încălecat cu doi ficii și-au fugit.

60. Dar Cantemir-vodă a doo dzii, dac-au oblicit 15 c-au scăpat, au poroncît să nu-l mai caute nimé, nicé să-l mai gone<a>scă. Că, dé vremé c-au încălecat, nu iaste nimé harnic să-i stea împotrivă sau să-l prindză pe om pe cela; că-l știe el ce vite<a>z bun iaste, c-au fost cu

1 priiatini C/ curînd C/ 2 repătă și C/ carii C/ fost C/ 3 șezut C/ mult<ă>multă vreme G/ închîși C/ după bătut ad. pre unii B,E,G/ pînă B,C/ banii B, C/ 4 59/62 B,E,G, 44 C, lipsește M,P/ Miron log<o>fătul B, E, G/ repătă Miron G/ li-au B,C/ ad. marginal luat G/ nemică B,C/ Iară de la ficiorii M,P/ 4—5 nimic n-au luat ci, dîndu-i în chizășie, i-au slobozit M,P/ 5 chizășia altora C/ 6 Și din toți boiarii B,E,G, Iară dintre toți boiarii C/ rămăsese B, rămăsese C/ au fost rămas G/ Dédiul spătar B, Dédiul spătariul C/ 6—7 Din toți cei închîși au rămas numai Dediul spătar, arbănaș. Și-l ține în turnul P/ au rămas închîși numai Dediul spătariu arbănașul. Și-l ține în turnul M/ 7 clopotniții B,C/ Trii Sviatiteli B, Trii Sviatitili C/ Și-l pusese B, Și-l pusese C/ Și care M, P/ 8 Zéce pungi B,C/ și el nu ave, că era sāracu M,P/ nu avea B, n-avea C/ după plini ad. de la dînsul D,G/ 9 după scăpat ad. decît ceilalți boiari G/ poate B, C, poate fi G/ avea B,C/ avut G/ pre C/ scosese B, scosese C/ 9—10 lipsește Și po<a>te ave... să-i taie capul M,P/ 10 doao B,C/ Decii B,C/ el<ă>arbănașul M,P/ noapte B,C/ 11 pre¹⁻² C/ străjari C/ pe siimenii strejari ce-l păzia G/ pre siimenii ce-l străjuia M, pre siimenii ce-l slujie de-l străjuia P/ ce-l pre carii C/ păzia B, îl păzia C/ lipsește și M/ 12 cu frînghia, M, cu o funie P/ pe o fierastră B,C, pe fierastră M/ lipsește din turnu M,P/ pînă jos C/ 13 și au¹⁻² B,C/ lipsește ș-au apucat... doi ficii M,P/ de au B,C/ închelecat C, încălecat pre cal B,G/ cuși cu B/ după ficii ad. pre cai D/ 14 60/63 B,E,G, 45 C, lipsește M,P/ Dar Iar G/ a dca zi B,C/ dacă B,C/ 15 că au B/ că au scăpat Dédiul spătariu <arbănașul C> C,D/ scăpat<ă> fugit G/ 14—15 A daoa zi au spus lui Cantimir vovoda că au fugit; și au poroncitu M,P/ caute B, C/ lipsește nimé M, P/ nici B,C/ 16 goniască C, goniască dzicîndu B,E/ Că din vréme că <au scăpat și C> au apucat de au încălecat pre cal B,C,G/ déj din D,E/ încălecat pre cal D,E/ 17 nu iaste C/ nime B/ înprotivă C/ 16—17 Că de vreme că au apucatu de au scăpatu <închelecat P>, știîndu-l pre arbănașul că iaste om foarte vitiaz, de acmu înaintea nu mai iaste nime vrednic să-i stea împotrivă M,P/ 18 pre cm pre acela B,C, pre un om, ca acela G/ știe B,C/ lipsește el G/ vitiaz B, vitiaz C/ iaste C/ 18—1 că au B,C/ Că Și B,C,E,G/ cîndu B/ pre C/ 18—4 lipsește c-au fost dînsul... harnic și vite<a>z M, P/

f. 261 dînsul la războiu. Că, cînd alergia pe cal cît putea, /sărie de pe un cal pe altul, și pune 3 cai alătura și dé pe gios să răpedzie și-i sârie pe tustrei pe sus. Nu era altu om în țară ca dînsul harnic și vite<a>z. N-au zăbăvit prea mult și ș-au făcut pacé și au vinit în țară, și l-au ertat Cantemir-vodă.

61. Dup-acie Cantemir-vodă au strîcat logodna cu Pătrașco, ficiorul lui Miron logofătul, și ș-au ales din toții ficiori<i> dé boeru pe Mihalachii, ficiorul lui Ion Răcoviță vornicului, de l-au luat gineri. Caré acela pe urmă au cădzut domnu, de-i dzic Mihai-vodă. Ș-au făcut nuntă cu dînsul domne<a>scă și l-au și boerit; l-au făcut comis maré, iar pe urmă l-au făcut stolnic maré. Numai n-au avut parte dé dînsul, că n-au trăit mult cu dînsa, și i-au murit fiică-sa. Căcé Cantemir-vodă era cumătru cu cuscru-său Ion Răcoviță, că-i botedzas<ă> Cantemir-vodă un copil lui Ion Răcoviță, mai mic decît ginere-său Mihalachii. Căce po<a>te n-au răbdat Dumnedzău. Numai Mihalachi mai pe urmă, la domnie lui Ant<i>ohie-vodă, au luat altă fată dé boer, a Dédului spătarului de la Gălați, și cu acie au vețuit, de au făcut copii, /ș-au fostu și domnu.

1 sâriia B,C/ di pe B// 2 pre²⁻³ C/ pune trîi B,C/ dé pe di pe B, de C,E, din D/ răpeziia B,C// 3 sâriia B,C/ tustrii B,C/ Și nu C/alt B,C// 3-4 om în țară pe atun, cea harnic ca dînsul și vitiaz pe acele vremi. Și n-au G// 4 harnicu B/ vitiaz C vitiazu pre acéia vrême B, vitiazu pre acéli vremi E/ N-au]Și n-au B,C,D/ pre C// 4-5 Arbănașul n-au zăbăvit mult în pribegie ci ș-au <au P> făcutu pace și, viindu în Iași, l-au ertatu Cantimir voevoda M, P// 5 pace B,C// 6 61/64 B,E,G, 46 C, 47 M, 34 P/ După acéia B,C, *lipsește* M,P/ voevoda M/ stricat B,C// 7 Pătrașco cămărașul B/ log<o>fătul B// 8 toți ficiorii de B,C/ și din toți feciorii de boeri ș-au alesu pre M,P/ boiari B,D, boiari C/ pre B,C/ Mihălachii B, Mihălachi C/ *lipsește* Ion M,P// 9 Racoviță B/ ginere B,C/ Care B,C, Careli D, *lipsește* M,P/ acela B,C/ pre C/mai pe B,D,G// 10 au cădzut]au agiunsu de au fost și B,E,G, fost și C, agiunsu D/ de i]căruiia ii B,E,G/ dzicu B, zicu oamenii C,E// 9-10 Acest Mihălachi mai pe urmă au fostu și domnu și-i zice Mihai Racoviță voevod M,P/ Și au B,C// 11 cu dînsul nuntă E/ nuntă maré P/ *lipsește* cu dînsul G,M,P/ domniască B,C/ și]japoî M, P/ l-au boiarit C,M,P/ l-au făcut]intîi M,P// 12 mare¹⁻² B,C/ iar mai pe urmă l-au făcut B,C,D,E,G/ după acéia M, apoi P/ Numai]Însă M,P// 13 de B,C/ după dînsa ad. fiică-sa, domnița Safta E// 14 și]fiindu că M,P/ după fiică-sa, ad. domnița Safta B,D,E/ Căci C, Pentru că B,E,G, Pentru căci D, *lipsește* M, P/ *lipsește* vodă C/ voevoda M// 14-15 vodă era cuscru cu Ioan Racoviță că-i botezasă P// 15 Racoviță vornicul B,D,E/ botezasie C/ *lipsește* Cantemir-vodă M,P/ Răcoviță vornicului B/ un copil mai mic decît ginere-său Mihalachi G// 16-17 un copil mai mic a lui Ioann Racoviță, pre fratei ginerului său, a lui Mihălachi. Și pentru acéia poate fi n-au M, P/ micu C/ Mihălachii B, Mihălachi C// 17 Și <lipsește și D> pentru acéia poate fi n-au răbdat Dumnezeu B,D,E,G, Pentru căci poate fi n-au răbdat Dumnedzău C// 17-20 *lipsește* Numai Mihălachi... ș-au fostu și domnu M, P// 18 Mihălachii B, Mihălachi C/ pre C/ domnița B, C/ Antiohii B, C// 19 de B/ boiariu B, boiariu C/ Dédului spătarului B, C// 20 acéia B,C/ viețuit B,C/ copii]cocoî B, E/ și au fost B,C/

62. Cantemir-vodă și Cupăresștii s-au mai apucat și dé alt danțu asupra muntenilor, și muntenii asupra lor. Țineți-vă, săracelor țării, dac<ă> sînteții putencio<a>s<e>, de acmu să biruiții nevoile din pizmel<e> vechi la ce s-au 5 început să să lucredzē!

63. Era un boer dé mult priibag din Țara Muntene<a>scă în Țara Ungure<a>scă, anumé Staico păharnicul, și cu alții mai mici, iar muntenei pribegii, încă de cînd au luat domnie Șerban-vodă. Chematu-i-au Cantemir-vodă dé la Brașov aice la dînsul în Moldova. Ș-au început a faci pîră și harzuri la Po<a>rtă, a pîrî pe munteni cu felurii dé feluri de pîri, cum sîntu haini și bogății. Ce Po<a>rta dintîiu i-au înbucurat. Și i-au trimis Cantemir-vodă la Po<a>rtă la Cupăresștii, la spătarul Lasca-15 rachi cuparul, fiind capichihaia lui Cantemir-vodă, să pîrască pe munteni și s<ă> isprăvască domnie lui Cantemir-vodă în Țara Muntene<a>scă.

64. Déce știu c-au isprăvit Cantemir-vodă biné! Că, după<ă> ce au oblicit muntenii, au cheltuit Brîncovanul

1 62/65 B,E,G, 47 C, 48 M, *lipsește* F/ vcevod M/ și]și cu B,C,D,E,G,M,P/ Cupărești B,C// 2 munténilor B,C/ munténii B,C// 3 ante Țineți-vă: 49 M/ săracilor țării, dacă sînteți putincioasă B,C// 4 acum B,C/ biruiți B,C// 4-5 ca și de acum să puteți birui nevoile ce vin din pizmile cele vechi care <carile P> au începutu iarăș să să lucrezi M, P/ nevoile B,C/ pizmelii B, pizmele C/ vechi C/ nevoile cele din pizmele cele de demult vechi E/ pizmele cele de demult vechi G/ s-au]au G// 5 lucrăze B,C// 6 63/66 B,E,G, 48 C, 50 M, 35 P/ boiariu B, boiariu C/ de B,C/ *lipsește* demult D/ pribag B,C/ Munteniască B,C// 6-10 Staicu păharnicul <păharnic P>, boeriu muntinesc, era de mult pribag în Țara Unguriască, împreună cu alți boernași mai mici. Chematu-i-au Cantemir voevoda din Brașov M, P// 7 Unguriască B,C/ pre anumé B,G/ *repeta* și A// 8 alți boiari B,E,G/ alții C/ munténii B,C, muntenești G/ pribégi B,C// 9 di pe cîndu au fost luat domnița B,E,G/ domnița C/ Chiematu-i-au B,C, Chiematu-i-au atunce D// 10 de C/ de la Brașov de au vinit aicea B/ Brașov C,D/ aicea C/ *lipsește* la dînsul M,P/ Și au B,C// 11 face B,C/ arzuri C/ Poartă B,C/ pre munténii B,C// 12 feliuri¹⁻² B,C/ de B,C/ cu multe feliuri de pîri, zicînd cum că sînt M,P/ cum]precum D,E,G/ sînt B,C// 13 Poarta B,C/ Și măcari că întîi Poarta l-au înbunatu și l-au bucuratu, triimisu-i-au Cantemir voevod M,P/ dintîi B,C/ i-au bucurat B,C, i-au înbunat și i-au bucurat D/ triimis B,C// 14 după vodă ad. pre acei boiari B,E/ Poartă B,C/ Cupărești B,C/ spătarul B, *lipsește* C// 15 cuparul]ficior Cupariului celui bătrîn C, *lipsește* B,G,M,P/ fiindu B, fiind el C/ capechihae B/ voevod M// 16 pre munténii B,C/ să B,C/ domnița B,C/ domnie Țării Muntenești lui Cantimir-vodă P// 17 voevoda M/Munteneiască B,C// 18 64/67 B,E,G, 39 C, *lipsește* M,P/Decii B,C/ că au B,C/bine Cantemir-vodă C/bine B/ după B,C/Foarte bine și frumos au isprăvitu Cantemir voevoda M, P// 19 după B,C/ munténii B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/Poartă B,C/o mie B, o mie C// 18-2 Că după ce s-au înștiințat Brîncovanul, domnul muntinesc, au cheltuit la Poartă 1000 pungi de bani. Și pre acel Staico păharnicul, împreună și pre <cu P> ceelanți pribegi munteni <boeri munteni pribegi P> i-au luat Brîncovanul de grumazi M,P//

f. 262 la Po<a>rtă 1 000 de pungii. Ş-au luat Brîncovanul, cu
ceialaltii, pribegii de grumadzii. Şi pe cuparul Lascarachi,
fratele lui / Iordachii visternicul, l-au făcut surgun la
Rodos. Şi era să mazile<a>scă şi pe Cantemir-vodă.
5 Numai au sosit vestea atunci c-au murit.

Dusu-l-au pe Staico la Brîncovanul în Bucuresştii,
cu o lăcată cît un şlic de maré la grumadzii. Şi l-au scos
la Divan înainte a to<a>tă ţara ş-apoi l-au purtat tot
tîrgul cu lăcata de-a grumadzii. Ş-apoi l-au spîndzurat
10 înbrăcat, încălţat, la Tîrgul de afară. Şi pe cele soţii a
lui, pe unii i-au spîndzurat şi pe alţii i-au ertat.

65. Într-acea vreme vorovit-au tustréi ficiorii lui
Miron logofătul şi cu Vasilaşco spătarul Ca<n>tacozîno
şi cu frate-său Ilie şi cu Dumitraşco Ursachi să fug<ă>
15 din ţară de gréle dăjdi şi prépusuri. Că nu mai pute
birui de răul lui Iordachi visternicul. Că învătaş<ă>
Iordachi de le tot cumpăra odo<a>rălé şi sateli făr' de
preţi, că-i tot îngreuia cu dăjdile.

Cantemir-vodă, oblicind că vor să fug<ă>, trimis-au
20 st<ea>guri de sluj<i>tori să-i prindă. Déce ficiorii lui
Miron au prinsu de vesté ş-au scăpat la comănda<n>tul

1 de pungi de bani B,C,D,E,G//1-2 Şi au luat Brîncoveanul-vodă pe boiarii acei
muntenéşti pribegi, ce-l pîrîs<ă> la Poartă pre toţi de grumazi <de grumazi pre toţi G>
B,E,G/ Şi i-au luat Brîncoveanul-vodă pre acei boiari pribégi pre toţi de grumazi
de la Poartă C/ Brîncoveanul-vodă D// 2 Şi Iară M, P/ pre C/ cupariul C/ spătarul
B,E,G/ Rascarachi A// 3 fratele B, pre fratele M,P/ Iordachi B,C/ vîstîrnicului B,
vîstîrnicul C, vîstîrnicului Rusăt E/ şi l-au făcut D// 4 maziliască B, C/ pre C
voevoda M// 5 Dar s-au înştiinţatu că au muritu M,P/ véste C/ véste la Poartă
B,E,G/ că au B,C// 6-11 *lipseşte* Dusu-l-au ... i-au ertat M,P// 6 pre C/ Staico
păh<arnicul> G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bucureşti B,C// 7 cuşi cu E,G,
cu un lacat B, E/ un lacat mare cît un şlic la G/ mare B,C/ grumazi B,C// 8 innain-
tea B, înainte C/ toată C/ toată boerimea şi ţara ce s-au aflat în Bucureşti şi
apoi B/ toată boerimea şi ţara cît s-au aflat, apoi E/ toată boerimea şi ţara
G/ şi apoi C// 9 lacatul de grumazi B,E,G/ de-a grumazi C/ Şi apoi B,C// 10 pi C/
ceialaltii soţii ai lui B,E,G/ soţii C// 11 pre¹⁻² C/ şi Iar C, *lipseşte* G/ alţii B, C// 12
65]68 B,E,G, 40 C, 51 M, *lipseşte* P/ s-au vorovitu tustrii M,P/ tustrii B,C// 13
Vasilaşcu Cantacuzino spătarul M,P/ spătar B, spătarul C/ Cantacuzino B,C//
14 Ilie Cantacuzino B,E,G/ fugă B,C// 15 de B,C/ prepusuri B,C/ putea B,C// 16
vîstîrnicul B, vîstîrnicul C/ birui <mintui P> şi de răul vîstîrnicului Iordachi
Rosetu M, P/ că să B,C,D,E,G/ învătaşă C// 17 Iordachi vîstîrnicul B/ odoară
B, odoară C/ satele C/ după sateli ad. moşiile B,E,G/ Că le tot cumpăra odoară
şi sateli M,P/ fără B,C/ preţu B,C// 18 că-i tot îngreuia îngreindu-i M,P/ dăjdile
B,C// 19 Iar Cantemir B,D,E,G/ fugă B,C/ triimis-au steaguri B,C/ S-au înştiinţat
Cantemir voevodă că vor să fugă şi au triimis M,P// 20 de slujitori B,C/ Decii B,C,
lipseşte M, P// 21 Miron logofătul B, Miron logofătul C/ Au prins de veste
feciirii lui Miron şi au scăpat M,P/ véste B,C/ şi au B,C/ comendatul B,C,
comindat P//

de Cetate Ne<a>mţului. Iar pe cielaltii boiarii, neavînd
vesté, i-au prinsu lefecii, şi le-u jăcuit casăle, şi i-au pus
în heré, şi i-au pornit la Iaşi.

Cîndu au <a>giunsu în Vale Leţicanilor, i-au şi tîm-
f. 262^v 5 pinat vestea, / nărocul lor, c-au murit Cantemir-vodă.
Şi i-au slobodzit din hieré.

Dece au mărşu în Iaşi, de au fostu la-ngroparea lui
Cantemir-vodă. Şi s-au înpreunat cu beijădea, ficiorul lui
Cantemir-vodă, anumé Dumitraşco. Şi i-au înbunat Dumi-
10 traşco-vodă cu cuvînt bun, că, de va da Dumnedzău să fie
pe voia lui de la Po<a>rtă, i-a milui. Şi iar boerii să ruga şi
ei să erté <Dumnedzău> pe tată-său. Şi <cum> i-au slo-
bodzit să margă acasă<ă>, cum au şi fugit în Țara Munte-
ne<a>scă, la Brîncovanul, că lé era rud<ă>, de au răpedzit
15 Brîncovanul la Po<a>rtă pentru Costantin-vodă, ficiorul
Ducăi-vodă celui bătrîn.

66. Cantemir-vodă, după ce au murit, ţinutu-l-au
mort tînuit o dzi şi o no<a>pte, pîn' s-au gătit cărţile
de au făcut harzurii de la ţar<ă> la Po<a>rtă, de poftie să
20 puie pe un ficior a lui Cantemir în locul tătîne-său. Şi

1 de în M,P/ Cetatea B, Cetaatea C/ Niamţului B,C/ ceialaltii B, aceialaltii C/
boiari B, boiari C/ neavîndu B// 2 véste B,C/ *lipseşte* şi M,P/ li-au jecuit B,C/
casăli B, casăle C// 2-3 şi puindu-i în fiară <heră C> i-au pornit M,P// 3 fiară
B, hîară C/ Iaşi B,C// 4 Şi cîndu B,E,M,P, Iar cînd D/ Şi cînd au vînit şi
au agiunsu în Valea Lăţcanilor C/ agiunsu B/ Valea Lăţcanilor B,E/ întîmpinat
B,C// 5 véste B,C/ că au B,C/ *lipseşte* vodă M// 6 *ante* Şi: 69 B,E,G/ Şi îndată
M,P/ fiară B, hieră C// 7 *ante* Decii: 41 C/ Şi decii B,E,G/ după mărş ad. şi
ei G/ după Iaşi ad. slobozii B/ au fost şi ei la îngroparea B,E,G/ fost C/ îngro-
parea C// 7-8 Şi viindu în Iaşi au găsitu mort pre Cantimir voevoda N,P// 8
înpreonat B,C/ beizadea B, beizadiaoa C/ cu ficiorul C/ cu Dimitrachi, beizadeoa
lui Cantimir voevoda M,P// 9 Dumitraşco beizadea¹ B,C/ i-au înbunat li
s-au făgăduitu M, P/ Dumitraşco-vodă Dumitraşco beizadea B,E,G, *lipseşte*
M,P// 10 cu cuvînt bun, dzicînd B,G, cu cuvinte bune, dzicîndu E/ de¹⁻² B,C/
de/de-i D/ cum că de-i <lipseşte de-i P> va da M,P/ Dumnezeu B,C/ să-i fie B,D,
să-i fie C// 11 Poartă B,C/ i-a milui[atunce îi va milui M,P/ Şi iar boerii] şi i-a boeri
B,E,G, şi-i va boiari C,D// 11-12 Şi să ruga şi el să erte pe tată-său B,D,E,G, Să
ruga şi el să iarte pe tată-său C, Şi li să ruga să erte pre tată-său M,P// 13 margă
acasă; şi cum au mărşu acasă, cum au şi fugit B,E,G, margă acasă; şi cum i-au
slobozit, cum au şi fugit D, margă acasă; iară ei îndată au şi fugit M,P/ acasă C/
cum]şi slobozindu-i C/ Munteniască B,C// 14-15 Brîncoveanul-vodă¹⁻² B,C,D,E,G// 14
le era rudă B,C/ rudă, iară Brîncovanul au şi triimis la Poartă M,P/ de au răpedzit
şi au şi răpedzit B, şi au şi triimis E,G// 15 Poartă C/ Poartă, scriind la priiatinii
pentru Constantin Duca-vodă, ficior G// 15-16 voevod¹⁻² M/ cel P// 17 66]70 B,E,G,
42 C, 53 M, 37 P/ După ce-au muritu Cantimir voevod, l-au ţinut mort M, P// 18
noapte B,C/ pînă B/ s-au]au M,P/ cărţile B,C// 19 de]şi G/ *lipseşte* de au făcut
M,P/ harzuri B, arzuri C/ de la ţară C/ de la boiari şi de la ţară B,E,G/ Poartă
B,C/ după Poartă ad. cu rugămînte să pui domnu în Moldova pre ficiorul lui
Cantemir voevoda M,P/ poftiia B,C// 20 pue B/ Cantemir-vodă C,D, Cantemir-
vodă domnu B,E,G/ *lipseşte* în locul tătîne-său M,P//

au răpedzit pe vătavul Pîrvul și cu Ștefăniță Rusăt, ficiorul lui Manolachi postelnicul.

1 f. 263 Si dup<ă> ce-au pornit cărțile, a dooa dzi, s-au agiunsu Bogdan hatmanul și cu Iordachi visternicul și cu toți slujitorii să rădicé pe Dumitrașco beizădeoa, ficiorul lui Cantemir-vodă, domnu în locul tătine-său. Déce au gătit Divanul cel mare și s-au strînsu to<a>tă boiarimea și mitropolitul și slujitorii la curté. Ș-au adus la curté / și pe un agă a vizirului turcu, ce iera vinit cu trebi înpărătesștii în Iași.

10 67. Atuncea au spus a tot nărodul c-au murit Cantemir vodă. Cé slujitorii au și-nceput a strîga că altul nu le trebuie să fie domnu, fără cît Dumitrașco beizăde, ficiorul lui Cantemir vodă.

15 Ce boiarii și țara nu cutédza să dzic<ă> într-alt chip, să s<ă> temea de slujitorii, ce numai le căuta să primască și să dzic<ă> cum dzic slujitorii. Turcul aga, vâdzind că strîg<ă> cu toții într-un cuvînt, au luat un căftan și-au pus în spateli lui Dumitrașco beizădeoa. Și beizădeo<a> au înbrăcat pe turc c-un contăș cu soboli. Ș-au ședzut amîndoi în scaoné. Ș-au început a da din pușcii și a dzice surlele, și toți boiarii și slujitori<i>, căpetenii, cineș dup<ă> rîndul său, au purces a săruta po<a>la turcului și-a lui Dumitrașco

1 răpedzit] triimis B,E,G, triimis în grabă M,P/ cu] pe C,M,P/ Ștefăniță B/ ficior B,C// 2 postelnicul C// 3 după ce au B,C/ cărțile B,C/ a doa dzi B, și a doa zi C, *lipsește* D/ s-au] și s-au B,E, ș-au C, s-au și G/ ajunsu C// 3-6 *lipsește* Și dup<ă>... în locul tătine-său M,P// 4 hatmanul Bogdan G/ vistiernicul B,C// 5 rădice B,C/ beizadea B,C,D// 6 Decii B,C/ Atuncea M,P// 7 mare B,C/ s-au strînsu] au venit M,P/ toată boierimea B,C// 8 și] și toți M,P/ la curte C// la curtea domniască B,D, la curtea cea domniască E,G/ Și au B,C/ la curte² la curtea domniască D, *lipsește* M,P/ și pre un agă a vizirului, turc, la curtea cea domniască, ce era cu trebi înpărătești venit la Iași G/ pre B// 9 vezirului B,C/ *lipsește* turcu M,P/ era B,C/ înpărătești B,C/ în] la M,P/ după Iași ad. ulterior Domnii lui Dumitrașco-vodă beizade E// 10 67] 71 B,E,G, 43 C, *lipsește* M,P/ Atuncea] Și M,P/ a tot] la tot C,D,E, G, înainte a tot M,P/ că au B,C/ cum că au M,P// 11 voevod M/ Ce B,C/ Iară M,P/ *lipsește* și G/ început B,C/ strîga B,C/ trebuie B,C// 12 să le fie G, *lipsește* M,P/ fără de cît D] ce numai B,E,G,M,P/ beizadea B,C// 13 voevod M// 14 Și pentru acela nici boerii nici țara M,P/ cuteza B,C/ dzică B, zică C// 15 să B,C/ slujitori B,C// 16 dzică B, zică C/ să zică și ei dup<ă> cum zicu și slujitorii M, să zică și să primască și ei după cum zic slujitorii P/ zicu C] dzicea B,E,G// 17 strigă B, strigă C/ toții B, C/ într-un cuvîntu B, *lipsește* M,P/ caftan B,C// 18 și au pus B, și l-au pus C,M,P/ beizadea¹⁻² B, beizădeoa] vodă C,G/ Și] Iară M,P/ Și Dumitrașco beizadea C,D// 19 turcu B,C/ cu un B,C,P, cu M/ conteș C/ cu soboli] de sobol M,P, cu samur G// 19-20 Și au¹⁻² B,C// 20 scaone B,C/ Și au și început M,P/ a da din pușcii] a slobozi pușcile cele mari B, a da pușcile cele mari și mici C, a slobozi pușcele G/ surleli C/ surleli <și G>, trimbițele și a bate dobeli pe obiceia tabulhanaoa și toți boiarii B,E,G// 21 slujitorii B,C/ căpeteniile B,E, căpetenii C/ și căpeteniile și slujitorii M,P/ *lipsește* cineș dup<ă> rîndul său M,P/ după C/ după rînduiala sa B,E,G// 22 poala B,C/ și a lui B,C/ *lipsește* Dumitrașco M,P/ beizadea B,C//

beizăde. Și dup-aceia au încălicat cu alaiu ș-au purces la Sfetei Neculaiu, de i-au cetit molitfel de domnie, dup<ă> obiceiu.

68. Scos-au o<a>sălé lui Cantemir-vodă, boiarii cei 5 mari, afară, supt cortu, în ogrăjoara cea mică la curte domne<a>scă. Și l-au ținut trei dzile, pîn' l-au grijit, ș-apoi l-au dus la Sfetei Neculaiu de l-au îngropat în gropnița lui Antonie-vodă. Și s-au ținplat atuncea la prohodul lui 4/ patrierhi, unul dé Erusalim și altul de Ant<i>ohie 1. 263^r și altul de Alicesăndrie și unul mazil de Țarigrad, Iacob. Ș-au domnit puțin, nu deplin 8 anii, și ș-au plătit și el datorie dup<ă> obiceiul acestei lumii.

69. Dup<ă> ce au îngropat pe Cantemir-vodă, au ședzut în scaun de au domnit 3 săptămîni. Ș-au vinit un capegiu 15 de la Po<a>rtă de-u luat pe Dumitrașco-vodă beizădeoa. Iar Bogdan hatmanul și Iordachii visternicul într-aceli 3 săptămîni n-au dormit, ce s-au gătitu-s<ă>. Ș-au pus străji din Gălații pîn-în Iași; și cînd au sosit capegi-baș în Iași să ia pe beiz<ă>dea și pe dînsăi, iei au fugit din Iași.

1 după B/ acéia B,C/ încălecat B,C/ alai C, alai domnescu B,E, alaiu mare M,P/ și au B,C/ după acéia gătindu-să, au purces cu alaiu domnesc de au mărș la Sviatie Nicolae G/ purces] mersu M, P/ după purces ad. de au mărșu B,E// 2 la Sviatii Nicolai B, la Sfetii, Nicolai C, la biserica Sfîntului Nicolai M,P/ citit C/ i-au cetit mitropolitul molifta cea de domnie B,E,G/ molitvă de domnie C// 3 după B,C/ obiceia B,C// 4 68] 72 B,E,G, 44 C, 56 M, 39 P/ oasăle B,C/ cei] ciei C// 4-6 Boierii cei mari au scos trupul lui Cantemir voevod în ogrăjoara cea mică la curte <domnească P> și l-au pus supt cortu. Și M,P// 5 cort B,C/ ogrăzo<a>ra A/ ograda cea mică B,C,D,E,G/ curtea domniască B,C// 6 li-au B/ trii B,C/ zile B/ pînă C/ pînă au grijit ce au trebuit B,E// 7 și apoi B,C, apoi M,P/ la Sviatii Nicolai B,C, la biserica Sfîntului Nicolai M,P' de] și M,P// 8 Antonii-vodă B,C, Antonii-vodă Rusăt D, Antonie Roset voevod M,P// 8-10 La provodul <prohodul P> lui s-au întimplat 4 patrierși, anume al Ierusalimului, al Antiohii, al Alexandrii și Iacov, proin patriarh al Țarigradului M,P/ atuncea B,C, *lipsește* G/ provodul B,C,D// 9 patru B,C/ patriarși B, patriarhi C/ de la Ierusalim B,C,G/ de Antiohie C, de la Antiohie B,E,G// 10 de Alixandria C, de la Alixandria B,E,G/ mazil B,C/ de la Țarigrad, pre anume Iacovu B,D,E// 11 Și au B,C/ după domnit ad. Cantemir-vodă B,E,G/ opt ani B,C/ ad. marginal opt G/ Cantemir voevoda au domnit puțin M,P// 12 datorii B, datorii trupască M,P/ după obiceiul a <lipsește a C> acestii lumi B,C, *lipsește* M, P// 13 69] 73 B,E,G, 45 C, 59 M, 32 P/ *lipsește* Dup<ă> ce au îngropat pe Cantemir-vodă M,P/ După B,C// 13-14 au șezut în scaonul domnescu fiu-său, Dumitrașco beizadea, de au domnit B,E, au ședzut în scaon fiu-său Dumitrașco-vodă <lipsește vodă D, G> beizadea, de au domnit C,D,G/ Dumitrașcu beizade au șezut în scaunul domnesc trii săptămîni M,P// 14 trii B,C/ Și au B,C/ capegi-bașe B,E,G, capegi-bașia C,D/ Poartă B,C// 14-2 *lipsește* Ș-au vinit un capegiu ... c-au murit Cantemir-vodă M,P// 15 de au luat B,C/ *lipsește* vodă G/ beizadea B,C// 16 Iordachi vistiernicul B,C/ într-aceli trii B, într-aceli trii C// 17 s-au gătit B,C,G/ Și au B,C// 18 Gălați B,C/ pînă B,C/ capegi-bașe B, capegi-bașia C/ *lipsește* în Iași C// 19 beizadea B,C/ dînsii B,C/ iei] jai B//

70. Căcé atuncea mărgînd veste la Po<a>rtă c-au murit Cantemir-vodă, Brîncovanul, domnul muntenesc, au apucat în<a>inte ş-au isprăvit domnie lui Costantin sîn Ducăi-vodă, de-au înbrăcat căftan de la Po<a>rtă 5 dé domnie Moldovei. Atuncea au făcut şi pe Laţicarachii surgun ş-au luat şi pe Staico de grumadzii. Totodată-atuncea s-au tîmplat [atunce] <de> au triimis şi la Dumitraşco beizădeoa, sîn lui Cantemir, să-l duc<ă> la Po<a>rtă şi s<ă> prind<ă> pe Bogdan hatmanul şi pe Iordachi 10 vis<ternicul>, să-i duc<ă> la Po<a>rtă să de samă pentru ce au mîncat ţara. Deci Bogdan şi Iordachi au fugit în Ţara Leşască, cum mai sus să pomenesşte. / Pe cesté lucruri poate şi alţii să să încre<a>dză cu Po<a>rtă turce<a>scă, că unelé să gătie şi alteli s-au făcut!
- f. 264 71. Acel capegiu-baş ce au vinit cu mazîlie, ce au luat pe Dumitraşco Cantemir beizădeoa din Iaşi<i>, fusesă bun prietin<mai nainte> lui Cantemir-vodă, şi de ne<a>mul lui era cerchez. Şi fără zăbav<ă> dup-aceia au cădzut de au fost şi paş<ă> şi musaip la-npăratul, care-i dzicea mai 20 pe urmă Cerchez Mehmet-paşa imbriorul.
- Era şi un boeru atuncea aicea în Iaşi, Ştefan comisul, cerchez. Decé atuncea Ştefan comisul Cerchez mult s-au

1 70/74 B,E,G, 46 C/ Căcé] Pentru că B,D,E,G/ Iară C/ mergîndu B/ veste B,C/ Poartă B,C/ că au B,C// 2 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ muntenescu B,C//3 înna-
inte B,C/ mai înainte la Poartă M,P/ şi au B,C/ domniia Moldovii M,P// 3—4 dom-
niia lui Costantin <Ducăi C>-vodă, ficior Ducăi-vodă celui bătrîn, de au B,C,D,E,
G/ sîn] ficiorul M,P/ Ducăi voevod <Duca-vodă cel bătrîn>, pre carile acolo la
Poartă I-au şi înbrăcatu cu caftan de domniia Moldovii M,P// 4 caftan B, C/ Poar-
tă de domniia Moldovii B,C// 5 Atuncea B,C/ Lascarachi C, Lascarachi spătarul B//
5—6 lipseşte Atuncea au făcut ... pe Staico de grumadzii M,P// 6 surgun la Rodos
B,E,G/ şi au B,C/ grumazi B,C// 6—12 Venit-au capegiu de la Poartă. Luat-au
pre Dumitraşcu beizadea, iar Bogdan hatmanul şi cu Iordachi visternicul, avînd
străji pîn<ă>, în Galaţi, li-au făcut veste şi au fugitu în Ţara Leşască M,P// 7
atuncea¹ B/ lipseşte atuncea² B,C,G/ de B,C/ trimis C// 8 beizadea B,C/ sîn] ficior B,
G, ficior C,D,E/ Cantemir-vodă B,E,G/ ducă B,C/ Poartă B,C// 9 să prindă B,C/
pre¹⁻² C// 10 visternicul B,C/ să-i ducă la Poartă C, lipseşte B,E,G/ dea
B,C// 11 ce B] cte C/ Decii B,C// 12 cum] precum B,E,G/ să pomenesşte] s-au scris B,
C,E,G/ Pre aceste B,C// 12—20 lipseşte cum mai sus ... imbriorul M,P// 13 alţii
B,C/ inciriază B,C/ Poarta turcească B,C// 14 unele B,C/ gătiia B,C/ altele C// 15
71/75 B,E,G, 47 C/ Iară acel B,E,G/ capegi-başe B, capegi-başa C/ au fost venit
G/ mazilie B,C/ ce² de G// 16 pe Dumitraşco-vodă beizadea Cantemir din Iaşi
C/ beizadea B/ fusésie C] au fost B,E,G// 17 priiatin B, priiatin C/ înainte vrème
B,C,D,E, înainte de vrème lui G/ niamul B,C// 18 zăbavă B,C/ după zăbavă ad.
vrème B/ după B,C/ acéia B/ au cădzut] au agiunsu B,D,E,G, au ajunsu C// 19 paşia
B,C/ împăratul B,C/ care-i] căruia îi B,C,D,E,G/ zicea C// 20 paşia B,C/ imbriorul B,C//
21—22 lipseşco M, P// 21 boiaru B,C/ atuncea B,C/ lipseşte aicea C/ în Moldova, în
Iaşi, anumé Ştefan B,E,G/ după Iaşi ad. anumé C, pre anumé D// 22 cerchez de niamul
lui fiind <lipseşte fiind D> C,D/ Decii atuncea B,C/ lipseşte Decé... comisul Cerchez D//

- rugat acelui capegiu pentru Dumitraşco beizădeoa, să-i
fie mil<ă> de dînsul, că-i un copil, avînd cunoşştinţă cu
acel capegiu, fiind amîndoi cerchezi, încă de la domnie
lui Cantemir-vodă. Cé, dup<ă> ce l-au dus la Po<a>rtă,
5 stătut-au munteni<i> şi cu Costantin Duca-vodă cu multe
pricini asupra ficiorilor lui Cantemir-vodă, de lé cerea multă
som<ă> dé bani. Ce nemică nu le-u putut strica, că s-au
pus taréacel cape<gi>u-baş pentru dînsii. Şi mai pe urm<ă>,
după ce au cădzut mai la cînsté acel capegi-baş, au
10 făcut şi alte lucruri mari, carei la rîndul lor s-or pomeni.
- f. 264^v 72. De la Cantemir-vod<ă> / nescareva averé nu le-u
rămas, că cé era vinitul mîncă alţii, cum mai sus s-au
pomenit. Atuncea, la mo<a>rte, 50 de pungii de bani
le-u dat la patriiarhul de Rusalim, să li mistuiască. Şi
15 patriiarhul, pentru voe muntenilor, le-u spus turcilor, şi
le-u luat. Şi copii<i> numai au rămas cu vro 10—15 pungii
dé bani. Ce Dumnedzău unde va, nu trebuescu bani.
Că acel cherchez, Mehmet-paşa, le-u prinsu mai biné
decît miei dé pungii de bani. Că, unde va Dumnedzău,
20 sint şi bani, şi prietini, şi de toate. Că nimé nu mai gîn-
die c-or mai ieşi ficiori<i> lui Cantemir la domnie, precum
s-a vid<ea> înainte.

1—22 lipseşco M, P// 1 capegi-başa B,C,D,E,G/ Dumitraşco-vodă beizadea C
beizadea B,D/ după beizadea ad. dzicînd B,E,G// 2 fie C/ milă B,C/ că-i] că iaste
B,C,E,G/ cunoşştinţă C// 3 capegi-başa C,D/ după amîndoi ad. de un niam D// 2—4
avîndu el cunoşştinţă cu acel capegi-başa încă de la domniia lui Cantemir-vodă
şi fiindu ei şi de un niam amîndoi, cerchezi. Iar după B,E,G// 3 ad. marginal dom-
niia lui C// 4 după vodă ad. avînd cunoşştinţă D/ Ce, după C/ I-au] s-au D/ Poartă
C/ după Poartă ad. pe Dumitraşco beizadea B,E,G// 5 munténii B,C// 6 le B,C// 7
somă C/ multe some B,D,E/ de B,C/ nemică C/ li-au putut B, le putea C/ strica B,
streca C// 8 tare B,C/ capegi-başe B, capegi-başa C,D/ urmă B,C// 9 cădzut] agiun-
su B,C,E, ajunsu C/ cînsté C, mare cînsté B,E,G/ başe B, başa C// 10 după făcut
ad. şi au isprăvit B,E,G/ care B, carii C/ să vor pomeni D] să vor scrie B,E,G, să
vor scrie C// 11 72/76 B,E,G, 48 C/ vodă B,C/ niscaiva B,C/ niscaiva bani, averé
E, niscaiva bani, averé, ficiorilor, beizadelilor C/ li-au B,C// 12 după rămas ad.
beizadelilor C/ că] pomenit] scris B,E,G/ Şi atuncea B,E,G/ moarté C/ după moartea
ad. lui Cantemir-vodă B, Cantemir-vodă G/ cînzăci de pungi B,C// 14 le-au B,
li-au C/ Ierusalim B,C,D,E/ să le mistuiască B,C, lipseşte E// 15 patriiarhul B,C/
voia B,C/ munténilor C/ după munténilor ad. a Brîncoveanului-vodă B,E,G/
li-au spus B,C// 16 li-au luat B,C/ Şi copiii, ficiorii lui Cantemir-vodă, au rămas
numai cu vreo zéce, cincispăzéce pungi C, Şi beizadelilor nu li-au rămas mai mult
decît vreo zéce <lipseşte zéce G> cincispăzéce pungi B,E,G// 17 de B,C/ Dumnezeu
B,C/ va] va să fie mila sa D// 18 cerchez B/ paşia C/ după paşia ad. fiindu-le priiatin
B, E, G/ li-au prinsu B,C/ bine B, C/ decît] de D// 19 mii de pungi B, C/ undé B,
Dumnezeu B, C// 20 sint B/ priiatini B, priiatini C// 21 gîndia B,C/ că vor mai eşi
B, C, că vor eşi G/ ficiorii B,C/ Cantemir-vodă B,C,E,G/ domniie B,C// 22 lipseşte
precum s-a vid<ea> înainte D/ să va videa înainté B/ videa înainté C//

Acestu<i> Cantimir-vodă i-au rămas în urmă 2 ficiori, <a>nume Antiohi și Dumitrașco, care mai pe urmă au ieșit amândoi domni în Moldova, precum li s-a arăta înainte, la rîndul lor, istoriel<e> lor.

5 DOMNIA LUI COSTANTIN SÎN DUCĂI-VODĂ CELUI
BĂTRÎN, L<EA>T 7199 (= 1691), MART 17. CAP 84

Zacial<o> 1. Îmbrăcîndu căftan de domnie, Costantin-vodă, sîn Ducăi-vodă celui bătrîn, era om tînăr, ca de șes<ă>spreci, șeptesprecii ai, cîndu au căd_zut la domnie. f. 265 10 Atunce era / și niște boerii de aice de țară la Po<a>rtă, triimiși de Cantemir-vodă cu trebilă țării. Deci vădzîndu-l c-au înbrăcat căftan, s-au dus la dînsul de s-au închinat, dup<ă> obicei. Așijderea și de <a>icea, Lupul Gavrilîță și alții, înțelegînd de domnie noo, au <a>lergat cu bucurie 15 noo la Costantin-vodă. Și mulții ficiori de boer. Că n-avuses<ă> căutari de la Cantemir-vodă, pe vina lor, că-l

1—4 *lipsesc* M, P// 1 Acest C/ în urmă C, *lipsește* E/ doi C// 2 anume C// 1—4 *auto-graf* Neculce A// 1—2 doi ficiori beizadei, cel mai mare anume <lipsește anume E> Antiohii beizadea și cel mai micu Dumitrașco beizadea B// 2 Antiohie-vodă C/ Dumitrașco-vodă C/ carii B,C// 3 eșit B,C/ li să va arăta B// 3—4 li să va arăta la rîndul lor mai înainte, istoriile lor C/ înainte B/ la rîndu istoriile lor D/ istoriile B,E,G// 5 Costantin-vodă B,M,P/ sîn ficior B,M,P/ *lipsește* vodă M/ lui Duca-vodă cel bătrîn P/ Domnia lui Costantin Duca <Ducăi G>-vodă <diint E> ficior Ducăi C, D,E,G// 6 l<ea>tjanul B,E, în anul C,G/ martie B,C/ *lipsește* l<ea>t 7199, mart 17 D,M,P/ cap 87 D, 89 P, *lipsește* E,G,M// 7 *lipsește* Zacial<o> B,C,D,E,G,M,P/ Înbrăcînd B,C/ caftan B,C/ domnia C/ după domnie ad. în Moldova G/ Costantin Duca-vodă C,E,G// 8 sîn ficior B,C,D,E,G// 7—10 În anii de la zidire <lumii P> 7199 <7192 P>, iară de la Hristos 1691 Costantin voevod au înbrăcat caftan de domnia Moldovii. Și cînd l-au pus domnu era tînăr de 17 ani. Și atunce la Poartă era și niște boeri M,P// 8 după bătrîn ad. în anul 7199, martie 17 D// 9 șasesprăzece, șeptesprăzece B, șasesprăzece, șeptesprăzece C/ ani, cînd au luat domnia. Atunce B,C,D,E,G// 10 ad. *marginal* și C/ niște boieri B, nește boieri C/ aicea B,C/ de aice de țară din Moldova M,P/ la Poartă B,C// la Țarigrad la Poartă G, *lipsește* M,P// 11 trimiși B,C/ voevoda M/treble M,P// 11—12 Decii vîzîndu-l pe Constantin <Duca G>-vodă că au înbrăcat caftan <de domnie G> B,E,G/ Deci vîzînd că au înbrăcat caftan de domnie Costantin Duca-vodă D/ Decii vîzînd C// carii după ce l-au văzut M,P// 12 că au C/ după caftan ad. de domnie C/ caftan de domnie, au mersu de i s-au închinat M,P// 13 după obicei B,C/ aicea B,C/ Lupul, ficior lui Gavrilîță vornicul B,C, Lupul lui Gavrilîță vornicul G// 14 înțelegînd B,C/ înșt iînțîndu-să M,P/ domnie B,C// 14—15 noao¹⁻² B, noao¹ C/ alergat B,C// mersu M,P/ noo² mare E,G, *lipsește* C,M,P// 15 Constantin Duca-vodă C,G/ mulți B,C/ boieri B, boieri C/ nu avusese B, nu avusese C// 16 căutare C// milă și căutare B,E,G// 15—2 *lipsește* Și mulții ficiori ... milue pe cei proștii M,P//

ocărie și nu vre să-i slujască, ca unui domnu; ce pentru <a>ceia milue pe cei proștii.

2. Triimis-au Brîncovanul pe Mihai spătar și cu alții boeri ce s<ă> tîmplas<ă> acolo pribegii, de s-au dus 5 la Po<a>rtă di au aședzat logodna cu fiica Brîncovanului, anume Marie, cu Costantin, ficiorul Ducăi-vodă. Și strîngîndu-s<ă> atîta boerimé acolo atunce la Po<a>rtă, au făcut mare cheltuial<ă> țării cu multe podo<a>be, can și fără tre<a>bă, precum era țara atunce, slab<ă>: cai, 10 rafturi, corturi, 200 de siimeni cu hainé și cu le<a>fă și alteli multe cheltuele, fără tre<a>bă și fără ispravă. Ș-au zăbăvit acolo atunce cu atî<ta> boerimé și om de la mart pîn' la iuni. Decé au făcut multă cheltuial<ă>.

Ce Costantin-vodă fiind tînăr și neștiind rîndul, îl 15 bucura Lupul, ficiorul lui Gavrilîță. Ca un bezmetec ce iera la minte, dzice că-i țara bogată și-i mulțimé de bucate a boerilor pribegii, a lui Bogdan ș-a lui Iordachie; / f. 265^v are de unde sco<a>té să plăte<a>scă datorie ce facé.

1 ocăria B,C/ nu vrea B,C/ după domnu ad. cu dreptate E/ ce/și G// 2 acéia B,C/ miluia B,C/ pre B,C/ proști B,C// 3 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G, Brîncovanul, domnul muntînesc M,P/ Mihai Cantacuzino spătarul M,P/ spătarul B,C,D/ cu/ pre M,P/ alți B,C// 4 boieri C/ să tîmplasie C/ pribégi C/ ce să tîmplasă acolo pribegii din Țara Munteniască C, *lipsește* B,G// 5 Poartă C// 4—5 boieri din Țara Munteniască de s-au dus la Țarigrad de au așezat B, boierii s-au dus din Țara Munteniască la Țarigrad de au așezat G// 5 de C/ fiica fata M,P/ Brîncoveanului-vodă B, C,D,E,G// 6 anume C, pre anume B,D,E, cu anume G, *lipsește* M,P/ domnița Mariia B,E,G, doamna Mariia C/ Costantin-vodă P/ Costantin <Duca C,D,G>-vodă, ficior <ficiorul C> Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G/ voevoda M/ stringîndu-să C// 7 atunce acolo G, *lipsește* M, P/ atunce B,C/ Poartă C/ Țarigrad B,E,G// 8 după făcut ad. domnia G/mare cheltuială B,C/ *lipsește* cu P/ podoabe și can fără de triabă B,C,D,E// 9 făr<ă> de G, M/precum]după cum M,P/ atunce B,C/ slabă B,C/ sāracă M,P// 10 doao sute B,C/ siimeni slujitori B,C/ *lipsește* cu hainé și M,P/ haine B,C/ leafe B,C// 11 și alte B,G, și altele C, și și alte M,P/ cheltuiiale B,C/ fūră de¹⁻² B,D,E,G/ fāră de² C/ triabă B,C/ *lipsește* fāră tre<a>bă și M,P// 12 zăbăvîndu A/ Și zăbăvînd B,C,E,G// 12—16 Costandin voevoda, fiindu tînăr și neștiindu rîndul țării, au zăbăvit acolo, la Țarigrad, cu atîta mulțime de oameni, de la mart pînă la aprilii, cu mare cheltuială. Iară Lupul, ficiorul lui Gavrilîță, ca un lipsit de minte îl bucura, zicîndu că țara iaste bogată și cum că au rămasu mulțime M,P// 12 atunce B,C/ atîta B,C/ și om] și slujitori B,E,G// 13 de la martie pînă în luna lui iunie D, din luna lui martie pînă în luna lui iunie E/ pînă C/ iunii B, iunie C/ Decii B,C/ cheltuială B,C// 14 Costantin Duca-vodă C,G/ fiind om tînăr G// 15 ficior B,E/ Gavrilîță vornicul D/ *lipsește* Ca un bezmetec ce iera la minte B,E,G/ bezmetec]dezmetic C// 16 după ora ad. și deșert C/ dzicca B, zicea C/ că-i]că iaste B,G/ și-i]și sint B,E,G/ *lipsește* de G// 17 boiarilor B/ pribégi B,C/ *lipsește* a lui M/ Bogdan hatmanului și a lui Iordachi vistiernicului B,C,D/ și <i a lui P> Iordachi Rosetu; și are M,P/ Iordachie]Roset G// 18 undé B,C/ scoate B,C/ plătiască B,C// 18—1 datorila¹⁻² B, C/ ce face B,C, ce a face G, *lipsește* M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Costantin Ducăi-vodă C/ voevoda M//

Decé și lui Costantin-vodă nu-i era urită datorie, și-i era drag<ă> și mîndrie. Și ave casă grea și îmă-sa, Nastasiia, cu atîte feté au încărcat mulțime dé datorie.

3. Așijderea Lupul Gavrilă pîrîia la Po<a>rtă pe ficior<i> lui Cantemir-vodă, c-au luat tas-său din țară 1.000 de pungi de bani, și țara au fostu ertată de bir. Decé turcii sta de <a>sculta acelea voro<a>ve deșerté din gura lui ce grăia. Și ficiorilor lui Cantemir n-au strîcat nemic, iar țării au făcut maré strîcaciuné. Că de cé înainte nu vre turcii să mai erté birul, și-l cerea deplin. Și <din> cea laud<ă> maré de bucateli pribegilor, dac-au început a le strînge, n-au gă<si>t atîta pe cît socotie c-or găsi. Ș-au făcut datorie, ș-au rămas neplătita.

4. Déci sosind la Gălații cu atîta om, ș-au adus și 15 cîțiva greci cu dînsul, cu maré alaiu, în postul Sîmpetrului. Eșitu-i-au to<a>tă boerime și mazilimea înainte, cu maré bucurie, știindu-l că-i ficior de domnu și va căuta ne<a>mu-

2 și-i era dragă B,C, *lipsește* M,P/ și]nici M,P/ mîndria B,C/Și avea B,C/Avîndu-și M,P/ și îmă-sa]și maică-sa B,C,E,G, pre mumă-sa M,P/ doamna Nastasiia B,C,D, E, Anastasiia doamna P, doamna Nastasiia a Ducăi-vodă celui bătrîn E// 3 atîtea fete B,C/ și așa au încărcatu M,P/ de B,C/ datorii B <da>torie C, datorii G// 4 3]4 M,P/ *lipsește* Așijderea M,P/ Lupul, ficior lui Gavrilă vornic B/ pîrîia la Poartă Lupul Gavrilă E/ pîrîia]au pîritu M,P/ Poartă C/ ficiorii B// 5 voevoda M/ că au luat C/cum că au luat C/ tată-său C, tatăl lor M, tatul lor P/ tată-său Cantemir-vodă E, G/ o mie C/ pungi C// 5-6 că au luat tată-său, Cantemir-vodă, din țară o mie de pungi de bani și birul țării au fost ertat de la împărăție. Decii B// 6 fost C/ de bir de la împărăție D/ și birul țării au fost ertat de la împărăție E, și birul țării de la împărăție au fost ertat G/ Decii C/ sta turcii P// 7 asculta B,C/ aceli voroave deșerte cîe grăia C/ aceli voroave ce grăia din gura lui B/ voroave ce grăia Lupul Gavrilă din gura lui <lipsește din gura lui G>. Și E, G/ din gura lui dișarte P// 8 *lipsește* ce grăia. Și M,P/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G,P/ nu li-au strîcat nemică C, nu li-au putut strica nemică B,E, nemică nu li-au putut strica G, nemică nu li-au strîcatu M,P// 9 mare strîcaciune B,C/ cé]cii B,C,E, acii G, acole M,P/ înainte B,C// 10 nu vrea B,C, n-au vrutu M,P/ erte B,C/ birul țării B,E, G,M, P/ ce îl cere tot, deplin M,P// 10-13 *lipsește* Și... neplătita M, P// 10 Și din cea B,C,D,G// 11 laudă mare B,C/ mare laudă de bucate G/ pribegilor]boerilor pribégi C, a boiarilor pribégi D, boiarilor pribégi, a lui Bogdan și <a lui G> Iordachi B,E,G/ dacă B,C// 12 n-au]încă n-au E/ găsit B, găsit C/ socotiia B,C, socotiia ei E/ c-or]că vor B,C/ Și au B,C// 13 datorii B/ Și au B,C// 14 4]5 M,P/ *lipsește* Déce M,P/ Decii sosind Costantin Duca-vodă la Gălați B, E, G, Decii sosind la Gălați Costantin Duca-vodă C, Decii Costantin Duca-vodă sosind la Gălați D, Sosindu Costantin voevoda la Gălați M, P/ cu atîtea oameni B, E, *lipsește* M, P/ și-au adus B, C// 15 cu dînsul din Țarigrad B, cu] și cu M, P/ cu mare alai B, viind cu mare alaiu C/ în postul Sîmpetrului B, C, *lipsește* M, P// 16 Eșitu-i-au] Și i-au eșitu înainte M, P/ toată boerimea și mazilimea B,C/ mazilii M, P/ înainte B,C, *lipsește* M, P/ mare B, C // 17 bucurie C/ că-i]că iaste B, C, G, M, P/ și]socotind că C/ *lipsește* va P/ niamurile boerești B, C //

rilé boeresștii. Și viind în scaon, pus<ă> boerii pe toții Gavrilășștii și pe toți Mironesștii și pe alții dintr-alte ne<a>muri, mai mulții tineri decît bătrînii. /

f. 266

5. Și s<ă> și apuc<ă> de făcu nuntă cu o sor-a lui, 5 domnița Ile<a>na. O dede după<ă> Neculaiu Costin, sin Miron logofăt, și-l pus<ă> și hatman. Și făcură nuntă frumoasă domne<a>scă, că era și maică-sa cu dînsul, a răposat<ului> Duca-vodă cel bătrîn, cu alte fete mai mici, anumé do<a>mna Nastasie.

6. Atunce nu s-au aflat în visterie mai mult de o sută de pungi de bani, gata strînșii de cămăicani. Că la mo<a>rte lui Cantemir scoses<ă> niște hîrtii, și n-apucas<ă> Cantemir a lé lua. Decé puind Duca-vodă pe Lupul Gavrilă visternic maré, n-au agiunsu acei bani 2, 3 luni de chel- 15 tuială vister<i>ei. Caré apoi mai pe urmă l-au și scos din visternicie, cu maré bănat pentru acea slujbă curată.

7. Pus-au atunce la mazili și la țară banii stiagului, grei. Început-au a prinde pe boerinași<i> lui Cantemir,

1 *lipsește* Și M, P/ viindu B/ în scaon]la scaonul domnescu B,E, la scaon în Iași D, la scaonul domnesc în Iași G/ pus-au boiari B,E,G, pusă boiari C]au boeritu M,P/ pre B,C/ toți B,C// 2 Gavrilășștii B, Gavrilășștii C/ *lipsește* și M/ Mironesștii B,C/ pre<2> B,C// 3 niamuri C/ mai]și pre mai M,P/ mulți C/niamuri și era mai mulți boeri tineri B/ bătrîni B,C// 4 5]7 M,P, *lipsește* C/ Și să apucă B,E,G/ să C/ apucă C/ anumé domnița Iliana B,C,E,G, pre anumé domnița Ileana// 4-9 Costandin voevoda au datu pre soru-sa Eliana după Nicolai Costin, ficiorul lui Miron logofătul, fiind de față și mumă-sa, doamna Anastasiia <Anastasiia doamna P> a răpăusatului Duca <Ducăi-vodă P> voevoda. Și i-au făcutu nuntă domniască. Și pre cumnatul său Nicolai Costin l-au boeritu hatman. M, P// 5 dede B,C/ după B,C/ Nicolai B,C/ sin]ficior lui B,D,E,G, ficiorul lui C// 6 logofătul B,C/ pusă B,C// 7 domniască B,C/ după dînsul ad. doamna Nastasiia B,C,D,E,G// 8 răpousatului Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G/ fete B,C// 9 *lipsește* anumé do<a>mna Nastasie B,C,D,E,G// 10 6]5 C, *lipsește* M,P/ Atunce B,C/ visteriia B,C/de]decit B,C,D,E,G// 10-11 În visterie numai o sută pungi <de P> bani gata era strînși <era gata strînși P> de caimacami M,P// 11 pungi B,C/ strînși B,C/ de caimacami C]de boiarii caimacami B,E,G/ Că mai înainte de moartea D/moartea B,C// 11-13 *lipsește* Că la mo<a>rte ...Duca-vodă pe M,P// 12 Cantemir-vodă<1-2> B,C,D,E,G/scosése B, scosése C]au fost scos G/niște B, néște C/ nu apucas<ă> B, nu apucasă C]n-au fost apucat G// 13 a le luoa C]a lua banii B,E,G/ Decii B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ pre Lupul ficior lui Gavrilă C// 14 visternic mare B,C// 13-15 Visternic era Lupul Gavrilă și nici în trii luni acei bani nu i-au ajunsu la cheltuielile visterii M, P// 14 ajunsu C/ aciei C/ doao, trii B,C// 15 visterii<i>B, visterii C/ Care apoi B,C/Și pentru acea M,P/ pre C// 16 visternicie B, visternicie C/ mare B,C/ acia C/ cu mare bănatu l-au scos din visternicie M,P/ *lipsește* pentru aceea slujbă curată M,P, ad. ulterior de altă mînd A// 17 7]6 C, 8 M,P/ atunce B,C, *lipsește* G/ la<1-2> pe B,E, pre C,D,G/ mazili B,C/ steagului B,C// 17-18 Pre mazili și pre țară au pusu banii stiagului, foarte grei. M,P// 18 grei]grei bani B,C,D,E,G/ Început-au a prinde] Prins-au M,P/ pre C/ boerinași B,C/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G,M,P//

cei rădicații din ne<a>muri proa<a>sté, ce dzicea Cantemir
că i-a faci ne<a>muri, și-ncepur<ă> a-i baté ș-a-i închide
pen temniți și pe la simeni. Și-i sărăciră, de rămasără
cum le-au fostu postrigul, mojiți. Iar unei, dintr-acei
5 bătăi au și nebunit, de-u rămas nebuni. Și pe calé le
făcusă; că vai de boerul ce s<ă> ro<a>g<ă> mojiului. /
f. 266^v 7. <ic>. Așjderea au triimis la casăli boiărilor celor
fugiți de le-u luat tot ce-u găsit, anumé a lui Bogdan
hatman ș-a lui Iordachie Rusăt vis<ternic>. Și le adusără
10 și giupînesăli în Iași, și le prinde vătăji de-i muncie, și
femeile și feteli slujnice din cas<ă>, le băte să spuie bani
și odo<a>ră și haine mistuite și bucate ce-avuses<ă>. Să
aflar<ă> multe mistuite și ascunsă pen țară, pe la
prieteni, dup<ă> cum iaste obiceiul celui fugar a ascunde.
15 Și luară tot ce găsiră și pe urmă le făcură pe giupînesăli
lor surguné la Focșeni. De la Focșeni le-au dusu-li cu
cărui și cu cai răi și cu podvodzi pen munții, pen Hargu,
și le-u trecut la Ne<a>mțu la cetate, la boiării lor. cu

1 cei]cei C, pre cei M,P/ rădicați B,C// 1-2 niamuri¹⁻² B,C/ proaste B,C/
lipsește ce dzicea... ne<a>muri M,P/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G// 2 face C/ și
incepură a-i bate și a-i închide B,C// i-au bătutu, i-au închisu M,P// 3 pin temniță
B,C, în temniță M,P/ și pe la siimeni B,C/ lipsește M,P// 4 cum]precum, B,E,G/
li-au fost B,C// li-au rămas G/postregul C/mojiți B,C/ unui B,C// 3-5 Și cu totul i-au
sărăcitu de au rămasu iarăși mojiți, după cum li-au fostu postrigul lor. Unii din-
trînșii din pricina bătăilor au nebunit M,P// 4 dintru aceli B, dintr-aceli C// 5
de-u]de au B,C/ lipsește de-u rămas nebuni M,P/ Și]Adevărat M,P/ cale C// 6 le
făcusă]li-au făcut B,D,E,G,M,P/ boiariul B, ad. marginal G, boiariul C, boeriul
acela M,P/ să roagă mojiului B,C// 7 7]8 B,E,G, 10 M, 9 P, lipsește D/ lipsește
Așjderea M,P/ au trimis C/Trimis-au M,P// 8 de]și M,P/ le-au]li-au C, anumé
a lui]adică di casăle lui M,P/ a Lupului Bogdan hatmanului D// 9 hatmanului C,
lipsește M,P/ ș-a]și a C// 7-9 celor fugiți, anumé a lui Bogdan hatmanul și a lui
Iordachi Rusăt vistiernicului, de li-au luat tot ce au găsit. Și le B,E,G/ Iordachi C/
vistiernic C, vistiernicului D, lipsește M,P/ Și le adusără]Adus-au M,P// 10 și]
pre M, și pre P, lipsește G/ giupînesile B, jupîneșele C, giupînesăle lor M,P/ le
prindea B, li-au prinsu C/vătăji B,C/ de-i muncia B, de i-au muncit C// 11 femeile
B,C/ și fetele B, și fetele C, lipsește G/ slujnicile B, slujnicile C, slujnecele G// 9-
10 vătăji și slujnicile, femeile din cas<ă>, de-i muncia și-i bătea să spuie E//
9-13 Prins-au pre vătăji, femeile și fetele, slujnice a lor; i-au bătutu, i-au muncitu
să spuie odoară, bani, haine mistuite și dobitoace. Și s-au afluat M,P// 11 casă B,C/
bătea C/ spuie B// 12 odoară B,C/ ce avuses<e> B, ce avusesle C// 13 Să]și să
B,C,E,G/ aflară B,C/ lipsește și ascunsă M,P/ pin B,C// 14 priiatini B, priiatini C/
după B,C/ obiceiul B,C/ celui fugariu B/ celor fugari G/ a]de C,E,G/ lipsește după<ă>
cum iaste ... ascunde M,P/ ascundu C, ascund G// 15 giupînesile B, jupîneșele C//
15-17 Și li-au luat tot <toati P> ce au găsit. Pre urmă au surgunitu pre giu-
pînesăle lor la Focșani. Iară de la Focșani, cu cai răi li-au dus prin munți la Hang
M, P// 16 surgune B, C/ Focșani¹⁻² B, C/ De]și de B, C, E, G/ li-au dus
B,C,E,G// 17 căruțe B/ chirigii C/ pin¹⁻² C/ munți C/ pin munți pină in Han-
gu B, E, G// 18 le-u]li-au B,C/ Niamțu B,C/ cetaate C/ boerii C/ după lor ad. ce
<că P> era acolo M,P//

bogată lipsă și nevoe. Îș rîs<ă> cum îi vini la minte:
și mai mult era acest sfat de boiării cei mari și de mun-
teni, îndemînare.

8. Osînd<ă> pe casăli lor, pentru vărsarea singelui
5 lui Miron ș-a lui Velicico, ce făcus<ă> Cantemir-vodă
cu sfatul acestor doi boiării pribegii!

Și după<ă> acéla scris<ă> Duca-vodă la Po<a>rtă c-au
triimis Bogdan și Iordachi poghiaz din Țara Leșască
de ș-au luat giupînesăle ș-au făcut mare stricăciune țării,
10 pentru ca s<ă> strice pe copii<i> lui Cantemir-vodă turcii
f. 267 și pe Cup<ă>resștii. Dar Po<a>rtă, fiind / înțele<a>ptă
și cuprinsă la minte, nu ș-au potrivit scrisori<i> lui, c-au
priceput că-s scrisorile lui deșerté.

9. Că Bogdan și Iordachi din Țara Leșască nu dormie,
15 nici le șade scrisorili. Triimitea la Cameniță, la Caraman-
pașea, că era prietin vec<hiu> lui Cantemir-vodă, și la
Daltaban, sarascherul de Oblușită, și la Țarigrad, de
jăluia, și înștiința la înpăr<ă>ție de toate faptele Ducăi-
vodă ce facé. Ce nu le-u putut strica nemică ficiorilor lui

1 bogată]mare M, P/cu bogată și multă lipsă și nevoie B, cu multă și bogată
lipsă și nevoie B,E,G/Îș]și Îș G/ risă B,C/ cum]după cum B, precum
D,E,G// 2 boerii C// 1-3 lipsește Îș ris<ă> cum îi vini ... îndemnare M,P// 3
munteni B,C/ îndemnaré B,C// 4 8]9 B, lipsește G,M,P/ Osîndă B,C/ Această
osîndă au venit M,P/ pre C/ casăle B,C/ singelui B/ lui]a lui M,P// 5
Miron logofătul B,D,E,G/ Miron logofătul și a frăține-său lui Velicico hatmanul
C/ ș-a]și a B/ Velicico hatmanul B,E, Velicico hatmanului D, Velicico
vornicul E// ce făcusă C/ pre care au făcut-o M,P/ vovoda M// 6 boiari B, boiari
C/ pribégi B,C/ pribégi boiari G// 7 după B,C/ scrisă B,C/ Costantin Duca-vodă
B,D,E,G/ Poartă B,C/ că au trimis B,C/ Scris-au Duca vovoda la Poartă cum că
au triimisu M,P// 8 Bogdan hatmanul C/ și]și cu C/ Iordachi vistiernicul C/ pod-
ghiaz C/ lipsește din Țara Leșască M,P// 9 giupînesile B, jupîneșele C/ și au făcut
B, și au făcut țării C/ mare B,C/ stricăciune B, stricăciune C/ după țării ad. Și
aceasta au făcut-o M,P// 10 lipsește pentru M/ strice B,C/ pre C/ copiii B,C/ ficiorii
M, P/ vovod M/ lipsește turcii M,P// 11 Cupărești B,C/ Dar Po<a>rtă]Dar turcii
B,E,G, Dar turcii la Poartă C, Dar fiind turcii D, Înș turcii de la Poartă M,
P/ fiindu înțelepti și cuprinși B,C,E,G/ înțelepti și cuprinși D/ înțelepti M,P// 12
lipsește și cuprinsă la minte M,P/ scrisori<i>]scrisorilor B,C,E,G,M/ că au B,C// 13
că scrisorili lui sint deșerte C,D,G/ că-s]că sint E,M,P/ lipsește scrisorile lui E,M,P/
că scrisorile lui sint deșerte și pe pizmă B// 14 9]10 B, 12 M, 11 P/ lipsește Că
M,P/ Bogdan hatmanul C/ și]și cu G/ Iordachi B, Iordachi vistiernicul C/ lipsește
din Țara Leșască C/ nu]nu pre M/ dormia B,C// 15 nici le șidea scrisorile B]nu
ineta a triimete scrisori M,P, lipsește C/ lipsește Triimitea M, P/ Caraman-pașea
B, Caraman-pașea C, Cahrman-pașea E, G// 16 era]au fost G/ priiatin B,
priiatin C/ vechiu B,C/ lui]a lui D/ vovod M// 17 Daltaban-pașea B,E, Dalta-
ban-pașea C,D,G/ sarascherul B, C/ Oblușită B,C,E/ la Țarigrad, înștiințind
și jăluindu-să înpărăției M, P// 18 jelua C, jelula la Poartă B/ la înpărăția
C, lipsește B/ jelua la înpărăție și înștiința de toate E, G/ faptele C/
faptele lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G/vovoda M// 19 face B,C/Ce]și C,D/le-u
li-au B,C/ strica B,C/ nemică C// 19-2 lipsește ce facé... acestea lucruri M,P//

Cantemir-vodă. Mai mult își strîca numelé lui cu acestea lucruri.

10. Iară cînd fu de to<a>mnă, într-acel anu a domn<i>ei lui s-apucă de făcu nuntă șie. Și triimis<ă> Brîncovanul pe fiică-sa Marie cu oncu-său stolnicul Costantin Cantacozono și maică-sa, do<a>mna Stanca, și cu mulții alții boeri și giupîneasă, rudenii din Țara Munteniască, de vinir-în tîrgu în Iași. Și le dede tutoror gazdă pen curții boeresții și neguțitoresști, grij<ă> de toate, să nu li lipsască nimic. Iar pe mire<a>să îi dede gazdă în casăli lui Vaslăchii vornicului Gavrilă. Și acolo fecea nunta mire<a>sa, iar domnie în curțile domnesștii. Și boerim<ea> a doo țării nuntir<ă> 3 săptămîni cu mare pofăli și / podo<a>bé și cu feluri dé feluri de muzice și de pelivănii, 15 de mirare în tîrgu în Iași. Că era să fac<ă> nunta la Focșeni, ce fiind to<a>mna, vréme de iarnă, au făcut-o la Iași. Și ncălecă singur domnul ca un miré, înpodobit, și cu surguci în cap și cu maré alaiu, de-au mărșu la gazda miresăi de au luat-o. Și dup<ă> ce au luat-o de la gazdă,

1 își strica B,C/ numele B, numeli C/ acéste B,C// 3 10] 11 B, 13 M, 12 P/ *lipsește* Iară cîndu fu M,P/ cînd C/ toamnă B,C/ întru acel an B/ an C/ domniii B,C/ lui/ lui Costantin Duca-vodă D// 3—4 De toamnă s-au apucatu Duca voevod să-și facă și a lui nuntă. Brîncovanul, domnul muntinesc, au triimisu pre fiică-sa M,P// 4 să apucă B,C/ de-ș făcu G/ șieluiș B,D,E,G, luiși C/ trimisă B, triimisă C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C// 5 pre B,C/ domniia Mariia B, G/ unchiu-său B,C,D,E,G// 6 Cantacozino C, *lipsește* B/ și]și cu B,C,D,G, cu M,P/ doamna B,C/ mulți alți B,C// 7 boiari B, boiari C/ jupînesé B, jupînesé C/ rudenii de a lor B,E,G, rudenii a lor C// 8 viniră C, viniră cu toții D/ de viniră în Moldova în tîrgu în Iași B,E,G, și au venitu în Iași M,P/ Iași C/ déte B, déde C, Datuli-au M,P/ tuturor gazde B,C/ pin curți boeresști B,C// 9 neguțitoresști B,C/ și grije B,C, D, G, și-i grijiia M,P/ nu le B,C// 10 nimică C,M,P/ Iar mirésii îi déte B,D,E,G, Miresăi i-au datu M,P/ miriasă C/ déde// 10—11 în casăle vornicului Vasilie Gavrilă B, în casăle lui Vasilie vornicului, ficioru lui <sin G> Gavrilă E,G, în casăle lui Vasilachi vornicului ficioru <ficiorului D> lui Gavrilă <vornicului D> C,D// 11 vornicul M,P/ fece B,C// 12 mriasa B,C, miresăi M,P/ domniia B,C/ Duca voevoda M,P, domniia au făcut nunta G/ curțile domnești B,C/ boerimea B,C/ *lipsește* Și boerim<ea> a doo țării M,P// 13 doao țări B,C/ nuntiră trii B,C/ Trii săptămîni au nuntit M,P// 13—14 mari pohvăli și cîntări și podoabe G/ pohvăli B, pohvăli C,E// 14 pohfăla, cu multe podoabe, cu multe feluri de muzice M,P/ podoabe B,C/ feliuri¹⁻² B,C/ de B,C/ mugicé A/ de³cu B,G, *lipsește* E,M,P/ *lipsește* și de D/ pehlivănii B, peilivani D, pehlivănii E, peliveni M, pehliveni P// 15 facă B,C// 15—17 *lipsește* Că era să... au făcut-o la Iași M,P// 16 Focșani B,C/ ce]numai B,E, ce numai G/ fiindu B/toamna B,C/ au făcut nunta la Iași B,D,E,G// 17 Și încălecă B,C, Și au încălecat G, încălecat-au M,P/ singur domnul B,C/ Duca voevod M,P/ mire B,C/ cu¹ cu un G// 18 *lipsește* și¹ M,P/ mare alai B,C/ de au B,C/ mersu B/ mers-au M,P// 19 mirésii B,C/ de¹și M,P/ după luat-o ad. cu mare cînste M,P/ după B, C/ *lipsește* Și dup<ă> ce au luat-o de la gazdă M,P//

au mărșu la mănăstiré la Golie. Și acolo fiindu un patriiarhu de Țarigrad mazil, anumé Iacov, fi cunun<ă> acolo, în Golie. Și dé acolo purces<ă> cu maré alaiu pen mijlocul tîrgului desus și pen tîrgul dé gios, pîn' la curțile domnesști. 5 Pe aceia vréme și eu, Ion Neculce vel-vornic, eram tînăr postelnic și mergem cu alții postelnici înpréun<ă>, cu togegi a mîn<ă>, pe gios, înainte domnului.

Și dup-istovul nunții, petrecu domnie pe boeri<i> muntenesști pîn' la Valea Adîncă, cu maré cînste. Și-ș 10 luară dzua bun<ă> de-acolo.

11. Dup-acestea începur-a vinii datornici<i> de la Țarigrad și a-ș ceré datorii, că li s<ă> plinis<ă> dzua. Și-ncepur-a vini și poroncii de la Po<a>rtă, havalelé, a ceré obiceiurile țării, că nu vrea să le iarte, ca la Cantemir- 15 vodă. / Că lăudas<ă> Lupul la Po<a>rtă c-au luat Cantemir mulții bani, și turcii, știind aceia, nu erta. Atunce s-au cunoscut ce-u grăit Lupul la Po<a>rtă. Țar<a> era puțin<ă> și boiarii era tineri, nu știe cum or schivernisii. Ce învățar<ă> de sco<a>sără și aice obiceiul cel rău, ce

1 au mersu B] Mers-au M,P/ mănăstire C/ Golia B,C/ mănăstirea Golia E,G,M,P/ fiind B,C/ patriiarh C// 2 de] de la E/ mazil B,C/ cunună B,C// 1—2 *lipsește* Și acolo ... mazil, anumé M,P// 1—3 Și i-au cununatu Iacov, proin patriiarh al Țarigradului. De acolo au purces cu mare M,P// 3 Golia C/ de B,C/ purcăsă C, au purces B,D/ mare alai B,C/ pin B,C// 4 pin tîrgul B,C, *lipsește* M,P/ de B,C/ pină B,C/ curțile domnești B,C// 5 Pre C/ Atunce pre B/ acéia B,C/ *lipsește* eu B,C,D,E,G/ Ion Neculcea, ce au fost vel-vornic, era B,E/ Ion Neculcea biv-vel-vornic, era om/ tînăr <lipsește om tînăr G> C,D,G/ după tînăr ad. cu boeriia B// 5—7 *lipsește* Pe aceia vréme ... înainte domnului M,P// 6 postelnicu B/ mergea B,C,D,E,G/ alți B,C/ înpreună B,C// 7 togegi B, togegi C/ mină B,C/ pi C/ înaintea B, înainte C// 8 după B,C/ nunții B,C/ Și după cé nuntiră, după istovul nunții E, și după ce să isprăvi nunta G/ domniia B,C/ boiarii B, boiarii C/ muntenesști B,C// 8—9 Iar după sfîrșitul nunții, Duca voevoda și cu toți boerii au petrecutu pre boerii muntenesști M,P// 9 pină B,C/ cu mare cînste B,C, *lipsește* G/ Și își B, Și ș C// 10 zioa bună de acolo B,C/ Și de acole s-au lătu zioa bună M,P// 11 11] 12 B, 16 M, 14 P/ După acéste B, Iară după aceste C, *lipsește* M,P/ începură a vini B,C, viniră D, Încept-au a veni M,P/ datornicii B,C// 12 și începură a-ș cére datorii D, *lipsește* M,P/ cere B, cére C/ să plinisă C/ zioa B,C/ vadea M,P// 13 Și începură B,C/ Încept-au M,P/ *lipsește* și G,M,P/ poronci B,C/ Poartă B,C/ Poartă, cerșindu <cerindu P> havalelele birului țării că M,P/ havaleli B, havalele C// 14 cere B, cére C/ obiceiurile B, obiceiurile C/ să le erte B, să-l erte M// 15 voevoda M/ Că] De vréme că M,P/ lăudasă C/ Lupul Gavrilă B,E, Lupul feciorul lui Gavrilă G/ Lupul lăudasă M,P/ Poartă B,C/ că au B,C// 15—16 cum că Cantemir- <vodă P> au lătu bani mulți din țară și M,P// 16 Cantemir-vodă D,E,G/ mulți B,C/ știindu B/ acéia B,C/ nu erta] n-au ertatu birul țării M,P/ Atunce C, Deci atunce M,P// 16—17 *lipsește* Atunce... Lupul la Po<a>rtă B// 17 cunoscut C/ ce-u] ce au C/ Lupul Gavrilă E,G/ Poartă C/ Țara B,C// 18 Țar<a> era puțin<ă>] În țară era oameni puținii M,P/ puțină B,C/ *lipsește* și M,P/ nu]și nu M,P/ nu știa B,C/ or] vor B/ chivernisi B,C// 19 învățară B,C/ scoasără B,C/ aice B, aici C/ obiceiul B,C/ învățat-au de au făcut și în Moldova obiceiul M,P/ ce] pre carile M,P//

1-au scornit Brîncovanul în țara lui. Aflară-s<ă> și aice sfetnici fără lege și tirăne<a>scă zavistie, ran<ă> făr<ă> le<a>c, și s<ă> che<a>mă lepra sau fistula în pîntec: văcărit, de vac-un zlot și de cal un leu să de tot omul, de s<ă> tragă acel obicei spurcat pînă-astădzii în pămîntul nostru. Că orice domnu viné fi <era> drag acel obicei și nu-l mai las<ă>.

12. Și dintr-acel ciias ce au scos văcăretul să și cunoscu că n-a lungii cu domnie, nicé a pricopsi casa lor de lacrimi multe a săracilor. Și-n scurtă vrème cădzu blăstămum mai dégrab' pe Dumitrașco Ceaurul vel-logofăt, fiind sfetnic, că-i scurtă Dumnedzău viața. Că murii cum fi mai rău, în dub frențit, și i s<ă> istovii și casa lui și 3 ficiori a lui ce au avut. Să stînsă pomenirea lui cu sunet, și moșilé lui cădzură la mîn<i> străine. Sfetnicul de domnu rău, pentru cinstea ce aré, orbit de răutate fiind, gîndesște și-i paré că nemeresște, și pe urmă mai

1 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ în țara lui/în Țara Muntiniască M,P/ Aflară-să B,C, Aflatu-s-au D/ aici B, aicea C// 2 sfetnici B,C/ fărădelege B,C,D,E,G// 1—4 O, ce sfetnici răi a lui Ducăi <Duca P> voevoda! O, ce tirăniască zavistia a lor! Și aceasta să chiamă lepră, sau frență, sau fistulă în pîntec, sau cangrenă în gură, adică văcăritul M,P// 2 tirăniască B,C/ zavistia C/ rană B,C/ fără de B,C,D,E,G// 3 liacu B, liac C/ și/ce B,C,D,E,G/ s<ă> chiamă B, să chiamă C/ pîntec B,C/ după pîntec ad. adică C// 4 vacă B,C/ după vacă ad. cite G/ lipsește și M,P/ să dea B,C// 5—6 de s-au tras acestu obicei rău și spurcat în mulți ani, în pămîntul nostru al Moldaviei B, de s-au tras acel obicei spurcat în multă vrème, la mulți domni, în pămîntul nostru al Moldovii C, de s-au tras acel obicei <rău E> multă vrème <în mulți ani E,G> la mulți domni <lipsește la mulți domni E,G>, în pămîntul nostru <al Moldovii E,G> D,E,G// 5—7 lipsește de s<ă> tragă ... nu-l mai las<ă> M,P// 6 viniia B,C/ era B,C,D,G// 7 obicei B,C/ lăsa B,D,E,G/ după lăsa ad. pînă în a doa domniile a mării-sali Costantin-vodă Racoviță și atunci făcînd legătură cu giurămînt mării-sa Costantin-vodă Racoviță, dinpreună cu arhierii și cu boiarii cei mari au ertat acest obicei, să nu mai fie văcărit, pentru care Dumnezeu să-i dăruiască înpărăția ceriului C// 8 12/13 B, lipsește M,P/ Și/lară Costantin Duca-vodă C/dintru acel C/ ceas B cias C/ au/s-au P/ văcăritul B,C, văcărit P/ cunoscu B,C// 9 n-a lungi C, nu va lungi E,G/ domniia B,C/ nici C/ nici va pricopsi B// 10 de lacrimile cele multe B,E,G// 9—10 că Duca nu va fi multu domnu, nici casa lor nu va procopsi, pentru lacrimile cele multe M,P// 10 Și în B,C/ cădzu/ agiunsa B, întii căzu M,P// 11 mai degrabu B, mai degrabă C, lipsește M,P// 10—2 lipsește Și-n scurtă vrème ... în capul lui E, lipsește cădzu blăstămum ... în capul lui G// 12 log<o>făt C/ fiindu sfetnic B/ că l-au scurtatu M,P/ Dumnezeu B,C/ Că muri cumu-i B, Că muri cum iaste C, Și au muritu cum iaste M,P// 13 dubu frențitu B/ să C/ istovi B,C// 13—14 infrențitu și au muritu și trii ficiori ai lui și toată casa lui s-au stînsu. Perit-au pomenire lui M, P// 14 trii B,C/ lipsește a lui B/ Să/și să D/ Să stînsă și muriră și trecu pomenirea lui C// 15 și i M,P/ moșile B,C/ cădzură/jagiunsă N, au intratu M,P/ mîini B, minu C/ streine B,C/ Sfetnicul B, C// 16 de domnu rău/la domnului celui rău M,P/ cinste C/ ce o are iaste orbitu M,P/ are B,C/ orbit fiindu de răutate gîndesște B// 17 lipsește fiind M,P/ gîndesște B,C/ pare B,C/ nemeresște B,C//

f. 268^v rău / să grésesște, că pe urmă răul cel mai maré și osînd<a> cade în capul lui. Că lacrimile săracilor nice so<a>reli, nici vîntul nu le po<a>te usca, după<ă> cum dzică și Isus Sirah, că ruga smeritului nuori în cer pătrunde.

5 13. Iară de var<ă>, în al doilea anu, vădzindu-l muntenii de lucruii slabé ce aré de la Po<a>rtă, îl tot grăbie de bani ce iera ei chizeși pentru dînsul, ce luas în datorie. Și el, fiindu-lé gineri, să nu-i minie, silie să lé fac<ă> voe, să să plăte<a>scă. Iară au scornit un obicei nou pe țară, de au scos de pogonul de păpușoiu și de pîrincu ce-l făcea oameni<i> cu sapeli pen curături, să nu moară de foamé, el le lua cite un zlot, și de pogonul de tutun cite 4 lei. Lucrui deșerte, făr' nice o socote<a>l<ă> sau vrun sporu să po<a>ță <să> rădicé nevoia! Îmbla ca nisște oameni 15 hămesiții, neagiungîndu-i minte să s<ă> chivernisască. Că stupii și vinul să făcea buni și mult, că ave năroc la bișug. De-r hii avut năroc și la boiarii cu minte și cu sfat, cum era nărocul la sporul hranei, că era bișug dé toate în dzilelé lui, aru hi fost lăudat numelé lui.

1 greșaste B, greșeste C/ căci că mai pre urmă tot răul cel mare M,P/ mare B,C/ osînda B,C// 2 în capul lui cade B,C/ Că/de vreme că M,P/ lacrimile B,C/ nici B,C/ soarele B, soareli C// 3 poate B,C/ după cum B,C/ precum G/ dzice B, zice C/ lipsește și G,M, lipsește și Isus P// 4 că/și G/ nuori B,C, nuori M/ceriu B,C/ după pătrunde ad. iară cel mîndru degrabă cade M,P// 5 13/14 B, 18 M, 15 P/ lipsește Iară de vară M,P/ vară B,C/ an a domniului lui B,E,G,M,P, an a domniului lui Constantin Ducăi <Duca D>-vodă C,D/ munténii B,C// 5—6 vădzindu-l muntenii că iaste slabu la toate lucrurile lui, îl tot grăbiia M,P// 6 lucrui slabe B,C, lucrurile lui cele slabe E/ ce avea de la Poartă B,C,E/ grăbiia B,C// 7 ce era B,C/ fiind M,P/ ei/iei C/ chizeși B,C/ lipsește ce luas în datorie M,P/ luasă B,C/ datorii C// 8 fiindu-le B,C/ ginere B, gineré C/ să/ia Că să M,P/ minie C/ silie B, C/ în tot chipul să silia M,P/ să le facă <pre C>voia B,C// 9 plătiacă B,C/ Iară/și B,C,D,E,G// 9—12 Acestu domnu au mai scornitu un obicei rău. Săracii oameni, ca să nu moară de foamé, săpa cu sapile prin curături, sămîna popușoi și pîringu, iară el au poroncitu să ia de tot <lipsește tot P> pogonul cite un zlot, iară <și P> de pogonul de tutiun M,P// 9 un/și un C/ obiceiau B, obicei C// 10 păpușoi M,P/ și de pogonul de pîrincu C/ făcea B, făcia C/săpa E// 11 oamenii B,C/ sapele C/ pin B,C/ foame B,C// 12 le luoa C// i-au luat D/ tutiun B, tutiun C/ cite patru B,C// 13 Lucrui/adevărât lucrui M,P/ și fără nice B, fără de nici C,G, și fără de nici D,E,M,P/ lipsește o socote<a>l<ă> sau vrun M, P/ socotială B,C/ vreun B/ sporu B,C// 14 ca să poată să rădice nevoile, havalele ce avea C/ să poată să rădice B, să poată și rădice nev<oi>a M,P/ nevoile D, vreo nevoie E/ Umbla B, Ce umbla C,D/ lipsește ca M,P/ niște B, nește C// 15 hămeiți B,C/ mintea <minte C> și chivernisacă B,C,E// 16 lipsește Că M,P/ lipsește și M,P/ stupii să făcea buni și vinul <vin C> să făcea bun și <lipsește bun și C> mult B,C,E, stupii să făcea buni în zilele lui și vinul să făcea bun și mult G/ lipsește buni și M,P/ că avea năroc <noroc C> la bișug B,C/ și era bișug în toate M,P// 17 De ar hi B,C/ Deci de ar fi avutu M,P/ boiari C/boiari să fie cu minte B,E,G/ după sfat ad. bun E,G// 18 era/avea E/ norocul C/ sporul B/hranii B,C, de B,C// 17—19 și cu sfat bunu, apoi i-ar fi rămas numile lui lăudat M,P// 19 zileli B zilele C/ar B,C/ fi B/ numeli B,C//

14. Numai cu aceste obiceiuri s-au stricat numeli și
 dé la țar(ă) și de la prieteni, Și-l smintie și muntenii
 mult, că vre să-l stăpîniască și s(ă) facă cum era voe
 f. 269 lor. Și cîții banii cerea muntenii / elu tot le da; mai că
 5 nu știe ce le-u dat și cu ce le-u rămas dator. Și la sînge
 încă nu era lacom, vîrsător, într-acel rîndu a domnii(i)
 lui. Că mai mult de doi oameni în dzilele lui n-au perit:
 un tîlhar, pe vina lui, și un răzădent a lui Tucul grof, pe
 dréptate. Acesta au perit numai de fric(a) lui Tucul grof,
 10 că-l închises(ă), și la mazîlie, temîndu-s(ă) să nu-l pîrască
 Tucul grof, au triimis, de l-au zugrumat, pe Irimeica Jora
 la Trotuș. Că era închis acolo, la mîna lui Buhuș, cămăra-
 șului de ocnă, pecum i s-a spuni povestea mai gios, la rîndu.

Și era domnu cu-înțelepciuné, și la mînie lui grăia
 15 tot cu cinsté și cu îngăduial(ă), nu cu răstituri, prostatic.
 Și era un om foarte învățat biné la carte. Și măcar că era
 învățat, dar spor în casa lui nu era. Déce iar la al doili
 an mai sco(a)să și al doilea vâc(ă)ret dé vită.

1 14]15 B, *lipsește* M,P/ aceste B,C/ obiceiuri B,C/ s-au stricat C,D/și strica B/
 numele C/ *lipsește* și B// 1—3 Ci cu obiceiurile cele răle s-au stricatu numile; și
 nu numai de la țară, ce și de la prieteni. Muntenii încă îl smintia multu, vrîndu
 ei să-l stăpînească M,P// 2 de B,C/ țară B,C/ prieteni B, prieteni C/ smintia mun-
 ténii B,C// 3 vrea B,C/ stăpîniască B,C/ să facă precum <după cum M, P> le era
 voia B,C,E,G// 4 *lipsește* lor G/ Și cîți B,C/Deci oricîți M,P/ bani B,C// i/ cere M,P/
 munténii B,C/ el B,C// 5 nu știa B, nu mai știa C/ și mai că nu mai știa cîtu li-au
 datu M,P/le-u¹⁻²li-au B,C/cé² B/li-au² <le-au D> mai rămas B,C,D,G,M/ datoriu C//
 5—6 la sînge a vîrsa încă nu era lacom vîrsătoriu de sînge, că într-acel G// 6 vîrsă-
 toriu B,C/la vîrsa D/intru acel B, și într-acel C// 6—9 vîrsătoriu de sînge nu era.
 Că întru acestu rîndu a domnii(i) lui mai multu decîtu doi oameni n-au peritu
 și și <*lipsește* și² P> acela pre dreptate: adecă un tîlharu și un rezident, Irimeica
 Jora, a grafului Tucul M,P// 6 rînd C/ domnii C, domnii lui dintîi B,E,G// 7 *lipsește*
 Că C,G/ *lipsește* în dzilele lui C/ după zileli ad. domnii lui dintîi B// 8 răzident C//
 8—9 rezident a lui Tiuchil grof, care acel rezidentu fără dreptate au perit, numai
 de frica lui B// 9 *lipsește* ve dréptate C,E,G/ Acela au peritu pe dreptate, numai de
 frica C/ Acest rezident fără dreptate au perit E,G/ Tiuchil grof B/grof C// 10 închisese
 B, închisese C/jascunsés(e) G// 9—13 *lipsește* Acesta au perit ... la rîndu M,P// 10
lipsește la E/ mazilie B,C/ temîndu-să C// 11 Tiuchil B, Tutchil C// 11 au triimis pe
 Irimeica Jora de l-au zugrumat la Trotuș B,E,G/ Irimeica C// 13 i să va spune B,D,
 i s-a spune C/ i să va scrie E,G/ poveste B,C/istoriia G/mai gios/înainte B,E,G/
 rînd C// 14 Și era domnu cu înțelepciune B,C/Era domn înțelept M,P/ *lipsește*
 și² M,P/ la mînia lui tot cu cîste grăia B/ grăia C// 15 cîste C/ îngăduială B,C/
 nu/iară nu M,P/ *lipsește* nu cu răstituri, prostatic G/ prostatic[era cam prostatic
 M,P// 16 Și era un om]însă M,P/ învățat foarte bine B,E, învățat foarte în bine
 D/ bine C/ carté C/ măcar C// 17 sporiu B,C// 16—17 *lipsește* biné la carte... nu era.
 Déce iar M,P// 17—18 Decii iarăș <*lipsește* iarăș E> și <*lipsește* și G> întru al doilea
 an al domnii lui au mai scos <*lipsește* scos E>B,E,G/ Decii C/ iară C/ *lipsește* la
 C/ doilea C// 18 mai sco(a)să și/iau mai scos iarăși și C, au mai scos și D, iarăși
 au scos M,P/ vâcărî de <pre M,P> vite B,C,D,E,M,P//

15. Cîndu fu al treile a n a domnii(i) lui, vinit-au
 Daltaban sarascher-pașea de la Oblușită cu oaste la
 Tuțora. S-au pornit zaharaoa din țar(ă) și o dede pe mîna
 Ducăi-vodă să-i po(a)rte de grij(ă), să triimiță la Came-
 f. 269^v 5 niță cu oaste lui și cu un soltan cu tătarii, / precum purta
 mai înainte de grijă și Cantemir-vodă. Déci Duca-vodă
 ales(ă) oastea și triimis(ă) cu zaharao, iară Daltaban
 să-nto(a)rsă iar la Oblușită, înapoi. Și cît zăbăvii la
 Tuțora, pîn-a s(ă) pornii zaharao, cincii, șesă dzilé, i-au
 10 și luat joimirii un haznatar limbă de la Chiperesștii măr-
 gînd la Iași. Și-l dusăr-în Țara Leșască la hatmani. Deci
 hatmanii leșeștii și răpedzir-un rămentar cu cîtăva sam(ă)
 de o(a)ste și loviră zaharaoa lîngă Nistru și o sparsără
 și o jăcuiră. Decé Costantin-vodă și cădzu în prepus mare
 15 despré Daltaban sarascherul, și s(ă) mîniie fo(a)rte
 pe Costantin Duca-vodă.

16. Și scris(ă) la Po(a)rtă rău de Costantin Duca-vodă,
 că nu este om harnic de domnie, nice iasté cu dreptate

1 15]25 M/Iară cîndu au fost în al triile an al domnii lui <*lipsește* a domnii lui G>
 B,E,G/ Iară cînd fu în al triile C/ *repetă* a domnii C// 1—2 La al triile an a domni-
 (i) lui, Daltaban sarascheriu, pașea de la Oblușită, au venitu cu oaste M,P// 2
 sarascheriu B/ pașia B,C/ Oblușită B,C/ oastea B// 3 Și au pornit B,C/și pornind
 M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C/ țară B,C/ și o dede B,C/ au dat-o M,P// 3—4 pe mîna
 lui Costantin <*lipsește* Costantin G> Duca <Ducăi D>-vodă B,C,E,G/ voevod M/
 poarte B,C/ grije B,C/ să o trimiță B,C,D,E, și să o trimiță M,P// 5 *lipsește* cu
 oaste lui... cu tătarii M,P/ tătari B, tătarii C/ precum B,C// 6 înainte B,C/ grije
 B,C/ dup(ă) cum și mai înainte Cantimir îi <*lipsește* îi P> purta de grije M,P/
 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Costantin Duca-vodă B,E,G// 7 aliasă B/au ales C,M,P/
 oaste B,C/ trimisă C/au triimis-o M,P/ zaireaoa B, zahareao C/ iar B,C/ Dalta-
 ban sarascher-pașia B,D,E,G, Daltaban-pașia sarascheriul C, Daltaban-pașea
 M,P// 8 să întorsă B,C/ s-au întorsu M,P/ la Oblușită înapoi B, înapoi la Oblușită
 C/ zăbăvi B, să zăbăvi Costantin Duca-vodă C// 8—10 *lipsește* înapoi... i-au și
 luat M,P// 9 pînă a să porni B,C/ zaireaoa B, zahareaoa C/ cincii B,C/ șesă B, șasie
 C/ zile B,C// 10—11 Joimirii leșești au prinsu pre un haznataru a lui Daltaban-
 pașea, limbă, carile merge de la Chiperești la Iași M,P// 10 haznatar B/ Chiperești
 B,C// 11 mergîndu B, mergînd C/ mîrgîndu cel haznatar la Iași cu trebi la
 Duca-vodă G/ Iași B,C/ Și-l dusără B,C, Și l-au dus M,P/ la hatmanii/la hatmanii
 leșești D,G la hatmanul M,P/Decii B,C [Iară M,P// 2 leșești B,C, *lipsește* G și ră-
 peziră B,C] și triimisără G, și triimisără în grădă E, au și repezit pre M,P/ un] pre
 un D, *repetă* un E/ reimentariu B, reimentar C/ samă <somă G> de oaste B,C,G//
 13 lovîndu M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C *lipsește* și² M,P/ jecuiră B,C/ au spart-o și
 au jăcuit-o M,P// 14 Decii B, C, *lipsește* M, P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G,M,P/
 și cădzu/au căzut M,P/ mare prepusu M,P/ mare B,C// 15 despre B,C/ sarascheriul
 C/ sarascheriu-pașia B,E,G, pașea M,P/ să B,C/ foarte C, foarte rău B/
 și foarte <rău P> s-au miniatu pre dînsul M,P// 17 16]19 P/ Și scrisă rău la Poartă
 B/ Și scrisă rău de Costantin Duca-vodă la Poartă C/ *lipsește* Duca G // 17—1 Și
 au scrisu la Poartă asupra lui, arătînd că nu iaste vrednic de domnie și nici iaste
 cu credință la Poartă, de vreme că din nechivernisala lui au luat M,P// 18 iaste¹⁻²
 B,C/ domniie C//

Porții, că den chivernisala lui cea pro<a>stă au luat leși zaharaoa. Cé atunce nu-i putu strica nemic Daltaban, că sta socru-său Brincovanul de-l spréjanie taré dispré Po<a>rtă.

- f. 270
- 5 17. Pîrî-l și Caraiman-pașea din Cameniță și cu tot culucul Cameniței, că-i lipsită cetate de bucaté, și havalele ce-s orînduite la Cameniță nu le dă, / și-i cetate flămînd<ă>. Ș-acéia îndemnătur<ă> de pîr-era mai mult despré boiari pribegii, Bogdan și Iordachii, că s-agiunsesă cu Caraiman-pașea din Cameniță. Și oblicindu Duca-vodă, dat-au otravă unui bulubaș din Cameniță, anumé Pepec, ce înbla din Cameniță la Po<a>rtă cu trebile pașei. Ce s-au priceput acel bulubaș de-au băut doftorie și n-au murit. Ce încă și mai taré și mai maré pîr<ă> ș-au scornit Duca-
15 vodă asupră-ș.

18. Duca-vodă ave un grec din Țara Frînce<a>scă, anumé Neculaiu Deport, pe lîngă dînsul, om învățat și tâlpiz, de știe despecetlui cărțile. Și pe cea vremé scrie

1 Porții B,C/ din B,C/ proastă B,C/ lésii B,C// 2 zaireaoa B, E, zahareaoa C/ Ce B,C/ însă M,P/ atunce B,C/ nu-i putu nu i-au pututu M,P/ nemică B,C/ Daltaban sarascheriu-pașia B,E,G, *lipsește* M,P// 3 Brincoveanu-vodă B,C,D,E,G/ sprejenia B,C/ tare B,C/ foarte tare M,P/ despre Poartă B,C// 5 17/29 M, 20 P/ Pîrî-l atunce și B, Pîrî-l-au și D, Îl pîrîa atunce și G/ Cahriman-pașia B,G/ pașia C// 5—11 Din îndemnăturile boiariilor pribegii, Bogdan și Iordachi Rosătu și Caraiman-pașea din Cameniță au pîritu <părsitu P> pre Cos<tan>d<in> Duca voevoda la Poartă, arătîndu că sîntu lipsiți în cetate de hrană <de foame și de hrană P> și havalele <havalele P> ce sînt orînduite din Moldova nu vra Duca să le dei și turcii din Cameniță nu au ce minca. Duca voevod au datu otravă M,P// 6 Cameniții B,C/ că-i]că iaste G/ cetatea B,C/ bucate B,C/ havaléle C, havalélile B,D,E// 7 ce-s]ce sînt B,C,E,G/ și iaste cetatea flămîndă B,E, și cetate iaste flămîndă C/ *după* flămîndă *ad.* de bucate D// 8 Și acéia îndemnătură B,C/ pîră B,C/ despre B,C/ boiarii B, boiarii C// 9 pribégi B,C/ *după* pribégi *ad.* anumé C/ Bogdan și Iordachii] despre Bogdan și despre Iordachi D/ Iordachi B, Iordachi vistiernicul C/ să agiunsese B, să agiunsese C/ cu]de cu D/Cahriman B,E,G// 10 pașia B,C/ oblicind C/ Costantin Duca-vodă B,E, Costantin-vodă G// 11 bulubașia B,D, bulubașia C,G/ anumé]numele lui M,P/ Peport M,P/ ce]carele G,M,P// 12 umbra B,C/ din]de la C,M,P/ Poartă B,C/ trebile pașii B,C// 13 bulubașia B,D, bulubașia C/ de-au]și au B, unde au C/ doftorii C/ *după* doftorii *ad.* înpotriva otrăvii B,E,G// 14 Ce]și dintr-acéia E// 13—15 S-au priceput bulubașea și bindu doftorii nu i-au fostu nimic. Și cu aceasta și mai mare pîră ș-au scornit Duca voevoda asupră-ș <asupră-ș ș-au scornit Duca-vodă P> M,P// 14 tare B,C/ mare pîră B,C/ Costantin Duca-vodă B,E,G/ asupră-și B,C// 16 18/30 M, 22 P/ Costantin Duca-vodă B,E,G/ voevoda M/ avea B,C/ Frîncească B,C// 17 pre anumé B/ Nicolai B,C/ Deportă C/ *lipsește* Deport, pe lîngă dînsul M,P// 18 telpiz B,C/ de]și M,P/ știa B,C/ cărțile B,C/ *după* cărțile *ad.* și iar le pecetluia G/ *lipsește* și M,P/ pre C/ acéia B,C/ scria B,C//

Tucul grof de la Po<a>rtă la franțuji, de le triimite pen Iașii pe la Duca-vodă, și Duca-vodă le da la un răzădent a lui ce șade în Iașii, și răzădentul le triimitea la franțuji. Numai le tot despecetluia Duca-vodă cu acel Neculaiu
5 Déport dé le cetie și lé izvodie, să știe ce scrie, ș-apoi le pecetluia iar și le da la răzădent, dé le triimite. Pîn-odată tot așa făcea.

- Iar cînd au fostu odată, au priceput franțojii că li se despecetluiesc cărțile ș-au scris la Tucul grof. Déce Duca
10 vodă, simțind și temîndu-s<ă>, au luat pe cel răzădent / de l-au triimis într-o no<a>pte la cămărașei de ocnă, la Ion Buhuș, vărul Ducăi-vodă, de-l ținea la Trotuș închis cu taină. Și cînd i-au vinit mazîlie, au triimis pe Irimica Jora dé l-au zugrumat, temîndu-s<ă> să nu-l apucé
15 Antiohi-vodă la mîn<ă>, pecum mai sus s-au pomenit. Atunce ave pîr<ă> la Po<a>rtă și despré Tucul grof, pîr<ă> că nu-i omul ș-au perit din Iașii. Și s-au boțit toate acestea pîri ce scriu mai sus asupra lui Costantin Ducăi-vodă la Po<a>rtă.

1 Tiuchil B, Tuchil C/ Poartă B,C/ Tucul graful de la Poartă scria la franțuji <scrie la franțoji de la Poartă P> M,P/ franțoji B, franțoji C/ de]și B,E,G,M,P/ *după* triimitea *ad.* cărțile B,C,E,G/ pîn Iași B,C// 2 Costantin Duca-vodă¹⁻² B, E, G/ le trimetea la Duca voevod în Iași M, P/ și Duca-vodă]iară el M,P/ rezident B, răzident C// 3 a lui]a lui Tiuchil grof B,E,G, a grafului M,P/ ce]carele M,P/ șidea B,C/ Iași B,C/ și]iar M,P/ rezidentul B,C/ franțoji B, franțoji C// 4 *după* Numai *ad.* pînă a le triimite E/ Costantin Duca-vodă B,E,G// 4—6 Însă Duca voevod cu acel Nicolai Diaport întii le <*lipsește* le P> despecetluia și lua sureturi <suret P> și atunce le da la acel rezidentu, însă iar pecetluite de dinșii M,P// 5 Nicolai Deport B,C/ de B,C/ cetia B, cetia C/ le izvodia B,C/ știa B,C/ scria C/ și apoi B,C// 6 rezident B, răzident C/ de B,C/ triimitea C, trimetea la franțoji B,E, Pînă B,C// 7 așa C/ *lipsește* Pîn-odată... făcea M,P// 8 fost B,C/ Iar cînd au fostu odată]Iar de la o vreme G, *lipsește* M,P/ franțojii B, franțojii C/ Priceput-au franțuzii M,P/ *lipsește* se M,P// 9 despecetluescu B,C/ cărțile B,C/ scrișorii M,P/ și au B,C/Tiuchil B, Tuchil C/ graful M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Costantin Duca-vodă B,E, Costantin-vodă G// 9—11 Au simțitu Duca voevod și temîndu-să au luat pre acel rezident și noapte l-au triimis la cămărașii de ocnă M,P// 10 simțind B,C/ temîndu-să C/ pre B/ cel]acel C/ răzident C/ rezident a lui Tiuchil grof B,E,G// 11 de]și B/ trimis B,C/ noapte B, noapte C/ cămărașii B,C// 12 vărul lui Costantin-vodă B, vărul lui Costantin Ducăi-vodă E,G, ce era văr primare cu Costantin Duca-vodă D/ voevoda, și l-au ținutu pre taină închis la Trotuș M,P// 13—15 *lipsește* Și cînd i-au vinit... s-au pomenit M,P// 13 cîndu B/ mazilie B,C/ trimis B,C/ Irimica B,C,E// 14 de B,C/ temîndu-să C/ apuce B,C// 15 Antiohi B,C/ mină B,C/ precum B/ pomenit]scris B,E,G// 16 Atunce avea pîră B,C/ Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* Costantin Duca-vodă B/ despre B,C/ Tiuchil B, Tuchil C// 17 pîr<ă>]îl pîrîa C, *lipsește* B,E,G/ că]pentru că B, E,G/ nu-i]nu iaste B,C,E,G// 16—17 Graful Tucul au pîritu la Poartă pre Duca voevoda cum că omul lui au fostu rezidentu <rădent P> în Iași și au peritu din Iași <*lipsește* și au peritu din Iași P> M,P// 17 și au B,C/ Iași B,C// 18 aceste B,C/ pîră C, pîră odată ce B// 19 Duca C/ Poartă B,C// 18—19 Toate pîrăle aceste ce s-au scrisu mai sus s-au grămăditu la un loc asupra Ducăi voevoda la Poartă M,P//

19. Déce atuncea în grab' nu l-au mazilit, că au purces împărăție la oaste, ce au trimis un capegiu-bașe, foarte omu maré și de credință, să pline<a>scă bani<i> birului déplin de la Costantin Duca-vodă. Și l-au învățat vizirul
5 pe taină să cerce pentru pîr<a> ce-l pîrîs<ă> Taltaban și camenici<i> și Tucul grof: iaste adevărat, așa, hau ba, și cum chivernisește țara? Și aflînd că iaste adevărat, cîndu s-a înto<a>rce înpăr<ă>ția de la o<a>ste, să-l mazile<a>scă, luîndu și banii birului déplin. Și cu acestea
10 au mârșu acestu capegiu-baș în Iași.

20. Iară împăratul, soltan Mehmet, singur cu capul său, înpréun<ă> cu vizirul și cu Tucul grof au purces la oaste pe capul Țării Muntenesștii, de au intrat în Țara Ungure<a>scă. Și nu pre mult stricar<ă> turcii în Țara /
f. 271 15 Ungure<a>scă, și le-u eșit nemții înainte și i-au bătut pre rău. Și așa în grab' au trecut munții înapoi împărăție în Țara Muntene<a>scă, cum n-au gîndit.

Déce atunce Brîncovanul n-au mai putut într-alt chip să fac-alte viclășuguri și i-au căutat numai să ias<ă>
20 înainte împărăției. Ș-așa făr<ă> veste lovindu-l, nemc

1 19]34 M/ Decii B,C/ Însă M,P/ grabă C/ mazilit B,C/ că]fiindu că M,P// 2 înpărăția B,C/împăratul M,P/ oaste B,C/ lipsește ce M,P/ trimis B,C/ capegi-bașia B,C// 3 om mare B,C// 2—4 Triimis-au împăratul turcescu <lipsește turcescu P> un capegi-bașia, om foarte mare și de credință la Duca voevoda, să împlinască de la dînsul toți banii birului, deplinu M,P// 3 pliniască B,C/ banii B,C// 4 deplin B,C/ veziriul B, viziriul C// 5 cerce]cerceteze C,G// 4—7 Veziriul au poroncitu acelui capegi-bașia să cerce pre taină pentru pîrle ce-au pîritu pre Duca voevoda Daltaban, căminiceni și graful Tucul, de sîntu adevărate, au nu, și cum chivernisești Duca voevoda <lipsește voevoda P> țara M,P// 5 pîra B,C/ pîrîs<ă>]pîrîia C// 5—6 Daltaban sarascheriu, pașia de Obluciță și Cahriman pașia de Cameniță și Tiuchil grof B,E,G, Daltaban-pașia, sarascheriul de Obluciță și cu Caraiman-pașia, sarascheriul de Cameniță și Tuchil grof C// 6 iaste B,C/ așa B, așa C/ au ba B,C/au nu iaste G// 7 chivernisește B,C/ aflîndu B/ iaste adevărat C, iaste cu adevărat așa B,E,G/ sînt adevărate M,P// 8 cînd C/ să va întoarce B/ întoarce C/ înpărăția B,C/împăratul M,P/ oaste B,C// 9 maziliască B,C/ luund C/ după luînd ad. de la dînsul M,P/ deplin B,C/ după aceste ad. poronci B,E,G// 10 mersu B/venitu M,P/ acest B]acel C,M,P/ capegi-bașe B, capegi-bașia C/ Iași B,C// 11—20 lipseșc M,P// 11 sultan B/ singur B,C// 12 înapună B,C/ veziriul B, viziriul C/ Tiuchil B, Tuchil C// 13 pe]pin B,C,E, prin D,G/ Muntenesști B,C// 14 Unguriască B,C/ prea C// 14—16 Și li-au eșit nemții înainte și nu prea mult stricară turcii în Țara Unguriască și eșindu-le nemții i-au bătut pre rău pre turci G/ stricară B,C// 15 Unguriască B,C/ și li-au eșit C/ li-au B/ nemții B,C/ înainte B,C// 16 după rău ad. pre turci C/ așa B,C/ munții B,C/ înapoi B,C/ înpărăția B,C// 17 Munteniască B,C/ cum]precum B,E// 18 Decii atuncea Brîncoveanul-vodă B,C,E,G// 19 facă B,C/ viclășuguri B,C/ și] ce B/ lipsește i-au E/ să iasă C/de au eșit B// 20 înaintea B, înainte C/ înpărăției B,C/ Și așa B, Și așa C/ fără de veste B,C,D,E/ lovindu-l]fiindu-i B,E,G// 20—1 nemică gătiré de zairéle <zahareli C> n-avea B,C,E,G//

gătiré n-ave de zahareli ce trebuia conace împărăției. Ce cu multă grij<ă> și fric<ă> i-au căutat numai a-i eși înainte. Ș-au apucat de-u luat numai în niște cuhnii cu cai a lui vro sută de chilé dé ordzu ș-au luat și trei sute
5 de pungi de bani cu dînsul. Ș-agiungîndu la-împăratul co-cei bani, au stapat gureli tutoror, ciné ce cêre. Ordzul l-au dat vizirului, iar vizirul l-au înpărțit cu cai<i> împăratului.

Fost-au prinsu doi nemții, turcii, și i-au fostu fiind apro<a>pi de cortul vizirului legații. Ș-au fostu spuind
10 turcilor că Brîncovanul au făcut șt<i>ré nemților că întră turcii în Țara Ungure<a>scă. Și s<ă> teme pre rău Brîncovanul pentr-acie.

21. Déce buiuc-imbrihor, fiind prietin Brîncovanului, au dzis vizirului: „Pentru acesștii 2 ghiiaurii nemții, ce
f. 271 15 stau legații acolo, să poroncesști mărie-ta / să-i taie să nu fug<ă> la no<a>pte să dea șt<i>re nemților unde sîntem, ș-a fii mai rău“. Decé vizirul îndată au poroncitu de i-au tăiat, și s-au mai curățit Brîncovanul dé grij<ă>. Atuncea au dzis imbrivörul lui Brîncovan-vodă: „Acum
20 să mă cunoștii că ți-s prietin“.

22. Brîncovanul mergea tot înainte împăratului pe drum. Ș-au trimis de l-au întreat cum de nu sîntu oameni pe cesta loc; iar Brîncovanul au dat samă că de cîndu înblă oștile, au mutat oameni<i> mai în gîos din șleh.
25 Iară împăratul i-au dzis: „Bine și cu socotiial-ai făcut“.

1—25 lipseșc M,P// 1 înpărății B,C// 2 grije B,C/ frică B,C/ a eși B,D, a ieși C// 3 înainte B,C/ Și au B,C/ după apucat ad. numai B,G/ de au B,C/ lipsește numai B,G/ niște B, nește C/ cuhnii]cociui B,E,G// 4 ai lui B/ vre o B/chile B,C/ de B/ și au B,C/ trii B,C// 5 pungi B,C/ Și agiungîndu B, Și agiungînd C/ înpăratul B,C/ cu acei B,C// 6 au astupat B,C/ gurile B, gurili C/ tuturor C/ cine ce cerea B,C// 7 veziriului B, viziriului C/ veziriul B, viziriul C/ caii B,C// 8 ante Fost-au: 21 B,E,G, după prinsu ad. atuncea B,C,E,G/ nemți B,C/ fost B,C// 9 aproape B,C/ veziriului B, viziriului C/ legați B,C/ Și au fost B,C/ ad. marginal fost G/spuindu B// 10 după turcilor ad. acei nemți B,D/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ știré B,C// 11 Unguriască B,C/ să C/ temea B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 12 pentru acéia B,C// 13 21]22 B,E,G/ Decii B,C/ fiindu B/ priiatin B, priiatin C/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 14 veziriului B, viziriului C/ acești doi ghiiauri nemți B,C// 15 legați B,C/ poroncesști B,C/ măriia-ta B, măriia-ta C/ tae B// 16 fugă B,C/ noapte B,C/ știré B,C/ undé B,C// 17 și a fi B,C/ Decii B,C/ veziriul B, viziriul C/ de B,C// 18 Brîncoveanul-vodă B,C,E,G, Brîncoveanul-vodă D/ de grije B,C// 19 Atuncea B,C/ imbrihorul B,C,D,E,G/ lui Brîncovan]Brîncoveanului B,E,G, Brîncoveanului C,D/ Acum B,C// 20 cunoști că-ți sînt B,C/ priiatin B, priiatin C// 21 22]23 B,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,E,G, Brîncoveanul-vodă C/ merge B, mergea C/ înainte B,C// 22 Și au trimis <trimis C> înpăratul B,C,E,G/ sînt C// 23 acesta B,C/ locu B,C/ Brîncoveanul-vodă B,E,G, Brîncoveanul-vodă C/ datu C/ cînd umblă oștile B,C// 24 oamenii B,C/ lipsește mai G/ den C/șlah B,C// 25 Iar B,C/ socoteală B, socotiială C//

Și așa mărghind pîn' la Dunărea, cînd au ședzut înpăratul în șică, să tre<a>că Dunărea, atuncea i-au pus și lui căftanul în spate, de s-au întorsu înapoi la Bucuresștii. Cîndu-i mila lui Dumnedzău, slujesște și minte omului, 5 și banii folosăscu; iar cîndu-i minie de la Dumnedzău, nice minte nu slujesște, nicé prietini, nice banii, precum mai înainte la rîndul său să va ar<ă>ta.

f. 272 10 23. Capegii-bașea, caré măsese în Iași pentru bani<i> i</i> birului și pentru alte pricini, carei mai sus s-au pomenit, șade în gazdă în casă Ciobanului Costantin / postelnicul. Ș-au zăbăvit mult în Iași. Să miera cum a faci, că banii birului nu-i da Costantin-vodă, și adevărul nu știe pentru-aceli pricini de pîră ce-l pîrîs<ă> de la Cameniță și Daltaban sarascherul și Tucul grof.

15 25. <sic>. Cé au chemat pe Tudosié Dubău vel-logofăt și pe Panaitachie Morona vel-postelnic și-au început a-i întreba cu taină și-a-i ispitii pentru-aceli lucruri; și-au spus că aré fărman și de mazilie. Deci acei doi boiarii îndată au spus taina turcului, lui Costantin-vodă. Ce

1—7 *lipsește* M, P// 1 așia B, așa C/ mergînd B, C/ pînă B, C// 2 triacă B, C/ *lipsește* atuncea B, E, G/ lui Brîncoveanului-vodă B, E, G/ caftanul B// 3 înapoi B, C/ *după* București *ad.* iarăș domnu B, E, G, iarăș să fie domnu D, cu domnița C// 4 Cîndu-i Cîndu iaste B, E, G, Cînd iaste C/ Dumnezeu B, C/ slujesște B, C/ mintea B, C// 5 *după* banii *ad.* încă E/ *după* folosesc *ad.* și priiatenii G/ cîndu-i Cîndu iaste B, E, G/ minia C/ Dumnezeu B, C/ *după* Dumnezeu *ad.* atuncea B// 6 nici¹⁻³ B, C/ mintea B/ nu slujesște B, C/ priiatinii B, priiatinii C/ *după* banii *ad.* nu folosăscu C, E, G// 7 înainte B, C/ la rîndu va arăta istoriia B, G/ rîndu E/ *lipsește* său E/ *lipsește* să D/ arăta C// 8 23] 24 B, E, G, 37 M, 25 P/ Capegi-bașe B, Capegi-bașia C/ care B, C, carele G/ mersese B, mersese C/ banii B, C// 8—15 Capegi-bașa ședia în Iași pentru banii birului și pentru celelante pricini ce s-au scris mai sus și să mira ce va face. Că banii birului Duca vovoda nu-i da, și pentru celelante pricini a lui nu știa adevărul. Deci au chemat la gazdă pe Tudosié M, P// 9 care C/ pomenit/scriș B, E, G// 10 șidea C/ era B, E, G/ casă B, C/ postelnicului Costantin Ciobanul <Ciobanului G> B, E, G/ Ciobanului a lui Costantin D// 11 Și au B, C/ Iași B, C/ Și să B, D/ mira C, a face C, ari face B// 12 Costantin Duca-vodă B, C, D, E, G/ adevărul B, C/ *după* adevărul *ad.* încă D/ nu știa B, C/ pentru aceli B, C// 13 pîrîsă C/ *după* pîrîs<ă> *ad.* Cahrman-pașia B, E, G/ sarascherul C/ *după* sarascheru *ad.* pașia de Oblucită B, E, G// 14 Tiuchil B, Tuchil C// 15 25] 24 C, 26 D, *lipsește* M, P/ Ce B, C/ chemat B, C/ *după* chemat *ad.* capegi bașe B, E, G/ Tudosié B, C// 16 *repetă* și E/ pre B/ Panaio-tachii B, Panaio-tachi C/ și au B, C// 16—18 postelnic și i-au ispitit în taină, întrebîndu-i pentru acele pricini și li-au spus cum că ari și ferman de mazilie M, P// 17 și a-i ispitit pentru aceli B, C/ și au spus C, și li-au spus B, E// 18 are B, C/ ferman B, C/ mazilie B, C/ Decii B, C/ aciei C/ *lipsește* doi P/ boiari B, boiari C// 19 *lipsește* îndată M, P/ toată taina Ducăi vovod au spus-o turcului M, P/ turcului, capegii-bașii lui Costantin Duca-vodă G, lui Costantin Ducăi-vodă, turcului C// 19—1 Costantin Duca-vodă¹⁻² B, Costantin Ducăi-vodă¹ E, Costantin Duca-vodă² E//

Costantin-vodă îndată să spărie și nu-l mai lăs<ă> frica să s<ă> sfătuiască cu socru-său Brîncovanul sau cu alții boiarii de sfat a lui, să vadă cum ar face să s<ă> mintuiască de cel lucru.

5 26. Ce și chemă pe cumnatu-său, Costin hatmanul, și fecer<ă> sfat numai amîndoi și alesără sfatul rău și făr<ă> socotiial<ă>. Că triimis<ă> la Moisăiu sârdarul, la cetate la Ne<a>mțu, de au vinit cu vro trei, patru sute de joimiri într-o no<a>pte, și-n faptul dzuei au lovit pe 10 capegi-baș<a>, de i-au tăiat capul, și-au prădat chirvăsărie turce<a>scă. Pe unii turcii i-au tăiat, pe unii i-au luat robi, / f. 272^v carei n-au putut scăpa, și pe balci-pașea, aga hanului, l-au luat rob de la gazdă. Și s-au dus la Ne<a>mțu cu paci. Iar Costantin-vodă s-au făcut a sării dup<ă> dinșii, pe urmă, și 15 s-au dus pîn' la Valea Leșcanilor și s-au întorsu înapoi.

26. <sic>. Acestu Moisăiu sârdarul era de casa Cantemiresștilor și fugisă în Ne<a>mțu de frica unor tătari, ce-i pusesă Cantemir la vrème lui de-i tăiasă la Prut, viindu din sus cu robi. Și pe urmă, oblicind tătarii, îl cerea; 20 și el, de cea fric<ă> au fugit în Țara Leșască. Deci Moisăi,

1—2 Au simțitu Duca vovoda și îndată s-au spăriatu și frica nu l-au mai îngăduitu să sfătuiască M, P// 1 lăsă B, C// 2 să B, C/ Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/ alți B, C// 3 boiari B, boiari C/ alt boiar M/ ai lui C, P/ cum ar face C, cum ari face B/ în ce chipu ar face ca M, P/ să să mintuiască B, C/ să să poată mintui E// 4 acel B// 5 26] 25 C, 27 D, *lipsește* M, P/ Ce îndată au chemat numai pre M, P/ chemă B, C/ pre C/ Nicolai Costin hatmanul B, C, D, E, Nicolai hat<manul> Costin G// 6 feceră sfat B, feceră sfat C, făcură sfat G/ sfătuiindu-să M, P/ *lipsește* și¹ M, P/ aliasără B, C/ au alesu M, P/ sfatul lor G// 7 fără B, C, fără de D, G/ fără de nici o M, P/ socoteală B, C/ triimisă B, C/ Moisei sârdariul B, C// 7—9 au triimisu la Moisă sârdariul în Cetate Niamțului. Venit-au numai într-o noapte cu 400 joimiri, tocmă în faptul zillii M, P// 8 Niamțu B, C/ vreo B/ trii B, C// 9 noapte B, noapte C/ și în faptul zioi B, și în faptul zioii C/ și cînd să făcea zio G// 10 bașia B, bașia C/ *după* bașia *ad.* în Iași B, E, G/ de]și G, și îndată M, P/ și au prădat B, C/ prădat-au și M, P/ chirvăsăria turcească B, C// 11 Pe]și pe B, C, E, G, M, P/ turci B, C/ din turci G/ unii¹⁻² alți M, P/ pe² iar pre B, E, G, M, P// 12 carii B, C/ *lipsește* carei n-au putut scăpa, și M, P/ pre balgi-aga al hanului M, P/ bașe B, bașia C/ l-au] încă l-au G// 13 Niamțu B, C/ pace B, pace C/ Și așa s-au întorsu cu pace la Niamțu M, P/ *lipsește* Iar M, P// 14 Costantin Duca-vodă B, C, E, G/ sări B, C/ după B, C// 14—15 dinșii și în urmă să-i prinză și ducîndu-să pînă M, P// 15 pînă B, C/ Lăscanilor B, E, Lăscanilor C/ și] și apoi D, *lipsește* M, P/ după întorsu *ad.* iarăși M, P/ înapoi B, C// 16 26] 27 B, G, 28 D, *lipsește* E, M, P/ Acest Moisei sârdariul B, C/ de casa lui Cantemir-vodă B, E, G/ Cantemiresștilor C// 16—20 *lipsește* Acestu Moisăiu sârdarul ... au fugit în Țara Leșască M, P// 17 fugis<ă> B/ în Niamțu B, C/ în cetate în Niamțu D/ tătari B, C// 18 ce-l pusesă B, G/ că-l pusesse C/ Cantemir-vodă B, C, D, E, G/ vrémia C/ tăias<ă> B/ *lipsește* la Prut B// 19 viind C/ viind tătarii B, D, E, G/ Și mai B, E, G// 20 cea] aceea C, *lipsește* B, E, G/ frică B, C/ Decii B, C, *lipsește* M, P/ Moisei C, Moisei <Moisă M, P> sârdariul B, E, G, M, P//

cum au sosit în Ne<a>mțu cum au și înplut locul că l-au chemat Duca-vodă să fac-acea faptă. Decé Bogdan și Iordachi era atunce în Ne<a>mțu. Vădzin acel lucru, tare s-au bucurat, că una ca acie, să să facă, de mult o aștepta.

5 27. Căutați de videți ce sfat și lucru de nemic! Nu socotie că-i va veni asupră mai maré lucru. Trei, patru sute de oameni, ce taină va să fie? Că un om, și nu po<a>te ține taină, dar ațitea! Au stînsu biné focul, cu paie!

f. 273 Deci Iordachi și Bogdan, / din Ne<a>mțu, în toate 10 părțile au răpedzit la Cameniță și la sarascher Daltaban de la Oblușită și la Po<a>rtă, au dat șt<i>rea ce au făcut Costantin Duca-vodă. Și turcei din chirvăsărie au jăluit de jac și de peire ce au tras. Și hanul, pentru omul lui, ce iera balcii-bașea, iar au jăluit, de au înplut urechile 15 Porții. Caută acmu tâlpijlicul la cé cinsté aduce pe omul maré! Deci înpăr<ă>ție tot nu sosis-în Țarigrad din oaste, pecum să pomenesște mai sus.

26. <sic>. Costantin-vodă pe urmă, văzdind e-au greșit prea rău, și stătu mult la gînduri, cum a faci să

1 Niamțu B,C/ după Niamțu ad. dacă s-au întorsu de la Iași D/lipsește cum² M,P/ umplut B,C/ 1—2 au și umplut tot <lipsește tot P> locul zicind cum că Duca voevodal-au chematu să facă această faptă M,P/ 2 chemat B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ facă B,C/ Decii B, Decii hatmanul C, lipsește M,P/ 2—4 Bogdan și Iordachi Rosăt pre atunce venisă în Niamțu. Și auzindu de aceasta foarte s-au bucuratu că una ca aceasta de doliu e <lipsește ei P> să să facă M,P/ 3 și Iordachi vistiericul Rusăt C, și cu Iordachi Rusăt vistiericul D/ atuncea B,C/ Niamțu B,C/ Văzindu B, și văzind C,D,E,G/ tare B,C/ foarte G/ 4 acéia B,C/ multu C/ aștepta ei D/ 5 27] 28 B,E,G, 29 D/ vidéti B/ nemică B,C/ socotiia B,C/ 5—8 lipsește M,P/ 6 vini B,C/ mare B,C/ Trii B,C/ 7 fiie C/ poate B,C/ 8 tiné B,C/ după ațitea ad. oamenii B,C,D,E,G/ bine B,C/ pae B,C/ 9 Decii B,C/ lipsește M,P/ Bogdan și Iordachi G/ Niamțu B,C/ 9—11 Iordachi Rosātu <lipsește Rosātu P> și Bogdan din Niamțu au și scrisu la Cameniță la sarascheriul Taltaban-pașă la Oblușită M,P/ 9—12 în toate părțile, au triimis dînd știré la Cameniță și la Daltaban sarascher, pașe de Oblușită și la Poartă încă au dat știré E/ 10 au răpedzit la au triimes și la G/ după Cameniță ad. la Cahrîman-pașă B, la Caraiman-pașă C/ Daltaban sarascheriul, pașă de Oblușită B,G, Daltaban sarascheriul de la Oblușită C/ 11 Poartă B,C/ știrea B,C/ 11—12 dîndu știre de această faptă a lui Cos<tan>d<in> Duca voevoda <Costandin-vodă Ducăi P> M,P/ 12 lipsește și M,P/ turcii B,C/ chirvăsăria C/ jeluît B,C/ 13 peirea C/ ce-au C/ Turcii din chervăsărie au triimisu jalobă la Poartă pentru jacurile celi s-au jăcuitu <făcut P> M,P/ 14 era B,C/ balci-bașe B, balgi-bașă C/ jeluît B,C/ 13—15 A-șijdere și hanul au triimisu jalobă pentru omul lui, balgi-bașă; deci aceste toate au intratu în urechile celor mari la Poartă M,P/ 14 umplut B,C/ umplut cu toții E/ urechile Porții B,C/ 15 acum C, acum de vezi B,E,G/ telpijicul B, telpijicul C, telpijicul cel de nemică E/ cinsté B,C/ pre B/ 15—17 lipsește Caută acmu... mai sus M,P/ 16 mare B,C, cel mare E/ Decii înpărătia B,C/ sosisă B,C/ 17 poménésște C/ precum mai sus s-au scris B,E, precum s-au scris mai sus G/ 18 26] 29 B,E,G, 28 C, 30 D, 43 M, 28 P/ Costantin Duca-vodă B,E,G/ că au B,C/ 19 pre B,C/ 18—1 Cos<tan> din Duca voevod mai pre urmă au cunoscutu că au greșitu și au stătutu în gînduri, socotindu cum ar pute să potoliască huetul acela. M,P/ 19 la în B/ ari face B,C,D,E/

potole<a>scă huetul de greșal<a> ce-u făcut. Că s-înpluses<ă> locul c-au chemat iel pe Moisaïu de au lovit Iașii. Ce scris<ă> iar la Po<a>rtă c-au triimis Bogdan și Iordachi din Ne<a>mțu joimirii, de au tăiat pe capegi-baș, și ș-au 5 luat și giupînesăli din țară de le-u dus în Ne<a>mțu, cum scrises<ă> și de altă dată. Ce acmu nu i să trecu scrisoarea ca-ntîiu; că, după<ă> ce-u sosit înpărătie la Udriiu, au și trimis un capegiu de l-au mazilit.

27. Ce pîn-a-i vini mazilie, să minie pe cumnatu-său 10 Neculau și-l sco<a>șă din hătmănie și pusă în locul lui pe Antohie Jora. Și s-apucă și de alt sfat, ca să-ș poată acoperi / greșala, să-și facă numé bun la Po<a>rtă. Și strînsă oastă pre taină și triimisă într-o no<a>pte pe hatmanul Ant<i>ohie de au lovit părcaneli de supt Ce- 15 tate Ne<a>mțului fără vesté, să prindză pe Bogdan și pe Iordachi, că le era gazdélé gios. Dicé, cum au sosit într-o no<a>pte, au și spart o bucată și i-au dat foc, și au făcut oricé și stricăciuné. Numai pe Bogdan și pe

1 potoliască B,C/ huetul sunetul oamenilor B,E,G/ de greșala ce-au făcut B,C, lipsește M,P/ să umplusesé B, să umplusesé C/ 2 după locul ad. pretutindinea B,E/ că au chemat el B,C/ cum că el au chematu M/ pre B/ Moisei sârdariul B,C,D,E,G/ sârdariul Moisa cu joimirii M,P/ 3 scrisă B,C/ iar] ei B/ că au B,C/ 3—4 Au scrisu la Poartă precum Bogdan și <cu P> Iordachi Rosātu din Niamțu [au scrisu M] au triimisu joimirii în Iași de au tăiatu M,P/ 3 și] și cu D/ 4 Niamțu B,C/ joimiri B,C/ tăiat C/ bașe B, bașă C/ 5 lipsește și M,P/ giupînesile B, jupînesle C/ le-u] li-au B,C/ în] la B/ Niamțu B,C/ cum] precum D,E,G/ 5—6 lipsește de le-au dus ... de altă dată M,P/ lipsește cum scrises<ă> și de altă dată B/ 6 scrisésie C/ lipsește acmu C/ 7 întii B,C/ după întii ad. precum scrisésie de altă dată B/ 6—8 Ce <Ace P> scrisoare<a> lui nu s-au ținutu în sam<ă> ca întii. Înparatul au venitu de la oaste și, fiind la Odriiu, au triimisu alt capegi-bașă să maziliască pre Cos<ta>ndi<n> Duca voevoda M,P/ 7 după ce au sosit B,C/ înpărătia B,C/ 8 treimes A, triimis C/ un] pre un D/ capegi-bașe B,E,G, capegi-bașă C,D/ mazilit B,C/ 9 27] 30 B,E,G, 31 D, lipsește M,P/ pînă a vini mazilia B,C/ minie B,C/ 10 Nicolai C, Nicolai Costin E,G, pe Nicolai Costin B, Nicolai Costin hatmanul D/ 9—11 Costantin Duca voevoda, încă pînă a nu-i veni mazilia, s-au miniatu pre Nicolai cumnatul său <și P>; l-au scosu din hătmănie, iară în locul lui au pus hatmanu pre Antohie Jora M,P/ 10 scoas<ă> B, scoasă C/ hătmănie B,C/ după pusă ad. hatman B,E,G/ 11 pre Antohie Jora în locul lui G/ Antohii B/ lipsește și M,P/ să apucă B,C/ Apucatu-s-au Costantin Duca <lipsește Duca P> voevoda M,P/ lipsește și M,P/ să să poată C/ lipsește poată M,P/ poată] tot A/ 12 greșala lui C/ să-ș facă B,C, și să-și facă M,P/ nume B/ Poartă B,C/ lipsește și M,P/ 13 Strîns-au M,P/ oaste B,C/ pe B/ trimisă B/ 13—14 și noapte au triimisu pre hatmanu Jora dî-au lovit M,P/ noapte B, noapte C/ pre B,C/ 14 Antohii Jora B,E] Jora G/ după lovit ad. într-o noapte D/ părcanele B,C/ 15 Cetatea Niamțului B,C/ fără de B, D,E,M,P/ veste B,C/ să] ca să M,P/ 15—16 pre¹⁻² B/ lipsește pe² M/ 16 Iordachi Rusăt vistiericul C, Iordachi Rosātu MP/ gazdele B,C/ Decii B,C/ sosit C/ 17 noapte B,C/ într-o noapte hat<manul> Antohie Jora și au spart o bucată de părcani G/ 16—1 lipsește că le era gazdélé... nu i-au putut prinde, că M,P/ 17 spart] siart A/ după bucată ad. de părcane B,C,D,E/ i-au] li-au C,D/ focu B/ 18 carece B,C/ stricăciune B,C/ pre¹⁻²/

Iordachi nu i-au putut prinde, că le-u făcut un prietin din Iași vesté, și-ntr-acea sară s-au mutat în cetate.

28. Apoi oaste lui Antiohie s-au și sămețit și s-au dus la m(ă)năst(i)r(ă) la Agapie, și la Săcul, și la Schit s-au tot bătut ș-au scos pe joimiri și pe drăgani de pen mănăstirii. Ș-au început a s-înglotii oastea lui Ant(i)ohi: ca la 4.000—5.000 să făcus(ă). Dup(ă) cum este obiceiul nărodului omenescu, unde aud și văd dobînd(ă), ale(a)r-gă de toate părțile; așa și acolo să strînge, dac-au audzit, unei din Buge(a)g, unei de la munteni, turcii din chirvăsărie, joimirii, de s(ă) închina, și le da cărții dé ertare și lefi. Pe dzi ce trecea, tot să-înglotie oastea.

29. Decé, dac-întăles(ă) Iablanovischie, hatmanul leșescu, dé această socoteial(ă) ce-ncep(ă) Costantin Duca-vodă, îi păru deodată că-i o basnă, pentru ce că Costantin / Duca-vodă pururea ave răspundenție și prieteșug cu hatmanul Iablanovischie. Trăia biné, nu ca Cantemir. Poghiazuri în țară nu înbla prădînd, și-n tot

1—2 Lui Bogdan și lui Iordachi Rosătu li-au făcutu știre un prietinu din Iași și îndată s-au mutatu amundoi în cetate și pentru aceia nu i-au pututu prinde M,P// 1 le-u li-au B,C priiatin B, priiatin C// 2 v(ă)ste B,C/ intru acea B, într-acia C/ cetate C// 3 28/31 B,E,G, 32 D, *lipsește* M,P/ oastea B,C/ lui/hatmanului B,E,G/ Antiohii B/ simet(ă) B,C// 3—4 Jora hatmanul și cu oaste <cu joimirii P> au spartu o bucată de parcané și li-au datu focu, făcînd și oarișce stricăciune. De acolo s-au dusu la mănăstire Agapie, la Săcul și la Schitu și au tot M,P// 4 mănăstiré C/ la mănăstirea Săcul și la mănăstiré la Schit ce iaste în Hangu și i-au tot B,E,G/ și la mănăstiré la Săcul <la Săcul la mănăstire D> și la mănăstiré la Schit și au tot C,D// 5 și i-au scos B, și au scos C/ pin mănăstiri B,C// 6 Și au început B,C, *lipsește* M,P/ a să îngloti B,C/ lui/hatmanului B,E,G/ Antiohii B,E, Antohii Jora hatmanul C// 7 patru, cinci mii B, patru, cinci mii de oaste C, patru, cinci mii de oameni de oaste D/ făcusă C// 6—8 S-au înglotitu oaste hatmanului Jorii; și era vro 5.000. După obiceiul <țării și a M> norodului, că unde aud izbîndă și dobînd(ă), acolo și aliargă M,P// 7 După B,C/ iaste B, iaste C/ obiceiul B,C// 8 norodului B/ omenescu]prost G/ undé B,C/ dobîndă B,C/ aliargă B,C, acolo aliargă G// 9 părțile B,C/ așa B,C dacă B,C// 9—12 *lipsește* de toate... oastea M,P// 10 unii¹⁻² B,C/ Bugeac B, Bugiac C/ munténi B,C// 11 după joimirii ad. viniă D/de]dacă B,E,G/ să B,C/ *lipsește* și B,E,G/ cărți B,C/ de B,C/ertare C// 12 l(ă)fe B,C/ și pe B,C,E,G/ cé zi E/trecia C/ înglotiia B,C/oastea moldovéniască B,E,G, oastea lui Antohii Jora hatmanul D// 13 29/32 B,E,G, 33 D, 47 M, 31 P/ Decii dacă au întăles B,D,E,G, Decii dacă întăliasă C, *lipsește* M,P/ Iablanovschii B,C/ hatmanul]ce era hatman corunnii G// 13—1 Iablanoveschii, hatmanul leșescu s-au înștiințatu de această socotială a lui Cos(tan)di(n) Duca voevoda și deodată n-au crezut, de vreme că el cu Costandin Duca voevoda trăia cu bun preteșugu și diapurure ave răspundenții și poghiazuri nu triimtia în țară ca la Cantimir și totdeauna îi triimite M,P// 14 de B,C/ socoteală B, socotială C/ incep(ă) B, încep(ă) C// 15 îi părea D/ că-i]că iaste C,E,G/ ce]cie C, *lipsește* B,E,G// 16 *lipsește* Duca G/ avea B,C/ respundenția B,C/ *lipsește* și prieteșug C// 17 Iablanovschii B,C, E/ Trăia B/ bine B, C// 18 Cantemir-vodă B,C,D,E/ Podghiazuri C/ umbra B,C/ și în B,C//

ce(a)sul triimite Costantin Duca-vodă vesștii de la Po(a)rtă. Și cînd merge cenbururi tătarășștii în Țara Leșască să prade, el da știré la leși, să s(ă) păzască.

30. Decii hatmanul Iablanovischie nu s(ă) tulbură pre rău, ce scris(ă) la Turculeț, rămentarul, cé era pe marginé, pe Cirimuș, să ia vro dzeci, 12 sti(a)guri, să ias-înainte hatmanului Antiohie, să vadză ce-s aceli lucruri și pentru ce s(ă) fac aceste socoteli, căci ei au leg(ă)tur(ă) bun(ă) de prieteșug.

31. Decé Turculeți luînd oaste și mărgînd în timpinare hatmanului Antiohie, încep(ă) întîiu să vorbască. Joimirii ocărîia pe moldoveni întîiu de le dzice epași; ai noștrii le dzicea gligani, cumu-i rîndul nărodului prost. Și sta deoparte Turculețu cu Melente, stigarul lui Antohi, de vorovie de paci. Iar un cîmpulunge(a)n din oaste lui Turculețu au și slobodzit un sinețu în Melente stigarul.

Decé oastea moldovene(a)s(ă), cum au vădzut așe, au și năpustit asupra joimirilor. Și puțin(ă) bătaia au avut, ș-au și-ncep(ă) joimirii lui Turculeți / a fugi, și

1 ceasul triimitea B,C/ *lipsește* Costantin G// 2 Poartă B,C/ mergea B,C/ ceambururi B, ceambururi C/ tătarăști B,C// 3 la leși B,C/leșilor M,P/ să să păzească B/ să C// 4 30/33 B,E,G, 34 D, *lipsește* M,P/ Decii B,C/ și pentru aceia M,P/ Iablanovschii B,C/ nu să tulbură B,C, nu s-au pre tulburat M,P// 5 ce scrisă B,C, ce au scris E]ci au trimes scrisoare M, P/ Constantin Turculeț E/ reimentariul B,C/ rementariul Turculeț M,P/ ce B,C// 5—6 pre¹⁻² C]la M,P// 6 vreo zéce B,C, *lipsește* M,P/ doasprăzéce B, doasprăzéci C/ steaguri B, stiaguri C, stiaguri oaste și M,P// 7 să iasă B,C, și să iasă E/ înaintea B,C/ Antiohii B, Antohii C/ Jorii M,P/ ce-s]ce sînt B,C,D,E,G/ acéli B,C// 8 să B,C/ acéste B,C// 7-9 *lipsește* să vadză... de prieteșug M,P// 8 socotéle B,C/ căci]pentru că B,E,G/ ei]iei C/ căci]iei știia că au D// 9 legătură bună B,C// 10 31/34 B,E,G, 35 D, 48 M, 32 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Turculeț luund B,C/ mergînd B,C/ în]întu C,D,E,G/ timpinarea B, întimpinarea C,E// 10-15 Au luat Turculeț <Turculețul P> oaste leșască și <lipsește și M> au venit sup Cetate Neamțului; au mers întru întimpinare hatmanului Jorai. Și <lipsește și P> întii au început a vorbi. Joimirii întii au început <Joimirii și a început P> a ocărî pre moldoveni, zicîndu-le epași, iară moldovenii le zice gligani. Turculeț <Turculețul P> și cu Meletie stegariul Jorai sta deoparte, vorbindu pentru pace M,P// 11 Antiohii B, Antohie C/ încep(ă) B,C/ întii B,C// 12 Joimirii B,C/ pre C/ moldovéni B,C/ întii B/ *lipsește* de G/ dzicea B, zicea C, dzicea că sînt E,G// 13 iar ai noștri C,D/ după noștri ad. moldovénii B/ dzicea că sînt gligani E/cumu-i]cum iaste B, după cum iaste E, precum iaste G/rîndul]obiceaiul G/norodului prost B,C// 14 deoparte Turculeț C, deoparte reimentariul Turculeț B,E/ Melentie B,C/ stegariul B,C/ lui/hatmanului B,E,G/ Antiohii B,C// 15 voroviia B,C/ pace B,C/ cîmpulungean B, cîmpulungian C/ oastea B/ lui]reimentariului B,E,G/ lui Turculeț B,C/ Turculețului P// 16 *lipsește* și M,P/un sinețu B,C]o pușcă M,P/Melentie stegariul B,C// 17 Decii B,C, *lipsește* M,P/oaste C/moldovéniască B, moldovéniască C/ășia B, așa C// 18 au și năpustit]îndată s-au pornit M,P/ puțină C/ puțină bătaie B,E]puțin războiu G,M,P// 19 și au și început B,C/ lui Turculețu B, lui Turculeț C, *lipsește* M,P/ și] iară M,P//

moldoveni(i) cu turcei, cu lepcanei a-i spargé ş-a-i tăia. Şi așea prinsăr(ă) și pre rămentarul Turculeți viu, supt Cetate Ne(a)mțului, unde era numai să saie peste părcanē.

Să boțisă oaste fugind la strîmto(a)rē, și Turculeți, 5 rămîindu oaste lui denapoi, l-au boțit la un gard și l-au prinsu viu Tatul căpitanul, fratele lui Vicol; l-au oborît cu sulîța de pe cal.

32. Decē Antiohi hatmanul, dup-acea izbînd(ă) ce au făcut, au triimis pe Costachi sîn Gavrilîță, cu veste 10 la Constantin Duca-Vodă c-au prinsu pe Turculeți. Ce Costantin-vodă să împlu de marē bucurie, unde audzii acea vestē, gîndind că-și va astupa greșala lui ce făcus(ă) dé la Po(a)rtă cu capegii-bașea, prînzind pe Turculeți. Căci la Po(a)rtă să știe numeli lui Turculeți, că de multe 15 ori ave bătae cu tătari și la Cameniță, pecum mai sus s-au pomenit. Și-ndată învățar(ă) de gătîr(ă) pușcelē și surleli să fac(ă) Costantin-vodă șenlicu de bucurie, dup(ă) ce i-au spus Costachi vestea acie.

33. Îndată ce gătii Costantin Duca-vodă acestea

1 moldovenii B,C/ turcii B,C/ cu³și cu C,E,G,M,P/ lipcanii B,C/ sparge B]răsi M,P/ și B,C/ 2 așia B, aș C, *lipsește* M,P/ prinsăș B, C/ reimentariul B]rohmistrul C/ Turculeț/ 3 Cetatea Niamțului C/ Niamțului B/ undē B,C/ piste părcane B,C/ 2-5 viu, acolo lingă părcani, boțindu-l lingă un gard M,P/ 4 boțisă]grămădisă B,E,G/ oastea fugindu B/ strîmtoare B,C/ Turculeț C/ 5 rămîndu]apărind B,E,G, rămîind, apărind C, rătîind, apărind D/ rătîindu A/ oastea C/ dennapoi B]gardu B/ 6 *lipsește* viu M,P/ fratei B,C/ *lipsește* fratele lui Vicol M,P/ l-au oborît]oborîndu-l M,P/ 7 di B/ pre C/ di pre cal gios M,P/ 8 32]35 B, E,G, 36 D, 49 M, 33 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Antiohii C/hatmanul Antiohii B,E,G/ după B,C/ acia C/ izbîndă B,C/ 8-9 După acea izbîndă hatmanul Jora au trimes M,P/ 9 Costachi]Costandin P/ sîn]fior lui B,D,E,G, *lipsește* M,P/ veste B,C/ 10 *lipsește* Duca G/roevoda M/c-au]că au B,C, cum că au M,P/ Turculețu B, Turculeț C/ după Turculeț ad. și pre joimiri i-au biruit M,P/ 11 Costandin Duca-vodă B,D,E/ 11-12 S-au împlu de bucurii Costandin Duca voevoda, socotind că cu aceasta ș-a astupa M,P/ mare B,C/ bucurie mare G/ undē auzi B,C/ 12 acia C/ veste B,C/ că-ș B,C/ lui]sa M, *lipsește* P/ făcusă C/ ce o făcusă la Poartă M,P/ 13 de B,C/ Poartă B,C/ de la Poartă ce făcus(ă), de tăiasă pre capegi-bașe E/ cu]pentru M,P/ capegi-bașe B, capegi-bașia C/ prinzindu B/ 13—14 Turculeț¹⁻² B,C/ 14 Căci]Pentru că B,E,G, Pentru căci D/ Poartă B,C/ știa B,C/ De vremi că numile lui Turculeț era știut la Poartă M,P/ 14—16 *lipsește* că de multe ori... s-au pomenit- M,P/ 15 avea B,C/ bătaie C, bătaie B,E]războiu G/ tătarii B,C/ 16 pomenit- scris B,E,G/ îndată învățarā B, învăță C,D/ gătîrā pușcile C, gătîrā pușcile cēle mari B,E,G/ 17 surlele C/ 16-17 Poroncit-au Costandin Duca voevoda de au gătît pușcile celi mari și surlele să facă șaninic <șialnic P> de bucuriē M,P/ 17 facă B,C/ Costandin Duca-vodă B,E,G/ șinlic B,E, șelinic C/ 18 după B,C/ *lipsește* dup(ă) ce i-au... vestea acie M,P/ veste B, veste C/ acēia B,C/ 19 33]36 B,E,G, 37 D, *lipsește* M,P/ Iară îndată C/ găti B,C/ acēte B,C/ 19—3 Și îndată ce au gătît aceste toate și numai cît iara să înceapā a zice surlele <surlele a zice P>, iată-că au sosit și capigiul <capigi P>-bașā și au intrat pre poar-

1. 275 toate / sã-nce(a)p(ă) a dzice surleli și s(ă) dea pușceli, numai capegi-bașea și-ntră pe po(a)rtă cu mazilie. Și-nvățar(ă) să prind(ă) porțilē, că-i mazilie, că este domnu Antiohi beiz(ă)deoa, sîn Costantin Cantemir- 5 vodă.

Deci îndată să schimbă bucurie în scîrbă; că s(ă) strică giucărie, de nu deder(ă) nicē pușceli, nice dzisăr(ă) surleli. Și-ncepur(ă) siimeni a închide și porțilē. Dup(ă) cum dzice Scriptura: „Cine sap(ă) gro(a)pa altuia, dă 10 într-însa“. Așe dă Dumnedzău, că pasărea vicle(a)n(ă) — dă singur(ă) în lațu.

34. Iară boiarii lui, pîn-a vini Dubău logofătul, de-l pus(ă) turcul cămăican, au eșit despre do(a)mna ș-au fugit în Țara Munteniască, că n-ave cine-i goni; că sluji- 15 tori(i) era cu Antiohie hatmanul în oaste. Ș-au fugit anume Neculaiu Costîn hatmanul și frate-său Ioniți sardar și frate-său Pătrașco 3 logofăt și Vas(i)lașco Ca(n)t(a)-cozono vel-spăt(a)r și alții mulții, mai de gios.

Și mai pe urmă, dup(ă) ce au vinit și(i) Ant(i)ohi-vodă,

ta curții domnești cu mazilia. Și îndată au poroncit să prinză M, P // 1—2 a dzice surleli, trîmbișile și să bată dobeli meterhaneoa pe obicei și să sloboadă pușcile cēle mari și mici, atuncea numai capegi-bașe B/ 1 înceapā B,C/ a zicē C/ să dea C/ să sloboadă E,G/ pușcile C/ pușcile cēle mari E,G/ 2 numai și întrā capegi-bașe G/ bașia/ întrā B,C/ poartā B,C/ mazilie B, mazilia C/ 3 învățarā B,C/ prîndā B, prînzā C/ porțile B,C/ că-i-că iaste B,C,E,G/ mazilie B, mazilie P/ că]și G, și cum că M,P/ iaste B,C/ 4 domnu Moldovii iaste M,P/ Antiohii B,C/ beizadea B, beizediaoa C/ sîn]fior lui B,C,D,E,G, feciorul lui M,P/ *lipsește* Costantin M,P/ 5 voevoda M/ 6 Decii îndată B,C, *lipsește* M,P/ bucuriia B,C/ să strică B,C/ 6-8 Schimbatu-s-au bucuriia Ducăi întru scîrbă, că să strică giucăria: s-au trecut de a dā din pușci și de a zici din surle. Și îndată închisără săimenii porțile M,P/ 7 giucăriea B,C/ dederā B,C/ nici¹⁻² B,C/ pușcile B,C/ dzisără surlele B,C/ 8 începurā siimenii B,C/ *lipsește* și² B,G/ porțile B,C/ După cum B,C/ Bine M,P/ 9 Sfînta Scriptură B,C,G,M, P/ Cine C, Că cine B,E/ sapā groapa B,C/ va sāpa E/dā]cade el B, va cădea el C,G, el va cădea D,E, el cade M,P/ 10 întru dînsa C/ Așia B, Aș C/ 10-11 *lipsește* Așe dā... în latu M,P/ 10 Dumnezeu B,C/ *lipsește* că G/pasire B, pasirea C/ viclianā B,C/ 11 singură B,C/ 12 34]37 B,E,G, 38 D, 54 M, *lipsește* P/ lui]lui Costantin Duca-vodă B, lui Costantin Ducăi-vodă D,E,G/ pinā B,C/ 12-14 Capigi-bașā au pus caimacami pre Dubău <Dubou M> logofătul, iarā boerii Ducăi au mersu despre doamna și de acolo au fugit cu toții <toți P> în M,P/ 13 pusā B,C/ turcul]capegi-bașia B, capegi-bașe turcul G/caimacam B,C/ despre]pre despre D/doamna B,C/ și au B,C/ 14 nu avea B,C/ cine îi goni B, cine să-i goniască C/slujitorii B,C/ 15 cu hatmanul Antiohii Jora E/ Antiohii B,C/ 14-17 slujitorii iara cu hatmanul Jora și n-au avut <n-ave P> cine să-i goniască. Numile <Că numile P> boerilor ce au fugit în Țara Munteniască sînt aceste: Nicolai Costin hatman și cu frații lui Ioniță sardariul și Pătrașcu M,P/ 15 Și au B,C/ 16 anumē B,C/ Nicolai Costin B,C/ Ioniță sardariul B, C,E/ 17 Pătrașco logofătul al triile B,E/tretii logofăt C/cămărașul G/ *lipsește* și² M,P/ Vasilașco Cantacozino B,C/ 18 spătar B,C/ și și alți M,P/ mulți B,C/ 19 după B,C/ și B,C, *lipsește* G/Antiohii B,C/ 19—1 *lipsește* Și...au fugit M,P/

f. 275^v 5 gi-baș, și Antohi hatmanul și Mavrodin, de s(ă) făcus(ă) o
ce(a)tă mari în Țara Muntene(a)scă de boerii, de-au
ședzut vro 4 ani în Țara Muntene(a)scă, în dzileli lui
și cheltuial(ă) țărîi. Și nemic n-au putut isprăvi, pecum
s-a arăta mai gios.

35. Déce Costantin Duca-vodă, vâdzindu-s(ă) că-i mazil,
răpedzii pe taină la Antohi hatmanul la Ne(a)mțu, ca s-a-
duc(ă) mai dégrab' pe Turculeții, să-l de pe mîna lui cape-
10 gi-baș, să-l ia să-l duc(ă) la Po(a)rtă, împreun(ă) cu dînsul.

Iar boeri(i) camaicani, Dubău logofăt și cu Manolachi
Rusăt, înțelegînd c-au triimis Duca-vodă s-apuce pe Tur-
culeții, au și răpedzit camaicani și l-au timpenat la Podul
Leloia. Ș-au luat pe Turculeții din mîna lui Antohi hat-
15 manul și l-au dus la Gălata. Și peste noapte, din mîna
slujitorilor camaicanilor, au și fugit iar la Ne(a)mțu
Turculeți.

Deci Antohi hatmanul, mărgînd cu oaste la Iașii
ș-au spus Ducăi-vodă c-au luat camaicani(i) pe Turculeț

1 hatmanul Antiohii B, hatmanul Antohii C, hatmanul Antiohii Jora D,E,G/
să făcusă' B,C// 2 ceată mare B,C// 2-3 Munteniăscă¹⁻² B,C/ boiarii <boiarii
C> din Moldova B,C,E,G// 3 vreo patru B, vreo trii, patru C/ *lipsește* în Țara
Muntene(a)scă E/ zilele C// 4 Antiohii B,C/ făcea B,C/ la Poartă B,C, *ad. mar-*
ginal D// 5 cheltuială B,C/ *după* țărîi *ad.* la Poartă D/ nemică B,C// 5-6 precum
să va arăta mai înainte, la rîndu B,E,G, precum să va arăta mai gios, la rînd C,D// 7
35]38 E, 39 D, 56 M, 36 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ vâzindu-să C/ că-i)că iaste
B,C,E,G, *lipsește* M,P/ mazil B,C// 8 au răpezit C]triimisă B,E,G, au triimis M,P/
pre taină C]în taină *degrab'* E/Antiohii B,C/Antohi hatmanul Jora M,P/ Niamțu
B,C/ *lipsește* ca M,P/să aducă B,C, să-i aducă M,P// 9 *degrab'* B, *degrabă* C, în
grabă M,P/Turculeț B,C/dea B,C/dei el în mină capigi-bașii <mîna lui capigi-baș
P> M,P// 10 bașia B,C/ *lipsește* să-l ia M,P/ ducă B,C/ Poartă B,C/ împreună B,C//
11 *lipsește* Iar M,P/ boiarii B, boiarii C/ camaicani B,C/ *repetă* Dubău A/ logofătul
B,C,D/Manolachi B,C/*lipsește* Dubău logofăt și cu Manolachi Rusăt M,P// 12
înțelegînd B,C]simțînd M,P/ că au B,C/Costantin Duca-vodă B,D,E, Costantin-
vodă G/ să B,C/Turculeț B,C// 12-14 au trimes slujitori întru întîmpinare lui
Turculeț și timpinîndu-l la Podul Leloai au luat M,P// 13 răpedzit]trimes G/
camaicamii B,C/întîmpinat B,E, timpinat C/Podul Iloae B,G, Podul Iloaia C// 14
Și l-au luat B,E, și au luat C, și l-au și luat G/ Turculeț B,C/ din mîna hat-
manului Antiohii <Jorai P> B,P, din mîna Jorai hatmanul M/Antohii C/hatma-
nului E// 15 *după* Gălata *ad.* la mănăstiré D,E/ piste B,C/minule B// 16 camaicami-
lor B,C// 15-16 Iară Turculeț <Turculețul P> întru aceea noapte chiar, din mîna
slujitorilor au scăpat și au fugit la Ne(a)mțu M,P// 17 Turculeț iar la Niamțu B/
Niamțu C// 18 Decii B,C/ Antiohii B, Antohii C/hatmanul Antiohie G/ mergîndu
B, mergînd C/ oastea B,C/ și au spus lui Costantin Ducăi-vodă C, și spuindu lui
Costantin Ducăi <*lipsește* Ducăi G>-vodă B,E,G// 18-1 Spus-au Jora hatmanul
Ducăi voevod că camaicamii au trimes slujitori și au <i-au P> luat pre Turculeț din
mîna lui. Și foarte s-au scîrbît Duca voevod M,P// 19 că au B,C/camaicamii B,C/
Turculeț B,C//

din mîna lui, ș-au făcut maré voie rea. Și s-au agiunsu
cu capegi-bași de-u triimis no(a)pte un ste(a)g de lip-
cani să-l ia din mîna oamenilor camaicanilor, să-l duc(ă)
la Iași; iar pîn-a mergé lipcanii, el apucas(ă) de scăpas(ă).

f. 276⁵ 36. Agiungînd veste la Ne(a)mțu, la Bogdan și la
Iordachi, de mazilie Ducăi-vodă, ei îndată purcesăr(ă)
de la Ne(a)mțu de apucar(ă) pe Costantin Duca-vodă
nepurces din Iaș(i) și, mărgînd la curte, de s(ă) înpreu-
nar(ă) cu Duca-vodă, și cu capegi-baș. Era atuncemarecala-
10 balic de slujitori în curte de-ș cerea lefilé de la Duca-vodă.
Începu și Bogdan și cu Iordachi a să prici taré cu
Duca-vodă înaintea capezi-bașei și-nnainte, a to(a)tă
boerime, pentru ce le-u prădat casăli și le-u muncit slugeli
și slujniceli din cas(ă), și le-u purtat giupînesăli pe la
15 Focșeni și pe la Hangu, și le-u triimis în Ne(a)mțu, ș-au

1 mare B,C/ voe B/S-au și G// 2 bașia B,C/ de au B,C/trimis C// 1-4 Duca voevod
s-au rugat lui capigi-bașă și noapte au trimes capigi-bașă un ste(a)g de lipcani să ia
pre Turculeț din mîniile slujitorilor, de la Galata, și să-l aducă la dînsul; și mergînd
lipcanii la Galata au găsit numai locul lui Turculeț M,P// 2 noaptea B,C/stiag B,C// 3
să-l ia pe Turculețu din B,D,E,G/ camaicamilor B,C/ ducă B,C// 4 pînă C/ merge
B,C/ el]Turculeț D,E, Turculeț, el B, G/ apucasă de scăpasă C, au apucat de au
scăpat B,G// 5 36]39 B,E,G, 40 D, *lipsește* M,P/ Atuncia agiungînd B,G/ veste
B,C/ la Niamțu B, *lipsește* C/ la hatmanul Bogdan și la Iordachi Rusăt vistiernicul
B,E,G// 5-8 Bogdan și Iordachi Rosăt s-au înștiințat de maziliile Ducăi și îndată au
purces de la Ne(a)mțu. Și viind la Eși au apucat nepurces pre Duca voevod și
M,P// 6 mazilie lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ ei]lei C/ purcesă ră Clău
purces E,G// 7 Niamțu C/ de]și C,E,G// 6-8 au purces de la Niamțu și au mîrsu la
Iași și au apucat pe Costantin Duca-vodă nepurces B// 7 apucară C]au apucat
E,G/ *lipsește* Duca G// 8 Iași C/ mergîndu B, mergînd C/ curtea domniască B,C,D,
E,G/ *lipsește* de M,P/ să înpreunară C] s-au înpreonat B,M,P// 9 cu Costantin
Duca-vodă B,C,E,G/ voevod M/ bașia B,C/ Și era B,C,E,G, *lipsește* M,P/ atunci mare
B,C/ calabalic B// 10 calabalic în curtea domniască de slujitori, pentru că iș cerea
G/ curté C/ curtea domniască B,D,E/ de-s]că-ș C/cerea slujitorii lefile B, lefile C,
lefile lor E/ Costantin Duca-vodă B,D,E,G// 9-10 Slujitorii făce mare calaba-
lic în curte, cerșîndu-și lefile de la Duca voevod M,P// 11 Început-au atunci și
hatmanul Bogdan și cu Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G/ Și începură C, Început-au
D/ Atunce au început și Bogdan și Iordachi Rosăt M,P/ Iordachi Rusăt vis(tier-
nicul) D/ tare B,C, foarte tare M,P// 12 Costantin Duca-vodă B,C,D,E, Costan-
tin-vodă G, Duca voevod M/ înaintea¹⁻² B, înaintea(a)¹ C, înaintea² C/ capegi-
bașii B,C/E/ toată B,C// 13 boerimea B, boiarimea C/ *după* boerime *ad.* zicîndu-
i de faț(ă) M,P/ cé B]cie C/ li-au¹⁻² B,C/ casăle B,C/ și²]pentru ce M,P/ li-au B,C] ni-au
14 slujnicile B,C/ *lipsește* din casă M,P// casă B,C/ și²]pentru ce M,P/ li-au B,C] ni-au
M,P/ giupînesile B, giupînesile C/ pre P, *lipsește* M// 15 Focșani B,C/ *lipsește* și
pe M, *lipsește* și P// 15-1 li-au C/ trimis¹⁻² C/ Niamțu B,C/ și au B,C/ Poartă
B,C/ că au B,C// 15-r. 8 din p. urm. și apoi le-i trimes <li-au trimis P>
la Niamțu. Au nu știm noi că ai scris la Poartă cum că noi am fi trimes
pogheaz de le-u luat? Au nu știm noi că ai trimes pre Moisăi de au
prădat <chirvăsăria P> și au tăiat capul lui capigi-bașă și ai despecetluit cărțile
Turcului <sic> graf și apoi i-ai omorît și omul? Și și mai multe decît aceste i le zi-
ce tot de față. Și <le P> asculta capigi-bașă și turcii cei prădați din chervăsărie. M,P//

scris la Po<a>rtă c-au triimis ei poghiaz leșescu de le-au luat. „Și pentru ce-i triimis pe Moisaïu cu joimiri de au prădat chirvăsărie ș-au tăiat pe capegi-bașă, și pentru ce-i despecetluit cărțile lui Tucul grof și e-i omorît omul?”

f. 276^v 5 Toate acestea și mai multe ca acestea i lé dzice faț<ă>, și spunea și capegi-bașei celue ce-au vinit cu mazilie și-nainte turcilor celor de chervăsărie, ce iera prădați / de Moisaï.

Iar Duca-vodă nu pute nemic să mai răspund<ă> de 10 rușine și de fric<ă>, numai ce schimba fețe. Uneori să făce roșiu, uneori galbîn, și-i era mai mari ciuda cum că-i știe toate taineli ce le făcus<ă>; i le dzice faț<ă>, în vide<a>-l<ă>. Precum dzică Scriptura, că nice o taină nu poate să nu s<ă> știe, dar încă caré iasté și cu vărsari de sîngé, 15 și mai taré și degrab', curund, să vedeshtë; că sîngeli nevinovat ceré giudecată la Dumnedzău și nu las<ă>.

37. Déce a dooa dzii îl gătir<ă> de-l porni-l, cu mult calabalic despré slujitori pentru lefé și blăstămuri de la

1 ei/fei C/ poghiazu B, poghiaz C/ li-au B,C// 2 ce-i triimis]ci-ai chemat C/ pre Moisei serdariul C// 2-3 cé au triimis la Moisei sárdariul de au vinit cu joimirii din Niamțu la Iași de au prădat B, c-au trimis la Moisei sárdariul de au vinit la Iași cu joimiri de au prădat B, pentru ce au trimis la Moisaïu sárdariul de au venit cu slujitorii din Neamțu la Iași cu joimirii de au prădat G//2-4 pentru ce au triimis la Moisei sárdariul de au vinit la Iași de au prădat chirvăsărie cu joimirii din Niamțu și au tăiat pre capegi-bașă și au luat robi pe balci-bașe, aga hanului, și pentru cé au despecetluit E// 3 chirvăsăria C/ și au B,C/ pre C/ bașia B,C/ pentru cé <cie C> au despecetluit B,C,D,G// 4 Tiuchil B,C/ și i-au omorît B,C,D,E,G//5 acéste B,C/ ca]decit B,G/ le dzicea B, le zicea C/ faț<ă> B,C// 6 bașii B,C/ celuia ce vinisă B,C,E,G/ mazilie, B, maziliia C// 7 innaintea B,C/ de]din B,C,D,E,G/ chirvăsărie B, chirvăsăria C/ era B,C// 8 Moisei sárdariul B,C,D,E,G// 9 Costantin Duca-vodă B,C,D,E, G/ nu putea B,C, nu mai putea D/ nemică B,C/lipsește mai G/ răspundă B,C// 9-10 Iară Duca voevod de rușini și de frică nemică nu putea răspunde, ci numai ce făce feți M,P// 10 rușine B,C/ frică B,C/ fete B,C/ ce numai tot schimba fețe G// 11 să făcea B,C, lipsește M,P/ uneori galbîn]iară uneori să făcea galbîn B,E,G, uneori să făcea galbîn C/ alteori galbine M,P/ mare B]mult C// 12 știia B,C/ tainele B/tainele și faptele cele ce făcus<ă> G// 11-12 și mai mare îi era ciuda, că toate tainile lui îi-au arătat la vedială M,P// 12 făcusă B,C/și i le dzicea B, i le zicea C/în vedială C]în vedială, la arătare B,D,E// 12—13 și i le zicea faț<ă>, la arătare. Precum Sfînta Scriptură G// 13 Sfînta Scriptură B,E, Sf<i>nta Scriptură C,D// 13-16 lipsește Precum dzică..., și nu las<ă> M// 13-1 lipsește Precum dzică... pentru vâc<ă>ret. Iar P// 13 nici B,C// 14 să știie C/dară B/ care iaste B,C/ vărsare B,C/sînge B,C// 15 tare C/ tare și mai degrab' B,D,E,G/ degrabă C/ curundu B, lipsește E,G/ vedește C/ ivéște B/ singele B/ cel nevinovat B,C,E// 16 cere B, cere C/ judecată B,C/ la]de la B,D/ Dumnezeu B,C/ lasă B,C/ după lasă ad. fără de plată și răscumpărare B// 17 37/40 B,E,G, 41 D, 62 M/ Decii B,C, lipsește M/ a doa zi B, a doa dzi C/ gătiră B,C/ porniră B,C// 17-1 A doa zi l-au gătut de pures. Slujitorii striga pentru le<a>fă. Oamenii toți îl blăstăma pentru că au scornit vâcărît, de auziia însuși cu urechile lui M// 18 despre B,C/léfe B,C, léfeli lor E,G/blăstămuri multe B,E,G//

oameni, de audzie cu urechi<le>, pentru vâc<ă>ret. Iar do<a>mna lui, fata Brîncovanului, fiind tînăr<ă> și dezmerdat<ă> de tată-său, să bocie în gura mare munte-neshtë: „Aolo, aolo, că va puné taica pungă de pungă

f. 277 5 din Bucureștii pîn-în Țarigrad și, zău, nu ne va lăsa, și iar ne vom înto<a>rce cu domnie îndărăpt!” Iar dup<ă> ce au agiunsu la Țarigrad, n-au avut acel năroc să s<ă> mai înto<a>rcă, c-au trăit, 2, 3 / luni ș-au murit de ciu-
m<ă>. Și s<ă> și conosci schimbă cu slăbăciuné nărocul
10 lui Constantin-vodă și de la Brîncovanul mai puținel
agiutor și salență a-i arăta.

38. În dzilele acestui domnu, măcar că nu era pacé, au trecut un sol leșescu la Po<a>rtă și-n scurtă vréme s-au întorsu înapoi, fără<ă> nicé o ispravă, anumi Rău-
15 țichie. Acestu Răuțichie în scurtă vréme au cădzut și
hatman coroniia.

39. Pe céstu domnu Duca-vodă, într-această domnie dintîiu, era numai cu numelî domnu, că-l stăpînie mun-
teni<i>. Pe ciné dzice muntenii, pe acie boerie și ce dzice
20 acie făce. Și era și îmă-sa, do<a>mna Ducăi-vodă celui

1 auziia B,C/ urechile B, urechile lui C,E/ vâcărît B,C/ Iară C, lipsește M,P// 2 doamna B,C/ lipsește lui G/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ fiindu B/ tînăr B,C// 3 dezmerdată B,C/lipsește de tată-său M,P/ bocia B,C/ mare B,C/ muntește de zicea B,E,G, muntește și zicea C, și zice muntești M,P// 4 Haoilio, haoilio B, Aoilio, aoilio C/ pune B/ de]lingă M,P//5 București B,C/ pînă B,C/ lăsa așa B,E,G// 6 și ne vom întoarce iar cu G/ întoarce B,C/ domniia B,C/ Iară C/ după B,C//6-8 Și cu aceasta purcegînd din Iași și după ce au venit Duca voevod în Țarigrad, doamna lui numai trei luni au mai trăit și au murit de ciună M,P// 7 noroc C/ să să mai întoarcă B,C// 8 că au B,C/ după trăit ad. numai B,C,D,E/ doao, trii C, vreo doao, trii B/ și au B,C/ ciună B,C//9 să și cunoscu B,C// 9-15 lipsește Și s<ă> și conosci... Răuțichie în M,P//9 slăbiciuné B, slăbiciune C/ norocul C// 10 Costantin Ducăi <Duca D>-vodă B,C,D,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G //11 agiutoriu B,C/ silință B,C// 12 38/41 B,E,G, 42 D/ dzilele B, zilele C/ măcar B/ pace B,C// 13 după leșescu ad. pin Iași B/ lipsește leșescu D/ Poartă B,C/ și în scurtă C]și fără zăbavă B,E,G// 14 înapoi B,C/ fără de nici B,C,D,E,G/ după ispravă ad. și pre sol îl chiema B,E,G/ anumé, pre anumé B,C// 15 Reuțichii¹⁻² B,C/ Acestu]Iar acest C, Care acest sol D, Care acest E,G// 15-16 Care acestu sol Reuțichii piste puțină vréme au agiunsu în Țara Leșască de au fost hatman vielchii corunni B// 15-20 lipesc M,P// 15 în scurtă]peste puțină G/ cădzut]agiunsu C,D,E,G//16 și hatman coroniia]și hatman vielchii corunni C, de au fost hatman în Țara Leșască E, de au fost hat<man> polnii corunii în Țara Leșască G// 17 39/42 B,E, 43 D/ Pre acest B,C,E/ Costantin Duca-vodă B,D,E/ întru B,C/ domniie C// 18 dintîi B,C//17-2 lipesc G// 18 stăpîniia munténii B,C, stăpîniia mai mult munténii E// 19 Și pe B,E/ cine B,C/ dzicea B, zicea C/ munténii B,C/ după munténii ad. să-i boeriască B,D,E// 19—20 acéia¹⁻² B, acéia¹, acéia² C/ fi boeriia B,C,D,E/ cé dzicea munténii B,E// 20 făcea B,C/ înmaia-sa A]maică-sa C,D/ doamna C, doamna Nastasiia a B,D,E/ să B,C/ și ia B,C//

bătrîn, și s(ă) amesteca și e(a) la răutăți. Și boierii încă era tineri, și nu s(ă) mai știe ce mai iasté de chevernisal(ă).

Boerii lui Costantin Duca-vodă cine au fost:

40. Dumitrașco Ceaurul, vel-logofăt; Tudosiie, biv-
5 logofăt, l-au pus ban, Dubău, iar dup(ă) mo(a)rte lui
f. 277^v Dumitrașco l-au pus iar logofăt mari; / fiind om de tre(a)-
bă, era zvore(a)la dup(ă) vel-logofăt; Vas(i)lie Costachi,
vel-vornic; 41. Néculaiu Donici, vel-vornic; Niculaiu
Costin, hatman; Vlasto, vel-post(elnic); Vas(i)lașco Ca(n)-
10 taczin, vel-spăt(ar); Antohie Jora, vel-păh(arnic);
Lupul Costachi, vel-vist(ernic); Iordăcuț Ca(n)taczino,
vel-stolnic; Ilie Ca(n)taczino, vel-comis.

42. Încălecat-au un soltan cu cităva tătărîmă în al
doile an a domni(i) Ducăi-vodă de au lovit fără veste
15 pe Oituz în Țara Ungure(a)scă, iarna, de-u prădat trei
dzile, cât au putut, și s-au întorsu înapoi cu pace. În țar(ă)
la noi, ce au găsit în calea lor au mîncat ș-au strîcat tot.
Acestu soltan s-au rădicat ș-asupra turcilor, de au ars
Chilia și Smilul și Reni(i).

1--19 *lipse*sc M,P// 1 s(ă) B,C/ și ia B,C/ boierii B, boierii C// 2 s(ă) B,C/ știia B,C/ ce iaste B,E/iaste C/ chivernisală C, chivernisala lor B,E// 3 *ante* Boierii: 43 E, 42 G/ Boierii B, Boierii C// 4 40/43 B, 44 D, *lipse*ște E,G/ *numeratează boierii* B,D,E,G/log(o)făt C/Tudosie Dubău *ad. marginal* C, D// 5 biv-logofăt] log(o)făt mare C, biv-vel-logofăt D// 4-6 Tudosie Dubău ce au fost vel-logofăt l-au pus ban; iară după ce au murit Dumitrașco Ceaurul l-au pus iar pe Tudosie Dubău vel-logofăt B/Dumitrașco Ceaurul vel-logofăt; iar după ce au murit Dumitrașco Ceaurul au pus pe Tudosie Dubău vel-logofăt; și fiindu om de treabă E// 4-9 Dumitrașco Ceaurul vel-logofăt; Vasile Costachi vel-vornic de Țara de Gios; Necolai Donici vel-vornic de Țara de Sus; Necolai Costin G// 5 l-au pus vel-ban D, și l-au pus ban mare C/ *lipse*ște Dubău C,D/ după moartea C// 6 Dumitrașco Ceaurul C,D/ l-au pus iarăș pre Tudosie Dubău log(o)făt mare C/ și fiindu B/ triabă B,C// 7 zvoriale C, dvoreala B/ după B,C/ log(o)făt C/ Vasile B,C// 8 după vornic *ad.* de <din C> Țara de Gios <jos C> B,C,D,E/ *lipse*ște 41 B,C,D,E,G/ Nicolai B, Neculai C/ după vornic² *ad.* de Țara de Sus B,C,D,E/ Nicolai Costin B,C// 9 postelnic C/ Vasilășco Cantacozino B,C// 10 spat(ar) B, spătar C/ Antiohii B,C/păharnicu B, păharnic C// 11 visternic C/ Iordachi Cantacozino B,C,D,E,G// 12 Ilie Cantacozino B,C/ după comis *ad.* Iar mai pre urmă, după ce au răpousat Dumitrașco Ceaurul, au pus pre Tudosie Dubău vel-logofăt. Și fiind om de triabă, era zvoreala după vel-logofăt. *Urmează textul rîndurilor* 17-2 din p. 375-6 G// 12 după comis *ad.* Aceștie era boierii lui Costantin Ducăi-vodă în domnie dintii E// 13 42/44 B,E,G, 41 C, 45 D// 13-15 Iară în dzilele acestui domnu, Costantin Duca-vodă, în al doilea an al domniului, puses-au un soltan cu cităva tătărîmă de au lovit fără de veste pre B,E, Iar în al doilea an a domniului lui Costantin Ducăi-vodă, încălecat-au un soltan cu cităva tătărîmă de au lovit fără de veste pre C, În zilele acestui domnu, a lui Costantin Ducăi-vodă, încălecat-au un soltan cu cităva tătărîmă, în al doilea an a domniului lui, de au lovit fără de veste pre D, Iară în al doilea an a acestui domn, Costantin-vodă, pures-au un soltan cu citeva mii de tătari de au lovit fără veste pre G// 15 Unguriască B,C/ de au B,C/ trii zile B,C// 16 înapoi B,C/ pace C/Iar în țar(ă) B,C,E,G// 17 și au strîcat B,C/ repetă și au D// 18 Acest B/Iar acest C/ și B,C// 19 Rénii B,C//

- Zaci(alo) 1. Dup(ă) ce pornir(ă) pe Costantin Duca-
vodă la Poartă, rămasără cămăicani în Iași, puși de An-
5 tiohi-vodă: Tudosie Dubău logofăt și Bogdan hatmanul
și Iordachi vist(ernicul). Și din rămășițeli ce au găsit
f. 278 de la Duca-vodă în țară, / strîngîndu-lé, Bogdan și Ior-
dachi ș-au mai întorsu oaricé din pagubé ce i-au jăcuit
Duca-vodă, cum să pomenesște mai sus.

- 10 2. Viind Ant(İ)ohi-vodă cu domniia în Iași, era iar
om tînăr, ca de 20 anii, om maré, cînsteș, chipeș, la minte
aședzat, giudecător drept. Nu era pre cărturar, numai nu
era om prostu. Minciuneli, tălpizicurile nu lé iubie; la
averi nu era lacom, obiceia noo nu priimie să lé fac(ă);
15 prea peste sam(ă) vîn(ă)tor și slujitor bun, dup(ă)
hirea tătîne-său. În rea parte era can strașnic, să nu gră-
iască fieciné și făr(ă) vreme cu dînsul.

Și era și credincios la giurămînt: îl ținea. Cînstît(ă)

1 Domniia lui Antioh voevoda dintii <dintii a lui Antioh voevoda E,G> ficior lui Costantin Cantimir-vodă B,E,G/ Antiohii C, Antioh D/voevoda¹⁻² M/ sin]ficior lui C,D,P, feciorul lui M/ Costantin Cantemir-vodă C// 2 leat[anul B,E, în anul C,G/ *lipse*ște leat 7204 D,M,P/ Cap 89 B, Cap 88 D, Cap 90 P, *lipse*ște E,G,M// 3--9 *lipse*sc M,P// 3 *lipse*ște-Zaci(alo) B,C,D,E,G/ După B,C]În anul 7204, după D/ porniră C/ pre B// 4 caimacami C/ *lipse*ște puși de Antiohi-vodă E,G/ Antiohie C// 4--6 rămasără caimacami în Iași Tudosie Dubău vel-logofăt și cu Bogdan hatmanul și cu Iordachi Rusăt vistiernicul B// 5 Tudosie C/ logofătul C, vel-logofăt E,G/ Iordachie Roset E,G// 6 vistiernicul C// 7 Costantin Duca-vodă B,E,G/ strîngîndu-le B,C/ Bogdan hatmanul și cu Iordachi vistiernicul B,D,E,G// 8 ș-au] și ș-au C/ oarece B,C/ pagube B,C/ ce-i jecuisă C, ce i-au fost jecuit B,D,E// 9 Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ cum]precum B,D,E,G/să pomenesște mai sus C] mai sus s-au scris B,E,G/ 10 Viindu B/Antiohii B,C, Antioh D/ în Iași C]la scaonul domnescu în Iași B,E,G/ Viind Antiohi-voevoda domnu în Moldova și așăzindu-să în scaun în Iași M,P/ *lipse*ște iar B,E,G,M,P// 11 ca]numai M,P/ doaozăci de ani B,C/ era om B,D,E,G/ mare la trup B,E,G, mare la stat C/ cînsteș la chip D]cînstit G, *lipse*ște M,P/ așăzat la minte M,P// 12 judecător B,C/ numai nu era om prostu] numai nice era om prostu B,E, numai nu era nici om prost C,D, dar numai nici om prost G, însă nu prost M,P// 13 Minciuneli C, Minciunile și B,E,G,M,P/ tel-pizicurile B, tălpizicurile C/ nu le iubila B,C/ *lipse*ște lé G// 14 avere B,C]bogății M,P/ obiceié noao B,C/ *ad. marginal* la avere nu era lacom, obiceiuri noao iubila G/ priimila B,C/ să le facă B,C, *lipse*ște M,P// 15 pre C/ piste samă vînătoriu C, piste samă era vînător B,D,E,G/ slujitoriu B,C// 16 după firea tătîne-său B,C]ca și tatăl său M,P/ în parte celor răi era can strașnic C, Spre partea celor răi era <foarte G> strașnic <și E> B,E,G, În partea celor răi era can strașnic, celor ce vrea să facă strîmbătăți și să nu D/ În rea parte]Deoparte M,P// 17 fieștecine C,D,G, ciecine A, *ad. marginal* B/ fieștecine cu dînsul și fără vremi M,P/ fără vreme C, fără de vreme B,D,E,G// 18 *lipse*ște Și M,P/ giurămînt] rugăminte C/ *lipse*ște îl ținea M,P/ îș ținea cînstît vorba C/ Cînstîtită îi era vorba B,D,E,G//

horba. Și boierii în curte lui, pecum i s-a ar(ă)ta viața lui înainte, tot cu cinste înbla. Mînie ave strașnic(ă), răcnie taré, can cu grabă, și de cie să depărta inemile boiarilor dé dîns l.

- f. 278^v 3. Dup(ă) ce s-aședză la domnie, boerii dup(ă) obicei. Iar boerinașii tătine-său, lui Cantemir-vodă vrea să s(ă) bucuré de domnie fiului stăpînu-său, dar nu pute, la focul, să tie inema să s(ă) bucuré. Că așe era / de bătuți și de stîlciții și de jăcuiți, cît rămăsese(ă) cu peilé, de n-ave cu cie ieși înainte stăpînu-său. Alții, fiind pedepsîții de-nchisoari, iș perdus(ă) și minte. Deci Ant(i)ohi-vodă, dup(ă) ce i-au vădzut într-aceasta chip, să mira și el ce va mai faci cu dînș(i).

4. Atuncea și Răscarachi Rusăt cuparul încă au eșit 15 din surgunie. Numai nice de un folos nu fu lui Antiohi-vodă, că vini de la Rodos în Țarigrad bolnav di dropic(ă) și-n scurtă vreme au murit. Și nu-i era lui Răscarachi atîta jeli de mo(a)rte, citu-i era jelea că-i vinis(ă) zama-nul și nu pute să-ș răsplăte(a)scă răutate ce trăsese(ă) 20 de cătră munteni.

1 boierii B, boierii C/ curtea B/ precum B/ i să va arăta B,C// 2 înainte C, înainte, la rîndu B,D,E,G/ cinste B,C/ umbla B,C/ Însă mînie M,P/avea B,C// 1-2 Deci după cum însuș el să arăta, așa și boerii lui să purta cu cinste M,P// 2-3 strașnică, răcnia tare C/ strașnică, de multe ori striga răcnia tare și can E/strașnică, de multe ori răcnia, striga <striga, răcnia G> tare <la divanuri G> asupra celor vinovați și can B,G// 3 de acéia B, pentru acéia C/ depărta B,C/ inemile B, inemile C/ de B,C/ și atunce și inemile boerilor să depărta de <la M> dînsul M,P// 5 3]2 M,P/ Iară după ce să așeză B,C,D,E,G/ după așeză ad. Antiohi-vodă E/ la domnia C, la domnia Antiohi-vodă D/ boeri după obicei C, boeri boierii pre <după E,G> obicei B,E,G/ După ce s-au așezat în domni, au boerit după obicei, după cum anumi arată mai gios M,P// 6-20 *lipsesc* M,P// 6 boerinașii B,C/ lui la lui B,D,E/ să să bucare B, C, // 7 domnia B,C/ stăpînu-său]tătine-său G/ nu putea B,C// 8 să-i țile C/ inima B,C/ să tie inima, la focul G/ să să bucare B,C/ așa B, așa C// 8-9 *lipsesc* de 1-3 G// 9 stîlciți B,C/ jecuiți B,C/ rămăsese B, rămăsese C/ pieile B,C/ n-avea C, nu avea B// 10 cu ce <cé B> eși înainte B,C/ fiindu B/ pedepsîți B,C/ de închisoare B, den închisoare C// 11 pierdus(ă) B, pierdusă C/ *lipsesc* și C/ mintea C/ Decii B,C/Atuncea G/ Antiohi B,C, Antioh D// 12 după ce B,C/dacă G/întru B/ miera B/ ce li va A// 13 ad. *marginal* mai D/ face B,C/ dînșii B,C// 14 Lascarachi C,D/ cupariul C/ Lascarachi Rusăt <spătarul G> ficior cupariului Rusăt celui bătrîn au eșit B,E,G// 15 surguniu C, surgunie de la Rodos B,E,G/ nici C/ *lipsesc* de C/nu-i fu C,D, nu i-au fost B,E,G/ Antiohi B,C// 16 că vini de la Rodos]că după ce au vinit de la Rodos B,E,G/ bolnavu B/ de B,C/ dropică C, idropică B,E// 17 și în scurtă vreme C]și piste <pren G> puțină vreme B,E,G/ Lascarachi B,C,D,E,G// 18 jeale B, jeale C/ moarte B,C/ cît îi era jeale <jale C> B,C// 18-19 că atuncea îi vinis(ă) zama-nul de îi era pe voie și nu putea B,E,G, că-i vinisă lucrurile pe voie la zama-nul lui și nu putea C// 19 nu putu D/ răsplătiască B,C/ răutatea B,C/ trăsese B, trăsese C// 20 de B,C/ munténi B,C//

5; Cé Ant(i)ohi-vodă pus(ă) capichehaia la Po(a)rtă pe un frate a lui Rascarachi, Chiriți Mih(ă)lachi, și cu frate-său, beizade Dumitrașco, să-i poarte trebile.

- Și acole la luarea domn(i)ei n-au cheltuit mai nimic 5 la Po(a)rtă, nicé pe drum n-au făcut atîta cheltuial(ă); că mai mult de cu vo treidzaci, patrudzaci dé oameni n-au vinit dé la Țarigrad.

Și boeri pe aceștii boeri:

6. Boierii lui Antiohi-vodă: Donici, vel-logofăt; Va- 10 s(i)lie Costachi, vel-vornic; Dumitrașco Mitre, vel-vor- <nic>; Lupul Bogdan, hatman, cumnat lui Ant(i)ohi-vodă; Manolachi Rusăt, vel-pos(telnic); Mih(a)lachi Răcoviți, vel-spăt(ar), tiji cumnat, și pe urmă au cădzut și domnu, de-i dzic Mihai-vodă; Ion Buhuș, vel-păh(ar- 15 nic); Iordachi Rusăt, vel-visternic; Ilie Țifăscul, vel-stolnic; Ștefan Cerchez, vel-comis.

Și așa să aședzar(ă) și s(ă) tocmir(ă) boeri(i)lé la toate trebile de chevernisie cum să cade; că era Bogdan și

1-9 *lipsesc* Cé ... vodă M,P// 1 Ce B,C/ Antiohi B, Antiohi C/pusă B,C, au pus G/capichihia B,C/ Poartă B,C// 2 Lascarachi B,C,D,E,G/ pre anumé <anumé pre E,G> Chiriți Mihălachi B,E,G, pre Chiriți Mihălachi C// 3 beizadea B,C/ Dumitrașco beizadea G/ trebile C]de grije trebilor B,E,G// 4 Și acolea C] Și atuncea B,E,G/ domni B, C/ mai nemică C]mult B,E,G// 5 Poartă B,C/ nici B,C/ cheltuială B,C// 6 de]decît B,C,D,E,G/vreo B, vro C/ triizaci B,C// 6-7 de²⁻³ B,C// 8 pre acești B,C// 8-9 boieri¹⁻² C, boieri² B/ pre acești boieri ce sînt scriși mai gios D// 9 *lipsesc* 6 C/ *lipsesc* Boierii lui Antiohi-vodă B,E,G/ Antiohi C/pus-au pre Donici C, Pus-au pre Nicolai Donici B,D,E,G/log(o)făt C/ pre Vasile B,C,D, și pre Vasile E,G// 10 după vornic¹ ad. de Țara de Gios <Jos C> B,C,D,E,G/ *lipsesc* Dumitrașco Mitre vel-vor<nic> M,P/ pre <și pre E> Dumitrașco Mitre vor<nic> de Țara de Sus B,C,D,E// 11 pre Lupul B,C,D,E,G/cumnat]acesta era cumnat M,P/ Antiohi B,C// 12 voevod M/ pre Manolachi B,C,D,E,G/ postelnic C/ pre Mihălachi Răcoviță B,C,D,E,G// 13 spat(ar) B, spatar C/ tiji]iarăși B,E, iarăș C,D, fiind iarăș G/ după cumnat ad. lui Antiohi-vodă B,C,D,E,G// 12-14 Mihălachi Răcoviță <vel-spatar P> carile mai pre urmă au fost și domnu, vel-spatar <lipsesc vel-spatar P>; acesta iarăș îi era cumnat; Ioan Buhuș M,P// 13 și]carele mai B,D,E,G/au cădzut]au agiunsu B,C,D,E,G// 14 și]de au fost și B,C,D,E,G, ad. *marginal* C/ de-i dzic]cărula îi dzicu C, cărula îi dzicu oamenii E, de i-au dzis oamenii B, cărula, după ce s-au domnit i-au zis oamenii G/ Mihai-vodă cel vitiaz G/pre Ion Buhuș C,D,E, și pre Ion Buhuș l-au pus B, și au pus pre Ion Buhuș G/ păharnicu B, păharnic C// 15 pre Iordachi B,C,D,E,G/ visternic C/ pre Ilie C,D/ pre Ilie Dabițe Țifăscul cel-l porecliă de-i dzicea Frige-vacă <l-au pus G> B, G/pre Ilie Dabițe Țifăscul Frige-vacă E// 16 stolnicu B/pre Ștefan B,C,D,E,G// 17 așa B, așa C/ aședzară B, așezară C/ să tocmiră boeriile B,C// 17-18 Și așa au așezat boeriile de chivernisia la toate trebile cum să cade M,P/ după cade, ad. *textul de la p. 378, r. 6-20 și de la p. 379, r. 1-7*: Boerinașii tătîni-său, a lui Cantemir-voevod... că mai mult decît 40 oameni n-au fost cu dînsul M,P// 18 trebile B,C/ chivernisia B,C/ *lipsesc* de chevernisie cum să cade E/cum]precum D/ Bogdan] Lupul Bogdan hatmanul B,E,G, Bogdan hatmanul D// 18-2 Bogdan și Iordachi Rosăt era mai aleși din toți boerii; și fiind înțelepți, îi agiunge minte la toate soco-

Iordachi mai aleși și capete buné, de-i agiungea la toate socoteleli, de domnie Ant<i>ohie-vodă cu cinste și cu paci.

7. În scurtă vreme să tîmplă de muri sora lui Ant<i>ohie-vodă, ce o ținea Mih<a>lachi spăt<arul>, anumé Safta 5 și avu mare jelé și păreri dé rău după<ă> dînsa. Și pe Mih<a>lachi dup-acie nu l-au mazilit din boiarie. Tot în boerie au fostu și la cinste, cît au fostu domnu, și-nă i-au dat voie de s-au și însurat în dzileli lui, de au luat altă fată de boer, anume a medelnicerul<ui> Dedul dé 10 la Gălații. /

f. 279^v

8. Sfătuitu-s-au Antiohi-vodă cu boerii de au făcut prieteșug cu leșii. Și triimisăr<ă> cărții, cu rug<ă>minte la craiu și la hatmani, să nu pozvole<a>scă să slobo<a>dză poghiiazuri în țar<ă> să o strică, că-i păcat că sint creșștini. 15 Și cîndu s-a tîmpla să margă cenbururi tătărăștii în sus, om faci și noi știré leșilor să să fere<a>scă“.

Déce craiul Sobetichie și cu hatmanul Iablonovischie îndată cu bucurie primir<ă> că n-or mai triimite poghiia-

telile și pentru acéia Antiohi voevod domniia cu cinste și cu pace M,P// 1 cu Iordachi Rusăt vistiernicul B,D,E,G, Iordachi vist<iernic> C/aleși B,C/ bune B,C/ după agiungea ad. firea B,E,G, mintea C// 2 socotélie B,C/ de]și B,G/ domniia B,C/ Antiohii B,C, Antioh D/ pacé B// 3 În]Iară în G/de]și E/ Antiohii B,C// 3-7 Elisavet<a>, sora lui Antiohi voevod pre cară o ține Mihălachi spătariul, s-au bolnăvit și au murit. Mare jale au avut Antiohi voevod după dînsa. Și pre Mihălachi spatar nu l-au mai scos din boerii, ci l-au avut la cinste M,P// 4 Mihălachi Racoviță spat<arul> B,E,G, Mihălachi spătariul Racoviță D, Mihălachi spătariul C/ pre anumé domnița Safta B,D,E, anumé domnița Safta G// 5 mare B,C/ jeale B, jale C/ părere dé rău Antiohii-vodă după dînsa B,E,G, părere dé rău după dînsa Antiohii-vodă C,D// 6 Mih<a>lachi spat<ar> B,E,G, Mihălachi spătariul C,D/ după acéia B,C/ mazilit B,C/ boeriile B// 7 fost B,C/ după cinste ad. la Antiohie-vodă C// 7-10 lipsește cît au fostu domnu... dé la Gălații M,P// 7 fost domnu Antiohi-vodă B,D,E,G/ încă B,C// 8 și voie B/ zilele C// 9 boiaru B, boiaru C/ anumé C, pre anumé B,D,E,G/ medelnicéruilui B,C/ Dédiul B,C/ de B,C/ Gălați B,C// 11 8]9 P. lipsește C/ Sfătuitu-s-au atunci B,G/ Antiohii B,C/ Antiohii voevod s-au sfătuit M,P/ boiaru C/ de au făcut]să facă M,P// 12 prie<te>șug B, priateșug C/ leși B,C/ triimisără B,C]au trimes M,P/ cărți B,C/ rugăminté B,C// 13 craiul C/ craiul leșescu B,D,E,G,M,P/ la hetmanii leșăști M,P/ pozvoliască B,C/ să nu sloboadă B, să nu sloboază C,D]a slobozi M,P// 14 podghiazuri B, poghiiazuri C/ țară B,C]Moldova strice B,C/ că-i]că iaste C/ sintu B, sint C/creștini B,C// 15 cîndu B, cînd C// 14-16 că iaste păcat, fiind de o legi, creștini. Și cum că și ei, despre parte lor, cînd vor simți că vor că me<a>rgă ceanbururi tătărăști să prade în Țara Leșască, îndată le vor face știre <ca M> să să păzască M,P/ ceambuluri B,C/ tătărăști B,C// 16 face C/ în sus, în Țara Leșască <să prade E,G> și noi încă atunci om face știré leșilor să să păzască B,D,G/ leșilor C/ feriască C// 17 ante Decii: 8 C, 10 M, 9 P/Decii B,C, lipsește M,P/craiul leșesc P/Sobetichii C, lipsește P/ Iablanovschii C/craiul leșescu anumé Sobetichii și <cu E,G> hatmanul cel mare de coro<a>nă <leșască E,G> pre <lipsește G> anumé Iablanovschii B,E,G// 18 cu]și cu M,P/priimiră B,C]au priimit D, s-au priimit făgăduindu-să M,P/ trimite C/ că nu vor mai trimite podghiazuri în țară B,E,G/poghiiazuri C//

zuri, și s<ă> aședză lucrul mai cu paci a trăiré. Nu feci ca tată-său Cantemir, să s<ă> puie înpotriiva unei crăii cu o mîn<ă> dé oameni slabii. Paza bun<ă> tréce primejdea re; mielul blind sugé la doo maicé; capul plecat nu-l 5 prinde sabie. Așe bun<ă> chivernisal<ă> fecea și Ant<i>ohie-vodă atunci.

9. Ant<i>ohie-vodă era logodit cu o sor-a lui Costantin-vodă Duca încă din vreme tătine-său, încă cînd era la Țarigrad, anumé Marie. Și gîndis<ă> să triimită să o 10 aduc<ă>, să-i fie do<a>mnă. Ce-i și vini vesștea pecum f. 280 au murit; și avu mare păreri de rău dé acea / vesște.

Triimis<ă> Antiohi-vodă sol pe Bogdan hatmanul în Țara Muntene<a>scă, la Brîncovanul, pentru aședzarea păcei, să nu s<ă> mai pîrască la Po<a>rtă acestea doo 15 țări, să s<ă> strici. Și cerșu să-i dea și o fată, să-i fie do<a>mnă. Deci Brîncovanul pentru pacé i-adéveri, și pentru fată. numai îi răspunsă să omo<a>r<e> pe Iordachi

1 să aședză B,C/pace B,C/ după trăiré ad. despre leși B,E,G/ Nu feci]N-au făcut B,E,G, Nu făcu C,D// 1-3 și așa Antiohi voevoda ș-au aședzat lucrul ca mai bini să trăiască cu pace. Iară nu ca tatăl său, Cantemir voevod, carile cu puțini oameni slabi vre să să puie înpotriiva unii împărății M,P// 2 Cantemir-vodă B,C,D,G să să pue B/ să C/ înpotriiva C/unii B,C// 3 mină de B,C/ slabi B,C/ după slabi ad. Că iaste un cuvînt de să zice că C/ bună B,C/ după bună ad. dzicu oaménii că B,E,G/ tréce]petreci P/primejdie B,C// 4 și mielul B,E,G/ sugé B,C/doao B,C/ maice B,C, mame M,P/ și capul B,E// 5 Așa B, Așa C/bună B,C/chivernisală B,C// 5-6 Așa și Antiohi voevod au socotit. M,P/ fecea]au făcut B,E,G, făcu C,D/ Antiohii B, Antiohie C// 7 9]11 M,P/ Antiohii B, Antiohie C/ Costantin Ducăi-vodă B,G, Costantin Duca-vodă C,D,E// 7-11 Antiohi voevod încă fiind în Țarigrad s-au fost logodit cu domnița Mariia sora lui <sor<ă> cu P> Costantin Duca voevod. Și era numai să trimață <Și numai cînd era să trimață P> să o aducă din Țarigrad în Iași <lipsește în Iași P>, s-au și înștiințat că au murit. Și mare jale au avut. M,P// 8 lipsește încă G, vreme B,C/ după tătine-său ad. lui Cantemir-vodă C// 9 pre anumé E, pre anumé domnița Mariia B,C,D, cu anumi domnița Mariia G/ gîndisă B,C, gîndi G// 10 aducă B,C/ doamnă B,C/ Ce numai ce-i și vini C/ véste B,C/ precum B, pecum că C]că G// 11 avu]avea B,C,E,G/ mare părere dé rău B,C/ de B,C]pentru G/ véste B,C// 12 Și triimisă B,C,E,G/ Antiohii B,C/ pre Lupul Bogdan B,G// 12-16 Antiohi voevoda au trimes sol în Țara Munteniăscă la Brîncovanul, domnul muntencescu, pre Bogdan hatmanul pentru aședzare păcii, să nu să pîrască la Poartă, să nu să mai strice aceste doă țări și să-i dele și <lipsește și P> pre domnița lui să-i fie doamnă M,P// 13 Munteniăscă B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 14 păcii B,C/ să C/ Poartă aceste doao B,C// 15 să să strice C, să să strice făcînd mari cheltuială B,E,G/ și o fată să-i dea B,C,D,E,G/ fie]fiie C// 16 doamnă B,C/ Decii B,C, lipsește M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ pace B,C// 16-1 Brîncovanul s-au făgăduit, cum pentru pace, așa și pentru domniță că-i va da-o, însă cu această tocme<a>la: întii Antiohi voevod să omoară pre Iordachi Rosăt vist<iernicul>; să lipsască și pre ceilanți frați M,P/ îi adeveri C, i-au adevérit B,E,G// 17 să omoare pre C/ numai au răspunsu <li răspunsă E>]lui Bogdan, Antiohii-vodă să omoară pre B,E,G//

Rusăt visternicul și să <să> lepede și de ciie frați a lui Iordachi, de Cupăresștii ce-i sînt capichihai la Țarigrad. Decé Antiohi-vodă nice cum acel lucru nu vru să priimască și s<ă> lăs<ă> de prieteșugul lui.

5 10. Și-ș ales<ă> do<a>mnă, fată dé boiar dé țara no<a>stră, fata logofătului Dumitrașco Ceaurului, anume Catrina. Și făcu cu dînsa nuntă domne<a>scă în tîrgu în Iaș<i>, dup<ă> obiceiul acesté<i> țării, în al doilea an <de> domnie a lui.

10 11. Brîncovanul, vădzindu pe Ant<i>ohie-vodă că-i mărgu lucrurii cu-ntéméeré bun<ă>, începu în sfături cu boer<i> pribegii și cu Costantin Duca-vodă a <a>mes-teca pe Antiohi-vodă și pe Cup<ă>resștii pre mult la Po<a>rtă. Așijderea și Dumitrașco, frate-său beizăde, 15 și cu Cup<ă>resștii dépréun<ă>, pe de altă parte amesteca și ei pe muntenii, cum placé turcilor.

f. 280^v Așe făcea iei, înbe părțilé, / și nu-ș putea strîca unul altue nemic, fără cît cheltue suté dé pungii de bani la Po<a>rtă.

1 vistriernicul B,C/ să lépede B,C/ di céia C, di ceialaltii B,E,G// 2 de]pre M,P/ Cupărești B,C/ ce-i sîntu B]ci era M,P/ capichihai B,C// 3 Decii B,C/ Antiohii C/ nicicum B,C, nicidecum E,G// 4 să lăsă B,C/ lipsește și s<ă> lăs<ă> de prieteșugul lui E// 3—4 Antiohi voevod aceste nicidecum n-au vrut să le priimască, ce s-au lăsat și de M,P/ lui] Brîncoveanului-vodă B,C,G, Brîncovanului M,P// 5 10] 15 M, 14 P, lipsește B,E,G/ Și iș aliasă B,C, în al doile an al domni<i> lui 3-au ales M,P/ doamnă B,C/ de¹⁻² B,C/ boiaru B, boiaru C// 6 noastră B,C, lipsește M,P/ anumé C, pre anumé B,E,G, lipsește anume M,P// 7 Ecaterina B,D,E,G/pre Ecaterina, fata logofătului Dimitrachi Ceaurul M,P/ au făcut M,P/ domniască C/ domniască, în curțile domnești în tîrgu în Iași B,E,G/ lipsește în tîrgu M,P// 8 Iași C/ după B,C/ obiceiul B/ aceștii țări B,C/ în al doilea an a domni<i> lui B,C,D,E, lipsește M,P// 10 11] 10 B,E,G, 16 M, lipsește P/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Iară Brîncoveanul-vodă C/ văzind C/ pre B,C/ Antiohii B, Antiohie C// 10-12 Brîncovanul cunoscă că toate trebile lui Antiohi voevoda mergu cu bună întemilare și pentru aceia pizmuind au început a să sfătui cu boerii pribegi moldoveni ci era acolo, împreună și cu Costandin Duca voevod <lipsește voevod P> și a amesteca M,P// 11 lucrurile C/ întemeiaré B, întemeiaré C/ bună B,C// 12 boiaru B, boerii C/ pribégi B,C/ amesteca C, amesteca tare B,E,G// 13 pre¹⁻² B,C/ Antiohii B,C/ Cupărești B,C/ prea mult B] de P // 14 Poartă B,C/ după Poartă ad. cu multe feluri de pîr B,C/ lipsește Așijderea și M,P// 14-15 Dumitrașco beizadea, fratei lui Antiohii-vodă și cu Cupăreștii B,E,G,M,P/ beizadea C/ Cupăreștii C/ dinpreună B,C,E,G] iarăș nu dormița, ce și ei pre M,P// 16 și iei C, lipsește M,P/ pre munténi C]pre Brîncoveanul-vodă și pre munténi B,E,G/ cum]precum B,D,E,G, după cum M,P/ place B,C/ după turcilor ad. iarăș cu feluri de pîr la aceaș Poartă M,P// 17 Așia B,C/ făcia C/ ei B]și iai C,D,E/ înbe]de amîndao B,C,E,G/ părțile B,C/ lipsește Așe făcea iei, înbe părțilé M,P/ nu-ș]nu M/strica nimică unul altuia M,P, strica unii altora nemică B,C,E,G// 18 fără de cît B,D,E,G, numai fără de cît C]numai atîta că M,P/ cheltuia B, cheltuia C, cheltuia de amîndoa părțile M,P/ sute de pungi B,C// 19 Poartă B,C/ lipsește la Poartă M,P//

Și la celi cheltuieli mari sco<a>să și Ant<i>ohie-vodă pe țar<ă> obiceiul Ducăi-vodă, văcăret, în doo ernii, încă și mai greu, 2 lei de cal și 1 ug<hiu> de vacă, ca să s-aperi dé dușmani; iar dușmani<i> nu-i mai da răzbun 5 niceodată.

Vădzu Antiohi-vodă că nu-i obicei bun de țară, că s<ă> faci maré pusștiiré țării, și făcu maré legătur<ă> cu blăstăm dé la patrierhii și lăsă ca s<ă> nu mai fie acel obicei spurcat aicea în țar<ă>. Și cît au fostu el domnu 10 nu l-au mai scos, nice al doo domnie.

12. Duca-vodă au pîrît la Po<a>r<ă> pe Antiohi-vodă, dzicînd că la mazîlie lui au fostu prinsu pe Turculeți, hainul cel maré a-npăratului caré ținea drumul Camenițăi, și era să-l aduc<ă> la Po<a>rtă; iar Bogdan și Iordachi, 15 oameni<i> lui Antiohi-vodă, au vinit din Ne<a>mțu și l-au luat din mîna oamenilor lui și l-au slobodzit, de s-au dus iar în Țara Leșască. Deci atunce s-au tîmplat și doi boerii moldoveni la Po<a>rtă, triimiș de Ant<i>ohie-vodă cu trebi, anume / Dabije clucerul și Silion medelnicerul.

f. 281 1 Și]Deci M,P/ aceli B, acéli C,D/ cheltuiiale B, cheltuiali C/ scoasă C, scos-au B, E,G, au scos D/ Antiohii B,C/ voevod M// 2 pe țară B,C/ obiceiul B,C/ obiceiul lui Costantin Ducăi-vodă D/ văcărit B,C/ doao erni B,C// 3 ad. marginal încă și mai gren D/ după greu ad. și mai mare, de cite C// 2-3 obiceiul cel rău și spurcat, văcăritul, carile s-au început de la Duca voevod, în două erni, și încă și mai cu greu decit Duca voevod, adecă cite doi lei M,P// 3 doi B,C/ și]și cite C,P/ un ug<hiu> un galbin B,C,D,E,G, unul P/ ca]numai ca M,P// 4 să să apere B,C, să să poată apăra M,P/ de B,C/ iar]însă M,P/ dușmanii B,C/ niciodată B,C// 6 Și văzu B,C,E,G/ Antiohii B,C/ nu-i]nuiaste B,E/ obiceia B, obiceia C/ să face B,C// 6 — 8 Cunoscut-au Antiohi voevod că văcăritul iaste un obicei foarte rău, fiindcă dintru aceasta să face pustiire țării și pentru aceia au făcut mari legături și cu blăstăm M,P// 7 mare¹⁻² B,C/pustiiré B, pustiire C/legătură B,C// 8 de B,C/ patriiarși B,C/și-l lăsă B,C, lipsește M,P/ să nu mai fie B, să nu mai fiie C/acest M,P// 9 obiceia C/ obiceia rău și spurcat B,D,E,G/ obiceii în țară spurcat P/ lipsește aicea M,P/ țară B,C/ după țară ad. în Moldova B,E,G/fost B/ după domnu ad. în domniia dintii după aceia B, după aceia în domniia dintii G]după aceia domnu în domniia dintii E// 10 lipsește mai G/ nici în a doa domnie B,G, nici în a doa domnié C,E// 9-10 Deci cînd au mai fost el domnu și intru a doao domnié, n-au mai scos văcărit. M,P// 11 12]11 B,E,G, 19 M, 17 P/ Iară atunce Costantin Duca-vodă B,E,G, Iar Costantin Duca-vodă C, Costantin Duca-vodă D/ la Poartă B, lipsește C/pre Antiohie B,C// 12 după dzicînd ad. Costantin Duca-vodă B,E,G/ maziliia B, maziile C/ pre B/ Turculeș B,C, Turculeș P// 13 mare B,C/ al împăratului C]al împărății turcești M,P/ careli B,C, carele D/ lipsește caré ținea drumul Camenițăi M,P/ Cameniții B]cetății Cameniții C,D// 14 aducă B,C/ Poartă B,C/ Iordachi]Antiohii P// 15 oamenii B,C/ Antiohii B,C/ Niamțu B,C// 16 și au luat pre Turculeș din mîna M,P/ de]și M,P// 17 iară B, iarăș M,P/ ad. marginal Leșască M/ Decii atunce B,C// 18 la Poartă și doi boeri moldoveni M,P/boiari B, bolari C/moldovéni B,C/ Poartă B,C/triimiși B,C/Antiohii B,C/voevod M// 19 lipsește cu trebi, anume M,P/ anumé B,C/ Dabijea B/ cliuciarinul B, cliucéru C/ Silion]Simion P/medelnicerul B,C//

Ş-au dat sam<ă> acei boiarii înainte vizirului că nu este așea cum pîrește Duca-vodă, că nu i-au slobodzit Bogdan și Iordachi; numai au fostu pe mîna unui căpitan de țar<ă> de-l păziia, anume Cernat, și din paza celui 5 căpitan într-o no<a>pte au fugit.

13. Poroncit-au vizirul să aduc<ă> pe acel căpitan faț<ă>, să spui. Deci aducînd pe căpitan faț<ă>, n-au spus cum au fostu drept, că l-au scăpatu-l el, ci au spus pe pîra Ducă-i-vodă, că i l-au luat Bogdan și Iordachi din mîna lui 10 dē l-au slobodzit. Deci era acel căpitan de casa Mironesști-lor și s-agiunes<ă> cu dînșii, dē grăia pe voia lor.

14. Atuncea vizirul să mînies<ă> ș-au poroncit să taie pe cei doi boiari, pe Dabijea și pe Silion, dzicînd c-au grăit minciuni.

15 Atuncea Dumitrașco beizede și cu Cup<ă>resștii au cheltuit vro șesădzăci, șeptedzăcii dē pungii de bani, de au scos acei doi boiarii de la mo<a>rte. Ș-au dat vizirul de grumadzii și pe Cernat căpitan în mîna lui Dumitrașco

1 Și au B,C/ Și acei boeri au dat samă M,P/ samă B,C/ acei doi boiari C/boiari B/ înainte vizirului B, înaintea vizirului C, *lipsește* D/ nu iaste B,C// 2 așia B, aș C/ cum]după cum M,P/ pîrăște B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,G/ voevod M/ i-au]l-au B,C,E// 3 și]cu B,C,E,G/ după Iordachi ad. pre Turculeț C/ numai]ce numai C, ci M,P/ fost B,C/ pre C/mîna]sama M,P// 4 țară B,C/ anume Cernat, de-l păziia C/ paza]nepaza M,P// 4 într-o noapte C, *lipsește* B,E,G,M,P/ au fugit Turculețul M,P// 6 13]12 B,E,G, *lipsește* M,P/ vezirul B,C/ aducă B,C/pre B,C// 7 de faț E/ faț pre acel căpitan M,P/ să spue B, să spuie C, *lipsește* M,P/ Decii B,C]Și M,P/aducîndu B]aducîndu-l de faț M,P/pre C]pre acel B,E/ *lipsește* pe căpitan M,P/faț B,C// 8 ad. marginal cum au fost D, precum au fost B,E, *lipsește* C/ ad. marginal Deci aducîndu-l faț pre acel cap<itan>, n-au spus precum au fost, drept G//7-10 n-au spus adevărul că s-agiunesă Duca voevod cu dînșii ci <și P> au spus după pîra Ducăi voevod <*lipsește* voevod P> cum că <adică cum P> Bogdan și Iordachi din mîna lui l-au luat și l-au slobodzit <Iordachi și Bogdan l-au luat din mîna lui și l-au slobodzit P> M,P//8 l-au scăpat el B, că l-au scăpat el pe Turculeț C/ ce B,C/ pe pîra lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G, pe cum au pîrit Ducăi-vodă C// 9 și]și cu B,E,G// 10-11 *lipsește* Deci era... pe voia lor. M,P// 10 de B,C/ Decii B,C/ acel căpitan era B,C,D,E,G/Mironesștilor B,C// 11 s-agiunesă B, s-agiunesă C/ dînșii B,C/ de grăia B,C//12 14]13 B,E,G, *lipsește* M,P/ *lipsește* Atuncea M,P/ vezirul B, vizirul C/ mîniiasă B, mîniat C/ S-au mîniat vezirul M,P/ și au B,C// 13 s-ă daia A, s-ă taie B,C, s-ă i taie G/ pre acei doi boiari B,C,D, pre acei doi boeri moldoveni M,P/ pre²⁻³ C,D/ *lipsește* pe Dabijea și pe Silion B/ Dabije C/Sion G/ că au grăit B,C]că au spus M,P// 15 ad. ulterior beizede A, beizadea B,C/ Cupă-reștii B,C/ după Cupăreștii ad. carii era capichihăi lui Antiohii-vodă C// 15-16 Cheltuit-au Dumitrașco beizadia și cu Cupăreștii 70 pungi de <*lipsește* de P> bani M,P// 16 cheltuit vro B,C/ șesădzăci B, șasiezăci C/ șapteazăci B, șapteazăci C/ de pungi B,C//17 pre acei B,D,E,G,M,P, pre aciei C/ boiari B, boiari C/moarte B,C/ după moarte ad. de n-au perit B,G/ Și au B,C/ vezirul B, vizirul C//18 grumazi B,C/ pre C//17-1 Iară pre căpitan Cernat l-au dat vezirul în <pre P> mîna lui Dumitrașco beizade M,P/ căpitanul B,C,D,E,G//

f. 281^v

bezădelei. Și n-au zăbăvit doo, trei dzilē, ș-au fugit Cernat căpitanul de acolo în Țara Muntenescă. Iar peste doo, 5 trei luni ș-au făcut paci Cernat, de greșala ce au / făcut, de la Ant<i>ohie-vodă, ș-au vinit în țară.

5 En căutații acmu greșala lui Cernat, și căuta<ți> și mila și bun<ă>tate<a> lui Ant<i>ohi-vodă, cum au fostu dē bun și de milostiv!

15. Dumitrașco-vodă beizăde, vădzind neaș<ă>dzărea muntenilor asupra frăține-său, începu și el a mesteca 10 pre tari pe muntanii, să ia domnie în Țara Munteniască. Că cădzus<ă> la cinste marē Cărchez Mehmet-pașea imbrisorul, care era marē prietin de la mo<a>rte tătine-său, Căntemir-vodă, cînd au vinit cu mazilie de l-au luat. Și era acel pașea și musaip, și alții turcii mulții prietini 15 Cup<ă>resștilor. Și spăries<ă> pe munteni prea tari, că mai în toate luni<le> cheltuia Brîncovanul cîte cincii, șes<ă> sutē dē pungi. Și nu era nice dē o laud<ă>, nicē moldovenilor, nice muntenilor, de atîta cheltuiul<ă>.

1 beizadea B,C,D/ n-au]au B,C,E,G/ *lipsește* Și n-au zăbăvit doo, trei dzilē M,P/ doao, trii B, C/ zile B,C/ și au B,C// 2 *lipsește* de acolo G/ după acolo ad. din <de la C> Țarigrad B,C,E/ Munteniască B,C// 1-4 Cernat au fugit în Țara Munteniască. Iară de acolo ș-au făcut pace și viind la Iași l-au ertat Antioh voevod. M,P// 2-3 piste doao, trii C, piste doao, trii luni de zile B//3 pacē B, pace C/ după Cernat ad. de la Antiohii-vodă E// 3-4 Cernat căpitanul și au vinit în țară B/ ce o făcus<ă> E//4 Antiohie C, Antioh D/ *lipsește* de la Antiohie-vodă E// 5 Iani căutați B,C,D/ *lipsește* En M,P/ acum B,C]dară acmu M/ căutați B,C/ *lipsește* și² G/și căuta<ți> și]apoi socotiți M,P//6 bunătatea B, bunătate C/Antiohii B, Antiohie C// 6-7 voevod, și veți cunoaște că au fost domnu bun și milostiv M,P/ fost B,C//7 de B,C/milostivi A//8 15]14 B, E,G, 20 M, 18 P/ *lipsește* vodă B,C,G,M,P/ beizadea B,C/ neașezarea muntenilor B,C// 9 după frăține-său ad. lui Antiohii-vodă C/ au început G/ amesteca B,C//10 tare B,C/ pre muntēni B,C/ pre muntēni pre tare D// 9-15 frățini-său, <a P> lui Antiohi voevod, au socotit și el s-ă ia domnia în Țara Munteniască și pentru aceia <foarte tare P> amesteca pre munteni la Poartă, fiindcă s-ă afla la mare cinste și ave buni prietini turci. Și au spăriet pre munteni foarte tare M,P// 10 domnia B,C/ ad. marginal s-ă ia domnia în Țara Munteniască G//11 Că agiunesă <ajunesă C> la mare cinste B,C,D,E,G/ pașia B,C//12 carele B,E/ care]care fi C, care-i D/ mare priiatin C/ era mare priiatin cu Dumitrașco beizadea B,E,G/ moarte B, moarte C//13 lui Căntemir-vodă B,C,D,E,G/ au fost vinit G/mazilia B, mazilie C//14 pașia B,C/ musaip la împărățiile B,E,G, musaip împărătescu C/ alți turci mulți B,C/ priiatini B, priiatini C// 15 Cupăreștilor B,C/ Și-i spăriias<ă> B,E, Și spăriiasle C/pre muntēni pre tare B,C// 15-2 Că Brîncovanul mai în toate lunile cheltuia cîteva sute <de P> pungi de bani. Deci după cum moldovenilor <moldovenii P> așa și muntenilor <muntēni P> nu le era nici de o laudă a faci atîta a<ită P> cheltuială. De vremi că atuncea Iordachi Rosăt visternicul au îngreuiat foarte <*lipsește* foarte P> tare cu dădiile pre mănăstiri și pre breslași M,P//16 cheltuia C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E/ *lipsește* cîte cincii, șes<ă> B,C,D,E,G//17 sute de pungi de bani B,C,D,E,G//17-18 nici¹⁻³ B,C/ de B,C/ laudă B,C//18 moldovenilor B,C/ muntēnilor B,C/ cheltuială B, cheltuială C, cheltuială ce făcea E//

Atuncea Iordachi visternicul Rusăt, într-aceli vremii de vrăjbii, au slăbit tare din prilej pe mănăstirei și pe breslași.

- f. 282 16. Logodis(ă) Dumitrașco beizăde cu o fată a lui Șerban / vodă, din Țara Unguriiască, cu taină, Și prin-sără munteni(i) de veste și-i sta pedic(ă) despre nemții, că nu lăsa pe do(a)mna lui Șerban-vodă să i-o dea. Și-ncă mai mare vrajbă dintr-acéia să făcea.

17. Dup(ă) poronca de la Po(a)rtă, triimis-au Antiohi-vodă pe Bogdan hatmanul, împreun(ă) c-un soltan cu 10 tătari, de au dus la Cameniță, iarna, în al doilea anu a domn(i)ei, zahara și hazna. Ș-au dus-o cu paci, făr(ă) nicé o (s)mentială. Iară de primăvar(ă), în al doilea anu a domn(i)ei, vinitu-i-au poroncă de la Po(a)rtă lui Ant(i)ohie vodă să s(ă) gătedzé să duc(ă) zahara și hazna și mai 15 maré la Cameniță.

18. Și pîn-a sosi haznaoa și turcei și tătari, vinit-au cărții de la Caraman-pașea din Cameniță la Ant(i)ohie-

1 Iordachi Rusăt vistiernicul C, *lipsește* B,E,G/ într-acéli B, într-acéli C/vremi B,C// 2 vrajbe B, vrăjbi C/intru acéli vrăjbi, pre acea vrème E/ după prilej ad. din puțință C/slăbișă B, slăbiră G/ prilejputință B,E,G/ mănăstiri C/ mănăstirili și breslași (și G) ruptasii B,G, mănăstirili și breslași E/ pre C// 3 16]15 B,E,G/ Logoditu-s-au atuncea B,E,G/Să logodis(ă) D, Atuncea Dumitrașco beizadea să logodisă C/ beizadea B// 3-7 *lipsește* Logodis(ă) Dumitrașco... dintr-acéia să făcea M,P// 4 din]ce era atuncea în B,E,G, ce era în D/ Unguriiască B,C// 5 munténii B,C/ veste B,C/ pedic(ă)]inprotivă cu inpedicare B,E,G, inprotivă, piedică C/ nemți B,C// 6 pre C/ doamna B,C/ încă B,C// 7 dintr-acéia mai mare vrajbă să făcea C/ mare B/ dintru B// 8 17]16 B,E,G, 21 M, 19 P, *lipsește* C/ După C/Iară după B,G, Din D/ Poartă B,C/ Antiohii B,C// 8-11 Antiohi voevod, după poronca Porții au trimes pre Bogdan hatmanul cu un sultan cu tatar(i) de au dus zaharaoa și haznaoa la Cameniță(ă). Și au adus-o (dus-o P) M,P// 9 pre B,C/ dinpreună cu un soltan B,C// 10 tătari B,C/ *lipsește* în al doilea anu a domn(i)ei G/ a domnii lui D// 10-13 la Cameniță, iarna, zairea și hazna. Iar în al doilea an al domnii lui vinitu-i-au poroncă de la Poartă lui Antiohii B,E// 10-11 la cetaate la Cameniță zaharea și hazna în al doilea an al domnii lui, iarna. Și au dus-o cu pace C// 12 fără de nici C,D, și fără de nici M,P/ smintială C// 11-12 *lipsește* Ș-au dus-o... (s)mentială G/ *lipsește* de primăvar(ă) G// 12-13 Iar de primăvară, tot întru acelaș an a domnii lui C, Iar tot întru acel an a domnii lui, de primăvară D/ Și aceasta au fost în al doile an a domnii(i) lui. În primăvară au venit lui Antiohi voevod altă poroncă de la Poartă M,P// 13 domniei lui G/ *repelă* vinitu-i-au poroncă C/ Poartă C/ Antiohie C// 14 să să gătedzé B, să să găteze C,M, să gătească P/ ducă B,C/ zairea B, zaharea C/mare B,C// 14-15 și să ducă la Caminiță altă zaharea și hazna și mai mari M,P// 15 la cetaate la Cameniță C// 16 Și]Dară M,P// 18] 17 B, G, 20 P, *lipsește* C,D,E/pînă B,C/ hazneaoa B, haznaoa și zahareaoa D/ *lipsește* și² M,P/ turcii B,C/ vinitu-i-au C, vinitu-i-au atuncea G// 16-3 iată că i-au venit de la Caraman-pașa din Caminiță și altă poroncă, ca pînă în doi săptămîni negreșit să le trimat(ă) zaharia; că de nu va veni pînă la vadia, apoi nicidécum nu are cu ce mai ține Caminiță(a), că-ș mîncasă M,P// 17 cărți B,C/ Cahrman-pașla B,E,G, Caraiman-pașla C/din cetate din Cameniță C/Antiohii B,C//

vodă să păzască cu zaharao, pîn-în doo săptămîni să sosas-că în Cameniță, că, nesosînd, n-are puteri să ție Camenița de fo(a)mé, că-ș mîncas(ă) și cai(i) și tot ce (a)vuşes(ă), și haznao(a) și o(a)stea de la Po(a)rtă încă nu sosis(ă).

- 5 Deci în grab' au gătit pe Moisăiu sardarul cu trei sute f. 282^v de slujitori și cu trei sute de cai în / pohod, și pe tot calul cite 2 chilé de pîné, și l-au răpedzit furis, cum au putut, de au dus acea pîné în Cameniță, de le-u mai prinsu fo(a)-mea deodată cu acea pîné. Că lui Moisăiu îi făcus(ă) 10 Ant(i)ohie-vodă farman de la Po(a)rtă de paci pentru capigiul ce-l tăias(ă) și pentru chirvăsărie ce prădas(ă) în dzilelé lui Costantin Ducăi-vodă, de nu-i dzicea nime nemic.

19. Iară mai pe urmă au sosit și un paș(ă) cu o mie de iniceri și cu opt sute de pungii de bani, haznao(a), și 15 chihaiioa lui Isuf-pașei sarascherul de Oblușită cu 600 de spafei, și un sardar muntenescu cu 600 de slujitori munteni, și Elaga din Buge(a)g cu 12.000 de tătari,

1 zaireaoa B, zaharaoa C/ pînă B,C/ doao B,C// 2 în cetaate în Cameniță C/ nesosînd B,C, nesosînd zaharea D/ n-are puteré B,C/ ție C/ Cameniță]cetatea B,E,G, cetaatea C, cetaatea Camenița D// 3 foame B,C/ mîncas(ă) C/ după mîncas(ă) ad. turcii acei din cetate B,E,G/ caii B,C/ avusése B, avusése C]au avut M,P// 4 hazneaoa B, haznaoa C/ oaste B,C/ Poartă B,C/ încă nu sosisă B,C, încă nu le venisă M,P// 5 ante Decii: 17 C, 18 D/ Decii Antiohii-vodă B,C,D,E,G,M,P/ în grabă C]îndată M,P/ pre B,C/ Moisei B, Moisăi C]Antiohii P/ sardariul B,C/ trii B,C// 6 *lipsește* de M,P/ *lipsește* și¹ M,P/ trii B,C/ *lipsește* de M,P/ povod B, podvod C,D,G/ pre fieștecare cal au pus cite M,P, pe tot calul au pus G// 7 doao chile B,C/ pîine B,C/]făină de griu M,P/ l-au]i-au și M,P/ l-au răpedzit]au triimis pe B,E/ după furis ad. cum mai în grabă C/ și au triimes cum au putut furis G/ *lipsește* cum au putut M,P// 8 *lipsește* acea pîné M,P/ pîine în cetate (cetaate C,D) în Cameniță B,C,D,E,G// 8-9 *lipsește* de le-u mai prinsu... acea pîné C/ și așa, deodată, le-u mai prinsu foame cu acea pîine M,P/ li-au B// 9 foamea B/ după deodată ad. turcilor E/ pîiné B/ *lipsește* Că M,P/ Moisei sardariul B,D,E, Moiseiu sardariul C,G, Moisă sardariul M,P/ făcusă C// 10 Antiohii B, Antiohie C/ ferman B,C// 9-12 îi făcusă paci Antiohi voevod de la Poartă (ii făcusă Antiohii-vodă pace de la Poartă P), pentru că tăiasă capul lui capigi-bașa și pentru că prădasă chivăsăria în domniia lui Costantin Duca voevod M,P/ Poartă B,C/ de pacé B, de pace C, de ertare de paci G, de pacé și de ertare D// 11 capegiul]capegi-bașla B,C,D,E,G/ ce-l tăiasă B, ce-l tăiasă la Iași C, ce l-au fost tăiat D/ ce o prădas(ă) B, ce o prădasă C, ce au fost prădat D// 12 dzileli B, zileli C/ Duca B/ nime, nemică B,C// 13 19]17 E, 18 G, 24 M, 22 P, *lipsește* C/ *lipsește* Iară mai pe urmă M,P/ pre B,C/ au sosit B,C/]Vinit-au M,P/ pașla B,C/ mie C// 14 *lipsește* de¹⁻³ M,P/ inieari B, inieari C/ *lipsește* și¹ M,P/ pungi B,C/ hazneaoa B,C/ și² și cu E// 15 Iusuf-pașii B,C,E, Iusuf-pașa M,P/ sarascheriul B,C/ de]de la M,P/ Obluciță B,C,E/cu]și cu C/ șase sute B, șasle sute C// 16 *lipsește* de¹ M,P/ spahii B,C/ și cu un boiaru sardar B,E,G, și un boiar sardar C,D/ șase sute B, șasle sute C// 17 munténi B,C/ Iliagasi B,E, Elagasi C,D,G,M, Eliagasi P/ din]de M,P/Bugeac B, Bugiac C/ *lipsește* cu M/doaosprăzéci mii B,C/]lipsește de M,P/tătari B,C//

și Ant<i>ohi-vodă cu to<a>tă o<a>stea sa, ca la o 1.500 dé slujitori. Și așa, cu toții, au purces cu zaharao<a> și cu haznao<a>. Și s<ă> făcus<ă> car<ă> la o mie și cincii sute cu pînă, și cu celi neguțitoresști, și cu ciredzii de vaci, 5 și cu multe turme de berbeci neguțitoresștii. Ș-au purces cu acestea cu toate de le-u dus în Cameniță. Și pe multe locuri la drumuri să făcea spaime dé leși. Iar tătarii mergea tot înainte, / de apuca limbii de pe unde putea, din sus.

f. 283

20. Iar cînd au <a>giunsu la Nistru Ant<i>ohie-vodă 10 cu zaharao, tătarii era trecuți toți peste Nistru și slobod-zis<ă> cenbururi în toate părțile mai sus de Cameniță, calé cit de o dzii, de prăda. Numai ce s-audzie tunurili dînd din ocop și de pen zămci dînd. Ce Antohi-vodă într-ace sar<ă> păzi de trecu căruțeli cu bani și treimis<ă> pe 15 Bogdan hatmanul cu o sam<ă> de oasté, de apucă de întră în Cameniță.

21. Iar Ant<i>ohie-vodă și cu cielaltă oasté și cu tătari ce-u rămas la coș au ședzut a dooa dzii pîn-a trie dzii, de-u trecut și ei cu zaharao<a> și cu tot agîrlîcul. Și fiind

1 și]purces-au cu dînșii și M,P/Antiohii B,C/voevod M/ toată oaste B, toată oastea C/ lipsește toată oastea sa ca la o M,P/ o mie <mîie C> și cincii sute B/ de B,C, lipsește M,P// 2 așa B, așa C/ toții B,C/ purces]mersu M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C// 3 hazneaoa B,C/ Și să făcusă B,C, lipsește M,P/ cară B,C/ ca la C/ cincii B, C// 4 plîne B, plîne C// 3-5 1.500 cară cu zahara au fost cu celi neguțitoresști. Dus-au și cîteva cirezi de vaci și turme de berbeci neguțitoresști M,P// 4 celi neguțitoresști B,C/ cirezi B,C/ după vaci ad. și de boi C// 4-5 lipsește și cu ciredzii de vaci... berbeci neguțitoresștii E// 5 după berbeci ad. și de oi C,D/ neguțitoresști B,C/ Și au B,C// 6 acéste B,C// 5-6 lipsește Ș-au purces... în Cameniță M,P// 6 le-u]li-au B,C/ în Cameniță]în cetate <cetaate C> în Cameniță B,E,G// 6-7 Ia drum pre multe locuri era spaimă de leși M,P// 7 de B,C/ leși B,C/ lipsește Iar M,P// 8 înainte B,C/ limbi B,C, limbă M,P/ di pe undé B,C/ după sus ad. pentru vești C/ lipsește de pe unde putea din sus M,P// 9 20]19 B,G, 18 C,E, lipsește M,P/ Iară cîndu B, lipsește M,P/ agiunsu B,C/ Antiohii B,C// 9-10 Antiohi voevod au agiunsu cu zairăoa și haznaoa la Nistru. Tătarii înainte au trecut toți Nistru și slobozisă M,P// 10 zaireaoa B, zahareaoa C/ atunci tătarii G/ piste C/ piste Nistru toți B/ slobozis<ă> B, slobozisă C, slobozis<ă> tătarii G// 11 ceambur-luri B,C/ părțile B,C// 12 cale de o zi mai sus de Cameniță, și prăda M,P/ de cetaate de Cameniță C/ cale cite C/ zi B,C/ s<ă> auziă B, să auziă C/ tunurile, pușcile cèle mari B,D,G// 12-13 Și au început a da tunurile <tunuri P> în ocop și în zamce M,P// 13 din ocopuri B,C,E,G, de pin ocopuri D/pin C/zemci B, zămnice G/ lipsește dînd² B,C,D,E,G/ lipsește Ce M,P/ Antiohii B,C/voevod M/ întru B// 14 sară C, sări B/după sară ad. ce sosi la Nistru E/ lipsește într-acea sar<ă> D/intru acelaș sară au trecut M,P/ căruțele C/ banii B/ triimisă B,C/ după banii ad. Deci îndată au pornit haznaoa cu Bogdan M,P/ pre B,C// 15 cu]și cu M,P/samă B,C/oaste B,C/ și au apucat di-au întrat în M,P// 16 în cetate <cetaate C> în Cameniță B,C,E,G// 17 21]20 B, 19 C,E, lipsește M,P/ Iară B/Antiohii B,C/ voevod M/ lipsește și¹ D,M,P/cetalaltă oaste B,C// 18 tătarii B,C/ce au rămas C, ce rămăsese B,E,M,P/ au ședzut și a doa zi B, au șezut pînă a doa zi C/ lipsește a dooa dzii M,P/ pînă<și pînă C> a triia zi B,C// 19 de-ujde au B,C/ și lei cu C, lipsește M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C/ lipsește cu² M,P/ lipsește Și M, P//

Nistrul mare, da tătărălor de tot carul cu pînă cite 2 zloții, de léga boi<i> din car<ă> dé co<a>deli cailor, de trecea Nistrul înót.

Și cum au trecut Nistrul, cum au răpedzit înapoi la 5 Po<a>rtă de au făcut veste c-au băgat zaharao<a> în Cameniță. Și-ș făcu Ant<i>ohie-vodă de la Po<a>rtă mare cinsté și laud<ă> pentr-aceasta.

22. Așîșderea și-n Cameniță, după<ă> ce au mărșu, i-au făcut mari cinsté Caraman-pașea. Și o săptămîn<ă> 10 au zăbăvit acolo la Cameniță, pîn-au descărcat, și s-au întorsu înapoi cu paci. /

f. 283^v

23. Atunce muntenei să agiunses<ă> cu Iusuf-pașea sarascherul și sta chihaioa lui cu pricini, numai să s-into-to<a>rcă zaharao<a> și haznaoa, dzicînd că vin leșii ș-or 15 lua zaharao<a> și haznao<a>. Iară Ant<i>ohie-vodă au luat asupra lui și n-au priimit să o înto<a>rcă, ș-au dus-o în Cameniță, pe poronca înpăr<ă>te<a>scă. Iar munte<nii>, vâdzînd așa, numai să trîntie și plesnie de ciud<ă>, că nu-i pute să-i strîci nimic lui Ant<i>ohi-vodă.

20 24. Tot într-acestu an, de cu iarnă, murit-au și craiul Sobețichie. Ș-au avut craiul Sobețiche 3 ficiori, și nu

1—3 Nistrul era mare, grabă era multă; dat-au Antiohi voevod tătărilor pe boi de la fieștecăre caru cite doi zloți. Lega tătarii boii de coadile cailor <de coadile cailor boii P> și-i trecea M,P//1 mare B,C/ cite doi zloți de tot carul C/ cu plîne B, lipsește C/ doi zloți B// 2 lega boii B,C/ din]de pre la G/ de coadeli B,C// 3 înót B,C// 4-5 trecut Nistrul, cum <îndată G> au și triimis de <în E> grab' înapoi, de au făcut veste la Poartă că au băgat B,E,G/ înapoi C/ Poartă C// 4-6 Nistru, îndată au și pornit la Poartă înștiințare <înștiințîndu P> că au băgat zahareaoa în Cameniță. Și cu această slujbă Antiohi voevod ș-au făcut mare cinsté și laudă. M,P// 5 veste că au dus zahareaoa de au băgat în cetate în Cameniță C/ zaireaoa B/ în cetate în Cameniță B,E,G// 6 Și iș făcu B/ Antiohii B,C/ Poartă B,C/ mare cinsté B,C// 7 laudă B,C/ pentru B,C// 8 22]21 B,G, 20 C,E, lipsește M,P/ și în cetate <cetaate C>, în Cameniță B,C,D,E,G/ după B,C/ după mărșu ad. Antiohii-vodă C,G// 8-11 După<ă> cum în Cameniță de la pașă, așa și de la Poartă; și după acela ș-au întorsu la scaun cu pace M,P// 9 mare cinsté B,C/ Cahrman-pașia B,E,G, Caraiman-pașia C/ săptămînă B,C// 10 la cetate <cetaate C> la Cameniță B,C,E,G/ pînă an descărcat zaireaoa <zahareaoa C> B,C,E,G// 11 înapoi B,C/ pacé B, pace C// 12-21 lipsește M,P// 12 23]22 B, 22 G, 21 E, lipsește C/ Atunce munténii B,C/ agiunsese B, ajunsese C/ pașia B,C// 13 sarascheriul de Obluciță B,E,G/ după sarascheriul ad. de Tighinea, și margi-nal: Obluciță C/ numai să întoarcă B,C,D,E,G// 14-15 zaireaoa¹⁻² B, zahareaoa¹⁻² C/ leșii B,C/ și vor lua B, și o vor lua C,E/ și zaireaoa² E// 15 hazneaoa B,E, haznaoa C/ Iar Antiohii B,C// 16 întoarcă B,C/ și au B,C// 17 în cetate <cetaate C> în Cameniță B,C,D,E,G/ înpărătiască B,C/înpărătîii E/ munténii B,C// 18 așa B, așa C/ numai ce B,C,D,E,G/ să trîntia B,C/ plesniia B,C/ de ciudă C]de minie și de ciudă B,E,G// 19 nu putea să strice B,C/ nemică B,C/ Antiohii B, Antohii C// 20 24]23 B,G, 21 C, 22E/ întru B,C/ acest B// 21 Sobețichii C/ craiul leșescu, al triile Jan <Ioan E> Sobețichii B, E, craiul leșesc anumi Ian al 3 Sobețiche G/Și au B,C/ Sobețichii B,C/ trii B,C//

- s-au învoit leșii să puie din trei ficiori a lui Sobetichie nicé pe unul craiu. Și au pus om strein, pe Avgust, prințapul dé Xaxonie, bucurîndu-s<ă> capeteli leșestii la soma dé bani mulții ce le-u dat. Bucurîndu-s<ă> la bani, au gîndit
- 5 că i-or mînca banii și pe urmă l-or gonii și s-or mîntui de dînsul, pecum le hi voia, pecum mai făcus<ă> și altă dată lui Decont, craiului dé la franțuzii. Ce acestuia, dup<ă> ce l-au pus craiu, n-au putut să-i fac<ă> așa, pecum i s-a arăta poveste înainte.
- 10 25. Dup<ă> ce l-au pus craiu pe acesta Avgust, au și /început <a> arăta lucruri mari și vestite. Ș-au adus oaste multă din Xaxonie, și s-au gătit și leșii, ș-au purces în gios cu mare gătire, cu 2 obuzuri, unul leșescu, 70,80 de mii de oaste și mai biné, și altul a lui cu nemți, iar cu
- 15 50.000, 60.000 de oaste. Și așa le era sfatul, să margă să ia Țara Moldovei și Buge<a>gul pîn-în Dunărea.
- Atunci înțelegînd Ant<i>ohie-vodă dé acea gătire bun<ă> a lor, triimis-au și el pe Iani pîrcălabul și pe Varga-lovichi cu Mihuleț, cu cărți înainte la craiul și cu daruri,
- 20 pofîndu-l, pogorîndu-s<ă> în țară, să nu fac<ă> stric<ă>-ciune țării și s<ă> nu vie pen țar<ă>, să margă pe Prut asupra Buge<a>gului. Și dîndu Dumnedzău să bată pe tătari și luînd Buge<a>gul, atunci și el cu to<a>tă țara i s-a închina lui. Atuncia craiul taré s-au bucurat și i-au

1-24 *lipse* M,P// 1 leșii B,C/ pue B/ trii B,C/ lui/craiului B,E,G/ Sobetichii B,C,E/ nici B,C//2 pre¹⁻² C/ pre August, duxul și prințapul de Saxonie B,E,G/ prințapul de Saxonie C//3 bucurîndu-să B,C/ capetile C/ domnii B,E,G/ leșestii B,C/ de bani B, cea de bani C//4 mulți B,C/ le-u li-au B,C// Bucurîndu-să C//S-au bucurat E// 5 că-i vor mînca B,C,D/ l-or goni B,C, l-or goni din țara lor E/ să vor mîntui B,C,D//6 precum le va fi voia <lor E> B,C,D,E/ precum ²C//făcusă C//7 Denconte B/ de la franțozi B,C/ după acestuia ad. lui Avgust B,E,G/ după B,C//8 facă B,C/ așa B, așa C/ precum i să va arăta istoria <istorie C> la rîndu înainte <înainte la rînd C,D> B,C,D,E,G// 10 25]24 B,G, 22 C, 23E/ După C, iară după B,E,G/pre acesta, pre August B,C,E,G// 11 a arăta B,C/Și au B,C// 12 Saxonii B, Saxonie C,E/ leșii B,C/și au purces B,C// 13 jos C/ mare B,C/ gătire C/ doao B,C/ leșescu B/ 70.000, 80.000 de mii A//13-14 șaptețzăci, optzăci de mii și mai bine de oaste B, ca la șaptețzăci, optzăci de mii de oaste și mai bine C//14 și alt <altul D> obuz a craiului Avgust cu nemți B,D,E,G//15 cinzăci B,C/ șeazezăci <șasiezeci C> de mii B,C/ așa B, așa C// 16 Moldovii B,C/ Bugeacul B, Bugiacul C/ pînă B,C/ Dunăre C//17 Atunce B,C,D/ Antiohii B,C/ de B,C/ bună B,C// 18 lor]leșilor D/ pre¹⁻² B,C/ Eni B,E,G/ Vargalovici B,C//19 cu]și pre B,C,E,G/ Mihulețu B/ înainte B,C/ craiul Avgust B,E,G//20 pofîndu-l/pofînd pre craiul B,E,G/ pogorîndu-să C/ în țară]și viind în Țara Moldovii B,E, în Țara Moldovii G/ nu facă B,C/stricăciune B,C// 21 să B,C/ pîn țara B,C/ ce să margă C/ce să margă pre Prut drept B,E,G//22 Bugeacului B, Bugiacului C/ dînd B,C/ Dumnezeu B,C// 23 pre tătari B,C/ luundu B, luund C/ Bugeacul B, Bugiacul C/ atuncia B,C/ toată B,C// 24 i s-a]i să va B,C, să va G/ lui/craiului B,G, *lipsește* E/ Și mîrgînd cărțile la craiul Avgust, tare B,E,G/ tare C//

- priimit darurile cu cinste: un cal turcescu foarte frumos, cu toate podo<a>beli lui, fi triimisesă. Și craiul încă i-au triimis lui Ant<i>ohi-vodă alté daruri și s-au adéverit că nemic stricăciune în țar<ă> n-a faci, a mergé tot pe Prut.
- 5 26. Numai l-au pofit zahară, pîné, bucaté să-i sco<a>tă/ înainte-i dreptul <la> Eși, să-i sco<a>tă să cumperi cu bani, iar nu-n dar. Și cite ponturi triimises<ă> Antiohi-vodă dé pofitie la craiul pentru aședzămîntul domnii<i> și-a țării, cum va fi dup<ă> ce a birui pe turci, toate pe voia
- 10 lui Ant<i>ohi-vodă le l<ă>sas<ă> craiul: de pecum fi aședzată Letfa, așe să fie și Țar<a> Moldovei.
27. Déce au vinit craiul cu aceli 2 obuzuri dé oaste pîn' la Cernelița, din sus dé Horodincea, pe Nistru, calé dé un ceas. Și leșilor nu le era cu voie să vie craiul, ce
- 15 înbla cu feluri dé feluri de meșterșuguri și de priceni, ca să s<ă> strici acea calé. Ce, dup<ă> ce-au sosît la Cernelița, au învățat capetelé celé mari leșesști pe unul mai tînăr din ne<a>mul Potocesștilor, anumé pisar coronie, de au făcut pricin<ă> c-un ofițer, nepot a craiului, dé i-au dat
- 20 palmé supt cortul craiului, și dé acolo au fugit în obuzul leșescu. Și triimețînd craiul să-l ia din obuzul leșescu, să vie la giudecată, leșii cei marii nu l-au dat.

1-22 *lipse* M,P// 1 darurile B, darurile C/ cu bucurie și cu cinste G// 2 podoabele B, podoabele C/ *lipsește* lui G/ triimisesé B, trimisesé C/ trimis C// 3 Antiohi B, Antiohii C/ alte B,C/ adeverit C/ nemică stricăciune C// 3-4 s-au adeverit că nu va face stricăciune în țară nemică și va mîrgé tot pre Prut, drept asupra Bugeacului <asupra Bugeacului drept C> B,E,G// 4 țară C/ nu va face C,D/ și va merge C// 5 26]25 B,G, 24 E, *lipsește* C/ l-au pofit pre Antiohii-vodă pentru zairea B,E,G/ zaharea C/ piiné B, piine C/ bucate B,C/ scoată B,C// 6 înainte, drept Iași B,C,D/ *lipsește* înainte-i G/ să-i scoată B, *lipsește* C, G/ cumpere B,C// 7 nu în dar B,C/ triimisesé B, triimisesé C/ Antiohii B,C// 8 de pofitia B,C/ craiul Avgust B,E,G/ pentru]și pentru C,D, și-ntru A/ domnii B,C/ și a țării B,C// 9 după B,C/ va birui C/ pre¹⁻² B// 10 Antiohi B,C/ le lăsă C, li-au lăsat B,E,G/ după cum<dupre cum C> iaste aședzată B,C,D,E,G//11 Litva B,C,D,E,G/ așa B, așa C/ să fie așezată E/Țara Moldovii B,C// 12 27]26 B,G, 23 C, 25 E/Decii B,C/craiul Avgust B,E,G/ *lipsește* aceli G/ aceli doao B,C/ de B,C// 13 pînă C/ pînă la un sat anumé Cernelița ce iaste din sus de Horodincea pe Nistru calé de un ceas de la Horodincea mai sus B/ Cernilița C/ de¹⁻² C/ Horodencea C/ din sus de Horodencea, de la Horodencea mai sus iaste acel sat pe Nistru E/ pe Nistru]iaste acel sat pe Nistru G/ cale C//14 după ceas ad. de la Horodincea mai sus G/ leșilor B,C/ să vie C/ după craiul ad. în gios cu oaste B,E,G// 15 ce umbla B,C/ feliuri de feliuri B,C/ pricini B,C// 16 ca să strice B,C,E/ acia cale C/ după ce au sosit C/ după ce au sosit la obuzurile la Cernelița B/ după sosit ad. obuzul E,G/ Cernilița C// 17 capetile B, capetili C/ céle B,C/ leșestii C/ domnii leșestii B,E,G/ pre B,C//18 niamul Potocesștilor B,C/ anumé pre <cu G> boerie C,G, pre anumé cu boerie D/ corunnii B,C,D// 19 pricină B,C/ cu un B,C/ ofițer B/ craiului Avgust B,E,G//19-20 de¹⁻² B,C/ palme B,C// 21 leșescu¹⁻² B/ triimețînd B,C//22 să vie C/leșii B,C/cei mari C/mari B/nu l-au dat]n-au vrut să-l dea B,C,E//

Deci craiul, vădzind acea socote<a>lă a lor, așe / s-au mîniat taré și a doo dzii s-au și-ntorsu cu obuzul înapoi la Leovi. Leșii, dac-au vădzut așea, încă s-au întorsu cu obuzul lor și-au început a s<ă> răs<i>pii cineș pe la casăli lor, și s-au stricat acea oștiré.

28. Atuncea, într-acea vară, gătitu-s-au și soltan Mehmet, împăratul turcescu, singur cu capul lui, de au mărșu la cetate Varadinului. Și atuncea au mărșu și Dumitrașco beizade, fratele lui Ant<i>ohi-vodă, la oaste cu-npărăție. Numai, pîn-a purcede împărăție de la Udriiu, iar el au vinit în cai de olac de la-npăr<ă>ție aice în Iașii, la frate-său, cu trebi înpăr<ă>tești. Ș-au ședzut aicea în Iașii numai 4,5 dzilé și iar s-au întorsu în cai dé olac înapoi, de-u purces cu-npăratul la oaste. Iar Brîncovanul 15 cădzus-<ă> în mare grij<ă> pentru acel olac a lui.

29. Atuncea, pe acie vréme, era un ficior dé mazil, de-l chema Davidel. Slujis<ă> în Țara Leșască, de agiunses<ă> rohmistru, și era la cinsté mare. Avea cete<a>lă, pravil<ă> mare, și nu știu ce i să părea lui, că înbla pentru

1—5 *lipșesc* M,P// 1 Decii C/ Decii craiul Avgust B,E,G/ acia C/ socotială C/ așia Bașa C// 2 mîniat tare B, mîniat tare C/doa zi B,C/ s-au întorsu G/ întorsu B,C/ obuzul lui E,G/ înapoi B,C, *lipșeste* D// 3 Liov B,C,E/ Leșii B, Iar leșii C/ *repetă* Leșii dacă au văzut așia D/ dacă B,C/ încăiei încă B,D,E,G/ s-au întors înapoi G// 4 și au B,C/ a să răsipi B, a să răsipi C/ pre B,C/ casăle C// 5 și așea s-au stricat E/ stricat B,C// 6 28]27 B,G, 24 C, 26 E 25 M, 23 P/ Iară atuncea întru acea vară B,E,G, *lipșeste* M,P/ într-acia C// 6—7 Soltan Mehmet împăratul turcescu s-au gătit cu toată putere sa și au mersu M,P// 7 singur B,C// 8 cetatea B,C/ *după* Varadinului *ad.* în Țara Nemțască B,G/ beizadea B,C/ fratele B,C// 8-15 Și atuncea și beizade Dimitrașco, fratele lui Antiohi voevod, au mersu cu oaste împăratului; însă întii, în cai de olacu, au venit la Eș la fratele său, Antiohi voevod. Și au zăbăvit numai cinci zile și iarăș s-au întorsu la împăratul. Iară Brîncovanul au fost în mare grijă pentru venire lui Dumitrașco beizade <beizade Dimitrașco P> așa, în cai de olacu M,P// 9 Antiohii B,C,D// 10 împărăția B,C/ pînă a purcede B,C/ împărăția² B// 11 în]cu G/ *după* olacu *ad.* triimis C/ de la împărăție C/de la Udriiu B,C, *lipșeste* G// 11-12 aicea în Iași la frate-său Antiohii-vodă B,C,E,G// 12 împărătești B,C/ Și au B,C// 13 Iași B,C/ patru, cinci zile B,C/ de B,C/ olac]mezil E// 14 înapoi B,C/ de au purces B,C, de au purces de au mers G/împăratul B,C/Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 15 cădzus<ă>]jara B,E,G, avea C/ *lipșeste* în C/ mare grije B,C/ pentru vinirea lui la frate-său, Antiohii-vodă, la Iași E/ *după* lui *ad.* Dumitrașco beizadea G// 16 29]28 B,G, 25 C, 27 E, 26 M, 24 P/ *lipșeste* Atuncea M,P/ pre acia B,C/de B,C/ *după* mazil *ad.* de aicea din Moldova G// 17 de-l chiema B,C]anumi M,P/Slujisă C]carile slujisă M,P/ *după* Leșască *ad.* la oaste E/ de]și C,E/ agiunsese B/ și ajunsese de era rohmistru C,E, au agiuns de a fost rohmistru G, și au fost și rohmistru M,P// 18 cinste B,C/18-19mare¹⁻² B,C/mare cinste M,P/ Avea și pravilă bună, și nu să știe M, P/citală, pravilă B,C/nu să știe B,C,D,E,G//19-1 ce i s-au părut, că au început <lipșeste că au început P> a umbla să fie domnu în Moldova. Deci întii M,P/ umbla B,C/ domniia Moldovii B,C/ întii B,C//

domnie / Moldovei. Întiiu au scris la nemții, dé închina țara, apoi au fugit dé la leși în Cameniță, Din Cameniță s-au dus cu cărții la hanul și-au dzis cătră hanul că, de i-a da oaste să margă cu dînsul, s-a închina: cită țară și 5 cetății a Moldovei au luat leșii, to<a>te s-or închina la dînsul. Ș-au mărșu hanul singur cu dînsul de au prădat în Țara Leșască, și nimic dé cité au dzis n-au fost.

Cé mărșind și hanul cu-npărăție la oaste la Varadin, au mărșu și el. Ș-au grăit hanul vizirului, și era numai 10 să-l puie domnu în Moldova. Numai, prindzind dé veste Dumitr<a>șco beizădeo<a>, au spus vizirului că acela-i un om nebul, nu iasté de domnie. Ș-așea au lipsit dé n-au luat domnie cît s-a<r> rumpe un păr.

30. Iară după<ă> ce au agiunsu înpăr<ă>ția la cetate la Varadin, s-au și audzit că vine prințipul Evghinie cu oaste nemțască. Deci împăratul turcescu au lăsat cetate și-au purces înapoila pod, să tre<a>că apa Tisăi, să nu lé apucé nemții podul.

Deci mărșindu asupra podului, nemții încă au sosit cu tabăra, și silie caré dé care oaste s-apucé mai curundu 20 la pod. Și nu s<ă> bătea temeiul, numai aripeli să hărăție. Și tot mergea alătura obuzurilé, pîn-au însărat. Iar peste

1 nemți B,C/ de B,C/ dé închina]închinînd M,P//2 țara]Țara Moldovii C,D/ de B,C/ leși B,C/ de la leși au fugit M,P/ în Cameniță]în cetate în Cameniță la turci B,E,G/ Și din Cameniță B,C]Și E, După acia M,P// 3 s-au dus]au mersu M,P/ cărți B,C/ hanul tătarăscu M,P/ și au dzis B,C]zicînd M,P/ de-i va da B,C// 3-6 că i-a închina Moldova și toate cetățile Moldovii ci li-au luat leșii. Mers-au cu hanul în Țara Leșască de au prădat M,P// 5 cetăți a Moldovii B,C/ au]ce au C/leșii B,C/ toate să vor închina B, toți să vor închina C// 6 Și au B,C// 7 Leșască B/ nemică B,C/ din cite B,C,D,E,G/ *lipșeste* și nimic... n-au fost M,P// 8 Ce B,C/ mergînd C/ împărăția B,C/ la cetate la Varadin B,E,G/ Apoi iarăș au mersu cu hanul și cu împăratul turcescu la Varadin M,P// 9 Și au B,C/ vezirului B, vizirului C//9-10 Deci hanul au grăit vezirului să pui M,P//10pue B/ *după* domnu *ad.* pre Davidel M,P/ Numai prinzindu de veste B,C]Deci înștiințîndu-să M,P//11 Dumitrașco beizadea B, Dumitrașco beizade C/ vizirului C, vezirului dzicînd C/ acela-i]acela iaste B,C, D,E,G//11-12 că Davidel iaste un om nebul și nu iaste vrednicu de domnii M,P//12 nu iaste B,C/ domniile C/ Și așia B, Și așa C/ de B,C//13 domniia B,C/ s-ari B, s-ar C// 14 30]29 B,G, 26 C, 28 E, 27 M, 25 P/ după ce B,C]dacă E/ agiunsu]sosit G/împărăția B,C/ *după* împărăția *ad.* soltan Mehmet G/ cetaate C// 14-15 Împăratul turcescu cu toată putere sa au agiunsu la cetate cu oaste <lipșeste cu oaste P> la Varadin și au auzit M,P//15 *ad. marginal* și audzit că vine A/ Evghenie B,C//16 Decii B,C/ cetatea C/ și au purces înapoi B,C]și s-au întorsu înapoi M,P//17 *ad. marginal* la pod G/ triacă B,C/ Tisii B/ nu le apuce B,C/ nemții B,C// 18 Decii B,C]Și M,P/ mergîndu B, mergînd C/ nemții B,C/ nemții încă au sosit]iată că au sosit și nemții M,P// 19 cu tabăra lor B,E,G, *lipșeste* M,P/ siliia B,C/ carii de carii B, care de care C/ *lipșeste* oaste M,P/ să apuce B]să agiungă M,P/ mai curundu B, mai curînd C] mai în grabă M,P// 20 *lipșeste* Și M,P/ Temeiul nu să băte M,P/ să B,C/ temeiul oștilor B,E,G/ aripili B, aripile C/ hărăția B,C// 21 obuzurile B,C/ pînă ce B,E,G, M,P, pînă C] piste B,C//

f. 286 noapte au fugit turcii de au / apucat la pod, de-u
sîrguit de au trecut înapăratul și cu curte lui. Iară nemții
dimine<a>ța, vădzind că nu-s turcii, au și purces în
goan<ă>: pe carei cum îl agiungea îl tăia și<1> j<ă>cuia.
5 I așe s-au făcut un hramăt și o spaimă denapoi în turcii,
dē trecea om pestē om, cît s-au rumtu și podul. Și așe,
sosînd temeiul nemților, i-au luat pre toți dē grumadzii,
pe vizirul și inecer-aga.

Au perit în războiu și toți inecer<ii> acolo, în mederēdze
10 la capul podului, la 200.000 de oaste. Pestē tot s-au potopit
30 dē pași, făr-altii agalari; 120 de tunuri mari, to<a>tă
urdie, carălē și mulțimea de bucate neguțitoresști s-au
istovit atunce. Tisa estē o ap<ă> mîlo<a>s<ă> pe margini.
Carei cum sârie în ap<ă> cu calul, să și îngloda. Și așe
15 tot om peste om căde, de s-îneca. Dintr-o sută dē scăpa
unul, era binē. Și s<ă> tăia ei înde iei. Iar înapăratul,
cu cîții au scăpat saltă to<a>tă noapte și a doo dzi au
tot fugit, pîn-au agiunsu la cetate Beligrad<u>lui și
acolo s-au poprit.

1 noapte B/ de<1>și M,P/ la pod]podul M,P/ de au sîrguit C]de au pîzit B,G, *lipsește*
M,P// 2 de<1>și M,P/ trecut B,C/ *lipsește* cu G,M,P/ curtea B/ Iar B,C/ nemții B,C// 3
dimineața B,C/ vădzind diminiata D/ nu sînt turcii C, nu sînt turcii, au fugit B/ a doi
zi, vădzind nemții că s-au dus turcii M,P// 3-4 au și purces după dîșii de i-au luat
în goană și pe carii cum îi agiungea, îi tăia și-i jecua B,E,G// 4 după goană ad.
a-i goni C/ în goană după dîșii, și pre care M,P/ și pre carii cum îi ajungea îi tăia și
ii jecua C,D/ *lipsește* îl tăia și-l j<ă>cuia P, *lipsește* și-l jăcuia M// 5 Și așia B/ Și s-au
făcut un hriamăt <mare E> C,E/ s-au]au M/hriamăt mare B/ spaimă mare C/ den-
napoi B/ turci B,C// 6 de B,C/ om da om piste om C/ piste B/ rumptu B/ podul de
la o vreme B,C,E,G/ Și așia B, Și așia C, *lipsește* M,P// 7 sosind B,C/Sosit-au M,P/
i-au luat pre turci pre toți de grumazi B/Luat-au pre turci de grumazi M,P/ de gru-
mazi C// 8 *lipsește* pe B,D,E,G/ viziriul C/ iniciar-aga C/ și elnicer-agali au perit în
război M,P// 8-9 Veziriul și inicear-aga au perit în războiu și toți inicearii B// 9 ini-
ciar C/ metereze B, metereze C// 9-10 *lipsește* Au perit în războiu... la capul podului
M,P// 10 la] Perit-au M,P/ doao sute de mii B,C/ de oaste]eniceri B,C/ Piste tot s-au
potopit B,C, *lipsește* M,P// 11 triizăci B,C/ de B,C, *lipsește* M,P/ fără de alți B,C,E]
deosăbit de M,P/ o sută <și C>doaozăci B,C/ *lipsește* de M,P/ tunuri, pușci mari
B,D,E,G/ toată C, și toată B,E,G// 12 și mulțime de casă și vite neguțitoresști M,
P/ carăli B, carăle C/ mulțime C/ neguțitoresști B,C/ s-au istovit]s-au luat B, au luat
E,G, s-au prăpădit M,P// 13 ante Tisa: 30 B, 29 E/ iaste B,C/ apă mîloasă B,C/ mar-
ginē B// 14 Cariu cum sâria C, Și care cum sâria M,P, Și turcii carii cum sâria B,E,G/
în apă B,C, *lipsește* M,P/ așia B, așia C// 15 piste B,C/ cădea B,C/ deși M,P/ să
înneca B,C/ Dintru o B/ Dintr-o sută de abiia de scăpa vreunul, era bine E, Unul
dintr-o sută dacă scăpa, era bine M,P/ de B,C]dacă G// 16 să B,C/ leiei B/ înapăratul
turcescu B,E,G,M,P// 17 cîți]cu cîți oameni a lui au scăpat E/ salt C, saltu sprintin
B,G/ toată B,C/ noapte B/ și]și încă și M,P/ a doa zi B, a doa dzi C// 18 *lipsește*
tot M,P/ pînă B,C, pînă ce M,P/ ajunsu C/ *lipsește* cetate M,P/ cetatea Biligra-
dului C,D, la cetate la Bălgrad E, la cetate la Beligrad G/ Bălgrad B, Beligrad M,P//
19 *lipsește* și acolo s-au poprit M,P//

Tătarîi, vădzind așea, n-au mai stătut la bătaie ș-au
luat în gios pe malul Tisăi, pîn-au găsit un vad, de au
trecut înot cu paci. Atunce și agîrlicul lui Dumitrașco
f. 286^v beizăd<e> ș-a capichihăilor acolo / s-au prăp<ă>dit
5 Numai ce au scăpat ei cu capetēle.

31. Iară în al triile anu a domn<i>ei lui Antiohi-vodă
treimăs-au turcii sol<i> la nemții pe Ramie reiz-afende și
pe Alexandru tîrzimanul Mavrocordat, ce-i dzice și
Ecsapăretul, la nemții, să stea să fac<ă> pacē. Ș-au mîrsu
10 și vizirul pîn'la un loc, cu oastea gata, de au stătut acolo,
că s<ă> spăries<ă> turcei a s<ă> mai bate cu nemții.
Și s-au dus solii la Carlovici.

Așijderea și nemții s-au gătit cu oaste, de-u mîrsu
pîn' la un loc, ș-au triimis și ei soli la Carlovici. Ș-acolo la
15 Carlovici s-au strînsu, din toate țărîlē Evropi<i>, solii,
dē la leși, de la franțozii, de la Vineție, de la Anglie, dē
la Olandie, dē la moscali și de pentr-alte țări, de-u șădzut
acolo la Carlovici 2, 3 luni, to<a>tă vara, de ș-au aședzat
păcilē cu toții. Numai cu franzojii nemții nu s-au putut
20 așezda, ș-au rămas tot să s<ă> bată; pentru crăiia Tării
Spanei nu s-au putut învoi. Moscalul încă au dat cuvînt
să s-aședze pacea în al doilea anu.

1 ante Tătarîi: 31 B, 27 C, 30 E, 29 M, 26 P/Tătarîi încă G/ așia B, așia C/ bătae
B/ și au B,C]ci au M,P// 2 jos C/ Tisii B/ pînă B,C/ deși M,P// 3 înnot B,C,P/ pace
B,C/ Atunce B/ agîrlicul B,C// 4 beizadea B, beizade C/ și a B,C,D,M,P/ capichi-
hăilor lui Antiohi-vodă D]altor capichihăi M,P/ prăpădit B,C// 5 Și numai M,P
ei]iei C/ capetile B, capetili C// 6 31]32 B, 28 C, 30 G, 27 P, *lipsește* M/ *lipsește* Iară
M,P/ triile B]doile C/ an B,C/ domni B,C/ Antiohi B,C/ voevod M// 7 triimis-au
B,C/ au trimes înapăratul turcesc soli M,P/ nemți B,C/ pre C]anumi pre M/
Rami B, *lipsește* M,P/ afendi C, efendi B// 8 tîrzimanul B,C/ tîrzimanul Alecsan-
dru M,P/ Marvocordat A/ ce-i]cărnia îi B/ zicea C// 9 Exaporitul B,C,E,G,M,P/
lipsește la nemții M,P/ făcă pace B,P/ Și au B,C/ *lipsește* Și M,P/ Mers-au M,P// 10
veziriul B, viziriul C/ pînă la un locu B,C/ oaste B,C/ deși M,P// 11 să spărilase B,
să spărilase C/ turcii B,C/ a să B,C/ nemții B, C// 12 *lipsește* Și M,P/ Dusu-s-au
M,P/ Carloviți B,E, Carlovici C, Carlovici D// 13 ante Așijderea: 33 B, 32 E, M, 28 P//
13-14 *lipsește* Așijderea și ... la Carlovici. C,M,P// 13 de-ujde au B// 14 pînă B/ locu
B/ și au B// 14-15 Carloviți¹⁻² B, Carloviți¹⁻² D,E, Carlovici¹⁻² C/ Și acolo B,C/ *lipsește*
la Carlovici M,P// 15 după strînsu ad. solii C,M,P/ țările B,C/ Evropii B,C]din
Evropa M,P/ *lipsește* solii M,P// 16 de ¹B,C/ leși B,C/ și de la ²⁻³C, *lipsește* M,P/
Veneția B, Veneție C/ *lipsește* de la ⁴⁻⁵M,P/ Angliia B, Anglia ce să zicē Ingiltera
D// 16-17 de ⁶⁻⁸B,C/ Olandiia B,C,D// 17 și de pîntr-alte B,C, și și dintr-alte M/
de au șezut B,C// 17-18 *lipsește* de-u șădzut... 2,3 luni M,P// 18 Carloviț B, Carlovite C,
Carlovicu D, Carloviți E/ doao, trii B,C/ toată B,C/ și toată vara au șăzut acolo de
ș-au așăzat M,P// 19 păcile B,C/ toții B,C/ Și numai M,P/ franțozii B,C/ nemții
B,C/ nu s-au putut așăza nemții M,P// 20 și au B,C/ ce au M,P/ să să bată B,C/
lipsește Tării M,P// 21 Ispanii B,C,E,G, Hispanii C/ *lipsește* nu s-au putut învoi
M,P/ Iară Moscalul au răspunsu că ș-a așăza M,P// 22 să să așēze C, să-ș așēze B,D/
pace B,C/ în]întru M,P/ an B,C//

f. 287 32. Turcii cu nemții s-au așezat într-acesta chip:
cît loc au luat de la turcii luat să fie. Încă opintie / nemții
să fie Dunărea hotar, dar n-au priimit turcei. Și s-au apucat
să le dea banii turcei, cîte 800 dé pungii de bani pe anu,
5 pîn-în 25 de ani să fie paci, pentru cheltuiala și stricarea
ce au făcut turcii nemților în 17 anii ce au avut tot bătaie.
Pentru căci începătura bătăii<i> au fostu întîiu despre
turcii, cîndu au mărșu la Beci. Și le-au tot dat turcei
această som<ă> de banii nemților, cît au trăit acestu
10 împărat soltan Mehmet.

33. Leșii încă cerea taré Țara Moldovei, dar turcei au
răspunsu pentru Țara Moldovei că Țara Moldovei nu pot
să o de să le fie lor podani, că iaste volnică; că turcilor îi
închinată, nu-i luată cu sabie. Deci leșii, vădzind așa,
15 s-au așezat într-acesta chip: cetățilé din Moldova și
mănăstireli, cîte au luat și cît loc, tot să-l dea înapoi moldo-
venilor. Și turcei să dea Camenița leșilor, cu tot olatul
iei, și Ocraina. Și pe nohai să-i rădice pe toți în Bugiiag,
să s<ă> duc<ă> la locul lor pesté Donu, să rămîia numai

1 32]34 B, 29 C, 33 E, 31 G, *lipsește* M, P/ Iară turcii M, P/ nemții B, C/ s-au așezat]
au făcut pace M, P/ întru acesta B// 2 după luat ad. nemții E, M, P/ turci B, C// 2-3
fiie¹⁻² C// 2 Și încă M, P/ opintie/siliia B, E, G, să siliia C, opintia, să siliia C, d, să ne-
voia M, P/ nemții B, nem<ții> C// 3 Dunăre C/ Dunărea hotar să fie G/ turcii B, C/
după apucat ad. turcei B, E, G, M, P// 4 bani B, C, nemților bani E, bani nemților M, P/
lipsește turcei B, C, E, G, M, P/ opt sute de puni B, C/ *lipsește* 800 P// 4-5 *lipsește* de¹⁻³
M, P/ an B, C/ pre fieștecar an M, P// 5 pînă B, C/ doaozăci și cinci B, C/ de ani și
pînă atunce să fie și pace între dînsii; și acești bani să-i deie turcii nemților
pentru stricăciune ce-au făcut M, P/ fiie C/ pacé B, pace C/ cheltuiala C/ stricare C,
stricăciunea B, E, G// 6 *lipsește* turcii M, P/ șaptesprăzéci B, șaptesprăzece C/ ani,
B, C/ după bătaie ad. cu dînsii M, P// 7 Pentru căci] Pentru căci că D, Pentru că E, G,
De vremi ce <că P> M, P/ începătura bătăii despre turci s-au început M, P/ bă-
tăii B, C, bătăiei G/ au fost întîi despre turci B, C// 8 cînd B, C/ *lipsește* cîndu au
mărșu la Beci M, P/ Beciu B, C/ li-au B, C/ turcii C// 8-9 turcii nemților această somă
de bani, cît B, E, G/ somă C/ bani C// 8-10 Și această somă de bani pre tot anul
cît au trăit împăratul, soltan Mehmet, au dat turcii nemților M, P// 9 acest B, C//
11 33]35 B, 30 C, 34 E, M, 32 G, 29 P/ Lésii B, C/ tare B, C/ Moldovii B, C/ dar]
iar P/ turcii B, C// 11-12 ad. marginal dar turcii au răspunsu cum că Țara Mol-
dovii M// 12 după răspuns ad. leșilor G/ pentru Țara Moldovii] cum M, P/ Moldovii¹⁻²
B, C/ că] dzicindu că B, E, G// 13 să o dea B, C, să le-o deie M, P/ fie] fiie C/ că] fiindcă
M, P/ că] 2] ci M, P/ îi] iaste B, C, D, E, G, M, P// 14 nu-i] nu iaste B, E, iar nu iaste G, M,
iar nu P/ cu sabia luată P/ Decii B, C, *lipsește* M, P/ lésii B, C/ așa B, așa C/ Văzind
<și P> leșii aceste ce s-au așezat M, P// 15 cetățile B, C// 16 mănăstirile B, C/ au] li-au
C/ după luat ad. leșii E// 15-16 și mănăstirile din Moldova și tot locul cit au luat
ei de la moldoveni, să le dei înapoi moldovenilor M, P// 16 locu B/ după loc ad.
au luat lésii C, au luat E/ înapoi B, C/ moldovenilor B// 17 turcii B, C/ Și] Iară M, P/
Camenita] cetate Camenița B, E, G, cetaatea Camenița C, D/ leșilor B, C// 18 și
și Ocraina M, P/ Ocraina B, C/ *lipsește* și M, P/ pre B, C/ pre toți B, C/ cu totul M, P/
în] din C, G, M, P/ Bugeac B, Bugiac C// 19 să ducă C/ ducă B/ piste B, preste
C/ Don B, C//

f. 287^v bugegeni<i>. Și Hotinul să nu-l tocască turcei niceodată,
nice altă cetate să nu fac<ă> în Moldova turcei, nice
pașea să nu puie. Așijdere și<-n> Țara / Munteneiască
cetăți să nu fac<ă>, nice pași să puie. Așe s-au așezdat
5 cu toții, și de to<a>mnă s-au întorsu solii cineș la stăpînii
săi.

34. Atunce, pe acie vrème, împăratul moschicesc,
anumé Petre Alexievici, s-au dus sîngur, cu capul lui,
la împăratul nemțescu, la Leopold, și mult s-au rugat
10 împărat<u> lui nemțescu să nu facă paci cu turcei. Căcé
că atunce să apucas<ă> să facă și el orînduial<ă> de oaste,
ca la nemții, pecum pe urmă au și făcut-o.

35. Dar împăratul nemțescu n-au putut să-i facă pe
voie, să nu facă pacé cu turcei, că slăbis<ă> taré, și-i dzicea
15 Moscului: „Măcar că te apuci că me-i da cîțiva ani chel-
tuiala oștii, dar nu poci, că acmu el mă roag<ă> dar pe
urmă, cine știe, sau m-a ruga, sau ba, că poate să s<ă>
lunghe<a>scă mulții ani înainte bătaia. Și eu am slăbit,
că eu nu m<ă> bat numai cu Turcul, și m<ă> bat și cu
20 Franțujul, și acolo amu mai maré bătaie decît cu Turcul.”

1 bugegenii B, C/ *lipsește* și M, P/ turcii B, C// 1-2 nici ¹⁻³ B, C/ niciodată turcii
G/ și nici altă M, P/ facă B, C/ turcii B, C/ turcii în Moldova M, P// 2-3 și nici
pașie să nu pue M, *lipsește* P// 3 pașe B, pașie C/ pue B/ după pue ad. în Mol-
dova M/ Așijderea B, C/ și în B, C/ nici în M, P/ Munteneiască B, C// 4 facă B, C/
după facă ad. turcii E/ nici B/ și nici pașe să nu puie M, P/ pașia B, C/ să pue
B, să nu puie C, D, E/ Așia B, așa C// 5 toții B, C/ toamnă B, C/ și toamna
<de toamnă P> fieștecarile sol s-au întorsu la stăpînul său M, P/ cineș] fieștecarii
B, E, G/ la] pre la C, E// 7 34]36 B, 31 C, 35 E, 33 G, 30 P, *lipsește* M/ Atunce
B, C, *lipsește* M, P/ pre acéia B, C/ moschicescu C/ Moscului B, G// 8 pre anumé
B, E/ Petru Alecsandrovici <Aleixiovi P> împăratul moschicescu M, P/ Alicșovici
A/ sîngur] însuș M, P/ lui] său M, P// 9 *lipsește* la M/ nemțescu B, C/ la] anumé
B, E, G/ Neopolt A/ la Leopoldu împăratul nemțescu M, P/ s-au] i s-au M, P// 10
împăratului nemțescu B, C, *lipsește* M, P/ pacé B, pace C/ turcii B, C/ Căci că C/
Pentru că B, E, G, Pentru căci că D// 11 apucasă C/ și și el să facă M/ orînduială
B, C/ regulă M, P/ de] la M, P// 12 ca și la nemți, după cum au și făcut mai pre
urmă M, P/ nemți B, C/ precum B/ pre B/ au și făcut B, C, o au și făcut G// 13
35]37 B, 32 C, 36 E, 34 G, *lipsește* M, P/ Dar] Iară M, P/ nemțescu B, C/ pre
C// 14 pace B, C/ turcii B, C/ că] fiindcă M, P/ slăbisă B, C/ tare B, C/ foarte tare
din toate M, P/ și-i dzicea] ci i-au răspunsu M, P// 15 Moscului] împăratului Moscului
B, E, G, împăratului moschicescu C, *lipsește* M, P/ te apuci] te făgăduiești M, P/ că
mi-i da B, C, că îmi vii da D/ cîțiva ani B, C/ o somă de bani la M, P// 16 dar nu
pociu B] însă eu nu pot să o facu aceasta M, P/ după pociu ad. ca să nu fac
pace C, să nu fac pace G/ acmu C/ mă roagă el M, P/ roagă B, C/ pe] mai pe
C, M, P// 17 știie C/ să să lungească B, să să lungiască C// 18 mulți B, C, în
mulți M, P/ înainte B, C, *lipsește* M, P/ bătae B// 19 că] fiindcă M, P/ *lipsește* eu
M, P/ mă] ¹⁻² B, C/ turcii B, E, G, M, P/ *lipsește* și m<ă> bat P/ și] ² ci și M, P// 20
Franțozul C] franțozii B, E, G, franțujii M, P/ și acolo am mai mare bătae B, C/
cu care și mai multă bataie am M, P/ turcii B, E, G, M, P//

f. 288 36. Déce înpăratul Moscului, întorcându-s<ă> înapoi la țara lui, îndată atuncea s-au și apucat / a rade barbele boiărilor ș-a slujitorilor, ș-a le și schimba hainelă, ș-a face obiceiuri și orînduial<ă> tot nemțască. Ș-au adus și cîteva capete nemții, de-i învăța di pecum sint și pînă-astădzii.

37. Tot într-acei anu, de prim<ă>var<ă>, în postul cel mare, trecut-au sol mic de la leși, iar Răuțichie, carele trecus<ă> și mai inte vrême și la Duca-vodă pentru trebilă păcei. Și dup<ă> ce ș-au isprăvit trebilă, de to<a>mnă s-au întorsu iară înapoi pen Iașii. Și l-au cinstit Ant<i>ohi-vodă, ca pe un sol, și mărgînd și viind.

38. Ant<i>ohi-vodă atuncea, tot într-acea iarnă, trimis-au pe Vas<i>lie Pureci, vornicul dinspre do<a>mna, cu taină, în Țara Ungure<a>scă, la do<a>mna lui Șerban-vodă, de au dat do<a>mna pe fiică-sa, domnița Căsandra, dé o au adus-o să o ia frate-său Dumitrașco beizăde, că era logodită cu dînsul. Era cu șt<i>rea ghen<ă>rarului de Brașov, numai ghen<ă>rarul să ferie, că s<ă> teme de

Brîncovanul. Că Brîncovanul ave maré cîsté și trecere la înpăratul nemțescu, și nu era cu voia Brîncovanului să o ia Dumitrașco beizădea.

39. Și dup<ă> ce au adus-o la Iașii, i-au dat gazdă la Iordachi Rusăt visternicul, fiindu-i niîam. Ș-au și răpedzit Ant<i>ohi-vodă la Ț<a>rigrad de i-au făcut șt<i>ré, de au vinit frate-său Dumitrașco beizădeoa. Și dup<ă> Ispas atuncea, în al patruilea anu a domnii lui Ant<i>ohi-vodă, la velet 7208 (=1700), au făcut nuntă, în tîrgu în Iașii, domne<a>scă, dup<ă> obiceiul domnilor. Și șede în Iașii în nisște curții a lor, ce le cumpăras<ă> tată-său Cantemir-vodă de la Gheuculias<a> vister-nice<a>sa. Ș-au ședzut acolo, în gazdă, pîn' s-au dus mai pe urmă la Țarigrad, cu do<a>mna lui cu tot.

40. Decé, atuncea, în scurtă vremé, tot într-acea var<ă>, al patruilea anu a domn<i>ei lui Ant<i>ohi-vodă, îi și vini ferman să s<ă> gătiiască să margă să rădice turcei din Cameniță și s<ă> dea Camenița pe mîna leșilor, în-

1 36|38 B, 33 C, 37 E, 35 G, 31 P, *lipsește* M/ Decii B,C/ întorcîndu-să C/ înapoi B,C// 1—5 S-au întorsu înpăratul moschicescu la țara sa <lui P> și îndată au poroncit boerilor și oștenilor săi <lui P> de ș-au ras barbile și le-u <ș-au P> schimbat hainile; li-au făcut toată regula nemțască. Au adus cîteva căpetenii nemți <niem-țăști P> di-au învățat regula nemțască pre moscali, după cum sint și pînă astăzi M,P// 2 *lipsește* îndată C/ după apucat ad. de au început C/ barbeli B, barbele moscalilor, a boiărilor C// 3 și a B,C/ și a le schimba hainele C,D, și li-au schimbat și portul, hainele și au făcut obiceiuri B,E,G/ și a face obiceiuri C/ repetă și³ C// 4 orînduială B,C/ Și au B,C/ nemți B,C// 5 de-i învăța pre moscali precum sint și pînă astăzi B,E,G/ di pecum[după cum C,D/ sint C/ pînă astăzi C// 6 37|39 B, 34 C, 38 E, 36 G, 32 P, *lipsește* M/ întru acel an B,C, întru acéstaș an M,P/ *lipsește* de M,P/ primăvară B,C/ *lipsește* în postul cel mare M,P// 7 trecut-au B,C/ un sol B,E/ de la leși la Poartă B, de la leși la Țarigrad E, de la leși la turci la Țarigrad C/ iară B,C/ Reuțchii B,C,D,E/ carele trecusă B,C// 7—9 trecut-au prin Iași un sol leșăscu la Țarigrad, pentru legătura păcii M,P// 8 mai înainte B, mai înainte C/ *lipsește* și G/ la Costantin Duca-vodă B,E,G/ trebile păcii B,C// 9 după B,C/ *lipsește* Și dup<ă> ce ș-au isprăvit trebilă M,P/ trebile B,C/ toamnă B,C// 10 iar C/ și de toamnă iarăș s-au întorsu M,P/ înapoi B,C, *lipsește* M,P/ pin B,C/ Iași B,C Antiohii B,C,D// 11 mergînd C/ și mergînd la Poartă B, și mărgînd la Țarigrad E// 10—11 Deci și cînd au trecut și <și M> cînd s-au întorsu, mare cînsté și primire i-au făcut Antiohi voevod M,P// 12 38|40 B, 35 C, 39 E, 37 G, 33 P, *lipsește* M/ Antiohii B,C,D/ voevod M/ *lipsește* atuncea, tot într-acea iarnă M,P/ *lipsește* atuncea D/ întru acea B, într-acia C// 13—16 au trimes pe taină în Țara Ungur-riscă pre Vasile Purice, vornicul despre doamna, la doamna lui Șărbă voevoda, de i-au dat ace doamnă pre fiică-sa Casandra domnița <domnița Căsandra P> și au adus-o în Iași ca să o dei după fratile său M,P// 13 Vasile Purece B,C/ despre doamna B,C// 14 Unguriască B,C, Unguriască la Brașov E// 14—15 doamna¹⁻² B,C// 15 pre B,C/ ad. marginal domnița C// 16 de C/ de au adus-o B,E,G/ beiză-dea B,C// 17 Era și E,G/însă și doamna au dat-o M,P/ știrea ghenarului B,C// 18 Brașev D/ numai dară și M,P/ ghenarului B, ghenarariul acelă M,P, ghenaral la Brașov/ să feriia că B,C, *lipsește* M,P/ să temea B,C//

1 Brîncoveanul-vodă¹⁻² B,C,D,G, Brîncoveanul-vodă¹ E/ Că Brîncoveanul-vodă avea mare cînsté și B,C/știindu-l că are M,P/ trecere C// 2 la Leopold înpăratul B,E,G/ nemțăcu B,C,E,G/ și nu-i era Brîncoveanului-vodă să o ia <pe domnița lui Șerban-vodă E> Dumitrașco beizadea B,E/ Brîncovanului-vodă C,D,G// 3 beizadea C/ după beizadea ad. pre domnița, fata lui Șărbă-vodă G/ *lipsește* și nu era cu voia... beizădea M,P// 4 39|41 B, 40 E, 38 G, *lipsește* C,M,P/ Și|Deci M,P/ după B,C/ au adus-o B, o au adus D,G/ la Iași B,C, *lipsește* M,P// 5 visternicul B,C/ niîam B,C/ *lipsește* fiindu-i niîam M,P/ Și au B,C/ *lipsește* și B,G/ răpedzit|triimis B,E,G// 6 Antiohii B,C,D// 5—7 Și îndată au și <lipsește și P> făcut știre frățini-său, lui <Dumitrașco M> beizadia la Țarigrad, de au venit la Iași. M,P// 6 Țarigrad B,C/ i-au|au B,G/ știré B,C// 7 beizadea B,C,D/ după B,C// 8 atuncea B,C/ în|întru G/ patruli B// 7—13 În anii 1700, întru al patrulea an <a P> domnii sale, au făcut frățini-său, lui Dumitrașco beizadia, nuntă în Iași în curțile Cantimireștilor, pre carile le cumpărasă tatul lor Cantimir de la Gheuculiasa visterniciasa M,P// 8 an B,C/ domnii B,C/ Antiohii B,C, Antioh D// 9 la velet|în anul B,C,D,E,G/ nuntă domniască în tîrgu în Iași, după E,G// 10 Iași B,C/ domniască C, *lipsește* B/ după obiceiul B,C/ Și au șezut B,C,E,G/ *lipsește* domne<a>scă, dup<ă>... șede în Iașii D// 11 Iași B,C/ niște B, nește C/ curți B,C/ ce li-au cumpărat C, ce li-au fost cum-părat B,E,G// 12 Gheuculiasa vister-niceasa B,C/ după vister-niceasa ad. Și au făcut acolo și un cerdac frumos, B,G, Și au făcut acolo Dumitrașco beizadea și un cerdac frumos, casă de vară E/ Și au ședzut acolo C, Și acolo au șezut C,E,G// 13—14 Și tot acolo au șezut Dumitrașco beizadia pînă <ce P> au purces la Țari-grad, împreună cu doamna sa, Casandra. M,P// 13 pînă B,C// 14 doamna C/ doamna lui și cu tot agîrlicul ce au avut B,E,G// 15 40|42 B, 36 C, 41 E, 39 G, 35 P, *lipsește* M/Decii atuncea B,C/ vrême B,C/după vrême ad. fără de zăbavă G/întru acea vară B, într-acia vară B// 16 al|în al G// 15—17 Tot întru aceaș anu 1700 și întru aceiaș <aceastaș P> vară i-au venit lui Antiohii voevoda ferman de la înpăratul turcescu să margă M,P// 16 patruli an B,C/domnii B,C/Antiohii B,C, Antioh D/ i-au și vinit B// 17 să să gătiiască B,C/turcii B,C// 18 din cetate <cetaate C> din Cameniță B,C, E,G/să C/ pre B/leșilor C//

preun<ă> cu un paș<ă> și cu oaste și cu câteva părechi de biholii pentru rădicarea balimezelor și cu un sărdar cu oaste de la munteni.

5 Și purces<ă> Ant<i>ohi-vodă, voios, și s'învoise to<a>tă
5 ț<a>ra de cea vesté, unde să rădic<ă> acea nevoie dea-
supra țării ș-a creștinilor, și deder<ă> slav<ă> lui Dum-
nezău. Și atunci eram și eu, Ion Neculce vel-vornic,
pe acie vreme vâtav de aprodzi.

Decé dac<ă> sosi Ant<i>ohie-vodă la Cameniță,
ms 53, 10 îndată să apuc<ă> și făcu pod mereu piste Nistru // în
f. 278 gura Smotriciului, la un sat anume Vîrnovița. Și șezu
acolo cîtăva vreme, de aștepta să-i aducă lésii ferman
de la Poartă la pașia din Cameniță să iasă, că era și comi-
sarii léseshi acolo, anume hatmanul Litvii și Adam Si-
15 navschii, voevoda Belschii, careli mai pe urmă au agiunsu
de au fost hatman mare de corona leșască, și Stanislav,
voevoda Chiovschii și Ștefan Potoțchii strajnic corunnii,
și alții, cu oaste ca la zece mii. Sta cu obuz din cea parte
de Nistru, și Antiohii-vodă sta din ceasta parte de Nistru,

1 înpreună C/ și înpreună cu B,E]și i-au triimis împăratul și pre M,P/ pașia B,C/
lipsește și¹ M,P/ lipsește cu¹ M,P// 2 lipsește de M,P/ bivoli B,C,E,G/ după bali-
mezilor ad. <a C> pușcilor celor mari B,C,D,E,G/ cu]pre M,P//2-3 și cu un boi-
ariu sârdariu de la munteni cu oaste B,E,G/ muntēni C// 4 purceas<ă> B]au
purces C/ Antiohii B,C/ să învoioșia B,C/ toată B,C// 4-5 Antiohii voevoda și
toată boerime și toată țara s-au bucurat de această veste bună, văzind că <să P>
rădică ace nevoi mare M,P// 5 țara B,C/ acea¹ B,D, acia C/ veste B,C/ undé B,C/
acia² C// 6 și a creștinilor B,C/ și dederă B,C]și au dat M,P/ slavă B,C/ Dumnezeu
B,C// 7 după atuncea ad. la acea vreme C// 7-8 Atuncea și Ion Neculce, ce au
fost vel-vornic de Țara de Sus, era vâtaf de aprozi E, lipsește B,G,M,P// 7 era
C/ era și Ion Neculce biv-vel-vornic D/ lipsește și eu C/ vel-vornic]vornicul C/
lipsește pe acie vreme C// 9 ante Decii: 43 B, 42 E,M, 40 G/ Decii dacă B,C/
Antiohii B,C,D/ Cameniță]Nistru B,E// 10 apucă B,C// 9-10 Antiohii voevod și
<cu toți M> cei ce s-au zis mai sus, au purces la Cameniță. Și după ce au venit în
<la P> Cameniță au poroncit Antiohii voevod dī-au făcut pod stătător <stătătoriu P>
preste Nistru M,P// 11 lipsește anume M/ Vîrnovița]Vronețul P/ ante Și: 37 C,
41 D/ lipsește Și M,P/ Șezut-au M,P//12 de aștepta]așteptind M,P/ să-ș aducă
C,E,M,P// 13 după iasă ad. turcii D, ad. din cetate E/ că era]fiind M,P// 14 lip-
sește și comisarii léseshi M,P/ comisari léseshi C/ acolo și comisarii léseshi anume
E/ anume]și P/ acolo în Cameniță și hatmanul M/ Litvii C/ lipsește Adam
C,D,M,P// 15 care pe urmă C,D// 16 lipsește de au fost C// 15-16 lipsește careli
mai pe urmă... corona leșască și M,P// 16 și hatman corunii și Stanislav C,D, hatman
vielchi corunnii, și E, hatman velchii corunii, de corona crăii<i> léseshi G//17
lipsește și M,P/ lipsește strajnic corunnii M,P// 18 alți leși mari, cu 10.000 oaste
1 eșască M,P/ Deci leși cu oaste lor era cu obuzul în cea parte M,P/ di cela C,D//19
lipsește de Nistru M,P/ și iară M,P/voevod M/ lipsește sta C,D,M,P/ lipsește și An-
tiohii ... parte de Nistru E/ dia]den C, de D,M,P/ aceasta D/ lipsește de Nistru C,D//

și ferman nu li mai trimite lésilor solul lor Reuțchii,careli
era la Poartă, că ponturili de pacé iscălisă, numai craiul
f. 278^v Avgust nu iscălisă, și turcii poftiia să iscăliască / și craiul
Avgust și toată récepospolita. Și acéia era pricina zăbăvii.

5 44. Decii s-au apucat chizesh la Poartă solul Inglezului,
precum că va iscăli craiul Avgust și toată récepospolita.
Și au și triimis fermanul pe omul Inglezului, de l-au dat
la comisarii léseshi. Și comisarii l-au dat în mîinile lui
Cahriman-pașii, să iasă din Cameniță și să dea cheile ce-
10 tății Cameniții în mîinile lésilor. Iar omul Inglezului
s-au dus în sus la craiul Avgust cu ponturili păcii, să
iscăliască craiul Avgust și toată récepospolita. Decii apoi
pașia au și început a deșerta cetate Camenița. Tîmplatu-
s-au multă zăbavă de șideré acolo la Nistru, pînă s-au
15 așezat acéste trebi.

45. Atuncea s-au făcut mare eclipsis, întunecare de soare,
cît nu să videa om cu om. Întunecas<ă> lumea în anul 7208
<=1699> septemvrie în doasprăzéci zile, întru o zi marți.

46. Gășitu-s-au atuncea și un ursu mare groznic.
20 Și sărisă toată oaste, și moldoveniască, și munteniască,
și nu-l putea ucidé. Și au dat în câteva rînduri în Nistru,
și iară eșia afară. Și gonindu-l pe Nistru cu un pod, să

1 le mai trimetea C/ lipsește lésilor C,D // 19-3 de Nistru; Răuți <Räuschie P> solul
leșăscu nu le mai trimete fermanul de la Poartă. Și pricina au fost aceasta:
ponturile celi de pace le iscălisă numai însuși craiul Avgust; iară turcii M,P// 2
care C/ ponturile C/ pace C/ le iscălisă¹ E// 3 lipsește nu iscălisă C,D// 4 lipsește
și craiul Avgust M,P, și craiul Avgust și C,D/ recepospolita C/ acéia]aceasta M,P/
iara zăbava M,P// 5 44]42 D, 43 E, 41 G, lipsește C,M,P/ chizeș C/ Inglezului
englezăsc // 6 precum]cum C,D,M,P, lipsește G/ va]vor M,P/ lipsește craiul Avgust
și C,D, craiul Avgust M,P/ recepospolita C// 7 Și așa au răpezi fermanul M,P/
și triimis]răpezi C,D/ Englezului P// 8 comisarii C// 7-9 Inglezului, carile viind
au dat fermanul în mîna comisariilor leșăști. Iară omul Inglezului <englezăsc P>
s-au tot dus cu ponturile păcii la craiul leșăscu să le iscăliască și récepospolita.
Comisarii leșăști au dat fermanul în mîinile <mîna P> lui Căriman-pașa poroncind
du-i-să <poroncindu-i P> să iasă M,P// 8 Și comisarii]de C,D,E/ Și comisarii leșeshi
G/ mîinile C,D// 9 Căriman-pașii din Cameniță C,D/ pașe E/ lipsește cetății D//10
lipsește Cameniții M,P/ mîinile E, mîna C,D// 10-15 lipsește Iar omul Inglezu-
lui... s-au așezat acéste trebi M,P// 11 lipsește Avgust D/ ponturile C//12 lipsește
craiul Avgust și C,D/ recepospolita C//13 pașe E/ cetatea C/ Tîmplatu-s-au
atuncea G// 16 45]38 C, 43 D, 44 E, M, 42 G, lipsește P/ întunecarea soarelui E,
întunecare a soarelui G/lipsește întunecare C,D/Atuncea s-au întunecat soarele foarte
<tare P>, atîta cît M,P//17 cu]pre G,M,P/Așa întunecasă C,D//17-18 Așa să întune-
casă lume. Fost-au aceasta în anul 1700, sâpte<m>vrii în 12 M,P// 18 întru o zi,
marți, septemvrie în doasprăzéce zile E/ la sâptemvrie C/ lipsește septemvrie în
doasprăzéci zile D/lipsește zile <M,P> întru o zi marți C,M,P//19 46]44 D, 45 E, M,
43 G, 37 P, lipsește C/Gășit-au M,P/lipsește și M,P/foarte mare și gro<a>znicu M,P/
gro<a>znicu C// 20 sărisă]au sărit C,D,M,P/ lipsește și² M,P// 21 ucidé C/ lipsește Și
M,P/ Dat-au M,P/ iar C// 22 cu un pod umblătoriu <împlător M> pre Nistru, s-au
sui în pod M,P//

f. 279 5 suisă în pod, și oamenii au sărit din pod în Nistru, și multă grozăvie făcea. Cîțiva oameni s-au înpușcat slobozind focul să-l lovască, și îmbulzindu-s(ă) oamenii să lovia ei înde ei. Nu era curat. Trii, patru ceasuri toată oaste l-au gonit / și de-abia l-au ucis. Și era pre mare, de mirare.

47. Apoi gătindu-s(ă) și scoțind tot din cetate din Cameniță, întru o zi totdeodată s-au rădicat lésii a merge la Cameniță pe de o parte, și Antiohii-vodă pe de altă 10 parte. Și s-au întimpinat la poarta din sus eșind și pașia din Cameniță numai cu curtea lui. Și așa să înfîniră tustrii odată la un locu, ca cîndu i-ar fi tocmit cineva. Și marsără așa cu toții la un locu, cît o pistrială de săgeată, pînă la un săivan a pașii, ce era întinsu, de descălecară cu 15 toții, și pașe, și Antiohii-vodă, și lésii. Iar agîrlicul pașii și cu turcimea toată ce era în cetate în Cameniță trăitori, tot păziia cu cară, cu căruțe, cine cu cé avea de eșia din cetate din Cameniță pe altă poartă, din gios.

48. Apoi după ce descălecară lésii, dedéră fermanul 20 de la Poartă în mîna pașii de-l ceti. Și pașia déde în mînile lésilor trii pungi de urșinic cu trii chei a porților cetății Cameniții. Iar lésii începură a rîde și a vorovi voroave de

1 și să suis(ă) G/ și iară M,P/ au sărit[săria B,D,M,P// 2 multă grozăvie și spaimă făcea acel ursu C/ să făcea G/ grozăvie făcea]strășnicile arăta M, stricăciuni arăta, adică strășnicile P/ Și cîț(i)va G/ oameni]voinicii C,D// 2-4 lipsește Cîțiva oameni... ei înde ei M,P// 3 îmbulzindu-s(ă)]boțindu-să C,D/ lipsește oamenii C,D// 4 ei¹⁻²]iei C/ după curat ad. acel ursu E//5 oastea C// 4-5 Nu era lucru curat. Că <Cătră P> patru ceasuri l-au gonit toată oaste și M,P/ de abia C//6 mirare C]foarte de mirare D// 7 47]39 C, 46 E,M, 44 G, 38 P/ lipsește D/ gătindu-să C/ din cetaate C, lipsește D, repetă B// 7-10 Pașa au făcut gătire de <au P> purces și numai într-o zi au scos toate din Cameniță. Apoi s-au rădicat leșii și au purces să intre în Caminiță <leșii P>. Deci pe de o parte merge leșii, iar pre de <de pre P> altă parte Antiohi voevod M,P// 8 într-o C//9 la Cameniță]la cetate la Cameniță C// 10 lipsește Și G/ timpinat C,D/ pașe E// 11 din Cameniță]din cetaate din Cameniță C/ Eșit-au și pașa <repetă și pașa P> M,P/ și numai cu curtenii săi M,P/ așa C/ să înfîniră]să înpreunară C,E, să înpreuna D, s-au înpreonat G/ tustrei C// 12 la un loc odată G/ Și așa trusei <treței M> s-au înpreunat la un loc M,P/ cînd C/ hî]fi C/ lipsește ca cîndu... tocmit cineva M,P// 13 cu toții așa C,D/ pistrială]proască C,D// 12-14 Deci au mersu cu toții la un loc <lipsește Deci...loc P>, însă așa de departe, cit de o proască de săgeată. Apoi au mersu la un saivan M,P// 13 săgiată C// 14 descălecară ucolo C,D,E,G/ de descălecară]și au descălecat M,P// 15 și]adică M,P/ pașia C/ lipsește și² M,P// 15-18 agîrlicul pașii și toți turcii ce au fost trăitori în Caminiță, neincetat ieșia din Caminiță pre altă poartă, din gios M,P// 16 în cetate C, lipsește D// 17 ce C/ lipsește din cetate C,D// 19 48]40 C,P, 46 D, 48 E, 45 G, lipsește M/ lipsește Apoi M,P/dederă C]au dat M,P// 20 lipsește de la Poartă M,P/ mîna]mîinile M,P/ pașe E/ de l-au citit M,P/ Și iară M,P/ dede C]au dat M,P/ mîinile]mîna C,D,M,P, mîinile E// 21 chiei C/ a cetății Cameniței, a porților G// 22 lipsește Cameniții C,M,P/ lipsește a rîde și M,P/ a vorbi vorbe M,P/ a vorovi B/

glume cu pașia. Și întru acéli vorbe de glume vorbiră și alteli mai de triabă, Și-i cinsti pașia cu cafe și cu cerbet, după cum iaste cinste turcească. Și-ș luară zioa bună de acolea unii de la alții. Și purceas(ă) pașia și cu Antiohii- 5 vodă în gios. Iar lésii cei mari stătură pre loc afară, de nu f. 279^v înțără degrab' în cetate, temîndu-s(ă) să nu fie / pus turcii vreun lagum în cetate. Și apoi înțără și lésii cei mari în cetate în Cameniță și o curățiră de toată scîrnă- 10 via. Și dezgropară pe pași de pin bisérici, ce le făcus(ă) meceturi, și făcură osvîeștenii de le sfințiră. Și așezară pușci mari a lor lésii și oaste leșască cît au trebuit.

49. Iară pașia și Antiohii-vodă, dacă au trecut Nistrul în ceașta parte, purceas(ă) înaintea la Tighine, pașe cu carăli lui și cu curtea lui, iar Antiohii-vodă cu pușcile 15 céli mari în urmă. Și pusă pre geabhană și pe pravul cel de pușcă cu carăli pre Mihălachi Racoviță vel-spatar, careli fusésie cumnat cu Antiohii-vodă, iar pe Nistru cu podurile au pus cambaraleli și glonțurile céli de pușci și cu multe fieră mănunțușuri, și plute și șeici pe apa Nistru-

1 glumă C,E/ pașe C,E/ într-acéli C, între acéle D/ glumă C,D/ au vorbit G//2 și alteli mai de triabă vorbiră C/ acéli vorbe și alte vorbe mai de treabă. M,P/ Cîstitu-i-au M,P/ după pașia ad. pre leși C,G/ cahve C,D, cahfe E,G/ șarbet M,P// 3 după cum iaste cîntea turcească C] după obiceiul lor M,P/ Și își luară C,D// 4 lipsește unii de la alții D,E,M,P/ purceasă C] au purces M,P// 5 voevod M/ lipsește în gios M,P/ lipsește Iar M,P/ cei] ciei C/ stătură pe loc, stătură afară E/ pe C// 5-6 afară, și n-au înțăr în grabă în Cameniță, temîndu-să M,P// 6 degrabă D/ în cetaate <cetate E,G> în Cameniță C,D, E,G/ temîndu-să C// 7 vreun lagum turcii în cetaate în Cameniță D/ în cetate]în Cameniță C, în cetate în Cameniță E,G/ lipsește și² G// 7-8 lipsește și lésii cei mari în cetate C,D/ După acéia au înțăr și ei în Cameniță. Și au poroncit di-au curățit cetate de toată scîrna M,P// 8 lipsește în cetate E/ scîrna C,D/ lipsește Și M,P// 9 pe]pre C,D/ pin]prin D/ făcusă C// 9-10 Au dezgropat pre pași ce era îngropați prin bisărici, pre carile <care P> le făcusă turcii meceturi. Făcut-au sfințire <sfințanii P> cetății și au stropit cu aghiazmă M,P// 10 osvîeștanii C// 11 lipsește mari D/ a lor]de a lor D// 10-11 Și așezară lésii pușci de ai lor și oaste C/ Apoi au pus pușcile lor și oaste M,P// 11 lipsește lésii D// 12 49]41 C, 47 D, 48 E, 46 G, 50 M, 42 P/ lipsește Iară M,P/ și]cu D, și cu C,E,G,M,P/ voevod M/ lipsește dacă M,P// 13 lipsește în ceașta parte C,D]dup(ă) acéia pașa M,P/ purceas(ă)]s-au dus M,P/ 13-14 purceasă pașia înaintea la Tighinea cu carăle lui C/ lipsește pașe D/ lipsește pașe cu carăli lui și cu curtea lui M,P// 14 curtea]casa C,D/ iară C// 14-15 voevod au rămas denapoi cu pușcile celi mari M,P/ vodă mai pre urmă, cu pușcile céli mari C, vodă în urmă, cu pușcile céle mari D,E,G// 15 pusă]au pus G/ pe C// 15-16 Și pusă pre erbărie cu carăle pre D// 16-3 Pre Mihălachi vel-spătar l-au pus preste erbărie ispravnic. Cunbarările și glonțurile și toate celilante heră, mănunțușuri, li-au pornit pre <la P> Nistru cu poduri și cu șăici, puindu purtător de grij(ă) pre Bogdan hatmanul, carile au rămas <mersu P> cu oaste pre malul Nistrului, pînă la Tighine M,P// 16 Mih(a)lachi spătariul C// 18 glonțurili C/ au pușce au pus E/ lipsește céli de pușci C,D/ céle mari și mici de pușcă E/ pușci mari G// 19 mult C/ hiar C, hiară D, hieră G/ și pe plute și pe șeice și li-au pornit pe apa Nistrului G/ pre D//

lui li-au pornit. Și au fost ispravnicu pe acéste cumnată-său, Lupul Bogdan hatmanul, de au mărșu cu oaste pînă în Tighine, pe malul Nistrului.

50. Și atuncea au dat și lésii agiutor lui Antiohii-vodă 5 poduri de a lor di pe Nistru, pentru mai degrab' deșertare. Și pașii încă i-au dăruit doao mii de galbénii lésii, să ias<ă>, mai degrab' din Cameniță, pentru că pașia mai zăbăviia vréme pentru să să găteze. Și lésii cu un ceas mai înainte era bucuroși să iasă turcii din Cameniță, ca să 10 nu mai pue vreo pricină turcii.

f. 280 51. Și făcus<ă> lésii comisari și zăpis la mîna lui Antiohii-vodă pentru moștiile Sfîntului Ioan cel / Nou ce au fost la Suceavă, să le dea, să vie iară aice în țară, cu toate odoarali și veșminteli mitropolii. Numai poate-fi 15 voia lui Dumnezeu n-au fost, că s-au tîmplat acel zăpis de s-au răsărit, și cînd au trebuit să-l scoată nu l-au găsit. Și așa au rămas moștiile Sfîntului Ioan iară în Țara Leșască.

52. Și alias<ă> Antiohii-vodă pre Lupul Costachi, 20 ficior lui Gavrilă vornicul, și-l făcu comisar, dinpreună și cu alții boiari, și-i trimisă la Suceavă și la Niamțu de

1 ispravnic pe acéli vase cumnatu-său C,D// 2—3 cu oaste pe malul Nistrului pînă în Tighinea C,D,E,G// 4 50]49 E, 47 G, 53 M, 43 P, *lipsește* C,D/ *lipsește* Și atuncea M,P/ ajutoriu C/ voevod M// 5 *după* deșertarea *ad.* cetății G, cetății Cameniții C,E// 5—7 poduri și șaiici pentru mai grabnica deșertari. Leșii cînd s-au luat zioa bună, au dăruit pașii 2.000 galbini, că-i făgăduisă mai înainte, numai ca să iasă mai în grabă din cetate M,P// 6 *lipsește* încă C,D,G, să ias<ă>]pentru ca să iasă C/ degrabă C// 7 din cetaate din Cameniță C,D/ pentru că]căci, pentru căci D//8 vrémie C/ *ad. marginal* pentru D/ *lipsește* pentru că... să să găteze M,P/ Și]Că M,P// 9 înainte C/ *lipsește* turcii C,D, turcii din Cameniță G/ din Cameniță]din cetate M,P, din cetaate din Cameniță C// 10 pule C/ pule turcii vreo pricină M,P//11 51]41 C, 48 D, G, 50 E, 54 M, 44 P/ Și făcusă și zăpis lésii comisari la mîna C,D// 11—14 Atuncea leșii, comisarii, au făcut zăpis lui Antiohii voevod precum că vor da moștiile sfîntului Ioan Novii să le aducă iară în Moldova și cu toate odoarale mitropolii<i> Moldavii. M,P// 12 Sfîntului marelui mucenic Ioan cel Nou C/ celui Nou G, *lipsește* D//13 ce]careli C/ să vie]să le aducă C]iar C/ *lipsește* aice C,D// 14 *lipsește* și veșminteli C,D,E/ veșmintele și odoarale mitropoliei G/ *lipsește* fi M// 15 n-au fost voia lui Dumnezeu pentru păcatile noastre, că M/ voia lui Dumnezeu pentru capitele noastre n-au fost, că P/ că]pentru că G/ întîmplat P//15—16 de s-au prăpădit acel zăpis M,P/ acel zăpis de s-au răsărit acel zăpis D// 17 așa C, așa iară M/ Ioan Novii și odoarale mitropolii în Țara Leșască M,P/ iară]tot G, *lipsește* C,E/ *lipsește* Ioan iară D// 18 *după* Leșască *ad.* în tirgu în Jolcva, care acel tirgu au fost a craiului Sobetchi E// 19 52]41 C, 49 D, G, 50 E, 55 M, 45 P/ *lipsește* Și M,P/ aliasă C]au ales D/ *lipsește* Antiohii-vodă C,D/ *lipsește* Costachi C, D, E, G// 19—21 Antiohii-voevod au ales și au făcut comisari pre Lupul Gavrilă și pre alți bolari și i-au trimes M,P// 20 *lipsește* vornicul C,D/ și]de-l E,G/ de-l féce (féceră D) comis marc C,D/ *lipsește* dinpreună C,D// 21 alți C,E/ trimisă C,D//

scoasără pre toți lésii din țară. Și viind Antiohii-vodă la Iași, la scaonul domnescu, după ce dusă toate lucrurile în Tighine, rămasă țara toată în mîna lui Antiohii-vodă, Hotinul, Suceava, Cernăuții, cît stăpînis<ă> lésii. Și au 5 mai făcut Antiohii-vodă ferman de la Poartă și au isprăvit de au luat și ținutul Orheiului în mîna lui, că era Ucraină pre atuncea, de-l stăpîniia hanul.

Și să făcu bună pace de toate părțili, ca de mulți véci, și nu să simția nemică necăiri de tîlhari.

10 53. Decii atuncea, în scurtă vréme, au trecut, după ce au dat Camenița turcii lésilor, și solul cel leșescu de la Țarigrad, anume Reuțchii, și s-au dus în țara lui, precum mai sus s-au scris.

54. Iară de iarnă, tot întru acel an, vinit-au alt sol din 15 Țara Leșască, mai mare, pre anume Lișcinschii, voevoda f. 280^v Poznavschii, ce era gineré hatmanului Iablanovschii, / a căruia un ficior, pre anume Stanislav Lișcinschii, au agiunsu de au fost craiu în Țara Leșască, ce l-au pus Carol, craiul Șvedului, mai pe urmă, precum i să va arăta istoriia la 20 rîndu, înainte.

1 de scoasără]di-au scos M,P *repetă* pe toți B/ țară]Moldova M,P// 1—2 la scaonul domnescu în Iași E, la scaunul domniei în Iași G, la scaunu-ș la Iași C,D//1—4 După ce au dus Antiohii voevod toate lucrurile turcești în Tighine au venit în Iași, în scaun; deci atuncea a au rămas toată Moldova supt stăpînire lui: Hotinul M,P// 2 dusă în Tighinea toate lucrurile C,D// 4 cît]că pre aceste M,P/ stăpîniia C,D,E, le stăpîniia tot M,P/ Și mai făcu C, Și mai féce D, *lipsește* M,P// 4—6 Antiohii voevod s-au isprăvit ferman de la Poartă și au luat M,P// 5 și au isprăvit]de isprăvi C, D//6 de luo și Orheiul în mîna lui C,D/ *lipsește* în mîna lui M,P// 7 pe C/ stăpîniia]ținea C,D// 6—7 că pre atuncea era Ucraina și-l stăpîniia hanul supt a sa stăpînire M,P// 8 *lipsește* de toate părțili C,D,E,G/ și]de C,D,E,G// 8—9 Și întru acestu chip s-au făcut bună pace și nici de tîlhari *nimic* <și M> nicăiure nu să simția M,P// 9 nicăiri C// 10 53]41 C, 50 D,G, 52 E, 57 M, 46 P//10—11 vréme după ce au dat Camenița turcii <]turcii Camenița G> lésilor, au trecut și solul E,G// 10—13 <au trecut D> în scurtă vréme după darea Cameniții au trecut <]lipsește au trecut D> și solul cel leșescu, Reuțchii de la Poartă în țara lui, precum s-au pomenit mai sus C,D/ Răuțchii, solul cel leșescu, și-au întorsu din Țarigrad și au trecut în Țara Leșască, după cum s-au pomenit și mai sus M,P// 14 54]51 D,G, 53 E, 58 M, 46 P/ Iar C/ *lipsește* Iară de iarnă M,P/ întru acestaș an au venit M,P/ vini alt sol C,D// 14—15 altu sol mare leșescu, anume M,P// 15 *lipsește* pre E// 15—19 pre anume voevoda Poznavschii ce era gineré hatmanului Iablanovschii, care un ficior a cestui sol, anume Stanislav, au fost și craiu în Țara Leșască, pus de Șfed mai pe urmă C//16 ce era gineré]ginirile M,P// 17 a căruia]care D/ a căruia un ficior a cestui sol E,G// 17—20 un ficior a cestui sol, anume Stanislav, au fost și craiu, pus de Șved mai pe urmă, precum istoriia înainte la rînd. D/ *lipsește* a căruia un ficior... la rîndu, înainte M,P//17—18 *lipsește* au agiunsu de E,G// 18 craiu] și craiu E,G/ Leșască, pus de Carol E/ ce]pre carele G/ *după* pus *ad.* craiu G// 19 arăta]scrie G//20 rînd C/ înainte C//

55. Decii acel sol mare viniia cu multă pohvală și podoabe și cu mulți ficiori de domni leșești. Și i-au eșit Antiohii-vodă înainte pe Bahluu, calé de un ceas, și așa tot alătura au venit cu dînsul pînă la gazda lui. 5 Și apoi, a doa zi, Antiohii-vodă l-au poftit pe sol la curtea domniască, la cînte.

Decii acel sol să ținea pre mare, după cum li să și cade să să ție, că n-au călcare de nimé și sînt nelipsiți di céle trebuitoare, ce le trebuescu, și nu știu pedeapsa sărăcii 10 aceștii lumi, ca noi. Și i-au răspunsu lui Antiohii-vodă, de-i va ieși înaintea, să-l întimpiné la giuătate de scări a cerdacului, va vini la cînte, iar de nu-i va eși înaintea așa, nu va vini. Deci așa s-au așezat: să să scoboare Antiohii-vodă pînă la trii scări și solul să să sue 15 iar pînă la trii scări. Și la al șaptelei scară, undé iaste giuătate, să să închine unul altuia; și așa, alătura, să margă pînă în casă. Și la băut tot o dată să bea amîndoi. Iar la acea vrême, fiind Ion Neculcé vel-agă, era rînduit de domniie de grijiia pe sol la gazdă de céle ce-i trebuia. 20 56. Decii i-au făcut Antiohii-vodă mare cînte solu-lui, și au purces după acéia solul de s-au dus la Țarigrad,

1 55]42 C, 52 D, 54 E, *lipsește* G,M,P/ *lipsește* Decii M,P/ Venit-au acestu <acel P> sol cu mare podoabă și pohfală M,P/ multă]mare G//2 *lipsește* podoabe G/ și i G/ leșești C//2—3 Antiohi voevod i-au eșit înaintea M,P// 3 înaintea C/ cale C/ după ceas ad. înaintea D// 4 așa C/ tot cu dînsul alătura <alătura cu dînsul M,P> au venit pînă C,D,E,G,M,P// 5 *lipsește* Antiohii-vodă D// 5—6 Și apoi, a doa zi, l-au poftit la curte Antiohie-vodă, la cînte. C/ Iară a dao zi l-au poftit la curte, la cînte M,P/ *lipsește* pe sol D/ la cînte, la curtea domniască G// 7 acel sol]el C,D, *lipsește* G// 7—10 *lipsește* Decii acel sol... aceștii lumi, ca noi. M,P// 8—9 *lipsește* di céle trebuitoare, ce le trebuescu și C,D// 9 *lipsește* trebuitoare E,G/ pediapsa C//10—11 Li]ahul mîndru i-au trimis răspunsu ca aceasta, că de-i va eși M,P//11 eși C,E/ timpiné C/ giuătate C//12 va vini]așa va vini M,P/ iar de nu, nu va vini C,D, *lipsește* M,P//12—13 *lipsește* va eși înaintea așa C,D,M,P// 13 Decii C/ ante Decii: 55 E/ așezat]tocomit C,D,E,G// 13—16 S-au priimit Antiohi voevod; și așa solul s-au suit 3 scări, Antiohii voevoda, s-au pogorit trii scări. Și pre al șaptelei scară s-au înpreunat și s-au închinat unul altuia M,P// 14—15 scări a cerdacului¹⁻² G/ solul să suia C// 15 șaptele C, șeptele D/ scară a cerdacului G/ giuătate de scări C// 16—19 *lipsește* și așa, alătura... céle ce-i trebuia M, P// 16 așa C/să margă alătura D// 17 tot o dată amîndoi să bea C,D/ Iară E// 18 fiind]era E,G/ era]și era E,G// 17—19 Care la acia vrême și vornicul Ion era agă și era rînduit de-l grijiia la gazdă pre acel sol, di céli ce-i trebuia C, Care pre acea vrême și Ion Neculcea, biv-vel-vornic agiunsésle de era agă și l-au rînduit de-l grijiia la gazdă di céle ce-i trebuia pre sol D// 19 domnie E// 20 56]43 C, 53 D,G, *lipsește* E,M,P// 20—2 Decii i-au făcut mare cînte și s-au dus pentru întăritul păcii, ca să fie vécinică pace cu turcii D, Și l-au priimit cu mare cînte; după acéia s-au dus solul la Țarigrad, ca să lege vécinică pace cu Turcul M,P//

f. 281

pentru întărirea păcii, pentru ca să fie pacé vécinică / leși cu turcii.

Decii noi moldovenii ne bucuram undé auziiam că iaste să să facă pace vécinică, fiindu pămîntul nostru 5 supărat de podghiuazuri și de pustietate. Dar nu ne pricepem, că mai cu amar pre urmă ne va fi vécinică pacé. De răutate și de amar ni-au căzut noao moldovenilor pe urmă, că ni s-au micșurat cîntea de la turci, că ni-au înmulțit obiceiuri réle asupra și ni-au făcut oameni de 10 nemică de sîntem, că ni-au călcat precum li-au fost voia, care înaintea să vor arăta toate, pre rîndu.

56. După acéia, în scurtă vrême au și venit iarna fer- man de la Poartă, să margă Antiohii-vodă și cu hanul dinpreună să scoată pre nohai din Bugeacu, să să ducă la 15 Don, să trăiască acolo, după cum s-au așezat la pacé. Și ei să punea înpotriva hanului și nu vrea să iasă din Bugeac.

Decii Antiohii-vodă îndată să găti și purceas<ă> cu frumoas<ă> oaste, că atuncea era și Turculeț, cu vreo doao 20 mii de slujitori ce fusese joimiri, suptu ascultarea țării. Decii purceasă din Iași pre Bîrlad pînă la Fălci, și de acolo s-au întorsu iar la Iași, că s-au așezat hanul cu nohaii să-i lasă pînă în primăvară. Și cum au venit primă- vara, s-au și rădicat de bunăvoia lor, de s-au dus la Don 25 să trăiască.

1 pentru întemeierea și întărirea păcii E// 3—11 *lipsește* M,P// 3—5 undé zicea că va să să <vor să D> facă vécinică pace, fiind supărat pămîntul nostru de poghiuzuri C,D// 4—5 fiind supărat pămîntul nostru de E, G// 6 pricepeam C/ *lipsește* că G/ pe C// 6—7 ne va fi pacea cea vécinică. Că pacea cea vécinică de răutate E, ne va fi pre urmă vecinica pace. Că vecinica pace de răutate G/ fi]cădea C,D/ vécinica pacé. Că vécinica pacé de răutate C,D// 8 cînte C// 9 după réle ad. și spurcate C,D/ ni-au făcut de nemică oameni C,D/ și]că E// 10 *lipsește* de sîntem D/ precum]cum C// 11 arăta]scrie G/ rînd C// 12 56]44 C, 54 D, G, 57 E, 47 P// 12—13 Lui Antiohii voevod i-au venit poroncă <de la Poartă M> să margă la Bugeac înpreună cu hanul M,P// 13 margă]incaleci C,D// 14 *lipsește* dinpreună C,D/ repetă pre nohai G/Bugiac C//15 și să trăiască G//15—16 după cum s-au hotărît la făcutul păcii. Iar nohaii să punea M,P/ pace C//16 ei]nohaii C,G, tătarii nohai E/inprotiva C// 17 Bugiac C// 18 *lipsește* Decii M,P/ voevoda M/ s-au gătit și au purces D,M,P/purceasă C// 19 frumoasă C/ era]au fost G/ *lipsește* vreo M, P// 20 *lipsește* de M,P/ fusese C/după joimiri ad. și era E/*lipsește* ce fusese...ascultarea țării M,P/ supt C/ascultare C/ țării]lui Antiohii-vodă E//21 purceasă]au purces Antiohii-vodă D// 21—25 Deci purcegînd din Iași au mersu la Bîrlad și la Fălciu, iar acolo i-au venit veste <cum M> că hanul s-au așezat cu nohaii, <că M> i-au lăsat să ernezi în Bugeag. Și de primăvară, chîlar ei, de bunăvoia lor să vor rădica <de voia lor vor eși P> din Bugiac și să vor duce la Don să trăiască M,P//22 iarăși G/ după Iași ad. la scaonul domnesc G// 23 prim<ă>vară C/ cum]cît D//24 s-au]cum s-au E/ după rădicat ad. nohaii G/ *lipsește* lor C,D//

f. 281^v 57. Iară Antiohii-vodă de primăvară, în al cinceli an a domnii lui, au făcut cărți de slobozii pin toate săliștile. Și au mutat slujitori de pin Piatră / și din Roman și de pin toate târgurile, ce era pin mijlocul țării așezați, și i-au mutat pe la marginile țării; pe la vaduri, pe Nistru și pe Prut îi așază.

58. Și scoasă și ruptă pe țară, de-i așeza pre oameni pe puțină cu pecetluituri roșii domnești pe fete, pe tot omul anumé, și cu giurământ mare că vor da de patru ori într-un an. Decii așa purceasără oamenii din toate țările a izvor și a vini cineș la locul său și la moșia sa.

59. Așijderea și boiarii carii era pribegi în Țara Munteniască încă de la maziliia lui Costantin Ducăi-vodă, de făcea multe amestecături, atuncea văzind că s-au făcut 15 pacé și nu mai pot isprăvi nemică, nici cu Costantin Duca-vodă, nici cu Brîncoveanul-vodă, ș-au plecat capetili la Antiohii-vodă și au venit în țară. Și Antiohii-vodă i-au priimit cu dragoste și-i ținea la mare cinste. Carii mai pre urmă acei boiari i-au fost de mare folos la maziliia lui 20 Antiohii-vodă, precum să va arăta mai înainte. Numai ce au rămas în Țara Munteniască Nicolai Costin hatmanul, că era cumnat cu Costantin Duca-vodă, și Mavrodin vistiernicul, că era grec, nu avea la cé vini.

60. Tare să bucurasă oamenii atuncea și de pacé

1 57]45 C, 55 D, 58 E, 60 M, 49 P/ Deci și Antiohi voevod s-au întorsu în scaun în Iași; în al cincile M,P/ cincelea C// 2 lui]sale M,P/ au făcut]făcu C/ pin]pe E,G// 3 au mutat]mută C,D/ slujitorii D//3-4 pin]prin¹⁻² G/ de pin¹⁻²]din M,P/ Piatră C/ lipsește și¹ C,D,E,G,M,P// 4 lipsește ce era pin mijlocul țării așezați M,P/ pin²]prin E// 5 și i-au mutat]și-i mută C,D, și i-au așazăt M,P/ marginili C/ vadurile țării// 6 pre C/ lipsește îi așază M,P// 7 58]46 C, 56 D,G, 59 E, lipsește M,P/ Scos-au M,P, au scos D/ de-i așază C]așazăt-au M,P/ pre³ C]după M,P// 8 puțină lor M,P/ lipsește domnești M,P/pre¹⁻² D/ pre fața lor M, pre față P// 9 cu mare giurământuri <giurământ P> să deie numai de patru M,P/ că vor da]să dea C,D//10 așa C// 10-11 așa s-au pomenit oamenii din toate părțile și dintr-alte țări și au venit fieștecare la locul M,P/ țările C// 11 moșie C// 12 59]47 C, 57 D,G, 60 E, 61 M, 50 P/ lipsește Așijderea și M,P/ Boerii moldoveni M,P/ pribégi C// 13 încă din domniia Ducăi voevod M,P/ de la maziliia Ducăi-vodă G/ de²]și M,P// 14 lipsește atuncea M,P/ văzind]dacă au văzut M,P//15 pace C/ și cum că nu M,P//15-16 cu¹⁻²]prin M,P/ lipsește Costantin C// 16 Brîncovanul-vodă D/ voevod¹⁻² M/capetili]capul C,D// 17-18 Și după ce au venit în Iași i-au priimit cu dragoste M,P// 18-20 lipsește Carii mai pre urmă... să va arăta înainte M,P// 19 maziliie C//20 precum va arăta istoriia înainte G// 21 Rămas-au doi boeri moldoveni în Țara Munteniască <cu M> Nicolai Costin M,P// 22 lipsește că era M,P/ cumnatul Ducăi voevod M,P/ lipsește Costantin C// 23 vistiernicul D/ că era]fiind M,P/ n-avea la ce vini C, n-au avut la ce vini E, lipsește M,P/ după vini ad. în Moldova G// 24 60]48 C, 58 D,G, 61 E,M, 52 P/ Bucuratu-s-au atuncea toată țara că au dăruit Dumnezeu pace M,P/ bucurase C/ lipsește și G/ pace C//

f. 282 și de chivernisala cea bună a lui Antiohii-vodă. / Și începură boiarii a-ș face curți și a ezi iazuri pre la săliști, și cu toate să siliia.

62 <sic>. Întorsu-s-au și solul cel mare leșescu de la Poartă, pre anumé Lișcinschii, voevoda Poznavschii. Și i-au eșit Antiohii-vodă înainte și iar l-au cinstit după obicei, și s-au dus la țara lui, în Țara Leșască.

63. Atuncea, după acéste după toate, s-au rădicat și Dumitrașco beizadea din Iași cu doamnă-ș și cu tot 10 agîrlîcul său, și s-au dus la Țarigrad, să trăiască acolo. Iară Brîncoveanul-vodă, după ce au văzut că au mârșu Dumitrașco beizadea la Țarigrad, s-au umplut de grije și de frică că-l va pîrî, pentru că știa doamna lui, din Țara Unguriască, toate tainele ce avea Brîncoveanul-vodă 15 cu nemții, a doa, pentru mulți bani ce luasă <ă> Brîncoveanul-vodă a lui Șerban-vodă. Și-i era aminte să nu-l smintiască și din domniile, cu priiatinul său, cu Cerchez Mehmet-pașia, cu cucuic-imbrihor, musaipul împăratului. Că Dumitrașco beizadea știa bine rîndul Porții și avea 20 cinste mare de la turci.

64. Ce Brîncoveanul-vodă să sfătui mult cu unchii

1 lipsește și de chivernisala... vodă M,P, repetă B/ lipsește a lui Antiohii-vodă C,D/ lipsește și M,P/ Început-au M,P// 2 boerii C/ a iazi C, lipsește M,P/ cu toate siliia D// 4 62]49 C, 59 D,G, 63 M, 53 P/ Să întorsese C, Întorsu-s-au atuncea G/ leșescu C// 4-7 Leșcinschii voevod Poznavschii, solul cel mare leșăscu, s-au întorsu de la Țarigrad. Antiohi voevod iarăși i-au eșit înainte și l-au priimit cu mare cinste; după acéia s-au dus în Țara Leșască M,P// 5 lipsește pre C,D,G//6 Și iar îi eși Antiohii C,D/ Și iar E,G/ l-au cinstit]l cinsti C,D//7 obicei C/ s-au dus]să dusă C,D/ lipsește în Țara Leșască C,D// 8 63]60 D,G, 64 M, lipsește C,E,P/ lipsește Atuncea M,P// 8-9 După toate aceste Dumitrașco beizadla și cu doamna sa s-au rădicat din Iași cu tot M,P// 9 doamna-ș C// 10 agîrlîcul său ce au avut E/ și]de C,D/ lipsește acolo C,D,E,G//11 Iar C, lipsește M,P/ vodă]domnul muntenescu M,P//11-12 după ce s-au înștiințat pentru Dumitrașco beizadla că s-au dus iarăși la Țarigrad, s-au înplut M,P// 13 lipsește pentru D// 14 lipsește vodă G// 13-16 de frică și de grijă ca să nu-l pîrască la Poartă, de vreme că doamna <a M> lui Dumitrașco beizadla încă din Țara Unguriască știa toate tainele Brîncovanului, pre carile ave el cunoștinți; știa și pentru banii <a M> lui Șerban voevod, pre carii îi luasă Brîncovanul M,P// 15 luasă C//16-18 Și pentru aceste să temea să nu-l smintiască și din domniile, știind că Dumitrașco beizadea era bun prietin pe Cerchez Mehmet-pașă, cucuic-hinbrior M,P//18 cu cucuic]ce era și cucuic E/ împăratului C]împărătesc G//19 Că]și cum că M,P/Dumitrașco-vodă beizadea E//19-20 știa rîndul Porții foarte bine și să află la mare cinste și trecire M,P//20 lipsește mare de la turci E, de la turci C,D,G,M,P//21 64]50 C, 61 D, G, 66 M, 55 P, lipsește E/lipsește Ce M,P/Brîncovanul C//21-r.9 din p. urm. Brîncovanul să mera cum ar faci să s<ă> mîntuiască <să nu să smintiască P> de Cantimirești; și pentru acéia s-au sfătuit cu unchiul lui, cu stolnicul Costandin și cu spătariul Mihai și au trimes la Poartă pre unchiul său Mihail Cantacozino spatar <Mihailă spătarul Cantacozino P>, care multu au înblat și au cercat și multe au și făgăduit vezirului ca să maziliască pre Antiohii voevod Cantimir M,P//

lui, cu Costantin stolnicul și cu spătariul Mihai, cum ari face să să poată mîntui de Cantimirești, ca să nu vie la vreo primejdie cu Costantin Duca-vodă, să cheltuiască să-l scoată la domnie. Nefindu-i ginere, îl urîșă. Și dzicea
f. 282^v 5 că cîndu îi era ginere și nu-l asculta, dar acmu, dacă va / eși la domnie, nici l-ari băga samă.

65. Și sfătuiră și triimisără pre unchiu-său, pre Mihai spatariul, la Poartă; și umblă spatariul Mihai și cercîndu și giuruind mult veziriului, să maziliască pre Antiohii-vodă
10 și să pue domnu strein, pre carele au ales Brîncoveanul-vodă. Și Brîncoveanul-vodă alesese pre un Toderășco de la Gălați. Care acel Toderășco au fost neguțitor; om era chipeș și dé firé, dar mai rău și mai spurcat, și mai varvar, și mai tiran nu era alt om pre acéli vreme în țară. Că de ar
15 fi fost acela domnu în Moldova, nici un boiaru pînă în doao, trii luni n-ar fi rămas viu în țară.

66. Acel féliu de milă avea Brîncoveanul-vodă pe țara noastră a Moldovii și pe boiari. Ce Dumnezeu nu s-au îndurat; că au răspunsu veziriul spătariului Mihai că
20 nu va mai înmulți domnii, ce, de va mazili pre Antiohii-vodă, a pune pre Costantin Duca-vodă, iar pre alții nu va pune.

67. Auzind acest răspunsu de la veziriul, spatariul Mihai nu l-au mai încăput vrème a mai aștepta într-alt
25 chip, că avea grije de Dumitrașco beizadea, ce numai

1 stolnicul Costantin D,E,G/ ar face D//2 nu vie C// 3 *lipsește* Costantin C//4 domnie C/ Nefiindu-i C// 4—5 gineré¹⁻² C/ Și-i zicea C//5 cînd C//*lipsește* și D,G/ acmu nefiindu-i ginere G/ *repetă* nefiindu-i G/ acmu C/ va eși/ar eși D//6 domnie C/ l-ar băga C// 7 65/51 C, 62 D,G, *lipsește* E/ triimisă C, trimisă D// 7—8 triimis<ă> Brîncoveanul-vodă pre unchiu-său, spat<arul> Mihai G//*lipsește* pre² E// 8 spătariul¹⁻² C/ cercînd C//9 viziriului C//10 puie C/ care C/ l-au ales M,P//11 *lipsește* vodă¹ M,P// 11-16 Că alesăși Brîncovanul pre un Toderășco de la Gălați, ce au fost neguțitoriu, carile atita era de tiran și de varvar, cit de ar fi fost domnu, apoi pînă în doi, trei, luni nici un boiaru n-ar fi mai rămas <n-ar fi rămas nici un boieru P> în toată Moldova M,P// 11 alesăși C// 12 Careli C/ au fost fusăși C,D/ neguțitoriu C//*lipsește* era E,D// 13 om chipeș, dé firé C, om cinsteș, chipeș, de fire G//*lipsește* și¹ E// *lipsește* și dé firé D// 14 și mai tiran și mai varvar nu era om C,D,E,G/ *după* vreme *ad.* ca acela E/ Că de ar fi fost ajunsu acela C/ Că de ar fi luat acela domnia D//15 în Moldova în țară C,D, *lipsește* E/ *repetă* pînă B//16 nu ar fi C// *lipsește* viu în țară C// 17 62/52 C, 63 D,G, 67 M, *lipsește* E,P/ *lipsește* vodă M,P// 17—18 avea Brîncovanul pre Moldova și pre boerii moldoveni M,P/ avea Brîncoveanul-vodă pe țară și pe boiarii Moldovii C,D,E,G// 18 Ce]Însă P/ nu s-au îndurat]n-au <nu i-au P> agiutat M,P//19 *lipsește* că M,P/ Veziriul au dat răspunsu M,P//20 nu va] n-a C/ de va <a P> și mazili M,P// 21 voevod¹⁻² M/ va pune D,E/ *lipsește* Costantin C,M,P/ pe alții n-a pune C// 23 67/53 C, 64 D,G, 68 M, 57 P/ Auzind]Luund C,D,M,P/ viziriul C/ *lipsește* de la veziriul M,P/ spătariul C// 24—25 *lipsește* nu l-au mai încăput... pe Dumitrașco beizadea M,P// 25 numai ce M,P//

i-au căutat a să lipi iar de Costantin Duca-vodă, să-l scoată la domnie.

68. Nu știu ce vom dzice, nenorocirea Țării Moldovii, au minie lui Dumnezeu. Să tîmplas<ă> la acéia vrème
5 de ținea gazdă solul nemțascu în casăli lui Costantin Ducăi-vodă. Și i să rugă celui sol, țîind gazdă la dînsul, de au grăit solul / veziriului să-l facă domnu pre Costan-
f. 283 tin Duca-vodă. Și atuncea veziriul îl ținea la mare cinste pre acel sol; și numai ce i-au căutat a-i face voia, puin-
10 du-s<ă> chizeși munténii și agiutîndu-l și cu bani.

69. Vinit-au atuncea la Iași, la Antiohii-vodă, și alt sol micu, moscal, de la Țarigrad, careli mersese pe la Azacu pe apă cu un galion. Și turcilor nu le părea bine undé l-au văzut că a vinit pre apă, de au deșchis drumul
15 pe apă și au învățat a face galioane și ei. Și mult să mira și să strîngea noroade de priviia acel galion moschicescu. că nici cu gîndul nu gîndiia, netocma să vază galion moschicescu să vie la Țarigrad. Și auziia mai înnainte că facu moscalii galioane, dar nu credea; dar atuncea l-au
20 văzut și cu ochii.

1 *lipsește* iar M,P/ voevod M//1—2 ca să-l scoată la domnia Moldovii M,P// 3 68/54 C, 65 D,G, 69 M, 58 P/ *lipsește* Nu știu... minie lui Dumnezeu M,P/ vom]voiu D/ *lipsește* Moldovii C,D// 4 minia C/ lui Dumnezeu au fost. Că să tîmplas E/ tîmplasie C// 5—10 Un sol nemțasc era în gazdă la Costantin Duca vo-voda. Duca voevoda s-au rugat celui sol să-i isprăvască di la viziriul domnie Moldovii. Viziriul pre acel sol îl ave la mari cinsti. Deci mergînd solul la viziriul l-au rugat pentru Duca voievod. Și numai ce i-au căutat viziriul a-i faci pre voe solului; iar muntenii îndată s-au și pus chizăși pentru Duca <voievoda M> și și cu bani gata l-au agiutorat M,P// 5 casăle C/ *lipsește* lui Costantin C//6 Deci să rugă G// 6—7 Și află vrème Costantin Duca-vodă de să rugă celui sol țîind gazdă în casăli lui, la dînsul <la dînsul, în casăli lui D> de au grăit viziriului C,D// 7 *lipsește* pre Costantin Duca-vodă C,D// 8 *lipsește* atuncea G/ viziriul C/ la cinste mare C,D,E/ *lipsește* și D/ pre voie D/ puindu-să C//10 *după* munténii *ad.* pentru Costantin Duca-vodă C/ *repetă* și¹ C/ ajutorindu-l C,D, agiutorindu-l E,G// 11 69/55 C, 66 D, G, 70 M, 60 P/ *lipsește* Vinit-au ... la Antiohii-vodă și alt M,P/ Iară după acéia vinit-au E// 11—12 Vinit-au și alt sol mic, moscal, de la Țarigrad, pin Iași, la Antiohii-vodă, carele mersăși C,D// 11—13 Un sol mic, moschicescu, trimis di la moscali au mers pre la Azac pre apă cu gallionul pînă la Țarigrad. Iar turcilor M,P// 13 cu galionul C,D/ nu le-au părut M,P// 14 undé]dacă M,P/ au vinit C,D, au vinit cu gallionul pre apă M,P/ pe C/ de]și M,P//15 *lipsește* pe apă M,P, s-au învățat C,D,G, și pentru că s-au învățat <moscalii P> M,P/ și ei galioane G/ *lipsește* și ei M,P/ ei]iei C/ miera E// 16 năroade E/ și s-au strîns norod mult M,P/ acell]a acel M,P/ *lipsește* moschicescu C,D,E,G,M,P// 17 că]de vreme că M,P/ nu gîndiia]nu le era C,D/ nici în gînd nu le era cum că vor vide în Țarigrad gallioani moschicești M,P// 18 vie C/ înnainte vrème C// 18—19 Ei întii auzie cum că s-au învățat moscalii și fac gallioani; iar atunce M,P// 19 dar]iar C,D,G// 20 *după* ochii *ad.* lor, și pentru acee mult să minuna MP//

Ce întorcându-s<ă> acel sol, pe uscat, pin Iași, l-au cinstit Antiohii-vodă după obicei și după cinste. I-au spus acel sol că iaste mazil, că înțălesese din solul nemțăscu pentru aceasta.

5 Numai nici de un folos nu i-au fost lui Antiohii-vodă că i-au spus, că cum au purces solul din Iași, iară a doazi i-au și sosit un capegi-bașe cu maziliia.

70. Căutați acum de soțotiți cea fără de năroc țară și oameni; că numai șapte, optu luni didese Dumnezeu de
10 era răsufărare în țară și să bucuras<ă> țara tare. Dară de ar fi ținut șapte, optu ani, sau zece așa, n-ar fi putut oamenii și dobitoaceli încăpea în țară.

71. Dar Dumnezeu nu va să iarte păcatul și greșala acestii țări, tot mai mare, și mai rău, și mai amar, și mai
15 suspin să adaoge.

Decii cum dăde maziliia, îndată și apucară porțile și începură a căuta pre Bogdan hatmanul și pre Iordachi Rusăt vistiernicul, cu ferman făcut de la Poartă, Costantin Duca-vodă și cu munténii.

20 Și să strînsără într-un ceas slujitori<i>, de-i pusă capegi-

1 întorcîndu-să C/ acel sol/solul C, *lipsește* D,G/ după uscat ad. și viind C// 1—4 Acest sol moschicescu di la Țarigrad au vînit pre uscat <pre uscat au venit P> prin Eși; și l-au priimit Antiohii voivoda cu mari cinsti. Și după cinsti au spus lui Antiohii voivoda (că și lui îi spusăsi solul nemțăscu) cum că esti mazil M,P// 2 Antiohi C// 3 după sol ad. lui Antiohii-vodă C înțălesese C// 5—7 Numai cit s-au pornit solul cel moschicescu, a dao zi au și au și sosit M,P// 6 *lipsește* că i-au spus G/ că cum l-au pornit din Iași pe sol, iară C,D// 7 i-au]au G/ *lipsește* un E,G/ bașla C,E, *lipsește* M,P/ mazilie C// 8 70]56 C, 67 D,G, 72 M, 61 P/ cîa C// 8—12 Videți acum, fraților, ci țară nenorocită iasti aceasta; că numai în opt luni dăruisă Dumnezeu răsufărare în țară și în oameni și toți să bucurasă. Dar cînd ar fi fost tot așa în zăci ani, apoi atunce întru adivăr că n-ar fi putut o<a>minii și dobito<a>cile să încapă în toată Moldova M,P// 9 șapte D,E/ opt C/ didese C// 10 răsufărare C/ bucurasă C/ Dar C// 11 șapte C, șapte D/ opt C dzece ani tot așa E/ așa C// 12 dobitoaceli C// 13 71]68 D,G, 73 M, 62 P, *lipsește* C/ Dar]însă M,P/ erte D/ greșalile M,P// 14 țări, și pentru acee încă și mai mult să adăoge greutate<a> ei și suspinul <suspiniurile P> săracilor M,P/ mare]tare E,G/ și amar C,D,G// 16 mazilie C/ porțile C/ apucară de închisără porțile la curte domniască și începură E/ În ci cias vini mazilie, îndată încuiară porțile curții și au și început M,P// 17 căuta]cerca M,P/ pe<1—2> C/ *lipsește* hatmanul C,M,P// 18 *lipsește* Rusăt vistiernicul C/ de la Poartă, după cerire Ducăi voivoda și a muntenilor M,P/ de Costantin D// 20 slujitorii C/ de-i]și-i C// 20—r.6 din p. urm. Capigiul îndată au strîns slujitorii și i-au pus păzitori înprejurul curții, ca să poată prindi pre Bogdan și pre Iordachi Rusăt. Iar ei șade în casă la doamna. Și măcar că capigi-bașe era om înpăratesc și știe că acei doi boeri sint mistuiți la doamna, însă nu îndrăznie să meargă acolo și să-i prinzi. Grecii acumu intră prin casăle boerești și dau hîrtii și slujgilor boerești și fac și alte lucruri necuvioasă. Și pentru acee, măcar că sint creștini, însă sint mai răi dicît păgînii M,P//

bașe împregiurul curții domnești de sta de străjuia să prindă pre acei doi boiari, pre Bogdan și pre Iordachi. Iar acei doi boiari șidea în casă la doamna, mistuiți, ascunși, și nu cuteza capegi bașia să între în casă la doamna
5 să-i ia de grumazi, că-i oblicis<ă> că sint acolo. Și era turcu om împărătescu!

72. Iară a triia zi au stătut Antiohii-vodă de au mijlocit lucrul cu boiarii carii fusese pribegi, carii mai sus s-au scris că au vînit la mila lui, și cu alți boiari de țară
10 ce s<ă> tîmplas<ă> în Iași din capete, anumé Vasilasco Cantacozino spatar și cu frate-său Ilie Cantacozino vis<tiernic> și cu Ioniță sârdariul, ficior lui Miron Costin logofătului, și Antiohii hatmanului și Lupul, ficior lui Gavri-
ms. 253, liță // visternicul.

f. 289 15 Vorovit-au cu toți cu acesștea și i-au poftit și i-au rugat pentru Bogdan și pentru Iordachi. Dăce acesștii boiarii n-au putut călca voia lui Antiohi-vodă, și măcar c-avuses<ă> mult supăr de Bogdan și de Iordachi, întîiu Ioniță<ă> sârdarul, sîn Miron Costin, avînd maré ran<ă> în inema
20 lui pentru tăere tătine-său, lui Miron logofătul, în vrême lui Cantemir-vodă, că mai mult era prepusul de Bogdan și de Iordachi c-ar hi îndemnat pe Cantemir-vodă atunce de au perit tat<ă>-său. Și acumu, vâdzind rug<ă>minte lui

1 bașla C/ înpregiurul C/ *lipsește* domnești C/ sta și străjuia E// 1—2 sta și străjuia pre acei doi boiari, pre Bogdan și pre Iordachi ca să-i prindă C,D// 3 *lipsește* doi C,D,E,G// 4 *lipsește* ascunși C,D// 5 oblicisă C// 6 după turcu ad. agă E/împărătescu C// 7 72]57 C, 69 D,G, 75 M, 64 P/ Iar C, *lipsește* M,P// 7—2 A trie zi Antiohi voivoda s-au rugat boerilor celor <ce au fost P> pribegi și celorlalți boeri din țară pentru Bogdan și pentru Iordachi Rusăt, să facă o mijlociri și să-i scoată din curți. Deci boerii, măcar că mulți ave <mari M> pizmă asupra acestor doi boeri, pentru multi neagiunsuri ci le-au făcut, n-au putut călca rugămintele lui Antiohii voivoda. Și pentru acee s-au sfătuit cu toții și i-au înbrăcat M,P// 8 ad. *marginal* lucrul D/ fusese C/ au fost E/ ce s-au scris mai sus C,E,G, ce s-au pomenit mai sus D// 10 să tîmplasă C/ ante anumé: 58 C, 73 E, 70 G/ Vasilasco spătariul Cantacozino C/ Vasilie D,G// 11 spătariul D// 11—12 *lipsește* cu<1—2> C,D,E, *lipsește* cu<2> G// 12 *lipsește* vis<tiernic> C,D,E,G/ ficiorul lui Miron logofătul C/ logofătul D// 13 Antiohii Jora hatmanul C,D/ Antiohii B/ Lupul Costachi C/ ficior lui]sîn C/ Lupul visternicul, ficior lui Gavrilică Costachi vornicul D/ visternicul]vornicul B,C,E,G// 15 Vorovit-au Antiohii-vodă B,C,D,E,G/ cu acești boiari <boiari C> B,C,D,E,G// 16 pentru hatmanul Bogdan și pentru Iordachi vistiernicul Rusăt C/ Decii acești B,C/ boiari B, boiari C// 17 Antiohii B, Antiohie C/ că avusesă B, că avusesă C// 18 de B,C/ întîi B,C// 18—19 întîi ficiorul lui Miron logofătul, Ioniță sârdariul, avînd G/ Ioniță sârdariul B,C// 19 sîn]ficiorul lui B,C,D, ficior lui E/ Costin logofătul B,C,D,E/ mare rană B,C/ inima B,C/ pentru tăierea capului tătine său B,C,D,E,G// 20 *lipsește* lui E/ Miron Costin logofătul B,G/ vrêmia C// 21 multu C// 21—22 de<1—2>]pre B,C,E,G/ prepusul pre Bogdan hatmanul și pre Iordachi vistiernicul Rusăt că ar fi îndemnat iei pre C// 22 că ar fi îndemnat ei pre B// 23 după tat<ă>-său ad. Miron logofătul B,C,E,G/ acum C, *lipsește* B/ vâzind B/ rugămintea B, rugămintea C//

Antiohi-vodă, le-u lăsat toate gios ș-au sfătuit cu toții. Și eșindu sara la gazde, au înbrăcat pe Bogdan și pe Iordachi în haine pro<a>ste, și s-au făcut în loc de slugii de-u mârso după-acei boiarii pen mijlocul slujitorilor, pînă au eșit pe po<a>rtă afar<ă>.

70. Însă fiindu și baș-bulubaș de casa lui Antiohi-vodă, s-au agiunsu și cu dînsul, de-u pus niște slujitori ca acie, cu plată, de n-au luat taré sama, cînd au eșit. Decé hatmanul Bogdan, după<ă> ce au agiunsu la gazda Lupului visternicul, îndat-au încălecat cu cîteva slugii ș-au fugit în Țara/Leșască. Iară Iordachi Rusăt visternicul au mârso după<ă> Ilel comisel Ca<n>tacozino pîn'la gazdă pe gios, și n-au putut încăleca și el, ca Bogdan, să fug<ă>, fiind om bătrîn și slab.

15 Ș-au purces Ca<n>tacozino la țar<ă>, și așea într-o cuhne l-au ascunsu, și apoi au fugit și Ilie, pentru voia lui Iordachi, depréun<ă>. Și l-au dus pen Hangu, ș-au trecut în Țara Leșască amîndoi; și așea li s-au tîmplat de au scăpat.

20 71. Iară Antiohi-vodă s-au gătit ș-au purces la Țarigrad, împreun<ă> cu capegi-baș. Ș-au domnitu 5 ani

1 Antiohii B,C/ le-u lăsat B,C/ jos C/ și au sfătuit B,C/ cu toții C, *lipsește* B,E,G// 2 eșind C/ eșind boiarii sara pre la gazde D/ eșind boiarii G/ pre¹⁻² C/ pre Iordachi și pre Bogdan G// 3 înju M,P/ proaste B,C/ și iar ei M,P/ locu de slugi B,C/ de au mârso B,C, *lipsește* E// 4 după B,C// 3—5 de slugi, mergînd după boeri. Și așa au trecut prin toți slujitorii, pînă ci au eșit M,P// 4 acei cîșalalți C,D,E/ boiari B, boiari C/ pin B, prin C// 5 poartă B,C/ afară B,C// 6 70]74 B,E,G, 59 C, 71 D, 76 M, 65 P/ *lipsește* Însă D/ fiind C/ baș-bulubaș B,C/ Antiohii B,C// 6—8 *lipsește* Însă fiindu și ... cînd au eșit M,P// 7 ajunsu C/ de au pus B,C/ niște B, nește C/ acéia B, acela C// 8 n-au pre luat tare sama C/ tare B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P// 9 după B,C/ Lupului Costachi vistiernicul C,E// 10 îndat B,C/ slugi B, slugi a lui C/ și au fugit B,C/ și s-au dus M,P// 11 Iar B,C/ vistiernicul C/ au mârso] au eșit de au mârso D// 12 după B,C/ Ilie Cantacozino B,C, Ilie Cant<acuzino> comis G, comisel Ilie Cantacozino M,P/ pînă B,C/ jos C/ *lipsește* pîn'la gazdă pe gios M,P// 13 încăleca pe <pre C> cal B,C// 13—14 și fiind om bătrîn n-au putut să încălece și să fugă cu Bogdan M,P/ fugă B,C/ fiindu B/ slabu B,C// 15 Și au B,C/ Cantacozino B, Cantacozino Ilie comisel C, Ilie Cantacozino M,P/ țară B,C/ așia B, apa C, *lipsește* M,P/ într-o B// 16 cuhne] cociue B,E, cociue C,G// 16—18 l-au ascuns într-o cuhni și l-au dus pînă la Hang. Și di acolo pentru voe lui Iordachi au fugit amîndoi în Țara Leșască M,P// 16 după ascunsu ad. pre Iordachi vistiernicul C, pre Iordachi D/ Ilie Cantacozino B,E,G// 17 Iordachi Rusăt visternicul B,E,G/ dinpreună B,C, *lipsește* D/ l-au] s-au B,C,E,G/ pen] pin B, prin C/ ș-au] și au B,C// 18 Leșască] Unguriască B,G// 18—19 și așia s-au tîmplat de au scăpat acești boiari B,E,G, *lipsește* M,P/ așia C/ după întîmplat ad. acestor boiari D// 20 71]75 B,E, 60 C, 72 D,G, 77 M, 66 P/ *lipsește* Iară Antiohii B,C/ voevoda M/ și au purces B,C// 20—21 ș-au purces cu capigi-bașa la Țarigrad M/ *lipsește* Iară Antiohi-vodă... cu capegi-baș P// 21 împreun<ă> dinpreună B,C/ bașe B,E, bașia C/ Și au domnit B,C, Domnit-au Antiohii voevoda M,P/ cinci B,C//

făr<ă> 3 luni. Și păre tuturor rău de dînsul, și-l pomenie de domnu bun, pînă în dzua de astădzii, că ave năroc la toate bucateli, de să făcea în dzilei lui. Nicé boal<ă> în bucate nu era, și stupii nici într-o var<ă> nu s-au făcut 5 rai. Acestu năroc avu Antiohi-vodă, și plată de la turcii pentru slujbé ce au făcut, i-au plătit cu mazălie.

DOMNIA A DOO A LUI COSTANTIN DUCA-VODĂ,
LEAT 7209 (= 1700), SĂP<TEMVRIE> 14. CAP 86

Zaci<alo> 1. Costantin Duca-vodă, dac<ă> înbrăcă f. 290 10 căftan de la / Po<a>rtă, cu cheltuiala și agiutorul munte-
nilor, fecea iar cheltuial<ă> maré. Și cu datorie a dom-
n<i>ei cei dintîiu neplătită, să-ncărcă de s<ă> feci o somă
maré de bani, și-ndatori țara și pe vaci, și pe oi, și pe
mieré, și pe cear<ă>, de luo bani de la neguțitori.
15 2. Și dacă-i vinii vesștea c-au scăpat Bogdan hatma-
nul și Iordachi Rusăt visternicul, să otrăvii de mînie pe
camaicanei din Iași, căci i-au scăpat pe cei doi boiarii.

1 fără de B,D,E, fără C/ trii B,C/ Și <le B> părea rău tuturor B,C,E,G/ de
dînsul] de maziile lui Antiohii-vodă C, *lipsește* B,E,G/ pomenia B// 2 pînă] și pînă
D/ și-l pomenescu pînă în zioa de astăzi de domnu bun C// 1—4 Și tuturor
le-au părut <le păre P> rău pentru maziile lui; și pînă astăzi toți îl pomenescu
că au fost domnu bun și milostiv. În zilele lui dobito<a>ci s-au făcut multi.
Boală într-însile n-au fost; stupii M,P// 2 zioa de astăzi B/ că] și C/ avea B,C// 3
lipsește de D/ zilele C/ Nici B,C/ boală B,C// 4 bucate] vite D/ după. stupii ad. tot
buni s-au făcut C, să făcea buni D/ vară B,C// 5 după rai ad. cit au domnit în
cinci ani D/ Acest B,C/ avu] au avut B,E,G,M,P/ Antiohii B,C/ voevoda M/ turci
B,C// 6 slujbe B,C/ ei i-au plătit B,E,G/ maziile B,C// 5—6 voevoda, că pentru
slujbele lui cile mari și multe i-au <au P> plătit torcii cu maziile M,P// 7 A
doa domnii M,P/ doa B,C/ Ducăi E/ voivod M// 8 leat] anul B,E, în anul C,D,G,
lipsește M,P/ septemvrie C, septemvrii în patrușprăzéci zile B,E, *lipsește*
M,P/ cap 89 D, cap 91 P, ad. ulterior cap 90 B, *lipsește* E,G,M// 9 *lipsește* Zaci<alo>
B,C,D,E,G,M,P/ voevoda M/ dacă B,C/ după ce M,P/ au înbrăcat B,D,G,M,P// 10 căftan
C, căftan de domnie B,E,G,M,P/ de la Poartă B, *lipsește* M,P/ agiutorul
<ajutorul> munténilor B,C, agiutorul Brincovanului-vodă, a munténilor D// 11
feace iar C, au făcut iar B,D,E,G, iarăș au făcut M,P/ cheltuială mare B,C/
datoria domnii cei dintîi B,C// 11—14 mari cheltuială. Deci cu această cheltuială
și cu datorii ce veche di la domnie ce dintîiu s-au făcut o somă mari di bani și încă
a și mai îndatorit țara pe vaci, oi, pre miere, pre ceară de la neguțitori M,P// 12
încărcă B,C/ de să feace C, de s-au făcut B,E,G// 13 mare B,C/ îndatori B,C// 14 miare
B, miaré C/ ceară B,C/ de luo C, de au luat B,E,G// 15 dacă i-au vinit vête B,E,G,
dacă îi vini vête C/ c-au] că au B,C/ scăpatu B/ S-au înștiințat Duca voevoda că
au scăpat M,P/ hatmanul Bogdan C,E/ *lipsește* hatmanul G// 16 și] și cu B,E,M,
și pre C/ vistiernicul C, *lipsește* G,M,P/ să otrăvii de ciudă și de mînie B, să otră-
vii de mînie și de ciudă C/ pre C// 17 cainacamii B,C/ pe boiarii cainacamii G/
căci] pentru cé B,E,G/ pre acei B,E, pe aciei C/ boiari B, boiari C//

Și s(ă) minier(ă) și le păru rău și muntenilor că i-au scăpat și nu ș-au putut feci cheful pizmei cei vechi. Căci sfatul lor cu Duca-vodă gîndie că vor găsi la dînșii mult(e) averi, să-ș plătiască nevoe și datorie ce ave dup(ă) cap.
5 Și acel sfat și gînd dede Dumnedzău de nu-i fu nice de un folos.

3. Și dup(ă) ce vini în Iași, pus(ă) boiarii dup(ă) obiceiului anume: pe Ion Buhuș, vărul lui, vel-log(o)făt, și pe Mitre vel-vornic dé Țara de Gios, pe Pavăl Ciocîrlan
10 vel-vornic de Țara de Sus, pe Neculaiu Costîn, cumnatu-său, hatman, pé Panaite Morona vel-pos(telnic), pe Cuzea vel-spăt(ăr), pe Savin Zmucil(ă) vel-ban, pe Gavril Miclăscul vel-păharnic, pe Gheorghiță Mitre vel-vist(er-nic), / pe Pătrașco Zosin vel-stolnic, pe Manolachi Hristo-
15 verghii vel-comis. Aceștea era boerii lui Costantin Ducăi-vodă. Numai mai aleși din toți era la sfat Panaite Morona pos(telnicul), că s(ă) potrivie cu stăpînu-său la o fire.

1 *lipsește* Și G/ să miniiară B,C, să miniiară și munténii D/ păru]părea B,C,D/ munténilor B,C// 16—6 și numai cît nu să otrăvie di ciudă și foarte s-au miniiat asupra caimacamilor. Miniétu-s-au și munténii, căci ei înpreună cu Duca voevod hotărîră să omoară pre Bogdan și pre Rosăt Iordachi. Și cu toată avère acelor doi boeri să-și plătească <Iordachi Rusăt, ca să-ș răsplătească și toată avère acelor doi boeri, să-și răsplătească P> datorie lor cea multă. Ci Dumnezău n-au vrut așa M,P// 2 face B,C/ chieful B/ cheful lor a pizmii cei vechi C/ pizmie B// 2—3 cei vechi ce avea. Pentru că sfatul lor cu Costantin Duca-vodă era și să gîndia B,E,G// 3 *după* vodă *ad.* era că C, era D/ gîndia C/ dînșii]acești 2 boieri G/ multă avère B, multă avère C,D,E// 4 plătiască nevoia B,C/ datoria B,C/ avea B,C/ după B,C// 5 gîndu B/ déde C]au dat B,E,G/ Dumnezeu B,C/ nu-i fu]nu i-au fost B,E,G/ nici B,C// 7 3]4 M/ Și]iară B,E, *lipsește* M,P/ după ce vini Costantin Duca-vodă cu a doa domnie în Iași la scaonul domnescu, boerit-au și el boiarii după B, după ce vini Costantin Duca-vodă C, după ce vini Costantin Duca-vodă cu a doa domnie în Iași, la scaonul domnescu <pusă G> pus-au E,G/ pusă boieri după C/ după]pre G/ Costantin Duca voevoda, după ce au vinit în Eși <și P> s-au așăzat în scaun <și P> au boerit după obiceiului M,P/ obicei B,C// 8 pre anume G, *lipsește* M,P/ pe]pus-au pre B/ pre¹⁻² C/ vărul lui]ce-i era văr primare B,G, văr primare ce-i era E/ pre vărul său Ioan Buhuș M,P/ *lipsește* și B,C,E,G,M,P// 9 pre Dumitrașco Mitre B,E,G/ *lipsește* vel M,P/ *ad. marginal* vel-vornic E/ de B,C/ Jos C]Sus P/ pre B,C// 9—10 *lipsește* pe Pavăl Ciocîrlan... Țara de Sus P// 10—11 pre¹⁻² B,C/ pre cumnatu-său Nicolai Costin <vel-G> hatman B,E,G,M,P/ Nicolai Costin C/ Panaiotachi B,E,G, Panaitachi C// 11 postelnic C/ pre¹⁻² B,C// 12 spătar C/ Zmucilă C/ stolnicu B/ pre² C/Hrisoverghi B,C,D,E,G, *lipsește* P// 15 Acești B,C/ boiarii B, boiarii C]boeriile P/ Duca B,G,M,P// 16 voevoda P/ *după* vodă *ad.* în domnia a doa B,E,G, în a doa domnie C/ Numai]Iară B,E,G, însă P/ ales B,C,D,E,G/ din]dintru G/ la sîat era C,M,P/ Panaitachi B,E,G, Panaitachi C/ Muruna P// 17 postelnicul C, vel-post(elnic) B,E,G, *lipsește* M,P/ că să <și B,E,G> potrivii B,C,E,G/ că să lovie la fire cu stăpînu său M,P//

4. Decé, dup(ă) ce boiarii, îndat(ă) triimis(ă) boiarii la Po(a)rtă cu pîră asupra lui Antiohi-vodă și-a frățîne-său, lui Dumitrașco, cu multe năpăștii și pricini făr(ă) dé calé. Și-nvăța pe boerii, cu de frica, de-i pîrie,
5 fiind și munteni(i) învățatori și agiutori la pîr(ă). Și deodată îl închisără turcei pe Antiohi-vodă. Că Antiohi-vodă, cînd s-au mazîlit, mai mult de 27 de pungi de bani în casa lui n-ave, măcar că fuses(e) domnu cincii anii, și n-ave cu ce să s(ă) sprejînescă de neprietini, dup(ă)
10 cumu-i obiceiul turcilo(r), de-l faci prietin cu darea. Pe cestu lucru să poate socotii că Ant(i)ohi-vodă era om bun și nelacom. Unde să <să> găsască altul dé potrivea lui să fie!

5. Dumnedzău nu-l lăs(ă) mult în pede(a)psă, că
15 s(ă) schimbă Po(a)rtă, și-ș tocmir(ă) Cantemiresștii trebili, și eșii de la-nchiso(a)re Ant(i)ohi-vodă.
f. 291 Iar Duca-vodă, dac-audzii / că șed Cantemiresștii la casăli lor cu paci, îndată să-mbrăc(ă) cu cămeșé dé

1 4]5 M/ Decii după ce BC/ boeri boiarii B,E, boeri boerii C, au boerit boiarii G/ îndată trimisă boieri C/ boieri B/ Costandin Duca voivoda îndată au trimise boeri M,P// 2 Poartă B,C/ Antiohii B,C/ voevoda M/ și a C]și asupra B,G,M,P// 3 a lui Dumitrașco bezăidla M,P/ Dumitrașco beizadea B,C,D,E,G/ năpăști P, C/ *lipsește* năpăști și E// 4 fără de B,C/ cale C/ de calé și fără de ispravă E/ învăța B,C// 4—5 Pre boeri cu de-a frica i-au făcut di l-au pîrit, fiind și munténii întru ajutoriu M,P/ pre B/ boieri B, boieri C/ dé frica B, di-a frica C/ pîrila B,C// 5 munténii B,C/ *după* învățatori *ad.* și îndemnători B/ agiutoriu B/ la pîră B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* Și M,P// 6 turcii B,C/ Turcii diodată au închis pre Antiohii voevoda M,P/ pre Antiohii B,C/ Antiohii² B,C// 7 mazilit B,C/ de¹]decit D,G/ doaozăci și șapte B,C/ pungi B,C// 6—10 Că Antohii voevoda, măcar că au domnit fără puțin <strîns cincii ani M> însă la vreme ci l-au mazilit numai 27 pungi bani în toată casa lui au avut. Și pentru acee nu ave cu ci să <să M> sprijiniască dispre pizmași <vrăjmași P>, de vreme că pre turcu cu datul banilor îndată-l faci priiatin M,P// 8 n-avea C/ n-au avut B,E,G/ fusésé C]au fost B,E,G/ cincii ani B,C// 9 nu avea B, n-avea C, cé B,C/ să să sprejîniască B,C/ nepriiatini B, nepriiatini C/ după C/ după cum iaste B,D,E,G// 10 obiceiul B,C/ turcilor C/ face C/ priiatin B, priiatin C/ Pe acestu B, Pre acest C, Și pe acest E,G// 11 să poate socoti B,C]să cunoaști M,P/ Antiohii B,C/ voevoda au fost om bun, milostiv, iar nu lacom, de vreme că la mazilie lui numai atîta bani au avut. M,P/ era]au fost B,G// 12 și n-au fost lacom G/ Undé B,C// 12—13 *lipsește* Unde... să fie M,P/ să să găsască C]să să afle G/ de B,C// 13 file C/ *după* fie *ad.* la aceste vremi B,E// 14 5]6 M/ Dumnezeu B, Iară Dumnezeu C, Ce Dumnezeu F/lăsă B, C/ pediapsă B,C/ Sfîntul Dumnezău s-au milostivit și nu l-au lăsat M,P/ *lipsește* că M,P// 15 să B,C/ s-au schimbat boeriile din Poartă. Cantimireștii și-au tocmit trebile și au eșit M,P/ Poarta B,C/ și-ș tocmiră B, și iș tocmiră C/ Cantimireștii B,C// 16 trebile B,C/ eșii B,C/ închisoare B, închisoare C/ Antiohii B,C/ Ant(i)ohii Cantimir voevoda M,P// 17 Iar Costantin Duca-vodă B,E,G/ *lipsește* Iar M,P/ dacă auzi B,C/ Cantimireștii B,C/ Duca voevoda s-au înștiințat că Cantimireștii șad la casăli lor M,P// 18 casăli B/ cu pace B, cu pace C, cu pace în Țarigrad E/ și îndată s-au înbrăcat M,P/ să înbracă B,C/ cămeșé B, cămeșé C/ de B,C//

ghiață. Deci și triimis(ă) pe vlădica de Roman, anume Lavrentii, la Bogdan și la Iordachi, în Țara Leșască, de le giur(ă) și le adeveri maré mil(ă), și-i adusă în țar(ă) la pământul lor, să trăiască cu paci.

- 5 6. Iară munteni(i) triimite totdeauna la Duca-vodă de cerea datorie ce vechi și iastă noo, și nu le mai da nemic. Și de ce-l poftie sau (i)l învăța, el nu-i asculta ca-n domnie dintîiu, nice să mira de dînșii. Ce s(ă) mînier(ă) și ei taré, și vâdzind și pe Cantemiresștii c-au eșit de la-n-chisoaré, le-au intrat și lor oaricé grij(ă) de dînșii, și-și ar(ă)tar(ă) obraz de făcur(ă) paci cu taină, să nu știe Duca-vodă. Numai pace sulemenită, că, cînd le vinie muntenilor zamanul, tot îi înpedeca la trébii pe Cantemiresștii.
- 10 7. Și-ncepu Duca-vodă a sco(a)te grele (dări și) mari pe țară, a-ndesi cifeturile ce le scoses(ă) Antiohi-vodă: din patru deder(ă) opt într-un an, și oamenii(i) începur(ă) a s(ă) spărie și a fugii, și pe mazili a-i îngreuiă

1 Decii B,C, Deci îndată M,P/ triimisă B, trimisă C/Avrinté A,Laurentie C,E,G/ triimisă Duca-vodă pre Lavrentie, episcopul de Roman, la Bogdan D//1-3 au trimes pre Lavrentii,episcopul de Roman, în Țara Leșască la Bogdan și la Iordachi di le-au giurat și le-au adiverit M, P//2 Iordachi vistiernicul C//3 le giură B,C//li-au giurat D/le adeveri B,C//li-au adeveri D/mare milă B,C//3-4 și i-au adus în Moldova, în patrie lor și trăc cu paci M,P/țară B, C// 4 trăiască pitriacă B,E,G/ pacé B, pace C// 5 6]7 M/lipsește Iară M,P/munténii B,C/ triimitea B, trimitea C/adesă triimete M,P/la Costantin Duca-vodă B,C,E,G/voe-voda M// 6 de cerea]cerșind M,P/datoriia cea vêche C/datoriie ce avea la dîsul și de la domniia dintîi și de la domnie a doa și tot nu le mai da nemică B, datoriia cea ce făcuse la luarea domniia dintîi și la luarea domniia a doa și nu F/iastă]cea C,D,G,M,P/ noao C/și]iar el M,P/lipsește mai M,P/nemică C// 7de]di C/ cé îl poftiia B/ poftiia C/il B,C/nu-i mai asculta G/ca în B,C]ca la M,P/domniia C//8dintîi B,C/ nici B,C, și nici M,P/să miniiară C/miniiară B//9 ei]lei C/tare B,C/vâzindu B/ Drept acee și muntenii s-au miniiat tari pre Duca voevoda și vâzindu M,P/ lipsește și]3M,P/pre B/Cantimirești B, Cantemirești C/ că au B,C/închisoare B,închisoaré C//10 le-au]le au B,C/ oarece grije B,C//11 și iș arătară B/ arătară C, arătară și ei G/ de făcură C, de-ș făcură G/ pace B,C/paci cu Cantimireștii, însă în taină M,P/nu știia C//12 Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ voevoda M/ Numai au făcut pacé sulime-nită C, Dar pace acee era sulemenită M,P/suliminită B,E,G/că]caci M,P/ cîndu B/ viniia B,C//13 munténilor B,C, lipsește G/zaman, atunce M,P/ după zamanul ad. pre voia lor C/lipsește îi M,P/înpedica B,C/trebi B,C/Cantimireștii B,C// 15 7]8 M/ începu B,C/Costantin Duca-vodă B,C,E,G/scoate B,C/greli C/grele dări și mari D//15-16 grele și mari nevoi ce (în G) țară și începu a îndesi B,E,G/îndesi C// 15-1 Duca voevoda au început a sco(a)ti greli biruri pre țară și a desi cifeturi. Ant(i)ohii voi-voda au luat citi di patru ori într-un an, iar el di opt ori. Oamini s-au spăriat și au fugit; pre mazili iarăși i-au îngreuet cu mari dăjdi M,P//16 civerturile B, civerturii C/le scosese B,le scosesie C/Antiohii B,C//17din patru civeturi D,E,G/dederă C/ după dederă ad. oamenii B,E,G//18 oamenii începură a să spăria B,C/fugi B,C/ și începu și pe mazili E,G,și pre mazili începu D/pre C/ mazili B,C/ingreuia B,C//

- f. 291^v cu dăjdii grele și des(ă). Și pe Bogdan și pe / Iordachi, totdeauna triimite la dînșei, de le lua împrumutări mari, pungii de bani, și-nnapoi nu le mai da nemic. Și nu ținea giur(ă)mîntul, că era în prepusuri, dup(ă) cum iasté
5 acel obicei la toți domnei, de au prepusuri pe unii boiarii.

8. Atuncea Iordachi Rusăt visternicul, încuscindu-s(ă) cu Vas(i)lie vornicul Gavrilîț(ă), feci sfat la nunta fiilor lor, ce vor feci să s(ă) poată mîntui de acest domnu, că nu mai pot rădica nevoile.

10 Decé Vasilie vornicul, măcar că era la cînsté, dar pentru voia cuscru-său, lui Iordachi, îi întunecă minte și-ndată să scul(ă) cu toții frații lui, anumi Lupul și Solomon și Costachi, și cu alții boeri: Mih(a)lachi spătarul, ce fuses(e) cumnat cu Antiohi-vodă, și Ilie Frige-vacă

15 spăt(arul) și cu alții mulții boeri, ca la vro 50 și mai biné. Și o sam(ă) lovîr(ă) pe la Bogdan, pe la cas(ă)le lui pe la Ivesștii, neștiind Bogdan nemic, și-l înbunar(ă), cum vor să fugă și s(ă) c(e)ie pe Ant(i)ohi-vodă de la Po(a)rtă să le fie domnu. Șe-i credzu, și fugii și Bogdan

20 cu dînșii în Țara Munteniască. Cu toții să dusăr(ă). /

1 dăjdi grele B,C/ și dese B, și desie C, lipsește M,P/ lipsește Și M,P/ pre hatmanul Bogdan C,D/ pre¹⁻²]la B,E,G,M,P/ pre Iordachi vistiernicul C,D// 2 totdeauna]adesi M,P/ trimitea C/dînșii B,C/luoa C/ împrumutări B,C/lipsește mari M,P// 3 pungi B,C/ înapoi B,C/ apoi F/ nemică B,C// 3—4 pungi de bani; și banii nu le mai întorce nimic. Au călcat giurămîntul, că era în prepusuri M,P// 4 giurămîntul B,C/ după prepusuri]ad. acești boiari B/ după B,C//5 iaste acel obicei B,C, iaste obiceiul G//4-5 lipsește dup(ă) cum... pe unii boiarii M,P//5 domni B,C/ pre unii din B,C/ boiari B, boiari C// 6 8]9 M, lipsește Atuncea M,P/ vistiernicul B,C/ încuscindu-să C]s-au încusrit M,P// 7 Vasilie C/ lipsește Gavrilîț(ă) C/Vasilie Costachi vornicul, ficior lui Gavrilîț (vornicul B), féceră B,E/ Vasilie vornicul, ficior lui Gavrilîț D,G/ féceră C,D, făcură G/ lor]săi B,C,E,G/ Gavrilîț, și fiind la nunta fiilor lor s-au sfătuit M,P// 8 face C/ să B,C/ acesta B,F/ după domnu ad. de Costantin Duca-vodă C// 9 pot]pute M,P/ după nevoile ad. nici îl mai pot satura cu nemică B// 10 Decii B,C/ Vasiliu B/ cînsté B,C/ dar]ci M// 11 cuscru]lui său G,P/ lipsește lui M/Iordachi vistiernicul C/ mintea C// 12 îndată B,C/să sculă B,C]s-au sculat M,P/ toți frații B,C/ anume B,C/ lipsește și]2 M,P//13 lipsește și]2 M,P/ Costantin G/ alți boiari C, alți boiari anume B/ Mihălachi Racoviță spatar B,E,G, Mihălachi spătarul C//14 fusese B. fusese C/ Antiohii B,C/ lipsește ce fuses(e) cumnat cu Antiohi-vodă, și M,P/ Ilie Dabije Țîfăscul Frige-vacă B,E,G, Ilie Țîfăscul Frige-vacă C//15 spătarul C, lipsește B,E,G/ alți C/ mulți B,C/ boiari B, boiari C// 15— 19 spatar și cu cîelanți, prestî tot 50 boeri și mai bini. S-au dus cu toții la Bogdan, la Ivesți, și i-au spus că vor să fugă și să ceară domnu M,P// 16 samă B,C/ lovîră B,C/ hatmanul Bogdan C, Bogdan hatmanul D/ casăli B, casile C]casa D// 17 Ivesți B,C/ neștiindu B/nemică B,C/ îl înbunară B, îl înbunară cu cuvinte C// 18 să ceale C, să ceară B,E,G/ pre B,C/ Antiohii B,C/ voevoda M//19 Poartă B,C/ lipsește să le fie domnu M,P/ Și-i credzu C, Și crezu B/ fugi B,C// 19—20 Și au pures și el cu dînșii și s-au dus cu toții în Țara Ungurească]Muntenească P> M,P// 20 toții B,C/ dusăr B,C//

9. Iară Iordachi rămas(ă) în Iași, cu mare grij(ă), făcându-s(ă) bun și nu știe nemic. Decii Duca-vodă, dac(ă) vădzu așa, să tulbură tare și-ș aprinsă po(a)lele de to(a)te părțile. Și ce strînses(ă) bani de la țar(ă), nu apucă a da pe la datornici, și și începu a triimite bani la Po(a)rtă și la hanul și la Isuf-pașa, sarascherul dé Baba. Și isprăvii de sco(a)s(e) ferman să-i la pe toții Duca-vodă de grumadzii din Țara Muntenene(a)scă. Ce și Brîncovanul deodată nu-i dăde, și triimis(ă), doo, trei rînduri jalobă la Po(a)rtă de ce le faci Duca-vodă, și tot nu le ținu în sam(ă) Po(a)rtă.

10. Decé Brîncovanul-vodă, vădzindu că nu lé poate isprăvi de la Po(a)rtă, stătu să lé fac(ă) paci de la Duca vodă. Și-i triimis(ă) pe boiarii la Focșeni să sștea împreun(ă) cu căpitanul de Focșeni, să i le giuré și s(ă) tre(a)că în Moldova. Și treimis(ă) și Duca-vodă pe Ioniță hatmanul sîn Costîn și pe Misail mitropolitul, de mar-

1 9]10 M/ *lipsește* Iară M,P/ Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G, vistiernicul Rusăt Iordachi C/ rămasă C/au rămas M,P/ Iași M,P/ *repetă* cu C/ cu mare grije B,C/ *lipsește* M,P// 2 făcîndu-să C/ bun și cum că M,P/ și că B,E, și că C, cum că D,G/ nu știe nemică B,C/ *după* nemică ad. Însă cu mari grijă dispre Duca voevoda M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,E,G// 2—6 S-au înștiințat Duca voevoda și s-au turburat cu totul. Triimes-au bani la Poartă la hanul și la Isuf-pașa, sarascherul de Baba M,P// 3 așa B, așa C/ turbură tare B,C/ poalele B,C// 4 toate părțile B,C/ cé B/ strînsé B, strînsé C/ țară B,C/ n-au apucat să dea C// 5 și au și început C/ triimité B, trimite C/ Poartă B,C// 6 *lipsește* și la hanul C/ Isuf-pașa (pașe B) sarascherul de (de la C) B,C/ isprăvi B, isprăvi Costantin Duca-vodă C// 7 de scoas(ă) ferman B,C/ *lipsește* G// 6—8 Și s-au isprăvit ferman să-ș ie pre toți boerii din Țara Munteniască M,P// 7—8 să la pre toți boiarii carii pribégisă din Țara Munteniască de grumazi C/ toți B/ pre toți boiarii Costantin Duca-vodă E/ Costantin Duca-vodă B, *lipsește* G/ grumazi B// 8 Munteniască B/ Brîncoveanul-vodă B,C, D,E,G/ nu-i dăde/nu i-au dat C// 9 triimisă B, trimisă C/ în doao, trii rînduri B,D,E,G, *lipsește* C// 8—10 *lipsește* Ce și Brîncovanul... ținu în sam(ă) Po(a)rtă M,P// 9 Poartă B,C// 10 di cé le face B, di ce le făcea C/ Costantin Duca-vodă B,E,G/, ținură G/ samă B,C/ Poarta B,C// 11 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Brîncoveanul-vodă B, C/ văzind B,C/ le B,C// 11—3 Brîncovanul, domnul muntenescu, neputîndu isprăvi nemică la Poartă, au poprit din boeri, anumi pre Vasili Costachi vornic, (pe P) Bogdan hatmanul, Mihălachi Racoviță, spătar, Ilii Frige-vacă și pre Macsut post(elnicul), că să teme să nu-i omoare Duca voivoda. Iar pe cîlanți pre toți i-au trimes la Focșani, împreună cu căpitanul de Focșani, ca să le giuri dispre parte Ducăi voivoda cum că nu le-a faci nemică, și apoi să tre(a)că în Moldova. Trimes-au și Duca voevoda pre Misail mitropolitul și pre Ioniță hatmanul, feciorul lui Costin, cari viind la Focșani au giurat boerilor (cum P) că nu le-a faci nemică rău Duca voevoda. Și așa toți boerii acie au trecut în Moldova, la casăle lor. M,P// 12 Poartă B,C/ le facă B,C/ pacé B, pace C/ Costantin Duca-vodă B,C,E,G// 13 trimisă B, trimisă C/ pre C/ boiari B, boiari C/ Focșani B,C/ împreună B,C// 14 Focșani B, Focșani C/ să le giure B,C,D,E/ să triacă B,C// 15 triimis(ă) B, trimisă C/ Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ pre C// 16 pre hatmanul Ioniță B,E,G/ Ioniță C/ sîn Costîn]fiorul lui Miron Costin logofătul B,C,D,E, feciorul lui Miron logofăt G/ mitropolitul Misail B,C//

săr(ă) la Focșeni de giurar(ă) boerilor că nu l-e fi nemic despre domnul Costantin Duca-vodă.

f. 292^v Și trecur(ă) boiarii toți în Moldova la casăle lor. Însă nu-i dăde pe toții ce țera / mai cu prepus și mai capete, ce-i mistui Brîncovanul pe acie de cătră capegi-bașe ce vinis(ă) să-i ia, anumé pe Vas(i)lie Costachi vornicul și pe Begdan hatmanul și pe Mih(a)lachi spăt(arul) și pe Ilie stolnicul Frige vac(ă) și pe Macsut postelnicul. Pe acește îi poprii Brîncovanul, că s(ă) teame să nu-i omoar(ă). 10 Iar Costantin Duca-vodă, vădzind că nu i-au dat pe acie, iar s-au apucat dé pîr(ă) la Po(a)rtă mai taré pe Brîncovanul, cu jalob(ă).

11. Deci Iordachi, din Iași, iar pe taină au îndemnat pe alții boiarii, ș-au fugit în Țara Ungure(a)scă, anumé 15 Ilie Ca(n)tacozino și Balșé și Ursachi și Ion Sturdzea și alții. Și pe alții îndemnă de fugir(ă) în Țara Leșască, anumé pe Macrei banul și pe Ghiorghită comisul și Pilat șetrarul și alții mai mici din căpitinei.

Deci dac(ă) înțeles(ă) Duca-vodă cum c-au fugit 20 boiari(i) și-n Țara Ungure(a)scă și-n Țara Leșască, i

1 marsără B,C/Focșani B,C/de]și G/giurară B,C/boiarii B, boiarii C/ nu le va fi nemică B,D, nu li-a fi nemică C// 3 trecură B,C/ casăle B, casăle C// 4 Însă Brîncoveanul-vodă nu-i dăde B,E,G, Însă nu-i dăde Brîncoveanul-vodă C/ pre toți cei ce era B, pre toți pre cei ce era E,G, pre toți boiarii ce era C// 5 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ pre aceia B, pre aceia C/ capegi-bașe B, capegi-bașla C/ vinisă C// 6 pre¹⁻² B,C/ Vasilie B,C// 7 pre¹⁻² B,C/ Mihălachi Racoviță spătariul B,E,G, Mihălachi spătariul C/ Ilie Țifăscul stolnicul Frige-vacă B,E, Ilie stolnicul Țifăscul Frige-vacă C, Ilie Dabije, Țifăscul Frige-vacă G// 8 pre¹⁻² B,C/ aceștia B,C// 9 popri B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ să teame C/ să teame să-i dea să nu-i omoară B,E,G/ moară C// 10 Costantin A// 10—12 Duca voevoda au pîrit pre Brîncovanul domnul muntenescu, că i-au poprit (oprit P) cîț(i)va boeri în Țara Munteniască. M,P// 10 pre acei boiari B,E,G, pre aceia boiari C,D// 11 de pîră B,C/ Poartă B,C/ tare B,C/ pre B,C// 12 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ jalobă C// 13 11]14 M, 12 P/ Decii Iordachi Rusăt vistiernicul B,C,D,E,G/ iar pe taină din Iași G/ iară B,C// 13—14 pre¹⁻² C, pre² B// 13—18 Iordachi Rosăt pe taină au îndemnat pre Ilii Cantacozono, Balș, Ursachi, Ioan Sturza și pre alți boeri. Deci aceștie au fugit în Țara Ungurească. Iar banul Macri, Ghiorgită comisul, Pilat șetrariul și cu alții mai mici, au pribegit în Țara Leșască M,P// 14 alți boiari B, alți boiari C/ ș-au]și au B,C/ Unguriască B,C// 15 Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino comisul B,E,G, pre Ilie Cantacozino D/ și pre¹⁻² D/ Balșe B, Balșe C// 16 pre B/ ii îndemnă de fugiră C, îndemnă de au fugit B, i-au îndemnat de au fugit E,G// 17 Macrii B, Macrii C/ Gheorghită B,C// 18 șetrariul B,C/ căpitenei B,C,D,E// 19 Decii dacă au înțales Costantin Duca-vodă B,E,G, Decii dacă înțaliasă Duca-vodă Costantin C/cum]precum B,C/că au fugit B,C// 20 boiarii C// 19—4 Înștiințîndu-să Duca voevoda că i-au (au P) fugit atîta boeri în Țara Ungurească și în Țara Leșască i s-au aprins inima de voe ră și au incetat a mai pîri pre Brîncovanul la Poartă pentru cîlanți boeri ci-i poprisă Brîncovanul, fiindcă Brîncovanul își tecmisă trebile la Poartă M,P// 20 și in¹⁻² B,C/ Unguriască B,C//

s-aprinsă inima de voie rea. Și slăbii a mai pîrî pe Brîncovanul la Poartă pentru boiarii cei mai de frunte ce-i popris(ă) / Brîncovanul, de nu-i dedes(ă). Că-ș tocmii apoi Brîncovanul lucrul de la Po(a)rtă apoi să nu-i dea, și rămasăr(ă) acolo. Că triimises(ă) Duca-vodă pe Dumitrașco Buhuș să omoar(e) pe furiș în Bucuresștii pe Bogdan hatmanul. Ce Buhuș, ca un fecior de boiaru și de ne(a)m, n-au vrut să fac(ă) acel lucru tilhărescu și, dup(ă) ce-u mârșu, au spus lui Bogdan și lui Iordachi și Brîncovanului.

12. Ce Brîncovanul, cum audzii acel lucru, îndată feci mărturie de la mulții turcii și de la boiarii și triimis(ă) la Po(a)rtă de feci șt(i)r(e). Și cu acea socotială iș strică obrazul și numeli și mai rău de la Po(a)rtă Duca-vodă, de nu mai putu ceré pe acei boiarii ce rămasăr(ă) acolo, la munteni.

13. Atuncea stric(ă) Duca-vodă legătura văcăretului ce făcuse Ant(i)ohi-vodă și scoas(ă) văcăretul, de cal 2 lei și de vac(ă) un galbîn și adăoșag de toată vita cîte 20 un tult. Ș-apoi, vădzind că s(ă) strică țara și s(ă) pusti-

1 i să aprinsă C/ inima B,C/ rea B,C/ slăbi B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C, D,E,G/ 3 poprisă C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, *lipsește* C/ didesie B, didesie C/ iș tocmii B/ tocmii C/ 4 *lipsește* apoi¹ C/ Brîncoveanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G/ *lipsește* de la Po(a)rtă apoi G/ Poartă B,C/ apoi² mai pre urmă C, *lipsește* B,C/ 4-10 *lipsește* apoi să nu-i dea... și Brîncoveanului M,P/ 4 *după* dea ad. pre boiari B,D,E,G/ 5 rămasără B,C/ triimise B, triimise C/ Constantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ 6 *lipsește* pe Dumitrașco Buhuș D/ omoară B, omoară cu viclășug, pe furiș C/ 6-7 pre¹⁻² B, pre² C/ București B,C, *lipsește* în București E/ 7 ficior B,C/ de B,C/ boiariu B, boiar C/ 8 niam B,C/ facă B, C/ 9 *lipsește* și G/ după ce au mârșu la <în C,E> București B,C,D,E,G/ Bogdan hatmanului C,D/ *lipsește* și lui Iordachi B,C,D,E,G/ șters Iordachi A/ 10 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ 11 12] 16 M, 14 P/ *lipsește* Ce B/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ auzi C/ auzit B,D,E,G/ 12 feci] făcu C, au făcut B,E,G, au și făcut D/ 11-14 Di toate aceste s-au înștiințat Poarta și pentru acea Duca voevoda ș-au stricat numile și nu ave treciri la Poartă M,P/ 12 mărturiile C/ mulți turci B,C/ boiari B, boiari C/ trimisă C/au trimis B,E,G/ 13 Poartă B,C/ feci] făcu C, au făcut B,E,G/ știré B,C/ socotială B,C/ strică B,C/ 14 numele C/ Poartă B,C/ Constantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ 15 de n-au mai putut să ceară B,E,G/ 15-16 *lipsește* de nu mai putu... la munteni M,P/ 15 pre B,C/ acei C/ boiari B, boiari C/ ce] și G/ rămasără B,C/ *după* rămasără ad. acei boiari D/ 16 munteni B,C/ 17 13] 17 M/ *lipsește* Atuncea M,P/ strică B,C/ Duca voevoda au stricat M,P/ Constantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ văcăritului B,C/ 18 ce] pre cari o M,P/ făcus(ă) B/ *repetă* cu făcusă Antiohii-vodă C/ Antiohii B/ voevoda M/ scoasă C/au scos M,P/ văcăritul B,C, văcăret P/ 19 doi B,C/ *lipsește* și¹ M/ vacă C/ *lipsește* cite B/ Și B,C, *lipsește* E/ 19-2 adăoșag de fișticare vită citi 15 <cinci P> pârăli. Au văzut Duca voevoda că din pricina văcăritului să pustiești țara; s-au temut să nu-și pui capul la Poartă și pentru acea au legat și el văcăritul și au scris pre la margini cărți de milă M,P/ 20 să strică B,C/ să pustiește B,C/

esșt(e), să spărie că ș-a puné capul și feci și el leg(ă)tură și scris(ă) cărții pe la marginé de milă.

14. Și triimis(ă) la boiarii cei pribegii de la ungurii / și de la leși cu giur(ă)mînt să-ș vie în urmă la pămîntul lor. Și vinir(ă) iarăș înapoi, acas(ă). Dar cei 5 boeri tot au rămas la munteni, n-au venit; nicecum n-au credzut.

15. Într-această vrème, mîrzaci(i) nohai, cu o(a)rdele lor, începură unii dintre dînși(i) iar a s-înto(a)rce în Buge(a)g. Și turcei fi gonie iară înapoi, nu-i lăsa. Ce s(ă) burzului un soltan cu dînșii asupra turcilor și făcur(ă) multă răutate în olatul Chel(i)ei și arsără și Renii. De-r hii fostu înghețată Dunărea, pîn-în Țarigrad ar hi agiunsu. Ș-au scris la Duca-vodă să-ncalec(e) și el cu moldovenii, c-apoi a prăda țara. Ce Duca-vodă au cădzut cu rugăminte că n-are cu ciné să-ncaleci, și i-au triimis 15 pungi de bani. Și așe l-au lăsat.

16. Vinit-au Isuf-pășea, sarascherul, înapotriva lor la

1 spărie B,C/ pune B,C/ feci] făcu C,D, au făcut B,E,G/ legătură B,C/ *după* legătură ad. <a D> să nu mai fie văcărit B,D,E,G/ 2 scrisă C/au scris B,E,G/ cărți C, și cărți B,E,G/ margine C, margini G/ 3 *lipsește* 14 M,P/ triimisă B, trimisă C/ pribegii B,C/ de la ungurii] din Țara Unguriască B,E,G/ 3-6 Scris-au și la boerii pribegi cu jurămint, în Țara Ungurească, Leșască <și P> Munteniască să vie fără di nici o frică. Deci cei din Leșasca și Ungureasca au venit <iar cei din Munténasca nu l-au crezut și n-au venit M> M,P/ 4 de la leși C/ din Țara Leșască B,E,G/ giurămint B,C/ să vie C/ *lipsește* în urmă B,E,G/ 5 viniră B,C/ înapoi B,C/ acasă C/ pre la casile lor B,E,G/ *după* acasă ad. la pămîntul lor în Moldova C/ dar numai C/ cinci B,C/ boiari B, boiari C/ *după* boiari ad. din Țara Munteniască B,E,G/ 6 munteni B,C/ nicecum B,G, nicecum C,E/ nu s-au încrezut B,E,G/ *după* credzut ad. de cari s-au scris mai sus C/ 7 *lipsește* 15 M,P/ Întru B/ Iară întru acea vrème C, Întru acea vrème D, *lipsește* M/ mîrzacii B,C/ nohail B,C/ cu] și cu M,P/ oardele B, oardeli C/ 8 *după* lor ad. pre cari-i mutasă la Don M,P/ iarăș au început a vini la Bugeac M,P/ au început C/ dînșii B,C/ a să întoarce B,C/ 9 Bugeacu B, Bugiac C/ Și iară M,P/ turcii B,C/ gonila B,C/ *după* gonila ad. să să ducă C/ iar B, iarăș C/ înapoi B,C, înapoi preste Don G/ nu-i lăsa și-i gonie înapoi. Deci s-au turburat un soltan M,P/ și nu-i lăsa C/ 10 burzului C/ cu dînșii] a tătarilor M,P/ făcură C/au făcut M,P/ 11 Chilii B,C/ *lipsește* și¹ M,P/ arsără și Renii] au ars și au rânit M,P/ 12 Renii B,C/ Și de ar fi fost B,C,E,M,P/ înghețat C/ pînă C/ poate fi și pînă B,E,G, apoi și pînă M,P/ 13 ar fi agiunsu C, ar fi fost agiunsu B,E,G/ Și au scris C, Și au scris acel soltan <și E> la B,E,G/ Constantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ *după* *după* ad. acel soltan D/ încalece B,C/ 13-14 Soltanul acela au scris la Duca voevoda să meargă și el cu moldovenii să-i fii întru agiutoriu, că di n-a vre să meargă, apoi a prăda țara M,P/ 14 *după* moldovenii ad. la oaste B, ad. marginal cu dînșii C/ moldovenii la oaste să mearg(e) cu dînșii, că apoi G/ că apoi C, că apoi va B/ *lipsește* Ce M,P/ Constantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ 14-16 Duca voevoda i-au făcut răspunsu cu rugăminte <arătînd cum M> că nu ari oaste și i-au trimes M,P/ 15 au cădzut] au scris C/ *după* rugăminte ad. dzicînd B,E,G/ n-are B,C/ cine C/ încalece B, încalece C/ 16 trimis C/ *după* triimis ad. soltanului B,E,G/ cinsprăzeci pungi B,C/ așia B, așia C/ 17 16] 21 M, 17 P/ Vinit-au atuncea B,E,G/ Iusuf-pășia sarascherul B,C/ sarascherul de Baba G/ înapotriva lor C/ înapotriva celui soltan B,E,G, asupra tătarilor M,P/

Smil ș-au ședzut citeva săptămîni acolo cu meteredzé, pîn' i s-au strînsu oastea. Și trimises(ă) și la Duca-vodă să margă. Ș-au mârșu numai pîn' la Bîrnova și s-au întorsu iar, că s-au aședzat sarascherul cu tătar(i).

f. 294 5 17. Dé var(ă) s-au mutat Isuf-pașea de la Baba cu / sarascherlicul la Tighine, puindu pricina zorbalicul tătarilor. Și vâdzindu că este vrajbă în Țara Leșască, n-ave cine-i sta înpotrivă, să nu fac(ă) sarascherlic la Tighinea.

18. Decé s-au apucat a tocmii cetate ș-a o mări ș-a o 10 lărgii, de 'au lucrat cîțiva ani, pecum să vede, co ceste 2 țări. Și pe tătari au început a-i călca ș-a-i pune a lucra la cetate devaloma cu creștini. Și i-au făcut de-u plătit to(a)tă paguba ce făcus(ă) railai la Tighinea și la Reni.

19. Tot la ceastă vremé, craiul leșescu, al doilea Avgus- 15 tu, începu și el să strîc volnicie leșilor, să fie numai opt sfetnici și s(ă) ia tot vinitul stărosteilor, să strîngă acei bani să fac(ă) mulțime de oaste. Și s(ă) giuca în cărții cu do(a)mnélé celi frumoa(a)s(ă) a leșilor. Și care-i plăcea, o ținea cîte doo, trei luni la dînsul. Încă pe <a> lui Lebo-

1 și au B,C/ și au șazut acolo la Smil cîțiva săptămîni cu meterezi înpregiur M,P/ pînă B,C// 2 oaste C/ trimises(ă) B, trimisesle C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ după margă ad. și el la oaste B,E,G// 2—4 Triimes-au Iusuf-pașea poroncă Ducai voevoda să meargă cu moldovenii întru agiutoriu. Au purces Duca voevoda cu moldovenii, și mîrgîndu pînă la Bîrnova i-au vinit vești că sarascherul s-au așă- zut cu tătarii M,P// 3 Și au purces din Iași de au mârșu B, Și au purces de au mârșu C,E,G// pînă B,C/ iară B,C, iarăș la Iaș(i) G// 4 sarascheriul B,C/ tătarii B,C// 5 De vară C, Iară de vară B,E,G, lipsește M,P/ Iusuf-pașea B,C/ Iusuf-pașea <di la Baba M> s-au mutat cu M,P// 6 sarascherlicul C/ la Bender la Tighinea C/ puind B,C/ puindu pricina pentru prici P/ jorbalicul A/ tătarilor B,C// 6—7 tătari- rilor și a turburării ci era atunce în Țara Leșască M,P// 7 vîzind B,C/ repetă și vîzind G/ iaste B,C/ nu avea B, n-avea C// 8 înprotivă C/ lipsește n-ave cine-i sta... la Tighinea M,P/ facă B,C// 9 18]23 M/ Decii B,C, lipsește M,P/ tocmii ce- tatea Tighinii și a o tocmii și a o lărgi C,D/ și <a E> o mai mări E,G/ lipsește ș-a o lărgii E,G// 9—10 a tocmii și a o direge cetate și a o mai mări și au lucrat B/ Apucatu- s-au I(u)suf-pașea di au tocmii și au lărgit cetate Tighinei și au lucrat-o în cîțiva ani M,P// 10 deși E,G/ precum să vede B,C, lipsește M,P/ cu acêste doao țări B,C,D// 11 după țări ad. cu Moldova și cu Țara Munteniască C, cu Țara Munteniască și cu Țara Moldovii D, Moldova și cu Muntenii M,P/ tătari B,C/ și B/ și a pune C/ de a lucra B, de au lucrat E/ Început-au a supuni și pre tătar(i); pusu-i-au de au lucrat M,P// 12 de-a valoma C/dinpreună B,E,G/ creștinii B,C/ după făcut ad. pe tătari D// 13 paguba railiei ce-au făcut-o la Reni și la Tighinea M,P/ făcusă C/ce au fost făcut E/ railalii B,E,G, railalii C,D/ Reni B,C/ lipsește și la Reni G// 14—19 lipseșc M,P// 14 această vrême B,C/ leșescu B/ Avgust B,C// 15 strice volnicia leșilor B,C// 16 sfetnici B,C/ să ia B,C/ stărosteilor B,C/ repetă să strîngă acei bani D// 17 să facă B, și să facă C/ mulțime B/ oaste B,C/ să giuca B, să juca C/ cărți B,C// 18 doamnlele cele frumoaș(ă) B, doamnlele celi mari și frumoașă C/ leșilor B,C// 19 doao, trii B,C/ Încă pe a lui B, Și încă pe a lui C/ Liubomirschii B,D,E,G, Liubomirschii C//

mirtichie au dus-o și-n Șaxnonie, de au ținut-o vro doi ai. Și pentru dragostea iei l-au pus și hatman, după(ă) ce au murit Iablanoschie.

20. Iară domnii leșeștii nu putur(ă) răbda, ce fă- f. 294^v 5 cur(ă)/ sfat cum or faci să s(ă) mîntuiască de dînsul, să-l gone(a)scă din țar(ă), pecum au mai gonit pe un craiu a lor, anume Denconté, ce vinis(ă) de la franțujii. Și s(ă) căiră mult atunce că n-au pus pe un ficior a lui Sobetichi.

10 20 <sic>. Și marsăr(ă) cu toții la craiul Avgust și-nce- pur(ă) a-lu îndemna să margă să ia cetate Rîgăi de la Cîfed, că-i a lor dé moșie. Și-i tulburar(ă) mintea craiu- lui, și s-apuc(ă) dé gîlcevi cu craiul sfedzescu. Și marsă la Rîga să o ia. Ce leșilor nu le era trebuito(a)ré Rîga, numai 15 le iera voia să-nce(a)pă gîlcevi cu Sfedul, și ei să s(ă) fac(ă) una cu Sfedul, și lui să-i dea pesté cap.

Dece Sfedul era o țar(ă) puternică, craiul lor tînăr de 16 ani și bun vite(a)z, dîrzu. Îndată trécu Marea Balti- cului și eși în Livonie, în tînpinarea leșilor. Și nu-i pu- 20 tur(ă) sprejeni leșii. Și-ncepur(ă) unei a s(ă) închina la sfedzi, iar unei să făce a ținea cu craiul Avgustu.

21. Atunce nu zăbăvi vremé, și muri Iablanovischie,

1—22 lipseșc M,P// 1 au dus-o B,C/ în B,C/ Saxonii B, Saxonie C/ vreo B/ani C// 2 iei B/ și pre dînsul B/ au pus pe Liubomirschii hatman vielchi corunnii, după ce au murit hatmanul Iablanovschii C/l-au pus pe Liubomirschii și hatman corunnii D/ l-au pus pe Liubomirschii hatman mare de corona leșască E,G/ hatman mare de corona leșască B/după B//3 Iablanovschii B,E, hatmanul Iablanovschii D// 4 lé- șești B,C/ putură B,C/făcură B,C//5 or face C, ari face B,E/să C//6 goniască B,C/ lip- sește să-l gone(a)scă din țar(ă) E/ țară B,C/precum B,E/au fost mai gonit D,E,G/ pre B//7 al lor B, lipsește C/anumé B,C/Den/De E/conté B,C/ vinisă C/franțoi B,C//8 să B,C/după mult ad. lésii C/atuncea B,C/după atuncea ad. domnii leșești D/că pentru că E/ pus craiu pe un ficior a craiului Sobetichii B,C,D,E, pus craiu pe un ficior a craiului al treilea Jan Sobetichie G//10 20]21 B,C,D,E,G/ marsără B,C/ toții B/toții lésii C/ începură B,C//11 a-l B,C/ Rîga C// 12 Șved B,C,E, Șfed D/că-ică iaste B,C,E/ de B,C/moșie B,C/Și turburără B/turburără C// 13 să apucă de B,C/ gîlceavă B,C,D,E,G/șfedzăscu B, sfedului C// 14 la Rîga la vestita cetate D/ leșilor B,C/ trebuitoare Rîga B, trebuitoare cetatea Rîga C,D// 15 era B,C/înceapă B,C/ gîlceavă C,D, gîlceavă cu craiul Șvedului B,E,G/ ei/iei C/ să să facă C, să să facă tot una B// 16 Șvedul B,C/lui/craiului C/piste B,C/după cap ad. să-l scoată din crăie și din Țara Leșască afară G//17 Decii B,C/Svedul B/țară puternică B,C/era tînăr C,D//17-18 era tînăr numai de vreo G/era tînăr, numai de vreo șeasespreci, șeaptespreci ani și bun vitiaz, dîrzu <dîrzu și bun vitiaz E> B,E//18 șasesprăzece C/ vitiaz C/trecu B,C/ Mare Balticum B,C,E// 19 eși/au eșit E/întru întîmpinarea leșilor B,C,D,E,G/putură B,C/Și nu-i putură sta înprotivă lésii a-i sprejeni D// 20 lésii C/după lésii ad. pre șvezi B,E/începură B,C// 20—21 unii¹⁻² C/unii din lési a să închina B,D,E,G/să C// 21 șvezi B,C/iar unii dinlésii să făcea D/ făcea B,C/Avgust B,C// 22 21]22 B,C,D,E,G/Atuncea B,C/vrême B,C/Iablanovschii C// 22—1 Iabla- novschi ce era hatman E/Iablanovschii ce era hatman vielchi corunnii B,G//

hatmanul coronie, care era cap la tot sfatul începături<i> leșești cel mai maré. Căci el să socotie că s-a mîntui de Avgust-craiu și a lua pe crăiasa lui Sobetichie, fiind ne-nsurat, ș-a fi el craiu. Ce n-au / apucat să isprăvască ce gîndis<ă>, și s-înplu Țara Leșască de oștii streiné, de rămasăr<ă> ca un roiu făr<ă> de matcă leșii.

23 <sic>. Pus<ă> craiul Avgustu hatman pe cel Lebomirschie, cari s-au pomenit mai sus, și nu zăbăvii vréme, și murii și Lebomirschie. Apoi pus<ă> hatman coronie pe Adam Sinavschie. Era om mic de stat, dar întreg la minte, cu dreptate craiului și-nvățat foarte, și om dumn<e>-dzăescu, la streini milostiv.

24. Sfătui pe craiul Avgustu de s-agiunsă cu Moscul, că vădzu că pe Cifed nu-i putincios craiul să-l bată singur. 15 Că leși<i> mai mulții era cu Cifedul, de pe cum s-au dzis mai sus. Și-i ascultă cuvîntul craiul Avgust și s<ă> legă la un cuvînt cu țarul Moscului, cu Petre Alicsovici.

25. Țarul Moscului îndată preimi bucuroș; că el încă-ș schimbă<ă> atunce portul, de luas<ă> orînduial<a> 20 nemțască, și vrea să-ș ispită<ă> nărocul oștii sali. Și dede

1 – 16 *lipsește* hatmanul... cuvîntul M,P// 1 corunnii C/carele B,G, careli C/ începături C, începăturilor B,E,G//2 leșești B/ mare B,C/ Căci] Pentru că B,E,G, Pentru căci D/ socotiă B, C/ să va mîntui B// 3 și va lua D, și el va lua B,E,G/ lui] craiului B,C,D,E/ Sobetichii B,C/ fiindu B/ nenusurat A, neinsurat B,C//4 și a fi el craiu C, și a fi el craiu lășilor B,D,E,G/ Cé B/gindisă C] au fost gîndit E//5 să umplu B,C] s-au umplut E/ Lășască B/ oști streine B,C/ rămasără B,C, rămasără lășii E//6 fără B,C/ lășii B,C, *lipsește* E//7 Pusă C, Pus-au B,E,G, Atunce pusă D/Avgust B,C/hatman <vielchi E> corunnii pre acel Liubomirschii <Libomirschii C> B,C,D,E,G//8 care C/ care mai sus s-au pomenit D] careli mai sus s-au scris B,E,G/ zăbăvi B,C// 9 muri B,C/ *lipsește* și² G/ Liubomirschii B, Libomirschii C/pusă C] au pus B,E,G/ după pusă ad. craiul D, craiul Avgust C/ corunnii B,C, vielchii corunnii E// 10 pre B,C/ Sinavschii C//10-11 Sinavschii, careli era om foarte întreg la minte și cu dreptate craiului <Avgust E> B,E,G// 11 cu] și cu C,D/învățat B,C// 12 dumnezeescu B,C/ la] și la C/ și la cei trei streini foarte milostiv B,E,G/ foarte milostiv D// 13 Sfă-tuit-au atunce pre B,E,G/ Avgust B/ să agiunsă C, s-au agiunsu B// 14 pre C/ Șved B,C/ nu-i putincios] nu-i cu puțință E/craiul Avgust B,C,D,E/ craiul să-l biruiască, să-l bată G// 15 lășii B,C/ era de ținea cu Șvedul B,D,E, era și ținea cu sfezii C, era cu Șvedul de ținea G/ precum mai sus s-au scris B,G, după cum s-au scris mai sus C,D, după cum mai sus s-au scris E//16 să B,C// 17 țarul] înpăra-tul B,D,E,G// 16 – 17 Craiul leșăscu s-au unit cu Petru Alexievici imperatorul Moscului <împăratul moschicescu P> și au mersu asupra Șvedului M,P// 17 Petr<u> Alexievici B,C,D,E// 18 Țariul C] Împăratul B,D,E,G/ priimi B,C// 19 el încă <atunca G> iș <schimbă<ă> C> portu B,C,G//18-1 Acestu vestit imperator <împă-rat P> al Moscului atunce făcuse regulă noao, nemțască, și schimbă<ă> și portul oștilor sali și era bucuroș să-și cerce norocul. Și pentru acee au dat pricină M,P// 19 atunce B,C/ luasă B,C/ orînduială B,C// 20 vrea și el E/ ispitiască B,C/ sale B,C/ dăde B,C//

și el pricină<ă> Cifedului pentru to<a>te țările Livon<i>ei ce au luat Cifedul de la strămoșu lui, făr<ă> calé. Și-ncepu și el gîlcevi și a s<ă> baté pe de altă parté cu Cifedul, de au luat cetate Narvei și alteli. Ce Șfedul rămas<ă> / a 5 s<ă> baté în doo părții. Și Muscul cu oaste lui iar bătea în doo părții: cu o sam<ă> de oasté să bătea la Narva cu cifiedzii, iar pe altă parte dedes<ă> oaste craiului leșescu într-agiutor.

10 Ce birui Cifedul pe craiul Avgustu și-l gonii în Șacșo-nie, în țara lui. Și Cifedul să dus<ă> după<ă> dînsul, de au ernat acolo în Xacșonie, cu to<a>tă oastea.

26. Și de fric<ă>, craiul Avgustu, că i-a istovii țara, făcu pacé cu Cifedul și-i giur<ă> craiului cifiedzescu cum nu-i mai trebuie să ias<ă> în Țara Leșască, să fie craiu. 15 Și după<ă> acie să rădică Șfedul și vini iar în Țar<a> Leșască și coroni pe Stănislav Leșințchi, care era ficior solului celui maré ce trecus<ă> în zileli lui Ant<i>ohi-vodă la Po<a>rtă, voevoda Poznavischie. Și pe Iosif Poto-vischie, voevoda Chiovischie, îl pus<ă> hatman coronie, 20 fiind rud<ă> cu Lecinschie.

1 pricină B,C/ Șvedului B,C/ toate C/toată Țara Livonii B,E,G/țările] cetățili P//2 ce au luat] pre care cetății le-au fost luat M,P/Șvedul B,C, șvezii M,P/ strămoșul B, strămoșii C,D/ lăra cale C, lăra de calé B,D,E,G,M,P/incepu B,C//3 gilceavă B,C,D,E/a să bate B,C//2-4 Început-au moscalii a să bati cu șvezii și <de P> le-au luat cetate Narva M,P//3 parte B,C//3-4 Șvedul¹⁻² B,C//4 cetate Narvii C/Narvei și Riga și alteli E,G/Ce] Și C//4-8 *lipsește* și alteli... leșescu într-agiutor. M,P//4-5 rămasă a să bate în doao părți B,C//5 Moscul B,C/ oastea B/iară C/ să bătea C//6 doao părți B,C/samă de oaste B,C//7 șvezii B,C/pre de altă C,D/dăde B,C,G/craiului leșescului Avgust craiului leșescu B, craiului leșescu lui Avgust C,F//8 intru agiutoriu B,C//9 Șvedul B, Șfedul C, craiul Șvedului D/Avgust C/goni B,C/Saxonii B,Saxonie C//9-11 Șvedul au biruit pe Avgust, craiul leșăscu, și l-au gonit pînă în țara lui în Sacsonie și acolo au și ernat cu toată oaste sa M,P// 10 Șvedul B] craiul Șvedului C,D/dusă după B,C//11 Sacsonie B,C/toată oastea lui B,C,E,G// 12 frică B,C/Avgust B,C/istovi B,C//12-14 Craiul leșăscu Avgust s-au spăriet di șvezi că ia prăpădi toată țara; și pentru acee au giurat craiului șvezăscu, și așa au făcut paci, cum că nu-i mai trebuie să ia <să iasă în P> Țara Lășască <și P> să le fii craiu M,P//13 pace B,C/Șvedul B, Șfedul C] craiul Șvedului D/giură B,C/șvedzăscu B, șvezăscu C// 14 trebuie B/iasă B,C//15 după acéia B,C/Șfedul] craiul Șvedului B,D,E, și craiul Șfedului C, Carol craiul Șvedului G/vini] au venit G/ iară C, *lipsește* B,E,G/Țara Leșască B//15-16 Craiul Șvezăscu iarăși au mersu în Țara Leșască și au coronit craiu pre Stănislav Leșințchii M,P//16 după Leșască ad. iară E/ și coroni] și pusă craiu și coroni G/pre Stănislav Lișcinschii, careli B,C/pre Stănislav Lișcinschii să fie craiu leșescu <lășilor E> careli D,E//16-18 *lipsește* care era ficior...voevoda Poznavischie. M,P//17 *repetă* celui G/mare B,C/trecusă C/Antiohii B,C//18 <pre C,D> anumé voevoda Poznavschii B,C,D,E,G/ pre B,C/Iusef Potoțchii C//18-19 Iusef Potoțchii ce era voevoda D/Iusef Potoțchii <ce era E> starosta Ha-lețchii, voevoda Chiovischii B,E,G/Chiovischii C// 18-20 Pus-au și hatman pre Iosif Potoțchii M,P// 19 îl pusă C] au pus B,E/corunnii B,C/vielchii corunnii G//20 fiind rudă <niam C> cu craiul Stănislav Lișcinschii, văr primare C,D, careli era <fiindu E,G> văr primare cu craiul Stănislav Lișcinschii B,E,G//

27. Iară hatmanul Sinațichie și cu hatmanul Oghințichie și cu hatmanul Zapiva și cu oaste moschice<a>scă era spre Litfa, într-altă parte.

f. 296 28. Déce craiul șfedzescu au lăsat pe un ghin<ă>rar 5 a lui cu o<a>ste, anumé Cras, cu Stănisłavi craiu în Țara Leșască, / iară el au purces cu obuzul lui drept în Țara Căzăce<a>scă, de au trecut Niprul pe la Starii Dub; și ce-u lucrat s-a scrie înainte, la rîndul lui.

29. Atunce leși<i>, fiind Racoți pribag la dînșii, i-au 10 dat vro doodzăci de ste<a>guri de oaste într-agiutor, de au eșit și el în Ț<a>ra Ungure<a>scă cu zorbă, ca să s<ă> dezbată Ț<a>ra Ungure<a>scă de la nemții. I-au dat leșii, carei ținea cu Cifedul, că s<ă> temea de Ne<a>mțu să nu dea agiutor lui Avgust-craiu, fiindu-i Ne<a>mțului 15 alector; ce i-au dat pentru să-i fac<ă> împedecare.

30. Déce Racoți, cum au eșit cu aceli 20 de st<ea>guri în Țara Ungure<a>scă, au și-nceput mulțimea de unguri a s<ă> strînge la dînsul, de s<ă> făcus<ă> la cindzăci, șes<ă>dzăci de mii de oaste. Că alerga den toate țările, 20 din Moldova, de la munteni, pîn' și tătari, făr<ă> poroncă, pe furiș, să ducea la le<a>fă la dînsul.

1—3 *lipsește* Iară hatmanul... într-altă parte. M,P//1 Sinavschii C, Adam Sinavschii D/ Oghinschii C, Ogențchii D// 1—2 Iară Adam Sinavschii hatman corunnii a craiului Avgust <ce era a craiului Avgust hatman vielchii corunnii E> și cu Oghenschii <ce era E> hatman polnii corunnii și cu Zapieva hatmanul de Litva <și cu hatmanul de Litva anume Zapieva G> și cu oaste moschicească B,E,G// 2 Zapieva C,D/ oastea moschicească C//3 Litva B,E// 4 *lipsește* 28 E/Decii C/Iară Carol B, *lipsește* M,P/ șfedzăscu B/ pre B,C/ ghenear B,C//5 al lui C// 4-6 Craiul șfedzăscu cu tot obuzul lui au purces drept în M,P// 5 oaste B,C/ Cras ghenear C,D/ Stanislav B/Stănisłav Lișcinschii, craiul leșescu în Țara Leșască C// 6 *ante* iară: 29 D, 28 E/iar B,C/ el/craiul Svedului B,D,E, craiul șfedzescu C, Carol craiul Svedului G//7 Căzăcească B,C/ *lipsește* de M,P/ trecut-au M,P/ Niprul/Nistru P/ pre B,C/Starii Dub/ Sarai Dubă P//8 și iar M,P/ ce au B,C/ să vă scrie B, să scrie P/ înainte B,C/lui/ său B,E,G, lor D// 9-3 *lipsește* M,P// 9 29/30 D/Atuncea leșii C/Atuncea leșii carii ținea cu craiul Stanislav Lișcinschii, fiind Racoții B/ Racoții C/ *după* dînșii *ad.* în Țara Leșască E// 10 vreo B,C/doaozăci B,C/ stiaguri B, steaguri C/ *ad. marginal* de stiaguri C/ întru agiutoriu B,C//11-12 Țara Unguriască¹⁻² B,C/ jorba A/ să-ș dezbată B,C,D,E// 12 nemți B,C/ Și i-au dat leșii B, Și i-au dat leșii oaste E,G//13 *după* leșii *ad.* agiutoriu C/ carii B,C/ Svedul B, Șfedul C/craiul Svedului D/ să B,C/ Niamțu C/nemți B,E,G//14 ajutoriu C/ craiu/craiul leșescu C/ fiindu-i Niamțului C/ fiind nemților B,E,G//15 celce numai C/ *după* dat *ad.* oaste E,G, oaste lui Racoți D/ să facă împedecare C, să facă nemților împedecare B, să-i facă Niamțului împedecare D, pentru ca să-i facă împedecare nemților E// 16 30/31 D/ Decii B,C/ Racoții B/ *ad. marginal* cum C/ eșit/sosit E,G/ aceli doaozăci B,C/ stiaguri B,C/ *după* stiaguri *ad.* cu oaste B,E,G// 17 Unguriască B,C/ început B,C//18 a să strînge B,C/ de să făcusă C/de s-au fost făcut B,E, de iș făcusă D//19 șeazezăci B, șasezăci C/ din B,C/ țările B,C//20 munténi B,C/ pînă B,C/ tătari B,C/ fără de poroncă B,C,D,E//21 liafă B,C/ *după* dînsul *ad.* la Racoți G//

Atunce moldovenii, mulții și ficiori dé boier, să duce la le<a>fă, unei la moscali, unei la leși, unei la Racoți, unei la Cifed, pentru agonisita.

31. Și Racoți, pe unde găsie nemții, îi tot băte și-i 5 scote de pen cetății. Mai iș dezbătus<ă> țara, c-au înblat vro doi, trei ai pen Țara Ungure<a>scă. /

f. 296^v 32. Nemții să bătea cu Franțujul și nu pute să stea să s<ă> bată și cu Racoții. Deci mai pe urmă au dat Ne<a>mțului agiutor Inglezul 40 000 și Danie 30.000. Și ș-au înglotit 10 oastea Ne<a>mțul ș-au început a s<ă> baté și cu Franțujul și cu Racoți. Ce pe Racoți l-au biruit și l-augonit la franțuzi, iară o sam<ă> de boiarii unguri, carei ține cu dînsul, au pribegit aice în Moldova, iar unei în Țara Leșască. Ce cesștii de aice în scurtă vrême ș-au făcut 15 pacé și s-au dus înapoi.

33. Atuncea, pe acéia vrémé, to<a>tă Evropa să tulburas<ă> cu oștii, de au înblat cîțiva ani acestea oștii, ce s-au pomenit mai sus. Numai turcii ave paci, și le tot înbla cărțile și soliile ni la unul, ni la altul, de-i tot îndemna 20 și-i învrăjbie. Ce în scurtă vrême vinii și la dînșei zorbă, pecum înainte arată. Să lăsăm celea străiné, să vinim iar la Moldova.

1 Atuncea B,C/ moldorénii B,C/ mulți B,C/ *lipsește* și E/ de boiari C, de boiari de mazili B,E,G/ să ducea B,C// 2 la léfe B,E//la dînsul la liafă C/ unii¹⁻⁴ B,C/ léși B,C/ *după* Racoți *ad.* în Țara Unguriască, iar B,E,G//3 la Șved B, la Șfed C, la Șved să ducea G// 4 *lipsește* 31 C,D/ Racoții B/ pre B/ undé B/ găsiu nemți B,C/ bătea B,C// 5 scotea B,C/ pin C, prin B/ cetăți B,C/ dezbătusă C/ țara/Țara Unguriască E/ că au umblat B,C//6 vreo B,C/ trii B,C/ ani B,C,E/ pin B,C/ Unguriască B, C// 7 32/31 C/ *după* Nemții *ad.* la acea vrémé B,E,G/ franțozii B,C,E,G/ putea B,C// 8 să bată B,C/ Decii B,C/ pre B/ Niamțului B,C//9 agiutoriu C/ Enuglezul A/ patruzăci de mii <de oaste D,E> B,C,D,E/ Daniia B,C/ *ad. marginal* și Daniia 30.000 G/ triiăci de mii <de oaste D> B,C,D// 10 Niamțul B,C/ și au B,C/ a să bate B,C/ franțozii B,C,E//11 Racoții¹⁻² B,C/ pre C/ l-au biruit/au bătut, l-au biruit D//12 franțozii B,C,E, *corectat* A/ samă B,C/ boiari B, boiari C/ carii ținea B,C//13 dînsul/Racoții B,D,E,G/ pribégit B/ aici B, aicea C// 13-22 *lipsește* iar unei... iar la Moldova M,P// 13 unii B,C/ *după* unii *ad.* au pribegit C//14 Ce acei <acești G> ce au fost pribégit aicea B,G/ Și <Ce E> aceștia carii au pribegit <ce au fost pribégit E> aicea în Moldova C,E// 15 pace C/ dus/întorsu D/ înapoi/în pămîntul lor, în Țara Unguriască B/ *după* înapoi *ad.* la pămîntul lor în Țara Unguriască B,E,G, în Țara Unguriască D// 16 33/32 C/ pe/la B,C,E,G/ vrémé B, vrémé C/ toată B,C//17 cu oști să tulburasie cu oști C, să tulburas<ă> cu oști B/ umblat B,C/ acése B,C/ oști B,C//18 ce s-au pomenit mai sus/ce mai sus s-au scris B,E,G, ce s-au scris mai sus C/ avea pace B,C//19 umbla cărțile B,C// 20 învrăjbiu B,C/ vini B,C/ dînșii B,C/ jorba A//21 precum B,C/ înainte B,C/ Să lăsăm acum B,E, Să lăsăm acum, dară G, Lăsăm acum D/ céle streine B,C/ <și G> să vinim <iar B> a scrie pentru Moldova B,E,G, să vinim iar la Moldova să scriem C, să vinim cu rîndul iar la Moldova a scrie D//

34. Brîncovanul chemă pe boiari<i> pribegii la sine, și făcur<ă> sfat pe taină, să stea să lé fac<ă> domnu pe unul dintre dînșii, iar nu din Cantemiresștii. Și s<ă> ferir<ă> / de Bogdan, fiind Cantemiresștilor cumnat, să nu știe nemic de cel sfat.

Și triimis<ă> la Costantin Duca-vodă, Brîncovanul, ca-n chip de sol, pe un mitropolit a patriiarhului Dosoftei de Ierusalim, anume Hrisantos, carele acel Hrisantos pe urmă au cădzut și patriiarhu la Erusalim. Și mărgîndu la Duca-vodă, ș-au dat solie ce au avut, iar pe taină, cu Iordachii Rusăt visternicul, au avut altă solie, de-i giur<ă> de la Brîncovanul pentru celi trecute pizme vechi și gro<a>zi și pagube, ce au avut Iordachii, să fie ertate. Și feci și logodnă c-un ficior a lui Iordachi, anume Neculaiu, să ia pe o fată a Brîncovanului, și de acmu înainte să fife frați, și de Cantemiresștii să fie despărțit, și lep<ădat de prieteșug<ul>lor. Și-l întrebă pe ciné va socotii, dintre boeri<i> Moldovei ce-s pribegii acolo, să cheltuiască Brîncovanul la Po<a>rtă, să-l pue domnu. Deci Iordachi,

1 34]33 C, 29 M, 21 P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ chieamă B, chemat-au C, au chieam E/ pre B,C/ boiarii B, bolarii C/ pribegi B,C/ sine]dînsul B,C,E,G/ Brîncovanul, domnul muntencesu au chemat la sine pre boerii cei pribegi și au făcut M,P// 2 făcură B,C/ pre¹⁻² C, pre² B/ le facă B,C// 3 Cantimirești B,C/ să feriră B,C]s-au ferit și M,P// 4 fiindu B/ Cantimireștilor B, Cantemireștilor C/ cumnat Cantemireștilor D,M,P//5 nemică B,C/ acel B,C/ lipsește să nu știe... sfat M,P// 6 Și triimis<ă> Brîncoveanul-vodă la Costantin Duca-vodă ca în chip B, C,E,G/ Brîncoveanul-vodă D/ Brîncovanul au triimes la Duca vovoda M,P// 7 pre C/ lipsește a patriiarhului Dosoftei M,P/ Dosiftei B,C,D//8 de]di la M,P/ Ierusalim B,C// 8-9 anumé Hrisanthos, carele <careli B> acel <mitropolit B,E,G> Hrisanthos mai pe urmă <lipsește mai pe urmă E> au agiunsu <ajunsu C> de au fost și B,C,D,E,G/ lipsește acel Hrisantos M,P//9 mai pe urmă M,P/ cădzut]fost M,P/ Ierusalim B,C/ mergînd B,C//10 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ solia C/ Și mărgîndu]Deci acel mitropolit viind M,P/ vovoda M/ ce au avut]ce ar fi avut M,P/ iară C/ pre C//11 Iordachi B,C/ vistiernicul B,C/]vornicul E// 10-13 după arut ad. Același mitropolit, pre di altă parte au mers pre taină la Iordachi Rosăt, avîndu altă solii. Au giurat mitropolitul lui Iordachi dispre parte Brîncovanului pentru pizma ce veche, groază M,P//11 solie B/ giură B,C//12 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ celi trecute B,C/ pizme vechi B,C//13 groaze B,C/ Iordachi B,C// 14 lipsește Și M,P/ fece C] făcu B,E,G/ cu un B,C/ anumé Nicolai B,C/ Făcut-au logodnă cu ficiorul lui M,P//15 pre B, lipsește G/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ de acum] de cii B, de-acii E,G, de acolo M,P/ înainte B,C//16 fie B,C/ Cantimirești B,C/ lepădat B,C//16-18 frați, iar di prieteșug Cantimireștilor să fii despărțit și lepădat. După aceia acel mitropolit au întrebat pre Iordachi pre cini va socoti el din boerii M,P// 17 prieteșugul B,C/ Și-l]Și B, E/ pre cine B,C/ socoti B,C/ dintre]din B,E,G//18 boiarii B, bolarii C// 18-19 boiarii pribegi ce sint acolo, în Țara Munteniască, să cheltuiască Brîncoveanul-vodă să-l pue domn G//18 Moldovii B,C/ ce-s]ce sint B,C,D,E,M,P/ pribegi B,C/ după acolo ad. în Țara Munteniască B,E, la munténi C,D/ cheltuiască C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E, Brîncovanul-vodă C//19 Poartă B,C/ să-l]și să-l M,P/ pue B/ Decii B,C,D, lipsește M,P/ Iordachi Rusăt visternicul D//

măcar că era om înțelept, iar fire îi era de grec lacom la cînsté; nu socotii nice la Dumnedzău, nice rușiné de oameni, nice la osînd<ă> sau la ce va vinii pe urmă lucrul.

35. Și-ndată făcu logodnă și priimii să s<ă> lepede de 5 Cantemiresștii. Pe Ant<i>ohi-vodă încă l-au rugat Brîncovanul să-i dea fata și să s<ă> lepede de prieteșugul Cup<ă>-resștilor, și n-au priimit; iar el, cum<u>-i vini zamanul, f. 297^v îndată / priimii cu bucurie.

Ce s<ă> știți, fraților, că nu numai Iordachii, ce toți 10 greci<i>, mai dreptii și mai bună slugii nu-i alt ne<a>m în lumé, pină iasté stăpînul în cînsté și-n puteri; iar cît să slăbesște sau să micșure<a>dză cînsté stăpînului, îndată să și las<ă> și ale<a>rgă la altul, carei vede că-i mai cu puteri. Pecum și Iordachi, făcînd această grab<ă>, 15 mai pe urmă la multe primejdei de viață și de pagub<ă> au vînit, caré să va ar<ă>ta înainte, la rîndul lor.

36. Dzis-au Iordachi cătră acel mitropolit că iaste bun de domnie Mih<a>lachi spătar, ficiorul lui Ion Răcoviț<ă> vor<nicul>, că iasté neiam de boer vechiu, moldo- 20 van și iasté rudă și Brîncovanului. Și esște și bun că nu-i va ieși Brîncovanului din cuvînt, la ce i-ar poroncii.

1 măcarî B,C/întălept B,C/ iară B,C]însă M,P/ firea B,C/]i]lui M,P//2 cînsté B,C/ la cînsti și la jacuri; după obiceiul Cupăreștilor n-au socotit M,P/ socoti B,C, socotiia E/ Dumnezeu B,C// 2-3 nici¹⁻³ B,C/ rușine B,C/ nici la rușini dispre oameni M,P//3 osîndă B,C/ sau]și M,P/ vini B,C/ la ci a rămîne lucrul mai pe urmă M,P/ pre C//4 35]34 C, lipsește M,P/ Și]Deci M,P/ îndată B,C/făcu]au făcut M,P/și priimi B]s-au priimit M,P/ să s<ă> lepede B, să să lepede C// 5 Cantimirești B,C/ lipsește Pe Ant<i>ohi... Brîncovanul să-i M,P/ Și pre Antiohii B,C,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,C,E,G// 5-6 Și lui Antiohii-vodă au zis Brîncoveanul-vodă că-i va da fata, de să va lepăda de prieteșugul D// 6— 16 lipsește dea fata... înainte, la rîndul lor M,P//6 s<ă> lepede, B, să lepede C/Cupăreștilor B,C//7 el]lui Iordachi B,D,E,G/ cum îi vini B,E,G/ cumu-i vini pre voia lui C//8 priimi B,C// 9 să B,C/ Iordachi B,C/ după fraților ad. iubiți cetitorii G/ ce toți grecii B]ce mulți din greci C// 10 drepti B,C/ bune B, buni C/slugi B,C/ niam B,C//11 lumé C/ iaste B,C/ cînsté B,C/ în putere B,C,D//12 slăbésște B,C/ sau, și G/micșuriază B,C/ cînstea C//13 lasă B,C/ aliagă B,C/ altul]alt stăpîn G/care C]pre careli il B,E, careli il vede D/ vede B,C/ că-i]că iaste B, lipsește E//14 putere B,C,D/ făcîndu B/ grabă B,C//15 pre B/ primejdii B,C/ pagubă C, pagube B//16 care B,C/ să vor arăta B,D,E/ arăta C/ înainte C, lipsește B,E/ să vor arăta la rîndul lor înainte G// 17 36]35 C, lipsește M,P/ Iordachi Rusăt vistiernicul C/ că]cum că M,P// 18 domniie C/ Mihălachi B,C/ spatar B/ spatariul Mihălachi Racoviță M,P/ ficior B,C,E/ Racoviț<ă> B, Răcoviță C/ lipsește ficiorul lui Ion Răcoviț<ă> vor<nicul> M,P// 19 vornicul C, vornicului B,E/ că]fiind că M,P//19-20 iaste¹⁻² B,C/ niam B,C/ boiariu B, boiariu C/ vechiu B,C/ vechiu, moldovan, ficiorul lui Ioan Racoviță vornicul și esti și rudă Brîncovanului M,P//20 iaste și rudă C/ rudă]niam D/ lipsește și C/ Brîncoveanului-vodă B,D,E,G, Brîncovanului-vodă C/ iaste B,C// 20-21 Și esti om foarti bun și cum că nu va eși din cuvîntul Brîncovanului, ori la ci i-ar poronci M,P// 21 eși B,C/ la]și B,G/ i-ari poronci B/ poronci C//

Iară aceasta nu dzice Iordachi pentru altă, ce o dzice căci era Mih<a>lachi de casa lui, rud<ă> apro<a>pi, și va faci pecum i-a hii voia lui, și va mânca t<a>ra pecum au mîncat-o și la Antiohi-vodă. Caré așe i s-au și tîmplat 5 de au făcut, pecum au și gîndit.

f. 298 37. Și cu acestu sfat încă și mai mari mulțămîtă arătă Iordachii lui Ant<i>ohi-vodă; că Mih<a>lachi spătarul era plin de niiam, boiarii <carii era> mai capete în țară, și era toții / de casa Cantemiresștilor. Iar după<ă> ce au 10 luat Mih<a>lachi spăt<arul> domnie, acia s-au despărțit toții de casa Cantemiresștilor și s-au făcut toți de casa lui Mih<a>lachi spăt<arul>, și Cantemiresști răm<ă>ses<ă> din boiarii de frunte numai cu cumnatul său, cu Bogdan hatmanul. Așe le așădză, acestea vorbă 15 toate, acel mitropolit, și s<ă> dus<ă> de le spus<ă> Brîncovanului toate, deplin.

38. Costantin Duca-vodă de acestu sfat nemic nu știu, nice pricepu. Și năcă îl și boiarii pe Iordachi, îl pus<ă> vornicu mare de T<a>ra de Gios, ca să-l fac<ă> al său 20 prietin. Deci știu că l-au făcut, ca o<a>ia pe lup.

39. Atunce Costantin Duca-vodă au scos pe țărani

1-14 *lipsește* Iară acesta... cu Bogdan hatmanul. M,P//1 nu o dzicea B, nu o zicea C,D/ altăceva C/dzicea B, zicea C/ căci/pentru că B,E, pentru căci D//2 Mihălachi spataru B, Mihălachi spătar C,E,G/ Mihălachi spătar era D/ *ad. marginal* de casa lui D/ rudă B,C/ neam de D/ aproape B,C/ după aproape *ad. fiindu* <fiindu-i D> giupiniasa lui Iordachi vară primară lui <cu G> Mihălachi spatar <lipsește lui Mihălachi spatar D> și gîndila <gîndind D> că va face B,D,E,G/ face C//3 precum B,D/i-a hi B, i-a fi C, ii va fi D,E/ țara B,C/ precum B//4 și la domnia lui Antiohii B,G, și la Antiohi-vodă, la domnia dintii E/ Antiohii C/ Care B,C/ așa B, așa C/ *lipsește* și² B//5 precum B// 6 37//36 C/ acest B,C/ mare B,C// 7 Iordachi C, Iordachi Rusăt B,E/ Antiohii B,C/ Mihălachi spatar B/ spătariul C// 8 niam B,C/ boiarii carii era mai capete B, boiarii cei mai capete B,D,E,G//9 *lipsește* și C/ toți B,C/ Cantemiresștilor B,C/ Iară după B,C//10 Mihălachi B,C/ spatar B, spătariul C/ domnia B,C/ aceia B, acela C/toți s-au despărțit D//11 toți B,C/ Cantemiresștilor B,C// 12 Mihălachi spatar B/ spătariul C/ Cantemiresștii B,C// 13 rămăsese B, rămăsese C/ de/cei de B,C,E,G/ cumnată-său B, cumnatu-său C// 14 *lipsește* cu B/ Așea B, așa C/ așeză B,C/ aceste vorbe B,C// 14-16 Așa să așăză acel mitropolit cu Iordachi Rosăt și s-au dus în Țara Munte-nească la Brîncovanu și i-au spus <de P> toati M,P// 15 să dusă B,C/ spusă B,C/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 16 *lipsește* deplin M,P// 17 38//37 C, *lipsește* M,P/ *lipsește* Costantin M,P/ voevoda M/ acest B,C/ nemică B,C/ de toati acești nemică n-au știut M,P// 18 nici B,C/ *lipsește* nice pricepu M,P/ încă B, *ad. marginal* C/ îl și boeri B, îl și boeri C/au și boerit M,P/ pre B,C/ Iordachi Rusăt B,E,G, Iordachi Rusăt vîstîrnicul D/ îl pusă B,C/ puindu-l M,P//19 vornic mare C/vel-vornic G/ mare B/ Țara B,C/ facă B,C//20 priiatin B, priiatin C/ să-l facă priiatin mai di apro<a>pi M,P/ Decii știu B,C/ Adivărat M,P/ după făcut *ad. priiatin* D/ oaia B/ ca o o<a>i presti lup M,P/ pre B,C// 21 39//38 C, 35 M, 27 P/ Atunce B,C, *lipsește* M,P/ voivoda M/ pre B,C//

mi<e>re și cear<ă>, de au dat pe desetina de stupi și de porcii, de tot mascurul și de un stup, cîte <o> oc<ă> de mieré și de ciar<ă>.

40. Trecut-au un sol moschicescu maré de la T<a>ri- 5 grad pen Iașii, mîrgînd la Moscu, anume cnedzu Dumitru Galecin. Ș-au botedzat un cucon a Ducăi, de s-au cumătrît, și l-au cinstit dup-obiceiu.

f. 298^v 41. Atunce, din boiarii cei pribegii ce iera în T<a>ra Munteniască, anume Vas<i>lie Costachi vel-vornic, i s<ă> 10 tîmplă moarte / acolo, în pribegie. Și n-au apucat să-șvie la pămîntul lui și la casa lui, nicé să s<ă> bucure de sfatul ce-l începuse<ă>.

42. Pe-acie vrème era vizir Rămif răiz-afend, carele fuses<ă> sol la pacé, cînd s-au făcut la Carlovici. Și luas/ 15 aminte, de știe toate faptele și mesștec<ă>turile muntenilor, încă pîn-a nu căde vizir, și dzice: „Eu, de aș căde vizir, știu ce aș faci muntenilor pentru Moldova, că iei au prăp<ă>dit-o cu mesșterșugurile lor. I-aș faci pe dînșii<i> de ar împlé t<a>ra de oameni, și to<a>tă cheltuiala să fie 20 de la dînșii“.

1 miare B, miaré C/ *repetă* și cear<ă> A/ ceară B, C/ pe¹/pentru B, E, G/ porci B, C/ 1-3 di au dat, diosăbit di desătînă, adică di fiușticare stup <și mascur M> cîti o ocă mieri și ceară M,P//2 o ocă B,C//3 miaré B,C/ ceară B, C// 4 40//39 C, 35 M, 28 P/ Trecut-au atunce B,D,E,G/ un/și un C/ mare, moschicescu C, mare, viind E,G/ mare B/ Țarigrad B,C// 5-7 Cnăzul Dimitrii Galițin, sol moschicescu din Țarigrad, au vînit prin Eși și au botezat un copil a Ducăi voevoda și s-au încumătrît și l-au priimit cu mari cinsti M,P// 5 pin C/ viind pin B/Iași B,C/ mergînd C/ mergîndu la țara lui la Moscu B,G/ anume B,C/ cnăz B, cnăzul C/ Dimitrie Gali-cin B,C,D// 6 Și au B,C/ cocon a lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ încumătrît B,C,D,E,G// 7 după cinstit *ad. Costantin Duca-vodă* B,E,G, Costantin Duca-vodă pre sol D/ după C/pre B/ obiceai B,C// 8 41//40 C, 29 P, *lipsește* M/ Atunce B,C/ cei/ciei C/ pribégi B,C/ era B,C/ Țara B,C// 8-12 Vasiliu Costachi vel-vornic, ci era pribag în Țara Munte-nească, n-au apucat să să bucuri di sfatul ce-l începuse, ci au murit acolo, în Țara Munte-nească M,P// 9 anume Vasile B,C, vornicu B/ să B,C// 10 întimplă C/ încă i să întimplă E/ moartea B,C/ să vie G// 11 *lipsește* și la casa lui C/ nici B,C/ să C// 12 ce începuse<ă> B/ începuse C/ făcuse E/ după începuse *ad. să-l facă* D// 13 42//30 P, *lipsește* C,M/ Pre acéia vrème B,P/ Pre acéia vrémie C, Pre aceli vremi M/ Rami B,E,G, Remif D, *lipsește* M,P/ reiz-efendi B, C, D/ce fusese reiz-efendi E,G/ carele B, careli C// 13-r. 6 din p. urm. carile știe pre bini, de cînd au fost sol la pace ci-s-au făcut cu nemîi, tot rîndul Țării Munte-nești. Deci cum au încăput vizir, îndată au și triimes la Brîncovanul <poroncă M> să me<a>rgă la Poartă, ca să-l mazilească, că să teme turcii că amintirile nu-l vor pute prîndi la mină, că era în multi prepusuri la înpărății cu o domnie îndelungată ca aceea M,P// 14 fusese C/au fost B,E/ pace C/ cîndu B/ Carloviți B, Carloviț C/ luasă C// 15 știa B,C/ mesștec<ă>turile/ meșterșugurile B,E,G, meșterșugurili C/ munténilor B,C// 16 pină B,C/ căde¹⁻²/fi B,C,D,E,G//16-17 vezir¹⁻² B/ dzicea B, zicea C/au fostu dzicîndu E// 17 face B,C/ munténilor B,C/iei/ B// 18 prăpădit-o B,C/ meșterșugurile B, meșterșugurili C/ face B,C/ pre C/ dînșii B,C//19 ari umple B/ umplé C/ țara B,C/ toată B,C//

43. Decé în scurtă vreme au și cădzut vizir. Ce, cum au cădzut, îndat(ă) au și chemat pe Brîncovanul la Po(a)rtă, ca să-l mazilească din scaon, că s(ă) teme turcii că nu-l vor putea prinde la mîn(ă).

- 5 Deci fiind în multe prepusuri la înpăr(ă)ție o domnie îndelungată ca acie, nu vrea să margă la Po(a)rtă. Iară unchii lui, Ca(n)tacozonesții, sfetnici(i) lui, nu l-au lăsat să ia într-altă parté, ce l-au înbărbătat numai să margă la Po(a)rtă, că apoi, nemărgind el, va aduci
10 perirea țării și boiarimei. Și așa, cu maré grij(ă), au purces la Udrii și, mărgind încetu, pîn-a sosi în Udrii, ș-au tocmnit lucrul cu banii, ca un domnu bogat ce iera, citu nice vizirul n-au avut ce-i facé. Ce încă / l-au grăit de biné cătră înpăratul; că încotro să întorce, vizirul tot dé
15 bine-l grăia.

1 Ce, dac-au sosit la Udrii, l-au întrebat înpăratul pe vizirul de ce au adus acolo pe domnul muntenescu. Iar vizirul au dzis că l-au adus, că-i om înțelept, cu sfat și avut, că „la această vréme ne trebuiește sfat și bani“.
20 Înăratul au dzis: „Să nu-l zăbăvesții aice, ce să-l înbraci cu căftan, să nu stea țara acie făr(ă) domnu“.

1 43]41 C/ Decii B,C/ vréme B,C/ cădzut]agiunsu de au fost B,D,E,G/ au și cădzut] l-au și pus înpărție C/ vezir B// 2 Ce cum au cădzut]Ce cum au agiunsu de au fost vezir B, Ce (Și E) cum l-au pus înpărția vizir D,E, Ce cum au luat vizirlicul C/ Și G/ îndată B,C/ chiebat B,C/ pre C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//3 Poartă B,C/ lipsește ca D/ maziliască B,C/ să temea B,C// 4 mină C// 5 Decii B,C/ fiindu B/ ad. marginal multe D/ înpărție B,C/ domniile B// 6 acéia B,C/ Poartă B,C/ Iar B,C// 6-11 lipsește nu vrea să margă... au purces la Udrii M,P// 7 Cantacozineștii B,C/ după Cantacozineștii ad. Mihai spătariul și Costantin stolnicul C/ sfetnicii B,C/ după lui ad. Mihai spătariul și Costantin stolnicul D// 8 parte B,C/ ce l-au înbărbătat și l-au îndemnat B, ce l-au îndemnat și l-au înbărbătat E,G/ lipsește ce l-au înbărbătat numai să margă la Po(a)rtă C// 9 Poartă B/ lipsește el B,G/ aducé B, aduce C// 10 peirea B, perire C/ țării B,C/ boierimii B,C/ așa B, așa C/ mare B,C/ grije B,C// 11 mergind încet pînă B,C/ mergindu pre încet, încă pînă a agiunge (piră a nu sosi P) la Odrii M,P// 12 lucrul]toati lucrurile M,P/ lipsește domnu M,P/ era, cit nici B,C/ citu]atita cit M,P// 13 vezirul B, viziriul C/ face B,C/ bine B,C// 14 cătră] la M,P/ că]ce G/ lipsește că încotro... dé bine-l grăia M,P/ încăt B,C/ întorcea B,C/ veziriul B, viziriul C/ de B,C//15 îl grăia B,C/ după grăia ad. pe Brîncoveanul-vodă B,E,G, pre Brîncoveanul-vodă, cu toții D// 16 dacă B,C/ sosit B,C/ După ci au sosit Brîncovanul la Odriu M,P// 17—18 veziriul¹⁻² B, viziriul¹⁻² C//17 di cé B,C]drept ci M,P/ lipsește acolo M,P/ pre B/ lipsește Iar M,P// 18 dzis]răspuns M,P/ lipsește că M,P/ că-i]că iaste B,C,D,E,G/ înțelept B,C/ l-am adus pentru că esti om înțelept, cu bun sfat și bogat M,P// 19 că] și M,P/ vréme C/ trebuiește B,C// 20 Iar înăratul B,C,G, Și înăratul M/ zăbăvesți B,C/ aicea B,C// 21 caftan B,C/ acéia B,C/ după caftan ad. și să să ducă, ca M,P/ fără de domnu B,C,D,E,G,P//

44. Vizirul, dac-audzi așa, l-au chemat la adunare, și și pentru alte ce au avut a-i dzice, l-au întrebat pentru T(a)ra Moldovei, ce s-au stricat și s-au pustiit: „O(a)ri de schimbările domnilor, au de oșștii ce au călcat?“ Iar 5 el, vrînd să mazilească pre Costantin Duca-vodă, au dzis că o au stricat-o domnul, carele iasté acmu domnu într-însa.

45. Vizirul i-au dzis: „Dar pute-vei tu să porții de grije acei țării, să-ți fie pré sam(ă), să o tocmesștii, să fie plin(ă) de oameni?“ Iară el, dac-au audzit așa, foarte era
10 cu voie să fie domnu la 2 țării, că pentru acie aduce oștii streiné pen țara no(a)stră și schimba domnii dintr-însa, să o strici și s(ă) rămîie / pustie.

Decé [de] la această întrebaré n-au putut da răspunsu vizirului pîn' nu va lua răspunsu de la unchei săi, ales de la
15 Costantin Ca(n)tacozino stolnicul. Ce s-au rugat vizirului să-l aștepté pîn-în 5 dzilé, să s(ă) socoteiască, și atunci îi va da răspunsu vizirului pentru acestu lucru.

1 44]42 C, 38 M, 32 P/ Veziriul B, Viziriul C/ dacă B,C/ audzi]au auzit B/ așa B, așa C/ chiebat B,C/ după adunare ad. pe Brîncoveanul-vodă B,E,G/ repetă și C// 1—2 Viziriul au chemat pre Brîncovanul la adunari și după(ă) ci l-au zis pentru toate ce-au avut, l-au întrebat și M,P// 2 altă E, alteli D, alte trebi C/ l-au]și l-au B,E/ pentru]și pentru B,C,E,G// 3 Țara Moldovii B,C/ ce]drept ce M,P/ stricat B,C/ Oari B, Oare C]Au M,P// 4 schimbările B/ oști C/ sau că au călcat-o oștile M,P/ Iar el]Iar Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul M,P// 5 vrîndu B/ maziliască B,C/ lipsește Costantin M,P/ voevoda M/ după dzis ad. cătră veziriul B, D,E,G//6 că au stricat-o B,E,G/ o au stricat domnul C//5—6 Duca voevoda, au răspuns: pre Țara Moldovii au stricat-o M,P/ careli B,C]ce P/ iaste acmu B,C/ după acmu ad. acolo M,P/ lipsește domnu într-însa M,P/ întru dînsa C// 7 45]43 C, lipsește M,P/ Iară veziriul B, Viziriul iar C/ i-au]au E,G/ putea-vii B, pute-vii C/ porți B,C// 8 după griji ad. și M,P/ aceii țări B,C/ pre samă B,C]în samă M,P/ să o tocmesști B,C, și să o tocmesști M,P/ și să fii plină M,P// 9 plină B,C/ el]Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ dacă B,C/ așa B, așa C/ foarte îi era B,C,D,E,G//9-12 Brîncovanul auzind aceste foarti s-au bucurat, că-i era cu voi să fii domnu în 2 țări, că pentru aceasta (aceia P) mai înainte au adus și oști streini în Moldova di au călcat-o și au schimbat domnii din Moldova, ca să o strici și să o pustiască M,P// 10 doao țări B,C/ acéia aducea B,C/ oști streine B,C//11 pîn țara noastră, pîn Moldova B,C,D//12 strice B,C/ ca să o strice D/ să rămîie B, să rămîie C/ pustiie B// 13 Decii B,C/ lipsește de B,D/ întrebare C/ după întrebare ad. Brîncoveanul-vodă B,E,G// 13—15 lipsește Decé... Costantin Ca(n)tacozino stolnicul. M,P// 14 veziriului B, viziriului C/ veziriului răspuns G/ pînă B,C/ pînă n-au luat D/ luoa C/ unchii B,C/ ales]mai ales C,D// 15 Costantin stolnicul Cantacozino B,G/ Cantacozino C/ Ce] Iar el M,P/ veziriului B, viziriului C//16 aștepte B,C/ lipsește pîn- M/ cinci B,C]zăci M/ zile B,C/ să să socoteiască B,C, lipsește G// 17 atuncea B, atunci C/ veziriului B, viziriului C, lipsește G,M,P/ acest B,C/ după lucru ad. Brîncovanul îndată au repetat la unchiul său Costandin (stolnicul P) Cantacozino, scriind și cerșind sfat: apuca-să-va și di stăpînire Moldovii, au nu? M,P/ după lucru ad. Iar Brîncoveanul-vodă au înștiințat pre unchii săi pentru acest lucru G//

Iar Costantin stolnicul i-au scris să mulțămască lui Dumnedzau că nu-i pe voia neprietinilor, și să-ș păzască tre<a>ba și grije țării salé. Iară mai mult să nu-l știe că s-amestecă, că apoi, de nu-l va asculta și va faci pesté voe lui, bine să știe că, când va încăleca el din Iudrii, iar el va înhăma în căruță și va treci în Ardeal; și când va sosi el în Bucuresștii, el va sosi în Udriiu. Și ce va vide, să nu s<ă> sparie.

46. Iară Brîncovanul, a cince dzii, luînd acestu răspunsu de la unchi-său, au mârșu la vizirul și i-au dat răspunsu că nu va putea purta grije a doo țării, ce sint de marginé. „Ce s<ă> mazileșștii mărie-ta pe cesta, să poroncesștii la țar<ă> să-ș ale<a>gă lei pe ciné le va plăcea domnu. Și așa, alegîndu-l cu toții, așe vor nemerii om bun, și va tocmii țara. Că așa /m-au ales și pe miné 15 Țara Munteniască, de m-am învoit cu boiarii ș-am tocmiț <a>ra“.

Ș-aceasta n-o grăe pentru altă, numai pentru sfatul ce sfătuisă cu boiarii să puie pe Mih<a>lachi spătarul. Ș-au mai dzis vizirului Brîncovanul că Costantin Duca-

vodă s-au încumătrit cu solul moschicescu caré au mârșu pe acolo, și i-i gîndul să fug<ă> la Moscu și co cee să strică țara.

47. Vizirul, înțelegînd acestea, îndată, cu taină, au 5 răpedzit un capegiu la Isuf-pașea, sarascherul, să-l prindză, să-l triimață la Po<a>rtă cu bun<ă> pază. Cé sarascherul înpreun<ă> cu capegii-bașea au triimis pe capegilar-chihaiașii a lui și pe alai-beiu cu 200 și mai biné de spahii. Și cîndu s-au apropiat de Iași acei agii cu oaste, au triimăș 10 înainte la Costantin Duca-vodă să le grijască conac, că mârșu să hotărăscă la Horodincea despré leși, c-au jăluit leșei că au strîmbătate despré moldoveni.

48. Decé descălecînd turcii la gazde dimine<a>ța, n-au dzis nemic, iar cîndu au fostu pe chindie, numai ce 15 au înplut turcei ograda domne<a>șcă, de au apucat porțilé / și-npregiurul zidului, cît să spăries<ă> toții cît era în f. 300^v curté, că n-ave unde să scapi.

Și l-au închis pe Duca-vodă în casa ce mic<ă> ș-au pus la ușii turcii de pază. Și casa ce maré și ce mic<ă> 20 era plin<e> de turcii. Și așa l-au ținut patru, cincii dzilé,

1 Iar Costantin stolnicul Numitul stolnic M,P/ i-au scris-i-au triimes răspuns M,P/ 1-2 *lipsește* să mulțămască... neprietinilor, și M,P/ 2 Dumnezeu B,C/ nu-i nu iaste E/ nepriatinilor B, nepriatinilor C/ triaba B,C/ trebile lui E/ trebile și grijele G/ 3 grija C/ salé B, sale C/ Iar B,C/ știe B/ să amestecă B, să amestecă C/ 4-7 că di nu-l va asculta, apoi, mai pre urmă, ci va vide să nu să sparii M,P/ 4 face B,C/piste B, preste C/ voia B,C/ 5 Udriiu B, Udriiu C/ 6 căruțe D/ trece B/ Ardial B,C/ el Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bucuresști B,C/ 7 vide B,C/ să sparie C, s<ă> spariie B/ 8 46]44 C, 39 M, 33 P/ *lipsește* Iară M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ cincea B,C/ dzi B, zi C/ luund B,C/ acest C/ 8-9 *lipsește* luînd acestu... unchiu-său M,P/ 9 *după* unchiu-său *ad.* Costantin Cantacozino stolnicul B,E, stolnicul Costantin C, Costantin stolnicul Cantacozin D, stolnicul Costantin Cantacozino G/ veziriul B/ 10 de grije B,C,D,E, G/ a]la M,P/ doao țări B,C/ ce sint B,C/ fiind M,P/ 11 de]la D/ marginé C/ *după* marginé *ad.* și au dzis veziriului B,E,G/ 11-12 să mazilești mărie-ta pre acesta <domnu B> și să poroncesștii la țară B,C/ pe acesta domnu și să poroncesștii E,G/ mărie-ta să mazilești pre domnul ci esti acmu acolo și să poroncesștii M,P/ 12 aliagă B,C/ lei [ei B,E/ ei domn pre cini vor socoti <ei M>. Și așa M,P/ pre B/cine B,C/ 13 domnu] să le fie <lor B> domnu B,E/ 13-14 toții B,C/ așa¹⁻³ B, așa¹⁻³ C/ *lipsește* așa³ M,P/ nemeri B,C/ 14 va]vor M,P/ tocmi B,C/ pre C/ mine B,C/ 15 Munteniască B,C/ de]și apoi M,P/ 15-16 Țara Munteniască și am tocmiț țara și m-am învoit cu boiarii G/ 15 și am B,C/ 16 țara B,C/ 17 Și B,C/ nu o grăia C, nu o grăia Brîncoveanul-vodă B,E, nu o grăia Brîncoveanul G/ altă]altăceva C/ ce numai C,D,G/ fără fi cit M/ 18 ce sfătuis<ă> B]ce-l făcus<ă> M,P/ *după* boiarii *ad.* moldovéni ce era pribégi la București B,G, moldovéni ce era pribégi la dînsul C, moldovéni pribegi ce era la Bucuresști E/ *după* puie *ad.* domnu C,P, domn Moldovii M/ pre C/ Mihălachi C/ spatar B, spatarul C/ *după* spatar *ad.* domnu B,D,E,G/ 19 Și au M,P/ Brîncovanul au mai dzis cătră viziriul că M,P/ veziriului B, viziriului C/ Brîncoveanul-vodă B, C,D,E,G/

1 care C, careli B,G,M,P/ *după* mârșu *ad.* la Moscu B, prin Moldova/ 2 *după* acolo *ad.* la Moscu E/ *lipsește* pe acolo M,P/ și-i iaste gîndul B,C,D,E,G/ și îi esti scoposul M,P/ fugă B,C/ Moscu]moscali M,P/ și pentru acéla strică țara B,E,G/ și pentru acéla să strică țara C,D/ să va și mai strică țara M,P/ 4 47]45 C, 40 M, 34 P/ Veziriul B, Iară viziriul C/ înțelegînd B,C/jauzind M,P/ acéste B,C/ culpre G/ 5-6 îndată au și triimes un capigiul la Isuf-pașea, pre taină, să prinză pre Duca voevoda și să-l triimată M,P/ 5 răpedzit]triimis B,E,G/ capegi-bașia B,C,D,E,G/ Iusuf-pașia B,C/ sarascheriul B,C, sarascheriul de Baba G/ *după* prinză *ad.* pre Costantin Duca-vodă <și C> B,C,D,E,G/ 6 triimată B, trimită C/ Poartă B,C/ bună B,C/ Ce sarascheriul înpreună B,C/ 6-10 Iusuf-pașea au triimes cu capigiul pre chihaeo sa, înpreună și pre alaiu-beiu cu 200 spahii, carii dacă s-au apropiat di Iași au trimes înainti la Duca voevoda M,P/ 7 capegi-bașe B, capegi-bașia C/ au triimes și pre G/ 8 chihae B, chihae C, E/ pre C/ bei B,C/ doao sute B,C/ bine B,C/ 9 cind B,C/ apropiat B, apropiat C/ agi C/ oastea C/ triimis B, trimis C/ 10 înainte B,C/ grijască]gâtească M,P/ 11 zicînd că mârșu la Horodincea să hotărăscă M,P/ Horodencea B,C/ despré leși B,C/ că au jăluit leșii B,C/ 12 că au]că ar ave M, că vor ave P/moldovéni B,C/ 13 48]46 C, 41 M, 35 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Descălecat-au turcii dimineată pre la gazdi și n-au M,P/ gajd A, gazde în Iași E/ diminiată B,C/ 14 nemică B,C/ cînd C/ fost C/ pe]pe la B,C,E,G, la vrême de D/ chindie B/ 14-15 au fost la vrême di chindii au apucat turcii ograda domnească, porțile M,P/ 15 umplut B,C/ turcii C/ ograda la curtea domniască D,E/ domniască B,C/ de]și E/ porțile B,C/ 16 și sta și înpregiurul zidului E/ înpregiurul B/ zidului B,C/ cit]ciții A, și M,P/ să spăriiase B,C]s-au spăriiat M,P/ toți ciți B,C/ 17 curte B,C/ curtea domniască D,E/ nu avea B/ undé B/ scape B,C/ 18 l-au]au P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ voevoda M/ cea mică B,C/ și au B,C/ 19 uși turci B,C/ cea mare B,C/ cea mică B, cia mică C/ 19-20 *lipsește* Și casa... pline de turcii M,P/ 20 pline B,C/ turci B,C/ așa B, așa C/ *după* așa *ad.* închis M,P/ *după* ținut *ad.* pre Costantin Duca-vodă D/ *lipsește* patru M,P/ cinci zile B,C/

de nu-l lăsa di<n> cas<ă> să ias-afar<ă>, nice la do<a>mana
să margă, pîn' l-au pornit. Ş-au pus pe Iordachi Rusăt
camaican, şi atunci au deschis porţile.

49. Duca-vodă, vădzind aşe urgie, au priceput că s-or
5 ridica boiarii cu pîr<ă> asupra lui, şi nu să va mai înto<a>rce
la domnie. Căci fărmanul nu-i scrie de mazilie, numai îi
scrie să-l duc<ă> la Po<a>rtă. Agiunsu-s-au cu capegi-başa,
ş-au şi-nceput a răpedzii harzuri la Po<a>rtă, şi la hanul,
şi la sarascherul, şi-n toate părţi, pe unde ave prietini.
10 Brincovanul încă au făcut veste boiariilor ce iera pribegi
în Ţara Munteniască pecum au aşezat cu vizirul.

50. Decé boiarii pribegii din Ţ<a>ra Muntene<a>scă
au şi făcut ş<i>ré cestor din ţară: cum s-a rădica Duca-
vodă din Iaşi, cum să s<ă> porne<a>scă şi ei la Udriiu
15 dup<ă> Duca-vodă, că le-or eşi şi ei în timpinaré.

Atunce to<a>tă boerimea şi mazilime, înţălegînd c-au
f. 301 prinsu pe Duca, s-au strînsu / la Iaşi ş-au început a gîl-
cevi cătră capegi-baş ş-a-i spuné că faci Duca-vodă
harzuri de trimite la Po<a>rtă, făr<ă> voia lor şi făr<ă>
20 ş<i>ré, iar lor nu le mai trebuie să lé fie domnu.

1-2 *lipseşte* de nu-l lăsa... pînă l-au pornit M,P// 1 din casă B,C/ iasă afară B,C/
să iasă afară din casă G/ nici B,C/ doamna B,C// 2 pînă C// *lipseşte* pîn<ă> l-au pornit
B/ Şi au B,C/ Deci M,P/ caimacam pre Iordachi Rosăt M,P/ după Rusăt ad.
vornicul B,E, vist<iernicul> G// 3 caimacam B,C/ deschis B,C, dişchis şi M,P/
porţile B,C// 4 49/47 C, 42 M, 36 P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ văzîndu B/
aşia B, aşă C/ s-or]să vor B,C,D,E// 4-6 Cunoscute-au Duca voevoda cum că aceasta
l-au făcut-o boerii şi di acolo înainti n-a mai fi domn în Moldova. Că nici ferma-
nul M,P// 5 piră B,C/ întoarce B,C// 6 domnie B,C/ Căci] Pentru că B,E,G, Pentru
căci D/ fermanul B,C// 6-7 scriia ¹⁻² B,C/ mazilie B,C/ nu mai]ci numai M,P// 7
lipseşte îi scrie M,P/ ducă B,C/ Poartă B,C/ Agiunsu-s-au Costantin Duca-vodă atunci
B, Agiunsu-s-au atunci Costantin Duca-vodă E,G/ capigiul M,P/ başia B,C,
lipseşte M,P// 8 şi au şi început B,C, şi au început G,M,P/ răpezi C] trimite B,E,G
M,P/ Poartă B,C// 8-9 *lipseşte* şi ³⁻⁴ M,P// 9 sarascherul C, sarascheriul Iusuf-paşa
B,E,G/ şi în toate părţi B,C] şi într-alti locuri M,P/ pre B/ undé avea priiatini] priiatini,
C] B,C// 10 Brincoveanul-vodă C,D,E,G, Iar Brincoveanul-vodă B// 10-15 *lipseşte*
Brincovanul încă... în timpinaré. M,P// 10 veste B,C/ ceilor ce E,G/ ce era C/
celor ce era B/ pribégi B,C// 11 Munteniască B,C/ precum B/ veziriul B, viziriul
C// 12 50/48 C/ Decii B,C/ pribégi B,C, acei pribégi G/ Ţara Munteniască B,C// 13
ştiré C, ştiré boiariilor acestor D, ştiré acestoralalt boiari B,E,G/ Costantin Duca-
vodă B,C,D,E,G// 14 să porniască B,C/ ei] lei C// 15 după B,C/ Costantin Duca-vodă,
C,D] dînsul B,E,G/ le vor eşi B,C,E/ şi lei C, *lipseşte* G/ în] întru B,C,D,E,G/
întimpinare B,G, întimpinare C,E, întimpinarea lor D// 16 Atunce B,C, *lipseşte*
M,P/ ioată B,C/ mazilimea B,C/ înţălegînd] auzînd M,P/ că au B,C// 17 pre Costantin
Duca-vodă B,C,D,E,G// 17-18 pre Duca voevoda au vînit la Eşi şi mergînd la capigi-başă
au început a gilcevi şi a-i spunî M,P/ Iaşi B,C/ şi au B,C/ gilcevi B,C// 18 capegi-başă B,
C/ şi a-i spune B,C/ face B,C/ Duca voevoda faci M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,
G// 19 de] le M,P/ trimite B/ Poartă B,C/ fără de ^{1 2} B,C,D,E,G, fără di ¹ M,P/
lipseşte şi făr<ă> ş<i>ré M,P// 20 ştiré B, ştire C/ trebuie B/ le B,C/ fii el M,P//

Iară cînd au fostu a doo dzii, chemat-au capegi-başa
pe toţi boiarii la curte să le cete<a>scă un fărman de
mazilie Ducăi-vodă ce i-au vînit. Şi strîngîndu-s<ă> toţii
boiarii la curte, deodată numai ce au închis iar porţile,
5 ş-au început turcii a prinde pe boeri<i>, carei era mai
capete, ş-a-i închide ş-e-i puné şi-n heră, ca vro dzeci,
cinciisprecî, pe izvod ce-i dedes<ă> Duca-vodă: ce <nu>
numai pe cei streini şi pe [şi] ciia de casa lui să ia cu dînsul,
şi, sosînd la Udriiu, să ţie în parte lui.

10 51. Ş-au închis şi pe Iordachi vornicul, ce-l puses<ă>
cămăican, ş-au pus cămaican în locul lui pi Ion Buhuş
logofăt, fiindu-i rud<ă>, ca s<ă> popriiască Ţ<a>ra să nu
margă dup<ă> dînsu să-l pîrască.

Şi l-au pornit din Iaşi în gios spre Bîrlad, împreun<ă>
15 cu acei boiarii ce-i prinses<ă>, şi s-au dus pîn-în Gălaţii.
Şi acolo, din boerii ce-i prinses<ă> şi era a lui, i-au boerit
în Gălaţi. Au pus hatman şi visternic şi comis, ca s<ă>
sparie Ţ<a>ra că nu-i mazil, şi-i domnu. Iar pi cielaştii
boerii ce iera în prepus nu-i lăsa din her<ă>, ce au trecut
20 Dunărea cu dînşii, să-i duc<ă> la Udriiu. Ş-au scris şi la

1 Iar B,C/ fost B,C/ a doa zi B,C/ başia B,C/ *lipseşte* Iară cînd au fostu M,P// 1-4
A daoa zi au vînit de-au chemat pre toţi boerii la capigi-başă. Şi după ci s-au
strîns toţi boerii la curti, îndată au închis toată porţile M,P// 2 pre C/ la curtea
domniască B,D,E/ citiască B,C/ ferman B,C// 3 mazilie B,C/ Ducăi-vodă] la
Costantin Ducăi-vodă B,E,G, lui Costantin Duca-vodă C, lui Costantin Ducăi-
vodă D/ *lipseşte* ce i-au vînit B,E,G/ strîngîndu-să C/ toţi B,C// 4 curte domniască
B,E,G, curtea cea domniască D/ *lipseşte* iar E/ porţile B,C/ porţile iară D,G// 5 şi
au B,C/ pre B/ boiarii B, boiari C/ carii B,C// 6 şi a-i închide C] şi au început a-i
<şi B> închide B,E,G/ şi a-i pune B,D,E/ şi-i pune pre unii C// 6-8 mai capiti,
i-au pus în fiară şi i-au <au P> închis pre 15 boeri după izvodul <izvod P> ce au
dat Duca <voevoda M> ca să-i ducă la Odrîu cu dînsul M,P// 6 şi în hiară B, şi
în hiară C/ vreo B/ zéce, cincisprăzeci B,C// 7 ce-i] ce B,E,G/ didése C/
Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ ce nu numai B,E, şi numai C, şi nu numai D// 8
pre ¹⁻² B,C/ şi] ce şi B,D,E/ *lipseşte* şi ² B,C/ ciia] cei B,C,D,G/ să-i ia B,C,D,G// 9
şosînd B,C/ *lipseşte* şi sosînd... în parte lui M,P// 10 51/49 C, *lipseşte* M,P/ Şi au
închis B, Şi închisă C, închis-au M,P/ pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,E,G,M,P/
ce-l] pre carei îl B/ pusése B, pusése C/ *lipseşte* ce-l puses<ă> cămăican M,P// 11
caimacam ¹⁻² B,C/ şi au pus B,C, pus-au M,P/ pre B,C// 12 logofătul B,C,E,G/ fiind
rudă, văr primare cu Costantin Duca-vodă B, fiindu-i niam lui Costantin Duca-
vodă, văr primare D/ fiindu-i rudă, văr primare G/ rudă C/ să popriiască Ţara B,C/
după B,C// 12-20 fiind rudă Ducăi, pre carile l-au trimis cu boerii cei prinşi pînă
la Gălaţi. Şi di acolo au trecut Dunăre] împreună <şi P> cu boerii cei prinşi M,P// 13
dînsul C// 14 după pornit ad. pre Costantin Duca-vodă B/ Iaşi B,C/ jos C/ împreună
B,C// 15 boiari B, boiari C/ prinsése B, prinsése C/ pînă B,C/ Gălaţi B,C// 16 boiarii
B, boiarii C/ prinsése B,C// 17 vistiernic B,C/ să B,C// 18 Ţara B,C/ nu-i] nu iaste
B,C,G/ şi-i]şi iaste B,C,E,G/ Iară B/ pre B,C/ ceialalt B, ceialalt C// 19 boiari B,
boiari C, era B,C/ hiară C, fiară C/ ce]şi E// 20-2 *lipseşte* cu dînşii să-i duc<ă>...
să-l pîrască. M,P// 20 ducă B,C/ *lipseşte* la ¹ C/ Şi au B,C// 20—1 scris şi la
sarascheriul Iusuf-paşa să popriiască Dunărea E,G//

Hapdi-paşe să popre<a>scă la Dunărea, să nu tre<a>c(ă) nime după<ă> dînsul să-l pîras<că>.

52. Boiarii carei au rămas de nu i-au închis au eşit din Iaşii tot cîte unul: unul pe de o parte, altul pe de altă, şi s-au strînsu toţii la Hadîmbul, sup codru, şi di acolo au luat pe Racove în gios; tot s-atrăgea boiarimea şi mazilimea, în urma Ducăi-vodă, pîn' la Piscu. Ş-au răpedzit de olac în Ţara Muntene<a>scă pe la boiarii pribegi, de-u făcut ş<i>ré, de toate de acestea ce au făcut Duca-vodă, 10 Brîncovanului la Udriiu.

53. Ce Brîncovanul, înştiinţînd pe vizirul, au triimis de au luat pe Duca-vodă de pe drum şi l-au făcut surgun la Cavala, unde era multă ciu<ă>, ca s<ă> nu-l mai superi oameni<i> cei din curte împărat<u>lui, că s<ă> pune taré 15 sălihutarul pentru dînsu. Şi pe boiarii ce-i aducea în hieră i-au slobodzit. Şi Dun<ă>rea încă Isuf-paşe au slobodzit-o, să tre<a>că boiarii.

Ş-au scris Brîncovanul în Bucuresştii la stolnicul Costantin, de au pornit pe boiarii pribegii la cielalţii, de

1 Abdi-paşa B,C,D/ popriască B,C/ lipseşte la B/ triacă B,C//2 nimé B/ după B,C, lipseşte G/ pîrască B,C// 3 52/50 C, lipseşte M,P/ Iar boerii M,P/ carii B,C/ cari au rămas în Eşi neînchişi, au eşit M,P/ rămas]scăpat B,E,G// 4 Iaşi B,C/ lipseşte unul pe de o parte, altul pe de altă, şi M,P/ altă parte B,D,E,G// 5 strînşii A/ toţi B,C, lipseşte M/ la Hadîmbul]la mănăstire la Hadîmbul B,E,G/ codru]codrul Iaşilor B,C,E,G/di]de B,C/ după acolo ad. trecînd codrul G//6 luat]mers M,P//6-7 lipseşte pe Racove... şi mazilimea M,P/ Racova B,C,E,G/ jos C/ tot a să strînge boerimea şi mazilimea B,C,D,E,G// 7 în urma lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ lipseşte vodă M,P/ pînă B,C/ Şi au B,C/ răpedzit]triimis B,E,G// 8 de]în M,P/ de olac]în grabă B, lipseşte E/ Munteniască B,C/ lipseşte pe M,P, ad. marginal C/ pribegi B,C/ de au făcut ş<i>riré B,C/ făcîndu-le ş<i>ri M,P//9 de ş<i>re G/ de acéste ce B]citi M,P/ ş<i>riré de acéste Brîncoveanului-vodă la Udriiu ce au făcut Costantin Duca-vodă C,D/ Costantin Duca-vodă B,E/ lipseşte vodă M,P//10 Brîncoveanului B, Brîncoveanului-vodă E//9-10 Costantin Duca-vodă şi boiarii pribegi au făcut ş<i>re Brîncoveanului-vodă la Udriiu G, Boerii pribegi îndată au făcut ş<i>ri Brîncoveanului la Poartă M,P// 11 53/51 C, 45 M, 39 P/ Ce]Iar C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ veziriul B, viziriul C/ după triimis ad. veziriul B,G// 11-13 Iar Brîncovanul au şi spus viziriului; viziriul au trimes şi au luat pre Duca voe-voda di pre drum şi l-au dus surgun la Cavala M,P// 12 pe Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ de]di B,C/ şi]de B,E,G//13 Carvala B,E,G/ undé B,C/ ciu<ă> B,C/ să B,C/ supere B,C//14 oamenii B,C/ lipseşte cei E//13-15 lipseşte ca să nu-l mai superi... pentru dînsu M,P// 14 curtea împăratului B,C/ să B/ tare C//15 silihtariul B,C,D,E,G/ Şi]Iar M,P/ pre B,C/ aducea]ducea C/ lipseşte cei-i aducea în hieră M,P// 16 Şi piste Dunăre C/ Dunărea B// 16-17 lipseşte Şi Dunărea... să treacă boiarii M,P/ Iusuf-paşa B, Iusuf-paşa sarascheriul C, sarascheriul Iusuf-paşa G/ slobodzit C//17 triacă B,C/ după triacă ad. boiarii ce-i aducea în hieră E// 18 Şi au scris Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bucuresşti B,C// 18-1 Boerii cei pribegi, din poronca Brîncovanului au venit la Piscu şi s-au împreunat cu cielanţi boeri ci vinişă de la Eşi. Şi şaşa, cu toţii, au trecut Dunăre M,P// 19 pre B,C/ boiarii cei pribegi C,G/ la ceilalţi boiari B,D,E, la ceilalţi boiari carii mergea din Moldova C//

s-au împreunat la Piscu, de au trecut Dunărea cu toţii, de s-au dus la Udriiu să-ş rădice domnu. Numai ce au scris la stolnicul de au poprit pe Bogdan hatmanul în Bucuresştii, de nu l-au lăsat să margă cu cie boiarii la 5 Udriiu, dzicînd să aştepte, că-i trebuitor pîn-a vinii de la Udriiu, că-i trebuitor / Brîncovanului. Că nu era de altă tre<a>b<ă>, numai să teme să nu puie vro piedic<ă> să sco<a>]t<ă> iar pe Ant<i>ohi-vodă domnu.

54. Atuncea au făcut maré cheltuial<ă> Brîncovanul la 10 Udriiu cu Po<a>rta, avîndu nume de bogat şi vrîndu să împle gurili tuturor. Ş-au mai adaos şi birul Ţării Muntenesştii, peste cît da mai întîiu, pe an cîte o sută şi cîndzăci de pungii să de mai mult. Şi tocmindu-ş toate lucrurili, au purces de au vinit la Bucuresşti.

55. Iară boiarii Moldovei care s-au pomenit mai sus bine n-au agiunsu la Udriiu, numai s-au şi sculat zorbă mari din Ţarigrad toate mulaleli şi rusfeturili cu oaste şi cu puşcii de au purces la Udriiu să mazile<a>scă pe-npă-ratul. Ş-au pus şi vizir dintré dînşii.

- 20 Iară sultan Mehmet, cu cită oaste ave la Udriiu lîngă dînsul, încă s-au gătit de au făcut meteredzé să stea împotriva acelora ce vinie. Şi atuncea, tunpinîndu-s<ă> oştile,

1-8 lipseşte s-au împreunat la Piscu... Ant<i>ohi-vodă domnu. M,P//1 împreunat B,C/ toţii B,C// 3 după scris ad. marginal Brîncoveanul-vodă E/ stolnicul Costantin B,C,D,E,G// 4 Bucuresşti B,C/ cie]cei]alalţi B,D,E,G, celalalţi C/ boiari B, boiari C//5 că-i]că iaste C,D// 5-6 dzicînd să aştepte pînă a vini de la Udriiu, că-i trebuitor Brîncoveanului-vodă B,E, dzicînd să aştepte pînă a veni Brîncoveanul-vodă de la Udriiu, că-i trebuitor G/ pînă C/ după vini ad. Brîncoveanul-vodă C//6 că-i] că-i iaste C/ trebuitor C/ Brîncoveanului-vodă D, lipseşte C,G/ nu]nu-i E//7 triabă C]trebuitor B,D,E,G/ temea B,C/ pue B, pue Bogdan G/ vreo piedică C]vreo pricină B// 8 scoată C, scoată B/ iarăş B/ pre Antiohii B,C// 9 54/52 C, 46 M, 41 P/ lipseşte Atuncea M,P/ mare cheltuială B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E, G// 9-10 Brîncovanul mari cheltuială au făcut la Poartă M,P// 10 Poarta B,C/ avînd B,C/ vrînd B,C// 11 umple B,C/ şi vrîndu să împle]di-au astupat M,P/ Şi au B/ Muntenesşti B,C// 11-13 lipseşte Ş-au mai adaos... să de mai mult M,P// 12 piste B,C/ întîi B,C]înnainte E,G/ o sută şi cînzăci şi cinci B// 13 punge de bani B,C,D,E/ dea B,C/ tocmindu-şi B,C/ lucrurile B]trebile P, trebile bini M// 14 au purces de la Udriiu B,E,G/de]şi M,P/ Bucuresşti B,C// 15 55/53 C, 47 M, lipseşte P/ lipseşte Iară M,P/ Moldovii B,C]moldoveni M, moldoveni P/ carii s-au scris 'mai sus C, carii mai sus s-au scris E,G, carii s-au scris B, lipseşte M,P// 16 bine]încă bini M,P/ ajunsu C/ şi numai B,E, şi numai ce C,G, numai ce D]îndată M,P/ sculat]rădicat B,G// 16-19 s-au făcut mari zorba între turci asupra împăratului. Deci turcii întîiu ş-au pus alt vizir dintre dînşii M,P// 17 mare B,C/ după molaleli ad. ulemaleli C/ toate ulimaleli şi toate rufeturili D/ şi rufeturili B, şi toate rufeturili C//18 puşci B,C/ maziliască pre împăratul B,C// 19 Şi au B,C/ vezir B/ dintre B,C// 20 Iar împăratul sultan Mehmet C,D/ avea B C// 20-1 lipseşte Iară sultan Mehmet... s-au făcut tot una M,P// 21 de]şi C/ meteréze B//împotriva B, înprotriva C// 22 viniia C, viniia asupra lui B,E,G/ timpinîndu-să C]întimpinîndu-s<ă> B,D, E,G/ oştile B, C//

s-au făcut tot una și l-au scos pe soltan Mehmet din <im>păr(ă)ție. Ş-au pus pe un frate a lui, soltan Mustafa, înparat, iar pe soltan Mehmet l-au pus la închisoare, şi peste o săptămîn(ă) l-au otrăvit, de au murit.

5 Muftiul s-ascuns(ă) şi, găsindu-l, l-au muncit de au luat mulţi bani de la dînsul, pîn' l-au omorît.

f. 302^v <56>. Şi au pus un pop(ă) de legea no(a)stră şi altul armenesc / de l-au prohodit, şi au mărşu înainte-i cu cîntării şi cu cădelniţă, pîn' l-au scos afar(ă) din ordie şi 10 l-au îngropat, dzicînd c-au fostu ghiaur. Şi-npăratul cel mazîl i-au fostu puştu lui, şi el făce ce-i era voia, de schimba paşii şi domnei totdeona.

Iară pe Rami vizirul nu l-au putut găsi, că nicé le iera pre cu voie capitilor să-l găsească. Că să vorovie atunce 15 că cu îndemnarea şi ştirea lui să fie fostu aceasta, că nu pute să vizire(a)scă de răulu muftiului.

57. Atunce şi boiarii Moldovei sta acolo de aştepta să găsească vremea. Şi Antiohi-vodă înţelegînd, încă era acolo la Udriiu şi aştepta să-l cîiară boiarii la Po(a)rtă, să nu 20 cheltuiască mult. C-aşa-l amăgie boiarii, să şadză mil-

1 tot una]tot de unii B,E,G/ pre B,C/ 2 din înparătie B, den înparătie C, de la înparătie D/ Şi au B,C/ După acee au scos din înparătie pre soltan Mehmet M,P/ 2-3 pre¹⁻²C, pre²B/ 3 soltan]anumé soltan B,D,E,G, pre anumé soltan C, pre soltan M,P/ ad. marginal înparat M/ închisoare B/ 4 piste o săptămîn(ă) B, preste o săptămînă C]după acee M,P/ de]şi M,P/ 5 Muftiul B, Iar muftiul C,D/ să ascunsese B, s-au ascunsu C/ 5-20 *lipseş* M,P/ 6 mulţi B,C/ pînă B,C/ 7 *ante* Şi: 56 B,D,E/ un popă C, pre un popă D/ de lege noastră creştiniască şi <pre D> alt popă armenescu C,D/ 7-9 pre un popă de lege noastră, creştinescu <creştiniască G> şi pre alt <un G> popă armenescu de l-au provodit fiind înbrăcaţi popii cu epitrafire şi cu felo(a)ne şi cu cădelniţe <pre amină G> şi au mărşu înainte cu cîntări <şi B> pînă l-au scos afară din urdie B,G/ pre un popă de lege noastră creştiniască şi pre alt popă, armenescu, de l-au provodit. Şi ducîndu-l să-l îngroape au mărşu înainte-i cu cîntări, fiindu popii înbrăcaţi cu epitrafire şi cu felo(a)ne şi cu cădelniţe. Şi cîndu îl ducea popii să-l îngroape, iar popa cel creştinescu dicea: nesizîmdăr, nebizîmdăr, adecă: nici al vostru nici al nostru. Şi asea l-au dus, pînă l-au scos afară din urdie E/ 8 înainte-i C/ cîntări C/ 9 pînă C/ afară C/ 10 dzicîndu turcii B,E,G/ că au fost B,C/ ghiaur B,C, ghiaur E/ înparatul B/ 10-11 *lipseşte* Şi-npăratul... i-au fostu puştu lui C/ 11 mazil B/ puştu B,D/ făcea B,C/ după voia ad. la înparătie C/ 12 domni B,C/ totdeauna C/ după totdeauna ad. Şi cînd îl ducea <popii B> să-l îngroape <iar G> popa cel creştinescu dicea nesizîmdăr, nevizîmdăr, ce s(ă) dzice în limba <noastră B> moldoveniască: nici al nostru, nici al vostru B,G/ 13 Iar C/ *ante* Iar P: 57 G/pre B,C/ vezirul B, vizirul C/ găsi B,C/ nici B,C/ 14 era B,C/ prea C/ capetelor C/ să-l găsească capetelor B/ voro- via B,C/ atunce B,C/ 15 şi]cu B/ lui]vezirului Rami B,E/ fost B,C/ aceasta zorbă D/ 16 putea B,C/ veziriască B, viziriască C/ răul B,C/ 17 57]54 C, 58 G/ Atunce B,C/ Moldovii B,C/moldovénii G/ 18 vréme B,C/ Antiohii B,C/ înţelegîndu B, înţelegînd C/ 19 ceară C/ aştepta pre boiari la Poartă să-l cée domn şi să nu cheltuiască mult G/ Poartă B/ după Poartă ad. să le fie domnu C, pre dînsul E/ 20 Că C/ aşia îl amăgia B, aşia îl amăgia C/

com, că l-or ceré pe dînsul domnu. Şi mai cu dedînsu Iordachi îi poroncie, şi el îl crede. Şi-i poroncis(ă) din T(a)ra Muntene(a)s(că) cumna(tu)-său, Bogdan hatmanul, toate trebile ce or să fac(ă) boerii cu Brîncovanul, să-ş 5 cauté tre(a)ba déusebii, să-ş isprăvască de la Po(a)rtă. Iar el n-au credzut, şi s-au potrivit lui Iordachi.

Atunce Iordachie vornicul au chemat pe Panaite Morona postelnicul, hiindu din parte Ducăi-vodă, şi pe alţii boiarii a Ducăi-vodă şi le-u giurat cum că n-or ave nice o nevoie. Şi 10 le-u spus tot sfatul, că le-i voia să puie pe Mih(a)lachie spătarul / domnu. Deci ei avînd grij(ă) de Ant(i)ohi-vodă, îndată fur(ă) bucuroşi să fie şi ei la un cuvîntu, şi mai vîrtos Panaite post(elnicul) Morona, că-i era rău greşit lui Ant(i)-ohi-vodă că-i stătus(ă) înpotrivă la vremea Ducăi-vodă. 15 58. Atunce Panaite Morona, fiindu om harnic şi isteţu la toate, dé ştie rîndul Porţii turcesşti la toate,

1 că-l vor cère D/ cère B, cere C/ pre B,C/ după dînsul ad. să le fie C,D/ dea- dînsu B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G/ 1-6 *lipseş* M,P/ 2 poroncia B,C/ credea B,C/ Şi-i poroncisă C/ Şi îl înştiinţas(ă) şi-i poroncis(ă) B,E,G/ Iara Munteniască B, C/ 3 cumnatu-său B, C/ 4 trebile B, C/ ce vor să facă B,C,D,G/ boiarii B, boiarii C/ Brîncoveanu-vodă B,C,D,E,G/ 5 să-ş caute deo- săbit triaba B/ caute C/ triaba deosăbit C,D, osăbit trebile E, deosăbit trebile G/ şi să-ş isprăvască C,D/ Poartă B,C/ 6 el]Antiohii- vodă B/ şi]ce D/ potrivit B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G/ 7 Atunce C/ *ante* Atunce: 58 B,E, 59 G/ *lipseşte* Atunce B,C/ Iordachi vornicul C, Iordachi Rusăt vornicul B,E,G,M, Iordachi Rusăt P/ chiebat pre Panaiotachi B,C/ Panaiotachi D,E,G/ 8 post- <elnicul> B/ fiind B,C/ *lipseşte* hiindu... Ducăi-vodă M,P/ partea lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E/ alţi B/ şi şi pre alţi M,P/ 9 boiari de a lui Costantin Ducăi-vodă B,E, boiari a lui Costantin Ducăi-vodă C,D,G/ vovoda M/ 9-10 le-au¹⁻² B, li-au¹⁻² C/ nu vor avea nici B,C/ Şi]Apoi M,P/ 10 spus]dat P/ sfat P/că le-i]cum că le iaste B,E, că li-i C, că le iaste G/ pue B/ pre B,C/ Mihălachi <Mihălachi C> spătariul B,C/ că le esti cu voi(e) să <li P> pui domn pre Mihălachi Racoviţă spătariul M,P/ 11 Decii B/ei]lei B, *lipseşte* G/grije B/Antiohii B/ *lipseşte* Deci ei... îndată M,P/ 12 fură]au fost B,C,D,E,G/ 11-16 S-au bucurat cu toţii şi s-au făgăduit să fii toţi <cu toţii să fii P> la un cuvînt. Ant(i)ohii vovoda foarte dorie să fii domn Moldovii. Şi auzînd că boerii moldoveni sînt la Poartă aştepta să-l ceară boerii pre dînsul domn, ca să nu cheltuiască mult. Boerii l-au înşălat, i-au zis să tacă, să nu ceară la alţii, că ei pre dînsul îl vor ceri domn. Iar mai cu dea- dînsul Iordachi Rosăt i să făgădue. Şi Ant(i)ohii vovoda îl crede. Bogdan hat- manul, cumnatul lui Ant(i)ohii vovoda, au scris lui <la P> Ant(i)ohii vovoda să-ş cerci trebuinţa diosăbit, să-ş isprăvască di la Poartă. Iar Ant(i)ohii vovoda nu l-au ascultat, ci s-au potrivit boerilor ci era la Poartă. Panaiti Morona postelnicul era om vrednic şi isteţ M,P/ 12 ad. marginal şi ei C/ cuvînt C/ Panaiotachi postelnicul Morona C, Panaiotachi Morona post<elnicul> B,D,E,G/ 13 că-i]că C, pentru că D/ rău]foarte rău E,G/ 14 Antiohii B,C/ stătura C/ înprotivă C/ vré- mea lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G, vrémia domniului lui Costantin Ducăi-vodă C/ 15 58]59 B,E, 56 C, 60 G/Panaiotachi Morona C,Panaiotachi Morona post<el- uicul> B,D,E,G/ fiind B,C/ 16 isteţi A, isteţ C/ *lipseşte* dé M,P/ de ştiia B, şi ştiia C/ Porţii turcesşti B,C/ *lipseşte* la toate² M,P/

au și făcut un hardzu cu mîna lui, că știe turcesște, ș-au și purces cu to<a>tă boerimea și glo<a>ta la împăratul pen mijlocul urdii<i>, de nu s<ă> temea de nime. Enicerei atunce era dirji în zorbă și-l întreba unde mergii 5 co cea glo<a>tă de oameni. Iar el dzice cătră iniceri că merge la împăratul să pîrască pe mufteul, că le-u mîncat ț<a>ra. Și eniceri<i>, audzind așa, le tot făce calea. 59. Ce împăratul, vâdzind acea glo<a>tă de oameni, au și triimis de le-u luat arzul și, cetindu-l, l-au buiurdit 10 la vizirul, să le fac<ă> pe voie pentru toate ce or poftii. Și atunce cu toți au rădicat pe Mih<a>lachii spăt<arul> de l-au pus domnu. Să făce a nu-i plăcea să priimască domnie, ca și fata cie ce dzis<ă> unui vo<i>nic: „Fă-té tu a m<ă> trage, și eu oi merge plîngînd“. Așe să făcea și 15 Mihai-vodă că nu-i trebuiaște domnie. /

f. 303^v 60. Înbrăcînd Mihălachi spătar căftan de domnie de la vizirul, îi și schimbar<ă> numeli Mihai-vodă. Atunci simții și Ant<i>ohi-vodă de viclesugul boiarilor ce i-au făcut și alergă la inecer-aga de-i dăde știre și-i giurui

1 și știind și a scrii turceștii au și făcut un harz cu mîna lui și au purces M,P/ arzu C/ după lui, ad. l-au scris B,E/ știia turcește bine B,C,D,E,G/ și au B,C/ 2 toată B,C/ și-l și cu M,P/ gloata B,C/ 3 pin B,C/ urdii B,C/ să B,C/ nimé B,C/ Inicarii B, Inicarii C/ 4 atunce B,C/ dirji B,C/ în zorbă din pricina zorbali M,P/ și-l și E/ întreba C/ după întreba ad. pe Panaiotachi Morona post<elnicul> B,E,G/ undé mergi B,C/ 5 cu acea gloată B,D, cu acia gloată C, cu atita gloată M,P/ dzicea B, zicea C/ lipsește cătră iniceri G/ 5—6 Iar el le răspundea și dzicea D/ că merge la împăratul D,M,P/ iniciari B, inicari C/ 6 mēge B/ pre C/ muftiul B,C/ le-u le au B, li-au C/ 7 țara B,C/ Și-lar M,P/ iniciarii B,C/ așa B, așa C/ tot le făce M, toți le făce P/ făcea B,C/ cale C/ 8 59/60 B,E, 57 C, 61 G, 52 M, 46 P/ Ce-lar C, Atunce G, lipsește E,M,P/ acea-lata M,P/ gloată B,C/ 9 le-u li-au B,C/ harzul B, citindu-l C/ puiurdit A, buiurdit P/ 10 la]cătă M,P/ la veziriul B, la viziriul C, lipsește G/ facă B,C/ pre C/ pofti B,C/ 11 repetă și E/ Și atunce B,C/ Boerii M,P/ toții B,C/ atunce au rădicat cu toții, au rădicat pe D/ pre C/ Mihălachi B,C/ spatar B,E, spătariul C/ 12 Să făcea B, Și să făcea C/ 11—13 Mihălachi spătariul să le fii <să-l facă P> domnu. Și puindu-l domnu să făce a nu priimi domnie M,P/ 13 domniia B,C/ căla B,C/ zisă B,C/au zis G/ voinic B,C/ voinic M,P/ Fă-te B,C/ 14 mă B,C/ mēge B/ Așa B, Așa C/ 14—15 lipsește Așe să făcea... domnie. M,P/ 15 trebuiaște domniia B,C/ 16 60/61 B,E, 58 C, 62 G, lipsește M,P/ Înubrăcîndu A/ Mih<a>lachi B/ spatar B, spătariul C/ caftan de domnie B,C/ 16—17 Dusu-l-au pre Mihălachi spătariul la viziriul și l-au înbrăcat cu caftan de domni. Și îndată i-au și schimbat numele di <a>ci, Mihălachi voevoda <numele din Mihălachi, Mihai-vodă P> M,P/ 17 veziriul B, viziriul C/ schimbară B,C/ după numeli ad. de-i dzisără B,E,G, și-i zisără C,D/ Atunce B, C/ 18 simții știu B,E,G, cunosc C/ Antiohii B,C/ 18—1 Antiohii voevoda atunce au cunoscut viclesugul lui Iordachi Rosăt și a tuturor boerilor și au alergat la iniceri-aga, dîndu-i știri și i-au făgăduit mulți bani M,P/ 18 viclesugul B,C/ i-au]au C/ 19—1 inicear-aga¹⁻² B,C/ lipsește de-i dăde știre B/ știré C/

mulții bani. Și inecer-aga îndată să dus<ă> la vizirul ș-apuc<ă> pe Mihai-vodă la vizirul încă neeșit din cort afară. Și-ncepu a grăi cătră vizirul să puie pe Ant<i>ohi-vodă domnu și a striga tari că dă bani mulții și trebuie 5 le<a>fă inicerilor.

Să spăriias<ă> Mihai-vodă și to<a>tă boiarimea că le<a> strica giucăriia inecer-aga. Numai n-au putut, că apucas<ă> de ieșis<ă> talhișu de la împăratul ș-apucas<ă> de-l înbrăcas<ă> cu căftan. Ce nu s-au putut; iar c-un 10 cifertu mai înainte de-r hi sosît inecer-aga la vizirul, lua iar Antiohi-vodă domnie.

61. Dup-acie s-au rădicat împărăție dé la Iudriiu, cu to<a>tă oastea, ș-au purces la Ț<a>rigrad; și Mihai-vodă cu boiarimea dup<ă> dînșei.

15 Și dup<ă> ce au agiunsu la Ț<a>rigrad, făcu Mihai-vodă și cu toți boerii maré jalobă la vizirul asupra lui Costantin-vodă. Și trimis<ă> vizirul de-l adusăr<ă> la Ț<a>rigrad din surgunie. Să pîrîr<ă> de față la divanul vizirului, c-au / strîcat țara și i-au jăcuit cu feluri de feluri de obi-

f. 304

1—4 Vinit-au enicer-aga la viziriul. Apucat-au pre Mihai voevoda încă neeșit di la viziriul din cortu <din cortu de la viziriul P>. Și au început a striga tari să pui domnu în Moldova pre Ant<i>ohii voevoda, că dă bani mulți M,P/ 1 mulți B,C/ dusă B,C/ 1—2 veziriul¹⁻² B, viziriul¹⁻² C/ 2 și apucă B,C/ pre C/ și pre G/ lipsește la viziriul G/ 3 Și începu inicear-aga a grăi B/ începu C/ veziriul B, viziriul C/ 3—4 să pui domnu pre Antiohii-vodă și striga tare B/ pre Antiohii C/ 4 Și începu a striga tare C/ mulți B,C/ trebue B/ lipsește și trebuie le<a>fă inicerilor P/ 5 lēfe B,C,D,E/ inicearilor B,C/ 6 Și să spăriiasă B,C,D,E,G/ toată boerimea B,C/ 7 le va strica B,D, li-a strica C/ <Mihai voevoda M> și toți boerii să spăriiasă că li va strica M,P/ giucăriia B,C/ inicear-aga B,C/ Numai] Insa M,P/ 8 apucasă C/ eșis<ă> B, eșisă C/ talhiș B,C/ și apucas<ă> B, și apucasă C, lipsește P/ 9 de-l]și-l P/ înbrăcasă C/ după caftan ad. pre Mihai-vodă B,C,E,G/ iar cu un civert de ceas B,D,G, iar numai cu un civert de ceas C,E/ 10 înainte B,C/ de ar fi sosit B,C/ 9—15 lipsește Ce nu s-au putut... la Țarigrad, făcu M,P/ 10 inicear-aga B,C/ veziriul B, viziriul C/ lua]ar fi luat C/ 11 iar]iară C/ Antiohii B, Antiohie C/ domniia B,C/ 12 61/62 B,E, 59 C, 63 G/ După acia B,C/ înbrăcia B/ de B,C/ Udriiu B,C/ 13 toată B,C/ oaste C/ și au B,C/ Țarigrad B,C/ după vodă ad. încă au purces B,E,G/ 14 după boiarimea ad. au purces C, au purces și lei D/ boerimea B/ după dînșii B,C/ 15 după B,C/ ajunsu C/ Țarigrad B,C/ făcu]făcut-au B,C,E,G/ voevoda M/ 16 boarii B, boarii C/ după boerii ad. au dat M,P/ mare B,C/ veziriul B, viziriul C/ asupra lui]pre M,P/ Costantin Ducăi <Duca M,P>-vodă B,C,D,E,G,M,P/ 17 Și au triimis B,E, Și triimisă C/ veziriul B, viziriul C/ de-l adusără C/ de-l-au adus B,E,G/ Țarigrad B,C/ 18 surguniile B/ 17-19 Și au trimes viziriul di au adus pre Duca voevod din sorgunii la Țarigrad. Și s-au pîrît față la față la divanul vizirului. Boerii au arătat că Duca voevod au strîcat M,P/ 18 Și s-au pîrît B,E,G, Și să pîrîră C,D/ de față înaintea viziriului la divan, dzicînd boarii că au strîcat țara B/ viziriului C/ după veziriului ad dzicîndu boarii că au strîcat E,G/ 19 că au strîcat C/ jecuit B,C/ tēluri¹⁻² B,C/ obicei B, obicei C/ 19-2 și au jăcuit-o cu multi feluri <de jecui și P> di obicei- iuri rāli, cît nu mai pute Duca voevoda să mai răspundă nimică M,P/

c<e>ie, cît nu mai pute să mai răspund<ă> nemic Duca-vodă înainte boerilor.

Și de la vizirul l-au dus la cazascherul și pe la multe divanuri a cadeii. Și tot așa îl purta boiarii pe uleți, din 5 giudețu în giudețu, vro doo, trei săptămîni, pîn' cheltui Duca-vodă pe la giudeți tot ce avu. Și-l lăsar-acolo, cu mare sărăcie și pede<a>psă, și-nchisoari pururea dispre datornici.

62. Iară Mihai-vodă aședză capichihăi la Po<a>rtă pe Cupăresștii, pe doi frați a lui Iordachii vornicul, anume Mih<a>lachi și Scarlatachi, iar pe alt niam și nepoți a Cupăresștilor, pe toți îi luo cu siné de-i adus<ă> în Moldova.

Și-nbrăc<ă> căftan; și de la împăratul luînd stiag și tuiuri de domnie, să gătii cu toții boiarii și purces<ă> de 15 vini în țar<ă> cu bun<ă> pacie.

Iar Duca-vodă Costantin, sin Duca-vodă celui bătrîn, n-au mai eșit la domnie altă dată, ce-u murit la Țarigrad cu mari lipsă. Și i-au rămas 3 ficioi: unul făcut cu fat<a> Brîncoveanului, și au murit, altul s-au dus la muscalii, 20 altul este la Țarigrad, cu mari lipsă. Precum va mai hi, vreme va arăta.

1 putea B,C/ răspundă nemică B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E, G//2 înaintea vezirului și a boiarilor B, înaintea boiarilor C, *lipsește* M,P// 3 vezirul B, vizirul C/ cazascherul B,C// 3-4 *lipsește* și de la vizirul ... tot așa M,P// 4 cadii B,C/ așa B, așa C/ uliță B,C,D// 4-6 Vro trii săptămîni au purtat boerii pre Duca voivod din giudecăți în giudecăți <giudețu în giudețu P>, pînă. ci au cheltuit Duca voevod M,P// 5 giudeț¹⁻² B, județ¹⁻² C/ vreo doao, trii B,C/ pînă B,C/ cheltuijau cheltuit B,E,G// 6 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ giudețe B,E, județe C, giudețuri P/ tot ce au avut B,E,P/ Și așa îl lăsară boiarii acolo B,E,G/ Și așa îl lăsară M,P/ lăsară C// 7 mare B,C/ sărăcie C/ și]cu P, *lipsește* M/ pedeapsă B, pidiapsă C/ închisoare B,C/ despre B,C// 9 62]63 B,E, 60 C, 64 G, 58 M, 50 P/ *lipsește* Iară M,P/ voevoda M/ aședză B,C]au pus M,P/ Poartă B,C// 10 Cupărești M,P/ pre B/ Iordachi B,C, Iordachi Rusăt M,P/ vornicului G, *lipsește* P// 11 Mihălachi C, pre Mihălachi B,D,E,G, și pre Scarlatachi B,D,E,G/ iară pre B/ neiam A/ niam a Cupăreștilor nepoți G.// 12 Cupăreștilor B,C/ după Cupăreștilor ad. a Rusăteștilor C// 11-12 *lipsește* iar pe alt... adus<ă> în Moldova M,P/ pre B,C/ siné]dînsul B,C,E,G/ de-i]și E/ adusă C, adusă aici B,E,G// 13 ante Și: 64 B,E, 65 G/ Și înbracă Mihai-vodă caftan B,C,E,G/ Mihai voevoda s-au învrednicit a înbrăca caftan M,P/ luundu B]și i-au dat și M,P/ luund sangiac, stiag C// 14 domnie C/ să gătii B, și să gătii C,E/ toți B,C/ purceas<ă> B/ de]și E// 14—15 purceasă în țară cu pace de vini în Moldova C/ di domnii, și după acee gătindu-să cu toții au vinit în Moldova cu paci M,P// 15 țară B/ bună B/ după pacé ad. la scaonul domnescu B,E,G// 16 ante Iară: 63 D/ Iar Costantin Duca-vodă, ficior Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G// 16-21 *autograf Neculce* A/ Costantin Duca voevoda altă dată n-au mai eșit la domnii și aghiungînd la mari lipsă, așa sărac au murit în Țarigrad M,P// 17 ișit]eșit B,D,E,G, vinit C/ ce-u]ce au B,C// 18 mare B,C/ trii B,C/ fata B,C// 19 Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ moscali B,C// 20 este]au rămas B,C,D,E,G/ mare B,C/ Iar precum B,C,D,E,G/ hi] fi B,C// 21 vrémie viitoare B,E,G, vrémia viitoare C// 20-21 *lipsește* Precum... va arăta M,P//

Zaci<alo> l. Dup<ă> ce au vinit Mihai-vodă în Iași, f. 304^v în scaon, / boerit-au și el dup-obiceiu. Pus<e> pe Antiohi 5 Jora, carei au fostu hatman, vel-log<o>făt, și pe Iordachie Rusăt vornicul îl pus<e> vornic de Țara de Gios, și pe Bogdan hatmanul vel-vor<nic> de Țara de Sus, și pe Lupul Costachi hatman, și pe Manolachi, f<r>ateli lui Iordachi, vel-postelnic, și pe cumnatu-său Ilie Frige-vac<ă> 10 vel-spăt<ar>, și pe Mavrodin vis<ternicul> vel-păharnic, și pe cumnatul său Pălade vel-vis<ternic>, și pe Dumitrașco Ursachi vel-stolnic, și pe frate-său Dumitrașco Răcoviță vel-comis.

2. Aceștea era boiarii lui Mihai-vodă, iar mai ales și 15 mai de cinste era Iordachi Rusăt vornicul. Cé vrei iel și ce poroncie iel, acie făce și Mihai-vodă. Așijderea și munteni<i>, iar ce vrea făce. Și ne<a>mul lui, toții era tari și mari, cine de capul lui, cum vrea, așa făce. Și slugeli

1 întii B,C, dintii D, *lipsește* M,P/ Mihai-vodă Racoviță B,G, Mihai Racoviță voevoda C,D,M,P// 2 leat]în anul B,C,D,G, anul E, *lipsește* M,P/ Cap 90 D, Cap 92 P, *lipsește* E,G,M// 3 *lipsește* Zaci<alo> B,C,D,E,G,M/ După C/ ce]cie B// 3—4 În anii di la zidire 7208, iar di la Hristos 1700 au vinit Mihai Racoviță <voevoda M> în Iași, în scaun, și au boerit după obicei: pre Antiohi M,P// 4 în] la B,C,D,E,G/ scaon] scaonul domnescu E,G/ boierit-au B,C/ după obicei B,C, pre obicei E,G/ Pus-au B,C,D,E,G/ pre Antiohie B,C// 5 carei au fostu hatman]ce fuséie hatman B, careli fuséie hatman D, *lipsește* C,E,G,M,P/ *lipsește* și M,P// 5-6 pre Iordachi Rusăt vel-vornic de Țara de Gios <Jos> B,C,E,G// 6 vornic mare D/ *lipsește* și D,M/ pre B,C// 7 Lupul Bogdan B,E,G/ *lipsește* hatmanul B,C,E,G,M/ *lipsește* și pe Bogdan hatmanul vel-vor<nic> de Țara de Sus P/ *lipsește* vel M/ vel-vornic B,C, vornic mare D// 7-8 pre 1-2 B, pre 2 C/ *lipsește* și 1-2 M,P// 8 după Costachi ad. ficior lui Gavrilă E, ficior lui Garriliță vornicului, vel G/ Manolachi Rusăt B,D,E,G,M,P/ frateli lui Iordache Rusăt B,C,D, *lipsește* M,P// 9 *lipsește* și M,P/ pre B,C/ *lipsește* cumnatu-său M,P/ Ilie Frige-vacă Țifăscul C,D, Ilie Dabije Țifăscul, Frige-vacă E,G/ vacă B// 10 spătar B,C/ *lipsește* și M,P/ Mavrodin A/ visternicul B, *lipsește* C,E, G,M,P/ după pah<arnic> ad. pre Bogdan vornic de Țara de Sus P// 11 *lipsește* și 1-2 M,P/ pre 1 B, pre 1-2 C/ cumnatu-său C, *lipsește* M,P/ Păladii B,C, Ion Păladii D,E,G/ *lipsește* vel M,P/ visternic B// 12 *lipsește* vel M,P/ *lipsește* și M,P/ pre B,C/ *lipsește* frate-său M,P// 13 Racoviță B,C// 14 Aceștia B,C, Și aceștie M,P/ voevoda M/ după vodă ad. în domnia dintii B,C,D,E,G// 15 Ce vrea el B,C// 16 ce]cie B/ poroncia B,C// 15-1 Și ci vre el și muntenii, aceia făce și Mihai voevoda. Pus-au dăjdi greli pre mazili și pre oamini lui Antiohi voevoda și pre a Ducăi voevoda și-i închide și băte. Neamul lui Mihai voevoda era toți mari și tari și cum era așa făce. Slugile lui celi din boerie iarăși tari M,P// 16 iel]el B,C/ aciea să făcea și de Mihai-vodă B, aciea C/ făcea C/ munténii B,C// 17 iară B,C *lipsește* E,G/ făcea B,C/ niamul B,C/ toți B/ era toți mari și tari C/ mari și tari B,E// 18 cineș B,E,G/ așa B,C/ făcia B, făcea C/ slugili B, slugile C//

lui cei din boiarie era tarii și mari și obraznici, dup(ă) cumu-i hirea mojițească. Intra în cas(ă), și cu tre(a)bă și făr(ă) tre(a)bă, când le era voia, de nu sām(i)na curte nemic a domnie, de atîta obrăznicie ce iera.

- 5 Iar Mihai-vodă, cum s-arăta în boerie, iar atunce îi părea că-i un om zălud. Și s(ă)mira cum a faci să le po(a)tă intra în voie tuturor, și nu le mai putea intra în voie. Iar cei streini sta în laturi de mansipuri, că nu pute încăpe de Cup(ă)resștii, și de ne(a)mul lui, și de slugeli
10 lui. [Și-n]

f. 305 3. Și-ncepur(ă) a sfătui să stîngă pe boiarii cei străini, / să rămîie numai ne(a)mul lui cu Cup(ă)resștii, pecum au făcut și Șerban-vodă și Brîncovanul, de-u stînsu pe cei streini, de au rămas numai ne(a)mul lor Ca(n)tacozonesștii.

- 15 Așa și acesta au început a pune dăjdii grele pe mazîli și pe oameni(i) lui Antiohi-vodă și pe a Ducăi-vodă. Încă-i și-nchide șe-i bate pé ciie (a-i) Ducăi-vodă.

Atunce ciālăiații boeri streini au priceput că i-au

1 cei]céle B/ boiarie B, boerie C/ tari C/ era mari și tari B,E/ mari, obraznici și dirji M,P/ după B,C// 2 cumu-i]cum iaste B,C,D,E,G,P/ firea mojițească B,C, fire mojiților M,P/ mojițe(a)scă A/ casă B,C/ după casă ad. la domniile C,D, la dînsul M,P/ triabă B,C// 3 făr(ă) de triabă C,D,E/ lipsește și cu tre(a)bă și făr(ă) tre(a)bă M,P/ făr(ă) de triabă și cu vrémie și făr(ă) de vrémie, când le era voia B// 3-6 voia, cît nu sâ mai cunoaște orînduiala domnească. Mihaiu vovoda într-alt chip să arăta cînd era boer, iar după ce au încăput domnu să păre că esti zălud di cap M,P// 3-4 sāmîna curtea nemică B,C/ curtea domniască D,E,G// 4 domniile B/ obrăznicie B/ iera]era B,C// 5 ante Iar: 3 B/ cum]precum BE/ să arăta B,C/ boerie]domniile B, domnie C/ iară B/ atunce B,C// 6 că-i]că iaste B,C,D,E,G/ lipsește și M,P/ să mira B,C/ cum]ci M,P/ face B,C/ să]ca să B/ poată B,C/ să poată G// 6-7 faci ca să intri în voe tutulor M,P// 7 voe C/ lipsește și nu le mai putea intra în voie. Iar M,P// 8 Iară B/ cei]Boerii cei M,P/ sta în laturi]era dipărtați M,P/ nu pute încăpea B,C// 9 Cupărești B,C/ după Cupărești ad. adică de Rusătești B// 8-9 că nu pute să intri la boerii di răul Cupăreștilor, adică de Rosătești, și și di neamurili lui Mihaiu vovoda M,P/ niamul C/ niamurili lui Mihai-vodă B/ lipsește și de slugeli lui M,P/ slugili B, slugile C// 11 3]7 M, lipsește B/ începură B,C/ pre C/ Mihaiu vovoda s-au sfătuit să stîngă neamul boerilor celor streini M,P/ streini B// 12 niamul B,C/ numai Rosăteștii și (cu M) niamul M,P/ cu Cupăreștii C, și cu Cupăreștii B, lipsește M,P/ precum B,C/ după cum M,P// 13 făcut]fost P/ lipsește și M,P/ vovoda¹⁻² M/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,P/ după Brîncoveanul-vodă ad. în Țara Munteniastă D, domni, munteneshti B/ de-u] de au B,C/ pre B,C/ pre boiarii cei streini E,G// 13-17 lipsește de-u stînsu pe cei streini... Ducăi-vodă M,P// 14 di au rămas B/ niamul C, niamurili B/ Cantacozinesștii B,C// 15 Așa B, Așa C/pune B,C/dăjdi gréle B,C/pre B,C/mazili B,C// 16 oameni B,C/Antiohi B,C/pre¹⁻² B,C/ pe a Ducăi-vodă]pre a lui CostantinDucăi-vodă D, și pre oamenii lui Costantin Ducăi-vodă E,G// 17 Încă ii și închidea și fi bătea pre (acea C,D,E,G) a (lui Costantin D,E,G) Ducăi-vodă B,C,D,E,G// 18 Atunce B,C/ceialăti B,C/boiari B, boiari C// 18-2 Boerii cei streini atunce au cunoscut că i-au înșălat Iordachi Rosăt și cum că ș-au călcat giurămîntul ci le-au giurat el, fiind în Țarigrad și mult M,P//

amăgit Iordachi vornicul cu giur(ă)mîntul, c-au fostu numai pentru bineli lui acel giur(ă)mînt, și mult să căia atuncii că n-au cerșut domnu de la Po(a)rtă pe Antiohi-vodă.

- 5 4. Atunce era la curțile domnesști pe po(a)rtă o biserică mic(ă), făcută de Ștefan-vodă Tomșe, și mai nice boiarii cei cu boiarii nu pute încăpea într-însa. Și lîngă beseric(ă) era visterie, și de(a)supra beserici(i) ș-a vistere era un turnu nalt în chip de clopotniță, iar
10 dedesuptul beserice și a visteriei era un beci, de-nchide tîlhari(i).

5. Ci socoti Mihai-vodă că nu-i cu ticneial(ă) să fie biserica mic(ă) la curte, că mazîli(i) și sluj(i)tori(i) n-au unde încăpe, nice iasté cu calé să fie temnița supt
15 beseric(ă). Ce s(ă) îndemnă și răs(i)pi și turnul și visterie, și tinda beserice, și beciul cel dedesupt, și lăs(ă) numai altarul și turla cea naltă din mijlocul beserice. Și s-au mai apucat / a zidi din pămînt ș-au făcut tinda largă, cu toate podo(a)beli, cum să vedé.

1. 305^v

1 Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E, Iordachi Roset G/ lipsește vornicul G/ giurămîntul C, giurămînt B/ că au fost B,C// 2 binele B/ giurămînt B,C/ să căia boiarii atunce C, s-au căit atunce boiarii E,G/ atunce B, lipsește M,P// 3 cerșut]cerut C,E,G,M/ lipsește de la Po(a)rtă M,P/ Poartă B,C/ pre B,C/ Antiohi B, Antiohie C/ pre Antiohie-vodă domn de la Poartă G/ vovoda M// 5 4]9 M/ Atunce B,C/ domnești B,C/ după domnești ad. din Iași E/ pre B,C/ poartă B// 5-6 Bisărica din curte domnească pre cari o făcusi (au făcut-o P) Ștefan Tomșa vovoda în curțile domnești, pre poartă, era foarte mică și mai nici M,P// 6 o biserică B]biserică E/ mică B,C, mai mică E/ Tomșia B,C// 7 nici B,C/ boerii C, boiarie B/ putea B,C/ lipsește într-însa M,P/ lipsește și M,P// 8 biserică B,C, ace biserică M,P/ visteriia B, visteriia C/ lipsește și M,P/ deasupra bisericii și a visteriiei B,C/lîngă biserică E// 9 înalt B,C/lipsește iar M,P// 10 iar pi didesuptul E/ bisericii B,C, tinzii besericii G/ după bisericii ad. a turnului C/ visteriiei B, visteriiei C/ beciu B,C/ dejin carii M,P/ închidea tîlharii B,C/ după tîlharii ad. de acolo C// 12 lipsește 5 B,M,P/ Ce socoti C, Ce au socotit B/ lipsește Ci M,P/ nu iaste bine și cu ticnială B, nu-i bine nici cu ticnială D/ ticnială C/ fiile B/ Mihaiu vovoda au socotit că nu esti cu cali să fii M,P// 13 biserică mică B,C/ la curtea domniască B,C,D,E,G/ mazili B,C/ slujitorii B,C// 13-14 lipsește că mazili...iasté cu calé M,P// 14 undé să încapă B/ nici B/ iaste B,C/ cale C/ să fiie B, și să fiie (și P) M,P// 15 biserică B, biserică C/ să C/ Ce s-au îndemnat B/ Pentru ace s-au apucat și au răsipit turnul visterii, tinda M,P/ și răsipi C, și au răsipit B/ visteriia B, visteriia C// 16 bisericii B,C/ beciul]turnul P/ lăsa B, au lăsat C, lăsat-au M,P// 17 oltariul C,G/]innaltă C, lipsește M,P// 17-18 oltariul și biserică cu turla cea innaltă (marginal din mijlocul bisericii D), pină undé iaste acum scaonul domnescu. (Și s-au apucat de au zidit B) B,D,G/ bisericii C// 18 lipsește mai E/ a zidi]de au zidit C/ Și au poroncit di au mai zidit M,P/ din]pre P/ și au B,C/ largă]mare B,C,E,G, mare și largă D, mare și M,P// 19 podoabele B,C/ precum să vedé C, precum să vedé pină astăzi B,D,E,G, după cum să vedi și pină astăzi M,P//

6. Așijderea s-au mai apucat de au mai făcut și altă beserică, de lemn, și i-au pus hramul Sfetei Lazor, în ograda vămii, apro(a)pi de curțile tătine-său, lui Ion Răcoviță vornicul.

7. Și do(a)mna mării-sali încă s-au apucat de-u tocmit ș-au șindilit Mitropolie ce vechi, cu toate cheltuielile ce au trebuit, de cîntă sfînta leturghie și astădzii, că era pustiit(ă) de mult.

8. Atunce au scos Mihai-vodă rumtă pe țar(ă) cu pecetluit roșiu, pe faț(ă), tot omul. Și oameni(i) să teme să ias(ă) toți la ruptă, să nu s(ă) înmulțască cifeturile pecum să înmulțis(ă) la Co. tantin Duca-vodă. Ce vădzind așe, au scris cărții pe la stăpînei satelor și pe la vorniceii și pe la vătămăni, să-i sco(a)ț(ă) pe toți la rumtă, c-apoi,

1 6]10 M, 3 P/ *lipsește* Așijderea... apucat de M, P// 1-4 Făcut-au și altă biserică din lemn în ograda vămii, lîngă curțile tătini-său, a lui Ioan Racoviță și i-au pus hramul Înviere lui Lazor M, P// 2 biserică B, C/ lemn B/ i-au jau B, C/ hramul bisericii Învierea Sf(i)ntului Lazar B, C, D// 2-3 de lemn în ograda vămii și i-au pus hramul Sfîntul Lazăr, aproape de E, G// 3 aproape de C/ lîngă B/ curțile B, C/ lui Ia E/ Ionniță Racoviță C// 5 7]11 M, *lipsește* B/ *lipsește* Și M, P/ doamna B, C/ saie C/ *lipsește* încă G/ tocmit]dires E, G// 5-7 Doamna lui Mihai voevoda au tocmit Mitropolie ce vechi și au șindilit-o și au înpodobit-o înlăuntru cu toati, după cum să cadă M, P// 5-8 încă s-au <îndemnat și s-au B> apucat de au tocmit și au dres și au șindilit Mitropolia cea vechi cu toate cheltuielile ce au trebuit <cu toate cheltuielile Mitropolia cea vechi ce au trebuit, că era pustiită de mult D> de <și D> s-au cîntat Sfînta liturghie pînă ce au răsipit-o în zilele lui <mării-sali D> Ioan Theodor voevoda, începîndu-o de nou a o zidi cu altă frumoasă rînduală, și făptură <căria biserică hramul iaste Sf(i)ntul maréi mucenic Gheorghe D>. Și cu a cui cheltuială să zidește <s-au zidit D>, la rîndul săi înainte să va arăta B, D/ după arăta ad. marginal care iaste Mitropolia cea noao D// 5-8 de au dres și au tocmit Mitropolie cea mică, Sviatii Gheorghe și au șindilit și înlăuntru cu toate ce au trebuit, de s-au cîntat Sf(i)nta liturghie pînă în zilele mării-sali Ioan Theodor voevoda. Iar atunce răsipîndu-o de nou au început a o zidi cu frumoasă rînduală. Iar cu a cui cheltuială, să va scrie la rîndul său C/ Mitropolie(a) cea mică și i-au <au G> făcut și catapetiazmă și cu toate cheltuielile ce au trebuit <carți, veșminte și alteli E>, de s-au cîntat sfînta liturghie mulți ani, pînă au răsipit-o cîndu s-au zidit Mitropolie(a) cea noao <din Iași E> Sviatii Gheorghe <și au zidit E> cu acea piatră și cu altă piatră cită au <mai E> trebuit <precum să vede E> E, G// 7-8 *lipsește* de cîntă... de mult M, P// 9 8]5 B, 12 M/ Atunce B, C, *lipsește* M, P/ Mihai voevoda au scos M, P/ ruptă B, *lipsește* C/ țară B, C/ *lipsește* cu B// 10 pecetluituri roșii B, C, D, E, G/ pecetluituri <roșii P> pre fața a tot omul M, P/ pre față B, C, pe fete E/ după omul ad. să <să E> ia pecetluit E, G/ *lipsește* Și M, P/ oamenii B, C/ să temea B, C, s-au temut B, C// 11 iasă B, C/ să B, C/ civerturili B, civerturile C// 12 precum B, C/ și M, P/ să înmulțisă B, C, *lipsește* M, P/ voevoda M/ *lipsește* Ce vădzind așe M, P// 13 așia B, așia C/ Scris-au cărți M, P, Mihai-vodă au scris cărți B, au scris Mihai-vodă cărți C/ pre¹⁻² B, C, *lipsește* M, P/ stăpîni B, C/ *lipsește* și pe M, P/ vorniceii B// 14 *lipsește* pe¹ M, P/ văt(ă)mani C/ scoată B, scoată C/ pre¹⁻² B, C/ toți oamenii B, D, E, G/ ruptă B, C/ 14-2 la ruptă, că di-i vor tînui, gre pedeapsă vor lua. Zlotașii undi găsă om fără M, P//

pe urmă, aflîndu-s(ă), or petreci rău capeteli. Iar pe urmă, unde gășila zlotășii(i) cite un om fără(ă) pecetluit, îl pune pe vornicel sau pe văt(ă)man în butuci și-l triimitea la Iași, și-l purta pe uleți, căce n-au scos oameni(i) întli 5 la rumtă, să-ș fie luat pecetluit.

Și vădzind că nici cu acie nu-i poate spărie să ias(ă) toți la rumtă, vîndut-au toate ținuturili la cochi-vecu, ciocoilor, ca gosștina de oi, pe oameni(i) cei fără(ă) de pecetluituri de rumtă, de nu pute scăpa nice un becisnec, 10 pe necăiuri, să nu ia pecetluit. /.

9. Atunce fiind Po(a)rta neaș(e)dzată, ave și Mihai-vodă mare nevoie de bani; că-ntr-un an și gium(ă)tate ce au fostu domnu s-au schimbat trei viziri și șapte chihali. Să mira și el ce va faci, că n-ave de la cine lua și el 15 bani, că ț(a)ra era gium(ă)tate scutelnic(ă), tot a ne(a)-mului lui ș-a Cup(ă)resștilor, cum s-au pomenit mai sus. 10. Și așea, fără(ă) vesté veni vestea din Ț(a)ra Muntene(a)scă cum au înbrăcat Ant(i)ohi-vodă căftan de domnie, și el îi mazil.

20. Deci cum înțalesăr(ă) de ace vesté Iordachi vornicul

1 pre urmă aflîndu-s(ă) pre urmă C/ pitreci B, pitrece C/ capetile B, C// 1-2 Iar mai pre urmă unde gășila zlotășii B, C// 2 fără de B, C, D, E, G/ îl pune B, C/ pune M, P// 3 pre¹ C, pre¹⁻² B/ vătămăni B, C/ și-l trimite C, și îl trimite B/ și-l și-i B, C, M, P// 4 pre ulițe C, pre uliță, prin tîrgu B/ căci C/ pentru căci B, D, pentru că E, G/ oamenii C// 4-5 *lipsește* căce n-au scos... pecetluit. M, P// 5 ruptă B, C/ pecetluituri B, D// 6 *lipsește* Și M, P/ vădzind]au văzut M, P/ acie B, C/ spăria B, C/ să iasă B, C, ca să iasă M, P// 7 ruptă B, C/ vîndut-au]și pentru aceasta <acea P> au scos la vinzare M, P/ ținuturile C/ cochii-vechi B, C, D, E// 7-9 toati ținuturile, ca goștina pre oi, și le-au vîndut ciocoilor, di n-au putut scăpa <să scapi P> nici măcar <măcar nici P> un sărac fără <fără de> pecetluit M, P// 8 goștina B, C/ pre B, C/ oamenii C/ de oi și ca desătina de stupi <și de porci G> pre oamenii E, G/ fără B, C// 9 ruptă B, C/ putea B, C/ nici <cit E> un becisnic <becisnic C> de om B, C, D, E, G// 10 pre B/ nicăiri B, C// 11 9]6 B, 13 M, 5 P/ Atunce B, C/ Atunce Poarta era neașăzată M, P/ Poarta B, C/ neașădzată B, neașăzată C/ avea B, C// 11-12 *lipsește* ave... nevoie de bani M, P// 12 după nevoie ad. și supăraré B/ într-un an și giumătate B, într-un an și șase luni C// 13 fost B, C/ trii veziri B, C/ șapte B, C/ chihale B, chihale C// 14 Și să mira B, C, E, G, M, P/ el] Mihai voevoda M, P/ face B, C/ faci și di undi a mai lua bani M, P/ nu avea C/ nu avea și el de la cine lua <să ia G> bani B, D, E, G// 15 țara B, C/ giumătate B, giumătate C/ scutelnică B, scutelnică C, scutelnici P/ *lipsește* tot M, P/ niamului B, C, neamurilor M, P// 16 și a Cupăresștilor B, C/ și a Rosătesștilor M, P/ după Cupăresștilor ad. a Rusătesștilor C/ cum] precum C, D, E, G/ pomenit]scris B, C, E, G/ mai sus s-au scris E, G/ *lipsește* cum s-au pomenit mai sus M, P// 17 10]14 M, 6 P, *lipsește* B/ așia B, așia C/ fără de veste B, C, E, G/ vini veste B, C/ Țara Munteniască B, C// 17-19 Vinit-au vesti din Țara Munteniască că Antohii voevoda au înbrăcat căftan di domnii și el esti mazil M, P// 18 cum]cum că B, precum D, E, G/ Antiohii B, C/ caftan B, C// 19 domnie C, domnia Moldovei B/ domnie la Moldova D/ și el iaste mazil D, E, G/ și Mihai-vodă iaste mazil B, C// 20 Decii B, C/ ante Decii: 7 B/ *lipsește* Deci cum... ace vesté M, P/ înțalia-sără C, înțaliasă B/ acia B, așia C/ veste B, C/ Iordachi Rusăt vornicul B, E, G, M, P//

și frate-său Scarlatachi — să tîmplas-în Iași de la Ț<a>ri-grad vinit — și alții grecii mai mici, Cup<ă>resștii și Dumitrașco Răcoviță comisul, fratele lui Mihai-vodă, aceștea toți, temîndu-s<ă> de Ant<i>ohi-vodă, n-au mai

5 așteptat să sosască capegi-baș<a> cu mazîlie ș-au și fugit în Ț<a>ra Muntene<a>scă; iară Panaitachie Morona au trecut în Ț<a>ra Leșască.

11. A doo dzii, ciialaltii boiarii, ce răm<ă>ses<ă> și nu știe nemic, să mira ce poate să fie. Chimat-au Mihai-
10 vodă pe Bogdan la curté de i-au spus pecum i-au vinit vestea de olac într-o no<a>pté din Ț<a>ra Muntene<a>scă, de i-au spus acea vesté. Ce Bogdan vornicul mult i-au dzis lui Mihai-vodă, căci au făcut spaim<ă>, și n-a hi nemic pe urmă, și-i lucru cu rușiné.

15 12. Prepun oameni<i> și vorovăscu de dzic că atunce, știind Mihai-vodă pe Bogdan că iasté om vrednic și temîndu-s<ă> că dup<ă> ce a vini cumnatul său, Antiohi-vodă, domnu, la chivernisi biné la domnie, / să-i fie dat atunce în cafe otrav<ă>. Care și can samîn-acel lucru să

1 lipsește și M/ fratele său P/ Scarlatachii B, Scarlatachie C/ sălîncă să B, că să G/ tîmplasă B/ lipsește să tîmplasă... vinit M,P/ de la Țarigrad vinit C/ vinisă de la Țarigrad B// 2 după vinit ad. de la Țarigrad C/ alți greci B,C/ Cupărești B,C, lipsește M,P// 3 Racoviță B,C/ comisul/hatmanul C, lipsește E,M,P// 4 aceștia B,C/ temîndu-să C/ temîndu-s<ă> toți B/ Antiohii B, Antiohie C// 5 sosască/vii M,P/ după sosască ad. să viie B/ bașia C, bașia turcul B/ cu maziliile B, cu mazilie C, lipsește M,P/ și au B,C/ au G, ci au M,P/ lipsește și² M,P// 6 Țara Munteniască B,C/ iar B/ Panaiotachie C/ Panaiotachi Morona postelnicul B,D,E// 7 Țara B,C// 8 11/8 B, 15 M, 7 P/ Iar <Iară C> a doa zi B,C,E,G, lipsește M,P/ ceialaltii B,C/ boiari B, boiari C/ ce rămăsésie și C, ce mai rămăsésie și B, lipsește M,P// 9 știia nemică B,C/ nu știe di mazilii nemică și să mira ci esti. Mihaiu vovoda au chemat M,P/ Chie-
mat-au atunce Mihai-vodă B,C// 9 — 10 Chie-mat-au Mihai-vodă atunce pre Bogdan vornicul la curtea domniască E,G// 10 Bogdan vornicul B/ curte C, curte domniască B/ deși M,P/ precum B,C/ că M,P// 11 veste B,C/ de olacu C, lipsește E,G/ într-o noapte B, întru acea noapte C,D// 10 — 11 i-au vinit vesti di mazilii din Țara Munteniască M,P// 11 Țara Munténiască B, Țara Munteniască C// 12 acia B/ lipsește de i-au spus acea vesté. Ce M,P/ veste C, veste de maziliile B// 12 — 13 Bogdan au zis lui Mihaiu vovoda pentru ci au făcut M,P// 13 i-au/au E/ căci/pentru căci B,C,D, pentru ce E,G/ spaimă B,C/ și n-a fi nemică C, și pre urmă n-a fi nemică B, și poate n-a fi nemic E,G// 14 și-i/și iaste B,C,D,E,G/ rușine B,C/ și mai pre urmă poati n-a fi nemică și cum că esti lucru cu rușini M,P// 15 12/17 M, 8 P, lipsește B/ Prepunea C,D,E,G, Iar prepunea B/ oamenii B,C/ voroviia B,C,D,E,G/ zicea B, C,D,E,G/ atunce B,C// 15 — 2 Zic unii că știind Mihaiu vovoda pre Bogdan că esti, om vrednic și cumnat lui Ant<i>ohii vovoda, i-ar fi dat atunce otravă în cafe. Și așa <și P> cam samini a fi <așa P>, că curîndu după această <acea P> s-au și bolnăvit și presti șasă luni, după ce au vinit Ant<i>ohii vovoda, au și murit M,P// 16 pre B,C/ iaste B,C/ temîndu-să B,C// 17 după B,C/ cumnatu-său B/ Antiohii B,C// 18 schiverniși A/ bine C/ Bogdan bine B, lipsește G/ domniie C/ domniie și dzicu să-i fiie dat B/să-i/și să-i E,G// 19 atunce B,C/ otravă B,C/samînă B, samina C//

fie fostu și can adevărat; că curund s-au și bolnăvit și pesté cincii, șes<ă> luni au murit, dup<ă> ce au vinit Ant<i>ohi-vodă, și bo<a>la lui într-acel chip au priceput-o doftori<i> la mo<a>rte lui. De hii așe, va- da
5 sam<ă> la Dumn<e>dzău.

13. Tîmplatu-s-au de au zăbăvit acel capegi-baș cu mazilie vro trei, patru dzilé, dup<ă> vestea ce vinis<ă> la Mihai-vodă. Deci boiarii toț să strînge la gazda lui Bogdan vornicul și sfătuia și s<ă> mira ce poate fi. Și
10 s<ă> teme să nu fie luat Costantin Duca-vodă domnie.

Ș-au pus străji în gios la drumuri, de străjuia. Și cînd sosia capegi-baș în Iași, iar Bogdan vornicul și cu to<a>tă boiarimea s-au sculat din Iași și s-au dus pe Bahluiu în sus pîn'la Căcărădzeni. Ș-au stătut acolo pîn-au sosît
15 capegi-baș ș-au cetit fermanul că esté Antiohi-vodă domnu. Și au vinit și omul lui Ant<i>ohi-vodă cu cărții la vornicul Bogdan, să fie cămăican.

14. Atuncea cetindu cărțile Bogdan, a lui Antiohi-vodă, la Căcărădzeni, au adevărit tuturor boiărilor ce iera cu
20 dînsul să nu po<a>rte nimé nici o grij<ă>, nice să aibă nice un prepus dispré Antiohi-vodă, pentru cîți au fostu

1 fie fost C, fiile fost B/ și cu adevărat E/ după curund ad. după acéia C/ lipsește și² B/ după bolnăvit ad. Bogdan vornicul D// 2 preste B,C/ cincii B,C/ șeasé B, șeasé C/ au și murit B,C/ după ce C, după cte B// 3 Antiohii B,C/ boala B,C/ întru C/ doftorii B,C// 3 — 7 lipsește și boala lui... cu mazilie M,P// 4 moartea B,C/ De va fi așa D// 4 — 5 De a fi așa, va da samă la Dumn<e>dzău B// Dar adevărul nu să știe E,G, lipsește C// 6 13/9 B/ bașe C/ capegi-bașia ce viniia cu maziliile E,G// 6-8 Tîmplatu-s-au acel capegi-bașia de au zăbăvit vro trii, patru zile după veste ce-i vinisă lui Mihai-vodă de maziliile B// 7-12 lipsește vro trei... Și cînd sosia M,P// 7 vreo trii C/ zile C/ după ce vinisă lui Mihai-vodă veste de mazilie C// 8 la/lui E,G/ Decii B,C/ să tot strîngea B/ strîngea C// 9 vornicului D,G/ să sfătuia C/ să¹⁻² B,C/ poate să fie E,G// 10 temea B,C/ nu fiie B/ domniia B,C// 11 Și au B,C/ drum E/ lipsește cînd G// 12 sosia B,C/ bașia B, bașe C/ în/la B/ toată C/ boierimea C/ Capigi-bașu nu era diparti. Bogdan vornicul și cu toți boerii// 13 s-au sculat/au purces M,P/ Iași B,C/ pre B// 13 — 14 lipsește pe Bahluiu în sus <pînă P> M,P// 14 pînă la sat la B,C,D/ Căcărădzeni B, Căcărăzeni C/ Și au stătut B,C/ Și au aștiptat M,P/ după acolo ad. de au așteptat B/ pînă au sosit B,C/ sosit și M,P// 15 capegi-bașe C, capegi bașia turcul B, capegi-bașe la <în G> Iași E,G/ și au B,C, și le-au M,P/ fermanul de mazilie și că iaste G/ că cum că M,P/ iaste Antiohii B,C// 15 — 16 domnu Ant<i>ohii vovoda. <Cu M> capigi-bașu au vinit <și P> un om a lui Ant<i>ohii vovoda M,P// 16 Antiohii B,C/ cărți B,C/ scrisoari M,P// 17 fiie B/ caimacam B,C// 18 14/10 B, 20 M, 10 P/ cetind cărțile C/ Bogdan vornicul C,E/ Antiohii C// 18-19 citind cărțile lui Antiohii-vodă, Bogdan vornicul la Căcărăzeni au spus și au adevărit B// 18 — 21 Bogdan vornicul, fiind acolo la Căcărăzeni, după ce-au cetit cărțile lui Ant<i>ohii vovoda au zis tuturor boerilor să nu poarti nici o griji și să nu aibă nici un prepus M,P// 19 Căcărăzeni C/ tuturor B/ era B,C// 20 după dînsul ad. dzicîndu E,G/ poarte B,C/ lipsește nimé B/ grije B,C// 20 — 21 nici²⁻³ B,C// 21 despre Antiohii B,C/ cîți/ căci B, carii E/ pentru că ei au fost M,P/ fost B,C//

la rădicarea domn(i)ei lui Mihai. Ş-au luat asupra sufletului lui că n-a ave nimé nice o nevoie.

f. 307 Şi aşe toţi să învoeşer(ă) şi purcesăr(ă) cu toţii înapoi la Iaşi. Şi-ntrar(ă) cu toţii grămadă / în curte 5 domne(a)scă, de descălecar(ă), şi s(ă) înpreunar(ă) cu capigii-başa, de le cetii ferman. Şi spusăr(ă) capegi-başa că ei au fugit, temîndu-s(ă) de Duca-vodă, că iasté, iar de Ant(i)ohi-vodă nu fug(e) nimé.

15. Decé cădzind Bogdan cămăican, grijit-au pe Mihai-10 vodă cu toate deplin, cîte i-au trebuit. Şi de toate de cîte au poftit ş-au luat îndestul. Şi l-au pornit cu maré cinsté, ca pe un domnu. Pe nimé n-au lăsat să-i facă vro gîlce(a)v(ă), sau să-i grăiască vrun cuvînt înpotriv(ă). Pîn' şi bucatelē ce au avut a lui şi pe une slugii din boerie au lăsat 15 cu bun(ă) paci, de-aumărsu în Ţ(a)ra Munténe(a)scă, de i-au dat Brîncovanul o moşie, de au ţinut bucatele acolo.

16. Atuncea, la mazlie să tîmplas(ă) de vinis(ă) sol din Ţar(a) Muntene(a)scă Toma spăt(arul) Ca(n)ta-cozino. Şi la acea spaimă au fugit şi el din Iaşi în Hangu,

1 domnii B,C/ Mihai-vodă B,C,D,E,G,M,P/ Şi au B,C/ după luat ad. Bogdan M, Bogdan-vodă P// 2 lui/său M,P/ călcum că M,P/ nu va avea D, nu vor avea B,C, n-or avea G/ *lipseşte* nimé B/ nici B,C// 3 aşi B, aşi C/ să învoiescă C,D, s-au învoioşat B/ purceasără C, purceasă G, au purces B// 3-6 s-au învoeşat toţi boerii. Purces-au di acolo cu toţii la Eşi. Şi, viind, au intrat toţi în curte domnească. Şi capigibaşa le-au cetit fermanul (ferman cum că esti domnu Ant(i)ohi-vodă P) M,P// 4 înapoi B,C, *lipseşte* E,G/ Iaşi B,C/ intrară B,C/ toţii B,C/ grămadă în ogradă la curte E/ curtea domniască B,C// 5 descălecară B,C/ să înpreunară B,C// 6 capegi-başe C, capegi-başa turcul B/ citi B, ceti C/ fermanul D,E,G, fermanul boiarilor B, fermanul de domniile lui Antiohi-vodă C/ Şi-i spusără boiarii capegi-başi B/ spusără boiarii capegi-başi C// 7 ei/iei B,C/ temîndu-să B,C// 6-8 *lipseşte* Şi spusăr(ă)... nu fug(e) nimé. M,P// 7 Costantin Duca-vodă D,E,G/ că iaste domnu B/jcă va fi domnu C, că iaste el cu domnie E, că el va fi cu domniia G// 8 iară B/ Antiohii B,C/ fuge B// 9 15/11 B, 22 M, 11 P/ Decii B,C/ *lipseşte* Decé cădzind M,P/ cădzind/ fiind B,C,D,E,G/ Bogdan vornicul C, D/ caimacam B,C/ Bogdan caimacamul au grijit M,P/ pre B,C// 10 voveoda M/ şi cu toate cîte i-au trebuit G, cu de toate cele ce i-au trebuit B/ trebuit C/ *lipseşte* de² C/ Şi de cîte au poftit ş-au luat B// 10-11 diplin şi toati citi i-au trebuit ş-au luat din distul M,P// 11 Şi au purces cu mare cînte Mihai-vodă (Mihai-vodă cu mare cînte E,G) B,E,G/ mare cînte C// 11-19 *lipseşte* Şi l-au pornit... în Hangu M// 12 pre C, *lipseşte* B,E,G/ Pre C/ N-au lăsat Bogdan vornicul pre nimé să-i facă vro gîlceavă B/ Şi n-au lăsat Bogdan pe nimé să-i facă E,G/ vreo gîlceavă C// 12-19 *lipseşte* Pe nimé... în Hangu P// 13 vreun B/ înpotrivă B, înprotivă C/ Pină B,C// 14 bucateli B,C/ a lui/ Mihai-vodă B/ pre slugi C/ pre unii din slugi ce au avut din boariile B,D,G// 15 bună pace B,C/ de au B, C/ Ţara Munteniască B,C/ de/şi B,C// 16 Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G/ moşie B,C/ după ţinut ad. Mihai-vodă B/ bucateli B,C// 17 16/12 B/ mazilie C/ mazilia lui Mihai-vodă B,E,G/ timplase B/ venisă B// 18 Ţara Munteniască B,C/ Toma Cantacozino spătariul B,D/ spătariul C/Cantacozino C// 19 acia C/ Iaşi B,C//

că nu l-au încăput vréme, de fric(ă), să margă în Ţ(a)ra Muntene(a)scă, înpreun(ă) cu văr-u-său Ilie păh(arnicul) Ca(n)tacozino şi cu Neculaiu Costîn hatmanul. Deci Bogdan, au şi răpedzit cărţii la dînsul, să margă în Ţ(a)ra 5 lui făr(ă) de nici o grij(ă). Şi s-au întorsu din Hangu, de s-au dus la Ţ(a)ra lui cu paci.

f. 307^v 17. Ş-au scris şi la cea boiarii, la Ilie păharnicul şi la Neculaiu şi la alţii, cîtii mai era acolo, de s-au întorsu 10 toţii înapoi la casăle lor, făr(ă) nici / o grij(ă). Şi rămas(ă) Bogdan în Iaşi, stăpînind cămăicănie cu bun(ă) învoial(ă) şi dragoste cu toţi.

18. Şi triimis(ă) şi la Panaitachi postelnicul Morona, în Ţ(a)ra Leşască, de-l luo asupra sa, pentru greşelili ci făcus(ă) lui Ant(i)ohi-vodă, că nu i-a hii nemic. Şi 15 dup(ă) ce au vinit în Ţar(ă), l-au triimis înainte în Dobrogea, în tîmpinare lui Antiohi-vodă. Şi atunce puţintel l-au muştrat Antiohi-vodă, ş-apoi l-au ertat. Şi-l ţinea în maré cînte şi mil(ă), căci era om harnic la slujbē, de s(ă) ştie rîndul turcilor, dup(ă) cum s-au dzis mai sus. 20 Slugia ca un grec, dup(ă) cumu-i înbla vremea.

19. Atuncea triimis(ă) Brîncovanul pe văr-u-său Ştefă-

1-20 *lipseşte* M,P// 1 frică B,C/ Ţara Munteniască B,C// 2 înpreună C/ şi înpreună cu Toma au fugit şi văr-u-său B/ după Munteniască ad. şi au fost fugit cu văr-u-său înpreună, cu Ilie G, şi au fost fugit E/păharnicul Cantacozino B,C// 3 Nicolai Costin B,C/ Decii B,C// 4 vornicul Bogdan B, Bogdan vornicul C/ răpezit B/triimes E,G/ cărţi B,C/ la dînsul/ la Toma spătariul B,D,G, la Toma spat(arul) Cantacozino E/ să margă/ scriindu-i să margă B/ Ţara B,C// 5 fără B,C/ grije B,C/ după Hangu ad. Toma spătariul B, Toma spătar D/ de/şi B,D// 6 Ţara B,C/ după lui ad. în Ţara Munteniască D/ pace B,C// 7 *lipseşte* 17 B/ Şi au C/ Şi au scris (vornicul B) Bogdan B,E,G/ ce/la alţi boiari B,E,G/ boiari C/ Ilie Cantacozino păharnicul B, Ilie păharnicul Cantacozino E,G// 8 Nicolai Costin D, Nicolai Costantin C, Nicolai Costin hatmanul B,E,G/ alţii cîti B,C/ după întorsu ad. din Hangu C// 9 toţi C, *lipseşte* B,G/ înapoi B,C/ casăle B,C/ fără de nici o grije B,C,D,E,G/ Şi au rămas Bogdan vornicul B, Şi au rămas în Iaşi Bogdan E// 10 *lipseşte* stăpînind C/ căimăcămîia B/caimacam C/ bună învoială B,C// 11 dragoste C/ dragoste cu toţi boiarii B// 12 *lipseşte* 18 B/ triimisă C, au trimis B, triimisă Bogdan G, triimisă Bogdan hatmanul E/ Panaiotachi B,C/ Panaiotachi Morona postelnicul E,G// 13 Ţara B,C/ de-l luo/şi l-au luat Bogdan B/ sa/ lui G/ greşelili B, greşelile C// 14 ce făcusă B,C/ Antiohii B,C/ nu i-a fi B, nu-i va fi C,D/ nemică B,C/ repetă Şi A// 15 după B,C/ vinit/ eşit E/ după vinit ad. Panaiotachi Morona postelnicul B/ Ţara B,C/ după Ţara ad. la Iaşi B/ trimis B/ înainte B,C/ Dobrogea B,C// 16 întru întimpinarea B,C,D,E,G/ Antiohii B,C/ atuncea B,C// 17 Antiohii B,C/ după vodă ad. pre Panaiotachi B/ şi apoi B,C/ Şi îl B// 18 mare B,C/ milă B,C/ căci/ pentru căci D, pentru că E,G/ slujbē B,C// 19 de ştia B,C,D,G, de ştia bine G/ după cum s-au scris mai sus C, duple cum s-au scris mai sus B, precum mai sus s-au scris E,G// 20 Slujia C, Slujia şi Panaiotachi B/ *lipseşte* ca un grec B/ după cum îi umbla vremea (vréme C) B,C/ după cum îi era voia G// 21 19/13 B, *lipseşte* M,P/ triimisă Brîncoveanul-vodă C,D,E,G/ au trimis Brîncovanul-vodă din Ţara Munteniască la Ţarigrad pre văr-u-său B/ pre C//

niță păharnicul, ficiorul stolnicului Costantin Ca(n)ta-
cozino, carele acela au căzut și domnu mai pe urma Brîncovanul, la Țarigrad, de au stătut de au făcut paci lui Antiohi-vodă cu Brîncovanul, cu giur(ă)mînt înainte
5 patriarhului, ca s(ă) nu s(ă) mai pîrască la Po(a)rtă
unul pe (celă)lalt, să s(e) strîci țărîli cu cheltuiala,
și-ncă să s-agiute unul pe alalt cu prietșugul.

20. Și pentru Mihai-vodă să nu s(e) mai puie să-l
sco(a)tă Brîncovanul la domnie. Și (lui) Dumitrașco/
f. 308 10 beizădea, fratele lui Antiohi-vodă, încă să-i dea Brîncovanul pe an cîte 10 pungii de bani pentru chevirnisala
lui, ca să s-odihne(a)să în Țarigrad la casa lui cu paci
și s(ă) nu mai înble amestecînd pe Brîncovanul și fă-
cînd(u)-i cheltuial(ă), ce încă să-i arete slujbă. Că s(ă)
15 spăriiască B/ Brîncovanul că i-a smintii domnie, pentru
multă cheltuial(a) și pagub(a) ce-i face totdeauna.

Așjderea au făcut pacé Brîncovanul și cuscu-său, lui
Iordachi Rusăt vornicul, ca să slujască lui Ant(i)ohi-vodă
cu dreptate, ca maiinté, și s(ă) fie lep(ă)dat dispré

1—5 Brîncovanul, domnul muntenescu, au trimes la Țarigrad pre vărul său Ștefăniță păharnicul Cantacozono (Cantacozono păharnicul P), di-au făcut paci Brîncovanul cu Ant(i)ohii voevoda să nu să mai pîrască la Poartă, să nu să mai strîci amîndoa țările cu cheltuiala. Și au giurat înaintea patriarhului M,P// 1 după păharnicul ad. Cantacozino B/ Cantacozono C, Cantacuzino B/ carele B, careli C// 2 acela mai pre urmă au agiunsu de au fost și domnu după Brîncoveanul-vodă B, acest Ștefăniță păharnicul au agiunsu de au fost și domnu pre urma Brîncovanului-vodă C/ au cădzuț/au agiunsu de au fost D,E,G/ Brîncoveanului-vodă D,E,G/ după vodă ad. 1-au trimes E,G// 3 lipsește la Țarigrad B/ pacé B, pace C/ după pacé ad. la Țarigrad B// 4 Antiohii B,C/ cu Brîncovanul-vodă C, cu Brîncoveanul-vodă D,E,G, lipsește B/ giurămînt B, C/ înaintea B,C// 5 să nu să B,C/ Poartă B//6 unul pre altul să-ș strice D, unul pre alalt la Poartă E/ unul pre altul la Poartă și să strice C, unul pre altul, să nu mai strice B// 7 încă B,C/ să să agiute... să să agiutoréze E/ unul pre altul B,C/ prietșug B// 7—16 lipsește și încă să să agiute... ce-i face totdeauna. M,P// 8 lipsește 20 B/ să C/ să nu să mai puie Brîncovanul-vodă să-l (mai E,G) scoată la domnie B,E,G// 9 scoată C/ Brîncovanul-vodă B,D/ domnie C/ Și lui B,C,D,E,G//10 beizădea C, beizade B/ frateri lui B, fratelui lui C, G/ Antiohii B,C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C//11 pre B,C/ dzéce B, zéce C/ pungi B,C/ cîte zéce pungi de bani pre an pentru G/ chivernisala B, C// 12 să să odihniască B,C/ pace B,C/ să B,C//13 umble B,C/ amestecînd mestecînd B/ pre B,C/ Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C,D,E,G// 14 făcînd cheltuială B,C,D,E/ arate B,C// 13—16 făcînd cheltuială și pagubă ce-i făcea totdeauna G// 15 să spăriiască B, să spăriiască C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E/ după smintii ad. Dumitrașco beizade B/ că-i va smintii C,D/ domniia B,C//16 cheltuială B,C/ pagubă B,C/ făcea B,C/ totdeauna B,C// 17 ante Așjderea: 14 B/ lipsește Așjderea M,P/ pace B, repetă G/ Brîncovanul au făcut pace și (cu M) M, P/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E/ lipsește lui M,P// 18 vornicului E,G/ Antiohii B,C/ voevoda M// 19 dreptate, precum slujisă și mai înaintea vréme B/ ca mai înaintea C, ca și mai nainti M,P, ca mai denaintea vréme D/ să fie lepădat C/ să fie depărtat B/ despre B,C// 19-1 lipsește și s(ă) fie... rudeli lui, Cupăresștii. M,P//

Mihai-vodă, și el și toate rudeli lui, Cupăresștii. Și așa au ținut dé bine această paci, pecum țin cînei vinerili. Caré mai nainte la rîndul lor s-a arăta.

21. Antiohi-vodă, tot atunce, după ce au venit
5 Mihai-vodă mazîl la Țarigrad, chemat-au și vro doi, trei boiarii din Moldova, di au pîrit pe Mihai-vodă de doo biruri și doo bariamlîcuri: cînd au fostu domnu, le-u luat din țar(ă) și la visterie înpăr(ă)tiască nu le-u dat, de au rămas rămășiță. Și el tăgăduia, că nu le-u
10 luat din țară. Deci l-au rămas și l-au pus la-nchisoari, să plăte(a)să banii la visterie înpărătiască.

Atunce și eu eram tînăr, și fusesăm mai nainte ag(ă) și m-am tîmplat în Ț(a)rigrad, de am vădzut acea pîr(ă).

22. După-acia s-au gătit Ant(i)ohi-vodă cu tot agîr-
f. 308^v 15 lîcul/și s-au rădicat din Țarigrad ș-au venit pe la Baba,

1 lipsește Cupăresștii C/ așa C//2 de C/ pacé C// 1—3 Cupăresștii, adică Rusăteștii. Și această pace n-au ținut-o, precum la rînd să va arăta B/ Înșă această paci așa au ținut di bini, chiiar după cum țin cîinii vineri. M,P// 2—3 precum mai înaintea la rîndul lor să va arăta C/ și cîinii E//3 lipsește Caré... s-a arăta. M,P/ la rîndu să va arăta E,G, să va arăta D// 4 21/15 B, 24 M, lipsește P/ Antiohii B,C/ atuncea B,C/ după B,C/ vinit/mărsu B// 4—9 Mihai voevoda au vinit în Țarigrad. Antiohii voevoda și cu boerii Moldovii l-au pîrit la Poartă că au luat din țară doo biruri și doi baerabelicuri (baeramlicuri P) cînd au fost domnu, și la visterie înpărătiască acii bani nu i-au dat M,P// 5 mazil B,C/ chemat-au B/ vro C//6 trii B,C/ boiari C/ din/de B/ de B,C/ pre B,C/ după vodă ad. la Poartă E/ de/pentru B// 7 dooa¹⁻² B,C/ și/pentru B, și de C,E/ bairamlîcuri B,C,E/ fost C// 8 li-au C/ țară C/ că li-au luat din țară cînd au fost domnu și la visteria înpărătiască B/ visterie înpărătiască C// 8—9 nu li-au¹ C, nu li-au¹⁻² B// 9 de/și B/lipsește rămășiță C/ el/Mihai-vodă B,C,D,E,G/ tăgăduia dzicînd E,G// 9—10 lipsește de au rămas... din țară. M,P/ că n-au luat așa, doo biruri și doo baraiamlîcuri. Decii C// 10 Decii B/ după rămas ad. boiarii pre Mihai-vodă B, pre Mihai-vodă C, boiarii D/ închisoare B,C// 10—11 Și după ci l-au dovidit l-au pus la închisoari. pînă ce au plătit toți banii la M,P// 11 plătiescă B,C/ banii C, lipsește B/ visteria B, visterie C/ înpărătiască B,C// 12 Atuncea și vornicul Ion Neculcă fiind om tînăr, fusésie agă B, Atuncea și Ion Neculcă era om tînăr și fusésie mai înaintea vréme agă D// 12—13 lipsește C,E,G,M,P// 13 și s-au tîmplat B,D/ au vădzut B,D/ acia pîră cu ochii lui B// 14 lipsește 22 B/ După aceia C, Iară după aceia B/ Antiohii B, Antiohie C/ voevoda M/ agîrlîcul lui B,C// 14—3 cu tot agîrlîcul (lui M) au purces din Țarigrad și au vinit pre la Baba, pre la sarascheriul Iusuf-pașa. Și l-au primit sarascheriul cu dragosti și cu cinsti, ca pre un domnu. (Bogdan au scris cărți cu mari făgăduință la Thoma Cantacozino spatar (ci vinisă sol din Țara Muntenescă, și la spaima ce-au fost, au fost fugit și el din Eși la Hang) să-și margă în țara sa cu bună paci M.) Scris-au și la Ilii Cantacozono și la toți cîelanți boeri di s-au întorsu toți pre la casili lor, fără di nici o griji. Trimes-au și în Țara Leșască di au adus pre postelnicul Panaiotachi Morona, luîndu-l asupra sa că nu e(a) fi nimică pentru greșeliile ce au făcut înaintea lui Antiohii voevoda. Pre acce vremi M,P// 15 din Țarigrad și au purces și au venit G/ și au C/ și au vinit la Baba B//

pe la Isuf-pașea sarascherul. Și i-au fostu și sarascheru, lui, cu bun(ă) dragosté, și l-au cinstit ca pe un domnu. Că pe ciia viéme sarascherul nu șade tot la un loc, ce s(ă) duce de (i)mbla și la Tighine, și la Oblușit(ă), și la Baba.
 5 Și de acolo sosind la Gălați, au găsit strînșii to(a)tă boerimea, arătîndu-lé tuturor dragosté și cinsté. Și puce-gînd din Gălați, au mărșu pe la sat pe la Ivesștii, la soru-sa Lupa, hătmăne(a)sa lui Bogdan, cari acolo i-au făcut cinsté 2 dzilé, și lui, ș-a to(a)tă boiarimea și oaste cită
 10 era. Și dé acolo au mărșu la Iași în scaon.

DOMNIA A DOA A LUI ANTIOHI-VODĂ, SÎN CANTEMIR,
 LEAT 7213 (= 1705). CAP 88

Zaci(alo 1). Dup(ă) ce sosi Antiohi-vodă în Iași în scaon, pe cie vréme era paci bun(ă) în țar(ă). Și pus(ă) bo-
 15 iarii a trie dzii dup(ă) obicei: pe Antiohi Jora vel-log(o)făt, pe Lupul Costachi vel-vor(ă) de Țara de Gios, pe Neculau

1 pre B/ Iusuf-pașea B,C/ sarascheriul¹⁻² B,C/ fost B//2 după lui ad. Antiohii-vodă B/ lipsește lui C,D,E/ bună dragoste B,C/ repetă cinstit A//2-3 pre¹⁻² B,C//3 acéia B,C/ vrémie B/ sarascheriul B,C/ șidea B,C/ la un]într-un M,P/ locu B,C/ să ducea B,C//4 de]și P/și¹⁻² lipsește M,P/ umbra B,C/ Obluciță B,C/ Baba]Babadag C//5 ante Și: 23 D,G/ după acolo ad. Antiohii-vodă B, pucegîndu Antiohii-vodă și E, pucegînd și G/ sosind C, sosind, viind B/ Și de acolo sosind]Antiohii vovoda au sosit M,P/ găsit B,C/ strînși C, strînșă G/ toată C//6 toată boiarime strînși acolo și arătîndu-le B/ arătîndu-le C] au arătat M,P/ tuturor B,C/ dragoste și milă și cîinste B/ cîinste C//7 Di la Galați au mers la satul Ivesști M,P/ mersu C/ pre¹⁻² B,C/ Ivesști B,C/ pre la soru-sa B,C,D// 8 hătmăniasa B,C/ lui Bogdan]hatmanului Bogdan B, lui Bogdan hatmanul D/ caré B, care C//9 cîinste doao zile B,C// 8-10 lui (a lui M) Bogdan și doao zili au pietrecut (a dăo zi au pietrecut P) acolo, priimindu-l (primindu-i pre toți P) cu mari cîinsti. Iar după acéia au vinit în Eși în scaun M,P// 9 și lui Antiohii-vodă și la toată B, și lui Antiohii-vodă, frăține-său și la toată D, și domnii și la toată E, G/ și a toată C/ boerimea C]boerimea și slujitorimea E//10 de C/ Și de acolo pucegînd Antiohii-vodă B/ mersu C]vinit B,E,G/ în]la B,C,D,E,G/ la scaunul domnii B, la scaunul domnescu E,G// 11 A doa (A] doile M) domniie B,C,P/ Antiohii-vodă B, Antiohie vovoda C,G,M, Antiohi Cantimir vovod P/ sin]fior lui B,C,D,E,G,M,P/ Costantin Cantimir vovoda B, Costantin Cantemir-vodă C,D,E,G//12 leat]în anii B, în anul C,D, anul E,G, lipsește M,P/ Cap 91 D, Cap 93 P, lipsește C,E,G,M//13 Zaci(alo) 1 C, lipsește B, lipsește Zaci(alo) D,E,G,M,P/ După ce au sosit B,C,E,G, După ce au vinit M,P/ Antiohii B/ Antiohie-vodă la scaon în Iași C/ în]la B,E,G// 14 scaunul domnescu E, scaunul domniei G/ după scaun ad. în anii di la zidiri 7213, iar de la Hristos 1705 M,P/ pre acéia vrémie B, iar pre acéia vréme C/pace bună B,C/țară B,C//14-15 Și au boiarit boiarii după obicei: pus-au B,Iar(Și E,G) a triia zi pre obicei au boiarit boiarii: pus-au C,E,G, Și a trie zi au boerit după obicei M,P//15 dup(ă)]pre D/ pre¹⁻² B,C/Antiohii B, Antiohie C/ logofăt C//16 corectat Lupul Costachi A/ lipsește pe Lupul Costachi.. de Gios M,P/ vornic B,C/Jos C/ pre B,C/ Nicolai Costin B, Nicolae Costin C/ Nicolae Costin ce fuséște hatman D//

Costin, biv-hatman, vel-vornic de Țar(a) de Sus, pe Bogdan vornicul iar l-au pus hatman, pe Macsut vel-postehnic, pe Ilie Ca(n)tacozino vel-spă(țar), pe Savin Zmucil(ă) vel-ba. Și de atunce să aș(ă)dză această boiarie cu
 5 temei în Moldava, de-i aședzată la rînd. Că mui înainte, deși era la vrûn / domnu, uneori șade mai sus, uneori mai gios: dup(ă) cum le fuses(ă) altă boerie, așe șade și cu bănie la Divan. Iar de ice înainte i s-au aședzat rîndul
 1. 309 dup(ă) spătar(ul) cel mari, și i s-au făcut și vinit boiar(i)ei
 10 cite un ban de drobul de sari de la ocnă, cite un ban de drob. Pe Dabije cluce(rul) l-au pus vel-păh(arnic), pe Lupul Colivarul vel-visternic.

Pentru acesta, vâdzîndu-l mazîlimea că-i din niiam prostu, li s(ă) stricar(ă) tuturor voia, că nu lé era cu
 15 cînsté să margă la gazda lui.

Pe Ion Sturdzea vel-stolnic, pe Ghiorghită sârdarul vel-comis, carei era ne(a)m lui Ant(i)ohi-vodă.

Pe aceștie îi boerii Antiohi-vodă deodată; iar mai ales și mai de cîinste era cumnatul său, Bogdan hatmanul.
 20 Toate trebile și cheverniselel țării era dup(ă) dînsul. Numai nu putea, că era bolnav, cum mai sus s-au pomenit.

1 lipsește biv-hatman B,C,E,G, biv-hatman-vel M,P/ Țara C/ pre Lupul Bogdan ce tra cumnat lui Antiohii-vodă, l-au pus B/ pre Lupul Bogdan B, pre cumnatu-său Lupul Bogdan E,G//2 lipsește vornicul iar l-au pus C,E,G/ lipsește vornicul M,P/ lipsește l-au pus M,P// 2-3 pre¹⁻² B/ postelnicu B// 3 Cantacozino B,C/ spătar B, spatar C/ Zmucilă B,C//4 atunce B,C/ aședză B, așeză C/ boiarii B, boerie C/ Atunce această boerii s-au așezat M,P// 5 de-i]de iaste B,C,D,E,G/ înainte vréme B,E,G, înainte vréme C// 6 vreun B,C/ lipsește la vrûn domnu M,P/ uneori]însă uneori M,P/ șidea B,C/ șade mai (di M) sus, altiori mai gios M,P/ uneori]iară alteori B,E, iar uneori D, alteori G/ uneori mai gios]iar alteori șidea mai gios C// 7-8 lipsește dup(ă) cum ... la Divan. M, P// 7 după C]dupre B/ fuséște alte boerii (boiarii B) B,C,D,E,G/ așa B, așa C/și dea B,C//7-8 lipsește așe ... la Divan G/ Iară B// 8 bănia B,C/ de aicea înainte B,C/ Iar atunci i s-au așazat rînd (rîndul P) di șide după spătarul M,P/ după rîndul ad. aceștii boiarii (a băni B) B,D//9 după spătarul cel mare B,C/ după vel-spătar E,G/ și s-au făcut B, boerii B,C, lipsește M,P//10 cite un ban di fișticarile drob (de sari P) di la ocnă M,P/ sare B,C/ lipsește cite un ban de drob B,C,D,E,G,M, de drob P//11 Pre C, Iar pre B/ Dabije C/ lipsește cluce(rul) B,E,G, cluce(rul) l-au pus C/ pus] făcut P/ păharnic B,C/ pre² B,C//12 Colivarul B,C/ vistiarnic B, vistiarnic C// 13 Și pentru D/ acésta B,E/ vâzîndu-l boerimea și mazîlimea D,G/ că-i]că iaste B,E,G/ de niiam prost B,C// 13-15 lipsește Pentru ... gazda lui. M,P// 14 să stricară C, iar strică G/ să stricară inimile tuturor și voia B/ le B,C// 15 cîinste B,C//16 Pre C, Iar pre B/ după Sturdzea ad. l-au pus B,D/ pre² B,C/ Gheorghită B,C/ lipsește sârdarul B,C// 17 care B,C, carei D/ era și niame E/ care era și rudă lui G/ lipsește carei ... vodă. M,P/ niame B,C/ Antiohii B, Antiohie C/ după vodă ad. văr primare B,C,D// 18 Pre acești boiari i-au boiarit B, Pre acești boiari îi boeri C/ Antiohii B, Antiohie C// 19 cumnatu-său, Lupul Bogdan B,C,E,G//20 Și toati M,P/ trebile B,C/ chiverniselele B, chiverniselele C, chivernisala M/ după B,C//21 Numai] Însă M,P/ tot bolnav M,P/ cum] precum C,D,E,G/ pomenit] scris B,C,E,G/ lipsește cum mai sus s-au pomenit M,P//

2. Curundă vreme l-au trimis sol în Ț(a)ra Munte-
ne(a)scă, și mult au zăbăvit acolo, fiind bolnav. Și după(ă)
ce au venit, încă din pat nu s-au mai sculat și-n scuită
vreme au și murit. Caré la mo(a)rte lui multă jale au avut
5 Ant(i)ohi-vodă și boiarimea și Ț(a)ra, de boer moldovan,
cap întreg și cunoscător la giudețe și vrednicu la toate
trebile, cu-nțelepciune, Caré tuturor le-u părut rău de
păgubirea ce au păgubit Ț(a)ra, iar mai cu dedinsu
lui Antiohi-vodă i-au rămas ran(ă) nevrednică. (ă
10 i s-au schimbat lucrurile, și i s-au micșurat schivernisala,
f. 309^v cu multe / amestecături, nu cum era în domnie întâiu.

3. Pus-atuncea pe Ion Buhuș log(o)făt mare și pe An-
tiohi Jora, log(o)fătul, hatman în locul lui Bogdan, și
pe Ilie Ca(n)tacozino, spătarul, visternic mari, în locul
15 Lupului Colivarului. Și pe miné, Ion Neculce, din sulgerie
cea mari, m-au pus spătar mare.

4. Și rămas(ă) atuncea to(a)tă cinstea și chever-
nisala după(ă) Ilie visternicul Ca(n)tacozino, împreună(ă)

1 *lipsește* 2 B/ curundă vreme] Pre Bogdan hatmanul M, P/ Iară după acéia curundă
vreme l-au trimis Antiohi-vodă pre Bogdan sol în B, Curundă după ce au venit
Antiohi-vodă l-au trimis pre Bogdan sol în C, Curundă vreme după acéia Antiohi
<-vodă E> au trimis sol pre Bogdan hatmanul în E, G/ l-au trimis Antiohi-vodă
pre Bogdan hatmanul sol D/ Țara Munteniască B, C/ 2 și fiind bolnav au zăbăvit
mult acolo M, P/ fiindu C/ după B, C/ 3 după venit ad. din Țara Munteniască E, G/
au venit] s-au întors M, P/ încă] apoi M, P/ după încă ad. Bogdan B/ după sculat
ad. fiind bolnav B/ și în B, C/ 4 vreme B, vreme C/ *lipsește* și B/ Care B, C/ *lipsește*
Caré la mo(a)rte lui M, P/ moartea B, C/ și multă M, P/ jale B, C/ 5 Antiohi B, An-
tiohi C/ voevoda M/ *lipsește* și¹ M, P/ boerimea C, toată boiarimea B/ țara B, C/
boiar C/ 5—6 boiar de Moldova, fiind om cunoscătoriu la giudecăți și drept B, di
un boer ca acela, întreg la minte și cunoscătoriu la giudecăți M, P/ 6 cunos-
cătoriu la giudecăți C/ 7 trebile B, trebile C/ înțelepciune C, înțelepciune,
pentru care B/ Care C/ li-au B, C/ 7—11 *lipsește* Caré tuturor... era în dom-
nie întâiu M, P/ 7—8 părut rău de moartea lui, de păgubirea D/ 8 țara B, C/
iar] iarăși B/ deadinsu C/ 8—9 du diadinsu li-au părut rău pentru Bogdan
timpându-i să moarte, iar lui Antiohi-vodă B/ 9 Antiohi C/ rană B, C/ 10
10 *lipsește* și D/ chivernisala B, C/ 11 cum] precum B, C, G/ domniia dintii
B, C, D, G/ 12 *lipsește* 3 B, M, P/ Pus-au atuncea C, Pus-au atuncea Antiohi-vodă
B, D, E, G/ După acee pre Ioan Buhuș l-au pus M, P/ pre¹⁻² B, C/ logofăt mare
B, C/ vel-logofăt G/ *lipsește* și M, P/ 13 Antiohi B, Antiohi C/ *lipsește* log(o)fătul
B, C, E, G, M, P/ l-au pus hatman D/ *lipsește* în locul lui Bogdan <și M, P> C, M, P/ 14 pre
B, C/ Cantacozino B, C/ ce era spatar l-au pus visternic mare E, ce era vel-spat(ar),
l-au pus vel-vist(iernic) G/ *lipsește* spătarul B, C/ visternic mare B, visternic mare
C/ *lipsește* în locul Lupului Colivarului C, M, P/ 15—16 *lipsește* și M, P/ pre Ion Neculce
din <fiind E, G> sulger mare <vel-sulger G> l-au pus spătar mare B, D, E, G, pre Ion
Neculce spătar mare <vel-spatar P> C, M, P/ 17 4] 3 C, *lipsește* B, M, P/ Și rămasă B, C,
Deci atuncea au rămas M, P/ toată B, C, cinste C, cinstea atuncea G/ chivernisala E, C/ 18
după B, C/ Ilie Cantacozino visternicul B, M, P/ visternicul Cantacozino C/ impre-
ună C, dinpreună B, E, G/ și cu P/

cu Panaitachi Morona biv-post(elnic), carei accesții doi
boiarii chivernisăa pi Ant(i)ohi-vodă. Și s(ă) potri-
vis(ă) amîndoi accesții doi boiarii într-o fire, după(ă)
cum să dzică: „calul rîios găsește copaciul scortos“:
5 iuții, mîndrii, mincinoși, fătarnici, giur(ă)tori pentru
hiecé, amăgitori. Care, cît era Antiohi-vodă de strașnic
la minie, că de multe ori la divan cu buzduganul azvîrlie
în oameni(i) cei vinovații, și tare și drept conos(că)tor
la giudecată, dar nu ținea minie mult, și nu-l putea nime
10 înto(a)rce din dreptate la giudecată, nice iubie minciuneli,
dar accesții doi boiarii, ce mai sus s-au pomenit, îl întor-
ses(ă) pe Antiohi-vodă, dé li s(ă) potrivie. Că mai toți
domnei sint buni, numai să tîmplă de s(ă) află de cestu
fel de oameni, de s(ă) lepăscu mai lesné mai la toții domnii,
15 de le strîc(ă) firea ce bună. Mai mulții să află la domnii de
cesștea decît di cei dreptii și buni. Ce dac(ă) să tîmplă
f. 310 boiarul chevernisătorul / de-i înțelept și bun, măcar de-i
și domnul rău, îl înblîndește și-l înto(a)rce cu blîndețe,
de-l faci de-i bun.

20 5. Atuncea, apucîndu visternicie Ca(n)tacozino,
sco(a)să Antiohi-vodă nevoi grelé pe țar(ă), că ave și

1 Panaitachi Mor(on)a P/ biv-postelnic C, biv-vel-psotelnic M, P/ carele
<ce D> fusésie postelnic mare B, D, cé fusése vel-postelnic E, G/ carii B/ și
M, P, *lipsește* C/ acești B, C/ doi boiari B, C, *lipsește* M, P/ 2 chivernisăa B, C/ pi] pre
B, C/ Antiohi C/ Antiohi-vodă. Că era oameni harnici și vrednici B/ 3
1 *lipsește* amîndoi E/ după boiari ad. tot G/ 2—19 *lipsește* Și s(ă) potrivis(ă)
amîndoi... de-l faci de-i bun. B/ 2—6 *lipsește* Și s(ă) potrivis(ă) ...pentru
hiecé, amăgitori C, D/ 2—5 pre Ant(i)ohi-vodă. După cum să zici: calul
rîios găsești copaciul scortos, așa și acei <acești P> doi boeri să potrivisă și era tot
întro fire: iuți M, P/ 3—4 *lipsește* după(ă) cum să dzică... scortos E, G/ 5 *lipsește*
mincinoși E, G/ 6 hiecé] fiiștici lucru și M, P/ Iară Antiohi-vodă era om foarte
strașnic D/ 6—9 Iar Antiohi-vodă era domnu foarte strașnic la minie, că de
multe ori azvîrlia în oamenii cei vinovați cu buzduganul la divanuri și tare era
și drept cunoscător la giudecată și minia nu ținea mult C/ 6—10 Ant(i)ohi voe-
voda încă era foarte minios; și cînd făce divan, di multi ori răcne și arunca <az-
vîrlie P> cu buzduganul în cei vinovați. Însă minie nu o ține mult și era foarte
drept giudecător și nime din dreptătie nu-l pute întoarci la giudecată și nici
iubie M, P/ 8 și era tare D, E, G/ 9—10 *lipsește* dar nu ținea... la giudecată E/ 9
nimé C, *lipsește* G/ 10 întoarce C/ dreptăte C/ nici C, și nici E/ iubia C/ minciunile
C/ 11 dar] însă M, P/ acei G/ *lipsește* doi P/ ci s-au pomenit mai sus, mai pre
urîmă au întorsu M, P/ 11—19 *lipsește* dar accesții doi... de-l faci de-i bun. C, D/ 11
11 pomenit] scris E, G/ 12 li să potrivia lor E, di să potrivie lor M, P/ 12—19 *lipsește*
Că mai toți... de-l faci de-i bun. M, P/ 17 de-i¹⁻² de iaste E, G/ 19 de-i de iaste
E, G/ 20 5] 4 C, M, P, *lipsește* B/ *lipsește* Atuncea M, P/ Atuncea fiind visternic Ilie
Cantacozino scoata C/ apucîndu] luind B, E, G/ visternicia B, visternicia cea mare
D/ vornicie P/ Ilie Cantacozino B, D, E, G, M, P/ 21 scos-au B, D, G, au scos M, P/
Antiohi B, Antiohi C/ voevoda M/ gréli B, gréle C/ greli nevoi pre țară, fiind și dator
la M, P/ țară B, C/ avea B, C/

datorie la Țarigrad, gândindu că s-a plăti. Sco<a>s<ă> orînduială multe, și satarelé, și hîrtii, și fum<ă>ret, cite un zlot de to<a>tă casa. Și-l făcu Ca<n>tacozino de făcu și obiceiii în țar<ă>, carei n-au mai fostu, cite 2 bani de 5 vadră de vin. Însă da numai țărani<i>, dar boiarii și mazilei de la aga în sus nu da. Și mult s-au apărat A<n>ti-ohi-vodă și nu vrea să fac-acel obiceiii, numai nu pute, că-l tot îndemna Panaitachi și Ilie vist<ernicul>.

6. Mai făcut-au și alt obiceiii: dé tot boul dé negoț, cornărit 10 rit cite un leu. Iară pe mazili îi îndesie cu dăjdii gréle și cu înprumute desé, și nu lé mai da. Și-i asuprie Ca<n>tacozino pe pizmă, și nu lé făcea dreptate, și-i tot pîrîia și-i amestéca cătră Ant<i>ohi-vodă cu feluri de feluri de amestecături de

1 datorii B, datorie multă C/ după Țarigrad ad. mult fiind datoriu și B/ gândind B,C/ socotind M,P/ să va plăti C,D/ Scos-au B,C,D,E,G,M,P/ 2 orînduiale multe B,C, mulți orîndueili M,P/ lipsește și¹⁻² M,P/ satarali B,C,E/ după satarali ad. precum să zicea pre atuncea civerturilor C/ fumărit B, C/ 3 toată B,C/ fișticarile M,P/ Și făcu E/ Și l-au sfătuit M,P/ Ilii Cantacozino M,P/ 3-4 Și făcu obiceiii în țară D/ 3-6 Și au făcut oticilai de au scos cite doi bani de vadră de vin, vadrărit, care nu mai fusésie mai înainte vrémie. Dar apoi la alți domniau agiunsu mai pre urmă de au dat și cite doisprăzeci bani de vadră. Iar atuncea la Antiohii-vodă, cînd au eșit vadrăritul întii, au dat și acei doi bani numai țărani. Iar boiarii cei cu boiarii și alți boiarii, mazili, pînă la aga, n-au dat vadrărit M,P/ 3-5 Și făcu obiceiii în țară, care nu mai fusésie pînă atuncea că au scos vadrărit cite doi bani de vadră de vin să dea tot omul. Însă C/ 3-4 de făcu Antiohii-vodă, și un obiceiii în țară care n-au mai fost mai înainte vrémie, au scos vadrărit, cite doi bani E/ 4 după fost ad. înainte vrémie G/ 3-5 de-au făcut un obiceiii rău, carile n-au mai fost în țară, adică citi doi bani da fișticarile vadră <lipsește vadră P> de vin. Însă acei doi bani da numai M,P/ 5 țărani C/ darțiar M,P/ 6 și mazili C, lipsește G,M,P/ de la aga în sus pînă la aga C/ 6-8 lipsește. Și mult s-au apărat... și Ilie vist<ernicul>. B,C,M,P/ 7-8 n-au mai putut, că l-au tot îndemnat Panaitachi Morona, biv-vel-postelnic D/ 8 Panaitachi Morona post<elnicul> și Ilie Cantacozino vist<ernicul> E,G/ lipsește și Ilie vist<ernicul> D/ 9 6/5 C, lipsește B,M,P/ Mai scos-au și de boul de negoț să dea cornărit B, Mai făcut-au și alt obiceiii, de au scos cornărit, să dea cite un leu de tot boul de negoț C/ obiceiii în țară E/ dé tot bouldi fișticarile bou M,P/ după negoț ad. cine vor face să dea E,G/ 10 după leu ad. de tot boul de negoț B/ Iar B,C, lipsește M,P/ pre mazili B,C/ îi îndesie B,C, i-au îndesit M,P/ dăjdi B,C/ 11 desă B, desé C, lipsește M,P/ le B,C/ după da ad. înapoi nemică E,G/ Și-i și can asuprie Ilie Cantacozino și can pre pizmă B/ 11-12 nu le mai da <întorce M> banii. Îi lua <Ilii M> Cantacozono, avînd pizmă asupra lor și foarti li făce strîmbătate. Și întii îi amesteca și-i pîra cătră M,P/ 11-2 lipsește Și-i asuprie... adevăr într-insul. C/ 11-13 din p. urm. Și-i asupria și-i supăra din calé afară și-i făcea de plătiia pustile. Și pre unii îi trimitea la ocnă. Și mai nu avea nici o parte Antiohii-vodă dintr-acéli nevoi multe ce scotea; că datorii i-au rămas neplătita și cînd s-au mazilit au rămas mai cu nemică, ca și la maziliia dintii, numai ce au rămas cu vreo cîndzăci, șasezécie de pungi de bani. Că Antiohii-vodă nu era pre sameș, nici lacom, ce credea pre boiarii; și iei mîncă și fățiș și furiș, cum le era voia. D/ 12 le B/ 13 Antiohii B/ voevoda M/ lipsește cu M/feliuri ¹⁻² B/ amestecături/picini M,P/ de pîră B. și de pîri E,G/ lipsește dé pîr<ă>, pentru M,P/

pîr<ă>, pentru ca să s-înbunedze și s-înmulțască cînstea lui, ca un om făr<ă> suflet; că nu era nemic adevăr într-insul.

7. Și pe mazili<i> zlotăși îi sup<ă>ra oin calé afar<ă>, de-i făcea dé plătie pustielé. Și pe unei îi pîrie, de-i trimite 5 pe la ocnă. Și Antioh-vodă, de-l și pricepea, îi învoia, pentru voia munténilor, fiindu-lé rudă. /

f. 310^v Și mai nu ave nicé o parte Ant<i>ohi-vodă dintr-acele nevoi multe ce scote, că datorie i-au rămas neplătita, și cînd s-au mazilit, au rămas mai cu nemic, ca și la maziliie 10 dintiiu. Numai ce au rămas cu vro cîndzăci, șes<ă>dzăci de pungi de bani. Că el nu era prea sameș, nicé lacom, ce-l crede pe dînsul ce grăiașté. Și el mîncă, și fățiș, și furiș, cumu-i era lui voia.

Și ave și altă nebunie în cap, că gîndu lui era cum ar 15 pute apuca domnie, avînd pe munteni nedejde. Și pentr-aceia ave prietășug cu Panaitachi post<elnicul> Morona, știind rîndul Porții, socotind c-a găsi vro vrémie, ca și Mihai-vodă. Pentru acie sta asupra maziliilor, ca să-i răs<i>pască, să fac<ă> numé rău stăpînu-său, lui Antiohii-vodă. Și 20 atuncea au agonisît din vesternicie el 70 de pungi dé bani,

1-2 ca să-și înmulțască cînstea, ca un om viclian ci era; că adevărul nu era într-insul M,P/ 1 să să¹⁻² B,E/ înbunéze B/ 2 lipsește ca un om...adevăr într-insul B,E,G/ 3 lipsește 7 B,C,M,P/ lipsește Și M,P/ pre mazili B, supăra B,C/ cale afară B,C/ 4 de-i și M,P/ de plătiia B,C/ pustiiurile B,M,P, pustile C/ Și pre unii B/ Iar pre alții M,P/ pîrîia la Antiohii-vodă, B/ de-i și M,P/ trimitea B/ 4-5 Și pre unii îi trimitea și la ocnă C/ 5 pe la în M,B,P, la G/ Și Iar M, P/ Antiohii B/ voevoda M/ îi însă il M,P/ învoia C/ 5-6 lipsește Și Antioh-vodă ... fiindu-lé rudă. C/ 6 fiindu-li B/ rudă]niam E,G/ 7 Și mai nu mai avea B,E/ mai că M,P/ avea C/ nici B,C/ Antiohii-vodă B, lipsește C/ dintr-acéli B,C/ 8 multe nevoi E/ lipsește multe G/ scotea B/ după scotea ad. Antiohii-vodă C/ datorii C, datorii B/ neplătite B/ 8-9 ce scote pre țară, că datoriiile tot i-au rămas niplătiti, ca și la domnie dintiiu M,P/ 9 mazilit B,C/ nemică B,C/ maziliia B,C/ 10-19 lipsește Numai ce... lui Antiohii-vodă. M,P/ 10 dintii B/ vreo B,C/ șasezăci B, șasezăci C/ 11 pungi B,C/ Că nu era el G/ pre C/ nici B,C/ 12 și-l credea pre Cantacozino ce grăiașté E/ 12-13 ce-i <ce C> credea pre boiarii ce grăiașté. Și iei mîncă și fățiș și furiș cum <pre cum C> le era voia <lor B> B,C/ 13 precum îi era voia <lui E> E,G/ 14 Și avea Ilie Cantacozin o și altă simetie în gîndul lui, că el socotiia cum ar putea B/ Și Ilie visternicul Cantacozino avea și altă simetie, că gîndul C/ Iar Ilie Cantacozino visternicul avea și altă simetie în capul lui, că gîndul D/ nebunie]simetie E,G/ 15 ari putea C/ domnia B,C/ pre munténi C/ nedejde pre munténi B,D/ pentru acia avea B,C/ 16 prietășug B, prietășug C/ cuși cu D/ cu Panaitachi postelnicul <Morona C> știindu-l că știie <știe C> rîndul Porții B,C/ 16 Panaitachi Morona postelnicul E,G/ știindu-l că știie rîndul D/ știind Panaitachi E/ 17 Porții turcești G/ socotiia D/ că a găsi B,C/ vreo vrémie B/ lipsește vro C/ după vodă ad. de a lua domnia C/ 18-19 lipsește Pentru acie sta... Antiohii-vodă. D/ 18 acia B/ maziliilor B/ răsipască B/ 19 facă nume B/ stăpînului său B/ 20 atuncea dzic să fie agonisit D/ după agonisit ad. Ilie Cantacozino E,G/ lipsește el D,E,G/

mai mult decât stăpînul său au agonisit, Ant<i>ohi-vodă.

8. Vinit-au atunce poroncă de la Po<a>rtă de au dus multă som<ă> și maré lemnu și greu la Tighine și la Cetate Albă și la Voziia, cumaregrab' și cu mulții zapcii. Boiari<i> au stătu toată vara cu Orheiul și cu Lăpușna și cu toți siimeni<i> din curte, de-l tăia. Și cu maré greu l-au rădicat pîn-în iarnă. Și-ncă au închis în turnul Goliei pe Darie Donici sardarul și pe Chirica și pe Bogoș, și era să li tafe / și capetili, fiind ispravnici pe lemnu și nu-l pute în grab' să-l duc<ă>. Că s-agiunses<ă> munteni<i> și cu Mihai-vodă și cu Isuf-pașea, ca să-i dea pricin<ă> la Po<a>rtă pentru lemn, că nu po<a>rtă grij<ă>. Și pentru-aciia îl grăbie Isuf-pașea din cale afar<ă> cu lemnul.
9. Pi aciia vreme, de la închisoari, Mihai-vodă au făcut un harzu, de l-au dat la împăratul, cu pîr<ă> pe Antiohi-vodă că-l năpăstuiăște cu doo biruri și doo baraiamlicuri,

19—1 Și așa să vorbiă atuncea că ar fi agonisit Ilie Cantacozino din visternicie șaptezăci de puni de bani și mai mult decât stăpîn-său, Antiohi-vodă, au agonisit B/ Iar Ilie Cantacozono s-au înplut di bani; mai mult au agonisit el, decât stăpînul său <el, decât stăpîn-său, au agonisit P> M,P// 1 mai mult decât stăpîn-său Antiohi-vodă au agonisit E,G, lipsește D// 2 8j6 C, 7 D, lipsește B,M,P/ Venit-au atuncea B,C/ lipsește atuncea M,P/ de B,C/ Poartă B,C/ poroncă de la Poartă atuncea G/ au dus din țară M,P/ 3 somă B,C/ mare B,C/ de lemnu D/ și greu lemn M,P/ și greu lemnu din Moldova la Tighinea B// 3—4 lipsește și³⁻⁴ M,F/ Tighinea C/ Cetatea Albă B,C// 4 mare grabă B,C/ mulți B,C/ Boiarii B, Boiarii C// 4—6 mulți zapcii, boeri. Oamini din Orhei, Lăpușna și și siimenii din curți, toată vara l-au tăiat și l-au cărat. Și cu maré nevoi M,P// 5 cu ținutul Orheiului B,D,E,G/ cu ținutul Lăpușnii B,C,E,G// 6 siimenii B,C siimeimeni A/ curtea domniască E,G/ de l-au tăiat B/de au tăiat lemnul C/ mare B,C// 7 pînă B,C/ încă B,C/ lipsește și încă M,P/ închis B,C/ Golii B,C// 7—8 pre¹⁻³B,C/ Pre Darii Donici sardariu, pre Chirica și pre Bogos i-au închis Ant<i>ohii voevod în turnul Golii, și era M,P// 8 sardariu B,C/ Bogos B,C,E/ era numai E// 9 să le B,C/ lipsește și¹ M/ capetile C/ fiind pentru că au fost M,P/ fiind lei zapcii, ispravnici B/ pre acel lemnu și n-au putut M,P/ pre lemnu pre tăiatul lemnului și pre rădicat C/ nu putea B,C// 10 grabă B,C/ ducă B,C/ rădici M,P/ ducă lemnul D/ Că și B, lipsește M,P/ să agiunsesie munténii B,C// 10-11 Muntenii să agiunsăsi cu Mihai voevoda, iar Mihai voevoda <să agiunsă P> cu Isuf M,P// 11 lipsește și G/ Isuf-pașea de Tighinea B, Isuf-pașea, sarascheriul de la Bendir C,D/ după pricină ad. lui Antiohi-vodă B,C,D,E,G// 12 Poartă B,C/ după Poartă ad. lui Ant<i>ohii voevoda M, P/ pentru lemnu B,C, lipsește M,P/ că cum că M,P/ poartă B,C/ grijă B, grije C/ pentru acia B,C// 13 grăbia Isuf-pașea B,C/ din cale afară C/ cu lemnul din cale <a>fară M,P/ din cale afară pre Antiohi-vodă cu lemnul cetăților B// 14 9j7 C, 8 D, lipsește B,M,P/ Pre acia vreme C, lipsește M,P/ Iar pre acia vreme Mihai-vodă de la închisoarea de la Țarigrad au făcut B/ închisoare C/ Mihai voevoda fiind în închisoari au făcut harzu M,P// 15 arzu B,C/ piră B,C/ pre B C/ asupra lui M,P/ Antiohi B, Antiohie C// 16 voevoda M/ după vodă ad. zicind M,P/ că-lcă îl C/ năpăstuiăște C/ că-l năpăstuiăște că au luat doo biruri și doo baraiamlicuri din țară B/ cu că au luat D/ doo^{1 2} C/ și și cu E/ baraiamlicuri C/ după baraiamlicuri ad. zicindu F,C//

că le-u luat din țar<ă>, și el nu le-u luat, și cu jalob<ă> pe Baltagiul vizirul, dzicind că l-au ales pe dînsul toată țara de l-au pus domnu, iar vizirul l-au scos din domnie fără<ă> nice o vin<ă> ș-au pus pe Antiohi-vodă fără<ă> voia țării. Deci împăratul, cetindu acel arzăhal, l-au trimis la vizirul și i-au poroncit să-i fac<ă> dreptate.

10. Apoi vizirul, vădzind așa, chemat-au pe Osman, chihaeo<a> lui, de au învățat de au scris la Antiohi-vodă — să cauté să triimî<ă> boerii și oameni de țar<ă>, să dove- de<a>scă pe Mihai-vodă, să nu rămîie vizirul rușinat de cătră împăratul.

Antiohi-vodă îndată ales<ă> de triimis<ă> cîțiva boiarii, carei știe că-i sînt înpotriviré, și cîțiva breslași, megiiși de<a> lui Mihai-vodă, vasluiani tot de cei buni de gur<ă> și dé pîr<ă>. Și s-au pîrît dé faț<ă> înainte Divanului împărătescu. Breslași<i> în gura maré striga: „Vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i la cochi-vechi, ciocoilor, ca pe mascuri și ca pe oi !” / Carei numai ce huia Divanul împărătescu, și s<ă> mira toți pașii și agalar<i> de pîr<a> cei-dau.

20 Și așa l-au dat iar rămas, să plăte<a>scă iar bani<i>

1 că cum că M,P/ că li-au luat C/ că le-ar fi luat M,P, lipsește D/ țară C/ li-au B,C/ jalobă pre B,C// 2 veziriul B/ viziriul C// 1—4 nu le-au luat și cum că pre dînsul l-au fost ales țara să fii domnu, iar Baltagiul viziriul fără di nici o vină l-au scos din domni și fără di vce țării au pus domnu pre Ant<i>ohii voevoda M,P/ după zicind ad. Mihai-vodă D/ pre B,C// 3 țara Țara Moldovii C/ după țara ad. de l-au cerut la împărăție E,G/ veziriul B, viziriul C/ domniie B,C// 4 fără de nici o vină B,C,D,E,G/ și au pus pre B, și au pus domnu pre C/ Antiohi B, Antiohie C/ fără de B,C,D,E,G// 5 voia C/ Decii B,C, lipsește M,P/ citind B, cetind C/ arzu B,C/ Au cetit împăratul harzul și l-au M,P// 6 trimis B/ veziriul B, viziriul C/ i-au au B/ și i-au poroncit poroncindu-i M,P/ facă dreptaté B,C/ după dreptate ad. lui Mihai-vodă E// 7 10j8 C, 9 D, lipsește B,M,P/ veziriul B, viziriul C/ așa B, așa C/ chimeat-au C/ pre C// 7-9 Viziriul au scris la Ant<i>ohii voevoda să cauti să trimață boeri M,P// 8 chihaiăoa B,C/ de l-au învățat E,G/ Antiohi B,C// 9 caute B,C/ trimiță B, trimiță C/ boiarii B, boiari C/ de țară B,C/ dovediască pre B,C// 10 veziriul B, viziriul C/ lipsește de cătră împăratul M,P// 12 Iar Antiohi B,E,G, Decii Antiohi C/ au ales de <și M,P> au trimis B,C,D,E,G,M,P/ boiari B, boiari C// 12-13 boiari și oameni de țară și pre boiari pre carii fi știia că sînt lui Mihai-vodă cu înprotiviré E/ pre carii fi știia că sînt cu înprotiviré lui Mihai-vodă <sînt lui Mihai-vodă cu înprotiviré G> B,G// 13 pre carii fi știia C, pre carii fi știia că fi sînt cu D/ că sînt înprotivnici lui Mihai voevoda M,P// 14 de-a lui B,C/ voevoda M/ di cei C, de cîia B// 14-15 de²⁻⁴ B,C/ gură B,C// 15 și de piră C, lipsește M,P/ lipsește dé M,P/ iață innaintea B,C// 16 Breslași B, și breslași C/ striga în gura mari și zice lui Mihai voevoda: Vîndutu-ne-i <Vîndutu-ni-au P> 3 adică de trei ori M,P/ mare B,C/ striga B,C/ Vîndutu-ni-ai¹⁻² B, Vîndutu-ni-ai¹⁻³ C/ lipsește vîndutu-ne-i³ B// 17 cochii-vechi C, coti-vechiu M// 17—18 pre¹⁻² B,C// 18 Care B,C/ Carei numai ce și atita striga cît M,P/ huia B/ suna E// 19 să mira B, să miera C/ agalarii ad. cei mari C/ piră B, pira C/ ce i-au dat E,G,M,P, ce-i dau lui Mihai-vodă C, ce i-au dat aciei breslași lui Mihai-vodă B// 20 așa B, așa C/ iarăși B,C/ iar l-au dat D/ după rămas ad. pre Mihai-vodă B,C/ rămas pre Mihai-vodă iară E/ plătiască B,C/ și iarăși au dat platnic pre Mihai voevoda să plătească M,P/ iară² B/ toți E, G, lipsește C,M,P/ banii B,C//

la visterie înpăr(ă)te(a)scă, și iar (i)l închisăr(ă), încă mai la gre închisoare, la Babagefer.

11. Trimis-au și Brîncovanul sol în Moldova, pe ginere-său Șerban logofătul, pentru mare încredințari prieteșugului; cari au făcut și logodnă, un ficior a Brîncovanului să ia o fată a lui Antiohi-vodă. Și făcîndu cînsté mare atunce solului, Lupul Costachi sîn Gavriliț(ă), la mas(ă), înbătîndu-s(ă) și ves(e)lindu-s(ă), multe cuvinte deșerté și făr(ă) tre(a)b(ă) grăia înpotriva lui Antiohi-vodă înainte solului. Și dintr-aceli voro(a)ve pro(a)sté s-au rădicat și masa.

Ci Ant(i)ohie-vodă atunce, ca un domnu înțelept, mult au răbdat Lupului pentru aceli voro(a)ve pro(a)s-té, ce le grăia cum nu i să căde.

12. În scurtă vrême dup(ă) acie să mazili și vizirul Baltagiul di la Po(a)rtă, și cădzu Ciorlul-pășea silehtarul viziriu, caré să tîmplas(ă) di iera prietin lui Mihai-vodă. Și-l scoas(ă) pe Mihai-vodă de la închisoari.

1 vistieria B, vistierie C/înpărătiască B, C/iară B/și l-au închis încă și la mai gre M, P/il închisără C, il închisără pre Mihai-vodă B, D/]-au închis E, G//2 grea B, C// 3 11]9 C, 10 D, 12 M/ Triimis-au C, Trimis-au atunce B/Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/ Brîncovanul, domnul muntences, au trimes sol la Ant(i)ohii voevoda pre M, P/ pre B, C// 4 log(o)fătul B/mai mare C, D, E, G, M, P/încredințare B, C//5 priateșugului și logodnă care au făcut B/care C/a prieteșugului și pentru logodna carii au făcut-o: un ficior M, P//6 Brîncoveanul-vodă B, Brîncoveanului-vodă C, D, E, G/ o]pre o D, E, G/ Antiohii B, Antiohie C/făcură E/făcînd cînste mare atunce B, C//7 solului la masă E/iar Lupul E, G//7-8 Lupul vornicul, ficior lui Gavriliță, la masă s-au înbătat și fiind vesel B//6-10 voevoda. Iar Ant(i)ohii au făcut mari cînsti solului. Și atunce la masă au fost și Lupul Gavriliță, carile înbătîndu-să di vin, multi cuvînti poasti au zis lui Ant(i)ohii voevoda, înainte solului muntencesu M, P/ sîn] ficior lui C, D, E, G/Gavriliță C, Gavriliță vornicului D//8 la masă <lipsește E> s-au înbătat și s-au veselit și multe C, D, E, G// 9 deșerte B, deșarte C/ cuvinte au grăit înpotriva E, G/fără de triabă au grăit C, D, fără de ispravă au grăit B/inprotiva lui C, inprotiva domnii lui B//10 Antiohii B, C/innaintea B, C/dintr-aceli voroave proaste B, C// 10-11 lipsește Și dintr-aceli... s-au rădicat și masa. M, P// 11 masa domniască C// 12 Ce B, C/Iar M, P/Antiohii B, Antiohie C/ atunce B, lipsește C/ înțelept C, înțelept și bun B/voevoda, fiind om înțelept, toati aceste <acele P> le-au răbdat M, P/vodă atunce mult au răbdat Lupului ca un domn înțelept pentru G//13 aceli voroave proaste B, C//14 ce li-au grăit precum nu i s-au căzut B, ce au grăit Lupul, precum nu i să cădea C/cum]precum D, E, G// 13-14 lipsește Lupului... nu i să căde. M, P//15 12]10 C, 11 D, 8 P, lipsește B, M/ Iară în scurta vrême <vrémie B> după acéia B, C, Iară după acéia în scurtă vrême E, G, lipsește M, P/ veziriu B, vizirul C//15-18 Pre Baltagiul viziriu l-au mazilit și au pus vizir pe Ciorlu-pășea silihtariul priatin lui Mihai voevoda. Și acela îndată au scos pe Mihai voevoda din închisoare M, P//16 corectat Baltagiul A/de la Poartă C, lipsește B/și cădzu]și pusă înpăratul vizir pre C, și pusă înpărăția pre D, și pusă înpărăția vezir pre E, G/Ciorlu-pășea B/silihtariul B, C/veziriu B, lipsește C, E, G//17 care B, C, carele G/timplase B, timplasie C/de era B, C/priatin B, priatin C//18 scoase B/lipsește pe Mihai-vodă G/pre B, C/inchisoare B, C//

f. 342 Iară Păladie visternicul cumnatul lui Mihai-vodă, și cu Preda stolnicul, dac-înțalesăr(ă) c-au eșit Mihai/-vodă de la nchisoare, fugir-în T(a)ra Munteneiască. Și acolo în T(a)ra Munteneiască mai era și fratele lui Mihai-vodă, Dumitrașco, și-nbla clevetind pe Antiohi-vodă și mestecînd cătră munteni. Numai munteni(i) era cu 2 obraz(ă): arăta prieteșug și cătră Ant(i)ohi-vodă, și cătră parte lui Mihai-vodă. Și așe politicie lucrurili de înbe părțili.

13. Iar la veletul 7214(=1706) făcut-au nuntă Brîncovanul c-un ficior a lui, anumé Dinul, în tîngu în Bucuresști, de au luat o fată de aice din țar(ă), de la noi din Moldova, a lui Ion Balșé vornicul, de au dus-o acolo la Bucuresștii, de au făcut nuntă, cu mulții boiari rudenii de a iei. Au mârșu cu voia și poronca lui Ant(i)ohi-vodă. 15 Atunce m-au triimis și pe mini, cu solie despré parte domnii(i), dé m-am tîmplat la acea nuntă, caré nu era nuntă domneiască, ci vom dzică că era crăiască.

14. Dup(ă) veselie nunții poftit-au Ant(i)ohi-

1 lipsește Iară M, P/ Iară Păladii visternicul B, Iar Ion Păladie visternicul C, Visternicul Păladi M, P/ cumnat E/ voevoda M// 2 dac- înțaliasără B, C]dac- s-au înștiințat M, P/ c-au]că au B, C// 2-5 di la închisoari Mihai voevoda au fugit în Țara Ungurească, Muntenească. Și acolo era și Dumitrașcu, fratele lui Mihai voevoda și umbla M, P//3 închisoare B, C/ fugiră B, C, fugiră <și E> să dusără E, G//3-4 Țara Munteneiască¹⁻² B, C// 4 fratele C// 5 Dumitrașco comisul C, E, G, Dumitrașco Racoviță comisul B, Dumitrașco Racoviță hatmanul D/ umbla B, C/ clevetind] vorbind și clevetind C/pre Antiohii <Antiohie>-vodă B, C, lipsește M, P//6 munténii B, C/ Numai] Însă M, P/ munténii B, C/daoa obraze B, C//7 priateșug B/Antiohii B, C/voevoda M// 7 cătră² boiarii carii era din parte B/ partea C//8 așa politicia B, C/lucurili]trebile M, P/inbe]amîndoa B, C, D, E, G, M, P/ părțile B, C// 9 13]11 C, 12 D, lipsește M, P/ Iară C, lipsește M, P/ la veletul]în anul B, C, D, E, G/Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G// 9-10 În anii 1706 Brîncovanul, domnul muntencesu, au făcut nuntă Dinului, ficiorului său, în tîngu M, P// 10 c-un]cu un B, C/ a lui]al său C/București B, C//11 de]carile M, care P// o fată de boiar C, E, G, pre o fată de boiaru D/ aici B, aicea C/ țară B, C// 11-14 au luat pre fata lui Ioan Balș vornicul, di aice din Moldova, cu voia lui Ant(i)ohii voevoda M, P// 12 Balșe B, Balșe C/ de]și B/duș-o C//13 București B, C/ nunta B/ mulți B, C/ boiari moldoveni G//14 mersu C/ Antiohii B, Antiohie C//15 Atunce au trimis Antiohii-vodă și pre Ion Neculcé, vel-spătar, cu solia B, Atunce au triimis, an 2, și pre Ion Neculcé, fiind spătar mare, cu solie C, Atunce au trimis și pre Ion Neculcé, vel-spatar, cu solie D// 15-16 Atunce au triimis Antiohii-vodă cu solie despré parte domnii pre Ion Neculcé, vel-spatar, de s-au tîmplat la acea nuntă care <vom zice că G> E, G// 15-17 Antiohii voevoda din parte sa la ace nuntă au triimes pre Ioan Neculce. Și Neculce, întorcîndu-să, au spus că ace nuntă n-au fost domnească, ci chiar ca o nuntă crăiască M, P// 16 despré partea domnii de s-au tîmplat B, C, D/ după nuntă ad. la București B/ după care ad. nuntă C, ad. să dzicem B// 17 lipsește nuntă C/ domniască B, C/ ce C/ vom]putem B/dzice B, zice C/ lipsește că era B// 18 14]12 C, 13 D, 16 M, 9 P, lipsește B/ Și după veselii nunții B, Iară după veselii nunții C, E, G, lipsește M, P/ Antiohii B, C/ pre B, C/ Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G//18-1 Ant(i)ohii voevoda, prin Neculce, au poftit pre Brîncovanul mari încredințari, să-i dei M, P//

vodă pe Brîncovanul cu mare credință, ca s(ă) dea pe Pălade visternicul, să-ș vie acas(ă) în Moldova, să nu mai înblé amestecînd. Ce Brîncovanul n-au vrut să-l dea, făr(ă) cîtu nu l-au priimit să / mai șadză în Ț(a)ra Muntenească și l-au gonit la Brașov.

A(n)t(i)ohi-vodă, vâdzind că n-au credzut Păladié să vie, mîniatu-s-au ș-au trimis de i-au jăcuit casa. Și i-au închis giupîniasa, ș-au pus și sămenei di i-au răs(i)-pit curțile din Iași, dé nu i-au rămas nice jărește.

10 15. Ilie Ca(n)tacozino visternicul, fiind învrăjbit cu Iordachi Rusăt visternicul mai dinainte vremé, pentru căci Ilie Ca(n)tacozino făcus(ă) bine lui Iordachie Rusăt de-l scoses(e) din chisoaré, cîndu-l prinses(ă) la maziile lui Ant(i)ohi-vodă, cum s-au pomenit mai sus. Iară

15 Iordachi Rusăt, cînd au rădicat țara pe Mihai-vodă domnu, au stătut pricin(ă) lui Ilie, și acie era mînic și vrajba întré dînș(i).

16. Iar apoi au început Ilie în toate nopți(le) a înbla la gazda lui Iordachi furiș, de s-au împăcat. Și s-au rugat

1 mare B, C/ să B,C// 2 Păladi B, Păladii C/ visternicul B/ să vie B/ acasă B,C/ să vie acasă-ș G/ 3 umble B,C/ Ce/Iar B, *lipsește* M,P/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G// 4 fără de cit B,C,D,E/ nu l-au mai B,C,D,E,G/ șază acolo D// 4—5 fără cit l-au scos din Țara Muntenească și s-au dus la Brașov M,P// 5 Țara Muntenească B, Țara Munteniască C/ și s-au dus la Brașov în Țara Unguriască B,G, și i-au zis de s-au dus din țara lui și s-au dus la Brașov C/ și l-au gonit/ce s-au dus D, și s-au dus E/ Brașov D// 6 Iar Antiohii-vodă B,C,M,P, Atuncea Antiohii-vodă G/ voevoda M/ n-au/nu l-au M,P/ Păladii B, Păladié visternicul C,D// 7 să vie C, să vie în Moldova, B, *lipsește* M,P/ s-au mîniat M,P/ și au B,C/ trimis B/ jecuit B,C/ *lipsește* și M,P// 8 giupîniasa B, jupîniasa C/ și au pus B,C/ siimenii B,C/ au pus siimeni M,P/ de B,C/ răsipit B,C// 9 curțile C/casele B/ din/in M,P/ după Iași ad. pînă în pămînt B/ nu i-au/n-au M,P/ de au (i-au D) rămas numai jeriște B,C,D,E,G// 10 15/13 C, 14 D, 17 M, 10 P, *lipsește* B/ Iar (Iară C) Ilie Cantacozino B,C/ visternicul B, visternicul C// 10—19 visternicul, mai întii era învrăjbiți cu Iordachi Rusăt visternicul; mai pre urmă s-au împăcat. Ilie s-au rugat M,P// 11 visternicul vornicul B,C,D,E,G/ mai denainte vrémle B, mai de innainte vrémle C// 12 căci/că E,G/ Cantacozino B,C/ făcusă bine C, făcusă mare bine B/ Iordachi B,C/ Rusăt vornicul B,E, Rusăt vornicului G// 13 scosésie de la închisoare B,C/ din/de la D/ cînd il prinsésie B,C, cîndu era să-l prindă E,G/ maziilia B, maziile C// 14 Antiohii B,C/ lui Antiohii-vodă, la domniia dintii, precum mai sus s-au scris E,G/ cum/precum D/ cum s-au scris mai sus C, cum mai sus s-au scris B/ ante Iară 14 C, 15 D, 16 E// 15 Iordachi Rusăt vornicul D,E,G/ Iordachi B/cînd/după ce B/ pre B,C/ *lipsește* domnu G// 16 pricină B,C/ Ilie Cantacozino B, Ilie Cantacozino vist(iernicul) E,G/acéia B,C/mîniia B,C// 17 între dînșii B,C/ 18 *lipsește* 16 B,C,D,E/Iară B/ apoi/apoi, mai pre urmă C, mai pre urmă E,G/ Ilie Cantacozino B,C/nopțile C/după umbla ad. de mergea B/inbla/vini C, merge E,G// 19 Iordachi Rusăt vornicul B,C,E,G/după furiș ad. pe taină B// 19—1 *lipsește* furiș... lui Iordachi C//

Ilie lui Iordachi, fiindu-i cuscu cu Brîncovanul, ca s(ă) s)tea să-i logodeiască o fată a lui Ilie c-un ficior a Brîncovanului, pe tain(ă), să nu știe Antiohi-vodă nemic.

17. Decé Ant(i)ohi-vodă pe urm(ă), oblicindu aces-
5 tea lucrurii și alte multe amestecături a lui Iordachi, ce înbla cu cărții, amestecînd la Mihai-vodă, și la fraței lui
f. 313 în Ț(a)rigrad, și la Pălade în Ț(a)ra Ungureiască, / mîniatu-s-au Ant(i)ohi-vodă ș-au închis pe Iordachi la vătăvul de aprodzii, cu mare ugie și paz(ă).

10 Iară Ilie, dac-au vădzut c-au închis pe Iordachi, s-au spăriet și s-au dus de au spus tot lui Ant(i)ohi-vodă, ce voro(a)ve au avut cu Iordachi. Ce lui Ilie nu i-au făcut nemic, pentru voia stolnicului Costantin din Ț(a)ra Munten(e)ască, fiindu-i unchi. Numai ce l-au scos din
15 visternicie, că nu mai pute să-l mai rebde de jaloba maziilor; numai la cinsté tot îl ținea.

18. Iară pe Iordachi, dup(ă) ce l-au închis, l-au pus împrumutaré, de au dat 10 pungii de bani. Și iar au mai

1 Ilie Cantacozino B/ Iordachi Rusăt vornicului B/ fiind B,C,D/ fiindu Iordachi E,G/ cuscu Brîncovanului, să silească să-i logodeiască M,P/ Brîncovanul-vodă B,D,E,G/ după Brîncovanul-vodă ad. Iordachi Rusăt C// 2 să stea B,C/ să stea să fie mijlocitoriu, să-i logodiască E/ ad. marginal ca să stea să fie mijlocitori și să-i logodiască o fată a lui Ilie cu un ficior a Brîncoveanului-vodă G/ logodiască B,C/ o fată a lui după un ficior a Brîncovanului și pre M,P/ Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino vist(iernicul) D, *lipsește* B/ cu un B,C/ Brîncoveanului (Brîncovanului C)-vodă B,C,D, E// 3 pre B,C/ taină B,C/ știie B/ Antiohii B, Antiohie C/ voevoda M/ nemică B,C// 4 17/15 C, 16 D, *lipsește* B,M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Antiohii B,C/ pre urmă B, C/ oblicind B,C/ acéste lucruri C, acest lucru B// 4-7 Mai pre urmă s-au înștiințat Ant(i)ohii voevoda de acest lucru. Iar diosăbit s-au înștiințat cum că Iordachi adesi serie la Mihai voevoda și la frații lui Cupăreștii, în Țarigrad M,P// 5 ateli B,C,D/ ad. marginal Iordachi, ce G/ Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicului B// 6 umbla B,C/ repetă cu C/ cărți B,C/ amestecînd în Țarigrad la Mihai-vodă și la frații lui și la Păladii B/ frații C// 7 Țarigrad C/ Păladié C, Păladii (Palade G) vist(iernicul) D,G/ Țara Unguriască B,C// 8 mîniatu-s-au B, mîniatu-s-au C/ Antiohii B,C/ și au B,C/ și foarti s-au mîniat asupra lui Iordachi și l-au închis la vătăful M,P/ pre B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B// 9 aprozi B,C/ mare B,C/ urgiie C/ pază B,C// 10 Ilie Cantacozino B,C, Ilie Cantacozino vist(iernicul) D/ dacă B,C/ că au B,C/ pre B,C/ Iordachi Rusăt B, Iordachi Rusăt vornicul C,D/ spăriat B,C// 10-12 S-au îngrozit și Ilie Cantacozono și au spus lui Ant(i)ohii voevoda toată taina ce-au avut cu Iordachi M, S-au îngrozit și Ilie și Iordachi P// 11 tot/ toate B,C,D,E,G/Antiohii B,C/voroave B,C/ Iordachi Rusăt B// 12-14 *lipsește* Celui Ilie ... fiindu-i unchi. Numai ce M,P// 13 nemică B,C/ Costantin Cantacozino B,E/ Țara Munteniască B,C, ad. marginal din Țara Munteniască E// 14 unchiu B,C/ după scos ad. pre Ilie Cantacozino B/visternicie B// 15, visternicie C/ putea B/rabde B/ *lipsește* că nu mai pute... maziilor C,D// 15-16 Ant(i)ohii voevoda au scos din vistirnicii pre Ilie Cantacozono, însă la cinsti tot l-au avut M,P/ jalobe B// 16 numai dar C/cinste B,C/tot îl avea și-l ținea D// 17 18/16 C, 17 D, *lipsește* B,M,P/ pre Iordachi Rosăt M,P, pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,D/după B,C/ *lipsește* după ce l-au închis M,P/ l-au pus la P// 18 *lipsește* de au dat B,M,P/ dzéce B, zéce C/pungi B,C/ iară B//

giurat lui Ant(i)ohi-vodă cum să fie slug(ă) dre(a)ptă, cum au fostu mai nainte. Și l-au pus și l-au slobodzit de la închisoari.

19. Iară la anul, de prim(ă)vară, vinit-au poroncă 5 de la Po(a)rtă la Ant(i)ohi-vodă să margă să lucrezii la Tighinea. Deci îndată s-au rădicat cu to(a)tă boia-rimea și cu salahori și s-au dus la Tighinea, iară aice în Iași au lăsat cămăicani pe Iordachi Rusăt vornicul și pe miné, Ion Neculce vel-spăt(ar), și pe Ilie Ca(n)ta-cozino biv-vist(ernic) și pe Ilie Catargiul vel-vis(ternic) 10 de purta grije țării, ce iera.

(I)ar Ant(i)ohie-vodă, lucrînd acolo to(a)tă vara, pe la Sfete Ilie i-au vinit mazilie, și l-au pornit Isuf-pașea de acolo la Țarigrad. Numai ce au triimis dé i-au luat f. 313^v 15 do(a)mna de / aice din Iași, și-n locul lui au pus pe Mihai-vodă.

Iar Ant(i)ohi-vodă, dup(ă) ce au mărșu cu totul la Țarigrad, l-au zăhăit Mihai-vodă mult, dar nemic nu

1-3 Și după aceia i-au giurat că iarăși îi va sluji cu credință, ca și întiu. Și așa l-au slobodzit de la închisoari M,P// 1 Antiohii B,C/ cum] precum D,E/ să-i fie B, să-i fie D,E/ slugă driaptă B,C//2 cum]precum B,D,E,G/ au fost B,C/ mai]și mai E/ și mai înaintea vremie B/ înaintea C/ lipsește Și l-au pus B,C,D,E,G/ și au poroncit de l-au slobodzit de la închisoare B, Și l-au slobodzit apoi de la închisoare C,D, Și apoi l-au slobodzit de la închisoare E,G// 4 19]17 C, 18 D, M, 11 P, lipsește B/ Iară, după aceia, la anul, de primăvară B, lipsește M,P/ venit-au B// 4—6 venit-au poroncă lui Ant(i)ohii vovoda di la Poartă să meargă cu salahori la Tighinea și să-i pui să lucrezi M,P// 5 Poartă B,C/ Antiohii B, Antiohie C/lucreze C/ să lucreze la cetate la Tighinea B,D,E,G// 6 Decii B,C/ toată B/ toată boerimea C]cițiva boeri M,P// 7 s-au dus]au pures M,P/ lipsește la Tighinea, iară aice M,P/ iar C/ aicea B,C//8 Iași B,C/ Lăsat-au în Eși caimacami pre Iordachi M,P/ caimacami B,C/ pre B,C//8-9 lipsește și² M,P/ pre¹⁻² B/ lipsește miné B,D,E,G/ pre Ioan Neculce spatarul M,P/ Neculce B/ spătar B// vornicul și pre Ilie Cantacozino vist(ernic) și pre Ion Neculce vel-spăt(ar) și pre Ilie Catargiul C//10 Cantacozino, biv-vel B,D/biv]vel G, lipsește E/ pre B, lipsește M/ lipsește pe Ilie Catargiul P/ vel-vis(ternic)]visternicul M, lipsește P// 11 purtătoriu de grije țării M,P/ de grije trebilor țării ce era D,E/ ce era C]de trebile ce era B/ lipsește ce iera M,P// 12 Iară Antiohii B,C/ ante Iară: 18 C, 20 E,M/ după acolo ad. la Tighinea E,G/ toată B,C/ după vara ad. la Tighinea B, la cetaate la Bender C. la cetate la Tighinea, la Bender D//13 pre la Sviatii B,C]pre la zioa Sf(i)ntului proroc D// 12-14 Ant(i)ohii vovoda toată vara au lucrat la Tighinea și acolo i-au (și P) vinit mazilie și așa (și M) di acolo l-au pornit Isuf-pașa la Țarigrad M,P/ mazilie B,C/ Iusuf-pașa B, Iusuf-pașa sarascheriul C/ după acolo ad. de la Tighinea C,E,G// 14 Și numai M,P/trimis B/ de B,C//14-15 s-au luat doamna și agrițul tot din Eși M,P//15 doamna B,C/ de aicea C, lipsește B/ și în B,C/ au pus domnu pre Mihai-vodă de la Țarigrad B/ pre C/ după vodă ad. domnu în Moldova D/ iar în locul lui au stătut domnu iarăși Mihai vovoda M,P// 17 Iară B,C/ Antiohii C/ după B,C/ mersu C// 17-18 Viind Ant(i)ohii Cantimir vovoda la Țarigrad, l-au cam supărat Mihai vovoda M,P// 18 dar]înșă M,P/ nemică B,C/

i-au putut strîca. Ș-acolo au trăit, la Țarigrad, cităva sam(ă) de ai. N-au mai putut lua domnie, pîn' s-au plătit și el datorie lumască, de au murit.

Care rar domnu au fostu ș-a mai hi ca Ant(i)ohi-vodă 5 în Moldova: nilacom, nice la singé, nice la bani, nici la minciunii, și iubitori la dreptate, și bișug în țar(ă) la toate.

Ș-au făcut și-n dzilele lui, unde era mănăstirea tătine-său, la Miera, zidul împregiur cu clopotnița dé pîiatră.

Și s-au dus la Po(a)rtă și acol(o) au murit. N-au mai 10 ișit domnu. Și i-au rămaș 3 ficiori: Ion, Costantin, Dumitrașcu. Deci Costantin și Dumitrașcu s-au dus la muscal,

1 strica B,C/ Și acolo B,C/cităva samă de ani B]cițiva ani C/somă G/ani D/ Ant(i)ohii vovoda au mai trăit acolo la Țarigrad M,P//2 Și n-au B,C,E,G//2-3 Dar domnie n-au mai putut lua; apoi s-au plătit și el datorie lumsască, murind acolo M,P//2 luoa B,C/ domnia B,C/ pînă B,C/ datoria lumască B,C, datoria aceștii lumi E,G/ de au murit]schimîndu-să dintru această viață, au răposat D// 4 Care]Can B, lipsește M,P/ fost B,C/ și a mai fi B, sau va mai fi C, și va mai fi D/ Ant(i)ohii B,C/ în Moldova ca Ant(i)ohii Cantimir vovoda M,P// 5 nelacom la bani, nici vîrsătoriu de singe, nici lésne crezătoriu la minciuni B// 5—6 nelacom la bani, nici la singe nu era grabnic a vîrsa, nici minciunile nu iubiia, ce era iubitoriu de dreptate. Și bișug în țară au fost; toate roadele pămîntului s-au făcut în zilele lui C, nelacom la bani și la averé, nevîrsător de singe, neubitoriu la minciuni, ce iubitoriu la dreptate și bișug în țară la toate au fost în zilele lui D, om nelacom la bani, nici la slugi, nevîrsătoriu di singi, nimincinos, iubitoriu di dreptati, bișug în toati și în toată țara M,P// 6 și]ce B/ iubitoriu B, și era iubitoriu G/ țară B/ după toate ad. era în dzilele lui B, au fost G// 7 lipsește Ș-au făcut E,G/ lipsește și D/ Și au făcut în domnia lui, undé B// 7-8 Și undé era mănăstirea tătine-său la Milcov, ce să chiamă Mira, în ținutul Putnii, zidiul înpregiur au făcut și clopotniță de piatră C// 7—10 lipsește Ș-au făcut... mai ișit domnu. M,P// 8 lipsește la E/ la Mira, la Milcov B/ Mira, la ținutul Putnii, la Milcov, au făcut zidiul E/ Mira, ce iaste în ținutul Putnii, la Milcov, au făcut zidiul G/ zidiul înpregiurul mănăstirii și clopotniță de piatră (pe poartă D) B,D// 9-3 autograf Neculce A// 9 Și s-au dus la Poartă la Țarigrad B/ Și mergînd la Poartă la Țarigrad, acolo C/ acolo B/ Și n-au E// 10 eșit B,C,D,E,G/ lipsește Și M,P/ Rămas-au M,P/ trii ficiori, anumé B,C,D,G/ după ficiori ad. beizadele E/ Ioniță B,M,P/ Dumitrașco B, și Dumitrașco G,M, lipsește P//11 Decii B,C/lipsește M,P//10—1 Ioniță, Costandin trăești și acum, acolo, în mare cinsti, iar Ioniță au murit în Iași P// 11—1 la moscali și Dumitrașco au murit acolo, iar Costantin trăiaște și pînă acum tot acolo la moscali, iară Ioniță au murit aici în Moldova, în Iași B// 11—3 și cu Dumitrașco s-au dus la moscali și Dumitrașco acolo la moscali au murit. Și au murit și Ion aicea în Moldova și au rămas numai Costantin acolo la moscali, de trăiaște. Alteli ce să vor mai lucra, vreme viitoare va arăta C/ de au slujit acolo, iar Ion au rămas aice în țară și a murit în Iași. Așijderea și Dumitrașco încă au murit la Moscu și au rămas numai Costantin beizade, careli au agiunsu ghenereal de iaste pe citeva mii de oaste mai mare și s-au înșurat acolo, de au luat moscovvă și au făcut ficiori. Și de acum la cé va mai vini, vreme viitoare va arăta D/ Costantin (beizadea E) și Dumitrașco (beizadea E) s-au dus la moscali de au slujit la oaste. Și (lui E)Dumitrașco (beizadea E)acolo (i E)s-au tîmplat de au murit. Iară Costantin (beizadea E)trăiaște și acum acolo, la moscali, fiindu în cînsté, ghenereal, iar Ion (beizadea E) au trăit aici în Moldova, pînă la săvîrșirea vieții sale E,G//

de slujescu, iar Ion este aici în țar(ă); a rămas luîndu
graiul din Țarigrad. La ce or vi(n)i, vreme va <a>răta,
viito(a)re.

DOMNIA A DOA A LUI MIHAI-VODĂ, LA VELET 7215 (= 1707).

5

CAP 89

Zaci(alo) 1). Înbrăcînd [cînd] Mihai-vodă căftan, de la
Poartă, de domnie, au și răpedzit pe cap(ă)-bașea la An-
tiohi-vodă, la Tighine. Iar la Iași, drept la cămăicani,
la Iordachi Rusăt vornicul, au triimis slugii a lui, și cu
10 izvod, cu pecete lui, tot anume, să prindă pe boiarii ce
avea pizmă, pecum au făcut mai nainte și Aron-vodă izvod
de boiarii.

f. 314 Deci / sosîndu și slugeli lui într-o dzii, pe ami(a)dzădzii,
la gazda lui Iordachi cu cărțile și cu izvodul, iar Iordachie
15 s-au și bucurat tare de ce(a)sul ce aștepta de mult să-i
sosască.

Ș-au triimis la puținei(i) simeni ce iăm(ă)ses(ă)
la curte de straj(ă), di i-au chemat la gazda lui, cu numeli

11—1 la moscali și acolo au și murit Dumitrașcu, iar Costantin trăești și acmu
acole în mari cinsti, iar Ioniță au murit în Eși M// 1—3 *lipsește* a rămas... va arăta,
viitoare, B,E,G,M,P// 4 A doa domnie C,M,P/ Mihai voevoda Racoviță B,D,G,
Mihai Racoviță-vodă C,E,M,P/ la anul C,D,G, anul E, *lipsește*
M,P// 5 Cap 92 D, Cap 94 P, *lipsește* E,G,M// 6 *lipsește* Zaci(alo) 1 B, Zaci(alo)
C,D,E,G,M,P/ voevoda C,M/ caftan (căftan C) de domnie (domnie C) de la
Poartă B,C,G// 6—8 caftan di domni la Poartă, îndată au triimes slugi di a lui
la boeri, la caimacami M,P// 7 răpedzit] triimis E,G/ pre B,C/ bașia B,C/ Antiohii
B,C// 8 Tighinea B,C/ Iași B,C/ caimacami B,C// 9 trimis B/ *lipsește* au triimis
slugii a lui, și M,P/ slugi a lui B, slugi de ai mării-sali C/ *lipsește* și D// 10 picete B,C/
lui] domniască C/ după lui ad. scriind B/ cuși cu P/ pecetluit M/ tot] scris tot M,P/
să prinză și să-i închiză M,P/ pre boiarii (cei E,G) ce avea pizmă pre dinșii
(ei C) B,C,E,G// 11—12 *lipsește* pecum au făcut... izvod de boiarii M,P// 11 precum
B,C// înainte C, înainte vîrmie B,E,G// 12 boiari C/ după boiari ad. să-i prindă
cînd au luat a doa domnia așa au făcut și Mihai-vodă B// 13 Decii sosind B,C/
slugii (slugile C) lui Mihai-vodă B,C,E,G/ într-o zi B/ zi C/ pre amiază B,C//
13—14 Într-o zi pi amiază i-au (au P) sosit slugile în Eși și au mersu la gazda
lui Iordachi Rosăt vornicul cu scrisorile și cu izvod M,P// 14 gazda lui Iordachi
Rusăt vornicul în Iași C, gazda vornicului Iordachi ce era caimacam D/Iordachi
Rusăt vornicul¹ E,G,¹⁻² B/ cărțile B, cărțile C/ după izvodul ad. lui (de la C) Mihai-
vodă B,C/ *lipsește* iar M,P/ Iordachie²] Gheorgachi C, Iordachi Rosăt M,P// 15 tare
C/ ceasul B,C/ ceasul (cel G) ce-l aștepta de demult E,G/ ceasul ce-l dorie (di M)
dimult M,P/ de mult D// 17 Și au B/ Și au și triimis C/ siimeni B, siimeni C/
ce mai rămăsese B,C// 17—2 Triimes-au în curti la siimeni(i) ci mai rămăsăsi
la străji (de strajă P); și după ce-au vinit siimenii la gazda lui, îndată i-au
și triimes pre la gazdile boerilor M,P// 18 curte domniască B,C,D,E,G/
straje B,C/ de B,C/ chemat C/ numele B//

lui Antiohi-vodă, fiind cămăican, de i-au și pornit pe la
gazdelé boiarilor și-a boerinașilor lui Antiohi-vodă, carei
era în izvod ce triimises(ă) Mihai-vodă, de i-au prinsu,
și-i lega și-i închide pe la închisori. Atunce au prinsu și

5 pe Ilie Ca(n)tacozino cel taré și maré perifan, numai cu
cămășea și desculțu și făr(ă) sliz, că s(ă) tîmplas(ă)
de nu știe nemic și dormie. L-au luat și l-au dus pe uleță,
de l-au închis, și zapcii(i) carei îl duce așa gol pe uliță
il mustra, de-i dzice: „Ține-té, cerbulé, cu co(a)rneli,
10 celé buoré ce ne înprăștiei, că té prinsă astădzi leul în
mîn(ă)”. Și pe urm(ă) l-au slobodzit cu chizeși, pîn-a
vini domnie.

2. Așijderea și pe Panaitachi Morona biv-vel-postelnic,
carei era gata la toți domnei, de slujie dréptu, și le prie lor,
15 iar nu țărîi, grecesște, și pe urm(ă), după(ă) slujbă, îi
pîrîia.

Tîmplatu-s-au de era bolnav, și așa, cu pătașca l-au
luat simenei de la gazdă, de l-au dus la-nchisoari, la sime-
(n)i, și tot acolo l-au ținutu pîn' au vinit Mihai-vodă.

1 Antiohii B,C/ caimacam B,C/ de]și B/ pre B, *lipsește* G// 2 gazdele B,C/ și a
boierenașilor B, și a boerenașilor C/ Antiohii B,C/ carii B,C// 3 era scriși M,P/ izvo-
dul G/ trimisese B,C/ *lipsește* ce triimisesă Mihai-vodă, de M,P// 3-4 i-au prins și
pre unii îi și lega G/ după legea ad. pre unii B/ și-i închidea B,C/ pre B// 3—5 i-au
prins, i-au legat și i-au închis. Prins-au și pre Ilie M,P// 4 Atunce B,C// 5
pre B,C/ Cantacozino B,C/ tare C/ *lipsește* cel taré și maré perifan B,M,P/
mare C/ i perifan E,G] fiindu în așternut C, *lipsește* D// 6 cămășia B, cămășia C/
lipsește și¹ B,M,P/ *lipsește* și desculțu și făr(ă) sliz C/ fără de șlic D,E, fără
șlic G] fără izmene B,M,P// 6-7 că să tîmplase de nu știa nemică B,C, că n-au știut
nimică M,P// 7 *lipsește* și¹ C/ dormia B,C/ după dormia ad. în așternut și așa cum
l-au găsit B/ Și așa l-au luat C,D,E,G// 7—8 *lipsește* L-au luat... închis M,
P/ pre uliță B, *lipsește* C// 8 și] iar B/ zapcii carii îl ducea B,C/ așa B,C/ gol]
precum îl aflasă D/ după gol ad. cum era B/ *lipsește* gol pe uliță C/ *lipsește* pe
uliță M,P/ pre B// 9 de-i] și-i B,C,P, și M/ dzicea B, zicea C/ Ține-te B,C/ cerbuli
B, cerbule C/ coarneli B, coarnele C/ cele buore B,C// 10 ce ne înprăștia
B,C] cu cari ne împungei M,P/ te prinsăm B,D, ti-am prinsu C/ că astăzi te
prinsă M,P// 11 în mîna noastră B, în mîinile noastre C,D/ Și] însă mai M,P/
pre B,C/ urmă B,C/ chizeș B, chizășie D/ pînă B,C/ domnia B,C// 13
lipsește 2 B,M,P/ *lipsește* Așijderea și M,P/ pre Panaitachi B,C/ biv] ce
fusese E,G// 14 care B, carele C,E,D/ carile tuturor domnilor au slujit
cu mari dreptăți M,P/ domni B/ slujia B,C/ drept B,C/ și (de G) le (lipsește) le C/
era cu priintă domnilor, iar nu B,C,E,G// 14—17 *lipsește* și le prie... de era M,P//
15 grecești B,C/ pre urmă B,C/ după B/ după slujbă ce-i slujia îi și pîrîia C/ după
pîrîia ad. pre domni E,G// 17 Tîmplatu-s-au A/Tîmplatu-s-au atunce E,G/Tîm-
platu-s-au atunce Panaitachi de C/după era ad. atunce B/ așa B,C/după așa ad.
cum era bolnav B// 17-19 așa bolnav cum era l-au pus siimenii într-o pătașcă și
l-au dus la închisori și tot închis l-au ținut pînă au vinit domnie M,P// 18 siimenii B,
C/gazda lui C/inchisoare B, inchisoare C/ la siimeni C, *lipsește* B// 19 ținut pînă B,C/
și Mihai-vodă B/ după vodă ad. la scaunul domniului la Iași C//

Și după<ă> ce au venit, în <s>curtă vreme / au pus de l-au zugrumat acolo, la odăile simenilor, dzicînd că pe toți domnii pîrștse.

Această mulțămîtă și plată au avut Panaitachie dé 5 la Mihai-vodă pentru harzul ce au făcut cu mîna lui la împăr<ă>ție, de l-au poftit domnu la domnie întîiu.

3. Atuncea, tîmplîndu-s<ă> de ieram și eu de casa lui Antiohi-vodă, m-au fostu pus Mihai-vodă și pe miné într-acel izvod, să m<ă> prindă. Și pîn-a sosi săimenii la 10 gazdă-mii, eu amu prinsu de vesté ș-am apucat de amu încălecat, de am fugit în Ț<a>ra Leșască. Ș-acolo mi s-au tîmplat și mie de am zăbăvit vro patru luni, pîn'a <a>ședza domnie. Ș-apoi, mii-am făcut pace ș-amu venit înapoi, la casa mea, și n-am avut despre nimé nice o névoie. Ș-am 15 avut cinsté și căutare în dzilé<le> mării-sali.

4. Decé, așidzîndu-s<ă> Mihai-vodă în scaon cu domnie, pus-au boiarii după-obicei, anumé pi Antohi Jora vel-logo-făt, pi Lupul Costachi sîn Gavrilîță, vornicu de Ț<a>ra

de Gios, pi Manolachi Rusăt, fratele lui Iordachie, vornic de Ț<a>ra de Sus, pi Dumitrașco Răcoviță, fratele lui Mihai-vodă, hatman, pi Neculai, ficior lui Iordachi Rusăt, postelnic mare, pi socru-său Dédul, spătar mare, pé / Ion 5 Balși vel-păh<arnic>, pi Păladi, cumnatu-său, vel-vis-t<ernic>, pe Préda vel-stolnic, pi Costantin Costachi, sîn lui Vas<i>lie Gavrilîță<ă> vornicul, vel-comis. Acesstie era boiarii lui Mihai-vodă <în> a doo<a> domnie. Numai chevernisala și cinstea era, to<a>t<ă> a țării, după<ă>

10 Iordachi Rusăt vis<tiernicul>, măcar că nu era cu boiarie Ce vre iel să fac<ă>, făcut era.

5. Di atuncea Mihai-vodă făcus<ă> și cheltuial<ă> la Po<a>rtă, la luatul domnii<i>, și era și cu datorie ce vechi a visterii<i> împăr<ă>tesstii, și sîlie să le plătiiască.

15 Ci au început nevoi a ieșii grele în țar<ă>. Ș-au scos hîrtei, și pe hîrtei năpăsstii, doi rînduri de năpăsstii. Ș-au scos de var<ă> pecetluituri roșii în chip de rumtă cu iscălitura boiărilor, să de tot omul cîte un leu. Oamenii<i>

1 după B,C/ după venit ad. Mihai-vodă E,G/ scurtă vreme B,C// 1-6 lipsește Și după<ă> ce... la domnie întîiu. M,P//2 siimenilor B,C/ după siimenilor ad. unde era închis C/ zicînd Mihai-vodă C/ pre B,C// 3 pirăște B,C, fi pirăște G// 4 după mulțămîtă ad. și milă B,C/ Panaitachi B,C/ de B,C// 5 arzu B, arzavul C/ făcut]scris E// 6 împără-șile B,C/ l-au poftit boiarii și țara ca să le fiie domnu B/ poftit]cerut țara E,G, poftit și l-au cerut D/ domniia dintii B,D,E,G, domniia cea dintii, de la boiari și de la țară C// 7 lipsește 3 B,M,P/ tîmplîndu-s<ă> și Ion Neculce spătariul <ce fusésie spatar mare C, biv-vel-spătar D> de era de casa lui Antiohii B,C,D/era și Ion Neculce spatar <de era G> de casa lui Antiohii E,G// 7-15 Ioan Neculce vornicul au prins di vesti și, fiind și el pus în izvod s-au temut și îndată au încălecat și s-au dus în Țara Leșască. Și acolo n-au zăbăvit mult, ci ș-au făcut paçi, adică s-au dus negonit și au venit chemat <nechemat P> M,P// 8 l-au fost B,C,D,E,G/ și pe miné]și pre dînsul B, lipsește C,D,E,G// 9 să-l prindă B,C,D,E,G/ pînă B,C/ siimenii la gazda lui B,C,D,E,G// 10 el au prinsu de veste C, au prinsu de veste B, E,G, lipsește D/ și au apucat de au fugit B,C//10-11 au apucat de au încălecat și au fugit D, și au apucat de au încălecat pre cal și au fugit E,G// 11 Țara B,C// 11-14 Și acolo i s-au tîmplat de au zăbovit cităva vîrmie pînă ș-au făcut pace și au venit înapoi în țară la casa dumisali și n-au avut despre nimé nici o névoie B// 11-12 Și acolo s-au <i> s-au D,E,G> tîmplat de au zăbăvit C,D,E,G// 12 vreo trii patru D, trii patru E,G/ pînă a să așeza domniia C// 13-14 Și apoi ș-au făcut pace și au venit în Moldova la casa lui <la casa sa în Moldova D> și n-au avut C,D/ Și după aceia ș-au făcut pace și au venit în Moldova la casa sa des-au odihnit și n-au avut E,G// 14 niméne nici o névoie. Și au avut C/ Și încă au avut D,E,G//15 căutare C]milă E/ zileli C/ după sali ad. lui Mihai-vodă C,D,E, a lui Mihai-vodă G// 16 4]2 M,P, lipsește B/ Decii B,C/ așidzîndu-să B, așezîndu-să C/ în]la B/ scaonul domnii B,E,G, scaonul domnii cu a doa domnie C// 16-17 După ce-au venit Mihaiu vovoda în Eși și s-au așăzat în scaun au boerit după obicei pre Antohii M,P// 17 boiari <boiari C> pre obicei B,C,E,G/ pre Antiohii B,C/ log<o>făt B//18-19 pre¹⁻² B,C/ sîn]ficior lui B,D,E,G, lipsește sîn M/ lipsește sîn Gavrilîță C,P/ vornic mare B,D, vel-vornic C,E,G/ Țara B,C//

1 Jos C/ fratele lui Iordachi Rusăt vornicul, vornic mare de Țara de Sus B/ frate lui G lipsește fratele lui Iordachie M,P/ Iordache C/ vel-vornic C,E,G]vornic mare D//2 Țara C// 2-3 pre¹⁻² B,C/ Racoviță B,C/ fratele B,C// 3 vel-hatman G/ Nicolai C, Nicolae Rusăt B/ ficiorul B,C]fratili M/ lui]vornicului B,E//4 postelnic mare B,C] vel-postelnic E,G/ lipsește socru-său M,P/ pre socrul lui Mihai-vodă, pre Dédul B,C/ spătar mare B,C]vel-spătar E,G, spătar M/ pre¹⁻² B,C//5 Balșie B, Balșe C/ vel-păharnic C]păharnic mare B, păharnic M/ pre cumnatu-său pre Păladii C/ pre Ion Păladii D/ Păladii B/ lipsește cumnatu-său M,P/ vel-vist<ernic>]visti-farnic mare B//6 pre¹⁻² B,C/ Preda B,C/ vel-stolnic]stolnic mare B/ lipsește pi Costan-tin P/ ad. marginal Costachi E// 7 sîn]ficior B,C,D,E,G/ ficior vornicului Vasiliu, vel-comis C, ficior vornicului Vasili, comis mare B/ lipsește sîn lui Vas<i>lie M,P/ lipsește Gavrilîță<ă> D,E,G/ lipsește vornicul M,P/ vel-comis]vel-stol<ni>c P/ Aceștia B,C// 8 era]sint M,P/ în D]întru M,P/ la a doao domnie B, în domniia a doa C/ Numai]însă toată M,P// 9 chivernisala B,C/ era și cinstea G// 9-10 și cinstea și toate trebile țării era <toate G> după Iordachi Rusăt vornicul C,D/ și cinste țării era după M,P/ după B//10 vis<tiernicul>]vornicul B,E,G/ măcări B,C/ boiarie B, boerie C//11 Ce vrea el B, Dar ce vrea el C, Numai ce vrea el G, Și ci vre el M,P/ facă B,C/ după era ad. și de domnie C, și de domnie, de Mihai-vodă B, și de Mihai-vodă D,E,G// 12 5]3 M,P, lipsește B/ Decii atuncea B,C,D,E,G, lipsește M,P/ făcusă B,C/ cheltuială B,C, cheltuială mare G// 12-14 Mihaiu vovoda la luatul domniei au făcut și <făcut mare P> cheltuială la Poartă și era însărcinat și cu datoriia ce vechi la visteria împărătească M,P// 13 Poartă B,C/ domnii C/ datoriia cea vechi B,C]datoriia din domniia dintii E,G// 14 visteriei B, visterii C/ împărătești B,C/ siliia B,C/ plătiiască B,C/ lipsește și... plătiiască M,P// 15 Ce]și C/ au început nevoi a scoate <a scoate nevoi C> gréli <gréle C> în țară B,C/ nevoi gréle a eși G/ Și au B,C// 15-18 Și pentru acela au scos greli nevoi în țară, hîrtii năpăști și încă doao rînduri de năpăști. Iar diosăbit pecetluituri iscălitii di boeri să de<a> fiisticarili om citi un leu M,P//16 hîrtii¹⁻² B,C/ pre B/ năpăști¹⁻² B,C/ doao B,C//17 Și au B,C/ vară B,C/ lipsește roșii în chip de rumtă B,C,D,E,G, anulat A//18 iscăliturili B,D,E/ dea B,C/ tot]de tot C/ Și oamenii B,C,E,G, Deci o<a>menii M,P//

să bucura că-i ușoar(ă) dajdea și eșie la pecetluituri; iar mai pe urmă, după ce i-au scris ș-au dat tablele la visterie, au mai ieșit să dea câte 5 lei de pecetluit cui dedes(ă).

6. Mai adaos-au și câte doi bani de vadră de vin, să dea 5 câte 4 bani țărani(i), dar nu boiarii. Făcut-au și alt obicei nou, care nu mai fuses(ă) în țar(ă), asupra boiarii-meii ș-a mazilemei ș-a mănăstirilor stingeré, de au dat desetin(ă) dé stupi și de mascuri câte doi pot(ronici), țărăneshtë.

10 f. 315^v Atunce au început a-l pricepe boiarime, că Mihai-vodă/ nu iasté, cum s-arăta: blînd, șigaci cu toții și moale, ce într-alt chip; că ari multe hiri, nu numai o hire. Începus(ă) să s-arete, numai nu deplin, că nu-i da mîna, că ave sîial(ă) că era la Țarigrad Ant(i)ohi-vodă și frate-său Dumitrașco, și Duca-vodă. Mazilii sta acolo, din ce(a)s în ceas aștepta s-apucé domnie. Așijderea și Brîncovanul pururi era bucuos să fug(ă) boiarii Moldovei la dînsu, să-ș facă el numé bun și alții să rămîie cu nume rău.

Decé Mihai-vodă nu putea deplin să stăpîneasă cum

1 s-au bucurat P/că iaste ușoară B,C,D,E,G/ că i-au ușurat M,P/dajde C/cu dajdie M,P/ eșlia C, ieșlia B/ 2 iară B/ pre B,C/ i-au dat B/ după scris ad. pre oameni B,D,G/ și au dat B/și au dat boiarii C/ lipsește după ce... la visterie E/ tablele B,C// 3 eșit B,C/ să mai dea B,E,G/ eșit poroncă să mai de M,P/ cinci B,C/ de pre fuștecari. M,P/ de pecetluit, după ce i-au scris pe oameni și au dat tablele la visterie, cui E/ cui dides(ă) picetluituri B,E, cui dides(ă) pecetluituri C, cui dides(ă) pecetluit de un leu, lipsește M,P// 4 lipsește 6 B,M,P/ Au mai adaos M,P, Mihai-vodă mai adaos-au G/ vadră să dea vadrărit E,G// 4—5 di <cu P> vin, adică citi 4 bani pî vadră, însă nu boerii, ci numai țărani M,P// 5 patru C/ bani de vadră E,G/ patru bani de vadră de vin, vadrărit, și au <dat> țărani B/ țărani C/ Mai făcut-au E,G/ obicei B,C// 6 nou și rău M, rău și nou P/ careli C,D,E,G/ lipsește care nu mai fuses(ă) în țar(ă) M,P/ fusésie B,C/ țară B,C/ boiarimii B, boierimii C// 7 și a mazi- limii și a mănăstirilor B,C/ asupra boierilor, mănăstirilor, maziilor M,P/ stingere B, lipsește M,P// 8 desetină B,C/ de C/ desetină țărănești, adică citi 20 bani di fuștecari stup și mascur M,P/ doi potronici B,C/dcacăci de bani E/ țărănește B,C// 10 Atunce B,C/ pricepe B,C/ boiarimea B, boierimea C// 10—17 Boerii au cunoscut <cum P> că Mihai voevoda nu ari tot o firi, ci multi firi, nu totdeauna blînd, moali și șagaci, ci și gro(a)znic. Ant(i)ohi voevoda și Dumitrașcu, frate-său, era în Țarigrad și din ceas în ceas aștepta să apuci domnie <în Țarigrad și deci au așteptat un ceas să pue domnu P>. Duca voevoda așjidre. Brîncovanul purure era M,P// 11 iaste B,C/ cum] precum C,D, pe cum E/ să arăta B/ șegaci C/și șega- ciu B,D,E,G/ toții B,C/ moali B, moale C/ ceice iaste B// 12 are B,C/avea D/ hiri] firi B/ hiré B/ Și începuse B/ să se arate B,C// 13 lipsește nu deplin, că G/ deplin]pre deplin B/ avea sîială B,C// 14 Antiohii B, Antiohie C/ Dumitrașcu beizadea B,D,E,G// 15 Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ Mazilii C/Domni(i) mazili B,E,G, Acești domni- era mazili și D/ din]și din E,G/ ceas în ceas B,C// 16 de aștepta D/ să apuce dom- niia B,C/ Brîncovanul-vodă pururea B,C,D,E// 17 fugă B,C/ Moldovii B,C/ dînsul B/ să-ș facă]pentru ca să-ș facă C// 18 numé² B/ după bun ad. la Poartă C/alții să rămîie B,C/ lipsește să rămîie cu M,P/numé² B// 19 Decii B,C, lipsește M,P/ Mihai voe- voda nu pute să stăpîneasă diplin, chear după cum să cadî M,P/stăpîneasă B,C/să stăpîneasă deplin G/ cum] precum C,D//

să cade, că și boiarii Moldovei pe cie vrême era niște boiarii mai țăpeni, mai putincioși, să iubie unul cu alalt și s(ă) învoia la sfat. Măcar că Iordachii vornicul îmbla să-i supuie și s(ă)-i calce, dar tot nu putea deplin să-i 5 calce și să-i sco(a)tă din obiceié lor.

7. Brîncovanul s-apuc(ă) să fac(ă) nuntă și c-oi doilea ficior a lui, anumé Ștefăniț(ă), să ia pe fata lui Ilie Ca(n)tacozino. Și pofti pe Mihai-vodă să-l las(ă) pe Ca(n)tacozino, cu fata lui și cu alte rudé, să margă 10 în Ț(a)ra Munteniască, să fac(ă) nuntă. Că Brîncovanul pîn-atunce ave tot doo obraz(ă) de prieteșug, de-ș aiața unul cătră Mihai-vodă și altul cătră Ant(i)ohi-vodă

8. Déce Mihai-vodă, vâdzind acea poftă, îndat-au f. 316 poroncit lui Ca(n)tacozino / vîsternicul de s-au sculat 15 cu toată ruda lui de au mârșu în Ț(a)ra Munteniască de au făcut nuntă cu fiică-sa.

9. Atunce au triimis Mihai-vodă și sol la nuntă dispre parte lui, pi Costantin Costachi sîn Gavrilîț(ă) comisul,

1 după cade ad. precum fi era lui voia B/ lipsește și M,P/ boerii C/ Moldo- vii B,C/ pre aceia vrême B,C,D/ néște B,C// 1—3 pre aceia vrême era vrednici, putincioși, să iubie unul cu altul și să învoe la sfat M,P// 2 boiari B, boiari C/ ță- peni B,C/ lipsește mai C/ putincioși]puternici G/iubia B, iubia C// 3 să învoia B,C/ Măcar B,C// 3-4 Și nici Iordachi Rusăt nu <nu-i P> pute să-i calci M,P/ Iordachi Rusăt B,C,E,G/ umbia B,C// 4—5 lipsește dat tot... din obiceié lor. M,P/ nu putea să-i calce și să-i supuie și să-i scoată din obiceiurili lor D// 5 scoată B,C/ obiceiaile C/obiceiurili B,E,G// 6 7] 9 M, lipsește B,P/ Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă D,E,G, Iară Brîncovanul-vodă B/ să apucă B,C]s-au gătit M,P/ să facă B,C/ și cu al doile ficior al B,C, lipsește M,P// 7 lui Ștefăniță, ficiorului său, să ia pre Bălașa, fata lui Iliei Cantacozino vîsternicul M,P/ Ștefăniță B,C/ pre fata B,C, repetă G// 8 Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino vîsternicul B/ după poftă ad. Brîncoveanul-vodă E,G// 8-9 pre¹⁻² B,C/ lasă B,C/ Cantacozino C, Ilie Cantacozino B// Și pentru aceia au poftit pre Mihai voevoda di au dat voi lui Iliei Cantacozino și altor rudenii, cari, mergînd în Țara Munte- nească au făcut nuntă frumoasă. M,P// 9 după rude ad. a lui B,C, niamuși D// 10 Țara B,C/ facă B,C/ multă A/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 7—16 lipsește Că Brîncovanul... cu fiică-sa M,P// 11 pînă atunce avea doo obraze B,C/ priate- șug B/ de să arăta B,C,G// 12 voevod¹⁻² G/ Antiohii B,C// 13 lipsește 8 B/ Decii B,C/ voevod G/ după poftă ad. a Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ îndată B, lipsește C// 14 Cantacozino C, Ilie Cantacozino B,E/ vîsternicul B, vîsternicul C/ sculat]gătit E// 15 toată ruda]toate rudele B,C, toată ruda, niamul D,G, tot niamul E/ mersu B,C/ Țara Munteniască B,C// 16 după fiică-sa ad. Bălașa B// 17 9] 10 M, 6 P, lipsește B/ lipsește Atunce M,P/ trimis B/ voevod G/ despre B,C// 17-18 Mihai voevoda dispre parte sa au trimes sol pre Costantin Costachi Gavrilîț comisul, di au fost la ace nuntă M,P// 18 partea C/ lui]domniei G/ după lui ad. a domni B,D,E/ pre Costantin Costachi vel-comis D,E,G, pre Costantin Costachi vel-comis ficiorul <ficior C> lui Vasile vornicul <Vasile Costachi vornicul B> B,C//

Și Ca<n>tacozino, dup<ă> ce fecé nuntă și s<ă> în-
cuscarii cu Brincovanul, nu vru să mai vie în țară, ce rămas-
acolo. Și fugii și Catargiul visternicul și cu alții mulții, mai
de gios, carei era de casa lui Ant<i>ohie-vodă. Și înto<a>r-
5 să pe Brincovanul mai mult cu obrazul spre Ant<i>ohi-
vodă, de prieteșug. Și-ncepur-a mesteca tare pe Mihai-vodă
la Poartă. Și-ncepu și Mihai-vodă a s<ă>îngriji de <a>celi
lucru, să nu s<ă> mazile<a>scă, pecum s-a însămnă înainte.

10 Într-<a>ceaia vreme arătatu-s-au în ț<a>ră și
lăcuste, numai nu iera multe, ca de altă dată. Și pînea să
mai sui cu prețul, stupii să făcur<ă> răi, iară vin mult,
că și altădată să făcea vin mult. Pacea în țar<ă> era bun<ă>,
iară în Ț<a>ra Leșască și Căzăceiască și la Moscu nu era,
precum s-au pomenit înapoi, la celea domnei ce s-au scris.
15 Care acmu, viindu-i rîndul, iară începem a scrie de acelea.

11. Craiul șfedzescu, dup<ă> ce au trecut Niprul

1 Și Iar B,D,G/ Ilie Cantacuzino <Cantacozino C> B,C/ după ce au făcut <făcu
B> nunta B,C,D,E,G/ să încuscri B,C, s-au încuscrit D,G// 1—6 Iliei Cantacozono,
după ci s-au încuscrit cu Brincovanul, acolo au rămas. Catargiul visternicul și cu
alți mulți boerinași <alți boerinași mulți P> au fugit și s-au dus <de la Mihai P>
la Brincovanul, în Țara Muntenască. Și, fiind toți di casa lui Ant<i>ohii <Mihaiu
P> voevoda, au întorsu pre Brincovanul mai mult <în M> spre parte lui Ant<i>ohii
voevoda. Și începură a amesteca foarti <foarti tari P> M,P// 2 Brincoveanul <Brin-
covanul B>-vodă B,C,D,E,G/ *lipsește* mai G/ viie B/ după țară ad. în Moldova <în
Moldova, în țară E> B,C,D,E,G/ rămasă B, C// 3 fugi B,C/ Ilie Catargiul C,D,E,G/
visternicul B, visternicul C/ alții mulți B,C/ jos C// 4 carii B,C/ de B,C/ Antiohii
B, Antiohie C/ voevod¹⁻² G/ Și-l B/ întoarsă B,C, întoarsă G// 5 pre B,C/ Brinco-
veanul <Brincovanul B>-vodă B,C,D,E,G/ Antiohii B,C/ voevod G// 6 după priă-
teșug ad. decît spre Mihai-vodă B/ Și începură B,C/ a amesteca B,D, a-l amesteca
G/ tare a amesteca C/ pre B,C// 6-7 voevod¹⁻² G, voevoda¹ M// 7 Și începu B,C/ *lipsește*
și² B,C,D,E,G/ a să îngriji <tare C> de acel lucru B,C,D,E// 7-8 Și să teme<a>
Mihai voevoda să nu-l mazile<a>scă M,P// 8 să maziliască B,C/ precum să va
însămna <la rînd D,G> înainte C,D,G, precum s-a scrie mai înainte B, *lipsește*
M,P// 9 10 12 M, 7 P, *lipsește* B/ Întru aceia vreme C, Iar într-aceia vreme B,
lipsește M,P/ țară B,C// 9-10 Lăcustă, deci, mari au fost în țară, însă nu multe
<multă P> ca într-altă vreme <rînduri P> M,P// 10 era B,C/ de B,C// 10-11 Și pline <incă
B> i să mai sui prețul B,C,D,E,G, Prețul pîinii s-ai suit M,P// 11 să făcură B, s-au
făcut C,E,M,P/ iar B,C, *lipsește* M,P/ vin <vinul P> s-au făcut <au fost E> mult
E,M,P/ după mult ad. au fost întru acel an C// 12 altădată într-altă ani B/ că și
să făcea vin mult și întru alți ani C, *lipsește* M,P/ mult vin G/ Pace B/
țară B// Țara Moldovii C, țara noastră, în Moldova D,G/ bună B,C/ după bună ad.
în Moldova E// 13 iar în Țara Leșască și în Țara Căzăcească B,C,D,E,G// 13-15 *lip-
sește* iară în Țar<a> Leșască ... scrie de acelea. M,P/ la Moscu în Țara Mos-
chicească B/ nu era pace B,C,E,G/ era pacé D// 14 precum s-au scris mai sus <mai sus
s-au scris E> la celelalte domnii B,C,E, precum s-au pomenit mai înainte la celea
domnii D,G/ ce s-au scris mai înainte E, *lipsește* B,C// 15 acum C/ viindu
C,D,E,G, venind B/ iar B,C/ începem B,C/ scrie B/ acéle B,C, acéli streine E, cele
streine G// 16 11 13 M, *lipsește* P/ Carol craiul E, Pre acele vreme craiul M,P/ șvezăscu
B/ după B,C/ trecut întrat M,P/ *lipsește* Niprul din Ț<a>ra Leșască M,P/

1. 316
din Ț<a>ra Leșască în Ț<a>ra Căzăce<a>scă pe la Stari
Dub, dup<ă> cum s-au pomenit / mai sus, la domnie
lui <Costantin Duca-vodă>, eșitu-i-au toți căzaci<i>
înainte craiului, înpréun<ă> cu Mazăpa, hatmanul lor,
5 de i s-au închinat.

Ș-au purces craiul pen Ț<a>ra Căzăce<a>scă, cu to<a>tă
oaste lui, ca cum ar mergé un izgon cu doo, trei obuzuri
Ș-au purces în gios spre Poltava, pen Ț<a>ra Căzăce<a>scă,
avînd adevîrînță c-or vini și turcii și tătari<i> la dînsul,
10 die va mergé întinsu în stolița moschiceiască pe de o parte,
și Stănilav-craiul cu leșii pe di altă parte. Și așe, cu acel
gînd, s-au zăbăvit puțin cu un anu în Ț<a>ra Căzăce<a>scă,
de tot o strica ș-o mîncă.

12. Iară împăratul moschicescu, vădzindu acel lucru,
15 îș tot strîngea oștile pe unde ave și înbla zăhăindu-l pe de
laturi, ca să-l flămîndzască și să-l hămeiască.

Turcei și tătarii tot cu menciuni l-au purtat pe Cifed și nu
i-au mai dat agiutor. Așijde<re>a și Stănilav-craiul n-au pu-
tut, că leșii ținea giunărate cu Stănilav-craiul, iară giună-

1 Țara B,C/ Țara Căzăcească B,C/ pre B,C/ Starii Dubu <Dub C> B, C// 2 dupre cum
<după cum C> s-au scris mai sus <mai sus s-au scris E> B,C,E// 2-3 *lipsește*
dup<ă> cum s-au pomenit ... Duca-vodă M,P/ la domnia <la a doa domnie
E> a lui Constantin Ducăi <Duca E>-vodă <voevod G> C,E,G *lipsește* B//
3-5 Mazipa hatmanul și cu toți căzaci au <i-au P> eșit înainti și s-au
închinat M,P// 3-4 toți înainte craiului, toți căzaci, cu Mazepa G/ căzaci
B// 4 înainte B,C/ craiului șvezăscu B, *lipsește* C / înpreună B,C, dinpreună E,
lipsește D/ Mazepa B,C// 5 de s-au E// 6 Și au B,C/ craiul șvezăsc
M,P/ pin <prin C> Țara Căzăcească B,C/ toată oastea B,C// 7 ar <ari C>
mêrge B,C doao B,C, *lipsește* M,P/ trii B,C/ obuzuri] poghiazuri P// 8 Și
au purces B,C/ Și au mersu M,P/ prin Țara Căzăcească B,C, *lipsește* M,P// 9
adeverînță B,C/ că or vini B,C, că vor vini D/ tătarii B,C// 9-13 la
dînsul și di acolo să me<a>rgă toți drept la stolița moschicească, iar pre di
altă parte iarăș să vie și Stănilav, craiul leșăscu, cu oștile salii. Și cu acel scopos
craiul șvezăscu puțin un an s-au zăbovit în Țara Căzăcească, strîcînd și răsîpînd
M,P// 10 de va merge <mêrge C> B,C,E, de vor mêrge G/ moschicească B,C/ pre de
Bjel pre de C/ ad. marginal pre de o parté D/ după și ad. pe de altă parte E// 11
Stănilav-crai B,C/ leșii B,C/ pre de altă parte, B,C, *lipsește* E/ așă B,C// 12 repétă gînd
A/ cu un anu] nu an C/ an B/ Țara Căzăcească B,C// 13 de o tot strica și o mîncă C/ strica
și o mîncă B// 14 12 14 M, 8 P, *lipsește* B/ Iar B, *lipsește* M,P/ Împăratul moschicescu,
marile Petru Alexievici, văzîndu M,P/ moschicescu] Moscului E/ văzînd B,C/ după
lucru ad. așă B// 15 îș tot strîngea] s-au tot strînsu M,P/ oștile B, oștile C, oști M,P/
pre¹⁻² B, pre² C/ undé B,C, de pre undi M,P/ avea B,C/ umbra B,C/ după zăhăindu-l
ad. pre craiul Șvedului B// 16 să-l¹⁻² să-i P// 17 Turcii B,C/ mînciuni B,C/ pre
Cifed C, pe Șved E, pre Șfed G/ pre craiul Șvedului B// 18 agiutoriu B,C/ Așidej-
rea și B,C, *lipsește* M,P/ Stănilav C/ 18-19 Stănilav-crai n-au putut săm argă în Țara
Moschicească, precum s-au fost sfătuit, că leșii B// 18-2 Stănilav, craiul leșăsc,
iarăș n-au putut să vie cu oștile, că leșii să împărechisi: o parti ține cu craiul Stă-
nilav, iar o parti cu hatmanii Sinaveschii, Ughinichii și Zapiva și și cu o samă M,P//
19 leșii C/ *lipsește* cu Stănilav-craiul iară giunărate ținea C/ Stănilav craiul B/ iar B//

tate ținea cu hatmani(i) lui Avgust-craiu; cu Sănavischie și Ughinschie și Zapiva și cu o sam(ă) de moscali despre Litfa ține lui Stănilav calca. Căzaci(i) iar au început a să împărechă, a fugi de la Mazăpa și-a s(ă) ducă la moscali și s-închina.

- f. 317 5 Și așe, înmulțindu-s(ă) oastea la moscali cîndu au fost / în dzuoa de Sinpetru la velet de la Adam 7217 (= 1709), datu-s-au parola de lătaie. Și așe s-au bătut înbe părțile, ș-au biruit Moscalul pe Șfed. Și-nă craiul Șfedului s-au și rănit. Și peste noapte, numai i-au căutat a fugii ș-au lăsat obuzul înpreună cu Mazăpa. Știind rîndul, l-au trecut Niprul și Buhul tocma la Vozie salt cu vro mie de oameni numai, călări: moldoveni, șfedzii, căzaci. Iar altă oaste, cîtă au avut Șfedul în Ț(a)ra Căz(ă)ce(a)scă, doo obuzuri, cu totul au luat-o moscalei, cu ghen(ă)rari, cu ofițeri, cu car(ă), 15 cu pușcii, cu totulul tot și cu multă averé, că jăcuș(ă)

1 hatmanii B,C/ hatmanii craiului Avgust D,G/ crai C/1-2 cu Adam Sinavschii, hatman vîelchi corunnii și cu Oginschii, hatman polnii corunnii B/ cu Sinavschii și cu Oghinschii C,D,E,G/ 2 Zapieva C, cu Zapieva D,E,G, Zapieva, hatman vîelchi Litovschii B/ samă B,C/ după moscali ad. era E/ Litva B,C/3 ținea lui Stanislav calea C, ținea calea lui Stanislav-craiu B,D,G, și ținea lui Stanislav-craiu calea E, lipsește M,P/ Căzaci B,C/ lipsește iar M,P/ a să împărechia și B,E/ 4 a fugi/au început a fugi D,E,G/ lipsește a fugi de la Mazăpa M,P/ Mazepa B,C/ și a să duce B,C, și să duce mulți M,P/ și a să închina B,C,E/5 așa B,C/ înmulțindu-să B,C/ la moscali oastea G/ cîndu/iar cîndu G/ 5-7 (iar D) cînd au fost în doaozăci și șapte de zile a lunii lui iunie, cu doao zile înaintea sfinților apostoli Petru și Pavel, în anul (de la zidirea lumii G) 7217, avînd (datu-s-au G) parola B,C,G/ cînd au fost în luna lui iunii, în 27 de zile, în anul de la zidirea lumii 7217 C/ cînd au fost în doaozăci și șapte de zile a lunii lui iunie, în postul sfinților apostoli, în zioa sfîntului Samson priimitorul de streini, în anul de la zidirea lumii (7217), datu-s-au E/ cînd au fost în zioa sfîntului Petru, iunii 29 (în M) anul 1709 ș-au dat parola ca să să bată M,P/ 7 bătae C/ așa B,C, lipsește M,P/ Și așa s-au bătut întru această zi de îmbe părțile C/7-8 Și așa (s-au bătut B) lovindu-să oștile de îmbe (amîndoa B) părțili (și B) au biruit împăratul moschicescu pre craiul Șvedului B,D/ de îmbe G, din îmbe M,P/ de amîndoa E/ ș-au biruit împăratul Moscului (de au bătut E) pre craiul Șvedului E,G/ 8 pre C/ Și încă B,C/ biruit moscalii pre șvezi. Și au rănit (Și au lovit de l-au rănit P) și pre craiul șvezăsc M,P/ Șvedului B,C, lipsește G/ 9 piste B,C/ numai ce B,E,G,P/ numai ce au M/ fugi B,C/ 9-10 a fugi înpreună cu Mazipa; obuzul tot ș-au lăsat acolo. Iar ei, știind Mazipa rîndul (rîndul Mazipa P), au trecut Niprul M,P/ și au B,C/ și înpreună cu Mazepa au fugit. Știind Mazepa rîndul (locului B) B,C,D/ obuzul, iară el au fugit înpreună cu Mazepa hatmanul căzăcesc. Știindu Mazepa (rîndul G) l-au trecut pre craiul Niprul E,G/ 11 Vozia B,C/ lipsește salt B,M,P/ așa salt (salt așa sprinten E,G) numai cu vreo mie de oameni C,E,G/ și numai cu 1000 oșteni M,P/ vreo mie B/ 12 călăreți M,P/ moldoveni B,C/ șvezi B, șfezi C/ șvezi, căzaci și moldoveni M,P/ altă/ceialantă M,P/ o(a)sti toată M,P/ 13 Șfedul/craiul Șvedului B; Țara Căzăcescă B,C/ doao B,C/ Șvedul în doao obuzuri acolo, în Țara Căzăcescă, cu totul au luat-o M,P/ 14 o au luat B,C, o au luat-o D/ moscalii B,C/ lipsește cu¹⁻² M,P/ ghenerali B, C/ ofițieri C/ cară B, C/ 15-1 cu pușci cu totul (tot P) ce-au avut și cu multă averi ci o jăcușă șvezi în Țara Leșască și în Saxoniă toată aceste le-au luat moscalii M,P/ 15 pușci B,C avere B/ jecuișă B,C/

Ț(a)ra Leșască și Saxoniă. Și i-au trimis împăratul Moscului pe șfedzii pe toți la robie, la stoliță, iar pe căzacei ce s(ă) închină(ă) la Șfed pe toți i-au pus supt sabie.

14. Atunce și Avgustu-crai, după(ă) ce au înțeles, au 5 lăsat giur(ă)mîntul și pacea ce făcuse cu Șfedul ș-au ieșit iar la crăie în Ț(a)ra Leșască, de s-au înpreunat cu hatmanei săi și cu oastea ce moschicească, ce iera lăsată acolo. Ș-au gonit pe Stănilav-craiu din Ț(a)ra Leșască și pe Cras ghen(ă)raru, ce iera cu 17.000 de șfedzii, 10 înpreună(ă) cu Stănilav i-au bătut și i-au gonit în Ț(a)ra Șfedului peste mare.
- f. 317^v Împăratul / Moscului, după-acea bătaie, au mărșu la Chiev ș-au orînduit pe vro doi, trei ghen(ă)rari, anume pe Ianșu și pe Volconschie și pe Vesubaț(chi) și pe Cropot 15 bragadir, cu oastea, căl(ă)rime moschicească, și pe Chigeci polcovnicul și pe Vas(i)lie Tanțschii polcovnicul

1 Țara B,C/ Psapsonié A/ Și au trimis B/2 pre¹⁻³ B,C/ șvedzi B, șfezi C/ robiie B,C/ Împăratul moschicescu pre toți șvezii acie i-au trimis robi în Țara Moschicească, iar M,P/ după stoliță ad. unde era scaonul împărătescu C/ căzaci B,C/ ce/cei ce B,E, cei M,P, carii C/3 să închinase B, să închină C/ haini M,P/ Șved C, craiul Șvedului G, șvezi B/ lipsește la Șfed M,P/ după Șved ad. pre cîți i-au prinsu C, G/ i-au pus supt sabie B/au poronciti dii-au tăiat M,P/spre B,C/ după sabie ad. Așijderea și undă era scaonul hătmăniî căzăcești, la Baturna, au pus pre toți căzaci supt sabie. Și de atuncea în toți anii prăznuescu moscalii acea zi întru care au biruit pre șvezi, iunii 27 de zile, făcînd toată țeremoniia bisericii cu orînduială, făcînd bdenie și a doa zi benchet, masă mare la împărățiile și la cnăziile cele mari, cum iaste la Chiev și pre aiurile, dînd și din harmate, slobozînd pușcile celi mari și mici, avînd bucurie pentru biruînța ce-au dăruit Dumnezeu lui Petr(u), marelui imperator asupra pro-, tivnicilor săi C/ 4 14/ 19 M, 9 P, lipsește B/ Atuncea și B,C, lipsește M,P/ August C, Avgust, craiul leșescu B,M,P/ lipsește crai E/ după B,C/ înțales B,C/ 4-5 după ci s-au înștiințat di această biruînță, au lăsat pacia și giurămîntul ce făcuse (șvezii P) M,P/ 5 giurămîntul B,C/ ce făcuse/ce au fost făcut C/ cu Șfedul/cu craiul Șvedului B,D/ și au eșit B,C/ 6 iară B, iarăși M,P/ lipsește E/ crăie B,C, crăie sa M,P/ Țara B,C/ lipsește de M,P/ înpreonat B,C/ hatmanii B,C/ 7 după săi ad. ce era cu oaste leșască B/ oaste B/ cea C, lipsește B,E,M,P/ moschicească B,C/ era B,C/ 8 Și au B,C/ pre Stanislav B,C/ repeți din A/ Țara B,C/ 9 pre B,C/ Cras/Cron B, Pras E Croni P, craiul M/gheneralul B,C/era B,C/ cu/ acolo P/ șaptesprăzēci mii B/ de șvezi (șfezi C) B,C/ oasti șvezăsc M,P/ după șvezi ad. ce (carii C) era B,C/ 10 Stanislav-craiu D,G/ Stanislav-craiu. Pre aceștia (acēste C) i-au bătut B,C/ înpreună(ă) cu Stănilav/ pre toți M,P/ 11 Țara Șvedului B,C/ preste mare B,C/ preste Mare Balticum E,G/ 12 Iar (Țarā C) împăratul B,C/ ante Iarā 15 C,D,G, 20 M/ Împăratul moschicescu M,P/ după acia izbîndă ce au făcut au mărșu B, după aceea izbîndă, dacă au bătut pre șvezi au vînit C, după aceea izbîndă, după ce au bătut pre craiul Șvedului, au mărș E,G/ bătaie/ biruînță M,P/ 13 Chiev/ Chiu A/ și au B,C/ rînduit B/ lipsește pe vro doi M,P/ pre vreo B,C/ trii B,C/ ghenerali B,C/ 14 Ianōș (Ianōș D) gheneral C,D/ lipsește anume pe Ianșu... Vesubaț(chi) B,M,P/ Volcovschii C,D,E,G/ pre¹⁻⁴ C, pre⁴ B/Vejbah C,D,E,G/ Cropotchin M,P/ 15 bragadiru B, bragadir C/ oaste B,C/ călărime moschicească B,C/ 15-16 pre¹⁻² B,C/ 16 polcovnicul Chighiiciu B/ Chighiian C, Chihăș P/ lipsește și M,P, Vasili B, Vasilie C/ Tanțchii C/ polcovnic¹⁻² B/

și pe frate-său Ion polcovnicul cu oaste, cu joimiri moldoveni. To<a>tă această oaste, ca la 10 000, au așezat din Cirimuș pe Nistru pîn-în Ehurluc, pe margine; pen toate vadurili sta stiiaguri, și din sti<a>g în stiiag cite un
5 om, cît să vede, de păzîia pe Cifed să nu fug<ă> de la Tighine în ț<a>ra lui, sau să înble nescaréva cărții la leși.

15. Iară împăratul s-au sculat de la Chiuu ș-au purces pen Ț<a>ra Leșască în sus, de s-au înpreunat cu Avgustu-craiu și cu hatmanei leșestii. Ș-au lăsat și la dinșii o sam<ă>
10 de oaste, pe Bont ghen<ă>rarul și pi Fluc, ș-au început a căuta leșei cei hainii, ce ține cu Cifedul, de-i prinde șe-i bâte, șe-i gonie.

16. Și de acolo împărat Moscului ș-au strînsu to<a>tă puterea, înpreun<ă> cu Șerimet, cifert-mar-
f. 318 15 șalic, / și cu Alecsandru Danîloveci Menzic, tiți cifert-marșalic, și cu alții ghenărari și cu to<a>tă puterea sa dé oaste, și s-au dus pe margine mării Balticului pe di ceasta parte în Lidvonie. Și pe unde găsie cetăți de a Cifedului, și pe uscat și pe ap<ă>, le tot bâte și le lua.

1 lipsește și M,P/ pre B,C/Ion Tanțschii <Tanțchii C,D,E>B,C,D,E,G/ lipsește cu M,P/ moldovéni B,C//2 Toată B, De toată C,M,P/ lipsește această M,P/ lipsește ca la M,P/ ca la zéce mii C, era ca la zéce mii B/ și s-au așezat C, și i-au așezat B, ș-au așezat E,G// 3 pre¹⁻² B, pre² C/lipsește pe Nistru C/ pînă B,C/ Iuhurluc B,C,D,E,G/ margine B,C/ prin B,C// 4 vadurile B,C/ steaguri B,C/ lipsește stiiaguri și din M,P/ înjde P/stiag¹⁻² B,C/ în steag sta cite E// 5 atît cît să vedîa unul pre altul M,P/ videia B,C/ păziia B,C/ pre craiul Șvedului <Civedului C> B,C,D/ fugă B,C// 6 Tighinea B/ țara B,C/ sau <să P> triimată scrisori la leși M,P/ umble B,C/ niscăiva C,G, niscarva B/cărți B,C/ leși B,C// 7 15/16 C,D,E,G, 21 M, 10 P, lipsește B/ Iar B, lipsește M,P/ împăratul Moscului B,C,D/Împăratul moschicescu au purces di la Chiev, am mers prin Țara Leșască M,P/ Chiev B,C,D, Chiov E,G/ și au B,C//8 pin B, prin C/ Țara B,C/ de/și M,P/ înpreonat B,C/ Avgust-crai C, Avgust, craiul leșescu B,D// 9 lipsește cu D/ hatmanii B,C/ leșestii B, leșestii C/ Și au B,C/ Lăsat-au M,P/ dinșii B,C/ sâma B,C//10 pre B,C]cu M,P/ Bon ghenearul B,C,G/ pre Fluc ghenear B,D, pre Fulic ghenear C/ ș-au început a căuta/au cercat pre M,P//11 pre leșii <leși B> cei haini B,C,E,G/ ce ținea B,C, ce-au ținut M,P/ Șvedul B, Șfedul C/craiul Șvedului D/ prindea B,C//11-12 și-i bătea și-i goniia B,C/ și prinzindu-i i-au bătut și i-au sargunit M,P// 13 16/17 C,D,E,G,22 M, lipsește B,P/lipsește Și de acolo M,P/ împăratul Moscului B,C, împăratul moschicescu M,P//14 toată B,C/ după puterea ad. oștilor sale B,C,D,E,G/ înpreună B, dinpreună C/ Șeremet feldmarșal B,D,E, Șeremet civert-marșal C//15 lipsește și M,P/ Alixandru B, Alexandru C/ Daniilovici B,C,D,E,G/ Menjic B,C,E,G, lipsește D/ tij C]iar B,D,E,G, lipsește M,P// 16 feldmarșal B,D,E, civert-marșal C alți gheneari B,C/ lipsește cu G/ toată puterea sa B]mulțime M,P/ toată puterea oștilor sale C,G// 17 de B/ lipsește și B,M,P/ pre B,C/ marginea B]malul G/ Mării Balticum B,C,D/ pre de aceasta B,C,D//18 Livonie B,C/ pre unde găsiia B,C, pre unde au găsit M,P// 19 de a Șvedului B,C]șvezăști M,P/ lipsește și¹ M,P/ pre¹⁻² B, pre² C/ apă]mari M,P/ le tot bătea și le lua]le-au tot bătut și le-au luat M,P//

17. Atunce și Mihai-vodă, cînd era împăratul moschicesc la Chiov, s-agiunes<ă> cu împăratul să fug<ă> la Mosc. Că i să sup<ă>ras<ă> cu închisorile în domnie dintîu și, vâdzind că i să strîc<ă> și lucrurile de la Po<a>rtă
5 și Brîncovan să lep<ă>das<ă> de prieteșug, pentru voia lui Ilie cuscru-său Ca<n>tacozino, și cei trei domnii mazili ce sta la Țarigrad iar asupra lui ca niște lupi, socotis<ă> să s<ă> las<ă> di domnie Moldovei. Căci vâdzus<ă> și tîrie Moscalului: să socotie că-n scurtă vreme
10 va hi biruirea și bucurie creștinătății.

Și nu numai Mihai-vodă s-agiunes<ă>, ce și Brîncovanul și sîrbimea to<a>tă mai denainte vrême s-agiunes<ă> cu Moscul și trăgea nedejdea lui din ceias în ce<a>s cu bucurie.

15 18. Craiul Cifedului, cu acea puține oasté ce scă-
f. 318^v pas<ă>, șade/la Tighinea. Atunce și-n toate dzileli ieșie la primblare afar<ă>, numai cite cu cincii, șes<ă> oameni, cale cite de un ceias, doao, alergînd pe cele cîmpuri drept vînatul. Că nu-ș stie rîndul țărîlor acestora,
20 să înble cu gloată. Și era cuvîntul să s<ă> rădice de la Tighinea, să vie să șadză la Iași.

19. Atunce Mihai-vodă, vâdzind primblarea craiului

1 17/18 C,D,E,G, 24 M, 11 P, lipsește B/ Atuncea și B,C, lipsește M,P/ vovoda M/ cînd era]pre cînd au fost M,P/ moschicescu]Moscului B,E// 2 la]în M,P/ Chiev B/ să agiunesie B,C/ fugă B,C// 3 Moscu B,C/ supărase B,C/ închisorile B, închisorile C/ în]din B/ în doamnia dintîi M,P// 4 strîc B,C/ lucrurile B, lucrurile C/ lipsește de M,P/ Poartă B,C//5 Brîncoveanul-vodă B,C,E,G, Brîncoveanul-vodă încă D/ lepădase B, lepădasă C/ priateșugul lui B, prieteșugul lui C,D//6 pentru voia cuscra-său, lui Ilie Cantacozino D,G/ Ilie Cantacozino cuscru-său B,M,P/ Cantacozino C/ lipsește cei M,P/ trii domni mazili B,C//7 lipsește ce M,P/ la]în M,P/ iară B, lipsește M,P/ niște B, nește C// 8 socotise <socotisă C> să să lasă <lase C>]și pentru unile ca aceste iară să să lasă M,P/ de domnia Moldovii B,C/ Căci]Pentru căci D, Că E/ Căci vâdzusă B]Iar diosăbit că cunosusă M,P// 9 vâzusă C/ tîriia B,C/ să]și B,C,D,G,M,P/ socotiia că în B,C/ vrême B,C// 10 hi]fi B,C,P/ biruirea turcilor G/ bucuriia B/ creștinătății B,C// 11 vovoda M/ să agiunesie C, să agiunesie cu moscalii B, lipsește M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G, Brîncovanul, domnul muntenescu M,P// 12 toată sîrbimea B,P/]sîrbimea cu toții C/ mai denainte vrême]încă mai nainti M,P/ lipsește vrême B,C/ să agiunesie B,C/ și]și-i E//13-14 Moscul și din ceas în ceas aștepta pre moscali cu mari bucurii M,P// 13 lui]Moscalului C/ceas¹⁻² B,C/ bucuriie B// 15 18/19 C,E,G, 17 D, 25 M, 12 P, lipsește B/ Iar craiul B/ Șvedului B,C,G/ acia puținia oaste B/ oaste C/ scăpase B,C// 16 șidea B, C/ Atuncea B,C, lipsește M,P/ și în B,C/ zilele B// 17 eșia B,C,E/ afară B,C, lipsește M,P/ cinci B,C/ șeasie B, șasie C//18 lipsește cite M,P/ ceas B,C/ și alergînd pre cîmpi M,P/ pre celi cîmpuri B, pre cei cîmpi C, D,E,G// 19 drept]pentru M,P/ vînat P/ nu știia B,C,E// 20 umble B,C]meargă M,P/ cu gloată de oameni mulți E/ cuvînt B/ să B,C/ de la]din M,P// 21 și să vie B,E//lipsește să șadză M,P// 22 19/20 C,D,E,G, lipsește B,M,P/Atuncea B, lipsește M,P/rovoda M/vâzind trebile viziriului, craiului P//

cifedzescu la Tighinea și-nțelegînd că va să vie la Iaș<i> sa șad<ă>, sau făcut șt<i>ré Moscului, cînd a vinii, să triimată oaste pe taină sprinten<ă>, și atunce or prinde pre craiul, și s-a rădica și el de s-a duce.

- 5 Atunce împăratul Moscului, înțelegînd, foarte tari s-au bucurat și maré adevierință i s-au adevierit. Ș-au învățat pe hatmanul Sănavischie și p₃ ghen<ă>rarei carei s-au pomenit mai sus, că-s puși la marginé pentru calaori; cîndu le-r scrie Mihai-vodă și le-r faci șt<i>ré, îndată să-i triimat<ă> oaste cită ar poftii, să-l ia pe craiul ori pe dînsul, dac-a vrea.

20. Craiul Cifedului apoi nu l-au lăsat turcei să vie să șadză la Iașii, nărocul lui, ci au triimis numai un pol-convic cu vro sută și mai biné de cifedzi și cu vro doo sute f. 319 15 de căzaci la tîrg / la Cernă<ă>uții să stea acolo să zacinguiască oaste din Țar<a> Lișască.

Făcînd vești la împărăție Moscului Cropot bragadir, carei era pe marginé pentr-acei cifedzii, cum s-au apro-

1 șvedzăscu B, șvezescu C/ înțelegînd B,C/auzînd M,P/ viile B/Iași B,C//2 șadă B,șază C/ să șază la Eși M,P/ știré B,C/ad. marginal Moscului C, moscalilor M,P/vini B,C//3 să triimată C/ să trimită oaste sprintină pre taină B/sprintină C/ atunce B,C//4 pre craiul Șvedului D//3-4 oaste sprintină <pre taină M> că vor <va P> pute prinde pre craiul și atunce să va rădica și el și a mergi la moscali. M,P// 5 Atunce B,C/Aceste M,P/ înțelegînd B, înțelegîndu C/ înțelegînd împăratul Moscului foarte s-au bucurat M,P/ tare B,C// 6 și cu mare B,C,D/ i s-au adevierit]au făcut lui Mihaiu voevoda M,P/ și au B,C/ Învățat-au M,P//7 pre hatmanul Sănavschii C, pre Adam Sănavschii] hatman corunnii B,E,G/ pre gheneralii B,C,E/ carii C/ s-au scris mai sus C, lipsește s-au pomenit mai sus M,P// 7-9 carii <i> B> pusésie în Țara Leșască pre marginea Nistrului pentru caraul, adică pentru pază, oricînd <cari cînd C>li-ar scrie B,E,G// 8 că-s puși]că era puși C,D/carii îi pusăsă M,P/ la]pre M,P/ caraul C, calaur, adică pentru straje D/cînd li-ar C// 8-9 margine Nistrului pentru Carol <caraul P> craiul șvezăsc, ca cînd li va scrii Mihaiu voevoda, sau că <cîndu P> le-ar da știri, atunci îndată M,P// 9 li-ar face știré B,C//10 să trimită B, să triimată C/ ar<ari C> pofti B,C/lipsește cită ar poftii D/ să-l ia]ca să prinză M,P/ pre¹⁻² C/ pre craiul șvezăsc sau să-l aducă pre Mihaiu voevoda, dacă la fi cu voi<e> M,P//11 dînsu B/ după dînsul ad. pre Mihaiu-vodă C/ dacă a vrea B, dacă va vrea C,D// 12 20]21 C,D, lipsește B,E,G,M,P/ Iar pre craiul Șvedului B,E,G, Pre craiul Șvedului C,D/ turcii B,C/ să vile B,C/ Au simțit turcii și după acee n-au mai lăsat pre craiul șvezăsc să vie M,P// 13 Iași B,C/ nărocul <norocul E> lui <lipsește G> poate fi au fost B,E,G/ ce B,C/însă M,P/ trimis B, triimes la Eși M,P/ numai]pre P// 14 bine B,C/ șiedzi B, șvezi C/vreo doao /sute B,C//14-15 cu 100 șvezi și doaf <sute M> căzaci, iar de la Eși s-au dus în tîrgul Cernăuți <în tîrgu la Cernăuți P> să ste de pază acolo M,P// 15 după căzaci ad. și i-au așezat C/tîrgu B,C/ Cernăuți B,C/să ste C/ să zacinguiască]ca să cheme și să strîngă C,D//16 Țara Leșască C/ lipsește să zacinguiască... Lișască. B,D,G,M,P// 17 Iar făcînd veste B,D,E,G, Și făcînd veste C/ împărăția B/ bragadir B,C//17-1 Bregadiriul Cropotchin au făcut știri împăratului Moscului că era Cropotchin pre margini pentru acei șvezi că sint la Cernăuți M,P//18 care B, careli C,D/ pre B,C/margine B,C/după margine ad. pentru caraul, precum mai sus s-au scris]pentru B,C/ șfezi B, șvezi C,E//

piat la Cernăuți, împărăție Moscului nu i-au putut răbda, ce au scris lui Cropot bragadir și lui Turculeț, de au în-călecat cu vro trei, patru miei de oasté, de au trecut Cîrimușul în ceasta parté ș-au lovit pin codru ș-au ieșit 5 la Mihalcii, di i-au lovit în Cernăuții făr<ă> vesté.

Ce căzacei au și dat la valé, în lunca Prutului, de au scăpat mai toții, iar cifedzii au purces să s<ă> suie în vîr-vulu de<a>lului Cernăuțului, să s-apucé dé bătaie. Ce vădzînd că-i mulțimé dé oaste, nu s-au mai putut apuca 10 dé bătaie, ce încungiurîndu-i i-au luat pi toți de grumadzii și-ndată i-au luat ș-au purces cu dînșii în Țar<a> Leșască. Iar vro dzeci, cinsprecî ce mai scăpas<ă> din cifedzii, i-au tot ucis <la> sateli Țurcanei di pe supt munté, la Cupca și la Răd<ă>uții, la Suce<a>v<ă>.

15 Vinis-atuncii dintr-aceia straj<ă> moschice<a>scă, de-ș puses<ă> niște ste<a>guri, moldoveni de<-a> moscalilor la mănăstiré la Putna și la Cîmpul Lungu. Ce oblicind Mihai-vodă, îndat-au răpedzit la dînșii cu taină, să s<ă> rădicé să s<ă> ducă, să nu oblice<a>scă tătarii, să prade

1 la tîrg la Cernăuți G/ împărăția C]iar împărăția B,E, Deci împărăția G/ după răbda ad. pre acei șvezi B,E,G// 1-5 împăratul Moscului au poronic lui Cropotchin și lui Turculeț ca să la 4.000 oaste și să margă asupra acelor șvezi. Cropotchin și Turculeț au luat oasti, au trecut Cîrimușul în ceasta parte, au vinit prin codru <și au trecut P> și au eșit la Mihalce și au lovit M,P// 2 bragadir B,C/ lui Costantin Turculeț B, lui Costantin Turculeț polcovnicului <polcovnic D, polcovnicul E,G> C,D,E,G// 3 vreo C/ trii B,C/ mii B,C/ oaste B,C// 4 parte B,C/ și au B,C/ și au eșit la Mihalce C,D, și au eșit la sat la Mihalcea B,E,G// 5 de B,C/ i-au]au C/ Cernăuți B,C/ fără de veste C,D, fără de veste pre dincoace B/ și i-au lovit pre șvezi <în tîrg G> în Cernăuți fără de veste, pre dincoace E,G// 6 lipsește Ce M,P/ căzaccii B,C/ și dat]făcut P/ vale B,C/ după Prutului ad. de au trecut în cea parte E,G/ de] și M,P// 7 toți B,C/ iară B/ șvezii B,C/ să B,C/ vîrful dialului M,P// 8 Cernăuților B,C,D,E,G/ după Cernăuților ad. bătînd în dobe E,G/să să apuce de C/să să apuce de bătaie <bătălie E,G> de războiu B,E,G/ Ce]Iar M,P// 9 că-i]că iaste B,E,G, că-i împresură C/ de B,C/ după oaste ad. de i-au împresurat G/ lipsește mai M,P// 10 de B,C bătaie]nemică C/ încungiurîndu-i <încungiurînd G> moscalii E,G/ pi]pre B,C, mai pre M,P/ grumazi B,C//11 îndată B,C/ îndată luundu-i au <și E,G> purces D,E,G/îndată au purces M,P/ și au purces C, și au și purces B/ dînșii B,C/ Țara B,C/ după Leșască ad. de i-au dus pre di cea parte de Prut G// 12 vreo C/ dzéce B, zéce C/ cinsprăzéci C, cinsprăzéci șvezi B,E/ ce mai scăpase <scăpasă C> B,C/ce au fost mai scăpat G// 12-13 Mai rămăsisi vro 15 șvezi pre cari i-au ucis satile M,P/ din șvezi C, lipsește B,E,G//13 după ucis ad. pre șvezii D/ satele B,C/ Țurcarii BC] țărării G/ de B,C/ pre B/ munte B,C// 14 Rădăuți B,C/ la Suceavă C]la ținutul Sucevii B,E,G, în ținutul Sucevii M,P// 15 Vinisă atunceia dintr-acia straje moschicească de-ș pusésie B, Și dintr-acia straje moschicească vinisă atunce de să pusésie C, lipsește M,P//15-17 Niște moldo-veni, steaguri a moscalilor vinisă la mănăstire Putna M,P// 16 nêste stiaguri moldovéni de-a B,C/ după moldovéni ad. joimiri G/ mănăstire B//17-18 Înștiin-țîndu-să Mihaiu voevoda au triimes la dînșii M,P// 18 îndată C, lipsește B,E,G/ răpedzit]triimis E,G/ dînșii C/ să să rădice B,C//19 să să ducă B,C/ oblicească B,C//

- f. 319^v țara. Și-ndată s-au rădicat și s-au dus /în Ț<a>ra Leșască.
 Mihai-vodă, vădzind că pe Șfed l-au luat moscalei din
 Ț<a>ra lui, de la Cernăuții, și ste<a>guri de joimiri au venit la
 Cîmpul Lungu și la Putna, s-au și-nplut de fric<ă>, să nu-l
 5 price<a>p<ă> craiul Șfedului sau alții neprietini a lui, boiarii
 pribegii din Ț<a>ra Muntene<a>scă, să nu-l pîrască la
 Po<a>rtă că-s fapte<le> lui sau meșterșugurilă lui. Ci au și-n-
 ceput a s<ă> găti pe taină, a-șii face potco<a>vi la cai și că-
 ruți la Botășeni. Și scoses<ă> cuvînt că va să margă la un sat
 10 a lui, ce aré de moșie a lui, Cîndesștii pe Sîret, să-l vad<ă>.
 Și triimises<ă> și pe socru-său, Dedul spatarul, la Cernăuți,
 de-i purta trebilă dispre moscali, ca, cînd a ieși din Iașii,
 să-l și tunpiné o<a>stea moschiceiască, să-l ia.
 21. Numai îl închedeca un lucru, de s<ă> zăbăvie, că
 15 era un capegii-bașea în Iașii, pentru banei birului, de sta
 zapciu. Și nu pute să purce<a>g<ă>, fiind capegi-bașea în
 Iașii. Ci au scos atunce nevoie în țară, de tot omul un leu,
 cu pecetluituri, cu iscăliturili boiariilor ci era zlotăși.
 Și strîngînd acei banii pe fețé, au oriînduit năpăsștii de un
 20 leu: cine dides<ă>, da cincii, pecum s-au pomenit mai sus.

1 îndată B,C/ Țara B,C// 2 *ante* Mihai: 22 G, 26 M, 13 P/ Iar Mihai-vodă C/,
 voevoda M/ văzîndu C/pre șvezi i-au luat moscalii B,C,D,E,M,P// 3 din țara lui B,C/
repetă D, *lipsește* M,P/Cernăuți B,C/ *după* Cernăuți *ad.* și i-au dus în Țara Leșască
 M,P/ stiaguri B,C/la²în/ D/3-5 de joimiri moldoveni au fost în mănăstire Putna și
 în Cîmpul Lung s-au și umplut de frică, temîndu-să să nu-l priceapă M,P// 4 și
 la mănăstire la Putna B,D,E,G, și la mănăstirea Putna C/ umplut B,C/frică
 B,C//5 priceapă B,C/ Șvedului B,C/ șvezăsc M/alți B,C/ nepriiatini B, nepriia-
 tini C/ ai lui C/ sau alți C/ sau alți boeri pribegi a lui ce era în Țara P/boiarii ce
 era pribegi în Țara E//6 pribegi B,C din]ci era în M/Țara Munteniască B,C/ să]și
 să M,P// 7 Poartă B,C/că-s]că sint B,C,D,E,G/ Poartă și să să vadească faptele
 lui. Și pentru acee au și început M,P/ faptele B, faptele C/ sau meșterșugurile lui C,
lipsește B,E,G/ Ce B/ început B,C//8 a să găti B,C/pre B,C/pre taină,și gătire o face
 în Botoșani. Și au scos M,P/a-s<ă> C/ face potcoave B,C//9 căruțe B,C/ Botășeni
 B,C/ scosése B,C// 10 ce are de moșie, ce să chiamă Cîndesștii B, ce avea de moșie,
 anume Cîndesștii, C, ce avea de moșia, ce să chiamă <anumi G> Cîndesștii E,G/*lip-*
sește ce aré de moșie a lui M,P, a lui D/ anume Cîndesștii D,M,P/pre B,C/ B,C/Sîret
 B,C/ ca să-l vadă M, ca să-l mai vadă P/ vadă B,C// 11 trimisése B, triimisése C/
 Triimes-au la Cernăuți pre socrul său Dediul spatarul di-i purta M,P/ Dediul
 spatarul B,C/la Cernăuți <puindu-l D> staroste D,E,G// 12 trebile despre B,C/
 a eși din Iași B,C/ ar eși din Eși, îndată M,P// 13 timpine C, întimpene B, întimpine
 D,E,G/ oaste B, oastea C/ moschiceiască B,C/ și să-l ia M,P// 14 21]22 C,D, *lipsește*
 B,E,G,M,P/ Însă un lucru foarte îl împiedeca M,P/ împiedeca B,C/ de să zăbăvia
 B,C, *lipsește* E,G// 15 capegi-bașia B,C/ Iași B,C/ banii B,C/ *lipsește* de sta
 M,P//16 nu putea să purceadă B,C/ *după* purceagă *ad.* din Eși M,P/ bașia B,C/
 în Iași B,C/cole M,P// 17-20 *lipsește* Ce au scos...pecum s-au pomenit mai sus.
 M,P//17 Ce B,C/ atunce B,C/ omul să dea <cite E,G> B,C,E,G/un]cite un D// 18
 cu]și G/ pecetluiturile G/ iscăliturili C/ boiariilor zlotăși să fie G/ce B,C// 19
 strîngînd]stîngînd D/banii B,C/ fețe B,C//19-20 au oriînduit, cine dedés<e> un leu să
 mai dea 5 lei G/*lipsește* năpăsștii B,C,E// 20 didése B,C/da]mai da C, să mai de
 E/cinci lei B,C,D,E/precum B,C/ pomenit]scris C,D, și mai scris B,E,G//

f. 320

Ș-au pornit pe capegii -/bașe la Gălații să aștepte acolo,
 să-i pline<a>scă zlotășei banii, și el cu gînd ca cela să ia
 în sus, să-ș cauté tre<a>ba.

22. Brîncovanul, de cesștea lucruri a lui Mihai-vodă
 5 simțîndu, de moscali, pe taină au înșteîntat prietini<i>
 di la saraiul înpărătescu. Neștiînd vizirul nemic, au triimis
 înpăratul un om al său din casă teptilu, di au înblat în
 Moldova și-n Iașii peste tot locul, și nu l-au știut, nice
 l-au priceput nimé. Ș-au mărșu și la Focșeni di cie parte,
 10 la boiarii pribegii, la Ilie Ca<n>tacozino și la Catargiul,
 de i-au întreat de ce au fugit și cum iasté Mihai-vodă;
 că de dinșei nu s-au ferit și le-u spus că-i triimis de la înpă-
 răție. Ci acei boiarii atunce taré s-au jăluit de Mihai-vodă
 ș-au spus că înblă să s<ă> haine<a>scă.
 15 Deci acel om înpăr<ă>tescu cum au mărșu la înpăratul
 de i-au spus-i, înpăratul îndată au triimis la vizirul di
 i-au spus că Mihai-vodă iasté hain și s<ă> nu scapé, că,
 de<a> scăpa, cap n-aré.

1 Și au B, C/pre capegi-bașia B,C/ Gălați B,C/ Dar mai pi urmă au socotit și au
 triimes pre capigi-bașia M,P// 2 să pliniască D/ pliniască C, împliniască B,E,G/
 Zlotășii B,C/ el]Mihai-vodă E,G/ acela B,C// 2-3 zlotășii <zapciu P> să-i împli-
 nească banii, însă cu scopus ca acela ca, după acee, el îndată să purceagă la moscali
 în sus. M,P// 3 *după* sus *ad.* pre Siretiu G/ *lipsește* să-ș cauté tre<a>ba M,P/ caute
 triaba B,C/de triabă G/ *după* triaba *ad.* să să ducă la moscali C,D// 4 22]23 C,D,
 21 E, 27 M, 14 P, *lipsește* B,G/ Brîncoveanul-vodă C,D,Iar Brîncoveanul-vodă B,
 Iar Brîncoveanul-vodă E,G/aceste B, acéste C//4-6 Brîncoveanul au simțit di toati
 aceste încă și mai nainti și au înștiințat pre prietini săi în taină ce era la saraiul
 <sarascherul P> înpărătescu M,P// 5 simțînd B,C/ pre B,C/ înștiințat pre priiatinii
 săi de la B,D,E,G/ înștiințat priiatinii săi de la C// 6 Și neștiînd E,G/ veziriul B,
 viziriul C/ nemică B,C//6-7 Și viziriul nemică n-au știut <nu știe P> Triimis-au
 înpăratul omul său la viziriul <tiptil M> de au umblat M,P// 7 un]pre un E/ teptil
 B,C,E/ în]prin toată M,P/ di au înblat]de au venit B,C,E,G// 8 și în Iași B,C/ *după*
 Iași *ad.* și au umblat E/preste B,C// 8-9 Fost-au și în Eși și nîmi nu l-au priceput.
 Mers-au M,P/ *după* locul *ad.* și au umblat/ *lipsește* l-au știut, nice B,E, știut, nice
 l-au G//9 Și au B,C/ Focșani B,C/ di céia B,C// 10 pribegi B,C/ Cantacozino B,C/
 Ilie Catargiul B,D,E,G,M,P// 11 de]și M,P/*lipsește* de]pentru M,P, *lipsește* B,E/ di
 cé C/fugit din Moldova și în ci chip esti și să poartă Mihaiul voevoda M,P/ iaste B,C//
 12 dinșii B,C/li-au spus B/ *lipsește* și le-u spus...înpărăție C/ că-i]că iaste B,D,E,G,P/
 trimis B/ înpărăția B/înpăratul M,P// 13 Ce B,C/aciiei B/ boiari B, boiari C/ atunce
 B,C/ tare B,C/jeluit B,C/ și au B,C//13-14 Și atunce boerii <aciia P> foarte tari s-au
 jăluit acelu triimes pre Mihaiul voevoda și i-au spus și aceasta cum că umblă Mihaiul
 voevoda să să hainească la moscali M,P//14 că]cum că B,E,G/ umblă B,C/să hai-
 niască B,C// 15 Decii B,C/ *ante* Decii: 22 E, 23 G/înpărătescu B,C/ la Țarigrad la
 înpăratul E,G//15-17 Mers-au acel om înpărătescu <la Țarigrad M> și au spus înpă-
 ratului, iar înpăratul îndată au triimis la viziriul și <de P> l-au înștiințat cum că
 Mihaiul voevoda M,P// 16 de au spus înpăratului <iar înpăratul G>îndată B,E,G/
 spus C/trimis B/ veziriul B, viziriul C/de B//17 iaste B,C/ să nu scăpe B,C/că de
 va scăpa i s-a <i să va E,G> duce capul B,E,G, că de va scăpa, capul i-a tăia C, că de
 va scăpa, viziriul apoi cap n-aré D]că apoi cu capul iș va da samă M,P//

f. 320^v 23. Decé vizirul îndată au răpedzit un capegi-bașea cu mazilie la Isuf-pașea sarascherul de la Tighinea, scriind numai să prindză pe Mihai-vodă, că de<a> / scăpa, capul i-a tăia. Ce Isuf-pașea îndată noaptea au gătit 300 de spahii cu alai-bei, împreună cu capegi-bașea, de l-au lovit făr<ă> vesté, de l-au prinsu.

24. Mihai-vodă atuncea aștepta să-i sosească carte de la socru-său, pecum joimerii au trecut Cirimușul în ceasta parte, și el să purce<a>dză din Iașii. Și-ntr-acea dzi ce-u
10 sosît turcei cu mazilie în Iași au sosit și carte de la socru-său Dedul, că joimirii la Cirimuș stau gata să tre<a>c<ă>, și le-u dat și cite un leu de cheltuial<ă>, la 400.

Decii Mihai-vodă, vădzînd că l-au apucat turcii în Iașii, au și răpedzit la Dedul, de-u fugit în Ț<a>ra Leșască,
15 și s-au întorsu și joimerii înapoi. Atuncea, de-r hii avut Mihai-vodă cumpăt bun, să fie mai grăbit lucrul și s<ă> nu fie știut pre mulții acel sfat, ar hi avut vremea bun<ă>

1 23]24 C,D 28 M, 15 P, *lipsește* B,E,G/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ vezirul B, vizirul C/ răpedzit] triimis E,G, și triimes M,P/ bașia B,C/ 2 cu maziliia lui Mihai-vodă la Iusuf-pașea B,E,G,M,P/Iusuf-pașea C/sarascherul B,C/ de la]de C,M,P/scriindu-i B,C,E,G,M,P/ 3 numai]numaidecît G,îndată M,P/să-l C/ pre B,C/voevoda M/ de va scăpa B,C,D,E,G/4 îi va tăia D,G, i-a tăe lui Iusuf-pașea M,P/ *lipsește* Ce M,P/ Iusuf-pașea C, Iusuf-pașea B, Iusuf-pașea M, P/ trii sute B,C/ *lipsește* de P/ 5 cu]și cu E,M,P/ capegi-bașia B,C/ 5-6 l-au lovit fără de veste pre Mihai-vodă, de B,G, l-au lovit pre Mihai-vodă fără de veste C,D/capegi-bașea de au mărșu fără de veste la Mihai-vodă de l-au prinsu E/capegi-bașea, cari viind fără di vesti au prinsu pre Mihai-vodă voevoda M,P/6 după prinsu ad. și l-au mazilit D/ 7 24]25 C,D, 30 M, *lipsește* B,E,G,P/Iară Mihai-vodă B,C,E,G/ atuncea]într-acea zi M,P/aștepta scriso<a>ri de la socrul său Dédiul M,P/ 8 de la socru-său carte C/ după socru-său ad. Dediul spat<ar> G, Dédiul spătar; și viind carte D/precum B,D, *lipsește* M,P/joimirii B,D/ au trecut]trecușă M, triimisășă P/ 9 *lipsește* și M,P/el]Mihai-vodă B,D,E,G,M,P/ 8-9 *lipsește* pecum... să purce<a>dză din Iașii. C/ era gata să purceadă din Eși <în ceasta parte P> la joimiri M,P/ purceadă B/Iași B/Și într-acia B, Într-acea C/10 ce au sosit B,C/de au vinit E/turcii B,C/maziliia B, mazilie C/ 9-12 Și chiar atuncea au vinit și turcii în Eși cu mazilie. Vinit-au lui Mihai-vodă voevoda scrisoari di la socrul său Dediul, înștiindu-l că joimirii stau gata la Cirimuș și li-au dat și citi <un leu P> di cheltuială la patru sutii joimiri M,P/ 10 *lipsește* în Iași C/au sosit și de la socru-său Dédiul spătarul carte, că C/carte B/ 11 Dédiul spătarul B,D,E,G/ stau gata la Cirimuș C/triacă B,C/12 li-au C/li-audat și de cheltuială cite un leu de om, la patru sute de oameni B,E,G/ la patru sute de oameni D/ după patru sute ad. ce și el să purcează din Iași C/ 13 Decii B,C, *lipsește* M,P/ voevoda M/văzînd așa D/14 Iași B,C/ au și răpedzit <au și triimis E,G> în grabă la socru-său Dédiul spătarul de au fugit B,E,G/îndată au triimes la socrul său Dédiul să fugă în Țara Leșască M,P/ Dédiul C, Dédiul spătar D/ de au C/ Țara B,C/ 15 joimirii înapoi B,C/ Atuncea B,C/ ante Atuncea: 23 E, 24 G/ de ar hi C, de ar fi B/15—4 *lipsește* Atuncea ... s-au înșelat, de l-au prinsu. M,P/ 16 să fiie B/ să nu fie B,C/ 17 mulți B,C/ acell]de acel G/ ar hi]au A,B,C,D,G, și au E/ vrémia B, vréme C/bună B, C/

ș-ar hii apucat de-r hii scăpat. Numai era mulții sfetnici, și era plin locul, și socotie că pîn' n-a agiurge capegi-bașea cu birul la Țarigrad nu l-or mazili. Și mai mult cu acel gînd s-au înșelat, de l-au prinsu.

f. 321 5 25. Decé turcei. cu mare straj<ă> și groază, l-au luat de l-au pornit la Tighinea și de la Tighinea la Țarigrad, de l-au / închis în Edicula cu mare, mare urgie, care nime nu mai dzice c-a vide lumea.

10 Capegi-bașea carei strîngea birul în Gălați au apucat de-u luat de la boiarii zlotăși numai 10 pungii de bani și le-udus la Țarigrad, de le-u dat la visterie înpăr<ă>te<a>scă.

26. Aici în Iașii au pus capegi-bașea, care luas<ă> pe Mihai-vodă, camaican pe Ion Buhuș logofătul. De domnie nu s<ă> știe cine iasșté, făr<ă> cît trăgea nedejdea
15 lui Antiohi-vodă, știindu-l că-i mazil acolo.

Iară boiarii cei pribegii din Țara Munteniiască, Ilie Ca<n>tacozino visternicul și Ilie Catargiul vis<ternicul>, cum au înțeles de luarea lui Mihai-vodă din Iașii, s-au și bucurat cu nedejdea că iasșté Antiohi-vodă domnu. Ș-au
20 trecut în grab' în ceasta parte, la Focșeni și, făr<ă>

1 și ar fi apucat de ar fi scăpat B,C/ mulții]prea mulți G/ mulți sfetnic¹ B,C/2 după locul ad. pretudindinea C/ socotiia B,C, socotiia Mihai-vodă E/ pînă B/ pînă nu va C/ bașia B,C/3 cu birul]cu banii birului E,G/ mazili B,C/ nu-l vor mazili D/ 4 gînd]sfat G/ ad. marginal gînd C/ l-au prins turcii G/ 5 25]26 C,D, 24 E, 33 M, *lipsește* B,G,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ turcii B,C/ mare straje B,C/ groază și straji M,P/ l-au <au M,P> luat pre Mihai-vodă D,E,M,P/ 5-8 *lipsește* Decé... dzice c-a vide lumea. G/6 de¹ și M,P/ și] iar M,P/ de² și B,C,E,M,P/7 cu mare urgie B,C,E,M,P/ care]și M,P/ nimé B,C/8 dzicea B, zicea C/nu mai dzicea că va mai eși de la închisoare și a mai videa lumea E/ că a <va D> mai videa B,C,D,M,P/9 Iar capegi C,E,G/ bașia B, bașea C/ care B, careli C/ birul]banii birului E,G/de-u]de au B,C/10 zéce pungi B,C/ li-au dus B,C/ 10-11 li-au dus la visteria înpărească M,P/ 11 li-au dat B,C/ visteria B, visterie C/ înpărească B,C/ 12 26]27 C,D, 25 E,G, 35 M, 17 P, *lipsește* B/ Aicea în Iași C/ bașia C/ luasă pre C/12-13 Iar în Iași capegi-bașia, care luas<ă> <au luat G> pre Mihai-vodă au pus caimacam B,E,G/ Capigi-bașea acela ce-au luat pre Mihai-vodă voevoda din Eși au pus caimacami în Eși pre M,P/ 13 caimacam C/pre B,C/ log<o>-fătul B/13-14 De <Și de E,G> domniie iară nu să știia B,E,G/ Iar de C/ nu să știie C/ Iar domnu nu să știe cari a vini <cini a fi P> fără de cit M,P/ 14 iaste B,C/ fără C/ fără de cit numai trăgea B,E,G/ nedejde B,C/15 lui]de M,P/ Antiohi B,C/ voevod M/ știindu-l]boiarii știindu-l C/ *lipsește* că-i M,P/ că iaste <că-i C> mazil acolo la Țarigrad <Poartă D> B,C,D,E,G/ acolo]la Țarigrad M,P/ 16 Iar B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* cei M,P/ pribégi B,C/ Munteniiască B,C/ 17 Cantacozino B,C/ visternicul¹ B, vistiarnicul¹ C/ *lipsește* visternicul¹⁻² M,P/ vist<iernicul>² C, *lipsește* B,E,G/18 înțales B,C/ cum au auzit că au luat turcii pre Mihai voevoda, îndată s-au și bucurat M,P/ Iași B,C/ *lipsește* și B,E,G/19 nedejde B,C/ iaste B]va fi C, a fi M,P/ Antiohii B,C/ domnu Ant<i>ohii voevoda M,P/ Și au C, Și au și B,E/20 grabă B,C/ după parte ad. în Moldova B,E/ Focșani B,C/ fără nici B, fără de nici C,D,E,G/

nicé o poroncă, au și-nceput a prinde ș-a lega ș-a bate pe oameni<i> lui Mihai-vodă ce s<ă> tîmplas<ă> cu slujbe acolo și a lua bucateli a boerilor lui Mihai-vodă care să dedes<ă> în laturi. Prins-au și pi un grec, nepot de sor'
 5 lui Iordachi Rusăt vornicul, de l-au bătut și l-au înbrăcat cu-n sucman negru și l-au trimis de l-au închis la Cetate la Ne<a>mtu. Și multe lucruri făr<ă> de calé făcea. Ș-au mărșu la Iașii, dîrjii și sâmeții, așteptînd din ce<a>s
 f. 321^v în ce<a>s să le vie cărții de la / Ant<i>ohie-vodă, să fie
 10 cămăicani.

27. Atunce au trecut pen Iașii, de la Po<a>rtă, un
 un ag<ă> înpăr<ă>tescu la marginé, la Cernăuții, în cai de olac, de au măsurat locul din mijlocul Prutului, de la Orășeni. Au pus pe un om pe gios, de au mărșu pîn-in tîrgu
 15 în Cernăuți, și aga turcul alătura cu dînsul cu ceasornic, ca s<ă> vadză cîte cesuri au călcat moscalei hotarul, cîndu au vinit de au luat pe Șfed. Și s-au aflat opt cesuri c-au călcat hotarul. Întrebatu-l-au cămăicanei pe acel turcu, doar știe să spuie pe ciné or să puie domnu aice,
 20 și n-au știut nemic să spuie.

1 după poroncă ad. a nemării C,D/ au și început B,C, au început E,M,P/ și a lega și a bate B,C// 1--2 început a prinde, a bate și a lega pre oamenii M, început a bati, a prăda pre oamenii P// 2 pre oamenii B,C/ voevoda M/ după vodă ad. și-i lega P/ ce]ca-
 rii M,P/ să timplase B, să timplasă C/ să timplas-acolo G/ slujba B,E,G// 3 a luoa
 B,C, a luat G/ luat-au și M,P/ bucateli B, bucateli C]vitile M,P/ a boiarilor B, a boiarilor C]a oamenilor P/voevoda M/ carii să didesie B,C//3-4 lipsește care să dedes-in
 laturi M,P// 4 Prins-au atunce B,C,D,E,G/ pre B,C// 5 vornicului D/ lipsește vornic-
 ul, de M,P/ lipsește și M,P// 6 cu sucman B,E,G/ lipsește negru E,G/ și]apoi
 M,P/ trimis B/ de]și M,P/ la <in M,P> Cetatea Niamțului G,M,P// 7 Niamțu B,C/ și
 și alti multi M, Și așa multi alti P/ lipsește lucruri P/ fără cale B, fără calé C/ fă-
 cea]au făcut B,E,G,M,P// 8 Și au mărșu la Iași B,C]După <și după P> acee au vinit
 la Eși M,P/ dîrji și simeți B,C// 8-9 ceas¹⁻² C// 9 lipsește le M/ viile B/ cărți B,C/ Anti-
 ohii B, Antiohi C/ voevoda M/ să-i fie E// 10 caimacami B,C// 11 27]28 C,D, 26 E, 37 M,
 18 P, lipsește B/ Atunce B,C, lipsește M,P/ prin Iași C/ prin Iași un turcu mare de
 la Poartă, agă înpărătescu B,E,G/ Poartă C// 11-12 Trecut-au prin Eși un agă di la
 Poartă M,P// 12 agă înpărătescu C/ lipsește înpăr<ă>tescu M,P/ margine B/ Cernăuți
 B,C// 13 olacu B,C]mezil E, menzil G// 14 Orășeni B, Orășeni C/ Și au pus E,G,M,P/
 pre¹⁻² B, pre¹ C/ după mers ad. pre jos M,P/ pînă B,C// 15 turcul cu ceasornicul
 alătura P/ lipsește cu dînsul M,P/ ceasornicul B, ceasornic C, ceasornicul în sîn
 E,G// 16 să C/ să vază B/ ceasuri C/ moscalii B,C/ hotarul Moldovii C, lipsește
 M,P// 17 cînd B,C/ pre șvezi B,C,D,E/ ceasuri B,C// 18 că au călcat hotarul B,C,
 lipsește M,P/ Întrebat-au caimacamii <boarii caimacamii E> atunce pe acel
 turcu agă, doară B,E/ boarii caimacamii C,D,G/ Caimacamii au întrebat M,P/
 pre C// 19 turcu]turcu agă C,D,G, agă M,P/ doară C/ lipsește doar știe să spuie
 pe M,P/ știie B/ să spuie C, să le spuie E,G, să le spuie B/ să le spuie pe cine va
 înpărăția să puie domnu aicea în Moldova D/ pre cine vor să puie <puie C> B,C,G/
 cini va să fii domnu M,P/ aici B]aicea în Moldova C,G, în Moldova M,P// 20 și n-au
 știut]ci niși el n-au știut M,P/ după știut ad. acel turcu agă C/ nemică B,C/ lipsește
 nemic să spuie M,P/ să le spuie E,G//

28. Strînsu-s-au toată boiarimea la Iași ș-au întrat
 în mare grij<ă>, să nu puie de la Po<a>rtă vrîn pașe
 sau să nu vie să mai ia nescaréva boiarii la Po<a>rtă.
 Vădzînd c-au luat pe Mihai-vodă cu mare urgie și cu nume
 5 de hainlic, și vesté de domnu nou nu le vine, să mira ce
 or faci.

Sfătuia unei să fugă într-alte țării: alții sfătuia să
 s<ă> bej<ă>ne<a>scă la munții. Ce apoi au scris <și la
 Brîncovanul, cu rug<ă>mente să-i sfătuiască ce-or face
 10 și, de hii audzit ceva, ori de biné, ori de rău, să le fac<ă>
 șt<i>re.

Deci Brîncovanul le-u răpedzit de olac și le-u scris/
 f. 322 să nu poarte nice o grij<ă>, că făr<ă> zăbav<ă> vrîme
 le va vini vesștea că le-u pus Po<a>rtă domnu. Iară de
 15 celi reli ce socotescu, nu-s nice de uneli, că așe are el
 veste de la capichihăi. Și așea le-u mai ieșit boiarilor
 grijea.

29. Atunce poroncit-au vizirul lui Ant<i>ohi-vodă să
 grijască trei sute de pungii de bani, să-l puie domnu, că

1 28]29 C,D, 39 M, 19 P, lipsește B,E,G/ boierimea C, boiarimea atunce B,E,G/
 și au întrat B,C, și toți au întrat M,P// 2 mare grije B,C/ grije, temîndu-să să nu
 le pui pașe di la Poartă, în loc di domnu M,P/ de la Poartă B,C, lipsește G/ vreun
 C/ pașia B,C, pașe în Moldova E,G// 3 sau să mai viie B,E,G/ lipsește sau să nu
 vie... la Po<a>rtă. M,P/ niscariva B, niscariva D,E, pre niscariva C/ boiari B,
 boiari C/ Poartă B,C// 4 Vădzînd]Știind M,P/ că au luat B,C/ pre B,C/ voevoda B'
 mare urgie B,C// 5 hainlicu B/ veste B,C/ nou]cine iaste B,E,G/ nu le mai viniia
 D,M,P/ vine B, viniia C/ lipsește să mira ce or faci M,P/ face B,C// 7 Și sfătuia
 B,D/ unii B,C/ țări B,C/ iar alții C,D,G// 7-8 lipsește Sfătuia... la munții. M,P// 8
 să să bejeniască B,C/ munți B,C/ Ce au socotit apoi <apoi au socotit G> și au scris
 la Brîncoveanul-vodă E,G/ lipsește și B// 9 Brîncovanul <Brîncoveanul C,D>-vodă
 B,C,D/ Scris-au toți boerii <cu toții P> la Brîncovanul, domnul muntînescu, cu
 mari rugăminti M,P/ rugăminti B,C/ce vor face D/ face B,C// 10 de a fi auzit B, de
 va fi auzit C,D,E,G, de auzi ceva P/ bine B,C/să le facă știré B,C/să-i înștiin-
 țeze E,G,M,P// 12 Decii B,C, lipsește M,P/ Brîncovanul <Brîncoveanul C,D>-vodă
 B,C,D/li-au¹⁻² B,C/ olacu B/ Decii Brîncoveanul <-vodă G> li-au scris și li-au trimis
 în grabă de i-au înștiințat să nu poarte E,G// 12-14 Brîncovanul le-au scris
 și au trimes di olac, adiverîndu-le să nu poartă grija <di nemică M> că fără zăbavă
 le <va P> vini veste M,P// 13 nici o grije B,C/ fără zăbavă B,C, fără de zăbavă
 D,E// 14 li-a vini veste B/ lipsește vini C/ veste C/ le-ujli-au B,C/ le va pune G/ le
 va pune înpărăția domnu E, li-au pus domnu <di M> la Poartă M,P/ Poarta B,C/
 Iar B// 15 di celi réle C, din céle réle B/ de]pentru M,P/ socotescu lei<ei E,G> B,E,G/
 nu-s]nu sint D,E,G// ce-au socotit ei, nici di unile nu sint, fiindcă ei așa are
 vesti M,P/ nici B,C/unili B/ășia B, așa C// 16 veste B,C/capichihăile lui B,C,D,E,G/
 ășia B, așa C]într-acest chip M,P/le-ujli-au B,C/ eșit B,C// 17 grija B, grije C// 18
 29]30 C,D,G, 41 M, 20 P, lipsește B/Atunce B,C, lipsește M,P/ Poroncit-au atunce
 G/vezirul B,vizirul C/Antiohii B,C/voevoda M// 19 grijască]gătiască M,P/ trii sute
 C]patru sute B,E,G/ lipsește de¹⁻² M,P/pungi B,C/să-l]și să-l M,P/domnu în Moldova
 B,C,D,E,G/ că]dzicîndu că E//

alții dau cincii sute. Antiohi-vodă socotie că n-or pune pe alții, avînd el nume bun de la țar<ă>, și numai pe dînsu or pune. Ș-au răspunsu vizirului că el mai mult de o sută șindzăci de pungii n-a da, că țara ăstă sărac<ă>, și el 5 nu po<a>te s-o jăcuască.

30. Decé vizirul, vădzind acel răspunsu de la Antiohi-vodă, au chemat pe Nicolai Mavrocordat tîrdzimanul, ficiorul lui Alixandru Exapăritul, tîrdzimanului celui bătrînu, și i-au dzisu-i: „De vré<me> că Antiohi-vodă n-au vrut să dea 10 trei sute de pungii să fie domnu, iată că tu ăeștii tîrdziman, slug<ă> înpăr<ă>te<a>scă, credincios, și-ții dau ție domnie, făr<ă> nice un ban“. Și l-au înbrăcat cu căftan.

31. Iară dup<ă> ce s-au trecut trei, patru dzilé dup<ă> ce au înbrăcat căftan, făcut-au vizirul un izvod la cîte locurii f. 322^v 15 trebuie să dea bani Neculaiu -/ vodă, carei cuprind acel izvod opt sute de pungii de bani. Și l-au făcut de-u dat toți banii în grabă. Și cu ce-u mai cheltuit cu casa lui, pîn-a purcede de acolo, s-au făcut apro<a>pi de o mie de pungii de bani.

32. Atunce tată-său Alicesandru Ecsapăritul, șădzind

1 dau<da> și M,P/cinci M,P/ Iar Antiohii B,C,E,G/ vcevoda M/ socotiia B,C/ că pre al-
ții nu vor puni domnu M,P/ n-or<nu> vor C//2 pre C/ după alții ad. la domniia Moldovii
B,E,G/ numé C/ de la<in> M,P/ țară B,C/ și numai<ci> tot M,P/ pre dînsul l-or <il> vor
C,D/ pune B,C,D//3 Și au B,C/ Și pentru acee M,P/ vezirului B, vizirului C/ că<cum>
căm M,P/ mai mult de trii sute și cindzăci de bani B/ de<decit> C,M,P//4 și
cincăci C/ lipsește de M,P/pungi de bani C,D,E,G, puni bani M,P/ nu va da C/ că<
fiind M,P/ iaste B,C, lipsește M,P/ săracă B,C//5 nu poate să o jecuiască B,C// 6
30]32 C, 31 D,G, 42 M, 21 P// lipsește B/ Decii B,C, lipsește M,P/ vezirul B, vizirul
C/ lipsește vădzind... vodă M,P/ după văzind ad. așa B,E,G/ Antiohii B,C// 7 chie-
mat pre Nicolae B,C/ Mavrocordat A/terzimanul B,C, a tîrzimanului M, tîrziman
P/ ficior lui D,P// 8 Alexandru B/ Exaporitul, terzimanului B,C/ grecește: Exapo-
ritul G/bătrîn B,C//9 și i-au zis B,C,G/ De vréme B/de va vrea C, De vii vrea D/
Antiohii C/voevoda nu vra M//10 trii C]cinci E,G/lipsește de M,P/ puni de bani B,
C,D,E,G, puni bani M,P/ după domnu ad. în Moldova B,C,D,E,G/ ești ter-
ziman, slugă înpărtătiacă B,C// 11 credincioasă P/ și-ți C/ și îți dau ție B,E]ții
îți dau M,P/ domniia B/ după domniia ad. în Moldova D//12 fără de nici B,C,D,E,G/
Și îndată M,P/ după căftan ad. să fie domnu în Moldova B,E,G, și l-au pus
domnu în Moldova C//13 31]32 C,D, 43 M, lipsește B,G,P/ Iară după ce au trecut
trii B,C,D,E,G, lipsește M,P/zile B,C/după B,C//13-14 după patru zili au făcut
vizirul M,P//14 căftan C, căftan de domnie B,D,E,G/ vezirul B, vizirul C/la
în P/ cite locuri B,C/ repetă la cite locuri D// 15 trebuie<ă> cade M,P/ Nicolae B,C/
voevoda M/care cuprindea B,C/lipsește acel izvod C/cari izvod cuprind M,P//16 lip-
sește de<1-2> M, de<1> P/pungi B,C/de-u de au B,C/au dat în grabă toți banii acie M,P//17
Și]Deci M,P/ce-u<ce> au B,C/lui<sa> M,P/pină a purcede B,C/lipsește pin<ă>a purcede
de acolo P//18 de acolo din Țarigrad C,D,E/de acolo<din> Țarigrad G, lipsește M/
aproape de B,C, lipsește M,P/miie B/lipsește de<2> M,P/pungi B,C/lipsește de<3> M//19
32]33 C,D,lipsește B/Atuncea B,C/Alexandru Exaporitul B, Alexandru Exaporitul,
terzimanul <lipsește terzimanul G>cel bătrîn C,E,G/șezînd B,C//19-r. 8 din p. urm.
lipsește Atuncea tată-său... din Țarigrad. M,P//

la gazdă, nemic nu știe de fiu-său, c-au luat domnie. Și cum au înțeles, au și-nceput a plînge ș-aș da palmé peste obraz, ș-aș zmulge părul din cap și din barbă, ș-a blăstăma pe fiu-său, căci au priimit domnie, și a dzice că din ce<a>-
5 sul acesta ăstă casa lui stînsă, de vréme că s-au amestecat la domnie. Și fiind și bătrîn, n-au trăit doo săptămîni ș-au murit. Încă n-apucas<ă> Neculaiu-vodă să purce<a>-
dză din Țarigrad. Iar în locul lui Neculaiu-vodă au pus tîrdziman pe frate-său, pe Ion.

10 33. Triimițînd Neculaiu-vodă cărții în țar<ă> de domnie noo, au triimis și nisște oameni a lui, greci. Ară-
tatu-s-au la toți cu blîndețe și cu mil<ă>. Atunce Ilie Ca<n>tacozino și cu Ilie Catargiul, cum au înțeles că nu-i
Ant<i>ohi-vodă domnu șe-i Neculaiu-vodă, s-au și spăriet
f. 323 15 de faptele lor celé nebune / ce făcus<ă>, pecum mai sus
s-au pomenit. Bogată rușini le ăera ! Ș-au și-nceput a fugii
în Ț<a>ra Munteniască.

Și Neculaiu-vodă, neștiindu-i c-au vinit în Moldova, le-au scris cărții de l<e>-au triimis pen Țara Muntene<a>-
20 scă, cu adeverință bun<ă>, știindu-i că sînt acolo, să-i

1 nemică nu știia B,C/de fiu-său Nicolae Mavrocordat terzimanul <Nicolae-vodă C>
că au luat domniia Moldovii B,C,D,E,G// 2 înțales B,C/ cum au și început a plînge
și a-ș da palme preste B,C//3 și a-ș zmulge B,C/ ș-a<și> a B,C//4 pre C/ pre fiu-său
Nicolae-vodă B,G/ căci<pentru> căci B, pentru cé E,G/ domniia B,C/ dzice B,
zice C/ ceasul B,C// 5 iaste B,C/ de<din> B,C,D,E/ amestecat C, amestecat fiu-său
B,E/ lipsește G// 6 domniie B,C/ doao B]mai mult de doao C//7 ș-au<și> au B,C/ Și
încă nu apucasă B,C,E,G/ Nicolae B, Neculae C/ purceadă B,C//8 repetă din B'
Iară B/ Nicolae B,C//9 au pus înpărătia <Poarta D> terziman C,D,E,G/ terziman
B/ Vizirul în locul lui Nicolai voevoda <Mihaiu-vodă P> au pus tîrziman M,P/
pre<1> C,lipsește pe<2> C,G/pre frate-său Ioan-vodă B,E/pre Ioan fratele lui Necolaiu
voevoda M,P// 10 33]34 C,D,45 M, 22 P, lipsește B,G/Iară atuncea trimițînd B,E,G/
Nicolae B/Iară Nicolae-vodă, trimițînd în țară cărți de domnie C/cărți în Moldova,
în țară B,E,G/ de domniie B//10-12 Necolaiu voevoda au triimes în țară cărți de
domnii noao și au triimes și o<a>mini de ai săi, greci. În scrisoari au arătat blin-
dețe și milă M,P//11 noao B,C/trimis B/ nêște B,C/ai lui B,C,D// 11-12 Arătat-au Nico-
lae-vodă C// 12 blîndete B,C/milă B,C/Atuncea B,C, lipsește M,P// 13 Cantacozino
B,C/ au înțales B,C]s-au înștiințat M,P/nu-i<nu> iaste B,D,E,G,M,P// 14 Antiohii B,
C/ domnu Antiohii voevoda M,P/șe-i<și> iaste B,C,D,E,G/ lipsește șe-i Neculaiu-
vodă M,P/Nicolae B,C/ spăriat B, spăriat C// 15 faptele B, faptele C/celé B,C/
celé fără de calé ce făcus<ă> D/ lipsește nebun C/ făcusă B,C/precum B,C//15-16
lipsește ce făcus<ă>... s-au pomenit. M,P//16 pomenit<scris> B,C,E,G/rușine B]ne-
cînste C/era B,C/ Și au și început B,C]Și au purces M,P/a fugi B,C]să fugă M,P//17
în<iar> iarăș P] în M,P/Țara B,C// 18 Și]Iar C/ Nicolae B,C/că au vinit B,C/le-u-
li-au B,C// 18-3 Necolaiu voevoda n-au știut că au vinit în Moldova acești doi
boeri și pentru acee le-au fost scris cărți cu adiverință și le-au fost triimes drept
în Țara Muntenească ca să-i iasă înaintea la Gălați. Tar ei fugind i-au întilnit <au
întîmpinat P> cărțile la Bacău și s-au mai îmblînzit M,P// 19 cărți B,C/li-au trimis
B,C/ pin B,C/Munteniască B,C//20 cu<și> cu C/ bună B,C//

ias-înainte la Gălați. Deci fugind iar, i-au tunpinat cărțile la Bacău. Deci vădzind cărțile lui Neculaiu-vodă, s-au mai îblîndzit și-au eșit înainte lui Neculaiu-vodă la Gălații.

34. Atunce și Iordachi vornicul Rusăt și frate-său
5 Manolachi și alții mulții boiarii a lui Mihai-vodă fugis(ă),
unei în Ț(a)ra Leșască, alții în Ț(a)ra Muntene(a)scă,
alții în Țara Ungure(a)scă, temîndu-s(ă) c-a lua Ant(i)-
ohi-vodă domnie; căci era greșiți rău lui Ant(i)ohi-vodă.
Ce vădzind cărți(le) lui Neculaiu-vodă scriindu-lé cu
10 blîndețe, s-au întorsu toți înapoi cu bucurie. Caré acea
bucurie pe urmă au venit în suspinuri și-n amar, pecum
înainte s-a scrie, la rînd.

DOMNIA ÎNTÎIU A LUI NECULAIU-VODĂ MAVROCORDAT,

FICIORUL LUI ALECSANDRU EXAPĂRÎT,

15 VL<EA>TO 7218 <= 1710>. CAP 90

f. 323^v Zaci(alo 1). Dup(ă) ce s-au gătitu în Țarigrad cu domnie,
au purces /ș-au venit la Gălați. Ș-acolo, dup(ă) obicei,
i-au ieșit to(a)tă boerimea din Țara de Gios înainte.

1 iasă B,C/ înainte BC/ Decii B,C/ fugind C/ iar]iei B,C, ei D,E,G/timpinat B C,D, în-
timpinat E,G//1-2 cărțile¹⁻² B,C//2 Decii C]și B,E,G/ Nicolae B,C//3 și au C/înaintea
C/ Nicolae C, Gălați C/ și au eșit <și ei E,G> lui Nicolae-vodă înainte la Gălați B,E,G,
lipsește M,P//4 34]35 C,D,E, 48 M, lipsește B,P/ Atunca C/ lipsește și G/ lipsește Atunce
și M,P/ Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G/ lipsește vornicul M,P/ lipsește și frate-
său Manolachi M,P// 5 Manolachi Rusăt D,E,G/ și și M/alți B/mulți boiari B,C,
boeri mulți M,P/ lipsește mulții E,G/ a lui]de a lui C/ voevod M/fugisă B,C, încă
fugisă M,P//6 unii B,C/ Țara¹⁻² B,C/iar alții¹⁻² G/Munteniască B,C//7 Unguriască
B,C//7-8 lipsește alții în Țara Ungure(a)scă... rău lui Ant(i)ohii-vodă. M,P/
remîndu-să B,C/ că va lua C, că va lua D, că a fi luat B,E, că ar fi luat G//8 Antiohiu¹⁻²
B,C/ domnia B,C/căci]pentru că C,E,G, pentru căci D//9 Ce vădzind] Iar
dacă au văzut M,P/ cărțile B,C/Nicolae B,C/voevoda M/ scriindu-le B,C,
lipsește M,P//10 blîndețe B,C/s-au]apoi s-au M,P/ toți]cu toții P, cu toții în Moldova
M/înapoi C/ înapoi toți B,G/ bucurie B/ Care B,C// 10-12 lipsește înapoi cu
bucurie... la rînd. M,P/ acia B//11 bucurie B,C/ repetă Care acea bucurie C/ acea
bucurie s-au întors de au venit G/ pre B,C/ pe urmă s-au întors de au venit E/ și
în B,C//12 precum înainte s-a scrie la rîndul său B, precum s-a scrie înnainté la rînd
C/să va scrie istoria la rînd D/ să va scrie la rîndul său G/ la rîndul său E//13 întii
B,C/ lipsește întiiu a M,P/ Nicolae voevoda Mavrocordat B,C, Necolaiu Mavroc-
dat voevod M,P// 14 ficior B,C,E,G,M/ Alexandru Exaporitul C, Alexandru Exa-
porit D,M,P, Alexandru Exaporitul terzimanul B,E,G//15 vl<ea>to]în anul B,C,D,G,
anul E/ lipsește vl<ea>to 7218 M,P/ Cap 93 D, corectat Cap 93 B, Cap 95 P
lipsește Cap 90 C,E,G// 16 Zaci(alo) C, lipsește B,D,E,G,M,P/ După C, Dupre B]
În anii 1710, după M,P/după gătit ad. Nicolae vodă B,C,E,G/ domnia B,C//17
și au venit pînă la Gălați B,C,E,G/ Și B,C/ dupre B]pre C/ obiciai B, obiceai C//18
eșit B,C// 17-18 după obicei, toată boerime din Țara di Gios i-au eșit înnainti
M,P// 18 toată B/înainte toată boerimea din Țara de Jos C/ după înnainte ad.
de s-au înpreonat cu dînsul B,E//

2. Și-ndată au și dat cuvîntu mojiilor să-ș ia bani(i)
înapoi de la boiarii zlotasi, care-i dedes-înainte mazil(i)ei
lui Mihai-vodă pecetluțelele cele de un leu și năpăștilé
celé cîte 5 lei de leu, ce s-au pomenit mai sus, că scoses(ă)
5 Mihai-vodă.

Cé zlotasi(i), unei luas(ă) cu datorie ș-apucas(ă)
de dedes(ă) la Mihai-vodă, iară unei luas(ă) de pe la
oameni și dedes(ă) la capegi-bașe ce strînge birul, care
s-au pomenit mai sus. Și Neculai-vodă n-au vrut să ție
10 în sam(ă) nice un ban dentr-acea orînduial(ă), nice ce-u
dat la Mihai-vodă, nice ce au dat la capegi-bașea ce strînge
birul. Ș-au poroncitu zlotasilor, cu maré groa(ză), numai
să înto(a)rcă toți banii mojiilor înapoi.

3. Decé, cum au purces Neculaiu-vodă din Gălații s-au
15 și rădicat toată țărănimea Țării de Gios cu jalob(ă) asupra
zlotasilor în Tecuci, în Bîrlad, în Vaslui, în Schinteia, Pé la
toate conaceli, tot divanuri de zlotasi era cu mojiicii. Și
zlotasii, ca vai de capeteli lor, înbla șipurindu-s(ă) și ru-

1 Iară Nicolae-vodă au și dat cuvînt B,C,E,G/mojiilor B,C/țărănilor G,M,P,
țărănilor, mojiilor E/banii înapoi B,C//2 zlotasii boeri M,P/ cari B,C/cari bani
ii M,P/ didesle B,C/înainte B,C, mai înainte M,P/mazilii B,C// 3 voevoda M/
pecetluțelele C, pecetluiturili D,E,G/céle de C/céle cite de B,D,E,
G/ năpăștili céle B]apoi C// 3-5 lipsește pecetluțelele cele... Mihai-vodă. M,P// 4
céle cîte de B,D,E,G/cinci B,C/ lipsește de leu B,E/ pomenit]scris C/ce mai sus s-au
scris că au fost scos Mihai-vodă E,G/scosésie C]au fost scos B// 6 Ce C, lipsește
M,P/Ce boiarii zlotasi B,E,G/ Boerii zlotasi M,P/ unii B,C/luasă bani B,C,D,G/
cu datorie B, cu dobîndă cu datorie C/ și apucasle B, și apucasă C// 6-8 și apu-
casă di au dat banii lui Mihai voevoda, alții luasă banii di la țărani, dar i-au dat
lui capigi-bașa ci au strînsu birul înpărătiescu M,P//7 de]de-i G/ didesle B,C/
iar unii C/iar unii din boiari luasă de pe la oameni banii și-i didesle B,E,G//8 didé-
sle C/ bașia B,C/ strîngea B/ strîngea banii birului D,E,G//9 pomenit]scris B,D/
care mai sus s-au scris E, precum mai sus s-au scris G, lipsește M,P/ Și]Iară B,E,
Iar C,G,M,P/ Nicolae B,C/ după voevoda ad. nimică M/ să ție B, să le ție M,P//10
samă B,C/ după samă ad. boiariilor zlotasi B,E,G/ nici¹⁻² B,C/ dintr-acia B, dintru
acea C/ orînduială B,C/ după orînduială ad. boiariilor D// 10-11 lipsește nice un ban...
ce strînge birul. M,P/ nici³ B,C/ce-au dat¹ B,C/ce-au dat la vistierie, la Mihai-vodă
E//11 bașia B, bașe C/ după bașia ad. turcul B,E,G/ strînsésie C//12 birul]banii
birului B,D,E,G/ Și au B,C]Ce au E,G/ poroncit B,C/zlotasilor]boiariilor zlotasi
B,D,E,G/ mare groază B,C//12-13 Ci cu mare groază au poroncit boerilor zlotasi
să întoarcă toți banii <țărănilor M> M,P/ ce numai B,E,G// 13 întoarcă B,C/mo-
jiilor]oamenilor B,E,G, țărănilor C/înapoi B,C, lipsește M//14 Decii B,C/Nicolae
B,C/ Gălați 14-16 lipsește Decé, cum au purces... asupra zlotasilor M,P//15 țărâni-
mea]mojiicime B,E,G/ ad. marginal Țării de Jos C/cu jalobă C, cu mare jalobă
B,E asupra boiariilor zlotasi B,C,D,E,G// 16 după zlotasi ad. prin toate tirgurile B,E,G/
în Vasluiu B,C, lipsește M,P/ Scinteia B,C/ Pe B, Pre C//17 conacele B,C/ lipsește
era M,P/ cu mojiicii B,C]cu țărani M, cu boerii, cu țărani M,P// 17-2 Și umbla boerii
zlotasi șipurindu-să <Ca vai de dînsii și umbla boerii zlotasi pornindu-i P> și rugin-
du-să țărănilor; le da zapisă și țărani nu priime M,P// 18 capetile C/ umbla B,C/
lipsește șipurindus(ă) și B,C,D,E,G/ rugindu-să B//

gindu-s<ă> mojiilor, și-ndatorindu-s<ă>, și-ntorcînd mojiilor. Și le făcea și zăpis, să-i mai aștepte, și mojiicii nu priimie.

f. 324 Iară după / ce au sosit în Iași, rădicatu-s-au tot tîrgul asupra zlotășilor, de nu putea răzbii pe uleți de nărod 5 de oameni, dup<ă> cumu-i rîndul prosștimei. Și zlotășii apucasă de dedes<ă> mulții ban<i> la vis<terie> Și n-ave de und<e> întoarce mojiilor.

Ce i-au bătut Neculai-vodă cu buzduganul și i-au închis în temniți cu tîlharii, pîn' s-au vîndut ce-u avut tot 10 s-au plătit țăranilor pîn' la un ban. Deci mojiicii, vîdzind acea voe, așe s-au dîrjit și s-au însămețit în toată țara.

4. A trie dzii, dup<ă> ce au sosit în Iași, au boiarit dup-obice<i>u. Pus-au pe Ion Buhuș vel-log<o>făt, pe Neculaiu Costin vel-vornic de Ț<a>ra de Gios, pe Ion 15 Sturdzea vel-vornic de Ț<a>ra de Sus, pe Antohi Jora hatman, pe Ramadan vel-post<elnic>, pe Ilie Catargiul vel-spăt<ar>, pe Gavril Miclescul vel-păh<arnic>, pe Ilie Ca<n>tacozono vel-vis<tiernic>; și-ndată atunci, eșind de la curté, s-au războlit și pîn' la săptămîna au și murit,

1 mojiilor]țăranilor B,C,E,G/ și îndatorindu-să și întorcînd mojiilor C, *lipsește* B,E,G,2 făcia B/zăpise B,zăpise C,D,E,G/ după zăpise ad. că le-or da banii numai B,G, că le vor da banii E/*lipsește* să-i mai aștepte E/mojiicii B, mojiicii G]țăranii C/nu priimie C]nici de cum nu priimie B,E,G,3 Iar C/ante Iară: 4 B,E,G/ dupre B/*lipsește* ce E/ după sosit ad. Nicolae-vodă B,E,G/ după sosit ad. domnia D/Iași B,C,3-4 Sosind în Eși s-au rădicat toți tîrguștii asupra zlotășilor di nu era cu puțință a răzbi M,P,4 nu putea om să răzbasă pre ulițe B,E,G,nu putea om răzbi pre ulițe C, D,4-5 norod mult de oameni ce era B,D,E,G, norod de oameni mult ce era C/ 5 *lipsește* de oameni M,P/ după B,C/cumu-i]cum iaste B,C,D,E, G,cum este M,P/prostimii B,C,5-7 *lipsește* Și zlotășii... mojiilor M,P,6 apucasă C/didese B,C/ mulți bani B,C/visteriile B, visteriile C, visteriile domniască D,7 unde B,C/ întoarce C, să întoarcă E,G/ mojiilor]țăranilor B,C,E,G,8 *lipsește* Ce M,P/ Nicolae B,C/ după vodă ad. pre boiari B, pre boiarii zlotăși C, pre unii din boiari E,G/Necolaiu voevoda au bătut <repetă au bătut P> pre zlotăși cu buzduganul; închisui-au M,P,9 temniță B,C,D,E,G/ *lipsește* cu tîlharii B,E,G/ pînă B,C/ ce-uice au B,C/ *lipsește* tot B,D,E,G/ tot ce au avut M,P,10 și au B,C/ țăranilor A/ după țăranilor ad. tot M,P,11 pînă B,C/ Deci B,C, *lipsește* M,P/ mojiicii B,C]țăranii M,P,11 acia B/voie B,C/ după voie ad. dela domnie C/ așia B, așia C, *lipsește* M,P/ îndîrjit B,C,E,G/ simetîit B,C,D,E,G,12 4,5 B,E,G, 2 M, 3 P/ Iară a triia zi B,C,E,G/ *lipsește* dup<ă>... Iași M,P,12-13 după ce au sosit la scaon la Iași au boerit pre obiciai B, după ce au sosit Nicolae-vodă în Iași pre obiceai au boerit boiarii C,după ce au sosit în Iași la scaon au boerit boiarii după obiceai D,după ce au sosit la scaon la Iași Nicolae-vodă au boerit boiarii pre obiceai G,13 *lipsește* Pus-au M,P/pre¹⁻² B,C/logofăt C,14 Nicolae Costin B,C/ de Țara B,C,*lipsește* M,P,15 C/pre B,C,15-16 pre¹⁻³ B,C/Antiohii B,C/vel-hatman C/postelnic B,C,17-19 *lipsește* V,17 spătar B,C/pre¹⁻² B,C/Gavril B,C,Gavrilă P/păharnic B,C,18 Cantacozino B,C/vist<iernic> C/indată B,C/atuncea C/cum M,P/ eșind]au eșit M,P,18-19 *lipsește* și-ndată... visternic maré G,18-3 vel-vist<iernic>, pe Ghiorghită Mitre vel-stolnic și pre Manolachi Hrisoverghi comis mare B,E,19 curte C]curtea domniască D/ pînă C/

și-n locul lui au pus visternic maré pe Ghior<ghi>ță Mitre, și pe <loc gol> stolnic maré și pe Hristoverghei comis maré.

Și era mai ales și mai de cînte și trebile toate dup<ă> 5 Ramadan pos<telnicul>. Și gătie pe Sturdzea vornicul să-l triimaț<ă> sol în Ț<a>ra Munteniască. Iar dup<ă> ce au trecut 7 dzile dup<ă> ce i-au boiarit, au și mazilit pe Sturdzea vornicul,și pe Catargiul s-au pus în locul Sturdzii f. 324^v vornic maré pe Ion Balșé, iar în locul Catargiului / pe 10 Cuzea. Iară pe Sturdzi și pe Catargiul i-au închis la săimeni, de i-au pus în her<ă>; și nu lăsa pe nimi să margă la dînșii. Și i-au ținut vro doo, trei săptămîni închiși și i-au făcut de au dat unul cîte 4 pungi de bani s-apoi i-au slobodzit. Și nu s<ă> știe adevărul pentru ce au fostu acea închi- 15 soare a lor. Dzice unei că i-ar hii pîrît Savin banul Zmucil<ă>, iar alții dzice că i-ar hii pîrît Iordachi vor<nicul> Rusăt, cum c-ar hii vorovit ei nisște voro<a>ve proasște de Neculaiu-vodă, cînd au audzit că vine domnu. Iară

1-3 *lipsește* V,1 și în C/*lipsește* și-n locul lui... maré. M, P/ visternic mare C/pre Gheorghită C/ după Mitre ad. visternic M,P,2 *lipsește* și pe <loc gol> stolnic maré C,M,P,1-3 pre Gheorghită Mitrea vel-stolnic, pre Manolachi Hrisoverghi vel-comis G/ pre Manolachi Hrisoverghi C,D/ comis mare C/ vel-comis M,P,4 Iar mai ales și mai de cînte și toate trebile era după B,C,D,E,G/ Iar mai ales <Era mai ales P> și mai de cînte era M,P/ *lipsește* Și era mai ales și mai de cînte V/ *lipsește* și trebile toate dup<ă> M,P,4-5 și toate trebile era după Ramadan vel-post<elnic> V,5 Ramadan vel-postelnic B,C,D,E,G/ gătie pre Ion Sturdzea <Sturzea C> B,C,D,E,G,V,6 să-l trimită B,C,D, ca să-l trimită V,6-6 *lipsește* Și gătie pe... Munteniască. M,P/ Țara Munteniască B,C/ Iară B, *lipsește* M,P, după B,C,7 șapte B/dzile B, zile C/ după cîte au boiarit boiarii B,D,E,G,V, după ce au boerit C/ mazilit B,C,7-8 pre¹⁻² B,C,8 Ion Sturdzea C/ Ilie Catargiul spătarul B,D,E,G,V,șiau B,C,8-9 în locul Sturdzii vornicului, pre Ion Balșé vornic mare <vel-vornic G> B,E,G/ și în locul Sturdzii au pus vornic mari M,P,9 pre Ion Balșé vornic mare V/mare C/ Balșé C/ în locul Catargiului au pus pe Cuzea spătar mare <vel-spătar G> B,D,E,G,V/ după Catargiului ad. au pus C/pre¹⁻² C,10 pre¹⁻² B,C/Iar B,C,*lipsește* M,P/ Sturdzea B,V, Sturzea C,D, șiiméni B,C,11 de]și B,C,D,G,V, *lipsește* M,P/pusu-i-au M,P/hîiară B, hieră C/ *lipsește* și M,P/ pre nimé B,C/ pre nimini <nimé P> nu lăsa M,P,11-13 hiară și i-au ținut cităva vréme închiși; și i-au făcut de au dat cîteva pungi de bani și apoi i-au slobodzit V/ margă]ntre P/dînșii B,C,12 vreo C/doao, trii B,C,12-15 Trii săptămîni i-au ținut închiși. Datu-i-au amîndoi citi patru pungi <di P> bani și așa i-au slobodit. Iar pentru cari pricină <nu P> i-au închis și le-au luat atîta somă <cată soma P> de bani adîvărul nimini n-au știut <adevărul n-am știut P> M,P,13 patru pungi B,C/ și apoi B,C,14 Iară adevărul nu să știe pentru cîte B,E,G,V/ să C/adevărul C/cé C/ fost B,C/acia B,15 Zicea unii C, Și unii dzicea V/hîi]fi C,V/ Zmucilă C, 15-17 Că unii dzicea că i-ar fi pîrît Iordachi Rusăt vornicul cel bătrîn precum că ar fi B,E,G,15-2 *lipsește* Dzice unei...cu năpaste. M,P,16 *lipsește* iar alții...Rusăt V/ alții zicea C/hîi]fi C/Iordachi Rusăt vornicul C,D,17 că ar hi C/ei]iei B,C/nêște voroave <vorbe V> proaste B,C,V,18 Nicolae B,C,1

unei dzicea că i-au pîrît mazîlii, că, cînd au pus banii steagului, i-ar hii încărcat pe unii cu năpaste.

Eşit-au la Divan şi grecul cela ce-l înbrăcasă <ă> Ca<n>-tacozone cu sucman, de s-au jăluit, carei mai sus s-au pomenit. Deci Ca<n>-tacozone Ilie era mort, n-ave ciné da sam<ă>; numai era Gavril Costachi sulgerul sin Gavrilă<ă> şi Ioniă<ă> Nenul Raţă postelnicul, carei fusesă<ă> soţii lui Ca<n>-tacozone la prinsoare acelui grec. Deci i-au pus la scară, de i-au bătut cite cu doo sute de toiagă la cur.

10 4 <sic>. Decé vădzindu boiarimea şi toată mazilimea acestea fapté di-ncepătur-a lui Neculaiu-vodă, s-au foarte mîhnit şi s-au spăriet taré, cît nu s<ă> ştie unul cite unul ce or faci şi de ce s-or apuca. Că cu banii stiagului încă îi în-greulia, şi uşea era închisă<ă> taré: nime nu întra la dînsul.

15 A doo dzii, a tria dzii, cînd chema cite vrun boer la f. 325 doo, trei / cuvinte, iar într-alt chip nu pute nime să margă

1 unii B,C/altii V/că i-ar fi pîrît C/mazilii B,C/că² cum B,G,V, precum E//2 stiagului B,C/ hi B/ fi C/pre B,C//3 Eşit-au atunce B,C,E,G,V/ ante Eşit-au: 6 B, 7 E,G, 5 P/ şi grecul acela B,C/un grecu V/ce-l/pre carile <care P> il M,P/înbrăcase B/corectat Ca<n>-tacozone A/ Ilie Cantacozino B,D,E,G,V,M,P/ după Cantacozino ad. şi cu alţii B,C,D,E,V, cu alţii G//4 sucman negru M,P/deşi B,G,V,M,P/jeluit lui Nicolae-vodă B,C,E,G,V/careijde careli B,E,G, de care C, pentru care D/mai sus s-au scris C,E,G, s-au scris mai sus B/ lipseşte carei... pomenit V, carei... Deci M,P//5 Decii Ilie Cantacozino B,C,D,E,G,V/rupt era mort V//5-6 n-avea cine să dea samă pentru dînsul B,E,G,V/cine da <să dea D> samă C,D/ numai ce B,C,E,G,V/rupt era V//5-9 Ilii Cantacozino era mort, iar soţiile lui, Gavril Costachi sulgerul Gavrilă<ă> şi Ioniă Nenul Raţul era faţă. Neculaiu voevoda pus-i-au pre amîndoi aceştie la scară M,P// 6 sulgiariul, ficior lui Vasiliu Costachi vornicul şi Ioniă Nenul B,E,G/ sulgiariul C/ sulger, ficior vornicului Vasiliu şi Ioniă D/ lipseşte sin Gavrilă<ă> C,V//7 Ioniă Nenul C/ corectat Raţă A/ Carii fusese soţii B,C//8 Cantacozino B,C, Ilie Cantacozino D/prinsoarea B/ Decii i-au pus Nicolae-vodă B,E,G,V, Decii au poroncit Nicolae-vodă de i-au pus C/ scară<ă> A/ del/şi B,E,G,V/ lipseşte de¹⁻² M,P/cite B,C/doao sute B,C/ toiage B,C/ lipseşte la cur B,C,D,E,G, V//10 4/7 V, 5 M, 6 P, lipseşte B,E,G/Decii C, lipseşte M,P/văzind boerimea C/Iară boerimea şi toată mazilimea văzind aceste B,E,G,V/mazilimea aceste C//10-11 Boerii şi toată mazilimea văzind aceasta chiar încă la începutul domniei lui Necolaiu voevoda foarte s-au mîhnit şi toţi M,P//11 fapte C/fapte, lucruri B,E,G, lipseşte V/ de începătură B,C/Nicolae B,C/ foarte s-au mîhnit B,E,G,V// 12 spăriat B,C/ tare B,C/jatît M,P/nu să ştia B,C/nu să ştie unul cu altul şi nu ştie di ci să vor apuca M,P/ce s-or face B,V, ce să vor face C,E//13 di ce <ce B> să vor apuca B,C,V/ lipseşte Că M,P/steagului B//13-14 Cu banii steagului au <i-au P> încărcat pre boeri şi pre toţi; uşa M,P//14 îngreioase B,V, îngreioasă C, îngreioasă D,E,G/ uşa îi era închisă tare B,D,V, uşa încă îi era tare închisă <închisă tare E,G> C,E,G/ nimé C/ lipseşte nime nu întra la dînsul M,P//15 A doa zi <şi E,G> a triia <tria C> zi B,C,E, G/chiema B,C/ vreun C/ boiaru B, boiar C/ doao B,C/ cite pe vreun boiaru cite la doao E,G// 15-2 Şi din spătărie încolo mai înlăuntru nimenea nu putea întra. A doa dzi, a tria dzi cînd chiema cite vreun boiaru, la doao, trii cuvinte, iar într-alt chip nu putea nimé să margă la dînsul, nici boarii, nici mazilii, fără numai V// 16 trii B,C/ iară B/ nu putea nimé B, nimé nu putea C,D, nimine nu pute M,P/ margă/jintre M,P//

la dînsul. Din spătărie încolo, mai în luntre nime nu pute întra, nici boarii<i>, nici mazilii, fără<ă> cît numai Ramadan pos<telnicul> şi Spandonachi căminarul şi Sculic că<mă>-raşul dinluntre, ce iera talmaci. Că Neculai-vodă moldove- 5 nesşte nu ştie, ce iera un lucru pre cu năcaz boiarilor şi ţării.

Şi-ş ţine lucrurile nalté, la mîniie aprig, numai nu ţine pre mult. Vre să stăpîne<a>scă Moldova ca Po<a>rta Turce<a>scă, cu mărîre mare.

Şi era om învăţat fo<a>rte, bun cărturar. Şi desfătării, 10 voro<a>ve de glumé, nemic nu s<ă> făcea înainte lui. Şi conoscător la o<a>meni, şi la cine-i slujia bine, arăta dar. Numai mînie ce o ave, strica celi bune a lui. Că-i era şi lui cu greu, că nu ştie rîndul ţării şi nu putea pe boarii să-i suple cu chivernisala, după<ă> cum era voe lui.

15 5. Că boarii, după<ă> ce-l vădzură<ă> cu acesté lucruri tari că începé asupra lor, şi-ncepur-a fugii. Lupul, ficiorul lui Gavrilă<ă>, Catargiul, Manolachi Rusă vornicul, Costantin Costachi comisul, Dumitraşco Răcoviă<ă> hat-

1 Şi din B,C,E,G/ spătărie B/ mai încolo, mai G/ lipseşte încolo M,P/ lăuntru B,C/ nimenea B,E,M, nimé C/ putea B,C//2 boarii B, boarii C/ mazilii B,C/ fără C/ fără de cît B,D,E,G,M,P/Ramandi P//3 postelnicul C, vel-postelnic B,D,E,G,V/ cămăniar B,C/ Sculi B, Sculic C/cămăraşul B,C//4 din lăuntru B,C, lipseşte M,P/ după lăuntru ad. precum iaste acum cămăraş al doilea C/ ce/careli C, că aceştie <li M> M,P/ era B,C/ talmaci dragoman, adică talmaci B,E,G,V/ Nicolae B,C/ voevoda M//4-5 nu ştia limbă moldoveniască cînd vinisă dintii şi era B,E,G,V//5 moldoveneste C/ ştia C/ ce/şi C,M,P/ era C/ pre/foarte M,P/ necaz C/greu V/boerilor C// 6 Şi îşi ţinea lucrurile înalte B,C, Toată lucrurile lui îşi ţine înalti M,P/ şi la mîniie era B,E,G,V/ era aprig C,D,M,P/ numai jînsă M,P/ ţinea B,C// 7 lipseşte pre M,P/ Vrea B/ stăpîniască B,C/ ca/la la M,P/Poarta Turcească B,C//8 cu mare mărîre B,E,G,V/şi cu mari slavă M,P// 9 lipseşte Şi M,P/ Era om foarte învăţat M,P/ foarte B,C/ foarte învăţat G/ rupt fo<a>rte, bun V/ lipseşte Şi 2 D,M,P/ desfătări B,C//10 voroave B,C/vorbe V/ glume C/ nemică B,C/nu să B,C, rupt V/înaintea B,C//11 Şi cunoscătoriu C, Şi era foarte cunoscătoriu B,E,G,V/ oameni B,C/ lipseşte şi M,P/ cine-i/ciei ce-l B, cei ce-l E,G,V, cei ce-i C/iarăta P//12 dar jhar M, hatir P/ ad. marginal Numai C/minia B,C/ Însă ace iutală a lui, cîti odată strica pri celi buni. Dar şi lui îi era cu greu M,P/ avea, strica cele bune B,C// 13 Dar îi era şi lui cu greu că nu ştia C,V, Numai îi era cu <lipseşte cu G> greu şi lui că nu ştia B,E,G//13-14 şi pre boerii nu-i pute să-i suple ca să chivernisască ţara M,P/ pre B,C/ boarii B, boarii C// 14 schevernisala A/ după C/ după cum îi era voia lui B,D,E,G,V/ voia C// 15/7 B,M,P, 6 C, 8 E,G/ Că/Iară B,C,D,E,G,V, lipseşte M,P/ după ce îl văzură C, după cel îl văzură pre Nicolae-vodă B,E,G,V/ aceste B,C/ tare B,C/ lipseşte V// 15-16 Boerii s-au îngrozit de lucrurile celi tari a lui Neculaiu voevoda şi au fugit prin ţări streini M,P// 16 începe B,C/ începă B,C/ fugi B,C/ Lupul Costachi C/ Anumé Lupul D/ Anumé Lupul Costachi, ficior lui Gavrilă vornicul B,E,G,V/ ficior lui D// 17 Gavrilă vornicul şi Catargiul şi Manolache C/ şi Ilie Catargiul B,E,G,V/ Ilie Catargiul D, lipseşte M,P/ şi Manolachi B,E,G,V// 18-1 şi Costantin Costachi comisul şi Dumitraşco Racoviă hatmanul şi alţii B,C,E,G, şi Dumitraşco Racoviă hatmanul şi Costantin Costachi comisul şi alţii V//

f. 325^v manul și alții mai de gios / fugiră în Țara Ungure(a)scă. Banul Zmucil(ă), Luca visternicul, Rugină, Abăza, Dedul spătar, Miresștii, ficiori(i) lui Iordachi vornicul Rusăt fugiră în Ț(a)ra Leșască. Că pe Iordachi vornicul Rusăt
5 îl închises(ă) într-un beci, la curte, cu lacăt încuiet, de nu-ntra nimé la dînsul, făr(ă) cît numai baș-bulubaș, cîndu-i duce de mîncat. Și i-au luat și 10 pungii de bani și nu-l mai slobodzie. Ce pîn' s-au mazilit, tot la închiso(a)-
10 ré l-au ținut, arătîndu-i pricină că el au învățat pe turcii balgei, de-l pîrăscu la Po(a)rtă că cere turcilor cornărit de boi(i) de negoț, și ei pîn-atunce nu dedes(ă). Și s(ă) duses(ă) de-l pîrie la Po(a)rtă, și Neculaiu-vodă prepune
că cu îndemnarea lui au mărșu de-l pîrăscu.

Așijderea și boiarii ce fugis(ă), carei mai sus să pomenes-

15 te, iarăși îi dzice că cu îndemnarea lui au fugit și fug.

6. Pe Ghiorghiță Mitre, visternicul lui, nu trecus(ă)

1 și și alții M/ *lipsește* mai de gios B,E,G,V/ fugiră]aceștie toți au fugit M,P/ Unguriască B,C//2 Iar banul C,D/Iară Savin banul Zmucilă B,E, Iar Savin Zmugilă banul G/ și Luca B,E,G/ visternicul B, visternicul C/ și Pavăl Rugină B,E,G, Pavel Rugină comisul C//2-4 Iară Dediul spătariul și Savin banul Zmucilă și Luca visternicul și ficiorii vornicului Iordachi Roset și Pavel Rugină și Abăza și Mereștii, aceștia fugiră V/ Dediul spătariul C//3 Mereștii C/Mileștii M,P/ ficiornul M,P/ și ficiorii vornicului Iordachi Rusăt vornicul, aceștia fugiră C/ficiorii vornicului Iordachi Rusăt D//*lipsește* vornicul M,P// 2-4 și Ilie Abăza, Dediul spătariul și ficiorii vornicului Iordachi Rusăt și Mereștii, aceștia fugiră în Țara B,E,G,V/4 fugiră]aceștie au fugit M,P/ Țara C/ Că]Iar B,C,E,G,V/pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G,V/ *lipsește* vornicul M,P// 5 îl închises(ă) B,C//l-au închis M,P/ beciu B/ la curte domniască B,E,G,V, la curtea domniască supt scară D/ lacat C/ încuiat C/ încuiat cu lacat B,E,G,V/de]și M,P//6 nu intra B,C/nimini nu intra la dînsu M,P/ *lipsește* făr(ă) cît M,P/ fără numai B,C,D,V, fără de numai E, fără de cît G/baș-bulucbaș B,C//7ducea B/cînd îi ducea mîncarea C,V, cîndu îi ducea bucate de mîncat <de mîncare G> E,G, cînd îi duce mîncări <de mîncare P> M,P/ *lipsește* și² M,P/dzêce B, zêce C]citeva V/pungi B,C/ *lipsește* de² M,P// 8-13 nu l-au mai slobozit pînă ci i-au vinit mazilie. Necolaiu vovoda au cerșut <cerut P> și di la turci(i) negustori cornărit pre boi. Turcii s-au dus la Po(a)rtă și s-au jăluit iar Necolaiu vovida prepune cum că cu îndemnare lui Iordachi Rosăt îi pîrisc acei turci la Po(a)rtă <la Poartă acei turci P> M,P//8 slobodziia B,C/ pînă B,C/ mazilit C, mazilit Nicolae-vodă B,E,G/ închisoare B,C// 9 *lipsește* el V/pre B,C//10 balgii B,C/ pîria C,D/Poartă B,C/ că cerea B,C, că le cerea E/boii B,C//11 ei]ei B/pînă B/ *lipsește* și ei... nu dedes(ă) C/ nu didesie niciodată cornărit B,E,G,V//12 să dusesie turcii balgii <*lipsește* balgii C> de-l <de il C>pîria pre Nicolae-vodă <*lipsește* pre Nicolae vodă C> la Poartă iar <și C> Nicolae <Neculae C> B,C,E,G,V/ prepunea B,C//13 lui]vornicului Iordachi Rusăt B,E,G,V/au mărșu]mărșese C/ au mărșu turcii D/ au mărșu turcii de-l pîrăscu la Poartă B,E,G,V/ de-l pîria C//14 Așijderea]și cum că M,P/și]pentru B,C,E,G,V/boiarii C/ce fugisă B, carii fugisă C]cei ci au fugit M,P/ carii B,C/ să pomenesște]s-au scris B,C,D,E,G,V/ *lipsește* carei mai sus să pomenesște M,P//15 iarăși îi zicea vornicului Iordachi Rusăt <*lipsește* Rusăt V> B,E,G,V/zicea C/ *lipsește* îi dzice că M,P/ îndemnare C/ lui]vornicului Iordachi Rusăt D/ *lipsește* și fug M,P//16 6]8 B, 7 C, 9 E,G,V, 11 M, *lipsește* D/P/Iară pre C,V/ Gheorghită C/ visternicul B, visternicul C/ *lipsește* lui B,C,D,E,V/ trecusă B//

șes(ă), șapte luni a domn(i)ei, și-l mazilis(ă) și-l închises(ă) la simeni. Și i-au scădzut la sam(ă) cheltuiala, de l-au scos cu cîțiva bani dator năpasște. Și l-au orînduit la lefă, de-l lega slujitorei și punea pușcelé celé marii
f. 326 5 pesté dînsul. Acestu fel de scopos / începus(ă) Neculai-vodă asupra boiărilor de le făcea.

7. Iară țării, prostimei, vrea să le arete milă și dreptate și vrea să le ție de parte. Scoses(ă) rumtă cu pecetluituri, roșii, să de de 4 ori întru an, numai nu pre pe puțință
10 ce canu încărcăți, că ave zloțași(i) sil(ă) să înbrace soma, și mazilii iar era încărcăți peste puțință la som(ă).

8. Pe la toate margineli aleses(ă) boiarii de cînsté, capete, de le dedes-în sama lor ținuturili, pîrcălăbielē și stărosteilē. Și făcus(ă) multime de cărții de slobodzii,
15 de lé dedes(ă) la mîn(ă), de făce saté. Și s-începus-a să faci multe saté pe marginé, și s-ar hi fostu întemeiat țara de oameni, numai nu ținū mult domnie. Că nu s-amesteca nimé, să înble alții zloțași de la curte, fără cît boiarii

1—6 Mazilit-au și pre Mitre Ghiorghiță; închisu-l-au la simeni; scăzutu-i-au la samă cheltuiala, pusu-i-au năpasti și apoi l-au orînduit la lefi; slujitorii îi lega și pune M,P//1 șase B, șase C/ șapte C/ domni lui B, domni lui C,E,G,V/ mazilisă B, mazilis(ă) C, mazilisă din visternicie E,G, mazilisă din boiărie V/ <și il C> închisesie B,C//2 siimēni B,C/ samă B,C//3 datoriu B, *lipsește* G/ năpaste B,C, *lipsește* V//4 léfe B,C/ slujitorii B,C/ pușcili B, pușcile C/ céle mari B,C//5 preste B,C//pre M,P/ Acest B,C, și acest M,P/ fél B,C/ începusă B,C/au început M,P// 6 Nicolae-vodă B,C/ vovoda a face boerilor M, a faci Neculaiu-vodă boerilor P// 7 7]9 B,P,8 C, 10 E,G,V, 12 M/ *lipsește* Iară M,P/ prostimii B,C/ prostimei după dreptatē V/ arate B,C/ dreptatē C// 8 și vrea] vrînd M,P/ Scosesie B,C, Scos-au M,P/ ruptă B,C/ *lipsește* cu D/ pecetluituri B,C//9 să dea B,C/ patru B,C/într-un C/ numai]însă M,P/ pre chiar M/ *lipsește* pe P//10 ce i-au cam și încărcat M,P/can B,C/ după încărcăți ad. oamenii D/ că]fiindcă M,P/ avea zloțașii C, zloțașii ave M,P/avea boiarii zloțași B,E,V/silă B,C/poroncă M,P/ înbrace B,C// 10-11 *lipsește* că ave... încărcăți G// 11 some mari C,D,V, some mari de bani B,E/ *lipsește* și M,P/mazilii B,C/ iară B, iarăș C/ preste B/preste puțința lor la somă C,M,P//12 8]9 C, 11 E,G,V, 14 M, *lipsește* B,P/ Pre C//Iară pe B,E,G,V/ marginili B, marginile C/ alesesie B, alesesie C/au orînduit M,P/boiari B, boiari C/ cînsté B,C// 13 *lipsește* capete M,P/ de le didesie B,C/și au dat M,P/ *lipsește* ținuturili C/ pîrcălăbiile <pîrcălăbiile C> și stăroștiile B,C, *lipsește* M,P// 14 Și făcusă B,C/ Făcut-au M,P/ multime B/ *lipsește* de P/cărți B,C/slobozii B,C//15 lé]să E,G/ le didesie B,C// 15-17 și le-au dat în miinile acelor boeri și au început a să stringe sate și slobozii mult pre margini și s-ar fi întemeiat țara cu mulți oameni dar n-au ținut mult domniia M,P//15 la mîna boiărilor de striga milă și făcea sate B,E,G,V/ mînuli boiărilor C/făcea sate C/ Și începusă B,C,E,V//16 face B,C/ sate B,C/ pre C/ margine B,C/ s-ar fi fost B,C/s-ar fi întemeiat E,G// 17 n-au ținut B,E,G,V, nu i-au ținut C, nu-i ținū D/ mult]multă vrême G/ domniia B//17-18 *lipsește* Că... să înble M,P/să B,C//18 umble B,C/alți B/alți zloțași, boerenași de curte, sau alți boiari, fără de cît C/ după curte ad. boerenași D, nu să mai triimite M,P/ curtea domniască E, G/ *lipsește* de la curte V/ fără de cît D, fără de cît numai B,E, G]ce numai V,M,P//

acie ce le 1era dați în sama lor, de 1era capete pe margene;
și ave și vremē de vinit moșcii, cā era oștii pe hraniță.

- f. 326^v 9. Atuncea Pitrici Alexiiovici, 1npāratal moschicescu,
10 1ncepus<ă> tarē a s<ă> 1ntării și din puteri și din numē,
cīt lua cetățile Șfedului. Și atuncea au luat și cetate cea
vestită în lumē și tare, anumē Rīga. Și 1ntr-alt chip cu
războiu nu o putea lua, fă<ă> de cīt au făcut meștersug /
cu niște cambarale cu otravă, carē ținea o cambara 50 de
10 pungi de bani cheltuiala. Și aruncīnd acēle cambarale în
cetate, i-au lovit o moarte pre șvedzi, cīt le-au căutat a
să 1nchina, cā să spāriase cā n-a mai rămīne nimē. Și cu
acel meștersug au luat moscalii Rīga de la șvedzi. Și alte
cetăți multe șfedzești le tot bătea și le lua; cā Șvedul
atuncea, în nădejde Turcului, era la Tighinea pribag.
15 10. Iară Avgust, craiul leșesc, iarăș cu oastea lui
cerca pre lēși carē era haini 1mpotriva lui, de ținus<ă>
cu Șvedul, de-i bătea și-i gonița den țară.

1 acela B,C/era¹⁻² B,C/dat C,V,date E/*după* lor ad. ținuturile B,E,G//1-3 boerii ci era
orīnduiți pre la ținuturi, acie stringe tot birul <toati birurile P> și pute și țărani mai
pre lesni să-și isprāvāscă. Petru Alexiiovici M,P/ pre C/margine B, marginē C/*după*
margine ad. numai acela umbla prin oameni cu slujbe B,E,G,V//2 avea B,C/*repetă*
și² A/vrēme B,C/moșcii/țărani B,C,E,G,V/ era oști pe marginili țării Leșești,
pe hraniță B,E,G,V/oști pre C//3 9]10 B,C,12 E,G,V,16 M,*lipsește* P/Iară <*lip-*
sește G>atuncea, pre aceli vrēmi, marele Petri Alexieviciu, 1npāratal Moscului
1ncepusă B,E,G,V/Atuncea marel Petr<u> Alexievici, 1npāratal Moscului C,D//4
1ncepus<ă>]au 1nceput M,P/tare B,C/foarte M,P/a să 1ntări B,C/puterē B,C,D/nume
B,C//5 *lipsește* cīt M,P/luoa B,C/ Șfedului]craiului șfedzāscu B,D,E,G,V/Și atuncea
B,C, *lipsește* M,P/Luat-au și cetate ce slāvitā și vestitā M,P/cetate B,C//6 *lipsește*
în lumē E,G/tare]foarti tari M, foarte și foarte tari P/Rīga B,C/*lipsește* cu războiu
C//7 luoa B,C/fără decīt B,C]numai G,ce numai V,ci M,P/un meștersug M,P//8 nēște
B,C, *lipsește* M,P/combarale B,C,D,E,G,V/care B/*lipsește* carē ținea M,P/ținea com-
bara C/combara B,E,G/cincidzāci B//8-9 *lipsește* carē...cheltuiala V/cheltuiala unii
cumbara 50 pungi bani M,P//9 Și]Care V/ de acēli C,D, de/cu G/yacel feliu de B,E,
V/combarali B,C,D,E,G,V//10 cetatē C/pre șvedzi o moarte B,E,G,V/șfezi C /li-au că-
utat numai B,E,G,V, li-au căutat șfezilor C//11 spāriasā C/n-a]nu va C/sā spāriase
cā vor peri cu toți de n-a mai rămīnea nimē de dīnșii V/rāmīnea B,C/nimē]nici unul
M,P/nimē dīntr-1nșii B, nimē dīn șfezi C]nici unul dīntru dīnșii E,G//12 acel]acei
fel de G/cetatea Rīga B,D,E,G,V/șfezi C/Și]Cum și M,P//13 *lipsește* multe M,P/
șfezești C, *lipsește* V/*după* șfezāști ad. Narva și alteli E,G/*lipsește* le tot bătea și lelua
M,P/Șvedul]craiul Șfedului C,D, craiul șvezāsc M,P//13-14 iar craiul Șvedului fiind
atuncea bātut de 1npāratal moschicescu la Poltava și în nedejde turcului <1npāratalui
turcescu G>cā-i va da oaste 1ntr-agiutoriu asupra Moscului era pribag la Tighinea
B,E,G,V//14 atuncea C, *lipsește* M,P/ nedejde C/era]șide M,P//15 10]12 B,
11 C, 13 E,G,V,17 M/*lipsește* Iară M,P/leșescu C/iarăș B/*lipsește* iarăș cu oastea lui
M,P/oaste B//16 cerca]cāuta C,E,G,V/ carii era B,C/ cei M,P/ 1nprotiva lui B,C, *lip-*
sește M,P/de ținusă B,C]ci au fost ținut M,P//17 Șfēdul C]craiul Șvedului B,D,E,G,V/
de-i]ii V,M,P/ gonița]izgonie M,P/ den țară]dīn țara Leșāscă B,C,E,G,V//

Atuncea s-au tīmplat un răimentar a craiului Avgust,
anumē Sminghilschii, cu o samā de oaste, de-u lovit
pre voevoda Chiovschii, fiind hain craiului, și l-au prins
viu, nevātāmat. Și ducīndu-l acel reimentar la stāpīnu-
5 său, craiul Avgust, cādzut-au voevoda cu rugāminte la
Sminghilschii, ca să nu-l ducā la craiul sau la moscali,
ce să fugā cu dīnsul și să ție amīndoi. Și s-au adeverit cu
giurāmīnt cā-i va da o fiicā a sa după dīnsul, de-l va face
ginere, și multā bogāție și tīrguri de a lui îi va da.

- f. 327 10 11. Deci Sminghilschii 1ndatā l-au credzut și s-au
făcut una cu dīnsul, și au fugit amīndoi 1ntr-o parte <de>
loc. / Și au strīns altā oastē și așea 1mbla tot din loc în loc
noapte, pe unde găsița oaste de a craiului sau moschi-
ceascā, de strica, cā era om harnic și de treabā la
15 războiu acel răimentar Sminghilschii.

12. Dar de la o vrēme nu l-au 1ncāput vrēmea să
poat-1mbla <prin> țara Leșāscā cu poghiāzul, cā s-um-
plus<ă> țara de mo<scali> și de sași, și-i gonița ca pre o
fiară sālbatēcā <din> loc în loc. Ce numai i-au căutat a

1 ante Atuncea: 14 E,G,V/ *lipsește* Atuncea s-au tīmplat M,P/reimentar B,C/pre
anumē B,E,G,V// 1-5 Smighilschii rementariul al craiului Avgust cu o somā di
oasti au prins pre voevoda Cheovschie, fiind și acēla hain și-l duce la craiul Avgust
M,P// 2 Smighilschii B,C,D,E,G,V/de au B,C//3pre Juzef Potoțchii, starosta Haleț-
chii, voevoda Chiovschii E/ fiind zmlnic, adecā hain V/prīnsu B,C/ Și vrīnd
acel reimentar să-l ducā C, / Și vrīnd să-l ducā acel reimentar pre voevoda Chiovschii
la V//5 *după* voevoda ad. Chiovschii B,C,E,G,V//5-11 Voevoda Cheevaschii au
cādzut cu rugāminti la Smighilschii și cu mari fāgāduință, numai să nu-l ducā la
craiul leșāsc. L-au crezut Smighilschii cā-i fāgāduisā <cā fāgāduindu-sā M> cā
l-a faci gineri și-i va da multā bogāții, tīrguri și sate și s-au făcut și el una cu dīnsul
M,P//5-6 cu rugāminte la acel reimentar, la Smighilschii B,E,G,V//6 Smighilschii C,D/
craiul Avgust B,C,D,E,G,V/sau]nici E//7 s-au]i-au B,E,V//8 pre o fiicā C,E/dupre
B//9 ginerē B/ bogāție C/de a-i lui C/tīrguri de a-i lui i-au adeverit cā-i va da B,E,
G,V//10 11]13 B, 12 C,15 E,G,V/ Decii B,C/Smighilschii B,C,D//11-12 *lipsește*
și au fugit...loc. M,P//12 de loc B,D,V, de locu C,E/ strīnsu B,C/oaste B,C/așa B,
așa C/ umbla B,C/tot umbla M,P/locu¹⁻² B//13 noaptea B,C/și pre undē B,C,D,E,G,V//
12-13 în loc stricīnd noapte oaste leșāscā și moschiceascā M,P//13 craiului Avgust
C/craiului leșescu sau oaste moschiceascā o strica B,E,G,V//14-17 *lipsește* cā era
om cu... poghiāzul, cā M,P//14 de]o C/harnic] foarte harnic B,E,V/triābā B,C//15 rei-
mentar Smighilschii B,C,D,E,G,V//16 12]14 B, 13 C, 16 E,G, 15 V/vrēme¹⁻² B,C/
nu l-au mai D/ poatā C// 16-17 nu i-au <l-au V> mai 1ncāput vrēme să mai poatā
umbla pīn țara Leșāscā B,E,G,V//17 umbla C, ad. marginal D/pīn C,D/podghiazul
B, poghiāzul C/ să umplūsā B, să umplūsā țara Leșāscā C,D//17-19 țara Leșāscā
s-au unplut di moscali și gonie pre voevoda Chiovschie <Cheevischii M> și pre Smi-
ghelschii din loc în loc, ca pre o fiară sālbatēcā M,P//18 moscali B,C/ *după* sasi ad.
de a craiului Avgust de la Saxonīa B,E,G,V/*după* gonița ad. pre voevoda B,V, pre
voevoda Chiovschii C,D,E,G//19 fiară B/ sālbatēcā B,C/ din B,C,D/ locu¹⁻² B/Ce
numai ce B,E,G//

lăsa Țara Leșască și au intrat în Țara Unguriască. Și acolo încă n<-avea> odihnă voevoda de Avgust-craiul.

13. Și de acolo au luat munții, fără drum, în lungu, pînă dat la Cirimuș și au eșit la Vénia, în Țara Moldovei, nu-5 mai cu vro 300 de oameni. Și-ndată au și trecut codrul, de au luat Sirétiul în gios la Iași, că se temea de moscali, că-l gonia din urmă. Că sta moscalii de pază din Cirimuș pînă în Ihorluc, om de om. Numai el, cu mare meșterșug, au scăpat de au eșit în Moldova, că au făcut veste că iese mai 10 din sus pre Prut la Colomi. Și alergînd de la strajă moscalii să-i ție calea, el mai pri dingios au eșit în Moldova.

14. Și după ce-au venit la Iași, s-au împreunat cu Nicolai-vodă, și i-au făcut cînsté pre obiceiul, ca unui f. 327^v domn strein. / Și după ce-au trecut trei, patru dzile, s-au 15 dus la Tighinea, unde era și craiul șvedzescu. Și nezăbovind la Tighinea, ș-au lăsat oaste acolo.

Și i-au scris cărți craiul șvedzesc și l-au trimis sprinten la Poartă. Și au zăbovit acolo la Poartă vro treidzăci, patrudzăci de dzile. Multe mestecături, turburări și 20 îndemnări au făcut, ca să strice turcii pace cu moscalii. Ce veziriul nu priimiă să strice pace.

Îndupă Leșască ad. și au trecut munteli B,G,V/ intrat|trecut E/ Voevoda Chievischii au lăsat Țara Leșască și au trecut M,P//2 Iară acolo, în Țara Unguriască <încă B,V> nu avea odihnă voevoda Chiovșchii de Avgust, craiul leșescu B,E,G,V/ Ci nici acolo nu ave M,P/ nu avea/ voevoda Chiovșchii C,D, lipsește M,P/ craiul leșescu C,D,M,P// 3 13] 15 B, 14 C, 17 E,G, 16 V, 13 P, lipsește M/ lipsește Și de acolo M,P/ Luat-au M,P/ fără de drum B,C,D, E,V/ lipsește în lungu M,P/ pipă B,C//4 la în M,P/ Viniță B,C/ Moldovii B,C//5 numai și numai M,P/ vreo B,C// lipsește M,P/ trii sute B,C// lipsește de M,P/ îndată B,C/ lipsește Și <î>ndată M,P//5-7 Au trecut codru, au mersu pre Siret în gios și așa au venit la Eși. Mari griji au avut el di moscali, fiindcă-l gonie M,P//5 de și B,C,E,G,V//6 după gios ad. și au mărșu B,E,G,V//7 lipsește în C//8 Iuhurluc B,C,D,E,G,V/ tot om de om B,E,G,V/ Numai Însă M,P//9-11 lipsește că au făcut... în Moldova M,P//9 că va să iasă B,C,E,G,V//10 pe Bjde G/Colomiia C, Colomiia în Țara Leșască B,E,G,V// 10-11 Și alergînd moscalii de la straje să-i ție cale, iară el <mai B> pre din gios au eșit în Moldova la Viniță B,E,G,V//10 straje C//11 pre C//12 14] 16 B, 15 C, 18 E,G, 17 V, 22 M, lipsește P/ după cîe <ce C> au vinit B,C/ împreunat B,C//12-13 Voevoda Chievischii, după ce au vinit la Eși, l-au priimit Nicolai voevoda cu mari cinsti ca pre un domnu strein M,P// 13 Nicolae B,C/ după făcut ad. Nicolae-vodă B,E,G,V/ cînsté B/ obicei B, obicei C//14 domnu B,C/ streinu B/după cîe au trecut B/lipsește ce-a trecut trei M,P/ trii B//15 undé B,C/ unde era și la M,P/ lipsește și¹ E,G/ șvedzescu B, șezescu C//15-16 lipsește Și nezăbovind...acolo. B,E,G,V,M,P/oastea C//17 craiul șfeszescu cărți C/ triimis sprintin C/ Și l-au trimis craiul șvedzescu pre voevoda Chiovșchii la Poartă sprintin B,E,G,V// 17-19 Iar craiul șvezăsc i-au scris cărți la Po<a>rtă. Și lăsin-du și oaste la Tighinea la craiul șvezăsc s-au dus sprintin la Po<a>rtă. 40 zili au zăbăvit la Poartă și multi amestecături M,P// 18 zăbăvit B,C/ vreo triizăci B,C// 19 după zile ad. și mai bine B,E,G,V/ Și multe B,C,E,G,V/ amestecături D,G//20 după făcut ad. acolo la Poartă B,E,G/ pacea B/ pacea turcii E//21 lipsește Ce M,P/ Viziriul n-au priimit să strice pace P/ stricé pacea B/ pacea C//

15. Iară împărăția, înțelegînd din voevoda Chiovșchii cum să întemeiadză Moscalul despre toate părțile, au mazilit pe veziriul și pre Iusuf, pașe Tighinii, căci sta pricini să nu strice pacea, și au pus vezir pre Uman-pașla 5 Chipruliul.

Atunce au găsit vrémé la acel vizir și Mihai voevoda de au eșit din Edicula. Și încă i-au dat veziriul lui Mihai-vodă și 10 pungi <de> bani, din visterie împărătească, jăluind că i-au luat cînd l-au mazilit.

10 Dar acest vezir n-au fost trei, patru săptămîni, și l-au mazilit și pre acesta, căci nu era lacom și vrea să ție pravila lor cea vêche. Și împăratului așa nu-i plăcea.

16. Apoi au triimis împăratul de au adus pe Mehmet-pașla Baltagiul, care mai fusese vezir mai nainte, într-alt / f. 328 15 rînd, și l-au pus vezir al doile rînd.

Deci acel vezir Baltagiul îndată au și trimis la hanul, de l-au chiebat la Poartă la sfat, și au și stricat pace. Și au dat poroncă în toate părțile, de vară să s<ă> gătédze de oaste, și au închis și pre solul moschicescu în Edicula.

20 17. Și au scris împăratul turcesc cărți la craiul Șvedului la Tighinea, precum nu l-a lăsa în streinătate. Și

1 15] 17 B, 16 C, 19 E,G, 18 V, 24 M, 14 P/Iară împărăția C, Iară împărăția turcului B,E,G,V/Împăratul P, Împăratul turcescu M/ înțelegînd B,C// 2 cum că M,P/ Moscalul|moscalii M,P/ despre de B,E,G,V// 3 pre B,C/ pașea B, pașla C/ căci] pentru căci D, pentru că E,G, căci <că M> amîndoi M,P/ repetă îi sta pricină M// 4 pace C/ după pacea ad. împărăția turcului cu Moscul B,E,G,V, cu moscalii M,P/ Iman G/ Chiupruliolu C// 6 Atunce B,C, lipsește M,P/ vrémé B,C/ Mihai-vodă B,C,E,G,V// 6-7 Mihai voevoda Racoviță s-au găsit vreme la acesta vizir și l-au slobozit din Edicula M,P// 7 după eșit ad. de la închisoară B,E,G,V/ lipsește veziriul lui Mihai-vodă M,P// 8 dzéce B, zéce C/ de bani B,C,E,V/ visteriia B, visterie C/ împărătiacă B,C//9 jeluind C, jeluind Mihai-vodă B,D,E,G,V// 10 trii B,C// 10-12 Împăratul turcescu, vâzînd pe viziriul că esti om nu lacom și vre să ție pravila lor ce vechi și împăratului așa nu-i plăce, presti patru săptămîni l-au mazilit și pre acesta M,P// 11 după mazilit ad. împărăția B,E,G,V/ căci]pentru că E,G/ să ție B// 12 după vêche ad. turcească B,C,D,E,G,V/ împăratului C/ așa B, așa C/ nu-i plăcia B// 13 16] 18 B, 17 C,D, 20 E,G, 19 V, lipsește M,P/ lipsește Apoi M,P/ trimis B/ Triimi-s-au M,P/ împăratul B,C/ pre B,C// 14 pașla C/ carele B,G,V, careli C,D/ fusése B,C/ vizir C/ înainte C, înainte vrémé B,E,G//14-15 carile au <și P> mai fost vizir și iarăș pre dînsul l-au pus viziriu M,P// 15 după vezir ad. iarăș B, iarăș de G/ doilea C/ lipsește al doile rînd M,P// 16 Decii acel B,C, lipsește M,P/ vizir C/ Viziriul Baltagiul M,P/ Mehmet-pașla Baltagiul B,E,G,V/ lipsește și M,P/ triimis C/ după hanul ad. tătărăscu în Crim B,G,V//17 lipsește la Poartă E,G/ au stricat M,P/ au și stricat turcii <lipsește turcii V> pacea <pacea turcii E> cu moscalii B,E,G,V// 18 Și îndată M,P/ lipsește de vară să s<ă> gătédze M,P/ să să gâteze B, să să gătiască C,D,G// 19 lipsește și² C,M,P/ solul|rezidentul M,P// 20 17] 19 B, 18 C,D, 21 E,G, 20 V, 15 P, lipsește M/Împăratul turcescu B,C/ ad. marginal turcescu D/ lipsește cărți V/ Împăratul turcescu au scris la craiul șvezăscu M,P// 21 nu-l va lăsa C// 21-1 Și i s-au făgăduit for<a>rti cum că a mijloci și-l va împăca M,P//

... s-au adevărit pre tare precum va sta de-l va împăca cu Moscalul pre pofta lui, de-i va da Moscul toate ce-au păgubit. Iară de nu va priimi Moscalul pace cu Șvedul, să-i întoarcă ce i-au luat, s-a bate el singur cu Moscalul, și-i va da și oaste, citu-i va trebui, de-l va duce la țara lui. Și i-au trimis cîteva pungi Șvedului de cheltuială.

Și au trimis și pre voevoda Chiovschii și omul de adevărință de la Poartă la craiul Șvedului de primăvară, să s<ă> gătească de oaste. Și au făcut și ferman să dea Moldova zahară oștii leșești și șvedzești ce era la Tighinea: ialoviți, ordzu, grîu, făină, cît le-a trebui.

18. Deci sosind la craiul Șvedului voevoda Chiovschii cu acea cartă ce scria împăratul la Șféd pentru caré s-au bucurat craiul Șvedului și ținea acea carte de adevărință împăratului tot în sîn, la dînsul, La care mai pre urmă s-au schimbat într-alt /chip acea adevărință împăratească turcească, precum s-a vedea mai nainte, la rîndul ei.

19. Scris-au și veziriul la craiul Șfedului, ca s<ă> trimiță un om a lui de ispravă să vorovească cu dîns(ul) pentru oștiré. Deci, trimițîndu-l la veziriul, l-au întreb

1 împăca B,C// 2 de-i va da Moscul toate]și-i va înto<a>rci moscalul tot M,P/ după păgubit ad. Șvedul B,E,G,V// 3 Iar B,C/ Moscalul]Moscul B,G,V/ pacea B,C/ Șfedul C/ după Șvedul ad. și nu a vre M,P//4 ci i-au <au M> luat, apoi el însuși să va bati cu moscalii M,P/ să va bate D/ după singur ad. turcul V/ Moscul B,G,V// 5 după oaste ad. craiului șvedzăscu B,E,G/ lipsește citu-i va trebui V/ va]vor M/la]tocma în M,P// 6 lui]sa G/ triimis C, triimis și E,G/ pungi de bani C,D,E,V, pungi bani M,P/ Șfedului C/craiului B,E,G,V/ de]să-i fii de M,P/ de cheltuială craiului G, de cheltuială Șvedului P// 7 triimis C/ om B,C,E,G,V// 7-8 <Și M> cu voivoda Cheevisschii au triimis împăratul și pre omul său di la Poartă, pentru mai bună încredințari la craiul șvezăscu M,P// 8 Șfedului B,C/ de]și de B,E,G,V/ prim<ă>-vară B/ să să gătească B,C//8-9 lipsește de primăvară... oaste M,P// 10 zaharea B,C// 9-11 Făcut-au și ferman cătră Nicolaiu voevoda să dei din Moldova zahare, ialoviță, grîu, făină, orzu și di toati oști<i> șvezăști și leșăști ci era în Tighine M,P// 10 șvezești B,C//11 ialovițe B,C/ orzu, făină de grîu, cît G/ li-a trebui C, li-ar trebui de agiunsu B,E,G,V// 12 18]20 B, 19 C,D, 22 E,G, 21 V, 29 M, 17 P/ Decii B,C/ Șfedului C// 12-17 Voevoda Chiovschii cu carte împăratului turcescu au sosit la Tighine au dat carte la craiul șvezăscu. Datu-i-au și banii ci-i triimisășă împăratul turcescu și foarti s-au bucurat. Și di mari bucurii ci ave, ține carte împăratului turcescu tot în sînul său <lui>. Însă mai pre urmă ace adiverință turcească s-au schimbat într-alt felij, precum M> M,P// 13 acia carte B,C/ împăratul turcescu B,C,D,E, G,V/ Șvéd C/craiul Șfedului C/ care C/ care mult B,E,G,V// 14 Șfedului B,C, acia B/ împăratului C/ împăratului turcescu B,E,G//14-15 acea carte ce scria împăratul turcescu de adevărință la Șfed, tot în sîn V// 16 acia B/ împăratiască B, împăratiască C//17 videa B,C/ după videa ad. istorie E,G/ înainte B,C/ ei]iei B,C// 18 19]21 B, 20 C,D, 23 E,G, 22 V, 30 M, 18 P/ lipsește și B,E,G/ viziriul C/ Șvedului B/ să C/ să-i trimiță B,E,V// 19 a lui]al lui C, al său M,P/ dînsul B, dînsu C//20 Decii C/Decii trimițînd craiul <pre E> un om a lui la veziriul B,E,G//20-1 viziriul¹⁻² C,B//

veziriul ce féliu de oameni sînt moscalii și ce féliu de războiu au.

Iar acel om a Șvedului au dzis că sint niște oameni proști și blăstămați de tot. Iar veziriul au răspuns: „Dar de vrémé că dzici tu că sint așa de blăstămați moscalii, dar voi așeși nu sinteți de nemic, că ei v-au bătut pre voi“. Așijderea au mai dzis acel om a Șvedului cum că munténii sint priiateni cu moscalii, și ce vād și ce aud aice la Poartă, toate scriu la moscali. Iar veziriul au răspuns: „Bine fac că scriu, că de noi n-au ce scrie rău, că noi nu ne témem de nime, că avém oaste multă, și puști multe, și putére mare. Și noi nu putem să ne gătîm cu taină, să nu știé nime, ce cu giunătare de an mai nainte ne dăm știre și ne gătîm, că n-avem griją de nime. Ce munténii, de or scrie de acéstea ce le vād, că avém oaste multă, să scrie sănătoși“. Și acest răspuns au luat omul Șfedului.

20. Scris-au veziriul de al doile rînd la craiul Șfedului, să-i / trimiță alt om, mai de treabă, că „de la acesta n-am putut nemică să cunosc din voroava lui“.

20 Deci Șvedul îndată au ales alt om, mai de treabă, oficer de ai lui, și l-au trimis la Poartă. Deci veziriul l-au întreb și pre acela cum știe pentru oaste Moscului. Ce acela au schimbat voroava într-alt chip, zicînd că

1-2 Craiul șvezăsc au triimis pre omul său la viziriul. Viziriul l-au întreb și fel di o<a>mini sint M,P// 1 sint B,C/ repetă și ce féliu sint moscalii C/ féli¹⁻² B/ au]fac M,P// 3 Iară B/ acel om a <al C> craiului șvezăscu <șvezescu C> au dzis B,C,E,G,V/ El au răspuns M,P/ sint moscalii B,E,G,V/ néște B,C// 4 după proști ad. moscalii C/ Iară B, lipsește M,P/ răspunsu B,C]zis M,P//5 de]din B,C,D,E,V/ vrémé B,C// 4-6 Dacă sint moscalii așa proști, apoi voi așași sinteți chiar di nemică, di vremi că ei v-au biruit pre voi M,P/ sint B/ așa B, așa C//6 așași B, așeș C/ sinteți B,C/ nemică B,C/ ei]iei B,C// 7 lipsește Așijderea M,P/ al Șfedului B, al Șfedului C/ al craiului șvezăscu V/ cum]precum E//8 sint B,C/ priiatini C/ priiatini pre buni B,E,G/ cie vād B/ ci aud și <sau P> ci vād M,P/ aicea B,C//9 toate]ei di toate M,P/ lipsește Iar M,P/ răspunsu C, răspunsu zicînd B,V]zis M,P/ după fac ad. munténii B,E,G,V//10 de]pentru M,P/ ce scrie de rău B,E,G/ că]di vremi că M,P// 11 nimé B,C, nimine M/ avem B,C/ multe]mari E, mari și multe M, mari multe P/ puterea B// 12 nu ne putem B,D,E,V/să nu știe nimé C, lipsește M,P// 13 nimé B/ ce]ci încă M,P/ innainte C/ știré C/ după știre ad. unul altuia M// 13-14 lipsește ce cu giunătare... de nime B,E,G// 14 grije C/ nimé C, nimini P//15 scrie B/ acéste B,C/ lipsește de acéstea ce le vād M,P/ avem B,C/ după multă ad. și puterea mare B,E,G,V/ ei să scrie M,P/să scrie B// 16 răspunsu B,C/ Șfedului]craiului Șvedului <șvezesc G> de la veziriul B,E,G,V, Șvedului di la viziriul M,P//17 20]22 B, 21 C,D, 24 E,G, 23V, 32M, 18 P/viziriului C/de]și M,P/ doilea C/Șvedului B//18 de triabă B,C/ vrednic M,P/ repetă că de la acesta A/că]dzicînd că B,E,G,V//18-19 că din vorba acelu ci l-au triimes, nemică n-au putut să cunoască M,P// 19 voroave B,V//20 Decii B,C, lipsește M,P/Șfedul C/craiul Șvedului M, Craiulșvezăsc P/de triabă B,C/vrednic M,P//21 ofițer B,C/ lipsește oficer de ai lui M,P/ Decii B,C, lipsește M,P/ viziriul C//22 știé B/ pentru]de M,P/ oastea C/Moscului]moscalului M,P//23 acela]acesta M,P/ vorba M,P//

moscalii, pedestrima, iaste pre tare, mai tare decît la toate neamurile: la războiu stă ca un zîd nemișcat. Că de n-au putut ei, șfédzii, să-i spargă, dar alté neamuri așaș n-au nici o putere să-i spargă. Fără cît el așa soco-
 5 tēște, să gătească veziriul 400 tunuri, și așa, cu acéle tunuri slobodzind o dat<ă>, dă dăo <o>ri și de trei ori, or putea rumpe obuzul moschicescu, să-l spargă, să facă drumuri printr-însul, lovind acéle multe tunuri. Și așa, cu acel meștersug, poate să biruiască pedestrima moschi-
 10 cească, iar într-alt chip [ai], amintirea nu poate nime să-i pobédiască. Iar călărimea moschicescă iaste mai slabă.

Deci uitîndu-s<ă> veziriul la sfatul celui oficer șfed-
 f. 329^v zesc, într-acesta chip /s-au apucat a face gătirea.

21. Venit-au și hanul, după poronca împărăției, de la
 15 Crîm la Țarigrad la sfat, și au sfătuit și el că-i bine așa, să facă oaste asupra Moscului. Și au dzis, acmu, după ce or îngheța apele de iarnă, să sloboadă 2 ceambuluri tătarii, un ceambul din Bugeag și cu oaste lui voevoda Chiovschii prin Ucraina asupra Chiovului, iar cu un
 20 ceambul să margă Omar Goel din Crîm, pre apa Donului în sus, pîn' la Voroniș, unde sint galioanele moschicești

1 că pedestrima moscalilor M,P/ prefoarti M,P/ decît toate B,C,G,V//2 niamurile B,C/ stă]că stă E, că stau B,G,V, stau D,M/ stau la războiu P/zid B,C/ lipsește nemișcat B,E,G,V/ Că]Și V//2-3 Că de n-am putut noi șvezii să-i batem și să-i spargem B,E,G/ de]dacă M,P/ șiezii C/ să-i bată la războiu și să-i spargă V/ dar]apoi M,P/ alte niamuri B,C// 4 așași B/ nici o putere n-au să spargă P/ puteré B,C,V/ să-i spargă și să-i bată C]să-i bată la războiu sau să-i spargă V/ Fără de cît B,D,G, Fără <de E> cît numai C,E]Numai V/ așa B, așa C// 5 gătiască B,C/ viziriul C/ patru sute de tunuri B,C/ după tunuri ad. pușci mari E,G/ așa C/ lipsește și așa, cu acéle tunuri B,E,G,V/ cu]dintru M,P/ acéli G// 6 slobozind B/ o dată, de do<a> ori <doao ori C> B,C/ trii B,C/ după trii ori ad. și mai de multe ori și așa C//7 or putea]și așa doar or putea B,E,G/ să-l spargă]ca să-l spargă și M,P//8 drum M,P/ pintr-însul B/ acéli B,C/ lipsește lovind acéle multe tunuri M,P/ așa B,C/ numai M,P//9 poate]vor pute M,P// 10 iară B/ lipsește ai B,C,M,P/ amintirea B,C, lipsește M,P/ nime B,C/ nimine nu poati P, nime n-a pute P// 11 pobédiască]biruiască B,C,D,E,G,V,M,P/ Iară B,C// 12 Decii B,C/ uitîndu-să B/ viziriul C/ ofițer B,C/ șvedzăscu B, șfiezescu C// 12-13 Au ascultat viziriul sfatul aceluie ofițar șvezăscu și așa au început a faci și gătiri M,P// 13 întru acesta B,C/ gătire B// 14 21]23 B, 22 C,D, 25 E,G, 24 V, lipsește M,P/ Vinit-au C, lipsește M,P/ împărății B,C// 14-16 Hanul tătărăscu iarăș așa au <s-au P> sfătuit ca să facă gătiri oștirii asupra moscalilor M,P// 15 așa B, așa C/ că-i bine să facă așa V/ Și iarăși au zis hanul M,P/ acum C]că M,P//17 or îngheța B, vor îngheța C/ lipsește de iarnă M,P/ esti bini să sloboadă M,P/ doao B,C// 18 lipsește tătarii B,C,E,G,V/ ceambur C/ Bugiac C/ un ceambur soltanul din Bugiac cu tătarii B,V, un ceambur Calga soltan din Bugeacu cu tătarii E,G/ lipsește și M,P// 19 Chievischii să meargă prin M,P/ pin B Ocraia C// 20 ceambur B,C/ Omar Goel]el singur, hanul B,C,D,E,G,V, însuși el M,P/ lipsește din Crîm M,P// 21 lipsește în sus B,E,G,V/ pînă B,C/ Voronij B/ undé B,C/ sint Bjera E,G/ galioanele B,C//

făcute, să le aprindză. Iar de acolo a lua de-a curmedziș, de l-a împreuna cu celalalt ceambul a sultanului și a <lui> voevoda Chiovschii.

Într-acel chip au sfătuit și au așădzat hanul cu împă-
 5 răția să fac<ă>.

22. Atunce era un turc, de-l chiema Smail-efendi, și era om de casa împăratului, din cei dinlontru. Și era și capichihai hanului și avea bun prieteșug acel turcu cu Dumitrașco beizade, fiul lui Cantemir-vodă. Că mergea
 10 de multe ori turcul la gazda lui Dumitrașcc-vodă, și-l cinstiia beizade (că poate-fi bea și vin) și-i dzicea beizade în tambură. / Că așa știia a dzice bine în tambură, cît nici un țarigrădean nu putea dzice ca dînsul. Și-i era foarte drag beizade celui turcu. Și atunce, la cinste, vorbind ei,
 15 i-au spus turcul toate tainele împărătești ce vor să să facă.

Deci Dumitrașco beizade, înțelegînd acestea, căzută-au cu rugămintă la acel turcu Smail-efendi să grăiască hanului, și hanul împărăției, să-l facă domn în Moldova. Și l-au învățat și în ce chip a grăi, giuruind cîteva mii de galbeni
 20 hanului. Iar hanul, audzind acéstea din Smail-efinde, îndat-au priimit.

1 lipsește făcute M,P/ aprindză]arză M,P/ Iară B/ a lua B,C, va lua D// 2 s-a <să va G> împreuna B,E, G,V,M,P/împreuna C,D/ după împreuna ad. ceamburul D/ ceambur a soltanului B,C/ a sultanului]a lui Calga soltan G// 3 a lui B,C,D// 4 Întru acel C/ au sfătuit hanul și au hotărî și împăratul așa să facă hanul. M,P/ășezat B,C, așăzat așa G/ împărăția B,C/ după împărăția ad. turcului B,E,G,V// 5 facă B,C// 6 22]24 B, 23 C,D, 26 E,G, 25 V, 33 M, 19 P/ Atunce B,C, lipsește M,P/ turcu B,C/ de-l] ce-l B,E,V/ chiema pre <lipsește pre G> anumé Ismail B,D,E,G,V/ Ismail C// 6-7 În Țarigrad era un turcu, anumi Smail-efendi, om din cei dinlăuntru, din curte împăratului M,P// 7 împăratului B,C/ după împăratului ad. credincios B,E,G/din]di E/ lăuntru B,C/ Și acela era M,P// 8 capichihai B,C/ și acel turcu ave bun preeteșug cu M,P/ priateșug B// 9 Dumitrașco Cantemir beizade B,E,F,V/ beizadea C/ fiul]fiorul M,P/ voevoda M/ Că]Și V/Și di multi ori merge la gazda M,P/ merge B// 10 turcul] acel turcu B,E,G,V/ repetă lui G/ vodă]beizade B,E,G,V,M,P// 11 beizadea C, bezaide A, lipsește M,P/ că mi să pari că be și vin M,P/ după bea ad. acel turcu B,E,G,V/ fără paranteze C,E/ beizădea³ C]Dumitrașcu beizădea M,P// 12 așa știia dzice de bine B,E,G,V/ lipsește în tambură² E,G// 13 țarigrădian B,C/ după dzice ad. bine B, bine în tambură E// 13-14 Și acel turc la mari dragosti ave pre Dumitrașcu beizădia M,P// 14 beizadea C/ Și]Deci M,P/ Și viindu turcul atuncia la beizade la cînste și vorbind lei B,E,G,V/ atunce C/ ei]iei C// 15 taineli C/ împărătești B,C/ după împărătești ad. lui beizade B,E,G,V// 16 Decii B,C/ ante Deci: 27 E,G/ Și cunoscînd Dumitrașcu beizădia aceste, au căzut M,P/ beizade B, beizadea C/ înțelegînd acéste B,C// 17 Ismail-efendi C,E, Ismail-efendis B, lipsește M,P// 18 după hanul ad. să grăiască B,D,E,G,V/ împărății B,C]împăratului M,P/ să-l] ca să-l M,P/ domnu B,C// 19 va grăi C,D/ a grăi, adică să făgăduiască hanului cîteva mii di galbini. Turcul Smail-efendi au spus hanului. Iar hanul M,P/ cîteva]trii B,E, G,V/ galbieni B, galbieni C//20 Iară B/ acéste B,C, di acea sta M/ din Ismail-efendi B,C, lipsește M,P// 21 îndată B,C//

23. Deci mergînd hanul la împăratul la sfat, între alte sfaturi dzis-au și acest cuvînt, că Brîncovanul-vodă, domnul muntenesc, iaste un domn bogat și puternic, are oaste multă și-i de mult pre bun priiaten moscalilor.
- 5 „Nu trebuiaște la această vrémé lăsat să fie domn, că poate să s(ă) hainească și a face sminteață oștii împărătești. Ce trebuiaște prins, că el de bunăvoia nu a veni la Poartă. Și nime nu-i harnic să-l prindză, făr(ă) cît socotescu că beizade, feciorul lui Cantemir-vodă cel mai mic.
- f. 330^v 10 Iaste om mai sprinten decît frate-său / Antiohie-vodă. Ce să-l pui împărăția-ta domn în Moldova, că el va chivernisi lucrul din Moldova și l-a prinde. Că Neculai-vodă, care-i acmu în Moldova, îi grec și n-a pute să fac-a această slujbă. Nici miie nu mi-i drag să slujesc cu grecii“.
- 15 24. Deci împăratul, cum au audzit acéle cuvinte din hanul, într-acel ceas au și răpedzit, făr(ă) de știre veziriului, de au adus pre Dumitrașco beizade de la gazdă, cum mai de sirgu, și l-au adus la saraiu la împăratul. Și îndat(ă) l-au îmbrăcat cu cabaniță, cu spinaré de soboli,

1 23]25 B, 24 C,D, 28 E,G, 26 V, 35 M, 20 P/ Decii B,C/ *lipsește* M,P/ Hanul au mersu ia împăratul la sfat și printr-alti M,P/ împăratul B,C/ 2 sfaturi]vorbi M,P/ zis-au hanul C, dzis-au hanul cătră împăratul B,E,G,V/ au zis și aceasta cătră împăratul: Brîncovanul, domnul muntinesc M,P/ acéste cuvinte V/ Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C/ 3 muntenescu B,C/ domnu B,C/ 4 ari și oaste M,P/ și esti și vechiu priiatin a Moscalului <Moscului P> M,P/ *lipsește* pre bun G/ priiatin B, priiatin C/ 5 Nu trebuiaște]Nu să cadă M,P/ vrémé B, vrémé C/ lăsat] să-l lași M,P/ să fie B/ domnu B,C/ *lipsește* că G/ 6 să să hainiască B,C/ să va haini M,P/ smintială B,C/ împărătești B,C/ 7 prinsu B,C/ bunăvoia lui E/ nu a <va D,E> vini B,C,D,E/ 7-8 n-a vre să vie la împărății. Și altul nimine <nime P> nu esti harnic <vrednic P> să-l prindă fără di cît M,P/ 8 nime B/ după harnic ad. nici poate B,G,V/ ad. marginal nici poate V/ fără cît B,C, fără de cît D,E,G/ 9 beizadea C/ beizăde Dumitrașcu, ficiorul cel mai mic a lui Cantemir. Că esti M,P/ ficiorul B,C/ 10 Ias<te> D/ *lipsește* om D,M,P/ sprintin B,C/ frate-său B,C/ Antioh B, Antiohii C/ 11 voevoda M/ care-i acmu]carile esti domnu M,P/ care-i]care iaste D/ care iaste domnu în Moldova iaste] grec B,E,G,V/ care iaste acum domnu în Moldova iaste grec și nu va putea C/ facă B,C, facă el G/ 14 *lipsește* Nic... cu grecii. V/ Și nici M,P/ mie C/ slujescu B,C/ 15 24]26 B, 25 C,D, 29 E,G, 27 V, 21 P, *lipsește* M/ Decii împăratul B,C/ *lipsește* cum G/ cum au audzit]audzind V/ acéle C/ acéste B,E,G/ Auzind împăratul acesti di la hanul M,P/ 16 întru acel C/ după ceas ad. îndată G/ au și răpedzit]au și trimis B,E,G,V,M,P/ au și trimis, au și răpezit, fără de D/ fără de știre B,C/ viziriului C/ 16-18 fără di știre viziriului au și trimis și au luat pre Dumitrașcu beizădia di la gazdă și cum mai în grabă l-au dus la saraiurile împărătești M,P/ 17 pe B,C/ beizadea C/ 18 sirgu B]grab' G/ adus]dus B,E,G,V/ la saraiul împărătescu B,E,G/ împăratul B,C/ 19 îndată B,C/ îmbrăcat B,C/ cabaniță]căftan P/cu'2]de G/ spinări B,C,E,G,V/

în loc de căftan, și l-au pus domn în Țara Moldovei. Și apoi l-au dus la veziriul, de l-au îmbrăcat în căftan și i-au dat ferman. Și nezăbovindu-l doaă, trei dzile, l-au și pornit, de au venit în mezil la Iași salt, numai cu dzece, 5 doaădzeci de oameni. Caré n-au cheltuît nici un ban la Poartă, că și tuiurile și singeacul pre urmă i l-au trimis.

25. Atunce veziriul, la purces, au dzis lui Dumitrașco-vodă cu mare taină: „După ce vei mēge în țară, să chivernisești lucrul, să-mi prindzi pre Brîncovanul-vodă munteanul, să mi-l trimiți aicea, viu. / Și de la împărăție vei avea mare dar și cinsté; în locul lui tu vei rămîne acolo domn, neschimbat“.

f. 331 10

26. Iară Dumitrașco-vodă, mulțămindu-i, s-au apucat că va face acea slujbă și l-a prinde. Numai au dat și el un 15 sfat veziriului, socotind că-i va fi de folos, iar pe urmă au cădzut cu împiadecare. Că au dzis cătră veziriul ca să scrie la Brîncovanul să îndatorească Poarta cu 500 de pungi de bani, fiind acmu de trebuință pentru gătirea oștii. Și Brîncovanul s-a uita la acea carte ce scrie veziriul și n-a avea grijă de mazilie.

1 locu C/caftan B,C/ domnu B,C/ în Țara Moldovii C]în Moldova B,G,V, Moldovii M,P/ 2 îmbrăcat B,C/ în]cu G/ caftan B,C/ 1-5 Și l-au trimis la viziriul, iar viziriul încă l-au îmbrăcat cu caftan di domnii; datu-i-au ferman. Și pristi trii zili l-au și gătit salt în cai di mezil și numai cu 20 oameni M,P/ 3 după ferman ad. făcîndu-i alai pre obiceiai B,E,G, pre obiceiai, făcîndu-i alai V/ nezăbăvindu-l B,C/ doao, trii B,C/ 3,4 G/ 4 vinit B,C/ numai cu cincizăci, șasezăci <șasezăci C> de oameni B,C,D,E,G,V/ 5 *lipsește* de oameni G/ care B,C/ Și M,P/ nici măcar M,P/ că]și G/ tuiurili C/ sangiacul C/ li-au trimis B,C,E,V/ 7 25]27 B, 26 C,D, 30 E,G, 28 V, 37 M, *lipsește* P/ Atunce B,C, *lipsește* M,P/ viziriul C/ 7-8 Cînd au fost la purces lui Dumitrașcu voevoda din Țarigrad i-au zis viziriul cu mari taină M,P/ 8 *lipsește* cu mare taină E/ vii mēge B, vii mēge C/ vii vini M,P/ în țară]în țară, în Moldova B,E,G,V, în Moldova M,P/ chivernisești B/ 9 Brîncoveanul B,C/ Brîncovanul domnul muntinesc, să M,P/ 10 aici V, *lipsește* M,P/ împărăție B,C/ împăratul M,P/ vii avea B,C/ 11 cinsté B,C/ și <atunci M,P> în locul lui B,C,D,E,G,V,M,P/ vii rămînea B,C/ domnu B,C/ 11-12 vii rămîne domnu în Țara Muntenească și vii fi neschimbat M,P/ 13 26]28 B, 27 C,D, 31 E,G, 29 V, 30 M, 22 P/ *lipsește* Iară M,P/ Dumitrașcu voevoda au mulțămît viziriului și s-au apucat M,P/ mulțămindu-i]mulțămînd veziriului <viziriului C> B,C,E,G,V/ 14 și-l va prinde C, *lipsește* M,P/ Numai au adeverit, au dat G/ Numai] Și M,P/ 15 viziriului C/ 15-17 iară pre urmă acel sfat au căzut cu înpiedecare B,V, iar pre urmă au rămas acel sfat de au fost cu înpiedecare E,G, iar mai pre urmă i-au fost de înpiedecari M, P/ înpiedecare C/ 16 *lipsește* Că au dzis... ca M,P/ viziriul C/ 17 scrie C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C/ să]și să G/ îndatoriască M,P/ cinci sute B,C/ 17-18 *lipsește* de³ M,P/ 18 fiindu C/acum C]atunci M,P, la acea vrémé B,E,G,V/ de trebuință]trebuie P/ pentru]de M,P/ 19 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G,V/să va uita C,D,E,]ce va scrie C, ce-i va scrie B,E, G,V/ 19-20 Și Brîncovanul să va<s-a P> încredința în carti viziriului și nu va ave grije de mazilii M,P/ 20 viziriul C/ nu va avea grije B,C,D,E,V/ maziliie B/

27. Deci veziriului i-au plăcut acest sfat a lui Dumitrașco-vodă, și au scris la Brîncovanul ca să împrumutédze Poarta cu 500 pungi de bani pentru cheltuiala oștii.

Deci Brîncovanul, ca un om cu minte, au priimit că
5 a da, numai o dat<ă> n-a putea să-i dea toți, că-i țara
săracă, ce pe lună a da cîte 100 de pungi, carei să îmbracă
în 5 luni, socotind că pînă la 5 luni or sosi și moscalii,
și atunci, de or și vrea să-i facă ceva, nu i-or pute strica
nemic. Măcar că el nu știia nemică de acea voroavă, dar
f. 331^v 10 avea minte de să /păziia.

Atunci s-au păzit, că l-au păzit Dumnedzeu, iar cînd
s-au mîniat Dumnedzeu pre dînsul, n-au putut să s<ă>
păzască, precum înainte la rîndul lui s-a scrie.

28. Iară pre Dumitrașco-vodă l-au pornit la Iaș<i>
15 și i-au dzis, cînd o fi vrîmea să prindză pre Brîncovanul-
vodă, a trimite veziriul omul său cu ferman.

Deci trimițînd înainte Dumitrașco-vodă <pe> capegi-
bașe cu mazilie, împreună cu omul său, anumé Dumitru
Saraciul, iar Neculai-vodă nemic nu știia de mazilie și
20 șede la Divan de giudeca țara.

1 27]29 B, 28 C,D, 32 E,G, 30 V, 39 M, *lipsește* P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ viziriului C/ acest]acel M,P/ *lipsește* a lui Dumitrașco-vodă M,P// 2 Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V/ *lipsește* ca M,P/ împrumuteză B,C]îndatorească P// 3 cinci sute de pungi B,C,D,E,V/ *lipsește* de M,P// 4-13 *lipsește* M,P// 4 Decii B,C/ Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B, D,E,G,V/ după priimit ad. dzicînd B,E,G/ că va da D,E, că-i va da G, că a da acei bani V// 5 o dată B,C/ nu va putea C,D/ după toți ad. banii D,G, banii, aceli cinci sute de pungi de bani, dzicînd B,E,V/ că țara iaste săracă D,E, zicînd că iaste țara săracă C, *lipsește* G// 6 va da C,D/ o sută C/ de pungi de bani B,C,D,E,G/ după bani ad. zicînd că-i țara săracă G/ carii B,C/ îmbracă B,C// 7 în 5 luni]în cinci luni, cinci sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ la]în B,C/ cinci B,C/ vor sosi C,D]vor veni G// 8 atunce B,C/ de vor C,D,E/ *lipsește* și² E/ să-i și facă E/ ceva rău B,E,G,V/ nu-i vor putea B,C,V// 9 nemică B,C/ Măcarî B,C/ el]Brîncovanul-vodă B,E,G,V/ acia B/ dară B// 11 înșă atunce C, Iară să dzicem atunce B,E,G,V/ Dumnedzău B// 12 Dumnedzău B/ să păzască B,C// 13 precum mai V/ înainté C/ la rînd să va <s-a V> scrie B, istorie la rînd să va scrie E, la rînd istoria să va scrie G, la rîndul lui istoria să va scrie D/ să va scrie C// 14 28]30 B, 29 C, D, 33 E,G, 31 V, 40 M, *lipsește* P/ Iași B,C// 14-16 Viziriul au mai zis lui Dumitrașcu vovoda, că cînd a fi vremi să prinză pre Brîncovanul i-a trimitti el omul său și cu firmanul; și după acee l-au pornit să vii la Eși M,P//15 iau] au C,V/ după dzis ad. veziriul că B,E,G, că V/ va fi vrîme B,C/să]ca să G/Brîncoveanul C// 16 trimite C/ viziriul C/ pre omul E// 17 Decii C, *lipsește* M,P/ trimițînd înainte C//17-18 Decii Dumitrașco-vodă trimițînd pe capegi-bașia înainte cu mazilia lui Nicolae-vodă și dinpreună cu omul său B,E, G,V,Dumitrașcu vovoda au trimis înainte cu mazilie pre un capegi-bașia, împreună cu omul său M,P//18 împreună C//19 iară B, *lipsește* M,P/ Nicolae B, Nicolai C nemică B,C/mazilie B/s]ci V,M,P//20 șidea B,C/ după țara ad. precum îi obiceiul domni V//

29. Iară capegi-bașe, descălecînd la scară, s-au suit
în curți, iar Saraciul, sluga lui Dumitrașco-vodă, au năvă-
lit degrabă la beciul supt scara despre doamna, unde era
închis Iordache Ruset vornicul. Și au lovit lăcata cu
5 băltagul, de au strîcat-o, și au scos pré Iordachi vornicul
afară și i-au dat cărți de căimăcănie de la domn nou,
Dumitrașco-vodă.

Iar boerenașii din cerdac, vădzînd că au scos pre
Iordache vornicul, au alergat tare de au dat știré lui
f. 332 10 Niculai-vodă la Divan. Și îndat<ă>, sculîndu-să de la
Divan înspăimant, să timpină cu capegi-bașe /în ușa
spătăriei, unde-i și dăde ferman de mazilie.

30. Atunce boerenașii lui, grecii, începură a s-ascunde
în casă despre doamna.

15 Și țara încă începuse<ă>, precumu-i obiceiul moldo-
vênilor celor năcăjiț de strîmbătăți, să facă calabalicuri
domnilor mazili.

31. Dar nu putea să-i facă nemic, că nu avea voce. Că
scria Dumitrașco-vodă la caimacami să nu s-atingă nime
20 de cînte lui Neculai-vodă sau de oamenii lui, ce cu mare

1 29]31 B, 30 C,D, 34 E,G, 32 V, 43 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ bașia B/ după
scară ad. la curtea domniască D/ ad. marginal suit D/ s-au suit pe scări E,G/ Capigi-
bașia au sosit în Eși <în Eși au sosit P>, au intrat și au discălicat la scara ce dome-
nească și s-au suit M,P// 2 curți]curțile domnești V/ *lipsește* iar M,P/ iară Dumitru
Saraciul B,E,G,V/ vovoda M/ năvălit]alergat V// 3 degrabă]drept M,P/ *lipsește*
la beciul B,E,G,V/ undé B,C// 4 Iordachi Rusăt B,C/ vornicul cel bătrîn B,E,G,V/ *lipsește*
și au lovit M,P/ *lipsește* lovit E// 5 de au stricat-o C, de o au stricat B,G,V/ Au
stricat lăcata cu băltagul, au scos afară pre Iordachi Rosăt M,P/ pre vornicul
Iordachi Rusăt B,E,G,V, pre Iordachi Rusăt vornicul C/ *lipsește* vornicul M,P// 6
afară]de la închisoare V/ cărțile P/ de căimăcămiile B/să fie caimacam C// 6-7 *lip-
sește* de la domn... vodă. M,P/ domnu C/ *lipsește* domn nou B,E,G,V// 8 *lipsește*
Iar M,P/ Iar boerenașii lui Nicolai-vodă D/ văzînd B,C// 9 Iordachi B,C, Iordachi
Rusăt E/ taré B// 8-10 Boerinașii ci era în cerdac au dat știri lui Nicolai vovoda.
<Iar Nicolai vovoda M>îndată s-au sculat M,P// 10 Nicolae B,C/ după Divan
ad. undé șidea de giudeca B,E,G,V/ îndată B,C/ sculîndu-s<ă> C, sculîndu-să
Nicolae-vodă B,E,G,V//11 înspăimîntat s-au întîmpinat G/ înspăimîntat P/ să în-
tîmpină D,E, și s-au întîmpinat M/ și s-au întîlnit P/ bașia B,C/ ușa B, ușa C// 12
spătării B,C/ undé îi și dăde B,C/ și îndată i-au dat M,P/ fermanul M,P/ mazilie
B// 13 30]32 B, 31 C,D, 35 E,G, 33 V, 46 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atunce M,P/ bola-
renașii lui Nicolae-vodă din curte <domniască E,G> începură <începusă V> B,E,
G,V/ după lui ad. Nicolai-vodă D/ Boerinașii, grecii lui, îndată au început M,P/ a
să ascunde B,C//14 în casă V, *lipsește* M,P//15 începuse B,C/precum iaste <iaste C>
B,C,D,G//15-17 Țara au început a gilcevi pentru strîmbătățile ce-au avut, după cum
esti obiceiul moldovenilor la vremi di mazilii M,P// 16 năcăjiți B,C/ strîmtăți C/
să]ca să E/calabalicuri C//18 31]33 B, 32 C,D, 36 E,G, 34 V, *lipsește* M,P/ Ci n-au
putut să facă nimică M,P/nemică C/nemică calabalicu B,E,G/voie B,C//19
Dumitrașcu vovoda scrisă la căimăcamii M,P/ să atingă B,C/ nime B,C// 20
cîntea B,C/ Nicolae B,C/ sau]nici M,P//

cinste, ca pre un domn, de toate ce i-ar trebui la pornitul lui, nemic să nu-i lipsască.

32. Și așa, după obiceiul, trei zile grijindu-l cu de toate cele de i-au trebuit, și s-au pornit la Țarigrad cu tot agărlicul 5 lui, neplinind un an deplin cu domniia, precum s-au pomenit.

Iar în Iași au rămas căimacam Iordache Ruset vornicul, pîn-au venit Dumitrașco-vodă. Atunce și boiarii cei pribegi, înțelegînd toți, au venit în țară. Numai Dédiul spătariul și Zmucilă banul au rămas în Țara Leșască.

f. 332^v 10 33. Și după ce au agiuns Neculai-vodă în Gălați, atunce au sosit și Dumitrașco-vodă din Țarigrad. Și au mers Neculai-vodă la gazda lui Dumitrașco-vodă, de s-au împreunat /amîndoi. Care nu puținel lucru au făcut Neculai-vodă atunce, de-au mers la gazda lui Dumitrașco-vodă. Că alți domni nu mai stau să se împreune, după ce să mazilescu, ce fug unul de altul, să-ș scoată ochii. Dar Neculai-vodă au mers de s-au împreunat și s-au rugat lui Dumitrașco-vodă să nu s<ă> potrivască boierilor de țară, să-l pîrască la Poartă. Și el încă s-au 20 făgăduit că nu-l va amesteca la Poartă, cit a trăi Dumitrașco-vodă domn, ce, de a umbla pentru domnie, a umbla pentru domniia Țării Muntenestei, ce nu pentru a Moldovii.

1 domnu B,C/ domnu să-l pitreacă și di toati să-i dei la purces <purcesul lui M> M,P//1-2 cu de toate ce i-ar trebui <lui G> să-l grijască, nemică să nu-i lipsască B,E, G,V/ nemică C// 3 32]34 B, 33 C,D, 37 E,G, 35 V, *lipsește* M,P/ Și așa B, *lipsește* M,P după]pre B,E,G,V/ obicei B,C/ trii B/ Trii zili l-au grijit după obicei cu M,P// 4 *lipsește* cele M,P/ și]decii B,E,G,V/ s-au]l-au M,P/ după pornit ad. Nicolae-vodă B,E,G,V// 4-5 *lipsește* cu tot agărlicul...precum s-au pomenit. M,P//5 anu C/pomenit]scris B/ precum mai sus s-au scris E,G,V//6 Iară B, *lipsește* M,P/ caimacam B,C/ Iordachi Rusăt B,C// 7 pînă au vinit B,C/ *lipsește* pin-au...Atunce și M,P/ Atunce B,C/ pribégi B,C// 8 înțelegînd toți B,C/auzind M,P/ vinit B,C/ *lipsește* Numai M,P//8-9 Dédiul spătar și Sarin banul Zmucilă V/ Sarin Zmucilă B,C,D,E,G,//10 33]35 B, 34 C,D, 38 E,G, 35 V, 51 M, *lipsește* P/ Iară dupre ce au agiunsu B, Iară după ce au agiunsu C,E,G,V, Și deaca au agiunsu D/ *lipsește* Și după ce M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ atunce B,C// 10-12 Nicolaiu voevoda au agiuns în Galați; Dumitrașcu voevoda din Țarigrad iarăș au vinit în Galați. Nicolaiu voevoda au mersu la gazda M,P// 11 după Țarigrad ad. la Gălați B,E,G,V//12 mîrsu B,C/Nicolae B, Nicolai C/ voevoda M/de]și M,P//13 înpreonat B,C/ puțin B,C,E,G,V// 13-17 *lipsește* Care nu puținel... s-au împreunat M,P//14 Nicolae B,C/atuncia B, atunce C/ de au mîrsu B,C// 15 înpreune B,C// 16 să-ș scoată ochii]să nu s<ă> nici B> vază în ochi B,C,E,G, nici să să vază în ochi D,V// 17 Nicolae B,C/ mîrsu B,C/înpreonat B,C//18 și s-au rugat lui]și au pofit pre M,P/ voevoda M/ să protivască B,C//19 boiariilor B, boiariilor C/ *lipsește* de țară M,P// 20-21 amesteca la Poartă pe Dumitrașco-vodă cit va trăi cu domniia, ce B,E,G, 20-22 s-au făgăduit lui Dumitrașco voevoda că n-a mai cerca domnie Moldovii, ci a Țării Muntenestei M,P//20 va trăi D]va fi C//21 domnu C/după domnu ad. în Moldova V/ra umbla¹⁻² D, ra umbla¹ C/ domniie B,C//22 ce nu pentru a Moldovii]iar nu pentru domniia Moldovii B,C,E,G,V//

Și așa unul cu altul s-au încredințat. Și Niculai-vodă au purces la Țarigrad, iar Dumitrașco-vodă au venit în Iași. Iar precum ș-au ținut acești domni tocimala, să va scrie la rîndul său, înainte.

5 DO MNIIA LUI DUMITRAȘCO CANTEMIR VOEVODA,
ÎN ANUL 7219 (=1711). Cap 91

f. 333 Zaci<alo> 1. După ce au sosit Dumitrașco-vodă în Iași, după obiceiul a treia dzi au boerit boiarimea. Pus-au pre Nicolai Costin vel-logofăt, pre Lupul / Costache 10 vornic mari de Țara de Gios, pre Ioan Sturdzea vornic de Țara de Sus, pre Antiohie Jora hatman, pre un grec, anume Spraioti Dracumana, vel-post<elnic> și pe mine, Ioan Niculce, vel-spatar, pe Gheorghită vel-păharnic, pre Dabijea vel-ban, pre Catargiul vel-visternic, pre 15 Sandul Sturdzea vel-stolnic, pre Costantin Costache vel-comis. Aceștia era boerii lui Dumitrașco-vodă întîiu. Iar mai de credință și mai ales <și> toate trebile domniei era după mine, Ioan Niculce vel-spătar.

2. Și atunce, dintîiu, era boerii can grijîți de numeli

1 așa B, așa C/încredințat B,C/ Nicolae B,C//2-3 iară¹⁻² B/vinit B,C//4 scrie B]scrie istoria D,E/la rînd V/ înnainté C, *lipsește* B,E,G/ *lipsește* său, înnainté V// 5 Dumitrașco-vodă Cantemir D,E,G, 6 *lipsește* în E/ *lipsește* în anul 7219 P/ *lipsește* în anul 7219. Cap 91 M/Cap 94 D, Cap 96 P, *lipsește* C,E,V/ *lipsește* 91 G//7 *lipsește* Zaci<alo> B,D,E,G,V/Dupre B// 7-8 în ani<i> 1711 Dumitrașcu Cantemir voevoda au stătut domnu Moldovii. Și au vinit în scaun în Eși și a trie zi după obicei au boerit M,P//8 în Iași, la scaonul domnii C, în Iași, la scaonul domnescu E/ dupre B]pre V/ obicei B/ a triia dzi B, a triia zi C/ boiarit B/ boiarimea]boiarii B, boiarii C,G, *lipsește* M,P/ *lipsește* Pus-au pre M,P//9 Nicolae Costin B, Nicolai Costin C/ log<o>făt B/ *lipsește* pre² M,P/Costachi B,C//10 vornic mare C]vel-vornic B,E,G,V/ *lipsește* mari de Țara M,P/ Jos C/ *lipsește* pre M,P/ Ion B,C/vornic]vel-vornic B,E,G,V, vornic mare D//11 *lipsește* Țara de M,P/ *lipsește* pre¹ M,P/ Antiohii B/ hatman]vel-hatman G//11-12 hatman, Spraioti, grec, vel-postelnic M,P//12 anume B,C, pre anume E/Spraiuti Dracumana C/Dracumana B/ vel-postelnic B,C/ *lipsește* și pe mine B,C,D,E, G,V,P,M//13 pre Ion Neculcea <Neculce C> B,C,D,E,G,V, Ioan Neculce M,P/ vel-spătar B,C/ *lipsește* pe M,P/ pre B,C/ Ghiorghită B// 14 *lipsește* pre Dabijea vel-ban, pre Catargiul vel-visternic, pre M/ Dabije B/ *lipsește* pre¹⁻³ P/ pre Ilie Catargiul B,C,D,E,G,V/ vel-vist<ernic> B, vel-vist<ernic C// 15 *lipsește* pre M/ Costachi B,C/ Costantin Costachi Negel M,P//16 Aceștia era]și întîiu aceștia au fost M,P/ boiarii B, boiarii C/ voevoda M/întîiu]dintîi B,C,E, *lipsește* G,M,P// 17 credință B,C// 17-18 Iar mai de credință și mai di cînte era spatariul Ioan Neculce M, Iar de cînte și mai de credință era spat<arul> Ioan Neculce P// 17 și toate D,E,G/ domnii B,C// 18 *lipsește* mine B,C,E,G,V, după mine D/ Ion Niculce <Neculce C> B,C/ vel-spătar B,C// 19 *lipsește* Și atunce M,P/ dintîi B,C/ boiarii B, boiarii C/ can îngrijați B,C,D,G,V, can îngrijiți E/numele B,C// 19-1 Dintu început boerii era <era boerii P> îngrijiți de Dumitrașcu voevoda, știindu-l din tinereti M,P//

lui Dumitrașco-vodă din tiniréte, când era beizade, la domniia frăține-său, lui Antiohie-vodă.

Că era atunci nerăbdătoriu și mînios, zlobiv la bețiile, și-i eșisă numele de om rău. Iar acum, fiind cu domniia, 5 nu știu, să-ș pîiardă numele cel rău: au doar mai la vîrstă venis(ă), au doar chivernisis(ă) viața lui, unde nu era pacé? Că așa să arăta de bun și blînd! Tuturor ușa deschis(ă) și nemărețu, de voroviia cu toți copiii.

f. 333^v 3. Atuncea au scos pre țară 2 civerturi, banii / stea-
10 gului. Și de cum era soma la Neculai-vodă, au mai scădzut pe țară la un civert, cîte 3.000 de galbeni, Așijderea și mazililor li-au scădzut tot pre giumătate și mai bine dăjdile.

Și li-au făcut și carte cu giurămînturi, să nu dea de-
15 setină boerii, după cum n-au dat mai nainte boerii. Că să făcusă obiceiul de la Mihai-vodă, de da desetină boerii. Și el apoi i-au ertat.

4. Deci boiarii, vâdzînd așa milă și nemăriré, începusă toți a să lipi și a-l lăuda. Era om învățat. Numai la giudecări nu pre putea lua sama bine, poate fi trăind mult

1 din tiniréte]de pre cînd era mai tînăr B,D,E,G, *lipsește* C,V/ cînd era]de pre cînd era C,V, *lipsește* B,D,E,G/ *lipsește* cînd era beizade M,P/ beizadea C/ la]di la M,P// 2 a lui Ant(i)ohii voevoda M/ Antiohie B,C//3 Că atuncea era om M,P/ atuncea B,C/ *lipsește* și M,P// 4 numeli B/ Iară B/ acum C/ apoi B,E,G,V//5 nu s(ă) știe D/ nu s(ă) știe, pentru ca să-ș piarză numele cel rău B,E,G,V/ numeli C// 4-8 Iar dup(ă) ce-au vînit cu domnie tuturor <era M> blînd și bun. Ușa lui era dischisă, nimărețu, cit și cu copiii vorbie M,P// 5-6 doară¹⁻² B,C//6 vinisă B,C/ chivernisisă B/undé B,C//7 așa B/ și de blînd B,C,D,E/ blînd și bun G/ Tuturor le era ușile deschisă B,E,G/ ușa le era <li era D> deschisă C,D//8 *lipsește* și E/ nemăreț B// 9 *lipsește* Atuncea M,P/ Scos-au M,P/ doao B,C/ stiagului B// 10 Și de pre cum fusese soma V/ de]după M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M//11 pre țară B/ țara G,M,P/ trii mii B,C/ *lipsește* de M,P/ galbeni B, galbeni C/ *lipsește* Așijderea și M,P// 12 li-au scăzut dăjdile pre giumătate și unora și mai bine B,E,G, li-au scăzut tot pre giumătate dăjdile și mai bine C, Mazililor încă le-au scăzut <dăjdile P> pe giumătate. M,P//13 carte]testament B,E,G,V, carte testament C,D/desetină B// 13-15 Făcut-au boerilor și mazililor (să nu dei desetină) carti cu mari blăstăm să nu dei desetină după vechiul obicei a țării.M,P//14 boiarii¹ B/ după cum nu didesie mai înainte vrême.Că acest obicei să făcusă de la Mihai-vodă B,E,G/n-au dat]nu didesie C/innainte C/după boerii² ad. desetină C/ *lipsește* Că V//15 făcusă obicei C/ *lipsește* de la Mihai-vodă V/de <să V> da boerii desetină C,V/ desetină B/boiarii B//16 Și]Iară B,E,G,V/el]Dumitrașco-vodă B,D,E,G,V/ *lipsește* apoi B,E,G,V/i-au ertat]i ertasă să nu dea E, i-au <ertat>atuncea, luund domniia G// 17 Decii B,C, *lipsește* M,P/Boerii toți M,P/ răzînd B,C/ așa B, așa C]atita M,P//17-18 nemărire a lui <nemărire a lui P> Dumitrașcu voevoda s-au bucurat și îl lăuda fiindcă era și învățat M,P//18 și a lăuda C, și a lăuda numele lui Dumitrașco-vodă B,D,E,G/*lipsește* Numai M,P//19 luoa B,C/poate fi trăind]fiindcă trăisă M,P/trăind] unde au fost trăit G/poate fi unde fusese trăit mult la Țarigrad B,E/.

la Țarigrad, în streinătate. Lăcomie nu avea mare, lucrurile lui poftiia să fie lăudate.

5. Atuncea avea mare supărare și cheltuială, fiind pacea stricată cu oaste lui voevoda Chiovșchii și cu cea șfe-
5 dzască. O erna și o grijiia de zahara; lemnu la Tighinea pentru tocmitul cetății. Deci de la Brăila căra țara pîine la Tighinea. Așijderea și lemn căra den țară la Dunărea, de făcea pod mereu la Cartari.

Vești din Țara Leșască și de la moscali în tot ceasul cerca
4. 334 10 de le trimite la Poartă. Deci era prea / în val și în mare supărare. Căci el venisă de curînd, și lucrurile toate neașădzate și lipsite. Și siliia ca să și plinească poruncile Porții toate, și-i era prea cu greu, că era țara stricată mai de-nainte vrême.

6. Începutu-s-au atuncea și omor în vite, cît nu mai
15 biruia oamenii să le despoae. De pîine încă era lipsă, că nu rodise într-acei an.

7. Boiarii carii avusese greutate la Niculai-vodă sta tot vîrtos cătră Dumitrașco-vodă, ca să pîrască pré Neculai-vodă la Poartă pentru răutate ce le făcusă.

1 în streinătate, în Țarigrad M,P/ Lăcomie B/Lăcomii mari nu ave M,P//2 să fiie B// 3 Atuncea C/*lipsește* M,P//3-4 Iară atuncea avea domniia mare supărare și cheltuială cu oaste lui voevoda Chiovșchii și cu oaste cea șfe-
dzască B,E,G,V/ Fiind pace stricată ave mari supărări și cheltuială cu oaste lui M,P// 4 oastea C/cu oastea cea șfezasă C,D//4-6 cea șfezasă, dîndu-le zahare și di toati ce le trebue; lemnu triimite la Tighine di tocmit cetate M,P//5 zaharia B,zaharea C,zaharea ce-i trebuia V/lemnul <lemnne G> încă ducea la Tighinea B,E,G, lemnu ducea la Tighinea V// 6 Decii C]Și B,E,G,V, *lipsește* M,P/ căra țara pîine de la Brăila la Tighinea B,E,G,V/Țara căra pîini di la Brăila la Tighine șvezilor și leșilor M,P/ pîine C// 7 *lipsește* Așijderea M,P/ și]alt V/lemnul B,C,lemnul G/din B,C/Dunăre B,C//8 pod mereu preste Dunăre la Cartal, fiind pacea stricată G/Țara căra lemnu mari din Moldova la Dunăre și făce pod mereu M,P/la Cartal B,C,D,E,V, *lipsește* M,P/după Cartal ad. fiind pacea stricată B,E// 9 după ceasul ad. totdeauna B,E,G//9-10 de la moscali în toată vrême trimitea la Poartă V// 10 de]și M,P/*lipsește* le B,G/ trimitea B,C/ Decii B,C/era domnul B,E,G, V// 10-11 *lipsește* Deci era...supărare. Căci M,P//11 supărare B/Căci]Pentru căci D, Pentru că E,G/vinisă B,C/curund C/*lipsește* și¹ M,P/toate era neașezate B,E,G,M, era toate neașezate C,D,V,P//12 *lipsește* și lipsite M,P/pliniască C, să-ș pliniască B/poroncile B,C// 11-13 Țara era stricată mai dinainti; poroncile Porții era foarti greli și pentru acee pre cu gre supărare li era M,P//13 pre C/ad. marginal țara stricată mai denainte vrême D/măi innainte vrême B/vrême C//14 6]7 M, *lipsește* B,C,E,G,V,P/Iară atuncea începutu-s-au și un omor mare în vite, că așa muriia <*lipsește* că așa muriia V> cît nu mai biruia <nu mai putea birui G> B,E,G,V/Începutu-s-au]Fost-au M,P/ atuncea C/*lipsește* M,P/un omor C/D/omor mari M,P//15 biruia]pute M,P/ despoae B,C/Așijderea și de pîine încă <*lipsește* încă G>era lipsă B,E,G//15-16 Pîini era puțină, că nu rodise M,P/rodise B,C//17 7]6 B,C,E,G,V, 9 M/Iară boiarii B,E,G,V/avusese B,C/la]de la M,P/Nicolae B,C/după vodă ad. anume Ion Sturdrău vornicul și Ilie Catargiu și alții E,G//17-18 Niculai voevoda, să ruga lui Dumitrașcu voevoda să le de voi să me<a>rgă la Poartă să-l pîrască M,P//18 cătră]de îndemna pe V/după vodă ad. de-l îndemna G/pre B,C/*lipsește* pré Neculai-vodă M,P/Nicolae B,C//19 pentru răul ce le făcusă B,E,G,V, *lipsește* M,P//

Dar Dumitrașco-vodă nu priimiă nicidecum, nici să potriviiă și nu le da voie, ce ținea legătura ce făcus(ă) cu Niculai-vodă, cînd s-au împreunat la Gălați.

Iar Neculai-vodă, după ce-au agiuns la Poartă, au 5 călcat giurămîntul. Și cum au mărș la veziriul, au și pîrît pre Dumitrașco-vodă, dzicînd că el, cînd au mărș în țară, au găsit mai bine de giurățate boiarii haini la moscali și, prindzindu-i, i-au închis. Iar Dumitrașco-vodă, cum au luat domniia, au și răpedzit de olac înainte și i-au 10 slobodzit pe toți. Și-nă pre caré era mai mare hain l-au pus căimăcan. Ce veziriul nemic în sam(ă) nu-i ținea vorbile lui. /

f. 334^v 8. Atunce, dacă au înțeles Dumitrașco-vodă de acea vorbă bună de prieteșug ce-au grăit Neculai-vodă cătră 15 veziriul, au și chiebat pre boiarii ce-l îndemna să-l pîrască pre Niculai-vodă și li-au spus de Neculai-vodă cum ține prieteșugul.

Și îndată i-au gătit pre o samă și i-au trimis la Poartă. Și sosind boiarii la Poartă, ș-au păscut prilejul, și, cînd au 20 eșit împăratul la geami(e), ei ș-au aprins rogojine în cap

1 Dar]Iar M,P/voevoda M/ nici decum nu priime M,P/ lipsește nici să potriviiă M,P/protiviiă B//2 lipsește și nu le da voie G/nu le-au dat voi, fiind M,P/voe C/ținia B/ făcusă B,C//3 Nicolae B,C cînd s-au fost împreunat <împreunat> la Galați B,C,E,G,V, lipsește M,P//4 Iară B, lipsește M,P/Nicolae B,C/ lipsește după ce-au agiuns la Poartă M,P/după ce au agiunsu la Poartă la Țarigrad <la Țarigrad la Poartă C,V,E> B,C,E,V/agiunsu]mărș G// 5 lipsește au călcat giurămîntul. Și V/ mărșu B,C/viziriul C//6 pe B,C/ voevod M/ mărșu B,C/în țară]în Țara Moldovii B,E,G,V//6-7 zicînd că, fiind el domnu în Moldova, mai mult de giurățate boerii i-au aflat că sînt haini M,P//8 Iară B/cum]în ci ceas M,P//9 răpedzit]triimis E,G,M,P/ lipsește de olac E,G/innainti de olac M,P/innainte B,C//10 pre B,C/ Și încă B,C/ carele B,G,V, careli C,D,E, carele M,P/ lipsește mare G/l-au]pre acela l-au M,P//11 caimacam B,C/viziriul C/nemică C/samă C// 11-12 nemică nu i-au ținut în samă vorbele lui B,E,G/nu i-au ținut vorbeli lui C, nu i-au ținut aceste vorbe V/Însă viziriul întru nemică nu l-au crezut. M,P//13 8]7 C,E,G,V, lipsește M,P/ Atuncea B,C/ înțales B,C/acta B//13-16 S-au înștiințat Dumitrașcu voevoda di ace vorbă bună a lui Nicolai voevoda și chemînd pre boeri le-au spus. M,P//14 priateșug B/ ce au grăit B,C/Nicolae B,C//15 viziriul C/ lipsește pre G/ ce-l îndemnasă B, carii îl <cei ce-l G> îndemna C,G, cei ce îl îndemnasă E/ să pîrască B,E,G//16 Nicolae¹⁻² B,C// 16-17 lipsește de Neculai... prieteșugul M,P//17 ține B// 18 după samă ad. de boiari C, anumé pre Ion Sturza vornicul și pre alții G/ pre o samă]cîțiva boeri M,P/ după Poartă ad. să pîrască pre Nicolai voevoda M,P// 19 la Poartă]la Țarigrad B,E,G/ la Țarigrad boiarii G/ lipsește sosind boiarii la Poartă D/ ș-au păscut prilejul]au socotit vrémia B,E,G,V, și socotind vrème C/ după prilejul ad. și au socotit vrème D/ lipsește și³ C//19-20 Boerii au sosit la Poartă și au cercat vremi cînd merge împăratul M,P// 20 împăratul B,C/ după împăratul ad. de au mersu V/ giămife B, geamie C/ ei]ei B,C, lipsește M,P/ aprinsu rogojini B,C//

și au dat ardzaun la împăratul, jăluind ce li-au făcut Niculai-vodă.

Iar împăratul, vâdzînd atîta jalobă, au și trimis să aducă pre Neculai-vodă, să-i tae capul.

5 Numai, norocirea lui, s-au tîmplat un priiaten de i-au dat știre, și s-au ascuns de au scăpat de peire; că l-ar fi tăiat.

Socotiț, fraților, acmu! De vrémé că cei mare nu-ș ținu giurămîntul, ce încă-ș aduc peirea, dar cei proști cum l-or ținea?

10 9. Dumitrașco-vodă pe taină să gătiia să prindză pre Brîncovanul-vodă, precum îi poroncis(ă) Poarta. Și trimisese și iscoade la munténi, de vâdzus(ă) toate lucrurile lui cum stau.

Și ș-au făcut Dumitrașco-vodă vro cinci, șcase steaguri 15 de lefecii și 2 steaguri de lipcani și cîțiva feciori de boiari grijiți, îi ținea gata în Iași. Și făcus(ă) cuvînt că va să margă în sus, cu podghiaz la moscali, ca să nu priceapă munténii. Și aștepta din ceas în ceas /să-i vie omul cel f. 335 cu fermanul dé la împărăție, să să și pornească la Brean- 20 covanul, să-l prindză.

Venitu-i-au și de la hanul ferman, numai să încalece, să-l prindă. Ce pre fermanul hanului nu cutedza să margă,

1 arzu B,C,D, harzu E, harzul G, hardzun V, harzuhl M,P/ împăratul B,C/jeluind C/ jeluind pre Nicolae-vodă ce li-au făcut B,E,G/ ce]di celi ci M,P//2 Nicolae C/voevoda M,P// 3 împăratul vâzînd B,C/ triimis C// 4 Nicolae B,C/ taie B// 5 nărocirea lui B, lipsește V/ după lui ad. au fost că C,E,G/ s-au tîmplat]că au avut M,P/ priiatin B, C/de]și acela M,P// 6 știre B,C/ după știre ad. lui Nicolae-vodă V/ascunsu B,C/de]și așa M,P/ că poate l-ar fi tăiat B,C,D,E,G, lipsește M,P//6-9 lipsește de peire... l-or ținea? V//7 Socotiți C/ acum C/ Din vrème C/ mari C/ țin C// 7-9 lipsește Socotiț, fraților,... cum l-or ținea? B,E,G,M,P// 8 încă iș C/mai proști C//9 cum îl vor ținea? D// 10 9]8 B,C,E,G,V,13 M, 7 P/ Iară Dumitrașco-vodă să gătiia pre taină să B,E,G/ Iară Dumitrașco-vodă V/voevoda M/ pre C// 11 Brîncoveanul B/ lipsește vodă P/ <voevoda M>, domnul muntinescu, precum i s-au poroncit di la Poartă M,P/ poroncisă B,C// 12 Și triimisese B,C, Și au triimis M,P/ lipsește și G/ de vâzusă B,C, de au vâzut M,P/ de]și G/ lucrurili C// 13 lui]Brîncoveanului-vodă B,E,G,V// 14 vreo C/ șeasie B, șase C// 14-15 Gătit-au 6 steaguri <de P> lefecii, 2 steaguri <de P> lipcani M,P// 15 lefecii B/ doao B,C/ repetă și cîțiva B/feciori B,C// 16 grijiți bine B,C,G,V, grijiți bine de oaste E, lipsește P/ îi ținia B, și-i ține M,P/ Și făcusă B,C/Au făcut M,P/ că]cum că M,P// 17 la moscali cu podghiaz G/ să nu să priceapă B,C,D,E,V// 18-19 să-i vie om de la Poartă cu ferman de la împărăție B,E,G,V/ de C// 18-20 aștepta fermanul din ceas în ceas ca să me(a)rgă la Brîncovanul <și M> să-l prinză M,P// 19 împărăție C/ și să să porniască B,E,G/ lipsește și D/porniască C/Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C,V//21 Vinitu-i-au C/Vinitu-i-au <Venit-au P> di la hanul iarlic <iarluc P>numai M,P/ încalece]margă M// 22 să-l prindză]să margă să prinză pre Brîncoveanul-vodă B,E,G,V, să-l <și M> prinză pre Brîncovanul<-vodă C> C,M,P/ Ce pre fermanul] Însă pre iarlicul M,P/ după cuteza ad. Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ ad. marginal să margă D//22-1 lipsește să margă, să-l prindză. B,E,G//

să-l prindză. Ce-au mai scris la Poartă că el ăste gata, și hanul încă i-au scris să purceadză. Ce să știe și de la împărăție: purcede-a, au ba? Ce de la Poartă i-au venit răspuns să mai aștepte, că, cînd a fi vrîmea, i-a face el știre.

5 Că aștepta vezirul să plinească cele 500 pungi de bani Brîncovanul, ce le cerus-împrumut, cum s-au pomenit mai sus.

10. Atuncea, dac(ă) au > înghiiețat apele după Bobotează, au purces hanul în pradă pre apa Donului, în Țara Moschicească, în sus, pre la Harcov. Dar la galioa-
10 nile moschicești n-au putut agiunge, să le aprindză, precum s-au apucat cătră împăratul turcesc. Nici spre Chiov de acolo n-au putut mîrge, că au dat de oști moschicești. Și s-au întors iar la Crîm, cu mult plian.

11. Soltanul den Bugiag și cu voevoda Chovschii, de
15 la Binder, cu oaste lui, au trecut Nistrul și au purces prin Ucraina în sus, tot prădînd și stricînd pînă la Nemirov și pînă la Fastuv, aproape de Chiov.

Iar moscalii ce era pre margine de strajă, dac-au simțit, s-au tras toți de s-au strîns în Podoliia, spre Iaslovăț,

1 Ce au B,C/ *lipsește* mai M/că]cum că M,P/ *lipsește* el P// 2 scris]poroncit M,P/ ca să purceagă G]să încalece să margă E, ca s(ă) margă să prindză pre Brîncovanul-vodă V, *lipsește* C/ știe B//3 împărăție B, împărăție C/purcede-va C/ purcede-va la Brîncoveanul-vodă să-l prinză, au ba? B,E, purcede-va să prinză pre Brîncoveanul-vodă, au ba? G, merge-va la Brîncovanul-vodă să-l prinză, au ba? V/ Ci așteaptă poronca împărății: mergi-va să-l prinză; au nu? M,P/ Ce de la Poartă i-au vînit B]Viziriul i-au <au P> făcut M,P//4 răspunsu B/ aștepte B,C/ cînd va fi vrîme C/ vrîmă B/el]viziriul C/știré B,C/ după știré ad. veziriul E,G// 4-6 cînd a fi vrîmi di purces el îi va faci știri. Viziriul aștepta să îplinească Brîncovanul aceli 500 pungi bani ci le-au cerut viziriul împrumut și pentru acee au poroncit lui Dumitrașcu voevoda să mai aștepti. M,P//5 viziriul C/pliniască B,C/ cinci sute de pungi B,C,D,V/Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncovanul-vodă C//6 după cerusă ad. veziriul B,E,G,V/ împrumut B,C/ precum s-au pomenit mai sus D, precum s-au scris mai sus B,C, precum mai sus s-au scris E,G,V// 7 10]8 B,C,E,G,V, 17 M, 9 P/ Iară atuncea B,E,G, V, *lipsește* M,P/ dacă au înghiiețat B,C/ Bobotiază B/ după Bobotează ad. la ghenar C//8 au și purces B,E,V// 7-8 După Bobotează au înghiiețat apile. Hanul au purces în pradă M,P//9 pre]pînă M,P/ Dar]Însă M,P/ galioanele B,C//10 după moschicești ad. la Voronij M,P/ să agiungă M,P/ n-au putut să străbată, să agiungă B,E,G/ *lipsește* să le aprindză M,P//11 precum]după cum M/ s-au fost apucat B,C,E,G,V, să apucasă M/ împăratul turcescu B,C// 11-12 *lipsește* precum s-au apucat... n-au putut mîrge P//12 Și nici la Chiiv iarăș n-au putut să agiungă, că i-au eșit înnainte oști moschicești M/că au dat de]că i-au eșit înnainte P/merge B//13 s-au întorsu înnapoi B,V/ întorsu C/iar]înnapoi E, G/repătă la D/Si iarăș i s-au întorsu la Crîm M,P/după plian ad. și dium B,C,E,G,V//14 11]10 B,C,E,G,V, 18 M, *lipsește* P/Calga soltan den G/den] din B,C, de P/Bugiag B,C//15 Bender B,C,E,G, Bendir V/cu]și cu M,P/ oastea C/ lui] lor B,E,G,V,M,P//16 prin]pin B/ prădînd și arzînd și stricînd G/Nemirova B,C,D,E,G, V//17 Fasov B, Fastov C,D,E,V, Hvastov M,P//18 Iară V, *lipsește* M,P/ce]carri C, cei ce G, *lipsește* D/ ce era de straje pre marginea Țării Leșesti, dacă B,E,G,V/marginea C/ straje, C/dacă C//19 toți]cu toți B,E,G,V,M,P/de]și M,P/strînsu B,C/Iazlovăț B,C,V//

2. 335^v la Buceci, unde le era /ghenaralii lor, și aștepta să le viie ucaz de la Petreburh, de la împăratul moschicesc, să vad(ă) ce vor face.

Atuncea Adam Sinîavschii hatmanul i-au muștrat pe
5 ghenararii moschicești, anume Vonconschii, Ianăș și Vej-
bah, și li-au zis așa: „Ce oameni sinteți voi de așteptați ucaz, și nepriiatenii pradă și strică țara?”

Și îndată i-au pornit asupra tătarilor și a lui voevoda. Și li-au dat și hatmanul un rămentar, cu vro 30 de stea-
10 guri leșești; și moscali încă era ca vro 10.000.

Și cum s-au pornit asupra soltanului și a lui voevoda, n-au stătut soltanul cu voevoda să s(ă) bată cu temeiul, și s-au întors înapoi la Bugeag, făr(ă) cît numai cîte o strajă, unde și unde, de să lovia.

12. Iară după ce s-au întors hanul și Calga soltan din ceambuluri, au scris la Poartă de toate ce-au lucrat. Așijderea au scris și pașea de Tighine. Dar veziriul nu i-au credzut, ce-au trimis pre taină un ciohodar de olac la Dumitrașco-vodă, de l-au întrebat anume cum au îmblat hanul și soltanul.

1 la] și la D/ Ucénea P/ undé B/ unde era și ghinirarul lor M,P/ ghenaralii B,C/ și acolo aștepta M,P/ vie C//2 ocaz B,C,V/ *lipsește* de la Petreburh M,P/ Petriburgu B,C/ împăratul moschicescu B,C//3 să vadă B,C/ *lipsește* să vad(ă) ce vor face M,P// 4 Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ Sinavschii hatman corunnii de Țara Leșască, i-au muștrat B,E,G,V/ hatmanul]ce era hatman corunnii C,D/ pre ghenaralii B,C// 4-14 Adam Sinavschii hatmanul au făcut pre moscali să nu aștepti ucaz <hatmanul au sfătuit să nu aștepti moscalii ucazul P>, că tătarii strică țara, ci să meargă asupra lor. Și le-au dat și el 30 steaguri oști leșască. Moscalii și leșii au mersu asupra soltanului și a lui voevoda Chievishii ci era cu tătarii. Soltanul și cu voevoda Chievishii n-au stătut cu temeiul să s(ă) bată cu moscalii și cu leșii, făr(ă) cît M> numai s-au lovit puține străji și iarăș s-au întorsu la Buzac M,P// 5 anume pre Volcovschii și <lipsește C> pre Ianăș <Ianăș C,V> și pre Vejbah B,C,E,G,V/ Volcovschii D// 6 așa B, așa C/ Ce fel de oameni V/ sinteți B,C//7 ocaz B,C/ nepriiatinii B, nepriiatinii C// 8 și a lui]și asupra lui B,C,E,G,V/ după voevoda ad. Chiovschii <Chioschii C> B,C,D,E,G,V// 9 hatmanul Sinavschie G/ *lipsește* hatmanul C/ reimentar B,C/ vreo triizăci B,C// 10 după leșești ad. cu slujitori B,E,G,V/vreo zece mii B,C//vro 30.000 G//11 și asupra lui <și a lui C> voevoda Chiovschii B,C,E,G,V//12 stătut]putut E,G/ soltanul C/ după voevoda ad. Chiovschii E/ să bată C/ cu temeiul oștii moschicești și leșești și <ce G,V> s-au B,D,E,G,V/ cu temeiul moscalilor, și C// 13 întorsu B,C/ înnapoi B,C, *lipsește* E,G/Bugiag B,C/ făr(ă) cît B,C, făr(ă) de cît D,E//14 straje B,C/ undé¹⁻² B undé² C// 15 12]11 B,C,V, 25 M, *lipsește* P/ întorsu B,C/ și]și cu B,C,D,E,G,V/ Galga B,V/ soltan B,C/ Hanul și Galga soltan <soltanul P> după ci s-au întorsu din ceambururi M,P// 16 de toate ce-au lucrat la Poartă V/ Poartă]viziriul M,P/ ce au C]cîți au M,P// 17 pașia B,C/ Tighinea B,C/ *lipsește* Dar M,P/ după veziriul ad. vrînd să adevieriască D// 17-18 Dar veziriul vrînd să adevieriască mai bine, au trimis <trimis C> pre taină pre un ciohodar de ai lui <lipsește de ai lui C> B,C,E,G,V// 18 pre un ciohodar pre taină de olac D/de olacu C/ *lipsește* E,G,V/voevoda M,P//19 după anumi ad. să-i scrii M,P/ umblat B,C/ și]și cu B,D,E,G,V/ soltanul B,C/ după soltanul ad. în ceambuluri B,E,G,V//

Și au scris Dumitrașco-vodă de toate, cum le-au fost, de rînd.

f. 336 Scris-au veziriul cu scîrbă la pașa de Tighinea, dzicînd că beiu de Moldova iaste un ghiaur și știie toate ce să fac la Moscu și la lēși, de lē scrie tot, adevărat, la Poartă, / „iar tu ești, vedzi doamne, busurman și nu știi nemic!”

La atîta credință și laudă avea Dumitrașco-vodă la Poartă, cît apoi pașa Tighinei tot la dînsul trimite de lua vești, de scriia la Poartă. Dar Dumitrașco-vodă încă să purta bine, că i le trimite peste cinci, șease dzile, după ce scriia el la Poartă, pentru ca să [s(ă)] sosască întîi de la dînsul veștile, apoi de la pașa.

13. Dumitrașco-vodă, vîdzînd că de la Poartă îl zăbăvîscu cu răspunsul pentru Brîncovanul, au început a gîndi că doar au prinsu vête și ș-au tocmit lucrul. Și știindu-l pre Brîncovanul mare nepriiaten, și de i s-a tîmpla vro mazilie n-a fi bine de dînsul, și vîdzînd că atunce tragea toată creștinătate bucurie și nădejde creștinilor, adec-a moscalilor, au început și el a să agiunge cu creștinii și a-i înștiința de la Poartă.

1 Iar Dumitrașco-vodă au scris de toate B,E,G, Iar Dumitrașco-vodă precum au știut au scris de toate, precum V/li-au B,C//1-2 Iar Dumitrașcu voevoda au scris de toati pre amăruntul M,P//3 Iar duple acēia scris-au <au scris G> veziriul B,E,G,V/ după veziriul ad. după acēia C/pașia B,C/Viziriul au scris la pașa di Tighine cu scîrbă, zicînd M,P//4 *lipsește* că M,P/ ghiaur B,V, ghiaur C/ știe C/ ce s(ă) facu C//5 Moscu]moscali M/*lipsește* de lē scrie...Poartă M,P/le scrie C, le scrie B//6 vezi <văz G,V> doamne, ești busurman B,D,E,G,V/vești]te numești M,P/ *lipsește* vedzi doamne M,P/ nemică C/ și nemică nu știi M,P/după nemică ad. ce să lucrează B,E,G, V//7 *lipsește* La V,M,P/credință B,C/Dumitrașcu voevoda ave M,P//8 *lipsește* cît apoi M,P/pașa de la <de E> Tighinea B,E,G/Tighinii C/pașa Tighinii trimitea la Dumitrașcu-vodă de luoa V/dînsul]Dumitrașco-vodă B,E,G/trimitea B,C/luoa B,C// 8-9 pașa di Tighine adesa trimite <totdeauna trimite adesa P> la Dumitrașcu voevoda di lua vești și le trimite la Poartă M,P//9 Dar]Iar E,G,V, *lipsește* M,P/ că-i le trimite]că-i trimitea veștile B,C,D,E,G,V//9-12 Să purta bini Dumitrașcu voevoda, că întîi el trimite veștile <vești P> la Poartă; și după ci trece șasă zili, apoi trimite acele vești și la pașa di Tighine. Și pînă a sosi veștile pașii la Poartă, Poarta era înștiințată de <la P> Dumitrașcu voevoda M,P//10 piste B, preste C/șeasie B,șasie C//11 să sosască B,D,C,E,G,V//12 veștili B/pașia B,C//13 12 B,C,V,*lipsește* D,M/voevoda M/vîzînd B,C//13-15 vîzîndu că zăbăvești răspunsul di la Poartă pentru Brîncovanu, au socotit că Brîncovanul s-ar fi înștiințat și ș-au tocmit lucrul M,P//14 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C,V//15 doară B/ după vête ad. Brîncoveanul-vodă B,E,G, Brîncoveanul V/tocmit]șezat E// 15-17 Și știînd că Brîncovanul îi esti mari dușman și apoi de să va întîmpla mazilie nu va fi M,P//16 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C/ nepriiatin B, nepriiatin C/și socotînd că de i s-a tîmpla B,E,G,V//17 și]iar diosăbit M,P/vîzînd B,C//18 atunce tragea B,C/*lipsește* M,P/creștinătate B, creștinătate C/creștinătate aștepta <aștiaptă P> cu bucurii M,P/bucuriie B/ nedejde B, nedejde C/creștinilor B,C]di creștini M,P//19 adecă B,C]adică di vinire moscalilor, și pentru acēia <și el P> au început M,P//20 creștinii B,C]moscalii V/după creștini ad. adecă cu moscalii C/

Și așa cu meștersug au scris la Poartă, ca să-i dea voie să să facă a să agiungă cu moscalii și ce-ar vedea și ar înțelege, de toate să facă știre Porții. Deci veziriul, gîndînd că va hi drept Porții, datu-i-au și acea voie.

5 14. Apoi Dumitrașco-vodă, luîndu și acea voie de la Poartă, și mai fără siială au început a să agiunge cu moscalii.

f. 336^v Și să tîmplasă de avea la Poartă și un capichihai, anumé Iano, pre mare telpizu. Și poate-fi /că-ș știia și mai nainte voroava, că cu meștersugul acelu capichihai lua cărți de la solul moschicescu, ce era închis în Edicula, și le trimite la Dumitrașco-vodă, și Dumitrașco-vodă le trimite la împăratul Moscului.

Deci cu acel fél de credință și slujbă au cădzut Dumitrașco-vodă în mare cinsté și dragoste la Petri Alexievici, împăratul Moscului. Că altul nime nu cutedza a face acēle slujbe, că era solul în mare pază.

15. Pre acēia vrême munténii nu știia pentru slujbele ce face Dumitrașco-vodă, nici din boiarii moldovéni; și scriia munténii rău de Dumitrașco-vodă la moscali. Iară Moscalul, vîdzînd slujbele ce-i făcea, nicicum nu-i credea.

1 așa B, așa C/ după meștersug ad. iscusit M,P// 2 agiunge B,C/ce ar videa și ce ar înțelege B,C,D,E,V,M,P//3 *lipsește* de toate M,P/știre B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P// 3-4 Viziriul au socotit că Dumitrașcu voevoda a sluji cu dreptate Porții și i-au dat ace voi M,P// 4 hi]fi B,C/ acia C/ după voe ad. veziriul G// 5 14]13 C,V, *lipsește* B,M,P/ Apoi]Decii V, *lipsește* M,P/ voevoda M/ luund, B, luundu C/ *lipsește* și P/ acia B/ *lipsește* de la Poartă M,P// 6 fără de D,E,G/sfiială P// 8 tîmplase B,C/ capichihai C/ Și avînd <și P> un capichihai la Poartă, anumi M,P//8-9 capichihai, pre anumé Iano, foarte om de treabă și pre mare telpiz B,E,G/capichihai, pre anumé Iano, foarte om de triabă V// 9 *lipsește* pre mare telpizu V/telpiz C// 9-10 că-ș și știia și mai dennainte vrême vorova G//10 mai denainte B,C/ *lipsește* că M,P/ capichihai B,C//11 luoa B,C/cărțile B,E,G,V//10-12 Acel capichihai, cu mari meștersug merge la Edicula, unde era închis solul moschicescu și lua cărți di la dînsul și le trimite la M,P//12 trimitea B,C voevoda¹⁻² M/și]iar M,P//13 trimitea B,C/ împăratul B,C/Moscului]moschicescu M,P// 14 Decii B,C/féliu B,C/credință C/ cădzut]agiunsu E,G//14-15 felin di slujbi și di credință Dumitrașcu voevoda au căzut in mari dragosti și cinsti <cinste și dragoste P> M,P//15 cinste B,C/ împăratul B,C, inperatorul M// 16 Moscului]moschicesc P/ Că]Fiindcă M,P/ nimé B,C/ *repetă* a face E//17 acēli slujbe B, ace slubă M,P/că solul moschicescu era la mare pază M,P// 18 15]13 B, 14 C,V, *lipsește* M,P/ Iară pre B,G,V, Iară la E/ acia vrême E/ slujbeli C// 18-19 *lipsește* Pre acēia... boiarii moldovéni M,P//19 face]făcea B,C,D,E,G,V/ după vodă ad. moscalilor B,E,G,V/după moldovéni ad. încă nu știia B,E,G,V// 20-22 și măcar că muntenii scrie rău la moscali pentru Dumitrașcu voevoda, însă moscalii nicidecum nu-i credea M,P// 20 de rău B,E,G,V//21 Iar C/ Iară Moscalul] Iară împăratul Moscului B,E,G,V/ vîzînd B,C/ slujbeli B,C/ ce-i]cie-i B/ făcea Dumitrașco-vodă, nicidecum B,E,G,V//

16. Așijderea pre acéia vrémé, fiind mitropolit țării, părintele Ghedeon și cu Antiohie Jora hatman și cu alți boiarii mari încă scriia de rău pentru Dumitrașco-vodă la moscali, să nu-l creadză, că el iaste ca și un turc și 5 ține cu turcii. Dar ei au 10.000 de oaste gata și zahară, și să trimiță împăratul 15.000 de oaste, să lovască podul de pre Dunăre, să-l strice și să bată tot Bugiagul. Iar împăratul, vădzind slujbele lui Dumitrașco-vodă, nici de unele nu-i asculta.

f. 337 10 17. Împăratul Moscului, vădzind că tătarii au prădat în țări, /chiematu-ș-au toți sfétnicii lui, de au stăut la sfat, ce vor face. Deci unii sfátuia să margă cu toată putere la Crîm și să lasă o samă de oaste la Chiov de apărare, de a merge cineva asupra Chiovului. Unii sfátuia 15 să margă pre Nipru pînă la Vozîia și să-ș ducă zahara pe apa Niprului, și de la Vozîia să ia Dunărea în sus, la Cetatea Albă, să cuprindă Dunărea. Unii sfátuia să margă pre Nistru la Tighinea.

18. Dar împăratul n-au priimit sfatul nemăru și au 20 dzis că la Crîm a lăsa oaste, împotriva Voziei, iar, altă oaste, la Tighinea nu-i bine așa, îndată să margă să o ia, că ș-a și răni oaste și apoi cu temeul turcilor nu s-a

1 16] 15 C,V, 14 P, *lipsește* B,M/ *lipsește* Așijderea M,P/ vrémé B,C/ fiind] era M,P/ 2 *lipsește* părintele M/ chiriu, chir Ghedeon C, chir Ghedeon D,G,V/ părinteli B/ după Ghedeon ad. încă scriia B,E,G,V/ *lipsește* cu¹ C,E/ *lipsește* cu Antiohie M,P/ Antiohii B/hatman Jora M,P/ și cu] deci aceștie împreună cu M,P/ 3 boiari B,C/ *lipsește* mari încă scriia V/ încă scriia, iarăș au scris M,P, *lipsește* B,E,G/ pentru] asupra lui M,P/ voevoda M/ 4 la moscali] cătră împăratul moschicescu M,P/ crieză B,C/ turcu B,C/ 4-7 *lipsește* să nu-l creadză... și să bată tot Bugiagul. M,P/ 5 tiné C/ ei] lei B,C,V/ zece mii B,C/ *lipsește* gata B,E/zaharea B,C,V/ 6 împăratul B,C/ cincisprăzeci mii B,C/ 7 de pre] despre G/Dunărea B,C/ Bugiagul B,C/ 8 împăratul B,C/ împăratul moschicescu M,P/ văzind B/voevoda M/ 9 nu-i asculta nici de uneli V/ nu-i asculta] nu i-au crezut M,P/ 10 17] 14 B, 16 C,V, *lipsește* M,P/ Împăratul B,C, Iară împăratul V/văzind B,C/ 10-3 Împăratul Moscului, după sfatul ci au făcut cu sinatorii săi au hotărît să meargă drept la pod, înaintea viziriului să să bată cu turcii. Și după aceea mai pre lesne a lua și Tighinea. M,P/ 11 țării] țării lui B,D,E,G,V, țările sale C/chiematu-ș-au pre toți B,D,E,V/ lui] săi B,E,G,V/ 12 Decii B,C/ după margă ad. împăratul B,E,G/ 13 puterea B,C/ la Crîm] asupra Crîmului B,E,G,V/ de²] pentru E,G/apărare B,C/ 14 de ar] (ari D,E) merge B,D,E,G,V/ mergé C/ Iară unii B,E, Iar unii D,G,V/ pe B/ 15-16 *lipsește* și să-ș ducă... de la Vozîia E,G/ zaharea B,V, zairea C/ pre B,C,V/ 16 *lipsește* la D/ și să ia E,G/ în sus Dunărea D/ la] pînă la B,V, de la E,G/ 17 să] și să E,G/ Unii] Iar unii D, Iar alții B,E,G,V/ 18 pe Nistru în gios la Tighinea B,E,G/ 19 18] 17 C,V, *lipsește* B,E,G/ *lipsește* Dar C/ împăratul B,C/ nemăru] nici a unora, nici a altora G/ 20 la Crîm] împotriva Crîmului V/ 20-21 oaste și împotriva Voziei] Voziei C/ a lăsa <va lăsa C> iar <lipsește iar C> altă oaste, iar la Tighinea B,C,E,G,V/ 21 așa C/ *lipsește* să o ia C/ 22 că ș-a răni B,V, că is va răni E, că-ș va răni G/ oastea C/

putea bate. Ce pe Tighinea a lăsa-o în urmă și va merge drept la pod, împotriva veziriului, să-l bată, că apoi lesne va fi a lua pre urmă Tighinea. „Că zahară ne va scoate Brîncovanul-vodă, că așa să adevărește, și ni-a 5 eși înainte cu 30.000 de oaste. Și iaste să mai ias<ă> cu Brîncovanul 20.000 de oaste sirbi; și leșii încă or să ne dea 30.000 oaste, și din Moldova iar scriu boiarii că sint gata 10.000 de oaste“. Și aré și el ca treidzăci, patru dzăci de mii de oaste. „Și ne agiunge atîta oaste“. Și așa, cu 10 acéstea nădejdi, ș-au pornit greime oștii, în gios, de la Rîga.

f. 337 19. Dumitrașco-vodă, dacă au simțit pre Antiohie Jora / hatmanul că-l pîrêște la Moscu, l-au mazilit și m-au pus pre mine, pe Ioan Niculcé spătariul, hatman în locul lui Antiohie.

20. Dumitrașco-vodă, chiemîndu-și boiarii, au între- 15 bat sfat, zicînd că moscalii să pogoară asupra țării, ce or face, ca să vadză cine ce ar dzice. Dar el, să le spue ade-vărul, că iaste agiuns cu moscalii, nu spune.

1 nu să va putea D/ pre B/ o va lăsa în urmă D,E,G/ merge B, mergé C/ 2 împotriva B, și împotriva C/ viziriului C/ 3 apoi pre lesne E/ luoa B,C/ și Tighinea B/ zaharea B,C,V, zairea E/ 4 Brîncoveanul B/ așa B, așa C/ adevărește B/ 4-6 Brîncoveanul, domnul muntenesc, au scris la împăratul moschicescu că-i va eși înaintea cu zahara și cu 30.000 o<a>sti muntenescă și cu 20.000 oasti sirbască M,P/ 5 ne va eși C,D,V/ înaintea B,C/ triizăci de mii B,C/ iasă B,C/ 6 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncovanul-vodă C/ doaozăci de mii B,C/ or] vor B,C,D,V/ 6-7 Leșii s-au făgăduit împăratului moschicescu că-i vor triimeti agiutoriu 30.000 o<a>sti. M,P/ 7 triizăci de mii <de B> oaste B,C/ și iaste să mai iasă cu Brîncovanul-vodă și din Moldova V/ iară B/ sint B,C/ 7-8 Di la noi din Moldova, i-au scris boerii că-i vor da agiutoriu 10.000 oasti. M,P/ 8 zece mii B,C/ are B,C/ triizăci B,C/ La împăratul moschicescu încă era 40.000 oasti M, *lipsește* P/ 9 ne va agiunge B,D,E,V/ agiungé C/ *lipsește* Și ne agiunge atîta oaste M,P/ Și așa B, și așa C, *lipsește* P/ 10 acéste B, acéstea C/ nedejdi B,C/ după pornit ad. împăratul B,E,G,V/ greimea oștii lui <sale C> B,C,E,G,V/ greime oștii moschicesci s-au pornit M,P/ *lipsește* în gios D/ Rîga B,C/ cetatea Rîga E,G/ 11 19] 15 B, 18 C,E,G,V/ Antiohii B/ hatman B,V/ 11-13 dacă au simțit pre boiari că îl pîrăscu <arii îl pîrăia G> la Moscu, au mazilit <din boerie E> pre Antiohii Jora <hatmanul G> și pre Ilie Catargiul <vistiernicul G> și au pus în locul lui Antiohii Jora pre Ion Neculcea <ce era spătar mare E> I-au pus hatman și în locul lui Ilie Catargiul au pus pre Ștefan Luca vistiernic mare. E,G/ Dumitrașcu voevoda au simțit că l-au pîrit hatmanul Jora la împăratul moschicescu și pentru acee l-au scos din hătămîinii. Iar în locul lui au pus hatman pre Ioan Neculce M,P/ 12 pîrăște C/ după mazilit ad. marginal și pre Ilie Catargiul vist<iernicul> D/ 12-13 mazilit și au pus pre Ion Neculcé B,D,V/ și au pus pre Ion Neculcé hatman în locul lui Antiohie Jora C/ 13 ad. marginal spat<ar> V/ Antiohii Jora B/ după Antiohie Jora ad. și în locul lui Ilie Catargiul au pus pre Ștefan Luca vistiernic mare D/ 14 20] 16 B, 19 C,E,G,V, 35 M/ boiarii săi E,G/ întrebă] cerut G/ 14-16 Dumitrașcu voevoda au chemat boerii la sfat și i-au întrebă ci vor faci, di vremi că moscalii s-au apici-piat di țară. Și aceasta au zis-o ispitindu ca să vadză cini ci ar zici M,P/ 15 or zice B, vor zice E,G, va zice D/ să spue D/ spue B/ 16-17 *lipsește* Dar el... nu spune M,P/ 18 agiunsu B,C/ nu spunea B,C/

Deci boiarii nu-l credea pre Dumitrașco-vodă; gîndia că ține cu turcii. Deci așea, unii dzice să s(ă) dea în gios spre Fălci, și doamna să o trimiț(ă) pre Oituz. Alții dzicea să o trimiț(ă) spre Birlad, alții spre Focșani, pîn' să vor bate turcii cu moscalii, și care parte a birui, cu aceia să ție.

Și au rămas să trimiț(ă) pe doamna cu giupnesele la Oituz, iar boiarii cu vodă spre Fălci. Și cum s-au tocmît acest lucru, au și început a-și răschiara casele lor, cine cum putea, și ales unii a să agiunge cu moscalii, precum s-au pomenit.

21. Dumitrașco-vodă au trimis-au sol la moscali pre Luca visternicul, dzicînd că-l trimite iscoadă, și au scris și la turci, făcîndu-le știre.

Deci Luca visternicul au găsit pre împăratul Moscului aproape, în Țara Leșască, la Iaroslav, și așea au așădzat cu împăratul de-au făcut legătură:

22. Țara Moldovii cu Nistrul să-i fie hotarul, și cu Bugeacul și cu toate cetățile tot a Moldovii să fie. Numai

1 Decii B,C, *lipsește* M,P/ credea B/ pe B/ *lipsește* pre Dumitrașco-vodă M,P/ gîndia.] gîndind G, socotind M,P/ 2 că ține C, că el va ține M,P/ după turcii ad. neștiind că el s-au agiuns cu moscalii M,P/ Decii C/ Decii unii din boiari dzicea așa, să să dea vodă <lipsește vodă V> în gios B,E,G,V/ așa C/ zicea C/ să să dea C/ Deci unii sfătue să să tragă în gios M,P/3 Fălciu B/ șiși pre B,C,D,E,G,V/ pe B/ Iară alții B,E,G,V/3-4 trimiță¹⁻²B,C/4 alții zicea spre Focșani B,D,E,V, iar alții zicea spre Focșani G, alții zicea să o trimiță spre Focșani C/ pînă B,C// 5 și cu care D,E/ acēia B,C/ ție B// 6 trimiță B,C/ pre B,C/ cuși cu E giupnesele B,C/la]pre C,E,G// 6-7 Iar mai pre urmă au hotărit să triimeată doamna spre Uituz <să triimeată doamna spre Oituz au hotărit P>, iar Dumitrașcu voevoda cu boerii să ducă spre Fălciu M,P// 7 iar vodă cu <și cu E> boiarii să purceadă <să să dea G> în gios spre Fălciu B,E,G,V/ tocmît]pomenit B,D,G,V, așezat C/ *lipsește* Și cum s-au tocmît acest lucru M,P// 8 după început ad. unii D, unii din boiari B,E,G,V/ a-ș B// 7-9 Boerii n-au urmat aceștii hotăriri, ci au început a să răschiara pre la casele lor, cini încotro pute, iar alții s-au agiuns cu moscalii M,P//9 unii s-au început G/ precum mai sus s-au scris V,E,G, *lipsește* M,P// 11 21]17 B, 20 C,E,G,V, 37 M, *lipsește* P/ Atunce Dumitrașco-vodă V/ *lipsește* au¹ C, au² B,D,E,G,V//11-12 au trimis sol pre Luca visternicul la moscali, dzicînd B,E,V/pre Ștefan Luca vel-visternic D/ visternicul C// 11-13 Dumitrașcu voevod au trimes pre Luca visternicul sol la împăratul moschicescu, iar la Poartă au scris cum că l-au trimis iscoadă la moscali. M,P//13 după turci ad. la Poartă C/ făcîndu-li știrē B,C// 14 Decii B,C/ *lipsește* M,P/ visternicul B,C/ împăratul B,C/ Moscului]moschicescu M,P// 15 *lipsește* aproape M,P,V/ la Iaroslav la o nuntă leșască a unui domnu mare B,E,G/ așa B, așa C/ așezat B,C//16 împăratul B,C/ de au B,C// 15-16 la Iaroslav și l-au priimit cu cinsti. <Și M> atunci împăratul moschicescu au făcut Țării Moldovii aceste așăzăminturi, după cum anumi arată mai gios: M,P// 17 22]28 B, 31 C,E,G,V,P, *lipsește* M/ Poncturi M, Ponturilē P/ De va bate Moscul pe turci, Țara Moldovii cu Nistrul V/ *lipsește* cu¹⁻² B,E,G, *lipsește* cu² V/să-i fiie V/ hotar G//17-18 Țara Moldovii să fii piră în Nistru și pînă în Bugeac M,P// 18 Bugiacul B,C/ *lipsește* cu E,G/ tot]toate G/ să fiie B, să fie precum au fost E, să fie precum au fost și mai înainte vrēmi E//

1. 338 deodată / prin cetăți să așēdze moscali oșteni, pîn' s-a întemeia țara, iar apoi să lipsască oaste moschicescă. Bir să nu dea țara nici un ban; pre domn să nu-l mazi-lească împăratul pîn' la moarte, și pre urmă fiii lui, pre 5 carē ș-or alēge țara. Neamul lui să nu ias(ă) din domniē. Numai cînd s-ar haini sau cînd ș-ar lepăda lēge, atunce a cela să lipsască, și să pue din frații lui.

23. Pre boiari să nu-i mazilească domnul din boeriē pîn' la moarte, sau cu mare vină să-l scoată.

10 Vama ocni și altor tîrguri să fie venitul domnilor, iar altă darē să nu fie.

Mazilii și mănăstirile să-și stăpînească ocinele și vecinii săi; să-ș ia desētîn(ă) și goștină de oi și de mascuri și de stupi de pre moșile sale.

15 10.000 dé oaste să fie tot gata în țară, și împărăție să le dea lēfe din visteriia împărătească, din stoliță.

Din moscali să nu s-amestece la boeriile Moldovii, nici să s-însoare în țar(ă), nici moșii să cumpere.

Domnul pre boiari să nu fie volnic a-i pierde, orce

18-2 Toate cetățile să fie a Moldovii. Întru acei cetăți diodată, pînă să va întemeia țara, să așazi moscalii oșteni; iar după ci să va întemeia țara să lipsască oștili moschicesci di prin cetăți și să întri oști <oștile P> moldovenești M,P// 1 *repelă* prin E/ să așaze prin cetăți G/ oștiani B, *lipsește* D/ pînă B,C/ să va întemeia D// 3 Țara să nu dia bir nici măcar un ban M,P/ domnu B,C/ maziliască B,C// 4 împăratul B,C/ pînă B,C/ moartē C/ pînă la moarte <lui M>, iar după moarti să fii domnu unul din ficiorii lui M,P/ pre urmă din fiii lui să fie, pre careli B,E,G,V//5 pre carii C,D/ ș-ar alēge B,E,V, iș vor alēge C,D, il va alege M,P/ Niamul B,C/ iasă B,C//6 Numai atunci M,P/ lege ce creștinească M,P//7 acela]unul ca acela M,P/ puie B/ pui domnu M,P// 8 23]19 B, 22 E,G,V, *lipsește* C,M,P/ maziliască B,C/ bolariē B// 8-9 Domnul să nu maziliască pre boeri din boerii pînă la moarte lor <pînă la moartea lor din boerii>; iar făcînd vro vină mari, atunci să-l scoată M,P//9 pînă B,C/ pînă la moarte din boeriē E/ moartē C/ *lipsește* sau cu mare vină să-l scoată C// 10 șiși a C,E, și ale G/ să fiie B/ vinitul B,C/ iară B,C/ Vama tîrgurilor și ocnilor <ocnile P> să fii M,P// 11 dare B,C/ nu fiie B// 12 să-ș stăpîniască ocinile, moșile și pre vecinii săi C/ ocinele]moșile V, ocinile, moșile E,G// 12-14 mănăstiri li să-ș stăpîniască ocinile, moșile și vecinii săi și să-ș ia și desētina de stupi și de mascuri și goștină de oi de pre moșile sale B/ Mănăstirile, boerii și mazilii să-ș stăpîne(a)scă moșile și vecinii săi; și să-ș ei di la dînșii desētina di pre stupi și mascuri și goștina di pre oile lor, adică di la toți o(a)minii ce vor trăi pre moșile lor 11,P// 13-14 desētina de stupi și de mascuri și goștină de oi de pre moșile sale C,D,E,G,V// 15 Dzece mii B, zēce mii C/ de B,C/ fiie B/ Zēce mii oasti di-a purure să fii gata M,P/ împărăția B,C/ împăratul moschicescu M,P// 16 liafă M,P/ visteriia B, visterie C/ împărătiască B,C/ *lipsește* din stoliță M,P// 17 Din moscali]Moscalii M,P/ să amestice B, să amestice C/ Moldovii]moldovinești M,P// 18 Moscalii să nu s-însoari în Moldova. Moscalii să nu-ș cumpere moșii în Moldova M,P/ să însoare B,C/ țară B,C/ să nu cumpere B,E,G,V// 19 să nu fii volnic a pierdi pre boeri M,P/ piarde B/ orice greșal-ar face C, *lipsește* E,G,V//

greșală ar face, fără sfatul tuturor și fără iscălitura mitropolitului.

24. Cătră acēste i-au dat și tit de domnie, să s<ă> scrie, mai de cinstē și mai sus după cum să scriu domnii acmu.

5 Iar titlul așea-i era : „Săninatul domn al Țării Moldovii samoderjeț (singur stăpînitor) și colegat (prietin), Țării Moschicești“, iar nu rob supus. Caré acest numé iaste puțin oarece mai degios decît al unui craiu, /caré să chiamă lătinēște acest numé sârenis, iar slovenēște să chiamă predsfiēlīse, iar

10 leșēște eșniosfințunii. Așea ca să s<ă> scrie domnii Moldovii.

Așijder<ea> nicidecum pace cu Turcul să nu facă; iar de s-a tîmpla să facă pacé, să rămîie Moldova iar supt stăpînîie turcească, să aibă împăratul moschicesc a da lui Dumitrașco-vodă 2 părech<i> de curți în stoliță și moșii

15 pentru moșiile din Moldova și cheltuial<ă> pre dzi, în toat<ă> viața lui, lui și oamenilor lui să nu-i lipsască.

Și de nui-ar plăcea acolo și s-ar trage într-altă țară creștinească, volnic să fie a mērgē; și altele multe ca acēstea.

1 ari face C/ fără de¹⁻² C,D,E,G, fără de² B,V/ după tuturor ad. boerilor M,P// 3 24/20 B, 23 G,V, lipsește C,M,P/ Cătră/Iar cătră B,E,G,V/ titluș V/ să scrie C, să scrie B// 3-6 Titlușul domnilor Moldovii să fii într-acest chip, adică: Presdetleai-șii gospodar Moldavschie samoderjeți i colegat Moscovscago gosudartsvo (textul rusec lipsește P) Moldovinește (lipsește P): Preluminat domnu al Moldovii, însuși stăpînitorii și usnic Țării Moschicești M,P// 4 lipsește mai de cinstē... acmu, V/ acmu B,C// 5 Iară B/ titlul G, lipsește B/ așia-i era B, așa fi era C/ Seninatul B,C/ ante Seninatul: 22 C, 23 E/ domnu B,C/ samoderjețu B//6 adecă singur stăpînitoriu B, C,D,E,G,V/ ad. marginal singur stăpînitor A/ colegator, adecă priiatin B,E,G, colegator, ce să dzice priiatin V/ colegat Țării Moschicești, adecă priiatin C,D/ ad. marginal prietin A//7 lipsește iar nu rob supus V,M,P/ robu B/ Care B,C/ oareci B, oarece puțin oarece C// 7-10 lipsește Caré acest numé... domnii Moldovii, M,P//8 mai gios G/alja B/ crai B/ care B,C//9 lipsește acest numé B,E,G/ serenis B//8-10 lipsește caré să chiamă... eșniosfințunii. V/ lipsește iar slovenēște să chiamă predsfiēlīse B,E,G/ slovenēște C/ presvētlīișii (adecă preluminat C) C,D// 10 iar leșēște osvīacionii iasniīi (iasni G) iar moldovēnește preluminat B,E,G/ iaste osvīa-țonii (osvencionii D) C,D/ Așa C/ să C/ Așia i-au dat tit împăratul, într-acest chip ca să să scrie B,E,G, și întru acestu chip ca să să scrie V// 11 Așijderea B,C/ ante Așijderea: 21 B, 24 E,G,V/ pace Moscul cu Turcul B,E,G, pace Moscul cu turcii B/ turcii D// 11-14 Cu turcii moscalii paci să nu facă, ca să nu mai rămîi Moldova iarăș supt stăpînîie turcească. titlu: Pentru Dumitrașcu voevoda. Di să va întimpla să facă moscalii paci cu turcii, atunci împăratul moschicescu să aibă a da lui Dumitrașcu voevoda celi (acesse P) ce să arată mai gios M,P// 12 s-ar tîmpla B,D,V rămîie B,C//13 stăpînîie B,C,E,V/ după turcească ad. atunci B,E,G,V/ ad. marginal aibă D/ împăratul moschicescu B,C// 14 doao B,C/ părechi B,C/ lipsește de M,P/ după stoliță ad. adică în cetate ce împărețească, Moscul M,P/ lipsește și M,P//15 lipsește și M,P/ cheltuială B,C/întrun V//16 toată B,C/ lipsește lui² B,E//15-17 Cheltuiala pre toati zilii lui și o<a>minilor lui să fii di la visterie împărețească. Si aceasta să fii tocma piră la moarte lor. Di să va întimpla să nu-i placă acolo M,P//17 trage/țeri M,P//18 creștiniască B,C/ fiie B/merge B/după merge ad. undi i-ar fi voia M,P/alteli B,C/lipsește multe C/ acēste B,C/lipsește și altele... acēstea, M,P//

Și pre acēste ponturi au giurat tare împărăția Moscului și au și iscălit mai gios și i-l-au trimis pe Luca visternicul. Și au scris lui Dumitrașco-vodă să să gătēdze și să-i iasă întru întimpinarea oștii moschicești la Nistru. Iară de

5 n-a eși la Nistru și a aștepta pînă s-a bate cu turcii și i-a birui, atunce, ori să închine, ori nu să mai închine, că atunce mulți domni s-or afla. Că scrises<ă> Dumitrașco-vodă pre Luca de-i făcus<ă> știre că oaste turcească iaste multă, 400.000, și pușci 400, tot tunuri mari, și tătărîmē multă,

10 și piine în țară nu-i. Nici atunce, la o vrémē ca acēia, nu pot oamenii să caré de tătări, că-i robăscu, /și oameni<i> fug la păduri. Și el nu poate să n-închine așea, îndată, că-s tătarii aproape și i-or robi țara.

Dar împăratul Moscului au răspuns Lucăi că cu tătarii 15 s-au agiuns, n-or robi, nici or putea, și oaste arē multă, nu s<ă> miară de turci. Și pre zahara de piine și de vite a da bani, n-a lua în dar, că și la Brîncovanul-vodă au trimis bani, și are nădejde că-i va scoate zahară de agiuns.

1 puncturi B,E,V/împărăția B,C// 1-2 Pre toati acesti puncturi ci s-au scris mai sus s-au făgăduit marile împărat a Moscului că va împlini toati. Și supt aceli puncturi au iscălit <însuș P> cu mîna sa și le-au trimis prin Luca visternicul la Dumitrașcu voevoda M,P// 2 după gios ad. testamentul B,E,G,V/ pre B/ visternicul B,C// 3 Și iarăș prin Luca visternicul au scris M,P/ lui/ la M,P/ voevoda M/ gâteze B, gâtească G,M,P/ să iasă B,D,E,M,P// 4 Iară E// 4-5 Iară dacă n-a vre să iasă înainti la Nistru M,P// 5 nu va eși D/ după Nistru ad. înaintē oștii B,E,G,V/ va aștepta B,C,G,V/ pînă ce E,G/ să va bate C,D,E,G/ lipsește și i-a birui M,P//6 atuncia B, atuncia C// ori¹⁻² sau M,P/ori să se închine, ori să nu B,E,G/ lipsește mai M,P/ atuncia B, atuncia C//7 să vor afla B,C,D/ vor fi E,G, // 6-7 că domni să vor afla mulți M,P//7 scrisēsie B,C// 8 pe C/ Luca visternicul B,D,E,G/ făcusă B,C/ știrē B,C/ după știrē ad. împăratului moschicescu B,E,G,V//7-8 Dumitrașcu voevoda, tot atunci Luca visternicul au scris la împăratul moschicescu, făcîndu-i știri că M, P// 9 patru sute de mii B, trii sute de mii C,V, trii, patru sute de mii E,G/ 7000 M/ pușci mari B,D/ puci mari, tunuri E,G, tunuri M,P/patru sute B, sint patru sute E/ lipsește tot tunuri mari M,P/ tătari mulți M,P/și tătărîmea iaste multă și în Țara Moldovii nici trii mii de oameni de oaste grijiți bine<cu arme E,G, de război V> nu sint, și piine B,E,G,V/multă/ iaste multă C,D//10 lipsește și M,P/piinē C/nu-i/ nu, esti M, P/Nici/ Și cum că M,P/atuncia B,C/ vrémē B,C/nu pot/ nu vor pute M,P//11 care B/ să care, că-i robăscu tătării V//11-12 să cară piini di la tătări, că-i vor robi și atunci oamenii vor fugi la pădure M,P/ oamenii C//12 să B,C/așia B, așa C//12-13 Și cum că el nu va pute <așa P> îndată să să închini, că tătarii sint aproape și vor robi țara M, P//13 că-s/ că sint B,D,E,G,V/că tătarii sint C/și-i vor robi C,D//14 împăratul C/răspuns B,C/Lucăi visternicului G/că precum B,E,G,V//14-17 Și la aceste împăratul moschicescu au răspuns cătră Luca visternicul cum că el s-au agiuns <s-a agiungi P> cu tătarii și tătarii nu vor robi Moldova și nici nu vor pute; și el încă ari oasti multă și nu ari griji di turci. Pre zahara, pre vite, a da bani M,P//15 agiunsu C/și n-or robi B,V, și nu vor robi E,G/și/ că G/are B,C//16 nu să B,C/miără el E,G/zaharea B, zahirea C/de vite și de piine B,E,G,V/piinē C//17 luoa B,C/că/ și cum că M,P/Brîncoveanul C/lipsește vodă M,P//18 după bani ad. să cumpere zahare M,P/ nedejde B,C/ scoatē C/hazarea B,C/agiunsu B, ajunsu C//

Și așa, cu această tocmală, s-au întors Luca visternicul la Dumitrașco-vodă, aducând lui vodă de la împăratul daruri, un leftu cu diiamanturi, cavalerie, pecete împărătească și cițva soboli.

- 5 25. Dumitrașco-vodă sta atunci în cumpănă, cum ar nemeri să hie mai bine. Că să s<ă> dea în gios, să temea, în gios, să nu-l pîrască cineva, să-l apuce turcii să-l mazi-lească. Să s<ă> ducă înainte moscalilor la Nistru, că acmu sosis<ă> Șeremet la Nistru, iar să temea, că sau a putea
10 să scape pîn' la Nistru de țară, sau ba. Așijderea și pentru țară să temea să nu o prade tătarii. Ce sta și să mira cum va face.

Ce au socotit și au scos tuiurile și corturile afară din Iași spre Balica, ca să mai chivernisască lucrul ceva în-
15 inte, să vadă oamenii că purcede în gios, la oaste, înainte veziriului. Căci Șeremet fert-marșalic agiunsese cu o samă de oaste moschicească la Nistru, și socotiia / Dumitrașco-vodă că va mîrge Șeremet degrabă în gios, de va agiunge în Bugeac, și va începe a să lovi cu tătarii, și el
f. 339^v

1 așa B, așa C/ tocmală B,C/ întorsu B,C/ visternicul B,C/ după visternicul ad. de la împăratul Moscului B,E,G,V// 2 voevoda¹ M/ împăratul B,C// 2-3 la Dumitrașcu voevoda. Împăratul moschicescu cu Luca visternicul au trimise daruri lui Dumitrașcu voevoda, un leftu M,P// 3 left B, left de aur D,E,G/ cavaleria B,C/ pecete împărătească B,C// 4 după împărătească ad. gripsorul, pajora B,E,G, pajora D/cițva C// 5 25] 22 B, 27 V, 43 M, 26 P/ voevoda M// 5-6 lipsește atunci M,P/ cumpini M,P/ atunci sta în cumpene de socotiia cum ar face să fie mai bine B,E,G, sta atunci și socotiia cum ar face să fie mai bine C, atunci sta în cumpănă și socotiia cum ari face să fie mai bine D/ Atunci Dumitrașcu-vodă socotiia cum ar face să fie mai bine V// 6 Au purces <A purcede P> în gios, să teme să nu-l M,P/ să dea B,C/ jos C// 7 pîrască cineva] priceapă cineva să-l pîrască E/ maziliască C/ lipsește să-l apuce P/ și să-l mazi-lească turcii M,P// 8 să B,C/ înaintea B,C/ acum C// 9 sosiră B,C/ Șeremet feldmarșal C,E,V/ că Șeremet sosiră cu oștile la Nistru M,P// 9-10 la Nistru iar să temea, că sau va putea să scape pînă la Nistru de țară, sau ba, că acmu sosis<ă> și Șeremet feldmarșal la Nistru. Așijderea G// 9-11 iarăș să teme că-l va prindi țara. Iar diosăbit să teme să nu pradi tătarii țara M,P// 10 pînă B,C, ad. marginal pînă V// 11 Ce] și M,P/ și] di M,P/ cum și în ce chip va faci M,P// 13 Ce au socotit și] Însă diodată M,P/ tuiurili C/ corturili B// 13-14 corturile unde sint curțile domnești la Frumoasa, afară din Iași, ca să mai E// 14 lipsește din Iași M,P/ spre Balica] unde <undă C> sint acum curțile <casăli C> domnești, la Frumoasa B,C,G,V, spre mănăstirea Sfîntului Arhanghel la <ad. marginal> Balica, unde sint casăli domnești acum la Frumoasa D, la Frumoasa M,P/ ceva înaintea B,C/ di acolo și M,P// 15 vază și M, P/ purcede B,C că] cum că M,P/ la oaste C, lipsește M,P/ înaintea B, înaintea C// 16 viziriului C/ după veziriului ad. și să mai zăbăvască pînă a mergi Șeremet cu oaste asupra turcilor, să vadă cum li să va alege M,P/ Căci] Pentru căci D, Pentru că E,G// 16-2 lipsește Căci Șeremet... tabăra lui Șeremet. M,P// 16 feldmarșal B,C,D,E,G,V/ agiunsese B,C, agiungînd V// 17 lipsește moschicească V/ lipsește și V// 18 merge B// 19 de-a agiunge C/ Bugiac B/ începe B,C, începe războiul V/ lovi] bate E,G//

să va mai zăbovi a să găti la Eși, să rămie în urmă, ca să vadă cum a mîrge tabăra lui Șeremet.

26. Avea grijă și de turcii balgii ce era în Iași<i> trăitori, vădzînd că moscalii au intrat în țară, și Dumitrașco-vodă
5 nu mai purcede în gios, să nu priceapă că-i hain.

Și au socotit Dumitrașco-vodă și au scris o carte la pașa de Tighinea, precum moscalii au trecut Nistru în țară pre la Soroca, și turcii balgii tot șed în Iași, și le spune să s<ă> rădice din Iași, să să ducă în gios, și ei nu vor să
10 să ducă. Și poate pentru dînșii, înțelegînd moscalii că sint în Iași, să nu sloboadză podghiaz, să-i strice și pe dînșii și tîrgul. Ce să trimiță măriia-sa pașa un agă a lui să-i rădice din Iași, ca s<ă> nu fac<ă> vro bélea țării și tîrgului.

27. Deci pașa au făcut răspuns lui Dumitrașco-vodă că
15 încă tot nu iaste vrémea să trimiță [să-i trimiță<ă>] să-i rădice, iar cînd a ști el vrémea acéia, a trimite de i-a rădica. Și lui încă-i va scrie atunci, de a veni cu oaste lui la Tighinea.

Acestu răspuns au venit lui Dumitrașco-vodă de la
f. 340 20 pașea, pre amiazădză. Iar după acéia, dac-au trecut vro trei, patru ceasuri, într-acéia dzi au sosit o carte de la Mogildea sardariul, precum au vădzut un turc mare cu

1 zăbăvi B,C,V/ Iași B,C,V/ rămie B,C// 2 vază B/ mîrge C/ tabăra] oaste B,E,G,V// 3 26] 23 B, 29 V, 44 M, 27 P/ Dumitrașcu voevoda ave M,P /grije B/ Iași B,C/ lipsește trăitori B,C// 4 văzînd B,C/ Dumitrașco-vodă] el M,P// 5 purcedea V/ în gios și pentru acéia să teme să nu-l priceapă balgii<i> cum că esti hain M,P/ repetă să nu priceapă G/ că iaste hain B,D,E,V// 6 lipsește și au socotit M, P/ ad. marginal și au socotit Dumitrașcu-vodă G/ Scris-au Dumitrașcu voevoda la pașa M,P/ cartă la C// 6-7 carte la Tighinea, la pașa, precum G/ pașea B,C// 7 precum B,C// 8 balgii C/ săd P/ side M/E și M,P/ și cum că el le-au zis să M,P/ le spune] le spune, le dzice B, li-au spus C, le spune și le dzice E,G// 9 să B,C/ să să rădice și să să ducă din Eși în gios P/ lipsește din Iași M/ și să să ducă M/ ei] lei B// 10 să să ducă] să-l asculti M,P/ poate] cum că M,P/ înțelegînd B, înțelegîndu C/ lipsește că sint în Iași M,P// 11 sloboadză] trimiță M,P/ să-i] să P/ pre C// 12 și și tîrgul M,P/ lipsește măriia-sa M,P/ pașea B,C/ a lui] al său P/ să-i] și să-i M,P// 13 să nu facă B,C/ lipsește din Iași... și tîrgului. M,P/ bela B,C,D,E// 14 27] 30 V, 46 M, 29 P, lipsește B/ Decii B, lipsește M,P/ pașea B/ au făcut] i-au trimis M,P/ răspunsu B,C/ lipsește lui Dumitrașco-vodă M, P// 15 iaste B/ vréme B,C/ lipsește [să-i trimiță<ă>] C,V,M,P// 16 a ști el] a fi M,P/ vrémia B, vréme C/ de] și M,P/ de-i va rădica B,V// 17-18 și atunci și la dînsul a scrii să să rădici cu toată oaste și să meargă la Tighinea M,P// 17 încă îi va scrie <scrie C> B,C,D,V, îi va scrie G/ atunci B,C/ de a vini C] de a merge B,G, de va merge E/ oastea C// 19 Acest răspunsu B,C/ vinit B,C/ voevoda M/ lipsește de la pașea B,C,D,E, G,V// 20 într-o zi pre amiazăzi B,C,D,E,G,V/ Iară B/ după B,V/ dacă B,C// după ce P, lipsește M/ trecut] petrecut M// 21 vro trii B,C, lipsește M,P/ întru acéia C] tot într-acéia B,E,G,V/ au și sosit B,E,G,V/ i-au venit P/ carte] scri-soare M,P// 22 sardariul B,C/ vădzut] vinit M/ turcu B,C// 22-8 au văzut un turcu maré viind de olac la Eși cu 30 turci de la Tighinea, și l-au lăsat trecînd Prutul P//

vro 30 oameni viind de olac la Iași, și pe alți turci purcedzînd iar ca vro 300 de oameni, și au purces din Tighinea în sus: „Nu știu, la Eși mărgu, au aiure“.

5 Și cetind carte de la sardariul, n-au trecut un ceas, au și nemerit un slujitoriu de la capitanul ce era pus de strajă la Prut, dînd veste lui Dumitrașco-vodă, precum un turc mare cu vo 30 de oameni vine <de> la Tighinea de olac, și l-au lăsat trecînd Prutul. Iar pe urmă au sosit și însuși capitanul Timothei, ce era de strajă, dzicînd că au venit
10 cu acel de<n>preună pîn' la Aaron-vodă, și acolo, în cîmpu, au descălecat să mîe. Și i-au audzit acel capitan vorovînd ei înde ei, dzicînd: „Să ne mîneacă dimineață, să-i prindem pe toți“. Și n-au înțeles bine pre cine să prindă, și viind înainte au spus lui Dumitrașco-vodă; și audzind
15 vodă, au dzis că vine cu maziliia.

28. Atunce Dumitrașco-vodă, audzind și vădzind acéle și vădzînd că-l chiamă pașa la Tighinea, s-au temut că-i vine maziliia, prepuind că l-ar fi pîrît Iordachi Ruset vornicul la pașa Tighinii că iaste hain, pentru că Iordache

1 vreo triizăci B,C/ de oameni C]turci M,P/ de olacu B, *lipsește* E/ și pre C, și și pe M//1-2 pre alți turci, iar ca vreo trii sute de oameni au purces din Tighinea B,G//2 *lipsește* purcedzînd E/ *lipsește* iar M/vreo trii sute C/ ca vro] cu M/ *lipsește* și E/ *lipsește* din Tighinea M//3 Și cum că pre aceia nu știu unde mărgu M/ Iași B,C,V/ mergu B,C/ au aiurea C, *lipsește* M// 4 Și cetind carte de la sardariul] După aceia M/sărdariul B, sardariul C/au]și au B,C,D,E,V// 5 au și nemerit]și au vinit și M/ căpitanul B,C/ straje B/ de straje pus E// 6 veste]știre M/ *lipsește* lui Dumitrașco-vodă M/ precum vine M/ turcu B,C// 7 vreo B,C, *lipsește* M/ triizăci B, C/ de oameni] turci M/ *lipsește* vine M/ de la Tighinea C,V, de la Tighinea la Iași E/ de olacu C, *lipsește* E,G//8 Iar mai C, E,G]Mai M,P/ pre B,C/ sosit]vinit M,P/ *lipsește* și B,E,G/ după însuși ad. singur B//9 căpitanul B,C/Timofții, B Timoftei C/ *lipsește* ce era de strajă M,P/ straje B,C/ dzicînd]spuind lui vodă D/zicînd că cu acei turci și el au vinit împreună și i-au lăsat la Aron-vodă M,P/ vinit B,C//10 cu acel turcu B,E,G,V, cu acel turcu mare C,D/ dinpreună B,C/ pină B/Aron B,C// 11 să mîie B/ Și cum că i-au auzit M,P/ *lipsește* acel capitan M,P/căpitan B,C/vorovînd turcii B,G, vorovînd pre turci E//12 ei¹⁻²]iei B,C,V/ și dzicînd V, *lipsește* E,M,P/ diminiată C, mîini diminiată B,G,V, dis<de P> dimineață, și M,P// 13 pre B,C/ înțales B,C/ să-i prindă B,E/ după prindă ad. pentru că turcii voroviia pentru caii lor să-i prindă a doa zi de dimineață B,E, pentru că iei au fost vorbind pentru caii lor să s'ă) mînece să-i prindă V, că iei vorbiia pentru cai(i) lor să-i prindă D, după prinză ad. între paranteze pentru că turcii voroviia pentru caii lor să-i prindă pre toți a doa zi de dimineață G// 14 *lipsește* și viind înainte au spus lui Dumitrașco-vodă; și M,P/ după viind ad. căpitanul E/ înaintea B,C/ după înaintea ad. căpitanul B,G/ Auzind Dumitrașcu vovoda M,P// 14-15 și auzind vodă au socotit că a fi viind <că vin G> cu maziliia B,E,G,V//15 dzis]socotit M,P/ că-i vine maziliia M,P//16 28]24 B, 31 V, *lipsește* M,P// 16-18 *lipsește* Atunce Dumitrașco... s-au temut că-i vine maziliia M,P// 17 auzind acéle și vădzînd V/ *lipsește* acéle și vădzînd C/ vădzînd B/pașă B,C// 18 prepuindu-și B, E,V/ Roset B, Rusă C//19 pașă B,C/ *lipsește* vornicul la pașa Tighinii M,P/ Tighinii] de Tighinea G/că el știe că esti hain M,P/ Iordachi vornicul B,C,E,G,V//19-3 *lipsește* că Iordache... la pașa de Tighinea M, P//

f. 340^v

fl știia pe vodă că s-au agiuns cu moscalii. Și dzicea vodă:/ „Nu iaste alt lucru, făr<ă> de cît numai Iordache m-au pîrît la pașa de Tighinea“.

29. Și îndată au și trimis de au făcut spaimă în tîrgu, 5 să să păzască cum că vine un podghiaz moschicesc să lovască tîrgul. Deci s-au făcut mare spaimă noapte în balgii și în tot tîrgul, și fugiia care cum putea, de s-au umplut toată țara de spaimă. Și ș-au pornit și doamna-ș la Cetățuia, iar vodă au încălecat de au purces înainte
10 ațelui agă cu 30 de turci: de a vedea că or să-l mazilească, să-i tae pre toți.

Deci mîrgînd și aflîndu-i dormind pre cîmpu dencolo de Aron-vodă, au năvălit de i-au prins pre toți și au început a-i lega. Atunce au găsit la aga și cărțile pașii ce
15 scria să rădice pe balgii să-i ducă la Tighinea, iar nu de maziliie.

Deci cetind Dumitrașco-vodă cărțile, fiind lună, s-au căit ce-au făcut și, poroncînd să-i sloboadză și să li dea, înapoi ce li-ar fi luat, au și început a-i mostra, cu ce treabă
20 de mîn ei pre cîmpu noapte, la o vrémé ca aceasta, fiind lucru de nepace, și nu i-au făcut lui știre. Și el s-au gîndit că iaste podghiaz moschicescu. Și i-au trimis la Iași cu

1 pre vodă C] pe Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ agiunsu B,C//2 fără B,C/ Iordachi C- Iordachi vornicul B,E,G,V//3 pașă B// 4 29]32 V, *lipsește* B,M,P/ Și]Dumi- trașco-vodă atunce G/ *lipsește* și² B,D,G,V,M,P/ triimis C/ după trimis ad- vodă B,E,V, în Eși M,P/ *lipsește* de au făcut spaimă în tîrgu, să M,V/ ad- marginal spaimă E//5 *lipsește* cum B,E,G,V/ moschicescu B,C//6 Decii B,C/ Deci întru ace noapți s-au făcut mari spaimă în balgii M,P/ noaptea B,C//7 balgii]turcii balgii B,C,D,E,G,V/ tot tîrgul]tîrgoveți M,P/ fugiia 'toți B,E,G,V/ carii B,C/ cum] încotro M,P/ de] și M,P// 8 Și ș-au pornit vodă și <lipsește și G> pre doamna-ș B,E, G,V/ *lipsește* și² M,P/și pre doamna-ș C,D//9 Cetățue C/vodă]Dumitrașco-vodă D, el M,P/ de]și M,P/ au purces]s-au dus M,P/ înaintea B,C//10 cu]ci era cu M,P/triizăci B,C/ acelu turcu <mare G>, agă, ce viniia cu triizăci de turci: și de E,G/ de]și de B/ videia B,C/ or]vor B,C,D,V// 10-11 turci, cu scopos ca aceala, ca văzînd că au vinit cu mazile pre toți să-i tai M,P/ maziliască B,C// 11 să-i taie B// 12 Decii B,C/ mergînd B,C/ Și mîrgînd i-au găsit dormind M,P/aflîndu-i pre cîmpu dormind, dincolo. G/ *lipsește* dormind V/ *lipsește* pre cîmpu M,P/ dincolo B// 13 și năvălîndu i-au prinsu pre toți și i-au legat M,P/după năvălit ad.asupra lor G/prinsu B,C//14 Atunce B,C/ *lipsește* și B,E,G,V/cărțile]scrisoarea M,P/pașii de<de la P> Tighine M,P/ce]jarii M,P// 15 pre B/pre turcii balgii C,D,E,G,V, pre toți balgii<i> M,P//17 Decii citind B/cărțile Dumitrașcu vovoda M,P/Decii Dumitrașcu-vodă, știind carte turcească, au cetit cărțile atunce noapte în cîmpu, fiind lună, și s-au căit G//18 ce au făcut B/și au porocit di i-au slobozit M,P/ sloboadă pre turci M,E,G,V/ să le dea B,C/ *lipsește* dea P// 19 înapoi B,C/ce li-ar fi luat]de le-au luat M, cele ce li-au luat P/au]apoi au M,P/ cu cie<cé C> triabă B,C/ce ce orînduială M,P//20 *lipsește* de M,P/iei]iei B,C, *lipsește* M, P/ noaptea B,C, *lipsește* E,M,P/vrémé B,C/ aceasta]acéla C, V/nepacé C/ și]și pentru ce M,P/ *lipsește* lui M,P/ știré B,C//21-22 Și cum că el au gîndit că esti un po- ghiaz M,P// 22 Și]și îndată M,P/ triimis C//

un om a lui, de li-au dat gazdă. Iar Dumitrașco-vodă s-au zăbovit toată noapte, făcându-s-a cerca podghiaz, și a doa dzi iar au venit la Iași.

Deci atunce, la prinsoare acelor turci, s-au tîmplat
ms. 53, 5 de au perit un turc, de moldoveni. Deci vodă au stăut // cu
f. 324 acel agă de au împăcat lucrul pentru acel turcu și pentru
alte ce dzicea turcii că le mai lipsăscu, atunce noaptea,
f. 324^v cînd i-au prinsu. Și i-au dat acelui / agă Dumitrașco-vodă
o miie de lei, dzicînd și turcul aga că a lui vină iaste, căci
10 au mas pre cîmpu. Și făcîndu-i vodă răspunsu la pașia,
s-au dus la Tighinea.

Scris-au Dumitrașco-vodă și la Poartă pentru aceasta,
cum s-au tîmplat primejdie de au perit un turcu, mîind
la cîmpu, și el s-au gîndit că doară iaste podghiaz mos-
15 chicescu. Și i-au vinit răspunsu de la Poartă să fiie fără
de grije, că n-are nici o vină, măcar și pre toți de i-ar fi
tăiat, că au fost vina lor, pentru cîe au vrut să miie noaptea
pre cîmpu la vrîmie de nepace. Iară duple acéia, Dumitrașco-vodă s-au mutat în Cetățuia, de șidea. Iar slujii-
20 torii ce avea șidea la corturi, unde sînt acum curțile domnești la Frumoasa.

Țara să bejenisă dintr-acia spaimă ce să făcusă. Boiamea mai toți fugisă de pre lîngă dînsul, de-lăsă singur,

1 om de ai lui V/ a lui Iul sau M/voevoda M//2 zăbăvit B,C/ noaptea B,C/ făcîndu-să B/ cerca]căuta B,E/ podghiaz B, poghiazul P/ după podghiaz ad. toată noaptea V//3 iarăș G,V, lipsește M,P/ vinit B,C/ la]în M,P// 4 Decii B,C/ atunce B,C/ prinsoarea B/ acelor turci]acelui turcu mare D// 4-11 Și di vremi că cînd au fost prins <pe P> turcii acie, moldovenii au ucis un turcu <au fost ucis un turcu moldovenii P>. Stăut-au Dumitrașco voevoda di au împăcat acel lucru; deci pentru acel turcu perit și și pentru altile ci zice aga că i-au <fost M> mai lipsit întru ace noapți, i-au <fost M> dat agăi 1.000 lei, zicînd și aga că a lui vină esti, că nu i să cadă să mii la cîmpu. Și i-au scris răspuns la pașia di Tighinea și s-au dus cu paci M,P//5 turcu B,C/Decii B//6 împăcat C/după turcu ad. ce peris<ă> cînd i-au prinsu C//7 lipsește turcii C,D//8 acelui agă]agăi C/ lipsește Dumitrașco-vodă C//9 o mie C/1.000 de lei, adică una mie lei V/lipsește aga D/ căci]pentru ce E,V// 12 ante Scris-au: 30 C,D,E,V,33 G, 48 M, 31 P//12-15 Dumitrașco voevoda pentru această întîmplari au scris și la Poartă și au arătat toati pre amăruntul. Și M,P//13 cum]precum V/primejdie C//15 lipsește de la Poartă B,C/ să fie fără grije C//16 că el nu ari M,P/măcar C//17 că vina lor au fost E, că a lor vină esti M,P/ pentru ce au mas noaptea C,M,P, pentru ce mîn noaptea D/ lipsește noaptea E//18 vrîmie C/ nepacă C/ante Iară: 31 D,E,G,34 V,32 P//lipsește Iară C,D//lipsește Iară duple acéia M, P/ după C// 18-19 Dumitrașco-vodă după acéia s-au mutat D//19 s-au mutat cu șidere în Cetățue M,P//20 lipsește ce avea M,P//lipsește șidea V/la]în M,P/la corturi în șes unde sînt casăli domnești acum la Frumoasa, lîngă mănăstirea Balicăi D/undă C/ lipsește unde sînt acum curțile domnești M,P/ curțile]casile V//22 Țara s-au băjănit din pricina spaimii acie. M,P/dintr-acea C/lipsește ce să făcusă M,P/Boerimea C//23 Boerimea fugis<ă> mai toată de pre lîngă dînsul D, Boerii mai toți au fugit di la dînsul M, P/ toți]toată C/lăsă<ă> C//23-3 lipsește de-l lăsară singur ... domnu stăpin. M,P//

socotind unii că să va mazili din pricina turcilor, alții socotiia că or vini moscalii și or luoa țara, și n-a mai fi Dumitrașco-vodă domnu stăpin.

Bucatele să scumpisă în Iași, că nu aducea nimé
5 nici de o parte, fiind bejenii. Zlotașii fugiia cu banii și la vistierie nu aduce, în nedejdea moscalilor. Slujitorii numai ce rămăsese vro cinci, șeasie stiașuri de lefecii și siimenii din curte. Iară alți slujitori de țară, cine cum putusă, să dusese și nu mai viniia nici la o slujbă. Și
10 féliuri de féliuri de spaime umbla.

25. Socotit-au atunce Dumitrașco-vodă să-ș por-niască doamna de la Cetățuia pre Oituz cu Iordachi Rusăt vornicul, împreună cu giupînésili, iar vodă cu boiarii și cu acei puțini slujitori să purceadă în gios spre
15 Huși, să zăbăvască acolo, pînă or agiunge moscalii la Bugiac de s-or bate cu turcii, să vază cum să va alége.

Și au ales o sută de siiméni cu doi bulucbași mai de credință, de i-au giurat și li-au dat léfe și i-au suit în Cetățuia să purceadă cu doamna, să fiie de paza fei. Iar celor-
20 alalt siiméni ce rămăsese la corturi nu li-au dat léfe, bani gata, neavînd de unde, ce i-au orînduit / la zlotași, la țară, să margă să-ș strîngă léfele, și de la corturi să margă la curtea domniască, să fiie de triaba curții. Și, a doa zi vrea să-ș porniască doamna, și apoi să purcează
25 și el în gios spre Huși.

1 că alții G//2 or]vor C/nu va mai fi C//2-3 nu va mai fi domnu Dumitrașco-vodă E/ lipsește domnu V//3 lipsește stăpin E// 4 Bucateli C]Mîncare M,P//4-5 că nimine nu aduce nimică nici dintr-o parte M,P//5 lipsește fiind bejenii M,P//6 aducea C/ lipsește în nedejdea moscalilor M,P/ nedejde C//7 vreo C/ repetă numai rămăsés<e> G// 6-7 Slujitorii rămăsăsi numai 6 steaguri léfecii M,P/ șasie C//8 din curte domniască E/ Iar C/ lipsește alți M,P/ slujitori cei din țară toți fugiră M,P//9 putusă]putea C,D,V/să dusese]să ducea C,D,V/ nu mai viniia nimé E// 8-9 lipsește cine cum putusă... la o slujbă. M,P/ lipsește Și G//10 Și multi vești di spaimă vinie M,P/ umbla]era V//11 25] 32 C,D,E,G,35 V, 49 M, 33 P/ Dumitrașcu voevoda au socotit M,P/ lipsește atunce M,P// 12 pre doamna-ș G/ de la]din M,P/pre]la M,P/ lipsește pre Oituz G//12-14 Rusăt vornicul și cu alți giupînesi a boerilor, iar el cu acei puținte boeri <și slujitori P> ci <ce-i P> mai rămăsăsi să purcează în gios M,P// 13 Roset V/inpreună C/ cu giupînésili]cu alte jupînese boeresti C,D/ vodă]el C,D//14 cu boiarii]cu alți boieri ce era C,D/ puține E//15 or]vor C//16 de]și G/ de s-or bate]de să vor amesteca C,D, să să amesteci M,P/ cum]precum G/ cum li să va alége M/ s-a alége V// 17 lipsește Și M,P/ siimeni C/ lipsește mai de credință, de M,P//18 de]și E, G/ lipsește și¹⁻²M,P//19 să fie C/ lipsește Iar M,P//20 siimeni C]slujitori M,P/ rămăsésie]era M,P/ lipsește léfe M,P// 21 neavînd de unde]că nu ave M,P/ undă C//22 să margă la țară să-ș ii lefele M,P//23 să margă în Eși la curti M,P/ lipsește domniască M,P/ să fie C/ triaba] paza M,P/ lipsește Și M,P//24 porniască pre doamna-ș G/ lipsește doamna P/ lipsește apoi M,P// 25 lipsește și el P/ lipsește în gios spre Huși C,D,V/ lipsește spre Huși M,P//

Iar siimenii acei de la corturi, văzind că nu li-au dat și lor léfe, bani gata, n-au vrut să margă în curte, ce au luat steagurile și au purces din șes la Cetățuia cu zorba, ca să-ș ceară léfele.

ms. 253, f. 341 5 Iar Dumitrașco-vodă, văzindu-i că vin, au pus de au închis porțile Cetățuiei și au vrut să le stea împotriva. cu siimenii cei cie-i giurasă. Și mai // avea și vro 60 oameni aduși cu dînsul din Țarigrad, și au răpedzit și la lefecii să încalece. Atunce seimenii cei cu zorba au venit pîn' la poarta Cetățuiei și, vădzînd c-au închis porțile și nu-i las(ă) să între în mănăstire și le stau cei dinlontru împotriva și lefecii(i) încalecă, n-au vrut să s-apuce de gilceavă și au început a grăi cu binișor și a să ruga să le dea și lor léfe.

Atunce Dumitrașco-vodă să spăriias(ă) și au prins pre 15 bulucbașii lor înlontru și i-au ucis cu buzduganul, și încă pe unul l-au lovit cu sabie, dar n-au murit. Și așe s-au potolit acea gilceavă, și s-au dus la strajă, în curte, unde era orînduiți.

33. Șeremet, den Soroca de la Nistru, nu s(ă) mai 20 pogorîia în gios, să margă la pod la Dunăre, unde-l orîndui-

1 *lipsește* Iar M,P/ siimenii V/ acei]cei D, aceia V/ *lipsește* acei de la corturi M,P/ văzînd]dacă au văzut M,P// 2 *ad. marginal* și lor M/ în]la M,P/ în curte]la curtea domniască E,G/ *după* curte *ad.* la slujba lor ce era orînduiți C/ n-au vrut să margă la curtea domniască, după cum le era poronca, și au luat D/ ce au]ș-au M,P/ 3 stiauruli C/ au purces din șes de la corturi la mănăstire la Cetățuia C/ și di la Frumoasa au purces la Cetățue M,P// 5 *lipsește* Iar M,P/ văzînd că vin cu zorba G/ văzînd că vin asupra lui M,P/ au pus]au poroncit M,P// 6 și au vrut]rrind M,P/ înprotivă C/ *lipsește* cu G// 7 cu siimenii ce-i giuras(ă)C,D]cu siimenii ce-i alesăsi M,P/ ce-i giurasă V/ *lipsește* Și mai avea M,P/ vreo C]cu M,P/ șeasiezăci de oameni B, șasiezăci de oameni C/ de oameni D,V/ de oameni ce-i adus(ă) G/ oamini ai lui ci-i adusăsi M,P// 8 *lipsește* cu dînsul M,P/ răpedzit]triimis E,G/ lefecii C// 9 să încalece] să încaleci, să vie B,E,G, să vie C, să vie cum mai în grab' V/ *ante* Atuncea: 33 E, G, 36 P/ Atuncea B, C, *lipsește* M,P/ siimenii B,C/ cei cu zorbaa B,E,G,V]zorbăgii(i) M,P/ vinit pînă B,C// 10 Cetățuiei]mănăstirii Cetățuiei C,M,P/ văzînd că au închis porțile B,C, văzînd porțile închisă M,P// 11 lasă B,C/ să între în]lăuntru, în mănăstire, în Cetățuia B,E, să între în]lăuntru, în Cetățue G, să între în mănăstire, în Cetățuia V/ mănăstire C// 11-12 și cum cei din]lăuntru le stau inprotivă și lefecii încă era gata și nu s-au apucat de gilceavă M,P/ cei]cei B/ lăuntru B,C,D,E, G,V// 12 inprotivă B,C/ lefecii C/ încalecă]vor să vie B,E,G,V, încă vini]la asupra lor C/ să B,C// 13 și]ci M,P/ binișorul G/ *lipsește* cu M,P// 14 Atuncea B,C/ *ante* Atuncea: 34 E,G,36 V/ spăriias B, spăriias C/ și au prinsu B,C, și prinzindu M,P// 15 lăuntru B,C,D,E,V/ *lipsește* și] M,P/ ucis]bătut, ucis B, bătut C,E,G,V,M,P/ și încă] iar M,P// 16 pre B,C/ sabia B,C/ așia B, așia C// 17 acia B/ gilceavă]zorba M,P/ la straje aciei siimeni în curte domniască <*lipsește* domniască V> B,E,G,C/ în]la C/ curtea domniască C,D/ undă C// 19 33]35 E, G, 37 V, 50 M, *lipsește* B,P/ Șeremet feldmarșal D,E,G/ din B,C,V/ *lipsește* de la Nistru M,P/ nu să B,C/ *lipsește* mai M,P// 20 în]mai M,P/ să margă]nu vre să margă M,P/ Dunărea C//20-1 unde îl orînduisă în]păratul B,C,E,G/ *lipsește* unde-l orînduisă, că să temea M,P//

duisă, că să temea, că avea oaste puțină, ce pre cătinel să trăgea pre Nistru în gios.

34. Dumitrașco-vodă, vădzînd acéstea lucruri, că au rămas mai sîngur și-ș caută cineș chivernisala lui, și bani 5 de cheltuială n-avea mai mult de 10 pungi, de toți banii lui, că nu avusese vrémé să strîngă, nici era lacom, precum mai sus s-au scris, schimbău socoteala într-alt chip: să nu mai margă în gios la turci, temîndu-s(ă) să nu-l mazilească, și a fi greu de dînsul, dzicînd că toți f.341^v 10 fug / și-ș caută chivernisala sa și a caselor sale. Ce el încă-ș va căuta chivernisala lui, și vădzînd și pre seimeni cum s-au burzuluiit, nu s-au mai încredzut să s(ă) despartă de doamnă-ș și să o dea în laturi. Ce pre taină au trimis pre Pricopii capitanul și pre Dimitrie-aga, slugile lui 15 credzute, la Șeremet, la Movilău, scriind ca să-i trimiț(ă) în grabă vro 4.000 de moscali aicea în Iași, să-i fie aret, să nu-l apuce turcii să-l mazilească.

35. Dacă au simțit Șeremet, tare s-au bucurat și-ndat-au ales pre Cropot bragadiriul, cu 3.000 de moscali, și 20 pre Chighieciu, cu un polc de moldovéni, ca vro 500 de moldovéni, ce slujia la moscali, și i-au pornit înainté la Iași.

1 ce pre cătinel să trăgea]insă pre încet să gătie M,P//2 *lipsește* pre Nistru în gios M,P/ jos C// 3 34]26 B, 36 E,G, 38 V, 51 M, 37 P/ răzînd B,C, acéste B,C// 3-4 Dumitrașcu vovoda, văzînd că fișticarile își caută casa lui și el au rămas mai sîngur și știînd că bani M,P//5 nu avea C/ de]decit D,G/zéce C/zéce pungi de bani B,D,E,G, V//5-6 mai mult di zăci pungi nu ari, că nu-l încăpusă vreme M,P//6 nu avusésie vrémé B,C/ și nici lacom nu era M,P//7 *lipsește* precum mai sus s-au scris M,P/ au schimbău M,P/ *ante* schimbău: 36 E, *ante* schimbău-s-au: 37 G/ socotiala B,C// 8 *după* chip *ad.* și au hotărît M,P/ *lipsește* mai M,P/ temîndu-să B,C/s-au temut M,P// 9 maziliască B,C, mazilească turcii M,P/ și apoi a fi B,E,G,V// 9-11 *lipsește* și a fi greu de dînsul... chivernisala lui M,P// 10 și-ș caută B/ casălor B, 11 încă iș va căuta B,V/ lui]sa G/ văzînd B,C]știînd M,P/ și pre]că și M,P/ siimeni B, siimeni C, siimenii M,P// 12 *lipsește* cum M,P/ buzurluit C,V,M,P/ să B,C// 12-14 deci nu s-au mai încredințat să-și dei do(a)mna în lături și avînd slugi crezuți, anumi Procopii capitanul și Dimitrii-aga, i-au triimis pre taină la Șăremet M,P// 13 trimis C//14 Procopie B,D,G,V/ căpitanul B,C/ *lipsește* slugile lui credzute G// 15 la Șeremet feldmarșal B,C,E,G/ *lipsește* la Movilău G/ scriînd]rugîndu-i-să M, rugîndu-să P/ trimiță B, trimiță C//16 *lipsește* vro M,P/ vreo patru mii C]vreo doao, trii mii B,E,G, vreo trii, patru mii D,V/ *lipsește* de M,P/ aici B,V/ *lipsește* aicea în Iași M,P/ aret]de apărare E,G,V, de pază M,P//17 să-l maziliască]că B, să-l maziliască C, *lipsește* M,P//18 35]27 B, 38 E, 39 V, *lipsește* M,P/ *lipsește* Dacă au simțit M,P/ Iară Șeremet feldmarșal, dacă au simțit, foarte tare s-au bucurat și îndată B,C,E,G/ Iară Șeremet, dacă au simțit V/ *lipsește* tare M,P/ *lipsește* îndată M,P// 19 Cropot bragadiriul B,C,D,V, Cropot bragadir E,G, Cropotchin bragadiriul M,P/ trii mii de moscali C, trii mii de oaste moscali B,E,G// 20-21 *lipsește* și pre Chighieciu... ce slujia la moscali B,E,G,V//20 Chighieci polcovnicul C,D/ Tigheciu P/ polcu C/ *lipsește* de] M,P/ ca vreo cinci sute de moldovéni C, *lipsește* M,P// 21 cei]carii M,P/ pornit] triimis M,P/ în]ainte B,C//

Deci agiungînd Cropot bragadiriul la Prut, au răpedzit înainte, dînd ştiré lui Dumitraşco-vodă ca să trimiță să grijască poduri la Zagarancea, să treacă.

36. Atuncea au sosit ferman de la veziriul la Dumitraşco-vodă, să încalece să margă să prindă pre Brîncovanul-vodă. Şi au scris cărţi şi la soltanul de Bugeag, să dea lui Dumitraşco-vodă oricîţi tătari i-ar trebui.

Atuncea am ştiut şi eu c-au fost scris să vie moscalii; că eu tot gîndiem că om purcede în gios spre Huşi, pre-
f. 342 10 cum sfătuisem. / Iar dac-am înţeles c-au sosit moscalii, mult m-am mirat şi am dzis lui vodă să scrie, să să întoarcă moscalii înapoi, şi să mîrgem, precum scrie veziriul, să prindem pre Brîncovanul, şi să s<ă> lasă de moscali, că poate să-i bată turcii, şi tătarii or robi ţara. Puiu pre 15 Dumnedzeu martur că așea i-am dzis, şi tare am stătut, ca doar l-oi întoarce, şi n-am putut.

Şi încă cu mîniie mi-au răspuns, dzicînd că „voi toţi vă chivernisiţi, ca să rămîneţi la creştini, şi numai eu sîngur, pentru voi, să rămîiu la păgîni; că v-am vădzut eu cre-
20 dinţa, că aţi fugit toţi, şi eu am rămas sîngur. Pentru

1-3 *lipse* G// 1 Decii B, *lipseşte* M,P/ bregadiriul B,C,V, bregadir E/ răpedzit] trimis E// 1-3 Bregadiriul Cropotchin au agijs la Prut, au trimis la Dumitraşco voevoda să poroncească să gătească podurile M,P//2 înainte B,C/ s<ă> trimiță C// 3 Zagarancia B/să triacă B,C,*lipseşte* M,P//4 36]28 B, 39 E,G, 40 V, 52 M, 38 P/ Atuncea B sosit] vinit M,P/ viziriul C//4-5 au vinit lui Dumitraşco voevoda ferman di la viziriul să margă M,P//5 să încaleci să purceadă, să margă să prindă B/ Brîncoveanul-vodă B/ Brîncovanul domnul mîntinescu M,P//6 după scris ad. veziriul B,E,G,V/ *lipseşte* cărţi M,F/ Bugiac B,C// 6-7 să dia tătari lui Dumitraşco voevoda ori cîţi ar ceri M,P//7 tatar<i> C//8-20 *lipse* M,P//8 Atuncea au ştiut şi boiarii <boiarii C> că au fost scris Dumitraşco-vodă să vie B,C,D,E,G,V//9 că boiarii <boiarii C> tot gîndia că or <vor C> purcede B,C,D,E,G,V/ precum sfătuisă B,C D,E,V, precum au fost sfătuit G// 10 Iară dacă au înţales B,C,D,E,G,V/ după moscalii ad. la Prut B,C,G//11-13 s-au mirat. Atuncea hatmanul Ion Neculcé fiind hatman au zis lui Dumitraşco-vodă să scrie <s-au mirat şi au dzis unii din boiari lui vodă să scrie V> să să întoarcă moscalii înapoi şi să purceadă să margă precum scrie veziriul să prindă pre Brîncoveanul-vodă şi să să lase B,E,G,V, s-au mirat. Dzis-au atuncea hatmanul Ion Neculcé lui Dumitraşco-vodă să scrie să să întoarcă moscalii înapoi şi să margă precum scrie viziriul să prindă pre Brîncoveanul-vodă şi să să lasă C,s-au mîrat şi au dzis lui Dumitraşco-vodă Ion Neculcé hatmanul să scrie să să întoarcă moscalii înapoi şi să margă precum scrie viziriul să prindă pre Brîncoveanul-vodă şi să să lasă D//14-15 Puind pre Dumnedzău martur că B,E,G, *lipseşte* C,D,V//15 căşi V/aşa i-au zis B,E,G,V, Aşa i-au zis C/au stătut B,C,D,E,G//16 doară l-ar putea întoarce pre Dumitraşco-vodă şi n-au putut B,E,G, doar l-ar întoarce <pre vodă V> şi n-au putut C,D,V//17 i-au răspuns D/umitraşco> -v<odă> <lipseşte Dumitraşco-vodă E,G> hatmanului Ion dzicînd, că voi vă chivernisiţi cu toţii ca să B,E,G,i-au răspuns C,D/au răspuns boiarii V, dzicînd Dumitraşco-vodă C/ *lipseşte* că V/ voi vă chivernisiţi cu toţii V//18 ad. marginal ca să rămîneţi B/la creştini B,C/la moscali, la creştini G/ *lipseşte* sîngur V//19 să rămîiu, pentru voi la păgîni B,E,G/ păgîni] robiie V//20 credinţa C, credinţa voastră B,E,G//

ţară, n-or prăda-o tătarii, că moscalii acmu sosescu, şi eu ştiu prea bine că n-or bate turcii pre moscali“.

Deci vădzînd şi eu că mi-au răspuns așea cu scîrbă, m-am temut a mai răspunde, să nu cumva cad în vro
5 primejdie a vieţii.

Măcar că mulţi dzic că eu l-am îndemnat să să închine la moscali, dar grăescu cu năpaste şi ca nişte oameni ce nu pricep şi nu ştiu. Că atuncea era toţi creştinii bucueroşi moscalilor, nu numai eu; că scria alţii mai nainte de chiema
10 pre moscali, mai nainte de Dumitraşco-vodă: munténii, sîrbii, moldovénii, cu cîţi ani mai nainte! Numai pizmaşii zavistnici scorniia asupra mea ocară, / şi oamenii cei proşti şi nepriiateni şi cei nepricepuţi credea așea. Dar eu taina stăpînului, căruia i-am mîncat pita, n-am putut-o
15 descoperi, uitîndu-mă la Sfînta Scriptură, ce au dzis îngerul cătră Tovit şi Tovii dzicînd: „Taina împăratului să oacoperi, iar faptele lui Dumnedzeu la arătare să le mărturiseşti“.

Ce şi eu n-am vrut să mă fac al doile Iudă sau să-l viclenesc, să fug de la dînsul. Că de aş fi făcut așea ce
20 laud-aş fi dobîndit? Ce numai osîndă de la Dumnedzeu şi ocară de la oameni.

Iar eu acêste răbdîndu-le cu dreptate, den toate nevoile am scăpat, care li-am tras pre strîmbătate în 9 ani. Ce
întu acêste ce mi s-au întîmplat m-am lăsat tot în nădejde

1-24 *lipse* M,P//1 nu or prăda-o B, nu o vor prăda D/acum B,C//2 pre bine B,C/nu vor bate D//3 Decii văzînd <audzînd E> hatmanul Ion <şi Ion Neculcé hatmanul D> că i-au răspuns așea <așea C> B,C,D,E,G/ şi eu] acei boiari V/ mi-au] li-au V/ după așea ad. vodă V//4 s-au temut B,C,D,E,G/ a-i mai răspunde B,C/ repctă a mai C/ cadă B,C, D,E,V/ ca să nu cumva caze G/vreo B,C//5 primejdii de a vieţii vreu] dintru dînsii V//6 ante Măcar: 40 E,G/dzic] au zis C/ că <precum că G> hatmanul Ion <Ioan Neculcé G, Ioan Neculcé hatmanul D> l-au <au C,D, l-ar fi G> îndemnat pe Dumitraşco-vodă să să închine B,C,D,E,G//7 *lipseşte* şi C//8 *lipseşte* nu pricep şi C/ *lipseşte* şi ca nişte oameni ce nu pricep şi nu ştiu B,E,G/ Că] Pentru că C/ atuncea B,C/ creştinii B,C//9 eu] hatmanul Ion B,C,E, Ion Neculcé hatmanul D, hat<manul> Ioan Neculcé G/alţii mai înainte <denainte E,G> vrême B,E,G/ alţii mai înainte de Dumitraşco-vodă de chierna pre moscali C//9-10 mai denainte¹⁻² D//10 mai înainte B, mai denainte G/ de] decit B,G/ anumi munténii G//11 sîrbii B/ după moldovénii ad. precum mai sus s-au scris B,C,E,G/ *lipseşte* cu cîţi ani mai nainte B,E,G/ înainte C/Numai nepriiatinii hatmanului Ion, pizmaşii B,E,G//12 mea] hatmanului Ion Neculcii B,D, hatmanului Ion C,E,G/ oamenii cei proşti] prostimea G//13 nepriiatini C/ *lipseşte* şi nepriiatini şi cei nepricepuţi B,E,G/ credea că iaste așea B,E,G, credea că așea iaste D, credea a fi așea C/ eu] Ion Neculcé hatmanul D//14 stăpînului său D/i-am] i-au D/ pita] plînea D//13-5 *lipseşte* credea așea...i proci. V/ *lipseşte* Dar eu taina stăpînului...i proci. B,C,E,G//14-15 n-au putut descoperi, uitîndu-să D//18 eu] hatmanul Ion Neculcé D/n-au vrut să să facă D//19 vicleniască D/ fugă D//19-20 aş¹⁻²] ar D//22 eu] l D//23 am] au D/li-au tras D/ *lipseşte* pre strîmbătate D//24 ce i s-au întîmplat D/s-au lăsat D//

lui Dumnedzeu, pîn' m-au scos, precum mărturiseste David prorocul, psalom 39: 37. „Răbdînd am aşteptat pre Domnul, şi mi-au luat aminte, şi au ascultat ruga mea, şi m-au scos din groapa patimilor şi din tina cea adîncă, 5 şi au pus pre piatră picioarele mele”, i proci.

38. Chiematu-ş-au atunce Dumitraşco-vodă boiarii săi, cîţi mai rămăsese lîngă dînsul, numai aşea, sprinteni, anume pre Nicolai Costîn vel-log<o>f<ăt>, pe Ioan Sturdze-a vornicul şi pre Iordachi Rus<ă>t vornicul şi pre Ilie 10 Catargiul vel-vist<iernic>, şi le-au spus precum au chie-
f. 343 mat pre moscali, / şi au venit de trec Prutul la Zagarance.

Atunce toţi boiarii, audzind, s-au bucurat şi au răspuns cu bucurie cătră vodă şi au dzis: „Bine ai făcut, măriia-ta, că noi ne temem că te-i duce la turci, şi aşea aveam gînd 15 că, de te-om vedea că mergi la turci, te-om părăsi şi ne-om duce de ne-om închina la moscali”. Şi le părea bine. Numai Iordachi Ruset vornicul au dzis atunce: „Te-ai can grăbit, măriia-ta, cu chieatul moscalilor. Să fii mai îngăduit, măriia-ta, pîn'li s-ar fi vădzut putere, cum 20 le-a merge”.

Răspuns-au Dumitraşco-vodă, dzicînd: „Nu mai era vreme a mă mai chivernisi, temîndu-mă ca să nu mă apuce turcii. Că iată şi din dumneavoastră m-aţi părăsit o samă şi nu sinteţi într-un cuvînt şi într-o credinţă cu mine”.

1-5 *lipesc* M,P// 1 pînă l-au scos iarăş la pămîntul său D//2 David, prorocul şi înpăra-
tul, psalmul 39 zicînd D//5 i proci şi altele D//6 38]29 B, 37 C, 41 D,V, 44 G, *lipseşte*
M,P/ Chiemîndu-şi E/ atuncia B,C/pre boiarii săi B,D,E,G,V//6-8 Dumitraşco voveo-
da ş-au chemat boerii cîţi mai rămăsăsi, anumi Nicolaiu Costin M,P//7 cîţi carii E/
rămăsese B,C/ pre lîngă E,G/ *lipseşte* numai V/aşa B, aşa C/ sprintini B,
sprinten C//8 anume B,C/Nicolae Costin B,C/ *repetă* vel G/*lipseşte* pe M,P//9-10
pre Iordachi Rusăt vornicul <şi C,G> pre Ioan <Ion C> Sturdza vornicul şi pre
Ilie Catargiul vist<iernic> <*lipseşte* visternicul V> B,C,E,G,V//9 *lipseşte* şi pre-
2 M,P/ *lipseşte* şi pre Ilie Catargiul vel-vist<iernic> D//10 *lipseşte* vel M,P/li-au B,C/
precum el M, precum că el G,P//11 şi au vinit de B,C/şi acum M,P/ Zagarancia B,
Zagarancea C//12 *lipseşte* Atuncia M,P/Şi auzind boerii foarte s-au bucurat M,P/
lipseşte audzind C/ răspunsu C// 12-13 Atuncia boiarii auzind au răspunsu cătră
vodă B,E,G,V//13 *lipseşte* cu bucurie cătră vodă şi au dzis M,P/ *după* măriia-ta
ad. de ti-ai închinat B,E,G,V,că ai chemat pre moscali M,P//14 ne temeam B/
gîndiem C/ti-i duce B,C,V, te vii duce D/aşa D, aşa C/avem B,C//14-16 că noi aşa
hotărîsim că di vii purcedi în gios la turci să le lăsăm toţi şi să ne ducim, să ne
închinăm la moscali M,P//15-16 de te-om videa că mergi la turci să te părăsim şi să
ne ducem să ne închinăm la moscali B,E,G,V//15 videa C/te vom părăsi C,D//16 ne
vom duce C,D/ *repetă* de ne vom C/ne vom închina D//16-24 *lipseşte* Şi le părea bine...
credinţă cu mine M,P//17 *ante* Numai: 42 E,G/Rusăt B,C/ atuncia B, atuncia C/
Ti-ai B,C//18 *lipseşte* măriia-ta V//19 pînă B,C/ad. *marginal* văzut G/ puterea B,C//20
li-a merge B, li-ar merge C,D//21 *ante* Răspuns-au: 42 V//23 *lipseşte* Că E/Lară că şi
din B,G,V,Iată că şi C/ *lipseşte* din C// 24 sinteţi B,C// într-o credinţă C/credinţă B//

39. Atuncia au şi încălecat Dumitraşco-vodă şi au
purces înaintea moscalilor, la Prut. Şi s-au împreunat cu
Cropot bragadir şi au venit cu dînsul în gios, pre Jijiia,
pîn' l-au trecut Jijiia şi Bahluiul. Şi l-au lăsat pre Bah-
5 luiu, din gios di Iaşi, la Podul lui Bîtcă, şi acolo ş-au pus
obuzul, dîndu-i conac de toate ce i-au trebuit lui şi oştii.

Şi luîndu-ş Dumitraşco-vodă 2 capitani, cu 2 steaguri
de draguni, s-au întors desăr<ă> la Cetăţuia, unde-i era
doamna. Iar pre mine, Ioan Niculce hatmanul, pîn'au
f. 343v 10 umblat vodă la Prut, m-au lăsat de paza doamnei la/Cetă-
ţuia, ca să nu lovască niscaiva turci pré doamna în urma
lui. Iar a doa dzi venit-au şi Cropot bragadiu numai cu
un steag de draguni la Iaşi. Şi l-au cinstit Dumitraşco-
vodă şi l-au dăruit, şi au îmblat prin curtile domneşti
15 şi prin toate mănăstirile de li-au vădzut, şi desără iar
s-au întors la obuzul său, la Podul lui Bîtcă.

40. Atunce moldovenii, cum au vădzut moscalii,
precum sint învăţaţ la jacuri, cînd văd cîte un lucru bur-
zuluît, au şi purces, unii cu poroncă, alţii şi fără poroncă,
20 a tăia pre turci şi a-i robi, unii în Iaşi, alţii printr-alte
tîrguri, unde şi-i afla, prin toată ţara. Şi-i jăcuia de bani,
de odoară, de cai, de borfe, de boi, de oi, de mişar, de

1 39]30 B, 38 C, 43 E,G,V, 54 M, *lipseşte* P/ Atuncia gătîndu-să Dumitraşco-vodă
îndată au purces B,C,E,G, Decii atuncia îndată gătîndu-să Dumitraşco-vodă au
purces V/*lipseşte* Atuncia au şi încălecat M,P/*lipseşte* şi 2 M,P//2 înaintea B,C/
împreunat B, împreunat C//3 bragadir B,C/bragadiu Cropotchin M,P/ vinit B,C/
lipseşte pre Jijiia M,P//4 pînă B,C/ Jijie B,C//5 dinîn B,P/de B,C//6 deşi de P/
oştii lui B,C,D,E,G,V,M,P//7 *ante* Şi: 44 E,G/luoundu-şi B, luundu-şi C/doi căpi-
tani B,C/*lipseşte* 2 căpitani, cu G/Şi s-au rugat bragadiuului <pregadiuul M> Cro-
potchin di i-au dat 2 căpitani M,P/doao B,C/ *lipseşte* de M,P//8 şi disără s-au întors
M,P/ întorsu desără M,P/ *după* desără ad. innapoi G/ *lipseşte* la Cetăţuia V/und
ii era B,C//9 *lipseşte* mine B,C,D,E,G,V/ Ion Neculce C/ Neculce B/ pînă B,C//10
îmblat V/ vodă Dumitraşco-vodă B,E,G,V/ m-aujl-au B,C,D,E,G,V//9-12 *lipseşte*
Iar pre mine...în urma lui. M,P//10-11 l-au lăsat să file de paza doamnei la Cetăţuia,
că să temea să nu lovască B,E,G,V/ doamnii C//11 *lipseşte* ca să nu lovască... în
urma lui. C/ pre B//12 Iară B, *lipseşte* M,P/vinit-au C, au vinit M,P/bregadir B,C//
12-14 bragadiuul Cropotchin la Eşi şi numai cu un steag draguni. Iar Dumitraşco
voveoda l-au primit cu mari cinsti şi l-au dăruit. Bragadiuul Cropotchin au îmblat
M,P//13 stia B,C//14 umblat B,C/pin B,E,V, şi prin D, prin toate G/curtli B//15
mănăstirile B/Iară B,C//16 întorsu B,C//17 40]31 B, 39 C, 45 E,G, 44 V, 57 M, 41 P/
Atuncia B,C, *lipseşte* M,P/cum]după ce M,P//17-21 moscalii,îndată au început,
după obiceiul lor cel vechiu, a prăda şi a tăe pre turci şi <nu P> numai în Eşi, ci şi
printr-alti tîrguri şi locuri, oriundi-i afla M,P//18 sint B,C/ învăţaţi B,C//19 buzurluit
B,C, V/burzuluît, au şi început şi au purces D alţii fără de poroncă B,D,E,G,V/*lipseşte*
şi C//20 a-i tăia E,G//21 unde C/ jecua B,C//22-1 şi de odoară, le lua caii, borfli, boi,
vacii, oile, mieri <şi P> ceara; şi toati aceste le făce fără <făr<ă> de P> poronca lui Du-
mitraşco voveoda. Iar M,P//22 şi de cai G/mişare B,C/ *lipseşte* de mişare, de ceară V//

ceară și de toate ce găsiă. Iar băcăliile sta vărsate pre uliță, de era sătui și copiii. Strafide, smochine, alune era destule pre la toate babele. Iar pre care turcii nu-i tăia, fi ducea, cu pieile, de-i da robi domniei. Iar pre unii 5 să tîmpla de-i ascunde priiatenii, care scăpa pîn' la priiateni. Carii mai pre urmă de mare folos au fost turcii acelor prieteni ce-i ascunsese.

41. Nezăbovind vrēmea au și venit Șeremet la Țoțora cu obuzul lui, ca vro 15.000 oaste. Că n-au cutedzat f. 344 10 să margă drept / la pod la Dunărea, cum îl învățas-împăratul, căci că avea oaste puțină.

Veziriul turcesc încă sosis<ă> la Dunăre și să temea a trece în ceasta parte, audzind că vin mulțime de moscali. Ce sta și el de cēia parte.

15 42. Iară după ce au înțeles veziriul că s-au hainit Dumitrașco-vodă, îndată au prins pe capichihai lui Dumitrașco-vodă, pe Iano, și i-au tăiat capul. Așijderea și împăratul turcesc, înțelegînd la Țarigrad, au și prins pre Antiohie-vodă și l-au închis. Și era să-l tae. Numai noro- 20 cirea lui au fost c-au mărturisit caimacamul cătră împăratul cum Antiohie-vodă cu o lună mai nainte i-au spus

1 după găsiă ad. la dinșii B,D,E,G, la dinșii luoa C/Iară B/după băcăliile ad. la Iași G//2 pre ulițe B,C, pre ulițe la Iași E/ și copii<i> și babile de strafidi P/de strafidi M/ de smochini și de aluni P//3 lipsește era destule pre la toate babele M/P/pre la toate babele/pre la toți B,C,E,G,V/Iară B/carii turci B,C//3-4 Pre alți turci fi aduce goli și-i da robi lui Dumitrașcu voevoda. Iar pre alții M,P//4 ducia B/domnii B,C/ Iară B/ad. marginal pre D/după unii ad. din turci G//5 lipsește să tîmpla M,P/ ascun- dea B/priiatinii B, priiatinii C, prietini lor M,P/carii C/carii au apucat de au scăpat pînă la priiatini B,E,G,carii apuca de scăpa pînă la priiatini V, lipsește M,P/ pînă C/ priatini C//6 Carii/Și M,P/ pre urmă acei turci ascunși di mari folos au fost celora ci i-au ascuns M,P//7 priatini B, priatini C/ascunsese B,C//8 41]32 B, 40 C, 46 E,G, 45 V, 48 M,lipsește P/Iară nezăbăvind vrēme B,E,G,V,Nezăbăvind vrēme C/lipsește M,P/au vinit și Șeremet feldmarșal B,E,G/au vinit și V/vinit C/Șeremet feldmarșal C/ Țoțora B,V//8-9 Șărāmăt au vinit cu 15.000 oasti la Țoțora M,P//9 vreo C, lipsește E,G,V/ca cinsprăzeci mii B/cinspre mii C/de oaste B,C,E,G,V//9-11 lip- sește Că n-au cutedzat...oaste puțină. M,P//10 lipsește la Dunărea C/Dunăre B/cum] pre- cum D,G/învățasă B/împăratul B,C//11 căci că]pentru căci B,D,V, pentru că C,E,G// 12 ante Veziriul: 33 B, 47 E,G, 59 M, 42 P/ turcescu B,C/ sosisă B,C/Dunărea B,C/ la Dunăre și nu cuteza, să temea E/Veziriul cu oasti turcească au sosit la Dunăre M,P/și]dar M,P//13 mulțime C//14 lipsește Ce sta și el de cēia parte. M,P//15 42]41 C, 46 V, 60 M, lipsește B,E,G/lipsește Iară după ce M,P/după]dupre V/înțales B,C/ Viziriul au auzit că s-au hainit M,P//16-17 voevoda¹⁻²M/și îndată au prins pre Iano capichihai lui Dumitrașcu voevoda M,P/au prinsu B,C, au și prins G/pre B,C/ capichihai B//17 pre B,C/lipsește Așijderea și M,P//18 împăratul turcescu M,P/în- țălegînd la B,C]era în M,P/ Țarigrad, și înștiințîndu-să că s-au hainit Dumitrașcu voevoda au și prins pre Antiohii voevoda M,P/prinsu B,C//19 Antiohii B/ Era să-i tai și lui capul M,P/taie B,C/nărocirea B,C/norocul M,P//20 că au B,C/ după caima- camul ad. viziriului M,P/împăratul B,C//21 cum că G]precum M,P/Antiohii B, An- tiohii C/ voevoda M/cu]jincă cu M/cu o lună de zile B,E,G,V/înainte B,C//

lui că frate-său iaste hain, nu îmblă bine, și el n-au cre- dzut, gîndind că-l pîrēște pre pizmă. Și așea spuind împă- ratului caimacamul, l-au ertat și l-au slobodzit din Edicula.

43. Iară Șeremet, cînd au fost venit de la Nistru la 5 Țoțora, au fost venit pre la Orhei. Și s-au rădicat toți orheianii, sorocenii și lăpușnēnii, de au venit cu dînsul pîn-au trecut Prutul. Și țărănime cu bejenile s-au dus toat<e> în Cîrligătură; iară slujitorime au rămas toat<ă> la Dumitrașco-vodă, în oaste.

10 44. Apoi Dumitrașco-vodă ș-au mutat doamna în curți la Iași și au lăsat un polcu de moscali de paza iei. Iar el, cu slujitorii cîți avea la Țoțora, s-au dus și ș-au așădzat / oaste lui dincoace de Prut și cu moscalii lui f. 344^v Cropot bragadir.

15 Și s-au sculat cu boerii lui, care s-au dzis mai sus, și au trecut Prutul la Țoțora, de s-au împreunat cu Șeremet, unde era cu obuzul lui. Și i-au făcut Șeremet cinste mare lui Dumitrașco-vodă și boiarilor săi. Și au dăruit Dumitrașco-vodă lui Șeremet un cal foarte frumos: așijderea

1 că]cum că B,E,precum că G/după său ad.Dumitrașco-vodă B,E,G,V/iaște B/nu umblă B,C/i-au spus cum că s-au hainit Dumitrașcu voevoda și ei nu l-au crezut M,P//2 gîndind]socotind M,P/pîrăște B/așia B, așa C/spuindu-i V/împăratului B,C// 2-3 Și încredințîndu-să înpăratul au ertat și au slobodzit pre Antiohii voevoda M,P// 3 l-au ertat pre Antiohii <Antioh C>-vodă B,C,E,G,V/lipsește din Edicula M,P//4 43]34 B, 42 C, 48 E,G, 47 V, 61 M/lipsește Iară M,P/Șeremet feldmarșal D,E,G/vinit B,C/Țoțora B,C//4-5 Cînd au vinit Șeremet di la Nistru la Țoțora,atunci,împreună cu oasti moschicească,au vinit toți orheanii M,P//5 lipsește fost B,E,G,V//6 orheanii B, orheanii C/ sorocēnii B,C/lipsește și B,E,G/vinit B,C//6-7 lipsește de au venit...au trecut Prutul. M,P//7 pînă B,C/l-au trecut G,V/ Și]Deci M,P/țărănimea B,C/bejānile lor M,P/s-au dus toți B,C,E,G//8 lipsește toat<e>M,P/în]la M,P/ iar B,C/slujitorimea B,C/slujitorii M,P/toți B,C,E,G,V,lipsește M,P//9 în oasti lui Dumitrașcu voevoda M,P//10 44]43 C, 49 E,G, 48 V, 62 M lipsește B/lipsește Apoi M,P/voevoda M/ș-au mu- tat doamna de la Cetățuia în curțile domnești în Iași B,E,G,V, ș-au mutat doamna din Cetățui în Eși, în curțile domnești M,P/în curțile domnești C,D//11-12 și au pus di paza ei un polc moschicescu. Dumitrașcu voevoda cu cîți slujitori ave M,P//12 s-au dus la Țoțora B,C,E,G,V,M,P//13 așezat B,C/oastea B,C/lipsește lui M,P/ dincoaci C/ după Prut ad.Brigadirul Cropotchin cu moscalii au mersu împreună cu Dumitrașcu voevoda și ș-au așăzat obuzul într-un loc cu oasti<a> lui Dumitrașcu voevoda M,P/și cu]și dinpreună cu B,E,dinpreună cu V//14 bregadir B,C//15 boiarii B, boiarii C/carii B,C/dzis]scris C/carii mai sus s-au scris E,G//15-16 Dumitrașcu voevoda și cu boerii ci s-au scris mai sus au trecut Prutul la Țoțora <și P> au mers di s-au împreunat cu Șeremet M,P//16 Țoțora B,C/împreunat B,împreunat C/Șeremet feldmarșal D,E,G//17 undē C/lipsește unde era cu obuzul lui M,P/ lipsește Și M,P/ mare cinste G/Șeremet au făcut mari cinsti M,P//18 voevoda M/lipsește și boiarilor săi B,E,G,V/lipsește săi M,P/lipsește Și M,P/i-au dăruit V//19 Dumitrașcu voevoda au dăruit M,P/ cal turcescu foarte frumos,cu toate podoabele B,E,G,V/frumos bun P/ lipsește așijderea și M,P//

și Șeremet lui Dumitrașco-vodă au dăruit 2 părechi de soboli și boiărilor câte o bucată de ladan de cele bune, câte de doao haine.

45. Dumitrașco-vodă au sfătuit cu Șeremet să scrie o carte în limbă turcească la sultanul, ca s(ă) să închine și el, cu tot Buceacul, că, neînchinându-s(ă), pe urmă n-a fi bine de dinșii.

Și au pus Șeremet un copil a lui ce știa scrii bine turcește, iar Dumitrașco-vodă au dzis că n-a putea copilul scrie cu dascălie, fiind tânăr. Însă au dzis să scrie întâi pre o țidul(ă) de hîrtie mică vro doai rînduri, să vadză cum scrie. Iar acel copil, fiind telpiz bun, au scris pre o țidulă așea, că „nu iaste mai mare blăstămat în lumé decît omul cela ce aré o fărîmă de pîine în mînă și o lea-
15 pădă pe acéia și cearcă să afle alta mai mare”. Și au dat la Dumitrașco-vodă. Iar Dumitrașco-vodă cetind,
f. 345 au dzis copilul(lui): „Hai ghidi / cahpol!” Și n-au mai spus lui Șeremet ce-au scris copil(ul), fiindu-i rușine, numai ce-au dzis c-a putea scrie.

20 Și l-au pus de-au scris carte și au trimis-o la soltanul: iar soltanul n-au dat nici un răspuns pre acea carte. Și s-au întors Dumitrașco-vodă la conacul lui preste Prut.

1 Șeremet au dăruit lui Dumitrașcu voevoda M,P/au dăruit lui Dumitrașco-vodă E/ i-au dăruit B,G' doao părechi C/ părechi de blane de soboli V//2 și boiărilor li-au dăruit B,E,G,V, și fiisticărue boeriu câte M,P/lipsește de la M,P/avdan B,C,D,E,G,P/ din cel bun B, di cel bun C,D,E,V/lipsește de cele bune, cite M,P//4 45]35 B, 44 C, 50 E, 49 V, 66 M/ Dumitrașco voevoda și cu Șeremet au sfătuit M,P//5 la soltanul B//5-6 la soltanul din Bugeac în limbă turcească, ca să să închini moscalilor, el, și și toți tătarii din Bugeac M,P/ să B,C//6 Bugiacul B,C/neînchinîndu-să C/pre urmă C]pe urmă, pe urmă apoi B, apoi mai pre urmă M,P//8 Și au porocit Șărămet unui copil a lui M,P/un] pre un B,D,E,G,V/a lui să scrie B,E,G/ce]carile M,P/scrie B, scrie C//8-9 știa scrii foarte bini turcești, să scrii la soltanul. Dumitrașco M,P//9 turcește B,C/ n-a putea B, nu va putea C//10 dascălie B/ scrie B/Însă întâi i-au zis să scrii M,P//11 țidulă B/lipsește de hirtie mică vro M,P/ hirtie B/ vro doao, trii rînduri B,C,E,G,V/ doao, trii M,P/ ca s(ă) vază C//12 scrie B/ lipsește Iar M,P/Copilul acela G,M,P/ bun telpiz M,P/ pe B/ 12-13 pre o țidulă mică de hirtie așia G//13 așia B, așia C/lipsește că M,P/ în lumi nu esti altul mai blăstămat decît omul M,P//14 acela]acela B,E/ are B,C//15 liapădă B,C/pre B,C/cearcă]caută B,E,G/și cearcă și caută să afle D/ lipsește să afle M,P//15-16 lipsește Și au dat la Dumitrașco-vodă M,P//16 lipsește Iar M,P//16-17 Au cetito Dumitrașco voevoda și au zis cătră copil M,P//17 copilului B,C,V/ cahpolu B,C, cahpoglu G, cahpollu, ce să dzice: hai, ghidi, ficior de curvă V//18 ce-au scris copilul B,C,V, lipsește M,P/findu-i]că-i era M,P//19 numai ce au zis <dzis C> că a putea <că va putea C> scrie <scrie B> B,C, lipsește M,P//20 după pus ad. pre copil G/ de au scris B,C/ Deci copilul au scris carte M,P/carte C/ carte la soltanul și au trimis-o G/ sultanul C// 21 răspunsu B,C/ pe acia B// 21--22 lipsește Și s-au întors... preste Prut. G//22 întorsu B,C, voevoda M/ după lui ad. undé era C/ lui] său M,P/ de preste Prut D//

46. Venisă cu Șeremet depreună și un menistru a împăratului, anume Simion Savva Rogojinschii, neguțător de féliul lui, de la Rogojiia, despre parte turcească. Și cădzus(ă) boiariu mare, de cinste și de sfat, la împără-
5 ție Moscului, că știe multe limbi. Și-i dédes-împărăția mulți bani, să-i fie de purtat grijă la cheltuiala oștii.

Atunce au dat el lui Dumitrașco-vodă 100 pungi bani, să facă oaste de moldoveni, pin'la 10.000, sau și mai bine. Și de i-or mai trebui, să-i mai de bani. Și să dea de tot
10 polcovnicul câte 100 ruble, de rocmistru câte 30 și de chihai, și de stegariu câte 10, și de tot tovarășul, de unul, câte 5 ruble. Și acești bani să le fie dintîiu de cheltuial(ă), iar apoi, dacă s-or așadza, să le dea léfe. Și i-au mai dat vro 30 pungi bani să trimit-în țară să cumpere vite, câte
15 4 lei vita, să le fie de treaba oștii.

47. Așijderea i-au mai dat și cîteva cărți împărătești, scrisă la / toată boerime și slujitorime, toți să încalece, să vie la oaste cu plată; iar care n-a veni va rămîne podan

1 46]45 C, 51 E,G, 50 V,68 M, lipsește B/Venise B, Vinisă C/Șeremet feldmarșal B, D,E,G/dinpreună B,C// 1-2 lipsește Venisă cu Șeremet...anume M,P//2 al împăratului B,C,E/ anumé B,C/Sava Rogojenschii B,C/ neguțtoriu B,C// 2-6 Simion Savva Rogoji(n)schii, ministrul împăratul(ui) moschicescu era purtătoriu de grijă la cheltuiala oștii moschicești M,P//3 féliul]niatul C/ Ragughia B,V, Ragughia C,D,E,G/ partea B// 4 Și agiunsésie de era boiariu <boiar C> mare B,C,D,E,G,V/ și de cinste E/ împărăția B,C//5 știa B,C/ didésie împărăția B,C//6 mulți bani împărăția D/ să-i fie B/ grije B,C// 7 ante Atuncea 46 C, 47 D/ Atuncea B]Acela M,P, Și G, lipsește E/ el]acel menistru B,E,G,V/voevoda M/ o sută de <lipsește de B> pungi de bani B,C,D,E,G,V//8 pină B,C/ zéce mii B,C/ lipsește sau și mai bine V// 8-10 să facă 10.000 oasti moldovinească, cu această leafă, adică: polcovnicului M,P//9 Și de-i vor mai trebui bani să-i mai dea C/de-i vor B,D,V/dea B//10 lipsește cite¹⁻² M,P/ o sută de ruble B,C/ de ruble E,V/ de rohmistru să dea D/ de¹și de E, lipsește M,P/rohmistru P, rotmistru M/triizăci de ruble B,C,G//11 și de chihaila B, și de chihae C]chihaelii M, chihaelii P/ și de stegariu C, și stegariului M, și stegariul P/ cite zéce ruble B,C, G] să dea cite zéce D/ și de tot tovarășul de unul]celor de rînd M,P/ de unul să dea D/ lipsește de unul B,E,G,V//12 cinci B,C/ lipsește ruble M,P/ numai întâi să le fie de cheltuială M,P/fiie B/ dintîi B,C/ cheltuială B,C//13 lipsește apoi M,P/ deaca V] după ci M,P/ s-or așeza B, să vor așeza C,D/ să le dea léfe]apoi să li dei alti M,P/ după dat ad. acel menistru lui Dumitrașco-vodă B,E,G,V//14 lipsește vro M,P/ vreo triizăci de pungi de bani B,C/ de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ să trimită B, să trimită C, să-i trimită V// 15 patru B,C/ lipsește cite 4 lei vita G/ lei]rubli M,P/ vita]vaca P/ să fie B,C/fiie B/triaba B,C]trebuița M,P/ după oștii ad. zaharea B, zairea E,G// 16 47]48 D, 52 E,G, 51 V,70 M, lipsește B/ lipsește Așijderea M,P/ după Așijderea ad. acel menistru B,E,G/ Dat-au <Datui-au P> și citiva cărți M,P/ ad. ulterior împărătești A, împărătești B,C//17 scrise B,C,V/ boerimea B,C/slujitorimea B,C// 17-18 la toți boerii și slujitorii moldoveni să vie toți la oaste cu leafă; iar carile n-a vre să vie, apoi va rămîni M,P// 18 iar carele n-ar vini <nu va vini E> la oaste va rămînea B,E,V vite B/ nu va vini C, nu va vini la oaste G/ rămînea C//

și lipsit din moșiile sale. Țăranii să aibă a aduce bucate, fără frică, să le dea bani.

48. Deci Dumitrașco-vodă îndat-au răpedzit la țară, făcându-le știre tuturor. Deci boiarii mazilii au și început
5 a veni de prin bejenii la oaste. Foarte pre puținii n-au venit. Și au trimis, cu cărțile, și bani la cine au socotit, să cumpere vite.

49. Așijderea și slujitorii, dac-au audzit, au și început a vini toți de toate părțile și a să scrie la steaguri. Și
10 audzind de leafă, nu numai slujitorii să scria, ce și cio-
botarii, croitorii, blănarii, cîrșmarii. Slugile boerești lăsa
pre boiarii săi și alerga de să scria la steaguri. Oaste de
strînsură, din tirgu, mai mulți fără arme, decît cu arme.
Să făcuse pîn'la 17 polcovnici și 170 rocministri cu steaguri
15 în cincisprezece dzile. Numai steagurile încă tot nu apu-
cas-a să plini bine, cîte 100 oameni la stiag, neavînd cînd
să s<ă> plinească.

50. Atuncea Șeremet, zăbovind la Țoțora, așteptînd
f. 346 împărăția să vie cu toată greime, lovit-au tătarii / în vro
20 doao, trei, rînduri straja lui Șeremet, fără veste, de o
strica și apuca cîte o hergheliie doao, de a oștii moschi-

1 din/de G,M,P/ Țăranii să aducă viti fără di frică și să M,P/ după bucate ad. la oaste B,E,G,V//2 fără de B,D,E,G,V// 3 48]49 D, 52 V, 71 M, lipsește B,E,G,V/ Decii B,C/ voevoda M/ îndată B,C/ răpedzit]triimis E,G,M,P/ Ia]în M,P//4 făcîndu-li B]și le-au făcut M, P/ știré B,C/ după tuturor ad. boerilor M/Decii B,C]și M, lipsește P/lipsește boiarii M//5 vini B,C/ lipsește la oaste M,P/ Și foarte puținii di n-au vinit M,P/de n-au vinit B,E,G,V//6 vinit C/triimis C//6-7 Triimis-au și bani să cumpiri viti M,P//8 49] 50 D, 53 E,G,V, 48 P, lipsește B,M/ lipsește Așijderea și M,P/ dacă B,C// 8-9 dacă au auzit au vinit toți M,P//9 și să scrie M,P/ scriile B// 10 lipsește audzind de leafă M,P/ liafă B,C/ lipsește să scria B,E,G,M,P/cibotarii B,V//11 circimarii B/ Slugili boiarești B/ lăsa pre stăpînii săi pre boiari C/ad. marginal lăsa D//12 pre boiari, pre stăpînii săi D/boiarii]stăpînii B,E,G,V//11-12 Și slugi boerești alerga de să scria la steaguri și lua léfi M,P/ stiaguri B,C//12-13 lipsește Oaste de strînsură...decit cu arme. M,P//13 fără de B,C,D,E,G,V//14 Și să făcuse B,V, Și s-au făcut M,P/pînă B,C/ lipsește pînă la M,P/ șeptesprăzéci B, șaptesprăzéci C/ polcovnici]polcuri M,P/ lipsește și M/o sută șeptezăci B, o sută șeptezăci C/stiaguri B,C//14-15 lipsește cu stia-
guri...dzile. M,P//15 cincisprăzéci B,C/Numai] Însă M,P/ ad. marginal Numai G/ stiagurili B/ lipsește încă tot M,P/apucasă B//16 lipsește bine M,P/o sută de oameni B,C,E,G,V/la un stiag M,P/ niavînd vremi,că aceștie <toți M> numai în 15 zile s-au strîns M,P//17 să să pliniască B/ să să C// 18 50]36 B, 51 D, 54 E,G,V, 72 M, lipsește P/ lipsește Atuncea M,P/ Șeremet feldmarșal C,D,E,G/ zăbăvind B,C/ Țoțora B,C// 18-2 Șăremet tot era la Țițora așteptînd pre împăratul, ca să vii cu toată oaste. Tătarii în trii rînduri, fără di vesti au lovit straja lui Șăremet și ce pute, apuca și iarăș să întorce. Citi odată tătarii să cam hărăți cu oaste ce sprintină moschi-
casă M,P// 19 împărăția B,C/ să viie B,C/ greimea C, greimea oștii sale B,E,G, greimea oștilor sale V/ vreo B,C// 20 trii B,C/ straje B,V/ fără de veste B,C,D,E,G,V// 21 herghelie C/ doao de cai de oștii B,E,G,V//

cești și să da iar înapoi. Să can hărăția cîte puțin cu oaste moschicească cea sprintină, iar cu temeiul nu vrea să s<ă> bată.

51. Preste Prut, de ceasta parte, nu cutedza să treacă
5 la moldoveni, că s<ă> făcus<ă> veste că sint moldoveni 30.000; și știind pre moldoveni că sint sprinteni la răz-
boiu, nu cutedza să le facă vrun vicleșug. Nici în țară,
pe de altă parte, nu vrea să între, ce numai pre de cea
parte, cît putea, zăhăia pre moscali.

10 52. Atuncea era un boiariu, anume Lupul Costache,
fiiu lui Gavrilă; și era dator lui Dumitrașco-vodă den
goștină cu 3.000 de galbeni. Și-i mai dedese și 800 de gal-
beni să cumpere pîine de la Bîrlad, ca să s-află la vrémea
de trebuință, ori la care parte i-ar trebui. Iar el, audzind
15 de Dumitrașco-vodă că s-au închinat la moscali, au strîns
cîteva rude a lui și s-au făcut tabără<ă> la mănăstiré la
Bursuci și s-au închis cu cîteva gloate acolo. Și la Dumitrașco-vodă nu mergea, nici bani sau pîine nu trimite.
Și scria cărți la Șeremet de-ș făcea obraz, adec<ă> vești /
f. 346^v20 dé la turci, și pe Dumitrașco-vodă, în loc de laudă, îl
cleveția cătră Șeremet.

53. La turci scria cu alt obraz, că sint moscali puținii

1 înapoi B,C//2-3 cea sprintină, cu călărima, iar cu pedestreimea, cu temeiul nu vrea să să bată V// 3 să să bată B,C// 4 51]55 V, 75 M, 49 P, lipsește B,D,E,G/Iar piste Prut E,G/ aceasta B,C,V/ după parte ad. tătarii M,P/ după cuteza ad. tătarii B,E,G,V/ triacă B,C// 5 lipsește la moldoveni M,P/ să făcuse B,C/ că sint B,C//6 triizăci de mii B,C, triizăci de mii de oaste E,G/ că esti 30.000 oasti moldoviniască M,P/ știind tătarii pre moldoveni B,E,G,V/moldoveni C/ sprintini B, sprinteni C/ lipsește la războiu B,E,G// 6-10 lipsește și știind pre moldoveni... un boiariu, anume M,P// 7 vreun C/ vicleșug B//8 pre B,C/ nu vre C/ după între ad. să prade B,E,G,V/di C//9 după parte ad. de Prut B,E,G,V//10 52]37 B, 55 E,G, 56 V, lipsește M,P/ pre anumé B,C,D,E,V/ Costachi B,C// 11 fiiu]fior C,V, fiorul M,P/ Gavrilă]vornicul B,C,D,E,G/ lipsește și M,P/ voevoda M/ din goștină B,C, lipsește M,P// 12 cu trii mii de galbeni din goștină V/ trii mii B,C/ galbenii¹⁻² B, galbenii¹⁻² C/Și-i]și M,P/ didése B,C/opt sute B,C/ lipsește de M,P//13 lipsește de M,P/ să să afle B,C/ vrémia B, vrémia C//13-14 lipsește ca să s-află...i-ar trebui M,P// 14 el]acest boiariu B,E,G,V// 14-16 Acest boeriu s-au strînsu citiva rudeni și au făcut tabără M,P// 15 strînsu B,C//16 s-au făcut tabără B] s-au dus C//15-18 au strînsu cîteva gloate și s-au închis la mănăstiré la Bursuci. Și la Dumitrașco-vodă V// 17 gloate de oameni E,G//17 după acolo ad. de s-au făcut tabără C/ Și] Deciacest boiariu E,G//18 nici]și nici M,P/sau]nici M,P/ trimitea B,C//19 adecă B,C/ Șeremet feldmarșal D// 19-20 Și scrie la Șărmēt vești di la turci de-și făce obraz,iar pre Dumitrașco voevoda M,P//20 de¹ B,C//21 după Șeremet ad. și-l grăia de rău C//22 53]57 V, lipsește B,E,G,M,P/ Iar la turci scria într-alt chip, cu alt obraz B,E,G,V//22-1 Iar pre di altă parti scrie la turci că moscalii sint puținii și oasti lor esti flămîndă <moscalii sint flămînzi și oasti puțină P> M,P//

și-i o oaste flămîndă. Ce să treacă veziriul Dunăre fără grijă, că-i va bate pre moscali.

Iar Șeremet și cu Dumitrașco-vodă, audzind de acéle spurcate fapte a Lupului, că scrie la turci și face pițedecă și altor pementeni să nu vie la moscali, au trimis pre un polcovnic, anume Chighițeciu, cu vro 300 de moldoveni și un căpitan cu vro 200 de draguni să-l prindză, să-l aducă la dînșii. Iar el, vâdzîndu-i, s-au făcut bolnav, și el și giupîneasa lui, și au început a-i cinsti și a-i dărui pre acei trimiși. Și s-au rugat și au trimis niște frați ai lui mai mici și pre un fecior a lui de trup, dzicînd că de-i va mai tréce, a eși înainte oștii la Fălci, cu oaste ce a putea strînge și cu zahara.

Și așea, credzîndu-l, l-au lăsat și, luînd pre frați și pe feciorul lui, i-au dus la Șeremet. Care lăsaré a Lupului de mare stricăciune au fost moscalilor; că el tare au îndemnat pre turci să treacă Dunărea, că să temea veziriul să treacă. Pentru care slujbă degrabă au luat plată de acel veziriu, / precum înainte să va scrie. Că cine 20 face, faci-i-să.

1 și iaste <iaste C> oaste B,C,E,G,V, și-i oaste D/ triacă B,C/ viziriul C/ Dunăre viziriul P/ ad. marginal Dunăre M/ fără de <nici o M,P> grije B,C,D,E,G,V,M,P/ 2 lipsește că-i va bate pre moscali M,P/ 3 lipsește Iar M,P/ Șeremet feldmarșal D/ acéle/aceste G/4 lipsește spurcate C/ spurcate fapte/ fapte cu viclégug B,E,G,V/ 3-7 Șeremet și cu Dumitrașco voevoda, vâzînd această faptă <rră M> a Lupului au trimis pre Chiheciu polcovnicul cu trei sute moldoveni și pre un căpitan cu 200 draguni M,P/ 4 scrie B/ pițedecă B, piedică C/ pițedecare V/5 pămînteni B,C/ vite B/ trimis C/6 anume B,C/ vro¹⁻² C, vro² B/ trii sute B,C/ și pre un C, și cu un V/7 doao sute B,C/ draguni moscali B,C,D,E,G,V/ și să-l aducă C,E,G/8 vâzîndu-i B,C/ 9 giupîniasa B,C/lipsește și el și giupîneasa lui V/9-10 lipsește și au început...pre acei trimiși M,P/10 Și li s-au rugat C/ Și li s-au rugat de l-au lăsat pre dînsul și au trimis pre néste B,E,G,V, Și s-au rugat: de l-au lăsat și au trimis pre niște D/ Și în locul său au trimis pre niști M,P/11 ficior B,C/a lui de trup/ al său din trup M,P/dejdin B,C,D,E,G,V/ zicîndu C/11-12 că di să va însănătoșa a eși și el înainte oștii moschicești M,P/12 trece C/ va eși G/ înainte B, înainte C/ oștii moschicești B,E,G/ Fălciu B/12-13 lipsește cu oaste ce a putea strînge și M,P/ ce-a putea B/13 lipsește cu G/zaharea B,C/14 așa B,C/ crezîndu-l C/ luund B,C/ frații lui B,D,E,G,V/pre C/ 14-16 Și așa lăsdîndu-l au purces; pre frați și pre ficiorul lui i-au adus la Șeremet. Iar lăsaré lui nu puțină stricăciune au adus moscalilor M,P/15 ficiorul B,C/Care acea lăsaré G/lăsaré C/16 au fost moscalilor de mare stricăciune B,E,G/16-3 lipsește că el tare au îndemnat...de oaste agiutor M,P/17 triacă B,C/lipsește că să temea veziriul să treacă E/viziriul C/18 triacă B,C/ caré C/18-19 plată de la veziriul acela B,E,G/ au luat degrabă plată de la acel vezir V/ plată de la acel vezir C,D/19-20 precum înainte istorie să va scrie la rînd. Că cine sapă groapa altuia, el va cădea într-însa D/19 înainte B,C/ să va scrie B,să va scrie istorie la rîndu E, să va scrie la rînd/ V/19-20 să va scrie la rîndul său, precum scrie Sf<i>nta Scriptură.Că cine cu ce va măsura, i să va măsura C/ Că cine face groapa altuia, el va cădea într-dînsa, precum scrie Sfînta Scriptură a Domnului nostru Iisus Hristos B,E,G,V/

54. Împăratul Moscului atunce să zăbovis<ă> la Iaroslav, la o nuntă leșască, și poftind și dînd bani leșilor, ca să-i dea 30.000 de oaste agiutor. Și i-au adevărit leșii că i-or da. Și au dzis să purceadă înainte, cu oaste lui, 5 că ai lor or purcede drept pre Prut și i-or agiunge.

Și au gătit leșii oaste și au pornit-o pîn'la marginea lor, la Sneatin. Și de la Sneatin n-au vrut să mai treacă în cesta hotar, încoace. Și acolo au stătut, așteptînd vréme pîn's-or bate moscalii cu turcii; și de or birui moscalii, să să pogoare și ei în gios. Și lăsasă împăratul și pe Dolhoruchi, cel mai mare frate, cu 12.000 de moscali, să vie cu leșii, precum i s<ă> făgăduisă.

Și pre adevărînta lor au purces împăratul în gios, pre Nistru, pînă la Soroca. Ș-au agiuns temeiul oștii sale, 15 pedestrime, adus<ă> tocma dé la Rîga, degrabă, ostenită și flămîndă. Și au trecut Nistrul pre la Soroca și au lăsat acolo o samă ce era bolnavi și leșinați, iar cu cei ce era mai tari au venit drept preste cîmpu la Prut, la Zagarance.

55. Iară de acolo s-au pornit în gios pre Prut spre

1 54/38 B, 56 E,G, 58 V/Împăratul C/atunca B,C, repetă V/zăbăvisă B,C,V/2 Ieroslav E,G,V/ după leșască ad. a unui domnu mare leșescu B,E,G/și dînd bani leșilor și poftindu-i ca să-i dea B,E,G,V/3 triizăci de mii B,C/agiutoriu B,C/3-5 Leșii s-au făgăduit împăratului moschicescu agiutoriu 30.000 <3.000 P> oasti și i-au zis să purceagă împăratul înainte, că a lor oasti a mergi drept M,P/4 că-i vor da B,C,D,V/ după zis ad. către împăratul B,E,G,V/ după să purcează ad. împăratul C/inainte B, înainte C/ oastea C/5 purcede B,C/ pe B/ și-i vor agiunge B,C,D,G,V/6 oastea C/ pînă B,C/ după marginea ad. țării B,D,E,G,V/6-10 lipsește Și au gătit leșii...să să pogoare și ei în gios. M,P/7 la'pînă la B,D,E,G,V/ triacă B,C/8 după hotar ad. în Moldova B,E,G/ încoaci B/9 pînă B,C/ lipsește G/ să vor bate C, să s<ă> bată G/ și dacă vor birui B,E, și dacă vor birui moscalii pre turci G,V/10 ei leșii B,D,E,G,V, lei leșii C/ lăsas<ă>, C/împăratul B,C/11 și pre cînzul Dolhoruc B,E,G, pre un cînz al lui pre anume Dolhoruc C/ 10-12 Împăratul moschicesc au lăsat pre Dolgorucov cu 12.000 oasti moschicească, să vie cu leșii M,P/ doaosprăzeci mii B, doaosprăzece mii C/de oaste moscali G/12 vie B/precum i să făgăduisă B/precum să adevăris<ă> C, lipsește M,P/13 împăratul B,C, împăratul moschicescu M,P/14 Și au agiunsu B,C, Și au agiunsu și M,P/agiunsu/ adus G/ salii C/15 pedestrimea C/ adusă B,C/de B/ Rîga B/ de la cetatea Rîga C,E, de la cetate de la Rîga G/degrabă/în grabă M,P/16 după flămîndă ad. bolnavi și leșinați E,G/ lipsește Și M,P/Trecut-au M,P/16-17 lipsește Și au trecut... o samă ce era B,V/ lipsește Și au trecut... bolnavi și leșinați E,G/ 17 acolo au lăsat o samă di o<a>sti M,P/ lipsește ce era bolnavi și leșinați M,P/ cea ce lera V/ 18 vînit B,C/piste B/ 17-18 iar cu o samă di oasti au purces împăratul drept preste cîmpu și au vînit la <preste P> Prut, la Zăharance M,P/ Zagarancia B, Zagarancea C/19 55/39 B, 59 V,lipsește E,G,M,P/ Iar B/ după pornit ad. oaste B,E,V, ad. drept M,P/ s-au pornit/au venit oastea G/ 19-3 pre Prut și au vînit <drept P> la Țîțora, unde era Șeremet cu cefalți oasti. Marile Petru, imperatorul <împărat P> Moscului, di la Țîțora au vînit la Eși, împreună cu imperatrița <împărătița P> lui și au mersu în curțile domnești M,P/

347^v oaste lui Șeremet, și de acolo au trecut Prutul. / Și au venit marele Petri, împărat al Moscului, drept în târgul Iașului, împreună cu împărăteasa lui, în curțile domnești.

Iară caimacamii, împreună cu alți boiari și orașeni 5 bătrini mai de cinste și mitropolitul cu tot clirosul, i-au eșit cu toții înainte, afară din Iași, și frumos timpinându-i, l-au priimit cu toată inima. Și i s-au închinat ca unui împărat creștin, dînd laudă lui Dumnedzeu, ca doar îi va cerceta cu mila sa și-i va scoate de supt giugul robiei 10 turcilor.

56. Împăratul moschicesc mai avea un obuz mare de oaste, strîns la Azac, ca să margă să bată Crîmul. Și era la acel obuz 20.000 de calmîși și 20.000 de donți și 15.000 căzaci din olatul Harcovului și 5.000 căzaci ce le dzic 15 eiți, ce trăesc preste Don, și 20.000 de moscali, care să fac preste tot 80.000. Și le era cap pre această oaste Apracsin cniiazul, gubernatul de Azac.

Și au venit atunce carte la împăratul de la Apracsin, precum au lovit pe tătarime ce-i dzic cubani, carii trăesc

f. 348 preste Don, și au robit 10.000 copii, ca de 12 ani și mai gios, iar pre alții, ce era mai mare sau mai mici, i-au pus tot supt sabie. Și acmu iaste gata / să purceadă să între în Crîm. Ce împăratul i-au făcut răspuns lui Apracsin 5 înapoi, să nu s(ă) grăbască a intra în Crîm, pîn's-a bate întîi el cu veziriul, și apoi îi va face știre să între în Crîm.

57. Mai avea împăratul și alt obuz, strîns la Ceahrin, din gios de Chiov, de iasta parte pre Nipru, 15.000 de moscali și 30.000 de căzaci, carii să țin de hătmanîia 10 căzăcească. Și era cap acelui obuz Dumitru Galenici, cniiazul și gubernatul de Chiov, și cu Scoropațchii, hatman căzăcescu. Și era orînduit să ias(ă) pre Nipru în gios, să lovască Voziia.

Iar cînd au sosit împăratul la Soroca, au scris lui 15 Dumitru Galenici să răpadă 4.000 saci de pîne cu căruț(ă) din Chiov, să dea oștii cei bolnave de la Soroca, și să răpadă o samă de căruț(ă) și aice în Iași, după dînsul, înțelegînd că nu-i pîne în Moldova. Deci trimițînd Galenici cîteva tabere de căruță cu pîne după împăratul, o samă 20 de căruță s-au poprit la Soroca, iar o samă au venit la

1 Șeremet feldmarșal E, G / lipsește și de acolo au trecut Prutul B, G, V / 2 vinit C / Pet(ru) Alexievici C / împărat C / 1-3 Iară marele Petri Alexievici, împăratul Moscului, trecînd Prutul pre la Zagarancia, au vinit drept în târgul Iașilor, împreună cu împărătiasa lui <sa G> anumé Ecaterina, în curțile domnești B, E, G, V / 3 Iașilor C / dinpreună cu împărătiasa sa Ecaterina C / 4 Iar C / Iar boiarii caimacami dinpreună E / Pînă a nu intra în Eși, caimacamii, împreună cu alți boeri M, P / împreună B, C / orașiani B / 5 cinste B, C / și cu preosfințitul părintele chir Ghedeon, mitropolitul și cu tot clirosul bisericii B, E, G, V / mitropolitul, părintele chir Ghedeon cu tot clirosul bisericii D / 6 înainte B, C / timpinîndu-l B, întimpinîndu-l D / 7 toată inima / multă bucurie, cu toată inima C / închinat / întimpinat M / unui / un M / după închinat ad. cu mare <lipsește mare G> bucurie B, E, G, V / 8 împărat creștin B, C / Dumnedzau B / că i-a cercetat cu mila sa, ca să scapi di supt M, P / doară B / 9 după cerceta ad. sfinția-sa B, E, G, V / robii C / 11 56 / 40 B, 58 E, G, 60 V, 53 P, lipsește M / Împăratul moschicescu B, C / lipsește un obuz mare de oaste strîns M, P / 12 strînsu B, C / Azacu C / la Azac strîns G / lipsește ca să margă să bată Crîmul. Și era la acel obuz M, P / 13 la acel / și într-acel B, E, G, acel V / lipsește de¹⁻² M, P / doaozăci de mii¹⁻² B, C / lipsește și¹⁻² M, și² P / cinsprăzece mii de căzaci B, C / 14 cinci mii de căzaci B, C, V / lipsește ce le dzic M, P / zicu C / 15 iaiți M, P / trăescu B, C / piste B / pre M, P / doaozăci de mii B, C / carii B, C / caré să / ce M, P / 16 optzăci de mii C, optzăci de mii de oaste B, E, G, 80.000. adecă optzăci mii P / Și era B, E, G, V / lipsește le era cap M, P / pre / preste B, C, D, E, V / lipsește oaste A / după oaste ad. era povățuitoriu M, P / Apracsin B / 17 cniiazul A, cniiazul și E, V / cniiazul de Azac și gubernatul G / cniiazul Apracsin, gubernatoriul M, P / după Azac ad. Și toată oasti aceasta era gătită asupra Crimului M, P / 18 vinit atuncia B, vinit atuncia C / carté C / împăratul B, C / Apracsin B / 18-1 Cne(a)zul Apracsin au înștiințat pre împăratul moschicescu cum că tătarii <cubani M> ci trăescu pre Don <au prădat M> și au robit M, P / 19 pre B, C, lipsește G / tătarimea B, tătarimea C / ce le dzic <zicu C> cobanii <cobani C> B, C, D, E, G, V / trăescu B, C /

1 piste B / dzéce mii de copii B, D / zéce mii C / lipsește ca M, P / doisprăzece B / și mai gios / și mai mici B, C, E, G, V, di vîrstă M, P / 2 ce era / cile au fost B, E, G, V / mari B, C / pus pre toți tot D / 3 tot / pre toți B, E, G, V / sabie B, C / acum C, lipsește V / 2-4 iar pre cei mai mari și mai mici, pre toți i-au tăet. Și cum că el iasti gata să margă cu oasti la Crîm M, P / 4 și în Crîm B, E, G, V / lipsește Ce M, P / împăratul B, C / Împăratul moschicescu M, P / i-au / au M, P / răspunsu B / Apracsin B / 5 înapoi B / și i-au scris V, lipsește C, E, G, M, P / să B, C / să nu margă la Crîm pînă nu M, P / pînă B, C / 6 el întîi C, E, G / viziriul C / face / da G / știré B, C / lipsește și apoi... în Crîm. M, P / 7 57 / 41 B, 59 E, G, 61 V, 54 P, lipsește M / și mai V / Împăratul moschicescu mai ave și altă <oasti M> la Cehrin M, P / împăratul B, C / strînsu B / 8 iasta / aceasta B, C, D, E, G, V, ceasta M, P / de Nipru, pe Nipru C / cinsprăzece mii B / 9 triizăci de mii B, C / 3.000 P / după să țin ad. de ascultă B, E, G, V / să ținea și asculta D / 10-11 Și presti ace oasti era povățuitoriu Dimitrii Galitin cneajul, gubernatoriul M, P / 10 Dimitrie <Dimitrie C> Galicin B, C, D, E, G, V / 11 cniiazul A / și cu Ioan Socoropadschii B, C, D, E, G, V / hatmanul B, C, D, E, V / 12 Și / Care M, P / orînduiți B, C / să ia <ia C> pe Nipru B, C, D, E, V / lipsește să ias(ă) pre Nipru în gios M, P / 14 au fost sosit B, E, G, V / împăratul B, C / 14-1 Împăratul moschicescu <încă M> fiind la Soroca auzind că nu esti plini în Moldova, au scris la Galitin îndată să triimeată 4.000 saci plini să fii pentru oasti și să aducă și la Eși. Galitin au triimis în grabă cîțiva tabiri cu plini. Deci o samă le-au poprit <poprit M> la Soroca pentru oasti, o samă au vinit și la Eși M, P / 15 Dimitrie Galicin B, C, D, E, G, V / răpadă / triimiță E, G, trimiță în grabă V / patru mii B, C / de saci B, D, E, V / căruțe B, C / 16 cei B, C / răpadă / triimiță B, E, G, V / 17 căruțe B, C / aicea B, C, lipsește V / 18 înțelegînd C / după înțelegînd ad. împăratul B, E, G, V / Decii B, C / triimițînd C / triimițînd cniiazul Dimitrie Galicin B, E, G, V / Galicin C, Dimitrie Galicin D / 19 căruțe B, C / după împăratul cu pline G / lipsește cu pline după împăratul, o samă de căruță E / împăratul B, C / 20 căruțe B, C / iară B / vinit B, C /

Iași<i> mai târziu, iar pre o tabără de căruțe au lovit-o tătarii la Bălțile Căinariului și i-au făcut mici fărime, de n-au scăpat un om.

58. Mai avut-au împăratul și altu obuz de oaste, lăsat în sus, despre parte hraniții șvedzești. Și era cu dînsul / f. 348^v 5 cîiazul Alexandru Daniilovici Menjic ferc-marșalic și cu Bon ghenariul, cu 18.000 de călărime alias<ă> și 20.000 de pedestrimi și cîteva mii de sași de a lui Avgust, craiul leșesc, de sta acolo împotriva șfedzilor, fiind rămași în țara lor de la craiul, osebi de altă oaste ce mai avea pre Maré Balticum, de umbla cu galioane, bătîndu-s<ă> cu șvedzii.

59. Această oaste ce scrie mai sus au avut-o moscalii, și făr<ă> socoteală au împărțit-o și au rășchirat-o într-atite părți. În nădejdea voroavelor streini, a munténilor, 15 a leșilor, a sîrbilor, a moldovenilor, au venit împăratul făr-oaste, negrijit, să s<ă> bată cu veziriul și cu poiađe oștii turcești și tătărăști, într-un mijloc de cîmpu pustiiu.

Și așa în nădejdea streinilor, era să-ș piardă moscalii împărăția creștinească. Că împăratul aice mai mult de

1 Iași B/ *lipsește* de căruțe M,P/ o au lovit V/ au apucat-o M,P/ 2 și i-au făcut mici fărime C/și pre toți i-au tăiat M,P/ 3 de n-au scăpat nici un om dintr-acia tabără B,E,G,V, *lipsește* M,P/ 4 58/42 B, 60 E, G, 62 V, 86 M, 56 P/ împăratul B,C/ alt B,C/ 4-9 Împăratul moschicescu au mai avut oști și di pre parte hraniții Șvedului: 18.000 călărime aliasă <și P> 12.000 pedestrimi, cîțiva mii sași di la Avgust craiul. Și ace oști sta împotriva șvezilor. Iar povățuitoriu era cne<a>zul Alecxandru Danilovici și Bon ghinăriul M,P/ 5 cu dînsul/ pre acel obuz mai mare B,E,G,V/ dînsul/ acel obuz D/ 5-6 Și era cu acel obuz Alexandru Daniilovici cîiazul Menjic, al doilea feldmarșal C/ 6 cîiazul A, *lipsește* D/ feldmarșal B,D,E,V/ 7 ghe-neralul B,C/ cu/și era V/ optsprăzēce mii moscali călărime B,E/ optsprăzēci mii C/ călărime C/ aliasă B, aliasă<ă>, draguni C, aliasă moscali D/ și/și cu B/ doaozăci de mii B,C/ 8 pedestrimē C/ craiului G,V/ 9 *corectat* leșesc A, leșesc B, leșesc C/ împotriva B,C,V/ șvezilor B/ fiind acolo rămași C/ *lipsește* fiind rămași în țara lor de la craiul M,P/ 10 craiul Avgust B,E,G/ osăbit B,D,E,V/ 10-11 iar diosăbit ave și altă oști pre Mare Balticum, care din galloani să bâte M,P/ *după* avea ad. împăratul B,E,G,V/ Mare B/ 11 ad. *ulterior* Balticum A/ bătîndu-să B/ de să bâtea D/ 12 59/43 B, 61 E, G, 63 V, *lipsește* M,P/ Atita mulțimi di oști au avut moscalii M,P/ ce mai sus scria <s-au scris E,G> B,E,G,V/ au avut moscalii atuncea C/ 13-14 *lipsește* și făr<ă> socoteală... părți. M,P/ 13 fără socotială B, fără de socotială C,D,E/ împărțit-o C/ rășchirat-o B/ într-atitea C/ 14 nedejde B,C/ streinē B,C, a streini D/ 14-15 Și nădăjduindu-să în făgăduințili leșilor, munténilor, moldovenilor și sîrbilor, cari să făgăduisă cum că toți îi vor agiuta <li vor da agiutoriu P> mulțimi di oști n-au luat cu sinii M,P/ 15 sîrbilor B,C/ au vinit B,C, și au vinit E,G/ împăratul B,C/ 16 fără de B,C,D,E,G, V/ să B,C/ viziriul C/ tătărăști B,C/ 16-19 *lipsește* negrijit, să s<ă> bată... împărăția creștinească. M,P/ 18 așa B, așa C/ nedejde B,C/ era moscalii să-ș piarză C,E/ ad. *marginal* moscalii G/ piardă B,V/ 19 împărăția B,C/ creștiniască, B,C/ împăratul B,C/ aici B, aicea C/ 19-6 Cu împăratul moschicescu numai atita oști era, adică 30.000 moscali, cu cei di la Șeremet 8.000 <50.000 P> cazaci, polcul Mir-gorodschii, 1.000 donți, 6.000 moldoveni, însă nu cei M,P/

30.000 oaste moscali, cu a lui Șeremet cu tot, nu avea. Și mai era și vro 8.000 căzaci, polcul lui Medhorotschii polcovnicul; că numai pre acesta l-au luat cu sine, iar pre aceilalti polcovnici nu i-au credzut și i-au lăsat pre 5 Nipru, la Ceahrin, cu hatmanul lor. Și era și 1.000 de donți și vro 6.000 de moldoveni, cu cei ce slujia mai nainte f. 349 la moscali. De toată oaste / ca 50.000. Și avea și 52 puști. Și cît și era oaste, mai mult era bolnavă, flămîndă și obosită. Iar turcii era cu veziriul 400.000. fără poiadie 10 tătărîlor, și avea 400 de puști: oaste grijită și hrănită bine, fiind în țara lor.

60. Atuncea Șeremet și cu Dumitrașco-vodă, din bra-niște, de la Țoțora, dac-au oblicit că-i împăratul în Iași, au lăsat oaste și au mers la împărat de s-au împreunat.

15 Atuncea au umblat pren toate mănăstirile împăratul, de le-au vădzut, și din toate i-au mai plăcut mănăstirea Golfe, dzicînd că are 3 feliuri de meșteșuguri: leșesc, grecesc și moschicesc. Și mult lăuda împăratul lucrurile,

1 triizăci de mii de oaste C, triizăci, patruzăci de mii de oaste B,E,G,V/ 2 vreo C/ [opt mii B, C/ de căzaci B,E,V/ Mirhorodschii B,C,D,E,G,V/ 3 l-au luat] l-au cred-zut și l-au luat împăratul V/ l-au luat împăratul B,E,G/ cu sine/ cu dînsul B,E,G,V/ cu sine împăratul D/ 4 ceilalti B,C/ *după* polcovnici ad. căzăcești B,E,G,V/ 5 cu Ioan Scoropadschii hatmanul lor B,E,G,V/ o mie B, o mie C/ 6 vreo C/ șeasie mii B, șasie mii C/ ce/șicia B/ mai înainte vrēmie B,E,G,V/ înainte C/ 7-8 oaste era ca cînzăci, șeasie zăci de mii. Și avea împăratul șeasie zăci și doao puști mari, tu-nuri. Și cîta oaste era, mai mult B,E,G,V/ 7 Și de toată V/ oastea C/ cînzăci de mii C, cînzăci, șeasie zăci de mii V/ avea împăratul V/ cînzăci și doao puști mari, tunuri C/ puști mari, tunuri D,V/ 7-9 Presti tot 50.000 oaste și 52 puști mari; și și această oaste era foarte ostenită și obosită de lungime drumului M,P/ 8 Și cîta oaste era, mai V/ oaste era C/ era bolnavi <și V> flămînzi și obosiți C,D,V/ flă-mînzi leșinați și obosiți B,E, flămîndă, leșinată și obosită G/ 9 turci B,C/ *lipsește* Iar turcii M,P/ *lipsește* cu veziriul D/ 400.000/ ca trii sute de mii și mai bine B,E, G, 300.000 C, ca trii sute de mii V/ fără de B,C,D,E,G/ poiadile B, V/ 10 și avea oaste turcească patru sute de puști mari, tunuri B,E,G,V/ patru sute de puști mari, tunuri C,D/ 9-10 La viziriul era 400.000 <40.000 P> oști turcească, diosăbit di poedie ce fără număr, tătărăscă, și 400 puști mari; și oaste lor, fiind în țara lor, era grijită și odihnită M,P/ și era oaste grijită bine și hrănită B,E,G/ și oaste era <și era oaste V> grijită C,V/ 12 60/ 64 B, 62 E,G, 65 V, 89 M, *lipsește* P/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ Șeremet feldmarșal B,E,G/ *lipsește* cu M,P/ voevoda M/ 13 Țoțora B,C/ dacă B,C/ dac-au oblicit s-au înștiințat M,P/ că-ic/ iaste B, că iaste C,E,G,V/ împăratul B,C/ 12-13 că împăratul moschicescu au intrat în Eși și lăsînd oaste acolo au vinit di s-au împreunat cu împăratul M,P/ 14 oaste mărșu B, inersu C/ împăratul B,C/ împreonat B, împreunat C/ 15 Atuncea au umblat <că mărșu V> împăratul prin toate mănăstirili <din Iași G> de li-au văzut B,C,E,G,V, Împăratul moschicescu au înblat pre la toati mănăstirili ci sint în Eși di le-au văzut M,P/ 17 Golia B,C/ trii B,C/ *lipsește* feliuri de G/ meșteșuguri B,C, meșteșug M/ leșesc B,C/ 18 grecescu B/ moschicescu B/ lăuda/ au lădat M,P/ împăratul B,C/ *lipsește* lucrurile P/

chipul și toate obicinele moldovenilor, și încă și dobitoacele acestui pământ, dăcînd că-s frumoas(ă).

61. Dumitrașco-vodă au făcut împărăției masă frumoasă în curțile domnești, în casa cea mare cu cinii. Iar
5 cînd au fost să șadă împăratul la mas(ă), n-au vrut să șadă în capul mesei, ce-au șădzut în scaon lîngă mas(ă), iar în capul mesei au pus pe Dumitrașco-vodă și după dînsul pe Golofin Gavriil Ivanovici, apoi pre alți ghenarari mai gios, anume Dolhoruchi cel mijlociu, Mihai
10 Galicen cel mic, Sava Rogojenschii, ministru, Șefer, ministru, adecă visternic, Rent, ghenarar, Vejbah, Toma
f. 349^v spatâr, că atunci fugis(ă) din Țara / Muntenească, și feciorul lui Șeremet. Iar Șeremet n-au șădzut la masă, că îndată s-au întors la obuz.

15 Și alții din bragadiri și polcovnici, să ospăta și să veselie pre frumos cu vin de Cotnar și lauda vinul foarte. Și încă mai bine le plăcea vinul cel cu pelin; și mult să mira cum spre parte lor nu să face vin cu pelin așa bun.

62. După ce s-au sculat de la masă, au venit și boiarii
20 țării de s-au împreunat cu împăratul, și le-au dires împăratul cu mîna lui tuturor cîte un păhar de vin.

Împărăteasa și cu doamna și cu giupînesel(e) ce s(ă)

1 obiceiale B,D,E,G,V, obiceiurili C// 1-2 *lipsește* și încă și dobitoacele acestui pământ M,P/ dobitoaceli C// 2 acestui pământ a Moldovii B,E,G,V/ că-s]că sint B,C,D,E,G,V,M,P/ frumoase B// 3 61]45 B, 63 E,G, 66 V, 91 M, 59 P/ voevoda B/ împărăției B,C/împăratului M, P/ frumoasă B,C, foarti frumoasă M,P/ domniască G// 4 *lipsește* cu cinii M,P/ Iară B// 4-5 *lipsește* Iar cînd au fost să șadă M,P// 5 împăratul C/ masă B,C/ la masă împăratul G/ *lipsește* la mas(ă) M, P// 6 mesii B,C/ ce au șezut C/ masă B,C// 7 mesii B,C/ voevoda M,P/ după]lîngă M, P// 8 pre Golovchin B,C/ Gavriil Ivanovici Golovchin M,P/ pre alți]cielanți M,P/ ghenarali B,C// 9 *lipsește* mai gios M,P/ anumé B,C/ Dolhoruc B,C,V, Dolgorucov P/ Mihail Galicin B,C// 10 micu C/ Savva B/ Șifer ministru M,P// 11 visternic B, vistirnic C/ *lipsește* adecă visternic M,P/ ghenaral B,C/ Vejbah ghenaral B,C,E,G,V, Vejbah, Ren<t>]ghenăriariu, Thoma Cantacuzino M,P/ Toma Cantacuzino spatâr B, D,E,G,V// 12 atunci B,C/ fugisă B,C/ vinisă M,P/ Muntenească B,C// 13 feciorul B,C/ Iar Șăremet ferdmarșalul M,P/ șezut B,C// 14 întorsu C, întorsu la obuz la Țuțora B, E,G,V// 15 Și și alți M,P/ *lipsește* din M,P/ bregadiri C/ bregadiri și din polcovnici B, D,E,G,V/ și toți să ospăta M,P/ veselii B,C/ *ad. marginal* și s(ă) veselii G// 16 *lipsește* pre M,P/ prea frumos C/ și foarte lauda vinul M,P// 17 Și încă]Dar M,P/ vinul cu pelin M]pelinul P// 17-18 să mira zicînd că în țara lor nu aduc vin așa di bun cu pelin M,P// 18 *lipsește* vin B/ așa B, așa C/ așa de bun G// 19 62]46, B, 67 V, 92 M, *lipsește* E,G,P/ Iară duple ce s-au sculat B,E,G,V/ vinit B,C// 19-21 de la masă, au chemat împăratul și pre boerii țării; și după ci s-au închinat împăratului, însuși împăratul cu mîna sa le-au dres tuturor cîti un păhar di vin M,P// 20 țării]Țării Moldovii D,E,G/ înpreonat B, înpreonat C/ împăratul¹⁻² B,C/ li-au dres B,E,V, li-au dires C/ după împăratul² *ad. singur* B,E,G,V// 22 *ante* Împărătiasa: 64 E, G, 68 V, 93 M, 60 P/ Împărătiasa B,C/ giupînesel(e) B,C/ să tîmplase B, s(ă)tîmplasă C, să tîmplasă E// 22-1 Împărăteasa cu doamna lui Dumitrașco voevoda și cu giupînesel(e) cîti s-au întîmplat atunci în Eși, iarăș au șăzut la masă M,P//

tîmplas-în Iași, încă ședea la masă în casa cea mică de să cinstiia.

63. Iară împăratul era om mare, mai înalt mai decît
toți oamenii, iar nu gros, rătund la față și can smad, oacheș,
5 și can arunca cîte odat'din cap, fluturînd. Și nu cu mări-
rire și fală, ca alți monarhi, ce umbla fiecum, prost la
haine și, numai cu doao, trei slugi, de-i era de grija
trebilor. Și umbla pre gios, fără alaiu, ca un om prost.

64. Iară atîta dragoste arăta împăratul cătră Dumitrașco-vodă, unde vădzus(ă) că s-au închinat de bunăvoin-
10 lui, că să tînde cu amîndoao mînule și cuprinde pre Dumitrașco-vodă de grumadzi și-l săruta pe față, pe cap și pe
ochi, ca un părinte pre un fiu al său. Aceasta era, cînd
f. 350 s-au împreunat în casa / cea mică.

65. Atuncea Iordache Ruset vornicul și cu o samă de
rude ale sale, cu Dumitrașco Racoviț(ă) hatmanul și cu
Savin Zmucilă banul au început a agiunge cu clevete

1 și dea B,C/ de]și M,P// 3 63]94 M, *lipsește* B,E,G,V,P/ Iar B, *lipsește* M,P/împăratul B,C/ mare]înalt M,P/ *lipsește* mai înalt M/mai decît toți oamenii mai înalt P/ *lipsește* mai² G// 4 toți B,C/ și can smad]cam smolit M,P// 5 odată B,C/ *lipsește* fluturînd M,P/ nu era cu mărire M,P// 6 mărire multă și cu pohvală mare B,E,G,V/ fală] pohfală C, cu pohvală D,M,P// 6-7 și umbla de multe ori fiecum și numai cu cîte cu V] doao, trii B,E,G,V/ trii C// 6-8 fîșticum și cu haini proasti și numai cu doao ori cu]sau P] trei slugi după dînsul și și acie pentru purtare di grijă a trebilor] *lipsește* de-i era de grija trebilor B,E,G// 8 trebilor lui D/ *lipsește* Și M,P/ fără de M,P/ ca un]ca cum ar fi fost M,P/ *lipsește* ca un om prost B,E,G,V/ după alai *ad.* Că atunci fiind în Iași <*lipsește* în Iași D> în curțile domnești, într-o zi de dimineață, numai ce au eșit <fără de veste D> pre poarta de spre grajduri pe gios, numai cu trii slugi, ofițeri, și au mîrsu pînă în mănăstirea <în D> Triisfetitel, tot pe gios. Și întrînd în biserică de o au văzut, îndată au sosit carita împărătiască, cu tot alaiul, pre obicei. Și eșînd <împăratul D> din biserică, din Triisfetitel, au purces de au mîrsu de au văzut și cîtelealte mănăstiri toate, precum mai sus s-au scris B,D,E,G,V/ după prost *ad.* Că atunci fiind în Iași, numai ce au eșit din curțile domnești pe gios, pe poarta despre grajdurili domnești și au mîrsu pînă la Triisvlatitel și acolo l-au agiunsu carita împărătiască, cu tot alaiul, pre obicei. Și apoi au mîrsu și prin cîtelealte mănăstiri, precum mai sus s-au scris C// 9 64]47 B, 65 E,G, 69 V, 61 P, *lipsește* M/ *lipsește* Iară M,P/ Împăratul atîta dragoste arăta cătră M,P/ împăratul C, *lipsește* B// 10 voevoda M/ undé văzusă B,C, *lipsește* M,P/ că]fiindcă M,P/ să închinasă di bunăvoin-
ui, cit să întindea M,P/ voia M,P// 11 tîndea B/ minuli C/ și cuprindea B, și-l cuprinde C,G// 11-12 *lipsește* și cuprinde... de grumadzi P/ *lipsește* pre Dumitrașco-vodă M/ pe B,C// 12-13 și-l săruta în obraz, pre cap și prestii ochi, chear ca un părinte pre fiul său M, P/ pre¹⁻³ B,C/ și pre cap E,G// 13 Și aceasta au fost cînd M,P/era]au fost C, V// 14 înpreonat B, înpreonat C// 15 65]66 E,G, 70 V, 95 M, 62 P, *lipsește* B/ *lipsește* Atuncea M,P/ Iordachi Rusăt B,C/ *lipsește* și cu o samă de rude ale sale M,P,V// 16 *lipsește* ale sale G/cu]și cu V/Racoviță B,C/ *lipsește* și M,P// 17 *lipsește* au început a agiunge cu M,P/ clevete]clevetiri G/ după clevete *ad.* cu vorbe réle V// 17-1 clevitie pre Dumitrașcu voevoda M,P//

asupra lui Dumitrașco-vodă, cum că nu ăste bine să fie domn vecinic, pre neam, în Moldova, ce ăste bine să s(ă) schimbe după cum va pofti țara, adecă precum ăste și acmu domniile de la turci.

- 5 Deci împăratul, oblicind de această poftă a lor, au învățat pre Goloftin și pre Rogojenschii de au chiebat pre toți boiarii țării la gazda lor, în casele Dédiului spătariul lângă curțile domnești. Și au început a spune Goloftin cuvântul împăratului cătră boiarii Moldovii, cum
10 marele împărat siléște să scoată această țară din robie, de supt mîna păgînilor, și nu-i trebuie nemică dé la dînsa să ăa, ce-i voia să-ș facă pomană, fiind creștinii mîncăți de păgîni. Și domniile să nu s(ă) schimbe într-însa, să s(ă) facă cheltuială ca la păgîni. Și alte multe cuvinte
15 de adeverință, cu milă, ca acéstea.

Și audzind boiarii acéste cuvinte, toț s-au închinat și au mulțămit.

Iar Iordache Ruset cu ceata lui, precum mai sus s-au dzis, iar au început a striga că nu-i bine să fie tot de un
f. 350^v 20 neam domn, ce să s(ă) schimbe. / Deci o samă de boiari ține în partea lui Dumitrașco-vodă și dzice că nu-i bine să s(ă) schimbe domnii, ce să fie pre neam, să ăsa za-

1 după vodă ad. dzicind B,E,G,V,M,P / lipsește cum B,E,V,M,P / să fie el M,P // 2 domnul vecinic B,C / pre niam B,C, lipsește M,P / să B,C // 3 ăste]sint B,V / ăste și]sint E // 3-4 adecă precum sint domnii și acmu de la turci C, lipsește M,P // 5 Deci împăratul B,C // 5-6 Împăratul au auzit această poftă a lor și au poruncit lui Golovchin și lui Rogojenschii de au M,P // 6 Golovchin B,C,D,E,G,V // 7 boiarii ciei mari a țării Moldovii la B,E,G,V / țării]țării Moldovii D/gazda]gazdili P/casăle B,C / spătariul B,C, spătariului G // 7-8 lipsește în casele Dédiului... domnești. M,P // 8 a le spune Golovchin B,E,G,V / Golovchin C,D, lipsește M,P // 9 împăratului B,C / lipsește cătră boiarii Moldovii M,P / cum]zicind M,P // 10 marel împărat C/împăratul B,E,G,V / să siléști P / robiia B,C // 11 păgînilor]turcilor B,E,G,V / trebue C, trebue să ăa G / de B,C // 11-12 și nemică nu-i trebuești să ăa dintr-însa, ci numai cit să siléști să-i rămii pominiri, fiind M,P // 12 lipsește să ăa G / ce-i] ce-i ăste B,C,E,G,V, ce-i-i D / voia C / creștinii B,C // 13 și pentru acee domniile M,P / să schimbe B / într-însa]atunci G // 14 să s(ă) facă B,C, ca să nu s(ă) facă M,P / păgîni] turci B,G,V // 14-15 Și le-au mai zis și alti cuvinti multi di milă împărătească M,P // 15 ca acéste B,C, ca acéste G, lipsește M,P // 16 lipsește Și M,P / repetă acéste M / lipsește cuvinte M,P / toți C, lipsește M,P // 18 Iară B / Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G,V / dzis]s cris B,C,E,G,V // 18-4 Iar Iordache Roset vornicul cela <ci M> șide închis și la mari urgii la Necolaiu vovoda și Dumitrașco vovoda nu numai că l-au slobozit, ci și la mari cinsti l-au avut, în loc di mulțămită au răspuns că nu esti bini să fii tot de un neam domnu, ci să s(ă) schimbi. Și măcar că unii din boeri fi sta înpo-trivă și-i zice să tacă, iar el tot striga, zicind acelaș cuvînt. Golovchin au răspuns că într-alt chip nu să poati M,P // 19 iară B / fiie B // 20 niam domnu B,C / după schimbe ad. domnii B,E,G / Decii B,C // 21 ținia B, ținea C / dzicea B, zicea C // 22 să B,C / fiie B / niam B,C //

vistiia și cheltuiala din țară, iar Iordachi tot striga că ăste bine să s(ă) schimbe. Și să priciia ei înde ei înaintea lui Goloftin și nu socotiia că ăste lucru cu rușine. Atunce le-au răspuns Goloftin că într-alt chip nu să poate.

- 5 Și au eșit boiarii cu acest răspuns și s-au dus pre la gazdele sali. Atunce au priceput Goloftin pre boiarii Moldovei ce féliu de oameni pizmătari sint și cum nu să iubăscu.

66. Sculatu-s-au Savin Zmucilă banul, carele era în-
10 voit cu Iordache Ruset, și s-au dus la Dumitrașco-vodă și la împăratul și au spus toată taina lui Iordache. Deci împăratul s-au mîniat și au făcut surgun pre Iordache la Soroca, iar pre Savin Zmucil(ă) l-au făcut Dumitrașco-vodă postélnic mare.

- 15 Și după ce s-au întors moscalii la țară-ș, au luat și pe Iordache de l-au dus la Chiov. Și au fost la închisoare 2 ani și poate fi acolo ar fi murit, de nu l-ar hi slobozît moscalii. Numai au avut noroc și parte de Brîncovanul-vodă, că-i era cuscu și au stătut tare pentru dînsul la
20 Poartă. Și s-au agiuns cu chihae veziriului, de-au poroncît
f. 351 solilor moschicești, carii era atunce la / Poartă, anume

1 iară B / Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicul B,D,E,G,V / striga]dzicea și striga B,E,G, striga de dzicea V // 2 după schimbe ad. domnii B,E,G, V / după priciia ad. boiarii C / lei în de lei B,C,V / înaintea B, înaintea C // 3 Golovchin B,C,D,E,G / că ăste lucru cu rușine]că nu ăste bine C, nu-i bine V / Atunce B, C // 4 li-au răspunsu B,C / Golovchin B,C,E,G // 5 Și cu acest răspunsu au eșit boerii și s-au dus M,P / eșit]ieșit V / răspunsu B,C / lipsește pre M,P // 6 sale B,C / Atunce B, C / Golovchin B,C,D,E,G, V // 6-8 Golovchin îndată au cunoscut pre boerii moldo-veni că sint oameni pizmătariți și nu să iubescu unul pre altul M,P // 7 Moldovii B,C / cé B / fél B / pizmătareți B,C,E,G,V // 9 66]48 B, 67 E,G, 72 V, 99 M, lipsește C / Sculatu-s-au atunce B,C,E,G,V, lipsește M,P / Savin banul Zmucilă C / careli B // 9-11 Savin Zmucilă au mers la Dumitrașco vovoda și la împăratul și le-au spus M, P // 10 Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicul B,D,E,G,V // 11 împăratul B,C / i-au spus B,G / au pîrit pre Iordachi Rusăt vornicul și i-au spus E / <a M> lui Iordachi Rosăt M,P / lui Iordachi C, lipsește B,E,G, / Iordachi vornicul V // 11-12 Deci împăratul B,C / lipsește Deci M,P / S-au mîniat împăratul M,P // 12 au făcut surgun]au surgun- nit M,P / Iordachi C, Iordachi vornicul V, Iordachi Rusăt vornicul B,E,G / pre Iordachi Rosăt tocmă la Soroca M,P // 13 lipsește iar M,P / Zmucilă C / Savin banul Zmucilă B,E // 13-14 Dumitrașco vovoda au boerit pre Savin Zmucilă; l-au făcut postélnic mari M,P // 14 postélnic mare B, vel-post<elnic> G // 15-21 lipsește M,P // 15 Și]Iară, B,E,V, Dar G / întorsu B,C / dus G / la țara lor B,C,E,G // 16 pre B,C / Iordachi C / Iordachi <Roset G> vornicul de la Soroca și l-au dus B,E,G,V // 17 doi B,C / hi]fi C- murit]perit la închisoare B,E,G, murit la închisoare V / lipsește de nu l-ar hi sloboz- it moscalii B,E,G,V // 18 Și numai G / năroc B,C,V / Brîncoveanul B // 19 că-i era]fiindu-i B,E, fiind G / după cuscu ad. lui Iordachi Rusăt vornicul B, lui Iordachi vor- nicului E, lui Iordachi Rusăt vornicul G / lipsește și B,E,G,V // 20 s-au]au B,E,G / a- giunsu B,C / cu]la B,G / chihăia B,C / viziriului C // 20-21 și au poroncît chihăia veziriului solilor moschicești B,E,G,V / di-au C // 21 atunce B,C / anumé B,C //

feciorul lui Șeremet, și au scris feciorul lui Șeremet la tată-său, la Chiov, și cu această mijlocire l-au slobodzit moscalii de la închisoare din Chiov. Și giupîneasa lui, tîmplîndu-să de-au fost fugit în Țara Ungurească, și acolo
5 au murit împreună cu o fiică a sa; încă era logodită.

Căutați, fraților, acmu, cum nu trece osinda pre sluga
cēia ce s(ă) rădica asupra stăpînă-său. Că Dumitrașco-
vodă mare bine fi făcus(ă) lui Iordache, că l-au scos de
la închisoarea lui Neculai-vodă, din beciu, de unde poate
10 ar fi perit, iar Dumitrașco-vodă, înainte trimițînd, l-au
slobodzit și l-au pus căimăcan. Și apoi ș-au dat și o ne-
poat(ă) de sor după un fecior a lui, anume Costantin,
și l-au pus și păharnic mare, fiind încă copil, nu de vîrstă,
la boeriile. Ce-i lucru de mirat pentru Iordache, ce nu-i
15 agiungea, de să punea împotriva lui Dumitrașco-vodă.

Nu dzic nemic, numai socotesc doar de era și cu învă-
țatura Brîncovanului-vodă, avînd Brîncovanul pizmă
veche pre Dumitrașco-vodă, de cînd luas(ă) pre fata lui
Șarban-vodă Dumitrașco-vodă, din Țara Ungurească.

20 Că făcus(ă) munténii legătură să nu-ș dea fetele după
Cantemirești. Sau doară gîndiia Iordache că iară a /
f. 351^v aduce pre Mihai-vodă din Țarigrad, de l-a face domn aice
în țară, să fie iară el alfa și omega, după cum era mai

1-23 *lipesc*, M,P// 1 ficiorul¹⁻² B,C/ Șeremet feldmarșal² D// 3 de la închisoare
pre Iordachi Rusăt vornicul B,G,E/ moscalii pre Iordachi Rusăt vornicul D/ închi-
soare/ din Chiov pre Iordachi Roset vornicul V/ *lipsește* din Chiov B,E,G/ Și Iară
B,E,G,V/ giupîniasa B,C// 4 tîmplîndu-s(ă)atuncea D/ de au C/ Unguriască
C// 4-5 de au fost fugit la acia vrēme în Țara Unguriască, acolo s-au tîmplat de
au murit B,E,G,V// 5 împreună B,C/ cu]și cu B,E,G,V/ încă] care încă B,E,G,V// 6
acum B,C/ acum fraților V/ osinda B/păcatul și osinda C// 7 acēia B,E/ să rădica
B/ stăpînului său B,C,D,E,G,V// 8 făcusă B/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G,
Iordachi vornicul C,V/ de la]din G//9 închisoare C/ Nicolae B, Nicolai C/ din beciu
de supt scara curții domnești, că poate ar fi perit acolo B,E,G/ undē C/ poate
fi V// 10 iară B/ înainte trimițînd C, trimițînd înainte B,E,G// 11 caimacam
B,C/ și pre o nepoată C,D,E,V/ nepoată B// 12 ficior B,C/ anumē B,C// 13 l-au
pus încă și G/ *lipsește* și² E/ fiind copil încă E, încă copil fiind V// 14 *lipsește* la
E,G/ la boerie mare B,C,D,V/ Ce-i]Ce iaste B, Ce iaste C,D,E,G, Ce era V/ pentru
Iordachi vornicul Rusăt B, pentru vornicul Iordachi Rusăt E,G, pentru Iordachi
vornicul C, pentru Iordache Roset vornicul V// 15 înprotriva B,C// 16 *lipsește* Nu dzic
nemic B,E,G, Nu dzic nemic, numai socotesc C/ socotescu B/ doară B, Doară C/ *lip-
sește* și B,E,G// 17 Brîncoveanului-vodă B,C/ Brîncoveanul-vodă C,D,V// 17-19
avînd Brîncoveanul-vodă pizmă veche de demult, de cînd luasă Dumitrașco-vodă
pre fata lui Șerban-vodă din Țara Unguriască B,E,G// 18-19 de cînd luasă Dumi-
trașco-vodă pre fata lui Șerban-vodă din Țara Unguriască C// 19 *lipsește* Dumitraș-
co-vodă V// 20 făcusă B,C/ fētele B, fēteli C//21 Cantemirești B,C/ doar C, doară de V/
Iordachi Rusăt vornicul B,E,G, Iordachi vornicul C,V/ iar B/ va aduce C,V//22
de-l va face G]de va fi C/ domnu B/ aici B, aicea C// 23 *după țară ad.* în Moldova
D,E,G/ în țară]în Moldova C/ fiie B/ mai]și mai B,E,G,V//

nainte de stăpîniia domnii dé la turci. Au cine-l știe ce
gîndiia? !

67. Împărăția Turcului, înțelegînd de moscali că vin
mulțime multă, tare s-au îngrijit că să va rădica toată
5 creștinătate de toate părțile asupra lui. Și au și trimis de
olac de au chemat pre sfinția-sa preasfințitul kyr Hry-
santh, patriiarhul Ier(u)s(a)limului, și i-au dzis ca să
scrie o carte la Brîncovanul-vodă, domnul muntenesc,
știind împăratul că avea prieteșug patriiarhul cu Brînco-
10 vanul-vodă, și Brîncovanul iar avea prieteșug vechiu cu
moscalii. Și să scrie Brîncovanul și să trimiță un om a lui
la moscali, să facă pace, și va lăsa Turcul hotar Moscalului
Dunărea.

Și pre acea voroavă au trimis Brîncovanul-vodă pre
15 Machidon comisul aice în Iași, la împăratul Moscului,
pre socoteala Turcului. Ce n-au priimit nicidecum împă-
ratul moschicesc să fac(ă) pace, neștiitoriu gîndul omului
la ce-l aduce, stînd vîrtos Toma spătar și cu Dumitrașco-
f. 352 vodă să nu facă pace, / mai mult în pizma Brîncovanului-
20 vodă.

1-2 *lipesc* M,P// 1 innaintē C,V, innainte vrēme B,E,G/ad. *marginal* vrēmi de stă-
pînii domnii de la turci. Au cine îl știe ce gîndea, au doar niamul îl trăgea G/ de
B,C/ știa B,C/ cine știe V/ *după gîndiia ad.* Au doară niamul îl trăgea B,E// 3 67]49
B, 68 E, G, 73 V, 101 M/ Împărăția B,C/ înțelegînd B,C/ mulțime B,C// 3-4 Împăratul
turcescu, auzind că vin mulțimi multă de moscali, tare M,P// 4 *lipsește* multă tare
B,E,V, tare G/ îngrijat B,C,E,V/ că]socotind că M,P//5 creștinătatea C, creștinătatea
din Evropa B,E,G/ *lipsește* de toate părțile P, de toate părțile asupra lui M/ *după*
lui ad. și-ș vor piarde turcii împărăția B,E,G/ Și pentru acee au triimes M,P/ au și
triimis C, au trimis B,E,G,V// 6 *lipsește* de olac E,G/chiemat]adus M,P/ sfinția-sa]
sfințitul M,P//6-7 pre presfințitul părinte<prē preasfinția-sa E,G> chirio, chir Hri-
santhos, patriiarhul sfinții cetăți a Ierusalimului B,E,G,V// 7 Ierusalimului C/ s(ă)
scrie C, să scriie B//8 *lipsește* o carte M,P/ *lipsește* vodă M,P/ muntenescu B//9 împă-
ratul B,C, împăratul turcescu V/ avea patriiarhul priateșug B,E,G,V// 9-13 munte-
nesc, că știe că-i esti bun prietin și cum că și Brîncovanul ari prietșug vechiu cu
moscalii, să triimață Brîncovanul <pre M> un om al său la împăratul moschicescu
<Moscului P> să facă paci cu Turcul și Turcul să lasă hotar moscalilor pînă în Du-
năre M,P// 10 Brîncoveanul-vodă² B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C,V/ iară B,C/ pri-
ateșug B/ vechiu B,C//11 scriie B/ Brîncovanul-vodă B,V/ Brîncoveanul-vodă C,
D,E,G/ pre un om al lui C,D,G// 12 Moscalului]Moscului B,E,G,V// 14 *lipsește*
Și pre ace voroavă M,P/ acēia B// 14-17 Brîncovanul au triimis la împăratul
moschicescu <Moscului P> în Eși pre Machidon comisul și ș-au dat solie. Iar împă-
ratul Moscului <moschicesc P> nicidecum n-au priimit pace. M,P// 15 Machedon B, C/
aicea B,C/ împăratul B,C// 16 socotiala B/ Turcului]împăratului turcescu C/înpă-
ratul moschicescu B,C// 17 facă B,C/pacē C/ *lipsește* să fac(ă) pace E,G/ neș-
tiitoriu D// 18 la cēl]aduce B/V aduce C// 17-20 *lipsește* neștiitoriu gîndul omului...
în pizma Brîncovanului-vodă. M,P//18 Toma spatar C, Thoma Cantacozino spă-
tariul B,E,G, Thoma spătariul V//19 facă împăratul pace B,D,E,G,V//

68. Toma spătariul Ca(n)tacuzino, fiind văr primare Brîncovanului, îl ținea Brîncovanul ca pre un fiu al său. Și-l făcus(ă) și spatar mare în Țara Muntenescă, și mult(ă) milă și dragoste și cinste arăta către dînsul, și iîndu-l mai în frunte de toți boiarii săi. Iar el au lăsat pre Brîncovanul-vodă și au fugit aice la Iași, la împăratul moschicesc, socotind că a hi el domnu în Țara Muntenescă în locul Brîncovanului.

Și au început către împăratul a pîrî tare pre Brîncovanul, dzicînd că 300 pungi bani ce-au trimis împăratul la Brîncovanul să facă oaste și să cumpere pline, să iasă în timpinarea oștii moschicești la Fălciu, să las(e) de acea nădejde împăratul, că nu sint nici unele de acele. Ce s-adeveresti că îmblă cu vicleșug, că nici oaste face, nici pîne cumpără, nici el va să vie înainte oștii la Fălciu. Ce sfatul lui iaste, de a videa că bat moscalii pre turci, el să să închine cu toat(ă) țara lui la nēmți.

Deci Toma, vîdzînd acel sfat a Brîncovanului că iaste așa, s-au vorovit cu unchiu lui, cu Costantin Ca(n)-

1 68]50 B, 69 E,G,P, 74 V, 103 M/ Toma spatar Cantacozino C/ Cantacozino B//2 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G// 1-8 Thoma Cantacozono, văr primare Brîncovanului, dacă au fugit din Țara Muntenescă, măcar că Brîncovanul l-au avut la mari cinste și milă, și au venit în Eși la împăratul moschicesc, socotind că l-a faci împăratul pre dînsul domnu în locul Brîncovanului <1-a faci în locul Brîncovanului> în împăratul pre dînsul domnu P), au început a pîrî <tari M> pre Brîncovanul zicînd către împăratul: „Împărați, mărie-ta, ai triimis la Brîncovanul 300 <3.000 P> pungi bani să facă oaste și să cumperi pîini și să iasă înainti oștii M,P// 2 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 3 făcusă B/ spatar B/ Munteniască B, C//4 multă B, C/ și cinste și dragoste G//5 iîndu-l mai bine și mai în frunte decît pre toți D/ de toți> decît pre toți B,E,G,V, decît toți C/ Tară C// 6 aicea B,C/ împăratul moschicesc B,C//7 că va hi C, că va fi D// 8 Munteniască B,C/ Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V// 9 împăratul B,C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 10 trii sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ ce au triimis C/ împăratul B,C//11 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 12 și să iasă B,E,G,V, în]întru B,C,D,E,V/ în timpinarea]înainte G, în întimpinarea B,C,D,E,V// moschicești]mării-tale V/ ad. marginal moschicești M//13 să să lase împăratul de acia nedejde B,E,G/ să să lasă de acea nedejde împăratul C/ să te lași mării-ta de acea nedejde V// 12-15 la Fălciu; ci să știi, împărăție-ta că nici unile di acele nu sint, fiindcă umblă cu vicleșug: oaste n-au făcut, plîni n-au cumpărat și nici el nu vre să vie M,P// 13 nu sint B,C/ nici de E/ uneli C//14 acéle]acéste V/ să adevérește B,C/ umblă B,C/ vicleșug B,C// 15 lipsește nici pline cumpără B,E,G/ lipsește el D/ vie B,C,V/ înainte B, înainte C/ oștii mării-tale V//16 de]că de E// 17 atunci el și cu toată țara lui să să închini la nēmți M,P/ toată B,C/ nēmți C// 18 Decii B,C/ Toma]eu V/văzînd B,C/ Brîncoveanului-vodă B,D,E,G,V, al Brîncovanului-vodă C//18-3 Și vîzînd eu acești am venit la împărăție-ta să-ți facu știri, fiindcă toată boerime și Țara Muntenescă sint bucuroși să să închini mării-tali <la împărăție-ta P>, iar nu nēmților M,P// 19 așa B,C s-au vorovit]m-am vorbit V/ lui]miei V/ Cantacozino B,C//

1. 352^v tacuzino stolnicul și cu Mihai spătariul și cu alți boiari de țară, / să vie el înainte: „Să dea știre împărăției-tale că toată țara îi bucuroasă să să închine la împărăția-ta, numai Brîncovanul nu priiméște și face piădecă tuturor. 5 Și 18.000 de sirbi, ce-s în capul Țării Muntenesti, vrea să vie la împărăția-ta, și i-au poprit Brîncovanul și nu las(ă) pre sirbi de cei ce slujesc <la> nēmți”.

Și au cerșut Toma oaste la împăratul, oaste ca să margă să lovască Brăila, să o ia. Și atuncea, auzind mun- 10 ténii și oaste Brîncovanului, toți or alerga la dînsul la Brăila, și Brîncovanul a rămîne singur; și a strînge bucate multe din olatul Brăilii și a eși înainte împărăției la Fălciu, cu toat(ă) oaste muntenescă și cu zahară.

Și așa au stătut și Dumitrașco-vodă întru agiutor 15 Tomii, la acéste vorbe, în pizma Brîncovanului, ca să-i facă rău. Și nu socotiă că mai mult își face lui, <că> rășchiră oaste și la greu n-a avea cu ce să bate.

Care mult i-am dzis eu lui Dumitrașco-vodă, în taină, să lasă pizma Breancovanului și să nu-ș rășchire oaste.

1 Mihai Cantacozino spătariul B,E,G,V//2 să vin eu înainte B,E,G,V/ înainte C/ să dau B,E,G,V/ știre B,C/ împărăției B,C//3 îi]iaste B,C,D,E,G,V/ împărăția B,C//4 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V lipsește numai Brîncovanul... tuturor. M,P/ piedică C// 5 Și]Iar diosăbit că acei M,P/optsprăzeci mii B, optsprăzece mii C/ ce-s]ce sint B,C,D,E,V, carii acum sint M,P// 6 vie B/ împărăția B,C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 5-7 și vre să vie întru agiutoriu împărăției-tali, să știi împărăție-ta <mărie-ta P> că și pre acee i-au poprit Brîncovanul și nu-i lasă să vie la împărăție-ta M,P// 7 lasă B, C/ di B,C/ slujescu la nēmți B,C/ la nēmți. D, V/ după nēmți ad. să vie B,E,G/ lipsește pre sirbi... nēmți M,P// 8 au cerșut Toma spătariul la împăratul oaste să-i dea ca să margă B,G,V/ Toma spătariul E/ lipsește oaste¹ C,D/ oaste² să-i dea E// 8-10 Ci di-i socoti împărăție-ta, au zis Thoma Cantacozino, să-mi dai oaste să mergu să iau Brăila. Atuncea vor auzi muntenii și oaste M,P// 10 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V// 10-11 și toți vor veni la mini, iar Brîncovanul M,P/ vor alerga D,G//11 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// va rămînea singur B,C,D,G,V/ va strînge D,G//12 lipsește din olatul Brăilii B,E,G// 11-13 și eu <er eu M> oi strîngi viti multi din olatul Brăilii și zahare și voi eși înainte împărăției-tale la Fălciu M,P/ va eși C,D,G/ înainte B, înainte C/ împărăției B,C//13 Fălciu B,C/ va eși cu toată oastea munteniască înaintea împărăției la Fălciu și cu zărea G/ toată B,C/ oastea C/ munteniască B,C/ zahare B,C/ lipsește și cu zahară M,P// 14 așa B, așa C/ agiutoriu B,C, agiutoriu Thomii spătariul V// 14-17 Dumitrașco vovoda avînd pizmă asupra Brîncovanului s-au rugat împăratului să facă după cerire Thomii Cantacozino. Și nu socotie că să înpuținează oaste împăratului M,P// 15 acéste]acéli C/ Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V//16 mai mult rău C/mai mult rău lui își face D/mai mult lui își face rău G/și face lui rău, că-s rășchiră B,E/că își fac lor mai mult rău că rășchiră V/că C,D// 17 lipsește și la greu... să bate M,P/ nu vor avea C/cu cé să să bată B/ cé C/nu va avea cu ce să să bată E, n-or avea cu ce să să bată V//18 i-au dzis <zis C> hatmanul Ion lui B,C,E/mult i-au zis lui Dumitrașco-vodă Ion Neculcă hatmanul în taină D/ Pentru care mult i-au zis hat<manul> Ioan Neculcă lui G/mult i-au dzis unii din boiari lui V// 18-3 lipsește Care mult... nemica sint M,P// 19 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V/ să nu rășchire B,C,E,V//

Că pre urmă mult să va căi și nemic nu va putea folosi, precum dzice filosoful: „Căințile cele de apoi întru nemica sint“.

f. 353 69. Deci împăratul îndată au poroncit de au ales oaste, 5 care era mai frunte de moscali și un polcu de moldovéni, cu Rent ghenariul și cu Cropot bragadiriul, și l-au pornit cum mai în grabă. Și i-au dzis împăratul Tomii că, de nu s-a închina Brîncovanul, îl va face pre dînsul domn, iar de să va închina Brîncovanul, pre dînsul îl va face ghenaral 10 de nu va asculta, nici să va tème de Brîncovanul-vodă. Așea aduc tineretele pre om cînd au pre multă voie și dezmiardăciune la un stăpîn, precum au avut și Toma la Brîncovanul-vodă; că la cea de apoi s-au înstreinat de neamul său și de binele său cel mult și au murit în țări 15 streine.

70. După acéstea, împăratul a treia dzi au purces din Iași la Prut, la oaste sa, și au poftit și pe Dumitrașco-vodă să fie după dînsul și să-ș ia cu dînsul 15 boiari, pe care-i vor plăcea lui, să-i cinstească acolo. Și să margă și mitropolitul țării, să slujască liturghie acolo, în beserică de cort. Și au pus de-au cumpărat și cîteva vasă de vin, să fie

1 Că]Pentru că G/ mult]rău G/ nemică B,C/ repetă și nemic A// 2 după filosoful ad. pentru că G/ Căințele B/ cele de pre urmă nemică sint E,G/ apoi]pre urmă B// 4 69] 50 B, 70 E, G, P, 75 V, 105/M/ Decii B,C, lipsește M,P/ împăratul B,C, împăratul moschicescu M,P/ lipsește îndată E,G// 5 care B/ oaste ce mai de frunte, moscali M,P/ lipsește de² M,P// 6 ghenaralul B,C/ Cropotchin M,P/ bregadiriul B,C/ l-au]i-au C,E,G,V, s-au M,P// 7 lipsește și M,P/ împăratul B,C/ Împăratul moschicescu au zis Thomii Cantacozino M,P/ Thomii spătariul V//8 să va închina B,C,V/ Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C,D,E,G,V/ atunci pre dînsul îl va faci domnu M,P/ pre dînsul împăratul domn în Țara Munteniască G/ după domnu ad. în Țara Munteniască B,D,E,V//9 Brîncovanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncoveanul C/ pre] atunci pre M,P/ după dînsul ad. atunci B,G,V/ ghenaral B,C//9—10 ghinăr]ar] și atunci nu să va temi di Brîncovanul și nici îl va asculta M,P// 10 temé B// 11 Așa B,C/Întru acesta chip așa V/ tineretele B, tineretele C/ tineretele și simetiia G/ lipsește pre om G/ după om ad. și simetiia B,E, V/ prea C// 11-15 lipsește M,P// 12 dezmiardăciunea B,C/ Toma spătariul B,E,G,V// 13 cîa B/ de apoi a lui G]de pre urmă C//14 niamul B,C/ bineli C// 16 70]51 B, 72 E, G, P, 76 V, lipsește M/ Dupre V,B,E/ acéste B,C/ împăratul B/triia B/ a triia zi împăratul C// 16-18 După toati aceste împăratul s-au gătit să porceagă din Eși și au poftit pre Dumitrașco voevoda să margă după sini M,P// 17 oastea C/pohtit V/ pre B,C//18 fie]vie C/ după] cu B,E,G,V/ cinsprăzéci B/pre C/cari-i B,C,V// 18-20 pre cari ii va alegi el să le facă masă acolo, la cîmpu. Și i-au mai zis să margă și mitropolitul Moldovii să slujască acolo sfînta liturghie în biserica <mănăstire P> ce di cort M,P// 19 cinstiască B,C/ lipsește acolo E//20 lipsește țării B,C,E,G/ să slujiască acolo liturghie B,E,G/ biserică B// 21 pus] poroncit M,P/de au B,C/ vase B,C/ fiie B// 21—5 să fii pentru cinsti oștilor, apropiindu-să zioa Sfinților apostoli Petru și Pavel, adică zioa nașterii săli, după cum să zici la dînșii <imi ninsi M>, că ave obicei de prăznue ace zi, fiindu-i și numili Petr<u>. Însă această prăznuii <cu M> trii zili mai înainti au făcut-o, de vreme că era vreme oștirii M,P//

f. 353^v de cinstit oșténii, că atuncea era și sărbătoare, dzioa Sfinților ap<o>stoli Petrî și Pavel; cu trei dzile mai înainte, în post, / să facă în loc de prazdnic, cum să dzice la noi, fiind și numele lui, Petrî. Avea obiceiul el de făcea. 5 și într-alți ani slujitorilor lui masă la Sfėti Petrî.

70. <sic>. Deci Dumitrașco-vodă s-au sculat a doa dzi și ș-au ales boiari, pre cine au socotit, împreună cu mitropolitul Ghedeon, și s-au dus și au făcut întii liturghie. Iar oaste era strînsă, și era făcut un ocol mare, mai largu 10 de cum cuprinde curtea g<ospo>d din Iași. Mai ca dă

1 atuncea era mai înainti cu doao zile de sărbătoare de zioa B,E// 1-3 că atuncea era în postul lui Svîatii Petr<u>, cu trii zile mai înainte de sărbătoare Sf<i>nților apostoli Petr<u> și Pavel, să facă C/ că atuncea era cu trii zile mai înainte de zioa Sf<i>nților apostoli Petr<u> și Pavel, în post, să facă D/că atuncea era mai înainti cu 2 zile de sărbătoare Sfinților apostoli Petru și Pavel, în post, să facă G// 2 apostoli B/ lipsește cu trei dzile mai înainte B, lipsește cu trei... în post D// 3-4 în post, cinstind împăratul zioa nașterii sale, fiind numele lui Petrî. V// 3 ad. marginal în loc de D/ praznic B,C/ cum am dzice C// 4 și fiind și B,E,G/ numeli B,C Petr<u> C/ Petrî, și fiindu și nașterea lui în zioa de Sf<i>nții apostoli Petr<u> și Pavel E/ Avea el C/ el]împăratul G, lipsește V/făcia B//5 făcia slujitorilor lui și într-alți ani masă, benchet, la zioa Sfîntului Petrî V/ după lui ad. boiariilor lui C// 4-5 făcea oșténilor și tuturor slujitorilor săi masă, benchet, la zioa Sfinților apostoli, fiind și nașterea împăratului întru acea sfîntă zi G/ lipsește Avea obiceiul... la Sfėti Petrî E// 5 după masă ad. benchet B/ lipsește la Sfėti Petrî B/ după benchet ad. <Iară E,G> în 27 de zile a lunii lui iunie, în dzioa Sfîntului Samson priumitoriul de streini, tîmplindu-s<ă> întru acia zi de au fost preslăvita izbîndiră <izbîndă și biruință E> asupra șvezilor la Poltava și luundu de atuncea obiceiul <în toți anii E> la Rosiia cea Mare și cea Mică <de E> dau laudă lui Dumnedzău, mulțămînd pentru biruința ce-au dat Dumnedzău împăratului asupra vrăjmașilor săi, înpodobind acia sfîntă zi cu canoane și cu toată slujba bisericii. Și tîn acel obicei <de atuncea E> și pînă astăzi, acum în zilele noastre <astăzi de sărbază în toți anii E> B,E,G/ masă mare, benchet, la Svîatii Petr<u>. Însă și pentru aceasta că în 27 de zile a lui iunii au fost biruința asupra șvezilor și de atuncea încoaci au luat a prăznuii acea zi a Sf<i>ntului Samson, cu toată rînduiala slujbii bisericii și pînă astăzi la Moscu și la Chiov și în tot locul, cît iaste stăpînirea Moscului C// 6 70]71 C, 74 E, G, 77 V, 107 M, 73 P, lipsește B/Decii B,C, lipsește M/ lipsește s-au sculat V/ A doao zi Dumitrașcu voevoda au ales M,P// 7 cine]cari M,P/ au]i-au M/împreună cu B,C/și au luat și pre M,P// 8 Ghedeon]părintele chir Ghedeon B, chir Ghedeon C,E,V/ s-au dus la obuz unde era împăratul și au slujit mitropolitul liturghie în biserică de cort. Iară B,E,G,V/ făcut]slujit C/s-au dus la împăratul, acolo la cîmpu; și întiiu au slujit mitropolitul sfînta liturghie M,P//9 lipsește Iară M,P// 9-2 era strînsă ocol <acolo P> și tot șiraguri, după regula lor, și di o parte și di altă parte și toati pușcile M,P// 9-10 făcut ca un ocol mare, mai mare decît <decum C> cuprinde curtea domniască din Iași B,E/ și era ca un ocol oastea prinpregiur <era strînsă ca cum ar fi fost un ocol mare G, era ca cum ar fi fost un ocol mare V>, mai mare decît cuprinde curtea domniască din Iași D,G,V// 10 Mai ca pe de d<o>a ori B,C,D, E,G,V//

d<ou>ă ori de cumu-i curtea, așa era acel ocol, de o parte drăgătime și de o parte tot pușcile cele mare înșirate.

Deci dac(ă) au istovit liturghie, au și început a slo-
5 bodzi pușcile cele mari pré rînd, toate cîte una, pînă în 52, că atîte avea luate cu sine. Apoi au început a slo-
bodzi drăgătime flintele, însă nu tot odată, ce începuse a slobodzi de o parte, mergînd focul slobodzind din om în om, împregiur. Ca cum ar merge fulgerul, așa mergea
10 focul împregiur. Și era 5 rînduri, tot draguni de draguni.

f. 354 71. Apoi au mers la conac, și acolo au întins vro cinci, șease corturi unul lîngă altul, de să ține tot unul. Și au pus masă supt acel cortu, gios pre / pămînt, și au săpat șanțu de slobodzit picioarele în gios.

15 Și au șădzut împăratul și cu Dumitrașco-vodă și cu toți ghenararii, cîți era, și bragadirii și polcovnicii și căpitani. Și pre de o parte, de la al cincile boeri moschicești mai gios, ședea și cei 15 boeri moldovenești, tot de-a rîndul, cineș după cîntea sa.

20 Și era într-o miercuri, în post, și au mîncat toți carne, pentru liubovul împăratului creștinescu. Și ne-au cîstit

1 di pe cumu-i curtea domniască D/ curte domniască B, curtea domniască C,E,G,V/ așa era ca un ocol, și E, așa era, ca cum ar fi fost ca un ocol, și pre G// 2 și <pre G> de o parte era drăgătimea B,C,D,E,G,V/ de o parte era, toate pușcile D,E/ repetă toate E/ și pre de altă parte era toate pușcile G/ toate pușcile C, V// 4 Decii dacă au slujit liturghie mitropolitul <mitropolitul liturghie V> B,E,G,V/ Decii C/dacă C/ istovit slujit C/ Și după sfînta liturghii M,P/ lipsește și B,E,G,V// 5 pre B,C/ lipsește toate cîte una M,P//6 cinzeci și doao C/șeasiezăci și doao B,E,G/ atite]toate A / avea luate împăratul <împăratul luate G,V> cu dînsul B,E,G,V, avea luate cu dînsul împăratul C/ lipsește că atite avea luate cu sine M,P// 6-7 După aceea au slobodzit dragunii M,P//7 drăgătimea B,C/ ce începuse B, ce au început C// 7-9 nu toati odată, ci unul după altul și neîncetat, ca cum ar merge fulgerul <ca cum ar merge fulgerul, neîncetat P> M,P// 9 lipsește în om G/împregiur B, C/ Ca cum]Precum C/ășia B, așa C, lipsește M,P// merge <a> focul împregiur B, lipsește M,P//10 focul tot G/ împregiur B,C/ cinci B,C//11 71]72 D, 75 E,G, 78 V, lipsește B, C,M,P/ Și apoi P/mărsu B, mersu C/ conac]otac M,P/ au întinsu B,C]era întinsă M,P/ vreo C, lipsește G/ lipsește vro cinci M,P// 12 șeasie B, șasie C/ lîngă]din G/ lipsește de să ține tot unul M,P/ ținea B,C// 13 pus]întins G/mesă M,P/ cort B,C, aceli corturi M,P//14 șanțuri G/picioareli B,C// 13-14 pre pămînt, fiind șanțuri săpati di slobodzit picioarele în gios M,P// 15 șezut împăratul B,C/ după împăratul ad. la masă M,P/ lipsește cu 1-2 M,P/ vovoda M//16 gheneralii B,C/ lipsește cîți era E, cîți era, și M,P/ bregadirii B,C/ lipsește și² M, P/ capitanii C// 17 Și]ar M,P/ cincele B, cincelea C/ al cincile rînd al boerilor M,P//18 lipsește mai gios M,V,P/ șidea B,C]au șăzut M,P/ cei]acei P, lipsește G/ cei cînsprăzece B/ moldovenești B/ moldoveni P/ tot de-a rîndul B, lipsește M,P//19 duple B,C,E/ cîntea și boerie sa B, E,G,V// 20 într-o zi V/ întru o zi miercuri, în postul Sf<i>ntîlor apostoli E,G/ carne B,C, carne toți D// 20-1 Într-o mercuri s-au întîmplat masa aceasta. Și i-au cîstit pre toți foarti bini și frumos, atît cît toți s-au bucurat, învrednicindu-să a șide la masă împărătească M,P// 21 liubovul împăratul creștinescu B,C/ Și i-au cîstit împăratul B,E,G,V/ ne-au]i-au C,D//

pre bine și frumos, și mai pe urmă ne-au închinat însuși împăratul, cu niște vin al lui, de la franțoji, care, îndat(ă) cum au băut, au mărmurit toți de béți, bînd de acel vin. Și n-au mai știut cum au dormit întru acea noapte, și
5 domnul și boiarii.

72. A doa dzi s-au tocmit și boiarii cu Dumitrașco-
vodă și mitropolitul, și i-au făcut toți scrisori la mînă și au iscălit toți, și împăratul. Și au purces la Iași Dumitrașco-
vodă și Simion Sava și au strîns și pre alți boeri și arhie-
10 rei, carii nu s(ă) tîmplas(ă) la cînte la Prut. Și au întrat în beserica domnească pe poartă și au cîntat un paraclis; și după paraclis au cetit catastihul cel de tocmală, ce-au
f. 354^v făcut lui Dumitrașco-vodă. Și au primit toți, / și ceialalți boeri, care nu s(ă) tîmplas(ă) la Prut. Și au iscălit toți,

15 tot pre ponturile cele ce li-au trimis împăratul pre Luca visternicul, precum s-au pomenit mai sus.

73. Și așa era sfatul, să margă tot cătinel, zăbovind, doar se va întoarce și Toma de la Brăila, și vor veni și lésii din sus. Și or mai strînge și vite, că trimisese slujitori
20 prin țară de lua a cui găsiia, și fără voia lui, și le da bani.

1 după frumos ad. pre domnu și pre boeri C/ pre urmă au închinat <și G> singur împăratul B,C,E,G,V// 1-5 lipsește și mai pe urmă... și domnul și boiarii. M,P// 2 néste B/ a lui B,C/ franțoji B,C]Franția V/ carii C,E/ îndată B,C//3 băut]băut A/ cum au băut, îndată D/ îndată cine cum au băut <cum E> E,G/ cum au mărmurit B,V/ lipsește bînd de acel vin E,G// 4 lipsește mai G/ într-acia B/ noapte C// 6-72]51 B, 73 D, 76 E,G, 79 V, lipsește M,P/ Iară a doa zi B,E,G,V// 6-16 A doa zi Dumitrașcu vovoda și cu mitropolitul Ghedion și cu acii 15 boeri au făcut scrisori de tocmală și iscăindu-le <iscăindu-o P> toți l-au dat <au dat-o P> în mîna împăratului; și împreună cu Simion Savva Rogojinschii au vînit iarăși la Eși, iar împăratul au rămas la ordiia sa. Dumitrașcu vovoda și cu Simion Savva Rogojinschii au strîns pre toți <arhierii și P> boerii la curti, în biserica domnească, pre poartă. Și după sfînta liturghii au slujit și un paraclis; iar după paraclis au citit ponturile și catastihul ci le-au dat împăratul lui Dumitrașcu vovoda și țării, pre cari încă mai întîi <încă P> le adusă di la împăratul Luca visternicul și le-au iscălit toți M,P// 8 repetă și¹ A,C,D/ și singur împăratul B,C,E,G/ și singur împăratul încă au iscălit V// 9 Savva <Sava C> Rogojenschii B,C,D,E,G,V/ strînsu B,C/ ad. marginal și²B// 10 nu s(ă) tîmplase B, nu s-au tîmplat C//11 biserica domniască B,C// 12 citit B/ ce au B//13 priimit]iscălit G/ ceialalți C//14 carii B,C/ nu s(ă) tîmplase B, nu s-au tîmplat C/ după Prut ad. la cînte G// 15 ponturile B,V/ trimis C/ împăratul B,C/ pre]prin G// 16 vistiernicul C/ precum mai sus s-au scris C, E,G, lipsește M, P/ pomenit]scris V// 17 73]52 B, 77 E,G, 80 V, 110 M, 76 P/ așa B, așa C/ lipsește Și așa M,P/ zăbăvind B,C// 17-19 Sfatul era să margă <la P> împăratul <tot P> pre încetul cu oaste în gios, pînă să va întoarci Thoma Cantacozino cu oaste di la Brăila și pînă or vini și oștile leșăști și pînă or mai strînge și vite pentru mîncare oștilor M,P//18 doară B,C/ să va B,C/ după Brăila ad. cu cea <ceialaltă E, acea G> oaste cu Rent ghenereal B,E,G,V/ și socotia că vor vini V/ vini B,C// 19 trimisese B,C//20 pin B,V/ luaa B,C,V, lua vite D//19-20 lipsește că trimise-se slujitori... și le da bani. M, P// 20 a cui și găsiia vite și fără de voia lor B,E,V/ și găsiia D/ găsiia vite G/fără de G/ și fără de voia lor C, lipsește D/lu]lua G//

Dar în scurtă vreme au și nemerit veste, dé la Lupul vornicul, că au trecut veziriul Dunăre și vine în sus. Deci împăratul întâi să cumpăniia să întoarcă oaste înapoi, să ias<ă> pre la Iași la Siretiu în gios, la Focșani. Apoi au vădzut că nu-i dă mîna, că obuzul lui Șeremet agiunsese în gura Jijiei.

Ce s-au lăsat de acel sfat și au trecut Prutul toată oaste, în ceasta parte, și au luat în gios, cum mai de sirgu, să agiungă la Fălcii. Atuncea au vădzut împăratul că s-au greșit, unde au trimis pre Toma și s-au împărțit oaste. Și au răpedzit să s-întoarcă. Ce n-au apucat, că Toma agiungea atunci la Brăila.

f. 355 74. Iară Toma, după ce-au agiuns la Brăila, a treia dzi au și luat cetate Brăilii. Și au început a strînge / zahara, să porneasă la Fălcii, și a vini multă oaste, cum să apucas<ă>. Și au scris cărți înapoi la împăratul, de i-au făcut știre. Numai Lupul vornicul au prinsu acéle cărți și li-au trimis la veziriul, ca un împiedecătoriu de binele

1 *lipsește* Dar în scurtă vreme M,P/ vreme B,C/ vreme au venit veste V/ nemerit] vinit B,C,E,G/ de B,C// 1-2 Lupul vornicul fără zăbavă au trimis vesti < răspunsu P> cum că viziriul și cu toată oaste turcească au trecut Dunăre în ceasta parti și vin în sus M,P// 2 că] cum că V/viziriul B,C/ Dunărea B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P// 2-8 Împăratul moschicescu au trecut cu toată oaste sa preste <pré P> Prut în ceasta parte și îndată au purces în gios M,P// 3 împăratul B,C/ *ad. marginal* întâi D/ să cumpăniia] socoti] la C/ înapoi B,C// 4 să ias<ă>] să ia B,C,E,V/ Siret B, Siretiu C/ la²] spre D// 5 Șeremet feldmarșal E,G/ agiunsese B,C Jijii B,C// 8 oastea C/ cum mai de sirgu B, *lipsește* M,P// 9 Fălciiu B/ *după* Fălciiu *ad.* că Șăremet cu celalantă oasti moschicescă agiunsă în gura Jijiei <la Jijia P> M, P/ împăratul B,C// 10 unde C/ trimis C// 9-11 S-au căit împăratul moschicescu că au dat oasti Thomii Cantacozono. Și îndată au trimis să s-întoarcă oaste M,P// 10 pe B/ s-au împărțit B, C,V// 11 oastea C/ răpedzit] trimis E,G/ să B,C// 12 atunci B, atuncea C/ Și nu i-au agiuns, că Thoma Cantacozino <și M> cu oaste atunci agiunge la Brăila M,P// 13 74] 53 B, 81 V, 113 M, 78 P, *lipsește* E,G/ *lipsește* Iară M,P/ ce au agiunsu B,C/ *ad. marginal* agiuns G/ triia B,C/ Thoma Cantacozino după ce-au vinit la Brăila pînă în trii zili au luat M,P// 14 au și luat moscalii cetatea Brăilii; aruncînd combarali în cetate s-au închinat. Și au început C/ cetatea B/ Brăila M,P/ stringe B/ zaharea B, C,V, zairea E// 15 zahara și cităva oasti, ca să iasă înainte la Fălciiu M,P/ să o porniască B,E/ porniască C/ Fălciiu B/ *lipsește* și a vini multă oaste M,P/ și au început a vini la dînsul <lipsește la dînsul C> multă oaste B,C,E,G,V/ cum] precum B,D,E,G,V, după cum M,P// 16 apucasă C/ *după* apucasă *ad.* Toma către împăratul B, E,G,V/ Și di toati aceste au scris M,P/ *lipsește* cărți înapoi V,M,P/ înapoi B, *lipsește* C,E,G/ împăratul B,C, împăratul moschicescu M,P/ *lipsește* de i-au făcut știre M,P// 17 știré B/ *după* știré *ad.* și au trimis pre doi moscali dinpreună cu doi moldoveni cu cărțile. Și mergînd au prinsu Lupul vornicul acéle C// 17-2 Iar Lupul vornicul ca un împiedecătoriu de folosul creștinilor au prins cărțile Thomii Cantacozino și le-au trimis la viziriul <la împăratul turcescu P>. Și pentru acee împăratul moschicescu nu știe că au luat cetate Brăila M,P// 17 acéle B// 18 viziriul C/ împiedecător B,C/ bineli creștinilor B,C//

creștinilor. Și moscalii nu știia nemic c-au luat Toma Brăila.

75. Brîncovanul-vodă încă, după ce-au audzit c-au dat moscalii oaste Tomii și merge la Brăila, s-au miniat și n-au vrut să s<ă> mai pogoare în gios. Și zaharaoa ce o pornisă înainte moscalilor la Fălcii au poprit-o și, după ce-au bătut turcii pre moscali, au trimis-o oștii turcești. Și banii ce-i trimisese împăratul moschicescu Brîncovanului-vodă, să facă oaste și zahara, precum s-au pomenit, 10 după ce s-au întors moscalii la țara lor, le-au trimis banii.

f. 355^v 76. Pre acéia vreme să rădicas<ă> 2 boiari sirbi de la marginea Bosnei și strînsese la 20.000 de oaste și mai bini, tot sirbime, cu îndemnăturile moscalilor. Și multă răutate făcea turcilor despre acea parte. Numai n-au 15 ținut mult și n-au apucat a să întemeia că, după ce-au bătut veziriul pre moscali, au și răpedzit niște pași ai lui și i-au spart. Iar boerii / acéia pre urmă au venit la Petreburc, la împăratul moschicescu, neputînd trăi la locul său. Și i-au miluit și li-au dat sate, să trăiască acolo la Moscu.

1-2 moscalii/împăratul E,G/ nemică B,C/ că au C/ că au luat Rent ghenereal cu Toma Brăila B,E,G// 3 75] 54 B, 79 E, G,P, 82 V, 114 M/ Decii Brîncoveanul-vodă V/ după ce au B,C/ dacă au D/ că au dat B,C// 3-7 Brîncovanul, dacă au văzut că au vinit Thoma Cantacozino cu oasti moschicescă la Brăila s-au miniat și au poprit zaharaoa, că o pornisă înainte <să margă M> la Fălciiu. Și mai pre urmă au trimis-o turcilor M,P// 4 merge B,C// 5 să B,C/ zaharaoa B,C,V, zaireaoa E// 6 înainte B, înaintea C/ Fălciiu B// 6-7 după ce s-au bătut turcii cu moscalii C,D/ după ce s-au bătut turcii cu moscalii și s-au împăcat, apoi au trimis-o B,E, G,V// 8 trimisese împăratul B,C// 8-10 *lipsește* Și banii ce-i trimisese... banii. M,P// 9 Brîncoveanului-vodă B/ zaharea B,C,V, zairea E/ precum s-au pomenit mai sus B,D,V, precum mai sus s-au scris C,E,G// 10 ce] cie B/ întorsu B,C/ li-au trimis <trimis C> Brîncovanul <Brîncoveanul>-vodă bani B,C,E,G,V// 11 76] 55 B, 80 E, G,P, 83 V 115 M/ Pre acéi vremi E, *lipsește* M,P/ Iară pre V/ vreme B,C / rădicasă doi B,C// 11-17 Doi boeri sirbi în margine Bosni s-au rădicat cu 20.000 oasti sirbasă și multă stricăciuni au făcut turcilor. Dar n-au putut să treacă să vii la moscali; și mai pre urmă i-au răsipit turcii M,P// 12 Bosni B,C/ strînsese B,C/ au fost strîns V/ la] ca la D,E,G, ca V/ ca la doaozăci de mii B,C/ de sirbi oaste G// 13 bine B,C/ sirbime B,C/ îndemnăturile B// 14 răutate C/ făcia B/ acia parte de loc B,E,G// 15 întemeia B,C// 15-16 după ce s-au bătut turcii cu moscalii <și după cie s-au împăcat, apoi V> au și răpedzit viziriul C,D,V// 15-17 după ce s-au bătut turcii cu moscalii atuncea la Stăniilești <la Prut E,G> și după ce s-au împăcat, apoi au și răpedzit <trimis E,G> veziriul nește pași ai lui și au spart pre acia oaste <și o au împrăștiat G> B,E,G// 16 nește C,V// 16-17 ai lui, cu oaste turcească și au spart pre acia oaste sirbasă V// 17 *după* spart *ad.* și s-au împrăștiat acea oaste C, pre acea oaste D/ și au spart pre acea oaste și o au împrăștiat G/ boiarii B, boiarii C/ mai pre urmă V/ au vinit C] s-au dus B,E,G,V// 17-19 *lipsește* Iar boerii... să trăiască acolo la Moscu. M,P// 18 Petriburgu B, Petriburc C/ împăratul B,C/ neputîndu B/ său] lor B,E,G,V// 19 *după* miluit *ad.* împăratul B,C,E,G, V/ sate, moșii, de au trăit acolo la Moscu în viața lor V//

77. Împăratul Moscului, neștiind rîndul locului acestuia, așijderea și Dumitrașco-vodă nu știu, fiind de copil mic în Țarigrad, și cu venitul la Iași și cu cele cinsti și tefericii multe, să hămeis<ă>, de nu putea să s<ă> mai
5 grijască nemic. Și precumu-i hirea moscalilor, temătoare de viclesug, cu nime nu s<ă> sfātuia din boiarii Moldovii, numai cu Dumitrașco-vodă. Așijderea și Dumitrașco-vodă, vădzîndu-s<ă> în cînsté la moscali, să văznosisă și cu nime nu s<ă> sfātuia, ce ținea pre turci istoviți de
10 moscali; ca cum ar lua oaricine cîrpa unii făméi din cap, așa ținea ei că or lua și or bate putere împărăției turcești.

Au purces oaste netocmită în gios, care cum putea; oaste moldovenească, de la tefericie cea din Iași, giumătate împrăștiat<ă> pre la bejenii, să să mai grijască de
15 bucate, alții pentru jacul, precumu-s moldovenii.

78. Atuncea s-au făcut 3 obuzuri. Un obuz, ca vro 7.000 de oaste, mîrge înainté iușori, cu Ianăș ghenarariul.

79. Al doilea obuz, ca vro 15.000 de oaste, mîrge cu împăratul și cu Șeremet și cu Dumitrașco-vodă. /

f. 356 20 80. Al treilea obuz, mai pre urmă, cu toat<ă> greime, pedestrima cu Răpin ghenarariul. Și așa merge de departe un obuz de altul, calé ca de 2 ceasuri.

1 77]56 B, 81 E, G, 84 V / Împăratul B,C// 1-15 *lipsește* Împăratul Moscului, neștiind... precumu-s moldovenii M,P// 3 venitul B,C, venitul lui G/ celi B,C// 4 hămeisă B,C/ nu să putea B,E,V/ să B,C//5 nemică B,C,V/ precum iaste B,E,G,V/ firea C, E/ temătoare B//6 viclesug B,C/ nime B,C/ cu nime din boiarii moldovenii nu să mai sfātuia, ce numai G/ nu să mai sfātuia B,C,E,V// 7 numai]ce numai B,D,E// 8 văzîndu-să B,C/ cînsté C, cînsté mare de la moscali B,E,G,V/ să văznosisă să înălțasă cu firea B,C,E,G,V, să văznosisă, să înălțasă<ă> D// 9 nime C/ cu nime nu să mai sfātuia B,E,G,V/ să C/ țînia C/ istoviți C, istoviți de tot de B,E,G/ istoviți de moscali de tot V//10 luoa B,C,V/ oarecine B,C]cineva V/ fimei B,C//11 așa B, așa C/ țînia B/ei]lei B,C,V/ or¹⁻²]vor D/luoa B,C/ puterea împărății B,C// 12 Și au purces B,E,G/ jos B/carii B,V// 13 oastea² C/ moldoveniască B,C/ tefericia B,V/ giumătate C// 14 împrăștiati B,E, împrăștiati C/ pre]de pre G/ repetă la B// 15 precum sint moldovenii gata la jacuri <jac V> B,E,G,V, precum sint moldovenii și alte niamuri ce sint oșteni C, precum sint moldovenii oșteni D// 16 78]57 B, 82 E, G, 85 V, 116 M, 80P/ Împăratul moschicescu au agiuns pre Șăremet, ci era cu cielaltă oasti și au făcut trei M,P/ trii B,C/ vreo C// 16-17 În obuzul ce merge <era P> înainti era 7.000 oasti sprintină cu Rentinu <Ianăș P> ghenărariul M,P// 17 șapte mii B, șapte mii C/ înainti B,C/ ghenaral B,E,V, ghenaralul C// 18 79]86 V, *lipsește* B,E,G,M,P/ doile B/ vreo cîsprăzece mii B,C/ mergea B,C/ împăratul B,C// 18-19 În obuzul cel din mijloc <era M> 15.000 oasti; și cu acee era împăratul, Dumitrașcu voevoda și Șăremet M,P// 19 și Șeremet feldmarșal G// 20 80]87 V, *lipsește* B,E,G, M,P/ Al triilea B,C/ mergea mai pre urmă G/toată greimea B,C// 20-21 În obuzul al triile e <era P> toată greime, pedestrima și cu dîșii Repinu <Răpchin P> ghenărariul M,P// 21 după pedestrima ad. mergea B,E,V, viniia C/ Reprin B,C,D,V/ ghenaral B,C/ așa B, așa C/ mergea B,C// 22 un obuz de altul]obuz di obuz M,P, *lipsește* D/ *lipsește* ca M,P/ doao B,C//

81. Iară din gura Jijiei pînă în gura Sărății să tîmplasă acel loc tot mîncat de lăcuste, cît era numai pămîntul, de nu avea ce mîncă cai<i>.

Deci cele 2 obuzuri ce era mai ușoare, a împăratului
5 și a lui Ianoș, s-au depărtat înainte, ca să agiungă la gura Sărății, unde era iarבă; și siliia să agiungă acolo și să aștepte greime. De<ci> rămăsese obuzul cel cu pedestrima departé înapoi de cele 2 obuzuri, fiind oaste leșinată și bolnavă, ca vro 100 de cară pline de oameni bolnavi;
10 pre alții fi mîna cei mai sănătoș denapoi, ca pre vite.

82. Atuncea oaste moschicească, cum mergea înșirată pre de ceasta parte de Prut, iar tătărime era pre de cea parte, trecus<ă> de coada oștii moschicești în sus. Pre cîmpu să vedea focurile ca stélele. Și nu trecea cea la ceștiia,
15 nici ceștiia la ceaialți, nici făcea zăhăială, nemică. Că oaste moschicească arăta preste samă de multă, fiind cară multe. Și tătarii încă aștepta, de or bate pre turci, să s-îchine și / ei la moscali.
f. 356^v

1 81]58 B, 83 E, G, 88 V, 117 M/ *lipsește* Iară M,P/ Jijii B,C/ după Sărății ad. pe Prut B,E,G,V/ tîmplasă<ă> C// 1-3 Din gura Jijii<i> pînă în gura Sărății au fost lăcustă di ce mari; și atîta mîncasă iarבă, cît rămăsăsi numai pămîntul, de nu ave iarבă să mîncîci ca caii <să mîncîci iarבă cai<i> P> M,P// 2 locu B,C/ mîncată iarבă B,E,G/ după lăcuste ad. iarבă V/ *lipsește* cît era numai pămîntul B,E, G,V// 3 caii B, caii C//4 Decii B,C, *lipsește* M,P/ celi doao B,C/ ușoare B/ împăratului B,C// 5 *lipsește* a lui M,P/ Ianăș C, Ianăș ghenaral B,D,E,V/ înainti B,C//6 undé B,C/ lera V, era și M,P/ și]și să M,P//7 să aștepte greimea B,C, să aștepti acolo toată greime M,P/ Decii B,D,E,V, *lipsește* M,P/ rămăsese B,C/ pedestrima departe înapoi B,C//8 di B/celi B,C/ doao B,C// 7-10 Obuzul cel cu pedestrima rămăsăsi diparti, înapoi, fiind mulți bolnavi și leșinați de foami; și-i duce în citiva cară, iar pre alții fi mîna pre gios M,P// 8-9 leșinați și bolnavi și ca vro sută B,E//9 ca]și ca G,V/ vreo sută C//10 și pre alții B,E,G,V/ sănătoși B,C/ *lipsește* cei mai ... pre vite. M,P//11 82]59 B, 84 E, G, 89 V, 120 M/ *lipsește* Atuncea M,P/ oastea C/ *lipsește* cum M,P/ merge C/ *lipsește* înșirată P//12 *lipsește* de M/ aceasta B,C,E,G, V/ *lipsește* iar M,P/ tătărimea B,C]tătarii M,P/ di cea parte de Prut C,M,P//13 trecusă B/ *lipsește* de M,P/ *lipsește* în sus E,V/ după cîmpu ad. în sus de umbe părțile P, de îmbe părțile M//14 să videa B,C, *lipsește* M,P/ focurii B, focuri M,P/ stélile B,C/ trecea C/ Și nu trece unii la alții M,P// 14-15 Și nu trecia tătarii din cea parte la moscali dincoace, nici moscalii ceștiia dincoace nu trecia la tătarii la ceaialți dincolo <*lipsește* la ceaialți dincolo E,G>, nici făcea zăhăială nemică unii altora B,E,G, Și nu trecea ceaia<cei V> din cea parte la ceștiia <din ceasta parte D> dincoace, nici ceștiialți <ceștiia V> dincoace nu trecea la ceaialți dincolo <în cea parte D>, nici făcea zăhăială unii altora nemică <nemică unii altora V> D,V/ *lipsește* cea la ceștiia... nemică. Că M,P// 15 Că]Iară B,E,G//16 arăta]să vide M,P/ *lipsește* preste samă de M,P/ cară și căruțe <foarti M> multe M,P//17 *lipsește* Și M,P/ după bate ad. moscalii B,C,D,E,G,V/ pe B// 17-18 Tătarii nu zăhăia pre moscali, ci aștepta ca di vor birui moscalii pre turci, atunci să să îchine și ei moscalilor M,P// 18 să B,C/ ei]lei B, V//

83. Deci, cum au sosit Ianăș ghenarar cu obuzul lui înainte, într-o simbată pre amiadzădzi, în <6 dzile> a lui iulie, împotriva gurii Sărății, lângă o baltă, de-au descălecat can în laturi de Prut, iar turcii au sosit și ei împotriva lor la Prut, și au și făcut 3 poduri și au început a tréce Prutul în ceasta parte.

84. Deci Ianăș ghenaral au scris la împăratul să păzască să vie mai tare, să s-află, pînă în dzuă, toată oaste la un loc, sau el să s-întoarcă înapoi la noapte, că turci(i) sint mulți, și n-a putea el, cu cîta oaste aré, să sprijinească, și poate să-i spargă.

85. Împăratul, după ce-au vădzut scrisorile lui Ianoș, au socotit că el, cu obozul ce-i lângă dînsul, poate să agiungă la noapte.

15 Dar pedestrime iaste departe înapoi, nici a doa dzi n-a agiunge, că era pre la Răbie, iar împăratul era în gura Prutețului, la Casele Banului. Deci au socotit și au scris la Ianoș să rădice la noapte, să vie înapoi, la obuzul lui.

1 83]60 B, 85 E, G, 90 V, 122 M/ Decii B,C/ *lipsește* Ianăș ghenarar... înainte G/ ghenaral B,C/ *lipsește* cu obuzul lui înainte B,E/ înainte C, *repetă* D// 1-3 În luna lui iulie <în P> <loc gol> zili, în zioa simbitii, Ianăș ghinărariul cu obuzul său au sosit în prejma Gurii Sărății M,P// 2 într-o zi, simbată E,G/ în luna lui iulie în șesă ad. *ulterior* șesă B> zile B,E,G/ în 2 <ad. *ulterior* 2> a lui iulie D/ *lipsește* 6 V/ zile C//3 înprotiva B,C/ Sărății B,C/ *lipsește* lângă o baltă, de-au descălecat P/ de au B,C/ *lipsește* de-au descălecat M// 4 can]ca B/ *lipsește* iar M,P/ au sosit V/ turcii încă au sosit M,P/ și iei B,V, *lipsește* M,P/ înprotiva B,C//5 împotriva lor, în cee parti di Prut și îndată s-au apucat și au făcut M,P/ trii B,C// 6 *lipsește* Prutul M,P/ după Prutul ad. virtos V// 7 84]91 V, 124 M, *lipsește* B,E,G/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ ghenaral B,C/ îndată au scris M,P/ împăratul B,C/ *lipsește* să păzască M,P// 8 să vie B,V/ tare]în grabă M,P/ să s-află B,C/ să fie M,P/ și pînă în zio să fii oasti toată într-un loc <toată oaste strînsă la un loc P> M,P/ zio B, zioi C/ toată B,C/ oastea C// 9 locu C/ să s-întoarcă înapoi B,C/ *lipsește* la noapte E,G// 9-11 sau el cu oasti dacă a socoti <dacă a înnopta M> să s-întoarcă înapoi, dacă a înnopta, că turcii sint mulți și el, cu cîta oasti ari nu poti să s-apiri <nu să va pute apăra P> și să nu piară oaste M, P// 10 sint B,C/ n-a]nu va E/ după el ad. să le stea înprotivă B,E,G,V/ să-i sprejeniască B,E,V/ sprejeniască C// 12 85]61 B, 86 E,G, 92 V, 125 M/ Împăratul B,C/ Iară împăratul V/ după cîe au văzut B/ ce au C/ scrisorili B, scrisoare C/ Ianăș C,V, Ianăș ghenaral B,E,G// 12-19 Împăratul <moschicescu P> era în gura Prutețului, în casăle Banului. Și acolo i-au vinit scrisoarî di la Ianăș ghenarariul. Și di vremi că obuzul cu pedestrime încă era diparti înapoi <tocma P> la Răbie și nici a doao zi n-ar fi putut agiungi, pentru acee au scris la Ianăș <ghinărariul M> să s-întoarcă el și oaste înapoi și să vie noapte la obuzul lui M,P// 13 obuzul C, obuzul lui B,E,G/ ce-i]ce iaste B,D,E,V// 14 noaptă C// 15 pedestrimea B,C/ iaste]era C/ înapoi B,C// 16 Răbiia B,C,V/ împăratul B,C// 17 Decii B,C//18 Ianăș B,C, Ianăș ghenaral E,G/ să vie B/ înapoi B,C//19 lui] împăratului E,G//

86. Deci Ianăș ghenarar, cum au vădzut scrisorile împăratului că-i scrie să s-întoarcă înapoi, cum au înnotat, la / doao, trei ceasuri de noapte, au și purces înapoi. Iar turcii audzind huetul carălor, ș-au și făcut spaimă și au și început să fugă.

Iar un paș-au dzis veziriului că huetul să pare că s<ă> duce, nu vin<e>. Deci fiind un bulucbaș, de neamul său sirbu turcit de la Bosna, anume Colceag, și-l trimisese să margă să vadză. Și cum s-au dus, au și luat limbă că 10 fuge obuzul.

Și așa au încetat turcii de a fugi și virtos a tréce Prutul toată noapte. Iar Colceag, dintr-acea limbă, au agiuns de iaste acmu pașă la Hotin.

87. Deci obozul lui Ianoș, întru acea noapte, au 15 mărșu cu pace și au sosit pîn-în dzuă la obuzul împăratului, în gura Prutețului, la Casa Banului.

88. Iar turcii, a doa dzi, duminică dimineța, în <7> dzili a lui iulie, venița, care cum putea, în putere calului. Atuncea au scos moscalii vro 4.000 de moscali afară

1 86]87 E,G, 93 V, 126 M, *lipsește* B,P/ Decii B, *lipsește* M,P/ ghenaral B,C/ vădzut]luat M,P/ scrisorili B]scrisoare C,M,P// 2 împăratului B,C/ că-i scrie B,V, ce-i scrie D/ *lipsește* că-i scrie să s-întoarcă înapoi M,P/ să B,C/ înapoi B,C// 2-3 îndată s-au gătît și la trii ceasuri din noapți, cu toată oaste s-au pornit înapoi M,P// 3 trii B,C/ înapoi B,C// 4 *lipsește* Iar M,P/ Auzind turcii M,P/ huetul]sunetul, huetul B, huetul, sunetul C, sunetul obuzului a E, sunetul G,V/ ș-au și făcut spaimă] s-au spăriat M,P// 5 au început P// 6 Iară B/ pașă B,C,V/ viziriului C]cără veziriul V/ că]cum că M,P/ huetul] sunetul B,E,G,V/ *lipsește* să pare că M,P// 7 să B,C/ nu vine C, iar nu vine B,E,G,M,P, *lipsește* V/ Decii B,C/ bulucbașe B, bulucbașia C,E,V/ niamul B,C// 7-9 Și îndată au triimis viziriul pre Colceag bolucbaș, sirbu din Bosna, turcit, să margă să vază ci esti M,P// 8 anumé B,C pre anumé V/și-l trimisése B,C]și triimițindu-l veziriul E,G// 9 au]îndată au M,P/ că]cum că M,P// 10 obuzul moschicescu M,P// 11 așia B, așa C/ au încetat]s-au liniștit M,P/ de a fugi]și n-au fugit M,P/ după virtos ad. au început B,E,G,V// 11-12 n-au fugit, însă toată noapte au trecut turcii Prutul în ceasta parti. M,P// 12 toată B,C/ noaptea C/ Iară B, *lipsește* M,P/ dintru acia B, dintru acea C//13 agiunsu C/ iaste]au fost C,V/ au agiunsu cu vrémia de au fost și pașia la Hotin, precum înainte la rînd s-a <să va E,G> scrie B,E,G, au agiunsu de au fost pașia la Hotin D/ Colceag, pentru ace slujbă, că au luat limbă, mai pre urmă au agiuns di-au fost pașă la <în P> Hotin, cu trii tuiuri M,P/ *lipsește* acmu C,V/ și pașia V, pașia C//14 87]62 B, 88 E, G, 94 V, 128 M/ Decii obuzul B,C/ Ianăș C,V, Ianăș ghenaral B,E,G/ Ghinărariul Ianăș și cu tot obuzul, întru M,P/ acia B/ noaptă C// 15 pînă B,C/ zio B, zioi C/ împăratului B,C// 15-16 și pînă în zio au sosit la împăratul, în gura Prutețului M,P// 16 la Casele Banului B,C,D,E,V, *lipsește* M,P// 17 88]95 V, 129 M, *lipsește* B,E,G,P/ Iar B, *lipsește* M,P/ duminică dimineața B,C/ zile C/ în 3 zile D// 17-18 în luna lui iulie în <loc gol B> șapte zile venița B,E,G/ A doa zi, duminică dimineața vinie turcii cari cum M,P// 18 venița C/ cari C/ puterea cailor B,C,D, E,G,V// 19-1 au scos moscalii afară din obuz vro patru mii de moscali mai gios B,E,G//19 vreo patru mii C/ Eșit-au 4.000 moscali afară M,P//

din obuz, mai gios, pe lângă balta Pruteului, ca trei, patru pistréle de sigeată. Și au eșit și moldoveni împotriva celor 4.000 de moscali, alături, mai pe despre câmpu, și cu Dumitrașco-vodă și puținei donți și căzaci, alături 5 cu moscalii.

f. 357^v 89. Deci au și început întâi cu moldovenii turcii a-și da / palme. Ce, pînă începuse a să îngloti turcii, sta oarece bine și bieții moldoveni, măcar că era oaste de strînsură, negrijiți și fără arme și neînvățați la războiu; că ei nu 10 avusesse oaste de mult.

Iar apoi, înglotindus(ă) turcii multime, nu mai putea să ție războiul, că turcii avea toți foc și cai buni. Iar moscali călări cu foc dennapoia moldovenilor, să-i rătu- iască, nu era, că călărime cei cu cai buni o trimisese cu 15 Toma la Brăila. Ce le-au căutat numai a da dos asupra obuzului. De mirat era încă și cît stătus(ă); ce putincioși era ei să s(ă) bată cu oaste turcească?

90. Apoi turcii, vădzînd că moldovenii au dosădit la obuz, au început a da năvală asupra celor 4.000 de moscali ce

1 *lipsește* mai gios M,P/ pre C/ după Pruteului ad. așa diparti de obuz M,P/ trii B,C, *lipsește* M,P// 2 pistréle B, pistréle C/ săgiată B,C/ moldoveni C, moldo- vênii B/ împotriva B, împotriva C// 2-5 Eșit-au și Dumitrașcu voevoda cu 4.000 moldoveni, alături, mai dispre câmpu; mai era cu moscali și puținei donți și căzaci M,P// 3 patru mii B,C/ alătura C/ pre B,C/ și cu puținei B,E,G,V// 4 ală- turea B,C// 6 89/63 B, 96 V, 132 M, 88 P/ Decii C, *lipsește* M,P/ Decii turcii B, E,G,V/ cu moldovenii a-ș da palme <și B> a să hărăți B,E,G/ a-și da palme/ a să hărăți C,V// 6-8 Turci(i) întâias dată au început a-ș da palme cu moldovenii. Bieții moldoveni, pînă a nu să îngloti turcii, sta orișce bini, măcar M,P// 7 pînă au început turcii a să îngloti B,E,G,V/ începuse/ au început D// 8 măcar B,C// 9 și negrijiți și D/ negrijiți bine B,E, negrijiți bine G/ și mai mulți negrijiți <și M> cu puținii armii M,P/ fără de B,C,D,E,G,V/ ei/iei B,C//9-10 *lipsește* și neînvă- țati... de mult. M,P//10 avusesse B,C/ de demult B,C,E// 11 Iar dacă s-au înglotit M,P/ înglotindu-să B/ *lipsește* multime M,P/ nu mai putu C/apoi n-au mai putut M,P// 12 ție B/ că/ de vreme că M,P/ toți/ tot A/ *lipsește* Iar M,P// 13 călăreți M,P/ *lipsește* cu foc M,P/ dennapoia/agiutoriu V/ cu foc să fie agiutoriu moldo- vênii să-i rătuiască B// 13-14 cu foc să-i rătuiască, să-i apere pe moldoveni, nu era C/ cu foc să fie agiutor moldovenilor, să-i rătuiască, să-i apere, nu era, pentru că E/ cu foc să fie agiutor moldovenilor nu era să-i rentuiască G/ ca să-i <să M> arātuiască M,P// 14-16 că ciți călăreți sprinteni au fost, au mers cu Thoma Can- taczino la Brăila. Și pentru aceasta <numai P> ci li-au cîntat moldovenilor a da dos și a fugi la obuzul moschicescu M,P// 14 călărimea B,C/ cei B/cea C/tri- misese C, trimisese împăratul B,E,G// 15 li-au B,C/ dos/în laturi C// 16-17 *lip- sește* De mirat era... cu caste turcească? M,P// 16 stătusă B/ după stătus(ă) ad. la războiu D, de s-au bătut E,G//17 ei/iei B,C, V/ să B,C/ oastea C// 18 90/64 B, 97 V, 133 M, *lipsește* P/ Apoi/Atuncea B,E,G, *lipsește* M,P/ văzînd B,C/ *lipsește* moldovenii V/ au dosit B,D,E,G,V/s-au dat în laturi C// 18-19 Văzîndu turcii că au fugit moldovenii au dat năvală la aceli patru mii M,P// 19 patru mii B//

era afar(ă) din obuz și a donților. Deci așa le da <nă>va- k(ă), cît să părea că or tréce turcii cu cai(i) preste dînșii.

Dar moscalii fi sprijiniia tare din foc, iar pre donți și pre niște căzaci fi purta tot vîrtej prinpregiurul moscalilor, 5 numai să-i dezlipască de lângă moscali. Ce avea noroc de balta Pruteului, că era pre de o parte, că-i dezlipiia de lângă moscali.

f. 358 Atuncea, vădzînd că turcii tot să adaog, /li-au căutat numai și acelor 4.000 a veni iar la obuz, și cu acei donți 10 și puținei căzaci.

91. Deci pîn-în sară, întru acéiaș dzi duminecă, tot veniia vîrtos din gios și să așadz(ă) pre coastă la deal; iară tătărime tot trecea în sus spre Huș(i), pre la bejenii, drept prada, ca lupii. Cum ar tréce niște lăcuste, așa 15 trecea de mulți.

Ce can da turcii cîteodată năvală la obuz, dar fi îm- proșca moscalii. Și obuzul șede pre lângă balta ce să chiiamă Pruteul, alături înșirată. Eșiia hărăți și de la noi moldoveni și de la turci, de să loviia, pîn'ce-au înșărat.

1 afară B,C/ și asupra donților M,P/ Decii B,C/ așa B, așa C/ năvală B,C,D,V//1-2 acee năvală le-au dat, cît să păre <să spăriesi M> M,P// 2 trece B/ caii B,C/ pre- ste dînșii/ printr-înșii M,P// 3 Dar/ Iar B,E,G,V/ sprejenia B, C/ însă moscalii să apăra bini cu foc M,P// 4 néște B,V, *lipsește* M,P/ după purta ad. turcii M,P/ tot valvîrtej înpregiurul G/ *lipsește* prinpregiurul moscalilor M,P// 5 numai/ vrînd M,P/ năroc B/ de/ și de M,P// 6 că era de o parte de dînșii, că i-ar fi dezlipit B,E,G/ *lipsește* pre V/ după parte ad. de dînșii V/ *lipsește* că-i dezlipiia de lângă moscali M,P// 8 văzînd B,C// 8-10 văzînd moscalii aceli 4.000, că turcii tot să înglotescu <să îng- lotisă P> le-au căutat și lor a să întoarci în obuz și împreună cu dînșii, donții și căzacii M,P// 9 *lipsește* numai E,G/ patru mii C, patru mii de moscali D/ patru mii de moscali de au vinit iară B,E,G,V/ vini C// 11 91/65 B, 98 V, 134 M, 90 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ pînă B,C/ acéia B,E,V, acea G/ duminică B,C// 11-12 Toată zioa și pînă în sară, neincetat, au vinit mulțimi multă di turci și s-au pus cu urdie pre costișă la deal M,P// 12 viniia C, viniia turcii B,E,G,V/ viniia turcii din gios, vîrtos D/ să așezase B, să așezasă C/ dial B,C// 13 tătărimea B,C/ trecea B/ Huși C/ tatarii iară, mulțime multă, trece în sus spre Huși și prada și robie oamini(i) di prin bejării M,P//14 drept prada pre la bejenii B,E,G/ *lipsește* drept prada D// 14-15 *lipsește* drept prada... așa trecea de mulți. M,P/ trece B/ néște B,C/ așa B, așa C//15 trecea B//16 *lipsește* Ce can M,P/ năvală la obuz, cîteodată D//16-17 Turcii cîtio- dată da năvală la obuzul moschicescu, dar nimică nu-i <nu P> strica, că-i înproșca moscalii din puști <cu puștile P> M,P// 17 *lipsește* Și M,P/ șidea B,C/ chiiamă B,C/ Obuzul moschicescu șide pre loc alături înșirată, lângă balta ci să chiiamă Pruteul M,P// 18 alătura oastea <oaste B> înșirată B,C,D,E,G,V/ noi moldovenii/ moscali C// 18-19 Eșiia hărăți din oaste moschicescu moldoveni <donți și căzaci E> și din oaste turcească turci, de să loviia, de să hărățiia, pînă ce au înșărat B,E, G/ Eșiia hărăți și din oastea moschicescu moldovenii și de la turci, de să loviia pînă ce-au înșărat D/ Eșiia hărăți din oaste moschicescu și turci, de să loviia, pînă ce au înșărat V/ Eșit-au <Eșiia P> hărăți di la turci și di la moldoveni și tot s-au hărățit pînă au înșărat M,P// 19 pînă C/ ce au C//

Iar obozul cel mare moschicescu au tot venit la un loc, să să împreune cu cestalt, și n-au putut întru aceia dzi, duminică, să agiungă, ce numai pîn'la Stănilești au venit. Iar împăratul, vădzînd că nu mai vini pedestrima, tare s-au îngrijat.

92. Atuncea m-au chemat pre mine, fiind hatman, și mi-au dzis: cutedza-oi eu cu 200 de draguni și cu 100 de moldoveni să-l scot pre măriia-sa și pe împărăteasa, că va putea merge călare, să-i scot în Țara Ungurească?

10 Că în Țara Leșască nu cutedza, că-i scriia cniazul lui, Dolhoruc, că i-s lésii nepriiateni și au strîns oaste, nu /

f. 358^v ca să-i dea agiutor, ce ca să-i stea împotrivă, și să las<ă> pre Șeremet și pre Dumitrașco-vodă în urmă cu obuzul, să s<ă> bată cu turcii.

15 Ce eu i-am răspuns că iaste un lucru pre cu grijă mare a ispiti, căci astăzi toat<ă> dzioa au vădzut măriia-sa cum au trecut tătarii și turcii tot în sus, ca cum ar merge niște lăcuste. Cine-i știe cît loc or hi cuprins în sus, și noi, în ceastă noapte, sau om putea să eșim dintr-înșii, sau ba.

20 Apucîndu-ne dzioa, iaste un lucru prea cu primejdii să lăsăm oaste cea multă, să mergem cu o mînă de oameni. Măriia-sa iaste împărat, și iaste un lucru foarte cu grijă,

1-5 Obuzul cel mari moschicescu, cu pedestrima, întru aceea zi, Duminică, au sosit la Stănilești. Iar pînă la gura Pruteșului, undi era și împăratul, n-au putut să agiungă. Și pentru acee foarte s-au îngrijit împăratul M, P//1 *lipsește* Iar M, P/ obuzul B, C, V/ vinit B, C/ locu B, C//2 împreune B/ împreune cu celelalt obuz al împăratului, și C, D/ cestalt/ obuzul împăratului B, E, G, V/ într-aceia B//3 duminică C, *lipsește* B, E, G, V/ pînă B, C/ vinit B, C//4 împăratul B, C/ văzînd B, C/ vine B, C/ după vine ad. obuzul cel mare B, E, G/ pedestrima B, C//6 92]99 V, *lipsește* B, M, P//6-7 au chemat <împăratul E, G> pre Ion Neculce, fiind hatman și l-au întrebă dzicîndu-i <și i-au zis D, V> B, D, E, G, V/ au chemat pre hatmanul Ion și i-au zis C//6-22 *lipsește* M, P//7 cuteza-oa el B, C, E, V, cuteza-va el D, G/ cu doao sute B, C, repetă D/ după draguni ad. moscali B, D, E, G, V/ o sută de moldoveni B, C//8 scoată B, C, D/ pre² cu G/ împărătiasa B, C//9 merge B, C/ călară B/ scoată B, C, D, E, G, V/ Unguriască B, C//10 după cuteza ad. să margă G/ după scriia ad. împăratului B, E, G/ scriia împăratului un cniaz al său, anume Dolhoruc, din Țara Leșască, că lésii îi sînt nepriiatini V/ cniazul A/ *lipsește* lui G//11 după Dolhoruc ad. din Țara Leșască B, E, G/ că lésii îi sînt nepriiatini B, D, E, G, că-i sînt lésii nepriiatini C/ strînsu B, C//12 agiutoriu B, C/ înprotivă B, C/ lasă B, C//13 pe² B/ *lipsește* cu obuzul G//14 să să bată B, C//15 Ce Ion Neculce hatmanul au răspuns B, D, E, V, Ce hatmanul Ion <Neculce G> au răspuns C, G/ prea B, C/ grije B//16 căi pînă că E, G, pentru căci D/ toată B, C/ căci au vădzut măriia-sa toată dzioa, cum V//17 ar jari B/ mergé C/ treci G//18 nésite B/ Cine îi știe <știe C> B, C, V, și cine îi știe D/ locu B/ or fi cuprinsu B, C, E, V/ *lipsește* noi C/ *lipsește* noi, în ceastă noapte B, E, G, V//19 om]vom C/ or putea să iasă într-acia noapte dintr-înșii, sau ba <*lipsește* sau ba G> B, E, G, V//20 Și apucîndu-ne C, D/ Și de-i va apuca zioa, va fi un lucru B, E, G, V/ pre cu primejdii B//21 să lasă oastea cea <*lipsește* cea G> multă și să margă C, E, G, V/ și să margă B, și să mergem D//22 împărat B, C/ grije B, C//

să nu cadă la vro primejdii. De ar fi un om mai de gios, de s-ar tîmpla și primejdii, n-ar fi lucru mare.

Deci împăratul, audzînd acéstea cuvinte ale méle, au socotit și el că-i dzic bine, și nu s-au cutedzat.

93. Și îndată s-au și rădicat cu obuzul de acolo, de lîngă Casele Banului, și au purces noapte în sus prin întunérec, de nu s<ă> vedea mîna.

Și au mărso toat<ă> noapte, și pîn-în dzuo am agiuns la Stănilești, supt dial. Iar de focurile turcilor și a tătării lor era cuprinsă costișa pînă pre supt pădure, tot cîmpul

f. 359 acela, / pînă în Huși.

Iar turcii și tătării de la focuri audziia hriamătul obuzului, și nemică nu să clintia, ca cum ar fi niște oameni morți, <pînă> în răvărșatul zorilor.

94. Iară cînd au fost în răvărșatul zorilor, di începuse a să lumina de dzio, luni, atuncea s-au timpinat cu toată pedestrima ce era la obuzul lui Răpin ghenaral, în sat la Stănilești. Deci îndat<ă> cum s-au timpinat, au și început pedestrima a să înșira cu pîrcanile în spate, un rînd pre de o parte a taberii, altul pre de altă parte,

1-4 *lipsește* M, P//1 vro primejdii B, C/ Că de B, E, G, V, Și de C//2 primejdii C/ n-ar fi atita B, E, G, V//3 Decii împăratul B, C/, acéste B, C/ ale méle]ce au zis Ion Neculce hatmanul D, *lipsește* B, C, E, G, V//4 că-i i-au zis bine C, că l-au sfătuit bine D]că bine au sfătuit Ion Neculce hatman B, E, G, V//5 93]66 B, 100 V, 140 M, 91 P/ după îndată ad. împăratul V/ s-au rădicat împăratul cu obuzul lui B, E, G, s-au rădicat C, D, V/ acolo C//5-6 Întru acieș noapți s-au rădicat împăratul și cu tot obuzul di acolo di la Casăli Banului M, P//6 noaptea B, C//7 tuneric A/ prin întuneric]și atita era di întuneric M, P, *lipsește* V/de]cît M, P/ nu să videa B, C//8 *lipsește* Și M, P/ toată noaptea B, C/ Toată noaptea au mersu M, P/ pînă B, C/ zio B, zio C/ au agiunsu B, C, D, E, G, V, M, P//9 la]în M, P/ *lipsește* Iar M, P/ focurili B/ tătării și a turcilor B, C//10 toată costișa B, E, G, V, M, P/ pînă supt M, P/ și tot M, P/ cîmpul]locul M, P//11 în]supt M, P//12 *lipsește* Iar M, P/ *lipsește* de la focuri C/ auziia sunetul, hriamătul obuzului B//12-13 Turcii și tătării au auzit hre<a>mătul carălor <a M> obuzului moschicescu, dar nici nu s-au mișcat di la focuri M, P/ ad. marginal auziia hriamătul obuzului și nemică nu să clintia de la focuri G//13 după clintia ad. de la focuri B, E/ ar fi fost B, G/ nésite B//14 după morți ad. auzind hriamătul obuzului și nemică nu să clintia de la focuri pînă în revărșatul zorilor de zio G/ pînă B, C, D, E, G, V//13-14 *lipsește* ca cum ar fi...revărșatul zorilor. M, P//15 94]67 B, 101 V, 143 M, *lipsește* P/ de începuse B, C//15-19 Luni cînd să lumina de zio în sat în Stănilești s-au împreunat toati obuzurile moschicesci într-un loc. Și îndată au și început pedestrima a eși înșirată M, P//16 a să lumina dzioa din noapte, luni dimineață, atuncea s-au timpinat împăratul V/ luni, în luna lui iulie în opt <*lipsește* opt B> zile, atuncea s-au timpinat împăratul cu toată greimea, pedestrima B, E, G/ luni în <loc gol> zile a lui iulie, atuncea C/ timpinat C//17 pedestrima C/ Reprin ghenaral B, C, D, E, V//18 la]în B, E, G, V/ Stănilești B/ Decii B, C/ îndată B, C/ timpinat B, C//19 pedestrima B, C/ pîrcanele B, pîrcanele C//20 al taberii <și V> alt rînd pre B, C, V/ a taberii]al obuzului E, G, M, P/ altul]alt rînd E/ altă]cee M, P//

iar obuzul împăratului tot păzia de întra în mijloc, în celalalt obuz, în pedestrimă.

95. Ce n-au apucat a întra toate carăle împăratului în celalalt obuz, să s-încheie pârcanile, și au și lovit turcii și cu tătarii denapoi obuzul. Și așa au făcut o năvală<ă> strașnică, cât au rupt vro 100 de cară, și li-au luat, care nu apucas-a întra în pârcană. Și între acéle cară ce-au luat turcii s-au tîmplat și vro doao, trei căruță pline de bani împărătești.

10 96. Mai dat-au și alții năvală în coastele obuzului din gios și alții în coastele obuzului din sus. Ce aceia n-au putut strica nemic. Mai mult ș-au stricat lor, / că era pârcanile înșirate și tocmită.

15 Deci cum au dat năvală turcii, iar moscalii au și slobodzit pârcanile la pămînt, și au slobodzit toți, odată, focul și pușcile într-înșii. Și așa cădea turcii, ca cînd ar cădea niște pere coapte dintr-un păr, cîndu-l scutură oamenii.

20 97. Iară bieții moldovéni, cât să putus<ă> ținea la un loc de steaguri, de nu să răsipis<ă> noapte pe<n> obuzuri, ei mergea înaintea obuzului afară din pârcană. Deci vîd-zîndu-i turcii că sînt afară din pârcană, așa le-au dat

1 împăratului B,C, *lipsește* M,P/ întra înlontru, în mijloc M,P// 2 *lipsește* celalalt M/ în pedestrimă B,C// 2-4 în obuz, ca să încheie pârcanile M,P// 3 95/68 B, 102 V, *lipsește* E,M,P/ împăratului B,C// 4 după obuz ad. în pedestrimă B,E,G,V/ să C/ să s-încheie B/ pârcanile B, pârcaneli C// 4-5 Turcii <și tătarii M> îndată au lovit dinapoi obuzului moschicescu. Și atita de strașnic <tare P> au năvălit, cât M,P//5 așa B, așa C/au făcut un chiot mare și au dat o năvală strașnică B,E,G/ năvală C// 6 au rumptu B, au rumpt C,G/ *lipsește* vro M,P/vro sută B, vreo sută C/ li-au luat cu totul, fiindcă acie <incă P> nu apucasă M,P/ după care ad. cară B,E,G//7 apucase B, apucasă C/ într-acéli B/ acéli C/ ce li-au luat M,P, care au luat G//8 după tîmplat ad. de au luat B,E,G/ după întîmplat ad. di au fost M,P/ vreo C/ *lipsește* vro doao M,P/ *lipsește* doao B,E,G,V/ trii căruțe B,C,E,G,V/ de/cu M,P//9 împărătești B,C// 10 96/69 B, 103 V, 145 M, *lipsește* P/ coasteli C/ ad. marginal obuzului B// 10-16 Turcii au mai dat năvală în coasteli obuzului moschicescu; pârcanile era înșirați și tocmiți. Deci moscalii au și slobodzit pârcanile <*lipsește* pârcanile era... slobodzit P> la pămînt și îndată au slobodzit foc din toati pușcile mari și mici asupra lor. Și M,P//12 nemică B,C/13 tocmită bine B,D,G/tocmită, încheiate C, încheiate bine E//14 Decii B,C//15 pârcanile B, pârcanile C/toți/tot G//16 focul într-înșii G/*lipsește* și pușcile B,E,G,V așa B/ așa au căzut multimea de turci C/ turcii și tătarii M,P//16-18 *lipsește* ca cînd ar cădea... scutură oamenii. C// 17 nește B/ cînd îl scutură B// 19 97/70 C, 104 V, 146 M, 92 P/ *lipsește* Iară M,P/ bieții B,C/ putusă B,C// 19-21 cîți mai era și să mai pute ține la ste<a>guri merge, săracii, înaintea obuzului dinafară M,P// 20 locu B,C/ stiaguri B,C/ răsipisă noaptea B,C/ pen D, prin B,C,V//21 ei/ței B,C,V/înainte B, înaintea C/ Decii vîd-zîndu-i C/Iară B,E,G,V//21-1 Iară turcii așa li-au dat o năvală B,E,G,V// 21-22 *lipsește* Deci... din pârcană, așa M,P// 22 așa C/ li-au C/

turcii năvală<ă>, ca o noajă de lupi într-o turmă de oi. Ce moldovénii, neputîndu-i sprijeni, au și plecat fuga înapoi asupra obuzului, iar turcii denapoi gonîndu-i, pre carii cumu-i agiunge tot îi prăvăliă și-i tăie, și să făcea 5 mare chiot.

98. Deci agiungînd moldovénii în fruntea obuzului, iar moscalii n-au vrut să le deșchidă pârcanile, ca s<ă> întri înlontru în obuz, ce li-au făcut semn de-au purces alătura cu obuzul a fugi. Și la giuătate de obuz le-au 10 deșchis pârcanile de li-au făcut poartă.

15 Și au început a întra moldovénii, prin coastele obuzului, în obuz, iar turcii tot îi gonîia, ca niște lupi, pre lîngă obuz. / Iar moscalii sta de-i privîia, pînă s-au apropiat turcii aproape și au intrat moldovénii mai toți în obuz. 15 Atunce moscalii, aflînd vrème, odat-au slobodzit focul din poartă ce o făcus<ă> pînă în frunte obuzului; și așa au oborît pre turci, ca cum i-ar mătura cu o mătură.

99. Apoi turcii s-au spăriiat a mai da năvală la obuzul moschicescu, ce mergea pre departe, ca la 1.000 și mai bine 20 de pași bărbătești. Fără cît numai ce eșia hărîț<ii>),

1 năvală B,C/ Datu-le-au turcii o năvală M,P/ noaje B,C/ lupchi G/ după oi ad. strașnică M,P//2 Ce moldovénii/Și ei M,P/sprijeni/suferi P/ sprejeni B,C/ au plecat M,P//3 înapoi B,C, *lipsește* V/ asupra obuzului/spre obuz M,P/ gonîndu-i dennapoi C/ îi gonie dinapoi M,P/ *lipsește* denapoi B,E,G,V//3-4 iar turcii, gonîndu-i, pre carii cum îi agiungea, îi lua în sulîțe <în sabii E, în sulîță și în sabii V> și-i omorîia și să făcia B,E,G,V//4 cum îi agiungea, tot în sabii îi lua și-i tăia C, cum îi agiunge il oborîie gios și-i tăia M,P/ și s-au făcut M,P// 6 98/ 71 B, 105 V, *lipsește* M,P/ Decii B,C/ Cîți moldoveni au mai rămas au agiuns în frunte obuzului M,P//7 pârcanile B,C/portile M,P/ *lipsește* ca M,P//8 să între B,C/înlontru B,C,V/ să între în obuz, înlontru G/să întri și ei în obuz, înlontru, ci le-au M,P/ sammu B,C,V/de au B,C//9 *lipsește* a fugi M,P/ Iar cînd au fost moldovenii la giuătate di obuz M,P/li-au B,C//10 după deșchis ad. moscalii D/pârcanile B, pârcaneli C/de B,C, *lipsește* M,P// 11 Și au intrat înlontru M,P/moldovénii a întra B,E,G/ *lipsește* moldovénii M,P/ccasteli C//12 ca niște lupi îi tot gonie M,P/nește B//13 *lipsește* Iar M,P/ de-i/đe G,M/pînă ce D//13-14 pînă ce-au intrat moldovenii în obuz și s-au apropiat turcii M,P//14 *lipsește* aproape și... în obuz. M,P//15 Atunce B,C/ aflîndu B// vrème B/odată B,C/îndată M,P/foc M,P//16 făcusă B,C/ fruntea B,C/ așa B, așa C/atita M,P/17 i-au oborît E,G/cum/cînd M,P// 18 99/72 B, 106 V, 147 M, 93 P/*lipsește* Apoi M,P/ S-au spăriiat turcii M,P/la obuzul/asupra obuzului M,P/ merge C/ca di o mii pași M,P/o mie B, o mie C//19-20 de pași bărbătești și mai bine B,E,G/ de pași și mai bine V//20 *lipsește* bărbătești V,M,P/ Fără de cît D,E,G/ hărîți //20-1 eșia hărîți cite doi, trii și de la moscali așîderea eșia cite doi, trii de să lovia cu dinșii B,E,G// 20-4 Iar la heriți tot eșia cite doi, trii, di îmbi <de amîndoa P> părțile, iar mai ales cu ofițarii moschicesci, fiind dinu afară pârcanilor, fiușticarile drept ste<a>gul său M,P//

cîte doi, trei, și de la noi așijderea, de s<ă> loviia cu dînșii, și din oficerii moschicești și din moldoveni. Că oficerii moschicești mergea tot pre denafara pârcanilor, cineș drept steagul său. Iar pre dinlontru, alătore cu pârcalele, mergea cîte 5 rînduri de draguni pedestri, și în mijlocul lor carăle și altă oaste. Iar în coada obuzului denapoi să tot bătea vîrtos cu turcii; că începus-a-l agiunge și pedestrime turcească, inicearii.

f. 360^v Deci mergea cîte puținel, și sta obuzul de aștepta pre 10 cei din urmă; că cei din urmă mergea tot bătîndu-s<ă>. Și mergea puținel și iar sta, de să aștepta, că cei din urmă avea greu mare. Și cînd sta obuzul, moscalii /avea și cîte o pușcă mare pe la steaguri, și unde vedea cîte un buluc de turci, cîte dzéce, cincisprădzéce, ei și întorcea 15 cîte o pușcă cu căruța și da în turci. Și așea îndrepta pușca de bine, cît nu era niciodată să nu lovască ori cal, ori om.

Deci așea au mărșu luni toată dzioa, pîn-în vrémea chindiei, de la Stănilești, de supt dial, pîn' la Prut. 20 100. Și dacă au sosit la Prut, au mai răsufat oarece la apă, că toată dzioa nu tăusă apă, nici ei, nici caii. Iar turcii, în scurtă vrémé, au început a să înmulți preste samă, și au agiuns și veziriul cu toat<ă> putére. Și de céia parte de Prut încă au început a sosi oaste turcească și 25 lésii a lui voevoda Chiovshii.

1 și de la noi]și de la moscali și de la turci D/ lipsește și de la noi așijderea C/ trii C/ ad. ulterior noi A/ noi]moscali V/ așijderea eșia și de la turci <ad. marginal> cîte doi, trii de să loviia V/ să C/ lipsește cu dînșii D// 2 și din ofiterii B,C,V//așijderea și din ofiterii D/ moldovéni B,C/ ofiterii B,C,V/ mergea B,C// 3 denafară C/pâr-canelor B, de pârcale C// 4 stiagul B,C/ dinlăuntru B,C,V/ alătore C// 5 cinci B/ lipsește de M,P// 6 era carăle E/ în]la M,P/dennapoi C/neincetat M,P/ lipsește tot M,P// 7 lipsește virtos M,P/ că începusă a agiunge B,C,D,E,G,V/Vinit-au M,P/ pedestrimea B,C// 9 Decii C/ Iar obuzul moschicescu mergea cîte puținel și iar aștepta M,P/ și iară sta de să aștepta B,E,G,V// 9-11 lipsește pre cei din urmă... de să aștepta B,E,G,V// 10 cei]cilanți M,P/mergea C// 10-13 că acie neincetat să băte <din urmă P> cu turcii și li era foarte greu. Moscalii la fiistcarile steag ave și cîte o pușcă mari; și unde M,P// 12 mare greu G/ lipsește și² B,E,G,V//13 pre C/ stiaguri B/ undé C/videa. B,C// 14 după cincisprăzece ad. la un locu B,E,G,V//ei] Iei B,V// 14-16 de turci, îndată impușca într-inșii. Și atîta îndrepta di bine pușca, cît niciodată nu era să nu nimerească. M,P//15 așia B, așa C// 16 lipsește ori cal, ori om M,P// 18 Decii B,C, lipsește M,P/ eșia B, așa C/ mersu C/ pînă B,C/vrémé B,C/ chindii B,C/ Și luni tot așa au mers, pînă la vréme de chindie M,P/ pînă la vréme de chindie V// 19 Și di la Stănilești au agiuns pînă M,P/ pînă B,C//20 100] 73 B, 107 V, lipsește M,P/ lipsește Și dacă au sosit M,P/ oarecîe B/ lipsește la apă M,P//21 Iei B,C/Jo(a)mini, M,P/ caii lor B,D,E,G,V// 22-23 Turcii foarte s-au înmulțit. Vinit-au și viziriul M,P//22 vréme B,C// 23 agiunsu B,C/ viziriul C/ toată puterea B,C/ lipsește Și M,P/ di B,C// 23-25 De céia parte de Prut iarăș au venit oasti turcească și cu dînșii era și lésii M,P// 25 lésii lui V//

Și era un dial mare împotriva obuzului moschicesc de céia parte, și nu putea oaste turcească să s<ă> pogoare la vale, să s-apropie de Prut, de răul pușcilor moschicești, că-i împoșca moscalii pre tare. Nărocul moscalilor că 5 nu avea turcii de céia parte pușci din dial, că ar fi stricat rău obuzul moschicesc. Iar de iasta parte să pusése turcii în dosul unor spini și făcea stricăciune moscalilor de după spini. /

f. 361 101. Iară împăratul au poroncit de au eșit toți mol- 10 dovénii, di-au dat năval<ă> turcilor la spini și au gonit pe turci de la spini. Și s-au mai lărgit pârcanile, di-au cuprins spinii înlontru, în obuz.

102. Atuncea s-au prins și un turc viu, și l-au dus la împăratul. Și acel turc au spus împăratului cîtă oaste 15 turcească iaste: 120.000 iniceari și 250.000 de călărime, cu 40.000 sindinghistri, carii sint giurați de mărghu înainte la războiu. Așijderea și hanul cu soltanul, cu tătă-rimea, și voevoda Chiovshii cu lésii și cu șvedzi, cîți

1 lipsește Și M,P/ și un dial C/ înprotiva C/ înprejma M,P/ moschicescu B,C/ di B,C//2 lipsește de céia parte M,P/ după parte ad. de Prut B,E,G,V/oastea turcească C/ turcii P//2-3 să să¹⁻² B,C//3 apropié B/lipsește să s-apropie de Prut, de răul pușcilor moschicești M,P//4 înproșca B,C/ pre tare]din pușci M,P/ lipsește Nărocul moscali-lor M,P/ după moscalilor ad. era B,C,E,G,V//5 di C,V/ pușci mari acei din dial C,D/pușci mari acei din dial dinprotiva obuzului, că ar fi B,E,G,V//5-6 Turcii în cee parti nu ave pușci mari, că di ar fi avut, apoi mari stricăciuni ar fi făcut moscalilor M,P// 6 ad. marginal rău G/ moschicescu B,C/ lipsește Iar M,P/de iasta]de aceasta B,C,D,E,G,V/ Di ceasta M,P/ să pusése B,C//7 făciia B// 8 lipsește de după spini M,P// 9 101] 108 V, 151 M, 95 P, lipsește B,E,G/ Iar B, lipsește M,P/ împăratul B,C/ de au eșit din obuz moscali, donți și căzaci și moldoveni B,E,G, de au eșit din obuz moscali și moldovéni, donți și căzaci V/ lipsește de au eșit toți M,P/ toți moldovénii] moldovenilor M,P, oaste din obuz C// 10 de au <i-au E,G> dat năvală B, și au dat năvală B,C/ năvală asupra turcilor M,P/ și]moldovenii M,P/ au]i-au B,E,G,V//11 pre B,C/ s-au]au P/ lărgit]mărit B,C,E,G,V/ pârcalele B, pârcaneli C/ de au cu-prinsu B,C//12 înlăuntru B,C,V//13 102] 101 E,G, 109 V, 152 M, lipsește B,P//lipsește Atuncea M,P/ s-au prinsu C, au prinsu B,E,G,V/ și]pre B,G, și pre E,V/turcu B,C/ Prins-au un turc viu M,P/ lipsește și² M,P// 14 împăratul B,C/ turcu B,C/împăratului B,C//14-16 Și <lipsește P> după ci l-au întreat au spus că enicerii sint 120.000 <și P> 250.000 călărime și încă și 40.000 turci giurați, cari merg M,P// 15-16 o sută doaozăci de mii de iniceari <pedestrimea B> și doao sute <și B> cinzăci de mii <spahii B> călărimea și <cu C> patruzăci de mii sirdenghisti B,C//15 de iniceari D, inicearii pedestrimea E,G/ de spahii călărimea E,G//16 cu]și E,V/ sirdenghisti D,E,G, sirdenghisti V/ sint B,C// 17 înaintea războiului B,C,E,G/ Așijderea și]Mai esti M,P// hanul din Crîm și cu soltanul din Bugiac cu tătărima B,D,E/ după hanul ad. din Crîm și G/ cu]și cu V/ hanul și soltanul M,P/ ad. marginal și soltanul M/ tătărima]tătarii M,P// 18 ad. marginal cu lésii E/ ședzi B/ cîți]iar cîți M,P//

or hi de mulți, nu știe. Și au mai spus că au venit cărți de la împăratul turcescu, scriind la veziriul, de a socoti că nu va putea birui pre moscali, să caute să fac(ă) pacé, și ce-ar cere moscalii să le dea, să nu s(ă) bată.

- 5 103. Deci împăratul moschicesc, înțelegind vorba acelu turcu, au pus pre Șeremet de au scris o carte de la dînsul la veziriul într-acesta chip, precum: „Noi am avut pacé cu voi, și voi v-ați potrivit Șfedului de aț trimis pe hanul și pe sultanul di-au prădat astă iarnă în țara noastră
f. 361^v 10 fără nici o vină. Și încă n-au agiuns cu atîta, și te-ai sculat acmu și /măria-ta, cu toat(ă) putere, de vii asupra noastră. Deci împăratul nostru, oblicind de această faptă, m-au ales pre mine cu ace(a)stă oaste înainte, întru întimpinarea mării-tal(e), ca să stau să vorovăscu cu
15 mării-a-ta și să punem la o cale pentru această pradă ce ne-ați făcut, ca să facem pacé. Că noi nu sintem bucuroși ca să stricăm pacea; că noi ținem pacea, iar măria-ta, cum ai vădzut oastea mea, cum ai prinsu a bate și nu stai să vorovim. Pentru aceasta te poftescu să-mi faci știré,
20 să știu cum oi scrie la stăpînul meu, la împăratul, căci eu n-am venit pe bătae, ce pre pace“.

Într-acesta chip au scris cartea, cu numele lui Șeremet, tăinuindu-s(ă) împăratul moschicesc că nu-i în obuz.

1 or fi Bjera C,V/ de mulți]la număr M,P/ el nu știe M,P, nu știie B,C,V/ după spus ad. acelu turcu C,E/ Mai spus-au acelu turcu și aceasta, cum că au vinit M,P/ vinit B,C/ cărți] scrisoari M,P/2 împăratul B,C/ lipsește scriind M,P/ că de va socoti M,P/ 3 lipsește putea V/ lipsește birui P/ lipsește să caute M,P/ facă B,C/ pace B/4 ce ar B/ și ci va ceri moscalul să-i dîa M,P/ să nu să bată B,C, lipsește M,P/ 5 103]74 B, 102 E,G, 110 V, 153 M, lipsește P/ Decii împăratul moschicescu înțelegind B,C/ 5-6 Împăratul moschicescu au poroncit lui Șărămet de au scris la viziriul de la sini M,P/ 7 întiu acesta C/ precum B,C, lipsește M,P/8 pace B/ Șfedului V]craului Șfedului B,E,G, de]și M,P/ ați trimis B, ați triimes C/8-9 pre¹⁻² B,C/ 9-12 sultanul, fără nici o greșală a noastră, în țara noastră. Și <Ce P> încă nu v-ați îndestulat cu atîta, ci acmu ai vinit și mărie-ta cu oaste toată asupra noastră M,P/9 de au B,C/ în țările noastre D/10 fără de nici o vină sau pricină B,E,G, fără de nici o pricină V/ agiunsu B,C/ ti-ai sculat B,C,V/11 acmu B,C,V/ toată puterea B,C/12 Decii împăratul B,C/ lipsește nostru P/ oblicind]auzind M,P/ lipsește de M,P/ acesti fapți M/ această C/13 înainte B,C/14 tali B,C/15 lipsește și M,P/calé B,C/15-16 pentru prada ci ați făcut în țara noastră, și să facem M,P/ 16 ni-ați B,C/ după pace ad. de vreti P/ Că]De vremi că M/ nu sintem B,C/17 lipsește ca M,P/ lipsește că noi ținem pacea MP/ 18 cum ne-ai văzut M,P/ lipsește oastea mea M,P/ 18-19 îndată ai poroncit, să ne bată și <nu P> așteptați <astepti P> întiiu să vorbim M,P/ 19 Pentru aceasta poftescu pre mărie-ta să mă înștiințezi, ca să știu M,P/ 20 oi scrie B, voui scrie D/ stăpînu-mieu C/ împăratul B,C/ la împăratu<1> la stăpînul meu P/ căci]pentru că E,G, că M,P/ 21 vinit B,C/ pe]pre B,C, spre M,P/ bătaie B/ pacé B/ 22 Întru C/ carte B/ numeli C/ 22—1 Întru acest chip au scris Șăremet, ca să nu știu turcii că esti împăratul în obuz. Și au dat scrisoarea M,P/ 23 tăinuindu-să B/ împăratul moschicescu M,P/ nu-i]nu iaste E,G/

Și au dat-o la acel turcu, și așaș, atuncea, luni seara, l-au trimis la veziriul.

104. Turcii atuncea sara au făcut dovă, după cum li-i obiceiul, de strigă cu toții tare, cînd fac dovă, adecă
5 cînd să roagă lui Dumnedzeu. Iar împăratul moschicescu, dacă au audzit așa, în grabă au sărit, gîndindu-s(ă) c-au dat năvală turcii di-au spart obuzul, și întreba ce iaste.
f. 362 Iar Dumitrașco-vodă au spus că fac turcii rugă la /Dumnedzeu. Iar împăratul s-au zimbit a rîde și au dzis: „Măcar
10 că sint păgîni, dar să roagă și ei tare lui Dumnedzeu“.
105. Deci cum au istovit turcii dovă, s-au și apucat a da năval(ă) de trei, patru părți în obuzul moschicescu. Și așaș să bătea, cite un ceas și giunătate ținea năvala. Iar moldovenii ședea acolo, în mijlocul obuzului, ca cum
15 ar ședea la casele lor, așaș nu avea nici o grija. Că pușcile turcești nu le meștersuguia bine, și trecea preste obuz. Și arunca și cumbarele de cele mare; și, suindu-să sus, nu apuca să cadă gios și să spârgea. Și deși cădea vreuna, cădea în laturé, nu nemeria în obuz. Și cînd sta citeo-
20 dat(ă) bătae și începe trimbițele moschicești a dzice, pre atîta cunoștem că n-au spartu turcii obuzul. Și așaș, toată noapte s-au bătut.

1 Și au dat cartea <carte B,V> B,C,D,E,G,V/ așași B,C/ 1-au]și 1-au E/2 viziriu C/ 3 104]75 B, 103 E,G, 111 V, 154 M, lipsește P/ Iară turcii B,E,G,V/ atuncea întru acee M,P/4 li-ile iaste E,G,V/ 3-5 sară, după obiceiul lor au făcut dovă, au strigat tari cu toții, adică s-au rugat M,P/ 5 lipsește Iar M,P/ împăratul B,C/5-7 Împăratul, auzind strigare turcilor, îndată au și sărit, scotind că turcii au spart obuzul și au întrebat M,P/ 6 deaca B/ așaș B, așa C/în grabă]îndată G/ gîndind că au dat B,D,G/ că au dat C,V/7 de au B,C/ 8 lipsește Iar M,P/ voveoda M/ fecu B/9 lipsește Iar M,P/ împăratul B,C/ zimbit B,V/ Măcari B,C/10 că]de G/ sint B,C/ ei]iei B,C,V/ dar tari să rcagă <și ei M> lui Dumnezău M,P/ 11 105]75 B, 104 E,G, 112 V, 156 M, lipsește P/ Decii B,C/ Deci cum au făcut, au istovit G/ dovaoa G/ 11-13 După ce-au sfîrșit turcii dovaca, din patru părți au dat năvală asupra oștii moschicești. Și ține cu năvala citi un ceas și giunătate M,P/ 12 năvală B,C/ trii B,C,V/ 13 așa B,C/ jumătate C]mai bine B,E,G/ ținea B/ 14 lipsește Iar M,P/ șidea B,C/ lipsește acolo M,P/ după obuzului ad. moschicescu M,P/ cum]cînd P/15 ar șidea B,C/ ar fi <hi V> sezut G,V/ casale B/ așaș B, așa B,C, lipsește M,P/ nu avea]neavind M,P/ grije B/ lipsește Că M,P/15-16 Pușcile turcești <turcilor M> nu era grijiti bini, ci trecea M,P/ 16 obuz]obuzul moschicescu M,P/17 Și] Turcii M,P/ după arunca ad. turcii B,E,G,V/ combarali B,C/ lipsește] și² M/ di B,C/ de celi mari, cari, suindu-să sus M,P/ în sus D/18 să cadă]să s(ă) scoboare P/ jos B/ cădea-vreuna gios G, căde gios citi una M,P/ 19 nu căde în obuz, ci în laturé. Deci cînd sta M,P/ laturi B,C/ nu]și nu B,E,G/ 19—20 citeodată bătaia B,C/ sta citeodată războiul, atunci și începea trimbițele V/ 20 atuncea și începea trimbițele moschicești a dzice B,E,G/și zice trimbițele moschicești M,P/ lipsește și C/ începea C/ și pre atîta să cunoștea B,C,D,E,G,V/21 să cunoștea M,P/ spart B,C/ obuzul moschicescu B,E,G,V,M,P/ așa B,C/ 22 noaptea C/ s-au]au G/

106. Dzicea împăratul moschicescu că are și el 2 cumbarali de cele mare, făcute cu alt meșterșug, cu otravă, care îl ține una câte 50 pungi de bani, și să călăști că n-au luat mai multe. Că acmu ari arunca și el vru una, dar n-are la cine arunca; că ordeia turcilor încă nu-i strînsă, să fie așădzată la un loc. Că acel fél de cumbarale / sint nu numai herăle ce-s într-însele, ce și mirosul; pre cine agiunge, cade de moare. Ce oricum, dimineață, dintr-acéle doao a arunca una, unde a védea ordiia lor strînsă.
107. Dumitrașco-vodă își lăsas(ă) doamna în Iași, cu un polcu de moscali și cu vro 200 de căzaci, dzicînd și împăratul că-ș va lăsa împărăteasa-ș în Iaș(i). Iar apoi n-au lăsat-o, ce-au luat-o cu sine, cu dînsul, iar doamna au rămas în Iași.
- Dzisu-i-au atunci cîțva boiari să nu-ș las(ă) doamna în Iași, și mai vîrtos i-am dzis eu să o trimită la Hotin sau la Cameniț(ă). Că acmu-i vrémé de nepace, și de s-a tîmpla vro primejdiie, îi va fi cu greu, că nu avea nici vezetei, nici slugi, și cine știie cum s-a tîmpla; iar de va fi pre voia creștinilor, lesni-i a să întoarce să vie la Iași.
- Iar vodă s-au mîniat și mi-au răspuns să-mi iau făméia, de mă tem eu, să o trimit unde mi-i voia, iar el pre

1 106]76 B, 105 E,G, 113 V/împăratul B,C/ are B,C/ doao B,C/ combarale B, combarali C,V/ 1-9 *lipsește* M,P/ 2 din B,C/ mari C/ 3 ținea C/ ținea a cheltuiala B, E,G/ *ad. marginal* cheltuiala B/ *lipsește* cite G/ cinzeci de pungi B,C,D/ să căiia B,D, E,G,C/ 4 ar arunca B,C/ vreuna B,C/ 5 ordiia B,C,V, urdie E/ nu era strînsă B,E,G/ 6 fiie B/ așezată B,C/ locu B,C/ féliu B,C combarale B, combarali C/ sint B,C/ 7 ce-s]ce sint C/ ce sint într-însele să fie otrăvite, ce B,E,G,V, ce sint într-însele otrăvite, ce D/ 8 îl agiunge D/ diminiată B,C/ dintr-acéli B, dintru acéli C/ 9 după doao *ad. combarali* B,E,G/ va arunca D,G/ undé B,C/ a videa B,C, va videa D/ ordiia turcilor <turească G> strînsă B,C,E,G,V/ 10 107]76 B, 106 E,G, 114 V, 159 M, *lipsește* P/ lăsasă B,C/ Dumitrașco voevoda foarti să căia că ș-au lăsat doamna în Eși M,P/ 11-12 *lipsește* cu un polcu...și împăratul M,P/ 11 vreo C/ doao sute B,C/ 12-22 *lipsește* că-ș va lăsa.. iar el pre M,P/ 12 *lipsește* și² E,G/ împăratul B,C/ pre împărătiia-ș B,C,E,G,V, pre împărătiia D/ Iași C/ Iar]Dar D/ 13 ce au B,C/ *lipsește* cu sine B,E,G/ *lipsește* cu dînsul V/ 15 Dzisu-i-au atunci Ion Neculce hatmanul lui Dumitrașco-vodă să nu-ș lasă B,E,G/ Dzisu-i-au atunci lui Dumitrașco-vodă Ion Neculce hatmanul să nu-ș lasă pre doamna V/ cîțiva C/ lasă C/ 16 și mai vîrtos i-am dzis eu]și mai vîrtos i-au zis hatmanul Ion C, și mai vîrtos i-au dzis Ion Neculce hatmanul D, *lipsește* B,E,G,V/ ce să o trimiță B,E,G, V/ după trimită *ad. pre doamna C/ 17 Cameniță B,C/ Că fiind vrémé de nepace <nepacă C> B,C,D,E,G,V/ să va tîmpla D/ 18 vreo C/ nu va avea B,C,D,E,G/ 18-19 nici slugi, nici vezetei C/ nu va avea nici slugi, nici vezetei, că la o vrémé de nevoie toți fug și cine știie cum s-a tîmpla V/ să va întimpla G/ 20 creștinilor B,C/ lesne-i va fi B,E, lesne îi va fi G,V, pre lesne îi va fi C, lesne iaste D/ să vie B,C/ 21-22 Iar Dumitrașco-vodă s-au mîniat și i-au răspuns să-ș ia <iei C> el mularea <fimeia C,D, fimeia lui V> de să teme, <el C, și V> să o trimită undé îi iaste <i C,D,V> voia B,C,D,E,G,V/*

doamna, din Iași, n-a clăti-o necăiuri. Iar apoi, după ce-au vădzut că au încungiurat turcii obozul, el tare s-au spăriat că or hi trimis turcii niscaiva oaste turcească la Iași și i-or lua doamna și copiii. Și plîngea și întreba în
f. 363 5 toată / oaste, cine să va afla un voinic să ias(ă) pe furiș, să s(ă) sloboadă la Iași, să dea știre doamnei să fugă. Și-i va da pentru acea slujbă ce-a face 100 de galbeni de aur, sau și doaa. Și nime nu cutedza să s-apuce să margă.

Apoi Dumitrașco-vodă, vâdzînd că nu s(ă) găsește
10 nime, să ispitiiia el singur să margă și cu Brahă, capitan de dărăbani. Și-ș găsîs(ă) și cealmale și haine turcești să s-îmbrace, să ias(ă) noapte din obuz, să între în oaste turcească, ca doar ar putea străbate la Iași la doamna, să o ia și să fugă.

15 Ce din obuz nu putea eși nime, că nu-i lăsa moscalii la părcane fără ucaz. Și s-au dus și la împăratul de i-au spus ce va să facă, și au cerșut ucaz. Ce împăratul n-au vrut să-i dea ucaz și au socotit că nu iaste bine, că poate să-l prindză turcii, și l-or omorî; iar la Iași, sau or fi mers
20 turcii, sau ba, iar așea l-or omorî și pe dînsu și or merge apoi și la Iași. Și să nu să tiamă, că, de or și merge turcii la Iași, nemic n-or strica. Ce avea mare grija și jeale nu numai el, ce și noi cu toții, cîți ne era casele în Iași.

1-16 *lipsește* doamna... părcane fără ucaz. M,P/ 1 n-a clinti-o necăiri <nicăiri C> B,C, nu o va clinti <clăti G> nicăiri <necăiri V> E,G,V/ 2 ce au vâdzut C, cle au vâzut B/ obuzul B,C,E/ după obuzul *ad. moschicescu* de toate părțile V/ 3 vor fi trimis D/ niscăi B,E,G,V/ 4 și-i vor lua C, și vor lua D/ și-i vor lua doamna și coconii B,E,V, și-i vor lua pre doamna și pre beizadele G/ plînge B/ 5 cine s-ar afla B,E,G, V/ iasă B,C/ pre B/ să iasă pre furiș din obuz D,V/ 6 să să sloboadă B,C/ știré B,C/ 7 acia B/ *ad. marginal* slujbă V/ *lipsește* ce-a face B,E,G/ o sută de galbeni <galbeni B> B,C/ 8 doao B,C/ nime C/ să să apuce B,C/ 9 vâzînd B,C/ să B,C/ 10 nime B,C/ singur B,C/ capitan B,C/ 11 Și și găsise B,V, Și-ș găsîsă C/ celmale G/ 12 să să îmbrace B,C/ să iasă B,C, și să iasă E,V/ noaptea B,C/ din obuzul moschicescu V/ 15 nime B,C/ 16 fără de ocaz B,C,E,G,V/ după dus *ad. Dumitrașco-vodă* B,E,G,V/ *lipsește* și² C/împăratul B,C/ 16-19 Și s-au rugat împăratului să-l sloboază, să me<a>rgă la Eși. Ci împăratul nu l-au lăsat, zicînd că nu esti bini să margă, că poati îl vor prindi turcii M,P/ 17-18 ocaz¹⁻² B,C,E,V, ocaz¹⁻² G/ 17 împăratul B,C/ 18 au socotit]i-au zis B,E,G,V/ *lipsește* că nu iaste bine B,E,G,V/ 19 prindă B/ și-l vor omorî D/ mersu B,C/ 19-23 *lipsește* iar la Iași... ne era casele în Iași. M,P/ 19-20 iar așia, dacă l-or prinde <pre dînsul E> l-or omorî și <*ad. marginal* B> pre dînsul B,E,G/ 20 așa C/ iar așea dacă îl vor prinde l-or omorî D,V/ pre dînsul C/ mergé C/ 21-22 *ad. marginal* Și să nu s(ă) tiamă că de vor și merge la Iași G/ 21 merge B/ turci(i) C/ 22 turcii nemică nu vor strica G/ nemică B,C/ 22-23 Ce el avea grije și mare jeale și nu numai el, ce și boiarii cu toții cîți <căroră E,G> le era casele <*lipsește* casele G,V>, jupîneșele <jupîneșele și coconii V> în Iași B,E,G,V/ 22 jale C/ 23 el]Dumitrașco-vodă C/ ce și boiarii cu toții cîți le era C,D/

108. Rugăm pre dumneavoastră, iubiți cetitori tineri, să luați sama aceștii scrisori, de s-ar întâmpla vrodă/să mai viie niște lucruri ca aceștea în țara noastră, să vă știți chivernisi, să nu pățiți și voi ca și noi.
- f. 363^v 109. Moscalii la turci niciodată năvală nu mai da, ce tot turcii da năvală la moscali, pînă își istovii focul, și apoi iar să da înapoi, iar moscalii tot cătinel după dinșii. Și să lărgisă șireagurile cele de moscali, în lature, cît alergai cu calul; atîta să lărgisă moscalii de la carăle lor.
- 10 Iar cînd au fost marți dimineața, turcii s-au strîns toți de o parte, și acolo s-au făcut meteredzu și s-au așădzat toate pușcile. Și au început a să bate prea vrăjmaș, cît întuneacă lumea, de nu s-a vedea om cu om, și să vedea numai para cum eșii din puști. Ca cum ar ardă
- 15 un stuh mare de trestie pe niște vînt mare, așa să vedea focul eșind din puști. Numai ce voui să dzic, poate-fi Dumnedzeu fereste la războiu, că dintr-o 1.000 de sinete abia să tîmplă de lovește un om. Că de ar hi nemerit cît foc slobodzia, n-ar fi mai rămas nici la turci, nici la
- 20 moscali om de poveste. După cum dzice un cuvînt Miron logofătul: „Mare iaste omul, iar la războiu prea / mică-i iaste țînta“.
- f. 364

1-4 *lipsește* M,P// 1 108]77 B, 107 E,G, 115 V/ iubiți C// 1-2 Rugăm pe dumneavoastră bolari, pre cei bătrîni ca pre nește frați, pre cei tineri ca pre nește fii, citind acest punctu *lipsește* citind acest punctu V/ să luați seama B,E,G,V// 2 ca de s-ar întâmpla B,E,G/ vreodată B,C// 3 vie C/ nește B/ acēste B,C// 3-4 țara noastră, a Moldovii, să vă știți păzi și a vă chivernisi B,E,G// 4 să nu pățiți așa, ca aceia boiari, atuncea C/ ca și noi/precum au pătit aceia atuncea D// 5 109]77 B, 108 E,G, 116 V, 160 M, *lipsește* P/ niciodată năvală la turci nu da M,P/ ce tot iari M,P//6 după turcii ad. neîncetat M,P//6-7 *lipsește* pînă își istovii... înapoi, iar M,P// 7 iară B/ înapoi B,C/ cătinel] să mișca M,P/ *lipsește* după E/ după dinșii ad. mergea B,E,G,V/dinșii] turci M,P// 8 lărgisă] depărtase B,C,E,G/ Și să lărgi obuzul foarte bini M,P/ șiragurile B/ în laturi B,C] de să depărtasă în laturi V// 8-9 *lipsește* șireagurile cele... de la carăle lor M,P// 9 lărgisă] depărtase B,C,D,E,G,V// 10 *lipsește* Iar cînd au fost M,P/diminiața B,C/ strînsu B,C/ după toți ad. turcii M,P// 11 di o parte M,P/ *lipsește* acolo M,P/ așezat B,C//12 *lipsește* toate M,P/ după pușcile ad. cele mari B,E,G,V,M,P/ după început ad. de îmbe (de amîndoa P) părțile M,P/ pre B,C/ foarte P/ cît cît să D, atît cît să M,P/ cit nu să videa razele soarelui și să întuneacă lumea B,E,G,V//13 lumea] soarele M,P/ să videă 1-2 B,C//13-14 om cu om, ce numai <ce E,G,V> să vide para B,E,G,V/ om cu om, ci numai văpae focului să vide, cînd eșie din puști M,P/Ca/ Și ca B,E,G,V/ ar] ari C/ arde B//15 un] nește B,E,V/ *corectat* stuh mare <de> trestie A/ pe nește B/ fiind M,P/ așia B, aș C//15-22 *lipsește* așa să vedea...prea mică-i iaste țînta M,P//16 videă B,C/zicu B,C//17 fereste B,C/ dintr-o mife <mie C> B,C//18 lovește] lovia G/ ar fi B,C/ după nemerit ad. în oameni C//19 cit foc] tot focul cit B,E,G/ după slobodzia ad. în oameni E,G, tot în oameni V// 20 După cum] Însă dară după cum B, Ce precum E, Însă după cum V// 21 logofătul B/ ad. marginal pre G//21-22 pre <prea C> mică li iaste țînta B,C//

110. Dzis-au Dumitrașco-vodă atuncea împăratului: să legi toate carăle tabără și să lasă pe Medhoroschi polcovnicul cu cinci, șase mii de căzaci ce le avea și cu doao, trei polcuri de moscali, să rămie să apere carăle de
- 5 călărima Turcului, de or vrea să le dea năvală. Iar cēlaltă oaste moschicească, saldații, să dea năvală asupra inicērilor la meteredzu, că or bate pe iniceari și or lua și pușcile turcești, și atuncea or fugi și cēlaltă, călărima. Că așa li-i obicēul; că el au vădzut cînd au bătut nēmții
- 10 pre turci la Varadin, că, după ce-au bătut nēmții pe iniceari, iară călărima au și purces a fugi, carii cum putea.
111. Iară împăratul au răspunsu lui Dumitrașco-vodă: „Ți să pare și ai vrea de ai pofti, ticăloase oame, să fie pentru binele tău, dar, de oi și bate pe pedestrime, călă-
- 15 rime iaste multă, și n-am cu cine o goni“. Că sta călărima, ca cum ar sta pădure, împregiurul obuzului, de nu-i agiungea pușca. Sta și priviia cum să bat, și împăratul tot nădăjduia că-i va veni răspunsul ce scrisese noapte,
- f. 364^v cum s-au pomenit mai sus. Și veziriul / nu-i mai făcea
- 20 și tot păziia de să bătea.
112. Întru acēle vremi, cînd să bătea, venit-au un

1 110]77 B, 108 E, 109 G, 117 V, 162 M, 88 P/ Zis-au atuncea Dumitrașco-vodă B,E,G/ împăratului B,C/ Dumitrașcu voevoda au zis cătră împăratul: di-i socoti, împărătie-ta, să legi M,P//2 lēge B,C/ toate carăle <carăle tale V> la un locu, tabără B,C,E,G,V/ lasă pre Mirhorodschii B,C/ pre polcovnicul Milogorodschii M,P/ Mirhorodschii D,E,G,V//3 cu] și cu P/cinci mii] 7.000 P/ șase B, șase C *lipsește* M,P/ *lipsește* de M,P/ *lipsește* ce le avea M,P// 4 trii B,C,V/ și cu 3.000 moscali/ rămie B,C//5 Turcului] turcească G,V,M, turcilor P/ *lipsește* de or vrea să le dea năvală B,E,G,V,M,P/ Iar cu B,E,G// 6 ad. marginal moschicească G/ cu saldații B,E//7 inicearilor B/ or 1-2] vor G/ că acie vor bate M,P/ pre B,C/ luoa B,C//8 pușceli cele mari turcești G/ or] vor G/ și cealantă călărima M,P// 9 Că] Și G/ așia B, aș C/ li-i li esti M,P/ le iaste obiceaiul, dzicind că el B,E,G/ le iaste obiceaiul; că el dzicia că V/ obiceaiul C/ nēmții B,C//9-10 cînd s-au bătut nēmții cu turcii la V//9-11 *lipsește* că el au vădzut... carii cum putea. M,P// 10 repetă după cē au B/ ce au C/ nēmții C// 10-11 nēmții pre <lipsește pre G> pedestrime turcească, pre iniceari, iar călărima Turcului văzind au și purces B,E,G,V/ pre C//11 călărima C// 12 111]77 B, 109 E, 110 G, 118 V, *lipsește* M,P/ Iar B/ împăratul B,C/ *lipsește* Dumitrașco-vodă M,P/ după vodă ad. zicîndu-i B,V, dzicîndu E// 13 Așa-ți pare P/ *lipsește* și P/ *lipsește* și ai vrea M/ticăloasă E,P/ *lipsește* să fie B,E,G,V//14 după tău ad. și ai pofti B/ oia M,P/ *lipsește* pe B,C,D,E,G,V,M,P/ pedestrimea B,C/ călărima B,C//15 mai multă est călărima și eu M,P//16 ari sta C/ pădurea înaprejurul B,C//15-17 *lipsește* Că sta călărima... și priviia cum să bat, și M,P//17 împăratul B,C//18 nedujduia B,C, V] ave nădejdi M,P/ vini B,C/ răspunsu B/ scrisese B,C/ noaptea C/ cum] precum B,D,G,V// 18-20 răspuns pre scrisori ci o trimisăși Șăremet la viziriul. Iar viziriul răspuns nu-i trimite, ci tot poronce să bată pre moscali M,P//19 s-au pomenit mai sus] mai sus s-au scris E/viziriul C/ după făcea ad. răspunsu B,C,D,E,G,V//21 112]78 B, 110 E, 111 G, 119 V, 164 M, 89 P/ Iară întru acēle vrēmle B,E,G,V/ acēli C/ acēle vrēmle D/ vinit-au C/ Vinit-au un nouraș chiâr în vreme acēe cînd să bătea M,P//

nuoraș can mic și stropiia de ploae. Și aveam grijă să nu dea atunci năvală călărimea, și or piarde moscalii focul. Iar moscalii nici să mira și ne îmbărbăta și dzicea că mai pre mare ploi să bătea ei cu șfédzii, că avea mantale 5 în spate și ținea flintele supt mantale. Și mai greu era de focul turcescu, decît de cel moschicesc. Și n-au ținut mult acel nuoraș, ce ca giuătate de civert de ceas, și au și lucit soare, cu mare hierbinteală, cumu-i în luna lui iulie.

113. Moscalii cei din bătae trăgea atunci mare greu 10 de sête, că n-au obiceaiu, ca turcii, să le care apă cu sacalele. Deci împăratul au poroncît la moldovéni să le care apă cu ploșce, cu fedelése, cu poloboace, cu ce or putea. Deci au pornit cu toții de le căra apă. Varsa medurile și vinurile de prin poloboace și căra apă de ducea la sâldați.

15 Și-i scriia comisarii la izvod și le da bani cărora căra apă.
f. 365 114. A doa, mai trăgea greu moscalii că inicercile/ turcilor era mai lungi și heră mai bune și bătea mai departe decît flintele moscalilor, Și inicearii nu s<ă> prea apropiia

1 lipsește can...de ploae M,P/micu C/ploae B,C/ aveam]era B,C,E,G,V,M,P/ Și moldovénii avea grije D/ grije B,C// 2 după călărimea ad. turcească B,C,D,E,G,V/ or pierde C]să nu piarză M,P//3 miera C/ și <și-i C,D> înbărbăta pre moldovéni B,C,D,E,G,V//3-4 ci încă înbărbăta pre moldoveni zicînd, mai mari ploi era cînd s-au bătut ei M,P/și le zicea B,E,G,V//4 mari C,V/ei]iei B,C/ șiezii B,C/ lipsește că avea M,P//5 lipsește și G/și ei ține mantalele în spate și flintele supt mantali M,P//5-6 Și mai tari era focul <cel M> svezăscu decît acest turcescu M,P//6 di cel moschicescu B/ moschicescu C/ cel turcescu, decît de focul cel moschicescu D/lipsește Și M,P// 7 ce numai ca V/ce numai ca giuătate de ceas B,E,G,M,P/și au și]și îndată au M,P// 8 lucit]strălucit B,C,E,G,V/soarele B,C,D,E,G,V,M,P/cu]și încă cu M,P/ hierbintială B,C/precumu-i în D, precum iaste în E,G,V]fiind M,P// 9 113]79 B, 111 E, 112 G, 120 V, 165 M, lipsește P/cei]ciei B,V/bătaie C]războiu B,E,G,V/ trăgia B/ Moscalii trăge mare nevoi de săti M,P//10 n-au]nu ave M,P/ că n-avea obiceai să li care apă ca la turci cu sacalele C/ obiceai B/ după obiciai ad. moscalii V/sacale B//11 Decii B,C/Și pentru aceia M,P/ împăratul B,C/ au poroncît împăratul moldovenilor să cari moscalilor M,P// 11-12 să le care apă cu poloboace, cu ploșce, cu fedelése <cu fedelése, cu ploșce C, cu fedelése și cu ploșce V>, cu ce or putea <cu ce vor putea E,G> B,C,E,G,V//12 cu]și cu M,P//12-13 lipsește cu ce or putea... căra apă. M,P/Decii B,C//13 au]s-au B,D,E,G,V/de căra B,E,G/ miedurili B, miedurile C/ medul M,P/vinurili B/vinul M,P//14 și]de B,E,G/ de]și B/de ducea]și aducea E,G, lipsește M,P/la sâldați B,C/sâldaților M,moscalilor P//15 Și scrie M,P/ comisariul M/ după comisarii ad.împărătești B,C,G,V/ acelora ce căra apă B,E,V,celora ce căra apă G, acelora cărora căra apă D,și pentru apă M,P//16 114]112 E, 113 G, 121 V, 166 M,lipsește B, P/ lipsește A doa...că M,P/inicercile B//17 și de hier mai bune B,V,și la hieră mai bune D,și de her mai bun G, și de fier mai bune E/lipsește heră C/lipsește și heră... mai departe M,P//18 nu să pre apropiia B,C//18-3 Și măcar că enicerii sta diparti de obuzul moschicesc,dar fiindu-le enicercile lungi, ajunge cu focul în moscalii, din flintele lor, așa diparti nu pute ajunge M,P//

de moscali și slobodzia inicercile, dar moscalii, fiindu-le flintele mai scurte și mai slabe la hier, nu le slujia focul de departe, să agiungă focul pe inicearii. Iar de le-ar hi venit lor pre îndemînă să le bat<ă> pușcile departe, ca 5 a turcilor, n-ar hi putut ținea inicearii, atîta de lungu bătae, sau, de-ar hi dat vrodad<ă> moscalii năvală, încă n-ar fi putut ținea turcii războiu. Dar ei nu da niciodată năvală la războiu, ce sta numai de să apăra.

115. Acmu venis<ă> moscalii de să apropiasă de mete- 10 redzul turcilor și de pușci, unde era așădzate. Prea mult, de era ca o 150 pași turcii de moscali. Și era un ghenaral neamțu, anumé Vitman. Acesta s-au dus la împăratul și au început a-l mustra tare pre împăratul și-i dzicea: „Ce iaste aceasta, de umblăm toți, niște oameni hămeiți, 15 și nu ne căutăm treaba și orînduiala războiului dup<ă> cumu-l știm că să cade? Că eu în multe războaie a Neamțului am fost și știu leacul turcilor ce trebuiaște. Ce-m<i> 15 f. 365^v dă comenda oștii în mîna mea, / că eu în doao, trei ceasuri oi face ce știu și oi curăți pre turci, de nu i-i vedea pre aicea“.

20 116. Deci împăratul, audzînd așa, i-au dat ucaz ca s<ă> fie toată comenda oștii în sama lui și să asculte toți ghenaralii, precum le va poronci el.

2 flinteli C, lipsește E/ lipsește mai G/ fier B,C,E,V// 3 pre iniclari B/ li-ar fi <hi C>vinit B,C,V// 4 îndămînă B,C,V/ bată B,C// 3-7 lipsește Iar de le-ar hi venit... turcii războiu. M,P//5 ca a turcilor, departe G/ fi B,C/ iniclarii B/ inicearii ținea G// 6 bătaie C]războiu B,E,G,V/de ar fi dat vreedat B,C/ moscalii vreedat E/ moscalii năvală vreedat G// 7 turcii ținea E,G/ ei]iei B,C,V// 7-8 Moscalii năvală nu da niciodată, ci numai ci-și apăra obuzul M,P// 7 lipsește la războiu B,E,G,V// 9 115]80 B, 113 E, 114 G, 122 V, 168 M, lipsește P/ Acmu]și V/ Și vinisă acum C, lipsește M,P/ vinisă B/ Moscalii s-au apropiat M,P/ apropiase B/ meteredzul]obuzul P// 10 lipsește și de pușci, unde era așădzate B,E,G,V/ undé C/ așezate C/ Pre B//11 de era]de a fi fost C/ ca <vreo D> o sută <și B> cincizăci de pași B,C,D//10-11 turcilor, undi era și pușcile celi mari a turcilor. Numai 150 pași era pînă la meterez, adică pînă la turci. La împăratul moschicesc era un ghinărar M,P// 11 după pași ad. de departe B,E,G,V/ era și un ghenaral B,E,G, V//12 niamțu B,C/ pre anumé B,E,G,V/ Vicman B,E,G,V/ împăratul B,C// 13 tare a-l mustra V/ împăratul B,C//12-19. Acela au mers la împăratul și i-au zis cum că nu-i plăci orînduiala războiului, ci să-i de pre toți supt comanda lui și el fi va povățui într-alt chip și numai în trii ceasuri a curăți pre turci. Fiindcă el și în Țara Nemțască s-au bătut cu turcii și le știi rîndul M,P// 14 după aceasta ad. împărate B,C,E,G,V/ nêste B,V// 15 lipsește treaba și B,C,E,G,V/ rînduiala C,V/ după B,C// 16 cum îl știm B,C,V/ războaie B,C/ Niamțului B,C// 17 fost]văzut G/ liacul B,C/ Ce-mi C// 18 trii B,C,V// 19 vedea B,C/ aicea] turci G// 20 116]114 E, 115 G, 123 V, 170 M, lipsește B,P/ Decii B,C, lipsește M,P/ împăratul B,C/ așa B,C/ ocaz /i-au dat ocaz acelu ghenaral ca să-i fie B, E,G,V//20-22 împăratul au dat ucaz lui Vieman <Vesman P> ghenărariul <ghinărar P> să fii toți moscalii supt comanda lui și precum li va poronci, așa să facă. M,P// 21 să fie C/ sama]mîna G/ lui]gheneralului Vitman C//22 ghenaralii B,E//

117. Deci cum au luat acel ghenaral comenda în sama lui, au și pus oamenii lui de au îmblat împregiurul obuzului, dînd știrea tuturor slujitorilor cumu-i comenda oștii în mîna lui Vitman, să fie toți gata de năvală. Și au luat
5 cîte un rînd de sălțați din coadă și i-au mai îndesit în fruntea obuzului, unde era bătae, iar în coadă, unde era mai suptîri rîndurile sălțaților împotriva pre lîngă cară, au mai îngroșat pre denapoia saldaților cu moldoveni și cu căzaci.

10 Și așea era socoteala lui, să facă să s(ă) rumpă moscalii de la un loc, rîndurile cele mai groase, și să dea năval(ă) asupra meteredzului turcescu și să-l încungiure, iar rîndurile cele mai suptîri să apere, de ar năvăli asupra carălor niscaiva călărime turcească.

f. 366 118. Deci gătînd oaste într-acesta chip, mers-au / la
temeul oștii, unde să bătea. Și au mers și împăratul cu
dîns(ul) să vadză ce-a face. Și cum au vădzut pre un
porușnic moschicescu că îmblă ferindu-s(ă), l-au și
giunghiat cu șpaga sa. Și au și trecut înainte, ca 15 pași,
20 în fruntea războiului, și au început a striga să păsească mai

1 117]81 B, 124 V, 171 M, *lipsește* E,G,P/ Decii C/ Iară acel ghenaral, cum au luat comenda oștirii în seama lui B,E,G,V/ ghenaral C// 1—4 Ghenărariul Vieman <Veisman P> au trimis oamini lui împregiurul a tot obuzul moschicescu și au dat știre tuturor cum că esti toată comanda supt ascultare lui. Ghenărariul Vieman <Veisman P> au dat poroncă tuturor să fii gata de năvală M,P// 2 umblat C,D/ dat știré B,E,G/ *ad. marginal* dat G/împregiurul B,C, pinpregiurul D// 2-4 oamenii lui de au dat știré, cumu-i comenda oștii în sama ghenaralului Vieman și dînd știré înpregiurul obuzului tuturor slujitorilor li-au poroncit ca să fiie gata de năvală V// 3 *lipsește* slujitorilor G/ cumu-i]precum iaste E,G/4 mîna]seama B, sama C,E,G/ lui]gheneralului B,C,D,E,G,V/ Vicman B,E,G/ să fiie B/ gata toți B,C, E,G/ *lipsește* Și M,P/ Luat-au M,P// 5 *lipsește* de M,P saldați B,C/ i-au]au E// 6 frunte B,C/ undé B,C/ *lipsește* unde era bătae M,P/ bătaia C/ războiul B,E,G,V iară B/ în coadă]coada P/ undé B,C// 7 era rîndurile mai suptîri, rîndurile sălțaților M,P/ saldaților B,C/ înpotiva V, *lipsește* M,P/ *lipsește* împotriva pre lîngă cară C/ pre]pe B// 8 au împlinit rîndurile cu moldoveni M,P/ au mai pus pre lîngă saldați moldoveni și căzaci B,E,G,V/ *lipsește* pre denapoia saldaților C// 10 așia B, aș C/ socotiala B,C/ să B,C// 10-14 *lipsește* M,P// 11 locu C/ celi B/ groas(e) B/ năvală B,C// 12 *lipsește* și să-l încungiure B,E,G,V// 13 de ar da năvală G// 14 călărime B,C// 15 118] 82 B, 115 E, 116 G, 125 V, 172 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ Și așa M,P, întru acesta chip C, *lipsește* M,P/ au mers M,P/ la]cu B,E,G,V// 16 undé C/ unde era să să bată M,P/ *lipsește* Și M,P/ mersu B, mersu C/ Mers-au M,P/ înpăratul B,C// 17 dinsu B,C/ ce va facie B,E,G, ce a face C]ce orînduială va faci M,P/ Iară acel ghenaral, cum au văzut B,E,G,V, Ghenărariul Vieman <Veisman P> au văzut M,P// 18 poruncin B,C,V, poruncin E,G/ că umblă B,V, *lipsește* C,E,G/ ferindu-să B,C/ l-au și] și îndată l-au M,P// 19 junghiat B/ după sa *ad.* fiind împăratul de față B,C/ trecut de au eșit înnainté B,E,G,V/ înnainté C// 19-20 Au mai trecut înnainti războiului 15 pași și au început M,P/ cîncisprăzeci C]cinci, șeasie B,E,G,V// 20 după războiului *ad.* cu șpaga goală în mîna B,E,G,V/ după striga *ad.* stupai C,D// 20—1 a strica stupai, să pășască saldații mai iute înnainté și să fiie gata B,E,G,V//

iute înainte, să fie gata de năval(ă). Și-i îmbărbăta, și a dzică grănitariilor să înceapă a arunca cumbarale în iniceari.

Deci cum au purces sălțații a pași iute înainte, și grănitarii a slobodzi cumbaralele, atuncea turcii au și
5 început a îndărăpta și a intra în meteredzu, iar unii încep(ă) să s-apuce de puști, să le tragă să fugă.

Atuncea, într-aceia ceas ce era numai să dea năval(ă), l-au și nemerit o pușcă mare turcească pre acel ghenaral, și au cădzut mort la pămînt. Și pre alt ghenaral,
10 anumé Volcovschii, totodată l-au nemerit cu o inicearcă prin chept și au eșit pre supt susioar(ă), ce n-au murit; mai pe urmă s-au tîmăduit. Și împăratul încă, de multă vârsare de sînge ce vedea atuncea au ameițit de milă și s-au dus la cortu, de l-au udat împărăteasa cu niște

15 apă, și s-au trezvit. Sălțații atuncea, perindu-le capul, f. 366 v s-au părăsit de năvală și / au mai contenit focul. Dar și turcii încă au stătut și s-au lăsat de a mai face năvală.

119. Deci veziriul au poruncit să mai dea inicearii năvală încă 2 ceasuri, și de or vedea că nu pot face nemic,

1 iute]degrabă M,P/ înnainté C/ năvală B,C/ îmbărbăta C// 1—2 Și îmbărbăta pre toți și au poroncit granatirilor M,P// 2 zice C/ granatirilor B,C,D,E,G,V/ combarele B,C// 3 Decii B,C/ *ad. marginal* purces G/ purces]început V/ saldații B,C/ mai iute V/ înnainté B,C// 3—4 *lipsește* Deci cum au purces... atuncea M,P// granatirii B,C,E,G, V, granatirii D// 4 începînd a slobodzi combarele B,E,G,V/ combarele C// 4-5 turcii au și îndărăptat și au început a intra G// 4—6 Iar turcii au și început a merge în metérez, iar alții s-au apucat M,P// 6 unii au fost început a să apuca C// 5 iară B// 6 încep(ă) B/ să să apucie B// 7 Atuncia B/ Și chiiar M,P/ *lipsește* numai M,P/ năvală B,C// 8 l-au nimerit un glonțu dintr-o pușcă M,P/ *repetă* pre V/ pre Vieman <Veisman P> ghenărariul M,P// 9 ghenaral B,C/ și au și căzut D, și îndată au căzut M,P/ Și]Așijderea și M,P// 10 *lipsește* anumé P/ Așijderea și pre alt ghenaral, pre anumé Volcovschii și pre acela, totodată B,E,G,V/ *lipsește* totodată P/ nemerit]lovit B,E,G/ *lipsește* cu C/ prin]în G// 10—11 l-au nimerit în piapt un glonțu dintr-o inicearcă și au eșit glonțul M,P// 11 cheipt B/ au eșit glonțul C,D,G/ susioară B, sisioară C,V/ supt o sisioară E/ ce]dar M,P/ după murit *ad.* acela B,E,G/ ce acela n-au murit V// 12 mai]ci mai M,P/ pre B,C/ Și]Iară și B,E,G,V/ înpăratul B,C// 12-13 Și văzînd împăratul, de mari jali au ameițit M, și atuncea s-au făcut multă vârsare de sînge; și văzînd înpăratul, de mare jali au ameițit P/ de atîta multă G// 13 videa B// 14 s-au]l-au E,G,P/ la]supt M,P/ cort B,C/ și udîndu-l cu apă s-au trezit M,P/ înpărătiase B,C/ nêște ape B,D,E,V// 15 Iar saldații B,C,E,G,V/ atuncia B// 15—16 *lipsește* Sălțații...de năvală M,P// 16 de năvală]de a mai da năvală V/ și după acea au mai contenit focul de îmbe <amîndoa P> părțile M,P// 16—17 *lipsește* Dar și turcii... năvală. M,P// 17 *lipsește* încă G/ face]da G/ după năvală *ad.* asupra moscalilor B,E,G,V// 18 119]82 B, 116 E, 117 G, 126 V, 174 M, *corectat* 101 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ viziriul C/ au poroncit B,C, au mai poroncit V/ năvală inicearii E/enicerilor să mai de] năvală M,P// 19 doao B,C/ de]dacă M,P/ videa B,C/ nemică B,C// 19-2 că n-or pute să biruiască pre moscali, apoi să-i lasă și să să înto(ă)rcă înnapoi, iar pre bugegeni să-i rădici din Bugeac și să-i treacă M,P//

să-i lasă și să s-întoarcă înapoi și să rădice toți bugigenii, să-i treacă Dunărea în cea parte. Și mergînd zapciiî inicearilor de-i siliîa ca să mai dea năval<ă>, așijderea și călărirea turcilor să gătisă să dea și ei năval<ă>.

- 5 Iar inicearii au început a să sfădi cu zapciiî lor și a striga că nu mai pot să dea năvală, că doar de-i-i voia veziriului să s<ă> prăpădească toți inicearii. Că nu era mult acmu, di-ar hi năvălit moscalii, cum purcăsese, nici un iniceariu nu ar fi rămas. „Ce mai bine să fac<ă> pace, după cumu-i poronca împăratului, că noi am perit mai bine de giunătate, și cîți ș-am scăpat sintem mai toț rănîț, și noi <nu vom> mai merge“.

120. Deci înțelegînd veziriul că giľcevăscu inicearii, și moscalii ca nu altă dată au început a să bate, socotit-au și el pe urmă să nu greșască mai rău. Și au ales pre Cerchez Mehmet-pașa ibrihorul și l-au trimis la împăratul Moscului cu cuvînt de pace. Atuncea au stătu de imbe părțile arméle de a să mai bateré. /

- f. 367 121. Atuncea Șeremet și ghenărarii moschicești și alți boiari moschicești le părea bine, ca doar s-or împăca

1 după lasă <lasă B> ad. pre moscali B,E,G,V/ să B,C/ înapoi B,C/ pre toți B,E,G,V/ bugigenii B, bugigenii C // 2 triacă B,C/ lipsește și mergînd M,P/ Zapcii<i> silie pre eniceri M,P// 3 ca să le mai dea E,G/ după năvală ad. moscalilor B,C,E, asupra moscalilor G// 3-4 năvală asupra moscalilor; călărirea turcească iarăși să gătisă M,P// 4 să gătiia V/ să mai gătiia și iei să mai dea năvală moscalilor B,E,G// lipsește și ei M,P/ după năvală ad. moscalilor C,M, asupra moscalilor P// 5 lipsește Iar M,P/ și striga M și au început sa striga C,G, și au început a striga dzicînd E//6 că iei nu mai pot B,E,G/ să mai dea E, să mai dei M,P// 6-9 doar di-i <de P> esti voia viziriului să piară toți enicerii, de vremi că nu era mult să piară cu toții la această năvală a moscalilor; că di ar fi ținut mai mult, apoi nici un enicer n-ar fi scăpat M,P// 7 să să prăpădiască B,C/ acum C, lipsește B,E,G/ acum mult D/ de ar hi B, de ar fi C// 8 cum]precum E/ purcăsese B,C/ inicear B/ n-ar fi rămas B,V, poate nu ar fi rămas C// 9 Ce]Iară E/să facă B,C, să să facă M/să face veziriul pacé E,G/ cumu-i]cum iaste B,C,D,E,G,V, cum esti și M,P/ după împăratului ad. zicînd inicearii C// 10 împăratului, dzicînd inicearii că iei au perit mai bine de jumătate și cîți au scăpat <de n-au perit E,G> B,E,G,V/ noi]lei C/am perit pînă acum M,P]au perit C/bine mulți M, mult P/ giunătate, și și cîți au scăpat sintem rănîți mai mult de giunătate M,P/ ș-au scăpat sint C// 11 toți rănîți B,C/ și noi n-om mai mergé D, și iei n-or mai merge B,C,V, și ei nu vor mai merge E,G, lipsește M,P// 12 120/82 B, 117 E, 118 G, 127, V, 177 M, corectat 120 P/ Decii B,C, lipsește M,P/ înțelegînd B,C] Vázînd M,P //13 și cum că moscalii au început a să bati, nu ca altă dată, au socotit și el <lipsește și el M> că mai M,P/ nu ca altă dată V/ după bate ad. și a da năvală B,E,G// 14 pre B,C/ Și pentru acee au ales B,C//15 pașla B/ imbrihorul B,C,V, lipsește E,M,P/împăratul B,C//16 Moscului]moschicescu M,P/ stătu]încetat M, P/imbe]amîndoa C,E,G,V,M,P//17 armele B,C, lipsește M,P/lipsește de P/lipsește mai C/bateré]bate G,M,P//18 121/83 B, 118 E, 119 G, 128 V, 179 M, lipsește P/lipsește Atuncea M,P/ Șeremet feldmarșal B,E,G,/gheneralii B,C,E,G,V//18-2 și toți ghenărarii moschicești era bucuróși de paci, că li să supărasă de cîțiva ani mai nainte, de cînd s-au bătut cu șvezii; și pentru acee îndemna pre împăratul să facă paci cu turcii M,P// 19 s-ar împăca B,D,E,V, să vor împăca C//

cu turcii, că li să supăras<ă> de cîți ani să bătea mai nainte cu șfédzii, și îndemna pre împăratul să facă pace.

- Așijderea și împărăteasa iarăș îl îndemna să facă pace. Iar ghenararii cei streini, némții, nu priimiîa și dzicea 5 împăratului să nu facă pacea, că să va căi pe urmă.

Așijderea și un dascal a împăratului, moscal și acela, nu priimiîa pace și striga în gura mare să nu creadză pre păgîni și ținea rău și pre boiarii și ghenaralii moschicești, pentru ce îndeamnă pre împăratul să facă pacea cu păgîni.

- 10 Așijderea și Dumitrașco-vodă cu boiarii moldovenești încă căuta rău și grăiia și ei să nu facă pace, dar nu-i mai asculta nimé, căci moscalilor tuturor le era voia. Cădzut-au boiarii moldovéni și ei cu rugăminté la acel dascal, să stea tare la împăratul să nu facă pacea. Și sta 15 împăratul în cumpene. Numai nu au putut, că sta împărăteasa vîrtos numai să facă pacea.

122. Împăratul moschicesc au ales trei boiari a lui, pe Șefer ministrul și pre feciorul lui Șeremet și pre Savva Rogojenschii; și să temea Sava că-l vor cunoaște turcii, că / f. 367^v 20 mai nainte trăisă cu neguțutorie, dar apoi nu l-au cunoscut și i-au trimis la veziriul.

1 supărase B, supărasă C/ lipsește de B,E// 2 înainte C, înainte vreme B,E,G,V/ șiezii B,C/ împăratul B,C//3 lipsește Așijderea... pace. G,V/ lipsește Așijderea și M,P/ împăratia B,C/ îl îndemna <lipsește il B,E,M,P> pre împăratul B,C, D,E,M,P/ pacé B// 4 Iară B, lipsește M,P/ ghenaralii B,C/ lipsește cei streini M,P/ nemții B/ repetă nu priimiîa D/ nu priime să facă paci, zicînd împăratului M,P// 5 împăratului B,C/ lipsește să nu facă pacea M,P/ pre B,C/ că mai pre ur<mă> să va căi M,P// 6 al împăratului B,C// 6-7 lipsește Așijderea și... nu priimiîa pace M,P// 7 pacea B/ să facă pace C/ ciază C]criază împăratul B,E,G,V// 8 ghenaralii C]și pre ghenaralii B,E,G,V//8-9 lipsește și ținea rău... pacea cu păgîni. M,P// 9 ce]cie B,C,V/ îndiamnă B,C/ împăratul B,C/ pace C// 10 lipsește Așijderea și M,P/ Dumitrașco vovoda și moldovenii boeri M/ cu]și cu P//11 lipsește încă E,G/ ei]lei B,C,V/ după facă ad. împăratul E,G// 11-14 căuta rău și nu le păre bini de paci, dar pre dînșii nu-i asculta nîmi; că moscalii toți poftie să să <ca să P> facă pace, iar mai ales că sta împărăteasa numai să <să M> facă paci M,P//12 lipsește mai G/căci]pentru că C,E,G, pentru căci D/după voia ad.să facă pace C,să facă pace împăratul B,E,V, să facă împăratul pace D,G//13 Cădzut-au atuncea B,E/ei]lei B,C,V//14 după dascal ad. să grăiască și E/împăratul B,C/ după împăratul ad. să grăiască G/ pace C//15 împăratul B,C/ după împăratul ad. de socotiia, fiindu-i gîndul în cumpene V/ după cumpene ad. de socotiia C,D, de socotiia cum ar face B,E,G/ n-au putut B/ împăratia B,C//16 după facă ad. împăratul G/ pace C// 17 122/83 B, 119 E, 120 G, 129 V, 182 M, 103 P/ Împăratul moschicescu B,C/ pre trii boiari B,C,E,G/ a lui]ai lui anumé C, anume B,E, di ai lui, anumi M,P lipsește G,V// 18 pre B,C/ Șăfer P/ lipsește ministrul G/ lipsește și M,P/ ficiorul B, C,V]un fecior a lui M,P/ lipsește pre³ M// 19 după Rogojenschii ad. ministrul și i-au trimis la veziriul B,E,G, ad. ministrul V/ Savva C, Sava Rogojenschie E,G// 19-20 lipsește și să temea... dar apoi nu l-au cunoscut M,P//20 înainte vîrmie B, înna- înainte vreme C,E,G,V/ după trăisă ad. în părțile turcești la Ragughia B,E,G, în părțile turcești V/ neguțitoria B/ după neguțitorie ad. în părțile turcești C,D/ cunoscut] cunoaște A//21 lipsește și i-au trimis la veziriul B,E,G/ viziriul C//

123. Deci mergînd la viziriul, au tăgăduit că nu-i împăratul în obuz; ce iaste înapoi, ce în obuz numai Șeremet iaste. Și au cerșut la veziriul, pentru prada ce făcusă) tătarîi în țările moschicești, să dea turcii Dunărea hotar Moscalului, după cum au venit și sol, carele l-au trimis Brîncovanul-vodă, cu porunca Porții, la moscali, anume pe Machidon comisul, precum s-au pomenit mai sus.

124. Iară veziriul au ris și au răspuns că atuncea au fost un tîrgu și acmu iaste altul. „Că tătarîi au prădat, că de mult n-au luat cojoace de la voi, precum erați tocmit cu dinșii, de le dați cite 30.000 cojoaci pre an, să nu vă prade în țările voastre. Ce acmu eu voi să cer de la voi, nu voi de la mine”.

125. Atuncea au dzis veziriul să lasă pre Șfed să margă cu pace la țara lui și să-i dea ce i-au luat, loc și cetăți. Ce moscalii n-au priimit, ca să-i dea înapoi nemic, fără cît să-l lasă să margă cu pace, cu 30.000 oaste, prin Țara Leșască. Și după ce va merge acolo, or sta la pace, fiind și alți crai megîlăși la mijloc să socotească și să giudece.

1 123]83 B, 120 E, 121 G, 130 V, *lipsește* M,P/ Decii B,C/Și]M,P/ mergînd]viind, M, P/ veziriul B/ au tăgăduit zicînd că împăratul nu esti M,P/ nu-i]nu iaste B,D,E,G,V// 2 împăratul B,C/ *lipsește* ce iaste înapoi M,P/ înapoi B,C/ *lipsește* în obuz^a M,P/ ce în obuz iaste numai Șeremet feldmarșal <*lipsește* feldmarșal V> B,E,G,V//3 după este ad. Ceririle moscalilor di la turci M,P/ Și]Atuncea B,E,G,V// *lipsește* Și au cerșut la veziriul M,P/ viziriul C// 4 ce făcusă B,C/ ce au făcut D, ce au făcut-o M,P/ în Țara Moschicească M,P/ să le dei M,P/ *lipsește* turcii M,P// 5 după hotar ad. adică să stăpînească moscalii pînă în Dunăre M,P/ *lipsește* Moscalului M,P/ vinit B,C/ *lipsește* și M,P/ careli C, pre carele D//6 Brîncoveanu B/ poronca B, C//5-7 sol la moscali Machidon comisul, trimis de Brîncovanul, domnul muntenescu, cu poronca Porții M,P// 7 anume pre Machidon B,C,V/ precum s-au scris mai sus B, precum mai sus s-au scris E,G, *lipsește* M,P// 9 124]121 E, 122 G, 131 V, 105 P, *lipsește* B, M/ Răspunsul viziriului. Au ris viziriul și au zis: atunci M,P/ răspunsu B,C// 10 și] iară E,G,M,P/ altul]alt tîrg M,P/ *lipsește* Că M,P/ au]v-au M,P/ au prădat în țările voastre C// 10-13 fiindcă di mulți ani nu le-ați dat citi 30.000 cojoaci pre an, după cum v-au fost tocimala cu dinșii, numai să nu vă pradi țara vo<a>stră <țările voastre P> M,P// 11 tocmiti B// 12 *lipsește* cu dinșii G/ triizăci de mii de cojoace B,C, D,E/ să]ca să B,E,G// 13 țările B,C/ acmu B/ vroiu să ceiu eu M,P/ ceiu G//14 iar nu voi B,C,E,G,V,M,P/ după mini ad. Ceririle viziriului <de P> la moscali M,P// 15 125]84 B, 122 E, 123 G, 132 V, 106 P, *lipsește* M/ *lipsește* Atuncea au dzis veziriul M,P/ lase B/ pre craiul Șvedului <Șfedului C> B,C,D,E,G,V// 15-16 Să lăsați pre craiul Șvedului și pre toți oștenii lui să me<a>rgă cu pacci în țara lor și citi cetăți și loc i-ați luat, toati să-i <să le P> întoarciți înapoi M,P// 16 de B/ locu B,C// 17 — r. 6 din pag. următoare *lipsește* Ce moscalii n-au priimit... ce-ar fi făcut M,P//17 înapoi B, *lipsește* V/ după înapoi ad. ce i-au luat C/ nemică B,C/ fără de cît E,V/ după cît ad. au priimit B,E,G,V//18 pacă B,C/ cu pace la țara lui D/ triizăci de mii de oaste B,C,E//19 după Leșască ad. la țara lui B,E,G,V/ merge C/ acolo, la țara lui, vor sta la pacă C// 20 mijlocu C/ socotiască B,C/ judece B,C//

1. 368

Deci veziriul au lăsat să / fie așa, că nu s<ă> prea siliia nici veziriul pentru Șfed, căci Șfedul că ținea de fire și n-au vrut să vie la veziriul, ce el gîndia că a veni veziriul la dînsul. Nărocul moscalilor că n-au venit Șfedul 5 atuncea de la Tighinea, că n-ar fi scăpat picior de moscali, că el ar fi știut ce-ar fi făcut.

126. Cerșut-au pre Dumitrașco-vodă turcii să le-l dea. Iar moscalii au dzis că din războiul dintîi nu s<ă> știie ce s-au făcut: perit-au, au fugit-au? „Că noi am gîndit 10 c-au venit la voi”. Iar veziriul au dzis: „Pentru un ghiaur, ce să ne sfădim noi, niște împărății? Lasă-l, că să va sătura de ce au poftit. Sîngur, de bunăvoia lui, a veni la noi”.

Atuncea împăratul au luat pre Dumitrașco-vodă și l-au ascuns într-o botcă a lui, de cele cu 2 roate, de nu-l 15 știia nici un moldovan, făr<ă> numai Ioan Niculcé hatman și vro 2 copii din cas<ă> îl știia. Și au sădzut acolo ascuns în botcă, pîn ce-au trecut obozul dinpace de Movila Răbîei.

127. Mai cerșut-au turcii Azacul, și s-au apucat mos- 20 calii să-l dea, cu tot venitul și hotarul lui.

158 <sic>. Dzis-au turcii să strică o cetate ce să chieama

1 Decii B,C/ fiie B/ așa B,C/ să B,C// 2 pentru craiul <Șfedului B> Șvedului, că craiul Șvedului s-au ținut de a firea mîndru B,E,G,V/ să ținea mîndru de a firea C/ de a firea mîndru D// 3 să vie B,C/ vini C/ ad. marginal ce el gîndia că a vini veziriul V//3-4 că va merge veziriul la dînsul să să sfătuiască pentru oaste B,E,G//4 Nărocul moscalilor au fost C,D/ vinit C//5 de la Tighinea că ar fi fost mai greu de moscali, poate n-ar fi scăpat D// 4-6 Nărocul moscalilor atuncea au fost că n-au vinit craiul Șfedului <Șvedului E,G> la războiu <lui B> de la Tighinea, că poate ar fi fost mai greu de moscali, că el ar fi B,E,G/ Nărocul moscalilor au fost atuncea că n-au venit craiul Șvedului la războiu de la Tighinea, că poate ar fi fost mai greu de moscali V// 5 poate n-ar fi scăpat C/ moscal C//6 *lipsește* că el ar fi știut ce ar fi făcut C,V// 7 126]123 E, 124 G, 133 V, *lipsește* B,M,P/ turcii pe Dumitrașco-vodă B,E,G/ Să-i dei moscalii pre Dumitrașcu vovodă M,P/să li-l dea B,C,V//8-18 *lipsește* Iar moscalii au dzis... dincoace de Movila Răbîei. M,P//8 nu să știie <știe C,E> B,C,E//10 că au vinit B,C/că au fugit G/viziriul C/ ghiaur B,C//11 năste B,V/ împărății B,C//12 sătura el B,E,G/di cîe <ce C> au poftit B,C/El sîngur B,C,E,G,V/ a vini B,C,V//13 ante Atuncea: 124 E, 125 G/ împăratul B,C/, împăratul Moscului G/ pe B,V//14 ascunsu B,C/butcă B,C,D,E,G/di cele B,C/ doao B,C//15 nici un moldovan]nimé din moldovéni C/ fără B,C/ Ion Niculcé B,C,D,V/ hatmanul B,D,E//16 vreo C/doi C, doi, trii B,E/ *lipsește* și vro 2 copii... îl știia. V/ *lipsește* îl știia B,E,G/ șezut B,C//17 ascunsu B,C/ butcă B,C,D,E,G/ pînă ce au B,C/obuzul B,C,D/ obuzul moschicescu de Movila Răbîii în sus B,E,G,V//18 după Ribîii ad. în sus C//19 127 E, 126 G, 135 V, *lipsește* B,M,P/cetatea Azacul B,D,E,G,V, Azacul cetatea C// 19-20 Să-i dei moscalii Azacul, cu tot venitul și hotarul M,P//20 să-i dea] că l-or <că-l vor G> da E,G/vinitul B,C/hatarul A// 21 158]128 C,D, *lipsește* B,E,G,V,M,P/ după turcii ad. moscaliilor B,E,G,V/ strice B,C/cetaate B, cetate C/ chiamă B,E//21—4 Să strici moscalii cetate Troița, fiind făcută pre locul turcescu. Iar di ar<a P> mai faci moscalii ace cetati, apoi atunci și pace să să strici M,P//

f. 368^v Troița, dzicînd că-i făcută pre hotarul turcesc. Și, măcar / că era bună și mare cetate, cu multă cheltuială(ă) făcută, s-au apucat să o strice; iar cînd s-ar mai tocmi vrodată cetate, atuncea și pacea să fie stricată.

5 159. Cerșut-au și bir să le dea și cheltuială oștii. Ce bir n-au priimit, iar cheltuială 1.000 de pungi s-au apucat că or da.

160. Dzis-au să mai strice și alte pălănci, ce sînt pre marginea hotarului, pre lîngă zaporojeni și la pragurile
10 Niprului: Camen Zaton și altele, și s-au apucat că le-or strica.

161. Mai dzis-au și pentru Ucraina, dincoace de Nipru, că au luat-o din hotarul leșilor, să o dea să o fie iar leșii; și au priimit moscalii să s(ă) rădice, să fie iar leșască.

15 162. Mai cerșut-au veziriul și toate arméle să le dea moscalii. Deci Șefer au răspuns că acest lucru nu pot să-l facă, căci leșii le sint nepriiateni, și vor să margă prin țara lor, și fără armé nu pot să margă, fără(ă) cît, pe cite armé au ei în obuz, atîte le-or plini în Azac. Și așa li-au dat.

20 163. Tocmitu-s-au și pentru oaste din Brăila, să iasă

1 după dzicînd ad. turcii B,E,G,V/ că-i]că iaste E,G/ pe B/ turcescu B,C/ măcar B,C// 2-3 era cetatea bună și cu multă cheltuială făcută, s-au apucat moscalii că or strica-o B,E,G,V// 2 cetatea C/ cu]și cu C/ cheltuială C//3 s-au apucat moscalii că or strica-o C// s-ari C/ s-ari tocmi și s-ari drege vreodată D//3-4 s-ari mai drege cetatea să o tocmască vreodată, atuncea G/ vreodată cetatea B,C// 4 pace C/ file B// 5 159]129 C,D, 126 E, 127 G, 136 V, lipsește B,M,P/ Cerșut-au turcii D/ după bir ad. turcii moscalilor B,E,G,V/ după dea ad. moscalii D/ cheltuiala C// 5-7 Moscalii să de bir turcilor și să li întoarcă și cheltuiala oștii M,P// 6 n-au priimit moscalii să dea, iar cheltuiala oștii o mîle <1.000 C> de pungi de bani B,C,D,E,G,V// 8 160]130 C,D, 137 V, lipsește B,E,G,M,P/ Dzis-au turcii B,C,E,G,V/ repetă și E/ după pălănci ad. cetățui B,C,G,V, cetățui E// 8-11 Să strici moscalii pălăncile ci sint pre margine hotarului și la pragurile Niprului M,P// 9 zaporojeni B,C//10 după Niprului ad. anumé B,C,E,G,V/ alteli C/ după apucat ad. moscalii B,C,E,G,V/ le vor strica E// 12 161]131 C,D, 128 G, 138 V, lipsește B,E,M,P/ după dzis-au ad. turcii B, E,G,V/ Ocraia dincoaci B// 12-13 Ucraina că au luat-o moscalii din hotarul leșilor pre dincoaci de Nipru, să o dea G// 12-14 Moscalii să întoarcă leșilor Ocraia, ci esti dincoaci di Nipru, fiindcă au luat-o moscalii din hotarul leșilor M,P// 13 după luat-o ad. moscalii B,E,V/ să o fie B]să o stăpîniască E// 14 să B,C/ să fie B] să fie Ucraina E,V/ iară B,V// 15 162]132 C,D, 129 G, 139 V, lipsește B,E,M,P/ armele B,C//15-16 Moscalii din obuz să ni dei toati armile lor M,P// 16 după moscalii ad. cite or fi la dinșii B,E,G,V/ Decii B,C/ răspunsu B,C/ căci] pentru că E,G, pentru căci că D// 16-19 lipsește Deci Șefer... așa li-au dat M,P// 17 le sint B/ nepriiatini C// 18 fără de B,D,E,G,V/ arme B,C/ fără cît C, fără de cît D, fără cît numai B, fără de cît numai E,G//19 arme B,C/ ei] lei B,V/ atîtea C/ le-or plini la anul în cetate <lipsește în cetate V> în Azacu. Și așa li-au dat mai pre urmă <la anul G> B,E,G,V// 20 163]133 C,D, 130 G, 140 V, lipsește B,E,M,P/ din cetatea Brăila B, G, ce era în cetate în Brăila E// 20-1 Oaste moschicească din Brăila să iasă și să meargă cu paci M,P//

f. 369 și să margă cu pace. Atuncea au oblicit moscalii c-au fost / luat moscalii, cei cu Toma, Brăila.

164. Mai dzis-au veziriul, de or hi intrat și în Crîm oști moschicești, să ias(ă), că nici veziriul nu știia ce or
5 hi făcut.

165. Acéstea toate au priimit moscalii să dea turcilor și altele multe, carele nu le poate înșira condeiu mieu.

Și au dat moscalii zălog la turci pre Șefer și pre feciorul lui Șeremet, pîn' s-or plini acéstea toate. Și așa să
10 audziia să hie dat și veziriului 800 pungi bani gata.

Și au stătut obuzul pre loc 3 dzili închis, pîn' s-au aşădzat toate acéstea. Și apoi au mers solii în ordiia turcească, și obuzul moschicescu s-au pornit în sus pre Prut și cu ceauș, să nu-i învăluiască nimé.

1 după oblicit ad. au știut C/ oblicit] aflat G/ că au B,C//1-2 lipsește Atuncea au oblicit... Brăila. M,P// 2 moscalii]cei]alți moscalii V/ cu Rent gheneral și cu Toma spătariul cetatea Brăila B,E,G,V/ cetatea Brăila D// 3 164]134 C,D, 141 V, lipsește B,E,G,M,P/ fi C/ lipsește intrat G// 3-5 Di or fi intrat oști moschicești în Crîm să iasă și să s(ă) ducă în <la P> țara lor M,P// 4 iasă B, C/ or fi B,C/ după țara lor ad. Răspunsul <Răspunsurile P> solilor moschicești. Pre craiul svezăscu <și P> cu toți ai lui și cu 30.000 oști îl vor lăsa <ii vor lăsa și cu 30.000 oști> să margă în țara lui, prin Țara Leșască. Iar cetățile și locul acmu nu-i vor întoarce, ci dacă a mergi craiul svezăscu la țara lui, atunci om <vom P> sta la paci, fiind și alți megieși la mijloc să socotească și să giudeci și ci a fi cu dreptul i să va întoarce. Dumitrașco vovoda încă din războiul <cel P> dintîiu nu s(ă) știu ci s-au făcut: perit-au, au fugit-au <au fugit P>? Azacul cu tot vinitul și hotarul îl vor da turcilor <il vor întoarce lor P>. Cetate Troița, măcar că era făcută cu mari cheltuială, dar or strica-o și or răsipi-o și niciodată <nici odinioară P> n-or mai faci-o. Bir moscalii turcilor nu vor da. Iar cheltuiala oștii turcești, 1.000 pungi bani vor da <da-o P> turcilor. Pălăncile ci sint pre margine hotarului și la pragurile Niprului le vor strica. Ucraina or da-o moscalii leșilor, supt a lor stăpîniri. Armile din obuz nu li vor da, că leșii sint neprieteni moscalilor și fără de arme nu vor pute treci prin Țara Leșască, fără cît, citi armii au în obuz, pre atîte <toate P> li vor împlini în Azac. Oaste moschicească va eși din Brăila. Di vor fi intrat oști moschicești în Crîm, toati vor eși M,P// 6 165]85 B, 135 C, D, 131 G, 142 V, 108 P, lipsește E,M/ Acéste B,C/ toate s-au apucat moscalii să <le P> împlinească turcilor M, P// 7 alteli C/ care C/ nu s(ă) pot toate înșira <înșira toate C> cu condeiu <condeiu C> mieu <lipsește mieu C,V> B,C,E,V/ lipsește și altele... condeiu mieu M,P// 8 și zălog B,E,G,V/ ficiorul B,C// 8-9 la turci, pînă s(ă) vor împlini acesti toati, pre Șăfer și pre ficiorul lui Șăramet M,P// 9 Șeremet feldmarșal B,E,G/ s(ă) vor plini B,V/ acéste B,C,V/ așa B,C// 9-10 lipsește Și așa... bani gata. M,P//10 după auziia <audziia B> ad. atuncea B,C,E,G,V/ hie]fie B, fie C, fie fost V/ după dat ad. moscalii B,E,G,V/ opt sute B,C/ de pungi de bani C,B,D,E,G,V/ lipsește gata B,E,G,V// 11 lipsește Și M,P/ Stătut-au obuzul <închis M> trii zili pînă M,P/ trii zile B,C/ lipsește închis C/ pînă B,C// 12 aşezat acéste B,C/ acesti toati M,P/ mersu B,C/ solii moschicești G/ urdiia E// 12-14 lipsește Și apoi... să nu-i învăluiască nimé. M,P//

166. Atuncea, de cum era leșinată oaste, încă și mai rău leșinas(ă), fiind închisă atâtea zile. Că mai înainte, de nu avea pită, avea carne, că le ducem ciredzi de vite multe iar după ce s-au închis, au luat ciredzile turcii, și nu avea nici carne, nici pită. Și caii încă hămnisă. Venia turcii aproape de obuz și le arunca piită.

369^v Caii să bălega tot apă, că altă n-avea ce băliga Și după(ă) ce s-au pornit obuzul, mulți moscali fugia la turci de foamé. Așa să audzia / atuncea, să fie perit moscali, 10 cu la bătae cu tot, ca 30.000, iar turci să fie perit 120.000, pe număr.

167. Așa socotescu că, de ar fi fost moscalii toți, strînsă toate obuzurile la un loc, să nu-i fi fost răschirat cînd s-au pornit întîiu asupra turcilor, poate ar fi biruit 15 pre turci.

168. Așijderea și turcii, după ce i-au zăbovit cu pacea pre moscali, să nu hie ținut pace, ar (fi) bătut pre moscali, precum flămîndzis(ă) și ei și caii. Numai ce vom să dzicem, voia lui Dumnedzeu au fost, de nici moscalilor nu 20 le-au dat Dumnedzeu chivernisală ca să biruiască pe turci. Așijderea și turcilor le-au luat Dumnedzeu mîntea, de nu

1 166] 136 C, D, 143 V, *lipsește* B, E, G, M, P / oastea C, oaste moschicească B, D, E, G, V // 1-5 Mări nevoi au avut oasti moschicească întru aceli trii zile, fiind închisă, că nu ave nici piini, nici carni M, P // 2 leșinase B / atîtea C / de atîtea G / innainté C, innainte vrême B, E, G, V // 3 carne B, C / că le C, D / ducea moldovenii cirez B, C, D, E, G, V // 4 după închis ad. obuzul B, C, E, G, V / cirezile B, C // 5 încă le hămnisise V, încă <le M> era hemesiți M, P / hămnisise B, hămesisă C / Și viniia B, C, E, G, V // 6 pre aproape M, P / pită moscalilor B, E, G, V / piini presti parcani M, P // 7 Iar caii B, E, G, V / nu avea C / bălega C // 7-9 *lipsește* Caii să bălega... de foamé. M, P // 8 după B, C / după obuzul ad. moschicescu C // 9 foame B / Și așa B, C, Și așa E, G, V // 9-11 Spun că la toati războ(a)li aceli ar fi perit moscali 30.000, iar turci pe număr au perit 120.000 M, P / atuncea B, C / să fiie B // 10 bătaie C / războiu B, E, G, V / triizăci de mii B, C / să fiie B / o sută și doaozăci de mii B // 12 167] 137 C, D, 144 V, 184 M, 109 P, *lipsește* B, E, G / Și așa să socotiia B, E, G, Așa să socotiia atuncea B / *lipsește* toți B, E strînsi D // 12-13 Însă de ar fi fost moscalii toate obuzurile strînsă la un locu, să nu-i fiie răschirat V // 13 toate obuzurile strînsă la un locu, să nu-i fiie răschirat într-atîte pârți cînd s-au pornit B, E, G / locu C / fiie C // 12-3 Turcii au dat moscalilor un turc ceaus să nu-i învâluiască nici <nime P> la drum. Împăratul, întăle-gînd că cer turcii pre Dumitrașcu voevoda l-au luat și l-au ascuns într-o butcă a lui di celi cu doao roati și nu-l știe moldovenii undi esti, fără decit hatmanul Ioan Neculce și doi dîn ai lui din casă M, P // 14 întii B, C / biruit] bătut E, G // 16 168] 138 C, D, 133 G, 145 V, *lipsește* B, E / i-au zăbăvit C, au zăbăvit B, E, G, V // 16-17 pre moscali cu pacea 3 zile, să nu G // 17 după moscali ad. trii zile B, E, V / hie] fie B, C / pacea B, C / ar fi bătut D, poate ar fi bătut B, C, E, G, V // 18 flămînzise B, C / ei] fei B, V / caii lor B, C, E, G / *lipsește* ce vom să dzicem B, E, G, V // 20 de nu li-au dat Dumnezeu chivernisală nici moscalilor ca să biruiască pre turci G / li-au B, C / *lipsește* Dumnedzeu D, V / pre B, C // 21 li-au B, C //

s-au prăpădit moscalii de tot. Nu bat cei mulți pre cei puțini, nici cei puțini pre cei mulți, ce numa cum va Dumnedzeu.

169. Deci au purces moscalii pre Prut în sus și au mers 5 pîn-în sară și noapte pîn' la miazănoapte, tot cu tabără legată. Și cînd au stătut să odihnească, pe care unde i-au apucat vrêmea, așa au stătut cu caii înhămați, tot la un loc, pîn-în dzuă. Apoi iar au început a merge pîn' la vro 2 ceasuri. Apoi au început a rădica parcanile, și a eși oaste 10 cea slobodă afară, și au început a-ș adăpa caii și a mulțami / lui Dumnedzeu că au eșit din parcani, mai tare decît c-au scăpat dé la turci. 1. 370

Și au purces pe cîmpu pedestrima, pe de laturea obuzului. Atuncea eșia tătari di prin păduri, bulucuri cu 15 vite, cu robi. Deci moldovenii să slobodzia la tătari, ca să scoat(ă) robii, iar <tătarii> îi lua în goană, de-i gonii pîn-în obuz, de-i tăia. Că era caii moldovenilor leșinați, de-ș da în cap.

170. Atuncea Șeremet au poroncit moldovenilor să 20 dea pace tătariilor, să nu s(ă) bată cu dîșii; că ei au făcut pace, și nu le-or da agiutor, și or petrece rău cine să va mai bate cu tătarii.

1 de tot] cu totul G / Ce să dzicem: nu bat E / pe B // 2 *lipsește* ce G / numai B, C // 4 169] 86 B, 139 C, D, 134 G, 146 V, 186 M, 110 P, *lipsește* E / Decii B, C, *lipsește* M, P / mărșu B, mersu C // 4-5 Moscalii și cu tot obuzul au purces pre Prut în sus și au mersu pînă în sară și de cu sară pînă la miazănoapte <și P> tot M, P // 5 pînă 1-2 B, C / noaptea B, C / miazănoaptea C / tabăra C // 6 <ca G> să să odihniască B, C, G, V / caré pre undé B, carii pre undé E, G, V / pre carii undé C // 6-8 Și așa cu caii înhămați au mas, carii undi l-au apucat vrême. Și făcîndu-să zio, iarăș au purces pînă la doao ceasuri din zi. M, P // 7 vrêmia B, vrême C / așa B, așa C / caii B // 8 locu pînă B, C / zio B, zioă C / *lipsește* iar D / merge C / pînă la o vrême, pîn' la vreo doao ce(a)suri de zi G / pînă la vreo doao ceasuri de zi B, C, E, V // 9 Apoi au rădicat parcanile și au început a ieși V / parcanile și au început a eși B, C, E, G / oastea C // 10 după afară ad. din parcani E / *lipsește* au început M, P / caii B / și au mulțamit G / mulțamînd M, P / Dumnedzau B // 11-12 lui Dumnezau că au scăpat de turci și de parcani M, P / *lipsește* că au eșit... dé la turci. V / *lipsește* mai tare... la turci. B, E, G // 12 că au C / de C // 13 Pedestrima au purces pre cîmpu alături cu obuzul M, P / pre 1-2 B, pre 1 C / *lipsește* pe de laturea C // 14 Atuncea B, *lipsește* M, P tătarii B / Tătarii eșia M, P / de B, C // 15 și cu robi G / cu robi și cu viti M, P / Decii B, C, *lipsește* M, P / *lipsește* ca M, P // 16 să scoată C, să-ș scoată B, E, G, V / iar tătarii D / iară <iar C> tătarii îi luoa în goană B, C // 16-17 iar tătarii îi gonie și-i tăe M, P // 17 pînă B, C / *lipsește* în obuz B / de-i] fi B / pînă la obuz și pre carii îi agiungea îi tăia E, G / leșinați B // 17-18 *lipsește* Că era... în cap. M, P // 19 170] 140 C, D, 136 G, 147 V, 189 M, *lipsește* B, E, P / *lipsește* Atuncea M, P / Șeremet feldmarșal B, D, E, G / să le dea B, E, G, V // 20 pacé B, C / să nu să bată cu dîșii B, *lipsește* M, P / ei] fei B // 21 pacé B, C / după pace ad. cu turcii, că <și P> apoi n-a fi bini de dîșii M, P / și] că G, *lipsește* E // 21-r. 7 din p. urm. *lipsește* și nu le-or da agiutor... un om mare ca acela M, P // 21 le vor da agiutoriu C / pitrețe B, C / cine] ceia ce E, G / *lipsește* mai V //

Deci moldovenii au început a striga și a-l blăstăma, cum n-or merge ei să s<ă> bată, că ei își văd părinții și făméile și feciorii lor robi la tătari, de audziia Șeremet cu urechile cumu-l blăstăma. Iar el le dzicea să nu bage
5 sam<ă>, că-i va scoate împăratul, și care va merge cu dinșii le va da împăratul moșii la Moscu. Și nu-i era și rușine a grăi ce nu i să cădea, un om mare ca acela!

171. Atuncea mergînd cîțva moldoveni depărcior înaintea obuzului, s-au tîlnit cu vro 100 de tătari viind
10 cu cîțva robi de la Iași. Și le era caii obosiți și a lor. Deci
f. 370^v lovindu-i moldovenii făr<ă> veste / în gura Jijiei, i-au tăiat pe tătari, mai pre toți, și au dat și în Prut, de s-au înecat. Și au scos acei robi toți.

Și într-acei robi s-au fost tîmplat de robis<ă> și pe
15 un căpitan, atuncea purces din Iași, anumé Tudosie Ciohoranul. Și acela au spus atuncea că altă oaste, fără acei tătari, la Iași n-au mărș. Atuncea audzind, toți s-au învoiașat și, spuind lui Dumitrașco-vodă, au dat laudă lui Dumnedzeu.

1 Decii B,C/ după blăstăma ad. și dzicia B,G,V, dzicînd C,D, pre Șeremet și dzicea E// 2 merge C/ei¹⁻² Jiei B,C,V/ după bată ad. cu tătarii C// 3 fimeile C/ și pre ficiorii C// 2-4 că lei își văd unii părinții, alții frații și fimeile lor și ficiorii lor robi la tătari și-l blăstăma pre Șeremet feldmarșal de-i auziia <Șeremet G> cu urechile B,E,G/ că lei își văd frații, alții pe ficiorii lor robi la tătari și-l blăstăma pre Șeremet, de-i audziia Șeremet cu urechile lui cum îl blăstăma V// 3 ad. marginal lor D/ dejde-i C/ după urechile ad. marginal Șeremet B/ cum îl blăstăma B,C// 5 seamă B, samă C/ împăratul B,C/ carii C,V/ vor merge C,D,G,V// 6 împăratul B,C/ lipsește și² B,E, G,V// 7 ce nu i să cădea / minciuni G/ nu să cădea E// 8 17187 B, 141 C, D 137 G, 148 V, 190 M, lipsește E, P/ lipsește Atuncea M,P/ mergea B,C/ cîțiva B,C/ depărțior B,C,D,E// 9 înainte B, înaintea C/ obuzului moschicescu și acie s-au întîlnit cu cîțva tătari, viind de la Eși cu robi M,P/ s-au tîlnit[s-au tîmplat de s-au tîlnit D/ cu vreo sută B,C// 10 cîțiva B,C/ de la]despre B,E,G/ lipsește Și le era... și a lor. M,P/ caii B/ obosiți B, obosiți, stătuți C/ lipsește și a lor V/ Decii B,C, lipsește M,P// 11-13 Năvălit-au moldovenii asupra tătarilor și fără di vesti tocma în gura Jijiei și i-au tăiat mai pre toți și au dat M,P// 11 fără de veste B,C,D,E,G/ Jijiei B,C/ i-au]și i-au G// 12 pre B,C/ după dat ad. dintr-inșii unii B,G, au dat unii dintru dinșii E, ad. tătarii D/au dat dintr-inșii unii și în Prut, vrînd să triacă, s-au înecat. V// 13 înecat B,C/ Și au scos pre acei robi pre toți de la acei tătari B,E,G,V/ Și au scos <moldovenii D> pre acei robi pre toți C,D// 13-15 Și au scos pre toți robii acie, întru cari era și căpitanul Tudosii Ciohoranul M,P// 14 Și]Iar B,E,G,V/ într-acei B, între acei C/ s-au tîmplat G/ de robisă Cjde au fost robit B,E,G,V/ pre B,C/ pre anumé B,C,E,G, // 15 căpitan, anumé Tudosie Ciohoranul, atuncea fiind purces din Iași V// 16 Și acel căpitan B,E,G,V/ spus moldovenilor și lui Dumitrașcu voevoda că alți tătari n-au mai fost în Eși, ci numai acești ci i-ai tăiat M,P/ fără de acei B,C,D,E,G, // 17 mărșu B, mersu C// 18 învoiașat B,C// 18-19 Atunci s-au mai învoiașat <și M> moldovenii și au dat slavă lui Dumnezău M,P// 18 ad. marginal dat B//

172. Atuncea toți moldovenii au purces în răsipă, carii cum putea, pre la bejenii <lor>. Atuncea și moscalii au dat lui Dumitrașco-vodă 200 de moscali, de s-au dus în Iași, ca să-ș apuce doamna, să iasă înaintea moscalilor,
5 mai sus, pre Prut.

173. Dumitrașco-vodă, sosind în Iași, au odihnit 2 dzile pîn' s-au gătit, neavînd nici unelă de céle ce trebuie, nici avea cu cine, că-ș căuta oamenii atuncea cineș nevoe sa, de fugia.

10 Atuncea era și cîțva turci balgii în Iași, și mulți moldoveni din cei ce jăcuis<ă> pe turci îndemna pe Dumitrașco-vodă ca să-i tae și pre aceia ce mai rămăsese și era la închisoare, dzicînd că, de or scăpa turcii aceia, ei n-au puteré să trăiască în țară, că turcii știu tot cine ce au jăcuit.

15 174. Ce Dumitrașco-vodă n-au priimit acel lucru
f. 371 să-l facă, / ca să-i tae, ce-au socotit că, măcar că sint păgîni, dar ei nu sint vinovați, că sint neguțitori și le agiunge lor cît i-au jăcuit, de i-au rămas săraci, și cîtă pediapsă de foame au tras la închisoare. A doa, iar au mai
20 socotit că, de-i va tăia pre balgii, el apoi nu va avea cu cine va mērgé la Moscu. Că slujitorii și jacașii cari-i jăcuis<ă>

1 172]88 B, 142 C,D, 148 G, 149 V, 112 P, lipsește E,M/lipsește Atuncea toți M,P/ toți B,C/în]intru C// 2 cum]incotro M,P/ băjării M,P/ lor C,D,E,G,V/ Atuncea și moscalii]Împăratul M,P// 3 doao sute de draguni moscali B,E,G,V/ doao sute C/ lipsește de¹ M,P/ de s-au dus]să margă M,P// 4 în]la M,P/ lipsește ca M,P/ apucé B/ ia M,P/ și să iasă B,D,E,G,V, și să li iasă M,P/ înainte B, înaintea C/lipsește moscalilor M,P// 5 lipsește mai sus B,E,V// 6 173]143 C,D, 127 E, 139 G, 150 V, 192 M, lipsește B,P/ doao B,C// 6-7 Sosit-au Dumitrașcu voevoda la Eși și au zăbăvit doao zili de s-au gătit M,P// 7 pînă B,C/ nici de unele céle ce-i trebuia B,E,G,V/ nici de D/ unelă de C/ ce]ce-i C,D// 8 nici avea cu cine]și nici camini nu-ș găsie M,P/ că iș căuta B/ atuncea B,C, lipsește D// 9 nevoia B,C/ fugia B,C// 8-9 că atuncea iș căuta ciniși de capul său. M,P// 10 Atuncea B,C/ cîțiva B// 10-11 În Eși era închiși <și P> cîțva turci balgii, iar moldovenii <cie M> ci jăcuisă pre balgii, îndemna pre Dumitrașcu voevoda M,P// 11 cei]ciei B,V/jecuisă B,jecuis C/pre¹⁻² B,C// 12 ca să-i tae B,C,V]să poroncească să-i tai M,P/lipsește și pre aceia... la închisoare P/ rămăsese B,C/inchisoară B,C// 12-16 lipsește și pre acela... ce-au socotit M// 13 după dzicînd ad. moldovenii acei ce-i jecuisse B,E,G,V/ de vor scăpa B,G,P/ei]iei B, apoi ei P/ n-au puteré B,C/nu pot P// 14 după țară ad. în Moldova D/ fiindcă balgii acia știu tot cine ce au jăcuit P/ jecuit B,C// 15 174]144 C,D, 151 V, lipsește B,E,G,M,P/ Ce]Iar B,E,G,V/ aceasta n-au priimit P// 16 să facă E/ lipsește să-l facă... ce-au socotit P/ după tae ad. pre turci B,C,E,G,V/ ce au B,C/ că]zicînd că M,P// 16-17 sint¹⁻² B,C/ei]iei B,C// 16-18 dar vinovați nu sint, fiind neguțitori și din destul <li M>esti că i-au jăcuit și <că P> au rămas săraci M,P// 18 jecuit B,C/ i-au]au B,C,D,E,V/cite pedepsi P// 19 pediapsă au tras de foame D/de]și M,P/inchisoară B/ iarăș B,D,E,G,V// 20 de-]de G/pre turcii balgii D,E,G/ apoi ei B,E,G,V// 19-3 lipsește A doa...au scăpat de moarte. M,P// 21 cu cine merge B,E,G,V/merge C/ jecuisă B, jecuis<ă> C//

pre acei balgii n-or m^{er}ge cu dⁱⁿs și or răm^{ine}a toți în țară. Deci cu acest sfat, au poate-fi nărocirea lor, au scăpat de moarte.

Și purcedzînd din Iași, au trecut Jijie pre la Popricani 5 și s-au tîlnit la Prut, la Zagarancea, den ceasta parte, cu obuzul moschicescu.

175. Domnit-au Dumitrașco-vodă țara numai 9 luni, în anul 7218 (= 1710); și au eșit din Iași iulie în <16 zile>, iar moscalii au făcut războiul atunce la Stănilești în iulie 10 <11 zile>.

Deci de la Prut au purces în sus de<n>preună cu moscalii și au trecut Prutul pre la Ștefănești în cea parte. Și de acolo am m^{ar}su drept la Movilău, la Nistru.

Deci cîți boiari și alții mai de gios, din moldov^{eni}, 15 ce-au eșit cu Dumitrașco-vodă din Iași și au purces cu obuzul, audziia c-au ertat turcii pre cei greșiți. Dar nu mai putea să s-întoarcă înapoi sau să fugă într-altă parte f. 371^v din obuz, căci că prăda donții și /căzácii lui Medhorotșchii și a lui Tanțschii pre cine găsiia în laturi de obuz, 20 de-i lăsa numai cu sufletele. Ce nu avea puțință să s-ă ducă într-altă parte, ce li-au căutat numai să s-ă ție cu obuzul, cu Dumitrașco-vodă, Că, cînd au venit împărăția, avea ucaz oaste de nu strica nimărui nemic, iar la întors strica tot ce găsiia.

25 176. Sosind obuzul la Movilău, la Nistru, să luas<ă>

1 acei turci balgii D/ acei turci balgii n-ar fi m^{ar}su <ni> unul E> cu dⁱⁿsu, ce ar fi rămas toți B,E,G,V/ dⁱⁿsu C// 2 Decii B,C/poate fi și V/norocirea C// 4 purcedzînd B,C/după Iași ad. Dumitrașco-vodă B,C,D,E,G,V/Jijia B,C/ pe B//4-6 Dumitrașcu voevoda au purces din Eși și au trecut Jijie la Popricani. Și sosind la Zagarancea s-au întîlnit cu obuzul moschicescu M,P// 5 Zagarancia B,V/ din ceasta parte de Prut C, lipsește B,E,G//6 obuzul cel mare moschicescu B,E,G//7 175]89 B, 145 C,D, 128 E, 140 G, 152 V, 195 M, lipsește P/ voevoda M/ țara]Țara Moldovii B,C,D,E,G,V, lipsește numai P/noao B,C//8 în anul di la zidire 7218, iar di la Hristos 1700 <1711 P>; iar din Eși au purces<eșit P> în luna lui iulii M,P/ 7219 B,C,D,E,V/zile B,D,E,G,V// 9 lipsește iar moscalii... la Stănilești în iulie M,P/ războiul B/atunca B,C/ Stănilești B/ în luna lui iulie în B,V, în luna lui iulie în z^{ec}e zile E,G/iulie în C,D/ de zile B, zile D,V//11 Decii B,C/ Dumitrașcu voevoda împreună cu moscalii au purces în sus și M,P/ după Prut ad. Dumitrașco-vodă B,E,G,V/dinpreună B,C, împreună G/ dinpreună cu moscalii în sus și D//12 lipsește pre M,P/ pre la Ștefănești, Prutul B,E,G,V/ după Ștefănești ad. iulie în <loc gol> zile D/lipsește în cea parte M,P//13 Și]Iar M,P/ am]au B,C,D,E,G,V,M,P/ la Nistru, la Movilău M,P// 14 Decii B,C// 15 ce au B,C//14-24 lipsește M,P//16 după obuzul ad. moschicescu B,E,G,V/ că au ertat B,C//17 să B,C/ înapoi B,C/căci că]pentru că E,G//18-19 lui¹⁻²]polcovnicului B,C,D,E,G,V// 19 Mirhorodski B, Mirhorodschii C,D,E,V, Merhorodschie G/ cine]cei ce-i D/de] din B,D,E,V//20 suflete B,C/ să B,C//21 ție B/ cu obuzul]de obuz V//22 Că]Pentru că E,G/ vinit B,C/ împărăția B,C/ după împărăția ad. în Moldova B,E,G// 23 ocaz B,V/ oastea C/ nemărui B,C/ nemică B, nemică C//24 întorsu B,C// 25 176]90 B, 146 C,D, 129 E, 141 G, 153 V, 197 M, 113 P/lipsește la Nistru M,P/s-au luat M,P//

niște tătari, ca vro 200 în urma obuzului. Pe cine găsiia, tot lua. Și au dat preste dⁱⁿșii Ivanetșchii polcovnicul și cu Tanțschii, cu slujitorii lor moldov^{eni}, ce era la stiaș. Și i-au tăiat pe tătari și au prins și vii vro cinci, șease și 5 i-au dus la împăratul. Și au pus de i-au spîndzurat în malul Nistrului, încălțați, îmbrăcați.

177. Iară după ce-au trecut moscalii Nistrul, au scris împăratul Moscului la turci că, de n-or porni pre craiul Șfedului pîn-în 12 dzi<e> și l-or ținea acolo la Tighinea, 10 el încă a strica, pacea, nu a o ține-o.

178. Dumitrașco-vodă au făcut căutaré tuturor moldovenilor cîți sint cu dⁱⁿsul și i-au întrebat, m^{er}ge-or cu dⁱⁿsul la Moscu, au ba. Ce toți au primit, că într-alt chip f. 372 nu avea cum dzicé. Că nu avea cum m^{er}ge într-altă / parte 15 de răul tîlhăritului. Și i-au pus Dumitrașco-vodă într-un izvod și l-au dat la împăratul, de l-au iscălit cu mîna lui.

Iar boiarii și slujitorii aceștia era, anumé:

1. Ioan Niculcé hatman.

2. Savin Zmucilă vel-ban.

20 3. Gheorghiți vel-păharnic.

1 la Nistru, iar n^{es}te tătari, ca vreo doao sute, să luase în urma obuzului. Și pe cine B,E,G,V/ după tătari ad. după obuz M,P/ Și pre cine C,D,M,P// 2 tot] ii tot D/luoa B,C/ Ivanenco B,C,D,E,G,V/ și cu polcovnicul Tanțschii C, și cu Tanțschii polcovnicul D,V, și cu Tanțschii polcovnicul și B,E,G/Ivaneico (Ioaneico P) și cu Tanschii polcovnicii M,P//3 lipsește lor M,P/ stiașuri B,E,G, stiașurile lor V//4 pre C/ pre tătari foarte rău B,E,G, pre acei tătari foarte rău V/ au tăiat cîțiva tătari, iar pre 6 tătari i-au adus <pus> P> vii M,P/ prinsu B,C/ vreo C/ șeasie B, șase C// 5 împăratul B,C/ pus]poroncit împăratul B,C,D,E,G,V,M,P/ după spîndzurat ad. pre acei tătari B,C,E// 6 după Nistrului ad. pre acei tătari V/ îmbrăcați B,C/ după îmbrăcați ad. Iară după ce i-au spîndzurat au m^{ar}su singur împăratul de le da cu biciul la ochi și-i suduia pre acei tătari B,E,G,V//7 177]91 B, 147 C, D, 130 E, 142 G, 154 V, 198 M, lipsește P/lipsește Iară M,P/ ce au B,C/toți moscalii M, toți la moscali P/ Nistrul în cea parte B,E,G/în cee parte M,P// 8 împăratul B,C/ lipsește Moscului M,P/ turci]viziriul M,P/ pe B// 9 pînă B,C/doasprăz^{ec}i B, doasprăz^{ec}e C/zile B,C/ lipsește și l-or ținea acolo la Tighinea M,P/ l-or mai ținea B,E,G,V// 10 apoi și el nu va ține pace cu turcii, ci a strica-o M,P/ n-a ține-o B,V, nu o va ținea D,E,G//11 178]91 B, 148 C,D, 131 E, 143 G, 155 V, lipsește M,P/ Iar Dumitrașco-vodă B,E,G/voevoda M/ tuturoru B// 12 cîți]carii E,G/ sint]era B,C,D,E,G,V,M,P/m^{er}ge-vor B,C,E,V// 13 lipsește la Moscu M,P/ ba]nu M,P/Ce] Și M,P/au priimit B]au <s-au M> priimit să margă C,D,E,G,M,P//14 nu avea cum zice B,C]nu să pute M,P/ Că de răul tîlhăritului <tîlhărilor P> nu pute să margă nici într-o parti M,P/lipsește Că nu avea cum D//15 pus]scris B,C,E,G,V/voevoda M/ într-un izvod pre toți D,pre toți într-un izvod B,E,G,V,pre toți în izvod M,P// 16 împăratul B,C/ lipsește și l-au dat...cu mîna lui. M,P//17 Iară B/C]cîți boeri și slujitorii moldoveni au mers cu Dumitrașcu voevoda în Țara Moschicescă M,P//18 Ion B/ Ion Niculcé C,V/vel-hat<man> G//19 Savin Stroiciu Zmucilă E,G/biv-vel-ban C// 20 Gheorghiță B,C/Gheorghiță Mitre vel-pah<arnic>G//

4. Iordachi Aristarhu vel-ușer.
5. Pavel Rugină vel-comis.
6. Moglîdea sardar.
7. Ilie Abăza, vornicul despre doamna.
- 5 8. Dumitru-aga.
9. Ioan Mirescul polcovnic.
10. Ioan Bănariul vel-căpitan.
11. Brahă, căpitan de dărăbani.
12. Moțoc jicniceriu.
- 10 13. Ioan Dzărul, vătav de copii.
14. Nuor Dzărul postelnic.
15. Costantin Dzărul medelniceș.
16. Vasilie Dzărul, tij medelniceș.
17. Mechichi stolnicul.
- 15 18. Antiohie cămăraș.
19. Costantin Pîrcălabul medelniceș. /
- f. 372^v 20. Dima bașbulucbaș.
21. Ciutea căpitan.
22. Apostol căpitan.
- 20 23. Toader Mirescul căpitan.
24. Pavăl Mirescul căpitan.

Toți aceștia și alții mai proști, mai de gios slujitori, carii aicea nu s-au putut înșira anumé, i-au scris împăratul în visterie lui, de s-au dus cu Dumitrașco-vodă. Și atuncea au dat împăratul lui Dumitrașco-vodă 2.000 de ruble, să le fie de cheltuială lui și moldovenilor. Și l-au orînduit să margă să ervedze la Harcov, preste Nipru, dincolo de Țara Căzăcească, în slobodzie, aproape de Azac. Că acolo

1 Aristarh C/ ușar C//3 Moglîdea sardar B,C// 4 Ilie V/vornic B,E//5 Dimitrie B,C,D,E,G, Dumitrii M// 6 Ion C,V/Ion Merescul B,E//7 Ion B,C/Ion Bănar V//8 *lipsește* de G//9 jicniceriu B,C//10 Ion C,V//11 Nour P/postelnic B, postelniceș M,P//12 medelniceș C// 13 *lipsește* tij V,M,P/medelniceș B, medelniceș C// 14 Michicha M,P//16 medelniceș B, medelniceș C, tij med<elniceș> D//18 Ciute B,V//20 Merescul B,E/ capitan C/*după* căpitan ad. Fac 24 boeri M,P//22 mai proști și mai de gios B,E,V, <și G> mai proști decit aceștia și mai de gios C,G//22-25 Așjidire și pre toți cei de <din P> rindu i-au scris Dumitrașcu voevoda tot anumi în izvod și au dat izvodul la împăratul și l-au iscălit. Dat-au împăratul M,P//23 înșira cu condéiul <mieu G> E,G/ aici nu s-au mai scris anumé V/împăratul C, împăratul pre toți B,E,G,V// 24 visteria B,C/lui sa E,G// 25 împăratul B,C, împăratului A/ voevoda M/ doao mii B,C// 26 să-i fie B,E,G,M, să fie P/ cheltuială B,C/ și moldovenilor și tuturor oaminilor lui, moldovenilor M,P/ *după* moldovenilor ad. carii au mărșu <vor merge E,G> cu dînsul B,E,G,V, tuturor carii mergea la Moscu C/orînduit rînduit B,E,G//27 *lipsește* să margă D/ernéze B,C//28 slobozia B,slobozii C,E//27—28 la Harcov să iarneze, dincolo de la Malo Rosie în slobodschie Polchi, aproape de Azac M,P// 28 Azacu C// 28-2 *lipsește* Că acolo să cerșusă...că-i loc bun. M,P//

să cerșusă și el, lăudîndu-i unii din moldovénii carii știia că-i loc bun.

Și au poroncît la gubernatul Apracsin să-i dea ernatec lui și tuturor moldovenilor lui, dîndu-i și 200 de draguni să margă cu dînsul.

179. Iară lui Rent ghenaral și Tomii spătar le-au scris împăratul moschicescu și au trimis cu cărțile pe un om a lui, împreună cu un om a veziriului, să lasă Brăila și să vie după dînsul, în sus.

f. 373 10 Deci Toma /spătariul, cum au audzit, cum au fugit în Țara Ungurească, de ș-au mai apucat ceva de acolo. Și pe urmă au venit la împăratul, la Petreburc, cu cîțva munténi ce-au fost cu dînsul la Brăila.

Și l-au făcut împăratul ghenarar și-i da pre an leafă 5.000 de ruble. Și cu vrémea ș-au adus și giupîneasa din Țara Muntenească.

Și i-au dat sate în Țara Moschicească de chivernisala vieții. Și trăind acolo cîțva ani, supt poronca împărăției,

1 *lipsește* și V// 2 că-i]zicînd că iaste B,C,E,G,V/ locu C// 3 *după* poroncît ad. împăratul B,C,D,E,G,V,M,P/la Apraxin, cniazul și gubernatul de Azac să dea lui Dumitrașco-vodă ernatec bun <*lipsește* bun V> B,E,G,V/ lui Apracsim, gubernatoriul, să dea pentru ernatec M,P// 4 lui Dumitrașco-vodă și tuturor moldovenilor C/*lipsește* lui și tuturor moldovenilor lui M,P/*după* lui² ad. carii vor merge cu dînsul B,E,G/doao sute C/doao sute de draguni moscali lui Dumitrașco-vodă să margă cu dînsul pînă acolo <*lipsește* acolo G> la Harcov. B,E,G/ *după* draguni ad. lui Dumitrașco-vodă V// 5 *după* dînsul ad. să-l ducă C, pînă acolo la Harcov V//6 179/93 B, 149 C,D, 133 E, 146 G, 156 V, 195 M, 116 P/ *lipsește* Iară M,P/gheneral B,V/ spatar C/ li-au B,C// 6-9 Împăratul au scris la Rent <Rest M> ghenăriul și la Thoma Cantacozino să lasă Brăila și să vie în Țara Moschicească, cu toată oaste M,P// 7 împăratul B,C/ triimis C/ pre C// 8 înpreună C, și dinpreună B,E,G/ *lipsește* un E/ să lasă <lase G> cetaate Brăila B,E,G// 9 să vie B// 10 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Thoma Cantacozino M,P/ *lipsește* spătariul M,P/cum² îndată G/cum au fugit îndată s-au dus M,P//11 Unguriacă B,C/ apucat] luat M,P/ ceva]cite ceva B,D,E,G,V/ceva de]ce au avut M,P//12 pre B/ vinit C]mărșu B,E,V/ Și de acolo pre urmă au mărșu la G// 12-13 Iar mai pre urmă s-au dus <cu M> cîțva munténi la împăratul <la Sanctpierburg. M> M,P/ împăratul B,C/Petriburcu B,C/cîțva B//13 ce au B,C/*lipsește* ce-au fost cu dînsul la Brăila M,P//14 împăratul B,C/ *după* împăratul ad. pe Toma B, pe Toma spătariul E,G,V/gheneral C, ghenaral maior B,D,E,G,V/ și-i da împăratul leafă citi M,P/ liafă C/ leafă cite B,E,G,V/ liafă pre an cite D//15 cinci mii B,C,D,*lipsește* de M,P/rubli pre an M,P/Și]și mai M,P/vrémea B, vréme C/ *repetă* ș-au adus și A/ giupîniasa B,C/din]în M,P//16 Munténiască B,C/[Moschicească M,P/ *după* Munténiască ad. la Moscu E,G,V//17 *după* dat ad. împăratul Tomii B,E,G,V, împăratul D/ sate]și sate acolo M,P/ sate în Țara Moschicească și un tirgu anumé Periaslov, în Țara Căzăcească, pentru ca să-i fie de chivernisală vieții lui și a oamenilor lui V//18 *după* vieții ad. lui și a oamenilor lui B,E,G/ Și trăind Thoma acolo cîțva ani în tirgu în Periaslov <în Țara Căzăcească E,G>, că-i didésie <împărăția G> și acel tirgu și trăind supt stăpînirea împărăției Moscului, s-au schimbat B,E,G/ trăind Thoma V/ poronca]ascultarea C, stăpînirea V/împărăției C, împărăției Moscului V// 18-1 Și trăind acolo...din viața această lumească]Și acolo au și murit M,P//

s-au schimbat și el din viața această lumască. Iar giupîneasa lui au rămas și pîn-acum cu pacé, de trăește pre acéle moșii ce i-au dat împărăția.

Iar Rent ghenaral s-au rădicat de la Brăila cu toat(ă) 5 oaste în sus pre Siret, pre la Cernăuți, tot stricînd și mîncînd ce găsiă prin țară. Și țara fugis(ă) de la cîmpu la munte. Și dac-au audzit că vine Rent pre acolo, să mira încotro vor mai fugi. Deci Rent, de la Cernăuți au trecut Nistrul în céia parte pre la Hotin și au agiuns pe 10 obuzul lui Șeremet acolo, la Polona.

180. Iară împăratul, de acolo de la Movilău, ș-au luat 200 de draguni și au purces în sus pre Nistru, pre la Cameniță. / Și acolo s-au despărțit de obuzul cel mare. Și dé la Cameniță au luat în sus, prin Țara Leșască, pîn-unde 15 au găsit pre Avgust-craiul, împreună cu împărăteasa lui, de s-au sfătuit și s-au odihnit vro trei, patru dzile. Și atuncea l-au cinstit Avgust-craiul.

Și șădzînd la masă împăratul cu împărăteasa și cu mulți domni leșești, și între acci domni fost-au și Adam

1 dintru această viață C// 1-3 Iar giupiniasa lui au rămas și cu un copil <și cu un copil <cocon C> au rămas C,D,V> de au trăit multă vreme cu pacé <cu pacé multă vreme C> pre acéli moșii ce i-au <li-au C> dat <fost dat E,G> împărăția <pină la sfîrșitul <șăvirșirea G> vieții lor B,E,G,V> B,C,D,E,G,V/ lipsește Iar giupiniasa lui... ce i-au dat împărăția. M,P//4 ante Iară 93 B, 34 E, 147 G, 157V/ lipsește Iar M,P/ ante Rest <Restul P>: 196 M, 117 P/gheneral B,C/ghinăriului au purces din Brăila M,P/ toată B,C//5 oaste <lui C, ce era cu dînsul E> și au purces în sus B,C,D,E,G,V/ Sirétiu B,C// 5-9 pre la Cernăuți, apoi pre la Hotin și acolo au trecut Nistrul M,P// 6 fugisă B,C//7 dacă B, de<a>ca B/ Rent ghenaral B,C,D,E,G,V// 8 miera E/încătro B,C/ Decii B,C/ Rent ghenaral B,C,D,E,G,V/după Cernăuți ad. au mîrsu și B,E, G,V//9 Nistrul pre la Hotin în céia parte și D//9-10 agiunsu obuzul cel mare <moschicescu E,G> ce era cu Șeremet feldmarșal acolo, în Țara Leșască, la cetate la Polono B,E,G, agiunsu pre obuzul lui Șeremet în Țara Leșască la cetate la Polono C,V/lipsește pe M,P//10 acolo]la cetate D, lipsește M,P//11 180]94 B, 150 C,D, 135 E, 148 G, 158 V, 197 M,lipsește P/ lipsește Iară M,P/împăratul Moscului B,E,G,V, împăratul moschicescu C/ lipsește de acolo C,M,P//11-13 de la Movilău s-au dus pre Nistru, pre la Cameniță. Și di acolo M,P// 12 doao sute B,C/ draguni moscali G/ pe¹ B//14 de B,C/lipsește dé la Cameniță M,P/au luat]s-au dus M,P/lipsește în sus M,P/ pină C/ undé C//14-16 prin Țara Leșască dinpreună cu împărătiasa lui Ecaterina <lipsește Ecaterina V>, pină la Varșav, la scaunul crăescu, unde au găsit pre Avgust craiul leșescu, de s-au sfătuit <cu dînsu V> B,E,G,V//15-16 lipsește împreună cu împărăteasa lui de s-au sfătuit M,P//15 craiul leșescu C,D,M,P/dinpreună C/ împărătiasa C/lui]sa C//16 vreo C/trii B,C//16-17 și acolo s-au odihnit cîțiva zili, priimindu-l Avgust-craiul cu mari cinsti M,P//17 Și atuncea <lipsește atuncea V> l-au cinstit pre împăratul craiul Avgust, făcîndu-i masă mare, benchet <benchet, masă mare V> B,E,G,V/ craiul Avgust pre împăratul, făcînd benchet, masă mare, împăratului C//18-19 lipsește Și...și Adam M,P//18 șezînd B,C/împăratul cu împărătiasa B,C/după împărătiasa ad. și craiul cu crăiasa B, și cu craiul Avgust și D,G,<lui E>și craiul și cu mulți E,V//19 leșești B/ și]iar B,E,G/ aciei C/ad. ulterior domni¹ A/ după domni ad. leșești B,E,G,V//

Sinavschii hatman și cu hătmăneasa lui. Și între alte voroave, multe can cu glumă, dzis-au hătmăneasa lui Sinavschii cătră împătatul moschicescu acéstea cuvînté:

„Mult mă mir de voi împărații și craii, cum de nu vă 5 țineț de cuvînt și ne amăgiți pe noi. Că mai anțerțu ni-au dzis noao, tuturor lășilor, craiul Șfedului să ne gătim cu toții să mērgem să ernăm în stolița moschicescă, împreună cu dînsul. Și noi cînd ne gătiem să mērgem, pre cuvîntul lui, el ni-au amăgit și n-au mārsu la stoliță, și s-au dus 10 la Tighinea. Și acum împărăția-ta ni-ai dzis să ne gătim să mērgem la Țarigrad și noi ne bucurasem tare c-om mērgé de om vedea Țarigradul. Și cînd noi ne gătiem, măria-ta n-ai vrut și ti-ai întorsu înapoi“.

f. 374 Iar împăratul au rîs atuncea, și cu toți / cîți era la 15 masă, și i-au dzis: „Păcat că nu ești tu bărbat, să te chiemi Sinavschii. Că de ai hi tu bărbat, să nu hii fāmēle, adevărat aș mērgé cu tine la Țarigrad. Iar bărbatul tău au zăbăvit oștile, nu li-au trimis mai în grabă. Pentru acéia nu m-am duș în Țarigrad“.

20 181. Și de la Avgust-craiul au purces împăratul la Rîga, unde era Menjic cu oștile lui, carii sta împotriva Șfedului. Iar de acolo, de la Rîga, s-au dus la Petreburc, la scaonul său de iarnă.

1-19 lipsește M,P// 1 hatman corunnii B,C,G, ce era hatman corunnii D,E, hatman vielchi corunnii V/ lipsește cu V/ hătmăniasa B,C// 2 lipsește can cu glumă E,G/ hătmăniasa B,C/ lui]hatmanului B,C,E,G,V//3 împăratul B,C/ acéste B, C/ cuvinte B,C//4 mier B,C,V/ împărații B,C// 5 țineți B,C/ pre B,C// 6 Șfedului V// 7 mērgem B,C/ să mērgem cu toții G/ împreună B,C// 8 gătiām B,C// 9 și]ce B,E,V//10 acum C/împărăția-ta]măriia-ta B,E,G//11 bucurasăm C,V//12 că om mērgé B,C/ videā B,C/gătiām B, gătiām C//13 măriia-ta B, măriia-ta C/ n-ai vrut să mērgi B,C,D,E,G,V,n-ai vrut să mērgi la Țarigrad E/lipsește întorsu C/ înapoi B,C//14 împăratul B,C/atuncea au rîs B,E,G//15-17 i-au dzis împăratul hătmănesii <lipsește hătmănesii C,D>: „De ai hi tu bărbat să nu fii fimēle, să te chiemi tu Sinavschii, adevărat, aș mērgé cu tine la Țarigrad“. <cu tine aș mērgé la Țarigrad B,G, cu tine, adevărat, aș mērgé la Țarigrad E> B,C,D,E,G,V//17 Iară B//18 zăbăvit B,C,E,V/nu]și nu D/ Și pentru V//20 181]95 B, 151 C,D, 136 E, 149 G, 159 V, lipsește M,P/Și]Iar M,P/Iară împăratul moschicescu, de acolo de la craiul Avgust, de la Varșava, au purces și au mersu <la cetate E,G> la Rîga B,E,G,V/ Avgust, de la Varșava, au purces și au mersu <la cetate E,G> la Rîga B,E,G,V/ lipsește M,P//21 Rîga C/ undé era Menjic feldmarșal B, undé era Alexandu Daniilovici, feldmarșal Menjic C, unde era Menjic Alexandru Daniilovici feldmarșal D,V, undé era cniāzul Alexandru Daniilovici Menjic feldmarșal E,G, unde era și Mijicov M,P/ oștili C/lui]împăratului M,P/lipsește carii sta G, carii sta împotriva Șfedului M,P/ înprotiva B,C//22 lipsește de acolo M,P/de la Rîga B, de la cetate <de la E,G> Rîga C,D,E,G/s-au dus di iarnă în Sanctpeterburgu, în scaunul său M,P/Petrîburcu B, Petrburc C//

182. Iară Șeremet, cu obuzul și cu Dumitrașco-vodă, au mărșu de la Movilău pîn'la Șarhorodul. Și de acolo s-au despărțit de Dumitrașco-vodă și au purces spre Țara Leșască, cu toat<ă> oastea lui, cît mai rămăsese de o mai sătura, pre la Nejboji și de la Nijboji la cetate Polono, de au deșartat-o de oaste moschicească și de alte lucruri ce era, că o ținea moscalii.

Și apoi au rădicat toți oamenii di prin tîrguri și de prin sate, cîți era în Ucraina, și i-au trecut pre toți preste 10 Nipru în hotarul moschicescu. Și au trecut și el cu toat<ă> oastea, de au așădzat-o la ernatec în Țara Căzăcească, iar el cu curtea lui s-au așădzat în tîrgu în Prelumpca.

183. Iară Dumitrașcu-vodă, de acolo de la Șarhorod, f. 374^v după / ce s-au despărțit de Șeremet, au purces drept la 15 Chiov, pre la Nemirova, prin cîmpul pustiiu, că pre acolo era atuncea locul pustiiu, numai cu cele 200 de draguni și cu moldovenii, cîți era cu dînsul. Că mai fusese și niște căzaci, cu Medhorotschii și cu Rogojentschii, și l-au lăsat în urmă pre Dumitrașco-vodă. Și aceia s-au dus 20 înainte.

1 182]95 B, 152 C,D, 137 E, 150 G, 160 V, 198 M, 118 P/lipsește Iară M,P/ Șeremet feldmarșal B,C,D,E,G/cu²]și cu M/obuzul lui C, obuzul său P, obuzul cel mare B,D, E,G,V/cu²]înpreună cu M,P/voevoda M//2 mărșu]purces M,P/ de la Movilău și au mers într-un loc pînă la Șarhorod <mersu înpreună pînă la Șagorod P> M,P/pînă B,C/ Șagorod B, Șarhorod C,E,V/Și Iar M,P//2-4 Și de acolo au purces Șeremet spre Țara Leșască V//3 voevoda M/ și]Șeremet și M,P/după purces ad. Șeremet B, E,G//3-4 cu toată oaste au purces prin Țara Leșască M,P/spre]pin B,E, prin C//4 toată B,C/oaste B//4-5 lipsește lui, cît mai...sătura, pre M,P/cîtă mai rămăsese B,C//5 Nejboje¹⁻² B,C,V, Mejboje¹⁻² D,E,G/și de la]apoi la M,P/ lipsește Nejboji la M,P/la cetate la B,C,D,E,G,V//6 de¹]pre cari M,P/deșartat-o B,C/ oastea C/ după moschicească ad. și de puști C, și de puștile cele mari B,E,G//7 cum și de alte lucruri a lor <ce era M> M,P/ după era ad. în cetate V/că o ținea]că o stăpîniia B,G, că atuncea o stăpîniia E/ lipsește că o ținea moscalii M,P/după moscalii ad. fiind în Ucraina C//8 lipsește și M,P/ după rădicat ad. din Ucraina M,P/ pre toți C,G,V,M,P/de B,C//9 lipsește cîți era în Ucraina M,P/Ocraina B,V//10 Nipru] Nistru A/ după el ad. Niprul B,E,G,V/toată B,C//11 oaste B/ de au așăzat-o B,C]și s-au așăzat cu oaste M,P//12 el]Șeremet și B,V, Șeremet feldmarșal și E,G/ lipsește iar el cu curtea... în Prelumpca. M,P/ așăzat C]așăzat la ernatec B,E,G,V/ Prelupa B,D,E,V// 13 183]95 B, 155 C,D, 138 E, 151 G, 161 V,lipsește M,P/Iar B, lipsește M,P/ voevoda M/ lipsește de acolo M,P/de la]din M,P//14 lipsește după ce s-au despărțit de Șeremet V,M,P/ Șeremet feldmarșal E/ purces]mers M,P//14-r. 14 din p. urm. drept la Chiev, însă cu mari griji prin Țara Leșască, că-i luasă urma 1.000 zaporojeni și cu cităva somă de tătari. Și numai cu un șfert de ceas nu l-au agiuns pînă la Bila Țercov. Și acolo în Chiev au <s-au P> odihnit M,P// 15 prin] printr-un B,C, D,E,G,V//15-16 lipsește că pre acolo era atuncea locul pustiiu B,C, E,G,V// 16 celi doao sute B,C/ draguni moscali B,E,G// 17 fusese B,C/ năste B//18 cu polcovnicul Mirhorodschii și cu Savva <Sava C,V> Rogojenschii B,C,E, G,V/ Mirhorodschii D//19 pe B/ acia B, lipsește G//20 înainte B,C//

184. Deci Dumitrașco-vodă, rămîind mai în urmă numai cu acéle 200 de draguni, precum mai sus s-au pomenit, nu era mult să-i la zaporojenii de grumadzi înpreună<ă> cu tătarii. Că prinsese limbă și-i luas<ă> 5 șleavul, să margă după dînsul să-l prindză. Și calé numai de un civert de ceas, de nu l-au agiuns să-l la de grumadzi, cu toat<ă> tabăra lui. Că era ca la 1.000 de zaporojeni și mai bine, împreună<ă> cu tătari amestecați. Ce norocul lui au fost că au fost apucat de au agiuns în tîrgu în Bila 10 Țărcvi. Și acolo în tîrgu era cetate și puști și oaste moschicească. Și vădzînd zaporojenii c-au agiuns în Bila Țărcvi, s-au întors înapoi. Iar Dumitrașco-vodă nemic de aceasta nu știia; mai pre urmă au oblicit.

185. Și de acolo au mărș în Chiov, de s-au odihnit 15 2 săptămîni, dîndu-i moscalii ce-i trebuia, nemic nu-i lipsia. Și cînd au vrut să porceadă de acolo, din Chiovi, f. 375 mulți moldoveni au vrut să rămîie acolo și nu vrea să mai margă cu Dumitrașco-vodă înlontru. Și încă și Ion Niculcé hatmanul nu vrea să mai margă cu dînsul, gîdind că 20 doar ne-or lăsa din Chiov de ne-om întoarce la pămîntul nostru. Iar Dumitrașco-vodă n-au vrut să ni las<ă> să rămîinem, ce au mers la comendatul de Chiov și i-au

1 184]154 C,D, 162 V, lipsește B,E,G/ Decii B,C// 2 aceli B, celi C/doao sute B,C/ draguni moscali B,E,G, draguni și cu moldovenii D/pomenit]scris B,C,E,G,V//3să-i] să-l B,C,D,E,V/ zaporojenii C// 4 înpreună B, și înpreună V]dinpreună C/prinsese B,C/ luasă B// 6 lipsește civert de C/ agiunsu B,C// 7 toată C/ cu toat<ă> tabăra lui] cu toți oamenii lui B,E,G,V/ era]au fost V/o mie B, o mie C/zaporojeni B// 8 înpreună B,C/ năroun B// 9 că au apucat B,D,E,V/ norocul lui au fost că au intrat în tîrgu G/ agiunsu B,C/ Bila Țercvi B,C,D,E,V//10 era]iaste E,G,V/cetate B,C, cetate <făcută G> de pămînt E,G//11 văzînd B,C/zaporojenii B/că au agiunsu B,C/ Bila Țercovi B,C,D,E,V// 12 întorsu înapoi B,C/ Iară B/ nemică B,C/de aceasta nemică E,G// 13 lipsește mai G// 14 185]155 C,D, 139 E, 152 G, 163 V, lipsește B/ de acolo de la Bila Țercvi au mărșu Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ după mersu ad. Dumitrașco-vodă C//15 doao B,C/ dîndu-i moscalii conac C, dîndu-i moscalii conac de toate cele <toate ce-i V> B,E,G,V/ce-i]de celi ci-i M,P/nemică B,C// 16-21 Iară la purcesul lui Dumitrașco voevoda din Chiev,unii din boerii moldoveni nu vre să mai me<a>rgă cu Dumitrașcu voevoda,ci iar vre<ci le era voe P>]să rămîi în Chiev și din Chiev să să întoarcă în Moldova M,P//17 rămîie B,C/acolo]la Chiov B, E,G,V, acolo în Chiov C//18 înlăuntru C,înlăuntru piste Nipru,în Țara Moschicească B,E,G,V/ Neculcé B,C, Neculcé hatman V//19 lipsește mai V/dînsul]Dumitrașco-vodă B,E,G,V// 20-21 <ca doară C> îi vor <i-or B,V> lăsa moscalii de să vor întoarce la pămîntul lor în Moldova <lipsește în Moldova C> B,C,D,E,G,V// 21 să-i lase <lasă C> să rămîie B,C,D,V// 21-6 Mers-au Dumitrașcu voevoda la comendatul de Chiev. Arătaru-i-au izvodul cel iscălit de înpăratul și îndată i-au dat de grumazi lui Dumitrașcu voevoda M,P// 22 mersu B,C/ de Chiovi]de la cetatea de la <lipsește de la G> Pecersca B,E,G,V, de Chiov de la Pecersca D//

aritat izvod, cu iscălitura împăratului, de cîți boiari era, ce-l făcuse la Movilău, dzicînd că sintem dați pe mîna lui și nu ne va lăsa să ne ducem la turci, să facem vreun vicleșug. Că el a vrea să dea samă pentru noi la împăratul.

5 186. Deci comandatul, vădzînd așa, i-au dat pe toți pe mîna lui Dumitrașco-vodă cu sila, și i-au dus cu vartă pîn' la Harcov. Și acolo încă, după ce-au trecut Țara Căzăcească, încă era pîn' la Harcov, calé de 2 dzile, un cîmpu pustiu pîntre Harcov și pîntre Țara Căză-

10 cească. Și acel cîmpu iaste șleavul tătarilor, cînd pradă dé la Crîm. Și iară cu grijă și cu mult(ă) spaimă au mers, pîn' au agiuns la Harcov.

187. Iară Luca visternicul venisă mai pre urmă, în Țara Leșască, după noi la Chiov, și cu Sandul Sturdzea

15 stolnicul.

Nevrînd ei să margă cu Dumitrașco-vodă, nu i-au putut lua, nici comandatul nu i-au dat, nefiînd în izvodul împăratului, / gîndind că i-or lăsa moscalii să s-în-

1 arătat B,C/împăratului B,C/după era ad. într-acel izvod B,E,G,în izvod scriși C//2 la Movilău, precum mai sus s-au scris, dzicînd Dumitrașco-vodă B,E,G//2-3 făcuse acel izvod la Movilău, precum mai sus s-au scris; dzicînd Dumitrașco-vodă că sint acei boiari dați pre mîna lui și nu-i va lăsa să ducă V/ sint dați acei boiari pre mîna lui <pre mîna lui acei boiari C,D> și nu-i va lăsa să ducă la turci B,C,D,E,G//3 să facă vreun vicleșug B,C,D,E,G,V//4 a vrea/avea C/ să dea samă la împăratul pentru dinșii <pentru dinșii la împăratul C,D,V> B,C,D,E,G,V//5 186/96 B, 156 C,D, 140 E, 153 G, 164 V/Decii B,C/văzînd B,C/asa B,C//5-6pre¹⁻² C/i-au dat pre toți pre aciei boiari ce era în izvod cu iscălitura împăratului pre mîna B,E,G,V// 6-7 vodă pre toți boerii moldoveni. Și așa au purces cu toții din Chiev și au mers pînă au agiuns la Harcov. Și și acolo i-au dat moscalii de toati celi ce-i trebuia; și încă îi și prisosea. M,P/ lipsește cu sila B,E,G,V/ și au <i-au E> dus pre unii dintr-inșii cu vartă, cu calaur, cu pază <lipsește cu vartă G, cu calaur, cu pază V>, <pînă la Harcov V> nevrînd iei să margă de bunăvoia lor B,E,G,V//7 pînă la Harcov C, lipsește B,E,G/ ce au B,C//7-18 lipsește M,P//8 încă și G/și era încă B,E,V/pînă B,C/ doao B/ după zile ad.și era B,E,G,V//9 pîntre¹⁻² C/Țara Leșască,Căzăcească B//10 iastejara D/șliavul C/ prada: D//11 de B,C// grije B,C/ multă B,C//11-12 mărșu; pînă au agiunsu B,C//13 187/97 B, 157 C,D, 141 E, 154 G, 166 V//13-16 Iară Luca visternicul și <lipsește și G> cu Sandul Sturdzea stolnicul <iei V> încă să afla <acolo V> în Chiov <la acia vreme; mersesie mai pre urmă V> Și nevrînd iei, acești boiari <lipsește acești boiari V> să margă B,E,G,V/ Iară Luca visternicul viind prin Țara Leșască la Chiov și cu Sandul Sturdzea stolnicul și nevrînd ei să margă C/Iară Luca visternicul, treînd Nistrul în cea parte, pre la Hotin; și cu Sandul Sturdzea stolnicul și cu oastea lui Rênt ghenearal au mărșu împreună prin Țara Leșască, pînă la cetate la Polono, undé au agiunsu și obuzul cel mare moschicescu, ce era cu Șeremet feldmarșal. Iar de acolo, de la cetate de la Polono, au mărșu la Chiov tot dinpreună cu obuzul lui Rênt ghenearal, pînă la Chiov. Iar după ce au agiunsu la Chiov, nevrînd acești boiari să margă D//17 luoa B,C/nefiînd iei V//17-18 nefiînd iei în <nefiînd scriși în D> izvodul <ce era cu iscălitura împăratului B,E,G> <netîmplîndu-să la Movilău cînd s-au făcut izvodul D> și gîndind <ei E> B,D,E,G, //18 și gîndind C,V/că-i vor lăsa B,C,D,E,G,V/ să B,C//

toarcă înapoi. Deci moscalii nu-i lăsa să s-întoarcă înapoi; că venis(ă) și Galenici cnîadzul mai pre urmă în Chiov, de ținea drumul tare închis, de nu lăsa pre nime să ias(ă) din Chiov încoace. Că era un om rău, și nici de mîncat,

5 nici de cheltuială nu le da.

Și s-au ispitit într-un rînd să fugă, și i-au prins și i-au ținut închiși o lună. Și apoi i-au dat pre chizășie Tomii ghenariului și i-au slobodzit. Și au șadzut un an acolo în Chiov, pînă ș-au mîncat tot ce-au avut. Și apoi de al

10 doile rînd s-au ispitit cu fuga, de au scăpat încoace, de au venit în Moldova. Și alți moldoveni, cîți s-au mai tîmplat în Chiov, tot așa, cu fuga, au scăpat.

188. Și cîți scăpa din Chiov încă cu multă grijă venia pîn-agiungea spre Cameniță, că, rămîind locul pustiu,

15 era tîlhărit mult, și lésii avea pizmă pre moldoveni, căci s-au închinat la moscali. Deci pre cîți prindea, îi tot jăcuia; și pre unii îi și omorîia, pre alți-i punea la poprial(ă). Numai Adam Sinavschii hatmanul să punea pentru dîn-și(i) și pre cari-i oblicia că-s închiși, trimitea de-i scotea

20 și-i miluia. Și pre unii îi punea la steaguri, dîndu / poroncă

f. 376

să le dea pace. Și lésii, furis, tot îi strica.

1-21 lipsește M,P//1 înapoi la pămîntul lor C, la pămîntul lor în Moldova B,E,G,V/ Decii B,C/ lăsa B,C/ să B,C/ înapoi B,C/ lipsește să s-întoarcă înapoi V//2 vinisă <vinis(ă) B> și cnîazul Dimitrie Galicin B,C,D,E,G// 2-3 că vinisă la Chiov și cnîadzul Dimitrie Galicin mai pre urmă și ținea V//3 taré B/nimé B,C/ iasă B,C//4 încoaci B/ de mîncat] proviant, zaharea B,D,E,G, proviant V//4-5 și nici de cheltuială, nici proviant nu le da C//6 prinsu C//6-8 lipsește Și s-au ispitit... și i-au slobodzit. B,E,G,V//7 o lună]trii săptămîni C/ chizășia C// 7-8 ținut închiși trii săptămîni pre Luca visternicul și luundu-l în chizășie Toma ghenearal Cantacozino l-au slobozt. Așijderea și pre Sandul Sturdzea stolnicul l-au luat în chizășie Matei Sturdzea, careli să afla acolo mai denainte vrême. Așijderea și pre Mogildea sârdar l-au luat în chizășie Chighiiciu polcovnicul. Și așa au scăpat acești boiari de la închisoare, de i-au slobozit D// 8 ghenearului C/ șezut C/un an și mai bine acolo C/ acolo]și mai bine D// 8-10 Și au șezut acești boiari acolo mai vreo doi ani <acolo E> în Chiov <lipsește în Chiov G> pînă au cheltuit ce au avut și apoi cu fuga au scăpat din Chiov încoace B,E,G/ Și ș-au vîndut acești boiari ce au avut de au cheltuit ședzînd acolo mai doi ani. Și cu fuga au scăpat din Chiov încoaci V//9 pînă ce D/ș-au mîncat]au cheltuit C,D/lipsește tot C,D//10 doilea C/după scăpat ad. din Chiov D//11 vinit B,C/lipsește mai B,E,G,V/după tîmplat ad. la acea vrême V//12 așa B,C//13 188] 158 C,D, 167 V, lipsește B,E,G/grije V/ vinia B,C// 14 pînă agiunge B, pînă a agiunge C,V/spre]la G/ rămîindu C// 15 căci]pentru căci C,D, pentru că E,G//16 să închinasă C, să închinase de bunăvoia lor la moscali B,E,G,V/Decii C/după îi prindea ad. lésii C/ jecua C/ Și pre cîți moldoveni îi prindea lésii îi tot jecua B,E,G,V//17 iar <lipsește iar C>]pre alții îi punea la poprial <la închisoare C> B,C,E,G//18 Sinavschii hatman corunnii B,C,V, Sinavschii hatmanul corunnii D, Sinavschii ce era hatman corunnii E,G// 19 dinșii C]moldoveni B,D,E,G,V/ că-s]că sint B,C,E,G,V/trimitia B, trimitea C/după scotea ad. de la închisoare E,G// 20 stiauri C/ după steaguri ad. de la liafă B,E,G,V/dînd poroncă lésilor B,C,E,G,V// 21 pacé B,C/ Și]Iar V/ pre furis V//

189. Dumitrașco-vodă, după ce s-au așădizat la Harcov, zahară prea multă fi da și lui și tuturor moldovenilor, cît nu putea birui să o mănînce. Și i-au mai dat pe deasupra și 13 sate a unui ghenaral, ce-l chiema Sidlovșchii, 5 pline de pîine și de hălășteie cu mori și cite doao, trei sute de oameni într-un sat. Și bucate, vaci, boi, oi, stupi, odoară, toate le dedese lui Dumitrașco-vodă, sirmeașa acelui ghenărar, cădzind el într-o greșal(ă).

190. Deci Dumitrașco-vodă nu vrea să ție pre moldo-
10 véni cu dragosté, ca pre niște streini ce ș-au lăsat casele și s-au streinat de moșiile lor pentru dînsul, ce vrea să-i ție mai aspru decît în Moldova. Că i se schimbă hîrea într-alt chip; nu precum era domn în Moldova, ce precum era mai nainte, tînăr, pre cînd era beizade în dzilele
15 frăține-său, lui Antiohie-vodă, încă și mai rău și iute la bețiile. Să scîrbiia, și ușa fi <era> închisă, și nu lăsa pre moldoveni necăiuri din tîrgu să iasă afară, fără ocazul lui.

Și cu căzaccii de loc iară să învrăjbisă rău, că nu-i
20 ținea într-o nemic. Deci și moscalii cei mari încă<-l> urisă, pentru căci îl iubiia împăratul și-i dădese nume mai sus decît a tuturor.

191. Atuncea s-au sculat Savin Zmucilă banul și mult
f. 376^v 1-au amestecat la Șeremet, dzicînd că „eu cînd ne-am
25 închinat la lăși, cu Petriceico-vodă, avea cînsté și boiarii

ca și domnul“. Și cărți de la Sobetșchii craiu, ce era atuncea, și le arăta lui Șeremet, precum au avut voie boiarii, și cînd le-au fost voia, s-au dus în țara lor, în Moldova; iar Dumitrașco-vodă va să-i facă robi în țara crești-
5 nească.

Și multe ca acestea, caré nu le pociu toate să le scriu cu condeil meu, după cum sint firile moldovenilor, carii nu pot nici la casele lor trăi să nu s(ă) sfădească, dar în țară streină. Că și cînd au fost cu Petriceico-vodă,
10 iar destule sfădizi au fost și atuncea între domn și între boiari, ca și acmu. Care pre urmă iar lor ș-au stricat, ca și acmu de la moscali, caré mainte să va arăta.

192. Împăratul Moscului, după ce s-au aședizat toți la ernatec, precum s-au scris mai sus, scris-au la Șeremet
15 și la tot sinatul și gubernatîi cei mari, de au mersu toți la Petreburc, la sfat. Și atuncea au mers și Dumitrașco-vodă la împăratul.

193. Deci, după ce s-au strîns toți, au început împăratul a-i întreba pe toți: ținea-vor pacea cu Turcul, au ba,
20 și da-or ce-au giuruit, au ba?

Deci sinatul cel mare au dzis nemic să nu dea, și să
f. 377 s-apuce de var(ă) iarăși de războiu. Căci / de s-au tîmplat acmu așa smintială, de acmu să va chivernisi într-alt

1-25 *lipseșc* M,P// 1 189]98 B, 159 C,D, 142 E, 155 G, 168 V/Iară Dumitrașco-vodă V/după cîe B/ așezat B,C,V//2 zaharea B,C,V]proviian, zairea E,G/ pre B/ după da ad. moscalilor B,D,E,V//lipsește și¹ B,G,V//3 mănînce B,V/i-au li-au C/ lipsește pe deasupra B,C,E,G,V//4 triisprăzece B,C/gheneral B,C/ ce s(ă) chiema anume Sidlovșchii G//5 după hălășteie ad. cu pște și B,D,E,G,V/ cite cu B,E,G,V/ lipsește doao V/trii B,C//6 după bucate ad. ce au avut G//7 didésie B,C//8 gheneral B,C,D,E,G,V/locu B/invrăjbișe B//20 nemică B,C/Decii B,C/lipsește și B,E,G/mare A/ încă îl urise B, încă îl urisă C,V//21 pentru că E/ pentru că-l iubiia G/ împăratul B,C/didésie B,C/numé B,C//22 al tuturor B,C, al tuturor senatorilor V//23 19]99 B, 161 C,D, 144 E, 157 G, 170 V/Savin Stroici Zmucilă G//23-25 și mult 1-au pîrit pe Dumitrașco-vodă, amestecîndu-l cu voroave rele la Șeremet feldmarșal, dzicînd că el cînd s-au închinat B,E,G, și mult 1-au pîrit pre Dumitrașco-vodă cu voroave rele, dzicînd că el cînd s-au închinat V// 24-25 iei cînd s-au închinat C// 25 lipsește la B/ Petriceico B, Petriceaico C/ cînsté C/Și avînd B,E,V,Și avea C,D, Și avînd el G//

1-23 *lipseșc* M,P// 1 lipsește la G/craiu Sobetșchii C, Sobetșchii craiu leșescu D/ era] au fost C/după atuncea ad. pre aceli vremi D//1-2 Sobetșchii craiu ce fusese atuncea craiu în Țara Leșască le arăta V/ Sobetșchii craiu leșescu ce au fost <craiu E,G> pe aceli vremi <lipsește pe aceli vremi G> pre atuncea, le arăta lui Șeremet feldmarșal B,E,G//3 li-au fost B,C/in]la B,C,E,G,V//4 creștiniască B,C// 6 aceste B,C/care nu să pot scrie toate <toate a le scrie C, toate scrie G> cu B,C,E,G/să le scriu toate D// 6-7 lipsește caré nu le pociu... cu condeil meu V//7 lipsește meu C,G/sint B,C/hirile B,V//8 nu pot trăi nici la casele lor C,D,V/ să sfădiască B, s(ă) sfădiască C//9 dară C/dară încă în B,D,E,G,V/Petriciaico B, Petriceaico C//10 iară B/ lipsește și atuncea V/ domnu C//10-11 au fost și atuncea ca și acum. Care mai pre urmă iarăș lor B//lipsește între domn și între boiari E,G//11 acmu]cînd moscalii D/ Carii C, Care mai D,E,G/iarăș lor E, iarăș lor-ș G// 11-12 lipsește ca și acmu...să va arăta. V//12 acmu B,C/care B]precum C/mai înainte B,C,D,E/după arăta ad. istoria la rînd E,G// 13 192]100 B, 162 C,D, 145 E, 158 G, 171 V/Împăratul B,C//14 precum mai sus s-au scris B,E,G/ lipsește s-au E/ lipsește mai sus V/ Șeremet feldmarșal B,E,G//15 tot senatul C]toți senatorii B,E,G,V/ și cnăzii, gubernatîi C//16 Petriburgu B, Petriburcu C/ la sfat]la împăratul la sfat E,G/mersu B,C//17 împăratul B,C//18 193]163 C,D, 172 V, lipsește B,E,G/ Decii B,C/ strînsu B,C/ împăratul B,C// 19 pre toți B,C/Turcul]turcii B,C,G,V/ pacea ce au făcut cu turcii E// 20 și da-vor ce au giuruit, au ba? B, lipsește C//21 Decii B,C/sănatul C/senatul cel mare au socotit și au dzis B,E,G/ nemică B,C//22 să să apucé B, să să apuce C/ vară B,C/ Căci] Pentru că E,G/ întîmplat B,E,V// 23 acmu C, lipsește V/ așa B/ smintială așa G/ acmu^a B,C//

chip, de n-a fi așa. Căci bani și oaste iaste de agiuns, au putere și doadzeci sau treidzeci de ani să să bată.

194. Atuncea împăratul, vădzînd că-i sfatul așa, au și orînduit, în toată țările, de 30 fumuri să mai fac-un om 5 de oaste, gata cu tot ce-ar trebui, să mai adaogă încă vro 50.000 de oaste preste cît mai aré.

Și au orînduit, pînă i-a pornii în gios pre Don, și au mai lungit flintele decît inicercele turcilor, de o șchioapă mai lungi, ca s(ă) poat(ă) bate mai departe.

10 Și au făcut tot paloșe simcelate în vîrv de amîndoa părțile ascuțite, să s(ă) bată cu turcii la năval(ă), și au lepădat șpăgile. Și li-au făcut la grumadzi lădunci de hier albu, la tot săldațul cîte o ocă de apă, ca să aibă hiecaré săldaț apă gata la războiu, să nu pată ca la Stă-
15 nilești.

Și au însurat atuncea pre Șeremet, dîndu-i împăratul o rudă a sa, dzicîndu-i să-ș facă copii, să-ș uite feciorul ce era zălog la turci, netocma că l-a scoate el și pre acela.

195. Și au socotit atuncea să pornească pe Dumitrașco-
20 vodă înainte cu greimea, să-i dea 40.000 de moscali călărași(i) și 40.000 călmîș(i) și 30.000 donți și 40.000 căzaci

1-21 *lipesc* M, P// 1 așa B, C/ Căci] Pentru că C, E, G, Pentru căci D/ oasté C/ ajunsu B, agiunsu C/ de agiunsu iaste G// 2 puteré B, C/ doazăci B, C/ treizăci B, triizăci C// 3 194] 101 B, 164 C, D, 146 E, 159 G, 173 V/ înpăratul B, C/ văzînd B, C/ că-i] că iaste B, C, D, E, G/ *lipsește* sfatul G/ așa B, C// 4 în toate țările lui B, E, G, V, în toată țara C/ de triizăci de fumuri B, D, V/ triizăci C/ facă un om B, C, facă cîte un om G// 5 să fie gata V/ să fie gata cu toate cîte ce ar trebui G/ cu toate ce ar trebui B, E/ ce ar C/ să] și să V/ vreou cinzăci de mii B, C// 6 preste cită oaste mai avea C/ aré] avea B, D, E, G, V// 7 pînă îi va porni B, V/ porni C// 8 lungit flintele de pre cum era în întii, cîte de o șchioapă, să fie mai lungi decît inicercele turcilor C// 8-9 lungit flintele saldaților și a dragunilor să fiie mai lungi de o șchioapă decît inicercele turcilor B/ cum decît cum E, G, V/ era înții, ca să poată bate ca să bată B, E, G/ mai departe decît inicercele turcilor V/ B, E, G, V// 9 poată C// 10 paloșe B, C/ simcelate B, C/ vîrvu B, vîrvu C// 10-12 *ad. marginal* în vîrvu de amîndoo părțile ascuțite, să s(ă) bată cu turcii la năvală și au lepădat șpăgile G// 11 să B, C/ năvală B, C// 12 după făcut *ad. saldaților* B, E, G// 13 saldatul C/ la tot saldatul să fie lădunca cîte de o ocă E, G/ cîte o ocă la tot saldatul V/ de o ocă B, C, D/ s-aibă C// 14 fiecare B, C, fieștecare D/ saldat B, C, D, V/ apă gata de băut B, E, G, V, apă de băut C/ *lipsește* gata C// 16 și pre Șeremet feldmarșal <lipsește feldmarșal D, E, V> B, C, D, E, G, V/ înpăratul B, C/ pre o rudă D// 17 pre o rudă a sa <pre V> o <lipsește o G> jupineasă săracă și zicîndu-i B, E, G, V/ ficiorul B, C// 18 netocma] necum B, E, G// 19 195] 101 B, 165 C, D, 147 E, 150 G, 174 V/ după atuncea *ad. înpăratul* și senatorii B, E, G, V/ porniască pre B, C// 20 înainte B, C/ *ad. marginal* cu greimea D// 20-21 patruzăci de mii¹⁻² B, C/ călăraș(i) călărimé C, D, călăreți V, draguni călăreți B, E, draguni călărași G// 21 de călmîși B, C, E, V/ triizăci de mii de donți B, C/ de donți E, V/ patruzăci de mii de căzaci B, C, E, V//

f. 377^v

cu hatmanul lor, să între în Crîm, să tot tae, să ardă, pînă intra și greime să să apuce de / cetăți a le bate și a le lua. Și așa au așădzat sfatul să facă, și începuse-a porni zaharaoa și gătisă toate acéstea ce scriu mai sus.

5 196. Iară Șeremet, măcar că s-însuras(ă), fi era jeale de fecior, că va peri la turci, cum au și perit. Și să tot ruga sinatorilor, ca doar ar putea strica sfatul, și ei nu vrea nici putea că apucas(ă) de grăisă cătră împăratul, și le era rușiné să întoarcă sfatul.

10 Deci oblicînd împăratul pentru Șeremet că i-i jeale de fecior, tare i-au bănuit și l-au muștrat, aducîndu-i aminte cînd l-au fost trimis înainte pre Șeremet să margă să strice podul la Dunărea, după cum îi poroncisc(ă). Și mai pe urmă, venind și împărăția-sa, ș-ar fi luat cîte 2 polcuri
15 a lui cu 12.000 de oaste și cu Dumitrașco-vodă cu moldovenii și s-ar fi dus întins la pod, făr(ă) de nici o grijă; caré polcuri să chieama Preobrajenschii și Simionetșchii, și cu acéle 2 polcuri ar fi bătut pre turci. Altă nu i-ar mai fi trebuit, ce-ar fi lăsat-o înapoi, de ar fi venit încet și ar
20 fi izbîndit.

197. Atuncea au sosit mai pre urmă, după acel sfat, și un unchiu a împăratului, anume Apracsin, gubernatul de Azac. Și întrebîndu-l și pre dînsul sinatul, el au dzis că nu-i bine cum au așădzat sfatul, că-i cu greu a să bate

1-24 *lipesc* M, P// 1 și să între B, E/ taie și să arză B, C, E, G, V// 2 pînă va intra B, C, D, V/ greimea B, C/ apucé B// 3 luoa B, C/ așa B, C/ așezat B, C/ începuse B// 4 zahareaoa C, și zahareaoa B, V, și zaireaoa E, și proviiant, zairea G/ gătise B/ acéste B, C/ scriu] scrie D// 5 196] 101 B, 166 C, D, 148 E, 161 G, 175 V/ Șeremet feldmarșal B, E, G/ măcar B, C/ să însurase <însurasă C> de jurund, dar îi era mare jeale B, C, E, G/ mare jeale D, V// 6 ficior B, C/ cum tot și au perit C, precum ș-au perit B, E, precum au și perit G, precum tot și au perit pînă la urmă V/ *lipsește* tot G// 7 senatorilor B, C/ or putea C/ sfatul acela C/ ei] și B, C, V// 8 apucase B, apucasă C/ înpăratul B, C// 9 rușine B/ cu greu C// 10 Decii B, C/ înpăratul B, C, *lipsește* E/ înpăratul oblicînd G/ Șeremet feldmarșal B, E, G/ că-i iaste jale de ficior C, D, că-i iaste jale de ficior că va peri <la turci G> B, E, G// 12 înainte B, C// 13 Dunăre B/ poroncise B/ pre B, C// 14 viind B, C, V/ înpărăția B, C/ și ar fi B/ celi B, C/ doao B, C/ polcuri înpărătești B, E, G// 15 a lui] a mării-sale V/ *lipsește* cu¹ V/ a lui cu] celi B, E, G/ doaosprăzece mii B, C// 16 întinsu B, C/ fără B, C/ *lipsește* făr(ă) de nici o grijă V/ grije B// 17 care B, carii C/ polcuri înpărătești C/ să chiamă <chiiamă C> Preobrajenschii polcu și Simionetșchii polcu B, C, D, E, G/ V// 18 acéli doao B, C/ Altă oaste nu i-ar fi mai trebuit B, C, D, E, G, V// 19 ce ar fi B, ce ar fi lăsat o oaste înapoi/ înapoi B, înapoi celi alaltă oaste D, E, G/ *lipsește* înapoi V/ vinit B, C// 21 197] 102 B, 167 C, D, 150 E, 163 G, 176 V/ Atuncea <Iară atuncea G> mai pre urmă, după acel sfat, au sosit și un B, G, V, Iară mai pre urmă, atuncea, după acel sfat, au sosit și un E// 22 al împăratului C, V/ anumé B, pre anumé C/ Apraxin B, V/ cîiazul și gubernatul B, C, E, G, V// 23 senatul B, C, sánatul E, V/ *lipsește* el B, E, G// 24 așezat B, C/ că-i] că iaste B, G, V//

f. 378 în trei părți. Că cu Șfedul sint cîțiva ani de / cînd să bat. Și dintru un lucru de nemică s-au început sfada acmu și cu Turcul. Așijderea și lésii le sint vrăjmași. Cu greu le va fi.

5 Numai cu turcii, cum au așădzat, așea să lasă deodată; și de or și mai cêre, să le dea, pînă a trêce craiul Șfedului. Și apoi să stea să să împace cu Șfedul și, împăcîndu-s(ă) cu Șfedul, s-or așădza pre lesne și cu Leavul. Atuncea le-or eși și solii de la turci, ce sint zălog. Deci
10 pre lesne iaste atuncea a strica pace cu turcii și a să bate prea cu iușor cu dînșii.

Și așea s-au apucat și Savva Rogojenschii cum despre turci, dîndu-le bani, or face pace.

Deci sinatorii, pentru voia lui Șeremet, au mers la
15 împăratul, și dzicînd acéste cuvinte, au lăsat și el să fie așea, după sinat. Și s-au părăsit a mai face oaste împotriva Turcului, pînă la o vrémé.

197. Împăratul Moscului ș-au strîns toat(ă) oaste și au șădzut în vasă, de-au trecut de la Petreburc marea,
20 în cêia parte, la Șfed, asupra finiilor. Și s-au bătut acolo 2 ani și au luat toat(ă) crăie Finiilor, ce era supt ascultarea Șfedului. Și au luat și cetatea Abovul, care era stoliță finiilor; și apoi iarăș cu cînste s-au întors la scaonul său, la Petreburc. /

f. 378^v 25 198. Iară pre Șeremet l-au trimis la Chiov și i-au lăsat 20.000 de oaste căzaci și calmîți, să stea să dea ce a da, să-ș scoată feciorul și să poarte grijă despre turci, să așădze acel lucru.

1—28 *lipsește* M, P//1 trii B, V/Șfedul C/svedzii V/sint B, C/ cîțiva B// 2 acmu și turcii V// 3 sint B, C/ vrăjmași/dușmani G// 4 *după* fi *ad.* a să bate în trii părți B, E, G// 5 *lipsește* cu turcii E/așezat B, C/ așa B, C// 6 de vor D/cêre B// 7 Șfedului C, Svedului V/încapă B, Încapă C// 7—8 Svedul¹⁻² B, Șfedul¹⁻² C/încăpîndu-să B, Încăpîndu-s(ă) C/ să vor așea B, C/lesne B, C/ Leavul/lésii B, C, E, G, V// 9 le-or lési B, V, le vor eși C, E, G/sint B, C/ *ante* Decii: 168 C, D, 177 V// 10 pacea B, C// 12 așa B, așa C// 13 pacé B// 14 Decii senatorii B, C/ Șeremet feldmarșal E/ mersu B, C// 15 împăratul B, C/ acéste B, C/ el/împăratul B, D, E, G// 16 așa, după cum au zis senatul B, C, D, E, G, V/ înapriva B, C// 17 vrémie B, vrémie C// 18 197] 103 B, 169 C, D, 151 E, 164 G, 178 V/ Împăratul B, C, Iară împăratul V/ strînsu toată B, C/ oastea C// 19 șezut B, C/ vase B/ de au B, C/ Petriburcu B, Petriburcu C/ mare B// 20 Șfed/șfedzi B, E/ *lipsește* la Șfed V// 21 doi C/toată C// 20-21 *lipsește* Și s-au bătut... crăie Finiilor B, E, G, V/ crăia C/ ce/carii V// 22 Șfedului C, Șvedului V/ caré C/ era/jaste B, E, G// 23 *după* stoliță *ad.* adecă scaon B, E, G, scaonul C/ întorsu B, C// 24 Petriburcu B, Petriburcu C// 25 198] 170 C, D, 152 E, 165 G, 179 V/ Iară după ce au vînit împăratul la Petriburcu, pre Șeremet feldmarșal B, E, Iară după cîe s-au întorsu împăratul la Petriburcu, pre Șeremet V/ *ad. marginal* pre D/ triimis C// 26 doaozăci de mii B, C// 27 ficiorul B, C, ficiorul de la turci E, G, V/ grije B/ *lipsește* despre turci V/ așea B//

Așijderea și despre parte Rîgăi au lăsat pre Menjic fercmarșalic, să păzască despre șfedzii din gios.

199. Iară Dumitrașco-vodă atuncea au făcut ponturi de cerea Țara Harcovului, cu toate veniturile, dzicînd că
5 țară au lăsat, țară să-i dea. Și pre toți moldovenii el să fie mai mare. Ce-i va fi voia lui, volnic să fie, fără ucazul împăratului. Nime să nu hie volnic a mêrge nicăiuri. Și altele multe ca acéstea.

200. Atuncea împăratul au dat acéle ponturi a lui
10 Dumitrașco-vodă la sinat, să le vadză și cum or socoti ei. Deci Apracin au dzis cătră sinat: „Nu-i bine să-i dați Țara Harcovului, ce o cêre el; că măcar eu că am vro 30 de răvașe de la acei căzaci din Harcov de jalobele lor ce au pre Dumitrașco-vodă. Și acolo, într-ace țară, sint
15 aproape de 80.000 de oaste slujitori; și acmu, nefiind pacé, lesne le iaste a să rădica ca să s(ă) dea supt Turc, că nu-i departé Azacul. Și cît am sta să ne batem cu streinii, noi om vrea să ne bate(m) cu ai noștri”.

201. Atuncea și Șeremet au dzis: „Adevărat, bine ai
20 dzis, că așea va hi. Și încă iaste alta și mai mare. Că mi-au/ spus un boiar de a lui, anumé Savin Zmucil(ă) banul, că mai nainte vrémé s-au mai închinat din domnii moldoveni la creștini, la lési, la unguri, și apoi i-au ertat turcii, de s-au dus la dînșii. Și mai pe urmă acei domni
25 mult rău au făcut creștinilor, anume acei domni Pătru-vodă, Grigorie-vodă, Așijderea și acesta, de s-a așădza la Harcov, nu-i departe Crîmul”.

1-27 *lipsește* M, P// 1 Rîgăi B, cetății Rîgăi C/ pre Menjic pre cniázul Alexandru <Alexandru cneazul G> Daniilovici, feldmarșalic B, E, G, V, pre Alexandru Daniilovici Menjic feldmarșal D// 2 *șfézii* C// 3 199] 104 B, 171 C, D, 153 E, 166 G, 180 V/ponturi B// 4 *după* ceria *ad.* la împăratul B, E, G, V/ viniturile B, C/ dzicîndu C// 5 pre/preste G// 6 Ce va fi C/ *lipsește* lui E/ să fie <*lipsește* să fie G> să facă <*lipsește* să facă V> și fără <de G> ocazul B, E, G, V/ fără] și fără C, fără de D/ ocazul D// 7 împăratului C/ lui B, D, E, G, V/ Nimé B, C/ fie B, C/ volnicu C/ necări B, V, nicări C// 8 acéste B, C// 9 200] 105 B, 172 C, D, 154 E, 167 G, 181 V/ împăratul B, C/ au dat împăratul V/ acéli B, C/ ponturi C// 10 senat B, C/ or] vor E/ ei] și lei B, E, G, V// 11 Decii B, C/ Ap<r>acsin C/ Apracin cniázul și gubernatul de Azac B, E, G, V/ zis B/senat B, C, sînat V// 12 cerie B, V/ măcări B, C/ că măcări că eu că am E/ că măcar că G, V/ vreo triizăci B, C// 13 răvașie B/ aciei V/ dîn] de G// 14 într-acia B, într-acia C/ sint B, C// 15 optzăci de mii B, C// 16 pace C/ lesne B, C/ să să dea B/ supt ascultarea Turcului B, C, D, E, V/ supt ascultarea turcilor, că de acolo nu-i G// 17 departe B, C// 18 batem B, C// 19 201] 173 C, D, 155 E, 168 G, 182 V, *lipsește* B/ Șeremet feldmarșal B, E, G// 20 așa B, așa C/ fi B, C// 21 boiaru B, C/ ai lui B, C, E/ Savin banul Zmucilă B, E, G, V/ Zmucilă C// 22 înainte B, V, înainte C/ vrémie B, C// 23 creștini B, C/ la unguri, la lési, la unguri și apoi D/ și la unguri G/ *după* apoi *ad.* pre acei domni C// 24 de] și C/ pre B, C/ aciei domni B, *lipsește* C// 25 au făcut mult rău creștinilor C/ creștinilor B/anumé B, C/ Pătru-vodă și B, E, Petr(u)-vodă și C// 26 așea B, C/ să va așea D//

202. Deci sinatul, audzind, au ales să dea lui Dumitrașco-vodă 1.000 de dvoruri în Țara Moscului, care acea mie de dvoruri cuprinde 50 de sate; și oameni ca 15.000 sint. Și să-i mai dea și câte 20 pungi de bani pre an, care 5 fac 6.000 ruble, și 2 părechi de curți frumoasă în stoliță. Iar boiărilor să le dea 13 sate ce-au fost a celui ghenărariu Sidlovșchii, de le stăpîniia Dumitrașco-vodă. Care boiari a priimi, să-i dea de acéle sate, iar care nu a vrea, să-i dea ucaz de voie, să-ș margă la pămîntul său, ca să s-aședze.

10 203. Deci Dumitrașco-vodă, eșindu-i ucaz, au și venit la Harcov, cu multă voie rrea că s<ă> depărtează de țară, și s-au rădicat și s-au dus în Moscu. Și nu mult după aceasta i-au și murit doamna Casandra, fata lui Șarban-vodă, domnul muntenescu. Și au îngropat-o în tirgu, 15 în stoliță; și au rămas văduoiu de au trăit cîtăva vrémé, / f. 379^v pin's-au însurat, care s-a scrie mai nainte.

204. Iară boiarii cine au vrut să priimască, li-au împărțit de acéle sate a lui Sidlovșchii, de trăescu unii și

1 202]106 B, 174 C,D, 156 E, 169 G, 183 V, 199 M, 119 P/ Decii B,C/ sinatul B, senatul C/ audzind acéste V// 1-5 Împăratul Moscului <moschicescu P> au dăruit lui Dumitrașcu voevoda. 1.000 <de P> dvoruri <adică 50 sati M>, însă în Velico Roșița, iar nu la Harcov, după cum poftie Dumitrașcu voevoda, și leafă cîti 6.000 rubli pre an și doao părechi curți frumoasă în stoliță M,P// 2 O mie B, o mie C/ care acia miie B// 3 cincîzi B,C/ oameni sint ca V/ cinsprăzece mii B,C//4 sint B/repetă Și să-i mai dea C/ doaozăci de pungi B,C/ de pungi E/ lipsește de bani G/ carii C//5 șeașie <șasie C> mii de ruble B,C/de ruble D/doao B,C/ frumoase B//6 triisprăzece B,C// 6-9 Boerilor <Boerii P> moldoveni ci era cu Dumitrașcu voevoda, însă le-au dat împăratul <ciți P> 13 sati, însă acelora <acelor P> ci or vre <ce vre P> să rămii să trăiască acolo; iar cari nu or <n-a P> vre să trăiască acolo, unora ca acelora să le dei ucaz <ocaz P> și să fii volnici a să întoarci în țara lor, în Moldova M, P// 6 ce au C/gheneral B,C,E,G,V/gheneral a lui Sidlovșchii D//7 de]ce C, care sate B,E,G,V/ Și care B,C,E,G,V/ boiariu B, boiariu C//8 acéli B,C//8-9 sate bine va fi, iar carii n-or <nu vor E,G> priimi și n-or <nu vor E,G> vrea, acelora să le dea ocaz și voie de la împărățiile, să-ș margă B,E,G/ sate, bine va fi, iar carii n-or priimi și n-or vrea să rămii la Moscu, să le dea ocaz V// 9 după său ad. în Moldova D/ lipsește ca B,G,V/ să B,C// 10-16 lipsece M,P// 10 203]107 B, 175 C, 157 E, 170 G, 184 V/ Decii B,C/ ocaz B,V/ vinit B,C// 11 rea B/ să depărțiază B,C// 12 după rădicat ad. din Harcov G// 13 aceasta]acéia B,E/ Șerban B,C, V//14 lipsește vodă G/domnului B,E,G/tirgu]cetată B,E,G//15 după stoliță ad. undé iaste scaonul în-părătescu B,E,G/ după rămas ad. Dumitrașco-vodă B,C,D,E,G,V/ văduvoiu B,C, D, V, văduv G/ vreme B/ vrème C după vreme ad. fără de doamnă B,E,G,V// 16 pină C]pină ce B,E,G/ să va scrie mai înainte B, să va scrie mai înainte la rînd <la rîndul său C> C,D,E,G// 17 204]108 B, 176 C, D, 158 E, 171 G, 185 V/ cine carii B,E,G,V/ lipsește să priimască D/ împărțit B,C// 17-2 Deci cari din boeri au vrut să trăiască acolo au priimit sati și s-au așăzat acolo; iar acelora ci n-au vrut să trăiască acolo le-au dat ucaz <ocaz P> și s-au întors în Moldova M,P//18 acéli C/ lui]gheneralului B,E,G,V//

pină astădzi într-acéle sate; iar carii n-au vrut să priimască, ei au venit la Chiov, la Șeremet, ca să-i sloboadză.

Dar Șeremet nu vrea să-i sloboadză, și-ncă nu numai pre boiari, ce și pre neguțitori, și pre slujitori, și pre toți. 5 Că-i dzisésese Dumitrașco-vodă, în pizma boiărilor care să ducea de la dînsul, să nu las<ă> nici pre unul să treacă, pîn'nu i-or slobodzi turcii feciorul.

Deci Șeremet să protivis<ă> lui Dumitrașco-vodă și nu-i lăsa, de-l blăstăma toț, că periia atîtea oameni. 10 Alții nu avea ce mai cheltui, alții era neguțitori, altora le rămăsese făméile în Moldova. Ce bogat blăstăm era asupra lui Șeremet!

205. De aceasta audzind chihae veziriului, au dzis feciorului lui Șeremet: „Pentru ce proprește tată-tău 15 neguțitorii și moldovenii ce vor să vie încoace? Să-i scrii ca să-i sloboadză“. Și așa, pe scrisorile feciorului lui Șeremet, au slobodzit neguțitorii și pre alți moldoveni ce era acolo.

Atuncea m-au slobodzit și pre mine, Ioan Niculcé 20 hatman, cu voia lui, după ce-au trecut doi ani. Și am venit în Țara Leșască, cu multă nevoie, care s-au pomenit mai sus.

206. Dumitrașco-vodă, după ce s-au dus la Petreburc, / f. 380 pre boiarii moldoveni n-au vrut să-i ia cu dînsul la 25 împăratul, socotind că va isprăvi să nu mai poată scăpa

1-25 lipsece M,P//18-1 a lui Sidlovșchii și unii au trăit pină la sfîrșitul vieții lor și după dînsii ficiorii lor întru acéli sate C//1 și pină astăzi <și B> ficiorii lor B,D/ de au trăit pină la sfîrșitul <săvirșirea G> vieții lor și după dînsii și ficiorii lor întru acéli sate E,G/ de au trăit în viața lor și ficiorii lor; iar cari V/ într-acéli B/ iar carii boiari C//2 ei]ei B,V, lipsește C/ vinit B,C,V/ Șeremet feldmarșal B,E,G//3 Dar]Decii B,E,G/ încă B,C//4 pre, B,C//5 zisésie B, dzisésie C/ carii B,C,V// 6 lasă B/C/ triacă B/ după triacă ad. încoace în Moldova C// 7 pină nu-i vor slobodi B,E,C/ ficiorul B,C// 8 Decii B,C/ protivis]e B// 9 și nu-i lăsa]să nu-i lase G/ toți B,C/ atîția C//10 nu mai avea B,C,E,G,V//11 rămăsésie B,C/ fimeile B,C/ Ce mult și bogat B,E,G, Ce bogat și mult C/ bogat]mult V//13 205]108 B, 177 C, D, 159 E, 172 G, 186 V/ chihăia B,C/ viziriului C/ viziriului ad. la Țarigrad V//14 ficiorului B,C/ după Șeremet ad. la Țarigrad/ E,G/ Pentru cîe B,V/ poprește B// 15 să vîile de la Chiov încoaci B,E,G// 16-17 Și așa scriind ficiorul lui Șeremet <la tată-său E>, pe scrisorile lui au slobodzit tată-său Șeremet B,C,E,G// 16 sloboadză B/ așa C/ pre C/ ficiorului C// 18 după acolo ad. într-acéli părți de loc B,E,G,V// 19 Atuncea au slobodzit <Dumitrașco-vodă V> și pre Ion Neculcé hatmanul <hatmanul Ion Neculcé C> B,C,D,E,G,V// 20 după lui ad. Dumitrașco-vodă C,D,G/ după cîe au trecut B/ ce au C/ Și au vinit B,C,D,E,G// 20-r. 11 din p. urm. lipsește Și am venit... unde i-au răspuns așa. V//21-22 care mai sus s-au scris B, precum mai sus s-au scris E,G/ pomenit]scris C//23 206]109 B, 178 C,D, 160 E, 173 G/ după ce]cînd C/ Petri-burcu B/ după Petrburcu ad. de la Harcov C//25 înpăratul B, C//

de acolo. Și-i grăiia de rău cătră împăratul, dzicînd că Ion hatman și alții au rămas acolo și vor să s(ă) ducă la turci, și pentru aceia au trimis de i-au luat cu vartă, de i-au dus la Harcov, vrînd să-și acoperă rușine, căci i-au dus 5 cu vartă. Că oblicisă împăratul de acel lucru, că i-au luat cu sila, și unii din Chiov au și fugit.

207. Iară împăratul au răspuns lui Dumitrașco-vodă, mai virtos pentru mine, Ioan hatman: „Dac(ă) nu va să șadză, volnic să fie: Dumnedzeu să-i agiute să margă unde 10 i-i voia, că nu mi-i rob“. Atuncea Dumitrașco-vodă n-au căutat bine, unde i-au răspuns așea.

208. Iară cînd mi-am luat dzioa bună de la Harcov, de m-am despărțit, mult mă îmbiia să mai ședzu, și multe să adeveriia să-mi dea, și să-mi isprăvască și de la împă- 15 ratul mare milă. Și cînd mi-a hi voia, el să-mi isprăvască.

Dar eu eram bucuros c-au venit acela ceas, di-am găsit vrémea să ies dintr-acel norod greu și cumplit. Că-s niște oameni foarte necredincioși, și prea cu greu traiu au oamenii ce sint nedepriși cu acel fél de oameni din- 20 tr-acéle părți.

1-20 *lipsește* M,P//1 *după* rău *ad.* pre boiari B,D,E,G/împăratul B,C//2 hatmanul Ioan G/ și cu alții E/ să B,C// 3 aceia B,C/ *după* vartă *ad.* din Chiov B,C,E,G// 4 vrînd să-și acopere rușinea D/vrînd să-ș tocască lucrul B,C,E,G/ căci] pentru că C,E,G, pentru căci D//4-5 i-au dus pre boiari cu vartă B,D,E,G, i-au dus cu vartă pre boiari C//5 oblicis(ă) C/ împăratul B,C// 6 *după* sila *ad.* pre boiari <boiari C> B,C,E,G/ *lipsește* și² D/ *după* fugit *ad.* precum mai sus s-au scris B,E,G// 7 207] 109 B, 179 C,D, 161 E, 174 G/ împăratul B,C/ răspunsu B,C// 8 pentru hatmanul Ion C, pentru Ion Neculcé hatmanul D, pentru Ion Neculcé hatman și pentru alți boiari B,E, pentru hat<manul> Ioan Neculcé și pentru alți boeri G/Dacă C//8-9 Dacă nu vorsaș șadză volnicisă fife B,E,G//9 să le agiute B,E,G//9-10 undé le iaste voia, că nu-mi sint robi B,E, G//10 robu C//11 undé B,C/răspunsu B,C/*după* răspunsu *ad.* împăratul B,E,G/ așa B, C// 12 208] 109 B, 180 C,D, 162 E, 175 G, *lipsește* V/ mi-am]ș-au B,C,E,G,V// 12-13 dzioa bună de la Dumitrașco-vodă, Ion Neculcé hatman, din Harcov, de s-au despărțit și au purces încoace, mult îl îmbiia Dumitrașco-vodă să mai șază B/ dzioa bună de la Dumitrașco-vodă, hatmanul Ion, din Harcov, mult îl îmbiia să mai șază C/ zioa bună Ion Neculcé hatmanul de la Dumitrașco-vodă, din Harcov, mult îl îmbiia să mai șasă D/ zioa bună Ion Neculcé hatman <hat<manul> Ion Neculcé G>, din Harcov, de s-au despărțit, mult îl îmbiia Dumitrașco-vodă să mai șază E, G/ dzioa bună de la Dumitrașco-vodă, din Harcov, și au purces încoace, multe fi a-deveria că-i va da și să-i isprăvască V// 14 i să adeveriia G/ să-i dea B,C,D,E, să-i dei G/ să-i isprăvască B,C,D,E,G/ *lipsește* și² V/ împăratul B,C// 15 Și cînd i-a fi voia, ori di ce lucru el să-i isprăvască B,E,G, V, Și cînd îi va fi voia el să-i isprăvască orice C/ i-a fi D/ să-mi]să-i D// 16-17 Dar Ion hatmanul <hatmanul Ion D,G> era bucuros că au vinit acel ceas de au găsit vréme să iasă B, D,E,G, Dar hatmanul Ion era bucuros că au găsit vréme să iasă C,V// 17 dintru acel D/ nărod V/ Că-s]Că sint B,C,E,G,V// 18 nește B/ necredincioși B,C/ pre B// 19 ce] cei ce G/ sint B,C/ oamenii ce nu sint deprinși cu dinșii. V/ féliu B,C// 20 dintr-acéli <dintru acéli C> părți de loc <locu C> B,C,D,E,G//

Și avea mare jeale și el, și doamna lui, și toți moldovenii. Și-mi dzicea că nu mi-oi putea face pacé, ce oi peri de turci. Dar eu am pus nădejde la Dumnedzeu, / f. 380^v și pentru dreptate mea [nu] s-au îndurat și din toate 5 m-au scos.

Și după ce-am venit, încă și Șeremet în cîteva rînduri mi-au dzis să mă aședz și va scrie la împăratul să-mi dea jaloanie și sate. Dar tot n-am priimit; că iaste norod prea cumplit, și nu sint oamenii slobodzi să margă unde 10 i-i voia, nici la împărățiile, fără ucaz. Și ucaz nu vor să facă, ca pentru să nu facă cheltuială împărăției. Și la împărățiile, vro curté mare ca acéla, cu tvorebnici mulți, nu-i, măcar precumu-i la domniia țării noastre, sau altă crăie și domnie, ce foarte-i un lucru puțin; numai oșténi 15 de agiuns.

Deci de viața mea îmi era cum îmi era, dar mai mult îmi era pentru copiii miei, la ce vor rămînea, că numai doar săldați să fie; iar la alte boiarii nu încap feciorii unora ca a cestora.

20 209. Ce, fraților moldoveni, rogu-vă să luați aminte, să vă învățați și să vă păziți. Oricît ari fi în cinste la vrum

1-21 *lipsește* M,P// 1 jale B,C/ el] Dumitrașco-vodă B, E,G/ *după* lui *ad.* și boiarii E,G// 1-5 *lipsește* V// 2 Și-i dzicea <zicea C> că nu-ș va putea <nu ș-a putea C> face B,C,D,E,G/ ce va peri B,C,D,G, și va peri E// 3 el puind nedejde B,E,G, el ș-au pus nedejde B, el puindu-și nădejde D/ Dumnezeu C//4 dreptatea B/mea]lui B,C,D,E,G/ *după* îndurat *ad.* Dumnezeu B,C,D,E,G/ din] dintru G//5 m-au]l-au B,C,D,E,G// 6 după ce au vinit mai încoaci <lipsește mai încoaci C,D> în Țara Căzăcească B,C,D, E,G/ Șeremet feldmarșal B,E,G// 6-7 Și viind pină în Țara Căzăcească, încă și Șeremet feldmarșal i-au dzis să să aședze acolo V// 7 i-au dzis <zis B> să să așeze acolo <lipsește acolo D> B,C,D,E,G/ scrife B/ împăratul de-i va da <să-i dea C,D> jalo- 10 vaniile <jaloanie C>, adecă milă <lipsește adecă milă V> B,C,D,E,G,V// 8 și sate]lia-fă și sate D/Dar el C/n-am]n-au B,C,D,E,G,V/un norod B,C,D,E, un nărod G,V//9 cumplit]greu V/ nu sint B,C/ undé C/ undé le iaste voia B,E,G, unde li-i voia D, V// 10 împărățiile B,C/ fără de B,D,E,G,V/ fără de ocaz nu pot să margă. Și ocaz V/ *lipsește* fără ucaz C/ocaz¹⁻² B,E,V//11 chieluială mare G/împărății B,C//12 împărățiile B,împărăție C/vreo curte C/curte B/dvorebnici B,E,zvorebnici C,D//11-r. 16 din p.urm. *lipsește* Și la împărățiile... și să face fortună <înlocuit cu> : Și viind hatmanul Ion pin- 15 în Țara Leșască au zăbăvit și acolo șapte ani, pină ș-au făcut pacé de au vinit în pămîntul său, în Moldova, precum s-a scrie la rînd, mai înainté V// 13 nu-i]nu iaste B,E,G/ măcar] B/ precumu-i]precum iaste B,E,G/ *după* noastre *ad.* a Moldovii C, G/ sau]sau la C,D//14 crăiile C/ *lipsește* sau altă crăie și domnie B,E,G/ domniile C/ foarte iaste B,C/ ce iaste foarte un lucru G, ce foarte un lucru D/ oșténii sint mulți, de agiunsu B,E,G, oșténii sint de agiunsu C,D//16-17 Decii de viața lui <să B> îi era cum fi <cumu-i C> era și nici foarte <lipsește și nici foarte C,D>, dar mai mult fi era B,C,D,E,G// 17 miei]săi B,D,E,G, lui C// 18 doară C/saldați B,C/, fife B/ iară B/bo- 20 erii B,C/feciorii B,C,//19 *după* cestora *ad.* la Moscu C// 20 209] 110 B, 181 C,D, 163 E 176 G/să vă luați B,E,G//21 Oricît veți fi B,E,G, Oricît ai fi C,D/ vreun domnu B,C//

f. 381 domn, bine iaste să-i slujești cu dreptate, că și de la <Dumnezeu> ai plată. Iar cu domnul niciodată să nu pribegești, măcar cum ar fi, și nu numai în țară streină, ce nici în Țarigrad cu dînsul să nu mergi, fiind tu moldo-
5 van. Ce să-i slujești în țara ta, căci streinii caută numai pre domn să-l miluiască și să-l cinstească; iar pre boiarii ce sint pribegi cu domnul, într-o nemic<ă> sint. / Altă cinsté are boiariul. cîndu-i pribag singur, alta iaste, cîndu-i cu domnul său.

10 Și apoi domnul să visadză că iaste tot putérnic, ca la țara lui, cînd este domn, și va să ție așa, ca s<ă> năcă-jască pre acei boiari, și nu socotește slujba ce i-au făcut, că s-au înstreinat, ce nemică învoial<ă> nu-i face.

Nădejdea domnului iaste ca sîninul ceriului și ca înce-
15 tul mării; acmu iaste senin și să face nuor, acmu iaste marea lină și să face fortună.

210. Acmu să lăsăm céle streine pîn-aicea a le scrie deodat<ă>, pînă iar le-a veni rîndul, și iar să ne întoar-cem a scrie de unde am lăsat a scrie de țara noastră.

20 211. Veziriul, rămîind la Stănilești, după ce-au purces moscalii, au și trimis pre un paș<ă>, anume Curt, să stea la Iași, cu ferman de ertare tuturor greșelelor cine ce-ar hi făcut. Și au trimis și la Lupul sin Gavrilîț<ă> să-l aducă de la bejenii dé la Bursuci.

1-16 *lipesc* M,P// 2 Dumnezeu B,C,D,E,G/ după plată ad. și de la acel domnu ce-l vii sluji cu dreptate D/Iară B// 3 pribegești C/măcar B/ar fi B// 4 mergi B,C// 5 slujești B,C/ căci] pentru căci D, pentru că E,G// 6 domnu B,C/ cinstiască B/ iară B// 7 sint¹⁻² B,C/ întru o C/nemică B,C/ Și altă B,E,G// 8 cînte B,C/ cînd iaste pribeg B,E,G/ singur B,C/ și alta B,C,E,G// 10 visadză] socotește B,C,E,G// 11 iaste B,C/ domnu B,C/ ție așa B,C/ să năcăjască C] să necăjască B// 13 că] și că B,E, și pentru că G/ după înstreinat ad. pentru dînsul pin țări streine B,E,G/ învoială B,C/ după face ad. precum s-au tîmplat și atuncea B,E,G// 14 Nedejdea B, Nedejde C/ încetul] limanul B,C,E,G// 15 acum¹⁻² C/sînin B,C// 16 mare B,C// 17 210] 111 B, 182 C,D, 164 E, 177 G, 188 V, *lipsește* M,P/ Iară acum lăsînd B, E,G/ pînă B,C/ scrie C// 17-19 Iară acum lăsînd céle streine a le scrie decdată, să scriem de unde am lăsat iarăș de țara noastră V/ Di aici iar <iarăș P> începem istorie pentru țara noastră ce nenorocită, Moldova M,P// 18 deodată B,C/ iară B,C/ iarăș le va veni G/ *lipsește* și E,G/ să ne întorcem iară E,G// 19 a scrie C, *lipsește* B,E,G/ undé C/ *lipsește* a scrie C/ după noastră ad. de Moldova C// 20 211] 112 B, 183 C,D, 165 E, 178 G, 1 M,P, *lipsește* V/ Viziriul C/ după cie au B,V, după ce au C/ *lipsește* moscalii E// 20-22 Viziriul, după ce au purces moscalii, au rămas la Stănilești și di acolo au trimis la E. Și pre un pași anumi Chiurt, să ste la Eși M,P// 21 *rețetă* și C/ pașia B,C/ anume B,C/ Curt-pașa B,V, Curt-pașia C,D,E,G// 22 ertare B,C/ tuturor greșiților C, tuturor celor greșiți V, tuturor greșiților greșelilor B, tuturor greșiților greșcalile E,G/ cine ce ar fi <hi C> făcut B,C/oricini ce-au făcut M,P// 23 *lipsește* și B,E,G,V/ sin B,C,V/ ficior lui D,E,G, *lipsește* M,P/ Lupul vornicul D,E/ ad, marginal ficior lui Gavrilîță vornicul D/ Gavrilîță C/ să-l aducă] să vie adică P// 24 de B,C/ de la] din M,P//

Ș-au răpedzit în toate părțile la vadurile Prutului, unde găsiă moldoveni, de-i scotea din robiie. Și au purces de la Stănilești citinel spre Dunărea, să margă la Țarigrad.

f. 381^v 5 212. Curt-pașa, după ce-au agiuns în Iași, pre cine găsie din căpeteniile țării au și început a-i boiari, cum boiaréște domnul Moldovei. Și ședea în curțile domnești/. Iar atuncea era un boiariu, anume Darie Donici sârdar, care pre urmă, la alți domni, au agiuns și logofăt mare,
10 iar la moscali au fost polcovnic. Mergînd la Curt-pașa, l-au pus hatman.

Așijderea și pre un grec, Buzagiul, îl pusese postelnic mare. Și pre alții ce mergea la dînsul tot îi boeriă. Ș-au început Curt-pașa a umbla cu binișor, ca să-l poftească
15 acei boiari aicea, ca să scrie veziriul să rămîie el pașă în Iași. Dar n-au putut isprăvi nemic.

213. Iară Lupul vornicul mergînd la veziriul, mult l-au muștrat pentru căci s-au hainit țara. Iar el au dat

1 Și au B,C] Au M,P/ răpedzit] triimis E,G/ la] și la M,P/ vadurili C// 2 undé B,C] și undi M,P/ moldoveni robiți de tătari B,E,G,V] robi moldoveni M,P/ de-i] și M,P/ din] de la B,E,G/ ad, ulterior din robiie A/ după purces ad. veziriul B,E,G,V// 3 *lipsește* de la Stănilești B,E,G/ citinel de la Stănilești V/ citinel] pre încet în gios M,P, *lipsește* C,E,G/ Dunăre B// 5 212] 113 B, 184 C, 183 D, 166 E, 179 G, 189 V, 2 M, P/ Chiurt M,P/ Iară după cie au agiunsu Curt-pașa în Iași V/ cie <ce C> au agiunsu B, C// 6 găsiă B,C/ căpeteniile C/ după țării ad. din boiari B,E,G/ a-i boeri C/ cum] după cum M,P// 7 boeréște C/ șidea B,C] trăiă M,P// 8 atuncea B,C/ *lipsește* Iar atuncea era un boiariu M,P/ Iar atuncea un boieru era, pre anumi Darie Donici, ce fusăsi sârdariu, care mai G/ anume C] pre anume B,E,V/ serdar C] ce fusăsi sârdar B,E, V// 9 care] careli D/ au agiunsu de au fost D// 9-10 care mai pre urmă, la alți domni, <acel boiariu B,G> au agiunsu de au fost și logofăt mare, iar la <pre C> aceli vremi <acia vrémie V> pre <*lipsește* C, V> atuncea la moscali B,C,E,G,V// 8-11 Deci pre Darii Donici sardariul l-au pus hatman. M,P// 10 Deci acest boiariu mergînd B,E, G,V, Mergînd acest boiariu C, Acesta boiariu mergînd D// 11 l-au și pus B,V, l-au pus să fie E// 12 *lipsește* Așijderea și M,P/ și pre alt boiariu grec, anume Bozagiul V/ pre un grec, pre anume Bozagiul, îl pusăsi să fiie B/ pre un grec ce-l chiama Bozagiul, ce fusăsi <la alți domni D> vameș mare <pre acela C> l-au pus <il pusăsi să fie E,G> postelnic mare C,D,E,G/ Bugeaziu M,P/ *lipsește* îl pusăsi M,P// 13 Și oricarile din căpitenii, moldoveni, merge la dînsul, el tot îi boere M,P/ merge C/ îi tot C/ boiaria B/ Și au B,C// 13-16 Chiurt-pașa au început cu toți a umbla binișor, ca să-l ceară pre dînsul ca pre un domnu Moldovii și ca să scrii acei boeri la viziriul să-l poftească pașe Moldovii. M,P// 14 poftiască aciei B,C,V// 15 *lipsește* aicea B,E,G,V/ scrie B/ la veziriul B,C,E,G,V/ rămîie B,C/ el pașia C] Curt-pașa B,E,G,V// 16 nemică B,C// 17 213] 114 B, 185 C, 184 D, 167 E, 180 G, 190 V, 4 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ mergînd] duple ce au mârșu B,E,G,V, au mers M, P/ veziriul B, viziriul C/ mult] și mult M,P// 18 l-au muștrat veziriul B,E,V,M,P/ l-au muștrat veziriul mult G/ pentru căci] pentru ce E,G,M,P// 18-1 Iar Lupul au răspuns cătră M,P//

samă cătră veziriul cum nu sînt ei vinovați, adec(ă) boiarii, nici țara, ce-i vinovată Poarta; că pre domnii cei buni fi mazilește făr(ă) voia boiărilor țării și pune domn pre care nu-l știe țara. Și dîndu-i Poarta sabiia, 5 face în țară ce i-i voia. „Precum și pre acesta, pre Dumitrașco-vodă, l-ai pus măriia-ta fără știrea țării, și au făcut ce i-au fost voia. Iar mai nainte era obiceiul de-ș alegea boiarii și țara domn, pre cine poftiia ei, și pre acela punea și Poarta“.

- f. 382 10 214. Deci veziriul, audzind acest răspuns, nemic n-au mai răspuns și l-au și îmbrăcat în căftan și l-au trimis să fie caimacam în Iași, pîn-a trimite împărăție/un domn în Moldova. Și au scris și la Curt-pașa să s(ă) rădice din Iași. Și au mai pus căimăcan și pre un Macsut postelnicul, care fusese pre lingă veziriul în oaste, capichihae 15 lui Dumitrașco-vodă, și-l ertasă veziriul pre dînsul. Numai pre soția lui, pe Iano, l-ai tăiat, precum s-au scris.
- Și au purces Lupul cu Macsut la Iași să fie căimăcan; iar veziriul au trimis de scotea robii dé la tătari. De unde-i 20 găsiia, tot fi aducea de-i întreba, la caré domn li-au fost mai bine: la Neculai-vodă sau la Mihai-vodă. Ei dzice a

1 *lipsește* cătră veziriul G/ viziriul C/ cum] cum că E/ cum să nici boerii nici țara nu sînt vinovați, ci esti M, P/vinovați ei E/ ei/iei B,C,V// 1-2 *lipsește* adec(ă) boiarii, nici țara D// 2 ce-i]ce iaste B,C,E,G/ vino-
vată Poarta]pricina despre Poartă C, vina Porții E,G// 3 ad. ulterior cei buni A/
buni și bătrîni M,P/ fără de voia B,C,D,E,V/ și a țării M,P// 4 domnu B,C/ pre cari-
le nici fi <nu-l P> știe M,P/ știe B// 5 face]apoi el faci M,P/ ce-i esti voia M,P/ Pre-
cum]După cum M,P/ pe 1 C/ *lipsește* pre acesta M,P// 6 voevoda M/ după măriia-ta
ad. domnu M,P/ fără de C,D,E/ și]iar el M,P// 7 înainte C, înainte vrmie B,D,
E,G,V/ obicei B,C// 8 alegea C/domnu B,C/ei/iei B, C/*lipsește* și B,E,M//9 îl pune
M,P// 10 214]115 B, 186 C, 185 D, 168 E, 181 G, 191 V, 5 M, *lipsește* P/ Decii B,C,
lipsește M,P/viziriul C/răspunsu B, C/nemică C//10-11 *lipsește* nemic n-au mai răspuns
și B,E,G,V// 10-14 Audzind viziriul acesti, nimică nu i-au putut răspundi, ci l-au îm-
brăcat cu caftan pre dînsul și pre Macsut postelnicul, carile au fost cu viziriul în
oaste, și i-au trimis caimacami în Eși pînă a trimite împărăția domnu în Moldova.
Iar la Chiurt-pașa au scris să rădice din Eși și să margă după dînsul M,P// 11
răspunsu C/ îmbrăcat C/ în]cu G/ caftan C/ după caftan ad. pre Lupul vornicul B,
E,V/ trimis C//12 fiile B/pînă B,C/împărăția B, C/domnu B,C//13 au]l-au A/să B,C//
14 caimacam B,C// 14-18 *lipsește* Și au mai pus... să fie căimăcan M,P//14-15 și pre
un grec anume Macsut postelnicul B,D,E,G,V/Maxut postelnicul C//15 carele B,D,V/
fusese V/ *lipsește* pre G/ viziriul C/ capichihala B,C// 16 ertase B/ viziriul C// 17
Numai] Iară B,E,G,V/ pe]pre B,C/ precum mai sus s-au scris C,E,G// 18 Lupul vor-
nicul C/ Lupul vornicul și cu Macsut postelnicul B,D,E,G,V/ fiile B,V/ caimacami B,
C// 19 *lipsește* iar M,P/ viziriul C/ robi moldoveni M,P/ de B,C/ De unde fi găsiia B,
V, De unde și-i găsiia C]Ori la cini fi găsiia M,P// 20 fi aducea <ducea E> la veziriul
<viziriul C> și-i întreba veziriul <lipsește veziriul C> B,C,E,G,V/și aducîndu-i la dînsul
pre fișciările îl întreba M,P/ care domnu B,C// 21 Nicolae B, Nicolai C/ Ei]Iar
iei B,V, Iar ei C,E,G// 21-1 Iar moldovenii spune că le-au fost <mai M> bini la
Necolaiu voevoda M,P//

că li-au fost mai bine la Neculai-vodă, pentru căci le eșiia înainté Ioan-vodă, fratele lui Neculai-vodă.

Deci veziriul au scris la împărățiile pentru Neculai-vodă, fratele lui Ion-vodă terdzimanul ce să-l fac(ă) 5 domn în Moldova. Iar împăratul, vădzînd scrisorile vezi-riului, au și făcut domn pe Neculai-vodă.

215. Iară Lupul vornicul, după ce-au agiuns la Balica, lingă Iași, au scris la Curt-pașa să iasă din Iași. Și i-au trimis și cartea veziriului. Iar Curt-pașa nu vrea să ias(ă) din 10 Iași, că aștepta să-i vie răspuns ca scrisese să fie el pașa.

Iară Lupul i-au scris, să iasă din Iași, că el să va întoarce la veziriul și l-a foarte pîrfi. Că lor nu le trebu-
iaște paș(ă). Atuncea Curt-pașa s-au spăriiat și au eșit din Iași de au purces după veziriul.

15 216. Atuncea Lupul și cu Macsut au intrat în Iași căimăcani.

Deci Antiohi Jora biv-hatman, audzind că iaste văr-u-său căimăcan în Iași, au alergat și el la văr-u-său Lupul, f. 382^v să fie căimăcanu / și el împreună cu ceialalați, gîndin-

1 Nicolae B, Nicolae C/ căci] că E//2 înainte B,C/ Ion B,C,D/ Ion-vodă terdzimanul E,G// 1-2 *lipsește* pentru căci le eșiia.. Neculai-vodă M,P// 2 după Nicolae-vodă ad. și-i miluia B,C,E,G,V// 3 Decii C, *lipsește* M,P/ ante Decii: 169 E, 182 G, 192 V/ vi-
ziriul C, Viziriul îndată M,P/ împărățiile B,C/împăratul M,P/ Nicolae B, Nicolai C/
voevoda M// 4 Ioan voevoda M/ facă domnu B,C//5 *lipsește* Iar M,P/ împăratul B,C/
văzînd B,C/ scrisoare M,P/ viziriului C//6 au și îmbrăcat în caftan pre Nicolae-vodă și
l-au făcut domnu în Moldova B,E,G,V/ au și]îndată au M,P/domnu C, domnu în
Moldova M/ pre Nicolae-vodă C/voevoda M// 7 215]116 B, 187 C, 186 D, 170 E,
183 G, 193 V/ *lipsește* Iară M,P/ Lupul vornicul cu Macsut postelnicul, caimacamii,
au sosit la Frumoasa M,P// 7-8 după ce au agiunsu lingă Iași, undé sînt acum <lip-
sește acum E,G> curțile <casăle C,G,V> domnești, la Frumoasa <și V> au scris B,
C,E,G,V, după ce au agiunsu la Frumoasa, undé sînt acum casăle domnești lingă
Iași, au scris D// 8 *lipsește* lingă Iași M,P// 9 carte B/ viziriului B,C/ *lipsește* nu vrea
să iasă din Iași, că M,P/ iasă B,C// 10 aștepta răspunsul di pi scrisorile ci le trime-
săsi, ca să fii el pașă în Eși; și pentru acee n-au vrut să iasă din Eși M,P/ vie B/ răs-
puns de la viziriul G/ scrisesie la veziriul <viziriul C> B,C,E,V/ fiile B/ după pașă B
<pașă C> ad. în Iași B,C,D,E,G, V// 11 Iar C, *lipsește* M,P/ Lupul vornicul C/ Decii
Lupul vornicul E,G i-au scris acelui <lipsește acelui V> Curt-pașa să iasă B,E,G,V/
el]apoi B, E,G,V/ s-a întoarce C/ Lupul vornicul și cu Macsut postelnicul au scris
al doile rînd la Chiurt-pașa să iasă din Eși, că de n-a eși <ei M> să vor întoarce M,
P//12 viziriul C/ și foarte îl vor pîrfi M,P//13 pașă B,C/ după pașă ad. ci domnu după
obiceiul țării M,P/ *lipsește* Atuncea M,P//13-14 s-au spăriet și s-au rădicat cu totul și
au purces M,P//14 de]și B,C,E,G,V/ viziriul B,C//15 216]117 B, 188 C, 187 D, 171 E,
184 G, 194 V, 11 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea M,P/ Lupul vornicul C,E,G,M,P/
Macsut postelnicul E,G,M,P//16 caimacami B,C/ caimacami în Eși M,P//17 Decii]Iar
B,C,E,G,V/ Antiohii <Antiohie C> Jora, biv ce fusese hatman B,C,G/ văr-u-său]Lu-
pul vornicul V/după văr-u-său ad. vornicul Lupul B,E,G, Lupul vornicul C,D//18 caima-
cam B,C//17-3 *lipsește* Deci Antiohi Jora...prea pe rar om de-l trecé. M,P//18-19 au
alergat și el, fiîndu-i Lupul văr primare, ca să fiile și el caimacam cu dînsii, gîndindu-
să B,E,G,V//19 caimacam C/ *lipsește* și el C,D/ împreună C/gîndind C//

du-s(ă), ticălosul, că i să va uita vina lui, cé de au fost cu moscalii, de-i chiema, carii s-au scris mai sus. Numai osinda lui Dumnedzeu prea pe rar om de-l trecé. Că Lupul, cum au sosit în Iași, ca un lup nesățios, au și început a prinde pe slujitor(ii) carii fusése cu moscalii și(i) închidea și-i bătea și pre căpitani, și le lua pungi de bani, dzicînd c-au agonist din jacurili turcilor și au luat leafă, și a pune bani pre tîrgu, pre neguțitori.

Și au pus și de tot omul bejenariu să dea cîte 2 lei.
10 Și oamenii nu avea ce mînca, că era săcșorul de făină cîte 15 lei, și încă nu s(ă) nici găsia.

217. Deci oarecarii dintr-acei pătimași de rău, fiind veziriul încă nedus din țară, au mărșu di-au jăluit la veziriul. Și cum au audzit veziriul, îndată tare s-au mîniat și-au mînat pre Ion-vodă terdzimanul să șadză în Iași căimăcan, pînă a veni frate-său Neculai-vodă în Iași, și să chivernisască țara cu înblîndzire.

218. Și au mai trimis și un capegi-bașe împreună cu Ion-vodă, de au prins pre Lupul vornicul și pre Antiohie

1 *lipsește* ticălosul B, D/ vina și greșala lui B, E, G/ cîa B/ de] ce C//1-2 cîa de chiemașă pre moscali, care mai sus s-au scris V// 2 care mai sus s-au scris B, G, de care mai sus s-au scris E// 3 osinda C] osinda și pediapsa B, E, G, V/ pre rar om B, E, G, V/ trece B, trece C// 3-4 *lipsește* Că Lupul, cum au sosit în Iași P/ Că] Deci M// 4 *lipsește* Lupul M/ sosit] intrat M/ lup] lupul A/ după nesățios ad. ce era M, P// 5 prinde B, C/ pre slujitori și pre căpitani B, E, G/ slujitori C/ carii] cei care G/ fusése B, C// 5-8 fusăsi în oasti zicînd că au jăcuit pre turci, îi închide, îi băte și le lua pungi de bani; pus-au bani pre neguțitori și pre tîrgoveți M, P// 6 și-i B, C, E/ *lipsește* și pre căpitani B, E, G/ luoa B, C// 7 c-au] că au B, C// 8 liafă B, C, lēfe D/ și au pus bani C, E, G, V, și au și pus bani B/ pre²] și pre C, D/ după neguțitori ad. și pre alți breslași B, E, și pre alte bresle V/ ad. *marginal* și pre neguțitori și pre alți breslași G// 9 Și de tot omul au pus să de citi doi lei bejenariu G, Pus-au citi doi lei pre fișticarile bejănar M, P/ bejenar B/ doi B// 10 n-avea B// 10-11 Și <*lipsește* P> ticăloșii moldoveni nu ave ce mînca, că săcșorul de piini era 15 lei și încă nici să <il P> găsia M, P// 11 cinsprăzeci B, C/ nici nu să găsia G/ să B, C// 12 217] 118 B, 189 C, 188 D, 172 E, 185 G, 195 V, 14 M, *lipsește* P/ Decii B, C/ *lipsește* Decii... fiind M, P/ oarecarii oameni E, G/ Decii dintre acei oameni oarecarii pătimași V/ dintre acei B, dintre acei C/ după rău ad. de la ținuturile de gios E, G// 13 viziriul C/ încă veziriul V/ au mersu de au jeluit B, C// 13-17 Viziriul încă nu trecusă Dunăre și s-au înștiințat de faptele Lupului și foarte s-au mîniat <și M> îndată au făcut caimacam în Eși pre Ioan voevod tîrșimanul și i-au poroncît să chivernisască țara cu înblînzire, pînă a vini fratele său, Necolai voevoda M, P// 14 viziriul¹⁻² C// 14-15 s-au foarte tare miniet și au triimes pre G// 15 și au C/ minat] trimis C, E// 16 caimacam B, C/ vini B, C/ Nicolae B/ Nicolae-vodă la scaon în Iași C// 18 218] 119 B, 189 D, 173 E, 186 G, 196 V, *lipsește* C, M, P, și pre un C, E, M] pe un P/ bașia B/ împreună B, C, *lipsește* M, P// 19 după vcdă <voevod M> ad. la Eși. Vinit-au Ioan voevoda cu capigi-bașe în Eși. Prins-au capigi-bașe pre Lupul M, P/ prinsu B, C/ vornicul și pre Macsut postelnicul și pre Antiohie Jora hatmanul C/ Antiohii Jora hatmanul <*lipsește* hatmanul G> B, D, E, G, V, M, P//

hatmanul și pe Macsut postelnicul, carii era căimăcani, și i-au pus în obedzi, de i-au dus la cetate la Varna, peste
f. 383 Dunărea, surguni, de au șadzut acolo 2 ani / la pediapsă.

Pentru faptele Lupului au tras și cealaltă pediapsă.
5 Și s-au plinit atuncea un cuvînt prost ce dzice: „Cu iarba cea uscat(ă) ardé și cea verde”.

219. Ioan-vodă, după ce-au venit în Iași, era bun și blînd tuturor; și au chivernisit țara pîn-au venit frate-său, Neculai-vodă, în scaon, aicea în Iași. Și lăsînd Ion-vodă pre frate-sau în Iași, s-au întors la slujba sa, în Țarigrad, la terdzimăniie.

Dumitra(ș)co-vodă Cantimir s-au dus la Moscal și acolo au murit cu 4 ficiori: Matei, Costantin, Șerban, Antioh. Iar ce-or vin(i), vrem(ă) viito(a)re va arăta.

15 A DOA DOMNIE A LUI NECULAI VOEVEDA MAVROCORDATU, FECIOR <LUI> ALEXANDRU-VODĂ ICSAPORITO.
CAP 92. VLEAT 7220(= 1712)

Zacial(o) 1. Neculai Alexandru voevoda Mavrocordat, după <ce au venit> în Iași, a treia dzi, după obiceiau, au
20 boerit boiari(i). Pus-au pre Neculai Costin vel-logofăt,

1 *lipsește* și P/ pre B/ postelnicul B/ *lipsește* carii era căimăcani, și M, P/ caimacami B, C// 2 *lipsește* de M, P/ ad, *marginal* de i-au dus G/ cetate C/ preste B, C// 3 șezut C// 2-3 i-au dus surguni la cetate Varna și doi ani au șăzut acolo în pedeapsă M, P// 3 doi B, C// 4 Pentru] Deci pentru M, P/ faptele C// 5-6 *lipsește* Și s-au plinit... și cea verde M, P// 5 un cuvînt precum să dzice B, E, G, V un cuvînt ce zicu oamenii C/ ce să zice D// 6 uscată B, C/ arde împreună G, împreună arde B, E, V/ verde B, C// 7 219] 120 B, 190 C, 174 E, 187 G, 197 V, *lipsește* D, M, P/ Ion B/ voevoda M/ după cie <ce C> au vinit în Iași B, C, *lipsește* M, P// 7-8 era bun și milostiv și cătră toți cu blîndețe; și foarte bini au chivernisit țara pînă ce au venit fratele său Neculai voevod, a M, P// 8 pînă B, C/ vinit B, C// 9 Nicolae B, Nicolai C/ *lipsește*, aicea V, M, P/ în] la V/scaunul domnescu E, G// 10 frate-său C/ frate-său Nicolae-vodă în Iași, el s-au întorsu B, E, G, V// 9-11 Și atuncea iarăș s-au dus în <la P> Țarigrad la slujba sa, adică la tîrșimăni M, P/ întorsu C// 12-14 *autograf Neculce* A, *lipsește* B, C, D, E, G, V, M, P// 15 Domniia lui Nicolae-vodă Macrocordat a doa E/ Domniia a doa D, G/ domniie B, C/ Nicolae B/ Nicolae-vodă Mavrocordat C, E, P// 16 ficiori lui Alexandru Exaporito Terzimanul C, ficiorul lui Alexandru Terzimanul Exaporito D, fiul lui Alexandru Exaporito Terzimanul B, E, G, V, ficiori lui Alexandru Exaporito M, P// 17 În anul 7220. Cap 92 B, V/ Cap 95 D, Cap 97 P, *lipsește* E, G, M/ Vleat] Anul C, E. În anul D, *lipsește* M, P/ În anul 7220, avgust G// 18 Zaci(alo) C, *lipsește* B, D, E, G, V, M, P/ Nicolae B, C/ vodă E, G/ Mavrocordat B// 19 după cie <ce C> au vinit B, C, D, E, G, V// 18-19 În anii di la zidirii 7220, iar di la Hristos 1712, Necolai Mavrocordat au vinit domnu în Eși și a trie zi au boerit după obicei, după cum anumi arată mai gios. M, P// 19 triia B, C/ după] pre B, C, E, G, V/ obicei B, C// 20 boiarii B, boiarii C/ *lipsește* Pus-au pre M, P/ Nicolai C/ Nicolae Costin B, V/ log(o)făt B//

pe Gavriil Miclescul vel-vornicul <de Țara de Gios>, pre Ilie Catargiul vel-vornic de Țara de Sus, pre Ioan Buhuș, ce-au fostu logofăt, l-au pus hatman, pe Ramadanu vel-postelnic, pe Ioan Păladi vel-spătar, pe Gheorghit<ă> Mitrea vel-ban, pre Costantin Ruset vel-păharnic, f. 383^v pe Grigoraș Jora vel-visternic, pe Costantin / Costache stolnic mare, pe Manolache Hurmuzache comis mare.

Aceștiia era boiarii lui Neculai-vodă, iar chivernisala și toate trebile era mai ales după Ramadan postelnicul.

10 Atuncea Neculai-vodă își lăsă firea cea simaț<ă>, cum era în domniia dintii. Ce mult să mai lăsă și trăia bine cu boiarii, în dragoste; că era boiari(i) fugiți, unii în Țara Ungurească, alții în Țara Leșască, alții la Moscu, și cu dinșii din prostime mulți duși, și avea grijă că pentru numele lui cel 15 strașnic n-or mai veni. Deci arăta cătră toți blîndețe și milă.

Deci toți boiarii s-au întors la pămîntul său. Numai cei de la Moscu n-au venit, că nu putea de oști și nu-i lăsa moscalii, precum mai sus s-au scris.

20 Și carii boiari, cum venia din streinătate, da vina cătră Neculai-vodă tot pre cei de la Moscu, și ei își curăția obrazele, cum n-au știut nemică; și așa să îndrepta.

1 pre B,C, *lipsește* M,P// vel-vornic de Țara de Gios B,E,V/ de Țara de Gios C,D, G// 2 *lipsește* pre¹⁻² M,P/ Ion C// 3 ce fusese log<o>făt mare, l-au pus B,D,E,G, *lipsește* C,V,M,P/ *lipsește* pre M,P/ Ramadan B,C// 4 postelnic B,C/*lipsește* pe¹⁻² M,P/ Ion Păladii C/ Păladii B/ spătar B/ pre² B,C/ Gheorghit<ă> Mitrea B,C// 5 *lipsește* pre M,P/ Rusăt B,C,V// 6 pre Grigorașco B,C,D,G,V/ visternic B,C/ pre¹⁻² B,C, *lipsește* M,P/ Costachi C// 7 stolnic mare] vel-stolnic V,P/ pre B,C, *lipsește* M,P/ Manolachi Hurmuzachi B,C/ Mihălachi Hurmuzachi P, Manolache Hrisoverghi D,G, Manolachi Hurmuzachi Hrisoverghi E/ comis mare] vel-comis G,M, P// 8 după Nicolae vodă ad. în domniia a doa B,C,D,E,G,V/ chiverniseala B// 8-9 iar toată chivernisala mai ales era după Ramadan <Ramandi> postelnicul M, P// 9 vel-postelnic <postelnic C> B,C,E,G// 10 ante Atuncea: 2 B,C,D,E,G,V,M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M/ își lăsă] s-au lăsat M,P/ simaț<ă> B,C/ cum] după cum C, precum E,G/ cum era în] pre cari au avut-ola M,P// 11 întiiu M/ *lipsește* Ce mult să mai lăsă M,P/ lăsase B,C/ trăia B,C// 12 în dragoste] i avea în dragoste B,C,E,G,V/ *lipsește* în dragoste; că era M,P/ boiarii C] unii din boiari B,E,G,V/ fugiți în Țara Ungurească B,E,G, V/ Ungurească C// 12-16 Boerii cei fugiți în Țara Ungurească și în Țara Leșască și și din cei proști întiiu ave griji de numile lui Nicolai voevoda cel strașnic. Iar dacă s-au încredințat că Neculai voevoda ș-au schimbat fire și esti bun cătră <cu P> toți, s-au întors toți în Moldova, la locurile sale M,P// 14 prostime] cei mai proști B, E,G,V/ mulți era duși B,C,E,G,V/ grije B// 15 n-or] vor C/ vini B,C/ Decii B,C/ *lipsește* și milă B, E,G,V// 16 Decii toți boiarii s-au întorsu C] Iar boiarii toți s-au întorsu B,E,G,V// 16-18 *lipsește* Numai cei... s-au scris. M,P// 17 de la Moscu n-au venit C, de la Moscu nu vinia B, E,G/ și moscalii încă nu-i lăsa V// 19-3 *lipsește* M,P// 19 ante Și: 3 B,D,E,G,V, 2 C/ vinia B,C// 20 Nicolae B/ pre cei] pre boiarii cei G/ei] iei B/ i curăția obrazele] vrea să să îndreptăze V// 19-21 da vina tot pre cei de la Moscu cătră Nicolai-vodă și ei să îndrepta cum ei n-au știut nemică C// 21 după obrazele ad. de rușine B,E,G / așa B//

Iar Neculai-vodă, măcar că-i pricepea și-i știia, dar lăsa și el toate precum dzicea ei, căci era bucuros, fie cum știe, numai să vie în țară.

Țara era atuncea stricat<ă> rău de tătari și de moscali f. 384 5 și de tîlhărit. Așijderea și turcii balgii făcea / multă gîlceavă și supărare lui Neculai-vodă la divanuri, pentru frații și rudele lor ce perisă și pentru jacuri ce-i jăcuia unii și alții. Și făcea și năpăști mai mult decît era adevărate.

Deci Neculai-vodă făcea multă chivernisală. Pre unii, 10 can rar, fi da platnici turcilor, iar nu deplin, pre cît cerea ei, iar pre uni-i închidea pîn'la o vrémé și apoi fi slobodziia; iar a mai mulți turci nu le ținea în sam<ă>. Și să îndrepta, știind rîndul Porții. Dintiiu, la giudecat<ă> să făcea a ținea cu turcul, iar pre urmă eșia giudecata

15 dreaptă moldovanului. Nărocul țării că s-au tîmplat atuncea de au venit Neculai-vodă. Iar de ar hi venit atuncea alt domn, mai prost, ar hi fost pre rău de moldoveni.

5. Măcar că unii au tras la Neculai-vodă greu mare și multă închisoare, cum au fost feciorii lui Manolie și 20 Toader armașul, că tăiasă niște neguțitori de la Roman,

1 Nicolae B, Nicolai C/ măcări B// 2 ei] lei B,C/ căci] pentru că C,E,G,V/ să fie cum știie B/ să fie E,G// 3 știe]a fi C,V/ să vie B// 4 ante Țara: 4 B,D,E,G,V,M, 3 C/*lipsește* P/ Țara atuncea era stricată B,E,G,V/ stricată C// 4-5 Țara atuncea era foarte rău stricată de tătari, de oști și de tîlhari M,P// 5 *lipsește* Așijderea și M,P/ făcia B// 5-6 multe supărări <multă supărare P> lui M,P// 6 *lipsește* și supărare G/ Nicolae B, C// 7 perise B,C/ după perise ad. atuncea cînd au fost moscalii în țară B,E,G, / jecuisse B, jecuisă C/ *lipsește* ce-i jăcuia unii și alții M/ pentru jacurile ce le făcuse. Și făce P// 8 Și le făcea B,E,G,V/ *lipsește* și M,P// 9 Decii C] Iară B,E,G,V/ Nicolae B,C/ făcia B/ chiverniseală B// 10 iar] însă M,P// 11 ei] lei B,C/ *lipsește* iar M,P/ pre unii <pre alții M,P> fi închidea B,C,V,M,P/ pînă B,C/ vrémé B,C// 12 a mai mulți] altor M,P/ nu] nici M,P/ le mai ținea M,P/ samă B,C// 13 *lipsește* Și să îndrepta M,P/ rîndul Porții bini, la giudecată dintiiu ține cu turcii, iar M,P/ Dintii B,C/ giudecată B,C// 14 să făcia a B, *lipsește* V// 15 driaptă B,C/ ce dreaptă a M,P/ Nărocul țării au fost C,V// 15-16 Nărocul țării au fost atuncea că s-au tîmplat de au venit Nicolae-vodă B,E,G, Norocul țării au slujit di au vinit atunci <domnu M> Neculai voevoda M, P// 16 vinit C/ Nicolai C/ de ar fi vinit C, de ar hi fost venit V, să fie venit M, P/ vinit B// 17 *lipsește* atuncea B,E,G,M,P/ domnu B,C/ *lipsește* mai prost V/ *lipsește* mai M,P/ prostu, apoi mai greu ar fi pătimit moldovenii M,P/ ar fi B,C/ ar fi fost mai greu și pre rău E/ prea B/ rău] greu G// 18 5] 4 C, 7 M, 2 P/ Măcări B,C/ Nicolae B, Nicolai C// 18-19 *lipsește* Măcar că unii... cum au fost M,P// 19 *lipsește* și multă închisoare E/ închisoare, cum au fost Sandul Manoli și Toderășco Manoli și Toader armașul C/ ficiorii B// 19-3 Ficiorii lui Manoli și Toader armașul, fără de poronca nîmăruve tăsesi niști neguțitori la Roman. Frații acestor neguțitori au vinit la Necolai voevoda cu ferman di la Poartă. Deci pre acistie, pre feciorii lui Manoli și pre Toader armașul nici Necolai voevoda n-au <nu i-au P> putut să-i cruți, ci i-au pus la gre închisoari și pedeapsă, că într-alt chip M,P// 20 că tăiasă <că au fost tăiat C> nêște neguțitori turci balgii B,C,D,E,G/ neguțitori turci V/ de la] din D//

fără<ă> poronca nemărui, și-i pîrîia niște fraț a celor ne-
guțitori, cu ferman dé la Poartă, pre carii într-alt chip
nu putea să-i izbăvască.

6. Atuncea Neculai-vodă, pe poronca veziriului, au
5 gătāt cîteva căruță cu cai, să pornească pre Șfed la țara
lui / prin Țara Leșască, și cu 30.000 de tătari, după cum
f. 384^v scrisese dé la Nistru împăratul moschicescu la veziriul,
numai să pornească pre Șfed, după cum s-au tocmīt
pacea.

10 7. Iară Șfedul n-au vrut să margă și au scris cărți la
împăratul turcescu di-au pîrît pe veziriul, precum că s-au
agiuns cu moscalii di-au luat bani și au făcut pacea. Iar
de n-ar fi făcut vicleșug, să ȳa bani, ar hi luat pre moscali
de grumazi, că nu mai avea moscalii nici o putere. Și acmu
15 și pre dînsul nu l-au pus nici la o calé și va să-l pornească,
să-l ȳa moscalii de grumazi.

Iar împăratul, vâdzînd cartea Șvedului, tare s-au
mîniat pre veziriu.

8. Într-acéia vrémé sosit-au și Osman, chihaiāoa
20 veziriului, la împăratul, cu cărți de la veziriul, să iei colac
cum au bătut pre moscali și spuind împăratului cum au

1 fără B, fără de C,D,E,G/ nêște B/ frați B,C//2 neștitori turci B,C/ de B,C// 3
izbăvască]mîntuiescă G,V/ după izbăvască ad. să-i mîntuiescă B,E// 4 6]5 C, 8 M,
lipsește P/ lipsește Atuncea M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ voevoda M/ pe]din M,P/
viziriului C//5 gătīt B,C,D,E,G, V/ căruțe B,C/ lipsește cu cai M,P/ porniască B,C/
pe B/ Șfed]șvezi M,P, craiul Șfedului <Șfedului C, Șvedului E,G,V> B,C,E,G,V/
lipsește la țara lui M,P//6 pin V] din P/ lipsește și G/ și cu]să să ducă cu M,P/ triiză-
ci de mii B,C//20.000 P/ lipsește de M,P/ după tătari ad. în țara lor M,P//7 scrisese
B,C/ de B,C//6-9 lipsește după cum scrisese... s-au tocmīt pacea M,P/ împăratul
moschicescu B,C/ viziriul C//8 să porniască B,C, să-l porniască E,G,V/ Șved V/
tocmit]așezat E,G,V// 10 7]6 C, 9 M, 3 P/ lipsește Iară M,P/ Iară craiul Șfedului
n-au vrut să pornească, să margă B,E,G, / Șfedul]craiul Șfedului <Șvedului V> C, V,
Craiul șvezăscu M,P/ și] ci M,P lipsește cărți M,P// 11 împăratul B,C/ de au C]și au
M,P/ pre viziriul C, lipsește P/precum că] zicînd că viziriul M,P// 12 agiunsu B,C/ de
au B,C]au M,P/ după bani ad. de la moscali M,P/ și]și așa M,P// 13 vicleșug B,C/ ar
fi luat B,C./ vicleșug viziriul, la ce strîmtoreală <strîmtoare> să afla moscalii, pre
toți moscalii i-ar fi luat de grumazi M, P//14 lipsește că nu mai avea... putere. M,
P/ putere B,C// 14-16 Și acum nici pre mini nu m-au pus nici la o cale și încă
vra să mă pornească, să mă ȳa moscalii de grumazi M,P// 15 porniască B,C// 16 de
grumadzi moscalii V// 17 lipsește Iar M,P/ împăratul B, împăratul turcescu C,E,
M,P/ vâzînd B,C/ carte B/ Șfedului B,V, Șfedului C]craiului șvezăscu M,P/ ta-
re]foarte tare M,P// 18 pre]asupra M,P/ veziriul B,E,V, viziriul C,D, viziriului
M,P// 19 8]7 C, 11 M, lipsește P/ Intru C/ vrémé C/ Iară într-acia vrémé B,E,G,V/
lipsește într-acéia vrémé M,P/ chihaiā E// 19-21 Osman chihaeoa viziriului au vi-
nit la împăratul cu cărți <au venit de la viziriul cu cărți la împăratul P> să-și ȳa
colacul cum că M,P// 20 viziriului C/ împăratul B,C/ viziriul C/ să ȳa B,C,E,V/
colacu C/ cum]precum E, G// 21 spuind]au spus M,P/ împăratului B,C/ cum
au]precum au fostu E,G//

încungiurat pre moscali, cît nu mai avea nici o putere,
numai ce striga aman. „Deci vâdzîndu-i că strigă aman,
ne-au căutat numai a face pace; și i-au lăsat de s-au dus
la țara lor“.

5 Iar împăratul au dzis: „Voi ați căutat căci strigă aman
și nu i-aț luat de grumadzi. Nu era lucru mic acela, să vă
f. 385 uitați voi la aman. Ce-am înțeles / eu faptele voastre“.
Și-ndată au poroncīt di-au tăiat capul chihaii și au trimis
di-au omorīt și pre veziriul.

10 9. Deci Șfedul au mai rămas întru acea iarnă și preste
vară, și solii moschicești tot sta la Țarigrad, popriți. Iar
moscalii au dat Azacul turcilor, și alte cetățī au fărmat,
după cum s-au tocmīt la pace. Iar Șfedul tot punea pri-
cini și nu vrea, dzicînd, că pîn'nu s-a duce Șeremet cu
15 oaste din Țara Căzăcească, nu va mēge; că Șeremet stă
să-i ȳie calea.

Deci Poarta au așădzat cu solii moschicești să s<ă>
rădice Șeremet cu toat<ă> oaste din Țara Căzăcească, să
s<ă> ducă în țara lor, la Moscu, și ei să pornească pe Șfed
20 de la Tighinea cu tătari și cu o samă de turci, să-l ducă
prin Țara Leșască pînă la țara lui.

10. Deci Șeremet, cum au vâdzut cărțile solilor, pre-
cum au așădzat la anul, toamna, după bătaie, s-au rădicat

1 ave moscalii M,P / putere B,C//2 ci numai ci striga M,P/ Decii <noi B,E,G>
vâzîndu-i B,C,E,G/ lipsește Deci vâdzîndu-i că strigă aman M,P// 3 ni-au B,C/
facé B,C/ pacé B/ și ne-au căutat numai să facim pace M,P/ lăsat]slobozit M,P// 5
lipsește Iar M,P/ împăratul B,C/ căci]pentru căci C, pentru că E,G, că M,P// 6 i-ați
B,C/ micu C/ să]ce P// 7 la aman]pentru că striga aman E/ Ce am înțales eu B,C]
Însă eu știu M,P// 8 îndată B,C,V/ de i-au tăiat B,C,E,G,M,P/ lipsește chihaii B,
E,G,M,P// 9 di-au omorīt]de au zugrumat B,E,G/ pe B/ viziriul C/ după viziriul
ad. l-au zugrumat D// 10 9]8 C, lipsește M,P/ lipsește Deci M,P/ Decii craiul Șfedului
<Șfedului C, Șvedului G, V> B,C,E,G,V/ Craiul șvezăsc M,P/ lipsește mai B,E,G,
V/ acia B// 11 după vară ad. tot la Tighinea B,E,G,V/ lipsește și M,P/ tot era
propriți la Țarigrad M,P/ lipsește Iar M,P// 12 Azacul]cetatea Azacul B,E,G,V, ceta-
tea Azacului C/ alte]celelalti M,P/au]le-au M,P// 13 tocmit]așezat B,E,G, apucat
M,P/ la pacé B,C]cînd au făcut pace M,P/ lipsește Iar M,P/ Șfedul]craiul Șfedului
<Șvedului E,G,V> B,E,G,V, craiul șvezăsc M,P//14 nu vrea să pornească de la Tighi-
nea <lipsește să pornească de la Tighinea C> să margă la țara lui, dzicînd B,C,E,G,V/
după vre ad. să să ducă M,P/ pînă B,C/ nu să va duce B,C,V,P/ Șeremet feld-
marșal moschicescu G//15 oastea C, oastea lui V/ mergé B, merge C/ nu va mēge]nu
va mēge la țara lui D, nici el nu va purcedi M,P/ stă]il așteaptă M,P//16 țile B//
17 Decii B,C, lipsește M,P/ așezat B,C/ să B,C//18 Șeremet feldmarșal B,E,G/ toată
B,C/ oastea C// 19 și să să ducă B, E,G,M,P/ să C/ în]la E/ în țara lor, la Moscu]în
Țara Moschicească M,P/ și iei B,C,V] iar turcii M,P/ porniască C/ pre C/ să porniască
pre craiul Șfedului <Șvedului E,G,V> B,E,G,V/ Șfed]șvezi M,P// 20 somă M/ să-i
ducă M,P// 21 la]în P/lu]lor M, P// 22 10]9 C, 17 M, lipsește P/ Decii B,C, lipsește
M,P/ cărțile]scrisoari M, scrisorii P// 23 lipsește precum... după bătaie M,P/ așezat
C/ după bătaie C]după războiul <cel B, E> ce au avut la Stănilești B,E,G,V/ s-au
și rădicat G,V,M,P//

din Țara Căzăcească și s-au dus în sus, la Smolentșca, cu toate oștile lui. Iar veziriul au trimis pe Smail-efindis, cu vro 30.000 de turci, și hanul cu tătarimea, să îi pe Șfed, să-l ducă la țara lui.

f. 385^v 5 Iară Șfedul într-acéia vrémé au prins niște tătari, cu oamenii lui, scriind hanul la Șeremet / să stea gata la Smolentșca, că ei vor să purceadă acmu cu Șfedul și l-or duce în Țara Leșască, pîn'la un loc, și l-or lăsa; iar Șeremet să-i iasă înaintea, să-l îi de grumazi, și să dea 150 pungi de bani hanului, precum s-au așădzat.

11. Deci Șfedul prindzind acei tătari cu acéle cărți, au pus de i-au omorît pe tătari și au luat cărțile la dînsul, și tăcea mîlcom. Iar hanul nu știia nemică, că i-au prins cărțile, și i-au tăiat tătarii.

12. Și-l tot siliia pre Șfed să purceadă, pîn-iaste iarnă și sint apele înghețate, și Șfedul tot nu vrea să s(ă) pornească să margă.

13. Scris-au pașa de Tighinea și Smail-efindis la Udriu, la împăratul și la veziriul, mutîndu-s-împărăția atuncea 20 acolo, cum că au gătit pre Șfed și oaste, și toate sint gata, și el tot nu vrea să purceadă. În doao, trei rînduri i-au scris, și el tot nu vrea să purceadă.

1 lipsește în sus C// 2 toate oștile]toată oasteM,P/lipsește lui P/lipsește Iar M,P/viziriul C/ pre Ismail-efendis (efendi D,E,G,V) B,C,D,E,G,V// 3 vreo B,C, lipsește M, P/ triizăci de mii C/ triizăci de mii de oaste turci B,E,G,V/ ad. marginal de oaste B/ lipsește de M,P/ și pre hanul cu tătari M,P/ hanul încă să dea tătarimea (tătari V) B,E,G,V// 3-4 să ia pre Șfed, să-l ducă C, și să ia pre craiul Șfedului să-l ducă B,E,G, V, să ia pre craiul șvezăscu (și M) să-l ducă M,P//4 la]în M,P//5-14 lipsește M,P// 5, Iar B/ ante Iară: 10 C, 11 D/ într-acéia]la acia V/ vrémé B,C/ prinsu B,C/ nêște B V]pre niște E,G/ după tătari ad. cu cărți B,E,G,V// 6 Șeremet feldmarșal B,E,G//7 ei] fei B,V/ acum B,C/ Șfedul]craiul Șfedului B,V, craiul Șvedului E,G// 8 pînă B,C/ locu B,C//9 Șeremet feldmarșal B,E,G/ iasă B,C/ innainté B, innainté C/ să-l ia B, C,V// 10 să dea o sută (și B) cinzăci de pungi B,C/ de pungi D,E/ așezat B,C// 11 11]12 D/ Decii craiul Șfedului (Șvedului E,G,V) B,C,E,G,V/ acei]aciei B,V, pre acei D/ acéi B,C/ după cărți ad. cu oamenii lui B,E,G,V// 12 pre B,C// 13 tăcia B/ Iară B/ prinsu B, C/ după prinsu ad. Șfedul B, Șvedul E,G,V// 15 lipsește 12 B, C,D,E, G,V,M,P/ Și-l tot]Hanul M,P/ Șfed]craiul șvezăscu M,P/ lipsește să purceadă V/ pînă B,C// 16 iarnă]vremi de iarnă M,P/ sint B,C/ să să porniască C// 16-17 iar craiul nu vre să să pornească nicidecum M, iar craiul nicidecum nu vre să să pornească P/ să să porniască de la Tighinea să margă la țara lui B,E,G// 18 13]12 B,C,E,G,V, lipsește M,P/ Ismail-efendis B,C,D, Ismail-efendi E,G,V/ Udriu B,C, Odriu V// 18-19 Pașa de Tighine și Ismail-efendi au scris la împăratul și la viziriul la Odriu M,P// 19 împăratul B,C, împăratul turcesc G/ viziriul C/ mutîndu-să B]că să mutasă C/ lipsește mutîndu-s(ă) împărăția atuncea acolo M,P/ împărăția B, C/ acolo atuncea C// 20 cum]precum E,G,M,P/ lipsește că P]au gătit pre craiul șvezăscu și toată oaste iasti gata M,P/sint B,C//21 tot]nicidecum M, P/ nu va să purceadă C//21-22 purceadă¹⁻² B/ nu va să purceadă¹⁻² E,V/ Și în doao, trii B,C,E/ lipsește în doao... nu vrea să purceadă M,P//

14. Pînă de la o vrémé, mîniindu-s-împărăția pe Șfed, au poroncit numai să-l pornească cu sila, dac(ă) nu va de bun(ă)-voie.

15. Deci gătind oaste, au mărșu să-l îi cu de-a sila. 5 Iar el s-au închis în curțile lui la Varnița, unde ședea, și s-au apucat să s(ă) bată cu turcii, să nu s(ă) dea. Și inicearii încă oarecum ținea în partea Șfedului și nu vrea să-i fac(ă) rușine. / Că nici vrea să dea șfedzii cu sinéțile în iniceari, nici inicearii în șfedzi, ce sta împregiurul 10 curților, inicearii, la gazda Șfedului. Și să mira pașa și cu Smail-efindis cum or face poronca împărătească, că să temea pașe să nu fac(ă) zorba inicearii și asupra lui. Și striga inicearii: „Pentru ce să facem noi rușine acestui craiu, oaspe, ce-au venit la noi?” 15 16. Deci pașe au chiebat pre un agă a lui de iniceari și l-au trimis să grăiască cu craiul, să nu s-apuce de gîlceavă cu o împărăție, că apoi poate să piele. Și l-au învățat pré acel agă în taină, vâdzind că nu priméște craiul, cînd a eși dé la craiul afară, să dzică cătră iniceari: „Noi 20 iniceari(i) ținem cu dînsul, iar el mai tare ne suduiaște

1 14]13 C,V, 19 M, lipsește B,E,G,P/ lipsește Pînă de la o vrémé M,P/ vrémé B, vrémé C/ mîniindu-să împărăția B]S-au mîniat împăratul (turcescu P) M,P/ împărăția C/ pre Șfed C]pre craiul șvezăscu și M,P// 2 lipsește numai M,P/ porniască B,C/ cu de-a sila M,P/ dacă B,C/ n-a vrea B,V,M,P, nu va vrea E, nu a vre G//3 bună B/ de bunăvoia lui C, el de bunăvoia lui V, de bunăvoia să purceadă D// 4 15]14 C, 20 M, lipsește B,E,G,V,P/ Decii B,C, lipsește M,P/ S-au gătit oaste și au mersu să-l ia M,P/ oaste C/ să-l ia B,C/ lipsește cu de-a sila M,P// 5 el]craiul șvezăscu M,P/ în curțile carele (care G) și dea el la Varnița și s-au apucat B,E,G,V/ Varnița C,D, Vornis M, Varneș P/ lipsește unde ședea M,P// 6 să¹⁻² B,C/ lipsește Și M,P//7 lipsește încă B,E,G,V/ oarecum încă D/ținea oarecum B,E,G/ lipsește oarecum M,P// 8 facă B,C/ rușiné B// 8-10 Că nu da cu puștile în șvezi, ci sta numai împregiurul curților M,P//9 șvezi C/ cu sinétele B, C, lipsește B,E,G,V/ împregiurul B, împregiurul C//10 lipsește inicearii, la gazda Șfedului M,P/ miera C/ pașea B//11 lipsește cu M/ Ismail-efendis B, C,D, Ismail-efendi E,G,V/ vor face G]vor împlini M, P/ împărătiescă B,C// 12 că să temea de iniceari să nu facă zorba asupra pașii. Și E/ că să temea]temîndu-să M,P/ pașa B,C, lipsește M,P/ facă B,C/ să nu facă enicerii zorba M,P/ lipsește și asupra lui M,P// 13 Și]Că M,P/ după inicearii ad. zicînd B,E,G,V//14 ce au vînit B,C/ ce-au]carile au M,P//15 16]13 B,E,G, 15 C, 14 V, 22 M, lipsește P/ Decii C] Iară B,E,G,V, lipsește M,P/ pașa C/ lipsește a lui M,P// 16 după craiul ad. să-i dzică E,G/ să B,C//17 împărăție B,C,V/ că apoi poate să pîiafe (piară C,E)]ca să nu-și primejduiască viața M,P/ după învățat ad. pașia E,G//17-18 lipsește Și l-au învățat... în taină M,P// 18 pre B,C/ vâdzind]Iar dacă a vide M,P/ după craiul ad. să purceadă (lipsește să purceadă E) să margă la țara lui, după poronca împărății B,E,G,V//19 cînd]apoi cînd M,P/ va eși B,C,E, a ieși V/ de B,C/ afară de la craiul M,P/ Noi]Videți că noi M,P// 20 iniciari(i) B/dînsul]craiul M,P/el] craiul M,P/ tare]mult M,P//

pre noi decât pre paşa şi ne dzice că sintem nişte oameni blăstămaţi, şi nu s(ă) miră el de noi”.

Şi făcînd acel agă aşia, cum au audzit inicearii acea voroav(ă), s-au şi mîniat şi au început a slobodzi focul 5 cu şfedzi(i). Iar şfedzii deodată sta, gîndindus(ă) că le sint prieteni, neştiind pentru viclesugul ce-au făcut aga de inicearii, căci craiul nu suduia pre inicearii.

17. Deci de la o vrémé s-au închis în cas(e), de să bătea, pîn(ce) au dat foc caselor. Şi ardînd casele, aşea 1.386^v 10 l-au prinsu; şi pîn-a-l prinde, / au omorît cu mîna lui vro cinci, şease inicearii. Şi el încă să rănise(ă). Numai au învăţat paşa pre cîţiva turci să-l apuce, să nu-l omoari inicearii; că de l-ar fi lăsat, l-ar fi omorît.

Şi aşea apucîndu-l, l-au dus în curţile paşii, de l-au 15 ţinut acolo cu vartă, pîn-au venit răspuns de la Udriu.

18. Atuncea au venit poroncă şi la Neculai-vodă pentru şvedzi şi lăşi ce iernează prin ţară, să-i scoat(ă) şi să-i gonească din ţară.

Iar şfedzii, audzînd, s-au închis cîţiva în curţi în Pri-

1 paşia B/şi dzice B,E,G/ sintem B, sintem noi E/ néşte B,C,V// 2 blăstămaţi B,C/ după blăstămaţi ad. şi de nemică B, E,G/ şi nu s(ă) mîria el de noi B,C,E,V/şi nici ne bagă în samă M,P// 3 Aga au făcut aşia M,P/ aşia C, aşia A/ după aşia ad. precum îl învăţase paşia B,E,G,V/ cum]deci cum M,P/ acea voroavă C, acia voroavă N, lipseşte M,P// 4 s-au şi]îndată s-au şi M,P/ şi au şi început C,E/ foc M,P// 5 cu]ia B,C,D,E,G,M,P/ Iară B/ gîndindu-s(ă)]că gîndia B, scotind M, P//6 sint B/ după sint ad. inicearii B,E,G,V/ după priiatini ad. inicearii C/ priiatini B/ lipseşte pentru B,E,G,V/ viclesugul C/ ce au făcut C]ce făcuse B,E,G,V// 6-7 lipseşte neştiind pentru...pre inicearii. M,P// 7 căci]pentru că C,E,G, pentru căci D/ nu suduise B, nu suduise C,E,G,V// 8 17]14 B,E,G, 16 C, 15 V, lipseşte M,P/ Decii B]Iar M,P/ vrémé B,C/ după închis ad. şezii B,C, şvezii E,G,V,M,P/ case B,C,E/de²] şi M,P//9 după băte ad. cu enicerii M,P/ pină B,C/ după bat ad. turcii B,E,G,V/ casălor B,C/ arzînd B,C/ aşea]atunce M,P//9-10 aşia au prinsu şi pre craiul B,E,G,V/ aşia au eşit şi l-au prinsu pre craiul Şfédului C/ aşia l-au prinsu pre craiul, eşind din casă afară D/ au prinsu şi pre craiul şvezăsc M,P//10 şi]iar M,P/ pină B,C/ pină l-au prinsu, însuşi cu mîna lui au omorît M,P/ el au omorît B,C,D,E,G,V/ vreo B,C//11 şeasle B, şasle C/ Şi şi pre dînsul îl rănise M,P/ rănise B// 12 paşia B, C/ cîţiva B, C// 12-13 Paşa au poroncît altor turci să pui <să apuce P> pre craiul şvezăscu din mijlocul enicerilor, să nu-l omoari M,P/ apucé B/ omoare B, omoară C// 13 după omorît ad. inicearii B,E,G,V/ lipseşte că... l-ar fi omorît. M,P// 14 aşia B,C/ de]şi M,P// 15 cu vartă, în pază C]supt pază M,P/ pină B,C/ au]i-au M/vinit răspunsu B, C/ după răspunsu ad. de la împărătie B,E,G,V/ Odriiu B,V// 16 18]15 B,E,G, 17 C, 16 V, 23 M, lipseşte P/ lipseşte Atuncea M,P/ au vinit B,C]vinit-au M,P/ Nicolae B, Nicolai C// 16-18 Neculaiu voevoda să scoată pre şvezi şi pre leşi din ţară. M,P// 17 sfezi C/ erniază B,C,V, erna G/ pin B,V/ scoată B,C/ goniască B,C// 19-6 lipseşte C, lipseşte şi înlocuit cu: Atuncea au trimis Nicolae-vodă pe unde să afla şvedzi pin ţară să-i scoată şi să-i goniască V// 19 Şi audzînd leşii s-au închis M,P/ curţile M,P/ în]de la M,P/ cîţiva în casele boereşti în Prigoréni D// 19-1 Iar atuncea fiind sfezi <lipseşte sfezi E> şi în sat în Prigoréni la ţinutul Cîrligăturii şi audzînd şfezii poronca, precum era să-i goniască din ţară, lei s-au închis cîţiva în casăle boereşti şi să apăra din case, de nu B,E,G//

goréni, în ţinutul Cîrligăturii, şi să apăra din curţi, de nu le putea strica nemică călăraşii moldovéni, ca să-i scoat(ă).

Şi au trimis călăraşii înapoi la Neculai-vodă de au întrebat, că într-alt chip nu pot să-i scoată, ce numai să 5 dea foc caselor. Dar vodă n-au vrut să-i las(ă) să aprindză curţile, ce li-au dzis să stea pe de o parte de dîşii. După aceasta, curund, au venit răspuns de la Poartă să le dea pacé.

19. Aşijderea mai trimisese Neculai-vodă pre hat- 10 manul cu mulţi slujitori, tot atuncea tocma la Cernăuţi, că era oaste lui voevoda Chiovşchii aşădzată acolo la ernatec şi făcea multă stricăciune lăcuiitorilor, ca să-i scoat(ă) şi pre aceia din ţară. Iar ei s-au strîns la un loc, să s-apuce de bătae, temîndu-s-a tréce în Țara Leşască.

f. 387 15 Deci hatmanul, / vâdzînd că să apuc(ă) de gîlceavă, au şi rădicat ţinutul Hotinului şi a Cernăuţilor şi i-au strîns la un loc pre toţi.

Iar leşii, vâdzînd că s-au strîns atîta om, cădzut-au cu rugămintă la hatmanul, şi multe daruri i-au dăruit. Atun-

1 în]ci sint M,P/ curţi]case D// 2 lipseşte călăraşii moldovéni, ca să-i scoat(ă) M,P/ după scoată ad, din case B,E,G// 3 trimis B/ înapoi la Iaşi D/ lipseşte înapoi B,E, G,M,P//3-4 de au înştiinţat pre Nicolae-vodă şi au întrebat, că B,G, de au înştiinţat pre Nicolae-vodă dzicîndu, că E/ la Neculai voevoda, făcîndu-i ştiri că nu-i pot <poate P> scoati într-alt chip, ci numai doar M,P// 4 nu să poate să-i scoată, ci numai doar G/ scoată B/ ce numai doară B, ce numai doară, doară E// 5 casălor B/ curţilor M,P/ Dar]Iar M,P/vodă]voevoda M, Nicolae-vodă B,D,E,G,P/ n-au vrut] n-au priimit B,E,G/ lase B/ n-au vrut să-i las(ă)]nu i-au lăsat M,P/ să aprindză]să dei foc G//6 curţile]casăle B,E,M,P, casălor G/ dzis]poroncît M,P/ să stea pre departe D//7 După]Iară după B,D,EG,]aceasta]aceia P/ curînd B]fără zăbavă M,P/ vinit B/ răspunsu B]poroncă M,P//7-8 lipseşte C,V// 8 să de pace şvezilor G/ după pacé ad. şvezilor B,E// 9 19]16 B,E,G, 24 M, lipseşte C,V,P/ mai trimisese]au mai trimis B,E,G/ Aşijderea au trimis şi pre hatmanul V, Iar Nicolai-vodă au trimis pre hatmanul C/ Nicolae B// 9-18 La Cernăuţi era oaste lui voevoda Chievşchii la iarnatic. Trimises-au Nicolai voevoda pre hatmanul cu mulţi slujitori să-i scoată şi pre acie. Şi nevrînd ei să iasă au trimises <trînsu P> hatmanul toţi lăcuiitorii din ţinutul Hotinului. Şi vâzînd leşii atîta mulţimi di oameni s-au temut; şi, temîndu-să a treci în Țara Leşască, au cădzut M,P// 10 lipseşte tot atuncea tocma C,V/ lipseşte tocma B, E,G,]la Cernăuţi]la ţinutul Cernăuţilor V//11 era leşii, oaste B,E/ aşezată B,C// 12 făcia B/ stricăciună B,C/ după lăcuiitorilor ad. Decii Nicolae-vodă poroncînd B,E,G,V// 13 scoată C/ şi pre aciea B, lipseşte C,V/ după ţară ad. după poronca Poştii B,E, G,V/ ei]şfezii B, şvezii E,G,V/ strînsu B,C/ la un locu V, la un locu cu toţii B,E, G,V// 14 să B,C/ apucé B/ bătae]războiu B,E,V/ temîndu-să B]că să temea C/ să triacă B,E,G// 15 Decii B,C/ vâzînd B,C/ apucă B, apucă ei C, apucă şvezii şi <cu G> leşii E,G// 17 strînsu C/ strînsu pre toţi la un locu B,E,G,V/ locu C// 18 Iar leşii şi şfezii C, Iar şfezii şi leşii E,G/ vâzînd B,C/ strînsu B,C/ după om ad. asupra lor E,V// 19-2 şi i-au dat multe daruri. Şi <Ce P> iarăş au vinit poronca lui Nicolaiu voevoda de la Poartă <poroncă de la Poartă lui Neculaiu-vodă P> să le déi şi acestora paci M,P//

ce au și nemerit răspuns de la Poartă și de la Neculai-vodă să le dea pace.

20. Atuncea au trimis împăratul și la Tighinea, di-au pornit pre craiul Șfedului la Udrii împreună cu toți șfedzii lui. Și l-au așădzat acolo, la un târgu aproape de Udriu, anumé <Demirdaş>, și nu l-au mai lăsat la Tighinea să facă amestecături.

21. Așijderea tot atuncea, la acea vrajbă, au venit și craiul Stenislav Lecinschi din Pomoranie teptil, prin 10 Țara Ungurească, au eșit în Moldova la Comănești și au venit pre la Bacău la Mărgineni, la Ștefăniț(ă) Ruset vornicul, cu puține oameni. Și de acolo au mărșu în Iași la Neculai-vodă, de i-au făcut mare cinste. Și au trecut la Tighinea și de la Tighinea la Udrii, la împăratul 15 turcesc.

22. Iară craiul Șfedului au pîrît pre hanul și pre Smail-efindi și pre pașa de Tighinea și au dat și cărțile ce le trimisese hanul la moscali. /

f. 387^v 23. Deci împăratul, vădzînd așea, au și mazilit atun- 20 cea și pre veziriul și pre hanul, iar pre Smail-efindi și

1 Atuncea B,C, și atuncea V/ nemerit]vinit C,E,G/ răspunsu B,C/ *lipsește* la² C/ Nicolae B, Nicolai C// 2 l(e) B/ dei G/ pacé B// 3 20]18 C, 17 E,V, 25 M, *lipsește* B,E,G/ *lipsește* Atuncea M,P/ împăratul B,C, împăratul turcescu E,G/ *lipsește* și B,E,G/ de au C// 3-5 Împăratul turcescu <moschicescu P> au triimes la Tighine și au rădicat pre craiul șvezăscu și pre toți șvezzii lui. Și i-au dus di i-au așăzat M,P// 4 Șvedului V/ Odrii B/ împreună B,C// 5 șvedzii V/ așezat B,C/*lipsește* acolo M,P//6 Odrii B/ anumé, aproape de Udrii E/ *lipsește* anumé <Demirdaş> V,M,P/ și iar M,P// 6-7 la Tighine nul-au mai lăsat, ca să nu mai facă amestecături M,P//7 să <mai E,G,V> facă atite <*lipsește* atite G> amestecături C,E,G,V// 8 21]17 B, 19 C, 18 E,V, 26 M,5 P/ Așijderea]Iară V/acia B/vinit B,C// 8-10 Craiul Stanislav Leșinschi <Léstenschi P> au purces teptil din Pomoranie; trecut au <intrat-au P> prin Țara Ungurească M,P//9 Stanislav Lișinschi B,C,D,E,V//10 Unguriască B,C/ și au eșit G/ *după* Comănești ad. pe <pre C> Trotuș B,C,E,G,V// 11 vinit B,C/ și au venit pre]di acolo M,P/ pre la Mărgineni C/ *lipsește* la Mărgineni B, E,G/ *lipsește* la Mărgineni... vornicul V/ la³pe la B,E,G/ Ștefăniță Rusă B,C//12 *lipsește* vornicul M, P/ *după* oameni ad. ca doaozăci C// 12-14 Și apoi la Eși la Necolaiu vovoda; și i-au făcut Necolaiu vovoda mari cinsti. Iar din Eși s-au dus la Tighinea, iar di acolo la Odrii, la M,P/ mersu B,C// 13 Nicolae B,V, Nicolai C/ de] și B,G,V/ cinsté B,C//14 *lipsește* și de la Tighinea B,V/ de C/împăratul turcescu B,C// 16 22]18 B, 20 C, 19 E, 27 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ Șfedului]șvezăscu M,P/ *după* pîrit ad. la împăratul turcescu M,P/ *lipsește* și M,P/ Ismail-efendis B,C, Ismail-efendi D,E,G,V,M,P// 17 *după* Tighinea ad. la împăratul turcescu B,E,G,V/ *lipsește* și² M,P/ Dat-au împăratului și niște cărți vicleni a hanului, pre cari le prinsășă el M,P/ ce le trimisese B,C// 18 *lipsește* la moscali M,P// 19 23]21 C, *lipsește* B,E, G,V,M,P/ Deci B,C, *lipsește* M,P/ împăratul văzind așa B,C/ Văzînd împăratul aceli cărți vicleni, îndată au mazilit M,P/ *lipsește* atuncea și M,P// 20 *lipsește* și² B,E,G,V/ viziriul C/ *lipsește* pre³ E/ Ismail-efendis B,C, Ismail-efendi D,E,G,V//

pre pașa de Tighinea i-au omorît. Și au pus veziriu atuncea pre Gin Ali-pașa, și încă l-au făcut și gineré. Atuncea acel veziriu îndată au închis pre solii moschicești în Edicula și i-au pus la mare pediapsă, cît nu lăsa pre nime să 5 între la dînșii. Nici pîn' la umblătoare nu-i lăsa să iasă, ce și acolo cu pázitoriu. Ce mai mult să scîrnăviia într-un ciubăr și da afară. Și pre cît din slugi era moldoveni, munténi sau sirbi, pe toti i-au dat la catargă.

24. Atuncea au eșit și Lupul vornicul și cu Antiohi 10 Jora hatmanul dé la închisoarea din Varna, cu mijlocul hanului, giuruind niște sate acolo pe Prut, dzicînd că sint ai lui, și mai multe era omenéști.

Și au mărșu de acolo în Țara Muntenească; și mărșînd în Țara Muntenească, au stătut de i-au făcut pacé dé la 15 Neculai-vodă, să-i dea moșiile boiarilor celor ce sint la Moscu și alte lucruri multe. Că să temea Neculai-vodă, că începus-a-l amesteca den Țara Muntenească la Poartă

1 pașa B/i-au omorît]au trimis și i-au omorît, i-au zugrumat B,E,G, au poroncît di i-au omorît M,P/ante Și: 20 E, 19 G/ *lipsește* Și M,P/Pus-au M,P/vezir B,viziriu C//*lipsește* atuncea M,P//2 *lipsește* Gin M,P/*după* pașa ad. cel rău și păgin B,E,G,V/ *după* ginere ad. dîndu-i împăratul o fată a lui B,E,G,V//*lipsește* Atuncea acel M,P//3 vezir B, vizir C, Viziriul M,P//*lipsește* îndată G/au și închis B,E,V// 4 *lipsește* și M,P/la mari pede(a)psă i-au pus M,P/ cît]și M,P/pre nime nu lăsa M,P/nimé B,C// 5-7 *lipsește* Nici pîn'la umblătoare... da afară. B, C,E,G,V//5 Și nici M,P/ pîn' mărșu mărșu M,P/inblătoare D/ *lipsește* nu-i lăsa să iasă D/*după* iasă ad. singuri M,P//6-7 *lipsește* Ce mai mult...da afară. D,M,P//7 Și]Iar M,P/cîți B,C//7-8 pre slugile lor moldoveni, sirbi <sirbi, moldoveni P>, pre toți M,P//8 pre B,C//9 24]19 B, 22 C, 21 E, 20 G,V, 30 M, *lipsește* P/Antiohi B,C//9-11 și Lupul vornicul de la închisoare și cu Antiohi Jora hatmanul <și cu Macsut postelnicul G>de la cetate de la Varna,cu mijlocirea hanului E,G//9-12 Prin mijlocire hanului Lupul vornicul și cu Jora hatmanul au eșit de la închisoari din Varna,făgăduind citiva sate acolo pre Prut <pre Prut acolo P>; și satele acele era mai multi a altora M,P//10 de B,C/inchisoare C/ mijlocirea C//11 *după* giuruind ad. Lupul hanului B,Lupul vornicul C,Lupul vornicul hanului E,G,V/ néște B/acolo în gios pe Prut, la ținutul Fălciului V/*după* Prut ad. la Greceni, hanului C/sint a lui C// 11-13 acolo în gios pre Prut la ținutul Fălciului,dzicînd <Lupul E, Lupul vornicul G> că sint a lui; și mai multe era a altora <a multora G> a boiari <și E> a mănăstiri și a răzeși.Și închinînd Lupul aceli sate de la Greceni hanului,l-au scos și pe dînsul de la închisoare hanul. Și eșînd Lupul de la închisoare au mărșu de acolo B,E,G//12 omenéști]omenéști,a altora D,a altora C//13 mersu C/*după* acolo ad. Lupul V/Munteniască B,C// 13-14 și mergînd în Țara Munteniască C, *lipsește* B,E,G,V//13-15 Mers-au Lupul vornicul în Țara Munteniască și s-au rugat muntenilor să-i facă paci de cătră Necolaiu vovoda.M,P//14 *după* stătut ad.hanul B,E,G,V/de² B,C]și de E//15 Nicolae B, Nicolai C,V/ celor ce era pribégi la Moscu B,G, ce era pribégi la Moscu E, ce era duși la Moscu V//15-16 *lipsește* să-i dea moșiile ... multe. M,P//16 Nicolae B, Nicolai C//17 *după* începusă ad. Lupul B,C,E,G,V/ amesteca]pîrî V/ din B,C/ Munteniască B,C//16—3 Muntenii atuncea avînd agiutoriu și pre hanul, au început a faci amestecături la Poartă. Și temîndu-să Necolaiu vovoda ca să nu facă <muntenii M> cheltuială țării, i-au căutat numai a iarta <pre Necolaiu-vodă P> pre Lupul vornicul M,P//

f. 388 și avea și pre hanul agiutoriu. / Și i-au căutat numai să-i facă pre voie, să vie în țară, să nu mai umble amestecînd și făcînd cheltuială țării.

Deci, după ce-au venit în țară, îndată l-au pus vornic 5 mare și i-au dăruit și 8 puni de bani. Și nu i-au agiuns atîta, ce au cerșut și satele boiarilor ce era pribégi la Moscu. Și i li-au dat deodată, iar după ce-au venit Luca vister-nicul, i li-au luat și iar le-au dat Lucăi.

Iar mie, lui Ion hat<man>, îmi sta mare piedec<ă>, 10 ca să nu pot veni în țară, să-mi ție el moșiile. Și nu s<ă> temea de osinda lui Dumnedzeu, ca să-și aducă aminte cîte pedépse și urgii de domni pré la închisori, în cîteva rînduri, au tras. Caré mai pre urmă au giudecat Dum-nedzeu, că mi-am făcut și eu pacé la domniia lui Mihai-15 vodă, și cu giudecata mitropolitului și a tot Divanul mi-am luat și eu moșiile înapoi.

25. Iară Șeremet, den Smolentșca, dac-au înțeles că au închis solii iar, s-au și întors cu oaste la Chiov. Și

1 după căutat ad. lui Nicolae-vodă D,E,G//2 vile B,V//4 Decii B,C/ ce au vinit B,C/ după țară ad. Lupul B,E,G,V/ după pus ad. Nicolae-vodă B,E,G,V//5 după mare ad. de Țara de Gios B,E,G,V//opt C/agiunsu B,C//4-6 Lupul vornicul au vinit în țară. Nicolaiu vovoda <îndată M> l-au pus vornic mari. I-au dăruit și 8 puni bani. Datu-i-au și satili M,P//6 sateli boerilor C/ce/ce/ce G/pribégi/duși cu moscalii V/Moscu/moscali P//7-16 lipsește Și i li-au dat...moșiile înapoi. M,P//7 după dat ad. Nicolae-vodă B,E,G,V/iară B/ ce au vinit B,C/vistiernicul B, visternicul C//8 după luat ad. de la Lupul E/ li-au dat B,C/ vistiernicului Lucăi E,G// 9 ante Iară: 22 E,G// 9-10 Iar lui Ion Neculcea biv, ce fuséie hatman, fi sta mare piedică <înpia-decaré V> ca să nu poată vini, să-i stăpîniască el moșiile B,E,G/ Iar hat<manului> Ion îi sta mare piedică, ca să nu poată vini în țară, să-i stăpîniască el moșiile C/ Iar lui Ion Neculcii hatmanului îi sta vornicul Lupul mare piedică, ca să nu mai poată vini în țară, în Moldova, ca să-i ție și să-i stăpîniască el moșiile D// 10 să B,C//10-13 lipsește Și nu s<ă> temea...au tras. V//11 osinda B,C/să-s<i> B//12 cite B,C/pedepsie C/ de/de la B,D,E,G/ pre B,C/lipsește pré la închisari G//13 Care B,C// 14 că s-au făcut și hatmanul Ion pacé B,E,G,V, că s-au făcut pace și hatmanul Ion C, că și-au făcut și Ion Neculce hatmanul pacé D//15 judecata mitropolitu-lui <parintelui chirio B> chir Ghedeon B,E,G//16 s-au luat și el moșiile de la ficio-rul Lupului de și li-au stăpînit B/ s-au luat și el moșiile înapoi de și li-au stăpînit D/ s-au luat și el moșiile de la ficiorii Lupului vornicul de și li-au stăpînit; și după viața lui ficiorii lui le stăpînescu și pîn-acum C/s-au luat și el moșiile de la ficiorul Lupului de și li-au stăpînit pînă la săvîrșirea vieții sale și ficiorii lui după dînsul <și după dînsul ficiorii G> și nepoții de ficioiri E,G/s-au luat și el moșiile de la ficiorii Lupului de și li-au stăpînit în viața lui, și după dînsul ficiorii lui V//17 25//20 B, 23 C,E,G, 21 V, 31 M, lipsește P/ lipsește Iară M,P/ Șeremet feldmarșal B,E, Șe-remet feldmarșal moschicec G/din B,C/îfiind în M,P/deaca B, dacă C, lipsește M,P/ înțales B,C/audzit V,M,P//18 că iară au <i-au E> închis pre solii cei moschicești la Țarigrad, s-au B,E,G/închis pre solii moschicești iară la Țarigrad, el s-au și întorsu V/ solii moschicești la Țarigrad iară D/s-au întorsu C/întorsu B/pre solii moschi-cești în Țarigrad și iarăș au purces cu toată caste la Chiev M,P//

viniia și dzi și noapte. Și cum au agiuns, di-au intrat în Chiov înaintea oștii sali.

f. 388^v 26. Iară tătarîi au și slobodzit un ceambul din Bugeag, di-au /lovit fără veste, numai 5 dzile, di-au agiuns pin' 5 supt Chiov. Și au tăiat, și au robî, și s-au întors de au luat 20.000 robi. Și s-au întors înapoi cu pace, că n-au avut cine le sta împotrivă, nefiind oaste în Chiov. Că dear hi fost măcar vro 2.000, n-ar fi scăpat nici un tătar, că le stătusă caii, de mergea pre gios cîți rămăsese pre 10 urmă pre șliav, și eșia ruși<i> de prin bălți și de prin păduri de-i ucidea.

27. Atuncea să tîmplas<ă> numai Ivanenco și cu Tanțschii, făr<ă> de slujitori. Și au eșit ei cu 20 de oameni din Chiov, de o lature, și au găsit vro 15 tătari, și i-au 15 luat de grumadzi, de i-au dus la Șeremet, în Chiov. Iar altă oaste era de céia parte de Nipru. Nărocul tătarîlor că nu putea tréce, că nu-i ținea ghiiața, nici putea tréce prin apă.

28. Iară cînd au fost de primăvară, în al doilea an a domniei lui Neculai-vodă, făcut-au turcii sfat și cu Șfedul

1-2 lipsește Și viniia ... oștii sali M,P// 1 agiunsu de au B,C// 2 înaintea B, înainte C/ sale B,C// 1-3 intrat în Chiev. Iară înaintea oștii sale tătarîi au și slobodzit D// 3 26//21 B, 24 C,E,G, 32 M, lipsește V,P/ lipsește Iară M,P/ ceambur B,C,V/ Bugiac B,C// 3-4 Tătarii încă, pînă a nu agiunge Șăremet <cu oaste M> la Chiev, au și slobodzit un ceambur fără di veste din Bugeac și numai M,P// 4 de au C/fără de veste B,C,D,E,G,V/ în cinci B,C/ zile B/ și numai în cinci <șeasle V> zile au agiunsu E,G,V/ di-au/și au B, au M,P/ agiunsu pînă B,C// 5 întorsu C/ lipsește s-au întors de B,E,G,V/de/și C,V//6 doaozăci de mii de robi B,C,D,E,G,V// 5-6 Au tăet, au robî 20.000 oameni. Și s-au întors M,P/ întorsu B,C/ înapoi B,C/iară la Bugeac V/ pacé B//7 cine să le stea <stei G> E,G/ înprotivă B,C/ nefiind oaste în Chiov/că în Chiev oasti nu era M,P//7-12 lipsește Că de ar hi fost... să tîmplas<ă> numai M,P//8 hi/și B,C/ măcar B,C/ doao mii de oaste B,C,D,E,G,V/ după scăpat ad. doară V//9 stătuse B, stătusă C/ caii B//9-10 pe¹ B, pe¹⁻⁸ V/cîți mai G/rămăse-sie B,C//10 șleavu B/ rușii B,C// 12 27//25 C,E,G, 22 V, 33 M, lipsește B,P/ Atuncea Iară la acia vréme B,E,G,V/ tîmplase B//12-13 Ivanenco polcovnicul și cu Tanțschii tij polcovnic B,D,V,Ivanenco polcovnicul și <cu E,G> Tanțschii polcovnicul <în Chiev E> C,E,G//12-15 Tanschii și cu Ivanenco ave puțini slujitori, cu carii eșind din Chiev la cîmpu au prins vîi 14 tătari; și i-au dus în Chiev și i-au dat <dus P> lui <la P> Șăremet M,P//13 fără B/ei/și lei B,V/cu vro <vreo C,D,E,G> doaozăci B,C,D,E,G, V//14 laturé B/vreo cincisprăzece B,C//15 Șeremet feldmarșal B,E,G//16 după oaste ad. moschicească B,E,G,V/de²di C//15-18 lipsește Iar altă oaste...cînd au fost de pri-măvară M,P//17 după putea ad. moscalii B,E,V/ după trece ad. moscalii G/ ghița B/ trecie B//18 28//22 B, 26 C,E,G, 23 V, 34 M, 7 P/doile B//18-5 întru al doile an a domni<i> lui Nicolaiu vovoda, turcii cu craiul șvezăscu și cu craiul Stanislav Leșin-schii au făcut sfat să dei turcii oaste turcească lui Stanislav, cu cari oasti să me<a>rgă în Țara Leșască să-l pui crai în locul lui Avgust. Și pentru ace facire di bini el să dea turcilor cetate Camenița și bir pre tot anul și cîțiva fete mari. Și atunci M,P//19 dom-ni<i> B,C,V/Nicolae B,C/sfat cu craiul Șvedului D/Șiedul/craiul Șvedului C, craiul Șfedului B,E,G,V//

f. 389 și cu Stenislav craiu, dzicînd Stenislav-crai că pe dînsul îl priimăscu toți domnii leșești să fie craiu. Și a da Camenița turcilor și le va da și bir și cîteva fete mari pre an turcilor, numai să-i dea / oaste, să margă să-l pue craiu în locul lui Avgust. Și atuncea a trece și Șfedul cu pace prin Țara Leșască, și apoi s-or scula cu toții asupra Moscului.

29. Deci turcii s-au ispitit să facă și acel lucru și au orînduit și pre Abdi-pașa, cu cîteva mii de oaste turci și cu tătari și cu Neculai-vodă. Și au pornit și pre Stenislav de la Odriiu, dîndu-i împărăția și 150 pungi bani de cheltuială, să să pue craiu în Țara Leșască. Și au venit Stenislav-crai pîn' la Zagarance cu toată oaste, și el au mai rămas acolo să vadză cum a mai fi.

30. Iară Abdi-pașa au mărșu pîn' la Hotin și au trimis 15 la Chiov, la Șeremet, sol pe un turc, de i-au dzis cum să silească el la împăratul Moscului, să nu s<ă> pue el a da ajutor lui Avgust-crai și să las<ă> ca să pue craiu pre Stenislav, și apoi or lăsa și ei pre feciorul lui Șeremet.

1 și cu craiul Stanislav Lișcinschi, dzicînd Stanislav B,E,G,V/ Stanislav¹⁻² C/ pre B,C// 2 leșești B/ să le fie B,E,G,V/ după craiu ad. în Țara Leșască C/Camenita și Camenița B,C,V, și cetatea Camenița E,G// 3 și bir și le va da și cîte cincizăci de fete E,G/ cîteva cîte cincizăci B,V/ de fete B/ mare A//4 lipsește turcilor B,G,V/ să-l pue B,C,V//5 Șfedul/craiul Șfedului B,E,G,V/ pacé B//6 după Leșască ad. la țara lui G/ să vor scula B,C,G,V// 5-6 și craiul șvezăscu a treci cu paci prin Țara Leșască în țara lui și apoi, mai pre urmă, să scoali cu toții asupra moscalilor M,P// 7 29/23 B, 27 C,E,G, 24 V, 35 M, lipsește P/ Decii B,C// 7-8 Turcii s-au apucat și di acest lucru. Orînduit-au pre M,P// 8 lipsește și¹ B,E,G/lipsește oaste M,P// 9 Nicolai C/și cu Nicolae-vodă, domnul Moldovii B,E,G,V/ Orînduit-au și pre Necolaiu voevoda cu oasti moldovenească M,P/ Stanislav-crai B,D,E,G// 9-11 Dat-au lui Stanislav 150 pungi bani de cheltuială la pusul crăiului (la pusul crăiei de cheltuială P); și așa l-au pornit di la Odriu M,P// 10 Udriiu B,E,V/ împărăția B,C/o sută și cincizăci de pungi de bani B,C/de pungi de bani D,E,G, pungi de bani V// 11 cheltuială B,C/ pue B,V/ lipsește și să pue craiu în Țara Leșască M,P// 12 venit B,C/Stenislav C/Stenislav-crai B,lipsește M,P/pînă B,C/ cu toată oaste pînă <pre P> la Zagarance M,P/Zagarance B/toată B,C/ oaste C//13 și el/Stanislav M,P/lipsește mai M,P//14 30/24 B, 28 C,E,G, 25 V, 36 M, lipsește P/ pașia B/ au mersu B,C/s-au dus M,P/ pînă B,C// 14-2 Anti-pașa au trimis un turcu sol la Șăremet în Chiev să-i zică ca să mijlocească el către împăratul moschicescu să nu mai dei ajutoriu lui Avgust-craiul (ci M) să-l lasă să pui craiu pre Stanislav și atunci și turcii or slobozi pre feciorul lui Șăremet. Solul turcescu au zis acesti toată <toati aceste P> lui Șăremet. Șăremet au răspuns către solul turcescu: Eu di fecior m-am lăsat tocma di atunci, de cînd M,P//15 Șeremet feldmarșal B,D,E,G/ pre B,C/turcu B,C//16 siliască B,C/ împăratul B,C/să B,C/pue B,V//17 ajutor B, ajutoriu C/ crai¹⁻² B/lasă C, lase B/după pue <pue C> ad. ei, turcii B,E, iei C, ei V// 18 după Stanislav ad. Lișcinschi în Țara Leșască B,E,V/să pui ei, turcii pre Stanislav craiu Lișcinschi în Țara Leșască G/ or/ii vor C, vor G/ei/iei B,C/ ad. marginal pre C/ficiorul B,C/după Șeremet ad. de la Țarigrad B,E,lipsește Șeremet G/după lui ad. de la Țarigrad G//

Iar Șeremet i-au răspuns acelui turcu sol că el de feciorul lui s-au lăsat, de cînd s-au dat pe mîna lor, dar el nu are nici o putere să facă acel lucru, că el iaste o slugă, și pîn-acum i-au venit 4 cărți de la împăratul Moscului, cum a vedea că întră turci(i) în Țara Leșască, să pornească și el cu oștile de la Chiov împotriva lor. /

f. 389^v 31. Și iar au dzis Șeremet, cum să poată ei face acest lucru, că craiul Avgust are pre Neamțu cu 30.000, și pre Venitic cu 30.000, și pre Prus cu 30.000, și pre noi cu 30.000. Toți acești monarhi sint giurați să-ș dea ajutor unu altuia cîte 30.000 de oaste; iar cînd ar vedea vreun greu, și cu toată oaste putere să-ș dea ajutoriu. „Și la noi nu iaste obiceiul, ca la voi, să s<ă> mazilească craii și domnii, cum faceți voi. Întîiu papa de Rîm, dacă ar audzi că veniți voi să le faceți acest lucru, toată creștinătatea ar sili asupra voastră să s<ă> rădice.

32. Numai craiul Șfedului are pizmă pre mine, că l-am bătut în multe rînduri, și-mi amestecă feciorul.

1 Iară Șeremet feldmarșal au răspunsu B,E/au răspunsu V/ răspunsu C/ ficiorul B,C// 2 pre B,C/lor]turcilor M,P, lor, a turcilor B,E,G/ are B,C//3 putere B,C// 2-6 și eu nici o puteri nu am ca să fac acest lucru, că <și eu M> sint o slugă. Dar să știi că pîră acum me-au vinit cîteva poronci di la împăratul nostru, ca cum mă voi înștiința c-au intrat oștile turcești în Țara Leșască, îndată să mă pornesc din Chiev cu oști asupra turcilor M,P//4 pînă B,C/vinit B,C/patru cărți B,C, trii, patru cărți V/impăratul C/ de la <lipsește la B> stăpînă-său, împăratul Moscului, scriindu-i cum B,E,G/ după Moscului ad. scriindu-i V//5 videa B,C/porniască B// 6 cu oștile înprotiva lor de la Chiov C/inprotiva B// 7 31/25 B, 29 C,G, 30 E, 26 V, lipsește M,P/ au/ii-au C/ Șeremet feldmarșal B,E,G/ după Șeremet <feldmarșal B,E,G> ad. acelui turcu sol B,C,E,G,V, acelui turcu D/ cum să poată face ei <iei C> acest <acel G> C,D,E,G/ cum să puteți voi face acest lucru V// 7-11 Și iarăși au zis Șăremet către solul cel turcescu: În ce chip pot turcii să facă un lucru ca acesta, de vremi că craiul Avgust are pre Niamțu <nemți P> cu 30.000 oaste, pre noi cu 30.000 oaste, pre Vinăție <vinețieni P> cu 30.000 oaste și pre Prus cu 30.000 oaste. Și toți sintem giurați să dăm ajutoriu unui altuia M,P//8 are B,C/Niamțu B,C/ triizăci de mii B,C//9 Venetic B,C,V//9-10 triizăci de mii¹⁻² B,C//10 aceștia B, acește V/sint B,C/ajutoriu C//11 cîte cu B,C,E,G,V/ triizăci de mii B,C/lipsește cîte 30.000 de oaste M/ lipsește de G/iar la vremi de greutati M/ videa B,C// 11-12 lipsește cîte 30.000 de oaste... să-ș dea ajutoriu. P//12 toată B,C/ puterea B,C/ să ne dăm ajutoriu M/ajutoriu unui altuia B,E,G,V// 13 obicei B,C/să să maziliască B,C//14 Întîi B,C, Și întîi E,G,M,P//14-15 de Roma, dacă să va înștiința de acest lucru ce-l vreți să-l faciți, apoi toată M,P// 15 ari audzi C/viniți B,C/lipsește le C,E,G/ după lucru ad. să puneți craiu în Țara Leșască de la voi B,E,G,V/ toată creștinătatea B,C//16 ar sili rădice M,P/să să rădice B,C, lipsește M,P//17 32/26 B, 30 C,G, 31 E, lipsește V,M,P/Numai]Eu știu că M,P/Șfedului C, Șvedului V]șvezăsc M,P/ are B,C/că] fiindcă M,P//18 multe]cîteva V/și îmi amestecă B/ficiorul B,C// 18-1 în cîteva rînduri și pentru aceea vra să facă niște turburări ca aceste și încă și pre feciorul meu îl prăști la Poartă. Ci voi snteți oamenii înțelepți și nu vi să cadă să vă potrivîți unor nebuni ca acelora M,P//

Dar voi nu trebuie să vă potriviți unor oameni nebuni".
Și cu acest răspuns s-au întors solul lui Abdi-pașa de la Șeremet la Hotin.

33. Într-acela vreme, când au sosit turcii de la Abdi-pașa la Chiov, ce scrie mai sus, la Șeremet, atunci să ținplas(ă) de făcea Șeremet praznicul împăratului, adev(ă) dzua Sfântului Petri apostol. Și să strînsese la curtea lui Șeremet să-i cinstească la vro trei, patru mese, f. 390 de era plină ograda de ghenărari și / de oficeri tot împodobiți în haine de sirme. Și fripse un bou și vro 3 berbeci întregi și cu coarnele poleite. Iar slujitorii moscalii și cu puștile sta pe dial de slobodzia focul pentru sănătate împăratului.

34. Așijderea mai gios, la Pecersca, alte puști, scoas(ă) 15 cu alți slujitori, de slobodzia focul. Așijderea mai gios de Chiov sta căzaci, vro 20.000 de oaste, cu puști, de slobodzie focul.

Deci vădzînd solii acele lucruri, să mira și ei, și au avut ce spune la Abdi-pașa, întorcîndu-s-înapoi.

1 trebuie B/voi trebuie să nu vă protiviți C,D,V/ după nebuni ad. să umblați după vorbele lor B,E,G,V// 2 răspunsu B,C/ întorsu B,C/ lipsește Și P//2-3 Cu acești răspunsuri s-au întors solul lui Acti-pașa de la Chiev, de la Șeremet, la Hotin M/ s-au întorsu turcul, solul lui Abti-pașa de la Chiov de la Șeremet feldmarșal la Hotin E,G/Anti-pașa P, Abdi-pașa de la Chiov B//4 33]27 B, 31 C,G, 32 E, 27 V, 40 M, 7 P/Iară la acia vreme B,E,G,V/Iară întru C/ Întru ace vremi, când au fost solul lui Anti-pașa M,P/după turcii ad. solul B,E,G,V/ Apti-pașa E//5 pașia B/ce mai sus s-au scris B,V, ce s-au scris mai sus D/lipsește ce scrie mai sus, la Șeremet E,G/Șeremet feldmarșal B//5-6 lipsește ce scrie... să ținplas(ă) de M,P//6 timplase B/ făcia B/Șeremet feldmarșal G/Șeremet făce torjstvoi <tojătvō P>, praznic M,P/împăratului B,C, lipsește M,P//7 adev(ă) în zioa B,C,E,G,V/ adev(ă) în M,P/Si<i>ntului C/ Petr<u> C/apostol Petr<u> E,G/după apostol ad. pentru sănătate împăratului M,P/strînsese B,C//8 curte B/Șeremet feldmarșal B,E,G, să-i cinstească B,C, lipsește M,P/ la vreo B]și era vreo C/trii B,C,V//9 de]și B,C,E/G/ ograda plină E,G/ghenerali B,C,V/ ofițieri B,V, ofițeri C/ împodobiți B,C// 9-10 cițva ghenărari, brigadirii, polcovnici și și alți ofițieri; Și era toți împodobiți în haini di sirmă și șide la patru mesi di-i cinste M,P// 10 în]cu B,G/ de]cu B,C,E,G,V, de cu D/sirmă B,C/lipsește Și M,P/ fripsese B,C/ un bou întreg și cu cornele poleite și vreo trii B,E,G,V/ vreo C, lipsește M,P// 11 lipsește și cu M,P/coarneli B,C/ coarnele iarăș V, coarneli lor era M,P/lipsește Iar M,P/slujitorii]oștenii M,P/ moscalii]dragunii moscali B,E,G// 11-12 moscali și cu harmatele, cu pușcele cele mari, sta V/moscalii sta cu tunurile în deal M,P//12 puștile cele mari B,E,G/pre C/foc M,P/ pentru sănătatea împăratului B,C, lipsește M,P//14 34]28 B, 32 C, 33 E, lipsește G,V,M,P/la cetate la Pecersca B,E,G,V/puști mari D/era scoase B,E,G//14-17 și mai din gios, la Pecersca, iarăș era oșteni strînși și da foc din tunuri. Iar din gios di Chiev era mulțimi de căzaci și slobozie foc din flinti M,P// 16 de Chiov, în Podolia, sta hatmanul căzăcescu cu vreo doaozăci de mii de oaste căzaci (și G) B,E,G,V/ vreo doaozăci de mii C/slobozia B,C//18 Decii C/văzînd B,C/după solii ad. turcești B,E,G/aceli B,C//18-19 S-au mirat și solul <cel M> turcesc di atite lucruri frumoasă și adivărat că a fi avut ci spuni la Hotin M,P//19 și, întorcîndu-s-înapoi, au avut ce spune la Abdi-pașa B,E,G,V/ înapoi C//

35. Atuncea oblicind Avgust-craiu de voevoda Ruschii că-i agiuns cu Stenislav-craiu, ca s(ă) dea Camenița, l-au prins craiul și l-au făcut surgun la Sacsonie, de-au șădzut cițva ani, pîn' l-au slobodzit. Și au răpedzit oaste proaspătă 5 și zahară în Cameniț(ă) cum mai în grabă, și au făcut surgun și pre ghenarariul ce era în Cameniț(ă) fiind agiuns cu Stenislav, viind turcii, să o dea.

36. Deci Abdi-pașa, vădzînd acel răspuns de la Șeremet și vădzînd că s-au adaos în Camenița oaste și s-au schimbat ghenararii, au făcut știre la Poartă.

Deci Poarta au vădzut că n-au putere să fac-aceste lucruri ce sfătuis(ă), ca să schimbe pre Avgust-craiu și să pui pre Stenislav în Țara Leșască. S-au spăriiat să nu s(ă) rădice toată creștinătate Evropii și ș-or piarde turcii 15 împărăția. Și s-au lăsat de acel lucru. Și s-au socotit / f. 390^v într-alt chip, di-au scris la Abdi-pașa, de i-au făcut răspuns să s-aședze la Hotin, fiindu-le rușine să s-întoarcă fără-ispăvă înapoi.

1 35]29 B, 33 C, 34 E, 28 V, 41 M, lipsește G,P/Atuncea craiul leșescu Avgust oblicind de voevoda B,E,G,V// 2 că iaste agiunsu B,C,D,G,V//1-3 Avgust, craiul leșăscu, s-au înștiințat precum că voevoda Răuțchii s-au agiuns cu Stanislav <craiu M> și au făgăduit Camenița turcilor; și pentru acee pre voevoda Răuțchii l-au surgunit la Sacsonie M,P/ Stanislav-crai B,C/să dea <cetatea E,G> Camenița turcilor B,C,E,G,V// 3 prinsu B,C/ Saxonii B,C// 3-4 de au șăzut <șezut C> cițva ani acolo B,C,E,G,V/ lipsește de-au șădzut... l-au slobodzit. M,P//4 pînă B,C/răpedzit]trimis B,E,G,V/altă oaste B,E,G/lipsește proaspătă B,C,E,G,V// 4-7 Avgust, craiul leșăscu, au trimese oaste proaspătă și zahara în Camenița. Ghenarariul din Camenița s-au fost agiuns cu Stanislav să de Camenița turcilor și pentru acee și pre acesta l-au surgunit craiul leșăscu M,P// 5 zaharea B,C,V/în Camenița B]în cetate în Camenița C,E,G,V//6 ghenaralul B,C,E,V/ Camenița B,C]în cetate în Camenița G// 7 agiunsu B,C/ Stanislav-crai B,C,E,G,V/ să o dea]ca să <o B> dea cetatea Camenița B,E,G,V// 8 36]30 B, 34 C, 35 E, 29 V, 44 M, lipsește G,P/ Decii B,C/ Apti-pașă B,E/văzînd acest <acel C> răspunsu B,C,E,V/auzînd răspunsul M,P/Șeremet feldmarșal B,E,G//9 oaste în Camenița C, oaste în cetate în Camenița B,E,G,V/ lipsește oaste D/ văzînd că și oaste s-au adaos în Camenița M,P// 10 ghenaralii B,E, ghenaralul C/ au făcut știre la Poartă B,C]de toate aceste au înștiințat Poarta M,P// 11 Decii B,C/au vădzut]auzînd G/puterē B,C/să facă aceste B,C//11-13 Poarta au cunoscut că nu esti cu putință să facă acesti lucruri, adică să scoată pre craiul Avgust și să pui pre craiul Stanislav M,P//12 ce sfătuisă B, ce au fost sfătuit C/Avgust-crai B, Avgust, craiul leșescu C// 13 pue C/ să pue crai în Țara Leșască pre Stanislav Lișcinschii B,E,G,V/ Stanislav-craiu C/ lipsește în Țara Leșască M,P/ Și s-au B,E,G,V//14 să B,C/după rădici ad. asupra turcilor M,P/ creștinătatea B,C/lipsește Evropii B,E,G,V/și își vor piarde C,D,E/și atuncea să piarză și împărăție M,P//15 împărăția B/ <Și M> pentru acee s-au lăsat de acesti lucruri. Însă au socotit să facă într-alt chip; au scris M,P/ Și au socotit B,C,E,G,V//16 de au B,C/ Anti-pașă M,P/ pașia B/ de i-au <au C> făcut răspunsu B,C, lipsește M,P//17 să B,C/ aședze C/ după așăzi ad. cu traiul M,P// 17-18 că le era rușini a-l întoarci înapoi fără di nici o ispravă M,P/să B,C/ fără de B,C,D,E,V/înapoi B,C//

Dzic unii c-ar hi sfătuit, Șfedul și vovoda Chiovschii să
să aședze Hotinul, ca să le hie lésne de acolo să margă la
Chiov; că tot nădăjduia, Șfedul că va mai putea să-
dea palme cu Moscalul. Iar unii dzic că ar fi sfătuit Neculai-

5 vodă, temîndu-s(ă) că nu a putea ședea în Iași de Dumi-
trașco-vodă, dar alții că Neculai-vodă au giuruit încă
împărăției 100 de puni bani, ca să nu facă Hotinul.
Ce adevăr nu se știe. Știu că de prim(ă)vară au luat
și ținutul Hotinului, de l-au făcut olat cetății, iar la anul
10 au luat și Cernăuții să-i facă olat, dzicînd că tot de Hotin
au fost. Iar lui Stenislav i-au venit poroncă să margă iar la
Udriiu, și s-au întors.

37. Atuncea Șeremet nu putea ști nemic de feciorul
lui, că puses(ă) vovoda Chiovschii strajă de a lui, de nu
15 putea nime merge, nici veni. Și pre cine trimitea Șeremet,
fi tot prindea vovoda de-i tăe sau fi închidea.

Iar Șeremet au dat 100 galbeni unui moldovan, de
ș-au băgat capul pentru voia banilor, cu cărți, și au făcut
cum au putut și au mers la pașa de Tighinea. Și atuncea

1 că ar fi sfătuit craiul Șfedului B,C,E,G,V/și cu B,E,G,V/1-4 *lipsește* Dzic unii...
dea palme cu Moscalul M,P/ 2 fie V/ mai lésne E,G/ 3 nedejduia B,C,E,V/ Șfedul
craiul Șvedului V/ că va putea să să mai bată cu Moscalul V/4 *după* Moscalul ad. să
să bată B, C,E/ zicu C, zicea B,E,V/ Nicolae B,C,V/ 4-8 *lipsește* Iar unii dzic...
Știu M,P/ 5 *după* vodă ad. să să așeze Hotinul E/ ad. *marginal* temîndu-să că
nu va putea șidea în Iași să domniască de B,E,G, nu va putea domni în Iași de V/ 6 dar iar
B,E,V/ alții zicu C,D, alții dzicea B,E,G,V/ Nicolae B, Nicolai C/ *lipsește* încă
B,D,G,V/ 7 împărății B,C/ o sută B,C/ de bani B,C,D,V/ să nu să facă V/ 8 adevărul
B,E,V/ nu să știe B/ Ce adevărul cum a fi fost nu să știe. Iar de primăvară C/
Știu că Iar B,E,G,V,M,P/ *după* luat ad. turcii B,E,G,V/ 8-9 de primăvară Anti-
pașa, cu poronca Porții au luat și tot ținutul Hotinului supt a lor stăpînire,
iar la anul M,P/ 9-11 iar preste vreo cinci, șeasie ani au luat turcii <*lip-
sește* turcii D> și ținutul Cernăuților din Prut incolo, să-l facă tot olat ce-
tății Hotinului, zicînd <turcii G> că tot de ținutul Hotinului au fost B,D,E,G-
lipsește V/ iar piste cîțiva ani, vreo cinci, șasia ani au luat și ținutul Cernă-
uților din Prut incolo, zicînd că tot de ținutul Hotinului au fost C/ 10
Cernăuți/ținutul Cernăuților M,P/ *lipsește* să-i facă olat M,P/ tot de ola-
tul Hotinului să țină M,P/ 11 *lipsește* Iar M,P/ Stanislav-crai B,C,G,V,
Stanislav Lișcinschii-crai E/ craiului Stanislav Lișcinschii D/ vinit B,C,V/
ad. *marginal* să margă E/ *lipsește* iar B,E,G/ 12 întorsu B,C/ 13 37/31 B, 35 C,
36 E,G, 30 V/ Șeremet feldmarșal D,E,G/ nemică B,C/feciorul B,C/ 13-1 *lipsește*
Atuncea Șeremet ... s-au tîmplat de M,P/ 14 pusésie B,C/ straje B/straje, slui-
tori V/ de ai lui B,C/ 15 nimé <nimine G> nici merge, nici vini B,C,D,E,G,V/
trimitea C, îi trimitea Șeremet feldmarșal G/ 16 *după* prindea ad. oamenii lui E/
vovoda Chiovschii B,D,E,G/ tăia B, tăia C/ sau îi și-i G/ 17 Șeremet feldmar-
șal G/ o sută de galbeni <de aur V> B,C,D,V/ unui slujitor moldovan G/ 18 *lipsește*
capul E/ capul cu cărți pentru voia banilor B,G,V/ cu cărți pentru voia banilor
E/ 19 mersu B,C/ pașă B/

f. 391

s-au tîmplat de au slobodzit solul cel de la Moscu de la
închisoare, și l-au întors pre acel moldovan, anume Cîrjé,
cu niște turci, di-au dat vésie / de pace. Și încă tot s-au
mai zăbovit, precum a arăta mai nainte.

5 38. Pre acéia vrémé era greu în țară; nu de bir, ce de
alte supărări. Că turcilor le era calea tot prin țară, mergînd
și viind la Hotin. Unii venia pre la Focșani, de mergea pre
Sirétu, pre la Botoșeni, dispre Bosna; alții pe Bîrlad și
pre la Iași, alții pre Prut. Și ca niște oșteni păgîni ce era,
10 tot stricăciuni făcea, cu fél de fél de rîsuri și batgiocuri a
fête fecioare și a făméi înțelepte.

39. Prutul pusése Neculai-vodă, de la Poartă avînd
poroncă, pre Costantin Costache stolnicul, împreună <
cu un pașă, de-l curăția, cu multe sute de oameni, de
15 copaci și de plahii. Alții trăgea șăicile cu piine pîn' la
Țoțora, de acolo le încărcă în cară, de pornia la Hotin.
Și făcus(ă) și hambare, de o pune la Țoțora de sta,

1 solul cel pre solii cei D/ 1-2 solul moschicescu de la închisoare de la Țarigrad V/ Pre
solii <cei M> moschicesci i-au slobozit turcii di la închisoari M,P/ 2 închisoare B,C/ *după*
închisoare ad. din Țarigrad B,D,E/ întorsu B,C/ acel slujitor moldovan B,E, G/ anume
Cîrje C, *lipsește* B/ 2-4 *lipsește* și l-au întors...mai nainte. M,P/ 3 cu niște și cu zéce
B,E,G,V/ de au dat B,C, de s-au dat G/ *după* pace ad. la Chiov B,E,G,V/ 4 *după*
zăbăvit ad. vrémé C,D,E/ precum va arăta mai înainte <la rînd C, istoria la rînd D>
B,C,D/ precum istorie va arăta mai înainte E,G/ 5 38/32 B, 36 C, 37 E,G, 31 V,
50 M, 5 P/ Iară pre acéii vrémi B,E,G, Iară pre acia vrémé V/ vrémé C/ foarte greu
V/ 5-6 Pre ace vrémi în Moldova di bir nu era greu <nu era greu de bir P>, ce era
greu de oștenii turci <că P> cale lor era <tot M> prin țară M,P/ 7 la jdi la M,P/
Unii Alții M,P/ vinia B,C/ pre la și pre M, de spre P/ Focșani B/ merge <a> B,C/ 7-8
lipsește de mergea pre Sirétu, pre la Botoșeni M,P/ 8 Botoșeni B,C/ despre C/ carii
vinia despre B,E,G,V, alții dispre M,P/ Bosna Putna P/ alții iar alții vinia B,E,G,V/
pre B,C,E,G,V/ despre P/ *lipsește* și M,P/ 9 alții vinia B,E,G,V/ néște B/ oșteni și
păgîni ce sînt M,P/ 10 tot multe B,C,E,G,V/ stricăciuni și răutăți B,E,G,V/ feliu de
feliu B, feliu de feliu C/ feliuri¹⁻² E/ și de E/ și feliuri di feliuri de batjocuri M,P/
batjocuri B,C/ 11 ficioare B,C/ fimeii înălăpte B,C,V/ 12 39/33 B, 37 C, 38 E,G,
32 V, 41 M, *lipsește* P/ pusésie B,C/ Nicolae B, Nicolai C/ avînd poroncă de la Poartă
B,E,G,V/ 12-15 Poarta au poroncit lui Necolai vovoda să curățască Prutul.
Costandin Costachi stolnicul și cu un pașă era pristavi și-l curăție cu suti oameni
moldoveni de copaci, de plavii, de butuci M,P/ 13 poroncă C/ Costachi B,C/ vel-stolnic
B,E,G, V/ împreună B,C, dinpreună D, și împreună E/ 14 pașă B,C/ 15 plavii B,C,D,
E,G, V/ șeicile B,C/ Șăicile trăge cu piine; le trăge pînă la Țoțora, iar di acolo încărcă
piini M,P/ piine B,C/ piine de la Dunărea, de la gura Prutului, pe Prut, pînă E/
pînă B,C/ 16 Țoțora B,C,V/ *lipsește* le E,G/ încărcă piinea în cară și o pornia <de o
ducea E> la Hotin E,G/ de le pornia B,C,V/ și o duce M,P/ 17 făcusă B/ pune piine
C,D, pune faina E, pune piine, faina B,G,V/ Țoțora B,C,V/ ad. *marginal* la Țoțora
G/ *după* sta ad. în hambare B,V/ 17-1 sta în hambare, cită piine nu să putea
E,G/ 17-7 la Țoțora au făcut hambari mari și le umple de piini și di acolo cînd
trebuie o duce <iarăși M> la Hotin. Mari greu și multă cheltuială ave Necolai
vovoda, dar cu toată acele, fiind domn bun și milostiv, mari milă, vîzînd și slujba
lor, au făcut cu mazilii și cu sfintele mănăstiri: le-au rădicat acel obicei rău și
spurcat, adică desătina ce țărăniască M,P/

cîtă nu o putea rădica prin cară. Dar măcar cît greu și supărăre, era, și cheltuială<ă> lui Neculai-vodă, dar și atunci, vădzînd slujba mazililor, au făcut milă cu dîșii și cu sfintele rugi, cu mănăstirile, de le-au rădicat un boi-
 5 ceiu spurcat ce era asupră, de stîngere caselor boerești, ce s<ă> făcus<ă>, de da desetină de stupi și de mascuri, țărănește. Ce Neculai-vodă au ertat, să nu mai dea, precum n-au fost dînd și mai nainte, la alți domni. Numai de
 f. 391^v la / domnie a doa a lui Mihai-vodă li să făcus-acest
 10 obiceiau.

40. Atuncea, pre acéla vrémé, cu cîtva ani mai nainte, să tot bătea Franțojul cu Neamțul pentru Țara Șpaniei, care de care să o ia, să o stăpînească, neavînd craiu. Și tot biruia Neamțul pre Franțoj, căci fi da și alții, făr-alec-
 15 torii lui, agiutoriu. Îi mai da Angriia 40.000 de oaste și Olandriia 30.000. Apoi supărîndu-s<ă> de atîtea ani tot bătae, sta să s-împace, și Neamțul nu priimiia, vădzînd că biruiaște.

1 cit/cît BV/ cit/ cu tot G// 2 era lui Nicolae-vodă și mare cheltuială, dar încăș vădzînd atuncea slujba V/ și cheltuială C, și mare cheltuială B,E,G/Nicolae B,C//2—3 dar însăș văzînd atuncea slujba B,E,G//3 văzînd C//4 sfinteli B, sf(i)nte C/ li-au B,C/obiceai B, obiceiau C//5 spurcat/rău B,D,E,G,V, *lipsește* C/ce le era C,E,G, V/ stîngerea caselor B,C/ *după* boerești ad. și a sfintelor mănăstiri B,E,G//6 ce să făcusă B, ce făcusă G, ce să făcusă<ă> de la vrémé C,V/*după* da ad. mazilii și sf(i)nte mănăstiri V/ desetină B/ *vepetă* de mascuri A//7 țărănește B,C,V/Ce//Iar B,E,G/Nicolae B, Nicolai C/ au ertat/au făcut milă de au ertat B,E,G// *după* dea <dei G> ad. desetină țărănește B,E,G//7-8 Iar Nicolae-vodă au făcut milă de au ertat mazilii și sf(i)nte mănăstiri să nu dea desetină țărănește, precum n-au fost dat și la alți domni, mai de demult V, Însă Necolaiu voevoda le-au ertat toată desătina, să nu plătească nimic, după cum n-au plătit nici la domnii <cei M> vechi M,P//8 dînd/ dat E,G/ înna-
 10 inte B,C, înnaite vrémé E,G/ la/ și la G//9 domniia B,C/*lipsește* li B/ făcusă B// 10-11 Numai de la o vrémé s-au făcut acest obicei, de da mazilii și sf(i)nte mănăstiri desetină țărănește. Iar Nicolae-vodă, făcînd milă, au ertat. V/ Fiîncă acest obicei rău l-au fost făcut Mihai Racoviță voevoda, întru al doile domnii M,P//10 obicei C/*după* obicei ad. de da mazilii și sfintele mănăstiri desetină țărănește B,E, de da mazilii și sfintele mănăstiri desătina țărănești. Iar atunci Nicolae-vodă au ertat, precum mai sus s-au scris G// 11 40/34 B, 38 C, 39 E,G, 33 V, *lipsește* M,P/ Iar atuncea B,E,G,V/acea B,G/vrémé B, vrémé C/cîtiva B,C/înnaite B,C//11-18 *lipsește* M,P//12 *lipsește* tot C/Franțozul B,C/Niamțul B,C/Spanii B,C, Hispanii E// 13 stăpîniască B,C/crai B// 14 biruia/bătea E/Niamțul B,C/ pre Franțoz C,*lipsește* B,G/căci/pentru căci C, pentru că E,G/ li mai <*lipsește* mai G> da și alții agiutor, fără de alectorii lui B,D,E,G,V/fără de C// 15 *lipsește* mai C/Angliia B, și Angliia D/ *după* Angliia ad. Inglitera C/ patruzăci de mii B,C// 16 Olandiia triizăci de mii de oaste D/ triizăci de mii B,C/ *după* supărîndu-s<ă> ad. Franțozul B,E,G,V/ atîte B/ tot bătaie C/avînd tot războiu cu Niamțul <némții G> B, E,G,V// 17 sta/vrea B, C,E,G,V/ să să înpace B, să să <im>pace C/ Niamțul B,C, Niamțul tot G/ văzînd B// 18 *după* biruiaște ad. pre Franțoz B,C,E,V, pre franțoji G//

Deci s-au lăsat Angriia și Olandriia a-i mai da agiutoriu, și începuse a bate Franțojul pre Neamțu. Deci Neamțul vădzînd așa, stătut-au și alți mediaturi între dîșii și le-au făcut pace, împărțînd Țara Șpaniei în doao
 5 drept. Și pre undé le-au venit hotarale, răsipit-au cetăți și tîrguri, de le-au stricat și au făcut pace.

41. Pré atuncea au trecut și un sol mare de la lési la Poartă, anumé voevoda Mazoveșchii, de au așădza cu turcii céle amestecături multe. Și întorcîndu-s<ă> de la
 10 Poartă, au mărș la Avgust-craiu, și apoi l-au trimis craiul și la Petreburc, la împăratul Moscului.

42. Atuncea au trimis la lési și Turcul sol pre un șerim din Crîm, anume Șefer-bei, de-au făcut pace lui voevoda Chiovșchii și lui Stenislav, craiul din Pomorani<a>. Și
 f. 392 15 întorcîndu-s<ă> Șefer -/beiu de la lési, s-au și rădicat voevoda Chiovșchii și cu Șendze Ianoș Vișnoveșchii și cu alte capete, staroste Raavșchii, și s-au dus la locul lor în Țara Leșască, la Avgust-craiu, de s-au împreunat, și n-au avut nici o nevoie.

20 43. Așîderea și Stănislav-craiu încă au purces de la turci prin Țara Ungurească și au trecut la Pomoranie. Și

1—11 *lipsește* M,P// 1 Decii B,C/ Angliia B,C/ Olandiia D/ *după* ajutor ad. Niamțului B,E,G,V// 2 începuse B/ Franțozul B,C/ Niamțu B,C/ Decii Niamțul văziind B,C// 3 așa B,C/ alții C/ alții la <cu V> mediaturi D,V/ mediaturi C/ alții <alți crai G> cu mediaturi, adevă cu așezămînturi de pace B,E,G// 4 li-au B,C/ împărțînd B,C/Spanii B,C, Hispanii E, Ispanii V/drept în doao B,E,G,V// 5 li-au vinit B,C/ hotarali B// 6 *lipsește* de D/ li-au B,C/ pacé B// 7 41/35 B, 39 C, 40 E,G, 34 V/ Pre B,C// 8 *După* Poartă ad. prin Iași G/ pre anumé E/ Mazoveșchii B,C/ așezat B,C// 9 acéli B,C,D,E, G,V/ *după* multe ad. Și viind pin Iași i-au făcut Nicolae-vodă mare cinste E/ întorcîndu-să B//10 mersu B,C/craiul lésescu B,E,G,V//11 Petriburcu B, Petrburcu C, Petrburgu E,V/ împăratul B,C//12 42/36 B, 40 C, 41 E,G, 35 V, 55 M, 10 P/ Atuncea au trimis și împăratul turcescu la lési sol pre B,E,G,V. Atuncea împăratul turcescu au trimis sol la lési pre C/ Turcii au trimis pre un șerim de la Crim <turci P> sol la lési M,P// 13 anumé Șerim-bei B,C,D,E,V, pre anumi Șerim-beiu G, *lipsește* M,P/ de au B,C/ pacé B/ lui Iuzef voevoda Chiovșchii V//13-14 lui Stănislav și lui voevoda Chievșchii M,P// 14 Stănislav C, Stănislav Lișcinschii B,E,G,V/ craiului din Pomoranie C, *lipsește* M,P/ Pomoranie B// 14-15 Și după ci s-au întors solul turcescu, s-au și rădicat M,P// 15 Șefer/Șerim B,C,D,E,G,V/ bei C/ rădicat Iuzef Pototșchii, starosta Halețchii, voevoda Chiovșchii E,G// 16 *lipsește* și¹ E/ Xenje Ianoș Vișnoveșchii B,C,D,E,V// 17 *după* capete ad. anumé B,C,V, lési D, mari anumé E, lési anumi G/ capete/căpitenii a lor M,P/ *lipsește* staroste Raavșchii M,P/ *după* Raavșchii ad. și alții C//17—18 s-au dus în Țara Leșască la locurile lor și Avgust-craiul M,P// 18 la/și au mărș la G/ craiul lésescu E,G,V/de s-au împreunat <împreunat C> B,C,*lipsește* M,P// 20 43/37 B, 41 C, 42 E,G, 36 V, 56 M, *lipsește* P/Așîderea și C, *lipsește* M,P/ Stănislav-crai B,C, Stănislav Lișcinschii crai E// 21 prin/și s-au dus prin E,G, mers-au prin M,P/ Unguriască B,C/ *lipsește* și M,P/ Și tot nu M,P//

nu s-au încredzut să margă la craiul, ce s-au aşădzat în nişte târguri, în hotarale împăratului nemţesc.

44. Vrut-au turcii să dea galioane Şfedului, să-l pornească şi pre dînsul pre Marea Albă, pîn' la franţoji; 5 şi de acolo, ori să-i dea vase Franţia, ori să vie vasele lui. Şi n-au priimit, ce au dzis că pre uscat au venit, pre uscat să va ducé. Şi să mira şi turcii ce or mai face cu dînsul; că el arăta cartea împăratului turcesc, ce-i scrisese cînd au venit la Tighinea, că nu l-a lăsa şi-i va da oaste. Acéia 10 nădějdé căuta şi o aştepta.

45. Iară cînd au fost în al treile an a domniei lui Neculai-vodă, vleit 7222 (=1714), mazilit-au turcii şi pre Brîncovanul-vodă, trimiţînd pe Buiuc i<m>brihorul de l-au prins cu mare meşterşug. Că l-au înşălat unchii 15 lui, de au mers de la Tîrgovişte în Bucureşti, fiind agiuşi cu Mihai-vodă, de sta Mihai-vodă de-l pîrfe, gîndindu-s<ă> că va fi el domn.

Iar după ce l-au prins, au scos i<m>briorul ferman de la f. 392^v împărăţie, scriind la ţară de or priimi /pre Mihai-vodă 20 bine, iar de nu, să-ş rădice dintre dînşii pre cine ar vrea.

1 craiul Avgust B,C,D,E,G,V, craiul leşăscu M,P/ce]şi P/aşezat B,C// 2 nêste B/ hotarali C/împăratului B,C/nemţăscu B,nemţescu C// 3 44]38, 42 C, 43 E,G, 37 V, 47 M,lipseşte P/Vrut-au atuncea împărătiia Turcului să dea B,E,G,V/Şfedului]cra- iului şezăscu B <şezescu C> B,C,E,G,V// 3-4 Turcii au gătit citiva galioani să pornească pre craiul şvezăsc pre Mare albă M,P//4 porniască B,C/Mare B,C/pînă B,C/ franţoji B,C//5 lipseşte ori¹ M,P/Franţiia B,C/să-i dea fruanţujii galioane sau să-i vii a lui galioani de la Şveziia. Însă el n-au priimit M,P/ să viie B,V//6 după priimit ad. craiul,Şfedul, Şfedului B, craiul Şvedului E,G,V/ şi au zis: Pre uscat am venit, pre uscat mă voi <şi P> duci M,P/că]că el B,E,G,V/au vinit V, repetă B// 7 după dînsul ad. că nu-i mai putea intra în voie B,E,G//8 că]şi B,G, iar M,P/carte B/ împăratului turcescu B,C/ce-i scrisese B,C/pre cari i-au scris-o M,P//9 au vinit C, au vinit el M,P, au fost vinit B,E,G,V/ nu-l va lăsa C,P/ nu-l va lăsa în strei- nătate şi-i va da oaste de-l va duce la ţara lui. El acéia nedejde o <Acéia nădějde el o E> B,E,G,V/ şi-i]ci-i M,P// 10 nedejde C/ Deci acee nădejdi o aşteptaşi o cerca M,P// 11 45]39 B, 43 C, 44 E,G, 38 V, 58 M, lipseşte P/triile B/ domniia B,C//11-13 În anii di la zidiri 7223, iar di la Hristos 1716 <1700 M>, în al triile an a domniia i> lui Nicolaiu voevoda,împăratul turcesc au mazilit pre Brîncoveanul, domnul munti- nescu M,P//12 Nicolae B,C/ vleit]în anul B,C,D,V, anul E, în anii G/ 7223 C,D//13 Brîncoveanul B/pre B,C/îmbrihorul C, himbrior P imbrihorul de la Tărigrad V, imbrihorul de la Tărigrad, adecă comisul cel mare <împărătescu E,G>, de l-au B,C,E, G,V, // 14 prinsu B,C înşelat B,C// 15 mersu B,C/de au mers de la]şi l-au scos din M,P/ fiind unchii lui agiuşi B,E,G,V, fiind agiuşi unchii lui C//16-17 lipseşte de sta Mihai-vodă... că va fi el domn M,P//16 lipseşte Mihai-vodă B,E,G/pîrîia B, pîrîia la Poartă C,E,G/gîndind B,C,D,E,G,]socotind V//17 după domnu ad. în Ţara Muntenia- scă C,D,E,G,V, în Ţara Româniască, Munteniască B//18 prinsu B,C/prinsu pre Brîncoveanul-vodă E/imbrihorul B,C,himbriorul M,P/fermanul M,P//19 de la împărătiile B,C,lipseşte M,P/lipseşte scriind la ţară E/or]vor C/voevoda M/după vodă ad.să le fie domnu E//20 iar de nu, scriind la ţară,să-ş rădice domnu E,iar de nu,să-şi aleagă ţara pre cine or vre M,P/după rădice ad.domnu B,G/ar]or B,V,vor C,E,G//

Deci unchii Brîncovanului, anumé Costantin stolnicul şi Mihai spatariul, dacă au vădzut că-i las<ă> Poarta în voia lor, s-au lăsat de prieteşugul lui Mihai-vodă şi ş-au rădicat domn dintre dînşii, pre Ştefan Ca<n>tacuzino 5 spatariul, fiul lui Costantin stolnic.

46. Iară pre Brîncovanul l-au dus la Poartă cu mare pază şi cu multă avere, scrisă tot de i<m>brihorul, şi l-au închis la Edicula cu mare grija, şi pre dînsul, şi pre doamna-ş, şi pre cuconii săi, şi pre toate slugile lui. Că 10 era acel Gin Ali-paşa vezir un păgîn rău preste sam<ă> de nu folosie nemărui darea.

Deci atuncea au început şi solii moschiceşti a-l pîrî, şi Şfedul, şi de multe părţile, cum iaste mînie lui Dumne- dzeu. Măcar că cele pomeniri multe şi cei priiateni harnici 15 şi avere ce avea, sosindu-i atuncea ceasul, nemică nu i-au folosit. Precum dzice Scriptura: „Nu va folosi avere în dzioa urgii<i>“.

Poate-fi şi osinda Moldovii, că-i tot schimba domnii adese, şi-l blăstăma toat<ă> ţara; au poate-fi şi a unchiu- 20 său, a casei lui Şarban-vodă, au doar şi a moscalilor che-

1 Decii B,C/Brîncovanului-vodă D, Brîncoveanului-vodă B,C,E,G,V// 1-4 Deci ţara ş-au ales domnu dintre dînşii M,P// şi]şi cu E// 2 spătariul B,C/ lasă B,C// 3 priia- teşugul B,V// 4 domnu B,C/ Cantacozino spătariul B,C// 5 lipseşte fiul lui Costantin stolnic M,P/stolnicul B,C,D,E,V//6 46]40 B, 44 C, 45 E,G, 39 V, 59 M,lipseşte V/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G,V/după Poartă ad. la Tărigrad B,E,G//6-9 Hibriorul au scris toată avere Brîncovanului şi împreună cu avere au luat pre Brîncovanul, pre doamna, pre beizădeli şi pre toati slugile lui. Şi ducîndu-i pînă la Tărigrad cu mari pază, pre toţi i-au pus în Edicula M,P//7 avere B/ scrise B/ tot]toată C,V/imbri- horul B,C//8 la]în B,G,V/ grije B,C//9 doamna V/ coconii B,C/săi]lui G/ slugili C//10 acel vezir atuncea <lipseşte atuncea E> pre anumé Gin Ali-paşa un păgîn B,E,G,V/ piste B/ samă B,C/ viziriul D, lipseşte C//9-11 lipseşte Că era acel... nemărui darea M,P//11 folosia B,C//12 Decii B,C/ după început ad. pre Brîncoveanul-vodă B,E,V/ după pîrî ad. pre Brîncoveanul-vodă D,G// 12-16 Craiul şvezăscu şi solii moschiceşti atuncea au pîrît pre Brîncovanul foarte tari. Multi pominiri <multă po- menire P> făcuse Brîncovanul şi mulţi prietini vrednici ave şi multă averi au avut, dar dacă i-au sosit ceasul, toati aceli nemică nu i-au folosit M,P// 13 şi Şfedul]şi craiul Şfedului B,C, şi craiul Şvedului D,G,V,ad.marginal E/multe]toate B,E,G,V/ părţi C,D/mîniia C]mîniia şi urgiia B,G,V// 14 Măcarî B,C/ celi C/ celi mănăstiri, mari pomeniri şi multe şi cfei priiatini B,E,G/ cele mănăstiri, pomeniri V/priiatini C/harnici]buni şi harnici E,G//15 avere B,C/ ceasul morţii B,E,G, ceasul peririi D// 16 lipseşte Precum dzice Scriptura M,P/ Nu folosăşti M,P/ averea B,C// 17 urgii B,C// 18 Poati fi l-au agiuşi şi osinda Ţării Moldovii, că tot M,P/ osinda C/ osinda Moldovii să-l fiie fost agiuşu, că tot B,E,G,V//19 lipseşte adese M,P/ după adesia ad. totdeauna C/ după adese ad. în Moldova şi să făcea cheltuială B,E,G/ toată ţara B,C/sărării M,P/ poate fi osinda B,E,G/ lipseşte a unchiu-său D// 19-20 lipseşte au poate fi... lui Şarban-vodă M,P// 20 casii B,V/ Şerban-vodă B,C/ doară B/ chiemare B,C//

maré și apoi vicleșug. Că mult sînge creștinesc s-au vărsat și de multe ori îl blăstăma împăratul Moscului și dzicea: „Iuda-Brincovanul m-au vîndut, de am răpus oaste și am pățit aceasta“.

f. 393 5 47. Deci l-au scos și au tăet capetele, întîi a patru cuconi ai săi, apoi și a lui și a cîțiva boiari, slugi ai lui.

Iar pre doamna și pre alte slugi le-au ținut încăș vro 2 ani la închisoare și apoi i-au slobodzit.

Atuncea, cîndu-i tăia feciorii, au fost dzicînd unul să-l 10 turcească, să nu-l tae; dar tată-său l-au îmbărbat tare, să nu-ș lase lege. Numai un copilaș, nepot de fiu Brincovanului, au scăpat, că l-au luat în saraiul împărătescu, ca să-l turcească; iar mai pre urmă l-au scos îma împăratului și l-au dat la maica sa, caré mai pe urmă la istorie 15 lui va arăta mai pre largu.

Precum să dzice „domn bogat și fără sfat“, adevăr că atuncea au fost fără sfat, dacă s-au mîniat Dumnezeu pre dînsul. Iar mai nainte, în 30 ani, tot cu sfat au fost;

1 după apoi ad. mai pre urmă B,E,G, pe urmă V/ vicleșug B,C//1-2 Iar mai ales l-au agiuns blestămîl marilui Petru, împăratul <împăratul P> Moscului, di vreme că el l-a chîemiat și apoi au făcut vicleșug. Că atuncea multu sîngi creștinescu s-au vărsat M,P/ creștinescu B, C// 2 ori l-au fost blăstămînd împăratul Moscului Petri Alexievici și au fost dzicînd B,E,G,V/ împăratul Moscului C/ numitul imperatoriu <împărat P> M,P// 3-4 m-au vîndut. El m-au făcut di am prăpădit atîta oaste și am pătimit aceste M,P// 3 oastea C// 5 47/41 B,V, 43 C, 46 E, G, 62 M, lipsește P/ Decii B,C/ l-au j-au E,V/ au j-au G,V/ tăiat B, tăiat C/ capetele C/ lipsește întîi B,E,G,V// 5-6 Poroncît-au împăratul turcescu di i-au scos pre toți; și întîi au tăiat capitele a patru beizadeli ai lui, apoi a lui, după aceia și a cîțva boeri ai lui M,P// 6 coconi B,V/ și apoi V/ slugi a lui C,V,M,P// 7 li-au ținut C, i-au ținut B,E,G,M,P/ i-au ținut vreo doi ani D/ încă B,E,V/închiși M,P/ vreo doi B,C// 8 la închisoare B, C, lipsește M,P/ și i-au slobodzit apoi B,E// 9 Iar atuncea cînd îi tăia ficiorii C, Iar atuncea cînd i-au fost tăind ficiorii B,D,E,V, Iar cînd i-au fost tăind ficiorii, atunci G/ să-lj-să să B,C,D,E,G,V// 9-11 Atuncea cînd era să-i tai, unul din ficiorii lui au fost zicînd să nu-l tai, că să va turci. Iar tatăl său, Brincovanul, foarti l-au înbărbătat, zicînd <zicîndu-i P> să nu-și lasi legi. Și numai M,P// 10 tale B/ după tată-său ad. Brincovanul-vodă B, Brincoveanul-vodă E,G,V/ înbărbătat B,C, D,E,G,V/ după tare ad. zicînd G// 11 lasă C,E//lépede V/ Brincoveanului-vodă B,C, E,G, Brincoveanului-vodă V, a Brincoveanului-vodă D/fiiu Brincoveanului/ficior ai lui M, P// 12 l-au luat în saraui să-l turcească M,P/ în j-la B,E,G,V/ saraiul turcescu, împărătescu E/împărătescu C//13 îma]mama G, muma P/împăratului B,C//14 l-au dat maică-sa B,E,G,V, l-au dat mini-sa M,P/ care B/ pre B,C/ lipsește la B,E,G,V/ istoriia C//14—15 lipsește caré mai... pre largu. M,P//15 lipsește lui B,E,G,V/ mai pre largu]la rînd B,E,G, lipsește C,V// 16 Precum au dzis unii C/ domnu B,C, domnul G/ fără de B,C,D,E,G,V/ adevărat B,C,D,E,G,V//17 după atuncea ad. Brincoveanul-vodă B,E, G,V fără de B,C,D,E,V/ ad. marginal fără de sfat G// 16-18 Această osîndă l-au agiuns pre Brincovanul dacă s-au mîniat Dumnezău pre dînsul. În triizăci ani au ținut Dumnezău cu dînsul și apoi diodată au pornit urgia <sa P> asupra lui M,P// 18 înnainte B,C/ înnainte vrême în vreo E,G/ înnainte vrême, în vreo doaozăci și șeasle de ani și mai bine tot V/ în vreo triizăci de ani B,C/ de ani D//

că ținea Dumnezeu și-i erta osînda. Iar acmu n-au vrut să-l mai rabde. Și cînd l-au tăiat, au adus pre toți solii de-l privia.

48. După aceasta au pornit și craiul Șfedului prin 5 Țara Ungurească și au trecut cu pace pîn' la țara lui, la Pomoranie. Atuncea au slobodzit și pre solii moschicești, să-ș margă la pămîntul său. Și-i aștepta Șeremet cu bucurie maré. Iar cînd au agiuns feciorul lui pre la Nemirov, nu știu ce l-au lovit, c-au murit, și n-au apucat tată-său 10 să-l vadză viu. Dzik unii c-au mîncat ciuperce și au murit, iar unii dzic să-l fie otrăvit soltanul la Tighinea, pentru să f. 393 v s<ă> minie tată-său, /Șeremet, să stricé pacea, căci tătarii pururea ar pofti să fie oaste. Iar unii dzicea că dintre dînșii l-au otrăvit.

15 49. Craiul șfedzesc, după ce-au întrat în Pomoranie, strînsuș-au oaste ce-au mai putut de țara lui, avînd nădejdea că-i va da și Franțojul agiutoriu. Și au început să s<ă> bată iar cu Moscalul, vîrtos, ca să-ș scoață locul și cetățile ce i-au luat.

1 că]pentru că C/ după Dumnezeu ad. cu dînsul B,D,E,G/ că-i erta Dumnezeu osînda și păcatul V/ după osînda ad. și păcatul B,E,G, păcatul C/ Iară acum <lipsește acum V>, mai pre urmă, n-au vrut B,E,G,V, iar dacă s-au mîniat Dumnezeu n-au vrut C//1-2 lipsește Iar acmu... mai rabde. M,P//2 Și Iar V/ cînd]cît D după adus ad. împăratul M,P/ lipsește pre V//3 di au privit M,P/ după privia ad. solii moschicești, solul <și a E,G> Niamțului și solul <și a E,G,V> Franțozului, solul <solii G, al V> Inglezului, solul <și a E,G, și al V> Venețianului și solul <al V> Flemengului și al Leavului <Leahului E,G, și lēși V> și al Șfedului <Șvedului E,G, și șvedzi ce să afla la Țarigrad; toți privia V> B,E,G,V// 4 48] 42B 46 C, 65 M, lipsește V,P/ Dupre acēia B,E,G,V, lipsește M,P/ Pornit-au împăratul turcescu și pre craiul șvezăsc M,P/ și]și pre B,C,D,E,G, și pe V/ Șvedului V//5 Unguriască B, C/ trecut]mersu M,P/ pînă B, C/ la]în M,P//6 Pomorania B/ ante Atuncea: 47 C, 43 V/ lipsește Atuncea M, P/ Slobodzit-au M,P/ după moschicești ad. din Țarigrad B,E,G// 7 pămîntul său]țara sa M,P/ după sau ad. la Moscu B,G/ Șeremet feldmarsal B,E,G/ cu mare bucuriie B,E,M,P,V, cu mari bucurii G// 8-10 Ficiorul <Ficiorii M> lui Șăremet, după ce au agiuns în Nimirova au murit și n-au apucat tatăl-său să-l vază viu M,P// 8 agiuns B,C/ ficiorul C, ficiorul lui Șeremet, B,E,G/ lipsește lui D/ Nemirova B,C,D,E,V//9 nu știu]nu să știe C,E,G,V, nu să știe B,D/ că au murit B,C/ tată-său Șeremet B,E,G,V//10 să-l]nici să-l G/ ante Dzik: 48 C/ c-au]că să fie C/ Dzik <Dzicea E> unii să fiie mîncat ciuperce de pre cîmpu, otrăvite <și să fie fost otrăvite V> și să fiie murit B,E,G,V// 10-19 lipsește Dzik unii c-au mîncat... ce i-au luat. M,P//11 zicu C, zicea B,D,E,V/ zice că să-l fie G/ fiie B/ pentru ca E,G//12 să C/ să mă mîniie B/ Șeremet feldmarsal B,E,G/ să]și și să B,E,G,V/ strice C/ după pacea ad. cu turcii B,G,V, cu tătarii E/ căci]pentru că C,E,G, pentru căci D//13 ari pofti C/să]ca să G/ fiie B,V/ Iară B// 14 dintre dînșii, dintre moscali, să-l fiie otrăvit B, E,G,V/ după otrăvit ad. ce întru adevăr nu să știe di ce au murit C, dar adevărul nu să știe E,G// 15 49]43 B, 44 V/ Iară craiul V/ șfezescu B,C/ ce au B,C/Pomorania B// 16 oastea C/ce au B,C/putut]javut V/de]den B, din E,G/lipsește lui B/nejde B,C// 17 Franțozul B,C/ agiutoriu B//18 să B,C/ iarăș D/Moscul G/ scoață C//19 ce i-au luat]ce-i luasă Moscul B,E,G,V//

Deci Moscalul și Avgust-craiu cu sasii și craiul Daniei și Prusul, toți acești s-au învoit la un loc cu legături și au început a să bate cu craiul Șfedului. Unii să bătea pre apă, alții s-au dus în Pomoranie, și au tot bătut pre craiul Șfedului, pîn-i-au luat toat(ă) Țara Pomoraniei, cu toate cetățile. Numai ce i-au rămas o cetate, unde-i era stolița Pomoraniei, anume Ștetenu. Și să închisese acolo, de s(ă) bătea cu ceilalți crai. Și aștepta craiul să-i vie agiutor de la Franțoj pre apă. Atuncea, nărocul lui cel prost, că au murit 10 craiul franțojesc cel bătrîn, anume al 14 Liudovic.

50. Și nemerind acea veste la Avgust-craiu stînd cu oaste prinregiurul cetății Ștetenu, au pus un trîmbicer al lui dînd veste din trîmbiț(ă) c-au murit craiul franțojesc, ca să audă craiul Șfedului din cetate, unde / era 15 închis.

Iar craiul Șfedului, dac-au înțeles din trîmbița lui Avgust-craiu că au murit craiul franțojesc, pus-au și el alt trîmbicear a lui di-au răspuns înapoi din trîmbița(-i), lui Avgust-craiu, dzicîndu-i așa: „Di-au murit craiul 20 franțojesc, iar craiul nostru, unul din cei 12 monarhi a Evropiei, iaste sănătos și nu s(ă) teme de nemic“. Iar cînd au fost preste doa, trei dzile, au lăsat craiul cetate și au fugit, cu niște vase pre maré, la țara lui, la Ștocul.

51. Atuncea au luat și toat(ă) Țara Pomoraniei; și 25 pre Moscal nu l-au lăsat Prusul să stăpînească acolo în

1-25 *lipesc* M,P//1 Decii B,C//1-2 și 1-3 și cu B,E,G,V/ crai B,C/ craiul leșescu D,V/ Danii B,C,V// 2 aceștia C/ locu B,C/ la un locu și la un cuvîntu cu legături E,G// 3 Și unii B,E,G,V//4 alții iar alții pre uscat B,E,G,V/ Pomorania B/au]l-au E,G//5 după Șfedului ad. și unii să bătea pre apă B/ pînă C, pînă ce B,E,G/ toată B,C/Pomorani(i) B, Pomorani C//6 Numai ce-i rămăsese E,G/ cetate C/ undé era B, D,E,V, undé iaste C//7 Pomorani B,C/ închisese B,C,V/ după acolo ad. craiul Șfedului <Șvedului E, G> B,E,G,V/ să B,C// 8 craiul Șfedului <Șvedului E, G> B,E,G,V/ vile B/ ajutoriu B, agiutoriu C//9 Franțoz B, franțoji C,E/V, norocul C/ după prost ad. au fost V//10 franțozescu B,C,E/ anume B,C, *lipsește* D// 11 50]44 B, 45 V/ nemerind]sosind C, viind G,V/ craiul leșescu B,E,V, craiul leșescu C,G// 12 un]pre un C/trîmbicer B,C// 13 trîmbiță B,C/ că au murit B, precum au murit C/ franțozescu B,C// 14 undé B/ de unde C,E,G// 16 Iară B/ deaca B, dacă C/ înțales B,C// 17 crai B,C/ franțozescu B,C,V// 18 al lui de au răspunsu B,C/ înapoi B,C, *lipsește* V/ trîmbiță C,E,V, trîmbița-i D// 19 crai B,C/ așa B, așa C/ De au B,C//20 franțozescu B,C,V/ din cîei doisprăzece B/ doisprăzece C//21 ai Evropii B,E, a Evropii C/ nu să tème B,C/ nemic B,C//22 doao B *lipsește* C/ trii B,C/ au lăsat craiul Șfedului și cetatea Ștetenu B,E,V/ cetatea C, și cetatea Șvedului G//23 nêste B/ mare B,C/ la Ștocul]la scaonul său la <lipsește la G> Ștocul C,D,E,G, la scaonul crăescu la Ștocul V// 24 51]45 B, 46 V/ Atuncea Moscul și <cu V> ceilalți crai i-au luat Șfedului și B,E,G, V/ toată B,C/ Pomorani B,C/ și²iar B,E,G,V// 25 stăpîniască B,C//

Pomoranie, fiind lor acolo locul de moșie. Ce i-au dat cîteva pungi de bani pentru cheltuiala oștii, și au rămas Pomoraniia a celorlalți crai, cum s-au dzis mai sus.

52. Iar Șfedul, după ce s-au dus la Ștocul, au început a 5 pune mediatu de pace, să facă cu Moscul și cu Prusul și cu Avgust-craiu, și au început a conteni de a să mai bate. Iar craiul Daniei nu-i priimiia la pace și-l tot bătea de cea parte de maré, unde aré și Dania loc.

53. Turcii, dacă s-au curățit de Șfed și de soli și de 10 aceste toate cite scriu mai sus, rădicatu-s-au împărăția cu toată puterea și s-au dus la frînci, la Țara Morei(i), ce o ținea veniticii, și au luat-o toat(ă), cu toate / cetățile ce era întru acea țară Moreia. Și au așădzat într-însele pașalicuri, precum fusese mai nainte vrème iară a lor și să 15 dezbătus(ă) ei de la turci, cînd să bătusă turcii cu nēmții la Beciu. Și luînd-o acmu, s-au întors iar înapoi la Udriiu.

Atuncea au prins și pre un domn sfetnic Țării Morii, caré era și doftor vestit, anume Lichinie. Și fusese acel doftor și aicea în țară, la domniia lui Ant(i)ohie-vodă 20 întii, și apoi, ducîndu-s(ă) la moșiile lui acolo, la Moria,

1-8 *lipesc* M,P//1 Pomoraniia B/ fiind a lor C,D/ fiind acolo locul al <lipsește la G> lor de moșie B,E,G,V//2 *repetă* de bani B/ după bani ad. Moscului B,E,G,V//3 a celorlalți C/cum]precum B,D,E,G,V/ dzis mai sus]mai sus s-au scris B,E,G,V//4 52]46 B, 47 V, *lipsește* C/ Iară craiul Șfedului <Șvedului E, G> B,C,E,G,V/ după cîe B/ s-au dus la țara lui, la scaonul său la Ștocul B,C,E,V, s-au dus la scaonul lui, la țara sa, Ștocul G// 5 puné B/ Prusul]craiul prusăcu B,E,G,V// 6 Avgust, craiul leșescu B, E,G,V/ a mai conteni B,E,G, //7 Iară B/ Danii B,C/ nu-i]nu-l C,D/ nu-l priimiia pre Șfed <Șved E, G> la pacé B,E,G,V// 8 di cea B/ mare B,C/ undé B/ are B,C/ Dania B,C// 9 53]47 B, 48 V, 67 M, *lipsește* P/ Șved C]svezi M, P/ solii moschicești B,D,E,G, V// 10 *lipsește* și de aceste toate cite scriu mai sus M,P/ de toate B,E/ scriu mai sus]mai sus s-au scris B,E,G,V/ împărăția B,C// 10-11 s-au rădicat cu împărăția di la Odriiu și s-au dus la frînci în Țara Amorieia, pre care o ține vinețienii M,P// 11 puterea B,C, Morii B,C,V//12 veniticii, venețianii D, venețianii B,V, venețianii C,E, G/ *lipsește* toat(ă) B, E,G,V//13 Moria B,C,V, Amorieia M,P/ așezat B,C/ într-însele]prin toate cetățile B,E,G,V, prin cetăți C, și în Amorieia M,P/ pașalicuri B,C//14 fusésie C, mai fusésie B,E,G,V/ și mai G, V/ înainte B,C/ vrème B/ iar B,C/ lor] turcilor B,E,G,V// 14-16 *lipsește* precum fusese mai nainte... cu nēmții la Beciu. M,P// 15 dezbătută lei B,C/ nēmții B,C// 16 Și luund turcii Moria de al doile rînd s-au întors înapoi <lipsește V> iar <iarăș V> la Udriiu B,E,G,V, Și luund iară acum a doa oară, s-au întors la Udriiu C, Și luund acum de al doile rînd Moria, turcii s-au întors la Udriiu D, Și <lipsește P> după aceia cu mari bucurii s-au întors la Odriiu M,P// 17 au prinsu C, au prinsu turcii B,E,G,V/ *lipsește* și E,G/ domnu B,C/ sfetnic a Morii V/ Țării Morei B// 17-19 Împăratur turcescu, cînd au fost la Amorieia, au prins pre un domnu, sfetnic al Amorii, anumi Lichinii, cari <carile P> era și doftor vestit, și mai înainte au fost și în Moldova M,P// 18 care B,C, carele D/ Lichiniile B,V/ fusésie C//19 aicea în țară]aicea la noi în țară, în Moldova D// 18-19 Iară <Care E, G, V> acel doftor fusésie și aici la noi în țară, în Moldova, la domniia dintii a lui Antiohii-vodă și apoi B,E,G,V/ Antiohie C//20 ducîndu-să B/ Morea B, Moreia C// 19-1 *lipsește* la domniia lui Ant(i)ohie-vodă... de era sfetnic M,P//

cădzus(ă) de era sfetnic. Deci cunoscându-l turcii, de la Țarigrad, îndată l-au spînzurat.

54. Iară de iarnă au început a să învrăjbi Turcul și cu Neamțul, să strice pacea, din pricina Moreia.

5 Și au trimis di-au mazilit pre Ștefan Ca(n)tacuzino-vodă, feciorul lui Costantin stolnicul, din Țara Muntenească. Și cum l-au dus la Poartă, l-au și spîndzurat, și pre dînsul și pre tată-său Costantin stolnic(ul), neplinind anul cu domnia în Țara Muntenească. Și au agiuns și ei osinda Brîncovanului, căci îl vîndus(ă) ei pre dînsul. Și i-au rămas lui Ștefan-vodă 2 feciori; unul slujește la nemți, altul la moscal(i).

55. Iară în locul lui au pus domn pre Neculai-vodă, și în locul lui Neculai-vodă, în Moldova, au pus domn pre 15 Mihai-vodă.

Deci Neculai-vodă, gătindu-s(ă) de aicea cu toate conacele, au purces în Țara Muntenească. Și atuncea, la f. 395 purcesul / din Iași, multe voroave ce nu s-au cădzut au

1 căzuse B]agiuns(ă) C,D,E,G,V/ sfetnic agiuns(ă) de era G/ Decii B,C]și M,P/ de la]încă din M,P// 3 54]47 B, 49 V, 68 M, *lipsește* P//3-4 turcii <și V> cu nemții B,E, G,V/ Turcii și nemții, din pricina Amorii iarăș s-au învrăjbit. M,P// 4 Niamțul C/ stricle B/ pace C/Morii B,C,V// 5 după trimis ad. împăratul turcescu B,E,G/ de au B,C/ Cantacozino B,C//6 după vodă ad. domnul Țării Muntenești D/ feciorul B,C/ Munteniască B,C// 5-10 Împăratul turcescu s-au miniat pre Ștefan Cantacozino voevoda, domnul munte<ne>scu, au triimes di l-au mazilit. Și cum l-au adus la Țarigrad, îndată l-au spînzurat, împreună și pre tatăl său, Costandin stolnicul. Că i-au agiuns și pre dînsii osinda Brîncovanului, fiindcă ei îl pîrîsă la turci. M,P//7 după Poartă ad. la Țarigrad, îndată E,G, îndată B/ *lipsește* și G/ spîndzurat]zugrumat B, D,G,V, *lipsește* C/ *lipsește* și pre dînsul B,V//8 și pre Costantin stolnicul, pre tată-său V/ pre Costantin stolnicul B/ stolnicul C/anul]doi ani B,D,E,G,V//9 după domnia ad. Ștefan-vodă V/ *lipsește* în Țara Muntenească C/ Munteniască C/ agiunsu B, C/ ei]iei B,V/ osinda Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V//10 căci] pentru căci C,G, pentru că E/ vînduse B, vîndusă C/ ei îl vîndusă pre dînsul E/ ei]iei B/ după dînsul ad. cu înșăleciune, precum mai sus s-au scris B,E,G,V//11 Ștefan-vodă Cantacozino D/ doi feciori C/ slujește] au slujit C// 10-12 *autograf* Neculce Și i-au rămas... la moscal(i), *lipsește* B,E,G,V,M,P//11-12 la nemți]la împărăția Niamțului D/altul]și altul C, iar altul D/ la moscali C]la împărăția Moscului. Și cum va mai fi, vreme viitoare va arăta D// 13 55]48 B, 50 V, 71 M, 13 P/ în locul lui Ștefan Cantacozino au pus împărăția <*lipsește* împărăția D> domnu pre Nicolae-vodă Mavrocordat în Țara Muntenească și în locul D,E/ domnu B,C/ Nicolai C/ după Nicolae-vodă ad. în Țara Muntenească B,V, Mavrocordat în Țara Muntenească G// 13-15 Pre Nicolai voevoda l-au pus domn în Țara Muntenească, iar pre Mihai voevoda în Țara Moldovii <pre Mihai-vodă în Țara Muntenească; ce nu în Țara Muntenească, în Țara Moldovei P> în loc lui Nicolai voevoda M,P// 14 Nicolae B, Nicolai C/in]aicea în D/domnu B,C//15 Mihai-vodă Racoviță B,E,G,V//16 Decii B,C/ Nicolae B,Nicolai C/gătindu-să B/ s-au gătît C/ după aicea ad. din Moldova B,E,G,V// 16-17 *lipsește* Deci Neculai-vodă... Și atuncea M,P//17 și au purces C/Munteniască B,C//18 după purcesul ad. lui D, lui Nicolae-vodă B,C,E,G,V// 17-1 La purcesul lui Nicolai voevoda din Eși, Lupul vornicul multi și împotrivoari cuvinti au zis lui Nicolai voevoda. M,P//

grăit Lupul vornicul lui Neculai-vodă, împotrivă. În loc de cînte și milă ce au avut de la acest domn, el îi mulțămia cu voroave proaste după cumu-i firea acestui neam a Gavriliteștilor, de nu sînt nici unui domn mulțamitori, ce pre urmă tot cu năpăști le mulțămesc. Caré în scurtă vreme ș-au răsplătit Neculai-vodă această gîlceavă de cătră Lupul; că pentru simetia lui ș-au pus, ticălosul, capul, precum s-a arăta înainte.

Iar în țar(ă) au venit domn Mihai-vodă cu a treia 10 domnie.

A TREIA DOMNIE A LUI MIHAI RACOVIȚĂ VOEVODA,
VLEAT 7224 (=1716). CAP 93

Zacial(o) 1. Mihai Racoviță voevoda viind în scaon în Iași iarna, bucuratu-s-au toat(ă) țara, fiind el peme- 15 tian, și mai vîrtos neamul său, că era mult.

Și dîntiu să arăta cu mare dragoste și blîndețe țării. Țara încă să bucura, căci era moldovan și le era pre lésne la divanuri a grăi cu dînsul. Că-i giudeca drept și blînd, și ușa îi era pre deschisă, nu cu mărîre multă.

1 Nicolae B, Nicolai C/ împotrivă B,C/ În loc de]pentru B,E,G,V//2 mila B/mila și cîntea E,G/ domnu B,C// 1-10 Și în loc de milă și di cînti ce-au avut di la dînsul, cu aceste i-au răsplătit, că așa esti fire Gavriliteștilor; pentru cari hulă în scurtă vreme i-au răsplătit <Mihaiu M> Nicolai voevoda, după cum vom arăta mai înainte V> B,E,G,V, precum să vă arăta istoria înainte, la rînd D, precum să va arăta înainte C// 9 Iară B/țară B]Moldova V/ Iar la noi în Moldova au vînit C, iar aicea la noi în țară, în Moldova, au vînit D, iar în țară aici la noi, în Moldova, au vînit E,G/ au vînit B/ domnu B,C/ Mihai-vodă Racoviță E,G/ tria B,C//10 domnie B//11 Domnia a tria E,G/ tria domnie B,C,V/ Mihai-vodă Racoviță G// 12 Cap. 96. În anul 7224 D, Cap 93. Anul 7224 C, Cap 98. În anii 1716 P/ Vleat] În anul B,G,V, Anul E, În anii M/ 7224]1716 M/ Cap 92 V, *lipsește* E,G,M, // 13 Zaci <alo> C, *lipsește* B,D,E,G,V,M,P/ *lipsește* Racoviță M,P/ viind la scaonul domnesc E,G/ in]la B,V// 13-14 au vînit iarna <iarăș P> în scaun în Eși. Și s-au bucurat M,P// 14 *lipsește* iarna B,E,G,V/ toată B, C/ fiind el pămîntian C, *lipsește* E,G,V// 15 și]iar P/ vîrtos]ale M, P/niamul său B,C]tot niamul lui M,P/ *lipsește* că era mult C, V/ mult]multi M,P// 16 dîntii B,C, *lipsește* V/ cu mari dragosti s-au arătat cătră țară. Și țara M,P/ ad. marginal și blîndețe D/ țării B// 17 să bucura de dînsul, fiind și el moldovan M,P/ căci] pentru căci D, pentru că E,G/ după era ad. tuturor M,P/ repetă pre V//18 lesne B,C/ a grăi]putia grăi M,P/ Că-i] Îi M,P/ judeca B//18-19 *lipsește* și¹ P și¹⁻² M//19 ușa B/ prea C, *lipsește* B,E,G,V,M,P/ nu]și nu B,C,E,G,V/ cu]cu atîta M,P/ mărîre B,C//

Și după obiceiul, a treia dzi au boerit pre acești boiari cari-i scriu mai gios. Pus-au pre Ilie Catargiul vel-logofăt, pre Lupul Costache vel-vornic / de Țara de Gios, pre Ioan Sturdzea vel-vornic de Țara de Sus, pre frate-său 5 Dumitrașco Racoviț(ă) hatman, pre Costantin vel-postelnic, pre Ioan Păladi, cumnată-său, vel-spătar, pre Dimitrii Macrii vel-ban, pre Costantin Ruset vel-păhar-nic, pre Costantin Costachi vel-vistiernic, pre cumnată-său Costandache vel-stolnic, pre Iordache Ca(n)tacuzino 10 vel-comis.

Aceștie era boerii lui Mihai-vodă la a treia domnie. Și nu era nici unul mai de cinste decât altul, că era mai tot un neam. Numai Costantin postelnicul era oarece mai în cinste, avînd un frate capichihai la Poartă, anume 15 Manolache chiurci-bașia.

2. Lui Mihai-vodă atuncea îi vrea hi lésne și îndemînă a domni, că de neprietenii lui, de munténi, să curățis(ă) de toți; boiarii cei bătrîni, carii îi mai sta împotrivă, iar murisă; la Țarigrad domni mazili pre atuncea nu era.

1 Deci a triia zi după obiceiul M/ Deci a trie zi au boerit P/ după]dupre B, pre E, G/ obicei B, C/ a triia dzi C, *lipsește* B, V/ boiarit B/ *lipsește* boiari P// 2 carii sînt scriși mai gios D, carii mai gios s-au scris G]ce să arată mai gios anume P, ci arată anumi mai gios M/ jos B/ *lipsește* Pus-au pre M, P/ log<o>făt C//3 *lipsește* pre¹⁻² M, P/ Costachi B, C/ *lipsește* de Țara de Gios, M, P/ Jos B/ *repelă* pre² B//4 Ion B, C/ *lipsește* de Țara de Sus, pre frate-său M, P//5 pe Dumitrașco Racoviț ce era frate lui Mihai-vodă l-au pus hatman V/ Racoviță B, C/ după Racoviță ad. l-au pus B, E, G/ *lipsește* pre M, P/ Costantin Ipsilanti B, C, D, E, G, V, M, P//6 *lipsește* pre¹⁻² M, P pre cumnatu-său Ion Păladi B, E, G/ Ion C, D/ pre Ion Păladi, ce era cumnat lui Mihai-vodă, l-au pus spătar mare V/*lipsește* cumnată-său C, M, P//7 Dimitrie Macrii B, C, Dimitriachi Irailiu M, Dimitru Irailiu P/ Rusăt B, C//7-8 *lipsește* pre³ M, P//8 Costachi]Negel M, P/ vistiernic B, C/*lipsește* cumnată-său M, P//8-10 vel-vistiernic, pre Iordachi Cantacozino, cumnatu-său, vel-comis, pre cumnatu-său Costandachi, vel-stolnic D//9 Costandachi B, C/ pre Costandachi ce era cumnat lui Mihai-vodă, vel-stolnic V/ *lipsește* pre M, P/ Iordache Cantacozeno Delianul V, M, P/ pre cumnată <cumnatu C>-său Iordachi Cantacozină Delianul vel-comis B, C, E, G//10 *lipsește* vel M//11 Aceștia B, C/ boiarii B, boiarii C/ voe voda M/ la a triia domnie <domniile B> B, C, *lipsește* M, P// 12 Și nici unul nu l-au mai M, P/ toți M, P//13 niam B, C/ Numai]Însă P/ Costantin postelnicul Ipsilanti E, G //14 în]de M, P/ avînd un frate ce era capichihai lui Mihai-vodă la Poartă, pre anume D/ avînd pre fratele său Manolachi chiurci-bașa capichihai la Poartă M, P/ capichihai B, C//15 Manolachi B, C/ chiurci-bașa C, chiurci-bașia împărătescu E, G// 16 2]3 B, E, G, M/ Iară lui V/ *lipsește* atuncea E, G/ îndemină B, C//16-19 Boerii munténi, pizmașii lui Mihai voevoda să trăcusă. Boerii cei bătrîni moldoveni murisă, cari în domniile întîiu și a doao îi sta împotrivă. Și pentru aceia lui Mihai voevoda îi era pre lesni a domni. La Țarigrad M, P// 17 nepriiatinii B, nepriiatinii C/ curățise B, curățisă C// 18 *lipsește* cei bătrîni B, E, G/ după bătrîni ad. den Moldova V/ inprotivă B, C//19 iară B/ la]și la V/ atuncia B/*lipsește* nu era. Că V// 19-1 era domni mazili numai Duca și Antohii Cantimir M, P//

Că era numai Duca-vodă și Antiohie-vodă, și nu avea obraz la Poartă; și Antiohi-vodă preste doi, trei ani i s-au tîmplat de-au murit.

Și adusese și cîțva greci cu dînsul, carii fusese din casa 5 Brîncovanului-vodă. Ce iarăș acei greci l-au adus la stricăciune, precum să va arăta înainte.

Și el încă să învășasă a domni, nu ca în cele 2 rînduri 1. 396 dentii, de era o turmă / și un păstoriu. Numai n-avea nărocire, că nu era pace.

10 Doamnă avea de treabă, bună și m<i>l<o>stivă, cuconi 5 și cucoane 3. Și-i era casa can grea. 2 cuconi îi ținea turcii zălog la Poartă; pre rînd îi schimba.

3. Pré acéia vrémé, gătindu-s<ă> turcii să purceagă asupra Neamțului, să iei Varadinul, iar Neculai-vodă 15 făcea niște răutăț mare în Țara Muntenescă în boiari. Pre unii îi închidea, pre alții îi tăia, pre alții îi jăcuia, de le lua toate avéile lor ce avea și-i pirîia la Poartă că sint

1 Costantin Duca-vodă D, E, G/ Antiohii C/ și² dar M, P//2 obraz]nici o trecire M, P, acești domni nici o trecere B, E, G, nici o trecere acești domni V/ după obraz ad. acești domni să umble după domnie D/ după Poartă ad. să umble după domniia <domnie C, G>B, C, E, G, V/ Antiohii B, C/ *lipsește* și M, P/ preste vreo C, piste vro V//2-3 Antohii voevoda n-au trăit mult, ci au murit. Și nu ave grijă Mihai voevoda de mazilii M, P/ trii B, C/ de au B, C// 4 Mihai voevoda adusă cu sini și cîțiva greci carii au fost de casa M, P/ după adusese ad. Mihai-vodă B, C, D, E, G, V/ cîțiva B, C/ după dînsul ad. din Țarigrad B, E, G, V/ fusese B, C/ după fusese ad. unii dintr-inșii B, V, unii dintre dînșii E, G// 5 Brîncoveanului B/ după adus ad. pre urmă B, V, pre Mihai-vodă mai pre urmă E, pre Mihai-vodă G/ stricăciună B// 5-6 *lipsește* vodă. Ce iarăș... înainte. M, P//6 precum istoria va scrie <arată E, G> înainte la rînd B, E, G, precum va arăta istorie la rînd înainte D, precum istoria va arăta înainte V/ înainte C// 7 Mihai-vodă și el încă să învășase B, E, G, V/ *lipsește* a domni E/ celi doao B, C//8 dentii]a domniilor sali dentii B, E, din domniia dentii și de a doaa D, *lipsește* C, G// 7-8 Însă el nu domniia ca în celelalti rînduri <ca în celi 2 rînduri P> ci într-alt chip, adică era numai o turmă și un păstoriu M, P//8-9 Numai avea nărocire B, E, V/ nu avea C//9 norocire C/ că]pentru că C/ pacé B//8-9 *lipsește* Numai... nu era pace. M, P// 10 triabă B, C/ *lipsește* și¹⁻² M, P/ milostivă B, C/ cuconi]beizadeli C, V, M, P/ cuconi 5]beizadele avea patru B, E, G//11 5]4 C, V/ cucoane] domnițe B, E, G, V, domniță C, M, P/ trii B, C/ coconi avea [patru, beizadele și domnițe trii D/ Și era C, *lipsește* M, P/ Doao beizadele era <fi era G> la Poartă la Țarigrad zălog, îi ținea turcii B, E, G, V/ 2 beizadeli era la Țarigrad zălog la Poartă C/ Doi coconi, beizadele era la Țarigrad; îi ținea D/ 2 beizadeli le ține turcii zălog la Poartă <la Poartă zălog P>; și să schimba beizadelile pre rînd M, P// 13 3]5 B, E, G, 7 M, *lipsește* P/ Pre aceli vremi B, E, G, V, *lipsește* M, P/ gătindu-să Bis-au gătît C/ purceadă B, C// 13-14 Turcii să gătiă să mîargă asupra nemților M, P// 14 Niamțului B]nemților C/ să ia Varadinul B, C, V, să ia cetatea Varadinul [E, G/ iară B, V, *lipsește* M, P/ Nicolae B, Nicolai C// 15 nește B, *lipsește* M, P/ răutăți B, C/ mari B, C/ Munteniască B, C/ în boiarii]asupra boerilor M, P// 16 jecua B, C/ îi jăcuia, <le M> tot ce ave lua M, P//17 luoa B, C/ averile B, C/ că]cum că M/ sint B, C//

haini și agiuși cu nēmții. Și pre cîț nu-i omorîe el, îi trimetea la Poartă de-i omorîa.

Atuncea au perit și Mihai spatar; atuncea ș-au adus aminte și de gîlceava ce i-au făcut vornicul Lupul, cînd 5 au trecut din Moldova în Țara Muntenescă, și l-au pîrît la veziriul Gin Ali-pașa cum că iaste hain, agiuș cu moscalii.

4. Deci Gin Ali-pașa veziriul, cum au înțeles, au și trimis un capigiui-bașe de l-au pus în obedzi pe Lupul, 10 de aice de la Mihai-vodă. Și agiușind pre veziriul pre drum, nici l-au mai giudecat, numai ce l-au scos și acolo în cîmpu au pus de i-au tăiat capul; iar trupul lui au rămas neîngropat, de l-au mîncat pasirile.

f. 396^v Așea au perit Lupul vornicul din pîra / lui Neculai-vodă. 15 Nici un boiar n-am vădzut precopsind din ceia ce sâ pun în price cu domnul.

Și atuncea cu Lupul au mai perit împreună și 2 boiari sirbești odată cu Lupul. Iar în locul Lupului au pus Mihai-vodă, domnul Moldovii, pre Dariie Donici.

20 5. Deci veziriul ducîndu-s(ă) la oaste la Varadin, și li-au eșit nēmții înainté cu Evghenie prințepul. Și ș-au dat

1 și s-au agiuș M,P// 1-3 *lipsește* Și pre... Mihai spatar M,P/ cîți B/ omorîa B,C//2 trimetea B, trimite C/ după omorîa ad. turcii B,E,G,V// 3 Mihai spătariul Cantacozino B,E,G,V/ spătariul C/ atuncea B,C// 4 după aminte ad. Nicolae-vodă B,E,G,V/ *lipsește* și M,P/ de înpotrivire și gîlceava ce i-au făcut Lupul vornicul la purcesul său din Eși în Țara Muntenescă M,P// 5 Muntenescă B,C/ după pîrît ad. la Poartă M,P//6 viziriul C/ pașia B/ *lipsește* veziriul Gin Ali-pașa M, P/ cum]zicînd M,P/ esti și el hain și s-au M,P/ agiușu B,C// 8 4]6 B,E,G, 9 M, *lipsește* P/ Decii B,C, *lipsește* M, P/ pașia B/ viziriul C/ Viziriul Gin Ali-pașa, cum s-au înștiințat, îndată au și triimes M,P/ înțales B,C/ au]cum au B,E,G,V// 9 un]pre un G/ capegi-bașia C,D/ după bașe ad. cu ferman B,E,G,V/ Lupul vornicul B,C,D,E,G,V// 9-10 un capegi-bașa și prinșind pre Lupul vornicul în Iași, l-au luat di la Mihaiu voevoda și l-au pus în obezi. Și agiușind M,P// 10 de aicea B,C, *lipsește* D/ după vodă ad. din Iași B,C,D,E,G,V/ viziriul C/ pe B,C// 11 după drum ad. la Dunăre B,E,G,V/ giudecat pre Lupul, ci îndată au poroncît di l-au scos la cîmpu și i-au tăiat M,P// 12 pus]poroncît G/ *lipsește* i-au E/ *lipsește* lui M//13 pasirile cerului B,E,G//14 Așa C]Și așa B,E,G,M,P/ din]pre M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M// 15 Nici]Că nici B,E,G,V/ boiariu B/ procopsind B,E, pricopsind V// 15-16 Nici un boieru din <de P> cei ci sâ pun înpotriva domnilor nu rămini procopsit <rămîn procopsit P> M, P// 17 atuncia B/ Lupul vornicul B,E,G,V/ împreună B,C/ doi B,C/ sirbești C// 17-18 *lipsește* Și atuncea... odată cu Lupul. M,P// 18 odată B]tot odată V/*lipsește* odată cu Lupul C// 18-19 Mihai voevoda în locul Lupului au pus vornic pre Darii Donici M,P/ au pus Mihai-vodă vornic mare de Țara de Gios pre Dariie Donici B,E,G,V// 19 pre Dariie Donici vel-vornic <vornic mare D> de Țara de Gios C,D// 20 5]7 B,E,G, 13 M, *lipsește* P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ veziriul C/ ducîndu-s(ă)] mergînd C// 20-4 Viziriul s-au dus cu oastia la Varadin. Evghenie prințipul și cu nēmții li-au eșit înainti. Și au dat bătaia strășnică de îmbe <amîndoa P> părțile. Evghenie cu nēmții au biruit pre turci și i-au răsipit și i-au <li-au P> luat toată ordiia. M,P//21 li-au și eșit C]eșitu-i-au G,B, eșitu-li-au E,V/ nēmții înaintea B,C/ prințipus B,C,D,E,V//

bătae de umbe părțile, prea groznică. Și i-au biruit Evghenie cu nēmții pre turci, di-au fugit turcii care încotro au putut; și li-au luat și ordiia toată. Atuncea au perit și spurcatul Gin Ali-pașa veziriul în războiu.

5 6. Acest Gin Ali-pașa era un păgîn rău, turbat și mare sorbitoriu de singe asupra creștinilor. Nu-i trebuia lui daruri sau rugăminte. Acesta au omorît pe Brîncovanul cu copiii lui; acesta au omorît și pe Ștefan-vodă, și pe tată-său, Costantin stolnic, și pe Mihai spatariul, și pe Lupul vornicul, și pre alții mulți. Acesta au omorît și pre vro 40 pași, tot aleși, frunte turcilor, de sterpisă împărăția turcească de capete. Acesta au stricat și mănăstirea Mavramur de la Țarigrad.

f. 397 15 Și-i era gîndul lui, de a birui pre nēmți, să pue pași și în Moldova și în Țara Muntenescă. Numai / nu i-au agiutat Dumnedzeu, că ș-au luat și el plata, că i-au luat tată-său, diiavolul, sufletul.

7. Iară nēmții, dac-au bătut pe turci, s-au mai pogorît de-au luat cetatea Timișvariul de la turci, cetate aleasă și 20 vestită, cu toate olatele ei, și s-au așădzat acolo la ernatec.

8. Atuncea munténii carii erau fugiți în Țara Ungurească derăul lui Neculai-vodă s-au rădicat cu cătane și au luat pre

1 bătae]războiu B,C,E,G,V/ îmbe B,D,V]amîndoa C,E,G/ prea]foarte B,E,V, foarte tare și G/ gro<a>znic B, C,E,G,V/ Evghenie prințipus V// 1-2 biruit pre turci Evghenie prințipus cu nēmții di-au fugit B,E// 2 de au C/ carii încotro B,C,V// 3 urdiia toată C,D/ după toată ad. turcilor B,V, a turcilor E, atunci lor G// 4 pașia B// 5 6]8 B,E,G, 14 M, *lipsește* P/ pașia B/ erau]au fost M,P/ turbat]turbat M,P// 6 sorbitoriu]vârsătoriu M,P/ singe B,C/ creștinilor B,C]tuturor M,P// 6-7 *lipsește* Nu-i trebuia... rugăminte. M,P// 7 omorît]tăiat M,P/ pre Brîncoveanu-vodă B,C,D,E, pre Brîncovanul-vodă, domnul muntenesc V// 8 cu]și pre toți M,P/ cu coconii lui B,G, *lipsește* C/ *lipsește* acesta M,P/ pre B, C,V/ *lipsește* și P/ Ștefan-vodă Cantacozino B,D,E,G, Ștefan Cantacozino M, Ștefan Cantacozino-vodă P// 9 stolnicul B,C,E/ *lipsește* și 1-2 M,P/ spătariul B,C/ pre 1-2 B,C// 10 și]și și M/ după mulți ad. creștini M,P// 11 și pre vreo B,C, *lipsește* M,P/ patruzăci de pași B,C, D,V/ pași turci M,P/ fruntea C/ sterpise B,C// 12 împărăția B, împărăție C,V/ *lipsește* turcească B,E,G,V/ capete]căpitenii M,P/ *lipsește* și M,P// 13 Mavromorul B,D, Mavromorul C,E,G,V,P, Mavromorul M/ de la] din M,P// 14 Și hotărîsi că de va birui M,P/ că de va birui G/ pe V/ nēmți B,C/ să]apoi să M,P/ puie B/ pașă P/ *lipsește* și M,P// 15 Țara Muntenescă B,C/Muntenia M,P// 16 plata, că au perit în războiu și i-au V// 16-17 *lipsește* că i-au luat... sufletul. M,P// 18 7]9 B,E,G, 15 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ nēmții B,C/ dacă B,C/ după ce M,P/ pre B,C/ s-au pogorît mai gios M,P// 19 și au luat di la turci cetate ce vestită, adică Timișvarul M,P/ de au C/ de au luat și B,E,V/ Timișvarul B,C/ cetate B/ aliasă B,C// 20 ei]iei B, C,V/ așezat B,C/ după acolo ad. nēmții B,E,G,V// 20-3 *lipsește* cu toate olatele... pace cu nēmții. M,P//21 8]10 B,E,G/ munténii] boiarii munténi B, E,G,V/ era fugiți B,C,V/ Unguriască B,C// 22-1 Nicolae 1-2 B, Nicolai 1-2 C// 22 după cătane ad. cu <și cu E,G> pivoda B,E,G,V//

Neculai-vodă din București în robie. Și l-au dus în Țara Ungurească de l-au ținut pînă la anul, pîn' ce-au făcut turcii pace cu nemții.

Și au luat nemții și din Olt încolo 5 ținuturi a Țării Muntenesti. Destulă răutate era și pe acolo de turci și de cătane, care mai pe largu va arăta istorie iei.

9. Iară în locul lui Neculai-vodă venis(ă) frate-său, Ioan-vodă terdzimanul, domn țării. Ce departe era firea lui Neculai-vodă de a lui Ion-vodă! Că Ion-vodă era minunat de om bun, cît nici acmu nu pot uita muntenii bunătața lui.

10. Eșit-au atuncea cătane și în Moldova, pre supt munte, la Cașin și la cetate la Neamțu, și cuprinsese țara pîn-în Sirétu. După cum sint moldovenii gata la jac,

15 îndat(ă) s-au dat la dîșii. Era și asupriți de Mihai-vodă, f. 397^v că scosese hîrtii pré țară și pre mazili, dăjdi / și desétini pe mazili țărănește. Obiceaiul cel de stîngerea mazililor nu vrea să-l mai părăsască. Deci cîți oameni și cîte casă boerești era dincolo de Sirétu ținea toți cu cătanele.

20 Și să făcusă niște tîlhărit mult peste samă. Și acmu Mihai-vodă stăpîniia numai pre lîngă Iași și la Orheiu

1 robite B// 2 Unguriască B,C/ după Unguriască ad. marginal la Sibiu V/ de]și E/ pînă B,C/ ce au C// 3 pacé B/ pace turcii C/ cu nemții pace G/ nemții B,C// 4 nemții B,C// cinci B,C/ Nemții au mai luat 5 ținuturi <olaturi P> din Olt în Țara Mun<ten>iască M,P// 5 Destule răutăți B,C,E, și destule răutăți V/ erau]au fost B,E,G,V// 5-10 lipsește Destulă răutate era... bunătața lui. M,P// 6 pre C/ care mai înainte istoria va arăta B,E,G, care istoria va arăta înainte V, care va arăta istoria la rînd C/ ie]înainte la rînd D// 7 9]11 B,E,G/ Nicolae B, Nicolai C/ după vodă ad. în Țara Munteniască C,D/ au venit C,D, venit-au B,E,G,V/ lipsește frate-său D/ Ion B,C,D,V// 8 domnu Țării Muntenesti B,C,D,E,G,V/ Nicolae B// 8-9 firea lui Ion-vodă de a lui Nicolai-vodă C// 9 de a frăține-său, lui Ion <Ioan G>-vodă E, G/ Ioan² C// 10 acmu B,C,G/ nu-l pot G/ munténii B,C/ bunătața B// 11 10]12 B,E,G, 17 M, lipsește P/ Atuncea au eșit catane <catini M> și în Moldova pre supt M,P// 12 la Cașen D]la mănăstiré la Cașen <Cașin C,G> B,C,E,G,V/ la Cetate Niamțului M,P/ Niamțu B,C/ după Niamțu ad. și la <în V> Cîmpul Lungu B,E,G,V/ cuprinsésie B,C]și au cuprins M,P// 14 pînă B,C/ sint B,C/ jacu B// 15 s-au dat]s-au închinat B, C/ îndat(ă) s-au dat la dîșii]s-au <și E> închinat la dîșii E,G, îndată s-au și închinat la dîșii V/ Și mulți moldoveni, după cum sint obicinuți, s-au dus la catani. M,P/ can asupriți B,C,E// 16 scosésie B,C/ pre B,C/ Moldovenii era asupriți de Mihai voevoda, că au scos mari hîrtii M,P/ și]iar M,P// 15-18 lipsește Era și asupriți... să-l mai părăsască. V// 16 dăjdi grele B,E,G/ deseatină B, desătină G, desétină C,D// 17 pre mazili B,C, lipsește M,P/ țărăniască B,E,V/ cel]cel rău B,E,G// 17-18 Stîngere mazililor nu vre să-și lasă, acest obiceiu rău. M,P/ stîngere B,C// 18 nu-l vrea C/ Decii B/ case B,C// 18-19 lipsește Deci cîți oameni... toți cu cătanele. M,P// 19 era din Sirétu încolo spre munte ținia <ținea C> B,C,E,G,V// 20 lipsește. Și să făcusă... samă. M,P/néște B/ preste B,C/acum C, lipsește B,E,G,V// 20-21 Catanile au stăpînit țara pînă aproape di Eși, iar Mihai voevoda au rămas numai cu Eși și inprejurul Iașului și puțin la Orheiu M,P// 21 după și ad. ținuturili de gios, la Orheiu, la Soroca, la Lăpușna, la Fălciu, la Covurlui, iar încolo B,E,G,V//

puțintel, iar încolo tot poghiazuri cu cătane, cu moldoveni amestecați; agiungea de prăda pré la Fălci și pre Bîrlad.

Hotinul, Cernăuții le ținea tot turcii. Și să mira ce a 5 face și de ce să va apuca; că domniia îi era noao și nu avea bani să plătească, să strîngă slujitori. Și-i era cu frică și să mutasă în Cetățue; și mai nici în Cetățue nu mînea, ce mînea cite la un loc, de nu știe nime. Că și boiarii încă nu era drepti, ce mulți dintre dîșii să agiunsese cu cătanele.

10 11. În Cetatea Neamțului era un căpitan, cap cătaniilor, anume Frênțe, și mai era și cițva mazili moldoveni cu dînsul acolo. Deci au făcut sfat să margă cu poghiaz, să iei pre Mihai-vodă.

12. Iară Mihai-vodă, oblicind sfatul lui, trimis-au pre 15 Macriiu vel-ban și Costantin Costachi vel-vist<ernic> să aducă vro doao, trei mii de tătari, ca să margă, să-i f. 398 lovască / întiiu el pre dîșii, decît ei pré dînsul.

Și mîrgînd acei boiari la tătari, s-au rădicat cițva mîrzaci să vie, încă și mai mulți de cîți poftisă Mihai-vodă.

1 după puțintel ad. ținuturile preste Prut D/ tot]era tot M,P/ podghiazuri C/ cu]de B,C,D,E,G,V,M,P/ amestecați cu moldoveni B,E,G// 2 pradă tîrgurili pre la Bacău, pre la Roman și pînă pre la Bîrlad B, E,G,V/ pre C/ pre]pre la C,M,P// 4 Hotinul și M,P/ Iar Hotinul îl ținea tot turcii B,E,G,V/ Iar ținutul Hotinului și cetatea tot turcii le ținea C/ lipsește Cernăuții B,C, D,E,G,V/ le]il D,M,P/ după mira <miera C> ad. Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/ ce va face B,V// 4-5 lipsește Și să mira... apuca; că M,P// 5 de]di B,C/ lipsește îi M,P/ domniia lui B,E,G/ lipsește și² M,P// 6 plătiască B/ să plătiască, să dea lîfe, să strîngă slujitori, să facă oameni de oaste. Și-i era C/ să-ș strîngă D, și să strîngă M,P/ Și era cu grijă și pentru aceia s-au mutat M,P// 7 să mutase din Iași <lipsește din Iași D> de șidea <în mănăstire G> în Cetățuia B,D,E,G,V/ după Cetățue ad. de șidea C/ după nici ad. acolo G/ Cetățuia² B,C// 8 după mînea ad. nopțile B,E,G,V/ locu B, C/ și mai că nu-l <că nu mai P> știa nime undi mine. Boerii încă M,P/ nu știa B, nu-l știe C,E,G,V/ nime B,C, nime G// 9 după drepti ad. toți B,E,G,V, cu toții D/ ce]că G, și M/ dintr-înșii M, lipsește P/ agiunsésie C// 10 11]13 B, E, G, 22 M, lipsește P/Niamțului B,C/ cap]căpiteniia M,P/ cătanelor B,C// 11 anume B,C/ Frênția B, Frênțe C/ cițiva B,C/ lipsește mazili M,P// 12 Decii B,C]Acia M,P/ podghiaz B,C// 13 să ia B,C,E,V[să prinza M,P/ voevoda M/după vodă ad. din Iași B, E,G,V// 14 12]14 E,G, lipsește B,M,P/ lui]lor B,C/ triimis-au pre Dimitrie Macriiu C, V/ Macrii B// 14-15 S-au înștiințat Mihai voevoda, au triimes pre Macrii vel-ban și pre Costandin M,P// 15 și]și pre B,C,D,E,G,V/ vistiernic B// 16 vreo B,C/ vreo doao mii, trii mii de D]4.000 M,P/ trii B,C/ după tătari ad. din Bugiac V// 16-17 să mîrgă cu dîșii la Niamțu. și să lovască el întii pi cătani. M,P// 17 după lovască ad. Mihai-vodă E,G/ întii C/ întii el cu tătarii pre cătane, decît cătaneli pre dînsul B, E,G,V/ lipsește decit ei pré dînsul M,P/ pre C// 18 mergînd B,C/ aciei B/ la tătari în Bugeacu s-au și rădicat E,G/ s-au și rădicat B/ cițiva B,C// 18-4 Au mersu acei boeri la tătari. Iar tătari, îndată gata s-au și <și s-au M> rădicat cițva mîrzaci cu 6.000 tătari. Și au venit boerii <cu tătarii M> pînă din gios di Movila lui Costandin voevoda și acolo în Vale lui Aron voevoda s-au supus tătarii. Iar numiții boeri au venit să spui lui Mihai voevoda, fiind lucru di taină M,P// 19 să vie B/ de]decit C/ poftise B//

Și viind cu dinșii pînă din gios de Movila lui Costantin-vodă, i-au lăsat Costantin visternicul pe tătari supuși în Valea lui Aaron-vodă și au venit să spue lui Mihai-vodă; că era lucru cu taină, de nu știia nime că vin tătari.

5 Atuncea Costantin visternicul, mergînd la Cetățuia să spue lui Mihai-vodă de tătari că au sosit, nu l-au găsit în Cetățuia și au purces să vie la Iași, la Mihai-vodă. Atuncea și cătanele sosis-în Iași, fără veste. Cît ai rumpe un păr din cap de n-au luat pre Mihai-vodă de grumadzi, din curțile domnești. Că străji ce-avea la Tîrgul Frumos și la Podul Leiloae, nime din străji nu scăpasă să-i dea știré, că-i prinsese cătanele pre toți.

13. Avusese știré Mihai-vodă mai nainte vrémé că au eșit Frénțe și cu Velicico cu poghiaz din Neamțu. Și 15 fusese Mihai-vodă de dimineață și afară, pre Bahluii în sus, dar apoi, vădzînd că nu-i nemic, s-au întors în Iași. Că poghiazul să zăbovis(ă), că venia becnisnicéște, cu zăbav(ă); că au venit pre la Pășcani, de la Pășcani la Cotnariu, și apoi au venit la Iași.

1 după dinșii ad. boarii B,E,G,V/jos B//2 vistiernicul B, vistiarnicul C/ pre B//3 Aron B,C/ după vodă ad. între paranteze că era lucru de taină, de nu știia nime G/ și au vinit B,C/și dacă au venit tătarii G/spuie B// 3—4 lipsește să spue... că vin tătari. G//4 lipsește de nu știia nime că vin tătari M,P/ nime B/ lipsește că vin tătari B,E,V// 5 Și dacă au vinit tătarii, atuncea B,E,V/ vistiernicul B, visternicul C/ spuie B,C// 5—7 Au mersu boerii în Cetățuia și n-au găsit pre Mihaii voevoda și au purces spre Eși M,P// 7 după Cetățuia ad. pre Mihai-vodă B,E,G, V/ vile B,C/ lipsește la Mihai-vodă M,P/ după vodă ad. să spue de tătari că au sosit D// 8 sosise B, sosisă C/ Iată Iar P/ întru ace vremi și catanile fără de vesti vinisă <vinisă fără-veste P> în Iași. Și numai cît ai rumpe M,P/ fără de B,D,E,G, fără de C,V/ Cît]Și cît B,C,D,E,G,V//9 n-au]nu l-au D/ luat]prins M,P/ voevoda M/ lipsește de grumadzi B,C,D,E,G,V,M,P// 10 curțile cele domnești M,P/ străjile B,E,G,V// 10-12 Mihaii voevoda au avut străji în Tîrgul Frumos și la Podul Leloi, ci i-au prins catanile pre toți și n-au avut cini să-i <să P> facă știri M,P/ după avea ad. Mihai-vodă B,E,G,V// 11 Iloaia B,C,D,V, Iloae E,G/ după Iloaia ad. și mai lingă Iași via cîrșma ce să chiamă la Stati <Stani G> B,E,G, și mai lingă Iași V/ nime B,C/ scăpase B,C// 12 de știré V/ după știré ad. lui Mihai-vodă D,E,G/ prinsesie B,C/ cătanele C// 13—19 lipsește M,P// 13 13]14 B,V, 15 E,G/ Avusese C/Avut-au atuncea B,E,G,V/ înainte vrémé B,C,V// 14 Frénțe C, Frénție căpitanul B,E,G,V/ Velicico sulgeriul B,E,G,V/ podghiaz B,C/ din Niamțu C/din Cetatea Niamțului B, E,G,V// 15 fusese]au fost eșit C, fusese eșit D/ Și au fost eșit Mihai-vodă din Iași afară, pre Bahluii B,E,G, Și fusese eșit de dimineață Mihai-vodă din Iași afară pre Bahluii V/ dimineață C/ lipsește și C// 16 văzînd B,C/ după nemică ad. neviind nime B,D,E,G,V, nu vine nici un podghiaz C/ întorsu C/ s-au întorsu <înapoi B,V> în Iași, lăsînd străji B,E,G,V// 17 podghiazul B,C/ zăbăvisie B, zăbăvisă C/ yiniia B,C, yiniia cătinel V/ becnisnicéște]cătinel B,E,G/ cu zăbavăB,C, lipsește E,G// 18 că]și G/ vinit B,C/ de la]și de la B,C,D,E,G,V// 19 vinit B,C/ după Iași ad. sosind la vreme de chindie D//

f. 398^v

Deci Mihai-vodă au apucat numai / cu doi, trei copii de au plecat fuga la Cetățuia și cătanele după dînsul. Ce la pod, puțintel oarece s-au mai poprit, stîndu-le împotrivă, pîn' s-au mai depărtat Mihai-vodă și au apucat di-au 5 intrat în Cetățue. Și nărocul lui că nu l-au știut că iaste el, să-i fie calea pri dincolo de Bahluii, că l-ar hi prins.

Iar Costantin visternicul, cum au audzit de cătani, n-au apucat a spune lui Mihai-vodă de tătari, că n-au apucat a veni în Iași, ce-au și fugit în stuh, din gios de Balica, iar 10 Mihai-vodă nu știia de tătari nemic, că au venit la Aaron-vodă, nici tătarii de cătane.

14. Atuncea cătanele venia. Frénțe pre supt dial, cu vo 200 de némți, iar Velicico, cu moldoveni și cu cătane lovis-înainte în tîrgu și slobodis(ă) și temnițele și cuprin- 15 sése și Cetățue; numai nu s(ă) putea lipi, că-i împroșca din Cetățue.

1 Decii B,C, lipsește M,P/ numai de au încălecat <pre cal G> cu <și G> vro zéce, doisprăzéce copii din cas(ă) și au plecat B,G, numai cu vreo zéce, doisprăzéci copii din casă de au încălecat și au plecat E/ cu doi, trei]cu <vreo D,V> zéce doisprăzéci C,D,V/ după copii ad. din cas(ă) C,D,V/ Mihai voevoda numai cu trii copii din casă au apucat di au plecat M,P// 2 după]dupre B,V/ și]iar C,M,P// 2—3 Iar la podul cel domnescu ce iaste preste Bahluii, puțintel B,E,G, Iar la podul cel di preste Bahluii, puțintel D,V/ însă la pod li-au mai stătut moldovenii împotrivă M,P// 3 oarece B,V/ lipsește mai C/împotrivă C// 4 pînă C// 3—5 poprit, tîndu-i cale cătanele lui Mihai-vodă. Iar Mihai-vodă au luat mai pre din gios de pod și au trecut Bahluiul pre ghiață și au apucat de au intrat în mănăstire <lipsește în mănăstire V> în Cetățuia B,E,G,V// 5 de au intrat în mănăstirea Cetățuia C/ lipsește nărocul lui că V// 5-6 lipsește Și nărocul lui... că l-ar hi prins. C,M,V/ nu l-au știut cătanele că iaste el, Mihai-vodă, că <poate V> i-ar fi tînut calea pre dincolo B,D,E,G,V// 6 și poate l-ar fi prinsu B,D,E,G,V// 7 lipsește Iar M,P/ vistiernicul B, visternicul C/ cătane B,C/ lipsește cum au audzit de cătani M,P// 8 de tătarii lui Mihai-vodă G//8-9 să spu lui Mihai voevoda că au adus tătari, ci cum viniia spre Eși și cum au auzit că au sosit cătanele în Eși <în Eși cătanele P>, îndată au și fugit în gios di Balica și s-au ascuns în stuh M,P// 9 vini B,C/ lipsește și E,G/ Balica]Frumoasa B,C,D,E,G,V/ lipsește iar M,P// 10 nemică B,C/ nemică de tătari E,V/ că au vinit C, că au fost vinit B,D,E,G,V/ Aron B,C// 11 după cătane ad. încă nu știia C/ lipsește nici tătarii de cătane B,E,G,V/ nimică de tătari că sînt la Aron-vodă; tătarii nu știie nimică că au vinit catanile în Iași M,P// 12 14]15 B,V, G, 30 M, lipsește E,P/ Atuncea Frénțe căpitanul viniia <venia la Iași G> cu cătanele <lipsește cu cătanele G,V> pre supt dial cu vreo doao sute B,E,G,V/ lipsește Atuncea cătanele M,P/ Frénți viniia M,P/ viniia C/ Frénțe C/ după dial ad. marginal la Iași C// 13 vreo C, lipsește M,P/ doao sute C/ lipsește de M,P/ nemți B,C/ iară B, lipsește M,P/ Velicico sulgiarul B,D,E,G, V// 13—14 Velișco cu catanile și cu moldovenii lovisă mai înainte în Iași. Slobozisă M,P/ moldovenii B,C/ cătanele B,C,E,G,V// 14 lovisie B, o lovisă G/ înainte B, lipsește C// 14 lipsește și¹⁻³ M,P/ slobozise B,C/ temnițeli B/ cuprinsesie]au încungiurat M,P/ după cuprinsesie ad. acum B,E,G, nemții C//15 Cetățuia B,C/ numai]însă M,P// 14—16 lipsește și cuprinsesie... că-i împroșca din Cetățue. V//15 să B/ împroșca tare din Cetățuia B,C,D,E,G//

Deci Frénțe și cu cătanile au lăsat coșul în șes, unde iaste acmu hălășteul la Frumoasa; și după ce-au lăsat coșul, s-au suit la dial și căuta loitre și pripelece, ca să dea năvală să sae preste zid. Și alerga unii și din târgu, 5 de li aducea loitre.

Iar Mihai-vodă atuncea să temea tare să nu-l iei din mănăstire; și toat(ă) boerimea să spăriiasă. Numai au apucat de au slobodzit o pușcă mare și au început a tragé și clopotile cele mare.

10 Iar tătarii de la Aron-vodă, cum au audzit pușca și
f. 399 clopotile, oaricum să îndoia dintîiu, să nu fie vreun/vicleșug, iar apoi, unde s-au pornit a veni ca vîntul.

Cătanile, cum au vădzut că vin tătarii, cum au lăsat Cetățue și au alergat la coș, la cai. Ce pîn-încăleca ei, 15 tătarii încă au sosit.

15. Deci au și purces cătanile pe lingă pîrăul Cetățuui asupra Hlincii a să spăriia și tătarii a-i încungiura giur împregiur, de le da năval(ă) să-i spargă.

1 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Frénțe C, Frénțe căpitanul B,E,G,V/ cătanele B,C/ au] ș-au M,P/ după coșul ad. căruțe <căruței G> ce au avut B,E,G,V/ undé B,C// 2 acum B,C/ după hălășteul ad. în șas G/ ce au B,C/ *lipsește* după ce-au lăsat coșul M,P// 3 *lipsește* și 1 M,P/ loitre]luntre P/ prepelece C// 3—4 la dial la Cetățuia să saie preste zid și căuta loitre și pripelece ca să dea năvală la Cetățuia să saie preste zid B,E,G, la dial și cumprinsesie acmu și Cetățuia; dară numai nu să putea lipi, că-i înproșca tare din Cetățuia și căutau loitre și prepelece ca să dea năvală la Cetățuia să saie preste zid V//4 saie C/ zid C// 5 de le aducea C, de la ducea B,E,G,V/ loitre]luntre P// 6 *lipsește* Iar M,P/ ad. marginal atuncea G/ Mihai voevoda au poronc di au slobodzit M,P// 8 trage B,C// 9 *lipsește* și E,G/ celi <cele C> mari B,C// 10 Iară B, *lipsește* M,P/ de la valea lui Aron-vodă G// 10-12 Tatarii di la Aron voevoda au auzit pușca și clopotile și îndată sa-u pornit ca lupii. M,P// 11 oarecum să îndoia dintîi C/ oarecum s-au fost îndoind dintîi cu firea, gindind să nu fie cumva vreun vicleșug B,E/ oarecum dintîi <dintîi oarecum V> s-au fost <can V> îndoind cu firea, gindind să nu fie cumva vreun vicleșug G,V/ gindind să nu fie D/ vicleșug C// 12 iară B/ undé B, *lipsește* C/ vini B,C// 13 Iară <Iar C,D> cătanele B,C,D,E,G,V/ după tătarii ad. de preste dealul Cericului G/ cum]îndată M,P, *lipsește* E,G// 14 Cetățuia B,C/ la coș să încalice. N-au apucat bine cătanile a încăleca și au și sosit tatarii. M,P/ la coș, la căruțe, la cai E/ Ce pînă a încăleca ei <iei pre cai D> C,D. Ce pînă a să găti <și G> iei B,E,G,V// 16 15]16 B,E,V, 38 M, *lipsește* G,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ cătanele B,C/ Cătanile au purces pre lingă pîrăul M,P/ pre B,C// 17 *lipsește* a să spăriia V,M,P/ și]iar M,P/ giur împregiur]de toate părțile B,E,G,V// 17—18 tatarii îi gonîia. Tatarii au încungiurat pre catani și li-au dat mari năvală. M,P// 18 împregiur, de toate părțile C/năvală B,C/ *lipsește* să-i spargă M, P//

Atuncea au eșit și Mihai-vodă cu seiménii și cu stre-
létii, adec(ă) vînătorii ce avea, în timpinarea lor la Hlincea.
Și au început a strînge și din târgu slujitori, cine era. Deci
strelétii au început a-i bate rău cu sinéțele. Pîn' ce-au
5 înnoptat, au tot mărș de la Hlincea în sus, pre pîrău,
alătura.

Iar de la o vrémé, băgîndu-s(ă) la strîmtori, vrînd să
treacă pîrăul în céia parté, spre cîmpu, n-au mai putut
ține războiul, ce-au început a-i răsipi și a cădea acolo în
10 pîrău, fiind țarmuros. Carii pre puțini au scăpat. Nărocul
c-au fost noapte.

Și atuncea la acel pîrău, au prins și pre Frénțe căpitan,
viu nevătămat, un tatar. Și l-au cumpărat Mihai-vodă de la
acel tatar și, mult muștrîndu-l, au pus de i-au tăiat capul.
15 Și pre alții, pre cîți au mai prins den moldovéni, vii, tot
i-au omorît. Și mai pre urmă le-au strîns capetele tuturor,

1 *lipsește* Atuncea M,P/ Mihai voevoda au eșit din Cetățuia cu M,P/ după vodă ad. din mănăstire din Cetățuia C,D/ siiménii B, siiménii C/ streleții B,C// 2 adecă C, adecă cu B,E,G/ *lipsește* adec(ă) vînătorii V,M,P/ ce]cîți M,P/ în]întru B,C,D,E,G, V,M,P/ timpinarea B,C,D,E,V,P// 3 a <să C> strînge B,C/ Decii streleții B,C// 3—6 Mai strînsu-s-au slujitorii și din Iași. Streleții au slobodzit foc din flintî pînă în sară. Cătanile au tot mersu di la Hlince pî pîrău în gios. M,P// 4 rău]foarte rău B,E,G/ au început a-i strica și a-i bate foarte rău cu sinéțele pre cătane V/ după sinéțele ad. pre cătane și a-i strica B,E,G, pre cătane D/ Pînă ce au B,C// 5 și au tot mărșu V/ mărșu B, mersu C/ *lipsește* în sus V// 6 *lipsește* alătura M,P// 7 Iară B/ vrémie B, vrémie C/ băgîndu-să B]s-au băgat M,P/ la]în M,P/ strîmtori M/ și vrînd E// 8 triacă B,C/ *lipsește* în céia parté V/ parte B,C// 9 ce au C/ au început tatarii a-i răsipi pre cătane <*lipsește* pre cătane G> și au început cătanele a cădea B,E,G/ a-i răsipi pre cătane și au început a cădea V/ a să răsipi M,P/ după răsipi ad. pre cătane D/ acolo]în războiu M,P// 10 și fiind pîrăul țarmuros C/ țarmuros]cu maluri mari M,P/ Și așa i-au tăiat, cît foarte puțini au scăpat M,P/ au]de au V// 10-11 Nărocul c-au fost noapte]și încă <*lipsește* încă V> nărocul lor au fost <*lipsește* au fost C,D> că au înnoptat <că au însărat C, că au fost noapte D>, că n-ar fi scăpat <poate E, poate fi B> nici unul <că poate n-ar fi scăpat nici unul D,G,V> B,C,D,E, G,V, *lipsește* M,P// 12 *lipsește* Și atuncea M,P/ un tatar au prins M,P/ prinsu B,C/ *lipsește* și M,P/ Frénțe <Frénțe C> căpitanul B,C,D,E,V,M,P// 13 un tatar, viu, nevătămat E,G/ *lipsește* un tatar M,P/ Iar Mihai voevoda au cumpărat pre Frénți di la tatar M,P/ *lipsește* B,E,G,V// 14 și după ci l-au muștrat M,P/ Și a doa zi ducîndu-l la curte domniască, în divan, la Mihai-vodă și mult muștrîndu-l <Mihai-vodă G> au poronc <Mihai-vodă E> de i-au tăiat capul B,E,G/ și ducîndu-l la Mihai-vodă și mult muștrîndu-l în divan au poronc să-i taie capul. Și scoțîndu-l dinnainte porții curții domnești, i-au tăiat capul V/ pus]poronc C,D/ după capul ad. marginal innainte porții curții domnești D// 15-16 Prins-au vii și pre cîțiva moldoveni și pre toți i-au omorît M,P/ au]i-au E,G,V/ prinsu din B,C/ tot i-au omorît]cu réle și groznice morți i-au omorît: pre unii i-au arsu de vii, pre alții i-au tăiat, pre alții i-au spînzurat B,E,G,V// 16-2 *lipsește* Și mai pre urmă...acolo, la Parasca. M,P// 16 după omorît ad. cu groznice morți D/ li-au strînsu B,C/ capetile B, capeteli C/ capetile și trupurile tuturor și V//*lipsește* tuturor C//

f. 399^v și trupurile, și au făcut o movilă și o crucé mare cu cerdac, ca să fie de pomenire acolo, la Parasca. Și nu au fost mai mulți de 300 cătane / cu moldoveni cu tot. Iar tătarî au fost mai bine de 5.000, mai la șease mii.

5 16. Atuncea, în grabă, mîniindu-s(ă) Mihai-vodă, au spînzurat pe Cuzea spatariul, nepriceștuit, încălțat, îmbrăcat, dîndu-i vina că au scris el la feciori, avînd acolo la cătani, ca s(ă) vie să prîndză pre Mihai-vodă de aicea din Iași.

Ce nu s(ă) știie, întru adevăr, au ba. Numai în pizmă 10 l-au omorît, că i-au fost năpaste, că n-au fost scris.

17. A doa dzi, tătarîi au cerșut la vodă 10 pungi de bani, să s-întoarcă înapoi. Iar Mihai-vodă n-au avut, au n-au vrut să le dea; și li-au dat voie să prade țara dincolo di Sirétu, că sint tot haini, cătane, numai dincoace di 15 Sirétu să nu robască.

1—2 și <o V> crucé mare de piatră și <cu E> cerdac iarăș de piatră deasupra crucii, ca să fie de pomenire acolo (unde să chiamă V) la fîntînă la Parasca supt dialul Cetățuiei <Cetății E,G> pre undé au fost războiul <batalia B,E>, lîngă drumul cel mare ce merge la Țarigrad. B,E,G,V, și o crucé mare de piatră și cerdac de piatră deasupra crucii și au scris istorie pe cruce, ca să fie întru pomenire acolo, la fîntînă la Parasca, la Țirgușor, pre undé merge drumul cel mare la Țarigrad C, și o crucé mare de piatră, scriindu și istoria pre cruce și cu cerdac deasupra crucii, ca să fie D// 2 repetă Și n-au fost mai mulți B, *lipsește* M,P//3 trii sute de cătane C/mai mulți decît cinci sute nemți cătane D/trii sute <cinci, șesle sute V> de cătane, cu nemți, cu <și cu E,G> moldoveni, cu tot. B,E,G,V// 3—4 Cătani cu moldoveni presti tot au fost 300; iar tatară 7.000 <6.000 P> M,P// 3 după tot ad. Iar alții zic că au fost cinci sute de toți C, ca cinci sute de toți E,G/tătarîi B//4 mai bine și de E, *lipsește* C/au fost ca cinci mii, mai bine, mai șasă mii de tătarî au fost G/ cinci mii B,C/ șeasle B,C/ după șeasle mii ad. de tătarî au fost B,E,V// 5 16/43 M, *lipsește* B,V,P/ Atuncea Mihai-vodă, mîniindu-să, în grabă au poroncît de au spînzurat pre Cuzea B/Atuncea Mihai-vodă mîniindu-s(ă) în grabă <ad. marginal> V/ mîniindu-să C/după vodă ad. au poroncît de C,D//5—10 *lipsește* Atuncea... n-au fost scris. E,G/6—10 *lipsește* au spînzurat... n-au fost. scris V//6 pre C/și pre M,P/spătariul C/ nepriceștuit B,C/ înbrăcat B,C//7 călcum că M,P/au scris]ar fi scris M,P/ficiorii lui B,D/ avînd acolo]fiind M,P/cătane B,C//8 *lipsește* ca M,P/să vie C, să vie B, să vii cu cătanile M,P/ voveoda M//*lipsește* de aicea B,C, de aicea din Iași M,P/den C/după Iași ad. să-l ia C// 9 Și nu să știi, scris-au ori n-au scris. M,P/să B,C/știe C/după adevăr ad. fost-au scris B, scris-au C,D/ Numai]Iar alții zicea că, numai D// 9—10 *lipsește* Numai în pizmă... că n-au fost scris. B,C,M,P//10 că]și D//11 17/18 G, 44 M, *lipsește* P/ Iară a doa zi B,E,G,V, *lipsește* M,P/Tatarîi au cerut la Mihai voveoda, pentru oșteniala lor 10 pungi bani M,P/la Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/zéce B,C/ad. marginal pungi A//12 și să s-întoarcă C,D,E,G,V,M,P, să s-întoarcă B/ înapoi B,C/voveoda M/au]ori că G/după avut ad. de unde M,P//*lipsește* au n-au vrut M,P//13 să li dea C/ după dei ad.acești bani M,P/și]dar M,P//13—14 țara din Sirétu <în sus G>incolo, spre munte dzicînd <zicînd C,*lipsește* D>că sint <ad. marginal G> B,C,D,E,G,V/*lipsește* țara M,P/dincolo]dincoace M,P//14 că sint]fiind M,P/[tot]moldovenii M,P, *lipsește* G//*lipsește* haini V/după haini ad. cu toții B,E,G/ cătane]închînăți la cătane M,P//14—15 dincoaci din Sirétu să nu prade nici să robască B,E,G,numai din Sirétu spre cîmpu, spre Iași, să nu robască V, iar dincolo di Seret să nu pradi, nici să robască M,P//

18. Deci au și purces pre Bahlui în sus, pre la Țirgul Frumos. Și de la Sirétu încolo au și slobodzit ceambururi a prăda, cît au putut cuprinde ținutul Neamțului. Și pîn-în Hangu și pîn-în Ceahlău au agiuns di-au prădat și au 5 robit. Și s-au întors plini de robi în Bugeag. Iar cătanile Cetatea Neamțului au lăsat-o plină de bucate și au fugit la Cașin, la altele cătane, ce era acolo.

f. 400 19. Scris-au Mihai-vodă și la Poartă de izbîndă ce-au făcut. Și n-au scris cum au fost, ce-au scris c-au fost 10 mulțime și i-au bătut. Pentru acéia s-au agonisit mare credință și laudă și numé de vitiaz de la turci, precum își scosese și Cantemir/-vodă, mai în trecuți ani, cînd s-au bătut cu leșii la Boian, pre Prut.

20. Atuncea, tot într-acel an, Șfedul tot să bătea cu 15 craiul Daniei de céia parte de mare, precum s-au pomenit mai sus. Dînd năvală, l-au lovit dintr-o pușcă, și au mai trăit trei, patru dzile și au murit.

1 18/45 M, 3 P, *lipsește* B,G/ Decii B,C/ după purces ad. tătarîi B,D,E,G,V/ Purces-au tătarîi ca lupii în oi. Mers-au pre Bahlui M/ Țirgul (Siretiului) Frumos M//2 încolo, spre munte B,C,E,G, încolo, asupra muntelui V/ după slobodzit ad. tătarîi D//2-3 Și dincoaci di Siretiu au și slobodzit ceambururi.Trecut-au și Siretiul în ținut Niamțului, pînă în Hangu M,P//3 Niamțului C/pînă C//3—5 cuprinde ținutul Bacăului și ținutul Niamțului. Pînă în Hangu,supt Ceahlău, au agiunsu și în sus ținutul Sucevii pînă spre Cîmpul Lungu; cît au agiunsu au tot prădat și au robit B,E,G,V//4 pînă C/au agiunsu C, *lipsește* M,P/ de au C/tot au M,P//5 întorsu B,C/ de robi și <de D> duium în Bugeacu C,D, de robi și de jacuri în Bugeac M,P/ după Bugiac ad. și cu mult plian și duium B,E,G,V/ Iară B, *lipsește* M,P/ cătaneli C/Niamțului C// 5—6 cătanele, cîți mai rămăsese în Cetatea Niamțului, au lăsat Cetatea Niamțului plină V// 5—7 cătanele, cîți mai rămăsese în Cetatea Niamțului, au lăsat cetatea plină de bucate și au fugit la alte cătane ce era la <mănăstire la E,G> Cașen. Și mergînd Mihai-vodă și pînă la mănăstire la Cașen, au prădat tătarîi și au robit <și pre acolo E> ținutul Bacăului, precum mai sus s-au scris B,E,G/ Cătanile, di frica tatarălor, au lăsat Cetate Niamțului plină de bucate și s-au dus la mănăstire Cașinului <Cașinu P> fiind acolo și alti catani M,P// 7 Cașen C,D,V/alte C,D,V// 8 19/47 M, *lipsește* P/ Mihai voveoda au scris la Poartă pentru izbînda ci-au făcut asupra catanilor M,P/ după vodă ad. atuncea B,E,G/ Scris-au atuncea Mihai-vodă V/ *lipsește* și V/ după Poartă ad. precum au vinit nemți și cu cătane la Iași și B,E,G//9 după făcut ad. de nemți și de cătane, cum au vinit la Iași și cum i-au bătut V/ce au făcut C// 10 mulțime de nemți și de cătane D// 9—10 *lipsește* Și n-au scris... și i-au bătut. B,C,E,G,V,M,P/ Pentru acéia] Și M,P/ agonesit B// 11 credință B,C/ vitiaz bun M,P/ își scosese C]s-au fost făcut numé de vitiaz B,E,G// 11—13 *lipsește* precum își scosese... pre Prut. V,M,P// 14 20/48 M, *lipsește* P/ Pre aceia vremi craiul șvezăsc, acela ci au fost și la Tighine, ave războiu cu craiul M,P/ întru acel B, întru acelaș C/ Șfedul]craiul Șfedului B,C,E,G,V/ repetă să C// 15 Danii B,C/ de]di B,C/ mare B,C/ precum s-au scris mai sus B,V, precum mai sus s-au scris E,G, *lipsește* M,P// 16 Dînd]și dînd C,E,G,V, M,P/ după năvală ad. în războiu E,G, craiul Șvedului V// *lipsește* mai D// 16-17 și pîră a triia zi au murit craiul șvezăscu M,P// 17 trii B,C//

21. Rădicat-au șfedzii în locul craiului pre o sor-a lui. Și atuncea au așădzat toată vrajba oștirii și s-au împăcat cu toți craii ce s-au pomenit mai sus. Și au lăsat cine ce-au luat să fie luat, precum a arăta mai pre largu
5 la istoria lor. Fără cît, toată Levoniia pe de iasta parte și cu crăiia Finiei de cea parte de mare și cu 24 cetăți tot alése, frunte, au rămas să fie tot a Moscului.

Și atuncea, așădzînd pacea, au slobodzit pre toți ghenărarii și slujitorii cîți era robiți de la Poltava și din prin-
10 tr-alte locuri. Pe toți i-au slobodzit, de s-au dus la țara lor, la șvedzi. Așijderea și șfedzii, cîți moscali au fost robiți la dînșii, pe toți i-au slobodzit, de au venit la Moscu.

22. Între acei capete moschicești ce-i robis(ă) șfedzii era și Tolbeșchii, cniadzul, rob. Și atuncea eșînd acel
15 cniáz de la robie, avea 3 fete mare, frumoas(ă). Atuncea au dzis împăratul Moscului lui Dumitrașco-vodă să-ș aleagă dintr-acéle 3 fete una, care-i va plăcea, să i-o dea
f. 400^v să-i fie doamnă. Și alegîndu-ș/ una, i-au dat-o împăratul.

Și au făcut nuntă cu dînsa, după obiceia, și s-au
20 cununat. Și au pus împăratul pe acel cniáz gubernat la Chiov, în mare cinste.

23. Tot întru acel an era, în Țara Leșască, [cu] multă oaste de sași, de mînca țara. Și oaste leșască nu avea nici o plată de slujba ce slujia. Deci, cum sta obuzul la cîmpu,
25 pre marginea Nistrului, s-au și bulzuit un obuz și au scos pre capetele lor și ș-au ales cap den zvonic, cum să dzice

1—26 *lipseșc* M,P//2 *după* lui *ad.* să le fiie crăiasă V/ au]s-au G/așezat B,C// 3 împăcat B,C/toți B,C/ craii B/ ce s-au scris mai sus B,V, ce mai sus s-au scris E,G/ce au B,C//4 fiie B/ precum va arăta mai innainte istoriia lor B,E,G, precum va arăta istoriia lor C,V//5 Fără cît numai B,E,V, Fără de cît numai C,G/ pre de aceasta parte de mare B,E,G,V/pe de iasta]de aceasta C,D//6 Finiia B,C, Finiilor E, Finiei G/ *după* Finiia *ad.* ce iaste C,E,G/de]di B,C/ doaozăci și patru de cetăți B//7 alése B,C/de frunte B,E,G,V/fiie B//8 atuncea C/așezînd B,C/*după* slobodzit *ad.* moscalii B,E,G,V/gheneralii C,V, gheneralii șfezăști B,E,G//9 și slujitorii]și ofițerii și slujitorii E/ robiți B,C/din]de C,D/ și din printr-altele locuri]de pre aiurile (și E) de printr-alte războaie B,E,G,V//10 Pre C//11 șvedzi]Șfeziia B, Șvețiia E// 12 robiți B,C/ pre B,C/ vinit B,C//13 Iară într-acei C/ Iară dintr-acéle B,E,G,V/ cle-i robisă V/robise B// 13—14 ce-i robisă șvezii și Tolbeșchii cneazul era rob la șvezi. G// 14 Tolbeșchii C/ *după* robu *ad.* la șfezi B,E/ cniazu B//15 robie B,C/ trii B,C/mari B,C/ frumoase B//16 împăratul B,C//17 aliagă/ B,C/ dintr-acéli C/ trii B,C/care îi C/ caré îi B//18 fiie B/ alegîndu-ș B,C//19 *după*]dupre B/obiceai B,C// 20 împăratul pre B,C/ cniáz A, cniazu B, cniáz C// 22 intru A/ *lipsește* cu B,C,D// 23 *după* sași *ad.* de a craiului Avgust, aduși de la Saxonii B,C, G,V/ Și]Iar B,E,G,V/oastea C//24 de]pentru B,E,G,V/ Decii B,C/ *după* obuzul *ad.* cel leșescu B,E,G,V/*lipsește* la cîmpu B,E,G,V//25 marginea B/ burzului B,D, burzului C,E,V//26 capeteli C/ din B,C/să]am C, s-ar B,V//

la noi zorbă, anumé pre un porucinic Branil, să fie cap tuturor slujitorilor.

Deci, cum au stătut el cap, cum au început a scrie cărți pre la céle obuzuri și pre la slujitorii ce era împraș-
5 tiiați. Și în scurtă vrémé s-au strîns toate obuzurile la un loc. Și au scris cărți la hatmanii lor să vie și ei la obuz, să să scoale asupra sașilor, că, de n-or veni, n-or mai fi hatmani. Cum au audzit oaste Litfii, cum s-au strîns la un loc.

10 24. Așijderea și mazilimea, șlahta, și ei au rădicat cap pre un boiar, anumé Lidihovschii. Și s-au strîns și ei la un loc cu slujitorii. Și au scris Lidihovschii: care nu a încăleca, toat(ă) șliahta a fi podan, și l-or mînca satele.

f. 401 Și au purces asupra sașilor. / Pre unde-i găsiia, tot îi
15 omorîia. Și au perit mulți sași pîn-au apucat de s-au strîns la un loc. Iar dacă s-au strîns la un loc, nu le putea strica lésii nemică, că sașii avea foc mult.

25 Deci lésii vâdzînd că nu le pot strica nemic, sfătuia unii să rădice și țara, toat(ă) mujicimea asupra lor,
20 să-i împresoare pe sași mulțimea norodului.

Dar Lidihovschii, care era cap pre mazili, au dat sfat că nu-i bine să rădice țara, să s-învete mujicii la războiu; că sint mai mulți ruși pravoslavnici decît lésii catolici, și dacă i-or rădica pe toți, sint mai mulți de un întuneric de
25 oameni și or bate pe sași și poate ne-or bate și pre noi și

1—25 *lipseșc* M,P//1 din zorbă C,E,G,V/pre un porucinic anumé B,E,G,V/ să fiie B,să fie el E,G,V//3 Decii B,C/el]acel porucinic B,E,G, V/ *după* cap *ad.* slujitorilor E/ au și început E,G/cum au și scris cărți V/scrie B//4 céle]célelalte B,C,D,E,G, V/împrăștiiați C// 5 vrémé B,C/strînsu B,C//6 locu B,C/ viie B/ei]iei B,C//7 *după* sasilor *ad.* cu toții E/vini B,C/n-or]nu vor C//8-9 Iar oastea Litvii <oaste Litfii B> cum au auzit, cum s-au strînsu la un locu B,C,E,G,V//10 șliahta B,C,D,E,G, V/ei]iei B// 11 boiaru B/ Ledihovschii B,C/strînsu C/ ei]iei B,C//12 locu B,C/ Ledihovschii B,C/ careli nu va încăleca D// 12-13 carii din șleahitici nu vor încăleca să margă la războiu asupra sasilor, vor fi podani și le-or mînca <strica V> satele B,E,G,V, careli din șlehtici nu va încăleca, va fi podan și le vor mînca satele C//13 le vor mînca D// 14 Și așa s-au strînsu cu toții, și au purces B,E,G,V/Și pre C,E,G/ Și pre unde îi găsiia B,V//15 pînă B,C/strînsu B,C//16 locu¹⁻² B,C/Iară după ce s-au strînsu sașii B,E,G,V//17 *după* nemică *ad.* sasilor B,E,V, lésii sasilor G//18 Decii B,C/vâzînd B,C/nemică B,C/*după* nemică *ad.* sasilor B,E, G,V//19 *după* unii *ad.* din lésii B,G,V, lésii E/toată B,C/mojicimea B,C/or]sasilor B,E,G, V//20 împresoare B,C/ pre B,C/norodului B// 21 Dară B/Ledihovschii B,C/carele D,E/*după* mazili *ad.* pre șliahtă B,E,G,V//22 să să învețe mojicii la război C, *lipsește* B,E,G,V//23 sint B,C//24 li vor rădica B,C,D,V// pre B,C/ sint mai mulți decît un milion, decît un întuneric C, vor fi mai mulți decît un milion, adecă întuneric de oameni, careli cuprinde o mie de mii de oameni B,E,G/ sint]or fi V/ de¹]decit D,V/ întuneric]milion V//25 pre B,C//

ne-or lua moșiile. Și ei s-or închina la Moscu, că sint tot de o lege, și a fi mai rău, că ne-or lua mojiicii țara. „Ce mai bine, fraților, noi să ne vărsăm sîngele, iar mojiicii, lasă-i să șadză ca niște mojiici“. Și așa au stăut cîtăva 5 vrémé, de să tot bătea.

26. Craiul Avgust ședea în Sacsoniia, că să temea a veni în Țara Leșască; iar pre hatmanii leșești, cu meșterșug i-au prins pre tuspătru la mîna, slujitorii de prin tîrguri ce ședea. Și era oaste numa să-i / tae. Și-i suduia tot 10 de față, și le umbla pe denainte cu sabie goală, și-i muștra, și le dzicea că „Voi ne-ați stricat volniciia noastră și ne-ați pustit satele, ținind cu craiul și cu moscalii, de aduc oștile lor de ne mîncă satele și ne-au stricat obiceia cele vechi“. Și i-au dus de-i ținea la varta slujitorii rească, de-i păziia slujitorii.

27. Fraților, boiari moldovéni, carii sinteți musaiپی la domn(i) și faceți obiceiuri carii n-au mai fost în țara noastră a Moldovii, vă poftim să vă aduceți aminte, cetind acestu pontu de asupra, să vedeți ce-au pățit atuncea 20 acei hatmani, pentru obiceiuri noao ce începuse a face în Țara Leșască!

28. Atuncea împăratul Moscului, vădzind atîta calabalic în Țara Leșască, trimis-au pre Dolhoruc cniázul, cu

1-23 *lipseșc* M,P//1 ne vor lua B,C/ei]fei B/Moscu]moscali B,E,G/sint B,C//2 *după* lege *ad.* cu moscalii B,E,G,V/ne vor lua C//3 *după* sîngele *ad.* nostru G, pentru patria noastră V//4 nêște B/așa C, *lipsește* B,E,G,V/*după* stăut *ad.* lêsii B,E,G,V//5 vrême B,C/*după* bătea *ad.* cu sașii B,E,G,V//6 Iară craiul B,E,G,V/șidea B,C/Saxoniia B,C//7 vini B,C/ lêsști B,C/*după* lêsști *ad.* neviind la obuz în oaste B,E,G, neviind la oaste în obuz V//8 prinsu B,C//9 tîrgurile B,C,E,V/șidea C/oastea C, *lipsește* B,E,G/ numai B,E, taie B,C//10 pre B,C/ sabiile goale B,C,D,V, sabiile încinși E,G//11 dzicia B/ni-ați B,C//12 ni-ați B,C/sateli C//13 ni-au B,C//14 obiceia B,C/vêchi B/dus]pus A/*după* dus *ad.* pre hatmani E/de ținea D/vartă C,D/ slujitoriască B,C/*după* slujitoriască *ad.* pre hatmani B,G,V//15 *după* slujitorii *ad.* Iară hătămăniasa hatmanului Adam Sinavschii, ce era la acia vrême hatman corunnii, au scris cătră capetele obuzului și cătră toți șliahticii, adevă mazilii, să nu-i piaie bărbatul, că apoi mai pre urmă, îi va căuta cu lumînarea și nu-i va afla <găsi G>. Ce hatmanii n-au perit, precum înaintea la rînd <lipsește la rînd V> istoriia va arăta B,E,G,V, Iară hătămăniasa hatmanului Adam Sinavschii au scris la capeteli obuzurilor, la Branil porucinicul și la Ledihovschii și la toți șleahiticii și la toată slujitorimea, să nu-i pîie bărbatul, că apoi, mai pre urmă, îi va căuta cu lumînare și nu-i va găsi C//16 *după* moldovéni *ad.* măcari și de alte niamuri C/sinteti B,C/*după* musaiپی *ad.* sfetnici B,E,G//16-21 *lipseșc* V//17 la]pre la C/domni B,C,D,E/*după* obiceiuri *ad.* noao E,G/care C, careli B//18 citind C//19 acest B,C/cetind acest pont scris mai sus, vă poftim să vă aduceți aminte, să vedeți G/de asupra]ce scrie mai sus C, scris mai sus E/videți B/socotiți C/ ce au pățit B,C//20 începuse B//22 28]29 G, 27 V/împăratul B,C/văzind B,C/calabalic B,C//23 trimis-au C/ pe C/cniázul A//

30.000 oaste, în Țara Leșască, ca să stea să-i împace. Și au venit cniázul la Liubliun și au stăut de li-au făcut pace. Atuncea au venit și Avgust-craiul den Sacsoniia la Liublin.

29. Și au făcut pacea într-acesta chip: sașii să s(ă) ducă toț din Țara Leșască, făr(ă) cît lui să-i dea 1.000 slujitori, să-i fie de paza curții lui. /

30. Oasté să rămie 50.000, iar cealaltă să o gonească, că acmu iaste pacé, nu trebuie mai multă. Și să le dea 10 leafă, să s(ă) cheltuiască, iar să nu șadză prin sate, la ernatec, să pustiască satele.

31. Domnii să ție cîte un stiaș, iar nu cîte doao, trei; și alții nici cîte un stiaș.

Slujitorii să șadză prin sate crăești, iar nu printr-a 15 mazililor, ori vara cu obuzuri, ori iarna prin tîrguri. Și nemic să nu-i dea pre unde a ședea numai lémne și apă și grajduri de cai.

Craiul să facă seim în anul a treil(e)a, după obiceia. Că acest crai nu mai făcea niciodată seimu.

32. Pentru voevoda Chiovschi, să-i întoarcă pagubele ce au avut în pribegie, și să-ș strîngă vecinii lui, ori în ce tîrgu sau sat i-ar găsi, pentru căci au pribegit, pentru să nu-ș piardă volniciia lor. Deci trebuie să nu rămie păgubaș.

1—24 *lipseșc* M,P//1 triizăci de mii de oaste B,C/de oaste E,V/îpace B,C//2 vinit B,C/ cniázul A/ cniázul Dolhoruc B,C,E,V, cneazul Dolgoruc G/ Liublin B,C,D,E, V//3 Atuncea B,C/ vinit B,C/ *după* craiul *ad.* leșescu C,V/ din Saxoniia B,V//5 29]28 V, *lipsește* G/ pace C/ întru acesta B,C/ sașii toți să să rădice să să ducă din B,E,G//6 toți C/ fără <fără de cît E,G> cît numai craiului să-i dea <dei G> o mîle de slujitori B,E,G, fără de cît craiului să-i dea o mie de slujitori C//7 lui]craiului D/ numai craiului V/ de slujitori D// 8 30]29 V/Oaste B,C/ rămie C/ să rămie cu leafă numai cînzăci de mii B,E,G,V/ cincizăci de mii C/ cealaltă oaste B,E,G,V/ goniască B, goniască <că> C/ *după* goniască *ad.* să să ducă pe la casele lor E, pre la casele lor G//9 că acmu iaste pacé]fiind pace C,V/ *după* multă *ad.* oaste D,E,G//10 liafă B,C/ să să B]să E// 12 31]30 V/ Domnii lêsști să ție numai cîte un stiaș de slujitori, iară nu B,E,G,V/ trii B,C/ *după* trii *ad.* stiașuri B,E,G// 13 *după* stiaș *ad.* să nu ție B,E,G// 14 *după* sate *ad.* și prin tîrguri B,E,G/ iar nu prin satele mazililor B,C,E,G,V, iar nu prin sate boerești, a mazililor D// 16 nemică B,C/ nu le dea B,C,D,E,V/ *după* dea *ad.* slujitorilor C/ undé B/ or șidea B,C,E,G,V, vor șidea D//17 grajduri B/ cai]cari C// 18 Și craiul B,E,G,V/ al treile B, al treilea C/ *după*]pre B,E,G,V/ obicei C//19 *după* craiul *ad.* Avgust B,C,D,E,G,V/ seim B,C//20 32]31 V/ toate pagubele B,G,V, pagubele toate E//21 pribegiie B, pribegiie, în streinătate C//22 i-ari găsi C/ *după* găsi *ad.* ori crăescu, ori boerescu B,E,G,V/ căci el B,G,V]că E/ pribegit C/ pentru] ca E//23 *după* piardă *ad.* lêsii E,G/ Decii trebuie B,C,V/ rămie B,C//

33. Așea fac și boiarii noștri. Dac(ă) pribégéște, iar ceialalți stau cu féliuri de féliuri de năpăști și pirî, ca să-l istovască.

34. Pre hatmani i-au giurat să fie drepti țării, iar să nu mai ție de acmu înainte cu alții streini.

f. 402^v Și așea i-au slobodzit de la varta lor și i-au lăsat / să fie iar hatmani, cum au fost.

Așea s-au așădzat pacea între dînșii. Poate or însemna și mai multe la istorie lor să fie.

10 Deci așădzîndu-s(ă) pacea, s-au rădicat și Dolhoruc cniadzul și s-au întors la țara sa.

35. Iară cînd au fost în al treilea an a domniei lui Mihai-vodă, s-au gătit turcii să margă să s(ă) bată iar cu nemții, la Beligrada. Și atuncea au venit și craiul 15 Racoții de la franțozi. Și au trimis Mihai-vodă, cu poronca veziriului, de au adus și <pe> Bercin, hatmanul lui Racoți, din țara Leșască, fiind pribag în Jolcfa, și cu alți capete de ai lor, unguri, de i-au trimis la Udriiu, să margă și ei în oaste cu turcii la Beligrad, dîndu-le turcii și oarece 20 bani, de au făcut oarece oaste, moldoveni, pre cine au putut. Și au mers în oaste cu veziriul.

36. Iară Mihai-vodă au încălecat cu tătari și cu slujitori de a lui, de s-au dus la Cașin și la mănăstire la Mira

1-11 *lipsește* M,P/ 1 *lipsește* 33 C/Așia B, Așa C/Dacă B/dușă pribegéște *ad. vreunul* B,C,D,E/1-3 *lipsește* V/2 *ad. marginal* iar ceialalți stau cu féliuri de féliuri de năpăști și piră ca să-l istovască C/ceialalți cu féliuri de féliuri de năpăști și piră stau asupra lui, ca să-l istovască de tot și să-i ia moșiile B,E,G/4 34]33 C, 32 V/11e B/ iară B/5 11e B/ acum B,C,V/ înainte B,C/6 așa B, așa C/7 11e B/cum] precum D,E/8 Și așa B,E,V, Și așa C/așezat B,C/pace C/Poate or fi însămnînd B,C/8-9 Și altele mai multe poate or fi scriind la istoriile lor V/9 să fie și mai multe la istoriile lor B,E,G/mai mult la istoriile lor să fie D/10 Decii B,C/așezîndu-s(ă) B, așezîndu-să C/pacea între dînșii E,G/11 cniazul B,C/dușă cniazul *ad. ed la* Liublin C, din Țara Leșască G, din Țara Leșască de la Liublin E/întorsu B,C/dușă sa *ad. la* Moscu B,C,E,G,V/12 35]34 C, 33 V, 49 M, *lipsește* P/11 *lipsește* Iară cînd au fost M,P/în] Întru M,P/treile B/al domni B,C,V/13 vovoda M/turcii s-au gătit M,P/să B,C/11 *lipsește* iar M,P/14 Bălgrad B, Biliigrad C/11 *lipsește* Și atuncea... franțozi M,P/vinit B,C/15 Racoți C/franțozi A/ trimis C/16 viziriului C/și pre B,C,D, E,V/15—18 Mihaiu vovoda, din poronca viziriului, au triimes în Țara Leșască și au luat pre Bercin hatmanul și pre alți căpitenii a lui Racoviță <Racoți P>, fiind pribegi în Jolcfa și i-au triimes la Odriiu M,P/18 ei] 11e B/19 în] cu M,P/cu turcii] turcească M,P/Bălgrad B, Biliigrad C/11 *lipsește* oarece M,P/20 oarece] puțină B,E,G,V, ceva M,P/ moldoveni] moldoviniască M,P/dușă moldoveni *ad. sirbi, munteni și de alții E, sirbi și de alții B,G,V/20-21 lipsește* pre cine... cu veziriul. M,P/21 mersu B,C/viziriul C/22 36]35 C, 34 V, 51 M, *lipsește* P/încălecat] purces B,C,E,G,V/22-1 Mihaiu vovoda au luat tatară și moldoveni slujitori <și P> s-au dus la Cașin și la Mira, la mănăstiri și au bătut pre catanile ce M,P/23 ai lui C,V/la mănăstiré la Cașen B,C,E,V/ mănăstiré B,C/dușă Mira *ad. la* Milcov E/

di-au mai bătut pre niște cătane ce era acolo, cui bu de tilhărit, de i-au spart și i-au gonit în Țara Unguriască. Și pre carii tilhari, pre unde i-au prins, cu réle și groznice morți i-au omorît. Iar tătarii, prin țară pre unde ș-au agiuns, au tot robît.

f. 403 37. Apoi înțelegînd Poarta de acea izbîndă a lui Mihai-vodă, venitu-i-au poroncă să încalece cu soltanul den Bugeag și cu oaste de Hotin, cu Colceag. Și cînd a agiungé veziriul la Beligrad, atuncea și ei, pre taină, să între în 10 Țara Ungurească, să prade, să s(ă) tîlnească cu veziriul în Țara Ungurească.

38. Deci pre acea poroncă s-au gătit și au purces Mihai-vodă. Tătarii încă au trecut Prutul pre la Zagarancea. Și s-au tîlnit Mihai-vodă cu soltanul și cu Colceag la 15 Botoșeani, și au întrat prin Cîmpul Lungu și au eșit la Bistriță, în Țara Ungurească. Ce soltanul au și slobodzit tătari în pradă a ardé și a prada satele și a le robi. Iar Mihai-vodă și cu Colceag, acolo lîngă Bistriță, aproape de cetate, au și prins un om viind cu cărți, viind de la 20 Sibiu la comendatul de Bistriță, scriind precum au bătut

1 de au B,C/ nêste B/ acolo] întru aceli mănăstiri M,P/2 *lipsește* de M,P/ spart] scos E,G/3 tilhariu M,P/ pre] ori M,P/ *lipsește* pre unde V/ undé B,C/ i-au] l-au M,P/ prinsu B, réle] greli M,P/4 Iară B, *lipsește* M,P/ 4—5 Tătarii și atuncea pre undi au agiuns, iarăș au prădat și au robît ticăloasa țară M,P/ undé și au <au E> agiunsu, au tot prădat și au robît B,E,G,V/ undé au și agiunsu C/6 37]36 C, 35 V, 53 M, 4 P/ Apoi] După aceasta C, Iară V/ înțelegînd B,C/ acia B/6-8 Poarta s-au înștiințat și di această izbîndă a lui Mihaiu vovoda și pentru aceia i-au vinit poroncă să margă cu soltanul din Bugeac, cu tătarii și cu Colceag, cu turcii di la Hotin M,P/7 vinitu-i-au C/ poroncă lui Mihai-vodă să margă împreună cu soltanul de Bugiac V/ să încalece] să purceadă să margă B,E,G/ din C, de B,E/8 Bugiac B,C/ de la Hotin B, C,D,G,V/ Colceag-bei C,D,E,G/ cîndu a agiunge C/ cînd au agiunsu P/ agiunge B/9 viziriul C/ Bălgrad B, Biliigrad C/ Hotin M,P/ atuncia B/ ei] 11e B/ pre taină] fără di vesti M,P/10 Unguriască B,C/ dușă prade *ad. să* robască și B,E,G, V/ și să să tîlniască B,C,V, și să se întîlniască E,G/10-11 să pradi și acolo în Țara Unguriască, să întîmpine și pre viziriul M,P/ viziriul C/11 Unguriască B,C/ dușă Unguriască *ad. la* Dunăre V/12 38]37 C, 36 V, 54 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ *lipsește* Decii... Mihai-vodă. M,P/ acia B/ s-au gătit Mihai-vodă și au purces B,E,G,V/13 *ad. marginal* Mihai-vodă A,C/ Și tătarii B,E,G,V/ *lipsește* încă M,P/ Zagarancia B/13-15 Zagarance. Colceag cu turcii au purces di la Hotin. Mihaiu vovoda cu moldovenii au purces din Iași și s-au împreunat cu toții la Botoșani. Mers-au pin Cîmpul Lungu. Eșit-au l-a M,P/14 cu] și cu V/ Colceag bei C,E,G/15 Botășeani B,C/ eșit la cetate la Bistrița C/16 Unguriască B,C/ Ce] Iar E,G,V, *lipsește* M,P/17 tătarii B,C/ arde B/ în pradă. Au arsu, au prădat și au robît. M,P/18 Colceag bei C,D,E,G,V/18-19 Colceag și cu Mihaiu vovoda era aproape di cetate Bistriți și au prins M,P/19 prinsu B, C/ un om cu cărți viind de la ghenarul de Sibiu B,E,G,V/ *lipsește* viind M,P/20 de cetatea Bistriții E, de cetatea Bistrița G/ scriindu-i B,E,V, *ad. marginal* G/ dîndu-i știre M,P/ precum că au bătut nemții M,P/

pre veziriul și au luat némții și Beligradul, și preste 4 dzile i-a veni și la dînsul oaste.

39. Deci Mihai-vodă și cu Colceag, prindzînd acéle cărți, au și răpedzit la soltanul de i-au făcut știre să s-în-
5 toarcă. Și au și păzit Mihai-vodă și cu Colceag de s-au
f. 403^v întors înapoi și au eșit în țară. Iar soltanul, mai zăbovind vro doao, trei dzile, au eșit mai cu greu, că le ținea / calea
săcuii. Numai pre tătarî îi rătuia niște căzaci zaporojeni,
că era cu soltanul vro 500, dar ar hi eșit foarte cu greu.
10 Și au trecut la Bugeag, cu caii stătuți și mai mulți pre gios.

40. Iară pre turci i-au bătut némții prea rău. Și au
luat Beligradul și i-au mai lătit mult și preste Dunărea,
aproape de Filibea. Și s-au dus să între și în Bosna némți<i>;
ce n-au putut, că în Bosna era un paș<ă>, anumé Chiu-
15 purliul, foarte om harnic. Și fiind locul tare, n-au putut
isprăvi nemică, ce încă s-au întors cu rușiné dé la Bosna.

41. Franțozul, cum au vădzut că s<ă> bate Neamțul
cu Turcul, au și început a scorni și el gilceavă cu Neamțul
și a să bate cu Ișpania ca să împiedece pre Neamțu.

1 viziriul C/ nemții B,C/ Bălgadul B,V, Biliigradul C/cetatea Biligradului E, cetate
Beligradul G,M,P/ patru C]trii, patru B,E,G,V//2 vini B,C/ la dînsul]ui M,P/ după
oaste ad. în cetate C// 3 39]38 C, 37 V, 57 M, *lipsește* P/ Decii B,C/Iară V, *lipsește*
M,P/Colceag-bei C,D,E,G/ Colceag și <cu P> Mihaiu voevoda M,P/ prinzind B,C/
acéli B,C// 4 răpedzit]triimis în grabă E,G/la]după V/știré B/ să să întoarcă C, să să
întoarcă înapoi B,E,G,V// 4-6 îndată au triimes la soltanul, dîndu-i știri să să în-
toarcă. Iar ei îndată s-au pornit și au eșit în Moldova. M,P// 5 Colceag-bei C,D,E,
G//6 întorsu înapoi B,C/ *lipsește* și au eșit în țară B,E,G,V/ în țară, în Moldova
D]în Moldova pre la Cîmpul Lungu C/ zăbăvniid B,C// 7 vreo B,C/ trii B,C// 6-10
Soltanul au mai zăbăvit trii zili și au eșit greu, că le ține săcuii cale. Era cu sol-
tanul și 500 zaporojeni și acia au arătuit bini pre tătarî. Deci au vinit în țară și sol-
tanul cu tătarî, cu zaporojanii și s-au dus la Bugeac cu caii stătuți M, P//7-8 li-au
ținut săcuii calea V/ săcuii calea B,E,G//8 i-au rătuia V/rātuia]apăra G/ după rātuia
ad. îi apăra C,D,E/ nêște B/ zaporojeni B,C//9 că]ce E/ vreo cinci sute zaporojeni B,
vreo cinci sute de căzaci C, ad. marginal E/ vreo cinci sute de căzaci zaporojeni
cu puști G/ ar fi B/ *lipsește* cu V// 10 Bugiac C/ Și au trecut preste munte tătarî
și s-au dus la Bugiacu, cu caii B, Și au trecut preste munte tătarî, dar mulți au și
perit; iar caii au eșit s-au dus la Bugeacu, cu caii E,G, Și au trecut preste munte tă-
tarîi încoaci, în Moldova, și s-au dus la Bugiac, cu caii V/ *lipsește* și mai mulți
pre gios M,P/ după gios ad. Și au perit mulți dintr-înșii; iar carii au apucat de
au eșit înaintea, aceia au eșit cu mulți robi și cu diuim C// 11 40]39 C, 38 V, 59 M,
lipsește P/ nemții B,C/ pre C//12 Biliigradul C/ au luat și cetatea Bălgadului de la turci
B, E,G,V// 11-13 Nemții au bătut rău pre turci <Nemții au biruit pre turci și i-au
bătut rău P>. Și după ci au luat Beligradul cu luat mult loc supt stăpînire lor; au
agiunsu și presti Dunăre, aproape de Filipe M,P// 12 i-au]s-au C,D/ după lătit ad.
olatul B,E,G,V/ *lipsește* și V// 13 nemții C/ s-au dus nemții să între și în Bosna B,
E,G,V// 13-18 *lipsește* M,P// 14 pașia C/ Chiuprului B,V, Chiuprului C,E,G, Chiup-
prului D//15 și locul E,G// 16 după isprăvi ad. nemții E,G, / întorsu B,C/ de B,C//17
41]40 C, 39 V/Franțoiul A/ cum]deaca V/ să B,C/ Niamțul B,C//18 Niamțul B,C//19
cu]la B,C,D/ Hișpania E/ împiedice B, împiedice C/ Niamțu B,C//

42. Atuncea au isprăvit și Mihai-vodă ferman de la
Poartă și au trimis pre Costantin Costăche visternicul și
pre Luca biv-visternic de au mărșu în Bugeag. Și au
cercat de-au scos robii de la tătarî, ce-i luas<ă> tătarî,
5 atuncea cînd au scos cătanile din țară. Și pre cine au găsit
neascunși și nedepărtați, pe toți i-au scos.

43. Împăratul Moscului, vădzînd că ș-au așădzat
f. 404 pacea despre / Șfed și vădzînd pre turci că să bat cu
némții, dusu-s-au și el atuncea tocma la franțoi, ca doar
10 ar face să să scoale asupra Turcului și Franțozul, și să
s<ă> rădice și el. Și pentru vasă, ca să aibă voie să îmble
și a lui pre maré, cum îmbla și <a> altora, să nu stea prin-
cină.

44. Ce atuncea era craiul tînăr, numai de vreo 6 ani,
15 că Liudovic muris<ă>. Numai, măcar cum era de mic, dar
tôt i-au ișit înainte și i-au făcut urație.

Ce împăratul cu epitropii cră<i>ei au voroviț; și i-au
răspuns că ei cu Turcul nu pot să s<ă> bată, că lor din
Țara Turcească li-i agonisita. Și i-au dzis și împăratului
20 să ție pacea ce-au făcut, să nu o stricé. Iar pentru vase
l-au pozvolit să-i umble.

1 42/41 C, 40 V, 60 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea au isprăvit și M,P// 1-2 Mihaiu
voevoda au scos ferman de la Poartă și au triimes la tătarî pre M,P// 2 *lipsește* și
D/ triimis C/ Costachi B,C/ vel-visternic B,D,E,G,V// 3 Ștefan Luca B,C,D,E,G,V/
visternic B, visternic C, biv-vel-visternic D/ *lipsește* de au mărșu în Bugeag. Și au
cercat M,P/ au mărș și au căutat de au scos robii G/ Bugiac B// 4 cercat] căutat B,C,
E/luasă B/Și au scos robii V/de au B,C//4-6 au scos robii moldoveni pre cîți i-au putut
găsi neascunși M,P// 5 atuncea B,C/ după scos ad. Mihai-vodă E/ cătanelé B,C/
cine]cîți C,V//6 pre B,C//7 43]42 C, 41 V/ Împăratul B,C/ văzind B,C/ așezat B,C//8
despre] de cătră V//7-21 *lipsește* M,P// 8 Șfed]craiu Șfedului <Șvedului E,G> B,E,G,
V/ văzind B,C//9 nemții B/ franțoi A/ doară B// 10-11 să să scoale <rădice E,G> și
franțoi <Franțozul V> asupra turcilor <Turcului V> și să să rădice și ei <el V> B,
G,V//10 Franțoiul A, franțozii C//11 să C/ pentru vase C, pentru vase, galioane E/
pentru galioane vase B, pentru galioane și alte vase G// 12 și a lui galioane, vase
să umble pre mare, cum umblă și ale altora, să nu stea pricină Franțozul B,E,G,V/
umblé C/ și a lui vase D/ mare C/ umblă și a altora C/ a altora D// 14 44]43 C, 42 V
șeasie B, șasie C// 15 că <pentru că E> craiul cel bătrîn, Liudovic, murisă B,E,G,
Liudovic] craiul Liudovic C/ după era ad. craiul G/ după mic ad. craiul B,C,E,V// 16
au <i-au D> eșit împăratului înaintea <înaintea împăratului G> B,D,E,G/ eșit inna-
inte C/ orație B,C// 17 Ce]Iar B,E,G,V/ împăratul B,C/ crăii<i> B,C// 18 după răs-
punsu ad. împăratului epitropii B,C,E,G,V/ ei]iei B/ Turcul]turcii B,C,E,G,V/ să B,C//
19 le iaste agonisita C, le iaste agonesita și hrana B,D,E,G,V/ împăratului B,C// 20
ție B/ ce au C/ au făcut cu turcii B,E,G,V/ strice B,C// 21 l-au]au C/ Iar pentru
vase, l-au lăsat pre împăratul să-i umble și a împăratului vase, precum umblă și ale
altora B, Iar pentru vase, galioane, l-au lăsat pre împăratul să-i umble <vasile E>
galioanele, precum umblă și ale altora E,G, Iar pentru vase, l-au lăsat pre împă-
ratul să-i umble vasăle pe mare, pecum umblă și a altora V/ după umblé ad. și a
împăratului vase pre mare C, vasele pre mare precum umblă și a altora D//

45. Iară întorcîndu-s-împăratul înapoi, găsit-au în țara lui alte sfaturi asupra lui, făcute de o samă de boiari și de fiul său, Alexie Petrovici.

Deci fiu-său, dacă au așădzat, s-au dus la nēmți și li-au dzis acelor boiari eum, dacă vor omori pre împăratul, să trimiță să-l chieme pre dîns să le hie el împărat. Că așea-i iaste rușine de lumé, să s-aflé față. /

f. 404^v

46. Și dacă l-or pune împărat, să-ș iei iar portul cel vechi, și oștēi iar, cum au fost mai de demult și să dea 10 și Șfedului înapoi toate ce i s-au luat, și cu Turcul și cu Leavul să s-aședze și să-ș lépede și pușci și toate tot în maré, și să trăiască cum au trăit mai nainté. Că acesta împărat îi va istovi de tot.

47. Deci cum au venit împăratul și au înțeles acest 15 sfat, i-au și început a-i prindé și a le face fel de féliu de cazne și a-i omori. Și au trimis și la împăratul nemțescu de au cerșut pre fiul său cu parola. Deci Neamțul l-au dat pe parolă, ca să nu-i facă nemic. Iar după ce l-au adus la stoliț<ă> l-au scos la divan și mult l-au muștrat și

1-11 din p. urm. *lipsește* M,P//1 45]44 C, 43 V/ Iară împăratul, întorcîndu-să înapoi, găsit-au C/ întorcîndu-să împăratul Moscului dela franțozi, găsit-au B,E,G/ după înapoi ad. de la franțozi V/ *repetă* găsit-au în țara lui A//2 făcute asupra lui G/fiu-său B/ Alexii B,C,V// 4 Decii B,C/ după așezat ad. acel sfat B,C,D,E,G,V/ nemți B,C// 5 deaca B/ omori pre tată-său, pre împăratul B,E,G,V/ împăratul C/ 6 trimiță B/ dînsul C, V/ pre dînsul de acolo de la nemți să le fie B,E,G/ fie C,V// 7 așia B, așia C/ îi iaste B,C,V/ rușine B/ să B,C/ afle el de față E, afle de față G//8 46]45 C, 44 V, *lipsește* E,G/ deaca îl vor pune împărat să-ș ia moscalii B/ dacă îl vor omori și-l vor pune pre dînsul împărat, să-ș ei moscalii G/ l-or/îl vor V/ împărat C/ ia C/ portul lor B,E,G, V//9 vechiu B,C/ după demult ad. iar E,G/ așia să fie B,E,G,V//10 *lipsește* înapoi B,E,G,V/ tot ce i s-au luat înapoi C/ ce i-au luat E/ Turcul]turcii B,D,E,G// 11 Lia-vul C/ lēsii B,E,G/ să să așezé B, să să așeze C/ *lipsește* și să-ș lépede... în maré B,C,D,E,G,V// 12 înnainte B,E,C, înnainte vreme G// 13 împărat B,C// 14 47]46 C,E,G, 45 V/ Decii împăratul, cum au vinit au și înțales acest <acel E,G,V> sfat <a lor și V> <și B,G> au și început B,E,G,V/ Decii C/ vinit împăratul C/ înțales C// 15 prinde B, C/ féliu de féliu C/ féliuri de féliuri de munci și de cazne B,E,G,V// 16 ad. marginal a-i omori C/ împăratul nemțescu B,C// 17 cerșut]cerut G/ pre fiu-său Alexii B,E,G/ Decii împăratul nemțescu B,C,E,G,V// 18 pre B,C/ nemică B,C// 18-r. 6 de la p. 676 Iară după cel-au dus la stoliță <la scaonul împărătescu E> au poroncît <poroncînd D> împăratul de au vinit toți senatorii și cniăzi, boiarii cei mari moschicești și toți mitropoliții și episcopii și făcînd împăratul divan <judecată V> în bisérica cea mare ce să chiamă Săborna, au judecat pre fiu-său <Alexii V> dinpreună cu toți senatorii și cu săbor de arhieriei și mult l-au muștrat împăratul pre fiu-său, pînă ce au dzis fiu-său <Săborna și stînd doispăzēci arhieriei de o parte și doispăzēci boiari sănatori de altă parte, s-au cerșut împăratul judecată cu fiu-său E>. Și mult muștrîndu-l împăratul pre fiu-său și dzicîndu-i, au după datoria părintască nu l-au dat împăratul la învățatură? Au nu i-au luat și cniaghină, adecă doamnă de niam mare, împărătescu? Așjiderea și împărăția, după ce ar fi murit tată-său; dar așia, fiind tată-său viu, cu vicleșug au vrut să-l omoară și să ia împărăția. Și așia muștrîndu-l <mult G> pînă

l-au făcut de au dzis cum că-i greșit și nu-i harnic de împărăție. Și au încoronat pre un cucon mai mic, ce avea cu împărăteasa cea mai de pre urmă; iar pre Alexii l-au bătut cu hunutul și, neplinind patru dzile, au murit. Iar 5 pre urmă, fără zăbav<ă>, au giudecat Dumnezeu, că i-au murit și copilul cel mai mic, ce-l încoronas<ă>.

Atuncea au omorît împăratul și pe Răzanschii, patriiarhul Moscului. Și de atuncea n-au mai hirotonisit/ patriiarh, ce li-au rămas bisérica cea mare a Rosiei vădud<ă>, și au 10 făcut sinod, adec<ă> sobor; 12 episcopi sînt purtători de grijă biséricii.

ce au dzis <fiu-său E,G> cum că <lipsește că B> iaste greșit și nu iaste vrednic de împărăție. Ce să să milcstivască tată-său, împăratul, să-l iarte. <lipsește Ce... iarte D, V> Iar împăratul și cu senatorii dinpreună și cu săborul arhierilor <Decii săborul arhierilor și dinpreună cu sãnatorii E,G> așia au ales judecata fiului împăratului ca să-l bată <tată său E,G> singur împăratul <împăratul singur D> cu mîna sa; și pentru viața fiu-său iarăș, cum să va milostivi împăratul <lipsește și pentru viața... împăratul D,V>. Decii <Și E,G> împăratul au bătut pre fiu-său cu hnutul <împăratul singur cu mîna sa singur cu mîna sa cu hnutul D,V>, foarte asuprit <lipsește D>. Și neplinind trii <tri, patru D,V> zile, au murit <fiul împăratului, Alexii Petrovici V>. Iară după acēia au coronit împăratul <împăratul au coronit D, V> pre un fiu al său mai mic, pre anume Petri Petrovici, care era făcut cu împărăția sa cea de pre urmă, cu Ecaterina, <lipsește cu Ecaterina D,V> ca să fie el împărat după moarte lui <lipsește după moarte lui D>. Iară după acēia au coronit împăratul pre împărăția Ecaterina să fie singură stăpînitoare după moarte lui, avîndu împăratul și alt fiu, mai micu, pre anume Petri Petrovici, care era făcut cu împărăția sa cea de pre urmă, cu Ecaterina; și cînd va fi de vîrstă, pre acela să-l coroniască să fie împărat după moarte lui <lipsește după moarte lui G> E,G>. <Iar pre urmă, fără zăbavă au giudecat Dumnezeu, că au murit și copilul cel mai mic, ce-l încoronisă să fie împărat. Atuncea împăratul Moscului au omorît și pre un mitropolit de la Moscu, de la Rostov, careli fusēsie duhovnic împărătesii cēii dîntii a împăratului, cu careli s-au fost sfătuit împărăția sa și cu fiu-său Alexii Petrovici și cu alți cniăzi din boiarii moschicești cu vicleșug asupra împăratului, ca să-l omoară. Iară pre acēli vreme era namēstnic patriarhii Moscului Ștefan Iavorschii Rizanschii, mitropolit de Rizan. Decii tîmplîndu-să de s-au pristăvit, n-au mai pus patriiarh, nici namēstnic patriiarhii și au rămas bisérica cea mare a Rosiei vădudă. Și au socotit împăratul și au făcut sinod, adecă sobor, puînd 12 arhieriei să fie în locul patriiarhului, purtători de grija biséricii. Auzînd de aceasta împăratul Niamțului foarte s-au scîrbit pre moscali și era numai să să bată, nefiînd Niamțului voia să fie cel mai mic la împărăție. Că Alexii Petrovici, fiul împăratului moschicescu cel mai mare, era cumnat cu împăratul nemțescu: ținea amîndoi două surori. Ce au împăcat Dumnezeu, că au murit și fiul împăratului, cel mai micu, ce-l coronisă să fie împărat, precum mai pre largu istoria lor va arăta la rînd D>. Iară auzînd de aceasta împăratul Niamțului foarte s-au scîrbit pre împăratul Moscului și era numai să să bată, nefiînd niamțului voia să fie cel mai mic la împărăție. Că <Pentru că E,G> Alexii Petrovici fiul împăratului moschicescu <lipsește moschicescu E,G> cel mai mare, era cumnat cu împăratul nemțescu <ținea amîndoi doao surori E,G>. Și după acēia au judecat Dumnezeu, că au murit și fiul împăratului moschicescu cel mai micu, Petri Petrovici, ce-l coronise să fie împărat <ce era să-l coroniască cîndu va fi de vîrstă să fie împărat E,G>, precum istoria lor mai înnainte la rînd va arăta. Atuncea împăratul Moscului au omorît și pre un mitropolit de la

48. Audzind de aceasta, împăratul Neamțului foarte s-au scîrbit pre moscali, și era numa să s<ă> bată, nefiind Neamțului voia să fie cel mai mic la împărăție. Că Alexie era cumnat cu împăratul nemțescu: ținea amîndoi două 5 surori. Ce-au împăcat lucrul, că au murit, precum mai pe largu va arăta la istorie lor.

49. Iară în anul <7226 = 1718> iar au mărșu turcii la Beligrad și cu Ion-vodă al Țării Muntenesti. Și au stătut la pacé: cine ce-au luat să fie luat. Timișvariul, Beligradul,

Moscu, de la cetate de la Rostov <cu groaznică moarte, trăgîndu-l pe roată, tăindu-i mînil și picioareli și mai pre urmă capul. Și au poroncit de i-au pus capul într-o țăpușe de fier de cițiva stînjini, de au șezut în mijlocul cetății stoliții Moscului cițiva ani E, G> carele <acel mitropolit E, G> fusese duhovnic împărătesii cei dîntii a împăratului, cu carele s-au fost sfătuit împărătiase și cu fiu-său Alexii Petrovici și cu alții din cînași, din boiarii moschicești, cu viclêșug, asupra împăratului ca să-l omoară. Iară pre aceli vremi era namésnic patrierhie Moscului <părintele chirio, chir B> Ștefan Iavorschii, mitropolitul de Rizan. Decii tîmplindu-să de s-au pristăvit, n-au mai pus <împăratul E, G> patriiarhu, nici namésnic patriiarhii. Și au socotit împăratul și au făcut sinod, adecă săbor, puind doispărzéce arhieriei să fie în locul patriiarhului, să fie purtători de grija biséricii. B, D, E, G, V/ Iar după ce l-au adus la stoliță l-au scos la giudecată în biserica ce să chiamă Săborna, fiindu doispărzéce arhieriei și doispărzéci cînași senatori, au cerșut împăratul giudecată cu fiul său. Și mult muștrindu-l: au nu l-au dat la învățătură? au nu i-au luat fiméle de niam mare? și împărăția, după ce ar fi murit el ar fi fost și împărat, cu vrére lui Dumnezeu. Iar așea, trăind el, au vrut să-l omoare și să-i ia împărăția. Iar fiu-său, Alexii Petrovici, să ruga să-l erte și au zis că au greșit și nu-i vrednic de împărăție. Iar arhieriei și senatului au scris fieștecă giudecata fiului împăratului, lui Alexii Petrovici, precum au socotit. Decii unul dintre dînșii așa au scris ca să-l bată împăratul singur cu mîna lui pre fiu-său, Alexii Petrovici, și viața fiu-său la mila împăratului să rămîie. Decii împăratul au bătut pre fiu său Alexii Petrovici cu hnutul, asuprit. Și neplinind patru zile, au murit. Și după acéia au coronit pre un cocon mai mic, ce avea cu împărătiase cea mai de pre urmă, anumé Petr<u> Petrovici. Iară fără zăbavă au murit și copilul cel mai mic, ce-l coronis<ă> să fie împărat, anumé Petr<u> Petrovici. Atuncea au omorît împăratul și pre un mitropolit de la Rostov, dîndu-i pricină că ar fi fost cu știrea lui acel sfat asupra împăratului, ca să-l omoară. Și după aceasta s-au pristăvit și părintele chiriu, chir Ștefan Iavorschii, mitropolitul de Rizan, care era namésnic patriiarhii Moscului. Și de atuncea încoaci n-au mai hirotonisit la Moscu, nici namésnic patriiarhii n-au mai pus. Ce au socotit împăratul și cu senatorii și au făcut sinod, adecă săbor; doispărzéci arhieriei au pus să fie purtători de grija biséricii cei mari, la Moscu. Audzind de aceasta împăratul Niamțului, pentru Alexii Petrovici, fiul împăratului, că au murit, foarte s-au scîrbit pre moscali și era numa să s<ă> bată, nefiind Niamțului voia să fie fiul cel mai mic a împăratului la împărăție. Pentru că Alexii era cumnat cu împăratul nemțescu: ținea amîndoi doao surori. Ce au împăcat Dumnezeu lucrul că au murit, precum va arăta istoria lor C// 1-9 *lipse* M, P, 7 49/ 50 G/ *lipse* iar 2 V/ au mersu C, mersu au V// 8 Bălgrad B, V, Billigrad C, E, al/ domnul B, C, G, V/ au stătut de au făcut pacé V// 9 *după* pacé *ad.* cu nemții E/ ce au B, C/ Timișvarul B, C/ Bălgradul B, C/

cu tot olatul pîn-unde a agiungé, și din Olt în sus să fie tot nemțescu.

Atuncea au pus némții pe fiul lui Șarban-vodă peste Olt, să fie mai mare. Țara Morii, precum au luat-o turcii, 5 să și-o ție. Pentru Hotin n-au pomenit nemică, fără cît au dzis pentru Țara Leșască să stea după cum ăstea așădzată mai denainte vrémé, cînd s-au făcut la Carlovic. Și atuncea, cînd au făcut la Carlovic, scrie pentru Hotin ca să nu-l facă turcii, nici alte cetăți, nici pașă în Moldova f. 405^v 10 să nu fie. Deci / stă de atuncea Hotinul așea, îngăimat. Pîn-acmu vîrtos ședé. Nu știu de acmu înainte ce a vrea. Dumnădzău să mai lucrezi: mai sta-o-a, au ba, au poate și cîtă țară au mai rămas, să o iei? Va arăta vréméa viitoare, cine a agiungé să trăiască.

15 50. Atuncea și Franțozul s-au împăcat cu Neamțul. Și pre Neculai-vodă l-au scos atuncea din robie, și au mărșu la Țarigrad; iar frate-său Ion-vodă au mers la șaonu-ș în Țara Muntenescă. Și, neplinind anul, au murit Ioan-vodă cel bun, și frumos. Oh, oh, oh! Unde or mai găsi.

1-19 *lipse* M, P// 1 cu toate olaturile B, G/ Timișvarul și Billigradul cu toate olatele lor E, G, V/ pînă undé vor ajunge B, E, G, C, pînă undé a agiunge C/ și din Olt încoace, în sus, cinci ținuturi din olatul Țării Muntenesti să fiet tot nemțescu B, E, G/ Olt încolo, în sus V// 2 nemțescu C// 3-4 nemții pre fiul lui Șarban-vodă, pre Gheorghie beizade, ca să fie el gheeneral gubernator <gubernat E, G>, mai mare preste Olt pre aceli cinci ținuturi ce le luasă nemții de la turci din olatul Țării Muntenesti. B, D, E, G, V/ pre Gheorghie beizadea fiul lui Șarban-vodă preste Olt, să fie mai mare, gubernat preste aceli cinci ținuturi la Craiova. C// 4 Țara Morii C/ *lipse* Țara... să și-o ție B, E, G, V// 5 *după* ție *ad.* să o stăpîniască. D/ Pentru Iar pentru B, E, G, V/ Hotin] B, E, C, G, V/ n-au mai pomenit B, C, E, V/ fără de cît E, G// 7 așezată B, C/ denainte înaintea B, E/ vrémé B, C/ s-au făcut pacea B, C, D, E, G, V/ Carlovită E// 7 au <s-au G> făcut pacea <pace C> B, C, D, G/ *lipse* Și atuncea... Carlovic E, atuncea cînd au făcut la Carlovic V/ scrie B/ Și scrie și pentru V// 9 *lipse* ca G/ nici cum nici G/ pașă B, pașe C// 10 Decii B, C/ *lipse* Hotinul B/ așa B, așa C/ *lipse* îngăimat B, C, V// 10-11 să nu fie nici în Țara Muntenescă. Decii de atuncia așa stă Hotinul. Pînă acmu vîrtos șade, măcar că în doao rînduri moscalii l-au luat. Numai împăcîndu-să cu turcii, mai pre urmă l-au dat, precum și toată Moldova. Nu știm de acmu E, să nu fie. Decii turcii Hotinul l-au făcut și de atuncea stă așe. Pîn<ă> acum vîrtos șade, măcar că moscalii viind după acela în doi rînduri l-au luat de la turci. Și apoi, făcînd pace, i-ar l-au dat turcilor de-l stăpînesc. Nu știm de acmu G// 11 Pînă B, C/ acum C, V/ vîrtos șade B, *lipse* C/ Nu știm B, C, V/ acum C, V/ înainte B, C// 12 Dumnezeu B, C/ *lipse* mai¹ V/ lucreze B, C// 12-13 *lipse* mai sta-o-a, au ba... să o iei? B, C, E, G, V// 13 Vremia viitoare va arăta B, E, G/ vrémé C// 14 va agiunge C/ *lipse* cine a agiungé să trăiască B, E, G, V// 15 50/ 51 G/ Franțozul A/ împăcat B, C/ Niamțul B, C/ Nicolae B, C// 16 atuncea B, C, *lipse* V/ robie B, V/ mersu C// 17 *lipse* frate-său G/ au mărșu la șaonu sau la București, în Țara Muntenescă B, C, G, V, au mărșu la București în Țara Muntenescă, la șaonu său E// 18 *după* anul *ad.* cu domnia B, E, G, V/ Ion C// 19 *lipse* și frumos B, C, E, G, V/ *lipse* oh¹⁻³ G, V, oh²⁻³ B, C, E/ Undé B, C, Dar unde G, Și unde V//

munténii om bun ca Ion-vodă? Și în locul lui au venit iar Neculai-vodă, pediapsa lor.

51. Lui Mihai-vodă i-au venit de la Poartă să strică Cetatea Neamțului și Miera, unde au șădzut cătanele. Și 5 le-au stricat, iar nu foarte de tot.

52. Fost-au preatuncea și o foamete mare în țară, cît agiunsesse de să vindea mierța de pîine în Iași 10 lei. Că numai din <Țara> Leșască și din Țara Turcească aducea oamenii pîine.

53. Iară la anul după foamete scornitu-s-au și un omor 10 mare de ciură în țară, și au ținut un an și au agiuns și pîn-în Podoliia, în Țara Leșască.

f. 406 54. Atuncea au trimis Mihai-vodă boiari, di-au jăluit la / Poartă pentru ținutul Cernăuților. Și au arătat și ispisoace pentru moșiile lor. Și l-au dat Poarta iar Moldovii 15 și au trimis turci de-au hotărît ținutul Hotinului și al Cernăuților, să s<ă> știe cît or ținea turcii. Și au ertat și birul țării pre giurămate, pîn-în trei ani. Și au isprăvit de-au mers un capigi-baș, de au hotărît și Bugeagul cu

1-2 *lipșesc* M,P// 1 om]domn B,E,V/ după lui ad. Ion-vodă B,D,E,G,V//1-2 vinit domnu în Țara Munteniască Nicolae-vodă, pediapsa lor B,E,G, au mărso domnu în Țara Munteniască iar Nicolae-vodă, pediapsa lor V/ vinit C/ Nicolai C// 3 51]61 M, *lipșeste* P/vinit B,C/ poroncă de la Poartă să strică B,E,G, V,M,P/ strică C// 4 Cetatea Niamțului și mănăstirea Cașenul și mănăstirea Mira <la Milcov E,G> B,E,G,V, Cetatea Niamțului și zidiurile la Cașen și la Mira C/ *lipșeste* unde au șădzut cătanele B,C,E,G,V// 5 Și au mărso și li-au stricat M,P/ li-au stricat C, li-au stricat zidiurile B,E,G/ iar nu foarte de tot]însă nu de tot M,P/ după tot ad. așa rău C// 6 52]62 M, *lipșeste* P/ Mari foamiti au fost atuncea în țară M,P/pre B/ foamete B// 6-7 cît să scumpiste pîinea de agiunsesse B,E,G,V/ agiunsesse C// 7 agiunsesse <au agiunsu P> săcușorul de pîini citi 9 lei M,P/ mierța <de pîine V, pîinea E,G> cite zece lei și cite doisprăzece lei în Iași <lipșeste în Iași V> B,E,G,V/ zece lei C, zece lei și doisprăzece lei D/ după lei ad. Și pînă la doisprăzece lei au fost agiunsu mierța de pîine C// 7-8 *lipșeste* Că numai... aducea oamenii pîine. M,P// 8 Țara B,C,D,E,G, V/ după Leșască ad. și din Țara Unguriască B,E,G/ după Turcească ad. și din Țara Unguriască V/ pîine C// 9 53]63 M, *lipșeste* P/ Tot întru acel an <lipșeste an E,G> 7227 <1719> scornitu-s-au B,E,G,V/ Iară tot pre acea vreme, în anul 7227, de cu toamnă, scornitu-s-au C, Iar tot întru acel an, cînd cu foametea, scornitu-s-au D// 9-11 La anul au fost mari omor în oameni; au cuprins pînă la Podoliia, în Țara Leșască; au ținut mai bini de un an M,P// 10 în țară]în țară și în Iași C, în Iași V, *lipșeste* B,E/ agiunsu B,C// 11 pînă B,C/ după Țara Leșască ad. 7227 D// 12 54]64 M, *lipșeste* P/ Atuncea B,C, *lipșeste* M,P/ trimis C/ Mihai vovoda au trimisesse boiari la Poartă <și M> s-au jăluit pentru M,P/ boeri la Poartă de au jăluit G/ de au B,C]și au E/jăluit B,C// 14 după ispisoace ad. boierii carii îi trimisesse Mihai-vodă V/ pentru]pe V/ după lor ad. ce au avut B,E,G/ după Poarta ad. ținutul Cernăuților B,E,G,V/ iarăș P// 15 trimis C/ turcii V/ de au B,C/ și al]cu ținutul V/al] ținutul C,E, *lipșeste* G// 16 să C/ ca să știi M,P/ să să știe B/ Și]Poarta M,P// 17 birul țării<lipșeste țării E> pînă în trii ani pre giurămate C,E//lipșeste țării B,E,G,V/ pînă C/ trii B/ după ani ad. fiind țara stricată de tătari M,P// 18 de au mărso B, de au mersu C/ capegi-bașia B, capegi-bașe C/ Bugiacul B,C// 17-18 Mihai vovoda au isprăvit la Poartă și au vinit un capigi-baș și <de P> au hotărît Bugeagul despre Moldova M, P//

Moldova și au dezlățut bucata cea de loc ce o închinasă Lupul vornicul tătariilor, de au dat iar țării.

55. Atuncea și mie mi s-au isprăvit ferman de la Poartă de pace, și am venit la pămîntul meu, zăbovind 5 în streinătate 9 ani; 2 ani la Moscu și 7 ani în Țara Leșască, cu multe valuri și supări, caré nu le mai poci înșira cu condeul meu.

Și venind la Mihai-vodă, toate ce-m luas<ă> Lupul mi s-au dat înapoi. Și am trăit la casa mea pînă astăzi, 10 și înainte cît mi-a mai lungi Dumnădzău viața.

56. Pré acéle vrémi s-au rădicat un beiu turcu despre parte Indiei și au început a s<ă> bate cu persii, în cîțiva ani, al cărué numé Merfiiz. Și mai cuprinsesse toat<ă> Țara Persului, că-l tot bătea Merfeiz pre Persu. Pîn'și 15 pe împăratul persilor l-au prins și i-au scos ochii. Numai f. 406^v un fecior a lui au scăpat și din cît putea, tot / să bătea.

Și să mărisă numele celui Mezfeiz pre mult, cît și împărăția ceasta a Țarigradului începuse să îngrijă de dînsul. Că să dusese turcii și arapii, mai giurămate, de

1 și bucata B,C,E/ închinase B, închinase<ă>C]didesă M,P//2 vornicul Lupul hanului la ținutul Fălciiului celi doasprăzece sate la Greceni și li-au dat iarăș Țării Moldovii. <Numai au făcut cheltuială domniia 20 de pungi de bani G>. E,G/ tătariilor]hanului B,V,/ și au dat-o iarăș țării M,P/ de o au dat iarăș Țării Moldovii B,D/ după dat ad. Poarta C/ iarăș C// 3 Atuncea s-au isprăvit și Ion Neculce biv<ce fusésie E> hatman <cu G> ferman B,E,G,V/ Atuncea s-au isprăvit ferman de la Poartă de pace și hatmanului Ion și au vinit C/ Atuncea și Ion Neculce hatmanul i s-au isprăvit D// 3-4 Mihai vovoda au isprăvit <și M> hatmanului Ioan Neculce ferman di la Poartă de ertare <birului M> și au vinit la patriia sa, zăbăvind M,P// 4 pace și au vinit la pămîntul său în Moldova, în țară, <lipșeste în țară D,V> zăbăvind B,E,D,G,V/ mieu]său C/ zăbăvind C// 5 streinătate C/ noao B,C/ doi B,C/ șapte B,C// 6-7 *lipșeste* cu multe... condeul meu. M,P// 6 supărări B,C,D,E,G,V/ carele <care D> nu să <mai D> pot înșira toate B,D,E,G/ care nu s<ă> pot toate a le scrie C/ *lipșeste* caré... cu condeul meu. V//7 *lipșeste* cu condeul meu B,G/ *lipșeste* mieu E// 8 viind B,C/ toate moșiile ce-i luase Lupul vornicul i li-au dat B,D,E,G/ la Mihai vovoda, celi ci-i luasă vornicul, toati i li-au dat M,P// 8-9 toate moșiile ce-i luas<ă> Lupul vornicul i li-au dat Mihai-vodă cu giudecată mitropolitului și a boierilor celor mari, precum mai sus s-au scris. C, toate moșiile ce-i luasă Lupul vornicul i li-au dat, cu giudecata mitropolitului și a tot divanul. V// 9 *lipșeste* înapoi B,E// 9-10 Și au trăit la casa sa <cu pace D> pînă la sfîrșitul <săvirșitul E, săvirșirea G> vieții sale B,D,E,G,V/ Și au trăit la casa sa pînă la sfîrșitul vieții sale, de s-au stăpînit moșiile sale C// 9-19 *lipșeste* înapoi. Și am trăit ... giurămate de M, P// 11 Iară pre acéle vrémi B,E,G,V/ acéle vrémi C// 12 Indii B,C,V, Hindii E/ să B,C/ persii] Persul G/ cîțiva B,C// 13 al <a C> căruia B,C/ nume B,C, nume era G/ Merfeiz B,C, E,G,V/ cuprinsesse toată B,C// 13-14 *repetă* Și mai cuprinsesse toată țara Persului, că-l tot bătea Merfeiz V// 14 Pînă B,C// 15 pre B,C/ împăratul B,C/ după persilor ad. pre șah E, G/ prinsu B, C/ după prinsu ad. viu, nevătămat B,E,V, nevătămat G// 16 ficior B,C// 17 mărise B/ Merfeiz B,C// 18 împărăția B,C/ ceasta]aceasta C, aceasta turcească B, E,G, turcească V/ începuse B/ îngrijă B,C,E,V// 19 dusésie C]închinase B,E,G,V/ mai]mai pre B,E,G/ giurămate C//

slujiia la dînsul. Și între acéle bătai multe apropiindu-s<ă> și de hotarul moschicescu, de Ahastranul, au fost ucis și cîțva neguțitori moschicești.

57. Deci Petr<u>, împăratul Moscului, făcîndu-și a-tuncea pace și fiind cuprins de oștire, îi era urît să șadză așa, fără oștire. Ce-au trimis pentru acei neguțitori la împăratul turcesc a Țarigradului, cum el nu poate răbda acest lucru, ce să va șcula asupra persilor, avînd strîmbătate și pentru hotar.

10 58. Deci Turcul i-au dat pozvol să-ș cêrce strîmbătate, că el n-are acolo amestec, fiind bucuros să s-înceapă gîlceavă acolo, să aibă el pace să odihnească.

59. Iară împăratul moschicesc, vădzînd că răspunde Turcul așa, s-au și gătît și au și purces cu toat<ă> puterea lui tocma la perși. Și au luat și pre Dumitrașco-vodă atunci cu dînsul și i-au dat o samă de oaste în mîna lui, de l-au pornit preste niște munți, de-a dreptul pre uscat. Iar împăratul cu greimea au încungiurat pre apă, pîn' s-au tîlnit la un loc. Ce pîn-a să tîlni cu împăratul, au
20 avut bătae cu niște cumuci, și i-au biruit Dumitrașco-vodă. /

f. 407 60. Și împreunîndu-să oștile la un loc, cei de pe apă cu cei de pe uscat, purcedzînd pre niște cîmpu otrăvit, au început a le muri caii, cît să spăriias<ă> că n-or rămînea
25 nici cu un cal. Pîn' de la o vrémé, luîndu-și sama că acel

1-25 *lipesc* M,P// 1 dînsul]acel beiu Merfeiz B,E,G/ întru B,E,V/ acéli B,C/ apropiindu-să B// 2 Astrahan B,C,D,E,V/ fostu C/ uciși B// 3 cîțiva B,C// 4 Decii B,C/ Petri Alexievici, marele imperator al Moscului B, E/ Petru Alexievici G/ Petri, marelî împărat al Moscului V/ împăratul C// 5 pacé de cătră altii, nefiind cuprinsu B,E,G,V/ și fiind]și nefiindu D, nefiindu C/ cuprinsu C/ oștiré C// 6 așa B,C/ fără de B,C,D,E,V/ oștiré C/ Ce au B,C// 7 împăratul turcescu al B,C,G, // 6-7 Ce au trimis la împăratul turcescu al Țarigradului pentru acei neguțitori dzicînd cum E// 7 cum]dzicînd cum B,G,V/ *ad. marginal* răbda G// 8 avîndu C// 10 Decii împăratul turcescu i-au dat răspunsu să-ș caute strîmbătatea B,C,E,G, V/ Turcul]împăratul turcescu D/pozvol]voia, pozvol B// 11 acolo n-are G/ amestic B/ să B// 12 și el să aibă pacé să să odihniască B,E,G/ pacé C/ să să odihniască C, D,V// 13 59]58 B,G/ împăratul moschicescu C]împăratul Moscului B,E,G,V/ vâzînd B,C/ vâzînd acest răspuns de la împăratul turcesc G// 14 Turcul]împăratul turcescu B,E,V/ așa B,C, *lipsește* G/ au purces G/ toată puterea B,C// 15 pe B// 16 cu dînsul atunci G/ oaste B,C// 17 de]și B,E,G/ nêște B/ *ad. marginal* munți A// 18 Iară B/ împăratul B,C// 18-19 pină¹⁻² B,C// 19 locu B,C/ întîlni C/ împăratul B,C// 20 bătae]războiu B,E,G,V/ *după* bătaie *ad.* războiu C/ nêște B// 21 *după* vodă *ad.* pre cumuci B,C,E, G// 22 60]59 B,G, *lipsește* E/ împreunîndu-să B,C/ locu B,C/ di C/ pre B// 23 cei]cei B,V/ pre B,C/ și purcezînd B,C,E,G,V/ niște]jun B,D,E,G,V/ *după* otrăvit *ad.* și mergînd pre acel cîmpu B,E,G,V// 24 spăriiască B, spăriiască C/ nu vor mai rămînea B,C,D,E,V// 25 Pină B,C/ vrémé B,C/ luundu-și B,C/ seama B/ luundu sama au cunoscut cum că E,G/ luîndu-și sama și cunoscînd că V//

cîmpu iaste otrăvit, îș punea traistele în capul cailor, ca s<ă> nu apuce iarbă. Că caré cumapuca; cum muriia. Și așa au mărs doao, trei dzile, cît și pușcile au lăsat înapoi, neavînd cu cé le tragé, că li muris<ă> caii.

5 61. Deci întrînd puținel într-acea țară, li-au eșit cumucei înainté, de li-au mai stătut împotrivă moscalilor. Apoi, vădzînd că n-au nici o putére, s-au închinat. Și au trimis cumucei pe urmă di-au adus și pușcile moscalilor. Și le-au fost spuînd cumucii că n-au știut pe unde or veni
10 că acea bucat<ă> de loc iaste otrăvită de nu trăiaște pre dînsa dobitoac.

Și de acolo au mărs mai nainte și au mai dobîndit și vro doao, trei țărișoare. Și pe urmă s-au împăcat cu Persul, și încă i-au mai dat o bucată de loc împăratul, ca să ție
15 cu dînsul, să-i dea aghiutor asupra lui Merifeiz.

Și au zăbovit acolo, spre acéle mai 2 ani; și apoi s-au întors iară la țara lor, împreună cu Dumitrașco-vodă. Iar acolo au lăsat oști cu ghenărari prin cetățile ce dobîndisă. Și după ce-au venit la stoliță, la anul iar au mai
f. 407^v 20 trimis oști acolo, / spre acéle părți de loc.

Dumitrașco-vodă încă, după ce-au venit dé la perși, n-au trăit prea mult și ș-au plătit și el datorie aceștii lumi, cea strămoșască, și s-au dus cătră părinții săi. Iară

1-23 *lipesc* M,P// 1 iaste]cum că iaste B/ *după* otrăvit *ad.* și mergînd pre acel cîmpu B,E,G/ *lipsește* îș G// traisteli C/ capetele B,G,V, capetili C,E// 2 să B,C/ care B, care cal C/ apuca]mîncă G// 3 mărșu C, mersu C/ vreo B,C/ trii C, *lipsește* B,E,G,V/ li-au lăsat D,E// 4 înapoi B,C/ ce le trage B,C/ le murise B, le muris<ă> C// 5 61]60 E,G/ întrîndu C/ într-acia B// 6 cumucii B,C/ înainte B,C/ mai]can B,C,D,E,V/ înprotivă B,C// 7 vâzînd C, vâzînd cumucii B,E,G,V/ putere C/ putere să să bată cu moscalii, s-au închinat la moscali B,E,G// 8 trimis C/ cumucii pre B,C/ de au B, C/de G// 9 li-au B,C/ *după* spuînd *ad.* dzicînd V/ *lipsește* cumucii G,V/ *după* spuînd *ad.* moscalilor și au fost zicînd G/ *după* cumucii *ad.* moscalilor C, moscalilor și au fost zicînd B,E/ pre undé vor vini B,C// 10 acia B/ bucată B,C// 12 mersu B, mărșu C/ înainte B,C/ *lipsește* și² B,C,E,G,V// 13 vreo B,C/ trii B,C/ pre B,C/ împăcat B,C/ *după* împăcat *ad.* Moscul B,E,V, Moscalul G// 14 împăratului C/Persul împăratului moschicescu B,E,G,V/ țile B// 15 aghiutoriu B,C/ Merfeiz B,C// 16 zăbăvit B/ zăbăvit acolo împăratul C/ acéli părți de loc B,E,G,V/ mai vreo doi ani B, D, E,G,V/ mai vreo doi ani la Persiia și apoi s-au întorsu C// 17 întorsu B/ *după* întorsu *ad.* împăratul D/ iar B,C/ *după* lor *ad.* împăratul B/ împreună B,C/împăratul E,G// 18 Iar acolo la Persiia au lăsat împăratul B,E,G,V/ cu]și C/ ghenarali B,C/ dobindise B// 19 Și duple ce au vinit împăratul B,D,E,V/ ce au venit C// 19-20 Și după ce s-au întorsu la scaunul său la stoliță G// 19 *după* stoliță *ad.* la scaon, la Moscu E/ *lipsește* iar G// 20 acéli B,C/ *după* loc *ad.* la Persiia B,E,G,V// 21 *ante* Dumitrașco: 61 E, G, 62 V/ după ce au venit B,C/ de C/ de la Persiia B,G,V// 22 pre B/ datorîia B,C// 23 *lipsește* cea C/ s-au dus cătră părinții săi <lui B>, schimbîndu-să dintru această viață <din viața aceasta G> B,D,E,G/ și s-au dus cătră părinții săi]schimbîndu-s<ă> dintru această viață V/ Iară B//

copiii lui au rămas supt mila împărătească, aflându-să în slujbe împărătești, de trăescu și pînă astăzi.

62. Iară împăratul Moscului își dedeșă o fată a lui după Cșendzi han Holștinschii, care era nepot de sor'cra-ului Șfedzescu. Și craiul Șfedului, cînd au murit, au lăsat diiată de crăie surori-sa care ăste acmu viie; iar de a muri ă, să rămie sfedzască, lui Cșendzi han Holștinschii, că lui i să cade crăie, fiind dintr-altă sor-a craiului Șfedzescu.

Deci împăratul Moscului dzicea ginere-său, lui Cșendzi han Holștinschii: „Cum îi aștepta tu pîn'a muri mătuse-ta?” Și gătiă oaste, să-i dea să margă să ă crăiă de la mătuse-sa. Și apoi să s(ă) pogoare în gios, în Țara Leșască, împreună cu împăratul și cu craiul Avgust, cu sașii, să supue pre lēși, după voia lor, și așea să s(ă) pogoare asupra 15 turcilor cu toții. Și așea încep(ă) să pornească oastea.

Dar numai poate fi, n-au vrut Dumnezeu să-i mai las(ă) să s(ă) verse atîta sînge. Și atunce, la acea gătire, s-au războlit și au murit marele împărat Petr(u) Alexio-
f. 408 vici în anul 7233 / (= 1725). Și în locul lui au rămas 20 împărăteasa lui însăși stăpînitoare.

1-20 *lipse*sc M,P// 1 copiii/ficiorii C/ împărătiască B,C/ după împărătiască ad. la Moscu B,E,G,V// 2 slujbele <slujbeli C> împărătești B,C,E,G,V/ de trăescu unii și pînă astăzi D. *lipse*ște B,C,E,G,V/ după astăzi ad. Patru ficiori i-au rămas, pre anume: Matei, Constantin, Șerban, Antichii D// 3 62]63 V/ împăratul B,C/ didese B, didesie C// 4 Xenfe B, Xenje C,E,V, Csenje D/ care C, carele B,E,G,V// 5-7 au lăsat diiată scriind ca să fiie <știie V> soru-sa <o sor-a lui E,G> crăiasă după moartea lui; iar de s-ar tîmpla să moară soru-sa, atunce să rămie crăiă șfezască B,E,G,V// 6 care ăste acmu vile] ca să fie crăiasă C, *lipse*ște D/ de va muri C// 7 să rămie crăiă șfezască C, D/ Xenfe B, Xenje C,E,G,V, Csenje D// 8 i să cădea crăiia V/ crăiia B,C// 9 Decii împăratul B,C/ Xenfe B, Xenje C,E,V, Csenje D// 10 vii aștepta tu crăiia <*lipse*ște crăiia C> pînă va muri mătuse-ta <mătuse-ta C> B,C,E,G,V// 11 să-i dea întru agiutoriu, ca să margă V/ oaste să-i de ginere-său să margă G/ de B,C// 12 apoi]așea E/ să C/ să pogoare B// 13 împreună C, dinpreună B,E,V/ împăratul B,C/ împăratul Moscului V/ Avgust, craiul leșăscu V// 14 supuie B,C/ așa B,C// 14-15 așea să porceadă și să s(ă) pogoare cu toții E// 15 cu toții asupra turcilor B,G,V/ așa C/ porniască C/ așa încep(ă) să găti să porniască oaste B,E,G,V// 16 poate fi voia lui Dumnezeu n-au fost să-i mai lasă G// 17 lase B, lasă C/ să C/ să s(ă) verse B/ acia B// 18-19 s-au războlit marele împărat <împărat E, împăratul G> Petri Alexievici al Moscului și au murit în anul 7233 <7230 E>, în luna lui februar <*lipse*ște lui februar E, februar G> în 5 <*lipse*ște 5 E, G> zile B,E,G/ marele Petr(u) Alexievici, împăratul Moscului, în anul 7233, în luna lui februar în cinci zile C,D/ Petri, împăratul Moscului, în luna februar în cinci zile V// 19 7233]7230 A// 19-20 au rămas împărătiăsa Ecaterina <Alexievna D> și cu un cocon mai mic <pre D,E,G,V> anume Petri Petrovici, de care mai sus s-au scris, fiind singuri stăpînitori <singuri stăpînitori, de carii mai sus s-au scris D> B,D,E,G,V/ împărătiăsa lui, Ecaterina Alexievna și cu un cocon, Petr(u) Petrovici, fiind coronită împărătiăsa cu giunăte de an mai înainte, au rămas singură stăpînitoare C/ după stăpînitore ad. împărăției trei ani și mai bini și apoi au murit și împărăteasa și fiul său Petr(u) Petrovici. Atunce moscalii au rădicat la scaunul împărătescu pre al

63. Împăratul turcescu de la Țarigrad, vădzînd că moscalii au luat o bucată de loc de la persi, și Merifeiz au luat iar mai bine de giunăte iar dé la persi, trimis-au și el oastea lui la persi. Și au luat și el o bucată de loc de 5 au luat, cu cîteva cetăți mare și vestită. Și Persul iămăsese un lucru slab, mai cu nemică.

64. Iară mai pre urmă, mai încoace tîrdziie vrémē, îndreptatu-s-au Persul a bate pre Merifeiz. Și așea din bătăe l-au bătut pre Merifeiz și l-au iăsipit. Și ș-au scos 10 toate țările cite-i luas(ă) și l-au gonit și pre dîns(ul) înapoi iar la Indiia, de unde venis(ă), de nu să știe ce s-au făcut, de au perit pomenirea lui.

65. După aceasta s-au apucat Persul a să bate cu împăratul turcescu pentru cetățile ce au luat de la dînsul.

doile Petr(u) Alecsievici, cel tînăr, fiind de vîrstă de cincisprezăci, șasăsprezăci ani, carele era nepot de fiu împăratului celui bătrîn, lui Petr(u) Alecsievici. Și luind scaunul împărătescu au adus și pre moași-sa, pre maica tătine-său din surgunii de la Sibir la curțile împărătești, în stoliță, unde s-au tîmplat și săvîrșire vieții. Iar împăratul cel tînăr, stăpînind scaunul împărătescu doi ani, l-au lovit boala vîrsatului. Și sfātuindu-l unii să s(ă) ungă cu doftorii, ca să nu i să strici fața și așe ungîndu-l doftorii s-au ascuns vîrsatul și au murit de acea boală. Și apoi moscalii au rădicat la scaunul împărăției pre împărăteasa Ana, fiica împăratului Ioan, nepoată de frate lui Petr(u) împărat G// 1-14 *lipse*sc M,P// 1 63]65 V/ Împăratul B,C/ văzînd B// 2 Merifeiz iar au luat C,D// 2-3 *lipse*ște și Merifeiz... iar dé la persi B,E,G,V// 3 de giunăte; pînă și Isficanul, scaonul persilor au luat. Triimis-au C// 4 el]turcii B,E,G/ oaste B,C/ lui]persi B,E,G// 3-6 trimis-au și el oaste lui <ad. marginal> și au luat o bucată de loc și cîteva cetăți mari și vestite de la persi. V// 4 el]iei B, ei E,G/ după loc ad. de la persi B/ *lipse*ște de au luat C/ de]și B// 5 cu]și B // 4-5 locu de la persi și au luat și cetăți mari și vestite, anume cetatea Temvrizul și cetatea Rivanul. Și Persul E;G// 5 mari și vestite, pre anume cetatea Temvrizul și cetate Rivanul D/ mari și vestite, anume Temvrizul, mare cetate și oraș vestit foarte și Rivanul, iar cetate vestită, cu mult vinit și alteli. Și persul iămăsese C/ mari și vestite B/ iămăsese B// 6 slabu B,C/ după nemică ad. Iară tot întru acestas 7233 au luat craiul Franțozului crăiasă pre fata lui Stanislav Lișcinschii ce au fost pus crai la lēși de Carol, craiul șfezilor, tîmplindu-s(ă) pribag la Franțiia, acolo. Iară în anul 7234 vinit-au sol de la Merfeizi, care luasă mai înainte Isficanul, scaonul cazilbașilor și au prinsu și pre împăratul persilor și i-au scos ochii, precum mai sus s-au scris. Și au mersu sol la împăratul turcescu, la sultan Ahmet, ori să dea înapoi Temvrizul și Rivanul și alteli cite au luat de la persi, ori să fie gata de războiu C// 7 64]66 V/ mai încoaci C, *lipse*ște V/ tîrzie vrémē C, tîrdziie vrémē după acēia B,G,V// 8 după Persul ad. și au început B,E,G, V/ Merfeiz B, Merfeizi C/ așea B, așa C// 9 bătăie B,C/ după bătut ad. Persul B,E,G, V/ Merfeiz B, Merfeizi C/ răsipit]rănit E// 10 țările B,C/ cite îi luase <luasă C> B,C/ l-au gonit pre Merfeiz înapoi <*lipse*ște înapoi V> B,E,G,V/ dînsu C// 11 înapoi C/ Hindiia B/ undē B/ vinis(ă) C, venis(ă) B]au venit G/de nu s-au mai <*lipse*ște mai C> știut B,C,E,G,V// 12 după lui ad. cu sunet B,E,G// 13 65]67 V/ Dupre B,E// 14 împăratul B,C/ turcescu B,C/ după luat ad. turcii B,E,G,V/ dînsul]persi E,G//

Și o sam<ă> de cetăț ș-au scos; și să tot bate pîn-în cest an 7241 <= 1733>. Iar moscalii tot țin cu pace ce-au luat de la perși.

Iar lăsînd cele streine, să ne întorcem a scrie iar 5 pentru Moldova noastră.

66. Iară în țara noastră, după ce s-au așădizat acel lucru ce scriu mai sus, s-au făcut pace bună. Și boiarii cei pribegit din Țara Ungurească ș-au făcut pace și au venit toți / în țară.

f. 408^v 10 Numai ce-au rămas Vasilie Ceaurul și cu Velicico sulgeriul, că nu s-au încredzut să vie în țară. Și au mîrsu din Țara Ungurească în Țara Muntenească, și acolo au murit amîndoi. Și moșiile Ceaurului li-au dat Mihai-vodă altor boiari streini, iar nu neamului său, dzicînd că ceia ce-au 15 pribegit cu moscalii au venit o împărăție și s-au hainit cu domn cu tot; deci pentru acéia li s<ă> cade să li s<ă> dea moșiile, întorcîndu-s<ă> la mila împărăției. Iar aceștea

ce s-au închinat la cătane, au fost cătanele niște tîlhari, și pentru acéia li-au dat moșiile. Precum să va alége mai nainte, vremea va arăta.

67. Iară în <al optule> ani a domniei lui Mihai-vodă 5 dat-au Dumnedzeu o fortună grea și s-au aprins tîrgul, și multe curți boerești și mănăstiri au ars.

Și din mănăstiri au sărit și în curțile domnești, și pîn-a alerga oamenii din tîrgu, au ars de tot. Care multe lucruri au ars de a lui Mihai-vodă, că nu putea oamenii și slujii- 10 torii nemic să scoaț<ă> den curte, de fortună mare ce era.

68. După aceasta s-au apucat Mihai-vodă de iznoav<ă> de li-au făcut, cu 2 părți mai frumoas<e> de cum era întîiu; că întîiu era mai proaste.

Și au dat și dé la Poartă 10 pungi de bani milă, ca s<ă> 15 facă curțile. Iar domniia s-au mutat, pîn-a găti curțile

1 cătanele au fost B,C,D,E,G,V/ nêște B// 2 pentru acéia li s-au luat moșiile și li-au <s-au E> dat altora. Iar precum B,E,G,/ după moșiile ad. altora D,V/ Precum] Iar precum D,V/ alége] mai alége G// 2-3 lipsește Precum să... va arăta. M,P// 3 înainte B,C/ vrême viitoare B,C,D,E,G,V// 4 67] 69 V, 70 M, lipsește P/ al optule an B,E,V, al șaptelei an C,D/ în anul al optule G/ lipsește Iară în... Mihai-vodă M,P/ al <a C> domniia B,C// 5 după Dumnedzău ad. de s-au scornit V/ grea] mare P/ lipsește și M,P/ aprinsu tîrgul Iașii B,C,D,E,G,V/ tîrgul] Eșii M,P// 6-10 Ars-au multi curți boerești, mănăstiri și casă; ars-au <și M> curțile domnești <și mai tot ce-au avut Mihaiu vovoda în curțile celi domnești P>; <și nimini nu pute să scoată nimică din curti, fiind strașnică fortună <fiind fortună foarte strașnică P> M,P// 6 după mănăstiri ad. și biserică B,D,E,G,V/ arsu B,C// 7 după sărit ad. focul B,D,C,E, G,V/ pînă C// 7-8 domnești de s-au aprinsu și curțile și au alergat slujitorii și oamenii din tîrgu <lipsește din tîrgu D> să le stîngă și n-au putut, ce au arsu de tot B, D,E,G,V// 8-9 arsu¹⁻² C/ Care atuncea arzînd curțile <domnești D>, multe lucruri domnești scumpe <scumpe domnești D> au arsu B,D,E,G, Care atuncea multe lucruri scumpe, domnești, au arsu V// 10 nemică B,C/ scoață B, scoață C/ să scoață nimica G/ din C/ din curtea domniască, de fortună mare ce era D] că apucasie de cuprinsesie focul de toate părțile B,E,G,V/ după era ad. că cuprinsesie focul de toate părțile D// 11 68] 70 V, 71 M, lipsește P/ lipsește După aceasta M,P// 11-13 Dupre aceasta <acéia E,G> s-au apucat Mihai-vodă <lipsește vodă G> de au făcut curțile domnești de nou, <și cu doao părți D> mai bune și mai frumoase de pre cum <de cum D> era întii B,D,E,G,V// 11-12 Mihai-vodă de li-au zidit de nou, mai bine și mai frumoase C/ Mihaiu vovoda s-au apucat di au făcut alti curți domnești, cu mult mai buni și mai frumoasă decit acele dintii M,P// 13 întii ¹⁻² B,C/ lipsește că întiiu era mai proaste V,M,P// 14 după dat ad. atuncea B,D,E,G,V/ de B,C/ zéce C] seasezăci de B,E,G,V/ după bani ad. împărăția V// 14-15 milă, rădicînd din birul țării, ca <din bir, ca V> să să facă curțile domnești B,E,G,V/ curțile domnești C,D// 14-4 Și la chelruiala făcutului <a P> curților domnești au dat și Poarta milă 10 pungi bani <zăci pungi bani milă P>. Iar pînă a <să M> găti curțile celi domnești Mihaiu vovoda au trăit în curțile domnatului său, a lui Ioan Pădlăii și întru a lui Costandin Costachi Negel, fiind amîndoa curțile alătore M,P// 15 Iar pînă a găti curțile domnești, domniia s-au mutat în C, Iar domniia atuncea, pînă a găti curțile domnești, s-au mutat în D/ lipsește Iar... curțile V// 15-3 Iar domniia, pînă a <să E,G> găti curțile domnești s-au mutat în nêște curți boerești de au șezut anume în casele lui Ion Pădlăii biv-spătar și a lui Costantin Costachi vel-spătar, că era acése curți B,E,G//

1-5 lipsește M,P// 1 samă B,C/ Și ș-au scos acéli doao cetăți ce s-au scris mai sus: cetatea Temvrizul și cetatea Rivanul; și s-au tot bătut în mulți ani E,G/ cetăți B,C, cetățile D/ după cetățile ad. ce au luat de la dînsul D/ și s-au tot bătut pînă în anul 7242 și mai încoaci C, și s-au tot bătut pînă în anul 7241 și pîn-în anul 7242 D] și s-au tot bătut în mulți ani B,V// 2 tot țin] tot au ținut B,D,E,G,V, au stăpînit C/ pacé B/ ce au C// 4 lăsînd] acum lăsînd C, lăsîndu acum D,E,G/ streine, să scriem iar C/ scrie B,V// 5 iar pentru țara noastră Moldova B, iar pentru Moldova noastră C, iar pentru țara noastră, pentru Moldova E,G// 6 66] 68 V,M, lipsește P/ după noastră ad. în Moldova B,C,D,E,G,V/ așezat B,C// 6-7 acel lucru, de au făcut pacé turcii cu nemții, precum mai sus s-au scris, s-au făcut pacé bună de cătră toate părțile. Și E,G/ lipsește după ce s-au așădizat... mai sus V// 6-9 După ci sau așădizat toati lucrurile ci s-au scris mai sus, în țară era paci bună. Boerii pribegi ș-au făcut paci și au vinit toți din Țara Unguriască în Moldova M,P// 7 ce scrie mai sus C,D, ce mai sus scrie B/ pacé B,C/ după bună ad. de cătră toate părțile B// 8 Unguriască B,C/ după Unguriască ad. ce să dusesie cu cătanele B,V/ ce să dusesie cu cătanele ș-au făcut pacé de cătră domniie de la Mihai-vodă și au vinit E,G/ pacé bună C// 9 vinit B,C// 10 ce au B,C/ Ceaurul stolnicul E,G/ sulgiariul B, sulgiariul C// 10-13 Însă Vasili Ceaurul și cu Velicico sulgeriul au mersu diodată în Țara Munteniăscă și acolo au și murit amîndoi M,P// 11 că acești doi boiari nu s-au încrezut B,E,G,V/ să vie B/ mersu C// 12 Unguriască B,C/ Munteniăscă B,C// 12-13 acolo s-au tîmplat de au <și B,V> murit acești doi boiari. Iar moșiile lui Vasilie Ceaurul <stolnicul E,G,V> B,E,G,V/ lipsește și M,P// 14 lipsește iar nu D/ iar nu neamului său] fiind acei boiari prădați și jecuiți de cătane C,V// 14-15 boiari streini și niamului său, fiind aciei boiari jecuiți de cătane și <lipsește și V> dzicînd Mihai-vodă și aceasta că boiarii clei de au pribegit B,E,G,V// 13-2 Mihai vovoda altor niamuri, zicînd că Ceaurul s-au hainit la niști catani tîlhari. Iar moșiile boierilor acelora ci au pribegit cu Dumitrașcu vovoda în Țara Moschiciăscă li-au întorsu iarăș aceloraș boeri, zicînd: atuncea au vinit un împărat în Moldova iar nu catani, tîlhari, și cum că acei boeri au pribegit nu singuri, ci cu domnul lor. M,P// 14-15 neamului său, fiind acei boiari jecuiți de cătane și dzicînd Mihai-vodă și aceasta că boiarii cei ce au pribegit D/ dzicînd Mihai-vodă și aceasta că ceia boiari ce-au pribegit C// 15 vinit B,C/ împărăție B, împărăție C// 16 domnu B,C/ decii B,C/ lipsește pentru acéia B,E,G/ să¹⁻² B,C/ li să cade moșiile să li să dea înnapoi G// 17 întorcîndu-să în Moldova, la mila împărăției B,D,E,G,V/ împărăției C/ aceștia B, acése C//

f. 409 domnești, în niște case boerești / în târgu, anume în casele cumnată-său, lui Ioan Paladi biv-spătar, și într-a lui Costantin Costache vel-spătar, fiind acéstea curți amîn-doao alătura.

5 69. Iară după aceasta scos-au Mihai-vodă pre țară desetină țărăniască de stupi îndoită și de mascur(i), de au plătit tot omul, și țăran, și boiar, și mazil.

Și făr(ă) zăbavă trecut-au preste giurămînt și au stricat legătura sfinților patriiarși, și au scos vâcărît, de i-au rămas blăstăm pîn-acmu, că-l scot și alții.

Și au scos de moară cîte 2 ug(hi), și de prisacă cîte 2 ug(hi), și de țigani cîte 2 ug(hi). Dar apoi de țigani au făcut legătură. Și vecinii boerești și călugărești încă nu-i da cu price, că i-au adus din rae, alții că sint moșteni. Foarte pre rar, de avea boiariul pre mari dovadă și scrisori, de i-da.

15 Și dzicea să-ș caute țăranul giurătoriu, să s-îndrepte. Și așea foarte bine să îndrepta oamenii, eșind pre vecinătate.

Ce acmu mazilii nu s(ă) mai pîrfe cu vecinii să-i tragă, ce țărani trăgea pre mazili la giudecată.

1-19 *lipesc* V// 1 *lipsește* în târgu C/ anumé C, *lipsește* D// 2 cumnatu-său C/ Ion Pădali C,D/ biv-vel-spatar și în casele lui C,D// 3 Costachi C/ vel-spatar C/ acéste curți boerești C// 5 69]73 M / *lipsește* Iară B,E,G, / după]dupre B,E/ *lipsește* Iară după aceasta M,P/ Mihai vovoda au scos pre țară M,P// 6 desetină B/ *lipsește* țărăniască D/ ad. ulterior țărăniască A/ *lipsește* țărăniască de stupi M,P/ îndoită de stupi B,C,E,G/ *lipsește* și de mascur(i) de M,P/ mascuri B,C/ de]și B,E,G// 7 și așa au plătit și țărani și mazilii M,P/ și boiar și mazil și țăran B,E,G// 8 fără B,C, fără de D,E// 8-10 Mihai vovoda au călcat legătura și blestăm <a M> sfinților patriiarși și iarăș au scos vâcărît de au rămas acel blăstăm asupra lui M,P// 9-10 au scos vâcărît și după aceia l-au scos și alți domni, mulți ani. C// 10 mult blăstăm de la norod, că l-au scos și alții dupre acéia, mulți ani B, E,G/ *lipsește* pin-acmu, că-l scot și alții M,P// 11 și de moară B,E,G/ 2 ug(hi)¹⁻²] doi galbeni B, doi galbeni C,D,E,G// 11-13 Mai făcut-au <Mihai-vodă P> și alți obiceiuri răli. Au scos cîti 2 galbini de moară, doi <galbini M> di prisacă, 2 <galbini M> de fiuștari țigan. Mai pre urmă pentru țigani au făcut legătură. M,P// 12 și țigănărit, de tot țiganul cite doi galbeni B,E,G/ 2 ug(hi)²]doi galbeni C,D// 13 după legătură ad. să nu mai dea B,C,D,E,G/ Și]Așijderea pre B,E,G, și pre C,D, *lipsește* M,P/ călugărești]mănăstirești E,G,M,P/ *lipsește* încă M,P// 14 cu price]cu price, dzicînd D, zicînd M,P/ că i-au adus]că sint M,P// 13-14 încă nu-i dalésne stăpînîlor săi carii era cu price [pricină E,G], dzicînd că i-au adus pre unii din raia, iar altor vecini le dzicea că sint moșteni <moșteni, răzesh E,G> B,E,G, încă nu-i da carii era cu price, zicînd pre unii că i-au adus din raia, alții că sint moșteni C// 14 iar alții zicea că sint moșteni D/ iar alții sint moșneni M,P// 14-16 Foarti și pre rar boiar di ave îndreptare scrisori cu dovezi, și așa fi da. Însă întiiu zise <li zice P> să-și gătiască <găsască P> țăranul M,P// 15 mare B,C// 16 să să îndrepteze B,E,G, *lipsește* M,P/ așa B, așa C// 17 *lipsește* foarte bine M,P/ după oamenii ad. țărani B,E,G/ eșind]și eșia M,P// 18 acum C]acum, de la o vrème D, de la o vrème B,E,G/ să B/ pîriia B,C/ vecinii lor B,E,G/ după tragă ad. la giudecată D// 18-19 Și la atita au rămas de nu mai trăgia boerii, mănăstirile și mazilii pre țărani la giudecată, ci țărani pre dinșii M,P// 19 după trăgea ad. pre stăpînii lor B,E,G/ după mazili ad. pre stăpînii lor D//

Acéstea toate obiceiuri au rămas în țară. Vechindu-să domniia, nu s(ă) mai temea că-i va mai strica nime, nemic.

70. Țara să întemeiasă în dzilele lui. Să înmulțis(ă) oa-5 menii și să lățis(ă) satele, că era om foarte chivernisitor. /

f. 409^v

Piinea să făcea în dzilele lui foarte bună în toț anii. Stupii în doao veri s-au făcut buni, iar în célelalte proști. Vitele era mai în toți anii bolnave, de muriia. Fîn și vin mult în toți anii era.

10 Bani mulți în țară, la neguțitori, de-ș prinde oamenii <nevoile>. Ziotașii nu vindea vitele, că nu-i sirguia cu istovul banilor. Din prostimé, pre cine-l știia că are cîte ceva, îi și găsiia pricină și-l închidea și-i lua trei, patru sute de lei, sau și mai mult.

15 71. Doamna lui era foarte milostivă. Multe bisérici și mănăstiri stricate au acoperit și le-au tocmit. Și oameni(i) scăpați îi miluia, și pe fete sărace le grijiia și le mărita.

1-4 *lipesc* V// 1-3 *lipesc* M,P// 1 Acéste B,C/ Învechindu-i-să B, Învechindu-să D,E,G// 2 nu să temea B,E,G/ nimé, nemică B// 4 70]71 V, 77 M, *lipsește* C,P/ *lipsește* Să înmulțis(ă) oamenii B,E/ să întemeiasă bine în zilele lui și să lățisă G// 4-5 În zilele lui Mihai vovoda, țara să întemeiasă. Oamini să înmulțisă, satele să lățisă, fiind el <om M> foarti bun <și P> chivernisitor M,P// 5 lățisă B, lățisă C/ chivernisitoriu C, chivernisitor bun B,E,G,V// 6 Și piine B,E,G,V/ făcia B/ *lipsește* în dzilele lui foarte M,P/ zileli C/ toți C/ *lipsește* în toți anii B,E,G,V// 7 doao veri]doi ani B,C,E,G,V/ iar în célalalți ani <s-au făcut M> mai proști B,C,E,G,V,M/ célelalte veri mai proști D// 8 *lipsește* era M,P/ *lipsește* Vitele era... de muriia. V/ *lipsește* în toți anii G/ era bolnave mai în toți anii B,C,E/ era bolnave M,P/ de]și M,P/ *lipsește* și M,P// 9 *lipsește* era M,P// 10 *lipsește* M,P/ la]era la D/ la neguțitori era, de da oamenilor de-ș prindea nevoile B,E,G,V/ prindea C// 11 viteli C, viteli din ținut B,E,G,V, vitile oamenilor M,P/ nu-i sirguia C/ nu-i grăbiia M,P, nu-i sirguia pre oameni D, nu-i sirguia cu zapcii pentru B,E,G// 12-14 *lipsește* Din prostimé... și mai mult. V// 12 *lipsește* banilor M,P/ Din]Iar din B,E,G/ pre cine îl știia B,C/ are B,C// 13 *lipsește* și C/ vreo pricină B,C,E,G/ Mihai vovoda pre cini știia din cei proști că ari cîti ceva M,P/ luoa B,C/ trii B,C/ cîte M,P// 14 *lipsește* de M,P/ *lipsește* sau B,E,G/ mult]bine G// 15 71]72 V, 79 M, *lipsește* E,P/ Iară doamna B,E,G,V// 16-17 mănăstiri și biserică li-au dires, li-au tocmit și li-au acoperit. Și pre oamenii scăpați și săraci B,E,G/ stricate li-au dres, li-au tocmit și li-au acoperit. Și pre oamenii <cei săraci V> și scăpați îi miluia <și-i ajutoriia V> D,V/ Pre oamenii cei săraci M,P// 16-18 mănăstiri stricate li-au dres și li-au tocmit și li-au acoperit. Și pre oamenii săraci și scăpați îi agiutoriia și-i miluia, pre fete sărace le îndzăstra și le mărita și alte multe milostenii și bunătați făcea. C// 17 *lipsește* și] M,P/ pre B/ pre fetile celi M,P/ grijiia]înbrăca M,P/ după grijiia ad. le îndzăstra B,E,G,V// 18 după mărita ad. făcîndu-și pomeniré V//

72. Mihai-vodă de la o vreme începuse-a îndrăzni, și multă vărsare de sînge făcea în oamenii cei vinovați, cum s-ar dzice furii, tîlharii. Nu avea nici o trecere sau milă de ertare, oricît de mică de i-ar fi fost greșala.

- 5 Pusese 4 furci mari de bătușă înainte porții, unde-i acmu fîntina, de sta acolo așădzate. Și mai în toate dzilele spînzura tîlharii de picioare sau de susiori, cu capetele în gios, cu pîiele goală. Și punea pe calo de-i bătea cu puha, cît nu putea / merge boiarii la curte de țipetele lor.
- f. 410 10 Și pre o parte făcea și bine, că să sterpisă tîlhăritul. Iar mulți periia și drepti; că avea un armaș mare, grec, Panaiute ce-au fost cîrșmar la Țarigrad, lacom și fără suflet. Și pe gura aceluia mulți pătîmiia.

73. Tîmplatu-s-au atunci, grecii carii era a lui Mihai-vodă capichihai și alții ce slujia la dînsul di-au început a să sfădi ei înde ei. Și s-au făcut 2 cete și să pîrie totdeauna la Mihai-vodă, să-ș mănince capetele. Într-o ceată era Costantin post<elnicul> și cu frate-său Manolache, chiurci-

1 72]73 V, 80 M, lipsește P// 1-3 Iară în dzilele <zilei C> lui Mihai-vodă oamenii cei vinovați, cum s-ari zice furii și <lipsește și B> tîlharii nu avea nici o trecere <trecere C> B,C,D,E,G// 1-4 La Mihai voevoda furii și tîlharii nu ave nici o milă, sau trecire, sau ertari; ci măcar di i-ar <de ar P> fi fost greșala cît de mică, îndată il spînzura M,P// 1-13 lipsește și înlocuit cu: Iară în dzilei lui Mihai-vodă oamenii cei răi, cum s-ar dzice furii, tîlharii, nu avea nici o trecere s-au milă de ertare. Și pre o parte făcea și bine, că să sterpisă tîlhăritul, de nu era tîlhari mulți în țară V//4 hi]fi B,C/ după greșala, aadao de mîna lui Kogălniceanu, în subsolul manuscrisului: îi spînzura. Pus-au înaintea porții, unde este acum cișmeaoa, patru furci mari și în toate zilele spînzura tîlharii de picioare, cu capetele în gios, cu peile goale. Și porunceă calăului de-i bătea cu puha. Și atîta striga de nu putea merge boerii la curte de țipetele lor G// 5-6 Pus-au înaintea porții, unde iaste acum cișmeoa, patru furci mari așăzati. Și în toate M,P// 6-10 Și mai în toate zilele periia furii și tîlharii. Îi spînzura și cu alte morți îi omoriia. Și pe o parte B,E,G/ Poroncia de-i spînzura și-i omoriia <și alte morți groznic îi omoriia D>. Și pre o parte C,D// 7 sau]și M, lipsește P//8 pieile M,P/ pune]poronce M,P/pe calo]calăului M,P// 9 după puha ad. și atîta striga M,P/ cit]de M,P// 10 lipsește și M,P/sterpisă B,C/ după tîlhăritul ad. de nu era D, din Moldova M,P// 11 Iar]însă M,P/ Iar mulți poate or fi perit și drepti C/ drepti]fără dreptati M, fără<ă> de dreptati P// 12 lipsește Panaiute B,E,G/ lipsește Panaiute, ce-au fost cîrșmar la Țarigrad C/ce-au fost] ce fusiese D/ce-au]cari au M,P/ la]în M,P//12-13 lacom <și M> fără <de P> frica lui Dumnezău, anumi Panaiti M,P/ ad. marginal Panaiute A/ lipsește lacom și fără suflet D// 11-13 armaș mare, grec, și era om lacom și fără <de E,G> suflet, că fusiese și cîrșmar mai înaintea vrme la Țarigrad. Și pe gura aceluia mulți pătîmiia <și unii și periia E,G> B,E,G// 13 aceluia]lui M,P// 14 lipsește 73 V// 15 capichihai la Țarigrad C, capichihai la Țarigrad B,D,E,G/ de au B,C// 16 ei]iei B,C/daoa B,C/ pîriia B,C/totdiauna C, lipsește B,E,G// 17 capetele B,C/după capetele ad. unii altora B,D,E,G/ Și într-o B,C,D,E,G,V// 18 Costantin post<elnicul> Ipsilanti C, Costantin Ipsilanti vel-post<elnic> V/ Manolachi C// 18-1 Costantin Ipsilanti vel-postelnic și cu fiu-său Enachi-aga și cu Manolachi chiurci-bașia împărătescu, fratele postelnicului Constantin Ipsilanti și cu alte B,E,G//

bașia împărătescu, și cu alte rude a lor, iar într-altă ceată era Tudurache capichihae și cu un doftor, ginere lui, și cu Iusufache-aga.

- Și să pîrie o ceată pre alta la Poartă, cum au mîncat 5 sute de pungi de bani din țară. Că Mihai-vodă tăias<ă> și acest obicei, de nu mai trimitea boiari la Poartă pentru nevoile țării, să vadză ce să cheltuiește acolo, că credea numai pre greci. Și acmu nu numai la Poartă nu mergea boerii, ce și la visterie nu mai intra, să știe cînd 10 ies nevoile țării, să orînduiască ei. Ce cînd vrea să scoată ceva, cu grecii sfătuia și pornia în țară boernașii lui, cu taină, știi ca cum ar purcede un ceambul tătărăscu în f. 410^v pradă noapte, cu taină, în toate părțile. / Și boiarii cei de țară nu știia nemică.

15 74. Deci poate-fi fiind voia lui Dumnezău să greșască, au lepădat pre oaste grecilor cea de frunte și i-au gonit de la dînsul, de s-au dus la Țarigrad, și au priimit lîngă sine pre cei blăstămați, de să sfătuia cu dînșii.

Și așea, priimind pre acéia, încă și numele său cel bun 20 de ușă deschisă ce-l avea cătră toți, de intra și copii<i>, l-au stricat acei greci blăstămați, alăturîndu-s<ă> pre lîngă dînsul, șădzînd tot cu dînșii de s<ă> sfătuia și pre nimé nu lăsa să între în cas<ă> să-ș plîngă jalobele.

75. Atuncea, la acea vreme, fugis<ă> și cîțva boiari

1 împărătescu C/ ad. marginal și cu alte rude a lor C/ iară B//2 Tudurachi capichihala B,C,E, V/gineré a lui B,C,D//4 pîriia B,C/lipsește la Poartă G,V/cum]cum că B,E,G, V//5 tăias B//5-14 lipsește Că Mihai-vodă... nu știia nemică. V//6 lipsește și G/obiceai B,C/ repetă boiari B/țării B,C//7 cheltuiăște B, cheltuiăște C//8 lipsește că credea numai pre greci B,E,G/acum C// 9 nu mergea C, că nu mergea B,E,G/ boiarii B, boiarii C/vistierile B, vistierie C/ să știie B//10 ies]eșia B,C,E, G/ei]iei B,C/ scoată C,E//11numai cu grecii <să B,E> sfătuia B,E,G/să sfătuia C/lipsește în țară B,E,G/ boernașii B, pre boernașii C//12 ad. marginal purcede D/ceambur C,E/tătărăscu B,C//13 noaptea B,C/ceambur în pradă tă<ă>răsc, ncaptea G/ boerii C/cei mai G, cei mari B//15 Decii B,C/ să]ca să B,E,G//16 după lepădat ad. Mihai-vodă V/cia B// 16-17 lipsește și i-au gonit... la Țarigrad V// 17-18 lîngă sine pre ceata grecilor cei mai blăstămați E,G//18 mai blăstămați B,V//19 așia B, așia C/aceia C/acei greci blăstămați, încă B,E,G/lipsește sãu B,E,G,V//20 avea de cătră B,E,G/copii B,C// 21 alăturîndu-să B//fiind C/lipsește alăturîndu-s<ă> pre lîngă dînsul V//22 sezind C, și sezind B,E,G/ să sfătuia B/ nimenea C//23 casă B/ jalobele sale B,E,G,V//24 Iară atuncea B,C,E,G,V/vreme B,C/după vreme ad. în anul 7234, mart<ie> 20 C/fugisă B; lipsește și C/cițva B// 24-3 Din Țara Munteniască au prilegit în Moldova cițva boeri și să ruga lui Mihai voevoda să scrii la Poartă să pirască pre Necolai voevoda, domnul muntenescu, și să miargă Mihai voevoda domnu în Țara Munteniască. Mihai voevoda au părăsit dragoste de cătră boerii moldoveni, ci tot sfatul și sco<ă> tire birului, cum și banii visteriei era în mîna grecilor. Grecii s-au făcut doo ceti și nu înceta a pîri la Poartă unii pre alții. Mihai voevoda nu vre să triimață boeri moldoveni la Poartă, după cum era obiceiul întîiu, ca să facă jalobă pentru țară, ci toată nedejde lui era în greci M,P//

din Țara Muntenescă aice, jăluind de Neculai-vodă, și s(ă) ruga să scrie la Poartă, să pîrască pe Neculai-vodă și s(ă) fie el domn Țării Muntenești.

76. Tot atunci, pre acea vreme, găsit-u-s-au și un 5 copil de creștin muncit de bezzaconicii jidovi în chipul muncilor domnului Iisus Hristos. Și au prins pre cîțva jidovi di-au pus la închisoare. Și nu i-au giudecat, ca pe niște jidovi, mai degrabă, să fac(ă) ce le va face, ce i-au ținut la închisoare, gîndind doar a lua de la dinși(i) bani 10 mulți. Și încă au scris și la Poartă, ca s-îmbunédze pre f. 411 veziriul, să apuce și pre jidovii dé la Țagrigrad, să ia / și Poarta o sumă de bani.

77. Deci, cum au oblicit solul lui Antihrist, pazar-

1-2 Munteniască B,C,D/aicea în Moldova jeluind B,V/*după* Munteniască *ad.* aicea la Mihai-vodă în Iași, anume acei boiari: Nicolai Rusăt vel-log(o)făt, Manolachi Lambrino vel-cliuce(r), Ion Dediulescul cliuce(r), și alții, pînă în noao boiari, jeluind de Nicolae-vodă de multe asuprele și să ruga lui Mihai-vodă C, de la Nicolai-vodă de multe ori asuprele, anume Nicolai Rusăt, vel-log(o)făt, Manolachi Lambrino, vel-cliucear, Ioan Dediulescul cliuce(r), Afenduli vel-șetrar, și alții, pînă în noao boiari. Și au venit la Iași, martie în 20 de zile, la Mihai-vodă, jeluind de Nicolai-vodă și să ruga să scrie D/aicea în Moldova, anume Nicolai Rusăt vel-logofăt și cu frate-său Ioniță Rusăt vel-cliucear și alții, pînă în noao boiari, jeluindu de Neculai-vodă și să ruga lui Mihai-vodă să scrie E,G/Nicolae B,V/să ruga lui Mihai-vodă să scrie B,V//2 pre C,V/Nicolae B, Nicolai C//3 să fie C, să fie V/domnu B,C//4 76]85 M, *lipsește* P/Tot pre atunci, la acea vreme B,V/ vreme C/pre]la E,G/găsit-u-s-au la Orhei V//4-5 Blăstămații de Dumnezău, jidovii, au muncit pre un copil creștinescu chiifar <care P> în chipul M,P//5 creștin B,C/ jidovii<di C> cei fără de lege jidovi C,D//6 domnului nostru P/*după* Hristos *ad.* Iar acel copil au fost din sat din Onițcani, de la ținutul Orheiului B,C,D,E,G/Și]Decii B,D,V, Decii au poroncit Mihai-vodă de E,G, S-au înștiințat Mihai vovoda M,P/prinsu B,C/cîțva B//7*după* jidovi *ad.* în Iași B,D,E,G,V/de i-au pus C]și i-au pus B,E,G, și i-au ținut multă vreme M,P/inchisoare C/*după* închisoare *ad.* făcînd și un ocol mare <spinit E,G>de laturea țîrgului și aducînd pale multe,spăriindu-i că-i va arde. B,E,G/ judecat B/pre B,C// 7-9 *lipsește* Și nu... i-au ținut la închisoare M,P//7-10 *lipsește* Și nu...lua de la dinși <i> bani mulți. V//8 nește B/jidovii]Iude jidovi G/degrabă]în grabă B,C,E,G/facă B,C//9 *după* închisoare *ad.* multă vreme C/gîndind]socotind M,P/doar]că M,P/ gîndind că a lua bani mulți dela dinșii C/bani mulți <mulți bani P> di la dinșii M,P/ar lua B,G, ari lua E//10-11 au scris și la Poartă la veziriul <viziriul C> ca să apuce și pre jidovii cei <lipsește cei C> de la B,C,E,G/ Și au scris Mihai-vodă și la Poartă pentru aceasta făcînd știré veziriului. V, Și n-au vrut să-i munească îndată <îndată să-i munească P>, ci încă au scris și la viziriul toată pricina, ca să ia și viziriul bani di la acia jidovi,iar el să să înbunezi M,P//11 cei de la Țagrigrad D//12 somă B,C]samă E//13 Decii B,C/bazarghidianul B,C,D,E,G//13-2 Bazarghidenu, jidovul cel mari,solul lui Antihrist, s-au înștiințat de acest lucru, carile era la Țagrigrad și au și început a cheltui mulțimi di bani și au amestecat cu vorbi pre Mihai vovoda M,P//

ghidianul, jidovul cel mare de la Țagrigrad, au și început a cheltui bani și a amesteca pe Mihai-vodă. Și au trimis pe un agă a veziriului și au slobodzit pe jidovii carii era aice. Și au scris să le dea pace.

5 78. Așijderea și Neculai-vodă, după ce-au oblicit c-au pribegit muntenii aicea și-l amestecă, s-au mîniat și au stricat logodna ce făcus(ă) cu feciorul lui și cu fata lui Mihai-vodă; și au stricat și prieteșugul. S-au vărsat multe pungi la Poartă, și au amestecat mai tare el pre 10 Mihai-vodă. Și au isprăvit de au trimis veziriul un capigi-baș să ia pre boerii pribégi, să-i ducă în Țara Muntenescă.

79. Iară boerii munténi nu era în Iași, că-i trimisés(ă) Mihai-vodă în Hangu, în munți, la straja ungurească, 15 cu socoteal(ă) ca aceasta, că să va mîntui de cătră veziriul, că nu sint în țara lui.

Deci viindu-i doao, trei porunci aspre, numai să-i dea, s-au căit căci i-au trimis acolo la margine, temîndu-s(ă)

2 a-1 amesteca G/pre B,C/Și au <și B,E,G,V> trimis veziriul <viziriul C> pre un agă al său B,C,E,G,V//2-3 Viziriul au triimes pre un agă, carile viind la Mihai vovoda, îndată au și slobodzit pre jidovi M,P//3 pre B,C//4 aicea la închisoare în Iași B,E,G,V, aicea închiși la Iași C, aicea în Iași la închisoare D/ *după* scris *ad.* veziriul B,E,G,V/ pacé B/*lipsește* carii era...pace. M,P//5 Nicolae B, Nicolai C/ce au B,C//6 că au pribegit boierii <boierii C> muntenești <munténi C> aicea în Moldova <aicea la Iași C> și-l amestecă la Mihai-vodă B,C,E,G,V//5-12 Nicolai vovoda s-au mîniat pre Mihai vovoda pentru că i-au priimit pre boerii munténi ai lui aice, în Moldova. Au stricat logodna ci <o P> făcusă, că era să ia ficiorul lui pre o fată a lui Mihai vovoda. Stricat-au și tot priateșugul ci au avut cu Mihai vovoda. L-au pîrit la Poartă. Au dat multi pungi de bani și au isprăvit di-au triimes viziriul un capigi-baș la Iași să ia di la Mihai vovoda pre boierii munténi pribegi <pre boerii munténi de la Mihai-vodă ce pribegisă P> și să-i ducă în Țara Munteniască la Nicolai vovoda M,P//6 muntenii]boierii muntenești D/*după* aicea *ad.* în Iași D//7 făcuse B/ ficiorul B,C/*lipsește* și² V//8 *lipsește* și au stricat și prieteșugul B,E,G,V/ Și au vărsat C]Și au dat B,E,G,V//9 pungi de bani B,C,E,G,V/amestecat]pîrit B,E,G,V/ el mai tare <taré B> B,C,E,G,V//10 triimis viziriul C//11 bașia B, bașia cu ferman C/ boierii C/ să ia pre boierii muntenești carii era pribégi aicea în Moldova și să-i ducă B,E,G,V/ Munteniască B,C//13 boierii B, boierii C/ trimisésie B,C,V//13-16 Mihai vovoda încă mai înainti, pînă a nu vini capigi-baș, au fect triimes pre boierii munténi la muntii, la Hangu, aprapi de straja unguriască, adică cu socotială ca aceasta, cum că să va mîntui de viziriul, neîind boerii acia în țara lui. M,P// 14 *lipsește* vodă G/unguriască B,C//15 socotială B,C/ *după* aceasta *ad.* gîndind B,E,G,V, viziriul C//16 nu sint C/nu sint aciei boieri în țara lui B,E,G,V//17 Decii B,C/viindu-i <viind G> lui Mihai-vodă B,E,G,V/trii B,C/numai să-i dea pre boieri C/numai ca să-i dea <numaidecît să dea G> pre boieri <boierii muntenești V>, să nu facă într-alt chip, atunci s-au căit Mihai-vodă B,E,G,V/ante atunci: 80 B,E,G,V// 17-2 Deci viind capigi-baș s-au căit că i-au triimes acolo la margini și îndată au triimes pre Costandin M, P//18 s-au căit Mihai-vodă pentru căci D/triimis C, trimis pre boieri B,E,G,V/*lipsește* acolo D/marginé B/temîndu-să B//

că nu-i va putea prinde, să-i dea în mîna capegi-bașii. Și au trimis pre Costantin Ruset ca să-i amăgească cu înblîndziré, cum c-au venit de la Poartă răspuns să-i f. 411^v împace Mihai-vodă cu Neculai / -vodă.

5 Iar în urma lui Costantin Rus<e>t vornicul au răpedzit o 100 de seiméni călări, noapte, din Iași ca să-i prindză, să-i dea de grumadzi lui capegi-bașe, răpedzind și la Cîmpul Lungu să caute să prindză poticile, să nu scape nici unul.

Ce muntenii, avînd iscoade, au prins de veste mai 10 nainte și au trecut în Țara Ungurească. Și s-au întors oamenii lui Mihai-vodă înapoi, fără de nici o ispravă. Și n-au avut pre cine da pre mîna capegi-bașei.

80. Deci, întorcîndus-<ă> capegi-bașe la Poartă, au mers pre la Neculai-vodă. Și l-au umplut Neculai-vodă de 15 bani. Și mergînd la Poartă, au pîrît pre tare la veziriul pre Mihai-vodă, că nu bagă samă fermanul și n-au vrut să dea pe boiarii munteni.

1 *lipsește* putea C/ prinde B,C/ în]pre B,C,E,G,V// 2 triimis C/ Rusăt vornicul B,C, E,G,V/ să-i amăgiască B,C/ să-i poată amăgi M,P//3 înblînziré B,C/ cum]să le spui cum M,P/ că au vinit B,C/ răspunsu B,C/ răspuns di la Poartă M,P//4 împace B,C/ Nicolae B, Nicolai C//5 Rusăt C/ au răpezit pre aga și pre vtori-comis și pre porucinicul și pre stégariul de copii cu o sută de slujitori siimeni C// 5-7 Iară după ce au purces Costantin Rusăt vornicul au și răpezit în urma lui o sută de siimeni călări noaptea din Iași <au și trimis în grabă pre aga cu doao sute de siimeni călări din Iași, noaptea E,G>, ca să-i prinză pre boiari, să-i dea pre mîna capegi-bașii B,E,G,V//5-6 Ruset vornicul, mai în 12 zile, au răpezit pe aga și pre comisul al doilea și pre porucinicul și pre stegariul de copii cu o sută de slujitori siimeni noaptea din Iași, ca să-i prinză pre boiari, să-i dea D// 5-8 Iar după ci au purces Costantin Rosăt, au <mai M> trimes și 100 siimeni călări ca să-i prinză pre acei boeri și să-i de în mîna lui capigi-bașa. Triimes-au și la Cîmpul Lungu să prinză toati poticile, să nu scapi nici un boiar munt<i>an. M,P// 6 după Iași ad. mai în 12 zile C/ să-i de pre mîna capegi-bașii C// 7. răpedzind]triimițind E,G// 7-8 la Cîmpul Lungu, să prinză cîmpulungénii toate poticile <piticile E> E,G// 8 *lipsește* să caute B,V/ după prinză ad. cîmpulungénii toate B,V// 9 Ce]Boerii M,P/ Ce boiarii muntenesti B,D,E,G,V, Ce boiarii munténi C/ munteni M,P/ după iscoade ad. în Iași B,C, iscoade în Iași la frate-său Costantin Rusăt vornicul E,G, iscoade în Iași, oameni de ai lor V/ prinsu B,C/ mai innainte B,C,E,G, *lipsește* V// 10 Unguriască B,C/ întorsu B,C//11 Oamini lui Mihaii vovoda s-au întorsu M,P/ innapoi C, *lipsește* B,E,G,M,P/ *lipsește* înapoi fără de nici o ispravă V//12 Și]Mihaii vovoda M,P/ pre]în M,P/ da]să dea B,E,G,V/ mîna lui P/ bașii B,C,V// 13 80]81 B,E,G,V, 91 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ întorcîndu-să B/ bașia B, C/după Poartă ad. la Țarigrad E//14 au mersu B, au mărșu C/după mărșu ad. pin Țara Munteniăscă E,G// 13-15 Capigi-bașa au purces din Eși la Țarigrad. Au mers prin Țara Munteniăscă pre la Neculai vovoda, iar Neculai vovoda l-au umplut de bani. Au vinit capigi-pașa la Poartă M,P// 14 Nicolae¹⁻² B, Nicolai¹⁻² C/ umplut]dărui V/ de bani]de daruri și de bani B,E,G, de bani și de daruri C, cu multe daruri și cu bani V//15 după mergînd ad. capigi-bașia B,G,V, la capegi-bașia E/ viziriul C//16 după vodă ad. zicînd V/ că n-au băgat în samă B,E,G, nu bagă în samă C,V//15-16 au pîrît pre Mihai vovoda la viziriul foarti tari, zicînd că n-au băgat în samă fermanul împărătescu M,P// 17 pre B,C/ munténi B,C//

81. Acéstea audzind veziriul, tare s-au mîniat pe Mihai-vodă. Deci Neculai-vodă și cu Costantin postelnicul și cu frate-său Manolache chiurci-bașa, ce avea cinste la veziriul, și cu pazarghidian jidovul s-au făcut tot una și 5 au cheltuit și au mazilit pre Mihai-vodă. Și au pus domn pe nepotul lui Neculai-vodă, anume Grigorie Ghica terdzimanul: iar terdziman au rămas fratele lui Grigorie-vodă.

Așa l-au adus pre Mihai-vodă păcatele, de s-au lepădat de slugile céle puternice și s-au potrivit minciunilor celor 10 blăstămați. /

f. 412 82. Deci îmbrăcînd căftan de la Poartă, Grigorie-vodă au trimis pre un capegi-baș cu mazilie aicea în Iași, împreună cu Enache-aga, fecior lui Costantin post<elnicul>. Și cetindu-i ferman de mazilie duminică în 26 dzile a lui 15 septe<m>vri, pus-au căimăcani pe Costantin Costache vel-spat<ar> și pre Sandul Sturdzea vel-ban. Și l-au grijit bine, ca pe un domn, cu tot ce i-au trebuit. Și a patra

1 81]82 B,E,G,V, 92 M, *lipsește* P/ Acéste audzind B,C, *lipsește* M,P/ Atuncea auzind veziriul acéste E/ viziriul C/ s-au mîniat fo<a>rti tari M,P/ pre B,C// 2 vovoda¹⁻² M/Decii B,C, *lipsește* M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ *lipsește* și cu M,P/ postelnicul Ipsilanti B,E,G,V// 3 *lipsește* și M,P/ fratele-său M,P/ Manolachi C/ Manolachi ce era chiurci-bașe împărătescu E/ bașia C, bașia împărătescu B,E/ ce]carii M/ cinste]tre-cire M,P// 4 bazarghidianul B,C,D,E,G/ după jidovul ad. acel mare C, jidovul cel mare de la <din G> Țarigrad B,E,G,V/ s-au făcut tot una]toți s-au unit M,P, *lipsește* B,E,G,V/ *lipsește* și² B,E,G,V//5 și cheltuind M,P/ după cheltuit ad. multe pungi de bani B,E,G,V/ *lipsește* și¹ M,P//5-6 vovoda¹⁻² M/au pus viziriul domn Moldovii M,P/ domnu B,C//6 pre B,C/ Nicolae B, Nicolai C/ anumé C, pre anumé B,E,G,V/ pre M,P// 7 fratele B/ Grigorii C/ *lipsește* iar terdziman au rămas fratele lui Grigorie-vodă M, P/ după vodă ad. pre anumé Alexandru B,E, Alexandru Ghica D,G,V// 8 Așa B, Așa C/ Așa l-au purtat păcatii pre Mihaii vovoda, pentru că s-au lepădat M,P, Așa s-au tîmplat lui Mihai-vodă de s-au lepădat V/ păcatele]slugile lui C/ de s-au lepădat]de i s-au întîmplat că s-au lepădat B,E,G//9 slugile lui céle harnice și puternice B,E,G,V, / puternice C/ vrednice M,P/ protivit B,C/ minciunilor]mincinoșilor M,P//10 celor blăstămați]slugilor celor blăstămați B,E,G,V/ *lipsește* M,P//11 82]83 B,E,G 84 V, 94 M, *lipsește* P/ Decii înbrăcînd caftan B, Decii înbrăcînd caftan de domnie, C/ Grigorii Ghica vovoda C// 11-12 Grigori Ghica vovoda au înbrăcat caftan de domnie, au triimes la Eși capigi-bașa cu maziliia, împreună cu M,P// 12 pe B/ bașia B,C/ cu maziliia la Mihai-vodă aicea B,E,G/ maziliia C/ împreună B,C// 13 Ianache B, C,E/ aga Ianache G,V/ ficiorul B,E,G/ ficior postelnicul Costantin Ipsilanti C/ Costandin Ipsiles M,P/ Costantin postelnicul Ipsilanti E,G/ postelnicul B// 13-15 Septemvrie <în M> 26 zile au sosit la Eși. Au cetit fermanul de <domnie și P> mazilii, au pus M,P// 14 de maziliia lui Mihai-vodă B,E,G,V/ duminică B,C/ doaozăci și șasie de zile C/ de zile B,E,G//15 ad. marginal a lui septemvrii V/ a lui septemvrie în <lipsește în E> anul 7235 B,D,E,G/ septemvrie C/ caimacami B,C/ pre B,C/ Costachi B,C//16 spatat B,C/ pre B,C//17 domnu/cu de<lipsește de C> toate céle ce B,C,D,E,G,V/ Caimacamii au grijit pre Mihaii vovoda bine <bine pre Mihaii-vodă P> M,P//

dzi, gioi septe<m>vri 30, au eșit Mihai-vodă din scaon din Iași, can pe o bură de ploae, petrecindu-l toți cu mare cinste.

83. Vrut-au atunce o simă de mazili să-i facă gil-
5 ceavă, să lege ștubele deșerte, să le spîndzure pre lîngă drum, pre unde a tréce Mihai-vodă, pentru căci li-au rămas de la dînsul obiceaiu de deseatin<ă> de stîngerea caselor. Numai căimăcanii n-au lăsat să-i facă acea ocară, scriind Grigorie-vodă de la Țarigrad.

10 Așijderea și postelnicul învățas<ă> pre Enache-aga, să nu știe că face cineva vrut supăr lui Mihai-vodă; măcar că el le-au făcut lor rușine, cînd au purces din Iași, dar ei nu trebuie să-i facă lui, că le-au fost stăpîn.

84. Timplatul-s-au atunce la maziliile de au fost can
15 degrabă și au rămas boiarii plini de datorii, că dedesă bani împrumut și nu apucasă să-i ia. Că-i puneau pre boiari<i> zlotași și-i făcea de istoviia înainté cu bani turcești. Lua noi și da vechi. Și au rămas mazilii stînși. /

f. 412^v 85. Așijderea și turcii balgii încă împrumutas<ă>
20 pre Mihai-vodă cu bani noi, să ia vechi. Și cu ceară, cu

1 joi în triizăci de zili a lui septemvrie au eșit B,E,G, joi septemvrie <lipsește septemvrie V> în triizăci de zile au eșit C,D,V, lipsește gioi M,P/ din/de la V/ voevoda M/ lipsește din scaon M,P/ din scaonul domniilor din Iași C// 2 lipsește can pe o bură de ploae M,P/ pre B,C/ ploae B,C pitrecindu-l B,V// 4 83]84 B,E,G, 96 M, lipsește P/ atunce B/O samă di mazili s-au sfătuit să legi M,P// 4-20 lipsește V// 4-8 lipsește Vrut-au atunce... acea ocară C// 6 pre undé era să triacă B,E,G,M,P/ voevoda M/ pentru că E, G//7 obiceai B/ lipsește de^a G/desetină B/ de]spre M,P/ casălor B//8 Numai]Iar M,P/ caimacamii B/ nu i-au lăsat G,M, P// 9 Grigorii C/ Grigorii Ghica voevoda au <fost M> scris la caimacamii M,P/ lipsește de la Țarigrad M,P// 10 Costantin postel<ni>cul B, postelnicul Costantin C,D, Costantin postelnicul Ipsilanti E, Costantin Ipsilanti postelnicul G/ învățase pre fiu-său Ianache B,D,E,G/ Ianache C// 10-13 pre aga Ianachi <să nu facă M> nimi nici un supăr lui Mihai voevoda, fiindcă li-au fost stăpîn M,P// 11 știle B/ vreun B,C// 12 li-au B, C/ rușine]necinste B,C,E,G/ după Iași ad. de au mersu la Țarigrad D// 13 ei]iei B,C/ după lui ad. Mihai-vodă necinste E,G/ li-au B,C// 14 84]85 B,E,G, 98 M, lipsește P/ după maziliia ad. lui Mihai-vodă B,C,E, G// 14-18 Maziliia lui Mihai voevoda s-au întimplat cam în grabă. Boiarii apucasă di-i didesi bani în datoriile și au rămas păgubași. Pre boiarii zlotași cum îi punia zlotași îndată împliniia di la dînsii tot istovul. Lua noi și da vechi. Și așa au rămas și acia stînși M,P// 15 didesie B,C//16 împrumut B,C/ după puneau ad. Mihai-vodă B,E,G/ boiarii B, boiarii C//17 făcia B/ înainté B,C/ cu bani turcești înainté E//17-18 Luoa bani noi B,C/ Lua bani noi și da bani vechi D, E,G// 18 mazili]boiarii B,E,G// 19 85]86 B,E,G, 99 M, lipsește P/ lipsește Așijderea și M,P/ lipsește încă M,P/ împrumutate B, împrumutas<ă> C// 20 voevoda M/ lipsește noi M,P/ bani vechi E,G/ lipsește Și M, P//20-1 Și-i didesie bani pe ceară <și E,G> pe miaré B,E,G//

miare, pentru dobînda lăcomiei, de da mulți bani. Și la maziliile au rămas și neguțitorii balgii stînși.

Și au domnit țara în rîndul al treile 11 ani făr<ă> trei luni.

5 86. Deci pornindu-s<ă> Grigorie-vodă de la Țarigrad, eșitu-i-au toată boiarimea înainte la Gălați. Iară Grigorie-vodă, după ce-au agiuns la Brăila, n-au venit pre uscat, ca alți domni, ce de la Brăila au șădzut în 2 șeici și au venit tot pre apă, cu multă pofală, dzicînd din trim-
10 biță și din nauri și dînd și din pușci, pînă ce-au agiuns la Gălați, de s-au împreunat toți boiarii țării acolo cu dînsul, după obiceaiu. Și de la Gălați au purces cu toat<ă> boerimea pîn-aproape de Iași. Așijderea și din Iași eșitu-i-au înainté căimăcanii cu slujitorime și cu orașeni și l-au
15 băgat cu mare cinste. în S<fe>ttii Nicolae, timpinîndu-l

1-2 lipsește V// 1 și cu miaré C,M,P/ lăcomii B,C/ lăcomiia dobînzii M,P/ de au dat mulți bani B,E,G, lipsește M, P//1-2 Și atunce la maziliile B,E,G/ maziliile C/ Deci întimplîndu-să <la M> maziliile au rămas și acia păgubași M,P// 2 lipsește neguțitorii G/ balgii]turcii balgii B,D,E// 3 ad. ulterior făr<ă> trei luni A/ Și au domnit Țara Moldovii Mihai-vodă, <Mihai-vodă Țara Moldovii D> în rîndul al triile, <domniia D> unsprăzece ani fără de trii luni B,D,E,G,V, Și au domni Mihai-vodă în domniia a triia unsprăzece ani fără de trii luni C, Mihai voevoda în rîndul al triile au domnit ani zăci, luni 9, și s-au dus la Țarigrad M,P// 4 după luni ad. Domniia <diintii a E,G> lui Grigorii-vodă Ghica, nepot de fiu lui Grigorii-vodă, domnul muntenescu, strănepot lui Ghiorghii Ghica voevoda <-vodă E,G> celui bătrîn ce au fost la noi în Moldova <în B> anul 7235 (=1727). Cap 94 <lipsește Cap 94 E,G> B,E,G, Domniia <mării-sale V> lui Grigorii-vodă <Grigorie Ghica voevoda V> nepot de fiu lui Grigorașco <Grigorie V>-vodă domnul muntenescu, strănepot lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn ce au fost domnu <la noi C> în Moldova. Cap 94 <lipsește Cap 94 V> În anii <Anul V> 7235 C,V// 5 86]1 B,C, E,G,V, 101 M, lipsește P/ Grigorie Ghica voevoda pornindu-s<ă> de la Țarigrad C, Dupre ce au purces Grigorii-vodă de la Țarigrad B,E,G,V, Grigorii voevoda <Grigorii Ghica-vodă P> s-au pornit din Țarigrad M,P// 6 boerimea înainté B,C/ toți boiarii înainté M,P/ Iar B,C, lipsește M,P/ Grigorii C/ Iară măriia-sa Grigorie-vodă V//7 după ce <cie B> au agiunsu B,C/ lipsește după ce au agiuns... ca alți domni, ce M,P/ vinit B,C// 8 lipsește de la Brăila B,E,G,V/ șezut B,C]înat G/ au șăzut, nu ca alți domni, în doao M,P/ doao B,C/ șeici mari V// 9 vinit B,C/ poh-vală B,C/ trimbițe B,C// 10 ce au agiunsu B,C//11 împreunat C// 11-12 la Gălați și <acolo E,G> s-au împreunat toți boiarii cu dînsul după <cu dînsul toți boiarii pre G> obiceai B,E,G, la Gălați și acolo s-au împreunat toți boiarii carii leșisă înainté, pre obiceai V, la Gălați <i M> s-au închinat toți boiarii după obiceiu M,P// 12 Și de la Gălați]Iar de acolo M,P/ toată boiarimea B,C]toți boerii M,P// 13 pînă C]și viind pînă B,E,G,V/ lipsește Așijderea și din Iași B,E,G,V,M,P// 14 înainté caimacamii B,C/ cu slujitorimea C, cu toată slujitorimea B,E,G,V//15 băgat]dus B, E,G,V, adus C,D// 14-2 cu slujitorii și cu tîrgoveții. Întimpinatu-l-au arhiereii și cu tot cîlrosul bisăricii și așa au întrat în Eși cu mari cinsti. Mers-au în bisărica Sfîntului Nicolaiu și i-au cetit molitvile de domniile sfinția-sa părintile Ghiorghie M,P// 15 în]pînă în B,C,D,E,G,V/ Svîttii Nicolai B,C/ timpinîndu-l B, întimpinîndu-l C//

și arhieriei<i> cu tot clirosul bisericii. Și l-au încununat spre domnie părintele Gheorghe mitropolitul. Și de acolo, eșind, au intrat în curțile domnești. /

f. 413 DOMNIA LUI GRIGORIE-VODĂ, NEPOT DE FIU LUI GRIGORIE-VODĂ, DOMNUL MUNTESCU, STRĂNEPOT GHICĂI-VODĂ CE-AU FOST LA NOI. CAP 94. VĂLEAT 7234 (=1726)

1. După ce-au venit Grigorie Ghica-vodă în Iași, a treia dzi, pre obicei, au boerit boierii. Pus-au pre Gavriil Miclescul vel-logofăt, pre Dariie Donici vel-vornic de 10 Țara de Gios, pre Costantin Ruset vel-vornic de Țara de Sus, pre Costantin Costache hatman, pre Costantin, fratele lui Manolache chiurci-baș<ii>, vel-postelnic, pre Sandul Sturdzea vel-spătar, pre Iordache Ca<n>tacuzino vel-ban, pe Toader Paladi vel-visternic, pre Iordache 15 Costache, sin Lupului, vel-stolnic, pre Andronache Vlasto, cumnată-său, vel-comis.

Acestea era boierii lui Grigorie-vodă, mai toți rudele lui Mihai-vodă, carii fusese și la Mihai-vodă. Iar toate

1 arhieriei B,C/ încununat]incoronat V//2 spre domnia Moldovii B,C,D,E,G,V/ părintele <chiriu C> chir Gheorghe C,D, preosfințitul părinte chir Gheorghe B,V/ *lipsește* părintele E, G//3 *după* domnești ad. și au șezut în scaon B,V, și au șezut în scaonul domnescu <domniei G> E,G// 4-6 *lipsește* B,C,E,G,V// 4-5 Domnia lui Grigorie voevoda, ficior lui Grigoraș voevoda a domnului muntescu M, Domnie lui Grigori Ghica-vodă, ficiorul lui Mateiu beizade, nepot a lui Grigorii-vodă, a domnului muntescu P//5 strănepot lui Gheorghii Ghicăi-vodă celui bătrîn, ce au fost domnu aici la noi, în Moldova D//6 la noi]domnu în Moldova M,P/ Cap 97 D, Cap 99 P, *lipsește* M/ Annul 7234 D, *lipsește* M,P// 7 1)2 B,C,E,G,V/ După ce au vinut Grigori Ghica voevoda în Iași C, *lipsește* B,E,G,V/ triia C// 7-8 În anii 1727 Grigori Ghica voevoda au intrat domnu în Eși și a triia zi au boerit după obicei, după cum anumi arată mai <în P> gios: Gavriil M,P//8 Iară a triia zi, pre obicei B,E,G,V/ boerii B// 9-10 *lipsește* pre¹⁻² M,P//10 de Țara de Jos B, *lipsește* M,P/ Rusăt B,C/ *lipsește* de Țara de Sus M,P// 11 *lipsește* pre¹⁻² M,P/ Costachi B,C, Costache Negel M,P/ Costantin Ipsilanti B,C,E,G,V, Costandin Ipsilas M,P/ fratele lui Manolachi chiurci-bașii C, *lipsește* B,E,G,V,M,P/ preși pre V//12-13 *lipsește* pre¹⁻² M,P/ spatâr B/ Iordachi Cantacozino Delianul B,C,E,G//13-14 Iordachi Cantacozino Delianul vel-ban, pre Gavril Costachi vel-păharnic, pre Toader D,V// 14 Păladii B,C/ visternic B, visternic C/ *lipsește* pre M,P/ Iordachi Costachi B,C//15 sin B]ficion C,D/ Lupul G, Lupului vornicului C/ *lipsește* vel M,P/ *lipsește* pre M,P//15-16 Andronachi Vlasto <ce era B,E> cumnat lui Grigorii <Grigorie C> -vodă B,C,D,E/ Andronachi Vlasto vel-comis, ce era cumnat lui Grigorie-vodă G//16 cumnată-său]ce era cumnat mării-sali lui Grigorii-vodă V, *lipsește* M,P/ *lipsește* vel M,P// 17 *ante* Aceștia: 3 B,E,G,V/ Aceștia C/ era toți P/ lui]mării-sali lui V/ *după* vodă ad. în domnia dintii B,C,E,G,V/ voevoda M/ rude M// 17-18 *lipsește* mai toți rudele... la Mihai-vodă. V//18 voevoda¹ M/ fusese C/ *lipsește* carii fusese și la Mihai-vodă B,E,G,M,P/ *după* vodă² ad. cu boerii C/ Iară B/ Iar trebile era toati M, Iar trebili toati era P//

trebile era după Costantin postelnicul. Și după dînsul era Sandul Sturdzea spatâr, fiind moldovan și oarece și neam lui Grigorie-vodă.

2. Deci alți boieri, ce mai rămăsese de atîta vrémé / f. 413^v 5 de aștepta pre Grigorie-vodă, ca să încapă și ei, vâdzind că i-au apucat iar ceilalți boieri pre denainte și acmu, căuta rău.

3. Atuncea, la banii stiagului n-au mai scos altă dajde. Numai găsind obiceiul gata de la Mihai-vodă vâcăritul, 10 au scos atuncea și el vâcărit, 10 potronici de cal și 6 potronici de vită. Iar de primăvară au scos șferturi, pre puțină; și de toamnă hîrtii, iar ușoare și fără năpăști.

Și au mai scădzut desătina boierilor, să dea de 10 un leu, și au rădicat țigănaritul și morăritul și prisăc<ă>ritul 15 și cîrcimăritul, care le scornisă Mihai-vodă. Acestea li-au ertat Grigorie-vodă întii.

1 Costantin Ipsilanti vel-postelnic E,G/ postelnicul B/ dînsul]Costantin postelnicul V/ *lipsește* era M,P// 2 spatariul B,E,G, spat<ar> C, *lipsește* M,P/ oarece B/ *lipsește* și² G/ niam B,C/ orișce rudenii <rude P> lui Grigorii voevoda M,P// 3 lui] mării-sali lui V/ Grigorii C// 4 2)3 C, *lipsește* B,E,G,V,M,P/ Decii B,C/ rămăsese B,C/ vrémé B,C// 4-7 Boierii cîialanți cari aștepta și ei rînd la boerii, dacă au văzut așa, căuta foarti rău M,P// 5 *după* vodă ad. cu bucurile B,E,G,V/ ei]lei B/ *după* ei ad. la boerii B,C,E,G,V/ și vâzind B// 6 i-au]au B,C,G,V/ iar ceilalți boieri, boierii, și la Grigorii-vodă căuta rău B,C/ ceilalți C/ boierii C/ iar ceilalți boieri ce fusese la Mihai-vodă boierii și la Grigorii-vodă căuta rău E,G, iar aceia boieri boierii, ce fusese la Mihai-vodă și la măriia-sa Grigorie-vodă căuta rău V// 8 3)4 B,C,E,G,V, 2 M, *lipsește* P/ Atuncea]Grigorii voevoda M,P/ steagului B// 8-9 *lipsește* n-au mai scos... Mihai-vodă vâcăritul V// 9 Numai]Ci M,P/ obicei B,C/ *lipsește* gata B,C,D,E,G/ gata, adică vâcăritul, făcut de Mihai voevoda, au scos M,P// 10 *lipsește* atuncea M,P/ au scos vâcărit cite dzeci V/ *lipsește* au scos atuncea și el vâcărit D/ și el atuncea B,E,G/ vâcăritul M/ zéce B, C/ ad. *marginal* 10 potronici, sau G/ vâcărit o sută de bani de cal și șeasiezăci de bani de vită E, G/ șeasie B, șasie C// 11 *lipsește* Iar M,P/ prim<ă>vară C/ civerturi B,C, civertul P/ pe B,V]după M,P// 11-12 *lipsește* șferturi, pre puțină; și de toamnă E/ și]iar M,P/ *după* toamnă ad. au scos D/ iară B,C, iarăș P/ fără de B,D,C,P/ năpăsti P/ dar ușoare. Și au ertat năpăști să nu fie, dzicînd măriia-sa Grigorie-vodă acest cuvînt cătră boieri, cum oamenii să roagă lui Dumnedzău să-i izbăvască de năpăste; decii trebuie, să nu fie oamenii năpăstuiți în dzilei mării-sali. V/ *după* năpăști ad. dzicînd Grigorii-vodă cătră boieri și acest cuvînt <aceste cuvinte G> că oamenii să roagă lui Dumnezeu să-i izbăvască de năpăste; decii nu trebuie <să fie E> năpăstuiți. B,E,G// 13 Și rădicînd năpăștile hîrtiilor au scăzut și desătina B,E,G/ Scăzut-au și desătina M,P/ *lipsește* mai V/ de zéce stupi B,D,E,G/ zéce C// 14 *lipsește* și¹⁻² M, P/ rădicat-au M,P/ rădicat]ertat și B,E,G, ertat V/ prisăcăritul B/ țigănarit și cîrcimărit să nu fie V//15 *lipsește* și cîrcimăritul G/ *lipsește* și cîrcimăritul, care le scornisă Mihai-vodă M,P/ care le scornise Mihai-vodă B, carele fusese la Mihai-vodă G, *lipsește* C/ carele E/ Acéste B,C, Acéste toate E,G,M,P// 15-16 *lipsește* caré le scornisă... întii. V// 16 Grigorii B, C/ voevoda P/ dîntii B,E,G//

4. Iară când au fost de toamnă, s-au hainit un boiar, anume Dumitrașco Racoviță hatman, fratele lui Mihai-vodă. Fiind mazil la țară, au început a scrie cărți la fratele său, la Mihai-vodă.

5 Deci oblicind Grigorie-vodă, au trimis la dînsul să-l prindză; iar el, simțind, au fugit la tătari în Bugeag. Și cu dînsul au fugit și ginere-seu, Iordache stolnicul.

5. Iară în scurtă vreme s-au burzului și Adli Gherii Calga, soltan de Bugeag, asupra lui Medli Gherii hanul și au încălecat cu tot Bugeagul. Iar pricina era așa. Mai nainte vreme cu cîțva ani fugis-un Bahti Gherii, ce-dzicea poreclă Delei soltan.

f. 414 Acesta, fugind spre calmîși, făcea multe amestecături /
15 pentru hăniia Crîmului. Să agiungea cu șirimii din Crîm;
15 făcea de scotea Poarta mai totdeuna pe han.

Deci Poarta au ales pe acest han, anume Medli Gherii, de om rău, ca doar va putea supune pre șirimi și pre mîrzaci. Deci luînd hăniia, mulți mîrzaci și șirimi au tăiat, pîn' și pre niște nepoți a lui de sor(ă).

1 4]5 B,E,G,M, 3 C, 6 V, *lipsește* P/ Iară la anul, de toamnă, au pribegit un boiaru V/ *lipsește* Iară cînd au fost de toamnă M,P/ după hainit ad. marginal s-au pribegit C/ boiaru B//1-4 Dumitrașcu hatmanul Racoviță, fratele lui Mihaiu voevoda, s-au hainit și fiind la țară scria la fratele său (la M) Mihaiu voevoda M,P// 2 anume B,C, pre anume E/ hatmanul B, D,E,G, / frateli.C// 2-7 frate lui Mihai-vodă au fugit la tătari în Bugiac. Și cu dînsul au fugit și ginere-său, Iordachi stolnicul V// 3 scrie B// 5 Decii B,C/ Grigori B,C// 5-7 S-au înștiințat Grigori voevoda și au triimes să-l prinză. Iar el au simțit și luîndu și pre ginerele său, Iordachi stolnicul, au fugit amîndoi în Bugeac, la tătari M,P// 6 Bugiac B,C// 7 ginere-său B,C,E,G/ Iordachi B,C/ Iordache stolnicul, ficior Lupului vornicul D, Iordachi Costachi stolnicul, ficior Lupului Gavrilă vornicul (sin Lupul Gavrilă vornicului G) E,G// 8 5]6 B,C,E,G,M, 7 V, 2 P/ *lipsește* Iară în scurtă vreme M,P/ vreme B,C/ buzurluit C/ *lipsește* și E,G,V/ Sadli G/ Gheri B,C// 8-18 Calga soltanul de Bugeac s-au turburat asupra lui Medli Gheri hanul (Meda Egir hanului M) de Crîm pentru pricina hăniiei și pentru că au tăiat hanul cîțiva mîrzaci. M,P// 9 *lipsește* Calga B,E,G,V/ soltanul B,E,G,V/ Bugiac B,C/ Gheri C// 9-10 Medli Gheri hanul din (de V) Crîm. Și s-au rădicat cu toată tătarimea din Bugiac (Și s-au sculat acel soltan cu tot Bugiacul V) B,E,G,V// 10 cu tot Bugeacul C// cu toți tătarii Bugiacului D/ Iară B/ așa B,C/aceasta E,G//11 Mai innainte vreme B,C, Că mai innainte vreme V/ cîțiva B/ vreme fugind un Bahti Gheri G/ fugisă B/ Gheri B,C// 12 *lipsește* poreclă B,E,G,V/ Deli B,C, D,E,G,V// 13 după calmîși ad. supt ascultarea Moscului și (lipsește și C,V) B,C, E,G,V/ făcra B/ mestecături E,G//14 Că să ajungea B,E,G,V//15 și făcea B,C,D, E,G/ și făcea Poarta de scotea mai totdeauna pre hani V/ totdeauna C/ pre C/ pre hani B,D,E,G// 16 Decii B,C/ l-au ales D/ pre B,C/ anume B/ Gheri B,C// 17 ad. marginal ca doar va putea supune pre șirimi și pre mîrzaci B/ doară C/ supune C/ Decii C// Și B,E,G,V// 18 luund B,C/ luundu hănie Crîmului E,G,V/ pre mulți C/ șirimi și mîrzaci B,E,G// 19 *lipsește* pîn' și pre niște nepoți a lui de sor (ă) B,C,D,E,G,V//19-3 *lipsește* pîn' și pre niște... piardă mîrzacii. M,P//

Și vădzînd acest Calga soltan, n-au mai putut răbda a vedea atîtea capete perind, precum ei n-au mai avut acest obicei au să s(ă) piardă mîrzacii. Ce au și încălecat atunce toți bugeagenii cu zorbă, și au scris și la Poartă, cerșînd han pe un frate a lui, anume Caza Cheri. Și Poarta nu vrea, dzicînd că tot așa s-au învățat de schimbă hani și nu le pot intra în voie.

6. Atuncea s-au făcut mare spaimă în toate țările împregiur. Și s-au bejenit Țara Moldovii, temîndu-s(ă) încă și raiaoa Tighinii și a Hotinului și Țara Rumânească, și-nă și preste Dunărea și Țara Ungurească, și Țara Leșască de încălecarea acelui soltan cu tot Bugeagul.

Că nu știe alte țări și olate adevărul, ce vor să facă, măcar că dzicea ei că nu le trebuie Adli Gherie hanul, că le 15 strică obiceiele, de le tae mîrzacii și șirimii ca un casap, și scrie la Poartă să le dea pre Caza Cheri să le fie han.

Dar tot nu putea oamenii crede, așa iaste, au altăceva or să facă.

f. 414^v Și mult au îmblat prin Bugeag, / după ce-au încălecat.
20 Apoi au trecut Nistrul și s-au dus în cîmpi, aproape de

1 văzînd B,C/ Calga soltan C/soltan de Bugiacu B,E,G,V// 2 videa B,C/ atîte B, atîtea C/ precum lei nu mai avusese B,C,E,G, precum nu mai avusese lei V//3 obicei B/ să să piardă C, să piardă V/să piară B,E,G/ Ce s-au și sculat atuncea toți V//4 atuncea B,C/ bugegenii B,C *lipsește* și² B,V// 3-11 Și așa (șarat P) au încălecat soltanul din (de P) Bugeac și cu toți bugegenii. Și nimene nu știa adivărul, încotro vor să miargă și ci vor să facă. (Și pentru acela s-au făcut mari spaimă în toți țările di prinpregiur M) M, P// 5 cerșînd C/ cerînd B,V/ pre C/ a lui]a hanului D// 5-6 han anume pre Caza Cheri, pre un frate a lui Medli Gheri han. Și Poarta nu vrea să-l facă han pre acela, dzicînd B,E,G/ pe un frate a lui Medli Gheri han, pre anume Caza Cheri. Și Poarta nu vrea să-l facă han pre acela, dzicînd V// 6 după vrea ad. să-l facă pre acela han C/ așa B,C// 7 după hani ad. totdeauna E,G/ nu le mai pot E,G// 8 6]7 B,C,E,G,M, 8 V, *lipsește* P/ țările împregiur C, țările de prinpregiur B, E,G,V// 9 *lipsește* Țara Moldovii D/ temîndu-să B// 9-12 Țara Moldovii însă și mai tare să temă și pentru acela îndată s-au și bejănit. Și nu numai Moldova, ci și raiaoa Tighinii și raiaoa Hotinului, asămine și Țara Munteniască, Unguriască, Leșască și prest Dunăre, toți s-au îngrozit (îngrijit P) de încălecarea acelui soltan M,P//10 și Țara Româniască C/și Țara Munteniască B,E,G,V, *lipsește* D//11 încă B,C/ *lipsește* și-nă și preste Dunăre V/ Unguriască B,C// 12 dejde acel C/ încălecare]scularea B,E,G, zorbaoa V/ *lipsește* încălecarea acelui C/ soltan C/ Bugiacul B,C// 12-16 *lipsește* cu tot Bugeagul... să le fie han. M,P//13 nu știa B,C/ *lipsește* adevărul G// 14 măcar B,C/ ei]lei B,C/ Adli Gheri C/Medli Gheri B,V/ nu le trebuie Medli Gheri hanul să le fie han, că le strică E,G// 15 obiceiăle B, obiceiăle C/ le tae C/ le tae șirimii și mîrzacii B,E,G,V// 16 repetă și scrie V/ și la Poartă V//17-18 *lipsește* M,P// 17 cred C/ crede oamenii D/ așa B,C// 18 or]vor B,C,E,V// 19 Calga soltanul de Bugeac, după ce-au încălecat, au îmblat cîțiva zili prin Bugeac M,P/ umblat B,C/ Bugiacu B, Bugiac C/ după ce]dacă D/ *lipsește* după ce-au încălecat V/ ce au B,C// 20 Și apoi V/ După acela s-au rădicat cu tătarii și trecînd Nistrul s-au dus M,P//

Ceahrin, de ședea cu multe voroave și spaime acestor țări prinpregiur, ce scriu mai sus.

7. Atuncea cu câteva luni mai înainte, să tîmplas<ă> de hotărîs<ă> Grigorie-vodă locul țării și stricas<ă> capegi-bașe dé la Poartă, ce venis<ă> cu ferman, câteva cișle tătărăști, împreun<ă> cu oamenii lui Grigorie-vodă.

Deci tătarii, vădzîndu-s<ă> toți la un loc, să foarte lăuda asupra lui Grigorie-vodă și asupra țării, dzicînd că le-au ars mulțimé de robi și de copii și li-au stricat câteva geamii. Deci și boiarii ce era pribégi acolo, Dumitrașco Racoviță hatman și cu ginere-său, Iordache Costache stolnic, făcea și ei multe amestecături la soltanul și la mîrzaci, cu vorbe réle și îndemnături asupra lui Grigorie-vodă.

8. Grigorie-vodă înțelegînd că să laudă soltanul și mîrzacii asupra lui, avea mare grijă și Grigorie-vodă și toat<ă> boiarimea. Și țara încă să bejinis<ă>. Și era Grigorie-vodă în curți în Iași, închiși cu slujitorii, în tot ceasul așteptînd gata să-l lovască. Și trimitea la soltanul

oamenii săi, cu daruri totdeauna, ca să-l împace. Și nu-l putea satura nici cu un féliu de daruri.

Era și giupînele boiarilor pribegi aice, la poprială, în Iași, de Grigorie-vodă. Trimis-au soltanul un agă al f. 415 5 său la domnie, / să le lasă să margă la bărbații lor în Bugeag. Și îndată li-au slobodzit, de s-au dus, cu tot ce-au avut, în Bugeag, la boiarii lor.

9. Iară pre urmă n-au cutedzat Grigorie-vodă ca s<ă> șadză în Iași, ce s-au dus la Botoșani, de au șădzut câteva dzile. Și pre doamna-ș au trimis-o la Hotin, di-au șădzut pîn' s-au împăcat lucrul.

10. Audzind Poarta împărăției de atîtea amestecături a celui soltan, au orînduit un sarascheriu, cu câteva mii de oști turcești, și pre Grigorie-vodă și pre Neculai-vodă, 15 domnul muntenescu, și pre Colceag-beiu cu lipcanii și cu spahii de Hotin, să margă toți în Bugeag, asupra acelui soltan și a bugigénilor.

Deci acel sarascher au venit cu oaste la Smil, așteptînd să s<ă> strîngă și alții acolo.

20 Neculai-vodă încă au venit pîn' la Gălaț<i>. Colceag-

1 șidea C, și idea acolo B,E,G, // 2 țări de prinpregiur E,G, // 1-2 și șăzînd acolo di-a pururea să lăuda asupra <tuturor M> țărilor <celor P> ci s-au scris mai sus M,P, // 2 scrie B,G,V, // 3 7]8 B,C,E,G,V,M, *lipsește* P/ Atuncea]Iară V, *lipsește* M,P/ luni]zile M, P/ luni de zile V/ mai înainte B,C,E, mai înainte vréme V/ tîmplase B// 4 hotărîsă B/ măriia-sa Grigorii V/ după țării ad. despre tătari B,E,G,V/ stricase B/ bașia B// 4-5 Grigorie voevoda locul țării cu ferman di la Poartă și stricase cîțiva cișli tătărăști M,P// 5 de B,C/ venise B, vinis<ă> C/ ce venisă cu ferman de la Poartă E,G, ce venisă de la Poartă V// 6 împreună B, C, dinpreună E,V/ *lipsește* împreun<ă> cu oamenii lui Grigorie-vodă M, P/ Grigorii C/ după vodă ad. di pe locul Moldovii E,G, // 7 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Tătarii, văzîndu-să strînși M,P/ văzîndu-să B, văzîndu-s<ă> C/ *lipsește* toți V/ locu B,C/ să]și să G/ *lipsește* foarte M,P// 8 lui]mării-sali lui V/ Grigorii C/ voevoda M// 9 li-au arsu B,C/ și câteva B,C,D,E,G,V,M,P// 10 Decii B,C/ ante Decii: 9 B,E,G/ *lipsește* Deci și M,P/ Boiarii cei pribegi M,P/ pribégi ce era acolo B, pribégi ce era acolo la tătari în Bugeacu, Dumitrașco E,G/ ce]carii V/ *lipsește* acolo M,P// 11 *lipsește* Racoviță M,P/ hatmanul B// 10-12 *lipsește* acolo... Iordache Costache stolnic V// 12 Iordachi stolnic B/ stolnicul D,E,G/ stolnicul Iordachi Costachi, fiind acolo la tătari, făce M,P/ și fei B,C,V, *lipsește* M,P// 13 vorbe]voroave G/ *lipsește* cu vorbe réle și îndemnături M,P/ asupra țării și asupra lui V// 15 8]10 B,E,G,V, 9 C, 12 M, *lipsește* P/ Iară Grigorie-vodă B,G, Iară măriia-sa Grigorie-vodă V/ înțelegînd B,C]s-au înștiințat M,P// 16 lui]mării-sale V/ grije B,C/ Grigorii-vodă B,C, măriia-sa Grigorie-vodă V// 16-2 și ave mari grijă și pentru acela s-au închis în curți în Iași. Și slujitorii iarăși era înlăuntru curții și în tot ceasul aștepta să-i lovască tătarii. Boiarii și toată țara s-au bejănit la munti. Grigori voevoda adesa trimete daruri la soltanul să-l împaci și nu-l pute satura nici M,P// 17 toată boerimea B, C/ bejenisă B, bejenis<ă> C// 17-18 Și era măriia-sa Grigorie-vodă în curțile domnești V// 18 Grigorii-vodă B,C/ în curțile domnești C,D,E,G// 19 *lipsește* așteptînd D/ *lipsește* gata B,E,G,V/ să-l]să-i B,E,G,V/ trimitea C, trimitea Grigorii-vodă D/

1 pre oamenii săi C, pre oamenii mării-sali V/ totdeauna B,C/ împace B,C// 3 ante Era: 11 B,E,G,V, 15 M/ jupînele B,C/ pribégi B,C/ aicea B, C, *lipsește* V// 3-4 Giupinesile <a P> boiarilor pribegi, Ilinca hătmănișă și cu fiica ei, Măriia stolnicea era la poprială <opreală P> în Eși, din poronca lui Grigori voevoda M,P// 4 în Iași la poprială V/ de Grigori-vodă C, *lipsește* V/ Triimis-au B, C// 4-5 Soltanul au trimise pre un agă al său cu poroncă la Grigorie voevoda să le lasă să miargă la Bugiac la bărbații lor M,P// 5 domniile B/ Bugiac B,C// 6 de]și M, P/ s-au dus cu totul <toții P> la Bugeac, la bărbații lor M,P/ ce au avut B,C/ Bugiac B,C// 7 boiarii] bărbații G// 8 9]12 B, E,G,V, 10 C/ *lipsește* Iară pre urmă M,P/ măriia-sa Grigorie-vodă V/ *lipsește* ca V/ să B// 8-9 Grigori voevoda nu mai cuteza a mai <ședea> în Iași M, Grigorii-vodă n-au mai cutezat a trăi în Eși P// 9 șaze în Iași G, șază la scaon în Iași V/ Botoșani B,C/ de]și M,P/ șezut B,C, șăzut acolo M, P// 10 după zile <dzile C> ad. acolo B,C,E,G,V/ trimis-o C/ de au șezut B,C// 11 șezut acolo E,G/ pînă B,C, pînă ce G,V// 10-11 Iar doamna au trimise-o la Hotin și acolo au șăzut pînă s-au liniștit soltanul M,P// 11 împăcat B,C// 12 10]13 B,E,G,V, 11 C, 16 M, *lipsește* P/ împărății B,C/ atite B/ S-au înștiințat Poarta de turburare acelui soltan M,P// 13 rînduit P/un]pre un B,C,E,G/ citeva]cinsprăzéci V// 14 *lipsește* de P' oaste turcească B,E,G,V,M,P/ *lipsește* și¹⁻² M,P/ voevoda¹⁻² M, P/ pre măriia-sa Grigorie-vodă domnul Moldovii și V/ Grigorii-vodă C/ Nicolae B, Nicolai C// 15 bei B,C// 16 de la Hotin B,C,E,G,V,M,P/ în]la M,P/ Bugiac B, Bugeac C// 17 sultan C/ asupra soltanului M,P/ și asupra bugigénilor V, *lipsește* M,P/ bugigénilor B, bugigénilor C// 18 Decii B,C/ *lipsește* Deci acel M,P/ sarascheriu B,C, Sarascheriul M,P/ vinit B,C/ oastea G/ așteptînd]și aștepta pre toți M,P// 19 să B,C/ *lipsește* și alții M,P// 20 Nicolai C, Și Nicolae B, Neculai voevoda domnul muntenescu M,P/ vinit B,C/ pînă B,C]cu oaste M,P/ Gălați B,C/ după Gălați ad. Și din Gălați, isprăvindu-și <de la sarascheriul V> s-au întorsu la scaonul său în <la V> București B,E,G,V// 20-1 Așijderea și Colceag-bei au purces de la Hotin <cu lipcani și cu spahii V> și au trecut pre Prut B,E,G,V/ Colceag-pașa de Hotin <au oaste au trecut <au trecut cu oaste P> M,P//

bei încă dé la Hotin au trecut pe Prut la Smil; iar Gligorie-vodă s-au pogorît dé la Botoșeani pre la Cotnar și au venit iar la Iași. Și au șădzut cu corturili și cu toat<ă> oastea lui în cîmpu la Balica vro 2 săptămîni, 5 în postul Crăciunului. Și de la Balica au trecut codrul la Scînteia și au mers în gios pe Bîrlad pîn'la Roșiieci. Și de acolo au mărșu la Fălciu și au trecut Prutul și au mers la Codrul Chighieciului, de-au șădzut acolo vro doao, trei săptămîni. /

f. 415^v 10 11. Deci saraschieriul oștilor au scris cărți la acel soltan să-ș plăce capul, să margă la Poartă, că nu va avea nici o nevoie, iar pre hanul ceastă dată împărăție nu va să-l mazeliească.

Deci el, vădzînd acel răspuns de la saraschieriul și 15 înțelegînd că și hanul vine cu oaste din Crîm, și alți megiiși pre dincoace, ș-au plecat capul și au purces la saraschieriul la Smil, de s-au dus la Poartă, fără nici o grijă. Și nu i-au făcut împărăția nemică.

12. Iară Iusuf mîrza și cu vro doi, trei, mîrzaci au 20 pribegit în Țara Leșască, de au trăit acolo cităva vrémé.

13. Iară hanul au stătut di-au ernat în Bugeag pîn-în

1 de C/ *lipsește* iar M,P/ Grigorii B,C// 1-3 iar măriia-sa Gligorie-vodă încă au purces de la Botășeani și au venit pre la Cotnari și au mărșu la Iași, la scaonul său. V// 2-5 Grigorii voevoda au purces din Botoșani, au venit pe la Cotnari pre la Eși. Și au eșit cu ordiia în cîmpu la Balica și acolo au șăzut 2 săptămîni, fiind postul Crăciunului M,P// 2 de B,C/ Botășeani B,C/ Cotnari B,C// 3 vinit B,C/ iară B,C/ șezut B,C/ corturili C// 4 toată B,C/ oaste B// mării-sale V// 4-5 Balica¹⁻² Frumoasa B,C,D,E,G,V/ vreodoao B,C// 5 *lipsește* în postul Crăciunului C/ Și iar M,P// 6 *lipsește* și M,P/ mărșu B, C/ *lipsește* în gios E,G/ pre B,C/ pînă B,C// 6-7 *lipsește* Roșiieci. Și de acolo au mărșu la D,V/ Roșiieci lui Negel. Di acolo M,P// 7 mersu B/ la Fălciu în tîrgul Fălciului M,P// 7-8 *lipsește* au trecut Prutul... de au șădzut M,P// 8 mersu B,C/ Chighieciului B,C/ de-au și au B,E,G,V/ șezut B,C/ vreoo B,C// 8-9 acolo au așteptat 3 săptămîni M,P// 9 trii B,C// 10 11 14 B,E,G, 12 C, *lipsește* V,M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ saraschieriul B,C// 10-11 Saraschieriul au scris la soltan să-ș pleci capul M,P// 11 *lipsește* să-ș plăce capul V// 12 pre hanul cu ace dată nu vre<vra P> împărătul-să-l mazeliească M,P/ această B,C,D,E,G,V/ împărăția B,C// 13 mazeliească B,C// 14 Decii soltanul văzînd B,C,D,E,G,V/ răspunsu B,C/ saraschieriul B, C// 15 înțelegînd B,C// 14-16 Soltanul au văzut scrisoare saraschieriului; au auzit că și hanul cu tătarii de Crîm <tătarii de Crîm cu hanul P> vini asupra lui. Ștîla și di cielanți megieși că iarăș vin cu oști asupra lui. Pentru aceste poati <poati fi P> ș-au plecat capul M,P// 16 *lipsește* pre V/ după dincoace ad. numai ce V/ purces/ mersu B, E,G,V/ saraschieriul B,C// 17 după Smil ad. și de la Smil au purces B,E,G,V, iar de acolo M,P/ la Poartă la Poartă la Țarigrad B,E,G, la Țarigrad la Poartă V, la Țarigrad M,P/ fără de B,C,D,E,G,V,M,P/ grije B,C// 18 împărăția C/ Și nici un rău nu i-au făcut împărătul M,P, *lipsește* B,E,G,V// 19 12 15 B,E,G, 13 C, 22 M, *lipsește* V, P/ *lipsește* Iară M,P/ mîrza B,C / *lipsește* și E,G,M,P/ vreoo trii B,C/ *lipsește* vro doi M,P// 20 pribegit C/ deși M,P/ vrémé B,C// 21 13 14 C,V, 23 M, *lipsește* B,E,G,P/ Iar B, *lipsește* M,P/ Hanul și cu tătarii crimleni au ernat M,P/ de au B,C/ Bugiac B,Bugeac C/pînă B,C//

prim<ă>vară, cu multă cheltuial<ă> și silă bugégénilor de criméni.

Atuncea au scos mai marii Bugeagului și ei vácărit, di-au dat mulți bani hanului, mai sus vácăritul de cumu-i la noi.

5 Iar Gligorie-vodă, după ce au așădzat pace între dinșii, au venit de la codru, întins la Iași. Și cît au șădzut în codru, fîn, grăunță tot de la tătari au mîncat toată oaste. Și la purces au pus de-au făcut și o movilă mare în codru, ca să rămîie de pomenire.

f. 416 10 14. Atuncea și Grigorie-vodă, după ce-au venit la Eși din oaste, trimis-au ardu de jalobă la împărăție pentru stricăciune ce-au făcut tătarii țării și pentru boiarii pribégi, ce sînt rudă lui Mihai-vodă, cum au făcut atîte amestecături la tătari, fiind / și cu îndemînarea lui 15 Mihai-vodă, de s-au făcut acéstea.

Deci Poarta au bănuit tare lui Mihai-vodă și au făcut ferman la hanul pentru acei boiari pribégi, să-i dea pre mîna lui Grigorie-vodă. Și toată paguba țării și cheltu-

1 primăvară B,C/ cheltuială B,C/ *lipsește* și silă V/ bugégénilor B,C// 2 *lipsește* de criméni M,P// 3 *lipsește* Atuncea M,P/ Bugiacului B, Bugeacului C/ ei/lei B/ de au C// 3-4 Mai marii Bugeacului au scos vácărit pre tătarii din <de P> Bugeac și încă mai presus decît vácăritul din Moldova și toți banii vácăritului i-au dat hanului M,P// 4 sușmare C/ de cum era C, de cum au fost D/ mai sus vácăritul de cumu-i la noi și au fost la dinșii vácăritul mai mare de cum era la noi în țară B,E,G,V// 5 ante Iară: 16 B,E,G/ Grigorii B,C/ după cie s-au așezat pacé B/ s-au așezat pacé C,E, G,V// 5-6 După ci s-au așezat pace între tătari, atuncea au vinit și Grigori voevoda în Iași M,P// 6 vinit B,C/ întinsu B,C/ drept V/ la² în B,D,E,G,V/ șezut B,C// 6-7 Cită vremi au fost Grigori voevoda cu oaste acolo, în codru, fîn, grăunță, la toată oaste au dat tătarii, di agiuns M,P// 7 grăunțe B/ mîncat/ luat V/ după oastea ad. lui Grigorii-vodă E,G// 8 *lipsește* Și la purces M,P/ ad. marginal pus E/ de au B,C/ *lipsește* și E,V/ în codru Chighiiciului C// 9 să rămîie B,C, să fie și să rămîie E/ de întru B,E,G,V/ pomenire B// 8-9 Grigore voevoda au poroncit di au făcut o movilă mari acolo în codru, să fii întru pominiri. M,P// 10 14 17 B,E,G, 15 C,V, 26 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea și M,P/ Grigorii-vodă B,C/ măriia-sa Grigorie-vodă V/ ce au vinit B,C// 10-15 Grigori voevoda au triimes la Poartă arzu de jalobă asupra tătărilor pentru stricăciune ce au făcut țării și asupra acelor doi boeri pribegi, rudile lui Mihai voevoda, pentru amestecăturile ce au făcut la tătari <la Poartă P> prin <pre M> îndemnare lui Mihai voevoda M,P// 11 Iași B,C/ arzun B,V, harzu G/ împărăție C, împărăție B// 12 stricăciunea B/ ce au B,C// 13 rude B,C,E,G/ *lipsește* ce sînt rudă lui Mihai-vodă V// 13-15 ad. marginal cum că au făcut atite amestecături la tătari, fiind și cu îndemnarea lui Mihai-vodă G// 14 *lipsește* fiind și cu îndemnarea lui Mihai-vodă V/ îndemnare B// 15 *lipsește* de s-au făcut acéstea M,P/ acéste B,C// 16 Decii B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* au bănuit tare lui Mihai-vodă și V// 16-18 Poarta au probozit foarti pre Mihai voevoda și au triimes ferman la hanul <Poartă P> să dei acei doi boeri pribegi pre mîna M,P// 17 aciei B/ ca să-i dea pre minule mării-sali lui V// 18 Grigori B,C/ voevoda M/ toate pagubele B,C,E,G M/ repetă și² M,P// 18-1 cheltuiala ce ar fi făcut B,C, cheltuiala ce au făcut-o M,P// toate pagubele țării să le împliniască de la tătari și toată cheltuiala ce ar fi făcut măriia-sa Grigorie-vodă cu oaste V//

ial<a> ce-ar hi făcut Grigorie-vodă cu oaste să i-o plinească de la tătari.

15. Atuncea au trimis Grigorie-vodă la hanul pre Darie Donici vel-vornic și pre Sandul Sturdza vel-visternic 5 cu fermanul Porții și cu izvod de pagube. Deci pre boiarii pribégi nu i-au dat; că Iordache au fugit în Crim la un sultan, feciorul hanului, iară Dumitrașco hatman au fugit teptil preste Dunărea, trăgîndu-ă) la Țarigrad, la frate-său, la Mihai-vodă. Ce frate-său nu vrea să-l priimască, 10 temîndu-s<ă> de la Poartă să nu oblicească că-i la dînsul. Ce umbla mistuindus-<ă> prin Dobrogea din loc în loc.

Iar pagubele de la tătari i-au plinit toate. 700 pungi bani gata i-au adus în Iași cu niște cămări cu cai. Care lucru era de mirat, unde au isprăvit Grigorie-vodă de au 15 întors tătarii pagubele moldovenilor; că avea mare trecere la Poartă. Însă acești bani nu i-au luat toț Grigorie-vodă, ce giunătăte i-au dat hanului, și o samă au dat și oame-nilor celor cu pagubele.

16. După aceasta, mergînd Costantin postelnicul la / f. 416^v 20 Poartă, au oblicit și pe Dumitrașco hatman că-i în Do-

1 Grigorii B,C/ voevoda M/ oastea C/ pliniască B,C, împliniască G//2 după tătari ad. și acei bani să-i dei la <lui P> Grigorii voevoda M,P// 3 15//18 B,E,G, 16 C, 28 M, lipsește V,P/ lipsește Atuncea M,P/ Grigorii vodă C, măriia-sa Grigorie-vodă V/ Grigori voevoda cu această trebuință au trimis la hanul pre M,P// 4 Darie C/ Donici, vel-vornic de Țara de Gios B,E,G/ Sturzea B,C/ visternic B,C//5 Deci B,C//5-6 lipsește Deci pre boiarii pribégi nu i-au dat M,P// 6 Iordachi stolnicul B,C,E,G,V//6-8 Au simțit mai innainti Dumitrașcu Racoviță hatmanul <hatman P> și cu stolnicul Iordachi. Deci Iordachi au fugit în Crim la feciorul hanului, iar hatmanul Racoviță s-au dus tiptil preste Dunăre spre Țarigrad. M,P//7 ficior B,D,E,G,V, ficiorul C/ iar B,C/ hatmanul B,C,E,V//8 lipsește teptil V/ Dunăre B/ după Dunăre ad. în Dobroge V/ trăgîndu-să B// 8-11 lipsește trăgîndu-s<ă> la Țarigrad... din loc în loc V// 9 lipsește la B,E/ la frate-său Mihai-vodă, la Țarigrad G// 8-11 lipsește la frate-său, la Mihai-vodă... din loc în loc. M,P//10 temîndu-să B,C/ că-i)că iaste B,C,E,G// 11 mistuindu-să B,C/ Dobroge B,C/ locu¹ C, locu² B//12 Iară B/ i-au)au V, li-au G/ șapte <șapte C> sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V// 12-16 Hanul au împlinit pagubele Moldovii de la tătari: 700 pungi bani gata. Iar pre numiții boiari pribegi n-au avut de undi să-i de. Darii Donici și cu Sandul Sturza di la hanul s-au întors la Eși <Sturza s-au întorsu innapoi în Eși P> aducînd acei 700 pungi bani. Cu toți s-au merat cum di au isprăvit Grigori voevoda un lucru mari ca acesta. Însă această norociri i-au slujit, fiindcă ave mari treciri la Poartă. M,P// 13 lipsește gata G,V/ i-au adus cu nește cămări în Iași V/ nește B/ lipsește cu cai V// 14 undē B,C/ Grigorii vodă B,C, măriia-sa Grigorie-vodă V//15 întorsu B,C/ trecere B, trecere C//16 lipsește Însă acești M,P/ toți B/ Grigorii B,C//16-17 Însă o samă de bani au dat și hanului V// 17 giunătăte B/ și)iară M,P/ o samă de bani C,D,V/ lipsește și² M,P// 19 16//19 B,E,G, 17 C, 34 M, lipsește P/ Dupre aceasta B, E, lipsește M,P/ Costantin Ipsilant postelnicul G//19-1 Postelnicul Costantin s-au dus la Poartă. S-au înștiințat pentru hatmanul Dumitrașcu că esti în Dobroge tiptel. M,P// 19-20 lipsește V// 20 Poartă Țarigrad E/ lipsește și B,E,G/ pre B/ hatmanul B,C,E/ că-i)că iaste B,E,G, că era C/ Dobroge B,C//

brogea, la un sat, teptil. Și fiind aproape de calea lui Costantin postelnicul, au umblat cum au putut și l-au prins. Și făcînd știré lui Grigorie-vodă, au și trimis de l-au ferecat în obedzi și l-au închis în Iași. Și l-au pus la 5 grea închisoare cîteva luni, pîn-au dat cîteva bani, și apoi, ertîndu-l, l-au slobodzit. Și ducîndus-<ă> la satul lui, la Ferești, au mai trăit trei, patru dzile și au murit.

17. Iară în al treilea an a domniei lui Grigorie-vodă s-au făcut de cătră toate părțile bună pace. Și s-au apucat 10 di-au acoperit mănăstirea Balica cu oale și au tencuit-o pre dinafară și au făcutu-i și tindă, și au zugrăvit-o peste tot pri dinlontru, și zid împregiur, și clopotniță, și curți de piatră. Și au îndzăstrat-o cu toate, cu veșminte, cu odoar<ă> și cu bucate, și cu robi și moșii și vii, ca pre 15 o mănăstire, deplin.

Așijderea au mai făcut curți scumpe și hălășteu cu iaz la Frumoasa, să fie de primblare domnilor.

1—7 lipsește V// 2 lipsește Costantin postelnicul M,P/ au umblat cum au putut]s-au nevoit M, P//3 prinsu B,C/ Și făcînd]Au făcut M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M// 3-4 Îndată au trimis și ferecîndu-l în obezi l-au adus la Eși M,P// 5 închisoare C/ pînă B,C, lipsește M,P/ cîteva bani C/ cîteva pungi de bani B,E,G/ lipsește apoi, ertîndu-l M,P/ ducîndu-să B, ducîndu-să acasă E/ la casa lui, la satul lui C/ la Ferești, la casăle lui G/ lipsește la² M// 7 și au mai trăit puțină vreme și au murit B,D,C, au mai trăit puțină vreme, vreme doao luni, și au murit E,G/ Fereștii, în <in<utul> Vasluiului, preste patru zili au murit M,P// 8 17//20 B,E,G, 18 C, 35 M, 3P/ lipsește Iară M,P/ treile B, triile C/ a domni C, al domni B,E/ a domni mării-sali lui V/ Grigorii B,C/ voevoda M// 9 lipsește bună G/s-au apucat Grigorii vodă E,G, s-au apucat măriia-sa Grigorie vodă V//9-11 s-au făcut paci din toati părțile. Deci Grigori voevoda s-au apucat di au făcut acești pomeniri <această pomenire P>. Au acoperit biserica di la mănăstire Balica cu oali. Au tencuit biserica pi dinafară foarte bini. Au făcut tindă, pridvor, au zugrăvit-o M,P// 10 de au acoperit B,C/ Balica]Svati Arhanghel <i> la <de la G> Frumoasa B,C,E,G,V/ mănăstirea Sf<i>ntului Arhanghel ce iaste zidită de Isac Balica hatmanul la Frumoasa cu oale D/ și o au tencuit B,E,G,V// 11-12 și i-au făcut pridvor și o au zugrăvit preste tot pre dinlăuntru și i-au făcut și zid împregiur de piatră V//11 denafară B,C/ și i-au făcut B,C,D,E,G/ lipsește și² C/ tindă]pridvor B, C,D,E,G/ și o au zugrăvit B,E,G/ preste B,C//12 pe <pre C> dinlăuntru B, C,E,G/ și i-au făcut și zid împregiur B,C,E,G/ și¹]făcut-au M,P/ lipsește și² M,P//12-13 și clopotniță și clopote și curți de piatră domnești, au făcut în mănăstire. E/ curți de piatră domnești <curți domnești de piatră G> au făcut în mănăstire B,G/ curți de piatră înlăuntru, domnești C, curți de piatră, domnești, înlăuntru V// 13 Și o au îndzăstrat-o cu de toate B/ cu de toate E,G,V/ cu bucate, cu de toate C/ cu³]și cu E//12-14 clopotniță bună de piatră și curți frumoase de piatră. Au îndzăstrat-o cu odoară, veșminte, cu bucate, cu moșii, cu robi țigani și cu vii M,P// 14 odoară B, C/ lipsește și cu bucate C/ lipsește și¹⁻² G/ și cu moșii și cu vii B,C,D,E,V, cu moșii și cu vii G//15 mănăstire B,C//16 lipsește Așijderea M,P/ Mai făcut-au M,P/ curți domnești scumpe B,E, curți scumpe, domnești D, curți scumpe și frumoase<e> C, curți domnești frumoase și scumpe G, curți scumpe și frumoase, domnești V/ scumpe]frumoasă M,P/ cu iaz] mare B,C,E,G,V// 17 lipsește la Frumoasa M,P/ primblare B,C//

f. 417 18. Făcut-au și turn mare pe poartă, în curte domnească, și ceasornic mare. Așijdere și 2 cișméle, fintîni aduse pre oale, cu multă cheltuială, una denainte porții curții domnești și una denainte /feredeului. Așijderea și feredelul l-au mai tocmnit. Mai tocmnit-au și cîteva cas(ă) în curțile domnești și odăile simenilor și la grajduri, ce era stricat, tot au tocmnit.

10 Făcut-au casă frumoasă și-n Galata, și au tocmnit chiliile la Bîrnova. Așijderea și la Bârboiu au făcut turn și au acoperit-o. Și multe sfinte bisericici au dires și au tocmnit.

19. Iară cînd au fost în al patrula an a domniei lui, în anul 7238 (= 1730) murit-au și Neculai-vodă, domnul muntenesc, unchiul lui Grigorie-vodă. Și l-au îngropat în mănăstirea ce-i de dîns(ul) zidită la Văcărești. Iar în locul lui au rădicat munténii pe fiul său Costantin-vodă.

Și i-au rămas lui Neculai-vodă 3 ficiori, cari mai pe urmă 2 au eșit domni, Cos(tan)tin și Ion, precum le scriu înainte istoriile. Iar unul, Alecsandru, vreme înainte va 20 arăta.

1 18]21 B, G, 19 C, 10 M, *lipsește* E, P/ turnu B, C/ mare înalt C, foarte înalt B, D, E, G, V/ în curte domniască, pre poartă B, E, G, V/ curtea domniască C// 1-2 Făcut-au în Eși la curte(a) domniască, la poartă, un turnu mari de piatră. Pus-au un <Pusu-i-au și un P> ceasornic mari întru acelaș turnu M, P// 2 după mare ad. pentru înștiințarea vremii C, V/ Așijderea B, C/ Făcut-au M, P/ doao B, C// 3 adusă B, C// 3-4 de naintea¹⁻² C, denainte² B/ una²alta V// 4 *lipsește* Așijderea și M, P// 5 Tocmit-au feredelul. Tocmit-au citiva casă în curțile domnești M, P/ feredelul l-au mai dires și l-au mai tocmnit E, G/ tocmit-au dires-au E, G/ case B, C// 6 simenilor B, siimenilor C/ după siimenilor ad. de nou li-au făcut <toate B, E, G> B, C, D, E, G, V/ grajduri B// 6-7 *lipsește* și odăile... tot au tocmnit M, P// 7 tot au dres și au tocmnit și au acoperit C, tot au dires și au tocmnit E, G// 8 Au mai făcut G/ case frumoase B, C/ și în Gălata B, în Gălata M, la Gălata P, și în mănăstirea Gălata C, D/ *lipsește* și² M, P/ case frumoase și în mănăstiré în Gălata și au dires și au tocmnit chiliile la mănăstiré la Bîrnova E, G/ Tocmit-au chiliia <chilii P> în Bîrnova M, P// 9 *lipsește* Așijderea M, P/ *lipsește* Așijderea... au coperit-o B, E, G/ și mănăstirea la Bârboiu V/ la mănăstiré la Bârboiu au făcut turnu, clopotniță pe pridvor <deasupra pridvorului D> C, D// 10 și au acoperit-o D, și o au acoperit V// 9-11 Acoperit-au bisărica di la mănăstire Bârboiu. Făcut-au și clopotniță și <și M> alti multi sfinti bisărici au tocmnit și au coperit M, P// 10 Și alte multe sfinte bisericici și mănăstiri <mănăstiri și biserici V> B, E, G, V/ Și alte multe sf(î)nte mănăstiri, bisericici, au dires și au tocmnit și au acoperit C// 12 19]20 C, 21 E, 22 G, *lipsește* B/ ad. marginal au fost E/ patrula C/ domniului Grigorie-vodă C, D/ *lipsește* în anul 7238 D// 12-20 *lipsesc* M, P// 13-14 al patrula an al domniului Grigorie-vodă, răpousat-au <murit-au G> și măriia-sa Nicolae-vodă, doșnului muntenesc, în anii 7238 (= 1730), unchiul <mării-sale B, V> lui Grigoriu-vodă B, E, G, V// 13 murit-au răposat-au D/ Nicolai C// 14 muntenescu C, D/ după muntenescu ad. în anul 7238 D/ Grigorii C// 15 ce-i ce iaste B, C, D, E, G, V/ dînsul B, C/ Vicarești G// 16 locul lui Nicolae-vodă E, G, V/ munténii domnu C, E, G, V/ pre fiu-său C, V// 17-20 autograf Neculce A, *lipsesc* B, C, D, E, G, V//

20. Iară în scurtă vrémé făcutu-s-au mare zorbă în Țarigrad, rădicîndu-s-inicarii asupra lui sultan Ahmet. Și l-au scos de la împărăție și au pus pre un nepot a lui, anume sultan Mahmut. Și-ntr-acea zorbă multe capete 5 au perit și mulți veziri s-au mazilit. Și să can potoliia zorba și iar să scorniia.

f. 417^v Atunce mazilind pre veziriul, găsit-au multă avéré la dîns(ul), iar mai multă au găsit la chihaeoa lui. C-au aflat mai bine de 40.000 pungi bani, fără drugi de aur 10 sleiți și alte odoară. Că atunce dedesă voie de bea mai toț turcii vin. Pentru aceiia s-au făcut/zorbă, de au schimbat împărății.

21. Atunce și Mihai-vodă aflînd vrémé, au mazilit pe Costantin-vodă din Țara Muntenescă, de n-au plinit 15 încă bine luna cu domnie după moartea tătine-seu.

22. Atunce au mazilit și pe Adli Gherii, hanul tătărăsc, și au pus pre Caza Cheri, carii și-l poftis(ă) ei mai nainte. Și au eșit și Medli Gherii soltan, care fuses(ă) cu zorba.

23. Atunce zorbalele au găsit pe un casap sirbu,

1 20]22 B, E, 21 C, 23 G, 36 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară în scurtă vrémé M, P/ vrémie B, vrémé C/ În Țarigrad s-au făcut mari zorbă M, P// 2 rădicîndu-să C/ Enicirii s-au rădicat M, P/ asupra împăratului soltan Ahmet C/ *corectat* Ahmet A/ după Ahmet ad. împăratului turcescu B, E, G, V// 3 Și de B, E, G/ de la] din M, P/ împărăție B, C/ și au pus] iar în locul lui au pus împărat pre nepotul său <lui P> M, P/ au pus împărat B, E, G/ nepot a lui de frate E, G, V// 4 anume B, C/ soltan B/ Și dintr-acia B, E, G, V, și întru acea C// 4-10 *lipsește* Și-ntr-acea zorbă... și alte odoară. M, P// 5 viziri C// 7 Atunce B, C/ viziriul C/ avéré B, avere C// 8 dînsul B, C/ iară B] dar V/ mai multă avere <avéré C> B, C, D, E, G, V/ chihaiioa B, C/ lui] veziriului B, E, G, V, viziriului C, D/ Că au B, C// 9 patruzăci de mii de pungi de bani B, C, D, E, G, V/ iară de B, D, E, G] și V// 10 odoară scumpe B, odoară multe și scumpe E, G, V/ atunce B, C/ didesie B, C/ toți B, C// 9-12 Și acea zorbă s-au făcut că le dedesi voie di bia mai toți turcii <turcii mai toți P> rachiul și vin M, P// 10-12 *lipsește* Că atunce... au schimbat împărății. V// 11 Și pentru G/ acéla C// 12 împărății B, C// 13 21]22 C, *lipsește* B, E, G Atunce B, C/ *lipsește* și D// 13-15 *lipsesc* M, P// 14 pre B, C/ Munteniscă B, C/ plinit bine o lună de zile V// 15 o lună de zile C, E, G/ domniia B, C/ după cie au murit tată-său, Nicolae vodă B, E, G, după cie au murit tată-său V/ tătine-său C// 16 22]23 B, C, E, 24 G, 37 M, *lipsește* P/ Atuncia B, Atunce C] Împăratul M, P/ au mazilit împărăția C, au mazilit Poarta V/ *lipsește* și¹ D, V, M, P/ Adli Gheri C] Medli Gheri B, E, G, V/ tătărăscu B, C/ după tătărăscu ad. fiind împărăția noao B, E, G// 17 li-au pus M, l-au pus P, au pus han C/ Caza Cheri han E, G, V/ Caza Cheri han pre carele și-l poftise İei mai înainte B/ carii] pre careli C, D, E, G, M, pre care V, P/ și-l <il M, P> poftisă C, M, P/ ei] tatarii V, M, P, tatarii ei C, E, G, İei tatarii D/ mai înainte <vrémé E, G, V> C, E, G, V// 18 Atunce au eșit și soltanul Medli Gherii, cari făcusă zorbă M, P/ au eșit atunce <lipsește atunce D> din Țarigrad și Medli <Adli B, E, G, V> Gheri soltan carele <careli C, D> fusésie B, C, D, E, G, V// 19 23]24 C, 39 M, *lipsește* B, E, G, P/ Atunce B, C, *lipsește* M, P/ zorbalele C] Zorbagii din Țarigrad M, P/ pre B, C// 19-1 pre un sirbu anumi Buzucachi <Buzucan P> casapul M, P//

anume Buțucachii, priiaten al lor, și ducându-l la veziriul cel nou, l-au făcut, fără voia lui, de l-au îmbrăcat în căftan, să fie domn în Moldova. Ce îmbrăcându-l, nu i-au dat ferman să-l trimită aicea mai în grabă.

- 5 24. De aceasta oblicind Grigorie-vodă, spus-au tututor boiarilor. Și s-au sculat toți boiarii de au scris la Poartă cum nu le trebuie acela domn, și s-au gătit să fugă. Și fiind aice și un turc mare, ce venis(ă) cu căftan, [și] au mers toți boiarii la acel turcu de i s-au rugat. Și spuind
10 turcul la Țarigrad cumu-i pofta boerilor, mînifatu-s-au împăratul și veziriul. Și pre mulți de acei cu zorbaoa au tăiat, de i-au mai îpuținat. Și au tăiat atunci și pre acel domnișor Buțucachii-vodă, nepurces încă din Țarigrad. Și de iznoavă au trimis alt căftan de domnie lui
15 Grigorie-vodă. /
f. 418 25. Tot atunci au mers mîrzacii, cîțva, la Țarigrad de au pîrît pe hanul cel mazil pentru cîte răutăți li-au făcut. Și au jăluit și pre Grigorie-vodă de bani(i) ce li-au luat și de alte multe strîmbătăți ce-au avut.

1 anume B,C, pre anume V/ priiatin B/priiatin ai lor A,C, *lipsește* M,P/ ducindu-l] l-au dus M,P/ viziriul C// 1—4 la viziriul cel nou să-l facă domnu Moldovii. Veziriul s-au temut de zorbagii și au înbrăcat cu caftan pre Buzucachi și l-au făcut domnu Moldovii (au înbrăcat pe căsăp cu căftan de domniia Moldovei P) dar ferman nu i-au dat, M,P//2 fără de B,C,D/lui] veziriului G/înbrăcat B,C, înbrăcat veziriul E/caftan B,C//3] fiile B/domnu B,C/Ce/Și B,E,G//3-4 *lipsește* Ce... mai în grabă V/ înbrăcându-l B, înbrăcându-l cu caftan C//4 *lipsește* să-l trimită aicea mai în grabă. M,P//5 24] 25 C,G, 40 M, *lipsește* P/ S-au înștiințat Grigori voevoda și au spus M,P/Grigorii-vodă B,C, măriia-sa Grigorie-vodă V// 6 *lipsește* Și s-au sculat M,P/ Boiarii toți M,P/ *lipsește* de M,P//7 cum că M,P/ nu le trebuie acela (*lipsește* acela G) să le fiile domnu B,E,G/ trebuie C/ domnu C/ după gătit ad. boiarii M,P/ după fugă ad. în Țara Unguriască B,E,G//8 aicea B,C/ turcu B,C/ Era un turcu mari în Iași carile vinisă M,P/ venisă de la Țarigrad cu caftan de înnoirea domniiei lui Grigorii-vodă, mers-au B,E,G, vinis(ă) la Grigorii-vodă cu caftan de înnoirea domniiei, mers-au C/ *lipsește* și² V//9 mers-au M,P/ mers-au toți boiarii la gazda celui turcu V/ de] și M,P/ după rugat ad. dzicind că nu le trebuie alt, fără de Grigorie-vodă V//9-10] mergînd turcul la Țarigrad și spuind cumu-i (cum iaste E,G) B,E,G, Și purcedînd turcul și mergînd la Țarigrad și spuind turcul la Poartă cum iaste V//10 boiarilor B, boiarilor C/ Turcul, după ce-au venit în Țarigrad, au spus cerire boiarilor M,P// 10-11 S-au mînifiat împăratul și viziriul pre zorbagii M,P//11 împăratul B,C/viziriul C/de acei cu zorbaoa] zorbagii M,P//12 i-au tăiat¹ B,E,G,V/i-au (au P) tăiat, întru cari au tăiat și pre acel M,P/ îpuținat B,C/atuncea B,C// 13 domnișor anume B,E,G/ voevoda M, *lipsește* V/ fiind încă nepurces din Țarigrad B,E,G,V, *lipsește* M,P/ nepurces fiind D, nepurces încă fiind C// 14 de iznoavă] iarăși B,C,E,G, apoi D, *lipsește* V/ au trimis C, *lipsește* D/ caftan B,C/de domniie B/de înnoirea domniiei E/lui] mării-sali lui V//15 Grigorii B,C/ voevoda M//16 25] 26 C,G, 41 M, *lipsește* P/*lipsește* Tot atunci M,P/Cîțiva mîrzaci au mersu la Țarigrad și s-au jăluit pre hanul M,P/mărsu B,C/cîțiva B] din Bugeacu E,G//17 pre B,C/cîte răutăți] strîmbătățile ci M,P//18-19 făcut și asupra lui Grigori voevoda pentru banii ci au (ce li-au P) luat di la dinșii și de alte strîmbătăți M,P// 18 jeluît B,C/ Grigorii B,C//19 ce au B,C//

Deci Poarta au orînduit aceasta la pașa de Tighinea, trecînd Caza Cheri han pre acolo, să la sama și să-i aședze. Atuncea au venit și Iusuf mîrza din pribegie de la lăși. Și viind prin Iași, l-au dăruit Grigorie-vodă foarte bine,
5 ca să-l fac(ă) priiaten pre un cîine. Și mergînd la hanul, l-au priimit bine și-ncă l-au și dăruit.

26. Iar înainte aceștii zarve făcutu-ș-au pace și Iordache stolnicul de cătră Grigorie-vodă. Și viind din Crîm, l-au priimit vodă și l-au ertat de toate greșelele lui. Și-ncă
10 i-au făcut și un rînd de haine și i-au dat și din bucate. Și iar îl luas-în dragoste, socotind că-ș va părăsi năravul și a fi cu bine domniei și cu priință. L-au trimis la Tighinea pentru acei mîrzaci ce pîris(ă) pre Grigorie-vodă la Poartă, ca să stea la soltanul și la mîrzaci să aședze
15 acest lucru, știindu-l că s(ă) știie cu dinșii.

27. Iară după ce-au agiunsu la Tighinea, n-au căutat spre slujba lui Grigorie-vodă și s-au apucat iar de alte amestecături să fac(ă), mai mare decît cele dintîiu. Și
f. 418^v la Grigorie-vodă scria într-un chip, iar cătră alți / boiari
20 de aice din țară scria într-alt chip, cum că iaste gata

1 Decii B,C, *lipsește* M,P/ au] i-au G/ Poarta i-au orînduit la pașa M,P/ pașla B,C// 2 trecînd pi acolo Caza Gherii hanul să-l iai (să le ia) sama M,P/ hanul cel nou G/ așaze C//3 Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ vinit B,C/ mîrzea B,C/ pribegile B,C// 3—4 Isuf mîrza din pribegile di la lăși au vinit în Iași. Și l-au dăruit M,P// 4 Grigorii B,C/ voevoda M/ *lipsește* foarte bine M,P//5 facă B,C/ priiatin B, priiatin C/ *lipsește* pre un cîine B,C,D,E, G,V// 6 și încă B,C// 5—7 *lipsește* Și mergînd... aceștii zarve M,P// 7 26] 27 C,G, V, 47 M, *lipsește* P/ Iară înaintea B,C/ pacé B/ Iordachi B/ Iordachi stolnicul, ficiorul Lupului vornicului C// 7—8 Iordachi stolnicul ș-au făcut paci de cătră M,P// 8 Grigorii C/ voevoda M/ după Crîm ad. în Iași M,P// 9 vodă] Grigorii-vodă (voevoda M) G,M,P/ greșelele lui] (cele V) ce-i greșis(ă) C,V/ Și încă B,C, *lipsește* M,P/ Și i-au făcut V// 10 corectat haine A/ *lipsește* și² M,P/ bucate] viti M,P//11 iară îl luasă B. iarăși l-au luat M,P/ și socotind C,V// 12 domniiei B, domniiei C/ cu bine și cu dreptate domniiei B,G, cu bine și cu dreptate și cu priință domniiei V, domniiei cu dreptate și cu priință C/ cu credință cătră domniie M,P/ Și l-au trimis G//13 aciei B/ pîrisă B/ Grigorii B//12—15 Grigori voevoda au trimes pre Iordachi stolnicul la pașa de Tighinea și la soltanul ca să stea la giudecată cu mîrzacii acei ce-l pîrisă la Poartă și să așazi acest lucru, socotind că să știie cu dinșii și va pute isprăvi mai lesni M,P// 15 .să știie. B, să știie C// 16 27] 28 C,G,V, 49 M, *lipsește* P/ Iară Iordachi stolnicul B,C,E,G,V/ ce au C, cîe au B// 16—18 Iordachi stolnicul, după ci au vinit la Tighinea, nu s-au silit să facă slujba lui Grigorii voevoda. ci s-au silit să facă alte amestecături M,P// 17 Grigorii C/ iară B,C, *lipsește* V// 18 facă B,C/ mai mari să facă G/ mari B,C,E/ celi C/ dintii B,C/ *lipsește* mai mare decît cele dintîiu M,P/ *lipsește* Și M,P// 19 Grigorii B,C/ *lipsește* alți C/ boiarii C// 20 aicea C/ din] de V// 19—1 iar la boiari într-alt chip; înștiința pre boeri cum că Poarta au dat domniia lui M,P//

domniia lui Costantin Duca-vodă dată de la Poartă, protivindu-s(ă) și el minciunilor tătarilor.

Iar acei era anume Costantin Costache hatman, văr primare cu Iordache stolnicul, cu frate-său Gavriil păhar-
5 nic și Ioan Păladi vel-vornic și cu fiu-său Toader vel-ban și Toader Costache stolnicul și cu Iordache Ca(n)tacuzino spatariul și alții mulți. S-au făcut toți la un cuvânt, pre scrisorile lui Iordache, fecior Lupului, și să sfătuisă ca să fugă la soltanul, să stea pricină Ducăi-vodă, să
10 nu fie, și să-ș rădice pre unul dintre dînșii domn.

Și așa au îmblat cu acest sfat cîțeva vrémé, nici să ducea nici spunea lui Grigorie-vodă, ce sta în cumpene și să mira ce or face: fugi-or, au spune-or lui Grigorie-vodă? Unii dintre dînșii dzicea să fugă, alții dzicea să
15 spue lui vodă, pîn-au oblicit Grigorie-vodă ce vor să facă ei, cum giuruia hanului țara, din Prut încolo să fie loc tătarăscu, numai să le isprăvască acest lucru pre voie, să-ș rădice domn dintre dînșii pre cine or socoti ei.

1-2 că iaste dată de la Poartă domniia Moldovii lui Costantin Duca-vodă, protivindu-să și el V// 2 protivindu-să B/ *lipsește* protivindu-s(ă) și el minciunilor tătarilor E,M,P// 3-4 Iar acei boiari la carii scria era anume: Costantin Costache hatman și cu frate-său Gavriil păharnicul, carii era veri primari D// 3-6 Boiarii la cari scria <scrisă P> Iordachi stolnicul sint aceștia: hatmanul Costantin Costachi, Gavriil paharnicul, Ioan Paladi vornic, Toader Paladi ban, Toader Costachi stolnic M,P// 3-7 Iar boiarii la carii scria era anume Costantin Costachi hatman și frate-său Gavriil vel păharnic, carii era veri primari cu Iordachi stolnicul, ficiorul Lupului și alții mulți B,E,G, Iar acei boiari ce le scria era anume Costantin Costachi hatman și cu frate-său Gavriil păharnicul, carii era veri primari cu Iordachi stolnicul și alții mulți C// 5-7 *ad. marginal* și Ion Păladi vel-vornic și fiu-său Toader Păladi vel-ban și Toader Costachi stolnicul și Iordachi Cant<acozino> spăt<ariul> D// 3-9 Iar boiarii la carii scria era anume Costantin Costachi hatman și frații lui carii era veri primari cu Iordachi stolnicul, ficiorul Lupului, și să sfătuisă boiarii ca să fugă V// 6-r. 4 din p. urm. stolnic, spatariul Iordachi Cantacozino Delfanul. Aceștia și alți mulți, pre scrisorile <scrisoare P> lui Iordachi-s-au unit toți la un cuvânt și s-au sfătuit să fugă la hanul <Delfanul M>. Grigori voevoda s-au înștiințat de sfatul lor, că aceștia boeri făgăduia hanului tot locul din Prut încolo, numai să le facă nevoia lor, adică să-ș rădice ei domnu dintre dînșii. Și i-au prins pre toți și ferecîndu-i în obezi i-au pus la închisoare; pre fișticari diosăbit M,P// 7 cu toții D// 8 Iordachi C, Iordachi stolnicului B, Iordachi stolnicul D, E, Iordachi Costachi stolnicul G/ ficiorul B, C// 9 *lipsește* ca G/ și să stea V/ pricină lui Costantin Duca-vodă D// 10 să nu fie domnu aicea <lipsește aicea G, V> în Moldova, și <ce C> să-ș ridice fei <lipsește fei E> pre unul B, C, E, G, V/ domnu C/ după domn *ad.* pre carele vor socoti V// 11 așa B, așa C/ umblat B, C/ vrémie B, vrémie C// 12 spune B/ Grigorii B, C, *lipsește* G/ *lipsește* ce sta în cumpene C// 13 după mira *ad.* și socotia C/ spune-vor C/ Grigorii C// 12-14 *lipsește* ce sta în cumpene... Grigorie-vodă B, E, G, V// 14 Iar unii B, E, G, și unii V/ dzicia¹ B/ iar alții B, E, G, V// 15 spue B/ spue lui vodă. Și să mira ce vor face; și tot așa au umblat pînă ce au oblicit V/ spue lui Grigori-vodă C, G/ pînă B, C/ Grigorii B, C// 16 ei] fei B, C/ cum au fost giuruind hanului C, E, G, V/ locu B// 17 acestu C/ voia lor B, E, G// 18 domnu B/ vor socoti C, ar socoti V/ ei] fei B, C//

28. Deci au și prins pre acei boiari ce era în Iași și i-au închis. Și au răpedzit și la cei dé la țară, de i-au prins, și, ferecîndu-i, i-au adus și i-au pus la / închisoare: pe unul într-un loc, pre altul într-alt loc.

f. 419

5 29. Iară pre Iordache stolnicul, feciorul Lupului, nici l-au mai adus la Grigorie-vodă să-l giudece; și cum l-au adus în Iași, l-au și dus înainte porții, la cișmia, și au poroncit de i-au tăiat capul. Iar pre ceialalți i-au mai ținut oarece închisi și i-au ertat, puind pre unii la giurămîntu,
10 pe alții și fără giurămînt.

30. Atuncea au pus pre Costantin Ruset vornic de Țara de Gios, iar pe mine, Ioan Neculcé biv-hatman, m-au pus vornic de Țara de Sus și pe Sandul Sturdzea hatman și pe Costache Razul spatar mare și pe Andreiaș
15 Ruset visternic mare. Și așa s-au potolit acéle calabalicur.

Fugit-au atuncea Gavriil păharnic la Bugeag, și multe vorbe réle au grăit cătră sultanul și cătră hanul pentru

1 28] 29 C, G, V/ Decii C/ Decii oblicind Grigorii-vodă au și prinsu B, E, G, / prinsu C/ aciei B, V// 2 Și au trimis și de la cei E, G/ ciei B/ de B, C/ prinsu B, C// 3 închisare B/ pre B, C// 4 locu¹⁻² B, C// 5 29] 30 C, 52 M, *lipsește* B, E, G, V, P/ Iar B, *lipsește* M, P/ Iordachi B, C/ stolnicul Iordachi M, P/ *lipsește* feciorul Lupului M, P/ ficiorul G, ficiorul B// 5-8 ficiorul Lupului, după ce l-au adus la Iași l-au închis doao, trii ceasuri și nu l-au mai dus înainte lui Grigorii-vodă să-l giudece, ce l-au și scos înainte porții curții domnești, la cișmea, și au poroncit Grigorii-vodă de C, feciorul Lupului, aducîndu-l în Iași, l-au închis la simeni și piste doao, trii ceasuri l-au scos denainte porții curții domnești la cișmea și i-au tăiat capul V// 6 adus] dus B, E, G/ Grigorii B/ voevoda M/ și] ce B, E, G, M, P// 7 adus în Iași, l-au închis la simeni și preste doao, trii ceasuri l-au scos și l-au dus denainte porții curții domnești, la cișmea B, E, G/ l-au <și M> scos la cișme înainte porții și M, P/ l-au închis doao, trii ceasuri la simeni și l-au și scos dinaintea porții curții domnești, la cișmea, și au poroncit Grigorii-vodă D/ după poroncit *ad.* Grigorii-vodă G// 8 ceialalți boiari B, C, D, E, G, V/ *lipsește* mai M, P// 9 oarece B] puțină vreme M, P, oarece puțină vreme E/ puindu B/ giurămînt C// 9-10 închiși, apoi pre unii i-au giurat și i-au slobozit. M, închiși și apoi pre unii i-au giurat și i-au slobozit, iar pre alții și negiurați i-au slobozit. P// 10 pre alții C] iar pre unii B, iar pre alții E, G/ fără de D, V/ *lipsește* pe alții și fără giurăm¹nt M/ fără de *lipsește* de C] giurămînt i-au slobozit B, C, E, G// 11 30] 29 B, E, 31 C, *lipsește* V, M, P, după pus *ad.* Grigorii-vodă G/ Rusăt vornic mare C, Rusăt vel-vornic B, D, E, G, V// 11-14 Și atuncea au schimbat boiariile: Costache Roset vel- <biv P> vornic, Ioan Neculce vel-vornic, Sandul Sturza hatman M, P// 12-13 pre <și pre C> Ion Neculcé <Neculce C> biv-hatman D> vel-vornic <vornic mare C> de Țara de Sus B, C, D, E, G, V// 13-14 *lipsește* și¹⁻² B, E, G, V/ pre¹⁻³ B, C/ *lipsește* și pe²⁻³ M, P/ Costachi B, C/ spatar mare B, C/ vel-spatar M, P// 15 Andreiaș Rusăt B, C, V/ visternic B, C/ *lipsește* mare B, C/ așa B, așa C/ acéli B, C/ calabalicuri B, C/ *lipsește* Și așa... calabalicur. M, P// 17 ante Fugit-au: 30 E, 31 G/ atuncea B, C/ Gavriil Costachi păharnicul C, D, E, G/ păharnicul B, V/ Gavriil paharnicul au fugit la ugeac M, P/ Bugiac B, Bugeac C// 18 *lipsește* vorbe réle V/ răli pentru Grigori voevoda au vorbit cătră hanul și cătră soltanul M, P/ răle E/ cătră sultanul și cătră hanul au grăit pentru Grigorii-vodă C/ soltanul B//

Grigorie-vodă. Iar pre urmă l-au dat lui Grigorie-vodă de grumadzi. Ce Grigorie-vodă nu i-au făcut și l-au ertat; nici s-au uitat la ocările ce-i făcus(ă) și la ponturile ce-i scrises(ă) Gavriil.

- 5 31. Uitați-vă acmu, fraților, cît(ă) ocară au avut Grigorie-vodă de la acești boiari atunci! Iar el i-au ertat, și făr(ă) zăbavă; încă pe unii i-au și boerit, di-au fost la cinstea dintii. Un domn strein, și cîtă milă au arătat!

Iară după aceia au trimis pre alți boiari de-au stătut f. 419^v 10 la giudecată cu tătarii la Tighinea. Și multă / cheltuial-au făcut pîn' s-au așădzat, mai îndoit de cît luas(ă) el de la tătarî. Și au luat și o bucat(ă) de loc de a Moldovii, din hotarul cel vechiu calé de un ceas.

32. Pre atunci, cu acéle schimbări multe a vezirilor 15 și cu calabalicul tătarilor și cu amestecăturile acelor boiari, cădzus(ă) țara și Grigorie-vodă la o mare datorie.

33. Tîmplatu-s-au într-acești doi ani, la vleat 7239 (= 1731) și 7240 (= 1732) de-au fost și timpurile proaste, de nu s-au făcut pîinea din Iași în sus, și era și foamete,

1 Grigorii¹ B/ Hanul și sultanul l-au prins și l-au triimes lui Grigori voevoda. M,P/Iar mai C/l-au dat hanul D//1-2 l-au dat hanul pe Gavriil păharnicul în mînuli lui Grigori-vodă. Ce C/ *lipsește* Ce M,P//1-4 Iar pre urmă l-au dat hanul pe Gavriil (păharnicul E,G) în mînule lui Grigori-vodă. Ce Grigori-vodă l-au ertat și nu i-au făcut nici un rău; nici s-au uitat la ponturile cu ocară ce-i scrises(ă) Gavriil (păharnicul E,G) B,E,G/ Iar pre urmă dîndu-l hanul pe Gavriil păharnicul în mînule lui Grigori-vodă, l-au ertat și nu i-au făcut nici un rău; nici s-au uitat la ponturile ce-i scrises(ă) Gavriil V// 2 *după* făcut *ad.* nici un rău C,D// 3 ocările]vorbeli C/ ce-i făcus(ă)] ce-l grăisă de rău C/ și]nici C//4 scrises(ă) C/Gavriil păharnicul C, Gavriil Costachi păharnicul D,G// 5 fraților, cite vorbe réle, cîtă ocară D// 5-6 fraților, la bună-tatea acestui domnu, a lui Grigori-vodă. Că pre acești boiari atunci el i-au ertat C// 5-8 *lipsește* B,E,G,V,M,P// 7 fără C/ pre C/ de au C// 8 domnu C// 9 *ante* Iară: 31 B,E, 32 C,D,G, 30 V, 55 M, 4 P/dupre B/ acéla B,C/triimis C/ *după* trimis *ad.* Grigori-vodă B,E,G,V/ de au B,C//9-10 Triimes-au Grigori voevoda pre alți boiari la Tighinea tot pentru aceiaș giudecată. Și M,P//10 cheltuială B,C// 11 pînă s-au așezat B,C/ mai îndoit au cheltuit E,G/ luasă B/ el]Grigori-vodă B,E,V, Grigorie G/ de C// 11-13 s-au așăzat, au plătit tătarilor mai îndoit decit luasă di la dîșii. Și atunci au luat tătarii și o bucată de loc chier din hotarul M,P// 12-13 *lipsește* Și au luat... un ceas. B,E,G,V//12 bucată C// 13 vechiu C/ cale C// 14 32]33 C,D,G, 31 V, 56 M, *lipsește* P/ Iară pre atunci B,E,G/ cu atîte multe a vezirilor și cu calabalicul G/ acéli B, C// 14-15 Din pricina schimbărilor celor adiesi a vizirilor și a amestecăturilor M,P// 15 mestecăturile G// 16 cădzusă B]rămăsésie C/ Grigori-vodă la grea și la o mare (mare și grea C) B,C,E,G/voevoda M/ o mare] grea V,M,P//17 33]34 C,D,G, 32 V, 57 M,*lipsește* P/ *lipsește* Timplatu-s-au M,P/ întră acești B,C/ la vleat]în anul C,D,V, *lipsește* B,E,G// 17-2 doi ani, adică 1731 și 1732, timpurile au fost foarte proaste și di la Eși în sus pîini nu s-au făcut și era foamiti, însă nu mari. Adică la munti să vinde merța de mălaiu citi 4 lei M,P// 18 și în anul 7240 C,D,V/ de au B,C/ timpurili C// 19 pîine B/ foamete C, can foamete B,E,G,V//

dar nu pre mare. Agiunsese mierța de mălai, în sus pe supt munte, la 4 lei. Dar Grigorie-vodă, avînd mălaiu mult la Fălciu și la Chișinău, strîns din ușor, da acelor oameni de la ținuturile den sus cîte 6 potronici mierța 5 și-i aștepta de bani pînă toamna. Și încă au căutat cîteva cară cu chirie, di-au încărcat pîinea și au trimis-o pre la țîgurile den sus, la Roman, la Neamți, la Botoșani, la Soceavă, și la Cernăuți, de o da oamenilor făr(ă) bani. Numai chirie îș plătița ce și aceia cu păsuial(ă), dînd întîi 10 domnița chirigiilor, apoi, cu vrémea, scotea de la acei oameni.

34. Iară tot într-aceș an 7240 (= 1732) arătat-au f. 420 Dumnezeu / greu bănat asupra creștinilor, pentru multe păcateli și fărădelégile noastre. Făr(ă) lipsă de pîine ce 15 era, au mîncat și lupii oameni pre supt munte, la ținutul Neamțului și la Soceav(ă). Ce curund ș-au întors sfinția-sa mînița și ne-au trimis iar liniște de cătră acele hieri sălbateci. Dar să spărișă oamenii.

1 Agiunsese B,C/ de mălai patru lei, în sus, pre supt (spre G) munte B,E,G,V//2 patru C/ *lipsește* Dar M,P/ Grigori C/ voevoda B/ avînd]ave M,P/ mălai C// 3 Fălciu C/ Chișinău B/ strînsu B,C// 4 de sus B,E,G,V// șase potronici C/ șasezeci de bani B,E,G,V// 3-5 *lipsește* da acelor oameni... Și încă M,P// 5 *după* aștepta *ad.* pre oameni B,E,G// 6-7 de au încărcat pîine cu chirie D/ chirie și încărcînd mălaiul l-au dus pre la țîgurile ținuturilor de sus M,P/ de au încărcat B,C/ și]de G/ triimis-o B,C// 7 țîgurili C/ din C/ *lipsește* la 2-3 M/ la Niamțu B,C, la Niamțu, la Bacău D/ Botoșani B,C//8 Suceavă B,C/ la Suceavă, la Botoșani E,G/ și la Suceavă și și la Cernăuți M,P/ la Soceavă, la Botoșani, la Cernăuți și da oamenilor pîinea fără de bani V/ de o da acia pîine oamenilor fără de bani B,E,G// 8-9 și da oaminiilor mălaiu fără (de P) bani. Numai cît îș plătița chirii, însă și aceia M,P/ fără de B,C/ chirii B,C// 9 ce]și V/ acéla C/ chirii B,D,E,G/ păsuială B//10 da (lipsește P) di la domni chirii căraușilor M,P/ *după* domnița *ad.* acei șasezeci de bani B,E, întîi acei 60 de bani G/ cu vréme B,C]mai pre urmă M,P/ îș scote M,P/ scotea banii B/ aciei B, *lipsește* M,P/ scotea banii de lua (și E) domnița de la acei oameni (ce le da pîine E) E,G// 12 34]35 C,D,G, 59 M, *lipsește* V,P/ *lipsește* Iară tot M,P/ *repetă* tot C/ într-acea vréme, într-aceș an G/ *după* arătat-au *ad. marginal* trimis-au C// 12-14 *lipsește* arătat-au... fărădelégile noastre. V// 12-15 într-aceș an 1732, pentru mulțime fărădelégilor noastri ni-au certat Dumnezeu cu urgia sa; mîncă lupii pre oamini pre supt munti M,P//13 greu bănat]grea pedeapsă B,D,E,G/creștinilor]oamenilor B,D,E,G//13-14 Dumnezeu și altă pediapsă asupra oamenilor.Că fără lipsă C/ *lipsește* pentru multe păcateli și fărădelégile noastre B,E,G//14 Că fără lipsă B,D, Că fără de lipsă E,G//15 lupii B//15-16 *lipsește* la ținutul... Soceav(ă). M,P//16 Niamțului B,C/ Suceavă B,C//16-17 au întors Dumnezeu mînița sa(mînița sfinții-sali V) și au trimis norodului său (lipsește norodului său V) liniște B,E,G,V/ întorsu C/ sf(i)ntia C// 17 ne-au]au C//16-18 ș-au întors Dumnezeu urgia sa și s-au dus aceli fieri cumpliti, mîncătoare de oamini M,P//17-18 acéli fieri sălbateci]cumpliti B,C,D,E,G,V//18 *lipsește* Dar să spărișă oamenii M,P/ spărișă B, spărișă(ă) C//

35. Costantin-vodă, fecior lui Neculai-vodă, după ce l-au mazilit turcii și l-au pus în Țarigrad, n-au plinit anul mazil și iar au cșit domn în Țara Muntenescă, la vleat 7240 <= 1732>. Că atunci tot era Poarta neașdzat<ă>, și s-au 5 tîmplat de-au cădzut un vezir, de-i dzicea Topală-pașa, prieten lui Costantin-vodă și dușman lui Mihai-vodă.

Deci cum au cădzut acel Topală-pașa vezir, au și pîrît boiarii munténi pre Mihai-vodă la acel<a>, știind că i-i nepriiaten, pentru multe superi ce le face Mihai-vodă 10 și le strică obiceiurile, ca și cînd au fost în Moldova, și le ia mare sume de bani.

Deci veziriul l-au și mazilit, și trimises<ă> să-i tae și capul. Numai niște priiateni a lui Mihai-vodă au agiuns di-au dat știré împărăției, și așa au s:ăpat.

15 Și l-au adus în Țarigrad viu și l-au închis. Dar pre acel priiaten grec, anume Venitura, ce-au dat știre împărăției f. 420^v pentru Mihai-vodă, oblicindu-l veziriul, / i-au tăiat capul. Și tot n-ar hi scăpat și Mihai-vodă, că trimisese veziriul de venis<ă> cîțva boiari din Țara Muntenescă de-l 20 pîrîe. Numai norocirea lui atîta au fost, că s-au tîmplat de s-au mazilit și veziriul. Dar numai 4 dzile de ar hi mai

trăit veziriul, era baraiumul, și atunci ar hi perit și el. Numai vrînd Dumnedzeu, au eșit dé la închisoare deodată.

36. Costantin-vodă, domnul muntenes, viind în Bu- 5 curești, s-au așdzat cu bună pace de către toți boiarii și li-au dat toate în mîna lor să chivernisască. Și trăia toț cu liniște, nu ca la tată-său, Neculai-vodă, ce într-alt chip, foarte cu bună îmblîndiré de cîtă domnie.

37. Scris-au Costantin-vodă la vără-său Gligorie-vodă, 10 domnul Moldovii, ca să-i caute o fată di boiariu din Moldova, să-l logodească, ca să-i hie doamnă.

Deci Grigorie-vodă cu mare bucurie au priimit și cercînd au aflat o cucoană, fată fecioară a lui Costantin Ruset vel-vornic, foarte frumoas<ă> și înțeleaptă, anume 15 Caterina, și de bun neam și lăudat. Și au făcut logodnă și au trimis-o mai pre urmă cu părinții săi și cu alți boiari, rudenii a ei, tocma la București.

Și au făcut mare și frumoas<ă> nuntă domnească. La anul 7241 <= 1732> noievrie 12 au fost nunta. După 20 aceasta au scris Costantin-vodă cu mare mulțamit<ă> la Grigorie-vodă de slujbă ce i-au făcut. /

f. 421

38. Mihai-vodă, schimbîndu-să veziriul, ședea cu pace la Țarigrad și oarecum și can cu nădejde de laudă asupra

1—8 *lipsește* M,P// 1 el]Mihai-vodă B,E,G//2 de B,C/ închisoare B,C// 4 36]37 B,C,E, 38 G, 34 V/ Iară Costantin V/ muntenescu B,C/ viind la scaunul <scaunul C> său in <la V> București B,C,E,G,V// 5 așezat B,C/ pacé B// 6 mîna]mînu B,E, mîinile G,V/ trăia B,C//7-8 *lipsește* nu ca la tată-său, Neculai-vodă... foarte cu bună B,E,G,V// 7 toți B,C/ Nicolae C// 8 înblînziré C, și cu înblînziré B,E,G,V/ domnie B,C// 9 37]38 B,C,D,E, 39 G, 35 V, 60 M,*lipsește* P/Costantin vovoda, domnul muntenescu, au scris la vărul său, Grigori vovoda M,P/ Scris-au Costantin-vodă, domnul muntenescu B,E,G/ vărul său B,C,V/ Grigorii B,G rigorie C//10 *lipsește* domnul Moldovii, ca M,P/fată]cocoană B,E,G,V/ de B,C/boiar C//11 logodiască B,C/hie] fiie B//12 Decii B,C, *lipsește* M,P/Grigorii vovoda cu mare bucurie au priimit această slujbă M,P/Grigorii B,C/*lipsește* mare B,E,G,V//13 cercînd]căutînd B,E,G,V, cercetînd M,P/căutînd și socotînd C/ cocoană C/ficioară 13-17 cucoană anumi <numile P> Ecaterina, foarte frumoasă și înțăliaptă, a lui Costandin Rosăt,vel-vornic. Și mai pre urmă au triimes-o cu părinții fei și cu alti rudenii la București M,P//14 Rusăt B,C/, frumoasă B/ înțăliaptă B,C/ pre anume E,G//15 Ecaterina B,C,D,E,G,V/*lipsește* și B,C,E,G,V/niam B,C/ și logodnă B,E,G//16 triimis-o C//17 ei]lei B,C/la tocma la București C//18 *lipsește* mare și E,G/ frumoasă B/ domniască B,C//18-21 Costandin <vovoda M>au făcut mari și domniască nuntă și s-au luat-o doamnă. Și au scris la Grigori vovoda cu mari mulțamită în anul 1733 M,P//19 La]în B,C,E,G,V/noemvrii <noemvrie C> în doasprăzéci zile B,C,D,E,G,V/ Dupre B// 20 Costantin-vodă la Grigorie-vodă cu mulțamită de slujbă V/*lipsește* mare B,E,G/ mulțamită B,C//21 Grigorii B,C/de]pentru C/*lipsește* de slujbă ce i-au făcut M,P//22 38]39 B,C,D,E,40 G/ Schimbîndu-s<ă> viziriul, Mihai-vodă șidea C/schimbîndu-s<ă> B și dea la Țarigrad cu pace B,E,G//22-23 *lipsește* V,M,P// 23 nedejde B,C//

1-21 *lipsește* M,P// 1 35]36 C,D,G, 33 V/ficior C, ficiorul D]fiul D,E,G,V/Nicolae B, Nicolai C/ vodă Mavrocordat G//2 după turcii ad. Poarta B,D/ turcii]Poarta V/ *lipsește* și V/n-au]și n-au V//3 iar au luat domnia în Țara Munteniască B,E,G,V/ domnu C/Munteniască C/ la vleat]în anul B,C,D,E,G,V//4 Că atunci încă tot era B,E,G/atuncea C/*lipsește* tot V/neașezată B,C//5 și s-au tîmplat de au pus împărăția pre un vezir B,C,D,E,V, și s-au tîmplat împărăția de au pus pre un vezir G/*lipsește* de-i dzicea G/ Topal B,C// 6 priiatin B, priiatin C// 7 ante Decii: 36 B,E, 37 G/ Decii cum au pus <împărăția V> pre acel vezir <pre V> Topal-pașă, au și pîrît B,E,G,V, Decii cum l-au pus vezir pre acel Topal-pașa, au și pîrît C//8-9 la acel vezir, știind <știindu-l E> pre veziriul că-i iaste nepriiatin B,E,G/la acel vezir C,D/ la acel vezir, știindu-l că-i iaste nepriiatin, dzicînd că le face mare supărări Mihai-vodă V//9 supere B,C/ le face]li-au făcut B,E,G//10 și le strică]dzicînd că li-au stricat B,E,G/*lipsește* ca și cînd au fost în Moldova V//11 le ia]li-au luat B,E,G, some B,C//12 Decii B/ viziriul C/ au mazilit pre Mihai-vodă B,E,G,V/ triimisese B,C/taie B,C// 12-3 *lipsește* și trimises<ă> să-i tae ... dé la închisoare deodată. V//13 néste B/ priiatini B, priiatini C/ agiunsu de au dat B,C// 14 știré B/ împărăției B,C/ știré lui Costantin-vodă beizadea, fiul lui Mihai-vodă și dînd știré împărăției, așa au scăpat Mihai-vodă cu zile <*lipsește* cu zile G> E,G/ așa B, așa C// 15 l-au dus B,G/ *lipsește* și l-au închis B,E,G// 16 priiatin <priiatin C> al <a C> lui Mihai-vodă, grec, anume Ventura <Venitura C> B,C,E,G/ Ventura D/ împărăției B,C, *lipsește* E,G// 17 viziriul C//18 tot poate C/ n-ar fi B,C/ triimisese B, trimisese C/ viziriul C//19 venisite B, vinisă C/ cîțva B/ Munteniască B,C// 20 pîrîia B,C, pîrîia pre Mihai-vodă E,G/ nărocirea B/ *lipsește* atîta G// 21 *lipsește* și B,E,G/4] trii, patru B,C,E,G// 21—1 de ar fi <hi C> mai fost vezir <vizir C> Topal-pașă <pașă C> era baraiumul turcilor și atunci poate ar fi perit B,C,E,G/ de ar fi mai fost vezir acela, era baraiumul turcilor și așa să auzia că atunci ar fi perit și el, Mihai-vodă D//

munténilor, făcînd și un ardzu viclian, dzicînd că-i de la niște boiari munténi.

Deci veziriul au trimis să vie boiarii, să stea față cu dînsul. Iar ei audzînd, au și fugit, unii în Țara Unguriască, 5 alții în Moldova, vîdzînd că-i chiamă la Poartă. Și au dat știre la Țarigrad cum toată țara s-au încărcat, audzînd de Mihai-vodă că iară îi să vie domn. Iar împărăția audzînd, s-au mîniat și au făcut pre Mihai-vodă surgun la Miidili, precum va arăta mai nainte vréme.

10 Și au cheltuit atunce Costantin-vodă la Poartă 1.000 pungii, ca s-omoară pe Mihai-vodă. Și turci(i) bani(i) au luat și nu l-au omorît.

39. Tot întru acest an îndemnatu-s-au Grigorie-vodă anumé că merge la primblare la Prigoréni, la vornicul 15 Ioan Niculcé și la Ruginoasa, la hatmanul Sturdeza. Iară de la Prigoréni au trecut la Roman, de la Roman la mănăstirea Neamțul. Și au scos ico(a)na den mănăstire ș-au ținut-o singur Grigorie-vodă cu mîna lui. Și s-au închinat foarte frumos, cît să mera și vodă și turcii cari 20 era cu Gligori-vodă. Și călugării de la mănăstire dzice că

1—12 *lipsește* V,M,P//1 *lipsește* viclian C/ că-i]că iaste <iaste C> B,C,E,G//2 nêște B// 3 Decii B,C/ viziriul C/ vite B,C/ boiarii]acei boiari C,G/ *lipsește* față C// 4 dînsul]Mihai-vodă G/ Iară B/ ei]boiarii D, aciei boiari B,E, boiarii aceia C, G/auzîndu B/ *lipsește* unii G// 5 iar alții C]unii D/ vîzînd B,C//6 știré B,C/ *după* încărcat ad. să fugă D// 6—7 cum toată țara auzînd de Mihai-vodă că iară iaste să vie domnu în Țara Munteniască, s-au încărcat să fugă. Iar B,D,G// 7 ii]va C, iaste D/ *după* domnu ad. în Țara Munteniască C/împărăția B,C// 9 Meidili B,C,D,E,G//*lipsește* precum va arăta mai nainte vréme B,C,E,G//10 *lipsește* atunce C/ Costantin-vodă o mie de pungi de bani la Poartă C//10—12 *autograf Neculce, lipsește* B,E,G//11 de pungi de bani D/omoare C/ pre C/turcii C/ banii C//12 și pre Mihai-vodă nu l-au omorît C,D//13 39]40 B,C,D,E, 41 G, 36 V, 63 M, *lipsește* V/ aceșta C/ *după* an ad. 7240 G/Grigorii B//13-17 Grigori voevoda au eșit din Iași, cu chip de primblare, pînă la Prigorăni, <la P> satul lui Ioan Neculce vel-vornic. Iar di acolo s-au îndemnat și au mersu la Ruginoasa la hatmanul Sturza, la Roman, la mănăstire Niamțului. Și acolo au scos pîrîntii călugării sfînta și făcătoare de minuni icoană din mănăstire M,P// 14 merge C/ primblare B,C//15 Ion C/ Ion Neculcé B,V/ *lipsește* Niculcé C// 16 Iar B,C/ trecut codrul E,G/ trecut]mersu C/de]și de C, iar de D/ și de la Roman aumărsu la mănăstirea Niamțul B,E,G,V// 17 *autograf Neculce anulat*: Și au pus de-usc ico(a)na și s-au închinat pre A/ Niamțul C/ *după* scos ad. călugării D,G/ icoana B/ din B,C//17-1 ad. *marginal* Și au scos... ca atunce. A// 17 mănăstiré B,C/ *după* mănăstiré ad. călugării V//18 și au C/ *lipsește* ș-au ținut-o singur Grigorie-vodă cu mîna lui B,E,G,V/ singur C]însuși P/ Grigorii-vodă singur D/ Grigorii C/ *repetă* cu C]mîna]mînuli C// 19 s-au închinat icoana C/ să mira B,C, s-au mirat M,P/ frumos și s-au mirat și Grigorii-vodă și turcii V/ *lipsește* și¹ C/ Grigorii-vodă B,C,D,E,G, *lipsește* M,P/ carii C]ci M, cei ce P// 20 Grigorii B,C/ voevoda M/și zice și călugării <di acolo M> că M,P/mănăstiré B,C/dzicea B, zicea C//

nu s-au închinat ace sfîntă ico(a)na ca atunce neciodată, așe ca atunce. Și de acolo, la Bae și la Săcul, apoi la Slatina și la Dragomirna și la Soceavă. Și au îmblat prin cetate Socevii di-au vîdzut-o, apoi la Pobrata și apoi la 5 Pășcani și la Ruginoasa; apoi s-au pogorît la Iași.

Așea, într-o săptămînă au îmblat di-au vîdzut toate mănăstirile și locurile și satele boerești, ca să știe cine cum să ține.

1-5 niciodată nu s-au închinat acia sfîntă icoană ca atuncia, așia de frumos. Iar de la mănăstirea Niamțul au mersu <Grigorii E,G>-vodă la mănăstirea <la E,G> Săcul de o au vîzut <lipsește de o au vîzut E,G> și de la <mănăstirea E,G> Săcul s-au întors pre la Cetatea Niamțului și de acolo la Baia și de la Baia la mănăstirea <la E,G> Slatina și de la <mănăstirea E,G> Slatina, la Șerban Cantacozino vel-stolnic, la Horodniceni și de la Horodniceni la mănăstiré la Sviatii Ilie și de acolo la mănăstiré la Dragomirna și de la <mănăstiré de la E,G> Dragomirna s-au întorsu la Suceavă. Și au umblat prin cetatea Sucevii de o au vîzut și din Suceavă purcegînd au mersu pre la Forăști, pre la Solomon Botez și de acolo la <mănăstiré la E,G> Pobrata, apoi la <și de la mănăstiré de la Pobrata la E,G> Pășcani și <de la Pășcani E,G> la Ruginoasa. Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iași B,E,G/nu s-au închinat acea sfîntă icoană ca atuncia așea de frumos...apoi ca ms. B,cu excepția: și de la mănăstirea Slatina la Horodniceni, la Șerban Cantacozino stolnicul, și de acolo la mănăstiré la Sviatii Ilie lîngă Suceavă și de acolo la mănăstiré la Dragomirna și de la mănăstiré de la Dragomirna s-au întorsu la Soceavă...de acolo la mănăstiré la Pobrata, și de la mănăstirea Pobrata la Pășcani și la Ruginoasa. Și apoi V/nu s-au închinat acea sf<i>ntă icoană ca atuncia niciodată așea de frumos. Și de la mănăstirea Niamțul au mărsu la mănăstirea Săcul și de la Săcul au mersu pre la Tîrgul Niamțului, la Rîșca, și de la Rîșca la mănăstiré la Slatina și de la Slatina au mersu la Horodniceni, la stolnicul Șerban Cantacozino. Și de acolo la mănăstiré la Sviatii Ilie lîngă Suceavă. Și au zăbăvit acolea cu corturile trii zile. Și fiind corturile acolea au mersu de au vîzut mănăstirea Dragomirna și apoi, întorcîndu-s<ă>, au vînit la Suceavă și au umblat prin cetatea Sucevii de au vîzut-o. Apoi au vînit pre la Solomon Botez, la Pobrata și apoi la Pășcani și la Ruginoasa. Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iași C/nu s-au închinat acea sfîntă icoană ca atuncia niciodată așea de frumos. Iară de acolo, de la mănăstirea Niamțul, au mărsu la mănăstirea Săcul și de acolo la Cetatea Niamțului și de la Cetatea Niamțului la mănăstire la Rîșca și de la mănăstirea Rîșca la Baia și de la Baia la mănăstiré la Slatina și de la mănăstirea Slatina la Horodniceni, la Șerban Cantacozino stolnicul, și de la Horodniceni la mănăstiré la Sviatii proroc Ilie. Și acolo au întinsu corturile de au zăbăvit trii zile. Și de la Sviatii Ilie la mănăstiré la Dragomirna și de la mănăstirea Dragomirna la Suceavă. Și au umblat prin cetatea Sucevii de o au vîzut. Și din Suceavă purcegînd au mărsu pre la Forăști, pre la Solomon Botez, și de acolo la mănăstiré la Pobrata, apoi la Pășcani și la Ruginoasa. Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iași D/că niciodată nu s-au închinat așea de frumos. De acolo la Săcul, la Baia, la mănăstire Slatina, la Dragomirna, la Suceavă. Au umblat prin cetate Sucevei de au vîzut-o. De la Suceavă la Pobrata, la Pășcani și iarăși la Ruginoasa și la Eși M,P//6 Și așa B/și <asa C> într-o săptămînă, doao C,D,G, Și așia în doao săptămîni E, Și așia în vreo dzéce, cincisprăzeci dzile V/au umblat B,C/au fost V/de au B,C//*lipsește* toate B,C,D,E,G,V//6-8 Și numai într-o săptămînă au umblat toati locurile și mănăstirile aceste; și aceasta au făcut-o ca să știe cine cum să ține M,P// 7 mănăstirile acéste<a> C/ *lipsește* și¹ B,D,E,G,V/sateli C/casale V/boiarești B/știe C// 7-8 *lipsește* ca să știe cine cum să ține E,G//

Măcar că cei proști și neagiunși de minte luliă, dar
aceia primblară cra de mare / laudă și folos. Că poate-fi
di-ar fi mai zăbovit cevaș într-acest an cu domnie, ar fi
arătat milă cu mărăștirile și cu casăle boerești. Că au
5 strîns cu cărți pre toți igumenii de pre la mănăstiri la
Bobotiadză, de li-au făcut căutaré de cite moșii au și cine
le stăpînesc moșiile. Și au dat poruncă să nu-i știe că le
sint moșiile închinat pe la boiari, ce să și le stăpînescă ei.

Și au dat acel izvod la vel-logofăt, să le poarte de
10 grijă. Și li să adevieriă că le va pune la o calé și pre mănăs-
tiri și pre satele lor.

40. Pînă acmu, în al șasele an a domniei lui Grigorie-
vodă, în Țara Moscului iaste pace, și ține samoderjaviia
împărăției o nepoată de frate a lui Petr(u) Alexiovici
15 împărat, anume Anna, fiica lui Ioan împărat.

41. Despre lēși, iarăși pace. Siliia Avgust-craiu, pînă
era viu, vādzîndu-s(ă) tătîn, ca să-i coronească lēșii
feciorul, să fiie craiu în locul lui. Ce lēșii n-au priimit,

măcar că multe giuruință le adevieriă craiul lēșilor; dar
țara n-au vrut.

Murit-au și cîțiva domni leșești într-acești 6 ani a
domniei lui Grigorie-vodă, tot capetele cēle vestite și
5 tuspătru hatmanii leșești.

Deci craiul încă, dacă au vādzut că nu priimăsc lēșii
să-i coronească <feciorul> în locul lui, nici el n-au vrut să
f. 422 pue hatmani. / Și ședea și acmu oaste leșască fără hatmani;
numai un rementariu, de poartă de grija oștilor, anumé
10 Poniatovschii. Iar în cursul anilor 7241 (= 1733) în luna
lui deche(m)vrie în 23 de dzile, murit-au și acest craiu
leșesc, anumé Avgust, în tîrgu în Varșav. Ce s-a mai face,
va arăta vrēmea viitoare.

42. Trecut-au și un sol mare leșesc la Poartă, dar
15 nu prin Iași, ce de la Hotin au mers drept pre Prut. Și
i-au trimis Grigorie-vodă conac și boiari întru întimp-
nare-i la Țoțora, dzicînd acel sol că merge pentru întem-
eiatul păcii la Poartă, fiind împărăția noao. Și numai
preste iarnă au zăbovit; iar de primăvară iar s-au întors

1 Măcar B,C/cei[celor B,D,E,G, V/huliia]nu le plăcea B,D,E,G,V//1-2 lip-
sește Măcar că... și folos M,P// 2 acia primblare B/ lipsește și folos B,E,G/
poate de ar fi V// 2-7 Și di i-ar fi fost mai îndelungată <Și di ar fi mai fost
îndelungată P> domniia <apoi P> ar fi făcut mari milă cu mănăstirile și cu
casăle boerești. Apropoiu-să zioa Arătării Domnului au triimes cărți domnești
pre la toți egumenii și viind toți la Eși au cercetat citi moșii ari fieștări
mănăstiri și cini le stăpînesc moșiile M,P// 3 de ar B,C/ lipsește fi E,G/
zăbăvit B,C/întru acel an B,C,D,E,G,V/ domniia B,C// 4 boiarești B// 5
strînsu B,C/ cărți domnești C,D/ la toate mănăstirile G/ la Iași la
Bobotează C,D// 6 Bobotează B/ deși C/ au mănăstirile C// 7 stăpînescu B,C/li-au
dat E/după poroncă ad. igumenilor C/ știe B, știe pre egumeni G// 7-8 Și li-au
dat tari poroncă să nu cumva să închini moșiile pre la boeri M, lipsește P// 8
sint B,C/ lipsește închinat B/ pre B,C/ pre la boiari închinat E,G/ lipsește
și M,P/ stăpînescă B,C/ ei]iei B,C/ după ei ad. egumenii M,P// 9 Și au și făcut
izvod și au dat acel izvod G// 10 grije B,C/ Și s-au adiverit M,P/ că va pune la cali
mănăstirile M,P/pune mănăstirile D/ cale B// 11 lipsește și pre P, pre M/sateli C/după
lor ad. De altele de pin țări streine ce s-au lucrat în dzilele lui <mării-sale lui V>
Grigorii-vodă B,V, Ce s-au lucrat printr-alte țări C, Ce s-au lucrat printr-alte țări
streine în dzilele lui Grigorii-vodă.D, De altele ce s-au lucrat de pin țări streine în
dzileli lui Grigorii-vodă E, G// 12-18 lipsește M,P// Textul rîndurilor 12-18, pagina 718,
și r. 1-9 de la p. 720 este așezat la pagina 725, după rîndul 10 la manuscrisele B,E,G,V// 12
40]47 B,E,G,41 C,D, 42 V/ lipsește acmu B,C,D,E,G,V/ șasele B,C/al domniui dintii
a lui a <mării-sali lui V> Grigorii B,E,G,V/ domniui C/ Grigorii C// 13 iaste]au fost
B,C,D,E,G,V/ ținea C]au ținut D/ și au ținut <stăpînit E,G> pre acea vrēme
samoderjaviia, adecă singură <lipsește singură V> stăpînirea împărății B,E,G,V/
după samoderjaviia ad. stăpînirea C,D// 14 împărății C/după împărății ad. pre acea
vrēme D/ Petr Alexievici B/Alexievici C,D,E,V// 15 împără¹⁻² B,C/ pre anume E,G/
anumé B,C// 16 41]48 B,E,G, 42 C,D, 43 V, Depe E/pacé B <pace C> era
B,C,D,E,G,V// 17 vādzu-să B,C/coroniăscă B,C// 18 ficiorul B,C/ fie C//

1-13 lipsește M,P// 1 măcar B,C/ giuruințe B,C,E,G// 2 țara]lēșii D/ dar domni leșești
<și țara G> n-au vrut să priimăscă nicidecum E,G/ n-au vrut să priimăscă <nicidecum
B> B,V// 3 cîțva C/leșești B/întru B,C/ șasie B,C// 4 domniui B,C/Grigorii B/ capetele
B,C// 5 după leșești ad. <pre E,G> anumé Adam Sinavschii, hatman corunni și
Reșchi <Reuțchii V, lipsește și Reuțchii E,G> și alții B,E,G,V// 6 Decii B,C/
lipsește încă G/ priimăscu B,C// 7 să-i coroniăscă ficiorul C,G/ să-i coroniăscă
ficiorul să fiie craiu B,E,V/ în locul lui ficiorul D/ lipsește în locul lui G// 8 pue B,C/
Și au șezut oaste B,E,G,V, Și au șezut multă vrēme oaste C/Și au șezut oastea le-
șască fără de hatmani cităva vrēme D/ fără de E,G,V// 9 numai ce au pus un
reimantar C/ reimantar B, reimantar era pus <de craiul V> de purta E,G,V/ rei-
mentar pusēsie craiul de purta D/ purta B,C/ grijie B/ pre anumé B,E,G,V// 10 Po-
niatovschii B,C,D,E,G,V/ după Poniatovschii ad. care acest reimantar mai pre
urmă au agiunsu de au fost și castelian Cracovschii, care boiariie la lēși iaste întii
mai mare și mai de cînte V// 10-11 Iar tot pre acēia vrēme, în anii de la facerea
lumi 7241, dechemvrii în doaozăci și trii B,E,G,V/ lipsește cursul C/anul C/
doaozăci și trii C// 11 după acest ad. vestit B,C,D,E,G,V// 12 leșescu B, leșescu C/
pre anumé E/ în cetate în Varșava C/ după Avgust ad. și l-au îngropat cu mare
cînte la scaonul său la Varșava <lipsește la Varșava E,G> B,E,G,V/ după Varșava
ad. și l-au îngropat cu cînte la scaonul crăescu <la scaonul său D> C,D// 12-13
lipsește în tîrgu... vrēmea viitoare. E,G/ lipsește Ce s-a mai face va arăta vrēmea
viitoare B,C,V// 13 vrēme viitoare va arăta D// 14 42]50 B,E, 43 C,D, 49 G, 44 V, 65 M,
lipsește P/ lipsește și M,P/ repetă mare E/ leșescu B,C// 14-15 lipsește dar nu prin
Iași, ce de la Hotin M,P// 15 mărșu B, mersu C/ și au mers M,P/ lipsește drept
M,P// 16 Grigorii B,C/ voevoda M/ boiari și conac M,P/ întimpinarea lui la Țoțora
C,E// 17 la Țoțora B]înainte la Țoțora D/dzicînd acel sol că merge acel sol C/ merge
B/acel sol]solul M,P/mergi la Poartă pentru întăritura păcii M,P/ întemeierea
E// 18 împărăția B,C// 19 zăbăvit B,C/ de]despre E/ iară¹⁻²B/ întorsu înapoi
B,C// 18-2 Și n-au zăbăvit la Poartă, ci iarăș s-au întorsu pre Prut. Iar Grigorii
voevoda iarăș i-au <au P> triimes la Țoțora conac cu hatmanul Sandul Sturza M,P//

înapoi și iar pre Prut au mers. Și i-au trimis Grigorie-vodă conac cu Sandul Sturdzea hatmanul. Numai acmu craiul murisă, cînd s-au întors solul.

43. Despre persi, împărăția Țarigradului, tot încă au 5 oaste, pentru acele tîrguri ce le luasă mai înainte, cînd să bătea persii cu Merifeiz. Acmu Persul de Merifeiz s-au mîntuit, cu moscalii s-au împăcat, iar cu turcii încă tot nu s-au așădzat. Ce toate ce s-or mai lucra de acmu înainte, vremea viitoare va arăta. /

f. 422^v 10 44. Tot întru aceștia an era mulți oameni den Țara Rumânească și din Moldova strînși la Milcov. Și cînd era nevoi dincoace, ei fugiă dincolo la munténi; iar cînd era nevoi dincolo la munténi, ei trecea dincoace. Tot așa umbla, cu vicleșug.

15 Iar Grigorie-vodă au trimis pre Enache aga, feciorul lui Costantin hatman, laz de féliul lui, cu mulți slujitori, făcînd veste că merge în gios la vadrărit. Și așa într-o dzi, fără veste i-au lovit și i-au prins pre toți. Și rădicîndu-i de acolo, i-au adus în Iași, de i-au așădzat, ca la vro 2.000 20 oameni.

1 mersu B,C/triimis C/Grigorii B,C// 2 acum C// 2-3 Numai cînd s-au întors solul, atunce murisă craiul B,E,V, Numai cînd s-au întors solul, craiul murise G, *lipsește* M,P//3 întorsu C// 4 43]51 B,E, 44 C,D, 50 G, 45 V/împărăția B,C/au]avea B,C,E,G,V, au avut D// 4-9 *lipsește* M,P// 5 oaste pre aceli vremi, pentru nește tîrguri (tîrguri cetăți G) B,E,G,V, oaste pre aceli vremi, pentru aceli cetăți, tîrguri C/acéle]niște E/ după tîrguri ad. cetăți E/li luasă C/innainte B,C/innainte vreme turcii de la persi, cînd E,G// 6 băta B/ Merifeiz¹⁻² B,C/Acmu]Apoi C,D, Iar apoi B,E,G,V/Persul] persii B,E,G,V//7 cu]și cu B,C,V/ și cu moscalii s-au fost împăcat pre aceli vremi, iar E/ s-au împăcat C, s-au fost împăcat B,G,V/ *lipsește* încă E// 8 nu s-au așezat C, nu să așezasie B,G,V/ Ce toate]Iar altele B,E,G,V/ s-or]să vor B,C,E,V/ de acum innainte C, *lipsește* B,E,G,V//9 vrémia B, vreme C// 10 44]41 B,E,G, 45 C,D, 37 V, 66 M, *lipsește* P/ acest B,V, acest <aceștia C> an 7241 C,E/ din B,C// 11 Româniască C/Munteniască B,G,V/ *repetă* strînși G//12 dincoaci B,C/ după dincoace ad. în Moldova V// 10-11 La Milcov era mulți oameni strînși <și M> din Moldova și din Munténia M,P// 12 ei]iei B/ fugiă]trece M,P/ la munténi]în Țara Munteniască M,P/ dincolo la munténi]în Țara Munteniască M,P//13 ei]iei B,C/ trecea B/dincoace, în Moldova M,P, dincoaci, în Moldova B,E,G,V/asa C/ *lipsește* Tot așa umbla, cu vicleșug B,E,G/ vicleșug C// 15 *lipsește* Iar M,P/ Grigorii C/ vovoda M/ triimis C/ Ianache C/ aga Ianachi M,P/ ficiorul C// 15-16 Iară Grigorii-vodă, auzind de București că iaste tîrgu <oraș E,G> mare și vrind să facă și Iași să fie ca Bucureștii, triimis-au pre Enache-aga, ficior lui Costantin hatmanul, greul Ipsilanti <și B> cu mulți slujitori B,E,G,V/ ficiorul hatmanului Costantin Ipsilanti D/ *lipsește* ficiorul lui Costantin hatman, laz de féliul lui V,M,P// 16 Costantin hatmanul, greul Ipsilanti, laz de niamul lui C/féliul]niamul D//16-20 cu slujitori și lovindu-i fără <de P> vesti i-au prins pre toți și i-au dus în Iași. Și era 2.000 <oameni P>, cu mic cu mare <cu mari, cu mici P> M,P//17 *lipsește* în gios E/ în gios cu vadrăritul C/asa B,C/ întru C//18 fără de B,C,D,E,G,V/ prinsu B,C// 19 așezat B,C/ *lipsește* la V/ vreo doao mii de oameni B,C/ de oameni D,E,V//

Deci fiind atunce de cu toamnă frig, mulți copii și oameni bolnavi au murit pe drum de foame și de frig. Și după ce i-au adus în Iași, mulți fugiă. Și trimitea Grigorie-vodă de-i prindea și-i da pre uliță, ca să-i sperie 5 să nu fugă, avînd gînd ca să facă Iași mare, precum audzis<ă> că sint Bucureștii în Țara Munteniască.

Și mult greu au tras bejenarii preste iarnă, că cădusă o iarnă pre mare și grea. De la 6 dzile a lui deche<m>vri<e> s-au început și au ținut pîn'la 20 de dzile a lui mart, tot 10 cu omăt; iar și pînă <la> Sfetii <Gh>eorghe tot frig au fost. Și sfîrșisă oamenii nătrețele, de agiunsese stogul de fîn 10 sau 12 lei, și încă nu să găsiă. Perit-au multe vite f. 423 a lăcuiitorilor, iar așeș a bejenarilor au perit mai de / tot, fiind niște oameni neașădzați.

15 45. Iară cînd au fost în luna lui april în 13 dzile, în anul 7241 <= 1733> au și sosit veste de la terdzimanul

1 Decii C/ Atunce C/ Decii atunce fiind B,E,G,V// 2 oameni bătrîni, bolnavi B, oameni bolnavi bătrîni și fimei D, oameni bătrîni și fimei bolnavi au murit G/ pre B/ *lipsește* pe drum D//1-2 frig, multe fimei vrîndu să nască prunci și copii mici și oameni bătrîni bolnavi și slabi au murit E// 1-6 mulțimi de copii pre drumuri <drum P> de foame și de frig. Destul blestăm s-au făcut Grigori vovoda. Vrînd Grigori vovoda să lărgească Eșii ca să-i facă mari ca și Bucureștii, au așăzat pre toți bejenarii aicea în Iași. Iar unii dintr-inșii fugiă. Slujitorii fi prinde și poronce Grigori vovoda di-i purta pre uliță ca să îngrozască și ciifalaltii <și M>să nu fugă M,P//3 ce]cie B/ triimitea B// 4 Grigorii B,C/ de-i]și pre carii ii C/și-i]ii C/de-i prinde pre cari-i găsiă și-i pedepsia dîndu-i pre uliță V//5-6 *lipsește* avînd gînd... în Țara Munteniască B,E,G,V//5 mare]tîrgu mare C// 6 auzise C/ sint C/Munteniască C// 7 *lipsește* Și mult... cădusă M,P/ *lipsește* bejenarii D/ că]pentru că G//8 De la]Din D/ Din 21 de zile alui noemvrie C//8-9 Din <Dela V> doao zăci și una de zile a lui noemvrie au ninsu <au căzut V> și au ținut pînă la doaozăci de zile a lui martie B,E,G,V// 8-11 Iarna au fost foarte gre. S-au început dechemvrie <în M> 6 și au ținut <omătul M> pînă în 20 a lui mart; ci și pînă la april 23 tot frig au fost M,P//9 după început da. iarna D/ pînă C/ doazăci C/ martie C/ *lipsește* tot cu omăt B,E,G,V//10 Iară B, *lipsește* V/ și au fost frig pînă pe la Svatii Ghiorgii. Și V/ la Svatii Gheorgii B,C,D,E//11 sfîrșise B/ *lipsește* Și sfîrșisă... de agiunsese M,P/ nătrețele]finațele B,E,G, nătrețele, finațele C,D,V/ agiunsese B,C// 12 de fîn cite dzéce și cite 12 V/zéce lei D/ sau]și D/ zéce lei și cite <lipsește cite C> doisprăzéce lei B,C,E,G/ Stogul de fîn să vinde citi 12 lei M,P/ încă nici nu să găsiă G, încă nu să nici găsiă C,E, *lipsește* V/ Perit-au atunce B,C,E,G// 13 iara bejenarilor așeș B,E,G, iar mai ales a ticăloșilor bejenari M,P// 14 fiind ei nește oameni strămutați și neașezăți C,V, fiind lei nește oameni neașezăți și strămutați de la locurile lor B,D,E,G//13-14 *lipsește* au perit... neașădzați. M,P/ după rîndul 14 urmează textul paginilor 726, r. 15-29, 727, r. 1-10 și p. 729, r. 1-3 P//15 45]42 B,E,G, 46 D, 74 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară... luna lui M,P/ aprilie E,G/ în trîsprăzéce dzile C, *lipsește* B,E,G/ *lipsește* în 13 dzile, în E,G//15-16 au fost în anul 7241, în luna lui april, sosit-au veste de la Alexandru terdzimanul V//16 *lipsește* în anul 7241 M,P/ sosit-au B,C,E,G/au vinit M,P/ de la Alexandru terdzimanul B,D,E, de la Alexandru Ghica terdzimanul C,G//

la frate-seu, Grigorie-vodă, precum împărăția au îmbrăcat pre căpichihăile lui cu căftane, ca să să mute cu domniia în Țara Rumânească, și Costantin-vodă, domnul muntenesc, să viie cu domniia aicea în Moldova.

- 5 Și cum i-au nemerit acea veste, au și răpedzit pre Enache-aga în Țara Muntenescă, ca să apuce scaonul și banii hîrtilor, înțelegind că au fost scos acolo hîrtii pre țară. Tot pentru lăcomiie n-au mai așteptat ca să-i viie turcu agă de la Poartă, cum au așteptat vără-său Costantin-vodă. Și rămășițele de aicea au început a strînge tare, iar bejenarilor li-au dat voie să să ducă iar la urmă, la Focșani.

- Deci bieții oameni, săracii, cum au audzit acea voie, cum au și purces carii cum au putut, unii numai cu croșna și cu copiii în brață, ca vai de ei. Bogat blăstăm și lacrimi vărșa asupra acelu Enache aga, ce le făcuse acea strămutare, și asupra celor ce-ar fi dat acel sfat! Și cît au agiuns la margine, nemică n-au zăbovit, ce-au și trecut în Țara Rumânească. Că Grigorie îndeadin fi slobodzisă, ca 20 să treacă în țara lui, vădzînd că să duce și el acolo domn. /

1 la]de la M,P/ frate-său B, fratele său M/ Grigorii B/ la Grigorii-vodă C,D lipsește M,P/ precum că M/împărăția B,C/ Poarta M,P/ înbrăcat B,C/ 2 capichihăile B,C/ caftane B,C, caftane de domn M/ cu domniia/ Grigori voevoda domnu M, Grigori-vodă P// 3 Țara Munteniască B,C,V,M,P/ și]iar M,P/ voevoda M// 4 muntenescu B,C/ să vii domnu în Moldova M,P/ să vie aicea E// 5 lipsește Și cum... veste M,P/ nemerit]vinit B,C,E,G,V/ au și]cum au și B,Grigori voevoda au și răpezit M,P/ cum au și trimis în grabă pre Ianache E, cum au și răpezit pe aga Enache V/răpedzit]triimes G/ pre Ianache D, pre aga Ianache C// 6 lipsește aga M,P/ după aga ad. în grabă G/ Munteniască B,C/ lipsește ca M,P/ apucé B/ scaonul domni C,D// 7 înțelegînd B, înțelegînd Grigorii-vodă C/ după acolo ad. la munténi C, Costantin-vodă V// 8 Tot pentru lăcomiie]Și B,C,E,G,V// 7-10 lipsește înțelegînd... Costantin-vodă. M,P// 9 după agă ad. înbrătescu D/ cum] precum G/ văr-său, B,C, lipsește V// 10 rămășițele B,C/ aici B/ de aici de prin ținuturi E, de aici de la ținuturi V/ strînge B/ a le strînge E,G,V// 10-12 Strîns-au și rămășițele banilor din Moldova. Bejenarilor cis-au scris mai sus li-au dat voi să mîargă iarăș la Focșani, ca di acolo să poată treci supt stăpînire lui în Țara Munteniască M,P// 11 iară¹⁻² B/la urmă]innapoi G// 12 la Focșani la locurile sale D,V, la locurile lor, la Focșani C// 13 Decii B,C, lipsește M, P/bieții B/ lipsește săracii D/ acia B// 13-14 Bieții bejenari, dacă au luat această voi îndată au și purces M,P// 14 cum]îndată G/ unii]alții M,P// 15 brațe B,C/ei]iei B,C/ Bogat]și mult B,E,G,V/ multe lacrimi C// 15-17 ca vai de ei, plîngînd și blestîmînd pre Enachi și pre cîilații îndemnători M,P// 16 Enachi B, Ianache C,E,G/strămutare B,C// 17 celora C/ ce ar B,C/ după sfat ad. să le facă acea strămutare D, ca să le facă acea strămutare de la locurile lor G/ cit]cum E,G// 18 ajunsu B, agiunsu C/ marginé B/ zăbăvit B,C// 17-18 Și cum au agiuns la Focșani, îndată au și trecut toți în cea parte. M,P// 18 ce au B,C// 19 Țara Munteniască B,C,E,G,V/ Grigorii-vodă B,D,E,G, Grigorie-vodă C,V/ îndiadînsu B,C, innadins G/ slobozise B,C// 19-20 lipsește Că Grigorie... acolo domn. M,P// 20 triacă B,C/ vâzînd B,C/ domnu B,C/după domnu ad. în Țara Munteniască C//

f. 423^v

Și au pus căimăcani în Iași, anume pre Costantin Costache vel-logofăt și pre Costantin Ruset vel-vornic, socrul lui Costantin-vodă.

- Și încă turcul de la Poartă tot nu venisă, nici la Grigorie-vodă, nici la Costantin-vodă. Lucru de mirat pentru Grigorie-vodă, om grabnic la socoteala lui, a-ș scorni singur în țară că nu-i domn. Nu s(ă) temea că-ș va aduce vro primejdie capului său și țării, fiind el împizmuit și cu tătarii. Ce acéste aduce ce graba și mîndrețele!

46. Iară după ce-au trecut 7 dzile, la săptămîna, sosit-au și capegilar-chihaies a împăratului de la Țarigrad, cu căftan, la Grigorie-vodă, să margă să fiie domn în Țara Rumânească, și Costantin-vodă, domnul muntenesc, să viie aicea, la Moldova.

- Deci Grigorie-vodă i-au eșit înainte cu alaiu și cu toți boiarii la Valea Adîncă. Și împreunîndu-să acolo, au venit

1 Și]Grigori voevoda M,P/caimacami C, și caimacami B,E,G,V/lipsește anume M,P// 2 Costachi B,C/ Rusăt B,C// 3 lui]domnului G/ voevoda M, lipsește G// 4 după turcul ad. capegi-bașe E,G/vinisă B,C/ Grigorii B,C// 4-9 Lucru de merari iasti acesta, că turcul di la Poartă nici la Costandin voevoda, nici la Grigori voevoda <încă M> nu vinisă cu fermanul. Și Grigori voevoda îndată au spus tuturor boiărilor cum că <el M> iasti mazil și încă au îndrăznit de au pus și caimacami.Ci toată acéste li-au făcut graba și locomiia M,P// 5-9 Ce s-au can grăbit <măriia-sa B,V> Grigori-vodă atuncea de au trimis pre Enache <Ianache E,G,V>-aga, pină a nu vini capegi-bașia, cum să timplasie și cînd au fost înbrăcat <înbrăcasă V> caftan de domniie Buțucachii. Iar au scos cuvînt și îndemna pre boiari să fugă în Țara Unguriască. Și la o vrmie ca acéia, fiind Poarta turburată, era să să păzască să nu scoată cuvînt că iaste mazil, că nu-i era toți priiatini și singur măriia-sa <singur Grigori-vodă E,G> mai pre urmă s-au căit pentru că au scos cuvînt că iaste mazil.Pentru că de multe ori să timplă, cu graba, și oamenii cei mari fi înțelepți de să greșescu B,E,G,V, Și era lucru de mirat de Grigori-vodă, fiind așa grabnic la socotolia lui, a spune singur că nu iaste el domnu în țară. Nu să temea că iș va aduce vro primejdie lui și țării, fiind învrăjbit și cu tătarii. Ce acéste aduce graba. Că atuncea au și trimis pre aga Ianache, precum s-au scris, pină a nu vini capegi-bașia, cum să timplasie și cînd înbrăcasă caftan de domniie Buțucachii iar au scos <repelă> cuvînt că iaste mazil și îndemna pre boiari să fugă. Și la o vrmie ca acéia, fiind Poarta turburată, era să să păzască să nu scoată cuvînt că iaste mazil, că nu-i era toți priiatini. Și singur Grigori-vodă mai pre urmă s-au căit pentru că au scos cuvînt că iaste mazil. Pentru că de multe ori să timplă, cu graba și oamenii cei mari și înțelepți de să greșescu C// 9 lipsește Ce D// 10 46]43 B,E,G, 47 D, 39 V, 79 M, lipsește P/ lipsește Iară M,P/Iară cînd au fost în șapte B,E,G,V/lipsește la săptămîna M,P/ sosit-au]au venit M,P// 10-11 Iară cînd au fost în șapte dzile,la săptămîna după acéia,sosit-au și turcu mare, capegilar-chihaes înbrătescu de la C// 11 a împăratului]înbrătescu B,E,G, lipsește V/lipsește de la Țarigrad M,P/ cu]aducînd M,P// 12 caftan B,C/la]lui M,P/ Grigorii B,C/voevoda M/ fie C/ domnu B,C/Țara Munteniască B,C,E,G,V,M,P// 13 voevoda M/muntenescu B,C// 14 să vie domnu în Moldova M,P/ la]în B,C,V/ după Moldova ad. să fie domnu E,G// 15 Decii B,C,lipsește M,P/ Grigori B,C/voevoda M/ innainte B,C/ alai B,C/ innainte cu boiarii și cu alaiu la M,P// 16 la Vale Adîncă C, lipsește B,E,G,V/inpreunîndu-să B, inpreunîndu-s(ă) C/întimpînîndu-să G/lipsește acolo B,E,G,V/vinit B,C//

pînă la Iași, și au cetit fermanul în Divan și i-au pus căftanul în spate. Însă boiarii n-au mîrs să-i sîrute mîna, nefiind domn aicea, ce numai cătră turcu s-au închinat, după ce i-au cetit fermanul.

5 Și eșind Grigorie-vodă den Divan, au întrat în casele dinlontru de<n>preună cu capegi-bașe, turcul. Și acolo s-au împreonat și boerii cei mari cu turcul, mulțămînd împărăției. /

f. 424 47. Iară a treia dzi au pornit pre capegi-bașe, turcul, și cu tot agîrlîcul ce-au fost mai greu pre Bîrlad. Iar Grigorie-vodă, luni, în dzioa de Sfėti Gheorghî, s-au pornit din Iași pre la Tîrgul Frumos, pre Siret, cu de toate ce i-au trebuit la toate conacele, pîn'la Focșani, și au trecut în cea parte la gazdă.

15 Așijderea și Costantin-vodă s-au rădicat din București și au trecut în ceasta parte la gazdă, tot într-o dzi luni, april 30 dzile.

48. Iară doamna Ruxandra, muma lui Grigorie-vodă, au mers în gazdă osebi la o mănăstire a socru-său, a lui

1 Iașin V,M,P/ și 1]turcul M,P/ au]i-au M/ caftanul C// 2 după spate ad. Și au slobozit pușcile cele mari și mici și au bătut tabulhanaoa pre obicei E/ mîrsu B,C// 3 domnu B,C/ după aicea ad. în Moldova C,E,G// 2-3 Iar boerii toți s-au închinat turcului M,P// 4 i-au]au B,C,E,G,V/ lipsește după ce i-au cetit fermanul M,P// 5 Grigorii B,C/ din B,C/ în]repetă din B// 5-6 Grigori voevoda, dinpreună <înpreună P> cu turcul au întrat în casăle celi dinlăuntru M,P// 6 lăuntru B,C,E,V/ dinpreună B,C,E/ dinpreună cu turcul capegi-bașe G/ bașia B,C// 7. împreonat B,C/ boiarii B,C/ mare A// 8 împărății B,C,V]înpăratului M,P// 9 47]44 B,E,G, 48 D, 40 V, 83 M, 6 P/tria B, C/ Grigorie v<oe>vod au pornit G/ bașia B, ad. marginal bașe C/ lipsește turcul G// 9-12 Grigori voevoda a trie zi au pornit turcul și cu agîrlîcul cel mari pre Bîrlad; april 23, luni, s-au pornit și Grigori voevoda din Iași. Mers-au pre la Tîrgul Frumos și în gios pre Siret M,P// 10 ce au fost B,C// 11 Grigorii B,C/ 11 luni, în doaozăci și trii de zile a lui april <aprilie E,G>, în zioa de Sviatii Ghiorghii B,E,G/ lipsește de V/Sviatii Ghiorghii C,V// 12 Sirétu B,C/ cu de toate cele ce i-au trebuit pre la toate B,E,G/ de toate cele ce V// 13 pre la toate D/ conaceli C/ pînă B,C/și sosind M,P/ lipsește și M,P// 14 după gazdă ad. în casăle <casăli C> căpitănești B,C,D,E,G,V// 15 Așijderea]Asămîne M,P/ voevoda M/ din București și viind pînă la Focșani B,C,E,G,V, din București și sosind la Focșani M,P// 16-17 parte <la Focșani D> la gazdă, la o mănăstire care <ce D> iaste <iaste C> de tată-său Nicolae-vodă zidită, tot într-o zi <lipsește tot într-o dzi E> luni, aprilie în treizăci <triazăci C> de zile B,C,D,E,V, parte în gazdă la mănăstire la Precista, care iaste zidită de tată-său Nicolae-vodă, luni, aprilie în 30 de zile G/ tot]și tot M,P/ lipsește luni M,P// 17 dzile]amîndoi domnii au vinit M,P// 18 48]46 B,E,G, 49 D, 41 V, 86 M, lipsește P/ lipsește Iară M,P/ Roxandra B,G/ Grigorii B,C/ voevoda M// 19 mersu B, mîrsu C/ osăbi E,V]diosăbi M,P/ mănăstire B,C/ osăbi la mănăstire la Sviati Ioan a socrului său G/ a socru-său]ce au făcut-o socrul său M,P/ lipsește a lui M,P//

Grigorașco Ghica-vodă bătrînul. Deci Costantin-vodă au mers de s-au împreonat cu mătușe-sa, cu doamna Ruxandra.

Așijderea și Grigorie-vodă, știind de Costantin-vodă, au mers și el la gazda maică-sa, și acolo s-au împreonat 5 domnii amîndoi. Apoi a doa dzi au mers și unul la altul, di-au vorovit ce li-au trebuit, de toate.

Apoi au făcut și divan, cineș în țara lui. Apoi gioi, în dzua de Ispas, maiu în 3 dzile, au purces cineș către scaonu-ș.

10 Domnit-au Grigorie-vodă Țara Moldovii 6 ani, 7 luni.

49. Era acest domn Grigorie-vodă la stat mic și supțire, la față uscat. Numai era cu toane, atîta cît la unele să arăta prea harnic, bun și vrédnic, milostiv și răbdătoriu. Și în viața lui era tot cu mese mari, cu cîntări și f. 424^v 15 cu feliuri de feliuri de muzici / în toate dzilele. Pre de avea vro treabă mare, să nu iasă la cîmpu, ca să facă veselii cu naiuri și cu cîntece hagimești și cu mulți peilevani măscărici. Și pre boeri totdeauna îi poftia să fie cu

1 Grigoraș M,P/ Grigorașco-vodă Ghica E/ voevoda¹⁻² M/ bătrînul]cel bătrîn C,V, lipsește M,P/ Decii B,C, lipsește M,P// 2 mersu B,C/ împreonat B,C/ lipsește cu B,C,G,V/Roxandra B,C/ Roxanda doamna M,P// 3 lipsește Așijderea și M,P/ Grigorii B,C// 3-4 Grigori voevoda, știind pentru Costantin voevoda că iasti la mumă-sa, au mersu și el la gazda mîni-sa M,P// 4 mersu B,C/ împreonat B,C// 5 Apoi]Iar M,P/ mîrsu B,C// 6 de au B,C/ ce li-au fost trebuința M,P/ lipsește de toate M,P// 7 Făcut-au divanuri, fișticari domnu în țara sa M,P/ divanuri B,E,G,V/ Apoi]și B,E,V, lipsește M,P// 8 zioa B,C/ de Ispas]înălțării M,P/ mai B,C/ trii B,C/ au purces fișticarile cătră scaunul său M,P/ scaunul său B,C,E,G,V// 10 Grigorii B,C/ voevoda în Moldova ani 6, luni 7 M,P/ după Moldovii ad. în domniia dintii B,D,E,G,V/ șeasie <șasie C> ani și șapte luni B,C,D,E,G,V// după rîndul 10 urmează textul paginei 718, r. 12-18, pagina 719 și r. 1-9 de la p. 720 B,E,G,V// 11 49]50 D, 51 E, 52 G, 46 V, 92 M, lipsește P/ Grigori Ghica voevoda <Grigori-vodă P> la stat era mic M,P/ domnu B,C/ Grigorii B,C/ micu C] can micu B,E,G,V// 12 lipsește Numai... cît la unele B,E,G,V/ Numai]și atîta C/ lipsește cu toane, atîta C/ uneli C// 12-15 Și să arăta pre harnic, bun și vrédnic, milostiv și răbdătoriu. Dar era și can grabnic la mîinile, dar apoi curund să întorcea. Și în viața lui era tot în primblări și tot cu mese mari și cu cîntări hagimești și cu feliuri B,E,G,V// 12-r. 9 din p. urm. Și era cu toani: altă dată era pre harnic, bun, vrednic, răbdătoriu și milostiv, iar altă dată i să arăta lucrurile proaste; că să potrivila postelnicului Costantin Ipsilant și ficiorului său, lui Ianachi, amîndoi greci și laji di neam, și moldovanului nostru, hatmanului Sandului Sturzii. Aceștia, trustei, la mulți îl strica <mesteca P> pre Grigori voevoda. În toată viața lui era tot cu mesi mari, cu cîntări și cu multi feliuri de muzici. Mai în toată zilele eșia la primblări, făce veselii cu cînteci și cu naiuri și cu <cîntici M> hagimești, cu pehlivani <pehlivânii M> și cu măscărici. Pre boiari totdeauna îi poftia să iasă cu dînsul la primblări. Și dacă eșia la cîmpu era foarte lațcav și pre darnic M,P// 14 viața C/ mese C// 15 zilei C// 16 vreo triabă B,C/ lipsește mare G// 17 veselie E/ peilivani B,C, pehlivani G// 18 lipsește măscărici B,C,G,V/ pre boiarii cei <cei B> mari îi poftia totdeauna B,C,E,G,V/ fiile B,C//

dînsul la primblări. Și dacă eșia la cîmpu, era prea lascav și darnic.

50. Iară pre une locuri i să arăta lucrurile de blăstămăciune. Că să potrivea unor boiari, sfetnici ai lui, cari-i avea, 2 greci și un moldovan, anume Costantin Psiolu hat<man> și cu fiu-seu Enache-aga, lazi de niamul lor, oameni tirani și curvari; iar din moldoveni avea pre Sandul Sturdzea hatmanul, om viclian și închis la inima lui și lacom.

10 Acesta îndemna pre Grigorie-vodă tot la luat, și pre toț boerii moldoveni îi sărăciia și-i depărta de cătră mila domnească, ca să fie numai el frunte și de cinste. Caré fapte a Sturdzii, trecîndu-i-să la Grigorie-vodă, multe bunătăți a domnului întuneca și le strica.

15 Stînsese mazilii și țara și mănăstirile de tot, cu obiceiele ce găsia în țară, scoasă de alți domni, mai nainte de dînsul. Și aceia domni, de le și scornisă, le ținea cite un an, doi și le părăsiia. Iar Grigorie-vodă, aflîndu-le în țară, toate le grămădisă la un loc.

20 Și scoté văcărit, hîrtii grele, vădrărit, desétin<ă>, civerturi mare. Într-un an au scos și pre țigani hîrtii grele. Scos-au o dată și pre preoți un bir, ce-i dzicea mucaria, de agiungea pe preot, cît de sărac, trei galbeni, iar

f. 425 pre cei mai frunte și 8 galbeni i-au agiuns. / Dintre caré 25 nu puțin blăstăm i-au rămas. Și nemăruî rădicătură nu făcea. Lua sume mare de bani în toți anii domniului lui de la săraca de țară, ca la 1.500 și mai bine pungi de bani pre an, de au rămas mazilii și țara stînși den sfatul acestor trei boiari.

1 prea foarte B,C,E,G,V // 2 după darnic ad. cînd vinisă de la Țarigrad dintii era oamenilor can <cu E,G> greu la divanuri, la judecăți, pentru că nu înțelega bine limba moldoveniască. Iară dacă au învățat limba moldoveniască bine, s-au îndreptat și le era oamenilor mai <cu ușor și mai E,G> lesne la judecăți <la divanuri, la giudecăți E,G,V> B,E,G,V // 3 50]51 D // 3—29 *lipsește* B,C,E,G,V,P // 5 Psiolu] Ipsilanti D // 15-16 Cu obiceiurile ci le găsia Grigori vovoda gata făcui de alți domni, să stînsă de tot mazilii, mănăstirile și toată țara M // 17-19 *lipsește* Și aceia domni... aflîndu-le în țară M // 19-21 toate le grămădiia într-un loc, adică văcăritul, hîrtiile, vădrăritul, ciferturi mari și desătina M // 21 Iar într-un an M / greli hîrtii M // 22 *lipsește* odată și M // 22-28 pre preoți, pre diiaconi, un bir ce-i dzicea mucarerul; pre <cei> de frunți i-au pus cîti 8, far pre cei săraci cîti trii galbini (vai și amar de dînsii!). Rădicătură nimăruia nu făce. Destul blăstăm s-au agonisit. În toți anii domniului lua di la săraca țara cîti 1.500 pungi bani, iar altă dată și mai mult, deosăbit de dăjdiile cele grele ci lua di la mănăstiri și di la mazili. Și s-au stîns mănăstirile, mazilii și toată țara M // 27 de pungi D // 28-29 *lipsește* den sfatul acestor trei boiari M //

51. Într-un rînd ertasă Grigorie-vodă pre mazili și pre mănăstiri de dajde și au învățat pre Sturdzea să facă ispisoc de întăritură. Iar Sturdzii, neplăcîndu-i această milă de ertarea mazililor, ca un lacom de fire, au făcut un ispisoc și au pus numai giunătăte de mazili, iar pe giunătăte i-au dat la țărănie, pentru ca să facă vrajbă în mazili. Și așa cu acest mijloc făcînd vrajbă între mazili, s-au mîniat Grigorie-vodă și au rupt ispisocul.

Și au întunecat Sturdzea această bună faptă și milă 10 domnească asupra mazililor, ca să nu s<ă> îndreptedeze, să fie tot săraci, să poată a le cuprinde moșiile și ocinele și a pune nume rău domnului. Și așa îl sfătuiă și-l purta ei, că cui să cădea să dea, el îi lua; și cui să cădea să-i ia, el îi da.

15 52. Era acest domn și curvar. Multe țititori fete mare ținea și apoi le îndăstra și le mărita, cu haine, cu odoară, ca pre niște fete de boiar. Numai nu să amesteca la fete de casă mare, ce de căpeteniei mai de gios.

Și avea doamnă și cuconi, și nu să rușina, de-s făcea f. 425^v 20 casa de ocară, un om mare / ca acesta. Precum și oamenii lui, Costantin hatman cu fiu-seu Enache-aga, așijderea făcea, încă și mai multe. Și alți greci a lui, toți. Și la toate era desfrînat.

Curtea lui poftia să fie tot îmbrăcată. Pre nime din 25 boiari să nu-i audză jăluindu-să că-i scăpat sau olecăindu-i-să că sînt timpurile rele și nu s-au făcut roadele, că

1—26 *lipsește* B,C,E,G,V,P // 1 51]52 D, 72 M // 1—2 Grigori vovoda într-un rînd era să erti mănăstirile și mazilii de dăjdi și au poroncit Sandului Sturdzii hatman să facă M // 3 *lipsește* Iar M // 3—6 nu i-au plăcut această milă asupra mazililor și mănăstirilor, fiind lacom din firi, vrînd să inghiță moșiile mănăstirilor și mazililor. Și pentru aceia au făcut un ispisoc numai pi giunătăte de mazili, iar pre giunătăti i-au dat la țărăniemi M // 6 țărănie] dajde D // 6—7 *lipsește* pentru ca să facă vrajbă... între mazili M // 7—10 Văzînd Grigori vovoda acel ispisoc s-au mîniat și l-au rumptu. Și au întunecat Sandul Sturza această milă domniască. M // 10—26 *lipsește* asupra mazililor... roadele, că M // 15 52]53 D // 21 Costantin Ipsilanti D / cu]și cu D // 21—22 *lipsește* așijderea făcea, încă și mai multe D // 24—26 Dar era și can grabnic la minie. Dar apoi curund să întorcea. Și cînd vinisă de la Țarigrad dintii, era oamenilor can greu la divanuri, pentru că nu înțelega bine limba moldoveniască. Iar dacă au învățat limba moldoveniască bine, s-au îndreptat și le era oamenilor pre lesne la giudecăți. Și pre tci boerenașii curții lui poftia să fie tot îmbrăcați bine. Și pre nimene din boiar să nu-i auză că iaste scăpat, jeluindu-s<ă>, sau că sînt timpurile rele și nu s-au făcut roadele pămîntului C // 24 îmbrăcată bine D / nimeni D // 25 că-i scăpat sau jeluindu-să, olecăindu-să D // 26 roadele pămîntului D //

să foarte mîniia, și la mînie era foarte grabnic. Și nici sfetnicii lui nu-i îndrăzniia, cînd era mînios. Dară să întorcea curund.

53. La giudecată îi părea că giudecă foarte bine, și cumu-i părea, așa rămînea. Și pre urmă, deși vedea că au greșit, nu întorcea ce așa, dînd carte de rămas, rămîne, cît de la o vreme părăsisă oamenii a mai veni la divan. De era vreun țaran îngreunat la bir, nu-l mai scădea; ce așa da, pîn-istoviia tot ce avea.

10 Da sume mare de bani la Poartă și turcilor agi ce viniia de la Poartă cu trebi. Căruia era să-i dea o pungă de bani fi da cinci, șease, tot ca să-l laude la Poartă, iar de săracii țării nu-i era milă.

De să clintia pîn-afară den tîrgu sau pîn'la vreun boiar, tot cu căruța cea de cupărie după dînsul. Că preste tot ceasul bea ori vin cu pelin, ori vutcă. Și încotro mergea, tot cu gloată, ca doao-trei sute de slujitori și alții să fie cu dînsul.

426 Cu pușca da pre bine. Greci mulți adusesă în țară, de 20 mînca lăfe tot din visterie. Și cite diregătorii la margine, tot grecii le ținea /, iar boerii de țară era numai cu numele; că la nemică nu-i mai întreba. Numai cu sfatul acelor trei boeri, ce vrea să facă, făcea.

1-23 *lipșesc* B,E,G,V// 1 *lipșeste* să foarte mîniia, și M,P/ mînie^a C/ Și/cît C// 1-2 La mîniia era foarte iuti și grabnic, atîta cît nici sfetnicii lui atunce nemică nu-i îndrăzniia M,P// 2 *după* îndrăzniia *ad.* a grăi C/ *lipșeste* cînd era mînios M,P// 2-3 Dar nu ținea mult, să întorcea curund C, Dar nu ține mult, ci iarăș să întorce cu milă M,P/ *după* curund *ad.* nu ținea mult mîniia D// 4 53]50 C, 54 D, 97 M, *lipșeste* P// 5 cumu-i]precum fi D/ și după cum i să <și M> pare, așa și rămîne M,P/ așa C/ videa C// 5-7 Și pentru aceia multi greșali să face, cît di la o vreme să părăsise M,P// 6 așa C/ rămînea C// 7 vini C// 8 Și de era C/ îngreuiat C// 8-9 el niciodată nu-l mai scădia, ci tot așa da, pînă să răciia de tot. M,P// 9 așa C/ pînă C// 10 some mari C/ *lipșeste* de P/ și] așijdire și M, P// 11-12 Căroră la alți domni li să da citi o pungă bani <el P>, le da șasă ori șapți pungi bani M,P// 12 șaste C/ tot] și aceasta o face tot M,P// 12-16 *lipșeste* tot ca să-l laude la Poartă... cu pelin ori vutcă. C// 14-18 Oriundi merge la primblari, măcar cît de aproape, cupăria cu băutura nu lipsia după dînsul, că-i plăce vutca și vinul cu pelin. Oriundi merge, măcar și aproape, tot cu gloată merge și mai gios de 300 slujitori nu era cu dînsul. M,P// 16 încătă merge C// 17 trii C// 19 *ad. marginal* pre C/ foarti M,P/ adusesi mulți M,P/ adusesă C/ în țară] di la Țarigrad M,P// 20 de mînca lăfe tot din visterie] <și M> toți lua lefi de la visterie M,P/ *lipșeste* tot C/ din visteriia domniacă C,D/ *lipșeste* Și cite M,P/ dregătorii C/ Dregătoriile M,P/ la margine] di la țară M,P// 21 boarii C/ aumai cu numile era M,P/ numeli C// 22 *lipșeste* că M,P/ *lipșeste* mai M, P/ *după* întreba *ad.* și nici la o dregătorie nu-i pune M,P// 22-23 Numai cu sfatul a trii boiari, a hatmanului Costantin grecul Ipsilanti și a fiu-său, lui Ianache-aga, și a hatmanului Sandul Sturzea, ce vrea să facă, făcea C, *lipșeste* M,P//

Dar avea și trecere mare la Poartă, cît pre turcii balgiu din țară foarte-i înfrînasă, și să temea de dînsul, de nu putea face zapt oamenilor întru nemica.

Pociu dzice că Grigorie-vodă, precumu-i era firea, de ar 5 fi avut niscai oameni cu frica lui Dumnedzeu pre lîngă dînsul sfetnici, ar fi fost de mirare și de pomenire [Grigorie-vodă] în domnii cei de frunte și de laudă, iar nu cu cei de hulă.

54. Iară cînd au trecut din Moldova în Țara Rumă- 10 nească, mulți feciori de boiari den moldoveni au luat cu dînsul, de i-au dus la munteni, dzicînd că i-s dragi moldovenii și va să-ș facă pomană. Ce va mai face, vreme viitoare va arăta. Iar acmu, lăsînd istorie lui Grigorie-vodă, venim cu rîndul la istorie lui Costantin-vodă, ce-au venit în Moldova.

15 DOMNIA LUI COSTANTIN-VODĂ, FIUL LUI
NECULAI-VODĂ MAVROCORDAT, VL<EA>TO 7241<=1733>, MAI 7

Zaci<alo> 1. După ce-au purces Costantin-vodă de la Focșani, venit-au toată boerime și mazilii Țării Moldovii împreun<ă> cu dînsul din conac în conac, cu pace și cu

1-8 *lipșesc* B,E,G,V,P// 1 treceré C// 1-3 Grigori voevoda ave mari treciri la Poartă, cit și pre turcii balgiu îi îngrozisă, atîta cît întru nemică nu pute faci turcii zulum oaminilor M// 2 foarte îi înfrînasă C// 3 zap C// 4 Pociu] Putem C,D/ Grigorii C/ precum îi era C// 5 *lipșeste* niscai C// 6 mirare C/ pomenire C// 7 *lipșeste* iar nu cu cei de hulă C// 9 54]53 B,G, 51 C, 55 D, 105 M, *lipșeste* V,P/ Iară] Grigori voevoda M,P/ trecut]purces M,P/ *după* trecut *ad.* Grigori-vodă B,E, G,V/ Țara Munteniască B,C,E,G,V,M,P// 10 pre mulți B,C,E,G,V/ ficii B,C/ *lipșeste* den moldoveni B,C,E,G,V// 10-11 au luat cu sini citva ficii de boeri, zicînd că moldovenii îi sint dragi M,P// 11 munteni B,C/ că i-s]că-i sint B,C,D,E,G,V// 12 *după* pomană *ad.* <*ad. marginal* D> cu dînsii. Că auzisă <auzise C> că și moșu-său, Grigorașco-vodă, cînd au fost domnu în Țara Munteniască, încă au fost luat ficii de boiari din Moldova de au fost prin oști cu dînsul, cum să pomeneste că au fost Canemir-vodă ceaș spătărescu <împărătescu D> și alții B,C,D,E,G,V/ *după* pomană *ad.* cu dînsii M,P/ *lipșeste* Ce va mai face... va arăta. B,C,G,V,M,P// 13 *ante* Iară acum: 54 B, G, 52 C// 13-14 Di aice lăsînd <să lăsăm P> istoria lui Grigori voevoda, vinimi arăș la istoria Moldovii M,P/ istoria¹⁻² B/ lui¹⁻²]mării-sali lui B/ Grigorii B,C/ vinim C/ istoria² C/ lui²]mării-sali lui V// 14 ce au vinit domnu <aicea D,E> la noi în Moldova B,D,E,V, ce au vinit la noi în țară domnu, în Moldova C, ce au venit la noi domnu în Moldova G// 15-16 Domniia lui Costantin-vodă Mavrocordat, în anii <anul C> 7241, mai 7 <mai în 7 zile C>, Cap 95 B,C// 15 Domniia dintii a lui E, G/ voevoda M, *lipșeste* P/ *lipșeste* fiul lui Neculai-vodă E,G,V// 15-16 ficii lui Neculai Mavrocordat <voevoda M> <Cap 100 P> M,P// 16 VL<ea>to] În anul D,G, Anul E, În anii V/ mai 7 zile. Cap 98 D// 17 *lipșeste* Zaci<alo> B,C,D,E,G,V,M,P/ În anii 1733 Costantin voevoda au stătut domnu Moldovii. Și după M,P/ Dupre B,E/ ce au B,C/ *lipșeste* Costantin-vodă M,P// 18 vinit-au C/ toată boerimea B,C/ toți boiarii M,P// 19 împreună B,C/ dînsul]mării-sa B,V// 19-3 cu cinsti pînă aproape di Iași. Eșitu-i-au înainte boerii caimacami, slujitorii și alți orășeni pînă la Valea Adincă <Lungă P> M,P//

cinste și cu multă gloată. Și așezându-se aproape de scaon, eșitu-i-au înainte caimacamii cu toți boerii și slujitorii / și cu alți orășeni tocma la Valca Adîncă, de s-au împreună după obiceiul, aducîndu-l cu frumoasă<ă> politie pîn'la Sfetii Nicolae, unde l-au întîmpinat mitropolitul țării chir Antonie cu alți episcopi și cu tot clirosul besericii. Și intrînd în beserică<ă>, l-au blagoslovit spre domniia Moldovii, și eșind din beserică cu tot senatul, au intrat în curțile domnești și au șădzut în scaon.

10 2. Iară a treia dzi, după ce s-au așădzat în scaon, boerit-au pre acești boeri cari-i scriu mai gios. Pus-au pre Costantin Costache logofăt iarăși vel-logofăt; pre Sandul Sturdzea, ce era hatman, l-au pus vornic mare de Țara de Gios; pre Iordache Ca<n>tacuzino Delianul vel-vornic de Țara de Sus; pre Costantin Ruset vornicul, ce era socru domnului, l-au pus hatman, pre Mihălache Ruset, ce era văr primare cu domnul, l-au pus postelnic mare; pre Andreiaș Ruset spatar mare; pre Iordache Ca<n>tacuzino Pășcanul ban mare; pre Iordache Ruset Cilibiul păharnic mare; 20 pre Toader Păladi vel-vist<ernic> și pre Ioan Bogdan vel-stolnic, pre Costantin, feciorul lui Iordache sulgeriul, vel-comis.

1 așezînd B// 2 înainte B,C/ și cu toți boierii C,V, și cu toți boierii și cu mulți orășeni B,E,G// 3 alți mulți V/ *lipsește* tocma B,E/ *lipsește* tocma la Valca Adîncă G,V/ deși B,E,G,V/ împreună B,C// 4 obicei B/ frumoasă B// mare M,P/ polițiile în Iași, pînă la bisărică Sfîntului Neculaiu M,P// 5 pînă B,C/ Sviatii B,C,E/ pînă la Iași la Sviatii G/ unde B,C/ și acolo M,P/ timpinat B// 6 chir/sfinția-sa chir M,P, părintele chir D/ Antonie mitropolitul țării și cu alți E,G/ alți/cielanți M,P/ bisericii B,C, bisăricii din Iași M,P// 7 biserică B,C/ l-au blagoslovit i-au cetit molitvile M,P/ spre domniia Moldovii/numitul mitropolit de domnie M, de domnie numitul mitropolit P// 8 biserică B, biserică C/ tot sînatul E,V/ toți boerii M,P// 9 au șezut B,C/ s-au așezat P/in scaonul domnescu E,G// 10 *lipsește* Iară M, P/ triia B,C/ după B,E/ așezat B,C/ în] la B,V/ după scaon ad. pre obicei C// 10-11 A trie zi au boerit după obicei, după cum anumi arată: Costandin Costachi M,P// 11 boierit-au B/ boieri B, C/ scriu/scrie B,E,V// 12 Costachi B/ logofătul¹ D, *lipsește* B,C,D,E,G,M,P/ *lipsește* iarăși C/ log<o>-făt² C/ *lipsește* pre M,P// 13 era/fusăsie B,D,E,G,V/ *lipsește* ce era hatman, l-au pus C,M,P/ vornic mare/vel-vornic M,P/ Jos B/ *lipsește* de Țara de Gios M,P// 14 *lipsește* pre M,P/ Iordachi Cantacozino B,C/ *lipsește* Delianul M,P/ *lipsește* de Țara de Sus; pre M,P// 15 Rusăt B,C/ *lipsește* vornicul B, C,G,V/ *lipsește* vornicul, ce era... pus M,P// 16 domnului domnului Costantin-vodă C,G, lui Costantin-vodă D/ *lipsește* pre M,P/ Mihălachi Rusăt B,C// 17 domnul Costantin-vodă C,D/ *lipsește* ce era văr... l-au pus M,P/ postelnic mare/vel-postelnic G,P/ *lipsește* pre Andreiaș Ruset spatar mare; pre M, P/ Andreiaș Rusăt B,C// 18 spatar mare B,C/velspatar G/ Iordachi C/ Cantacozino B,C// 19 ban mare/vel-ban M,P/ Iordachi Rusăt B,C/ Celebiul B// 19-21 *lipsește* pre ¹⁻⁴ M,P/ păharnic mare/vel-paharnic M,P// 20 Păladi B,C/ vel-vist<ernic>]vistiernic mare C/ *lipsește* și B,E,G,V, M,P// Ion B,C// 21 *lipsește* Costantin A,B,D,E,G,V,M,P/ ficior C, ficior M/ Iordachi C/ *antograf Neculce* Iordache sulgeriul A/ sulgeriul C, sulger M// 21-4 *lipsește* pre Costantin, feciorul... la musai. B,E,G,V//

Aceste era boerii lui Costantin-vodă dintii. Însă nu toți după orînduiala lor, cum să căde, s-au pus, ce mai mulți după mită. Fiind domnul tînăr și neștiind rîndul țării, au apucat unii cu dăr<i> la musai. 5

Și așădzîndu-să aceste boerii, au lăsat domnul visterie și chevernisala țării în sama boerilor, să chivernisască ei cum or ști nevoile țării, după obiceiul vechiu, cum au fost mai întîiu; nu cum era /la Grigorie-vodă, să chivernisască numai Sandul Sturdzea cu doi greci, ce-au lăsat în 10 sama tuturor. Ce pre cît a ținea va arăta vrîme viitoare.

Venit-au și cu acest domn și mai mulți greci decît la Grigorie-vodă.

3. Atuncea la domniia noao, la banii stiaului, găsind boerii hîrtiile gata de la Grigorie-vodă, scos-au hîrtii, 15 fruntea de 4 ug<hi>, mijlocul de 3 ug<hi> și de 2, coada de un ug<hi>, fără năpăști, Iar apoi, după aceasta, scos-au pre țară civerturi.

Iar la divanuri, oricum să päre că s<ă> pricepi mai bini decît Gligori-vodă a giudeca, să ispite să s<ă> pui 20 și-npotriva boerilor, unde socote că giudecă strîmb boerii.

Și-n toate dimenețil<e> ave obicei de chema boerii di le da cafe; și nu numai celor cu boerii mari, ce și la o

1 Aceștia C/ boierii C/ dintii]în domniia dintii C,D// 1-4 *lipsește* Însă nu... la musai. C,M,P// 5 Și]Deci M,P/ așezîndu-să B,C/ boierii B/ lăsat-au domnul B,E,G,V, lăsat-au Costantin-vodă C,D/ *lipsește* domnul B,C/ visteriia B,C// 6 chivernisala B, C/ boierilor B]lor M,P// 7 ei]iei B,C/ cum or ști]precum vor ști B,D,E,G,V, precum vor ști iei C/ nevoile]rînduialele B,E,G, rînduialele C,V/ obiceiul B,C/ după vechiu ad. al pămîntului C/ vechiul obicei M,P/ cum au fost mai întîiu]precum au fost mai de demult B,V, precum au fost întîiu D, precum au fost obiceiul mai de demult C, cum au fost mai de demult E,G, *lipsește* M,P// 6-7 *lipsește* să chivernisască... țării, după M, să... țării P// 8 cum]precum E,G/ nu cum era]iar nu ca P/ *lipsește* nu cum M/ era]iar ca M/ Grigorii C// 8-10 să chiverniască numai unul, doi, un moldovan și un grec. Dar numai n-au ținut mult. B,E,G, să chiverniască numai unul sau doi. Dar numai n-au ținut mult C, *lipsește* M,P// 8-12 *lipsește* nu cum era la... Grigorie-vodă. V// 10 pre cît]precum D// 11-12 *lipsește* B,C,E,G// 12 voevoda M// 13 *lipsește* Atuncea M,P/ La banii stiaului, la domniia noă M,P// 13-17 Atuncia la banii stiaului, la domniia noao, au scos hîrtii, iar pre urmă au scos civerturi V// 13-14 *lipsește* găsind... Grigorie-vodă M,P// 13-17 la banii stiaului au scos hîrtii fără de năpăști. Iar pre urmă au scos civerturi B,C,E,G// 14-16 au scos boerii hîrtii frunte, de mijloc, coada de un galbîn M,P// 15-16 ug<hi>¹⁻³]galbîni, galbîn D// 16 fără de D/Iar după aceasta și cifeturile M,P// 18 *lipsește* Iar M,P/ oarecum D// 18-20 La divan să pricepe oarecum mai mult decît Grigorii voevoda și undi socoteia că giudecă boierii strîmbu, le sta împotriva M,P/ Iar <Iară C> la divanuri giudeca foarte bine și drept și cunoștea pre<pré C> boierii <boierii C> carii vrea să umble cu fățăriile <fățarie C>, să facă strîmbătăți, și nu le intra în voie B,C,E,G,V// 21 În toati M,P/ *lipsește* de M, P// 21-22 *lipsește* B,C,E,G,V// 22 di le da]și-i cinstiia cu M,P/ și nu numai boierilor celor cu boerii mari D, și nu numai boierilor celor mari, ce M,P//

sam<ă> di boeri mazil<i>. Cari au fost boeri mari îi chema di le da cafe, li arăta politic<ă> di cinste mari.

Dară așe, în scurtă vreme, piste 2, 3 luni, și născu zavistiia și lăcomiia, după cum îi obiceiul lumii aceștie.

- 5 Că din boerii noștri, din moldoveni, începuse<ă> unii a să lipi cu-nbunături pintre greci, a arăta drumuri și căli di răutăț, cu ce ar lua bani mai mulți din țară. Și stricar<ă> legătura și blăstămul ce făcuse<ă> Gligori-vodă mil<ă> boerilor, di da desetină din zeci stupi un leu, iar acum f. 427^v 10 făcure<ă> di de<(de)<r<ă> țărănești, de zeci / stupi 22 pot<(ronici)> și civerturi pi țară totu odată. Iar di to<(a)<mnă> au scos vâcărît și vâdrăritu totu odată, și di iarnă civer-tur<i> și hîrtii, iar di primăvar<ă> pogonăritu și conîți, cîti 8 pot<(ronici)> di vită, ca și vâcărîtu.

- 15 Aceste toate nevoi într-un an li-au luat. Și-ncepu obicei, ca și la Gligori-vodă, de nu mai întreba pi alți

1-7 *lipsește* sam<ă> di boerii... mai mulți din țară. B,C,E,G,V// 1 Carii fusese boeri D// 1-2 di mazili. Tuturor le făcea mari cinsti. M,P// 3 Dar așa D// 3-7 N-au ținut mult așa, ci au și născut zavistiia; și nu di <din P> greci, ci di <din P> boerii noștri moldovinești <moldoveni P>. Început-au boerii moldoveni a să înbuna către greci. Arătau-li-au drumurile și căile celi di răutăți, adică în ce chip ar <putea M> lua mai mulți bani di la săraca țara M,P// 4 cum iaste obiceiul D// 7-8 Au stricat legătura M,P/ *lipsește* și blăstămul D// 7-14 Iară <iar C> atuncea nu să știe din cie <ce C> pricină și dintru a cui îndemnare au stricat obiceiul și legătura ce făcuse Grigorii <Grigorie C>-vodă de da boierii <boierii C> și mănăstirili <mănăstirile C> de <din C> zece stupi un leu. Iar întru acel an dintii <lipsește> dintii E,G> al mării-sali lui <a domniului lui C,E,G>, al domniului mării-sali lui V> Costantin-vodă au dat desetina <lipsește> desetina B,E,G> țărănește <țărăniască C>. Și s-au timplat de s-au făcut și stupii răi întru acel <lipsește> acel E,G> an. Și pentru aceasta s-au mîhnit inimile boierilor despre măriia-sa <despre domniie E,G> *lipsește* C>. Și de iarnă au fost civerturi și hîrtii, iară de primăvară au fost pogonărit și cunițe. <lipsește> Și de iarnă... și cunițe C și *inlocuit* cu : Și în toate diminețile avea obiceia de chiema boerii cei mari de le da cafe; și nu numai celor cu boerii mari, ce și la o samă de boieri mazili, carii fusese cu boerii mari, încă le da cafe, le arăta politică de cinste mare. Dar așa, în scurtă vreme, piste doao, trii luni, și născu zavistiia și lăcomiia, după cumu-i obiceiul lumii aceștia. Că din boierii noștri, din moldoveni, începură unii a arăta drumuri și căi cu cé ari lua bani mai mulți din țară. Și strică legătura și blăstămul ce făcuse Grigorie-vodă milă boerilor și mănăstirilor, de da desetina de zece stupi un leu, precum s-au scris mai sus. Iar atuncea îi făcure de dederă desetina țărănește, de zece stupi doao-zăci și doi de potronici. Și au scos și civerturi pe țară și hîrtii <marginal> totu odată. Iar de toamnă au scos vâcărît și vâdrărit tot odată și de iarnă au scos civerturi și hîrtii, iar de primăvară au scos pogonărit și cuniță, cite opt potronici de vită, ca și vâcărîtu B,C,E,G,V//8-9 Grigorii voevoda, adică mila boerilor, că legasă să deșătină M,P//9-12 iar ei au scos <pus P> iarăș indoit, adică țărănești. Scos-au civerturi pe țară. Scos-au vâdrărit și vâcărît M,P// 10 de potronici D//12 și² iară M,P// 13 *lipsește* și ¹⁻² M,P// *lipsește* iar M,P/ după primăvară ad. au scos D/ cuniță D// 15-3 *lipsește* B,E,G,V// 15 Aceste nevoi toate într-un an au fost. Și începu C/ și toati acesti M,P/ *lipsește* nevoi M,P/ Făcut-au obicei M,P// 16 obiceia C/ Grigorii C/ voevoda M/ pe C//

boeri di țar<ă>; numai c-un moldovan și cu grecii să s<ă> sfătue, anumi To<a>dir Pălade vel-vist<ernic>, di făce cum îi era voia.

- Și s-învrăjbiră și domnii foarte tari, fiind veri primari.
5 Că umbla Costa<n>tin-vodă să sco<a>t<ă> pi Gligori-vodă din domniie, din Țara Româniască, să margă iar Costantin-vodă în locul lui Gligorie-vodă în Țara Româniască, și aice în Moldova să pui pe vără-suu, Mihălachi postelnicul domnu în locul lui.
10 Iar Grigorie-vodă, simțind faptele lui Costantin-vodă ce umbla, siliia să sco<a>tă pi Costantin-vodă și s<ă> pui pi Mihai-vodă domnu în locul lui Costantin-vodă. Că Mihai-vodă, după<ă> ce i s-au plinit un an, l-au scos din surguniie. Șide în Țarigrad la cas<a> lui. Numai el
15 nu s<ă> pre trăge în Moldova, vâdzînd că s<ă> sfădesc domnii amîndoi, socotind ca doară a apuca domniia în Țara Româniască.

1 boieri de țară C/ ci numai cu un moldovan, adică cu Toader Păladii <Baladii M> și cu grecii să sfătuiă M,P/ să sfătuiă D// 1-3 ce numai cu grecii să sfătuiă și făcea cum îi era voia C// 2 *lipsește* vel-vist<ernic> M,P// 4 ante Și: 4 C, 5 D, 11 M/ să C/ tare C// 4-5 S-au învrăjbit doi veri primari, adică Costantin voevoda, domnul Moldovii, cu Grigori voevoda, domnul muntenescu. Costantin voevoda umbla să M,P// 4-9 Iară mai pre urmă să învrăjbiră domnii foarte tare și umbla Costantin-vodă să file iarăș domnu în Țara Munteniască <în Țara Munteniască domnu V> B,E,G,V// 5 Costantin C/ scoată pe Grigorie-vodă C// 6 voevoda M/ din Țara Munteniască Țării Muntenesti M,P// 6-9 și să margă iarăș el domnu muntenescu; iar în locul său în Moldova să pui domnu pre vărul său Mihălachi postelnicul M,P// 7 Grigorie C/ Țara Munteniască C/ aicea C// 8 pue C/ vărul său C/ Mih<a>lachi C/ Mihălachi Rusăt postelnicul cel mare D// 10 repetă Iar Grigori-vodă D/ Grigorii C/ Grigorii voevoda au simțit M,P/ fap-teli C// 10-11 lui Costantin voevoda că vra să-l scoată din domniia Țării Muntenesti. M,P// 10-17 Iară Grigori-vodă simțind sta ca să nu-l poată scoate. Și să agiun-sesie cu o samă de boieri din Moldova, ca să fugă în Țara Munteniască. Iară Costantin-vodă, oblicind aceasta, au lăsat toate lucrurile pre voia boierilor să facă cum or vrea fei și-i lăsa și la giudecăți de judeca precum socotiia fei; după voia lor îi lăsa, ca să nu fugă la Grigori-vodă în Țara Munteniască, pină au apucat de ș-au tocmnit trebile, de au luat iarăș domniia Țării Muntenesti. Iar nevoi au fost can n ulte, pen-tru că gîndul mării-sale <gîndul lui Costantin-vodă E,G> era ca să margă în Țara Munteniască <pentru că socotiia ca să margă măriia-sa iară în Țara Munteniască V>. Acestu domnu Costantin-vodă era om bun <și E,G> blînd. Mesele mării-sali cinstite <lui era cinstite E,G>, mării-sali era cinstite V>. Cazne, bătai réle, morți groznicie <lipsește> groznicie V> la oameni nu s-au făcut în zilele mării-sali <zilele lui E,G>. Mult îi era dragă învățătura și respundente din toate țările streine potuiia să aibă. Pre silitor <era V> spre vești, ca să știe ce să face printr-alte țări. Și pre boieri foarte îi cinstiia, iar ciocoiu n-au avut trecere în zilele mării-sali <lui E,G> B,E,G,V// 11 scoată C/ 11-12 pre¹⁻² C/ să pue C// 11-17 *lipsește* și s<ă> pui pi Mihai... în Țara Româniască M,P//12 după vodă¹ ad. în Moldova C/ lui Costantin-vodă în Moldova D// 13 după. C/ i s-au s-au C// 14 surgunie C/ și șidea C/ și șidea la casa lui în Țarigrad D/ casa C// 15 să C/ trăgea C/ vâzînd C/ să sfădescu C// 16 doar C/ ari apuca C,D// 17 Țara Munteniască C,D//

Vai de aceste 2 țări creștine, cu acești domni străini!
Ce di amar di bani dau pentru vrăjbi le celi ticăite a loru!
Păladi To<a>diru vel-vist<ernic>, fiind nepot lui Mihai-
vodă și cu atite rudi, îi păriia bine că aceste vorbi că sint
5 între domni și mai mult îndemna la jacuri și la vrăjbi.

f. 428 Făcindu-s<ă> prietin domnului, și nicunoscându-l,
domnul gîndie că-i iaste prietin. / Dar elu altele socote în
inima lui, ca doar s-ar spargi țara și să audă la Po<a>rtă,
să-ș de domnul în cap, să vii Mihai-vodă domnu, fiindu-i
10 unchiu. Și era cu doă feți, arătîndu-s<ă> cătră boeri că-s
vinovaț grecii.

Greci<i>, păcum s-au scris că era mulți, lei toati
boeriile și pîrcălăbifele și vămășiile celi di pi margini,
cu agonisit<ă>, tot ei le cuprinsă<ă> de li-au luat, iar
15 boerii di țar<ă> nu pute încăpe la nimică. Și toț ave lefi
mari di la visterii, și vo dzeci țitiori măritati a tătîni-său,
bărbații lor tot cu lefe și cu boerii era; așjdere un frate
a lui, anumi Iancul beizade, cu mari cheltuial<ă>, că ave
cîte 10, 15 lei liafă pe dzî, fără-alteli. Și maștehă-sa iarăș
20 cu mari cheltuială, că ave gre cas<ă>, cu multe roabi, di
li îmbrăca și li mărita, tot cu cheltuiala țării, și osăbit
și l<e>afă pe dzii 15 lei.

1-2 Ah, creștine, vai și amar di acesti doă țări; că domni cei streini cită mulțimi
de bani iau dintr-însile și dau pentru vrăjbi le celi ticăite a <ale P> lor M,P// 1 *lipse-*
ște C// 1-11 *lipsește* C// 1-22 *lipsește* B,E,G,V// 2 *lipsește* amar di D/ 3-11 *lipsește* Pă-
ladi... că-s vinovaț grecii. D//3 Toader Paladii M,P/ *lipsește* fiind M,P/ nepotul M/
voevoda M// 4 *lipsește* și cu atite ruși M,P//4-10 îi päre foarti bini că s-au învrăjbit
domni și îndemna pre Costantin voevoda la jacuri și la vrăjbi, cu acest scopos ca
doară s-ar <s-a P> spargi țara, să să audă la Poartă <ca M> să maziliască pre Cos-
tandin voevoda și să pui domnu pre unchiu-său <pre P> Mihai voevoda M,P// 10-
11 Toader Paladii era cu doao feți: cătră boerii moldoveni zice că sint vinovați gre-
cii, iar cătră greci zice că sint vinovați boierii moldoveni M,P// 12-16 Greci încă adu-
sese mulți acest domnu. Că toate boeriile și pîrcălăbiile și vămășiile cele di pe mar-
gine, cu agonisită, tot lei le cuprinsesie, iar boierii cei de țară nu putea încăpea la
nemică. Și toți avea lefe din visteria domniască C// 12-14 Grecii era orînduiți mai
la toati boierii, pîrcălăbiile, și la vămile de pre la margini; ei le cumpărasă, ei lua
viniturile, iar M,P//15 boierii cei de țară D/ Toți grecii citi vinisă cu dînsul ave M,P/
după toți ad. grecii D// 16 visteria domniască D//16-17 *lipsește* și vo dzeci... așjdere
M,P// 16-22 *lipsește* și vo dzeci... pe dzii 15 lei. C// 17 așjderea avea Costantin-
vodă și un frate D// 17-19 Era un frati a lui Costandin voevoda, anumi Iancul beiz-
ădia. Și aceuia, diosăbit de altile îi da în fișticari zi citi cîsprăzăci lei liafă M,P//
18 *ad. marginal* că avea D//19 *lipsește* 10 D/ pe zi liafă D/ fără de alteli D, *lipsește*
M,P/ *lipsește* și M,P// 19-22 Maștiă-sa, iarăș citi 15 lei îi da pre toată zioa M,P// 20
repetă cu mari A/ *după* casă *ad.* că mai avea Costantin-vodă și alt frate mai mic,
anumé Alexandru beizadea și o sor<ă> domniță și maștiă-sa avea multe roabe
D// 21-22 *autograf Neculce* și osăbit... 15 lei A//

Și tîmplîndu-s<ă> de era vrajbă între leș<i> cu mos-
calii, vine mulți turci la Hotin și la domn și tuturor lă
da daruri cît nu li s<ă> căde, ori cu triabă, ori fără<ă>
triabă.

5 Măcar că și Grigorie-vodă da la turci mult și făcus<ă>
obiceiu mult, nu ca alți domni, îel da mai înainte, iar
acesta da îndoit di cum da Gligorieie-vodă; cari Dumne-
dzău știi ce di greu era pi țară, tot ca să-l laude turcii la
Poartă, că-i bunu, ca s-apuci iarăș domniia la munteni.

10 Mai dinainte vremi, alți domni, cînd viniia un agă
pre mari, di-i da un povodnic și o pungă bani, mult doă;
iar la celalanți mai di gios le da cîte un postav, și unora
și cîti un aclaz, și altora cîte o sut<ă> lei, cîte o sut<ă>
cincidzăci. Iar mulți bani da numai cari vinea cu triabă
15 la dînsul, iar care trecia, nu le da nimic. Și boerii mol-
doveni totodiauna mergi la Portă, di jăluia nevoile și lua
sama capichihailor, și nu s<ă> făce nici a patra parte chel-
tuial<ă> cît să face acmu. /

f. 428^v Agiuns-au osindă pe biata Moldovă, că tot le dzice
20 că nu s<ă> mai satur<ă> di domni, iar acmu, de cînd au
stătut domni străini, le agiunge, de nu li vine și altu

1-21 *lipsește* B,C,E,G,V//1 *ante* Și: 7 D, 20 M/ *lipsește* Și tîmplîndu-să de M,P/ între
leși vrajbă cu D/ *repetă* vine mulți A// 1-2 Între leși și între moscali era vrajbă și
pentru aceia adesa viniia <vine adesa P> turci di la Țarigrad și trece pren Iași la
Hotin. Deci și acelora le da Costandin voevoda mulți daruri și bani mulți. M,P// 2
repetă turci D/ domn]Costantin-vodă D// 3-4 *lipsește* cît nu li s<ă> căde... fără<ă>
triabă M,P// 3 cu triabă de viniia, ori fără de triabă D// 5-9 Făce și Grigori voevoda
multă cheltuială <multe cheltuieli P> țării. Însă Costandin voevoda da îndoit; făce
mai mult decît Grigori voevoda. Și aceste le făce ca să-l laudi turcii la Poartă și
iarăș să apuci domniia Țării Muntenesti. Deci din pricina a multor cheltuieli numai
însuși Dumnezău știe cît greu era <era greu P> pre țară M,P// 6 mult]de da mult
D//7 acesta]Costantin-vodă D// 8 tot]tot pentru D//9 că-i]că iaste D/ la munteni]Ță-
rii Muntenesti D// 10 *ante* Mai: 8 D, 22 M / înainte M,P/ *lipsește* vremi M,P/ la
alți M,P/ *după* viniia *ad.* în Iași M,P// 11 îi da domniia un cal și o pungă M,P/ de
bani D/ mult doă]mult cînd îi da doao pungi de bani D// 12 la celalanți]celor
M,P/ le da]unora le da D, *lipsește* M,P// 13 atlas D/ și iar M,P/ citi 100 lei,
sau M,P/ o sută de lei și altora cîte o sută și cînzăci D// 14-15 Iar cum ci viniia cu
mari trebuință la domn le da și mai mulți bani; iar turcilor celora ce trece, nimică
nu le da M,P// 14 cari]căruia D// 15-18 Boierii moldoveni adesa merge la Poartă și
să jăluia pentru birul țării. Boierii Moldovii lua sama capicheaelilor și atunce nici
a patra parte <nici o parte P> nu să făce atita cheltuială, după cum s-au făcut în
domniia acestui domnu M,P// 17 *autograf Neculce* parte A/ *ad. marginal* parte de
D// 19-1 Adivărat că au agiuns osinda pre ticăloasa țară, Moldova; că întîiu nu să
mai sătura de domni, iar de cînd au stătut domni streini, greci, estî îndestulată de
domni, di n-a vini asupra ei și alti amaruri <mai M> cîmplite M,P// 19 *ante* Agiuns-
au: 9 D// 21 nu le va vini și alt D//

amaru și mai cumplitu. Numai cum a hi mila lui Dumne-
dzău, la atita au rămas, iar alt<ă> puținția nu mai ăste;
că boerii la Portă nu vor să margă, că nu-i las<ă> domnii.

Capichihăile fiind greci, cît dzicu c-au cheltuit, atita
5 le dau, și n-ari gură ciniva să li dzică ceva sau să li ia
sama, ce dzicu că suti di pungi și mii au cheltuit.

Turcii ce vinu, tot belacos<ă>, ciasornici di aur, fuzii,
cai cu șeli, cu rafturi, suti de lei, mii de ug<hi> le dau.
1.700—800 de pungi de bani să eu din țar-acmu, iar mai
10 înainte la domnii trecuți, mai multu di 400—500 pungi
nu s<ă> lua. Și astfel di țar-iera, întemeiată, nu ca acmu.

Oh, oh, oh! vai, vai, vai di țar<ă>! Ce vremi cumplite
au agiunsu și la ce cumpănă au cădzut! Doar Dumnedzău
di a face mil<ă>, precum au făcut cu i<zra>ilit<e>nii,
15 co Moisei proroc, di-au dispicat Mare Roșie, așe să fac<ă>
și cu tini, sărăcă țară, la ce obiceiuri ai agiunsu, ca s<ă>
scapi dintr-aceste obiceiuri spurcati!

Domnul încă, după ce s-au cruntat într-acești lucruri
cari s-au pomenitu mai sus, și ușile ș-au încuet, și hire di
20 divanurile ș-au schimbat într-alt fel.

Iară la al doile și al triile an a domnii<i> lui Costantin-
vodă scote cîte 2 vâcărături pe tot anul și hîrtii și șvertur<i>
mulțime. Numai disetina pi boeri iarăși au lăsat-o mai pi

1-20 *lipsește* C// 1-23 *lipsește* B,E,G,V// 1 *lipsește* Numai M,P// 2 puținția nădejdi
M,P// *lipsește* mai M,P// 3 că domnii nu lasă pre boeri să miargă la
Poartă M,P// *autograf Neculce* că nu-i las<ă> domnii A// 4-5 Capichihăile,
cît zicu că au cheltuit, fiind greci, atita le dau domnii D/ Capichihă-
ilele iarăși sint greci și cît zic că au cheltuit, atita le și dau; nici nu
poati nime nu pot P/ să le zică M,P// 5 *lipsește* sau să li ia sama M,P// 6 și ei zic
că au cheltuit suti și mii pungi bani M,P/ de pungi de bani D/ au<ă> au D// 7 Turci-
lor ce vin în Eși le dau belicoasă cu flori de fir M// 8 ug<hi> galbēni D,M,P// *lipsește*
le dau M,P// 9 Din toată țara strîngu 1.700 sau 1.800 pungi de bani, iar mai în-
ainte M,P/ de bani să lua atunci din țară, iar D// 10-11 de patru sute de pungi, cinci
sute de pungi, mai mult nu s<ă> lua D/ altfel D// 10-11 de 400—500 pungi bani nu
să lua din țară pre tot anul. Și domni bini și alt felu de țară întemeiată era pre
atuncea, nu ca acmu. M,P// 11 nu ca] numai D// 12 Oh, vai și amar de țară, la ce vre-
mi D/ Oh, vai de țară. Ce felu de vremi cumplită M,P// 13 ce] această M/ au cădzut]
să află M,P/ Numai Dumneazău să <să-și P/ facă milă M,P// 15 co Moisei proroc] prin
proorocul Moisi M,P/ dispicat] înpărțit D/ *lipsește* di au dispicat Mare Roșie M,P//
16 după țară ad. a Moldovii D/ *lipsește* la ce obiceiuri ai agiunsu M,P// 17 spur-
cati] rele D// 18 Domnul] Costantin-vodă D// 18-19 Costantin vovoda după ce s-au
încruntat întru acești obiceiuri [spurcati ci s-au zis mai sus M] ș-au închis și ușa,
fire și M,P/ după ce au început cu aceste obiceiuri ce s-au scris mai sus și ușile ș-au
încuiat D// 21 ante Iară: 6 C/ *lipsește* Iară M,P/ și al]și la al M/doilea an și la al C/
lipsește a domnii<i> lui Costantin-vodă C// 22 scos-au pe tot anul cîte doao vâcări-
turi, pe tot anul, și hîrtii și civeturi multe C/ au scos D/ pe an D/ *lipsește* și¹ M, și¹⁻²
P// 23 mulțime] multe D// 23-1 Numai desetina pre boieri și pre mănăstiri au
lăsat-o mai pre urmă să fie de zece C/ Costantin vovoda mai pre urmă au lăsat
pre boieri să dei desetina din zăci M,P//

urmă să hîie din dzeci un leu, precum era și la Gligorii-
vodă.

f. 429 Așijdere au făcut testament mănăstirilor, preuților di
țară și mazililor, di li-au rădicat/dajdea, să nu de nimică
5 dăjdi.

Ș-au început <a> arăta și dragoste și milă cătră mazili
ș-a li rădica cîte cevaș din vâcărutu, temîndu-s<ă> ca să
nu fugă în Țara Munteniască, la Gligorii-vodă. Că Gli-
gorii-vodă tot triimite la boieri și la mazili, di-i chema să
10 vii în Țara Munteniască, ca s<ă> de pricini că s<ă> spargi
țara, ca s<ă> maziliască pe Costantin<-vodă>. Oblicind
Constantin-vodă aceste lucruri au început a slăbi pe mazili
din dări, și boeri<i> a-i ținea mai biné, pentru ca s<ă> nu
fugă, iar pi țară ce pute, tot lua. Și triimite la Po<a>rtă
15 mulțime di bani, di da musaipilor împărătești. Și s-au
agiuns Costantin-vodă cu toate căpiteniile turci de pe
Dunări, di au pîrit pe Grigorii-voadă la Po<a>rtă.

Și atuncea fiind un viziriu nou, anumé Smail-pașea,

1-2 *lipsește* B,E,G,V//1 să fie iarăși de zece D/ precum era] după cum au fost M,P/
era] fusese C, au fost D// 3 ante Așijderea: 10 D, 32 M/ Așijderea C/ și preoților
C/ preuților și diaconilor M,P/ *lipsește* di țară C// 3-4 Așijderea au făcut
testament boierilor mazili și mănăstirilor și preoților de țară de li-au rădicat
dajde <dăjdile E,G,V> B,E,G,V// 4 *lipsește* di li-au rădicat dajdea M,P/ nemică
B,C/ nimică dăjdi] dajdi niciodată M,P// 6 ante Și au: 7 C, 11 D, 33 M/ Și au
B/ a arăta B,C/ *lipsește* și¹ B,C,D,E,G,V//7 și le rădica B,E,G,V, și a le rădica
C// 8-14 Grigori vovoda din Țara Munteniască tot triimite la boieri și la
mazili și-i chema în Țara Munteniască, ca să dei pricină că să spargi țara și să
maziliască pe Costantin vovoda. Costandin vovoda au simțit de aceste lucruri, au
început a-și mai slăbi pre mazili din dări și pre boieri a-i ține mai bini. Au început
a le arăta dragoste și milă și a le rădica și din vâcărut cîti orișce, iar din țară cit
pute M,P// 7 ceva C] ceva și din E,G/ vâcărut B/ temîndu-s<ă>] scotind B,E,G,V/
temîndu-s<ă>] ca] fiindu-i grije și scotind C// 8 ad. *marginal* Țara B/ Grigorii¹⁻² C,
V, Grigorie¹ B,E,G, C/ Că] Iar B,E,G,V// 9 trimitea B,C/ după boieri ad. în Moldova
B,E,G,V/ *lipsește* și la mazili B,E,G,V/ de-i chema B,C/ să vile C/ *lipsește* B,E,G,V//
10 să dea pricină B,C/ să sparge țara și fugă B,E,G,V/ să sparge Țara Moldovii C// 11
să maziliască pre Costantin-vodă din Moldova <*lipsește* din Moldova C> B,C,D,E,G,
V// 12 Iar Costantin-vodă oblicind aceste C,D// 11-15 Iară Costantin-vodă, oblicind
de aceste lucruri au lăsat <pre boieri B,V> în voia lor. La toate <și la toate E,G>
să făcea a nu-i videa <pre boieri E,G> ca să nu îi fie vreo pricină să fugă în Țara Mun-
teniască. Și s-au agiunsu B,E,G,V// 12 pre C// 13 din] de C,D/ și pre boieri C,D/ bine
C/ *lipsește* pentru D// 14 nu să fugă în Țara Munteniască C/ pi] din C,D/ putea C/
luoa C/ trimitea C/ Poartă C// 15 mulțime C/ de¹⁻² C/ înpărătești C// 16 agiunsu C/ Cos-
tandin vovoda s-au agiunsu <să agiunsă P> M,P/ capetile B,C,E,G,V/ turci]
turcești M,P// 17 pre Dunărea, de B,C/ pe] preste M,P/ după pîrit ad. acia M,P/ pre
C/ Grigorie C/ Poartă B,C/ *lipsește* E/ după Poartă ad. pentru cîșle <cășile E, cășile
lor G> adecă odăile lor <*lipsește* adecă E, adecă odăile lor G> ce le strica Grigori-
vodă di pe hotarul Țării Munteniești B, *marginal* D,E,G,V// 18 atunci B,C/ fiindu
C/ vezir B, vizir C, pre anumé B,E,V, *lipsește* M,P/ Ismail B,C,D,E,G,V/ pașă C//

neavîndu treciri la Po<a>rtă, au isprăvit cei dinluntru iarăş domniia lui Costantin-vodă, să margă în Ţara Munteniastă, c-au dat 1.400 pungi. Iar pi Grigorie-vodă n-au putut să-l maziliască, ce l-au mutat iarăşi în Moldova.

5 Şi pîn-a s<ă> aşădza domnii în scauni, s-au schimbat şi acela vizir, ş-au cădzut altul, sălihtariul, vizir.

Deci, dup<ă> ce s-au aşădzat în scauni, au şi-nceputu a s<ă> sfădi şi a s<ă> pîri la Po<a>rtă unul pe altul, în vedială.

10 Că Costantin-vodă, cum i-au vi<n>it veste să margă dom<n> la munten<i>, cum au şi păzit de ş-au făcut mărturie de la un cadeu de Hotin, ce s<ă> tîmplas-atunce la Eş<i>, şi de la boerii caimacani, cum că li-au fostu bun şi n-au luat nemicu de la ţară. Iar Gligori-vodă, viindu 15 pe drum înco<a>ce, cum au înţeles de acel lucru, cum a

1 şi neavînd B,C,E,G,V/ neavîndu<ari> nu ave M,F/ trecere la Poartă <şi la împărătie C> au isprăvit musaipii cei împărăteşti dinlăuntru B,C,E,G,V/ Poartă<impăratul M,P/ după isprăvit ad. musaipii D/ 1-3 deci cei dinlăuntru au isprăvit domniia Ţării Muntenesti iarăşi lui Costandin voevoda. Dat-au atunce Costandin voevoda 1.400 pungi bani acelor turci ci i-au isprăvit M,P/ 2 după margă ad. să fiie domnu B,D,E,G,V, domnu C/ 3 că au dat Costantin-vodă multe pungi de bani C, lipseşte B,E,G,V/ 1500 de pungi de bani D/ pe Grigorie-vodă C/ 3-5 Iară Grigorie-vodă au vinit cu domniia iarăş în Moldova. Şi pînă a se aşeza domnii în scaune B,V/ 3-6 Iară Grigorie-vodă au vinit din Ţara Munteniastă cu a doa domniie iarăş în Moldova. Şi pînă a să aşeza domnii în scaune s-au schimbat şi acel vezir Izmail-paşe şi au pus împărăţia vezir pre silihtariul E,G/ Pre Grigori voevoda l-au mutat iarăş în Moldova. Însă pînă <ce P> s-au aşăzat în scaun domniia <în scaunul domnii P> s-au schimbat viziriul şi au pus veziriul pre silihtariul M,P/ 4 iarăşi cu domniia în Moldova C,D/ 5 pînă a se <să C> aşeza B,C/ scaune B, scaune C/ 6 acel B/ după vezir¹ ad. Ismail-paşa şi au pus vezir pre silihtariul B/ şi au pus împărăţia vizir pre altul <pre alt viziriu D> pre silihtariul C,D/ 7 Decii aşezîndu-să domnii pre la scaoneli lor B,E,G,V. Decii, după ce s-au aşezat domnii în scaune C/ Decii domnii D/ început B,C/ 8 săl-a B,C/ 7-8 3 din p. urm. lipseşte M,P/ Poartă B,C/ pre C/ lipseşte şi a s<ă> pîri... pe altul G/ lipseşte unul pe altul B,E,V/ 10-4 autograf Neculce Că Costantin vodă... strica atunce A/ 10 vinit veste B,C/ 10-14 să margă să fiie domnu în Ţara Munteniastă <la munteni D>, cum au şi trimis la Hotin de au adus un cadu la Iaşi şi ş-au făcut mărturiile de la boierii caimacani şi de la alţi boieri cum că <precum că D, precum Costantin-vodă E,G> au fost bun ţării şi n-au luat nemică mai mult decît au fost obiceiul şi birul ţării. Şi făcînd mărturiile de la boieri au pus de o au citit înaintea cadului. Şi văzînd cadul mărturiile boierilor, au făcut şi el mărturiile lui Costantin-vodă, precum au mărturisit boierii înaintea lui pentru Costantin-vodă, precum <mai sus E,G> s-au scris B,D,E,G,V/ 11 domnu C/ la munten<i> în Ţara Munteniastă C/ 12 cadu C/ să întimplase C/ atunce C/ 13 Iaşi C/ boierii C/ caimacani C/ fost C/ 14 de la ţară nemică mai mult decît iaste obiceiul C/ Iară B/ Brigorii B,C/ viind B,C/ 15 înccaci C, lipseşte B,V/ înţales C/ au şi răpezit C/ 15-1 cum au înţales de acel lucru s-au miniat şi au scris cu marescribă şi urgiile la <boierii E,G> caimacani şi li-au poroncît să stringă pe ciţi boieri <pre boieri pre ciţi D> or <vor E,G> găsi în Iaşi şi să margă la cadu şi să întoarcă vorba într-alt chip, să pîrască pre Costantin-vodă şi să-l grăiască de rău. Că de nu vor

răpedzit cu scribă la caimacani. Şi caimacanii vădzîndu aşe îndat-au răpedzit ţară la Hotin, la Tighine, la Baba la sara-scherul, de-u pîrit tare pe Costantin-vodă, că i-au pustiit şi c-au jecuit, şi nemică nu i-au putut strîca atunce. Cari 5 mai pi urmă, vremi viitoare, s-or scrii la rîndul său.

f. 429^v

Iar capigi-başe, cari vinis<ă>/întîi să schimbe domnii, n-au apucat să margă la Po<a>rtă, ce au vinit alt capigi-başe di la viziriul cel nou, di l-au pus în heră şi i-au luat darurile ce-i dides<ă> domnii, şi au adus altă înnoire domni- 10 lor. Şi au luat şi acesta alti poclo<a>ni.

Era bogati conaci şi-nvăluituri în biata ţară. Şi mutîn-

face aşia şi ar umbla amintirea şi nu l-or pîri, cu capeteli or da samă <Că de nu vor face aşia, cu capetele vor da samă G>. Decii să mira <miera E,G> şi boieri caimacani şi alţi boieri ce or face. Că grăise întîi de bine pe Costantin-vodă <de bine pre Costantin-vodă întîi, pre Costantin-vodă D> cătră cadu şi apoi săl-grăiască de rău şi săl-pîrască, socotiia cu cle obraz <în ce chip şi cu cle obraz V>? Şi sta tare zapcii pentru acest lucru, Panaioti-aga şi Stavro cliuceriul şi zicea boierilor că carele din boieri n-ari <nu va E> mîrge să pîrască pre Costantin-vodă la turcu, la cadu, l-or <il vor D,E> pune în fiare <hieră D,E,G> şi l-or <şi-l vor D,E> trimite înaintea lui Grigorie-vodă. Decii boierii caimacani au strînsu şi pre alţi boieri şi pre mulţi din cle proşti şi au mîrsu şi de nevoie la cadu, de au pîrit pre Costantin-vodă şi multe au grăit, carele nu li s-au căzut. Iar cadu au priceput căl pîrăscu pre pîzmă pre Costantin-vodă, socotind că va fi cu invăţătura lui Grigorie-vodă, şi nemică în samă nu li-au ţînut, nici au isprăvit nemică <şi nemică n-au isprăvit, nici li-au ţînut în samă cadu nemică E,G>. Iară mai pre urmă sosînd şi capegi-başa, schimni-aga, au mîrsu boierii caimacani şi cu alţi boieri împreună şi la schimni-aga, de au jeluit pre Costantin-vodă. Şi iară în samă nemică <nemică în samă D> nu li-au ţînut. Aşijderea vinit-au poroncă de la Grigorie-vodă la <boierii E,G> caimacani de au trimis ţară la Hotin cu Costantin Silion <au trimis ca 250 oameni ţară la Hotin cu Silion V, lipseşte cu Costantin Silion G> medelnicieriul de au făcut jalobă asupra lui Costantin-vodă şi iarăş nemică n-au isprăvit. Aşijderea au pîrit şi la Tighinea, la Bendir <lipseşte la Bendir E,G,V> şi la Baba la sarascheriul, că li-au pustiit Costantin-vodă ţară <cu grecii lui E,G> şi i-au jecuit, şi iarăşi nu li-au ţînut în samă nemică <lipseşte Aşijderea au pîrit... în samă nemică D> B,D,E,G,V/ 1 văzînd aşia, îndată C/ 2 şi la Tighinea şi la C/sarascheriul C/ 3 de au C/ pre C/ că li-au pustiit ţara şi i-au jecuit 6-11 lipseşte D/ 4-10 lipseşte nemică nu i-au putut... domnilor. Şi M,P/ 4 nemică C/ strica nemică atunce C/ 4-5 Care să va scrie la rîndul său C, lipseşte B,E,G,V/ 6 Iară capegi-başa careli vinisă B/ ante Iară: 8 C, 11 E,G, 13 V/ başa C/ careli C,E,G,V/ după domnii ad. după cle au purces din Iaşi B,E,G,V/ 7 Poartă B,C/ ceşi B,G,V/ ce au vinit/şi E/ capegi-başa B,C/ 8 de B,C/ veziriul cel nou şi tilîndu-să pe drum cu celalalt capegi-başa, ce purceses de la Iaşi, carele vinisă mai înaintea de dînsul, l-au pus în fieră <hieră E,G, hieră V> B,E,G,V/ şi au pus în fieră pre celalalt capegi-başa ce vinis<ă> la domni şi i-au luat C/ 9 darurile C/ ce-i<cle-i B/ didesie B,C/ înnoire B,C/ 10 după acela ad. capegi-başa B,E,G,V/ alte pocloane B,C, alte pocloane şi daruri de la domni E/ 11 Şi era bogate conace şi multe învăluituri C/ Şi era destule conace şi învăluituri în bietili ţări B,E,G,V/ 11-1 mutîndu-să domnii B, mutîndu-să domnii din scaune C,E/ să să întimpla B,C,E,V/

du-s<ă> domnii, n-au vrut să s<ă> timpină ca întii, ce au păzit și au trecut Grigoriile-vodă pi Siret și Costantin-vodă pe Birlad.

Într-acești 2 ani pol ce au fost la Costantin-vodă, 5 bișuguri n-au fost nici în pine, nici în stupi, nici vînzare în nimic. Și mo<a>rte în vite încă era, di mure vitelē; și văcăritu pe vitele mo<a>rte lua. Numai la mazilia lui viile au rodit bini.

Acest domnu Costantin-vodă era un om pre mic de 10 stat, și făptură pro<a>st<ă>, și căutătura încrucișetă, și vorba lui înneacă. Dar la hirie era nalt, cu mī<n>drie vre să s-arete, dar iera și omilenic.

Cazne, bătai réle la o<a>mini nu făce, nici la singe nu 15 iera lacom, și răbdător. Mult îi era dragă învățătura, corăș-pundeții din toate țările striine să aibă, pre silitor spre vești, ca s<ă> știi ce s<ă> faci pintr-alte țări, ca s<ă> dobîndiască numi laudat la Po<a>rtă.

1—17 *lipseșc* D// 1-3 Mutîndu-să domnii <domnie P> dintru acești doi țări și purcegînd n-au vrut <ca P> să să întîlniască ca întii, ci Grigori voevoda au grăbit de au venit pre Siret, iar Costandin voevoda s-au dus pre <la M> Birlad M,P/ cē au păzit Grigori-vodă de au trecut pe Siret în sus la scaon <scaonul domnescu E> în <la E,G,V> și Costantin-vodă pre Birlad în gios au trecut <au trecut pre Birlad în gios E> în Țara Munteniască. Și mergînd în Țara Munteniască n-au mărșu <îndată B> la București, ce au așteptat pre capegi-bașia pe drum la <loc gol>, pentru că vinisă numai un capegi-bașia la amîndoi domnii, precum s-au scris mai sus <mai sus s-au scris E,G>. Iară capegi-bașia, după ce au așezat pe Grigori-vodă în scaon <scaonul domnescu E,G> la Iași, au purces de au mărșu la Costantin-vodă în Țara Munteniască și l-au dus de l-au așezat la <în E,G> scaonul său în București. Și au domnit Costantin-vodă, în domniia dintîi în Moldova, doi ani și șase luni. B,E,G,V// 2 și² de C/ Grigorie C/ pe Sirétu în sus C/ pre Birlad în gios C// 4-17 *lipseșc* B,E,G,V// 4 Și întru acești doi ani și șase luni a domniit lui Costantin-vodă C// 4—6 Costandin voevoda ani doi și luni șasa au fost domnu <au domnit P> în Moldova. Bișuguri în piini sau în stupi n-au fost în Moldova; vînzări n-au fost întru nimică M,P// 5 bișug C/ pre fost C/ piine C/ vînzare C// 6 nemică C/ moarte C/ de C/ mîriia vitele C// 6—8 Vitile a murit de boală. Plătiia oamini văcăritul și pre vitile moarti. Însă înaintea mazili(i) lui M,P// 7 văcărit C/ moarte luoa C// 8 viile C/ bine C/foarti bini M,P// 9 ante Acest: 9 C, 39 M/ *lipsește* Acest domnu M,P/ pre mic/micu C// 10 *lipsește* și M,P/ *lipsește* și făptură pro<a>st<ă> C/ *lipsește* și²⁻³ M,P/ căutătura încrucișată C/ căuta încruciș M,P// 11 vorba lui era M,P/ *lipsește* Dar M,P/ hirē C/ înalt C/ cu mī<n>drie cu mărîrē C, mîndru M,P/ vrea să să arate C, *lipsește* M,P// 12 dar]însă M,P/ umilenic C/ milostiv M,P// 13 Cazne C/ Munci M,P/ oamenii cei vinovați C/ singe C// 13—16 Munci, bătai, nu făce. De vîrsare singelui să feria. Era și răbdătoru. Iar învățătura îi era foarte dragă. Poftiia să aibă răspundēțiile din toți țările streine; pre silitoriu la vești noi, dorînd să știi M,P// 14 ăra C/ lacom]grabnic a vîrsă C/ răbdătoru C/ curespundēții C// 15 țările streine poftiia să aibă, prea silitoriu era spre C// 16 să știe C/ să face C/ să¹⁻² C// 17 ca să aibă numi bun la Poartă M,P/ nume C/ Poartă C//

Minciunile îi era pre drag a li asculta; numai nu era pre grabnic a faci rău. Giuruia pre mult unora și altora, dar la mai mulți nu da dintr-aceli giuruință. Era om di-l întorce și alții. /

f. 430 5 Așe socotesc, acest domnu di n-ar hi avutu acias<ă> cas<ă> gre a tătîni-său, cu mulțimē de mîncăi, și s<ă> nu-i hi fost gîndul cu pizmă să sco<a>tă pi vāru-său pe Grigoriile-vodă din Țara Munteniască, n-ar hi fost atîta jac în țară; că pe mănăstiri și pre popi îi ertas<ă> de 10 dajde, și s-ar hi pomenit numilē lui în numelē domnilor celor buni și aleș. Numai zavistiia lăcomiiei, pentru ca să margă iar în Țara Munteniască, fiind ace țară mai bogată, și să-ș izbîndiască<ă> inimii asupra vāru-său, lui Grigoriile-vodă; și mult îndemnîndu-l și maștiha-sa, 15 do<a>mna tătîni-său, și musaipii lui fiind mulți, că nu s<ă> pot chevernisi<i> într-aciasă țară a Moldovii, fiind slabă, ce sta di dzi, de no<a>pte asupra lui numai să margă în Țara Munteniască. Și așe au rămas cu nemulțămiri dinspre Țara Moldovii.

20 Ce mai pre urmă mergîndu, precum va hi și aceștii țări, viind la vîrsta bătrînēților, vremea viitoare va arăta. Că mai mulți domni din buni să fac răi, iar din răi să s<ă> facă buni, puțini să află.

Să lg<să>m di acmu pre Costantin-vodă și s<ă> scriem 25 di celi străine ce s-au făcut în 2 ani pol în dzîlile lui.

După ce au murit craiul Avgust, stătut-au leșii vo giumătate an la sfa<t>, pi cini ar socoti să pui crai. Deci

1-27 *lipseșc* D// 1-23 *lipseșc* B,E,G,V// 1 Minciunile C/ prea C/ le C// 1-2' *lipsește* Minciunile îi era... a faci rău. M,P// 2 prea² C// 2-3 Făgăduia la mulți, dar rar da cîti ceva. Era un om de-l pute întoarci M,P// 3 dintru aceli C/ de-l întorcea C// 5 *lipsește* Așe socotesc C,M,P/ Acest domnu Costantin-vodă, de n-ar hi avut casă grea C// 6-7 Iară casa ce hre a tătîni-său il nevoia ca să asupriască țara cu multi feluri de dajdi și biruri. M,P// 6 tătîne-său C/ să nu-i hie C// 6-27 *lipsește* și s<ă> nu-i hi fost... ar socoti să pui crai. Deci M,P// 7 ca să scoată pre vāru-su, pre Grigori C// 8 hi]fi C/atita jac]atite nevoi C// 9 pre¹, pe² C/ popi]preoi C/ ertasă C// 10 hi]fi C/numele¹, numeli² C// 11 aleși C/ Numai pentru zavistiia lăcomiiei ca să margă C// 12 acea C// 13 izbîndiască C// 14 Grigorie C// 14-15 maștehă-sa, doamna tătîne-său, a lui Nicolae-vodă C// 16 nu să putea chivernisi întru C// 17 mai slabă, ce sta cu toții de sta asupra lui Costantin-vodă, de zi de noapte, numai C// 18 așa C/ nemulțămire C// 19 despre Țara Moldovii la o samă C// 20-21 mergînd domnu acolo, în Țara Munteniască, precum au mai fost, să va scrie la rînd. Că C// 22 iar din cei răi să să facă C// 24-25 <Cele G> ce s-au lucrat printre-alte țări streine în zilele <mării-sale B,V> lui Costantin-vodă B,E,G,V, Să scriem acum din cele streine ce s-au lucrat în doi ani și șase luni, în zilele domniiei lui Costantin-vodă Mavrocordat C// 26 Dupre B,E/ ante După: 12 B,E,G, 11 C, 14 V/leșii B,C/vro B, vreo C// 27 de an C,E,G,V/ sfat B,C/pre cine B,C/să puie C/să aliagă să puie B,E,G,V/crai B,C/Decii B,C//

unii alege dintre dînșii, din cinci domni să pui crai pe unul;
iar alții dzice să aducă pi/Lișinschii de la franțoj, să-l
pui crai, că iaste socru craiului franțujesc și li giuruești
multimé de bani domnilor și mulțime di léfi slujitorilor de
5 cîțva ani trecut, carili să chiam<ă> zasluga.

Socote că li-a fi de folos c-a da o<a>ste agiutor Fran-
țozul, di or sta înpotriva moscalilor ș-a Neamțului, cînd
or vrîa să li strice volniciia; ș-or ave agiutor și pe Turcu,
că Turcul iaste la o legătură cu Franțozul. Iar di or puni
10 dintre dînșii, n-oru ave agiutor di la nimi, și i-or strica
moscalii și nemții, cînd n-or gîndi iei, și li-or strica vol-
niciia.

Și la acest sfat, să pui crai pe Lișinschii, era îndemnător
Iosif voevoda Chiovșchii, fiind văr primare cu craiul Stă-
15 nislav Lișinschii, și cu tot niamul lui, Potoceștii.

Iar altă sam<ă> de domni lăsești să agiunes<ă> cu
moscalii și cu nēmții și trăge să pui pe Frederic, ficiorul
craiului Avgust. Și dzice că dintre dînșii nu-i bini, că<-s>
săraci, și d-or vre să s<ă> sco<a>li asupra lor cinéva, n-a
20 ave ciné li agiuta. Pe Lișinschii iar nu-i biné să-l pui, că
Franțozul iaste diparte, și Moscalul și N<i>amțul nu

1-21 *lipesc* D,M,P//1 alegea B,C/ puie C/ să puie pe unul craiu B,E,G,V/ craiu
C/ pre C// 2 iară B/ zicea B,C/ pre Stanislav Lișinschii B,C,E,G,V/ franțoji B,C//
3 să-l puie craiu, dzicînd <zicînd C> că iaste B,C,E,G,V/ franțozescu B,C/ le
giuruiaste B, le giuruiaste C// 4 după domnilor ad. lăsești B,V, lăsești C,E,G/
multimé C/ de léfe B,C// 5 cîțva B,C/ trecuți B,C/ care B,C,E,G,V/ să chiamă
lăsește B,C,E,G,V// 6 Socotiia că le va fi B,C,E,G, Și socotiia că le va fi
V/ că le va da B,C,E,G,V/ *lipsește* o<a>ste C,E,G,V/ agiutoriu C// 7 de or
B,C, de vor E,G/ înpotriva B,C/ Niamnului A/ și a nemților B,C,E,G,V/
cîndu vor vrea E,G// 8 vrea B,C/ le strice B,C/ și or avea B,C, și vor avea
E,G/ agiutoriu B,C/ pre B,C// 9 Iară B/ de or pune B, de vor puné
C,E,G/ după pune ad. craiu V// 10 nu vor avea B,C,E,G,V/ agiutoriu
B,C/ de B,C/ nimé B,C/ și-i vor strica B,C,E,G,V// 11 n-orjnu vor B,C,E,G,V/
le vor strica B,C,E,G,V/ și volniciia B,E,G,V// 13 Și Iară B,C,E,G,V/ ante
Iară: 13 B,E,G, 12 C, 15 V/ *lipsește* la V/ puie craiu pre B,C/ Stanislav
Lișinschii B,C,E,G,V/ îndemnătoriu B,C// 14 Iozef B,V/ Iozef Potočșii,
staroste Halețchii C,E,G/ Stanislav Lișinschii B,C,E,G// 15 după lui ad.
cu V// 16 ante Iară: 13 C, 16 V/ samă B,C/ lăsești B,C/ agiunsésie C,
ajunsésie B// 17 nemții B,C/ trăgeșiliia B,C,E,G,V/ puie B/ puie craiu pre
Frideric C, pue pre Frideric craiu/pre Frideric B/ pre ficiorul C,E// 18 dzicea B, zicea
C/ nu-i bine să fie C> craiu, că sînt B,C,E,G,V// 19 de or vrea B,C,D,V, de vor
vrea G/ să sccale B,C/ cineva B,C// 20 nu va avea cine le agiuta. Și pre Stanislav
Lișinschii B,C,E,G,V/ bine B,C/ puie C, puie craiu B,E,G// 21 departe C/ Mos-
cul B,C,E,G,V/ Niamțul B,C//

priimești, fiind prietin Turcului, și or vini oști moschi-
cești și franțujești ș-or faci mari rău tare țării.

Deci stîndu așe mult la sfat, era și solul nemțesc și
f. 431 solul moschicesc / acolo la Varșavă, <și era> strînsă mult<ă>
5 o<a>ste leșască.

Iară voevoda Iosif Chiovșchii și cu niamul Potoceștii
au scris pi taină la craiul franțujesc și la Lișinschii ș-au adus
pi Lișinschii făr<ă> vestie în tîrgu în Varșav<ă>. Și nu-
mai într-o dzi nu l-au arătat, iar a doa dzi au și ieșit în
10 vidial<ă>, și au și-nceput a striga Potoceștii și a i să în-
china lui și a dzice „crai nou, crai nou, crai nou, vivat!”,
și atunce cu toții în grabă a s-închina ș-a-l primi de crai.

Iar solul moschicesc au eșit din Varșav<ă> ș-au purces
asupra Litvii ș-au răpedzit la o<a>ste moschiciască, că
15 sta gata în Smolianțca. Și-ndat-au și trecut o<a>ste, di-au
întat în Litva, iar domnii și boerii din Litva au și-nceput

1-16 *lipesc* D,M,P/ 1 priimește B,C/ fiind Lișinschii <Leșinschii C> priiatin
B,C,E,G,V/ or vini/ fiind C// 2 franțojești B,C,E,G,V/ și or face mare stricăciune
<stricăciune C> țării B,C,E,G,V/ după țării ad.... Așijderea și craiul prusăscu a Bran-
deburgului <lipsește a Brandeburgului C> ajungea <agiunsésie E,G> la lăși și giu-
ruia multe milicane de bani domnilor lăsești <leșești C> și slujitorilor leafe, ce să
zice zasluga. Și le adeveria că să va face catolic, numai să-l primască să le fite
craiu și țara lui cia prusască <cea prusacă C> a Brandeburgului să o facă să fite
tot una cu Țara Leșască. Iar <Iară C> lășii nicidecum n-au priimit socotind că să
va face o monarhiie pre mare crăia leșască cu acește deao țări: cu Țara Leșască
și Țara Prusască a Brandeburgului <leșască, cu această țară <prusacă V> a Bran-
deburgului C,V>. Și făcîndu-să monarhiia <mare E,G> stăpînire mare, va face
craiul ce-i va fi voia și le va strica volniciia B,C,E,G,V// 3 ante Decii: 16 C, 15 E,G, 19
V/ stînd B,C/ așia B, așia C/ mult așia E// 3-4 era și solul moschicesc și <era și V>
solul nemțescu la Varșava B,E,G, era acolo la Varșava și solul moschicesc și solul
nemțescu, de sta de privia ce vor face lășii C// 4 și era și oaste leșască multă strînsă
acolo la Varșava B,C,E,G,V// 6 Iară Iusef Potočșii, voevoda Chiovșchii, <și G>
cu <tot G> niamul său C,E,G/ Iosef voevoda Chiovșchii B,V/ niamul său <cu V>
B,V// 7 pre B,C/ franțozescu B,C,E/ la Stanislav Lișinschii și l-au dus B,E,G,V,
la Stanislav Lișinschii de au vinit și l-au adus C// 8 pe B, pre C/ Lișinschii B,C/
fără de veste în cetate în Varșava la scaonul <scaunul C> crăescu B,C,V/ pre Liș-
inschii la Varșava, la scaonul crăescu E,G// 9 iară B/ eșit B,C// 10 vedială B,C// 10-12
început Potoceștii a striga și a i să închina lui Lișinschii și a dzice: „crai nou, crai
nou, crai nou” și au început a slobizi pușcile cele mari și a striga: „vivat, vivat,
vivat” și a dzice în trîmbețe <lipsește și a dzice în trîmbețe V>. Și cu toții au început
a i să închina lui Lișinschii <lipsește lui Lișinschii V> în grabă și a-l priimi craiu
pre Stanislav <Lișinschii V> B,E,G,V, început Potoceștii a striga: „crai nou,
crai nou, crai nou” și au început a zice în trîmbețe și a slobizi și pușcile cele
mari și a striga: „vivat, vivat, vivat” și cu toții au început a i să închina în grabă
și a-l priimi craiu C// 13 ante Iară: 16 B,E,G, 17 C, 20 V/ moschicesc B,C/ au
și eșit B,C,E,G,V/ Varșava B,C/ și au purces B,C, și au și purces E// 14
și au și răpedzit B,C,V/ și au și trîmis în grabă E,G// 15 după sta ad. oaste B,
oastea C,E,G,V/ Smolențca B,C,E,G,V/ îndată B,C/ oaste B,C/ de au B,C//
16 boiarii B, boiarii C/ din]de B,C,E,V/ *lipsește* din Litva G/ început B,C//

a fugi din Varșav<ă> ș-a alerga la o<a>ste moschiciască
ș-a ținea moscalii împotriva lui Lișintșchii.

Iară domnii și boerii din Țara Leșască, vădzînd că
s<ă> disparte de dînșii, s-au și făcut în trii părți: unii
alerga la moscali, iar alții s-au dat în gios, în pre<a>jma
Hotinului, nădejduind c-or vini turci să le agiute, iar o
sam<ă> fără domni și cu craiul Lișinschii s-au dus di-au
întat în cetate Danțca, cu o samă de domni leșești,
așteptînd să li vii o<a>ste franțujască într-agiutori.

10 Dar moscalii au împlut Țara Leșască<ă>: unii au întat
di la Smolianțca, unii di la Chiov, unii di la Riga, alții cu
f. 431^v vas<ă> di la Mare Balticu<m>, / și s-au dus la Danțca, și
s-au tîlnit la Danțca cu cîteva mii de franțoz<i>, și i-au
bătut pe franțoz<i>. Apoi au mersu dzeci mii di moscali
15 la Danțca și, apropiindu-s<ă> di cetate la po<a>rt<ă>,
au și aprinsu din cetati un lagum, ș-au perit mai toț
acei moscali.

Iar di pe aceia, vădzînd moscalii tabăra lor, s-au și
gătut de temeii o<a>ste întemietă 40.000 ș-au mers întinsu
20 la Gdanțca. Ș-au început a bate cetate cu cambarali ș-au
fărmat pre rău cetate. Iar cei din cetati s-au spărietu,
socotindu că n-or putea să ții cetate. Ci-au căutat numai a

1-22 *lipsește* D,M,P|| 1 a eși și a fugi C/ Varșava C/ și a B,C/ oaste B, oastea
C/ 2 și a B,C/ cu moscalii împotriva craiului Lișinschii B,C,E,G,V|| 3 *ante*
Iară: 17 B,E,G, 18 C, 21 V/ boiarii B, boiarii C/ din/ de B,C,E,G,V/ Leșască
B,C/ văzînd B,C/ 4 să despart B,C/ de dînșii boiarii <boiarii C> de Litva
B,C,E,G,V/ că unii alerga B,C,E,G,V/ 5 *lipsește* în gios B,E,G,V/ 6 nedejduind
B,C/ că le vor vini turci întru agiutoriu B,C,E,G,V/ 6-7 iară o samă de domni
B,C,E,V, iar o samă de domni leșești și craiul G/ 7 Lișinschii B,E,G,V, Stanislav
Lișinschii C/ de au B,C/ 8 cetate C, cetate în Gdanțca G,V/ Gdanțca B,C,E/
lipsește cu o samă de domnileșești B,C,E,G,V/ 9 le vie într-agiutoriu oaste de la fran-
țozi B,C,E,G,V/ 10 Dar Iară B,C,E,G,V/ *ante* Iară: 17 B,E, 19 C, 22 V/ umplut B,
C,E,V/ Leșască B,C/ *după* întat *ad.* în Țara Leșască B,E,G/ 10-12 unii de la Smo-
lențca au întat în Țara Leșască, iar alții de la Chiov, iar unii de la Riga au întat
în Litva, iar alții cu vase de pre Mare Balticu C/ 11 de¹⁻³ B/ Smolențca B,E,G,V/
unii¹ iar alții B,E,G,V/ unii² iară unii B,E,G,V/ de la cetate Riga E/ *după* Riga *ad.*
au întat în Litva B,E,G,V/ alții iară alții B,E,G,V/ 12 vasă B/ de B/ Balticu B,E/
lipsește și¹ C/ *după* și² *ad.* mergînd la Gdanțca B,C,E,G,V/ 13 *lipsește* la Danțca
B,C,E,G,V/ franțozi A/ 13-14 i-au bătut moscalii pre rău pre franțozi
B,C,E,G,V/ 14 mărșu B,C/ 14-15 zece B,C/ 15 de¹⁻² B,C/ la Gdanțca B,C,E,V, la
cetate la Gdanțca G/ apropiindu-să B,C/ poartă B,C/ 16 cetate B,C/ au și slobozit
aprinș un lagum din cetate G/ și au B,C/ toți B,C/ 17 acei B,C/ 18 *ante* Iară: 18 B,G/
20 C, 23 V/ după aceia B,C,E,G,V/ văzînd B,C/ tabara A/ din tabăra lor cea mare
C,G, din obuzul lor cel mare V/ 19 gătut B,C,E,G,V/ oaste B,C/ patruzăci de mii
B,C/ și au mărșu B,C/ 20 Gdanțca B,C,E,G,V/ Și au B,C/ cetatea
B/combarali B,C,E,V/ și au B,C/ 21 cetatea pre rău B,C,E,G,V/ ciei C/ cetate
B,C/ spăriat B, spăriat C,E/ 22 socotind B, și socotind C,V/ nu vor B,C,E,V/ ție
E, ție B,C,V/ cetatea B,C/ Ci-au Ce li-au B,E,G/ Numai ce li-au C,V/

faci ponturi di păci și a s-închina și cu multu dar pentru
oștile moschicești ce peris<ă>.

Și domnii leșești cari iera în cetate încă să n-aibă nici
o nevoi dispre moscali, să margă și să închină craiului
5 Frederic. Și cu această tocmală au și deschis porțile, s-au
întat moscalii în cetate.

Iară craiul Lișintșii, mai înainte, cînd să bâte, di era
încungiurat<ă> Gdanțca di moscalii, au făcut meșterșug
c-un păscar. C-au mers acel păscar cu pește la acela ghină-
10 rar cari iera mai mari pe oștile moschicești, ș-au făcut ocaz
di la ghinăriul Lis, cari era mai mare pe o<a>ste moschi-
cească ca s<ă> poată umbla cu 2 o<a>meni pe mari, să
prind<ă> pește, ca s-aduc<ă> totdeauna pește ghinăriului
f. 432 Lis. Și credzîndu-l ghenăriul, i-au dat ocaz/ di volnicii
15 a umbla la pește.

Deci craiul Lecinschii s-au și îmbrăcat în haine pro<a>-
ste, împreună<ă> cu păscariul, ș-au și purces pi apă să
prind<ă> pește, făcîndu-s-a prinde pește, pîn-au eșit
din străjile moschicești. Și ieșînd la marginé, la un satu,
20 au și nemerit niște căzaci di donți umblînd pentru hrană.
Iar Lișinschii s-au și suit pe un cumtor, făcîndu-s<ă>
bolnav. Ș-audzînd căzaccii gemînd, nici în cas<ă> n-au
vrut să între, temîndu-s<ă> de boli.

1-23 *lipsește* D,M,P|| 1 face B,C/ de pace să să închine B,C,E,G,V/
multă dare B,C,E,G,V/ 2 perise C, perise B/ 3 Și Iară și B,C, E,G,V/
leșești C/carii era B,C/ cetate B,C/ *lipsește* încă B,C,E,G,V/ 4 nevoie despre
B,C/ și să margă să să închine B,C,E,G,V/ 5 Frederic B,C,E,G/ deschis C/ au deschis
porțile cetății și au întat E,G/ porțile B,C/ și au întat B,C/ 6 în cetatea Gdanțca
B,C,E,V, în cetate în Gdanțca G/ 7 *ante* Iară: 19 B,E,G, 21 C, 24 V/ Lișinschii
B,G,V, Stanislav Lișinschii C,E/ înainte B,C/ bătea B,C/ 7-8 de era cetatea
Gdanțca încungiurată de moscali B,C,E,G,V/ 9 cu un păscariu B,C/ Că au
mărșu B,C,E,V/ păscariu B,C/ pește B,C/ la ghenarul Leisu carele <careli C> era
B,C,E,G,V/ 10 mare B,C/ pre C/preste B,E,G,V/ oștili B, oștile C/ moschicești
B,C/ 10-11 și ș-au făcut ocaz acel păscariu de la Leisu ghenarul B,C,E,G,V/ 11
lipsește cari era... moschicească B,C,E,G,V/ 12 să B,C/ doi oameni pre mare B,C/ 13
prindă pește B,C/ să aducă B,C/ totdeauna B, înbrăcat C/ să prinze pește,
să fie pentru ghenarali G/ pește ghenarului Leisu B,C,E,V/ 14 crezîndu-l ghenar-
ul B,C,V/ 14-15 Și credzîndu-l... la pește. G/ de volnicie să umble pre mare B,C/ 15
să prinze pește să fie <fie C> pentru ghenarali B,C,E,V/ 16 *ante* Decii: 20 B,E,G, 22
C, 25 V/ Stanislav Lișinschii B,C,E,G,V/ și A/ înbrăcat B,C/ proaste B,C/ 17-19
și au purces împreună <dinpreună V> cu păscariul cu o luntre pre apă, făcîndu-să
a prinde pește, pînă ce au eșit din străjile B,C,E,G,V/ 19 eșînd B,C/ *după* margine
ad. la uscat B,C,E,V/ sat B,C/ 19-20 iar într-acia <întru acea C> vrîme au și
nemerit nește <niște C> căzaci și cu donți din oastea moschicească B,C,E,G,V/ 20
hrana B,C/ 21-23 Iar Lișinschii au și întat într-o casă și s-au suit pe un cuptoriu și
au început a gême, făcîndu-s<ă> că-i bolnav <de friguri C>. Iar căzaccii auzîndu pre
Lișinschii gemînd n-au vrut nici în casă să între temîndu-să de boală B,C,E,G/

di-au purces cu to<a>tă putere din Crîmu, să margă pi la cerchej<i>, să triacă munții asupra cazilbașilor pi la Derwent. Și prindzînd de veste cazilbașii, nu i-au lăsat să triacă, și au zăbăvit toată iarna acolo, pi la chercheji.
5 Și cît au zăbăvit la cherchez<i>, au început a face mistecături și tulburări în hăniel<e> cel<e> de suptu Moscu, ce-s la Căzan și la Hastrahan, a-i pun<e> hani și bei și lacumiț<i>. Și s-au întorsu iarăș înapoi la Crîm.

Ce și moscalii încă stau mulți, boțiți la marginea lor, 10 în preajma lor. Numai hanul, de to<a>mnă, cînd au trecut spre cercheji, au fost can stricat tătarii niște sati moschicești pi margine trecînd.

Iar moscalii, după<ă> ce au sosit la margi<ne> și-au vădzut ace stricăciuni de tătari și acele mestecături și 15 tulburări ce au început a face în hăniel<e> lor, n-au mai put<ut> răbda, ce au lovit și ei vo 20 și mai bini di sati tătărăști, cari trăesc pi di încolo di Azac, și le-au pus tot supt sabiile.

Apoi s-au pornit o sam<ă> di moscali cu căzaci să 20 marg-în Crîm. Și pe cîmpii Crîmului i-au apucat o iarnă gre, cu mari vicolii, și li-au perit mulți cai și o<a>meni. Ce n-au putut să mai margă și s-au întorsu înapoi, la marginea țării lor, pe la Poltava, pi la Harhov, di erniadză pîn-în primăvară. Ce sa va mai alegi di primăvar<ă>, 25 vremea va arăta.

1-25 *lipsește* M, P// 1 pre B, C// 2 cercheji B, C/ *repetă* să triacă munții A// 2-3 pre la cetate pre la Derwent B, C, D, E, G, V// 3 prinziind B, prinziindu C/ veste B, C// 4 pe B, pre C/ cercheji C// 5-8 *autograf* Neculce Și cit... lacumiț<i> A// 5 zăbăvit B/ cercheji B/ *lipsește* cît au zăbăvit la cherchez<i> C/ au și început B, C, D, E, G, V/ mestecături B, C// 6 tulburări în oardeli cele ce sînt supt ascultarea Moscului, ce sînt la Căzan B, C, D, E, G, V// 7 Astrahan B, C, D, E, G, V/ a le pune B, C, D, E, G, V// 8 *lipsește* și lacumiț<i> B, C, E, G, V/ și apoi s-au întorsu hanul B, C, E, G, V// 8-25 *lipsește* Și s-au întorsu... vremea va arăta. D// 9 Iar moscalii B, C, E, G, V/ sta B, C, E, G, V/ *lipsește* boțiți B, C, E, G, V// 9-11 la margine <margine C> în preajma tătărălor. Iar hanul cînd au fost trecut toamna spre cercheji B, C, E, G, V// 11 năste B, C/ sate B, C// 12 pe B, C// 13 *ante* Iară: 26 B, 30 C, 27 E, G, 33 V/ după B, C/ margine B, margine C/ și au B, C// 14-16 *autograf* Neculce și acele mestecături... ce au A// 14 acia B, acia C/ stricăciune B, stricăciune C/ de B, C/ aceli amestecături B, C, E, G, V// 15 tulburări ce au fost început B, C, E, G, V/ a face tătarii C, tătarii a face E, G/ hăniile B, C// 16 putut B, C/ ei/iei B, V/ vreo doaozăci și opt de sate B, C, E, G, V// 17 carii trăia pe <pre C> dincolo B, C, E, G, V/ de B, C/ Azacu C/ și i-au pus pre toți B, C, E, G, V// 19 *ante* Apoi: 27 B, 31 C, 34 V/ samă B, C/ de B, C/ cu/și cu E, G// 20 margă B, C// 21 iarnă foarte grea B, C, E, G, V/ mare vicol B, C, E, G, V/ oameni B// 22 Și n-au mai putut B, C, E, G, V/ înapoi B, C// 23 țării B, C/ pre¹⁻² B, E, G, pre¹ C, și pre² C/ Harcov B, C, E, G/ de au ernat B, C, E, G, V// 24 pină B, C// 24-25 *lipsește* Ce se va mai... arăta. B, C, E, G, V//

Cazilbașii încă într-acești 2 ani pol a domnii<i> lui Costandin-vodă s-au tot bătut cu turcii pre rău. Că în anul 7242<=1734>, au bătut cazilbașii pe turci, de n-au scăpat unul, că-i boțiș<ă> la o margine. De o parte / era 5 tîrgul Bagdatul și di altă parte era apa Efratului, de nu pute să fugă turcii nici într-o parte; că-i încungiuras<ă> de toate părțile, di n-au scăpat mai nemi.

Atunce au perit și Topal-pașe și cîțva pași, Topal-pașe cari fuses<ă> mai înainte vizir și era saraschier pi ace 10 o<a>ste.

Iară la văletul 7243<=1735> rădicat-au turcii mulțime di o<a>ste, ca la 200.000—300.000 di o<a>ste di-au purces iară asupra cazilbașilor. Și au pus sarascher pe Chiprului, și cu vo 30 de paș<i>, cu mulțim<e> di tunuri.

15 Iară cazilbașii s-au așădzat cu ordiia lor acolo între 2 munți pe un șes. Și-au făcut 2 meteredzi nu diparte unul de altul, cît să po<a>t-agiunge cu sinetii. Și-au făcut lagum în meteredzul din frunte, iar în cel dinapoi meteredz n-au făcut lagumuri. Și s-au tocmiț o<a>ste, pedestreimea, 20 în méteredzul cel din frunte cu lagumuri și-au rînduit o samă di o<a>ste călărimé sprintină pe de amîndoa părțile munților, supuș. Iar turcii, cum i-au vădzut pi cazilbași, s-au slobodzit cu mari năvălire asupra lor.

1—23 *lipsește* D, M, P// 1 *ante* Cazilbașii: 28 B, E, G, 32 C, 35 V/ întru acești B, C/ doi ani și șase luni B, C, E, G, V/ domnii B, C/ Costantin C// 3-5 Și au bătut cazilbașii pre turci, că-i încungiurase la o margine. Și de o parte era tîrgul <tîrgul, cetatea B, E, G> Bagdatul, Vavilonul B, C, E, G, V// 5 de B, C/ Efrahtului B, Efrathului C// 6 putea B, C/ încungiurase B, C// 7 după părțile ad. cazilbașii B/ di n-au scăpat mai nemi/și puțini au scăpat din turci B, C, E, G, V// 8 *ante* Atuncea: 33 C, 36 V/ Atuncea B/ *lipsește* Atuncea au perit și Topal-pașe și cîțva pași G/ Topal Osman-pașa C/ pașia B/ *lipsește* și cîțva pași, Topal-pașe C// 8-10 și alți pași cîțiva <lipsește G>. Iar acel Topal-pașia fusésie <au fost E> mai înainte vrême și vezir și atuncea era sarascheriu pre acia oaste turcească B, E, G, V// 9 care C/ fusésie mai înainte vrême și vizir și atuncea era sarascheriu pre acea oaste turcească C// 11-13 Tot pre aceli vremi rădicatu-s-au turcii cu mulțime <mulțime C> de oaste, ca la trii sute de mii și au purces B, C, E, G, V// 13 iarăș B, C/ cazilbașilor B, C/ sarascheriu B, C/ pre B, C// 14 Chiprului B, Cupruliolu C, Chiupruliolu E// 13-14 sarascheriu mai mare pre acea oaste pre Chiupruliolu G/ vro B, vreo C/ triizăci B, C/ pași B, C/ cu/și cu B, C, E, G, V/ mulțime de B, C/ după tunuri ad. puști mari E// 15 Iar B/ *ante* Iară: 35 C, 38 V/ cazilbașii B, C/ așezat B, C// 15-16 cu ordiia <urdiia E, G> lor pe <pre C> un șes lîngă năste <niște C> munți. Și au făcut doao meterezuri B, C, E, G, V// 16 departe B, C// 17 dejde la B, C, E, G, V/ cît/ce numai cît C/ poată B, C/ ajunge B, a agiungé / sinetile B, sinetile C, E, G, V/ Și au B, C// 18 din/ cel din B, C, E, G, V/ iar în meterezul cel din urmă B, C, E, G, V// 19 tocmiț/ așezat E, G/ oastea <oaste B> cazilbașilor B, C, E, G, V// 20 meterezul B, C/ și au B, C// 21 de oaste B, C/ o samă de călărimé G/ pre C/ amîndoa B, C// 22 părțile B, C/ *lipsește* munților B, E, G/ supuși B, C/ *ante* Iară: 30 B, E, G, 36 C, 39 V/ au văzut C, E, G, V/ pre cazilbași B, C// 23 s-au și B, C, E, G, V/ mare năvălire B, C//

Dar cazîlbaşii s-au făcut a fugi înapoi, de au lăsat meteredzul cel cu lagum, di-au întrat turcii într-însul / şi îei au întrat în meteredzul cel dinapoi.

Şi aşe, cum au început a s<ă> bate, s-au şi aprinsu 5 lagumurile ş-au început a arunca pe turci. Şi după ce s-au potolit lagumurile, îndată s-au şi slobodzit cazîlbaşii în turci a-i omori pe cari mai scăpas<ă> di lagumuri; iar cari plecas<ă> fuga din ordiie fi prinde cazîlbaşii cei supuş de pi supt munţi, di-i lua pe toţ de grumadz.

10 Dintr-atita som<ă> di o<a>ste ce fuses<e> di-abè au scăpat 1.000—2.000. Şi au perit saracheriul Chipruliul şi toţ paşii ciţ au fost într-ace o<a>ste. Şi vo 200 di tunuri au luat.

Cetăţile toate ce li luas<ă> turcii în trecuţi ani di la 15 cazîlbaşi acmu li-au luat cazîlbaşii toate înapoi. Şi acmu îmblă turcii de s<ă> ro<a>g<ă> să facă pace, dar încă nu s-au aşădzat pîn-acmu. Ce precum va mai lucra vremea, va arăta la rîndul său.

Fost-au dată pi taină agiutor împărătiase Moscului 40.000 20 moscali cazîlbaşilor, cu ghinărariul Lis şi cu portul schimbat cazîlbăşeşti. Şi turcii nu ştiia nimic di acel agiutor. Şi mai mult moscalii spârge temeul turcilor pe pedestrimè, iar pi călărimea turcilor cazîlbaşii fi bate mai rău. Şi multu s-au învâţat cazîlbaş<ii> la focu de moscal a da. /

1-24 *lipseste* D,M,P// 1 Dar]Iar B,C,E,G,V/ cazîlbaşii B,C/ înapoi B,C/ de] şi B,C,E,G,V// 2 cel din frunte cu lagum B,C,E,V/ cel din frunte G/ de au B,C// 3 şi îei]iar cazîlbaşii B,C,E,G/ dinnapoi B, dennapoi C// 4 aşa B,C/ să B,C// 5 după lagumurile <lagumurile C> ad. îndată B,C,E,G,V/ şi au început B, şi au şi început C/ pre B,C/ după]dipe A// 6 lagumurile B,C/ cazîlbaşii B,C// 7 pre B,C/ carii B,C/ scăpase B, scăpasie C/ de B,C/ iar carii C, iară carii B,V// 8 plecasă C, plecasie B/ urdie E,G/ îi]a-i A/ prindea C/ cazîlbaşii B,C/ ciei B/ supuş B,C// 9 di pe B, de pe C/ de-i luoa B,C/ *lipseşte* pe toţ B,C,E,G,V/ grumazi B,C// 10-11 Şi dintr-atita samă de oaste ce fusèsie <au fost C,E,G> abia de au scăpat vreo doao, trii <lipseste trii G> mii de turci <de oameni V, lipseste C> B,C,E,G,V// 11 perit şi B,C,E,G,V/ Chipruliul B, Chipruliolu C/ după Chipruliolu ad. careli era mai mare pre acea oaste G// 12 toţi B,C/ ciţi B,C/ într-acia B, într-acea C/ oaste B,C/ Şi au luat şi vreo două sute de tunuri, puşci di celi mari <lipseste puşci di celi mari C,V> cazîlbaşii de la turci B,C,E,G,V// 14 Cetăţili B, Cetăţile C/ ante Cetăţile: 31 B,E,G, 37 C, 40 V/ le luasă B,C/ în]mai în C,E,G/ de B,C// 15 cazîlbaşi B,C/ *lipseste* acmu B,C,E,G,V/ cazîlbaşii B,C/ înapoi] de la turci B,C,E,G,V// 15—16 Şi au început lucrurile a umbra să să aşeze să facă pace <pacé C> B,C,E,G,V// 16-18 *lipseste* dar încă nu... la rîndul său. B,C,E,G,V// 19-20 Iară pre aceli vremi să voroviia să fie <fiie B> fost dar împărătiase Moscului <pre anumè Anna Icannovna C> patruzăci de mii de moscali într-agiutoriu <întru agiutor C> cazîlbaşilor B,C,E,G,V// 20-24 *lipseste* cu ghinărariul Lis... de moscal a da. B,C,E,G,V// 23-24 *autograf* Neculce Şi multu... a da. A//

Franţozul, vădzînd că nu priimăsc moscalii pre socru-său Lişinschii crai în Ţara Leşască, şi cu nemţii, ş-au dat co<a>te cu Turcu să-nciap<ă> el gilciavă la nemţi, şi Turcul să de agiutor leşilor împotriva moscalilor. Deci 5 au şi sculat pe craiul Şpaniiei făr<ă> veste cu o<a>ste şi s-au coborît în Italia di-au luat cîteva cetăţ din Anapolé, cari le ţine Niamţul.

Dar Franţozul au pornit o<a>ste asupra Niamţului, ca s<ă> margă în Sacsoniia, şi n-au putut mergi, că nu l-au 10 lăsat Neamţul. Şi s-au şi lovit o sam<ă> di o<a>ste în cîteva rînduri. Şi uniori bate Niamţul, şi uniori Franţozul; dar tot mai mult bate Niamţul. Numai temeul oştilor nu s-au lovit niciodată, că nu cuteza nici cea parte, nici cea.

Iar în anu 7243 (=1735) au mersu şi 30.000 moscali 15 agiutoriu Niamţului, fo<a>rte o<a>ste bun<ă> aliasă, cu ghinărariul Lis, caria fuses<ă> şi la cazîlbaş<i>. Şi iar aşe s-au bătut într-acest an cîte o sam<ă> di oşti. Dar temeul tot nu s-au bătut, făr<ă> cîtu singuri moscalii s-au bătut 20 cu o sam<ă> di franţoz<i>, şi i-au bătut pre rău pre franţozi. La cari o<a>ste, capetile franţuzeşti, vădzînd ace/ f. 435 groznică bătai, au scris cărţi la craiul franţuzescu să facă paci, să nu s<ă> mai bată, că o<a>ste moschiciască iaste un nărod pré tari, nu pot nimic să prindă cu dînşi la bătai. 25 Di s-or mai bate, po<a>te să istovasc<ă> pe to<a>tă o<a>ste frunţuzască.

1-26 *lipseste* D,M,P// 1 ante Franţozul: 32 B,E,G, 41 V/ văzînd B,C// 1-3 nu primăscu moscalii şi nemţii pre socru-său Lişinschii să fie <fiie B> crai în Ţara Leşască, au dat cuvînt cu Turcul să înceapă B,C,E,G,V// 4 dea agiutoriu leşilor B,C/ inprovia B,C/ ante Decii Franţozul: 33 B,E,G, 39 C, 42 V// 5 pre B,C/ Hispaniia C, Ispaniia E,G/ fără de veste B,C/ oaste B,C// 6 de au B,C/ şi au G/cetăţi B,C// 7 care pînă la acea vreme <vrémie B> le ţinea <stăpîniia E,G> Niamţul B, C,E,G,V// 8 Dar]Iar B,C,E,G,V/ au]au şi B,C/ oaste B, oaste C// 9 să B,C/ Saxonii B,C// *lipseste* mergi B,C,G,V// 10 Niamţul B,C, Niamnul A/ samă de oaste <oaste C> B,C// 11 uneori bătea B,C/ şi uniori]iar alteori bătea B,C,E,G,V// 12 dar tot bătea mai mult B,E/bătea C// 13 nu cutedza nici o parte nici alta. B,C,E,G,V// 14 *lipseste* Iar în anu 7243 B,C,E,G,V/ ante Mers-au: 34 B,E,G, 40 C, 43 V// 14-20 Mers-au şi moscalii triizăci de mii <de oaste C> agiutoriu Niamţului, oaste foarte bună şi aliasă cu ghenearul Leisu <Leisii C> şi dîndu războiu singuri moscalii s-au bătut cu o samă de franţozi B,C,E,G,V// 20 franţozi A// 21 care oaste capetile franţozeşti B,C// 21-22 văzînd acel groznic războiu a Moscului <al moscalilor E,G,V>, au scris B,E,G,V, văzînd acea groznică batalie a moscalilor, au scris C// 22 franţozescu B,C// 23 pace B, pacé C/ să B,C/ oastea C, oaste B// *repetă* că oastea moschicească E// 24 pré]foarte V// după taré <tare C> ad. şi la războiu stau ca un ziduu <zid nemisat C> şi B,C,E,G,V// 24-25 nu pot cu dînşi să prindă <să prindă cu dînşii C> nemică la războiu. Şi de să vor B,C,E,G, nu pot prinde cu dînşi la războiu. Şi de să vor V// 25 poate B,C/ să-i <să o> istovască de tot pre oastea <oaste B> cea franţuzască B,C,E,G,V//

Ce acmu stă papa di Rîm și cu alte crăii tari ca să-i înpacî pi Niamțu cu Franțozul. Ce precum s-a alége, vremea viitoare va arăta.

Aceste toate s-au făcut în 2 ani pol în dzilile lui Costan-
5 din-vodă. Iar la ce s-ar mai alegi înainte s-or scrii la rînd,
la domniia lui Gligoriie-vodă.

A DOA DOMNIE A LUI GLIGORII GHICA-VODĂ,
VĂLET 7244 (=1735), DEC(HEMVRIE)15

Și după ce-au venit în Eș<i> în scaun, să arăta vesel,
10 cătră toț boerii cu dragoste. Numai i s<ă> cunoște fața,
că-i parie pre rău, și i-i rușiné, unde l-au scos văr-său
din Țara Munteniască. Ș-au și-nvățat de au mersu boe-
f. 435^v rime toată la gazda capigi-bașii cari viinis<ă> di-l puses/-în
scaun, di-au făcut mare jalobă c-au pustiit țara Costan-
15 tin-vodă și cu grecii lui, făcînd multe obiceiuri reli.
Ș-a trie dzi au și pornit pe capigi-bașe în grab', ca

1-6 lipsesc M,P// 1-6 lipsesc D// 1 ante Ce: 35 B,E,G,41 C, 44 V/ Ce după
aceia au stătut papa de Rîm B,C,E,G,V/ crăii B/ tare B,C, lipsește E/
ca să-i înpacî de i-au înpacî B,C,E, G,V// 2 pre B,C/ cuși cu E,G//
2-3 lipsește Ce precum... va arăta. B,C,E,G,V// 4 ante Aceste: 42 C,
45 V/ Aceste toate s-au făcut în doi ani și șase <șasie C> luni a domniiei <dintii
a E,G> mării-sali <a domniiei lui C,E,G> Constantin-vodă Mavrocordat <dintii
B> B,C,E,G,V// 5-6 lipsește Iar la ce... Gligoriie-vodă. B,C,E,G,V// 7 A doa
domniie <Domniia a doa E,G> a lui <a mării-sale lui B,V> Grigorie <Grigorii C>
Ghica voevoda <Voevod Ghica G> B,C,E,G,V/ voevoda M// 8 în anul <anul E>
7244 dechemvrie <în C> 15 B,C,E,G,V, lipsește M, P/ după 15 ad. zile. Cap 96 C, Cap
96 B/ Cap 101 P// 9 În anii 1736, deche<m>vrie 15 lipsește deche<m>vrie<e> 15 P/
Grigori voevoda au venit cu al doile domniie în Iași. Și să arăta M,P/ lipsește Și B,
C,E,G,V/ ante După <Dupre B,E>: 1 B,C,E,G,V/ ce au venit Grigorie <Grigorii C>
-vodă la scaun <scaunul domnului E,G> în Iași, să arăta B,C,E,G,V// 10 toți boierii
B,C/ cuși cu M/ dragoste<mar> dragosti cătră toți M,P/ Însă fața lui i să cunoștia
M,P/ să cunoaștea B,C// 11 pare B,C/ lipsește pre M,P/ și-i C/ și-i esti și cu rușini că
l-au scos M,P/ rușine B// 11-12 unde <undé C> îl scoséie Constantin-vodă din domniia
Țării Muntenesti <din domniie din Țara Munteniască C, din Țara Munteniască V>
B,C,E,G,V// 12 din Țara Munteniască<]din domniia Țării Muntenesti M,P/ Și au și
învățat B,C/ mărșu B,C// 12-15 Grigori voevoda îndată au poroncît boierilor și <de
P> au mersu la gazda lui capigi-bașă cu cari <carile P> vinisă de-l pusă în scaun,
să să jăluiască pre Costandin voevoda că au pustiit țara cu grecii lui M,P// 13 toată
boerimea B,C,E,G,V/ capegi B,C/ carele <careli C> vinisă de-l așezase în scaun
<în scaunul domnescu E,G, în scaunul domniiei în Iași C> B,C,E,G,V// 14 de au
făcut mare jalobă B] și au jeluît boierii cu mare jalobă C/ cum că au pustiit B,C,E,
G,V/ ad. marginal Costandin-vodă G// 15 după vodă ad. Țara Moldovii V/lipsește și
B,C,E, G,V/ după lui ad. cu oamenii lui B,C,E,G/ obiceiuri rele B,C// 16-2
Iară a triia zi au și purces capegi-bașia în grabă, de au mărșu de au așezat pre
Constantin-vodă în scaunul său în București <în Țara Munteniască C> B,C,E,G,V//

s<ă> margă și să pui și pe Costantin-vodă în scaun în
București. Că vinis<ă> numai un capigi-bașe la amîndouă
domniile să li mute și să li aședză. Și Costantin-vodă aștepta
pe capigi-bașe pe drum; nu-ntra în București pîn-a nu
5 sosi turcul să-l pui în scaun.

Deci cum au pornitu pi capigi-bașe din Iași, n-au
trecut patru, cinci ciasuri, ș-au și închis pe 2 boeri, anumia
pe Sandul Sturdze vornicul, cari fuses-în domniia dintii
pre drag lui Gligoriie-vodă și-l ținus<ă> la maré cinste,
10 și pe To<a>der Păladi visternicul.

Deci visternicului Păladi îi da pricină pentru catasti-
jeli țării și izvo<a>dile, că li-au luat toate Costantin-vodă,
și n-ave pe ce îi lua sama. Iar vornicului Sturdzii era mai
mare și mai gre închisoarea și scribă, arătîndu-i vin<ă>
15 că i-i rudă și l-au ținut că-i a lui, și l-au îmbogățit în dom-
niia dintii, și l-au cinstit mai mult dicît pe alții, și l-au
avut de credință bună.

Iară iel, cînd au scris Grigoriie-vodă din Țara Munte-

1-11 lipsește s<ă>... pentru D// 16-5 A triia zi au pornit în grabă pre capigi-bașă, ca să
miargă la Bucureștisă pui în scaun și pre Costandin voevoda, fiindcă la amîndoi dom-
niile <amîndoi domniiei P> numai un capigi-bașă vinisă<lipsește vinisă P>. Și Costandin
voevoda nu intra<în M> București, ce<il M> aștepta M,P// 2 vinisă B,C/ capegi-bașă
B,C// 2-3 la amîndoi domniisă-i ducă și să-i așeze <așeze B> B,C,E,G// 3 după așeze ad.
<pre C> la scaoneli lor C,E,G// 3-5 Iar Costandin-vodă au așteptat pre capigi-bașă
pe drum la <loc gol>. Și n-au mărșu <îndată C> în București pînă n-au sosit turcul,
capegi-bașe <lipsește capegi-bașe B,V>; și, ducîndu-l, l-au așezat în scaon <în scaonul
său B,E,G> în București. B,C,E,G,V// 4-5 lipsește pîn-a nu sosi turcul să-l pui în scaun.
M,P// 6-8 3. Iară Grigoriie-vodă, după ce<cie> au purces capegi-lășia din Iași n-au
trecut doao, trii ceasuri și au și închis pre doi boieri <boieri C>, anume pre B,C,E,
G,V// 6-10 Grigori voevoda, după ci au pornit pre capigi-bașă, îndată au închis pre
vornicul Sturza și pre visternicul Toader Paladii M,P// 8-11 lipsește Sturdze vornic-
cul... pricină pentru D// 8 Sturdzea B, Sturdzea C// 8-9 carele <careli C> fuséie <au fost
E,G,V> pre drag lui Grigoriie-vodă în domniia dintii B,C,E,G,V// 9 ținusă B,C/ la] în
E/mare B,C// 9-10 cinste, fiindu-i și niam și pre alt boieriu<boieriu C>, anume Toader
Păladii visternicul <ce fuséie visternic mare la Costandin-vodă C> B,C,E,G,V// 11
Deci visternicului <visternicul B> Păladii B,C// 11-r. 9 din p. urm. Sturdzii i-au dat a-
ceastă vină, adică că el li esti rudenii și la domniia dintii l-au cinstit și l-au și îmbogă-
țit. Iar el cînd i-au scris din Țara Munteniască n-au vrut să fugă în Țara Munteniască
și încă nici <și P> pre cialanți boieri nu i-au lăsat să fugă. Că di ar fi fugit la dînsul,
apoi nu l-ar fi mazilit di acolo. Iar lui Paladii da această vină, adică pentru ce au dat
lui Costandin voevoda catastihul și izvoadile visterii<i> și nu ari pre ci să <să-i P>
ia sama. M,P// 12 țării B,C/ izvoadele B, izvoadele C/ căci <pentru că E,G> le luasă
toate B, C,D,E,G,V// 13 n-avea B,C/ pi cé C]nicé B/ îi luaa B,C]să-i ei G/ era] îi era
B,C,D,E,G,V// 14 grea B,C/ închisoare C/ vină C// 15 că îi iaste B,E,V, că-i iaste C,G/
după rudă ad. niam D/ că-i]că iaste B,C,E,G,V/ înbogățit B,C// 16 decît B,C// 17 de
bună credință B,C,E,G,V// 18 Iar B/ iel]el B,E,G,V/ au scris] i-au poroncît B,E,G,V/
Grigori B,E,G,V/ la dînsul din Țara Munteniască D// 18-1 Iar Grigoriie-vodă, cînd
au poroncît din Țara Munteniască Sturdzii vornicului și altor boieri moldoveni să
fugă la dînsul în C//

f. 436 niască la dînsul și la alți boeri moldoveni să fug-în Țara Munteniască și i-au poruncit într-atîte rînduri, iel n-au vrut să primască să fug(ă), ca alții, ce încă au stătut el altora pricină să nu fugă. / Că-i dzice <vornicului> Sturd-
5 zia: „Di-ai hi fost îndemnător tu, și n-ai hi fost pricină să-i poprești, și aț hi fugit, eu astădzî n-aș hi fost mazîl din Țara Munteniască și aș hi și acmu în Țara Munteniască domnu. Și Costantin-vodă ar hi fost mazîl, dar nu ieu; că-n Moldova era să vii Mihai-vodă”.

10 Deci Sturdze rămăsesc(ă) la mari gro(a)ză și greu; s-apropies(ă) cumpănă vieții. Numai s-au tîmplat, nărocul lui, un patriiarhu mazîl di la Țarigrad, anumi Pais(ie), de vinis(ă) cu Grigoriile-vodă aice în Eș(i). Ș-au stătut di dzi, di no(a)pte cu rugăminte, și cu mari greu, dup(ă)
15 ce au trecut o săptămîn(ă), l-au ertat.

Socotiț acmu, fraților boeri, hirile domnilor! Să potrivești cu linul mărilor și cu sîninul ceriului. Cînd nu gîndești, să tulbură mările și ceriul nuoriadză.

Așe sint și hirile domnilor. Cînd trage omul nedejde
20 de bucuriie, atunce vine la scîrbă. Precum era măcar acest Sturdză, la domniia dintîi, maré și taré, ca un leu

1-2 *lipsește* și la alți... în Țara Munteniască D//1 boiari B/ moldoveni B/după fugă ad. la dînsul B,E,G//2 după poruncit ad. Sturzii vornicului C/ ieljel B, și el C,E,G,V//3 priimască B,C/ fugă B,C// ceși B,C,E,G,V//3-4 încă el au stătut pricină și altora să nu fugă B,C,E,G,V//4 Și-i dzicea Sturzii D//4-5 Și-i zicea Grigorii <Grigorie C>-vodă vornicului Sturzii: „De ai hi fost tu îndemnătoriu B,C,E,G,V//5 nu ai hi E,G, n-ai fi C// 6 să-i oprești și pe <pre C> alți boiari <boiari C> și de ați hi <fi C> B,C,E,G,V/ astăzi B,C/ hi¹⁻³ și fi C/ mazil B,C//7 în Țara Munteniască domnu domnu acolo B, C,E,G,V// 8 ar fi B, C/ mazil B,C//9 ieu eu B,C,E,G,V// *lipsește* dar nu ieu D/ că în Moldova B,C] că aici în Moldova E,G/ vie C, vie B// 10 Decii Sturdzea <Sturzea C> vornicul <vornicul Sturzea D> rămăsese la mare groază și în grea urgiile <cit C>; i să apropiase <apropiasie C> B,C,E,V, Decii Sturzii vornicului îi era viața rămasă la mare groază și la grea urgiile; i să apropiasă G// 10-15 Vornicul Sturza au rămas la mari griji și la cumpăna vieții. Norocul lui că s-au întîmplat în Iași Paisii, proin patriiarhu <patriiarhu P> al Țarigradului, cari venisă cu Grigori voevoda. Și acela mult s-au rugat lui Grigori voevoda, și așa l-au slobozit M,P//11-12 vieții B/ Numai nărocirea <norocirea C> lui că să tîmplase <întimplasă C> atuncia un patriiarh mazil B,C,E, Numai nărocirea lui au fost că să tîmplasă atuncia un patriiarh mazil G/ unjde era un D// 11-13 Numai nărocirea lui că să tîmplasă un patriiarhu mazil de la Țarigrad atuncia, de venisă cu Grigori-vodă aicia în Iași V// 12 de B,C/ pre anumé Paisie C, *lipsește* B,E,G/Paisie D//13 de] carele D/vinise B, vinisă C/ Grigorii B,C,E,G/ aicea B,C/ Iași B,C//13-14 Și au stătut tare acel patriiarh <patriiarhu C> la Grigorii <Grigorie C>-vodă, cu multă rugăminte, de zi, de noapte, și cu mare greu B,C,E,G,V/ după stătut ad. acel patriiarh D//14 după rugăminte ad. la Grigorie-vodă D/ după B,C//15 săptămînă B,C/ repetă l-au G/ după ertat ad. și l-au slobozit de la închisoare C// 16 Socotiți, fraților boiari, acum D// 16-4 *lipsește* B,C,E, G,V,M,P// 18 să tulbură atuncia să tulbură D// 20 măcar și acesta D//

asupra tuturor: ce vre iel și ce dzice iel, aceia făce și Gligoriile-vodă; iar acmu la cît vinis(ă)! Care să pome-
nști puterea lui ce ave la domniia lui Gligoriile-vodă înnapoi.

f. 436^v 5 Iară cînd au fost a patra dzi, dup(ă) ce-au șădzut în scaun, au boerit boerii după obicei, anumi: pus-au pi Costantin Costachi sin Gavrilă vel-logofātu, iarăși cum au fostu logofātu, / pi Iordachi Cantacozino vel-vornic din Țara de Gios și pi miné, Ioan Neculce, iarăș vel-vornic di Țara di Sus, pi Costantin Psăolus hatman, pe Grigorașco vel-postelnic, grec țarigrădan, din toț greci <i> acestor 2 domni, el mai bun și mai înțelept și cilibii, nămai tot hire de grec. Precum iaste hire mai ales de lup decît de dulău, așe și el nu iaste lup, decît să pricepe mai mult
10 nic di Țara di Sus, pi Costantin Psăolus hatman, pe Grigorașco vel-postelnic, grec țarigrădan, din toț greci <i> acestor 2 domni, el mai bun și mai înțelept și cilibii, nămai tot hire de grec. Precum iaste hire mai ales de lup decît de dulău, așe și el nu iaste lup, decît să pricepe mai mult
15 dulău decît de lup. Nămai nu ave pre multă treceri la stăpîn, dup(ă) cum îi era slujba bună și omenie.

Pus-au pe Iordachi Pășcanul Ca(n)tacozino vel-spătar; pe Gavril Costachi Gavrilă vel-ban; pe frati-său Toader vel-păharnicu; pre Costachi Razul vel-vist <ernic>;
20 pri Lupul Gheuca vel-stolnic, prie Alistarhu vel-comis. Aceste au fost boiarii lui Grigoriile-vodă în a doa domniie.

Iară după ce s-au așădzat boeriile și s-au mai curățit de calabălcuri, au st(ă)tut di au scos banii stiaului, grei

2 *după* vinis(ă) ad. marginal în domniia a doa D//3 domniia dintîi a lui D//4 *lipsește* înnapoi D// 5 *ante* Iară: 4 B,C,E,G,V, 5 D, 6 M, *lipsește* P// 5-6 Iară a patra dzi, pre obicei, au boerit boiarii (boiarit boiarii B). Pus-au pre B,C,D,E,G,V// 5-20 Grigori voevoda a patra zi au boerit pre aceștia: Costandin Negel vel-log(o)făt, Iordachi Cantacoz(ino) Delianul vel-vor<ni>c, Ioan Neculce vel-vor<ni>c, Costandin Ipsilant hat<man>, Grigoraș, grec, vel-post<elnic>, Iordachi Cantacozino Pășcanul vel-spat<ar>, Gavril Costachi vel-ban, Toader Costachi vel-pah<arnic>, Costachi Razul vel-vist<iernic>, Lupul Ceuca vel-stol<ni>c, Alistarhu vel-com<i>s M,P// 7 *lipsește* sin Gavrilă B,C,D,E,G,V/ log<o>făt C/ iarăș logofăt mare B,E, iarăș vel-logofăt D, G,V, *lipsește* C// 8 pre B,C/ Cantacozino-Delianul B,C,D,E,G,V/ vel-vornic] vornic mare B,E//9 și pi miné] pre B,C,D,E,G,V/ *lipsește* iarăș B,C,D,E,G,V// 10-11 pre Costandin Ipsilanti, grecul, hatman <vel-hatman G>, pre Grigorașco, grec fiind de niamul lui, vel-postelnic B,C,E,G,V// 11-18 *autograf* Neculce grec țarigrădan... vel-spătar A// 10 de¹⁻² B,C/ Psăolus] Ipsilanti D// 12 celebru D// 11-16 *lipsește* din toț greci <i>... îi era slujba bună și omenie B,C,E,G,V// 13 firea iaste mai aliasă D// 14 iaste] era D/ mai mult firea de dulău D// 15 trecere pre multă D//16 stăpîn] domnu D/ *lipsește* bună D//17 *lipsește* Pus-au B,C,E,G,V//17-18 pre¹⁻³ B,C/Cantacozino-Pășcanul B,C,D,E,G// 18 Gavril B/ *lipsește* Gavrilă B,C,D,E,G,V/ pre frate-său Toderășco Costachi B,C,G,V//19 Toderășco E/ Toader Costachi D/ visternic B,C//20 pre¹⁻² B,C/ Gheuca] Opișan B,C,D,E/ pre Lupul Gheuca Opișan vel-stolnic G, *lipsește* V/ Aristarh B,C,E,G,V//21 Aceștia era B,C,E,G,V,M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M/ în] intru M,P/ în domniia a doa B,C,E,G,V// 22 *ante* Iară: 5 B,C,V, 6 D/ așezat boeriile B,C// 22-23 *lipsește* Iară după ce s-au așădzat... au st(ă)tut di M,P// 23 *lipsește* de B,C,E,G,V/ calabălcurile B,C/ *lipsește* au st(ă)tut di B,C,D,E,G,V//

bani pi to(a)tă țara. Și au scos dăjdi pi boeri mazili, și pi popi, și pe mănăstiri, și au rupt testamentul ce făcuse Costantin-vodă cu blăstăm.

Și au scos și circimărit, câte cinci lei de cîrsmă în 5 toată țara. Și iară au stricat blăstămul ce iera făcutumai înainte, să nu dea.

Ș-au ales boeri, ș-au pornit pi la ținuturi cu banii stiaului, din dzi întâi a lui ghenar, cu mare sirguială și grabă di bani.

1. 437 10 Și bine / n-au trecut ghenar, să istovască zlotășii banii stiaului, au și păzit în luna lui fevr(u)ar di au scos văcărît câte un leu di cal și câte un zlot di vită, iarăși cu mare grabă.

Atuncea să tîmplas(ă) Costantin Costachiie Gavrilă, 15 ce să poriclea Negiel, că ave un negel în nas din naștere, cari ieria logofătu marie și era cu zlotăria la Suciavă. Și mergînd la mănăstiră la Suceviți, sosind într-o simbătă sara la mănăstiră, în 28 di dzili a lui februar, au șădzut cu

23-3 Grigori vovoda au scos banii stiaului, foarte cu asuprială și pre toată țara. Au rupt testamentul lui Costandin vovoda ce-l făcuse mănăstirilor, mazililor și preuților cu mari legături (și blăstăm M) să nu dei dajdi niciodată. Pus-au mănăstirile, mazilii, preuții și diaconii la greli dăjdi M,P// 1 pe¹ B, pre C/ toată C//2 popi] preoți D// 1-3 Și su stricat legătura ce făcuse (ce au fost făcut E,G) Costantin-vodă cu blăstăm (lipsește cu blăstăm V) să nu dea dajde mazilii, (și C) mănăstirile și preoții de țară B,C,D,G,V// 3 după blăstăm ad. să nu dea dăjdi D// 4 Scos-au cîrsmărit M,P/ lei B,C/ circimă B,C,E,G/ după cîrsmă ad. Dar apoi numai într-acel an au luat circimărit V// 5 lipsește în toată țara V/ după țara ad. dar numai într-acel (întru acel C) an au luat circimărit B,C,E,G// 5-6 lipsește Și iară au stricat... să nu dea. B,C,D,E,G,M,P// 7 Și au C/ boieri C/ și au C/ pre C// 7-8 Și au triimes boierii pre la ținuturi cu banii stiaului și cu mari sirguială. M,P// 7-9 lipsește Ș-au ales boeri... și grabă di bani B,E,G,V// 8 sirguială C/ lipsește și grabă di bani M,P// 9 de C// 10-11 lipsește Și bine n-au trecut ghenar... lui fevr(u)ar di M,P// 10-12 Și luund banii stiaului au scos văcărît, câte un leu de cal și câte un zlot de vită B,E,G,V// 11 au și păzit înși în C/ februar C/ lipsește di C/ Scos-au și văcărît M, P// 12 de¹⁻² C/ și iarăși foarte în grabă M,P// 14 ante Atuncea: 6 B,C,E,G,V, 7 D, 12 M, lipsește P/ Atuncea să timplase C, lipsește M,P/ Costachie C/ Costandin Costachi (Costachi Costachi P) ficior (ficiorul P) lui Gavrilă, ce-i zice și Negel M,P/ lipsește Gavrilă C,D//14-16 Atuncea să timplasie și Costantin Costachi, ce era logofăt mari de era cu zlotăria B,E,G,V// 15 ce-l poreclia D]ce-l poreclia de-i zicea C/ că avea C/ nașterea lui C/ din naștere în nas P//16 care era atuncea C/ logofăt mare C/ și era]au fost orînduit M,P/ repetă orînduit P// 17 lipsește la² M,P/ Sucevița B,C/ lipsește sosind într-o M/ simbătă C//18 mănăstiră C//17-2 lipsește sosind într-o simbătă... dispré dzuă P// 18-2 sara, februar 28, șăzut la masă cu iegumenul și cu alți mazili. A doao zi diminața s-au sculat M// 17-6 și sosind sara la mănăstiră, au mîncat bucate cu egumenul și cu alți boieri. Și diminața, sculindu-să de noapte să margă la biserică și eșind afară, l-au lovit o ameteală ce să zice damla și pină în doao, triiceasuri (numai V) au mai trăit și au murit B,E,G,V// 18 de zile C/ februar C/ șezut C//

igumanul și cu alți mazili la mas(ă), di-au mîncat bini sara. Iar cînd au fost dispré dzuă, s-au sculat să margă la biserică duminică diminața. Și n-au apucat să agiungă în biserică, și l-au și lovit o ameteală, di-au cădzut gios în 5 mijlocul mănăstirii. Și luindu-l ficiorii în braț(ă), de(a)be l-au dus pîn' la chilie, și peste un cias au și murit.

Apoi l-au adus slugile lui la Iaș(i), și i-au eșitu vodă înainte și cu toată boerime, și l-au îngropat la Mitropolii, afară, lîngă ușa bisericii, c-așe ș-au pofit iel, să nu-l 10 îngro(a)pe în biserică.

Și mari cinste i-au făcut la-ngropare; și mai mulți o(a)meni striga „Dumnedzău să-l erte” dicît „să nu-l erte”. 1. 437^v Că măcar că era om mînios și zavisnic / asupra unora, după cum is pizmătari niamul Gavrilăștilor, dar ave 15 unili și lucruri bune. Că era om și harnic, nici mitarnic sau lacom, și era și om libovnicu, ospătători.

Dragă-i iera cinstea, și mai alias(ă) dicît toate era ce mai bun(ă), că s(ă) punea tari în prici cu domnii și cu alții pentru țară. Sta di s(ă) price, ca s(ă) nu o jăcu- 20 iască. Pentru aceia nărodul mai mult striga „Dumnedzău să-l iarte”.

1 igumenul C/ mazili]boieri C, mazili boieri D/ masă C/ bini sara]bucate C//2 despre zio C// 3-4 ad. marginal duminică diminața. Și n-au apucat să agiungă la biserică D, lipsește M,P// 4 și l-au lovit o ameteală ce să zice damla și au cădzut C,D, și îndată l-au lovit o ameteală și n-au apucat să agiungă (să meargă P) la biserică, ci au căzut M,P// 5-6 luundu-l slugile, (abiia C) l-au dus în (pină în G) chilie și pînă în doao, trii ceasuri au murit C,D// 5-12 L-au luat ficiorii în brațe și l-au dus la chilie; au mai trecut (au trăit P) un ceas și au murit. Iar slugile lui i-au adus trupul la Eși. Grigori vovoda și cu toți boierii i-au eșit înainte și l-au petrecut pînă la Mitropolie și acolo l-au îngropat, cu mari cinsti, lîngă ușa bisericii, afară, după cum însuși el s-au pofit. Și tot norodul au strigat: Dumnezău să-l erti M,P// 7 l-au dus B,E,G,V/ slugile lui C, lipsește B,E,G,V/ Iași B,C/ i-au (au B,E,G,V) eșit Grigorie-vodă B,C, D,E,G,V// 8 înainte cu toată boerimea B,E,G,V, înainte și cu toți boerii C// 8-10 și l-au dus la Mitropolie și l-au îngropat în țințirumul bisericii B,E,G, și l-au dus la Mitropolie de (și V) l-au îngropat în țințirumul bisericii, că așa (au fost dzis și V) au fost lăsat cuvîntu (că așa au pofit el) în viața lui, să nu-l îngroape în biserică (ce în țințirumul bisericii V) C,D,V// 11 mare B,C/ făcut domnia B,C/ la îngropare B,E,G, la îngroparea lui C/ lipsește mai C// 11-12 și fiind om, creștin bun, mulți din nărod striga „Dumnedzău să-l iarte”. B,E,G, și fiind om bun și puindu-să pentru țară cătră domnie în viața lui, ca să le fie mai ușor din bir, mulți din nărod striga „Dumnedzău să-l iarte”. V// 12 oameni din nărod striga „Dumnezeu să-l iarte” C/ striga din oameni D/ lipsește dicît „să nu-l erte” C// 12-21 lipsește dicît „să nu-l erte”... să-l iarte”. B,E,G,V,M,P//13 măcar C/ lipsește și zavisnic C,D// 13-14 lipsește după cum... Gavrilăștilor C,D// 14 avea și lucruri bune C// 15 și om harnic C/ nici era C,D// 16 și ospătătoriu C,D// 17 Dragă îi era cinste C/ ale(a)s(ă) decît C//18 ce mai bună era C/ să C/ tare C/ price C// 19 de să priciia C/ să nu o jecuiască C//20 aciea C/ multu striga C/ Dumnezeu C//

Și noă încă ni s(ă) cade, celor ce om citi, di vremi că sta pentru țară cu bini, să dzicim „Dumnedzău să-l iarte”. Că boeriul cari stă cu biné pentru țară di s(ă) puni, macar di-ar vini și la primejdii v(i) eșii, i s(ă) cade de la ace 5 țară și di la peminteni a-i da mai multă cinste dilaudă, dicît de hul(ă).

Făcutu-i-au și giupîniasa lui, unde l-au îngropat, mormînt di piatră frumos, ca s(ă) rămie di pomeniri.

Iar în locul lui au pus pe Donici Darie logofātu mare, 10 care fusăs(ă) și mai în trecuț ani.

Iar cînd au fost în luna lui april, în săptămîna cea mari, în post la Paști, n-apucas-a istovi nici banii stia- gului, nice văcărîtul bini, ș-au și scos și hîrtii greli, de nu pute o(a)minii nici la biserică să margă, să-ș cati de 15 sufletu, să s(ă) pricistuiască, sau la Paști să păscuiască, f. 438 ce păscuia pin păduri, cu ferăli sălbatici, / ascundzîndu-s(ă), săracii, di hîrtii.

Făcut-au tot atunce salohor(i) și cară la Voziia. Scos-au atunce di-au datu mazilii și cai împărătești: 20 în doă rînduri 400 cai.

Rînduit-au tot atunce, în luna lui mai, și o(a)meni să

1-8 *lipseșc* B,E,G,V,M,P// 1 noao C/ să C/ vom ceti C// 1-2 *lipsește* di vremi... cu bin- C// 2 zicem C/ Dumnezeu C// 3 boeriul C/ care C, carele D/ bine C/ de să pune, mă cari de ar vini C// 4 vieții C/ să C/ acca C// 5 de C/ pămînteni C/ *lipsește* mai C/ cînsté C/ diși C// 6 *lipsește* dicît de hul(ă) C// 7-8 *lipseșc* C,D// 9 Iar/Și B,E,G,V/ *după* pus ad. Grigorie-vodă C,D,E,G/ pre Darie (Darie B,V) Donici B,C,D,E,G,V/ log(o)fat B, logofăt C/ Grigori voevoda au pus logofăt mari pre Darie Donici. M, P// 9-10 *auto- graf Neculce* mare, care fusăs(ă) și mai în trecuț ani A// 10 careli mai fusésie și mai în trecuți ani C,D, *lipsește* B,E,G,V,M,P// 11 *ante* Iară: 7 B,C,E,G,V, 9 D, 14 M, *lipsește* P/ *lipsește* în săptămîna cea mari C// 11-12 april în 16 zile, în postul cel mare, nu apu- cas(ă) D// 11-16 În luna lui april, în săptămîna patimilor, au scos greli hîrtii pre oamini, de nu putia, ticăloșii moldoveni, nici la biserică să margă (repetă să meargă P), să-și caute de suflet, ci și Paștile li-au făcut prin păduri M,P// 11-16 din p. urm. lui april în 16 zile, în săptămîna cia mare, au scos hîrtii; și celelalte slujbe nu apucase bine (lipsește bine E,G) a le istovi. Eșit-au atunce salahori și cară la Voziia și (pa- tru sute de V) cai împărătești în doao rînduri, cîte patru sute de cai, de s-au trimis la Poartă, Șis-au rînduit tot atunce oameni să taie lemnu (lémne E,G) și să-l scoată să-l ducă la Cartal, pe Dunărea, să facă pod. Că începuse a umbla moscalii să strice pace cu turcii, precum arată mai înaintea. Și aceste nevoi toate în cinci luni să gră- mădisse pe țară. B,E,G,V// 12 în post la Paști în postul cel mare C/ nu apucas(ă) C// 13 nici C/ bine C/ și au C/ gréli C// 13-17 *lipsește* de nu pute... săracii, di hîrtii. C// 17 *lipsește* săracii M,P/ hîrtii hîrtiieri P// 18 atunce C/ Triimis-au salahori M, P/ salahori C,D// 19 atunce C/ de au dat C/ mazilii C/ împărătești C/ doao C// 19-20 Scos-au în doao rînduri pre mazili cai împărătești 400 cai au dat (la P) săracii mazili M,P// 19-20 împărătești: cîte patru sute în doao rînduri D// 20 cîte patru sute de cai C// 21 atunce C/ *lipsește* și C/ 21-1 oameni să taie lemnu și să-l scoată la Cartal C, oameni să taie și să scoată lemnul la Cartal D// 21-2 Vinitu-i-au (Venit-au P) poroncă di la Poartă să facă pod presti Dunăre. Că turcii au început să strici pace cu moscalii M,P//

mai și sco(a)tă lemnul la Cartal pe Dunări, să facă pod. C-au început a umbla să strici pace moscalii cu turcii. Ce precum s-a alége di acest lucru, s-a scrii înainte, la rîndul său.

5 Toati aceste nevoi mari într-acești cinci luni să boșis(ă) totodată pi țar(ă).

Și era pre cu gre(u) o(a)menilor, că de iarnă vitele muris(ă), și de pine pe multe locuri duce lipsă, că nu rodīs(ă) de anul trecut. Și neguțitorii cu datorie, sim- 10 țindu de nepace, nu da un ban cu datorie nimărui. Și zloțași(i) ave dispre domnu mari scîrbă de zapciilicu. Ce s(ă) mira bieț(ii) o(a)men(i) ce s-or face capetele. Că s(ă) fugă n-ave încotro, numai în codrii, de răul zloțașilor.

15 Iar piste vară, viind viziriul la Cartal, la Dunări, ieșit-au ialoviț(ă) pi țar(ă), di 2 ug(hi), ce iera în vis- terii la banii stiaului o ialoviț(ă), și 2 pile de pîni. Așij- dere și alte pile, di ug(hiu) pilă, ce li-au dus la Hotin. Așijde(re) și alt rînd di pili (di) ordzu grele, cîte 2 pili f. 438^v 20 la un ug(hiu), / și cinci civerturi.

1 Dunăre C// 2 Că începuse C,D/ moscalii să strice pacea cu turcii C// 3-4 Precum arată mai înaintea la rîndul său C, Precum să va scrie istoria la rîndul său D, *lip- sește* M, P// 5 Toate aceste C/ într-aceste C/ boșis(ă) grămădisă C,D// 5-6 Toati ne- voile aceste să grămădisă diodată, adică în cinci luni, pre săraca țară M,P// 6 pe țară totodată C// 7-14 *autograf Neculce* Și era... răul zloțașilor. A// 7 greu oamenilor B,C/ *lipsește* că M,P/ viteli B,C// 8 murise B, murisă C/ vitile (multe P) le murisă iarna de boală M, P/ *lipsește* și M,P/ piine B, piine C/ pre C/ ducea B,C/ ad. *marginal* ducea lipsă V// 9 rodīsă B,C/ nu rodīs(ă) piinile D/ piine vara nu rodīsă și era lipsă M,P/ *lipsește* de B,C,E,G,V/ *lipsește* de anul trecut M,P/ neguț(i)torii B/ *lipsește* cu datorie B,C,E,G,V/ simțind B,C// 9-10 Neguțitorii au simțit de nepaci și nu da oamenilor bani în datorii M,P// 10 un/nici un B,C,E,G,V/ nemărui cu datorie B,E,G,V/ da- toriile C/ nemărui C// 11 zloțașii avea despre C/ mare C// 11-14 Boiarii zloțași de la Gri- gori voevoda ave mari (repetă mare P) scîrbă pentru bani; ticăloșii moldoveni fu- gila prin codri de răul (frica P) zloțașilor M,P, *lipsește* B,E,G,V// 12 să C/ bieții oa- meni C/ ce ș-or faci capetele C, ce-ș vor mai face capeteli D// 13 să C/ n-avea încotro C/ nămai A/ numai în codri doar C, numai doar în codri D// 15 *ante* Iară: 8 B,C,E, 9 V, 22 M, *lipsește* P/ Dunărea C// 15-20 viind veziriul la Dunăre, la Cartal. eșit-au grêle ialovițe și chile de piine (de griu E, G) și de orzu, în doao, trii rînduri și li-au dus la veziriul la Cartal și la Hotin. Și au scos și cinci civerturi întru acel an.B,E,G,V// 15-1 Viziriul au sosit la Cartal presti Dunăre. Scos-au ialovițe și chile pre țară (pre țară chile P), grîu, orzu, și li-au dus la Hotin. Scos-au și cinci ciferturi. Toati aceste li-au dat țara într-un an. M,P// 16 eșit-au C/ ialovițe pe țară de doi C/ ug(hi) galbēni C,D/ era C/ vistierie C// 17 ialoviță C/ doao C// 17-18 pile¹⁻² chile C,D/ piine C// 18 Așijderea C/ de C/ ug(hiu) galbîn C,D/ pilă chilă C,D// 19 Așijderea C/ de C/ pili chile C,D/ de² C,D/ *după* gréli ad. chile C/ doao C/ pili² chile D, chile de orzu C// 20 la un ug(hiu) la un galbîn D, de galbîn C//

Aceste toate li-au dat într-acest an a domnii(i),
mării-sale lui Gligori-vodă.

Să lăsăm acmu aceste ale țării și să începem de altile
străine.

- 5 Vizirul viindu la Dunări, la Cărtal, ne(a)vîndu pace
cu Moscul, precum s-a scrie înainte la rîndul său, au trimis
ban(i) lui Gligori-vodă să facă o(a)ste muldoveni. Și
Gligori-vodă au trimis pe sup(t) munte, la Cîmpul Lungu,
la Vicov, la Berghem, de-u st(r)însu de cei o(a)men(i)
10 tineri, cu sineț(ă), ca vo (op)tu sute, de le da bani și
tain, de i-au ținut la Eș(i) toată vara.

Gligori-vodă tot nu uita rușine ce i-au făcut vāru-său
Costantin-vodă, de l-au scos din Țara Munteniască. Ce
tot să zavistue amîndoi la Po(a)rtă de s(ă) pîrfe unul pe
15 altul, ca să-ș de peste cap unul altue.

Iară cî(n)du au fostu mai despre to(a)mnă, vinie
yeshții bun(e) lui Gligori-vodă de la vizirul, purtîndu

1 Aceste C/ după dat ad. țara C/ întru C/ an 7244, a domnii lui Grigorii Ghica-vodă
D/ domnii C/ 2 salî C/ Grigorii C/ 1-4 lipsește Aceste toate... străine B,E,G,V, lipsește
a domnii(i) mării-sale... străine. M,P/ 3-4 lipsește Să lăsăm acmu... străine. C,D, anu-
lat A/ 5 Iar vizirul C/ viind C/ Dunărea C/ Cartal C/ 5-6 lipsește ne(a)vîndu pace...
la rîndul său C/ 5-7 Iar vezirul, viind la Cartal, trimis-au banii lui Grigorii-vodă
să facă oaste (oameni de oaste G), moldovēni B,E,G,V, Vizirul au trimis bani la
Grigori voevoda să facă oaste moldoviniască M,P/ 5-17 autograf Neculce A/ 6 mai
înainte D/ trimis-au bani C/ 7 Grigorii C/ să facă oameni de oaste D/ oaste moldo-
yēni C/ 8 Și au trimis Grigorie (Grigorii C)-vodă B,C,E,G,V lipsește Grigori-vodă M,
P/ pre C/ supt B,C/ 8-9 la Cîmpul Lungu, la Vicov, la Berghem la Soceavă, la Cîmpul
Lungu, (și E,G) la Niamțu, la Bălătești și la Grumăzești (și E,G) la Bacău, la
Comănești B,E,G, la Cîmpul Lungu, la Niamțu, la Bacău, la Comănești C,V, la Cîm-
pul Lungu, la Vicove, la Comănești, la Bălătești, la Grumăzești D, la Vilcove (Vi-
cové P), la Cîmpul Lungu M,P/ de au strînsu B,C,D,E,G,V/ 9-11 și au strînsu 400
oameni tineri cărora le da lîafă și tain și i-au ținut M,P/ 9 lipsește de cei B,C,E,G,V/
oameni B,C/ 10 sinețe B,C/ ca vreo trii, patru (patru, cinci D) sute B,C,D, E,G,V/
bani lipsește bani G, lîafă și tain zaharea și cle (di cé E,G) le trebuia B,E,G, bani,
lîafă și tain, zaharea, mîncare ce le trebuia (di ce le trebuia mîncare V) C,V, lîafă, bani
și tain, bucate ce le trebuia D/ 11 deși B,C,E,G,V/ Iași B,C/ toată B,C/ 12 ante Grigo-
rii: 8 B,G, 9 C, 12 D, 10 V, 24 M, lipsește E,P/ voevoda M/ lipsește tot P/ ad. marginal ru-
șinea D/ 12-r. 5 din p. urm. Grigorii-vodă tot nu uita Țara Munteniască și cerca la
vezirul (vizirul C) și la Poartă ca să margă iarăș domnu în Țara Munteniască. Și i
vinia vești bune de la frate-său terdzimanul (terzimanul C) și de la vezirul (vizi-
riul C) că-i va fi pre voie. Și i-au vinit poroncă de la vezirul lipsește că-i va fi...
vezirul C) să margă Grigorii (Grigorie C)-vodă la Cartal, la Dunărea, la vezirul
(vizirul C), dzicînd (Grigorie-vodă C) cătră boiari (Grigori-vodă E,G) că-l chia-
mă vezirul (vizirul C) la sfat. Dar nedejde avea pin (prin C,E,G) adeverință că de
acolo de la Cartal lipsește de la Cartal C,V) va merge domnu în Țara Munteniască.
Și s-au gătit îndată cu bucurie (bucurie C) și au purces de au mārșu la vezirul
(vizirul C) B,C,E,V/ 13 Costandin voevoda, vārul său M,P/ din domniia Țării Mun-
teneshi M,P/ 14-15 lipsește de s(ă)pîrfe... unul altue. M,P/ 16-1 Iar lui Grigori voe-
voda fi vinia vești buni de la vizirul, prin silința (frățini-său M) a terzimanului M,P/

trebil(e) frate-său terdzimanul. Și i-au vinit și poroncă
să margă la vizirul la Cartal, arătîndu în vedial(ă) că-l
cheam(ă) la sfat. Deci îndată s-au și gătit, cu mare po-
fal(ă) și bucurie, și au și purces cu taină, să-l puie domnu
5 în Țara Munteniască.

f. 439

Iar Costantin-vodă, simțîndu de lucrurile lui / Gli-
gori-vodă, au și răpedzit pe vāru-su Mihălachi spătarul
la Țarigrad, la muftiul și la cîzlar-aga și la alții de curte
împărătiască, și s-au tocmit trebile bine de la împărăție.
10 Și au trimis și alți boeri la vizirul, cu multe vorbe pro(a)ste
asupra lui Gligori-vodă, la vizirul și la hanul.

Cîndu au sosit Gligori-vodă la vizirul la Cartal, bucurie
s-au schimba(t) în voe ră, cu lucrurile(e) stricate, și
încă și în scîrbă mare dispre hanul. Care, cu multă chel-
15 tuial(ă) de mari sumi de bani au dat vizirului și hanului
și abie s-au aședzat lucrurile dispre amîndoi părțile, de-u
vinit iar înapoi în Eș(i), la scaunu-ș. Și i-au poruncit
vizirul să-ș caute Țara Muldov(ii), să o stăpîniască bine,
să nu o răs(i)pască, iar de Țara Munteniască să-ș aședze,

1-19 autograf Neculce A/ 1 Lui Grigori voevoda i-au venit poroncă M,P/ 2 lipsește la
Cartal M,P/ 4 și cu bucurie P/ lipsește și³ D/ cu taină de au mārșu să-l puie D/ ca
să-l puie M,P/ 1-5 ad. ulterior de altă mină să-l puie domnu în Țara Munteniască A/ 6
Iară B/ simțînd B,C/ Au simțit Costandin voevoda, domnul muntenesc au și (și au
P) răpedzit M,P/ lucrurile C/ 7 Grigorii B, Grigorie C/ răpedzit/trimis E,G/ pre C/
lipsește vāru-său B,C,E,G,V/ spătarul B,C/ Rosăt M,P/ 8 lipsește și¹ M/ de/din B,C,
E,G,V,M,P/ curtea împărătiască B,C/ 9 și au tocmit M/ s-au-ș-au A/ tocmit/ședzat
E,G/ toate trebile B,C,E,G,V/ lipsește bine B,C,D,E,G,V,M,P/ împărăție B,C/ 10-
11 Au trimis și pre alți boeri la vizirul și la hanul, cu M,P/ Și au trimis și
pre alți boiari la împărăție la vezirul cu piră asupra lui Grigorii-vodă și la hanul V//
10 boiari B,C/ vezirul B, vizirul C/ la vizirul și la hanul și cu multe D/ multe vorbe
pro(a)ste/piră B,C,E,G// 11 Grigori B,C/ voevoda M/ lipsește la vizirul B,C,E,G,
lipsește la vizirul și la hanul M,P/ 12 Iar cînd B,C,D,E,G,V/ Deci cînd M,P/ Grigorii
B,C/ voevoda M/ lipsește la Cartal M,P/ 12-13 la vizirul la Cartal (la Cartal la vezi-
riul B,G,V, lipsește la vizirul E) i s-au schimbat bucuriia în voie rea, găsindu (gă-
sind C) lucrurile (lucrurile C) schimbate (și C,V), stricate B,C,E,G,V/ 12-14 bu-
curiia s-au prîfăcut în scîrbă, (că M) s-au găsit toati lucrurile stricati; hanul cu mari
scîrbă s-au arătat asupra lui Grigori voevoda. M,P/ 14 mare scîrbă V/ despre hanul
și despre vezirul (vizirul C) B,C,E,G,V/ 15 deși E/ maresome B,C,E,V, mare somă
G/ vezirului B, vizirului C/ 14-16 Dat-au Grigori voevoda vizirului și hanului mul-
țime de bani și cu mari nevoi s-au aședzat trebile M, lipsește P/ 16 abia B,C/ Iași
E,G/ lucrurile C/ despre amîndoa B/C/ de au B,C/ 17 iarăș înapoi la scaonu-și
(scaonul său E,G) în (la V) Iași B,C,E,G,V/ 16-17 lipsește dispre amîndoi... la sca-
unu-ș M,P/ 17-18 poroncit vezirul (vizirul C) lui Grigorie-vodă (lipsește vodă V)
să-ș B,C, E,G,V/ Moldovii B,C/ 17-2 Vizirul au poroncit lui Grigori voevoda să nu
mai tragă nădejdi de domniia Țării Munteneshi, ci să-și păzască bini țara sa, Moldova
să nu o răsipască. Și mai mult să nu mai amestici pre Costandin voevoda,
că apoi l-a scoati și din domniia Moldovii și încă a pătîmi și urgi
M,P/ 19 răsipască B,C/ să se așeze (așeze C) B,C,E,V/

să nu mai înble mestecîndu, c-apoi nici în Moldova n-a hi, și va petrece mare urgie.

Așe sintu prieteșugurile turcilor; cini dă mai mult, acela-i mai prietin și mai bun.

- 5 Costantin-vodă, fiindu aice domnu în Moldova și înțelegîndu de Mihai-vodă că i-i giuruită domnie la munten<i> de vizirul, au înblat la Mihai-vodă de s-au legat cu prieteșug și s-au logodit pe o sor-a lui cu un ficior a lui Mihai-vodă, ce era mai mijlociu, anume Ștefan. Iar pe 10 de altă parte au înblat capichihăile lui Costantin-vodă la cizlar-aga [chihae] și la muftiul. /

f. 439^v Și cînd s-au trezit Mihai-vodă, s-au trezit numai cu giuruința, că Costantin-vodă l-au amăgit s-au luat domniia la munteni, și Gligorii-vodă aice, precum scrii mai sus.

- 15 Și iar, dup<ă> ce s-au dus la munteni, Costandin-vodă scriia la Mihai-vodă cum că nu-i pricina di smintial<ă> dispre dînsul, și-i dispre Gligorii-vodă, și el să țini di ace logodnă cu soru-sa și s<ă> gătiadză di nunt<ă>. S-au pornit boeri la Țarigrad să ia pi ficiorul lui Mihai-vodă, 20 pi Ștefăniț<ă>, și să-l ducă în Țara Munteniască, să de pi sor-sa.

1—11 *autograf* Neculce A//1 umble mestecînd B,C,E,V/că apoi B,C/n-a fi B, nu va fi C,E//2 și va pitrece mare urgie C, *lipsește* B,E,G,V//3 Așa sint prieteșugurile C/ turcilor] tuturor M/ cine dă C, cini le dă M,P//4 acela-ia acela iaste C/ *lipsește* mai prietin M/ acela esti mai bun pretin P//3-4 *lipsește* B,E,G,V/ *ad. ulterior de altă mîndă* cinidă... mai bun. A//5 *ante* Iară Costantin-vodă: 9 B,E,G, 10 C, 11 V, *ante* Costantin-vodă: 14 D/ încă fiindu domnu aici B,C,E, G,V//5-21 *lipsește* M,P//6 înțelegînd B,C/ că i-i că-i iaste B,C,E,G,V/ domniia B,C/ munténi B,C//7 veziriul B, viziriul C/ umblat C/s-au] au C,V//8 *lipsește* cu C,V/ prieteșug A//7-8 au umblat la Mihai-vodă și au scris de au legat prieteșug și au logodit pre domnița, sor<ă> <mării-sali B> lui Costantin-vodă, cu un ficior B,E,G//8 și au logodit pre domnița, sor<ă> <mării-sali B> lui Costantin-vodă, cu un ficior C,V//9 *lipsește* mai B,C,D, E,G,V/ anume Ștefăniță <Ștefănițe B> beizadea <beizade B> B,C,E,G, anume Ștefan beizadea D/ pre B,C//10 umblat B,C/ *lipsește* chihae B,C,D//12 s-au trezit²⁾ au fost B,C,E,G,V//13 că] pentru că E/ l-au amăgit Costantin-vodă G/ și au B,C//14 la munteni] Țării Munteneste B,C,E,G,V/ și Grigorii-vodă au vinit domnu aici <aicea C> în Moldova <cu a doao domniie V>, precum mai sus s-au scris B,C,E,G, V, și Grigorii-vodă au luat domniia aici în Moldova, precum mai sus scrie D//15 Iar <Iară C> Costantin-vodă, duple <după C> ce au mărșu în Țara Munteniască, scria B,C,E,G,V//16 de smintială B,C//17 despre B,C/ și-i] și iaste B,C,E,G,V/ despre Grigorii B,C/ ține B,C/ să ține el E//17-18 de acia logodnă ce au făcut cu ficiorul lui Mihai-vodă <*lipsește* cu ficiorul lui Mihai-vodă E> și să să gătiască de nuntă B,E,G,V, de acea logodnă ce au făcut cu Mihai-vodă, să ia ficiorul lui Mihai-vodă, Ștefăniță beizade pe domnița, sor<ă> <mării-sali B> lui Costantin-vodă <*repetă* și> să să gătiască de nuntă C//18 și au B,C//19 pornit] trimis E,G/ boiarii B/ pre boiari, pre Mih<ă>lachi spătariu C și pre alții trimițîndu-i la Țarigrad să aducă pre ficiorul C/ să ia] să aducă B,E,G,V//19-20 pe¹⁻² B, pre¹⁻² C//20 Ștefănițe beizade B, Ștefăniță beizadea C,D,E,G,V// *lipsește* și să-l ducă B,C,E,G,V/ să dea pre domnița, pre soru-sa D] să facă nuntă B,C,E,G,V//

Iar Gligorii-vodă, di aice din țară, nu s-au lăsat cu atîta, ci-au tot păzit di-au scris cu taină la Mihai-vodă, di-au stricat cu sora lui Costantin-vodă, s-au luat pi o fată a lui Psăolus Costantin hatmanului, frate cu chiurce-bașei. S-au 5 mai făcut și altă logodnă, cu fata lui Mihai-vodă ce mai mari, s-o de dup<ă> ficiorul lui Gligorii-vodă cel mai mari, dup<ă> Scarlatu. Și ficiorul lui Grigoriie-vodă [e] era di 15 ani, și fata lui Mihai-vodă di 25 ani. Deci cînd au agiuns boerii muntenesti la Țariigrad pi uliț<ă>, iar nunta ficiorului Mihai- 10 vodă giuca, [și] au luat pi fata lui Costantin hatmanului. Deci Costandin-vodă au rămas la mari rușini.

Apoi Costantin-vodă nu s-au putut lăsa rușinat și au jăluit la Po<ă>rtă pi Mihai-vodă, și i-au întorsu cheltuiala 80 pungi bani. Și-ncă au îndemnat și pi niște dator- f. 440 15 nici / a lui Mihai-vodă di l-au pîrît. Și-ndată au închis pi

1 *ante* Iară: 10 B, E, G, 12 C, 15 D, 13 V, 28 M, *lipsește* P/ Grigorii B,C/ de aici din țară, din Moldova B,D,E,G,V, de aici din Moldova C/ cu] pre E// 1-3 Grigori voevoda, în pizma lui Costandin voevoda, au scris la Mihai voevoda di au stricat logodna cu sora lui Costandin voevoda M,P// 2 ce au B,C/ de au B,C/ cu] pe B,V, pre C,E/ *după* vodă *ad.* puind pre dumnealui <puind pre vornicul E> Iordachi Cant<ă>cozino Delianul de au scris <în casăli domnești la Frumoasa E> și cu giurămînt denainte patriiarhului Paisie <înainte patriiarhului Paisie și cu giurămînt E> E, *marginal* C//3 de au B,C//3-4 de au stricat logodna cu domnița, sora mării<i>-sali, lui Costantin-vodă <sora lui Costantin-vodă D,E,G, sora lui Costantin-vodă Mavrocardat C>. Și au făcut tocmală de au luat Ștefăniță beizadea <beizade B,V> ficiorul lui Mihai-vodă <*lipsește* ficiorul... vodă D> pre o fată a lui Costantin hatmanului Ipsilanti. Și au <fată a hatmanului Costantin Ipsilanti Grecul. Și au D,E,G, fată a hatmanului Costantin Ipsilanti Grecul, a fratelui Manolachi chiuci-bașe înpărătescu. Și au C> B,C, D,E,G,V/ fată a lui Costandin Ipsilas hatmanul. Și au M,P// 5 voevoda M/ cîa mai mare B,C/ *lipsește* ce mai mari s-o de M,P//6 după B,C, după Scarlat beizadea G/ ficiorul un ficior a M,P/ Grigorii B,C/ mare B,C/ după Scarlat beizadea B,C,D,E,V, *lipsește* G//6-7 Grigorii voevoda, adică după Scarlat. Scarlat era <de M> 15 ani, iar fata M,P// 7 Grigorii B,C/ era de cinsprăzéci ani B,D, era de vîrstă de cinsprăzéci ani C/ și fata] și domnița B,V, iar domnița, fata C,D,E,G// 8 voevoda M/ di] era de B,C,D,E,G/ doaozăci și cinci de ani B,C,D,E,V/ *lipsește* ani G/ *după* 25 *ad.* Și, precum mai sus s-au scris, au pus Grigorie-vodă pe vornicul Iordachi Cantacozino Delianul de au scris la Mihai-vodă și cu giurămînt înaintea patriiarhului Paisie G/ Decii B,C/ agiunesă A, agiunsu B,C/ boiarii B,C// 9-11 la Țarigrad <spătariu Mihălachi și alții C> și mergînd pre uliță la Mihai-vodă, au văzut nunta <lui Ștefăniță beizade C> ficiorului lui Mihai-vodă giucînd și au luat pre fata hatmanului Costantin <grecul C,E,G> Ipsilanti <fratelui chiurci-bașia D> precum mau sus s-au scris B,C,D,E,G,V// 8-11 *lipsește* Decii... rușini. M,P// 11 *lipsește* B,C,D,E,G,V// 12 *lipsește* Apoi M,P/ Iară Costantin-vodă nu s-au lăsat cu atîta, ce au jeluît D, Costandin voevoda nu s-au lăsat rușinat, ci au jăluit M,P// 12-14 Iar Costantin-vodă nu s-au lăsat <cu atîta G>, ce au jeluît la Poartă pre Mihai-vodă. Și i-au întorsu Mihai-vodă lui Costantin-vodă toată cheltuiala, optzăci de pungi de bani <înd Manolachi chiurci-bașia acești bani C>. Și au îndemnat B,C,E,G,V// 13 voevoda M/ cheltuiala nunții M,P// 14 de bani D/ au] au mai M, P/ pre B,C/ nêște B// 15 voevoda M/ de B/ de l-au pîrît la Poartă C/ de l-au pîrît la Poartă. Și Poarta au închis pre Mihai voevoda M,P/ îndată B,C/ au] au B,C,E,G,V/ pi] pre B,C//

Mihai-vodă, di-au rămas și la închiso<a>ri. Ce s-a mai lucra, vreme viitoare va arăta.

De merat lucru iaste di Mihai-vodă, domnu bătrîn, și cu ce minte și hărnicii îl știām că iera! Și acmu 10 ani, 5 di cînd s-au mazilit, i-au stătut nărocul, sārăcul, tot înpotrivă, di-au rămas tot amăgit și di o parte și di altă. Iar mai înainte era el putincios să amăgiască pi alții, iar nu alții pi dînsul.

Numai po<a>te Dumnedzău s-au mîniet di i-au luat 10 darul. Dară Dumnedzău, cum s-a-ndura cu mila sa, va faci.

Dzice H<risto>s la Ievanghelii că, dacă s-a îpuți sare, bucatile cu ce s-or sara? Trebui să socotim și noi aciasta, că di vremi că cei mari, stăpînii noștri, îmblă amăgindu-s<ă> unul pi altul pentru lăcomia și cinstea 15 aceștii lumi și calcă pravilile și legăturile cu giurămînt celi adivăraté, dar noi, cești mici, vădzînd pi cei mari, cum li vom ținea, sau cum ne va da Dumnedzău bine sau spori sau bișug? Numai iarăș înainte, cum a fi mila sfînții salé, ni-a-ndrepta.

20 Să lăsăm di acmu domnie a doa a lui Gligori-vodă și să scriem di celi streine ce s-au făcut în dzilile lui. /

f. 440^v

Pîn' la vălet 7244 (=1736) mart s-au și pornit moscalii, o sam<ă> la Hastrăhan și la Căzan și la alte hânii tăt<ă>-

1-23 lipsește di-au rămas... hânii tăt<ă>-M, P//1 de au B, C/ închisoare B, închisoare, C//1-2 lipsește Ce s-a mai... arăta. C, D//1-20 lipsește Ce s-a mai lucra... Gligori-vodă și B, E, G, V//3 iaste jera D//3-6 De mirat era de Mihai-vodă cu cé vredniciile era. Și atunci, după ce s-au mazilit de aici, din Moldova, i-au stătut norocul înpotrivă vreo zéce ani <ad. marginal>, de au rămas C//4-5 Și apoi zéce ani, după ce s-au mazilit, i-au stătut D//6 de¹⁻² C/alta C//7 înainte vrémie C/ putincios el C/ pre¹⁻² C//9 poate fi D//9-10 Numai Dumnezeu, cînd să mîniie pre om, poate fi să depărtiază cu darul său. Iar apoi, cum să îndură cu mila sa, face. C// 10 Și iarăș Dumnezeu, cum să va îndura, așa va face. D// 11 la Sf<inta> Evanghelie C/ s-a jă va C// 12 bucateli C/ s-or jă vor C/ Trebuiaște C// 13 din C/ vrémie C/ lipsește că D/ stăpîni ai noștri D/ um blă C//14 pre C/ cinste C//15 pravilile C/ legăturile C/ ad. marginal cu giurămînt A// 16 celi adevărate C/ vâzînd C/ pi pre C// 17 le vom putea să le ținem C/ Dumnezeu C/ bine C// 18 sporiu C/ iarăș C/ lipsește înainte C/ cum] precum D/ va fi C// 19 sale C/ ne va îndrepta C, D// 20-21 Să scriem di céle streine ce s-au lucrat în dzilele lui <mării-sale lui B, V> Grigorie Ghica vovoda, în domniia a doa B, E, G, V, Să scriem ce s-au lucrat printr-alte țări streine în zilele mării-sale Grigorii Ghica vovoda, în domniia a doa C, Lăsăm acum istoria lui Grigorii-vodă, să scriem ce s-au lucrat pin țări streine și în pămîntul Moldovii, în dzilele lui Grigorii Ghica-vodă, în domniia a doa D// 22 ante în: 11 B, E, G, 15 C, 19 D, 16 V/ În anii <anul E> de la facerea <zidirea C> lumii 7244, pornit-au <pornitu-s-au C, E, G> moscalii B, C, E, G, În anul 7244, în luna lui martie, s-au și pornit moscalii D// 22-23 În anii 7244 pornitu-s-au o samă de moscali la Astrahan și la Căzan și asupra altor oarde și hânii, ce sînt V// 23 samă B/ o samă la Căzan și la Astrahan și asupra altor oarde și hânii C, E/ Astrahan B, D/ Căzan B/ la alte] asupra altor oarde și B, G/ lipsește tăt<ă>-răști B, C, D, E, G, V//

răști, ce sîntu supt ascultarea Moscului, înțelegînd di celi fapte ce-au făcut hanul Crîmului, di s<ă> burzului-asupra Moscului, di i-au bătut și i-au supus iarăș cum au fost suptu Mosc.

5 Iar o sam<ă> di oaste, moscali, căzaci, calmîș<i>, s-au pornit cu Les ghen<ă>rarul asupra Azacului; și o sam<ă> di moscali și iarăș cu căzaci și cu zaporogeni, cu Minih ghen<ă>rar, s-au pornit asupra Crîmului.

Deci cei moscali cari mersesă la Azac au încu<n>-giurat Azacul și au început a-l bate. Și căzaccii și calmîșii cari era cu dînșii au început a bate ș-a tot tăe pe nohai<i> ce trăesc pe dencolo di Don.

Înțelegînd turcii, au și pornit pe căpitan-pașe cu cîteva galioané, cu leventii, ca s-apere Azacul.

15 Și aproapeindu-s<ă> de Azac, au eșit un soltan cu nohai care era pe de cea parte di Don. S-au sfătuit solta<nul> cu căpitan-pașe, de-u eșit levincii afar<ă> din galioani pe uscat ș-au purces asupra moscalilor împreună cu soltanul. Și, dîndu bătai, așe au bătut moscali<i> pe turci

1-4 lipsește M, P// 1 sint B, C/ și înțelegînd G/ de acéle B, D, G, V, de acéle C, E //2 ce-au făcut]ce făcuse B, C, V, ce au fost început E, G/ după Crîmului ad. a face E, G/ de s-au <i-au D> burzului B, D, de s-au buzurluit C, V, de s-au fost burzului G//3 di]și B, C, E, G, V/ după bătut ad. pre toți C/ iarăși să fiie <fie C> supt ascultarea Moscului B, C, E, G, V, iarăș cum au fost, iarăș supt ascultarea Moscului D// 5 Iară B/ samă B, C/ de B, C/ și căzaccii și calmîșii B, C, D, E, G, V//6 s-au pornit]au purces B, E, G, V// 5-8 Din poronca împăratului moschicescu, Iăescu <Lăis P> ghenărariul au purces cu oasti moschicescă la Azac, iar fert-marșal fon Meneh <Miistrul P> iarăș, cu altă oasti moschicescă, s-au pornit la Crîm M, P// 6 Leisu ghenalul B, E, G, V, Leishin ghenal C, Leisin ghenal D/ și iarăș B, E, G, V//7 samă C/ de B, C/ lipsește iarăș B, E, G, V/ cu căzaci și cu căzaci zaporojeni B, C, E, G, V//8 Menih ghenal B, C, E, G, V// 9 Decii moscalii cari mersesă B, C, E, G, V, Decii cei moscali cari mersesă D/ Azacul]cătatea Azacul B, E, G, V/ a să bate C, D/ Și]Iar C, M, P/ cari C/ lipsește cari era cu dînșii M, P// 10— 12 Și au început căzaccii și calmîșii cari mersesă cu moscalii a bate și a tăia pre nohaii cari trăia pe dincolo de Don B, E, G, V// 11 după dînșii ad. cu moscalii D/ și a tăia pre nohaii ce trăescu pre dincolo de Don C/ lipsește tot M, P/ lipsește pe M, P// 13 ante Iară turcii înțelegînd de aceasta: 12 B, E, G, 16 C, 19 V/ ante Turcii au triimes pre căpitan: 32 M/ după pornit ad. din Tarigrad G/ pre B, C/ pașă B, pașia C// 14 galioane B, C/ cu]și cu B, E, G, V/ levinții B, C, E, G, V/ lipsește ca M, P/ apere]aprinză M// 15 apropiindu-să B, C/ cu C/ eu eșit A/ i-au și eșit înainte un soltan D/ nohaii C// 15-17 lipsește Și aproapeindu-s<ă>... căpitan-pașe M, P// 16 cari era di céla M, P/ era]trăescu D/ lipsește pe E, G, V/ de² B, C/ Și s-au sfătuit soltanul B, C, D, E, G, V//17 cu]și cu E, G/ pașia B, pașă C/ de au B, C, E/ levinții B, C, E, V, livinții G/ afară B, C/ galioane B, C/ Levinții au eșit afară din galioane M, P//18 pre B, C/ și au B, C/ dinpreună B, C, E, G, V//18— 19 și au purces, împreună cu un soltan și cu, V/ tatarii asupra moscalilor. Și dîndu-și bătai M, P// 19 Și dîndu-și războiu B, C, D, E, G așa B, C, lipsește M, P/ bătut]biruit M, P/ moscalii pre B, C//

și pe nohai, cât abe au scăpat puținei di au fugit în Crîm cu căpitan-pașea.

f. 441

Iar tătarii di peste Don, / cît n-au perit, s-au răsîpit; unii s-au închinat la moscali. Ş-apoi locul cel di cea parte di peste Don, cît îl ține tătarii, l-au supus peste tot. Ş-apoi Les ghin<ă>rarul au stătut prenpregiurul Azacului pîn la iuli.

Și vâdzînd turcii și tătarii și pașa din Azac că nu le mai vini agiutor, au închinat cetate moscalilor, și moscalii au slobodzit pe turci, di s-au dus la Tarigrad cu pace.

10 Iar Les ghin<ă>rarul moschicesc, dup<ă> ce au luat Azacul, au aşădzat o samă de o<a>ste în Azac, și în olatul Azacului, pe tătari; și s-au sculat, împreun<ă> cu hanul calmișăsc, și s-au dus la Crîm, la cei moscali.

Minih fertu-marșalic și cu căzaci și cu donți s-au sculat de la Poltava și au purces și ei asupra Crîmului, iar în luna lui mart. Iar hanul, cu toat<ă> tătărime și cu turcii ce iera în Crîm, li-au ieșit în timpinare pre cîmpii Crîmului. Și așe da năval în toate dzilele moscalilor.

Iar moscalii tot s-apăra, nici să mera, numai s-apăra 20 den tunuri, pîn' ce au început a s-apropie de poarta Crî-

1 lipsește și pe nohai B,C,E,G,V,M,P/ cît foarti tari, cît M,P/ abila B,C/ puținei B, puținei C, puținei turci levînti D / de B,C//2 pașa B, pașla C/ și au fugit cu capitan-pașa în Crîm M,P// 3 Iară B/ tătarii B,C/ de piste B,C, carii era de peste D/ cîti B,C/ răsîpit B,C/ iar unii C, E// 3-4 lipsește Iar tătarii... la moscali. M,P// 4 Și locul cel din căia B,C,E,G, V, de² B, C/ piste B,C// 4-5 Moscalii au luat de la tătari tot locul cît fasti de presti <despre P> Don supt a lor stăpînire M,P// 5 ținea B,C/ l-au supus moscalii peste tot D, l-au supus moscalii tot B,C,G,V, l-au supus moscalii tot de l-au luat E/ Și apoi B,C, lipsește M,P/ Leisu B,E,V, Leişin C, Leisii D, Lăis M,P// 6 ghenerealul B, ghenereal C/ prin C, pin B/ cetății Azacului D/ pînă în luna lui iulie B,C,E,G,V// 7 vâzînd B,C/ pașla de Azacu B,C,E,V// 7-8 Turcii și tătarii, vâzînd că nu le mai vini agiutoriu, au închinat cetate Azacul moscalilor M,P// 8 vine agiutoriu B,C/ cetatea B,C/ și iar B,C,E,G,V,M,P// 9 slobozit pre B/ slobozit pre toți turcii din cetatea Azacului C/ de B,C/ pacé C// 10 ante Iară: 13 B,E,G, 17 C, 20 V, 37 M/ lipsește Iar M,P/ Leisu B,E,G,V, Leişin C, Leisii D, Lăis M,P/ ghenerealul C/ moschicescu B, C, lipsește M,P/ după B,C// 11 cetatea Azacul B,C,D,E,G, V oaste în cetate în Azac D/ în Azac în cetate M,P// 11-12 așezat o samă de oaste moschicesc în cetate <cetate C> în Azac <Azacu C>, iar pre tătari i-au așezat în olatul Azacului B,C,E,G,V/ lipsește și în olatul Azacului, pe tătari M,P// 12-13 iar el și cu ceilaltă oaste moschicesc s-au dus la Crîm la ceilaltă oaste moschicesc M,P/ lipsește și s-au sculat... la cei moscali B,C,E,G,V// 13 cei ceilalți D// 14-15 Iară Menih feldmarșal s-au sculat de la Poltava cu cîteva mii de moscali și de căzaci și de donți și au purces B,C,E,G,V// 14-18 Feldmarșal fon Menih cu oaste moschicesc au sosit în cîmpii Crîmului, iar tătarii cu turcii li-au eșit înainti. Și în toati zilele da năvală moscalilor M,P// 15 ei B,C/ iar iarăși B,E,G,V, iarăși C// 16 martie C/ ante Iară: 14 B,E,G, 19 C, 22 V/ toată tătărimea B,C/ toată tătărimea E// 17 era B,C/ după eșit ad. moscalilor B,C,E,G,V/ întru întimpinare B,C,D,E,G,V// 18 așla le da năvală tătarii moscalilor în toate zilele B,C,E,G,V// 19 Iară <Iar C> moscalii nici să mira, numai cît <ci tot M,P> să apăra din tunuri <și din pușcile cele mari G> B,C,E,G,V,M,P/ numai cît D// 20 după tunuri ad. din pușcile cele mari D/ pînă B,C/ a să apropiia B,C/ Crîmului Orului B,C,E,G,V//

mului. Iar cînd au fost la p<o>arta Crîmului, așe li-au dat tătarii un chiot cu năval<ă>, cît părea c-or treci peste moscali. Și-au perit multime <de> tătari acolo. /

f. 441^v

Apoi tătarii, neputînd sprejini, numai li-au căutat 5 a-i lăsa în Or pre moscali. Iar moscalii au început a bate Orul den pușci și cambarale. Îl îndese 2 dzili iar cînd au fost a trie dzî noapte, tot da năvali la po<a>rtă vîrtos, di-au aruncat 180 cambaralé.

Iar o sam<ă> dintre dînșii s-au furat noapte ș-au sărit 10 preste șanțu, pre unde nu s<ă> păzie tătarii și turcii. Și-n faptul dzuîi așe i-au lovit moscalii pre den dos și cea pre den față, ș-au dobîndit cetate Orul în luna lui <mai>. Și au perit și atunce multime <de> turci și tatar<i>.

Și dup<ă> ce au luat cetate Orul, au întrat în luntru ș-au 15 început a lua tîrguri și cetăți, ș-a arde, ș-a prăda. Și pe urmă, precum s-au scris mai sus, vinit-au și ghenărarul Les, cu hanul calmișăsc, în Crîm, de prăda și arde și ii.

1 Iar cînd au fost Moscalii au sosit M,P/ poarta B,C/ Crîmului Orului B,C,E,G,V/ așla B,C// 1-2 Crîmului, turcii și tătarii <turcilor și tătărilor P> au făcut mare chiot și năvală asupra moscalilor, atîta cît să păriia <cît să spăriesă P> M,P// 2 după tătarii ad. moscalilor B,C,E,G,V/ cu mare năvală B,C,E,G,V/ cît li să părea <tătărilor B,E,G> B,C,E,G,V/ că or trece preste B, că vor trece preste C,E,G// 3 Și au B,C/ multime B/ de tătari B,C,E,G,V,M,P// 4 sprejini focul moscalilor, li-au căutat numai B,C,E,G,V/ N-au mai putut tătarii să sprijiniască pre moscali, ci numai M,P// 5 lipsește pre moscali M,P/ ante Iară: 15 B,E,G, 20 C, 23 V, 41 M, lipsește P/ lipsește Iar M,P// 6 Orul cetate Orul C,V/ a bate Orul din tunuri <repetă din tunuri E>, din pușcile cele mari și din combarale E,G/ din B,C/ și din combarali B,M,P, și din combarele C/ și din combarele în doao zili. Iar cînd D/ lipsește îl îndese 2 dzile B, C,E,G,V// 6-10 Și au năvălit moscalii la poartă, iar noapte, a trie zi, au sărit moscalii prești șanțuri M,P// 7 triia zi noaptea B,C/ moscalii tot da vîrtos năvală la poartă B,C,E,G,V/ da năvală moscalii D// 8 di-au și au B,C,D,E,G,V/ o sută și optzeci de combarali B,C// 9 Iară o samă din <den C, de V> moscali s-au furat noaptea B,C, E,G,V/ Iară o samă de moscali dintre dînșii D/ și au B,C// 10 pre unde înăcătă B, C,E,G,V/ să păzia B,C// 11 Și în B,C/ zioii B,C// 11-12 Și în faptul zillii <zioai P> au năvălit moscalii și din față și din dos și au luat cetate Orul M,P/ așla B,C/ moscalii pre tătari <pre tătari și pre turci C, pre turci și pre tătari G> pre dincolo și alții pre dincoaci și au dobîndit B,C,E,G,V/ pre din dos pre tătari și ceilalți moscali pre din față D// 12 cetatea B,C/ în luna lui mai în doaozăci și șase <în șase C,D,V> B, C,D,E,G,V, lipsește M,P// 13 au perit atunce multă multime de turci și <de C> tătari B,C,V/ și de tătari D,E,G/ de tătari și de turci M,P// 14 Și Iară B,C,E,G,V/ ante Iară: 16 B,E,G, 21 C, 24 V/ după B,C/ după luat ad. moscalii B,C,V/ lăuntru B,C,E,G, V/ moscalii au întrat în lăuntru în Crîm D/ și au B,C// 14-2 Întrat-au moscalii înăuntru cetății. Ars-au, tăet-au, robit-au <robit-au, tăet-au P>. Mai mult decît 50.000 tătari au luat moscalii robi. M,P// 15 luoa și alte tîrguri și cetăți și au început a arde și a prăda B,C,E,G,V/ și pe Iar pre B,E,G,V, Iar mai pre C// 16 mai sus s-au scris B,C,E,V/ venit-au B/ lipsește și B,C,E,G,V/ ghenerealul Leisu <Leişin C> și cu B,C,E,G,V/ Leisii D// 17 calmișescu B,C/ de prăda și iai și ardea B,C,E,V/ în Crîm și au început și ei a prăda și a arde G//

Pe unde găsie robi, pe cei bătrâni îi slobodzie, iar pe cei <tineri> îi face oșteni. Mai bin<e> de 50.000 robi au luat.

Iar hanul tăt<ă>răsc au fugit cu o sam<ă> de tătari, cu cît au putut scăpa, înluntru, diparte, și n-au vrut să
f. 442 5 s/închine. Și cu cine mai putea, strînge turci și t<ă>tari, de tot zahăe cîte o arip<ă> moschiciască, de nu s<ă> pute lăți. Apoi au trimis Minih fertu-marșalic o sam<ă> de oaste moscali din Crîm la Cunburul.

Iar tătarii den Bugiag, fiind strînși toț la Vozîia, di
10 ceasta parte di Nipru, au ales o sam<ă> de mîrzaci și cu 12.000 de tătari di i-au trecut di cea parte de Nipru. Și i-au învățat să margă în preajma porții Orului, doar ar putea găs<i> niscarva zahară moschiciască, să o strice, neștiind că vin moscalii la Cîlbur.

15 Și purceînd tătarii pe cîmpii Orului, nu departe de Culbur, au vădzut coborîndu-s într-o vîlce vo trii sute căzaci, care merge înainte oștii moschicești. Și neștiind tătarii di cee oaste, s-au și slobodzit să-i è în unghi, ca niște ulii, pe acei puținei căzaci.

1 Iar pre undé găsiia robi îi scotea și pre cei bătrîni C. Iar pre undé găsiia robi, pre cei bătrîni B,E,G,V/ Și pre undé găsiia D/ slobozîia B,C/ pre cei tineri B,C,D,E,G,V// 2 făcia <facea C> oșteni. Și mai B,C,E,G, V/ bine B,C/ cînzăce de mii <lipsește de mii V> de robi au scos de la tătari B,C,E, G,V/ de robi au luat , au scos moscalii de la tătari D// 3 Iară B/ cel tătărăscu B,C, E,V/ samă B,C/ tătari B,C//3-4 Hanul tătărăscu cu o samă de tătari, cu cîți au putut scăpa, s-au dus innăuntru, M,P// 4 cîț/cîți B,C,D,E,G,V/ inlăuntru, departe B,C, E,G,V, inlăuntru, în Crîm, departe D/ și n-au vrut să sâ închine la moscali B,C,E,G, V, lipsește M,P//5 stringea B,C/ tătari B,C// 5-8 Și acolo au mai strîns tătari și turci și tot zăhăia pre moscali dispre o aripă a oștii. Feldmarșal fon Menih au trimes din Crîm o somă oasti moscali la Cîlbur M,P// 6 deși B,C,E,G,V/ zăhăia B,C/ aripă de oaste moschicească B,C,E,G,V/ nu sâ putea lăți B,C, nu sâ putea moscalii lăți E,G//7 Apoi Iară B,C,E,G,V/ ante Iară: 22 C, 17 E,G 25 V, lipsește B//7-8 Iară Menih <gheneral C> feldmarșal au trimis <triimis C> o samă de oaste moscali din Crîm la cetate la Cîlbur B,C,E,G,V/ Menih feldmarșal D/ la cetate la Cîlbur D// 9 lipsește Iar M,P/ tătarii B,C/ din Buciac B,C,E,G, de Bugiac P/ fiind Iera M,P/ strînși toți pre cîmpii Vozîii B,C,E,G,V/ toți strînși M,P/ de aceasta B,C,E,G,V// 10 de B,C/ samă de B,C//10-12 Soltanul au ales 12.000 <15.000 M> tătari și i-au <au P> trecut presti Nipru sâ meargă în M,P//11 doaosprăzece mii de tătari M,P/ de au trecut B,C,E,V/ cea B,C//12 porții B,C//12-13 doar <doară C> ari găsi niscă zahărea <zăirea E,G> B,C,E,G,V/ Orului, sâ găsiie zahară moschicească M,P// 13 sâ o apuce, sâ o strice B,C,E,G, sâ o apuce sâ o ia V//14 la Cunbrun A// la cetate la Cîlbur D// 15 tătarii B,C/ pre cîmpii B,C/ nuși nu B,C,E,G,V/ de Cîlbur B,C,E,G/ de cetate de Cîlbur D// 15-16 Tătarii s-au apropiat de Cîlbur și au văzut într-o vîlce 300 căzaci M,P// 16 coborîndu-să B,V/ au văzut tătarii coborîndu-să întru o vîlce G/ vilicia B, vilcea C/ vreo B,C//17-18 lipsește care merge... di cee oaste M,P// 17 de căzaci carii B,C,D,E,V/ mergea innaintea B,C//18 după tătarii ad. nemică B,C,E,G,V/ cee] ceialaltă B,C,D,E,G,V/ după oaste ad. moschicească B,C,D,E,G,V/ și îndată s-au slobodzit asupra lor M,P/ slobodzit B/ sâ-i ia B,C,E,G,V/ lipsește ca niște ulii B,E,G// 18-19 slobodzit ca niște ulii sâ-i în unghi<i> pre acei puținei C/ pre acei puținei B/ lipsește sâ-i è... pe acei puținei căzaci M,P//

Iar căzaci acei au început a s-apăra, pîn' s-au ivit și moscalii de peste dial, cei mulți. Și cum au vădzut pe t<ă>tari, cum s-au și slobodzit asupra lor a-i gon<i> ș-a-i tăe, pîn' la Culbur, căzaci pe tătari. Unii da în Nipru, 5 sâ scapi înnot, și s-înneca; alții îmbila sâ între în vas<ă>, f. 442 5 sâ triac<ă> sâ scapi, și sâ înneca, că-i boțis<ă> / căzaci dinapoi și-i tot tăe pîn' ce au sosit și ghin<ă>rarul cu moscalii și au poroncît să nu-i mai tai.

Și i-au luat de grumadzi pe toț cît nu peris<ă> și
10 li-au luat și armili toate și hainile, di au făcut o movil<ă> di armili lor și li-au dat foc. Iar pre dînșii i-au petrecut pé supt sabii, a doi moscali și i-au slobodzit să margă în Bugiag, sâ spui celorlalți tătari<i>.

Ca vo 1.000—2.000 i-au lăsat vii; iar ceialalți au perit
15 toț, cu tăet, cu înnecat. Mai mult de un tatar n-au scăpat de cea ce au dat înnot. Ceialalți toți s-au înnecat.

Apoi s-au apropiet de Culbur și au început a arunca

1 lipsește Iar M,P/ Iară B,C/ acei căzaci B,C,E,G,V/ lipsește acei M,P/ început B,C/ sâ B,C/ pînă B,C// 1-2 pînă ce-au venit moscalii cei mulți. Și numai cît au văzut M, P// 2 cei mulți de piste dial B,C,E,G,V/ pre tătari B,C// 3 cum îndată M,P/ slobodit B,C/ goni B,C//4 și a-i tăia B,C/ lor, i-au gonit, i-au tăiat M,P/ lipsește pîn' la Culbur B,C,E,G,V/ la Culbur la cetate la Cîlbur D/ Iar tătarii unii da D// 4-5 Iară <Iar C> tătarii da unii <unii da C,V> înnot în Nipru sâ scape și sâ înneca, iar alții umbila B,C,E,G,V/ Și atîta au boțit moscalii pre tătari, cît nu sâ știia ci vor faci. Ci alții da în Nipru di sâ înneca cu cai cu tot, alții umbila M,P/ vase B,C/ în vasă sâ scapi și sâ înneca M,P//6 triacă B, triacă Niprul C/ ad. marginal iar alții umbila sâ între în vase, sâ triacă, sâ scape și sâ înneca și aceia G/ sâ înneca și aceia <acea C>, că-i încungiurase căzaci și-i tot tăia, pînă au sosit B,C,E,G,V/ după înneca ad. și aceia D// 6-7 lipsește că-i boțis<ă>... pîn' ce au sosit și M,P/ gheneralul B,C//8 după poroncît ad. căzacilor, gheneralul E,G/ taie B,C// 7-10 Ghinăriul au poroncît să nu-i mai tai, ci sâ-i ia robi pre cîți au mai rămas. Luatu-li-au și armile și hainile toate și au făcut M,P// 9 i-au Ieu A/ pre toți de grumazi pre carii mai scăpase de nu perise <perisă C> B,C,E,G,V/ lipsește și B,C,E,G,V//10-11 armele¹⁻² B,C/ hainele B, haineli C/ diși B,C,G,V/ movilă B,C//11 de B,C/ lipsește di armili lor M,P/ Iară B/ dînșii tătari B,C,E,G,V, dînșii, pre tătari D/ pitrecut B,C/ pre B,C//12 sabiile B,C, D,E,G,V,M,P/ și și apoi C//13 Bugiac B,C/ spuie B,C/ celorlalți C/ tătari B, tătari ce au pățit C// 14 Ca <la B> vreo doao mii B,D, Ca la o miie, doao de tătari C, Ca la vreo doao mii de tătari E,G, Ca doao mii M, P/ i-au Ieu M,P/ Iară B/ ceialalți B, C//15 toți B,C/ toți au perit M,P/ lipsește cu tăet, cu înnecat G// 15-16 cu cîți <cu cei ce E> au tăiat <tăiat C> și cu cîți <cu cei ce E> s-au înnecat. Că dintr-acei ce au dat în Nipru înnot, mai mult de un tatar n-au scăpat. Iară <Iar C> ceialalți <ceialalți C> toți s-au înnecat B,C,E,V/ Că dintru acei ce au dat în Nipru înnot, mai mult de un tatar n-au scăpat. Iar ceialalți toți s-au înnecat G/ lipsește cu tăet, cu înnecat... toți s-au înnecat M,P// 17 Apoi Iară G,V, lipsește M,P/ ante Apoi : 23 C, 22 D, 18 E, G, 26 V, 46 M, lipsește B,P/ Apropiet s-au moscalii de M,P/ de Culbur de cetate de Cîlbur D/ arunca bombe, combarali D// 17-1 Apoi, apropiindu-să moscalii de Cîlbur, au început a bate cetatea din tunuri și au aruncat bombe. Și îndată s-au închinat cei din cetate <cetate C> B,C,E,G,V//

bunbe și a da din tunuri. Și îndat<ă> s-au închinat. Și cum s-au închinat turcii, cum au căutat vas<ă> și i-au slobodzit pe toți cu paci, de au trecut la Vozie, dzicînd că „noi cu turcii avem paci, iar cu tătarii avem gîlciav<ă>”.
5 Așe să spui pașii de Vozie, să șad în cetate fără<ă> grij<ă>“.

Și s-au și apucat di au tocmit Culburul. Și ave răspun-deții ghen<ă>rarul din Culbul cu pașe de Vozie, di trimite unul la altulu daruri./

f. 443 Iară după ce au venit la luna lui avgust, lovit-au o
10 moarte rea pre moscalii din Crîm, de murea cîte 300—400 pre dzi. Și s<ă> bolnăvis<ă> pre rău. Unii dzic să le fiie otrăvit apele, cît n-au putut să ste în Crîm. Și au lăsat Crîmul, și au eșit o sam<ă> spre Nipru, di s-au pusu pentre Nipru și ntre Buh, iar o sam<ă> spre Poltava. Și au ieșit și cei den
15 Culburu, și s-au dus și aceia la cei de la Buh. Și stau pîn-acmu la noemvrie tot pe marginea țării lor: unii pre la Poltava, unii pre la Harhov, unii pre <la> Săci. Iar din Azac n-au ieșit; tot îl ținu.

Iar turcii s-au spăriiat pre taré. De multă vremi sta
20 hămeiț; că s<ă> teme împărăția de zorbă, să nu facă inicerii.

1 a da din tunuri]a slobozi tunuri M,P// 2 cum]după ce M,P/ după turcii ad. cetatea D/ lipsește turcii, cum M,P/ vase B,C//3 slobozit moscalii pre toți B,C,E,G,V, slobozit moscalii pe toți pe turci D/ pacé B, pace C/ de au trecut]să miargă M,P/ Vozia B,C//3-4 zicînd moscalii: noi cu voi <cu C,E,G,V> turcii avem pacé <pace C> B,C,E,G,V/ iară B/ zicînd că moscalii cu turcii au paci, iar cu tătarii au gilceavă M,P// 4 tătarii B,C/ gilceavă B,C//5 Așia B,C, și așa M,P/ spui]spuneți B,C,D,E,G,V/ și pașii M,P/ Vozia B,C/ șadă B, C/ cetaate C/ fără de grije B,C,D,E,G,V,M,P// 6 Și s-au apucat moscalii B,C,E,G,V/ de au tocmit cetatea Cilburul B,C,D,V, de au dires cetatea Cilburul E,G/ avea răspundente B,C//6-8 lipsește Și s-au și apucat... daruri. M,P// 7 ghegeneralul B,C/ Cilbur B,C/ B,C/ pașia B,C/ Vozia B,C/ di]și B,G/ trimitea B/ altul B//7-8 lipsește di trimite... daruri. C//9 ante Iară: 19 B,E,G, 24 C, 23 D, 27 V, 47 M lipsește P/ Iară cînd au fost în luna lui avgust B,C,E,G,V// 9-17 În luna lui avgust gre moarti au lovit pre moscalii cei din Crîm. Și mulți au murit. Și pentru acela au lăsat Crîmul și unii s-au așăzat presti Nipru, iar alții presti Buh, dispre margine țării lor, iar alții în Săci și în Harcov și în Poltava M,P// 10 din]cei din B,C,E,G,V, cei de era în D/ murla B, murla C/ trii, patru sute B,C//11 să bolnăvisse B,C// 11-12 Iară <Iar C> unii zicea să le fie <fiie B> otrăvit tătarii B,C,D,E,V//12 cit] și B,C,E,G,V/ să mai gadă oaste moschicească în Crîm B,C,E,G,V/ stea moscalii în Crîm D//12-13 Și lășind Crîmul au eșit o samă B,C,E,G,V/ di]și B,C,E,G,V//13 pusu pentre]așezat între B,C,D,E,G,V//14 între B,C/ iară B/ samă B,C/ după samă ad. s-au așezat C, s-au dus D/ eșit B,C// 15 din Cilbur B,C/ cei]cei B/ la ceialalți moscali de la Buh D/ stau]au stătut B,C,E,G,V/ pînă B,C/ lipsește acmu B,C,E,G,V// 16 noemvrie B/ au stătut acolo pînă la luna lui noemvrii D/ pre B,C/ țării B,C// 17 Harcov B,V/ pre la Siciu B,C,D,E,G,V, pre Siciu E//17-18 lipsește Iar din Azac... tot îl ținu. P//18 n-au eșit moscalii, ce tot l-au ținut B,C,E,V, n-au eșit ce l-au tot ținut D, n-au eșitu moscalii atuncei, ce totu l-au ținutu G/ lipsește tot îl ținu M// 19 ante Iară: 20 B,E,G, 25 C, 24 Q, 28 V, 48 M lipsește P/ să spăriiasse B, să spăriiasse C,D,E,G,V/ tare B,C/ lipsește De B,C,E,G,V/ vrême B,C/ sta]au stătut B,E,G/ hămeiți C// 19-20 Turcii foarti s-au spăriiat și să teme împărăatul să nu facă inicerii zorbă M,P// 20 că]și B,C,E,G,V/ să temea B,C/ împărăția B,C/ să nu facă inicerii zorbă B,E,G/ inicerii C//

f. 443^v

Apoi s-au pornit vizirul di-au eșit la Udriiu, și de acolo au venit la Dunări, la Cartal, și au făcut pod preste Dunări. Și au trecut o samă de o<a>ste cu inicer-aga și c-un sara-scher / la Tighine, și o sam<ă> la Hotin. Iar vizirul au
5 șădzut tot de cea parte de Dunări, pîn' la noemvrie, și umbla să facă pace, agiungînd la Niamțu și la franțozi.

Și nu s-au putut așădza cu Moscul, că cere Dunăre, și Turcul nu da nici Azacul, și olatul lui să-l lasă. Și la noemvrii, vâdzînd că nu s<ă> pot așădza de pace, au
10 lungit să ste oștile așe peste iarnă cu pace pîn' la mai; ori să facă pacie, ori să s<ă> bată. Viziriul ar hi dat poate ce cere moscalii, dar inicerii nu priime să de.

Iar după ce au eșit moscalii den Crîm, triimis-au vizi-riul di-au schimbat pre hanul, pre Aza Chirie cel bătrîn,
15 și au pus han pré un ficior a lui Adăle Gherii cel rău. Numai șede în Bugiag, că în Crîmu pîn-acmu nu pute să margă, că să teme de căzaci să nu-i iasă înainte, ce șide în Bugiag.

1 veziriul B,C/ de au B,C// 1-3 Veziriul și cu turcii au venit la Cartal, presti Dunăre și au făcut pod și au trecut o samă <omă M> M,P// 2 Dunărea¹⁻²B, Dunăre C/ lipsește la Cartal... preste Dunări B,C,E,G,V//3 oaste B,C/ inicar B, inicar C//3-4 cu un sara-scherin <pașia C> și au mărșu la Tighinea// 4 și iară B,C,E,G,V/ după samă ad. de turci au mărșu B,C,E,G,V/ Iară B/ veziriul B,C//5 șezut B,C/ mărșu de au șezut V, rămas M,P/ lipsește tot B,C,E,G,V,M,P/ di cea B,C/ Dunăre B, Dunărea C/ pînă B,C/ lipsește pîn'la noemvrie M,P/ la luna lui noemvrie D/ noemvrie B// 6 agiungînd la Niamțu și la Franțuz să-i facă paci de cătră moscali <de cătră moscali paci P> M,P/ franțozi A/ agiungînd Turcul la Niamțu și la Franțoz B,C,E,G,V// 7 lipsește Și nu s-au putut așădza cu Moscul M,P/ lipsește așădza cu Moscul E/ așeza B, C/ lipsește cu Moscul B,C,G//7-8 cerea moscalii Dunărea hotar și turcii nu vrea să dea D// 7-9 că Moscalul <Moscul C,V> cerea la Turcu Dunărea hotar și Turcul nu vrea să lasă nici cetatea <cetaatea C> Azacul cu olatul lui <iei C>. Iar la noemvrii <noembrie C>, vâzînd B,C,E,G,V// 7-12 Moscalii cere Dunăre hotar, iar turcii nu vre să dei nici Azacul. Și pentru acela nu s-au putut faci paci. Au hotărît de îmbe părțile să stei oștile așa, să nu să bată, pînă la o vremi. Viziriul ar fi dat Moscalului <moscalilor P> hotar <lipsește hotar P> pînă în Dunăre, dar inicerii n-au priimit nici-decum. M,P// 8 și cu olatul D/ să-l lasă]să-l țile moscalii D// 9 vâzînd turcii D/ să B,C/ așeza B,C/ pacé C/ au mai lungit vrême C//10 stea B,C/ lipsește așe B,C,E,G/V/ piste B,C/ pacé C/ pînă B,C//9-10 au mai lungit să stea oștile cu pacé piste iarnă, pînă la mai; și apoi ori V//11 ori] și apoi ori B,C,E,G,V/ pacé B,C/ să B,C/ Și viziriul D//11-12 Și veziriul poate ar fi dat Dunărea hotar, precum cerea moscalii, dar inicerii <inicerii C> nu priimii să dea B,C,E,G,V// 13 ante Iară: 21 B,E,G, 26 C, 25 D, 29 V, 53 M, lipsește P/ cei]cie B/ din B,C/ trimis-au veziriul B/ lipsește Iar după... triimis-au M,P// 13-14 Viziriul au schimbat pre hanul tătărăscu, anumi Aza Cherii <Ghereiu P> M,P// 14 de au schimbat pre Caza Cheri, hanul cel bătrîn B,C,E,G,V/ pre Caza Cheri D// 15 pre B,C, repetă A/ autograf Neculce un ficior a lui Adăla Gherii cel rău A/ a lui Medli Gheri <han C> cel rău B,C,E,G,V// 15-17 cel rău. Hanul, de frica căzaciilor nu merge în Crîm, ci șide în <la P> Bugeac // 16 autograf Neculce șede A, au șezut B,C,E,G,V/ Bugiac B,C/ Crîm B,C/ lipsește pîn-acmu B,C,D,E,G,V/ n-au putut B,C,E,G,V// 17 temea B,C/ înainte B,C, înainte să-i ție calea D/ șide B,C/ după Bugiac ad. precum s-au scris <dzis D> B,C,D,E,G, precum mai sus s-au scris V//

Și el pre solul moschicesc l-au slobodzit, di-au mersu cu pace la țara lui. Viziriul încă au mersu la Baba, să iernedză pînă la mai, cum au aşădzat.

f. 444 Nemții încă au răspunsu turcilor /că, de n-or face pace cu moscalii măcar că iei au paci, dar agiutori or da moscalilor, după<ă> cum au dat și moscalii agiutori nemților, cînd s-au bătut cu Franțozul. Și s-au strînsu multă o<ă>ste nemțască peste Oltu, la Dunări, de sta gata.

Niamțul încă s-au împăcat cu Franțozul. Cîteva cetăți 10 den Anapole au dat și Niamțul cnezîe Liutarenghiu Franțozului, să şad<ă> și s-o stăpîniască socru-său Lișînschiile. Și Leșînschiile să de pacé crăii<i> leșești, s-o stăpîniască Frederic cu pace pe crăiia leșască.

Leșii iarăși au făcut săim la mai, și așe au priimit pre 15 Frederic toți de crai. Și au și ieșit toate oștile străine dentr-insa, și moscalii și Sasul. Și au răspunsu că iei cu Turcul au pace și n-or strica pacea, că țara lor iaste aproape

1 lipsește el D/ solul cel D/ după slobozit ad. împărăția D//1-3 Iar pre solul cel moschicesc l-au slobodzit <slobozit C> din Țarigrad de au mersu <la Țarigrad G> cu pacé la țara lui, la Moscu. Iar veziriul au mersu să ernezé <de au ernat C> la Baba pînă în primăvară la mai B,C,E,G,V/ Viziriul au slobozit pre solul moschicesc și s-au dus cu paci în țara sa. Veziriul s-au dus la Baba să erneză pînă la mai, după cum s-au așezat M,P//2 după lui ad. la Moscu D//2-3 au mersu de au ernat la Baba pînă la luna lui mai, precum au aşădzat D/lipsește cum au aşădzat B,C,E,G,V//4 ante Iară: 22 B, E, G, 27C, 30 V, 56 M, lipsește D, P/ Iară la acia vreme <acea vreme C> așezîndu-să nemții cu franțozii, făcînd pace <pacé C>, au răspunsu Niamțul, Turcului <nemții, turcilor C, V> că de n-or face pacé B,C,E,G,V/ lipsește încă M,P/ de n-au făcut pace M//5 moscalie A/ măcar B/ după pace <pacé C> ad. cu turcii B,C,E,G,V,M,P, cu dinșii, cu turcii D/ agiutoriu C/dar <apoi și ei M,P> agiutoriu moscalilor or da <or da agiutoriu moscalilor M,P> B,E,G,M,P//6 după B,C și moscalii au dat M,P/ agiutoriu B,C//7 cînd s-au bătut/bătîndu-să M,P/ franțozii B,C,D,E,G,V/ Și s-au strînsu atuncea C/Vinit-au M,P//8 oaste B,C/ după nemțască ad. atuncea E/ piste B,C/ Olt B,C/ Dunăre B,C/ deși M,P/gata acolo B,C, E,G,V//9 Iară Niamțul împăcîndu-să B,C,E,G,V/cetăți B,C//9-16 lipsește Niamțul încă... moscalii și Sasul. M,P//10 din Anapolé B,C,E,G,V/ au dat Franțozului D/ lipsește Niamțul D/ Lotaringhiu au dat Franțozului D//10-13 au dat Niamțul Franțozului <Franțozului C> și au dat și cniaziia Lotaringhiu. Iar Franțozul luund cniaziia Lotaringhiu o au dat socru-său lui <craului B,E,G,V> Stanislav Lișînschiile, ca să o stăpîniască. Iară Stanislav Lișînschiile să dea pacé crăii<i> leșești <leșești C> să o stăpîniască crăiia leșască craiul Frideric, cu pacé B,C,E,G,V//13 craiul Frideric D//14 la luna lui mai D//14-16 Leșii au făcut iarăși săim la luna lui mai și așia <așia C>, făcînd săim, au priimit pre Frideric să le fie <fiie C> craiu. Și craiul Frideric încă au <i-au C> priimit pre bolari cu dragoste și pre carii nu era boeriți <bolariți B> i-au boerit <bolariți B>, precum mai sus s-au scris. Și așia au eșit toate oștile <oștili B> streine din Țara Leșască, moscalii și sasii. B,C,E,G,V//15 lipsește de D//16 dentr-insa din Țara Leșască D/ răspunsu leșii D//16-17 ante Iară: 23 B,E,G, 30 C, 33 V, 58 M, lipsește D, P/ Iară craiul Frideric, vîzînd așia, au zis leșilor la săim pentru oștiré, ca să rădice asupra turcilor. Și au răspunsu craiului domni leșești că ei <iei B> cu Turcul <turcii E,G> B,C,E,G,V/ Leșii au răspuns cum că ei au paci cu turcii și M,P//17 n-or/nu vor B,C/că pentru că B,C,E,G,V/ pacea, fiind țara lor aproape M,P/aproape B,C//.

de turci, și nu pot să s<ă> bat<ă>. Și craiul, vîdzînd așia, s-au dus la Sacsonie, avînd trebile lor.

f. 444

Iar /hatmanii amîndoi cei mare, și a coronii și a Litfii, s-au tras spre Ocraia cu toate oștile, de stau să iernedză.

5 Că au vrut tătarii să margă să prade Chiovul și, vîdzînd că nu pot să răzbiască de moscali, au prădat multe sate leșești den Ocraia.

Apoi căzaccii de la Sici iar s-au făcut tilhăret 1.000—2.000, și iar nu mărgu la Bugiag, ce prad<ă> Ocraia le- 10 șască pre la Nimirova.

Deci hatmanii leșești, vîdzînd așe, s-au aşădzat pre la Nimirova, di-au şădzut cîtva vremi, apoi au lăsat rămen- tări, și ei s-au dus pre la cas<ă>le lor.

Iar cazîlbașii, în cestu an, n-au avut bătai mari 15 cu Turcul, că s<ă> rădicas<ă> zorbă la cazîlbași, că s<ă> rădicas<ă> viziriul asupra șahului. Ș-apoi l-au bătut șahul pre viziriul, ș-au perit viziriul.

f. 445 Turcul umblă să fac<ă> pace cu Cazîlbașul și dă mul- țime de bani șahului să facă /pace: cum dă și Moscului

1 după și ad. să nu-i prade B,C,E,G,V/ să să bată B,C/Iar craiul Frideric vîzînd așia B,C,E,G,V/craiul Frideric D//1-2 lipsește Și craiul... avînd trebile lor. M,P//2 Saxoniia B,C/or/ lui B,C,D,E,G,V//3 Iară hatmanii leșești <leșești B> amîndoi cei mari <iei mari amîndoi D,E>, hatman vielchi corunnii și hatman vielchi Litovschii <hatman corunnii și hatmanul cel mare de Litva V> B,C,D,E,G,V//3-4 Amîndoi hatmanii și <cu M> toți oștile leșești s-au tras spre Ocraia M,P//4 s-au dus cu toate <lipsește toate G> oștile <oștili B> spre Ocraia, au ernat <acolo B,E,G> B,C,E,G,V/lipsește cu toate oștile D/ de au stătut de au ernat acolo D/lipsește M,P//5 lipsește Că M,P/ au vrut/vrînd B,C,E,G,V/vîzînd B,C/Tatarii au vrut să miargă să pradi <și M> să robască Chievul M,P//6 să răzbiască/răzbi B,C,E,G,V/ au fost prădat multe sate din Ocraia, leșești <leșești C> B,C,E,G,V/den în M,P//8 Apoi/Și B,E,G,V, Așîjderea și C/Siciu B,C//8-9 iară să făcusă tilhărit <multu G> <vreo C> mie, doao de căzaci și nu mergea la Bugiac <Bugeac C> să prade, ce prada Ocraia B,C,E,G,V/tilhărit vreo mie, doao de oameni și nu mergea la Bugiac să prade, ce prada Ocraia D/Deci <Doi M> căzaccii de la Sici <Săciu P> s-au făcut vro 2000 tilhari și umbla prădînd Ocraia M,P//10 lipsește leșască pre la Nimirova M,P/ Nimirova B,C//11 Decii B,C/leșești <leșești C> B,C/vîzînd așia B,C/s-au așezat în Ocraia pre B,C,E,G,V/ Hatmanii leșești s-au aşăzat în Nimirova M,P//12 Nimirova B,C/de au șezut cîtăva vreme <vrémie C> de au ernat B,C,E,G,V, lipsește M,P/apoi iar după aceia M,P/după reimentari ad. cu oștile B,C,D,E,G,V, cu oștile leșești M,P//13 lipsește pre E,M,P/casăle B,C//14 ante Iară: 24 B, E, G, C32 a, 27 D, 35 V/cazilbașii B,C/întru acel an B,C,D,E,G,V/bătai/război B,C,E,G,V, bătaie D/mare B,C//14-17 lipsește M,P//15 cu turcii G,V/să rădicase B,C/cazilbași B,C//16 lipsește că s<ă> rădicas<ă> B,C,E,G,V/veziriul B/ Și apoi B,C//17 pre vezir B,C,E,G,V/și au B,C/veziriul B//18 Turcii încă umbla D, Turcii au umblat M,P/Iară <Iar C> Turcul <turcii E,G> umbla pre acia <acea C> vrémie <vrémie C> să facă pacé cu cazilbașii B,C,E,G,V/ cazilbașii D/da B,C,D,E,V, da turcii G/mulțime B,C//18-1 lipsește și dă mulțime... și cazilbașilor. M,P//19 repetă de bani A/de bani turcii <lipsește turcii G> șahului, împăratului cazilbașilor, ca să facă pacé B,C,E,G,V/cum da B,C,D,V//

și Niamțului, așe giuruești și cazilbașilor. Numai au răspunsu Cazilbașul că nu poate să fac(ă) pace pîn' nu s-or împăca cu Moscul.

Început-au și vinițienii a pomeni de Morii la turci.

- 5 Aceste toate s-au făcut într-acest anu, la vâlet 7244 (=1736). Iar de acmu, ce s-a mai înnoi la let 7245 (=1736), de la noemvriie, s-a scrie la rîndul său, înainte.

- Iar la velet 7245 (=1737), Cazilbașul s-au așădzat cu Turcul. N-au făcut oștire nici Niamțul cu franțozii 10 într-acest an. Iar turcii, de iarnă, s-au dus o samă cu hanul cel nou în Crîm, și din Crîm s-au luat făr(ă) veste ș-au lovit desprîe Harhov, dispre slobodzie, di-au făcut mare stricăciuni, pîn-a prinde moscalii de veste. Iar f. 445^v dup(ă) ce /au prinsu de veste moscalii, abe au scăpat 15 cu fuga hanul, di s-au întorsu în Crîm.

Așijderea de la Tighine încă au purces vo 2 soltani și 2 pași cu vo 30.000—40.000 de tătar(i) și 30.000 turci, și au purcesu în Țara Căzăciască di-au trecut Niprul pre

la Perevolosina. Și așe au dat Dumnedzău de i-au chevernesit de bini, că i-au încungiurat, de n-au scăpat nici un turcu. Cîț n-au perit, i-au luat pre toț de grumadz.

- 5 Și tătarii, dup(ă) cum li-i obiceiul, de nu stau la răz-boiu, fugînd la Nipru, la trecătoare, fiind ghiața slabă, s-au rumtu, și cîți nu s-au înecat, i-au luat căzacii pre toți de grumadz. Și au prinsu 2 soltani și trii pași și i-au dus robi la Moscu, vii, nevăt(ă)mați.

- Așijderea dup-aceste, în urmă, au fost mersu un soltanu 10 cu o sam(ă) de tătari și turci. Dacă s-au apropiat de Nipru ș-au vădzut pe cea tătari și turci ce au pățit, n-au cutedzat să margă, ce s-au întorsu /înapoi, prădînd pren Țara Leșască, dzîcînd că-s satele moschicești.

- f. 446 Aceste s-au făcut într-această iarnă, let 7245 (=1737). 15 Aceste bogate nevoi s-au făcut în Moldova, cari cu condeul mieu nu poci să lungesc: civeturi, hîrtii, văcărit, pili, ialoviță, greli podvodzi de fin, de lemnie, fiind oaste turciască pre aice, așădzat(ă) la Cartal, la Dunări, di-au ernat.

1 așa B,C/giurufă și cazilbașilor că vordă B,C,E,G,V, giurufă și deași cazilbașilor D//1-3 Numai cazilbașii au răspunsu turcilor <lipsește turcilor D> că nu pot să facă pace pînă nu s-au vor împăca <întî D> turcii cu Moscul <moscalii V> B,C,D,E,G,V, Iar cazilbașii au triimes răspuns viziriului că pînă nu s-au vor împăca turcii cu moscalii nici cazilbașii nu pot să s-împaci cu turcii M,P//4 ante Tot: 25 B,E,G, 33 C 36 V, 63 M, lipsește D,P/ Tot pre acia vremeie început-au și venețianii a pomeni de Morea la turci să li-o dea. B,E,G,V, Tot pre acea vreme început-au și venețianii a pomeni și a aduce aminte la turci de Moria. să li-o dea, că au fost a lor de baștină. C, Vinețienii au început a scrii la turci pentru Amoriia M,P// 5 Aceste B/ s-au făcut în anul 7244 B,C,E,G, V/ Toati aceste s-au făcut în anul 1736 M,P/ lipsește la vâlet D// 6-7 lipsește B,C,D,E,G,V,M,P// 8. Iar <Și G, lipsește P> în anul 7245 <1740 P> cazilbașii s-au așezat cu turcii B,C,D,E,G,V,P/ În anii 1738 M// 9 franțozii A/ oștiră nici nemții cu franțozii întru acel an B,E,G,V, oștiră întru acel an nici nemții cu franțozii C// 9-15 Și Niamțul cu Franțozul iarăș n-au făcut oștiri <oaste P>. Turcii o samă s-au dus <s-au dus o samă P> cu hanul cel nou în Crîm; iar di acolo au lovit despre Harcov în slobozii. Și pînă a prindi moscalii de vesti, mari stricăciuni au făcut. Au oblicit moscalii și îndată s-au pornit asupra turcilor și a tătarilor și diabiia au scăpat hanul <hatmanul M> cu puținii turci și tătari. Și <și M> acia cu fuga au scăpat pînă la Crîm M,P// 10. Iară B/ s-au dus de iarnă B,C,E,G,V// 11 fără de veste B,C,D,E,G,V//12 și au B,C/ despre Harcov, în părțile moschicești, despre slobozile B,C,E,G,V// di-au și au B,C,E,G,V//13 stricăciune B,C/ pînă B,C/ veste B,C/ Iară B//14 după ce C, după ce B/ moscalii de veste B,C,E,G,V/ abia B,C// 15 repetă cu fuga A/ hanul cu fuga B,C,D,E,G,V/ de B,C/ întors înapoi G//16 ante Așijderea 34 C, 29 D, 37 V, 68 M/lipsește Așijderea M,P/ Tighinea B,C/ lipsește vo B,C,E,G,V/ și cu trii pași B,C,E,G,V//17 cuși cu E,G,V/ vreo E,G/ cu 40.000 tătari lipsește și E,G,V//17-18 vreo triizăci, patruzăci de mii tătari și cu triizăci de mii de turci au purces cu toții B,C/au purces cu toții E,G,V/ turci, și trecînd Niprul pre la Perevolosina au intrat în Țara Căzăciască M,P//18 di-au și au B,C,E,G,V/ pe B//

1 lipsește așe B,C,E,G,V/Dumnezeu B,C/ chivernisit așa de bine B,C,E,G,V// 1-3 Și atîta au chivernisit Dumnezău de bine, că i-au încungiurat moscalii și mai nici un turcu n-au scăpat. Că cîți n-au perit i-au luat vii, robi. M,P// 2 încungiurat moscalii și căzacii B,C,E,G,V/ nici unul din turci V//3 Și cîți B,C,D,E,G/ toți B,C// 4 precum le iaste obiceiul lor <lipsește lor B,E,V> B,C,E,G,V// 4-5 Iar alții s-au închinat <înecat P>. Iar mai ales tătarii s-au înecat în Nipru, fiind ghiața slabă M,P// 5 trecătoare B,C/ și fiind B,C,E,G,V//6 ruptu B, rupt C// 6-7 lipsește s-au rumtu... de grumadz M,P/ cîți B,C//7 grumazi B,C/ au prinsu și pre acei <aciei B>doi soltani și pre acei <aciei B> trii pași B,C,E,G,V/ prinsu pre acei doi D//8 la Moscu robi E/ nevătămați B,C//7-8 Atunce au prinsu moscalii trii pași și doi soltani vii, nevătămați, și i-au dus robi la Moscu <moscalii P> M,P// 9 ante Așijderea: 35 C, 30 D, 38 V, 69 M/ după această oaste turcească ce scrie mai sus <ce mai sus s-au scris E,G> au fost B,C,E,G,V/ aceștia D/ soltan B,C// 9-10 Au mai mersu în urma acestora și alt soltan cu o samă <somă M> tătari și turci. Și dacă M,P// 10 samă B,C/ și și de D/ turci, să prade în Țara căzăciască. Iară <Iar C> dacă B,C,E, G,V// 11 și au B,C/au M,P/ pre celalalți tătari B,C,D,E,G,V/ ce]cie B// 11-12 pre cielanți turci ce au pățit și pentru aceia n-au <mai P> cutedzat să <mai M> margă înnainti, ci M,P//12 să mai margă B,C,E,G,V, să margă în Țara Căzăciască D/ pren] pin B,C,satle în M,P//13 că-s]că sînt M,P/sate M,P/zicînd că aceli sate ce le pradă fei sînt moschicești <Și au ținut și tătarii prieteșugul cu lășii ca și ciinele vinerea C> B,C,D,E,G,V//14 s-au făcut iarna, în anul 7245. Și atunce D// 14-16 Aceste <toate C> au fost în anul 7245. Și era multe <greutăți V> nevoi <atunce C> pre aceli vremi și în <țară în C> Moldova <multe nevoi C> civerturi B,C,E,G,V/ Întru acest an 1738, mari greutăți au fost în Moldova: civerturi M,P// 17 pili]chile B,C,D,E,G,V ialovițe B,C/grele B, grele C/ lipsește de¹⁻²M,P/lemne B, lemne C/oasté C//18 lipsește pre aice B,C,E,G,V/așezată B,C//17-18 lemne, că oaste turcească au ernat la Cartal, la Dunăre M,P//18 Dunărea B,C//19 după ernat ad.cît să mira și domnul <Grigorii-vodă C> și boiarii ce or<vor C> face, să poată plini toate poroncile înpărătești B,C,E,G,V//

Iar dac-au trecut iarna, tot într-acesta an, de primăvară, trimis-au leșii omul lor la Po<a>rtă pentru ace robiie ce au făcut tătarii. Că iei știu că au pace cu dînșii, și cîți robi au <a>flat i-au luat pre toți înapoi.

5 Trimis-au și turcii un sol de a lor la leși, la craiul Frederic di i-au dat titluș de crăiie și cu daruri, poftindu-l să aibă pace, cum au avut și cu /tată-său, Avgust-crai. f. 446^v Și Frederic au priimit prieteșugul. Și s-au întorsu la țara lui. Triimis-au turcii pre raiz-afende și 2 turci maré și 10 pre Alixandru terdzimanul, fratele lui Grigorie-vodă, și pre solul nemțesc care era sol la Țarigrad, di-au mărșu la Nimirova ca s<ă> facă pace.

Triimis-au și moscalii dispre parte lor 3 cneji, anumi Ș<e>fer, și pe altu, sol nemțescu, care au vinit de la împă- 15 ratul Niamțului pre la împărătiasa Moscului, cari s-au strînsu cu toții la Nimirova la S<fe>ti Petre.

Iar o<a>ste moschiciască, de primăvară<ă>, dup<ă> ce

1 *ante* Iară: 26 B,E,G, 36 C, 31 D, 39 V, 71 M, *lipsește* D,P/ dacă B,C/întru acel an B,C,E,G,V/într-aciasta iarna A/ primovară A/*lipsește* Iar...de primăvară M,P//2 triimis-au C/ leșii B,C/Poartă B,C//2-3 pentru acia <acea C> robiie ce mai sus s-au scris că <pentru că E,G> au prădat tătarii în țara lor. B,C,E,G,V//2-4 Leșii au triimes sol la Poartă pentru prada și robiia ce au făcut tatarii în Țara Leșască, fiindcă ei să știu că au paci cu turcii și pre cîți robi i-au găsit, pre toți i-au dat leșilor înapoi M,P//3 tătarii în țara lor D/ Pentru că <Fiindcă G> iei au știut că au pacé cu turcii B,C,E,G/dînșii/turcii V//4 cîți B,C/aflat la tătari pre toți i-au luat înapoi B,C,E,G,V// 5 *ante* Triimis-au: 37 C, 32 D, 40 V, 72 M/Triimis-au B/a]ai B,C/un sol de ai lor și turcii G/leși B,C/Frideric B,C//5-6 Turcii încă au triimes sol la leși, la craiul Frideric căruia i-au dat M,P//6 de B,C/și cu daruri/și i-au triimes și daruri M,P/*lipsește* V// 7 pacé B,C/cum]precum C,D,E,G,după cum M,P/după craiu ad.și i-au dus și daruri V//8 Și craiul Frideric D/ Iară craiul Frideric au priimit pre soli <solii turcilor C> cu bine și s-au priateșugul <prieteșugul C> turcilor.Și s-au întorsu solii la țara lor <lipsește și s-au întorsu...lor G> B,C,E,G,V/*lipsește* Și Frederic...s-au întorsu la țara lui M,P/ priimit prieteșugul turcilor și darurile.Și s-au întorsu solul turcescu la țara lor D//9 Iară după acéia triimis-au turcii pre reiz-efendi și cu <alți B,E,G>doi turci mari B,C,E,G,V/după turci ad.atuncea D/și cu doi D,P,cu doi M//10 Alexandru Ghica terzimanul C,E,G/frateli C/Grigorii B/voevoda M//11 nemțescu B,C/ care] carele B,C, careli C, ci M,P/sol la]în M,P/după Țarigrad ad.dîndu-i și cîteva pungi de bani solului <celui nemțescu E,G> B,C,E,G,V/de au mersu <mărșu C> B,C/ca să mîlgă M,P//12 Nemirova B,C/să le facă pacé turcilor cu moscalii B,C,D,E,G,V//13 Trimis-au B/despre B,C/trii cîiazi, anumé pre <cniazul B,E,G> Șéfer B,C,E,G,V// 14 și pre alt sol C/nemțescu B,C/ carele B, careli C,D,E,G,V/au vinit/vinișă B,C,E,G,V,M,P/înpăratul C/înpărătiia B,E,G//15 Niamțului/nemțescu M,P/ pe B, *lipsește* M,P/înpărătiia B,C/înpărătiia Moscului <înpăratul moschicescu M> iunii 29 s-au strînsu cu toții la Nemirova M,P/după Moscului ad.și alt sol moschicescu V/carii B,C,carii acéștiia V//16 cu toții B,C, cu toții în Țara Leșască la E,G/Nemirova B,C/ la Sviatii¹ Petr<u> B,C/*lipsește* M,P//17 *ante* Iară: 28 B,E,G, 39 C, 34 D, 42 V, 75 M, *lipsește* P/oaste B,oaste C/primăvară B,C/după ce <cie B> B,C//17-1 Oaste moschicească s-au împărțit în doi părți. M,P//

s-au strînsu di la iernatic, s-au împărțit în 2 părți. O parte, cu Les ghenărariul, 40.000 moscali, 60.000 calmîș, 30.000 donți, 20.000 căzaci de la Harhov, toți acește, ca la 150.000, s-au dus în Crîm; și n-au mersu pre la Oru, 5 ce au mersu pre aiure, că au găsit un vad cari nu-l știe 1. 447 tătarii să fie mai fost. / Ș-au tot arsu ș-au prădat toat<ă> vara Crîmul.

Ș-au triimis și turcii pre căpitan-pașe cu 60.000 o<a>ste levenț agiutori tătarilor. Și s-au bătut în vo 2 10 rînduri tari, cu năvăli multe. Și da duimuri multe peste moscali, cît îi nădușiia, de rămăses<ă> lucrul di să bate di-a mîn<a>. Și tot au biruit moscalii, cu multe vîrsări de sînge. Și mulți mîrzaci și șirimi au perit, și au prinsu și vii mulți. Și hanul încă au perit în războiu. Și au găsit 15 într-un ostrov mulțime de tătari bejenii și pe toți i-au pusu tot supt sabiie.

Iar Minih fertu-marșalic, cu 120.000 moscali pedestrimi și cu 60.000 călărimia și cu 50.000 căzaccii horodovii,

1 de B,C/ernatec B, ernatic C/împărțit în doao părți B,C//2 Leisu B,E,G,V,Leisui C, Leisii D/gheneralul B,C,E,G,V, gheneral C// 2-4 patruzăci de mii de moscali și șeasiezăci <șasezăci C> de mii de calmîși și triizăci de mii de donți și doaozăci de mii de căzaci de la Harcov, toți acéștiia au purces ca la o sută și cincizăci de mii <de oaste D> B,C,D,E,G,V,*lipsește* M,P//4 și s-au dus B,C,E,G,V/ mărșu¹⁻² B, C/ pre la cetate pre la Oru D//5 aiurea C/ *lipsește* ce au mersu pre aiure M,P/că]ci M,P/ au găsit căzaccii un vad pre din gios de Oru,care nu-l știia B,C,E,G,V//6 tătarii B,C/să fiie mai fost B,să fie mai fost vreodată C,*lipsește* M,P/Și au¹⁻² B,C//6-7 Și toată vara au arsu și au prădat Crîmul M,P//7 Crîmul toată vara B,C,E,G,V//8 Turcii au triimes pre căpitan-pașa M,P/Și au B,C/ trimis B/ pașa B,pașia C//8-9 șeasiezăci de mii de oaste B,C,G, șeasiezăci de mii levintți oaste agiutoriu V//9 *lipsește* oaste M,P/ levintți agiutoriu B,C,E,G/vreo doao B,C/vreo doao, trii D,E,G,V//9-14 În doao rînduri s-au bătut,cu mari năvală asupra moscalilor, atît cit au rămas lucru<1> di s-au bătut <și P> di-a mină.Și cu multă vîrsari de sînge i-au biruit moscalii. Perit-au atunce mulți mîrzaci și șărimi; pre mulți i-au prins și vii. Tot atunce au perit și hanul. M,P//10 foarte tare B,C/ cu mari năvăliri asupra moscalilor B,C,E,G,V/*după* da ad.tătarii B,C,E,G,V/peste moscali]asupra moscalilor B,C,E,G,V//11 înnădușiia B,C,E,G,/ rămăsesie B,C/de să bătia <bătea C> de-a mină B,C//12 moscalii pre tătari C//13 mulți șirimi și mîrzaci B,C,E,G,V/ și pre mulți șirimi i-au prinsu <și B,C,V> vii B,C,E,G,V/vii pre mulți D// 14 *lipsește* în războiu M,P//14-15 au găsit moscalii într-un ostrov mulțime de tătari bejenii B,C,E,G,V//14-16 Moscalii au găsit într-un ostriv mulțime de tătari și pre toți i-au tălat. M,P//15-16 și i-au pus pre acei <acei C> tătari pre toți supt sabiie,cu copii,cu fimei,cu tot B,C,E,G,V// 17 *ante* Iară: 29 M,E,G, 40 C, 35 D, 43 V, 78 M,*lipsește* P/Iară Menih feldmarșal B,D,E,G,V, Iară gheneralul Menih feldmarșal C/o sută doaozăci de mii de moscali pedestrimé B,C,E,G,V//17-2 Feldmarșal fon Menih cu mulțime de oasti meschicească,di la Perivoloșina au purces <au purces di la Perivoloșina P> pre Nipru în gios. M,P//18 șeasiezăci mii călărimé B,șasezăci de mii de călărimé C/cincizăci de mii de căzaci <ce le zicu C>horodovii B,C,E,G,V/*după* horodovii ad.adeacă de pre la cetăți D/și cu triizăci de mii căzaci zaporojeni B,C,D,E,V//18-1 cu cincizăci <de mii> japorojăni și cu trii mii de husari au purces G//

30.000 zaporojeni, cu 10.000 cătani, au purcesu pre Nipru în gios, de la Perivoloșin, pentre Nipru și pentre Buh.

f. 447^v Și dup(ă) ce au trecut Buhul, au ales 15.000 de o(ă)ste și cu Lionte ghenărarul, și l-au triimis înainte spre Vozie. 5 Ș-au / mai trimis și altă o(ă)ste, c-un ghenăral, 20.000, după Leonte, că, dacă i-ar mai trebui agiutori, să-i agiute.

Iar turcii, înțelegînd că mărgu moscalii spre Vozie, au triimis și ei 40.000 turci, tot aleși, și 30.000 tatari c-un sultan. Și cum s-au apropiet Leonte cu cele 15.000 de Vozie, 10 turcii s-au și slobodzit asupra lui Leonte cu mari năval(ă), pedestri, cît rămăsese(ă) lucrul să spargă obuzul lui Leonte. Numai au și sosit și celi 20.000 o(ă)ste agiutori; și cum au și sosit, au și-nceput a bate rău pre turci, și i-au gonit, pin-i-au băgat în cetate.

15 Ș-au început a bate cetate marți, iulie în 5 dni, ș-a

1 cu(și) cu D/și cu trii mii de cătane B,C,E,V/purcesu B,C/ pe B//2 Perivoloșina B,C/ pintre¹⁻² B,C, *lipsește* și pentru Buh M,P/*lipsește* Buh V//3 Și dacă au-trecutu G/ după ce C, după cîe B/Buhul Menih feldmarșal D/cinsprăzēce mii B,C/cîtăva somă B,C/de oști M,P/oaste moscali B,C,E,G,V//4 *lipsește* și B,C,E,G,V/ Leontie ghenearal B,C,D,E,G,V/trimis înainte B,C/spre <cetatea C,G> Vozia B,C,G/ și dîndu-o supt <spre P>comanda lui Leon ghinărarul i-au <și l-au P> triimes M,P/ pre]la P//5 Și au B,C/ Ș-au mai trimis]Iar în urma acelor au triimis M,P/cu alt ghenearal D//6 după Leontii ghenearalul D//5-6 și pre alt ghenearal cu doaozăci de mii de oaste,ca de i-ar mai trebui ghenearalului Leontie oaste <de agiutoriu C> să-i agiute <trebu ghenearalului Leontie, să-i dea agiutoriu V>B,C,E,G,V/și pre alt ghinărar cu cîtăva somă de oasti,ca să le fii întru agiutoriu M,P//7 Vozia B, Vozie C/Turcii s-au înștiințat că mergu moscalii spre Vozia M,P//8 trimis C/iei]ei B,C/patruzăci de mii de turci B,C,V/*lipsește* tot aleși M,P/și un sultan cu triizăci de mii de tătari B,C,E,G,V/*lipsește* c-un sultan M,P//9 Leontii ghenearalul D/de oaste de Vozia D/Leon ghinărarul s-au apropiat cu oaste moschiciască de Vozia; turcii pedestri M,P//9-11 s-au apropiat <apropiat C> ghenearalul Leontie <Leontie C> de <cetate de C> Vozia cu celi cinsprăzēci mii de oaste și fiind în zioa de Svatii <zioa Sfinților apostoli C> Petru <Petru și Pavel C>,făcînd ghenearalul masă mare, benchet <benchet, masă mare C, masă mare, benchet, cum să zice la dinșii V>, atunci- *ce lipsește* atuncea B>turcii fără de veste s-au și slobodit asupra obuzului moschicescu, pedestrima cu mare năvălire <năvălire C>,cît rămăsese lucrul să spargă obuzul ghenearalului Leontie <lucrul numai să spargă obuzul moschicescu ce era cu ghenearalul Leontie C> B,C,E,G,V//10 asupra lui Leontie]asupra lor M,*lipsește* P/ Leontii ghenearalului D//11 *lipsește* pedestri M,P/ să]ca să D/lui Leontie] moschicescu M,P//12 Și numai D/ante Iară: 30 B,E,G, 41 C, 44 V, 82 M,*lipsește* D,P//12-13 Iară întru acia <acea C> vrēme au și sosit și celalalt ghenearal cu cele doaozăci de mii de oaste agiutoriu <mii de moscali agiutoriu ghenearalului Leontie C> B,C,E,G,V// 12-1 Sosit-au și celalantu ghinăraru cu celalantă oasti moschicească și îndat au biruit pre turci și i-au băgat în cetati. Iulii în 5 zili au început moscalii a bate cetate și a arunca bombi M,P//12-13 cum au sosit, cum au<și E,G> început B,C,E,G,V//13 foarte rău B,C,E,G, foarte tare și rău V//14 pînă B,C,E,V, pînă ce G/ în cetate <cetate C> în Vozia B,C,E,G,V//15 Și au început moscalii B,C,E,G/cetate B,C, cetatea din tunuri E,G, cetatea într-o zi, marți D/*lipsește* marți, iulie în 5 dni B,C,E,G,V/dni]zile D//15-1 și a arunca bombe C, și a arunca bombe, combarali B/și au început a arunca bombe D/ Și au început moscalii a bate foarte rău pre turci și a arunca bombe în cetate.V//

<a>runca bombi. Și s-au aprinsu giabhanaoa în cetate ș-au aruncat o bucată de zidiu, ș-au perit mulțime de turci. Și a doa dzi, mercuri, iuli 6 dni, au dobîndit cetate.

Și au luat pre pașe de Vozia și pre un beiu de la Bosna 5 robi vii, iar pre alții i-au pus tot supt sabiie, și mueri și copiii, ce au găsit. 40.000 numai turcii, o(ă)ste alias(ă), făr(ă) mueri, făr(ă) copii, au perit toți, că i-au pus tot supt sabiie. /

f. 448 Numai tătarii au scăpat, o sam(ă), care au fugit, și 10 i-au gonit căzacii pin' la Nistru.

Și într-aciastă o(ă)ste 40.000 au fost mai aleși 12 bei cu 12 mii de o(ă)ste, o(ă)meni tot aleși, viteji den Bosna. Și toți acolo au perit. Ș-au făcut o movil(ă) pre mare de trupuri moarte.

15 Pe urmă au vinit și Minih fert-marșalih di-au făcut ș-au tocmit Vozie și Culburul, cu 10 părți mai bun(e) și mai frumoas(ă); și mai bune de cum au fost întii, cu feliuri de feliuri de meșterșuguri și tabii.

1 bombe C/s-au]li-au M,P/in]din B,C,E,G,V/după cetate ad. ce era într-un turnu <baștă tabiile B> lovind dintr-o pușcă mare B,E,G,ce era într-o baștă C,ce era într-o baștă tabiile V/și au B,C,V,au M,P//2 o]și o M,P/de zid<*lipsește* de zid C> din zidiul cetății <de au stricat V> B,C,E,G,V/și au perit B,C,E,G,V/perit-au M,P/ mulțime B,C//3 *lipsește* Și M,P/dzi]dza A/după zi ad. întru o E,G/ miercuri, iulie în șeasle <șasle C> zile au luat moscalii cetatea Vozia B,C,E,G,V/*lipsește* dni M,P/ iulie în șeasle zile D/moscalii au dobîndit cetate Vozia M,P//4 și pre pașia B,C,E,G,V/ Bosna]Boian M/după Bosna ad.pre aceștia i-au luat B,C,E,G,V//5 după vii ad. nevătămați D/pre alți turci i-au pus pre toți,tot supt sabiie B,C,E,G,V/copii B,C// 5-10 robi vii. 40.000 turci,femei,copii au tăiat moscalii.Tatarii au scăpat o samă și au fugit,iar cazacii i-au gonit pînă la Nistru M,P// 6-8 ce-au găsit <în cetate E,G> pre toți. Și au perit atuncea <cînd au luat moscalii cetatea Vozia C> patruzăci de mii de turci <tot C> oaste aliasă, fără <de C,E,G> copii și fără <de C,E,G> mueri <la cetate la Vozia B,E,G>; că luund moscalii cetatea, i-au pus pre toți supt sabiie <sabiile B>, precum mai sus s-au scris.Și carii nu perisă <perise B> la războiu au perit dacă au luat <moscalii E,G> cetatea.B,C,E,G,V//7 fără de D/ și fără de copii D//9 Numai]Iară B,C,E,G,V/ante Iară: 42 C, 36D, 45 V/samă B,C/carii au apucat de au fugit B,C,E,G,V//10 *lipsește* căzacii V/pînă B,C//11 Și întru aceste patruzăci de mii de oaste turcească B,C,E,G/oaste turcească D/Și întru aceste patruzăci de mii de oaste turcească,ce-au perit la Vozia,au fost oaste mai aliasă V/ Dintru aceli 40.000 oasti au fost M,P/doisprecu bei C//12 doaosprăzēce mii B,C/ oaste; oameni B,C/alēși și viteji C/și viteji B,E,G,V/den]de la B,C,D,E,G,V/Bosna] Boian M/după Bosna ad.Și numai pre un beiu l-au luat rob dintru aceștia. Iar celalaltii toți G//13 Și mai toți E/*lipsește* acolo G/ Și au B,C/după făcut ad.moscalii E,G/movilă B,C/pre]foarte B,C,E,G,V,*lipsește* M,P/moarte]omeneshti B,C,E,G,V// 15 ante Iară mai <*lipsește* mai B,G,V> pre urmă: 31 B,E,G, 43 C, 37 D, 46 V/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/*lipsește* di-au făcut B,C,E,G,V//15-17 După aceste au vinit și feldmarșal fon Menih <și M>au poroncit de au tocmit cetățile Vozia și Culburul,cu cinci părți mai frumoasă decît întiiu.M,P//16 și au <și de au D>tocmit <direș E,G> cetatea Vozia B,C,D,E,G,V//16-18 *lipsește* și Culburul... de meșterșuguri și tabii. B,C,E,G,V//17 *lipsește* și mai bune D//

Și au lăsat într-însa 7.000 moscali și 2.000 căzaci; și în Culburu iarăș au lăsat <loc gol> o<a>ste. Și cu cea oaste s-au tras între Buh și-ntre Nipru. Și au șădzut toat<ă> vara acolo pîn' la octovrie, așteptînd să facă 5 solii pace la Nimirova.

Iar solul nemțesc au scris la viziriul că nu poate să facă pace cu Moscul; deci să știe că și împăratul Niamțul au stricat pace cu Turcul. /

f. 448^v Iar într-această vreme, la Simpetriu, s-au pornit și 10 nemții, ginerile împăratului, duca de Liutoranghiia, au purces cu obuzul cel mare, ca la 70.000—80.000 oaste, asupra Bosnii; și au luat Nișul, și pren Țara Arbănașilor a o strica și a o bate, și pre Bosna tij a o bate.

Altu ghenăral, anume Valis, și cu alți ghenărari de la 15 Sibii, cu o sam<ă> de oaste, au purcesu a bate Vidinul.

Alții au vinit pren Țara Unguriasc<ă> di s-au coborît în Țara Munteniască, la București, și pre supt munte, ca vo 6.000—7.000.

1 lăsat în cetate în Vozia 7.000 de moscali D/de căzaci D//1-3 Și au lăsat șapte mii de moscali și doao mii de căzaci, ca să fie <fiie B> de paza cetății. Așijderea au lăsat oaste și la cetate <cetate> C la Cilbur <di cea parte de Nipru B,E>. Iară <Iar C> cu cēialaltă <ceia C> oaste au purces și au mersu de s-au așezat între Nipru și între Buh B,C,E,G,V//1-4 Și au lăsat comendați și oasti într-amindoa cetățile pentru <de P> pază, iar el s-au tras cu oaste între Buh și între Nipru. Și acolo au șăzut toată vara, pînă M,P//2 iarăș așia au lăsat oaste D/ Și Iar D/ceia cēialaltă D//3 după tras ad.Meniș feldmarșal D/șezut B,C/toată B,C//4 pînă <în toamnă B,E,G> la luna lui noemvrie B,C,E,G,V/20 la luna lui octomvrie D//5 pacē B,C/ Nemirova B,C Nimira A// 6 lipsește Iar M,P/ ante Iară: 44 C, 47 V, 88 M/solul cel E,G/nemțescu B,C/veziriul C/la veziriul la Țarigrad B,E,G//6-7 că dacă nu pot turcii să facă pace cu moscalii M,P//7 pacē B,C/decii B,C/ apoi M,P/ștife B,V/ împăratul B,C/Niamțul/nemțescu M,P//8 pacea BC//9 ante Iară: 32 B,E,G, 38 D, 48 V, 89 M, lipsește C,P/Iară pre <la G> aceia <ceia C> vrēme, la luna lui iunie, s-au pornit B,C,E,G,V/la Svīatii Petr(u) D//9-15 În 29 iuni <Iunii 29 M> duca <deca P> de Liutoranghiia, ginerile împăratului nemțescu, s-au pornit cu oștile nemțști asupra Bosnii<i>. Luat-au Nișul, stricat-au Țara Arbănașilor, bătut-au Bosna <Boiana M> început-au a bati și Vidinul. M,P//10 ginerele împăratului nemțescu, duxul de Lotaringhiia B,C,D,E,G,V//11 mare B,C/ca la optzaci de mii de oaste nemțască B,C,E,G,V//12-13 au luat cetatea Nișul și au intrat pîn <și în> Țara Arbănașilor și au început a o bate și a o prăda <început a o strica D> și pre Bosna iarăș așa. <a o strica și a o bate D> B,C,D,E,G,V//14 ante Iară: 45 C, 39 D, 49 V/Iară alt ghenear, anumē Valis de Sibii <de Sibii,pre anumē Valis C> B,C,V, Iară alt ghenear anume Valis, de la cetate de la Sibii și cu alt ghenear și cu o samā E,G/alt ghenear B,C//15 lipsește de la Sibii B,C,V/și cu o samā B,C,D,V/ au purces <de au mersu E,G> la cetate <cetate C> la Vidin și au început a bate cetatea. B,C,E,G,V, au purces și au mersu și au început a bate cetatea Vidinului D//16 Alți nemți M,P,Iar <Iară B,D> alți <alții D> nemți B,C,D,E,G,V/prin B/Un-guriască B,C, lipsește D/di și B,C,G,V/și s-au pogorît C,V/și au eșit M,P//18 ca <la C> vreo cinci, șase <șase C> mii B,C,E,G,V//17—18 lipsește la București...6.000—7.000 M,P//

Iar Vădaniie, ghenărariul de Brașăv, și cu alți 2 ghenărari, cu 5.000 oaste, au eșit peste munte, la Com<ă>nești și la Oituz în Moldova, și în Cîmpul Lungu niște căpitani cu vo 700. Și au șădzut acolo, pre supt margine munților, 5 vo 2 luni și mai bini.

Stricăciuni n-au făcut nimic în țară. Tot cu bani cumpăra ce li trebuia. Numai pre turci căuta, și bucatele unde le găsie le lua cu di-a sila. Numai vo 2,3 boeri, ce li era cas<ă>le pe supt munte, aproape, să închinasc<ă> la nemții, / f. 449 10 anume Ștefăniță Ruset vornicul și cu ficiorii lui și Rădu-canul stolnicul și Costandin Balșe medelniciariul și Ștefan Catargiul sulgeriul. Și țărănime ce iera pe supt munte n-asculta de domniie.

Iar altă boerime și mazilime s-au strînsu toți la Eș<i> 15 pre lîngă Grigorie-vodă. Și Grigoriie-vodă deodat-au eșit cu tabăra la Frumoasa; dar apoi pre mult n-au zăbăvit acolo, că s<ă> teme să nu-l lovască nemții, să-l ia. Și nu crede nici pre boerii de țar<ă>, să nu-i fac<ă> vrun vicleșug cu nemții. Și s-au mutat la Țuțora, între Prut și-ntre Jijiia.

1 Iară B,C/Vadani B,Vadanie C,lipsește V/gheneralul B,C/Brașev B,C/alți doi ghenearali B,C//1-3 de Brașov, au eșit cu cităva oasti în Moldova, la Comănești, la Oituz și în Cîmpul Lungu M,P//2 cinci mii de oaste B,C,D/ad ulterior peste A, preste B,C/preste munte, pe Troțuș D//3 la pre D//2-4 la Comănești <la ținutul Bacăului C> pe Troțuș în Moldova și alți nemți au eșit pe <pre C> Oituz și în Cîmpul Lungu <încă C> au eșit nește letmani, cu vreo șapte sute de cātane B,C,E,G,V//3 căpitani/letmani D//4 șapte sute de nemți D/lipsește niște căpitani cu vo 700 M,P/șezut B,C/lipsește supt C/pre supt munți M,P/marginea B,C//5 vreo doao B,C/lipsește vo M,P/și mai bine B,C, lipsește M,P//6 Iară stricăciuni B,C,E,G,V, Și stricăciune D/nu face, că toati le cumpăra cu bani M,P/nemica B,C//6-7 lipsește Tot cu bani... trebuia. B,E,G//7 au cumpărat C,D,V/ ce li-au trebuit C, cele ce li-au trebuit V, lipsește M,P/Însă pre turci îi căuta și vitile lor le lua cu di-a sila M,P/ii căuta B,C, E,G,V/bucatele <bucatele C> turcești B,C,D,E,G,V//8 undē B,C/găsiia B,C/ luoa B,C/cu de-a sila <cu sila V> C,V, lipsește B,E,G/ Numai Și D/Iară <Iar C> din bo-farii <boiarii C> din Moldova, vreo doi, trii, ce le era casale <casele B> pre B,C,E,G,V//8-13 Ștefăniță Rosăt vornicul, cu ficiorii lui, stolnicul Radul Racoviță, Costandin Balș medelniciariul și sulgeriul Ștefan Catargiul și toată țărănimea de pre supt munți s-au închinat la acei nemți și nu asculta pre domniie M,P//9 lipsește aproape B,C, E,G,V/inchinase B,C/nemți, anumē B,C//10 Rusăt B,C/vornicul dela Mărgineni, de la Bacău E,G/ Răducianul Racoviță <Racovița C> B,C,D,E,G,V//11 Costantin Balșe medelniciariul <medelniciariul C> B,C/ Ștefăniță D//12 sulgiariul B,C/ Și Iară B,C,E, G,V/țărănimea B,C/ era pre B,C/nu asculta B,C//14 Iară B/boiarimē B, boerimē C/și mazilimē B,C, lipsește G/lipsește la Eș<i> B,C,E,G,V//14-19 Cielanți boeri și toți mazilii au venit <toți M> la Eși și era pre lîngă Grigori voevoda. Grigori voevoda dintii au eșit cu tabăra la Frumoasa. Și temindu-să să nu-l ia nemții de acolo, că <și P> să teme și di boiarii țării să nu-i facă vreun vicleșug, au eșit la Țuțora, între Prut și între Jijiia. M,P//15 Și Iară B,C,E,G,V/ante Iară: 33 B,E,G, 46 C,52 V/Grigorie B, Grigorii C/deodată B,C//16 tabăra corturile B,C,E,G,V//17 să temea B,C//18 credea B,C/boiarii B,C/dejcei de C,D/ țară B,C/după țară ad. să temea C,D, temindu-s<ă> E/ facă vreun vicleșug B,C//19 după Țuțora ad. în braniște C,E,G/ și între Jijie B,C//

f. 449^v Ş-au şi răpedzit la Hotin de olac, di-au vinit 400 de lipcani, cu Sara Mehmet-paşe, şi <au scris> la viziriul di i-au triimis 2 paşi, anumi Mahmut-paşe şi Vasli-paşe, cu vo 600 spahii. Şi au triimis viziriul cindzăci pungi de bani, 5 ca s<ă> mai facă oasté. Şi i-au triimis bani şi de chile, şi de ialoviţă, şi de cară, şi de fin, şi de ordu. De cite beialicuri era la ordie, da bani / turcii lui Grigorie-vodă; şi el mânca banii toţi, şi cei de liafă şi ceialalţi toţi. Şi lua aceste toate, ce scrii mai sus, din ţar<ă>, de făce trebiile 10 împărăteşti făr<ă> bani. Numai atîta cît da moldovenilor: le da carne, pită, ordu.

Şi dup<ă> ce s-au strînsu toată o<a>ste ce iera: lipcani, turci, moldoveni şi alţii, s-au făcut ca la 6.000 o<a>ste. Şi au mai eşit frica lui Grigorii-vodă de nemţi. Şi de frica 15 viziriului şi de ruşine s-au întorsu iarăş înapoi la Gălata. Ş-au făcut hendichiu în giuru împregiu<ru> l taberii ş-au pîsu străji buni. Ş-au şădzut toat<ă> vara acolo, pîn-în toamnă la Sîmedriu.

Iar Costantin-vodă, domnul muntenesc, cum au au-

1 Şi au B,C/răpedzit] triimis în grabă E,G, trimis V/Grigori voevoda au şi triimes la Hotin M,P/lipseşte de olac E,G/de au B,C/patru sute B,C/2 cuşi cu D/Sară B,C/paşa B,C/şi au scris B,C,E,G,V/veziriul V/şi la viziriul încă au triimis de i-au triimis doi paşi D/de B,C/3 trimis B/vinit M,P/ doi B,C/ anume B, anume pre C/ lipseşte anumi Mahmut-paşe şi Vasli-paşe M,P/ ad. marginal inițial Vasiliie A/ paşa¹⁻² B,C/ şi pre C/ Vasiliie B,C,D,E,G,V/4 vreo B,C, lipseşte M,P/seasie <şase C> sute de spahii B,C/ Viziriul au triimies lui Grigori voevoda 50 pungi bani M,P/ după viziriul ad. lui Grigorii-vodă D/de pungi D/5 lipseşte ca M,P/4-13 Şi au trimis veziriul <viziriul C> şi <lipseşte B,V> bani <lui Grigorii-vodă C,E,G> să facă <oameni de C> oaste. Şi au făcut Grigorie <Grigorii C>-vodă cităva samă de oaste: moldoveni, turci şi lipcani şi toată boerimea şi mazilimea. Şi s-au făcut de toţi ca la cinci <lipseşte cinci C> şasie mii de oaste. B,C,D,E,V/5-11 Şi i-au mai triimes bani să cumperi chile, ialoviţă, cară, fin, orzu. Ci Grigori voevoda minca banii acila toţi şi <ce P> toati aceli <aceste P> ci s-au scris mai sus le lua din ţară, fără bani. M,P/7 bealicuri D/ 8 el] Grigorii-vodă D/minca/luu D/10 fără de bani D/10-12 lipseşte Numai atîta ... o<a>ste ce iera M,P/ 13 ad. marginal şi alţii D/ şi s-au făcut de toţi ca D/ Lipcanii, spahii, moldoveni, presti tot era 6.000 oamini. Şi așa M,P/de oaste. Şi așa D/ 14-15 lipseşte Şi au mai eşit... şi de ruşine B,C,E,G,V/14-18 Şi de la Prut ş-au întorsu în dial la Gălata. Şi au făcut şanţu înpregiurul taberii şi au pus străji mari pe <pre C> la Bacău, <şi E,G> pe <pre C> la Roman <şi C,E,G> în toate părţile. Şi au şezut acolo toată vara; şi da bucate de agiunsu tuturor, şi la mazili şi la slujitori <la tătări V>; pline, carne, orzu de cai, tot de agiunsu <da tuturor, de toate C> B,C,D,E,G,V/14-15 Grigori voevoda, de frica viziriului şi de ruşini, ş-au întorsu iarăş M,P/ 16 Şi au făcut şanţu, hindichiu, înpregiurul D/ 17 Şi toată vara au şăzut acolo, octomvrie<e> pînă în 26 zili M,P/ 18 Sîmedriu] Sviatii Dimitrii D/ 19 ante Iară: 34 B,E,G, 47 C, 42 D, 53 V, 97 M, lipseşte P/ lipseşte Iar C,M,P/ muntenescu B/ 19-2 Costantin voevoda, cum au auzit că au înîrat nemţii în Ţara Munteniască, au şi fugit şi s-au dus presti Dunăre M,P/

dzit c-au eşit nemţi<i> în Ţara Munteniască, cum au şi fugit peste Dunări. Şi boerii şi slujitorii muntenesţi l-au petrecut 2,3 ciasuri. Şi ş-au luat dzua bun<ă>, şi l-au lăsat toţi şi s-au întorsu la Bucureşti.

f. 450⁵ Ce nu numai boerii, ce şi slugi de a lui, ce au fost la tată-său, l-au lăsat toţi. / Şi nemţii, viind la Bucureşti, au luat pre boeri pre toţi şi i-au trecut cu cas<ă> cu tot în Ţara Unguriască; pre unii cu voe, pre unii şi can făr<ă> voia lor.

10 Împăratul Turcul, şi turcii, dup<ă> ce au vădzut aceste, tari s-au spăriet; ce împăratul nu numai de moscali şi de nemţi, ce şi de o<a>ste lui, să nu fac<ă> zorbă asupra lui. Au şi păzit di-au schimbat pre viziriul ş-a tăet pre chihaiia, dzicînd că s-au agiunsu iei cu moscalii di-au dat 15 Vozie.

Dup<ă> cum> li-i hire de dulău, de le dzic că-s dulăi, adivărat că-s dulăi. Dacă vād că nu pot isprăvi, ei dau vina capetelor.

1 că au B,C/ nemţii în Ţara Munteniască şi au purces să margă la Bucureşti, măriia-sa au şi eşit <iar Costantin-vodă au şi eşit C, au şi eşit Costantin-vodă E,G> din Bucureşti, socotind să nu-i facă munténii vreun <vrui B> viclşug, precum făcusa <au fost făcut C> părintelui mării-sali <lui Nicolai-vodă, părintelui mării-sali, lui Costantin-vodă C, tatălui Costantin-vodă <lipseşte Costantin-vodă G>, lui Nicolae-vodă E,G, părintelui mării-sale, lui Nicolae-vodă V>. Şi s-au dus la Dunăre <Dunărea C> spre oastea <oaste B> turcească. B,C,E,G,V/ 2 boiarii B, boiarii C/ lipseşte muntenesţi B,C,E,G,V/ pitrecut doao, trii B,C/2-6 lipseşte Şi boerii şi slujitorii... l-au lăsat toţi. M,P/3 zioa bună B,C/4 cu toţii B,C,E,G,V/5 boiarii cei de ţară, ce şi boerenaşi şi slugi D/ 5-6 Şi nu numai boiarii <boiarii cei de ţară C> şi slujitorii, ce şi unii din <boerenaşi curţii şi din C> slugile mării-sali <slugile lui Costantin-vodă E, slugile lui G> l-au lăsat precum nu li s-au căzut să lasă pre stăpin la greu şi la nevoie. B, C,E,G,V/ 6 după toţi ad. şi s-au întorsu la Bucureşti D/ Şi Iară B,E,G,V, Iar C,D/ ante Iară: 35 B,E,G, 54 V, 98 M/ 6-9 Pre boerii muntenesţi i-au prins nemţii în Bucureşti şi i-au rădicat cu totul şi i-au dus în Ţara Unguriască, cu voi<e> şi can fără voi<e> M,P/ 7 boiarii B, boiarii muntenesţi C/ i-au dus de i-au trecut B,C,E, G,V/ lipseşte cu cas<ă> cu tot B,C,E,G,V/8 voie B,C/ pre] iar pre B,C,E,G,V/ fără de B,C,D,E,G,V/ lipseşte lor B,E,G,V/ 10 Iară împăratul turcescu, văzindu aceste B,E,G, Iară împărăţia Turcului, văzind aceste C,V/ Împăratul turcescu D/ 10-13 Împăratul Turcului <turcescu P> şi cu turcii <lui M> s-au spăriat; şi nu numai de nemţi şi de moscali, ci şi de ai săi, temîndu-să să nu facă zorbă. Şi îndată au schimbat M,P/11 tare B,C/ spăriet] îngrijat B,C,E,V/ ce împăratul] temîndu-să C, lipseşte B,E,G,V/ 12 oastea B, oaste C/ după lui ad. temîndu-se G/ facă B,C/ să nu facă ini-ciarii V/ 13 lui] împărăţiei B,C,E,G,V/ Şi au păzit de au B,C,E,G,V/ pe veziriul B/ şi au tăiat <tăiat C> şi pre chihaiiaoa <chihaiiaoa C> veziriului <viziriului C>, dîndu-le pricină <pricină C> şi zicînd B,C,E,G,V/ 14 că ei M,P/ lipseşte iei M,P/ di-au] şi au M,P/ de au dat cetatea Vozia B,C,E,G,V/ 16-18 După cum <Dupre cum B> le <lipseşte le E,G> sint obiceiale lor: dacă vād<ă> că nu pot birui, dau vina capetelor, de-i omoară. B,C,E,G,V/ Adivărat că bini le zic dulăi, de vremi ei dacă vād că nu <lipseşte nu M> pot amintire isprăvi, apoi dau vina capetelor, şi-i tai. M, P/ 16-17 lipseşte de dulău... adivărat că-s dulăi D/

Ş-au pus şi han nou, anumi iar pe Adăle Gheri cel rău, ce fus<ă> să mai întâi la domnie întâi a lui Gligori-vodă, cându s-au făcut zorbă, înţelegînd că acela au perit în Crîm, cari şede la Tighine pîn-acmu; că la Crîm nu poate
5 să margă.

Atunce au triimis împărăţia di-au luat pre Manolachiie chiurci-başe Psăolu, fratele hatmanului Costandin ce iaste aice în Moldova, şi l-au dus la Țarigrad, la împăr<ă>tie, de i-au dat gre muncă păgîn<e>ască, 5, 6 dzile, f. 450^v 10 pîn-au spus toat<ă> avere ce-au avut, / di i-au luat tot ce au avut, ca la 3.000 pungi, cu odoară. Nu numai a lui, ce şi a frăţini-său, a lui Costantin hat<man> şi altor rude a lui, gineri şi alţii. Ce au găsit, tot au luat. Ş-apoi l-au spînzurat în mijlocul uliţai unde să vînd blanile, în

1 Şi au B/ *lipseşte* şi B,E,G,V/ *lipseşte* anumi iar B,C,E,G,V/ pre Medli Gheri B, C,E,G,V/ Adli D// 1-3 *autograf Neculce* iar pe... zorbă A// 1-5 Împăratul turcescu, înţelegînd că au perit hanul în războiu, au pus han pre Adli Gherii cel rău. După acela au triimes de au luat M,P// 2 carele <careli C, ce D> mai fusăie han în domnia dintii <întii D> a lui Grigorii-vodă <Ghica D> B,C,D,E,G,V// 3 cîndu] la careli B,C,E,G,V, de D/ să făcuse zorbăoa asupra lui, precum s-au scris la întia domnie a mării-sali <mării-sali E,G> lui Grigorie-vodă <Grigori Ghica voevoda C>. B,C,E,G,V// 3-5 *lipseşte* înţelegînd că acela... nu poate să margă. B,C,E,G,V/ zorha asupra lui, înţelegînd că pre hanul careli îl pusăie împărăţia au perit în Crîm şi pre hanul Adli Gheri, care l-au pus mai pre urmă, au şezut în Tighinea, la Bender, că la Crîm nu putea să margă D// 6 Atunce au triimis împărăţia <de la Țarigrad B, E,G> de au luat pre Manolachie B,C,E,G,V// 7 başia B, başia împărătescu D/Psiolus C/Ipsilanti B,D,E,G,V, *lipseşte* M,P/ fratele C, pe fratele P,M/ Costantin Grecul E,M,P// 8 iaste jera D/ *lipseşte* ce iaste aice în Moldova M,P// 7-10 Costantin Grecul <Ipsilanti E,G> ce era în Moldova şi luundu-l de la Dunărea de la viziriul de la Cartal <*lipseşte* şi luundu-l... Cartal B> şi ducîndu-l la Țarigrad la împărăţie şi dîndu-i pricină că iaste <iaste C> agiunsu cu moscalii <şi el ar fi învăţat pre chihaiăoa veziriului să închine cetatea Vozia la moscali G> i-au dat grea muncă <gréli munci pină în C> cinci, şase <şasie B> dzile <zile C> pină ce au spus <pină ş-au spus C> toată averea <ad. marginal averea B> ce au avut B,C,E,G,V// 8-9 şi aducîndu-l la Țarigrad i-au dat M,P// 9 5,6 dzile] în citeva zile M,P// 10-12 pină ci i-au spus toată avere a lui şi a lui Costandin Ipsilant hatmanul M,P// 10 di] şi C/di i-au luat tot ce au avut] citeva pungi de bani B,E,G// 11 ce au avut, citeva pungi de bani, ca la trii mii <de pungi de bani C> şi <alte V> odoară C,V/ trii mii B/ de pungi de bani D/ *lipseşte* B,E,G, / cu]şi B,E,G/ Şi nu numai D/ Şi nu numai a lui avere <averē C> i-au luat B,C,E,G,V// 12 frăţine-său B,C/ Costantin hatmanul, grecul Ipsilanti C/ hatmanul B,D,E,V, hatmanului G/ şi a fiu-său a lui Ianache-aga şi a altor rude B,C,E,G,V/ a lui] a lor B,C,E,G, a lor şi a altora D// 13 *lipseşte* gineri şi alţii B,C,D,E,G,V/ Tot ce au găsit li-au luat B,C,E, G,V// 12-14 şi altor rudenii. 3.000 pungi bani au luat di la dînsii. Şi apoi l-au spînzurat M,P// 14 l-au şi omorit, l-au spînzurat B,E,G// l-au şi omorit V/ Şi apoi, mai pre urmă, pre Manolachie chiurci-başe l-au spînzurat C/ uliţii C/ undē C/ blanele C/ *lipseşte* în tirgu M,P// 14-1 *lipseşte* în mijlocul uliţai... în cap B,E,V// 14-2 *lipseşte* în mijlocul uliţai ... pre chihaiă. G//

tirgu. Şi i-au pus o blan<ă> în cap, dîndu-i pricin<ă> că el sfătuia pre chihaiă.

Atunce l-au agiunsu osinda Țării Moldoviii şi Țării Muntenesti. Că acest Manolachi să-nvăţas<ă> de s<ă> 5 făce tot de casăli chihaelilor, de mînce aceste sāraci de Țări cum le era voe, cu alţi greci şi alte păşii, de făce schimbări şi adauşaguri cu mulţime de bani. Cum şi mai înainte vremi, cînd s-au făcut zorbă, de s-au schimbat împără- 10 ūia la Ibraim-paşe vizirul, cădzut la marē urgii, precum scrii la rîndul său. Atunce au scăpat, şi tot nu s-au lăsat de răutăţi. Dar acmu n-au putut scăpa, dup<ă> cum 15 să dzice, că nu-s în toate dzilele Paştile.

Aşe dzic că mai mult dispre Costantin-vodă să-i fi fostu pîra, avîndu pizmă pre dînsul. Ş-au scos ferman 15 să omoar<e> şi pre gineri-său, Ştefăniţ<ă> beizade, fi- f. 451 ciorul lui Mihai-vodă, / care ţine fata hatmanului Costan- din. Numai nărocul lui c-au prinsu de veste, di s-au ascunsu la casăli solilor, multă vremi, pîn' s-au îndreptat. Răiz-afende, solul turcescu de la Nim<i>rova, vădzînd 20 aceste lucruri ce s<ă> poartă şi moscalii nu priimăsc bani

1 *lipseşte* Şi i-au pus o blan-în cap C,D/ i-au pus şi M,P// 2 el au sfătuit D, el ar fi sfătuit M,P// 1-2 dîndu-i şi acia <acea C> pricină că el ar fi sfătuit pre chihaiă <chihaiă C> veziriului să închine <ca să dea C> cetatea Vozia la moscali <moscalilor C, *lipseşte* să închine... moscali V> B,C,E,G,V/ după chihaiă ad. viziriului D// 3 şi a Țării Muntenesti D// 3-18 *lipseşc* M,P// 3-12 Atunce l-au agiunsu osinda Țărilor <a Moldovii şi a Țării Muntenesti C> şi a neguţitorilor ce le făcea <facea C> cu faptele şi cu amestecăturile lui la Poartă de făcea <facea C> multe pagube neguţitorilor, luundu-le nego<a>tele <negoaţele C> fără de preţu <preţ C>, fiind el chiurci-başia la împărăţie <împărătescu C, *lipseşte* V>. Şi altor oameni le <*lipseşte* le C,V> făcea alte supărări. Iară şi mai innainte vrême, cînd s-au fost făcut zorbăoa la Țarigrad <*lipseşte* la Țarigrad C,V> de <cînd C> s-au schimbat împărăţia, fiind vezir Hibraim-paşa, căzuse acest <împărăţia, cînd au scos zorbaleli pre soltan Ahmet de la împărăţie şi au pus pre soltan Mahmut, fiind vizir Ibraim-paşa, atunce era acest C> Manolachi chiurci-başia la mare urgile. Şi atunce au scăpat. Iar apoi, <*lipseşte* apoi V> mai pre urmă, n-au putut scăpa de urgile, după cum să zice un cuvînt că nu sînt în toate dzilele <zileli C> Paştile. B,C,E,G,V// 4 Manolachi chiurci-başa D// 7 după bani ad. şi lua negoţul neguţitorilor fără de preţ, fiind chiurci-başia împărătescu D// 9 la] cînd era D/ *corectat* vizirul; şters chihaiăoa A/ vizir, în zileli lui soltan Ahmet, împăratului turcescu, au căzut D// 10 Şi atunce D// 12 după zice ad. un cuvînt D// 13-18 *lipseşc* B,C,E,G,V// 13 ante Aşia: 45 D// 15 pre ginereli frăţine-său, pre Ştefăniţă beizadea, pre ficiorul D// 16 carele ţinea D// 16-17 fata lui Costantin Ipsilanti hatmanului, fratele lui Manolachi chiurci-başa. Numai nărocul lui au fost D// 19 Reiz-afendi B/ ante Reiz-efendi: 49 C, 46 D, 36 E, G, 57 V, 102 M/ de la] fiind la M,P/ turcesc din Țara Leşască de la Nemirova G/ Nemirova B,C/ vâzînd acēste B,C// 19-20 şi vâzînd că moscalii nu priimescu bani M,P// 20 să purta B,C,D,E,G,V/ moscalii cum nu priimia bani <ca C> să facă pacē B,C,D,E,G,V//

să fac<ă> pace, ce cer Dunăre cu Crîm cu tot, și nemții Bosna și altă somă de bani, cheltuiala oștii, și robii ce luas<ă>, au făcut izvod de toate de aceste ce cerea moscalii și nemții.

- 5 Și au dat multe daruri solilor nemțești și moschicești și lui Minih fertu-marșalih moschicesc, ca s<ă> mai aștepte 30 dzile, să nu porniască oștile, pîn-or trimite la împăratul turcesc să vad<ă> ce or priimi. Di-a priimi, bini, iar dé n-a priimi, s-or bate. Tot ca să s<ă> mai lungiască, să triacă vara cu amăgele, dup<ă> cum iaste natura turcilor. Că s<ă> spăriesă pre rău.

Ce, dup<ă> cumu-i orînduiala aceștii lumi lacomă, au f. 451^v întunecat / minte solilor nemțești și moschicești, di-au priimit să aștepte celi 30 dzile, pîn-a vini răspunsu de la 15 Poartă.

Și au și răpedzit raiz-avendé cu acele scrisori la împăratul turcesc pre terdzîmanul, fratele lui Grigorie-vodă, să umble într-aceste 30 dzile de olac, să aduc<ă> răspunsul, cum a fi: ia pace, ia nepace.

1 cerea de la turci Dunărea hotar B,C,E,V, cerea Dunărea hotar de la turci G / cerea Dunărea hotar D, cer hotar Dunărea M,P / nemții cerea B,C,D,E,G,V / [2 Bosna] Boian M / altă o C / somă mare C / ce]cie-i B,V, ce-i C,E,G / [2-4 și și alti cheltuieli oștilor; deci reiz-efendi au făcut izvod de toate ceririle moscalilor și a nemților M,P / 3 luasă turcii cînd să bătusă cu nemții și au făcut izvoade B,C,E,G,V / de aceste de toate ce B,C,E,G,V / 5 după dat ad. reiz-efendi E,G / după daruri ad. reiz-efendi, solul turcescu C / solilor moschicești și nemțești C / și solilor moschicești V / 5-9 Și s-au rugat solilor moschicești și lui feldmarșal fon Meneh să nu porniască oștile pînă în 30 zili, ca să-i vii pre acel izvod răspuns di la împăratul di la Țarigrad să știi ci va priimi: paci, ori <au P> iarăș băta M,P / 6 Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V / moschicescu B,C / să B,C / 7 triizăci de B / patruzăci de C / de zile D,E / pînă B,C / vor triimite C,E / 8 împăratul turcescu B,C / vadă B,C / ce or <vor D,E,G> priimi să dea. Și de a <va C,D> priimi să dea așa, <lipsește să dea așa D> bine, iar de n-a <nu va C,E> priimi, <lipsește va priimi G> s-or <să vor C,E,G> bate. B,C,D,E,G,V / 9 Au <Și au C> făcut aceste lucruri tot ca să <să C,E,G> mai lungiască <lungiască C> vrémia <vrème B>, să triacă B,C,E,G, V / 9-11 lipsește Tot ca să s<ă> mai lungiască... pre rău M,P / 10 după B,C / natura / obiceaiul B,C,E,G,V, natura, obiceaiul D / 11 să spăriasă B,C / 12-15 lipsește M,P / 12 după B,C / cumu-i cum iaste D,E,G,V / rînduiala B,C,E,G,V / lacome B, C,V / 13 mîntea C / de au B,C / 14 cele <acéle V> triizăci de zile B,D,E,G,V, aceli patruzăci de zile C / pînă B,C / 16 lipsește și² B,C,V / Și au triimis în grabă reiz-efendi E,G / reiz-afendi B,V, reiz-efendi C,D / aceli B, C / lipsește la împăratul turcescu B,C,E,G,V / 16-17 Și îndată au și triimes <de olac M> pre tîrziimanul, fratele lui Grigori voevoda, cu aceli scrisori la Țarigrad. M,P / 17 pre Alexandru terzimanul B,C,D,V, pre Alexandru Ghica terzimanul E,G / fratele C / Grigorii C / 18-19 lipsește să umble..., ia nepace M,P / 18 într-aceli triizăci de zile B,D,E,G,V, într-aceli patruzăci de zile la Poartă / de olac în cai de mezel E, la Țarigrad D, lipsește G / aducă răspunsu B,C,E,G / 19 cum a fi: de a fi pace, de n-a fi B,E,V, cum va fi: de va fi pacé, sau <au> de nu va fi C,G, cum va fi: ori pace să fie, ori nepace D /

Ș-au purces terdzîmanul, ș-au vinit pre la Grigoriie-vodă, frate-său, la Gălata; și l-au benchetuit 1 dzi cu mari cinste. Și l-au mai învățat și el meșterșuguri di-a lui, ce au mai știut. Că ave Grigorie-vodă mare jeli și fric<ă>, 5 c-or lua creștinii țara; ce nu numai el, ce și grecii lui, și n-or ave ce stăpîni și ce mînca la Țarigrad.

Și la 30 dzile s-au întorsu iarăș înapoi la Nemirova, unde era solii, cu răspunsu că nu priime turcii să de nimic, numai să fiie bătaie la anul. Și așe solii s-au dus cîneș 10 pre la stăpînii lor.

Și vodă încă au triimis pre aga Enachii Grecul cu 600 slujitori înainte lui reiz-afendi la Movilău, temîndu-s<ă> / de căzaci să nu-l lovască, și l-au petrecut pîn' la Tighinea. f. 452

15 Iar Vădanii ghen<ă>rarul, dac-au eșit la Oituz cu oaste, au și poroncit lui Gligorii-vodă să de paci oaminilor den Sîret încolo de bir și să-i trimită 150 de pungi de bani, dac<ă> i<-i> voe să șadă cu paci în Eș<i>, pîn' la o vreme.

1 Și au¹⁻² B,C / terzimanul de la Nemirova B,C,E,G,V / 1-2 pe <pre C,D> la frate-său Grigorie-vodă <pin Iași V> la Gălata B,C,D,E,G,V / Tîrziimanul au venit <pre la Galata M>, pre la fratele său Grigori voevoda și l-au priimit cu mari dragoste și cinste M,P / 2 și l-au benchetuit o zi, făcîndu-i masă mare <și B,E,G> cu mare cinste B,C,D,E,G / la Gălata; și i-au făcut masă mare și l-au benchetuit V / 3 după cinste <benchetuit V> ad. Și au vorbit ce li-au trebuit și au purces, decii, de au mîrsu terdzimanul de olac la Țarigrad, la împărățiile. B,C,E,G,V / 3-6 lipsește B,C, E,G,V,M,P / 5 ce și slugili boerenașii, grecii lui D / 7 întorsu terzimanul D / 7-10 Și <pină E,G> la triizăci <patruzăci C> de zile s-au întorsu iarăș în Țara Leșacă G / la Nemirova, la soli cu răspunsu și nemică așezare <așezare C> de pacé n-au adus, fără <de E,G> cit s-au mai îndelungat vrémia <vrème B, lipsește G> să să bată la anul, de vară. Și așa <așa C> solii s-au dus <fîștecareli C> pre la țărlile lor B,C,E, G,V / Și purcegînd la Țarigrad, pînă la 30 zili s-au întorsu iarăș în Nemirova. Și li-au adus răspunsu solilor cum că împăratul turcescu nu să priimești să dei nemică, ci di primăvară iarăș să fii bătăliie <bătăi P>. Și așa s-au dus solii din Nemirova la stăpînii lor. M,P / 8 nu priimește împăratul turcescu să dea D / 11 Și Grigori-vodă D / Grigorii voevoda au triimes pre aga Enachi cu 600 M,P / Ianache grecul Ipsilanti D / 11-12 Și purcegînd și reiz-efendi de la Nemirova, triimis-au Grigorie-vodă pre aga Ianache <Ianache-aga C> grecul cu șase <șasie C> sute de slujitori, de i-au eșit înainte la Movilău, temîndu-să <reiz-efendi C> B,C,E,G,V / 12-13 la Movilău, înainte lui reiz-efendi, temîndu-să să nu-l lovască cazacii, și l-au M,P / 13 pitrecut pînă B,C / la Tighinea, la Bender C / 15 Iară B,C, lipsește M,P / ante Iară: 37 B,E,G, 50 C, 48 D, 59 V, 105 M, lipsește P / Vădanii ghenaralul de Brașov <Brașov B> B,C, D,E,G,V / Vidin ghinărariul, dacă au eșit cu nemții la Oituz M,P / dacă au eșit în Moldova pre Oituz D / 15-16 dacă au eșit cu oaste aici în Moldova, au poroncit B,C, E,G,V / 16 Grigorie B / paci tuturor oaminilor M,P / 16-17 dea pacé oamenilor de bir din Sîretiu <Sîret B> încolo, spre munte și să-i trimită o sută și cînzăci B,C,E, G,V / 17 după încolo ad. spre munte D / Sîret încoaci, și dacă-i esti voia să șază în Eși pînă la o vreme cu paci, să-i triimată 150 pungi bani M,P / 18 dacă-i iaste voia B,E,G, dacă i-i voia C / pace B, pacé C / Iași B,C,E,G,V / pînă B,C / vrème B, vrémie C /

Deci Gligorii-vodă era la Frumoasa și n-apucas(ă) să strângă oaste, nici să dusă la Prut. Au socotit și au trimis pe Toderășco Păladi vel-spăt(ar) și pe Alixandru Sîrbul 3 logofăt cu daruri și cu cărți de la dînsul și de la boeri, scriind ghen(ă)rarului, lui Vădanii, să-i fii mil(ă) de țară, să n-o strîcē. Și au mersu la dînsul la Oituz, și i-au priimit cu dragoste, și s-au adiv(er)it cu bini.

Numai, Grigorii-vodă nu s-au încredzut, ce s-au dus la Prut, dup(ă) cum s-au scris mai sus, di ș-au strînsu 10 oaste.

Așijdere nici pe Păladi spătarul nu-l crede, fiind moldovan, să nu-i facă vr-un meștersiug. Și de (a)cee au trimis și pe Alixandru Sîrbul, fiind di casa lui, ca s(ă) nu poată faci vr-un meștersiug asupra lui cu Vădanii ghen(ă)rarul.

15 Turcii, pîn-a umbla terdzîmanul la Poartă aceste f. 452^v 30 dzile, iar împărăție au și pus sarascher / pre Chipruliul și au și rădicat oaste den Țarigrad, ca la 120.000 și i-au trimis la Bosna asupra nemților.

1-4 Deci Grigorii-vodă au triimis pe Toderășco Păladii vel-spat(ar) (spătar C) și pre Alexandru (Alexandru Duca C, E, G) Sîrbul, tretii-logofăt B, C, E, G, V// 1-7 Grigori voevoda au ales pre Toader Paladii vel-spat(ar) și pre Alexandru Sîrbul tretii-log(ofăt) și i-au triimes cu daruri la Vidin ghinărariul și cu scrisoari di la dînsul și de la boiari, rugîndu-să cu toții să-i fii milă de țară. Și mergînd acești doi boeri la Oituz la Vidin ghinărariul, i-au priimit M, P// 2 Și au D// 4 tretii-logofăt D/ cărți la ghenearul de la dînsul B, C, E, V// 5 boiari B, boiari C/ ghenearului B, C/ lipsește lui D, lui Vădanii B, C, E, G, V/ file (fie C) milă B, C// 6 să nu ostrice, fiind (fiindu C) creștin (creștini C) B, C, E, G, V/ Și au mărșu <repetă Și au mărșu C> boiarii acei (aciei B) trimiși la ghenearul la (dînsul C) pe (pre C) Oituz, și i-au priimit (ghenearul E, G) cu dragoste pre boiari și B, C, E, G, V// 7 adevărit B, C/ făgăduit M, P/ bine B, C// 8 Numai Iar B, C, E, G, V/ Grigorie B// 8-13 Grigori voevoda s-au dus la Prut de ș-au strîns oaste. Că nu să incede nici în Toader Paladii, fiind moldovan, (și M) pentru aceia au triimes cu dînsul și pre Sîrbul log(ofătul), fiind om de casa lui M, P// 9 după cum B/precum C, E, G/ mai sus s-au scris B, C, E, V/ lipsește mai sus G/ de B, C// 11 Așijderea B, C/ pre C/ cu B, E, G/ Păladii (Păladii C) spătariul B, C/ nu-l pre credea C/ nu să pre încredea B, E, G, V// 12 lipsește să nu-i facă vr-un meștersiug B, C, E, G, V/ Și pentru aceia D/ Ce B, C, E, G, V// 13 pre B, C/ Alexandru Duca, logofătul al triile Sîrbul B, E, G, Alexandru Duca Sîrbul tretii-log(ofăt C) fiind om de casa mării-sali, ca să B, fiind (om E) de casa lui Grigorii-vodă C, E// 14 după face ad. Păladii spătariul B, E, spăt(arul) Păladii V/ vreun C/ meștersug sau viclesug D/ meștersug cu ghenearul asupra domniului B, C, E, G, meștersug asupra domniului cu ghenearul V// 15 ante Iară turcii: 38 B, E, G, 52 C, 61 V, ante Turcii 49 D, 108 M, lipsește P/ pînă B, C/ au umblat G/ terzimanul B, C/ aceste triiăci (patruzăci C) de zile B, C, E, G, V// 15-18 Turcii într-acei 30 zile, pînă a umbla terzimanul la Țarigrad, au și pus sarascheriu pre Chipruliul și i-au pornit cu oasti di la Țarigrad (de la Țarigrad cu oaste P) la Bosna (Boian M) asu(ă) ra nemților. M, P// 16 împărăția B, C/ sarascheriu C/ vezir B, E/ pe B/ Chipruliul B, Chipruliolu C, E, G// 17 din B, C/ o sută (și B) doazăc i de mii de oaste B, C/ i-au i-au B, C// 17-18 o sută și doazăci de mii de oaste și au purces pe marginea Dunării de au mai strînsu oaste și i-au trimis la V//

Și viziriul au triimis pre Meniș-pașea de la Cartal cu 20.000 oaste, și au purces de la Cartal pre margine Dunării a mai strînge o(a)stea ce pute. Și s-au dus la Vidin asupra lui Vales, ghenărariul de Sibii, ce băte Vidinul cetate, 5 ș-au gonit pre nemți de la Vidin. Că au făcut ungurii viclesug, că s-au închinat 5.000 la turcii. Dar tot nu i-au bătut pre rău, numai cît i-au gonit de la cetate.

Ș-au dat și lui Costandin-vodă, domnul munteniesc, vo 2,3 pași cu oaste, di-au gonit pre nemți din Țara Munteniască; că era puținei, numai vo 3,4 mii, în Țara Munteniască. Ș-au făcut turcii multă răutate și prad(ă) în Țara Munteniască, c-au luat munții în cap. Și pre unde au găsit bejenii, au tot prădat și au arsu.

Și au spartu și Mitropolie de la Țirgoviște și au găsit f. 453 15 multă averē a boerilor / munteniești și au luat-o toată. Ce nu numai într-un rînd au prădat-o, ce în cîteva rînduri au umblat, prădînd și strîcînd biata țara.

Costandin-vodă, domnul muntenesc, iarăși s-au așădzat în București cu vo 2,3 pași. Și re prad(ă) au făcut turcii și 20 Bucureștilor. Și Mitropolia din București au făcut-o mecet, di s(ă) închină într-înșea pașii. Și Costandin-vodă

1 Iar veziriul (viziriul C) de la Cartal au trimis (triimis C) (și el E) pe (pre C) Meniș (Meniș C) -pașa cu doazăci de mii de oaste B, C, E, G, V// 1-5 Și viziriul di la Cartal încă au triimes pre Mimiș (Mimiciu P) -pașa cu 20.000 și s-au dus (lipsește dus P) cu toți la Vidin și au biruit pre nemți și i-au gonit di la Vidin M, P// 1-2 lipsește cu 20.000 oaste... la Cartal D// 2 lipsește de la Cartal B, C, E, G, V/ marginea B// 3 a mai stringe de au maistrînsu B, C, E, G, V/ oastea (oaste C) ce au mai putut B, C, E, G, V/ asupra lui Valiisu ghenearului B, E, V, asupra ghenearului Valis C// 4 Sibiiu B, C/ ce] carele B, E, G, V, careli C, D/ bătea cetatea Vidinul B, C, D, E, G, V/ și au B, C// 5-6 lipsește Că au făcut... la turcii. B, C, D, E, G, V, anulat A// 5-7 lipsește Că... cetate M, P// 6 bătut] putut bate B, E, G// 7 cetate C// 8 Și au dat turcii B, C, D, E, G, V/ Costandin B/ domnul (domnului E, G) muntenescu B, C, E, G// 9 vreo doi, trii B, C/ Viziriul au triimes la Costandin voevoda M, P/ lipsește vo M, P/ doi pași M, P/ cu oasti turciască și au scos pre nemți M, P/ de au B, C// 10-11 lipsește că era... în Țara Munteniască M, P// 10 puținei B, C/ vreo trii, patru B, C/ lipsește în Țara Munteniască B, C, E, G, V// 11 Și au B, C/ Iar turcii acia au făcut M, P/ multe răutăți B, C, E, G, V, mare răutate M, P/ pradă B, C// 12-17 lipsește c-au luat munții... biata țara. M, P// 12 că au B, C/ undē B, C/ găsit B, C/ arsu] stricat B, C, E, G, V// 14 Mitropolia B, C/ găsit B, C// 15 avere B/ boiarilor B, C/ și o au luat toată B, E, G] să și au luat tot ce au găsit C, V// 16 Ce] Și B, C, E, G, V/ au prădat B, C, E, G, V// 17 strîcînd B, C/ țară C] Țara Munteniască D// 18 ante Iară Costantin: 39 B, E, G, 53 C, 62 V, ante Costantin 51 D, 110 M, lipsește P/ voevoda M/ domnul muntenescu B, C, lipsește M, P/ așezat B, C// 19 în] la B, C/ în scaun în București și cu trii pași. Turcii ră pradă au făcut în București M, P/ vreo doi, trii B, C// 19-1 Și turcii au făcut rea pradă în București, șezînd pașia în Mitropolie (Mitropolie C). Iar Costandin-vodă au pus tot boiari (boiari tot E, G) di ciei (de ciei B) B, C, E, G, V// 20 Și bisărica di la Mitropolia au făcut-o mecet turcescu M, P// 20-1 Și șidea pașii în Mitropolie și Costandin-vodă au pus boiari tot D// 21-2 lipsește Și Costandin-vodă... cei mari, duși. M, P//

au pus tot boeri de cei de gios, că boerii is toț în Țara Unguriască, cei mari, duși.

Iar ghenărariul cel mare de la Sibiiu, anume Valis, care mersesă la Vidin, vădzînd că nu poate sta împotriva 5 turcilor, că are o(a)ste puțin(ă), au scrisu la Vădaniie ghenărariul, că ieșis-în Moldova cu oaste, di-au trecut muntele înapoi di-au mersu agiutori la Vidin. Numai ce au rămas vo 500 o(a)ste nemți de straj(ă) la Com(ă)nești, iar cealaltă măcar că s-au dus la Vidin, tot n-au putut 10 isprăvi nimic împotriva turcilor. /

f. 453^v Deci ghenărariul Valis, vădzînd că au greșit și s-au împrăstiet o(a)ste pren Moldova și pren Țara Munte-
ne(ă)scă și n-au putut isprăvi nimic la Vidin să-l ia, ori de ciud(ă), ori de rușine, ori de frica împăratului, au 15 mîncat otrav(ă) singuru și-au murit.

Mai ispi(ți)tu-s-au turcii și cu 2 soltani să margă preste munte în Țara Unguriască. Și s-au păzit nemții mai biné, într-alt fel; că, dup(ă) ce au intrat în munte, li-au

1 de gios de i-au boiarit, că boiarii ciei <cei C> mari era duși cu toții în Țara Unguriască B,C,E,G,V/ is]era D//2 cei mari duși în Țara Unguriască D// 3 ghenărariul B,C/ anume B,C/ Vallisu B, Valeisu V//4 carele B,D,V, careli C,E,G/ mersese B, mersesie C/ văzînd B,C/ înprotiva B,C//3-10 Ghinărariul Valis <Vasile P>, văzînd că are oaste puțină și nu poati sta înprotiva turcilor au scris la Vidin ghenărariul ce eșisă în Moldova, să vii <fie P> cu oaste întru agiutoriu. Și îndată au lăsat în Moldova, la Comănești, numai 500 nemți, iară el cu toată oaste cealaltă s-au dus, presti munți la Vidin; însă tot n-au putut isprăvi asupra turcilor M,P//5 are] avea B,C,D,E,G,V/ oaste puțină B,C/ scris B,C/ Vadaniu ghenărariul de Brașev B,C,E,G,V//6 că]carele B,C,E,G,V/ eșisă B,C/ de au B,C//7 munteli C/ înapoi în Țara Unguriască și s-au dus agiutoriu B,C,E,G,V// 8 lipsește ce au rămas B/ Numai vreo doao sute de nemți de straje au rămas la Comănești pe Trotuș E/ vreo doao sute de nemți B,C,E,V/ lipsește oaste B,C,D,E,G,V/ straje B,C/ Comănești B,C, Comănești pe Trotuș G// 9 iară cealaltă C/ s-au și dus G// 10 nemică B,C/ înprotiva B,C// 11 Deci]Iar B,E,G, Iară C,V/ ghenărariul B,C/ ghenărariul cel mare, Valis, de la Sibiiu E,G/ Valeisu V/ văzînd B,C/ și s-au]de au C,E,G,V, de s-au B// 11-14 Spun pentru acel ghenărariu Valis că dacă au văzut că n-au isprăvit nimic asupra turcilor, de frica împăratului nemțescu M,P// 12 împrăștiat B,C/ oaste B,C/ pin¹⁻² B,C,E,V/ repetă pin Moldova C/ Munteniască B,C//13 și n-au putut]neputînd B,C,E,G,V/ nemică B,C/ la Vidin, la cetate D/ la cetate la Vidin să o ia, așa să auziia atunci, că ori de ciudă E,G/ să-l ia <ia B>, așa să auziia <atuncea B> că, ori de ciudă B,C,V//14 rușine C/ împăratului B,C/au]să fie E,G//15 otravă B,C/ singur de au murit B,C,E,G,V/ lipsește singuru M,P// 16 ante Mai: 40 B,E,G, 53 D, 65 4, 113 M, lipsește C,P/ ispititu-s-au B,C/ doi soltani cu tătari B,C,E,G,V// 16-17 să margă prin <din C,V> Țara Munteniască, preste munte în Țara Unguriască. Iar nemții s-au păzit bine B,C,E,G, V// 16-1 Turcii și cu doi soltani s-au mai ispitit să me(a)rgă presti munți asupra nemților. Și după ce-au intrat în munți, nemții s-au purtat într-alt chip; că li-au ținut cale dinainti și dinapoi. M,P// 18 într-alt feliu, mai bine D/ lipsește într-alt fel B,C, E,G,V/ după B,C/ după munte ad. turcii și cu tătarii C,E,G,V, turcii și tătarii iar nemții D//

ținut cale și dinainte și dinapoi. Ș-au perit un soltan și cu tătarii mai toți; numai unul au scăpat, pre cu puțină tătari.

N-apucînd a intra în munte, la Cîmpina, s-au întorsu 5 înapoi prădînd și ardînd. Ș-au lovit pren București, fiind domnul în scaun; ș-au prădat tîrgul tot, cu mănăstiri cu tot, ș-au găsit mulțime de averé. Și domnul n-au putut să isprăvască nimic, să nu-i las(ă) să prade. Ce-u găsit a boerilor pribegi și nepribegi și a neguțitori pin 10 hanuri, tot au luat.

Acest război au fost mai pre urmă, la let 7246 (=1737), la noemvrii.

Să lăsăm acmu Țara Munteniască, di om scri-o înainte la rîndul său. /

f. 454 15 Grigoriie-vodă, ședzînd cu tabăra la Gălata și înțelegînd că s-au dus nemții cei mulți și au rămas numai 500 nemți la Com(ă)nești de straj(ă), și vădzînd că s(ă) gătiadză tătarii și cu turci(i) de la ordie viziriului să margă la dînsii, au scris la viziriul să nu margă nici turci, 20 nici tătari, să strici țara. Puținei, ce au rămas de straj(ă), a triimite o(a)ste lui și i-a goni.

1 calea B/ după calea ad. nemții E,G/ dinnainte B,C/ dinnapoi <dennapoi C> de i-au încunguriat. Și au B,C,E,G,V//2 tătarii lui B,C,E,G, V/ numai unul]iară <iar C> un soltan B,C,E,G,V, numai un soltan D// 1-8 Și au perit un soltan și <cu P> mulțimi de tatar(i). Iar un soltan și cu tătarii săi nu apucasă să intri în munți, și dacă au auzit <văzut P> ci au pățit <pățim P> ciialaltă tătari în munți s-au întors și au prădat și au robit <rău M> Țara Munteniască. Prădat-au și Bucureștii, fiind domnul în scaun. Și nemică n-au putut folosi M,P//2 lipsește pre B,C,E,G,V/ puținiei B, puținiei C,E,G,V/ tătari B,C// 4 Neapucînd să intre în munte și s-au întorsu de la Cîmpina prădînd B,C,E,G,V/ s-au]și s-au D// 5 arzînd B, arzînd C/ Și au B,C/ prin B,C/ după București ad. și așa să auziia că au făcut multă stricăciune <stricăciune C> B,C,E,G,V//6 domnul Costantin-vodă D// 6-14 lipsește fiind domnul... înainte la rîndul său. B,C,E,G,V//7 Și domnul Costantin-vodă D// 8-14 lipsește să nu-i las(ă)... înainte la rîndul său. M,P//9 pribegi și a celor nepribegi D// 11 la lețîn anul D// 13 Să lăsăm]Lăsînd D/di om]vom D/serie D// 15 ante Iară Grigorie <Grigoriu C>-vodă: 41 B,E,G, 54 C, 66 V, ante Grigorie: 54 D, ante Viziriul: 114 M, lipsește P/ șezînd la Gălata cu oastea <oaste B> și înțelegînd B,C, E,G,V// 15-20 Viziriul au gătit un soltan cu turci și tatar(i) să mîargă la Comănești asupra acelor 500 nemți ci rămăsăi acolo de strajă. Grigori vovoda au înțales și au scris la viziriul să nu triimlăță nici turci, nici tatar(i), ca să nu mai strici țara. M, P// 16 mulți C]mai mulți B,E,G/ după mulți ad. de pre supt munte în Țara Unguriască B,E,G, în Țara Unguriască C,V// 16-17 și au rămas numai ca vreo doao sute de nemți de straje <la Comănești pe Trotuș E,G> și văzînd B,C,E,G,V//17 să B,C/ să gătescu D//18 să gătescu turcii și cu tătarii G/ tătarii B,C/ lipsește cu C/ ordiia B,C/ veziriului B//19 dînsii]nemți B,C,E,G,V/ au scris Grigori-vodă D/ veziriul B//20 tătari B,C/ să nu strice <stricie B> B,C,E,G,V/ Că puținiei nemți B,C,D,E,G,V// 20-21 Că pre acei puțină nemți ci au rămas la Comănești a trimeti <a triimeti P> oaste lui și i-a răsipi M,P//20 straje B,C//21 oaste de a <ai E,G> lui B,C,E,G V//

- Deci viziriul îndat-i-au și poprit să nu margă. Că era de la Galați pîn' la Bîrladu tot tătari, cu 2 soltani, di-au șădzut toat(ă) vara di-au mîncatu pre beții oameni, di-aurămas numai cu sufletele. Deci Grigorie-vodă au ales 5 din o(a)ste lui ca la 1.500 slujitori turci, lipcani, moldoveni și 2 stiağuri de căzaci ș-au triimis pre Costandin hatmanul, fratele chiurci-bașii, și pre Toader Pălade spătariul să margă pre la gura / Oituzului și la Com(ă)nești, să astupe poticile și s(ă) strîci pălăncile ce li făcus(ă) nemții.
1. 454^v Și mîrgînd acolo la Com(ă)nești, numai au și dat peste celi cinsute nemți ce răm(ă)sias(ă) de straj(ă).
- 10 De merat lucru iasté cum au dat Dumnădzău o spaimă nemților, cît n-au putut să stea la războiu. Că cum s-au tîmpinat și au discălecat căzacia di-au slobodzit focul 15 ș-au picat vo 3, 4 nemți, s-au și spăriet nemții ș-au plecat fuga și n-au apucat să sloboad(ă) focul. Ș-au și ntrat turcii cu moldovenii într-însii ș-au prinsu ca vo 30, vii

1 Decii B,C,D,V, *lipsește* M,P/ ante Decii: 55 D, 67 V/ veziriul B/ *lipsește* îndat(ă) C,E/ *lipsește* și M,P/ au și oprit <poprit D> pe turci și pre tătari să nu margă B,C, D,E,G,V/ 1-2 Că di la Galați și pînă la Bîrlad <Brăila M> era tot M,P/ 2 pînă B,C/ Bîrlad B,C/ tătari B,C/ doi B,C/ de au șezutu <șezut C> B,C/ 3 toată B,C/ de au mîncat B,C/ bieții B/ și toată vara au șăzut de au mîncat di la ticăloșii moldoveni, di rămăsă M,P/ 4 de rămăsă B,C,E,V, de rămăsă(e) oamenii G/ sufletele B,C/ Decii Iară B,C,E,G,V, *lipsește* M,P/ ante Iară: 42 B,E,G, 55 C, 68 V, 116 M, *lipsește* D,P/ Grigorie B, Grigori C/ 5 oastea B,C/ lui sa M, *lipsește* P/ *lipsește* ca la M, P/ *lipsește* turci, lipcani, moldoveni și M,P/ 5-8 o mîle și cinci sute de slujitori moldoveni și doao stiağuri de cazaci cu turci și cu lipcani și au trimis <triimis C> cu oastea <oaste B> pre Costantin hatmanu grecul Ipsilanti și pre Toader Pălădie <Pălădie C> spăt(ariul) <vel-spatar B,E,G, V> de au mîrsu pre Oituz și la Comănești pe Trotuș să astupe B,C,E,G, V/ 6 *lipsește* de M,P/ hatmanul grecul D/ 7 fratele lui chiurci-bașia D,M,P/ *lipsește* spătariul M,P/ *lipsește* pre M,P/ 8 la Comănești pe Trotuș D/ 9 strice B,C/ le făcusă B,C/ 10 mergînd B,C/ Comănești B,C, Comănești pe Trotuș E,G/ numai ce B,D,E,G, V/ 11 preste acei B,E,G, V/ aceli D/ Și numai cît au sosit la Comănești au și dat preste aceli <acei M> M,P/ 10-11 numai ce li-au și eșit înnainte acei puținei nemți, ca vreo doao sute și cînzăci de nemți ce rămăsă de straje, care mai sus s-au scris C/ doao sute <puțini 200 G> de nemți ce rămăsă de straje cari <pentru carii E,G> mai sus s-au scris B,E,G,V/ *lipsește* ce răm(ă)sias(ă) de straj(ă) M,P/ 12 Și de mirat <mierat B> B,C,D,E,G,V/ iasté jera B,C, D,E,G,V/ Dumnezeu B,C/ 12-16 Triimes-au Dumnezău o frică asupra acelor nemți di n-au putut să stea la războiu. Ci cum au discălecat cazacia <și P> au dat foc într-însii, și numai cît au căzut 5 nemți, îndată au și plecat fuga. M,P/ 14-15 s-au tîmpinat <tîmpinat E,G> cu căzacia și au <au și C> slobodzit focul și au căzut din oastea <oaste B> nemțască vreo doi, trii nemți și s-au și spăriiat ceialaltii <iară ceialaltii nemți s-au și spăriiat C,V> și au plecat B,C,E,G,V/ 15 picat]sias A/ au picat, au căzut D/ 16 după apucat ad. nemții G/ *lipsește* nemții E/ *lipsește* și n-au apucat să sloboad(ă) focul M,P/ 17 cu]și cu D, și M,P/ prins-au 30 nemți vii M,P/ 16-2 Și au și ntrat turcii și cu moldovenii într-însii cu sabiili goali și au perit vreo cînsprăzece, vreo șeasiesprăzece nemți și au prinsu și vii vreo patrușprăzece nemți. Și au perit și colonelul careli era pre oaste, nemțască mai mare. B, Și s-au și slobodzit

cu morții. Ș-au perit și colonelul cari iera pre o(a)ste nemțască mai mari.

- Și iarăși au dat Dumn(ă)dzău fric(ă) moldovenilor și turcilor, că nu i-au gonit mult, temîndu-s(ă) să nu fie 5 o(a)ste supus(ă), să fie vicleșug; că nu ar hi mai scăpat nici unul. Iar nemții tot gînde că-i gonesc; că cum au agiunsu la pălancă, cum ș-au lăsat pușcile și caii și 2 sacaluși și 2 căruță iarbă, ș-au fugit care încotro au putut pren munte, pe gios. Ș-a trie dzi au început a eși cîte unul; 10 și vîdzînd că nu-s nime, ș-au luat pușcile și ce au avut ș-au trecut muntele, dincotro vinis(ă), înapoi. /

turcii și cu moldovenii de au intrat într-însii <cu sabiile a-i tăia E,G> și au perit vreo cînsprece <lipsește cînsprece E,G>, șasesprăzece <nemți E,G> și au prinsu și vii vreo patrușprăzece nemți <lipsește nemți E,G>. Și au perit și colonelul <Și au și plecat fuga nemții; și turcii și moldovenii au început a-i goni și agiungîndu pre colonel E,G> careli era preste oaste nemțască mai mare. C,E,G/ moldovenii și au perit vro șeasiesprăzece nemți și au prinsu și vro patrușprăzece. vii. Și au perit V/ și au prinsu vreo șeasiesprăzece vii și au perit vro patrușprăzece. Și au perit și colonelul care era mai mare pre oastea nemțască D/ 1 *lipsește* cu morții M,P/ Perit-au M,P/ carile M,P/ carile era mai mare preste nemți M,P/ 2 după mare ad. și luundu-i turcii și moldovenii în goană pre nemți i-au gonit pînă în satul Comănești la apa Trotușului. Și trecînd nemții Trotușul s-au întorsu de au dat toți o dată de au slobodzit focul C, înpiedecîndu-să calul au căzut gios, și agiungîndu-l au perit și colonelul și i-au gonit pre nemți pînă în sat în Comănești. Iar nemții după ce au agiunsei în sat au trecut apa Trotușului în cîia parte și întorcîndu-să de au căutat înnapoi au slobodzit focul și iarăși au plecat fuga înnainte. Iar turcii și moldovenii n-au mai trecut apa Trotușului să-i mai goniască E,G/ 3 iarăși B]așia C,E,G/ Dumnezeu B,C/ frică B,C/ moldovenilor B,C/ 3-6 Dat-au Dumnezău frică în turci și în moldoveni și n-au gonit mult pre nemți, temîndu-să să nu fii alții mai mulți supuși; și pentru aceia în grabă s-au întorsu. Iar nemții M,P/ 4 repetă și turcilor C/ că]de C/ gonit mai mult, să mai triacă Trotușul după dîșii, temîndu-să să nu fie oaste supusă la pălancă, care nu era pre departe de la Trotuș înnainte, ca să nu le facă vreun vicleșug D/ după mult ad. pre nemți G/ temîndu-să B/ nu fite B/ 5 oaste supusă B/ supusă în cîia parte de Trotuș, să nu le facă vreun vicleșug E/ să fie]să nu le facă vreun B, să le facă vreun G/ 4-6 gonit pre mult ce numai pînă la apa Trotușului. Iar nemții după ce au trecut Trotușul, îndată s-au întorsu și au slobodzit focul. Iar moldovenii și turcii, temîndu-să să nu fie oaste supusă să facă vreun vicleșug, că n-ar fi mai scăpat, doară, nici unul din nemți. Iar nemții D/ 5-6 n-ar hi fost mai scăpat doară nici unul <nici un niamțu de poveste C> B,C/ că ar de hi fost trecut apa Trotușului să-i goniască, poate n-ar fi <fost mai E> scăpat nici unul E,G/ n-ar hi fost scăpat doară nici unul V/ 6 Iar nemții gîndia că-i tot <mai E> gonescu B,C,E,G,V, Iar nemții cei ce scăpasă li păriia că tot îi gonescu turcii M, P/ că]și B,C,E,G,M,P/ 7 cum ș-au]îndată ș-au M, P, au și G/ *lipsește* și² M,P/ 7-8 ș-au lăsat doao puști mari, sacalușie <sacalușie <avea la pălancă C> și doao căruțe cu prah de pușcă <de sineț C,V> care era acolo la pălancă E,G> și caii și au fugit carii încătro B,C,E,G,V/ 8 iarbă]prav de sineț D, iarbă de pușcă M,P/ și au fugit pre gios care <carile M> încotro au putut M,P/ 9 prin B,C/ pe gios]pedestri G/ Ș-a]Iar M,P/ Și a triia zi au eșit din munte, au început C/ după unul ad. din munte B,E,G,V,M,P/ 10 și vîzînd B,C, *lipsește* V/ nu-s]nu-i C,V, nu iaste B,E,G, nu sint D/ nime B/ luat nemții D/ mai avut B,E,G/ 10-11 și dacă au vîzut că nu-i gonesti nime, ei ș-au luat pușcile și tot ce au avut și s-au dus în țara lor <și au trecut în țara lui M> M,P/ 11 și au trecut munteli înnapoi în Țara Unguriască, dincătro vinisă <vinisă B> B,C,D,E,G,V/ *lipsește* muntele... înapoi M,P/

Iar hatmanul cu o(a)ste, precum mai sus scrii, nici giu(m)ate de cias n-au zăbăvit și s-au și-ntorsu înapoi, fiind grec cu pele de iepuri la spate. Au fugit toat(ă) noapte, făcându-i-să dzuă la Bistriță, negonindu-l nimé, nici vădzînd pre nimé; după cum iaste vorba, că nu fac toate muștile m(i)eré. Că, cînd s-au tîlnit cu o(a)ste nemțasc(ă), tremura de fric(ă) și vre să fug(ă). Iar turcii, vădzînd că vrea să fugă, au început a-l sudui și-au scos și sabiele asupra lui, să-l taie. Și vădzînd așea, că fac turcii zorbă asupra lui, s-au slobodzit de fric-asupra nemților.

Și s-au tîmplat ace izbînd(ă), dup(ă) cum scrii mai sus. Numai tîmplîndu-s(ă) Toader Pălade spătariul și vădzînd zorbaoa turcilor, el mai mult au început a îndemna o(a)ste.

15 Și dup(ă) ce au vînit la Eș(i) hat(manul), i-au scris Grigorie-vodă cărți la viziriul și l-au triimis cu 10 nemți vii[i] și cu 17 capete morți. Și cu ace puțin-izbînd(ă) și-au mai tocmît triaba, că era să pitriac(ă) și el de la Poartă, ca frate-său Manolachi chiurce-bașia. /

1 ante Iară: 43 B,E,G, 56 C,D, 69 V, 119 M, *lipsește* P/ hatmanul grecul B/ hatmanul Costantin grecul Ipsilanti C,E,G/ cu]și cu C/ oaste B,C/ s-au scris mai sus C; mai sus s-au scris D,E,G,V/ nici un ceas n-au zăbăvit B,C,E,G,V// 1-4 Costandin hatmanul, grecul, și cu toată oaste, de frica nemților (de frica nemților și cu toată oaste P) și nime nu-l goniă, toată noapte(a) au fugit. I s-au făcut zio la apa Bistriții (la Bistriță P). La vreme de bucati au sosit la Roman (Români M) cu toată oaste la dumnealui Theodor Cantacozino, biv-vel-stolnic. M,P// 2 s-au întorsu B,E,G,V/ înapoi de la Trotsa C// 3 *lipsește* fiind grec cu pele de iepuri la spate B,C,E,G,V/ Și au B,C,E,G,V/ toată B,C//4 noaptea C/ și i s-au făcut zio (ziof C) B,C,E,G,V/ după Bistriță ad. la sat la Roznov C, la Roznov D,E,G//5 văzînd B,C// 5-6 *lipsește* după cum... muștile m(i)eré B,C,E,G,V// 5-14 *lipsește* nici vădzînd pre nimé... au început a îndemna o(a)ste M,P// 6 Că]Și B,E,G,V/ s-au fost tîlnit B,C,E,G,V// 6-7 oaste (cea B) nemțască i-au fost pre frică și au fost vrînd (vrut G) să fugă B,C,E,G,V//8 văzîndu-l B,C,E,G,V/ vrea]va B,C,G/ *lipsește* au început a-l sudui B,C,E,G,V/ au scos sabiile B,C,E,G,V// 9 Iar (hatmanul B,E,G) dacă au văzut că fac turcii B,C,E,G,V// 10 frică B,C// 11 acea izbîndă B,C/ după cum mai sus scrie (s-au scris C,E,G) B,C,E,G,V//12 Numai]Numai atuncia D, Și B,C,E,G,V/ tîmplîndu-să atuncia și Toader Păladi (Păladii C) spat(ariul) B,C,E,G,V//13 văzînd B,C/ mai mult au îndemnat, au început a îndemna oastea D//14 după oaste ad. asupra nemților de i-au (au C) biruit. B,C,E,G,V// 15 Și]Iară B,E,G, Iar C,V/ după ce(cie B) au vînit hatmanul (grecul E,G) la Iași, au scris Grigorii B,C,E,G,V// 15-17 Iar di acolo au vînit la Eși cu ace izbîndă. Grigori vovoda au scris la veziriul și l-au triimes pre hatmanul (hatman P) cu zăci nemți vii și cu 16 capete (capitani M) M,P// 16 cărți B,C/ și l-au triimis (au triimis pre hatmanul C) cu patrușprăzece (patrușprăzeci C, șeasiesprăzece D) nemți vii și cu șasesprăzeci (patrușprăzeci D, nemți G) capete morți (capete a nemților care perisă C,V) B,C,D,E,G,V// 17 acia (acea C) puțină izbîndă B,C/ și-au mai tocmît (dires E,G) hatmanul (grecul B,E,G) lucrul. B,C,E,G,V/ și-au]mai că și-au M//18 treaba la Poartă M,P/ triaba]lucrul D/ pitriac B,C//pătîmască M,P/ *lipsește* de la Poartă M,P//19 ca și B,C,E,V,M,P/ Manolachiie (Manolachie C) chiurci-bașia B,C/ *lipsește* chiurce-bașia M,P//

Tot într-acia vreme mers-au Chipruliul întîi la Niș, unde luas(ă) nemții, și-au încungiurat cetate Nișul. Și n-au putut să sprej(i)niasc(ă) nemții și s-au închinat; c-au fost ca la 5.000—6.000 nemți cu un ghenăral. Și pre ghenărari și pre nemți i-au slobodzit cu pace; iar pre raia au pus-o tot supt sabii. Că s(ă) burzuluiș(ă) toat(ă) creștinătate, de ține cu nemții: sîrbii, arbănașii și alții ce era prenpregiuru.

Purces-au Chipruliul de acolo asupra nemților ce băte 10 Bosna. Deci nemții nu putea lua Bosna, fiind locurile tari și raia(o)a încă ține tot cu turcii, nu vre să s(ă) de nemților. Numai ce au apucat di-au luat vo 2, 3 cetăți în margine Bosnii, și au și sosit Chipriliul cu o(a)ste lui agiutori bosnenilor. Și s-au lovit în vo 2, 3 rînduri, și-au 15 tot can zăticnit pre nemți și nu și-au putut alegé.

Acestea toate s-au făcut la velet 7245(=1737). Iar dup-aceia, la văletul 7246(=1737), în luna lui octo(m)-vrie, tot într-aciastă toamnă, vădzînd turcii că li-au

1 ante Tot: 44 B,E,G, 57 C,D, 70 V, 121 M, *lipsește* P/ pre acea vreme B,C,E,G/ Chi-pruliul (Chiupruliolu C) sarascheriul B,C,V, sarascheriul Chiupruliul D,E,G/ *lipsește* întîi B,C,E,G,V// 1-3 Pașa Chiupriuror și cu turcii au încungiurat cetate Nișul. Și fiind puțin nemți (într-însa M) i s-au închinat M,P// 2 luasă B,C/ și au B,C/ cetatea B,C// 2-4 Și n-au putut nemții să sprejiniască pre turci și au închinat cetate, că au fost numai cinci, șasie mii de nemți C// 3 sprejiniască B/ nemții pre turci B,E,G//4 că au fost numai cinci, șasie mii de nemți B,D,E,V/ că au fost puțin nemți numai ca la G//4 *lipsește* c-au fost ca... un ghenăral. M,P//4-5 ghenaral¹⁻² B,C,E,G,V/ Și]Iar B,C,E,G,V//5 nemți B,C/ slobodzit turcii cu pacé B,C,E,G,V/ Deci Chiupruliul (Chiupriuror M) pre ghinărariul din cetati și pre nemți M,P//iară B//5-6 iar răiaoa toată au pus-o supt sabie M, P/ i-au pus pre toți supt sabiile B,C,E,G,V// 6-8 *lipsește* Că s(ă) burzuluiș(ă)... prenpregiuru. M,P//6 s(ă) burzuluișă B, să buzurluișă C/ *lipsește* toat(ă) B,C,E,G,V//7 creștinătatea B,C/ ținea B,C/ sîrbii B,C// 8 prinpregiur B,C//9 ante Purces-au: 58 D, 71 V/Și de acolo au purces B,C,E,G,V/ sarascheriul Chiupruliolu (Chiupruliul D) C,D; Chiupruliolu sarascheriul E,G/ ce]carii D/ bătea B,C//9-15 Pașa Chiupruliul (Chiupriuror M) și cu oaste turcăscă s-au dus asupra nemților ci bătia Bosna (Boian M) intru agiutori bosnenilor (boenenilor M). Și în trii rînduri s-au lovit cu nemții, dar nu și-au putut alege M,P// 10 Decii B,C/ putea B/ lua B,C/ să la V/ locurile B, C// 11 tarile A / raiaoa B, raiaoa C/ ținea B,C/ și vrea să s(ă) închine la nemți B,C,D// 12 după apucat ad. nemții B,C,D,E,G,V/ de au B,C/ vreo doao, trii cetăți B,C// 13 marginea B,C/ Chiupriliul B, sarascheriul Chiupruliolu (Chiupruliul D) C,D, Chiupruliolu sarascheriul E,G/ oaste B, oaste C//14 agiutor B, agiutori C/bosnenilor B,C/s-au] i-au E,G/vreo doao trii rînduri B,C/ după rînduri ad. cu nemți C/ și au B,C//15 zeticnit B,C/ alége B,C//16 Aceste B,C/la velet]în anul B,C,D,E,G,V/ ante Iară: 45 B, E,G, 58 C, 59 D, 72 V// 16-18 *lipsește* Acestea toate... tot într-aciastă toamnă M,P//17 *lipsește* dup-aceia B,C,E,G,V/ la văletul]în anul B,C,D,E,G,V/ octomvrie B//18 într-acia B, intru acea B,E,G/ văzînd B,C// 18-4 Viziriul au văzut că li-au mersu can (cam M) binișor cu nemții și au soțotit să margă (și P) să la Vozia di la moscali. (Și M) pentru aceia au pornit oaste de la Cartal și de la Tighine, că era 5.000 (100.000 P) turci și spahii cu un M,P//

f. 456 mersu ca<m> binéşor / spre nemţii, că nemţii nu făcus<ă> gătiré prea bună, în grab-au şi pornit o<a>ste de la Cartal şi de la Tighinea, cât-era strînsă, ca la 100.000 de iniceri şi de spahii, c-un sarascher şi cu Medle Gherie, hanul cel 5 nou, cu toat<ă> tăt<ă>rîme de Bugiag, ca la 60.000 şi 2 soltani; mai can cu toat<ă> puterea turciască ce era la Cartal. Şi pré ap<ă>, de la Tarigrad, vo 20.000 să margă să ia Vozie de la moscali.

Întălegînd că Mineh fertu-marşalih s-au dipărtat cu 10 oştile moschiceşti la ernatic, la Perévolosîn, dup<ă> ce s-au dus solii de la Nemirova, şi ei întălegînd că-s numai 7.000 moscali şi 2.000 căzaci, 9.000 de toat<ă> o<a>ste, au socotit c-or lua-o prea pe lesné; şi luînd-o, or treci şi or lua şi Culburul ş-or treci şi-n Crîm asupra celora moscali 15 şi or duci şi pré hanul cestu nou, pre Medle Ghirîe.

Ş-au luat şi vo 60, 70 puşci din Tighinea şi 400 car<ă> moldoveneşti, di-au dus giabhanaaoa. Şi după ce au f. 456^v agiunsu acolo, au început a bate cetate. Ş-au bătut-o / 2 săptămîni şi n-au putut-o lua. Şi aşe<a> da turcii feliori 20 de felior<i> de năvăli straşnici asupra cetăţii, şi şi mai

1 mărşu B,C/ can binişor asupra nemţilor B,C,E,G,V/ făcusă B,C//2 pre bună B,C/ mare G/grabă B,C,E/ oaste B,C//3 şi de la Bender de la Tighinea D/ cită B,C/ ca la şi s-au <şi au E> făcut ca la <lipseşte ca G> B,C,E,G,V/ o sută de mii niceari B,C//4 cu un sarascheriu B,C/ şi cu jşi pre M,P/ Medli Gheri B,C//5 şi cu toată tătărimea din Bugiag B,C,E,G,V/ ca la şasezăci de mii de tătari <mii de oaste B, E, G, V> B,C,E,G,V, lipseşte M,P/ şi cu doi soltani B,C,D,E,G,V,M,P//6-7 lipseşte mai can cu... ce era la Cartal. M,P//6 toată B,C//7-8 Şi au purces şi de la Tarigrad pre apă vreo doaozăci de mii de oaste ca să margă să ia <cetatea C,E,G> Vozia de la moscali B,C,E,G,V/ Aşjidire şi pe apă di la Tarigrad 20.000 turci. M, P//8 să ia cetatea Vozia D/ lipseşte să margă... de la moscali. M,P//9 Întălegînd turcii C/ Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V/ depărtat B,C//9-15 lipseşte M,P//10 ernatec B,C/ Perevolosina B,C/ după B,C/ Iar după D/ c[e] c[e] B//11 ei] turcii D, lipseşte B,C,E,G/ că-s]că sint B,C,D,E,G,V//12 şapte mii de B,C/ doao mii de <moscali de căzaci B> B,C/ noao mii B,C/ toată sastea <oaste B> B,C, //13 lésne cetatea Vozia D//13-14 au socotit că vor <or E,V> lua cetatea Vozia pre pe lésne, fiind oaste puțină în cetate <cetate C>; şi decii or <vor E,G> tréce <Niprul în cea parte C,E,G> şi vor lua şi cetate Cilburul <şi or lua-o şi Cilburul B,V, şi vor lua şi Cilburul E,G> şi or tréce şi în Crîm B,C,E,G,V//14 şi cetatea Cilburul D/ celoralalt B,C,E,G,V//15 vor E,G/ duce B,C/ pre B,C/ cestu]cel B,C,D,E,G, / Medli Gheri B,C,D,E,G,V//16 şi au B,C/ vreo şasezăci <şasezăci C> de puşci mari <mari, tunuri E,G> B,C,E,G,V/ patru sute de cară B,C,E,G/ Luat-au di la Tighine 70 puşci mari şi din Moldova 400 cară M,P//17 de au B,C, dus]adus G/giabhanaaoa C/acolo la Vozia B,C,E,G,V//17-18 Au venit turcii cu tatarii aproape de Vozia; au bătut-o M,P//18 cetatea B, C, cetatea Vozia D/ după cetatea ad, ca să o ia de la moscali C/ Şi o au bătut B,C,E,G,V/ doao B,C//19 n-au putut să o ia <cetatea C> B,C,E,G,V/ n-au putut lua cetatea Vozia D/ așa B,C//19-20 feliori¹⁻² B,C/ lipseşte de² E,M/ năvăliri B,C,E,G/ straşnicie B,C, lipseşte P/ repelă asupra P/ cetăţii B,C/ Dat-au turcii feliori de feliori M,P//20 şi mulţi dintr-însii peria D, ce tot ei peria, mulţimi M,P/ lipseşte şi şi mai perea B,C,E,G,V//

perea. Spartu-s-au şi vo 20 de puşci marie, împlîndu-le mai mult preste măsur<ă>, ca s-agiungă la cetate, şi iară pre dînşii îi omorea.

Făcut-au un meştersug, cu nişte săcrii no<a>pte, ca 5 s<ă> să apropii de cetate. Iar moscalii au făcut altu meştersug, di s-au luminat ca dzua, ş-au îndreptat puştile de i-au făcut fărîmi.

Făcut-au turcii 2 lagumuri, şi s-au strînsu acolo mulţime să de năval<ă>. Iar moscalii li-au găsit undé le puses<ă> 10 turcii şi li-au bătut bine dispre dînşii, ca s<ă> de înapoi spré turci. Ş-au făcut şi ei 2 lagumuri, alătura şi cu gauri, din celi turceşti, la a lor. Şi cînd s-au strînsu mulţime de turci la lagumuri ş-au dat foc, iar lagum<u>rile au dat înapoi, şi s-au aprinsu şi celi moschiceşti, cât au perit mulţime de turci. 15 Şi atunce au eşit şi moscalii cu căzácii afar<ă> den cetate ş-au început a tăia şi ei pre cîţi nu îi omoris<ă> lagumul.

Aşjiderea sculatu-s-au turcii cu zorbă asupra hanului, dzicînd că gilciava dispré dînşii s-au început întii şi ei dau f. 457 năval<ă> di per, şi tătarii / nu per, umblă pre de laturi.

1 Şi s-au spart vreo doaozăci B,C,E,G,V/ după mari ad. turceşti B,C,E,G,V./ umplîndu-le C, pre care umplîndu-le D, şi umplîndu-li V] încîrcîndu-le B,E,G// 1-2 Împlîndu-au <turcii M> puştile celi mari, mai mult preste măsură. Spartu-s-au doizăci puşci mari şi iară M,P//2 după mult ad. decit C/ măsură B,C/ mai mult, puştile să spărgea şi iarăş pre turcii îi omorîia V/ să B,C/ iarăşi C,E, iarăş B//4 ante Făcut-au turcii: 46 B,E,G, 59 C, 60 D, 73 V, 126 M, lipseşte P/ Turcii au făcut M, P/ nêşte B,C/ săcrie B, săcrie C/ noaptea C, noapte B/ noaptea, ca să să apropie <apropie C> B,C/ noaptea, ca să să apropie noaptea de D/ cu săcrie, ca să să apropie noapte de cetati M,P//5 Iară B/ alt B,C//5-6 Făcut-au şi moscalii alt meştersug de s-au luminat noapte ca M,P//6 de B,C/ după zioa ad. cu făclii de vînt C,V, cu făclii B,E,G/ şi au B,C//7 de au făcut fărîme pe <pre C> turcii ciei <acei C,V> cu săcrie B,C,E,G,V, de au făcut fărîme săcrie aceli cu turci D/ după puştile ad. asupra turcilor M,P//8 ante Făcut-au: 61 D/ ante Mai făcut-au: 74 V, 128 N/ doao B, şi doao C/ lagumuri] legume M,P//9 dea năvală B, C/ au găsit lagumurile <lagumurile C,D,V> B,C,D,E,G,V/ pusésie B,C//9-10 Moscalii au găsit aceli lagumi <legume P> a turcilor şi li-au întorsu cătră turci. M,P//10 despre B,C,E,G/ să B,C/ dea B/ spre B,C//11 Şi au B,C/ eij] moscalii C,D,V/ făcut moscalii doao lagumuri din celi turceşti, alătura şi cu gauri B,E,G/ doao B,C/ Făcut-au şi moscalii doao M,P/ celi B, celi C//12 la ale lor G/ lipseşte Şi cînd M,P/ mulţimea C//12-13 de turci au dat foc legumurilor, iar legumurile M,P//13-14 la lagumuri au şi dat înapoi şi s-au aprinsu şi lagumurile cele moschiceşti C,E,G, la lagumuri, atunce au aprinsu moscalii lagumurilor şi au şi dat înapoi şi s-au aprinsu şi lagumurile cele moschiceşti V/ lipseşte ş-au dat foc, iar lagum<u>rile B/ au şi dat B/ şi¹ şi dintr-aceli M,P/ şi lagumurile celi moschiceşti, B/ cit] şi E,G, atita cit M,P/ mulţime B//15-16 atunce B,C/ Eşit-au atunce moscalii şi căzácii din cetate şi au tăiat mulţime de turci M,P/ cu] şi cu C, şi E/ afară din B,C//16 şi au B,C/ a-i tăia B,E,G,V/ eij] B,C/ pre turci pre cîţi nu-i omorisă <omorisie B> lagumurile B,C,E,G,V/ lipseşte şi ei pre... lagumul M,P/ lagumurile D//17 lipseşte Aşjiderea M,P/ Turcii s-au sculat M,P//18 zicînd B,C/ despre B,E,G/ despre dînşii, despre tătari C/ dînşii] tătari D/eij] B,E, V, turcii C//18-19 că toată gilceava s-au început de la tătari <i> şi tătarii fug de la năvală, iar turcii pier M,P//19 năvală B,C/ de pier B,C/ nu pier, ce umblă B,C,E, G,V/ lipseşte şi tătarii... de laturi. M, P//

Deci, au luat hanul pre tătar(i) împreună cu turcii, și carăle celi moldovenesti li-au implut de stuh și-au început a pune pre moldoveni de împingea carăli; și turcii cu tătarii după dînșii cu pușcile, ca s-apropie de cetate, să bată cetate. Iar moscalii așe au început a-i împoșca den cetate, și au eșit și afară, și așe au dat o năvală turcilor, cît au perit mulțime, și au luat și o samă de puști.

Așijdere era o zămcuță de laturi de cetate, și șidea niște moscali. Ș-au îngropat și moscalii un lagum acolo și s-au făcut a fugi spre cetate. Iar turcii au și-ntră în-ace zămcuță și-au găsit lagumul și l-au scos.

Moscalii, vădzînd că au găsit turcii lagumul și l-au scos, au și îndreptat pușcile în zămcuță a bate. Și au perit și acolo mulțime de turci; și cîți n-au perit li-au căutat a eși, că nu pute să șadă, că-i împoșca den cetate.

Așij(de)rea vinit-au turci(i) cu vasă pre apă, și moscalii încă ave vasă. Ce nu li-au sporit turcilor nici cu acel fel. Că cum au fost dîndu moscalii din tunuri de

pe apă or den cetate, să și afunda vasăle turcești, de s-înneca, cît n-au rămas nici unul, iar moschicesc nici s-au betejit. /

f. 457^v

Mai pre urmă iarăș s-au rădicat turcii cu năval-asupra cetății, vădzînd că au eșit o samă de moscali din cetate. Și s-au și pornit turcii asupra moscalilor să-i ia în unghi(i). Iar moscalii s-au făcut a fugi asupra vasilor și au lăsat poarta cetății deschisă. Iar turcii, cum au vădzut poarta cetății deschisă, au lăsat pre moscali di-a-i mai gonire și-au și-nceput a intra în cetate.

Și i-au lăsat di-au intrat vo 4.000—5.000 și au slobodzit porțile cetății di i-au închis. Și așe moscalii den cetate, fiind supuși, au și-nceput a lie da foc și din frunte și din coadă, și den dos a le da bombi, pîn-i-au potopit pre toți. Da să de înapoi, porțile cetății era închise. Și cîți n-au perit, i-au luat pre toți de grumadzi.

Iar turcii cei ce rămasese-afară, de n-apucas-a intra în cetate, i-au și aruncatu lagumul. Atunce moscalii cei

1 Decii B,C/ ante Decii: 60 C, 75 V/ luat B,C/ tătari și împreună B,C,E,G,V// 1-3 Hanul <au luat M> pre tătar(i) și pre turci. Înplut au de stuf carăle celi moldovenești. Pus-au pre moldoveni de împingea carăle M,P// 2 cèle B,C/ umplut B,C/ și au B,C// 3 pune B,C/ moldoveni B/ împingea carăle B,C/ și iar M,P/ cuși cu M,P// 4 după B/mergea după C,D/ pușcile B,C/ ca jvrind M,P/ să B,C/ cetate C/ <ca D> să bată cetatea B,C,D/ să o ia M,P, lipsește V// 5 Iară C/ așia B, așe C/ început B/ împoșca B,C/ din B,E/ din cetate pre turcii C// 5-7 Început-au moscalii a-i împoșca din puști și <ce P> au ieșit și afară din cetate. Și atîta năvală au dat cît au perit mulțime de turci și li-au luat și cîtiva puști M,P// 6 afară B, afară din cetate C/ așe B,C/ au li-au C/ năvală B,C// 7 mulțime de turci B,C,D,E,G,V/ samă B,C/ după puști ad. moscali de la turci B,C,E,G,V// 8 lipsește Așijdere M,P/ ante Așijderea: 47 B,E,G, 61 C, 63 D, 76 V, 134 M, lipsește P/ cetate C/ De laturi de cetate era o zămcuță M, P/ lipsește și șidea niște moscali M,P// 9 nește <niște C> moscali puținiei B,C,E,G, V/ Și au B,C/ Și moscalii ci era acolo au îngropat un liagum M,P/ lipsește și C, V/ lipsește și moscalii B,E,G// 10 spre prestii M/ după cetate ad. și au eșit afară din zămcuță B,C,E,G,V/ lipsește Iar M,P/ intrat B,C/ intr-acia B, întru acea C// 11 și au găsit lagumul moscalilor și l-au scos B,C,E,G,V, și găsind legumul l-au scos M,P// 12 Iar moscalii B,C,E,G,V,M,P/ văzînd B,C/ lipsește vădzînd... l-au scos M, P/ găsit B, C/ lagumul lor B,C,E,G,V/ lipsește și l-au scos B,C,E,G,V// 13 pușcile B,C/ întru ace M,P/ a o bate B,C,E,G,V, ad. marginal A, lipsește M,P// 14 mulți turci B,C,E,G, V/cîți B,C// 14-16 lipsește și cîți n-au perit... den cetate M,P// 15 după eși ad. din zămcuță B,C,E,G,V/ putea să șadă B,C/ împoșca B, împoșca tare V, împoșca toate tare C/din B,C// 17 Așijderea B,C, lipsește M,P/ ante Așijderea: 48 B,E,G, 64 D, 77 V, 139 M, lipsește C, P/ venit-au B/Cu cîtiva vasă M,P/ vasă pre apă B,C/apă) mare M, P// 18 lipsește și M,P/ avea B,C/vase C, vase B/ave cîtiva vasă pre apă M,P/Ce turcilor nu li-au sporit nici cu un feliu B,C,E,G,V, lipsește M,P// 19 feliu de meștersug D/ dînd B,C/din tunuri, din pușcile cèle mari D/di pe apă ori din B,C// 19-3 Început-au moscalii din vasă și din cetate a slobodzi puști mari în vasele lor; și pre cari cum îl nimerita, îndată să și afunda, atîta cît n-au rămas nici un vas turcescu. Iar din vasele moschicesci nici măcar unul nu s-au primejdut M,P//

1 ad. marginal ori din cetate D/ cetate C/ vasele B/ vasele turcești să afunda de să înneca C// 2 să B/ iar din vasele moschicesci nici unul nu s-au înnecat <afundat D> B,C,D,E, G,V// 4 ante Mai: 65 D, 137 M/ Mai pre urmă s-au sculat turcii cu mare năvală B,C,E,G,V// 4-6 Turcii iarăș au dat mare năvală asupra cetății; și văzînd că au eșit din cetate cîtiva moscali, s-au și pornit asupra lor să-i ia în unghi <în guri P> M,P// 5 cetății B,C/ văzînd B,C/ samă B,C// 6 Și Așia B,E,G,V, Și așe C/ lipsește și B,C,E,G,V// 7 lipsește Iar M,P/ Moscalii și-au P/ lăsat poarta cetății deschisă și s-au făcut a fugi asupra vasilor lor. M,P/ vasilor B,C// 8 cetății B,C/ deschisă B,C/ lipsește Iar M,P/ cum dacă M,P// 9 lipsește cetății M,P/ poarta cetății B,C/ au și lăsat B,C,E,G,V/ de a <a-i C> mai B,C/di a gonire pre moscalii cei din afară și au și început M,P// 10 și au și <și au C> alergat la cetate <cetate C> și au început a intra pe <pre C> poarta cetății în cetate B,C,E,G,V// 11 lăsat moscalii D/ patru, cinci mii de turci și au și slobodzit moscalii D// 11-15 Iar moscalii i-au <au C> lăsat de au intrat în cetate <cetate C> ca vreo <vro B> cinci, șase <șase C> sute și au și slobodzit porțile cetății de i-au închis pre turci în cetate <în cetate pre turci C,V>. Și așe, moscalii, fiind supuși în cetate, au și început a slobodzi focul în turci și din frunte și din coadă și au început <și au și început C> a arunca și bombe <cu bombe C>, pînă <pînă ce G> i-au potopit de tot pre turci, pre toți. Că vrea să dea B,C,E,G,V/ Moscalii cei din cetate au lăsat di au intrat în cetate 5.000 turci și îndată au închis porțile cetății. Moscalii au dat foc turcilor din frunte și din coadă; iar din dos bombi. Și pre toți cîți intrasă în cetate i-au potopit M,P// 12 închis pre turci în cetate D/ den/cei din D// 15-16 lipsește Da să de înapoi... de grumadzi. M,P// 15 Da] Și vrea D/ înapoi și B,C,D,E,V/ înapoi să iase pe poartă și porțile G/ cetății B,C/ închisă B/încuiate C// 16 cîți turci C/ grumazi B,C// 17 lipsește Iar M,P/ ante Iar <Iară C>: 49 B,E,G, 62 C, 66 D, 79 V, 140 M, lipsește P/ rămasese B,C/ nu apucasă să între B,C,E,G,V// 17-7 Pre turcii cîți nu apucasă a intra în cetate, au început a-i rădica legumurile, asupra a cărora au năvălit și moscalii cei ce rămasese afară. Și pre mulți turci au omorît. Turcii începuse a să lipi de zidul cetății. Iar moscalii cei de prin vasă i-au împoșcat din puști și nu pute turcii să să mistuiască necăiure. Și au perit turci 40.000 <40.000 turci P> M,P// 18 aruncat B,C/ Atuncea C, Atuncia B//

di-afar<ă>, ce s<ă> făcus-a fugi spre vas<ă>, s-au și-ntorsu
înapoi într-înșii a-i omor<î> cîți scăpas<ă> de lagum,
Așijderea și moscalii di pré ap<ă> au prins a-i împoșca,
cari s-apucas-a s<ă> lipi de zidiul cetății, că nu pute să
5 s<ă> mistuiasc<ă> nici într-o parte. Ș-au început moscalii
a-i bate și di pe ap<ă>, cît i-au potopit, ca la 30.000—
40.000 de turci. /

f. 458 Iar în scurtă vreme au și sosit veste de la soltanul la sara-
scheriul, caré soltan era între<Nipru și> Buh de straj<ă>, cum
10 că vin de la Minih agiutori cetății pre mulți moscali pre
ap<ă>, di s-au făcut spaimă în o<a>ste turciască. Cîți
răm<ă>ses<ă> vii, neperiti, au și fugit preste noapte
ș-au lăsat cetate. 3,4 dzile di-ar fi mai zăbăvit turcii prie
loc, nici unul nu vrea scăpa. Că au și dat Dumnădzău
15 un vicol, că, cum era gium<ă>tate răniți, așe dzic că-ntre-
acel cîmpu 4 părți ar hi perit și una di-ar fi scăpat, bini.
Fostu-s-au cerșut căzacii să-i las<ă> călări, audzind
că vin turci<i> la Vozie; și Minih n-au vrut să-i las<ă>.

1 denafară B,C,V, dinafară E/ să făcusă B,C/ vase B,C/ întorsu B// 2
într-înșii în turci B,C,E,G,V/ a-i omori cîți mai scăpase B,C,E,V/ *lipsește*
cîți scăpas<ă> de lagum G// 3-4 moscalii cei <iei B> de pre apă au
început a-i împoșca pre turci pre carii apucase <apucasă C,V> de să lipi-
să <carii să lipise G> B,C,E,G,V/ a-i împoșca pre turci pre carii să apucas<ă> D//
4 cetății B,C/ căcîit B,C,D,E,G,V/ nu putea B/ să să mistuiască B,C// 5 nici într-un
chip, nici într-o parte G/ parté B/ Și au B,C// 6 *după* apă ad. și di pe <de pre C>
uscăt B,C,D,E,G, și di pe uscat pre turci V/ *după* potopit ad. de au perit B,C,E,G,V/
lipsește la B,C,E,G,V/ triizăci, patruzăci de mii de turci și mai bine B,C,E,G,V// 7 *după*
turci ad. au perit atunci la cetatea Vozia D// 8 *ante* Iară: 50 B,E,G, 63 C, 67 D,
80 V, 142 M, *lipsește* P/ vrémie B, vrème C/ véste B,C// 8-12 Soltanul ce era între
Buh de strajă și au triimes vești la sarscheriul că vini feldmarșal fon Minih <și P>
cu mulți moscali pre uscat și pre apă întru agiutoriu cetății. Făcut-au mari spaimă
în oaste turcească, cîți mai rămăsăsi vii <și M> prestii noapți au fugit M,P// 9-11 sa-
sacheriul la Vozia, care <carele E,G> soltanu era de straje între Nipru și între Buh
<la Nipru piste Buh V>, cum că vin moscali pre mulți pre apă de la Menih feldmar-
șal întru agiutor cetății. Și așa s-au făcut B,E,G,V/ sarsascher-pașia, ce era la Vo-
zia mai mare pre oaste turcească, caré soltan era de straje între Nipru și între Buh,
cum că vin moscali pre mulți pre apă de la Menih feldmarșal întru agiutoriu cetății
și așa s-au făcut C// 10 Menih feldmarșal D// 11 oastea C, oaste B/ Și cîți G/ Și cîți
turci rămăsăse B/ Și cîți turci <mai E,V> rămăsăse vii, de nu periste C,E,V// 12 și au
și fugit B,C,D// 13 cetatea de a o mai bate B,C,E,G,V/ Iar trii, patru zile B,D,E,G,V,
Iar numai vreo trii, patru zile C/ de ar B,C// 13-2 *lipsește* ș-au lăsat cetate... sau
tătar. M,P// 14 pre locu <lipsește pre locu B> pre lîngă cetate, toți ar fi fost perit. Că
B,C,E,G,V/ nici unul poate nu ar fi scăpat D/ Că au fost și dat E,G/ Dumnezeu B,
C// 15 vicol mare și cum era turcii răniți pre giumătate <giumătate C>, așa zic <ășia
să vorbiia la acea vrème C, așa să auzia V> că într-acel <întru acel C> B,C,E,G,V//
16 trii, patru părți, ar fi perit și o parte de ar fi scăpat, bine ar fi fost B,C,E,G,V/
bine ar fi fost D// 17 Cerșutu-s-au căzacii la <Menih E,G> feldmarșal să-i lase pe că-
lărime B,E,G/ Cerșutu-s-au C,V/ lasă C// 18 turcii B,C/ Vozia B,C/ și n-au vrut
feldmarșal să-i lasă, fiind cu oștile la Perevolosin B,E,G/ și iar V/ Menih feldmarșal
C,D,V/ lasă C//

fiind la Perévolosin. Și au greșit că nu i-au lăsat, că nici
un turcu n-ar fi scăpat, sau tătar.

Deci acel soltan ce era de straji între Buh, vădzînd că
turcii fug de la Vozie, slobodzit-au și el ciamburu pre
5 margine Ocraînii leșești, di-au prădat satele. Țin și ei
prieșugul ca cîinii vinere. Ce s-a mai face cu leșii, vreme
viitoare va arăta. /

f. 458^v Grigorii-vodă, vădzînd că s-au dus nemții din Mol-
dova, scris-au cu <giu>rămînt la boerii cei pribegi și la
10 țar<ă>, cei haini, să să întoarcă înapoi la locurile sale,
să nu poarte nici o grijă<ă>. Și i-au ertat pre toți, numai
să nu mai fug<ă> și alții, ca s<ă> è bani.

Deci s-au întorsu toți la locurile sale, și nimic nu li-au
făcut. Numai pre Costandin Balșe, avînd mărăz pre dîn-
15 sulu, l-au bătut la talpie, și l-au slobodzit.

Făcut-au și acestu obicei Grigorie-vodă, de s<ă>
bat<ă> boerii cei mari la talpe, turcește.

Și pre Ștefăniță vornicul Ruset, hiind mai bătrîn,
l-au făcut surgun o lună<ă> la mănăstiri la Dobrovăț

1 fiind cu oștile la Perevolosina C,V//1-2 Iar de i-ar fi lăsat pre căzaci, nici un turcu
sau tătar poate n-ar fi scăpat B,C,E,G,V// 3 Decii acel B,C, *lipsește* M,P/ Soltanul
M,P/ straje B,C/ între<la B,C,E,G,V> văzînd B,C/ dacă au văzut M,P// 4 fug turcii
B,E,G,M,P/ Vozia B,C/ au și slobodzit M,P/ ciambur C// 5 marginea
B,C/ Ucrainii C,E,G/ de au B,C, și au M,P/ *după* satele ad. prin Țara Leșască D,
zicînd că acele sate ce le pradă iei sînt căzăcești V/ Tatarii țin prieșugul M,P// 5-
6 Că așa țin iei prieșugul, ca lupul cu oaia și ca ciinele vinere B,V, Că așa țin
iei prieșugul ca ciinele vinerea C, Că așa țin tatarii prieșugul cu leșii, ca și lupul
cu oaia și ca ciinele vinerea E,G// 6 *lipsește* Ce s-a mai face ... va arăta. B,C,E,G,V,
M,P// 8 *ante* Grigorii <Grigorie C>: 51 B,E, 65 C, 69 D, 82 V, 146 M, *lipsește* P/
vovoda M/ văzînd B,C/ din țară, din Moldova G/ *lipsește* vădzînd... Moldova M,P//
9 au scris cărți la M,P/ giurămînt B,C/ boierii B/ pribegi B// 9-10 pribegi, carii <ce V>
pribegisă în Țara Unguriască și la țară, ce era haini C,V/ țară B/ cei<ă> ce era B,E,G//
10-11 la țara ce hainită, în parte nemților, să nu aibă nîmi nici o grijă, că pre toți
i-au ertat și să-și vii la locurile sale M,P// 10 la locurile sale înapoi B,C, E,G,V// 11
să nu lîși să nu B,E,G/ grije B,C/ *după* grijă ad. că nu vor avea nici o nevoe G// *lipsește*
numai B,C,E,G,V// 12 fugă B,C/ *lipsește* și alții... bani B,C,E,G,V// 11-12 *lipsește*
numai să nu... è bani. M,P// 13 Decii B,C/ și M,P/ locurile B,C/ nemică B,C/ *lipsește*
și nimic nu li-au făcut. Numai M, P// 14 Costantin Balșe <Balșe B> medelniceariul
<medelniciariul B> B,C,E,G/ mărăz] prepus M,P/ *lipsește* avînd mărăz pre dînsulu
B,C,E,G// 14-17 *lipsește* Numai pre Costantin... la talpe, turcește. V// 15 la talpe
B,C, la talpi turcește M,P/ și apoi B,E,G/ și apoi, ertîndu-l, l-au slobodzit C// 16-17
lipsește B,C,E,G,M,P// 18 Și Iar B,C,E,G, Numai V, *lipsește* M,P/ Ștefăniță B/ Rusăt
vornicul B,C,V/ Rusăt vornicul de la Mărginini, de la Bacău, fiindu E,G/ *lipsește*
vornicul M,P/ fiind B,C/ *lipsește* hiind mai bătrîn V// 19 l-au făcut surgun la
mănăstiré la Dobrovăț o lună de zile și apoi C/ l-au surgunit într-o lună P/ o
lună de zile B,D,E,G,V/ mănăstiré B//

ș-apoi l-au adus la Eși și l-au ertat. Și i-au măritat o fat<ă> ce ave, cu cheltuiala lui vodă, dup<ă> Scarlatachie comisul, ficior Lupului Gavriiliți.

Iar pre Răducanul, fiind nepot lui Mihai-vodă și 5 agiunesă cu cărți la Grigori-vodă de la nemți, de-i face știré ce fac nemții și ce-i la sfatul când era nemții la casa lui, la Grozești; pentru aceia mai mult l-au boerit, de l-au făcut păharnic mare. /

f. 459 Pus-au turcii pre ficiorul lui Racoți anumé, ca s<ă> 10 fii crai în Țara Unguriască, și i-au făcut coro<a>nă de aur, cu diiamanduri de mult preț. Și i-au dat și cinci mii punge bani, să-i fiie de cheltuial<ă> și să-ș fac<ă> o<a>ste, osăbit de ce i-au rînduit, turci și tătar<i>.

Și l-au pornitu den Țarigrad, di-au vinit la Brăila di 15 s<ă> gătiadză și-ș strînge o<a>ste. Ispi<ti>tu-ș-au nărocul, cu 2 soltani și cu turci, di-au triimis în Țara Unguriască, ca s<ă> triac<ă> pre la Cîmpina, pren Țara Rom<ă>-

1 și apoi B/ și apoi au trimis de l-au adus V/ Iași B,C/ o fată C, și o fată B,E,G// 2-3 ce avea făcînd pomană <lipsește făcînd pomană C> cu cheltuiala domniască <a domnii C> a mării-sali lui <a lui C,E,G> Grigorii <Grigorie B>-vodă, dîndu-o după Scarlatachie comisul <vitori comis C>, ficiorul Lupului Costachi vornicul. B,C,E,G// 1-3 lipsește și i-au măritat... ficior Lupului Gavriiliți. V,M,P// 2 Grigori-vodă D// 3 Lupului Costachi vornicul D/ lipsește Gavriiliți B,C,D,E,G// 4 Iară C, lipsește M,P/ Răducanul Racoviță C,D, Radu Racoviță M,P/ lipsește fiind M,P/ Mihai Racoviță voevoda M,P// 4-7 lipsește și agiunesă... mai mult M,P// 5 agiungînd B,C,E,G,V/ cărți B,C/ Grigorii B,C/ lipsește de la nemți B,C,E,G,V/ de-i făcia <făcea C>știré B,C// 6 și ce le iaste sfatul lor <lipsește lor D V>, B,C,D, E,G,V/ casa]casele G// 7 după Grozești ad. pe <pre C> Oituz B,C,E,G, V/ aceia B,C/ l-au boiarit B,C// l-au cîstit și l-au boerit D/ de]și P, lipsește M// 8 l-au făcut vel-paharnic G// 9 ante Pus-au: 52 B,E,G, 66 C, 70 D, 83 V, 150 M, lipsește P/ Racoții B/ lipsește ca C/ să fie C, să fiie B// 9-11 Turcii au făcut craiu în Țara Unguriască pre ficiorul lui Racoțu <Racoviță M>. Făcutu-i-au <Făcut-au P> și coro<a>-nă scumpă cu diiamanturi M,P// 10 craiu B,C/ lipsește de aur D,M,P// 11 diiamanturi C/ de mult preț, cu diiamanturi B,E,G/ lipsește de mult preț M,P/ prețu C/ Datu-i-au M/ Datu-i-au și 500 punge P/și i-au dat și citeva punge de bani, o sută și cînzăci <lipsește o sută și cînzăci V> să-i fie B,E,G,V// 12 de punge de bani C,D/ fie C/ cheltuială B,C/ facă oaste B,C// 13 de ce]di cie B,C/ orînduit C/ lipsește osăbit de... turci și tătar<i>. M,P/ tătari B,C// 14 Și decii l-au <s-au E,G> pornit B,C,E,G,V/ din B,C/ de au B,C// 14-15 la Brăila și ș-au strînsu oaste și s-au gătît. B,C,E,G,V// 14-17 Datu-i-au turci și tătari <tătari, turci P> de la Brăila. Luat-au și doi <și dela P> soltani și așa au purces de la Brăila să triacă prin Țara Munteniască, pre la Cîmpina, și să întrî <treacă P> în Țara Unguriască M,P// 15 di s<ă> gătiadză]și au început a să găti D/ Ispititu-ș-au nărocul să margă în Țara Unguriască cu doi soltani E,G// 15-17 Ispititu-ș-au nărocul să margă în Țara Unguriască cu doi soltani și cu turci <soltani, cu tătari și cu turci C> de au triimis în Țara Unguriască ca să dezbată Țara Unguriască de supt împărăția Niamțului și să fie el craiu în Țara Unguriască. Și au vrut să triacă pre la B,C// 17 prin Țara Munteniască B,C,E,G//

niasc<ă>. Ce nu i-au slujit nărocul ciastă dat<ă>, c-au pățit rău, precum scrie mai sus patima lor.

Împăratul nemțesc, înțelegînd de Racoții, au strînsu toate cape<te>le celi de frunte, boeri ungurești, di i-au 5 dus pre toți la Beci, di-i ține acolo de le dăde toate ce li trebuesc. Ce s-a mai alege, vreme viitoare va arăta.

Deci înțelegînd Poarta turciască di ce s-au lucrat la Vozie, trimis-au di-au luat pre viziriul la Țarigrad, la sfat, nu numai pre viziriul, ce și pi toatele cape<te>le f. 459^v10 celi turcești, pre toate unde / era. La ce va arăta, vreme viitoare va arăta.

Aceste toate s-au făcut într-acești 2 <ani> a domnii lui Grigoriie-vodă, pîn' la vâlet 7246<=1737> la istovul lui noemvriei.

15 Dup-acestea, așazăndu-s<ă> Grigorie-vodă în scaun în Eși să iernedză, dup<ă> cum s-au scris mai sus, pus-au în Eș<i> și 4 stiağuri de turci și cu 4 de lipcani, stiağuri să ernaldă cu dînsul în Eș<i>, necredzînd pre moldoveni.

1 nărocul întru această dată D/ norocul G,P/ lipsește ciastă dat<ă> B,C,E,G,V/ c-au pățit]că au pitrecut B,C,E,G,V// 2 precum mai sus s-au scris B,E,G,V/ precum mai sus s-au scris patima lor ce au pățit C// 1-2 lipsește ciastă dat<ă>... patima lor. M,P// 3 ante Împăratul nemțescu: 53 B,E,G, 67 C, 71 D, 84 V/ Rocoție A// 3-5 Că au înțeles împăratul nemțescu și au strîns pre toți boiarii ungurești la Beciu și ficiorul lui Racoță <Racoviță M> au pătimit atunce foarte rău <rău foarti P> M,P// 4 capetile B,C/ celi B, cele C/ pre boiarii B,V, pre boiarii cei mari ungurești E,G, pre domnii și boiarii cei mari ungurești C, boiarii, domnii cei mari ungurești D/ di]și B,C,E,G,V// 5-6 lipsește di-i ține... va arăta. M,P// 5 la Beciu B, la Viena, la Beciu, la scaonul împărătescu C/ de-i ținia <ținea C> acolo și <de B> le da toate ce le trebuia B,C,E,G,V, de i-au ținut acolo și li-au dat de toate ce li-au trebuit cităva vrême D// 6 lipsește Ce s-a mai alege... va arăta. B,C,D,E,G,V// 7 Iară <Iară C> Poarta turcească înțelegînd B,C,D,E,G,V/ di cie B, di cie C/ Poarta turciască au auzit de celi ci M,P// 8 Vozia B,C/ triimis-au de au B,C/ pe C/ veziriul B/ lipsește la sfat B,C,E,G,V// 8-9 și au triimes di-au adus la Țarigrad pre viziriul și pre toati căpiteniile celi turcești pentru sfatul M,P// 9 nu]și nu B,C,D,E,G,V/ pre toate capetile turcești B,C,E,G,V/ celi mari turcești D// 10-11 pre toți de pre undé era D/ lipsește pre toate... viitoare va arăta. B,C,E,G,V,M,P/ lipsește La ce... va arăta. D// 12-13 Aceste toate s-au făcut în anul 7245 și în anul 7246 B,C,E, Acestea toate s-au făcut în anul 7246 G,V// 12-14 lipsește M,P// 13 pînă în anul 7246, pînă la sfîrșitul lui noemvrie D/ lipsește la istovul lui noemvrie B,C,E,G,V// 15 După D]Iar dupre B, Iară după C,E,G,V/ ante Iară: 68 C, 73 D, 86 V, 153 M/ aceste B,C/ așezîndu-să B,C/ Grigorii C/ la scaon în Iași B,C,E, în scaon la Iași V, la Iași în scaon G// 15-18 Grigori voevoda s-au așăzat să ernaldă în scaun în Iași. Și avînd grijă au pus să ernaldă în Eși 4 steaguri turci și 4 stiağuri lipcani M,P// 16-17 Iași¹⁻² B,C,E,G,V/ lipsește să iernedză B,C,E,G,V/ după cum C]precum B, E,G/ mai sus s-au scris B,C,E,G,V// 17 patru stiağuri de lipcani și turci să iernedze <iernedze C> B,C,E,G/ lipsește 4 stiağuri de turci și cu V/ 4 stiağuri de lipcani D,V// 18 Iași B,C,E,G,V/ lipsește necredzînd pre moldoveni B,C,E,G,V, M,P//

Bogate năvoi și rușini făce turcii beților oameni la Eș<i> și la țar<ă>, pre unde merge. Că lua femei și fete maré și copii, cu sila, de-ș făce ris. Și la drumuri își rîde și prăda pre oameni.

- 5 Iar în luna lui dechemvrii, bine nu s-au așădzat în Eș<i>, și au și scos hirtii, frunte de 3 ug<hi>, mijlocul de 2 ug<hi>, coada de 1 ug<hiu>, și cîrcimărit tij 5 lei, și car<ă> pré țar<ă>, de căra fin și lemne la o<a>ste. Și fin nu găsiia pre aproape, că-l mîncas<ă> de cu var<ă>, ce 10 lua ordzu a cui găsiia, făr<ă> bani.

f. 460 Și taberi de car<ă> duce la Siret, de măcina, că pe aproape nu era mori. Și lua / boi a cui găsie, de pe drumuri.

Ș-au început și ciurma a s-ațîta în Eș<i>. Și au ținutu puțin, vo lun<ă>, acel omoru.

- 15 Oh, oh, oh, sărac<ă> Țar<ă> Moldovă și Țar<ă> Munte-niască, cum vă pitreacă și vă dizmerdați cu aceste supărări, la aceste vremi cumplite, și făr<ă> de mil<ă> de stă-

1 și făcia <facea C> multe răutăți acei <acei C> turci și lipcani bieților <bieților B> oameni carii era lăcuitori în Iași. B,C,E,G,V/ *lipsește* și rușini D// 1-3 Turcii mari nevoi și răutăți <răutăți și nevoi P> făce moldovenilor <în Iași M>. Și la țară le lua cu di-a sila fimeile și copii<i> și fetile și prin mijlocul drumurilor <drumului P> își făce ris de dinșii M,P// 3 *lipsește* și copii D// 2-4 *lipsește* și la țar<ă>... prăda pre oameni. B,C,E,G,V//4 *lipsește* și prăda pre oameni M,P// 5-8 Iară de iarnă, așezindu-să Grigorie-vodă în Iași, scos-au hirtii și cîrcimărit cite cinci lei de cîrcimă; și au scos <lipsește și au scos V> și cară pe țară B,E,G,V, Scos-au atunci de iarnă hirtii și cîrcimărit, cite cinci lei de cîrcimă; și cară au scos pe țară C// 5-12 Grigori voevoda au scos hirtii mari <și P> frunte 3 <galbeni P>, mijlocul 2, coada 1 <galbin M>. Scos-au și cîrcimăritul, citi 5 lei de cîrcimă; cară, fin, lemni, orzu, boi, a cui găsiia <lua P> și de pe drumuri. Și toati aceste le duce oștilor M,P// 6 ug<hi> galbeni D//7 ug<hiu> galbin D/tij iarăș cite D/ după lei ad. de cîrcimă D// 8 deși E/ lemne B,C/ la oaste în Iași B,C,E,V, la oastea ce era în Iași G/ fin nu să B,C,E//9 pe aproape B,C/ mîncase oaste de cu vară B,C,E,G,V/ a cui și găsiia D/ după drumuri ad. Și să închisese drumurile de răul cărașurilor, B,C,E,G,V/ a cui și găsiia D/ după drumuri ad. Și să închisese drumurile de răul cărașurilor, că le slăbisă și le căzusă boii D// 13 Și au B,C/ a să ațîta B,C/ Iași B,C,E,G,V/ ținut B,C/ Începutu-s-au și omor <de> ciurmă în Iași M,P// 14 *autograf Neculce* puțin, vo lun<ă> A/ *lipsește* puțin B,C,E,G,V,M,P/ vreo lună de zile B,C,E,G,V, o lună M,P/ acel omor B,C/și mulți au murit M,P// 15-17 *lipsește* B,C,D,E,G,V// 15 ante Oh: 157 M, *lipsește* P/ Oh, săracilor țări Moldova și Munteniască M,P// 16 *lipsește* vă pitreacă și M P/ supărări disfatări M,P//17 *lipsește* la aceste vremi M,P// 17-r. 6 din p. urm. de la stăpînii noștri greci. Adivărat, noi ț-am poftit <și P> ț-am dorit aceasta, de vremi că nu ne mulțămem cu domni pămînteni, nu ne plăce ficii de boeri pămînteni să ne la fetile noastre. Zicem că moldovenii sînt proști, iar grecii cilibii, isteți și bogați. Și iată <că P> acum la ce-am vinit! M,P//

pînii noștri, cari singuri noi ț-am poftit și ț-am aflatu! Nu ne satuream de domni de țar<ă>, nici de măritat fetele după<ă> peminteni, ce dzicem că-s proști și săraci. Și alergați la cei străini, greci, de-i apucați cari de cari să vă hii gineri, că-s cilibii și bogați, și le dați moșii și-i puneat în capul mesii. Iacă la ce am vinit!

Aceste, adivărat că ni-au făcut cilibii la toate, cu lacrimi pre obraz și cu suspinuri la Dumnădzău strigînd. Iar altă puteri, făr-a suspina la Dumn<ă>dzău, n-au rămas.

- 10 Ia priviț pré țările megieșilor cum țin pre cei străini! Le dau di mîncat, iar la sfat sau în capul mesii nu-i pun, nici îi amestecă. Și pentru aceia trăesc prostimea / lor pîn'acum necălcat<ă>. De-ș dau vo fat<ă> după<ă> vum străin, pre cu greu; dar moșan nu-i primăscu, nici la sfat. f. 460^v 15 Și pita ce o mănîncă, cu vârsari de singé și cu multă ostinal<ă> și grijă și slujbe, o mîncă streinii prentre-alte țări.

De ce s-au mai lucrat peste iarnă, dé acmu de la noemvrii la vălet 7246<=1737>. Viziriul, cum au sosit la Țarigrad, l-au și mazilit, și au pus vizir. Și cum l-au pus 20 vizir, cum au început a rîndui oaste la Hotin și la Tighine, și pre alții într-alte părți, și a face mare gătire pen țară. Trecînd la Hotin, și alții în gios de la Tighina și di la Hotin, maré stric<ă>ciune și pozne făce oamenilor pré unde lovia. Unii trece pre Bîrlad, unii pre Siretiu. 25 Și în Eș<i> încă au ernatu 3, 4 mii de turci. Și aceste încă destule răutăți făce.

1-16 *lipsește* D// 1-18 *lipsește* B,C,E,G,V// 7-9 Că grecii cilibii la atîta nă-au adus, di-am rămas noi moldovenii și muntenii numai cu lacrimile pi obraz. Iar ei nă-au luat moșile, iar altora și tot ce-au avut M,P// 10-18 *lipsește* la priviț... la vălet 7246 M, P// 17 ante Di: 75 D/ Di cele ce s-au lucrat piste iarnă de la noemvrie înaintea în anul D// 18 ante Iară veziriul <viziriul C>: 54 B,E,G, 69 C, 88 V, 158 M, *lipsește* P/sosit B,C// 18-19 Împăratul au mazilit pre viziriul și au pus <pre P> alt viziriu M,P//19 l-au cum l-au B,C,E,G,V/ mazilit B,C/ au pus vezir <vizir C> pre altul B,C,D,E,G,V/ după pus² ad. pre acela B,C,D,E,G//20 după vezir ad. pre acela V/ au/au și B, C,E,G, V// 19-24 Viziriul cel nou au rînduit oști turcești la Hotin, la Tighine și și printr-alti locuri. În Țarigrad au făcut mari gătiri și au și pornit oștile <oști P> la Hotin. Alții viniu prin <pre P> Bîrlad, alții pre Siret și făce mari stricăciuni și pozni oamnilor. M,P// 20 orîndui C, V/ Hotin C/ la Tighinea B,C, la Bender la Tighinea D//21 și pre alții într-alte părți și pe într-alte părți C,V, și pe într-alte părți pre undé era cetăți B,E,G/ și au început a face B,C,D,E,V/ gătire B// 22 Trecînd turcii pin țară la Hotin B,C,E,G,V/ alții B,C// 23 și mari stricăciuni D/ *lipsește* și pozne G// 23-24 de la Hotin în gios la Tighinea <Bender C> și făcia <facea C> mari stricăciuni came-nilor și pozne pre undé lovia B,C,E,G,V// 24 Și unii trecea <trecea C> B,C,E,G,V/ pe² B/ unii² iar alții B,C,E,G,V/ Siretiu B,C// 25 Iași B,C,E,G,V/ ernat B,C/ vreo trii, patru mii B,C,E,G,V/ aceste facea B, aceia C,E,G// 25-26 *lipsește* M,P// 26 rău-tăți B,C/ făcia B, facea C//

f. 461 Și era o scumpete mare de pîne și de finu, cît agiunses<ă> carul de fin 4 lei, pre 2 boi. / Și alte nevoi despre domnu: cară, ialoviță, chile, vâcărît, și adăoșag peste vâcărît cîte un tultu de vită.

5 Așijdere și în Țara Munteniască, turcii și tătarîi au ernat, și multă prad<ă> au făcut trecînd pren țară la Olt, de s<ă> băte cu nemții.

Nemții și moscalii au șădzut în paci pré la ernatic, pre margine țărîlor lor, făcînd mare gătîrîe.

10 Hanul den Bugiac s-au sculat la ghenarie și s-au dus la Crîm, nefiînd moscali în Crîm. Și de acolo s-au sculat și au strînsu oaste pre cine au putut, ca la 80.000, amestecă țătari și turci, și s-au dus în prad<ă> la slobodzie, spre Harhov. Și i-au tilnit moscalii și i-au biruit. Și abe au

f. 461^v 15 scăpat hanul cu 4,5 mii de oaste. Și li-au luat moscalii toț robii ce au luat de la dînșii; / că le stătus<ă> caii în ciambur, și i-au tot gonit pîn-în Crîm.

Mihai-vodă era la închisoaré, că-l pîre muntenii să de 7.000 de pungi de bani. Și au șădzut la închisoari 11 luni,

1 scumpete mare B,C/ piine B,C/ fin B,C/ agiunsésie B,C// 1-3 În piine era mari scumpeti, dar și carul de fin, cel în <de P> doi boi să vinde citi patru lei, deosăbit ci pătîmîia țara dispre Grigori voevoda, că le lua cară M,P// 2 carul de fin cu doi boi cîte patru lei B,C,E,G,V/ despre domnu]era multe pe țară B,C,E,G,V/ despre domnu era D// 3 chile, ialovițe B,C,E,G/ și și încă și M,P/ preste B,C// 4 un tult B,C/ 15 parali M,P// 5-7 lipsește M,P// 5 Așijderea B,C/ ante Așijderea: 55 B,E,G, 76 D, 89 V/ turci B,C/ tătarîi B,C/ au ernat turcii și tătarîi G// 6 pradă B, C/ pin B,C,E// 7 să bătea B,C// 8 Iară nemții C/ Iară de iarnă nemții și moscalii B,E,G,V/ șezut B, C/ pace B,C/ pré]pe B,C/ lipsește la M,P/ ernatec B,C/ pre]la M, pină la P// 9 marginile B,C/ mare B,C// 10 Iar hanul B,C,E,G/ lipsește den Bugiac V/ din B,C/ Bugiacu B/ la]în luna lui B,C,D,E,G,V/ Hanul, în luna lui enuarii <ghenar P> au purces din Bugeac și au mersu pre la Crîm M,P// 11 la]în D/nefiînd]că fiînd P/ lipsește nefiînd moscali în Crîm B,C,E,G,V// 10-13 Și acolo au strîns oasti turcească și tătarăscă, 80.000, și s-au dus M,P// 12 pe B,C// 12-13 au putut, citeva mii de țătari și de turci B,C,E,G,V// 13 pradă B,C/ la]spre M, cătră P/ lipsește la slobodzie B, C,E,G,V/ spre] cătră M// 14 după Harcovad. în Țara Căzăcească B,C,E,G,V/ după moscalii ad. pe drum B,C,E,G,V/ abiia B,C// 15 cu vreo patru, cinci mii B,C,E,G,V// 14-17 Întîlnitu-i-au moscalii și i-au biruit. Luatu-li-au moscalii toți robii ce <ce-i P> luasă de la dînșii și di abiia au scăpat hanul numai cu 5.000 oasti. Și i-au tot gonit pină la Crîm. M,P// 15-16 după oaste ad. de au fugit B,C,E,G,V/ Iar moscalii li-au luat toți robii ce-i luasă țătarii din Țara Căzăcească, de la dînșii B,C,E,G,V/ ce au fost luat D// 16 stătus<ă> tătarilor B,C,E,G,V/ după caii ad. tătarilor D// 17 gonit moscalii pe țătari, pină B,C,E,G,V// 18 ante Mihai: 56 B,E,G, 78 D, 90 V, 163 M/ Mihai-vodă pre acia vrémie B,V, Mihai-vodă pre acea vrémie C,E,G/ după vodă ad. la Țarigrad D/ că-l <că il C> pirîia B,C/ munténii B,C/ boiarii muntenesti D/ dea B,C// 18— r. 6 din p. urm. Mihai voevoda era în Țarigrad și au fost la închisoari 11 luni. Iar după ci l-au slobozit ș-au dat fata după Scarlat, ficiorul lui Grigori voevoda. Și pentru aceasta Grigori voevoda mari bucurii și veselii au făcut M,P// 19 7.000 de] citeva B,C,E,G,V/ după bani ad. o somă mare B,C,E,G,V/ închisoaré B, închisoare C/ unsprăzece B,C//

și apoi, cădzînd acesta vizir, ce mai sus s-au pomenit, fiîndu-i prietin, l-au scos.

Și fiînd doamna lui Grigorie-vodă la Țarigrad, cu fiu-său, Scarlat, au făcut nuntă, și au luat pré fiica lui Mihai-vodă, cari mai sus s-au pomenit că-i log<o>dită, la ghenarie, la Bobotiaz<ă>. Iar Grigorie-vodă au făcut ves<e>lie pentru fiu-său o săptămîn<ă>, împreun<ă> cu toț boerii.

Aceste toate s-au făcut pîn' la [în] dzi întîi a lui aprilie, de primăvar<ă>.

f. 462 10 Iar în 31 de dzile a lui mai, la 4 ceas<uri> de dzi, s-au făcutu un cutremur mare, de au cădzut m<ă>n<ă>stire Golie și multe cas<ă> și mănăstiri în gios, Răchitoasa și altă mănăstiré, la Focșeni. Și s-au cutremuratu / mai bine de 1 lun<ă>, mai în toate dzileli.

15 Și s-au și început mare ciumă în Eș<i>, ș-au ținut pîn' despre toamnă omorul, toat<ă> vara pîn' la luna lui <dechemvrie>.

Iar Grigorie-vodă au eșit afar<ă> cu ordie la Socola,

1 cădzînd]fiînd B,C,E,G/ vezir B/ vizir acesta C/ pomenit]scris B,C,E,G,V//2 după priatin ad. lui Mihai-vodă B,D,E,G/ după scos ad. de la închisoare B,C,D,E,G,V// 3 Iară la acea <acia B> vrémie fiînd și doamna B,C,E,G,V/ Grigorii B,C// 4 Scarlat beizadea <beizade B> B,C,D,E,G,V/ luat B,C/ pre o fiică a lui B,E,G,V, pre o fiică a lui Mihai-vodă, pre domnița Nastasiia C// 5 care B,C/ pomenit]scris B,C/ că-i]că au fost B,C,E,G,V/ logodită B,C/ logodită, și în luna lui ghenarie <ghenuarie C> au făcut nunta B,C,E,G,V, logodită, și au făcut nunta la ghenarie, după Bobotiază D//6 lipsește la Bobotiaz<ă> B,C,E,G,V/ Iară B,C, veselie B,C//7 după său ad. în Iași B, C,E,G,V/ săptămînă B,C/ lipsește împreun<ă>, B,C,E,G/ toți boiarii B,C// 8—9 lipsece B,E,G,V,M,P//10 lipsește în D// Iar cînd au fost în luna lui mai în triizăci și una <în 31 C> de zile, într-o <întru o C> miercuri, la patru ceasuri B,C,E,G,V/ a lui]a lunii lui D// 10-14 În Iași, maiu în 4 zile <dni P>, mercuri la 4 ceasuri di zi, fost-au un cutremur foarte strașnic. Căzut-au trula bisăricii di la mănăstire Golîia și în gios multi mănăstiri și casă. Mai mult de <decit P> 30 zili, și în toati zillile, însă mai încet, au ținut acest cutremur. M,P// 11 făcut B,C/ cutremur <farte C> mare și au ținut mai ca <la C> un cifert de ceas acel cutremur și au cădzut în Iași mănăstirea Golîia B,C,E,G,V// 12 după Golîia ad. în Iași D/ lipsește cas<ă> și B,C,E,G,V/ după mănăstiri ad. au căzut atunce B,C,E,G,V/ după gios ad. au căzut D/ jos B//13 alte mănăstiri B,C,D/ pre aiure alte mănăstiri E,G/ la Focșani și pre aiurea <aiure B> <lipsește și pre aiurea E>. Și s-au cutremurat pămîntul în citeva rînduri și au ținut acel cutremur mai vreo lună de zile, numai s-au cutremurat mai cîtinel. B, C,E,G,V/ mai bine de vreo lună de izile, în citeva rînduri, mai în toate zilele D// 15 mare omor de ciumă D// 15-17 Și s-au început în Iași mare omor de ciumă și au ținut toată vara și toamna, pină la luna lui <lipsește luna lui C> dechemvrie <dechemvrie C> B,C,E,G,V/ Și după aceia, îndată, s-au <și P> început mari ciumă în Iași ș-au ținut pină în toamnă și și la anul teată vara M, P// 16 ș-au ținut toată vara omorul, pină despre toamnă D/ lipsește pină la luna lui dechemvrie M,P// 18 ante Iară: 71 C, 80 D, 92 V, lipsece B,E,G,M,P/ Grigori B/ au eșit din Iași la Socola B, C,E,G,V// 18-1 Grigori voevoda, de frica ciumii au eșit cu urdiia la Socola, în fundul viii, și acolo au șăzut M,P//

în fundul văii, de au şădzut toată vara. Şi începînd şi în ordie a pica cîte un om de ciu<ă>, s-au mutat la Ţuțora, desprie toamnă, ca să s<ă> mai răcoriasc<ă> de boal<ă>.

5 Viziriul s-au rădicat cu 300.000 oaste ş-au purces spré Niş, asupra nemţilor. Şi au făcut oaste în 3 părţi. Unii, cu Racoţi, i-au pornitu pré Dunărea în sus, şi cu tătari, de au luat Ţara Oltului şi alte pălânci ce iera pré Dunări. Şi siile să triac-în Ţara Unguriască, şi n-au putut să răz-

10 basc<ă> de nemţi; şi s-au apucat a bate cetate Ruşava.

Alţi şide împotriva taberii cei maré nemţeşti şi au bătut-o toată vara, şi nu pute s-o dobîndiască. Perea turci<i> ca frundza, de pica pré Dunări în gios; şi le aduce

f. 462^v Dunărea trupurilé pré la Gălaţ<i>/ şi pré la Smil, şi-i

15 prindea oamenii morţi, de le lua bo<a>rîfili de pre dînşi<i>. Că fiind Ruşava în ostrov Dunării, da turcii năval<ă> taré pré apa Dunării s-o ia, şi den cetate pe turcii tot prăvălea, di s-înneca în Dunări. Cîteva mii au peritu, de turci, la această cetate.

1 de au şezut acolo toată vara cu corturili <corturile C> cu ordiia. Şi au început şi în B,C,E,G,V// 1-2 Apoi începîndu-să omorul şi în urdiie, s-au mutat în Ţuțora M,P// 2 ciună B,C// 2-4 şi decii s-au mutat şi vodă despre toamnă cu urdiia la Ţuțora, ca să să mai răcoriască de boală B,C,E,G,V// 3-4 *lipseşte* desprie toamnă... de boal<ă>. M, P// 5 *ante* Iară veziriul <Viziriul D>: 57 B,E,G, 81 D, 93 V, 165 M, *lipseşte* C, P/ Iară veziriul <viziriul C> s-au rădicat cu multime de oaste <a V> trii sute de mii şi au B,C,E,G,V/ de oaste D/ spre B// 5-6 Viziriul cu 300.000 oasti au purces asupra nemţilor la Niş M,P// 6 făcut în părţi M,P/ oastea C/ trii părţi B,C// 6-9 Pre unii i-au pornit cu Racoţi <Şi i-au pornit pre unii cu Racoţi C> pre Dunăre în sus şi cu tătari de au luat <cu Racoţi în sus pe Dunăre, cu turcii şi cu tătari de au luat G> Ţara Munteniască pre dincolo de Olt ce o fusésie luat nemţii de la turci mai înna-
inte vreme <vrème C, vrémie şi o stăpîniia V> şi alte pălânci, cetăţui <cetăţi B> ce era pre Dunărea. Şi <să B, E,G> siliia să triacă B,C,E,G,V// 6-12 O parti au tri-
imes-o cu Racoţi pre Dunăre în sus şi au luat Ţara Oltului. O parti păzia dispre
tabăra ce mari, nemţască. Iar viziriul cu toată putere s-au apucat să bată cetate
Ruşava. Toată vara au bătut-o şi nu putia şi <nu o pute P> să o dobîndiască M,
P// 9 să siliia D/ răzbască B,C// 10 nemţi B,C/ apucat turcii G/ cetatea C// 11 Iar
<Iară C> alţii B,C,D,E,G,V/ şidea B,C/ înprotriva B,C/ cei mari B,C// 12 au bătut
cetatea B,V, au bătut cetatea Ruşava C,D,E,G/ Peria turcii, cădea ca frunza D//
12-15 Şi peria multime <multime C> de turci; pica ca frunza pre Dunărea <Dunăre
B>, de le ducea Dunărea trupurile <trupurili B> în jos <gios C>, pre la Brăila, pre la
Gălaţi, pre la Smil şi-i prindea <prinde C> oamenii pre turcii cei morţi B,C,E,G,V//
13 *lipseşte* de pica pré Dunări în gios şi M,P/ Dunăre le aduce M,P// 14 *pré* pină
M,P// 14-15 *lipseşte* şi pré la Smil... de pre dînşi<i>. M,P// 15 de] şi B,C,E,G/ luoa
bo<a>rîfeli <hainele C> B,C// 16 cetatea Ruşava D,E/ ostrovul B,C,D,E,G,V// 16-19 Şi
fiind această cetati în ostrovul Dunării, foarti cu greu li-au fost turcilor şi multi
mii au perit. M,P// 16 da]şi dînd B,C,E,G,V// 17 tare C, *lipseşte* B,E, G// 17-19 pre apa
Dunării, iar nemţii în cetate <cetate C> fi tot prăvăliia de să înneca turcii în Dunăre
<Dunărea C>. Şi cîteva mii de turci au perit atuncea la cetate la Ruşava B,C,E,G,V//
17-18 pre turci ii tot inproşca din puşci de-i prăvăliia de s-au înneca în Dunăre D//

Iar despre toamnă, vâdzînd nemţii cei den cetate că
agiutori, nemţi nu li mai vini de nicăiuri şi bucatilé li
s<ă> sfîrşasc, şi Dunărea înc<ă> scăde, şi toată greime
turcilor ciartă prenprégiur, s-au închinat cu 1.500 nemţi,

5 Atîte nemţi au fost numai în Ruşava.

Şi eşind acel ghenăral den cetate, l-au îmbrăcatu
viziriul cu căftan şi cu mari cînste l-au slobodzit, de s-au
dus la tabăra ce mari nemţasc<ă>, cu dobi şi cu surle,
de înpreun<ă> cu toţ oamenii lui, dzicîndu-i viziriul:

10 „Aferim, slug<ă> bun<ă> şi crédincioas<ă>! Măcar di
s-ar afla om harnic şi drept ca tine şi la împărătie noastră!
Cu puţine oasti să stai să te baţi cu atîta puteri, atîta
vrem<e>!” Şi dup<ă> ce au mersu la nemţi încă mai mari
cînste au dobîndit.

f. 463 15 Dzc / unii să hie dat viziriul bani să s-închine şi s<ă>
hie fost cu ştirea împăratului nemţesc, şi vi<zi>riul încă
să-ş fac-obraz despre împăratul turcescu. Că tabăra ce
maré nemţasc<ă> şide întré nişti bălţi la loc tari, iar

1 despre B,C/ vâzînd B,C/ din B,C// 1-5 Ghinărariul din cetati Ruşava şi cu cie-
lanţi nemţi, vâzînd că di atîta vreme să bati <repetă să bati P> şi di la nemţi nici
un agiutoriu nu le mai vini, bucatile li să sfîrşia, apa Dunării încă scăde şi esti în-
cungiurat de turci din toati părţile, au închinat cetate turcilor. Şi eşind acel ghin-
rariu cu 1500 nemţi, că atîta au şi fost, au mersu la viziriul. M,P// 2 agiutoriu lor
alţi nemţi nu le mai vin de nicăiri şi bucatile li să sfîrşia B,C,E,G,V// 3 încă scădea
B,C/ greimea B,C// 4 ciartă]sta B,C,D,E,G,V/ prin <pin C> pregiurul cetăţii B,C/ *lip-
seşte* cu D/ de nemţi D// 4-5 au închinat nemţii cetate <cetate B> turcilor, fiind nu-
mai o mie şi cinci sute de nemţi. Atîtea <Atîtea C> nemţi au fost numai în <cetate
în E,G> Ruşava, cînd au închinat <nemţii V> cetatea <cetate B>. B,C,E,G,V// 5
în cetate în Ruşava D// 6-10 Şi eşind ghenăralul din cetate <cetate B> şi mergînd la
veziriul <viziriul C>, l-au înbrăcat veziriul <viziriul C> pre ghenăral cu caftan dzi-
cîndu-i viziriul <viziriul B>: „Ahferim, slugă bună B,C,E,G,V/ S-au bu-
curat foarti viziriul şi l-au înbrăcat pi acel ghinărar cu căftan şi i-au zis: „Aferim
M,P// 10 credincios C] crezută B,E,G,V, credincioasă stăpînului tău M,P/ de B,C//
10-14 Măcar şi la împărăţia noastră di ar fi oameni vrednici şi drepti, ca
tini, de vreme că tu numai cu puţină oasti întru atîta vreme ai stătut <ai stătut
întru atîta vreme P> înprotriva a-i atîte <atîte-i P> puteri mari. Şi îndată
au poroncit să defe în dobi, în surli şi în nagarali. Şi așa, cu alaiu,
i-au pitrecut pină în tabăra lor ce mari, nemţască. Şi după ci au mersu
acel ghinărar la nemţi, încă şi M, P// 11 *lipseşte* şi drept V/ împărăţia
B,C// 12 puţină B,C/ oaste B, oaste C// 12-14 să stea să să bată cu atîta
puteré, atîta vrème <vrémie C>. Şi făcîndu-i mare cînste ghenăralul, <şi dăruindu-i
cal cu toate podoabeli V> l-au slobodzit dinpreună cu toţi oamenii lui, de s-au dus la
tabăra cea mare, nemţască, cu alai, cu surle şi cu dobe. Iar după ce au mersu ghe-
năralul în oastea cea nemţască, încă mai mare cînste au dobîndit de la nemţi B,C,
E,G,V// 15-3 *lipseşte* M,P// 15 Iar <Iară C> zicea unii atuncea cum să fie <fie B> dat
veziriul <viziriul C> bani ghenăralului <lipseşte ghenăralului C> să să închine <să în-
chine cetatea C,E,G> B,C,E,G,V// 16 să fie <fie B> fost B,C/ împăratului B,C/
nemţescu B, nemţascu C/ veziriul B,C/ încăş C// 17 facă B,C/ despre B,C/ împăratul
B,C/ Ca] Iar B, Iară C, E,G,V/ cea mare B,C// 18 nemţască B,C/ şide jera B,C,E,G,V/
între B,C/ neşte B, nişte C/ bălţi B,C/ tare B,C//

turcii nu cutedza să margă la dînşii, şi nemţii aşijderea nu cutedza. Şi aşe au şădzut oştile pîn-în toamnă, făr<ă> cîtu cîte o straj<ă> de s<ă> lovie.

Iar despré toamnă s-au dus viziriul la Țarigrad cu 5 <a>ce izbînd<ă>. Şi s-au împrăştiet la ernatic oştile, şi cele turceşti şi cele nemţesti. Iar dincoaci, dispré moscali, au rînduitu un sarascheri cu oaste la Tighine, şi alt<ă> oaste au mersu, de la Hotin şi de aiure, ca 80.000 oaste, şi cu tătării Bugiagului 60.000, de sta pe Nistru d-aştapta 10 pré moscali.

Iar moscalii s-au făcut în 2 părţi. O sam<ă>, cu Les ghenăral, s-au dus în Crîm cu 100.000 oaste şi s-au bătut acolo cu hanul Crîmului şi cu 60.000 turci, ce îera cu căpitan-paşe. Şi i-au tot bătutu pré turci şi pi tatar<i>. f. 463^v 15 Şi au prădat / şi au arsu Crîmul vo 4 luni.

Şi apoi au eşit den Crîm şi au lăsat Crîmul şi au vinit la ceasta oaste, la Perivoloşin, unde îera Minih fertu-ma<r>-

1 aşijderea şi nemţii nu cuteza să margă la turci G//2 după cuteza ad. să margă la turc <turci E> B,C,E,V/ aşa B, aşa C/ şezut oştile B,C/ pînă B,C//2-3 fără numai cit <fără cit numai E> să lovia cîte o straje. B,C,E,G,V//4 despre B,C/ veziriul B// 4-10 Viziriul şi cu toată oaste de toamnă s-au dus în Țara Turcească la ernatic; însă viziriul la Țarigrad. Şi mari cinsti au avut de la împăratul pentru izbîndă ci au făcut. Viziriul au orînduit despre moscali un sarascher cu 80.000 oasti turcească şi tătărăscă şi sta toată oaste pre Nistru, aşteptînd pre moscali M,P//5 acia B,V, acea C,E,G/ izbîndă B,C/ împrăştiat B,C/ oştile la ernatec E/ ernatec B// 6 cèle¹ B,C/ celi² B,C/ Iară C/ ante Iară: 58 E,G, 94 V/ dincoace C/ despre B,C// 7 au rînduit într-acia vară <turcii pre E,G> un sarascheriu B,E,G,V, au rînduit înpărăşia Turcului întru acea vară pre un sarascheriu C/ Tighinea B/Bender C/ altă B,C// 8 mărşu B/ şi de pre aiure E/ ca la optzăci de mii B,C,E,G,V/lipseşte oaste B,C,E,G/ de oaste V// 9 lipseşte şi cu tătării Bugiacului 60.000 V/ Bugiacului B,C/ ca la şeasiazăci de mii <60.000 E,G> de oaste <lipseşte de oaste E> B,E,G, au mersu ca la triizăci de mii de oaste C/ de aştepta pre B,C//10 după moscali ad. şi era şi tătării Bugiacului, ca la şeasiezăci de mii. Şi s-au făcut de toată oaste, turci şi tătări, ca la o sută patruzăci de mii V// 11 ante Iară: 72 C, 82 D, 95 V, 170 M/ doao părţi B,C/ samă B,C/samă de oaste G/ Leisu ghenearul B,E,G,V, Leisu ghenearul C, Leisu ghenearul D// 11-15 Feldmarşal fon Menih, fiind cu oştile în Perevolosin, au triimes la Crîm pre Leis ghinăriul cu cităva somă de oasti moschicească, asupra turcilor şi a tatarălor. Hanul era în Crîm cu 60.000 turci şi cu mulţimi de tatar<i>. Dat-au <Dat-uş-au P> războiu în citiva rînduri, vetejăşti. Moscalii au biruit pre turci şi pre tatar<i>; i-au tăiat, i-au robît, i-au prădat şi în patru luni au arsu Crîmul. M,P// 12 cu 100.000]citeva mii de B,C,E,G,V// 13 60.000]citeva mii de B,C,E,G,V/ era B,C// 14 paşia B, paşa C/ au tot bătut moscalii B,C,E,G,V/ pre¹⁻² B,C// 15 Şi au prădat moscalii Crîmul şi l-au arsu pre unde <undé C> au agiunsu în vreo doao, trii luni intra-cia <întru acea C> vară B,C,E,G,V// 16 din B,C/ au vinit>s-au dus B,C,E,G,V// 16-2 <Şi P> după aceia s-au întorsu la Perevolosina, la ceialaltă oasti moschicească, la feldmarşal fon Menih. Şi acolo au şăzut iulii, pînă în 20 zile. Feldmarşal fon Menih, cu toată oaste moschicească di la Perevolosina s-au pornit spre Nistru. M,P// 17 ceasta,ceialaltă B,C,E,G,V/ la aceastaltă oaste moschicească, la Perevolosin D/ Perevolosin B, Perevolosina C/ undé era B,C/ Menih feldmarşal B,C,D,E,G,V//

şalic. Şi s-au făcut ca la 300.000 oaste. Şi au tot şădzut toată vara şi apoi dé Sfeti Ilii s-au pornitu spré Nistru pre încetu.

Iar, tătării şi cu o sam<ă> de turci călărimé li-au eşit 5 înainte şi-i tot ceheia prenprégiur, de le lua oamenii di pre la iarbă; iar să le ste împrativ<ă> nu pute. Să ispite citeodat<ă>, şi pica ca perile turcii şi tătării.

Şi aşe s-au apr<op>iet calé de 4 ceas<uri> de Nistru tabăra ce mari, iar frunte oştii, cu 20.000 oaste şi cu o 10 sam<ă> de căzaci, au agiunsu la Nistru, la Calanca, den gios de Raşcov, unde îera de ceasta parte şi sarascheriul cu toată inecerime.

Şi au început moscalii a-i împrôşca den puşci şi den bombe de pisté Nistru, cîtu nu pute turcii să s<ă> mistu- 15 iasc<ă> nicăiuri pré di ceasta parte. Iar peste no<a>pte li-au şi vinit ocaz de la Minih să s-întorc<ă> înapoi. f. 464 Şi s-au întorsu no<a>pte la obuzul cel mari, unde /era Minih. Şi au purces iarăş cu toţi înapoi la Buh.

Şi murindu-le caii şi boii, şiindu-i toată vara în her-

1 trii sute de mii de B,C,V/ lipseşte oaste D/ şezut B,C// 2 apoi s-au pornit pre la <de la V> Svîatii Iliie spre Nistru B,C,E,G,V/ dé]de la D// 4 Iară C/ lipseşte şi E/ samă B,C// 4-6 Tătării şi turcii călărimé li-au eşit înainte şi-i tot zăhăia înpregiur <le M> apuca şi oameni cînd eşia la iarbă <oameni cu dînşii la iarbă P> M, P// 5 ceheia]zăhăia B,C,E,G,V/ prinpregiurul oştii B,C,E,G,V/ luoa B,C/ de B,C//6 Iară B, C/ stea împrativă B,C/ nu putea B,C/ ispitila B,C// 6-7 Iar di şi năvălia citicdată <încă P> pica turcii şi tătării ca şi perile din copaci. M,P// 7 citeodată B,C/ pica turcii ca perile G/ ca perile B]ca frunza V, mulţimea de C/ turci şi de tătări C// 8 aşa B,C/ apropiat moscalii B,C,E,G,V/ patru ceasuri B,C/ Moscalii s-au apropiat <de Nistru P> cali de 4 ceasuri, adică M,P// 9 cea mare B,C/ iară fruntea B,C/ cu]ca B,C, E,G,V/ doaozăci de mii de oaste moscali B,C,E,G,V/ de oaste D//9-10 fruntea oştii moschiceşti au agiuns la Nistru M,P// 10 samă B,C/ Camîncă P/ din B,C// 11 undé B,C/ era B,C/ aceasta B,C,D,E,G,V// 12 lipseşte toată G/ inicerimea B,C/ după inicerimea ad. cu oaste turcească D//11-15 lipseşte unde îera... pré di ceasta parte. M,P// 13 a-i împrôşca pre turci <pre E,G> tare B,C,E,G,V/ din¹⁻² B,C// 14 piste B,C/ cit B,C/ putea B,C/ să mistuiască B,C// 15 necăiri B, nicăiri C/ pre B,C/ de B,C/ aceasta B,C,D,E,G,V/ parte de Nistru <lipseşte de Nistru C,V>. Şi aşa <aşa C> au fost oştile <oştii C> patru zile, marţi, miercuri, joi <gioi şi C> vineri: moscalii di cêia parte de Nistru şi turcii dincoaci de Nistru <lipseşte de Nistru C>. Iar apoi vineri noaptea <noapte B> spre simbătă li-au şi venit <vinit C> moscalilor ocaz <ocaz, poroncă C> B,C,E,G,V/ lipseşte Iar M,P// 16 ocaz moscalilor D/ de la Menih feldmarşal D, de la feldmarşal fon Minih, îndată M,P/ de la Menih feldmarsal, ca să să întorcă moscalii înapoi B,C,E,G,V//17 Şi s-au şi întorsu noaptea, vineri spre simbătă, la B, E,G, Şi s-au şi întorsu atunce noaptea la C/ lipseşte no<a>pte V/ mare B,C/ undé B, C/ era şi <fon G> Minih feldmarşal B,E,G,V, era Menih feldmarşal C,D, era şi numitul feldmarşal M,P//18 purces moscalii B,C,E,G,V/ înapoi cu toţi B,C,E,G,V/ Şi au purces cu toţi la Buh M,P// 19 herbinială B,C// 19-1 Însă la purcesul lor de la Camîncă, murindu-le caii, n-au avut cu ci tragi provântul, puşcile, glonţurile. M,P//

bintial<ă> la Buh, n-avea cu ce tragi privantul, pușcile. Ș-au îngropat acolo în câmpu 500 de car<ă> de glonțuri și de conbarale osăbit de fânin<ă> și posmagi și alte bucate ce au lepădat pre câmpu.

5 Și după ce au agiunsu la Buh, au triimis Minih ș-au rădicat și oaste ce era în Vozie. Și i-au dat foc ș-au răsipit-o de tot, și Culburului tij. Și au vinit la dînsul, și s-au dus cu toții la ernatic la Perivoloșin.

Iar turcii iniceri vre să triacă să agiungă pré moscali; 10 dar nu-i lăsa să triacă Nistrul sarascheriul, neavînd ferman, cît începuse<ă> inecerii cu zorbă, cum li-i obiceiul lor, să omoar<e> pe sarascheriul.

De merat lucru ăste acesta, cum așe lesne să întoarsă- 15 înnapoi și stricar<ă> și Vozia; și sarascheriul încă nu lăsa să triacă<ă> inecerii după<ă> dînșii, să-i goniască<ă>. Unii dzîc că au dat sarascherul mulțimi de bani lui Minih; f. 464^v iară alții dzîc că s-au temut Minih de cium<ă>, / să nu i s-imple oaste.

1 nu avea cu ce <cie B> trage pușcile cele mari și proviiantul, zahareaoa <zahareaoa C> B,C,E,G,V/ cu ce trage proviiantul, zahareaoa și pușcile D/2 Și au B,C/ cinci sute de cară B,C/ lipsește de¹⁻² M,P/ glonțuri de puști B,C,E,G,V/3 combarali B,C/ fâină B,C/ și¹⁻² și de B,C,E,G,V/ lipsește și¹ M,P/ și de alte M,P/ 4 au li-au B,D, E,G/ 5 Menih <Minih B> feldmarșal B,C,D,E,G,V/ și au B,C/ Feldmarșal fon Menih, după ce-au agiuns la Buh au triimes di-au rădicat M,P/ 6 lipsește și¹ M,P/ oastea C/ Vozia C/ Și au dat foc cetății și o au răsipit B,C,E,G,V/ foc cetății D/ ad. marginal ș-au răsipit-o de tot A/ 7 Cîlburul B,C,V/ tijiarăși așa <așa C> 1-au răsipit B,C,E,G,V, iarăș așa, i-au dat foc și au răsipit-o D/ de tot, Colburul <Colburului P> iarăș asămine M,P/ după vinit ad. toată oastea D/ 7-8 Și s-au dus moscalii, și acei de la Vozia, și acei de la Cîlbur la ceialalți moscali, la obuzul cel mare și au purces cu toții de au mărșu la ernatec <ernatic C> la Perevoloșina B,C,E,G,V/ Și au vinit toți la dînsul. Și rădicîndu-să și de acolo s-au dus la ernatic la Perivoloșna M,P/ 9 Iară B,C,D,E,G,V, lipsește M,P/ ante Iară: 59 B,E,G, 73 C, 83 D, 96 V, ante Turcii: 179 M, lipsește P/ iniceari B,C/ vrea B,C/ pre B,C/ 10 după triacă ad. Nistrul M,P/ iară sarascheriul <iar sarascher-pașa C> nu-i lăsa să triacă Nistrul, neavînd B,C,E,G,V, iar sarascheriul nu i-au lăsat, neavînd M,P/ 11-3 lipsește cît începuse<ă> inecerii... să le de voie M,P/ 11 începuse inicearii B,C/ după zorbă ad. asupra sarascheriului B,C,E,G,V/ cum li-i precum le iaste B,C,D,E,G,V/ obiceiul B,C/ 12 ca să omoară B,C,E,G,V/ pre B,C/ 13 Și de mirat B,C,D,E,G,V/ ăstejera B,C,D,E,G,V/ lipsește acesta B, E,G,V/ așa B,C, repetă A/ lésne B,C/ după întoarsă ad. moscalii B,C,D,E,G,V/ 14 stricară B/ repetă și stricară C/ Vozia și Cîlburul B,E,G,V/ 14-15 nu-i lăsa pre iniceari să triacă după dînșii C/ 15 triacă inicearii B/ după B/ dînșii moscali G/ goniască B,C/ 16-17 Unii zicea să fie fost dat sarascherul mulți bani lui Menih de s-au întorsu înnapoi; iar alții zicea B,E,G,V/ 16 dzicu C/dzicea D/ sarascheriul mulțimé C/ Menih feldmarșal C/ 17 alții C/ dzicu C/dzicea D/ Menih B, Menih feldmarșal C/ ciumă C/ nu s-umple C/ 17-18 să nu să umplé oaste moschicească, că dincoaci muriia de ciumă. Iar alții zicea că sînt faptele Franțozului, fiind un ficior a lui Menih la craiul franțozescu de slujia. B,E,G,V/

Și s<ă> teme să nu è turcii și t<ăt>ării pré moldoveni în sabie și-n robile, că așe să lăuda turcii. Și s<ă> cere și la sarascheriul, să le de voie, cum or videa că trec moscalii încoaci Nistrul și nu-i pot sprézini, să și sloboadă prad-în 5 țar<ă>. Iar pentru Vozia, această pricină dzice Minih, că un an de cînd au luat Vozie, și ciurma dentr-însa n-au mai eșit, cît mai bine de 20.000 oaste s-au potopit într-însa; și pentru aceia au stricat-o și au scos oaste dentr-însa. De nu-s niscai fapte a lui Minih, vrem<ea> vi- 10 ito<a>r<e> va arăta adevărul.

Împăratul turcesc, înțelegînd de acest lucru, s-au minietu pré sarascheriul și l-au făcut surgun. Și au pus pré altul, anum<e> Veli-pașe, vistit, vitiaz bun, ce au arătat mari îndrăzniré la moscalii.

15 Și au tăet și 4 paș<i>, și au mazilit și pe sultanul, căci

1 să temea C/ nu ia C/ Iar unii zicea că-i era grije lui Menih pentru Țara Moldovii să nu-i ia turcii B,E,G,V/ tătarli pre moldoveni <moldoveni C> B,C/ lipsește pré moldoveni G/ 2 sabile C, sabii B,E,V/ și în B,C/ așa B/ așa s-au fost lăudînd C/ să cerea B,C/ lipsește și³ C/ 3 dea B,C/ or]vor B/ 3-4 că trec moscalii Nistrul încoaci, în Moldova, și de nu le vor putea sta înprotivă moscalilor <lipsește moscalilor V> și nu-i vor putea sprejieni B,E,G,V/ La turci era acest scopos, adică cît ar vide că trec moscalii în țară și neputîndu-i sprijini, ei îndată să<și P> sloboadă M,P/ 4 după Nistrul ad. în ceasta parte C/ nu-i pot]de nu-i vor putea C/ sprejieni C/ pradă B,C/ 5 țară B,C/ după țară ad. și robile C/ zicînd B/ au fost dzicînd C,D,E,G,V/ Menih B,C/ 6 că]cum că B,E,V/ un an au fost C/ au luat]au fost luat B,C,E,V, o au fost luat D/ repetă de cînd au fost V/ 5-8 În Vozia, cînd era moscalii într-însa, au fost mari omor de ciumă. 20.000 moscali spun că au murit în Vozia și mai mult pentru acela ar fi răsipit-o M,P/ 6 Vozia C]cetaatea Vozia B,D,E,G/ dintr-însă B]din cetate Vozii C/ n-au fost mai eșit B,C,E,G,V/ 7 doaozăci de mii de oaste B,C/ de oaste E,G,V/ după într-însa ad. întru acel an B,E,V, într-un an G/ acéia B,C, / o au stricat B,E,V/ 8-9 repetă și pentru acéia au stricat-o și au scos oastea dintr-însa D/ 8-10 lipsește și au scos... va arăta adevărul. M,P/ 8 oastea C/ dintr-însa B,C/ 9 De n-au fost cumva niscai D/ De n-au fost cumva niscai fapte cu vicleșug a lui Menih B,E,G,V, De n-au fost niscai fapte a lui Menih cu vicleșug C/ 9-10 lipsește vrem<e> viito<a>r<e> va arăta adevărul. B,C,E,G,V/ 11 ante Împăratul: 60 B,E,G, 74 C, 84 D, 97 V, 182 M, lipsește P/ turcescu B,C/ după lucru ad. cum n-au fost vrînd sarascheriul să lășă pre iniceari să goniască pre moscali B,E,G,V/ 12 miniiat C] miniiat foarte rău B,E,G,V/ 11-13 Împăratul turcescu, dacă s-au înștiințat că sarascheriul n-au dat voi turcilor să goniască pre moscali, s-au miniiat pre sarascheriul și l-au surgunit. Iar în locul lui au pus sarascheriul pre Veli-pașa M,P/ 12-13 pre¹⁻² B,C/ după pus ad. sarascheriul C/ altul]alt sarascheriul B,E,G,V/ pre anumé B,C,E,G,V/ 13 pașia B, pașa C/ vestit de vitiaz bun B,C,E,G,V/ ce au] că au fost B,V, pentru că au fost E,G/ 14 mare B,C/ moscali B,C/ lipsește ce au arătat... moscalii. M,P/ 15 Și au tăiat înpărăția atuncea <și C> patru pași B, C,E,G/ Împăratul turcescu au tăiat patru pași M,P/ mazilit B,C/ lipsește și³ M,P/ pre sultanul C, sultanul de Bugiac B,E,G/ căci]pentru căci B, C,D, pentru că E,G,M,P/

n-au mersu după moscali să-i goniască. Că era bucu-
roș, și totu să temea să nu facă vrin meșterșug, să
s-întoarcă. /

- f. 465 Tot într-această toamnă, la noemvrii, murit-au ficio-
5 rul craiului unguresc, anume Racolci, la Dunări, ce-l pu-
sesă turcii crai, la Udrii, ca să hie în Țara Unguriască.
Și nu i-au slujit norocirea, care mai sus s-au pomenit.
Vinit-au capizilar-chihaia de la împărățiile, cu poroncă
la Grigori-vodă di-au mersu la Nistru să rădice pușcile
10 ce le îngropasă moscalii, să le ia să le ducă la Tighine.
Și s-au dus pîn' la Nistru și au triimis de au încărcatu
tot, cu mare frică, să nu-l lovască căzaccii; dar n-au
avut nici o ostinială. Și au încărcatu 500 de cară de
glonțuri, cum mai sus s-au pomenitu.
15 Și au îmblat Grigorie-vodă pre la Soroca, pré la Raș-

1 mârșu B,C/ n-au mârșu să goniască pre moscali C/ după B/ după goniască ad.
piste Nistru B,E,G,V/ după bucușii ad. că s-au dus D//1-2 Că iei <Pentru că ei E,
G> au fost bucușii că s-au dus moscalii și s-au fost temind să nu facă vrin B,E,
G,V, Că soltanul și sarascheriul, iei au fost bucușii că s-au dus moscalii și să temea
să nu facă vreun C/ lipsește Că era bucușii... să s-întoarcă. M,P//2 meșterșug] viclă-
șug V//3 după întoarcă ad. innapoi B,E,G,V//4 ante Tot: 75 C, 85 D, 184 M/ întru C/
întru acest an, toamna D// 4-6 În luna lui noe<m>vri au murit la Dunăre Racolci
<Racoviță M>, ficiorul craiului, pre cari îl făcuse împăratul turcescu craiu Țării Un-
gurești. M,P// 4-7 Iar tot întru acelaș an 7246, la noemvrie, murit-au și Racolci,
ficiorul craiului unguresc, de care s-au pomenit mai sus <de care mai sus s-au scris
E,G,V>, pre carele îl pusese turcii să fie craiu în Țara Unguriască. Dar <lipsește
Dar V> numai nu i-au slujit nărocirea <nărocul E,G> B,E,G,V//5 ungurescu anume
Racolci C/ Dunărea C/ pusese turcii la Odrii anume să fie craiu în Țara Un-
guriască C// 7 Și Numai C/ nărocirea C/ lipsește Și nu i-au... pomenit. M,P/ care
mai sus s-au pomenit] precum mai sus s-au scris C, lipsește B,E,G,V// 8 ante Vini-
t-au: 86 D, 61 E, G, 99 V, 185 M/ capegilar-chihaes D/ Tot întru acelaș an 7246, de
toamnă, venit-au capegilar-chihaes B, E, G, V/ Vinit-au la acea vreme și capegilar-
chihaes împărătescu cu poronca împărăției C/ împărățiile B// 8-9 Poarta au triimes la
Grigori voevoda un capigilar-chihaia cu poroncă să miargă Grigori voevoda presti
Nistru M,P// 9 Grigori-vodă B,C/ de au mârșu Grigori-vodă de au rădicat C/ di-au
mersu] ca să mârșă B,E,G,V// 10 le B,C/ îngropase B/ după moscalii ad. și glonțurile
B,E,G,V/ să le ia] și M,P/ ducă B/ Tighinea B// 11 după dus ad. Grigori-vodă B,E,G,V/
pînă B// 10-12 moscalii de li-au dus la Tighinea. Au trimis de la Nistru de au încă-
rcat tot, cu mare frică C// 11-14 Grigori voevoda cu mari frică au mersu pînă la Nis-
tru, temindu-să de căzaccii, și au încărcat tot, 500 cară glonțuri, și altele. M,P// 11
trimis B, trimis Grigori-vodă D/ încărcat B// 12 frică B/ nu-i lovască B,E,G,V/ lo-
vască C// 13 ostinială C] primejdie B,E,G,V, smintială D/ încărcat B,C/ cinci sute
B,C/ cară B,C// 14 după glonțuri ad. și de combarali B,E,G,V, ad. de pușci și li-au dus
la Tighinea C/ cum] precum B,C,D,E,G,V/ pomenitu] scris B,C,D,E,G,V/ după scris
ad. și li-au dus la Tighinea B,E,G,V/ lipsește cum... pomenitu. M,P// 15 Și Iar B,E,
G,V, lipsește M,P/ ante Și: 61 B, 76 C, 87 D, 100 V, 187 M/ Iar Grigori-vodă au um-
blat B,E,G,V/ umblat C/ Grigori C// 15-1 pre²⁻³ B,C/ după Rașcov ad. pre de aceasta
parte de Nistru și B,C,E,G,V// 15-4 Grigori voevoda s-au primblat la Rașcov, la
Soroca și la Orhei. La Iași era mari omor de ciumă. Și pentru aceia Grigori voevo-
da de la Orhei au venit drept în sat în Deleni, la dum<e>alui vornicul M,P//

cov, pré la Orhei, di s-au primblat să vadză locurile țării.
Și pi urmă, de la Orhei n-au vinit în Eș<i>, că murea tari
de ciumă, ce au trecutu la sat la Deleni, în ținutul
Hirlăului, la vornicul Iordachie Cantacozino Delianul,
5 de au sădzut pîn-în dzi întii a lui dechemvrie. Și apoi,
f. 465^v înțelegînd că au mai rădicat / Dumnezău focul, s-au dus
în Eș<i>.

Iar nevoii în țară pre multe, di chili, de ialoviț<e>,
de cară și de alte nevoi nespuse, tot eșite pe catas-
10 tifile banilor hîrtilor ce fusesă de primăvară. Ca și la
Duca-vodă cel Bătrîn, ce ieșe pré banii hîrtilor, așe și
acmu au fost.

Oamenii, de vară, să bejenisă la munți, la păduri,
de frică să nu prade păgînii țara.
15 Leșii au avut paci, fără cît în Ocraia, pré unde au fost
șliavul moscalilor, au avut oarece stricăciune de tătari.

Franțozul<ui> i-au tot îmblat oamenii lui să facă paci
turcilor dispre moscali și dispre nemți.

Cazilbașul încă au avut paci în cest an cu turcii.

20 Aceste toate s-au lucrat într-acest an, de la noemvrii,
la văleat 7246 <= 1737>, pîn-iară la istovul lui noemvrii,

1 Orhei B,C/ de B,C/ să vadză] și au văzut B,C,E,G,V/ locurile B/ țării] Țării Mol-
dovii B,C,D,E,G,V// 2 pi] pre B,C/ de la Orhei au purces și viind n-au mârșu în Iași,
pentru că murea tari de ciumă B,C,E,G,V/ ad. marginal pentru că murea tari de
rău de ciumă G// 3 ce] și E/ trecut B,C/ Deleni B,C// 4 Iordachie B,C/ lipsește Delianul
M,P// 5 de] și B,C,E,G,V,P/ au șezut acolo B,C,E,G,V, acolo au șezut M,P/ pînă B,
C/ în] la D// 6 înțelegînd B,C/ rădicat] potolit B,C,E,G,V/ Dumnezău B,C/ focul ciu-
mii B,C,D,E,G,V/ Apoi înștiințindu-să că ș-au întorsu Dumnezău minia sa, s-au
dus la Iași M,P// 7 în Eș<i>] la Iași la scaon B,C,E,G,V// 8 ante Iar: 77 C, 88 D, 101 V,
189 M/ nevoi B,C,E,G,V/ țară B,C/ pre] lera B, era C,D,G,V/ de chile, de ialovițe
B,C// 8-11 Mari greutăți au scos pre țară: chili, ialoviță, cară, și și alti multi nevoi,
intocma ca la Duca voevoda cel Bătrîn M,P// 9 lipsește de cară D/ după cară ad.
pentru cheltuiala oștilor ce era pre aceli vremi B,C,E,G,V/ catastifile A// 9-12 lip-
sește și de alte nevoi... acmu au fost. B,C,E,G,V// 10-12 lipsește Ca și la Duca-vodă...
au fost. D// 11-12 lipsește ce ieșe... au fost. M,P// 13 Și oamenii V/ vară B, C/ repetă
de vară A/ bejenisă B, bezenisă A/ și pe la păduri E/ Oamenii, de frica
păgînilor, s-au bejenit la munți și la păduri M,P// 14 de frică, că să temea că or
prăda tătarii țara B,C,E,G,V/ lipsește să nu prade păgînii țara M,P/ păgînii] turcii și
tătarii D// 15 Leșii B,C/ ante Leșii: 78 C, 89 D, 102 V/ pacă pre aceli vremi B,C,E,
G,V/ fără de cit D] numai B,C,E,G,V/ Ucraina C/ pre undă B,C// 15-16 lipsește M,P//
16 șleavul B,C/ moscalilor] tătarii B,C,E,G,V/ oarece B/ stricăciune B,C/ tătari
B,C// 17 Franțozului D] Iar Franțozului B,C,E,G,V/ umblat B,C/ ad. marginal lui A/
turcilor pace <pacă B> B,C,V/ Solii Franțozului adesa au umblat să facă M,P// 18
despre ¹⁻² B,C/ dispre] de cătră E/ și dispre turci cătră nemți M,P/ nemți B,C// 19
Cazilbașii B,C,D/ pace B,C/ în] întru B,C,D,E,G,V/ acest Djacel B,C,E,G,V// 19-5
lipsește M,P// 20 Acestea B, Aceste C// 20-21 s-au lucrat în anul 7246, de primăvară
pînă în toamnă la noemvrie B,C,E,G,V// 21-1 la văleat ¹⁻² în anul D/ lipsește iarna
D/ istovul] sfîrșitul D//

la velet 7247 (= 1738). Și ce s-a mai lucra s-a scrii la rîndul lui. /

f. 466 Iar am început a scriie acestu an. Iată, după ce au mersu Gligorie-vodă în Eș<i>, ciuma s-au potolit. Nevoi 5 totuna au ținut în țară, precum scriie mai sus.

Pré viziriul și pe hanul i-au chematu la sfat la Țari-grad. Ce pré viziriul l-au schimbat și au pus vizir, iar pre hanul l-au triimis de au șădzut toat<ă> iarna în Bugiag pîn-în primăvar<ă>, iar prim<ă>var<a> s-au dus în Crîm. 10 Și au mersu ș-un poghiaz tătarăsc la moscali, dar puțin<ă> pagub<ă> au făcut, iar mai mulți au perit îei.

Iar de prim<ă>var<ă> s-au sculatu viziriul cu toată puterea cît au avut și s-au dus asupra nemților la Beli-grad. Și nemții încă au strînsu tabara lor acolo, 90.000— 15 100.000 oaste nemți, mai departe de Beligrad. Și au făcut șanțu și sta acolo de aștepta pé turci calé de 7, 8 ceas<uri>. Și dup<ă> ce s-au apropietu turcii de tabăra nemțasc<ă>, iar nemții au ales 18.000 de oasté den tabăra lor și au triimis să lovasc<ă>, pe turci no<a>pte făr<ă> de veste, să-i

1-2 *lipsește* la velet 7247... la rîndul lui. B,C,E,G,V/ *lipsește* Și ce... rîndul lui. D// 3 *ante* Iară: 62 B,E,G, 79 C, 90 D, 103 V/ a scrie întru acest an 7247 D/ *lipsește* Iată D// 3-4 Grigori-vodă, după ce au mersu la Iași, la dechemvrii în zi întâi, ciuma încă D// 3-6 Iară acum am început a scrie că în anul 7247 pre hanul și pre veziriul <viziriul C> i-au chemat înpărâția la sfat la Țarigrad B,C,E,G,V// 4 *ad. marginal* în Eș<i> A/ Nevoi în țară tot una au ținut D// 6 chemat înpărâția D// 7 pre B,C/ *după* veziriul *ad.* după ce au mersu la Țarigrad B,E,G/ *lipsește* pus D/ *după* vezir *ad.* pre altul B,C,D,E,G,V/ Pre viziriul l-au mazilit înpărâtiul și au pus viziriu pre altul, iar M,P// 8 trimis B/ șezut B,C/ toată B,C/ Bugiacu B, Bugiac C/ *după* Bugeacu *ad.* de au ernat E// 9 pînă B,C/ primăvara B,C, primovar<ă> A// 8-9 triimes la Bugeac la iarnatic, iar de primăvară M, pus la Bugeac, triimețindu-l la ernatic, iar de cu primăvară P/ iar de primăvar<ă> B,E,G,V, iar în primăvară C,D/ *după* dus *ad.* hanul E,G/ in] la M,P// 10 mersu B,C/ și un B,C/ podghiaz C// 10-11 Hanul tătarăscu au triimes un poghiaz tătarăscu asupra moscalilor, însă puțină stricăciuni li-au făcut, ci mai mult s-au stricat pre sini, că au perit mulțimi de tătar<i>. M,P// 10 tătarăscu B,C/ puțină pagubă B,C// 11 *lipsește* iar B,C,E,G,V/ mulți B,C/ *după* îei *ad.* tătarii B,C,D,E,G,V// 12 *ante* Iară: 63 B,E,G, 80 C, 104 V, 194 M/ primăvară B,C/ s-au sculatu] au purces B,C,E,G,V/ veziriul B,C/ toată] cită B,C,E,G,V// 12-13 Viziriul și cu toată putere s-au dus asupra nemților la Belgrad. Și au biruit turcii pre nemți și au triimes soli să facă paci. M,P// 13 *lipsește* cît B,C,E,G,V/ *după* avut *ad.* înpărâția Turcului, ca la triisute de mii de oaste și mai bine B,C,E,G,V/ Bilgrad B// 14-19 *lipsește* Și nemții... de veste, să-i M,P// 14 nemții B,C/ au strînsu oaste ce au avut, ca la o sută de mii de <oaste V> nemți B,C,E,G,V/ ca la noaozăci de mii, ca la o sută de mii de oaste D// 15 Bilgrad B// 16 pre B,C/ cale B,C/ șapte, opt B,C/ ceasuri de la cetatea <cetatea C> Bilgradului, mai incolo. Și după B,C,E,G,V// 17 apropiat B,C/ tabăra] oaste C, oastea cea B,E,G,V/ nemțască C// 18 nemții: B,C/ ales A/optsprăzéci <optsprăzéce C> mii de nemți oaste din B,C,E,G,V/ au] i-au B,V// 19 trimis B/ lovască B,C/ pre B,C/ noaptea fără de veste B,C//

spargă, înțelegînd că nu-s turci mult. Și turcii au fostu prinsu limbă că vin nemții și au fostu sfînd gata. Și cum au sosit nemții, cum i-au și împresurat turcii, fiind mulți.

f. 466^v Deci nemții, vîdzînd așea, au mai ales 12.000 și au 5 triimis dup<ă> dînșii, ca s<ă> le dea agiutor. Dară nu li-au fost nice / de un agiutor, că, cînd sos<i>, au început a-i sparge. Și așea au purces turcii asupra taberii cei maré nemțești, bătîndu-i pîn'cé i-au băgat în tabăr<ă>. Dar prea puțini au scăpat.

10 Și așe, dînd năval<ă> și taberii cei maré, n-au putut să stea împotriva turcilor. Numai ce li-au căutat dé au lăsat șanțul și s-au supus supt cetate Beligradului, de s-apăra de turci; că-i încungiuras<ă> turci<i> pre nemți den toată părțilé, de nu le vine nice oasté de nicăiri nem- 15 ților. Li-au fost viind agiutor 50—60.000 de oasté de la colegaturi, numai, fiind cium<ă>, nu cutedza, cu oastea ce pro<a>spătă, să între în cea oaste, ce sta mai departe, calé de 5, 6 dzile.

Și așe cîteva dzile apărîndu-s<ă> de supt cetaté, au

1—19 *lipsește* M,P// 1 înțelegînd nemții B,C,E,G,V/ nu-s] nu sint B,C,E,G,V/ mulți C/ Și] iar B,C,G,V/ fost B,C// 2 limbă] de veste limbă D,G, *după* nemții *ad.* asupra lor B,C,D,E,G,V/ *repetă* și B/ fost B,C/ *după* gata *ad.* de război V// 3 nemții B,C/ împresurat B,C/ turcii, fiind turcii mulți D/ mulți B,C// 4 Decii nemții vîzînd așea B,C/ doaosprăzéci <doaosprăzéci B> mii de de oaste B,C,E,G/ au trimis B,C, i-au triimis E// 5 au mai trimis încă doaosprăzéce mii de oaste aliasă din tabără după céle optsprăzéce mii, ca să le fie agiutoriu V/ după B,C/ dînșii] céli optsprăzéci mii B,C,E,G/ să B,C/ ajutoriu B/ Dar B,C// 6 nici B,C/ agiutoriu B, agiutoriu C/ sos<i>] jau sosit D, au sosit îei B,C,E,G,V/ au și început turcii a-i sparge pre céle <céli B> optsprăzéci <optsprăzéci C> mii de nemți B,C,E,G,V// 7 așea B/ Și au purces turcii așea asupra C/ turcii și E,D/ ceii mari B,C// 8 *după* bătîndu-i *ad.* pre nemți B,C,E,G,V/ pînă B,C/ ce B,C/ tabăra cea mare <nemțască C> B,C,E,G,V// 9 pre puținii nemți B,C, E,G,V// 10 așea B,C/ *după* năvală *ad.* turcii B,C,D,E,G,V/ și asupra tabe-rii cei mari C/ taberii ceii mari nemțești B,E,G/ *după* putut *ad.* nemții B,C,D,E,G,V// 11 înprotiva B,C/ Și numai B,C,E,G,V/ *după* căutat *ad.* nem-ților C/ de B,C// 12 cetatea Bilgradului <Bilgradului C> B,C// 13 să B,C/ că-i] că s<ă> A/ încungiurase B, încungiurase C/ turcii pre nemți B,C// 14 den] de B,C,E,G,V/ toate părțile B,C/ de] și B,C,E,G,V/ nu le viniia <nemților E,B> ajutoriu <agiutor nemților C> de necăiri B,C,E,V, nu le viniia nemților agiutor nici de o parte de nicăiri G// 15 Li-au vinit D// 15-18 Iar <Iară C> mai pre urmă li-au fost vinit <viind E,G> nem-ților agiutor <ajutoriu B> de la colegatori șasiezăci <șasezăci C> de mii de oaste; numai murînd de ciumă în oastea <oaste B> nemțască, nu cuteza céialaltă oaste <lipsește oaste B> de la colegatori să margă la oastea cea nemțască, ce sta mai departe, cale <ca E,G> de doao, trii zile B,C,E,G,V// 16 *după* ciumă *ad.* în oastea cea mare nemțască D// 17 pro<a>spătă] de la colegatori D/ *după* oaste *ad.* nemțască D// 19 așea B,C/zile B,C/apărîndu-să nemții de supt cetatea Bilgradului B,C,E,G,V//

stătu solii la pace. Că nu ştia nemţii că au luat moscalii Hotinul şi ce să lucrădz-în ceste părţi, fiind înciungiat de turci. Şi s(ă) temea nemţii să nu margă turcii în Ţara Unguriasc(ă), să nu s(ă) tulburé şi ungurii.

5 Aşijderea şi viziriul, viindu-i veste dencoacă despré moscali că au luat Hotinul, au tănuit şi au făcut veselie marie, cum că au bătut turcii pre moscali la Hotin. Şi audzind nemţii, au făcut pacé. Precum s-au făcut pace, s-a scrii la rîndul său.

10 Moscalii, de prim(ă)var(ă), cu Les ghenăral, cu 80.000 oaste, cu calmîş şi cu căzaci şi cu moscali, s-au dus asupra Crîmului. Şi au avut acolo în Crîm în 2, 3 rînduri bătai cu turcii şi cu tătarîi. Şi s-au rănit şi hanul s-au murit/

f. 467 acolo în Crîm. Şi turcii, acmu de iarnă, după ce au făcutu pace, au pus han pe <loc gol>. Şi moscalii s-au întorsu înapoi, neluînd nice o cetate, făr(ă) cîtu au strîcat Crîmul prea rău într-aceşti patru ani.

Meneh felt-ma(r)şalic, de prim(ă)var(ă), au purcesu

1-9 *lipşesc* M,P// 1 pacé B,C/ nemţii B,C//2 cetatea Hotinul D//1-3 că au fost luat moscalii la acia <acea C> vrémie cetatea <cetatea B> Hotinului de la turci, nici alte <alteli C> nu ştia ce să lucrăş <lucrase C> în ceste <ceste C> părţi de loc, fiind încungiaţi de turci B,C,E,G//1-4 că au fost luat moscalii la acea vrémie cetatea Hotinului de la turci. Şi să temea nemţii să nu margă turcii şi în Ţara Unguriască, să nu s(ă) tulbure şi ungurii asupra lor. Nici alteli nu ştia ce să lucrăş în ceste părţi de loc, fiind încungiaţi de turci. V//3 să B,C/nemţii B,C/inşi în B,C//4 Unguriască B,C/ să tulbure B,C/după ungurii ad.asupra lor B,C,D,E,G//5 *ante* Aşijderea: 81 C, 105 V/veziriul B/veşte B,C/dincoaci B, dincoaci C/despre B,C//6 au luat cetatea Hotinului B, au luat cetate Hotinul C,D,E,G,V// 6-7 au făcut mare veselie, zicînd că au bătut B,C,E,G,V//7 cum/dzicînd cum D/nemţii B,C//8 Iar precum B,C,D,E,G,V/pacea²B,C,V//9 s-a scrie C, s-a scrie B,V, să va scrie E,G// 10 *ante* Iară: 82 C, 106 V, *ante* Moscalii 91 D, 195 M/Iar moscalii, tot întru acelaş <acela C> an 7247, de primăvară, Leisu ghenearul <Leisin ghenear C> cu optzăci de mii de oaste <moscali C,V> B,C,E,G/Leisii ghenearul D//10-14 Feldmarşal fon Minih <lipseşte Minih P> au triimis pre Leis ghinăriul cu oasti moschicească la Crîm. Trii războa au avut moscalii cu turcii şi cu tătarîi, şi tot moscalii i-au <au P> biruit. Rănit-au şi pre hanul şi au murit acolo în Crîm. M,P//11 şi cu calmîşi B,C,E,G,V/lipseşte şi cu moscali C,V//12 în <vro V> doao, trii rînduri B,C// 13 bătai/război B,C,E,G,V/ şi au murit B,C//14-15 *lipseşte* Şi turcii... au pus han pe M,P//14 *lipseşte* acmu B,C,D,E,G,V/după cé B/făcut pacé B,C//15 au pus han pe C,V> alt han B,C,E,G,V, au pus han pre altul D/ Şi Iar B,C,E,G,V/ după întorsu ad. din Crîm C,E,G,V//16 neluînd nestăpinind B,C,E,G,V/nici B,C/ după cetate <cetaate B> ad. din Crîm B,C,E,G,V, ad. supt stăpînirea lor D/făr(ă) cîtu ce numai B,C, E,G,V strîcat B,C//15-17 Moscalii n-au luat nici o cetati în Crîm, ci după ce-au făcut biruinţă s-au întorsu iarăş înapoi. În patru ani au strîcat moscalii Crîmul. M,P//17 pre B,C/după ani ad. ce mai sus s-au scris <scrie B>. A doa venire <vinire C> a moscalilor în Moldova. B,C,E,G,V, A doa venire a moscalilor în Moldova D//18 *ante* Iară: 64 B, E,G, 83 C, 92 D, 107 V, 197 M, *lipseşte* P/ Iară tot întru acestaş <acelaş C> an, 7247 <fon E,G> Menih feldmarşal B,C,E,G, Iară în anul 7247 Menih feldmarşal D,V/ au purces B,C, au purces din Ţara Căzăcească D// 18-1 Feldmarşal fon Menih şi cu oaste moschicească, de cu primăvară, au purces din Chiev drept la Hotin M,P//

de la Chiov pen Ţara Leşască dreptu asupra Hotinului pré la Nejboj şi pré la Cameniţ(ă), cu 120.000 oaste moschiciască, cu donţi, cu calmîş(i), cu cătane. Şi au vinit pre-ncetu toat(ă) vara pîn(ă) la Hotin, den Ţara Căzăciasc(ă) pen Ţara Leşască; şi numai la Nistru au zăbăvit mai bine de 2 săptămîni. Şi au trecut Nistru pe den sus de Hotin, pren ţinutul Cernăuţului, pe la un satu ce s(ă) chiam(ă) Gincăul, pré la Vasăleu.

Purces-au şi pe dencoacă Veli-paş sarascheriul şi cu 10 2, 3 paşi, cu 20.000 de oaste turci, şi soltanul cu 30.000 oaste tătari. Şi era şi la Hotin vo 7.000—8.000 de lipcani, şi era şi cîteva mii de spafii, şi capezilar-chihai împărătesc cu bostangii, şi Colciag-paş, cu iniciarii cetăţii.

Şi pîn-a treci moscalii Nistrul, li-au eşit şi tătarîi cu 15 turci(i) înnainte pesté Nistru asupra Cameniţai, dar n-au isprăvit nimic, că i-au bătutu moscalii pre rău.

f. 467^v Şi dup(ă) ce s-au pornitu moscalii/de la Nistru asupra Prutului pe la Jestavna, pré la Sobraneţ, şi li-au

1 Chiev B/ pin B,C/ drept B,C/ asupra cetăţii Hotinului D// 2 pre¹⁻² B,C/Nejiboje B,V, Mejiboje C,D,E,G/ Cameniţă C, Cameniţe B/ o sută şi doaozăci de mii de oaste B,C,E,G,V// 3 donţi B,C/ cu donţi, cu căzaci D/ şi cu calmîşi şi cu cătane B,C,E,V, şi cu calmîşi şi cu husari G// 2-5 *lipseşte* cu 120.000 oaste... şi numai M,P// 4 incet B,C/ toată B,C/ pină B,C/ din B,C// 5 Căzăciască B,C/ pen/prin B,C,E// 6 zăbăvit B,C/ *lipseşte* mai bine de G,M,P/ doao B,C/ pre C,E/ *lipseşte* Şi M,P/ 6-8 Nistrul l-au trecut mai pre din sus de Hotin, pre <la M> Vasileu M,P// 7 din B,C,E prin B,E, prin C,V/ Cernăuţilor B,C, E,G,V// 7-8 pre la un sat ce să chiamă Vasileul şi pre la alt sat mai pre din gios ce să chiamă Mitcăul. <alt sat ce să chiamă Mitcăul, mai pre din gios de Vasileu G> B,C,E,G,V//8 Cincăul D// 9 *ante* Purces-au: 65 B,E,G, 84 C, 93 D, 108 V, 198 M, *lipseşte* P/ pre B,C/ dincoaci B,C/ paš B,C/ cu <vreo D> doi, trii B,C,D// 9-16 Veli-paş sarascheriul cu 4 paşi şi cu mulţime turci, soltanul cu mulţimi <multă M> de tatar <i> au purces pre di ceasta parti asupra moscalilor. Eşit-au şi Colceac-paş cu enicerii cetăţii şi cu lipcani. Turcii şi tatarîi au trecut Nistrul asupra moscalilor. Şi întîlinindu-să asupra Cameniţiei s-au lovit şi au biruit moscalii pre turci. <lipseşte Eşit-au şi Colceac... asupra moscalilor P> M,P//10 cu]şi cu vreo B,C/ doaozăci de mii B,C/ oaste B,C/ după soltanul ad. de Bugeacu E,G,V/ cu]cu vreo B,C,E,G,V/ triizăci de mii de oaste B,C,E,G,V// 11 tătarî B,C/ Şi era la Hotin şi vro C/ vro şapte, opt mii B,C// 12 cîteva B,C/ spahii B,C, E,G,V/ şi era şi capegilar-chihaes împărătescu B,C,E,G,V// 13 bostangii B,C/ paš B,C/pace A/ după cetăţii ad. Hotinului B,C,E,G,V, ad. Hotinului. De toată oaste turcească era ca la o sută de mii C//14 pină B,C/tréce B,C/li-au şi eşit şi G/cu] şi cu G//15 turcii C/preste B,C/asupra Cameniţiei C, asupra cetăţii Cameniţiei B,E,G, V//16 nemică B,C/bătut B,C/după moscalii ad. pre turci şi pre tătari V//17 Şi Iară B,C, E,G,V/ *ante* Iară: 66 B,E,G, 85 C, 109 V, 201 M//17-1 Iară după ce au trecut moscalii Nistrul şi s-au pornit de la Nistru asupra Prutului pre la un sat <anumé E,G> ce să chiamă Zestavna şi pre la alt sat ce să chiamă Sobraneţ, iar turcii şi cu lipcanii li-au tot dat năvală moscalilor, dar B,C,E,G,V// 17-18 Moscali de la Nistru s-au pornit la Prut, la Zăstavna, la Sobraneţ M,P//18 Zestavna D//

tot datu năvală turcii și cu lipscanii, dar au perit lipcanii mai toți, și turcii, cît s-au zăbăvit pe acolo.

Și au prădat margine Țării Leșești, căzácii și cu calmîșii și cu catanilă: Horodincea, Snetinul, Cuturilă, Tesmenîța; pînă la Stanislav au agiunsu de au prădat. Și duce au agiunsu la Jușca, au luat în gios de au trecut codrul pe la Stanihorci, pre den sus de un sat ce s'ă chiamă Boianul, și s-au întorsu pe supt poalele codrului, pre la Rerence. Și acolo iarăș au avut război, și iarăși au bătut pe turcii, moscalii.

Și de la Rărence au purces pe suptu poalele codrului pre la Grozniți, și de la Grozniți tot în gios pe sup' codru pe la <loc gol>. Și acolo era pedestrimă turciască, cu toată putere. Și agiungînd moscalii acolo într-o vineri, în 17 dzile a lui avgustu, la velet 7247 (= 1739), cum s-au tîmpinatu moscalii cu turcii și au început a bate, n-au putut sprîjini turcii focul moscalilor, și s-au și spărietu. Ș-au fugit turcii care încotro au putut:

1 dar și M, P/ 2 mulți turci și lipcani <și moscali P> au perit M, P/ toți B, C/ lipsește turcii B, C, D, E, G, V/ lipsește cît s-au zăbăvit pe acolo M, P/ 2-5 cît s-au zăbăvit turcii <zăbăvit moscalii D, E> pe acolo. Iar căzácii și cu calmîșii și cu cătanele au prădat marginea Țării Leșești și aceste tîrguri anume: Horodincea, Snetinul, Cuturilă, Tesmenîța, și pînă B, C, D, E, G, V/ 3 lipsește Și au prădat... Leșești M, P/ 3-5 Iar cazácii, calmîșii și cu catanile au agiuns pînă la Stanislav. M, P/ 5 ajunsu B/ lipsește au agiunsu de au prădat M, P/ 5-6 Și după <ce> Moscalii M, P, Iar moscalii, pedestrimă, după ce D/ la la sat la D/ Și purcînd moscalii de la Sobraneț au luat în gios pe <pre C> Prut și agiungînd la un sat ce s'ă chiamă Jușca, au trecut codrul pre la Stanihorci B, C, E, G, V/ 6 au și au M, P/ lipsește de M, P/ 7 lipsește pe la Stanihorci, pre M, P/ din B, C/ sat B, C/ de satul Boianul M, P/ s'ă chiamă B, C/ 8 pre B, C/ supt codru pre la Rărencea B, C, D, E, V, supt codru, asupra Hotinului, pre la un sat ce s'ă chiamă Rărencea G/ 9 Rerence] Ropce M, P/ iarăși B, C/ după război ad. moscalii cu turcii B, C, E, G, V/ 10 au bătut <biruit M, P> moscalii pre turci B, C, E, G, V, M, P/ 11 lipsește Și M, P/ Rărence] Ropce M, P/ după purces ad. moscalii M, P/ pre supt codru D/ 11-12 Și de acolo de la Rărencea <Rărencea C> au purces moscalii tot pre supt codru pre la un sat ce s'ă chiamă Grozniți B, C, E, G, V/ 12-13 ad. marginal și de la Grozniți... pe la A, lipsește M, P/ 12-14 tot în jos supt codru <tot pre supt codru în gios C, tot pre supt codru E, G, V> pînă la ordiia turcească, unde era sarascheriul Veli-pașă cu pedestrimă și <lipsește și V> cu călăreșii, cu cită putere avea. Și agiungînd <ajungînd B> B, C, E, G, V/ 12-13 pre supt codru, pînă unde era pedestrimă D/ 14 lipsește într-o M, P/ 15 la velet în anul D, în anii M, P/ 14-16 acolo în șaptesprăzeci <șaptesprăzeci C> zile a lui <a lunii lui C> avgust, în anul 7247 într-o <zi E, G> vineri și cum s-au tîmpinat <întîmpinat E, G> B, C, E, G, V/ 7247 1739 M, P/ 16 lipsește cum s-au tîmpinatu moscalii M, P/ îndată au început a să bati cu turcii M, P/ început B, C/ 17 a s'ă bate] a să hărăți și a să lovi oștile <dîndu-și războiu G> B, C, E, G, V/ Turcii n-au putut suferi focul M, P/ turcii a sprejini B, E, G, turcii să sprejiniască C, V/ 18 lipsește și M, P/ spăriat B, după spăriat ad. turcii C/ Și au <și C> început <turcii V> a fugi turcii B, C, E, G, V/ carii încotro B, C/ după putut ad. Iar tătarii atuncea, văzînd că biruescu moscalii pre turci, au alergat la corturile turcilor la ordiie, de au jecnit fei mai înainte de moscali și apoi au înpusu fuga cu toții. C/

Veli-pașă sarascheriul și cu o samă de turci și cu soltanul, cu tătarii, în gios pre Prutu, iar Colceag-pașă au intrat cu o samă de turci în cetate.

Iar feltu-mașalic n-au vrutu să lasă pre moscali să goniască pe turci, temîndu-să să nu facă vrunt meșterșug; și au șădzut toată dzua într-acel loc, la <loc gol>, unde-i bătusă. Iar turcii den Hotin, dac-au vădzut că i-au bătut, ș-au tot scos muerilă, care cum au putut, într-ace dzi și s-au dus în gios asupra Tighinii.

Deci a trie dzi, apropiindu-să Meneh feltu-mașalic într-o duminică de Hotin, în 19 dzile a lui avgust, și i-au eșit / Colceag înainte și i-au închinat cetate Hotinului. Și au purcesu cu Meneh și cu Colceag împreună ș-au intrat în cetate Hotinul. Și au luat pre toți turcii robi, iar pre pășoi lui Colciagu au slobodzit-o, și au mersu în gios. Iar pre Colciag și pre alți turci i-au pornit la Moscu robi.

1 pașă B/ ante Veli-pașă: 86 C, 94 D, 110 V, 204 M/ lipsește și M, P/ samă B, C/ lipsește de P/ lipsește cu M, P/ 2 după tătarii ad. au fugit B, E, G, V/ jos B/ pre B, C/ Prut C/ pașă B/ 3 samă B, C/ pașă cu o samă <somă M> turci au intrat în cetate M, P/ după cetate <cetate C> ad. în Hotin B, C, D, E, G/ 4 ante Iară: 87 C, 111 V, 205 M/ Iar <Iară C> Menih feldmarșal B, C, D, E, G, V, Feldmarșal fon Menih Iar M, P/ vrut B, C/ lasă B, C/ 5 goniască B, C/ pre turci deaca i-au bătut <într-acia zi B, E, G> socotînd să nu facă turcii vreun <vrunt B> B, C, E, G, V/ nu facă turcii D, M, P/ 6 șezut C, șezut moscalii B, E, G/ zioa într-acel loc unde <undă B> bătusă pre turci. B, C, D, E, G, V, M, P/ 7 după bătusă <anulat Ce turcii cei din șanțu A/ lipsește Iar M, P/ din B, C/ din cetate din Hotin D, E, G/ dacă B, C/ lipsește dac-au vădzut că i-au bătut M, P/ 8 lipsește tot M, P/ muerili și <cu V> copiii B, C, E, G, V, M, P/ carii B, C/ lipsește care cum au putut M, P/ 9 într-acia B, într-acea C/ în jos B, lipsește G/ și i-au pornit la Tighine M, P/ 10 Decii B, C, lipsește M, P/ ante Decii: 67 B, E, G, 88 C, 113 V, 206 M/ lipsește dzi G/ Menih feldmarșal D/ 10-12 Decii a tria zi, Menih feldmarșal apropiindu-să de cetatea <cetate C> Hotinului, în noasprăzeci zile a lui <a lunii lui C> avgust, într-o duminică, i-au și eșit Colceag-pașă B, C, E, G/ A trie zi duminică, feldmarșal fon Menih s-au apropiat de Hotin, iar Colceag-pașă i-au eșit înainte M, P/ 11 de cetate de Hotin D/ 12 i-au și eșit Colceag-pașă M, P/ 10-16 Decii a tria zi Menih feldmarșal, apropiindu-să de cetatea Hotinului în noasprăzeci zile a lui avgust, într-o duminică, au trimis sol la Colceag-pașă ca să închine cetatea, că neînchinînd cetatea, dacă o vor lua, vor pune pre toți supt sabie. Decii Colceag-pașă, socotînd că nu le va putea sta înprotivă moscalilor să apere cetatea să nu o ia, numai ce au purces înainte lui feldmarșal cu toții agii turcii cei mari și cu inițiar-aga și au închinat cheile porților cetății Hotinului. Și purcînd Menih feldmarșal dinpreună cu Colceag-pașă și cu toți ofițarii moscali și cu toți agii turcești, ș-au intrat în cetate în Hotin. Și intrînd moscalii în cetate au luat pre toți turcii robi cu fimei, cu copii cu tot, pre cîți i-au aflat în cetate. Iar pre pășoaia lui Colceag-pașă au slobodzit-o și pre un ficior a lui Colceag, anume Mehmet, cari era de vîrstă de unsprăzeci ani și au purces de s-au dus în gios pre părțile turcești. Iară pre Colceag-pașă și pre alți turci, pre toți i-au pornit V/ 12 cetate B, C/ 13 Și au purces feldmarșal Menih <Menih feldmarșal C, E, G> și cu Colceag-pașă B, C, E, G/ și Colceag-pașă D/ cu Meneh și cu Colceag amîndoi M, P/ împreună B, C, corectat înainte A, lipsește E/ și au B, C/ 14 în cetate în Hotin B, C, D, E, G/ luat B, C/ luat moscalii E/ 14-16 pre toți turcii robi pre cîți i-au aflat în cetate <cetate B> și i-au pornit de i-au dus la

Și au zăbăvit <loc gol> dzilé la Hotin și au întorsu și câteva mii de oaste înapoi, înțelegînd că s(ă) tulbur(ă) svédzii și leșii asupra lor, și după-aceia au purcesu în gios pre Prut.

5 Iar Grigorie-vodă încă era rînduitu de la Po(a)rtă cu Sar(ă) Mahmetu-pașea să margă la Cernăuț(i), să ții calea moscalilor la Nistru, să nu-i las(ă) să triac(ă) despré ace parte. Și au făcutu ca patru, cinci mii de oaste, turci, moldoveni, și s-au dus în sus pîn' la Livărda.

10 Apoi înțelegînd că nu-i puțină a-i sprejéni, au mersu spré Prutu la Bogdănești și, apropiindu-s(ă) moscalii de Hotin, s-au întorsu la Drăgșan(i), de au șádzutu acolo pîn-au luat Hotinul, și au trecut și sarascheriul în gios.

Atunce au vinit și Gligoriie-vodă la Eș(i), la Gălata, 15 cu ordiia, puind străj(i) bune. Apoi, prindzînd limbă den

Moscú E, <în cetate, doao mii și o sută doaozăci și unul D> iar pre pășoia lui Colceag-pașa au slobozit-o și au mersu în gios. <pașa și pre un copil a lui anume Mehmet, care era de vîrstă de unsprăzéci ani și cu doaozăci de oameni slujitori a curții lui i-au slobozit și au purces de s-au dus spre părțile turcești C, pașia au slobozit-o și cu un ficior a lui Colceag, careli era de vîrstă de unsprăzéci ani, anume Mehmet, și cu doaozăci de oameni slujitori curții lui D, pașia și cu <pre G> un copil <a lui Colceag, careli era E> de vîrstă de unsprăzéci ani, anume Mehmet <ad. marginal pre anume Mehmet E> și pre <cu G> doaozăci de oameni a curții lui Colceag-pașă <pre aceștia E> i-au slobozit E, G> și au purces de s-au dus în gios, spre părțile turcești B, C, D, E, G, V// 15 lipsește și au mersu în gios M, P// 16 Colceag-pașă B, C, D, E, G, M, P/ pre alți turci, pre toți B, C, D, E, G/ turci robi M, P/ pornit B, C/ lipsește robi M, P// 1 zăbăvit moscalii câteva zile B, C, D, E, G, V// 1-3 Feldmarșal au zăbăvit citiva zile la Hotin și înțelegînd că să turburá leșii, svezii, au întorsu citiva mii <de M> oaste înapoi M, P// 2 după oaste ad. de la Hotin B, C, D, E, G, V/ să tulburá svezii și leșii B, C, V// 3 civedzii A/ dupre acéia B, C/ purces moscalii B, C, D, E, G, V/ jos B/ Feldmarșal fon Menih cu ceialantă oasti au purces pre Prut în gios M, P// 5 Iară B, C, lipsește M, P/ ante Iară: 68 B, E, G, 89 C, 95 D, 115 V, 208 M, lipsește P/ Grigorii B/ rînduit B, C/ Sará Mehmet-pașă B, C, E, G, V// 5-6 Grigori voevoda și cu Sara Ahmet-pașă au fost rînduiți de la Poartă să margă cu oaste la Cernăuți M, P// 6 Cernăuți B, C/ tie C, ție V// 7 cale B/ lasă B, C/ triacă despre B, C/ 8 acia B, acea C/ după parte ad. de loc încoace B, E, G, încoace D, V, încoace, în Moldova C/ ca patruși B, C, E, G/ ca cinci, seășie mii V/ oaste B, C// 8-9 lipsește despré ace parte... moldoveni M, P// 9 turci și moldoveni B, C, D, E, G, V// lipsește turci G/ pină la un sat ce să chiamă Levărda, din sus de Botășeani B, C, D, E, G, V// 8-10 Și mergînd pină la Livărda au înțales cum că nu-i cu puțină a-i sprijini și au mersu M, P// 10 Iară apoi C/ sprejéni pre moscali B, D, E, G, V/ mărșu B, C// 11 spré la B, C, D, E, G, V/ Prut B/ la un sat ce să chiamă Bogdănești B, C, D, E, G, V/ apropiindu-să B// 12 după Hotin ad. precum <mai sus C, D, G> s-au scris B, C, D, E, G, V// 12-13 și di acolo s-au întorsu la Drăgușani și acolo au șádzut piră au luat moscalii Hotinul M, P// 12 după întorsu ad. Grigorie <Grigorii C> vodă B, C, D, E, G, V/ șezut B, C// 13 pină ce <lipsește ce C, D> au luat moscalii cetatea <cetaate B> Hotinul B, C, D, E, G, V/ au trecut B, C/ s-au întorsu M, P/ lipsește și 2 M, P/ jos B// 14 Atunce B, C/ Grigorii B, C/ lipsește Atunce au vinit și M, P/ voevoda M/ Iași B, C/ lipsește la Eș(i) M, P// 15-1 străji 2 B, C/ prinzind B/ luund C/ limbă veste B, C/ prinzind de veste, limbă D/ din B, C/ pornit B, C/ S-au înștiințat Grigori voevoda că s-au pornit M, P//

străj(i) că s-au pornitu moscalii în gios pre Prut, au pus caimacami pe Sandul Sturdzea vel-log(o)făt și pe Iordachiie Cantacozino Delianul vel-vornicu de Țara de Gios, și el au purces în gios cu cîț boeri s-au tîmplat cu dînsul.

5 Iar Meneh, dup(ă) ce au agiunsu la Isnovăț, au pornitu oastea ce ușoară, donți, calmiș(i), cătané, și cu o sam(ă) de draguni, 2, 3 polcuri, înainté, cu Costantin Cantimir și cu Dumitrașco Cantimir, ficiorii lui Antioh-vodă, fiind acolo la moscali înstreinaț./

f. 468^v 10 Deci au și purcesu pen țară, strîngînd privantu și bucate turcești, unde găse. Și cai de <a> cui găse, și turcești și boerești, îi lua, că lé slăbis(ă) caii. Deci Dumitrașco beizadea, maior, au luat pe suptu munte, pré la Suceav(ă), și-n gios muntelé a prăda pîn' la Bacău; și s-au întorsu 15 la Eșu cu duium. Iar frate-său Costantin Cantimir, ce era bregadiri, au luat de la Isnovăț Jijie în gios și pe la Botășeni și au răpedzit ca doă mii oaste să prind(ă) pe Gligoriie-vodă.

1 jos B// 2 caimacami pre B, C/ pre Iordachie B, pre Iordachi C// 3 lipsește Delianul B, M, P// 3-4 jos¹⁻² B/ lipsește de Țara de Gios M, P// 4 și iar M, P/ lipsește el B, C, D, E, G, V/ și au purces în gios <jos B> Grigorie <Grigorii C> -vodă cu <cițiva E> boiari <boiari C> B, C, E/ și au purces Grigorii-vodă D/ cițicițiva M, P/ carii s-au tîmplat pre lingă dînsul E, lipsește M, P/ cu dînsul pre lingă dînsul D, G, pre lingă măriia-sa B, C, V// 5 ante Iară: 69 B, E, G, 90 C, 96 D, 117 V, 210 M, lipsește P/ Menih feldmarșal B, C, D, E, G, V/ Feldmarșal fon Menih, după ce-au trecut la Vișnovăț M, P/ după ce C, după cîte B/ ajunsu B/ Isnovățu B, Isnovăț C/ pornit B, C// 6 cea ușoară, călărimea, donți <și C, V> calmiși <și C, V> cătane <catane C> B, C, D, E, G, V// 6-7 lipsește donți, calmiș(i)... polcuri M, P// 7 samă B, C/ doao, trii B, C// 8 după Cantemir¹⁻² ad. beizadea B, C, D, E, G, V/ Costandin beizade Cantimir și cu Dumitrașco fratele său M, P/ lipsește și cu Dumitrașco Cantimir V// 9 Antiohii B, Antiohie C/ fiind și tei acolo B, C, D, E, G, V/ înstreinați B, C// 8-11 lui Antiohii voevoda de au gătit înainté proviant, furaj <fărate M> și cai M, P// 10 Decii B, C/ ante Decii: 91 B, 118 V/ purces B, C/ pin B, prin C/ stringînd C/ proviant, zaharea <zahirea C> B, C, D, E, V/ stringînd înainté proviant, zairea și bucate G// 11 undé găsiia lua B, C, D, E, G, V/ de a cui și găsiia B, C, E, G, V/ lipsește și C, E, G, V// 12 boiarești B/ boerești, pre toți îi lua B, C, D, E, G, V// 11-12 lipsește de <a> cui... lé slăbis(ă) caii. M, P// 12 ad. marginal îi lua A/ le slăbis(ă) <slăbisă C> caii <foarte rău B, D, E, G, V> viind de departe B, C, D, E, G, V/ Deci Iar B, C, D, E, G, V, lipsește M, P/ ante Iară: 92 C, 97 D, 119 V, 211 M/ Dumitrașco Cantimir maiorul M, P// 13 pre¹⁻² B, C, lipsește pré² M/ supt B, C/ Suceavă B, C// 14 și în B/ și în gios, pre supt munte E, G/ muntelé B, C/ lipsește muntelé a prăda M, P/ pină B, C// 15 Iași cu mult duium B, C, D, E, V, Iași, cu mult plian G/ ante Iară: 93 C, 98 D, 120 V/ lipsește și s-au întorsu... Iar frate-său M/ lipsește cu duium. Iar P/ Cantimir beizadea <beizade B> B, C, D, E, G, V// 16 bregadir B, C/ Costandin Cantimir bregadiriul M, P/ luat B, C/ di la Vișnovăț au purces pri Jijia M, P/ Isnovățu B, C/ Jijia B/ jos B/ pre B, C/ Botășiani B, Botășeani C// 17 răpedzit trimis E, G/ ca podghiaz B, C, D, E, G, V/ doao B, C, doao, trii V/ și îndată au riipes 2.000 oșteni M, P/ de oaste B, C/ prindă B, C// 18 pre Grigorii B, C/ voevoda M//

Și au mersu poghiazul pe Bahlui în gios, pe la un satu ce s(ă) chiamă Căcărădenii, au trecut Bah(lu)iu l ș-au luat pre la Șanta de au trecut codrul la Vaslui. Și de acolo s-au întorsu înapoi, că s(ă) teme de tătar(i).

5 Și Grigorie-vodă au prinsu veste den Roșieci și au fugitu în gios spré Gălaț(i).

Deci Costantin beizadea au vinitu tot jăcuind pîn-în Eș(i) și au intrat în Eș(i) săptămvrie în 2 dzilé, la velet 7248 (= 1739). Și i-au eșit înainte mitropolitul și cu caima-

10 canii și cu alți boeri caré să mai tîmplas(ă), și călugări, și neguțitori de laturea tîrgului, despré muntenimé, și i-au închinat cheilé țării și stiaurilé slujitorilor. Și s-au împréunat cu maré bucurie ș-au purces pen Iașu. Pîn'la Frumoasa l-au petrecutu boerii. Și s-au așădzat acolo 15 cu oastea.

Iar Meneh feltu-marșalic au trecut Prutul dé (la) Ișnovăț în ciasta parte și au tot vinit pré Prut în gios, făcînd ocopuri calé cîte de cinci, 6 ceas(uri)unul de altul.

1 mărșu B,C/Mers-au acel poghiaz M,P//1-3 podghiazul pre Bahlui în gios (jos B) și au trecut Bahluiul pre la un sat ce să chiamă Căcărădenii și au luat pre B,C,D,E, G//1-2 lipsește pe la un satu...Căcărădenii V/lipsește unsatu ces(ă) chiamă M,P//2 și au trecut V/ș-au luat uiau mersu M,P//3 de¹ și B,C,D,E,G,V,și de acolo M,P/la] pînă la M,P/codrul Iașilor și au eșit în ținutul Vasluiului.Și V/Vasluiu C/de² B,C/ dé acolo]iarăș M,P//4 lipsește că s(ă) teme de tătar(i) M,P/să temea B,C/ tătări B,C/ după tătări ad. să nu-i lovască G//5 Și Iar B,E,G,Iară C,V,lipsește M,P/Grigori B, Grigorie C/au prinsu]luund B,C,E,G/véste din Roșiici B,C,E,G/de véste D/den]de la M,P/și au fugitu]s-au dus B,C,E,G//5-6 Iară Grigorie-vodă prinzind véste s-au dus în gios spre Gălați V//6 jos B/spre Gălați B,C// 7 Deci]Iar B, Iară C, E,G,V/ante Iară: 94C, 121V, 214 M/Costantin beizadea (ce era D) bregadir B,C,D,E, G,V/vinit B,C/ zăcuind A/ jecuind pînă în Iași B,C,D,E,G,V// 7-9 În anii 1739 săpte(m)vri(e) în 2 zile (lipsește zile P) Costandin Cantimir bregadiriul au venit în Iași. Eșitu-i-au înaintea Antonii mitropolitul M,P/ pînă în Iași în anul 7248. Și au intrat în Iași într-o duminică, septemvrii în doao zile. Și E/ în Iași în anul 7248, septemvrie în doao zile într-o (întru o C)duminică.Și B,C,D,E,G,V//9 eșit înaintea B/eșit înaintea mitropolitul chir Antonie și cu boiarii caimacami C/boiarii caimacami B,E,G//10 alți B,C/boiari B, boiari C/ carii B,C,E,G/timplasie B,C/și cu călugări, egumeni (igumeni B) și cu neguțitori (și cu orășeni de cînte E,G)cu toții i-au (au C) eșit înaintea de laturea B,C,D,E,G,V/lipsește caré să mai tîmplas(ă), și M,P//11 despré muntenimé spre (despré B,E,G) Copou B,C,D,E,G/despré Copou V//12 cheile B,C,ad. marginal M/ țării]curții domnești B,C,D,E,G, porții curților domnești V/stiaurilé B,stiaguril C// 13 lipsește ș-au purces pen Iașu M,P// 13-14 înpreonat cu mare bucurie (bucuriile C),mergînd pin (prin C)Iași, pitrecîndu] boiarii (boiarii C) (pe beizade V) pînă la Frumoasa.Și s-au așezat B,C,D,E,G,V// 14-15 Și l-au pitrecut cu mari bucurii (cînte P) pîră la Frumoasa.Și acolo s-au așăzat cu oaste. M,P//16 lipsește. Iar M,P/ante Iară: 70 B,E,G, 95 C, 99 D, 122V, 215 M,lipsește P/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V,Feldmarșal fon Menih M,P/de]pre la B,C,E;G,V, la M,P//17Ișnovățu B, Vișnovăț P/ lipsește în ciasta parte M,P/lipsește tot M,P/ pre B,C, pe E,G/ jos B//18 după ocopuri ad. zămcă de pămînt C/cale B/ lipsește cîte M,P/ șasie B,C, lipsește M,P/ ceasuri B,C//

f. 469

Și de la Podul lui Gherman au lăsat obuzul cel maré să triac(ă) Prutul iar în cea parte, și el, cu vo 10.000 de oaste, au venit drept la Eșu. A doa dzi, luni, sept(emvrie)

în 3, / au intrat în Eș(i) și i-au eșit și lui înainte mitropo- 5 litul și cu caimacanii și cu alți boeri caré să tîmplas(ă), făcîndu-i maré cînsté, pîn' l-au adus în curțile [în] domnești. Și au șădzut în Eș(i) o săptămînă. Și cît au șădzutu în Eș(i), în toate dzilé(le) chema pe mitropolitul și pe caimacani și pe alți boeri, de-i pune la mas(ă) de-i cîntea.

10 Și au îmblat în giuru împrégiurul tîrgului de au ales loc dé cetate. Și au pus semné și au pus sâldați și salahori, de au început a sâpa d-au făcut șanțu și tabii. Și au lăsat 4.000—5.000 oasté, c-un ghenăral maiur, anumi Petrea Șipon, și cu un polcovnic, ca s(ă) fiie dé paza tîrgului.

15 Și au rînduitu și pé un ghenăral, anumie Levendal, să margă la gura Jijii(i), să fac(ă) și acolo ocop. Și

1 mare B,C//2 triacă B,C/ iarăș M,P/céia B,C/in cea parte iară G/și]iară D,M,P/ el]feldmarșal B,E,G,V, Menih feldmarșal D, ghenearul Menih feldmarșal C/vreo zéce mii B,C/lipsește vo M,P/lipsește de M,P//3 vinit B,C/lipsește drept M,P/la]în B,D,E,G,V/Iași B,C/zi B,C, dza A/lipsește A doa dzi M,P/septemvrie M,P//4 lipsește în M,P/trii zile B,C/intrat]venit M,P/ în]la G,M,P/Iași B,C/Eșitu-i-au M,P/ înaintea și lui feldmarșal mitropolitul Antonii și cu boiarii caimacami B,E,G/ lui Menih feldmarșal C/mitropolitul Antonii C,D, mitropolitul Antonii și cu boiarii caimacami V, Antonii mitropolitul M,P//5 lipsește și cu M,P/caimacamii C/ alți boiari (boiari C) carii să întimplasie (tîmplasie B) B,C/carii să mai întimplasă și cu călugări egumeni și cu neguțitori și cu orășeni de cînte, făcîndu-i E/lipsește caré să tîmplasă M,P/să mai tîmplasă D// 6 mare cînte pînă B, mare cînte, petrecîndu-l pînă C//5-6 carii să mai tîmplasie și cu neguțitori și cu orășeni de cînte. Și i-au închinat și lui cheile curții domnești și stiaurilé slujitorilor, făcîndu-i mare cînte, făcînd mitropolitul orație în limba rusască și rugîndu-să să fie priimiți cei mai mici supt ascultarea înpărăției Rosiei, petrecîndu-l cu toții pînă l-au dus în curțile domnești G,carii să mai tîmplasă și cu călugări egumeni și cu neguțitori, cu toții i-au eșit înaintea, făcîndu-i mare cînte și petrecîndu-l cu toții pînă la curțile domnești V/mare cînsti și l-au pitrecut pînă în curțile domnești M,P//7 șezut în Iași B,C/lipsește cît au șădzutu în Eș(i) M,P/șezut în Iași B,C//8 zilele B, zilei C/chiema B,C/pe mitropolitul Antonie M,P/ lipsește și M,P/pre boiarii (boiarii B)caimacami B,C,D,E,G,V//9 pre alți boiari (boiari C) B,C/și-i pune la masă de-i cînstia B,C,D,E,G,V/și-i (de-i P) ospăta și-i cînte M,P//10 au umblat (feldmarșal B,E,G) înpregiurul tîrgului B,C,D,E,G,V/Feldmarșal fon Menih au umblat înpregiurul M,P/ de]și P, lipsește M//11 locu B,C/ de B,C/ cetaté C/semne B,C/pus]rînduit B,C,D,E,G,V/saldați B,C//11-12 Au pus semne, sâldați, salahori și au făcut șanțu și tabii M,P//12 de au B,C/și tabii, băști de pămînt, numai n-au apucat a le gătii B,C,D,E,G,V//12-14 Lăsat-au în Iași pre Petru Șipov, ghenăriul maior, cu 5.000 oșteni și cu un polcovnic M,P/ Și au lăsat pre un ghenear maior (lipsește maior C) pre (lipsește pre C,D) anumé Petr(u) Șipon cu vreo doao, trii mii de oaste (Șipon și cu un polcovnic cu vreo patru, cinci mii de oaste D), ca să fie de paza tîrgului. B,C,D,E,G,V//14 lipsește ca M,P//15 Și au rînduit pre alt ghenear (pre E,G)anumie B,C,D,E,G,V/Orînduit-au pre ghenăriul Levandov M,P//16 Jijiii B,C/facă B,C/ după ocop ad. zămcă C//16-1 Și n-au apucat a-l face B,C, lipsește M,P//

n-au apucatu a-l facé. Și în Tîrgul Frumos și în Roman iarăș au lăsat oaste și au făcut ocopuri.

Și au datu și acesté ponturi moscalii țării și au pus pe caimacani, pe Sandul Sturdza vel-log<o>făt și pe Iordachie Cantacozino vel-vor<nic>, ce-i dзіce Delianul, iar. Și ei să hіie mai maré căimăcani, sánaturi, pîn' s-a mai alegé cum a mai fi.

Ponturile ce-u dat țeri(i):

1. Să fiie moldovenii crédencioși cu toat<ă> inima 10 împărății Rusii.

2. Să n-aibă răspundeție cu neprieti<nii> împărății Rusi.

3. Boerii pribegi cu Gligorie-vodă să s-întoarcă toț pîn-într-un an; iar caré nu s-ar întcarce pîn'la anul să 15 n-aibă ertare și moșilile să lé hіe perdute. /

f. 469^v 4. Doaădzăci de mii de oasté să ernes<ă> țara și s-o hrăniasc<ă>, și să șad<ă> pen tîrguri, unde s-a socoti.

5. 3.000 dé sălahori să nu lipsască pesté toț anii, să lucrez<e> la cetăț, la ce ar trebui.

1 Și Așijderea și B,C,D,E,G,V/ Lăsat-au și în tîrgul Romanului și în Tîrgul Frumos oaste M,P// 2 iarăș au lăsat casteși au rînduit salahcri de au făcut ocopuri și n-au apucat a le face nici acéle să le gătiască <lipsește să le gătiască C,D,V> B,C,D,E,G,V// 3-7 Și au dat acéste ponturi feldmarșal <gheneralul Menih feldmarșal C, fon Menih feldmarșal D> boiarilor <boiarilor C> caimacami și tuturor lăcuiților din Moldova și au pus pre Sandul Sturza logofătul și pre Iordachii Cantacozino <Cantacozeno B> Delianul vornicul, iarăș iei să fie caimacami mai mari, senatori, pînă să va alége cum va <a C> mai fi. B,C,D,E,G,V/Feldmarșal fon Menih au <i-au P> pus caimacami iarăș pre Sandul Sturza vel-logofăt și pre Iordachi Cantacozino <vel-M> vornic și au dat țării acésti ponturi. M,P//6 repetă mai A//8 autograf Ncculce A/Ponturile ce au dat <gheneralul C, fon D> Menih feldmarșal boiarilor <boiarilor C> senatori și altor boiari <boiari C> și tuturor lăcuiților din Moldova B,C,D,E,G,V. Ponturile ce-au dat țării M,P//9 Întiul punct. Să fie moldovenii credincioși B,C,D,E,G,V. Moldovenii să fie credincioși M,P/cu]din M,P/toată B,C//10 împărății Rusii B,C,D,E,G,V// 11 Al doilea <doile B> punctu <pont D,E,G> B,C,D,E,G,V/ Să nu aibă <moldovenii B,D,E,G> răspundeție <moldovenii C> B,C,D,E,G/Vnepriiatinii <nepriiatinii C> B,C/împărății Rusii B,C//13 Al triile punct <pont D,E,G> B,C,D,E,G,V/Boiarii <Boiarii C> pribegi <lipsește pribegi E> carii vor fi cu <ar fi cu B, ar fi pribegitu cu V> Grigorie <Grigorii C> B,C,D,E,G,V/voevoda M/ să B,C/ toți B,C// 14 pînă¹⁻² B,C, ad. marginal¹ G/ după an ad. la locurile sale C/ carele B,C/ carele nu să va întoarce C,E,G,M,P/lipsește pîn'la anul M,P//15 nu aibă B,C/ ertare B/ și moșile <lor B,E,G> să le fie <fiie B> pierdute și prăpădite B,C,D,E,G,V, și de moșii să fii lipsit<lipsiți P> M,P// 16 Al patrulea <patrule B> punct <pont D> B,C,D,E,G,V/ Doaozăci B,C/ oaste B,C/ oasti moschicească M,P/și s-oșă-i M,să o P//16-17 să ernesé în țară și să le dea <lăcuiții Moldovii D> proviiant, adecă zaharea <zahirea C> și să șadă prin tîrguri, pre unde s-ari socoti să fie pentru apărare B,C,D,E,G,V//18 Al cincilea punctu <pont C, pont D> B,C,D,E,G,V/Trii mii de salahori B,C/pre tot anul M,P, în toți anii B,C,D,E,G,V//19 lucreze <pre B,E,G/ la cetăți și la altele la ce ar<ari C> trebui B,C,E,G,V//

6. Oamenii bolnavi de oaste, să cheltuiască cu dînșii și aptică, să lé dea oțăt și usturoi.

7. Oficerilor ce-s [era] cu aceste 20.000 oaste iar să lé dea ce li-ar trebui.

5 8. Moscal, grec sau alți oameni străini să nu încap<ă> nice la o dregătorie în țară, numai cu neg<u>țătorii.

9. Cîț slujitori sau boeri, ce n-or hi la vo dreg<ă>torii să încaleci toț să margă la oasté. Și liaf<ă> să le de împărăție, iar la nevoia țării, ce li-ar fi parte, să-ș dea.

10 10. 90 pungi bani să-i dea poclonul lui acmu.

11. 100 pungi masa lui în toț ani<i>, 12 mii galbini de aur. Galbănul îmbla 4 lei pré acestea vremi.

12. Nimé să nu tăgăduiască bucate sau hainé sau bani turcești și grecești, că cu capul a da samă.

1 Al șaselea <șasele B> punctu C, <pont D,E,G> B,C,D,E,G,V/ Pentru oamenii de oaste ce vor fi bolnavi B,C,D,E,G,V/ Cu oamenii oșteni bolnavi să cheltuiască țara cu dînșii M,P// 2 lipsește și aptică M,P/ la aptică, adecă la spițarie <spițările B> să le dea doftorii <și bucate B,E> și de altele ce li-ar trebui la boală <bucate C,D> și să-i grijască. <doftorii, leacuri și de altele, bucate, ce li-ar trebui și să-i grijască V> B,C,D,E,G,V/ lipsește și² P// 3 Al șaptele <șaptele B> punct <punctu B, pont D,E,G> B,C,D,E,G,V/ Ofițiarilor ce vor fi cu acéli doaozăci <doaozăci C> de mii de oaste, iarăș să le dea ce li-ar trebui pentru contentovaniia lor, adecă pentru cheltuiuala lor B,C,D,E,G,V/ Ofițiarilor ci vor fi cu acéli 20.000 oasti, să le de celi ci <le P> vor trebui. M,P// 5 Al optulea <optule C> punctu <pont C, pont D,E,G>. Moscali sau greci B,C,D,E,G,V/ Moscal sau grec sau dintr-alți M,P/ streini B,C/ încapă B,C// 6 nici B,C/ nici la o boerie nici la o dregătorie V/ dregătoriile B/ în țară la țării, ci M,P/ ce numai cu neguțtorii și cu altă cu ce <cie B> ar <ari C> putea să să hrăniască. B,C,D,E,G,V// 7 Al noaolea punctu <pont C, pont D,E,G> B,C,D,E,G,V// 7-9 Cari boiari <boiari B> nu vor avea dregătorie <dregătoriile B> și cîți slujitori vor <or B> fi, să margă cu toții la oaste. Și liafă să le dea împărăția din vistieria împărătiască, iar <la D> birul și nevoia țării ce li-a <li-ar C> fi partea, să-ș dea B,C,D,E,G,V/ Boerii sau slujitorii cari nu vor fi <n-or fi P> nici la o dregătorie toți să încalici și să mîargă la oaste... ci-i va agiungi parte să dei <de P> și ei. M,P// 10 Al zécelea punctu <pont C, pont D,E,G> B,C,D,E,G,V/ Noaozăci <Noaozăci C> de pungi de bani să dea poclonul lui Menih, gheneralului Menih C, lui fon Menih D> feldmarșal. B,C,D,E,G,V/ 90]10 M, zăci P/ poclon acum M,P/ lipsește acum B,C,D,E,G,V// 11 Al unsprăzécilea <unsprăzecelea C> punctu <pont C, pont D,E,G> B,C,D,E,G,V/ pungi bani, masa lui, pre tot anul, adică M,P/ lipsește de aur M,P// 11-12 O sută de pungi de bani să dea <lipsește să dea C> pentru masa lui <gheneralului C, lui fon D> Menih <lipsește Menih V> feldmarșal <în toți anii C,D,V>, carii bani făcia <făcea C> doaoșprăzece mii de galbeni <galbeni B> de aur <de aur, ungurești B, de aur olandezi E,G>. Și galbănul umbla cîte patru lei pre acéli vremi. B,C,D,E,G,V// 12 umbla atunce 4 lei M, umbla cîte 4 lei atunce P/ lipsește pré acestea vremi M,P// 13 Al doisprăzecelea <doisprăzécili C> punctu <pont C, pont D,E,G> era B,C,D,E,G,V/ bucate vite M,P/ lipsește sau¹ M,P/ haine B,C// 14 și/sau B,D,E,G,V,M,P/ că cu capetile <capetili C> vor da samă B,C,D,E,G,V, că apoi cu cap iș va da samă M,P//

Acestea ponturi au dat Meneh boerilor; și au dzis că, de n-or priimi, a da foc tîrgului. Și i-au făcut cu di-a sila di-au iscălit, că s<ă> tîmplas<ă> și boeri<i> de nu s-invoe. Și au iscălitu toț./

f. 470 5 Caré mai pe urmă viț videa la ce au vinit cinstea lui Meneh pe boeri. Că vinul cel ungurescu, dulce, s-au făcut venin amar, și rîsul, plînsu, și voia cea bun<ă>, gro<a>z<ă> și frică, și oh, oh, oh!, și bogăție, sărăcie și lipsă și blăstăm și osindă vecinică, neuitat<ă> și nînchegat<ă>.

10 Apoi, făcînd aciaste, Minch au poftit pe boeri și pe mitropolitul de l-au petrecut pîn'pesté Prutu la Zagarance. Și acolo au tocmît oastea șiraguri, de au vădzut-o boerii. Și au făcut osfeșteniile mitropolitul, și au blagoslovitu oaste și au stropit-o cu aghiazmă. Și apoi au datu den 15 tunuri, și s-au dus la cortu și i-au cinstit toat<ă> dzua, dînd den tunuri.

1 *ante* Acēste: 72 B,G, 96 C, 100 D, 124 V/ poncturi B,C/ *lipsește* au dat M/ Menih feldmarșal B,C,D,E,V, feldmarșal fon Menih M,P/ boiarilor B, boiarilor senatori C, boiarilor senatori și altor boieri E, boiarilor caimacami și altor boieri G/au/ li-au B,C,E,G// 1-3 boiarilor senatori și altor boieri carii să mai tîmplasă și tuturor lăcutorilor din Moldova și li-au dzis că de nu vor priimi acēste poncturi așla, a poronci de or jecui tîrgul lașii și-i vor da foc. Și i-au făcut pre boieri și fără de voia lor de au iscălit la acēste poncturi V// 1-3 *lipsește* și au dzis... de nu s-invoe M,P// 2-3 de nu vor priimi <aș B,E,G> a poronci de or <vor D,E,G> jecui tîrgul și-i vor da foc. Și i-au făcut pre boieri <boieri C> și fără de voia lor de au iscălit la acēste poncturi B,C,D,E,G// 3-4 să tîmplase C, să tîmplasle C/ boiarii <boiarii C> nu să invoia pre bine. Că cela de cela să siliia cu înbunături cătră moscali, ca să încapă la cîste mai mare. Și așa au <s-au G> iscălit. B,C,D,E,G,V// 4 Și li-au iscălit toți M,P/ *lipsește* toț B,C,D,E,G,V// 5-9 *lipesc* B,C,D,E,G,V,M,P// 6 *ad. marginal de Neculce* pe boeri A// 10 Apoi Iară C,D,V,M/ *ante* Iară: 97 C, 101 D, 125 V, 219 M// 10-11 Feldmarșal fon Minih au poftit <poroit M> pre Antonie mitropolitul și pe boeri de l-au pitrecut pînă M,P// 10-16 Iar Menih feldmarșal <Iară fon Menih feldmarșal C> purcegînd din Iași luni, septemvrie în zēce zile, au poftit pre boieri <boieri C> și pe mitropolitul de l-au pitrecut pînă piste Prut, trecînd Prutul pre la Zagarancia. Și ajungînd <agiungînd C> la obuzul cel mare au tocmît oastea <oaste B> șiraguri de o au văzut boiarii <boiarii C>. Și au slujit mitropolitul <chir Antonie C> liturghie în biserică de cort și eșînd din biserică mitropolitul <lipsește mitropolitul C,V> au făcut osvieștenie și au blagoslovit oastea <oaste B> și au stropit cu aghiazmă oastea <oaste B> și steagurile <stiagurile C>. Și au dat și din tunuri din harmate <lipsește din harmate E,G>, din pușcile cēle mari <și din cēle mici V> și <decii V> s-au <i-au E> dus decii <lipsește V> la corturi și i-au cinstit pre boieri feldmarșal toată zioa <pre boieri fon Menih feldmarșal toată zioa C, pre boieri toată zioa feldmarșal D>, făcîndu-le masă mare, benchet <benchet, masă mare G, lipsește benchet D>. Și iarăși au dat din pușcile <au slobozit pușcile C> cēle mari. B,C,D,E,G,V// 13 Antonie mitropolitul au făcut osveșteniile M,P/ *lipsește* Și M,P// 14-16 Feldmarșal au poronci di au dat din tunuri <și M> s-au dus supt cort. Cînstitu-i-au toată zioa dîndu din tunuri M,P//

Și li-au dăruitu caimacanilor cîte 200 ug<hi> de aur, și mitropolitului 300 ughi. Și apoi s-au întorsu boerii la Eș<i>.

Iar Meneh au rînduitu al doilea rîndu pe Dumitrașco beizadea, cu căzaci și cu catani și cu moscali, să marga 5 să prînz<ă> pré Gligorie-vodă dé la Șărbăneștii cei de pe Sîret, întălegînd că-i acolo. Și au purcesu și s-au dus tot pe Sîretiu în gios, pîn-aproapă de Șărbănești.

Iar Gligorie-vodă, prînzînd vestea, au trecut Sîretiu cu maré spaimă noapte pré o ploaie și au fugit spre Brăila. 10 Iar Dumitrașco beizade n-au cutedzat să-l goniască, ce s-au întorsu înapoi și au lovit Focșenii, și cei de iasta parte și cei de cea parte, de i-au prădat, de au rămas o<a>menii cu peili go<a>lé, numai cu sufletele.

Și au lovit și pe la Mera de au luat pe Lupul-aga 15 și pe socru-său, mitropolitul Sidis. Și i-au dus la Meneh, avînd el răspundeție mai denainte cu Meniaș, de cînd era

1 dăruit boiarilor <boiarilor C> caimacami cîte doao sute de galbieni <galbieni C> de aur ungurești <galbieni olandezi E,G> B,C,E,G,V/ ug<hi> galbieni D// 1-2 Dăruit-au lui Antonii mitropolitul 300 galbini și amîndurora caimacamilor cîte 200 galbini. Și după acela s-au întorsu M,P// 2 mitropolitului i-au dăruit trii sute de galbieni <galbieni C> B,C,D,E,G,V/ boiarii <boiarii C> și mitropolitul la Iași B, C,D,E,G,V// 3 *ante* Iară: 73 B,E,G, 98 C, 102 D, 126 V, 222 M, *lipsește* P/ Menih feldmarșal B,D,E,G,V, fon Menih feldmarșal C/ rînduit B,C/ doilea rînd B,C/ pre B,C// 3-4 rînduit pre Dumitrașco Cantemir beizadea maior, al doilea rînd, cu catani și cu cazaci și moscali G// 3 Dumitrașco <Cantemir E> beizadea <beizade B>, maior <ce era maior V> cu cātane și cu căzaci și cu moscali B,C,D,E,V// 3-6 Feldmarșal fon Minih s-au înștiințat că Grigorii voevoda să află la Șărbăneștii cei di pre Sîret. Și au trimis al doilea rînd pre Dumitrașco Cantemir maiorul și cu oasti să-l prînză M,P// 5 prînză pre Grigorii B,C/ de B,C/ Șărbăneștii B,C/ di pre Sîret B, di pre Sîretiu C// 6 că-i<ă> iaste B,C,E,G,V/ purces Dumitrașco beizadea <beizade B> maior B,C,D,E,V/ Și au <purces> Dumitrașco Cantemir maior G// 7 pre B,C/ Sîretiu B,C/ pînă aproape B,C/ Șărbănești B,C// 6-7 *lipsește* Și au purcesu... de Șărbănești. M,P// 8 *ante* Iară: 74 B,E,G, 99 C, 103 D, 127 V/ Grigorie B, Grigorii C/ prînzînd de veste B,C,E,G,V// luînd veste C/ trecut Sîretiu B,C// 8-15 Au simțit Grigorii voevoda și au trecut noapte Sîretiu, cu mari spaimă, fiind și mari ploi și s-au dus spre Brăila <Birladu P>. Mers-au Dumitrașco Cantemir pînă aproape de Șărbănești și di acolo <s-au dus P> la Focșani, apoi la Mira. Și de acolo luînd pre Nichifor mitropolitul Sidis și pre ginerile lui Lupul-aga i-au dus <adus P> la numitul feldmarșal M,P// 9 mare B,C/ noaptea B,C/ pre B,C/ *ad. marginal* spre A// 10 Iară C/ beizadea <beizade C> maior B,C,D,E,V// 11 au lovit tîrgul Focșanii B,C,D,E,G,V/ cei <cei B> iasta <aceasta B,C,D,E,G,V// 12 cei <cei C> de <de B> din C/ cēla B,C// 13 oamenii B,C/ pieile B,C/ *lipsește* cu peili go<a>lé E,G/ *lipsește* go<a>lé B,C,D,V/ sufletele B,C// 14 Și au lovit și pre la mănăstirea Mira <pre Milcov E,G> și au luat pre B,C,D,E,G,V/ după aga *ad.* fiindu acolo E,G// 15 pre B,C/ Nichifor Sidis B,C,D,E,G,V/ Și au dus pre Lupul-aga la Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V// 16-1 *lipsește* avînd el... lui Gligorie-vodă. M,P/ răspundețiile B,C/ mai înnainte vrēme B,C,D,E, și mai înnainte vrēmie V/ *ad. marginal* avînd ei răspundeție de mai înnainte vrēme cu Menih feldmarșal G/ cu Menih <Menih feldmarșal V> pre C/ cînd au fost el sărdar la Orhei, în zilele lui <mărit-sali lui V> Grigorii-vodă B,C,D,E,G,V//

f. 470^v sãrdar la Orhei, cu poronca lui Gligorie-vodã. / Iar pe Costantin beizadea l-au rînduit cu castea catanã asupra Hușilor, ca s<ã> stea în prejma tătarilor.

Iar Meneh s-au pornitu asupra Tighinii de la Prutu, 5 și au trecut codrul în fundul Bîcului și au luat în gios pin' lîngã Bîrîiac. Și acolo l-au agiunsu cãrți dé la solii franțuiești, cã au făcutu pacé, sã s-întoarcã înapoi.

Déci s-au și întorsu înapoi; iar în Tighinea den turci mai nimé nu rămases<ã> și s<ã> totu fugiã. Și tătarii era morți, 10 sta înfipti și începuse a agiunge sã s-încinã. Și Meneh s-au întorsu înapoi. Și scrie Meneh la caimacani cã s-au întorsu înapoi, cã s-apropie iarna, iar pacé nu-i, sã poarte grii<ã> la oastea ce iaste în Eș<i> și la Roman și în Tîrgul Frumos, cã el mërge la Hotin și pré marginea Țării Leșești, dé a erna.

15 Și au și întorsu pe atamanul înapoi, și cu Capisna cu donții, și au luat și dé la Roman și dé Stoian, caré s-au făcut 8.000 dé oasté, și au purces în gios pré la Focșeni. Ș-au intrat în Țara Munteniasc<ã> în sus, prãdînd pin' la Cîmpina. Și di-acolo n-au cutedzatu sã vii înapoi, sã nu

1 ante Iară: 75 B,E,G, 100 C, 104 D, 128 V, 223 M, *lipsește* P//1-2 Iară pre Costantin Cantemir beizadea <beizade B>, ce era bregadir B,C,D,E,G,V/Pre Costantin Cantemir bregadirul M,P//2 rînduit <Menih C,D,V> feldmarșal de au mãrsu cu oaste cãtane B,C,D,E,G,V/*lipsește* catanã M,P/asupra Hușilor/spre Huși M,P//3 *lipsește* ca M,P/sã B,C/în prejma/înpotriva M,P/ *dupã* tătarilor ad. de straje B,C,D,E,G,V//4 Numitul feldmarșal di la Prut s-au pornit asupra Tighinii M,P//5 *lipsește* și M,P//4-6 Iar Menih feldmarșal de la Prut <cu obuzul cel mare C> au purces <drept C> asupra Tighinii și au trecut codrul și au eșit în fundul Bîcului în ținutul Orheiului, la un sat ce sã chiamã Bîrîiacul, ce șed cãlãrași întru acel sat. Și acolo B,C,D,E,G,V//6 cãrți B,C/scrișori M,P/ de B,C//7 franțuiești B,franțuiești C/*dupã* franțuiești ad. pre feldmarșal B/ cã au/cum cã s-au M,P/fãcut B,C/sã B,C/ și sã sã M,P//8 Și îndatã s-au întorsu înapoi M,P,*lipsește* B,C,D,E,G,V/în cetatã în Tighinea D/din B,C//8-19 *lipsește* iar în Tighinea...înapoi, sã nu M,P//9-10 mai nu mai rămãsesse nimé și ciți mai rămãsesse. Și tătarii încã era morți de fricã și începuse a agiungé <agiunge C> la Moscali sã sã inchine B,C,D,E,G,V//10 Și Iară B,C,D,E,G,V/ ante Iară: 76 B,E,G, 101 C, 105 D, 129 V//10-11 Menih feldmarșal, întorcîndu-sã cu obuzul <obuzul lui C,obuzul cel mare D> înapoi scriia la boiarii <boiarii C>caimacami la Iași B,C,D,E,G,V//12 cã/pentru cã B,C,D,E,G,V/sã apropié B,C//12-13 pacé nu s-au fãcut, ce sã caute <*lipsește* sã caute V,D> sã poarte de grije pentru oastea ce iaste în Iași și la Roman și în Tîrgul Frumos pentru proviiant,adecã pentru <*lipsește* adecã pentru C,E>zaharea <zahirea C>, ce li-ar trebui B,C,D,E,G,V//14 mërge <merge C> pré marginea Țării Leșești sã ernézé B,C,D,E,G,V//15-18 întorsu înapoi <*lipsește* înapoi E> pré atamanul donților și cu Vahmistru <Capmistru V> și mergînd prin <pin C,E> Roman au luat și pre cãlaltã oaste ce era la Roman <*lipsește* la Roman D> cu polcovnicul Stoian <*lipsește* cu polcovnicul Stoian B,C> și <carii D> s-au fãcut ca vreo <vro B> opt mii de oaste și au purces în gios <jos B> spre Focșani. Și au trecut B,C,D,E,G,V//18 Munteniascã B,C/*lipsește* în sus B,C,D,E,G,V/ <tot C> prãdînd și jecînd B,C,D,E,G,V/pinã B,C//19 de acolo B,C/ n-au cutedzat B,C/ sã vii/sã sã întoarcã B,C,D,E,G,V//

lé ias<ã> turci<i> înainte de la Brãila, ce au trecut în Țara Unguriascã.

Iar Meneh au tot mãrsu în sus pin'la Hotin și au șãdzut cîteva dzilé la Hotin. Și tot scrie cãrți cu scîrbé la boeri<i> 5 caimacani sã poarte dé grii<ã> de privantu, sã nu s<ã> mai protivascã lui Gligorie-vodã, cã nu-i pacé. Și scrie și la Petre Șipon ghenãrariul sã zapciiasc<ã> pe boeri de bani.

Triimis-au Gligoriie-vodã pé un postelnic cu carte la caimacani de li-au fãcut știré / cã s-au fãcut pacé. Iar ghenãrariul au triimis pe acel postelnic cu carte la Mineh. Meneh l-au pus la calaur și s-au mîniat și au trimis dé au stricat cas<ã>le dé <la> Frumoasa. Și au cãdzut și caimacanii în mari prepus despré Minihi. Mai taré prépus era pé vornicul Iordachii Delianul Ca<n>tacozino, fãcîndu-l șalviri cu 2 fețe.

15 Deci și caimacanii sã spãries<ã> și s<ã> mera ce or

1-3 *lipsește* lé ias<ã>.. Iar Meneh, M,P// 1 le iasã turcii înainte B,C/ trecut B,C/*dupã* Unguriascã ad. la Brașev G// 3 ante Iară: 77 B,E,G, 102 C, 106 D, 130 V/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/ mersu C/pinã B,C/ șezut B, șezut acolo C// 3-4 Și s-au dus la Hotin și au șãzut citiva zili acolo la Hotin M,P// 4 zile B,C/scriia cãrți B,C/scîrbã B,C// 4-7 *lipsește* Și tot scrie... pe boeri de bani. M,P//4-5 boiarii <boiarii C>caimacami B,C/de <*lipsește* de G> grije pentru proviiant, pentru zaharea de oaste <proviiant pentru oaste C,D> proviiant, zairea de oaste E,G, proviiant, adecã pentru zaharia, sã fie pentru oaste V> B,C,D,E,G,V/sã B,C//6 Grigorii B, Grigorie C/nu-i nu iaste <iaste C>B,C,E,G,V//6-7 Și scriia feldmarșal <Menih feldmarșal V> și la Petre Șipon ghenãrariul <ghenãrariul Petru Șipon C>ce era în Iași cu oastea <oaste C> moschiceascã <cu oastea moschiceascã în Iași D> sã zapciiascã <tare V> pre boiarii <boiarii C>caimacami taré pentru banii poclonului lui. B,C,D,E,G,V//8 ante Triimis-au: 78 B,E,G, 103 C, 107 D, 131 V, 225 M, *lipsește* P/Grigoriie-vodã atunceea pre B,C,D,E,G,V/postelnic C/boiarenas postelnic V//8-9 Grigori voevoda au triimis pre un postelnic al sãu cu carte la boiarii caimacami <la boierii cãimãcami cu carte P>,dîndu-le știri cã s-au fãcut paci;darã n-au putut agiungi sã margã scrisorile în mîinile boierilor M,P//9 caimacami B,C/boiarii caimacami E,V/*lipsește* de li-au...fãcut pacé B,E,G/cã/precum cã C/ ghenãrariul din Iași B,C,D,E,G,V//9-11 *lipsește* Iar ghenãrariul... pus la calaur și M,P//10 pre B,C/postelnic B//10-12 cu carte <lui Grigoriie-vodã D,E,G> la <Menih V>feldmarșal la Hotin. Iar <Menih V>feldmarșal au pus pre acel postelnic la calaur,adecã <*lipsește* adecã E,G> la pazã și s-au mîniat <mîniat C> foarte rãu Menih <fon Menih C, *lipsește* E>feldmarșal și au triimis <trimis B> de au stricat casãle domnești de la Frumoasa B,C,D,E,G,V//11-12 Nu sã știe din ce pricinã s-au mîniat feldmarșal și au triimes poroncã de la Hotin di au stricat curțile celi domnești de la Frumoasa M,P//12 și boiarii <boiarii B>caimacami B,C,D,E,G,V/mare B,C/mare griã și prepus P//13 despre Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V,*lipsește* M,P/ Iar <Iară C> mai mare prepus era pre Iordachi Cantacozino Delianul B,C,D,E,G,V, Iar prepusul cel mai mari era pre Iordachi Cantacozino M,P//14 fãcîndu-l șalviri cu 2 fețe/îiind și el atunceea caimacam B,E,G,*lipsește* C,D,V,M,P//15 ante Decii 108 D, 79 G, 132 V/Decii și boiarii <boiarii B> caimacami B,C,D,E,G,V/spãriiascã C/sã mira B,C/vor C// 15-5 Țara era bejãnitã: tîlhari mulțimi. Caimacamii nu pute scoati poclonul lui feldmarșal de la neguțitori și de la țarã. Iar în ținuturile din <de P>gios, de frica lui Grigori voevoda, nu era cu putîntã sã triimãtã la oameni sã-i zapciiascã de bani și sã mera și caimacamii ci vor faci M,P//

face, că au pus bani pe neguțitori și pe alte bresle și nu pute scoati. Și pe țară nu pute îmbla să strângă banii, că țara era bej(ă)nă și plin(ă) de tilhar(i) de oaste. Încotro merge, vine tot dizbrăcați, și unii tăeți. În ținuturile cele de gios nu pute, de Gligoriie-vodă, să ȋ bani. Vinit-au și Costantin beizadea de la Huș în Eș(i), să hie cu boerii sinat. Și au lăsat acolo o sam(ă) de cātane de straj(ă). Și i-au lovit tătarii, și au perit vo 300 cātane.

Apoi mai pe urmă au pus și zacuții la caimacani, vădzind că nu pot plini banii poclonului ș-a mesăi lui Meneh, cari mai sus s-au scris.

Iar mai pe urmă vinit-au poroncă de la Meneh la ghenărariul Petre Șipon să s(ă) rădice den Iaș(i) și de

1 face B,C/ au pus/pusiesle B,C,D,E,G,V/pre¹⁻² B,C/dușă bresle ad. și pe țară B,C,D,E,G,V/ nu putea scoate B,C/2 pe/pin B,C,D,E,V/ nu putea umbla B,C//3 bejenită B,C,D,E,G, V/ plină de tilhari B,C/de B,C//4 Și carii încătore vrea merge <incătore mergea D> triimiși de <boiarii C,V> caimacami, viniia dezbrăcați și jecuiți de oșteni și unii și tăiați <tăiați B> B,C,D,E,G,V//4-5 Iar <Iară C> din ținuturile din Gios <jos B> nu putea să ia bani de Grigorie <Grigorii C>-vodă B,C,D,E,G, V/autograf Neculce să ȋ bani A//6 ante Venit-au atunci: 79 B,E,G, 104 C, 109 D, 133 V, 228 M, lipsește P/ Costantin Cantemir beizade <Costantin beizadea Cantemir C> ce era bregadir <lipsește ce era D> C,D,V/beizade B/de la Huși la <in D> Iași, ca să fie <fiile B> și le împreună <dinpreună V> cu boiarii <cu boiarii C, lipsește G> senator B,C,E,G,V/ Costandin Cantimir bregadirul de la Huși au venit la Eși să fie senatoriu cu boerii M,P//7 lăsat acolo la Huși <Hotin D> o samă <pre un căpitan cu o samă V> de cātane <catane C> să fie <fiile B> de straje <strajele B> B,C,D,E,G,V//7-9 Lăsat-au acolo la Huși <Hotin M> 300 șoteni de straji, pre cari i-au lovit tătarii, și au perit M,P//8 Iar tătarii i-au <au E> lovit pre aceli cātane și au perit vreo trii <patru C,D,V> sute de cātane și mai bine. Și scăpind căpitanul, care era mai mare pre aceli cātane <lipsește care era... cātane G> cu puținei oameni, au vinit la Iași la cefalaltă caste moschicească B,C,D,E,G,V//9 Apoi Iară B,C,D,E,G,V/ante Apoi: 80 B,E,G, 105 C, 110 D, 134 V, 229 M, lipsește P//9-11 Pus-au eczacuți la caimacami să împlinască banii poclonului și a mesii lui feldmarșal M,P/lipsește cari mai sus s-au scris M,P//9-11 Iară mai pre urmă, văzind ghenaralul ce era în Iași pre anumé <lipsește pre anumé V> Petr(u) Șipon <văzind Petr(u) Șipon ghenaralul, ce era în Iași C> că nu pot boiarii <boiarii C> caimacami plini <să pliniască V> banii poclonului și a mesii lui Meneh feldmarșal, de care mai sus s-au scris, au pus cîte patruzăci de saldați pre la gazdele caimacamilor <boiariilor caimacami C,E,V> de-i străjuia; și cind vrea merge boiarii <boiarii C> caimacami la ghenaral <ghenaralul Petr(u) Șipon C>, sau aiure, tot cu saldați <moscali D> de calaur, adevă de pază, <caraul, de pază E> adevă cu slujitori de pază V> mergea cu dinșii, fiind în pază <calaur mergea, adevă cu saldați de pază V> mergea cu dinșii, fiind în mare pază boiarii C>. Care mai pre urmă s-au văzut acie <Care atunci s-au văzut, mai pre urmă, la cé C> au vinit cinstea lui Meneh feldmarșal <lipsește feldmarșal C>. Că vinul cel ungurescu, dulce, s-au făcut venin amar, și risul, plinsu și voia cea bună, groază și frică. B,C,D,E,G,V//12 ante Iar <Iară C>: 81 B,E,G, 106 C, 135 V, 230 M/lipsește Iar mai pe urmă M,P/pre B,C/ venit-au B/Meneh feldmarșal B,C,D,E,G,V/ghenaralul B,C//12-13 Vinit-au poroncă de la numitul feldmarșal la ghenărariul <lipsește la ghenărariul P> Petru Șipov M,P//13 Petr(u) B,C/ca să să rădice B,C,E,V/rădici toți M,P/din Iași cu oastea <oaste B> B,C,D,E,G,V//

pen alte tîrguri, să vii la Hotin toț și s(ă) ia și pe boerii caimacani cu calaur, de n-or hi plinit banii.

Și s-au gătit și au purces den Eș(i) simbătă, în dzi <loc gol> a lui <loc gol>. Și au purces a căuta în toate m(ă)năstirile bani sau odoară, și n-au găsit, iar haine n-au luat în Eș(i). Iar grecești, turcești au luat tot ce au găsit, și a unora /ce ȋera sluge lui Gligorie-vodă. Mai multu Costantin beizadea le lua el. Iar la țar(ă) tot au zăcuit, și bucate, și bo(a)rfe.

10 Și s-au pornitu moscalii den Iași(i), iar o samă de cātane și cu cițva moscali rămasesă în tîrgu de jăcuia. Iar bieții oameni, pen mănăstiri închiș, sāraccii, cu atîta groază.

Numai Dumn(ă)dzău tot nu s-au îndurat de istov, 15 c-au și sosît Sara Mahmet-pașe cu lipcani și cu o sam(ă) de tătari și cu Toader Păl(ă)di vel-vis(ternic) de la Gligori-vodă, triimiș înainte de la Braniști. Și cum au

1 printr-alte C,D, printr-alte B/lipsește alte V/ să vii/să purceadă să margă B,C,D,E,G,să margă V/toți B,C/să B,C/pre boiarii <boiarii C, lipsește E> caimacami B,C// 2 după calaur ad. adevă cu pază B,D, cu pază E,G, V//1-2 și să mîrgă la Hotin. Și di nu vor fi împlinit boerii caimacami banii poclonului și a mesii, să-i ia și pre dinșii supt pază și să-i aducă <ducă M> la Hotin. M,P// 2 de nu vor fi plinit banii poclonului și a mesii lui Meneh <lipsește Meneh D> feldmarșal B,C,D,E,G,V//3-9 lipsește M,P//3-7 au purces din Iași cu toții. Și au început moscalii la purces a căuta în <prin C> toate mănăstirile bani și odoară și n-au pre găsit, iar haine <moldovenești D> de prin mănăstiri <moldovenești V> n-au luat moldovenești. Iar grecești au luat de pre undă <unde C> au găsit și turcești tot au luat <ce au găsit D> și unora ce era slugi lui Grigorii-vodă <și turcești undă au găsit au luat tot și unora ce era slugi lui Grigorie-vodă V> B,C,D,E,G,V//8 mult B,C/ beizade Cantemir, ce era bregadir, el le luoa V/ beizade B/luoa B,C//8-9 Iar pre la țară au prădat tot și au jecuit tot <lipsește tot C,V> și bucate și bo(a)rfe B,C,D,E,G,V//10 pornit moscalii o samă din Iași, octomvrie în trisprăzece zile. Și au luat și pre boiarii <boiarii C> caimacami <cu dinșii B> pre <și pre acești boiari anumé pre D> Sandul Sturzea logofătul și pre Iordachi Cantacozino Delianul vornicul <vornicul Delianul C> și pre Costantin Rusăt vornicul. Iar <Iară C> o samă de cātane B,C,D,E,G,V/ 10-11 moscalii o samă din Iași, iar o samă de cātane și cu moscali cițva rămăsiesle V// 10-13 Petru Șipov ghenăr maior și cu oastia au purces din Iași, iar o samă <samă P> de moscali și cātane au mai rămas în Eși la jacuri și pre la crișme <circimi M>. Și multe asuprelî făce oaminilor. M,P//11 moscali cițva B,C,D,E,G/rămăsiesle B,C/ jecuiă B,C//12 ante Iară: 97 C, 111 D, 136 V, ad. marginal Iar A// 12-13 Iară bieții oameni, sāraccii, era închiși prin mănăstiri și cu atîta groază. B,C,D,E,G,V// 14 lipsește Numai... de istov, c-au și M,P/ Dumnezeu B,C// 15 Sosit-au în Iași Sara Ahmet-pașă M,P/lipsește o sam(ă) M,P// 15-17 că au și sosit oaste de la Grigorie <Grigorii C>-vodă cu Toader Păladii vel-vist(ternic) și <cu B,V> Sară Mehmet-pașă cu lipcani <și cu o samă de tătari C,D,V> fiind <iei B,E,G> trimiși <iei D> înainte de Grigorie <Grigorii C>-vodă din Braniște <lipsește din Braniște C,D,E,G,V>. B,C,D,E,G,V, 17 triimeși înainte de la Grigori vceoda M, P/lipsește de la Braniști M,P//

sosit, cum au început a năvăli la obuzul moschicesc, ș-au intrat în târgu, ș-a prinde pe cătané, ș-a-i lua cu caișuri de grumaz pe lângă cai, ș-a-i faci să plătiască ce-au băutu. Și oca cîa de vin s-au întorsu în sînge și în bătaie. Și au 5 sărit și oamenii de pen mănăst<i>ri de agiuta lipcanilor a-i prinde, și tătarilor.

Apoi ghenărariul, vâdzînd că i-au prinsu mulți moscali tătari, și pe un porocinic, au scris la pașea și la Păl<a>de să-i sloboad<ă> oamenii, că, neslobodzîndu-i, s-a <în>- 10 toarce cu tot obuzul înapoi ș-apoi a da foc tîrgului, și a sparge și mănăstirile, ș-a pune tot suptu sabiie, că acmu iaste pace.

Deci au stătut pașe și au strînsu pe toț, catani, mo<s>- cali, și i-au triimis la ghen<ă>rariu, pe cîț au găsit prinși. 15 Și iei încă s-au rădicatu de pe Căcaina și s-au dus în sus.

1 cumîndată M,P/au și început a năvăli C/au năvălit M,P/ lipsește la obuzul moschicesc B,C,D,E,G,V// 1-2 moschicescu; după aceia au intrat în Iași și au început a prindi catanile ci rămăsăsi și a-i prinde cu caișurile M,P/ș-a intra B, și a intra C, și au început a intra D' și au început a-i <a C> prinde pe <pre C> cătane și a-i lua B,C,D,E,G,V/ caișirile B,C,D,E,G,V//3 grumazi B,C/ pre C/ lipsește pe lângă cai M,P/și-i făcea B,C,D,E,G,V/și au plătit îndoiti ci au băut M,P/ce au băut B,C//4 ad.marginal Și oca... în bătaie A/ ocaoa B,V/cea B,C/ să întorsese B,C,E,G,V//4-6 lipsește Și oca... și tătarilor M,P//5 de pin mănăstiri C,E, lipsește B,V/ ajuta B// 5-6 lipcanilor și tătarilor a-i prinde pe cătane și pre moscali C, lipcanilor, tătarilor a-i prinde D, lipcanilor și tătarilor a-i prinde V// 6 lipsește și tătarilor B,E,G// 7 Apoi Iară B,C,D,E,G,V/ ante Iară: 82 B,E,G, 108 C, 112 D, 137 V, 233 M, lipsește P//7-8 Iară ghenearul Petr<u> Șipon, vâdzînd că i-au prinsu mulți <cițiva B,E,G> moscali și cătane de ai lor, tătari, încă și pre un porocinic, au poroncit boiarilor <boiarilor C> caimacami <Iară ghenearul Petr<u> Șipon au poroncit boiarilor caimacami ce-i luas<ă>, vâdzînd că i-au prinsu mulți moscali și cătane de a-i lor, tătari, încă și pre un porocinic, au poroncit boiarilor caimacami D> ce-i <pre cari-i D> luasă, de au scris la Sară Mehmet-pașă și la Toader Păladii vist<i>ernic> B,C,D,E,G,V/Petru Șipov ghenărariul maiur s-au înștiințat c-au prins tătarii atîta moscali și pre un porocinic M/lipsește s-au înștiințat c-au prins tătarii atîta moscali și pre un P//9 sloboadă B,C/lipsește oamenii M,P/neslobodzîndu-i B, C/s-a <să va G> întoarce B,C,G//9-10 s-a întoarce cu tot obuzul în Iași și atunce a da foc tîrgului M,P//10 și apoi B,C//11 sparge mănăstirile de li-a jecui, și a B,C,D,E,G,V/ lipsește și a sparge și mănăstirile M,P/ supt B,C, sabie C/ ad. marginal că acmu iaste pace D//îndcă s-au făcut pace M,P, lipsește B,C,E,G,V//13-15 Pașa au strîns toți moscalii și i-au triimes la numitul ghinărariu. Atunce și moscalii s-au rădicat de pre Căcaina și au purces în sus M,P/ și moscali, pe toți cîți au găsit, dinpreună cu acel porocinic și i-au trimis pre toți la ghenearul. Apoi și moscalii s-au ridicat cu tot obuzul, cu toții, de pre lângă Iași și au purces de s-au dus spre țara lor V//13-15 Și au <scris boiarii și au E> trimis pe Ionițe Sturzea, ficior Sturzii log<o>fătului și pe Ion Bănariul căpitanul cu acele cărți. Decii au stătut pașă și au strînsu pre toți, cătane, moscali, pre toți cîți au găsit, dinpreună cu acel porocinic și i-au trimis pre toți la ghenearul cu jicnicériu Vasili Buzilă. Și ducîndu-l <au adus D> pe acel porocinic și cu unsprezece saldați, au mărșu și un stîag de lipcani cu dînșii pentru paza lor <lipsește au mărșu... paza lor D>. Apoi și moscalii s-au rădicat cu tot obuzul de pre lângă Iași, di pe vale Căcainii <lipsește di pe vale Căcainii E>, de unde

Iar tătarii încă în sus dup<ă> dînșii s-au dus. Și au scos multi bucati ce luas<ă> den țar<ă>. Și au vinitu 1. 472 o<a>menii și au datu / cite un leu de vit<ă> și ș-au scos bucatele. Și de ar hi lăsat pașe să margă tătarii dup<ă> 5 dînșii pîn<ă> lângă Hotin, puțini ar hi mersu cu dobîndă, mai și făr<ă> dobîndă, că-i lovisie o ninsoari cu vicol, de-și sta cu capetili lor.

Apoi și Gligorie-vodă au scris cărți la Meneh să sloboadă pre mitropolitul și pe boerii caimacani de la Hotin. 10 Sosind în scaun în Eș<i>, luni în <loc gol>, dzile, a trie dzé dup<ă> ce s-au pornit moscalii den Iaș<i>, și au arătat milă de iertăciuni, ciné era greșit.

Deci Meneh i-au cinstit pe boeri la mas<ă> vo 2 dzile și nu li-au mai cerșut bani<i> ce rămăsese<ă> răm<ă>șiță 15 den poclon, și i-au slobodzîtu. Și au vinit la Eș<i>.

poposisie, că au șezut și a doa zi, pînă i-au <au D> adus pre acel porocinic și cu acei unsprăzece saldați. Și decii au purces de s-au dus spre țara lor <porocinic și au vinit și un stîag de lipcani de paza lor. Și decii au purces... D> B,D,E,G,V/ Și, scriind boiarii, au triimis pe Ionițe Sturzea, ficior Sandului Sturzii log<o>fătului și pre Ion Bănar căpitan cu acele cărți la Sară Mehmet-pașă și la Toader Păladii vist<i>ernic>. Decii au stătut pașă și cu Toader Păladii vist<i>ernic> de au strînsu pre toți... ca B pînă la Vasili Buzilă. Și au adus pre acel porocinic cu unsprăzece soldați. Apoi și moscalii încă s-au rădicat cu tot obuzul de pre lângă Iași și au purces de s-au dus spre țara lor C//1 încă s-au dus după moscali <după dînșii C> B,C,D,E,G,V//1-6 lipsește Iar tătarii... făr<ă> dobîndă M,P//2-4 multe vite, duim, ce le luasă <moscali C,E,V> din țară și li-au adus la Iași. Iar oamenii, viind pre urmă, carii își cunoștea vitele, da tătarilor cite un leu de vită și își scotea vitele <bucatele V, viteli de la tătari C> B,C,D,E,G,V//4-7 Și de ar hi lăsat pașă <fi lăsat Sară Mehmet-pașă C> pre tătari să margă după moscali pînă la Hotin, puțini ar fi mărșu din moscali cu dobîndă; mai mulți ar fi mărșu fără de dobîndă, că-i lovisie <că îi lovisă C> un vicol mare, cu ninscare și își sta <și-ș sta C> moscalii de capetile sale. B,C,D,E,G,V//6-7 Dat-au Dumnezău atunce <o P> ninsoari, vicol și ger foarte mari și cu mari nevoi au mers moscalii iarăș la Hotin M,P/ad.ulterior că-i lovisie... capetili lor A//8 Apoi Iară B,C,D,E,G,V/ante Iară: 84 B,E,G, 110 C, 114 D, 140 V, 1 M,P//8-12 Iară Grigorii-vodă, sosind la scaun în Iași, a triia zi după ce s-au pornit moscalii, au scris cărți la Menih feldmarșal să sloboadă pre boiarii <boiarii C> caimacami și pre mitropolitul Antonii de la Hotin și au arătat milă de au ertat pre toți, cine era greșiți. B,C,D,E,G,V/Iarăș domniia lui Grigori voevoda. A trie zi, după ci s-au dus moscalii din Iași au venit și Grigori voevoda în Iași. Și au scris la Hotin la feldmarșal <fon Minih> să sloboadă pre mitropolitul Antonii și pre boiarii caimacami. Grigori voevoda au arătat milă și ertăciuni cătră toți cei ci au greșit M,P//13 Decii Menih feldmarșal B,C,D,V, Decii feldmarșal Menih E,G/pre boiarii <boiarii caimacami B,E,G,V> făcîndu-le masă în <lipsește în C> vreo doao, trii <lipsește trii C> zile B,C,D,E,G,V//13-14 Numitul feldmarșal doao zile au cinstit pre boiarii caimacami și nu M,P//14 cerut B,C,D,E,G,V, rămăsese rămășiță din poclonul lui B,C,E,G,V// 14-15 bani, rămășița poclonului, ci i-au slobozit și s-au întorsu la Iași cu paci M,P// 15 slobozit pre boiarii <boiarii B> caimacami B,C,D,E,G,V/ Iași B,C//

Iar Antonii mitropolitul n-au vrut să s-intoarcă<ă>. S-au temut di Grigorie-vodă, să nu obliciască că au fost agiunsu mai dênainte cu moscalii; și s-au dus și el la Moscu.

- 5 Și atunce și Meneh au trecut Nistrul în cea parte cu oaste toată. Numai ce au lăsat un ghenăral în Hotin, anumi Levendal, cu 3.000 de oasté.

Și puses<ă> Minih de făcus<ă> tot gauri pe supt cetate Hotinul, apoi lagumuri să-l spargă; dar apoi nu l-au
10 spartu. Și atunce, la purcesul lui Mineh, triimis-au de au robitu toț oamenii den ținutul Hotinului și di pe marginea Cernăuțului. Și i-au trecutu cu copiii, cu femeiei, la Mosc. Și împărțea pré oameni ca pré dobitoaci: unii le lua copii, alții bărbații, alții muerilé. Și-i vinde unii
1. 472^v 15 la / alții, făr<ă> liac de milă, mai rău decît tătarii. Și era vremea de iarnă. Bogaté lacrimi era, cît s-audzea glasul la cer.

1 Iar mitropolitul Antonii B,C,D,E,G,V/ să s-intoarcă la Iași B,C,D,E,G,V/1-4 Antonii mitropolitul s-au temut de Grigori voevoda să nu-l obliciască, fiindcă să agiunsăi încă mai întiu <mai dinnainti P> cu moscalii. Și pentru acea n-au vrut să s-intoarcă de la Hotin, ce s-au dus la Chiev cu moscalii M,P/2 de B,C/ 3 agiunsu și el mai înainte vreme B,C,D,E,G/2-4 nu oblicească că au fost scris la moscali, ca să vie la Iași. Și temindu-să, s-au dus și el în părțile rusăști, supt ascultarea Moscului V/ și s-au dus și el în părțile rusăști supt ascultarea Moscului D/ au fost scris, cînd au fost luat moscalii Hotinul, ca să vie la Iași. Și temindu-să de Grigorii-vodă, s-au dus și el în părțile rusăști, supt ascultarea Moscului B,E,G, pe cînd au fost moscalii la Hotin, au fost scris la moscali ca s<ă> vie moscalii la Iași. Și s-au dus și el în părțile rusăști, supt ascultarea Moscului C/5-7 Atuncea și <fon C> Menih feldmarșal cu obuzul lui <cel mare D> cu toată oaste au trecut Nistrul în cea parte. Numai ce au lăsat <în cetate în Hotin E> pre un ghenăral anume Levendal, în cetate în Hotin <lipsește în Hotin G> cu trii mii de oaste. B,C,D,E,G,V/5-10 Numitul feldmarșal au poronic di-au săpat gauri pre supt cetate Hotinului, vrînd să-i pui lagumuri <ca P> să o spargă, dar n-au spart-o. Lăsat-au în cetate Hotinului pre Levendal ghenărariul cu 3.000 oastii, iar el, cu cealaltă oastii, au trecut Nistrul în cea parti M,P/8 pusese Menih B,C/ Menih feldmarșal G,V/ făcusă B,C/ după gauri ad. săpasie B, săpasă C,E,G,V/ cetatea B,C/9 Hotinului D/ apoi¹ să pue B,C,D,E,G,V/ să-l spargă/ să-l răsipască B,D,E,G,V, să răsipască cetatea C/ dar apoi nu l-au spartu/ dar apoi <dar să pue G> n-au aprinsu legumurile să-l răsipască <lagumurile și au rămas cetatea, n-au răsipit-o C> B,C,D,E,G,V/10 ante Și: 112 C, 86 E, 144 V/ atuncea B,C/10-17 lipsește Și atuncea... glasul la cer. M,P/10 Menih B,C,D,E,G, Menih feldmarșal G,V/11 robu B,C/ toț mulți B,C,D,E,G,V/ oameni B,C/ din B,C/12 marginea ținutului Cernăuților B,C,D,E,G,V/ trecut B,C/ cu fimeii, cu copii <cu tot C,V> la Moscu robu B,C,D,E,G,V/13 Și-i împărțea B,C, pre¹⁻² B,C/ după dobitoaci ad. unii de la alții B,C,D,E,G,V/14 unii <alții D> luoa bărbații, alții luoa fimeile, alții luoa copii B,D,E,G, unii luoa copii, alții luoa bărbații, alții luoa fimeile C/ vindea B/15 alții fără de liac de milă, ca tătarii încă și mai rău B,C,D,E,G,V/16 vreme B,C/ Bogate și multe <lipsește și multe D>, lacrimi era de la bieții oameni B,C,D,E,G,V/ să auzia glasurile la ceru B,C,D,E,G,V/.

Deci Grigorie-vodă, dac-au sosit în Eș<i>, a patra dza i-au și vinit veste că Capimistru și cu atamanul donților ies pe Oituz den Țara Unguriască, că nemții nu i-au lăsat să margă pin Țara Unguriască. Și eșind pe Oituz,
5 au luat în sus pe supt munți, pré Bistriț<ă>, pré la Roznov, pe la Niamțu, pe la Suceav<ă>, pré la Cernăuț<i>, pin-au trecutu Nistrul, tot prădînd ce li-au fost în calea lor. Acește au prădat mai rău; că ce mai scăpas<e> denții au luat aceste tot.

- 10 Triimis-au și Gligorii-vodă pré alai-bei, de au mărșu cu lipcani, tot în prejma lor, pin-au trecut Nistrul.

Deci în scurtă vreme au triimis Gligorie<-vodă> pe Sara Mahmet-pașe cu lipcanii, cu poronca Porții. Și șidea pașea afară, și Levendal ghenărariul în cetate la Hotin. Și au
15 șădzut o lun<ă> și mai biné așea, ca lupul cu oaia, la un loc, de-ș căuta într-ochi.

Oamenii de la Moscu ș-a franțojilor tot umbra la

1-11 lipseșc M,P/1 Deci B/Iară C/ ante Decii: 86 B, G, 113 C, 116 D, 87 E, 145 V/ Grigorii B,C/ dac<ă> după ce B,C,D,E,G,V/ la Iași B,C/ patra triia B,C,D,E,G,V/ zi B/2-3 veste de la cămărașii de ocnă că Vahmistru <Capmistin V> și cu <lipsește cu C> atamanul donților cu opt mii de oaste <oameni C> es pe Oituz din B,C,D,G,V, veste de la cămărașii de ocnă că polcovnicul Șoian și cu atamanul donților și cu Vahmistru, cu opt mii de oaste es pe Oituz E/3 după Unguriască ad. în Moldova B,D,E, G,V/ 4-9 Unguriască, să triacă în Țara Leșască, să margă la țara lor la Moscu. Ce li-au căutat numai <lipsește numai E> de au eșit pe Oituz în Moldova <eșit în Moldova să margă la țara lor> și eșind pe Oituz > au luat în sus pre supt munte unii pe <pre C> Tazlău, alții pe Troțuș și au eșit pe Bistriț și au luat în sus pre la Roznov, pre la Niamțu și pre la Suceavă, pre la Cernăuți <și pin ținutul Sucevii și pin ținutul Cernăuților C> pină au trecut Nistrul în cea parte, tot prădînd și jecuid ce li-au fost în calea lor. Și aceștia mai rău au prădat și au jecuit decit cei dintii <lipsește decit cei dintii C>; că ce <cie B> mai scăpase <scăpasie B> de la ceialalți ce prădase întii <pe oameni E>, aceștia au prădat și au jecuit tot B,C,D,E,G,V/ 10 ante Triimis-au: 87 B, G, 114 C, 117 D, 146 M/ 10-11 Triimis-au și Grigorii-vodă de la Iași <pre C> pe alai-bei cu turci și cu lipcani de au mărșu tot în prejma căzacilor și a donților, pină ce <cie B> au trecut Nistrul <în cea parte E>. Că s-ar fi ispitit Grigori-vodă să nu-i lasă așea <în pace C,V> să triacă pin <din C> țară. Numai avea grije <grije B> despre Pcartă să nu-i vie <vie B> vreun bănat, pentru că apucasă de să legasă să fie pacé <apucasă de să făcusă pacé C,V> B,C,D,E,G,V/ 12 Deci Iar B, Iară C,D,E,G,V/ ante Iară: 118 D, 147 V/ vreme B,C/ trimis B/ Grigorii C, Grigori-vodă B,E,G,V/ după Grigori-vodă repetă au triimis D/ pre B,C/ Sară Mehmet-pașă <pașia C> la Hotin B,C,D,E,G,V/ 12-16 Grigorii voevoda cu poronca Porții au trimes pre Sara Ahmet-pașă cu lipcanii la Hotin. Pașă șidea afară, și Livandal ghenărariul în cetăți. Mai mult de o lună au șezut așa de bini, ca lupul cu oaia la un loc, di-ș căuta în ochi M,P/ 13-15 Și șidea <șidea C> ghenăralul Levendal în cetate în Hotin și Sară Mehmet-pașă șidea afară de cetate <cetate B>. Și au șezut așa vreo lună de zile și mai bine la un loc <lipsește la un loc C>, ca lupul cu oaia B,C,D,E, G,V/14 ad. marginal la Hotin A/16 lipsește de-ș căuta într-ochi B,C,D,E,G,V/17 Iar oamenii B,C,D,E,G,V, lipsește M/ ante Iară: 119 D, 148 V/ și a Franțozului C,V/ și a craiului franțozăscu B,E,G/ Triimeșii de la Moscu și de la franțujii umbra adesa la Pcartă M,P/

Poartă și di la Poartă la Moscu, pîn' la o vreme, au venit poroncă, și au eșitu și s-au dus den Hotin și au datu cetate pré mîna pașii. Iar dup-aceia, în 3 săptămîni, au venit poroncă la Grigorie-vodă cum că au dat Hotinul 5 în sama lui. Și în cetate șide<a> pașea, iar den afară n-avea triab<ă> măcar o palmă. Și au triimis pré Lupul sârdariul pîrcălab la Hotin. /

f. 473 Și la dzi întîi a lui dechemvrie au scos hîrtii, și la fevr<u>ar au scos vâcărîtu, tot una dup-alta. Și s-au tîmplat de-au cădzutu și iarnă maré, pîn' la briu. Și au cădzutu de la vinere maré și au ținut pîn' la Sfeti Gheorghie.

Și perea vitele oamenilor, cîte mai scăpasă de oaste, și întras<ă> și boal<ă> în vite și în oi, vârsatu, de s<ă>

1 de B,C/ pînă de la o vreme B,C,D,E,G,V, *lipsește* M,P/ și² de B,C,D,E,G,V// 1-2 Au venit poroncă lui Levandal ghenăriul și au eșit cu <și cu P> moscalii din cetate Hotinului și s-au dus. Și au intrat pașa și cu turcii în Hotin. M,P//2-3 au eșit moscalii <repetă și eșit moscalii C> din cetate <cetaate B> din Hotin <și s-au dus B,E,G> și au dat cetatea <cetaate B> pre mîna pașii <pre mîna pașii, lui Sară Mehmet-pașia D, pre mîna lui Sară Mehmet-pașa B,E,G> B,C,D,E,G,V// 3 ante Iară: 88 B,E,G, 115 C, 120 D, 149 V/ *lipsește* Iar dup-aceia, în 3 săptămîni M,P/ după acéia B,C/ trii B,C// 4 venit poroncă de la Poartă B,D,E,G,V, venit de la Poartă poroncă C/ Grigorie B, Grigorii C// 4-7 lui Grigori vovoda i-au venit poroncă de la Poartă, numai chiar cetate Hotinului să fii în sama pașii. Iar tîrgul Hotinului și tot ținutul să fii supt stăpînire lui Grigori vovoda. Deci Grigori vovoda au triimes pîrcălab Hotinului <triimis poroncă la Hotin P> pre Lupul aga. Și el șide în tîrgu, iar pașa în cetati; și nu să amesteca pașa afară măcar c-o palmă de loc. M,P// 4 i-au dat ținutul Hotinului B,C,D,E,G,V//5 Și în cetate <cetaate B> în Hotin șidea Sară Mehmet-pașa, iară B,C, D,E,G,V// 6 triabă B,C/ măcar loc de o milă. Și au triimis Grigorie-vodă pre C,V, nici măcar de o milă locu. Și au trimis Grigorie-vodă pe B,D,E,G//6-7 sârdariul, de au fost pîrcălab <ispravnic V> în ținutul Hotinului de i-au stăpînit C>. Și au ținut <stăpînit V> Grigorie-vodă vreun an ținutul Hotinului de i-au stăpînit <lipsește Și au ținut... de i-au stăpînit C, *lipsește* de i-au stăpînit V>. Iar apoi, schimbîndu-să veziriul <viziriul C> au găsit vreme lipcanii și au grăit la Poartă și au luat iarăși <lipsește iarăși C> ținutul Hotinului <iarăși C> în sama lor, să fie supt ascultarea lor, să fii iarăși raia <turcească V>, precum <mai E> fusese și mai innainte vreme <vrémie B>, pînă a nu vini moscalii, raia turcească <lipsește raia turcească V> B,C,D,E, G,V// 8-9 Grigori vovoda <iarăși M> au scos hîrtii și vâcărît <și M> tot una după alta M,P, *lipsește* B,C,D,E,G,V//9-11 ante Iară: 89 B,E,G, 116 C, 121 D, 151 V, 12 M, *lipsește* P/ Iară la acea vreme <vrémie B>, cînd s-au dus moscalii, tîmplatu-s-au de au căzut o iarnă pre mare și grea <lipsește și grea C,D,V>; de la octomvrie din patru-sprăzece zile și au ținut <lipsește și au ținut C> pînă la april; iară <iar C> și pînă la Svîtatii Gheorghii au fost frig <tot frig au fost C,V> și au ninsu <lipsește și au ninsu C,D> B,C,D,E,G,V/ Dat-au Dumnezău o iarnă gre. S-au început de la octo<m>vri <în P> 14 și au ținut april pînă în 23 zili <ținut piră la april în 23 zile P>. Era omîrîtu pînă în briu. M,P// 11 *autograf Neculce*: Sfeti Gheorghie A// 12 periă B,C/ mîriia, *ad. marginal* periă D/ viteli B,C/ după oamenilor *ad.* de iarnă V// 12-13 scăpasie de moscali și mîriia viteli și de boală și oile mîriia de vârsat de să potopiă B,C,D,E,G, V/ Perit-au vitile oamenilor, cîti mai scăpasă de oaste. Murit-au vitile de boală și oile de vârsat M,P// 13-1 *lipsește* de să potope cu t<o>tul M,P//

potope cu t<o>tul. Că fin nu putus<ă> face oamenii, de oaste și de ploai mult<ă> ce iera. Și cît și făcus<ă>, încă îl mîncas<ă> moscalii pîn-a s<ă> întoarce înapoi. Și agiunsese stogul de fin 15 lei, și nu s<ă> putea găs<i> 5 nicăiuri; și vadra de vin un leu.

Socotiț, fraților cititori, cum iasté os<i>ndă și mîniia lui Dumnădzău pré țara aciasta! Că și Grigorie-vodă, de cum era, i s<ă> schimbas<ă> firea îndoitu. Că boerii era toț în prépus și n-avea nici o credință. Orbitu în lăcomie, 10 giudecăți era multe de jacuri ce făcuse. Și era giudecățile cu fățării, că cei drepti era în urgiile, și mulți din cei vino-vaș era în cînsté.

Triimis-au de ș-au adus și doamna și beizadelile de la Țarigrad, cu mulțimé de greci. Și grecii dobîndis<ă> 15 mîndrie și obraz, cu clevité și făr<ă> rușine asupra bieților boeri și cu nebăgaré în sam<ă> într-o nimică pré moldoveni.

1 totul B,C/ Că Și G/ nu putusă oamenii face la cîmpu B, n-au putut face oamenii la cîmpu C, nu putusă să facă oamenii de oaste la cîmpu D, n-au fost putut oamenii să facă la cîmpu E, nu apucase oamenii a face la cîmpu G, nu putusă oamenii să facă la cîmpu V/ n-au putut M,P// 1-2 de¹⁻² B,C/ dé¹ pentru M,P/ ploi multe ce era pre acéli vreme B,C,D,E,G,V, ploi multe ce au fost vara M,P/ cît fin D/ făcuse oamenii fin B,V/ făcuse oamenii fin atunce la cîmpu l-au mîncat C/ *lipsește* încă B,C,D,G,V// 2-3 cît au fost și făcut oamenii fin încă îl mîncase la cîmpu G/ pînă B,C/ Și cît fin au fost făcut oamenii, îl mîncasă la cîmpu moscalii pînă s-au întorsu înapoi E, *lipsește* M,P/ să B,C// 4 agiunsese B,C/ 15 lei zéce lei și <cîte C> cînsprăzece lei B,C,E,G,V/ 15 lei era stogul de fin și încă nu M,P/ și încă nu C/ să B,C/ găsi B,C, nici găsi D,E,G,V// 5 nicăiri B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* și M,P/ era un leu B,C,D,E,G,V// 6 cum iasté ci M,P// 6-7 osîndă mari și urgiia lui Dumnezău esti pre țara aceasta M,P// 6-12 *lipsește* B,C, D,E,G,V// 8 îndoit decît întîiu M,P/ *lipsește* Că M,P// 9 credință treciri la dînsul M,P// in^a era de M,P// 10 jacurile M,P/ ci să făcuse. Și toati le făce cu fățările M,P// 11 *lipsește* mulți din M,P// 12 *lipsește* era M,P// 13 dé la din M,P/ ante Triimis-au: 90 B,C,E,G, 117 C, 122 D, 152 V, 14 M, *lipsește* 4// 13-17 Triimis-au Grigorie-vodă atunce la Țarigrad de ș-au adus doamna și beizadelile și pre norusa <pre V> fata lui Mihai-vodă. Iară <Iar C> doamna avea mai bună <cînsté și V> trecere decît în domnia dintîi. Că <Cit V> pe toate rudele cîte li-au avut i-au miluit <i-au căutat B>, i-au cînstit și i-au boerit <boiarit B> și i-au înbo-gătit, carii au rămas de or <vor C> fi unui buni, pînă ce or <vor C> fi <au rămas <buni G> de au fost <buni E> pînă ce au fost <pînă cît au trăit G> în toată viața lor E,G> B,C,D,E,G,V/ după ce vor fi *ad.* Și vinis<ă> mulțimé de greci de la Țarigrad și grecii dobîndis<ă> mîndrie și obraz cu clevete asupra boerilor și cu nebăgaré de samă, într-o nimică pré moldoveni. Că și lui Grigori Ghica i să schimbasă firea îndoit. Că boerii erau toți în prepus și n-avea nici o credință. Giudecăți erau multe de jacuri ce făcuse. Și mulți din cei drepti era în urgiile și din cei vinovați era în cînsté V// 14 *lipsește* Și M,P// 14-15 Grecii era foarte mîndri și obraznici M,P// 16-17 boeri; întru nimică nu băga în samă pre moldoveni M,P//

f. 473^v Că pé vornicul Iordachiie Cantacoz<ino>, ce-i dzice Delianul, dacă au vinit de la Hotin, nici l-au priimitu vodă să s-împreuni cu dînsul; și au pus pré baș-cihodar, cu 50 oameni, / de l-au străjuitu la gazda lui cîteva dzîle, 5 apoi l-au pornitu la țar<ă>, la Deleni, la casa lui, nicé să-l vad<ă> în ochi. Și era să-l călugăriască. Numai nărocul lui au fostu că era cumnatu cu Mihai-vodă, și Gligorie-vodă era cuscru cu Mihai-vodă. Și pentru voia lui Mihai-vodă l-au lăsat acas<ă>.

10 Că au fost înțales Gligoriie-vodă că scries<e> la moscali și pecetlufa cu ciar<ă> roșie, cînd era iel căimacan în Eș<i>, și vodă era fugitu în gios la Gălaț<i>. Și alté multe ca acestea îl pîrîs<ă> ciocoi. Ce la cît va vini pe urmă acest boeri, vreme va arăta.

1 *lipsește* Că M,P/ *ante* Tîmplat-s-au: 91 B,E,G, 118 C, 123 D, 153 V, *ante* Pre: 15 M, *lipsește* P/ *lipsește* ce-i dzice Delianul M,P// 1-3 Tîmplat-s-au atunce vornicul Iordachi Cantacozino Delianul de au căzut în grea urgie <și scribă E> și despre Dumnezeu și despre oameni. Că i-au vinit vête pentru ficiorul lui cel mai mare <ad. marginal: anumé Costantin C> carele fusúse <au fost C,E> la acia <acea C> vrême cu Grigorie-vodă <ad. marginal: fiind vtori-postelnic C> cum că au murit la Gălați <de ciună E>. Așijderea și Grigorii-vodă, după ce <cie B> au vinit la Iași nu l-au priimit să s-împreune cu dînsul B,C,D,E,G,V// 2 dacă încă după ce M,P// 3 vodă[măcar M,P/ și]ci M,P/ pre B,C/ cihodar B,C// 4 cinzaci de oameni siimeni <lipsește oameni C> B,C,D,E,G,V/ oameni[slujitori M,P/ străjuit B,C/ cîteva zile la gazda lui M,P/ zile B,C// 5 și apoi B,C,D,E,G,V/ pornit B,C/triimes M,P/ țară B,C/ Deleni B,C/ după lui ad. cu mare scribă B,D,G,V, ad. cu mare scribă, de s-au dus acasă la Deleni C// 6 vadă B, vază E/ Și era să-l călugăriască <pre vornic P> M,P, *lipsește* D// 6-9 Și au fost poroncît să-i răsipască și casăli <cele V> din Iași, numai spătariul Aristarhu <Aristarhu spătariul V>, fiindu-i gineré, s-au rugat lui Grigorii-vodă să nu-i răsipască casăle, zicînd că i li-au dat lui <Delianul V> aceli casle de dzestre <Și așa au poroncît să nu li răsipască, fiind a lui Aristarh V>. Și ar hi fost pățit și mai rău <mai grea urgie E>, numai nărocirea lui au fost Mihai-vodă, fiindu-i cumnat <Delianul V>. Și Grigorii-vodă fiind cuscru cu Mihai-vodă, l-au lăsat pentru voia lui Mihai-vodă, de s-au dus acasă la Deleni și n-au mai pățit altă urgie B,E,G,V// 6-9 *lipsește* nicé să-l vad<ă>... l-au lăsat acas<ă>. C//6-7 Numai nărocirea lui D, *lipsește* M,P// 6-9 Ci fiind cumnat cu Mihai voevoda Racoviță, și el cuscru lui Mihai voevoda, l-au lăsat acasă M,P// 9 l-au lăsat de s-au dus acasă la Deleni D// 10-13 Că au fost înțales Grigorii <Grigorie C>-vodă că au fost scris la moscali cînd au fost <moscalii C,E,V> la Hotin <ca V> să vie <moscalii V> la Iași <lipsește să vie la Iași D> și au fost pecetluind cu ceară roșie cînd au fost caimacam la Iași <pe vrémia moscalilor C,D,V> și <Grigorii D,E>-vodă era fugit la Gălați. Și alte multe pricini ca acéste aflînd vrémie <vrémie C> și alții <carii el neprietini C> de-l pîrîia, tîmplîndu-să la acea vrémie <vrémie B> de era el <era caimacam la Iași>, zapciu și poroncitoriu pe trebile moscalilor B,C,D,E,G,V/ îi da vina cum că au pecetluit tu ceară roșii, fiindu caimacam, pre cînd au fost moscalii în țară. Și și alti pricini, după pîra ciocoilor. M,P// 13-14 *lipsește* Ce la cit... va arăta. B,C,D,E,G,V,M,P//

Așijderea și pré mine, Ioan Neculce vor<nicul>, tîmplîndu-mă de am fost la vreme moscalilor în Eș<i>, m-au amestecat ciocoi și cu alți neprietini la Gligori-vodă, și m-au închis la bașbulucbaș cîteva dzile. Și copiii miei 5 s-ascunsésă în laturi, și au triimis un post<elnic> dé i-au căutat în toată țara, dîndu-mi și mii pricin<ă> că am bătut un ciocoi la vrémie moscalilor, socotînd că am fost și eu amestecat la niscaiva fapte. Dar pre urmă au aflatu că n-am fost, și m-au slobodzit și pré mini la țară.

10 Și atunce, la ace primejdiie, am cheltuit mulți bani, caré de samă la Dumn<ă>dzău cini m-au amestecat. Ce la ce di pré urmă și pentru miné și pentru alții, vrémie viitoré va arăta. /

f. 474

Iară Gligori-vodă trimis-au la Țarigradu de-u făcut

1-13 *lipsește* B,C,E,G,V// 1 *ante* Așijderea: 124 D, *ante* Pre: 16 M/ *lipsește* Așijderea și M,P/ *lipsește* mine D// 1-5 Pre Ioan Neculce vornicul <hatmanul P> l-au închis la bașbulucbaș în cîteva zile. Copiii îi fugisă și au triimes M,P// 2 au fost D/ l-au D., 3 ciocoi[unui D/ *lipsește* cu D/ 4 l-au D/ miei]lui D// 5 după trimis ad. Grigorii-vodă D// 5-8 un postelnic cu patru copii din cas<ă> de i-au căutat la tînutul Niamțului și la Cernăuți, dînd pricină vornicului Ion că au bătut un copil din casă la vrémie moscalilor, socotînd că doar au amestecat la niscaiva fapte D// 6-7 dîndu-le pricină cum că ar fi bătut M,P// 7-9 socotînd că și el ar fi amestecat întru niscaiva fapte. Mai pe urmă s-au aflat nevinovat și l-au slobodzit și pre dînsul la țară M,P// 9 l-au D/ și pre dînsul de s-au <duș> acas<ă> la țară D// 10 am[au D// 10-13 *lipsește* M,P// 11-13 *lipsește* caré de samă... va arăta. D// 14-5 *autograf* Neculce Iară Gligori-vodă... pînă acum // 14 *ante* Iară: 92 B,E,G, 119 C, 125 D, 154 V, *ante* Triimis-au: 17 M, *lipsește* P/ Triimis-au Grigori voevoda la patriarhul la Țarigrad M,P// 14-6 Iară mitropolitul Antonie după ce <cie B> au mărșu <s-au dus V> la Chiov, i-au dat moscalii o eparhie în Țara Căzăcească, piste Nipru <lipsește piste Nipru E>, orașul anume Cernigov, fiind mai înainté vrémie <lipsește mai înainté vrémie V> episcopie la acel oraș ce mai sus s-au scris <lipsește ce mai sus s-au scris C,V> <la C> Cernigov <lipsește la Cernigov V>. Și s-au dus mitropolitul Antonii <acolo C> de au trăit <acolo B> doi ani <au trăit multă vrémie, vreo doi ani C>, au trăit multă vrémie acolo V>. Iar de acolo <Iar după acéa C> tîmplîndu-să de s-au schimbat înpărătîia, i-au dat înpărătîia <Elisavet Petrovna E> altă eparhie <dat altă eparhie C>, o mitropolie anume cetatea <cetaate B, *lipsește* V> Eilagorod, în Țara Moschicească, de au mai trăit cétalaltă vrémie a vieții lui, încă cinci ani <a vieții lui, cinci ani, și acolo, la scaonul aceii mitropolii, s-au săvîrșit C>, a vieții lui, pînă la moartea lui V>. Iar aicea la noi <Iară la noi aicea V> în Moldova, în locul mitropolitului Antonie au pus măriia-sa Grigorie-vodă <în Moldova au pus Grigorii-vodă mitropolit C,E> pre pîrintele chir Nichifor <pre Nichifor Sidis în locul mitropolitului Antonii E> grec fiind de niamul lui de la Peliponis, adecă de la Morea <Moria C> B,C,E,G,V/ Iară Grigorii-vodă au triimis la Țarigrad de au făcut carte de afurisenie de la patriarhul lui Antonie mitropolitul pentru căci s-au lăsat eparhie și s-au dus cu moscalii și n-au vrut să s-ă mai întoarcă înapoi în țară la scaunu-și. Iar mitropolitul Antonii, după ce s-au dus la înpărătîia la Moscu, i-au făcut mare cinste și l-au dăruit și l-au pus mitropolit la Cernigov, în Țara Căzăcească, piste Nipru, fiind mai înainté vrémie episcopie la acel oraș. Și au trăit acolo cîtăva vrémie, vreo doi ani. Iar apoi, de acolo, tîmplîndu-s<ă> de s-au schimbat înpărătîia, i-au dat înpărătîia Elisavet Petrovna

afurisăne lui Anton mitropolitul, căci s-au dus cu moscal(ii) și n-au vrut să vie în țară înapoi. Ce Anton s-au dus la împărătiase(a), și i-au făcut cinste și l-au dăruit și l-au pus mitropolit la Cernihei în Țara Căzăcească 5 pînă acmu. Iar în locul lui Anton au pus mitropolit pe Nichifor, grec fiind.

Iară de vară, la văletul 7248(=1740), măs-au sol moscal și turcii de-u hotărît din Iuhurluc dreptu la Buh, în gios turcescu, în sus moschicescu, pîn-în fundul Ehorlucului, și din fundul Iuhurlucului dreptu în Buh, și din Buh în gios, apa Buhului hotar pîn(ă în) Nipru, și din Nipru în gios, apa Niprului pîn' lîngă Vozie, cale de 4 ceasuri din Vozie în sus.

Și au tăet dreptu la Don, tot din mare, cale de 4 ceasuri 15 în sus, ș-au pus semne; iar din Don în cee parte au lăsat tot moscaliilor hotar să fie cu Azac cu Tuman cu tot. Numai din Or 4 ceasuri cale, pîn-în Vozie, au lăsat cale crîmenilor.

Și au trecut și sol mare moschicescu anume cne(a)dzul

altă eparhie, o mitropolie... ca B... au pus Grigorii-vodă mitropolit pre părintele chir Nichifor Sirdis, grec fiind de niamul lui, de la Peliponis, adecă ostrovul ce s(ă) chiamă Morîia D// 1 căci că M// 2-6 Antonie mitropolitul în anii 1740 au șazut în Chiev noao luni. După aceia măriia-sa imperatrița (împărătița P) Anna Ioanovna l-au făcut mitropolit în Cîrnigov, ci esti în Mallo Rosiia și era (la P) mari cînste. Grigori vovoda în locul lui Antonie mitropolitul au pus mitropolit Moldovii pre Nechifor grec, Sidis, M,P// 7-18 *autograf Neculce*// 7 *ante* Iară: 93 B, E, G, 120 C, 126 D, 156 V, 20 M, *lipsește* P/ la văletul tot întru acestu an D// 8 moscal moschicescu D// 7-8 Întru acestă an 1740, mers-au sol moschicescu și turcescu M,P// 7-9 Iară tot întru acestă (acelaș C, V) an 7248, de vară, mers-au moscali și turci de au hotărît despre partea (parte B) Vozii și a Crîmului, despre hotarul moschicescu, din Iuhurluc drept la Buh, în gios (să fiie V) turcescu, iar în sus moschicescu, pînă în fundul Iuhurlucului B, C, E, V/ Iară tot întru acestă an de vară, 7248, măs-au moscalii și turcii de au hotărît despre Vozia și despre Crîm, despre hotarul moschicescu, pînă în fundul Iuhurlucului G// 9 Iuhurlucului D, V// 10 drept B// 11 în gios să fie turcescu, iar în sus să fiie moschicescu, și apa Buhului hotar V/ pînă în B, C, D// 12 jos B/ *după* la B, E, G, V/ din cetatea Vozii C// 12-13 Vozia¹⁻² B, Vozia¹ C/ patru B, C/ din] de la B, E, G, V/ din cetatea Vozii C// 14 Și apoi drept la Don, cali ca 4 ceasuri M, P/ tăiat (tăiat C) B, C/ drept B, C/ *lipsește* tot B, C, D, E, G, V/ patru C// 14-15 cale de patru ceasuri din mare și au pus și semne B, E, G, V// 15 și au C/ semne C/ iară B/ căla B, C/ au] l-au M, P/ *lipsește* tot M, P// 15-17 au lăsat (tot C) să fie (lipsește să fie C) a moscalilor hotar, cu (cetatea C) Azacu și cu tot olatul cetății Azacului să fie moschicescu. Numai din Oru (în sus, E, G) cale de patru ceasuri pînă la Vozia, au lăsat să fiie locu (loc să fie C) a crîmenilor. B, C, E, G, V// 16 Azacul M, P/ *lipsește* cu Tuman cu tot M, P/ Și numai din Or, cale de 4 ceasuri M, P/ Nămai A// 18 *lipsește* B, C, E, G, V/ *ante* Și: 129 D, 21 M/ *ad. marginal* anume cne(a)dzul Romianțev A// 18-5 Trecut-au la Țarigrad sol mari moschicescu, anume Alexandru Rumențov (Romianțov P); și iarăș sol mari turcescu la moscali, cu așazăminturile păcii. Solul moschicescu n-au apucat să ajungă la Poartă, nici cel turcescu la Sanctpetriburgu și au murit împărătiase Anna, în anii 1741, octo(m)vri(e) 26 (zile P) M, P//

Romianțev, la Po(a)rta și sol mare turcescu la moscalii cu aședzimîntul păcii. Și n-au apucat (a)agiunge la Po(a)rtă, solul, nici cel moschicescu, nici cel turcescu la Petreburcu, și i-au agiunsu veste pe drumuri c-au murit împărăte(ș)asa Anna, 5 ce moschicească, la văletul 7249(- 1740), oc(tomvrie) 26.

Și au stătut pe drum aciie doi sol(i), cari unde i-au i. 474^v agiunsu veste(a), cîteva dzil(e), de-u așteptat / răspunsu. Și pe urmă, viindu-le răspunsu, s-au pornit de s-au dus și cela la Țarigradu și celalaltu la Petreburcu. 10 Precum or aședza, vreme va (a)răta.

Într-acestu an murit-au și Carul, împăratul nemțescu. Și s(ă) strîngu crai(i) și alectorii la tîrgul Amburhu, la alecțiile. Cela ce s-a alege, vreme va (a)răta.

Într-acestu an let 7248(=1740) rădicatu-s-au persi(i) 15 cu to(a)t(ă) putere lor și au măsru asupra unui împărat a Indii, anume Gonor. Și dîndu război tari, au biruit persii și au prinsu și pe împăratul Indii(i) la mîn(ă), viu. Și i-au luat to(a)te țările și apoi l-au lăsat să-i hie birnic. Și s-au înlut persii de multă averi.

20 Tot într-această vară, let 7248(=1740), la avgust,

1-20 *autograf Neculce*// 1-10 *lipsește* B, C, E, G, V// 1 mare turcescu au purces să margă la Petreburcu, la moscali cu D// 2-3 Și mergînd solii pe drum, n-au apucat a agiunge solul moschicescu la Țarigrad, nici solul cel turcescu la Petreburcu. D// 3 și i-au și D// 5 la văletul în anul D/ în 26 de zile D// 6-10 *lipsește* M, P// 6 pe drumuri amîndoi solii, careli pre undă D// 9 și cela solul cel moschicescu D/ și celalaltu și solul cel turcescu D/ la Petreburcu de au așezat pacea D// 10 *lipsește* Precum... va (a)răta. D// 11 *ante* Iară: 121 C, 157 V, *ante* Întru: 127 D, *ante* Tot: 23 M/ Iar (Iară C) întru acest (acel V) an 7248 B, C, D, E, G, V/ Tot întru acest an au murit și M, P/ Carol B, C/ nemțescu B, C// 12 s-au strînsu craii B, C, D, E, G, V/ la tîrgu în cetate (cetate B) în Hamburgu (Hamburgu C) B, C, E, G, V, la oraș în cetate în Hamburgu D/ *după* alecțiile *ad.* ca să aliagă țesar, împărat (nemțescu C) B, C, E, G, V, ca să aliagă chesar, să fie împărat D// 12-19 *lipsește* Și s(ă) strîngu... de multă averi. M, P// 13 *lipsește* Cela ce s-a... (a)răta. B, C, D, E, G, V// 14 Iar tot (lipsește tot G) întru acestă an (acel an V *lipsește* an E), 7248 B, C, D, E, G, V/ persii B, C// 15 totă puterea B, C/ *lipsește* lor D/ asupra împăratului Indii B, C, D, E, G, V// 16 *lipsește* anume Gonor B, C, D, E, G, V/ dîndu-și B, C, D, E, G, V/ războiu tare B, C// 17 *lipsește* și² B, C, D, E, G, V/ pre B, C/ împăratul Indii, anume Gonor, viu, nevătămat B, C, D, E, G, V// 18 toate B, C/ țările C/ și apoi, pre urmă B, C, D, E, G, V/ lăsat] slobozit B, C, D, E, G, V/ să fie B, C// 19 umplut B, C/ *lipsește* persii C/ averi B, C// 20 *ante* Iară: 94 B, E, G, 128 D, 24 M// 20-3 Tot întru acest an au dat Dumnezeu o brumă mari în luna lui avgust și au stricat toati piinile și s-au făcut foamite mari M, P// 20-9 Iară (Iar C) tot întru acestă an 7248, în luna lui avgust, în doaozăci și noao de zile, în zioa de Tăfarea cinsti-tului cap (capului D) a Sîntului Ioan Botezătorul, căzut-au o brumă mare de au stricat piinile (piinili C) cele (celi C) mici (păpușoi, mălaiul V, mălaele și păpușoi D). Și stricase și piinile cele (celi C) mari, carele (careli C) era mai tîrzie. Că nu putusă (n-au putut C, n-au fost putut E) oamenii ara de toamnă fiind vrême oș-tirii și de primăvară iarăș (iarăș B) nu putusă (n-au fost putut E) (oamenii D) să arc (ara E) de vrîmie, fiind boii slabi de iarnă. Și să scumpisă piine foarte în țară

dat-au o brumă mare, de-u stricat pînele, mălaile, păpușoi. Și pînă în mart<ie> nu putusă ara o<a>men<ii>. Și s-au făcut fo<a>mete m<are> în țară. Și de pîn<e>, și de vin, și de vite, scumpete mare; că le cumpăra și de la 5 Crîm; și vite și pîne, și de la Țarigrad și de<n> to<a>te părțile; de să scumpisă to<a>te lucruril<e>: 80 lei, 100 lei păreche boi; vaca 15, 20 lei. Că și la Țarigrad și la unguri și în Crîm, și mai cu prețu decît aice era bucatele. To<a>te aceste s-au făcut într-acestu an let 7248<=1740>./

f. 475 10 Și împărătiasa Anna, la moarte iei, au lăsat pe un copil mic de 2,3 luni să hîie împărat, cînd a vini la vîrstă, iar pînă atuncia să fiie pitrop Biron Xenje de Cruliandie,

și vinul, că rămăsese viile de cu toamnă neîngropate, neputînd oamenii să le lucreze <neputînd să le lucreze oamenii V> de oaste și de <și pentru E> iarnă, că căzuse <au căzut E, V> <iarna V> de vreme <de la octomvrie în patrușprăzece zile, precum mai sus s-au scris V> și fiind iarna mare să uscasă vița de li-au tăiat <oamenii E> viile primăvara din pămînt și pentru aceia era vinul scumpu. Așijderea <și E> vitele <viteli C> încă să scumpisă, că murisă de iarna cea mare multe vite. Și viniia neguțitori de toate părțile de le cumpăra din Crîm <din Crîm, din Bugeac D, din Crîm și din toate părțile V> din Țara Leșască și din Țara Unguriască. Și agiunsese și pînă la optzăci de lei și pînă la o sută de lei păreche de boi buni <lipsește păreche de boi buni V, lipsește buni D>; și vaca cîte cinsprăzeci lei și cîte optsprăzeci lei și cîte doaozăci de lei. Iar printr-alte părți de locu <loc C> și mai cu prețu <preț C> s-au fost vinzind bucatele <viteli C>. Toate aceste s-au făcut în anul 7248. B,C,D,E,G,V// 1-9 autograf Neculce // 1 datat-au A// 3 lipsește Și² M,P// 4-7 mari scumpeti. Piini și vitile le cumpăra oamini de la Crîm și dintr-alti țări. Păreche de boi 80 și 100 lei; vaca 15 <și M> 20 lei și toati scumpi. M,P// 7-3 lipsește Că și la Țarigrad... surgun M,P// după rîndul 9, urmează textul de la p. 842, rîndul 18 și de la p. 843, rîndurile 1-10/ ante Iară 95 B,E,G, 122 C, 158 V/ Iară în anul 7249 mers-au <purces-au de au mârșu E> un sol mare moschicescu la Țarigrad pre anumé <lipsește la Țarigrad pre C> cniazul Rumianțov, cu mare gloată de oameni <lipsește de oameni C/ pre anumé graf Alexander Rumianțov, care era la moscali cu cinstea al doilea după feldmarșal, anșiftu ghenearal, cu mare gloată de oameni E, anume graf Alexander Rumianțov, carele era la moscali anșif ghenearal, al doilea după feldmarșal. Acesta au mârșu cu mare gloată de oameni G>, ca la o mîie <mîe C> și cinci sute de oameni și mai bine și cu cu mare simetție. Așijderea și un sol mare turcescu <reiz-efendi E> au mers la Petrburgu <Petrburgu C> la moscali, cu așăzămîntul păcii. Și mergînd solii pre drum, neapucînd a agiunge <agiungé C> solul <cel E> moschicescu la Țarigrad, nici solul cel turcescu <de la Țarigrad C> la Petrburgu <Petrburgu C> i-au și agiunsu veste pe drumuri că împărătiasa Anna cîa moschicească au murit <că au murit împărătiasa Anna cea moschicească C>, în anul 7249, octomvrii <octomvrii C> în 26 de zile. Și au stătut pe drum amîndoi solii, undé i-au ajunsu veste, de au așteptat răspunsu. Și pe urmă, viindu-le răspunsu, s-au pornit de s-au dus, solul <cel E> moschicescu la Țarigrad și solul <cel E> turcescu la Petrburgu <Petrburgu C> de au așezat pacea. B,C,E,G,V// 10 Și Iară B,C,D,E,G,V/ ante Iară: 96 B,E,G, 123 C, 130 D, 159 V// 10-12 Iară împărătiasa Anna cea moschicească, la moartea iei au lăsat cuvînt pentru un copil mic, de vreo doao, trii luni <anumé Ioan E,G>, cînd va vini la vîrstă <cînd va fi de vîrstă C,G>, cînd va vini să fie de la vîrstă D, cînd va vini să fie E> de optsprăzeci ani, atuncea să-l coroniască să fiie împărat <ani, să fie împărat C, să-l coroniască să fie împărat D>, iar pînă atuncea să fie epitrop <epitropi C> împărății Biron Xenje B,C,D,E,G,V//

împreună<ă> cu alții. Și după aceia n-au trecut 2,3 luni, și după ce s-au strînsu cnezii toți, n-au suferit să fie el cap împărăției și l-au și făcut surgun, dînd pricină<ă> că iaste liuter.

5 Iară la vlet 7249<=1741> au rămas pitropi împărății Moscului îma copilului, anumé Anna, nepoată de sor-împărătesii cei bătrîne, și cu bărbatu-său, Antonie Xenje de Lunimburcu, și cu un niamțu, anume Ișterhaz, și cu vro 2, 3 cniadzî moscali. Și pe Menih l-au mazilit, să nu 10 mai fiie fert-marșalic, iar pe alți liuteri ce au fost ofițeri i-au gonit pe toți. Și li-au luat moșiile ce le didesie, ș-au rămas să fie iarăși împărătești.

Iară tot întru acestă an vlet 7249<=1741> au început a face gîlceavă craiul șvedzilor, ginerele lui Petri 15 împărat, dzicînd că nu i să cade împărăția acelui copil, ce să f. 475^v cade să fie împărăție ficiorului / lui, că iaste făcut din fata lui Petri, sau Elisafții, fétii lui Petri, care era fată mare la Moscu. Și au început a scoate oaste șfedzască, fiind îndemnăt de Franțoz, adeverînd că li-a da agiutor 20 și bani, cu îndemnătura Turcului. Ce și moscalii, după ce au simțit, au trimis oaste împotriva oștii șvedzești și i-au bătut pre rău pe șvedzi.

1 dinpreună cu alți cniazi <și B,C,D> senatori <moscali E,G> B,C,D,E,G/ Și Iar B,C,D,E,G/ acéia B,C/ doao, trii B, două, trii C// 2 cniazii <și senatorii C> toți la sfat B,C,E, toți cniazii la sfat D, toți cnezii moscali la sfat G// 3 el cap/ Biron epitrop B,C,D,E,G/ făcut surgun la Sibir <pe Biron E,G> B,C,D,E,G/ dîndu-i pricină B,C,D,E,G// 5-9 să fie epitropi împărății Moscului îma acelui copil, care o chieama pre anumé iarăși Anna, nepoată de sor împărătesii Annei cei bătrîne ce murisă și dinpreună cu bărbatul său, anumé Antonie Xenje de Luțimburcu și un niamțu, anumé Ișterhaz, și cu vreo doi, trii cniazi moscali. V// 5-22 lipsește Iară la vlet... rău pe șvedzi. M,P// 5 Iară tot întru acestă an 7249 D, lipsește B,C,E,G/ epitropi D/ Și au B,C,E,G// 6 muma acelui copil <micu E,G>, copil ce-l chieama Ioan D> pre anumé <anume C> iarăși Ana <Anna C> B,C,D,E,G/ împărătesii Annei B,C,D,E,G// 7 după bătrîne ad. ce murisă B,C,D,E,G/ cu/ dinpreună cu B,C,E,G/ bărbatul iei <său C> anumé B,C,D,E,G// 8 Luțimburcu cu B,C,D,E,G/ lipsește cu² B/ un cuiaz niamțu D/ pre anumé B,E, anumé C/ Ișterhaz B,C// 9 vreo doi, trii B,C/ Iar pre Menih B,E,G, Iar pre fon Menih C,D, Iară pre Menih ce era feldmarșal V// 10 nu mai fie el feldmarșal B,C,D, E,G,V/ pre B,C/ liuterani E, liuteri și calvini C/ ce/ ciți B,C,D,E,G,V/ ofițieri B,C/ ofițieri cu bolarii V// 11 pre B,C/ după toți ad. pre la țările lor D/ 16 didesie <li-au fost dat E,G,V> împărăția și au rămas moșiile să fie <fiie B> iarăși împărătești, pre sama împărății B,C,D,E,G,V/ ad. ulterior ș-au rămas A// 13 ante Iară: 97 B,E, G, 124 C, 161 V/ acest <cel V> an 7249 B,C,D,E,G,V// 14 Șvedului B,E,G/ ginerele B,C// 15 împărăția Moscului E,G/ copil mic <micu C> B,C,D,E,G,V// 16 lipsește să fie B,C,E,G,V/ împărăția B,C// 17 Petr<u>C, Petr<u> împărat¹ B,E,G/ Elisafetii B,C,D,E,G,V/ G,V/ Petr<u> împărat² B,C,D,G,V// 18 după mare ad. atuncea B,E/ au/ sau și B,C,D,E,G,V/ șvezască C// 19 agiutori șfeilor <șvezilor C,D> B,C,D,E,G,V// 20 ce/ le B, 21 trimis C/ inprotiva B,C// 22 i-au C/ lipsește și i-au... șvedzi. B,E,G//

Tot întru acest an vleit 7249 (=1741) după ce au agiunsu solul moschicesc la Poartă, pentru oarecare pricină neputîndu-să aședza, au pus împărăția și au tăiat capul lui Alexandru terdzimanului, fratelui lui Gligori-vodă.
 5 Și pe alți turci, carii fusese la aședzămîntul păcii înpreun(ă) cu terdzimanul, i-au făcut surguni, dîcînd cum că au făcut vicleşug, de au viclenit împărăția și au învoit creștinilor.

Iară piste 6 luni, la vleit 7250 (=1741), septemvrii 13
 10 dzili, au vinit și lui Gligori-vodă mazilie, și l-au dus la Poartă cu cinste. Și în locul lui au vinit Costantin-vodă, f. 476 ficiorul lui Neculai-vodă Mavrocordat, / din Țara Munteniască, careli au mai fost aice domn; iară în locul lui Costantin-vodă au mărșu Mihai-vodă Racovița cel 15 bătrîn.

Atuncia au trimis turcii în Țara Muntieniască de au tăiat capul unui doftor, anume Testabudza, care acel Testabudza au fost credincios la Poartă. Și cădzînd în

1 *lipsește* Tot întru acest an vleit 7249 M/ ante Tot: 98 B,E,G, 125 C, 162 V, ante După: 25 M/ întru acest <acestaș D> an 7249 B,C,D,E,G, în anul 7249 V// 2 agiunsu]mersu M,P/ moschicescu la Poartă la Țarigrad B,D,E,M,P, la Țarigrad G, la Țarigrad la Poartă C,V// 3 neputîndu-să]nu s-au putut M,P/ au pus împărăția B]au poroncît împărăția D,E, atunce au poroncît împăratul M,P/ și]de D,M,P// 4 Alexandru Ghica terdzimanul E,G/ Alexandru Ghica M,P/ *lipsește* lui Alexandru V/ terdzimanul B,C, *lipsește* M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M// 5 Și]Iar B,C,D,E,G,V,M,P/ pre B/ alți]cie-lanți M,P/ carii mai fusese B,C,D,G,V, carii au mai fost E, carii au fost M,P așăzămînturile M,P/ după păcii ad. la Nemirova B,C,E,V, ad. în Țara Leșască, la Nemirova G/ păcii și <și M> pre tărzimanul i-au surgunit M,P/ dinpreună B,C, E,G,V// 6 după terzimanul ad. pre unii i-au făcut surguni, iar pre alții i-au și omorît B,C,D,E,G,V// 7 vicleşug VB/ viclenit B,C// 6-8 zicînd că au pîrtinit creștinilor M,P// 9 ante Iară: 99 B,E,G, 126 C, 163 V/ *lipsește* Iară piste 6 luni M,P/ șasie luni după acéia, în anul B,C,D,E,G,V/ septemvrie în triisprăzece zile B,C,E,G/ În anii 1742 <1740 P> septevri <în P> 13 zili M,P// 10 au venit maziliia lui Grigori voevoda M,P/ Grigorie B, Grigorii C/ maziliia B,C/ la Poartă la Țarigrad B,C,D,E,V// 11 Și]Iar B,C,E,G,V,M,P/ lui]lui Grigorii-vodă C,D,E,G, mării-sali lui Grigorii-vodă B,V/ au vinit]au pus domnu Moldovii pre M,P/ au vinit domnu Costantin-vodă <Mavrocordat E,G> domnul muntenescu, ficiorul lui <fiul lui E,G> D,E,G// 11-12 au vinit domnu mării-sa Costandin-vodă domnul muntenescu, fiul mării-sali lui Nicolae-vodă din Țara B,V, au vinit Costantin-vodă Mavrocordat, domnul muntenescu, fiul lui Nicolai-vodă din Țara C// 12 Necolaiu Mavrocordat voevoda M, Necolaiu-vodă Mavrocordat P/ *lipsește* Mavrocordat E,G// 12-13 *lipsește* din Țara... aice domn M,P// 13 careli mai fusese D,E,G,V// aici în Moldova domnu <domnu aicea în Moldova C,G, domnu în Moldova mai înainte vreme E> iar în Țara Munteniască au mărșu <domnu C,E,G> Mihai B,C,D,E,G,V// 13-15 locul lui Costandin-vodă în Țara Munteniască au pus domn pre bătrînul Mihaiu Racovița voevoda M,P// 16 Atunce B,C/ ante Atunce 127 C, 164 V/ triimis B,C/ turcii împărăția G/ Munteniască B,C// 16-18 *lipsește* M,P// 17 doftor C/ anume B,C// 17-18 Testabuzea¹⁻² B,C/ care acel doftor E,G,V// 18 au fost mai înainte vreme B,C,D,E,G,V/ cădzînd]fiind C, D//

prepus cum că să agiunge cu creștinii, au fugit 2, 3 ani. Și amăgîndu-l turcii cu ferman de ertaré, așa l-au prinsu și i-au tăiat capul.

Acest domnu Grigorie-vodă era foarte grabnicu și 5 năselnic. Și în dzilele lui să înbogățise ciocoi, că lua slujbele cu dări și cu mite de la greci. Iară boiarii mazili n-avea căutaré și rămăsese la sărăcie. Și începuse a-i și boiari pe ciocoi, că să mîndrisie; socotie că n-a mai avea sfîrșit. Iar Dumnădzău iaste tuturor giudecător drept.

10 A DOA DOMNIE A LUI COSTANTIN-VODĂ NECULAI,
 LA VLEAT 7250 (=1741), OCTOMVRII 1

f. 476^v După cîe au vinit aici Costantin-vodă, eșitu-i-au / toată boiarimîia înainte cu multă bucurie, știindu-l din domniia dintîi că iaste om blînd și bun. Și piste 3, 4 dzili au 15 boerit boiarii după obicei.

1-3 *lipsește* M,P//1 agiunea B,E/ au fost fugit la Veneția și au ședzut vreo doi. Și acolo zăbăvînd, iar mai pe urmă amăgîndu-l turcii D/au fugit vreo doi, trii ani la Veneția B,C,D,E,V// 2 așa B, și așa C// 4 *lipsește* Acest domnu M,P/ ante Acest: 100 B,E,G, 128 C, 165 V/ voevoda M/ era]au fost M,P// 4-9 Acest domnu Grigorie-vodă multă ostenală și supărăre au avut la vremele iuși și cumplete, de multe oști ce era înpresurată țara de toate părțile. Dar Dumnezeu i-au ajutat și l-au ferit de nu s-au primejdut și au chivernisit și au apărât țara <Țara Moldovii V> de robie. Că n-au fost oaste numai de un felu de limbă, sau numai de o parte, ce de multe limbi și de multe părți. Și încătîr au fi gîndit omul să fugă, tot piste oști da. Ce de toate de aceste oști, ce mai sus s-au scris <*lipsește* ce mai sus s-au scris G>, l-au păzit Dumnezeu cu darul sfinții-sale <cu darul său G>. Și au domnit mării-sa <*lipsește* mării-sa E,G> Grigorii-vodă în a doa domnie <a mării-sali V> șasie <șase C> ani fără de trii luni. B, C,E,G,V// 5 *lipsește* Și M,P/ că lua]luînd M,P//6 *repetă* boerii P//7 nu pre avea D/ *lipsește* și² M,P/ începuse Grigorii-vodă și a-i boeri D//8 *lipsește* și M,P/ că să înălțas(ă) și să mîndris(ă) D/ *lipsește* că să mîndrisie M,P/ socotînd că domniia lui nu <va M> avea sfîrșit M,P// 9 Iar]Ci M,P/ drept giudecătoriu tuturor M,P/ după drept ad. *textul rîndurilor* 4-9 din ms. B: Acest domnu Grigorie-vodă... D// 10-11 Domniia lui Costantin-vodă <Mavrocordat V>, fiul mării-sale lui Nicolae-vodă <după vodă ad. ulterior Mavrocordat B> în anii 7250, octomvrie 1. Cap 97 <*lipsește* Cap 97 V>, B,V, Domniia lui Costantin-vodă, fiul lui Nicolai-vodă Mavrocordat, a doa, în anii 7250 octomvrie 1. Cap 97 C, A doa domnie a lui Costantin-vodă Mavrocordat, fiul lui Nicolae-vodă, în anii 7250, octomvrie în 1 Cap. 100 D, Domniia a doa, a lui Costantin-vodă <voevod G> Mavrocordat <Mavrocordat G>, în anii 7250, octomvrie <în G> 1 E,G,A doa domnie a lui Costandin Mavrocordat voevoda <Costandin-vodă Mavrocordat P> Cap 102 <*lipsește* M> M,P//12 ante Dupre <După C> ce: 1 B,C,D,E,G,V,M,P/ aici] aprapi de Iași M,P, *lipsește* B,D,E,G,V/ vodă Mavrocordat la scaon în Iași, eșitu-a C, mării-sa Costantin-vodă la scaon în Iași, eșitu-i-au B,V, vodă, apropiindu-se <ă> de scaon de Iași, eșitu-i-au D, vodă de scaonul domnesc în Iași, eșitu-i-au E, voevod la scaonul domniei în Iași, eșitu-i-au G/ voevoda M/ eșitu-i-au înainte boerimea <boerii P> M,P//13 boiarimea B, boerimea C/ înainte C//14 bun și blînd B,E,G om bun și blînd și bun D/ preste trii, patru zile B,C// 15 boiarit B/ boerii C/ după, pre B,C,E,G,V/ obicei B,C//14-15 Iar a patra zi au boerit după obicei M,P//

Pus-au pe Sandul Sturdzea iarăși vel-logofăt; pe Costachi Razul, ce era hatman, vel-vornic de Țara de Gios; pe Iordachi Roset Cilbiul vel-vornic de Țara de Sus; pe Ianache, ce-au fost spătar mare în Țara Româniască, 5 frate doamnei lui Neculai-vodă, l-au pus hatman; pe ficiorul lui, Adămițe, ce era cumnat lui Costantin-vodă, l-au pus vel-postelnic; pe Andriiaș Roset vel-ban; pe Manolachi Costachi vel-spătar; pe Ștefan Ruset vel-pă-harnic; pe Toader Păladi vel-visternic; pe Ion Bogdan 10 vel-stolnic; pe Chirițe Dracul vel-comis; pe Iordache Roset, ficior lui Ștefănițe Ruset vornicul, vel-medelniciar; pe Dumitrașco Păladi vel-cliucer.

Și după cîe au boiarit pe acești boiari, făcut-au și altă socotială; că au pus, din boiarii mazili, pe Ion Neculce

1 ante Pus-au; 2 D,E,G/lipsește Pus-au pe M,P/ pre¹⁻² B/ iarăș B, lipsește C,G/ biv-vel G/log(o)făt B/pre² C/lipsește M,P/2 lipsește ce era hatman B,C,D,E,G,V, M,P/lipsește de Țara de Gios M,P/ 3 pre B,C lipsește M,P/ Rusăt B,C/Celibiul C/ Roset Cilbiul/Razul M, Canta P/lipsește de Țara de Sus M,P/ 4 pre B,C/ce au fost B,C/ce fusese D/4-5 pre Ianachi Grecul hatman M,P/ Țara Munteniască B,C,D, E,G,V/ 5 fratele <frateli C>doamnei B,C,D,E,G,V/Nicolae B,Nicolai C/ pre B,C/6 pre Dimitrițe Muruz <Moruz G>ficior lui Adămiță Muruz, ce era E,G/7 postelnicu B/pre B,C,lipsește M,P/Rusăt B,C/8-9 lipsește pe¹⁻² M,P/pre Ștefăniță Rusăt B,C,D, E,G,V/Ștefăniță Rosăt Pribăscul <Pribagu P> M,P/9 pre² B,C,E,V, lipsește M,P/ Păladii B,C/vist<iernic> B,C/10 Dracul/Draconte B,D,V/lipsește pe¹⁻² M,P/pre Iordachi Rusăt B,C,E/Iordachi Rusăt Bostan <Baston M> M,P/11 ficiorul C,D/ Ștefăniță B,C/11-12 lipsește ficior lui...vel-medelniciar M,P/11 Rusăt C,lipsește B, D,E,G,V/vornicul de la Mărginenii de la Bacău vel-medelnicear E,G/12 pre B,C, lipsește M,P/Păladii vel-cliucer B,C/13 pe acești veliți boeri M,P/au făcut P, repetă M/ 14 lipsește că M,P/ au pus trii boeri giudecători în Eși, pre Ion Neculce M,P/

Începînd cu pagina 848, rîndul 13 și pînă la pagina 853 rîndul 9, textul manuscriselor B,C,D,E,G și V se succede astfel: pagina 851, r. 10—17 pagina 852, pagina 853 r. 1—9 pagina 848 r. 13—14, pagina 849, pagina 850, pagina 851 r. 1—9, după cum urmează: Și după ce au boiarit <boerit C> pre acești boiari au scos banii stiagului, pe țară, de tot omul cîte o sută și cinci parale. Iară acelie cinci parali era a boiarilor <zloțași E> ce <carri V> strîmgea banii, iară o sută de parali <lipsește de parali V> mergea <să lua D> la vistierie <vistierie C>. Și au așezat să fite patru ciuerturi într-un an; să dea de tot omul căsariu cîte o sută și cinci parali la civerti <într-un an cîte o sută <și D,V> cinci parali <să dea C> de tot omul căsariu C,D,V>, iar holteilor celor cu părinți li-au dat peceți cîte de cincizăci și cinci de parale <repetă și li-au dat...de parale V>: doaozăci de parali la tot holteiu cu părinți, iară triizăci și cinci de parali <lipsește de parali D,E> le cisluta în sat. Iară carii holtei era de capetile lor, cu casă, da ca și cîei <cei C> căsari, peceți cîte de o sută și cinci parale. Și li-au dat piceți tuturor tipărite, anume fețele <fețeli C> lor numele <numeli C, lipsește E> și porecele lor. Și după ce s-au cisluit li-au dat zloțași <și E> izvoade și la vistierie <vistierie C> li-au scris la condică. Și au făcut obiceiă zloțașii pe oameni, pe țărani, să nu-i supere nemică. Ce dintru aceli cinci parali să-ș cumpere bucate. Și alte obiceiă multe ce era mai înainte vreme, să lipsască, să nu fite nici uneli de acele.

f. 477

biv-vel-vornic și pe Iordache Dulgheriu biv-vel postelnic și pe Aristarh biv-vel-ban să fie giudecători / aici în Iaș(i), dinpreună cu boiarii cei mari, la toate trebile și giudecății și sfaturili să fite nelipsiți. Și li-au făcut și 5 nafacă cîte 50 de lei de boiar pe lună.

Așijderea au mai ales cîte un boiar din boiarii mazili și au pus la toate ținuturili ispravnici, și li-au dat ținuturili cu slujbe în mînule lor, și li-au ales răsura să ia giumătate mai mult decît soțiile lor.

10 Așijderea au ales pe alți boiari mazili, carii n-au încăput la boiarii și la ispravnicii ș-au fost cu boerii-vel sau ficiori de boiari-vel; pe aceia i-au rînduit să-i puie pe rînd pe toți la slujbe. Și li-au rădicat dăjdile, să nu dea nemică, nici fei, nici ficiorii lor. Iară pe alți mazili, carii au fost mai 15 de gios, i-au pus dăjdi ușoare, să dea cîneș după puțința sa, puțin.

1 lipsește și M/după Dulgheriu ad.grec M/2 lipsește și P/Aristarh Hrisoscoleu <Hrisoscul P> M,P/2—3 să fii împreună cu veliții boeri, la toate trebile M,P/3 lipsește și M,P/4 lipsește să fite M,P/ făcut/orînduit M,P/ 5 nafacă] hiafă M,P/lei pre lună fiișticăruia boiar M,P/6 ante Așijdere: 3 M/aleși M,P/boiar mazil M,P/lipsește din boiarii mazili M,P/7—8 și i-au făcut ispravnici pre la toati ținuturile și li-au dat ținuturile cu slujbile în mîinile lor M,P/8 să ia răsura M,P/10 lipsește Așijderea M,P/Au mai ales și M,P/11 și au fost în rîndul veliților boiari M,P/lipsește sau ficiori de boiari-vel M,P/13 pre toți aceștia au poroncit să-i pui la slujbi M,P/14 lipsește nici fei M,P/nici] și nici M,P/Pre mazili din rîndul de gios M,P/15 ad. marginal ușoare A/lipsește să dea cîneș... puțin. M,P/ 16 ad.marginal puțin A/

Și n-au fost nici văcărît, nici pogonărit <mai înainte vreme nici uneli de acele să nu fie <n-au fost V>, nici văcărît, nici pogonărit D,V> nici cunițe, nici adășaguri, nici jacuri de ciocoi <slugi boerești V> nu umbla prin oameni mîncîndu-i. <mai înainte vreme nici unele de acele n-au fost în domniia lui Costantin-vodă Mavrocordat a doao, nici văcărît, nici pogonărit, nici cunițe pe vite, nici adășaguri, nici jacuri nu umbla prin oameni slugile boerești, mîncîndu-i C>. Și Țării de Jos <Gios C> le mergea pre bine <mai bine C>, iar Țării de Sus, fiind <oamenii C> prădați de moscali și fiind lipsiți de pîine, le mergea mai greu can fugița din cei <cei C> săraci; iar cei mai cu puțință era mulțămiiși. Dat-au și strînsoră mare de cerca pre oameni de peceți și pre unde îi afla fără de peceți îi trimitea la Iași; și <lipsește și C> pe vornicie <vornice C> și pre vătămăni și avea certare. Și oamenii vătînd așa <așa, ieșta C>, eșita <vătămăni îi pedepsita și avea certare, îi trimitea la ocnă. Și așa vătînd oamenii eșita D> de bunăvoia lor <lipsește lor V> la zloțași de luoa <lua D> peceți. Mai adevărit-au că de va eși somă bună să poată rădica poroncile în părătești, va rădica boiarilor mazili și mănăstirilor desetina și rădrăritul. Și așa <așta C> toți au pîrmit și s-au bucurat. Numai unii de boiari can sta înpedecare ca să strice domnul <strice Costantin-vodă C,D> acia <acea C> socotială, dar n-au putut. Dat-au și boiarilor celor mari cîte cincizăci și cîte șasezăci <șasezăci C, cîte șasezăci, cîte cincizăci E> de oameni de scutială; altora boiari mazili cîte doaozăci, cîte cinsprăzece, cîte patru, cîte cinci. <altora din boiarii cei mari, carii era mazili, cîte doaozăci, cîte cinsprăzece, altora din boiarii mazili cîte patru, cîte cinci C> <cîte doaozăci de oameni, cîte cinsprăzece, cîte zece,

Așijderea au rădicat și dajde tuturor mănăstirilor și dajde tuturor preoților, să nu dea nemică.

Și cîte giudecăți să făcia toate le scria la condicie și giudecătorii din Iași și ispravnicii de la țară. Și cînd făcia

5 Costantin-vodă divanuri, toate giudecății le rînduia la boiari ori la ispravnici la țară, de li făcia. / Și dacă nu plăcia oamenilor giudecata boiariilor, viniia la divan, cu mărturiia de la boiari, și videa domnul mărturiia și, pe cum îi părea, le curma giudecata.

10 Așijderea alésiesie vro 5, 6 logofeți de taină, de sta de cetia răvașeli și le făcia răspunsuri și pune logofătul al triile picete domniască în răvașe și scria toate răvașeli la condică. Și era și un izbașia, om de curte lui vodă, de strînge toate răvașeli de pe la oameni și le scote răspunsu,

15 fără de nici o cheltuială. Numai cît da diecilor oamenii cîte 2, 3 parali de scris răvașeli.

Ispisoacéle de moșiie, cîte merge la divan, toate le scrie la condică.

1-lipsește Așijderea M,P/Rădicat-au dajde M,P//2 lipsește dajde M,P/a preuților <și M> a diiaconilor M,P//3 lipsește și M,P/ante Cite: 7 M/condică giudecătorii M,P//4 țarăținuturi M,P//lipsește și M,P//5 lipsește Costantin-vodă M,P//5-6 le orînduia la boiarii din Iași sau <la M>ispravnicii ținuturilor. Iar dacă nu le plăcea M,P//7 ad. marginal oamenilor A//8 lipsește de la M,P/boiariilor M,P//8-9 mărturiia boiariilor și însuș el cerceta mărturiia și după cum socotila, așa și hotăria M,P//10 lipsește Așijderea M,P/ante Ales-au șasă: 9 M/de sta înaintea lui M,P//lipsește de 2 M,P//11-13 răspunsuri, iar tretii-logofăt punea pecete ce domniască și toată răvașile le scria la condică M,P//13 lipsește și M,P/ante Era: 10 M/lipsește și un P//lipsește om P/de]din M,P//lipsește vodă M,P/de²¹ acela M,P//14 lipsește pe M,P//15 Ci numai ci da M,P//lipsește oamenii P//16 cîte 2 parali M,P//ră-rașul M//17 ante Ispisoacile: 11 M/divan]dinsul M,P//

cîte cinci, cîte patru E). Așijderea au dat oameni de scutială și la juținésie sâraca <ad. marginal a giupînéselor sâraca C>, cîte zéce, cîte cinsprăzée, careș dupre boeriia <cîte cinsprăzée, cîte patru, cîte cinci, fieștecdrora după bo<e>riile lor C, cîte cinsprăzée, cîte zéce, cîte cinci, cîte patru, fieștecăriia după boeriia sa E, cîte cinsprăzée, cîte patru, cîte cinci, cariaș după boeriia V>. Și mergînd unii din boiarii cei mari cu zlotăriia <cei mari pre la ținuturi cu zlotăriia C,D,V>, cu banii steagului, socotit-au domnul <socotit-au Costantin-vodă C,D> și au făcut și altă orînduială. Că au pus din boiarii mazili pre Ion Neculcé biv-vel-vornic și pre Iordachi Dulghériul biv-vel-postelnic și pre Aristarh biv-vel-ban să fie <fie C> giudecătorii în Iași, la toate trebile și judecățile <judecățile și sfaturile C,D,V> să fie <fie C> nelipsiți. Și li-au făcut și nafacă <lipsește nafacă C,E,G>, liafă lipsește liafă D,V cîte cincideci de lei de boiaru <lipsește de boiaru D> pre lund.

Si au fost așa vreo doao, trei luni, pînă au vinit boiarii cei mari de pre la ținuturi <boiarii cei mari cu boerii de pre la ținuturi E,G>, Iar dacă au vinit <boiarii cei mari și cu boerii de pre la ținuturi E,G> au lăsat domnul judecățile <au lăsat Costantin-vodă giudecățile C,D> să fie iarăș în sama boiariilor celor mari <lipsește mari E> cu boiariia <boeriia C>, precum fusésie și mai înaintea vremii. Numai boiarii cîei <ci C> mari, judecățile carele le judeca tei la Iași nu punea picete domniască în cărțile

Mănăstirilor li-au făcut obiciiai, vecini<i> lor să lucrédze cum au lucrat și mai înaintea, cît vor. Iar alți oameni, streini, carii vor șide pe moșiile lor, să le lucrédze cîte doăsprădzée dzile și să le și de a dzécia.

5 Iară boiariilor și mazililor li-au făcut obiciieu să lucrédze cu oamenii lor, carii or șide pe moșiile lor, cît li-a fi voia și cît or pute. Însă numai acei oameni ce vor șidea pe moșiile lor să / lucredzé, iar pe alte moșii a altor oameni să nu să întindă a stăpîni.

10 Și pe țară au scos întii banii stiaului, cîte 105 parali de om, céle 5 parali să fiie a boiariilor ce or strînge banii, iar 100 parali să margă la visteriie. Și au aședzat să fiie patru civerturi într-un an; cîte 105 parali să dea tot omul căsar, iar holteii cei cu părinți să dea cîte cindzăci și cinci de parali.

15 Și li-au dat peceți tuturor, tipărite anumé, fetele lor, numele și poreclele. Și după ce s-au cisluit, li-au dat zlo-tașii izvoade, și la visteriie li-au scris la condică.

1 ante Mănăstirilor: 12 M/lucre M//2 cum]după cum M,P/ lipsește cit vor M,P//3 cîte]numai cîte M,P//4 să le ia di a zăce din toati M,P//5 lipsește Iară M,P/ante Boiariilor: 13 M//6 lipsește carii or șide pe moșiile lor P//7 acela M,P//lipsește oameni M,P//10 lipsește și M,P/ante Pre: 14 M/parali noi M,P//11 lipsește de om M,P/ céle]aceli M,P//12 ante Așăzat-au: 15 M//13 să dei fiușticari <om M> căsariu M,P/ ad.ulterior căsar A//14 lipsește iar M,P/holteiu cel M/ lipsește să dea M,P//lipsește de M,P//15 pre fetele M,P// 16 porecla M,P//

céle de judecăți <giudecăți C>, ce numai ce isclăia boiarii <cei mari D> cu isclăiturile lor. Numai cînd vrea <vre C> judeca <giudeca C> domnul <giudeca Costantin-vodă D> singur și alegea judecata <giudecata C>, atunea punea picete domniască și isclăia și boiarii <cei mari D> cu isclăiturile lor, ca să să cunoască judecățile <giudecățile C> de cine sint făcute <de domnu, au de boiari V> de or fi <ori de or fi D> bune, de or <ori de or D> fi réle. Nu <Dar nu D> precum era mai înaintea vreme <vrémie C>, că de sătîmpla niscăi <niscăi C> judecăți proaste să pomenia numele <numeli C> domnului că au judecat <giudecat C>, fiind în cărți picete domniască; și domnii de une judecăți poate nu știa nemică. Și mulți să jelua din vremile trecute că ar fi avut strîmbătate. Decii măria-sa <lipsește măria-sa C,D,E> Costantin-vodă, văzînd cărți domnești nu vrea să le strice, ce rînduia la mitropolitul și la boiarii cei mari și la egumeni să aliagă aceli judecăți ce să jelua oamenii că au avut strîmbătate. Și așa, înpreună cu toții <așta, cu toții dinpreună C, așa, cu toții înpreună D,V> alegea judecățile <aceli judecăți C>. Numai tot să temea a le alége <alege C> de domnii cei ce era la Țarigrad mazili, carii făcuseră aceli judecăți <adaos ulterior boiarii cei mari și la egumeni să aliagă... aceli judecăți, iar textul de la Așijderea au mai ales cîte un boiaru, din boiarii mazili și pînă la Costantin-vodă și boiarii, și de la pagina 854, rîndul 15, lipsește E>. Așijderea au mai ales cîte un boiaru, din boiarii mazili și au pus la toate ținuturile ispravnici și li-au dat ținuturile cu slujbe în sama lor și li-au ales răsura să ta <ales să ta răsura C> mai mult decît soțiile lor. Așijderea au <mai C> ales pre alți boiari mazili, carii nu încăpusă la boiariie <boeriie C> și la ispravnicii și fusésie cu boerie vel, sau ficiori de boiari vel și pre acela i-au rînduit să-i pue pre rînd pre toți la slujbe. Și li-au rădicat dăjdile să nu dea <de B> nemică, nici tri, nici ficiorii lor!!

Și au făcut obicei zloțarii pe oameni, pe țărani, să nu-i supere nemică. Ce dintr-acele cinci parali să-ș cumpere bucati, fin, ce li-ar trebui. Și alte obiceiie réle, ce iera mai înnaite, nici unele să nu fiie, nici vâcărît, nici pogonârît, 5 nici cunițe, nici adăoșaguri, nici jacuri de ciocoi, să îmble pin oameni mîncîndu-i.

Și Țării de Gios le mîrgéa pre bine, iar Țării de Sus, fiind prădați de moscali și fiind lipsiți de pîne, le mîrge mai greu; can fugiia din cei săraci, iar cei mai cu puțință 10 era mulțamiți. /

f. 478^v Dat-au și strînsoare maré de cerca pe oameni, și pe undie îi afla îi băția. Și pe vorniceii <i> cari-i tăgăduia pe oameni de nu vrea să-i spuie, îi da pe ulițe și-i trimite la ocnă.

15 Mai adevărit-au că, de i-a eși somă bună, să poată rădica poroncile împărătești, a rădica boierilor mazili și mănăstirilor desetina și vâdrăritul. Și așea toți au priimit și s-au bucurat.

1 ante Făcut-au: 16 M/zloțarii să nu superi cu nemică pre oameni <pe oameni cu nemică P> M,P/lipsește pe țărani M,P/3 bucati/mincari M,de mîncare P/după fin ad și grăunță M,P/și <toati P>ci li-ar trebui <toate M>,cu bani să-și cumperi M,P/lipsește și M,P/ante Alti: 17 M/3-4 mai înnaite să nu fiie, nici spurcatul și stingire norodului, acel cu numi urit tuturor, vâcărît, numai grecilor drag <drag grecilor P> foarti, să nu fiie, nici pogonăritul M,P/5 adăoșag M, adăoșag P să nu umble M,P/6 mîncîndu-i/iasuprîndu-i M,P/7 lipsește și M,P/ante Țării: 18 M/8 moscali/joșteni M,P/lipsește fiind² M,P/11 ante Dat-au: 19 M/lipsește și P/mari strînsoari M,P/12 Și Iar M,P/13 lipsește de nu vrea să-i spuie M,P/15 ante Mai: 20 M/15-18 de-i va eși somă bună de bani a rădica desătina și vâdrăritul boierilor mazili și mănăstirilor. Și toți s-au bucurat M,P/

Iară <Iar C> pre alții mazili carii au fost mai de jos <Iar pre alții mai de gios D, gios C> i-au pus dăjdi ușoare, de da cineș pre puțința sa. Așijderea au rădicat dăjde tuturor mănăstirilor și tuturor preoților și li-au făcut și testament să nu dea nemică. Și cîte judecăți să făcă, toate le scria la condicte, și boarii ciei <cei C> mari din Iași și ispravnicii de pre la ținuturi. Și cînd făcea Costantin-vodă divanuri, multe judecăți le rînduia la boarii ciei mari și la ispravnicii de pre <cei mari și pre la ispravnicii de pre C> la ținuturi de le făcea. Iar dacă nu plăcea oamenilor judecata boierilor, vinia la divan cu mărturie de la boarii și videa domnul <videa Costantin-vodă C,D> măr-turita boierilor și, precum îi părea, așa le alegea și le curma judecata <giudecata C>. Așijderea alesesie vreo cinci, șaste logofeți de taină de sta de <le B> făcea oamenilor răspunsuri de jalbe ce avea. Și era rînduit logofătul al triilea <triile B> de punea picete domniască în răvașe și le scria toate răvașele <răvașeli C> la condică, precum să alegea și să curma judecata. Și era și un iuzbașia, om de curte lui <Costantin C, D> vodă, rînduit de luoa <și era rînduit de lua D> toate răvașele <răvașeli C> de pre la oameni și le scotea răspunsu fără de nici o cheltuială. Ispisoacele <de moșii C,D,V>

Numai vro doi, trii boiari nu le plăcia, și ciocoilor carii jecuia țara. Că la acei boiari să strînsesie mulți oameni pin satele <lor>; și alții nu mai rămăsiesie mai cu nimé, și can sta împedecare acești boiari, ca să stricie această soco- 5 tial<ă>, dar nu pot isprăvi nemică.

Dat-au și boierilor celor mari cîte 50, 60 de oameni de scutială; altora, boiari mazili, cîte 20, cîte 15, cîte 5. Așijderea au dat și la giupînesie săracie, ca de scutial<ă>, cîte 10, cîte 15, careș după boiarie.

10 Tîmplatu-s-au de au vinit un turcu de la Poartă cu ferman, să ia pe Lupul sârdariul, ficiorul lui Năstasii vornicul de lemne, pîrîndu-l turcii și lipcanii de la Hotin că la ms. 53, vrémia lui Gligori-vodă, cînd au vinit moscalii// în țară, f. 424 în Moldova, acel Lupul sârdariul să fiie fost umblat ajun- 15 gîndu-să cu moscalii.

Și după ce s-au dus moscalii, l-au pus măriia-sa Grigorii-vodă ispravnic pe ținutul Hotinului, și i-ar fi jecuit pe turci și pre lipcani, fiind vrême turburată, și iaste hain și iaste bogat, de are mulțimé de bani. Și fermanul 20 scriia la măriia-sa Costantin-vodă să caute să-l trimită pre f. 421^v Lupul sârdariul și să-i scrie / tot ce va avea.

1-5 lipsește M,P/6 ante Boierilor: 21 M/Boierilor celor mari au dat citi 56 oamini scutelnici M,P/7 după 5 ad, și citi 4 oamini scutelnici M,P/8 lipsește Așijderea M,P/Dat-au M,P/lipsește ca de scutial<ă> M,P/9 citi 15 <12 P> citi zăci oamini scutelnici, socotind-o pă boerie bărbăților lor M,P/10 ante Tîmplatu-s-au atunce: 8 B, 11 C, 12 D,V, 13 G, 22 M/lipsește Tîmplatu-s-au M,P/ Au venit de la Poartă un turcu cu ferman M,P/ad.marginal de au vinit A/11 sârdariul/jaga M,P/lipsește ficiorul...de lemne B,C,D,G,V/11-18 lui Anastasii vornicului de lemne. Fermanul scriia <Scria fermanul P> la Costandin vovoda să cauti să-l triimată la Țarigrad și să-i scrie toată avere, după pira turcilor și a lipcanilor din Hotin, zicînd că i-ar fi jăcuit Lupul-aga, fiind pîrcălab la ținutul Hotinului și cum că au fost agiuns cu moscalii. Și esti bogat foarti M,P/12 că la vrémia lui cum că în zilele lui B,C,D,G,V/13 Grigorii B,C/14 lipsește în Moldova C,D,V/16 lipsește măriia-sa C,D,G/Grigorie C/17 pe¹ la D,G/18 pre² C/19 ante Și: 12C, 14 G, 13 V/20 lipsește măriia-sa C,D,G/ trimată C, trimite la Poartă G/21 scrie C/după avea ad. pină la un cap de. ață G/

cîte mergea la divan, toate le scria la condică. Boierilor și mazililor li-au făcut obicei să lucreze cu oamenii carii vor șidea pre moșiile lor <boerești C>, pre obicei, precum li-au și mai lucrat <obiceai, cum au și mai lucrat C,V>. Iar carii oameni vor șidea pre moșiile lor, sau pre moșii răzășești <șidea pre moșii răzășești, sau vor fi răzeși de vor șidea pre moșiile sale C>, șidea pre moșii răzășești, sau pre a lor moșii D>, pre aceia să nu să întîndă boarii <lipsește boarii C,D,V> a-i stăpîni. Mănăstirilor li-au făcut obicei, vecinii lor să le lucreze, precum li-au lucrat și mai înnaite vrémie <vrême C>. Iar alți oameni streini, carii vor șidea pre moșiile mănăstirești să lucreze <lucreze C>, cîte doasprăzece zile într-un an și să dea și de a réce B,C,D,E,G,V/

Iară măriia-sa Costantin-vodă nu s-au îndurat, nici s-au grăbit să-l trimită, ce au chiebat pre boiarii cîe mari și pre alți boiari mazili și pre călugări, pre egumeni și pre neguțitori și pre turcii balgii și i-au întrebat pre toți pentru
5 Lupul sârdariul cum știu: „Fost-au hain?” Deci boiarii și călugării, egumeni<i> și neguțitorii și turcii balgii au mărturisit cu toții cum nu-l știu pre Lupul sârdariul să fie fost hain.

Și așa făcînd mărturiile de la toți, măriia-sa Costandin-
10 vodă au trimis la Poartă, scriind la priiatinii mării-sale cum că-i iaste năpaste Lupului sârdariului. Și așa au isprăvit de i-au dat pacé. Numai au cheltuit o sută de pungi de bani; șaptezăci pungi au dat Lupul sârdariul, iar doaozăci și cinci de pungi au dat măriia-sa Costantin-vodă
15 și boiarii, și l-au scos. Iar mai pre urmă au dat Lupul sârdariul și acéli doaozăci și cinci <de pungi> de bani și au plinit o sută de pungi de bani de au dat și au hălăduit.

9. Tot întru acestaș an 7250<=1742>, de primăvară, venit-au cîteva havalele asupra țării de la Poartă: să facă
20 opt sute de salahori și o sută și cinzăci de cară la cetaate la Vozîia, să o zidiască de nou, să o facă; așijderea și cîteva mii de chile să li cumpere și să le trimită la Țarigrad; așijderea și cîteva pungi de bani să dea la omul lui casap-bașia să cumpere <oi> pentru sulgerie înpăratiască.

1 Iar C/lipsește măriia-sa C,D,G//1-11 Deci mărie-sa au cercetat și dovidindu-să că Lupul-aga <că M> nu esti vinovat, pre mărturiile din Moldova și priiatinii săi <di la Țarigrad M> au scos pre Lupul dintru <de la P> această primejdie M,P//2 trimată C,D,V/cei mari C//4-5 pre turcii balgii din Iași. Și chiebatu-i pre toți la curte domniască i-au întrebat înaintea celui turcu ce venisă cu ferman pentru Lupul sârdariul V//5 după hain ad. la vrémia moscalilor C/Decii C//6 lipsește egumeni<i> C,D//7 cum]precum G//9 așa C/lipsește măriia-sa D,G//10 trimis C/ lipsește la priiatinii mării-sale G/sali C//11-15 lipsește iaste năpaste... și boiarii, și E//11 așa C//13 șaptezăci și cinci de pungi de bani C,D, șaptezăci de pungi de bani G, șaptezăci pungi de bani și cinci V//12-15 Cheltuit-au atunce Lupul-aga 75 pungi bani. Iar măriia-sa și cu boerii 25 pungi bani; așa esti năpasta turcească. M,P//14 de pungi de bani C,D,E,G,V/lipsește măriia-sa D,G//15 și]și, cu G/după scos ad. pre Lupul sârdariul C,V//15-17 lipsește Iar mai pre urmă... au hălăduit. M,P//15 au dat și acéle doaozăci și cinci de pungi de bani Lupul sârdariul V//16 de pungi C,D,E,G//16-17 lipsește de bani și au plinit... au dat C//17 după plinit ad. Lupul sârdariul D/lipsește de au dat D,V/ după hălăduit ad. la acia vrémia V//18 9]13 C,D, 15 G, 14 V, 23 M, lipsește E,P/ lipsește Tot M,P/acelaș C, acélV//19 vinit-au C//18-24 Întru acest 1742 au venit de la Poartă multe havalele <asupra M> țării: la Vozîia au trimis 800 salahori; 150 cară cu citiva mii <de M> chile griu li-au trimis la Poartă. Lui casap-bașa <pașa M> i s-au dat citiva pungi de bani de au cumpărat oamini lui oi înpăratești. M,P//19 țării Moldova C//20 cară să margă la cetate C//21 lipsește să o facă D//22 chile de piine D, chile de piine de griu să le cumpere E,G/ le cumpere C/ să li C//24 să cumpere oi C,D,E,G,V/ sulgeria C//

10. Așijderea și solul moschicescu s-au pornit de la Țarigrad să margă la Petrburgu, la Moscu, și ajungînd la Tighinea, din oarecare pricini au șezut vreo trii luni de zile de au ernat pînă în primăvară.

5 Și au rînduit măriia-sa Costantin-vodă pre dumnialui Costachi Razul vel-vornic de Țara de Jos de au purtat de grije pentru tot conacul de bucate ce au trebuit, că așa era poronca de la Poartă. Și făcuse ținutul Orheiului și ținutul Lăpușnii ca vreo trii sute de cară, de sta pentru
f. 425 10 triaba / solului; că era ca la o mîie și cinci sute de oameni și mai bine cu solul.

Și purcegînd de primăvară din Tighinea, l-au dus pînă în hotarul leșescu. Și tîlnind pre solul cel turcescu, l-au adus și pre acela tot cu cheltuiala țării, pînă l-au trecut
15 Dunărea la Gălați. Care au cuprinsu aceste havalele cîteva sute de pungi de bani. Și nemică beilicuri în țară nu s-au făcut, ce tot cu bani au plătit măriia-sa Costandin-vodă din soma civerturilor. Numai, înglotindu-să cheltuiala, n-au fost numai patru civerturi în anul dintîi, ce au fost
20 șase civerturi.

Lăsînd ale pămîntului Moldovii, acum am scris ale streinilor ce s-au lucrat în anul 7250<=1742>.

11. Zăbava solului moschicescu ce au zăbăvit la Tighi-

1 10]16 G, 24 M, lipsește C,D,E,V,P/ să pornisă E,G// 1-11 Cniazul Rumențev, solul cel mari moschicescu s-au întorsu de la Țarigrad. Și viind iarna la Tighine cu 3000 oamini au zăbăvit 2 luni și după poronca Porții de toati ce li-au trebuit, țara li-au purtat de grijă pînă la purcesul lor. M, P// 2 Petrburcu C/ lipsește la Moscu C,D,V/ agiungînd C// 3 pricină C// 5 lipsește măriia-sa C,D,E,G/ pe C/ dumnealui C, lipsește E//5-6 Costantin v<oe>vod pre vornicul Costachi Razul de au purtat G// 6 repetă de Țara V/ Gios C// 7 conacul ce au trebuit, bucate, că așa V// 8 poroncă V/ au făcut C,E// 9 lipsește ca G/ vreo trii, patru sute C,D,V/ sta]era V//10 după solului ad. de-i ducea celi ce-i trebuia: chile de făină de griu, fin, orzu, lémne C, de grijiia ce <cele ce G> trebuia E,G// 12 după purcegînd ad. solul C,V/ după dus ad. de l-au pitrecut pînă C// 12-13 lipsește Și purcegînd... hotarul leșescu. M,P//13-20 Venit-au de la Sanctpeterburhu și solul cel mari turcescu și iarăși țara li-au purtat de grijă de toati ci li-au trebuit, pînă l-au trecut Dunăre la Gălați. Și aceti havalele au cuprins mari somă de bani. Și pentru acela și Costandin voevoda au mai adaos citi 2 ciferturi pre an, adică citi 6 ciferturi pre an. M,P//15 acéste C/ havalele C//16 lipsește sute de C,D,V//17 lipsește măriia-sa C,D,E,G/ Costantin C// 18 înglotindu-s<ă> C]înmulțindu-să V//19 civerturi într-un an, în anul G/ în anul dintîi]într-acel an V//21 lipsește Moldovii C/ lipsește acum C,E,G,V/ am scris]vom scrie <scrie C> C,E,G// 21-22 lipsește D, M,P// 23 11]14 C, D, 12 E, 17 G, 15 V, 26 M, 2 P/ la Bender, la Tighinea C// de la rîndul 23 și pînă la sfîrșitul cronicii, textul manuscriselor M și P continuă astfel: Tot întru acest anu 1742 măriia-sa Elisavet Petrovna, fata marelui Petru imperator a toată Rosiia <marelui înpărat a toată Rosiia Petru, înpăratu]a a toată Rusiia P> s-au coronit. Coronația ei au fost întru acelaș <acestaș P> an 1742, <lipsește 1742 P> april 25 <26 P> zile. Mai sus pomenitul Antonie mitropolitul Cernigovului,

nea n-au fost altă pricină fără de cât la Petrburgu, timp-lîndu-să de scotea epitropii împărăției oastea cea mare, polcurile cele împărătești carele să chiamă Preobrajenscii polcu și Simionetșii polcu, ca să margă asupra șvezilor, 5 era foarte cu supărare mare oștenilor, fiind vreme de iarnă. Și eșind toată oaste din Petrburgu afară și așezindu-să cu obuzul, au triimis pre taină la Elisavet, fata lui Petr<u> împărat, care era fată mare, ca să margă la oaste, să o rădăce să le fie împărătiesă.

10 Deci și ia fiind supărată de epitropi și văzind că umblă lucrurile prost și împotrivă, s-au sculat de la casa iei pre taină într-o noapte și s-au dus de au intrat în oștile împărătești. Iar oștile împărătești, văzind-o, foarte s-au bucurat și îndată i s-au închinat și au priimitu-o cu mare bucurie, 15 rădicind-o să le fie împărătiesă.

12. Iară împărătiesa Elisavet au poroncit de au schimbat toate vărțile pre la toate porțile și au și / triimis cite doao, trii sute de slujitori și cite cu un ofițiar cap. Și

carile <care P> întîiu au fost mitropolit Moldovii, s-au învrednicit a fi și a sluji sfînta leturghii împreună cu alți 6 arhierii sinodalnici în zioa corunații mării-sale, în pre-slăvita împărătiesă cetate <cetate împărătiescă P> Moscul, în sobornaia bisărică a Adormirii Maicii Precurate. Pre numitul Antonii mitropolit, mărirea-imperatrița <măriia-sa, împărătița P> Elisavet Petrovna din Cernigov l-au mutat la altă eparhie mai mari, ci să chiamă Belgradul și Oboian. 6 ani au fost mitropolit acolo; și s-au pristăvit acolo în ani <la let P> 1748 ianuarii <în M> 2 zile. Acest domnu cu domniia întîiu au urmat obiceiurilor altor domni, domnind mai innainti. Iar într-această al doile domnie multă supărare s-au <au P> făcut țării cu obiceiuri noao. Și măcar că în doi ani ci au domnit văcărît n-au scos, dar au scos hîrtii pre toată luna: și sărac și bogat și tinăr și bătrîn, tot omul să aibă peceti în sin. Și pre toată luna cere capuri. Și mulți oameni de frică și de sărăcie fugă prin munți și prin codri; și mulți pere de frig și de foame. Și mulți din frunțașii satelor s-au priimejdut cu viața și li-au ras barbile și cite 20 ciferturi lua pre an. Cu pizma ce pusăsi cu alți domni au adaos mucarelelure visterii<i> împărătești și pocloanile la toată părțile. Cari toati acele au rămas greutatei țărilor. Și tot norodul îl blăstăma. Dar acest păcat poati l-a fi răspătuit cu silința ci au făcut de au isprăvit de la împărăție și cu multă cheltuială și au scos turcii din țară, carile <care P> să lungisă <lătișă P> prin toată țara. Și nu era mult, de răul lajilor să să prăpădiască și lege cu totul. Împăratul turcescu l-au mazilit din domnie; l-au dus la Țarigrad. Iar în locul lui au pus domnu pre fratele său, Ioan Mavrocordat vovoda// 1 fără cât D/numai V/ Petrburcu C. Petr V/ timp-lîndu-s<ă> C// 2 împărăției C// 3 polcurile celi împărătești C/ după împărătești ad. doaoșprăzece mii E, 12.000 de oaste G/ careli C// 4 șezilor C// 5 și era C, E, G, V/ lipsește mare G/ oștenilor C/ vreme de iarnă, în postul Crăciunului V// 6-18 lipsește și eșind... un ofițiar cap. Și E// 6 Petrburcu C// 7 trimis C// 8 împărat C/ după mare ad. la Moscu C, V// 9 împărătiesă C// 10 Decii C/ epitropii împărăției G// 11 lucrurili C/ inprotivă C/ casele ei G// 12 lipsește într-o noapte C, D, G, împărătești C// 13 împărătești C/ văzindu-o C// 15 rădicindu-o ca să le fie împărătiesă C, D, V 16 12// 15 C, D, 18 G, 16 V/ împărătiesă C/ Și au poroncit împărătiesa Elisavet de V/ Elisavet Petrovna G// 17 porțile cetății C/ lipsește și² G// 18 lipsește cap C, D//

sosind la porțile cetății, li-au și deșchis îndată ciei dinlăuntru. Și așa au mărșu pre la toți epitropii și i-au prinsu pre la gazdele lor.

Iar mergînd și la Menih și vrînd să-l prinză, au început 5 a să pune împotrivă; și pînă a-l prinde, au perit vreo cinci, șasie moscali. Și au perit și din oamenii lui Menih vreo cinci, șasie.

Și așa, prinzîndu-i pre toți epitropii, i-au închis într-un turnu de piatră.

10 Și sculîndu-să și împărătiesa Elisavet tot într-o acéiaș noapte cu toată oaste, au purces și au mărșu la curțile împărătești și au cuprinsu curțile de toate părțile și au prinsu cu taină vărțile, de n-au știut nimé nemică pînă ce au sosit la ușile curților împărătești. Decii nu s-au putut 15 apuca de nemică.

Și întrînd în curțile împărătești, împărătiesa Elisavet a doa zi au și trimis surguni pre împărătiesa Anna și pre bărbatul său Antonie Xsenje de Luțimburcu și pre copilul lor Ioan Antonieviciu la țara lor la Luțimburgu. Și așa 20 pornîndu-i, au început a trage clopotile și a slobozi pușcile celi mari și au început a zice în trîmbețe și a striga: „Vivat, vivat, vivat!” și a zice: „Întru mulți ani să trăiască împărătiesa Elisavet”.

1-23 lipsește E// 1 porți G/ lipsește cetății G/ li-au deșchis V/ cei C, D, V, 2 prins de pre la G, V// 4 Iar mergînd să prinză și Menih au început D/ după Menih ad. ce fusese feldmarșal V/, 5 inprotivă C// 8 prinzînd pre toți C, V, 9 lipsește de piatră G// 10 împărătiesa C/ Elisavet Petrovna G, lipsește V// 11 noapte C, D/ mărș pînă G// 12 împărătești C/ și iarăș li-au deșchis porțile cei dinlăuntru și au cuprins G/ după părțile ad. deșchizînd cei dinlăuntru C// 13 după taină ad toate C, D, G, V// 14 curților/casălor D, V/ împărătești C// 15 de nemică cei dinlăuntru C, G// 16 împărătești C/ împărătiesa C/ Elisavet Petrovna G/ după Elisavet ad. marginal și luund scaonul împărăției D// 17 lipsește a doa zi V/ au și trimis pre cetalaltă numită împărătiesă Anna și pre bărbatul iei Antonie Xsenje C/ lipsește surguni D, V/ împărătiesa/țesarevna G/ pre bărbatul ei, pre Antonie G// 18 său/iei D/ lipsește Xsenje de Luțimburcu V/ după Ioan ad. surguni D// 18-19 pre copilul lor Ioan, care <carele V> era numit <să fie împărat V> cînd va fi la vîrstă de optsprăzece ani să-l coroniască să fie împărat Moscului <lipsește să-l coroniască să fie împărat Moscului V> pre acēste i-au trimis surguni <lipsește surguni V> la țara lor la Luțimburgu C, V// 19 lipsește Antonieviciu D/ la țara lor la Luțimburgu// la Sibir G, lipsește D// 19-23 Și așa pornîndu-i au început a slobozi pușcile cele mari și a striga întru mulți ani să trăiască împărătiesa Elisavet Petrovna G, Și așa pornîndu-i au început a slobozi pușcile cele mari și a trage clopotele, rădicînd pre împărătiesa Elisavet ca să fiie împărătiesă Moscului. V// 20-23 pușcile cele mari și a striga: „Întru mulți ani să trăiască împărătiesa Elisavet Petrovna” C// 21-23 lipsește și au început a zice ... împărătiesa Elisavet”. D//

Deci împărătiasa Elisavet mergînd la biserică și coronindu-o să fiie împărătiasă Moscului, după ce au luat samoderjaviia, adică stăpînirea împărăției, au cinstit pre toți ofițiarii și pre toți slujitorii.

5 Lăsîndu acum cele streine, vom scrie iarăș a pămîntului Moldovii.

f. 426 13. Așijderea măriia-sa Costantin-vodă au mai socotit pre unii din ficiorii de boiari carii nu putea să încapă la boiariile și era / ficiori de boiari mari și de niamuri, și 10 începusea acum unii și a îmbătrîni și nu mai încăpea la boiariile, că de la o vreme încoace era tot unii, iar măriia-sa Costandin-vodă au socotit de au făcut dreptate și au început a-i boiari și pre aceia ce era căzuți din cînte.

14. Mai socotit-au măriia-sa Costantin-vodă pentru 15 școli de învățatură, de li-au mai întărit școalele cele elinești și cele slovenești. Așijderea au mai făcut școli de învățatură și lătimești și arăpești, și au dat știré tuturor mazililor în toată țara ca să-ș aducă copiii la învățatură la școală, ca să învețe orice limbă li-ar fi 20 voia, pentru ca să să afle oameni învățați și în pămîntul nostru al Moldovii, precum sînt și printr-alte țări și părți de loc. Iar dascălilor li să da plata din visteriia domn(i)ască.

Așijderea au dat poroncă la toată boiarimea să-ș 25 aducă scrisori ce or avea pe moșiile lor, să le scrie la condică, ca să să mai curme gîlcevele.

15. Socotit-au măriia-sa Costandin-vodă și pentru pîrcălăbiile de pre la tîrguri, avînd obicei pîrcălăbii de

luoa osăbit di cei doaozăci de bani, mai luoa și cite doao ocă de vin de bute de vin sau horilcă, orice feliu de băutură ar fi fost.

Și pîrcălăbii nu luoa numai aceli doao ocă, precum era 5 obiceiul, ce luoa nêște tidve mari cite de patru, cinci ocă, de jecuiă oamenii și neguțitorii, spărgîndu-le buțile. Iar măriia-sa Costandin-vodă au stricat acel obicei rău, să nu mai fiie, să nu mai ia pîrcălăbii tidve și oce de vin și de horilcă, ce numai să ia pîrcălăbiile drept pre obicei 10 cite doi potronici de car, iar mai mult să nu supere oamenii și neguțitorii.

f. 426^v 16. Așijderea toate mănăstirile li-au dat să fiie în sama mitropolitului și a episcopilor / pre la eparhiile lor, ca să le ia sama egumenilor și călugărilor, să nu le prăpădiască viniturile moșilor și a bucatelor ce or avea fără de ispravă, precum făcea mai înainte vrémie.

17. Făcut-au milă și întăritură la Patriiarhiia Alexandrii, de au închinat mănăstirea Hangul, ca să-i fiie cite di ceva agiutoriu, pentru că această mănăstire o au fost 20 închinat mai înainte vrémie răposatul părintele mării-sale, Nicolae-vodă. Și avînd patriiarhiia și hrisov, au socotit și măriia-sa Costantin-vodă de o au închinat iarăș la patriiarhiia ce mai sus s-au zis, la Alexandriia.

1-23 *lipse* E// 1 lua C/ *lipsește* osăbit ... luoa și D,V// 1 *după* bani *ad.* de car cu bute de vin, sau de horelcă, orice băutură ar fi fost. G//2 de bute de vin]din butea cu vinul V, *lipsește* D// 1-5 de bani de carul încărcat mai lua încă cite doao ocă ori ce ce-ar fi fost. Deci luoa și mai mult. Că din buțile cu vinul lua nêște tidve mari, cite de patru C//2-3 *lipsește* de vin... ar fi fost. G/ orice]ce D, sau ce V/ de băutură vrea fi, de bute cite doao ocă D// 4 lua D/ *ad. marginal* numai G/ *lipsește* precum era obiceiul D// 5 lua niște D// 6 *după* buțile *ad.* cu ce era, cu vin sau cu horilcă C// 7 *lipsește* măriia-sa C,D,G/ 8 *lipsește* să nu mai fiie C/ *lipsește* pîrcălăbii C,D,V// 9 *lipsește* pre obicei G//10 doi potronici]doaozăci de bani C,G,V//12 16]21 C, 20 D, 22 G, 23 V// 12-14 toate mănăstirile au poroncit mitropolitului ca să le ia sama tuturor egumenilor V// 12-16 pentru toati mănăstirile au dat poroncă mitropolitului și episcopilor pre la eparhiile lor ca să le ia sama egumenilor și călugărilor pentru viniturile mănăstirilor să nu le prăpădiască, ce să li să ia sama să să știe și viniturile ce sînt pre la mănăstiri și cheltuiala ce să va face pre la mănăstiri, puind și vechil pre dumnealui Aristarh vel-ban, ca să fie dinpreună cu mitropolitul și cu episcopii, să le ia sama C// 13 *după* lor *ad.* puind epitropi și pre unii din boiari D, și au pus și cite un boiariu epitrop G// 14 să]ca să V/ *lipsește* le D' 15 viniturile mănăstirilor ce vor avea D, viniturile ce or avea V// 17 17]22 C, 21 D, 23 G. 24 V// 18 de au închinat la Patriiarhiia Alexandrii mănăstirea V/ Alexandrii C/ să-i fie C, să fiie V/ mănăstire C// 20 înainte vrémie răposatul Nicolae-vodă, părintele mării]sali lui Costantin-vodă C/vrémie Nicolae voevod, tatăl lui Constantin voevod G/ vrémie răposatul D// 21 hrisov de la Nicolae voevod G/ 22 *lipsește* măriia-sa G/vodă de o au dat iarăș pre sama patriiarhiei ce mai sus s-au scris, a Alexandrii D// 23 zis]scris C,G,V/ a Alexandrii C, a Alexandrii V/

1-28 *lipse* E// 1 Deci]Iară C/ *ante* Iară 15 C/ Elisavet Petrovna G// 1-3 Iară înpărătiasa Elisavet Petrovna luound samoderjaviia V/ *lipsește* mergînd la biserică... Moscului D,G// 1-5 Iară înpărătiasa Elisavet Petrovna luound scaonul înpărătii(i), samoderjaviia, adică singură stăpînirea împărăției, au cinstit pre toți ofițiarii și pre toți slujitorii C// 2 după ce D// 3 adică singura stăpînitoare fiind împărăției D, adică singură stăpînire împărăției Moscului G// 4 și slujitorii împărăției G// 5 *ante* Lăsînd: 16 D/ *lipsește* acum G/ scrie C/ iarăși C/a]ale C// 7 13]17 C, 19 E,G, *lipsește* D/ *lipsește* măriia-sa C,D,G,]8 carii n-au fost putut G//9 boerie C//10 *după* unii *ad.* dintre dinșii G/ îmbătrîni C/ și la boiarii nu mai încăpea V, *lipsește* C,D/ nu mai putea să încapă G// 11 *lipsește* măriia-sa D,G// 13 boeri C// 14 14]18 C, 17 D, 20 G, V/ *lipsește* măriia-sa G// 15 școale C/ școaleli C// 16 elinești și școalele V/ școale C// 17 *lipsește* și¹ C/ arăpești]turcești V, arăpești, turcești C// 19 școale C// 20 *lipsește* învățați C// 21 printr-alte C// 22 locu C/ Iară D/ domniască C// 24 *ante* Așijderea: 19 C, 18 D, 21 V/ boerimea C// 25 vor avea C,D/ scrie C// 27 15]20 C, 19 D, 21 G, 22 V/ măriie-sa V, *lipsește* C,D,G//

18. Iară în zilele mării<i>-sali, lui Costantin-vodă, vinit-au și prefericitul părinte chirio-chir Parthenie, patriiarhul al Sfintei Cetăți a Ierusalimului și a toată Palestina. Și priimindu-l măriia-sa Costantin-vodă cu bine, și osăbit de milă ce au făcut măriia-sa de au dat și au întărit Sfântul Mormint a Domnului nostru Iisus Hristos, au închinat și acēste patru mănăstiri, anumé Tazlăul, Cașenul și Soveje și Pobrata. Care dentru acēste mănăstiri, Tazlăul, Cașenul și Pobrata mai fusēsie închinat și mai înainte vrēmie la Sfântul Mormint; și la vrēme de nepacē li-au fost dat de bunăvoie patriiarhul de Ierusalim iarăș pre sama călugărilor moldovēni.

Iar așezindu-să pacea și fiind mănăstirile cîte cu ceva vinit, au socotit măriia-sa că iaste lucru cu cale să fie închinat mănăstirile iarăș la Sfântul Mormint a Domnului nostru Iisus Hristos, să să ajutoreze și să să întăriască Sfântul Mormint, carele iaste de folosul mîntuirii a toată ms. 254, creștinătatea. //

f. 413^v 24. Iară în anul 7251 (= 1743), în luna lui iulie în 20 șase zile, vinit-au și lui Costantin-vodă veste de mazilie.

1-20 *lipesc* E; 1 18]23 C, 22 D, 24 G, 25 V/ zileli C/ *lipsește* mării<i>-sali G/ *lipsește* lui V/ 2 venit-au C/ 2-3 preosfințitul patriiarh chirio, chir Parthenie a Sfintei Cetăți G/ chiriu C/ 3 Sf<i>-ntei C/a]al C/ 4 *lipsește* măriia-sa G/ 5 *lipsește* măriia-sa G/ 6 Sf<i>-ntul C/ 7 *lipsește* acēste C,D/ patru]sfinte G/ 8 *lipsește* și¹ G,V/ *după* Pobrata ad. Așijderea și Bistrița tot Costantin voevod o au închinat în domniia dintii G/ dintru C, *lipsește* V/ 9 *lipsește* Tazlăul, Cașenul și Pobrata V/ Bistrița, Tazlăul și Pobrata au fost mai închinat și mai înainte vrēme de mitropolitul chirio, chir Dosiftei a Moldoviei la Sfântul Mormint G/ 10 vrēmie¹ C/ Sf<i>-ntul C/ vrēmie² C/ nepace C/ 11 dat]lăsat D/ 11-12 li-au fost lăsat și li-au dat de bunăvoie patriiarhul de Ierusalim pre sama mitropolitului Moldaviei și a călugărilor moldovēni G/ de nepacē au fost rămas iară pre sama călugărilor moldovēni V/ 11 *lipsește* patriiarhul de Ierusalim iarăș C/ *lipsește* iarăș D/ 13 mănăstirile C/ 13-14 *lipsește* și fiind mănăstirile cîte cu ceva vinit V/ 14 măriia-sa Costantin-vodă C, D,V/ Costantin voevod G/ *lipsește* lucru V/ 15 mănăstirile] acēste mănăstiri C, *lipsește* V/ Sf<i>-ntul C/ 16 *lipsește* nostru G/ *după* Hristos ad. carele iaste de folosul mîntuirii a toată creștinătatea, ca C/ să să ajutoreze C/ 16-17 *lipsește* să să ajutoreze... Sfântul Mormint V/ Sf<i>-ntul C/ 17-18 *lipsește* carele iaste... creștinătatea. C/ ad. marginal mîntuirii G/ 18 *după* creștinătatea ad. Sint și alte multe bunătăți ale mării-sale, cu carele au înfrumusețat patriia, pămîntul Moldovii D, ad. Sint și alte multe bunătăți ale lui Costantin voevod, cu carele au înfrumusețat patriia, pămîntul Moldaviei, cu giudecăți drepte și cu obiceiuri bune, creștinești. Și fieștecăruia îi era cu bună dreptate, după cinste și după vrednicia sa G/ ad. Și cu alte multe bunătăți au înfrum<u>șătat măriia-sa Costantin-vodă patriia, pămîntul Moldovii, cu obiceiuri bune, de care vom dzice. Că judecățile mării-sali era acēlia și fieștecăruia era cu bună dreptate, după cinstea și după vrednicia sa V/ 19-20 *lipesc* D/ 19 24]26 G, 27 V/ Iară cind au fost în anul G, V/ 20 venit-au veste și lui Costantin voevod de mazilie G/ venit-au și mării-sali V/ *lipsește* lui Costantin-vodă V/

Că timplindu-s<ă> la Țarigrad de au luat domniia Ion-vodă Mavrocordat, frate lui Costantin Mavrocordat, triimis-au omul mării-sali aici la Iași, la boiari, cu cărți, puindu caimacami pre dumnealui Sandul Sturzea vel 5 logofăt și pre dumnealui Costache Razul vel-vornic. Iar prest<e> doao săptămîni sosit-au și turcul capegi-bașia, și cetind fermanul iulie în doaozăci de zile și odihnindus-<ă> măriia-sa Costantin-vodă încă zece zile, și grijindu-l bine cu de toate cēle ce i-au trebuit la purces, și pre la toate f. 414 10 conacele, purces-au în zi întîi / a lui avgust. Și au mărșu la Poartă, la Țarigrad, cu cinste și, neplinind anul mazil, au luat iarăș domniia Țării Muntenestei. Iar aici, la noi, în Moldova, au vinit domnu măriia-sa Ion-vodă Mavrocordat. //

1-14 *lipesc* D,E/ 1 *după* domniia ad. măriia-sa V/ 2 *lipsește* Mavrocordat V, *lipsește* frate lui Costantin Mavrocordat V/ Mavrocordat] voevod G/ 3 mării-sali]său G, 3 la¹ in G/ 4 *lipsește* dumnealui G/ *lipsește* vel G/ 5 și pre vornicul Costachi Razul G/ 6 Iară preste cinsprăzece zile V/ capegi-bașe turcul G/ *lipsește* capegi-bașia V/ 7 *după* fermanul ad. cel de mazilie G/ 8 *lipsește* măriia-sa G/ *lipsește* Costantin-vodă V/ *după* bine ad. ca pre un domn G/ 9 *lipsește* la purces și G, V/ 11 *lipsește* la Poartă G/ *lipsește* cu cinste V/ 13-14 au vinit fratele mării<i>-sale lui Costantin-vodă domn, măriia-sa Ion-vodă. V/ 13 *lipsește* măriia-sa G/ *după* Mavrocordat ad. fratele lui Costantin voevoda Mavrocordat G/

GLOSAR

A

acđtare — oarecare, deosebit, cit de cit.

aclaz vezi *atlaz*.

acmu — acum.

acolisi (*a*) — a urmări pe cineva, a se lega de cineva.

addoşag = *adaos* — dare în plus, impozit suplimentar.

adeveri (*a*) — a făgădui, a promite, a se încredinţa.

afendi vezi *efendi*.

agă — ofiţer superior în armata turcească; rang boieresc în Țările Române.

agiunge (*a se*) — a se înţelege cu cineva, a cădea la învoială.

agırlıc — bagaj.

agonisită — avere, ciştig, folos.

ai — ani.

alai-bei — ofiţer turc, comandant de regiment sau escadron.

alector, elector — unul din cei şapte principii care alegeau pe împăratul german.

alege (*a*) — a hotărî.

aman — îndurare, iertare.

amesteca (*a*) — a vorbi de rău, a unelti, a implica pe cineva într-o situaţie.

amestecat — încurcat, nelămurit.

aprinde; *a-şi ~ rogojini în cap* — manieră de a atrage atenţia sultanilor, la trecerea lor prin Constantinopol, asupra unei nemulţumiri sau nedreptăţi;

a-şi ~ poalele — a fi cuprins de mari turburări sau griji.

aprod — slujbaş mărunţ de curte, însărcinat cu transmiterea unor porunci sau cu executarea unor pedepse.

apţică — farmacie.

apuca (*a se*) — a promite solemn, a se angaja sub jurământ.

arbănaş — albanez.

aret — pază, apărare.

armaş — dregător însărcinat cu aplicarea pedepselor, inclusiv a celor capitale.

arz, arzaun — memoriu adresat Porţii Otomane de către domn sau boieri.

aşăza, aşeza (*a se*) — a se învoi, a se înţelege asupra unei chestiuni, a se împăca.

aşeş — întocmai, chiar aşa.

aşezămint — învoială, înţelegere, acord.

aşezătoriu — om cu locuinţă stabilă, statornic.

ataman — căpitan de cazaci, comandant de detaşament la cazaci.

atlaz — ţesătură de mătase.

au — sau.

bairam, baraia — sărbătoare mahomedană ce încheie postul mare al ramadanului.
balgi-başa — însărcinatul Porţii Otomane cu stringerea mierii şi a cerii necesare palatului împărătesc.
balemez, balimes — tun de mari proporţii, de mare calibru.
baljiu — negustor turc de miere şi ceară.
ban — rang mare boieresc. În Moldova, introdus în nomenclatura rangurilor abia în 1705, n-a avut o funcţie precisă. Locul său era între spătar şi paharnic.
banii steagului — impozit perceput pentru acoperirea cheltuielilor de instalare în scaun a unui domn.
baraiamlîc, bariamlîc — dar făcut de domnii Țărilor Române sultanilor şi înalţilor dregători turci cu prilejul bairamului.
basnă — poveste, născocire, scornitură.
băcălie — produse alimentare şi fructe din ţările calde.
bănat — regret, părere de rău, necaz.
becisniceşte — încet, ca un om neputincios.
bei — prinţ, guvernator de provincie sau insulă la turci; titlu dat de turci domnilor Țărilor Române.
beilie — muncă gratuită pentru stăpînire, nevoie, trebuinţă.
beizadea — fecior de domn.
bejeni (a se) — a se refugia, a părăsi locul de baştină din faţa invaziilor duşmane.
belacoasă — ţesătură scumpă de mătase.
beteji (a se) — a se lovi, a se deteriora.
bezaconic — nelegiuit, spurcat.
bişug — belşug.
biv — fost.
blem — haidem!, să mergem!, să umblăm!
bold — lemn ascuţit care indica virful unui cort.
bosnean — bosniac, locuitor din Bosnia.
bostangiu — infanterist din garda sultanului.
boteă — trăsură mică, închisă.
bragadir, bregadir = *brigadir* — general cu o stea, comandant al unei brigăzi.
breslaş — membru al unei asociaţii de lucrători sau de negustori.
bucate — grîne, alimente, provizii.
budd — dugheană, prăvălioară.
bugigean — tătar din Bugeac.
bulucbaş — comandantul unui grup de o sută de soldaţi, de obicei din garda domnească; *başbulucbaşul* era şeful comandanţilor de bulucuri, de sutaşi.
burzului (a se) — a se agita, a se răscula, a se întărita.
busrman — musulman.
butuc — instrument de tortură din lemn, prevăzut cu găuri în care se băgau mîinile, picioarele şi gîtul celui arestat.

cabanişă — mantie de ceremonie a domnilor români îmblănită cu samur şi cusută cu fireturi.
cadeu = *cadîu* — judecător turc.
cadie — judecătorie (instituţia ca atare).

caftan — haină de culoare albă, cusută cu fir de aur cu care erau îmbrăcaţi domnii la numirea în scaun şi marii boieri la numirea în dregătorii.
cahpol — puşlama, secătură.
caimacam — locţiitor de domn, numit de turci sau lăsat de voievod în absenţa sa.
caius — laţ, arcan.
calabalîc — zarvă, tulburare, forfotă.
calaor = *calaur* — pază, patrulă, gardă, strajă.
cale (pe, cu) — cum se cuvine, pe drept.
calga — moştenitorul tronului la tătarii din Crimeea.
calmîş = *calmuc* — trib asiatic aşezat în jurul Mării Caspice.
calo — călău.
cambară vezi combară.
canavaţă — ţesătură rară, adesea de mătase.
cap — conducător.
capegi-baş — mai-marele capegiilor, utilizat adesea de Poarta Otomană la instalarea sau demiterea domnilor Țărilor Române.
capegiar-chihae — mai-marele peste porţile seraiului.
capegiu — portar al seraiului, adesea cu atribuţii de curier special.
capichehaie — trimisul domnilor români la Constantinopol, care le reprezenta interesele şi-i informa asupra trecerii pe care aceştia o aveau (sau n-o mai aveau) la Poartă.
caplan-paşa — comandant al caplanilor, oaste de infanterie turcă ce purta turbane din piele de tîgru.
cartîd — trăsură mare, închisă, folosită de domni sau marii boieri.
casap-başa — şeful aprovizionării armatei turceşti cu carne.
catîrgă — galeră, corabie mare.
cataroi — dambă, apoplexie.
catastih — condică de socoteli, act.
cavalerie — decoraţie, ordin.
cazascher — funcţie judecătorească înaltă la turci.
cazilbaş — persan.
caznă — tortură.
câlca (a) — a ataca, a nimici.
câmără — trăsură închisă de dimensiuni mici pentru transportul banilor sau al mărfurilor grele.
câmăraş de ocnă — boiernaş însărcinat cu administrarea ocnelor de sare. Funcţia era retribuită.
căminar — boiernaş însărcinat cu stringerea impozitului pe băuturi.
căpitan-paşa — amiral, comandant de flotă în armata turcă.
căsar — om gospodar, bărbat înşurat.
căuta (a-i) — a încerca, a se apuca de, a se impune atenţiei cuiva.
cealmă — turban.
ceambur, ceambul — detaşament de pradă, mai ales tătăresc, trimis în Țările Române.
ceauş — curier turc, paznic.
cehdi, cehei (a) — a necăji, a sîcii.
ceir — imaş pentru cai, loc neîngrădit, cu iarbă, unde se creşteau caii.
celednic — argat, slugă, servitor.
ceteală — învăţătură de carte, erudiţie.
celui (a) — a prinde capul osînditului într-un instrument de tortură, ceatlăul.
chervăsărie — vamă turcească în Țările Române.
chesăgiu — pungaş, hoţ de buzunare.
chihaia — administrator, intendent, la turci, pe lângă marii demnitari.

chilă — măsură pentru cereale; o chilă varia între 430 și 679 litri.
chindie — partea zilei înainte de apusul soarelui.
chir — domnul. Titlu atribuit de obicei mitropoliților și episcopilor Țărilor Române.
chirigiu — căruțaș plătit, care transporta mărfuri sau oameni.
chirio-chir — domnul-domn.
chitai — chinez.
chiurci-bașa — mai marele blănarilor la Constantinopol.
chizăș — chezaș, om care răspunde bănește sau moralmente pentru altul.
cifed vezi *șved*.
cifert vezi *șfert*.
cilibiu — rafinat, distins, nobil.
cineș — fiecare, fiecine.
cimie — porțelan, faianță.
cinsteș — falnic, impunător, arătos.
ciohodar — slujbaș mărunț la curtea domnească (valet), ce avea grijă de încălțăminte domnului. Șeful acestora, baș ciohodarul, executa și poruncile domnului privind arestarea și încarcerarea boierilor.
ciortă (a se) — a se certa, a se sfădi.
cislui (a) — a stabili impozite pe categorii sociale, sau pe indivizi.
ciudă (a se) — a-i fi ciudă cuiva, a fi contrariat, a fi nemulțumit.
civert vezi *șfert*.
cîrcimărit — impozit pe cîrciumi.
cîslă — așezare tătărească, sat tătăresc.
cîzlar-aga — mai marele eunucilor.
clăti (a se) — a se mișca, a se urni, a se ridica.
clevețe, clevetiri — bîrfiri, ponegriri.
cliros — clér, tagma bisericească.
clucer — mare boier, care avea în grijă aprovizionarea curților domnești.
cochii-vechi — mezat, licitație.
cocon — fecior.
colac — gratificare, laudă.
colegat, colegatur — aliat.
combară, cumbară — obuz, bombă.
comis — mare boier, care avea în grijă grajdurile domnești.
comisar — trimis, împuternicit. La ruși, în armata lui Petru cel Mare, în înțele de contabil.
conac — loc de popas, găzduire.
contăș — haină lungă, îmblănită, îmbrăcată la ceremonii de domni și boieri.
cornărit — impozit pe vitele mari.
coroni (a) — a încorona.
coș — tabără.
crăie — regat.
croșnă — povară purtată cu spatele.
cruntă (a se) — a se păta, a se murdări.
cuhnie — căruță, trăsură închisă.
culuc — garnizoană, gardă, pază.
cumuci — locuitori de limbă turcă din Caucaz.
cunițe — impozit pe vitele destinate exportului, sau aduse la pășunat în Moldova.
cupar — boier de rang inferior, însărcinat să toarne vin la masa domnească.
curătură — teren defrișat în vederea cultivării cu grâu sau porumb.

curăți (a se) — a scăpa de cineva.
curuț — ostaș din armata lui Francisc Rákóczi al II-lea (1703—1711), ridicată împotriva habsburgilor pentru eliberarea Ungariei de sub austrieci.

D

dajde — dare, impozit, bir.
dărăban — ostaș pedestru, plătit.
dăscălie — știință de carte.
dedinsu (cu) — mai ales.
deli — nebun.
deodată — deocamdată.
desetină — zeciuială, impozit în natură plătit mai ales pentru stupi și porci, din-
 du-se a zecea parte din producție.
despre — din partea.
dezbate (a) — a lua înapoi o suprafață de pământ, după o prealabilă cercetare.
diată — testament.
diregătorie — slujbă, funcție oficială.
divan — sfatul marilor boieri, judecată, discuție.
dîrvală — muncă brută.
dni — zile.
domnișor — pretendent la tron.
donț — locuitor din regiunea Donului, cazac de la apa Donului.
dova — slujbă religioasă la mohamedani.
dragun, drăgan = *dragon* — ostaș cavalerist.
dropică — hidropizie, acumulare de lichid în cavitatea abdominală.
dub frenjit — sifilis (?)
duium — pradă, rob.
dvor — gospodăria unui iobag rus, inclusiv membrii familiei.
dvoreală — administrare, gospodărirea țării.

E

efendi — formulă de politețe ce întovărășește un nume propriu; om învățat.
eiți — cazaci de pe riul Iaic din Ural.
el-aga — dregător tătar din Bugeac, însărcinat cu strângerea birului de la locui-
 torii litoralului; agaua țărmurilor, a litoralului.
eparhie — teritoriul administrativ-bisericesc al unei episcopii.
epaș — hoț de cai.
epitrop — tutore, mandatar.
erbărie — depozit de praf de pușcă.
ezi (a) — a curăți, a extinde iazuri.

F

farfurie — porțelan, faianță.
farmutale — discuții.
față — persoană.

fânină — fâină.
făfărie — fățărnice, ipocrizie.
fedeleș — butoiaș.
felegean — ceașcă turcească de cafea, fără toartă.
felt, fert marșalic — feldmareșal, cel mai înalt grad militar.
ferecat — îmbrăcat, împodobit cu aur sau argint.
feredeu — baie.
ferman vezi *firman*.
fier — lanț (*a pune în fieră* = a pune în lanțuri).
fin — locuitor de la Golful Finic.
fire (de) — mîndru.
firman — act de numire sau mazilire dat de sultani domnilor Țărilor Române.
frînc — locuitor din țările romanice (Italia, Franța, Spania).
fum — casă, familie, gospodărie.
fumărit — impozit pe locuințe, pe case.
fur — tilhar.
fura (a se) — a se strecura, a se furișa.
fuzie — armă cu patul de lemn și țeava lungă.

G

galben — monedă veche de aur care a circulat și în Țările Române.
galion — vas de război.
găta (a se) — a se pregăti; a se găti.
geabhană — muniții, proiectile.
geambaș — neguțător de cai, om necinstit.
geamie — moschee, casă de rugăciune la musulmani.
ghiaur — nume dat de turci creștinilor; necredincios, trădător față de Poartă.
giupîneasă vezi *jupîneasă*.
giurătoriu vezi *jurător*.
giurui (a) vezi *a jurui*.
gîlcevi (a) — a murmura, a vocifera, a se opune.
gligan — mistreț; om masiv, prost și leneș.
gloată — mulțime, pedestrime.
gonaș — călăreț ușor care urmărea și hărțuia dușmanul în retragere.
gospod — domnesc, care aparține statului.
goștină — impozit pe oi și pe porci.
gramatic — copist, diac de cancelarie, secretar.
grănitar — grenadir, aruncător de grenade.
greime — grosul armatei.
greu — necaz, povară.
griji (a) — a întări în vederea apărării, a înmormînta respectînd toate obiceiurile, a construi.
grijit — îngrijorat.
gropniță — cavou, criptă.
gros — închișoare pentru poporul de rînd.
gubernat — guvernator.

H

hagimesc — oriental, persan.
haini (a se) — a trăda, a se răzvrăti.
hainlic — hainire, trădare.
hamger — pumnal mare, încovoiat, purtat la briu.
han — capul statului tătăresc din Crimeea.
harariu — pînză groasă din care se făceau sacii, sau coviltirele pentru căruțe.
harmată — armament.
hatman — șef militar, boier mare, comandantul armatei.
hatman coronie (la polonezi) — hatman al coroanei, unul din cei doi mari comandanți militari.
hatman polnie (la polonezi) — hatman de cîmp, feldmareșal.
hatman vilchi litovschi (la polonezi) — marele hatman al Lituaniei.
havale — contribuții în natură date Porții de Țările Române.
haznă — tezaurul statului, sumă importantă de bani transportată în lăzi.
hăznătar — vistiernic.
hăldăvi (a) — a scăpa, a trăi în voie.
hămei (a) — a deruta, a buimăci, a năuci.
hămnisit — flămînzit, lihnit.
hănie — domnie (la tătari).
hărăf — soldat de luptă individuală, sau în mici grupări, folosiți pentru hărțuirea inamicului.
hătmănie — rangul de hatman.
hendichiu — șanț de apărare, tranșee, întăritură.
hiastru — fiu vitreg.
hiclean — viclean, trădător.
hier vezi *fier*.
hirotonisi (a) — a rîndui preot, episcop sau alt grad bisericesc.
hitcă (a) — a hăitui, a fugări.
hînsar — soldat de unitate auxiliară.
hirtie — foaie de impunere personală (impunere fiscală).
hoge — preot musulman.
holercă vezi *horilcă*.
hora — absida unei biserici; naosul; aici cu înțeles de catapeteasmă.
horilcă — rachiu din fructe.
horodovii (cazaci) — ostași bine organizați, în regimente de oaste statornică, cu comandant propriu.
hotărî (a) — a hotărînici, a stabili hotarul.
hotnog — ofițer ce avea comanda unui grup de o sută de soldați.
hnut — cnut, bici.
husar — călăraș.

I

ialoviță — vacă grasă; impozit plătit Porții în vaci grase.
iaspis — piatră semiprețioasă, de diverse culori.
ienicer — soldat de infanterie din garda sultanului.
ienicercă — pușcă de ienicer.
iepaș vezi *epaș*.
ierbărie vezi *erbărie*.

igumen, egumen — superiorul unei mănăstiri.
imbrohor — demnitar la curtea sultanilor, intendent al grajdurilor împărătești.
iordan — slujba de la Bobotează.
iscoadă — soldat de recunoaștere, spion.
Ispas — sărbătoarea înălțării la cer, la 40 de zile după Paști.
ispisoc — document emis de cancelaria domnească prin care se dădeau sau se confirmau anumite proprietăți.
ispravnic — slujbaş domnesc la ținuturi, avînd funcții administrative.
istov — sfîrșit, termenul unei dări; *de istov* — cu totul.
istovi (a) — a termina.
izbașe — secretar domnesc, care rezolva corespondența oficială de mai mică importanță.
izgon — unitate militară redusă numericeste, folosită la manevre de hărțuială.
iznoavă (de) — din nou.
izvod — listă, condică de socoteli.
izvodi (a) — a copia, a traduce.

I

îmă — mamă.
îmbe — amîndouă.
îmbunătăuri — făgăduieli, lingușiri.
împărădche (a se) — a se dezbină, a se învrăjbi, a se dușmăni.
împreona (a se) — a se întîlni.
închina (a) — a dărui ceva, cuiva, cu smerenie.
încrop vezi uncrop.
îndărăpăta (a) — a se retrage.
îndrepta (a se) — a se dezvinovăți, a se justifica.
îndura (a se) — a se face aspru, a nu cunoaște mila.
îngloli (a se) — a se aduna, a se strînge, a crește.
înspăimat — înspăimîntat.
întemeia (a se) — a se întări, a se consolida.
întuneric — milion.
întrepa (a) — a trage în țeapă.
învăluitură — neajuns, supărare.
învoi (a se) — a se înțelege, a fi solidar.

J

jac — jaf.
jalobă — jalbă, necaz, suferință.
jalovanie — leafă.
jăcui (a) — a jefui.
jăriște, jariște — vatră arsă de jar, loc pustiit de foc.
jelui (a) — a reclama, a învinui.
jîcnicer, jîtnicer — boiernaș, supraveghetorul magaziiilor cu grîne aparținînd domnului.
jîimîr — soldat lefegiu! a polonezi, mercenar.
județ — judecată, proces.

jupîneasă — soție de boier, boieroaică.
jurător — martor într-un proces, supus jurămîntului.
jurui (a) — a promite, a făgădui în mod solemn.

L

lacumît — guvernator (la tătari).
ladan — un fel de stofă.
lagum — mină; instalația subterană pentru montarea minei.
lascav — blînd, prietenos, glumeț.
laz — negustor din Trapezunt (Asia Mică), ce făcea comerț în Țările Române.
lăduncă — bidon lat.
leah, leav — polonez.
lefeciu, lefegiu — soldat cu plată, mercenar.
left — medalion, pandantiv.
legat — fermecat, vrăjit.
leșesc — polonez.
levent — locuitor al Levantului, marinar turc originar din Orientul Apropiat sau Grecia.
libovnic — prietenos, iubitor.
limbă — spion, informator; *a lua ~*, a lua prizonier pentru a obține informații despre mișcarea trupelor adverse.
lin — liniște, calm.
lipcan — tătar din regiunea Hotinului.
luter — luteran.
logofăt — mare boier, locțiitorul domnului la conducerea Divanului; redacta actele oficiale ale cancelariei domnești, pe care le contrasemna.
loitră — scară.
lovi (a) — a ataca.
lua (de grumazi) — a face prizonier.

M

mađem — mină de aur, sursă de îmbogățire.
maine — mai înainte.
mađă — căruță de transportat pește
mansiș — dregătorie, slujbă.
marginie — graniță, frontieră.
mascur — porc.
maștihă — mamă vitregă.
mazil — domn scos din domnie, boier fără funcție administrativă.
măcat — cuvertură subțire, pled.
măraz — necaz, supărare.
mecet — geamie de mici dimensiuni, capelă turcească.
med, mied — băutură făcută din miere fermentată.
medelnicer — boiernaș însărcinat să toarne apă domnului pe mîini cînd se așeza la masă.
mediaturi — mediatori, mijlocitori.
megieș — vecin.

mereu; *pod* ~ — pod stătător.
mestei — ciorapi orientali de piele fină peste care se încălțau papucii.
meterez — întăritură militară făcută dintr-un șanț și un val de pământ.
mezil — poștă cu cai ce servea la transportarea curierilor și a demnitarilor cu însărcinări speciale.
mierjă — măsură de capacitate pentru cereale, avind în jur de 50 kg.
mistui (a) — a ascunde.
mitarnic — luător de mită, coruptibil, venal.
mineca (a se) — a se scula devreme.
mîntui (a se) — a se descotorosi, a scăpa de cineva.
mîrzac — căpetenie tătărească.
molitvă — rugăciune sau slujbă făcută de preot la diferite împrejurări.
mortasi pie — venit domnesc realizat de la negustori pe vinzarea mărfurilor.
moschicesc — rusec.
moșan — localnic, părtaș la moșie.
mucarē — bir plătit Porții la confirmarea domnilor în scaun; Neculce atribuie însă această denumire unui bir impus de Grigore Ghica preoților.
muftiu — superiorul religiei mahomedane la turci.
mulă — preot mahomedan.
muncă — tortură, caznă.
munci (a) — a tortura, a căzni.
musai p — sfetnic intim al unui domn, al sultanului.

N

nafacă — leafă, cheltuială de întreținere.
năpaste — învinuire fără temei, dare (bir) excepțională și apăsătoare la care erau impuse păturile de jos.
năselnic — brutal, crud.
negrijit — nepregătit.
neguși (a) — a negustori, a face comerț.
nemesnic — locuitor.
nemiș — boier fără funcție administrativă.
nepărdăsit — neîncetat.
nepricestuit — neimpărtășit, necuminecat.
nescai, nescariva — oarecare, niscaiva.
nestădător — nestatornic.
netocma — necum, cu atit mai puțin, cu toate că.
nevoitor — care își dă silința.
ni ... ni — cînd ... cînd.
noajă — haită.
nohai — trib de tătari nomazi din nordul Mării Negre.

O

oarece — puțin, întrucîtva, într-o măsură oarecare.
obadă — cătușă confecționată din două bucăți de lemn alăturate, prevăzute cu găuri în care se băgau miinile sau picioarele celor arestați.
oblici (a) — a simți, a bănuî, a descoperi.
oborî (a) — a doborî.

oboroc — rație de alimente dată cuiva, tain.
obuz — tabără militară, lagăr, coloană militară în mișcare.
ocă — unitate de măsură a greutateilor, variind în jurul a 1250 gr.
ocaz vezi ucaz.
ocină — pămînt moștenit și stăpînit din moși-strămoși.
ocof — șanț de apărare în timpul luptelor.
odor — bijuterie.
olac — curier; *cai de* ~ — cai de poștă; *de* ~ — repede.
olat — ținutul din jurul unui oraș sau cetate.
olecăi (a se) — a se văicări, a se văita, a se plînge.
omenești — care aparțin oamenilor de rînd.
omilenic — omenos, binevoitor.
omor — epidemie.
ordă, ordie — oaste turcească sau tătărească.
orindui (a) — a trimite, a organiza.
orinduială — dare, impozit, ordine de luptă.
ori — monedă divizionară valorînd o pătrime dintr-un leu.
osebi — aparte, afară de, pe lîngă.
osîndă — blestem.
ostrov — insulă.
oști (a) — a se lupta.
otac — lagăr, tabără.
oturac — popas mai lung în timpul unui marș.

P

paharnic — mare boier, avea în sarcină umplerea paharului domnesc și gustarea conținutului.
palancă — întăritură militară făcută din trunchiuri de copaci sau din pari înfipti în pămînt.
paracis — imn, suită de cîntări către Maica Domnului. Capelă.
pas (să ți-o plătească) — du-te să ți-o plătească.
pașalic — provincie turcească întinsă, administrată de un pașă.
pașă — rang militar și administrativ la turci, egal generalului.
paște (în expresia *a paște prilejul*) — a aștepta, a pîndi (prilejul).
părcan — întăritură militară făcută din birne și scînduri.
părcin — mei.
păscui (a) — a sărbători Paștele.
pătașcă — targă.
pecete — hirtie stampilată, cu suma impozabilă a fiecărui țăran.
pelivan — măscărici, saltimbanc.
perifan — vestit, cunoscut.
pilă vezi chilă.
pisar coronie — secretar al regelui Poloniei.
pistreală — distanță cît aruncătura unei săgeți.
pitrop vezi epitrop.
pizmătar — invidios, pizmaș.
piine, pîne — grîne, cereale.
pîrcălab — dregător ales din mica boierime sau din mazili, avind în grija sa administrarea financiară, judecătorească și militară a unei cetăți și a regiunii înconjurătoare.
plahie, plavie — bucăți de țărîm, cu lemne și crengi, purtate de apele curgătoare.

plean — pradă de război.
pobedi (a) — a birui, a învinge.
podan — supus, vasal.
podghiaz, poghiaz — incursiune de pradă.
podvoadă — transport gratuit cu căruța făcut de țărani în folosul domnilor sau al turcilor.
pofală, pohvală — fast, pompă.
pogondărit — impozit pe vița de vie.
pohod — marș.
poiedea — grosul unei armate.
pol — jumătate.
polc — unitate militară, regiment.
polcovnic — colonel.
polimari — cerdac.
politici (a) — a aranja lucrurile.
politie — manifestare cuviincioasă.
pomăzanic — reprezentant; investit, uns.
pont — articol, punct.
popreală — opreală, detențiune.
porucinic — ofițer de grad inferior în armata rusă; locotenent.
postelnic — mare boier, răspunzător de ceremonialul curții domnești.
postrig — origine, poziție socială.
potronic — monedă divizionară de origine poloneză, cu valoare variabilă.
povodnic — cal de paradă.
pozvol — dezlegare, permisiune, voie.
prag — cascadă, cataractă.
pravilă — lege, dispoziție.
prepeleac — stîlp înfipt în pămînt în care se băteau cuie groase de lemn și care slujea, după caz, la escaladări de ziduri sau ca spînzurătoare.
prepus — bănuială, suspiciune.
prici (a se) — a se certa, a discuta în contradictoriu.
pricistui (a se) — a se cumineca.
prisăcărit — impozit pe stupi.
prisne — curat, neamestecat.
privant — proviant, provizii pentru soldați.
probozi (a) — a certa, a ocări.
proci (i ~) — și așa mai departe, și altele.
prost — simplu.
protivi (a se) — a se lua după cineva, a se lăsa influențat.
puhă — vină de bou.
puiurdi (a) — a buiurdi, a da ordin, a dispune.
pușcă — tun.
puștiu — iubit.
putincios — în stare, capabil.

R

rachierifă — circiumăreasă, vinzătoare de rachiu.
raft — harnașament de paradă pentru cai.
raia — ținut cu populație creștină stăpînit de turci.
rădica (a) — a ușura, a desființa.
rădvan — trăsură mare, închisă.

rămas — vinovat, condamnat.
rântuna (a se) — a se rostogoli, a se prelinge.
răsări (a se) — a se rătăci, a se pierde.
răsură — venit, plata slujbașilor.
rătui (a) — a scăpa, a degaja, a susține la război.
războli (a se) — a se îmbolnăvi.
răzbun — bună pace, liniște.
răzident, rezident — reprezentant.
recipospolita — suită, curte, parlament (la polonezi).
reimentar — comandant de regiment.
reiz-efendi — ministrul afacerilor străine la turci.
rohmiștru — ofițer de cavalerie la polonezi; căpitan.
rugă — loc de închinăciune, mănăstire.
rumiță, ruptă — impozit personal, stabilit de vistieria țării.
rusfeturi, rufeturi — corporații, bresle.

S

sacă — butoi așezat pe o căruță, de obicei cu două roți, cu care se căra apă.
sacaluș — tun de dimensiuni mici.
saivan — cort deschis, adăpost.
salt — singur, fără însoțitori.
samiș — care ține seama, socoteala; atent.
samoderjavia — puterea, conducerea.
sarage — soldat de strinsură, călare.
sarai — palat.
sarascher — comandant de armată la turci.
satarale — impozit excepțional, perceput abuziv.
săcriu — ladă.
săim vezi seim.
sălihtar vezi silehtar.
săliște — vatra satului; locul unui sat părăsit.
sărdar vezi serdar.
scădere — pierdere.
scăpat — scăpătat, sărăcit.
schimi-aga — demnitar turc însărcinat cu instalarea domnilor.
sconcenie — sfîrșit, soroc, moarte.
scopos — scop, intenție, tratament.
scutelnic — om scutit de impozite către domnie, în folosul unui boier sau mănăstire.
seim — dietă, parlament (la polonezi).
seimeni, siimeni — mercenari, ce formau garda domnului.
serdar — boier de rang mijlociu avînd atribuții administrative și militare la gra-niță.
sfed vezi șved.
sfeti, sveti — sfîntul.
silehtar — demnitar turc însărcinat cu protocolul curții sultanului; mareșalul palatului.
simcelat — ascuțit.
sin, sîn — fiu.
sindighiștru — soldat turc.

sineață — pușcă cu cremene.
sineț vezi *sineață*.
singeac = *sangeac* — steag, însemn dat domnilor Țărilor Române, egali demnităților turci ce guvernau provinciile.
sîrgui (a) vezi a *sîrgui*.
sîrmă, — firet, broderie cusută cu fir.
sirmeaș — averea.
sîială — *sîială*.
sîrg (de) — repede, îndată.
sîrgui (a) — a sili.
sleit — topit.
sîim — judecată (la tătari), dezbateri, discuție.
sliz — un fel de izmene.
slobozie — sat liber de dări, format din oameni aduși din alte părți și scutiți, pentru o vreme, de impozite.
smad — negricios, palid.
sminteală — tulburare, stinghereală, îndoială.
sminti (a) — a mișca, a deranja, a dăuna.
sobol — samur (blană de samur).
socoti (a) — a lua în considerare.
soltar — valtrap.
sorbitor — însetat.
sotnic — comandant la cazaci peste o sută de oameni.
sofse — tovarăș.
spahiu — soldat călăreț la turci.
sparge (a) — a împrăști, a risipi.
spătar — mare boier, însărcinat să poarte sabia domnului la ceremonii.
spădărie — sala tronului din palatul domnesc.
spîjă — fontă, tuci.
spîrcui (a) — a împrăști, a risipi.
spogîrnică — cataramă.
sprijini, *sprijini* (a) — a susține, a rezista.
sta (a) — a stăruia.
staroste — conducător, guvernator.
stătit — foarte obosit.
steag — unitate militară cu un efectiv de aproximativ 200 de oameni; vezi și *banii steagului*.
stolit — așezat în ordine de bătaie.
stoliță — capitală (la ruși).
stolnic — mare boier, însărcinat cu supravegherea mesei domnești.
strajnic corunnii — administratorul domeniilor coroanei (la polonezi).
strămurare — băț ascuțit la un capăt, cu care se împungeau vitele la jug, ca să meargă mai repede.
streleși — mercenari, vânători, militari înarmați cu puști.
strîsoare — apăsare, supărare, constrângere.
subaș — mic funcționar turc cu atribuții administrative.
sulger — boier de rang mijlociu care se ocupa cu aprovizionarea cu carne a curții domnești și a armatei.
suliman — pomadă pentru obraz.
supăr — supărare.
supus — ascuns.
surghiuni (a) — a exila.

surguci — mănunchi de pene rare, bătut în pietre scumpe, ce împodobeau căciula domnească.
surlă — instrument de suflat de forma unui clarinet, dar numai cu găuri, fără clape.
sveți vezi *sfeți*.

Ș

șah — împărat (la perși).
șahmarand — brocart.
șalvir — talger, blid.
șarvanale — haine de paradă purtate de slujitorii domnești.
șeică — luntre.
șenlic — manifestație.
șerim — dregător tătăresc.
șetrar — boier de rang mijlociu care se ocupa cu aranjarea corturilor domnești și ale armatei în timpul deplasărilor.
șfed vezi *șved*.
șfert = *sfert* — a patra parte din impozit.
șgaci — șagalnic, glumeț.
șipuri (a se) — a se furișa.
șleahid — mica nobilime poloneză.
șleav — drum de țară, drum folosit de armate.
șlic — căciulă înaltă din blană sau postav, purtată de domni și de boieri.
șoltuz — administrator, împreună cu pîrgarii, al unui ținț moldovenesc; reprezenta orașul în raporturile cu domnul și dregătorii.
șpagă — spadă, sabie.
șved — suedez.

T

tabie — întăritură militară, redută.
tablă — registru, condică de vistierie.
tain — rație de hrană.
taină — tainiță, loc ascuns unde se puneau averile.
talhîș — hotărîre, încuviințare de domnie.
tambură — instrument muzical oriental cu corzi.
talpiz — intrigant, șmecher, viclean, șiret.
tărziman vezi *terziman*.
tefericie — petrecere, banchet.
temeială — cauză, origine, temei.
temeul oștii — grosul armatei.
teptil — tiptil, discret, încet, travestit.
terziman — interpret (la Poarta Otomană), traducător.
testament — document de iertarea dărilor.
ticdît — mizerabil, condamnat.
tij — de asemenea, întocmai, la fel.
treți — al treilea.
trezvi (a se) — a se trezi.

tui — steag turcesc făcut din cozi de cal. Numărul tuiurilor desemna poziția socială a celui care le primea. Domnii Țărilor Române aveau două tuiuri.
tult — monedă divizionară de valoare variabilă între 10 și 20 parale.
tvorebnic — curtean, nobil.

Ț

țară — poporul de jos, țăranii.
țărnuș — cu maluri înalte și abrupte.
țigăndrit — impozit pe țiganii robi ai boierilor și mănăstirilor.
țiuțoare — concubină, ibovnică.

U

ucaz — poruncă, decret, ordin.
ughi — monedă de aur ungurească.
uliță; *a da pe ~* — a purta pe uliță pe cei pedepsiți.
umblătoare — closet, latrină.
uncrop — apă fierbinte.
urdie vezi *ordă*.
urșinic — țesătură scumpă, catifea.
ușcr — boier de curte care însoțea solii streini și servea și ca tîlmaci; îndeplinea și funcția de crainic al poruncilor domnești.

V

val; *era prea în ~* — era prea frămîntat.
variă — escortă, pază.
varvar — rău, brutal.
vădărit — dare pe vite. Era unul din cele mai urgisite impozite.
vădrărit — impozit pe vinul vindut în țară sau exportat.
vătaf — slujbaş domnesc ce răspundea de aprozi sau de copiii din casă.
vătămă — slujbaş local folosit la încasarea dărilor; ajutor de vornic.
vecin — iobag.
vedeală; *în ~* — la vedere, pe față.
vedi (*a se*) — a se da pe față.
veghea; *a ~ voia cuiva* — a proteja, a favoriza, a ține parte cuiva.
vel — mare.
venitic — venețian.
viclean — trădător, conspirator, fals.
vicol — viscol.
vistiernic — mare boier, administrator al veniturilor țării.
vizir — demnitar turc, cu atribuții de prim-ministru.
vîrtej — scripete.
vîznosi (*a se*) — a se grozăvi, a se fuduli.
voevoda — guvernator administrativ și militar de provincie la polonezi.
volnic — liber.

vornic — mare boier, locțiitor al domnului în probleme judecătorești. În Moldova erau doi vornici mari: unul pentru Țara de Sus, altul pentru Țara de Jos.
vrajbă — ceartă, dușmănie.
vrajmaș — cumplit, strașnic.

Z

zacingui (*a*) — a aduna, a angaja oaste de mercenari.
zacuții — executori ai unor obligații.
zahară — provizii pentru armată în vreme de război.
zaman — ocazie, prilej, moment oportun.
zamcă — fortăreață.
zapciu — executorul unei dispoziții financiare.
zapis — tranzacție, act de învoială, contract.
zaporojan — cazac de la cataractele Niprului.
zapt — neajuns, atingere de proprietate.
zasluga — răsplată bănească pentru servicii.
zavistnic — invidios.
zăhăi (*a*) — a necăji.
zălog — amanet.
zălud — smintit, nebun.
zâmculiță — întăritură mică.
zâticni (*a*) — a deranja, a stingheri.
zeefet — manifestație, chef.
zlobiv — neastîmpărat, zurbagiu, minios.
zlot — monedă poloneză sau tătărească de argint ce a circulat în Țările Române.
zlotăș — slujbaş care lua în arendă încasarea dărilor.
zorbă — răscoală, răzmeriță, revoltă.
zvoncic — răscoală, răzmeriță, zurbă.

INDICI

NUME DE PERSOANE ¹

A

- Aadil Ghirai*, moștenitorul tronului din Bugeac: 698, 699, 707, 771.
Abaza Ilie, vornic: 86, 500, 602.
Abdi-pașa, serascher de Tighina și de Hotin: 440, 638, 640—642.
Adamescu Gheorghe: 110.
Addăle Gherii vezi *Mengli Ghirai*.
Addămițe, vel-postelnic, vezi *Muruz Addămiță*.
Adli Gherii vezi *Aadil Ghirai*.
Afenduli, mare șetrar: 690.
Ahmed al II-lea, sultan (1691—1695): 362, 392, 393, 396, 441, 442.
Ahmed al III-lea, sultan (1703—1730): 77, 81, 83, 683, 707, 785.
Albert, regele Poloniei: 109.
Alexandru cel Bun (1400—1432): 162, 312.
Alexandru Coconul, feciorul lui Radu Mîhnea, a domnit în Țara Românească între anii 1623—1627 și în Moldova între anii 1629—1630: 176.
Alexandru Sîrbul, treti-logofăt vezi *Duca Alexandru*.
Alexandru-vodă vezi *Iliaș Alexandru*.
Alexandru-vodă, domnul muntenesc, vezi *Alexandru Coconul*.
Alexei Mihailovici, țar (1645—1676): 190, 191.
Alexei Petrovici, fiul lui Petru I (1690—1718): 94, 674, 675, 676.
Alistarhu, vel-comis, vezi *Aristarh Iordache*.
Amiras Alexandru: 10, 48, 49, 67, 74, 93, 140, 145.
Anastasia, vornicul de lemne: 853.
Andreescu Constantin: 14.
Andrieșoaia vezi *Ianovici Safta*.
Anița, fata Arhipoaiei: 291.
Anna, nepoata de soră a împărătesei celei bătrîne, vezi *Elisabeta-Ecaterina-Cristina*, principesă de Mecklenburg.
Anna, soția lui Csenje Antonie de Luninburc, vezi *Elisabeta-Ecaterina-Cristina*, principesă de Mecklenburg.
Anna Ioanovna, împărăteasă (1730—1740), nepoată de frate a lui Petru I: 102, 134, 683, 718, 750, 842—844.
Antiohie, cămăraș 602.
Anton-vodă vezi *Ruset Antonie-vodă*.
Anton Ulrich, duce de Braunschweig (1714—1776): 845, 857.
Antonie, mitropolitul Moldovei (1730—1739): 42, 102, 135, 730, 824, 825, 828, 829, 835, 836, 841, 842, 855, 856.
Antonie Csenje de Lușimburc vezi *Anton Ulrich*, duce de Braunschweig.

¹ Pentru identificarea unor nume și locuri ne-am folosit de *Indicii* ediției a doua din Ion Neculce, *O samă de cuvinte și Letopisețul Țării Moldovei*, apărută la Chișinău în anul 1974.

Antonie-vodă din Popești, domn al Țării Românești (1669—1672): 51, 202, 203.
Appafi Mihai, principe al Transilvaniei (1661—1690): 68, 273.
Apostol, căpitan: 602.
Apostol Daniil Paulovici, polcovnic de Mirgorod (1654—1734): 552, 553, 585, 600, 606.
Apracsin Feodor Matveevici, guvernatorul Azovului (1661—1728): 550, 551, 603, 613, 615.
Arhipoiaia, rachierita din Iași: 60, 291.
Arhonda Mironeasa: 11.
Aristarh, biv-vel-ban, vezi *Aristarh Iordache*.
Aristarh, vel-comis, vezi *Aristarh Iordache*.
Aristarh, vel-ușer, vezi *Aristarh Iordache*.
Aristarh Iordache, mare ușer, mare comis și mare ban: 602, 755, 840, 849, 850, 859.
Aron Tiranul, domn al Moldovei (1591—1595): 105, 112, 127, 131, 141, 144, 157, 173—175, 472.
Aron-vodă vezi *Aron Tiranul*.
Aslan, cămăraș de ocnă: 283.
Atanasie, episcop de Roman: 104.
Athanasie de la Soroca vezi *Tănase*, pircălab de Soroca.
August al II-lea Friedrich cel Puternic, duce de Saxonia și rege al Poloniei între anii 1697—1704, 1709—1733: 79, 93, 98, 390—392, 400, 401, 424—428, 481, 482, 502—504, 552, 604, 605, 637—639, 641, 645, 646, 650, 651, 666, 668, 669, 682, 718—719, 741, 742, 776.
August al III-lea Friedrich, duce de Saxonia și rege al Poloniei între anii 1733—1763: 742, 745—747, 772, 776.
Avrinte, vladica de Roman, vezi *Laurentie*.
Axinte Uricariul: 10, 48, 90, 104, 147.
Aza Chirie vezi *Caplan Ghirai*.

B

Bahti Ghirai, pretendent la hanatul Crimeii: 698.
Bainschi, serdar, vezi *Volcinschi Vasile*.
Balaban Alexandru: 12, 283.
Balica Isac, hatman și portar al Sucevei (1579—1585), ctitorul mănăstirii Frumosa: 534, 705.
Balș Constantin, mare medelnicer: 781, 801.
Balș Ion, mare vornic: 24, 296, 297, 421, 467, 475, 497.
Balș Teodor: 142, 144.
Baltagiul, vizirul, vezi *Teberdar Mehmed-pașa*.
Barnovschi Miron-vodă, domn al Moldovei (1626—1629 și 1633): 113, 139, 143, 177, 205.
Basarab Constantin-vodă vezi *Constantin Șerban*.
Basarab Matei, domn al Țării Românești (1632—1654): 184.
Başotă Zosin, hatman: 60, 150, 290, 416.
Batiște Veveli, grec din Creta, sfetnic al lui Alexandru Iliș, omorât în răscoala din 1633: 210, 300, 301.
Bălan Teodor: 8.
Bălăban, negustor din Polonia, vezi *Balaban Alexandru*.
Bălăceanu Badea Conteș: 116, 184, 185.
Bălăceanu Constantin, agă, mort în lupta din 1690 cu Constantin Brîncoveanu: 73, 320, 322, 323, 326, 327.

Bălăștii, familie de boieri: 173.
Bănariul Ion, vel-căpitan: 602, 834, 835.
Beldiman Alexandru: 64, 65.
Bercin Nicolae, general în armata la Francisc Rákóczi II: 670.
Berindei I.: 144.
Bero, general, vezi *Biron, Karl von*.
Beșleaga, căpitan de legegii în Țara Românească: 323.
Bianu Ioan: 122, 126, 128—130, 132, 140, 141, 145.
Biedrzyński Emil: 108.
Biron Ernst Johann, duce de Curlanda (1690—1772), favorit al împărătesei Anna: 844, 845.
Biron Karl von, general în armata rusă (1684—1746): 746.
Boescu Safta: 182, 185.
Boeștii, familie de boieri: 115, 182.
Bogaci G.: 140.
Bogdan Gheorghe, mare jicnicer: 66, 260, 261.
Bogdan Ioan, istoricul: 122.
Bogdan Ion, mare stolnic, feciorul lui Lupu Bogdan: 730, 848.
Bogdan Lupul, hatman și cumnat Cantemireștilor: 21, 23, 73, 74, 318, 326, 327, 334, 338, 344—346, 349, 350, 352, 353, 360, 366—368, 373, 377, 379, 381, 383, 384, 386, 388, 403, 404, 412—416, 418—422, 430, 432, 441, 443, 447, 452—455, 457—460.
Bogdan Ruxandra (sau *Lupa*), soția hatmanului Lupu Bogdan și soră Cantemireștilor: 22, 458.
Bogdan-vodă (Bogdan al III-lea cel Orb), domn al Moldovei (1504—1517): 109, 110, 131, 158, 168.
Bogoș, zapciu: 464.
Bogzan Costache, vâtaf: 142.
Bont ghenear, vezi *De la Bon, Jean-Baptiste*.
Boroianu C.: 5, 105, 109, 113, 119.
Bosie, boier din ținutul Orheiului: 210.
Botez, căpitan moldovean, mercenar în armata polonă: 328.
Botez Solomon: 717.
Brahă, căpitan de dărăbani: 267, 583, 602.
Branil, porcunic, vezi *Branișchi Jan Clemens*.
Branișchi Jan Clemens, hatman al Poloniei (1689—1771): 667, 668, 747.
Brașoveanu Constantin: 103.
Brăescu Gavril, mare jicnicer: 60.
Brăneștii, boieri moldoveni, ofițeri mercenari în armata polonă: 328.
Brîncoveanu Constantin, domn al Țării Românești (1688—1714): 6, 14, 17—19, 21, 24, 25, 27—29, 31, 36, 38, 56, 57, 65, 69, 72, 73, 75—83, 85, 87, 88, 91, 135, 252—254, 322—327, 330, 333, 335, 337, 338, 341—343, 346—349, 354, 356, 360, 362—365, 375, 381, 382, 385, 392, 399, 408—410, 415, 420—422, 430—436, 438, 440, 441, 443, 446, 448, 454—456, 466—469, 476—478, 483, 487, 491, 510, 511, 519, 520, 522, 525, 529, 538, 557—562, 567, 592, 646—648, 652, 655, 657.
Brîncoveanu Dinu, feciorul mai mare al lui Constantin Brîncoveanu: 24, 467.
Brîncoveanu Maria, fiica lui Constantin Brîncoveanu, soția lui Constantin Duca: 20, 76, 349, 354.
Brîncoveanu Stanca, doamna: 14, 354.
Brîncoveanu Ștefan, al doilea fiu al lui Constantin Brîncoveanu: 477.
Bucioc Catinca: 14.

Bucioc Tudosca vezi *Lupu Tudosca*.
Bucșanu-Merișanu Staico, mare paharnic în Țara Românească: 254, 341, 342, 346.
Buhădescu Vasile, cămăraș: 10, 48.
Buhuș, familie de boieri: 26.
Buhuș Alexandru, hatman: 59, 65, 66, 68, 122, 233, 235, 236, 241, 242, 245, 248, 249, 253, 257, 260, 273, 276, 278—281, 288, 290, 293, 294.
Buhuș Dumitru, vistiernic și mare spătar, soțul Dafinei Furtună, măritată mai târziu după Eustratie Dabija: 15, 50, 197, 205, 422.
Buhuș Ion, cămăraș de ocnă, apoi hatman și mare logofăt: 358, 361, 379, 416, 439, 460, 489, 496, 626.
Buhuș Lupașco, feciorul lui Dimitrie Buhuș și al Dafinei Furtună, adoptat de Dabija-vodă: 15, 16, 50, 197, 251.
Buhuș Nastasia vezi *Duca Nastasia*.
Buhuș Safta: 16.
Buiuc, imbrihorul: 646.
Bujorănești, familie de boieri: 335, 337.
Bușucachi-vodă, pretendent: 96, 707, 708, 723.
Buzagiul, grec, mare postelnic în Moldova în anul 1711: 621.
Buzilă Vasile, jienicer: 834, 835.

C

Cahriman-pașa vezi *Caraman-pașa*.
Calga, sultan din Bugeac: 508, 520, 521, 698, 699.
Callimachi Ioan Teodor, domn al Moldovei (1758—1761): 137, 450.
Camariano Nestor: 48.
Camariano-Cioran Ariadna: 48.
Canta: 848.
Canta Ioan: 137, 139, 140, 141, 143—145.
Cantacuzinii, mare familie boierească cu ramificații în amândouă Țările Române: 11, 14, 17—19, 26, 51, 55—57, 65, 70, 72, 115, 117, 184, 185, 189, 230, 231, 235, 251, 290, 293, 302, 434, 448.
Cantacuzino Alexandra (Iordăchioaia): 11, 15—20, 64.
Cantacuzino Anastasia, spătăreasă: 130.
Cantacuzino Andronic: 14.
Cantacuzino Bălașa, fiica lui Ilie vistiernicul, căsătorită cu Ștefan Brincoveanu: 477.
Cantacuzino Casandra, fiica lui Șerban Cantacuzino și soția lui Dimitrie Cantemir: 21, 30, 80, 81, 398, 616.
Cantacuzino Constantin, postelnic, fiul vistiernicului Andronic Cantacuzino, boier inițial în Moldova, s-a stabilit mai apoi în Țara Românească unde a fost omorât în anul 1663: 14, 51, 55, 184, 201, 202.
Cantacuzino Constantin, stolnic și cronicar (1650—1716): 14, 18, 20, 50, 55, 72, 185, 201, 204, 252, 320—322, 324, 354, 409, 410, 434—436, 440, 441, 456, 469, 560, 647, 652, 657.
Cantacuzino Drăghici, mare spătar, fratele stolnicului și al lui Șerban Cantacuzino: 14, 51, 52, 203, 204.
Cantacuzino Dumitrașcu, domn al Moldovei (1674—1675, 1684—1685): 9, 14, 52, 56—62, 64, 65, 69, 70, 72, 73, 78, 101, 145, 234, 235, 237—239, 241, 242, 244—247, 251, 259, 260, 287—294, 296—299, 302—304.

Cantacuzino Ecaterina (Catrina, fiica lui Iordache) vezi *Neculce Ecaterina*.
Cantacuzino Enache: 14.
Cantacuzino Gheorghe, feciorul lui Șerban Cantacuzino, a trăit în exil în Transilvania. În timpul ocupației austriece asupra Olteniei a fost ban al Craiovei: 94, 323, 677.
Cantacuzino Gheorghe Matei: 129.
Cantacuzino Ilie, mare vistiernic în Moldova: 23, 24, 80, 82, 84, 342, 376, 413, 414, 421, 455, 457, 459—464, 468—470, 473, 477, 478, 483, 487, 489, 493, 496, 498.
Cantacuzino Ioniță, spătar: 130, 137, 138.
Cantacuzino Iordache cel bătrîn, fiul vistiernicului Andronic Cantacuzino și bunicul lui Neculce, fost mare vistiernic în Moldova: 12—15, 49, 50, 61, 116, 141, 182, 183, 184, 186, 189, 195, 197, 198, 261, 298.
Cantacuzino Iordache (Iordăcuț), feciorul lui Toderășcu Cantacuzino, mare stolnic sub Constantin Duca: 16, 135, 204, 376.
Cantacuzino Maria (fiica lui Iordache), vezi *Ursache Maria*.
Cantacuzino Matei, feciorul postelnicului Constantin Cantacuzino, fost mare agă în Țara Românească: 204.
Cantacuzino Mihai, frate cu Matei și cu stolnicul, mare spătar: 14, 18, 72, 204, 321, 322, 349, 409, 410, 561, 647, 656, 657.
Cantacuzino Mihai (Șeitanoglu): 14.
Cantacuzino Nastasia: 14.
Cantacuzino Safta fiica lui Iordache, vezi *Buhuș Safta*.
Cantacuzino Șerban, domn al Țării Românești (1678—1688): 14, 18, 21, 27, 51, 56, 59, 61, 65, 66, 68—73, 80, 94, 135, 201, 203, 204, 230—232, 251, 252, 254, 258, 268, 271—273, 284, 289, 293—295, 297, 302—304, 309, 310, 314, 316—318, 320—325, 341, 386, 398, 399, 409, 448, 558, 616, 647, 677.
Cantacuzino Ștefan, fiul stolnicului, domn al Țării Românești (1714—1716): 55, 456, 647, 652, 657.
Cantacuzino Toderășcu, feciorul lui Iordache cel bătrîn, mare vistiernic în Moldova: 15, 61, 261, 268, 272, 298, 302, 304, 794.
Cantacuzino Toma, feciorul agăi Matei Cantacuzino, mare spătar al lui vodă Brincoveanu: 88, 454, 457, 554, 559—562, 565—567, 572, 595, 603, 609.
Cantacuzino Toma, feciorul lui Andronic Cantacuzino, mare vornic: 14, 31, 116, 183, 184, 186, 189, 195, 206.
Cantacuzino Vasilașco, mare spătar și mare vornic: 342, 371, 376, 413.
Cantacuzino-Deleanul Constantin, feciorul lui Iordache: 840.
Cantacuzino-Deleanul Iordache, mare vornic: 654, 696, 730, 755, 763, 815, 823, 826, 831, 833, 840.
Cantacuzino-Paşcanul Iordache, mare spătar: 18, 19, 128, 129, 710, 730, 755.
Cantacuzino-Paşcanul Șerban, mare stolnic: 717.
Cantemir Antioh, domn al Moldovei (1695—1700, 1705—1707): 20—24, 27, 38, 44, 48, 78, 80—86, 101, 102, 145, 300, 304, 314, 340, 348, 361, 371, 372, 377—392, 395, 398—400, 402—415, 417—419, 422, 427, 431, 432, 441—445, 447—449, 451—455, 456—474, 476—478, 489—494, 510, 516, 542, 543, 610, 651, 655, 823.
Cantemir Antioh, feciorul lui Dimitrie, poet și diplomat (1708—1744): 625, 682.
Cantemir Casandra vezi *Cantacuzino Casandra*.

Cantemir Catrina, doamna lui Antioh-vodă: 382.
Cantemir Constantin, domn al Moldovei (1685—1693): 19, 20, 22, 53, 59, 66, 69—77, 80, 96, 107, 164, 235, 236, 257, 288, 294—298, 300, 302—305, 308—311, 314—321, 330—348, 350—355, 359, 365, 368, 371, 377, 378, 381, 385, 399, 413, 458, 509, 510, 665, 729.
Cantemir Constantin, feciorul lui Antioh-vodă (?—1776): 45, 101, 471, 823, 824, 830, 832, 833.
Cantemir Constantin, feciorul lui Dimitrie-vodă, ofițer în armata rusă (1705—1747): 625, 682.
Cantemir Dimitrie (sau *Dumitrașcu*), domn al Moldovei (1693, 1710—1711): 8, 10, 18, 21, 22, 25—36, 39, 40, 43, 44, 52, 53, 66, 71, 76, 80, 81, 83, 87—90, 94, 99, 100, 108—110, 117, 119, 120, 134, 145, 146, 148, 304, 343—348, 379, 382, 384—386, 392, 393, 395, 398, 399, 409, 410, 417, 456, 476, 484, 509—526, 528—548, 553—559, 561—565, 568, 572, 574, 581—583, 585, 591, 593, 595, 596, 598—603, 606—608, 610—613, 615—619, 622, 625, 642, 666, 680—681.
Cantemir Dimitrie, feciorul lui Antioh-vodă, ofițer în armata rusă (?—1758): 45, 101, 471, 823, 829.
Cantemir Ion, feciorul lui Antioh-vodă: 471, 472.
Cantemir Matei, feciorul lui Dimitrie-vodă, ofițer în armata rusă (1703—1771): 625, 682.
Cantemir Ruxandra, fiica lui Constantin Cantemir, vezi *Bogdan Ruxandra*.
Cantemir Safta, fiica lui Constantin Cantemir, măritată după Mihail Racoviță: 305, 340, 380.
Cantemir Șerban, feciorul lui Dimitrie-vodă, ofițer în armata rusă (1706—1780): 625, 682.
Cantemireștii, familie modestă de boieri moldoveni din care a ieșit cea mai strălucită minte a veacului XVIII, Dimitrie Cantemir: 10, 22, 26, 28, 36, 45, 80, 88, 365, 417—418, 430—432, 558.
Capimistru vezi *Capnist Vasile Petrovici*.
Capisna vezi *Capnist Vasile Petrovici*.
Caplan Ghirai, han al Crimeii (cu întreruperi, între anii 1707—1736): 699, 707, 709, 771.
Capnist Vasile Petrovici, general-maior rus, participant la campania din 1739: 830, 837.
Caraman-pașa, comandantul cetății Camenița: 353, 360, 362, 364, 366, 386, 389, 401.
Carol al V-lea (Quintul), împărat german și rege al Spaniei (1500—1558): 112, 172, 173.
Carol al VI-lea, împărat german (1711—1740): 843.
Carol al XII-lea, regele Suediei (1682—1718): 32, 79, 87, 90, 91, 93, 134, 405, 427, 428, 478, 482, 502, 506, 507, 580, 592, 593, 628—632, 634, 637—639, 642, 646, 647, 649, 650, 651, 665, 682, 683.
Carol, craiul Șvedului, vezi *Carol al XII-lea*.
Carol Friedrich, duce de Holstein, căsătorit cu Ana, fiica lui Petru I (1700—1739): 682.
Carp Ilie, sulger: 138, 145.
Cartoian Laetitia: 108.
Cartoian Nicolae: 5, 108, 109, 118.

Casandra, doamna lui Dimitrie Cantemir, vezi *Cantacuzin: Casandra*.
Catargiul Apostol, mare comis: 271, 287.
Catargiul Ilie, logofăt și mare vistiernic: 36, 470, 478, 487, 489, 493, 496, 497, 499, 515, 517, 525, 540, 626, 654.
Catargiul Ștefan, sulger: 781.
Catrina, fiica lui Constantin Ruset, vezi *Ruset Caterina*.
Catrina, fiica Ducăi-vodă, vezi *Duca Ecaterina*.
Catrina, fiica logofătului Dumitrașco Ceaurul, vezi: *Cantemir Catrina*.
Caza Cheri vezi *Caplan Ghirai*.
Călinescu George: 6.
Ceaureștii, familie de boieri: 186.
Ceaurul Dumitrașco, mare logofăt: 356, 376, 382.
Ceaurul Vasile: 684.
Cehăneștii, familie de boieri: 173.
Celac T.: 149.
Cerchez, bulucbașă în Moldova: 278.
Cerchez Mehmet-pașa, imbrihor: 346, 347, 385, 409, 590.
Cerchez Ștefan, mare comis: 235, 346, 379.
Cernat, căpitan de oaste în Moldova: 384, 385.
Chigheciu Apostol, polcovnic, moldovean de origine, ofițer în armata rusă: 481, 537, 548, 609.
Chiparissa Nicolae: 10, 48, 93.
Chipriuliu, serascher, vezi: *Niuman-pașa Küprülüzade*.
Chiri Doglet, han: 36.
Chirică, ispravnic: 464.
Chiriță Drace vezi: *Ruset Antonie-vodă*.
Chirițe Dracul (sau Draconte), mare comis: 848.
Chisdăliță Misail, egumen de Putna: 107, 164.
Chițimia Ion C.: 62.
Chiupruliolu, marele vizir, vezi *Küprülü Fazıl Ahmed-pașa*.
Chiupruliul, pașa de Bosna, vezi *Niuman-pașa Küprülüzade*.
Ciobanu Ștefan: 28, 35.
Ciobanul Constantin, mare postelnic: 264, 273, 278, 364.
Ciocirlan Pavel, mare vornic: 416.
Ciociulescu Șerban: 6, 7, 19, 63, 64.
Ciohoranu Tudosie, căpitan: 598.
Ciorlu Ali-pașa, silihtar și mare vizir (1706—1710): 466.
Ciorlu-pașa, silehtarul, vezi *Ciorlu Ali-pașa*.
Ciudin Gheorghijă, serdar: 62, 261, 298.
Ciute, căpitan, însoțitor al lui Dimitrie Cantemir în Rusia: 602.
Cirje, moldovean folosit de mareșalul Șeremetiev drept curier: 643.
Cîrnul Nicolae vezi *Milescu Nicolae*.
Cîrstea, vameșul: 118.
Cîrstea Hurmuzache, pitar: 127.
Climescu, prof.: 138.
Codrescu Teodor: 103—105.
Colceag-bei vezi *Iliaș Colceag-pașa*.
Colceag bulucbașă vezi *Iliaș Colceag-pașa*.

Colivaru Lupu, mare vistiernic: 459, 460.
Conețchi, comandantul unui detașament polonez: 275, 276, 286.
Constantin, postelnicul, vezi *Ipsilanti Constantin*.
Constantin, vistiernicul, vezi *Costache Constantin*.
Constantin Șerban, domn al Țării Românești (1654—1658) și al Moldovei (1659, 1661): 116, 184, 185, 190.
Corfus Ilie: 109.
Cornescul Grigore, boier din ținutul Hotin: 213.
Costache Constantin (Negel), feciorul lui Gavrilă, mare logofăt: 40, 99, 305, 335, 337, 370, 419, 475, 477, 499, 515, 626, 643, 654, 659, 660, 661, 673, 685, 686, 693, 696, 702, 710, 723, 730, 755, 756.
Costache Gavril (Gavrilă cel bătrîn), mare vornic, mare hatman: 59, 62, 70, 71, 73, 233, 248, 274, 294, 296, 297, 299, 304, 305, 310, 317, 318, 333, 335, 337, 338, 349, 404, 413, 419, 447, 466, 474, 477, 498, 499, 547, 620, 755.
Costache Gavril, mare paharnic și mare ban: 498, 696, 710—712, 755.
Costache Iordache, feciorul lui Lupul Costache, mare stolnic: 42, 135, 696, 698, 700, 704, 709—711.
Costache Lupul, feciorul lui Gavrilă, mare vornic: 35—40, 42, 70, 76, 90, 135, 305, 335, 337, 338, 348—351, 355, 376, 404, 413, 414, 419, 447, 458, 466, 474, 499, 515, 547, 548, 566, 620—625, 635, 636, 653, 654, 656, 657, 679, 696, 698, 709—711, 802.
Costache Manolache, mare spătar: 317, 848.
Costache Mărica, soția stolnicului Iordache Costache: 701.
Costache Scarlatache, feciorul lui Lupul Costache, mare comis: 802.
Costache Solomon, feciorul lui Gavrilă, mare vornic: 305, 335, 337, 419.
Costache Toader, feciorul lui Gavrilă, mare stolnic și mare paharnic: 710, 755.
Costache Vasile, feciorul lui Gavrilă, mare vornic: 318, 335, 337, 354, 376, 379, 419—421, 433, 475, 477, 498.
Costandache, mare stolnic: 654.
Costăchescu Mihai: 7, 8, 12, 17, 46, 47, 143.
Costăcheștii vezi și *Gavrilăștii*.
Costăcheștii: 26, 70, 74.
Costin Alexandru, postelnic: 113, 195.
Costin Ioniță, serdar: 305, 371, 413, 420.
Costin Miron, mare logofăt, cronicar (1633—1691): 5, 8, 9, 15, 20, 48, 53, 54, 56, 57, 66, 68, 71—76, 89, 104, 105, 109, 113, 116, 117, 122—124, 126—130, 137—141, 143—146, 157, 158, 168, 221—223, 238, 257, 273, 277, 278, 287, 305, 315, 316, 319, 335—337, 339, 340, 342, 351, 353, 413, 420, 584.
Costin Nicolae, mare logofăt, cronicar (1660—1712): 8, 10, 12, 27, 29, 31, 47—50, 54, 58—60, 62, 73, 75, 76, 106, 124, 127, 129, 130, 137, 139—145, 147, 150, 157, 158, 305, 336, 337, 351, 365, 367, 371, 376, 408, 416, 455, 458, 496, 515, 540, 625.
Costin Pătrașco, al treilea logofăt: 305, 336, 340, 371.
Costin Velicico, mare hatman: 20, 22, 71, 74, 75, 305, 306, 307, 309, 310, 318, 319, 333—336, 353.
Costin, feciorul Nenului, căpitan de Focșani: 326.
Costineștii, neamurile lui Miron Costin: 20, 22, 26, 73—75, 106, 123.

Costineștii vezi și *Mironeștii*.
Cotuș Minuh vezi *Münnich Burchardt Cristoph*.
Craiul Șfედului vezi *Carol al XII-lea*.
Cras ghenărarul vezi *Krassau Ernst*.
Crăciun Ioachim: 93, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 132, 133, 137, 140, 141, 143—146.
Creangă Ion: 24.
Cristea Valeriu: 7, 64.
Cropot bragadir vezi *Kropotov Gavril Ivanovici*.
Crupenschi Alexandru, mare jicnicer: 309.
Csenje vezi *Biron*, duce de Curlanda.
Csenji, han Holštinski, vezi *Carol Friedrich*, duce de Holstein.
Cupăreștii, denumire dată Rușetștilor, după Constantin Ruset cuparul: 70, 71, 205, 206, 211, 251, 254, 317, 318, 320, 322, 335, 338, 341, 353, 382, 384, 385, 446, 448, 451, 452, 457, 469.
Cupăreștii vezi și *Rusetștii*.
Curt Mehmet-pașa, trimisul porții în Moldova, după plecarea lui Dimitrie Cantemir: 89, 90, 620—623.
Cuzea Dumitrașcu, mare spătar: 135, 416, 497, 664.

D

Dabița, clucer și mare ban, vezi *Țifescul Ilie*.
Dabița Dafina, doamna lui Eustratie Dabița: 15, 50, 197, 205.
Dabița Eustratie, domn al Moldovei (1661—1665): 15, 48—50, 52, 103, 104, 125, 128, 131, 141, 145, 155, 157, 158, 161, 195—201, 204, 205, 206.
Dabițoia vezi *Dabița Dafina*.
Dafina, doamna, vezi *Dabița Dafina*.
Daltaban-pașa, serascher al cetăților de la Dunărea de Jos: 332, 333, 353, 359, 360, 362, 364, 366.
Damad Ali-pașa, mare vizir (1713—1716): 635, 647, 656, 657.
Damad Ibrahim-pașa, mare vizir (1718—1730): 38, 91, 785.
Dan Dimitrie: 16, 136.
Dan Ianache, jicnicer: 142.
Daniil Sihastrul: 106, 108, 165.
Danovici Pătrașco: 64.
Darie Costin, mare pitar: 43.
Darie Ileana, fiica lui Neculce: 43, 44.
Daul Ismail-aga: 27, 509, 630, 631, 634.
David, împăratul și psalmistul: 540.
Davidel, pretendent la tronul Moldovei: 392, 393.
Deșonț vezi *Ioan al II-lea Cazimir*.
Decusară, căpitan: 242, 260.

Dediul, bulucbaș: 281.
Dediul, mare spătar: 68, 75, 278, 280, 335, 337, 339, 340, 380, 475, 486, 488, 500, 514, 556.
Dediulescu Ion, clucer: 690.
De la Bon, Jean-Baptiste, general rus de origine franceză: 482, 552.
Deli soltan vezi Bahti Ghirai.
Demian Vasile: 48, 57.
Demideșchi, comandant de mercenari în Polonia: 275, 276.
Densusianu Ovid: 138.
Deport Neculai, sfetnic al lui Constantin Duca-vodă: 360, 361.
Despot, craiul sîrbesc: 170, 175.
Despot cel Mare: 172, 173.
Despot-vodă: 112, 131, 141, 143, 172, 173.
Despoții, familie princiară sîrbă: 111.
Devlet Ghirai, hanul Crimeii: 27.
Diamandi, sulger: 38, 39.
Diculescu Ioan: 144.
Dima, bașbulucbaș: 602.
Dima Iuruc: 307, 308.
Dimitrie, agă, vezi *Dumitru*, agă.
Dimitriev Paul: 149.
Dobrauschie, ofițer polonez participant la campania lui Ioan Sobieski în Moldova din anul 1686: 328.
Dolgoruki Grigorii Feodorovici (1656—1723), diplomat rus: 93, 554, 574, 668—670.
Dolgoruki Vasiliu Vladimirovici (1667—1746), feldmareșal rus: 549.
Dolhoruc, cneazul, vezi *Dolgoruki Vasiliu Vladimirovici*.
Dolhoruchi, cel mijlociu, vezi *Dolgoruki Grigorii Feodorovici*.
Done Alexandra, sora lui I. Neculce: 16, 18, 22, 23.
Donici Darie, mare logofăt: 464, 621, 656, 696, 704, 758.
Donici Nicolae, mare vornic: 376, 379.
Dosiței, patriarhul Ierusalimului (1669—1707): 430.
Dosoței, mitropolitul (1671—1686): 71, 146, 312—314, 860.
Dracul Chiriță vezi *Chirițe Dracul*.
Dracumana Spraioti, mare postelnic: 515.
Dragoș-vodă: 106, 140, 157, 161, 162.
Drăgușcul Ilie, serdar: 72, 287, 320, 321.
Dubdu Teodosie, logofăt și cărturar: 48, 57, 68, 266, 364, 371, 372, 376, 377.
Duca Alexandru, treti-logofăt: 788
Duca Cîrstea, vameș: 192, 193.
Duca Constantin (Duculeț), domn al Moldovei (1693—1695, 1700—1703): 20—23, 67, 76—80, 83, 84, 127, 300, 308, 325, 343, 346—351, 353—357, 359—362, 364—377, 381—384, 387, 398, 408, 410—412, 415—424, 430, 432, 433, 435—440, 443, 445—448, 450, 453, 454, 476, 479, 655.

Duca Ecaterina, domniță, fiica lui Gheorghe Duca și al Anastasiei doamna: 67, 262.
Duca Gheorghe, domn al Moldovei (1665—1666, 1668—1672, 1678—1683) și al Țării Românești (1673—1678): 118, 145, 158, 192, 193, 205—218, 230—232, 248, 249, 251—254, 258, 260—268, 271—279, 281—287, 293, 295, 302, 304, 307, 336, 337, 343, 346, 348—351, 375, 446, 815.
Duca Ileana, domniță, fiica lui Gheorghe Duca și soție a lui Nicolae Costin: 76, 351.
Duca Maria, doamna lui Constantin Duca, vezi *Brîncoveanu Maria*.
Duca Maria, domniță, fiica lui Gheorghe Duca și logodnică a lui Antioh Cantemir: 381.
Duca Nastasia, doamna lui Gheorghe Duca: 60, 69, 205, 261, 284, 350, 351, 375.
Dulgheriu Iordache, mare postelnic: 849, 850.
Dumitrașco, hatmanul, vezi *Racoviță Dumitrașco*.
Dumitru, agă de dărăbani: 537, 602.
Dumitru Galenici vezi *Galicin Dimitrie Mihailovici*.
Durac Apostol, medelnicer: 53, 211.

E

Eberstaedt Johann von, general rus de origine germană: 481, 521, 568—571
Ecaterina, soția țarului Petru I: 550, 604, 675, 682.
Elaga (Elagasi), căpetenie tătarască din Bugeac: 387.
Elisabeta-Ecaterina-Cristina, principesă de Mecklenburg, mama țarului Ioan al VI-lea: 845, 857.
Elisabeta Petrovna, împărăteasa Rusiei (1741—1761): 841, 845, 855—858.
Elisafta, fiica lui Petru I, vezi *Elisabeta Petrovna*.
Elisavet, fiica lui Petru I, vezi *Elisabeta Petrovna*.
Elisavet, împărăteasa, vezi *Elisabeta Petrovna*.
Enache, aga, vezi *Ipsilanti Enache*.
Enache, grămăticul: 12, 17—19, 22, 49, 311.
Enache, grecul, vezi *Ipsilanti Enache*.
Enache Maria vezi *Luca Maria*.
Enache Sanda, vezi *Done Alexandra*.
Eni, pîrcălabul: 390.
Eni Sară: 62, 299.
Ernő Francisc, ofițer austriac de origine franceză, care a încercat arestarea lui Mihail Racoviță în 1717: 659—663.
Eugeniu de Savoia, celebru generalissim austriac de origine franceză (1663—1736): 78, 393, 656, 657.
Eustratie Logofătul: 105, 157, 158.
Evgheenie prințipul vezi *Eugeniu de Savoia*.

F

Feciorul lui Racoți vezi *Rákócsi Iosif*.
Filitti I.C.: 12, 15.
Flondor Toader, mare armaș: 62, 63, 67, 70, 261, 297—300, 627.

Fluc, general: 482.

Franțozul vezi *Ludovic al XV-lea*, regele Franței.

Frederic, craiul, vezi *August al III-lea Friedrich*.

Frederic, feciorul craiului August, vezi *August al III-lea Friedrich*.

Frenfe, căpitan, vezi *Ernő Francisc*.

Frige-Vacă vezi *Țifescul Ilie*.

G

Galicin Dimitrie Mihailovici, diplomat rus (1665—1737): 433.

Galicin Mihail Mihailovici, feldmareșal rus (1675—1730): 551, 554, 609.

Gașpar Grațiani, domn al Moldovei (1619—1620): 175.

Gavriil, mitropolit (1760—1786): 137.

Gavriliță vezi *Costache Gavril*.

Gavrilițeștii, neamurile lui Gavriliță Costache: 35, 70, 72, 99, 233, 351, 653, 757.

Gavrilițeștii vezi și *Costăcheștii*.

Georgescu Valentin: 13.

Gheleon, mitropolit (1708—1723): 28, 30, 36, 37, 39, 524, 550, 563, 565, 636.

Gheorghe, mitropolit (1723—1730): 695, 696.

Gheorghe Ștefan, domn al Moldovei (1653—1658): 15, 106, 114—116, 139, 143, 181—188.

Gheorghidă, mare paharnic, vezi *Mitre Gheorghidă*.

Gheorghidă, serdar și mare comis, vezi *Mitre Gheorghidă*.

Gheorghidă, treti-logofăt: 274.

Gherghel Gavril, căpitan: 124.

Gheuca Lupul, stolnic: 755.

Gheuca Simina, vistierniceasa, soția lui Vasile Gheuca: 399.

Gheuca Vasile, mare vistiernic: 66, 260, 261.

Gheuculeasa, vistierniceasa, vezi *Gheuca Simina*.

Ghica Alexandru, terzimanul, frate cu Grigore al II-lea Ghica: 693, 721, 776, 786, 846.

Ghica Gheorghe, domn al Moldovei (1658—1659) și al Țării Românești (1659—1660): 116, 139, 143, 186—188, 198, 290, 293, 695, 696.

Ghica Grigore, domn al Țării Românești (1660—1664, 1672—1673): 50—51, 54—56, 198—204, 214, 223—232, 234, 303, 616, 695, 696, 725, 729.

Ghica Grigore al II-lea, domn al Moldovei (1726—1733, 1735—1741, 1747—1748) și al Țării Românești (1733—1735, 1748—1752): 10, 35, 41—45, 64, 65, 95—102, 120, 127, 128, 135, 140, 146, 693—698, 700—706, 708—713, 715—727, 729, 731—733, 735, 737—741, 752—758, 760—764, 775, 776, 781, 782, 784, 786—788, 791, 792, 794, 801—804, 806, 807, 814, 816, 822—824, 826, 829—833, 835—842, 846, 847, 853.

Ghica Grigore, terzimanul, vezi *Ghica Grigore al II-lea*.

Ghica Ion: 24.

Ghica Leopold, feciorul domnului Țării Românești, Grigore Ghica cel bătrîn: 51, 201, 202.

Ghica Matei: 696.

Ghica Ruxandra, soția lui Matei Ghica și mama lui Grigore al II-lea Ghica: 724, 725.

Ghica Scarlat, feciorul lui Grigore al II-lea Ghica: 763, 806, 807.

Ghiculeștii, familie care a dat mai mulți domni Țărilor Române: 10, 48.

Ghindă Ștefan: 11.

Ghiurju Ismail-pașa, mare vizir (1735—1736): 737, 738.

Gin Ali-pașa vezi *Damad Ali-pașa*.

Giurescu C.: 48—50, 54, 57, 68, 119.

Giurescu C. C.: 14, 73, 105, 106, 108, 109, 111, 112, 114—116, 138.

Goloftin vezi *Golovkin*.

Golovkin Gavril Ivanovici, ministru de externe al Rusiei în vremea lui Petru I (1718—1734): 29, 35, 554, 556, 557.

Gonor, împăratul Indiei, vezi *Muhamed șah*.

Górka O.: 108.

Greceanu Constantin, spătar: 137, 138.

Greceanu Radu, cronicar: 16, 17, 33, 73.

Greceanu Șerban, ginerele lui Constantin Brîncoveanu: 466.

Grecescu Constantin: 50, 51, 116.

Gredinevici Ene, locțiitorul lui Duca-vodă la hătmănia Ucrainei: 263.

Grigoraș sin Vasile Uricariul: 140.

Grigorașco, mare postelnic: 755.

Grigore-vodă vezi *Ghica Grigore*, domnul Țării Românești.

Guevara Antonio de: 144.

H

Habdi-pașa vezi *Abdi-pașa*.

Hajden Alexandru: 129.

Halil-pașa, comandant militar turc la 1676: 248, 249.

Haneș P. V.: 6.

Hăbășescu, armașul cel mare, vezi *Hăbășescu Grigore*.

Hăbășescu Grigore, mare armaș, hatman, mare vornic: 56, 184, 233, 236.

Hăbășescu Vasile, mare armaș: 276.

Heissler Donat, general austriac, comandant militar în Transilvania: 73, 323, 324, 326.

Heizdr ghenearl vezi *Heissler Donat*.

Herescu Dosoftei, episcop de Rădăuți (1750—1781): 137.

Hessen-Homburg, Ludovic Wilhelm, general rus de origine germană: 746.

Hesenburg, general, vezi *Hessen-Homburg*.

Hinceștii, familie boierească: 211—213.

Hincu Mihalcea, armaș: 53, 211.

Hmelnițki Ruxanda: 310.

Hmelnițki Timuș, feciorul lui Bogdan Hmelnițki, hatmanul cazacilor și ginerele lui Vasile Lupu (1632—1653): 114, 181.

Hrisantos vezi *Notara Hrisant*.

Hrisoscoileu Aristarh, mare ban, vezi *Aristarh Iordache*.

Hrisoverghi Manolache-Hurmuzache, mare comis: 12, 416, 496, 497, 626.

Hrizea, boier muntean, vezi *Popescu Hrizea*.

Hroirot, pretendent la tronul lui Ștefan cel Mare: 108, 166.

Hurmuzache Alexandru, postelnic: 127.

Hurmuzache Eudoxiu: 13, 28.

Hurmuzache Manolache, mare comis, vezi *Hrisoverghi Manolache-Hurmuzache*.

Hurmuzache Matei, paharnic: 130, 144.

Hurmuzăcheștii, familie de boieri: 127, 130.

Husein, bei de Vozia (Oceakov): 296—299.

Husein, pașa de Silistra: 54, 55, 62, 70, 223, 224, 226, 229, 230.

Iablanovschie vezi *Iablonovski Stanislav Jan*.
Iablonovski Stanislav Jan, hatman al coroanei poloneze (1634—1702): 368, 369, 380, 405, 425.
Iacov, patriarh de Țarigrad: 345, 355.
Iacov Vasile vezi *Depot-vodă*.
Ianache, hatman: 848.
Iandș ghenărar vezi *Eberstaedt Johann von ~*.
Iani pircălabul, vezi *Eni*, pircălabul.
Iano, capichihaia lui Dimitrie Cantemir la Poartă: 523, 542, 622.
Ianovici Safta, soția lui Andrieș Ianovici (Andrieșoiaia): 310.
Iavorski Ștefan, mitropolitul de Riazan și locțiitor al patriarhului de Moscova între 1700—1718: 675, 676.
Ibrahim-pașa vezi *Damad Ibrahim-pașa*.
Ieremie-vodă vezi *Movilă Ieremia*.
Iłasi Alexandru, căpitan: 287.
Ileana, sora lui Constantin Duca, vezi *Duca Ileana*.
Iliagasi vezi *Elaga*.
Ilie chesăgiul, mercenar sîrb: 307.
Iliăș Alexandru, domn al Moldovei (1620—1621, 1631—1633) și al Țării Românești (1616—1618, 1627—1629): 54, 207, 208, 210, 300, 301.
Iliăș Alexandru, domn al Moldovei (1666—1668): 52, 54, 190, 207, 208—210.
Iliăș Colceag-pașa, serascher de Hotin: 101, 571, 671, 672, 701, 819, 821, 822.
Ilieș, feciorul lui Alexandru-vodă, vezi *Iliăș Alexandru*.
Ilieș, feciorul lui Petru Rareș, vezi *Rareș Ilieș*.
Ilieș Aurora: 16, 17, 33, 93, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 132, 133, 137, 140, 141, 143—146.
Ilinca, hătmăneasa, vezi *Racoviță Ilinca*.
Împăratul Moscului vezi *Petru I*.
Ioan al II-lea Cazimir, rege al Poloniei (1649—1668): 390, 425.
Ioan al VI-lea Antonivici, fiul Anei, principesă de Mecklenburg și al lui Anton, duce de Braunschweig, împărat al Rusiei în 1740, timp de două luni: 844, 845, 857.
Ioan Alexievici, frate cu Petru I: 683, 718.
Ioan cel Nou, sfîntul: 312, 404.
Ioasaf, monahul: 103.
Ion, logofătul: 142.
Ionașco Cap-de-ghindă: 51, 63, 201, 202.
Iordache, stolnicul, vezi *Costache Iordache*.
Iordache, vistiernicul, vezi *Cantacuzino Iordache*, vistiernic.
Iordan Iorgu: 6, 7, 12, 123, 125, 147, 149, 150.
Iordăchioaia vezi *Cantacuzino Alexandra*.
Iordăchioaia vezi și *Ruset Zamfira*.
Iorga Nicolae: 5, 8, 11, 15, 23, 41, 46, 103—105, 107, 115, 118, 122, 128.
Iosif voevoda Chioușchi vezi *Potoșki Iosif*.
Ipsilanti Constantin (Psăolu), postelnic și hatman: 10, 57, 95, 97, 101, 140, 146, 654, 688, 693, 694, 696, 697, 704, 705, 720, 725—728, 755, 763, 784, 785, 792, 794.
Ipsilanti Ehache, aga: 97, 688, 693, 694, 720, 722, 723, 725—728, 784, 787.
Ipsilanti Manolache, chiurci-bașe: 654, 688, 693, 696, 763, 784, 785, 794.
Ismail-efendi, sfetnic al sultanului Ahmed al III-lea, vezi *Daul Ismail-aga*.

Isus Sirah: 357.
Ișterhaz vezi Ostermann Heinrich Johann.
Iștoc, cămăraș: 200, 201.
Iusuf mîrza, căpetenie a mirzacilor din Bugeac: 702, 709.
Iusuf-pașa, serascher: 387, 389, 420, 423, 424, 437—440, 457, 458, 464, 470, 488.
Iusufache-aga: 689.
Ivanenco Grigore Ivanovici, polcovnic moldovean în armata rusă: 601, 637.
Ivanefchii, polcovnicul, vezi *Ivanenco Grigore Ivanovici*.
Ivașco, cumnat lui Lupu Costache: 335, 337.
Ivașcu George: 7.

J

Jolcouski Stanislav, hatman al coroanei poloneze (1547—1620): 141, 175, 176.
Jora, vornicul de Botoșani, vezi *Jora Toader*.
Jora Antohie, mare logofăt: 28, 36, 39, 90, 335, 337, 367—372, 376, 413, 447, 458, 460, 474, 496, 515, 524, 525, 623, 624, 635.
Jora Grigoraș, mare vistiernic: 626.
Jora Irimeica: 358, 361.
Jora Toader, vornic de Botoșani: 200, 201.

K

Kara Mustafa-pașa: 68, 268.
Karadja Constantin: 16.
Karadja Marcela: 16.
Kirileanu G. T.: 138.
Koșălniceanu Mihail: 7, 22, 27, 29, 31, 48, 50, 58, 64, 75, 121—123, 125, 126, 128, 129, 140, 143—145, 147, 148, 150, 688.
Krassau Ernst, general suedez, participant la războaiele cu rușii (1660—1714): 428, 481.
Kropotov Gavriil Ivanovici, ofițer rus participant la campania din 1711: 30, 145, 481, 484, 485, 537, 538, 541, 543, 562.
Küprülü Fazıl Ahmed-pașa, mare vizir (1656—1661): 53, 116, 139, 143, 187, 188, 213.

L

Lambrino Constantin, paharnic: 335, 337.
Lambrino Manolache, mare clucer: 690.
Lascarachi, spătarul, vezi *Ruset Lascarache*.
Lassi Piotr Petrovici, general rus de origine irlandeză (1678—1751): 745, 746, 750, 751, 765—767, 777, 810, 818.
Lașcarachi, capichihae, vezi *Ruset Lascarache*.
Lavrentie, episcop de Roman: 418.
Lăpușneanu Alexandru, domn al Moldovei (1552—1561, 1564—1568): 104, 131, 141, 171—173.

Lebomirțchie vezi *Liubomirski Stanislav*.
Lecinschie vezi *Leszczynski Stanislav*.
Ledohovski Stanislav, voievod de Volhinia: 93, 667.
Leis ghenearul vezi *Lassi Piotr Petrovici*.
Leonte ghenearul vezi *Leonte Mihail Ivanovici*.
Leonte Mihail Ivanovici, general rus: 778.
Leopold I, împăratul german (1658—1705): 81, 397, 399.
Les ghenearul vezi *Lassi Piotr Petrovici*.
Leszczynski Rafael: 21, 81, 405, 409.
Leszczynski Stanislav, rege al Poloniei (1704—1711, 1733—1734): 79, 91, 98, 134, 404, 427, 428, 479—481, 634, 637, 638, 641, 645, 683, 742—747, 751, 772.
Leșinschie, voievoda Poznavschi, vezi *Leszczynski Stanislav*.
Levendal ghenear vezi *Loewendahl Ulrich Friedrich Waldemar*.
Lichinie vezi *Liciniu din Monembasia*.
Liciniu din Monembasia, medicul lui Dimitrie Cantemir, originar din orașul Monembasia din Peloponez: 651.
Lidihovski vezi *Ledohovski Stanislav*.
Lionte ghenear, vezi *Leonte Mihail Ivanovici*.
Lis ghenear vezi *Lassi Piotr Petrovici*.
Liubomirski Stanislav, mareșal și literat polonez (1642—1702): 424—426.
Loewendahl Ulrich Friedrich Waldemar, general rus de origine germană (1700—1755): 825, 836—838.
Luca Ilinca: 127.
Luca Ioasaf: 94, 106, 118, 126—136, 138, 147.
Luca Maria, sora lui Neculce: 18, 41, 126.
Luca Ștefan, vistiernic: 16, 18, 22, 23, 28, 29, 32, 35—37, 39, 41, 86, 126, 129, 500, 525, 526, 529, 530, 565, 608, 609, 636, 673.
Ludovic al XIV-lea, regele Franței (1643—1715): 650, 673.
Ludovic al XV-lea, regele Franței (1715—1774): 742, 751, 812.
Lupa, hătmăneasa, vezi *Bogdan Ruxandra* (sau *Lupa*).
Lupașco, spătarul, vezi *Buhuș Lupașco*.
Lupu Ștefăniță, domn al Moldovei (1659—1661): 49, 103, 104, 106, 117, 131, 161, 183, 188—190, 193, 195.
Lupu Tudosca, doamna lui Vasile-vodă: 14.
Lupu Vasile, domn al Moldovei (1634—1653): 11, 13, 14, 16, 49, 106, 113—117, 131, 141, 177—184, 187—189, 195, 205, 282, 302, 304, 310.
Lupul, aga, vezi *Lupul*, sărdarul, pircălab de Hotin.
Lupul, sărdarul, pircălab de Hotin: 829, 838, 853, 854.
Lupul, sulgerul: 66, 260, 261.
Lupul, vornicul, vezi *Costache Lupul*.
Lupul Colivarul vezi *Colivarul Lupu*.
Lupul Gavrilă vezi *Costache Lupul*.

M

Machidon, comisul: 559, 592.
Macrei, vâtaful de păhărnicea, vezi *Macrei Dimitrie*.
Macrei Dimitrie, vâtaf de păhărnicea, apoi vel-ban: 75, 336, 421, 654, 659.
Macsut, mare postelnic: 35, 90, 420, 421, 459, 622, 623, 625, 635.

Mahmud I, sultan (1730—1754): 707, 785.
Mahmut-pașa: 782.
Manoil vezi *Măndilă*.
Manolachi, chiurci-bașa, vezi *Ipsilanti Manolache*, chiurci-bașa.
Manolachi, sulgeriul: 279.
Manolie: 627.
Maria, fiica lui Constantin Brîncoveanu, vezi *Brîncoveanu Maria*.
Maria, fiica lui Iordache Cantacuzino, vezi *Ursache Maria*.
Maria, sora lui Constantin Duca, vezi *Duca Maria*.
Marinescu Iulian: 7, 8, 13, 15—17, 21, 22, 36—39, 41—44, 46, 122, 147.
Masurlis, general rus: 746.
Matei, beizade, vezi *Ghica Matei*.
Mateiaș, familie de boieri: 26.
Mateiaș Alexandra vezi *Cantacuzino Alexandra*.
Mateiaș Gavrilă, mare logofăt: 16, 49, 64.
Mateiaș Ileana: 16.
Mateiaș Sîrbca: 16.
Mavrocordat, gramaticul, vezi *Mavrocordat Nicolae*, tatăl Exaporitului.
Mavrocordat Alexandru, Exaporitul, mare dragoman al Porții (1641—1709): 25, 85, 176, 395, 492, 494, 625.
Mavrocordat Alexandru, fiul lui Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei și al Țării Românești: 137, 176.
Mavrocordat Alexandru, fiul lui Nicolae Mavrocordat: 706.
Mavrocordat Alexandru, fratele domnului Constantin Mavrocordat: 734.
Mavrocordat Caterina vezi *Ruset Caterina*.
Mavrocordat Constantin, de patru ori domn al Moldovei și de cinci ori domn al Țării Românești: 10, 43, 45, 46, 48, 62, 63, 95, 97—100, 102, 103, 112, 120, 145, 155, 176, 195, 706, 707, 714—716, 722—724, 729, 731—741, 749, 752—754, 756, 761—763, 782, 783, 785, 789, 791, 846—855, 858—861.
Mavrocordat Ioan, fiul lui Nicolae Mavrocordat, domn al Moldovei (1743—1747): 158, 706, 734, 856, 861.
Mavrocordat Ioan, frate cu Nicolae Mavrocordat, domn al Țării Românești (1716—1719): 46, 90, 493, 623—625, 658, 676—678.
Mavrocordat Nicolae, inaugurează domniile fanariote, domnind în Moldova (1709—1710, 1711—1715) și în Țara Românească (1715—1716, 1719—1730): 10, 25, 27, 28, 36—38, 40, 48, 83, 85—87, 89—91, 94, 113, 120, 132, 134, 147, 148, 150, 176, 492—501, 504, 506, 510, 512—519, 556, 558, 622—628, 632—638, 642—646, 652, 653, 655—658, 677, 678, 689, 693, 701, 706, 707, 714, 715, 724, 729, 741, 783, 846—848, 859.
Mavrocordat Nicolae, tatăl lui Alexandru Mavrocordat Exaporitul: 176.
Mavrocordații, familie fanariotă care a dat mai mulți domni Țărilor Române: 85, 112.
Mavrodin, paharnic: 62, 63, 300, 372, 408, 447.
Mazepa Ivan Stepanovici, hatman al Ucrainei (1644—1709): 479, 480.
Mazoveșki voievoda: 645.
Mălinescu I., ban: 128, 138, 145.
Măndilă, căpitanul de Focșani: 316.
Mărica, stolniceasa, vezi *Costache Mărica*.
Măzăreanu Vartolomeu: 136—140, 145, 146.
Mechichi, stolnicul: 602.

Medhoroschii, polcovnicul, vezi *Apostol Daniil Pavlovici*, polcovnic de Mirgorod.

Mehmed al IV-lea, sultan (1648—1687): 295.

Mehmet, feciorul lui Colceag-paşa: 821, 822.

Mehmet-paşa Baltagiul vezi *Teberdar Mehmed-paşa*.

Mehmet soltan, vezi *Ahmed al II-lea*.

Mehmet soltan, vezi *Ahmed al III-lea*.

Mehmet soltan, vezi *Mehmed al IV-lea*.

Mehmet soltan vezi *Mohamed al II-lea Cuceritorul*.

Melente, stegarul: 369.

Mengli Ghirai, hanul: 698, 699, 707, 771, 784, 796.

Menih, feldmareşal, vezi *Münnich Burchardt Cristoph*.

Meniş-paşa: 789.

Menşic, feldmareşal, vezi *Menşicov Alexandru Danilovici*.

Menşicov Alexandru Danilovici, mareşal şi om politic rus (1673—1729): 482, 552, 605, 615.

Merifeiz-bei: 679, 681, 683, 720.

Miclescu Gavril, mare logofăt: 416, 496, 626, 696.

Mihail Paul: 133.

Mihail Zamfira: 133.

Mihailova Ştefania: 115.

Mihalache, postelnicul, vezi *Ruset Mihalache*.

Mihalache, spătarul, vezi *Racoviţă Mihai*.

Mihăilă Gheorghe: 140.

Mihnea Radu, feciorul lui Mihnea Turcitul, domn al Țării Româneşti (1601—1602, 1611—1616, 1620—1623) şi al Moldovei (1616—1619, 1623—1626): 14, 143, 171, 176, 179, 180.

Mihuleţ: 390.

Milescu Nicolae, spătarul (1636—1708): 106, 117, 131, 189—192, 299.

Mileştii, familie de boieri: 62, 298.

Minea Ilie: 28.

Minih ghendrar vezi *Münnich Burchardt Cristoph*.

Mirescul Ioan, polcovnic: 602.

Mirescul Pavel, căpitan: 602.

Mirescul Toader, căpitan: 602.

Mireştii, familie de boieri: 86, 500.

Mirgorodschi vezi *Apostol Daniil Pavlovici*, polcovnic de Mirgorod.

Miron, pircălab de Hotin: 13.

Miron, vameşul: 11.

Mironeştii, neamurile lui Miron Costin: 351, 384.

Mironeştii vezi şi *Costineştii*.

Misail Călugărul, copist şi interpolator la cronică lui Grigore Ureche: 105, 157, 158.

Misail Chisăliţă vezi *Chisăliţă Misail*.

Misail, mitropolit al Moldovei (1702—1708): 420.

Mitre, căpitanul, vezi *Mitre Dumitraşco*.

Mitre Dumitraşco, mare vornic: 62, 235, 298, 379, 416.

Mitre Gheorghiţă, mare paharnic, mare ban: 233—235, 335, 337, 416, 421, 459, 496, 497, 501, 515, 601, 626.

Moghilă: 108.

Mogilde, serdarul: 531, 602, 609.

Mohamed al II-lea Cuceritorul: 108, 165.

Moisăiu, serdarul: 365, 367, 373, 374, 387.

Morona Panaite, mare polstelnic: 23, 24, 80, 82, 85, 244, 245, 364, 416, 443, 452, 455, 457, 461—463, 473, 474.

Moruzi Alexandru, de mai multe ori domn al Țării Româneşti şi al Moldovei: 142.

Moruzi Constantin, domn al Moldovei (1777—1782): 313.

Moşoc Ilie, mare jicnicher: 266, 602.

Movilă Ieremia, domn al Moldovei (1595—1600, 1600—1606): 131, 141, 175.

Movileştii, familie de boieri: 108, 158, 167.

Muhamed şah, şah al Indiei (1719—1748): 843.

Muharecico, căpitan de lipcani: 277.

Münnich Burchardt Cristoph, mareşal rus de origine germană: 44, 101, 102, 746, 765, 766, 768, 777—780, 786—796, 800, 810—813, 818, 821—833, 835, 836, 845, 857.

Muruz Adămiţă, postelnic mare: 848.

Mustafa al II-lea, sultan (1695—1703): 78, 81, 83, 442.

Muste Nicolae, grămatic şi cronicar: 48.

Mutenco, *Mutu*, poreclă atribuită familiei lui Ion Neculce: 16.

N

Nacu Toader: 60.

Nastasia, doamna, vezi *Duca Nastasia*.

Năstase, vornicul de lemne, vezi *Anastasia*, vornicul de lemne.

Neculce Alexandru: 16, 47.

Neculce Constantin: 47.

Neculce Ecaterina (Catrina), mama cronicarului: 12—14, 16, 17, 21, 22.

Neculce Gavril: 47.

Neculce Iancu: 47.

Neculce Ileana vezi *Darie Ileana*.

Neculce Ilie: 47.

Neculce Ion, hatman şi cronicar: 5—114, 116—119, 121—141, 143—150, 158, 244, 348, 355, 400, 406, 446, 457, 460, 467, 470, 474, 515, 525, 538, 539, 541, 561, 574, 575, 582, 593, 596, 601, 607, 617—619, 625, 636, 652, 679, 706, 711, 716, 730, 734—736, 738, 747, 748, 750, 755, 758—762, 771, 784, 804, 826, 828, 832, 838, 841—844, 848, 850.

Neculce Maria, soţia cronicarului: 21, 22, 44.

Neculce Vasile (zis *Mutu*): 16, 47.

Neculce vistierul, tatăl cronicarului: 11—13, 16, 17.

Nedioglu Gheorghe: 6.

Negel vezi *Costache Constantin*.

Nenul Ioniţă (zis *Raţă*), postelnic: 498.

Neopolt, împăratul, vezi *Leopold I*, împăratul (german).

Nicanor, mitropolitul (1592—1594): 122, 144, 173—175.

Nichifor, mitropolit al Moldovei, fost mitropolit de Sidis, în Peloponez (1739—1750): 829, 841, 842.

Nicolăiasa Gheorghe: 145.

Nil, monahul, vezi *Nicanor*, mitropolitul.

Niuman-paşa Küprülüzade, sarascher al armatei turceşti, comandant al trupelor din Bosnia în campania din 1716—1718: 505, 672, 749, 750, 788, 795.

Notara Hrisant, patriarh al Ierusalimului (1707—1731): 430, 559.
Novac: 75.
Nuor Zărul vezi *Zărul Nuor*.

O

Oghinski Grigore Anton, hatman polonez: 428, 479, 480.
Oltea, doamna, mama lui Ștefan cel Mare: 107.
Omar Goel, căpetenie la tătarii din Crimeia: 508.
Onu Liviu: 104, 118, 119, 123—125, 137—139, 143, 145, 150.
Osman-aga, chihaiac vizirului Mehmet-pașa Baltagiul: 465, 628.
Ostermann Heinrich Johann, om de stat rus (1686—1747): 845.

P

Paisie, patriarh al Constantinopolului (cu intermitențe 1726—1752) 754, 763.
Palade Dumitrașco, mare clucer: 848.
Palade Ion, mare vistiernic: 135, 333, 447, 467, 468, 475, 626, 654, 685, 686, 710.
Palade Toader, mare spătar, mare vistiernic: 268, 696, 710, 730, 733, 734, 753, 788, 792, 794, 833—835, 848.
Palaloga, grec de la curtea lui Antonie-vodă Ruset: 300.
Panaiteșcu P. P.: 15, 21, 28—30, 32, 107, 113.
Panaiot, mare arnaș în vremea domniei a treia a lui Mihai Racoviță: 688.
Panaioti-aga: 739.
Parihenie, patriarh al Ierusalimului (1737—1766): 860.
Pătrașco Zosin vezi *Bașotă Zosin*.
Pătru-vodă vezi *Petriciceiu Ștefan*.
Pepec bulucbaș: 360.
Petriciceiu Ștefan, domn al Moldovei (1672—1673, 1683—1684): 52—57, 68, 145, 218, 220, 221, 223—228, 232—238, 275, 276, 286, 287, 311, 610, 611, 615.
Petru Alexievici vezi *Petru I*.
Petru Alexievici cel tîndr: 683.
Petru Petrovici, fiul lui Petru I: 675, 676, 682.
Petru Șipon, general, vezi *Șipov Piotr Mihailovici*.
Petru-vodă vezi *Rareș Petru*.
Petru I, țarul Rusiei (1682—1725): 27—32, 34, 78, 81, 88, 94, 117, 190, 191, 397, 398, 426, 479, 481, 482, 502, 523, 524, 526, 530, 549, 550, 562, 563, 568, 590, 593, 601, 604, 611, 614, 639, 645, 648, 666, 673—675, 680, 682, 683, 718, 845, 855, 856.
Pilat șetrarul: 421.
Piru Al.: 7, 113.
Pîrcălabul Constantin, medelnicer: 602.
Pîrvu, vâtaf: 344.
Poniatovschi rementariu vezi *Poniatovski Stanislav*.
Poniatovski Stanislav, om de stat polonez (1676—1762): 719.
Popescu Hrizia, tatăl cronicarului Radu Popescu: 254.
Popescu Radu, cronicar: 10, 50—54, 116, 117.
Postelniceștii, urmașii postelnicului Constantin Cantacuzino: 55, 230, 231.

Potoceștii, familie nobilă poloneză: 391, 742, 743.
Potoțki Iosif, voievod de Kier (1680—1751): 427, 503, 742, 743, 747.
Potoțki Ștefan, hatman polonez: 400, 645.
Preda, stolnicul: 467, 475.
Pricopie, căpitan: 29, 537.
Procopovici Alexandru: 147.
Prusul vezi *Prusia*.
Psăolus Ipsilanti Constantin vezi *Ipsilanti Constantin*.
Psăolus Ipsilanti Manolachi, chiurci—bașa, vezi: *Ipsilanti Manolache*, chiurci—bașa.
Purcel: 109, 168.
Purece Vasile, vornicul despre doamna: 398.
Purice, aprodul: 108, 109, 167.
Pușcariu Sextil: 5, 118.

R

Rauvski vezi *Rjevuski Stanislav*.
Racoți, craiul unguresc, vezi *Rákóczi Francisc al II-lea*.
Racoți, craiul unguresc, vezi *Rákóczi Gheorghe al II-lea*.
Racoți, crai, vezi și *Rákóczi Iosif*.
Racoviță Constantin, de mai multe ori domn al Țării Românești și al Moldovei: 356, 714.
Racoviță Dumitrașco, hatman: 140, 146, 447, 452, 467, 475, 499, 555, 654, 698, 700, 704.
Racoviță Ilinca, soția hatmanului Dumitrașco Racoviță: 701.
Racoviță Ion, mare vornic: 274, 298, 340, 431, 450.
Racoviță Mihail, domn al Moldovei (1703—1705, 1707—1709, 1715—1726) și al Țării Românești (1730—1731, 1741—1744): 10, 14, 17, 22—24, 37, 38, 40, 41, 63, 72, 79, 80, 82—85, 91—95, 100, 107, 117, 127, 132, 134, 135, 164, 192, 300, 340, 379, 380, 403, 419—421, 431, 432, 436, 443—454, 456, 457, 463—470, 472—478, 483—491, 494, 495, 505, 516, 558, 622, 636, 644, 646, 647, 652—656, 658—665, 670—673, 678, 679, 684—694, 696—698, 703, 704, 707, 714—716, 734, 762—764, 785, 802, 806, 807, 839, 840, 846.
Racoviță Nastasia, domniță, fiica lui Mihail Racoviță: 807.
Racoviță Nicblae, mare logofăt: 268, 272, 298.
Racoviță Răducanu, mare stolnic: 781, 802.
Racoviță Ștefan, fiul lui Mihail Racoviță: 762, 785.
Racoviștii, familie de boieri: 135, 173, 186.
Radu Leon, domn al Țării Românești (1664—1669): 67, 261, 262.
Radu Ștefan, feciorul lui Radu Leon, ginerele lui Gheorghe Duca: 67, 261, 262, 279.
Radul-vodă vezi *Mihnea Radu*.
Radul-vodă vezi *Radu Leon*.
Radul-vodă cel Mare vezi *Mihnea Radu*.
Radziwill Mihail, hatman polonez (1702—1762): 747.
Ragivir, hatman, vezi *Radziwill Mihail*.
Raguzinski-Vladislavici Sava Luchici, om de stat rus, originar din Raguză (1670—1738): 545, 554, 556, 565, 591, 606, 614.

Rákóczi Francisc al II-lea, principe al Transilvaniei (1704—1711): 428, 429, 670.
Rákóczi Gheorghe al II-lea, principe al Transilvaniei (1648—1660, cu întreruperi): 181.
Rákóczi Iosif, feciorul lui Francisc Rákóczi al II-lea: 802, 803, 808, 814.
Ralet Grigore: 130.
Ramadan, mare postelnic: 496, 497, 499, 626.
Ramadan cniazul, vezi *Romodanovski Grigore Grigorievici*.
Ramandei Alexandru, mare postelnic: 66, 255.
Rami Mehmed-paşa, ministru de externe turc (1694—1697) şi mare vizir (1703): 79, 84, 395, 433, 442.
Ramie reiz-afende vezi *Rami Mehmed-paşa*.
Rareş Elena, doamna: 174, 175.
Rareş Iliaş, domn al Moldovei (1546—1551): 131, 141, 171, 176.
Rareş Petru, domn al Moldovei (1527—1538, 1541—1546): 104, 110—112, 131, 141, 143, 169—171, 174—175.
Rascarachi, cuparul, vezi *Ruset Lascarache*.
Raţă Ioniţă Nenul vezi *Nenul Ioniţă (zis Raţă)*, postelnic.
Razul Costache, mare vornic: 46, 711, 755, 848, 855, 861.
Răducanu, stolnicul, vezi *Racoviţă Răducanu*.
Rămiz-afende vezi *Rami Mehmed-paşa*.
Răpin ghenear vezi *Repin Anichita Ivanovici*.
Răuŭchie, hatman, vezi *Rjevuski Stanislav*.
Răzanschi, patriarhul Moscului, vezi: *Iavorski Ştefan*.
Rent ghenear vezi *Rönne Karl Evald*.
Repin Anichita Ivanovici, general rus: 568, 575.
Rjevuski Stanislav, hatman al coroanei poloneze: 375, 398, 400, 401, 405, 641, 645, 719.
Rogojenschi vezi *Raguzinski Vladislavici Sava Luchici*.
Romodanovski Grigore Grigorievici, general rus: 248, 250, 251.
Rönne Karl Evald, general german în slujba Rusiei: 31, 554, 562, 567, 568, 595, 603, 604.
Rosetti Radu: 133.
Rugină Pavel, mare comis: 86, 500, 602.
Rumianŭev, general rus: 140.
Rumianŭev Alexandru Ivanovici, cneaz: 842, 843, 844, 855.
Ruset Andreeş, mare spătar: 711, 730, 848.
Ruset Antonie-vodă, domn al Moldovei (1675—1678): 49, 50, 53, 65, 66, 96, 195, 216, 247—249, 251—257, 259, 300, 345.
Ruset Caterina, fiica vornicului Constantin Ruset, măritată după Constantin Mavrocordat: 715.
Ruset Constantin (cupariul cel bătrîn): 195, 196, 295, 318, 341, 378.
Ruset Constantin, mare vornic, feciorul lui Iordache Ruset: 42, 558, 626, 654, 692, 696, 711, 715, 723, 730, 833.
Ruset Ioniţă, mare clucer: 690.
Ruset Iordache, feciorul cuparului, mare vistiernic: 22, 28, 30, 72, 74, 82, 83, 134, 295, 309, 316, 318, 319, 334, 335, 338, 342, 344—346, 349, 350, 352, 353, 360, 366—368, 373, 377, 379—386, 399, 412—416, 418—422, 430—432, 438, 439, 444, 446—449, 451, 456, 468—470, 472, 475, 477, 490, 494, 497, 500, 513, 514, 532, 533, 535, 540, 555—558.
Ruset Iordache, feciorul vornicului Ştefan Ruset: 848.
Ruset Iordache (Cilibiul), feciorul lui Lascarache, mare vornic: 730, 848.

Ruset Lascarache, feciorul cuparului, mare spătar: 80, 295, 318, 319, 341, 342, 346, 378, 379.
Ruset Manolache, feciorul cuparului, mare postelnic: 295, 344, 372, 379, 447, 475, 494, 499.
Ruset Mihalache, feciorul cuparului, capichihaia: 295, 379, 446.
Ruset Mihalache, feciorul lui Iordache, mare postelnic: 318, 730, 733, 761, 763.
Ruset Nicolae, mare postelnic: 430, 475, 690.
Ruset Scarlatache, feciorul cuparului, capichihaia: 295, 318, 446, 452.
Ruset Ştefan, feciorul lui Iordache Ruset, mare paharnic: 848.
Ruset Ştefan, feciorul lui Manolache Ruset, mare vornic: 134, 344, 634, 781, 801, 848.
Ruset Zamfira, a doua soţie a lui Iordache Ruset (*Iordăchioaia*): 316.
Rusetestii, familie boierească: 20, 26, 70, 72, 74, 80, 135, 295, 446, 448, 451, 457.
Rusetestii, vezi şi *Cupăreştii*.
Russev E.: 149.
Russo Demostene: 10, 14, 92.
Ruxanda, domniţa, fiica lui Vasile Lupu, vezi *Hmelniŭŭki Ruxanda*.

S

Safta, doamna lui Gheorghe Ştefan, vezi *Ştefan Safta*.
Safta, fiica lui Constantin Cantemir, vezi *Cantemir Safta*.
Saint-Simon: 7.
Sandul, căpitan sub Constantin Cantemir: 315.
Sapieha Jan Friedrich, cancelar de Lituania şi hatman polonez (1680—1751): 428, 479, 480.
Sara Mehmet-paşa, paşă de Hotin: 782, 822, 833—835, 837, 838.
Saraciul Dumitru, slujitor al lui Dimitrie Cantemir: 512, 513.
Sară Eni, greul, vezi: *Eni Sară*.
Sava, ieromonah: 104.
Sava, mitropolit: 41.
Scarlăt, fiul lui Grigore-vodă, vezi *Ghica Scarlat*.
Scarlăt, sulger împărătesc: 171, 176.
Scarlatache, capichihaia, vezi *Ruset Scarlatache*.
Scarlatache, comisul, fecior Lupului, vezi *Costache Scarlatache*.
Scarlatache vezi *Ruset Scarlatache*.
Scoropadschi Ioan, hatman căzăcesc: 551, 553.
Scorpan Grigore: 7, 69.
Sculie, cămăraş: 499.
Sidis, mitropolitul, vezi *Nichifor*, mitropolitul.
Sidlovski, general rus: 610, 616.
Silion, medelnicer: 383, 384, 739.
Simion Dascălul, cronicar: 105, 157, 158.
Simonescu Dan: 48, 51, 74, 93, 121.
Sinauschi Adam, hatman polonez (1666—1726): 224, 236, 400, 426, 428, 479, 480, 484, 521, 605, 609, 668, 719.
Sion Antohi: 63, 141, 142.
Sion G.: 104.
Sion Ioniţă: 142.
Sion Teodor: 63.
Sioneştii, familie de boiernaşi: 63, 141.

Smail-efendi vezi *Ismail-efendi*.
Smail-paşa, vizir, vezi *Ghiurju Ismail-paşa*.
Sminghilski, reimentar: 503.
Sobečki, crai, vezi *Sobieski Jan*.
Sobieski Jan, rege al Poloniei (1674—1696): 18, 20, 54, 58, 71, 219, 224, 244, 254, 270, 271, 274, 310, 311, 313, 314, 316, 320, 329—332, 380, 389, 390, 404, 426, 611.
Solomon, feciorul lui Gavrilă, vezi *Costache Solomon*.
Spandonachi, căminar: 499.
Spraioti Dracumana vezi *Dracumana Spraioti*.
Stahremberg Ernest, general austriac, apărătorul Vienei în 1683: 269.
Staico, păharnicul, vezi *Bucşanu-Merişanu Staico*.
Stamate, mare postelnic sub Dabija-vodă: 11, 12, 13, 49, 199.
Stanca, doamna lui Constantin Brîncoveanu, vezi *Brîncoveanu Stanca*.
Stanciu, chesăgiu, mercenar sîrb: 307.
Stanislav, voevoda Chiovski: 400.
Stavro, clucerul: 739.
Sterimberg, general, vezi *Stahremberg Ernest*.
Ştefu, hatmanul Ucrainei: 332, 333.
Stoian, polcovnic rus: 830, 837.
Stoica, păharnicul, vezi *Bucşanu-Merişanu Staico*.
Stoide C. A.: 12, 14, 38, 48, 122, 149.
Sturdza C. D.: 131.
Sturdza D. A.: 29, 128, 131.
Sturdza-Miclduşanul Al.: 128—131.
Sturdza Mihail, domn al Moldovei (1834—1849): 144.
Sturdza-Scheianu D.: 142.
Sturza Chiriac, vornic: 60, 292, 293.
Sturza Ion, mare vornic: 292, 421, 459, 496, 497, 515, 517, 518, 540, 654.
Sturza Ioniţă, feciorul Sturzii logofătului: 834, 835.
Sturza Matei: 609.
Sturza Sandul, hatman şi mare logofăt: 97, 99, 292, 515, 608, 609, 693, 696, 697, 704, 711, 716, 719, 720, 725—728, 730, 731, 753, 754, 823, 826, 833, 834, 835, 848, 861.
Sturzeştii, familie de boieri: 173.
Suleiman-paşa, sarascher: 70, 294, 296, 297, 308, 310.

Ş

Şafirov Piotr Pavlovici, diplomat al lui Petru I (1669—1739): 554, 591, 594, 595.
Şaitaniceştii, urmaşii neguţătorului Mihail Cantacuzino, poreclit de turci Şeitan-oglu, adică Fiul diavolului: 55, 56, 231.
Şaraga, anticari: 132, 145.
Şer-bei, căpetenie a şerimilor din Crimeea, vezi *Şerim-bei*.
Şefer, ministru, vezi *Şafirov Piotr Pavlovici*.
Şefer vezi *Şafirov Piotr Pavlovici*.
Şerban, logofătul, vezi *Greceanu Şerban*.
Şerban Constantin: 15, 30, 31.
Şeremet, feldmareşal, vezi *Şeremetev Boris Petrovici*.

Şeremetev Boris Petrovici, mareşal rus (1652—1719): 30, 34, 90, 482, 530, 531, 536, 537, 542—548, 550, 552—554, 566, 574, 580, 585, 590—592, 595, 597, 598, 604, 606, 608, 610—615, 617, 619, 629, 630, 636—642, 649.
Şerim-bei: 645.
Şfedul vezi *Carol al XII-lea*, regele Suediei.
Şiadbci I.: 105.
Şipon Petre, general, vezi *Şipov Piotr Mihailovici*.
Şipov Piotr Mihailovici, general rus (1686—1755): 825, 831—834.
Ştefan cel Mare: 61, 104, 106—112, 131, 143, 158, 161—168.
Ştefan-vodă, fecior Radului-vodă şi ginere Ducăi-vodă, vezi *Radu Ştefan*.
Ştefan Gheorghe vezi: *Gheorghe Ştefan*, voevod:
Ştefan Safta, fiica lui Toader Boul şi doamna lui Gheorghe Ştefan: 115.
Ştefănescu Ştefan: 133.
Ştefăniţă, beizadea, vezi *Racoviţă Ştefan*.
Ştefăniţă-vodă Lupu vezi *Lupu Ştefăniţă*.
Ştrempel Gabriel: 66, 120, 126, 136, 140, 141.
Şvedul vezi *Carol al XII-lea*, regele Suediei.

T

Taltaban-paşa vezi *Daltaban-paşa*.
Tanoviceanu I.: 7, 8, 12, 16, 17, 47.
Tanţschî Ion, polcovnic: 482, 600, 601, 637.
Tanţschî Vasile, polcovnic: 481.
Tatul, căpitan de legegii: 323, 370.
Tănase, pircălab de Soroca: 271, 272.
Tăutu Vasile: 142.
Tăutul Ion, logofăt al Moldovei între anii 1475—1510: 110, 141, 167, 168.
Teberdar Mehmed-paşa, mare vizir (1704—1706, 1710—1711): 32, 35, 36, 465, 466, 505.
Testabuza, medic: 846.
Timotei, căpitan: 532.
Timuş, ginerele lui Vasile Lupu, vezi *Hmelniŭski Timuş*.
Tiuchil-grof vezi *Tököli Emeric*.
Tiuchiun-grof vezi *Tököli Emeric*.
Toader, armaşul, vezi *Flondor Toader*.
Toderaşco de la Galaţi: 410.
Toderaşco, vel-vistiernic, vezi *Cantacuzino Toderaşco*.
Toderaşco, vel-spătar, vezi *Palade Toader*.
Tolbeŭski, cneazul, vezi *Trubeŭkoi Ivan Iurevici*.
Tolstoi Petru: 28.
Tomşa Ştefan, domn al Moldovei (1563—1564): 449.
Topal Osman-paşa, mare vizir (1731—1732): 714, 749.
Totoescu, mare căpitan: 308.
Tököli Emeric, principe al Transilvaniei (1690—1691): 73, 77, 269, 326, 327, 358, 361, 362, 364, 373, 374.
Trubeŭkoi Ivan Iurevici, mareşal şi nobil rus: 666.
Tudurachi, capichihaia: 689.
Turcu Constantin: 108.
Turcul (împăratul turcesc), vezi *Mehmed al IV-lea*.

Turculeț cel mic, comandant de detașament moldovean în armata poloneză: 328.
Turculeț Constantin, colonel moldovean în armata poloneză: 276, 328—332, 369, 370, 372, 373, 383, 384, 407, 485.

T

Țăruș Ion: 17.
Țicu Ștefan: 137, 138, 140, 145.
Țifescul Ilie, *Frige-vacă*, mare spătar: 75, 334, 379, 383, 384, 419—421, 447, 459, 515.

U

Ughinschie, hatmanul, vezi *Oghinski Grigore Anton*, hatman.
Uman-pașa Chiupriul, vezi *Niuman-pașa Küprülüzade*.
Ureche Grigore, vornic și cronicar (1590—1647): 8, 9, 13, 104—107, 109—111, 123, 157.
Ureche Nestor, vornic 137.
Urechid V. A.: 122, 126, 128, 129, 136—138, 140.
Ursache cel bătrîn vezi *Ursache Gheorghe*.
Ursache Gheorghe, mare vistier: 12, 13, 15, 16, 53, 216, 217, 282, 283, 421.
Ursache Dumitrașco, mare stolnic: 342, 447.
Ursache Maria: 12, 15, 16.
Ușurelul, căpitan, vezi *Băldceanu Badea Conteș*.

V

Valis, general austriac: 780, 789, 790.
Vargalovici: 390.
Vasile, vornicul, vezi *Costache Vasil*.
Vasli-pașa: 782.
Văcărescu Ienăchiță: 8, 22, 23.
Vădăanii, general austriac: 781, 787, 788, 790.
Veisi Petrache: 130.
Veisman vezi *Vidman Ivan*.
Vejbah, general, vezi *Weissbach Johann*.
Velciu D.: 5, 11—14, 16, 17, 19, 23, 41, 43—48, 119, 123, 125, 127.
Veli-pașa, serascher: 813, 819, 821.
Velicico, sulgeriul: 660, 661, 684.
Venitura vezi *Ventura*.
Ventura, dragoman al flotei turcești: 714.
Vesubadski, general rus: 481.
Vicol, căpitan de lefegii: 323, 370.
Vidin ghenearul vezi *Vădăanii*, general austriac.
Vidman Ivan, general rus: 587—589.
Vișnoveschie Mihai, vezi *Wisznoviețchi Mihai*.
Vișnoveschi Șenze Ianoș vezi *Wisznoviețchi Jan*.
Vitman vezi *Vidman Ivan*.
Vlasto, mare postelnic: 376.

Vlasto Andronache, mare comis: 696.
Veinescu Iorgu: 47.
Volcinschi Vasile, mare serdar: 276.
Volconski Grigore Semionovici, general rus: 481, 521, 589.
Volodievski Mihail, staroste de Camenița: 220.
Volodiovskie vezi *Volodievski Mihail*.

W

Weissbach Johann, general rus de origine germană: 521, 554, 746.
Wisznoviețki Jan, hatman polonez (1678—1741): 645.
Wisznoviețki Mihai, rege al Poloniei (1669—1673): 58, 219, 224, 242, 243.

Z

Zagrațchi vezi *Zagriajski Arteni*, general rus:
Zagriajski Arteni, general rus: 746.
Zaharia, comandant de lefegii sub Constantin Cantemir: 315.
Zaharoțchie vezi *Zaharovski*.
Zaharovski, ofițer polonez din armata lui Sobieski: 328.
Zapiva, hatmanul, vezi *Sapieha Jan Friedrich*.
Zărul Constantin, medelnicer: 602.
Zărul Ioan, vâtaf de copii: 602.
Zărul Nuor, postelnic: 602.
Zărul Vasile, medelnicer: 602.
Zmucilă, banul, vezi: *Zmucilă Savin*.
Zmucilă Gheorghiță, postelnic: 68, 266, 287.
Zmucilă Savin, mare ban: 39, 68, 86, 266, 275, 287, 416, 459, 497, 500, 514, 555, 557, 601, 610, 615.
Zosen Bașotă vezi *Bașotă Zosin*.
Zosin Pătrașco, mare stolnic, vezi *Bașotă Zosin*.
Zotta Sever: 7, 12, 23, 127.

NUME DE LOCURI

A

- Abov*, cetate la Marea Baltică, în sud-estul Finlandei: 614.
Adrianopol: 61, 65, 83, 90, 252, 253, 302, 304, 335, 338, 367, 392, 434, 436, 438—442, 445, 630, 632, 634, 638, 642, 651, 670, 771, 814.
Agapia, mănăstire în ținutul Neamț: 112, 173—175, 330, 368.
Alba-Iulia: 273.
Albania: 780.
Albești, sat în apropiere de Tirgul Frumos: 312.
Alexandria, oraș în delta Nilului, sediul unei patriarhii ortodoxe. 345, 859.
Amburhu vezi *Hamburg*.
Anapole vezi *Neapole*.
Anglia: 395, 401, 429, 644, 645, 649.
Antiohia, capitala Siriei elenistice, sediul unei patriarhii ortodoxe: 345.
Antohia, vezi *Antiohia*.
Ardeal: 73, 95, 111, 114, 115, 436.
Argeș, riul: 320.
Aron-vodă (Aroneanu), mănăstire în apropiere de Iași: 310, 532, 533, 661, 662.
Astrahan, oraș pe cursul inferior al Volgăi: 680, 748, 764.
Austria: 98.
Avrămeni, moșie în ținutul Cîrligăturii: 7.
Azac vezi *Azov*.
Azov, cetate aproape de vărsarea Donului în Marea de Azov: 295, 411, 550, 593—595, 602, 603, 613, 615, 629, 747, 748, 765, 766, 770, 771, 842.

B

- Baba* vezi *Babadag*.
Babadag, cetate turcească din nordul Dobrogei: 420, 423, 424, 437, 457, 458, 739, 772.
Babagefer, închisoare în Constantinopol: 83, 466.
Babilon: 749.
Bacău: 283, 493, 494, 634, 659, 665, 713, 760, 781, 782, 801, 823, 848.
Bagdad, oraș pe fluviul Tigru, capitala de azi a Irakului: 749.
Bahlui, pîrîu ce trece prin Iași și se varsă în Prut: 406, 453, 541, 660, 665, 824.
Baia, vechi târg moldovenesc, la sud de Suceava: 305, 307, 717.
Balcani: 100.
Balica, mănăstirea, vezi *Frumoasa*, mănăstirea.
Barnovschi, mănăstire în Iași: 15, 198.
Baturna, oraș în Ucraina: 481.
Băcani, sat la nord de Bîrlad: 333.
Bălțăiești, sat în ținutul Neamț: 760.
Bălțile Căinariului vezi *Căinar*.

Băncești, sat în ținutul Sucezii: 281.
 Bănila, sat în ținutul Cernăuților: 328, 330.
 Bărboiul, mănăstire în Iași: 96, 706.
 Bărboși, sat în ținutul Neamț: 36, 75, 336.
 Beciu vezi Viena.
 Belaia Țerkov, oraș la sud de Kiev: 606, 607.
 Belgrad, cetatea, actuala capitală a Iugoslaviei: 100, 102, 270, 320, 325, 394, 670—672, 676, 816, 817.
 Belgrad, eparhie în Rusia: 856.
 Beligrad vezi Belgrad.
 Belschii, partea nord-estică a vechii Poloniei: 400.
 Bender vezi Tighina.
 Berehoiești, sat în ținutul Botoșani: 207.
 Berghem vezi Berhomiet.
 Berhomiet, sat în ținutul Suceava: 760.
 Bezenghești, sat, vezi Bizighești.
 Bilagorod, oraș în Rusia: 841.
 Bila Țărcu vezi Belaia Țerkov.
 Biliigrad vezi Alba-Iulia.
 Binder vezi Tighina.
 Bisericiani, mănăstire în ținutul Neamț: 61, 302, 304.
 Bistrița, mănăstire în ținutul Neamț: 101, 111, 860.
 Bistrița, oraș în Transilvania: 671.
 Bistrița, riu în Moldova: 15, 183, 184, 671, 794, 837.
 Bizighești, sat în ținutul Putna: 37.
 Bîc, afluent al Nistrului; codru, imens altădată, în Basarabia: 830.
 Bîrîiac, sat în ținutul Orheiului: 830.
 Bîrlad, riu: 110, 169, 310, 333, 337, 407, 643, 702, 724, 740, 805, 829.
 Bîrlad, târgul: 75, 179, 439, 495, 526, 547, 659, 792.
 Bîrnova, mănăstire lângă Iași: 96, 205, 424, 706.
 Bîrnovița, sat în ținutul Hotin: 217, 400.
 Blăgești, sat în apropiere de Pașcani: 17, 19.
 Bogdănești, sat în ținutul Dorohoi: 200, 201, 822.
 Boian, sat în ținutul Cernăuților: 7, 23, 36—41, 101, 308, 310, 665, 820.
 Bosna vezi Bosnia.
 Bosnia, provincie în Iugoslavia: 567, 571, 643, 672, 779, 780, 786, 788, 795.
 Botoșani: 109, 110, 168, 200, 330, 486, 643, 671, 701, 702, 713, 804, 822, 823.
 Brad, mănăstire în ținutul Buzău: 325.
 Brandenburg: 743.
 Braniște, cîmp între Prut și Jijia, la sud de Iași: 833.
 Brașov: 149, 273, 274, 325, 341, 398, 468, 781, 787, 790, 831.
 Brădiești, sat la sud de Tîrgul Frumos: 312.
 Brăila: 31, 96, 271, 272, 275, 277, 517, 561, 565—567, 572, 594, 595, 603, 604, 695, 792, 802, 808, 829, 831.
 Brănești, sat lângă Cernăuți: 275.
 Buccci, vezi Buciaci.
 Buciaci, sat în Podolia: 243, 259, 521.
 Buciuiești, sat în ținutul Neamț: 15, 182—184.
 Bucovina: 16, 19, 25.
 București: 73, 78, 92, 94, 104, 105, 107, 110, 113, 116, 122, 123, 126, 128, 133, 140, 144, 147, 148, 185, 204, 251, 253, 272, 321—325, 327, 342, 364, 375,

422, 440, 441, 467, 646, 658, 677, 701, 715, 720, 721, 724, 740, 752, 780, 783, 789, 791.
 Buda, capitala Ungariei: 268, 270, 271.
 Bugeac, cîmpie în sudul Basarabiei: 59, 70, 96, 106, 162, 275, 276, 286, 288, 293, 305, 311, 320, 327—329, 332, 368, 387, 390, 391, 396, 407, 423, 508, 520, 521, 524, 526, 530, 535, 538, 544, 579, 589, 637, 659, 665, 671—673, 678, 693—703, 708, 711, 768, 769, 771, 773, 806, 810, 813, 816, 819, 844.
 Bug, riu: 263, 480, 770, 778, 780, 796, 800, 801, 811, 812, 842.
 Buh vezi Bug.
 Bujoreni, sat în ținutul Tutova: 310.
 Bursuci, mănăstire în ținutul Covurlui: 90, 547, 620.
 Buzău: 325.

C

Calanca, sat pe malul stîng al Nistrului: 811.
 Camen Zaton, cetate pe malul stîng al Niprului: 594.
 Camenița, cetate în Podolia, la nord de Hotin: 13, 20, 35, 53, 59, 70, 77, 81, 152, 184, 213, 218—225, 227, 243, 244, 246, 248, 249, 258, 259, 274, 288, 289, 328, 329, 353, 359, 360, 362, 364, 366, 370, 383, 386—389, 393, 396, 399—405, 582, 604, 609, 637, 638, 641, 819.
 Carapciul, sat în ținutul Cernăuților: 167.
 Carlovîț, orașel pe Dunăre, între Beograd și Novi-Sad: 79, 81, 110, 395, 433, 677.
 Carpați: 92.
 Cartal, cetate turcească în apropiere de lacul Cahul: 517, 758—761, 771, 775, 784, 789, 795, 796.
 Casele Banului, sat în ținutul Fălciu: 570, 571, 575.
 Cașen vezi Cașin.
 Cașin, mănăstire în ținutul Bacău: 92, 115, 166, 185, 658, 665, 670, 678, 860.
 Caucaz: 94.
 Cavala, port la Marea Egee: 79, 440.
 Cazan, oraș pe cursul mijlociu al Volgăi: 748, 764.
 Cazîlbașul vezi Persia.
 Căcaina, pîriu în Iași: 215, 834.
 Căcăceni, sat în ținutul Botoșani: 233.
 Căcărdzeni, sat în ținutul Iași: 312, 453, 824.
 Căinar, riu în ținutul Soroca: 552.
 Cărtal vezi Cartal.
 Căzan vezi Cazan.
 Ceahlău muntele: 665.
 Ceahrin vezi Cighirin.
 Ceremuș, riu: 167, 328, 369, 482, 485, 488, 504.
 Ceric vezi Cîric.
 Cernăuți: 16, 17, 25, 36, 45, 91, 147, 166, 233, 235, 260, 275, 308, 311, 328, 405, 484, 485, 486, 490, 604, 633, 642, 659, 678, 819, 822, 836, 837, 841.
 Cernelița, sat în Podolia, aproape de hotarele Moldovei: 391.
 Cernigov, oraș la nord de Kiev: 102, 841, 842, 855, 856.
 Cernihoi vezi Cernigov.
 Cetatea Albă: 106, 162, 312, 464, 524.

Cetatea Neamului : 20, 92, 106, 108, 165, 166, 236, 240, 241, 245, 310, 330, 343, 352, 365—367, 369, 370, 372—374, 383, 404, 490, 658—660, 665, 678, 717.
Cetățuia, mănăstire în apropiere de Iași: 30, 92, 145, 211, 216, 309, 533—536, 541, 543, 659—664.
Chilia : 106, 162, 376, 423.
China : 111, 190.
Chiou, vezi *Kiev*.
Chiperesti, sat în ținutul Iași: 359.
Chipru vezi *Cipru*.
Chișindu : 42, 129, 140, 149, 713.
Chilai vezi *China*.
Chiu vezi *Kiev*.
Ciceul, cetatea: 111, 170.
Cifed, vezi *Suedia*.
Cighirin, oraș în Ucraina de vest: 65, 248—253, 259, 551, 553, 700.
Cipru : 116, 186.
Ciric, deal lângă Iași: 662.
Cirimuș vezi *Ceremuș*, riul.
Cived vezi *Suedia*.
Cîmpina : 73, 326, 791, 802, 830.
Cîmpu Lung : 330, 332, 485, 486, 658, 665, 671, 672, 692, 760, 781.
Cîmpu Lung, sat la nord de Cernăuți: 167.
Cîndești, sat în ținutul Suceava: 486.
Cîrligătura, ținut în nordul Moldovei, între Siret și Prut, avînd Tîrgul Frumos ca oraș de reședință: 17, 46, 543, 632, 633.
Codlea, sat în Țara Birsei: 273.
Codrul Chigheciului, pădure vestită pe podișul dintre Prut și Ialpuș: 702, 703.
Codrul Herții, pădure din nordul Moldovei, în apropiere de Herța: 266.
Colomeea, oraș în Polonia, la nord de Cernăuți: 504.
Comănești, sat în ținutul Bacău: 634, 760, 781, 790—793.
Constantinopol : 9, 14, 21, 23—28, 33—35, 51—53, 55, 60, 61, 63, 65—67, 69, 70, 72, 74—85, 92—98, 100, 108, 111—114, 116, 134, 135, 146, 170, 171, 173—181, 186, 187, 189, 195, 196, 198, 202, 203, 205—212, 218, 228—231, 242, 244, 246—248, 251—257, 259, 261, 262, 264, 282, 284, 288, 290, 291, 293—296, 298, 301—304, 309, 314, 317—323, 333, 335—338, 341—343, 345—350, 353, 355, 357, 359—361, 366, 367, 369, 370, 372, 374, 375, 377—379, 381—383, 385—387, 389, 398—402, 404, 406, 407, 409—412, 414, 415, 417, 419—423, 427, 430, 433, 434, 437, 438, 440—443, 445, 446, 448, 449, 451, 452, 455—457, 462—464, 466, 469—472, 475, 476, 478, 483, 486, 487, 489—494, 499, 500, 504—512, 514—523, 526, 534, 536, 542, 557, 558, 568, 592, 605, 617, 620—622, 625, 627—629, 633—636, 638, 641—643, 645—647, 649, 652, 654—657, 664, 665, 673, 677—680, 683, 685, 688—695, 698—704, 707—710, 714—716, 719, 720, 722, 723, 726—729, 733—740, 754, 758, 760—763, 765, 766, 772, 776, 780, 784—788, 794, 796, 802, 803, 805—807, 810, 816, 822, 838, 839, 841—844, 846, 851, 853—856, 861.
Copăcești, sat în ținutul Putna: 277.
Copou, sat lângă Iași: 62, 300, 306, 309, 824.
Cornul Dumbrăvii, pădure în ținutul Putna: 279.
Coșula, mănăstire în ținutul Botoșani: 143.
Cotele vezi *Codlea*.
Cotnari : 59, 109, 110, 168, 288, 330, 554, 660, 702.
Coțmani, sat în ținutul Cernăuților: 328.
Covurlui, ținutul: 658.

Cozmești, sat în ținutul Roman: 312, 315.

Cracovia : 719.

Craiova : 145, 148, 677.

Crăia Finilor vezi *Finlanda*.

Creta, insula: 56, 172, 231, 232.

Crimeea : 27, 96, 98, 100, 106, 162, 250, 295, 314, 320, 508, 520, 524, 550, 551, 579, 595, 608, 613, 616, 645, 698, 702, 704, 709, 747, 748, 765—768, 770, 771, 774, 777, 784, 786, 796, 806, 810, 816, 818, 842, 844.

Crit vezi *Creta*.

Criulandie vezi *Curlanda*.

Crivești, sat în ținutul Roman: 312, 331.

Crim vezi *Crimeea*.

Crîșma Stani sau *Stati*, loc lângă Iași: 660.

Csacsonia vezi *Saxonia*.

Cuciur, sat în ținutul Cernăuților: 328.

Culbur vezi *Kinburn*.

Cumbur vezi *Kinburn*.

Cușca, sat în ținutul Suceava: 485.

Curlanda, ducat pe teritoriul actual al Letoniei: 844.

Cuturile, sat în Ucraina de sud-vest, lângă Vijnița: 820.

D

Danemarca : 429, 650, 651, 665.

Dania vezi *Danemarca*.

Danica vezi *Gdansk*.

Deleni, sat în ținutul Hîrlău: 814, 815, 840.

Demirdaș, orașel în apropiere de Adrianopol: 634.

Dervent, cetate în vestul Mării Caspice: 748.

Dobrogea : 70, 140, 146, 455, 704.

Dobrovăț, mănăstire în ținutul Vaslui: 801.

Docolina, sat și pîriu al Bîrladului: 110, 169.

Domnești, sat în ținutul Putna: 68, 271, 272, 274, 276, 277, 279.

Don, riul: 396, 407, 508, 520, 550, 551, 612, 765, 766, 842.

Dorohoi, ținutul: 13, 17.

Doroșcani, sat în ținutul Cîrligătura: 312.

Dragomirna, mănăstire în ținutul Suceava: 717.

Drăcșani, sat în ținutul Hîrlău: 317.

Drăgănești, sat în județul Vlașca: 73, 323, 324.

Drăgășani, vezi *Drăgușani*.

Drăgșani vezi *Drăcșani*.

Drăgușani, sat în ținutul Dorohoi: 13, 822.

Dumbrava Roșie, codri în nordul Moldovei, purtînd mai mulți această denumire: 109, 110, 158, 168.

Dunărea : 12, 14, 31, 40, 54, 70, 78, 79, 166, 198, 199, 210, 212, 214, 215, 220, 227, 229, 268, 269, 273, 307, 320, 364, 390, 396, 423, 439, 440, 517, 524, 536, 542, 548, 559, 566, 590, 592, 613, 621, 625, 643, 656, 671, 672, 699, 704, 737, 758—760, 771, 772, 775, 782—784, 786, 788, 789, 808, 809, 814, 855.

E

Edicula vezi *Edicule*.

Edicule, închisoare în Constantinopol: 85, 87, 114, 181, 182, 489, 505, 523, 543, 635, 647.

Efrat vezi *Euftrat*.

Egorlic, afluent al Nistrului: 482, 504, 842.

Ehorluc vezi *Egorlic*.

Englezul vezi *Anglia*.

Enic vezi *Osijeg*.

Erevan: 683.

Esztergom, oraș pe Dunăre, la nord de Budapesta: 270.

Eși vezi *Iași*.

Euftrat, fluviu în Asia: 749.

Europa: 30, 79, 81, 92, 115, 148, 243, 395, 429, 559, 641, 650.

F

Fanar, cartierul grecesc al Constantinopolului: 60, 290.

Fastov, oraș la sud-vest de Kiev: 520.

Fastuv vezi *Fastov*.

Fălcu, ținutul: 17, 32, 36, 40, 42, 71, 191, 267, 303, 314, 407, 526, 548, 560, 561, 566, 567, 635, 658, 659, 679, 702, 713.

Fener vezi *Fanar*.

Ferești, sat în ținutul Vaslui: 705.

Filibe vezi *Ploudiv*.

Finia vezi *Finlanda*.

Finlanda: 614, 666.

Fintina Bordii: 62, 300.

Fintina Cerbului, loc în ținutul Hirlăului: 176.

Fintinelele, sat în ținutul Bacău: 283.

Flandra: 649.

Flemengul vezi *Flandra*.

Focșani: 59, 68, 267, 271, 273, 276, 277, 279, 294, 305, 315, 316, 318, 326, 352, 354, 373, 420, 421, 487, 489, 526, 566, 643, 722, 724, 729, 807, 829, 830.

Forăști, sat în ținutul Neamț: 717.

Franța: 82, 91, 94, 139, 360, 397, 429, 565, 644, 645, 646, 649, 650, 672, 673, 677, 683, 752, 771, 772, 774, 815, 837, 845.

Franțozul vezi *Franța*.

Frunoasa, mănăstire lângă Iași: 96, 530, 534, 623, 661, 662, 702, 763, 781, 788, 824, 831.

G

Galata, mănăstire lângă Iași: 96, 100, 246, 315, 372, 373, 706, 782, 787, 791, 822.

Galați: 86, 96, 101, 114, 162, 169, 179, 229, 234, 235, 237, 287, 307, 340, 345, 346, 350, 380, 410, 439, 458, 487, 489, 493—495, 514, 518, 695, 701, 792, 808, 824, 840, 855.

Gănești, sat în ținutul Cîrligătura: 312.

Gdansk: 98, 744—746.

Gincău, sat în ținutul Cernăuților: 819.

Giurgev vezi *Gurghiu*.

Golia, mănăstire în Iași: 312, 355, 464, 553, 807.

Greceii, sat pe Prut: 635, 679.

Grecia: 192, 205.

Grozești, sat în ținutul Bacău: 316, 802.

Grozniți, sat în ținutul Hotin: 820.

Grumăzești, sat în ținutul Neamț: 760.

Gurghiu, cetate în estul Transilvaniei: 272.

H

Hadîmbul, sat în ținutul Bacău: 440.

Halețchii vezi *Halici*.

Halici, ducat în nordul Bucovinei: 427, 503, 645, 742, 747.

Hamburg: 843.

Hangu, mănăstire în ținutul Neamț: 272, 330, 332, 352, 368, 373, 414, 454, 455, 457, 665, 691, 859.

Harcov: 32—34, 520, 550, 602, 603, 608, 610, 615—618, 748, 770, 774, 777, 806.

Hastrahan vezi *Astrahan*.

Hăbășești, sat în ținutul Roman: 312.

Hăldăucești, sat în ținutul Roman: 312.

Hărmănești, sat în ținutul Suceava: 311.

Heleșteeni, sat în ținutul Roman: 312.

Herța vezi *Codrul Herții*.

Hilioara, schit în apropiere de mănăstirea Agapia: 112, 174, 175.

Hirlău, ținutul: 176, 315, 815.

Hirșova, localitate în Dobrogea: 198.

Hlincea, mănăstire în apropiere de Iași: 10, 92, 662, 663.

Hlinița, sat în ținutul Cernăuților: 328.

Horodincea, ținutul: 391, 437, 820.

Horodniceni, sat în ținutul Neamț: 717.

Hostrohon vezi *Esztergom*.

Hotin: 13, 37, 45, 54, 91, 101, 102, 106, 162, 166, 213, 214, 217, 220, 221, 223—229, 234, 237, 239, 245, 259, 260, 270, 274, 397, 405, 571, 582, 604, 608, 633, 638, 640—643, 677, 678, 699, 701, 702, 719, 735, 738, 739, 744, 747, 759, 771, 782, 805, 810, 818—822, 830, 831, 833, 835—838, 840, 853.

Huși: 191, 535, 538, 573, 575, 830, 832.

I

Ianfic vezi *Osijeg*.

Iaroslav, oraș în Polonia de sud-est: 526, 549.

Iaslovăț, sat în sudul Podoliei: 520.

Iași: 10, 12, 17, 21, 23, 24, 28, 30, 32, 37, 39, 41, 45, 46, 53, 57, 59, 61, 62, 67, 70, 71, 76, 77, 85—90, 92, 99—102, 104, 105, 110, 114—116, 132, 133, 136—

138, 143—145, 147, 149, 161, 169, 173, 179, 182, 185, 196, 197, 198, 206, 211, 215, 216, 218, 223, 235, 236—239, 245—248, 253, 254, 258—260, 262—264, 266—268, 271, 273—276, 286—289, 291, 296—300, 302, 304, 306, 308—312, 315, 317, 332—334, 336—338, 343—346, 351, 352, 354, 359, 361, 362, 364, 367, 368, 372—375, 377, 381, 382, 391, 392, 398, 399, 405, 407—409, 411—413, 415, 416, 421, 424, 433, 437—440, 447, 449—455, 457, 458, 468, 470—473, 483, 484, 486—491, 496, 504, 511—515, 519, 530, 532—535, 537, 541—543, 549—553, 555, 559, 560, 562, 563, 565, 566, 568, 582, 583, 598—600, 620—625, 633—634, 642, 643, 645, 652, 653, 656, 658—661, 663—665, 671, 678, 685, 690—696, 700—706, 708, 709, 711, 712, 716—721, 723, 724, 729, 730, 735, 736, 738—740, 752—754, 757, 760, 761, 781, 787, 794, 802—805, 807, 814—816, 822, 823, 825, 828—837, 840, 841, 847, 849, 850, 852, 854, 861.

Iepureni, sat în ținutul Fălciu: 212.

Ierusalim: 103, 345, 347, 430, 559, 860.

Ihorluc vezi *Egorlic*.

Imperiul Habsburgic: 91, 117, 190, 198, 199, 269, 270, 295, 307, 314, 332, 392, 428, 429, 587, 639, 644, 645, 649, 652, 655, 672, 674—677, 742, 746, 751, 752, 771, 772, 774, 776, 780, 802.

India: 679, 683, 843.

Indrii vezi *Adrianopol*.

Inglezul vezi *Anglia*.

Inglitera vezi *Anglia*.

Isficanul vezi *Ispahanul*.

Ismail: 376, 424, 701, 702, 808.

Ispahanul: 683.

Ispasul, sat în ținutul Cernăuților: 167.

Ișnovăț, sat în ținutul Dorohoi: 823, 834.

Ișpania vezi *Spania*.

Italia: 751.

Iubănești, sat în ținutul Dorohoi: 228, 232, 233.

Iuhurluc vezi *Egorlic*.

Ivești, sat în ținutul Tecuci: 419, 458.

I

Împărăția Moscului vezi *Rusia*.

Împărăția Turcului vezi *Turcia*.

J

Jaravna vezi *Juravno*.

Jestavna vezi *Zastavna*.

Jijia, riul: 239, 541, 566, 569, 598, 600, 781, 823, 825.

Jolcva vezi *Jolkiev*.

Jolkiev, oraș la nord de Lvov: 313, 404, 670.

Juravno, oraș în Podolia, la sud-est de Lvov: 58, 241, 243, 254.

Jușca, sat în ținutul Cernăuților: 820.

Juwanef, sat polonez la nord de Hotin: 328.

K

Kiev: 30, 32—35, 37, 134, 400, 427, 481—483, 503—506, 508, 509, 517, 520, 521, 524, 551, 557, 558, 563, 578, 579, 606—609, 614, 617, 618, 633, 636—640, 642, 643, 645, 666, 669, 742—744, 747, 773, 818, 819, 836, 841, 842.

Kinburn, cetate în Crimeea: 768—770, 779, 780, 796, 812.

L

Lăpușna, ținut între Prut și Nistru: 464, 658, 855.

Lăticiova vezi *Leticev*.

Leavul vezi *Polonia*.

Lea, sat în ținutul Cîrligătura: 312.

Leorda, sat în ținutul Hîrlău, la nord-vest de Botoșani: 822.

Leov vezi *Lvov*.

Leticev, oraș în Podolia, la vest de Vinița: 243.

Letva vezi *Lituania*.

Lițfa vezi *Lituania*.

Litva vezi *Lituania*.

Lituania: 391, 400, 428, 480, 667, 743, 744, 747, 773.

Liublin, oraș la sud-est de Varșovia: 93, 669, 670.

Liublun, vezi *Liublin*.

Liutarenghia vezi *Lorena*.

Liva: 198, 199.

Livârda vezi *Leorda*.

Livonia: 425, 427, 482, 666.

Logoj vezi *Lugoș*.

Lorena: 772, 780.

Lugoș: 268.

Lunca Mîndrișcăi, sat în ținutul Putnei: 316.

Lungani, sat în ținutul Cîrligătura: 312.

Luninburc vezi *Luxemburg*.

Luțimburg vezi *Luxemburg*.

Luțk: 29.

Luxemburg: 845, 857.

Lvov: 12, 224, 284, 392.

M

Malo Rosia: 602, 842.

Mana vezi *Manisa*.

Manisa, oraș pe coasta de vest a Asiei Mici: 285.

Marea Albă vezi *Marea Marmara*.

Marea Baltică: 425, 481, 482, 552, 744.

Marea Marmara: 646.

Marea Roșie: 736.

Mare Balticum vezi *Marea Baltică*.

Mavramur vezi *Mavromol*.

Mavromol, mănăstire în Constantinopol: 657.
Mărgineni, sat în ținutul Bacău: 134, 634, 781, 801, 848.
Medjiboj, oraș în Podolia, la vest de Vința: 35, 243, 606, 819.
Mera, mănăstire în ținutul Putna: 471, 670, 678, 829.
Mihalci, sat în ținutul Cernăuților: 485.
Miidili vezi *Mitilena*.
Milcov, riul 126, 471, 670, 678, 720, 829.
Milia, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Mira vezi *Mera*.
Milcdu, sat în ținutul Cernăuților: 819.
Mitilena, oraș în insula Lesbos: 716.
Mitropolia Moldovei: 312, 313, 450, 757.
Mitropolia Țării Românești: 789.
Moldova: 6—10, 14—15, 17, 18, 20, 24—27, 29—35, 38, 42—49, 54, 57—59, 61, 63—65, 67—74, 76, 77, 79, 81, 83, 85, 87—96, 98—104, 106—112, 114, 116, 118, 123, 124, 127—130, 137, 139, 141—144, 147—149, 157, 161, 162, 168, 171—179, 182, 200, 204—207, 209, 211, 214, 215, 222, 224, 225, 230, 232, 235, 237, 241, 244, 245, 247, 251—254, 258, 259, 263, 271—275, 282, 287, 288, 290—296, 298—304, 306—312, 314, 316—318, 320, 321, 325—328, 330, 332, 341, 343, 346, 348, 355, 356, 377, 380, 383, 390—393, 396, 397, 404, 405, 408, 410—412, 418, 420, 421, 423, 424, 428, 430, 433, 435—438, 440—443, 445, 446, 451, 457, 459, 460, 466—468, 470, 471, 474, 476—478, 483, 487, 489—494, 499, 504, 506, 509—511, 514, 515, 517, 518, 522, 525—529, 549, 551, 554, 556—558, 562, 568, 584, 600, 607, 609—611, 616, 617, 619—623, 626, 634, 636, 638, 643, 647, 651—654, 656—658, 668, 672, 677—679, 684, 688—691, 695, 696, 699—701, 703, 704, 708, 710, 712, 714—716, 720, 722—725, 729, 730, 733, 735—738, 740, 741, 752, 754, 761—764, 775, 781, 784, 785, 787, 790, 796, 801, 804, 813, 815, 818, 822, 826, 828, 837, 841, 842, 846, 847, 853—856, 858, 860, 861.
Moldova, riul: 165.
Moreea, peninsula: 651, 652, 677, 774, 841, 842.
Moriia vezi *Moreea*.
Mosc vezi *Moscova*.
Mosc vezi și *Rusia*.
Moscalul vezi *Rusia*.
Moscova: 33, 35, 53, 117, 185, 190, 320, 433, 643, 675, 676, 841, 845, 856.
Movila lui Constantin-vodă, loc lângă Iași: 659, 660.
Movila lui Purcel, loc în ținutul Vaslui: 167.
Movila Răbiei, loc în ținutul Fălciu: 235, 236, 570, 593.
Movildu, oraș pe malul stîng al Nistrului: 175, 200, 201, 537, 600, 604, 606, 608, 787.
Movileni, sat în ținutul Tecuci: 276.
München: 108.

N

Narva, oraș la Marea Baltică: 79, 427, 502.
Neamț vezi și *Cetatea Neamțului*.
Neamț, mănăstirea: 716.
Neamț, ținutul: 17, 183, 264, 304, 336, 665, 713, 760, 837, 841.

Neamțul vezi *Împăratul Habsburgic*.
Neapole: 751, 772.
Nebuisăi, turnul (în Cetatea Sucevii): 284.
Nejiboj vezi *Medjiboj*.
Nemirova vezi *Nemirov*.
Nemirov, oraș în Podolia: 263, 520, 606, 649, 773, 776, 780, 785, 787, 796, 846.
Nicorița, uliță în Iași: 152, 215.
Nimirova vezi *Nemirov*.
Nipru, fluviul: 207, 262, 428, 478, 480, 524, 551, 553, 594, 595, 602, 606, 607, 768—770, 774, 775, 777, 778, 780, 796, 800, 841, 842.
Nistru, riul: 10, 32, 40, 44, 81, 200, 201, 216, 217, 219, 221, 227, 229, 239, 241, 243, 244, 248, 249, 259, 262, 263, 287, 328, 359, 388, 389, 391, 400—404, 408, 428, 482, 484, 520, 524, 526, 529—531, 536, 537, 543, 549, 600, 601, 604, 606, 608, 628, 666, 779, 810—814, 819, 822, 836, 837.
Niș, cetate și oraș în Serbia: 780, 795, 808.
Nove Zamsky, oraș în Slovacia: 198.

O

Oblucița, cetate turcească în nordul Dobrogei: 70, 77, 152, 214, 220, 223, 229, 234, 257, 294, 296, 332, 333, 353, 359, 362, 364, 366, 387, 458.
Oblușidă vezi *Oblucița*.
Oboian, eparhie în Rusia: 856.
Obrejeni, sat în ținutul Cîrligătura: 312.
Oceakov, cetate la limanul Nistrului: 52, 206—208, 259, 296, 297, 464, 480, 524, 551, 758, 768, 770, 778, 779, 783, 795, 796, 800, 801, 803, 812, 813, 842, 854.
Ocnă, vezi *Tîrgul Ocnei*.
Ocraina vezi *Ucraina*.
Odriiu vezi *Adrianopol*.
Oituz, pasul: 68, 73, 273, 316, 327, 376, 526, 535, 781, 787, 788, 792, 802, 837.
Olanda: 395, 644, 645.
Olt, riul: 92, 658, 677, 772, 806, 808.
Oltenia: 92, 94, 100, 808.
Or vezi *Perecop*.
Orășeni, sat în ținutul Cernăuților: 328, 490.
Orhei, ținutul: 92, 405, 464, 543, 658, 814, 815, 829, 830, 855.
Orșova, cetatea: 198, 808, 809.
Osijeg, oraș pe riul Drava: 269, 270.
Ostrița, siliște: 41.

P

Pagul (Paicul?), sat la nord de Cahul: 311.
Palestina: 860.
Parasca, loc în apropiere de Iași: 663, 664.
Paris: 77, 138.
Paros, insula: 112.
Passarowitz, pacea de la ~: 92, 94.

Pașcani, orașul: 17.
Patriarhia Alexandriei: 859.
Pașcani, sat în ținutul Suceava: 312, 660, 717.
Pecersca, mănăstire în Kiev: 607, 640.
Peloponez, peninsula: 841, 842.
Perecop, istm ce leagă Crimeea de continent, prevăzut și cu bastioane de apărare: 766—768, 777, 842.
Pererita, sat în ținutul Hotin: 259.
Perevolocina, cetate pe malul stîng al Niprului: 774, 775, 777, 778, 796, 800, 801, 810.
Perevolosin vezi *Perevolocina*.
Periaslov, oraș în Ucraina: 603.
Persia: 94, 679, 681, 683, 720, 773, 774, 815.
Persul vezi *Persia*.
Petersburg: 34, 521, 567, 603, 605, 611, 614, 617, 645, 842—844, 855, 856.
Petrebuc vezi *Petersburg*.
Petrișu, sat în ținutul Roman: 312.
Petrovaradin, cetate în Iugoslavia în apropiere de Novi Sad: 78, 81, 91, 92, 392, 393, 585, 655, 656.
Piatra lui Aron-vodă, loc în apropiere de mănăstirea Agapia: 112, 175.
Piatra (~ *Neamț*): 111, 170, 315, 408.
Piscu, sat în ținutul Tecuci: 440, 441.
Plovdiv: 672.
Poartă vezi *Constantinopol*.
Pobrata, mănăstire în ținutul Suceava: 107, 717, 860.
Podișoari, loc în apropiere de cetatea Suceava: 241.
Podobiți, sat în ținutul Cîrligătura: 312.
Podoleni, sat în ținutul Neamț: 130.
Podolia, parte din Ucraina, vecină cu nordul Moldovei: 241, 243, 259, 274, 520, 640, 678.
Podraga, vale în ținutul Dorohoi: 13.
Podul Iloaei, sat la vest de Iași: 182, 315, 372, 660.
Podul Leloai vezi *Podul Iloaei*.
Podul lui Bitcă, loc pe Bahlui, la est de Iași: 541.
Podul lui Gherman, vad pe riul Prut, mai jos de vărsarea Jijiei: 825.
Podul Vechi, uliță în Iași: 60, 291.
Polonia: 12, 15, 18, 24, 35, 50, 55, 58, 64, 68, 74, 79, 86, 91—93, 98, 109, 135, 142, 168, 175, 178, 179, 184, 190, 199, 201, 213, 214, 219, 220, 238, 239, 241, 243, 254, 255, 259, 262, 266, 274, 275, 281—283, 286—288, 303, 304, 305, 307, 310, 312, 314, 329, 331, 346, 353, 359, 365, 369, 375, 380, 383, 392, 393, 404, 405, 409, 414, 418, 421, 423, 424, 425, 426—429, 452, 455, 457, 474, 478, 479, 481, 482, 484—486, 488, 494, 500, 502—504, 514, 517, 520, 521, 526, 574, 592, 595, 604, 606, 608, 611, 614, 617, 626, 628, 630, 633, 637—639, 641, 645, 649, 666, 668—670, 674, 677—679, 682, 699, 702, 743, 744, 746, 747, 751, 772, 775, 776, 785, 787, 801, 819, 820, 830, 837, 844, 846.
Polono vezi *Polonnoe*.
Polonnoe, oraș în Ucraina, la vest de Jitomir: 604, 606, 608.
Poltava: 79, 85, 479, 502, 563, 666, 747, 748, 766, 770.
Pomerania: 90, 91, 115, 634, 645, 649—651.
Pomorania vezi *Pomerania*.

Popi, sat în ținutul Cîrligătura: 312.
Popricani, sat în ținutul Iași: 600.
Poznan, oraș în Polonia: 405, 409, 427.
Poznańschii vezi *Poznan*.
Prăjăști, sat în ținutul Neamț, la nord de Bacău: 264.
Precista, mănăstire lângă Focșani: 724.
Prelumpea vezi *Priluki*.
Prigoreni, sat în ținutul Cîrligătura: 7, 8, 17, 18, 20, 23, 36, 42, 44, 47, 134, 150, 311, 312, 632, 716.
Priluki, oraș la est de Kiev: 606.
Priporeni, moșie în ținutul Dorohoi: 46.
Prusia: 639, 650, 651, 743, 746, 747.
Prusul vezi *Prusia*.
Prut, riul: 30—32, 40, 102, 191, 200, 201, 207, 215, 216, 226—228, 236, 239, 286, 308, 311, 329, 365, 390, 391, 408, 485, 490, 504, 531, 532, 538, 540, 541, 543, 544, 547, 549, 550, 562, 565—567, 569—571, 578, 579, 595, 597—599, 600, 621, 635, 642, 643, 659, 665, 671, 701, 702, 710, 719, 720, 781, 788, 819—825, 828, 830.
Pruteț, afluent al Prutului: 570—574.
Purcelești, sat în ținutul Roman: 312.
Putila, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Putna, mănăstirea: 41, 106, 107, 114, 162—164, 180, 181, 485, 486.
Putna, ținutul: 52, 72, 197, 271, 305, 315, 318, 471, 643.

R

Racova, afluent al Bîrladului: 440.
Ragughia vezi *Raguza*.
Raguza, cetate pe malul iugoslav al Adriaticii (Dubrovnic): 545, 591.
Rașcov, localitate în apropiere de Soroca: 811, 814.
Răbția vezi *Movila Răbției*.
Răcăciuni, sat în ținutul Putna: 277.
Răchitoasa, mănăstire în ținutul Tecuci: 807.
Rădăuși: 137, 162, 485.
Rărencea, sat în ținutul Cernăuților: 820.
Răstoacele, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Războieni, sat la nord-vest de Roman: 107, 108, 162, 165.
Reni, oraș în sudul Basarabiei: 376, 423, 424.
Rerence vezi *Rărencea*.
Riazan, oraș în Rusia: 675, 676.
Riga: 79, 425, 427, 502, 525, 549, 605, 615, 744.
Rizan vezi *Riazan*.
Rivan vezi *Erevan*.
Rîm vezi *Roma*.
Rîșca, mănăstire în ținutul Suceava: 60, 292, 717.
Rîtul, moșie în ținutul Cîrligăturii: 7.
Rodos: 80, 342, 346, 378.
Rogojia vezi *Raguza*.
Roma: 172, 173, 243, 332, 639, 752.

Roman : 17, 75, 109, 115, 168, 183, 257, 312, 315, 336, 408, 418, 627, 659, 713, 716, 782, 794, 826, 830.
Români, sat în ținutul Neamț: 264.
România: 122.
Ropcea, sat în ținutul Suceava: 330, 331, 820.
Rosia vezi *Rusia*.
Rostov, oraș pe Don: 675, 676.
Roșieci, sat în ținutul Fălciu: 702, 824.
Roznov, sat în ținutul Neamț: 186, 794, 837.
Ruginoasa, sat în ținutul Roman: 312, 716, 717.
Rumelia, regiune în estul Peninsulei Balcanice: 192, 205.
Rusalim vezi *Ierusalim*.
Rusia : 27, 29, 30, 32—36, 39, 40, 45, 53, 69, 79, 82, 87, 89, 94, 102, 103, 119, 134, 137, 206, 243, 295, 395, 397, 426, 427, 437, 471, 478, 480, 483—485, 505—508, 510, 520, 522, 525, 528, 529, 545, 559, 563, 567, 592, 598, 599, 602—604, 607, 616, 619, 625, 626, 629, 635, 636, 638, 642, 649—652, 666, 668, 670, 675, 679—681, 684, 718, 742, 746, 748, 750, 751, 760, 765, 771—776, 780, 821, 822, 825, 826, 836—838, 841, 845, 855, 857, 858.
Rusova vezi *Orșova*.
Rușava vezi *Orșova*.
Ruși, sat în județul Vlașca: 59, 290, 323, 324.

S

Samos, insulă: 112, 172.
Sanctpetriburg vezi *Petersburg*.
Sanctpierburg vezi *Petersburg*.
Sarvaș, oraș în Ungaria, pe riul Criș: 268.
Sasul vezi *Saxonia*.
Satanov, oraș în Podolia: 243.
Saxonia : 390, 425, 427, 480, 481, 503, 641, 666, 668, 669, 746, 751, 772, 773.
Săborna, biserică în Moscova: 674, 676, 856.
Săci vezi *Seci*.
Săcul vezi *Secul*.
Sărata, afluent pe malul stîng al Prutului: 569, 570.
Scheia vezi *Șcheia*.
Schit vezi *Hangu*.
Schinteia, sat în ținutul Vaslui: 179, 495, 702.
Seci, cetate pe Nipru: 770, 773.
Secul, mănăstire în ținutul Neamț: 330, 368, 717.
Sfîntul Ilie, mănăstire lângă Suceava: 717.
Sfîntul Ioan, mănăstire lângă Focșani: 724.
Sfîntul Mormint vezi *Ierusalim*.
Sfîntul Nicolae, biserică în Iași: 216, 247, 258, 345, 695, 730.
Sfîntul Sava, mănăstire în Iași: 248.
Sfîntul Ștefan, biserică în Viena: 270.
Siberia: 117, 191, 683, 845, 857.
Sibir vezi *Siberia*.
Sibiu: 268, 322, 658, 671, 780, 789, 790.
Sici vezi *Seci*.
Silește vezi *Siliște*.

Siliște, sat în ținutul Neamț: 264.
Sion, deal lângă mănăstirea Putna: 163.
Siret, riul: 92, 108, 166, 276, 311, 330, 486, 487, 504, 566, 604, 658, 664, 665, 724, 740, 787, 804, 805, 829.
Siret, tirgul: 161.
Slatina, mănăstire în ținutul Suceava: 171, 172, 717.
Sletin vezi *Sniatin*.
Slobodschie polchi, vezi *Slobozia*.
Slobozia, regiune între Nipru și Don: 602.
Smil vezi *Ismail*.
Smolensk, oraș pe cursul superior al Niprului: 630, 636, 743, 744.
Smolența vezi *Smolensk*.
Smotriciu, afluent pe stînga Nistrului: 400.
Snagov, mănăstire în județul Ilfov: 50, 51, 201.
Sniatin, oraș în Podolia, la granița cu Moldova: 228, 311, 331, 549, 820.
Sobraneț, sat în ținutul Cernăuților: 819.
Socola, sat lângă Iași: 807.
Solca, mănăstire în ținutul Suceava: 137, 140.
Sonnoc vezi *Szolnok*.
Soroca, cetatea și ținutul: 17, 252, 263, 271, 328, 332, 333, 531, 536, 549, 551, 557, 658, 814.
Soveja, mănăstire în ținutul Putna: 860.
Spania : 91, 395, 644, 645, 672, 751.
Stanihorci, sat în Podolia: 820.
Stanislav, oraș în Podolia (azi *Ivano-Frankovsk*): 12, 820.
Stari Dub, oraș la sud-vest de Briansk: 428, 479.
Stăniilești, sat în ținutul Fălciu, pe Prut, la sud-est de Huși: 30, 32, 35, 68, 88, 90, 191, 567, 574, 575, 578, 600, 612, 620, 621, 629.
Stettin, capitala Pomeraniei: 115, 650.
Stockholm: 650, 651.
Stolniceni, sat în ținutul Roman: 312.
Stonbeligrad vezi *Székesfehérvár*.
Suceava : 68, 110, 114, 115, 152, 166, 169, 181, 183, 200, 236, 240—242, 244, 245, 275, 281, 284, 286, 287, 305, 312, 330, 404, 405, 485, 665, 713, 717, 756, 760, 823, 837.
Sucevița, mănăstire în ținutul Suceava: 99, 175, 756.
Suedia : 32, 79, 85, 90, 91, 405, 425—429, 479—484, 486, 502, 505, 506, 552, 601, 605, 614, 666, 673, 674, 845.
Székesfehérvár, oraș în Ungaria, la sud-vest de Budapesta, fostă capitală a țării: 268.
Szolnok, oraș în Ungaria: 268.

Ș

Șanta, sat în ținutul Iași: 824.
Șarhorod, oraș în Podolia, aproape de granița Moldovei: 606.
Șcheia, sat în ținutul Suceava: 108, 166, 317.
Șerbănești, sat în ținutul Tecuci: 829.
Șfeclul vezi *Suedia*.
Șoldеști, sat în ținutul Putna: 279.

Ștefănești, sat în ținutul Dorohoi: 259, 329, 600.

Șteten vezi Stettin.

Ștocol vezi Stockholm.

T

Tabăra, sat în ținutul Iași: 259.

Taman, peninsulă în Marea de Azov: 842.

Tarnogorod: 93.

Tazlău, mănăstire în ținutul Neamț: 860.

Tătărașeni, sat în ținutul Dorohoi: 228, 232.

Tbilisi, capitala Gruziei: 683.

Tecuci: 276, 495.

Temuriz, vezi Tbilisi.

Tesalia: 61.

Tesmenița, sat în Podolia, la est de orașul Stanislav: 820.

Tesmenul vezi Tiasmin.

Tiasmin, afluent al Niprului: 248.

Tighina: 24, 32, 37, 70, 83, 85, 102, 192, 193, 244, 297, 389, 403—405, 424, 458, 464, 470, 472, 482—484, 488, 489, 502, 504—506, 517, 520—522, 524, 525, 531—534, 593, 601, 605, 629, 630, 634, 635, 642, 646, 649, 665, 699, 709, 712, 771, 774, 784, 787, 795, 796, 805, 821, 830, 855.

Tighine vezi Tighina.

Timișoara: 268, 657, 676.

Timișvar vezi Timișoara.

Tisa, riul: 268, 393—395.

Tîrgoviște: 646, 789.

Tîrgul de afară, cartier în Bucureștii vechi: 342.

Tîrgul Ocnei: 18, 310.

Tîrgul Frumos: 311, 312, 315, 330, 660, 665, 717, 724, 826, 830.

Tîrgușor, loc lângă Iași: 664.

Tohani: 73.

Toporăuți, sat în ținutul Cernăuților: 228.

Transilvania vezi Ardeal.

Trei Ierarhi, mănăstire în Iași: 339, 555.

Trei Sfetiteli vezi Trei Ierarhi.

Troița vezi Troițkoe

Troițkoe, cetate în Ucraina, la nord de Taganrog: 593—595.

Trotuș, riul: 273, 277, 790—794, 837.

Trotuș, târgul: 358, 361.

Tuman vezi Taman

Turcia: 39, 40, 58, 61, 70, 74, 82, 86, 87, 95, 198, 206, 213, 218, 227, 295, 301, 312, 327, 397, 406, 502, 528, 559, 585, 611, 614, 615, 645, 646, 652, 671—674, 678, 680, 742, 743, 751, 771—774, 780, 783, 803, 810, 814, 816, 837, 845.

Turcul vezi Turcia.

T

Țara Arbănașilor vezi Albania.

Țara Bîrsei: 73.

Țara Căzăcească: 248, 262, 428, 478, 479, 480, 602, 603, 606, 608, 619, 629, 630, 774, 775, 806, 818, 819, 841, 842.

Țara Frîncească vezi Franța.

Țara Grecească vezi Grecia.

Țara Harcovului vezi Harcov.

Țara Leșească vezi Polonia.

Țara Moldovei vezi Moldova.

Țara Morii vezi Moreea.

Țara Moschicească vezi Rusia.

Țara Moscului vezi Rusia.

Țara Muntenească vezi Țara Românească.

Țara Nemțescă vezi Imperiul Habsburgic.

Țara Oltului vezi Oltenia.

Țara Persului vezi Persia.

Țara Pomoraniei vezi Pomerania.

Țara Românească: 10, 13, 15, 17—19, 22, 27, 28, 31, 36—38, 43, 48, 50, 51, 55, 59, 61, 63—65, 67, 71—75, 78, 85, 88, 91, 94, 95, 97—100, 103, 114, 116, 119, 184, 198—202, 204, 212, 229—232, 234, 251, 252, 254, 258, 262, 267, 268, 271—274, 282, 284, 288, 290, 293—295, 301—304, 310, 311, 317, 318, 320, 321, 323—327, 333—335, 337, 338, 341, 343, 349, 354, 356, 362, 371, 372, 381, 385, 397, 408, 419—421, 423, 424, 430, 432, 433, 436, 438, 440, 441, 443, 448, 451, 452, 454, 455, 457, 460, 467—469, 477, 478, 486, 489, 493, 494, 497, 511, 514, 554, 560—562, 603, 635, 646, 652, 653, 655—658, 676—678, 684, 689—692, 699, 707, 714, 716, 720—723, 729, 733, 735, 737, 738, 740, 741, 751—754, 760—762, 780, 782, 783, 785, 789—791, 802, 804, 806, 808, 830, 846, 848, 861.

Țara Spaniei vezi Spania.

Țara Turcească vezi Turcia.

Țara Ungurească vezi Ungaria.

Țarigrad vezi Constantinopol.

Țiganovca, sat pe malul stîng al Nistrului, în fața Sorociei: 263.

Țoțora vezi Țutura.

Țurcani, sat în ținutul Suceava: 485.

Țutura, sat pe malul Prutului, la sud de Iași: 100, 175, 215, 216, 223, 226, 246, 247, 359, 542, 543, 546, 549, 553, 643, 719, 781, 808.

U

Ucraina: 27, 32, 58, 67, 81, 87, 90, 243, 259, 262—264, 266, 282, 332, 333, 396, 405, 508, 520, 594, 595, 606, 773, 801, 815.

Udriu vezi Adrianopol.

Uivar vezi Nove Zamski.

Ungaria: 67, 73, 77, 134, 170, 174, 175, 185, 200, 201, 262, 268, 272, 273, 282, 284, 288, 310, 314, 316, 322, 325—327, 335, 341, 362, 363, 376, 386, 398, 409, 414, 419, 421, 423, 428, 429, 467—469, 494, 500, 504, 558, 574, 603, 626, 634, 645, 649, 657, 658, 671, 678, 684, 692, 699, 708, 716, 723, 780, 783, 790, 791, 793, 801, 802, 808, 814, 831, 837, 844.

Valea Adîncă, sat la sud-vest de Iași: 297, 355, 723, 730.
Valea Lețcanilor, sat la vest de Iași: 343, 365.
Valea lui Aron-voșdă, loc lângă mănăstirea respectivă de lângă Iași: 659, 660.
Varadin vezi *Petrovaradin*.
Varna: 36, 40, 90, 625, 635.
Varniță vezi *Varnița*.
Varnița, sat la nord de Tighina: 90, 631.
Varșavă vezi *Varșovia*.
Varșovia: 604, 605, 719, 743, 744, 746.
Văscăuți vezi *Văscăuți*.
Vasileu, sat în ținutul Cernăuților: 328, 819.
Vaslui, râul 109.
Vaslui, târgul și ținutul: 167, 169, 179, 189, 495, 705, 824.
Vavilon vezi *Babilon*.
Văcărești, mănăstirea: 706.
Văscăuți, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Veneția: 172, 202, 395, 639, 649, 847.
Venețianul vezi *Veneția*.
Venitic vezi *Veneția*.
Vicov, sat în ținutul Suceava: 760.
Vidin: 780, 789, 790.
Viena: 50, 66, 68, 201, 202, 204, 269, 270, 274, 275, 284, 286, 306, 396, 651, 803.
Vijnița, sat în ținutul Cernăuților: 167, 504.
Vîlaucea, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Vilavce vezi *Vîlaucea*.
Vineția vezi *Veneția*.
Vîrnovița vezi *Bîrnovița*.
Volhinia: 29.
Voloca, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Volovăț, sat în ținutul Suceava: 162.
Voronej, oraș pe malul stîng al Donului: 508, 520.
Voronej, mănăstire în ținutul Suceava: 106, 165, 166.
Voroniș vezi *Voronej*.
Vozia vezi *Oceakov*.

Zagarancea, sat în ținutul Iași, pe Prut: 102, 538, 540, 549, 600, 638, 671, 828.
Zalucia, sat în ținutul Hotin: 228.
Zamostia, sat în ținutul Cernăuților: 167.
Zastavna, sat în ținutul Cernăuților: 819.
Zăbrăuți, munții: 279.
Zăravna vezi *Juravno*.
Zărnești, sat în Țara Birsei: 73.
Zenta: 78, 81, 83.
Zvancea vezi *Juvaneț*.

CUPRINS

<i>Introducere</i>	5
<i>Notă asupra ediției</i>	121

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI
DE LA DABIJA-VODĂ PÎNĂ LA A DOUA
DOMNIE A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT
și
O SAMĂ DE CUVINTE

〈 <i>Predoslovie</i> 〉	157
〈O SAMĂ DE CUVINTE〉	161

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI DE LA DABIJA-VODĂ PÎNĂ LA A DOUA
DOMNIE A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

Domnița Dabijii-vodă. Cap 78.....	195
Domnița Ducăi-vodă celui bătrîn. Cap 76. L〈ea〉t 7174 〈= 1666〉	205
Domnița lui Iliăș-vodă, ficiorul lui Alexandru-vodă. Cap 77	208
Domnița a dooa a Ducăi celui bătrîn. Cap 78	211
Domnița lui Ștefan Petriceico-vodă. Cap 78 〈sic〉	223
Domnița lui Dumitrașco-vodă Cantacozino, l〈ea〉t 7182 〈= 1674〉. Cap 79	234
Domnița lui Antonie-vodă Rusăt, vl〈ea〉to 7184 〈= 1676〉. Cap 80.....	247
Domnița Ducăi-vodă celui bătrîn a trie în Țara Moldovei	258

Domnița a doia a lui Petriceico-vodă de la leșii. Cap 81	286
Domnița a doia a lui Dumitrașco-vodă Ca(n)tacozino, la velet 7192 (= 1684). Cap 82	287
Domnița lui Costantin Cantemir voevoda, în anul 7193 (= 1685), iunie 10. Cap 83	303
Domnița lui Costantin sin Ducăi-vodă celui bătrîn, l(ea)t 7199 (= 1691), mart 17. Cap 84	348
Domnița lui Ant(i)ohi-vodă, sin Cantimir-vodă, leat 7204 (= 1696). Cap 85	377
Domnița a doia a lui Costantin Duca-vodă, leat 7209 (= 1700), săp(temvrie) 14. Cap 86	415
Domnița întiiu a lui Mihai Răcoviță-vodă, leat 7211 (= 1703). Cap 87	447
Domnița a doia a lui Antiohi-vodă, sin Cantemir, leat 7213 (= 1705). Cap 88	458
Domnița a doia a lui Mihai-vodă, la velet 7215 (= 1707). Cap 89	472
Domnița întiiu a lui Neculaiu-vodă Mavrocordat, ficiorul lui Alecsandru Exapărit, vl(ea)to 7218 (= 1710). Cap 90	494
Domnița lui Dumitrașco Cantemir voevoda, în anul 7219 (= 1711). Cap 91	515
A doia domnie a lui Neculai voevoda Mavrocordatu, fecior (lui) Alexandru-vodă Icsaporito. Cap 92. Vleat 7220 (= 1712)	625
A treia domnie a lui Mihai Racoviță voevoda, vleat 7224 (= 1716). Cap 93	653
Domnița lui Grigorie-vodă, nepot de fiu lui Grigorașco-vodă, domnul muntenesc, strănepot Ghicăi-vodă ce-au fost la noi. Cap 94. Văleat 7234 (= 1726)	696
Domnița lui Costantin-vodă, fiul lui Neculai-vodă Mavrocordat, vl(ea)to 7241 (= 1733), mai 7	729
A doia domnie a lui Gligorii Ghica-vodă, vălet 7244 (= 1735), dec(hemvrie) 15	752
A doia domnie a lui Costantin-vodă Neculai, la vleat 7250 (= 1741), octomvrii 1	847

Glosar	863
Indici	883

Lector ELISABETA BRÎNCUȘ

Tehnoredactor **POMPILIU STATNAI**

Bun de tipar: 24.09.82. Coli ed. 76,54. Coli tipar: 58,5.

Tiparul executat sub comanda
nr. 659 la

Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918”,
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97
București,
Republica Socialistă România

